»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihičišćernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 1. Z. 4° 96 Sobotu 2. januara 1904. Lětnik 63.

Serbska centralna knihownja w Budyšinje

Sbožopschecźe na nowe lěto 1904.

Bóh sboże k nowom' lětu daj,
A požohnuj wschón lud a kraj,
A spožč, so nasche Sserbowstwo
By kóžko dale rjenischo!
Njech jeho ruka schćedriwa
Sso nade wschěmi pschekraßnja.
Wón skićej s milej prawizu
Wscho, schtož je trjeba k žiwjenju,
Schtož na cźěli a na duschi
Sso k derjemčzu pschihodźi.
Njech derje poradźi ßo to,
Schtož kóždy směje sa dźěło,
Schtožkuli domach skutkuje,
Pak wonkach ßebi pschedwosmje.
Njech płódne wjedro wuhoji
Wschěm naschim ßywam k žiwnosćźi;
Psched krupami a pomjedźu
Wsmi Bóh wam pola na kedźbu.
A žohnowanje duchowne
Wam wschědnje skhadźej bohate. —
A kotsiž stupicź budźeja
Do cźestnoh' rjadu mandźelstwa,
Tym wobradź Bóh, so dostanu
Se žeńtwu pěknu wutrobu.
Bóh njedźelnicźe saschkituj,
Jich maluschke jim požohnuj,
So ßwojim starschim k wjeßelu
A Bohu k cźesćźi wotrostu. —
Kiž lětßa schulu nastupja,
Tych ßwjaty Duch njech pschewodźa,
So Boże ßłowo nawuknu,
A du na schćeźku jandźelsku. —
Kiž póńdu s hnutej wutrobu
Krócź prěni k blidu Bożemu,
Tón ßwjaty pucź Bóh žohnuj jim
Se žohnowanjom njebjeskim! —
Kiž maja cźeźku wutrobu,
Tym Boža pomoz połóž ju,
A kotrychž cźěßni khoroba,
Tym skhadźej sboha strowota. —
A kotrychž wotßal wjesć Bóh chze,
Tym wobradź sbóžne skónczenje;
Jich do wjerschneho raja wsmi
K tej kraßnej wěcźnej sbóžnosćźi!

R—b.

Swětne podawki.

Jeho Majestosć kral Jurij

je lětuschi Boži dźeń s wobhnadźenjom 26 jatym ßwobodu dał. Mjes wobhnadźenymi je też żeleśniski pißař Reinhard, kotryž je ßo pschehladawschi żeleśniske njesboże na Buchholzskim sastanischcźu sawinował.

Strajk tkalzow w Krimiczawje

nětk hižo do 19. njedźele dźe. Hischcźe pschezo fabrikantojo runje kaž dźěłacźerjo na ßwojich žadanjach wobstawaju. Tajny knjeźerstwowy radźicźel professor dr. Böhmert s Draždźan je ßo podarmo prózował, mjes woběmaj stronomaj něka̧jke wurunanje dozpicź. Fabrikantojo chzedźa drje dotalny jědnacźehodźinski dźěłanski cźaß wo jenu hodźinu pschikrótschicź, tola jenoż s tym wuměnjenjom, so ßo s dobom też we wschěch druhich němskich konkurrenznych fabrikach dźeßacźhodźinski dźěłanski cźaß sawjedźe. Mjes tym je liczba dźěłacźerjow w Krimiczawskich fabrikach hižo psches 2000 wožobow srostka. Khětry dźěl strajkowarjow njebudźe móz w Krimiczawje dźěło saßo dostacź, niz jenoż teho dla, dokelž je wjele dźěłacźerjow wot wonka pschicźahnyło, ale też, dokelž ßu Krimiczawske fabriki se strajkom wjele dźěła shubiłe.

Wudospołnjaze wólby do khěžorstwoweho ßejma w Reichenbachskim wokrjeßu w Vogtlandze

směje ßo 5. januara. Sozialdemokratojo ßu na město ßwojeho semrjeteho sastupjerja wěsteho Hoffmanna sa kandidatu postajili. Kandidat porjadowych stron je hrabja Hoensbroech, něhduschi jesuit, kotryž je s katholskeje k evangelskej wěrje pschestupił. Dokelž je ßo tón s wumrjecźom ßwojeje macźerje s hłubokim žarowanjom podeschoł, ßo wón nochze ßam pschi wólbnej agitaziji wobdźělicź. Też druhy rěcźnizy porjadowych stronow ßo hacź dotal njejßu słyschecź dali. Duž je lohko móżno, so sozialdemokratojo dla liwkosćze porjadowych stronow Reichenbachski wokrjeß s nowa na ßo storhnu. Sozialdemokratiszy sapóßłanzy ßu ßejmske próśdniny wužijo hižo we wschěch wjetschich wßach we wólbnych shromadźisnach rěcźeli a wuswolerjow do ßwojich ßycźow kojili. Duž ßo dobycze sozialdemokratow skoro wěste bycź sda.

Leutnant Bilse,

kotryž je wo njeswjeßelazych wobstejnosćźach garnisony w Forbachu knihu spißał, mohł lohko naßlědnikow namakacź. Knihikupzej Sattlerej w Braunschweigu, kotryž je Bilsowu knihu nakładował, ßu offizěrojo a podwyschzy s pjecź garnisonow rańscheje a wjecźorneje Němskeje podobne spißy poskicźili. Knihikupz ßo do tychle sajimawych spißow wohlada; statny rěcźnik by je tola hnydom konfiskował.

Finanzy města Barlina

ßo dale a bóle pohubjeńscheja. Minjene lěto je měschcźanske sarjadnistwo 6 milijonow hriwnow wjazy wudało, hacź je ßo pschisnoliło. Dawki ßu $3^1/_2$ milijona hriwnow mjenje wunjeßke, też ßu dokhody plunownjow a wodowodow mjeńsche, hacź je ßo wocźakało. Sa to ßu wudawki sa podpjeranje khudych 1 milijon hriwnow wjazy wucźinike. Město Barlin budźe ßwoju próśdnu móscheń saßo s wjetschej požcźonku wupjelnicź dyrbjecź.

Awstriskeho khěžora Franza Josefa

je njehoda podeschła. Hdyž wón hody pola ßwojeje dźowki we Wallseeu pschebywasche, ßo wón s wotrohomaj w teppichu saschmatawschi

padże. Pschi tym ßebi pschi prawym wóczku dulu ſrasy. Khěžor mějesche ſ wopředka bolosče, kotreż pak hižo nasajtra popuschczichu, tak so móżesche ßo do Wina wróczicź. Dźeń posdźischo khěžor saßo na bolosče w khribjecze skorżesche; wone ßu najskerje scźěhwk prjedawscheho podklócźa w kschižu.

Prozeß židowskeho kapitana Dreyfusa,

kotryż je pjecźa wojerske potajnosče franzowskeho wójska němskemu knježerstwu pscheradźił, a ßo teho dla saßudźił, posdźischo pak ßo wobhnadźił, ßo ſ nowa pschepyta. Revisna komißija w justiznym ministerstwje je ßo sa revisiju wuprajika, dokelż je ßo na jenym pißmje ſ cźaßa Dreyfusoweho sajecźa ſ jebanskim wotpohladom datum pscheměnił. Na jenym druhim pißmje je ßo pißmik P do pißmika D pscheczinił. Komißija ma sa to, so stej tejle pscheměnjenzy wójnski ßud w Renneſu k měnjenju pohnukej, so ßo mjenowanej pißmje na Dreyfusa poczahujetej a so stej k temu dowjedkej, so ßu Dreyfusa saßudźili.

Temu napscheczíwo antisemitiske nowiny „Libre Parole“ pißaju, so liscźinje, na kotrejż ßo revisna komißija powokuje, njejstej żane role pschi prozeßu hrałej a so njejstej k saßudźenju Dreyfusa dopomhałej. Dokelż ma nětkole w franzowskim knježerstwje, w ßejmje a tež w wójnskim ministerstwje židam pscheczelna strona pschewahu, je pschezo móżno, so Dreyfusa wuwinuja.

Ruska a Japanska.

Wschě ſnamjenja na to pokasuja, so ßo wójna mjes Ruskej a Japanskej njehodźi wobeńcź. Japanska hižo ßwoje wójsko a wójnske łódźstwo mobilisuje. S khěžorskim wukasom ßo wosjewja, so japanske knježerstwo po VII. stawje wustawy prawo wużije, pożczonku, sa dwě lěcze sapłaczomnu, sczinicź. Hłowna wěz pak je, hacź nětkole něchtó trěbne pjenjesy k wójnje pożczi. Dalsche powjesce praja, so stej Ruska a Japanska wulke hromady muki a naßeleneho mjaßa w Amerizy kupiłoj. Jeno so amerikanske mjaßo japanskim a ruskim wojakam niczo njeswadźi. W poßlednjej amerikansko-schpanskej wójnje je ßo ſe skaženym amerikanskim naßelenym mjaßom wjazy amerikanskich wojakow moriło, dyżli ſe schpanskimi kulkami. Ssamo rybam, kotrymż tole naßelene mjaßo jako żratwu do morja cźißnychu, bě wone straschne. Ryby ſ hromadami ßłakachu. Duż je khětro ſważliwa wěz, hdyż chzedźa Ruszy a Japanszy ßwoje wójska ſ amerikanskim naßelenym mjaßom żiwicź.

S naprawow někotrych statow je spósnacź, so wone njewěrja, so ßo hodźi měr sakhowacź. Sjenoczene staty poknózneje Ameriki ßu ßylne wójnske łódźstwo k philippinskim kupam póßłake, so by k rańschej Asiskej daloko njemełko, hdy bychu tam njeměry wudyrike. Też Italska je jenej wójnskej łódźi k Japanskej wotjěcź dała, so by, jeli by trjeba było, italskich poddanow schkitała.

Wupokasanje židow je Ssibirskeje.

Po wukasu ruskeho knježerstwa ßu ßo se Ssibirskeje wschitzy židźi wupokasali, kotsiż ßu ſ europiskeje Ruskeje tam pschicźahnyli a ßo tam hacź dotal cźerpjachu. Tym ßibirskim židam pak, kotsiż ßu ßo w Ssibirskej narodźili, je ßo dowoliło, so ßmědźa tam dale bydlicź, tola ſ tym wuměnjenjom, so ßo njeßmědźa ſ gmejny wotßalicź, do kotrejež ßłuscheja.

Też w europiskej Ruskej knježerstwo na sakonjach, sa židow płacźazych, wobstawa. Židźi ßmědźa jenoż w krajach něhduscheho pólskeho kralestwa bydlicź, njeßmědźa ßebi ratarske leżomnosce kupowacź abo ßebi wotnajecź, a na gymnasijach a universitach njeßmědźa židźi wjazy dyżli stoty dźěl wucźomzow a studentow wucźinicź. Bohatschi židźi chzedźa teho dla do Ameriki wucźahnycź, woßebje w Beßarabskej ßo tajke hibanje pokasuje. Ruske knježerstwo wucźehnjenje židow po móżnosczi spěchuje.

Židźi w Amerizy pschicźehnjenje dalschich židow njerad widźa a ßu teho dla spytali, presidenta sjenoczenych statow namolwjecź, so by wón pola ruskeho knježerstwa na to skutkował, so bychu židźi w Ruskej jenake prawa ſ kschesczanami dostali. Knježerstwo sjenoczenych statow je pak ßo temule pospytej sarjekło, dokelż by Ruska tajke spoczinanje woßebje nětkole, hdyż wójna ſ Japanskej hrosy, jako ujepschecźelski skutk wobhładała.

Sběžk Hottentottow w němskej afriskej krótkowjeczornej koloniji je ſ nowa wudyrił. Hottentottojo ßu němsku wobßadku w Oapsi pschemohli a skónzowali. Po kraju cźahajo woni rubja a wschitkich běłych morja.

Sjenoczene staty poknózneje Ameriki a Kolumbija

njejßu ßo noweje Panamaskeje republiki dla hischcze rosrunałe. Kolumbija nochze Panamu, kotraż je ßo wot njeje wottorhnyła, jako ßamostatny stat pschipósnacź ale chze ju ßwojemu wójsku wobßadźicź dacź. Sjenoczene staty ßu teho dla dwanacźe wójnskich łódźow k Panamje póßłake, kotrychż mużstwa dyrbja panamaski kraj wobßadźicź. Sa panamaski kanal, kotryż je nowe panomaske knježerstwo sjenoczenym statam pschewostajiło, ßu sjenoczene staty nowu republiku pod ßwój schkit wsake. Duż drje kolumbiske wójsko pěknje doma wostanje. Hdy by kolumbiske knježerstwo woprawdże se sjenoczenymi statami wójnu wjesćź chzyło, by ßo to politiskemu ßamomordarstwu runało. Sjenoczene staty trjebałe Komlumbiju jenoż pschi mórskim brjosy se ßwojim wójnskim łódźstwom woblehnycź, a Kolumbija by ßo finanznje wukrwawiła a ßo k bankrottej dowjedła. To w Kolumbiji derje wjedźa a ßebi teho dla wěz pschemyßla, prjedy hacź ßo se sjenoczenymi statami do pschimańzy dadźa.

Pěz jako wobstarańka żeńtwy.

(Ssměschk.)

Nóz na nowe lěto to běsche.

Na Hornim Dworje, kotryż leżesche na jenej ſ pschedhórskich hórkow, kotreż dół wobdawaju, běsche cźicho; bur, jeho wotroczkaj a jeho tsi ßłużobne dżowki běchu woteschli do wjeßneje zyrkwje, kotrejež kónczate wokna ßo daloko won ßwěcźachu.

Jeno jena woßoba bě na Hornim Dworje doma wostała, wulka dżowka, kotraż, dołhoż bě bur wudowz, hospoſu cźinjesche.

Hana — tak rěkasche wulka dżowka — bě ßylna, ſrótna żónska ſ mudrym cźerwjenolizatym wobliczom; wona ßedżesche ßama wo jstwje a hladasche ſ jaßnymaj módrymaj wocźomaj do wohnja na wohnischczu.

Wschelake myßle pschińdżechu jej do pomjatka. Myßlesche ßebi na to, kak ßu ju tak zyle khudu do ßwěta wustorczili, kak ßo jeje nan njebě żenje wo nju postarał, kak bě jeje wboha macź, hdyż bě ßo wona narodźiła, ßwoje żiwjenje dyrbjała woprowacź, kak ßo stara prosscheńka wo nju starasche, doniż njebě pschischoł cźaß, hdyż mózachu jej prajicź:

„Holza, ty masch cźike stawy, dźi won do ßwěta, a pytaj ßebi městno, hdźež nawuknjesch dźěłacź!“

A lědma dżeßacźlětne dźěcźo dźěsche won, a pschistajowasche ßo a nadeńdże městno, hdźež jeje wjedźachu mużicź, a tak pschińdże ſ dwora do dwora, ſe wßy do wßy, doniż njebě schtyri a dwadcźi lět, a bě na poßledku wulka dżowka pola bura na Horuim Dworje.

Schtoż bě wona wschitko pschětrała, to bě cźeżke a mnoho, ale nětkole mějesche ßo derje, pschetoż jeje bur bě muż, kiż drje ßwojim ludźom niczo njespuschczesche, ale jich derje sastarowasche, każ schěroko a daloko żadyn druhi.

Tola wschitko pschelecźa Hanje w tejle hodźinje psches myßle każ rjad mhkowych wobrasow. Ale woßrjedź nich poßměwasche ßo a poskakowasche myßliczka, kiż jej tajki pschichod pschedstajowasche, kajkiż ßo jej prjedy żenje wusdał njebě. S waha bě ßo tuta myßliczka hižo wot měßazow ßem wnnórjała, ale hakle dżenßa běsche jaßnische wobryßy pschiwsała.

K temu bě stara Wonakowa, kotraż bě wuwołana, so rosymi jara mnoho, schtoż drusy ludźo njerosymja, najwjazy dopomhała.

Bóle ludźo tutej starej żonje ſ pucźa khodźachu, a dżakownischa wona bywasche, hdyż jej něchtó derjeměnjo napscheczo pschińdże. To sta ßo jej wjazy krócź wot wulkeje dżowki ſ Hornjeho Dwora.

Hakle pscheð hodźinu bě stara Wonakowa k wulkej dżowzy do jstwy ßo pschiwacźiła, hdyż bě ßo, kedźbnje poßłuchajo a wótrje ßo roshladujo, pscheßwědczika, so w domje nichtó njeje, dyżli Hana ßama.

Hana porjedźi Wonakowej khanu piwa a dobre pjecżene nudle. S dobrym ßłodom njehladasche stara żona kasanja, wjazy krócź ßo wutrobnje dżakujo.

„Ale nětkole měj ßo ſ procha“, napominasche ju Hana tak zunje, każ móżno, „pschetoż ty wěsch, so bur tebje njerodźi, a holzy, te hłupacźki, bychu roscźěkałe, hdy bychu tebje ſawohładałe!“

„To ja wěm“, rjekny stara Wonakowa, a po hubomaj sejhrawasche jej na pok skóstniwe, na pok horde poßměwanje. „Ale prjedy hacź woteńdu, dyrbju cźi prajicź, so dżenßa w nozy cźłowjek móże nasshonicź, schtoż hewak żenje nasshonicź njemóże! Jeli so chzesch, Hana, shonicź, schto na tebje cźaka, dobre abo sle, hacź muża dostanjesch abo niz, hacź je stary abo mkody, kajki na-

pohlad ma, to njemóżeſch żenje lěpje ſhonicź, dyżli dźenża! Ja cźi praju, cźlowjek móże do pſchichoda hladacź, ale dyrbi wjedźecź, kak to ſapočźecź! Hladaj, Hana, tebi żym dobra, ty maſch dobru wutrobu, tebi chżu to pokaſacź, kak maſch to dźenża ſcźinicź. Wſchelakore żu żrědki, ſ kotrymiż móżeſch żebi wobſtaracź wóczło na to, ſchtoż ma hiſchcźe pſchińcź. Tak móże cźlowjek na pſchikład do hornza warjazeje wody nuts pożłuchacź, abo cźlowjek hlada pſches dźewjecź na hromadu ſkładźenych khójnowych żukowych dźěrow, haj, na wſchelakore waſchnje ſhoniſch w tejle nozy pſchichod! Ale najlěpſchi żrědk je tón: holza, kotraż chze żwojeho pſchichodneho muża wuhladacź, ſaléſe do pjezy nuts, cźapnje żo nutska, a hlada, hdyż dwanacźe bije, ſ pěznej dźěru won ... Ale nětkole póńdu, Hana, budź tu bożemje a měj dźak!"

S tymi żłowami bě ſtara dźiwna Wonakowa ſe jſtwy każ njetopyŕ żo wużunyła.

Hana pak bě żedźo woſtała a wudźěraſche do wuhla na pjezakowym wohnju.

Na dobo bě jej, każ by rjekł, ſo Hornjodwórſki bur pſched njeju ſteji! Żenje prjedy njebě żo jej tak ſróſtny ſeſdał, tak pſchecźelny każ nětkole, hdyż jej jako poſtawa jeje wuſdacźa na dobo pſched duſchu ſtupi.

„Njeroſom!" bórbotaſche Hana mjelcźo a ſtany ſ roſżudnej myżlu, ale woſta tola ſażo ſamyżlena ſtejo.

„Mohło dha to wěrno bycź", praſchejeſche żo ſa khwilu, „ſo żo w dźenżniſchej nozy pſchichod wotewrja? ... Něſchto dyrbi to tola bycź ... żym hižo mnoho wo tym żłyſchała ..."

Tu dohlada żo na cźażnik na ſcźénje. Pokaſowaŕ ſtejeſche něſchto mjeńſchinow na dwanacźe.

Hana ſacźeŕwjeni żo hłuboko do wobliczа, ſ dobom ſajě żebi ſ ruku k wutrobje.

Jej běſche, każ by ju żón pſchewſał.

Wona wotewri, prawje njewjedźo, ſchto cźini, jſtwine durje a ſtejeſche pſched pěznymi durcźkami. Hanje běſche, każ by ju ſ waha po khribjecźe huſchkało.

Njeroſżudźena tu ſtejeſche.

„Wſchako cźe żadyn cźlowjek njewidźi!" wołaſche w njej nutſka. „Wuhladaſch=li ſchto, wěſch, na cźim ży, njewuhladaſch=li pak niczo, nó, dha też nichtó niczo wo tym njewě, ſo ży w pjezy pobyła!" ...

Tu ſaklincza ſ wěžineho cźażnika ſe wży prěnje dyrjenje dwanateje hodźiny k Hornjemu Dworej horje.

Każ wot njewidźaneje mozy pſchewſata ſaléſy Hana do pjezy nuts.

* * *

Mjes tym bě Hornjodwórſki bur hižo duzy domoj ſ zyrkwje.

Wón bě hłuboko do myżlow ponurjeny, tak ſo njepytny, kak żo jemu kroczele bližachu.

Na dobo ſtejeſche ſtara Wonakowa pſched nim, kotrejež ſaldate nażołcź wobliczo bě wótrje roſżwětlene ſe żwětkom latarnje, kotruż Hornjodwórſki bur w ruzy dźeržeſche.

„Dobry wjeczor!" rjekny ſtaruſchka.

„Dobry wjeczor!" wotmolwi bur, a chżyſche nimo njewjeżoleje wożoby nimo dóńcź.

Ale Wonakowa jeho ſadźerża.

„Dźenża by tajka prawa nóz była", ſarěcźa na njeho, w kotrejž mohł ſhonicź, hacź a kajku żonu ty doſtanjeſch? Dawam cźi dobru radu: Pſchińdźeſch=li do dwanateje hodźiny domoj, pohladaj duzy nimo do żwojeje pjezy. Hižo něchtóżkuli je w tej hodźinje tam nutſka něſchto widźał, ſchtoż je żo poſdźiſcho woprawdźe dopjelniło! Dobru nóz, Hornjodwórſki buro!"

„Khodojta!" bórbotaſche ſa njeju a dźěſche żwój pucź dale.

Hdyż pak bě jeno mało kroczeli hiſchcźe pſched żwojim dworom, ſapocźa cźażnik na wěži dwanacźe bicź.

Ssamo wot żo ſapocźa bóle khwatacź.

Hdyż chżyſche k jſtwinym durjam, dyrbjeſche nimo pěznych durcźkow.

Jeno wokomik tykny latarnju k ſnutſkownemu pjezy.

A tu hladaſche jemu woprawdźite wobliczo jeho wulkeje dźowki napſchecźo!! —

Bjes rěcźe ſtejeſche tu bur.

Ale wón njehladaſche dale do pjezy.

Wón tſchażeſche ſ hłowu a kroczeſche pomału do jſtwy nuts.

Tu ſtaji latarnju na blido a żyże żo na ſtólz.

Khwilu woſta tu ſamyżleny, potom ſběże, na dobo żo roſżudźiwſchi, hłowu a ſawoła:

„Hana! Hana! Hdźe dha tcźiſch?"

Hdyż ſawołana pſchińdźe, ryhowaſche żebi ſ falu hiſchcźe na jenym bleczku wobliczo, na kotrymż żebi najſkerje myżleſche, ſo ma cźorne żlědy żwojeho wopyta w pjezy.

Njerěcźo a na jeho roſkaſy cźakajo ſtejeſche Hana pſched żwojim knjeſom.

Dołho bur na nju hladaſche.

Potom rjekny:

„Hana, by żo ty wudacź chżyła?"

Hana, wcźipna a żo dźiwajo, ſ wulkimaj wocźomaj na njeho hladaſche.

„Sſyń żo tule ke mni", rěcźeſche Hornjodwórſki bur dale a żuny ſtólz pódla żebje.

„Jeno żo żyń!" wón woſpjetowaſche, hdyż żo Hana komdźeſche.

Wona woſta każ pſchiroſcźena ſtejo.

S tak mjehkim hłożom kruty muż hiſchcźe żenje njebě ſ njeju rěcźał.

Tu wſa ju ſa ruku a ſcźeże holzu, kiż bě wſcha pſchekwapjena a myżle ſhubiła, k żebi pódla na ſtólz.

„Schtoż żo cźinicź ma, to dyrbi żo ſ krótka a derje wotbycź!" rjekny bur bóle żebi hacź k Hanje.

Bur rjekny: „Hana, by ty ſchto pſchecźiwo temu měła, moja żona bycź?"

Hana wotmolwi:

„Dźicźe tola; nowe lěto tola cźlowjek tajke żorty njerěcźi!"

„To je moje zyle a doſpołnje khutne żłowo, Hana!"

Hana hladaſche jemu wużlědźujo do wocźow.

„Chżeſch?" praſchejeſche żo bóle nuſujo bur. „Praj haj, Hana!"

Domoj żo wrócźazy wotroczży a dźowki a tšélenje Bożeje nozy, kotreż ſapocźa ſ hórkow dele praſkacź, wutorże wobeju ſ jeju roſmołwy.

Hana khwataſche cźeladnym jědź Bożeje nozy nanożycź, jej pak bě zyle dźiwno we wutrobje. Wona wotkała żebi wokomik a wotewri durje, ſo by żo cźerſtweho powětra nażrěbała.

Tu ſażo ſtara Wonakowa żo pſchikhelpa.

„Wonakowa!" ſcheptaſche jej Hana. „Ssym ſcźinika, każ ży ty prajika ... Ssym żwojeho muża niz jeno widźała, ale jeho też woprawdźe hižo doſtała! ... Tu maſch hiſchcźe dwaj wulkaj plinzaj!"

„Měj dźak!" wołaſche ſtaruſchka ſa wotżalowazej żo, a żnowaſche żo, pſched żobu żo pożměwajo, prjecź.

Nowe lěto.

Kak khwataſch, o cźażo,
Dom k wěcźnoſcźi ty!
Dźenż lěto nam ſażo
Ty wonowik ży.

Sswět, hory, wſchě kraje
Sso pominu ſaż;
Wſcho ſacźuwa, ſnaje
Naſch ſachodny cźaż.

Schtó wuhuda, praji,
Schto pſchichod nam da?
Hacź ſboża dny taji,
Kſchiż, njehodu ma?

Hacź radoſcźe hraja
Nam w pſchichodny cźaż?
Hacź mary nam ſtaja,
Row pſchikryje naż? —

Sso ſměruj, o duſcha!
Budź bjes ſtaroſcźe:
Bóh wě, ſchtoż cźi żłuſcha
A wużitne je!

K. A. Fiedler.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Direktor tudomneho krajneho żuda, dr. Hagemann, je żo ſa preſidenta Budyſkeho krajneho żuda wot 1. februara pomjenował. — Tudomnemu hamtſkemu żudnikej H. Kunzy je żo titul hamtſkeho żudniſkeho radźicźela ſpożčźił.

— Piżańja Budyſkeho garniſonſkeho komanda, 5. pěſcheje brigady cźiżko 63 a wyſchſcheje narunaniſkeje komiżije we wokrjeżu 5. pěſcheje brigady je wot 1. januara na Tuchoŕſkej dróſy cźiżko 18 delka.

— Hody żu nam żněžk wobradźike, bórſy po nim pocźa ſ ranja duchacź, a ſyma ſchědźiwu brodu ſ woknom nuts tykaſche. Schtwórtk w nozy je thermometer ſ měſtnami hacź do 15 gradow ſymy po Reaumurje pokaſał. To je njewocźakany pſchewrót ſ mikeho wjedra do żuroweje tſchěſkanzy. Wjedrawuſtojni chżedźa ſe wſchelakich ſnamjenjow żudźicź, ſo nětkole ſymu wobkhowamy. Jene tychle ſna=

mjenjow je połnózne ßwětko, kotreż je 13. dezembra widźecź było, druhe je pschikhad ptakow, kotreż ßo žiđźane wopuſche mjenuja. Te ſ połnóznych krajow jenoż k nam pschilecźa, hđyž je wulka ſyma bliſka. Nětčźiſche mjerſnjenje je piwarńjam jara witane, kotreż hižo dawno na to cźakaju, ſo bychu próſdne lodownje ſ nowym lodom pjelnike. Někotryżkuli đźěłacźeŕ, kotrehoż je ſyma ſ đźěła wuhnała, ſ rubanjom loda ſaßo něſchto mſdy ſaßkluži, kotruż runje w ſymje najnuſniſchо trjeba.

— Sańđźenu wutoru, 29. dezembra, wotmě Budyſchſka „Bjeßađa“ ßwój hodowny ßwjedźeń w rjenje wupyſchenym ſalu Albertſkeho dwora. Mózny bożodźěſcźowy ſchtom, ſtejazy pſchi jewiſchcźu, woſjewjeſche wſchěm pſchikhađźazym ras tuteho ßwjedźenja. A wſchо, ſchtoż widźachmy a žłyſchachmy, dopominaſche naß na hody, na wulku potajnoſcź Bożeje nozy. Hrajeſche ßo mjenujzy hodowna hra: „Boži narod“; đźiwađko to, kotreż je hakle njedawno wuſchło ſ njeſpróżniweje ruki knjeſa fararja Handrija Đucźmana a ßo w Bjeßađźe prěni ras hrajeſche. S napjatej kedźbliwoſcźu ſcźěhowachu wſchitzy ſajimawu hru, haj ßmě drje ßo rjez, zyle woßebitu hru; je đźě tak bohata na pſcheměnjenjach a wobraſach. Kak wulkotnje ſkutkowaſche tola ſjewjenje jandźelow, kak luboſny a wumjekſzy ſarjadowany bě žiwy wobras na kónzu! Tola najlěpſche đźiwađko njeſkutkuje a njedoſpěje wuſpěcha, hđyž hrajerjo jemu njeroſumja a ßwoju wěz njecźinja. — Hrajerki a hrajerjo „Božeho naroda“ pak běchu bjes dwěła ſrosumili ßwojemu đźiwađku; wuſtojnje pſchedſtajeſche Mariju, knjeżniſku macźeŕ Bożu, knjeżna Hańża Miſchnarjez, niż mjenje derje knjeżnje Schěżez a Biſoldez jandźelow; ale też hrajerjo ſaßkužichu ßebi połnu khwalbu, horliwi ßobuſtawy towaŕſtwow „Sswobody“ a „Włady“; jich horliwoſcź a ſwólniwoſcź ma ßo cźim bóle pſchipósnacź, dokelž ßebi ſ tutym wuſtupom pſchetorżechu próſdniny; po wſchěm pſchinjeßechu rady tutón wopor a ſpěchachu ſe ßworódnych wjeſkow do Budyſchina, ſo bychu pſchi ßerbſkim ßwjedźenju pomhali. Sſława a đźak jim wſchitkim!

Po đźiwađle ſanjeßechu nam „Sswobođźenjo“ a „Włađźenjo“ hiſchcźe někotre ßerbſke ſpěwy; mjes nimi dwaj nimo měry rjanej terzettaj: „Ja pak ßym khuda ßyrotka“ a „Wſchitka ßo ta cźeleđź prjecź hotuje“. Schkoda bě, ſo ßo ßměſchk: „Hajnikaj“ njehođźeſche wuwjeſcź, kotryż je tak połny żorta a ſabawy. — S hodownym wobrađźenjom a rejemi ſkónczi ßo ßwjedźeń, kiż bě ßo tak derje porađźił. Wěſcźe poßylni tutón ßwjedźeń ßerbſkeho đucha w Budyſchſkej Bjeßađźe a luboſcź k ßerbſkeŕ rěczi a narodnym waſchnjam.

—a.

— (Woheń.) S wóſkowzom (ſwitej wóſkowej ßwěžu) je hižo huſto woheń naſtał, jeli ſo ßo wóſkowz do ſaßwěcźenja do blachoweje tyſy abo do někajkeho druheho pſchiſprawneho ßudobja njeſtaji. Tak bórſy hacź ßo mjenujzy wotwity kónz dele na wóſkowz wußwěcźi, ßo zyły wóſkowz na dobo ſapali a jeli ſo na drjewje abo na něcźej druhej palnej wězy ſteji, ßo na tutu płomjo roſſchěri. Na tajke waſchnje je ſańđźenu njedźelu wjecźor we wobyđlenju póßelnika Teuſchera na kotoŕſkej haßy ſtraſchny woheń naſtał. Wóſkowz, kotryż bě ßo ſaßwěcźeny wó jſtwje na blido ſtajił, bě, hđyž tam runje nichtó pſchitomny njebě, ßo wſchón ſapalił a roſeſchkŕčł. Woheń bě ßo na blidowy pſchikryw wupſcheſtŕčł a wot tam na ſoſa, bożođźěſcźowy ſchtom, ſchpundowanje a gardiny pſcheſchoł. Hđyž ßo wohnja đohladachu, hižo zyła ſtwa w płomjenjach ſtejeſche. Wſchě wokna, ſchpihel a ſchkleńzy ſcźěnſkich wobraſow běchu ßo ſ horzotu roſpukałe, kotraż bě tak wulka, ſo ßo ßamo draſta w ſacźinjenym draſtnym khamorje wobßmudźi. Na pomoz ſawołanym ßuđodam ßo porađźi, woheń ſalecź. Naſtata ſchkoda wjele ſtow hriwnow wucźini. — Duż wobkhađźcźe wobhladniwje ſe ſaßwěcźenym wóſkowzom, abo jón radſcho ſ zyła njeſaßwěcźcźe.

— Sſłużobnikowe měſtno w Budyſkej khudowni a arreſtſkim domje ma ßo ſ nowa wobßađźicź. Létna mſda póđla darmotneho wobyđlenja, tepjenja a ßwěcźenje a 1/4 punta wſchěđneje khlěboweje razije 560 hriwnow wucźini a ßo ſ pjecźimi létnymi pſchikohami wo 60 hr. na 860 hr. powyſchi. Póđla teho ßo létnje 60 hr. ſa draſcźenje dawa. Woženjeni żađacźeljo maja ßo hacź do 5. januara pola měſchcźanſkeje rady ſamolwicź.

— Sſłěbrowa tunjoſcź je někotrych pſcheklepanzow na myßliczku dowjedła, ſe ßłěbra dwěhriwnowſke pjenjeſy bicź. Naſcha hriwna je mjenujzy po nětčźiſchej ßłěbrowej płacźiſnje lědma 50 np. hódna. Duż ßo próza derje płacźi, ſ cźiſteho ßłěbra pjenjeſy bicź. Falſchowarjo ßu ßwoje đźěło tak derje đokonjeli, ſo ßu podražowane pjenjeſy, kotreż léto 1892 pokaſuja, jara cźežko ſpóſnacź. W Hamburgu a Altonje ßu je najprjedy pytli.

— Sſerbſki „Mißionſki Poßoł“, kiż kóżdu prěnju njedźelu w měßazu wukhađźa, ßwjecźi létßa ſapocźatk januara 50 létny jubilej ßwojeho wobſtacźa; pſchetoż wulkeho rózka 1853 je jeho prěnje cźißko do Sſerbow wuſchło. Wón je ßebi nawđawk ſtajił, powjeſcźe ſ mißionſkeho pola Sſerbam podawacź, jich tak ſ cźeżkim ale pożohnowanym đźěłom ßwjateho mißionſtwa ſnatych cźinicź a mjes nimi luboſcź k mißionſtwu ſběhacź. Póđla pak je Mißionſki Poßoł pſchezo ßwojich cźitarjow pſches Boże ßkowo a pſches wopißanje wſchelkich ważnych podawkow ſ kſcheſcźijanſkeho żiwjenja na đuchu wokſchewicź a we wěrje poßylnjecź pytał. Tak je też naſchej lubej zyrkwi mjes Sſerbami ſ pomoznikom bycź pytał. Podarmo đźěłał njeje. Lubi Sſerbjo ßu ßo ſ nim ſpſchecźelili a jón ßwěru cźitaju. Na 2000 eksemplarow kóżdy měßaz cźiſchcźerju wopuſchcźi a ßo do ßerbſkich domow puſchcźi. Prěnju połoju prěnjeho létßotka ßwojeho wobſtacźa je đokonjał a nětko ßo ſ Bohom do đruheje pođa. Lubi Sſerbjo chżyli jemu też đale ßwěrni cźitarjo woſtacź. A cźi, kiż hiſchcźe jeho cźitarjo njejßu, chżyli jón wot nětk też ßobu cźitacź. Létnje ßo ſa njón jenoż 60 np. płacźi a kóżdy ßerbſki đuchowny jón lubjerad ßwojim woßađnym wobſtara.

S **Khwacźiz.** To pak mějachmy tu njedźelu wjeßele. Wulecźachmy ßebi tam ſ tu a ſ tam k „ßwójbnemu wjecźorej“ ßerbſkeho towaŕſtwa, khwalbnje ſnateho. A Huſtez łubja bě derje wopytana, ſpěwachmy, rěcźachmy a w njenucźenej, prawje ßerbſkej ßwójſkej Bjeßađźe, ſabawje pſchebywachmy. Najwjazy radoſcźe pak wužichmy ſ lubych knjeſow ſtudowazych hoſcźi, kiż ſaßo do ludu pocźinaju pſchikhađźecź — ſchtoż je ßo ſđobnje też ſ powołaneje ſtrony pſchipósnało a pokhwaliło. W bratrowſkej luboſcźi a pſchejednoſcźi ſeminariſcźi ſ Budyſchina khutniſche, żortniwe ſpěwy a wězy podawachu, jich ſtarſchi bratr, kiż je hižo ſ vikarom na měſtnje, jim horliwje pomhaſche. Hacź khluboko do nozy ßwójbna ſkhađźowanka wutra, też ſa Macźicźny dom pilni ſahorjeni ſtudencźi naſběrachu rjany pjenjes, 26 hriwnow. Kraßny bě to wjecźor! Pſchińđźcźe, lubſchi hólzy, bórſy ſaßo!

Se Sahorja. Ganſory ßu jako ſakobjene ſkocźata ſnate. So pak wone ßamo wjetſche đźěcźi nadpaduja, każ je ßo tu njedawno ſtało, je ſ rědka žłyſchecź. Jedyn ganſor na holzu jeneho tudomneho wobyđlerja, hđyž wona nimo hata đźěſche, njejabzy ſlecźa a ßo do njeje ſakußnywſchi ju do hata ſcźeże. Holzyne kſchicźenje wußłyſchawſchi, ludźo pſchiběžachu a đźěcźo, kotremuż woda hacź do ſchije doßahaſche, wucźežechu.

Se Ssmjecźkez. Na nowotwarje tudomnych nowych kupjelow je ßo hacź do hóđ pilnje đźěłało. Hacź runje bě mike wjedro, pſchi ßwacźinje rad w deſkowanej wutepjenej budźe ßedźachmy. Ta pak bě, każ nam prajachu, pjecźa jenoż ſa murjerjow, naß druhich, runjeż k nim žłuſchamy, tam njecźerpjachu. Wuhnachu naß ſ njeje a ju pſched nami ſamknychu, każ by rjekł, ſo nimamy dobreho mjena. Hđyž w Halſchtrowje đźěłachmy, běchu nam tamniſchi murjerjo pſchecźelniwiſcho ſmyßleni. Tam ßmědźachmy ſ nimi hromadźe w twarſkej budźe ßwacźicź a ßo ſahrěcź. A tu? Je traſch to prawa kſcheſcźijanſka luboſcź? P. P.

Se Ssmjecźkez. Ssobotu rano wokoło 3 hodźin je ßo wulka ſajma trochu ſhnileje ßkomy, tudomnemu kublerjej Ssuchemu ßkuſchaza, ſpalika. Wona bě pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźena; duż jejny wobßedźeŕ pſchejara njeſchkoduje. Hacź je woheń ſe ſaparjenjom naſtał, abo hacź je ſakoženy, njeje ſnate.

S **pola.** Kak wižitne je, ſo Serbske Nowiny ßudniſke wojewjenja też wocźiſchcźa, ßmy ſaßo pſched krótkim ſ nowa ſhonili. W zuſbje bě njedawno jedyn, kiż bě ßo w Sſerbach narodźił, wumrěł a bě tójſchto pjenjes ſawoſtajił. Herbjo běchu ßudniſtwu njeſnacźi, a duż jich ßudniſtwo pſches nowiny pytaſche. Też Serbske Nowiny běchu tuto pytanje woſjewili. A runje pſches Serbske Nowiny je ßo nětko herba tamneho w zuſbje ſemrjeteho namakał.

S **Delnjeho Wujeſda.** Ssrjedu tyđźenja ßu na tudomnym hońtwińſkim revěrje wulkeho kundroſa tſělili, kotryż drje je ßo ſ Mużakowſkeje hole k nam ſaběžał.

S **Kamjenza.** Nahle je w jenej tudomnej reſtawraziji poßelnik Kunath wumrjeł. Strowy bě ſaſtupił a ßebi klepane ßyre mjaßo ſkaſał. Pſchi jědźi je jemu po ſdaczu kuſk mjaßa do dychnizy ſaſkocźiło, ſ cźimž je ßo ſa někotre mjeńſchiny ſadußył. Wón wudowu a dwanacźelétneho ßyna ſawoſtaji.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Khorla Hadam ſ Kulowa, kotryż ßo đźěłacźeŕ mjenuje, tola ßo jenoż ſ proſcheŕſtwom a paduſchſtwom żiwi, bě 16. ſeptembra w Heidersdorfje po proſchenju khođźo mantl tamniſcheho inſpektora kradnył. Wjele khoſtaneho đundaka k khoſtańi na połdra léta, k arreſtej na 2 njedźeli a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 5 lět ſaßuđźichu.

Hischcźe po schěsćź lětach ma dźěłacźeŕ Jurij Ducźko w Cźělnomkhostanje sa paduschstwo wotcźerpicź, kotrež je tehdy pjecźa skucźił. W lěcźe 1897 bě žo wucźeŕźy ruczných dźěłow Nagelez w Cźělnom mjes tym so wona w schuli wucźesche, 60 hriwnow s komody kradnyło. Hakle nětkole žo na dźěłacźerja Jurja Ducźka hrěschachu, kotrehož běchu jeho dźeń paduschstwa sa durje wucźeŕźyneho wobydlenja stejazeho widźeli. Tež běchu tam rukajzu, kajkejž bě Ducźko noßył, namakali. Ducźko, kotryž bě tehdy 15 lět stary był, je žo mjes tym wospjet paduschstwa dla pokhostał. Hacź runje wón prějesche, so je winowaty, jeho s nowa na pjecź lět do jastwa pósłachu.

S **Bukowza** pola Hornjeho Wujěsda. Pjatk, 18. dezembra dźěsche skakaŕ Jan Schliž wjecźor se žwojeho dźěła domoj. Duzy sakoži hischcźe do Kanecźanskeje korcźmy. S teje wokolo ½9 hodź. woteńdźe. Wot teho cźaža njeje žo wón wjazy namakał. Hižo wjaz krócź bu w rězy a wokolinje pytany — ale podarmo.

S **Kulowa.** Na poßledne stótne wiki bě žo 62 koni, 364 krumow, 10 bykow, 28 cźelatow, 298 proßatow a 145 běhakow na pschedań pschiwjedło. Sa howjasy skót žo wulka płacźisna płacźesche, tež sa proßata žo płacźisny polěpschichu.

S **Kulowa.** Wutoru popołdnju stej žo hródź a bróžeń tudomneje swudowjeneje Kschižankoweje wotpaliłe. Twarjenja žu sawěscźene.

S **Pžowjow.** Druhi dźeń hodow žu žo twarjenja žiwnoscźe murjerja Bjedricha Pfeifera wotpaliłe. Kak je woheń nastał, njeje snate. Pfeiffer njemějesche niczo sawěscźene.

S **Dažinka.** Fajma žłomy, tudomnemu ratarjej Knoblochej žłuschaza, kotraž bě sawěscźena, je žo psched někotrymi dnjemi spaliła. Psched lětom je žo Knoblochej teho runja jena fajma, nimale na tym žamym městnje stejaza, s wohnjom sniczíła.

S **Dažinka.** Tudomneho ryczéŕkublerja, komornika s Carlowitz, bratra njedawno semrjeteho hamtskeho hejtmana s Carlowitz, je kral sa žobustawa prěnjeje komory sakskeho žejma pomjenował.

Přilopk.

* (Hrósbny skutk błudneho.) W hoscźenzu „Frankenbräu" w Draždźanach bě žebi na žwjate dny student Gähdy s Barlina hospodu wotnajał. W žußodnej stwi pódła njeho hrabinzy s Götzen se Shorjelza, s kotrejuž je jena 57 a druha 63 lět stara, bydleschtej. W nozy 25. dezembra student Gähde njejabzy wowrótni. W žwojej stwje wscho rosbiwschi žo wón do duri žußodneje sahanjesche, hacź je s wudwjernjemi wurasy. Se satraschnym buchotom a wrjeskotom hoscźenzarjowa žona wotucźi. Wona žwojeho muža wubudźi, kotryž niczo dobre wocźakujo do druheho hoscźenzoweho poskhoda běžesche. Tam žo s jeneje stwy s hłožom wo pomoz kschicźesche. Schwabliczku saßwěcźiwschi hoscźenzaŕ widźesche, so koschlaty muž na starschej hrabinzy kleczo njepschestawajzy wołasche: „Hadźiza, ty dyrbisch wumrjecź!" Hrabinzyna žotra bě žo žmjercź wustróžawschi s womoru wobjała. Gähde wocźinjeny dybsacźny nóž w ruzy dźeržesche, a bě do hrabinki hižo tsecźi krócź kłół, hdyž žo hoscźenzaŕ wot sady na njeho wali. Wobaj žo wo žiwjenje a žmjercź bědźeschtaj. Wrótny bě hoscźenzarja sa tył shrabnył a jeho se satraschnej mozu k woknu wlecźesche, so by jeho s druheho poskhoda na drohu dele cźišnył. Tu runje hoscźenzarjowa žona s wyschschim pincźnikom pschihnaschtaj, wonaj hischcźe jeneho polizísta na pomoz sawołaschtaj a tak žo schlachcźi, błudneho pschemóz a jeho do błudnizy dowjescź. Gähdowej starschej staj teho runja na ducha sthorikoj a w błudnizy wumrjekoj. Na Gähdźe njebě hacź dotal duchakhoroscźe pytnycź.

* (Dwórska hońtwa sa kaniklemi.) Wulka dwórska hońtwa je žo tónle tydźeń pola Potsdama wotměła, pschi kotrejž je žo khěžor wobdźělił. Woßebje je žo wjele kaniklow potšélało. K hońtwje běchu žo wobschěrne pschihoty cźiniłe. S Galinskeho kralowskeho kubła, w kotrymž jedyn hólnik bydli, schěscź schěrokich pucźow jako pruhi do Golmskeho kuha dźe. Tši pucźe žu sawrjene byłe so žo kanitle, tam w žwojich jamach bydlaze, w měrje wostajichu. Wone žo s morcheju a kałom pizowachu a bjes bojoscźe se žwojich jamow běhachu, kotrež do hońtwy dźěłacźerjo rucźe saßypachu. Hońtwinski revěr bě s grocźanym płotom wobhrodźeny, na kotrehož kónzu hońtwarjo stejachu. Někotre kompagnije gardźineho honjeŕskeho bataillona běchu honjeŕsku žłužbu pschedewsałe a dźiwje kanikle s polkoła k hońtwarjam honjachu. Kanikle žwoje jamy samjetane namakawschi po grocźanym płocźe hońtwarjam na pscheczo běžachu, kotsiž je potšélachu. Wjazy dyžli 1000 dźiwich kaniklow je žo morikło, s nich je khěžor žam 102 potšélał.

* Nimo měry njehańbicźiwe paduschstwo staj ujesnataj paduchaj popołdnju do hód w Kasselu skucźikoj. Po połdra zentnarja cźežki żelesny khamor młodaj cźłowjekaj, kaž samkarjej drascźenaj, do pißańje jeneje fabriki pschińdźeschtaj, hdyž tam runje jena žona rjedźesche. Ta młodymaj cźłowjekomaj wěrjesche, hdyž jej powjedaschtaj, so dyrbitaj żelesny khamor do dźěłańje žwojeho mischtra donjescź, hdźež ma žo wuporjedźicź. Samkarjej kaschcź na žobupschinjeżene noßydła sběhnyschtaj a jón, hdyž bě jimaj rjedźerka hischcźe swólniwje durje wocźiniła, psches stare město nimo strażowazych policistow njeżeschtaj a žo potom s nim w mjeŕwjeńzy dróhow shubischtaj. W żelesnym khamorje žo někotre tyßazy hriwnow a fabrikske hkowne knihe khowachu. Swonka města staj paduchaj kaschcź rosbitkoj a s njeho wschě hotowe pjenjesy wsakoj, wschě ważne pißma, kupony a knihi pak njewobschkodźene wostajikoj. Wobkradnjenemu woßebje wjele na tym leżesche, so žwoje knihi saßo dosta, na kotrychž namakanje bě 100 hriwnow myta wustajił.

* (Wucho žo wotkußko.) Psched někotrymi dnjemi je jedyn kóń jenej żonje w Němjeschku wucho wotkußnył. Jo w ruzy dźeržo żona k lěkarjej pschińdźe, so by žebi wucho dała saßo pschischicź. Dokelž pak bě wucho zyle wustudko, je mało nadźije, so wone saßo pschirosćze.

* (Nadpad.) W Düsseldorfu staj dwaj twarskej dźěłacźerjej Boži wjecźor twarza Maxa Seea a jeho schtyrnacźelětneho žyna nadpadnykoj a wobeju s nożom skakakoj. Twarzej je žo wócźko straschnje sraniko.

* (Pschekschiwjenje na póscźe.) Pschi wotliczenju s awstriskim póstom je žo wupokasało, so je póstski hamt w Halschtrowskich kupjelach na pjecź falschowane póstske pschipokasanki po 1000 krónach wudawanemu studentej Hanßej Weberej wupłacźiło. Falschowanje je po sdacźu jedyn pomozny póstski sastojnik w Karlowych Warach (Karlsbad) skucźił, kotryž je žo wot tamneho cźaža shubił.

* (Rubjeżnistwo.) W Studźenje pola Racźibora w Schlesynskej je žyn wucźerja Wiesnera listynoscherja Benka se žekeru nadpadnył a jemu potom 200 hriwnow rubił. Nadpadnika žu sajeli.

* (Njeśbożowne samylenje.) S Libna pißaju: Hoscźenzaŕ Anton Pajez pok litra kißałoweho extrakta kupi a bleschu naźiblido staji. Sskużobna holza, kotraž měnjesche, so je w bleschi woda, dźěscźu s njeje picź da. W żałoßnych boloscźach dźěcźo sa hodźinu wumrje.

* (Ssamomordaŕstwo.) Wußkłuženy wyschk s Eschenhorst w Hradźu, 91 lětny schědźiwz, pschipołdnju se žwojeho dwaj poskhodaj wyßokeho bydła skocźi a žebi nosy slemi. Wón bě hižo dlejschi cźaž khorowaty. Jeho wothladaŕ bě žo na khwilku wotßalił, sa kotryž cźaž schědźiwz s woknom won skocźi.

* (Falschowanje kreditneho lista.) Darmstadtska banka je wo 10 000 hriwnow s kreditnym listom schkodowała, kotryž je jedyn s jejnych sastojnikow, hody se žkużby puschcźeny, falschował. Jebaka žu mjes tym we wukraju sajeli.

* Żałoßne njeśboże je žo w Kastellu s rosbuchnjenjom jeneho schrapnela stało. Dźěcźi wudowy Mösleinoweje žebi s jenym schrabnelom hrajachu. Dźeßaczlětny hólz chzysche dźěru do rjemjenja wurasycź a žebi sa podłožk schrapnel wsa. Hdyž hólz s hamorom na rjemjeń dyri, schrapnel rosbuchny. Maczeri žo brjuch rósdrě, so cźrjewa s njeho wißachu. Hólzej žo prawa ruka rottorże a tsílětnej holczży žo zyle cźěło rostorha. Cźežkosranjenych do hojeŕnje donjeßechu, hdźež stej holczka a macź wumrjekej.

* Samylenje, kajkež žo srědka stawa, je žo w Mischlewizach zofało. Tam kubleŕ Sch. na stawnistwje pschipowjedźi, so je žo jemu žynk narodźił. Sa někotre dny saßo pschińdźe prajicź, so je žo samylił; so dźěcźo njeje hólz ale holza. Stawnik mějesche wulke wuschparanje, prjedy hacź bě smylk w žwojich knihach sporjedźił.

* (Pokupliwy sastojnik.) Krajny žud w Dortmundźe je hamtmana Barfelda s Castropa, kotryž je žo s 1000 hriwnami pokupicź dał, někomu korcźmarsku konżeßiju wobstaracź, k jastwu na jedyn měßaz saßudźił. Barfeld ma 8300 hriwnow lětnych dokhodow.

* Mandźelstwo prynza Bjedricha Schönburgsko-Waldenburgskeho, kotryž bě žo s dźowku schpaniskeho prynza Dona Carlosa woženił, je žo dla njeżwěrnoscźe prynżeżyny dźěliko. Prynżeżyna njeżwěrnoscź, wo kotruž žo w prozeßu jednasche, žo na jejneho pohoncźa njepocźahuje.

* (Wjecźenje sjebaneho mandźelskeho.) S Modosa we Wuheŕskej wo krwawnym mandźelskim podawku pißaju, kotryž je žo na tamnischim dwórnischcźu wotměł. Hoscźenzaŕ Milvoje Jowicź, kotrehož mandźelska bě psched dwěmaj njedźelomaj s piwaŕskim pomoznikom Kosicźom cźekka, shoni, so je jeho wona se žwojim lubkarjom do Modosa wotjěła. Hdyž wón tam pschijěschi se

żelesniskeho wosa stupi, żo wón cźěkazeju dohlada, kotrajž chzyschtaj s tym żamym cźahom dale jěcź. Jowicź revolver wucźahnywschi pachoła satšěli, s druhej kulku wón żwoju njeżwěrnu mandźelsku cźežko srani. Jowicźa żu sajeli. — Pschiżażny żud w Heilbronnje wo 36 lětnym woženjenym cźěżlu Münzingu we Weinsbergu dla spytaneho saraženja a wotmyślaneho cźělneho sranjenja żudźesche. Münzing mějesche helszy sku żonu, kotraž je woprawdźita cźerćźiza. Tale żona je swadniwa, pożcźuje, pije, kradnje a mandźelstwo kama. Hdyž Münzing ras njedźelu wjecźor domoj pschińdźe, wón jeneho schewskeho pomoznika nadeńdźe, kotryž se żonu lubkowasche. W nahłym hněwje wón khłopza dwójcy s nożom kłó, tola ranje njeběschtej żmjertnej. Duž Münzinga dla spytaneho saraženja wobskorźichu. Pschiżażni wuprajichu, so je wón njewinowaty, na cźož jeho żudnizy wuwinowachu.

* (Sażudźeny hejtman.) Hejtmana Ungarspöcha 12. tyrolskeho khěžoroweho regimenta w Triencźe żu k arrestej na 4 měżazy sażudźili, dokelž je żwojim wojakam „pży", „italske żwinje" atd. rěkał. Mnosy wojazy běchu prjedy spytali, żo na hejtmana wobcźežowacź, tola żo kóżdy krócź pokhostachu, doniž jedyn wyschschi honjeŕ pschi nalětnej paradźe, hdźež je dowolene w runej měrje żo pola generala wobcźežowacź, s rjada wustupi a żo w mjenje żwojich towarschow na hejtmana wobcźežowasche.

* (Do semje żo pschepadowaze město.) W Schottlandskej město Mothewell do semje wjasnje. Jedyn dom żo po druhim semja spóżerja. Město je nad podkopkami natwarjene.

* (Mór na łódźi.) S pokodnischeje Ameriki je do Hamburga łódź „Cordoba" pschijeła, na kotrejž żu żo morwe wulke mysche namakałe. Wyschnosćź je teho dla hnydom sakasała, twory s łódźe na kraj wunjesćź a je morwe wulke mysche pschepytacź dała. Lěkarjo żu pjecża spósnałe, so je s pschicźinu żłakanje mschow mór. S łódźu je żo wschón wobkhad sakasał. Duž żo sda strach wusamknjeny bycź, so mohł żo mór na kraj rosschěricź.

* Dwójne mandźelstwo njesda żo Parižskim pschiżażnym pscheschupjenje bycź. Woni żu wutoru wěsteho Raffeura wuwinowali, kotryž je żwoju prěnju mandźelsku, kotraž je něhdźe 20 lět starscha dyżli wón, psched něktorymi lětami bjes praweje pschicźiny wopuschcźił a żo mjes tym s młódschej żónsku, kotraž bě jeho starobje skerje pschiměrjena, woženił.

* (Spodźiwne paduchstwo.) We Woolwichu w Jendźelskej je żo na hacź dotal njewużlědźene waschnje 6 kanonow, psched brónjownju postajenych, kradnyło. Wěz je cźim mjenje sroshmicź, dokelž běschtej żo schtwórtk rano najprjedy dwě kanonje shubiłej, a so, hacź runje běchu s tym psched paduchami warnowani, żo nóz posdźischo sbytne schtyri kanony shubichu. Zyła cźrjóda tajnych poliziston je do Woolwicha póżłani, so bychu paduchow wużlědźili.

* S dynamitom żu farski dom w Lesure (w Franzowskej) rosbuchnycź spytali. Dom je żo żylnje wobschkodźił, s jeho wobydlerjow pak njeje nichtó do schkody pschischoł.

* Skeho rubježnika, kotryž je wobydlerjow w pokodnischej Ruskej lěta dołho traschił, żu skónczńje sajeli. Hakle psched krótkim bě tónle rubježnik, Miklawsch Kriwusch rěkazy, bursti wós nadpadnył, w kotrymž 7 wożobow żedźesche. Na konju żedźo bě wón sa wosom pschihnał a do njeho, hdyž ludźo po jeho wokanju njesastachu, 18 kulkow tšělił. Dwaj cźlowjekaj żo satšělischtaj, drusy żo cźežko sranichu. Kriwusch potom konje sadźerża a żwoje woporu wurubi. Tsjo sranjeni w hojerni wumrjechu. Někotre dny do teho bě wón polizajskeho mischtra Lebidjewa w Kijewje se żochorom sarasył. Wón je żamo hacź do Jerusalema cźahał a wjele ludźi skónzował. Psched żudom wón wudasche, so je wrótny, a teho dla běchu jeho wuwinowali. Tón krócź pak żo pschiżażni njedachu s nowa sabłudnicź a jeho k khostanskemu dźěłu na cźaż żiwjenja w żibirskich podkopkach sażudźichu.

* **Satraschny dźiwadłowy woheń** je poślednі dźeń sańdźeneho lěta krwawnje wobżwětlił. W měsćze Chikago w poknóznej Ameriży je żo żrjedu wjecźor dźiwadło Iroquois wotpaliło. Pschi tym je po poślednej powjesći něhdźe 900 cźlowjekow żiwjenje shubiło. Woheń pschi druhim wustupje krucha „Módrobrodacź" s wobschkodźenjom elektriskeho grota nasta. Hdyž żo płomjenja na jewischcźu pokasachu, sakschikny żo „woheń!" Poślucharstwo, s wjetscha se żónskich a dźěcźi wobstejaze, żo wustróżiwschi dźiwje cźěkajo k wukhodam tłocźesche. W khodach k żmjertnemu bědźenju dóńdźe. Wjele żónskich wědomuje sbywschi padźe a żo satepta. Hrajerjo a hrajerki s jewischcźa do pschihladarnje skocźichu a żo s pschihladowarjemi wo wukhod bědźachu. Płomjenja żo na dobo psches zyłe dźiwadło rosschěrichu a jo jene płomjenjate morjo sczinichu. Wschitkim ludźom na prěnim a druhim rjedźe żo s wohnjom wupucź sawrje. Mnosy mużojo do sala dele skocźichu, hdźež jich płomjenja pózrjechu. Skónczńje żo wobornikam poradźi, s pomozu rěblow do druheho rjada dozpicź. Tam żojim żałożny napohlad poskicźi. Cźěła na hromadźe, skopjene lěżachu. Mnohich, kotsiž běchu hižo bjes wědomja, wobornizy wukhowachu. Wschelazy morwi mjes żywłami steiachu. Tež balkony běchu s morwymi napjelnjene. W dźiwadłownym sadnim dźělu mużojo bjes żmilnosćze żónske a dźěcźi podteptachu, so bychu żo k wukhodej pschedobyli. Hischcźe prjedy hacź żo płomjenja s jewischcźa wuwalichu, běchu khody s cźěłami mużskich, żónskich a dźěcźi, kotsiž běchu w cźischcźeńzy wědomja sbyli, mohł rjez każ s tep-pichom pschikryte. Dźiwadłowy asbestowy sawěschk żo pschi wudyrjenju wohnja jenoż hacź do pokojzy dele puschcźicź da, na cźož płomjenja pod nim w hładarni hacź k wjerchej horje schwihachu.

Wotpalene dźiwadło bě żo hakle 23. novembra 1903 wotewriło, wone bě jene s najrjeńschich a najwjetschich na żwěcźe a wjazy dyżli 1700 żydkow wopschijesche. Hakle psched někotrymi měżazami bě żo wone sa schtyri milijony hriwnow natwariło.

* 38,890 cźłowjekow je żo sa poślednje 5 lět w sjednocźenych statach poknóżneje Ameriki na żelesnizach moriło abo żo sraniło. Na kóżdy dźeń 21 morjenych 139 sranjenych pschińdźe.

Wużudźenja.

Khostanska komora. 23lětnemu hižo pjecź krócź khostanemu kamjenjecźeżarjej E. P. Lochej s Wjelkowow bě 16. augusta Jeńkecźanski gmejnski pschedstejicźeŕ s rejwanskeje sale dla harowanja a njepschistojneho sadźerżenja prjecź kasał. Město so by żo wotżalił, Loch gmejnskeho pschedstejicźerja s njehornymi żłowami wohani. Locha po wobskórźbje hamtskeho hejtmanstwa dla sjawneho skschiwdźenja k jastwu na schtyri měżazy sażudźichu.

Wósnika Jana Mateja Soku w Budyschinje, 1857 w Mikowje narodźeneho, bě kawniski żud w Lubiju dla straschneho cźělneho sranjenja a hrubeje njewuschnosćze dla k 130 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 1 měżaz a k arrestej na 2 dnjej sażudźił. Pschecźiwo tutemu wużudej żo Soka powoła. 27. junija bě żo wón w Schwarzej hoscźenzu w Kotezach s rěsniskim mischtrom Fröhlichom se Zitawy, s konjazym wikowarjom Michelom a s hischcźe wschelakimi druhimi hoscźemi pscheręczał. Hdyž wěsty Hohlfeld sastupi, jemu Soka praji: „Na Tebje żu runje żwarili", na cźož żo Fröhlich Soku woprascha, hacź chze wón żwoje żłowa wrócźicź a jemu porokowasche, so je wón żam pschitomnych lapakow, dundakow atd. hanił. Fröhlich potom hischcźe Sozy někotre plisty wotkoži. Sso rosnjemdriwschi, Soka żwój karancźk Fröhlichej wo hłowu dyri a jemu pschi tym wucho krwawe sbi. Ssudniży druheje instanzy Sokowe khostanje na 50 hriwnow pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 10 dnjow ponižichu.

Dla falschowanja liscźiny kublerja Jakuba Kmjecźa, k jastwu na jedyn dźeń sażudźichu. Wón bě 16. oktobra gmejnskemu pschedstejicźerjej Zimmermannej list s podpiżmom Cźěpcźik we Wudworju póżłał, w kotrymž żo na to wobcźežowasche, so Zimmermann njebě wumłócźenu żłomu 60 krocźelow dale brózńje skopił, ale hnydom pschi brózni.

Cźesćźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

1. schtwórtlěto 1904

do prědka płacźicź, njech nětko **80 np.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotsiž żebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesćź dadźa, njech tola njesapomnja, żebi je tam bórzy skasacź. Na schtwórtlěto saplacźi żo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, każ też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 np.**

Serbske Nowiny s pschikohu „Serbski Hospodaŕ" płacźa na pósćze **1 hriwnu 5 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 20 np.**

Serbske Nowiny s pschikohu „Pomhaj Bóh" płacźa na pósćze **1 hr. 30 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 np.**

Serbske Nowiny s pschikohomaj „Serbski Hospodaŕ" a „Pomhaj Bóh" płacźa na pósćze **1 hriwnu 45 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 60 np.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Sbožopschejaze khartki

k wschěm składnoscžam s rjanych družinow po jara tunich płaczišnach žu dostacž

we wudawarni Serb. Nowin.

Hdže scže tónle dobry a tuni **czažnik** kupili?

Pola **G. Magera naslědnika,** měješčel Th. Hippa na žerbskej haži 11.

Tołsty žuscheny połcž pschi wotewsaczu 5 puntow po 75 np., pschi 10 puntach po 70 np., **žuscheny žwinjazy brjuch** punt po 65 np., tucžnu druhu družinu **dobreje kołbažy** punt po 50 np., **žadło** punt po 70 np. porucža

O. Pětschka na žitnej haži.

Phosphorowe pille

stajnje czerstwe dźěłane a žylnje skutkowaze po zylisnach a jenotliwje tunjo pschedawa

Otto Engert

en gros drogowe klamy en detail.

Telefon 33.

Drjewjanzy, filzowe stupnje,

dobru tworu,

porucža

H. Zawnik

w Rakezach.

Drjewowa awkzija.

5. januara 1904 ma žo w **Jeńschezach** czišło 6

86 metrow khójnowych schczěpow,
22 = kuleczkow,
40 = hakosowych hromadow,
8 = pjenkow a
30 = twjerdych klozow a twarskeho drjewa,

wschelake wužitkowe drjewo a žerdže sa hnydom hotowe pjenjesy na pscheżadžowanje pschedawacž. Wuměnjenja žo wosjewja. Shromadžisna dopołdnja w 9 hodžinach w Jeńschezach czišło 6 pola Rakez a pschi Njeżwaczidliskim puczu.

A. Kolscher.

Prasowane wuhlo

je hischcže na pschedań

na knježim dworje w Bóschizach pola Njeżwaczidła.

Dr. med. Theuerowy nervowy czaj

— veronica montana —

najlěpsche pożylnjadło sa wschitkich, kotsiž na žłabosc̆ czuwow (nervow) s khorosczu, pschenapinanjom atd. czerpja.

Dostacž pola **Měrschez bratrow naśl.** pschi žitnych wikach.

Strychninowe žito,

wobělenu wowż a pscheńzu, stajnje czerstwu a žylnje skutkowazu tworu, po zylisnach a jenotliwje tunjo porucža

Otto Engert

en gros drogowe klamy en détail.

Telefon 33.

Na žwoje jako najlěpsche snate

palenzy

jednore a dwójne

poruczujo dopominataj

Schischka a Rjeczka.

Dowěrneho **strażnika** (wajchtarja) žo pyta na knježim dworje w Delnjej Kinje.

Wuczobnik žo pyta!

Jutry 1904 w mojej pschedawarni kolonialnych tworow a destillaziji žyn sprawneju starscheju městno jako wuczobnik namaka.

Pawol Pětschka

pschi drjewowych wikach 4.

Wotroczkow, žrěnkow a pohonczow pyta

August Hermann, pschistajeŕ na Lubijskej dróży 33.

Krawskeho wuczobnika

k jutram pyta

Heinrich Wenk

na Hoschiz haži 31.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry** a **tuni czažnik** kupicž, abo kotryž chze žebi jón **porjedžicž** dacž, njech dže k czažnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haži 5.

Jencz pschedawa a porjedża sa žwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacž.**

Dwoju družinu

łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,

wulki wubjerk

toiletowe mydła

porucža

A. Grubann

na horncžeŕskej haži 39.

Mlokowa zentrifuga „Balance“

s ruku žo cžerjata, wupruhowana, najlóžscho žo cžerjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym pożłużenjom a cžišcženjom, po tunjej płaczišnje a požadanju s połóženym wotpłaczenjom.

Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischoňzu pola Budestez.

Kosaze koże

kaž tež wschě druhe družiny kožow kupuje a sa nje najwyschsche płaczišny płaczi

Heinrich Lange

pschi wowżnych a žitnych wikach s napschecža sloteje hwězdy.

Khěža s polom je w jenej wži njedaloko Budyschina na pschedań. Wona by žo jara derje k pjekarni pschihodźiła. Dalsche wukasuje Liebsch, žudnisti aktuar s. žł.

Khěža czišło 49 w **Delnjej Hórzy** je dla dźělenja herbstwa hnydom na pschedań. Wopalna każa 3690 hr. wuczini. Dalsche je shonicž pola A. Flacka w Sdžaru pola Klukscha.

Bydlenje,

rjane wulke se sahrydku, sa schewza žo wožebje derje pschihodżaze, je w Budyschinku czišło 20a na pschenajecže.

Mała žiwnosc̆

w **Boschezach** czišło 17 s dobrymi twarjenjemi a žadowej sahrodu je na pschedań.

Derje sarjadowany **skład zigarow, zigarettow a tobaka.**

Tyßaz hižo po. 25 mk.

Kupowańnja sa **saßo- pschedawarjow.**

„Lilija“

wuhotuje **njedźelu 10. januara** w Sernjanach

zabawny wječor.

Započatk $^1/_2$9 hodź.

W našej krajinje hišće njeznata wjeselohra Handrija Dučmana „Złote hrody“ abo „Hans Klepotař na dań njese“ wupjelni tutón prěni dźiwadłowy wječor, kotryž so ze spěwom započnje, kaž też skónča. Naše serbske towarstwa, kaž wšěch swojich přećelow z blizka a z daloka přeprošuje na wjesele zasowidźenje jenož z tutym najpřećelnišo

předsydstwo.

Wutoru 12. januara 1904 změje Serbske katholske towarstwo

„Jednota“

w Draždźanach w Meinholdec salach na Moricskej drózy swój

lětny swjedźeń.

Započnje so wječor hnydom we wosmich z wulkim wojeńskim koncertom, piskanym wot trubańskeho zběra kral. saksk. gardźineho jězdneho połka pod nawjedowanjom kral. stabeweho trubarja a wojeńskeho hudźbneho mištra knjeza H. Stocka. — Sobuskutkować budźe wójwodowsko-sakski komorny spěwař knjez Edmund Glomme.

Po hudźbje budźa **reje.**

Česćliwych Serbow a Serbowki z Draždźan a wobeju Łužicow na swjedźeń lubje přeprošuje

Michał Wićaz, předsyda.

Wjele ſboża

k nowemu lětu lubym ſnatym a wotebjerarjam najwutrobniſcho pſcheje

Khorla Scholta, optikus

pſchi hłownym torhoſchću **w Budyſchinje** pod radnej tyežu.

Wſchitkim pſcheczelam, hoſczam a ſnatym

ſtrowe a ſbožowne nowe lěto

pſcheje **Scholćziz ſwójba**

we Wóßlinczanſkim hoſczenzu.

Ssobotu 2. januara, njedźelu a ſcźěhowaze dny ſo pola mje

kóſtlopiwo

tocźi, k temu budźa **kóſtlowe kołbaſki** a **pjeczene kołbaßy** dostacź.

Najpſchecźelniſcho pſcheproſchuje

F. Domanja w Radworju.

Bukečanske serb. tow.

změje jutře njedźelu 3. wulkeho róžka 1904 pop. w 4 hodź. **posedźenje.** Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Słužobne a hródźne dźowki a tajke k ſwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłacźerſke ſwójby, tſecźakow a wolazych ſa tudomne a Draždźanſke ſtrony hnydom pyta **Schmidtowa** na ſukelnſkej haßy 24.

Do Pomorz!

Na **karpjazu a kołbaßowu hoſczinu wutoru 5. a ſtrjedu 6. januara,** pſchi kotrejž budźe ſo **kóſtlopiwo** a **Pilſenſke piwo** porjedźicź a ſo **pampuchi** napjeku.

Pſcheczelnje pſcheproſchujetaj

Pawoł Fiola a mandźelſka w hoſczenzu w Pomorzach.

Wuczobnika

pyta ſchewſki miſchtr **H. Zawnik** w Rakezach.

Maſchinſki wolij ſa parne maſchiny,
Maſchinſki wolij **ſa młóczaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,
wolij ſa zentrifugi,
wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny
najtuńſcho pola

A. Grubanna na hornczerſkej haßy 39.

Wšitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšěm swěrnym nadobnym přećelam našoho naroda ścelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowomu lětu 1904 sćěhowacy kk., złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

20 hr.: Serbske towarstwo w Khwaćicach;

12 hr.: krajny sudnik Kral w Kamjenicy;

po 10 hr.: kubleŕ Žur w Njebjelčicach, Jakub a Marija Šołćic w Charlottenburgu, expositus Stranc, ryćeŕ Božoho rowa, w Lipsku;

8,15 hr. (10 kr.): prof. Tajrych w Táborje;

8 hr.: propst P. Leopold Schneider w Marijnej Hwězdźe;

po 6 hr.: lěkař dr. Kral w Budyšinje, farař Mrózak w Hrodźišću;

5,10 hr. (6 kr.): dr. Ant. Truhlář, direktor akademiskeho gymnasija w Prazy;

po 5 hr.: prof. *Móń* w Eislebenje, inspektorowa Winklerjowa w Radworju, překupc Bart w Brězyncy, farař Ryćeŕ w Delnim Wujezdźe a joho synaj cand. theol. Alfred we Wernigerodźe a stud. theol. Měrćin w Hali, kapłan Just w Khrósćicach, farař Křižan z Hodźija, kubleŕ Trenkleŕ w Smječkecach, překupc Rječka w Drježdźanach, w Radworju hdyž staroho popadnychu, sejmski zapósłanc Zoba z Čornjowa;

4,25 hr. (5 kr.): (Flearat) w Prazy;

po 4 hr.: farař Libš w Baćonju, farař Wjesela w Königshainje, dr. med. Rachel w Pančicach, hosćencař Guda w Budyšinje;

po 3 hr.: Mikławš Cyž w Kukowje, kapłan Šołta w Kulowje, farař em. Gólč w Rakecach, kubleŕ Łusćanski we Wotrowje, farař Hicka w Kamjencu, lěkař dr. Pětranc w Malešecach, farař Kral w Dubinje, direktor dr. Grolmus w Lipsku, farař Kubica w Bukecach, kubleŕ Wićaz z Kamjeneje, Brunmuot z Kh., wučeŕ em. Kral z Radworja, Wićaz z Boranec, Ryćerja, Kubaš z Khasowa, kublerjej Młyńk w Ćemjericach, Młyńk w Dalicach, wojak Bryl w Drježdźanach, překupc Valtyn we Wojerjecach, sem. wyšši wučeŕ Fiedleŕ, rěčnik dr. Herrmann, knježna Mičkec w Budyšinje, rentier Křižank w Khwaćicach, duchowny Mikla w Ketlicach, duchowny Nowy w Budestecach, kubleŕ Mět w Rašowje, kubleŕ Cyž, M. L. w Žuricach, Radwořska Hórnikowa Komisija, žiwn. Koper w Bronju, młody hólc, farař Handrik w Slepom, farař Gólč w Rakecach, překupc Rjelka we Worklecach. P. Dominik Schiel w Marijnej Hwězdźe, kantor Jordan z Popojc, mištr Wólman z Njeswačidła;

po 2 hr.: kapłan Delan, zapósłanc Kokla w Khrósćicach, katechet P. Romuald w Marijnej Hwězdźe, kantor em. Bur w Königshainje, cyrkw. wučeŕ Symank w Baćonju, Khěžka z Khelna, Rječka z Radwořskoho młyna, Cyž z Kamjenneje, wučeŕ Pětranc w Lipsku, Hana Kubańkec z Kamjenjanskoho Haja, N. N., kantor Garbař we Wulk. Zdźarach, wučeŕ Bayer w Bólborcach, kubleŕ Hejdan we Wotrowje, kubleŕ Wornač w Miłoćicach, kubleŕ Wjenka w Žuricach, pjekař Biesold w Budyšinje, farař Kubaš w Njebjelčicach, wučeŕ Keŕk w Pirnje, privatus Rjebiš z Haslowa, kubleŕ Jurij Rjebiš w Haslowje, žiwn. Kudźela w Bronju, pjekař Krawc w Khelnje, swójba Pjetašec w Lutowču, sława Jakubje!;

po 1,70 hr. (2 kr.): kapłan Kratochvíl w Popowicach na Mor., překupc Michl w Slanym;

po 1,50 hr.: kubleŕ Mička z Čornoho Worjoła, šwalča Marija Grubertec z Radworja, służowny Kliman w Bronju, agent Rychtař z Khrósćic, K. Š. z Wósporka;

po 1 hr.: žiwn. Nawka, alejski Delan, Jakub Čornak, M. K. z Radworja, Mało-Wjelkowski Haehnel, žiwn. Meltka z Khwaćic, N. w Ch., kantor Keŕk w Bukecach, wuměnkař Pjetaš w Žuricach, kubleŕ Pječak w Nowoslicach, kubleŕ Mikławš Rjebiš w Baćonju, Jakub Wjerab w Boranecach, kubleŕ Kilan w Kamjennej, Hana Cyžec, tepjeŕ Kregař w Radworju, Swětoš a murj. mištr Juŕk we Wulkich Zdźarach;

po 0,50 hr.: direktor rězaka Gr. z Br., z Wulkich Zdźar: překupc Krawčik, Aug. Lapstich, runař Šołta, Handrij Mechelk, Jan Kubš, Maćij Tawš.

Přispomnjejnjo: Naš prěni přijaty dar je wjetši, dyžli smy tydźenja pisali: knjez kanonik farař Herrmann pósła nam nic 20 hr. ale 25 hr.

(K temu cźišku jena pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 1 Serbskich Nowin.

Sobotu 2. januara 1904.

Placišny rěsneho slotu na Drazdzanskich slótnych wikach

30. dezembra 1903.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha. hr.	Rěsna waha. hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	38—40	70—72
awstriske	39—41	71—73
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—36	66—68
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	31—33	62—64
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	26—28	50—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	37—39	64—67
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	33—35	60—63
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	31—32	56—58
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	27—29	52—54
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	50
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	38—40	64—68
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—35	60—62
3. ßnadnje pizowane	29—31	54—58
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—51	72 75
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	45—47	68—70
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich kschiženjow w starosty hacž do 1¼ léta	39—41	51—53
2. mjaßne	37—38	49—50
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	35—36	47—48

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2609 měchow.	W Budyschinje 19. dezembra 1903. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 17. dezembra 1903. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenża běła	7	94	8	—	7	50	7	94
" žołta	7	50	7	65	7	21	7	50
Rožka	6	—	6	10	5	58	6	—
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	10	6	67
Wowß	5	80	6	—	5	50	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	8	—	9	—
Jahły	12	50	16	—	12	50	16	—
Hejduschka	16	—	17	—	16	—	17	—
Běrny	2	—	2	50	1	70	2	20
Butra 1 kilogr.	2	50	2	70	2	20	2	50
Pschenična muka 50 "	9	—	17	—	13	50	15	50
Ržana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Ssyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Ssłoma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Prošata 1056 schtuk, schtuka	6	—	18	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	25	4	60	5	25
Ržane wotruby	—	—	5	50	5	—	5	75
Pschenični gris	—	—	6	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	50	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Runklizowe žymjo, punt po 50 np. — **Czerwjeny dźeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach 13 hr. 49 np hacž 13 hr. 75 np., žołta 12 hr. 75 np. hacž 13 hr. — np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hacž 10 hr. 40 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr 90 np. hacž 10 hr. — np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 7 hr. 88 np. hacž 8 hr. — np., pschenża (žołta) wot 7 hr. 50 np. hacž 7 hr. 73 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacž 6 hr. 38 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 nn, wowß wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 10 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu

10. dezembra 1903.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 40 np., pschenża wot 7 hr. 36 np. hacž 7 hr. 65 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hacž 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 50 np., jahły wot 10 hr. 58 np. hacž 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., ßyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 25 np. Ssłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 70 np.

Wjedro w **Londonje** 31. dezembra: mjerſnjenje.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smje njedźelu po nowym lěcze rano w 7 hodź. duchowny Tyscher žerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodźin farar Räda žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smje duchowny Tyscher.

Wórowani:

W **Michalskej zyrkwi**: Ferdinand Bohuwěr Herrmann Hennig, pólvarniski dźěłaćer na Židowje, ſ Emmu Karolinu Wobstez w Sskonej Worschći. — Jan Pawoł Pětschka, dźěłaćer na Židowje, ſ Madlenu Scholćźiz, swud. Zawnikez tam. — Khorla August Reichelt, kopornisti dźěłaćer, ſ Madlenu Bulkez na Židowje. — Jan August Scholta, fabriski kowar w Dźěžnikezach, ſ Emmu Marthu Henczelez w Dobruschi.

W **katholskej zyrkwi**: Ernst Pawoł Max Wartenberg, jamkar tu, ſ Marju Theresiju rodź. Stehle, plokarnicza tu.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi**: Hellmuth Horst Manfred, Gustava Maxa Pilza, kalandroweho mischtra w Dobruschi, ß. — Hermann Richard, Janna Augusta Cźuschki, hosćenzarja a blidarskeho mischtra we Wulkim Wjelkowje, ß. — Johana Margaretha, Hermanna Bohuwěra Lehnera, fabrikskeho dźěłaćerja w Dobruschi, dź. — Martha Elsa, Jana Pawoła Wylema Vogela, zyhelniskeho dźěłaćerja na Židowje, dź. — Margaretha Elsa, Khorle Hendricha Jencza, płunarnskeho dźěłaćerja na Židowje, dź.

W **katholskej zyrkwi**: Marja Madlena, Josefa Portiga, assistenta pschedźernje w Hajnizach, dź. — Jan Max, Jana Laraßa, khěžkarja w Dźěžnikezach, ß. — Madlena, Jana Zimmermanna, ratarja tu, dź. — Marja Hilžbjeta, Jurja Ernsta Gudy, kublerja w Dalizach, dź. — Margareta Hana Marja, Jana Pawoła Běrka, dźěłaćerja tudy, dź.

Zemrjeli:

W **Michalskej wožadze**: Dźeń 23. dezembra: Hana Miklez, njebo Handrija Cźěßle, korbarja w Rakezach, sawost. wud. na Židowje, 77 l. 7 m. 7 d. — 24. Hana Helena, Roberta Emila Libscha, kótkarja w Dobruschi, dź., 8 m. 17 d. — 25. Jan Jurij Preusker, dostawar invalidskeje renty, w Cźichońzach, 75 l. 4 m. 27 d. — Khorle Hendricha Sserba, tyscherskeho mischtra na Židowje morwy narodź. ß. — 28. Ida Augusta Nowakez, Alberta Oty Krjenza, kamjenjecźischćerja na Židowje, mandźelska, 28 l. 1 m. 16 d.

W **katholskej wožadze**: Dźeń 17. dezembra: Franziska Louisa swudowjena Młynkowa rodź. Scharfenbergez, wothladarka njedźelniczow, tu, 57 l. 4 m. 4 d. — 20. Emma Löbmannez, jałmožnu-dostawarka tu, 84 l. 5 m. 20 d.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Njedźelu po nowym lěcze smje rano ½8 hodź. duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Kschižan němske a ¾10 hodźin žerbske předowanje.

Na Tsjoch Kralow smje rano ½8 hodź. farar Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodź. duchowny Voigt žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Na tym dnju budźe so psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa mišionstwo mjes pohanami składowacź.

Pawoł Giebner

winowa pschedawarnja

w Budyschinje na bohatej haßy 18

ſ nutskhodom na theaterskej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotolskej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyschinje.

Najwjetschi winowy skład w měsćze

porucza swoje

woprawne wina

po wjetschich dźělbach a tež po jenotliwych bleschach;

ſ dobom sa symski cźaß swój **woprawny**

Jamaikaski rum a Bataviski arak

k warjenju groga.

Dokelž swój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amsterdama kupuju, mózu sa to rukowacź, so njejstaj falschowanaj a so derje tyjetaj. Po jeju wužiwanju hłowa njeboli.

Pschedawam wulku dźělbu

zigarow

100 schtuk po 2 mk., 10 schtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.

Otto Sachse

woßebita zigarowa pschedawarnja
w radnej pinzy
na snutskownej lawskej haßy.

Poručam:

Mužaze wobleczenja
hižo po 12½ hr.,

hólczaze wobleczenja
hižo po 2 hr. 35 np.
s najnowschich tkaninow, derje ßedžaze, s wulkim wubjerkom porucza

Max Udich
na snutskownej lawskej haßy
czißko 3.

Najwjetschi skład woßebnych nowoscžow

pópjazych wosow pópjazych sportskich wosow, dźěczazych ßankow, dźěczazych meblow, pschestajliwych dźěczazych stolow, wotpoczowanskich stolow,
s bambusa a rohodžiny,
najwoßebnische pschestajliwe
brillantne stoły
a wschě **korbarske twory**
po tunich płaczišnach porucza

Robert Hering

Maxa Goldberga naßlědnik
na swonkownej lawskej haßy 12.

Th. A. Wällnitz

w Budyschinje
na ßukelnskej haßy 9.
Poruczam najtuńsche
schtrykowane a walkowane soki, schtrympy a rukajzy,
wolmu
koschle, spódnje kholowy, kalmukowe jaki,
hontwiske lazy.
Wjele je po płaczišnje khětro poniżene.

Njedźiwajzy wulkeho powyschenja bawłmineho pschedžena je mi, dokelž ßym s cžaßom nakupił, mózno, hischcže po starych płaczišnach pschedawacź:

Mužaze koschle schtyrjoch wulkoscžow hižo po 95 np.,
žonjaze koschle wschelakich wulkoscžow, s paskom a se schnórku hižo po 85 np.,
hólczaze koschle sa kóždu starobu, dźewjeczich wschelakich wulkoscžow, hižo po 35 np.,
holczaze koschle s paskom a schnórku, dźewjeczich wschelakich wulkoscžow, hižo po 30 np.,
koschlazy barchent na wulki wubjerk, łohcź po 15, 18, 20, 23, 25, 28, 30, 35, 40 np.,
kastor k jakam łohcź po 25, 30, 35, 40 np.,
lama, pollama po jara tunich płaczišnach.

Wolmjane, polwolmjane, bawłmjane, židžane a polžidžane rubischcža.
Mužazy kashenez.

Emil Wehrle na jerjowej haßy.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobroscze
po najtuńschich płaczišnach najlěpschi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy roseścželu.

Běły dwaj łohcžej schěroki

płat sa cželedź

po wschelakich jara tunich płaczišnach porucza

Emil Wehrle na jerjowej haßy 7.

Poručam **truhaczki, khofejowe młyny, noże, widliczki, ćizy, khlěbowe tyče, płokanske schudrowacze, bowy, wódne a petrolejowe khany, krjepjawki, mlokowe khany, wódne hornzy, mlokowe a khofejowe kschidki, lampy, latarnje, zylindrowy ßužoh, lampowe swony, pschezydźaki, warjeńske ßudobja s lateho železa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinske wańczki, cžiscžeuski pólvr** sa kuchińsku nadobu, **tykanzowe deńza, tšěschne žloby a rolы, powětr wotdźerżaze rolы** sa bróžnje.

Wulki wubjerk.

Spěschne poßkuženje. Tunje płaczišny.

Moritz Schulz,

klampnarski mischtr na ßerbskich hrjebjach 10. Porjedźetnja.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczaßow** k dobroczišwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Pschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Gustav Küttner

w Budyschinje
pschedawarnja wina a delikateßow,
winarnja a ßnědarnja
10 na ßerbskej haßy 10
5* telefon 5*
ßwój wulki skład

cžerwjeneho, běleho a pěnjazeho

wina,

deßertneho a lěkowanskeho wina, ruma, araka a kognaka, punschowe essenzy
naležnje porucža.

Paleny

khofej,

wschelakeho měschenja
punt po 72 np., 80 np., 90 np., 1 mk. hacž 2 mk. jara płaczišny
hódno porucža

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Swój wulki skład:

ßuschenych wuhorow, kaviar, wolijowe sardiny, humery, hasche, delikatne tučne jerje s rańscheho morja, **pjeczene jerje, hobrske mihule, ruske sardiny, anchovise, switemopsy, sardelle** atd., **brawnschweigske warjenjowe konserwy, kładzene konserwy** w schkleńzach a tysach, **mandariny, datle, figi, kiczowe róšynki, kusłanske mandle** atd.

Hanoverske, Bielefeldske, Winske, Warmbrunnske kalesy w schwarnych tysach abo tež po wasy
naležnje porucža

Gustav Küttner

w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10
5* telefon 5*.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihičišćerńje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawóźtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 2. | Sobotu 9. januara 1904. | Lětnik 63.

Swětne podawki.

Namjet za reformu sakskeho wólbneho prawa

je knježerstwo zejmowym zobustawam pschepodało. Po nim zo rozdźelenje kraja po dotalnych wólbnych wokrjeżach wotstroni. Rozdźel mjes wjeznymi a měschczańskimi wokrjeżami njebudże zo do zyła wjazy činicz. Pschichodnje měło zo 35 sapózłanzow s wólbu po powołanju a 48 sapózłanzow s wólbu po wotdźělenjach wuswolicz. S wólbu po powołanju dyrbi zo dozpicz, so s najmjeńscha hłowne produktiwne stawy dozahaze sastupjerstwo namakaju. Pschi wólbje po 3 wotdźělenjach dotalne tśi klazy s nětkotrymi pscheměnjenjemi wostanu.

W prěnim wotdźělenju wola wschitzy cźi, kotśiž po statnym, lězomnostnym, dokhodnym a samoženjowym dawku hromadze s najmjeńscha 300 hriwnow płacza abo kotśiž maju wotsamknjeny universitny studium sady zebje.

W druhim wotdźělenju wola wschitzy cźi, kotśiž po tym samym waschnju mjenje, dyžli 300, ale s najmjeńscha 38 hriwnow statnych dawkow dawaju, a teho runja wschitzy cźi, kotśiž zu prawo k jenolětnej wojerskej złużbje dozpili.

W tśeczim wotdźělenju wschitzy cźi wola, kotśiž s zyła statny dawk dawaju.

Wuswolicz změ jenoz tón, kotryž je sakski stacźan a kotryž je 25. lěto dozpił. Wólby bychu direktne byle.

Pschi sawjedźenju noweho wólbneho sakonja měła zo zyła druha komora rospuschczicz a zo s nowowólbu ponowicz, posdźischo měła zo sa kóždej dwě lěcze tśeczina s nowa wolicz.

Pschi wólbje po powołanju měle ratarske wokrjezne towarstwa 15 sapózłanzow, wikowanske komory 10 a pschemyzłowe komory 10 sapózłanzow wuswolicz.

Sa wólby po wotdźělenjach by zo kraj do 16 wokrjezow dźělił. Kóžde wotdźělenje by zame sa zo jeneho sapózłanza wolilo, po tajkim wschě tśi wotdźělenja hromadze 48 sapózłanzow. Zyle Budyske wokrjezne hamtske hejtmanstwo by jenoz dwaj wokrjezaj dostało.

By nasche zrěnje a małe ratarske a rjemjezlniske wobydlerstwo po nowym wólbnym sakonju mohło zwojeho sastupjerja se zwojeje zrjedźisny wuswolicz? To by s cźezka móżno było. Pschi wólbach po wotdźělenjach by zo we Łužizy, kotraž by jenoz do dweju wokrjezow dźělena była, ratarske wobydlerstwo s měschczanami a industrialnym wobydlerstwom zyle podcźischczało, dokelž je posledniche wjele zylniche, dyžli ratarske. Pschi wólbje po powołanjach, kotraž měła zo psches wokrjezne ratarske towarstwa stacz, bychu pak zo najskerje jenoz wulkolězomnoscźerjo abo jich pschiwizowarjo wuswolili. Duž njemęło małe a zrěnje ratarske wobydlerstwo najskerje žaneho sastupjerja se zwojeje zrjedźisny wjazy w zejmje, hdy by zo po namjetowanym wólbnym sakonju wuswolało.

Nadźejmy zo, so zejm namjetowanu reformu wólbneho sakonja sacźisnje. Pornjo tejle reformje je nětcźischi wólbny sakoń wjele lěpschi a prawischi. Jenoz to měło zo na nim pscheměnicz, so bychu jenotliwe klazy direktnje wuswolałe.

Wudospołnjaza wólba do khěžorstwowcho zejma we 22. sakskim wólbnym wokrjezu

je zo, kaž bě do prědka widźecz, s dobycźom sozialdemokratow stónczika, kotśiž běchu tónle wokrjez pschi hłownej wólbje w juniju prěni krócz na zo storhnyli. Sozialdemokratiski kandidat Hoffmann je 16,195 hłosow dostał, nationalliberalny hrabja Hoenbroech jenoz 10,108 hłosow.

Prjedawschu sakisku prynzezu Luisu

kotraž zo nětko hrabinka de Montignoso mjenuje, wschelake nowiny na pokoj njewostawaju. Wone běchu zyle wumyzłenu powjesc wocźisczałe, so je krónprynzej Bjedrichej Augustej wutrobny list napisała, kotryž je tez wutrobu krala Jurja hnuł. Tajke blady zo jenoz pschezo soso rosschěrjeja, so by dopomnjecze na njelubu wěz njewuzło. Hrabinka njeje žadyn list pisała, dokelž zo wón njeby w kralowskim dworje pschijał. Kralowska zwójba nima s hrabinku žaneho wobkhada, khiba so jejnemu rěcznikej lětza wot 1. januara kóžde schtwórcź lět powjesc wo tym dawa, kak zo jejnym dźěcźom wjedże.

Nowe uniformske zukuje za němske wójsko

zo pjecza khěžorowe narodniny sawjedu. Wone budźa schěrobruneje seleńkojteje barby a budźa po rěsu hinasche, hacž nětcźische uniformske zukuje. Knefle budźa błuke, a mjeczowy paz budże zo pola offizěrow psches zukuju sapinacz. Offizěrske wyzoke schkórnje a mjeczowy paz budźa bruneje barby.

Wojerske njeměry

zu zo w Bilku a Trebinju w Bozniji měle. Wojazy we wuherskim wójsku, kotśiž zu dwě lěcze wotzłużili, zo loni nasymu njejzu s wójska puschczili, dokelž wuherski zejm njeje powjetschenu liczbu rekrutow pschiswolił. Dokelž zo cźile wojazy nětko schtwórty mězaz dleje sakońskeho cźaza w złużbje dźerza, mjes nimi wulka njespokojnosc a roshorjenosc knjezi. W Bilku zu wojazy tseczeho lětnika zo sapowjedźili, offizěrow strowicz a zu tšélbu a teząk prjecz cźisznywschi s forta do města schli. Tam zu woni sbězkarske spěwy spěwajo w nětkotrych korczmach nadobu rosbili. Patrouille, pschecźiwo nim pózłane, zo k nim pschitowarschichu a zobu herjekachu. Potom zo wojazy do kasarmow wrócźichu a druhich towarschow namołwjachu, so bychu zo jim pschisamkli. W jenej korczmje zu wojazy s wobrasow khěžora, arzywójwody Franza Ferdinanda a korpsoweho komandanta Appella wocźi wukałali a je psches błóto cźahali. Naschkarakow zu pokhostali a 14 wojakow do jastwa zadźili.

Ruska a Japanska.

Wójnska napjatosc mjes Ruskej a Japanskej je zo posledni tydźeń sazo shórschika. Wotmołwjenje ruskeho knjezerstwa, kotrez je wona na praschenje Japanskeje w nastupanju Korejskeje dało, njeje pjecza w Japanskej spokojiło. Ruska njeje swólniwa, zo na nětajke wuczinjenje swjasacz, s kotrymz bychu ruske interezy w rańschej Asiskej schkodowałe. Dla tejele njepschesjcnosce pak hischcze njeje wusamknjene, so zo tola wójny sminu. Ruska zo prózuje, se wschěmi zrědkami wudyrjenju wójny sadźewacz. Duž je tola hischcze móżno, so Ruska a Japanska k wujednanju dóńdźetej.

Mjes tym zo Japanska a Ruska se wschěmi mozami na wójnu hotujetej. Japanska hižo pschiprawy cźini, 35,000 muži do Koreje pózłacz. Tola hdy bychu tez japanszy wojazy na korejski brjóh stupili, njeby to Ruska hischcze jako pschicźinu k wójnje wobhladowała.

Wona njeby pschecźiwjaka, hdy bychu Japanszy dla sdźerżenja porjada połodnischu Korejsku wobßadźili. Rosßudźenje wo měrje a wójnje po tajkim w Japanskej leži.

So měr jenoż na nitzy wißy, je ſ pschiprawow wulkomozow widźicź. Němska, Franzowska, Jendźelska, Italska a sjenoczene staty połnózneje Ameriki ßu wójnske łódźe ke korejskemu a japanskemu brjohej wotpóßłake, so mohło tam ßwojich poddanow pschi wudyrjenju njeměrow abo wójny schkitacź. W Czemulpomórskim pschistawje korejskeho hłowneho města Sönla steja dwě ruskej, dwě jendźelskej a jena amerikanska wójnska łódź. K sakitanju ruskeho póßłanzstwa w Söulu je 30 ruskich wojakow na brjóh stupiło. Dokelž ßo sarjadnistwo japanskeje żelesnizy sarjekny, jich do Söula dowjesćź, ßu woni tam pěschi dóschli.

Japanska móże pjecza hnydom 250,000 wojakow pschecźiwo Ruskej do rańscheje Asiskeje póßłacź, hdźež ma Ruska pjecza jenoż 125,000 muži stejo. Sa njedołhi czaß mohła pak Ruska telko wójska po ßibirskej żelesnizy do rańscheje Asiskeje póßłacź, so by ßo rosdźěł wurunał. Tež ma ßo pomyßlicź, so tamnische ruske wójsko ſ najlěpschich wubranych ludźi wobsteji, so ßu ßo tež w europiskej Ruskej wschitzy k wójnje njekhmani offizěrojo k dispoſiziji stajili a so ßu ßo jich městna ſ młodymi mozami wobßadźike. Zanemu strowemu ruskemu offizěrej ßo w tu khwilu wjazy wotpusk do wukraja njeda, tak so je nětkole kóżdy offizěr na ßwojim městnje. Do Ruskeje ßo wróczíwschi je wulkowjerch Wladiměr hnydom komando ßwojeje gardźineje diwisije pschedewsał, runje każ wulkowjerch Ssergěj Moskowske wójsko komanduje.

Na morju ßo Ruska Japanskej nimale runa. Wona ßo teho dla njetrjeba wojowanja na morju bojecź a ma tež w Portu Arthuru jara ßylnje wobtwjerdźeny pschistaw sa ßwoje łódźstwo.

Po jendźelskich nowinach, kotrež njewustawajzy Japanskich k wójnje schczuwaju, wójna sa nětkotre dny wudyri, jeli so hižo njeje k bitwam doschło. Jena jendźelska pschekupska firma, kotraż bě tele dny w Japanskej krajne produkty skasała, je pjecza telegram dostała: „Wójna je bliska, tu njeje żanych pschedawarjow.“ Jendźelska Japansku k wójnje honi, so mohła, dołhoż ßo Ruska ſ Japanskej bije, ßwój wliw a samożnosćź w Persiskej, Afghanistanje a we wschěch druhich asiskich krajach poßylnicź a jón pschecźiwo rosschěrjenju ruskeje mozy nałożecź.

Pustopljas.

(Powjedańczko ſ ruskeho żiwjenja.)

W starym, pschi wójskowej dróży leżazym nóznym wucźekniſchczu bě ßo telko ludźi seschło, so běchu wschě městna w khětro wulkej jstwi wobßadźene. Wschelazy ludźo běchu ßo tu seschli: skotowi a konjazy wikowarjo, krawzy a schewzy, a ßyzzy, khrobli rosnoschowarjo a dźełaczerjo na dny, kotfiż mějachu wójskowu dróhu w rjedże dźerżecź. Wonka bě jara syma, a kóżdy, schtóż ſ dwora do jstwy sastupi, khwatasche sa khachle, ßo hrěcź, potom wupyta ßebi něhdże městniczko k leżenju a potom sapocza powjedacź. Najprjedy bledźachu wschitzy do hromady, wo tym a tamnym, kak maja ludźo cźinicź, so bychu ßo hubjenych żnjow sminyli, na poßledku dóńdźechu rěcźe tež na to, kak bě Bóh egiptowskemu Josefej ßydom hubjenych lět do cźaßa wosjewił, a cźeho dla ßo to dźenßnischi dźeń wjazy njestawa? Nětkole ßu ludźo żiwi a nimaja ani sdacza, so jim njesboże hrosy, a prjedy hacź ßo dohladaju, tu je! A nětkole sapocza kóżdy ßwoje měnjenje wo tej wězy powjedacź, kóżdy ßudźesche po ßwojim rosomje, po ßwojim nahladże; ale na dobo pschimny ßo jedyn, kotryż na schěrokej plozy leżesche, ßkowa, a bjesdźak poßłuchachu wschitzy na jeho hłóß. Wón powjedasche:

„A wy ßebi myßlicze, so bychmy njesboże wotwobrocźicź móhli, hdy by ßo nam wjedźecź dało, „hdy“ wono sastupi?“

„Ale to ßo wě!“

„A hdże tež to! Widźimy dźě zyle jaßnje, schto mamy wostajicź a cźinicź njeßměmy; to je w naschej mozy, sko wotwobrocźicź, ale my to njecźinimy.“

„Wujaßń nam to, hdże a hdy ßo to stawa?“

„Nó, na pschikład ßu tola, każ kóżdy jaßnje widźi, jara mnosy khudźi a njesbożowni cźłowjekojo, a doniż tajzy ßu, njemóże tola nichtó w měrje a sbożowny bycź; a tola njemyßli ßebi po prawom nichtó na to.“

„Hm, haj, to je wěrno! Ale hdy by naß něchtó na to kedźbnych cźinił, hdy by naß něchtó warnował, potom dyrbjało ßo mnoho k lěpschemu wobrocźicź!“

A hłóß wot khachli wotmołwja:

„Niežo njeby ßo k lěpschemu wobrocźiło, njejedna ßo wo żane ſnamjenje, wo warnowanje, wschitko wotwißuje wot naſcheho dobreho rosoma a wole. Ale schtó poßłucha na ßwój rosom, hdyż naß k dobremu napomina? A ßamo, hdyż ßo dźiwy a ſnamjenja stawaju, tež na te nichtó njedźiwa.“

Proschachu jeho nětkole, powjedacź podawk, pschi kotrymż je ßo dźiw stał, a wón sapocza powjedacź.

* * *

„Ja ßym, każ widźicze, hižo starz, pſches ßydomdźeßacź lět ßym hižo żiwy na tymle ßwěcze. Prěnjeho wulkeho hłodu wěm ßo dopomnicź, tu buchmy w naschej wßy wschitzy, na niczo ßebi njemyßło a wjeßeli żiwi bywajo, na dobo pſches dźiw nakasani.“

Se wschěch kónzow klinczesche nětkole pſches jstwu:

„S wotkel wón je?“

Powjedać wotmołwi spěschnje, tola trochu wobożnje:

„Se wßy Pustopljas, ſnajecze trasch tu?“

„Wo tej żenje ßłyscheli njejßmy.“

„Nó, potajkim njepraschejcze ßo podarmo a poßłuchajcze na to, schto je ßo pola naß w Pustopljaßu podało, a kedźbujcze derje na to, so ßo we waschej wßy niczo podobne njestanje. A nětkole mjelczcze a dajcze mi moju stawisnu do kónza dopowjedacź; njeje pschedołha a nochzu waschu sczerpnosćź na pschejara wulku pruhu stajicź.

Sta ßo, so běchu kołowokoło naſcheje wßy jeno schěroko a daloko jara hubjene żně, a w Pustopljaßu żołmjachu ßo pola każ na bajkowej kupje hacź nanajbohatscho. — Bóh bě nam wobradźił spodźiwnje rjane żně. Ludźo ſ wokolnych wßow płakachu a żałosczachu, tola my dźakowachmy ßo Bohu, prajizy: „Budź czesćź a khwalba Bohu!“ So móhli nam naschi ßußodźa bycź wobczeżni, na to ßebi pola naß nichtó njemyßlesche, ßnadź ßebi nochzychmy na to myßlicź! A ßußodźa sawistni na naß hladachu a prajichu: „Wy scze Boži lubuschzy a na naß je ßo Bóh roshněwał, wam pak chze wschitko dobre daricź, wy scze ßebi jeho milosćź dobyli. Kak scze wy to cźinili?“ A naschim ludźom sapocza ßo hižo sdacź na to, so jim „Boži lubuschzy“ rěkaja, a pola naß dźěła ßo na polach, ßycze, wosy domoj, ßnopy ßo saworschtuja, a na poßledku ßo żito młócźi ... Wschudźom je wschitko polne radosczе a cźiłeho hibanja. A bórsy na to podachu ßo njepocźinkam: rěsaju a pjeku skót, warja jědże k palenzej, burikoju rěczachu mjes ßobu jeno wo picźu wina, a żónske bledźachu wot ranja hacź do wjeczora jeno wo pampuchach: „Pampuchi, pampuchi, ach, kak rjane, ach, kak dobre!“ A jědźachu a pijachu wjazy, dyżli mózachu snjesćź. Ludźo ſ wokoliny żiwjachu ßo hubjenje ſ wotpadankow żita a schpatneho warjenja, a my rěczachmy pokojejo ßebi: „My dźě njejßmy wina teho, so ßo wam schpatnje a nam derje dźe.“ My jim żaneje schkody na polach njecźinjachmy, modlachmy ßo w lěcze shromadnje ſ nimi. Bóh je naschu modlitwu wußłyschał, nam kraßne żně pósłał, jim pak niz. Wschitko je po woli Božej. Bóh je sprawny, a my njesabywajmy na ßwojich ßußodow, njehordźmy ßo psched nimi, pomhajmy jim trochu. A ßußodźa khodźachu k nam dźeń wote dnja, rano a wjeczor tu bywachu a sapocźachu nam na poßledku trochu wostudli bycź. A stawasche ßo, so dyrbjachmy niz jeno na dróży, ale tež w ßamych domach na stajnosćź jich żałosczaze srudne proschenje słyschecź: „Boži lubuschzy! Ssmilcze ßo Khrystußa dla!“ Na, to dasch jedyn a dwaj krócź a potom sakkapasch do wokna a rjeknjesch: „Bóh ßo nad tobu ßmil, dźi a njeroshněwaj Boha!“ Schto chze cźłowjek tež dale cźiuicź? My běchmy Boži lubuschzy, dawachmy, schtoż parowacź mózachmy: běrny, muku, żito, ale schto to wschitko pomhasche: wschěch tola naßycźicź njemózachmy! A hdyż běchmy jich wot wokna wotpokasali a pschińdźechmy k blidu, so bychmy ßebi ßamym kusk khlěba wotkrali, bě naß tola hańba — ßam mějesche cźłowjek pschezo doscź, so by ßo naßycźał, a sa khłódnych njesbywasche niczo wjazy ... A duż bě tola jaßne, tak jaßne, so to jaßnische bycź njemózesche, so cźi Bóh tu myßliczku do wutroby saschczěpi, nikoho njewotpokasacź, schtóż cźe poproßy, a stajnje ßebi na to myßlicź, kak hubjenstwo se ßwěta wotstronicź, njewustawajzy to pschekładowacź, pschetoż, doniż budże na semi khudoba a hubjenstwo, tak dołho tola njemóże měr a spokojnosćź na semi bycź. To mohł tola kóżdy ßam wopschijecź, a tola my to tehdom njewopschijachmy; k nam pschińdże tež poßoł, so by naß napominał na naschu winowatosćź, ale teho woni wotehnachu ...“

„Poßłuchajcze, poßłuchajcze, bratsja!“ dachu ßo ßłyschecź na pok wótsje synki pſches jstwu.

Hłóß zuseho sapocza saßo synczecź:

„A naschi hłodutradazy ßußodźa sehnachu naß tak jara do wuskosczow, so bu nam żiwjenje zyle njesnjeßomne, a my njewje-

dźachmy ßebi rady. W naschej wßy bydlesche lěßny straźnik, nimo měry mudry a wuczeny cźlowjek, kiž ßo do wschěch wobstejenjow schikowacź wjedźesche. Tón rjekny: „Bratsja! To njeje wot naß rjenje, so ßmy tak njeczuczíwi dale żiwi! Njech ßebi wo tym myßlimy, kaźkuli chzemy, do teho dyrbimy tola pschińcź, so ßmy wschitzy twjerdeje wutroby: hdyż se ßwojeho pschebytka nusu cźerpjazym něschto pschewostajamy, je ßnadź to żana saßkužba? Ssebi ßamym mamy pschezo pampuchi, wodku a wino hotowe, niźwěrno? Ach, my njewjedźemy bohabojasne żiwjenje! Ach, hdy bychmy byli żiwi po woli Bożej, bychmy ßo dyrbjeli spokojicź s malym, bychmy ßo dyrbjeli prózowacź, s malym wobstacź, a wjazy bychmy dyrbjeli sa khudych cźinicź. Potom drje by ßo wujaßnjako w naschej duschi, bychmy ßo wjeßelschi cźuli, tola nětkole, to dyrbju sjawnje wusnacź, je wokolo naß wschitko bluke a tuźno, cźlowjek wěri ßebi lědma wodychnycź! Ssmy żiwi, kaź pohluscheni, a hdyż sa ßwětlom żedźimy a wěrnosćź pytamy, poczina nam tak wulka cźwila, so ßmy hnydom k ßmjercźi swólniwi.“ — Jedos bě, kaź ßym hižo prajił, mudry muż, kiž bě mnoho cźitał, rospominasche a rosmyßlowasche ßebi wschitko dokkadnje, a wjedźesche derje, so to cźlowjek cźuje w zykym cźěle, hdyż je jedyn staw khory. Ale jeho rady a napominanja njespodobachu ßo Pustopljasskim wobydlerjam, kotsiž żedźachu po rospjerschenjach a sawjeßelenjach. Ale wón njewusta a napominasche:

„Wy cźesćźomni starzy a wy, mkodźi ludźo, njehněwajcźe ßo mojich ßlowow dla. Niz ja ßym ßebi wumyßlił tute ßlowa, ale něchtó druhi; rosmyßlujcźe to ßami: cźi ludźo, kotsiž sa sawjeßelenjemi hlodźa, kotsiž jědźa a pija, mjes tym so ßu drusy srudni a khlěba tradaja, njeczinja prawje, pschetoż sbudźuja sawiscź a cźinja ßo Bohu njespodobni. Nětkole, bratsja, rěka, s tradazymi ßobu tradacź a njeßwjeczicź ßwjedźenje, njepicź wina a pampuchow njejěscź.“ Stari pokhmurjeni na Jedoßa hladachu a mkodźi wotmolwichu: „Wujo Jedoßo, schto masch nam ty prědowacź? Ssy ty duchowny? A ßam duchowny naß pschelutuje s tajkimi rěcźemi. Hdyż je nam Bóh tak bohate dary wobradźił, cźeho dla nochzyli ßo nad tym radowacź a wyskajo je wuźiwacź? Jěmy a pijemy, naßyczamy ßo a potom khodźimy ßo Bohu dźakowacź! Schto ty wjazy chzesch?“ (Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Do domu na Flinzskej drósy cźißko 4 bě ßo w jenej nozy do noweho lěta jedyn hańtwjerski nuts dobycź spytał, so by tam kradnył. Polizija je zusobnika, kotryż ßo jako sahrodniski pomoznik Becker s Bjarnacźiz w Schlesynskej spósna, sajała.

— (Sprawny namakaŕ.) Do noweho lěta bě sprawny cźlowjek w Budyschinje pjenjeżnu mósceń se 60 hriwnami namakał, kotraż, każ ßo naschoni, dźěłacźerjej Keulej w Kubschizach ßłuschesche. Shubjeŕ ßo nad namakarjowej sprawnosćźu jara swjeßeli a s dźakownosćźu rad namakanske myto wupłacźi.

— Mkodźi ludźo, wojeŕskej ßłużbje powinowacźi, kotsiž ßu ßo w lěcźe 1884 narodźili, dale cźi se starschich lětnikow, wo kotrychž ßłużbnej powinowatosćźi ßo hischcźe rosßudźiło njeje, a skónczńje rekrutoju kotsiž hacź do 1. februara t. l. żadyn wukas k wojeŕskej ßłużbje dostali njeßu, maja ßo na wßach pola gmejnskeho pschedstejicźerja a w městach pola polizije wot 15. januara hacź do 1. februara 1904 samolwicź. Sa wojeŕstwu powinowatych mkodych ludźi, kotsiž ßu trajnje prjeczkach, dyrbja jich starschi, formindźi abo jich wuczbni mischtrjo abo hospodarjo pschipowjedźenje wobstaracź. Schtóż samolwjenje sakomdźi, ßo s 30 hriwnami pjenjeżneho khostanja abo s arrestom hacź do 3 dnjow khosta.

— Nasch wjeleczeschcźeny krajan, knjes statny radźicźel Holan w Niżnym Nowgorodźe, rodźeny s Drjeczina, je wóndano ßwój 25lětny sastojński jubilej ßwjecził a bu wón pschi tutej składnosćźi se strony ßwojich kk. kollegow s mnohimi sbożopschecźemi a daram swjeßeleny, kotreż běchu jaßny dopokas sa to, w kajkej powschitkownej cźesćźi a luboscźi k. statny radźicźel Holan steji. Też my ßebi dowolamy, jemu ßwoje najwutrobnische sbożopschecźe wuprajicź. S dobom je k. Holan pschi tutej składnosćźi, każ je to w Ruskej waschnje, do pensije sastupił, sawostawa pak też dale we ßwojim sastojństwje pschi Alexandrowskim institucźe, jeno dźěl ßwojich dotalnych hodźinow dawajo. W bliżschim lěcźu smějemy radosćź, jeho w naschej Łużizy powitacź móz.

— Hodowna a nowolětna sběrka wschitkich Sserbow **sa Macźicźny dom,** kotryż budźe s Bożej pomozu lětża dotwarjeny: je hacź dotal wudała 902 hr. 94 np. wot 273 (297) daricźerjow. Hischcźe pak je wjele tych, kotsiž też dostachu próstwu, ale posabychu, někotsi też — ßo satwjerdźichu w ßwojich wutrobach. Njech womjaknu! Njech ßo dopomnja. — Nascha sběrka ßo s 5. cźißkom tehole lětnika skónczi, a budźemy duż hischcźe 3 krócź kwittowacź. Bóh dał, so bychmy dosćź wjele móhli! Lubjachmy ßebi, so tónkrócź pschińdźemy do tyßazow; a tak dźě pójmy!

— (Pschekschiwjerja sajeli.) Budyska polizija je pohoncźa Micklu se Ssulschez sajała, sa kotrymż statne rěcźnistwo pschekschiwjenja dla ßłědźesche.

— Pschipowjedźenje wuczomzow sa Budyski gymnasij ma ßo 18., 19. a 20. januara wot 11 hacź do 1 hodźiny stacź. Pschijimanske pruhowanje budźe 11. haprleje.

— Draźdźanske cźeledźne wiki, na kotreż prjedy wjele stow cźeladnikow pschikhadźesche, ßu drje ßo lětża poßledni krócź wotměle. Sylvester a nowe lěto na nje něhdźe 14 ratarjow pschińdźe, kotsiž chzychu ßebi cźeledź pschistajicź, tola tam s zyka żaneje njenamakachu. Pschichodne lěto drje też hospodarjo wuwostanu a Draźdźanske cźeledźne wiki wußnu, każ něhdusche Budyske wolmjane wiki.

— Chilisski salpeter, jene s najważnischich w ratarstwje ßo trjebazych dußykowych hnojidłow, budźe sa 10 abo 20 lět pschetrjebany. Něhdusche njeßměrne salpetrowe lěhwa w Chilisskej ßu hižo s dźěła wuprósdnjene, a cźaß njeje wjazy daloki, so ßo w Chilisskej żaneho salpetra wjazy njenamaka. Na sboże je, prjedy hacź je ßo chilisski salpeter wutrjebał, professor Frank ßrědk wußlědźił, s kotrymż ßo hodźi dußyk s powětra kojicź a jón do twjerdeje macźisny pschetworicź. Na poßlednjej shromadźisnje Budyskeho ratarskeho towarstwa knjes professor Loges s Pomorskeje ratarskeje spytowarńje wo tymle wunamakanju pschednoschesche. Professor Frank psches wuhlowu a kalkowu měscheńzu ßylny elektriski prud pscheńcź dawa, s cźimż ßo tale měscheńza do kalziumkarbida pschetworja. S wotdźělenjom kißlika s kalziumkarbida ßo potom macźisna, kalciumcyamid rěkaza, dobudźe, kotraż 18—22 % ammoniakoweje ßele (dußyka) wopschija. Knjes professor Loges bě něschto cyamida w schkleńczanym ßudobju ßobupschinjeßł. Nowy chemikaliski wudźěłk ßo cźornej mucźzy runa. Dokelž ßo kalciumciamid każ kainit w semi do palateje macźisny pschetworja, dyrbi ßo wón něhdźe schtyri njedźele do wußywa do role dacź, so by ßytwa s wopalenjom njeschkodowała. S cyamida hodźi ßo s chemikaliskim prozeßom druha macźisna, dyciandiamid, wudźěłacź, kotryż ßamo 66⅔ % dußyka wopschija. Tutón pak ßo dla ßwojeje jědojtoscźe njehodźi jako hnojidło wużicź. W tu khwilu je kalciumdiamid hischcźe pschedrohi, so mohł chilisskemu salpetrej a druhim ammoniakowym hnojidłam konkurrenzu cźinicź. Hdy by pak ßo k jeho dźěłanju město parneje mozy wodowa móz nałożała, kajkuż wulke wodopady dawaju, bychu ßo wudźěłanske khósty tak ponižiłe, so mohł wón ratarjam chilisski salpeter sarunacź. Najnusnische, schtož je k dźěłanju kalciumciamida trěbne, je dußyk. S tuteho pak tsi schtwórcźiny powětra wobsteja, kotryż nad jenym hektarom kraja s najmjeńscha 79,000 tunow wopschija. Hižo tale kelkosćź by doßahała, potrjebu zyłeho ratarstwa w Němskej na jene lěto spokojicź. Ssnadź budźa hižo sa někotre lěta fabriki kalciumciamid s tajkimi hromadami dźěłacź, so ßo njebudźe wjazy s Chilisskeje salpeter do Europy wosyczź trjebacź. Sjenoczenstwo němskich ratarjow, kotreż je hakle psched krótkim w Chilisskej salpetrowe jamy sa wulki pjenjes kupiło, njesměje ßnadź teho dla se ßwojej spekulaziju wjele wuspěcha.

K ßwojemu sajimawemu pschednoschkej wo kalciumciamidźe knjes professor Loges ßwoje nashonjenje wo pospytach pólneho hnojenja pschida. Kóżdy ratař dyrbjał na ßwojich leżomnoscźach tajke pospyty cźinicź, so by spósnał, kajke hnojidła jeho pola trjebaju. Wuspěch wscheho hnojenja wot wjedra wotwißuje. Bjes trěbneje wlohi a cźoplotu bakterije w semi nastacź njemóża, a hdyż tajkich w roli njeje, potom njemóża też hnojidła roscźenje rostlinow wjele spěchowacź. W horzych krajach nascheje semje ßo s wlóhu a cźoplotu bakterije njeßměrnje pschisporjeja. S teho ma ßo wußwětlicź, so tamnische krajiny, kotreż ßu husto wjele khudsche, dyżli nasche, wob lěto ßamo trojake żně dawaju a ßo trjebaju tola jenoż sa 50 lět ras pohnojicź. S někotrych pschikkadow knjes professor Loges pokasa, so je wschón wuspěch hnojenja wot wjedra wotwißny, so je jene a toßame hnojidło pschi ßuchim wjedrje wuspěschne, mjes tym so wone pschi mokrym wjedrje schkodźi abo też na wopak.. Sajimawe bě poßkucharjam, ßkyschecź, so ßo w ßuchim wjedrje hodźi żitu na wuparach se ßypanjom ßyreho kainita popomhacź. Ssyry kainit mjenujzy wlóhu s powětra k ßebi cźehnje a ju potom semi wotedawa. Na tajke waschnje żito nusnu wlóhu k roscźenju dostawa, tola móże kainit jenoż tehdy roscźenju spomożny bycź, hdyż ßo wón s cźaßom wußypa. Mjes tym so ßo hewak wo żanym

hnojidle njehodźi do prědka rjez, hač budźe wone wužitne abo schkódne, móže žo wo kalku prajicź, so budźe wón stajnje wuspěschnje skutkowacź, hdyž žo wón na kalkathudu semju wužypuje. Hačrunje Pomorska pschepytowańnja ratarjam darmo semju na wopschijećze kalka pschepytuje, dha je tola hač dotal jara mało ratarjow tole pschepytanje wužiło.

Wot hnojidłow knjes rěčnik na pizowadła pscheńdźe. Ratarjo dyrbjeli skótnu pizu jenož wot firmow kupowacź, kotrež žu žo kontroli ratarskich pschepytańnjow podstajiłe. Wot nich móža žo strowe a hódne pizowadła dostacź, druhdźe pak njejžmy wěsći, hač žo njesjebamy. Najwjetsche jebanstwo žo s měschanej melažowej pizu čini. Melaža je powostank s zokorowych rěpow, w zokrowych fabrikach pschedźěłanych. S njej měschanu pizu skót rad žerje, dokelž ju wona poškódźuje. Melassa pak tež skaženu a plěžniwu pizu žłódu čini, a teho dla bjesžwědomicźi wikowarjo s njej njestrowu pizu měscheja. Město wotrubow, piwowych žłodźišnow, palmowych sornow atd. woni s njej torf, rajžowe pluwy, bělisny seńskich worjechow a druhe cźežko pschetwajomne wězy měscheja a tule „pizu" sa drohi pjenjes ratarjam napowscheja. To žamo, schtož wo hnojidłach, tež wo žymjenjach placźi. Najlěpje je, hdyž žebi ratarjo po móžnosćźi žwoje žymjenja wot němskeho ratarskeho towarstwa shromadnje kupuja. S dźećelow najlěpje schlesynski, najhubjeńscho pak italski skhadźa. Schtóž ma dobru dźećelowu druzinu, njech žebi žam žymjo naplahuje. Na tajke waschnje žo najwěsćźišcho schkodowanja sminje. Knjesej profesorej Logesej žo pschitomni sa jeho powuczazy pschednoschk s postanjenjom podźakowachu.

Towarstwowy pschedžyda, knjes kubler Jokusch, na to hischcźe wosjewi, so je žo s Mehnertoweho wotkasanja 75 hriwnow myta sa dobre ratarske knihiwjedźenje knjesej kublerjej Rěsakej w Bělcźezach pschipósnało.

S Dobrusche. W nozy wot wutory k žrjedźe je žo s Hnaschez do Dobrusche duzy brodutruhaŕ Fritz Kiesewetter satšělił. Pjenježna nusa je pjecźa 24lětneho njewoženjeneho muža k žamomordarstwu pohnuła.

S Błohaschez. Sańdźenu žobotu, hdyž žo cźeledź pschecźahowasche, bě w naschej korcźmje wulka hara. Jena holza bě žo, pak s wježelosćźu, pak k podtłócźenju srudoby dźělenja, troschku pschejara schcźipakoweho ducha naŕrěbała, jedyn cźeladnik, wěsty Schäfer, pak bě žo s jenym druhim cźeladnikom sa włoży shrabnył. Hdyž korcźmaŕ měr kasasche, chzyschtaj žo wobaj cźeladnikaj do njeho s pukami dacź, a Schäfer jemu žamo s nožom hrožesche. Sso žmjercź nabojawschi, korcźmaŕ rucže po žiwnosćźerja Wicźasa pódła, kotryž je jako najžylnischi muž zykeje wokolnosćze znaty. Tutón herjekarjow hnydom sa khornaŕ shrabnywschi, jeneho na prawizu a druheho na lěwizu do kuta schmórny. Nawjedźiwschi, po cźim žu w Kulowje wotruby, chzyschze žo Schäfer s procha měcź, tola jeho skludźeŕ jeho wuwjasa a jeho do wjeżneje běrtliny dowjedźe. Tam dyrbjesche wólniwy cźłowjek pschenozowacź, a nasajtra jeho žandarm do Budyschina na žudnistwo dowjedźe.

S Budestez. W lěcźe 1903 je žo w naschej wožadźe 197 dźěcźi narodźiło, mjes nimi 96 hólcźkow a 101 holcźkow. Lěto prjedy bě žo 167 dźěcźi, psched 50 lětami 87 a psched 100 lětami 75 dźěcźi narodźiło. Mjes lońschimi 197 dźěcźimi bě 6 morwonarodźenych a 23 njemandźelskich, 4 pory dwójnikow. Semrjeło je loni 110 wožobow, to je 11 wjazy, hač lěto prjedy. Psched 50 lětami bě 73, psched 100 lětami 58 semrjetych. — Wěrowanjow bě w minjenym lěcźe 44, pschipowjedanjow 56. — Sswój kschcźeńsći žlub wabtwjerdźi 120 paczeŕskich dźěcźi, 8 wjazy hač lěto prjedy. — Woprawjenjow bě 180, to je 82 wjazy hač lěto prjedy, 75 wjazy hač psched 5 lětami. W zyrkwi Boże wotkasanje 3012 mužskich a 4059 žónskich dosta, s zyła 7071. Tak bě loni wscho hromadźe 7251 spowjednych, najwyschscha tu dozpita liczba. Psched 200 lětami bě tu 4021 spowjednych, psched 100 lětami 4786, psched 5 lětami 6095, lěto prjedy 5995. — Kollekty, kiž žo psched zyrkwinymi durjemi składowachu, žu 1644 hriwnow 17 np. wunjeżke. — Sa swonkowne mišionstwo je žo nawdawało 2000 hr.

S pola. W Něhdźezach bě wóndano kwaž. Hosczo pijachu, jědźichu, a žo wjeżele sabawjachu, wscho bě polne radosćze. Powschitkowna wjeżelosćź, kotraž w kwažnym domje knjeżesche, žo wokoło wjeczora na njelube waschnje kažesche. S khachlow pocźa žo na dobo kadźicź, a bórsy bě zyła stwa s mróczelemi duschateho kura napjelnjena, so dyrbjachu kwažarjo do dwora wucźekacź, jeli so žo nochzychu saczknycź. Kwažny nan žebi njemóżesche wukožicź, kajkeje pschicźiny dla žo kur s khachlow město s wuhenjom won do jstwy nuts walesche. Hewak běchu khachle pschezo žwoju winowatosćź k jeho spokojnosćźi cźinile, a runje nětkole kwažny dźeń bě spjecźiwy duch do nich sajeł. Cźim bóle kwažny nan do khachlow kukasche, cźim huscźischi kur žo jemu s nich mjes wocźi kaž lokomotiwy puchasche. Skónczńje jemu do wocźi tak kužasche, so dyrbjesche sa hoscźemi do dwora zofacź. Hdyž žo tam naržrěbany kur wukrjachacź prózowasche, wón srudny wokoło khodźo po tšesche horje pohlada. Se spodźiwanjom žo wón dohlada, so na wuhenju jene durje leżachu. Nětko bě jemu jažne, cźeho dla khachle dźenža žwoju žłužbu sapowjedźichu. Tola kak běchu durje horje na wuheń pschischkle? Někotsi pacholjo, kotsiž ludźom rad nješchto klubu sčinja, běchu je s kólnje wusběhnyli a je po rěblu na tšechu donjeżli, hdźež je na wuheń położichu. Kwažny nan rucże rěbl k tšesche staji, skoku po nim horje saléšy a njewuschny pschikryw s wuhenja storcźi. Tole dźěło wobstarawschi, chzyschze s tšechi sažo dele saléšcź. Tola schto žo to njecźinjesche? Rěbl pod nim bě žo shubił! Lósysży pacholjo, kotsiž běchu se žwojim tryskom kwažne wjeżele pschetorhnyli, běchu sa khěžu kakajo wobkedźbowali, kak kwažny nan na tšechu lěsy. Hdyž bě žo wón k wuhnjej dokrožnił, woni skradźu rěbl shrabnychu a wotnjeżechu. S wokanjom kwažneho nana hoscźo shonichu, schto pak běchu pryslakojo sažo skucźili. Podarmo po dworje sa rěblom pytawschi, se žužodstwa rěbl pschinjeżechu. To běsche najwjetschi cźaž. We wulkej tschěskanzy bě kwažny nan na žwojim wětsikojtym žydle wschón sprostnył. Sa cźopłymi khachlemi, kotrež žo nětko wjazy do jstwy njekurjachu, je žo wón nadźějomnje tak wuwohrjewał, so na strowosćźi njebudźe schkodowacź.

S Noweje Wěży pola Njeżwacźidła. 16lětny žyn tudomneho žiwnosćźerja Žura je njedźelu psched wjecźorom psches jedyn pschěrow skocźiwschi žebi nohu pschi kulzy skamał. Jedyn Njeżwacźidliski bur pschipadnje nimo duzy hólza wo pomoz wołacź sažłyscha a do Njeżwacźidła po noženka khwatasche. S pomozu někotrych mužow, kotrychž bě runje na pomoz swołał, wón snjesboženeho domoj donjeże.

S Huczíny. Lětstotki dołho mějachu naschi stari wótzojo sbožo, so žebi žami žwojich khěžorow wuswolachu. Psched něhdźe 25 lětami nasch poźledni khěžor, s mjenom Samuel, wumrje, žaneho potomnika po žebi njesawostajiwschi. Duž nascha rada do wokolnych krajow druheho khěžora pytacź wuńdźe. Dokelž pak njemóżesche žaneho nadeńcź, žo spokoji, hdyž jeneho krala nadeńdźe, kotryž bě swólniwy, naschu wjeż pod žwój schkit wsacź. Psched někotrymi njedźelemi je žo nasch kral na puczowanje podał, s kotrehož žo hischcźe njeje wrócźił. Hač žo w Ssmjeczkeczanskich kupjelach hoji, abo na někajkim cźichim městaczku sa horami wotpocźuje, njewěmy. Nascha wyžoka, dostojna rada nochze pak pschedołho bjes wodźerja bycź a je žo teho dla rosžudźiła, so republiku wuwoła, jeli so žo kral bórsy njewrócźi.

S **Bukez.** W naschej wožadźe, kotraž ma něhdźe 3600 duschow, běsche w sańdźenym lěcźe 5516 spowjednych ludźi a to 4379 Sserbow a 1137 Němzow, pornjo lońschemu ludu 119 wjazy. — Wěrowało je žo w naschim Božim domje 25 porow. Narodźenych běsche 103, mjenujzy 61 hólcźkow a 42 holcźkow. Semrěło je jich 76 wožobow, 41 s mužskeho a 55 se žónskeho rodu. Ssmilnych darow sa mišionstwo, Gustav-Adolfske towarstwo, sa twar zyrkwjow atd. je žo wscho hromadźe nawdało 2220,98 hr. „Schtož wy cźinili sćźe jenemu mjes tymi mojimi najmjeńschimi bratrami, to sćźe wy mi cźinili!"

S Komorowa pola Rakez. Žadne hońtwarske sboże je žo naschemu revěrskemu tšelzej, knjesej kublerjej Jurjej Kschižanej, dostało. Wutoru rano wón w blískosćźi „noweje hrjebje" jeneho skalneho hodlerja (aquila fulva chrysaetus) tšeli, kotryž bě něhdźe 90 cm. dołhi a s rospscheśtrjenymaj kschidłomaj něhdźe 2 metraj schěroki. W naschich stronach njepomnja, so je žo hdy tajki rubježny ptak k nam sabłudźił.

Do Delan. Rakecźanskich, Ralbicźanskich a wschěch Delanskich Sserbow wutrobnje namołwjamy, so bychu jutsje, njedźelu, 10. januara, schli wjecźor w 7 hodźinach k Bjenschezom pohladacź. Pschetož na tym dnju khwalbnje snata „Lilija" w rjanym salu pschedstaji: Handrija Ducźmana wjeżelohru **„Złote Hrody"**, kotrež budźa žo wschěm hoscźam wubjernje lubicź. Tež budźe „Lilija" někotre kražne spěwy spěwacź. — Wjecźory žławnje snateho Ralbicźanskeho spěwneho towarstwa žu žo pschezo wusnamjenjake, a sawěsćze žo ani tónkrócź nichtó sjebany njewrócźi dom. Njech tež Khwacźicźenjo pschijěchaju.

Se **Shorjelza.** (Pschiżažny žud.) Dźěłacźerja Augusta Fickerta winowachu, so je loni 1. oktobra khěžu žwojeho pschirodneho

ßyna Miczki se ſtym wotpohladom ſapalicz ſpytak. Wobſtorżenemu bě loni 5. ſeptembra jeho żona, bywſcha ſwudowjena Miczżyna, wumrjeła. Dokelż bě wón wopity cżlowjek, njebě jeho mandżelſtwo ſ njej ſbożowne było. Poßledni cżaß jeho żona pola ßwojeho ßyna Miczki, kotrehoż bě ßobu do mandżelſtwa pſchinjeßła, bydleſche, hdżež wona też wumrje. Pſchi dżělenju herbſtwa mějeſche ßo Fickert ſa pſchikrótſcheneho; pſchetoż żona bě ßwojemu ßynej ßwoju khěżu pſchipißacz daka. Sso teho dla roshněwawſchi je wobſtorżeny pjecża prajił, ſo ßynej hižo khěżku maku ſcżini. Hdyż bě pſchirodny ßyn do khěże ſaczahnył, 1. oktobra popołdnju njewożenjenej Jdże Pólnikez nadpadże, ſo pjany wobſtorżeny do hromadu ßłanja, ſa poßlednizu ſe ßłonu kryteho doma ſchparaſche, ßo potom w durjach ſhubi, tola bórſy ſaßo wuſtupi a do ßłanja hladaſche. Holza widżeſche, ſo ſe ßłanja kur ſtupa a teho dla ſkoku k ludżom, na polu dżěłazym, běżeſche, kotrymż wupowjeda, ſchtoż bě widżała. Cżi k Miczkez khěži pſchiběżawſchi żehliwe drjewowe wuhło ſe ßłanja wucżežechu. Fickert, kotremuż ludżo namakanku pſched woczi dżerżachu, ßo wurěcża, ſo ßu ßebi dżěcżi ſ zygarowymi kónczkami pſchi ßłanjowej hromadże hrajkali. Hacż runje wobſtorżeny prějeſche, ſo je chżył dom ſapalicz, mějachu jeho pſchißażni ſa winowateho, na cżoż jeho ßudnizy k khoſtarni na 1 lěto ſaßudżichu a jemu cżeßne prawo na 2 lěcże wotrjeknychu.

Wyſchſcheho ſchwajzarja Aloiſa Thienela ſ Köſlitz, kotryż je ßwoju żonu ſe ßekeru ſaraſył, je pſchißażny ßud k ßmjercżi ſaßudżił. Thienel, kotryż bě ßo w lěcże 1892 ſe ßwojej żonu ſwěrował, bě loni wot auguſta ſ dżowku Hanu Würfelez lubkował. So mohł ßo ſ tej wożenicz, bě ßo wón roßßudżił, ßwoju żonn ſkónzowacz. W nozy 13. oktobra wón żonu ſe ßekeru na khowu dyri a ju potom ſadaji. Żonu moriwſchi wón w hródżi ßwoje dżěło wobſtara a ßwojej lubzy praji: „Hana, wěz je hotowa.“ Pſchi pſchepytanju bě ßo Thienel wuſnał, ſo je żonn ſ wotpohladom ſkónzował. Shoniwſchi pak, ſo ßo wotmyßlene ſkónzowanje mordarſtwo mjenuje a ßo ſe ßmjercżu khoſta, mjes tym ſo njewotmyßlene ſkónzowanje ſarażenje rěka, na kotrez ßo jenoż jaſtwo abo khoſtarnja pſchißudżi, wón wudawaſche, ſo je żonu w roshorjenju ſkónzował. To pak jemu pſchißażni njewěrjachu. Pſched ßudom ßo wón prózowaſche, winu na ßwoju lubku wotwalicz. Wón ju winowaſche, ſo je jeho wona k mordarſtwu napjerała. Wona je pjecża jemu kaſała: „Wotſtroń tola ßwoju żonu, ſawdaj jej ſ jědom. Hdy by njeżenjeny był, mohła ßo ſ tobu wożenicz!“ Pſchi pſcheßłyſchenju ßwědkow pak ßo wupokaſa, ſo Würfelez njebě tajke rěcże měła. Hdyż běchu Thienela k ßmjercżi ſaßudżili, ßo poßłucharjo na Würfelez wótſje hórſchachu a ju hanjachu. Pſched roshněwanym ludom dyrbjeſche wona ſe ßudniſtwa cżeknycz, ludżo pak ſa njej běżachu, tak ſo dyrbjeſche ju jedyn poliziſt ſchkitacz.

S Cżiżeje w Delnjej Łużizy. Sańdżenu ßrjedu wjecżor je ßo ſe ßłomu kryta bróżeń tudomneho hoſcżenzarja Kobelta do cżiſta ſpalika.

Se **Sslepeho.** Zyrkwinſke powjeſcże ſ minjeneho lěta ßu ßłědowaze: Narodżiło je ßo 137 dżěcżi, 70 hólzow, 67 holzow; ſchcżeńſki ßlub je wobnowiło 82, 50 hólzow, 32 holzow; wěrowanjow je było 31. Na 9 woßadżinych pohrjebniſchcżach je ßo 73 woßobow pokhowało. Spowjednych je było 4853 a to 4315 Sserbow a 538 Němzow. Woprawjenjow běſche 93.

Přilopk.

* Żałoßny krwawny njeſkutk je ßo ßobotu popołdnju w Pizu w Delnjej Łużizy ſkucżił. Pißarſki wucżobnik Jurk dyrbjeſche wot ßwojeje firmy Gründera a Co. wjetſchu ſumu pjenjes ſ měſta do fabriki w pſchedmješcże Ottendorfje donjeſcz. Krótko pſched Ottendorfom někotſi 17—20lětni hólzy wucżobnika, kotryż měſchk ſ něhdże 500 hriwnami ßłěbornych pjenjes njeßeſche, nadpadżechu. Jeho k ſemi podtorhnywſchi, jemu krk pſcherěſnychu a jemu pjenjeſy rubichu. Potom woni na ſtronu do Garkoſchki cżeknychu. Liſtynoſcheŕ Findeiſen, kotryż w tym cżaßu w Ottendorfje runje liſty rosnoſchowaſche, ſchkiczenje nadpadnjeneho ſaßłyſcha. Wón k njemu doběża a dokelż ßo Jurk hižo ſe ßmjercżu bědżeſche a rěczecz njemóżeſche, jemu wón wokojnik a ſapißanſke knižki da. Jurk mějeſche hiſchcże telko mozy, ſo móżeſche mjena jemu ſnatych mordarjow napißacz. Na to jeho do ßußodneje khěże donjeßechu, hdżež ßo jemu prěnja lěkarſka pomoz doſta. Potom jeho ſ woſom do Khocżebuſa do Thiemoweje kliniki dowjeſechu, hdżež bórſy po tym wumrje. Dokelż běchu mjena mordarjow ſnate, ßo wone wſchěm poliżajſkim wyſchnoſcżam we wokolnoſcżi woſjewichu. Hiſchcże ßobotu w Pizuje dżěłacżerja Stecklinu ſajachu, mjes tym ſo běſchtaj jeho kompanaj, Dippez bratraj, pěſchi do Khocżebuſa woteſchłoj. Tam běſchtaj ßebi ſa rubjene pjenjeſy draſtu a wſchelake debjenki nakupiłoj a chżyſchtaj potom ſe żeleſnizu do Borſchcże wotjěcz. Na dwórniſchcżo pſchipadnje pohoncz firmy Gründera a Co. ſ Pizna pſchińdże, kotryż hižo mordarjow ſnajeſche a jeju wohladawſchi. ludżi namołwjeſche, ſo bychu jeju ſajeli. Hdyż rubjeżnikaj pytnyſchtaj, ſo ſtaj ſpóſnataj, wonaj pſches dwórniſchcżo na żeleſnizu cżeknyſchtaj. Sa nimaj hanjejo, jeju ludżo pſchi ſkótnym pſchijéſdże ſaßłapichu a jeju najprjódży do jeneje blachoweje budy wotwjedżechu. Wot tam jeju poliziſtojo do jaſtwa wotwjedżechu. Njedżelu wjecżor w blachowej budże jedyn ſaſtojnik 100hriwnowſku rołku namaka, kotruż běſchtaj tam mordarjej ſkhowałej. Naſajtra ßu potom hiſchcże ſchtwórteho wobdżělnika pſchi njeſkutku, dżěłacżerja Päſchka, ſajeli.

* Roshorjazy napohlad ßo wyſchſchemu leutenantej Graf ſunderej poſticzi, hdyż ßo wón wot wopyta pola ßwojeho pſcheczelſtwa, w Zahanje bydlazeho, do Küſtrina do ßwojeho wobydlenja wróczi, kotrez bě ſamkarjej woczinicz dał, dokelż bě jo ſamknjene namakał. Jeho ßłużobnikej bě kuſt jědże do dychniży ſaſkocżiło, ſ cżimż bě ßo wón ſadußył. Dokelż bě ßo ſrudny njeſbożowny podawk krótko po offizěrowym wotjéſdże do Zahana ſtał, běſchtaj offizěrowy ſawoſtajeny poß a kóń poł ſahłódnikoj.

* Wojeŕſka ßyrota Mühlpfordt ſ Potsdamſkeje garniſony bě ßo na jéſbje w żeleſniſkim woſu k kupejowym durjam pſchilehnył. Te ßo na dobo woczinichu, a Mühlpfordt ſ woſa padnywſchi bjes wědomnja leżo woſta. Ssobupucżowarjo ſa nuſne ſpinadło ſcżeżechu, na cżoż cżah ſaſta. Snjeſbożeneho ſběhnychu a jeho do Salzwedelſkeho wojeŕſkeho lazareta donjeßechu. Jemu ßo tam wědomnje njewróczi; po ſdaczu je ßo wón ſnutſka cżeżko pſcherasył.

* S wuſtupanjom płuna (gaſa) je ßo w Duisburgu 18 woßobow pohłuſchiło. Hdyż durje k nim wupaczichu, bě jena dwanaczelětna holza hižo morwa.

* (Pſchekſchiwjeŕ.) W Fuldże ßu aktuara Wicklowa ſajeli, dokelż je pjecża wſchě pjenjeſy tamniſcheho hamtſkeho ßudniſtwa pſchekſchiwił.

* (Sso ſpalila.) Jena kuchaŕka w jenym hoſcżenzu w Barmenje w kuchini płunowemu płomjenju pſcheblisko pſchińdże, tak ſo ßo jej draſta ſapali. Hdyż ludżo, kotſiż běchu jejne kſchiki ſaßłyſcheli, na pomoz pſchihnachu, bě ßo wona hižo tak żałoßnje wopalika, ſo bórſy po tym w njewuprajnych bołoſcżach wumrje.

* (Njeſbożе na hońtwje.) Pſchi hońtwje pola Herzberga jedyn hońtwaŕ, piwarz Rößler, ßwojeho 10lětneho ßyna, kotryż bě ſ honjerjom, tſěli a jeho cżeżko ſrani. Hońtwa ßo hnydom ſaſtaji.

* Samożenje najbohatſcheho Barlinjana, dałokoż je wone ſamożenjowemu dawkej podcżißnjene, w lěcże 1902 něhdże 35 milijonow hriwnow wucżinjeſche, ſa cżoż dyrbjeſche ßo 18410 hriwnow dawka wotedacz. Potom pſchińdżeſchtaj dwě woßobje, kotrejuż ſamożenje bě po 32 milijonach hriwnow wobliczene, a 8 woßobow, kotrez mějachu po 20 hacż 27 milijonow. Wſcho hromadże je ßo w Barlinje něhdże 1300 milijonarow naliczilo, ſ kotrychż mějachu 35 ſ najmjeńſcha 10 milijonow. Najwjetſche lětne dokhody, kotrez je loni jedyn Barlinjan měł, 2960000 hr. wucżinichu; wón dyrbjeſche na to 118400 hriwnow dokhodneho dawka dacz. Tajki dawk by hižo někotryżkuli jako wulke ſamożenje wobhladował.

* (Skłudżeŕka ſwěrjatow w lawjazej klětzy ßo morika.) Żałoßny podawk je ßo w jenej menażeriji w Deſſawje ſtał. Jedyn law jenu ſkłudżeŕku pſchi ſjawnym pſchedſtajenju nadpadże a mori. Wo tym ßo piſche: Na aſkaniſkim torhoſchcżu ßo w jenej menażeriji dżeßacz lawow pſchedſtajeſche. Hdyż bě njedżelu 26lětna ſkłudżeŕka Fiſcherowa do lawjazeje klětki ſtupiła, ßo jedyn law wotlakowaſche pſches wobrucz, ſ papjeru pocżehnjenu, ſkocżicz. Fiſcherowa teho dla ſpjecżiwe ſwěrjo nabi. S tym ßo law roskobi, wón pſched ſkłudżeŕku ſaſkocżi, ſtorhny ju k ſemi a jej ſe ßwojej pazu nop rosbi, ſ kotrehoż moſhy wuſtupichu. Fiſcheroweje muż ßo hnydom do klětki dobu a dyrbjeſche wjazy dyżli 20 krócz ſe żeleſneſ żerdżu ſwěriſku do cżěła a khlamy ſtorczicz, prjedy hacż wone ßwój wopor puſchczi. Pſchihladowarjo, ſ kotrymiż bě menażerija pokna, ßo na najhłubſcho wuſtróżachu a ßo hiſchcże ſ wjetſchej hroſu wobjachu, hdyż wohladachu, ſo bě Fiſcher ſabył, ſady ßebje durje lawjazeje klětki ſawrjecz. Někotſi khrobli mużojo pak hnydom pſchiſkocżichu a durje ſaczinichu a tak móżnoſczi ſadżěwachu, ſo bychu ſwěriſka ſ klětki twóchle. S menażerije cżěkajo ßo někotſi ludżo w cżiſchcżeńzy lohko wobſchkodżichu. Fiſcheroweje roſtorhane cżěło ßo njedżelu do cżělownje donjeße. Póndżelu ßo w menażeriji hižo ſaßo pſchedſtajenja wotměwachu.

* (Wurubjenje póſta.) S Wuheŕſkeje pißaju, ſo ßu

rubježnizy póstśki wós pola Retśagha nadpadnyli, postillona a jeho pśchewodźerja skónzowali a ś wosa 4000 krónow rubili.

* (Rubežne mordaŕstwo.) S Warschawy piśaju: 80létna kublerka bě śwoje kubko śa wulku płaćišnu pśchedaka. Raś w nozy śo sababjeni mužojo do domu dobuchu. Sskužobnika satśelichu, staru žonu pak nuśowachu, měśtno mjenowaćź, na kotrymž śwoje samoženje khowasche. Mordarjo 27,000 rublow hódnostnych papjerow a 3000 rublow hotowych pjenjes rubichu. Sa mordarjemi nimaju žaneho śléda.

* (Njeśboże na kwaśu.) W Nadely w Wuherśkej bě wjele hośći na kwaśnej hośćinje kublerja Sanicźa, hdyž wo pok nozy jeho wuj Ssawa Preticź na dwór wóúdźe. Sa khwilu jeho śuśodej pśchi blidźe nadpadźe, so śo njewróćźi. Duž jeho pytaćź wunźechu, tola jeho njenamakachu. Posdźišcho kucharka ś powjeśću k hośćam pśchiběža, so je śo w studninym bowje něschto popadnyło, schtož je na cźłowśke cźéło podobne. Wschitzy hośćo śo k kromje khlubokeje studnje cźišcźachu. Na dobo śo ś deschćom pschemokana pjerschćź śypny a dźeśaćź cźłowjekow śobu do khlubiny storže. S pomozu powjasow a rěblow śo po dwěhodźinskim dźéle poradźi śydom wośobow wucźahnyćź. Tśjo hośćo běchu śo padajo hižo cźéźko wobschkodźili a w studni spody leżachu. Jich a Ssawu Preticźa, kotryž bě prěni do studnje padnył, móžachu hakle nasajtra rano morwe se studnje wucźahnyćź. — S Geestemünde śo pischе: Sso ś kwaśa domojwróćźejo śo ratař Harms a jeho žona blisko Frestlunebergskeho sastanischcźa se żeleśnischkim cźahom pschejédźeschtaj a śo morischtaj.

* (Lubu śkónzował.) Pschišaźny śud w Constantinu je herza Truberta dla saraženja k khostarni na 15 lět saśudźił. Trubert je létśa w léćźu śwoju lubu, kotraž bě ś Parisa śa nim do Bistry pschijéła, sadajił, jejne cźéło na cźaśćźe rosrubał a jenotliwe cźaśćźe do rékow śmjetał, na polach sahrjebał a na druhe waschnje wotstronił. Trubert je tónle hrosny njeskutk skućźił, so mohł śo ś dźowku jeneho bohateho měschćźana w Bistrje woženićź.

* Italska kralowa Margaretha je śo pjećźa ś jenym 30létnym inźenieurom morganatiśy (k léwej ruzy) śwěrowaćź dała. Żeńtwa je śo pjećźa w léćźe stała, hdyž je śwudowjena kralowa do Schwedskeje pućźowała. Pschi kralowskim dworje w Romje śu śo ś rosschěrjeujom tejele powjeśćźe hłuboko roshorili.

* (Też jena pschicźina.) Żeleśniski wothladaŕ Kaiser bě něhdźe schtwórcź hodźiny pśched Offenbachom w nozy 10 zentnarjow cźéźku żelejnisku schěnu na koliju walił. Bórsy po tym dyrbjesche spěschny cźah pschijéćź. Kaiser cźahej napschećźo jědźesche a warnowanske śnamjenja dawasche, na cźož cźah sasta. Na Kaisera śo hnydom hrěschachu, so je schěnu na koliju położił, pschi pschešłyschenju śo też wón teho wusna. Wón je to jenož skućźił, so by ś wukhowanjom cźaha kedźbliwosću śwojich pśchedstajenych na śebje wobrocźił a na tajke waschnje wusnamjenjenje a wyschschu śłužbu dostał. Krajny śud w Darmstadtu Kaisera k jastwu na jene léto saśudźi.

* (Schewzowa dźowka śo ś hrabju woženiła.) We Winskim pschedměśćźe Hermalsu bydli khudy schewz, kotryž śebje a śwoje dźéćźi khudobnje se śwojim dźélom žiwi. Jeho starscha dźowka, jara rjana holza, jeho podpjerasche, kaž bě jej móžno. Pschi tym pak śebi wona druhdy popscha, dźiwadło wopytaćź, schtož bě śa nju najwjetsche wješele. Hdyž ras śama ś hrodowskeho dźiwadła dźésche, śo wona ś młodym mužskim sesna, kotryž ju domoj pschewodźesche. Pśched nékotrymi dnjemi młody muž, kotryž śo jako hrabja spósnaćź da, schewskeho mischtra ś powjeśću pschekwapi, so jeho dźowku śa nékotre njedźele k woktarjej powjedźe. Schewzowa dźowka budźe hrabinka Gyulay ś Maros Nemat a Radaski. Jejny pschichodny muž je śyn jeneho khéžorskeho komornika, kotryž zyku hromadu wulkich kublow wobśeźdźi. Wschě schewske dźowki w Hermalsu śu ś tymle podawkom wulzy roshorjene.

* Rubježnizy w Kawkasu (w połodnischej Ruskej) śu śo nowe léto do pišaŕnje żeleśniskeho sastanischcźa w Alexandropolu dobyli. Jeneho żandarma, kotryž jim napschećźo stupi, morichu, jeneho sastojnika śmjertnje a druheho lohko sranichu. Rubježnikam pak śo njeporadźi kašu rubićź, dokelž jedyn sastojnik ś woknom wuskočźiwschi wo pomoz wołasche, na cźož rubježnizy cźeknychu.

* (Ssmjertny pad jeneje komteśy.) Pjatk wjećźor w Parisu jedyn jenopschežny wós, w kotrymž młody knjes a śłužobnik śeźeschtaj, do cźežkeho cźežiteho wosa sawadźi. Młody knjes śo ś wosa cźišny a ś hłowy śylnje krwawjo leżo wosta. Sranjeneho do hojerńje dowjesechu, hdźež jeho wothladarki wuśleczichu. Njemało pak śo dźiwachu, hdyž niz młodeho mužskeho, ale pschedraśćźenu holzu pśched śobu widźachu, kotraž wědomnja wjazy njenabywschi hodźinu posdźišcho wumrje. Wona je komteśa Diana d'Ivry, dźowka śnateho a jara bohateho hrabje d'Ivry. Komteśa Diana, dwazyćźilětna rjana holza, bě nahłeho waschniczka, mějesche pschitsihane włosy a by śo pschi wujéśdach a też wukhodach cźasto mužazu drastu woblekała. Podawk je w Parisu wulke dźiwanje sbudźił.

* (Najbohatscha śwójba na śwěcźe.) Amerikanske nowiny w tu khwilu wjele wo Rockfellerez śwójbje piśaju, kotruž najbohatschu na śwěcźe mjenuja. S pschiciźinu tehole rospominanja je narodźenje dźowcźiczki młodeho Rockfellera. Stary Rockfeller, kotryž je śwoje njeśmérne samoženje ś petrolejowym wikowanjom nahromadźił, je prajił, so wjetschi dźél śwojeho samoženja śwojej wnuczy wotkaže. Sa poślednje dźeśaćź lět je śo Rockfellerez samoženje rucźe pschisporało. Kaž śo powjeda, je wone wot 600 na 4000 milijonow hriwnow śrostko.

* (Żeleśniske njeśboże w Ameriźy.) Pola Topaka w Kansaskej staj dwaj ludźazaj cźahaj do śo srasykoj. Pschi tym je śo pjećźa 30 wośobow moriło a wjele druhich pucźowarjow śo sraniło. Wosy jeneho cźaha śu do cźista rosbite.

* (Wulka syma w Ameriźy.) W sjenocźenych statach je létśa wjebro symnische, dyžli wot léta 1875.

* (95 ródźow śo ponuriło.) Se śylnymi novemberskimi wětrami je śo 95 ródźow dospołuje shubiło, mjes nimi pjećź němskich a to tśi płachtate a dwě parnej ródźi.

Ludkowe wjećźenje.

Něhdźeźkuli w śwojim cźaśu
Ludki do wśow khodźachu,
Poźcźowaćź śej to a wono
Na wschelaku potrjebu.

Pak też ludźom saśo śwěru
Wrócźachu te poźcźonki,
Poźcźowarjam sarunajo
Tak a hinak ś darami.

Něhdźe běsche bur śej napjekł
Rjany tykanz śydrowy,
Wonjazy a wobśadźany
S róśynkami do kromy.

Wulke śmuhi wón wot njeho
Krajesche śej sa blidom;
Wone wonjachu tak lubje,
Sskodźachu tak pěknje jom'.

Pytnywschi, so jom' do dwora
Tajki ludk chże winyćź śo,
Roskra tykanz a jón śuże
W skok do kaschćźa blidowoh'.

So tak njetrjebał tom' ludkej
Ssobu kasaćź k śwaćźinje,
Hdyž tón by tón tykanz widźał
Sskłódny śedźećź na blidźe.

Sswoju wěźku wobstarawschi
Pola muża skupeho,
Sso tón palćźik wotśał wrócźi,
S nośom trochu scźahujo.

Duž tón skupak saśo tykanz
Chżyschе śadźićź na blido,
So by ś nowa wužiwajo
S nim 'schćźe dowutykał śo.

Ale hy! Schto bě śo stało?
Kajke hrosne śménjenje!
Sa tón tykanz w kaschćźu běchu
Starych schkórni podusche.

Jurij Wjela. († 1903.)

Za nowy Maćičny dom

dale darichu:

Dr. Pilk w Draždźanach.	3 hr.	— np.
Wumjeńkaŕ Jan Kubš w Bukojni p. Zdźarow	1 „	— „
Liški-Póndźelnicy: Katka prajiła: Haj, nano, daj, nowolětny dar za Tebje 3, za maś 2, za mnje 1 hr.; z posedźenjow I. 4 hr. 24 np., II. (runjež kóždemu 5 np. spuščich) 2 hr. 75 np., III. (z dobom 1 hr. 1 np. za „wosłabnjeneho“) 1 hr. 92 np., IV. hišće 5 hr. =	19	- 91 -
W „Katholskim Pósle“ čisło 1. léta 1904 hižo kwitowane:		
Radwořska Hórnikowa komisija (393,70): 1 hr. 50 np. Молоканы (251 hr. 40 np.): 40 np. = ...	1	- 90 -
Hromadźe:	25 hr.	81 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Spěwarske,

ßerbske a němske,

jednorje a woßebnje ſwjaſane po 2 hacž do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Tołſty ßuſcheny połcz punt po 70 np., pſchi wotewſaczu 5 puntow po 65 np., **ßuſcheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., tucznu druhu druzinu **dobreje kołbaßy** punt po 50 np., **ßadko** punt po 65 np. poruca

O. Pětſchka na zitnej haßy.

Sajecze a kaniklaze koże

kózdu dźełbu ſtajnje po najwyſchſchich płaczisnach kupuje

kłobukowa fabrika w Budyſchinje pſchi lawſkich hrjebjach 6

pódla ßerbſkeho Maczicznego doma.

Phosphorowe pille

ſtajnje czerſtwe dźełane a ßylnje ſkutkowaze po zylisnach a jenotliwje tunjo pſchedawa

Otto Engert

en gros drogowe klamy en detail.

Telefon 33.

Bydlenje,

rjane wulke ſe ſahrodku, ſa ſchewza ßo woßebje derje pſchihodźaze, je w Budyſchinku czißko 20a na pſchenajecze.

Mała zimnoſcz

w **Boſchezach** czißko 17 ſ dobrymi twarjenjemi a ßadowej ſahrodu je na pſchedań.

Khęża ſ polom je w jenej wßy njedaloko Budyſchina na pſchedań. Wona by ßo jara derje k pjekarni pſchihodźiła. Dalſche wukaſuje Liebſch, ßudniſki aktuar ſ. ßł.

Khęża czißko 49 w **Delnjej Hórzy** je dla dźełenja herbſtwa hnydom na pſchedań. Wopalna kaßa 3690 hr. wucznini. Dalſche je ſhonicz pola A. Flacka w Sdźaru pola Klukſcha.

Drjewowa awkzija.

Na Ssmochczanſkim knjezim revěrje ma ßo pſchichodnu **ßrjedu 13. januara 1904** něhdźe

150 twjerdych ßłanjowych hromadow

ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacz. Shromadźiſna budźe pola dubiny pſchi Ssmochczanſko-Budyſkim puczu dopołdnja w 11 hodźinach.

Na knjezim dworje w Ssmochczizach, 7. jan. 1904.

Kubłowe ſarjadniſtwo.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk a pjatk, 14. a 15. januara 1904 ma ßo na **Njeßwaczidliſkim majoratſkim hajniſkim revěrje** na měſtnje ßamym ſczěhowaze palne drjewo na pſcheßadźowanje pſchedawacz, a to:

Schtwórtk 14. januara

120 rm khójnowych ſchczěpow,
190 = = kuleczkow,
160 = = pjeńkow,
330 = khójnoweje ſbytneje walcziny,
515 ſtotnjow khójnowych walczkow a
115 khójnowych wurubanych dołhich hromadow

na drjewiſchczu 6., 2., 3., 4. a 8. wotdźělenja.

Pjatk 15. januara:

we wokolnoſczi Njeßwaczidła a Holeſchowa pſchi Czornizy
něhdźe 10 rm kuleczkow liſczoweho drjewa, wólſchoweho a
a woßyzoweho,
něhdźe 60 rm dołhich hromadow měſchaneho liſczoweho drjewa.

Shromadźiſna 14. januara dopołdnja w 9 hodź. w drjewiſchczu 6. wotdźělenja niże ſajeczeho kuta a pſchi Hermanczanſko-Pßowjanſkim puczu a 15. januara dopołdnja w 9 hodźinach pſchi kuczným hacze pola Holeſchowa.

Hrabinſke ſ Nieſchſke hajniſke ſarjadniſtwo.

Nieprajchk.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſtót poruca

hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

W **Hněwßezach** czißko 15B je **ſtwa** ſ komoru a měſtnom na łubi na pſchenajecze. Dalſche je pola gmejnſkeho pſchedſtejiczerja ſhonicz.

Dubowe klozy

kupuje po najwyſchſchich płaczisnach

F. A. Bjar

na nowoſalzſkej dróſy

ſ napſchecza piwarnje.

Na ßwoje jako najlěpſche ſnate

palenzy

jednore a dwójne

poruczujo dopominataj

Schiſchka a Rjeczka.

Schulerjo pſchecželnu a tunju **penſiju** namakaju w jednorej měſchczańſkej ßwójbje. Dalſche je ſhonicz na Mniſchej haßy 1 po 1 ſtkhodźe. **Köhler.**

Wuczobnik ßo pyta!

Jutry 1904 w mojej pſchedawarni kolonialnych tworow a deſtillaziji ßyn ſprawneju ſtarſcheju měſtno jako wuczobnik namaka.

Pawol Pětſchka

pſchi drjewowych wikach 4.

Do ßwojeje khlěboweje, běleje a zokroweje pjekarnje k jutram **wuczobnika** pytam.

Pjekarſki miſchtr **Lommatſch** w Budyſchinje pſchi mjaßowym torhoſchczu 15.

Pjekarſkeho wuczobnika pyta **K. Henſel** na ßukelnſkej haßy.

Pjekarſkeho wuczobnika k jutram pyta pjekarſki miſchtr **Hermann Rychtař** w Bukezach.

Pjekarſkeho wuczobnika k jutram pyta **Eugen Häcker,** pjekarſki miſchtr w Lejnje pola Khróſcziz.

Pjekarſkeho wuczobnika k jutram pyta **G. Jäger,** pjekarſki miſchtr na nowoſalzſkej dróſy.

Wuczobnika pyta ſchewſki miſchtr **H. Zawnik** w Rakezach.

Krawſkeho wuczobnika k jutram pyta **Heinrich Wenk** na Hoſchiz haßy 31.

Dowěrneho **ſtraznika** (wajchtarja) ßo pyta na knjezim dworje w Delnjej Kinje.

Wotroczkow, ßrěnkow a pohonczow pyta **Auguſt Hermann,** pſchiſtajeŕ na Lubijſkej dróſy 33.

Wuczobniza ſa ſchwalczíſtwo ßo pyta na jerjowej haßy czo. 5 po 1 ſkhodźe.

Holza ſe wßow, kotraž jutry ſchulu wukhodźi, ßo pyta na kamjeńtnej haßy 39.

Wjetſcha **ßerbſka ſchulſka holza** ßo na popołdnje k hrajkanju ſ mjeńſchimi dźěczimi w Budyſchinje pyta. Dalſche je we wudawarni Serb. Nowin ſhonicz.

Sſłużobne a hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczeńſke ßwójby, tſeczakow a wolazych ſa tudomne a Draždźanſke ſtrony hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnſkej haßy 24.

Derje sarjadowany **skład zigarow, zigarettow a tobaka.**

Tyßaz hižo po 25 mk.

Kupowańja sa **jaßo= pschedawarjow.**

„Lilija“

wuhotuje **njedźelu 10. januara** w Sernjanach

zabawny wječor.

Započatk 1/2 8 **hodź.**

W našej krajinje hišće njeznata wjeselohra Handrija Dučmana „Złote hrody“ abo „Hans Klepotař na dań njese“ wupjelni tutón prěni dźiwadłowy wječor, kotryž so ze spěwom započnje, kaž też skónča. Naše serbske towarstwa, kaž wšěch swojich přećelow z blizka a z daloka přeprošuje na wjesele zasowidźenje jenož z tutym najpřećelnišo

předsydstwo.

Wutoru 12. januara 1904 změje Serbske katholske towarstwo

„Jednota“

w Draždźanach w Meinholdec salach na Moricskej drózy swój

lětny swjedźeń.

Započnje so wječor hnydom **we wosmich** z wulkim wojeńskim koncertom, piskanym wot trubańskeho zběra kral. saksk. gardźineho jězdneho połka pod nawjedowanjom kral. stabeweho trubarja a wojeńskeho hudźbneho mištra knjeza H. Stocka. — Sobuskutkować budźe wójwodowsko-sakski komorny spěwař knjez Edmund Glomme.

Po hudźbje budźa **reje.**

Česćliwych Serbow a Serbowki z Draždźan a wobeju Łužicow na swjedźeń lubje přeprošuje

Michał Wićaz, předsyda

Do Minakała!

Njedźelu 10. jan. budźe so

kóstopiwo

toczjcź, pódla teho budźa **reje** se sylnej hudźbu měschćańskeje kapały. Sstódne a kóstowe kołbaski.

Pschećelnje pschepróschuje

G. Pjetasch.

Do Łasa!

Njedźelu 10. januara 1904 budźe so

kóstopiwo

toczjcź a k temu směja so **reje.**

Pschećelnje pschepróschuje

Khorla Scholta, hosćenjař.

Sa swoju pschedawańnju kolonialnych tworow a zigarow k jutram t. l.

wuczobnika

j dobrej schulskej wědomosću pytam.

Wopytanje pschekupskeje schule a serbska rěcź stej j wuměnjenjom.

Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mjerwa)
w Budyschinje.

Ssyn sprawneju starschcju so jutry jako **wuczobnik** pyta

w konditorni Edm. Harnischa
G. Grohmanna nałł.

Wutrobny dźak

cześćenemu knjesej zyrkwinskemu wuczerjej Lodnemu sa krasny konzert, j pomozu Łupjanskeho spěwanskeho towarstwa w Łupjanskim Božim domje hodownicźku pschedwjedźeny, praji

wjele poßłucharjow.

Wutrobny dźak knjesej duchownemu Mrósakej-Budyschinskemu sa jeho rjane krasne wutrobu hnujaze prědowanje, zyły hodowny cźaß hacź do Tsjoch kralow dźerżane, teho runja też wutrobny dźak knjesej kant. Petrikej sa jeho rjany schtyrihłósny Boži dźeń j wosadźinej młodźinu a schulskimi dźećimi spěwany hodowny spěw.

Wjazy kemscherjow.

Cześćenemu šwěrnemu Sserbej

Michalej Bjenadźe w Sahorju

k 80. narodnemu dnjej

8. januara 1904.

S Božej hnadu krónowany
Sesłhadźał je dźeń Wam rjany,
Sswěrny šerbski wótcźinzo!
Wóßomdźeßacź lět Bóh scźele
Sswoju mikosć j njebja dele;
Dusch, sraduj, dźakuj šo!

Rjany Sahoř w hórskim paßu,
Hdźež je stała w šwojim cźaßu
Kozorowa kolebka,
Scźe Wy šwěrnje sastupili,
Ssmy-li jemu wěnzy wili
Sradny šwjedźeń wótcźinstwa.

Woßebje njech dźenß šo khwali,
So scźe šwěrn lubowali
Sserbsku rěcź a Nowinn;
Kóždy spěwny šwjedźeń rjany
Je byk wot Waß wopytany;
Ach, hdźe nětk te cźaßy šu?

Džak sa tajku šwěru mějcźe,
Božu hnadu sa nju žnějcźe
Sa šwój wjecźor žiwjenja;
Njech šo šłónzo jaßnje khowa,
S Boha skhadźa hwězda nowa,
Kiž Wam šwěcźi do njebja!

K. A. Fiedler.

Wšitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšěm swěrnym nadobnym přećelam našoho naroda séelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowomu lětu 1904 séehowacy kk., złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćiěny dom:

12,60 hr. (15 kr.): P. Anselm Rotzinger, praeses serbskoho seminara w Prazy;

10 hr.: dr. med. Nowak w Kamjencu;

po 6 hr.: farař can. Werner w Khrósćicach, Rakečanske serbske towarstwo „Lipa“, čestna swójba Wjeršec z Rachlowa;

po 5 hr.: kubleř Herrmann w Khrósćicach, hajnik Lorenc-Zaleški w Strempće nad Rhynom;

4,30 hr.: kubleř Wencel w Dźěžnikecach;

po 4,25 hr. (5 hr.): Měsćanska Bjesada w Příbrami, wučerka Kramattowa w Prazy, direktor Jan K. Hraše w Náchodze;

po 4 hr.: wučeř Słodeńk w Kukowje, kubleř Libš-Wunjowski, žiwn. Kocor w Pančicach;

po 3 hr.: kapłan Šołta w Žitawje, wučeř Syca w Rachlowje, kubleř Bartuš w Krapowje, kublerjo Michał Cyž, Michał Rjeda, Jakub Nowak, Mikławš Čornak, Jakub Cyž z Wotrowa, kapłan Jawork w Njebjelčicach, farař Křižank w Seitendorfje, chemik Hórnik w Koelnje-Nippes, kubl. Kral we Wosyku, dohladowař H.-H. papjernika, žiwn. Rječka w Mał. Bobolcach, Radworska Kath. Bjesada, wučeř Čoch w Zdźeri, piwarc Radca w Přěčecach, cyrkw. wučeř Wjacławk w Kamjencu, kubleř Króna w Bukecach, woj. farař Rjeńč w Drježdźanach, kand. wyšš. wučerstwa Wićaz w Stollbergu, kubleř Cyž w Stróžišću, służowna Měšerjec w Žitawje, kubleř Rjebiš w Kanecach;

2,55 hr.: kand. wučerstwa Vítek w Poličcy;

2,38 hr.: kapłan Fr. Jedlička w Budźejowicach;

2,05 hr.: wučeř Jelínek w Boskowje;

po 2 hr.: kubleř Jakub Ćemjera z Wotrowa, kubleř Delan z Wěteńcy, wučeř Wjeřš w Sl. Bolesławju, kapłan Papež we Worklecach, žiwnosćerjej Rječka w Khwaćicach a Kurjat w Zajdowje, wučeř Kral w Zarěču, dwórski kapłan Rězak w Drježdźanach;

1,91 hr. (2,25 kr.): farař Hrejsa w Prazy;

1,70 hr. (2 kr.): direktor dr. Prágr w Kolínje;

po 1,50 hr.: Hana Kurjatec ze Šunowa, Marija Viccyna z Haslowa, August Bartuš w Krapowje, Madlena Rjelkec w Haslowje, H. Š.;

1,28 hr.: wučeř Hrnčíř w Nymburku;

po 1 hr.: Marija Prócec w Ralbicach, J. K. z Haslowa, kubleř Symank, překupc Šołta, Marija Justec, Marija Wroblec, Hańża Wroblec z Wotrowa, dobrej duši w fali . . ., Handrij Keřk z Droždźija, Aug. Skopa w Kołwazy, kubl. Hajnik a Sulk we Wul. Zdźarach, wuměnk. Gäbler a Kokla w Zajdowje, krawc Narćik, wuměnk. Kurjatowa w Šunowje, poselnik Lejman w Kukowje, Jakub Křižank z Podhroda, Madlena Wawrikec z Lubija;

po 0,85 hr. (1 kr.): P. Methodij Halabala w Rajhradźe, Slovanský Klub w Prazy;

po 0,50 hr.: August Wićaz ze Žornosyk, Handrij Dźěćik, přek. Wawer, liston. Pakostnik z Wul. Zdźar;

po 0,30 hr.: Pakostnik (bur), N. N. z Wulk. Zdźar.

(K temu cźišku jena pschiłoha.)

Pschiloha k czišku 2 Serbskich Nowin.

Sobotu 9. januara 1904.

Placišny rěsneho stotu na Draždžanskich stótnych wikach

4. januara 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne družiny a wosnamjenjenje	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr
Woły:		
1 połnomjaßne, wukormjene, najwjetšcheje a sneje hódnosće hač do 6 lět	39 -41	70 73
awstriske	40—42	72 74
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	36 -37	67 69
3 žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	32 - 34	62 - 64
4 žnadnje pizowane kóždeje starosty	27 - 29	51—55
Jałojžy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojžy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	36 39	64—68
2 połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšcheje rěsneje hodnosće hač do 7 lět	33 35	60 - 63
3. starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojžy	30 -32	56 - 58
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojžy	28—29	53—55
5. žnadnje pizowane krowy a jałojžy	—	50
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	38 41	66 -70
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	34 -37	60 64
3. žnadnje pizowane	31 33	56 58
Čelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyga	50—53	74 76
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyga	48—49	70 - 72
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschižen jow w starobje hač do 1¼ léta	41—42	53—54
2. mjaßne	38 39	51 - 52
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	36 - 37	49 50

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2609 měchow.	W Budyschinje 2. januara 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 7. januara 1904 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pschenža běla	7	94	8	—	7	50	7	94
" žołta	7	50	7	65	7	34	7	50
Rožka	6	—	6	10	5	82	6	—
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	17	6	67
Wowß	5	80	6	10	5	50	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	50	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	—	2	50	1	70	2	20
Butra 1 kilogr.	2	—	2	40	1	90	2	10
Pschenična muka 50 "	5	—	17	—	13	50	15	50
Ržana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Sžyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Sslioma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Proßata 834 schtuk, schtuka	6	—	18	—	—	—		
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	4	75	4	60	5	25
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	75
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe žymjo, punt po 50 np. — **Czerwjeny dźeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje płaczeschе: korz pschenzy (běla) po 170 puntach 13 hr. 49 np hač 13 hr. 75 np., žołta 12 hr. 75 np. hač 13 hr. — np, korz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hač 10 hr. 40 np, korz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr 90 np. hač 10 hr. — np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běla) wot 7 hr. 88 np. hač 8 hr. — np., pschenża (žołta) wot 7 hr. 50 np. hač 7 hr. 73 np., rožka wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 17 np., jeczmjeń wot 7 hr — np. hač 7 hr 10 np., wowß wot 5 hr. 90 np hač 6 hr. — np

Wiczne placišny w Kamjenzu

31. dezembra 1903.

Po 50 kilogr.: **Rožka** wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 40 np., pschenża wot 7 hr. 36 np. hač 7 hr. 65 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hač 6 hr 75 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 50 np., jahła wot 10 hr. 58 np. hač 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., žyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 25 np. Sslioma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 80 np. hač 2 hr 30 np.

Wjedro w **Londonje** 8. januara: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smeje 1. njedželu po Tsjoch kralach rano w 7 hodź. duchowny Tyscheř němsku spowjednu rěč, ½9 hodźin farař Räda němske a w 10 hodź. serbske prědowanje. — Tydźenske sastojnske dźěła smeje farař Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Max Alwin, Jana Augusta Rychtarja, fabrikarja w Hrubjelčzizach, ž. — Elsbeth Frieda, Khorle Ernsta Huga Schützelta, žołtolijerja w Hrubjelčzizach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: Dźeń 29. dez.: Bjedrich Alfred, Bjedricha Khorle Hartmanna, dźěłaćerja na Zidowje, ž., 3 m. 25 d. — 2. januara 1904: Marja Lipkez, khěžkarka w Hruboczizach, 79 l. 6 m. 25 d. — 6. Gustav Rudolf, Gustava Sebastiana, rěsbarja na Zidowje, ž., 2 m. 17 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

1. njedželu po Tsjoch kralach smeje rano ½8 hodź. duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farař Kschižan serbske a w 10 hodź. němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

1. njedželu po Tsjoch kralach smeje rano w 8 hodź. farař Domaschka němsku spowjednu wuczbu, w 9 hodź. duchowny Nowy němske a ½11 hodź. serbske prědowanje.

Kollekta na Tsjoch kralow, psched zyrkwinymi durjemi sa swjate mißionstwo skladowana, je 270 hr. 97 np. wunjeßka.

Hermann Darschau w Budyschinje

(mějeczelka **A. swud. Darschauowa**)

— **salożene 1846** —

fabrika schtrympowych tworow s wowczeje wolmy

czišło 1 na schuleřskej haßy czišło 1

k symskemu czaßej swój dawno jako dobry snaty wulki skład schtrykowanych **schtrympowych tworow** a **schtrykowanych jakow,** wulki wubjerk **rukajzatych lazow** w najtuńschej hač k najlěpschej czistowołmjanej barbunjepuschczatej tworje a w rjanych mustrach porucza.

Najlěpschi a najwjetschi wubjerk **schtrykowanskeho pschedźena** wschěsch barbow.

Najhódnischa twora! **Najtuńsche placišny!**

Poruczam

truhaczki, khosejowe młyny, noże, widliczki, kšizy, khlěbowe tyče, płokanske schudrowacze, bowy, wódne a petrolejowe khany, krjepjawki, mlokowe khany, wódne hornzy, mlokowe a khosejowe kschidki, lampy, latarnje, zylindrowy žuzoh, lampowe swony, pschezydźaki, warjenske žudobja s lateho železa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinske wańczki, czišczenski pólvr sa kuchińsku nadobu, **tykanzowe deńza, tšeschne žłoby a roły, powětr wotdźerżaze roły** sa bróžnje.

Wulki wubjerk.

Spěschne poßłużenje. Tunje placišny.

Moritz Schulz,

klampnarski mischtr na serbskich hrjebjach 10. Porjedźerja.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow** k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje placišny.**

Porjedźenje dobre a tunje.

Pschispomnjenje: Rěczu serbski.

Woprawdźity
hollandſki
mlokowy a wužitkowy pólver,
najlěpſchi
wobžerny a kormjazy pólver
ſa ſwinje,
basiſki
fosforkiſaly kalk
kaž tež
ſkótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucža tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pſchi žitnych wikach 30.

---

w Budyſchinje
na jerjowej haßy 6
ſwój wulki ſklad hotowych
cžrijow a ſchkórnjow
k dobroczźiwemu wobkedžbowanju porucža.
Pſchedawaniſchcžo:
ſobotu a njedželu na bohatej haßy 3 ſ napiſchecža ſtareje pósty.

Paleny
khofej,
wſchelakeho měſchenja
punt po 72 np., 80 np., 90 np., 1 mk. hacž 2 mk. jara płacźiſny hódno porucža
Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Najlěpje pſche mokrotu a ſymnu wobarnuja
drjewjanzy.
Poručam tajke wſchěch wulkoſczow nanajlěpje dželane po najtuniſchich płacźiſnach.
Otto Büttner,
pſchedawarnja kože, cžerjenſkich rjemjenjow a techniſkich gumijowych tworow
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchcžu 9.

Sbožopſchejaze khartki

k wſchěm ſkładnoſczam ſ rjanych družinow po jara tunich płacźiſnach ßu dostacž

we wudawarni Serb. Nowin.

Lubijſka banka.

Danimy pjenjesy na ſapołożenſke knižki:

pſchi wſchědnym wupowjedženju $2\frac{1}{2}\%$,
pſchi 1 měßacžn. = 3%,
pſchi 3 měßacžn. = $3\frac{1}{2}\%$,
pſchi 6 měßacžn. = $3\frac{3}{4}\%$,
pſchi 12 měßacžn. = 4%.

Filiala Lubijſkeje banki
pſchi lawſkich hrjebjach.

Najtuńſcho kupuja ßo
ſwjerſchniki, pſchesapinaki, mužaze, pacholaze, hólcžaze a dźěcźaze wobleczenja a dźělanſka drasta
pola
Gustava Mudry
w Budyſchinje
5 na žitnej haßy 5.

Prjeczczehnjenja dla

a dla pſchedewſacza wjetſcheho wobkhoda wot dženża ßwój ſklad **ſlotych pjerſchczenjow, mužazych a žonjazych cžaßnikowych rjeczazow, broſchow, nawuſchnizow, pſchipowſchenzow, kſchižow, naruczniżow, kollierow, manſchettowych kneſlow, ßlěbornych khofejowych a jědžnych kžizow, nožow a widliczkow, alfenidowych tworow** po kóždej ßo pſchihodźazej płacźiſnje wupſchedawam.

Pſchihódna ſkładnoſcz ſa
kupjenje kwaßnych, ſkładnoſtnych a hodownych darow.

Debjeńki ßo po žadanju hnydom wuporjedźeja.

A. Bannert, ſlótnik w Budyſchinje
na ſwonkownej lawſkej haßy 16.

Khofejowy Sachsa

bydli hiſchcže pſchezo na
bohatej haßy 4
a ma pſchezo hiſchcže
najlěpſchi
khofej.

Hdže ſcže tónle dobry a tuni **cžaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naſlědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbſkej haßy 11.

Njedźiwajzy wulkeho powyschenja bawłmineho pschedźena je mi, dokelž ßym ſ cžaßom nakupił, mózno, hischcże po starych płacźiſnach pschedawacź:

Mužaze koſchle schtyrjoch wulkoſcžow hižo po 95 np.,
žonjaze koſchle wschelakich wulkoſcžow, ſ paſkom a ſe schnórku hižo po 85 np.,
hólcžaze koſchle ſa kóždu ſtarobu, dźewjecźich wſchelakich wulkoſcžow, hižo po 35 np.,
holcžaze koſchle ſ paſkom a ſchnórku, dźewjecźich wſchelakich wulkoſcžow, hižo po 30 np.,
koſchlazy barchent na wulki wubjerk, łohcź po 15, 18, 20, 23, 25, 28, 30, 35, 40 np.,
kaſtor k jakam łohcź po 25, 30, 35, 40 np.,
lama, poklama po jara tunich płacźiſnach.

Wołmjane, połwołmjane, bawłmjane, židźane a połžidźane rubiſcheźa.

Mužazy kaſhenez.

Emil Wehrle na jerjowej haßy.

Prasowane wuhlo

je hiſchcże na pſchedań

na knježim dworje w Bóſchizach pola Njeßwacžidła.

Pawoł Giebner

winowa pſchedawarnja

w Budyſchinje na bohatej haßy 18

ſ nutſkhodom na theaterſkej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotokſkej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyſchinje.

Najwjetſchi winowy ſklad w měſcże

poručza ßwoje

wopraune wina

po wjetſchich dźělbach a też po jenotliwych bleſchach;

ſ dobom ſa ſymſki cžaß ßwój **woprawny**

Jamaikaſki rum a Bataviſki arak

k warjenju groga.

Dokelž ßwój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amſterdama kupuju, mózu ſa to rukowacź, ſo njejſtaj falſchowanaj a ſo derje tyjetaj. Po jeju wužiwanju hłowa njeboli.

Dr. med. Theuerowy nervowy cžaj

— veronica montana —

najlěpſche poßylnjadło ſa wſchitkich, kotſiž na ßłaboſcź cžuwow (nervow) ſ khoroſcžu, pſchenapinanjom atd. cžerpja.

Dóſtacź pola **Měrſchez bratrow naßl.**
pſchi žitnych wikach.

Maſchinſki wolij ſa parne maſchiny,
Maſchinſki wolij **ſa mlócžaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,
wolij ſa zentrifugi,
wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny
najtuńſcho pola
A. Grubanna na hornczerſkej haßy 39.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcże

po najtuńſchich płacźiſnach najlěpſchi poručza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapocžejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſcželu.

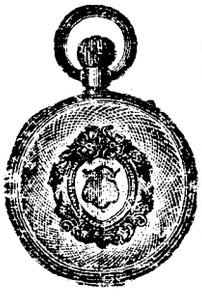
Běły dwaj łohcžej ſchěroki

płat ſa cželedź

po wſchelakich jara tunich płacźiſnach poručza

Emil Wehrle na jerjowej haßy 7.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płacźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Mlokowa zentrifuga „Balance“

ſ ruku ßo cžerjata, wupruhowana, najlózſcho ßo cžerjata maſchina, najlěpje wotběraza, ſ jednorym poßłuženjom a cžiſcženjom, po tunjej płacźiſnje a požadanju ſ połóženym wotpłacženjom.

Daſche wukaſuje

M. E. Schmidt

w Mnſchońzu pola Budeſtez.

Dwoju družinu

łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,

wulki wubjerk

toiletowe mydła

poručza

A. Grubann

na hornczerſkej haßy 39.

Koſaze koże

kaž też wſchě druhe družiny kožow kupuje a ſa nje najwyſchſche płacźiſny płacźi

Heinrich Lange

pſchi wowßnych a žitnych wikach ſ napſchecża ſłoteje hwězdy.

Najlěpſchi **mas** ſa **patentowane wóſki** kupuje ßo pola
A. Grubanna
na hornczerſkej haßy 39.

Drjewjanzy, filzowe ſtupnje,

dobru tworu,
poručza

H. Zawnik
w Rakezach.

S tutym najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym dźenßa

pſchi drjewowych wikach cźißło 5

na rózku zyhelnczeje haßy

pſchedawańnju kolonialnych tworow, tobaka a zigarow

ſ firmu

Jurij Wölfle

wotewrił.

Budu ßo ßwěru prózowacź, ſo bych ßebi ſ podawanjom jenoź najlěpſchich tworow po najtuniſchich płacźiſnach dowěrjenje wſchitkich, kotſiź mje poczeſcźa, dobył a ßebi jo pſchezo ſe ſprawnym a kedźbliwym poßłużenjom też trajnje ſakhował. Proſchu wo derjeměnjaze podpjeranje mojeho pſchedewſacźa.

W Budyſchinje, 5. januara 1904.
Telefon cźißło 411.

S poczeſcźowanjom

Jurij Wölfle.

Schtóź chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a ſilzowe ſtupnje

tunjo nakupieź, njech ßo direktnje do

drjewjanzańnje
Oty Hebera
na hornczerſkej haßy 18 wobroczi.

Schtóź ja 3 hr. kupi, jedyn dar pſchidoſtanje. **Drjewjanzy a drjewjane cźrije ßo póduſchuja.**
Ssobotu a wicźne dny pſched bohatymi wrotami.

Pſchi lawſkich hrjebjach 12

w klamach wulka wuſtajenza błyſkowych jěſdnych kołow modelow lěta 1904, a najnjeſtraſchniſchich motorſkich kołow ßwěta.

Chomaſez bratraj na Bidowje,
dźěłarńnja błyſkowych kołow.

Zaniklowanje

wězow
ſ moßaſa, kopra, żeleſa a worzla
ſpěſchnje derje a tunjo wobſtarataj
Thomaſez bratraj na Bidowje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 3. | Sobotu 16. januara 1904. | Lětnik 63.

Swětne podawki.

Wopomnjeńske pišmo wo reformje wólbneho zakonja

za sakski krajny zejm je w nowinach jara mało pschihłoßowanja namakało. Kaž ßo hižo tydźenja w Serbskich Nowinach na to pokasa, tež dr. Oertel w „Deutsche Tageszeitung“ wusběhuje, so ßo s wólbu po wotdźělenjach (klassach) wobydlerstwo wßow s wjetschimi městami runje won satkóczi. Tsecze wotdźělenje we wschěch 16 wólbnych wokrjeßach, do kotrychž budże zyły kraj dźělený, jenož sozialdemokratow wuswoli, druhe a prěnje wotdźělenje pak jenož pschekupzow, fabrikantow abo sastojnikow. Mali a ßrěni ratarjo a rjemjeßlnizy budża ßebi potajkim s cźežka s wólbu wotdźělenjow se ßwojeje ßrjedźisny sastupjerja do ßejma wuswolicź móz. Tež pschecźiwo wólbje po powołanju ßo nowiny wschěch politiskich stronow wobrocźeja. Sjenocźenje powschitkownych wólbow a tajkich po powołanju je bjes praweho smyßła. Pak ma ßo jenož powschitkownje, pak jenož po powołanju wolicź. Wobej wólbje mózetej ßo drje swonkownje hromadu spłatacź, tola niz ßo snutskownje sjenocźicź. Tele sjenocźenje pak je tež njepschisprawne a njepschihódne, dokelž ßo s nim wólba jara pocźeża. Wone dyrbi tež swonkownje sacźischcź njeprawdosćze cźinicź, dokelž někotre powołanja dwoji hłóß dostanu, mjes tym so ßo na druhe njedźiwa. Woprawdźe je sjenocźenje wobeju wólbow pschikrótscheny a ßamowólny pluralny system. Sso ßamo wě, so by ßo do powołanskich sastupjerstwow, hdy bychu te sastupjerjow do ßejma wolike, stronska politika njeßła. To by sa nje se schkodu było; pschetoż dotal ßu ßo jich ßobustawy niz po politiskim wusnacźu, ale po jich hódnosćži wolike.

Cźi, kotsiž ßu reformski plan sa wólbny zakoń wudźěłali, drje njejßu pomyßlili, so bychu ßo s nim ßrěnje a małe ratarstwo a rjemjeßło, kotrež ßu s najßylnischej sepjeru nětsischeho statneho porjada, se ßejma wusamkle. Spodźiwne by było, hdy by tónle reformski plan w ßejmje wjetschinu namakał. Naschej ßerbskaj sapóßłanzaj njebudźetaj sawěsćze sa njón hłoßowacź.

Saksi zakoń wo samoženjowym dawku

ßu liberalni dla jeho § 19 pschi poßlednich wólbach do sakskeho ßejma pschecźiwo konserwatiwnym wuhrawali. Po tymle paragrafu njetrjebaja wobßedźerjo ratarskich leżomnosćzow sa ßwój ratorski džěłanski kapital samoženjowy dawk dawacź, mjes tym so ßo wón wot pschemyßłnikow, rjemjeßlnikow, pschekupzow atd. bjese wscheho wuměnjenja żada. Konserwatiwni sapóßłanzy Rüder, Andrä, Rudelt a někotsi druzy ßu nětko w ßejmje namjet stajili, so by ßo tónle § 19 wotstronił. Druha komora je jemu psched dwěmaj lětomaj jenož, s prěnjej komorn k temu nusowana, pschihłoßowała. Poßlednischa bě mjenujzy jenož s tym wumčnjenjom do samoženjoweho dawka swolika, so by ßo do njeho § 19 pschijał. S tehole paragrafa maja jenož wulkoležomnosćerjo dobytk. Ssrěnim a małym ratarjam ßo s nim dawk njepołoži; pschetoż samoženjowemu dawkej je jenož džěłanski kapital poćžißnjeny, kotryž wjazy dyžli 10,000 hr. wucźinja. S wuwsacźom jeneho sapóßłanza wschě druhe ßobustawy druheje komory wotstronjenju 19. paragrafa samoženjoweho dawka pschihłoßowachu. Finanzny minister dr. Rüger bě w debacze wosjewił, so tež knježerstwo do teho swoli.

Po namjecze finanzneje deputazije je druha komora jako druhu a poßlednju ratu sa twar Budyskeho noweho ßudnistwa 1,238,000 hr., sa nowotwar ßudnistwa w Krimicźawje 265,000 hriwnow, sa twar ßudnistwa w Hohensteinje-Ernsttalu 342,000 hr., sa twar noweho ßudnistwa w Draždźanach jako druhu ratu 1,500,000 hr., sa twar noweho ßudnistwa w Lipsku jako druhu a poßlednju ratu 2,300,000 hr., sa powjetschenje ßudnistkeho twarjenja w Plawenje 550,000 hriwnow pschiswolika. Tajny radźicźel Jahn wobkrucźesche, so ßo nowe ßudniske twarjenja po mózności jednorje a pschisprawnje twarja.

Prěnja komora sakskeho krajneho ßejma

je ßo s někotrymi spodźiwnymi petizijemi saběracź měła. Wěsty Heinrich Dietz w Lipsku wo to proschesche, so by ßo kóždemu saßudźenemu słóstnikej słóstniski wopon do kóhcza satetowěrował, a so by ßo pschi wußudach sakhodna forma „W kralowym mjenje“ wotstronika. Dale wěsta Marja Wunderlichez w Draždźanach wo to proschesche, so by statna kaßa spadnjene kupony sakskich statnych papjerow, 8767 hriwnow wucźinjaze, kotrež bě po jenej cźecźe namrěła, jej s hotowymi pjenjesami saměnika. Prěnja komora wobej petiziji sacźißny, runje kaž zyły liczbu druhich, wo kotrychž ma khěžorstwowy ßejm rosßudźicź.

Postajenja krajneho żarowanja ßo po wobsamknjenju prěnjeje komory pscheměnja. Sjawna hudźba, sjawne swjeßelenja a pschedstajenja maja ßo jenož hacź do minjenja tsecźeho dnja po ßmjertnym dnju, a hdyž ßo khowanje posćźischo stanje, džeń khowanja sastajicź. Ministerstwo kultußa a sjawneje wucźby żarowansku Božu ßłužbu postaji, dalsche postajenje ßo zyrkwinskim wyschnosćam pschewostaja. Żarowanske swonjenje dyrbi pschi kralowym wumrjecźu dwě njedźeli, pschi wumrjecźu kraloweje, swudowjeneje kraloweje a kronprynza, jeli so je 21 lěto pschekrocźił, tydźeń tracź.

Khěžorstwowy ßejm

je ßo wutoru saßo seschoł. Ssrjedu ßo wo hlistowej (wacźkowej) khorosćži hórnikow jednasche. Wikowanski minister Möller praji, so je sa 7—8 měßazow 17120 khorych było, kotrychž je s lěkowanjom 60 % hlisty saßo wotbyło. Khorosćz je ßo hižo we wóßombdźeßatych lětach w němskich podkopkach sahnědźiła. W żanym druhim kraju njeje ßo pschecźiwo njej s tajkim wuspěchom postupowało, kaž w Němskej. — Nazionalliberalny sapóßłanz Becker s Hessenskeje je namjet stajił, so by ßo sa wschitkich ßamostatnych rjemjeßlnikow, kotrychž lětne dokhody 4000 hriwnow njewucźinjeja, dyrbjenske sawěsćenje sa starobu a invalidnosćz sawjedło. Statny sekretar hrabja Posadowski ßo pschecźiwo tajkemu sawěsćenju wupraji. S tym ßamym prawom, kaž rjemjeßlnizy, móhli ßebi jo tež burjo żadacź.

Sběžk w němskej krótkowjecźornej afriskej koloniji.

Hererośki lud je pschecźiwo němskemu knježerstwu postanył. Sběžkarjo ßu Okohandja wobstupili, żelesniski móst pola Osany roskamali a telegrafiske groty pola Windhoeka a Swakopmunda rosrubali. Němska wojerska móz w krótkowjecźornej afriskej koloniji je pschesłaba, so mohła sběžk podtłócźicź. Duž budże němske knježerstwo dyrbjecź pak wjetsche wójskowe wotdźělenje tam pósłacź, pak zyły koloniju sběžkarjam pschewostajicź. Někajkeho dobytka Němska tola s njeje pschedwidomnje njeśměje.

Wo trojoswjasku, balkanskich wobstejnoszach,

wo sakroczenju awstriskeho knjezerstwa pschecziwo wuswolenju kardinala Rampolle sa bamza, wo skónzowanju zerbskeho krala Alexandra atd. je zo w awstriskich delegazijach rěczało. Napscheczo ministrej swonkownych nalezhnoszow, hrabi Goluchowskemu, kotryż wažnoszć a wuzitnoszć trojoswjaska wusběhowasche, mlodoczeski sapózklanz Kramař roseztajesche, so nima němsko-awstrisko-italski swjask wjazy politiskeje hódnoszce sa Awstrisku, a so zo jeho dla nichtó wjazy njeroshorja. Awstriska dyrbi Barlinske roskasowarstwo wottschasczć, kotrež zo wozebje s powołanjom němskich offizěrow k awstriskim manevram pokasuje, a dyrbi zo prózowacz, s zo Ruskej spscheczelicz. Rusko-awstriske pscheczelstwo je pschi schmatańzach na Balkanje pruhu wobstało. Rěczník tež na njepscheczelsku rěcz pscheczíwo Sserbiji zwarjesche. Sserbski lud njezmě zo dla skutka mordarjow khostacz. Sapózklanz Schönborn poruczowasche, pscheczelski wobkhad s Franzowskej hajicz. Sslowenski sapózklanz Schusterschicz zo na to hórschesche, so bě zo awstriske knjezerstwo do bamžoweje wólby měschało. Hrabja Goluchowski snapscheczíwi, so zo pschi protesce pscheczíwo wuswolenju Rampolle wo wozebite prawo Awstriskeje jedna, s kotrymž zo njejzu saczucza katholikow franile; wón zam dže je dobry katholik. Awstriske knjezerstwo je krala Pětra pschipósnało, so bychu w Sserbiji anarchistiske wobstejnoszce njenastałe. Kral Pětr pak njeje temule pokiwej srosymił a njeje mordarjow se zwojeje wokolnoszce wotstronił, s kotrymiž awstriszy diplomatojo njemóza wobkhadzecz.

Wo wójnskich pschihotach Ruskeje

Jendzelczan lord Ronaldshay, kotryż je zo psched dwěmaj njedzelomaj s pucowanja po Japanskej a Mandzurskej wrócził, scěhowaze pische: „W Mandzurskej zym zo pschezwědził, so zo wschě pschihoty k wójnje czinjachu. Ludzo, kotsiż to dyrbjachu wjedzecz, mi powjedachu, so je hizo w auguscze 200,000 ruskich wojakow w Mandzurskej stało. Psched czahom, s kotrymž zo wjesech, schěscz wojerskich czahow jědzesche. Na kózdym zelesniskim sastanischczu běchu wojerske czahi widzecz. Kaz zo sdasche, wojazy w zelesniskich wosach bydlachu, dokelz njemózachu w twarjenjach pschebytk namakacz. Po schtyrzyczich muzach w tajkim tworowym wosu bydlesche. Shonich, so bě zo runje pschikasało, so dyrbja zo wschitzy chineszy zelesniszy sastojnizy se zkužby puschczicz a zo jich města s Ruskimi wobzadzicz. Po zykej zelesniskej czarje pjecz wjerstow wot zo sdaleni ruszy straznizy stejachu. Kak zylni woni běchu, njemózach shonicz. Po mojim wobliczenju bě jich s městnami 8—200 muzi. Jedyn ruski offizěr mi roseztajesche, so dyrbi zo zelesniza dla nadpadow rubjeznischich Chunchusow zylnje strazowacz. Wón mi wo wschelakich bitwiczkach, kotrež zu zo s tymile rubjeznikami měle, powjedasche. Wschě zelesniske wosy s ranja Baikalskeho jězora zu s worzlowymi platami panzerowane, tak so je kulka s tšelbow njemóże pschetjelicz. Rußojo wjedza, so je czezko, tajku zelesnizu strazowacz, duz njewěrju, so směja pschichodnje wot rubjeznikow wjele sleho woczakacz. Ruske wojerske wobstejnoscze w Mandzurskej mje jara na czaz dopominaju, hdzež bě nam wjele wojakow k strazowanju dołhich zelesnizow w pokołdnischej Afrizy trjeba. Ssibirske a mandzurske zelesnizy maja tón njedostatk, so zu zo pscheßłabe natwarike a so zo znadz zylny transport wójska njewudzerza. Tónle strach je po mojim sdaczu wjetschi dyzli tón, so nadpadnizy zelesnizu wupuscza."

Wo Portu Arthurje lord Ronaldshay praji: „Tez tón, kotryż njeje wojerski wezywustojny, dopósnawa, so zo Port Arthur njehodzi dobycz. Hlowny strach je tón, so móże zo wón wuhlódnicz a so zo pschikhad k njemu salehnje. Jenicżka móżnoszć, po kotrymž by zo hodziło, Port Arthur dobycz, by była, so by zo s poknozy města Dalneho zylne wójsko preki psches połkupu postajiło, mjes tym so by s dobom wójnske łódźstwo pschikhad k morju salehnyło. Wokoło Porta Arthura pak zylne wójsko leži a blisko Dalneho je wulke wojerske lěhwo pschiprawjene. Hdyż w Portu Arthuru pschebywach, mějachu wschitzy dzěkaczerjo ruzy poknej dzěła, so bychu składownje s proviantom pjelnili, kotryż bě zo s njezměrnymi hromadami po zelesnizy a po morju pschiwjesł. Widzach wjele ruskich panzerowanych łódźi, prajachu mi, so ma Ruska blisko Porta Arthura nětdze 70 wójnskich łódźow. Do tejele liczby běchu, zo wě, torpedoske czołmy a sastarjene łódże zobu sliczene. S Mandzurskeje zo do Japanskeje dowjesech, hdzež spósnach, so drje zo tak sjawnje kaz w Ruskej na wójnu njehotowachu, so pak zo to s tej zamej energiju stawasche. Pschi brjoshy wjele wójnskich łódźow stejesche. Jedyn němski offizěr, kotryż zo so mnu na tej zamej łódźi wjesesche, pschipadnje psches zwój dalokowid pohlada, hdyż psched Schimonoseki sastachmy. Jeho zo hnydom wuwopraschachu a jeho pschepytachu, hacz runje wón tola jenoż na łódźinej łubi stejesche a niczo dale njeczinjesche, hacz so psches zwój dalokowid pohlada.

Roshorjenoszć w Ruskej pscheczíwo Jendzelskej.

W Ruskej zo wulka roshorjenoszć nad tym pokasuje, so japanske kschižaki (mjeńsche wójnske łódże) s jendzelskej khorhoju jězdza. Kak maju zo ruske panzerowane łódże k tymle łódźam sadzerzecz, kotrež zu s jendzelskimi morjakami (matrosami) wobzadzene a khwilu s japanskej a khwilu s jendzelskej khorhoju pkuwaju? Jendzelskej na to dże, so by wójnsku rospalitoszć hischcze bóle sapyrika. Wudyri-li wójna, Jendzelska wulki dźěl winy ponjeze.

Ruska a Japanska.

Jeli so by k wójnje mjes Ruskej a Japanskej dóschło, by zo to jenoż Mandzurskeje dla stało. Japanska zebi zada, so by Ruska japanskemu wikowanju a industriji Mandzursku wotewrika a sa wěsty czaz s njeje zwojemu wójsku wotczahnyncz dała. Ruska je wschě tele zadanja s roszudzenoszcu wotpokasała. Jendzelczenjo zo hizo wjezelachu, so nětko wójna wudyri, tola Japanska je město teho s nowa s Ruskej jednacz poczała. Po powjesczach s Japanskeje je tam zyły lud s wójnskim sapalam sapschimnjeny, a wscho je na wójnu hotowe; duz je spodziwne, so zo Japanska komdži, Ruskej wójnu pschipowjedzicz. Schto Japanskich wot wójny wottraschuje? Woni zu spósnali, so je Ruska na wójnu tak derje pschihotowana, so ju s zyła njemóża pschewinycz. Na wójnu s Ruskej zebi Japanszy pjecza njemyzła, ale na to, kak móhli zo ruskeho nadpada wobrócz. Woni zo boja, so ruske wójnske łódźstwo hlowne japanske pschimórske mèsta wobstaji. Teho dla zu woni tele města zylnje wobtwjerdzili a k powjetschenju zwojeho łódźstwa schtyri kschižaki kupili, kotrež zu zo w Italskej sa Argentinsku natwarike. Hizo s teho je spósnacz, so ma Japanska Rusku sa pscheczíwnizu, kotraž je jej też na morju pscheszylna.

Japanska budzische znadz lepsche wuhlady na dobycze měła, hdy budzische hizo pscheds lětom Rusku s wójnu pschekhwataka. Nětkole pak je składny czaz pscheczakany; pschetoz Ruska je na morju a na kraju tajku móz shromadziła, so zama jejna pschitomnoszcz dobycze Ruskeje a poraženje Japanskeje wosnamjenja.

Ruski zar chze zo po mózhnoszći wójny sminycz, tola wón je zo roszudził, ani krocżele pscheds Japanskej njezofnycz. Sswojemu naměstnikej w rańschej Asiskej, Alexejewej, je wón pjecza do wole dał, wójnu sapoczecz, jeli so by to dla sakitanja ruskich interesow trěbne było. W tu khwilu je, kaž je jedyn měr pschejazy ruski general dopiszowarjej „New-Yorkskeho Heralda" prajił, hischcze nai dzija na měr, tola politiski powětr je tak s elektrinu pscheszyczeny, so dyrbimy zo kózdy wokomik njewjedra bojecz. Ruski generalny stab je dospołnje pschiprawjeny, a jenoż na knefik zo trjeba stłoczicz, so by zo wójnska maschina do hibanja stajiła. Ruska je zo njewěstoty nabyła a pscheje zebi spěschne rosrizanje. W poslednjej ruskej ministerskej radze je zo prajiło, so japanska měrniwoscz njeje niczo hódna, Japanska chze jenoż czaz dobycz, so by zebi pomoz někajkeje wulkomozy swescziła. Jedyn wyschk ruskeho generalneho staba je temu zamemu dopiszowarjej prajił: „Japanska zenje Rusku njenadpadnje. Wschě dotalne demonstrazije Japanskich maja jenoż sa saměr, po mózhnoszći wjele Ruskej wunusowacz Jendzelska, kotraž je lěta dołho Japansku k wójnje schczuwała, jej nětkole na dobo radzi, so by ruske wuměnjenja pschijała."

Boriz Ssarafow, wjednik mazedonskich sbězkarjow,

je w Awstriskej, Jendzelskej, Franzowskej, Schwajzarskej a Italskej spytał, pjenjezny pomoz sa mazedonski sbězk dobycz. Wschudze je dyrbjał s prósdnej ruku wotczahnycz. W Awstriskej je wón k pschezwědczenju pschischoł, so zo Awstriska na to hotuje, Mazedonsku wobzadzicz. Teho dla je hacz dotal Awstriska potajnje mohamedanskich Arnawtow na kschescżijanskich Sserbow a Bołharow schczuwała a na wopak też bołharskich sbězkarjow podpjerała. Awstriska zazo tuzamu hru hraje, kaž do rusko-turkowskeje wójny. Tehdy je awstriske knjezerstwo potajnje sbězk w Bozniji a Herzegowinje sbudziło a maku Sserbiju k wójnje pschecziwo Turkowskej naschkarało. K sakitanju kschescżijanskich Sslowjanow potom Ruska krwawnu dołhu wójnu s Turkowskej wjedzesche a ju sbi. Ruska pak bě człowjekow a pjenjezy jenoż sa Awstrisku woprowała. S Barlinskim měrom zo Awstriskej poruczi, Herzegowinu a Bozniju wobzadzicz, kotrejž wona nětkole jako zwoje wobzedzenstwo wobhladuje. Tak

by tež Mazedonska pod awstriske knjejstwo pschischka, hdy by Awstriska po wudyrjenju nowcho sbežka pschicžinu namakala, k schkitanju schescžijanow a k postajenju porjada Mazedonsku se žwojim wójskom wobžadžicž. To je tež Borižej Ssarafowej wěste a wón teho dla měni, so by sa Mazedonskich najlěpsche bylo, hdy Lychu pod Turkowskej wostali a hladali, so bychu žebi s pomozu reformow žwoje srudne wobstejnosce polěpschili.

Sbežkarskeho mullaha w žrjedžnej Afriziy

žu Jendželcžanjo sbili. To je prěni krócž, so je wón dyrbjał psched Jendželcžanami zosacž; hacž dotal bě jich wón pschezo sbił. Po wudawanju Jendželcžanow žu mullahowi pschiwižowarjo něhdže 1000 muži shubili. Na jendželskej stronje je padnyło 41 muži a 2 offižeraj, 9 offižerow je žo sraniło, 1 je žo shubił. Nadpadne je, so žo w powjesczi njepraji, kelko Jendželcžanow je žo sraniło. S dželacž sranjenych offižerow žmě žo po swucženych pomerach žudžicž, so je žo něhdže 200 muži sraniło. Tak jara wulkotne dobycze njeježu po tajkim Jendželcžanjo sczinili.

Pustopljas.

(Powjedańczko s ruskeho žiwjenja.)

(Pokracžowanje.)

Fedos žo njeroshněwa, ale hnydom wjedžesche wotmolwu na tule rěcž. „Wy njerosomni? Kajku czesczž dawacze Bohu? Žaneje czesczże Bohu njewostajecze, hdyž wy bjes rosoma jěscze a pijecze, so mózecze to lědma pschetkajecž! Kajku czesczž dawacze Khrystužej, hdyž njeczinicze, schtož dyrbicze? Kak wobkedžbujecze jeho wucžby, kiž žo wam tola tak czasto pschednoschuja? Dopomńcze žo na žlowa, kiž je nam Jesuž prajił: „Na tym njech wschitzy spósnaja, so scze moji wucžomnizy, hdyž macze žo lubo mjes žobu!“ “ — Tola Fedos njewucžini se žwojimi napominanjemi mnoho, wón dosta jeno hanjenja a hrubosczże, a žamo jeho mała wnucžka, jeniczka bytosczž, kiž bě jemu s pschiwusnistwa swostała a s kotrejž w khěžzy blisko lěža bydlesche, wužměwasche žo jemu a njepschihkožowasche jemu. Mawrutka bě sle a twjerdowutrobowe stworjenje a sakhadžesche husto na njeho: „Ach, ty žy stary, a teho dla chzesch wschěm stracha naczinicž, ty wjazy njewěsch, schto rěka wježelosczž! Ty naž pschezo napominasch, ale nětkole rěka, žo wježelicž!“ Wón s wjetscha wotmolwjesche na jeje hrosne rěcže: „Dobre, dobre, Mawra! Boha dyrbimy stajnje na wocžomaj měcž, pschezo a wschudžom, wschudžom a pschezo dyrbi cžlowjek jeho widžecž a na njeho požkuchacž, pschetož wón wě, schto je tebi a mi wužitne!“ Ale holza žo jemu žmějesche a rjekny: „Ty žy hlupy stary burik, nochzu cže dléje žlyschecž!“ A wón by wotmolwił: „Haj, ja žym hlupy stary burik, njejžym studował, ale ty njeskožuj žo po mni, ale po mojich žlowach, a tute žórla žo s dobreho a wěczinje wěrneho žórka!“ Wnucžka wotmolwi: „Na, doscž, doniž je cžlowjek mkody, dyrbi žo wježelicž a pytacž žwoje žoże!“ A Fedos rjekny: „Nó, spytaj to, pytaj žoże — ale praju cži, to cže njespokoji.“

* * *

A ludžo, hdyžkuli žo s Fedožom setkachu, běchu pschecžiwo njemu; wón pak napominasche dale, so dyrbja s cžicha a s niska žiwi bycž; ale to rěkasche s hrochom do mnje mjetacž, a s Mawru bě doma na stajnosczi swada. To bě psched hodami, jeho wnucžka rjekny jemu:

„Džědko, daj mi pscheńczinu muku, chzu pampuchi pjez.“

Ale wón to nochzyschе a rjekny:

„Jěs rżany khléb kaž druhy, njepschesběhuj žo nad nimi!“

Ale Mawra žo roshněwa a wotmolwi:

„Naž je — kaž praja — Bóh posběhnył nad druhimi, a jeno ty chzesch naž cžwilowacž!“

Fedos snapschecžiwi:

„Ach, na tebje njerosomnu! To tola nichtó njewě, k cžemu je naž Bóh posběhnył nad druhimi; móže bycž, so žo to njeje k naschemu sawježelenju stako, ale k naschemu powucženju.“

Ras bě Mawra žo na džěda tak jara roshněwała, so jemu do wocžow wokasche:

„Nochzu s tobu dołho žiwa bycž, hdyž chzesch ty tola hižo wumrjecž.“

Tež tute žlowa njeroshněwachu Fedoža. Wón wotmolwi zyle měrnje:

„Nó, a schto by było wo to! ... Niczo ... niczo ... Pokhowaju mje bórsy; a potom ... ras žnadž žo tola na mnje dopomnicze a rjeknjecze, so žym wěrnosczž rěczał.“

Mkodži ludžo, kotsiž wokolo njeho stejachu, žmějachu žo s khožom.

„My žnadž dyrbjeli wo tebje na poželedku płakacž a žakosczicž, ty stary bórczako, ty! Ně, to nam ženje na myžle njepschińdže!“

Tež stari, na kotrychž stajnje „czesczeni“ sarěczowasche, běchu jemu njepschecželszy smyžleni a prajichu:

„Wón chze we wschěch wězach prěni a najlěpschi bycž. Wón žo posběhuje, jemu žo sda, so je najnadobnischi w Pustopljažu! Tola snajemy jeho hižo tójhdy; wschako žmy s nim wódku pili a hromadže s nim pěžniczki spěwali — schto žo potajkim hordži se žwojej pózczíwosczu?“

Mkodži ludžo žłyschachu tute žlowa starych a wježelachu žo nad nimi, nětkole dže mějachu jeho w mozy. Jedyn s nich ras k Fedožej pschistupi a rjekny:

„Džědo, Fedos!“

„Nó, schto dha?“

„Wěsch ty, schto stari ludžo wo tebi rěcža?“

„Haj, žłyschu ... Potajkim, schto dha? Powjedaj!“

„Woni powjedaju ... so žy ty prawy ... njedoczink był.“

„Nó haj, to žym był njedoczink! ... Nětkole je schula žiwjenja sady mje; tehdom hischcze jeje njemějach ... Tehdom mějach spytowanja, ale žaneje schule, žaneho naschonjenja. Ale nadžijam žo, so je mi Bóh to wodał, Bóh je žmilny ... Ale cžlowjekojo njesabywaju ženje, wjedža žo pschezo saže dopomnicž na sle, schtož je druhi sczinił. Njebudžcze tak žiwi, budžcze, kaž žym ja žiwy był we žwojich mkodych lětach, budžcze derje a czestnje žiwi, so bychu ludžo, hdyž budža wo waž powjedacž, žo jeno na rjane wězy dopomnicž móhli.“

* * *

A my, lubi bratija, pschińdžechmy do dale wjetschich błudow a na bjespucze; pampuchi a wódka wjazy njedožahachu, žadachmy žebi wjazy, psched hodami žo wobsamknu, žo sawježelicž na wschelakich hrach a žwjedženjach. Mjelczo, so to njebychu naschi „stari“ shonili, chzychmy žebi wschelake larpy wobstaracž, hólzy dyrbjachu žamo „czorneho“ mjedwjedža pschedstajowacž, holzy pak rjane zyganki, pschetož chzychmy psches samjersnjenu rěku czeknycž do wožamocżeneje korczmy pschi drósy a tam wschelake žorty wuwjesczž. Fedos to shoni a sapocża hnydom bórczecž:

„O“, wón sapocża, „wy njehańbicži, bjesbóžni! Wy chzecze w žwojej pysche nimo hłodutradazych khwatacž, budža waž widžecž a spěwacž žłyschecž. Budžecze jich wuwabjecž a s tym hischcze njesbožownischich czinicž! Wostajcze to tola! Poželuchaj, Mawra, ty žo na tutym słóstniwym sakhadženju njeżmęsch wobdželecž, to czi njedowolam!“

My pak proschachmy wschitzy stareho Fedoža, so by Mawri žo dał wobdželicž na naschim njewinowatym sawježelenju.

„Daj jej tola hicž, Fedos Iwanowiczo, wona je mkoda, dyrbi wježelosczž měcž.“

„Džicze mi s pucża, wy błasni! Kak móže to cžlowjeka swježelicž, se žebje sczinicž błasna?“

„Nó haj, ty žy pschezo tajki, žadasch žebi wot wschitkich jeno mudrosczž a pschesmérny rosom!“

„Niz pschesmérny rosom žebi wot waž žadam“, rjekny Fedos, „ale jeno to, schtož Bóh chze, a hdyž nasch bližschi hłód a nusu czerpi, je wot naž wopaki, hdyž chzemy žo wschědnym radowankam podawacž.“

„Schto dha to naschemu bližschemu wadži?“

„Rěka, so njeżmęsch nikoho spytowacž, a jeli so budžecze žo wy wježelicž, mjes tym so druhy hłodu tradaju, sbudžujecze w nich sawistne a sle myžle, a to je schpatnje.“

„To žo wě, ty nadwucženy, pschewjele wjedžazy! To je tola hórje hacž wostudle! Hdyž bě ty mkody, njemyžlesche žebi tak, pschewyskał žy nozy, žy s khartami hrał a žo wježelił.“

„Nó, to tola niczo nowe njeje!“ wotmolwi džěd Fedos. „Njeliczomnje wjele krócž žym to hižo wusnał, so žym w žwojich mkodych lětach hrěschnik był; a ja chzył wam žnadž nětkole radzicž: czińcze runje tak? Ně, dyrbju wam pucž k dobremu pokasowacž, to je moja winowatosczž, moja pokuta! Na waž błasnow! S pjanym njedyrbisch rěczecž w jeho pjanosczi, ale potom hakle, hdyž je strósby. Hdyž běch mkody, běch wopojeny se wschelakimi wězami a nakhilnosczemi, a nětkole žym, Bohu džakowano, s tuteho wojowanja wotucził. A hdy bych njebył hrěschny, ale sprawny cžlowjek, bych dyrbjał na zyle hinasche waschnje s wami rěczecž, dyžli to nětkole czinju. Móžno, so bych wam prajił: Bóh wam sakasuje, to czinicž, a budžecze-li to tola czinicž, naschonicze jeho sprawny hněw!“

Po tutych ßlowach rossłobichu ßo wschitzy jara na Jedoßa.

„Nĕ! Nĕ!“ na njeho wołachu. „Ty nimasch prawa k temu, ſ nami takle rĕczećˊ! Ty ßy stary kraholz, ßmy ßyczi twojeho ſtajneho krakanja! Wĕmy, ſo móże cłowjek pobożny a pſchi tym tola wjeßeły bycˊ. To ſteji we ßwjatym pißmje, ſo je dał kral Dawit ſpĕwacˊ a piſkacˊ, ſo ßobu ſpĕwaſche a piſkaſche pſchi wulkich ßwjatocžnoſcžach, ſo tehdom kwaßy a ßwjedżenje na błyſchcžate waſchnje ßwjecžachu, ſo wino pijachu a kraßne jĕdże jĕdżachu. Sswar a krakaj jeno dale, ty ſtary njeſboże wĕſchcžazy kraholzo, my wĕmy lĕpje, kak ßo mĕcˊ a ſchto mamy cžinicˊ. Mamy wſcheho nadoſcˊ, ßmĕmy ßo ſawjeßelicˊ. Ty też żadyn proſeta njeißy.“

Jedos ßo prózowaſche, jich pſcheßwĕdcžicˊ, ſo ßo nam njeßłuſcha wo poßole abo prĕdarju, kotrehoż nam Bóh ſcˊele, ßudżicˊ, ſo pak mamy ßebi Boże ßłowo wyßoko ważicˊ, a ſo je to mózne ßłowo, kotreż huſto da wuprajicˊ cžłowjekam, kotrychż je jeho ßwjata wola ßebi wuſwolika k ßwojim ſamyßłam, a ſo my teho dla njeßmĕmy ßudżicˊ, ale jo pſchijimacˊ a wobkedżbowacˊ, njech je ſchtóżkuli wupraja.“

A runjeż bĕchmy wĕſcże wſchitzy pſchecˊiwo Jedoßej, pſchetoż mĕjachmy jeho mało ſańcˊ, dokelż ſtari ſtajnje prjedawſche wohidne wĕzy wo nim ſ nowa powjedachu, kotreż bĕ w ßwojich młodych lĕtach ſawinył, prózowachmy ßo tola, ßwoje ſamyßły pſched nim potajicˊ, pſchetoż na poßledku — bĕ wón nĕtkole tola lĕpſchi dyżli my — a hańbowachmy ßo trochu, ſo nochżychmy na jeho derje mĕnjaze ßłowa poßłuchacˊ. Srĕcžachmy ßebi, hody wjecžor ßo ſeńcˊ a potom ſhromadnje khwatacˊ do wotßaleneje korcžmy. Wjedżachmy, ſo budże jeje wobßedżeŕ ſawjeßelenje na tole waſchnje rjadowacˊ: da ſarĕſacˊ tucžneho woła, tſi ßwinje a też cˊelo; dwĕ cžwizy palenza budżetej palenej, a też pampuchi budża pjecžene. Jĕſcˊ a picˊ budża a ſakhadżecˊ!

To bĕchu naſche ſamyßły.

* * *

Wſchitzy bĕchu ſahorjeni ſa rjany ſamyßł. Wobſtarachu ßebi larvy a ſkhowachu je na tajnych mĕſtnach: w bróżnjach, na łubi, na ſahrodże pod ßłomu. A jeno jenu bojoſcˊ mĕjachmy: ſo njeby nichtó ſ naſchich ßußodow na naſche ſkhowane poklady pſchiſchoł a jich njepokradnył. Dawachmy hłódnym ludżom małe dary, ale pſchi tym jim prajichmy:

„Poßłuchajcże wy, khudżi! So wam na myßle njepſchiúdże, naß jutſje mylicˊ! Jutſje ſmĕjemy cžinicˊ. Dyrbimy mycˊ a rjedżicˊ, dyrbimy ßebi nowe ławki ſe ßekeru dżĕłacˊ, ſtare pſched khĕżkami ßu pſchetłate, te dyrbja do hód hotowe bycˊ. Potajkim jutſje naß woſtajcże napokoj. Hladajcże, ſo tón dżeń pſchĕtrajecże, tak derje, każ ßo hodżi, jutſje njebudżemy ßo wo waß ſtaracˊ!“

Mawra chżyſche ßwoju pychu na hornjej łubi ſkhowacˊ, a wotłaka ßebi tón wokomik, ſo by dżĕd do lĕża po drjewo woteſchoł. Wonka dżĕſche ßo ßnĕh ſ huſtymi mjecželemi, wĕtr wujeſche. Mawra hladaſche ſdychujo ſ woknom won a myßleſche ßebi: „Dyrbju khwatacˊ jſtwu wumycˊ, pſchetoż pſchi tak hroſnym wjedrje wrócˊi ßo dżĕd bórſy ſaßo ſ lĕża a mohł mje ſ mojej larvu hiſchcże popadnycˊ. Tón mohł mi zyłe wjeßele hiſchcże ſkaſycˊ.“

Duż khwataſche ſe ßwojim dżĕłom, a hdyż bĕ hotowa, wſa ßwoju pychu a chżyſche ſ njeju na hornju łubju dóńcˊ. Hdyż jſtwine durje wotewrí, wuhlada proſcherſke dżĕcžo na prohu ſ zyłe ſpodżiwnym napohładom: mĕjeſche woßobne, ßmje a łubośne wobliczko, ſ kotrehoż ßłódkej rjanej wócžy poſcho k njej horje ſhładowaſchtej; jeho ſchwižne cžĕłko pſchikrywaſche roſtorhana koſchułka, kotraż bĕ na ramjenjomaj ſe ßłomu ſapłatana; ſkoro ßo ſdaſche, każ byſchtej ßo pod roſtorhanej hrubnej koſchułku kſchidleſchży khowałej.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Nahła ßmjercˊ.) Sańdżenu njedżelu rano ½8 hodżin ßu njedaloko Fuchſez fabriki jĕſdnych kołow na Draždżanſkej dróſy tudomneho pjekarſkeho miſchtra Kopacża mrĕjazeho namakali. Wón bĕ ßo na jĕſdnym kole ſ zaktami na pucˊ do Scžijez podał. Na jĕſbje ßo jemu na prawej noſy żiła pukny. Kopacˊ to njepytnywſchi dale jĕdżeſche, hacˊ jeho womora wobja. Wón hižo dołhi cžaß na żiłatej noſy cžerpjeſche.

— Se Strehłkez khĕże na ſeminarſkej dróſy bĕ ßo ſchtwórtk wjecžor dżĕł tſĕſchneho ſimſa wotpuſchcžił a młodemu cžłowjekej, wĕſtemu Steuerej ſ Lipſka, na lĕwu nohu padnył, kotraż ßo khĕtro cžĕżko wobſchkodżi. Sranjeneho dyrbjachu do mĕſchcžańſkeje hojeŕnje dowjeſcˊ.

— (Woheń.) Pjatk 15. januara rano wokoło ½2 hodżin woheń ſ Dürlichez dweju bróżnjow pſchi drjewowych wikach wudyri, kotrejż ßo ſe wſchĕm, ſchteż ßo w nimaj khowaſche, do cžiſta ſpàliſchtej. Pódła żita ßu ßo nĕkotre wosy a rólna nadoba ſniczike. Każ ßo ſda, je ßo woheń ſe ſłóſtniſkej ruku ſakożił.

— (Sso ſajĕł.) Schtwórtk rano wokoło 4 hodżin je 34 lĕt ſtary pohoncž piwoweje wikowarnje Ludwiga Heinleina na domojjĕſbje na dróſy pola Hornjeje Kiny ſ wosa dele padnył a ſ hłowu pod koło pſchiſchoł. Ludżo jeho morweho na dróſy leżazeho namakachu. Wón wudowu a 3 njewocˊehnjene dżĕcˊi po ßebi ſawoſtaji.

— Do njeſboża pſchiſchoł je pónd̀żelu na kotołſkej haßy pohoncž wuhloweho wikowarja Gloßmana. Wón ßo ſ cžeżkim wuhlowym woſom k rózkej pſchtłócˊi, pſchi cžimż ßo jemu dwĕ rjeble ſkamaſchtej, ruka ßo wuwali a ßo wobrucˊka wobſchkodżi.

S Małeho Wjelkowa. Njedaloko naſcheje wßy je ßo wutoru popołdnju wobżałomne njeſboże ſtało. Hdyż Holeſchowſki młynk J. Schołta ſe ßwojim woſom, ſ kotrymż 15 zentnarjow żita wjeſeſche, na ſtronu k Kelnej jĕdżeſche, ßo jemu kóń ſpłóſchi a cžekny. Po dróſy cžĕrjo wón njedaloko Seleneho Doła ſ wojom pohoncża najenka Dobroſchanſkeho knjeżeho dwora potorże, kotryż pódła woſa, ſ 30 zentnarjemi wotrubow nakładżenchо, dżĕſche. Pohoncžej, kotryż na dróhu padże, kóń ſ pódkowom na jenu ruku ſtupi, a koła jemu pſches noſy dżĕchu. S dobom konjej Dobroſchanſkeho woſa tutón ſe ſadkom do pſchĕrowa ſtorcžiſchtaj, tak ſo ſa wojom, kotreż horje tcžeſche, wißaſchtaj. Jedyn młody ratař, kotryż runje ſ Łuha pſchijĕdże, hromadże ſ nĕkotrymi kamjenjekleparjemi najprjódzy konjow ſ wißanzy wußwobodżi a potom ſujeſboženeho pohoncża do korcžmy Seleneho Doka donjeßy. Naſajtra ßu jeho potom k Njeßwacžidliſkemu lĕkarjej dowjeſli.

S Radworja. „Na Hrodźišću“, prĕni ßerbſki dramat, t. j. hra, dżiwadło — teho dla też ßerbſki cžinohra (cžinicˊ). Pjecˊ jednanjow tu maſch, 5 krócˊ ſanyĕſchk pada a ßo ſbĕha. „Hrodżiſchcžo“ naß wjedże na Budyſke abo Żidowſke hrodżiſchko, hdżeż je dżeńża pohrjebniſchcžo, na kotrymż wotpocžuje † Ssmoleŕ ſ kotrehoż jutrowniczku jejka knleju do Sprewinych dolin. Na tutym „Hrodżiſchcžu“ ßydlachu tehdom ßerbſzy kralojo a jedyn ſ mnohich rĕkaſche: Miliduch. Tam bĕſche pyſchny hród, tam „Na hrodżiſchcžu“ ſjĕſdżowachu ßo druſy połobſzy kralojo* (to ßu kralojo, kotſiż wokoło Łobja bydlachu, jich lud: połobſki lud). „Na hrodżiſchcžu“ ſkhadżowaſche ßo też kcžĕw ßerbſkeho rycˊerſtwa, każ na pſch. Mĕrko, Ludomĕr, Wójwit, Tungło: ßami połobſzy rycˊerjo. Na hrodże Miliduchowym ßo ſjĕſdżowachu, hdyż truba na ſjĕſdżowanje jich wołaſche. Pſchi tajkim ſjĕſdżowanju mĕrjachu ßwoju cžeſcˊ a wójniwoſcˊ rjekowſku, a huſto ſ cžeſcžu wobſtachu. (To bĕſche nĕſchto podobne, jako naſche manevry). S tajkej mużitoſcžu dyrbjachu też ßwój lud a kraj wobaracˊ Frankam, zuſym, nĕmzam, ßurowym, kotſiż ßo ſkradżu na nich wótſjachu. Schtoż bĕſche Miliduchej ſjewił nĕmſki rycˊeŕ Brunmont, kiż bĕ pſchijĕł „Na hrodżiſchcžo“ na kwaß rjeka Wjeleßława (Miliduchowy ßyn) a njewjeſty: Łady (dżowka krała Brónmila). Brunmont ſdżĕłuje Miliduchej: Frankojo ßo na Sserbow ſ mozu żałoßnej hotuja, wot ranja k wjecžoru wſchón kraj jene hobrſke lĕhwo. Wójſka Khorla (Khorla Wulki 768—814) ßam powjedże, wón chże ſniczicˊ wſchĕ ludy połobſke na wĕcˊne. Połobſzy Sserbjo bĕchu hiſchcże pohanjo. Frankojo, Nĕmzy, pak hižo kſcheſcžijenjo. Duż Khorla kſcheſcžijanſku wĕru ſ mjecžom roſchĕrjeſche mjes Sserbami. Jenoż jedyn, rjek Wjeleßław, króna ßerbſkich ludow błyſkata, bĕ ßo we woßudnym wokomiku wotrjekł wĕry wótzowſkej ßerbſkej — a modleſche ßo zuſemu Bohu — kſcheſcžijanſkemu. Wĕſchcžeŕka ſtupi pſched krala pſchi kwaßnej hoſcžinje a ſjewi: Jedyn „na hrodżiſchcžu“ kwaßuje (Wjeleßław), kotryż wótznych bohow ſazpiwa, zuſym ſkradżu woprujo. To Miliducha roſhnĕwa, wón woła: mjecˊ tónle chżu ſarycˊ do wutroby pſcheradnej — my bohow cžeſcžimy wótznych wſchitzy — wſchitzy, zyła hoſcžina ſtawajo pſchißaha, jenoż Wjeleßław, jeho ßamßny ßyn, tón, kotrehoż bĕſche Milena, jeho ßotra, wĕnzowała ſe łkawu rjekowſkej, jemu na hłowu ſtajiła wĕnz dobytny, tón, kotrehoż bĕchu ßebi połobſzy rycˊerjo wſchitzy, też ßamo ſałobjeny Tungło, wuſwolili ſa wójwodu do wójny — ſa nawjednika wſchitkich wójſkow połobſkich, kotryż ßwjecžeſche runje kwaß ſ Ładu — tutón Wjeleßław woſtawa ßedżo a njepſchißaha — dokelż ßo modli Bohu kſcheſcžijanſkemu. Brónmil, kral pak nihdy njechaſche a byrnjeż to jeho pſchichodny ßyn Wjeleßław dyrbjał bycˊ, ſo by jedyn kral był a wſchitkim wójſkam nawjednik. Wón chżyſche, ſo by kóżdy wójwoda jeno-

* każ Brónmil.

tliwych ſplahow ßwoju cžrjódu do wójny wjedł. Miliduch prawje wotmołwja: Roskora jim budże wjedniza, kwakla wotroczkowſtwa pak dobycże. Teho dla ßo Brónmil tak roshnéwa pſchi kwaßnej hoſcžinje, jako runje rycžerjo Wjeleßławej, ßerbſkemu kralej ßławu wołaju, ſo cžekuje — ſ Ładu, ſ njewjeſtu ſ hrodžiſchcža. Pſchi kwaßach ßo ſpéwa, tež tehdom hižo. Wótzow cžeſcž a ßławu rjekowſku pěßnjeŕ noßy wěcžnje młoduſchku pſches ſtoléta nimoſchumjaże — pózdnim potomnikam. Spěwaŕ ſahorjeſche wutrobu k nadobnym ſkutkam, ſpěwajo do duſche mužitoſcž, hroſnu ſahubu pak njepſcheczelam. — Miliduch pyta ßwojeho ßyna Wjeleßława wotwobročžicž wot wěry frankowſkeje — Wjeleßław měni, k Bohu kſcheſcžijanſkemu budża ßo ludy wołacž w rěcžach tyßazorych, jemu budża woprowacž, hdžež jenoż cžłowjek žadyn ſtatok smějże. Ale Miliduch praji: Njech tež wſchudże — w Sſerbach pak nihdy niz; my tajkich bohow njerodžimy, kajkichž cžeſcża Frankojo, tajkich krwělacžnych tyranow. Hdyž Wjeleßław ßo zuſeho Boha wotrjez njecha, dha Miliduch woła: Ty pſcheradniko naroda, Milez rodu (Miliduchowej ßwójby) wonjecžeſcžerjo, běda mi, kiž ßym jědojteho hada ſplahował, wulkoh' wocžahnył. Saklate budże twoje njecžeßne mjeno Sſerbam na wěki. Hdyž Wjeleßław njecha bycž prjedawſchi pohan — dha jeho ßo wotrjekuja nan, macž, ßotra, njewjeſta — a wſchitzy rycžerjo, kiž ßu jemu ßwěru pſchißahali. Wón dyrbi wumrěcž, tajki ſakoń ſaſtarſki. Jeho pſchiwjedu pſched wyſchſcheho měſchnika Měrnuſcha — wón jeho ßudži — Wjeleßław ßo njeboji, byrnjež hižo ſputany był. Ptaki, kotrež myßle pſchibohow měſchnikam ſjewjeju, ſakrakaju a ſ kſchidłami pjerchotaju. — „Schto nam dalſchoh' ßudženja, — Bohojo ßu wěcžni wußudžili — ſo ßy winowaty pſcherady — Prjed' hacž ßłónzo ſańdże ſa hory, dyrbiſch wumrěcž." Hiſchcže ras Milena, jeho ßotra proßy ſa ßylnoh' ſakitarja ludu ßerbowſkeho, Wjeleßława! Wſcho to pak njepomha — o Pjerumo, o božo bohow wſchěch, pokaž ßwoju móz a hanjerjej roskocž ſ błyſkom wjecžazym hłowu ſaklatu, tak Měrnuſch ſe ſubami kſchipejo. — — S dobom ßo ſahrima a ſ dobom błyſk ſaraſy Měrnuſcha a rostorha woporniſchcžo. Tak rycžerjo ſpósnachu njemóz pſchibohow a chzedža radſcho bohow hněw, hacž ſo ſwoła do ßmjercže rycžerja najnadobniſcheho. Radworſka »Meja« nětko ſnamjenicže a ſ najwjetſchim pſchipósnacžom poßłuchaŕſtwa, wjele ſtow woßadnych a baßnika ßamcho, wyßozyhdoſtojneho knjeſa fararja Jakuba Cžiſchinſkeho, tutu hru njedželu pſchedſtaji w Delanez hoſcženzu w Radworju a nětko wſchitkich pſchespólnych, kotſiž lubuja ßerbſke dźiwadło na druhe pſchedſtajenje 18. januara 1904 w 6 hodžinach ſaßo tudy pſcheproſchnje. Njech pſchijědu towaŕſtwa w hromadże — njech pſchińdu wſchitzy, kotſiž też njedoſtachu jednotliweho pſchipißa. Dźiwajo na dalſchich hoſczi ßo hižo dźiwadło w 6 hodžinach ſapocžnje. Potom budża reje jenoż ſa wopytowarjow dramata.

S **Njeßwacžidła.** Na poßlednje ſkótne wiki je ßo 390 howjadow, 109 ßwini (běhakow) a 22 proßatow pſchiwjedło. Wſchě družiny ſkotu ßo na ſpokojaze waſchnje pſchedawachu.

S **Hodžija.** W minjenym lěcže je ßo w Hodžijſkej woßadże 145 dźěcži narodźiło, 75 hólcžatkow a 70 holcžatkow. Pacžeŕſkich dźěcži bě 89, khowanjow 85, wěrowanjow 39 a 6139 ſpowjednych. Mjes nimi ßu ßo 140 domach woprawjecž dali. Sa ſwonkowne mißionſtwo a Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo je ßo wjele dobrowólnych darow nawdało, teho runja też něſchto ſa nowy ßerbſki dom w Budyſchinje.

S **Hucžiny.** K tydženſchemu dopißej ma ßo dodacž, ſo je Hucžinjanſka ſtatna rada ſe ſawoſtajenych aktow na prjecžkach pſchebywazeho krala ſhonika, ſo je wón ſarjadniſtwo a knježeŕſtwo nakhwiluje naſchewu hrabi pſchepodał, doniž ßo njewróczi a knježeŕſtwowe dźěła ſaßo do ruki njewoſmje. Naſcha rada nětko widži, ſo je ßo pſchekhwataka, hdyž je wobſamkła, republiku wuwołacž. S nowa radu ſkładowawſchi je ſpósnała, ſo njeje trjeba, zyle nětcžiſche knježeŕſtwo roſpuſchcžicž a na jeho měſto hinaſchu ſtatnu formu poſtajicž. Duž hacž na dalſche wſcho w ſtarej koliji woſtanje. Naſch hrabja budże jako kralowy naměſtnik ſ mudroſcžu a prawdoſcžu knježicž, tak ſo kral, ßo domoj wrócžiwſchi, knježeŕſtwo w najlěpſchim rjedže nadeńdże. Naſcha ſtatna rada je ſe wſchěm tym poknje ſpokojom a je prjedawſche wotmyßlenja na ſakoženje republiki do zyła ſpuſchcžiła. Preſidentu po tajkim nětkole hiſchcže njetrjebamy wuſwolicž. Jedyn ßobuſtaw ſtatneje rady bě hižo na tole wyßoke ſaſtojńſtwo ſpekulěrował.

S **Mniſchońſkeje hory.** Tudomny hoſcženzaŕ Gröſchel ßo jutry do Wjeleczina pſcheßydli, hdžež tamniſchu dwórniſchcžowu reſtawraziju pſchewoſmje.

S **Wjeleczina.** Naſch knjes zyrkwiny wucžeŕ Hanka, kotryž je ßo w Hodžiju narodźił a wot lěta 1890 ßem we Wjeleczinje ſkutkuje, je wot kralowſkeho kultußoweho miniſterwa a wot evangelſko-lutherſkeho konſiſtorſtwa w Draždżanach titul „kantor" doſtał. Pißmo wo tutym cžeſtnym wuſnamjenjenju bu knjeſej kantorej Hanzy njedželu 10. januara w pſchitomnoſcži zyrkwinſkich a ſchulſkich prjódſtejerjow w draſtkomorje Wjeleczańſkeje zyrkwje hnydom po prěnjej Božej ßłużbje wot knjeſa ſchulſkeho radžicžela Schütży ßwjatocžnje pſchepodate. Njech ßo knjes kantor Hanka prawje wjele lět tuteho wuſnamjenjenja w ſtrowoſcži wjeßeli!

Se **Skanez.** Pjatk 8. januara ßwjeczeſchtaj žiwnoſcžeŕ a tyſcheŕ Handrij Auguſt Poldrak w Skanezach a jeho mandželſka Hańža rodž. Libſchiz ßwój ſkoty kwaß. Wobdataj wot pſcheczelow a ſnatych cžehnjeſchtaj jubilſkaj mandželſkaj do Božeho doma do Hrodžiſchcža, hdžež jimaj w ßwjatocžnej Božej ßłużbje knjes faraŕ Mrózak Knjeſowe požohnowanje wudžěli. Bóh daj mandželſkimaj dobru ſtrowoſcž a měrny wjecžor žiwjenja!

Se **Sſernjan.** Bjes hołka a hary naſche wótcžiniſke towaŕſtwa hotuja ßwoje wótcžiniſke ſkutki. Proſty naweſchtk w naſchimaj tydženikomaj — a hotowe je. A to je mi ſnamjo dobreho ßwědomja a poknoſcže pſcheßwědcženja. — Ach, kak ßo ſaradowach, hdyž njedželu ſaßo ſawohladach Sſernjanſke ßwětka! S naſdala mje witachu, a ſawěrno — wone roſliwaju, wuliwaju błyſchcža a ßwětlenja daloko ſchěroko. Bjenſchez wobnowjena łubja, powjetſchena a nětko tak rjana w ßwojej cžiſtej jednoroſcži: bě do najſadniſcheho kuta poknicžka a kucžika. Hdyž pak ßo ſjewi Hanß Klepotaŕ ßławny, wſchitzy, ſchtóž mózachu, do wyßokoſcže, na ławki ſlěſechu: wſchak bě hódno, miſchtra wohladacž . . . — Dokelž je wobßah hry wſchitkim cžitarjam drje ſnaty, njebudu ſchěroko wukožowacž. Je to žortniwa, ßměwna, wjeßoła — ſkónczńje pak kóždemu, kiž chze ſroſumicž: kußata, haj pſcheſchczipna po ßerbſko-ludowa hra naſcheho Ducžmana Handrija Wólſchinſkeho. Njech wo njej dźenßa praju a wo hodžinach, jej poßwjeczenych, ſo běchu doſpołnje radżene, a ſo ßu wſchitke ſkutkoważe mozy ſkutkowake pſchi njej nanajlěpje. Je to ſpodźiwno, kelko wjele woprawdźiteje ſpodźiwneje mozy w naſchim ludu je. Tola k temu, jako k zyłemu wjecžoru hiſchcže ßo wróczu.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Kaž najpſcheklepaniſchi paduch je 12lětny hólz Max Mjedak ſ Turjeho kradnył. Pola hoſczenzarja Lehnika wón wokno rosbiwſchi nuts ſaléſy a 38 hriwnow kradny. Sa to chzyſche ßebi wón jéſdne koło kupicž. Mjedakowa macž, kradnjene pjenjeſy wußlědźiwſchi, hólza nabi, kotryž lubjeſche, ſo ßo polěpſchi. Tola pucž k heli je ſ dobrymi wotmyßlenjemi a ßlubjenjemi pleſtrowany. Něktore dny poſdźiſcho młodoſtny pakoſtnik jenej ßłużobnej džowzy ſ łubje, na kotruž bě ſkradžu ſaléſk, 3 hriwny ſ lutowańſkeje tyſy a 6 hriwnow ſ pjenježneje móſchnje kradny. Tele pjenjeſy njedoczink na karußelu pſchejéſdźi abo je pſchekhłóſchcži. Mjedaka k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźichu. Prjedy pak hacž jeho do jaſtwa ßadża, chzedża jeho w jenej wukhowańi polěpſchicž ſpytacž.

S **Laſa.** Tudomny blidaŕſki miſchtr Ernſt Bruk je 13. januara ſe ßwojej mandželſkej ſkoty kwaß ßwjecził. Njedźiwajzy wyßokeje ſtaroby ſtaj mandželſkaj po cžěle a duchu cžiłaj a cžerſtwaj.

S **Mikowa.** Pſchi hońtwje na Mikowſko-Nowowjeßnjanſkim revěrje je ßo 92 ſajazow a 20 kaniklow ſaſtřeliło.

Přilopk.

* (Sso żeleſniſkemu cžahej pſchejéczź dał.) Jedyn wojak tſélerſkeho regimenta cžißko 108, kotryž bě pſched tydženjom cžeknył, je ßo wutoru rano cžahej, ſ Tharanda do Draždżan jédżazeho, pſchejéczź dał.

* (Zyrkwiny paduch.) W Lukaſchowej zyrkwi w Volkmarsdorfje pola Lipſka běchu ßo woſpjet Boże kaſchcžiki wobkranyłe. Tola ßo dołho njeporadži, paducha lapnycž. Skónczńje pjenjeſy ſe ſnamjenjom do kaſchcžikow położichu. Wulke bě ſpodźiwanje, hdyž zyrkwineho ßłużobnika Brinkmanna pſchi tym ſaßłapichu, hdyž pjenjeſy ſe ſnamjenjom wuda. Lipſczańſki krajny ßud njeßwěrnika, kotryž bě ſ zuſym kluczom kaſchcžiki wocžinjał, cžežkeho paduchſtwa dla k jaſtwu na 9 měßazow ſaßudźi a jemu cžeßne prawa na 5 lět wotrjekny.

* Dla ſkſchiwdženja majeſtoſcže je Zwikowſki krajny ßud reſtawrateura Richarda Böhmu w Schneebergu k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźił. Wón je pjecža w ßwojim wobydlenju pſched hoſczemi kněžora wohanił.

* Dla krjudowanja wojakow je ßo w lěcže 1903 w pruſkim wójſku 206 podwyſchkow a offizěrow ſaßudźiło. Jim je ßo wſcho hromadże ßwoboda na 71 lět 6 měßazow 28 dnjow wſała. Wob-

kedžbowanja hódne je, so je pruski minister s Einem w němskim khěžorstwowym žejmje prajił, so je žo wot 1. julija 1902 hač do 30. junija 1903 w němskim wójsku 627 pschedstajenych, mjes nimi 50 offizěrow, dla krjudowanja žudnišzy pokhostako.

* (Ssebje a žyna satšělił.) Na pohrjebnischczu w Tolkewizach pola Draždžan je žedkarski mischtr Früßer s Kunnersdorfa pola Königsteina, něhdže polsta létny wudowz, žwojeho dźewjeczlětneho žyna satjělił a potom do žebje tšělił. Mjes tym so bu žyn hnydom morjeny, bě nan hischcze schtwórcz hodźiny žiwy. Mordař a žamomordař bě na poßled pola pschiwusnych w Draždžanach žiwy. Schto je jeho k srudnemu podawkej pohnuło, njeje snate.

* Wo nowym wojeŕskim skandalu s Pirny pišaju. Tam je jedyn wyschschi leutnant někotrych offizěrow, kotsiž žu s jeho žonu mandželstwo kamali, na duell žadał. Sjebany mandželski, kotryž je dobry tšelz s pistoliju, je někotrych wonjeczeščerjow žwojeho doma czežko sranił. S někotrymi leutnantami chze žo wón pjecza hischcze tšělecz. Po skandalu w Forbachu žo tónle podawk mjes offizěrami němskeho wójska jara czežko saczuwa.

* (Paduch na póšcze.) Póstskeho póželnika Schuberta, kotryž mějesche na želesnischej póšcze w Kamjenizy služby, žu sajeli. Wón je 27. dezembra s póstskeho wosa, kotryž se Stollberga do Kamjenizy pschijedže, měschk s pjenježnymi listami kradnył.

* (Pschi jěsdženju na lodze žo tepili.) Na Haboli pola Barlina je pjecź wožobow do wotewrjeneje wody, po kotrejž parne łódże jěsdźa, sajełko. Jena knježna a dwaj mužskaj žu žo tepili. — Na Skarej Wodze pola Amsterdama je žo wjele dźěczi, kotrež po lodze žmykachu, pschekamako a žo tepiło.

* Lumpakowske towarstwo bě krajny radźiczel s Wojny w Hannoverje wojeŕske towarstwo w Mardorfje mjenował. „Schtóž welfskej stronje pschiłušscha, je makohódny, njekniczomny lumpak" — bě krajny radźiczel prajił. Ssobustawy mjenowaneho wojeŕskeho towarstwa žu wschitzy Welfojo, to rěka, woni politiskej stronje pschiłuscheja, kotraž chze hannoverske kraleństwo saže postajicź a žyna semrjeteho hannoverskeho krala, kotrehož žu Prußazy 1866 wotehnali, na hannoverski trón žadźicź. Mardorfske wojeŕske towarstwo je sschiwdženja dla krajneho radźiczela wobskorźiło, na czož je krajny žud w Hannoverje tuteho k 100 hriwnam pjenježneho khostanja saždźił.

* Žałožne njesboże je žo na knježim dworje w Falkenhainje pola Lukowa pschi młócźenju stało. Hdyž 23létny schožar Hanž Wolf rjemjeń na tarczel połoži, žo wón wobžuže a s lěwej nohu do grata sajědže. Hdyž bě žo jeho czěko wjazy krócź wokoło wale czišło, mózachu hakle maschinu sastajicź. Schožarjowe czěko bě žo do wulkeje dule mjaža smjatko. Mjažo bě žo wot koscźow puschczíło, a nop bě rosražený. Snjesbožený bě hnydom wumrjeł.

* (Nanowy mordař.) 17létny žyn czažnikarja Haasisa w Ebingenje, kotrehož bě jeho nan lohkeho žiwjenja dla nabił, tšělbu shrabny a nana satjěli. Njekražnika žu sajeli a do jastwa wotwjedli.

* (200,000 hriwnow sa žwójby wopilzow, kotsiž žwojeje požadliwosczje dla njemóža žwojich žwójbnych sežiwjecź, dyrbi létnje město Halle wudawacź. Tale wulka suma hižo khětro pschi gmejnstich dawkach do wahi pada a dyrbi žo s dwanacźe prozentowskim pschirażkom nawdacź.

* W Darmstadtu jena žona žwoje tši dźěczi, kotrež bě na khwilku doma žame wostajiła, saduschene namaka; k khachlam stajeny žkomnik bě žo sapalił, a s nastatym kurom běchu žo dźěczi saczknyłe.

* (We wani žo tepika.) Žonu piwarza Erkweina w Erlangenje w jejnej kupanskej wani tepjenu nadeńdźechu. Po lěkarskim pschepytanju je žona w poknej wani wušła a žo tepika.

* Pschisažny žud w Kölnje je 22 létneho dźěłacźerja Deckera k khostarni na 7 lět sažudźił, dokelž je jeneje holzy dla žo swadźiwschi dweju mužskeju morił.

* (Dźěczi, s wohnjom do njesboža pschischkte.) W Kunzenwerda pola Mühlberga je žo dźěczo, doma žame wostajene, spaliło. — We Weidenhainje je žo dźěczo, kotrež bě se schwabliczkami hrajkało, tak czežko wopaliło, so je bórsy po tym wumrjeło. — W Loßwigu bě žo dwanacźelětna holza w schuli, prjedy hač žo wuczenje sapocza, k khachlam stupika. Wona žo czežko wopali a nětko khora doma leži.

* (Rowowe pomniki žo rosbike.) Schtwórtk w nozy žu na pohrjebnischczu w Nowej Wšy pola Potsdama wjazy dyžli 100 rowowych pomnikow rosbili, želesne wobkloženja rosrasyli a wjele schtomow wotrěsali. Někotre kamjeńtne kschiže žu žo psches pohrjebnischczow murju na dróhu cziške. Wupuscźerjow žu sajeli.

* (Njeżortujcże s tšelbu!) 20létny student Wielandt w Karlsruhu, bě loni 9. novembra jenu 22létnu pschedawarku, žo s tšelbu se žortom do njeje sameriwschi satjělił. Wón chzyńsche holzy pokasacź, schtož bě jako jenołétny dobrowólnik we wójsku nawuknył, a klaknywschi wón tšelbu k njej nawrócźi; bliżschi wokomik žo holza, do hłowy trjechena na semju wali. Karlsruheska khostanska komora jeho k jastwu na 9 měžazow sažudźi. Wobskorżeneho hospodař, hajniski assessor Kleinklaus jastwo na jedyn měžacź dosta, dokelž bě tšelbu na scźěnu powěžnył. patronu s njeje njewuczahnywschi. — W Camminje žo jedyn 27létny hródźny schwajzař se žortom do 16létneje žłužobneje dźowki Barez s tšelbu saměri, kotruž mějesche sa njenatykanu. Holza žo morwa na semju wali. Schwajzař žo na to wobwěžny.

* W Hamburgu bě schtwórtk hač do pschipołdnja cźma kaž w nozy, potom satraschne njewjedro sakhadźesche.

* Wrótžławski arzybiskop Kopp je fararja Mikulskeho w Krakowje wobskorźił, dokelž je tutón pólskeho khěžorstwožejmskeho sapóžłanza Korfanteho s jeho žonu swěrował, hačrunje bě to arzybiskop sakasał. Korfanty je Koppa a druhich duchownych w sjawnych rěczach a nowinach wužměschał a hanił, dokelž woni w hornjej Schlesynskej pólsku rěcź w schuli a zyrkwi po mózności potłóczeja. Arzybiskop Kopp bě teho dla duchownym sakasał, Korfantemu pschi spowjedźi hrěchi wodacź a jemu druhe zyrkwinske pomozne wězy spožczicź. Krakowski duchowny Mikulski njeje pak žo wot Koppowu sakasnju starał.

* Ssněhowy mjeczel s krupami a wichorom schtwórtk w Mainzu sakhadźesche.

* (Wopor hracźa.) Sarjadnik kuponoweho wotdźělenja ruskeje pokodnischeje želesnizy S. A. Pronikarowski w Peterburgu, je 257,000 rublow pschekschiwił. Wón je žo wusnał, so je te pjenjesy w khartach pschěhrał. W Peterburgskim pschekupskim towarstwje je wón ras sa jedyn wjeczor 140,000 rublow shubił. Hdyž njeżwěrneho sastojnika sajachu, pschi nim jenoż 100 rublow hotowych pjenjes a 8 hódnostnych papjerow po 1000 rublach namakachu.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Straschneho czělncho sranjenja dla mějesche žo kowarski pomoznik August Demsky, 1882 w Johannesdorfu narodźeny, samolwicź. Loni 18. novembra wón se žwojej lubej, kotraž na Rychtarjez kuble w Scźijezach žłužesche, pschi kólni Rychtarjez kubła stejesche. Cźeladnik Danschka, kotryž runje domoj pschińdże, žo s hibotom sa kólnju kedźbliwy scźini, dźěsche tam pohladacź a žo Demskeho woprascha, schto chze. Město wotmolwjenja jeho tón wjazy krócź s kluczom dyri. Haru saždyschawschi cźeladnik Taube se žužodstwa pschińdże a žo woprascha, schto žo stawa. Mjes tym běchu hischcze drusy cźeladnizy pschiběżeli. Demsky nóž wuczahnywschi na Taubu sawoła: „Dži prjecź, hewak tebje do kutła kaknu!" To prajiwschi pak jeho wón hižo do lěweje ruki kló. Demskeho k jastwu na 2 měžazaj sažudźichu.

Tsinaczelětny schulski hólz Khorla Wenzel bě na knježim dworje we Lohowje s kubje někotre deski, tamnischemu ryczeŕkublerjej a jenej dźěłacźerskej žwójbje žłuschaze, kradnył. Cźežkeho a jednoreho paduchstwa dla ma młodostny pakistnik 15 dnjow jastwa wotpokucźicź.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	25 hr. 81 np.
dale za njón darichu:	
Małowjelkowska nalutowarnja a wupožčowarnja přez knjeza ryćeŕkublerja Křižana-Hornjohórčanskeho	10 hr. — np.
Liški-Póndźelnicy: Špitleŕk nam dopomha!	1 hr. 90 np.
W „Katholskim Pósle" čisle 2. a 3. lěta 1904 hižo kwitowane:	
Молоканы (266 hr. 80 np.): skepsana špica 30 np. + 1 hr. 80 np., Lipsčanski bratřik Khwaćiskeje worćizny 1 hr. 50 np., dobrowólneho dara 50 np. = ...	4 hr. 60 np.
Čisło 3.: Wot domuswjećenja pola noweho měšćana	3 hr. — np.
Hromadźe:	45 hr. 31 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Najwjetsche płaczišny
sa **hadreschcza, żelezo, metall, loscze, papjeru a kože** płaczi
Siegfried Sušmann
na garbarskej haßy.

Czerwjeny dżeczel
— bjes židy —
po najwyschschich płaczišnach
kupuje
Gustav Heinke
pschi žitnych wikach.

Na swoje jako najlěpsche znate
palenzy
jednore a dwójne
poručuju dopominataj
Schischka a Rjeczka.

Najlěpschi **mas**
sa **patentowane wóski**
kupuje so pola
A. Grubanna
na hornczerskej haßy 39.

Dubowe klozy
kupuje po najwyschschich płaczišnach
F. A. Bjar
na nowosalzskej drósy
s napschecza piwarnje.

Woprawna
hienkongska essenza
jenož woprawna dostacz pola **A. Adlera** w Borschczi w pruskej hornjej Łužizy, je czisty destillat s hojazych selow po wupruhowanym rezepcze: lewendulowych kčenjow 24 kg, anisa 4 kg, róßmarje 32,5 kg, bjenchela 8,7 kg, japanskeho kampora 35 kg, mjatlizy 37,5 kg, měduizy 15 kg, tawrjenza 10 kg, destillowane s najlěpje czišczenym winowym duchom.

Po najwyschschim wukasu J. M. kěžora Wylema II swobodnemu pschedawanju pschepodate. Tónle hižo lětstotki wuspěschnje wupruhowany domjazy a ludowy hojazy srědk je so hižo milijon krócz jako spomóžny spósnał psche **żoldkowe widlischcza, koliku, rěsanje w żiwocze, bolosczе w delnim żiwocze, dujetosczе a słabosczе pschetłacza,** swojeho wočerstwjazeho wonjenja dla wón jara hoji, czuwy swylni a směruje, wosebje pschi słabosczi czuwow, nerwosnych a rheumatiskich bolosczach.
Blescha po 1 mk.

Wistne khartki
rjane kaž lithografowane,
czischczi spěschnje
Ssmolerjez knihiczischczerńja.

Drjewowa awkzija.

Na **knježim Wulko-Dubrawskim hajnišim revěrje** ma so **pónđelu 25. januara** rano wot **9** hodžin
něhđže 50 khójnowych wurubanych hromadow,
160 twjerdych tolstych dołhich hromadow,
někotre hromady tolstych brěsow,
někotre hromady brěsowych wojowych žerdžow
s jara dobrym wotwoženjom s wuměnjenjemi, do awkzije wosjewjomnymi, na pschesadžowanje pschedawacz.

Shromadžisna rano w 9 hodžinach we Wulko-Dubrawskim hosczenzu.

Hajnisle sarjadnistwo hrabje s Walwitza.

Drjewowa awkzija

na Drobjanskim revěrje.

Schtwórtk 21. januara 1904 dopołdnja ½10 hodžin ma so
52 rm twjerdych schczěpow,
186 twjerdych tolstych dołhich hromadow
sa hnydom hotowe pjenjesy na pschesadžowanje pschedawacz.

W Minakale, 13. januara 1904. **Maucke.**

Drjewowa awkzija.

Pjatk 22. januara dopołdnja w **10** hodžinach maja so pschi **Nowobóschiczanskim lěsu**
39 brěsowych walczinowych hromadow
10 m brěsowych schczěpow,
100 m mjehkich kuleczkow,
20 m mjehkich schczěpow
kaž tež někotre hromady walcziny a pjeńkow na pschesadžowanje pschedawacz.

Na knježim dworje w Bóschizach. **s Weber.**

Drjewowa awkzija: srjedu 20. jan. dopołd. wot 9 hodž. a pónđelu 25. jan. dopołdnja wot 9 hodžin na **Hermanczansko-Pšowjanskim revěrje.**

Twarski mischtr Max Gude
w Budyschinje na Karolinej drósy 5
poručza so **k twarjenju nowotwarow a pschetwarjenju bydlenskich a wobłhodnych domow, villow, fabrikskich a ratarskich twarjenjow, składownjow** atd.

Rysowanki projektow a pschepodaczow, wobliczenje khostow, statiske wobliczenja so wudžełaju.

Dołholětne praktiske nasłonjenje, solidne a spěschne wuwjedženje.

Ratarska schula w Budyschinje.
Blizschi lětni semester so **wutoru 12. haprleje 1904** sapoczinje. Pschijimanje nowych wuczomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž tež rad dalsche wukasowanje dawa.
Profesor dr. Gräfe, direktor.

S nakładom Macizy Sserbskeje su wuschłe a we wudawarni „Sserbskich Nowin“ na pschedań:
Kschiž a połměšaz abo **Turkojo psched Winom w lěcze 1683.** 1883. Płaczišna 40 np.
Trójniki. Sběrka powědańczkow. 1885. Płaczišna 40 np.
Nadpad pola Bukez. (1758.) S wobrasom. Druhi wudawk. 1888. Płaczišna 30 np.
Jan Manja abo **Hdže statok mój?** Powědańczko se serbskich stawisnow nowischeho czasa. 1889. Płaczišna 40 np.
Bitwa pola Budyschina. (1813.) 1891. Płaczišna 50 np.
Nowe Trójniki. Sběrka powědańczkow. 1893. Płaczišna 40 np.
Sabawki. 1896. Płaczišna 40 np.

Sa swoju pschedawarnju kolonialnych tworow a zigarow k jutram t. l.
wuczobnika
s dobrej schulskej wědomosczu pytam.
Wopytanje pschekupskeje schule a serbska rěcz stej s wuměnjenjom.
Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mjerwa)
w Budyschinje.

Schulerjo pschecželnu a tunju **pensiju** namakaju w jednorej měschczanskej swójbje. Dalsche je shonicz na Menischej haßy 1 po 1 skhodže. **Köhler.**

Wuczobnik so pyta!
Jutry 1904 w mojej pschedawarni kolonialnych tworow a destillaziji syn sprawneju starscheju městno jako wuczobnik namaka.
Pawol Pětschka
pschi drjewowych wikach 4.

Tyscherskeho pomoznika
hnydom pyta tyscherski mischtr
Mlynk w Sarěczu

Do swojeje khlěboweje, běleje a zokroweje piekarnje k jutram **wuczobnika** pytam.
Piekarski mischtr **Lommatsch**
w Budyschinje pschi mjaßowym torhoschczu 15.

Hólczez, kotryž chce **pjekarstwo** nawuknycz, może do wuczby stupicz pola piekarskeho mischtra **Jana Rjencza** na Mužakowskej drósy.

Piekarskeho wuczobnika
k jutram pyta
Pawol Ludwig,
piekarski mischtr na Židowje.

Piekarskeho wuczobnika
k jutram pyta
Eugen Häcker, piekarski mischtr
w Lejnje pola Khróscziz.

Piekarskeho wuczobnika
k jutram pyta
G. Jäger, piekarski mischtr
na nowosalzskej drósy.

Krawskeho wuczobnika
k jutram pyta
Heinrich Wenk
na Hoschiz haßy 31.

Na **Lichanski knjezi dwór** so k 1. hapr. wustojna **dżowka** k pizowanju swini a wustojny **woženjeny pizowar** młodeho skotu s wyßokej mjdu pytatej.

Derje sarjadowany **skład zigarow, zigarettow a tobaka.**

Tyßaz hižo po 25 mk.

Kupowańja sa **ßaßo-pschedawarjow.**

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje, da-li Bóh, jutře nje-dźelu, 17. wulkeho rózka swoju **hłownu zhromadźiznu** popołd. z dypkom 4 hodźin w Křižanec hosćencu. Dnjowy porjad: Rozprawy, nowowólby a namjety. Dowuradźenje wo swójbnym wječoru. K temu wšě sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Bydlenje,

rjane wulke se sahrodku, sa schewza ßo wołzebje derje pschihodźaze, je w Budyschinku čišło 20a na pschenajecže.

Maka žiwnosć

w **Boschezach** čišło 17 s dobrymi twarjenjemi a ßadowej sahrodu je na pschedań.

Kheža s polom je w jenej wßy njedaloko Budyschina na pschedań. Wona by ßo jara derje k pjekarni pschihodźika. Dalsche wukasuje Liebsch, ßudniski aktuar s. ßł.

W **Hněwßezach** čišło 15B je **stwa** s komoru a městnom na kubi na pschenajecže. Dalsche je pola gmejnskeho pschedstejićerja shonicź.

Kósłopiwowe mězy
na wulki wubjerk,
guirlandy k dekoraziji,
rosetty k dekoraziji
a k **balam**
wschelakich wulkosćow
a wuwjedźenjow,
plakaty sa kósłopiwo,
kotillonowe a karnewalske wězy
wschelakeje družiny,
sa towarstwa po tuńschich
płaćišnach,
maski, nožy, brody atd.
konfetti, ßněhowe kulki,
powětrowe hady atd.
dekorazijske plakaty
sa wschě składnosće
najtuńsche pola

Moritza Weisera
na žitnej haßy.

Sapißowanske knižki

ßu tunjo na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Do Radworja

na dźiwadło

póndźelu 18. januara 1904

wšitcy póndźemy!

Započatk w 6 hodź. pola Delanec.

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Burske towarstwo w Rakezach

směje **njedźelu 24. januara 1904** popołdnju s dypkom 4 hodźin w Gäblerez hosćenzu **poßedźenje.** Dnjowy porjad: 1. ważne jednanje wo konsumskich należnosćach, 2. pschedpołożenje towarstwowych sliczbowanjow, 3. sabawny wječor. -- Wo bohaty wopyt proßy

pschedßydstwo.

Ratarske wohenßawěsćzaze towórstwo w sakskim kralestwje w Draždźanach.

Wobkhod w lěcze 1903.

Pschibywk: 15510 polizow se sawěsćenskej sumu	Mk.	105,027,845.—
Sawěsćeństi wobkhad po wotćehnjenju haßnjenych a ponowjenych sawěsćenjow	=	738,018,933.—
Dokhody s premijow a bjernow a dobytk s firmow	=	1,200,849.32
Nasadsawěsćenske premije	=	453,707.75
Sarunanje schkodowanjow po wotćehnjenju podźela nasadsawěsćenskich towarstwow . .	=	467,193.85
Wobkhodny wusbytk a fondowy wunoschk . .	=	123,981.88
Premije a reserwy	=	490,576.88
Hłowny a spezialny reserwny fond po pschipokasanju wusbytka	=	1,468,151.10
Shromadne samoženje (reserwny fond a premijowe reserwy)	=	2,082,709.86
Sarunanje schkody, wot wobstaća wustawa wudate	=	9,577,975,91
Darmotne léta wot léta 1881 pschi létnym płaćenju premijow pschiswolene	=	974,975.40
Wot léta 1888 pschiswolkne dividendy . . .	=	1,208,500.—

Wot léta 1903 da ßo s nowa 15 % dividendy wočakać.

K pschijimanju sawěsćenja poručataj ßo

C. Meisel w Budyschinje a **F. E. Locka w Błóžanezach.**

Wšitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšěm swěrnym nadobnym přećelam našoho naroda scelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowemu lětu 1904 scěhowacy kk., złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

10 hr.: Njemjenowana z Radworja;

5 hr.: farař Wićaz z Nosaćic;

4,25 hr. (5 kr.): měsćanosta Vladimír Čech, mějićel časopisa „Kwěty“ we Wulkim Mjezyrěču na Mor.;

po 3 hr.: Dundakaj Delanskaj, twórnik Škoda w Ledźborcach, farař Mrózak z Budyšinka, sotry Marija, Hańža a Madlena Wornaček z Miłoćic, duchowny Tyšeř w Budyšinje, wučeř em. Jenč w Klotsche, dr. Jurij Pilk w Drježdźanach;

2,10 hr.: JUC. Ład. Tuma, gm. tajomnik w Bubenču;

po 2 hr.: kubleř Manjok w Ralbicach, rěčnik Alfons Parczewski, Melania Parczewska z Kališa, Hana Hejdanec z Khrósćic, Khata Rjedžic z Wotrowa;

po 1,70 hr.: prof. dr. Procházka w Jindř. Hródcu, překupc Heša w Ronšperku;

po 1,50 hr.: kraw cJan Grubert, Hana Andrickich z Radworja, Jakub Kokla (Fulk) z Khrósćic;

1 hr.: ryćeřkubleř Nutničanski w Čyžecach;

po 0,50 hr.: Njemjenowana z Ralbic, Augusta Lubachec z W. Zdźar.

Pjekarskeho wuczobnika

k jutram pyta pjekarski mischtr **Hermann Rychtař** w Bukezach.

Wuczobnika

pyta schewski mischtr **H. Zawnik** w Rakezach.

Wuczobnika

hnydom pyta schewski mischtr **Mihank** w Njesdoschczach.

Kowarskeho wuczobnika

s pschihódnymi wunměnjenjemi pyta **Jan Janasch,** kowarski mischtr w Delnim Wujesdźe.

Pohonc

ßo nětkole abo posdźischo na kuble čo. 47 **w Boschezach** pola Kubschiz pyta.

Dowěrny

rólny pohonc

ßo na knježi dwór w Delnjej Kinje pyta.

15—18 létnu **ßłužobnu holzu** k jutram pyta pjekarski mischtr Ludwig na Židowje.

Dźowka ßo hnydom abo k 1. februarej na jene kubło blisko města pyta. Dalsche je shonicź we Wurizach čo. 6.

Służobne a hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczerske ßwójby, tsczakow a wolazych sa tudomne a Draždźanske strony hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnskej haßy 24.

Dowěrneho **strażnika** (wajchtarja) ßo pyta na knježim dworje w Delnjej Kinje.

Dźěłaczerska ßwójba

ßo pyta **na knježim dworje w Radźanezach.**

Němske spěwarske ßu ßo mjes Wowmjowskimi polemi namakale. Saßo dostacź w Nowych Małßezach čišło 7.

Wutrobny dźak

wyßokodostojnemu knjesej fararjej Běrnichej w Klukschu sa jeho wubjerne duschu hnujaze předowanje na Tsjoch kralow pola naß dźerżanc, praja

wjele kemscherjow.

Bóh luby Knjes sdźerż jemu móz, so móhł dołho tak skutkowacź.

(K temu čišłu jena pschiłoha.)

Pschiloha k czišku 3 Serbskich Nowin.

Sobotu 16. januara 1904.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach

11. januara 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	39—41	70—72
awstriske	40—42	71—74
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—36	66—69
3. zrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	31—33	62—64
4. znadnje pizowane kózdeje starosty	27—29	51—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—39	64—67
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	33—35	60—63
3. starsche, wukormjene kruwy a znadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	30—32	56—58
4. zrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	28—29	53—55
5. znadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	50
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	38—41	66—70
awstriske	—	—
2. zrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—36	59—63
3. znadnje pizowane	30—32	55—58
Cželata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	50—52	73—75
2. zrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	47—49	68—72
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacz do 1¼ léta	38—42	50—52
2. mjaßne	36—37	48—49
3. znadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	34—35	46—47

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2274 měchow.	W Budyschinje 9. januara 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 14. januara 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenica běla	7	94	8	—	7	65	8	—
" žołta	7	50	7	65	7	35	7	65
Rožka	6	—	6	10	5	82	6	—
Jećmjeń	6	65	6	79	6	20	6	67
Wowß	6	—	6	10	5	60	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	50	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	—	2	50	1	70	2	20
Butra 1 kilogr.	2	—	2	30	1	80	2	10
Pschenična muka 50 "	9	—	17	—	13	50	15	50
Rjana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Ssyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Ssloma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Prožata 906 schtuk, schtuka	6	—	18	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	4	75	4	60	5	25
Rjane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	75
Pschenčny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Runklizowe žymjo, punt po 50 np. — **Czerwjeny dźerčel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje płacżesche: kórz pschenży (běla) po 170 puntach 13 hr. 49 np hacz 13 hr. 75 np., žołta 12 hr. 75 np. hacz 13 hr. — np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hacz 10 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 90 np. hacz 10 hr. — np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běla) wot 7 hr. 88 np. hacz 8 hr. — np., pschenża (žołta) wot 7 hr. 50 np. hacz 7 hr. 73 np., rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 17 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hacz 6 hr. — np.

Wicżne placišny w Kamjenzu

7. januara 1903.

Po 50 kilogr.: **Rožka** wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 40 np., pschenża wot 7 hr. 36 np. hacz 7 hr. 65 np., jećmjeń wot 6 hr. 70 np. hacz 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 50 np., jahły wot 10 hr. 58 np. hacz 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., žyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 25 np. Ssloma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 80 np. hacz 2 hr. — np.

Wjedro w Londonje 15. januara: wětrojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje 2. njedźelu po Tsjoch kralach rano w 7 hodź. farař Räda žerbsku spowjednu rěč, ½9 hodźin duchowny Tyschef žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smje duchowny Tyscher.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Max Augnst, Augusta Junkera, fabrikarja na Židowje, ž. — Johana Elsa, Hermanna Nycze, rěsnika w Jeńzach, dź.

W katholskej zyrkwi: Rudolf Konrad, Maxa Richarda Königa, feldwebla, ž. — Marja Helena, Jana Poserle, schkleńczerja w Pózkowach, dź. — Alfons Jurij, Jana Spychaka, krawza, dź.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Wylem Max Steglich, pißmikilijeŕ tu, s Marju rodź. Leiderez s Khrósćiz.

Zemrjeli:

Dźeń 11. januarja: Max, Augusta Rostoka, dźěłaczerja na Židowje, ž., 1 m. 18 d. — Johana Khrystiana Kranzez, njebo Khorle Angusta Prochna, khěžerja a skakarja na Židowje, sawostajena wudowa, 54 l. 1 m. 22 d. — 12. Madlena Hennigez, njebo Jurja Nowaka, khěžkarja a skakarja w Sskonej Borschczi, sawostajena wudowa tam, 81 l. 3 m. 2 d. — 13. Marja Schołćziz, bywscha swudowjena Lykez, njebo Khorle Wylema Jakuba, ležomnoscerja na Židowje, sawostajena wudowa tam, 68 l. 4 m. 12 d.

Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

2. njedźelu po Tsjoch kralach smje rano ½8 hodź. farař Kschižan žerbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin duchowny Voigt žerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

2. njedźelu po Tsjoch kralach smje rano w 8 hodź. duchowny Nowy žerbsku spowjednu wucžbu, w 9 hodź. farař Domaschka žerbske a ¾11 hodź. němske předowanje.

Poručam truhaczki, khofejowe mkyny, noże, widliczki, kizy, khlěbowe tysy, płokanske schudrowacże, bowy, wódne a petrolejowe khany, krjepjawki, mlokowe khany, wódne hornzy, mlokowe a khofejowe kschidki, lampy, latarnje, zylindrowy žužoh, lampowe swony, pschezydźaki, warjeńske žudobja s lateho želesa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinske wańczki, cžiščenski pólvr sa kuchińsku nadobu, tykanzowe deńza, tšěschne žłoby a roły, powětr wotdźerżaze roły sa bróžnje.

Wulki wubjerk.

Spěschne poßkuženje. Tunje placišny.

Moritz Schulz,

klampnarski mischtr na žerbskich hrjebjach 10. Porjedzerja.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

zwój sklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczasow** k dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placišny.

Porjedzenje dobre a tunje.

Wschispomnjenje: Rěcžr žerbski.

Maschinski wolij sa parne maschiny,

Maschinski wolij **sa młócżaze maschiny,** w najwjetschej symje njesamjersnjazy,

wolij sa zentrifugi,

wolij sa jěsdne kola a schijaze maschiny najtuńscho pola

A. Grubanna na hornczerskej haßy 39.

Mlokowa zentrifuga „Balance“

ſ ruku ßo cžerjata, wupruhowana, najlóžſcho ßo cžerjata maſchina, najlepje wotběraza, ſ jednorym poßkuženjom a cžiſcženjom, po tunjej płaczíſnje a požadanju ſ położenym wotpłaczenjom.

Dasche wukaſuje

M. E. Schmidt
w Mniſchońzu pola Budeſtez.

Strychninowe žito,

wobělene wowß a pſcheńzu, ſtajnje cžerſtwu a ßylnje ſkutkowazu tworu, po zylíſnach a jenotliwje tunjo porucža

Otto Engert
en gros drogowe klamy en détail.
Telefon 33.

Pſchedawam wulku dželbu

zigarow

100 ſchtuk po 2 mk., 10 ſchtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.

Otto Sachse
woßebita zigarowa pſchedawarnja
w radnej pinzy
na ſnutskownej lawſkej haßy.

Drjewjanzy, filzowe ſtupnje,

dobru tworu,
porucža
H. Zawnik
w Rakezach.

Dwoju družinu
łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
porucža
A. Grubann
na hornczerſkej haßy 39.

Njedżiwajzy wulkeho powyſchenja bawłmineho pſchedżena je mi, dokelž ßym ſ cžaßom nakupił, móżno, hiſchcże po ſtarych płaczíſnach pſchedawacž:

Mużaze koſchle ſchtyrjoch wulkoſczow hižo po 95 np.,
żonjaze koſchle wſchelakich wulkoſczow, ſ paſkom a ſe ſchnórku hižo po 85 np.,
hólczaze koſchle ſa kóždu ſtarobu, dżewjeczich wſchelakich wulkoſczow, hižo po 35 np.,
holczaze koſchle ſ paſkom a ſchnórku, dżewjeczich wſchelakich wulkoſczow, hižo po 30 np.,
koſchlazy barchent na wulki wubjerk, łohcž po 15, 18, 20, 23, 25, 28, 30, 35, 40 np.,
kaſtor k jakam łohcž po 25, 30, 35, 40 np.,
lama, pollama po jara tunich płaczíſnach.

Wołmjane, połwołmjane, bawłmjane, żidżane a połżidżane rubiſcheża.
Mużazy kafhenez.

Emil Wehrle na jerjowej haßy.

Prasowane wuhlo

je hiſchcże na pſchedań

na knježim dworje w Bóſchizach pola Njeßwacžidła.

Pawoł Giebner

winowa pſchedawarnja

w Budyſchinje na bohatej haßy 18
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotolſkej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyſchinje.

Najwjetſchi winowy ſkład w měſcże

porucža ßwoje

woprawne wina

po wjetſchich dželbach a tež po jenotliwych bleſchach;
ſ dobom ſa ſymſki cžaß ßwój **woprawny**

Jamaikaſki rum a Bataviſki arak

k warjenju groga.

Dokelž ßwój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amſterdama kupuju, móžu ſa to rukowacž, ſo njejſtaj falſchowanaj a ſo derje tyjetaj. Po jeju wużiwanju hłowa njeboli.

Dr. med. Theuerowy nervowy cžaj

— veronica montana —

najlěpſche poßylnjadło ſa wſchitkich, kotſiž na ßłaboſcž cžuwow (nerwow) ſ khoroſcžu, pſchenapinanjom atd. cžerpja.

Dóſtacž pola **Měrſchez bratrow naßl.**
pſchi žitnych wikach.

Woprawdżity hollandſki
mlokowy a wużitkowy pólver,
najlěpſchi
wobżerny a kormjazy pólver
ſa ßwinje,
baſiſki
foſforkiſały kalk
kaž tež
ſkótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucža tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pſchi žitnych wikach 30.

w Budyſchinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki ſklad hotowych
cžrijow a ſchkórnjow
k dobrocžiwemu wobkedżbowanju porucža.

Pſchedawaniſchcžo:
ßobotu a njedżelu na bohatej haßy 3 ſ napſchecža ſtareje póſty.

Paleny
khofej,
wſchelakeho měſchenja
punt po 72 np., 80 np., 90 np., 1 mk. hacž 2 mk. jara płaczíſny hódno porucža
Ernſt Lehmann
(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Najlěpje pſche mokrotu a ſymnu wobarnuja
drjewjanzy.
Poruczam tajke wſchěch wulkoſczow nanajlěpje dželane po najtuniſchich płaczíſnach.
Otto Büttner,
pſchedawarnja kože, cžerjenſkich rjemjenjow a techniſkich gumijowych tworow
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchcžu 9.

Spěwarske,

ßerbske a němske,

jednorje a woßebnje swjasane po 2 hacź do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapołożenske knižki:

pschi wschědnym wupowjedźenju $2\frac{1}{2}\%$,
pschi 1 měßacźn. = 3%,
pschi 3 měßacźn. = $3\frac{1}{2}\%$,
pschi 6 měßacźn. = $3\frac{3}{4}\%$,
pschi 12 měßacźn. = 4%.

Filiala Lubijskeje banki

pschi lawskich hrjebjach.

Hdźe sće tónle dobry a tuni **cźaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na ßerbskej haßy 11.

Kosaze koże

kaž tež wschě druhe druźiny kożow kupuje a sa nje najwyschsche płaczisny płaczi

Heinrich Lange

pschi wowßnych a žitnych wikach s napschecźa słoteje hwězdy.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźa sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Makulatura

tołsta a cźenka papjera k sawalenju je po zentnarjach a tež po puntach tunjo dóstacź

we **wudaw. Serb. Nowin.**

Kóždu dźělbu rjaneho

cźerwjeneho dźeczela

bjes židy po najwyschschich płaczisnach kupuje

Herm. Lolk.

Běły dwaj łohcźej schěroki

płat sa cźeledź

po wschelakich jara tunich płaczisnach porucza

Emil Wehrle na jerjowej haßy 7.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobrosczе

po najtuńschich płaczisnach najlěpschi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Najtuńscho kupuja ßo

swjerschniki, pschesapinaki, mużaze, pacholaze, hólczaze a dźěczaze wobleczenja a dźěłanska drasta

pola

Gustava Mudry

w Budyschinje

5 na žitnej haßy 5.

S tutym najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym dźenßa

pſchi drjewowych wikach cźißko 5

na rózku zyhelnczeje haßy

pschedawańnju kolonialnych tworow, tobaka a zigarow

ſ firmu

Jurij Wölfle

wotewrił.

Budu ßo ßwěru prózowacź, ſo bych ßebi ſ podawanjom jenoź najlěpſchich tworow po najtuniſchich płacźiſnach dowěrjenje wſchitkich, kotſiź mje poczeſcza, dobył a ßebi jo pſchezo ſe ſprawnym a kedźbliwym poßłużenjom też trajnje ſakhował. Proſchu wo derjeměnjaze podpjeranje mojeho pſchedewſacźa.

W Budyſchinje, 5. januara 1904.

Telefon cźißło 411.

S poczeſcźowanjom

Jurij Wölfle.

Sbożopſchejaze khartki

k wſchěm ſkładnoſczam ſ rjanych druźinow po jara tunich płacźiſnach ßu doſtacź

we wudawańi Serb. Nowin.

Sajecze a kaniklaze koże

kóźdu dźělbu ſtajnje po najwyſchſchich płacźiſnach kupuje

klobukowa fabrika w Budyſchinje pſchi lawſkich hrjebjach 6

pódla ßerbſkeho Macźicźneho doma.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ja ſkót porucza

hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 4. | Sobotu 23. januara 1904. | Lětnik 63.

Swětne podawki.

Sakski krajny ſejm.

Sa dotwarjenje Wósborsko-Radwórſkeje żelesnizy je też prěnja komora trěbnaj 2 milijonaj hriwnow jenohłóſnje pschiſwolika. Hacž ſo tale żelesniza tak natwari, kaž je wona projektowana, njeje hiſchcże dźenſa rosſudźene. Finanzny miniſter dr. Rüger pſchi debacże pſchipowjedźi, ſo budże ſnadź ſo ſejm hiſchcże raz ſ tejle naležnoſcźu ſaběracź dyrbjecź. Żelesniza po nětcźiſchim nacźiſku pſches induſtrialne ſakoźki Adolfſkeje a Margarecźineje hěty wjedże. W nowſchim cźaſu ſo Adolfſka hěta twarej żelesnizy pſchecźiwja a ſebi ſarunanje ſa podſemſke kubło, pod żelesnizu leżaze, a ſa kaženje dźěła, ſe żelesniſkim twarom naſtawaze, żada. Knjeżeŕſtwo měni, ſo tajke ſarunanje njemóże pſchiſwolicź, dokelž ſo ſ twarom żelesnizow fabriki ſpěchuja. Jednanje, kotrež je ſo teho dla ſ Adolfſkej hětu wotmělo, je bjes wuſpěcha woſtało. Hdy by ſo na żadanja Adolfſkeje hěty dźiwało, by ſ tym Margarecźina hěta ſchkodowała. Duž budże ſo żelesniza bóle k pokodnju położicź dyrbjecź, cźehož dla dyrbi ſo nowy projekt wudźěłacź.

Tajny rataŕſki radźicźel Steiger ſo w njenjc wobydlerjow połnózneje Łužizy ſa dotwarjenje żelesnizy dźakowaſche. Tale żelesniza drje ſo hiſchcże nětkole njebudże móz wyſoko ſadanjecź. To ſo hakle potom ſtanje, hdyž budźa Kamjenz, Wulki Hajn a Rieſa k njej pſchiſamknjene.

Druha komora je minjeny tydźeń wo mało ſajimawych naležnoſcźach wuradźowała. Petiziji Pirnaſkeho khěžeŕſkeho towaŕſtwa ſejm pſchihłoſowaſche. Po njej njeſměł ſtat twarſke towaŕſtwa ſ pjenjeſami w tajkich padach, kaž w Löbtawje, podpjeracź. Hdyž ſtat we wulkich pſchimóŕſkich měſtach bydleńſke wobſtejnoſcże połěpſchuje, je to pſchiſprawne; hinak ma ſo ſ tym w Draždźanach, dokelž je tu wjele małych wobydlenjow ſbytnych. Też ſu khěžerjo ſ tym njeſpokojom, ſo ſtat twarſke towaŕſtwo podpjeruje, khěžerjow pak niz.

Petizija Plauenſkeho ſtenografiſkeho Stolze-Schreyſkeho towaŕſtwa, ſo bychu ſo rěcże w komorje niz jenoż po Gabelsbergſkim ale też po Stolze-Schreyſkim ſyſtemje napiſowałe, ſo saczińny.

Namjet měſtopſchedſtyby dr. Schilla a towaŕſchow na pſched-położenje ſakonjoweho nacźiſka wo kompetentnych ſaměrach mjes juſtiznymi a ſarjaduiſtwowymi wyſchnoſcźemi ſo ſakonjedawajej komiſiji pſchipokaſa. To ſame ſo ſe ſakonjowym nacźiſkom ſta, po kotrymž maja wſchelake ſeſtarjene ſakonje ſtarſcheho krajneho khoſtanſkeho prawa ſwoju płacźiwoſcź ſhubicź.

Strajk tkalzow w Krimicźawje je ſkónczeny.

Wſchu nadźiju na dobyće ſpuſchcźiwſchi, ſu ſo Krimicźawſzy tkalzy ſaſo k dźěłu wrócźili. 21 njedźeł dołho ſu woni podarmo ſtrajkowali a pſchi tym wjele pjenjes woprowali. Milijony, kotrež je ſtrajk pożrjeł, ſu ſo podarmo wudałe. Dźeſacźhodźinſki dźěłanſki cźaſ njeje ſo fabrikantam wunuſował; dźěłacźerjo ſu ſ prjedawſchimi wuměnjenjemi do dźěła ſtupicź dyrbjeli.

Poſledni tydźeń hižo w Krimicźawſkich fabrikach nětydźe 2600 dźěłacźerjow dźěłaſche. Jich Liczba kóždy dźeń pſchibywaſche, niz jenoż ſ dźěłacźerjemi ſe ſwonkownych ſtron, ale też ſ Krimicźawſkimi wobydlerjemi, kotſiž běchu ſo hacž dotal ſ druhim dźěłom ſaběrali. Mſda w Krimicźawſkich fabrikach je ſ dźěła wjele lěpſcha, dyžli w druhich fabrikach, a ſ teho ſo wuſſwětli, kak je pſchiſchło, ſo ſtrajk njeje wuſpěcha měł. Mnoſy ſtrajkowarjo njebudźa w Krimicźawje ſaſo dźěło doſtacź móz, dokelž fabrikantojo tych, kotſiž ſu w ſtrajkowym cźaſu k dźěłu ſwólniwi byli, ſ njeho njepuſchcźa. Duž budźa ſebi někotre ſta ſtrajkowarjow ſwonka Krimicźawa dźěło hladacź dyrbjecź. To budże hižo też teho dla nuſne, dokelž je ſo ſe ſtrajkom Krimicźawſkim fabrikam wjele dźěła ſhubiło.

Hdy budźiſche ſo ſtrajk ſańdźeny tydźeń njeſkóncził, budźichu Krimicźawſzy fabrikantojo 2000 němſkich tkalzow ſ ruſkeje Pólſkeje do dźěła wſali. W Barlinje je ſo komitej ſakoźił, kotryž chże 20,000 Němzam pomozny byćź, kotſiž ſu ſo we wukraju nabyli a bychu ſo rad do Němſkeje wrócźili. S nich by wulka liczba do Krimicźawa pſchiſchła. Rosdźělenje dźěłacźerjow do jenotliwych fabrikow bě hižo ſrjadowane, teho runja bě ſo ſa wobydlenja poſtarało. Hdy budźichu hižo kontrakty podpiſane byłe, njemohło ſo wumyſlicź, do kajkeje nuſy bychu ſtrajkowazy dźěłacźerjo pſchiſchli.

Pruſki krajny ſejm

je ſo ſobotu wotewrił. Trónſka rěcź ſwjeżelazu powjeſcź wopſchijeſche, ſo ſu ſo minjene lěto ſtatne finanzy napſchecźo wſchemu wotczakanju połěpſchiłe. Duž njebudże trjeba, ſtatny dołh ſe 70 milijonowej pożcźonku powjetſchicź, do cźehoż bě lońſchi ſejm hižo ſwolił. Sa twar żelesnizow budźa ſo móz wjetſche ſumy nałożicź, też budże móżno, mſdu żeleſniſkich wothladarjow powyſchicź a wobydleńſke wobſtejnoſcże dźěłacźerjow w ſtatnych dźěłacźeńnjach połěpſchicź. S powodźenjom potrjechene provinzy, woſebje Schleſynſka, dyrbja ſo podpjeracź. S nowym ſakonjom dyrbi ſo ſtrachej powodźenja w ſtronach Sprewje, Wódry a Habole ſadźěwacź. Też nacźiſk ſa twarjenje kanalow knjeżeŕſtwo ſ nowa ſejmej pſcheđpołoži.

Mjes anarchiſtami ſu żyle bjeswinowacźi ludźo ſozialdemokrat Bebel w khěžorſtwowym ſejmje wobkrucźeſche, hdyž ſo tam jeho towaŕſchojo na to hórſchachu, ſo ruſzy tajni poliziſtojo ruſkich anarchiſtow w Pruſkej wobkedźbuja. Sozialdemokrat Haaſe knjeżeŕſtwu porokowaſche, ſo wone ruſkim tajnym poliziſtam pſchi tym połěkuje. Statny ſekretar ſwobodny knjes ſ Richtofen ſozialdemokratam ſnapſchecźiwi, ſo ſo knjeżeŕſtwo ſa to njeſajimuje, wukrajnych revoluzionarow ſchkitacź. Nawopak dyrbi Němſka, kaž wſchě druhe ziviliſowane ſtaty anarchiſtam wobaracź. So bychu ſo ruſzy tajni poliziſtojo pſcherźiwo ſakonjej pſcheſchli, njeje knjeżeŕſtwu ſnate.

Ssrjedu khěžorſtwowy ſejm wo poſtajenju pſchekupſkich ſudow jednaſche. Tele ſudy měłe woſebje wo ſkórźbach pſchekupſkich pomoznikow a pomoznizow rosſudźecź. Sakonjowy nacźiſk ſo ſakonjedawajej komiſiji poruczi.

Město Barlin w pjenjeżnym cźěżnje.

Wudawki města Barlina ſu loni 2 milijonaj hriwnow wjazy wucźinike, dyžli jeho dokhody. K lětu budże njedoſtatk hiſchcże wjele wjetſchi, dokelž dyrbi ſo potom nowa pożcźonka ſadanicź. Barlinſka wyſchnoſcź teho dla ſa nowymi dawkami pyta. Po ſdaczu je wěſte, ſo budże ſo billetowy dawk ſa wſchě dźiwadłowe měſtna, kotrež $1\frac{1}{2}$ hriwny a wjazy płacźa, żadacź. Tola wunoſchk

tehole dawka daloko njedoßahnje. Mjes tym ßo bohaczkojo we wokolnych wßach a městach Barlinjanam ßměja. W blisskim Charlottenburgu, najbohatschim pruskim měsczе, 280 milijonarow bydli, mjes nimi 60 ſ dwěmaj a wjazy milijonami samoženja. Ludźo, kotsiż ſ zyka żanych abo jara mako dawkow placzo, ßu ſ wulkeho dźěla pschiczaharjo, mjes tym so dawkidawarjo ſ wulkimi samoženjemi do pschedměstow wuczahuja, hdźež ßo pschijomnischo bydli.

Sběžk w němskej krótkowjeczornej afriskej koloniji.

Běke wobydleŕstwo w němskej krótkowjeczornej afriskej koloniji je nětkole we wulkim straſche. Wschón hereroski lud je pschecziwo němskemu knjejſtwu postanył, wjele němskich farmow wupuſcził a wurubił a wschitkich běłych wobydlerjow skónzował, kotsiż ßo njejßu ſ czaßom wukhowali. Khěžorstwowy kanzler hrabja Bülow je w khěžorſtwowym ßejmje ßobotu rosprawu podał. Wón ßo bojesche, so ßu sběžkarjo wscho sniczili, schtož je ßo w koloniji sa dźeßacź lět ſ pilnoſczu a wutrajnoſczu dozpiło. Wulki dźěl němskich ßydlerjow je ßwoje samoženje, ßwój ſtatok, ßwój kraj a skót shubił. Wulka je staroſcź wo dóńt běłych wobydlerjow, kotsiż ßu ſe ßwojich farmow (kubkow) do wobtwjerdżenych ſtazijow wuczekli a ßo tam ſe sběžkarſkej pschemozu wo ßmjercź a żiwjenje bědźa. Dźenßa ßo njehodźi prajicź, kelko farmarjow, po dalokim kraju rospjerſcherych, je ſe ßwojimi ßwójbnymi wukhow ſa schkitazymi murjemi ſtazijow namakało. Sběžk je wudyrił, hdyż běchu němſzy ſakitanſzy wojazy k podtłóczenju sběžka Bondelzwatſlich Hottentottow do połodneho dźěla kolonije wuczahnyli, kotryż je wot kraja hereroſkeho sběžka 20 dnjownych marſchow ſdaleny. Stazije w hereroſkim kraju ßu ſ jara małymi wojeŕſkimi wobßadkami wobßadżene. Woßebje ßu Okahandja, Otwinbie a Kariri w najwjetſchim czěßnje. Windhuk ßam, hłowne město němskeje krótkowjeczorneje afriſkeje kolonije, je nanajhórje wohroženy.

K podtłóczenju hereroſkeho sběžka je knjeżeŕſtwo ſa nuſne spósnało, hnydom 1000 muži ſe 6 maſchinſkimi tſělbami a 6 maſchinſkimi kanonami ſe spěſchnje jědźazej łódźu wotpósłacź. K temu trěbne pjenjeżne ßrědki, něhdże 3 milijony hriwnow wuczinjaze, je khěžorſtwowy ßejm ſ wulkej wjetſchinu pſchiſwolił. 500 muži je hižo 20. januara ſ parnej łódźu „Darmſtadt“ ſ Wilhelmshavena wotjeło. 6. februara ßnadź woni do Swakopmunda, pſchiſtawneho města krótkowjeczorneje afriſkeje kolonije, pſchijědu.

Druha wjeſba, ſ 500 dobrowólnikow wobſtejaza, njebudźe do 30. januara abo 6. februara woteńcź móz.

Němſzy wojazy budźa ſ wuſpěchom pſchecziwo Hereram poſtupowacź móz, jeli ſo budźa woni jěſdni. Duż ßu pſchede wſchěm też konje trěbne, kotreż němſke knjeżeŕſtwo hižo w Argentinſkej kupowacź dawa. Kóżdemu wojakej ßo w pſcheréſku 3 konje pſchidźěła.

Mjes tym je ſchiżak (wójnſka łódź) „Habicht“, kotraż njedaloko Kapſkeho Města pſchi brjoſy połodnischeje Afriki pſchebywaſche, do Swakopmunda pſchijěł. Wot tam je ßo ſ jeho mużſtwa 60 muži, ſ maſchinſkimi tſělbami wobrónjenych, po żeleſnizy hacź do Karibiba ſwěriło, hacź runje bě żeleſniza ſ deſchczowymi ſlimkami jara wobſchkodżena. Blisko Karibiba ßo jenoż rospróſchene cźrjódy sběžkarſkich Hererow pokaſowachu. Powjeſcźe ſe ſmutskowneho kraja wobkruczeja, ſo ßu Windhuk, Okahandja a druhe ſtazije we wulkim straſche a ſo ßo ſe sběžkarſkimi cźrjódami nadběhuja. Pódla „Habichta“ je też wójnſka łódź „Wolf“, kotraż pſchi Kamerunſkim brjoſy ſtejeſche, poruczноſcź doſtała, k Swakopmundej dojěcź. S jejnym mużſtwom ma ßo „Habichtowe“ mużſtwo poßylnicź.

Schtwórtk je ſe Swakopmunda dalſchich 29 muži ſ wobßadki „Habichta“ ſ jenej maſchinſkej tſělbu a jenej revolwrowej kanonu do Karibiba pſchijěło. Jena patrouilla je bitwu ſe sběžkarjemi pola Kubaſa měła. Pſchi tym je ßo jedyn podwyſchk ſranił; wjetſcha liczba sběžkarjow je padnyła. Saſtaniſchczowe twarjenja w Obabis a Habis ßu sběžkarjo wupuſczili. S Omaruru je powjeſcź pſchiſchła, ſo sběžkarjo hiſchcze njejßu tamniſchu ſtaziju dobyli.

Sběžkarſzy Hererojo budźa pjecza němſkim wojakam cźeżke dźěło cźinicź. Woni ſ něhdże 65—95,000 duſchow wobſteja a po mjenje pod knjejſtwom wyſchſcheho hłownika Samuela Maharera w Okandźi ſteja. Hererojo ßu ßylni ſróſtni ludźo a maju cźěmnobrunu kożu a cźorne włoßy. Woni ßu ſ wjetſcha ſkotarjo a maju njeßměrnje wulke ſtadła. Němſke knjeżeŕſtwo wobżaruje, ſo jim njeje prjedy brónje ſebrało; nětko ßu woni pſchecźiwnizy, ſ kotrymiż ma ßo khutnje liczicź. Kajkeje pſchiczіny dla ßu ßo Hererojo pſchecźiwo Němzam ſběhnyli, njeje hiſchcze ſnate.

Hereroſki lud běłych hłuboko hidźi. Tale hida ßo ani ſ ſchczenizu, ani ſe ſdźěłanoſczu njeſhubi, tak dołho hacź budźa běli w kraju knjeżicź. Wot teho cźaßa, ſo je ßo kraj pod němſke knjejſtwo ſtajił, je ßo ßwobodnoſcź Hereroſkeho luda jara ſamjeſowała, ſchtoż wón ſ wulkej njeſpokojnoſczu njeße.

Wuczehnjenje Bołharow ſ Mazedonſkeje do połodniſcheje Afriki.

Jendźelſzy agentoja Bołharow w Mazedonſkej namołwjeja, ſo bychu do połodniſcheje Afriki wuczahnyli. Wobydlerjo dweju wßow Bitoliſkeho vilajeta ßu hižo wuczahnyli. Wjednik mazedonſkich sběžkarjow, general Zonczew je dopósnał, ſo wot Jendźelſkeje njeßmědźa mazedonſzy Bołharjo wotczakacź, ſo jich wot turkowſkeho podtłóczenja wumóże. Jeniczka nadźija jenoż ſ Ruſkeje kiwa; Zonczew chze teho dla Peterburg wopytacź.

Ruſka a Japanſka.

Napjatoſcź mjes Ruſkej a Japanſkej je ßo ſměrowała; ßnadź hiſchcze mjes nimaj k měrnemu doroſumjenju dóńdże. Ruſke nowe lěto je zar Mikławſch, hdyż diplomatiſki korps pſchija, japanſkemu póßlanzej prajił, ſo ma twjerdu nadźiju na ſożerżenje měra. Nětko wot Japanſkeje wotwißuje, hacź ßo ſa měr abo wójnu rosßudźi. Hdy by Ruſka na wójnu pſchihotowana njebyła, njeby ßo Japanſka komdźiła, ßo ſe ßwojimi wójſkami do Koreje a Mandźurſkeje walicź. Dokelż pak je Japanſka ßylnoſcź Ruſkej w rańſchej Aſiiſkej ſpósnała, ßo wona ſaßo ſwólniwa pokaſuje, ßo na nękajke waſchnje ſ Ruſkej rosrunacź.

Hacź runje ma ruſke knjeżeŕſtwo wójnſki ſtrach ſa wotſtronjeny, ßo ruſka wojeiſka móz w rańſchej Aſiiſkej njepſcheſtawajzy dale poßylnja. W tu khwilu tam ruſke wójſko ſ najmjeńſcha 240,000 muži liczi. Poßledni cźaß ßu ſchtyri artłleriſke diwiſije ſ europiſkeje Ruſkeje do rańſcheje Aſiſkeje wotjěke. Teho runja ßo njeßměrne hromady provianta po Sibirſkej żeleſnizy k ranju woża, woßebje praženki konſerwy a palenz. Hižo hdyż je ßo admiral Alexejew ſa zarowego naměſtnika w rańſchej Aſiſkej pomjenował, je ßo wobſamkło, ruſke wójſko tam na 300,000 muži poßylnicź. Ruſka by ßo po tajkim w dalokej Aſiſkej też broniła, byrnjež ßo njetrjebała bliſkej wójny ſ Japanſkej bojecź. Wona chze tam na wſchě pſchipady pſchihotowana bycź.

Ssnadź Ruſka mudrje njeczini, ſo nětkole wójnje ſ pucza dźe. Japanſka ßo dale bróni, dawa nowe wójnſke łódże twaricź a ſkaſuje nowe tſělby a kanony. Ruſki ſtatny radźiczel Beſobraſow, wjednik ruſkeje wójnſkeje ſtrony, kotraż je nětko podležała, je pſcheßwědczeny, ſo budźe Japanſka ſa poł lěta ſ nowa ſ wójnu hroſycź. W Korejſkej ßnadź hižo nětkole njeměry wudyrja. Korejſke wobydleŕſtwo je wukrajanam njepſchecźelſzy ſmyßlene. Tamniſche nowiny radźa, wſchitkich wukrajanow moricź. K ſakitanju póßlanzow w korejſkim hłownym měſcze Söulu ßu teho dla ruſzy, franzowſzy, němſzy a amerikanſzy wojazy pſchicźahnyli. Nětcźiſche wobſtejnoſcze w Korejſkej ßu w tu khwilu tym jara podobne, kotreż pſchi boxerſkim sběžku w Peckingu knjeżach.

W khěžorſkim hrodże w Söulu ßo najwjetſche bjeskњejſtwo rosſcherja. Sskużobnizy a wojazy cźekaju, hacź runje ßo to ſe ßmjertnym khoſtanjom khoſta. Ruſki póßlanz Pawlow khěžorej radźi, ſo by ßo na jenu ruſku łódź wukhował. Khěžor pak ruſkemu póßlanzej njewěri.

Puſtopljas.

(Powjedańczko ſ ruſkeho żiwjenja.)

(Skónczenje.)

Mawrutka ßo roshněwa, hdyż tuto dźěczatko wuhlada. Wołaſche na njo:

„Schto ty chzeſch? Cźeho dla pſchińdźeſch dźenßa, na hodownicźzy? Ty tola wěſch, ſo je wam ſakaſane, dźenßa po proſchenju khodźicź!

Tola dźěczo ſhladuje a hlada ſe ßwojimaj wulkimaj, ßłódkimaj wocźomaj na nju proſcho.

Holza ſakhadża na njo:

„Nó, ßy ßnadź ty pſchilěpjene? Měj ßo ſ procha!“

Ale dźěczo hlada njehibicze a hlada dale proſcho na Mawru.

Wona ſtorczi jo ſ proha a woła:

„Prjecz ſ tobu, ty ſjědźene dźěczo! Won do hrjebje pſchi drósy ſ tobu!“

A wona woſtaji jo ſtejo a khwata won ſe ßwojej draſtu; w jeje duſchi je zyle měrno, nima žanych porokow ßwědomja; wſchako ßu hłódnym ßußodam prajili, ſo njeßmědźa dźenßa pſchińcź, dźenßa hodowny wjeczor chzedźa ras jich ſe ſchije měcź. Schto měko jej tuto dźěcźiſko na ſchiju léſcź.

Mawra na pſchatr pſchiſchedſchi ſary ßwoje drohotne wězy w cźmowym kucźe pod woklepami, a hdyž, ßwoje dźěko ſcźiniwſchi, chzyſche domoj hicź, wuhlada dźěczo ſe ßłódkimaj, wulkimaj woczomaj w bróžnych wrotach ſtejo.

* * *

Mawrutka ßo rosſłobi.

„Ty leſtny łažako“, woła na dźěczo, „ty khodźiſch ſa mnu, ſo mohło mi moju draſtu pokradnyćź! Ja chzu cźe wucźicź, ty njedocźinko!“

A wona ſhrabny ſe ſłobami cźežke zyppy a cźepjeſche ſ nimi ſa nim. Zyppy běchu jara cźežke, a budźichu-li dźěczo trjechiłe, budźiſche jo ſawěſcźe ſaraſyła, ale Bóh to njepſchiba, a Mawra praßny nimo, to rosſłobi ju hiſchcźe bóle, a wona běžeſche na dźěczo a chzyſche jo ſe ßwojimaj rukomaj nabicź. Ale dźěczo cźekny ſa bróžnju a Mawra njemóžeſche jo namakacź, běſche, jako budźiſche jo ſemja póžrjeła; wona pak dyrbjeſche bórſy pſcheſtacź ſpodźiwne dźěczo pytacź, dokelž dźěd móžeſche kóždy wokomik ſ lěßa domoj pſchińcź. Mawra wróczi ßo potajkim do khěžki, ale jej bě tak ſpodźiwnje cźežko we wutrobje, wulki ſtrach ju wobja, jej běſche, jako by wulka ſrudoba na nju cźakała, abo jako by něſchto ſle ſa njeju ſ móznymi krocźelemi běžało. A bóle khwataſche a ſtyſknjſcho jej bywaſche, lědma móže dychacź, ſtrach ju daji ſa krk, tu wuhlada, ſo tam něchtó pſched khěžku na ławzy ßedźi.

Mawrutka wuſtróža ßo jara; woſta ſtejo a hlada ßlědźo na ławku: ßnadź je to ſaßo tamne dźěczo ſ wulkimaj, dźiwnje błyſchcźitymaj woczomaj?

Holza ſ bowom wody dźe w tym wokomiku nimo Mawry a ßo dźiwajo praſcha ßo jeje:

„Nó, Mawrutka, ſchto ty tak ſtejiſch, kaž pſchimjerſnjena? Ssy ßnadź ßebi nohu pſchеſtupiła?“

Mawrutka tſchaße ſ hłowu a rjekny:

„Poßłuchaj, njewidźiſch ty tamle pſched naſchej khěžku někoho na ławzy ßedźo?“

Ta wotmolwi:

„Pſched khěžku njewidźu nikoho, ale wo jſtwje we woknje ßedźi něchtó.“

„A ſchtó dha ßedźi pola naß wo jſtwje we woknje?“

„Nó, twój dźěd Fedoś tam ßedźi ...“

„Ty drje ßy woßlepiła, njewidźiſch dha ty nikoho dale, khiba jeho?“

„Ně ... Koho dha chzyła też widźecź? Widźu zyle jaßnje jeno twojeho dźěda Fedoßa, wón ßedźi ruzy ſtyknywſchi we woknje a ſda ßo na někoho cźakacź ... ſrudny ma napohlad. Wón drje je khory?“

„Ach ſchto, niczo jemu njeje“, rjekny Mawrutka, „ale njewidźiſch ty dźěczo ſ njenaturſzy wulkimaj woczomaj?“

„Dźěczo ſ wulkimaj a jara rjanymaj woczomaj khodźeſche zyły dźeń hacź do nětka po wßy wokoło, a nětkole je ßo ſhubiło.“

Mawrutka powjedaſche jej, ſo bě jo runje w bróžni ſetkała a ſo je na nju pſchihladowało, hdyž je na ßwoju łaŕowu draſtu pod ßłomu khowała.

„Sawěſcźe“, pſchiſtaji wona, „je to dźěcźiſko nětkole runje na tym, te wězy ſwucźahowacź a wotnjeſcź. Dyrbju tam ſpěſchnje doběžecź a pohladacź, ſchto ßo na pſchatru cźini.“

„Haj, to dyrbiſch ty hnydom ſcźinicź!“ wotmolwi holza ſ bowom a woteńdźe domoj.

Mawrutka pak cźujeſche, ſo ßebi njewěri hnydom na pſchatr wróczo hicź. Radſcho chzyſche do khěžki hicź a ſ dźědom ßo wadźicź.

Fedoś ßo jeje wopraſcha pſchi ſaſtupjenju:

„Ty chzeſch potajkim ßwoju wolu wuwjeſcź? Bjeŕ ßo na kedźbu, Mawra, ſo ßo pſchi tym njeſtanje žane njeſboże.“

„Ja to chzu, a nichtó mje wot teho njewottraſchi, najmjenje ty.“

„S mozu cźe njebudźe nichtó wotdźeržowacź ... to trjeba njeje ... to ßo njeßmě cźinicź ... Njemóžeſch-li hinak, dźi ... ale praj mi, ſchto ßo tebi na tym tak jara ſpodoba. Bjeŕ ßo na kedźbu we wobkhadźe ſ młodymi mużſkimi!“

„Krakaj jeno! Krakaj ßo dybawy, ſtary rapako! Njeboju ßo nikoho, ßym młoda a ßylna! Jěſcź a picź budźemy a ßo wjeßelicź. Tſi ßwinje a tucźny wół, ßłódke jědźe a ſawarjeny ßad tam budźe ...“

„A potom budźa mużſzy pjeni, budźa hanicź a budźa ßo bicź, haj, budźa ßo ßamo ſabicź chzycź ...“

„Tebi ßnadź je ßamo ßwini žel?“

„Mi je ßamo wrobla žel, też jeho hłójcźka ßłużi wyſchſchim ſaměram.“

„Schto, też wroblaza hłójcźka?“

„To ßo wě!“

„Wroblaza hłójcźka ma ßłużicź wyſchſchim ſaměram?“

„To ßo wě!“

„Phi!“

A Mawra wupluny do wyßoka.

Dźěd ßo praſcha:

„Cźeho dla ty plunjeſch?“

„Na twoje ßłowa pluwam!“

„Nó, na moje ßłowa wſchak ßměſch pluwacź — tola njehań Boha!“

„Teho njetrjebam.“

„Tak, tak!“

„Nó, ja tebi njeroſymju, nochzu tebi roſymjecź.“

„Ty nochzeſch roſymjecź, ſo dyrbiſch ty Bohu ßłużicź a ſa njeho dźěłacź?“

„Ně!“

„Ty budźeſch ſa Boha dźěłacź. Niz wſchitzy dźěłaja a ßłuża jemu po ßwojej woli — wón pak nuſuje jich — a woni dyrbja! Też ty ßo jemu podaſch!“

Mawra ßo ſ hněwom ſahanja a ſawoła:

„Doſcź, doſcź twojeje mudroſcźe, dźědo Fedoßo, cźłowjek pytnje, ſo ßy ty woprawdźe wrótny!“

Dźěd na nju pohladny a wotmolwi:

„Bóh njech cźe pſchewodźa, ty duchapołna!“ a wón ſchwikny ßo na plozu, ſo by ßo do měra podał. Mawra wſa latarnju, kiž pſchi khachlach ſtejeſche, a khwataſche na pſchatr, ſo by ßo ßwoju pychu woblekła.

Na pſchatru bu ſa tón cźaß doſpołnje cźma; ſe wſchěch bokow ſobywaſche ßo ſtrach na Mawrutku, wona cźujeſche, kak ju ſtrach da ramjeni pſchima, potom dźerżeſche ju ſaßo ſa noſy, tak ſo ani krocźele poſtupicź njemóžeſche. Stróżenje ju ſaja. „To ßo wſchitko ſhubi“, myßleſche ßebi wona, „hdyž jeno ßebi ßwězu ſaßwěcźu.“ Wona mórny ſe ſapałkom — něſchto ſlecźa jej nimo ßameho woblicza a ſjědźe jej po lizu. Wona ſaßwěcźi ßebi ßwěcźku w latarni, a dóńdźe do kuta, ſo by wucźahnyła łaŕowu draſtu, kotraž bě pod ßłomu ſkhowana. — Ale lědma ßo ſhibny, ſo by woklep do boka ßunyła, tu wulecźa na nju ptak, potom druhi, tſecźi. Wſchitke cźikotachu a cźinjachu tak, kaž bychu Mawrutku chzyłe wottraſchicź wot jeje ſamyßła.

Wona ßo wobhladuje a widźi, ſo ßu to lute wrobłe, kiž na woklepi ßedźa a nětkole ſ błyſchcźatymaj woczomaj na nju hladaju.

„Ach ſchto, chzu draſtu ſpěſchnje ſwucźahacź a potom wotběhnu!“ myßli ßebi Mawrutka a ſapocźa woklepje na bok mjetacź, a wokoło njeje cźikotaju a ſchcźekotaju ſtrachocźiwje wrobłe a łětaju jej dale huſcźiſcho wokoło rukow, kaž bychu chzyłe Mawri ſadźěwacź, ſo njeby draſtu brała. Holza ßo na to jara rosſłobi, popadnje jeneho ſ wroblow a wottorhnje jemu ſe ſłobami hłójcźku. „Prjecź ſ tobu!“ wona woła, „ty mje dale njeßměſch mylicź, ty njekniczomny ptacźko ty!“ W ßwojim hněwje njebě pytła, ſo bě latarnju powaliła; ßwěcźka bě wulecźała a ſa wokomik ſtejeſche wſchitke żito w płomjenjach a pſched njeju ſteji na dobo bjes teho, ſo by wona wjedźała, ſ wotkel bě pſchiſchło, proſcheŕſke dźěczo ſ wulkimaj, ßłódkimaj, tak dźiwnje ßo błyſchcźatymaj woczomaj, a ſ jeho lilijoczíſteho cźoła roni ßo jemu krej.

Mawra pak cźěrjeſche, wſcha pſcheſtróżana, ſ bróžnje won a woheń praſkotaſche ſa njeju dźiwi a njeſkludźomny a ſniczi ſa jenu jenitku hodźinu wſchitko, ſ cźimž ßo žiwjachmy a na cźoż běchmy tak hordźi byli ... Nětkole ßo nam wjedźeſche hórje, dyžli naſchim khudym hłodutradazym ßußodam, dokelž běchmy pſchißadźili niz jeno ßwój khleb, ale też ßwoje bydło. Nětkole dyrbjachmy hicź k tamnym, kotrychž w ßwojej nadutoſczi tak maliczźy wobdarowachmy, a dyrbjachmy jich proßycź, ſo bychu naß hacź do naléźa pſchi ßebi ſdźerželi.

Dźěd Fedoś bě ßo pſchi wohnju ßurowje wopalił, njemóžeſche

se ßwojeho bolostneho lěhwa ženje wjazy stanyć, ale tola by po tym kaž prjedy druhim rěčał:

„To ničžo njewadźi, schtožkuli Bóh sćele, je dobre. Hdyž ßebi myßlachmy, so ßmy lubuschzy Boži, nochzychmy w ßwojej hordosći do teho pschińć, so chze naß Bóh jeno pruhowacź se ßwojej dobrotu, my błasni jeje njewužitnje trjebachmy, a teho dla naß Bóh khostasche, so by naß saßo dowjedł na pucź sbóžnosće. Wschitko je dobre a rjane, schtož Bóh sćele, jeho mjeno budź khwalene wot wěčznosće do wěčznosće!“ Stary Jedos khwalesche a ßławjesche Božu dobrocźiwosćź hacź do ßwojeho poßlednjeho sdychnjenja, runjeź mějesche wopalenych ranow dla njeßměrnje mnoho cźerpjecź. Schtó je tamne dźěćźo se ßłódkimaj, wulkimaj błyschćatymaj wocźomaj było, njejßmy ženje shonili, pschetoż wosta s teho dnja shubjene; něktśi měnjachu, so bě to małe Boże dźěćźatko było, kotrež bě ßo Pustopljaßnjenjam Boži dźeń sjewiło, so by jich wutrobu pruhowało.

Nó, njech je to kaźkuli, ale proschaze dźěćźo je pschezo „poßoł Boži“, kotrehoż mamy s wupscheśtrjenymaj rukomaj se ßmilnej ruku pschiwsacź ... Tak by dźěd Jedos prajił ... A ja pschistajam: „Wy wschitzy, kotśiž sće so mnu w tymle nóznym wucźeknischcźu shromadźeni, dawajće kedźbu, strażujće, kaž je Khrystuß, nasch Sbóžnik, prajił, pschetoż wy wschitzy móżece wschědnje tajkehole póßła Boźeho na ßwojich pucźach setkacź.“

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Něchtóžkuli je nasch list do boka położił a — posabył, so bychu nětko hischće se schćedriwej ruku ßahnyli a wjeßele ßwój nowolětny dar dali. Ssmy lětßa wjazy nasskładowali dyžli loni a hischće wjazy hacź prjedawsche lěta — ale daloko niz telko, kaž chzychmy. Nó, ale něschto wschak ßo hodźi hischće sćinicź. Pschichodnu ßobotu budźemy poßledni krócź kwittowacź a teź pjenjes wotedamy. A potom sa tydźeń pschińdźemy s rosprawu. Hacź dotal mam tu 341 (366) darow, a 1070 hr. 69 np.

S **Budyschina.** (Nahła ßmjercź.) Njedźelu w nozy je dróźkarja Hüttiga w hródźi hosćenza „Mnichowskeho dwora“ jeho kóń straschnje do hłowy kopnył. Cźežkofranjeny je bórsy po tym w měschćańskej hojeźni, hdźež běchu jeho donjeßli, wumrjeł.

S **Budyschina.** Wot pruskeje strony ßem ßo nětko nowa żelesniza se Shorjelza hacź do Kschischowa twari. Tuta nowa żelesniza pucź sa Wósborcźansku wokolnosćź do Shorjelza jara krótki a pschihódny cźini, tak so budźetaj Lubij a Budyschin s tym schkodowacź, dokelž budźe wjele wobkhada ßo wot tuteju městow precź do Shorjelza wodźicź. — Jara nusne by było, hdy by nětko nasch saksi ßejm wobsamknył, so by ßo w najbliżschim cźaßu żelesniza wot Rakez hacź k pruśko-saksim mjesam natwarika, dha by potom wobkhad parschonow a tworow s Wojerez do Budyschina schoł, a schtož ßo pola Wósborka a Lubija schkoduje, to by ßo tu s poknóznych stron sa Budyschin wurunało.

— Wußkłuženi wojazy wójnsku ordru abo paßowu notizu w cźaßu wot 1. hacź do 15. měrza dostanu a maja, jeli so tón cźaß njejßu doma, jenej woßobje w domje porucźicź, wójnsku ordru abo paßowu notizu pschewsacź. Schtóž sa tón cźaß wójnsku ordru abo paßowu notizu dostał njeje, ma to hnydom Budyskej wojeńskej pschipowjedźeńi k wjedźenju dacź.

— Sańdźenu ßobotu dopołdnja je ßo něhduschi żiwnosćeŕ Nowak, kotryž poßlednje lěta w Radworju bydlesche, na kamjeńtnej haßy s Bożej ruczku sajał a hnydom wumrjeł.

— (Woheń.) Wojeńskeho invalidu a prjedawscheho dwórnischcźoweho portiera Meißnera ßu sajeli, dokelž ßo na njeho hrěscha, so je wón pónd̆żelu w nozy wokoło ½1 hodźiny w jenej hosćowskej stwje hosćenza lawa woheń saparał. Jedyn polizist ßo wohnja na sboże s cźaßom dohlada, tak samożesche ßo potkócźicź, prjedy hacź ßo wjetscha schkoda naczini. Meißner je w tej stwje dlějschi cźaß bydlił.

S **Radworja.** Najrjeńsche sacźischcźe, najkraßnische dopomnjenki ßmy ßebi pónd̆żelu s Radworja wotnjeßli. Radworska »Meja« je towarstwo w Sserbach, so jemu s cźežka hdźe nadeńdźesch runjecźa; s tajkim wulkim a móznym sapalom, s tajkim hobrskim wótcźinskim saho rjenjom wone skutkuje. Tola pscheńdźmy k wěży ßamej! — Ssněha ßo ßypasche dosćź nadosćź, hdyž do wěży dorasychmy. Mnohich bě tónle ßněh hižo wottraschił a wostachu doma. Schkoda! Schtóž je trochu móhł a njeje pónd̆żelu do Radworja schoł, je ßebi schkodu, wulku schkodu sćinił. Tak rjenje hrajachu! 27 hrajerjow a hrajerkow bě saměsćenych, drasty a brónjenja běchu w Draždźanach wuběrane a sa drohe pjenjesy s tam skasane byle. Najwěrnischo chzyschе »Meja« kraßnu rjekowsku hru Jakuba Cźischinskeho „Na Hrodźišću“ podacź. A sprawne ßerbske hłowy te nahłowniki kryjachu sastarske, nutrnje sacźepowachu wutroby pod starożitnym brónjenjom. Wschitko běchu cźi dobri ludźo srosumili, a kak woni s zykej duschu sacźuwachu!... To běchu Sserbjo! Aj, wulka móz w naschim ludu hischće teźi, hdyž tajkele kraßne postawy ßo hodźa s njeho tworicź! A tónle nasch ßerbski narod by měł sahinyć!... Nimowólnje nasche ßerbske ßebjewědomje w naschich duschach, w naschich wutrobach rosće, móznje rosće, hdyž widźimy, kajka sprawna, sjawna ßerbskosćź je s domom hischće w ßerbskej Łužizy! Haj, kak shrě ßo nam w duschach, hdyž wustupi Wjelcßław! Sa tule jeniczku rjekowsku postawu, kotruž nam stajichu, bych Waß swobjimał, lubi Radwórćenjo! W tym młodźenzu khroblym bě lóźda żiłka ßerbowska, wón bě słota duscha! A kak Brónmilej ßapaschtej wocźi! Teź muż, zyły muż! W lubosnym, wobkuślazym wěnzu pak pschistupichu knjeźny! Kak jim to ßkuschesche! Drasta bě jim kaž słata, a tak wěsće wustupowachu, jaßnje, srosumliwje do poßlednjeje słóźki kóźdemu srosumichmy ßkowu. Zyła cźrjódka bě naß s Budyschina pschitomnych — njedźiwajzy na ßněh, byrnjeź ßo bóle ßał: ale nichtó s naß ßo njeje kał. Mjes najkraßnische wokomiki, kotrychž ßmy dołhi cźaß wužili, liczimy tele hodźinki ßerbskeje, ach tak w połnym wusnamje ßkowa ßerbskeje sabawy! Sabawa to běsche, běsche to pobożnosćź ... Schtóž je spěwarja Saboja ßłyschał spěwacź nutrnje, rjekuje: masch prawje! Kak wustojnje radźi ßo sjěźdźowanje, tajka cźežka, njeßnadna wěc! Ale wscho ßo wubjernje poda, dokelž duch wótcźinskeje luboscźe ßo snoschowasche nad shromadźisnu. Teje praweje rysy ßerbskeje myßle, kiž woporow ßo njeboji a w kotrejž je hischće kapka starych ßerbskich rjekow a rjekowkow ßerbskeje krjewje! Wurjadnje radźena bě w tym duchu teź poßlednja szena, hdźež wustupichu měschnizy pschi wopornischcźu! Móżne pschihłoßowanje po kóźdym jednanju a poboźna cźischina pak pschi wschěm hracźu njech ßwědcźi wschěm — kak wubjerna bě hra »Meje«. Bóh ju žohnuj, a jeje ducha w naß wschitkich sapał! Bóh Wam wschěm, lubi ludźo, sapłacź, a wjele lět Wam wobradź. Hdyž budźecźe saßo naß proßyć — my sawěscźe pschińdźemy. — Psched dźiwadłom porěcźa k. kaplan Andrizki, mjes dźiwadłom pscheczita ßo, se sapalom pschijaty list Cźischinskeho.

S **Malescheź.** Pónd̆żelu wjecźor ½8 hodźin je ßo stare domske żiwnoscźerja Jana Bohuwěra Ssykory wotpaliło. S pomozu tudomneje dobrowólneje wohnjoweje wobory a Plußnikecźanskeje knjeźeje ßykawy ßo płomjenja poddußychu. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Se Sylóska. Se ßłómu kryta khěża murjerja Israela je ßo sańdźenu ßobotu wjecźor wokoło 8 hodźin sapaliła. Sa ¾ hodźiny ßo poradźi, woheń poddußycź. Naczinjena schkoda je khětro wulka.

S **Wjeleczina.** W naschej woßadźe je ßo sańdźene lěto narodźiło 178 dźěcźi, wumrjeło je 111 woßobow, wěrowanjow bě 51, spowjednych ludźi 3860.

S **Nakez.** Tudomne 3. statne wucźeńske městno ma ßo s nowa wobßadźicź. Żadacźelju dyrbja k zyrkwinej ßłużbje woprawnjeni bycź.

S **Kamjenza.** Wojak Amberg s pěscheho regimenta cźo. 178 je ßebi wutoru popołdnju se ßwojeje tśełby kulku do hłowy tśełił. Hischće żiweho jeho do garnisonskeho lazareta dowjesechu. Wón je ßebi żiwjenje wsał, dokelž je ßo pjecźa khostanja bojał.

Cźežke paduschstwa staj w naschim měsće dwaj hólzaj, 13lětny Pawoł Klug a 11lětny Max Richter skucźikoj. W jenej rěźarni mjaßo a kołbaßy a 32 hriwnow pjenjes kradnyschtaj. Ssamo kołbjenzy njedocźinkaj wurubischtaj. S jeneje konditornje hnydom někotre zyłe tykanzy wotnjeßeschtaj. Jedyn schokoladowy automat rosbischtaj a wuprósdnischtaj. Dale ßo do samkujenych stwow jeneho hosćenza dobuschtaj a tam schaty, 36 hriwnow hódne, kradnyschtaj. Hdyž njedocźinkaj teź w Jěžowje a Cźornjowje pjenjesy kradnyschtaj, jeju lepichu.

S **Kamjenza.** Strajk tudomnych horncźerjow je ßo skóncził. Horncźeńszy pomozniży saßo sa tu ßamu msdu dźěkaju, kaž prjedy.

S **Kulowa.** Nasche ßerbske spěwarske towarstwo, kotreź bě ßo w naléczu rospuschcźiło, je ßo k nowemu żiwjenju sbudźiło. Njedźelu 24. januara wone w Braunerez hosćenzu dźiwadłowe pschedstajenje wuwjedźe. Jejny pschedßyda, knjes Miklawsch Wjazko, je k temu Moserowu wjeßelohru „Sałożeńśki ßwjedźeń“ do ßerbscheźiny pscheložił. Njech nasche s nowa sałożene towarstwo hischće prawje wjele tajkich sałożeńskich ßwjedźenjow ßwjecźi! Hdyž jeho ßobustawy ßamo sa njo s tajkej pilnosćźu a rasnosćźu dźěkaju, kaž knjes Wjazko, je nam to s wjeßelazym rukowanjom, so budźe Kulowske ßerbske spěwarske

towarſtwo, kotreż bě jenoż na ſdacże woczichko, w pſchichodże ſ womkodżenej mozu kżěcź a pſchiběracź.

S **Klětneho.** Dokelž je ßo naſch wulki ſwón hižo pſched lětami napukнył, je ßo wobſamkło, 3 nowe ſwony w lijeŕni Franza Schillinga w Apoldże lecź dacź. Nowe ſwony běchn w měrzu dokonjene. — S dobroczіwoſczu a wulkotnej darniwoſczu Jamuowſkeho knjeſa ſ Jena je móżno, naſchu zyrkej w lěcże pſchetwaricź a porjeńſchicź. Schtož je dodżerżało, ma ßo wuporjedżicź a ponowicź. Zyła zyrkej ßo ſ nowa rjenje wumoluje; byrgle maju ßo wuczіſczіcź a wudoſpołnicź atd. Ssnadno też pſchi tym tepjenje do zyrkwje doſtanjemy, ſchtož by wulzy jara witane było.

Se Shorjelza. Straſchny ſapaleŕ, kotryż je w Rěczizy a wokolnoſczi wobydleŕſtwo traſchił, je ßo Mużakowſkemu hamtſkemu ßudniſtwu ßam ſtajił. Wón je ßo wuſnał, ſo je jenoż teho dla woheń ſakożował, ſo by dobrowólnym wohnjowym woboram dżěłacź dawał. Słóſtniſki cżłowjek ma w Neutuchebaudże żonu, tola ſ njej hižo dlějſchi cżaß wjazy hromadże njebydli. Na poßled je wón jako krawſki pomoznik w Rěczizy dżěłał.

Se **Shorjelza.** Saßowuſwolenje dotalneho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Wenzela w Girbigsdorfje njeje knjeżeŕſtwo wobkrucźiło. Wenzel bě ßo pſchi poßlednich wólbach do khěżorſtwoweho ßejma ſa kandidata ßwobodomyßlneje ſtrony poſtajicź dał a ßo też pſchi poßlednich wólbach do prnſkeho krajneho ßejma żiwje wobdżělił.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) 17lětna Klara Wagnerez ſ Wojerez, pola twarſkeho miſchtra Müllera w Njedżichowje ßłużaza, bě, kaž hižo woſpjet, ſaßo ras bjes dowolnoſcże na reje ſchła a ßo hakle rano domoj wróczіła. Teho dla běchu ju ſ poknym prawom naßwarili. Schto Klara ſ hněwom cżinjeſche? Wona w runej měrje do hródże běżeſche a tam na jene cżelo ßwoje ſkoby wutſchaßy. S tołkacżom wona do cżelecża dyri a jemu 15 zentimetrow dołhu ranu na khribjecże narasy. Skótnemu lěkarjej ßo lědma poradżi, wbohemu ſkoczecżu żiwjenje ſdżerżecź. Wojerowſki kawniſki ßud bě ſkotowu krjudowarku k jaſtwu na 2 njedżeli ſaßudźił. Statnemu rěcżnikej ßo to pſchemałe khoſtanje bycź ſdaſche, cżehož dla bě ßo pſchecźiwo wußudej powołał. Też khoſtanſki ßud holzynu ßurowoſcź ſ wótrymi ßłowami ſaßudżowaſche, tola jejne khoſtanje njepocżeżi, hacź runje bě ßo wona też hižo ras pſchekſchiwjenja dla khoſtała.

S **Lutow.** S wulkej wěſtoſczu je tudomny nózny ſtražnik Markuß ßwoju bliſku ßmjercź do prědka widżał. Sswoju ßłużbu hacź do wutory rano ſaſtarawſchi, wón k cżěłowej żonje dżěſche a jej porucźi, ſo by bórſy k njemu pſchiſchła, dokelž wumrje. Poł hodżiny poſdżiſcho bě Markuß woprawdże wumrjeł. Ssobotu bě ßo wón hiſchcże ſe ßwojej dżowku w Słym Komorowje roſżohnował a wo wſchěm, ſchtož jeho ßmjercź naſtupaſche, wopomnił.

S **Khocżebuſa.** Sańdżenu ßobotu rano je tworowy cżah, ſ Khocżebuſa do Zarowa jědżazy, na pſchejeżdże pſches Borſchcżanſki ſchoßez wós wikowarja P. Lowki ſ Lubnjowa pſchejeł. Jedyn kóń bu morjeny, druhi woſta njeſranjeny. Ludźo, kotſiž we wosu ßedżachu, njejßu na ſboże do ſchkody pſchiſchli. Też wós, kotryż ßo ſ cżahom do ſady ſtorcźi, je zyły woſtał; khiba ſo ſtaj ßo wojo a worcźik ſłamałoj.

Přilopk.

* (Dżěſcźi ßo ſpalikej.) Na Luiſynej dróſy w Draždżanach bě w jenym wobydlenju ſadnjeje khěże w kuchini ſchtwórtk na njeſnate waſchnje woheń wudyrił. Hdyż ßo jeho domowi wobydlerjo dohladachu a ßo do wobydlenja dobuchu, dwě holzy, 4 a 5 lět ſtarej, namakachu, ſ kotrejuż bě ſtarſcha po zyłym cżěle wopalena a hižo morwa, mjes tym ſo bě druha teho runja cżeżko wopalena, tola hiſchcże żiwa. Jara dwělne je, hacź budże ßo jej móz żiwjenje ſakhowacź. Dżěcżo ßu do diakonyßynſkeho wuſtawa donjeßli.

* Żałoßne njeſboże je ßo w młynje w Stürzy pola Noweho Měſta ſtało. Wóßomlětnu dżowku młynka Michaela bě jejna macź do młynży k nanej póßłała. Nan pak bě pſchipadnje na khwilku ſ młyna ſtupił. Hdyż ßo wón wróczі, wón żałoßne wohlada. Dżěcżo bě ßo najſkerje ſe ſchórzuchom do jeneje ßo wjercźazeje wale ſaſchmatało a bě ßo ſ njej ſhrabło a wokoło mjetało. Scżěny w młynży běchn ſ krwju a kuſkami moſhow wobkluſkane. Hdyż ßo grat ſaſtaji a ßo cżěło wucżeże, běchu ſtawy a nop żałoßnje roſrażene. Dżěcżo bě hnydom wumrjeło.

* Wo mandżelſkim ſkandalu żony wyſchſcheho leutnanta Krohna w Pirnje ßo wſchelake ßebi napſcheczo rěcżaze powjeſcże roſſchěrjeja. Sjebany mandżelſki je ßo pjecża w lěżu pola Graupy ſ wóßom lentnantami, kotſiž ßu ſ jeho żonu njecżeßny wobkhad měli, tſělał a jich wſchitkich ſranił. Pſchi woßmym duellu je ßo jemu wucho ſraniło. Tak bórſy hacź budże wone ſahojene, budże wón dżewjateho leutnanta pſched piſtoliju żadacź. Někotſi leutnantojo ßu ßo tak cżeżko ſranili, ſo dyrbja ßo w Pirnaſkim lazarecże hojicź dacź. Jedyn ſ nich bě tam pjecża wumrjeł; tale powjeſcź je pak ßo jako njewěrna wupokaſała. Njeßwěrna żona wyſchſcheho leutnanta Krohna, kotraż je ßo pſched 3 lětami ſ nim woženiła, je pjecża hižo někotre njedżele po ßwojim kwaßu někotrych avantażeurow a khorhojnikow do ßwojich ßycżow wabiła. Wo jejnej njeßwěrnoſczi je jejny muż hakle ſhonił, hdyż wona pſched krótkim na wopycże pola jeho ſtarſcheju w Lübeku pſchebywaſche. Wot tam je ju jejny nan, mediziniſki radżicźel dr. W. w Pirnje, k pſchiwuſnym do Barlina pſchiwjeſł, mjes tym ſo jejne dżěcżo pola dżěda a wowki w Lübeku woſta. Wyſchſchi leutnant Krohn, kotryż bě k ßwojej 25lětnej, ſ zyła niz rjanej żonje pokne dowěrjenje měł, je pſchecźiwo njej hnydom ſkórżbu dla dżělenja mandżelſtwa podał. Wón je wuſtojny a woblubowany offizěr a ßo powſchitkownje wobżaruje. Offizěrojo, kotſiž ßu pod pſchikrywom towarſchowſtwa a pſchecźelſtwa jeho ſ jeho njedoſtojnej żonu jebali, ßo wſchudże ſaßudżeja.

* (Żonu ſadajił.) W Volkmarsdorfje pola Lipſka ßu dżěłacźerja Limperta ſajeli. Wón je pjecża ßwoju żonu, ſ kotrejž bě w njeſbożownym mandżelſtwje żiwy, wobwěßnył. S woprědka ßo ſdaſche, ſo je ßebi żona ßama żiwjenje wſała. Nětko pak ma poliżija ſa to, ſo je ju jejny muż morił.

* Wjele dżěłacźerjow bjes dżěła je w tu khwilu w Lipſku. Shromadżiſna, na kotrejž bě wjazy dyżli 2000 tajkich dżěłacźerjow pſchitomnych, je wobſamkła, měſchcźanſku radu napominacź, ſo by jich do měſchcźanſkeho dżěła wſała a jim tam ſwuczenu mſdu płacźiła.

* 5000 hriwnow pſchekſchiwiwſchi bě jedyn pſchekupſki wucżobnik w Düſſeldorfu cżekнył. Pachołk bě te pjenjeſy na jenu póſtku pokaſanku ſ pósta pſchinjeſcź dyrbjał. Młodoſtneho pſcheſtupnika ßu pjecża w Amſterdamje ſajeli.

* Falſchowanje ſtohriwnowſkich papjerow ßu ßo tele dny w Barlinje nadeſchłe. Wone ßu tak derje podražowane, ſo je ßamo ſwuczeni kontrolſzy ſaſtojnizy ſ woprědka njejßu ſpóſnali. Falſchowane papjery maju ſnamjo D ſe wſchelakimi liczbnikami. Wono ßo pjecża wo jara wulke ſumy jedna. Każ ßo ſda, ßu ßo falſchowanki we wukraju dżěłale.

* Żuſe ſuby pózrjewſchi bě ßebi je wuſchiwał Kolbe we wokrjeßnej hojeŕni w Zwikowje ſ operaziju wucżahnycź dał. Bórſy po tym je wón wumrjeł.

* Sſkławny ſpěchował pczołaŕſtwa, pólſki farał na wotpocżinku, dr. Dżierſon w Lowkowizach, je 16. januara ßwój wóßombżeßacźletny pczołaŕſki jubilej ßwjecził a ſ dobom 93. lěto żiwjenja dokonjał.

* Hižo ſaßo je ßo jedyn arzywójwoda roſßudźił, ßo ßwojeho arzywójwodſkeho titula wotrjez, ſo mohł ßo ſ jenej njeſemjanku woženicź. Arzywójwoda Ferdinand Khorla, wnuk awſtriſkeho khěżora, chże ßo ſ dżowku mathematiſkeho profeſſora Czubera woženicź a teho dla ßwoju arzywójwodſku doſtojnoſcź ſłoži.

* (Kondukteurojo jako mordarjo.) W Schcźigru w ruſkej Pólſkej ßu kondukteurow ludżazeho cżaha, kotſiž tam ßrjedu rano pſchijeżdżechu, ſajeli. Kondukteurojo běchu jenu holzu, kotruż běchu bjes jěſdneho billeta nadeſchli, do próſdneho wosa tykli, ju tam wumozowali a ju potom ſ wosa na żeleſnizu cźißli, hdyż morwa leżo woſta. Kondukteurojo chżychu ſ tym ſdacże ſbudżicź, ſo je ßo holza ſ cżahom pſchejeła a morika. Jedyn pucżował pak, kotryż bě widżał, kak běchu holzu won cźißli, to woſjewi, na cżoż kondukteurow na ſaſtaniſchczu ſajachu.

* Wójnſki ßud w Kamjenizy je 27 lětneho leutnanta K. Müllera wot 104 pěſcheho regimenta, kotryż bě ßwojeho ßłużobnika (pachoła) pjecź krócź pliſtował k twjerdżiſnje na 5 měßazow a k puſchcżenju ſe ßłużby ſaßudźił. Müller bě ßo hižo ßnadniſchich pſcheſtupjenjow dla dwójcy khoſtał.

* Drohotny ſtary khamor je jedyn wikował ſe ſtarożitnoſcźemi ſe ſawoſtajenſtwa jeneho ßudniſkeho radżicźela w Gdanſku kupił. Hdyż wikował ſtary kruch bliże wobhlada, w tajnym kaſchcźiku ſa 30000 hriwnow prnſke ſtatne papjery namaka.

* Lawniſki pſchißażny ßud w Taugermünde je jeneho ſozialdemokrata k jaſtwu na ſchěſcź měßazow ſaßudźił, dokelž bě tón jeneho dżěłacźerja wohanił, nabił a wohroſył, kotryż nochzyſche ſozialdemokratiſkemu dżěłacźeŕſkemu towarſtwu pſchiſtupicź. Pódla teho ma ſaßudżeny ſchtyri njedżele arreſta wotpokucźicź, dokelž je cżeŕwjenu khorhoj ſ napißmom „Sswoboda, runoſcź a bratrowſtwo“ na drohu won wupowěßnył.

* Žałostny krwawny skutk je žo w Meidlingu pola Wina stał. 29lětny rěsnik Knottil žo domoj wróćiwschi žwojej pschichodnej maćerі Theresiji Ridelez rěsniski nóž do schije storeži. Zona hnydom wudycha. Knottilowa žona chzyschе jemu nóž wutorhnyć, tola ju wón do ramjenja kłó. Knottil žebi potom krk pscherěsny.

* (Mahka žmjercź.) Wutoru s nowa wuswoleny president braunschweigskeho krajneho žejma, Pockels, je žo tón žamy dźeń s Božej ruczku sajał, hdyž bě s druhimi sapółžanzami k hosćinje pola ministra pschischoł.

* Ssylne žněhowe mjeczele žu sańdźeny tydźeń w Boženiji sakhadźałe. Tež w Tirolskej je so wulki žněh naschoł, a wjele lawinow je žo s horow swaliło. W Triesćе žylna bora (wětr) zychnowasche.

* (Łódźi žo podnórikej.) Parna łódź „Commercial" je žo na jěsbje s Hamburga do Londona we wulkim wětrje podnórika. S 13 muži žylneje wobžadki je žo 12 muži tepiło. — Parna łódź „Fortuna" s Flensburga je žo w połnóznym morju s wulkim wětrom podnórika. 13 muži jejneje wobžadki je žo tepiło.

* Pariska wěschćeŕka knjeni de Tebes, bě psched dźewjećimi měžazami, kaž tehdy amerikanske nowiny pižachu, scźěhowaze wěschćenje wosjewika, a hischće pschezo s napjatosću cźakaju, hacź žo wone dopjelni, abo njedopjelni: „Sjenoczene staty połnózneje Ameriki budža kónz lěta 1903 hischće měrne a budža žo spěchowacź. Swětowa kedźbliwosć budże potom na Rusku složena, s kotrejež dóńtom budże dóńt sjenoczenych statow na tajne waschnje swjasany. Jeli so žo žwětowy měr hižo w lěcze 1903 njeskama, žo to sawěsće w lěcze 1904 stanje, a Ruska budże na tym wina. Cźaž wot 23. dezembra 1903 hacź do 21. měrza 1904 budże jara ważny sa Hollandsku Jendźelsku, połnóznu a połodnischu Ameriku. Na Asisku a Ameriku žo krwawne pruhowanje dopuschćі. Wožebje do sjenoczenych statow budža žo najhórsche wliwy dawacź, a jich knjeżerstwo budże wohrožene. President Roosevelt njech je wožebje staroscźiwy wo žwoje žiwjenje. Wulke wobcźežnosće, kotrež na sjenoczene staty cźakaju, budža politiske, pschecźiwnosće pak budža pschirodźine." Wěschćenje knjenje de Thebes sdasche žo hischće psched tydźenjom trjechicź. Nětkole pak je wójnski strach w rańschej Asiskej nimo. Jako pschecźiwnosć pschirody mohła žo wulka syma njenowacź, kotraž je lětža w sjenoczenych statach knjeżika. W New-Yorku, kotryž pod tej žamej połodnej schěrzy kaž Italska leži, žu w prěnjej połojzy januara 15 gradow a w Nowej Jendźelskej žamo 40 gradow symy po Reaumurje měli.

* (Wulka syma w połnóznej Ameriży.) S New-Yorka pižaju: Njedaloko Watertowna něhdże 250 pucźowarjow w schtyrjoch żelesniskich cźahach žedźi, kotrež žu k kolijam pschimjerske. Pucźowarjo žałožnje symu a hłodu mrěja. Pomozna expedizija je na žněhowych žmykacźach wotjěła. Ssněhowe žepje 10 łohcźi wyžoko leža.

* W Lwowje, w galizіskim hłownym měsće, žo bližschi cźaž je wschěch wojeńskich twarjenjow, kotrež je měschcźanska gmejna natwarika, němske napižma wotstronja a žo s pólskimi narunaju.

* (Ssamomordańtwo salubowaneju holzow.) S Debrecźina we Wuheŕskej pižaju: Pschedawarźy Esther Kassai a Edith Veres stej žebi s wótrej kižalinu sawdałej a wumrjełej. Wobej holzy běschtej žo do jeneho młodeho cźłowjeka salubowałej, tola tón wo žanu s njeju njerodźesche. Sazpjeneje luboscźe dla žo rudźo, žo holzy rossžudźischtej, dobrowólnje wumrjecź.

* Wysche města Bloemfonteina w połodnischej Afriży je žo po wutrajnym deschcźu haczenje hata rostorhnyło, s kotrchoż žo město s wodu sastarowasche. S torhazej wodu je žo 176 khěžow wotpałwiło, 197 wožobow je statok shubiło a něhdże 20 wožobow je žo tepiło.

* (Ruska wulkowjeŕchowka jako antisemitka.) W Yalcźe pschi brjohu Cźorneho morja ma ruska wulkowjeŕchowka Alexandra Nikolajewna někotre ville, s kotrychž žu někotre pschenajate. Ras bě žo stało, so bě dwórski mischtr jene wobydlenje tychle villow jenemu židowskemu lěkarjej pschenajał. Wo tym shoniwschi wulkowjeŕchowka hnydom pschikasa, so ma židowski lěkaŕ wucźahnyć. Potom dyrbjesche sawołany duchowny wobydlenje s nowa požwjeczicź.

* (Mjeczata ryba jako mordaŕka.) Jedyn lěkaŕ w Freetownje, hłownym měsće jendźelskeje kolonije Sierre Leona we wjeczornej Afriży wo spodźiwnym žmjertnym podawku pische. Rybazy běchu pscheschtali ryby łójicź, a žo se žwojimi cźołmami hotowachu, žo k brjohej wróćicź. Na dobo žo jedyn rybak, na cźołmowej kromje žedźazy, psches hłowu do cźołma wali a s hłožom kschicźesche, so je sranjeny. Jeho towaŕschojo žo hnydom dohladachu, so bě wón na khribjecźe sranjeny; s jeho rany wotlemjeny jubaty mjecź mjecźateje ryby tcźesche. Mjecź bě mužej wot sady cźěko pschedrěł a prědku hischće jene rjebko wobschkodźił. Lěkarjej njebě móżno mjecź wucźahnyć. Sranjenje s nutska bě žmjercź straschne; mjecź bě rjap, cźrjewa a jatra wobschkodźił. Rybak hischće tón žamy dźeń wumrje. Rybiny mjecź, kotryž je podlěschk hłowy, bě 14 zentimetrow dołhi. Podobne sranjenja s mjecźatymi rybami žu žo hižo wospjet stałe.

* Žałožne njesboże. Se St. Louis w połnóznej Ameriży pišaju: Hdyž žo w Braunowej cźrijownej fabriży dźełacźerjo w scheschtym poschodźe wokoło jěsdneho stoła cźischcźachu, něchtó do cźaža wobarnowanske wobłożenje woczini. Wóžownacże wožobow žo wot sady cźischcźazych dele storeži; s nich žo 8 mori.

* (Łódź žo podnurika.) Mjes Viktoria a Vancouverom je žo jendźelska łódź „Clallema" we wulkim wětrje podnurika, pschi cźimž je žo 53 wožobow tepiło. Snjesboženi běchu skoro lute žony a dźěcźi. Hdyž bě strach, so žołmy łódź pózrjeja, kapitan pschikasa, žony a dźěcźi do tsjoch wukhowanskich cźołmow žadźicź. Tola cźołmy žo powróćichu a žony a dźěcźi žo psched woczomaj mužow a nanow tepichu, kotsiž hischće na łódźi stejachu, tola jim njemóżachu žaneje pomozy poskicźicź. Dwě łódźi posdźischo 30 muži s „Clallema" wukhowaschtej, prjedy hacź žo wona do hłubiny shubi.

* Dźeżacź milijonow dollarow samoženja je w Milwaukee (w połnóznej Ameriży) semrjety piwarz Pabst žwojim pschiwusnym sawostajił. Pabst bě se Sakskeje do Ameriki wucźahnył.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Hižo žydom krócź khostany dźełacźeŕ H. P. David, 1877 w Nowej Wžy pola Rakez narodźeny, jeho pschecźel dźełacźeŕ Pětr Winkler, 1879 w Kulowje narodźeny, a Davidowy žwak Khorla August Gäbler, 1885 we Wjeleczinje narodźeny, kotsiž wschitzy tsjo na požled na Židowje bydlachu, loni 16. dezembra do Posdez dźěchu. Tam chzychu pola kublerja Wowczerja, pola kotrehoż bě Winkler něhdy žkužił, žito kradnyć. Pola Wowczerjoweho žužoda, kublerja Zyža, sa płotom rjeblowany wosyk wuhladachu. Tón žo jim sdasche k wotwjesenju kranjomneho žita pschihódny bycź. Duž Gäbler a Winkler pscheš płót salěsyschtaj a wós na dróhu won sběhnyschtaj, pschi cźimž bě jimaj David pomozny. Potom woni pola Wowczerja se želesnym paczidłom durje žitneje łubje wupaczichu a 7 zentnarjow jeczmjenja do měchow nažypachu, kotrež dele na wós donjeżechu. Jedyn dalschi měch, kotryž běchu hižo nažypali, žobu njewsachu, dokelž žo bojachu, so by žo wosyk pod pschewulkej cźežkotu skamał. Nasajtra paduschi žito jenemu Budyskemu žitowemu wikowarjej pschedachu a žo do dostatych pjenjes dźělichu. Wós běchu w kerkach pola Nadźanez skhowali. Davida wospjetneho paduschstwa dla k khostarni na $2^1/_2$ lěta a k shubjenju cźežnych prawow na 3 lěta, Winklera, kotryž je nusowanja dla hižo khostany, k jastwu na 1 lěto a k shubjenju cźežnych prawow na 3 lěta a Gäblera k jastwu na 6 měžazow 2 njedźeli sažudźichu.

Redaktora Richarda Müllera w Budyschinje bě kawniski žud k 40 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 4 dny sažudźił, dokelž bě w „Bautz. Tagebl." młynka Ernsta Juraka we Wulkich Debžezach skschiwdźił. Müllerowe powołanje pschecźiwo tutemu wužudej žo sacźižny.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 45 hr. 31 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle" čisło 4. lěta 1904 hižo kwittowane:

Молоканы (270 hr. 90 np.): 1 hr. 20 np.

Delanska patentna komisija: w Sernjanskim hrodźe patentni, njepatentni z wowčeje 80 np., Jakubje, změruj so, ze skata pola předsydy dam z najmjeńša někotre % = 82 np. Z Kraszewskeho fonda, na l. 1902: 40 hr., na l. 1903: 30 hr. = . 72 hr. 82 np.

Hromadźe: 118 hr. 13 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Drjewowa awkzija

Na **knjezim Wulko-Dubrawſkim hajniſkim revěrje** ma ßo **póndzelu 25. januara** rano wot **9** hodźin

něhdźe 50 khójnowych wurubanych hromadow,
160 twjerdych tolſtych dolhich hromadow,
někotre hromady tolſtych brěſow,
někotre hromady brěſowych wojowych žerdźow

ſ jara dobrym wotwoženjom ſ wuměnjenjemi, do awkzije woſjewjomnymi, na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Shromadźiſna rano w 9 hodźinach we Wulko-Dubrawſkim hoſćenzu.

Hajniſke ſarjadniſtwo hrabje ſ Walwitza.

Drjewowa awkzija

na Czichonjanſkim a Libuchowſkim revěrje.

Póndzelu 25. januara 1904 dopołdnja w **9** hodźinach ma ßo

95 twjerdych dolhich hromadow,
33 loßow ſtejatych khójnowych,
12 rm. brěſowych ſchćěpow,
něhdźe 10 ſbytnych hromadow pjenkow

na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Sapočatk w 9 hodźinach pſchi pßowjej horje pola Nowych Małßez, 1/2 11 hodźin pola Kſchiweje Borſchće. Wuměnjenja ßo do awkzije woſjewja.

W Czichońzach, 21. januara 1904. **May.**

Drjewowa awkzija.

Na **knjezim hajniſkim revěrje w Dobroſchezach** pola Njeßwačidła ma ßo **póndzelu 25. januara 1904** dopołdnja wot **9** hodźin

71 rm. khójnowych ſchćěpow a kuleczkow,
43 = = dolhich hromadow,
104 = = hałoſow

ſe ſwuczenymi wuměnjenjemi ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Shromadźiſna w drjewiſchću pſchi Jaßeńczauſkej mjeſy.

Hajniſke ſarjadniſtwo.

Drjewowa awkzija.

Póndzelu 25. januara t. l. dopołdnja 1/2 **10** hodźin ma ßo w drjewiſchćach **w Komorowje a Jatſobju** ſćěhowaze drjewo na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

124 rm. khójnowych ſchćěpow,
76 = = pjeńkow,
57 kop dolhich waczkow,
250 płotowych ryhelow a žerdźow.

Shromadźiſna w Komorowſkim hoſćenzu.

C. Bukan.

Drjewowa awkzija.

26. januara 1904 popołdnju 1/2 1 hodźiny ma ßo w **Hueźinjanſkim hoſćenzu** na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

131 khójn. ſchtomow, 12/29 cm, 935 klozow, 8/38 cm, 154 krutych žerdźow 8/15 cm, 106 rm. mjehkich ſchćěpow, 100 rm mjehkich klumpachow, 15 rm. mjehkich repuchow, 100 rm. mjehkich hałoſow, 24 ſtotnjow walczkow, 2 dołhej hromadźe, 74 rm. pjeńkow

Kral. hajniſki rentſki hamt w Draždźanach. — Kral. hajniſke rev. ſarjadniſtwo w Polkpizy.

Jacob. 15. januara 1905. **Simmig.**

Drjewowa awkzija.

Wutoru 26. januara dopołdnja w **10** hodźinach ma ßo na **Kobliežanſkim hajniſkim revěrje,** Njeßwačidliſkemu majoratnemu knjejſtwu ßłuſchazym, w 5. a 9. wotdźělenju ſćěhowaze khójnowe drjewo na měſtnje ßamym na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

něhdźe 130 rm. pjeńkow,
150 rm. walczinu,
250 wurubanych hromadow.

Shromadźiſna pſchi Wojerowſko-Laſowſkim pucźu.

Wyſchſchi hajnik podp. **Nieprajchk.** — Revěrſki hajnik **Mittrach.**

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 28. januara 1904 ma ßo na

Njeßwačidliſkim majoratnym revěrje

ſćěhowaze palne drjewo na měſtnje ßamym na pſcheßadźowanje pſchedawacź, a to

16 rm. twjerdych palnych ſchćěpow,
102 = mjehkich palnych ſchćěpow,
4 = twjerdych kuleczkow,
52 = mjehkich kuleczkow,
170 = pjenkow jehlinoweho drjewa,
320 = ſbytneje walcziny jehlinoweho drjewa,
8,5 ſtotnjow khójnowych walczkow,
7 khójnowych dolhich hromadow,

něhdźe 30 dolhich hromadow liſćowego drjewa

w 30., 29. a 23. wotdźělenju tak mjenowaneho Dubinſkeho hata, ſwěrinſkeje ſahrody a dolheho hata. Shromadźiſna dopołdnja w 9 hodźinach na drjewiſchću 30. wotdźělenja pola Dubinſkeho hata pſchi Njeßwačidliſko-Koßlowſkim pucźu.

Hrabinſke Rieſchſke hajniſke ſarjadniſtwo.
H. Nieprajchk.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 28. januara 1904 dopołdnja 1/2 **11** hodźin ma ßo na **Pſchiwezanſkim wuſtawowym hajniſkim revěrje**

něhdźe 100 twjerdych dolhich a hałoſowych hromadow

ſa hnydom hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Revěrſke ſarjadniſtwo.
Töpfer.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 2. febr. wot 9 hodź. ma ßo na **Wutołczanſkim revěrje** 260 khójnowych a ſchkowronczich žerdźow, 76 khójnowych a brěſowych klumpachow a 60 khójnowych a brěſowych dolhich hałoſowych hromadow na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Sprawnu holzu, kotraž jutry ſchulu wukhodźi a mi ſwólniwa k ruzy dźe, do ßłužby pytam.

Jenczowa w Klukſchu.

Na Lichańſki knježi dwór ßo k 1. hapr. wuſtojna dźowka k pizowanju ßwini a wuſtojny woženjeny pizowař młodeho ſkotu ſ wyßokej mſdu pytatej.

Ssyłny kruwař
ßo k jutram do hoſćenzowcho kubła čźo. 1 w Přěčźezach pyta.

Sahrodniſki wuczobnik
ßo k jutram 1904 do **hrodowſkeje ſahrody w Czichońzach** pyta.
May.

Sa ßwoju pſchedawarnju kolonialnych tworow a zigarow k jutram t. l.

wuczobnika

ſ dobrej ſchulſkej wědomoſću pytam.

Wopytanje pſchekupſkeje ſchule a ßerbſka rěcź ſtej ſ wuměnjenjom.

Franz Wölſle
(prjedy Moritz Mjetwa)
w Budyſchinje.

Pjekarſkeho wuczobnika
k jutram pyta
Eugen Häcker, pjekarſki miſchtr
w Lejnje pola Khróſćiz.

Pjekarſkeho wuczobnika
k jutram pyta
G. Jäger, pjekarſki miſchtr
na nowoſalzſkej dróſy.

Wuczobnik ßo pyta!
Jutry 1904 w mojej pſchedawarni kolonialnych tworow a deſtillaziji ßyn ſprawneju ſtarſcheju měſtno jako wuczobnik namaka.
Pawoł Pětſchka
pſchi drjewowych wikach 4.

Mała žiwnoſć
w **Boſchezach** cźißko 17 ſ dobrymi twarjenjemi a ßadowej ſahrodu je na pſchedań.

Lohke ßanje
ma na pſchedań **M. Rjeczka,** wójnarſki miſchtr w Radworju.

Hadreſcheża, koſcże, żeleſo atd.
kupuje po najwyſchſchich płaczińnach
M. Eberth
na hornczerſkej haßy 29.

Najwjetſche płaczińny
ſa **hadreſchcża, żeleſo, metall, koſcże, papjeru a koże** płaczi
Siegfried Sußmann
na garbarſkej haßy.

Sapißowanſke knižki
wſchěch wulkoſczow
ßu tunjo na pſchedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Bukečanske serb. tow.
změje njedźelu za tydźeń 31. wulkeho rózka popołdnju w 4 hodź. **posedźenje.** Knjez Paleŕ z Koporc je přednošk dobroćiwje přilubił. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Do Měrkowa!

Njedźelu 24. januara
ßwójbny wječor ſ rejemi,
ff. khojejom a ßamopječenym tykanzom.
Pſchećelnje pſcheproſchuje
O. Ranſendorf w Měrkowje.

Do
Nowe Jaßońzy!

Njedźelu 24. a póndźelu 25. januara
kóſlopiwowy ßwjedźeń
ſ rejemi.
Pſchećelnje pſcheproſchuje **Richard Dunkel.**

Do Lasa!

Njedźelu 24. a **póndźelu 25. jan.** budźe ßo
kóſlopiwo
točiś.
Pſchećelnje pſcheproſchuje
wudowa Säuberlichowa.

Sprawna pſchiſtojna **ſtwinſka holza** ßo k 1. februarej pyta w konditorni **Ed. Harniſcha** w Bndyſchinje.

Pilna sprawna **holza,** kotraž je hižo ßłužiła, ßo bórzy ſa domjaze dźěćo do ßłužby pyta.
A. Khěžorka
pſchi lawſkich hrjebjach 18.

Dowěrna holza.
ſa domjaze dźěćo, kotraž móže tež dejiś, ßo do najbliſcheje bliſkoſće Budyſchina do ßłužby pyta. Dalſche je ſhonić we wudawarni Serb. Nowin.

K 1. haprleji ßo hródźna dźowka a dźełaćerſka ßwójba na Cźichonjanſki knježi dwór pola Budyſchina pyta.

K 15. februarej niz pſchemłodu ßerbſku holzu, kotraž ma pſchi pſchedawanju pomhaś, pytam. **Hädicke,** klamaŕ w Njeßwaćidle.

Holza, kotraž jutry ſchulu wukhodźi, ßo do lohkeho domjazeho dźěła w hoſćenzu „běłeho konja" w Budyſchinje pyta.

Tyſcheŕſkeho pomoznika
hnydom pyta tyſcheŕſki miſchtr **Mlynk** w Saŕěčźu.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,
jednorje a woßebnje ſwjaſane po 2 hač do 10 hr. ßu na pſchedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Burſke towarſtwo w Rakezach

ſměje **njedźelu 24. januara 1904** popołdnju ſ dypkom 4 hodźin w Gäblerez hoſćenzu **poßedźenje.** Dnjowy porjad: 1. waźne jednanje wo konſumſkich należnoſćach, 2. pſchedpołoženje towarſtwowych ſliźbowanjow, 3. ſabawny wječor. — Wo bohaty wopyt proßy
pſchedßydſtwo.

Napominanje.

Wſchitzy cźi, kotſiž maja ſawoſtajenſtwu mojeho njebohćiźkeho muża, wobkhodneho agenta

C. A. Manitza w Budyſchinje

něſchto ſapłaćiś abo ßebi wot njeho něſchto ſadaś, ßo ſ tutym napominaju, ßo hač do
10. februara t. l.
ſamolwiś.
W Budyſchinje, na ſchulſkej dróſy 3 po 1 ſkhodźe.
Marja ſwudowjena Manitzowa.

Pjekaŕſkeho wuczobnika
k jutram pyta
Jan Spank na ßerbſkej haßy.

Pjekaŕſkeho wuczobnika
k jutram pyta pjekaŕſki miſchtr **Hermann Rychtaŕ** w Bukezach.

Pjekaŕſkeho wuczobnika
pyta **Ota Hoyer,**
pjekaŕſki miſchtr na rózowej haßy.

Pjekaŕſkeho wuczobnika
k jutram pyta
H. Remke, pjekaŕſki miſchtr w Małym Wjelkowje.

Wuczobnika
pyta
W. Greulich, kowaŕſki miſchtr w Budyſchinje pſched garbaŕſkimi wrotami.

Wuczobnika
pyta ſchewſki miſchtr **H. Zawnik** w Rakezach.

Wuczobnika
hnydom pyta
ſchewſki miſchtr **Milank**
w Njeſdoſchczach.

Jene **dźěćo** ma ßo k wocźehnjenju na wßy daś. Dalſche je ſhonić pola pſchiſtajeŕki **Görlichowje** na ſchulſkej dróſy 7.

Wutrobny dźak
wyßokodoſtojnemu knjejſej fararjej Domaſchźy w Budeſtezach, kotryž je nam wobſtarnym ſ wotměćźom ſpowjedźe a Bożeje ßwjateje wječerje pjatk 15. jan. w Hornjohórćańſkej ſchuli wulku duſchowpaſtyŕſku luboſć wopokaſał.
Bóh luby Knjes ſdźerž jemu móz a ſtrowoſć, ſo mohł hiſchće wjele wjele lět tak ſkutkowaś.
Něktóſi ſ Czornych Noßliz.

Wutrobny dźak
wyßokodoſtojnemu knjejſej fararjej Mróſakej we Wulkich Sdźarach ſa jeho kraßne prědowanje, Sylweſtra wječor, kaž tež zyły hodowny cźaß, woßebje pak ſa woßebje wutrobujimaze prědowanje, ſańdźenu njedźelu w naſchim Bożim domje dźeržane, praja
mnoſy Bukojnjanſzy kemſcherjo.

Wſitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšěm swěrnym nadobnym přećelam našoho naroda sćelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowemu lětu 1904 sćěhowacy kk., złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

po 8,50 hr. (10 kr.): sławna měšćanska pokładnica w Nowym Bydźowje, sławne město Nowy Bydźow, knj. Amálie Kociánová we Wusću n. Wórlicu;
6 hr.: kubleŕ Pětr Rychtaŕ z Wotrowa;
5,95 hr. (7 kr.): sław. wučeŕske kollegium měšć. hołčeje wučeŕnje w Nowym Bydźowje;
5,44 hr. (6,40 kr.): sł. wuč. koll. hólčich wučeŕnjow w Nowym Bydźowje;
5 hr.: Towarſtwo kath. Serbow »Jednota« w Drježdźanach;
po 4,25 hr. (5 kr.); čestne koll. šulskich sotrow, sł. nalutowaŕnja w N. B.;
4 hr.: kubleŕ Michał Wrobl z Wotrowa;
3,40 hr. (4 kr.): knjeni Karla Klazarová w N. B.;
po 3 hr.: sobustawy Budyšskeje »Swobody« (Holan, Krawc, Wowčeŕk), sotry Hańža, Madlena a Hana Jóršec z Wotrowa (po 1 hr.), lěkaŕ dr. Błažik w Bukecach;
po 2 hr.: Jurij a Marija Łuščanskich z Wotrowa (po 1 hr.), knihikupc Pjech w Lipsku, Jurij Žur (sen.) z Ralbic, Lejman ze Zdźerje;
po 1,70 hr. (2 kr.): architekt O. Jedlička, twarc Al. Jedlička, pokładnik Jarosław Bukovský, zapisowaŕ Ant. Knejsl, rěčnik dr. Formánek, lěkaŕ MUDr. A. Stýblo, piwarc Jan Beneš w Nowym Bydźowje;
1,50 hr.: HNB.;
po 1 hr.: serbske křidło Budyšskeje realki, Čórlich ze Zdźerje, njemjenowana ze Sł. B., knježna Regina Pokorná w Róženće, Hana Bryckec z Radworja;
0,85 hr. (1 kr.): radny knjez E. Hykš, zapisowaŕ K. Fux, mějićel čišćeŕnje W. A. Janata, W. Bursík, direktor k. a k. gymnasija, k. a k. professor dr. Kašpar, privatier F. Beneš, L. Nejedlý, akad. moleŕ, překupc K. Ploder w Now. Bydźowje;
0,51 hr. (0,60 kr.): wučeŕ hosp. wučeŕnje Fr. Lukáš w Now. Bydźowje.

(K temu cźišku jena pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 4 Serbskich Nowin.

Sobotu 23. januara 1904.

Płaczišny rěsneho słota na Drježdžanskich słótnych wikach

18. januara 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	35—37	65—67
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	31—33	60—62
4. žnadnje pizowane kóžde starobу	26—27	50—53
Jałowjy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowjy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	35—38	62—66
2 połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	32—34	58—61
3. starše, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódše krowy a jałowjy	29—31	54—56
4. žrěnjo pizowane krowy a jałowjy	26—28	51—53
5. žnadnje pizowane krowy a jałowjy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	37—39	64—68
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	34—36	58—62
3. žnadnje pizowane	30—32	54—56
Cjelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zwjaza	47—49	68—72
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zwjaza	43—46	66—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lepjenych ßaßow a jich ßchižnjenjow w starobje hač do 1¼ lěta	38—39	50—52
2. mjaßne	36—37	48—49
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroły	33—35	45—47

Płaczišna žitow a produktow w Budyšinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyšinje: 2428 měchow.	W Budyšinje 16. januara 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 21. januara 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca běła	7	94	8	—	7	65	8	—
" žołta	7	50	7	65	7	35	7	65
Rožka	6	—	6	10	5	82	6	—
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	20	6	67
Wowß	5	80	6	10	5	50	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	50	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	—	2	50	1	70	2	20
Butra 1 kilogr.	2	—	2	30	1	90	2	10
Pšeńcžna muka 50 "	8	—	17	—	13	50	15	50
Rjana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Ssyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Ssioma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Proßata 906 schtuk, schtuka	6	—	18	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby (50 kilogr.)	—	—	4	75	4	60	5	25
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	25	5	—	5	75
Pšeńcžny gris (50 kilogr.)	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe žymjo, punt po 50 np. — **Čerwjeny dźerćel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyšinje płaczeše: kórz pšeńcžny (běła) po 170 puntach 13 hr. 49 np hač 13 hr. 75 np., žołta 12 hr. 75 np. hač 13 hr. — np., kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hač 10 hr. 40 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr 90 np. hač 10 hr. — np

Na Burzy w Budyšinje pšeńca (běła) wot 7 hr. 95 np. hač 8 hr. 9 np., pšeńca (žołta) wot 7 hr. 60 np. hač 7 hr. 77 np., rožka wot 6 hr. — np. hač 6 hr 22 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hač 6 hr. — np.

Wicžne płaczišny w Kamjenzu

14. januara 1904.

Po 50 kilogr: Rožka wot 6 hr — np. hač 6 hr. 40 np., pšeńca wot 7 hr. 36 np. hač 7 hr. 65 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hač 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 50 np., jahły wot 10 hr. 58 np. hač 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., žyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 25 np. Ssioma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 90 np. hač 2 hr. 10 np.

Wjedro w **Londonje** 22. januara: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje 3. njedźelu po Tśjoch kralach rano w 7 hodź. duchowny Tyschek žerbsku spowjednu rěč, ½9 hodźin farar Räda žerbśe a w 10 hodź. němske předowanje. — Tydźeńske sastojńske dźěła fmeje farar Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Kurt Alwin, Pawoka Ernsta Nowaka, dźěłaćerja na Židowje, ž. — Ernst Richard, Jana Bohuwěra Pawlika, hospodarskeho wjednika we Wownjowje, ž. — Pawoł Ernst, Jana Handrija Ernsta Lowki, khěžerja a pohonćza w Małšezach, ž. — Rudolf Jurij Marćźin, Gustava Adolfa Měta, samkarja w Dźěžnikezach, ž. — Sally Alice, Eduarda Mara Dudy, fabrikarja w Dobruschi, dź. — Lina Hańža, Wylema Hendricha Wukascha, knjeżeho pohonćza we Wulkim Wjelkowje, dź. — Johana Gertrud, njem. dź. na Židowje. — Erna Liddy, njemandź. dź. w Dobruschi.

W katholskej zyrkwi: Schćźepan Oswald, Jana Hübnera, fabrikskeho dźěłaćerja w Lejnje pola Hajniz, ž. — Marja Josefa, Josefa Dlaboły, schewza w Hajnizach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 14. januarja: Marja Madlena Wićźasej, Khorle Bohuwěra Pětschki, privatèra tu, mandźelska, 41 l. 6 m 3 d. — Jan August Dejka, měschćan a privatèr tu, 81 l. 7 m. 17 d. — August Kopta, pohonćź tu, 33 l. 11 m. 22 d. — 17. Emil Waktař, Handrija Bohota, kopornikeho dźěłaćerja na Židowje, ž., 7 m. 26 d. — Ernst Marćźin, Pětra Ernsta Krawza, fabrikarja na Židowje, ž., 1 dź. — 19. Gertrud Brühlez, bywscha swudowjena Kreczelez, Handrija Rychtarja, murjerja we Wulkim Wjelkowje, mandźelska, 61 l. 11 m. 19 d. — Hana Marja Protez z Wjelećźina, wobydlerka wokrjeßneje khorowuje na Židowje, 65 l. 6 m. 19 d.

W katholskej wožadźe: 15. januara: Erich, Eduarda Röllh, samkarja tu, ž., 10 m. 15 d. — 17. Hana Amalija Wićźasej, Jana Wićźasa, murjerja tu, žłužobna, dź., 27 l. 4 m.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

3. njedźelu po Tśjoch kralach śmeje rano ½8 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wučbu, ½9 hodźin farar Kschižan žerbśe a w 10 hodź. němske předowanje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

3. njedźelu po Tśjoch kralach śmeje rano w 8 hodź. farar Domaschka žerbsku spowjednu wučbu, w 9 hodź. duchowny Nowy žerbśe a ¾11 hodź. němske předowanje.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

znateje dobrosće

po najtuńschich płaczišnach najlěpschi porucža

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow žo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosescźelu.

Poručam truhaczki, khofejowe młyny, noże, widliczki, łžizy, khlěbowe tyły, płokanske schudrowacze, bowy, wódne a petrolejowe khany, krjepjawki, mlokowe khany, wódne hornzy, mlokowe a khofejowe łschidki, lampy, latarnje, zylindrowy žužoh, lampowe swony, pschezydźaki, warjeńske žudobja z lateho želesa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinske wańczki, cžiscženski pólvr sa kuchińsku nadobu, **tykanzowe deńza, tšěschne žłoby a roły, powětr wotdźerżaze roły** sa bróžnje.

Wulki wubjerk.

Spěschne poßkuženje. Tunje płaczišny.

Moritz Schulz,

klampnarski mischtr na žerbskich hrjebjach 10. Porjedźenja.

Jěsdny plan železnizow

wot 1. oktobra 1903.

4. wosowa klaßa njedźelu a na sakskich ßwjatych dnjach wupada.

Se Shorjelza do Draždžan.

Wosowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4	2. 3.
Se Shorjelza	2,05	—	4,20	8,55	7,58	10,55	2,11	2,21	4,25	6,55	8,40	11,00
Rychbacha	—	—	4,43		8,22	11,19	—	2,46	4,48	7,20	9,04	11,49
Lubija	2,29	—	5,02		8,43	11,41	2,37	3,07	5,07	7,42	9,22	12,35
Budyschina	2,50	3,55	5,37	9,39	9,18	12,18	2,58	3,43	5,42	8,18	9,55	1,24
Biskopiz	—	4,29	6,12		10,03	12,54	—	4,17	6,15	8,54	10,32	—
Arnsdorfa	—	4,52	6,33		10,25	1,16	—	4,40	6,36	9,19	10,53	—
Radeberga	—	5,01	—		10,33	1,24	—	—	6,44	9,28	11,01	—
Do Draždžan	3,44	5,27	6,58	10,34	10,52	1,44	3,54	5,05	7,04	9,48	11,20	—

S Budyschina rano 6,55, ſ Biskopiz 7,28, do Arnsdorfa 7,48.

S **Lubija** wotiěđže kóždu **ßobotu rano** w 7,5, ſ Pomorz 7,20 a ſ Kubschiz 7,29 woßebity cjah do Budyschina, kotryž je 7,38 w Budyschinje.

S Draždžan do Shorjelza.

Wosowa klaßa	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.
S Draždžan	—	6,13	9,08	10,30	12,35	3,13	5,09	5,30	7,32	9,42	11,55	12,5
Radeberga	—	—	9,40	—	—	—		—	—	—	12,27	—
Arnsdorfa	—	6,48	9,50	—	1,11	3,48		6,06	8,06	10,17	12,36	—
Biskoviz	—	7,13	10,14	—	1,36	4,10		6,29	8,32	10,40	12,58	—
Budyschina	5,09	7,46	10,47	11,30	2,07	4,41	6,06	7,01	9,03	11,10	1,23	1,57
Lubija	6,31	8,25	11,25	11,53	2,42	5,15	6,28	7,38	9,43	11,45	—	2,20
Rychbacha	7,04	8,42	11,40	—	2,58	5,31		7,54	9,59	12,01	—	—
Do Shorjelza	7,45	9,04	12,02	12,17	3,20	5,52	6,52	8,17	10,21	12,23	—	2,44

S Arnsdorfa rano 8,00, ſ Biskopiz 8,23, do Budyschina 8,49.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4
S Budyschina	5,00†	7,42	10,47	1,20*	2,06	4,40	7,25	8,40
Dźěžnikez	5,08†	7,54	10,56	1,32*	2,14	4,48	7,34	8,48
Budestez	5,14†	8,05	11,03	1,41*	2,21	4,57	7,41	8,56
Roswodez	5,18†	8,11	11,08	—	2,26	5,02	—	9,01
Do Wjeleczina	5,25†	8,20	11,16	—	2,34	5,09	—	9,09

Kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru, wotjěđže jedyn cjah ſ Budyschina rano 5,58 do Budestez, kotryž je 6,17 w Budestezach.

† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.

* Jěsdźi jenož ßobotu.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	6,05†	8,45	11,42	—	2,59	5,37	—	9,45
Roswodez	6,12†	8,52	11,49	—	3,09	5,48	—	9,51
Budestez	6,17†	8,57	11,54	12,42*	3,17	5,58	7,50	9,56
Dźěžnikez	6,23†	9,03	12,01	12,52*	3,28	6,09	7,56	10,02
Do Budyschina	6,30†	9,10	12,08	1,04*	3,38	6,20	8,03	10,09

Kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru, wotjěđže jedyn cjah ſ Budestez rano 5,13, ſ Dźěžnikez 5,22 do Budyschina, kotryž je 5,33 w Budyschinje.

† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.

* Jěsdźi jenož ßobotu.

S Budyschina do Rakez.

S Budyschina	6,40	11,35	2,08†	2,10*	5,00	9,10
Ratarjez	6,48	11,42	2,16†	2,18*	5,08	9,18
Židowa	6,53	11,47	2,21†	2,24*	5,14	9,23
Mal. Wjelkowa	7,01	11,55	2,29†	2,36*	5,22	9,31
Radworja	7,12	12,05	2,40†	2,50*	5,34	9,42
Kaßowa	7,19	12,11	2,47†	3,0 *	5,41	9,49
Njeßwaczidla	7,29	12,20	2,57†	3,16*	5,51	9,59
Scheschowa	7,37	12,28	3,05†	3,24*	5,59	10,07
Do Rakez	7,45	12,35	3,13†	3,32*	6,07	10,15

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny. — * Jěsdźi jenož kóždu ßobotu.

S Rakez do Budyschina.

S Rakez	5,21	8,02	12,50	3,25†	7,02
Scheschowa	5,29	8,11	12,58	3,33†	7,11
Njeßwaczidla	5,37	8,19	1,05	3,41†	7,19
Kaßowa	5,47	8,29	1,14	3,51†	7,29
Radworja	5,54	8,36	1,21	3,58†	7,36
Mal. Wjelkowa	6,05	8,47	1,31	4,09†	7,48
Židowa	6,13	8,55	1,38	4,17†	7,56
Ratarjez	6,18	9,00	1,43	4,22†	8,02
Do Budyschina	6,25	9,07	1,50	4,29†	8,09

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Wósborka do Lubija.

S Wósborka	7,20	10,28	1,30	6,30	9,30*
Maleczíz	7,27	10,35	1,37	6,37	9,37*
Luwoczíz	7,36	10,42	1,44	6,46	9,44*
Hluschiny	7,44	10,50	1,52	6,54	9,52*
Radměriz	7,50	10,55	1,57	7,1	9,57*
Ketliz	8,3	11,6	2,8	7,14	10,8*
Do Lubija	8,15	11,18	2,20	7,26	10,20*

S Lubija do Wósborka.

S Lubija	8,45	12,0	3,15	7,50	10,45*
Ketliz	8,56	12,12	3,27	8,3	10,56*
Radměriz	9,6	12,22	3,37	8,14	11,5*
Hluschiny	9,12	12,28	3,43	8,20	11,11*
Luwoczíz	9,20	12,37	3,53	8,30	11,19*
Maleczíz	9,27	12,44	4,0	8,37	11,26*
do Wósborka	9,33	12,50	4,6	8,43	11,32*

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4	2-4.
S Kamjenza	5,45	8,43	12,16	3,02	7,15	9,20
Polcznizy	6,07	9,04	12,39	3,23	7,37	9,43
Großröhrsdorfa	6,16	9,12	12,48	3,32	7,46	9,52
Do Arnsdorfa	6,26	9,22	12,58	3,42	7,56	10,02

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4	2-4.	2-4.	2-4.	1-4.
S Arnsdorfa	6,56	10,33	1,21	5,02	8,08	11,44
Großröhrsdorfa	7,09	10,45	1,33	5,14	8,20	11,56
Polcznizy	7,18	10,53	1,42	5,23	8,28	12,04
Do Kamjenza	7,35	11,10	1,59	5,40	8,45	12 21

Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	5,50	11,34	2,03	7,02
Halschtrowa	6,17	12,02	2,35	7,36
Do Biskopiz	7,03	12,48	3,26	8,27

Biskopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopiz	7,30	1,40	4,20	9,01
Halschtrowa	8,15	2,29	5,30	9,54
do Kamjenza	8,39	2,58	6,06	10,22

Maschinski wolij ſa parne maſchiny,
Maschinski wolij **ſa mlóčzaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,
wolij ſa zentrifugi,
wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny
najtuńſcho pola
A. Grubanna na hornczeŕſkej haßy 39.

Konfirmaziſke,

kwaßne, narodninſke a ſkladnoſtne dary

hobrſzy tunjo

kupujeczé w doſpołnym wupſchedawanju

A. Bannerta

na ſwonkownej lawſkej dróſy 16.

Wuporjedźenje hnydom tón ßamy dźeń derje a tunjo.

Franz Marschner

czaßnikaŕ w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow** k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczíſny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Pſchiſpomnjenje: Rěczu ßerbſki.

Wubjerne khójnowe drjewo a drjewowe wuhlo

je pſchezo po najtuniſchej płaczíſnje na pſchedań

w Schubertez rěſaku w Daſchkach

pola Hródka we Luźizy.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Blížſchi létni ſemeſter ßo **wutoru 12. haprleje 1904** ſapočznje. Pſchijimanje nowych wucźomzow podpißany direktor pſchijimuje, kotryž tež rad dalſche wukaſowanje dawa.

Profeßor dr. Gräfe, direktor.

Khofejowy Sachsa

bydli hischcże pschezo na

bohatej haßy 4

a ma pschezo hischcże

najlěpschi khofej.

Kóſtopiwowe mèzy
na wulki wubjerk,
guirlandy k dekoraziji,
rosetty k dekoraziji
a k **balam**
wschelakich wulkoſczow
a wuwjedżenjow,
plakaty ſa kóſtopiwo,
kotillonowe a karnewalſke wèzy
wschelakeje drużiny,
ſa towarſtwa po tuńſchich
płaczíſnach,
maſki, noßy, brody atd.
konfetti, ſnèhowe kulki,
powětrowe hady atd.
dekorazíſke plakaty
ſa wſchě ſkładnoſcże
najtuńſche pola
Moritza Weisera
na żitnej haßy.

Czerwjeny dżeczel

— bjes żidy —
po najwyſchſchich płaczíſnach
kupuje
Gustav Heinke
pſchi żitnych wikach.

Na ßwoje jako najlěpſche ſnate

palenzy

jednore a dwójne
poruczuju dopominataj
Schiſchka a Rjeczka.

Kóżdy, kotryż chze żebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedżicz** dacź, njech dże k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5. **Jencz** pſchedawa a porjedża ſa ßwoje dżěło ſprawnje rukuju. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacź.**

Njedżiwajcy wulkeho powyſchenja bawłmineho pſchedżena je mi, dokelż ßym ſ czaßom nakupił, móżno, hiſchcże po ſtarych płaczíſnach pſchedawacź:

Mużaze koſchle ſchtyrjoch wulkoſczow hiżo po 95 np.,
żonjaze koſchle wſchelakich wulkoſczow, ſ paſkom a ſe ſchnórku hiżo po 85 np.,
hólczaze koſchle ſa kóżdu ſtarobu, dżewjeczich wſchelakich wulkoſczow, hiżo po 35 np.,
holczaze koſchle ſ paſkom a ſchnórku, dżewjeczich wſchelakich wulkoſczow, hiżo po 30 np.,
koſchlazy barchent na wulki wubjerk, łohcź po 15, 18, 20, 23, 25, 28, 30, 35, 40 np.,
kaſtor k jakam łohcź po 25, 30, 35, 40 np.,
lama, pollama po jara tunich płaczíſnach.

Wołmjane, połwołmjane, bawłmjane, żidżane a połżidżane rubiſchcża.

Mużazy kaſhenez.

Emil Wehrle na jerjowej haßy.

Prasowane wuhlo

je hiſchcże na pſchedań

na knjeżim dworje w Bóſchizach pola Njeßwaczidła.

Pawoł Giebner

winowa pſchedawarnja

w Budyſchinje na bohatej haßy 18

ſ nutſkhodom na theaterſkej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotolſkej haßy 32 a pod radnej khěżu w Budyſchinje.

Najwjetſchi winowy ſklad w měſcże

poruczа ßwoje

woprawne wina

po wjetſchich dżělbach a też po jenotliwych bleſchach;

ſ dobom ſa ſymſki czaß ßwój **woprawny**

Jamaikaſki rum a Bataviſki arak

k warjenju groga.

Dokelż ßwój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amſterdama kupuju, móżu ſa to rukowacź, ſo njejſtaj falſchowanaj a ſo derje tyjetaj. Po jeju wużiwanju hłowa njeboli.

Dr. med. Theuerowy nerwowy czaj

— veronica montana —

najlěpſche poßylnjadło ſa wſchitkich, kotſiż na ßłaboſcź czuwow (nerwow) ſ khoroſczu, pſchenapinanjom atd. czerpja.

Dóſtacź pola **Měrſchez bratrow naßl.**
pſchi żitnych wikach.

Koſaze koże

każ też wſchě druhe drużiny kożow kupuje a ſa nje najwyſchſche płaczíſny płaczi

Heinrich Lange
pſchi wowßnych a żitnych wikach
ſ napſchecża ſłoteje hwězdy.

Woprawdżity
hollandſki
mlokowy a wużitkowy pólver,
najlěpſchi
wobżerny a kormjazy pólver
ſa ßwinje,
baſiſki
foſforkißały kalk
każ też
ſkótny jatrowy wolij
(leberthran)
poruczа tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Heutſch
pſchi żitnych wikach 30.

Drjewjanzy, filzowe ſtupnje,
dobru tworu,
poruczа
H. Zawnik
w Rakezach.

Mlokowa zentrifuga „Balance“

ſ ruku ßo cźěrjata, wupruhowana, najlóżſcho ßo cźěrjata maſchina, najlěpje wotběraza, ſ jednorym poßkużenjom a cźiſcźenjom, po tunjej płaczíſnje a požadanju ſ położenym wotpłaczenjom.

Daſche wukaſuje
M. E. Schmidt
w Mniſchońzu pola Budeſtez.

Najlěpje pſche mokrotu a ſymnu wobarnuja
drjewjanzy.

Poruczam tajke wſchěch wulkoſczow nanajlěpje dżěłane po najtuniſchich płaczíſnach.

Otto Büttner,
pſchedawarnja kože, cźěrjenſkich rjemjenjow a techniſkich gumijowych tworow
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchczu 9.

Sajecze a kaniklaze

koże

kóždu dźělbu ſtajnje po najwyſchſchich płaćiſnach kupuje

Klobukowa fabrika w Budyſchinje pſchi lawſkich hrjebjach 6

pódla ſerbſkeho Macźičzneho doma.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſkót porucza

hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Paleny

khofej,

wſchelakeho měſchenja

punt po 72 np., 80 np., 90 np., 1 mk. hacź 2 mk. jara płaćiſny hódno porucza

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Dwoju družinu

łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,

wulki wubjerk

toiletowe mydła

porucza

A. Grubann

na hornczeſkej haßy 39.

Tołſty ßuſcheny połcź punt po 70 np., pſchi wotewſaczu 5 puntow po 65 np., **ßuſcheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., tucźnu druhu družinu **dobreje kolbaßy** punt po 50 np., **ßadło** punt po 65 np. porucza

O. Pětſchka na žitnej haßy.

Makulatura

tołſta a czenka papjera k ſawalenju je po zentnarjach a tež po puntach tunjo dóſtacź

we **wudaw. Serb. Nowin.**

Sbožopſchejaze khartki

k wſchěm ſkładnoſczam ſ rjanych družinow po jara tunich płaćiſnach ßu doſtacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Wot ßoboty 23. januara

inventurſke wupſchedawanje

po inventurſkich płaćiſnach wjele niże hódnoſcze!

Dźělba dźěczazych wobleczenjow, ſchulerſkich wobleczenjow, muzazych wobleczenjow, mantlow, ſwjerſchnikow, jupow, kholowow, holczich wobleczenjow, mantlow, żaketow, jeczkow, khornarjow, ſchórzuchow, khapow, klobukow, mězow, podſchiwkowych tkaninow, ſchrympow atd.

Wurjadneje tunjoſcze dla ßo porucza, nětkole hižo potrjebu ſa naležo nakupicź.

Pſchi khownym torhoſchczu 9. **Ernst Jenke.** Pſchi khownym torhoſchczu 9.

Twarſki miſchtr **Max Gude**

w Budyſchinje na Karolinej dróſy 5

porucza ßo **k twarjenju nowotwarow a pſchetwarjenju bydleńſkich a wobkhodnych domow, villow, fabrikſkich a ratarſkich twarjenjow, ſkładownjow** atd.

Ryßowanki projektow a pſchepodaczow, wobliczenje khoſtow, ſtatiſke wobliczenja ßo wudźěłaju.

Dołholětne praktiſke naſhonjenje, ſolidne a ſpěſchne wuwjedźenje.

Deſtillazija Adolfa Rämſcha naßlěd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyſchinje pſchi butrowych wikach

— 1868 ſałożena —

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate wubjerne **likěry** k kwaßam, kſchcźiſnam a druhim ßwjedźeńſkim ſkładnoſczam w cźwizach a po waſy. Woßebje dobre ßu dwójny **rózowy, nalikowy, hońtwinſki a jadroſelowy, hornjołużiſki, żołdkoſelowy ſeleny** a **cźerwjeny, zitronowy, wiſchnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturſkokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **žitny** po 70 a 60 np., a **cźiſty** cźiſło 1 a 2. liter po 32 a 30 np. **Cźwizy k pjelnjenju ßo wupożcźuja.**

Kowarſkeho wuczobnika

ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi pyta

Jan Janaſch, kowarſki miſchtr w Delnim Wujeſdże.

Pohoncź

ßo nětkole abo poſdźiſcho na kuble cźo. 47 **w Boſchezach** pola Kubſchiz pyta.

Dowěrny

rólny pohoncź

ßo na knježi dwór w Delnjej Kinje pyta.

Dźěłaczeŕſka ßwójba

ßo pyta **na knjezim dworje w Radźenezach.**

Dźowka ßo hnydom abo k 1. februarej na jene kubło bliſko měſta pyta. Dalſche je ſhonicź we Wurizach cźo. 6.

Sſłużobne a hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczeŕſke ßwójby, tſeczakow a wołazych ſa tudomne a Draždźanſke ſtrony hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnſkej haßy 24.

„Serbske Nowiny“ wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni „Serb. Nowin“ (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 5. | Sobotu 30. januara 1904. | Lětnik 63.

Swětne podawki.

Druha komora sakskeho ſejma

je sakoń pschijaka, po kotrymž ſo wobydlerjam Sakskeje sakaže, we wukrajnych loterijach hracź. Ludźo ſo nětko na pokoj ſ zusymi loterijemi wostaja, kotreż se wschěch stron do Sakskeje loßy sćelechu a je ludźom pschinusowachu. Sakskemu wobydlerstwu njeje trjeba, ſwoje pjenjesy w zusych loterijach pschěhrawacź. Schtóž chze ſwoje pjenjesy na hraczki stajicź a ſo nadźije, ſo ſ hraczom w loteriji wobohaczicź, njech ſebi lóß sakskeje loterije kupi. Tu je wjele wjazy wuhladow na dobycźe dyźli we wukraju, hdźež ſo druhdy wschelake jebanki stawaju. Najlěpje wschak tón cźini, kotryž ſwoje kroschki w móschni wobkhowa, abo je na druhe waschnje nakoži. Hacź runje je sakska loterija se wschěch najtuńscha a najsprawnischa, wona hischcźe pschezo lětnje statnej kaßy $4^1/_2$ milijona hriwnow dobytka wunoschuje a pódla teho hischcźe cźrjódźe kollekteurow rjanu saßkužbu dawa. Hrajerjo dyrbja wschě tele pjenjesy nadawacź.

Krimiczawski strajk

ſu sozialdemokratojo ſ nowa w khěžorstwowym ſejmje k nadpadam na tamnischu wyschnosćź a sakske knjeżerstwo wuźili. Woni ſo tež na to wobcźežowachu, so je ſo Krimiczawskim strajkowarjam sakasako, hodowne wobradźenje wotměcź. Sakski poknomóznik sa swjatkowu radu, tajny radźicźel Fischer, sakske knjeżerstwo a wyschnosćź pschecźiwo tymle porokam sakitowasche. Wyschnosćź je ſo jenoź sa sdźerżenje porjada a měra staraka. Strajkowarjam ſo njeje nihdźe kschiwda cźinika. Wyschnosćź je hakle pschecźiwo strajkowarjam sakroczika, hdyž ſu cźi na dwornischcźu k dźěłu swólniwych, kotsiž běchu po żelesnizy pschijěli, pschesćěhali. Hodowne wobradźenje njeje ſo w Krimiczawje sakasako, jenoź sjawne rěcźe ſo njejſu dowolike, dokelž dyrbjesche ſo ſ nimi ſwjedźeń měra sćzinicź schcźuwańza k hidźe.

Khěžorowe narodniny

ſu ſo po zykej Němskej se sahorjenjom ſwjecźike. W měschczańskich schulach ſo ſwjedźeńske akty wotměwachu. We wschěch garnisonach běchu parady ſ wudawanjom parole. W kapali khěžorskeho hroda w Barlinje bě dopołdnja w 10 hodźinach Boża ſkužba, pschi kotrejž ſo khěžorskaj mandźelskaj, wschitzy prynzojo, mnosy němszy wjeŕchojo, wyßozy sastojnizy a sastupjerjo wukrajnych knjeżerstwow wobdźělichu. Wjeczor ſo sa wjeŕchowskich hosćźi, mjes kotrymiž bě tež sakski kral Jurij, hosćźina wotbywasche. Barlinske domy běchu na hkownych dróhach kraßnje wobßwětlene.

Belgiski kral Leopold II.

je ſ khěžorowym hosćźom pschi jeho narodninach byk. Wón je hižo w septembrje chzyk khěžora wopytacź, tola khěžoroweje khorosćźe dla je ſo pucźowanje wotstorczicź dyrbjało. Belgiski kral ma w Barlinje pjecźa dla zkowneje jednoty mjes Hollandskej a Belgiskej jednacź, kotraž by tež pschecźiwo Němskej naměrjena była.

Dnjowe pjenjesy,

to rěka saplacźenje sa ſwoje dźěło, ſebi khěžorstwowi sapółłanzy póndźelu saßo ras żadachu. Krajne ſejmy w Bayerskej, Württembergskej, Badenskej a Hessenskej ſu ſo sa to wuprajike, so by ſo ſobustawam khěžorstwoweho ſejma pschiměrjene pjenjeżne sarunanje pschiswoliło. Hdźe po tajkim hischcźe schpak tczi? Na Prusku ſo hrěschachu, so ſo wona se ſwojimi 17 hłoßami w swjatkowej radźe najbóle pschecźiwo woprawnjenemu żadanju pschecźiwja. Zentrumski sapółłanz Gröber wusběhowasche, so ma 106 sapółłanzow khěžorstwoweho ſejma ſ dobom ſydło w pruskim krajnym ſejmje, hdźež ſo jim dnjowe pjenjesy płacźa. Ale cźi ſ druhich krajow dyrbja ſo ſ niczim spokojecź. To je pruska partikularisła politika. Statny sekretar hrabja Posadowski wschu winu na sjenoczene němske knjeżerstwa wotwali a pschispomni, so jemu njeje niczo snate, so by sa pschiswolenje dnjowych pjenjes sa khěžorstwowy ſejm we swjatkowej radźe wěsta wjetschina była. Duż drje budźa ſobustawy khěžorstwoweho ſejma tež dale darmo dźěłacź dyrbjecź.

Pruska politika pschecźiwo Polakam

je ſo ſ nowa w pruskim krajnym ſejmje k rěcźam pschinjeßła. Zentrumski sapółłanz Porsch politiku pschecźiwo schlesynskim Polakam rospominajo praji, so ſu ſo Polazy hakle knjeżerstwu pschecźiwjeli, hdyž je knjeżerstwo němsku rěcź w naboženskej wucźbje sawjedło. To je wopak było, pschetoż ſ tym hakle je ſo mjes Polakami w Hornjej Schlesynskej narodna myßl sbudźiła.

Polak Skarsynski ſo do ministra dla jeho wuprajeuja da, so maju Polazy jenoź poßłuchacź. Tak mohł minister jenoź rěcźecź, hdy by parlamentowa wjetschina ſ poßłuschnych poddanow wobstała. Zyły pólski lud je dla tajkeho wobkhadźenja roshorjeny.

Nationalliberalny sapółłanz Friedberg měnjesche, so poroki, so ſo pruska politika pschecźiwo Polakam trójzy pscherěscha, mjenujzy na rěcźi, naboźinje a wobßedźenstwje, njemóża wjazy sacźischcźa cźinicź. Knjeżerstwo ſebi dale niczo njeżada, hacź so dyrbja dźěcźi němski nawuknycź.

Polak Korfanty powjedasche, kak pólskich dźěłacźerjow w Hornjej Schlesynskej pschescźěhuja,, wot kotrychž ſebi niz jenoź dźěło, ale sa něktore kroschki msdy tež politiske pscheßwědcźenje żadaju. Pólskich dźěłacźerjow w politiskim a narodnym nastupanju podtłóczeja. Młodźi sastojnizy starych dźěłacźerjow wohanjeja a jim najhórsche wudma, kaž pólske woły, wowzy, kopoły atd. nadawaju. Cźłowska dostojnosćź Polakow ſo ſ nohomaj tepta. Jim ſo jich politiske prawa bjeru, woßebje w fiskaliskich podkopkach. A potom ſo hischcźe dźiwaju, so ſ teho hida rosćźe! Hrabja Bülow je wo wodźanych Polakach rěcźał, to je wohanjenje, skschiwdźenje, pschecźiwo kotremuż protestujemy. Zyła Polakam njepschecźelna politika ſo wot cźrjódy industrialnych, modernskich wobschudźerjow wjedźe, kotsiž wschudźe pakosćźeja. Jedyn pruski sastojnik je prajił: „Schto Polazy lěkarjow trjebaju. Sa nich tež skótni lěkarjo doßahaju.“ Schtóž tajki system podpjera, dyrbi rjez, to je hańba!

Khěžorowy wotßalny postrow expediziskemu korpsej,

kotryž je do němskeje krótkowjecźorneje afriskeje kolonije wotjěł, je krótko do wotjěsda na parnu łódź „Darmstadt“ dóschoł. Khěžor wobžaruje, so njemóże wotjědźazym parschonszy roszohnowanske ſłowa prajicź. Wón wocźakuje, so budźa woni ſ khróbłosćźu, poßłuschnosćźu a ſwěrnosćźu mjenu němskeho wójska cźesćź cźinicź, potom jim njebudźe cźeżko, njehańbicźiwym sběżkarjam saßkużene khostanje dacź.

Sbĕžk w němſkej krótkowjeczornej afriſkej koloniji.

Hiobſke powjeſcże ßu ſ krótkowjeczorneje Afriki pſchiſchle. Wobtwjerdżenu ſtaziju Amruru ßu ſbĕžkarſzy Hererojo pjecża dobyli a wſchitkich wobydlerjow morili. Stazije Otjimbingue, Okahandja a Windhuk ßo nadżijomnje pſchemozy ſbĕžkarjow dowobaraju. Powjeſcż, ſo ßu Hererojo tež Windhuk dobyli, njeſda ßo wĕrna bycż. Wobßadka tehole mĕſta je ßo ſe ſwokanjom wſchitkich reſerviſtow a burow na 230 muži poßylnika. Komandant kſchižaka „Habichta“ je ſ Windhuka ſcżĕhowazy telegram póßkał: „2. kompagnija ſchkitanſkeho wójſka je ſ połodnja duzy dwĕ hórſkej kanonje a 2 maſchinſkej tſĕlbje ſaßo dobyka. Sbĕžkarjo ßu patrouille, kotrež ßu ßo do Okahandje na pomoz wotpóßkale, wróczo ſbili. 15. januara je ßo wuſpĕſchna wobhonjeŕſka bitwiczka pola farmy „Dobreje nadżije“ bika. Padnyli ßu 1 reſerwny offizĕr, 1 podwyſchk, 6 muži, dale 1 lokomotiwnik. 5 ßydlerjow (koloniſtow), jich żony a dżĕczi ßu ſbĕžkarjo ſkónzowali.“ Jedyn poſdżiſchi telegram praji: „5 cżŕjódow Hererow runje do Windhuka nuts cżehnje.“ Po druhim cżitanju pak tónle telegram rĕka: „5 Hereroſkich cżŕjódow k Windhukej cżehnje.“ Poßlednjſche cżitanje ſda ßo bóle k wĕrje hódne bycż; pſchetoż, hdy bychu Hererojo hižo do Windhuka nuts cżahnyli, njeby drje tamniſchi komandant wjazy khwile mĕł, to telegrafiſzy do Barlina woſjewicż.

Hiſchcże mjenje wĕry hódny je Kapſtadtſki telegram jendżelſkich nowin „Daily Mail“. W nim ßo praji, ſo ßu ſbĕžkarjo 15,000 muži ßylni, ſo pak ßu ſ wjetſcha hubjenje wobróniene. Se wſchĕch ſtron kraja powjeſcże wo żałoßnych hroſnoſcżach pſchikhadżeja, kotrež ßu Hererojo ſkucżili. Němſkich wojakow, kotſiż ßu pſched krótkim Ketmannshoop wopuſchcżili, ßu Hererojo pjecża wobſtupili, pſchewinyli a ſajeli. Jatych ßu najprjedy żałoßnje cżwilowali a potom żiwych ſpalili. Offizĕram ßu ſtawy wotrĕſnyli a wocżi ſ palzom wutkócżili, potom ßu jich mrĕjazych na polu leżo woſtajili. Hendrich Witboi, wjednik Hottentottow, je Němzam ßwĕrny woſtał.

Reſerviſt Tröltzſch, kotryż je ſ Hererojemi wojujo padnył, je ßyu nahladneho pſchekupza w Zwikowje. Po powołanju bĕ wón ratař a bĕ ratarſku ſchulu w Döbelnje woppytał. Sapoczatk meje dżĕſche wón 21 lĕt ſtary do němſkeje krótkowjeczorneje afriſkeje kolonije, hdżeż na farmje „wyßoke ſtróżiſchczo“ pola Windhuka, kotraż jenemu pſchiwuſnemu ßkuſcha, na tſi lĕta mĕſtno pſchija. Do ßwojeho wotjĕſda bĕ wón w Zwikowſkim pĕſchim regimencże jako jenolĕtny dobrowólnik ßkużił. Wokoło hód je wón pſchiwuſnym w Halſchtrowſkich kupjelach pißał, ſo je ßo dla njemĕrow domoródnych dżĕl reſerviſtow k wójſku ſwołał. Ssnadż tež wón bórſy na rjad pſchińdże, a jeli ſo by w polu padnył, potom by kónz wſcheje nuſy był.

Pſchiczina Hererokeho ſbĕżka.

Hererokzy ßu pjecża teho dla pſchecżiwo němſkemu knjejſtwu poſtanyli, dokelż jim ßydlerjo Europy po nĕczim pſchezo wjazy kraja bjeru. Ssydlerjo, kotſiż bóle wikuja, hacż rolu dżĕłaju abo ſkót plahuja, domoródnym wobydlerjam palenz a wſchelake twory pſchedawaju, ſ cżimż pycharſtwo, pożadliwoſcż a chżyjatoſcż mjes nimi ſbudżuja, njeßu jich ſ tym do dołha a jim potom ſa płaczińſnu ſkót a paſtwiſchcża bjeru, tak ſo domoródni ſ hórkoſczu praja: „Bórſy wſchitzy niczo wjazy njeſmĕjemy.“ Němſke knjeżerſtwo dyrbjało domoródnych pſched njeprawdu a wuklukanjom ßydlerjow ſchkitacż. Spomnjenja hódne je, ßo ßu Hererojo pſchi poßlednim ſbĕżku Namaſkich na ſtronje němſkeho knjeżerſtwa wojowali.

Ruſka a Japanſka.

Sa nĕkotre dny ßo rosßudżi, hacż budże mĕr abo wójna. Ruſka ma poßlednje wotmolwjenje na żadanja Japanſkeje, pſched kotrejż budże ſ cżeżka zoſacż.

Mjes tym je Japanſka wot ßkowow hižo k ſkutkej pſcheſchka. 12,000 muži na korejſki brjóh wußadżiwſchi. To je ſnamjo, ſo chże ßo Koreje ſmozowacż a Ruſku wot tam wottkócżicż, abo ju pſchinucżicż, pak ßo ſ dokonjanym ſkutkom ſmĕrowacż, pak wójnu pſchipowjedżicż.

K temu je ßo Japanſka hižo dawno pſchiprawiła. Japanſzy wojazy, ßwój wojeŕſki cżaß wußkużiwſchi, ßu ßo do Koreje pſchecżahowali a ßu wot knjeżerſtwa pjenjeſy doſtali, ſo bychu ßo w Koreji ſakupili.

Tutón lud dyrbi ßo nĕtko k japanſkej wojeŕſkej mozy w Koreji liczicż. W mĕrje je ßwojemu knjeżerſtwu wobhonjeŕſku ßkużbu cżinił nĕtko ßo brónjow pſchima, ſo by ßo k japanſkemu wójſku pſchidał.

Dodawk w teſtamencże.

(Ssmĕſchny podawk ſ Jendżelſkeje.)

Stary muż ßedżeſche pſchi wohniſchczu w hoſcżińſkej jſtwě „ſkoteho lawa“; jeho koſcżatej ſacżelkej ruzy wobjimaſchtej luboſcżiwje cżopku khójcżku ßwojeje dołheje dymki, a jeho ſtarej wocżi ſcżĕhowaſchtej bjes maka ſ młodoſtnej njeſcżĕrpnoſczu pomałke wohrĕwanje k wohnju ſtajeneho hornza piwa.

Wón bĕ runje woppytowarjej korczmy, kotryż ſ tamneje ſtrony wohniſchcża ßedżeſche, bjes kaſanja nĕſchto ſtatiſtiſkich wopißanjow podał. W jeho khowje bĕchu ſapißane wſchitke narody, żeńtwy a ſemrjecża wßy Klayburyja, a wón bĕ hižo, ſo by ßwojeho ſnapſchecżiwnika ſabawjał, k lĕpſchemu dawał wopißanje żiwjenja nĕkotrych hacż nanajbóle njeſajimawych woßobow wot kolebki hacż do wĕrowanja a wot wĕrowanja hacż do rowa.

„Na, tu njebĕha mnoho njeżenjenych mużſkich wokoło“, wón rjekny na praſchenje wotmolwjejo. „Klayburyja bĕ pſchezo k żeńtwje ſwólniwa wjeß, niż teho dla, dokelż ßu tu żónſke lĕpſche hacż druhdże, ale dokelż ßu pſcheklepaniſche.“

Wón wupſcheſtrĕ ßwoju ruku po piwo a pijeſche ſ wokſchewjenjom. Dobry napoj hrĕjeſche jemu krej, a wocżi ßo jemu błyſchcżeſchtej.

„Hižo dwĕ żonje ßym pohrjebał, ale tež ja dyrbju ßo hiſchcże na kedżbu bracż, tak ſtary, każ ßym“, wón rjekny ſamyßleny. „To je tu wjazy dyżli jena żónſka, kiż by zyle rady ßwoje mjeno ſ mojim ſaměnika. Klayburyja ma nĕtkole ras mjeno żeńtwu lubowazeje wßy, a ani wudowza rady njewidża wokoło bĕhacż.

Dyß a dyß pomĕchmy drje tu młodeho cżłowjeka, kiż by rjekł, ſo nochże ßo wożenicż. To bĕ na pſchikład Jakub Burn, a to hiſchcże njeje ani mĕßacż, ſo jeho k rowu donjeßechu ſchtyrjo wnukojo. A dale bĕ to Jan Brez; tón by nam roſeſtajował, ſo żadyn mużſki, kiż ßo wożeni, roſoma mĕcż njemóże, a tež wón je ßo wożenił.

Ale jedyn mużſki bĕ w tymle kónzu, kotrehoż Klayburyſke żony wożenicż njemóżachu, runjeż ßo bóle prózowachu. To bĕ wohidny mały mużik ſ cżerwjenymi włoßami a ſ liſchczim wobliczom. Rĕkachu jemu pſchezo Liſchka Green, a tón woſta lĕto wot lĕta ſbożowny a ßwobodny.

Wón ßnadż njebĕ jedyn ſ tych, kotſiż rady w żonjazym towarſtwje njepſchebywaju, a to hakle jich tak prawje mjerſaſche. Wón ßo ßamo ſ nimi pſchekhodżowaſche a wożcſche ßo ſ nimi we ßwojim woſu, ale żana njemóżeſche jeho lepicż. ani wudowy. Wón by prajił, ſo ma je wſchitke pſchejara lubo, hacż ſo mohł ßo na jenu ſwjaſacż.

Druhdy by jeho wuj, ſtary Ebenezer Green, tule ſ nim ßydał. Tón bĕ ßylny, wutrobity ſtary muż, tón by tu potom ßedżał a by ßo Liſchży ßmjał, hacż by ßo ſtólczk pod nim tſchaßk. Bĕ wjeßely cżłowjek, połny żortow, a hdy by Liſchka tak powjedał, ſdaſche ßo, ſo ma ßam żort ſa ßebje w myßlach, a ßmĕjeſche ßo, ſo mohł ßo ſadußycż.

„Ty ßo tež wożeniſch, Liſchka, hdyż ßym ja wumrjeł“, by wón prajił.

„Ja niz“, by Liſchka prajił.

Potom by ßo ſtary ſaßo ßmjał a by zyle potajnoſtnje rĕczał wo liſchcżich hońtwach a by rjekł, ſo by ßo dżiwał, ſchtó tu Liſchku popadnje. Wón by prajił, ſo trjeba jeno wocżi ſandżelicż, a ſo móże potom widżecż, kak ßo wſchitke Klayburyſke holzy cżĕrja ſa Liſchku a pſched nimi Liſchka bĕży, ſchtoż móże, ſo jemu jaſyk ſe ſchije wißa.

Liſchka njemóżeſche jemu niczo napſchecżiwjecż, nadżijejo ßo, ſo po ſtarym wuju, hdyż wumrje, jeho dwór a pjenjeſy doſtanje. Duż ßedżeſche tu ſmĕrom a poßmĕwaſche ßo, każ by rjekł, ſo ßo jemu to zyle derje lubi.

Hdyż bĕ Liſchka nĕhdże tſi a ſchtyrzycżi lĕt, wumrje jeho wuj. Sdaſche ßo, ſo ſtary muż w poßlednim cżaßu wjazy zyle ſtroweho roſoma njemĕjeſche, a wón by prajił, kak dobry cżłowjek je wón tola był, a kak wulki troſcht jemu to nĕtkole je, hdyż dyrbi woteńcż. A wón ſpominaſche na mnohe małe pjenjeſy, kotrež bĕchu jemu wo wßy dołżni; ale nichtó nochżyſche ßo na to dopomnicż.

„Sswój teſtament ßym ſcżinił, Liſchka“, wón rjekny, „a knjes wucżeŕ ma jón ſkhowany. Wſchitko ßym tebi wotkaſał.“

„To je rjenje“, wotmolwi Liſchka, „mĕj tež mój dżał!“

„Wón to po pohrjebje pſchedcżita“, jeho wuj rjekny, „każ ßo to ßkuſcha. Ja chżych nĕſchto ſa to dacż, hdy mohł pſchi tym bycż a twoje wobliczo widżecż.“

To bĕchu jeho poßlednje ßłowa, ale wón ßo ſaßmja jedyn

abo dwaj króćz, a hischcże dołhu khwilu po tym, so bě woteschoł, ßedźesche tu Lischka Green hischcże a dźiwasche ßo jeho poßlednim ßłowam, a cźeho dla mĕło ßo pschi tym ßmjecź.

Sa nĕschto dnjow bu stary wuj pohrjebany, a Lischka stejesche pschi rowje a dźerżesche ßebi rubjeschko do woczow a cźinjesche, każ by rjekł, so bě pjenjesy shubił, mĕsto teho, so bĕchu jemu pschipadnyłe. Potom dźĕchu wschitzy wróczo na burske kubło, a prĕnje, schtoż knjes wucźeŕ cźinjesche, bě, so wschitke żónske won wupokasa, prjedy hacż testament cźitasche.

„Cźeho dla to?“ rjekny ßo dźiwajo Lischka.

„To wschak budźecże widźecź“, rjekny knjes wucźeŕ, „to ßu moje instrukzije. To je wascha dla, knjes Green, so bych wam wużitk posticźił — ſ najmjeńscha, to je to, schtoż je wasch wuj prajił.“

Wón ßo ßyże, wsa testament do rukow a staji ßebi brylu. Potom wupschestrĕ jón na blido a wsa ßebi schkleńzu wina a wody a pocża cźitacź.

To bě wschitko doscź jaßne. Dwór, nakopjenja a dwě khĕżzy a pjenjesy na banzy, to bě wschitko Greenej, kiż bě hewak Lischka Green mjenowany. sawostajene ſ tym wumĕnjenjom —

Tu nasta tajka hara ſ teho, so Lischzy na khribjet klepotachu a bijachu, so dyrbjesche knjes wucźeŕ pschestacź a doczakacź, doniż ßo njebĕ saßo smĕrowało.

„S tym wumĕnjenjom“, wón wótsje rjekny, „so wón ßo woženi ſ prĕnjej żónskej w Klayburu, ßwobodnej abo wudowu, kiż jeho pscheđ tsjomi ßwĕdkami namołwi, ßebi ju wsacź. Jeli so wón nochze, dostanje wona, niz wón, zyłe samoženje.“

Lischka wobroczi ßo każ pschemyßleny a praschesche ßo Hendricha Walkera, cźemu jemu do khribjeta klepa. Potom proschesche ſ poduschenym hłoßom, so by ßo jemu to hischcże ras pschedcźitało.

„Na, pschi tym je tola jena dobra wĕź, knjes Greeno“, rjekny Hendrich Walker, „ſ tymle zyłym samoženjom mózecże ßebi tola najrjeńschu holzu w Klayburu wupytacź.“

„Kak dha?“ rjekny Jan Chambers wótrje. „Wón dyrbi ßebi prĕnju żónsku wsacź, kotraż jeho k temu namołwi, wscho jene, kak stara je.“

Wón postany njejabzy a, ſ Lischku ßo ani njeroszohnowawschi, cźĕri ſ domu a psches pola tak spĕschnje, każ jeho nosy njeßetej.

„Schto dha ſ nim je?“ rjekny Lischka.

Nichtó njemóżesche jemu na to wotmołwicź, a wschitzy tu ßedźachu, na ßo wudźĕrajo, doniż ßamlutki na poßledku też Hendrich Walker njeposkoczi a hischcże spĕschnischo njewotbĕhny, dyżli Jan Chambers.

„Je dha ßo tu nĕschto ſ picźom stało?“ rjekny Lischka wschón pschekwapjeny.

Wschitzy tschaßechu saßo ſ hłowu, a potom stany Pětr Gubbins, kiż bě ſ wotewrjenym ertom na njeho wudźĕrał, a dyri ſ dłónju wo blido.

„Jan Chambers bĕži po ßwoju ßotru“, wón rjeknje, „a Hendrich Walker khwata po ßotru ßwojeje żony, kiż je poßlednje pok lĕta pola njeho była. To je, ſa cźimż nĕtkole tak khwatataj.“

Nĕtkole bě kóżdy do teho pschischoł, a ſa dwě mjeńschinje bĕschtaj knjes wucźeŕ a Lischka ßamaj a hladaschtaj jedyn na druheho a na próſdne blido.

„Na, to ßym rjenje pobył“, rjekny Lischka. „Pomyßlcże ßebi jeno, hdy by Hendrich Walkerowa ßwakowa wo mnje ßo samołwiła.“

„Najſtarsche budźa najhórsche“, rjekny knjes wucźeŕ a tschaßesche ſ hłowu. „Schto chzecże nĕtkole sapoczecź?“

„Ja njewĕm“, rjekny Lischka, „to je mi pschischko wschitko tak nahle. Ale dyrbju tsjoch ßwĕdkow mĕcź, to je ſ najmjeńscha jedyn troscht. Mi by ßo sechzyło Janej Chamberſej a jeho nadobnej ßotsje, schto ßebi wo nimaj myßlu.“

To bě zyle ßmĕschne, kak żónske tu powjesćź pschijimachu. Wschitke a kóżda cźinjesche tak, każ by to ranjenje wschitkich żónskich było, a rjeknychu, so, hdy by Lischka Green cźakacź chzył, doniż ßo żana wo njeho njesamołwi, mohł to dołho cźakacź. Najmłódsche holcźata bĕhachu wokoło, ſ hłowu mjetajo, każ by rjekł, so chzedźa prajicź, so móża Greenowe kubło mĕcź jeno ſa wopraschenje, ale so to cźinicź njebudźa. Stare żony psches ßydomdźeßacź lĕt prajachu, jeli so chze je Lischka mĕcź, so dyrbi ßo wón jich wopraschecź, a to wjazy hacż jedyn króćz.

To ßo wě, to bě wschitko jara rjenje, ale w ßamßnym cźaßu skhorichu tsi holzy ſ Klayburu, kiż bĕchu ſ wonka wßy na ßłużbje, a dyrbjachu domoj pschińcź, a wschelake druhe żónske, kotreż bĕchu w zusbje, wsachu ßebi dowoł, prjedy hacż jich pschiwusni schto wo tym shonichu. Bjes maka kóżdy dom w Klayburu mĕjesche pschiwusnu żónsku, a wukożowachu pschezo kóżdemu, cźeho dla bĕchu domoj pschischke. Ale ani jena njerjekny niczo wo Lischzy Greenu.

Żónske ßu jara pscheklepane a dźerża mnoho na swonkowne. Tu njebĕ ani jena, kotrejż budźische mnoho wo to było, schto drusy ludźo praja, hdy by Lischku popadnyła, ale bjes maka wo rosom budźichu pschischke ſ hańbowanjom, hdy budźichu to pospytałe, a jim njebudźische ßo to poradźiło. A tak mjelczo to wotbycź njemóżachu tsjoch ßwĕdkow dla. To bě hłupa wĕź pschi tym.

To bě jenicźka wĕź, wo kotrejż ßo w Klayburu powjedasche, a Lischka Green pokasa bórsy, so ma wotewrjenej wocźi. Najprjedy wotpóßła holzu, kotraż mloko a hospodarstwo w domje wobstarowasche, ſ domu. Potom kupi dweju wulkeju kußateju pßow a swjasa jeju na rjecźas, jeneho blisko pschi khĕżnych durjach a druheho sa domskim, to bĕschtaj jara dobraj pßaj a kußnyschtaj Lischku ßameho dwaj abo tsi króćz, so byschtaj jemu pokasałoj, so wĕstaj, k cźemu tu staj.

Wón wsa Jurja Smitha, młodeho cźłowjeka, kiż na dworje dźĕłasche, do domu, a prĕni a druhi tydźeń cźinjesche jemu rosbudźenje doscź żorta. Ale hdyż do teho pschińdźe, so njemóże do wßy wuńcź, abo so njemóże ani po ßwojim dworje ßo we wĕstoscźi pschekhodźowacź, bu wón hotowy njepschecźeł żónskich.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Nasch ſkład je sawrjeny, ſ 1088 hr. 49 np. wot 350 (375) daricźerjow. Jim sapłacź Bóh! Rosliczenje, roswahu pschinjeßemy.

— Wólbu khĕżorstwoweho sapóßłanza Gräfy-Biskopskeho, je wólby pruhowanska komißija khĕżorstwoweho ßejma se wschĕmi hłoßami pschecźiwo tsjom sozialdemokratiskim sa płacźazu spósnała. Sozialdemokratojo 3. sakskeho wólbneho wokrjeßa bĕchu pschecźiwo njej protestowali. To by rjana wobrada była, hdy dyrbjeli ßo hischcże ras se sozialdemokratami bĕdźicź!

— (Wobschudźeŕ) Pola jeneho brodutruharja na lawskej haßy bě ßo do hód pomoznik, Rührold rĕkazy, pschistajił. Wudawajo, so ma 7000 hriwnow samoženja, wón ßłyschecź dawasche, so by brodutruharstwo kupił a pocża se ßwojim knjesom wo jeho wobkhod jednacź. Wobaj psches jene pschińdźeschtaj, tola Rührold niczo njenapłacźi. Jako nowy knjes wón wschĕ dokhody pschijimowasche, kotreż hnydom pschecźiny a pódła teho hischcże dołh napraska. Tak ßebi wón pola Seiferta na bohatej haßy wobleczenje na pożczonku wotewsa. Każ je ßo nĕtko wukopało, nima Rührold ani płeßniweho pjenjeżka a je ßo hakle loni w oktobrje ſ tudomneho jastwa puschcźił, w kotrymż bě tsi lĕta wotbędźał. Mjes tym je na mnohich mĕstnach nowe jebanstwa skucźił, cźehoż dla bě Schandawske hamtske ßudnistwo sa nim kojerski list wupóßłało.

— **(Stołĕtne narodniny Handrija Sejlerja.)** 1. februara ßo stoty króćz lĕtny dźeń wospjetuje, kotryż je ßo nasch wulki serbski pĕßnjeŕ a wótcźinz Handrij Sejleŕ w Sskonej Borschcźi jako ßyn małeho żiwnoscźerja a studnjerja narodźił. Se sbożownym pschipadom farar Micźka pschi Michalskej zyrkwi w Budyschinje jeho wurjadnu duchownu wobdarjenoscź a srĕcźniwoscź spósna. Hdyż bě ßo cźaß pschibliżił, so dyrbjesche Sejleŕ na pacźerje khodźicź, ßo wón je ßwojimi towarschemi w farskej Michalskej sahrodże shromadźi. Dokelż knjes farar ßwojim pacźerskim dźĕcźom dlejschi cźaß cźakacź dasche, Sejleŕ na schtom salĕsy a ſ njeho ßwojim towarscham ſ biblisich stawisnow prĕdowasche. Knjes farar nasdala prĕdowanje saßłyschawschi se spodźiwanjom na młoduschkeho prĕdarja poßłuchasche. Schtoż wón ßłyschesche, wo tym ßwĕdcźesche, so bě prĕdaŕ na schtomje duchownje wobdarjeny a srĕcźniwy pachoł. S tym bě ßo fararjowa kedźbliwoscź na młodeho Sejlerja wobrocźiła. Pschi pacźerskej wucźbje knjes farar wot Sejlerja tak mudre wotmołwjenja dostawasche, so ßo wón rosßudźi, ßo sa to postaracź, so by ßo Sejleŕ na wyßoku schulu dał. Wón jeho njesamożiteho nana sa tole wotmyßlenje dobu a młodemu Sejlerjej, jeho na gymnasiju samołwiwschi, tunje bydło a nĕkotre wobjedy w tydźenju pola ßmilnych samożitych mĕscźanow saradźi. Nadźije, kotreż bě farar Micźka na Sejlerja stajił, tón w poknej mĕrje dopjelni. Wón ſ wulkej pilnoscźu wuknjesche a ßo mjes ßwojimi ßobuwucźomzami tak wusnamjenjesche, so bu, hdyż sa 7 lĕt wuwuknywschi gymnasij wopuschcźi, se ßlĕbornej medaillu mytowany, kotruż stajnje jenoż najwubjernischi ſ tych wucźomzow dostawa, kotsiż jutry na universitu woteńdu. Hižo na gymnasiju

běschtaj w Sejlerju pěßnjerſki talent a ßerbſka mysl wotucźikoj, kaž to někotre pěßnje dopokasuja, kotreż je w lěcźe 1824 spißał.

Wot léta 1826 na Lipſcźanſkej univerſicźe bohoßłowſtwo ſtudujo wón tamniſche ßerbſke ſtudentſke towarſtwo Sorabicum ſe ßwojim żiwym duchom k wuſpěſchnej ßerbſkej dźěławoſcźi ſbudźi. Runjeż njebě ſ towarſtwowym pſchedßydu, bě wón tola jeho cźerjaza móz a duſcha. W Lipſku ßo Sejleŕ ſ druhimi Sſkowjanami, ſ Kuchaŕſkim, Miljutinowicźom a Palazkim ſeſna a pſchirunuje jich rěcź ſe ßerbſkej wón póſnawaſche, ſo ßo tehdomniſcha pißomna ßerbſcźina ſ němſkimi twórbami mjeŕwjeſche. W ßerbſkim towarſtwje wón ßwojich towarſchow na wopacźnoſcźe, kotreż běchu ßo do ßerbſkeje rěcźe ſahněſdźike, kedźbliwych cźinjeſche a wucźeſche jich ßerbſki prawje rěcźecź a pißacź. Sa towarſtwowe ſabawy wón ſpěwy wudźěła, ſa kotreż wón ſ dobom hłóß ſeſtaja. Sejleŕ bě niz jenoż ſ pěßnjerjom, wón bě pódla teho też ſ komponiſtom ßwojich pěßnjow, doniż ßo poſdźiſcho ſ naſchim ßławnym ßerbſkim hudźbnikom Kozorom njeſeſna. Wunoſchk Sejlerjoweho ſkutkowanja w Lipſcźanſkim ßerbſkim towarſtwje bě jeho ßerbſka rěcźniza, kotruż w lěcźe 1830 cźiſchcźecź daſche.

Sswoje ſtudije ſkóncziwſchi bě najprjedy ſ diakonom w Klukſchu a ßo w lěcźe 1835 ſa fararja do Łaſa powoła. Tu jeho ſ Janom Ernſtom Ssmolerjom wutrobne pſcheczelſtwo ſwjaſa, kotreż je hakle ßmjercź dźěliła. Ssmoleŕ, tehdy jako kandidat duchownſtwa ßłowjanſke rěcźe ſtudujo, Sejlerja k dalſchej pěßnjerſkej dźěławoſcźi pohonjeſche. W Łaſu Sejlerjowy duch ßerbſki kwaß, naléczo, podléczo, żně a ſymu, wěnz ßerbſkich ſpěwow a wjele druhich kraßnych pěßnjow wuplodźi. S krótkimi kherluſchemi a ſpěwanczkami ſa ßerbſke ſchule wón ßerbſki nadobny ſpěw do luda ſacźiſchcźa. Jeho pěßnje, kotreż bě wón ſ dźěła ßam, ſ dźěła Kozor do hudźby ſeſtajał, ßo bórſy po zyłych Sſerbach ſpěwachu a hiſchcźe dźenßa ſaklinczeja a ſtarych a młodych pſchezo ſ nowa ſa naſchu rjanu ßerbſku rěcź ſahorjeja. W lěcźe 1845 ßo na prěnim wulkim ßerbſkim ſpěwanſkim ßwjedźenju Sejlerjowy „ßerbſki kwaß“ ſ wobkuſlazymi Kozorowymi hłoßami ſpěwaſche. Wulkotny wuſpěch tehole ßwjedźenja Sejlerja a Kozora ſkhrobli a powabi, dale ſa ßerbſki ſpěw dźěłacź. Poſdźiſche ſpěwanſke ßwjedźenje, na kotrychż ßo Sejlerjowe pěßnje ſpěwachu, ßu mózny wliw na roswicźe ßerbſkeje narodneje myßle měłe a też Němzam cźeſcźowne pſchipóſnacźe ßerbſkeje hudźby wunuſowałe.

Bóh, kiż woßudy ludow wodźi, njeje wobſamknył, ßerbſkemu ludej ſahinycź dacź. Teho dla je nam mużow ſbudźił, kotſiż ßu ßo każ Sejleŕ ſa naſche drohe Sſerbowſtwo ſahorili a ſ wótczinſkej luboſcźu ſa njo ſkutkowali. S njewuprajnej horzej luboſcźu k Sſerbowſtwu je Sejleŕ dźěłał a pěßnik a ſe ßwojim nadobnym prózowanjom ſa ßerbſku mysl ßobudźěłacźerjow a pſchiwißowarjow dobywał. Njech jeho nětko ßerbſki lud ſ tej ßamej luboſcźu a ßwěrnoſcźu we wutrobje noßy a jeho pſchikład ſcźěhuje.

— (Wjedro léta 1904.) W cźeſkich nowinach hoſpodarſki ſarjadnik kubłow wjeŕcha Lobkowiza, Kratochwil, ſapoczatk léta wjedro do prědka ſa zyłe léto woſjewja. Wón tabellu wo pſchichodnym wjedrje po naſhonjenjach ßwojich prjedownikow ſeſtajuje, ßo ſkożujo po wjedrje, kotreż wo dnjo a w nozy wot dnja St. Luzije hacź do Bożeje nozy wobkedźbuje. Po jeho ſapißach dyrbjeſche w januarje prěni běrtlk měßaza mohłojte, njepſchijomne wjedro, a wjazy tacźa, dyżli mjerſnjenja pſchinjeſcź, druhi běrtlk pſchi ßłabym mjerſnjenju njepſchijomne wjedro, tſeczi běrtlk ſ mjerſnjenjom nęſchto ßněha a deſchcźa a ſchtwórty běrtlk pſchi ßylnym wětrje mjerſnjenje a ßněh. Dokelż je do prědka prajene wjedro ſa januar nimale trjechiło, njech ßo wone też ſa dalſche měßazy woſjewi. Februar budźe pjecźa w prěnim běrtlku ſymny a mohłojty, druhi běrtlk mohłojty a njepſchijomny ſ mjerſnjenjom, tſeczi běrtlk ſměje nózne mjerſnjenje, druhdy budźe pſchipołdnju rjenje, potom ſaßo ßněh a deſchcźe pſchińdu, ſchtwórty běrtlk budźe bóle deſchcźojty, dyżli rjany. Měrz budźe prěni běrtlk njewobſtajny, druhi běrtlk rano mjerſnje a po tym, kaž wětſik duje, pak ßněh, pak deſchcź pſchinjeßy, tſeczi běrtlk budźe rano mohłojty, pſchipołdnju rjany a 18. budźe njewjedro, ſchtwórty běrtlk budźe deſchcźowaty ſ wětrom, na kónzu rjany. Haprleja budźe prěni běrtlk njewobſtajna ſ raúſchimi ſmjerſkami a mrózom, druhi běrtlk budźe cźoplíſchi ſ deſchcźikami a njewjedrami, tſeczi běrtlk budźe haprlejſke wjedro, ſchtwórty běrtlk budźe pódla někotrych deſchcźow rjany. W meji budźe prěni běrtlk wjele njewjedrow, druhi běrtlk budźe njewobſtajny, tſeczi běrtlk budźe cźopły a njewobſtajny, ſchtwórty běrtlk ſ wopředka njewobſtajny, potom rjany. W juniju budźe prěni běrtlk rjany, druhi běrtlk ſ wopředka njewobſtajny, potom rjany, tſeczi běrtlk deſchcźikojty, ſchtwórty běrtlk njewobſtajny a njewjedraty. W juliju budźe prěni běrtlk ßrěnjorjany ſe ßylnymi njewjedrami, druhi běrtlk budźe njewobſtajny a cźopły, tſeczi běrtlk budźe njewobſtajny, ſchtw. běrtlk wobſtajny, druhdy ſ njewjedrom hrożazy. August budźe horzy, ſ khwilemi budźa njewjedra, kotreż tu a tam do krajnych deſchcźow pſcheńdu. September ſměje w prěnim běrtlku horze dny, druhi běrtlk budźe njewobſtajny, tſeczi běrtlk ſ dźěła rjany, ſ dźěła njewjedraty, ſchtwórty běrtlk cźopłe a bóle wobſtajne wjedro. Woktobrje budźe ſ wopředka njewobſtajne, mohłojte wjedro, potom ßnadź nęſchto ßněha padnje. Druhi běrtlk ſměje raúſche kurjawy, hewak budźe wobſtajny, tſeczi běrtlk budźe mohłojty a jěry, ſchtwórty běrtlk budźa mróſy, potom budźe mohłojte, njepſchijomne wjedro. November budźe ſ wopředka mohłojty, potom budźe rano mjerſnycź, tſeczi běrtlk ßo ſczopli, ſkónczuje ßo do ßněha da. Dezember budźe prěni běrtlk mohłojty a njepſchijomny, potom ßo ßněh póńdźe a krucźe ſamjerſnje.

— (Kalkowanje łukow.) K pſchiſporjenju łucźneje trawy je pohnojenje ſ kalkom jara ſpomożne. Każ je ſnate, w dornje w ſemi ßwobodne kißliki naſtawaju, ſ ammoniakom a ſalpetrom, kotreż ſ kalkom ſwjaſane ßo wot roſtlinow pſchijimuja. Po kalkowanju móże powětr na ſemju bóle ſkutkowacź, wona ßo, woßebje, hdyż je tonojta, mjelna a ßypotata cźini, a mésto kißakeje trawy potom ßłódka trawa roſcźe. S kalkowanjom ßo wunoſchk łukow wjele powjetſcha.

S **Błohaſchcz.** Njemało ßo pjatk tydźenja wikowaŕ Jan Bukan ſ Budyſchina wuſtróża, hdyż ſ tudomneje korczmy ſtupiwſchi ßwój ſapſchah wjazy njewohlada. Kóń bě ßo ſ woſom, na kotryż Bukan nakupjene ſtare wězy kładże, ſhubił. Hakle nasajtra Bukan ſhoni, ſo ßo ſapſchah njebě kradnył. Sſo cźakanja nabywſchi bě kóń ſ woſom cźeknył a wokoło bludźił, doniż jeho njeběchu w Haßlowje ſadźerżeli.

— (Jebarzy.) Dwě żónſkej, ſ kotrejuż je jena młódſcha a druha ſtarſcha, po wßach wokoło cźahatej a pola burow wudawatej, ſo żebi ßłużbu pytatej. Woprawdźe jimaj pak wo to dźe, ſawdawk doſtacź, a każ je ßłyſchecź, je ßo jimaj hižo na wjele méſtnach toleŕ ſawdawka dało. Kublerjo njech ßo pſched tutymaj jebarkomaj warnuja.

S **Njeßwacźidła.** Na naſche wuprósdnjene druhe wucźeŕſke méſtno je ßo knjes wucźeŕ Kózkaŕ w Mikoraſu pola Sſlepeho powołał. Pſchichodne jutry wón ßwoje ſaſtojnſtwo w naſchej ſchuli naſtupi.

S **Hornjeje Hórki.** W tudomnym papjerniku ſtaj ſańdżeny tydźeń dwaj dźěłacźerjej do njeſboża pſchiſchłoj. Njedźelu je tepjeŕ Bohot roły cźiſcźo ſchtyri metry hłuboko na pleſtr padnył. Wón je ßebi pſchi tym cźęło pſcheraſył a hiſchcźe nětkole na khorołożu leży. — Hdyż maſchinſki wothladaŕ Broda ſ Małych Debßez ßrjedu popołdnju maſchinu maſaſche, ßo wón kluki dótknu, kotraż jemu hnydom ßrjedźny porſt praweje ruki wottorże.

Se **Semiz.** Njedźelu 24. januara wjecźor w 7 hodźinach je tu cźicho a bjes bolośce w 83. lěcźe żiwjenja knjes wucźeŕ em. Jan Bohuwěr Mucźink wußnył. Wón je ßo 12. ſeptembra 1821 w Njechanju pola Lubija narodźił. Na wucźeŕſke powołanje ßo na Budyſkim krajnoſtawſkim ſeminarje w létach 1839—1843 pſchihotowawſchi bě wón ſ wucźeŕſtwowym vikarom w Klukſchu, Barcźe a Bolborzach, jutry w lěcźe 1844 bu wón ſa pomozneho wucźerja do Njeßwacźidła a 1845 ſa wucźerja do nowoſałożeneje Semicźanſkeje ſchule powołany, hdźeż wón ſ wulkim żohnowanjom ſkutkowaſche, doniż ßo na wotpocźink njepoda. Mucźinkowa młodoſcź do wulkeho cźaßa ſ nowaſbudźenja ßerbſkeho luda ſ dołheho drémanja doßaha. Ssmolerjowy a Sejlerjowy pſchiklad móżnje na wobdarjeneho młodźenza ſkutkowaſche, kotryż ßebi wotmyßli, lud ſe ßłowom a pißmom powucźicź. Duż wón pjero ſapſchimny a do rjadow ßerbſkich ſpißacźelow ſtupi. Wón bě jedyn ſ najſtarſchich ßobudźěłacźerjow Serbskich Nowin, do kotrychż wón ſ dźěła ſ podpißmom „Horißław“, ſ dźěła też bjes podpißma dopißy wſchelakoreho wopſchijecźa podawaſche. Jako woßebite knižki ßo jeho „Hród na Shorjelſkej horje Landskrónje“ a „Sswěrnaj ßußodaj“ cźiſchcźachu. Pok létſtotka dołho wón njepſcheſtawajcy ſa lud pißaſche. Jeho naſtawki nadeńdźemy w „Kużiczanu“, „Serniczzy“ a we „Kużizy“, runje każ w němſkich Budyſkich, Biſkopſkich a druhich nowinach. Pódla ßwojeho ſpißacźelſkeho dźěła ßo Mucźink rad ſ pczołaŕſtwom ſaběraſche, kotreż je wón w towarſtwach ſ pſchednoſchkami a ſ naſtawkami w pczołaŕſkich nowinach ſpěchował. Tutemu na tole waſchnje daloko ſnatemu ßerbſko-němſkemu ſpißacźelej, ßo ßamo wě, też pſchipóſnacźe ſa jeho powſchitkownje wużitne ßłużby doſtawaſche. Mnohe cźeſtne diplomy ſcźeny jeho wobhdlenja a dwě rataŕſkej medailli a kſchiż kral. ſakſkeho ſaßłużbneho rjada jeho ßuknju pyſchachu. S ludźimi wobkhadźejo běſche wón poniż-

neho cźicheho waſchnja, a bě wſchudźe rad widźany a wot kożdeho wyßoko cześćeny. Sswoje Sserbowſtwo ßebi wón wyßoko ważeſche, a hdyž wón wjedźeſche, ſo nječhtó ßerbſki roſymjeſche, ßo wón wěſće ſ nim ßerbſki rosmołwjeſche. Wo nim móżeſche ßo rjeź, ſo njemějeſche njepſcheczela, tola pak wjele wěrnych pſchecźelow. Nětko je ßo wot naß dźěłk, ßrjedu wón poßledni pucź pſches ßněžne hona k cźichemu Ssmilnjanſkemu pohrjebniſchcźu dźěſche, hdźež nětko ſmjerſka ſymna ſemja jeho cźopku pſchecźelſku wutrobu wodźewa. Njech wón w měrje wotpocźuje a wěcźne ßwětło ßwěcź jemu. Jeho wopomnjenje pak nam njeſapomnite woſtanje.

S Potpizy. Ssobotu popołdnju ßu na tudomnym kralowſkim hajniſkim revěrje jeneho jelenja tſělili. Wón je drje ßo ſe ßußodneho pruſkeho revěra k nam ſabłudźił. Někotryžkuli hajnik by ßebi nětko najradſcho pſchał, ſo bychu po naſchich ſtronach jelenje ſ tajkimi ſtadłami wokoło běhałe, kaž tu a tam ßorny. S hinaſcheho boka pak ßebi burſzy wobhydlerjo jelenjow wobhładuja. Na jich połach ßo ſwěrina żiwi, a hižo doſcź ſkórźbow je dła ſchkody ßkyſchecź, kotruž ſajazy, ßorny a bażanty nacźinjeja. Wjele hórje pak hiſchcźe jelenje pola ſapuſcźeja. Schtož njeſeżeru, to ſateptaju, a hdźež ßu ſe ßwojimi klachami ſtupiłe, tam ſa to lěto niczo njenarośće. Hdy bychu ßo jelenje w naſchich holach plahowałe a pſchiſporjałe, bychu ratarjo cźežko ſchkodowałe. Schtóž chze na ßwojim revěrje jelenje měcź, njech je ßam żiwi. Wot burow, kotſiž ßu ßwoje leżomnoſće drohu ſapłacźicź dyrbjeli, njech ßebi to nichtó njeżada. A hdyž tam, hdźež maja burjo hońtwu, kóżdeho jelenja, kotrehoż wohładaja, podtſéleja, je to zyle pſchiſprawne.

Se Zitawy. Jedyn radźiny pißaŕ je w raduej khěži ſ pjenjeżneho kaſchcźa 3000 hriwnow kranyk. Paducha ßu wußłédźili a ſajeli.

S Debriz. 20. januara ſtej ßo domſke a bróżeń tudomneho murjerja Jurka wotpaliłej. Dokelž ßo woheń rucźe rosſchěri, móżachu ßebi Jurk a jeho ßwójbni jenož nahe żiwjenje wukhowacź. Domoj khowane żito, něhdźe 11 kórzow rożki, jecźmjenja, dale wjele rżaneje muki, 3 kopy ßłomy, 15 zentnarjow ßyna, wſchón hoſpodaŕſki grat, wſcha domjaca nadoba, poßłeſchcźa a draſta ßu ßo ſ wohnjom ſniczike. Dokelž ſ wohnjowym njeſbożom potrjechenу nima niczo ſawěſćene, wón wo něhdźe 1800 hriwnow ſchkoduje.

S **Ralbiz**. Tudomne ſkótſawěſćaze towaŕſtwo, kotrež ma w tu khwilu 104 ßobuſtawow, wotmě 20. t. m. ßwoju khownu ſhromadźiſnu w Ralbizach. Wone mějeſche minjene lěto ſaßo ſchěſćź ſchkodow ſarnnacź. Sliczbowanje pokaſa 514,93 hr. dokhodow a 455,47 hr. wudawkow; potajkim 59,46 hr. ſbytka. Ssobuſtawaj Kurjat ſe Schunowa a Scholta ſ Ralbiz ſliczbowanje pſchehladaſchtaj. Po wuſtawkach mějachu ſ pſchedßydſtwa wuſtupicź: k. Schelz ſe Schunowa, k. Brěſan ſ Konjez, k. Nuk ſe Ssmjerdźazeje a k. Cźornak ſ Ralbiz. Tucźi buchu jenohłóßnje wſchitzy na 3 dalſche lěta ſaßo wuſwoleni. Też w tutym lěcźe budźe ßo ßobuſtawam w tych padach, w kotrychž ſtatna kaſſa ſarunanja njepłacźi, po zentn. mjaßa 40 hr. a w padach, w kotrychž ßo ſtatna podpjera doſtawa, wyſche teho 50 hr. k ſarunanju ſhubjeneho wużitka wupłacźecź. Pſchinoſchka budźe ſo tón krócź k 15. měrzej ſběracź ſa krutwu 1,25 hr. Knjes Schelz ſe Schunowa bu ſ nowa na 3 dalſche lěta ſa pſchedßydu a knjes Wowcźerk ſa jeho naměſtnika wuſwoleny. W minjenych 7 létach je ßo pſchinoſchkow ſapłacźiło 3719,47 hr. a wot tutych ßo k ſarunanju ſchkodow trjebało 3673,21 hr. Najwjazy podpjery doſta Różant, najmjenje (37,30 hr.) Hrajnza. W minjenym lěcźe je 1 ßobuſtaw wuſtupił (ſemrěł) a 3 ßu jako nowe ßobuſtawy pſchiſtupili

Přilopk.

* (Duell.) Hižo ſaßo je ßo jedyn duell mjes dwěmaj offizěromaj wotměł. Ssobotu popołdnju ſtaj ßo na Eubachſkich honach pola Kamjenizy (Chemnitz) diwaj offizěraj tſělałoj. Pſchi tym ßo leutnantej Heinrichej Wolfgangej Erichej Schubertej kułka do wutroby tſěli. Mjes tym ſo jeho do garniſonſkeho łazareta njeßechu, wón wumrje. Wón bě hakle wot 21. auguſta 1899 offizěr. Kaž ßo powjeda, je Schubert ſ mandźelſkej offizěra, kotryž je jeho na duell żadał, njedowoleny wobkhad měł. Jeho cźěło ßu w Draždźanach, hdźež je jeho nan wyſchk, khowali.

* W Dahlenje ßu pokſta lět ſtaru holzu Wernerez w jejnym kożu ſatſělenu namakali. Kaž ßo ſda, je ßebi wona ßama żiwjenje wſała. Wona bě w dobrych wobſtejnoſcźach żiwa; khěża w kotrejž bydleſche, jej ßłuſcheſche.

* S Krimicźawſkich ſtrajkowarjow njeje 1800 hacź dotal dźěło ſaßo doſtacź mohło. Wjetſchi dźěł ſ nich ßu tkalzy, ſa kotrychž je w Krimicźawje po ſtrajku jara mało dźěła. Duž budźa ßo dyrbjecź do druhich ſtron wobroczicź. Pſchedźerjo ßu ßo nimale wſchitzy ſaßo do dźěła wſacź mohli.

* (Ruka ßo wotſčeliła.) Pſchi poſtrowjazym tſělenju ſ pſchicźinu khěżorowych naradninow jena kartuſcha rosbuchny. Jenemu artilleriſtej ßo ruka wottorże, diwaj druhaj ßebi wobliczo wopaliſchtej, mjes tym ſo ßo nękotſi druſy lohko wobſchkodźichu.

* (Smjerſli.) Pola Kurſka w Ruſkej je 40 woßobow kemſchi duzy ſmjerſko.

* (Njeſbożc w podkopkach.) W Chiswicku w połnóznej Amerizy ßo w podkopkach ſke powětry ſapalichu. 180 hewjerjow je pſchi tym najſkerje żiwjenje ſhubiło. K ſchachtowemu pſchikhadej ßo żony a dźěcźi cźiſchcźa, kotrychž żałoſcźenje wutrobu kama.

* (Rubjene dźěcźo.) W Schleſynſkej ßu njedaloko Opelna pola cźrjódy zyganow mjes poßleſchcźemi ſkhowanu něhdźe 8 létnu holcźku zyle ſanjerodźenu namakali. Po ſnamjenjach na holcźżynym cźěle ßudźa, ſo je wona Elſa Kaßlez, kotraž je ßo pſched lětom ſ Hannovera ſhubiła. Zyłu bandu ßu ſajeli a do Hannovera dowjeſli.

* (Pjenjeżny cźert.) W Oberleupoldsbergu w Bayerſkej ßebi ludźo wot někotrych lět powjedachu, ſo w domje jeneho wobhydlerja, kotryž bě ßo hižo tſeczi krócź woženił, cźert ſcheri. Prěnja mużowa żona bě cźertoweho ſcherjenja dła mandźelſtwo dźělicź daka, druha ßo w njedźelach cźerta wuſtróżawſchi wumrje, a też tſeczu żonu cźert woſpjet wuſtróża. Hdyž żoniny muż ras doma njebě, cźert do komory ſtupi a ßebi wot żony pjenjeſy żadaſche. S hroſu tſchepotajcy żona na khamor pokaſa, ſ kotrehoż potom cźert pjenjeſy wſa. Hdyž bě żona naſajtra ſaßo ßama doma, wona ſtarobliwje tołſty klumpach ßobu do koża wſa. W tej ßamej hodźinje ßo jej ſaßo cźert ſjewi a ßebi ſ nowa pjenjeſy żadaſche. Tón krócź pak żona ſ koża ſkoczíwſchi cźerta ſ klumpachom na hłowu morßny. Sso na ſemju walíwſchi cźert ſkiwło proſcheſche, ſo by jeho wjazy njebika. Żona jemu ſ druhim pukom rohaj ſ kożu ſ hłowy praßny, a jako ſchto ßo cźert wotkry? Jako 60létna mużowa macź, kotraž bě hewak jako cźerczíza ſe ßwojimi pſchichodnymi dźowkami ſakhadźała. Polizija je wěz do pſchepytanja wſaka. Cźert ſ cźežkoſranjenej hłowu khory leży.

* (Mordaŕſtwo) Jeneho ßłowakſkeho hornzyppkatarja ßu w Löwentinſkim jeſorje w rańſchej Pruſkej ſkónzowaneho a wurubjeneho namakali. Cźółko w měſche tczeſche.

* Dła wohanjenja Bismarkoweho wobraſa je khoſtanſka komora w Krotoſchinje półſkeho wucźobnika H. ſ Jarocźana k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźika. Wucźobnik je pjecźa ſ kijom do wobraſa dyrił, kotryž w ſchulſkej ſtwje wißaſche.

* (Rubjeżne mordaŕſtwo.) W Dobrjanzy w Ruſkej ßu ßo w nozy ſababjeni mużojo do banzyneho twarjenja dobyli, tſjoch ſtražnikow morili a pjenjeżny khamor roſpacźili, ſ kotrehoż ßu 56,500 rublow rubili. Rubjeżnych mordarjow njejßu hiſchcźe ſaßłapili. — W Miſkolczu w Wuherſkej ßobotu wjecźor ſababjeny muż do doma ſamożiteho kublerja Gajera pſchińdźe a revolver wucźahnywſchi jeho ſatſéli. Potom ſa pjenjeſami pytajo, wjetſchu ſumu namaka, kotruž ßobu wſa. Pſchi nadpadźe pſchitomnej kublerjowej żonje wón ſe ßmjercźu hrożeſche, jeli ſo by ßo hibnyła. Hakle ſa khwilu, hdyž bě ßo rubjeżnik wotßalił, ßebi wona ſwěri, ludźi na pomoz ſawołacź. — 28létneho pſchekupſkeho pucźowarja Pöllera ſ Hamma je na żeleſniſkej jéſbje jedyn ßobupucźowaŕ ſ hamorom ſaroſył a jeho wurubił. Sa mordarjom nimaju hiſchcźe ßłéda.

* (Njeſbożе ſ automobilom.) Pola Cannoſa w połodniſchej Franzowſkej, jedyn automobil, w kotrymž tſjo Amerikanojo ßedźachu, do jeneho cźeżneho woſa ſawadźi. Jedyn Amerikan ßo mori, taj dwaj druhaj a woſowy pohoncź ßo cźežko ſranichu.

* (Spodźiwny podawk.) Knjes doktor W., wyſchſchi gymnaſialny wucźeŕ w jenym wjetſchim měſcźe, dyrbjeſche do Barlina pucźowacź. Dokelž je hižo ſyma, bě jeho ſtaroſcźiwa mandźelſka po jeho kożuch k kóżkarjej póßłała, kotremuż bě ßo wón w lěcźu na khowanje dał. Skoku knjes doktor W. ſ gymnaſija domoj pſchińdźe, ßo kożuch woblecźe a k żeleſnizy khwata. Kak ßo wón wjeßeli, ſaßo ras w Barlinje bycź, hdźež jeho nichtó njeſnaje; wón chze ſtare wopomnjenki ſaßo wobnowicź a korczmy wopytacź, kotrež wot ßwojich ſtudentſkich lět njeje wjazy widźał. Haj, kak rjenje to je, w morju cźłowjekow ßo podnuricź! „Pomhaj Bóh, knjes doktor W.“, jeho jedyn ßłużbak na dwórniſchcźu powita, jemu ßwoju ßłużbu podtykujo. Spodźiwnje, ßebi naſch doktor myßli, tón ßnadź je ſ naſcheho měſta do Barlina pſchecźahnył; duž mje hiſchcźe ſnaje.

We wjeßekych myßlach wón pod lipami dźe. „Witajcźe k nam, knjes doktoro!“ na dobo jedyn schewski wuczobnik ßo woschczerjejo sawoła, tola prjedy hacź móże jeho lapnyć, je ßo pachołk ſ procha mėł. Samyßleny doktor W. dale dźe a ßebi myßli: „Sswėt je tola prawje mały, abo ßym ßnadź hižo tak snaty?“ Tu pėkna młoda holza nimo njeho dźe, wón ßo lubosnje sa njej wohladnje a runje hischcźe widźi, kak wona khichotajo ßwoju pschecźelnizu na jeho kožuch kedźbliwu cźini. Nėtko pak tola wscho pschestanje, myßli ßebi trochu roshnėwany doktor W., schto dha mam na ßebi tajke ßmėschne? Wón khwata, so by do jeneje khofejownje pschischoł. Prjedy hacź wón k njej doźdźe, pschedawarka kwėtkow pschi rózku praji: „Nó hlejeźe, knjes doktor W., scźe tež saßo ras w Barlinje?“ Sso rosnjembriwschi wón do khofejownje cźekny a dokelź je ßo skoku bėžo sapocźił, ßo kožuch wußlecźe; tola kak ßo wón stróźi! Schto wón na kožuchowym khribjecźe pschitykńjene widźi? Wulku papjeru, na kotrejź steji napißane: „Doktor W., hižo ſ molemi khėtro rosßrany.“

* (Wupuscźenje mėsta Aalesunda.) Norwegske mėsto Aalesund, kotrež bė na tśjóch hromadźe swißowazych kupach pschi mórskim brjosu natwarjene, je ßo ßobotu se satraschnym wohnjom do procha a popjela pschewobrocźiło. Nimale 11 000 wobhdlerjow je ſ wohnjom wobhdlenje shubiło. Woheń je w nozy 1/2 3 hodźin w jenej fabriży wudyrił a je ßo najskerje se slóstniskej ruku sałożił. Se ßylnym wichorojtym wėtrom ßo płomjenja skoku psches zyke, ſ wjetscha ſ drjewjanych twarjenjow wobstejaze mėsto rosschėrichu. Hižo sa pół hodźiny bė wscho w najwjetschej schmatańzy. Sa dwė hodźinje hižo bė najwjetschi dźėl mėsta spaleny, a wobhdlerjam niczo njewubu, dyżli cźeknyć. S domow ßo wjele nadoby na drohi snoßy, tola woheń tak rucźe wokoło ßebje hrabasche, so dyrbjachu wscho leżo wostajicź, so bychu ßebi ſ najmjeńscha nahe żiwjenje wukhowali. Wobhdlerjo dyrbjachu bliżschi dźeń a nóz pod hołym njebjom we wėtru a deschczu pschebywacź. Mnosy ßu do kraja nuts woteschli, so bychu na burskich kublach, pschebytk namakali, drusy ßu na łódźach wukhow nadeschli. Dźėcźi ßu ßo nakhwilnje w Borgondskej zyrkwi samėscźike. Woheń ſ pjascźwulkimi schkrjemi ßamo na łódźe w mórskim pschistawje lėtasche. Schtoż je ßo hacź dotal nashoniło, stej ßo dwė parnej łódźi spalikej, 23 wulkich rybaskich łódźow dyrbjesche ßo podnuricź, so mohke ßo wohnjej wukhowacź. Wschė sjawne twarjenja, dwė zyrkwi, jena modleńnja, mißionski dom, dom sa młodźeńzowe towarstwo, wschė pjenjeżne banki, polizajstwo, jastwo, złonistwo, dwė haptyzy, dwė klinizy, wulka schula a radna khėża ßu ßo spalike. Tež łódź na kotrejź parna ßykawa stejesche, je ßo hromadźe se ßykawu ſ wohnjom sniczika. Mėschcźanosta je jenoż najnusnische akty wukhowacź mohł. Khori ßo na kraj donjeßechu. Jedyn ſ nich po pucźu wumrje. Zyrkej, w kotrejež bliskosćźi bė woheń wudyrił, bė jene ſ prėnich twarjenjow, kotrež w płomjenjach stejesche. Tež mosty, ſ kotremiż bėchu jenotliwe mėschcźanske dźėle hromadźe swjasane, ßu ßo spalike.

Powjesćź wo sniczenju Aalesunda dostawschi ßu w Schwedskej a Norwegskej hnydom pomozne komiteje sałożili, kotrež ßu parne łódźe ſ jėdźu a pjenjesami do Aalesunda póßłake. Norwegske żelesnizy ßu wosjewike, so twory k podpjeranju wotpalenych darmo do Aalesunda woża. Wójskowymaj brigadomaj w Drontheimje a Bergenje je ßo pschikasało, Aalesundskim wobhdlerjam wojeńske stany, łoża a proviant pschewostajicź. Finanzny minister Hagerup je ßebi hnydon wot ßejma pjenjeżnu podpjeru sa ſ wohnjowym njesbożom potrjechenych dowolicź dał. Hižo njedźelu ſ Christiansunda wulka parna łódź k Aalesundej pschijėdźe, kotraż chżysche 1000 bjesbhdłatych pschijecź, wona pak dyrbjesche ßo sawrócźicź, dokelź zyły pschistaw w płomjenjach stejesche.

Tež nėmski khėżor je ßo na jara wulkomyßlne waschnje sa njesbożownych Aalesundskich postarał. Wón hnydom njedźelu generalnemu direktorej łódźerskeho towarstwa w Hamburgu poruczi, parnu łódź „Phönicius“ ſ jėdźu, lėkarstwom, drastu, poßleschcźemi a barakami ſ Hamburga do Aalesunda póßłacź. Tsjo lėkarjo, 40 wothladarjo a wothladarki khorych transport pschewodźachu. Tež łódźerske towarstwo „Poknózny Lloyd“ w Bremenje je parnej łódźi „Weimar“ njedźelu do Aalesunda wotjėcź dało. Wjele stow dźėłacźerjow bė ßobotu w nozy łódź, kotraż móże 2000 pomozy potrjebnym hospodu poskicźicź, pschiprawiło a do njeje proviant, lėkarstwa, poßleschcźa, drastu atd. nanoßyło Dale je tež po pschikasu khėżora Wylema nėmska wójnska łódź „Prynz Hendrich“, ſ pschikrywami a proviantom k Aalesundej wotjėła. Wschė tsi łódźe ßu tam wutoru pschijėłe a pomozy potrėbnym jėdź a drastu atd. wudźėlike. Wjednik pomozneje expedizije „Phönicije“ je do Hamburga wosjewił, so je hnydom 2100 porzijow jėdźe wudźėlił. Prėnju nóz je na „Phönicij“ nėhdźe 2500 woßobow pschenozowało. Jara nusnje ßo wschė druzíny stupnjow a grat k twarjenju nowych domow trjebaju. Woheń hischcźe pod rospadankami baje. Na mėsto je hrósbno hladacź. S njeho ßo sadnjchaze ßmjerdy se spalenych rybowych składow wudymaju Wobhdleŕstwu je po sdacźu wscho jene, tola je wone ſ bjesmjesnej dźakownoscźu k nėmskemu khėżorej napjelnjene. S pschicźinu narodninow nėmskeho khėżora bėchu w pschistawje mnohe łódźe ſ khorhojemi wupyschene. Tež w Christianje a Bergenje ßo ſ domow khėżorej k cźesći khorhoje smahowachu. Se ßwojej spėschnej pomozu je ßebi khėżor Wylem wulke sympathije w Schwedskej a Norwegskej dobył.

Pódla nėmskeho khėżora je tež franzowske knjeżerstwo łódź „Caissini“ ſ 144 zentnarjemi howjaseho mjaßa, 40 zentnarjemi bunow a 1000 pschikrywami sa nusnucźerpjazych do Aalesunda wotpóßłaka.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Blidarski mischtr a sarjadnik pomozneje pósty w Maleschczach, Jan Bohuwėr Schuster, a kubleŕ Bjedrich August Ssykora w Maleschczach bėschtaj ßo loni 25. auguśta we Wjeliż hoscźenzu swadźikoj a ßo do pukow dakoj. Schuster Ssykoru winowasche, so je pschi poßlednim powodźenju jeho nana wo 5 hriwnow a Maleschansku wohnjowu woboru wo 25 hriwnow sjebał. Prjedy hacź ßo Schuster dohlada, jemu Ssykora plistu wotkoži, a to ſ tajkim wotmachom, so ßo Schusterej bubonk we wuchu pukny. Wobaj ßo na to wobskorżischtaj, a hdyż jeju wėż psched lawniski ßud pschińdźe, kóżdeho ſ njeju k 50 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźichu. Schuster, runje każ Ssykora, ßo pschecźiwo wußudej powołaschtaj, njemėjeschtaj pak wuspėcha; pschetoż khostanska komora prėni wußud sa prawy spósna.

Sskużobnu dźowku Johann Khrystiann Schorschecź w Bėłych Noßlizach bėchu wobskorżili, so je loni w lėcźu ßwoju ßkużbu pola żiwnoscźerja Wustmanna tam bjes sakońskeje pschicźiny wopuschcźika. Psched lawniskim ßudom Schorschez wudawasche, so njeje w ßkużbje wostała, dokelź je tam njestrowu, straschnu spansku komoru pschipokasanu mėła, a dokelź ßu ſ njej tež njelubje wobkhadźeli. Lawniski ßud wobskorżenu hižo teho dla wuwinowa, dokelź bė wobskórżbny namjet po formje njeprawje sestajeny. Statue rėcźnistwo, kotrež bė ßo pschecźiwo temu powołało, po pschesßkyschenju wobskorżeneje a jeneho ßwėdka ßwoje powołanje wróczo wsa.

Pjekarski pomoznik Jan Robert Ssykora, 1877 w Delnim Wujesdźe narodźeny, bė we wschelakich wßach Hornjeje Łużizy k skhnycźu wupowschene schaty kradnył. Sa to wón na 1 lėto 4 mėßazy darmotnu hospodu sa samknjenymi durjemi dostanje a cźeßne prawa na tśi lėta shubi.

24lėtny cźeladnik E. J. Groß ſ Wichowow, kotryż na poßled pola kublerja Schönfelda we Wawizach ßkużesche, bė loni w dezembrje po rėblu do najstwy ßwojeho hospodarja salėśł. Woknowu schkleńzu wurėsnywschi, bė wón wokno wot nutska wotwjertnył. Wschė tschinje a khamory pschejėśdźejo wón lutowansku tysu Schönfeldoweje dźowcźiczki wußlėdźi, w kotrejź 1 hriwnu 4 np. namaka. S tymile pjenjesami wón dołh, kotryż mėjesche pola jeneho druheho cźeladnika, saplacźi. Dźiwajo na Großowu młodoscź, jeho k jastwu na jedyn mėßaz saßudźichu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lėće 1904 dotal nahromadźiło:	118 hr. 13 np.
Dale za njón darichu:	
J. T. S.	1 hr. — np.
Na Bastianec-Kowalec kwasu w Brėzowcy nazbėrał kwasny herc Domel ze Slepeho	2 hr. 40 np.
Na Hans Kóncanec kŕćiznach w Rownom nazbėrał Hans Nakónc z Brėzowki . . .	2 hr. 40 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 5. lėta 1904 hižo kwittowane: Молоканы (272 hr. 10 np.): 60 np.; swjećeŕ šćedriwemu knjezej za swjećatka 2 hr. — Delanska patentna komisija: štož so mi z tolerja doda, njech ma Maćica: 30 np. =	2 hr. 90 np.
Hromadźe:	126 hr. 83 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Spěwarske,

ßerbske a němske,

jednorje a woßebnje ſwjaſane po 2 hacž do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Schewſkeho wuczobnika
k jutram pyta **Khriſtian Küchner** w Makym Wjelkowje.

Sahrodniſki wuczobnik
ßo k jutram 1904 do **hrodowſleje ſahrody w Czichońzach** pyta.
May.

Pohoncz
ßo nětkole abo poſdźiſcho na kuble czo. 47 **w Boſchezach** pola Kubſchiz pyta.

Dowěrny
rólny pohoncz
ßo na knježi dwór w Delnjej Kinje pyta.

2—3 ſchulerjo hiſchcze dobru penſiju namakaju pola Marje Schmidtowejе w Budyſchinje na ſahrodnej dróſy (Gartenſtraße) 1 po 1 ſkhodźe.

Drjewowa awkzija.

Na **Sderjanſkim tachantſkim hajniſkim revěrje** ma ßo
póndźelu 1. februara 1904 dop. wot 9 hodźin
něhdźe 50 rm. twjerdych palnych klumpachow,
= 120 rm. twjerdych a mjehkich hakoſowych a
= 80 rm. twjerdych a mjehkich dołhich hromadow
ſa hnydom hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.
Shromadźiſna na Sderjanſkim knježim dworje.

Hajniſke ſarjadniſtwo.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 1. februara t. l. ma ßo na **Bartſko-Nowowjeſezanſkim** hrabinſkim Lippeſkim hajniſkim revěrje ſcźěhowaze palne drjewo na měſcze ßamym na pſcheßadźowanje pſchedawacź:
něhdźe: 180 tołſtych brěſowych dołhich hromadow,
6 dubowych hakoſowych hromadow,
12 khójnowych hakoſowych hromadow,
8½ rm. brěſowych a dubowych ſchcźěpow,
10 rm. khójnowych ſchcźěpow a kuluchow,
4 rm. woßyzowych a wólſchowych kuluchow
(ſa drjewjanzarjow),
20 rm. khójnoweho pjeńkoweho drjewa.
Pſcheßadźowanſke wuměnjenja ßo do awkzije wojſewja.
Shromadźiſna dopołdnja w 9 hodźinach w drjewiſchczu 3. wotdźělenja pſchi Małoſuborniczanſkej mjeſy njedaloko briketarnje.

Revěrſke ſarjadniſtwo.
Auſt.

Dr. med. Theuerowy nervowy czaj

— veronica montana —

najlěpſche poßylnjadło ſa wſchitkich, kotſiž na ßłaboſcź czuwow (nerwow) ſ khoroſczu, pſchenapinanjom atd. czerpja.

Dóſtacź pola **Měrſchez bratrow naßl.**
pſchi žitnych wikach.

Pjekarſkeho wuczobnika
k jutram pyta
Jan Spank na ßerbſkej haßy.

Pjekarſkeho wuczobnika
pyta **Ota Hoyer,**
pjekarſki miſchtr na rózowej haßy.

Pjekarſkeho wuczobnika
k jutram pyta pjekarſki miſchtr
Hermann Rychtař w Bukezach.

Pjekarſkeho wuczobnika
pyta
Auguſt Dernoſcheck
na ſwonkownej lawſkej haßy 6.

Wuczobnika
pyta
W. Greulich, kowarſki miſchtr w Budyſchinje pſched garbarſkimi wrotami.

Wuczobnika
hnydom pyta
ſchewſki miſchtr **Milank**
w Njeſdaſchczach.

K konfirmaziji!

Swój wulki wubjerk

czornych a piſzanych drastnych tkaninow

dobroczinewu wobkedźbowanju poruczam,
dwójzy ſchěroku tworu, hładku a ſ małymi muſtrami, meter po 80, 100, 120, 130, 140, 150 np. atd.,

běle hotowe ſpódnje ßuknje
ſ wuſchiwanjom hižo po 150 np.,

cziſtowołmjane ſpódnje ßuknje
wſchěch barbow, łohcź hižo po 80 np.,

czorne
cziſtowołmjane rubiſchcza ſ wuſchiwanjom.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy.

K 1. hapreleji ßo hródźna dźowka a dźełaczerſka ßwójba na Czichonjanſki knježi dwór pola Budyſchina pyta.

Na Lichańſki knježi dwór ßo k 1. hapr. wuſtojna **dźowka** k pizowanju ßwini a wuſtojny woženjeny pizowař młodeho ſkotu ſ wyßokej mſdu pytatej.

Dźełaczerſka ßwójba
ßo pyta **na knjezim dworje**
w Radźanezach.

2 ßuproſchnej ranzy ſtej na pſchedań w **Jitku** czišło 11.

Hadreſchcza, koſcze, żeleſo atd.
kupuje po najwyſchſchich płaczišnach
M. Eberth
na hornczerſkej haßy 29.

Najwjetſche płaczišny
ſa **hadreſchcza, żeleſo, metall, koſcze, papjeru a koże** płaczi
Siegfried Sußmann
na garbarſkej haßy.

We wudawarni „Sſerb. Nowin“ ßu doſtacź: **kmótſſaze liſty.**

Bukečanske serb. tow.
zmĕje jutře njedźelu 31. wulkeho rózka popołdnju w 4 hodź. **posedźenje.** Knjez Paleŕ z Koporc je přednošk dobroćiwje přilubił. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Do Wujeźka
pod Czornym Bohom!

Njedźelu 31. januara a póndźelu 1. febr. 1904 budźe so pola mje

kóstopiwo

toczicź, na kotreż **jenoż ſ tutym** najpschecźelniſcho pscheproſchuju.

Njetkej darmo. ff. kóstokobaſki.

S poczeſcźowanjom
Hana Mitrachowa.

Sa swoju pschedawarnju kolonialnych tworow a zigarow k jutram t. l.

wuczobnika

ſ dobrej ſchulſkej wĕdomoſczu pytam.

Wopytanje pschekupſkeje ſchule a serbſka rĕcź ſtej ſ wumĕnjenjom.

Franz Wölſle
(prjedy Moritz Mjerwa)
w Budyſchinje.

Wuczobnik so pyta.

W mojej pschedawarni kolonialnych tworow a deſtillaziji swyn prawneju ſtarſchejn ſ pschihódnymi wumĕnjenjemi móże jako wuczobnik ſaſtupicź.

Ad. Ramſch naslĕdnik
pschi butcowych wikach.

Kowarſkeho wuczobnika
pyta **P. Rychtař** w Delnjej Hórzy.

Kowarſkeho wuczobnika
ſ pschihódnymi wumĕnjenjemi pyta
Jan Janaſch, kowarſki miſchtr
w Delnim Wujeſdźe.

Žiwnoſcź na pſchedań.

W Kóſkach pola Budeſtez je žiwnoſka cźišło 27 ſe 7 kórzami pola a kuki a ſadowej ſahrodu dla ſtaroby wobſedźerja na pſchedań. Bróžnja je nowa. Na leżomnoſczi hodźi so ſkała woczinicź.

Brockmannowe
woprawne
ſlone kuluſchki,
phosphorkiſaly kalk
porucza **Emil Dietrich**
w Lĕtonjanſkim hoſcźenzu.

Lohke ſanje
ma na pſchedań **M. Rjeczka,**
wójnarſki miſchtr w Radworju.

Ia lĕtni ripik

woſebje ſłódki, zyle miły,
wot wĕzywuſtojnych pruhowany a poruczeny,
5 kg 1 mk. 80 np.,
50 kg 16 mk. wot Budyſchina.

Pizu
ſa ſpĕwaze ptaczki

po wukaſanju nawjedźitych plahowarjow mĕſchanu,
5 kg 3 mk.,
kaž tež **wſchĕ ſymjenja ſa ptaczkazu pizu a pomozne ſrĕdki k plahowanju a hladanju ptaczkow, klĕtki, pizu ſa pjerinu, pizu ſa kurjatka, pźyczе woſzuchi** atd. najlĕpſcheje hódnoſcźe płaczisny hódno poruczа

Ida ſwud. Scholczina
w Budyſchinje

na ſwonkownej lawſkej haſy 38.

Tónle ripik je so w Budyſchinje w dezembrje 1904 ſ 1. mytom a w Hródku w januarje 1904 ſe ſłotej medaillu wuſnamjenił.

Pruhi na pokaſku so franko roſeſcźelu.

Pilna ſprawna **holza,** kotraż je hižo ſkužika, so bórſy ſa domjaze dźĕło do ſkużby pyta.

A. Khĕžorka
pſchi lawſkich hrjebjach 18.

Dowĕrna holza

ſa domjaze dźĕło, kotraż móże tež dejicź, so do najbliżſcheje bliſkoſcźe Budyſchina do ſkużby pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Sprawnu holzu, kotraż jutry ſchulu wukhodźi a mi ſwólniwa k ruzy dźe, do ſkużby pytam.

Jenczowa w Klukſchu.

Ródna, pilna, ſwĕrna a niz runje najmłódſcha **ſkužobna dźowka** pyta so ſkerje a lĕpje do swójby wuſkużeneho fararja w Budyſchinje na kamjeńtnej drósy, cźišło 7.

K 15. februarej niz pſchemłodu žerbſku holzu, kotraż ma pſchi pſchedawanju pomhacź, pytam. **Hädicke,** klamar w Njeſwaczidle.

Sſkużobne a hródźne dźowki a tajke k ſwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźĕlaczeriſke ſwójby, tſeczakow a wolazych ſa tudomne a Draždźanſke ſtrony hnydom pyta **Schmidtowa** na ſkelniſkej haſy 24.

Sſkużobny a ſwinſke holzy, wotroczkow, ſrĕnkow a tſeczakow, dźĕlaczeriſke swójby, dźowki, wolazych a pohonczow poruczа pſchiſtajeŕ **Emil Spenke** pſchi žitnych wikach.

Sſkużbne knižki, na mjeno Auguſta Schneidera wuſtajene, su so ſhubiłe. Namakaŕ so proſy, ſo by je ſa dobre myto we wudawarni Serb. Nowin wotedał.

Sa wopokaſma wutrobneje luboſcźe a dźĕlbranja pſchi ſmjerczi a khowanju naſcheho horzolubowaneho a njeſapomniteho bratra, nana a dźĕda

Handrija Hajnzy

naſch **najwutrobniſchi dźak.**

Woſebje so dźakujemy kujeſej fararjej Jakubej ſa jeho lube troſchtapolne cźĕlne prĕdowanje.

W Njeſwaczidle, Korſymju, Rakezach, Nowej Wſy p. Rakez, Jenſchezach, Mjeſchizach, Draždźanach a Lichanju.

Hłubokoſrudźeni ſawoſtajeni.

✝

Wutrobny dźak.

Sa wſchitke wopokaſma luboſcźe a dźĕlbracźa, kotreż su so nam pſchi wotemrĕcźu naſcheje lubeje pſchichodneje maczerje a wowki

Marje ſwud. Wanakoweje,

a naſcheho horzolubowaneho a njeſapomniteho mandźelſkeho a nana

Handrija Wanaka,

kublerja w Banezach, wopokaſake, prajimy ſ tutym swój najwutrobniſchi dźak. Woſebje dźak k. fararjej Jakubej ſa troſchtowaze słowa, smilnej so tſje ſa wopyty, Wutołczanſkemu kujejſtwu ſa wopokaſanu luboſcź, kaž tež wſchitkim pſchecźelam a ſnatym ſa jara bohatu ſmjertnu pychu a pſchewod k poſlednjemu wotpocźinkej.

W Banezach, 20. januara 1904.

Marja ſwud. Wanakowa
a dwaj ſynaj.

Wſĕtkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako tež wšĕm swĕrnym nadobnym přećelam našoho naroda sćelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowomu lĕtu 1904 sćĕhowacy kk., złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

3,40 hr.: póſt. kontroll. w. w. Pokorný w N. Brodźe;
po 3 hr.: justicny radźićeŕ dr. Leidler w Šĕrachowje, kubleŕ Pětr Nowak we Wotrowje;
po 2 hr.: wučeŕ em. Kejžor w Drježdźanach-Strĕznom, J. L. z K., Jan Mikla z Koblic pola Hodźija;
1,40 hr.: Hańža Lebzowa z Wotrowa;
po 1 hr.: miſtr Wjeŕš z Radworja, žiwnoſćeŕ Cyž ze Žuric.

Napominanje.

Wſchitzy cźi, kotſiž maja ſawoſtajenſtwu mojeho njebocźiczkeho muža, wobkhodneho agenta

C. A. Manitza w Budyſchinje

nĕſchto ſapłacźicź abo ſebi wot njeho nĕſchto žadacź, so ſ tutym napominaju, so hacź do

10. februara t. l.

a molwicź.

W Budyſchinje, na ſchulſkej drósy 3 po 1 ſkhodźe.

Marja ſwudowjena Manitzowa.

(K temu cźišku jena pſchikoha.)

Pschiloha k czišku 5 Serbskich Nowin.

Sobotu 30. januara 1904.

Placišny rěsneho stotu na Draždźanskich stótnych wikach

25. januara 1904.

Placišny po zentnarja z hriwnami.

Stótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjašne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	37—40	67—70
awstriske	38—41	69 72
2. młode, mješne, njewukormjene, — starše wukormjene	34—36	65 - 67
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	30—32	60 - 62
4. žnadnje pizowane kóžde starobu	25—27	50—53
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjašne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	35—37	62—65
2. połnomjašne, wukormjene kruwy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	32 -33	58—60
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	29—31	54—56
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	26—28	50—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjašne, najwjetšcheje rěsneje hódnosće awstriske	37—39 —	63—67 —
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	33—35	58 - 62
3. žnadnje pizowane	29 - 31	54—56
Čelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	46—49	68 - 72
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	65—67
Swinje:		
1. połnomjašne lěpšich rašow a jich sćišćenjow w starobje hač do 1¼ léta	39—41	52—53
2. mješne	37—38	50—51
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	35—36	48—49

Placišna žitow a produktow w Budyšinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyšinje: 2428 měchow.	W Budyšinje 23. januara 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 28. januara 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca běła	7	94	8	—	7	65	8	—
" žołta	7	50	7	65	7	35	7	65
Rožka	6	—	6	10	5	82	6	—
Ječmjeń	6	65	6	79	6	17	6	67
Wowš	5	80	6	10	5	50	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	50	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	—	2	50	1	70	2	20
Butra 1 kilogr.	2	—	2	30	1	90	2	20
Pšeńcžna muka 50 "	9	—	17	—	13	50	15	50
Ržana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Ssyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Ssłoma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Proßata 906 schtuk, schtuka	6	—	18	—	—	—		
Pšeńcžne wotruby 50 kilogr.	—	—	4	75	4	60	5	25
Ržane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	75
Pšeńcžny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe žymjo, punt po 50 np. — **Čerwjeny dźeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyšinje płaćejesche: kórz pšeńcžy (běła) po 170 puntach 13 hr. 49 np hač 13 hr. 75 np., žołta 12 hr. 75 np. hač 13 hr. — np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hač 10 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach 9 hr. 90 np. hač 10 hr. — np

Na Bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot 7 hr. 95 np. hač 8 hr. 9 np., pšeńca (žołta) wot 7 hr. 60 np. hač 7 hr. 77 np., rožka wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 22 np., ječmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np., wowš wot 5 hr. 90 np. hač 6 hr. — np.

Wiežne placišny w Kamjenzu

21. januara 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 40 np., pšeńca wot 7 hr. 36 np. hač 7 hr. 65 np., ječmjeń wot 6 hr. 70 np. hač 6 hr. 75 np., wowš wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 50 np., jahła wot 10 hr. 58 np. hač 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., žyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 75 np. Ssłoma (600 Klogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hač 2 hr. 10 np.

Wjedro w **Londonje** 29. januara: deschcž.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smějetej njedźelu Septuagesima rano w 7 hodźinach farar Rěda žerbsku spowjednu rěč, ½9 hodźin duchowny Tyschcer žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła směje duchowny Tyschcer.

Křćenił:

W Michałskej zyrkwi: Jan Arthur, Jana Ernsta Mikanje, fabrikarja na Židowje, ž. — Max Erich, njemandź ž. na Židowje. — Erhard Jan, Jana Ketka, khěžerja a twarza na Židowje, ž. — Kurt Alfred Waktar, Khorle Augusta Kißeza, koporniskeho dźěłaćerja na Židowje, ž. — Oskar Jan Alfred, Khorle Oskara Bara, kowarja w Dobruschi, ž. — Richard Waktar, Khorle Richarda Kopty, maschinista na Židowje, ž. — Hermann Waktar, Ernsta Hermanna Keila, fabrikarja w Hrubjelčizach, ž. — Ernst Richard, Khorle Ernsta Žida, kublerja w Bórku, ž. —, Pawol Gerhard a Marja Martha, Khorle Hermanna Schmidta, dźěłaćerja na Židowje, dwójnikaj.

W katholskej zyrkwi: Johana Gisela, Franza Mrschtny, krawza tu, dź. — Hana Antonija, Antona Tyfa, fabrikskeho dźěłaćerja w Hajnizach, dź.

Zemrjeł:

W Michałskej wožadze: 22. januarja: Khorla August Rychtar, dźěłaćer z Wolbranez, we wokrježnej khorownі na Židowje, 51 l. 1 m. 18 d. — 24. Madlena Thekla Ryčeriz, Jana Bohuwěra Wićaza, kublerja w Pschischezach, mandźelska, 59 l. 11 m. 20 d. — 26. Jan Arthur, Jana Ernsta Mikanje, khěžerja a fabrikarja na Židowje, ž., 25 d. — 27. Greta Selma, Franza Stachowskeho, khěžerja a półwerniskeho dźěłaćerja na Židowje, 1 l. 10 m. 15 d.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedźelu Septuagesima směje rano ½8 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wučbu, ½9 hodźin farar Kschižan žerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Wutoru 2. febr., jako na Marje wučišćenja, směje rano ½9 hodź. farar Kschižan žerbsku spowjednu wučbu, ½10 hodźin duchowny Voigt žerbske předowanje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedźelu Septuagesima směje rano w 8 hodź. duchowny Nowy němsku spowjednu wučbu, w 9 hodź. farar Domaschka němske a ½11 hodź. žerbske předowanje.

Maschinski wolij za parne maschiny,
Maschinski wolij **za młócźaze maschiny,** w najwjetschej symje njesamjerśnjazy,
wolij za zentrifugi,
wolij za jězdne kola a schijaze maschiny
najtuńscho pola
A. Grubanna na hornčerskej haßy 39.

Kupujemoj kóždu dźělbu
pšeńzy a rožki
a dawamoj najwjetschu płaćišnu.
Hamorski mlyn w Budyschinje.
Heinke a syn.

Franz Marschner
cźaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój sklad **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaßow** k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Wschispomnjenje: Rěčzu žerbski.

We wupschedawanju po inventurskich płaczisnach ßu hischcże dostacź wulke dźělby

wobleczenjow, jakow, mantlow wschěch wulkosczow, jupow, swjerschnikow sa schulerjow, pacholow a srosczenych,
(mużaze swjerschniki po 15 mk. spodźiwanja hódne!)
schórzuchow, khapow, klobukow, mězow, podschiwkowych tkaninow, schrympow atd.

po żenje poskiczenej tunjosczi dostacź.

Pschi hłownym torhoschczu 9. **Ernst Jenke.** Pschi hłownym torhoschczu 9.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapołożenske knižki:

pschi wschědnym wupowjedżenju $2\frac{1}{2}\%$,
pschi 1 měßaczn. = 3%,
pschi 3 měßaczn. = $3\frac{1}{2}\%$,
pschi 6 měßaczn. = $3\frac{3}{4}\%$,
pschi 12 měßaczn. = 4%.

Filiala Lubijskeje banki
pschi lawskich hrjebjach.

Sbožopschejaze khartki

k wschěm składnosczam s rjanych družinow po jara tunich płaczisnach ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa skót porucza
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bliżschi lětni semester ßo **wutoru 12. haprleje 1904** sapocznje. Pschijimanje nowych wucżomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryż też rad dalsche wukasowanje dawa.

Profeßor dr. Gräfe, direktor.

Pschedawam wulku dźělbu
zigarow
100 schtuk po 2 mk., 10 schtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.
Otto Sachse
woßebita zigarowa pschedawarnja w radnej pinzy na snutskownej lawskej haßy.

Hdże sce tónle dobry a tuni **cżaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naslědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

Paleny
khofej,
wschelakeho měschenja
punt po 72 np., 80 np., 90 np., 1 mk. hacź 2 mk. jara płaczisny hódno porucza
Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětschka.**)

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki skład hotowych
cżrijow a schkórnjow
k dobroczinjwemu wobkedźbowanju porucza.
Pschedawanischczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3 s napschecża stareje pósty.

Sajecze a kaniklaze koże

kóżdu dźělbu stajnje po najwyschschich płaczisnach kupuje
klobukowa fabrika w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 6
pódla ßerbskeho Maczicznehо doma.

Stupnje ſa bal a towarſtwo

ſ lakowaneje kože, lakowaneho ſukna, kamſykoweje kože, woprawny cheveaux, ſ běłeje zidoweje kože, běłeje židy, běłeho ſatina.

Nowoſć! **Nowoſć!**

Stupnje ſe ſchěreje jěrchi a ſlotobrukate ſtupnje

ſ jendźelſkim, ruſkim, pompadourſkim, Cheloidſkim a Louiſkim pjeńkom.

Se ſpinami a bjes nich

fantaſijowe a luxuſowe balſke ſtupnje.

Wulki wubjerk

mužazych balſkich ſtupnjow

po tunich płaćiſnach poručam.

Wobhladajcze ſebi moje wukładne wokna.

Heinrich Mohr

w Budyſchinje

pſchi žitnych wilach na rózku ſukelnſkeje haſzy.

Telefon 384.

Konfirmaziſke,

kwaßne, narodninſke a ſkładnoſtne dary

hobrſzy tunjo

kupujecze w doſpołnym wupſchedawanju

A. Bannerta

na ſwonkownej lawſkej drózy 16.

Wuporjedźenje hnydom tón ſamy dźeń derje a tunjo.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſmateje dobroſcze

po najtuńſchich płaćiſnach najlěpſchi poručza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ſo ſapočzejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſcželu.

Wubjerne **khójnowe drjewo** a **drjewowe wuhlo**

je pſchezo po najtuniſchej płaćiſnje na pſchedań

w Schubertez rěſaku w Daſchkach

pola Hródka we Łužizy.

Prasowane wuhlo

je hiſchcze na pſchedań

na knježim dworje w Bóſchizach pola Njeßwacžidła.

Pawoł Giebner

winowa pſchedawarńja

w Budyſchinje na bohatej haßy 18

ſ nutſkhodom na theaterſkej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotołſkej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyſchinje.

Najwjetſchi winowy ſkład w měſcze

poručа ßwoje

woprawne wina

po wjetſchich dźělbach a tež po jenotliwych bleſchach;

ſ dobom ſa ſymſki cžaß ßwój **woprawny**

Jamaikaſki rum a Bataviſki arak

k warjenju groga.

Dokelž ßwój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amſterdama kupuju, mózu ſa to rukowacź, ſo njejſtaj falſchowanaj a ſo derje tyjetaj. Po jeju wužiwanju hłowa njeboli.

Poručam **truhaczki, khoſejowe młyny, nože, widliczki, łžizy, khlěbowe tyſy, płokanſke ſchudrowacze, bowy, wódne a petrolejowe khany, krjepjawki, mlokowe khany, wódne hornzy, mlokowe a khoſejowe łſchidki, lampy, latarnje, zylindrowy ßužoh, lampowe ſwony, pſchezhydźaki, warjeńſke ßudobja ſ lateho żeleſa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinſke wańczki, cžiſczenſki pólvr** ſa kuchińſku nadobu, **tylanzowe deńza, tſěſchne žłoby a roły, powětr wotdźerżaze roły** ſa bróžnje.

Wulki wubjerk.

Spěſchne poßłuženje. Tunje płaćiſny.

Moritz Schulz,

klampnarſki miſchtr na ſerbſkich hrjebjach 10. Porjedźerja.

S nowa ſaniklowanje

a

ſ nowa emaillěrowanje

jěſdnych kołow a druhich wězow, tež wuporjedźenja ſpěſchnje a tunjo wobſtarataj

Thomaſez bratraj na Zidowje

pola Budyſchina.

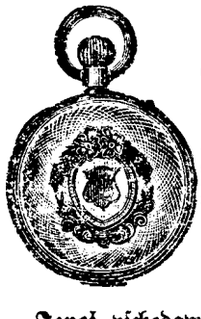
Kósłopiwowe mèzy
na wulki wubjerk,
guirlandy k dekoraziji,
rosetty k dekoraziji
a k **balam**
wschelakich wulkosczow
a wuwjedżenjow,
plakaty sa kósłopiwo,
kotillonowe a karnewalske wèzy
wschelakeje družiny,
sa towarstwa po tunschich
płaczisnach,
masli, noży, brody atd.
konfetti, sznèhowe kulki,
powètrowe hady atd.
dekoraziske plakaty
sa wschè składnoscze
najtunsche pola
Moritza Weisera
na žitnej haßy.

Drjewjanzy,
filzowe stupnje,
dobru tworu,
porucza
H. Zawnik
w Rakezach.

Najlèpschi **mas**
sa **patentowane wóski**
kupuje ßo pola
A. Grubanna
na hornczerskej haßy 39.

Dubowe klozy
kupuje po najwyschschich płaczisnach
F. A. Bjar
na nowosalzskej drósy
s napschecza piwarnje.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedżicz** dacź, njech dźe k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.
Jencz pschedawa a porjedża sa ßwoje dźèło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Czerwjeny dżeczel
bjes židy
po najwyschschich płaczisnach
kupuje
Gustav Heinke
pschi žitnych wikach.

Nasche lètusche

inventurske wupschedawanje

wot 5. hacz do 21. februara traje.

Płaczisny ßu tak tunje, so budżecze ßo dźiwacź. Njedźiwajzy teho jenoż dobru tworu bjes smylkow pschedawamoj a proßymoj, ßo wo wèrnoscźi teho, schtoż prajimoj, pscheßwèdczicź.

Poruczamoj mjes druhim:

plokanske knefle, 12 duzentow jenoż sa 10 np.,
patentowany schwejch, pißany, meter jenoż po 8 np.,
podschiwk sa ßuknje, 100 cm schèroki, meter jenoż po 30 np.,
rukajzy sa žónske a dżèczi, po 15 np.,
soki s dobreje wołmy po 45 np.,
dżèczaze khapy, plyschowe, nètko jenoż po 1 mk.,
barchentowe koschle sa žónske, nètkole po 95 np.,
barchentowe koschle sa mużskich, nètko po 95 np.,
barchentowe kholowy, wukołowane, nètko po 75 a 100 np.,
barchentowe ßuknje s volantom, po 95 np.
dżèczaze schórzuchi s paßami, nètko po 35 a 50 np.,
schórzuschki, rjenje wudebjene, po 25 a 10 np.,
łożowe płachty sa dżèczaze łoża, po 40 np.,
zychi, hotowe seschite po 225 a 300 np.,
wupjerki, rosa czerwjene ßmuhate, po 250 hacz do 450 np.,
ßłomniki, składnostna kup, po 125 np.,
pschedeschczniki sa mużskich a žónske po 150 np.

Sbytki poßleschczowych tkanin, koschlazeho barchenta, zankow
nießmèrnje tunjo.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Dwoju družinu
łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
poruczа
A. Grubann
na hornczerskej haßy 39.

Na ßwoje jako najlèpsche snate
palenzy
jednore a dwójne
poruczuju dopominataj
Schischka a Rjeczka.

Mlokowa zentrifuga
„Balance“
s ruku ßo czerjata, wupruhowana, najlóżicho ßo czerjata maschina, najlèpje wotbèraza, s jednorym poßkuzenjom a czischczenjom, po tunjej płaczisnje a požadanju s połóżenym wotpłaczenjom.
Dasche wukasuje
M. E. Schmidt
w Muischońzu pola Budestez.

Najlèpje psche mokrotu a symnu wobarnuja
drjewjanzy.
Poruczam tajke wschèch wulkosczow nanajlèpje dźèłane po najtunischich płaczisnach.
Otto Büttner,
pschedawarnja koże, czerjenskich rjemjenjow a technischich gumijowych tworow
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 9.

Pistne khartki
rjane kaž lithografowane,
czischczi spèschnje
Ssmolerjez knihiczischczernja.

Sslubjenske listki
se słotym srèskom
kaž tez w jednorym wuhotowanju
czischczi po tunjej płaczisnje
Ssmolerjez
knihiczischczernja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjee knihićišćerńje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 6. | Sobotu 6. februara 1904. | Lětnik 63.

Stolětnym narodninam
Handrija Sejlerja,
wulkeho wótcžinza a ßławneho pěßnjerja ßerbßkeho luda.

Poßwjecźił
K. A. Fiedleŕ.

Cźěmna mrokota kraj ßerbßki pßchikrywaßche,
Horjo bě jón ß cźěmnym ßcźěnom wodźeło;
W cźmowej nozy ßerbßki lud drěmk twjerdy ßpaßche,
Njeßbožowne mrějeßche wßcho wótcžinßtwo;
Srudny kónz ßo bližeßche: ßmjercź narodna,
Wutroba bě nadźej hižom ßpußchcźiła.

Tola Bóh bě ß tobu a da hwěßdy jaßne
Tebi, ludo ßerbßki, ßkhadźecź ß mrokoty:
Mužow, kotßiž narodnoßcźe płomjo kraßne
Sahorjachu po wßchej ßerbßkej Lužizy,
Jeho hnada ßbudźi ß klina twojeho,
So by Sserbowßtwo ßo pßches nich ßdźeržało.

Sto lět miny ßo, ßo też pßches miłoßcź Božu
Tajka jaßna hwěßda Sserbam ßeßkhadźa,
Kotraž kraßne pruhi ßcźeliße jim k ßbožu
Na wßchě hona narodneho žiwjenja,
Tak ßo na nich ß njewidźanej kraßnotu
Barbne kwětki, młódne róże kcźějachu.

Tale hwěßda, ß kotrejž bu ty wobhnadźeny,
Luby ßerbßki ludo, Handrij Sejleŕ bě;
Jako ßwěrny wótcžinz, pěßnjeŕ wobdarjeny
Je wón tebi ßwjecźił ßwoje mozy wßchě;
Jeno ßa ßwój drohi lud wón dźěłaßche
S njeßprózniwej pilnoßcźu hacž do ßmjercźe.

Wón je do wutrobow luboßcź k Sserbßtwu płodźił,
Se ßpanja lud ßerbßki budźił k žiwjenju;
Sserbßkich ßynow je wón k horliwoßcźi wodźił
Sa ßwój narod, wótzow rěcž a wótcžinu;
Rěcž a prawopiß je cźißcźił, porjedźał,
Sserbow pißmowßtwo też ßwěru pßchißporjał.

Žórło njeßaprahnite bě jeho lěra,
Kotraž Sserbam k žohnowanju klincžeßche.
Wulku radoßcź dußcha ß jeho pěßnjow cźěra,
Hdźe maßch jaßyk, kiž to wurjez ßamóže?
S nimi ßerbßki lud wón ßpěwacź nawucźi
W ßwójbje, ßjawnoßcźi a w horju, radoßcźi.

Bohu dźak, ßo tajkeho nam muža dari,
Horzy dźak też Tebi, ßbóžny Sejlerjo!
Sserbßki lud Cźi njeßachodny pomnik twari
Ssebi do wutrobow, proch Twój žohnujo:
Boži měr nad Tobu, mužo nadobny!
Njech Ty ßa lud ßerbßki jaßny pßchikład ßy!

Swětne podawki.

Pßcheměnjenje ßakßkeho krajnoßejmßkeho wólbneho ßakonja je ßo ßrjedu w druhej komorje krajneho ßejma prěni krócź do wuradźenja wßako. W ßawodnej rěcźi ßtatny minißter ß Metzßch wußběhowaßche, ßo je ßo pod knjejßtwom nětcźißcheho wólbneho ßakonja krajne hoßpodarßke žiwjenje dale roßwiwało, a ßo njeje wěrno, ßo je ßejm na wotebjeranju ßtatnych dokhodow wina, ale ßo ßu pod njepßchihódnymi hoßpodarßkimi wobßtejnoßcźemi zyłeje Němßkeje też ßakßke finanzy ßobu cźerpiłe. Knjeźerßtwo ma ßacźißchcź, ßo je ßejm poßlednje lěta jenož wußpěßchnje ßa krajowe a ludowe intereßy dźěłał. Se ßwojimi namjetami ßa pßcheměnjenje nětcźißcheho wólbneho ßakonja je knjeźerßtwo chcyło ßrjedźny pucź hicź. Hdy bychu pak ße ßejma

lěpsche namjety wustupike, kotrež lěpschi pucź pokasuja, by knježerstwo rad swólniwe bylo, na njón stupicź. Na dospołnu reformu prěnjeje komory ßebi knježerstwo w tu khwilu njemyßli, tola ßo wone njeby pschecźiwo temu pschecźiwjako, hdy by ßo sa industriju ßylnische sastupjerstwo w prěnjej komorje žadało.

Nahlady a měnjenje wulkeje wjetschiny konservativnych sapóßłanzow jako prěni rěcźnik w debacźe ßejmowy městopschedßyda Opitz roskłožowasche. Duch, s kotrehož ßudźenje wo wólbnym sakonju wukhadźesche, je ßo nětkole wschón pschetworił. Hłoßy, kotrež ßebi prjedy powschitkowne, rune a direktne wólbne prawo žadachu, ßu zyle womjelkke. K tutemu pschewalenju myßlow je wunoschk poßlednich wólbow do khěžorstwoweho ßejma a sozialdemokratiska skhadźowanka w Draždźanach dowjedła. Teź najhłupischemu stej ßo wocźi wocźinikej, so ßo njehodźi s wólbnym sakonjom khěžorstwoweho ßejma niczo sapocźecź. Sakska dyrbi ßo nětkole w khěžorstwowym ßejmje s korcźmarjemi, zigarowymi wikowarjemi a pschedstejicźerjemi konsumskich towarstwow sastupowacź dacź, s kotrychž ßo žadyn njeje wo hospodarske stejischczo Sakskeje saßkužbny sczinił, s kotrychž ßo wjele bóle kóždy po mózhnosczi prózuje, industriji, hdźež ßo hodźi, prěkusche dźěłacź a nasch kraj psched wukrajom wohanjecź a ponižicź. Nasch lud by na njewodajomnym błudnym pucźu byk, hdy by tajkim ludźom knježerstwo dowěrił. Konservativni chzedźa ßo politiki saczuczow sdalowacź a jenoż strowu, realnu politiku wjescź, teź w nastupanju reformy wólbneho sakonja. Woni sa nětczischi wólbny sakoń jenoż tschasacź dadźa, jeli so knježerstwo jenoż nješchto lěpsche poskicźi. Knježerstwowa nadźija, so ßo s pschijeczom jeho namjetow njespokojnosć wotstroni, je jebawa. Wólby po powołanju bychu czežke wojowanje sbudźike. 16 wokrjeßow sa wólby po wotdźělenjach je pschemało, teź njejßu konservativni sa to, so by ßo na dobo zyły ßejm s nowa wuswolił. Hdy by tsecza klaßa dźěłacźerjow, kotsiž na sałožku wobstejazeho porjada steja, wuswolika, bychu to konservativni rad widźeli. Bohužel pak ßu dźěłacźerjo hacź dotal tajkich sastupjerjow wuswoleli, kotsiž na sałožku revoluzije steja a s zyła njejßu dźěłacźerjo. S dopjelnjenjom tehole žadanja njebychu ßo žadanja dźěłacźerjow dopjelnike, ale ßo sozialdemokratam komora wotewrika. Mjes bohatymi ludźimi ßu teź tajzy, kotsiž runje kaž sozialdemokratiszy wjednizy ßami, wjedźa, so ßo sozialdemokratiske prózowanja njehodźa do skutka stajicź, kotsiž praja, so ßebi prawda pada, so bychu ßo teź sozialdemokratiske nahlady ßłyschake. Woprawdźe pak tymle ludźom wo skandal dźe, kotryž by s pschikhadom sozialdemokratow do ßejma sacźahnył. Po knježerstwowym namjecźe by sakski ßejm wjazy sozialdemokratow wopschijał, hacź w czaßu, hdyž mějachu sa nusne, wólbny sakoń pscheměnicź. Schtoż reformu prěnjeje komory nastupa, konservativni měnja, so jejne nětczische sestajenje njeje wjazy na wschě boki prawje složene. Reforma prěnjeje komory měła ßo s najwjetschej wobhladniwosczu stacź.

Druhi konservativny rěcźnik, Behrens, ßebi žadasche, indirektne wólby a dźělenje městow wot wßow wotstronicź.

Pschedßyda nationalliberalneje strony, Schieck, namjetowasche, direktne wólby s pluralnym wólbnym prawom sawjescź. Po tejle wólbje bychu wolerjo po starobje, samoženju a sdźěłanosczi dwaj abo wjazy hłoßow měli. Druhi dźěł nationalliberalnych chze direktnu tsiklaßnu wólbu.

Nationalliberalny Gräfa-Annabergski ßo pschecźiwo kóždemu klaßowemu systemej wupraji; pluralny system měł ßo jenoż w nastupanju nasłonjenja a starosby, niz pak sdźěłanosczje nałožicź.

Sswobodomyßlny Günther s Plawena knježerstwowy namjet saczißny, runje tak reformar Gräfa. Poßledníschi ßebi pscheje, so by ßo prjedawschi wólbny sakoń s někotrymi samjesowanjemi, woßebje s powyschenjom dawkskeje klaßy, ßnadź na 7 abo 8 hriwnow, sawjedł; runje tak ßo wón pschecźiwo wólbje po powołanju wupraji.

Hähnel-Koporczanski ßo pschecźiwo pschedłoženjam Zimmermanna a Günthera wobrocźi a někotre postajenja knježerstwoweho namjeta saßudźowasche, so w nim njeje dopokasane, so ßo tsecza wólbna klaßa njeje pschi wólbje wobdźělika.

Nationalliberalny Schokta-Dreždźanski ßo boji, so budźe niz jenoż tsecza, ale teź druha klaßa pschecźiwo nětczischemu wólbnemu sakonjej hłoßowacź, a teho dla radźesche, jón pscheměnicź a pluralny system sawjescź.

Skónczńje komora knježerstwowy namjet sakonjedawazej deputaziji pschipokasa.

Póndźelu a wutoru je druha komora wo wjazorych petizijach jednała. Petizija powschitkowneho němskeho žónskeho towarstwa w Lipsku wo postajenju na universicze studowanych žónskich sa pschemyßlowe inspektorki ßo na ßebi wostaji. To ßame ßo s petiziju kublerja Seidenmachera w Liegawje pola Radeberga sta. Tutón ßo na to wobcźežuje, so na ßwojich polach schkoduje, dokelž je stat pschimjesowaze ležomnosczje pokupił a je se schmrěkami poßadźał. Wón teho dla proßy, so by jemu stat jeho schkodu sarunał. Dokelž pak wón njebě ßwojej próstwje podłožki pschidał, njemóžesche ßejm na nju dźiwacź, hacź runje sapóßłanz Träber s Warnocźiz sa to rěcźesche.

Prěnja komora je wobsamkła, powschitkowny hórniski sakoń na hornju Łužizu wupscheschrěcź. Łužiske rycźerstwo je ßo ßwojich dotalnych hórniskich prawow wotrjekło s wuměnjenjom, so ßmě ßo na knježich ležomnosczach jenoż s dowolnosczu wobßedźerja sa rudu, wuhlom atd. ßlědźicź.

Khěžorstwo-ßejmski sapóßłanz Gräfa-Biskopski

je 29. januara w khěžorstwowym ßejmje na nadpady sozialdemokratow, kotrež tucźi njepschestawajcy Krimiczawskeho strajka dla na sakske knježerstwo, žandarmeriju a Krimiczawsku wyschnoscź cźinja, s dołhej rěcźu dokładnje wotmołwił. Dźěłacźerske wobstejnosczje w Krimiczawje wopißujo wón dopokasowasche, so ßu sozialdemokratoju wěrnoscź zyle pschewróczili. Tkalzy ßu tam wob tydźeń 19—27 hriwnow, tkalcze 15—20 hriwnow, pomozne tkalzy 15 hacź 20 hriwnow saßłużili. Lutowanki w Krimiczawskej nalutowarni něhdźe 10 milijonow hriwnow wucźinjeja a ßu sa poßlednjej 2 lěcze wo $2^1/_2$ milijona hriwnow pschibyke. Dopokasane je, so ßu sežiwjenske a strowotne wobstejnosczje w Krimiczawje wubjerne a lěpsche, dyžli w Lipsku, Barlinje atd. Woprawdźita nusa, kotraž by k strajkej honika, njeje w Krimiczawje była. Sa to maja Krimiczawszy fabrikantojo czežke stejischczo pschecźiwo wukrajnej konkurrenzy, a to woßebje pschecźiwo Awstriskej, dokelž je wukrajna msda wjele nižscha. Tak dostawa jedyn sawjercźeŕ w Awstriskej 5 hr. 10 np., w Sakskej 8 hr. 90 np., jedyn wukładźeŕ w Awstriskej 5 hr. 80 np., tu 9 hr. 54 np., jena czeßarka tam 6 hr. 25 np., tu 10 hr. 20 np., jedyn czischczeŕ tam 10 hr. 20 np., tu 16 hr. A tale industrija je ßo sa pospytanski pschedmjet sozialdemokratiskich požadliwosczow sa knjejstwom wubraka, hacź runje sozialdemokratoju wjedźachu, so wona jich žadanja njemóże dopjelnicź.

Sozialdemokratiski wliw je k tutemu strajkej honił a jón bjeßßwědomicze dale wjedł, mjes tym so běchu hižo k pscheßwědczenju pschischli, so je dźěłacźerjam njemóżno dobycź. Krimiczawszy fabrikantojo njemóżachu žadanja strajkowarjow dopjelnicź, dokelž ßo wscha konkurrenza w Khocźebuzu, Hródku, Werdawje, Borschczi atd., pokneho 11 hodźinskeho dźěłanskeho czaßa dźiwajo na wukraj dźerži, mjes tym so je ßo w Krimiczawje jenoż $10^1/_2$ hacź $10^3/_4$ hodźiny dźěłało. To wscho je knjesam profeßoram a kritikarjam njesnate, kotsiž ßu s pomyßlnje najwjetschejej njewědomosczu a s nastróżazym pschikhilenjom k sozialdemokratiskej stronje wo Krimiczawje pißali. A to je wukhwalena němska wědomoscź, kotrejež wucźomnizy po měnjenju najlěpschich žaneho ßłowczka bjes dokładneho pruhowanja a najnadrobnischeho studija njepißaju.

Strajkowi wjednizy a sozialdemokratije dyrbjachu wjedźecź, so je Krimiczawskim fabrikantam zyle njemóżno, pschi tychle wobstejnosczaw jenostronszy žadanja strajkowarjow dopjelnicź, dokelž by to ßamomordarstwo Krimiczawskeje industrije było. Sswoje nawjedźenje njejßym jenoż brał s wopomnjeńskeho pißma fabrikantow, ßym teź tele dny składnoscź měł, někotre listy jeneho 70lětneho fabrikskeho dźěłacźerja s Krimiczawa, kotrež je ßwojemu ßynej w Draždźanach pißał, cźitacź. Njeßměm mjeno tehole dźěłacźerja mjenowacź, dokelž na kónzu lista nan ßynej praji: „Spal tutón list; pschetoż njemohł dlěje w Krimiczawje wostacź, hdy by něchtó shonił, so ßym jón pißał. Mój luby ßyno! W naschim měscze je bjestroschtnje. Bjeßwědomicźi ludźo ßu njesboże na naß pschinjeßli, s kotrymž wschitzy czežko czerpimy — proschu nětko kedźbowacź, moji knjeza — Saßłužam hischcze dźenßa se 70 lětami s najmjeńscha 20 hriwnow sa tydźeń. Mam drje něhdźe 200 hr. schkody, dokelž běch ßobu s dźěła wusamknjeny. Bohu dźak, nětko mam saßo dźěło.“ Wone je krótko do hód, a wjeßele dowěrjenje k Bohu s lista rěcźi. Ta kschescźijanska spokojnosć — „saklata“ spokojnosć knjesa Bebela. Sozialdemokratam wo to dźe, tule spokojnosć, tole dowěrjenje k Bohu s dźěłacźerjow pschezo bóle wutorhacź, dokelž wjedźa, so, tak dołho hacź je Bóh luby Knjes žiwy — a wón budźe žiwy, hdyž budźe sozialdemokratija dawno sabyta — k dobyczu njedóńdźe, wo kotrymž ßo jim dźije.

Hdyž ßo to wscho wobhladuje, dyrbi ßo człowjek khróbłosczi

dźiwacź, ſ kotrejž ſozialdemokratojo w khežorſtowym ßejmje ſa Krimiczawſki ſtrajk wuſtupuja. Tola ſ jich rěczow pſcheßwědczenje njerěczi, ſo ßu na prawym puczu k ſwožu dźěłaczerjow byli, ně to je bojoſcź a blědy ſtrach, ſo byſchtej ßo němſkim dźěłaczerjam wocźi wocźiniłej, ſo by ßo jim ſaßměrkało, do kajkeho njeſboża jich ſozialdemkratojo wjedu. Teho dla dźenßa po ſtarym rezepcze wołaju: dźerżcze paducha! — dokelž wjedźa, ſo ßu dźěłaczerjam w Krimiczawje ſwože, ſpokojnoſcź a dowěrjenje k Bohu kradnyli.

Njeměry, kotrež ßu ßo w Krimaiczawje ſtake, njemóża ſozialdemokratojo ſ dobrym ßwědomnjom ſamolwicź. Sjednoczenſke prowo njeßmje ßo dźěłaczerjam pſchikrótſchicź; pſchetož dźěłaczerjo dyrbja prawo měcź, ßo pſchecźiwo wuwużiwanju wot horka ſjenoczicź — tola tež wyſchnoſcź dyrbi prawo měcź, k dźěłu ſwólniwych dźěłaczerjow ſchkitacź, a dale niczo njeßu ſakſke wyſchnoſcze cźiniłe.

Na měr a pokoj ßo ſtat ſakožuje, a taj ßu ſakſke wyſchnoſcze ſdżerżake. Ssym pſcheßwědczeny, ſo, hdy bychu ßo ſjawne ſhromadźiſny njeſakaſake, ßo żandarmojo do Krimiczawa njepóßłake, potom bychu ßo njeměry ſtake, kotrychž dla by wjele ſtow Krimiczawſkich dźěłaczerjow w jaſtwje ßedźecź dyrbjało, a ſozialdemokratojo ßo njebychu ſa tymile dźěłaczerjemi dale praſcheli.

Spomnicź hiſchcze chzu, ſo położenje Krimiczawſkich ſabrikantow njeje najlěpſche. Sa poßlednjej lětdźeßatkaj je 30 ßukelnjow, 26 pſchadownjow, 5 barbjeńnjow atd., wſcho hromadźe 66 dźěłakańnjow textilneje intuſtrije bankrot ſcźiniło. So ßo pſchi tajkich wobſtejnoſcźach njemóże wo wolnoſcźi kadolbowych baronow rěczecź, ßo ßamo roſumi. Sozialdemokratojo ßu ſe ßwojim ſchczuwanjom dźěłaczerjam najhórſchu ranu ſaßadźili. Dźeßacźhodźinſki dźěłanſki czaß mam ſa prawy a woprawnjeny, ale to je to bjeßßwědomite na ſtronje ſozialdemokratow, ſo dźeßacźhodźinſki dźěłanſki czaß bórſy pſchińdże, ſo wjetſchinu w ſwjaſkowej radże a khežorſtwowym ßejmje namaka, a njedźiwajcy ßu woni pſched pſchikhadźazym wuſpěchom ſozialneje reformy intereßy Krimiczawſkich dźěłaczerjow a tamniſcheje induſtrije woprowali.

Njemóżu nimo ſpomnjeńki hicź, kotruž je ſozialdemokratiſki ſapóßłanz Fiſcher póndźelu tu cźinił. Wón je ßebi ſwěrił, woßebite ſakſke wobſtejnoſcze tu k rěczam pſchinjeſcź a jedyn ſakſki ſakoń ßudźicź. Wón je zivilnu liſtu ſakſkeho krala kritiſował. Njech ßo tola ſozialdemokratojo wo to ſtaraju, ſo by w Barlinje porjad był, a ſo bychu ßo intereßy jeho wobydlerjow lěpje hladake. Hdy měli wjedniczy ſozialdemokratije a ſwjaſka textilnych dźěłaczerjow jenož ſdalene ſaßměrknjenje khutnoſcze, ßwěrnoſcze, ßwědomitoſcze pſched Bohom a cźłowjekami, ſ kotrymiž je naſch kral napjelnjeny, potom ßo njebudźiſche Krimiczawſke njeſboże ſtało, ſtrajk njebudźiſche wudyrił.

Sozialdemokratow chzył ßo wopraſchecź, ſ kajkim prawom naſchim dźěłodawarjam pſchedołhi dźěłanſki czaß porokuja. W Krimiczawje dźěłanſki czaß $10^1/_2$—$10^3/_4$ hodźiny traje, mjes tym ſo ſozialdemokratojo w ßwojich dźěłakańnjach ßwojich dźěłaczerjow a poſtajenzow najhórje wuwużiwaju. W ſozialdemokratiſkich konſumſkich towarſtwach dźěłanſki czaß wob tydźeń 61—96 hodźin wucźinja, po tajkim wo dźeń hacź do 16 hodźin. Runje tak ßu w Barlinje rěſniſzy pomoznizy jeneho tajkeho towarſtwa 16 hodźin wſchědnje w pinczнej jamje dźěłacź dyrbjeli, kotruž je polizija wo tym ſhoniwſchi, ſawrjeła.

Chzu ßo hiſchcze k nadpadam ſapóßłanza Fiſchera na kſcheſcźijanſku zyrkej wróczicź. Hdyż je ſapóßłanz Fiſcher prajił: „W ßwětowych ſtawiſnach njeje żaneje infamije, kotruž njeby jedyn duchowny abo pop pożohnował“, praju ja ſozialdemokratam: W ßwětowych ſtawiſnach njeje żaneho njeſkutka, żaneho politiſkeho mordarſtwa, kotrež njebychu ſozialdemokratojo pſchekraßnjeli a ſa prawe ſpóſnali.

Nadźijamy ßo, ſo němſzy dźěłaczerjo w dowidomnym czaßu ſpóſnaju, ſo ßo żadanja ſozialdemokratow njehodźa dopjelnicź, dokelž ßu bjes měry, naſcha pak je winowatoſcź. ſ mozu kſcheſcźijanſkeje luboſcze ſakonjedawarſtwo napjelnicź, a mamy pſcheßwědczenje a ßlubjenje, ſo w tutym prózowanju dobudźemy.

Sbėžk w němſkej krótkowjeczornej afriſkej koloniji

je nětkole hižo nimale podtłóczeny. Komandant wójnſkeje łódże „Jatſobja“ je ſe Swakopmunda ſchtwórtk powjeſcź póßłał, ſo ſtej twjerdźiſnje Windhuk a Okahandja ſ woblehnjenja sbėžkarſkich Hererow wußwobodźenej. 28. januara ßu Němzy sbėžkarſke hłowne łėhwo pola Okahandje dobyli. Pſchi tym ßu ßo ſchtyrjo mużojo ſranili. Sbėžkarjo ßu ſe ßwojim ſkotom do Otjiſangetiſkich horow zoſali. Woni ßu wſchė farmy a żeleſniſke dwórniſchcza we wokolnoſczi Windhuka, Okahandje a ſ dźėła Karibiba a teho runja artilleriſke kaſarmy na Janſkej Albrechtſkej horje wupuſczili. Hacź dotal je ßo naſhoniło, ſo ßu woni 44 běłych ſaßydlerjow a jich żony a dźėczi morili. 29. januara je ßo kompagnija wojakow pod hejtmanom Frankom na pucź do Omruru naſtajiła. Wobßadka w Omruru je nadběh sbėžkarjow dobycźerſzy wotraſyła. Powjeſcź jendźelſkich nowin, po kotrejž bė ßo Omruru sbėžkarjam poddał, njeje po tajkim na ſboże wėrna.

Kompagnija pod hejtmanom, kotraž je Hereroſkich ſbiła, bė ſ pokodniſcheho dźėła, hdźež ßu ßo sbėžkarſzy Bondelzwartſzy Hottentottojo němſkemu knjejſtwu ſaßo podcźißli, do Windhuka wobłehnjenym na pomoz pſchicźahnyła. Wot Otjimbingwe, kotryž běchu Hererojo teho runja wobłehnyli, ßu woni wotcźahnyli.

Mjes tym je prėnje 230 muži ßylne wotdźėlenje pomozneho korpſa ſ Němſkeje ſ łódźu „Wörmann“ do Swakopmunda pſchijėło. Wone ßo ſa sbėžkarjemi puſchczi, kotrymž ßo wſcha bróń a ſkót prjecź wosmje. S dobom woni prawo na wobßedźenje kraja ſhubja. Wſchón kraj, na kotrymž ßu Hererojo hacź dotal ßwoje ſtadła paßli, do wobßedźenſtwa němſkeho knjeżerſtwa pſcheńdże.

Wójnſke pſchihoty na Balkanje.

Awſtriſke knjeżerſtwo ma ßwoje wójſko w Boßniji, Herzegowinje, Khrowatſke a ßamo w Tirolſkej na wójnu pſchihotowane. Jeli ſo by wójna mjes Ruſkej a Japanſkej wudyrika, by drje awſtriſke wójſko Staru Sſerbiju, Albanſku a Mazedonſku wobßadźicź chzyło. Tole wotmyßlenje je tež Turkowſkej a Italſkej ſnate. Turkowſka je teho dla ßylnc wójſko w Starej Sſerbiji ſhromadźiła, a Italſka, kotraž Albanſku ſa ßwoje pſchichodne wobßedźenſtwo wobhladuje, ßo tež potajnje na wójnu hotuje. Bjes ſadźėwkow njebudże po tajkim awſtriſke wójſko do Turkowſkeje poſtupowacź móz.

Ruſka a Japanſka.

Ruſke knjeżerſtwo njeje hiſchcze na żadanja Japanſkeje poßlednje wotmolwjenje dało, tola je hižo wėſte, ſo zar ani do wobßadźenja Koreje ſ japanſkim wójſkom njeſwoli, ani ßo na czaß njeſwjaſa, w kotrymž mėło ruſke wójſko ſ Mandżurſkeje wucźahnycź. Hižo nětkole maja teho dla ſa to, ſo ßo njehodźi wójnje wuhnucź. Ruſka ßo pjecża ſe ßwojim wotmolwjenjom komdźi, dokelž hiſchcze njeje na wójnu doſpołnje pſchihotowana. Nimale wſchė ruſke wójnſke łódże ſ Portarturſkeho wójnſkeho pſchiſtawa ßu wujėłe. Tſi regimenty ßibirſkich tſėlzow ßu k korejſkim mjeſam wucźahnyłe. Wjetſchi dźėł pólneje artillerije je teho runja do teje ſtrony wotjėł. Dale ßo 6000 ruſkich wojakow ſ łódźemi k Koreji wjeſy. W Dalnym a w Portaturje transportſke łódże hotowe ſteja, ſo bychu wójſko do Koreje dowjeſłe. Do Portartura je regiment uralſkich koſakow ſ Orenburga pſchijėł, ſchtyri nowoſtworjene ßibirſke regimenty ßo tam wocźakuja.

W Mandżurſkej ruſzy offizėrojo wſchudże konje kupuja. Domy w Liaajangu a na druhich měſtnach ßo ſa kwartėry ruſkich wojakow pſchihotuja. W Liaojangu je 1000 woſow k wożenju munizije a zyroby ſhromadżenych.

We Wladiwoſtoku je tamniſchi ruſki wojeńſki komandant japanſkemu konſulej woſjewił, ſo móże ßo kóżdy czaß ſtacź, ſo budźa dyrbjecź woblehnjenſtwo wuwołacź. Japanſki konſul dyrbjał teho dla wſcho ſa wotjėſd japanſkich wobydlerjow ſ Wladiwoſtoka pſchihotowacź. 1000 japanſkich holzow je teho dla hižo wot tam wotjėło. Tſi parne łóże ſ japanſkimi ßwójbami ſa nimi pojėdu.

Jendźelſke nowiny „Evening News“ ßu powjeſcź doſtake, ſo je japanſke knjeżerſtwo wobkhad ſ ruſkim knjeżerſtwom ſaſtajiło. Duż ßo kóżdu hodźinu wocźakuje, ſo wójna wudyri.

Bóle dyżli Jendźelſka hiſchcze ſjenoczene ſtaty połnózneje Ameriki Japanſku k wójnje pſchecźiwo Ruſkej ſchczuwaju. So bychu wiki ßwojeje induſtrije, kotraž je na wuwos pokaſana, w rańſchei Aſiſkej njeſhubiłe, chzedźa ſjenoczene ſtaty Ruſku wot tam wotcźiſchczecź. Duż dyrbi Ruſka ſ możnotu liczicź, ſo budże amerikanſke wójnſke łódźſtwo Japanſku we wójnje pſchecźiwo Ruſkej podpjeracź.

Dodawk w teſtamencze.

(Sſmėſchny podawk ſ Jendźelſkeje.)

(Skónczenje.)

Kajke pſchipady tutym żónſkim na myßle pſchińdźechu, to ßebi cźłowjek njeby myßlił. Ras, hdyż Liſchka ſa wobjedom ßedźeſche, pſchijėdże Wylem Hal do wrotow, a hdyż bė Jurij won dóſchoł a ßo jeho wopraſchał, ſchto chze, wón rjekny, ſo je runje nėſchto

cźelatow w Rensheimje kupił a so by je rad najprjódzy Lischzy na pschedań stajił. Jurij dźěsche nuts, a saßo won pschischedschi rjekny, so dyrbi Wylem Hall nuts pschińcź. Wón pßa tak dołho dźerżeśche, doniż Wylem nimo njebě, a hdyż Lischka ßłyschesche, schto chze, proschesche jeho, so dyrbi cźakacź, doniż njeby dowobjedował, so potom won pschińdże a ßebi je wobhlada.

„Něschto cźelatow bych trjebał", wón rjekny, ale to hkupe je, njemóżu wuńcź, so bych ßebi je kupił, każ to nětkole je."

„To ßym ßebi ja też myßlił", Wylem Hal rjekny, „teho dla ßym je ßem pschiwjesł."

„Ty ßy hódny, so by k nječźemu dozpěł, Wylemje!" rjekny Lischka. „Jurjo!" rjekny temu.

„Haj", Jurij rjekny.

„Wustejisch ßo ty na cźelata?"

„Wusteju ßo na cźelata, hdyż je widżu", rjekny Jurij.

„To je doscź", rjekny Lischka, „wuńdź won a wobhladaj ßebi je!"

Wylem Hal ßo stróżi, hdyż Jurij won dźěsche, a sa mjeńschinu saßłyscha ßurowu haru, a Jurij ßo wrócźiwschi wiesche s hlowu a rjekny, so, hdyż bě pschikrywku wotsběhnył, bě jene s cźelatow była Halowa ßotra a druhe běchu jeho pschiwusni. Wylem rjekny, so je to jeno żort, ale Lischka wotmolwi, so jemu na żorty njeńdże, a jeli ßebi Wylem myßli, so wón abo Jurij jeho nimo pßa powjedże, so ßo to myli.

Dwaj dnjej posdźischo hladasche Lischka pschipadnje s woknom ßwojeje spanskeje jstwy won a wuhlada, kak Klayburyski hólczeź ßwoje kruwy po kuzy tam a ßem honjesche. Wón dóńdże mjelczo dele, wsa ßebi kij a honjesche potom hólza tam a ßem. Wón bě kruty na nosy, a hólzej bě bórsy dych wuschoł. Tón s zyłej schiju wokasche, widżo tak Lischku sa ßobu hanjejo, a wostaji kruwu, kotruż honjesche, na pokoj, a běżesche w runej měrje k płotej a Lischka zyle sa nim. Lischka bě jeho hacź na dwaj metraj doscźahnył, tu wuhlada na dobo módry kłobuk, kiž sa płotom na njeho cźakasche, wón ßo sawrócźi a běżesche domoj tak spěschnje, schtoż móżesche, a samkny ßo nuts. A zyłe ranje tu ßedżo bjes maka ßo pukny, dokelž hólz s nowa jeho najlěpsche kruwy po pastwischcźu tam a ßem honjesche, a wón njemóżesche won, so by jemu to sadźěwał.

Wón pósła Jurja wjecźor, so by to hólzowemu nanej prajił, ale nan da jemu saßo prajicź, cźeho dla Lischka to ßam njepschińdże, jeli ma schtō pschecźiwo jeho hólzej prajicź, każ ßo to mużej saleži.

Hdyż bě to něhdże tsi njedźele tak schło, pschińdże Lischka Green tola do teho, so budże ßo dyrbjecź woženicź, chzyjo abo njechzyjo, a wón rěcźesche wo tym s Jurjom. Jurjowa rada bě ta, so dyrbi najstarschu żónsku w Klayburý pohnucź, so by ßo jeho wopraschała, hacź chze ßebi ju wsacź, dokelž by potom bórsy saßo ßam był. To bě dobra myßliczka, ale po sdacźu ßo Lischzy njelubjesche.

„Schtó, myßlisch ßebi, Jurjo, je najrjeńscha holza w Klayburý?" wón rjekny.

„Flora Pottlez", wupraßny Jurij hnydom.

„To je też zyle moja myßliczka!" rjekny Lischka. „Jeli so dyrbju ßo woženicź, chzu ßo s tej woženicź. Ale chzu ßebi to hischcźe ras pschekłascź a jutsje rano pschemyßlicź."

„Ja chzu ßebi Floru Pottlez wsacź", wón rjekny, hdyż stany. „Ty móżesch tam dźenßa popołdnju dońcź, Jurjo, a jej tu dobru powjescź donjescź."

Jurij ßo po wobjedźe wuhotowa a tam dźěsche. Flora Pottlez bě jara rjana holza a ßo jara dźiwasche, hdyż Jurij pschinóżkowa, ale hischcźe bóle ßo dźiwasche, hdyż jej rjekny, so, hdy by tam dóschła a ßo Lischki wopraschała, hacź chze jeje muż bycź, wón njeby „ně" prajił.

Knjeni Pottlowa chzyjsche do wjerćha s wjeßeloscźu. Wona bě cźeźke cźaßy pschebědźiła s Floru a s pjecź małymi dźěcźimi wot ßmjercźe ßwojeho muża, a nochzyjsche ßwojimaj wuschomaj wěricź, hdyż Flora rjekny „ně", so nochze.

„Tón je mi pschestary", wona rjekny.

„Stari muższy ßu najlěpschi mandźelszy", namołwjesche ju Jurij, „a potom njesabudźcźe na jeho kubło."

Flora tu stejesche a sepjerajo ßo na komodu łamasche ruzy, a na poßledku pósła ßwój wußudk wrócźo, so dyrbi chwile měcź, ßebi tu wěz pschekłascź.

Lischka Green ßo njemało dźiwasche, hdyż jemu Jurij tule wotmołwu pschinjeße. Wón bě ßebi myßlił, so by kóżda holza sa nim też bjes teho kubła hrabała, a hdyż bě horje dóschoł a ßo wobhladał w schpihelu, dźiwasche ßo hischcźe bóle dyżli prjedy.

Hdyż Jurij Smith nasajtra saßo Pottlezom dźěsche, hladasche Flora na njeho, a jemu bě skoro tak wopaki, jako budźische ßo ßam wo nju samołwjał. Najprjódzy s nim s zyła rěcźecź nochzyjsche, ale mjecźesche jstwu dale a sadußy jeho bjes maka. Ale Jurij bě spěschny a wotłaka ßebi tola prawy wokomik, so by jej Lischkowu namołwu wuprajił.

Potom pschińdże knjeni Pottlowa nuts, a po mnohim rěcźenju rjekny Flora, so ßmě Jurij Smith nasajtra saßo na pjecź mjeńschinow pschińcź.

Lischka bě wschón rosnjem drjeny, ßłyschawschi, so Flora hischcźe niczo wotmołwiła njebě, ale Jurij Smith wupraji nadźiju, so wona tola ßo namołwicź da a „haj" rjeknje.

„Ale kak to sapocźecź?" rjekny Lischka.

„To jeno mi pschewostajcźe?" rjekny, „ja jej wo kuble a wo waß wschitko móżne nałżu."

Lischka wokomik na njeho hladasche a woteńdże potom bórczo. Wón bě, każ mnosy drusy muższy, dokelž jeho Flora njerodźesche, chzyjsche ju cźim bóle měcź. Nasajtra póßła tam Jurja se starej broschu jako darom, a hdyż ßo Jurij wrócźi, rjekny, so, hdy budźische to nowa była, budźische ßwój nadawk dopjelniła.

Tu w Klayburý cźłowjek niczo mjelczo měcź njemóże, a duż ßo bórsy rosnoßy, schto mějesche Lischka Green na myßlach. To sahori druhe żónske hischcźe bóle, a na poßledku da Lischka Green prajicź, so dyrbi to rjez, nochze-li ßo jeho praschecź, dokelž ßo jemu dale nochze jaty bycź, a dokelž bě jeho dźeń prjedy stara Ballowa bjes maka schlapnyła.

Jurjej Smithej ßo na poßledku radźi, so Flora „haj" rjekny, potom sastupi knjeni Pottlowa a tschaßesche Jurjej ruku a da jemu schkleńzu piwa. Pottlowa chzyjsche ju hnydom k Greenezom dowjescź, ale Flora rjekny: ně. Wona rjekny, so chze tam wjecźor we woßmich dóńcź a potom tutón cźeźki nadawk dokonjecź.

Lischzy ßo ßłowo „cźeźki" nochzyjsche spodobacź, ale hdyż tola hižo ßo woženicź dyrbjesche, chzyjsche tola radscho Floru měcź, dyżli żanu druhu, a duż dyrbjesche to ßobu póżrjecź.

„Ty tu ßy jako ßwědk", rjekny wón Jurjej, „a knjeni Pottlowa je druhi, ale nětkole tsecźeho?"

„Ja bych pał dwanatka wsał, so bych wěsty był", rjekny Jurij.

Lischka spósna tu myßliczku sa dobru, a bjes teho, so by jim to wjedźecź dał, wo cźo ßo jedna, pscheproßy Hendricha Walkera a Jana Chambersa a druhich tsjoch abo schtyrjoch, kotrymż dobry njebě, dokelž běchu spytali, jemu ßwoje pschiwusne wudacź, so dyrbja k njemu pschińcź, so bychu widźeli, koho je ßebi wubrał.

Pschińdżechu na pał wośmich a we wośmich kłapasche ßo do duri Jurij, hdyż bě ßo kedźbnje wobhladował, puschczi Pottlowu a Floru nuts. Wona bě rjana knjeżna, a hdyż tu tak stejesche a na dźiwazych ßo mużskich s cźerwjenym wobliczom hladasche, myßlesche ßebi Lischka, so ßnadź mandźelstwo na poßledku tola tak hórka wěz njeje. Wón staji jej stólz, so by ßo mohła ßydnycź, a potom ßo wußmorka a cźakasche.

„Dźenßa je rjany wjecźor", wón skóncźnje rjekny.

„Jara rjany", rjekny knjeni Pottlowa.

Flora njepraji niczo. Ssedźesche tu myrajo s nohomaj po tepichu, a wón hladasche na stajnosczi na nju cźakajo, hacź njebudże rěcźecź, a nadźijesche ßo mjelczo, so njebudże tajka, kajkaż jeje macź bě.

„Na, nětko krucźe, Flora!" rjekny knjeni Pottlowa a storcźi do njeje.

„Na, nětko krucźe, Flora!" sczini Hendrich Walker po njej. „Mi ßo sda, so scże ßem pschischli, so byschcźe Lischzy něschto prajili, każ ßo sda."

„Haj", rjekny Flora stawajo. „Wjedże ßo wam derje, knjes Greeno?"

„Haj", rjekny Lischka, „ale wy tola njejscźe ßem pschischła k temu, so byschcźe ßo mje na to praschała."

„Mějach ßwoju lubu haru, so ßym ju s zyła ßem samohła, knjes Greeno", rjekny knjeni Pottlowa; „to cźłowjek njewěri, kak bojasna je Flora. Jej budże lubscho, so byschcźe ßo jeje ßami wopraścheli."

„To dźě ßo njehodźi", rjekny Lischka s hlowu tschaßo. „S najmjeńscha njecham ßo do stracha podacź."

„Na, Flora!" rjekny jeje macź saßo do njeje storkajo.

„Na, krucźe, Flora!" rjekny Hunt. „Njedaj nam tak dołho cźakacź!"

„Sandźel wocźi a wotewŕ ert, kaž by Lischka pólver ſ haptyki byk!“ rjekny Hendrich Walker.

„To ja njemóžu“ rjekny Flora ßwojej macźeri. „Ja to njemóžu, ja to nochźu.“

„Ale Flora!“ rjekny jeje macź, wscha hněwna.

„Ja to nochźu!“ rjekny Flora a roshněwa ßo tež zyle. „Po tychle zykych dnjach ſcźe mje cźwilowali, a ja pak nochźu. Hidźu jeho napohlad. Wón je najwohidniſchi cźlowjek w Klayburh.“

Knjeni Pottlowa poczа ſo drěcź a rjekny, ſo jej hańbu cźini; ale Lischka Green pohlada na nju a rjekny: „Na, dobre, Flora Pottlez, dha njerěcźmy wjazy wo tym. Dobry wjecźor!“

„Dobry wjecźor!“ rjekny knjeni Pottlowa a tſchaße Floru. „Pój ßobu, pój, ty drjechmo, ty! Ty hiſchcźe jako ſtara holza wumrjeſch!“

„Ty wſchak dyrbiſch to wjedźecź“, rjekny Flora, „ale maſch-li knjeſa Greena tak jara rady, cźeho dla ßo jeho potom ßama njewoprascheſch? „Nĕ“ prajicź wón njemóże.“

Pol mjeńſchiny bĕ wo ſtwje tak cźicho kaž w rowje, a jenicźke, ſchtož ßo hibaſche, bĕſchtej Liſchki Greenowej wocźi, kak do duri najprjódzy hladaſche, do druheho kónza ſtwy a potom ſaßo k woknu.

„Schto ty tola prajiſch!“ rjekny knjeni Pottlowa, wscha pſchekwapjena. „Na to ßebi ani pomyßlika njeběch.“

Wona ßo ſaßo ßyże a hladaſche na Liſchku, kaž by jeho ſjĕſcź chzyka.

„Njewĕm, ſo ani na to pſchiſchka njejßym“, wona rjekny a ßo wobhladnje. „Sſym ßem pſchiſchka kaž tajka wowza. Knjes Greeno — —“

„Jeno wokomik!“ rjekny Liſchka a poſbĕhuje ßwoju ruku. „Ja bych ßurowy, ſchpatny, hruby a pſchecźiwny muž byk pſchecźiwo kóždej, kotrejež njemóžu ſnjeſcź. Njeprajcźe niczo, cźehož budźecźe ßo potom poſdźiſcho kacź, knjeni Pottlowa!“

„To ja tež nochźu“, rjekny knjeni Pottlowa, „te ßkowa, kotrež chzu ja prajicź, bndźa namaj wobĕmaj wužitne; ja hodźu ßo wjele lĕpje ſa waß, dyžli mkoda holza — knjes Greeno, chzecźe ßo ſo mnu woženicź?“

Liſchka Green hladaſche na nju wokomik a potom hladaſche na wſchitkich mužſkich ßo woſchcźerazych, kotrychž bĕ ſ njedohladanjom ßam ſkaſak, ſo bychu pſchihladowali, kak ßo wón błaſn cźinjeſche.

Potom rjekny ſ cźichim dybawym hłoßom „haj!“

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Woheń.) Póndźelu 1. februara na łubi hródźow tudomneho hoſcźenza „pok mĕßaza“ na ſwonkownej lawſkej haßy woheń wudyri. W nakładźenej ßkomje, ßynje, ßykanju atd. woheń wjele zyroby nadeńdźe a ßo tak rucźe roſſchĕri, ſo njebĕ móżno, jón podußycź. S hródźow, do kotrychž bĕchu delka domownikowe wobydlenje a horka holcźaze komory ſatwarjene, wyßoka pkomjenjowa trubjel k njebju ßapaſche, a bórſy tež ſadnje kólnje we wohnju ſtejachu. S wulkimi wobcźeżnoſcźemi ßo poradźi, ſkót wukhowacź, wſcho druhe, ſchtož twarjenja wopſchijachu, nadoba w domownikowym wobydlenju a holcźazych komorach, ßkoma, ßyno atd., nĕkotre woſy a wſchelaki hoſpodarſki grat, ßu ßo ſ wohnjom ſuicźili. Na ßoże bĕ cźicho a pkomjo teho dla runje horje ſchwihaſche. Hdy budźiſche wĕtr ſ wjecźora duk, njebudźiſche ßnadź móżno byko, ßußodne khĕże wohnjej wobrócź. Kak je woheń naſtak, njeje hiſchcźe ſnate.

S **Cźornych Noßliz.** Tudomny 70 lĕt ſtary gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Rak je ßrjedu ſ Bożej ruczku ſajaty wumrjek. Hiſchcźe póndźelu bĕ wón cźiły a cźerſtwy w Budyſchinje wſchelake wobſtarańki wotbyk. Wón je 27 lĕt ſ pſchedſtejicźerjom naſcheje gmejny byk.

S **Budeſtez.** Tele dny ryczĕrkubleŕſki najenk Stoß ſ Malecźiz do Budeſtez k ßwojemu nanej na wopyt pſchijĕdźe a ßwojeju konjow w Puſchez reſtawraziji wupſchahny. Tu jedyn ſ jeho konjow ſ tajkim wotmachom jeho druheho konja do kulkow jeneje nohi kopny, ſo ßu ſranjeneho konja dyrbjeli ſakłócź.

S **Njeßwacźidła.** Na poßlednje ſkótne wiki bĕ ßo 393 howjadow, 104 bĕhakow (ßwini) a 344 proßatow pſchiwjeſło. S bliżſchimi ſkótnymi wikami 2. měrza ſměja ßo ſ dobom wolaze wiki.

S **Worzyna.** Kaž po wſchĕm wótznym kraju, tak ßmy tež my khĕżorowe narodniny lĕtßa, a to ſańdźenu njedźelu, ſe ſahorjenjom ßwjecźili. Naſch knjes wucźeŕ Ebert naß ſ pſchednoſchkami pſchekwapi, kotrež bĕ dźĕcźi ſ wulkej pilnoſcźu nawucźił. Poldra hodźiny dołho ßo ſpĕwy a deklamazije, na khĕżorowe narodniny ßo poczahowaze, pſchednoſchachu. Bóh ſapłacź naſchemu knjeſej wucźerjej wſchu prózu bohacźe a ſdźerż jeho nam hiſchcźe dołhe lĕta, ſo móhli ßo pſchichoduje huſto nad tajkimi rjanymi ßwjedźenjemi ſwjeßelicź.

S **Rakez.** Kaž wſchudźe druhdźe, ßu tež tu khĕżorowe narodniny 27. januura na ßwjedźeńſke waſchnje ßwjecźili. Hižo rano ſahe ſmahowachu khorhoje ſ wjele domow. Dopołdnja 1/2 11 hodź. ßo po žadanju Rakecźanſkeho a Schcźenczanſkeho wojeŕſkeho towarſtwa Boża ßłużba wotmě, na kotrejž ßo mjenowanej towarſtwje a ſchulſke dźĕcźi ſhromadźichu, ſo bychu na duchapokne, jadriwe prědowanje naſcheho knjeſa fararja poßłuchali. Wjecźor ßo ßobuſtawy wojeŕſkeju towarſtwow w hoſcźenzu w Rakezach a Schcźenzy k ſwjeßelenju ſhromadźichu, kotrež ßo khĕżorej k cźeſcźi wotmě.

Rakecźanſka „Lipa“ ßerbſka mějeſche 31. I. 04. w Kſchižanez korcźmarſkej ſtwje ßwój 24. ſakoženſki ßwjedźeń. Knjes kaplan Andricki bĕſche poſtrowjazy liſt póßłak, kotryž pſchedßyda cźitaſche. Wopyt woßadnych bĕſche ßnadny — „Lilija“ ſtaji 16, „Meja“ 2 mużſkich hoſcźi. Officielni Rakecźanſzy kk. Serbjo bĕchu drje pſchitomni, ale z tym je tež jich zyłe ſajimanje ſa „Lipu“ ßławjene.. Sſměſchkaj: „Telegram“ ſ „Mukoweje ſbĕrki“ a „Zona dyrbi do dwora“ wot Sernjanſkeho ßwjedźenja ſnate — ßo pſchedſtajiſchtej. Wſcho bĕſche derje nawuknjene, tak ſo ßo ßkowa ßypachu, kaž ſ měſchka krupzy.... „Lipa“ bĕdźi ßo ſ njedoſtatkami — ßamón proſty rataŕſki lud wodźi towarſtwo tež.. ſchkoda, ſo mjes wucźenymi teje kónczźiny tak mało ſajimanja ſa ródnu ſemju bywa... A mjes tym wĕſo tym njewucźenym cźim wjetſcha a mózniſcha ßłuſcha ßława!

J. R. K.

S Rósborka. Wólbu hrabje Arnima-Mużakowſkeho ſa ßobuſtawa khĕżorſtwoweho ßejma je wólby pruhowaza komißija khĕżorſtwoweho ßejma ſa płacźazu pſchipósnaka. Wſchĕ wobſkórżby ſozialdemokratow a ßwobodomyßlnych pſchecźiwo njej ßu ßo jako njewĕrne a wumyßlene wupokaſake.

S Minakała. Wóndano je ßebi knjeżerſtwowa komißija ſaßo naſche ſtrony dla twarjenja Wósborſko-Radworſkeje żeleſniży wobhladowała. Hdy by po prawdźe ſchło, dyrbjała ßo żeleſniza bliſko Minakała nimo wjeſcź. Na potrjebnoſcź wobydlerſtwa Minakała a wokolnych wßow, kotrež je ſe ßwojim wobkhadom na Budyſchin pokaſane, tola wot njeho daloko ſdalene, měło ßo pſchede wſchĕm dźiwacź. Hacź runje by żeleſniżyny twar nimale 200,000 hriwnow tuńſchi byk, hdy by ßo pſches Minakałſku krajinu położił, chzedźa jón tola bóle k połodnju ſłożicź. Hewak ßo pſchezo praji, ſo knjeżerſtwo nětkole ſ wudawkami jara luture. Tu měło wone najlĕpſchu ſkładnoſcź k lutowanju. Bojimy ßo, ſo pſchißłowo: „Wjetſchi bóle bjecźi“ tež pſchi twarjenju tuteje żeleſniży wĕrne wostanje.

S Biſkopiz. W bliſkej Großharthawje je jedyn pſcheklepanz jenu kubleŕku na njehańbicźiwe waſchnje wujebał. Kubleŕżyny muż ma nĕkotre lĕta khoſtańnje wotpokucźicź. Loni w novembrje k żonje muż pſchińdźe, kotryž ßo jako kubleŕ pſchedſtaji a wudawaſche, ſo mohł jejnemu mużej ſ khoſtańnje wupomhacź, tola bychu k temu nĕkotre ſta hriwnow trĕbne byłe. Kubleŕka ßo da narĕcźecź a zuſobnikej najprjódzy 40 hriwnow pſchepoda, poſdźiſcho 160 hriwnow na wĕſtu wot njeho napißanu adreßu póßłа. Kónz dezembra jebak ſ wjeßelej powjeſcźu k żonje pſchińdźe, ſo jejneho muża puſchcźa, tola ſo hiſchcźe k wuhładkowanju wĕży 600 hriwnow trjeba. Dokelž żona telko pjenjes doma njemějeſche, wona zuſemu nalutowanſke knižki ſ nĕhdźe 1200 hriwnami ſakożka pſchepoda, ſ kotrymiž ßo tón ſkoku wotßali. Hakle hdyž ßo kubleŕżyny muż ſa nĕkotre njedźele ſ khoſtańnje njewrócźi, je wona wĕż wyſchnoſcźi woſjewiła.

S **Brĕſowki** pola Sslepeho. Dźeń, 27. wulkeho różka na narodninach naſcheho lubowaneho kejżora naſche wojeŕſke towarſtwo ßwojim ßobuſtawam ßwójbny wjecźor wuhotowa. Hdyž bĕſche towarſtwowy pſchedßyda, knjes gmejnſki prjódkſtejeŕ Budaŕ wſchĕch wutrobnje powital, a knjes faraŕ Handrik naważnoſcź dnja ſpominał, ßo ſpĕwanje a pſchedſtajenje ſapocza. Khor holzow, kotryž wobſtejeſche ſ Marije Budarjez, Hany Habrinkez, Marije Bertkez, Marije Bertkez, Marije a Madleny Petrikez, lubołnje a rjenje ſanjeße błĕdowaze ſpĕwy: Pod Laſom rjana wjeſka je; Hanka budź wjeßela a lubka lilija. Pſcheklepany Chineſa ßo w Khryſtianje Mudriż ſjewi, kotryž wjedźeſche ßměſchnje wukożowacź, kak je po Brĕſanſkim waſchnju cźežku chineſku rĕcź nawuknył a ſe ßwojim kuſkami ſ tamneho zuſeho kraja wſchitkich poßłucharjow ſwjeßeli. Se ßwojim praſchenjom! ſchto je najwjetſcha móz na ßwĕcźe? herz Domel powſchitkownu wcźipnoſcź ſbudźi a wjeßele, hdyž teho a tamneho ſchkrĕjeſche, nam naſtacźe Brĕſowki powjedaſche a ſkónczńje wotmołwjenje w pĕßniczźy: „Cźhzył je knjes hólcźik wjedźecźi“ namakaſche. Napoßledk na programje dźiwadkowa hra: „ſynczate knefle“ ſtejeſche, ßměſchny

podawk ſ wojeŕſkeho žiwjenja. Wón bu wuwjedźeny wot Hanža Habrinka, Mateja Zajßika, Hanža Budarja a herza Domela. Tuta hra podarmo žměſchny podawk njerěkaſche; hdyž wo wjeßelu a ſrudobje wojaka powjedaſche a husto pſches nju klinczeſche: doma, doma rjenje je, dha tola wſchěch poßkucharjow ſe žwojimi podeńdźenjemi k wjeßelu ſtorhny a ſchtóž też njechaſche, žo žmjecź dyrbjeſche. Hdyž ſawěſchk padźe, bě na pſchitomnych widźecź, ſo kóždy rjekny: ſchkoda, ſchkoda, ſo je nimo. Tutón wjeczor běſche žo wubjernje ſporadźił; wón je prěni, ale rjany ſapočatk. Njech Brěſowczenjo dale postupuja; mozy tam žu, kotrež móżeja hiſchcże wulke dokonjecź.

Se Zicźenja. Jedyn ſ najſtarſchich ludźi zykeje wokolnoſcże je w naſchej wßy žiwy. Je to mjenujzy tudomny wumjeńkaŕ Handrij Schuba. Wón je žo tu 22. ſept. 1808 na nětczíſchej Hawſchtinkez žiwnoſczi narodźił a nětko w 96. lěcże žwojeho žiwjenja ſteji. Wón wjele ſe žwojeho žiwjenja pomni. Jako dźěczo je ſe žwojimaj ſtarſchimaj pſched Franzowſami do hór cźeknycź dyrbjał, na cźož žo hiſchcże jara derje dopomnicź wě. W lěcże 1828 ſtupi jako rekruta do wójſka a je w tehdomniſchim „prynza Albertowym“ regimencże w Žitawje 6 lět dołho ſ wojakom był. Tak bě pſched krótkim 75 lět było, ſo bě do wójſka ſaſtupił. Tutemu jeho 75lětnemu wojeŕſkemu jubilejej Žitawſki regiment njeje njewopomnjenemu nimo hicź dał, ale je ſańdźenu njedźelu jubilarej počeſcźowaze pißmo póßłał a jemu w nim ſboże pſchał. Seſchědźiwjeny jubilar, kiž rad wo žwojich wojeŕſkich lětach rěcźi, je žo nad tutym wuſnamjenjenjom wulzy ſwjeßelił. My jemu, kiž je, dźak budź Bohu, dotal po cźěle a duchu hiſchcże ſtrowy, jenož ſo je hižo 20 lět bjes widźenja, a kiž je wot wſchěch lubowany a cźeſcźeny, pſchejemy, ſo mohł žo ſ Božeje hnady tón hiſchcże ſpožcźeny cźaſ žiwjenja praweje ſtrowoſcże wjeßelicź!

S Rychwałda. Tudomnemu wojeŕſkemu towaŕſtwu ſtaj žo ſa jeho khorhoj bant ſ pruſkimaj barbomaj a hóſdź ſ pruſkim woponom ſpožcźiłoj.

S Mużakowa. Krawſkeho pomoznika Langu, kotrehož běchu w Rěcźizy ſajeli, dokelž bě na mnohich měſtnach khěże ſapalował, žu do tudomneho jaſtwa pſchiwjedli. Tu žu jeho lěkarjo ſa bludneho ſpóſnali.

Se Sagorja pola Mużakowa. S lohkomyßlnym wobkhadźenjom ſ tſělbu je žo tu tele dny njeſboże ſtało. Dwaj hólcaj žebi ſ revolwrom hrajkaſchtaj, kotryž bě jedyn ſ njeju w Mużakowje kupił. Měnjo, ſo revolver njeje natykany, jón tón druhi do ruki wſa a ſa honacź ſacźeże. Hnydom žo wutſěli, a kulka njewobhladniwemu do lěweje ruki ſlecźa.

S Kulowa. Sakoženſki žwjedźeń naſcheho ſpěwaŕſkeho towaŕſtwa „Bratrowſtwa“ je žo zyle derje poradźił a ſaßo pokaſał horliwoſcź ſtarych žobuſtawow. Spěwy, kiž žo pſchednjeßechu, žo wuſtojnje a ſ wuraſom ſpěwachu; jenož tenor bě žłaby, ſ cźimž woßebje cźeŕpjeſche 4hłóßny khor „Licźko kcźeje“. A tola mamy na woßadźe doſcź dobrych tenoriſtow, kiž pak pſchezo žo komdźa, do towaŕſtwa ſaſtupicź. — Dźiwadłowa hra bě pſchełožk ſ němſkeho (Moſera) „Sakoženſki žwjedźeń“. S khwalbu wuſběhuju wulku prózu a njewſchědnu wuſtojnoſcź pſchedžbydy towaŕſtwa, k. Woka ſ Kulowa, kiž je pſchełožk dołheho krucha wobſtarał. A wuſtojnje je to dokonjał. Teho runja pak žu też hrajerjo a hrajeŕki nam ſe wſchej prózu kruch jara rjenje a khwalbnje pſchedſtajili. Łubja bě pokna poßkucharjow. (K. P.)

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) 13lětny Bohumił Kubſch ſe Židźineho bě 7 krócź tamniſchemu gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej pjenjeſy po 50 np. hacź 3 hriwnach kradnył, jeho pißanſke blidko ſ nožom wocźiniwſchi. Dale bě wón jenemu khěžkarjej 85 puntow žmjeńtneje rožki ſ pola kradnył. Młodoſtneho pakoſtnika na 3 měßazy do jaſtwa tyknychu.

Přilopk.

* Hrabinka Montignoſo, kaž žo nětko prjedawſcha ſakſka krónprynzeža mjenuje, je do Dreždźan pißała, ſo ſapočatk meje do Lindawy pocźehnje, hdźež mataj jejnaj ſtarſchej villu. Wona žo na tym wjeßeli, ſo žo jejnym dźěcźom derje wjedźe a je kralej Jurjej ſa to dźakowna, ſo žo jej porjadnje rosprawa wo jejnych dźěcźoch podawa.

* Wopacźneho pſchißahanja dla je Draždźanſki pſchißažny žud poliziſta Uhliga k khoſtarni na tſi lěta ſaßudźił a jemu cźeßne prawa wotrjekł. Uhlig je pſchi wjele prozeßach wopak pſchißahał.

* Wulki wětr bě loni naſymu w Schönfeldźe pola Lipſka roſchtyl wódneho tórma powalił. Pſchi tym bě žo 11 dźěłacźerjow ſaraſyło. Twarſkaj miſchtraj Hoffmann a Hetzer, kotrajž twar wjedźe ... aj, běſchtaj žo na to dla lohkomyßlneho cźělneho ſranjenja' marjenja a dla poſtupanja pſchecźiwo powſchitkownje pſchipóſnatym prawidłam twarjenja wobſtorżikoj. Po wuprajenju wězywuſtojnych žud wobſtorżeneju ſańdźenu pónduźelu wuwinowa.

* Puki mjes ziwiliſtami a wojakami žu w jenym hoſcźenzu pola Allenſteina byke. Ziwiliſtojo tſělachu a dweju wojakow ſranichu. Poſdźiſcho wojazy žwojich pſchecźiwnikow, kotſiž běchu do jeneje khěże cźekli, woblehnychu. Jenož ſ pomozu žandarmow dachu žo wojazy wotehnacź.

* Falſchowarja papjerjanych pjenjes žu w Zinnwaldu w rudnych horach ſaßłapili. Wěſty agent Glöckner je tam ſa něhdźe 100,000 hriwnow awſtriſke a němſke pjenjeſy dźěłał.

* (Komandantka wohnjoweje wobory.) W Berowonje pola Pilſna w Cźechach žu we hłownej ſhromadźiſnje tamniſcheje dobrowólneje wohnjoweje wobory hoſcźenzarku Hanu Bachcźinu ſa komandantku wohnjoweje wobory wuſwolili. Bachcźina wólbu pſchija a hnydom cźwizu piwa dari.

* Spodźiwny podawk je žo w kaſarmach Zwikowſkeho pěſcheho regimenta ſtał. Tam bě podwyſchk Vogel ſ 11. kompagnije jeneho rekruta do žwojeje ſtwy ſkaſał a jemu porucził, ſo by žo na ſaměrjenje ſ tſělbu ſwuczował. Wón wojakej žwoju žamžnu tſělbu pſchepoda a pſchikaſa jemu, žo pſched njeho ſtupicź a do jeho žamžneho (Vogtoweho) wutrobna žo ſaměricź a wottłóczicź. Rekrut, kotremuž žo wěz tola ſpodźiwna bycź ſdaſche, žo něſchto wyßoko ſaměri. To bě ſbožowna myßl; pſchetož tſělba bě ſ kulku natykana. a hdyž rekrut wottłóczi, kulka do woknoweho fſchiża ſleczi. Kaž žo ſda, je žo podwyſchk, kotryž na dołhu wobcźežnu khoroſcź cźerpi, chcył rekrutej ſatſělicź dacź. Wón w tu khwilu w garniſonſkim lazarecźe jako jaty pſchebywa.

* (Sso ſawlekwa.) Jena žona ſ Reike pola Dreždźan do Łokwiz duży pola Kawſche na jedyn wóz ſaléſy. Pſchi ſchibjeńcźnej horje žo konjej ſpłóſchiſchtaj. Pohoncź a žona ſwoſa ſkocźiſchtaj. Pſchi tym žona ſe žwojej draſtu ſa ſpinadło wißajo woſta a žo ſ wodźiwjenymaj morwa ſawlecźa.

Wuſßudźenja.

Khoſtanſka komora. 20lětny w Jutrobogu narodźeny pjekaŕſki pomoznik Manika ſ Kelna bě hromadźe ſ wěſtym Demuthom dźěło pytajo loni w nozy 6. ſeptembra w Höckendorfu ſ rěblom do najſtwy pjekarja Reinharda ſaléſł a tam cźaßnik ſ rjecźaſom, pjerſchcźeń, thłěb, kobłaßu žonjazu draſtu a wſchelake druhe wězy kradnył. Pódła teho wón Reinhadej jěſdne koło a konja wotwjedźe. Wón a konja ſa ſchtom ſwjaſaſchtaj, a druhe wězy do bliſkeho łěża donjeßeſchtaj. Pod ſchtomom, ſa kotryž běſchtaj konja ſwjaſaloj bórſy wußnyſchtaj. Hdyž wotucźiſchtaj bě hižo běły dźeń. Manika žebi teho dla njeſwěri konja wotwjeſcź, ale jenož cźaßnik a něſtotre mjeńſche wězy, kotrež móżeſche do ſaka ſtykacź, žobu wſa. Bórſy po tym jeho žandarm ſaja. Jeho k jaſtwu na połdra lěta ſaßudźichu.

40lětny, hižo 3 krócź khoſtany dźěłacźeŕ Auguſt Hataß ſ Makeje Dubrawy bě loni ſapočatk auguſta do twarſkeje budy žiwnoſcźerja Piwarza w Khwacźizach ſaléſł a tam jenu kopacź kradnył. Sapočatk oktobra Hataß k klamarjej Barej w K...oſcże pſchińdźe a tutemu nahła, ſo jeho pohoncźoju, kotſiž pěſk Adolfſkeje hěty woża, po palenz ſcźelu. Hdyž bě wón ſa 3 hriwny 90 np. palenza wotnoßył, žo wón pola Bara njeda wjazy pokaſacź. Wobſtorżenemu, kotrehož je hižo loni 6. oktobra krajny žud k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźił, žo k tutemu 11 měßazow jaſtwa pſchidachu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	126 hr. 83 np.
Dale za njón darichu:	
Serbske towaŕswo Čornobóh w Draždźanach přez k. w. wučerja Fiedlerja	10 hr. — np.
Liški-Póndźelnicy: Korčmaŕ z Lišćeje jamy khudym liškam wupomha a jim něšto napiska! 2,06 hr.; dwójcy wone so bědźichu, mało pak dźěłachu 2,58 hr. = ...	4 hr. 64 np.
W „Katholskim Pósle“ čisle 6. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Молоканы: 1 hr. 30 np., za swječatka 1 hr. =	2 hr. 30 np.
Hromadźe:	143 hr. 77 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wutoru 9. februara t. l.
dopołdnja w **9** hodźinach ma ßo na Jitkowskich honach pschi Nowoßličzanskim puczu něhdże 200 loßow stejateho kruteho twjerdeho drjewa, mjes kotrymž je wjele wužitkoweho drjewa, na pschesßadźowanje pschedawacź.

Sapočatk w Jitkowskej korčmje. Wumĕnjenja ßo do awkzije wosjewja.

Wobßedźer.

Drjewowa awkzija
na Kupjanskim knježim revĕrje.

Sstrjedu 10. februara 1904 dopołdnja wot **9** hodźin ma ßo
60 twjerdych kuleczkow,
80 khójnowych kuleczkow,
120 = hakosow (cjeżkich kuleczkow),
60 hromadow twjerdeje walczjny,
110 khójnowych dołhich hromadow
s wumĕnjenjemi, do awkzije wosjewjomnymi, sa hotowe pjenjesy na pschesßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna w Kupoj.

Kubłowe sarjadnistwo.

Drjewowa awkzija.

Sstrjedu 10. februara t. l. ma ßo dopołdnja wot ½10 hodź. **w Huczinjanskim hosczenzu** scźĕhowaze drjewo,

na Maleschanskim revĕrje

sestajane, na pschesßadźowanje pschedawacź:
142 mjehkich krutych žerdźow, 8—15 delnjeje tołstoscze,
45 rm. twjerdych, 23 rm. mjehkich palnych schcźĕpow,
107 rm. = 98 rm. = = klumpachow,
1 rm. = 87 rm. = repuchow,
25 rm. twjerdeje walczjny,
30, 10 stotnjow twjerdych walczkow a
223 twjerdych dołhich hromadow.

Tole drjewo je w 6. a 7. wotdźĕlenju (Hlinjanskej holi), w 26. wotdźĕlenju (w Fleißigu), w 29. wotdźĕl. (w Dubinje), lodowni, nowej hrjebi, mostowej korčmje, sarskim hacże, Pschiwczanskich kĕrkach a pschi Maleschanskim knježim dworje sestajene.

Huscźanske hajnistwo, 2. februara 1904.

O. Mendte.

Drjewowa awkzija.

Pondźelu 15. februara t. l. ma ßo popołdnju wot **2** hodźin **w Hunczericzanskim hosczenzu** scźĕhowaze drjewo, na Huscźanskim revĕrje pschihotowane, na pschesßadźowanje pschedawacź:
něhdże 420 krutych žerdźow, 8—15 cm. delka tołstych,
= 130 žerdźow, 4— 7 cm. = =
= 16 rm. twjerdych, 8 rm. mjehkich palnych schcźĕpow,
= 72 rm. = 190 = = kuluchow,
= 2 rm. = 18 = = repuchow,
= 165 twjerdych dołhich hromadow a
3 rm. mjehkich pjeńkow.

Tole drjewo je w drjewischczach 4., 5. wotdźĕlenja (w Druzkeczansko-Kocźiczanskim lĕßu), 7. wotdźĕlenja (pschi Demjanskim fórbarku), 14. wotdźĕlenja (na kuklach) a 18. wotdźĕlenja (w Huscźanskim lĕßu), dale we wurubanjach 15. wotdźĕlenja (w Jĕsorje), na pucźowych cźiscźenzach 11. wotdźĕlenja (na lischej horje) a jako wĕtrowy slemk w 5. wotdźĕlenju (w Kocźiczanskim lĕßu a w Huscźanskim hrodowskim parku.

Huscźanske hajnistwo, 1. febr. 1904. **O. Mendte.**

Drjewowa awkzija

na Lĕscźanskim revĕrje pondźelu 8. februara dopołdnja w 9 hodź. Shromadźisna pschi mlynje w Pißanym Dole.

Drjewowa awkzija

Pondźelu 8 fearuara dopołdnja ½10 hodźin budźe ßo na Němsko-pasliczanskim revĕrje palne drjewo pschedawacź. Shromadźisna pschi Kschi dołskej mjesy pola wulkeho hata.

Drjewowa awkzija

Schtwórtk 11. februara ma ßo na Wutołczanskim revĕrje 340 schmrĕkowych žerdźow a ryhelow, 32 dołhich a hakosowych hromadow, mjes nimi 8 brĕsowych a 8 khójnowych, 15 rm. klumpachow a pjenkow, mjes nimi 9 brĕsowych a 5 schmrĕkowych wot 9 hodźin na pschesßadźowanje pschedawacź.

Wulki schtyrikoleßaty **ručny wós** je na pschedań pschi kralowskim walu 1.

Pschepołożenje
Lasowskeho hermanka.

Hermank a słótne wiki, na 8. měrza 1904 postajene, ßo ßo na

23. februara 1904

pschepołožiłe.

W Lasu, 23. februara 1904.

Hamtski pschedstejicźer Falz.

Cźesczenym wobydlerjam **w Bukezach** a wokolnoseźi s tutym najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym

samkarstwo

knjesa Wojnarja w Bukezach, **s pschedawarnju želesnych, krótkich, schkleńczanych a porzlinowych tworow** sjenoczene, pschedewsał.

Proschu dowĕrjenje, mojemu pschedkhadnikej w tak wulkej mĕrje spožczene, tež na mnje pscheneseź. Budu ßo stajnje prózowacź, so ßebi jo se sprawnym a tunim poßłużenjom a se schwarnym a spĕschnym wuwjedźenjom wschĕch samkarskich dźĕłow dobudu.

S poczesczowanjom

Hermann Heide
w Bukezach.

Wustojnych murjerjow

hnydom pytataj

Mörbitzez bratraj w Budyschinje.

Kowarski wuczobnik
móże jutry do wuczby stupicź pola kowarsk. mischtra **Jakuba Libscha** w Radworju.

Kowarskeho wuczobnika
pyta **P. Rychtar** w Delnjej Hórzy.

Kowarskeho wuczobnika
s pschihódnymi wumĕnjenjemi pyta **Jan Janasch,** kowarski mischtr w Delnim Wujesdże.

Wuczobnika
hnydom pyta schewski mischtr **Milank** w Njesdoschczach.

Rĕsniskeho wuczobnika
pyta **Wylem Nowak**
w Budyschinje na schulerskej haßy 6.

Pjekarskeho wuczobnika
pyta pjekarski mischtr **Hensel** na ßukelnskej haßy.

Hólczez, kotryž chze **mlynstwo** a **pjekarstwo** nawuknucź, wuczbu namaka pola **Hendricha Bjara** w Lipiczu pola Minakała.

Tyscherskeho wuczobnika
pyta **Jan Mittasch** w Bukezach.

Dobru pensiju namakaju schulerjo pola **A. Bräuerki** w Budyschinje.

Młódschi rólny pohonecź
ßo na knježi dwór we **Wutołczizach** pyta.

Wotroczkow, žrĕnkow, pohonczow, hródźne džowki, džĕłaczerske žwójby hnydom pyta pschistajer **A. Hermann** na Lubijskej drósy 31.

K 1. haprleji młódschu, žylnu dowĕrnu **žłużobnu holzu** pytam.
Mandželska duchowneho Häßnera
w Kumwałdże.

Sslużobnu holzu
k 1. měrzej 1904 pyta **Martha Brodźina** na wulkej bratrowskej haßy 16.

2—3 schulerjo hischcze dobru pensiju namakaju pola Marje Schmidtoweje w Budyschinje na sahrodnej drósy (Gartenstraße) 1 po 1 skhodże.

Mała žiwnosć
cźišło 52 w **Lasu** je na pschedań abo na pschenajcźe.

Jerje

po 3, 4, 5 a 6 nj.
porucza
C. F. Dietrich
na jerjowej haßy.

Do Měrkowa!

Ssobotu 6. febr. budże ßo

kóſłopiwo

toczicz.

Njedźelu 7. febr. budźa **reje.**

Pſcheczelnje pſcheproſchuje

O. Raußendorf.

Do Pßowjow!

Njedźelu 14. febr.

budże ßo

kóſłopiwo

toczicz, k czemuż pſcheczelnje pſcheproſchuje

O. Rattey.

Žiwnoſcz na pſchedań.

W **Komorowje** pola Rakez je žiwnoſcz ſ maßiwnymi twarjenjemi, 33 kórzami pola, łuki a łęßa, wo ßrjedź wßy, ſ niſkim napłaczenjom hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicz pola **H. Kellera** w Rakezach.

Žiwnoſcz na pſchedań.

W Kóſłach pola Budeſtez je žiwnoſka cžißko 27 ſe 7 kórzami pola a łuki a ßadowej ſahrodu dla ſtaroby wobßedźerja na pſchedań. Bróžnja je nowa. Na leżomnoſczi hodźi ßo ſkała woczinicz.

Ssuproſchnej ranzy

ſtej na pſchedań w **Scheſchowje** cžißko 16.

Khoczebuſti

jędźny łany wolij

ſtajnje czerſtwy, porucza

C. F. Dietrich

na jerjowej haßy.

Spěwarſke knihi

—— ßerbſke a němſke, ——

w jednorych a najwoßebniſchich trajnych ſwjaſkach w najwjetſchim wubjerku najtuńſcho pola

E. A. Wetzki

17 na bohatej haßy 17.

Stare knihi ßo derje a tunjo pſchewjaſuja.

Wróczenje czeſcze.

S tutym ranjaze ßłowa, na knjeſa Jakuba Knjeżka we Wucżkezach ſrěczane, wróczam a proſchu knjeſa Knjeżka wo wodacze.

Michał Měrczink w Njeradezach.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje a woßebnje ſwjaſane po 2 hacż do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Wotewrjenje krawſtwa.

S tutym jako Sserb ßwojim czeſczenym ßerbſkim krajanam najpodwoluniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym tu

pſchi žitnych wikach 10 po 1 ſkhodźe

krawſtwo ſa draſtu po měrje

wotewrił. Dołhe lěta w Draždźanach dźěławſchi a dlějſchi cżaß tamniſchu krawſku akademiju wopytawſchi běch napoßled ſ pſchirěſowarjom a ßym jako wucżeny krawz telko nawjedźał, ſo móżu czeſczenych ſkaſowarjow ſ rěſom bjes poroka a ſe ſchwarnym a modnym ſhotowjenjom draſty ſpokojicz. Duż ſdwórliwje proſchu, mje ſe ſkaſanjom draſty poczeſczicz a lubju, ſo budu ju **rucże, derje** a **po tunich płaczißnach** ſhotowjecz.

Skład modnych a najbóle ßo žadazych tkaninow, kaž tez najnowſche modne nowiny ßo tym, kotſiż mje poczeſcza, do wole dawaju.

W Budyſchinje, 1. februara 1904.

S woßebitym poczeſczowanjom najpodwolniſcho

Ernst Schenk,

krawſki miſchtr.

Česćenym sobustawam Budyskeje Bjesady so najpodwolnišo k nawjedźenju dawa, zo budźe so

srjedu 10. februara

w **Budyskej třeleŕni** lětuši

bal z koncertom

wotbywać. Koncert so wječor we **8 hodźinach** započnje.

Hosćina wupadnje.

Wjeleličbne wobdźělenje wotčakujo poruča so z počesćowanjom

předsydstwo.

Wótčinski dźak

česćenym sobustawam Ralbičanskeje „Lilije“ a Radworſkeje „Meje“ za bohaty wopyt našeho swójbneho wječora, wosebje pak „Liliji“ za krasne spěwy, k jeho porjeńšenju zanjesene, prajimy, dokelž je nas to jara wulcy zwjeseliło.

Sobustawy Serb. tow. „Lipa“ w Rakecach.

(K temu cżißku jena pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 6 Serbskich Nowin.

Sobotu 6. februara 1904.

Placzißny rěsneho skotu na Drježdžanskich skotnych wikach

1. februara 1904.

Placzißny po zentnerju a hriwnach.

Skótne bružiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	37—39	66—69
awstriske	38—40	68—70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33—35	63—65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—31	58—60
4. ßnadnje pizowane kóždeje starobы	24—25	50
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	35—37	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	32—34	58—60
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	28—31	54—56
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	25—27	50—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
awstriske	—	—
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	58—61
3. ßnadnje pizowane	28—30	53—55
Cželata:		
1. najlěpsche ſ młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45—48	68 72
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—44	64—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich kschiżenjow w starobje hacz do 1¼ léta	38—39	51—52
2. mjaßne	36—37	48—50
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	34—35	46—47

Placzißna żitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Żitowy dowos w Budyschinje: 2634 měchow.	W Budyschinje 30. januara 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 4. februara 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenża běła	7	94	8	—	7	65	8	—
" żołta	7	50	7	65	7	35	7	65
Rožka	6	—	6	10	5	82	6	—
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	17	6	67
Wowß	5	80	6	10	5	50	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	50	15	—
Hejduschka	15	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	—	2	50	1	70	2	20
Butra 1 kilogr.	2	10	2	40	2	—	2	30
Pschenczna muka 50 "	8	—	17	—	13	50	15	50
Rżana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Ssyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Ssoma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Prožata 906 schtuk, schtuka	6	—	18	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	—	—	4	75	4	60	5	25
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	75
Pschenczny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe łymje, punt po 50 np. — **Czerwjeny dżerżel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placżeschе: korz pschenzy (běła) po 170 puntach 13 hr. 49 np hacz 13 hr. 75 np., żołta 12 hr. 75 np. hacz 13 hr. — np, korz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hacz 10 hr. 40 np., korz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 90 np. hacz 10 hr. — np

Na Burzy w Budyschinje pschenża (běła) wot 7 hr. 95 np. hacz 8 hr. 9 np., pschenża (żołta) wot 7 hr. 60 np. hacz 7 hr. 77 np., rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 22 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np, wowß wot 5 hr. 90 np. hacz 6 hr. — np.

Wiczne placzißny w Kamjenzu

28. januara 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 40 np., pschenża wot 7 hr. 36 np. hacz 7 hr. 65 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hacz 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz . 50 np., jahły wot 10 hr. 58 np. hacz 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 . ßyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 75 np. Ssoma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hacz 2 hr. 30 np.

Wjedro w Londonje 5. februara: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smeje njedżelu Sexagesima rano w 7 hodżinach duchowny Tyschel ßerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodżin farar Räda ßerbske a w 10 hodż. němske prědowanje. — Tydżeńske sastojńske dżěła smeje farar Räda.

Wěrowani:

W **Michalskej zyrkwi**: Bjedrich Jurij Wuschik, koporniski dżěłaczer na Zidowje, ſ Augustu Mlynkez ſ Wyßokeje pola Lasa. — Wylem Max Handrich, schkleńzutoczer w Běłej Wodże, ſ Helenu Emmu Scholczíz na Zidowje. — Hermann Ernst Ssykora, pohonczˇ w Ssmolizach, ſ Katharinu Krawzez tam.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi**: Jan Richard, Ernsta Bohuwěra Wawrika, murjerja na Zidowje, ß. — Martha Fanny, Jana Ernsta Seifrieda, sahrodnika w Jenkezach, dż.

W **katholskej zyrkwi**: Pawoł Erich Kurt, Bjedricha Wylema Pawoła Wanki, tyscherja, ß. — Rudolf Maximilian, Franza Domascha Anderlika, fabrikscheho kowarja, ß. — Marja Hilżbjeta, Jurja Lukascha, privatěra, dż.

Zemrjeli:

W **Michalskej wożadże**: 30. januarja: Marja Scholczíz, Khorle Augusta Seifferta, dżěłaczerja, mandżelska ſ Zauckerode, we wokrjeßnej khorownі na Zidowje, 36 l. 10 m. 7 d. — 31. Khorla August Paul, ßlepy pleczer rohodżinowych stokow se Ssowrjez, we wokrjeßnej khorowni na Zidowje, 40 l. 1 m. 26 d. — Martha Alma, Handrija Ssmoczka, kopornischeho dżěłaczerja na Zidowje, dż., 1 l. 9 m. 26 d. — 1. februara: Johana Khrystiana Seifertez ſ Wurbisa, we wokrjeßnej khorowni na Zidowje, 70 l. 6 m. 3 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodżija.

Njedżelu Sexagesima smeje rano ½8 hodżin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodżin farar Kschižan němske a ¾10 hodż. ßerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

Njedżelu Sexagesima smeje rano w 8 hodż. farar Domaschka ßerbsku spowjednu wuczbu, w 9 hodż. duchowny Nowy ßerbske a ¾11 hodż. němske prědowanje.

Dr. med. Theuerowy nervowy czaj

— veronica montana —

najlěpsche posżylnjadło sa wschitkich, kotsiż na ßłaboscz czuwow (nervow) ſ khoroscżu, pschenapinanjom atd. czerpja.

Dostacz pola **Měrschez bratrow naßl.**
pschi żitnych wikach.

Kwětki do wopomnjeńskich knihow,
reliefowe albumy,
ſapißanske albumy,
pěßnjerske albumy,
dnjowe knihi,
warne rezeptowe knihi
na wulki wubjerk po ſnatych tunich placżißnach poručataj

A. & W. Neuhahn,
w Budyschinje na ßerbskej haßy 4.

Sażopschedawarjo rabatt dóstawaju.

Moje lětuſche

inventurske rumowanske wupſchedawanje

ſapočnje ßo

pjatk 12. februara.

Proſchu na mój nawěſchtk w pſchichodnym cžißle kedźbowacź.

prjedy

S. Beer, **Messow & Waldſchmidt,**

na ſnutskownej lawſkej haßy 6.

We wupſchedawanju po inventurſkich płacźiſnach ßu hiſchcźe dostacź wulke dźělby

wobleczenjow, jakow, mantlow wſchěch wulkoſczow, jupow, ſwjerſchnikow ſa ſchulerjow, pacholow a froſczenych, (mužaze ſwjerſchniki po 15 mk. ſpodźiwanja hódne!) ſchórzuchow, khapow, klobukow, mězow, podſchiwkowych tkaninow, ſchrympow atd.

po ženje poſkiczenej tunjoſczi dostacź.

Pſchi hlownym torhoſchczu 9. **Ernst Jenke.** Pſchi hlownym torhoſchczu 9.

Khofejowy Sachsa

bydli hiſchcźe pſchezo na

bohatej haßy 4

a ma pſchezo hiſchcźe

najlěpſchi

khofej.

Mlokowa zentrifuga „Balance“

ſ ruku ßo cźěrjata, wupruhowana, najlóžſcho ßo cźěrjata maſchina, najlěpje wotběraza, ſ jednorym poßkuženjom a cźiſczenjom, po tunjej płacźiſnje a požadanju ſ połóženym wotpłacźenjom.

Daſche wukaſuje

M. E. Schmidt

w Mniſchońu pola Budeſtez.

Kóždu ßobotu wot 10 hacź 12 hodźin we Wjazkez hoſczenzu ſnapſchecźa theatra pſchitomny.

Paleny

khofej,

wſchelakeho měſchenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacź **2** mk.

jara płacźiſny hódno porucza

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Na ßwoje jako najlěpſche ſnate

palenzy

jednore a dwójne

poručźujo dopominataj

Schiſchka a Rjeczka.

S nowa ſaniklowanje

a

ſ nowa emaillěrowanje

jězdnych kołow a druhich wězow, też wuporjedźenja ſpěſchnje a tunjo wobſtarataj

Thomaſez bratraj na Židowje

pola Budyſchina.

Wubjerne khójnowe drjewo a drjewowe wuhlo

je pſchezo po najtuniſchej płacźiſnje na pſchedań

w Schubertez rěſaku w Daſchkach

pola Hródła we Łužizy.

Prasowane wuhlo

je hischcze na pschedań

na knjezim dworje **w Bóschizach**
pola Njeßwaczidla.

Poručam **truhaczki, khofejowe młyny, noże, widliczki, łżizy, khlěbowe tyče, płokanske schudrowacze, bowy, wódne a petrolejowe khany, krjepjawki, mlokowe khany, wódne hornzy, mlokowe a khofejowe kschidki, lampy, latatnje, zylindrowe łużoh, lampowe swony, pschezydzaki, warjeńske łudobja ſ lateho żeleſa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinske wańczki, cżiſczenski pólvr** ſa kuchińſku nadobu, **tykanzowe deńża, tſeſchne żłoby a roły, powětr wotdżerżaze roły** ſa bróżnje.

Wulki wubjerk.

Spěſchne poßłużenje. Tunje płaczińſny.

Moritz Schulz,

klampnatſki miſchtr na żerbſkich hrjebjach 10. Porjedżetuja.

Stupnje ſa bal a towarſtwo

ſ lakowaneje kože, lakowaneho łukna, kamſykoweje kože, woprawny cheveaux, ſ běleje zidoweje kože, běleje żidy, běleho ſatina.

Nowoſcz! **Nowoſcz!**

Stupnje ſe ſchěreże jěrchi a ſlotobrukate ſtupnje

ſ jendżelſkim, ruſkim, pompadourſkim, Cheloidſkim a Louiſkim pjeńkom.

Se ſpinami a bjes nich

fantaſijowe a luxuſowe balſke ſtupnje.

Wulki wubjerk

mużazych balſkich ſtupnjow

po tunich płaczińſnach poručam.

—— Wobhladajcze żebi moje wukładne wokna. ——

Heinrich Mohr

w Budyſchinje

pſchi żitnych wikach na rózku żukelnſkeje haßy.

Telefon 384.

Franz Marschner

cżaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczażow** k dobroczińemu wobkedżbowanju poručа.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczińſny.
Porjedżenje dobre a tunje.
Pſchiſpomnjenje: Rěczu żerbſki.

Maſchinſki wolij ſa parne maſchiny,
Maſchinſki wolij **ſa młócżaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,
wolij ſa zentrifugi,
wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny
najtuńſcho pola
A. Grubanna na hornczerſkej haßy 39.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczińſnach najlěpſchi poruczа

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cżwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Konfirmaziſke,

kwaßne, narodninſke a ſkładnoſtne dary

hobrſzy tunjo

kupujecże w doſpołnym wupſchedawanju

A. Bannerta

na ſwonkownej lawſkej dróſy 16.

Wuporjedżenje hnydom tón ßamy dżeń derje a tunjo.

Wulki dobytk

kóżdej hoſpoſy pſchedawanje **wubrakowaneje**

kamjeniny a porzlina

poſficża, kotrež ßo wot **1.—10. februara** w **mojich ſkładownjach** w **dworje** motměwa.

Płaczińſny ßu njedżiwajzy dobreje twory, najtuńſche.

Wulki wubjerk wſchěch drużinow **ßudobjow, talerjow, ſchalkow, ſchklow, mlokowych hornzow, khofejowych khanow, terrinow, pjecżenjowych ſchklow** atd., běłych a wupyſchenych.

Dale 1 dżělba
ſchklow, běłych, ßadżba 6 ſcht. **85 np.,** wulke **120 np.,**
ſchklow, ſ zyblowym muſtrom ßadżba 6 ſcht. **110 np.,** wulke **150 np.**
najwoßebniſche cżenke porzlinowe cżajowe ſchalki, tykanzowe ſchklě a talerje.

Wo dobroczińwe pſchikhadżenje proßy

Ernst Ulbrich nasl.

na ſchulerſkej haßy 14.

Dwoju drużinu
łojoweho jadriweho mydła a żidkeho mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
porncża
A. Grubann
na hornczerſkej haßy 39.

Hdże ſcże tónle dobry a tuni **cżaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naſlědnika,
mějeczel Th. Hippa
na żerbſkej haßy 11.

Najlěpje psche mokrotu a symnu wobarnuja

drjewjanzy.

Poručam tajke wschěch wulkoscżow nanajlěpje dźěłane po najtunischich placżišnach.

Otto Büttner,

pschedawarnja kože, cžerjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych tworow

w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 9.

Dubowe klozy

kupuje po najwyschschich placżišnach

F. A. Bjar

na nowosalzskej drózy
s napschecża piwarnje.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)
sa skót porucża

hrodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Tołsty ßuscheny połcz punt po 70 np., pschi wotewsacżu 5 puntow po 65 np., **ßuscheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., tucżnu druhu drużinu **dobreje kołbaßy** punt po 50 np., **ßadło** punt po 65 np. porucża

O. Pětschka na żitnej haßy.

Najlěpschi **mas**
sa **patentowane wóski**
kupuje ßo pola
A. Grubanna
na hornczeřskej haßy 39.

Najwjetsche placżišny
sa **hadreschcża, żeleso, metall, koscże, papjern a kože** placži
Siegfried Sußmann
na garbarskej haßy.

Brockmannowe
woprawne
ßlone kuluschki,
phosphorkißały kalk
porucża **Emil Dietrich**
w Lětonjanskim hoscżenzu.

Hadreschcża, koscże, żeleso atd.
kupuje po najwyschschich placżišnach
M. Eberth
na hornczeřskej haßy 29.

Nasche lětusche

inventurske wupschedawanje

wot **5.** hacž do **21. februara** traje.

Placżišny ßu tak tunje, so budźecże ßo dźiwacź. Njedźiwajzy teho jenoż dobru tworu bjes smylkow pschedawamoj a proßymoj, ßo wo wěrnoscżi teho, schtoż prajimoj, pscheßwědczicź.

Porucżamoj mjes druhim:

płokanske knesle, 12 duzentow jenoż sa 10 np.,
patentowany schwejch, pißany, meter jenoż po 8 np.,
podschiwk sa ßuknje, 100 cm schěroki, meter jenoż po 30 np.,
rukajzy sa żónske a dźěcżi, po 15 np.,
soki s dobreje wołmy po 45 np.,
dźěcżaze khapy, plyschowe, nětko jenoż po 1 mk.,
barchentowe koschle sa żónske, nětkole po 95 np.,
barchentowe koschle sa mużskich, nětko po 95 np.,
barchentowe kholowy, wukołowane, nětko po 75 a 100 np.,
barchentowe ßuknje s volantom, po 95 np.
dźěcżaze schórzuchi s paßami, nětko po 35 a 50 np.,
schórzuschki, rjenje wudebjene, po 25 a 10 np.,
ložowe płachty sa dźěcżaze łoża, po 40 np.,
zychi, hotowe seschite po 225 a 300 np.,
wupjerki, rosa cžerwjene ßmuhate, po 250 hacž do 450 np.,
ßłomniki, składnostna kuh, po 125 np.,
pschedeschczniki sa mużskich a żónske po 150 np.

Sbytki **poßleschczowych tkaninow, koschlazeho barchenta, zankow**
njeßmérnje tunjo.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

2 dźełaczerskej ßwójbje

ßo s darmotnym wobydlenjom a běrnazym polom k 1. haprleji pytatej na **wicżeżne kubło w Konjezach** cžišło 1 pola Kubschiz.

K 1. haprleji ßo hródźna dźowka a dźełaczerska ßwójba na Cžichonjanski knježi dwór pola Budyschina pyta.

Na **Lichański knježi dwór** ßo k 1. hapr. wustojna **dźowka** k pizowanju ßwini a wustojny woženjeny pizowař młodeho skotu s wyßokej msdu pytatej.

Dowěrny

rólny pohonc̄

ßo na knježi dwór w Delnjej Kinje pyta.

K 1. hapr. ßo porjadna **ßłużobna holza** na **Krakeczanski knježi dwór** (pola Budyschina) pyta.

Elsa Mittagowa.

Hnydom abo posdźischo ßo **ßłużobna holza** do kuchinje a domjazeho dźěła pyta **w hoscżenzu „běłeho konja“.**

Młódscha swólniwa **ßłużobna holza** ßo k 1. abo 15. měrzej pyta na Stieberskej drózy 35 delka.

Sa ßwoju pschedawarnju kolonialnych tworow a zigarow k jutram t. l.

wucżobnika

s dobrej schulskej wědomoscżu pytam.

Wopytanje pschekupskeje schule a ßerbska rěcż stej s wuměnjenjom.

Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mjerwa)
w Budyschinje.

Wucżobnik ßo pyta.

W mojej pschedawarni kolonialnych tworow a destillaziji ßyn sprawneju starscheju s pschihódnymi wuměnjenjemi móże jako wucżobnik sastupicź.

Ad. Ramsch naßlědnik
pschi butrowych wikach.

Pjekarskeho wucżobnika
k jutram pyta
Jan Spank na ßerbskej haßy.

Pjekarskeho wucżobnika
pyta
August Dernoscheck
na swonkownej lawskej haßy 6.

Schewskeho wucżobnika
k jutram pyta **Khristian Küchner**
w Malym Wjelkowje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

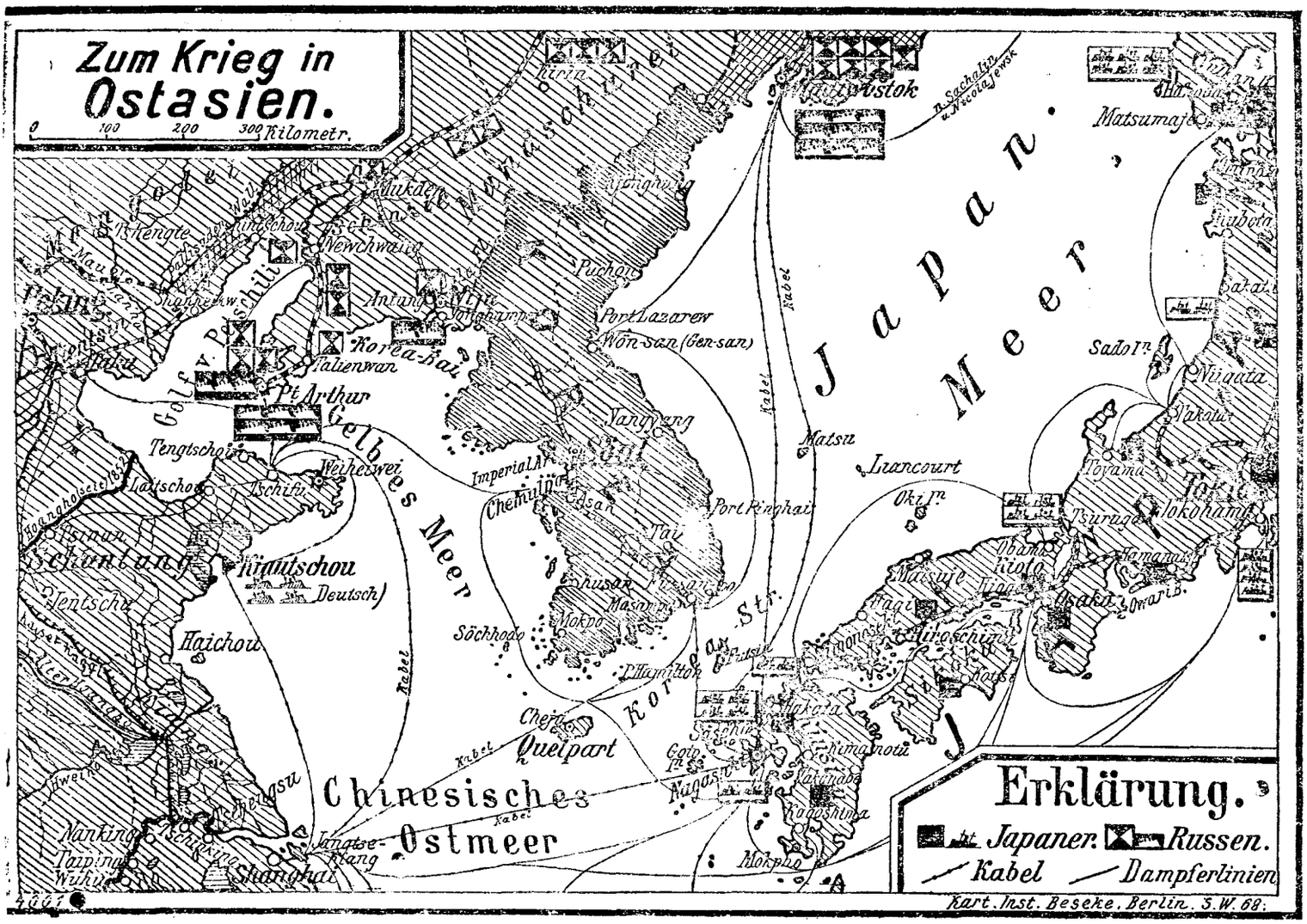
Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolef.

Čišć Smolerjec knihićišćerje w Mrićnym domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 7. | Sobotu 13. februara 1904. | Lětnik 63.

Wojowniščczo w rańschej Asiskej.

Po wudyrjenju rusko-japanskeje wójny budże cżeścżenym cżitarjam pschewidna kharta krajow a morjow witana, w kotrychż budża žo pschedwidomnje krajne a mórske bitwy bicź. Na kharcże widźimy, so ma Japanska pornjo Ruskej wiele pschihódniše leżenje. Ruske łódże, kotrež ſ ruskeho pschistawa Wladiwostoka wujědu, dyrbja blisko nimo japanskeho brjoha po korejskej drósy jěcź, hdyž chzedża do žołteho morja dozpicź, khiba ſa daloki wokołopucź wokoło Japanskeje wuſwola. Pola němskeje kolonije Kiautschoua žu němske łódże wosnamjenjene, kotrež žu tam pod kontreadmiralom Prittwitzom shromadżene.

Rusko-japanska wójna.

Tydżenja wocźischcżena powjesćź, so Japanska bliżšche dny diplomatiski wobkhad ſ Ruskej sastaji, je žo jako wěrna wupokasała. Ssobotu je japanske knježeŕstwo ruskemu póžłanzej w Tokio wosjewiło, so njeje swólniłe, dale ſ ruskim knježeŕstwom jednacź. Tsi dny posdźischo hižo je japanske wójnske łódźstwo nadpad na ruske psched Port Arturom stejaze łódźstwo cźiniło, hacź runje žo hischcże njebě wójna pschipowjedźiła. Wutoru pod schkitom nozy je wjetscha liczba japanskich torpedoskich cźołmow njenadźizy ruske wójnske łódźstwo nadpadła a panzerowanej łódźi „Retwisan“ a „Zesarewicź“ a kschižak „Palladu“ wobschkodźiłaj. Nasajtra zyłe japanske wójnske łódźstwo, kotrež bě pola Wei-Hai-Wei shromadżene, psched Port Artur pschijěcże, so by spytało, žo jeho smozowacź. Po polhodźinskim bombardemencże pak žo wone sawróćźi a do Wei-Hai-Wei wróćźo jědźesche. Cźeho dla je japanske łódźstwo bombardement nahle skonczyło, žu hakle Ruſzy dźeń posdźischo shonili. Jeli so je powjesćź, kotraż je ſtrjedu wjecźor do Peterburga dóschła, wěrna, je japanske łódźstwo pschi nadpadże wjele bóle cźerpiło, dyžli ruske. Jena panzerowana łódź a dwaj kschižakaj žo tak cźežko pod wodu wobschkodźischtej, so dyrbjachu ſ bitwy wujěcź. Hacź do Wei-Hai-Wei drje žu hischcże dojěłe, tola tam žu žo podnurike. Pódla teho žu japanske torpedoske cźołmy cźežko cźerpike. Schtyri wulke torpedoske saniczaki žu tak wobschkodźene, so žo njehodża wjazy wužicź, tsi torpedoske cźołmy žu žo podnurike, dwaj staj žo bjes žłěda shu-

bikoj. Na wschěch japanskich łódźach je žo 19 offizěrow a 117 matrosow morikło, wjazy dyžli 200 je žo sraniko.

Japanska je wójnu njepschipowjedźiwschi a prawo ludow skamawschi se žwojim nadpadom drje na wokomik na morju wuspěch dozpika, tola s tym hischće wójna njeje rossudźena. Na kraju hakle budźa žo rossudne bitwy bicź, a tu budźe Ruska žylnischa, dyžli Japanska. Dokelž japanske łódźerstwo po liczbje a tež po twarje a wobrónjenju łódźow ruske pschetrjechi, bě wot wscheho spočatka wěste, so budźe žo ruske łódźerstwo lědma japanskeho dowobaracź móz. Na morju je stejischčo Ruskeje pak žo hischće s tym počeźiko, so je ju Japanska kaž rubježnik s łakańzy nadpadnyła. Ruskim wójnskim łódźam, kotrež tu a tam korejski brjóh strażowachu, njeje mózno było, žo do Port Artura wukhowacź. Wone žu hakle shonike, so je wójna wudyrika, hdyž je japanske łódźe nadpadźechu. Tak je žo ruskimaj kschižakomaj „Korejezej" a „Warjagej" seschko. Japanske panzerowane łódźe jej w korejskim pschistawje Čzemulpo (Chemulpo) pschekwapichu a potsělachu. Druhi ruski wójnski pschistaw w rańschej Asiskej, Wladiwostok, bě, hdyž Japanszy wójnu sapočzachu, samjerśnył. Hakle poślednje dny je žo poradźiło, psches lód čźěr wurubacź, po kotrejž móża w pschistawje stejaze ruske wójnske łódźe na morjo wujěcź. We Wladiwostoku někotre panzerowane łódźe steja.

Nadpad japanskich torpedoskich čołmow na ruske łódźerstwo.

W nozy 9. februara žo 14 japanskich torpedowych čołmow, kotrež běchu wodnjo 15 mil sdalene na łakańzy stejake, skradźu k Port Arturej pschibliżachu. Tu žo wone do tsjoch wotdźělenjow dźělichu. Kóžde s nich žo na jenu rusku łódź saměri. Ruszy mějachu drje swótsenu strażowansku žłužbu, tola dokelž hischće njebě powjesćź wo pschipowjedźenju wójny bóschka, žo s nadpadom pschekwapichu. Japanske łódźe móżachu sa někotre mjeńschiny, mjes tym so žo na ruskich łódźach na wobaranje pschihotowachu, na sdalenosćź pschibliżicź, s kotrejž móżachu s wuspěchom torpedy pschečziwo ruskim łódźam wotstorčzicź. W tsjoch khrobkych nadpadach žo Japanskim poradźi, tsi ruske łódźe wobschkodźicź. Mjes tym počzachu s ruskich łódźow do japanskich tsělecź a je se schpihelatym žwětkom wobžwětlicź. Japanske łódźe žo wobschkodźichu a ručze zofachu. Ruskej panzerowanej łódźi „Retwisan" a „Zesarewicź" běschtej drje žo khětro wobschkodźikej, tola wobej móżeschtej se žamžnej maschinskej mozu do Port Arturskeho pschistawa sajěcź. Kschižakej „Palladźe" běschtej žo wješko a schrub wobschkodźikej, čzehoż dla jón „Retwisan" do wleczenja wsa. Hdyž žo do „Pallady" woda dobywasche, jej druhe kschižaki s Port Artura na pomoz pschijědźechu a ju do pschistawa dowjesechu. Wuporjedźenje wobschkodźenych łódźow budźe někotre njedźele tracź. Na tón čzaž žo skutkowanje ruskeho łódźerstwa khětro poślabi. „Retwisan" a „Zesarewicź" do najžylnischich ruskich łódźow žluschataj.

Khěžorski naměstnik Alexejew je ruskemu khěžorej scźěhowazy telegram pósłał:

„Wschě tsi s Japanskimi wobschkodźene łódźe žo nad wodu dźerža. Kótły a maschiny žu njewobschkodźene wostake. Po wubuchnjenju jim hnydom kschižaki na pomoz pschikhwatachu. Wobschkodźene łódźe žo do snutskownеje rejdy dowjesechu. Dwaj wojakaj buschtaj morjenaj, pjeczo žu žo tepili a wožmjo žo sranili. Njepschečzelske torpedoske łódźe žo hnydom se žylnym tsělenjom s naschich łódźow powitachu."

Druhi telegram ruskeho khěžorskeho naměstnika praji:

„Wotdźělenje japanskeho wójnskeho łódźerstwa, s 25 panzerowanych łódźi a kschižakow wobstejaze, 9. februara Port Artur bombardowasche. S twjerdźisnow žo s bombardementom wotmolwjesche. Ruske łódźe kótwizy sběhnychu, so bychu žo pschi wojowanju wobdźělike. Na to Japanszy bombardement sastajichu a k pokodnju wotjědźechu. Ruske schkodowanki wucźinjeja: 2 namórskaj offizěraj a 54 wojakow je žo sraniko, 10 muži je žo sabiko. Panzerowana łódź „Poltawa" a kschižaki „Diana", „Askold" a „Nowik" žu žo lohko wobschkodźike. Wobschkodźenje twjerdźisny je žnadne."

Wobschkodźenje łódźow „Retwisana", „Zesarewicza" a „Palladys", kotrež žu te pschi nóznym torpedoskim nadpadźe počzerpike, njeje tak sle, kaž je žo s woprědka sdako. Wschě tsi łódźe žu žo posdźischo mohle pschi bitwje pschečziwo japanskemu łódźerstwu wobdźělicź. „Zesarewiczowa" schkoda budźe hižo sa někotre dny wuporjedźena.

Ruske pschipowjedźenje wójny.

Zar Mikławsch je se scźěhowazym wosjewjenjom Japanskej wójnu pschipowjedźił:

„Wschitkim žwojim poddanam wědomne czinju:

Wo sdźerženje měra žo prózujo, kotryž je mojej wutrobje drohi, žym wschě mozy nałożował, so bych měr w dalokim ranju sakhował. S tymle měrlubowazym wotpohladom žym japanskemu namjetej pschihłožował, so bychu žo wucźinjenja, mjes Ruskej a Japanskej wotstejaze, pschehladake.

Tola jednanja, wo tejle wězy sapočzene, žo k kónzej njedowjedźechu, a Japanska, kotraž ani pschikhad poźlednjeho wotmolwjenja a dalsche namjety nascheho knjeżerstwa njewočzaka, nam wosjewi, so dalsche jednanje a diplomatiski wobkhad s nami pschetorhnje.

Nam prjedy k wjedźenju njeczinliwschi, so pschetorhnjenje tehole wobkhada wosnamjenja wudyrjenje wójny, japanske knjeżerstwo žwojim torpedowym łódźam poruczi, so bychu na nasche łódźe na sjawnej rejdźe Port Arturskeje twjerdźisny s nahłym nadpadom wudyrike. Wo tym powjesćź žwojeho naměstnika dostowschi, žym hnydom pschikasał, so by žo na wužadliwe wustupowanje Japanskeje s brónjemi wotmolwiło.

Tole žwoje rossudźenje na sjawnosćź dawajo, žo s njepowalnym dowěrjenjom na Boha na to spuschčam, so budźa wschitzy moji poddanjo wótczinu rad sakitowacź a proschu Boha, so by žławnych wojakow nascheho wójska a łódźerstwa žohnował."

Zarowa narěcź w namórniskej kadettowni.

Zar je wschitkich namórniskich khorhojnikow offizěrow scźinił. Pschi tym je wón w kadettowni scźěhowazu narěcź měł: „Wěsče, so je žo nam wczera wójna pschipowjedźiła, so je worakawy njepschečzeł w nozy naschu twjerdźisnu a nasche łódźerstwo bjese wscheho wužadanja s naschеje strony nadpadnył. Nětkole Ruska žwoje łódźerstwo a žwoje wójsko potrjebuje. Ssym dźenża pschischoł, waž wopytacź a wam rjez, so waž na offizěrow powyschu. Powyschu waž $3^1/_2$ měžaza pscheđ postajenym czažom, žym pscheżwědčeny, so budźecze žo prózowacź, žwoje wědomosćze dopjelnicź a so budźecze žłužicź jako waschi pradźědojo a dźědojo k spomoženju a žławje droheje wótczinу."

Japanszy w Koreji.

Japanszy žu hižo wójsko na korejski brjóh wužadźili a do korejskeho hłowneho města sacźahnyli. Wo prawo ludow žo njestarajo žu Japanszy tam hnydom nadběh na ruske póžłanzstwo scźinili, kotrež 236 ruskich wojakow strażowasche. Ruszy wojazy dom sakitowachu a žo se sadwělowanjom wobarachu. Hdyž bě na woběmaj stronomaj wjetscha liczba wojakow spadała, žo Ruszy poddachu. Ruskeho póžłanza a jeho sastojnika žu Japanszy s wumělenjom puschczili so wón hnydom Seul wopuschczi.

Sahubjenje ruskeho kanonskeho čzołma „Korejez" a kschižaka „Warjaga".

Ruskej łódźi „Korejez" a „Warjag" pschi korejskim brjoh w Chemulpowskim pschistawje pschebywaschtej, hdyž Japanszy wójnu sapočzachu. Wobej łódźi dyrbjeschtej po pschikasni japanskeho admirala Urina se pschistawa wujěcź. Tam hnydom na njej japanske wójnske łódźe nadpad sczinichu. Hdyž běschtej žo łódźi hodźinu dołho wobarałej a Ruszy widźachu, so njemóżachu wucźekнуcź, woni „Korejez" sapalichu, so njeby Japanskim do rukow padnył. Kapitan kschižaka „Warjaga" žwoju łódź do powětra tsěli, hdyž bě žo s japanskimi kulemi žylnje wobschkodźiła. Mužstwo ruskeju łódźow žo na franzowsku wójnsku łódź „Pascal" wukhowa.

Poślednje powjesćze s wojownischcza.

Ruske knjeżerstwo je schtwórtk w 5 hodźinach telegrafisku powjesćź s Wladiwostoka dostało, so žu ruske łódźe pscheđ pschistawom dwě wulkej japanskej transportskej łódźi potsělake.

Druha powjesćź s Portartura praji, so žu schtwórtk w nozy Japanszy spytali japanske wójsko na brjoh w wokolnosći Portartura wužadźicź. Ruszy žu Japanskich sbili a jich łódźe na morjo sahnali.

Hdźe budźe prěnja bitwa w Koreji.

Japanszy žu hižo zyku pokodnischu Koreju se žwojim wójskom wobžadźili a k połnozy hacź do města Gensana postupili. Tu někotre japanske regimenty w lěhwje lezo ruske wójsko wotczakuja. Duž budźe tu prěnja wjetscha krajna bitwa.

Wójnske wuhlady.

Wojeŕšzy šnajerjo ruskeho a japanskeho wójnskeho ľódźstwa a wójska měnja, so šměje Japanska ſ woprědka wuspěch we wójnje, dokelž šej jeje wójsko a ľódźstwo jara hibicźiwej a, kaž wójna ſ Chinu 1896 dopokaja, šo khróble do njepschecźela dawatej. Wojazy maja dowěrjenje k offizěram a cźi k šwojim sdźěłanym wuczenym generalam, na kotrychž cźole jako wójnski minister wubjerny muž, jenorukaty Terancźi, šteji, kotryž je šo hižo 1896 jako wjednik generalneho staba se šwojej wustojnosczu wupruhował. Pódla teho šu hischcźe mjenowacź marschalaj Ito, Yamagata a druſy. Na ruskej stronje roskasuje admiral Alexejew, kotrehož maja sa wubjerneho wjednika a šarjadnika. Wobhladniwy wójnski minister Kuropatkin, k kotremuž ma wójsko pokne dowěrjenje, je teho dla šebi Alexejewa sa zaroweho naměſtnika wubrał. Japanšzy bórsy špósnaju, so dyrbja prěnje wuspěchi droho sapłacźicź; pschetož ruſzy wojazy njejšu Chinesojo, kotſiž bitwje najradscho ſ pucźa khodźa a cźěkaju. Ruſzy šu měrni, khrobli ludźo, kotſiž wulke napinanje šnješu, wulke požadanje na jědź a hospodu njeczinja, w bitwje měrnje a wěſcźe tſělaju, też w najcźežſchich wobstejnosczach twjerdźe šteja a šwojim offizěram bjes wuměnjenja poškuchaju.

Ruske nowiny na to dopominaju, so móže Ruska šydom krócź wjetſche wójsko postajicź a pok sta krócź wjazy pjenjes sa njo wndacź, dyžli Japanska. Porasy Ruska prěni krócź njepschecźela, kotryž šebi pschejara wjele na šebje wě? By šnadź šo Japanska prěni krócź w Koreji sbika? Njejšu hižo ras w 16. lětſtotku Chinesojo Japanſkich ſ Koreje wubili? Wopokasaja šo Ruſzy šłabschi, dyžli chinesti prak? Ruska ma njeßměrny sadni kraj, do kotrehož móže zosacź, a kotryž njepschestawajzy ſ nowymi wojakami, muniziju a proviantom sastaruje. Ruskn želesnizu w Mandźurskej budźa drje Japanszy se šwojimi schpijonami tu a tam wobschkodźecź, tola Ruſzy ju rucźe saßo wuporjedźa. Jeli so Japanszy na kraju pschěhraju, maja jenož morjo sady šebje, kotrez budźe jim se sahubjenjom, jeli so šo jim hnydom w sapoczatku njeporadźi, ruske wójnske ľódźstwo šniczicź. To šo hacź dotal njeje stako, pschetož psched Port Arturom šu Japanszy runje tak schkodowali, kaž Ruſzy. A byrnjež bychu šo ruske wójnske ľódźe šniczike, měli Ruſzy doscź wójnſkich ľódźow w Cźornym a Baltiſkim morju, so móhli šwoju schkodowanku sarunacź. Ruska je ſ zyka najhórschi njepschecźel, kotryž móže dołho wudźerżecź. To je najlěpje Napoleon I. nawjedźił. A hdy by napschecźo wschemu wocźakanju Japanska dobyła a Ruska do jejnych žadanjow šwolika, njemohła Japanska tola płody šwojeho dobycźa wuwužicź. Kaž w lěcźe 1896 byschtej Němska a Franzowska sakrocźiłej, mjes tam so by šo Jendźelska wotwlakowała, šwojeho šwjaſkarja podpjeracź. Skónczńje by šo Jendźelska šama pschecźiwo temu pschecźiwjała, so by šo Japanska na asiſkim twjerdym kraju saßydlika.

Ruska šwoje ľódźstwo w ranſchej Asiſkej poßylni.

Ruska wjetſchi dźěl šwojeho wójnskeho ľódźstwa ſ baltiſkeho morja do Cźicheho morja póscźele. Sa pschejěźd psches němſki khěžorowy Wylemowy kanal je šo hižo 15 ruſkich wójnſkich ľódźow pschipowjedźiło.

Sswědczenja wótczinſkeho šmyßlenja w Ruſkej.

Ruſki lud je pokny wótczinſkeho sahorjenja. W Peterburgu zyke wobydleŕstwo šo hori, zarej šwoju poddanosczź a pschiwißnosczź wopokasacź. Studentojo a lud psched zarſki hród pschicźežechu a narodnu hymnu špěwachu. W Kijewje lud po dróhach wótczinſke špěwy špěwajo šebi psched radnej khěžu žadasche, so dyrbi šo zarowy wobras wuſtajicź. Hdyž šo po tymle žadanju cźinjesche, lud ſ njewopißnym wyſkanjom wobras powita. Offizěrow sběhnychu a na rukomaj noschachu. Psched ludowej cźrjódu ludźo ſ ruſkej khorhoju dźěchu. Psched franzowſkim konſulatom Franzowſkej šławu wunješechu. Herzy ruſku narodnu hymnu a marſeillaiſu piſkachu.

Neutralnosczź Jendźelſkeje a Ameriki.

Jendźelska a sjenocźene staty połnózneje Ameriki šu ruſkemu knježeŕſtwu na jeho wopraschenje wosjewiłe, so šwoju neutralnosczź w ruſko-japanſkej wójnje pschipowjedźa. Njedźiwajzy teho pak, hdźež šo hodźi, Japanſku pschecźiwo Ruſkej podpjeraju. Amerikanſke knježeŕſtwo je šwojim pjenježnikam dowoliło, wójnſku požczonku sa Japanſku wupißacź, a Jendźelska je pschiſtaw Wei-Hai-Wei, wot Chiny wotnajaty, kotryž ſ napschecźa Portartura leži, japanſkemu ľódźstwu pschewoſtajika. S tym je Jendźelska ſakładne wuměnjenja neutralnosczе ſłamała. S teho šłěduje, so ma šo nětko Wei-Hai-Wei jako japanſke wobšedźenſtwo wobhladacź, kotrez by, jeli so by Ruſka dobyła, do ruſkeje ruki pschescheschko.

Jendźelczenjo a Amerikanszy

šu jako potajni šwjaſkarjo Japanſkich zyku hromadu ſchkaŕnych powjeſczow do šwěta puſchcźili. Po nich dyrbjesche ruske wójnske ľódźstwo w Portarturje hižo nimale šniczene bycź. Hacź runje je japanſke wójnske ľódźstwo bitwu psched Portarturom pschěhrało, maja hižo nětkole ſa wěſte, so je Ruska na morju sbita. So je też japanſke ľódźstwo šylnje schkodowało, wo tym jendźelſke nowiny mjelcźa. Jendźelſka powjeſcź, so šu Japanszy mosty mandźurſkeje želesnizy rostſělili, šo hacź dotal njeje wobkrucźika.

Swětne podawki.

Sakſka ſtarobna rentſka banka

je poßlednje lěta se schkodu dźěłała. Ssmjertnoſtna tabella, po kotrejž šo wot 30. haprleje 1902 renta wupłacźuje, wjazy na nětcźiſche wobſtejnosczе njetrjechi. Ludźo šu w pscherěſku nětkole dłeje živi, dyžli prjedy. Poßlednjej lětdźeßatkaj je šmjertnosczź pschezo bóle woteběraka. Duž dyrbi šo dostawarjam renta dłejſchi cźaß płacźicź, hacź je šo po prjedawſchich poměrach wobliczika. Knježeŕſtwo je teho dla nowu šmjertnoſtnu tabellu wudźěłacź dało. Po njej maja šo wſchě renty wo 4 prozenty ponižicź. Renty, kotrez šu šo we wyſchſchim hacź 60. lěcźe živjenja ſ wotrjeknjenjom kapitala sakupike, šo dale wo $^1/_2$ % na kóždе lěto poniża, wo kotrez je 60. lěto pschekroczene. Wotſtorczene renty šo pódla teho hiſchcźe wo 15 % sa kóždе wotſtorczene lěto poniża, kotrez pod 60. lětom leži a sa kóždе lěto wyſche 60. lěto živjenja wo $^2/_5$ %. Też potom, hdyž šo nowa tabella jako sakoždk sa pschichodne wupłacźenje renty wosmje, budźa šobuſtawy ſtarobneje rentſkeje banki hiſchcźe pschezo wjazy renty dostawacź, hacź druhe podobne sawěſcźenſke towaŕſtwa dawaju.

Druha komora je wutoru wo knježeŕſtwowym namjecźe jednała a jón najprjódzy ſlicźbowanſkej deputaziji k rospominanju pschipokasała.

Sběžk w Kamjerunje?

Němzy hiſchcźe njejšu sběžk w šwojej afriſkej krótkowjecźoruej koloniji zyle potłócźili, a hižo je saßo powjeſcź doſchła, so je w jenej ſtronje Kameruńſkeje kolonije domoródne wobydleŕſtwo pschecźiwo němſkemu knjejſtwu postanyło. Wodźeŕ ſtazije Oſſidingo, hrobja Pückler je w bitwje ſ domoródnymi pola Baſſo padnył. Pschecźiwo sběžkarjam je šo khoſtanſka expedizija wupóßłała. Drobniſche powjeſcźe njejšu hiſchcźe doſchke.

Sběžk w němſkej krótkowjecźornej afriſkej koloniji

Kompagnija němſkich wojakow pod hejtmanom Frankom, kotraž je sběžkarſkich Hererow psched Windhukom a Okahandju sbika, bě wot tam k wußwobodźenju twjerdźiſny Omaruru wucźahnyła. Do Omaruru, kotrez bě ſ wulkej cźrjódu sběžkarjow woblehnjene, je šo Frankowa kompagnija psches njepschecźelſke wobſtupjenje ſ horzym wojowanjom pschedobyła. Pschi tym šu na němſkej ſtronje 4 mužojo padnyli, 7 šu šo shubili a 13 šo ſranili. Hdyž sběžkarjo naſajtra ſhonichu, so hiſchcźe wjazy němſkich wojakow k Omaruru woblehnjenym na pomoz cźehnje, woni njejabzy wotcźehnjechu. Sběžkarjo šu wjele němſkich saſtojnikow, farmarjow a jich žony a dźěcźi ſ hroſnymi cźwilemi ſkónzowali a jim jich skót a nadobu rubili.

Wſcho hromadźe je něhdźe 150 běłych ſkónzowanych. Hererojo maja pjecź 4000 tſěibow a šo na tſělenje derje wusteja. Jedyn drjewjany želesnik mósť šu Hererojo ſ dynamitom rostſělili, kotryž šu w jenej ſtaziji namakali.

Strajk ratatſkich dźěłacźerjow w Franzowſkej.

Kaž w Italſkej, šebi też w Franzowſkej ratarſzy dźěłacźerjo wjetſchu mſdu, krótſchi dźěłanſki cźaß a lěpſchu jědź žadaju. Najprjódzy šu winizarjo a ratarjo se šwojimi žadanjemi wuſtupili. Wowcźerjo a druſy paſtyrjo, cźeladnizy na knježich dworach a hajniſzy dźěłacźerjo chzedźa po ſdacźu po jich pschikładźe cźinicź. Cźile dźěłacźerjo njejšu hiſchcźe organiſowani a hiſchcźe nicźo wo wucźbach ſozialiſma njewjedźa. Njedźiwajzy teho šu šo woni ſjednocźicź wjedźeli, šu šebi wjednikow wuſwolili a na krutu poßłuſchnosczź hladaju. Cźeŕwjenu khorhoj prjedy šebje noſcho, woni k kublerjam khodźa a šebi wot nich sa pschedſtejazy dźěłanſki cźaß wěſte šlubjenje žadaju. Druhdy šu šo pschi tym k hrožazym šłowam torhnycź dali, tola njejšu hiſchcźe hacź dotal pschecźiwo woßobam

abo wobßedźenſtwu niczo ſkuczili. Hibanje mjes rataŕſkimi dźěłaczerjemi pak ßo teho dla njeßmě na lohke bracź ani w politiſkim, ani w hoſpodaŕſkim naſtupanju. Hdy bychu ßo wjeßni a měſchczańſzy dźěłaczerjo ſjednoczili, mohli ßnadź na khwilu knjejſtwo republiki na ßo ſtorhnyczź.

Bratſja Sualſoez.

Handrij Sualſo bě jara młody ſ druhimi wupuczowarjemi ßwojeje ſtaroby, ſboże pytajo, Schpanſku wopuſchcził a bě, njedołho do Ameriki pſchiſchedſchi, tak jara ſbožowny był, ſo ßwojeju bratrow Hendricha a Franza ſa dźělbnikow ßwojeho wotkhoda k ßebi powoła, dokelž ßo njemóżeſche nadźijecź, ſo mohł jeho ſchtó druhi njeßebiczniſcho podpjerowacź, a dokelž mějeſchtaj bratraj najwjetſche prawo na to, ßobuwnżiwacź to, ſchtož jemu njebjeſke żohnowanje poſkiczowaſche.

Bratſja Sualſoez, kaž jim wſchitzy rěkachu, roswiwachu doſpołnje ßwoje mozy w nowym ßwěczże, hdźež dyrbi cźłowjek wojowacź, nochze-li ſahinyczź. Měrne pſchekładźenje ſe ſpěſchnym rosßudźenjom wjedźechu wſchitke jich poczinanja k najlěpſchim wuſpěcham. Njech bě jim tež ſboże pſchikhilne było, ſchtož ßami dźałownje pſchipósnawachu, dyrbjeſche ßo tola mnoho pſchizpěwacź jich wutrajnoſczi a njewuſtawazej piluoſczi.

Handrij, najſtarſchi ſ bratrow, kotrehož wyſchſchemu ſroſymjenju ßo Hendrich a Franz ſ dowěru podrjadowaſchtaj, tworjeſche wobſchěrne naczińſki, nawjedowaſche praktiſzy wobkhody a bě mudry radźiczel.

Sa pjecź a dwazyczi lět żiwjenja a ſkutkowanja w dalokej zuſbje běchu doſcź ſłota nadobyli a nowe cźucże począ jim duſchn pohibowacź, żadoſcź ſa domiſnu, ſ dopomnjeczom na krótku, ale rjanu młodoſcź, kotruż běchu tam pſchebyli.

Khětru khwiln ßebi hiſchcże pſchekładowachu a wuradźowachu, potom pſcheměnichu ßwoje wſchitke nimo měry wulke njehibite ſamoženje na pjenjeſy, wupowěchu ßwoje kapitalije a wróczichu ßo do Schpanſkeje, hdźež ani pſchiwnſnych, ani pſcheczelow njemějachu a hdźež jeno rowy dopomnjecże na ſańdźenoſcź hiſchcże ſbudźowachu.

Sswoje wobydlenje pſchijachu w hórſkej wßy, hdźež běchu ßo wſchitzy tſjo narodźili. Handrij, w kotrymż běchu ßo ßwójbne podawiſny najmózniſcho wukhowake, wróczi ßo hnydom ſaßo k jednorym waſchnjam a k njewoßobnemu żiwjenju, kajkež běchu wſchitzy Snolſezy pſchezo wjedli wot nanow k ßynam. Minjeny ſchtwórcź lětſtotka dźěła a prózy ſe ßwojimi bohatymi żnjemi běſche jeno mjeſotny cźaß bjes druhich ſcźěhwkow, kyiba jeno hromady nakopjeneho a bjes wużitka leżazeho ſłota, kotreż ßo k niczemu njewużiwaſche.

Nas po ßnědanju, hdyż ßebi dowěrnje ſdźělowachu, rjekny Handrij bratromaj:

„Hacź dotal ßmy jeno na to myßle měli, ſo bychmy ßebi ſamoženja na naſch pſchichod dobyli, nětkole pak, hdyż ßmy ſeſtarili, dyrbimy ßebi tež na to myßlicź, ſo bychmy ßwojemu ſamoženju tež pſchichod dali. My tſjo ßmy ßami, a naſchi pſchiwuſni ßu wnmrjeli; my budźemy jedyn po druhim herbowacź, tola budże poßledni pſcheżiwjazy ſ naß nuſowany k temu, ßwoje bohatſtwo znſym a ßnadź zyle njehódnym rukam pſchewoſtajicź.“

„Woprawdże jara ſrudno, ſo budża naſche ſ parowanjom, ſ woporami a ſ prózu nahromadźene ſamoženje pſcheczinjecź ludźo, kiż budża ßo nam jeno ßmjecź“, pſchihłoßowaſche najmłódſchi bratr.

„Nó potajkim“, pokracźowaſche najſtarſchi bratr, „widźu jeno jedyn ßrědk k wotpomhanju tuteje wězy.“

„Kajki?“ wopraſcheſchtaj ßo druhaj bratraj kaž ſ jenym ertom.

„Mandźelſtwo. Woženicź ßo dyrbimy.“

Tuton wupucź ſmyli bratram hłowu, kotſiż hacź dotal ßebi njeběchu na żeńtwu pomyßlili a ſ zyła wo njej wjele njewjedźachu.

„Woženicź ßo!“ ſawoła Franz, ſ prěnjeho poſtróżenja ßo ſhrabawſchi. Na to ßmy hižo pſchestari! Ja ßym jedyn a ſchtyrzyczi lět a ßym najmłódſchi ſ naß.“

„To njeje trjeba, ſo ßo wſchitzy tſjo woženimy; doſcź je, hdyż to jedyn ſ naß na ßo woſmje.“

Hdyż běchu ßo khwilu wurěczowali, ſchtó ma tutón jeniczki bycź, naczińny najſtarſchi bratr, ſo ma ßo to ſ loßowanjom rosßudźicź. Napißachu mjena tſjoch na papjerki, cźißnychu je hromadu ſwalkowane do kłobuka a ſawołachu Hańżu, ßłużobnu dźowku, ſo by jenu ſ nich wucźahnyła. Holza poſkhaſche a poda papjerku Handrijej, kotryż ju wotwali, cźitaſche mjeno a potom, ßo Franzej wobroczíwſchi, ſe ßwjatoczným hłoßom ſawoła:

„Ty dyrbiſch ßo woženicź!“

Franz da ßo do holzy rosnjemdrjeny ſ telko wudłami a hanjenjemi, ſo ßo ta nuſowana widźeſche, ſpěſchnje cźeknycź. Hdyż bě ßo rosbudźenje, kotreż bě ſ tutym wuſtupom naſtało, trochu ſlehnyło, rjekny najmłódſchi bratr:

„Mam ſa to, ſo ma ßo tale wěz jako jara khutna a ważna wucźinjecź a teho dla ſ najwjetſchim pokojom we wſchěch drobnoſczach wotważecź.“

„Sawěſcże!“ wotmołwi Handrij. „Najprjedy wuradźujemy wo ßamownoſczach, kotreż dyrbi twoja żona a naju pſchichodna ßwakowa wobßedźecź, a potom chzemy bjeſe wſcheho pſchekhwatanja nadawk wuwjeſcź. w naſchej wßy abo tež ſwonka njeje njewjeſtu pytacź, kotraż wſchěm poſtajenym żadanjam wotpowjeduje.“

„Ja ßebi myßlu“, pſchimny ßo Hendrich ßłowa, „khowne wuměnjenje w naſchim padże je to, ſo je to ſtrowa a ßylna żónſka.“

„Pſchede wſchěm żadam ßebi cźeſtnoſcź“, rjekny Franz.

S teho cźaßa ßo w Sualſez domje wo niczim njerěczeſche, khiba wo żeńtwje; we wjazorych poßedźenjach poſtajichu ßo ßamownoſcże, kotreż dyrbjeſche pſchichodna mandźelſka měcź, a tſjo bratſja wſachu na to wſchitko do rukow, ſchtož bě k pſchewjedźenju wulkeho pſchedewſacźa trěbne.

Franz, kiż bě nětkole nawożenja, ſapocza ßebi rjanoſcże mandźelſkeje luboſcże a mandźelſkeho żiwjenja w myßlach molowacź. Sualſezy roshladowachu ßo po wſchitkich k wudaczu khmanych holzach wo wßy, tola buchu wſchitke jenoje abo druheje winy dla ſacźißnjene; Franz wſchak budźiſche ßebi tež bjes wulkeho wubjeranja jenu wſak, tola mějeſche pak wulku ſtaroſcź wo to, ſo by jeho pſchichodna mandźelſka tež cźeſtna była, a to cźim bóle, dokelž dźě móże cźłowjek w najlěpſchim padże jeno ſa dotalne poczinki rukowacź, niż pak tež ſa pſchichodne.

Do tychle myßlow bě Franz runje ponórjeny, tu ſaſtupi Handrij k njemu do jſtwy a pſchiſjewi jemu, ſo je jenu wubjernu njewjeſtu wußlědźił, jemu radźo, ſo dyrbi ßo hnydom naſajtra wo nju ſamołwjecź, dokelž ßmě ßo lědma nadźijecź, ſo něſchto lěpſche a rjeńſche nadeńdźe. Na to wopißowaſche wón pſchichodnu żonu tak żiwje, ſo Franz ſ wjeßelokoſczu njewjedźeſche, hdźe ßo ſatyknje. Wón wulecża ſe jſtwy na khódbu a praßny do ßłużobneje holzy Hańże. Wěſo ſta ßo to njejabzy, ale Hańża bě tak cźeſtna holza, ſo w tajkich wězach żorta njeſnajeſche, nimo teho mějeſche na ßwojeho knjeſa, kiż bě wjazy krócź bjes winy kruty na nju był, ſtary hněw, a wużi tejele ſkładnoſcże a wotkoży wbohemu Franzej tak ßylnu pliſtu, ſo ßo jemu do wocźi ſaßwěcźi. Wón cźerjeſche ſa njej, ale jej ßo poradźi, do ßwojeje komorki cźeknycź, durje ſapraßnycź a ſaßunycź, jeje knjes pak, ſ ruku ßebi ßwědczo, wołaſche ſ hněwom:

„Cźakaj jeno, ty hruby a njecźeßany cźłowjeczko, tebi chzu twoju njehańbitu khrobłoſcź wotpłacźicź! . . .“

Hańża, kotrejż nětkole tola ſapocza woprawdże ſtyſkno bycź, bě ßo k nohomaj ßwojeho koża cźapnyła a njewotmołwi niczo. Hakle hdyż bywaſche hłóß jeje knjeſa cźěmniſchi, a wón pocza roſomniſcho powjedacź, pſchińdże ſaßo ſe ßwojeho ſkhowa a wotmołwi pſches durje:

„Wodajcże mi, knjeże; ale moja macź je mi prajiła, ſo ßměm jeno teho wokoſchicź, kotryż budże mój muż.“

„Ty ßebi potajkim myßliſch, ſo ßy prawje cźiniła, na tajkele waſchnje wotmołwjecź?“

„Zyle wěſcże, knjeże!“

„A je to tež wěrno, ſo tebje hiſchcże żadyn mużiſki wokoſchił njeje?“

„To je wěrno!“

„Pſchißahaj mi to!“

„To pſchißaham!“

W tym wokomiku pſchińdże Handrij a pſchihladowaſche ßo dźiwajo na ſpodźiwny wujew. Franz, bratra pytnywſchi, rjekny ſ ruku na Hańżu pokaſujo:

„Tule pſchedſtajam cźi ßwoju pſchichodnu mandźelſku. Ta je ßylna a ſtrowa żónſka, kajkuż Handrij pſcheje, a cźeſtna holza, kajkuż chzu ja měcź.“

„Sſy dha ty wowrótnił?“

„Na żane waſchnje, wona je mi dopokas ßwojeje cźeſtnoſcże daka.“

„Ale roſmyßl ßebi, ſchto cźiniſch . . . Wona je tak dźiwja a njecźeßana.“

„To wſchak ßo da. Ale wona je roſomna żónſka a myßli po cźeſcźi.“

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Wot japoschtolskeho Stoła w Romje dóńdże dekret, so je nasch wyschschi pastyř, Najdostojnischi knjes administrator Hornjeje Łužizy a japoschtolski vikar Sakskeje, sa titularneho biskopa w Samos pomjenowany. S tym je należnosćź saßo postupiła, sa krótko drje budże Najdostojnischi knjes tež ßwjeczeny, a s radostnym skoßom budźemy móc swołacź: Habemus episcopum. Mamy biskopa. — Japoschtolszy vikarojo sakskeho kralestwa s biskopskej dostojnosczu nabywaju titula s nětkdy bywscheho, nětko wschak hižo njewobstawazeho biskopskeho ßydła. Tak mjenowachu ßo najdostojnischi knjeża biskopja: Forwerk po měsczе Leontopolis, Bernert po Azotu, Wahl po Kukussu. Najdostojnischi knjes Jurij Łuscżanski ma titul biskopa w Samos. — Samos, kupa w aegejskim morju, na Małoasijskim pobrjoschu położena, běsche wot 5.—9. lětstotka s biskopskim ßydłom a nětko je titularne jako diözesa Samoenska. Na tutej kupje je ßwj. japoschtoł Pawoł pschi ßwojim 3. japoschtolskim puczowanju pobył. (K. P.)

S **Budyschina.** Sto lět bě ßo 1. februara minyło, so bě ßo nasch njeßmjertny pěßnjeŕ a wótczinz Handrij Sejleŕ narodźił. Studowaza młodźina w Budyschinje njechasche tutemu ważnemu podawkej w stawisnach ßerbskeho luda njewopomnjenemu nimo hicź dacź. Duż towarstwo „Włada“ w kath. seminarje ßobotu 6. februara mały aktus wotmě. Pschi nim ßo tež ßobustawy „Sswobody“, gymnasialneho towarstwa a jedyn ßerbski realk wobdźělichu. Po sawodnym spěwje starschi Krawz lubych hosczi s rasnymi ßłowami powita. Młodźi Sserbja njeßmědźa s wonka ßwojeje domowiny na Sserbstwo sabycź, a so ßo to njestawa, ßwjedźeńkowy mnohi wopyt pokasuje. Njech tónle wótczinski duch tež dale ßerbsku studowazu młodźinu napjelnja. Na to wuspěwachmy „Lubka lilija“. S deklamaziju „Sslubatowarschny spěw młodych Sserbow“ naß Jakubasch swjeßeli. Kóżdy s pěßnjerjom tam horze czuczе ßobu czujesche. Dokelž dyrbi ßo khutnosczź se żortom wntměnjecź, Jenich rjany solo „Ja ßym tawsynt duschny khadła“ saspěwa. Kral wo Sejlerjowym żiwjenjoběhu a jeho skutkach rěczeschе. Na kónzu ßwojeho pschednoschka naß dopomni, so ßmy Sejlerjej horzy dźak dołżni. A schto je najlěpschi dźak? So wschě ßwoje mozy Sserbstwu poßwjeczimy, so ßwěrni ßynojo ßerbskeho luda sawostanjemy. Se sahorjenjom wschitzy saspěwachu Sejlerjowu pěßeń „Rjana Łużiza“. Na to nam Scholka kraßny solo „Nasch njebo dźěd“ pschednjeßy. Studentojo pak njeßmědźa zyle na studentske spěwy sabycź; duż saklincza: „Schtóha tam s měschczańskich murjow won dźe?“ Ssłyschachmy hischcze deklamaziju „Sserb ßym a Sserb wostanu!“ Lubosny ßwjedźeńk skónczichmy se spěwom „Nasche Sserbstwo s procha stawa“. — Hlejcze, lubi Sserbja, tak ßebi studowazy Sserbjo naschеho Sejlerja waża a jeho czesczа a pokasuja, kak ßwój narod lubuja.

S **Małeho Wjelkowa.** S rěsańnje tudomneje bratrowskeje gmejny, w kotrejż rěsnisti mischtr Lejnert rěsa, ßu w nozy wot sańdźeneho pjatka k sobocze sarěsane ßwinjo a jasyk, kotryż sarěsanemu howjadu wurěsachu, kradnyli. Psched rěsańnju Lejnertowy wulki poß leżesche, kotryż njeje pak ani saschczowknył. Każ ßo sda, ßu paduschi městna ßwědomni ludźo byli. Hacż dotal nimaju sa nimi hischcze żaneho ßlěda.

S **Czerwjenych Noßliz.** Pjatk wjeczor w 10 hodźinach stej ßo domske a brózeń tudomneho żiwnosczerja Wokacza wotpalikej. Brózeń ßo se wschěm, schtoż ßo w njej khowasche, sniczi. S domskeho bě mózno, domjazu nadobu wukhowacź. To je hižo pjaty woheń, kotryż je naschu wjeß sa dwě lecze podeschoł.

S **Měrkowa.** Powschitkownu ßobużelniwosczź sbudźazy srudny podawk je tudomneho kublerja Młynka podeschoł. Jeho poltsczalětny ßynk je w nusniku do jamy padnywschi ßo sadußył. Njesboże je drje ßo na tajke waschnje stako, so je hólz na ßydło stupił, so mohł s woknjeschkom won pohladacź. Pschi tym je mißnywschi do dźěry padnył.

S **Bukez.** Sserbske dźiwadło ßo tu njedźelu 21. februara pschedstaji. Nasche ßerbske towarstwo ßwojim ßobustawam swjeßelenski wjeczor, s dźiwadłoweho pschedstajenja a rejow wobstejazy, wuhotuje. Sa dźiwadło ßu ßebi naschi dźiwadnizy khutnu hru se ßerbskeho burskeho żiwjenja „Na wumjenku“ a żorczika wubrali. Wjeczor w 7 hodźinach ßo hra sapoczнje. Wschitzy Sserbjo s bliska a s daloka njech ßo s czaßom wo to prózuja, so bychu ßebi městno sa dźiwadło wobstarali. Składnosczź, tajku rjanu hru wohladacź, ßo bórsy saßo w naschich stronach njewróczi.

S **Hornjeje Hórki.** Tele dny je dźěłaczeŕ Mohet s Lejna w tudomnym papjerniku do njesboża pschischoł. Wón papjerowej maschinje pscheblisko pschiúdże, kotraż jemu wobej ruzy a wobliczo żałoßnje wopali. S wulkim sbożom hischcze bě, so ßo snjesbożeny njeje do walzow nuts sczahnył.

Se **Sakorja.** S pohrjeba sańdźenu póndźelu domoj duzy ßo tudomny invalid Khorla Schandel wobßuny a padnywschi ßebi sczěhno jeneje nohi słama. Tu ßamu nohu je ßebi hižo prjedy dwójzy słamał.

S **Komorowa** pola Klukscha. Schtwórtk rano wokoło 1 hodź. je ßo khěża tudomneho cźěßle Jancża do cźista wotpaliło. Murjeŕ Khorla Měrsch, kotryż se żonu a dwěmaj dźěsczomaj se ßłomu kryty dom wobydlesche, je ßebi a ßwojim ßwójbnym jenoż nahe żiwjenje wukhowacź mohł. Wscha nadoba, kotraż njebě sawěsczena, je ßo s płomjenjejemi sniczika. Jako jeniczka ßykawa bě k haschenju Kupjanska pschijęła.

S **Bukojny.** Tež tudy na naschich leżomnosczach ßo nětko pilnje żelesniza twari. Wona briketowni w Subornicżzy ßłuscha, kotraż je po dołhich prósdninach saßo dźěłacź sapoczała. Żelesniza wot tam na Bartske dwórnischczo powjedże. Po njej budża ßo s elektriskej mozu brunizowe briket se Subornicżanskeje briketownje a zementowe twory s tamnischeje fabriki twarskeho mischtra Voitela wosyczź. Tworowy wobkhad na Bartskim dwórnischczu, kotryż je sa dwaj měßazaj s 110 s dźěła dwójnych lowrijow wobstał, ßo drje potom wo wjele powjetschi. Schkoda jenoż, so ßo k wjeczoru wot Barta żelesniska cżara dale do Radworja hischcze njetwari, każ běschtaj to knjeżeŕstwo a ßejm wobsamkloj. Adolfska hěta, kotraż ßebi sa ßmużcżiczku kraja nětkotre sta tyßaz hriwnow żadasche, je wina, so je ßo żelesnizyny twar na njewěsty cżaß wotstorcżił. Nětko ßo we wschěch stronach, w poknóznych a tež pokodnischich, hibaju, so by ßo nowa cżara wottykała. Minakalszy sa njej żadaju a tež Maleschenjo chzedża ju měcź. Kóżda wjesczicżka by rad żelesnizu wsała. Njedźiwamy ßo teho dla nikomu, tola kóżdemu ßo jeho żadanje njemóże dopjelnicź. Ludźazemu wobkhadej do Budyschina njebudże nowa żelesniza wjele ßłużicź móz. Sa tón dyrbjała ßo żelesniza natwaricź, kotraż by niz pśches Radwor, ale direktnje s Bartskich abo Minikalskich stron do Budyschina wjedła.

S **Marijneje Hwězdy.** 1. julija t. l. móża młynski mischtr Franz Hauptmann a hejtmanaj Michał Nowak a Jakub Pjech na schtyrzyczilětny ßłużbny cżaß pola tudomneho knjejstwa shladowacź. S pschipósnaczom jich dołholětneho ßwěrneho ßłużenja je jimaj ministerstwo snutskownych należnosczow 15. januara cżestne snamjo sa ßwěrnosczź w dźěle spożczіło, kotreż je jim sańdźenu ßobotu knjes wokrjeßny assessor Zobel jako sastupjeŕ Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa w tudomnej abtyschowni w pschitomnosczi abtyschny, priorki, subpriorki, knjesa probsta Schneidera a knjesa inspektora Fiedlera na ßwjedźeńske waschnje pschepodał. Njech ßwěrni ßłużobnizy dołhe lěta tole wusnamjenjenje jako pohonjenje nosscha, so bychu tež druhi jich pschiklad sczěhowali.

S **Wětrowa.** Bóschiczanske knjejstwo chze tak mjenowany rybowy pucź, wot Wětrowa do Noweho Łuscża wjedźazy, sahnacź. schtóż chzył ßo tutemu wotmyßlenju pschecźiwicź, měł to hacż do 21. februara t. l. Budyschkemu hamtskemu hejtmanstwu wosjewicź.

Se Spal. Póndźelu pschipołdnju ßu ßo twarjenja żiwnosczerja Jana Kónza a brózeń żiwnosczerja Jana Sahrodnika wotpalike. Spalowska a Němczańska ßykawa woheń sa krótki cżaß na wopalnischczo samjesowaschtej.

S **Lubija.** Pschekupz Emil Bruno Hermann, kotryż je tu 19. januara wumrjeł, je 10,000 hriwnow sa natwarjenje darmotneje płuwarnje wotkasał.

S **Łasa.** Ssrjedu tydźenja ßu njedaloko nascheje wßy cżełko morwonarodźenecho dźěsczа namakali. Cżełko pschepytawschi, je wokrjeßny lěkaŕ spósnał, so je ßo wonc s jědom moriło.

S **Pßowjow.** Hdyż pjatk tydźenja sa najenka Heyera dźěłaczeŕ Kruża wós ßyna w Hermanezach powosowasche, ßo powos słama. Kruża ßo s wosa cźißnywschi na semju padże a sa morweho leżo wosta. Sawołanemu lěkarjej ßo poradźi, jemu wědomje saßo wrócźicź.

— Póndźelu 1. februara je dźěłaczeŕ Thiema s Pßowjow do njesboża pschischoł, hdyż na Hermancżanskim revěrje pola wyschscheho hajnika Schimmrigka klozy rěsasche. Jedyn kloz Thiemje na nohu padnywschi jemu kulku a hwisdźel rostłóczi.

Přilopk.

* (S kurom ßo saczknyła.) W Kamjenizy (Chemnitz) je ßo 78lětna wucżeŕska wudowa Riedelowa w ßwojim wobydlenju sadußyła. Ludźo ßo dohladachu, so ßo s jejneho bydła kurjesche, a dokelž ßo durje po wospjetnym sakłapanju a saswonjenju njewoczi-

nichu, je wotpaczichu. Wschě stwy běchu pokne kura. Wobstarnu žonu we kožu morwu namakachu. Kaž žo dohladachu, bě žo pod dodžeržanym blachowym wuhlowym kaschczom, do kotrehož bě žo žahły popjek žypnył, schpundowanje sapaliko. Wschě pospyty, žonje žiwjenje wróczicź, bjes wuspěcha wostachu.

* (Palenzowy djabow.) 58lětny czěžła Schilling w Charlottenburgu pola Barlina pjany domoj pschischedschi žo se žwojej žonu swadźi, dokelž žebi wona wot njeho pjenjesy do hospodarstwa žadasche. Hdyž 22lětny žyn maczeŕ sakitowasche, nan, kotryž w pjanosczi kaž dźiwuch sakhadźesche, nóž wuczahnywschi, žyna s tajkim wotmachom do žiwota kló, so žo zyły delni žiwot raspró. Jemu žo s czežka žiwjenje sdźerži. Kakarja žu sajeli. — Teho runja w pjanosczi je dźěkaczeŕ Grünberg w Charlottenburgu žwoju žonu tak žałožnje pschebił, so je wona na sczěhwkach tehole krjudowanja wumrjeła.

* (Czeŕwjeny schlips wyschscheho wuczerja.) Pschi žwjedženju Sedanskeho dnja bě žebi gymnasialny wyschschi wuczeŕ Weidauer w Plauenje (w Vogtlandskej) czeŕwjeny schlips swjasał. To bě žo w „Vogtlandskim Nawěschtniku“ s pohórschenjom rospominało. Wyschschi wuczeŕ bě teho dla redaktora mjenowanych nowin wobskorźił. Lawnisti žud redaktora wuwinowa, dokelž ma žo noschenje czeŕwjeneho schlipža pschi pschedležazych wobstejnosczach jako demonstrazija wobhladowacź, woženbje dokelž je skórźbnik hromadźe s jenym sozialdemokratiskim wjednikom jenu narodnosozialnu shromadźisnu wodźił, a dokelž je narodnosozialna strona, k kotrejž skórźbnik pschiżłuscha, sozialdemokratiskej jara bliska.

* (Njesbožowna luboscź.) S Hohenstein-Ernstthala (w Sakskej) piżaju: Póndźelu je w Gersdorfje 22lětny póstski pomozny dźěłaczeŕ Scharschmidt s Kamjenicy žwoju njewjestu, 18lětnu Marthu Leischingez a žam žebje satsělił. S pschiczinu njeskutka je njesbožowna luboscź. Hacź je Scharschmidt holzu s jejnym pschihłożowanjom morił, njeje snate.

* (Pschekschiwjeŕ.) S Draždźan je žo dotalny žobumėjiczeł konserwoweje fabriki firmy Nierth a Co., B. M. Nierth, wulku sumu pjenjes žoburwsawschi, shubił. Nierth je pjecža też směnki (wechsle) falschował.

* (Strajkowarjo jako sapalerjo.) Strajkowazy tkalzy w Neuvillu w Franzowskej žu žo do khěže fabrikanta Vauquarta dobyli a ju wurubiwschi ju sapalili. Wokrjesny hejtman je kavalleriju pschecźiwo strajkowarjam póslał.

* (Mordarski nadpad.) Pola woženjeneho wikowarja Pätzига w Freibergu woženjeny lakéarski mischtr Hofmann, kotrehož žona je w Elberfeldźe żiwa, na hospodźe bydlesche. S rosrěczenja, kotrež měješche Pätzigowa s Hofmannom, a kotremuž Pätzig bjes jeju wjedźenja pschipoßłuchasche, tutón pytny, so ma Hofmann najskerje s jeho žonu karu. Hdyž chzyschce Hofmann nasajtra na dźěło hicź, jeho Pätzig do jstwy sawoła. Na niczo ske žebi njemyßło, Hofmann sastupi. Tu jemu Pätzig porokowasche, so je s jeho žonu mandźelstwo łamał a do njeho pjecź kulkow s revolwra tsěli. Dwě kulzy mißnyschtej, jena Hofmanna do czeleßna trjechi, druha do wutrobna a tsecza do ramjenja. Po měnjenju lékarjow žana s ranow žmjertna njeje. Pätziga žu hnydom sajeli. Jeho žona bě, tsělecź sażłyschawschi, s czażom czekła. Hacź je Pätzig woprawnjenu pschiczinu k žwojemu tukanju měł, njeje hischcże wujażnjene.

* (S nahrabnosczu nana skónzował.) W Triblizach w połnócznych Czechach žu wóžomdźeżadźětneho khěžkarja Jarischa w jeho wobydlenju skónzowaneho a wurubjeneho namakali. Na Jarischoweho schtyrzyczilětneho žyna žo hrěscha, so je njeskutk skucził, so by žo nanoweho samoženja smožował. Jeho žu sajeli.

* (Rubježne mordarstwo.) S Budyjowiž w Czechach piżaju: Na domojpuczu Budyjewiczanskich wikow žu w lěžu mjes Hartowizami a Hoschinom 63lětnu burowku Heydowu nadpadli, wurubili a skónzowali. Mordarjow, 18lětneho rěsniskeho pomozníka Mika a 18lětneho fabrikarja Pawlika žu sajeli, hdyž chzyschtaj nakradnjene pjenjesy s njerodnymi hólzami pschecźinicź.

* (Khostany lubkaŕ.) S Wulkeho Waradina wo sczěhowazej žměschnej wěży piżaju, kotraž je žo psched krótkim we wěży Czesczornaji zofała: Burski pachoł Gabor Aron je wo wěży jako lubkaŕ znaty. Wóndano žo wón mlodej mandźelskej kublerja Schczěpana Běra naczischczinje bliżesche. Žona wscho žwojemu mużej wupowjeda. Sańdźenu njedźelu žona Gabora Arona k žebi skasa a jemu prajicź da, so je jejny muż do žužodneje wěży wotjěł. Nanajwożebnischo wupikany tón w postajenej hodźinje pschińdźe. Hdyž pak běchu žo lědma něktore mjeńschiny pominyle, žo jejny mandźelski domoj wróczi. Młoda žona ludasche, kaž by žo žmjercź jara wustróżała, a lubkarja napominasche, so by žo w mukowej kschini skhował. Muż, kotryž hromadźe s jenym pschecźelom do jstwy sastupi, žonje praji, so je runje mukowu kschinju pschedał, so dyrbja ju ludźo hnydom žobu wsacź. Pucź dźěsche nimo zyrkwje, w kotrejž běchu žo runje kemsche skónczile. Pachołaj, kotrymajž bě kschinja dawno hižo pschecźežka, žo mjes kemscherjemi, s zyrkwje žo czischczazymi, sakopaschtaj a kschini do błóta padnycź daschtaj. Pschi padnjenju žo kschinine wěko woczini, a s muku požypany žo wukuli. Se žměchom zyły kemscherjow wón stanywschi skoku domoj czěrjesche.

* Spytane mordarstwo a žamomordarstwo je žo tele dny w Kwarizach pola Glogawy skuczilo. Sankar Pibusch tam žobotu pschipoldnju na sjawnej drósy psched haptyku, do 7 lětneje dźowki wikowarja Eichnera s Kóslow s revolwra dwójzy tsěli. Prěnja kulka žo na schtaktowym worzlowym stabiku wotrasy a druha do holzyneje ruki trjechi, tola kóscź njerosrasy. Holza sa jedyn wós skoczíwschi žo dalschemu strachej wuhnu. Jejna rana njeje straschna. Do holzy tsěliwschi Pibusch revolwer k žebi nawróczi. S dwěmaj kulkomaj do hłowy žo wón hnydom mori. Jeho czěło žu do pohrjebnischczoweje czěłownje donjeßli. Pibusch bě hewak porjadny, strózbyczłowjek. Sazpita luboscź je jeho k njeskutkej pohnuła.

* Alesundski woheń je něktore człowjecze żiwjenja sa wopor żadał. Pod rospadankami khěžow žu sbytki spalenych namakali. Němske pomozne łódże žu njepschestawajzy pomozy potrjebnych podpjerale. Bjes wobydlenizy jedź a hospodu dostawaju. Wójnska łódź „prynz Hendrich“ je hacź do žoboty 50,000 porzijow jěde wudźělila. — Franzowski president Loubet je 3000 frankow nusu czeŕpjazym darił.

* (Wulki woheń.) Se satraschnym wohnjom je žo wulki dźěl města Baltimore w sjenoczenych statach połnócneje Ameriki wupuscźił. W Amerizy wot wohnja, kotryž 1871 stary Chikago snicźi, tajke wohnjowe njesboże njepomnja. Horzota bě tak wulka, so žo hascherjo žo palazym twarjenjam njemóżachu bliżicź. Dokelž njebě móżno woheń s wodu poddużycź, wjele khěžow, prjedy hacź žo sapalichu, s dynamitom rostsělachu. S wohnja žo njeßměrne mróczele kura a procha walachu, so hascherjo s dźěła skhorichu, s dźěła czeknychu. Wodźerja wohnjoweje wobory, Hartona, jena murja padnywschi, pohrjeba. Do hojeŕnjow žu wjazy dyźli 100 sranjenych pschinjeßli. Khěže s kamjenja a želesa natwarjene, žo spalichu, jako bychu drjewjane abo žłomjane byle. Woheń je sa 38 hodźin něhdże 2500 twarjenjow do procha a popjela pschewobrocźił. Baltimoreski měschczanosta, Mac Lam, schkodu s 200 hacź 300 milijonami dollarow wobliczi. Nusa mjes wotpalenymi žo s wulkej symu powjetscha.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla kranjenja rybow měješchtaj žo hižo ras khostany murjeŕ August Měrczink s Rakez a hižo ras khostany pjekaŕ Jan Franz Kral s Hucźiny samolwicź. Jeju winowachu, so staj s knježeho Hucźinjanskeho hata w nozy wot 12.—13. okt. ryby kradnycź chzyłoj. Wěsty Nowak bě žo jeju dohladał a to knježemu hejtmanej wosjewił. Tutón s tsělbu sa paduchomaj běžo padźe, pschi czimž žo tsělba wutsěli. Něktore schróty Měrczinkowu nohu sranichu. Hdyž Měrczink sranjenu nohu hojicź dasche, žo s pschipadom wukopa, so je žo pschi Hncźinjanskim hacże sranił. Hucźinjanski najenk psched žudom praji, so je w naléczu 180 kop kharpow do hata žadźił, tola jenož 67 kop w nasymje wukojił. Hacź runje wobskorženaj paduschstwo prějeschtaj, jeju k jastwu na 4 měžazy saßudźichu a jimaj czežne prawa na 2 lécze wotrjeknychu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěče 1904 dotal nahromadźiło: 143 hr. 77 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisle 7. lěta 1904 hižo kwittowane:

Radwořska Hórnikowa komisija (398 hr. 20 np.): pola rězaka z wowčeje 1,06, na křiżnach 0,15, Łada nam z wowčeje 1,25 = 400 hr. 66 np. — Delanska patentna komisija (561,26): 0,25. — Молоканы (274 hr. 70 np.): 1 hr., naš luby horliwc L. na wotkhadźe, swój pjenjez z jastwa: 6,25 hr. = ... 9 hr. 96 np.

Hromadźe: 153 hr. 73 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Pschepołożenje
Lasowskeho hermanka.

Hermank a słótne wiki, na 8. měrza 1904 postajene, ßu ßo na

23. februara 1904

pschepołożiłe.

W Lasu, 23. februara 1904.

Hamtski pschedstejićer Falz.

Drjewowa awkzija.

Pónd'żelu 15. februara t. l. ma ßo popołdnju wot **2** hodźin **w Hunczericzańskim hoscenzu** scźěhowaze drjewo, na Huscźańskim revěrje pschihotowane, na pscheßadźowanje pschedawacź:

- nětidźe 420 krutych żerdźow, 8—15 cm. delka tołstych,
- = 130 żerdźow, 4— 7 cm. = =
- = 16 rm. twjerdych, 8 rm. mjehkich palnych schcźěpow,
- = 72 rm. = 190 = = kuluchow,
- = 2 rm. = 18 = = repuchow,
- = 165 twjerdych dołhich hromadow a 3 rm. mjehkich pjeńkow.

Tole drjewo je w drjewischcźach 4., 5. wotdźělenja (w Druźkeczańsko-Kocźiczańskim lěßu), 7. wotdźělenja (pschi Demjanskim fórbarku), 14. wotdźělenja (na kuklach) a 18. wotdźělenja (w Huscźańskim lěßu), dale we wurubanjach 15. wotdźělenja (w Jěsorje), na puczowych cźiscźenzach 11. wotdźělenja (na liscźej horje) a jako wětrowy slemk w 5. wotdźělenju (w Kocźiczańskim lěßu a w Huscźańskim hrodowskim parku.

Huscźańske hajnistwo, 1. febr. 1904. **O. Mendte.**

Drjewowa awkzija.

Wutoru 16. febr. 1904 ma ßo na **Njeßwaczidliskim majoratnym revěrje** scźěhowaze palne drjewo na městnje ßamym na pscheßadźowanje pschedawacź:

- 40 rm. khójnowych schcźěpow,
- 2 = brěsowych =
- 30 = khójnowych a 8 rm. brěsowych kuluchow,
- 110 = khójnowych pjeńkow,
- 136 = khójnoweje walczźiny,
- 6 stotnjow khójnowych walczkow,
- 58 khójnowych dołhich hromadow, 2 m na cźołe tołstych,
- 65 dołhich hromadow liscźoweho drjewa, 2 m na cźołe =

Sapoczatk dopołdnja w 9 hodźinach w drjewischcźu 15. wotdź. w tak mjenowanym Schpitalskim lěßu pola Holeschowskeje Dubrawy.

Hrabinske ſ Rieschke hajniske ſarjadnistwo.
H. Nieprascht.

Drjewowa awkzija.

Na hajniskim revěrje **Rodeczanskeho** knjeźeho dwora pola Pomorz ma ßo **wutoru 16. febr. 1904** dopołdnja w 10 hodź.

nětidźe 62 twjerdych dołhich hromadow

ſ wuměnjenjemi, do awkzije wosjewjownymi, na pscheßadźowanje pschedawacź. — Shromadźisna pschi wjeßnej kuzy.

W Běłej Horje, 7. februara 1904. **R. Beschow.**

Drjewowa awkzija
na Wujeźkowskim revěrje.

Pjatk 19. februara t. l. pschipołdnju w 12 hodźinach ma ßo we Wujeźkowskim hoscźenzu

- 39,5 rm. twjerdych, 60,5 rm. mjehkich schcźěpow,
- 23 rm. = 169,5 = = klumpachow,
- 59 = mjehkich walczkow (ßłabe klumpachi),
- 70 = twjerdych walczkow a
- 357 = mjehkeje walczźiny (hakosowych hromadow)

sestajanych na Zornoßyczańskim sahonje w 21. wotdźělenju, kaž tež w 25., 26, 27., 30., 31., 36., 44. a 46 wotdźělenju.

Dla wobhladanja drjewa chzyli ßo na kupjenje smyßleni pscheßadźowanski dźeń rano w 9 hodźinach w Zornoßykach seńcź.

Radźine hajnistwo we Wujeźku, 8. febr. 1904.

Wyschschi hajnik **Bluhm.**

Drjewowa awkzija.

Bliżschu **ßrjedu 17. febr. t. l.** ma ßo wot dopołdnja 10 hodź. w mojim drjewischcźu na **Hermanczanskim revěrje** sady Kołbiczańskeho mkyna njedaloko Schcźeńczańsko-Drěwczańskeho pucźa

- 41 khójnowych tołstych hakosowych hromadow,
- 80 rm. khójn. schcźěpow a kuluchow, kaž tež pjeńkow po łoßach

k wukopanju na pscheßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna w drjewischcźu abo 1/2 10 hodź. w Hermanczańskim hoscźenzu. Wuměnjenja ßo prjedy awkzije wosjewja.

Jursch.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 17. febrnara t. l. dopołdnja wot 9 hodź. ma ßo na **Radworſkim revěrje**, w tak mjenowanym Selenym Haju pola Kamjeneje, 100 tołstych krutych dołhich hromadow a nětidźe 100 dubowych a brěsowych meterskich kuluchow ſa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Na Radworſkim knjeźim dworje. **E. Winkler.**

Druha drjewowa awkzija.

Pschichodny schtwórtk 18. februara t. l. ma ßo na **Dubjanskim revèrje** nětidźe

200 tołstych wurubanych dołhich hromadow

ſa hotowe pjenjesy ſ wuměnjenjemi, do awkzije wosjewjownymi, na pscheßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna rano 1/2 hodź. pschi rěsaku.

Hrabinske Lippeske hajniske ſarjadnistwo w Dubom.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 18. februara dopołdnja w 10 hodźinach ma ßo na **Kobliczanskim revěrje,** Njeßwaczidliskemu majoratnemu knjejſtwu ßłuſchazym, we wotdźělenju 6 a g scźěhowaze khójnowe drjewo na městnje ßamym na pscheßadźowanje pschedawacź:

- nětidźe 100 rm. ßłabych pjeńkow,
- = 80 = walczźiny,
- = 140 = dołhich hromadow.

Shromadźisna w drjewischcźu pschi selenym pucźu.

W Koblizach, 12. febr. 1904.

Wyschschi hajnik pod. **Nieprascht.** Revěrski hajnik **Mittrach.**

Drjewowa awkzija.

W hajniskim revěrje **Worzynskeho** knjejſtwa ma ßo **pjatk 19. febr. 1904** dopołdnja wot 1/2 10 hodź.

- 130 twjerdych dołhich hromadow,
- 60 rm. dubowych a bukowych schcźěpow a kuluchow,
- 4 1/2 rm. duboweho bětnarskeho drjewa a
- 1 lipowy, 11 bukowych, 10 dubowych a 5 brěsowych wużitkowych kruchow ſa wojnarjow

ſ wuměnjenjemi, do awkzije wosjewjownymi, na pscheßadźowanje pschedawacź. Sapoczatk w Njechornju pschi małym ßwětłym hacźe.

W Běłej Horje, 9. februara 1904. **R. Beschow.**

Drjewowa awkzija
na Drobjanskim revěrje.

Schtwórtk 18. februara 1904 dopołdnja 1/2 10 hodźin ma ßo 300 khójnowych dołhich hromadow

ſa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Sapoczatk w drjewischcźu w Sslinje.

Minakalske hajnistwo. **Mauke.**

Drjewowa awkzija.

Pónd'żelu 15. februara 1904 ma ßo pola mje wjazy dyżli 50 brěsowych dołhich hromadow na pscheßadźowanje pschedawacź.

Jan Hejtmank w Kamjenej pola Radworja.

Do Radworja!

Njedźelu 14. febr.
budźe ßo pola mje

kóſtopiwo

toczjicź, pódla teho budźa **reje.**

Pſcheczelnje pſcheproſchuje **Delank.**

Do

Noweje Jaßońzy!

Njedźelu 14. februara budźa

reje.

Pſchecźelnje pſcheproſchujetaj
Richard Dunkel a mandźelſka.

Ziwnoſcź na pſchedań.

W **Komorowje** pola Rakez je ziwnoſcź ſ maßiwnymi twarjenjemi, 33 kórzami pola, łuki a lěßa, wo ßrjedź wßu, ſ niſkim napłaczenjom hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola **H. Kellera** w Rakezach.

Ziwnoſcź na pſchedań.

W Kóſłach pola Bndeſtez je ziwnoſka cźißko 27 ſe 7 kórzami pola a łuki a ßadowej ſahrodu dla ſtaroby wobßedźerja na pſchedań Bróźnja je nowa. Na kežomnoſcźi hodźi ßo ſkała woczinicź.

Mała ziwnoſcź

cźißko 52 w **Łaſu** je na pſchedań abo na pſchenajcźe.

Woprawnu limettu

jara derje ßłodźaze a derje tyjaze **picźe bjes alkohola** poruczja w bleſchach a po litrach, kaž też w bleſchach na pruhu po 25 np.

Gustav Küttner
na ßerbſkej haßy.

Najtuńſche kupowanſke źórko ſa korczmarjow, w korbowych bleſchach hižo wot 3 litrow.

Drobny zokor punt po 21 np.,
łuſłaty zokor punt po 25 np.,
lompowy zokor punt po 23 np.,
normalny a kryſtallowy zokor punt po 26 np.
ſoda punt po 4 np.,
ſoda 10 puntow ſa 35 np.
mydłowy pólver pakcźik po 14 np.,
módrjenk w płatowym měſchku po 4 a 8 np.
wſchě druhe wězy tunjo pola
Khorle Nowaka
na žitnej haßy 10.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 16. februara dopołdnja w 9 hodź. ma ßo na **Boſchecźanſkim revěrje** we wulkim haju niže Wósborſkeje dróhi 40 dołhich hromadow na pſcheßadźowanje pſchedawacź. **J. T. Wiczas.**

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 hr. a woßebnje do czelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Ssuproſchnej ranzy ſtej na pſchedań w **Scheſchowje** cźißko 16.

Staru zynowu nadobu ſtare derje ſdźerżane wězy ſ zyna, kaž **karany, ſchklě, talerje, ßwěcźniki, lampy** atd., kaž też wſchě druhe ſtaroźitnoſcźe po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Adolf Boetius, ſłotnik
w Budyſchinje
na bohatej haßy pſchi wrotach.

Pſches ßudniſtwo ma ßo na pſcheßadźowanje pſchedawacź: 26. měrza dopołdnja w 10 hodźinach: Ziwnoſcź Khorle Auguſta Liebſchera w Brěmjenju, na 10771 hriwnow takſěrowana.

Rjenje ſroſczeny połnoletny cźěmnobruny **ſrěbz** je na pſchedań w Khwacźizach cźißko 4.

Khěža ſ połom a ſahrodu je hnydom na pſchedań w **Boranezach** cźo. 8. Dalſche je ſhonicź pola woßedźerja.

Wulka klamowa **wißaza lampa** je tunjo na pſchedań pſchi hłown. torhoſcźu 2 w klamach.

Wulki ſchtyrikoleßaty **ruczny wós** je na pſchedań pſchi kralowſkim walu 1.

Wſchelake **ßerbſke knihi** ma tunjo na pſchedań **Bjar** w Brěſy pola Zicźenja.

K našej nowolětnej a božodźěśćowej zběrcy ma so hišće přiličić 6 hr., wot knj. fararja Křižanka w Seitendorfje pósłanych a někak mjez tym zapołożenych. Dale su hišće někotre wustawy, stowaršenja a wosoby so zamołwiłe, a z radosću jim za jich wótčinsku a bratrowsku lubosć kwittujemy. Bóh njebjeski Wótc jim z wěčnymi, njezakhódnymi darami płać! Wšěm dobroćerjam a přećelam dotalnym a prjedyšim; też pak tymle poslednim! — Pósłachu nam hišće 11 krónow = 9 hr. 39 pj., dirigowacy wučeŕ Maćičneje wučeŕnje w Podmokłach za tamnišu Česku Bjesadu, 150 krónow = 128 hr. 50 pj. Kralowske Češke Towarſtwo Wědomosćow w Prazy, mjez jeho sobustawami nahromadźił prof. dr. V. E. Mourek, hłowny tajomnik (sekretar), 2 hr. kubleŕ Jakub Domanja w Kamjenej, 5,60 kr. = 4 hr. 76 pj. kapałnik J. A. Šidák we Winje. Štož je zasy 150 hr. 40 pj. w 5 darach. Dohromady 1238 hr. 89 pj.

Za administraciju „Łužicy“: **M. Hajna.**

Wutrobny dźak

knjeſej duchownemu Henczžy we Wochoſach ſa jeho troſchtowanſke ßłowa pſchi rowje naſcheho drohoho mandźelſkeho, lubowaneho nana, pſchichodneho nana a dźěda

Auguſta Hemma w Sprewjach,

prajimy, teho runja wſchitkim pſcheczelam a lubym ſnatym ſ daloka a ſ bliſka ſa luboſcźiwe a mnohe dźělbracźe pſchi pohrjebje.

Srudzeni ſawoſtajeni.

2—3 ſchulerjo hiſchcźe dobru penſiju namakaju pola Marje Schmidtowej we Budyſchinje na ſahrodnej dróſy (Gartenſtraße) 1 po 1 ſkhodźe.

Bijerjow pleſtrowanſkich kamjenjow a boßěrarjow teho runja **kamjenjeczeßarjow** we **Wuriczanſkej** a **Radźanowſkej ſkali** pyta

C. G. Kunath.

Wuczobnik ßo pyta.

W mojej pſchedawarni kolonialnych tworow a deſtillaziji ßyn ſprawneju ſtarſcheju ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi móże jako wuczobnik ſaſtupicź.

A. d. Ramſch naßlědnik
pſchi butrowych wikach.

Wotroczkow, ßrěnkow, pohonczow hródźne dźowki, dźěłaczeŕſke ßwójby hnydom pyta pſchiſtajeŕ **A. Hermann** na Lubijſkej dróſy 31.

Sſłużobne hołzy, wotroczkow, ßrěnkow a tſeczakow, dźowki, dźěłaczeŕſke ßwójby pyta **Spenka**, pſchiſtajeŕ w Budyſchinje pſchi žitnych wikach 7.

Poſz (beja)

bruny, ſ běłym wutrobnjom a pißanymi pazkami, hońtwinſkeje raßy, na mjene „Kora“ poßłuchazy, je ßo ſhubił. Komuž je ßo pſchidał, chzył to **Janej Lehmannej** w Porſchizach cźo. 21 woſjewicź.

Wutrobny dźak

ßwojimaj wyßokocźeſcźenymaj duſchowpaſtyrjomaj knjeſej Domaſchzy a knjeſej Nowemu ſa kraßne Boże ßłużby prajimy, kotreż nam wonaj ſ wulkej ßwěrnoſcźu dźeržitaj. Bóh luby Knjes chzył jimaj ſtrowoſcź a cźerſtwoſcź k dalſchemu ſpomožnemu ſaſtojnſkemu ſkutkowanju ſpožčicź.

Mniſchonſzy.

(K temu cźißku dwě pſchiłoſy.)

Prěnja pschiloha k czišku 7 Serbskich Nowin.

Ssobotu 13. februara 1904.

Placišny rěsneho skotu na Draždjanskich skótnych wikach

8. februara 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Wóły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 6 lět	37—39	66—70
awstriske	38—40	68—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33—35	63—65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	58—61
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	23—25	49—52
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	35—37	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 7 lět	32—34	58—61
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54—56
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	25—27	50—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	36—38	62—66
awstriske	—	—
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	58—60
3. ßnadnje pizowane	27—29	52—54
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—05	70—74
2. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	45—47	66—69
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starosty hacž do 1¼ léta	40—41	52—54
2. mjaßne	38—39	50—51
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundrosy	35—37	48—49

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2437 měchow.	W Budyschinje 6. februara 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 11. februara 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenica běła	7	94	8	—	7	65	8	—
" žołta	7	50	7	65	7	35	7	65
Rožka	6	—	6	10	5	82	6	—
Jećmjeń	6	65	6	79	6	17	6	67
Wowß	5	80	6	10	5	60	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	50	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	—	2	50	1	70	2	20
Butra 1 kilogr.	2	10	2	40	2	—	2	30
Pschenična muka 50 "	9	—	17	—	13	50	15	50
Ržana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Ssyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Ssłoma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Prožata 930 schtuk, schtuka	10	—	19	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	4	75	4	60	5	25
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	75
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—

Runkližowe ßymjo, punt po 50 np. — **Čerwjeny dźeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach 13 hr. 49 np hacž 13 hr. 75 np., žołta 12 hr. 75 np. hacž 13 hr. — np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hacž 10 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 90 np. hacž 10 hr. — np

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 7 hr. 95 np. hacž 8 hr. 9 np., pschenza (žołta) wot 7 hr. 60 np. hacž 7 hr. 77 np., rožka wot 6 hr. — np. hacž 6 hr 22 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np, wowß wot 5 hr. 90 np. hacž 6 hr. — np.

Wiczne placišny w Kamjenzu

4. februara 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacž 9 hr. 05 np., pschenza wot 7 hr. 36 np. hacž 7 hr. 65 np., jećmjeń wot 6 hr. 70 np. hacž 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 50 np., jabł. wot 10 hr. 58 np. hacž 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., ßyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 75 np. Ssłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 10 np. hacž 2 hr. 30 np.

Wjedro w **Londonje** 5. februara: omróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu Estomihi rano w 7 hodźinach farar Rěda němsku spowjednu rěč, ½9 hodźin duchowny Tyscheŕ němske a w 10 hodź. serbske předowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyscheŕ.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Hermann Gustav Raumburger, želesnikowy dźěłaczeŕ w Röderaue, s Hanu Marju swud. Uhlemannowej rodź. Mužikez w Maßezach.

W katholskej zyrkwi: Ernst Gustav Pfitzner, fabrikski dźěłaczeŕ, s Hanu Laraßez, słužobnej s Khrósćiz.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erich Willy, Gustava Emila Gnaucka, fabrikarja na Židowje, ß. — Martha Alma, Ernsta Hermanna Schustera, pohonca na Ssokołzy, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 7. februara: Madlena Mittaschez, njebo Pětra Krumjaza, wumjeńkarja w Shrěschinje, sawostajena wudowa tam, 77 l. 8 m. — 8. Ernst August Helma, hospodarski pomoznik w Hrubocźizach, 25 l. 2 m. 23 d. — 9. Richard, Augusta Handrika, dźěłaczerja pod hrodom, ß., 2 m. 10 d. — Marja Theresija Gewohnez, Augusta Malcharja, murjerja na Židowje, mandź., 41 l. 10 m. 19 d. — Ernst Pawoł, njemandź. ß. na Židowje, 5 l. 1 m. 1 d. — 10. Ernst Richard, Jana Bohuwěra Pawlika, hospodarja we Wownjowje, ß., 1 m. 9 d. — Marja Jurschez, njebo Jana Handrija Libsche, khěžkarskeho žiwnosćerja w Dobruschi, sawostajena wudowa tam, 85 l. 2 m. 3 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Estomihi smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Kschižan serbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Pjatk 19. febr. budźe rano ½9 hodź. němska spowjedź a ½10 hodź. němske póstne kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Estomihi smeje rano w 8 hodź. duchowny Nowy serbsku spowjednu wuczbu, w 9 hodź. farar Domaschka serbske a ¾11 hodź. němske předowanje.

Moje wožebitosće!

	bleschа po	pschi 10 bleschach po
Samosle wino	1 mk.	95 np.,
Samos (wubjerk)	1 mk. 25 mk.	1 mk. 15 np.,
Portske wino (schpanske)	1 mk. 10 np.	1 mk.,
Malagaske (cźemne)	1 mk. 25 np.	1 mk. 15 np.,
Malagaske (cźerwjene słote)	1 mk. 30 np.	1 mk. 20 np.,
Madeiraske	1 mk. 40 np.	1 mk. 30 np.,
Sherryske	1 mk. 50 np.	1 mk. 40 np.,
Marrodephue wubjerne ßylnjaze wino	1 mk. 60 np.	1 mk. 40 np.,
Vermouthske němske	1 mk. 10 np.	1 mk.

tehorunja woprawne wot **Fr. Cinzana** 1 mk. 60 np. 1 mk. 55 np.,

Wscho hromadźe s bleschemi bjes khostow do domu sćele

Khorla Nowak nasl.

(Jurij Nitsche.)

w Budyschinje na žitnej haßy 10.

Schcźěpjelz tunjo nakupiwschi je mi mózno

schifrowu tšěchu

sa 2 hriwnje po □metru dźěłacź. Schcźěpjelz (schifer) je z najlěpschich němskich skałow w Durinskej a žo jenoż najlěpscha družina cźißko 1 trjeba, sa cźož na dołhe léta rukuju.

August Schumann,

schifrowe tšěchi dźěłazy mischtr na Tšělanskej drósy.

Też mam hischcźe uěhdźe 1000 □metrow **schifra**, kotryż je hižo na tšěsche był sa 1 hr. 65 np. po □metrje na składze.

Sćinowe pleczenje

k dźěłanju wjerćhow se sazynkowanym grotom w Radworju cźo. 13 a w Borschczi cźo. 18. pschedawa **A. Philipp.**

Khocźebuski

jěčmy lany wolij

stajnje cźerstwy, porucza

C. F. Dietrich

na jerjowej haßy.

K konfirmaziji!

Swój wulki wubjerk

cžornych a piſzanych

drastnych tkaninow

dobroczinwemu wobkedžbowanju poruczam,

dwójzy ſchěroku tworu, hładku a ſ malymi muſtrami, meter po 80, 100, 120, 130, 140, 150 np. atd.,

běle hotowe ſpódnje ſzuknje

ſ wuſchiwanjom hižo po 150 np.,

cžiſtowolmjane ſpódnje ſzuknje

wſchěch barbow, łohcž hižo po 80 np.,

cžorne

cžiſtowolmjane rubiſchcža ſ wuſchiwanjom.

Emil Wehrle

na jerjowej haſzy.

Pawoł Giebner

winowa pſchedawarnja

w Budyſchinje na bohatej haſzy 18

ſ nutskhodom na theaterſkej haſzy.

Pinzy: na bohatej haſzy 18, na kotokſkej haſzy 32 a pod radnej khěžu w Budyſchinje.

Najwjetſchi winowy ſklad w měſcže

poruča ſzwoje

woprawne wina

po wjetſchich džělbach a tež po jenotliwych bleſchach;

ſ dobom ſa ſymſki cžaſz ſzwój **woprawny**

Jamaikaſki rum a Bataviſki arak

k warjenju groga.

Dokelž ſzwój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amſterdama kupuju, móžu ſa to rukowacž, ſo njejſtaj falſchowanaj a ſo derje tyjetaj. Po jeju wužiwanju hkowa njeboli.

Konfirmaziſke,

kwaſzne, narodninſke a ſkładnoſtne dary

hobrſzy tunjo

kupujecže w doſpołnym wupſchedawanju

A. Bannerta

na ſwoukownej lawſkej drózy 16.

Wuporjedženje hnydom tón ſamy džeń derje a tunjo.

Ia. cžiſczeny

praec. baſiſki fosforokiſzały kalk

k pizowanju ſkotu

w woprawnych wałach a po waſy poruča jara tunjo

Otto Engert

en gros **drogowuja** en détail.

Piwowy hród

w Budyſchinje

poruča cžeſcžownym Sserbam w měſcže a we wokolnoſcži **ſzwoje měſtnoſcže,** w kotrychž móža ſa **tunje pjenjesy dobru jědž a napoj** dostacž.

Hermann Rachlowz.

Stupnje ſa bal a towaŕſtwo

ſ lakowaneje kože, lakowaneho ſzukna, kamſykoweje kože, woprawny cheveaux, ſ běleje zidoweje kože, běleje židy, běleho ſatina.

Nowoſcž! **Nowoſcž!**

Stupnje ſe ſchěreje jěrchi a ſlotobrukate ſtupnje

ſ jendželſkim, ruſkim, pompadourſkim, Cheloidſkim a Louiſkim pjeńkom.

Sc ſpinami a bjes nich

fantaſijowe a luxuſowe balſke ſtupnje.

Wulki wubjerk

mužazych balſkich ſtupnjow

po tunich płacžiſnach poruczam.

— Wobhladajcže ſzebi moje wukładne wokna. —

Heinrich Mohr

w Budyſchinje

pſchi žitnych wikach na rózku ſzukelnſkeje haſzy.

Telefon 384.

S nowa ſaniklowanje

a

ſ nowa emaillěrowanje

jěſdnych kołow a druhich wězow, tež wuporjedženja ſpěſchnje a tunjo wobſtarataj

Thomaſez bratraj na Židowje

pola Budyſchina.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bližſchi létni ſemeſter ſo **wutoru 12. haprleje 1904** ſapočžnje. Pſchijimanje nowych wučžomzow podpiſany direktor pſchijimuje, kotryž tež rad dalſche wukaſowanje dawa.

Profeſzor dr. Gräfe, direktor.

Wotewrjenje krawſtwa.

S tutym jako Sserb ßwojim cześćenym ßerbſkim krajanam najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym tu

pſchi žitnych wikach 10 po 1 ſkhodźe

na rózku ßukelnſkeje haßy w domje k. ſchewſkeho miſchtra Mohra

krawſtwo ſa draſtu po měrje

wotewrił. Dołhe lěta w Draždźanach dźěławſchi a dlějſchi cząß tamniſchu krawſku akademiju wopytawſchi běch napoßled ſ pſchiměſowarjom a ßym jako wuczeny krawz telko nawjedźał, ſo mózu cześćenych ſkaſowarjow ſ měſom bjes poroka a ſe ſchwarnym a modnym ſhotowjenjom draſty ſpokojicź. Duž ſdwórliwje proſchu, mje ſe ſkaſanjom draſty poczeſćicź a lubju, ſo budu ju **rucze, derje** a **po tunich placźiſnach** ſhotowjecź.

Skład modnych a najbóle ßo žadazych tkaninow, kaž tež najnowſche modne nowiny ßo tym, kotſiž mje poczeſćza, do wole dawaju.

W Budyſchinje, 1. februara 1904.

S woßebitym poczeſćowanjom najpodwolniſcho

Ernst Schenk,
krawſki miſchtr.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ßo ſpěſchnje połóżeja

ſ thymuſinom.

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sćele ßo na wßy.

Dwoju družinu

łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,

wulki wubjerk

toiletowe mydła

porucza

A. Grubann
na hornczeŕſkej haßy 39.

Hadreſchcźa, koſcże, żeleſo atd.

kupuje po najwyſchſchich placźiſnach

M. Eberth
na hornczeŕſkej haßy 29.

Wuſtojnych murjerjow

hnydom pytataj

Mörbitzez bratraj w Budyſchinje.

Hejtman,

ſtrózby a dowěrny, ßo k 1. hapr. pyta **w Konjezach** cźißko 1 pola Kubſchiz.

---

2 dźěłaczeŕſkej ßwójbje

ßo ſ darmotnym wobydlenjom a běrnazym polom k 1. haprleji pytatej na **wicźeżne kubło w Konjezach** cźißko 1 pola Kubſchiz.

K 1. haprleji ßo hródzna dźowka a dźełaczeŕſka ßwójba na Cźichonjanſki knježi dwór pola Budyſchina pyta.

Na Lichańſki knježi dwór ßo k 1. hapr. wuſtojna **dźowka** k pizowanju ßwini a wuſtojny woženjeny pizowař młodeho ſkotu ſ wyßokej mſdu pytatej.

Pjekaŕſkeho wucźobnika

k jutram pyta

W. Paul

w Budyſchinje na Nowoſalzſkej dróſy 9.

Pjekaŕſkeho wucźobnika

pyta

Auguſt Dernoſcheck

na ſwonkownej lawſkej haßy 6.

Pjekaŕſkeho wucźobnika

pyta **Ernſt Schütza**

na ſwonkownej lawſkej haßy 36.

Pjekaŕſkeho wucźobnika

pyta pjekaŕſki miſchtr **Henſel** na ßukelnſkej haßy.

Rěſniſkeho wucźobnika

pyta

Wylem Nowak

w Budyſchinje na ſchuleŕſkej haßy 6.

Tyſcherſkeho wucźobnika

pyta **Jan Mittaſch** w Bukezach.

Schewſkeho wucźobnika

k jutram pyta **Khriſtian Küchner** w Małym Wjelkowje.

Kowaŕſki wucźobnik

może jutry do wucźby ſtupicź pola kowaŕſk. miſchtra **Jakuba Libſcha** w Radworju.

Wucźobnika

pyta **Khorla Stroca,**
brodutruhař a friſěr.

Tolerjate rjeczaſy (ſchnóry)

tunjo dźěła a rjane pjenjeſy k temu wobſtaruje

Adolf Boetius,
ſłótnik w Budyſchinje
na bohatej haßy pſchi wrotach.

Sſerbſke a němſke ſpěwaŕſke

ſe ſłotym wobrěſkom hižo wot 2,50 hr., rjane do cźelazeje kože ſwjaſane wot 6,50 hr. porucza

J. Nowak
na ſnutſkownej lawſkej haßy.

Jerje

po 3, 4, 5 a 6 np.
porucza

C. F. Dietrich
na jerjowej haßy.

Sſymjo cźerwjeneho dźecźela

ſ rukowanjom, ſo je bjes židy, kupuje kóždu dźělbu po najwyſchſchich placźiſnach

H. Lolk
pſchi mjaßowym torhoſchcźu.

Najlěpſchi **mas**
ſa **patentowane wóſki**
kupuje ßo pola
A. Grubanna
na hornczeŕſkej haßy 39.

Najwjetſche placźiſny
ſa **hadreſchcźa, żeleſo, metall, koſcże, papjeru a koże** placźi

Siegfried Sußmann
na garbaŕſkej haßy.

Kupuju a ſaměnjam

rożku na pizu.

Keller w Rakezach.

Dobru penſiju namakaju ſchulerjo pola **A. Bränerki** w Budyſchinje.

Hólcźez, kotryž chze **młynſtwo** a **pjekarſtwo** nawuknycź, wucźbu namaka pola **Hendricha Bjara** w Lipicźu pola Minakała.

Hólz, kotryž chze **bětnaŕſtwo** nawuknycź, może ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi dobru wucźbu namakacź pola **Jana Nowaka,** bětnaŕſkeho miſchtra w Roswodezach pola Budeſtez.

Moleŕſkeho wucźobnika

ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi pyta moleŕſki miſchtr **Jan Schneider** w Budyſchinje na Lubijſkej dróſy 6.

Młokowa holza

ßo bórſy pyta. Adreßa njech ßo wojſewi we wudawarni Serb Nowin.

Młódſcha ſwólniwa **ßłużobna holza** ßo k 1. abo 15. měrzej pyta na Stieberſkej dróſy 35 delka.

tk i zankow, židźanych bantow a wuschiwanjow, njeßmèrnje tunjo.

Proschu moje wukładne wokna wobkedźbowacź, dokelž je dźěl tworow s płaczišćami wustajeny.

Dźěłba schtaltow, kotrež dale njewjedu, nětkole po 2 mk. 10 np.

Moje lětusche

rumowanske wupředawanje

Najlěpscha składnosćz k wuhotowanju konfirmandow.

Někotre sta

schytkow

a dźělene **schytkowe kruchi** cžornych a pißanych

drastnych tkaninow.

Kattunowe
běłoplatowe
barchentowe
wupjerkowe
zychowe

schyki

po wurjadnje tunich płaczišćach.

sapocžnje ßo

pjatk 12. februara

a budźe pschedwidomnje jenoż krótki czaß tracź.

prjedy

S. Beer, Messow & Waldschmidt

w Budyschinje

na snutskownej lawskej haßy cžo. 6.

Sa czaß wupschedawanja ßo poßylkow na pokasku njeschćele. Niczo ßo njesaměnja, dołhoż skład doßaha po delka wosnamjenjenych wurjadnje tunich płaczišćach.

Džělba

židźanych tkaninow

k blusam, prjedy po 2 mk. 50 np., nětkole meter po 75 np. a 1 mk. 28 np.

Wulka džělba

normalnych sokow

patentnje schtrykowanych, s dwójnej pjatu a fónzow, 1 por po 23, 38, 45, 55 np.

Džělba

trjenjow,

s krucha rěsanych, nětkole meter po 12, 19, 25 np.

Trjenja běłe s cžerwjenymi ßmuhami, panamaska tkanina, něhdźe 50 cm schěroke, meter po 29 np.

Džělba **jacquardowych trjenjow,** něhdźe 45 cm schěrokich, běłych, nětkole meter po 29 np.

Džělba **jacquardowych trjenjow,** běłych, wotměrjenych, 43/110 dołhich, nětkole 1/4 duz. 118 np.

Džělba

rubow,

běłych, nětkole po 48, 90, 123, 150, 175, 200 np.

Džělba

serviettow

nětkole po 17, 35, 50, 60 np.

Džělba

linonskich schantkow,

wobrubjenych, 42/42 wulkich, 1/2 duz. 62 np.

Džělba

žonjazych koschlow,

na ramjenju k sapinanju, nětkole 142 np.

Mjeczawki s cžišćymi ßerschczemi 48 np.

Mjeczawy s cžišćymi ßerschczemi 68 np.

Džělba wožebje wulkich pißanych

mužazych schantkow,

wobrubjenych, po 14, 20, 23 np.

Módroczischczowe schórzuchi

sa žony, hotowe seschite, po 38, 50, 68, 78, 87 np.

Džělba schórzuschkow

po 28, 35, 50, 75 np.

Džělba **pißanych kaschczilatych**

poßleschczowych tkaninow

nětkole meter po 30, 35, 40, 50 np.

Džělba

Jacquardowych spanskich dekow

nětkole po 175—300 np.

Džělba **normalnych**

mužazych koschlow,

jenoż lěpschich družinow, nětkole po 115 hacž 275 np.

Džělba **mužazych**

spódnich kholowow,

por po 98 hacž 250 np.

Perje njepschepuschczate wupjerki,

hładke a ßmužkate, meter po 42 np.

Drastowe schczětki

s polěrowanym drjewom po 26, 32, 35 np.

Kožane wiczne tosche

po 20, 38, 48 a 68 np.

Džělba

jědźnych łžizow,

1/2 duz. po 38 a 50 np., khofejowych łžiczkow 1/2 duz. po 23 np.

Džělba

patentoweho ßomota

ßwětłych barbow meter po 62 np.

Džělba

mèzow,

prynza Hendrichoweje formy se schpotku po 52 a 78 np.

Džělba

hólczazych symskich mèzow,

nětkole po 47 np.

Njedźiwajcy njeßmèrnje tunich płaczišćow ßym ßo rosßudźił, tele dny pschi kupjach s 2 hriwn. ßo sapocžazych, schkleńczany talerˇ, pschi 3 hriwnach picznu schkleńcu, pschi wjetschich kupjach wulku porzlinowu khofejowu khanu pschidawacź.

Płaczišćny jenoż sa postajene dny płacza.

Druha pschiloha k czißlu 7 Serbskich Nowin.
Sobotu 13. februara 1904.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapołożenske knižki:

pschi wschědnym wupowjedženju 2½ %,
pschi 1 měßaczn. = 3 %,
pschi 3 měßaczn. = 3½ %,
pschi 6 měßaczn. = 3¾ %,
pschi 12 měßaczn. = 4 %.

Filiala Lubijskeje banki

pschi lawskich hrjebjach.

Kralowska privilegowana hrodowska haptyka

je jenoż

na Hoschiz haßy 27.

Woprawdźity hollandski
mlokowy a wužitkowy pólver,
najlěpschi
wobžerny a kormjazy pólver
sa ßwinje,
basiski
fosforkißały kalk
kaž tež
skótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa skót porucza
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Poručam truhaczki, khojejowe mlyny, nožewidliczki, ßizy, khlěbowe tyče, płokanske schudrowacze, bowy, wódne a petrolejowe lhany, krjepjawki, mlokowe lhany, wódne hornzy, mlokowe a khojejowe kschidki, lampy, latarnje, zylindrowy ßužoh, lampowe ßwony, pschezydźaki, warjeńske ßudobja ſ lateho żeleza a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinske waničzki, cžiščenski pólvr ſa kuchińsku nadobu, tykanzowe deńza, tšěschne žkoby a roły, powětr wotdźerżaze roły ſa bróžnje.

Wulki wubjerk.

Spěschne poßkuženje. Tunje płacžišny.

Moritz Schulz,

klampnatski mischtr na ßerbskich hrjebjach 10. Porjedźetnja.

Franz Marschner

cžaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczasow** k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacžišny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Wschišpomnjenje: Rěczu ßerbski.

Ia lětni ripik

wožebje ßłódki, zyle miły,
wot wězywustojnych pruhowany a poručeny,
5 kg = 1 mk. 80 np.,
50 kg = 16 mk. wot Budyschina.

Pizu sa spěwaze ptaczki

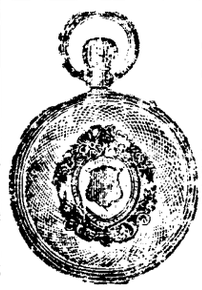
po wukasanju nawjedźitych płahowarjow měschanu,
5 kg = 3 mk.,
kaž tež **wschě ßymjenja sa ptaczkazu pizu a pomozne ßrědki k płahowanju a hladanju ptaczkow, klětki, pizu sa pjerisnu, pizu sa kurjatka, pßyeze wožuchi** atd. najlěpscheje hódnoscże płacžišny hódno porucža

Ida ſwnd. Scholcžina

w Budyschinje
na ſwonkownej lawskej haßy 38.

Tónle ripik je ßo w Budyschinje w dezembrje 1904 ſ 1. mytom a w Hródku w januarje 1904 je złotej medaillu wusnamjenił.

Pruhi na pokasku ßo franko roseścželu.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawskej haßy 5.

Jenež pschedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płacžišnami wupołożene, wobhladacź.**

Najlěpje pschе mokrotu a ſymnu wobarnuja

drjewjanzy.

Poručam tajke wschěch wulkoscžow nanajlěpje dźěłane po najtuniſchich płacžišnach.

Otto Büttner,
pschedawarnja kože, cžerjenſkich rjemjenjow a techniſkich gumijowych tworow
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 9.

Brockmannowe
woprawne
ßłone kuluſchki,
phosphorkißały kalk
porucża **Emil Dietrich**
w Lětonjanſkim hoscżenzu.

Pschedawam wulku dźělbu

zigarow

100 schtuk po 2 mk., 10 schtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.

Otto Sachse

woßebita zigarowa pschedawańnja
w radnej pinzy
na snutskownej lawskej haßy.

---

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki skład hotowych

czrijow a schkórnjow

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Pschedawanischczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3 s napschecza stareje pósty.

Maschinske wolije

ruske a **amerikanske**
sa czežko a lohko ßo czerjaze maschiny,

zylindrowe wolije,

w wschelakich družinach,
konsistentny

maschinski tuk,

wolij sa schijate maschiny

w bleschach po 30 np. a po wasy ma pschezo najwjetschi skład a porucza tunjo

Otto Engert
en gros drogowe klamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Mlokowa zentrifuga

„Balance“

s ruku ßo czerjata, wupruhowana, najlózscho ßo czerjata maschina, najlepje wotberaza, s jednorym poßkuzenjom a czisczenjom, po tunjej placzisnje a požadanju s polożenym wotplaczenjom.

Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischoúzu pola Budestez.

Kóždu ßobotu wot 10 hacž 12 hodźin we Wjazkez hoscźenzu snapschecza theatra pschitomny.

Nasche letusche

inventurske wupschedawanje

wot **5.** hacž do **21. februara** traje.

Placzisny ßu tak tunje, so budźecze ßo dźiwacź. Njedźiwajzy teho jenoż dobru tworu bjes smylkow pschedawamoj a proßymoj, ßo wo wernoscźi teho, schtoż prajimoj, pscheßwedczicź.

Poruczamoj mjes druhim:

plokanske knefle, 12 duzentow jenoż sa 10 np.,
patentowany schwejch, pißany, meter jenoż po 8 np.,
podschiwk sa ßuknje, 100 cm schéroki, meter jenoż po 30 np.,
rukajzy sa žónske a dźeczi, po 15 np.,
soki s dobreje wołmy po 45 np.,
dźeczaze khapy, plyschowe, nětko jenoż po 1 mk.,
barchentowe koschle sa žónske, nětkole po 95 np.,
barchentowe koschle sa mužskich, nětko po 95 np.,
barchentowe kholowy, wukołowane, nětko po 75 a 100 np.,
barchentowe ßuknje s volantom, po 95 np.
dźeczaze schórzuchi s paßami, nětko po 35 a 50 np.,
schórzuschki, rjenje wudebjene, po 25 a 10 np.,
lożowe plachty sa dźeczaze łoża, po 40 np.,
zychi, hotowe seschite po 225 a 300 np.,
wupjerki, rosa czerwjene ßmuhate, po 250 hacž do 450 np.,
ßlomniki, składnostna kup, po 125 np.,
pschedeschczniki sa mužskich a žónske po 150 np.

Sbytki poßlescheżowych tkaninow, koschlazeho barchenta, zankow
nießmerne tunjo.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Paleny

khosej,

wschelakeho mješenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk.
hacž **2** mk.
jara placzisny hódno porucza

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětschla.**)

Na ßwoje jako najlepsche znate

palenzy

jednore a dwójne
poruczuju dopominataj

Schischka a Rjeczka.

Spěwarske knihi

ßerbske a nemske,

w jednorych a najwoßebnischich trajnych swjaskach w najwjetschim wubjerku najtunscho pola

E. A. Wetzki

17 na bohatej haßy 17.

Stare knihi ßo derje a tunjo pschewjasuja.

Franzski palenz

najlepschi ßredk psche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roscźenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobžernoscźe a pschetłacża porucza tunjo

en gros **Otto Engert** en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Tolsty ßuscheny polcz punt po 70 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 65 np., **ßuscheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., tuczny druhu družinu **dobreje kolbaßy** punt po 50 np., **ßadło** punt po 65 np. porucza

O. Pětschka na žitnej haßy.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihičišćerje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 8. | Sobotu 20. februara 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Japanjzy ßu ßo se ßwojimi wójnskimi nadźijemi slě sicbali. Jich worakawy nadpad na Port Artur ßu Ruszy dobyczerszy wotraßyli a japanskemu łódźstwu wulku schkodu naczinyli. S najmjeńscha 3 japanske wójnske łódże ßu ßo podnurika a někotre druhe ßo wobschkodźike. Poßledniſche ßo w Japanskej někole wuporjedźeja. W nozy 14. februara ßu Japanjzy nowy nadpad na Port Artur ßpytali. Dla ßylneho ßněhoweho mjeczela ſtej pak jenoż dwaj torpedoskaj czołmaj k pschistawej dozpiłoj a někotre torpedy wupuschczikoj, tola njeje niczo ßłyschej, ſo je ßo ſ tym ruſkim łódźam někajka schkoda naczinika.

Japanski admiral Topo wudawa, ſo ßo ſda, ſo ſtej ßo dwě ruskej łódźi wobschkodźikej. To ßo japanskemu admiralej jenoż tak ſda, woprawdże njejßu jeho torpedoske łódże ſe ßwojim nóznym nadpadom žaneho wuſpěcha měke. Amerikanske nowiny „New-York Herald“ ßu telegram dostake, ſo je do Czifu 15. februara japanska džunga je 36 franjenymi japanskimi wojakami pschijěła, a ſo ßu ßo druſy franjeni na druhe džunki pschijeli. Dwaj japanskaj torpedoskaj czołmaj, kotrajž běschtaj ßo pschi nóznym nadpadże wobdźělikoj, njejſtaj ßo wróczikoj a ſtaj ßo najſkerje na morju podnurikoj.

Tež na kraju ßu Ruszy Japanskich ſ krwawymi hłowami domoj pósłkali. Mjes tym ſo wutoru japanske łódże ſ nowa Port Artur bombardowachu, ßo 3500 japanskich wojakow ſe 4 transportſkimi łódźemi k brjohej pschiwjeſy. Rußojo jim dachu na kraj ſtupicz, na czoż jich pěschzy jěſdni a artillerija nadpadżechu. Japanjzy buchu wſchitzy pak morjeni pak ſajeczi.

Japanjzy ßu hižo ſpóſnali, ſo je wulki rosdźěl mjes chineſkim a ruſkim wojakom. W japanſko-chineſkej wójnje Japanjzy Port Artur hnydom ſ prěnim nadběhom dobuchu. Czi ßami mužojo, kotſiž tehdy japanske wójſko nawjedowachu, tež nětkole na jeho czole ſteja. Jich mjerſanje, ſo wulke woporу, kotrež je Japanſka na ßwoje wójſko a łódźſtwo ważika, žaneho wuſpěcha nimaju, móże ßo wopſchijeczi.

Dalſche njeporadżene poſpyty Japanſkich, pola Port Artura na kraj ſtupicz.

Japanſka wójnſka łódź „Fiji“ je 12. februara ſpytała, japanſkich wojakow na brjóh pola Port Artura wußadźicz. Ruſke torpedoske czołmy hnydom nadpad na japanſku łódź ſczinichu a ju do powětra buchnychu. Tón ßamy dżeń ßu Rußojo pſched Port Arturom jenu druhu japanſku wójnſku łódź potepili.

Ruſke wójnſke łódźſtwo ſ Wladiwoſtoka.

Schtyri mózne ruſke panzerowane łódże, „Roßija“, „Bogatyr“, „Rurik“ a „Gromoboj“, ßu tydżenja ſ Wladiwoſtokſkeho pſchiſtawa na morjo wujěle, ßebi pſches lód pucz wudobywſchi, ſ kotrymž bě pſchiſtaw ſamjerſnjeny. Wone ßu pjecza japanſkej měſcze Hokodate a Fukuyma na kupje Jeſſo potſělake a někotre japanſke parne łódże ſniczike. Kaž franzowſke nowiny „Figaro“ pißaju, ßu tele ruſke łódże tež někotre transportſke łódże ſ japanſkimi wojakami pſchekhwatake a bombardowake. 7000 japanſkich wojakow je ßo pak tepiło, pak ßo moriko. Po druhej powjeſczi je ßamo 14,000 Japanſkich ßmjercz w morju namakało. Amerikanſki konſul je rosprawu wo tym ſa wěrnu wobkruczik.

Po ſelhaſnych jendźelſkich a japanſkich powjeſczach běchu ßo tſi łódże ſ Wladiwoſtoka pſchi japanſkim brjoſy ſ torpedami do powětra wjerhnyke. S tejle łžu dyrbjeſche drje ßo potepjenje 7000 japanſkich wojakow troſchku woßkabicz. Tola łžě maja krótkej noſy. Hižo naſajtra japanſke nowiny pißachu, ſo ruſke łódże hiſchcze pſchezo nimo japanſkeho brjoha jěſdża.

Wußadżenje japanſkeho wójſka na korejſki kraj.

Hacz dotal ßu Japanjzy do Koreje hižo 80,000 muži pſchewjeſli. Wójſko pjecza k Jaluſkej rězy, Mandżurſku wot Koreje qźělazej, czehnje. Pſchi Jaluſkej rězy budże ßo pjecza prěnja wjetſcha bitwa na kraju bicz.

Ruſki general prynz Louis Napoleon,

pola ßwojeje maczerje w Genfje na wopyczе pſchebywazy, je ßo telegrafiſzy do Peterburga ſawołał, ſo by hłowne roskaſowarſtwo nad ruſkej kavalleriju w Mandżurſkej pſchedewſał.

Zarowa rěcz k wojakam.

Zar je ßo ßrjedu w dworje ſymſkeho hroda wot 3. batajllona 1. ßibirſkeho tſělzſkeho regimenta ſe ſczěhowazej rěczu roszohnował: „Sſym ſbožowny, bratſja, ſo mózu Waß wſchitkich do Waſcheho wotjěſda wohladacz a Wam na pncz ſboże pſchecz. Sſym twjerdże pſcheßwědżeny, ſo budżecze ßławu ßwojich ſtarych regimentow wyßoko ważicz a ſo budżecze rad ßwoje żiwjenje ſa drohu wótczinu do ſtracha dacz. Wopomńcze, ſo je njepſchecżel khrobły, njebojaſny a leſczіwy. S wutrobu Wam derjeměcze a dobycze nad ßwojimi njepſchecżelemi pſcheju. Żohnuju Waß, bratſja, a we Waß ßławny prěni rańſchoßibirſki tſělzſki regiment ſe ßwjecżecżom ßwjateho Serafima. Wón njech ſa Waß proßy a Waß na Waſchich puczach pſchewodża. Offizěram ßo dżakuju ſa dobrowólne ſamolwjenje, a hiſchcze ras ßo Wam, bratſja, ſ zykej duſchu dżakuju. Bóh żohnuj Waß!“ Potom batajllon nimo zara czehnjeſche, kotryž hiſchcze ras wojakam božemje praji.

Rosprawa zarowcho naměſtnika Alexejewa wo wojowanju pſched Portarturom 9. februara.

Zarowy naměſtnik Alexejew je zarej ſczěhowazu rosprawu podał:

Po nóznym nadpadże japanſkich torpedoſkich czołmow ßo 1/2 11 hodźin dopołdnja japanſke łódźſtwo, ſe 16 panzerowanych łódźow wobſtejaze, pſched Portarturom pokaſa. Brjohowe ſignalne ſtazije a naſche łódźſtwo, wobſtejaze ſ 5 panzerowanych łódźow, 5 kſchižakow a 15 torpedowych czołmow wobſtejaze, ßo jeho dohladachu. Łódźſtwo pod měſtoadmiralom Starkom a kontreadmiralom Uchtomſkim w połnej bitwiſkej hotowoſczi na ſwonkownej rejdże ſtejeſche, a brjohowe batterije ßo hnydom pſchihotowachu, njepſchecżela powitacz. Po prěnim njepſchecżelſkim wutſělu łódźſtwo a batterije ſ dobom ſe żiwym wohnjom wotmolwjachu. Wunoſchk bitwy ßo nětko hiſchcze czężko hodźi ſpóſnacz, tola móże ßo po wobkedźbowanju naſchich łódźow rjez, ſo ßu ßo nětkotre łódże japanſkeho łódźſtwa wobſchkodźike, ſ czimž ßo wußwětli, czeho dla ßu ßo dalſchemu wojowanju wuhnuke. Po wobßwědczenju łódźnych komandantow ßu naſche mużſtwa wurjadnje derje wojowake, czehoż dla ßym na podłożku połnomocy Jurjowych kſchižow ſpożczik: po 6 ſchtwórteje

rjadownje ſa kóždu kompagniju panzerowanych łódžow prěnjeje a druheje rjadownje, kotrež maja wjazy dyžli 200 muži wobšadki, po 4 ſa kóždu kompagniju wſchěch druhich łódžow druheje rjadownje, po 1 ſa kóždy torpedowy cžołm, 1 ſa ſignalnu ſtaziju na ſkotej horje, kotraž pod najhórſchim njepſchecźelſkim wohnjom ſkutkowaſche, ſa batteriju cžišło 15 ſchtyri Jurjowe łſchiže, ſa batteriju cžišło 13 tſi Jurjowe łſchiže, kanonérej Alechinej parſchonſzy jedyn Jurjowy łſchiž, dokelž je žo wón, hacžrunje cžežko ſranjeny, ſ wobwalenej rannu do batterije wrócžił. Naſche ſchkodowanki na łódžach wucžinjeja: pjecź offizérow ſranjenych, 14 muži morwych, 69 ſranjenych; ſ twjerdžiſniſkeje garniſony jedyn muž morwy, jedyn cžežko, pjecžo lohko ſranjeni.

Waſchej Majeſtoſcži hornje k wjedženju dawajo, žo wješelu, ſo mózu pſchiſpomnicź, ſo žu łódźſtwo a krajni wojazy dalokeho rańſcheho kraja ſ nutrnym pſchecžom ſahorjeni, ſo bychu muž pſchi mužu njehańbicźiwemu njepſchecźelej napſcheczo ſtupili a ſa cžeſcź a žkawu lubowaneje wótcžiny wojowali.

Wobžadka ruſkeju łſchižakow „Warjaga“ a „Korejeza“,

kotrajž žu Ruſzy w korejſkim pſchiſtawje Chemulpo (Cžemulpo), hdyž běſchtaj žo w ſadwělnym wojowanju ſ njepſchecźelſkimi kulemi roſtſělakoj, do powětra tſělili, bě žo na franzowſku wójnſku łódź „Pascal“ wukhowała. Wona ſe 16 offizérow a 268 muži wobſteji a je žo 18. februara do chineſkeho města Schangaia pſchiwjeſła.

Sahubjenje ruſkeho kanonſkeho cžołma „Jeneżeja“ a rjekowſka žmjercź jeho kapitana.

Ruſka kanonſka łódź „Jeneżej“ je, hdyž jejne mužſtwo njedaloko Portartura pſched městom Dalnym torpedy do morja kładžeſche, žo ſ wětrom a prudom na jedyn torpedo ſahnała. Tón wubuchny a wulku dźěru we łódźinym ſpódku wuraſy. Hdyž kapitan ſpósna, ſo žo łódź ponuri, wón žwojim ludźom pſchikaſa, ſo bychu žo wukhowali, na cžož žo cžołmiki na morjo puſchcźichu. Mužſtwo kapitana napominaſche, ſo by wón teho runja łódź wopuſchcźił, ſchtož pak wón wotpokaſa. S dobom wón hrožeſche, ſo kóždeho ſatſěli, kotryž łódź najſpěſchniſcho njewopuſchcźi. Tak poźledni do cžołmika wojak ſkocži, kotryž mějeſche ſtražu pſchi łódźinej pokładniży. Kapitan na łódźi woſta, žo ſ njej tepjo. Jeho poźlednje žkowa běchu: „S Bohom, dźěcźi! Wukhowajcźe žo a njeſtarajcźe žo wo mnje.“

Japanſzy ſpionoja w Mandžurſkej.

Hižo pſched wójnu jendželſke nowiny pišachu, ſo žo Mandžurſka ſ japanſkimi ſpionami mjerwi, kotſiž žu tak pſcheklepani, ſo jich Rušzoja njebudža móz lepicź. Tola hižo žu žo ſaškapicź dali. Cžile Japanſzy ſpytachu žo ſ rubježniſkimi Chunchuſami ſjenocźicź. Tak by žo na dobo japanſke wójſko ſa wocžomaj Rušzow pokaſało. Japanſke ſamėry ſ pomozu Chunchuſow žu pak žo hnydom pſchi prěnim poſpyčze njeſchlachcźiłe. Rušzoja 80 ſ nich ſarubachu a 160 ſajachu. Pſchi tym na ſtopu wſchěm japanſkim wotmyžlenjam w Mandžurſkej pſchiňdźechu, kotrež žo pſchichodnje njeſchkódne ſcžinja. Hacž dotal žu něhdźe 100 japanſkich ſpionow ſajeli. S nich je 60 ſ japanſkim generalnym ſtabom wobkhadžało.

Ssurowa ſyma

nětkole w Ssibirſkej a w Mandžurſkej knježi. Ssamo ruſzy wojazy, kotſiž žu tola na ſymu ſwucženi, ſ njej cžežko cžerpja. Pſchi Bajkalſkim jězorje, kotryž dyrbja wojazy pſchekrocźicź, dokelž pſches njón hiſchcźe njeje móſt natwarjeny, ſyma w tu khwilu 40 gradow po Reaumurje wucžinja.

Pſchi žałožnym žněhowym wichoru, kotryž w nozy wot 15. na 16. februara na Bajkalſkim jězorje ſakhadžeſche, žo na měſtnje, hdźež je jězor 1447 metrow hłuboki, ſchěſcź kilometrow wot Tarchoja łód w ſchěrokoſcži dweju ſtow metrow pukny. Do wódneho bjesdna je žo pjecža poldra ſta pionérow a wotdźělenje želeſniſkeho regimenta ſahnało. 128 wojakow, 24 podwyſchkow a 8 offizérow, mjes nimi major Petrolow, je žo pjecža tepiło.

Dołha wójna.

Japanſzy póžklanzy w Europje měnja, ſo budźe ruſko-japanſka wójna dołho tracź. Japanſka we wojowanju hacž do połneho dobycža abo do doſpołneho wucžerpanja mozow wutraje. Japanſki lud je jara naſdaty a žebi wjele na žwoje wójſko wě. Hnydom ſapočžatk wójny pak je drje dopósnał, ſo žebi ſ Ruſkej ſuby wukuža. Tež Ruſka, kotraž je jenož nuſowana na wójnu wucźahnyła, nima myžle, ſ njej prjedy pſcheſtacź, doniž je rubježnu Japanſku pſchewinyła. Ruſka žama ſ tym liczi, ſo budże ſe ſjenocźenymi ſtatam połnózneje Ameriki a ſ Jendželſkej wojowacź dyrbjecź. Połožza ruſkeho wójſka je hižo mobiliſowana, ſo mohło žo, hdy by trjeba było, tež pſchecźiwo Turkam póžłacź. Jendželſkej je ruſke knježeŕſtwo hižo hroſyło, ſo ruſke wójſko do Indiſkeje póſcźele, jeli ſo by žo Jendželſka chzyła Tibeta mozowacź abo ruſkim wójnſkim łódźam pſchejéſd pſches Suezſki kanal ſakaſacź.

Japanſka bjes barbjenja.

Jedyn ſnajeŕ rańſcho-aſiſkich wobſtejnoſcžow, kotryž je lěta dołho wulke wikowanje w dalokim ranju wjedł, jenym Barlinſkim nowinam piſche: „W Němſkej lud ſ wulkeho dźěła Japanſkim wulke pſchecźelne ſmyžlenje wopokaſuje. Duž žnadž je pſchiſprawne, japanſki lud a wobſtejnoſcže w rańſchim kraju ſ brylu wěrnoſcže wobhladacź a japanſki lud žkam wužlez, ſ kotrejž žo wón hordźi. Kóždy, kotryž je dlějſchi cžaž w ranju žiwy był, budże, njech je kajkeježkuli narodnoſcže, Japanſkich pornjo Chineſam ſazpiwacź; pſchetož prěnſchi je wot naroda jebak. W Japanſkej bydlazy Europjan Japanſkich hidźi a zuſy pſchekupzy w Japanſkej móhli knihi napiſacź wo njeſprawnoſcźi wobhdlerjow tehole kraja. Njeſprawnoſcź tak daloko dże, ſo wſchě firmy a banki w Japanſkej jenož Chineſow ſa pokładnikow poſtajeja, dokelž žu ſ Japanſkimi jenož pſchehubjene naſhonjenja cžinili. Hdyž žo Japanſki pſchi ſetkanju pokłoni a ſ jazykom ſažyczi, ſo by žwoje poczeſczowanje wopokaſał, žo wón jenož ſ myžliczku ſaběra, kak by teho, ſ kotrymž žo ſetka, najlěpje wobſchudźił. Wuſpěch Japanſkeje we wójnje pſchecźiwo Chinje bě ſ pſchicžinu, ſo žo Japanſzy naduwachu a ſo bě jich naſdatoſcź do wudyrjenja wójny ſ Ruſkeje tak wulka, ſo Europjanow jenož hiſchcźe cžerpjachu, ſo jich, jim njeliczomne wobcžežnoſcže w kraju cžinjo, jako nuſne njedobre w kraju wobhladowachu. Japanſka je žo bjes dwěla hižo lěta dołho na wójnu pſchihotowała. Dobycźe Japanſkeje by žałožne poražene ſa zyłu bělu rażu było! Niz jenož nahladnoſcź Europy w rańſchej Aſiſkej by žo wožłabika — tež we wocžomaj Chineſow —, ale tež wikowanje by ſ tym cžežko ſchkodowało, kotrež móže žo hižo nětkole tunjeje japanſkeje konkurrenzy lědma dawobaracź. Njedźiwajzy hubjenych ſtatnych finanzow Japanſkeje, knježeŕſtwo japanſke wikowanſke łódźſtwo tak darniwje ſe ſtatnymi pjenjeſami podpjera, ſo žu porujo njemu němſke łódże ſtajnje ſe ſchkodu jězdźicź dyrbjałe a na Yantſeſkej rězy, hdźež wjele němſkich parnych łódžow lěto wot lěta ſ wulkej ſchkodu dźěła, je podpjera, kotruž japanſke łódże ſe ſtatneje pokładniży doſtawaju, tak wulka, ſo móža japanſke łódże tež bjes frachtow a pucźowarjow žwoje wudawki ſarunacź. Hdże potom ſprawna konkurrenza woſtawa? Kak hałe potom budże, hdyž Japanſka dobudże? Kak budža potom ſ Europjanami w Japanſkej wobkhadźecź, hdźež tucźi hižo nětkole rólu cžłowjekow druheje rjadownje hraja? Wjele jich je, kotſiž Ruſkej porażku popſchewaju, tola Europjenjo dyrbja dale hladacź, woni njeżmědža ſabycź, ſo bychu Japanſzy, hdy bychu dobyli, Chineſku ſ jejnymi 500 milijonami wobhdlerjow reformowali a ſo by ſa wjele lět, kotrež žnadž my njedočžakamy, k běhdźenju wo bycże mjes lěkej a žołtej raži dóſchło. Wone by k najwjetſchemu podawkej žkuſchało, kotryž by žo w žwětowych ſtawiſnach namakał.

Podžělna mobiliſazija franzowſkeho łódźſtwa.

K požnylnjenju franzowſkeho wójnſkeho łódźſtwa w dalokim ranju je žo łſchižak „Aſſas“ poſtajił. Jeho wobžadka ſe 400 muži wobſteji. Dale žu łſchižaki „Wattignies“, „Diberville“ a „Cosmar“ pſchikas doſtałe, ſo dyrbja kóždy wokomik k wotjéſdej hotowe bycź.

Franzowſki parlament a ruſko-japanſka wójna.

Wjednik franzowſkich ſozialdemokratow Jaurès je žo ſjawnje pſchecźiwo temu wuprajił, ſo by žo Franzowſka Ruſkej k woli do wójny ſ Japanſkej ſcžahnycź dała. Tole wuprajenje je po zyłej Franzowſkej powſchitkowne pohórſchenje ſbudźiło. We wcžerawſchej ſozialiſtiſkej ſkhadžowanzy je Jaurès na to žwoje žkowa w tym ſmyžle wukožił, ſo wón njeje radźił, franzowſko-ruſki ſwjaſk roſpuſchcźicź, ale jón hajicź. Hewak pak je wón ſa politiku měra. Druſy ſozialiſtiſzy ſapóžklanzy žu w naſtupanju ruſkojapanſkeje wójny zyle hinaſcheho měnjenja hacž Jaurès. Radikalny ſozialiſt Gervais praji: „Dyrbimy wſchě žwoje ſwjaſanoſcže a powinoſcže napſcheczo Ruſkej dopjelnicź.“ Sapóžklanz Proch praji: „Japanſzy žu wójnu jako barbarojo a rubježniży ſapočzeli. To je wumožowanje ludſkich prawow a prawidłow cžeſcže.“ Póžklanz Cin měnjeſche: „Schtož žo nětkole w Japanſkej ſtawa, to je žo w Grichiſkej w lěcže 1897 ſtało. So

by ßwoju krónu wobkhował, je ßo grichiſki kral ludej podwolił a Turkowſkej wójnu pſchipowjedźił. Japanſki kněžor teho runja radſcho ßwój kraj dyžli ßwój trón wopruje." Sapóßłanz Ferri de Sudre tak ßudźi: „Džeń, hdyž miniſter wukrajnych naležnoſczow w parlamencze woſjewi, ſo je czaß pſchiſchoł, ſo bychmy ßwoje wójſkowe a łódźſtwowe mozy ſ Ruſkej ſjednoczili, parlament ſawěſcze jednohłóßnje pjenjeſy ſa wójnu pſchiſwoli."

Swětne podawki.

Druha komora ſakſkeho krajneho ßejma

je ſaúdźeny tydźeń pódla wjetſcheje liczby wſchelakich petizijow też petiziju ſjenoczenſtwa ſa hajenje wjeßneho derjemęcza a towarſtwa k poßylnjenju němzowſtwa w ßerbſkich woßadach, wuczbu w pokraczowanſkej ſchuli, kaž też wotſtronjenje dwojoklaßneho ſyſtema pſchi němſko-ßerbſkich ſchulach naſtupazu, jenohłóßnje wotpokaſaka. Wo wopſchijeczu poßledniſcheje petizije ßo poſdźiſcho nadrobniſcha roſpraŵa poda. Pódla ſozialdemokrata Fräßdorfa, kotryž bě pſchi poßlednich wólbach do khěžorſtwoweho ßejma Sſerbow ſe ſozialdemokratiſkej kłudniczku roſßwětlicz ſpytał, je ßo po tajkim woßebite towarſtwo k poßylnjenju němzowſtwa a k roſßwětlenju Sſerbow ſakožiło. Po pſchikładze Fräßdorfa chze też wone Sſerbow roſßwětlicz a to na to waſchnje, ſo po móżnoſczi ßerbſku rěcz podtłóczi. W prěnjej, kaž też w druhej komorje ſakſkeho ßejma ßu petiziju noweho towarſtwa jenohłóßnje ſaczißli. W ßejmje mějachu ſtrowe dopóſnacze, ſo człowjek, kotryž móże ſ dwěmaj rěczomaj rěczeć, wjazy w ßwěcze ſamóże, dyžli tón, kiž jenož jenu rěcz wobknježi. Woßebje ſnacze ßłowjanſkich rěczow, k kotrymž ßerbſka rěcz pſchißłuſcha, budże w pſchichodze ważne a wużitne. Mnoſy Němzy, kotſiž wjedźa, ſo budża czim dale czim bóle ſe ßwojim wikowanjom a induſtriju na ßłowjanſke ludy pokaſani, hižo nětkole wobžaruja, ſo Němzy ßłowjanſke rěcze jara mało roſumja. W druhej komorje ſakſkeho ßejma bě teha dla pſched krótkim ſapóßłanz komerziſki radźicžel Grumbt namjetował, ſo dyrbjała ßo na ſakſkich wyſchſich ſchulach jena ßłowjanſka rěcz wuczicź. Knježerſtwo je ßo tutemu pſchecżu ſapowjedźicź dyrbjało, dokelž by ßebi wuczenje jeneje ßłowjanſkeje rěcze, kotruž Němz jara czežko nawuknje, pſchewjele khwile żadało. Hdy by komerziſki radźicžel Grumbt do Knježy pſchiſchoł, by ßo wěſcze nad tym wjeßelił, ſo tu hižo ludźo bydla, kotſiž pódla němſkeje też ßłowjanſku rěcz rěcza. Dźiwał by ßnadź ßo, ſo ßo ßerbſka rěcz nětkole w ſchulach po móżnoſczi mało wuczi a ßo na kóżde waſchnje ſaniczuje. Po żadanju towarſtwa k poßylnjenju němzowſtwa w ßerbſkich woßadach dyrbjeli pak ßerbſku rěcz hiſchcze bóle potłóczecź. Schto dha ßu Sſerbjo ſkſchiwdźili, ſo chzedża jich rěcz hiſchcze hórje hacź dotal pſcheſcźěhacź? Je ßnadź ßobuſtawam mjenowaneho towarſtwa ſ pohórſchkom, ſo ßu Sſerbjo pſchi poßlednich wólbach do khěžorſtwoweho ßejma 3. wólbny wokrjeß pſched ſozialdemokratiſkim nawalom porjadowym ſtronam wukhowali? Móżno pak też je, ſo ßo ßobuſtawy tamneho towarſtwa na to hněwaju, ſo woni jenož jenu rěcz, mjenujzy němſku, rěcza, mjes tym ſo Sſerbjo niz jenož ßwoju macźernu ßerbſku, ale też hiſchcze němſku rěcz roſumja a poßledniſchu wjele czíſcźiſcho rěcza, dyžli němſke wjeßne wobydlerſtwo w pokodniſchej Łužizy.

Wukrajne mjaßo w Němſkej.

Kajke njeſchwarne mjaßo ßo ſ wukraja do Němſkeje ſcźele, wo tym je na ſkhadźowanzy němſkeje ratarſkeje rady kubler Ring ſ Düppela porěczał. Hdyž ſ wukraja do Němſkeje mjaßo woża, je to zyle njenuſne. To ßo jenož ſtawa, ſo bychu wikowarjo małohódne mjaßo, kotrež we wukraju jěſcź nochzedża, w Němſkej wotbyli. Němſka je ßo ſcźerbiſchczo zykeho ßwěta ſcźiniła. Wón je w Danſkej widźał, ſo tuberkuloſne mjaßo, kotrež ſ czornym ſtemplom na ßwobodnu kawu pſchińdże, w fabrikach naßeleja a do Němſkeje ſcźelu. Jedyn rěſniſki miſchtr je jemu prajił, ſo njeby chzył kuſk tajkeho mjaßa ſjěſcź. To je jenož njerjad a pßowja żratwa. Danojo wſchak njejßu tele fabriki ſakožili. W Amerizy ßo wotpadanki ſ korczmow do tuka praßuja, a to ßo potom jako primatwora do Němſkeje ſcźele.

Sběžk w němſkej krótkowjeczorunej afriſkej koloniji

Kaž ßo ſda, budża Němzy w poknóznym a rańſchim provinzynym dźělu hiſchcze dlějſchi czaß pſchecźiwo ſběžkarjam wojowacź dyrbjecź. Poßledne dny ßu ßo němſzy wojazy k poknozy wot Windhuka woſpjet ſe ſběžkarjemi bili. Na němſkej ſtronje ßu nětkotſi wojazy padnyli a ßo franili. Leutnant ſ Wöllwarth-Lauterburg je na ßwoje rany wumrjeł. Sběžkarſzy Hererojo ßu ſ němſkimi tſělbami ſ lětow 1871—1886 wobrónjeni. Na jich ſtronje ßu też mnoſy Hererojo wojowali, kotſiž ßu ſ němſkeje wojeſſkeje ßłużby czekнyli. Sběžkarjo ßu wſchě farmy wokolo Windhuka, Okahandije, Omaruru atd. wupuſczili a wurubili. Tobakowe žně jeneho lěta a wjele tyßaz howjadow ßu ſhubjene.

Pſcheradnizy w awſtriſkim wójſku.

W Lwowje w Galiziſkej ßu hejtmana generalneho ſtaba a dweju wyſchſcheju leutnantow ſajeli. Woni ßu pjecża mobiliſaziſke plany kradnyli a je jenemu wukrajnemu knježerſtwu pſcheradźili.

Bołharjo a Sſerbjo na Balkanje, Czechojo a Franzowſojo

pſchi nětczíſchej wójnje ſe ßwojimi ſympathijemi na ruſkej ſtronje ſteja. We wſchěch ßerbſkich a bołharſkich zyrkwjach ßu ßo Boże ßłużby ſa dobycze ruſkeho wójſka wotmełe. Bołharſke towarſtwo czerwjeneho kſchiża je ßo roſßudźiło, 3 lěkarjow a 5 wothladarkow do ßłużby ruſkeho czerwjeneho kſchiża wotpóßłacź. Też dobrowólnizy ßu ßo ſ Bołharſkeje ſa ruſke wójſko pſchipowjedźili. Ruſke knježerſtwo je pak dobrowólnikow ſ džakom wróczo pokaſało, dokelž ma ßame doſcź ludźi ſa ßwoje wójſko. Pódla Bołharow je też 80 czeſkich offizěrow ruſkemu knježerſtwu woſjewiło, ſo bychu do ruſkeho wójſka ſaſtupili, hdy bychu jich tam měcź chzyli. Ruſke knježerſtwo ma myßle, poſkiczenje czeſkich offizěrow pſchijecź.

Nowe njeměry w Turkowſkej.

W Albanſkej ßu ſ nowa njeměry wudyrike. Sběžkarjo ßu pjecża 16000 muži ßylni. W měſcze Djakowje ßu woni dawkownikowu khěžu ſapalili a ſ turkowſkimi wojakami wojowali, kotſiž jich ſkónczńje ſ měſta wubichu. Poſdźiſcho pak ßu ſběžkarjo wójſko Schemſiapaſche, kotrež bě ßo ſa nimi puſchczíło, pola wßy Batuſche do czíſta ſbili. Turkowſke knježerſtwo nětko pſches hłowu a pſches ſchiju ſe wſchěch wßow wojakow do Albanſkej ſcźele, ſo mohł ßo sběžk potłóczecź, prjedy hacź by wjetſchich roſměrow nabył. Albanſzy ßo ſ dźěła wot awſtriſkich, ſ dźěła wot italſkich agentow k poſtajenju pſchecźiwo Turkowſkej ſchczuwaju. Awſtriſka runje kaž Italſka ſa pſchiczinu pytatej, ſo mohłej Albanſku ſe ßwojim wójſkom wobßadźicź. Tajka pſchiczina bychu njeměry Albanſkeho wobydlerſtwa byke, dokelž ſ nimi awſtriſke a italſke intereßy ſchkoduja. S dobytkom ſa Turkowſku je to, ſo Italſka a Awſtriſka ſ dobom ſa Albanſkej żadatej a ſo ßo ßnadź jeje dla do wójny ſaſchmatacź datej. Tak ßnadź wona Albanſku runje kaž Mazedonſku dale wobkhowa.

Nětczíſchi czaß, w kotrymž maja ßo Rußojo ſ Japanſkimi bědźicź, ßo Awſtriſkej runje pſchihodny bycź ſda, ßwoje wotpohlady na Balkanje do ſkutka ſtajicź. Italſke nowiny ſ Trieſta powjeſcze wocźiſchczuja, po kotrychż je Awſtriſka njedźiwajzy ßwojeho prěcza 300,000 muži ſa wobßadźenje Albanſkeje a Mazedonſkeje pſchihotowała. Nětkotre wulke młyny nětkole jenož ſa pſchedſtejazu wójnu na Balkanje mjelu.

Italſke knježerſtwo, kotrež ßo nochze ſ balkanſkej wójnu pſchekhwatacź dacź, teho dla mobiliſaziju ßwójeho wójnſkeho łódźſtwa pſchihotuje. We wſchěch brónjernjach ßo ſ napinanjom wſchěch mozow dźěła. Twař nětkotrych nowych panzerowych łódźow a kſchižakow a 24 torpedowych łódźi ßo pospěſchi a dyrbi w naléczu ſkónczeny bycź. Namornikam, kotſiž ßu na dowolenzy (wotpuſku), je ßo woſjewiło, ſo dyrbja ßo hnydom k ßłużbje wróczicź, jeli ſo by k powſchitkownej mobiliſaziji łódźſtwa dóſchło.

Hdyž ßo Awſtriſka a Italſka bronitej, njemóże Bołharſka ſměrom pſchihladowacź. Tu je mobiliſazija mohł rjez hotowa. Bołharſke wójſko jenož na to czaka, ſo by na wójnu wucżahnyło.

Po powjeſczi ſ Djakowy je mjes turkowſkim wójſkom a Albanſkimi k nowej bitwje dóſchło, w kotrejż ßu jedyn turkowſki bataillon ſarubali. Schenſi paſcha je ßo franił. S wuſpěchami Albanſkich jich pſchecźiwjenje roſcźe. Hacź dotal je ßo pjecża 30,000 Albanſkich ſběžkarſkemu hibanju pſchiſamkło.

Jendźelſke brónjenje.

Jendźelſke łódźſtwo w ßrjedźoſemſkim morju, hižo nětkole wulzy poßylnjene a roſmnożene ſ eſkadru kſchižakow, nowe ważne poßylnjenje dostanje. Dale je łódźſtwu Lamanźſkeho kanala pſchikaſała, ſo by hnydom do ßrjedźoſemſkeho morja wotjěło. We wſchěch jendźelſkich pſchiſtawach wodnjo a w nozy ſa wobronjenje a ſhromadźowanje mużſtwa dźěłaju. 9. februara je admiralita wukas wudała, ſ kotrymž ßo město k ſhromadźenju reſerviſtow wójnſkeho łódźſtwa w pſchipadże mobiliſazije poſtaji.

Prefektowy mordař.

„Najprjedy dyrbju wusnacź“, powjedaſche mój pſchecźel Galurin, „ſo ßym najbóle dom lubowazy cźłowjek zyłeho ßwěta; woprawdźe hidźu wſchitke pucźowanja a żeleſnizy, a to tak jara, ſo ßebi to ani prawje myßlicź njemóžecźe; hdyž do omnibußa ſtupju, je to hižo wjele wote mnje żadane, a k temu dyrbju hižo khutne pſchicźiny měcź.

Wſchitzy wulzy ludźo maja ßwoje dźiwnoſcźe a nakhilnoſcźe, jeni boja ßo pawkow, druſy je jědźa ... na, a ja njemóžu pucźowacź.

To rěka ... tola cźakajcźe, nochzu ßo pſchekhwatacź. — Ras wjecźor ... to ßnadź je nětkole něhdźe pjatnacźe lět, to ßedźach w ßwojimaj toflomaj na nohomaj pſchi wohniſchcźu, kurjach w měrje ßwoju ſtaru dymku a cźitach morjenje prefekta w Cure, kotrehož běchu w żeleſnicźnym cźahu morili ... Saßo njeboźatko, kiž by hiſchcźe był żiwy, budźiſche-li kolije tak hidźił kaž ja — tu pſchinjeße mi moja hoſpoſa Sidonija liſt wot mojeho pſchecźela Salabraua.

„Luby pſchecźelo, pucźuju ſ parnikom, ſcheſty dźeń tehole měßaza wotjědźazym, do Ameriki do měſta Veracruza: tola ujemóžu woprawdźe nimo jěcź, bjes teho ſo ujebych nóz pod twojej hoſpodliwej tſěchu pſchebył. Poſtrowjam cźe pſchecźelnje a tak dale, a tal dale ...“ Kak móže ßo cźłowjek jeno dobrowólnje móřſkej khoroſcźi, roſklamanju łódźe, żołtej ſymizy wuſtajicź, mjes tym ſo mohł tola w měrje doma ßedźecź a ſ pſchecźelemi ßebi jenu hru ſejhracź ... Na tajkehole hłupaka! „Nizwěrno, mój luby pßyko“, praſcham ßo Plutona, „ujeje dha Salabrau hłupak?“

Pluto pohlada, wocźi na poł ſandźelejo, na mnje a wotmolwi ſ wopuſchu wjechlujo. „To ßo ßamo wě!“ Na, kóždy cźłowjek ma ßwoje waſchniczko.

* * *

Njeſnaju na ßwěcźe uicźo hórſche hacź ßebicźnika a dyrbju pſchi tym hnydom ſ dobom na druhu ßamownoſcź ßwojeho kharaktera pokaſacź; njejßym ßebicźnik; lubuju ßwoju pſchijomnoſcź, to ßo wě, ale popſchawam ju też ßwojim pſchecźelam.

Teho dla woſtajich ſcheſteho pſchipołdnju ßwojeho pſchecźela Salabrana w złownizy a podach ßo na parnu łódź „Waſhington“, parnika pſchesmórſkeho towarſtwa, ſo bych ßo ſe ßwojimaj wocźomaj pſcheßwědcźił, hacź je też w kabinje cźißło 37, w kotrejž bě mój pſchecźel pſchebytk namakał, wſchitko w najlěpſchim rjedźe.

Na khódbach, do kotrychž ßo durje ſ kabinow wotamkuja, bě tołſta cźma.

Hdyž běch hacź do cźißła 37 pſchiſchoł, ſabych ßo ſkhilicź — ßym dołhi pjecź ſtopow, ſchěſcź palzow a hiſchcźe ſleńk — a bums! praßuych! A wſchitko miholi ßo mi wokoło wocźow. Kak dołho je tuto roſßwětlenje trało, njemóžu prajicź, ſawěſcźe pak pſchińdźech hakle ſaßo k ßebi, hdyž ſignal ſaßłyſchach. — Schto to? ... Aw, moja hłowa ... ſignal? Ssnadź ßu wotjěli? — Woprawdźe wotjědźechu, ßłyſchach ſtonanje łódźneho ſchruba, wołanje roſkaſowarjowe a wjednika na łódźinym moſcźe, wrěſchcźenje rjecźaſow ... A ja ßedźach pſchi tym kaž bjes roſoma, mjes tym ſo mi we wuſchomaj ſyucźeſche a ſchumjeſche.

„Na, do prědka!“ rjekuych k ßebi, „do prědka, „Galurino, kuſt kuraże, hewak dyrbimy ßobu.“

Mi pak ßo ani ſ najmjeńſcha nochzyſche měſto Salabrana ſ łódźu jěcź — ach ně, ſa to ßo dźakuju ... Pucźowanja na něſchto ſtow mil ſ móřſkej khoroſcźu, roſklamanjom. łódźe, żołtej ſymizu ... ſ krótka, ſa to ßo wutrobnje dźakuju!

Ssedźach tu hiſchcźe pſchezo pſchilěpjeuy kaž wuſtriza na ßwojej kawzy.

Skónczńje ßo napinych pſches cźłowjeſke mozy ... Hola, hop ... a běch ſaßo na nohomaj. Hdyž běch na ſwjerch łódźe pſchiſchoł, leżeſche brjoh hižo daloko wot naß, a na brjohu ſtejazy pſchewodnizy pucźowarjow, kotſiž ſe ßwojim rubiſchkom ſmahowachu, ſdachu ßo jeno hiſchcźe cźrjóda cźornych a běłych dypkow. Na, njebě to, ſo mohł ßebi cźłowjek wkoßy ſ hłowy torhacź?

Pſchi tym jědźeſche „Waſhington“ dale ſpěſchniſcho a kruty kraj ſhubjowaſche ßo dale bóle.

Hladach na wězy ſe ſchkleńzojtymaj wocźomaj a cźujach hižo njemérne ſatorhowanje w żołdku.

Na dobo dyri mje něchtó na ramjo; wobrocźich ßo a wuhladach pſched ßobu dwě woßobje: jedyn bě tołſty, krótki a cźeŕwjeny, druhi błědy, dołhi a ßuchi; żerdź pornjo ßudej. Mały tołſty rjekny mi:

„Dowolcźe, mój knjeże, kak wy rěkacźe?“

„Mój knjeże“, wotmolwich, ßo ſelenjejo, w mojim żołdku cźumpaſche ßo dale bóle, „moje mjeno je Galurin.“

„Galurin“, naſpomni dołhi ßuchi, „to njeje żane mjeno.“

„Macźe wy ßwoju łódźnu khartu?“ wopraſcha ßo druhi.

„Na wobżarowanje ně, mój knjeże, mi je ßo njeſboże ſtało, kotreż mje pſchecźiwo mojej woli nuſuje, waſchu hoſpodliwoſcź ßebi wuproßycź.“

„To je mi żel, mój knjeże, ale my mamy wěſte pſchedpißy; wy pſchebywacźe bjes woprawnjenja na naſchej łódźi, a ja ßym k ßwojemu wobżarowanju nuſowany ...“

„Mje ſdźeržecź?“

„Haj, ja ßym wjeßłownik.“

„To je mi jara mało waźne, cźhzu ſ wjednikom wrócźo jěcź.“

„To macźe njeſboże, cźeſcźeny knjeży, wjednik jědźe ſ nami na kupy Antille, ſo by herbſtwo na ßo wſak. To mózecźe ßo nimo teho ßam pſchepokaſacź, jeho cźołm njewißa wjazy na parniku. Nětkole je doſcź rěcźane, pójcźe ßem, dam waß do żeleſa ſputacź.“

„Sskyſchcźe, to je tola żort?“

„Njeżortuju żenje!“

Wón mi to też wopokaſa. Sepjerach ßo ſ mozu — ale dwaj ßylnaj pachołaj mje hrabnyſchtaj a cźißnyſchtaj mje do cźěmneho ruma. Ach, moje wohniſchcźo, ach, Sidonija, ach, mój Pluto, ach, moje tofle, ach, moja ſtara dymka!!!

„Cźeho dla njejſcźe poſticźeli, ſo chzecźe ßwoje pſchewjeſenje ſapkacźicź?“ wopraſchach ßo ßwojeho pſchecźela Galurina.

„Wam ßo derje rěcźi“, wón wotmolwi, „macźe ßnadź wy pſchezo tyßazne frankowki pſchi ßebi. Mějach w ſaku ſto nowych, ani knefla wjazy.

Roſpominach hórzy pó cźmje mjes horuzami barby a thera; moje kożo běchu rołki kabla (telegrafnych grotow). Jenicźki wopyt, kotryż doſtach, běchu wulke myſche, a nimo teho doſtach hiſchcźe móřſku khoroſcź.“

„Wulke myſche?“ wopraſchach ßo ſtrachocźiwje.

„Haj, wulke myſche, woprawdźite wulke myſche. Běchu ſo mnu bórſy jara ſkludne, a na poßledku mějach we wſchěch ſakach někotre, a njemóžach ßo ani ßydnycź, bjes teho ſo njebych żane ſatkócził. Moja cźwila trajeſche ſchtyriadwazycźi hodźiu, ſa tutóu cźaß pſchińdźe mały tołſty po mnje a pſchedſtaji mje wulkemu ßuchemu.“

„Tutón knjes chze tak dobry bycź a ſa waß dobro prajicź pjenjeſy ſa pſchewjeſenje. Mózecźe ßo jemu dźakowacź!“

„Knjeże? ...“ wopraſchach ßo.

„Filard“, wotmolwi żerdź a pokloni ßo.

„Ach, knjes Filardo, kak ßym wam dźakowny! wěcźnje waſch dołżnik woſtanu.“

„Teho ßo nochzu nadźijecź“, wotmolwi knjes Filard ßo ßmějo.

Shotowich ßo w njewobydleuej kabinje trochu — khětro krótke ſhotowjenje, ſo ßwoje dwělomne ſchaty pſchikrych — a podach ßo do ſalona, hdźeż ſa ßwoje ſto nowych ßwojemu ſpomożerjej dach telko napojow porjedźicź, kelkoż rodźeſche. Skupoſcź moja ßłaboſcź njeje.

Tutón knjes Filard bě dźiwny cźłowjek, powjedaſche mi jeno wo morjenym prefektu.

„Wón bě jara twjerdeje wutroby, je ßebi ßwój dóńt po prawom ſaßłużił. Na mordarjowym měſcźe budźich runje tak cźinił kaž wón — a wy?“

„Ja niz, ja ßym, ſchtoż kharakter naſtupa, woprawdźite jehnjo a lubuju ßwój měr.“

Druhi ras pohlada ſaßo na mnje ſe ßłědźazymaj wocźomaj a rjekny mi ſ hłubokim hłoßom: „Ssu pſcheßwědcźeni, ſo je mordař na parołódź cźeknył, ale polizija kedźbuje wobhladniwje.“ Saßo druhi ras pokaſowaſche mi mały album lutych mordarjow a k ßmjercźi wotßudźenych. Na kónzu albuma bě móliczki wobraſk, ſchikowana gilotina ſe wſchej pſchißłuſchnej pſchiprawu, ſ korbom ſ cźełkowym woſom atd. Pódla bě widźecź pſchedſtajeń błukich kharakterow, kat ſe ßwojimi pomoznikami. S hnujazej luboſcźiwoſcźu wujaßnjeſche mi mechanismuß móliczkeje maſchinki, a hladaſche pſchi tym ſtajnje na mnje ſe ßwojimaj ſchelhawjazymaj wocźomaj.

„To je ſawěſcźe Jendźelcźan“, ßebi rjeknych, „ſawěſcźe hori ßo ſa wotprawjenja.“

To dóńdźe tak daloko, ſo ßo mi na poßledku jeno hiſchcźe wo tutej maſchinje dźijeſche.

Pſchi tym pak bě pachoł jara ſdwórliwy napſchecźo mi. Ras pſchihna ßo pſchiwalejo ſpadowaza żołma na ſwjerch łódźe, buch do wody ſplawnjeny a machotach we wodźe wokoło kaž ſadwělowazy.

„Jeno ſměrom, ſymnu krej“, wón na mnje wołaſche, dóńdźe

po żelesnu żerdź, spuschczi ju do morja a wuhudźi mje saßo s wótrej hoku żerdźe czilkeho a njesranjeneho hacź na moju drastu, kiž bě mjenje zyka.

„Ssym wasch dołżnik hacź do ßmjercźe“, rjeknych a tschaßych jemu ruzy, so mohł jej roskamacź.

„To niczo na ßebi nima“, wón směromnje rjekny.

Dobry pachoł!

* * *

Duzy po puczu setkachmy parnik towarstwa Le Roy w Havru, kotryż jědźesche do mojeje domisny. Kapitan bě tak dobrocziwy, so Filarda a mje ßobu wsa, Filard bě ßebi ßamemu pschilubił, wote mnje ßo njedźelicź. Sapkaczi sa naju wobeju, a dozpěchmy do mojeho lubeho města, bjes teho so by ßo najmjeńsche spomnjenja hódne podało.

Skónczńje dozpěchmy do pschistawa; ßu tu wschitzy, moji dobri pschecźelsjo, a czebola ßo wokoło pschistawa, s rukomaj w saku, s trubku w hubje a s kijom pod pažu.

„Mój luby Filardo“, rjeknych ßwojemu dobremu pschecźelej, „skónczńje budu ßo wam móz dźakowny wopokasacź.“

„Proschu jara, ja ßym wam dźakowny, mój luby Galurino, pschetoż wam mam ßo dźakowacź, so ßmě tajny polizista Filard pjecź tyßaz frankow sběhnycź.“

„Schto?“ ja wotmolwich. Moje stróżenje mózecźe ßebi myßlicź! Mikotasche se ßwojimaj małymaj wócźkomaj.

„Zortowako, wusnajcźe ßo tola skónczńje, so wy to scźe.“

„Ja, schtó? schtó dha dyrbju ja bycź?“

„Na, prefektowy mordař.“

„Knjes Filardo, scźe dha wy wrótny?“

Njepopscha mi wotmołwy, pschiwoła ßłużbu mějazeho polizistu a pokasowasche na mnje. Sswěrny cźłowjek wudźerasche wocźi kaž bróżnine wrota, a poßměwkny ßo po ßwojim schěrokim wobliczu.

„Ach, wy to scźe, knjes Galurino? Na, zyka polizija je dźě sa wami na nohomaj; myßla ßebi, so scźe wy morjeny, a runje pscheßlědźuja zyku wokolinu, so bychu wasche cźěło namakali.“

Filardowe wobliczo pschi tym njemohł ja s zyka wopißacź; mějesche ßo spěschnje s procha, ani wukoženych pjenjes sa jěsbu ßebi wróczo nježadawschi. Zenje jeho saßo widźał njeßym.

„Hlejcźe, luby pschecźelo!“ tak dopowjeda Galurin, „nětkole hakle ßym spósnał radoscźe domisny. Kak derje mi to je, hdyż mam na nohomaj ßwojej czopkaj toflej a k temu kurju ßwoju staru dymku. Pluto ßoni psched wohnjom, a moja stara hospoda naßwari mje dyß a dyß. — Haj, doma je doma! A nochzu Galurin rěkacź, jeli bych hdy saßo na parnik stupił.“

Ze Serbow.

S **Budyschina.** (Paduch.) Jenej żonje bě ßo tu ßlěborny żonjazy cźaßnik s dołhim słotym rjecźasom kradnył. Pola pjekarskeho wucźobnika Strauża policistojo kradnjenu wěz namakachu a ju wobkradnjenej wrócźichu.

— Pschi sjawnym maskeradnym balu w Albertskim dworje je ßo wjele alkoholiskich napojow wužiwało. Wěsta D. se Židowa bě ßo tak wotutała, so dyrbjachu jej policistojo hospodu wobstaracź.

S **Burka.** Tudomnemu kublerjej Eckardej běchu ßo poßlednje dny dwě cźelazej koži a 4 kacźki kradnyke. Sa paduchow ßu dźěłacźerjow J. Löfflera se Židowa a J. Korluża s Budyschina wußlědźili a sajeli.

S **Brěsynki.** Sańdźenu póndźelu rano wokoło $^1/_2$6 hodźin s prjedawscheje Sorgez kněże, tudomnemu kublerjej Jurakej ßłuschazej, woheń wudyri. W domiku, kotryż bě njewobydleny, ßo walcźki khowachu. Twarjenje ßo do cźista spali. K haschenju bě jenicźka Delnjohórcźanska swjaskowa ßykawa pschijěła. Schtó je woheń sałożił, njeje znate.

S **Wětrowa.** Sańdźenu ßobotu popołdnju je ßo w tonowej jamje tudomneje zyhelńcźe na 44lětneho zyhelnika Jana Ernsta Rokota tonowa scźěna walika a jeho satłóczika. Hdyż Rokot wotkopany ton na lowriju mjetasche, jedyn ßobudźěłacźer na njeho sawoła, so dyrbi cźeknycź, dokelż ßo scźěna wotwali. Rokot chzyssche prjecź skoczicź, tola pschi tym wón ßo sakopnywschi padźe. Tonowa scźěna ßo na njeho cźißny a jeho hacź do ramjenjow pohrjebawschi jemu wutrobno satióczi. Zyhelnik August Schöna s Banez, kotryż s Rokotom hromadźe ton na lowriju mjetasche, na bok skocziwschi ßo jenoż pschi ßamym ßmjercźi wukhowa, hromada tona jemu na nohu slecźa a ju tak ßylnje sraßy, so budźe dwě njedźeli dołho ßwjecźicź dyrbjecź. Někotre mjeńschiny prjedy teho bě na tym ßamym městnje zyhelnski mischtr s někotrymi dźěłacźerjemi stał, a njesboże budźische hischcźe wjele wjetsche było, hdy budźische ßo scźěna prjedy wotpuschczika. Rokot, kotryż bě hnydom wumrjeł, żonu a 10 dźěcźi, 1$^1/_4$ hacź 18 lět starych, sawostaji. Wina na njesbožu njemóże ßo nikomu dawacź. Prjedawschi smjerst a posdźischi deschcź běschtej scźěnu tona tak wotschcźěpiłoj, so ßo teho nichtó njebě dohladał.

S **Kubschiz.** Wóndano wjecźor domoj duzy bě tudomny wotroczk S. na dobo słhorił. Hacź runje bě hižo bliśko k domej ßwojeho knjesa dóschoł, njemóżesche tola hacź do domu dokroczicź, ale padnywschi pschi bróżni leżo wosta. Tam budźische wón w symnej nozy smjersnył, hdy budźichu ludźo, kotsiž sa nim s kósłopiwa dźěchu, jeho njenamakali a jeho domoj njedonjeßli.

S **Bukez.** Jedyn dźěłacźeŕ, kotryż sa jeneho tudomneho kowarskeho mischtra w lěßu dźěłasche, je ßo na domojpucźu do mandźelskeju, dokelż běschtaj pjecźa wo nim ske rěcźałoj, se ßekeru dał. Stary muż je do hłowy srubany a cźeżko sranjeny, żonine rany ßu lohke. Dźěłacźerja ßu sajeli.

S **Hrodźischcza.** S pschicźinu swěrowanja ßwojeje jenicźkeje dźowki s hrabju Pfeilom staj tudomny ryczeŕkubleŕ knjes generalny major k ßłużbje Gustav Hermann Oskar Krauß a jeho mandźelska sa tudomnu khudobu 10000 hriwnow darikoj.

S **Rakez.** S patentowanym satykacźkom dyrbi ßo pschi wocźinjenju bleschow wobhładniwje wobkhadźecź. Ssynej tudomneho pjekarskeho mischtra Wirtha ßo pschi wocźinjenju piwoweje blesche satykacźk wotlemi, a kónz bleschineje schije ßo jemu do ruzyneho shibadła storczi, scźimž wulku żiłu rosrěsny. So by ßo hółz njewukrwawił, dyrbjachu hnydom lěkarja sawołacź.

S **Hórkow.** Tu ßwjecźesche wutoru w skale, knjesej Lebsy s Nukniza ßłuschazej, polir Pětr Schibak ßwój 25lětny jubilej. Pschi tej składnosczi shromadźichu ßo dźěłacźerjo, s polirom Jakubom Hendrichom na cźole, kotryż mějesche maku, ale wutrobnu rěcź. Pschepodawajo jubilarej cźestny wěnz, rjekny, so je to cźeżka wěz, bycź sa polira a knjesej wutrjechicź, kaž tež dźěłacźerjam. Jubilarej je ßo radźiło, pschetoż je wopraudźe pschezo był sa mischtra a sa dźěłazych. Se ßławami ßo ßwjedźeńk skónczi, kotremuż bě tež knjes Lebsa pschitomny, pschejo s wutroby polirej Schibakej mnohe lěta. (K. P.)

Se **Žitawy.** Tudomne dwórnischczo ma ßo pschetwaricź. Twarske khóstu ßu na něhdże 2$^1/_2$ milijona hriwnow wobliczene. Na to ßo poczahowaza pschedkoha je ßo hižo ßejmej pschepodała.

S **Wokrancźiz.** Tudomne gmejnske pschedstejicźerstwo je wobsamkło, nowy schulski dom s wobydlenjom sa jeneho woženjeneho wucźerja natwaricź. Sa twar trěbna leżomnosć je hižo wuswolena. Ssobupschitomny ryczeŕkubleŕ se Schau je ßlubił, twarsku potrjebu nawoschcź.

S **Běłeho Khołmza.** Ryczeŕkubleŕ Grosse w Oschersłebenje je tudomnej schuli 2000 hriwnow jako dar pschipokasał. S danju dyrbja ßo pilne dźěcźi mytewacź a ßo jich kschesczijanske wocźehnjenje spěchowacź.

S **Rychwałda.** Wutoru tydźenja w nozy ßu ßo tu twarjenja wikowarja Wylema Hotaßa wotpalike. Pohonczojo ßo hakle s wohnjowym praskotanjom se spanja wubudźichu. Jenoż s wulkej prózu ßo konje wukhowachu, 10 ßwini, knry, hołbje, wulki skład ßkomy, ßyna, wowßa a hospodarska nadoba ßo spalichu. Ssykawa se wßy njesamó płomjenja potkóczicź a mějesche dźěła doscź, so ßußodne twarjenja wohnjej wobró. S druhich wßow njebě żaneje jenicźkeje ßykawy na pomoz pschijěło, hacź runje bě cźeŕwjenosć na njebju daloko widźecź. Nadoba, skót atd. běchu s něhdże 4000 hr., twarjenja s 10000 hriwnami sawěsczene.

Přilopk.

* (Łamanje mandźelstwa.) Jedyn offizěr w Draždźanach je s mandźelskej jeneho tamnischeho wulkeho fabrikanta do Schwajzarskeje cźeknył. Tónle podawk wschudźe wulkej woczi cźini.

* Wójnski ßud w Draždźanach je depotoweho feldwebla Pesprichu k jastwu na tsi měßazy a k degradaziji, saßudźił. Pesprich bě s pólverníka, jemu podstajeneho, 380 puntow munizije kradnył.

* (Rubjeżne mordarstwo.) S Bräunsdorfskeje wuhkowarnje cźeknywschi, w kotrejž běchu ßo kruteho porjada nabyli, běchu ßo tsjo njedocźinzy Berndt, Schott a Thiemig srěcźeli, so prěnjeho, kotrehoż nadeńdu, sakolu a wurubja. Najprjedy pok ßlepeho rubischkazeho muża setkachu, wot kotrehoż ßebi pjenjesy proschachu. Wón jim 5 nowych pjenjeżkow da. Pytnywschi, so stary muż dale żanych pjenjes nima, jemu dachu dale hicź. Potom 40lětneho knihipschedawarja Ernsta

Krečzmarja ſ Reitzendorfa pola Pillnitz ſetkachu. Też wot njeho ꝥebi dar proſchachu. Krečzmaŕ ꝥwój khleb ſ nimi dźěli. Pola njeho woni wjele pjenjes wotčzakowachu. Hdyż bě Krečzmaŕ nětkotre kročzele pſched nimi postupił, ꝥo njekraßnizy wot ſady do njeho dachu a jeho na ſemju cźißnychu, wołajo: „Hej, ſtary khadla, daj pjenjeſy a draſtu jow!“ Nadpadnjeny njemóżeſche ꝥo khłopzow dowobaraćź a wſcho da, ſchtoż měješche pjenjes a pjenjes hódneho pſchi ꝥebi. Dokelż bě to mjenje, hačz běchu ꝥebi nadpadnizy myßlili, woni ſ kijemi tak dołho do njeho pjerjechu, doniż ꝥo wjazy njehibaſche. Potom rubjeżnizy ꝥwojemn woporej ſwjerſchnik a ꝥukniu ſ cźěła ſtorhnychu. Do rubjenych pjenjes ꝥo dźělichu, a Berndt ꝥo krwawu ꝥuknju njeſbożowneho muża woblečze. Morwe cźěło na puczu leżo woſtajiwſchi na wokołopuczu do Plawene dźěchu, hdźež jich ſajachu. W jaſtwje ꝥo woni ꝥwojeho njeſkutka niz kuſka njekaju. Wudawaju, ſo njejßu chzyli Krečzmarja moricź, ale jenoż pohłuſchicź.

* (Krjudowaŕ wojakow.) Lipſčanſki wójnſki ꝥud je feldwebla Krügera wot 139. pěſcheho regimenta dla njepſcheſtawazeho krjudowanja wojakow w 37 padach k jaſtwu na 1 lěto a k degradaziji ſaßudźił.

* (Ssamomordaŕſtwo.) Jedyn 30lětny pſchekupz ſ Lipſka ꝥebi w jenej drogowni w Döbeluje bleſchku lyſola kupi, kotruż ſe ꝥamomordaŕſkim wotpohladom wupi. W nozy jeho na dróſy namakachu a do hojeŕnje donjeßechu. Po puczu pak wón wumrje.

* „Dyrbju tebje ras do kołbaßoweho kótka cźißnycź?“ To prajizy jedyn dźěłačźeŕ w Blickershauſenje ꝥwoju tſílětnu cźetku nad kótkom ſ warjazej kołbaßu dźerżeſche. Tón ꝥamy wokomik ꝥo jemu dźěčźo ſ rukow wußuže a pſched maczeŕnymaj wočźomaj do kropa padźe. Wone ꝥo ꝥmjertnje wopari.

* (S maſkerady do ꝥmjercźe.) Schtwórtk rano w Karlowych Warach (w połnóznych Čzechach) ludźo rano nimo kanala duzy w nim cźěło rjaneje młodeje holzy w maſkowej draſcźe wuhladachu. Holza bě pſchedawarka w jenej Karlowaŕſkej pſchedawarni a bě ꝥo tepika, dokelż bě ꝥo na maſkeradźe ſe ꝥwojim lubym ſwadźika.

* Wo rubjeżnym nadpadźe ſ Budyjewiz w Čzechach pißaju, kotryż pak je ꝥo ſ duchapſchitomnoſczu nadpadnjeneho pſchekafył. Wóßomnaczełětny rěſniſki pomoznik Jerhot po poruczności ꝥwojeho miſchtra do Kaliſchtja jědźeſche, ſo by tam ſkót nakupił. Wón ꝥam jědźeſche a měješche něhdźe 110 krónow hotowych pjenjes ꝥobu. K kupjenju pak njedońdźe a pomoznik ꝥo pjes ſkotu na domojpucź poda. Hdyż wón wokoło 7 hodźin pſches lěß pola Kaliſchtja jědźeſche, na dobo dwaj mużej k wojej ſtupiſchtaj. Mjes tym ſo jedyn ſ njeju konja ſa wuſdu ſhrabny, druhi wot ſady Jerhotu ſ kijom pſches hłowu dyri wołajo: „Daj pjenjeſy jow!“ Nadpadnjeny pak ꝥo njeda ſatraſchicź, ale pod kóſkom ſa rěſniſkim nožom ſhrabny, ſ kotrymž wón nadpadnika kło, ſo tón ani njeſyknywſchi ꝥo do pſchěrowa wali. Tón ꝥamy wokomik pak ꝥo druhi rubjeżnik do pomozníka da a jeho pſchimny. Tón pak jeho wottſchaßy, tak ſo ꝥo jemu poradźi, cźeknycź. Jerhota do konja ſaſchwika a ſkoku wotehna. Do Budyjewiz pſchijěwſchi, wón poliziji podawk woſjewi. Hačz dotal hiſchcźe njejßu rubjeżnikow wußłědźili.

* Sſměſchny ſchulſki podawk ꝥo wo wóndano ſemrjetym dwórſkim prědarju Frommeln powjeda. Hdyż bě Frommel hiſchcźe w Badenſkej ſ duchownym a ras ſchule wobhladowaſche, wón do jeneje ſchule k nabożinſkej wucźbje pſchiúdźe. Wučeŕ bě runje hiſtoriju wo Joſefu a jeho bratrach w Egiptowſkej powjedał. Rěčźeſche ꝥo wo tym, ſo běchu Joſefa jeho bratſja pſchedali. „Bě to prawje?“ ꝥo Frommel praſcheſche. — Wſchitzy mjelczachu. Skónczńje ſady mały Kohn, ꝥyn jeneho židowſkeho konjazeho wikowarja, ruku ſběhny. „Nó, cźeho dla bě to njeprawe?“ — „Knjes fararjo, woni ꝥu jeho pſchetunjo pſchedali.“

* (Ssamomordaŕſtwo wopuſchczeneje). W Liberzach je ꝥebi wóßomnaczełětna ſchwalcźa Irma Bangez ſ forsforom ſawdała, dokelż bě ju jejny luby na hanibne waſchnje wopuſchcźił, hdyż měješche jeje wobkhad ſcźěhwki.

* (Woßudny żort.) W Jezwinje w Wuheŕſkej ꝥo tele dny hoſcźina wotbywaſche, pſchi kotrejż měješche kubleŕ Rikis rěcź. Mjes tym ſo bě wón ſe ſtoła ſtanył, jón jedyn ſ jeho towaŕſchow na bok ꝥuže, tak ſo Rikis, hdyż chzyſche ꝥo ꝥynycź, ſnak padnywſchi ꝥebi ſchiju ſwiny a hnydom wumrje.

* Żałoßne ꝥamomordaŕſtwo je dźěłačźeŕ Lengel w Kronbachſkej worzłowej lijeŕni ſkucźił. Dokelż bě jemu jeho żona njeßwěrna, wón do żahłeho kótka ſkocźi.

* Nowa tſělba ꝥo we wójſku ſjenoczenych ſtatow połnóżneje Ameriki ſawjedźe. Wona je na karabinaŕ podobna, dokelż je roła jenoż 60 zentimetrow dołha. Żyła tſělba jenoż 7 puntow waži. Viſir hačz do 220 metrow doßaha. W měſcźe Springfieldu měßačźnje 5000 tſělbow ſhotowja, tak ſo budźe ꝥo żyłe aktivne wójſko hiſchcźe lětża ſ njej wobronicź móz.

* (Njeſchlachcźene kranjenje pjenjeżneho khamora.) Mjes tym ſo bě pſchedßyda Didenhofenſkeho wojeŕſkeho towaŕſtwa pſchi ꝥwjedźenju khěżorowych narodninow, ꝥo paduſchi do jeho pißaŕnje dobuchu a ſ njeje pjenjeżny khamor kradnychu. Se ꝥobu pſchiwjeſenym woſom jón wotwjeſechu. S khwatkom pak pſche bliſko k Fenczſkemu kanalej pſchińdźechu, do kotrehoż ꝥo khamor ſ woſa wali. Tam jón naſajtra njewoczinjeny namakachu. W khamorje ꝥo pódła ſtatnych papjerow 2500 hriwnow hotowych pjenjes khowaſche. Sa paduchami nimaju hiſchcźe żaneho ꝥłěda.

* (Semjerżenje.) W Kiſchenewje w połodniſchej Ruſkej ꝥu wutoru rano pjecź ꝥylnych podjeńſkich ſtorkow ſaczuli, kotreż ꝥo ſ móznym rżeczźom pſchewodźachu. Nětkotre domy ꝥo ſatſchaßychu, w hojeŕni ꝥo jena ſcźěna powali. W Odeßu ꝥu tón ꝥamy cźaß ꝥłabſche ſemjerżenje pytli.

* (Wopor ſchpaniſkich jebakow.) Hižo huſto doſcź je ꝥo wo nowinach pſched ſchpaniſkimi jebakami warnowało. Duż njeje wopſchijecź, ſo ꝥo hiſchcźe pſchezo ludźo namakaju, kotſiż jim wěrja, ſo ꝥu pak tu, pak tam pjenjeſy ſahrjebane. Jedyn pjenjeżnik w Neunkirchenje bě njedawno ſe Schpaniſkeje liſt doſtał, w kotrymž jeho jedyn w jaſtwje ꝥedźazy bankiej napominaſche, ſo je ſwolniwy, ꝥo ſ nim do pjenjes dźělicź, kotreż je na potajnym měſtnje ſahrjebał, jeli ſo by trěbnu ſumu pjenjes woprował. Neunkirchenſki pjenjeżnik ꝥo lepicź da a do Schpaniſkeje wotjědźe. W Barcelonje na dwórniſchcźu jeho tſjo mużojo wočźakowachu, kotſiż jemu ſa hodźinu 6000 hriwnow wuwěſchcźichu. Potom ꝥo wotßalichu, pjenjeżnikej pokaſku na milijon hriwnow pſchepodawſchi, tola jeho ſ próſdnej móſchnju ſawoſtajiwſchi. Hłupi ꝥo pſchezo namakaju. Podobnje każ ſe ſchpaniſkimi pokładami (ſchazami) je też hollanſkim herbſtwom, ſ kotrymž je ꝥo hižo nětkotryżkuli ſa błaſna poměcź dał.

* (Wulka ſyma w Ameriży.) Mjes tym ſo mamy w Europje miku ſymu, w ſjenoczenych ſtatach połnóżneje Ameriki na ꝥurowu ſymu ſkorża. Wjele ludźi je tam ſmjerſko. Pſchiczaharjo ſ Europy, kotſiż ꝥo njejßu ſ cźopłej draſtu ſaſtarali, żałoßnje ſymu mrěja.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Domownik a dróżkaŕ B. G. Socka w Budyſchinje, 1863 w Mikowje narodźeny, bě w ꝥwojej bydlanſkej ſtwě palenz po bleſchach tym pſchedawał, kotſiż pola njeho wobkhadźachu. Wón bleſchu po 10 np. pſchedawaſche, kotraż druhdźe po jeho wudawanju 12 np. płaczi. Pódła teho bě Socka wobſkorżeny, ſo je njekaſanſtwu połěkował. Jeho dla połěkowanja njekaſanſtwa k jaſtwu na ſchěſcź měßazow ſaßudźichu a jemu cźeſtne prawa na 3 lěta wotrjekuchu. Dla pſcheńdźenja pſchecźiwo pſchemyßku ma wón 25 hr. pjenjeżneho khoſtanja ſapłacźicź. Sswědkej Meinigej, kotryż njebě ꝥo njeſamolwiwſchi k jednanju pſchiſchoł, 10 hr. pjenjeżneho khoſtanja abo arreſt na dwaj dnjej pſchiſßudźichu.

Dźěłacźerka Khryſtiana Gnauckowa rodź. Wemmiz ſ Radworja bě wjeßneho ꝥudnika Delana tam dwójzy ſkſchiwdźika. Kawniſki ꝥud bě ju teho dla k 25 hr. pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 5 dnjow ſaßudźił. Powołanje pſchecźiwo tutemu wußudej ꝥo ſaczißny.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	153 hr. 73 np.
Dale za njón darichu:	
Wot hrabinkow z Einsiedel	30 hr. — np.
Wot N. N.	100 hr. — np.
Krawski mištr Domula w Brězowcy . . .	8 hr. 40 np.
Liški-Póndźelnicy: Bjez štučki 1,02 hr. a z dopisnicow na Dnj. wikach 1,50 hr. =	2 hr. 52 np.
W „Katholskim Pósle“ čisle 8. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Молоканы: 1 hr. — Fabrikant Hünlich we Wjelećinje 100 hr. = ...	101 hr. — np.
Hromadźe:	395 hr. 65 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wuczobnik ßo pyta.

W mojej pschedawańni kolonialnych tworow a destillaziji ßyn sprawneju starscheju s pschihódnymi wumĕnjenjemi móże jako wuczobnik sastupicź.

A d. R ä m s ch naßlĕdnik pschi butrowych wikach.

Do mojeje pschedawańnje kolonialnych tworow ßo jutry hischcże ßyn sprawneju starscheju, kotryż ma dobre schulske wuwuczenje, jako

wuczobnik

pschijima.

Ernst Lehmann
(prjedy Khorla Pĕtschka)
na rózku schulerskeje a ßerbskeje haßy.

Pjekarskeho wuczobnika
pyta **Ernst Schütza**
na swonkownej lawskej haßy 36.

Pjekarskeho wuczobnika
pyta pjekarski mischtr **Hensel** na ßukelnskej haßy.

Hólczez, kotryż chze **mlynstwo** a **pjekarstwo** nawuknucź, wuczbu namaka pola **Hendricha Bjara** w Lipiczu pola Minakala.

Molerskeho wuczobnika
s pschihódnymi wumĕnjenjemi pyta molerski mischtr **Jan Schneider** w Budyschinje na Lubijskej drósy 6.

Schewskeho wuczobnika
k jutram pyta **Khristian Küchner** w Malym Wjelkowje.

Kowarski wuczobnik
móże jutry do wuczby stupicź pola kowarsk. mischtra **Jakuba Libscha** w Radworju.

Ssedlarskeho wuczobnika
pyta **H. Khĕzor** pschi zitnych wikach.

Wuczobnika
pyta **Khorla Strocka,**
brodutruhar a frisĕr.

Brodutruharskeho wuczobnika
k jutram pyta
W. Paul
w Budyschinje na Nowosalzskej drósy 9.

Korbarskeho wuczobnika
pyta **M. Goldberg naßlĕdnik** na swonkownej lawskej haßy.

Dźĕczi lubowazu **holzu** se wßow 15—16 lĕtnu, k 1. mĕrzej do ßkużby pyta mandźelska dr. Jencza na hoschiz haßy 46 w Budyschinje.

Czistu pilnu **holzu,** kotraż jutry schulu wukhodźi, pyta mandźelska wuczerja Frenzela na honjerskej drósy (Jägerstraße) 3.

Holza se wßow, kotraż jutry schulu wukhodźi, ßo k jenotliwej knjeni k haprleji pyta. Pjatk ßo samolwicź na walskej drósy 18 po 1 skhodze.

Sbožopschejaze khartki

k konfirmoziji, k jutram a k narodninam

s rjanych druźinow po jara tunich płaczisnach ßu dostacź

we wudawańni Serb. Nowin.

Wupożczowańnja a nalutowańnja sa Khwaczizy a wokolnosczź.

Sapißane towarstwo s njewobmjesowanym rukowanjom.

Bilansa 31. dezembra 1903.

Aktiva.		Passiva.	
1. Wobstatk pokladnizy	1229,76	1. Podźĕle ßobustawow	996,63
2. Pjenjesy na banzy	4342,90	2. Reserwny fond . .	425,—
3. Wupożczonki . .	11453,—	3. Wobkhodny fond .	170,23
4. Wobkhodna nadoba	5,—	4. Pożczonki . . .	2400,—
5. Wobkhodne podźĕle pschi kr. tow. pokladnizy	600,—	5. Lutowanki . . .	13337,77
		6. Dobytk	301,03
	17630,66		17630,66

Ssobustawow kónz 1903 26. Pschikhad 1, wotkhad —. Wobstatk 27.

W Khwaczizach, 15. februara 1904.

J. E. Abschke. J. A. Kschizan.

Drjewowa awkzija.

Póndźeln 22. februara ma ßo **w Pßowjach**

23 rm. rjanych khójnowych schczĕpow,
13 rm. rjanych khójnowych kuleczkow,
34 rm. rjanych khójnowych pjenkow,
40 rm. rjaneje khójnoweje walczizny,
50 schtomow rjaneho twarskeho drjewa, 14—27 cm tolsteho,

na pschespadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna dopoldnja w 10 hodźinach w drjewischczu pschi schuli.

Wobßedźer.

Wupschahanje

sa 8 koni je hischcze prósdne w „honjerskim dworje" (Jägerhof) na kamjentnej haßy 1.

Ratarska schula w Budyschinje.

Blizschi létni semester ßo **wutorn 12. haprleje 1904** sapoczinje. Pschijimanje nowych wuczomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryż tez rad dalsche wukasowanje dawa.

Profeßor dr. Gräfe, direktor.

Na ryczerkubło w Ebersbachu pola Shorjelza ßo k 2. haprleji s wulkej mßdu **dźowka** k ßwinjom pyta, kotraż ma tez kuchiń sa czeledź wobstaracź.

Hrabinka Westarp
rodź. s Löbenstein.

Dobru pensiju namakaju schulerjo pola **A. Bräuerki** w Budyschinje.

Holza, kotraż jutry schulu wukhodźi, ßo do ßkużby pyta na swonkownej lawskej haßy 12 w klamach.

Mlokowa holza
ßo bórsy pyta. Adreßa njech ßo wosjewi we wudawańni Serb. Nowin.

Sskużobnu holzu do mĕsta, dźĕlaczerske ßwójby, mlokowe holzy, ßrĕnkow, tjeczakow a hejtmana pyta **Emil Spenke** pschistajeŕ pschi zitnych wikach 7.

Mlódscha swólniwa a czista **ßkużobna holza** ßo k 1. abo 15. mĕrzej pyta na Stieberskej drósy 35 delka.

Muza, kotryż ma dwórske dźĕło wobstaracź, a strażnika pyta Lichanjanski knježi dwór.

Sa wolazeho

ßo ßylny hólz, kotryż jutry schulu wukhodźi pyta na **knjezim dworje w Boranezach.**

Kóń

8 létny, dobry czahar, je tunjo na pschedań. Dalsche je shonicź we wudawańni Serb. Nowin.

Kóń

12 létny, czorny wallach, je na pschedań w **Brĕmjenju** czißko 6 pola Helaßa.

Żiwnosczź na pschedań.

W **Komorowje** pola Rakez je żiwnosczź s maßiwnymi twarjenjemi, 33 górzami pola, luki a léßa, wo ßrjedź wßy, s niskim napłaczenjom hnydom na pschedań. Dalsche je shonicź pola **H. Kellera** w Rakezach.

Khĕża s polom a sahrodu je hnydom na pschedań w **Boranezach** czo. 9. Dalsche je shonicź pola woßedźerja.

Wulku dźĕlbu

schulskich tornistrow, toschow a kożanych tworow

wscheje druźiny dla pschepołożenja ßwojeho rjemjenjerstwa tunjo wupschedawam.

C. A. Pĕtsch
na hauensteinskej haßy 1.

Wschelake **ßerbske knihi** ma tunjo na pschedań **Bjar** w Brĕsy pola Zicźenja.

Skschiwdźaze ßłowa, na khĕźkarja Ernsta Miklu s Manjowa 21. jan. t. l. na Wojerowskim ßudnistwje srĕczane, „so je Mikla jeneho ßwĕdka pokupił", ßebi wotproßywschi s tutym wróczam.

Khĕźkaŕ **Khorla Habank**
w Manjowje.

Burske towarstwo w Rakezach

smĕje **njedzelu 28. februara 1904** popołdnju s dypkom **4** hodźin w Gäblercz hosćenzu **poßedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy

pschedßydstwo.

Khorosćze dla

dospołne wuschedawanje

mojeho njeßmĕrnje wulkeho sklada

zigarrow, zigarrettow a tobaka

po njeßłyschanych tunich płaćźisnach.

Kupujecze pschi tejle składnosczi 20—40 % tuńscho!

Dittrich w Budyschinje

pschi lawskich hrjebjach 14.

---

†

Po Bożej njedoßłĕdźomnej radźe je ßrjedu dopołdnja ½10 hodźin moja lubowana mandźelska

Hana Kokerowa

po njedawno dokonjanym 67. lĕćźe źiwjenja po dołhej khorosćźi w ßylnej wĕrje do ßwojeho sbóźnika cźisćhe wumrjeła.

W najwjetschej srudobje to k wjedźenju dawa

Jan Koker.

W Budyschinje, 17. februara 1904.

Pohrjeb budźe ßobotu popołdnju w 2 hodźinomaj.

Wutrobny dźak.

Sso wróćźiwschi wot rowa naschcho drohcho njezapomnitcho tak sahe wumrjeteho ßyna, brata, kubłanskeho ßyna a ßwaka

Ernsta Augusta Halmy,

wschitkim pschećelam a znatym, woßebje cźesćźenej Hruboczanskej a Jaßeńczanskej młodźinje sa posbĕhowazu żarowansku hudźbu, bohatu kwĕtkowu pychu a mnohi pschewod k poßlednjemu wotpoczinkej, kaž tež k. fararjej Rädźe sa troschtowanske ßkowa pschi kaschćźu semrjeteho ßwój **najwutrobnischi dźak** prajimy.

W Hruboczizach, Roswodezach a Cźornych Noßlizach.

W mjenje żarowazych sawostajenych

Ernst Schleza a mandźelska.

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

zmĕje, da-li Bóh, jutře njedźelu, 21. małeho rózka, popoł. z dypkom 4 hodźin swoje

mĕsačne posedźenje

w Křižanec hosćencu. Přednošk je knjez Kruża II.: „Nadpad pola Bukec 1785“ přilubił. Nuzneho wuradźenja dla wšĕ lube sobustawy wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

zmĕje njedźelu za tydźeń 28. małeho rózka popołdnju w 4 hodź. **posedźenje.** Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Herbska grychta w Koßlowje.

Njedźelu a póndźelu

ßo

kósłopiwo

toczi.

Pschećźelnje pscheproschuje

Khorla Dejka.

Do Klětneho!

Njedźelu 21. febr.

budźe ßo

kósłopiwo

toczicź. Pschećźelnje pscheproschuje

Gustav Fuder.

Pruhi s Bożeho ßwĕtka

schpruchi a khĕrlnschowe schtućźki w pyschnych kaschćźikach, k selenemu schtwórtkej ßo derje pschihodźaze, ßu **we wudawarni Serbskich Nowin** dostacź.

Na row

njebo **Augusta Kopty,** wósnika we Budyschinje, wumrje na drósy njedaloko Hornjeje Kiny psches njesboże 14. januara 1904, 34 lĕt stary.

Schtó wĕ ßwój kónz, hdy wumrje tu?
Hdy b'dźe ßo bĕdźicź se ßmjercźu?
Ssmjercź na wschĕch pucźach s nami dźe,
Ji ßłuża wschitke składnosćze,
To Twoja ßmjercź tež mózne wobßwĕdczi
O nano, ßyno, bratśje, mandźelski.
W Małej Khójniży narodźeny,
Bu serbskim starschim podaty,
Bu w Budestezach potom kschćźeny,
We schuli tamnej wuczeny,
Tež tam, hdyż bĕsche schulu wukhodźił,
Sswój kschćźenski ßlub ßy Bohu wobnowił.
We dalschich lĕtach źiwjenja
We starschej' domje sawosta,
Hdyż k wojeństwu bu żadany
Bĕ psches ßmjercź nana srudźeny,
A hdyż we cźesczi s wójska wustupi:
Ssej w Budyschinje statok sałoži.
Wsa k towarschzy ßej źiwjenja
Lehmanez Marju s Droždźija,
W połßedma lĕtnym mandźelstwi
Nam Bóh tśi dźĕczi wobradźi;
Dwĕ małej dźowzy, a ßynk jeniczki
Ssu s macźerju nĕtk w wulkej srudobi.
Dwĕ lĕćze minyłej ßo stej,
So psches pad ruku słama ßej;
Żno pschi tym twoje źiwjenje,
Mohł rjez, na wasy stejesche,
Bĕ ßnadź to hłóß, kiž Tebi pschiwoła:
„Ach roskaż domej, ßmjercź Cźe požada?“
Kak pohnu Twoju wutrobu,
Hdyż we saúdźenym nalĕcźu
Bóh lubu ßotru w Wujeźku
Prjecź wsa we młodym źiwjenju:
A mandźelskemu k herbstwu wostaji
Se srudobu tśi małe ßyrotki.
To w nowolĕtnej nozy bĕ,
Hdyż Ty we ßonje widźesche:
„Kak Twoje dźĕczi, mandźelska,
Pschi Twojim kaschćźu płakaja.“
Dla teho potom bolosćź, srudoba
We Twojej duschi mĕsto wobkhowa.

(H. P.)

Ty wjesesche dom w nóznej cźmi
Wós nakładźeny s cźwizami,
Je jena s wosa padnyła,
A Tebi hłowu franika.
So pod kolo ßy psches to pschischol Ty,
A pschi tym wulku bolosćź wustał ßy.
Kak bĕdźił ßy ßo se ßmjercźu,
Kak sdychował pod bolosćźu,
Njej' żane wócźko widźiło,
A żane wucho ßłyschało;
Ty lutki ßam bĕ w Twojej żalosczi,
Bóh pschi Tebi bĕ w ßmjertnej styknosczi.
Hdyż rano twój wós namkachu,
Bĕ wscho we dobrym porjadku,
Ty pak pod kolom leżesche,
Na schiji kolo stejesche —,
A Twoje konje — ach, Bóh Knjes jo wĕ,
Wós dale cźahnuł njeßu samohłe.
O Bożo, to bĕ ströżenje,
Kiž wumrjecźa tu njesnaje,
Kak cźakachmy hacź do ranja
Nóz zyku polni njemĕra.
O kajka bolosćź trjechi wutrobu,
Hdyż domoj morwego Cźe swjesechu.
Njech Twoje cźĕło cźische spi,
Na Budesćźanskim kerchowi
Hdźeż pódła nana ßwojeho
Je pokhowanje dóstało.
Hdźeż požada tež Twoja luba macź
Pschi Wamaj nĕhdy w cźichim mĕrje spacź.
Spi derje, nano, mandźelski,
A ßyno, bratśje najlubschi;
Bĕ ßwak a tež ßyn pschichodny,
Do kotroh'ź wjele dźerżachmy.
Kak rucźe ßmjercź te swjasći rosdźĕli,
Kiž w lubosczi my bĕchmy swjasali.
Je cźeźko naschim wutrobam,
So bu tak nahle wsaty nam,
Da nasch troscht pschi tym wostanje:
„Schtoż cźini Bóh, wscho dobre je,“
Wón mózny je! Hdyż rany nabiwa,
Wam wurudźenym saßo troschta da.

Srudźeni sawostajeni.

(K temu cźißku dwĕ pschiłohy.)

Prěnja pschiloha k czišku 8 Serbskich Nowin.

Sobotu 20. februara 1904.

Placzišny rěsneho skotu na Drježdžanskich skotnych wikach

15. februara 1904.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skotne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćże hacz do 6 lět	37—39	67—70
awstriske	38—40	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33—35	62—65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane stersche	29—31	58—61
4. ßnadnje pizowane kóžbeje starobu	22—25	50—52
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćże	34—37	62—64
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnosćże hacz do 7 lět	31—33	58—61
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—30	54—56
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	25—27	50—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćże awstriske	36—38 —	63—66 —
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—24	58—61
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—56
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	47—49	70—73
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	44—46	66—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lepschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	39—40	52 53
2. mjaßne	37—38	50—51
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	34—35	48—49

Placzišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2756 měchow.	W Budyschinje 13. februara 1904. wot hr.	np.	hacz hr.	np.	W Lubiju 18. februara 1904. wot hr.	np.	hacz hr.	np.
Pschenza běła	7	94	8	—	7	65	8	—
" žołta	7	50	7	65	7	35	7	65
Rožka	6	—	6	10	5	94	6	10
Jeczmjeń	6	65	6	75	6	17	6	67
Wowß	6	—	6	10	5	60	5	80
Hróch	10	—	11	—	10	—	11	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	50	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	—	2	50	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	40	2	50	2	—	2	30
Pschenczna muka 50 "	9	—	17	—	13	50	15	50
Rżana muka 50 "	7	25	12	50	10	83	11	83
Ssyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Sziroma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Proßata 1008 schtuk, schtuka	10	—	20	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	—	—	4	75	4	60	5	25
Rżane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	75
Pschenczny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Runklizowe žymje, punt po 50 np. — **Czerwjeny djerczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placzesche: korz pschenzy (běła) po 170 puntach 13 hr. 49 np hacz 13 hr. 75 np., žołta 12 hr. 75 np. hacz 13 hr. — np., korz rožki po 160 puntach 10 hr. 25 np. hacz 10 hr. 40 np., korz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 90 np. hacz 10 hr. — np.

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 7 hr. 95 np. hacz 8 hr. 9 np., pschenza (žołta) wot 7 hr. 60 np. hacz 7 hr. 77 np., rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 22 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hacz 6 hr. — np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu

11. februara 1904.

Po 50 kilogr.: **Rožka** wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 05 np., **pschenza** wot 7 hr. 65 np. hacz 7 hr. 85 np., **jeczmjeń** wot 6 hr. 70 np. hacz 6 hr. 75 np., **wowß** wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 50 np., **jahły** wot 10 hr. 58 np. hacz 12 hr. — np., **hróch** 9 hr. 75 np., **ßyno** 2 hr. 50 np., **běrny** 2 hr. 80 np. **Sziroma** (600 kilogr.) 16 hr. — np. **Butra** (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hacz 2 hr 50 np.

Wjedro w **Londonje** 19. februara: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje njedželu Invocavit rano w 7 hodžinach farar Räda ßerbsku spowjednu rěč, $\frac{1}{2}$9 hodžin duchowny Tyscher ßerbske a w 10 hodž. němske prědowanje. — Tydženske sastojnske dźěła smjeje farar Räda. Wutoru popołdnju $\frac{1}{2}$6 hodžin budże w Libuchowje a ßrjedu popołdnju $\frac{1}{2}$6 hodžin w Jenkezach a Brěsowje ßerbska póstna nutrnosćz.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Jan Kurt, Jakuba Fiedlera, fabrikarja na Židowje, ß. — Kurt Pawoł, Khorle Augusta Wicžasa, pohonca w Nadžanezach, ß. — Erich Marczin, Khorle Hendricha Miczki, želesniskeho dźěłaczerja w Małym Wjelkowje, ß. — Hana Hedwiga, Michała Steinigera, kamjenjekleparja w Sczijezach, dź. — Augusta Martha, Jana Augusta Halgascha, kamjenjeczeßarja w Nadžanezach, dź. — Charlotta Lisbetha Frieda, Oty Hermanna Libsche, khěžerja a klampnarja w Dobruschi, dź. — Martha Hilžbjeta, njemandź. dź. w Sczijezach. — Frieda Martha, Khorle Ernsta Wobsta, dźěłaczerja na Židowje, dź. — Marja Martha, Jana Hatarja, žiwnosczerja w Jenkezach, dź.

W katholskej zyrkwi: Hana, Antona Miliskeho, fabriskeho dźěłaczerja w Lejnje, dź. — Marja Martha a Hana Hilžbjeta, Jana Miklawscha Krawza, fabriskeho dźěłaczerja na Židowje (dwójnikaj).

Zemrjeli:

W **Michalskej wozadze**: 12. februara: Margaretha Elsa, Khorle Hendricha Jenca, dźěłaczerja w płunarni na Židowje, dź., 1 m. 23 d. — 14. Ernst Hermann, njemandź. ß. na Ssokolzy, 7 m. 24 d. — 15. Madlena Jordanez, njeboh Jana Mawkscha, wulkeho fahrodnika w Jenkezach, sawostajena wudowa tam, 69 l. 10 m. 14 d.

W **katholskej wozadze**: 11. februara: Jakub Scholta, rodź. s Hatow, wojak 5. kompagnije kral. saksk. pěscheho regimenta czo. 103 tu, 21 l. 5 m. 4 d. 13. Martha, Miklawscha Krawczika, pohonca tu, dź., 7 m. — 15. Hana Selma, Pawoła Hermanna Birndta, fabriskeho dźěłaczerja, dź., 1 d. — 16. Hedwiga Bergerez, rodź. Mischnarjez, njeboh Jana Bergera, sawost. wudowa, 55 l.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

Njedželu Invocavit smjeje rano $\frac{1}{2}$8 hodžin farar Kschijan ßerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodž. němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodž. budże katechismußowa wuczba sa doroscenu ßerbsku mužsku młodzinu.

Pjatk 26. febr. budże rano $\frac{1}{2}$9 hodž. ßerbska spowjedź a $\frac{1}{2}$10 hodž. ßerbske póstne kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedželu Invocavit smjeje rano w 8 hodž. farar Domaschka ßerbsku spowjednu wuczbu, w 9 hodž. duchowny Nowy ßerbske a $\frac{3}{4}$11 hodž. němske prědowanje.

Pjatk smjeje farar Domaschka dopołd. w 9 hodž. ßerbske póstne prědowanje.

Piwowy hród w Budyschinje

porucza czescownym Sserbam w měsce a we wokolnosczi **swoje městnosće**, w kotrychž móža sa **tunje pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacz.

Hermann Rachlowz.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow** k dobrocziwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Pschihotowanje: Měrćin Serbski.

Spěwarske,

Serbske a němske,

jednorje hižo po 2 hr. a wosebnje do cželazeje koże swjasane hižo po 6 hacz do 10 hr. su na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Kheżorowy słodowy khofej

kiż nima runjecża,

punt jenoż po 25 np.,

jenicżzy dostacz

w Kheżorowej khofejowej pschedawarni

na bohatej haszy.

Kheżorowy khofej, hlej,
Wschudże wukhwaleja,
Komuż hischcże snaty njej'
Pruhi póscżeleja.
Tola bóle żłódniwy
Je, hdyż do njoh' żypnjesch
Kheżorowy żłodowy
Khofej, tón rad żrébnjesch.

Dwoju družinu

kojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,

wulki wubjerk

toiletowe mydła

porucza

A. Grubann

na hornczerskej haszy 39.

Schczěpjelz tunjo nakupiwschi je mi mózno

schifrowu tšěchu

sa 2 hriwnje po □metru džěłacz. Schczěpjelz (schifer) je s najlěpschich němskich skałow w Durinkskej a żo jenoż najlěpscha družina cżiżko 1 trjeba, sa cżoż na dołhe léta rukuju.

August Schumann,

schifrowe tšěchi džěłazy mischtr na Tšělanskej drósy.

Też mam hischcże něhdże 1000 □metrow **schifra,** kotryż je hižo na tšěsche był sa 1 hr. 65 np. po □metrje na składże.

Khofejowy Sachsa

bydli hischcże pschezo na

bohatej haszy 4

a ma pschezo hischcże

najlěpschi khofej.

Hdże scże tónle dobry a tuni **cżażnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějecżel Th. Hippa

na żerbskej haszy 11.

Maschinske wolije

ruske a **amerikanske**

sa cżežko a lohko żo cżěrjaze maschiny,

zylindrowe wolije,

w wschelakich družinach,

konsistentny

maschinski tuk,

wolij sa schijate maschiny

w bleschach po 30 np. a po wasy ma pschezo najwjetschi skład a porucża tunjo

Otto Engert

en gros drogowe klamy en détail na snutskownej lawskej haszy 10.

Mlokowa zentrifuga „Balance“

s ruku żo cżěrjata, wupruhowana, najlóżscho żo cżěrjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym pożkuženjom a cżiscżenjom, po tunjej płacżisnje a požadanju s położenym wotpłacżenjom.

Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischońzu pola Budestez.

Kóżdu żobotu wot 10 hacz 12 hodżin we Wjazkez hoscżenzu snapschecża theatra pschitomny.

Sczinowe plecżenje

k džěłanju wjerchow se sazynkowanym grotom w Radworju cżo. 13 a w Borschcżi cżo. 18. pschedawa **A. Philipp.**

Max Wünsche,

tapezěrat a wupyſcheŕ
w Budyſchinje
na ſchulſkej drózy 7
porucza ſwój ſklad

ſofow, matrazow

a druhich

polſtrowanych meblow

po **najtuńſchich** płaczišnach.
Dla njedożahazeje měſtnoſcze
někotre **foſy** po poniżenych płaczišnach pſchedawam.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel,
katarrh,
dybawoſcź
ßo ſpěſchnje połóżeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Scźele ßo na wßy.

Tolerjate rjeczaſy
(ſchnóry)

tunjo dźěła a rjane pjenjeſy k temu wobſtaruje

Adolf Boetius,
ſłótnik w Budyſchinje
na bohatej haßy pſchi wrotach.

Serbſke a němſke ſpěwarſke

ſe ſłotym wobrěſkom hižo wot 2,50 hr., rjane do cźelazeje kože ſwjaſane wot 6,50 hr. porucza

J. Nowak
na ſmutſkownej lawſkej haßy.

Drobny zokor punt po 21 np.,
kuſlaty zokor punt po 25 np.,
lompowy zokor punt po 23 np.,
normalny a kryſtallowy zokor punt po 26 np.
ſoda punt po 4 np.,
ſoda 10 puntow ſa 35 np.
mydłowy pólver pakcźik po 14 np.,
módrjenk w płatowym měſchku po 4 a 8 np.
wſchě druhe wězy tunjo pola
Khorle Nowaka
na žitnej haßy 10.

Kupuju a ſaměnjam
rožku na pizu.
Keller w Rakezach.

Naſche lětuſche

inventurſke wupſchedawanje

wot **5.** hacź do **21. februara** traje.

Płaczišny ßu tak tunje, ſo budźecźe ßo dźiwacź. Njedźiwajzy teho jenoż dobru tworu bjes ſmylkow pſchedawamoj a proßymoj, ßo wo wěrnoſcźi teho, ſchtoż prajimoj, pſcheßwědczicź.

Porucźamoj mjes druhim:

płokanſke knefle, 12 duzentow jenoż ſa 10 np.,
patentowany ſchwejch, pißany, meter jenoż po 8 np.,
podſchiwk ſa ßuknje, 100 cm ſchěroki, meter jenoż po 30 np.,
rukajzy ſa žónſke a dźěcźi, po 15 np.,
ſoki ſ dobreje wołmy po 45 np.,
dźěcźaze khapy, płyſchowe, nětko jenoż po 1 mk.,
barchentowe koſchle ſa žónſke, nětkole po 95 np.,
barchentowe koſchle ſa mužſkich, nětko po 95 np.,
barchentowe kholowy, wukołowane, nětko po 75 a 100 np.,
barchentowe ßuknje ſ volantom, po 95 np.
dźěcźaze ſchórzuchi ſ paßami, nětko po 35 a 50 np.,
ſchórzuſchki, rjenje wudebjene, po 25 a 10 np.,
łožowe płachty ſa dźěcźaze łoža, po 40 np.,
zychi, hotowe ſeſchite po 225 a 300 np.,
wupjerki, roſa cźerwjene ßmuhate, po 250 hacź do 450 np.,
ßłomniki, ſkładnoſtna kuý, po 125 np.,
pſchedeſchcźniki ſa mužſkich a žónſke po 150 np.

Sbytki **poßleſchczowych tkaninow, koſchlazeho barchenta, zankow**
njeßměrnje tunjo.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Adalbert Dittrich,

prawny konſulent,
piſarńja ſa kupne, hypothekſke, teſtamentſke, ſawoſtajeńſke, zywilne a khoſtanſke wězy.
Piſanſke dźěła wſcheje družiny.
Pſchi ſerbſkich hrjebjach 6
po 1 ſkhodźe.

Hadreſchcźa, koſcźe, żeleſo atd.

kupuje po najwyſchſchich płaczišnach
M. Eberth
na hornczerſkej haßy 29.

Staru zynowu nadobu ſtare derje ſdźerżane wězy ſ zyna, kaž **karany, ſchklě, talerje, ſwěcźniki, lampy** atd., kaž tež wſchě druhe ſtarožitnoſcźe po najwyſchſchich płaczišnach kupuje
Adolf Boetius, ſłotnik
w Budyſchinje
na bohatej haßy pſchi wrotach.

Woprawnu limettu

jara derje ßkodźaze a derje tyjaze **picźe bjes alkohola** porucza w bleſchach a po litrach, kaž tež w bleſchach na pruhu po 25 np.

Gustav Küttner
na ſerbſkej haßy.
Najtuńſche kupowanſke žórko ſa korczmarjow, w korbowych bleſchach hižo wot 3 litrow.

Spěwarſke knihi

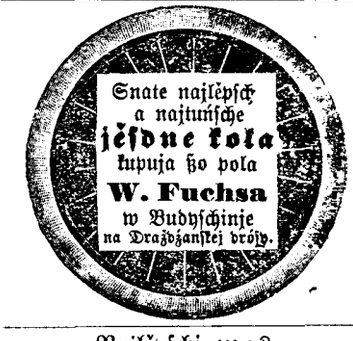
ſerbſke a němſke,

w jednorych a najwoßebniſchich trajnych ſwjaſkach w najwjetſchim wubjerku najtuńſcho pola

E. A. Wetzki

17 na bohatej haßy 17.
Stare knihi ßo derje a tunjo pſchewjaſnja.

Najlěpſchi **mas**
ſa **patentowane wóſki**
kupuje ßo pola
A. Grubanna
na hornczerſkej haßy 39.

K konfirmaziji

porucza
schkleńczane wobrasy, schpruchi na scżénu atd.

spěwarske knihi

szerbske a němske,
trajnje swjasane, jednore hacż do najwożebnischeho,

kharty k konfirmaziji, spowjedźi a jutrowne kharty,

debjenki wscheje druzinY
s doublowehO skota na wulki wubjerk.

E. A. Wetzka,
knihiwjasarnja na bohatej haży 17. — Telefon 144.
Stare knihi żo derje a trajnje pschewjasuja.

Moje wożebitoscże!

	blescha po 1 mk.	pschi 10 blescha po
Samoske wino		95 np.,
Samos (wubjerk)	1 mk. 25 mk.	1 mk. 15 np.,
Portske wino (schpanisce)	1 mk. 10 np.	1 mk.,
Malagaske (cżémne)	1 mk. 25 np.	1 mk. 15 np.,
Malagaske (cżerwjene skotę)	1 mk. 30 np.	1 mk. 20 np.,
Madeiraske	1 mk. 40 np.	1 mk. 30 np.,
Sherryske	1 mk. 50 np.	1 mk. 40 np.,
Marrodephne wubjerne żylnjaze wino	1 mk. 60 np.	1 mk. 40 np.,
Vermouthske němske	1 mk. 10 np.	1 mk.

tehorunja woprawne wot **Fr. Cinzana** 1 mk. 60 np. 1 mk. 55 np.,
Wscho hromadże s bleschemi bjes khostow do domu scżele

Khorla Nowak nasl.
(Jurij Nitsche.)
w Budyschinje na żitnej haży 10.

Ia. cżiscżeny
praec. bastiski fosforokißaky kalk
k pizowanju skotu
w woprawnych walach a po wasy porucza jara tunjo
Otto Engert
en gros **drogowuja** en détail.

S nowa saniklowanje

a

s nowa emaillěrowanje

jězdnych kołow a druhich wězow, tez wuporjedżenja spěschnje a tunjo wobstarataj

Thomasez bratraj na Zidowje
pola Budyschina.

Dr. med. Theuerowy nervowy cżaj

— veronica montana —

najlěpsche posylnjadło sa wschitkich, kotsiż na zkabosćż cżuwow (nerwow) s khorosćżu, pschenapinanjom atd. cżerpja.

Dostacż pola **Měrschez bratrow nasl.**
pschi żitnych wikach.

Pawoł Giebner

winowa pschedawarnja
w Budyschinje na bohatej haży 18
s nutskhodom na theaterskej haży.

Pinzy: na bohatej haży 18, na kotolskej haży 32 a pod radnej khěżu w Budyschinje.

Najwjetschi winowy sklad w měscże
porucża zwoje
woprawne wina
po wjetschich dżělbach a tez po jenotliwych bleschach;
s dobom sa symski cżaż zwój **woprawny**
Jamaikaski rum a Bataviski arak
k warjenju groga.

Dokelż zwój rum direktnje s Londona a arak direktnje s Amsterdama kupuju, mózu sa to rukowacż, so njejstaj falschowanaj a so derje tyjetaj. Po jeju wużiwanju hlowa njeboli.

Woprawdżity hollandski
mlokowy a wużitkowy pólver,
najlěpschi
wobżerny a kormjazy pólver
sa zwinje,
basiski
fosforkißaly kalk
każ tez
skótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucża tunjo
Měrschez bratrow nasl.
Richard Hentsch
pschi żitnych wikach 30.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa skót porucża
hrodowska haptyka
na hoschiz haży 27.

Na zwoje jako najlěpsche znate
palenzy
jednore a dwójne
poruczuju dopominataj
Schischka a Rjeczka.

Paleny
khosej,
wschelakeho měschenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk.
hacż **2** mk.
jara placżisny hódno porucża
Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Hólz, kotryż chze **bětnarstwo** nawuknycż, móże s pschihódnymi wuměnjenjemi dobru wuczbu namakacż pola **Jana Nowaka**, bětnarskeho mischtra w Roswodezach pola Budestez.

Rěsniskeho wuczobnika
pyta
Wylem Nowak
w Budyschinje na schulerskej haży 6.

2—3 schulerjo hischcże dobru pensiju namakaju pola Marje Schmidtowej w Budyschinje na sahrodnej drózy (Gartenstraße) 1 po 1 skhodże.

Bijerjow plestrowanskich kamjenjow a bożerarjow
teho runja **kamjenjecżeżarjow** we **Wuriczauskej** a **Nadjanowskej skali** pyta
C. G. Kunath.

Hejtman,
strózby a dowerny, żo k 1. hapr. pyta **w Konjezach** cżisko 1 pola Kubschiz.

2 dżelacżerskej zwójbje
żo s darmotnym wobydlenjom a běrnazym polom k 1. haprleji pytatej na **wiczezne kublo w Konjezach** cżisko 1 pola Kubschiz.

K 1. haprleji żo hródżna dżowka a dżelacżerska zwójba na Czichonjanski knjezi dwór pola Budyschina pyta.

Wotroczkow, zrěnkow, pohonczow hródżne dżowki, dżelacżerske zwójby hnydom pyta pschistajer **A. Hermann** na Lubijskej drózy 31.

Sskużobne holzy, wotroczkow, zrěnkow a tsecżakow, dżowki, dżelacżerske zwójby pyta **Spenka**, pschistajer w Budyschinje pschi żitnych wikach 7.

Druha pschiloha k czißku 8 Serbskich Nowin.
Sobotu 20. februara 1904.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczißnach najlěpſchi poruczа

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchißpomnjenje: W czwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Wulki dobytk

kóždej hoſpoſy pſchedawanje **wubrakowaneje**

kamjeniny a porzlina

poſlicza, kotrež ßo wot **1.—10. februara** w **mojich ſkładownjach** w **dworje** motměwa.

Płaczißny ßu njedźiwajzy dobreje twory, najtuńſche.

Wulki wubjerk wſchěch družinow **ßudobjow, talerjow, ſchallow, ſchklow, mlokowych hornzow, hoſejowych hanow, terrinow, pjeczenjowych ſchklow** atd., běłych a wupyſchenych.

Dale 1 dźělba **ſchklow,** běłych, ßadźba 6 ſcht. **85 np.,** wulke **120 np.,** **ſchklow,** ſ zyblowym muſtrom ßadźba 6 ſcht. **110 np.,** wulke **150 np.**

najwoßebniſche czenke porzlinowe czajowe ſchalki, tykanzowe ſchklě a talerje.

Wo dobroczíwe pſchikhadźenje proßy

Ernst Ulbrich nasl.

na ſchuleŕſkej haßy 14.

Prasowane wuhlo

je hiſchcze na pſchedań

na knjezim dworje **w Bóſchizach** pola Njeßwaczidła.

Poruczam **truhaczki, hoſejowe młyny, noże, widliczki, tizy, chlěbowe tyſy, płokanſke ſchndrowacze, bowy, wódne a petrolejowe hany, krjepjawki, mlokowe hany, wódne hornzy, mlokowe a hoſejowe ſchidki, lampy, latańe, zylindrowy ßuzoh, lampowe ſwony, pſchezydźaki, warjeńſke ßudobja ſ lateho żeleſa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinſke wańczki, cziſczenſki pólvr** ſa kuchińſku nadobu, **tykanzowe deńza, tſěſchne żloby a roły, powětr wotdźerżaze roły** ſa bróżnje.

Wulki wubjerk.

Spěſchne poßłużenje. Tunje płaczißny.

Moritz Schulz,

klampuarſki miſchtr na ßerbſkich hrjebjach 10. Porjedźerja.

Stupnje ſa bal a towarſtwo

ſ lakowaneje kože, lakowaneho ßukna, kamſykoweje kože, woprawny cheveaux, ſ běleje zidoweje kože, běleje żidy, běleho ſatina.

Nowoſcz! **Nowoſcz!**

Stupnje ſe ſchěreje jěrchi a ſkotobrukate ſtupnje

ſ jendźelſkim, ruſkim, pompadourſkim, Cheloidſkim a Louiſkim pjeńkom.

Se ſpinami a bjes nich

fantaſijowe a luxuſowe balſke ſtupnje.

Wulki wubjerk

mužazych balſkich ſtupnjow

po tunich płaczißnach poruczam.

—— Wobhladajcze ßebi moje wulkadne wokna. ——

Heinrich Mohr

w Budyſchinje

pſchi żitnych wikach na rózku ßukelnſkeje haßy.

Telefon 384.

K konfirmaziji!

Sswój wulki wubjerk

cžornych a pißanych drastnych tkaninow

dobroczíwemu wobkedźbowanju poruczam,

dwójzy ſchěroku tworu, hładku a ſ małymi muſtrami, meter po 80, 100, 120, 130, 140, 150 np. atd.,

běle hotowe ſpódnje ßuknje

ſ wuſchiwanjom hižo po 150 np.,

cziſtowolmjane ſpódnje ßuknje

wſchěch barbow, łohcź hižo po 80 np.,

cžorne

cziſtowolmjane rubiſchcża ſ wuſchiwanjom.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy.

Maſchinſki wolij ſa parne maſchiny,

Maſchinſki wolij **ſa młócżaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,

wolij ſa zentrifugi,

wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny

najtuńſcho pola

A. Grubanna na hornczeŕſkej haßy 39.

Sbytki zankow, židžanych bantow a wuschiwanjow, njeßmérnje tunjo.

Proschu moje wukladne wokna wobkedžbowacz, dokelž je dźél tworow ſ płaczišnami wuſtajeny.

Dźělba ſchtaltow, kotrež dale njewjedu, nětkole po 2 mk. 10 np.

Moje lětuſche

rumowanske wupředawanje

je ßo ſapočzało.

Najlěpſcha ſkładnoſcz k wuhotowanju konfirmandow.

Němotre ſta

ſbytkow

a dźělene **ſbytkowe kruchi**

cžornych a pißanych

drastnych tkaninow.

Kattunowe
běłopłatowe
barchentowe
wupjerkowe
zychowe } **ſbyki**

po wurjadnje tunich płaczišnach.

prjedy S. Beer, Messow & Waldschmidt

w Budyschinje

na ſnutskownej lawſkej haßy cžo. 6.

Sa cžaß wupſchedawanja ßo poßykkow na pokaſku njeſcžele. Niczo ßo njeſaměnja, dołhoż ſkład doßaha po delka wołnamjenjenych wurjadnje tunich płaczišnach.

Dźělba
židžanych tkaninow
k blušam, prjedy po 2 mk. 50 np., nětkole meter po 75 np. a 1 mk. 28 np.

Wulka dźělba
normalnych ſokow
patentnje ſchtrykowanych, ſ dwójnej pjatu a kónzow, 1 por po 23, 38, 45, 55 np.

Dźělba
trjenjow,
ſ krucha rěſanych,
nětkole meter po 12, 19, 25 np.

Trjenja běłe ſ cžerwjenymi ßmuhami, panamaſka tkanina, něhdže 50 cm ſchěroke, meter po 29 np.

Dźělba **jacquardowych trjenjow,** něhdže 45 cm ſchěrokich, běłych, nětkole meter po 29 np.

Dźělba **jacquardowych trjenjow,** běłych, wotměrjenych, 43/110 dołhich, nětkole 1/4 duz. 118 np.

Dźělba
rubow,
běłych, nětkole po 48, 90, 123, 150, 175, 200 np.

Dźělba
ſerviettow
nětkole po 17, 35, 50, 60 np.

Dźělba
linonſkich ſchantkow,
wobrubjenych, 42/42 wulkich,
1/2 duz. 62 np.

Dźělba
žonjazych koſchlow,
na ramjenju k ſapinanju, nětkole 142 np.

Mjeczawki ſ cžiſtymi ßerſchcžemi 48 np.

Mjeczawy ſ cžiſtymi ßerſchcžemi 68 np.

Dźělba woßebje wulkich pißanych
mužazych ſchantkow,
wobrubjenych, po 14, 20, 23 np.

Módroczišchczowe ſchórzuchi
ſa žony, hotowe ſeſchite, po 38, 50, 68, 78, 87 np.

Dźělba ſchórzuſchkow
po 28, 35, 50, 75 np.

Dźělba **pißanych kaſchczikatych**
poßleſchczowych tkaninow
nětkole meter po 30, 35, 40, 50 np.

Dźělba
Jacquardowych ſpanſkich dekow
nětkole po 175—300 np.

Dźělba **normalnych**
mužazych koſchlow,
jenož lěpſchich družinow,
nětkole po 115 hacž 275 np.

Dźělba **mužazych**
ſpódnich kholowow,
por po 98 hacž 250 np.

Perje njepſchepuſchczate wupjerki,
hładke a ßmužkate, meter po 42 np.

Draſtowe ſchczětki
ſ polěrowanym drjewom po 26, 32, 35 np.

Kožane wiczne toſche
po 20, 38, 48 a 68 np.

Dźělba
jědžnych łžizow,
1/2 duz. po 38 a 50 np., khofejowych łžiczkow 1/2 duz. po 23 np.

Dźělba
patentoweho ßomota
ßwětłych barbow meter po 62 np.

Dźělba
mězow,
prynza Hendrichoweje formy ſe ſchpotku po 52 a 78 np.

Dźělba
hólczazych ſymſkich mězow,
nětkole po 47 np.

Njedźiwajcy njeßmérnje tunich płaczišnow ßym ßo roſhudźił, tele dny pſchi kupjach ſ 2 hriwn. ßo ſapočzazych, ſchkleńczany talěř, pſchi 3 hriwnach picznu ſchkleńzu, pſchi wjetſchich kupjach wulku porzlinowu khofejowu khanu pſchidawacz.

Płaczišny jenož ſa poſtajene dny płacža.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 9. | Sobotu 27. februara 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Nowe dwójne poražene japanskeho wójnskeho łódźstwa psched Portarturom.

Hubaći Japanšzy běchu šo hordźili, so ruski wójnski pschistaw hnydom pschi sapoćatku wójny dobudu a so šo potom do Mandźurskeje nawala. Dwě njedźeli stej šo nětko minyłej, a hischće pschezo je Portartur w ruskej ruzy, a w Mandźurskej hischće žadyn japanski wojak ujesteji. Japanšzy běchu šebi leśnje wotmyślili, wójnu njepschipowjedźiwschi ruske łódźstwo s nóznym nadpadom pschekhwatać, jo sniczić a šo potom Portartura smozować. Tónle worakawy plan je šo njeporadźił a s tym šu šo Japanskim hnydom wot wscheho spoćatka wuhlady na dobyćersku wójnu sniczike. Teš w mótskej bitwje, kotraž šo po njeporadźenym nóznym nadpadźe bijesche, šo Japanšzy wotrashychu a wjazore wójnske łódże shubichu. 24. a 25. februara šu Japanšzy s nowa dwaj nadpadaj na Portartur spytali, tola saśo šu jich Rušojo krwawnje sbili.

Zarowy naměstnik Alexejew je s Portartura wo prěnischim wotraženym nadpadźe sćěhowazy telegram póśłał:

24. februara 3/4 3 hodźin rano njepschećel nowy pospyt sćinu, panzerowanu łódź „Retwisan“ s torpedowymi łódźemi nadpadnyć, ju do powětra buchnyć a do pschistawneho wujězda wulke, s rosbuchadłami napjelnjene parne łódże ponurić. „Retwisan“ šo prěni torpedowych łódźow dohlada a do njepschećela, podpjerany s pschistawnymi baterijemi, tśělesche. Dwě japanskej parnej łódźi, kotrejž pschećiwo „Retwisanej“ jědźeschtej, šo s kanonskimi kulemi rostśělanej, psched pschistawnym wujězdom ponurischtej. Tśeća łódź šo wo skalisko pschi majaku (šwěćaku) Tigerskeje polkupy rosbi, schtwórta šo pola Słoteje hory potepi. Na njepschećelske torpedowe łódże šo dale tśělesche. Hdyž bě saświtało, běchu psched pschistawom schtyri sniczene njepschećelske łódże widźeć a wośom torpedowych łódźow, k łódźstwu cźěkazych, kotrež je na schěrokim morju wočakowasche. Mužstwa parnych łódźow, kotrež chzychu šo na cźołmach wukhować, šu šo s dźěła tepike, s dźěła šu šo na japanske torpedowe cźołmy pschijake. Brjóh dam pschehladać. Sajězd do pschistawa je wotewrjeny. Dospołne njeschlachćenje njepschećelskeho plana spěschnemu dźěłu a sniczazemu wohnjej „Retwisana“ pschisłużuju. Jena s japanskich łódźow šo hischće pali. Tśi kschižaki, kotrež šym na pschesćěhanje njepschećela wupóśłał, šym wróćo sawołał, so bychu najprjedy torpeda, w pschistawje pluwaze, wukojike.

Dopisowaŕ „Ruskeje telegrafiskeje agentury“ wo wotraženym nadpadźe Japanskich na Portartur sćěhowaze podrobnosće telegrafuje:

24. februara wokoło 1 hodźiny w nozy Japanšzy sadwělny pospyt sćinichu, sajězd do šnutskowneho pschistawa saraćić. S tutym samérom k pschistawej s dwejn stron schtyri parne łódże, s pschewodom torpedowych łódźow jědźechu. Na panzerowanej łódźi „Retwisanje“, kotraž pschi pschistawowym sajězdźe stejesche, pak šo njepschećelskeho pospyta dohladachu. „Retwisan“ hnydom tśělećz počza, runje tak artillerija na twjerdźišnje. Kanonada hač do 5 hodźin rano trajesche; potom šo jenoš s khwilemi satśěli. Japanskich plan šo njeporadźi. Wschě schtyri parne łódże šo sniczichu, jena snapschećza Słoteje hory, druha blisko „Retwisana“, dwě druhej psched pschedhoru Laotieschanom. Dwě łódźi šo hischće palitej. Kschižakaj „Bojan“ a „Nowik“ japanske torpedowe łódże pschesćěhowaschtaj. Dwě njepschećelskej torpedowej łódźi stej šo pjeća potepikej. W 9 hodźinach rano šo zyłe japanske łódźstwo k Portarturej pschibliži. Kschižakomaj „Bojanemu“ a „Nowikej“ šo pschikasa, šo wróćićź. Japanske łódźstwo ani njewutśěliwschi w stronu k Dalnemu wotjědże.

Łódź „Retwisan“, kotraž bě šo pschi nóznym nadpadźe 9. febr. s japanskim torpedom wobschkodźiła, tola šo mjes tym saśo wuporjedźika, je pschileżnosć namakała, šo nad Japanskimi wjećźićź. „Retwisan“ prěni njepschećela pytny a šo hnydom do njeho s tśělenjom da. Retwisanowego rjekowskeho wjednika, kapitana Ženinostowa, kotryž je njepschećelski plan skasyk, je naměstnik Alexejew zarej k wulkemu wusnamjenjenju poručik. Japanski plan bě na to samérjeny, ruskim wójnskim łódźam wujěd s pschistawa saraćić, kotryž je tak wuski, so móże lědma wulka łódź psches njón pschejećź, a pódła teho je hischće dosć nikki. Hdy budźische šo Japanskim tónle plan poradźił, by ruske łódźstwo w Portarturskim pschistawje sawrjene kaž w puklocze byko a njemohło Japanskim wobaraćź, hdy bychu cźi šwoje wójsko na mandźurski brjoh wušadźili. Mužstwo łódże „Retwisana“ je teho dla se šwojej kedźbliwosću a wustojnym tśělenjom Rusku psched wulkim strachom wobarnowało.

Dźeń po tymle wotraženym nadpadźe šu Japanšzy nowy nadpad na Portartur spytali. Do Peterburga póśłana depesća generała Fluga praji:

25. februara rano 1—1/2 4 hodźin Japanšzy s nowa na Portartur srašychu, tola buchu na zyłej cźarje wotraženi. Dźeń prjedy, 24. febr., šu Japanšzy podarmo spytali, na brjoh pola Talienwana, k ranju Portartura, stupićź. Pschi tym šu šo schtyri japanske kanonske łódże potepike.

Tele dobyćerske powjesćze šu w Ruskej wukke sahorjenje sbudźiłe.

Amerikanšzy židźi Japanskim wójnsku łódź darja.

Londonske nowiny pišaju, so amerikanšzy židźi pjenjesy na kupjenje noweje wójnskeje łódźe sa Japansku skladuja, kotrnž chzedźa japanskemu knježerstwu pod mjenom „Kischeněw“ poskićza. (W měsćze Kischeněwje w połodnischej Ruskej běchu loni židam njepschećelne njeměry.)

Sympathije šłowjanskich ludow sa Rusku.

W Prasy šo njedźelu w ruskej zyrkwi próstwowna Boža šłužba sa ruskich wojakow wotmě, pschi kotrejž šo teš Pražski měšćanosta a měšćanšzy sastupjerjo wobdźělichu. Psched zyrkwju běchu šo ludowe šyły nahromadźiłe, kotrež měšćanosće a měšćanskim sastupjerjam „šława“ pschiwołachu. Na Cźornej Horje šo wschudźe Boże šłužby sa dobyće ruskich wójskow wotměwaju; wschudźe šo pschi nich lud s hromadami wobdźěluje.

Teš w Bołharskej šo Boże šłužby sa dobyće Ruskeje nad Japanskej wotbywaju. Wjerch Ferdinand je ruskemu wójnskemu ministrej Kuropatkinej, kotryž je sa hłowneho roskasowarja ruskeho wójska w Mandźurskej pomjenowany, telegrafował: „Pscheju Wam šboże, so je šo Wam tak wusnamne póśłanje dowěriło, a pscheju Wam šławne skutki a dobyćerski kawrjenz“.

Mnoſy balkanſzy Sserbjo a Bołharjo ßu ßo poſkiczili, w ruſkim wójſku pſchecźiwo Japanſkim wojowacź. Zar pak je tole poſkiczenje ſ dźakom wotpokaſał, na to pokaſujo, ſo ma Ruſka ßama doſcź wojakow. Jenoź 600 cźornohórſkim Sserbam je ßo dowoliło, w raúſchej Aſiſkej do ruſkeho wójſka ſaſtupicź. Woni ßo do korpſa ruſkeho dobrowólniſkeho wójſka wosmu.

Bratra ßerbſkeho krala, prynza Arſena Karadźordźewicza, je zar ſa roskaſowarja prěnjeho ſabajkalſkeho koſakſkeho regimenta pomjenował, kotryź je runje rěku Jalu pſchekrocźiwſchi do Koreje ſacźahnył. Prynz je hnydom k ßwojemu regimentej wotjěł.

Ruſke wójnſke łódźſtwo tſi jendźelſke łódże ſaßłapiłe.

Do Londona je powjeſcź dóſchła, ſo ßu ruſke wójnſke łódże tſi jendźelſke łódże ſaßłapiłe, kotreź ßu wuhło k japanſkemu wójnſkemu łódźſtwu dowjeſcź chzyłe.

Jendźelcźenjo zyle ſjawnje Japanſku we wójnje pſchecźiwo Ruſkej podpjeruja. Jendźelſzy offizěrojo ßu ſańdźeny tydźeń dwě wójnſkej łódźi, kotrejź bě Japanſka w Genua w Italſkej kupiła, do Japanſkeje dowjeſli a ßo teho dla wot japanſkeho khěźora ſ wyßokimi rjadami wuſnamjenili. Dale ßu Jendźelcźenjo pſched prěnim nadpadom na Portartur japanſkemu łódźſtwu chineſki pſchiſtaw Wei-Hai-Wei, kotryź je Jendźelſka wot Chiny wotnajała, pſchewoſtajili.

Ruſzy w Koreji.

Hižo pſched tydźenjom ßu ruſzy koſakojo rěku Jalu pſcheplúwawſchi do Koreje jěchali a tam jeneho japanſkeho majora a něſkotrych wojakow ſajeli, pſchi kotrychźe ßu wſchelake pißma namakali. Mjes Andźu a Phjóngjangom ßu ruſzy jěſdni telegrafiſke groty pſcherěſli.

Wobwěßnjeni japanſzy offizěrojo.

Pſched tydźenjom zarowy naměſtnik Alexejew woſjewi, ſo ßu Japanſkich wobwěßnyli, kotrychźe ßu pſchekwapili, hdyź ßu chzyli żeleſniſki móſt pſches rěku Sungari do powětra tſělicź. Poſdźiſcho je ßo wukopało, ſo ßu to tſjo japanſzy offizěrojo byli, kotſiź ßu japanſkemu generalnemu ſtabej pſchißłuſcheli. Sa ßwój ſwaźliwy wotpohlad běchu ßo jako chineſzy dźěłacźerjo pſchedraſcźili. Ruſzy ßu jich ſaßłapiwſchi hnydom ſa moſtowy wobluk powěßli, kotrychź běchu chzyli rosbuchnycź.

Sſnrowa ſyma w raúſchej Aſiſkej.

W połodniſchej Sſibirſkej a Mandźurſkej hiſchcźe wulka ſyma knjeźi. Dokelź pſches wulki bajkalſki jězor hiſchcźe njeje żeleſniſki móſt natwarjeny, ßo w lěcźi pucźowarjo a twory ſ parnymi łódźemi pſches njón wožachu. Něſtko je wón ſ tołſtym lodom ſamjerſnjeny. Dokelź ßo ſ pſchekhodom pſches łód wjeſba ruſkeho wójſka k ranju jara dliji, ßo w tu khwilu żeleſnizy na jězorowym lodźe twari. 24. februara běchu kolije runje do połojzy jězora położene. Po ſkładźenych kolijach njepſcheſtawajzy ßněhowe płuhi jězdźa a hnydom ſa nimi cźah ſ zyrobu, napojemi a wodźewami ſa dźěłacźerjow a wójſko. Dźěłaze mużſtwo ßo wob dźeń dwójzy wotměnja. Pola ſchěßnateho kilometra je kantina a wohrjewarnja natwarjena. Na jězorje dwaj metraj wulki ßněh leži. Wichor je pſcheſtał, ale ßněh pſchi 30 gradach ſymy dale dźe.

Wójnſke pſchihoty europiſkich krajow.

Jendźelſka, Schwedſka, Franzowſka, Schpaniſka, Portugalſka, Awſtriſka a Romunſka — wſchě tele ſtaty ßo ſa pſchipad wójnſkich ſchmatanzow pſchihotuja. Schwedſka mobiliſaziju ßwojeho łódźſtwa pſchihotuje, teßame powjeſcźe ſ Jendźelſkeje a Franzowſkeje pſchikhadźeja. Schpaniſka ßwoje wójſko mobiliſuje, ſo mohła ßwoje pſchimórſke měſta pſched nadpadami Jendźelſkeje ſakitacź. Ssamo Romunſka ma ſa nuſne, ßwoju wójnſku hotowoſcź wudoſpołnicź. Wona je ſańdźeny tydźeń wulke hromady żita ſa wójſko nakupicź dała.

Swětne podawki.

Druha komora ſakſkeho krajneho ßejma

je wobſamkła, 19. paragrafej ſamoźenjoweho dawka ſpadnycź dacź. Po tymle paragrafje njetrjebaſche ßo na dźěłanſki kapital, na ratarſtwo a hajniſtwo ßo nałożowazy, ſamoźenjowy dawk dawacź, hdyź wobßedźeŕ ßam na ßwojim wobßedźeńſtwje hoſpodarjeſche. Hdyź pak běchu leżomnoſcźe pſchenajate, bě najenkowy dźěłanſki hoſpodarſki kapital ſamoźenjowemu dawkej podcźißnjeny. § 19 je ßo do ſamoźenjoweho dawka po żadanju prěnjeje komory pſchecźiwo woli druheje komory pſchijał. Prěnja komora chzyſche jenoź ſ tym wuměnjenjom do ſamoźenjoweho dawka ſwolicź, jeli ſo by wón ſ § 19 wulkoleżomnoſcźerjam połóżenje a lěpſchinu dawał. Tule konzeßiju, kotraź je ßo dyrbjała wulkoleżomnoſcźerjam cźinicź, ßu liberalni pſchi poßlednich krajnoßejmſkich wólbach k wótrym nadpadam na konſervatiwnych w měſchcźańſkich wokrjeßach wużili a ßu ſ tym konſervatiwnym něſkotre ßydła wotdobyli. So by ßo liberalnym tale bróń wuwinyła, je ßo ſe ßrjedźiſny konſervatiwnych druheje komory namjetowało, § 19 ſamoźenjoweho ſakonja ſpadnycź dacź. Temule namjetej je zyła komora ſ wuwſacźom ſapóßłanzow Steigera a Leitholda pſchihłoßowała. Knjeźerſtwo je pſchilubiło, ſo ſakonjowy naczißk, na wobſamknjene pſcheměnjenje ſamoźenjoweho ſakonja ßo poczahowazy, hiſchcźe tutemu ßejmej pſchedpołoży. Se ſpadnjenjom § 19 njebudźa mali a ßrěni ratarjo ſchkodowacź, jenoź bohacźzy mjes ratarjemi budźa ßnadny ſamoźenjowy dawk dawacź dyrbjecź.

Druha komora je něſkotre pſcheměnjenja w dźeßatym wotdźělenju powſchitkoweho twarſkeho ſakonja po knjeźerſtwowym namjecźe pſchijała.

Prawa ſłutniwoſcź na ſakſkej żeleſnizy.

Woſy prěnjeje kłaßy ſakſkich żeleſnizow tak mało pucźowarjow wużije, ſo ßo jenoź dźěł nałożenych khóſtow narunuje. Direkzija ſakſkich żeleſnizow ma teho dla myßle, woſam prěnjeje kłaßy ſ wulkeho dźěła abo ſ zyła ſańcź dacź.

Něhduſchi duchowny a nětcźiſchi ſozialdemokrat Göhra

bě ßwój khěźorſtwoßejmſki mandat w 15. wólbnym wokrjeßu ſłożił, dokelź bě Bebel na njeho na Drjeźdźańſkej ſozialdemokratiſkej ſhadźowanzy nahawtował. Göhrowi pſchiwißowarjo ßu něſto Göhrje mandat w 20. ſakſkim wólbnym wokrjeßu poſkiczili, kotrehoź ſaſtupjeŕ, ſozialdemokrat Roſenow, je wumrjeł. W dowěrniſkej ſhromadźiſnje ßu ſe 600 pſchecźiwo 100 hłoßam Göhru ſa kandidata we wuprófdnjenym wokrjeßu poſtajili. Sozialdemokrat Sindermann w mjenje ſozialdemokratiſkeho wjeduiſtwa podarmo pſchecźiwo Göhrowej kandidaturje proteſtowaſche. Göhra je woſjewił, ſo kandidaturu pſchiwoſmje.

Khěźorſke manevry

dyrbitaj lětßa pruſki gardźiny korps a 9. armeekorps wotměcź.

Demonſtrazija Polakow pſchecźiwo němſkej Bożej ßłużbje.

W pólſkim měſcze Koſtenje w Poſnańſkim knjeźerſtwowym wokrjeßu tamniſchi němſki katholſki duchowny präbendar Fuhrmann w katholſkej farſkej zyrkwi němſki prědowacź ſpyta. Hdyź pak bě lědma ſaprědował, wulka cźrjóda kemſcherjow ſ ławkow ſtanywſchi ßo ſ ropotom ſ zyrkwje won cźiſchcźeſche. Tłóczenza bě tak wulka, ſo ßo teź něſkotſi němſzy kemſcherjo, kotſiź běchu ßebi němſke prědowanje żadali, ſ zyrkwje ßobu wucźiſchcźachu. Hdyź bě ßo Bożi dom wuprófdnił, duchowny „nutrnej“ gmejnje woſjewi, ſo je naſtateje hary dla, woßebje dla ſacźinjenja durjow ßwoje prědowanje pſchetorhnycź dyrbjał.

Pruſka żeleſniſka politika

je ßo ſaßo raz prawje wucźeſcźiła, hdyź w khěźorſtwowym ßejmje wo khěźorſtwowych żeleſnizach jednachu. Sarjadniſtwo pruſkich żeleſnizow niz jenoź ſe Sakſkej, ale teź ſ druhimi němſkimi ſtatami wójnu wjedźe. Wone twory wjele ſakraßnjenych mil wokoło mjeſow Sakſkeje, Bayerſkeje, Württembergſkeje atd. woſy, ſo njetrjebało żeleſnizam tychle ſtatow dźěł ſrachtow pſchewoſtajicź. Pſchedßyda khěźorſtwowych żeleſnizow, Schulz, ſpyta Pruſku pſchecźiwo tymle porokam ſarěcźecź. Jeho ſakitowanſka rěcź pak ßo ſ powſchitkownym ßmjecźom pſchetorże, hdyź wón ßam wuſna, ſo Pruſka jenicźzy ßwój pjenjeżny wużitk ſe ßwojej żeleſniſkej politiku hłada. Sozialdemokratiſzy rěcźnizy namjetowachu, ſo bychu wſchě němſke żeleſnizy do khěźorſtwoweho ſarjadniſtwa pſcheſchłe. K temu wſchak je dołha noha. Jenotliwe ſtaty budźa tak dołho hacź móżno ßo pſchecźiwo temu wobaracź, ſo bychu knjeſſtwo nad ßwojimi żeleſnizami ſhubł.

Sozialdemokratojo jako pomoznizy ruſkich anarchiſtow.

W khěźorſtwowym ßejmje bě ßo ſozialdemokrat Bebel na pruſke knjeźerſtwo hórſchił, ſo je wone ruſkich ſtudentow ſ kraja wupokaſało a w Kralowzu něſkotrych pruſkich ſozialdemokratow do pſchepytanja wſało, dokelź ßu cźi anarchiſtiſke pißma w ßwojich wobydlenjach khowali a je do Ruſkeje pſcheßmykali. Juſtizny miniſter Schönſtedt je w pruſkim krajnym ßejmje na wopraſchenje ſapóßłanza Friedberga

wo anarchistiskich pißmach, kotreż je polizija pola sozialdemokratow w Kralowzu namakała, někotre pruhi podał. Wone ßu w ruskej abo w litwjanskej rěczi spißane a napominaju, zara skónzowacź. W jenym pißmje ßo praji: „W kóżdym sozialdemokracźe dyrbi kruch mordarskeho satrascherja abo Robespierra tcźez (Franzowsy, kotryż je w revoluziji wjele tyßaz ludźom hłowu wotcźecź dał). Lěpje je, so zar Miklawsch s kulku njewumrje, ale na guillotinje." Spiß ßo skónczi s napominanjom: „Postańcźe s wobrónjenej ruku pschecźiwo zarej. Napominamy Waß, so byschcźe revolver a bomby wsali a pschecźiwo nětczischemu reakzionarnemu systemej wojowali. Ssmjercź wschitkim reakzionaram! Ssmjercź Miklawschej II.! Sskawa ludowej ßwobodźe!"

Sozialdemokratojo ßu tele anarchistiske pißma, s kotrymiż ßo ruszy poddanjo namołwjeja, zara s bombami abo s revolvrom skónzowacź, wot ruskich anarchistow w Schwajzarskej dostawali a je s Kralowza do Ruskeje ßkali. Němszy sozialdemokratojo ßu ßo tu do ßkużby ruskich anarchistow stajili a jich stóstniskim wotpohladam połěkowali. Hacź runje je to Bebelej snate było, je ßo wón tola skroblił, pruske knjeżerstwo teho dla pschimacź, dokelż je wone sozialdemokratam pschi tymle dźěle wobaralo.

Sběžk w němskej krótkowjeczornej afriskej koloniji.

Sběžkarszy Hererojo hischcźe ßo nochzedźa poddacź. 2. februara ßu woni po powjeszczi guverneura Leutweina němsku polizajsku strażu w Omatoni nadpadnyli, tola ßu ßo 60 muži shubiwschi wotraszyli. Němske wotdźělenje pod wyschschim leutnantom Scholtu je w bitwiczży pola Trumanase sběžkarjam 300 wulkeho a 400 małeho skotu wotewsało. Wobydlerstwu wokolo Omaruru ßu Němzy brónje sebrali.

Scźěhwki rusko-japanskeje wójny sa żitowe wikowanje.

Żitowe wikowanje mjes Němskej a Ruskej je nimale sastało. Ruska ßwoje tworowe wosy nětkole k woženju wojakow a provianta do dalokeho rańscheho kraja trjeba. Teho dla móże ßo pjecża jenoż mało żita s Ruskeje do wukraja wuwosycź. Też na żitowe a mukowe wikowanje mjes Ameriku a Europu rusko-japanska wójna skutkuje. Japanszy a też spekulantojo ßu pjecża wulke hromady muki w poknóznej Amerizy nakupili. W Jendźelskej, hdźež ßo wobydlerstwo s wjetscheho dźěła s wukrajnym żitom żiwi, to hižo njelubje sacżuwaju. Dokelż amerikanska muka w Londonje poczina żadna bycź, ßu pjekarjo khlěbowe płacźiny wo pjaty dźěl powyschili.

Njemčry w Turkowskej

ßu ßo potłóczike. Schensi paschah je sběžkarskich Albanesow po dobrym namołwjał, so ßu ßo rosescholi. Turkowszy njesprawni sastojnizy ßu pjecża sběžk sawinowali.

Na dołhim mosczе.

1.

Po najrjeńschej drósy w Gdańsku (Danzigu), tak mjenowanej dołhej drósy, tłóczachu ßo ßmějo a harujo mnosy ludźo. Nimo noscherjow měchow a pschißłuschnikow najnižschich ludowych worschtow najwjazy wojakow. Tuczi wuprajachu we wschelakich rěczach ßwoje czuczа. Wěso widźesche stare bohate město, něhdy ßobustaw mózneje Hansy (swjasa městow), potom khowne ßrjedźischczo dowosa a wuwosa s Pólskeje a do Pólskeje, stajnje jara wschelaki lud w ßwojich murjach, ßłyschesche jara wschelake zuse rěcze. Ale tajka pißaniza ludow njebě tu tola hischcźe żenje była. Wschitke europiske narody běchu tu sastupjene, s wuwsacźom wobydlerjow ßewjera a britiskich kupow, mjes tym so běchu hewak runje tuczi husto a rady widźeni hosczo byli, dokelż běchu najwjazy dobytka pschinoscheli. Wěso wschak też tuczi zusbnizy njeběchu, każ Jendźelczenjo, witani hosczo sa shromadnischczo wupkodow Pólskeje a Ruskeje. Niż wikowanja dla běchu ßo ludy scźěhowałe, a dobytka pschi tym s zyła njebě — jeno schkoda, njeßmérna, njenarunajomna schkoda na wschěch bokach.

Nowe scźěhowanje ludow bě Napoleonowe czehnjenje do Ruskeje. Budźische-li to sbożownje wotběżało, ßwět njebudźische hischcźe mnoho lět k měrej pschischoł dla njenaßytnoscźe tuteho nowoczaßuneho Zäsara, runjež njebě hubjenstwa w prěnim czaßu hischcźe tak czucź było, każ to nětkole bě. Woßebje krucźe potrjechenу bě Gdańsk. Czěkanzy s Ruskeje pschinjeßechu hrosne natykowaze khoroscźe ßobu, kiż ßo też bórsy mjes Gdańczanami rosschěrjachu, tyßazy ßobu sebrachu, potom doczeżechu Rußojo, sapoczachu potšělenje. Wobydlerjo njeběchu ani sdacźa měli wo jich spěschnym pschiczehnjenju, ani njeběchu wjedźeli, so dyrbjesche roskasowaś, general Rapp, Gdańsk dżerżecź, doniż ßo někak hodźesche, a so wón to też chzysche a mózesche s wójskom, kiż bě se wschěch kónzow ßwěta nasběrane a kiż bě najbóle s rosbrojenych czěkanzow wutworił. Myßlachu ßebi, so budźe khěżor Napoleon po sniczenju wulkeje armeje měr czinicź. Sskawa, kotraż bojaneho wobdawasche, njeda dwělowacź na tym, so bě jara dobre wuměnjenja dostał wot ßwojich njepschecźelow, kotsiż běchu pschekwapjeni wot ßwojeho ßamßneho sboża. A njeby-li měr ßo sczinił, sdaschtej ßo jeno dwě wězy mózne bycź, s kotrejuż bě kóżda k wěrje podobna, sa tym hacż běchu Napoleonowi ludźo njepschecźelju abo cześcźowarjo. Tón wschak njemóżesche ßo wjazy shrabacź wot hrózbneho njesboża ruskeje wójny, khiba so by wójska se semje wuteptał a so by w njesbożu ßwój dar saßo tak jaßnje a dobycźerszy wopokasał, każ w ßwojim czaßu jako general franzowskeje republiki. S krótka, na żanej stronje njeběchu ßebi myßlili, so to k temu dóńdźe, so bychu Rußojo Gdańsk wobłěhowali; franzowske wyschnoscźe njemějachu ani to sa nusne, wobydlerjow namołwjecź, so dyrbja ßo s zyrobu sastaracź.

A tola dóńdźe niz jeno k woblehnjenju, ale k tak ßurowemu wobleżenju, kajkichż je we wschěch stawisnach jeno jara mało sapißanych. Najprjedy wobsamknychu Rußojo ßylnje wobtwjerdżene město jeno s nasdala, spokojichu ßo s tym, so wodowod pschetorżechu, pschiwosej zyrobisnow salehnychu. Hdyż běchu potom dosczе wójska a czeżke kanony pschinawosyli, sapocza ßo woprawdźite wobłěhowanje.

S njedostatkom zyroby nasta hižo sa mało měßazow hłód. Bohacźi wschak mózachu ßo hischcźe naßyczecź, hacź runje dyrbjachu ßebi też najbohacźischi hacź dotal njeßkyschanje wjele sapowjedowacź. Ale schto saßo ßrědnje samożicźi a hakle khudźi! Hubjenstwo mjes nimi bě zyle njewurjeknite; hižo w naléczu 1813 sdasche ßo, so je najwyschscheho stopnja dozpělo; hižo w juniju mrějachu s njedostatkom zyroby, runjež ßwój wucźek bjerjechu k wězam, kotreż ßo hewak njejědża: k islandskemu mochej, konopjowemu sornu, k mjaßu padnjenych koni a tajkich domjazych swěrjatow, kotreż hewak nětko też jědżene kóczki wużiwaju: wulke a małe mysche. Tydżeń jako tydżeń nadżijachu ßo, so jich franzowske wójsko wußwobodźi, wo kotrymż běchu pschi wschěm wuskim wobleżenju tola shonili, so bě dobyło pola Lützena a Budyschina, so bě ßo do prědka dobyło do Schlesynskeje a k Barlinej, hdyż bě ßo pschiměr skóncził, bu to tola snate a też po roskasowarjowym poruczenju s pyschnymi ßwjedżenjemi a s wobßwětlenjom ßwjecźene. Powjesczе wo shubjenymaj bitwomaj pola Großbeeren a nad Katzbachom, kotreż psches wobłěhowazych do města dozpěchu, wuprajachu wojerszy roskasowarjo sa kżě. Tola nadżija, so bychu jich swjaskarjo skónczne wußwobodźili, wupokasa ßo sa sadwělowazych Gdańczanow runje tak próżdna, każ ta nadżija, so by jich khěżor Napoleon wußwobodźił. Sakitowarjo nochzychu wo podaczu twjerdżisny niczo ßłyschecź. Dżeń wote dnja, haj s kóżdej hodźinu pschibywasche hubjenstwo. A kelko hodźinow nima lěto — a kak dołha je kóżda jenotliwa njesbożownym, hłodu trabazym. Zyłe lěto 1813 trajesche, każ je snate, wobleżenje.

Wěso běchu też ludźo, kotsiż ßo wobohacźachu, mjes tym so samożenje města, kiż jeno s wikowanjom kczejesche, jara czeżzy schkodowasche, tyßazy żałostnje sahinychu a mnoho nahladnych wulkopschekupzow na proschерstwo pschińdże, někotsi s nich ßebi wsachu żiwjenje abo rosoma sbychu. Wěsczi ludźo sczahnychu s nusy wużitk — niz jeno se ßurowje wyßokej danju, ale też pschi wikowanju s zyrobisnami. Klamarjo, pschedawarjo zyroby a jědżowi hoscźenzarjo njehańbowachu ßo, to falschowacź, schtoż jara droho pschedawachu, a schtoż běchu s wjetscha, wobkhadżejo s franzowskej proviantowej wyschnoscźu a s roskasowarjom, pomérnje jara tunjo kupowali. Sastojnizy a wyschschi wyschzy wikowachu njehańbiczіwi s zyrobisnami, schtoż bě roskasowaś hischcźe psched woblehnjenjom mohł nawobstaracź sa wobßadku se satraschenjom měrnych měschczanow a wjeßnjanow s wużadanjom we wokolinje abo też na kubjach měschczanskich pschekupzow. Czi potajkim, kotsiż běchu takle runje bjes swonkowneje mozy wurubjeni, dostachu — po wójnskim waschnju — pschipokaski, kotreż pak njebuchu żenje wupkacźene, s czimż wobydlerjo Gdańska milijony pschißadźowachu.

Franzowszy generalojo pak rosmjetachu nadoby shromadami ßwojim lubuschkam. Pschi tym płacźesche kórz pscheńzy pjecź a schtyrzyczi toler — wojazy a niżschi wyschschi dostawachu hižo jara skupe pojédże rajßa a khléba, a hischcźe skupische konjazeho mjaßa, pschetoż mjaßo druheho skotu dostawachu na poßoßledku jeno hischcźe najwoßobnischi. Wěso sapocza ßo też mjes wojakami skónczne wobożne smyßlenje pokasowacź. So by jich troschtnych sdżerżał,

da jim roskasowaŕ druhdy małe sawjeßelenje. Ruuje ßo to saßo stawasche. Korczmaŕ, kotremuż běchu dopokasali, so bě konjaze mjaßo do jědże měschaŕ, kotrež pak bě ßebi jako wolaze mjaßo sapłaczicz daŕ, dosta sa tajke jebanja swuczene, jara czuczliwe khostanje. Na rózku rostlinskeje dróhi běsche drjewjany woßoŕ s wótrym khribjetom. Na tym dyrbjesche winowaty nješchto hodźin dołho jěchacz — k wulkemu sawjeßelenju czrjódow, kiż ßo w dołhej drósy czischczachu. Każ by rjekł, so je nětkole tradanja kónz, tak ßo nad tym wjeßelachu, so dyrbjesche nječhtó, schtóż s teho njedowoleny wużitk czehnjesche, sa to wohańbjeny a khostany bycz. So pak najwjazy wyschschich wyschkow njekniczomnje hospodarjesche s tym, schtoż bě tola, njech tež nabrane s wotkelźkuliż, khěźorowe wobßedźenstwo a schtoż mějesche ßo na powschitkowny wużitk nałożecz, a kak mały njekhmanik pornjo temu tón bě, kotrehoż njesprawnosczbě ßo runje pschipadnje pokhostaka, na to ßebi w tymle wokomiku nichtó njemyßlesche; wjele bóle wukhwalowachu żiwje sprawne smyßlenje roskasowarjowe a jeho stajnje żiwu staroscz sa derjemęczje ßwojich ludźi a — města.

Khowne sawjeßelenje wěso běchu hrube a tež husto wschědne tryski żortowarjow, kotrychż w żanym shromadnistwje njepobrachuje a najmjenje mjes franzowskimi wojakami. Pschi tym dóńdże nětkole tež, dokelż běchu tu wschelakore ludy, k wschelakim ßměschnym njedorosłymjenjam pschi njesnajomoscźi rěczje. Nasta-li něhdże wótre ßmjeczje, czischczachu ßo s druheje strony ßem, so bychu żorta tež wużili, a to saßo pohonjesche żortowarjow k nowym napinanjam. Ssrjedźischczo pak bě a wosta pschestupnik, kotrehoż chzysche kóżdy wohladacz, kóżdy s najmjeńscha s hanjazym ßłowom sa błasna pomęcz.

Sskużobne holzy a pěstończje s dowěrjenymi dźęczimi stejachu w bliskoscźi. Te mějachu ßebi, każ s wjetscha, jara ważne wězy sdźělowacz, tež njedźiwajo na hru, kotruż nabężane czrjódy poskiczachu. Nimo teho běchu ßo Gdańczenjo jeno druhdy, hdyż běchu pólszy kralojo jich měschczańske prawa trochu pschimali abo pschimacz chzyli, jako Němzy czuli, hewak pak jako ßwobodni stacźenjo. So bě ßo pruska mjesa hacz do wokrjeßa města poßunyła a so bu lěta 1795 město s Pruskej sjednoczene, to běchu runje tak jara sa sło wsali, każ tež posdźischo pschidobycźa Prußow na druhich městnach. Hdyż potajkim Napoleon kraj Hohenzollern po sdaczu spowróczi a „ßwobodny stat“ Gdańsk, po mjenje, saßo postaji, ßławjachu jeho jako wußwobodźerja a wukhowarja. Ale to ßu sańdźene czaßy. —

Něhdże pjeczlětnej holczży ßo wostudźi, na ßamßnym městnje stacz a na czrjódu ludźi hladacz, runjeż bě najprjedy na jěsdnika na wóßliku kedźbnje pschihladowała. „Elska, nětkole pój tola skónczńje na dołhi móst“, wospjetowasche holczka. Hdyż to niczo njepomhasche, puschczi ju pěstończa s ruki a poda ßo, bjes teho so by tale to pytka, ßama na dołhi móst.

To je drjewjany brjóh pschi Motlawje, na kotryż wjazore wrota won du, na kotrymż w měrnych czaßach najczilischе pschekupske żiwjenje knježi, dokelż tu niz jeno se snutskowneho kraja pschikhadźaze kódże sastawaju, ale tež mórske kódże, kotrež pschehluboko njeńdu. S tamneho boka Motlawy leži składźischczowa kupa, na kotrejż je, każ to hižo mjeno praji, zyke město składźischczow natwarjene. S teho czaßa, so bě ßem pschiczahnyła wobßadka a so wobstejesche „sawrjecze kontinenta“, bě pschesmórske wikowanje tak jara spadnyło, so město mnohich stow kódźi wob lěto lědma dźeßacz abo pjatnacze pschijěsdźowasche. A s wobleżenjom bě tež kóżdy wobkhad na Wißli a na Motlawje sastał. Kódźi bě potajkim mało na dołhim moscze — jeno czołmy tudomnych kódźnikow, kiż prósdne stejachu, abo kiż ßebi wobleżeni k strażowanju pschiprawjachu. Ale na składźischczowej kupje njebě wożamoczenja pytnycz, najwjazy wyßokich rumnych twarjenjow bě ßebi wobßadka wsała sa składy zyroby a drasty, abo ßebi sa lazarety pschihotowała, kotrychż bě mnoho trjeba. Duż bě tam wjele żiwjenja a hibanja, a wobkhod po mostach, kiż pśches Motlawu tam wjedźechu, bywasche s czaßami bjes mała straschny, pschetoż dźěl města „Langgarten“, w kotrymż roskasowaŕ a mnosy wyßozy wyschzy bydlachu, leži s tamneho boka składźischczoweje kupy. Na dołhim moscze je wjele budow a pschekupskich wjelbow — to je wěste torhoschczo, hdźež je wschitko na pschedań, schtoż wabi namórnikow a po Wißli pschikhadźazych drjewoplawjerjow a żitowych kódźnikow.

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Krónprynz Bjedrich August bě póndźelu k pschedstajenju rekrutow do Budyschina pschijěł. Popołdnju ßo wón do Draždźan wróczi.

S Budyschina. Wojerstwu powinowacźi młodźi ludźo maja w Budyskim hamtskim hejtmanstwje 7., 8., 9. a 10. měrza w Biskopizach, 11. a 12. měrza w Hornjej Wjasońzy, 14. a 15. měrza w Schěrachowje, 16. měrza w Njeßwaczidle a 17., 18., 19., 21., 22., 23, 24. a 25. měrza w Budyschinje pod měrn hicz. Wuloßowanje budże 26. měrza w Budyschinje.

— Naš skład je hišče někotrych hriwnow nabył a to dachu: Jakub Rjeńč w mlokarni Ottendorf p. Mittweidy 2 hr. 50 np., k. k. šulski radźićeŕ A. Sedláček w Písku 13 hr. 60 np., E. Groessler, parketowa twornja we Warnołćicach (zhromadnje z mojim wujom, wučerjom Wroblom w Rodecach p. Budestec) 10 hr., wučeŕ Hendrich Noháček w Kral. Polu p. Brna 1 hr. 70 np. (2 kr.) = 4 dary z 27 hr. 80 np. **Dohromady: hrubych 1266 hr. 69 np. wot 360 (385) daricerjow.** Wotličimy-li wudawki, zbywa čistych 1208 hr. 29 np., kotrež so 29. februara wotedadźa knjezej zarjadnikej Maćičneho domu kral. notarej Michałej Cyžej tu.

Administracija „Łužicy“.

— Hacz do nowscheho czaßa je ratarjam hudanczko było, so w horzych krajach pschi włóżnym wjedrje rostliny nimale njepschestawajzy rostu, tak so ßo w tamnych stronach dwójzy a ßamo trójzy żně sa lěto domoj khowaju. Nowschej wědomosczi je ßo skónczńje poradźiło, bakterije w semi jako pschiczinu tejele njesaprahniteje płódnosczе wußlědźicz. Tele bakterije ßu maliczke hribiki, kotrez s powětra dußyk bjeru a jón rostlinam dale podawaju. Bakterijam jenoż czopke włóżne wjedro hoji, doniż ßo semja njeszopli, ßo wone njeroswiwaju. Teho dla tež na naschich polach rostliny jenoż jara pomału pschi khłódnym wjedrje rostu; pschetoż tehdy je bakterije s trěbnym dußykom njemóża sastaracz. W poßlednim poßedźenju Budyskeho ratarskeho towarstwa mějesche wyschschi wucźeŕ dr. Müller s Budyskeje ratarskeje schule powuczazy pschednoschk wo bakterijach, a wo jich skutkowanju w hródźnym hnoju a w roli. W hnoju ßu bakterije, tak dołho hacz wón njeje se semju pschikryty, schkódne, dokelż wone dußyk, najdrohotnische hnojowe wopschijecze, pschedźełaju a jemu do powětra twochnycz dadźa. Bakterije pak móża jenoż w hnoju żiwe bycz, do kotrehoż ma powětr pschistup. Duż dyrbi ßo hnój wschědnje w hnojowej hromadźe twjerdźe steptacz, so njemohłe bakterije w nim żiwe bycz a dußyk s njeho wotwjesczcz a tak hnój njehódny sczinicz. Tak bórsy pak hacz hnój do role pschińdźe, bakterije jeho dußyk do Ammoniaka pschetworja, kotryż rostliny k ßwojemu żiwjenju a roswiczu trjebaju.

Snate je, so czerstwy hnój s hródźe w roli wjele mjenje roscźenju hoji, dyżli steptany pscheleżany hnój. Pschirodospytnizy ßu hižo pscheđ wjele lětami wußlědźili, so bakterije dußyk s czerstweho hnoja na ßo czahnu. S wopręđka ßebi myßlachu, so ßu tele bakterije teho dla ratarstwu schkódne. W nowschim czaßu pak je ßo spósnało, so dußyk, kotryż ßu tele bakterije s hnoja wsake, ßo s role njeshubi, ale so wón rostlinam posdźischo k żiwnosczi ßłużi, hdyż ßu bakterije wotemrękе. S teho ßo wußwětli, so s pscheleżaneho hnoja rostliny bórsy żiwnosczdostawaju, mjes tym so móża dußyk s czerstweho hnoja hakle posdźischo wużicz.

Jena drużina bakterijow na korjenjach buschczinow (hrocha, woki, dźeczela atd.) ßydli a tele rostliny s dußykom s powětra sastaruje. Hdyż ßu ßo niczojte korjenje hrocha, woki, dźeczela atd. do semje dobyke, wone bakterije k ßebi wabja, kotrez ßo wysche korjenjowych kónzow seßyduja a kulkojte ßuki na nim tworja, kotryż s dußykom pjelnja. Tutón rostliny pschetrjebaju, mjes tym so jón bakterije pschezo s nowa s powětra bjeru a do żiwnosczе sa rostliny pschedźełkaju, na kotrychż korjenjach ßu ßo wone saßydlike. S teho je spósnacz, so ßu hrochej, wozy atd. jenoż telko dußyka s chilisskim salpetrom trjeba dawacz, hacz je jim skhodźenju a prěnjemu roswiczu nusne. Posdźischo ßo wone s nimi wot bakterijow sastaraju. Tež pak jenoż, każ hižo prajene, w czopkym a włóżnym wjedrje rostu a ßo rosmnożeja, a rostliny teho dla pschi symnym khładnym wjedrje njepschibywaju, dokelż tehdy w roli dosez bakterijow njeje. Ratař teho dla praji, so je jedyn czopky a włóżny dźeń w juniju wjazy hódny, dyżli 10 rjanych dnjow w oktobrje.

Druha drużina bakterijow teho runja dußyk s powětra bjerje a snim rolu wobohacza. Wone ßo woßebje pod czornej ßmahu namakaju, to je pod rolu, kotraż ßo lěto wospjet pschewora, tak so na njej sa tón czaß rostliny njerostu. S khownym wuměnjenjom sa roswiczе a pschibywanje ratarstwu wużitnych bakterijow je rola, do kotrejż ma powětr pschistup. Teho dla dyrbi ßo czeżka rola s hródź-

nym abo se selenym hnojom hnojicź, symna rola pak so pódla teho hischcźe měśyćź, so by so mjelna a sypotata sćiniła. Na dobrej roli, kotraž je pschi mokrym wjedrje so dźełała a so s tym samasała, je teho dla sa rostliny njelymana, dokelž so do njeje powětr njemóże dobywacź, tak so so tež bakterije w njej njemóża rosmnożicź. Kišzała abo donojta rola dyrbi so s kalkowanjom sa bakterije sthmanicź, mjes tym so dyrbja so wone na rolu na nowinu abo na torfow, rolu, w kotrejež so bakterije njenamakaju, s pjerschcźu s polow na kotrychž wone su, pschenjesćź.

S Luha. Ziwnosćerjej Janej Nowakej we Kusy je so cźestne snamjo sa sobustawy wohnjowych woborow spožcźiko. Psched tudomnej shromadźenej wohnjowej woboru a gmejnskej radu je jemu jo kněžerstwowy assessor s Koppenfels pschepodał. — Tón samy dźeń wjecźor nascha wohnjowa wobora s hudźbu a sapalenymi saklemi psched dom swojeho dołholětneho swérneho sobustawa knjesa krawskeho mischtra Krawza pschicźeże, so by jemu k jeho 25lětnemu mandźelskemu jubilejej swoje poczescźowanje wopokasała. Woborimy komandant, knjes Brühl, jubelskimaj mandźelskimaj s rjanymi skowami sbožopschecźa wuprajiwschi jimaj jako cźestny dar Schwarzwaldski scźěnski cźaßnik pschepoda, kotryž njech jimaj pschezo jenož sbožowne hodźiny bije.

S Njeswaczidła. Tež njebojasne skoczo so druhdy stróži, hdyž so na njo s lokomotiwy mróczel kura wupuchnje. Teho dla je lepje, hdyž so s konjemi blisko želesnizy njesastawa. Podawk, kotryž je so sańdźenu sobotu pschi tudomnym dwórnischcźu stał, je sa to s nowym wobkrucźenjom. Pohonca kublerja Krawza s Lomska mjenowany dźeń popołdnju w 3 hodźinach psched pschejesdom psches želesnizu pschi tudomnym dwórnischcźu s jenopscheżnym sapschahom cźakasche, so by cźah, kotryž s Budyschina w tym cźasu pschijedże, nimo puschcźił. Hdyž lokomotiwa k sapschahej pschijedże, wona runje mróczel kura wupuchny. S tym so Krawzez kóń splóschiwschi so sawróczi a s pucza psches pschěrow na polo skoczi. Wós pschi tym tak wyßoko saskoczi, so so pohonca s njeho sady snak dele wali. Sdasche so, so bě sebi wschě stawy slemik, na wulke sboże njebě pak jemu nahły pad niczo swadźił. Kóń, kotryž bě wojo słamał, njemóżesche dalscheje schkody nadźełacź, dokelž jeho jedyn kubleŕ hnydom sa wusdu shrabny, hdyž bě psches pschěrow skocził.

S Wulkeho Wožyka. Tudomnemu lěsnikej Janej Budarjej, kotryž je 30 lět Budyskej radże w Tuchorju swěru służił, je so cźestne snamjo sa swérnosćź w dźěle spožcźiko. We Wujesdźanskej hajnkowni je jemu jo kněžerstwowy assessor dr. Eras pschepodał.

Se Sakhowa pola Klukscha. Sańdźeny pjatk staj tu Handrij Pohonca a jeho mandźelska rodź. Hejtmanez cźikaj a cźerstwaj skoty kwaß swjecźikoj. Knjes farar Birnich je po rjanym prědowanju jeju mandźelski swjask požohnował a jimaj jako jubilejski dar kraßnu bibiju pschepodał. Bóh kuby Knjes chzył Pohoncźez mandźelskimaj cźichi, měrny a sbožowny wjecźor żiwjenja spožcźicź.

S Bukez. S wulkej wcźipnosću wocźakowachmy sańdźenu njedźelu, 21. dźeń makeho róžka. Běchu tola sobustawy nascheho lubeho serbskeho towarstwa a pscheproschene knjeżny s wulkej prózu a pilnosću nawukle: „Na wumjeńku", nowu hru w schtyrjoch jednanjach, kotruž chzychu nam nětko pschedstajecź. Hrajerjo běchu sledowazy: Stary Wróbl: k. Fahland s Koporz, Wórscha: knjeżna Redźiz s Błózan, Jurij: k. Mitasch s Bukez, Hana: knjeżna Pilakez s Bukez, Hańża: knjeżna Husakez se Zornosyk, Michał: k. Kozor s Bukez, Schkowronz: k. Engelmann s Błózan, Matka: k. Husak s Bukez, Lischka: k. Hascha s Trjebjenz, Nalikez Lejna: knjeżna Lokez s Błózan, Marja: knjeżna Schütez s Rachlowa, Pětr: knjes Wicźas se Zornosyk a Jan: k. Ryczeŕ s Wyßokeje. Wjecźor w 7 hodź. dyrbjesche so dźiwadło sapocźecź, tola hižo w 6 hodź. běschtej wobej sali Heimrichez hosćenza napjelnjenej. Hnydom po sedmich wotewri knjes pschedsyda Wojnaŕ se Zornosyk swjedźeński wjecźor. W swojej rěcźi powita pscheceźelnje sobustawy a hosći a napominasche wschěch pschitomnych: „Sserbjo sakhowajcźe swéru naschich wótzow rěcź a wéru!" Sskowa knjesa pschedsydy wuklincźachu w hrimotazej skawje Jeho Majestosći kralej Jurjej. — Bórsy sběhny so sawěschk a hra so sapocźa. Kajke to pyschne hibanje na jewischcźu! Tu njebě niczo proste a njeschikne, to bě lute żiwjenje. Ssebi wopomniwschi, so běchu hrajerjo jednori ludźo se wsy, kiž sa zyle léto na jewischcźo njewustupja, běsche dźiwanje nad wustojnym hracźom powschitkowne, a mózne plazanje a skawa po kóždym jednanju běsche derjesaßkużene myto sa wschěch sobuskutkowazych. Schtó je s nich swoju rólu najlepje hrał, to je cźežko prajicź, dokelž su wschitzy, wot dźěda hacź do poßledneho skużomneho wubjerje hrali k wjeselu a k spokojnosći wschěch poßkucharjow. — Krótki směschk „Bur a fotograf", kotryž po dźiwadle knjeżna Schütez a k. Faland, Hascha a Ryczeŕ hrajachu. So powschitkownje spodobasche a wjele smjecźa wubudźi. — Po dźiwadle běchu spěschne reje, kotrež hischcźe nětkotremužkuli hodźinki wjeseleje sabawy pschihotowachu.

S Hórkow. K tydźeńskemu dopisej, pod tymle hesłom wosjewjenym, mamy dodacź, so so wopomnjeny jubilar mjenuje Schilak. Wjeselimy so pschezo jara, hdyž so nam pilnje dopišy scźelu; s dobom pak prošymy, so bychu so nam mjena jasnje pisake. Druhe wězy žno sebi sami runamy a stajamy, ale s mjenami mylenja a mjersanja nastawaja. (K. P.)

S Khróšta. W Adolfskej hěcźe běchu so pjatk tydźenja tudomni a galizišzy dźěłacźerjo w kantinje swadźili. Hdyž posdźischo pohoncź Kobanja, kotryž so njebě do swady měschał, s kantiny wuńdźe, do njeho galizišzy dźěłacźerjo s kamjenjemi mjetachu a jeho tak cźežko sranichu, so je so dyrbjała sa njeho lěkarska pomoz pytacź. Nasajtra su pjecźoch Galizišich, kotrychž maja sa winowatych, sajeli.

S Lubija. Nalětnje wobhladanje mkodych ludźi, kotsiž maju pod měru hicź, smeja so w Lubijskim hamtskim hejtmanstwje 1. 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11. a 12. měrza. Wuloßowanje budże 14. měrza.

S Worklez. Prjedawscha wobsedźerka tudomneho hrodu a Worklecźanskeho a Jaßeńcźanskeho rycźerkubła, hrabinka se Stollberg-Stollberg, je 12. februara jako knjeżna Marja Johanna w klóschtrje Dames de St. André w Tournai w Belgiskej wumrjeła. Wona bě so 9. novembra 1877 w El Biar w Algieru narodźiła. Wobydlerstwu nascheje krajiny je wona wjele dobrotow wopokasała. Woßebitaj swědkaj jejneje darniwosće a dobroty stej tudomna nowa schula, kotruž je njebocźižka sa swoje pjenjesy natwariła a schulskej gmejnje dariła, a dale knježi hród, kotryž je wona sa hojerju postajiła a gmejnje pschewostajiła.

S Niskeje. Wutoru rano wokoło 4 hodźin tudomny nózny straznik w tak mjenowanej klamowej hasy sa jenym płotom płakaze nowonarodźene zyle nahe dźěcźo wohlada. Posdźische pschepytanje je dopokasało, so je wěsta Seibtez dźěcźo porodźiła a jo psches płót cźišzła, so by so s tym moriło. Hacź runje namakane dźěcźo derje wothladachu, je wone tola na scźěhwki njecźłowješkeho wobkhadźenja wumrjeło.

S Jatsobja. Sańdźenu póndźelu su so tu twarjenja Wilhelmez żiwnosćze wotpalike.

S Hamora pola Klětneho. Wutoru rano wokoło 3 hodźin s mkyna, hrabi Arnimej-Mužakowskemu skuschazeho, woheń wudyri. Se sbožownym pschipadom w tym cźasu gratmischtr Sattig do mkyna pschińdże, kotremuž so poradźi płomjenja poddusyć. Woheń je so s słóstniskej ruku sakożił. Sapalerja hischcźe njesnaja.

S Brěsowki. S njewobhladniwym wobkhadźenjom s pistoliju je so tu sańdźenu njedźelu njesboże stało. Hdyž so 14lětny syn jeneho tudomneho ratarja s pistoliju parasche, so hólz s wutsělom w delnim żiwocze straschnje srani.

S Běłeho Khołmza. Póstnizy chze nětkotryžkuli kóslika wuhnacź. Nětkotsi skomjani wudowzy na wotpocźinku a drusy hosczo s daloka, kotsiž wěrowanski pjerschcźeń w lazowym saku khowaju, so poßlednje póstnizy nětkotrym starym a mkodym holzam lischcźachu, kaž bychu chzyli hakle na ženitwu hicź. Pschi polonaisy so s luboscźu tak sapyrichu, so se swojimi rjankami a njerjankami won do deschcźoweho wjedra wuńdźechu. Deschcź pak jich mało wokhłodźi, pschetož s wulkim luboscźiwym sapalom njemózachu durje namakacź a teho dla jako nutskhód wokno wužichu. Běłokhołmcźenjo hubu rosdajejo tejle nowej modże pschihladowachu. Pola naß je hacź dotal rěkało, so muż njeßmě na reje hicź, hdyž žonu so bobu nima. Tehole prawidła chzemy so tež dale dźerżecź.

Někotsi Běłokhołmcźenjo.

Přilopk.

* Wulka woda bě sańdźeny tydźeń na wschěch rěkach srjedźneje Europy a s powodźenjom hrożesche. S nóznym mjersnjenjom je so tónle strach wotwobrocźił. Na Łobju w Draždźanach bě pschipołdnju woda 2 metraj psches null stupika.

* (Spytane mordarstwo a samomordarstwo.) Wěsta Bollmannowa w Lindenawje pola Lipska, kotraž bě, wot muża wopuschcźena, s dźěłacźerjom Bierom wobkhad měła, bě so kónz sańdźeneho lěta wot tuteho dźěliła, dokelž bě wón nowolětnu nóz pjany domoj pschischoł. Wot teho cźasa hischcźe mějesche Bier klucz k wobydlenju Bollmannoweje. Ssrjedu rano so wón s tutym kluczom do Bollmanoweje wobydlenja dobu a s revolvrom schtyri kulki do njeje tseli, s kotrychž ju dwě pod wuchom trjechischtej. Tónle woko-

mik listynoscheć pschi durjach saswoni. Bollmannowa chzyschе durje wоczinicz, tola Bier ju na bok storcziwschi ßam k durjam dźěscheе. Tónle wokomik żona wuži, jenoż ßuknju wobleczena, s woknom pschi semi leżazym, won skoczicz. Na to ßebi Bier ßam dwě kulzy do czoka tšěli a ßo czežko frani, tola ßo jemu najskerje żiwjenje sdźerži.

* W jenej maschinskej fabrizy w Kamjenizy sa wczerawschim na dobo wulki s paru ßo czěrjazy tóczny kamjeń rospukny. Jedyn kamjenjowy kruch 42lětneho toczerja Weißfloga k semi porasy. Weißflog, kotremuż ßo rjap skama, hnydom wumrje.

* (Zonje s jědom sawdak.) W Plojeschti w Romunskej ßu jeneho lěkarja sajeli, dokelž je pjecza ßwojej żonje, kotrejež żiwjenje bě s 50,000 frankami sawěsczene, s jědom sawdak.

* (Leßna witka.) Paczeriskeho hólza Wólfa w Kamjenizy ßu dla njehorneho hanjenja Boha k jastwu na 6 měßazow a dla pschekschiwjenja k jastwu na 2 njedźeli saßudźili.

* Wotkryte pschekschiwjenje pschi akzijowej fabrizy fotografiskich apparatow prjedy R. Hüttiga & Co. w Barlinje je kurß akzijow tehole towarstwa wot 125 na 90 prozentow stłóczik. Towarstwowy direktor Hüttig je s wědomosczu dohladowarstwoweho radźiczela Zabela něhdźe 300000 hriwnow pschekschiwik. Zabel je ßo satšělik, mjes tym so ßu Hüttiga sajeli.

* (S jěsdnym kołom snjeßoßik.) W jenej hrjebi wulkeje sahrody w Drježdźanach ßu sahrodnika Engelhardta s Dobriz morweho namakali. Wón bě s jěsdneho koła padnywschi ßo tepik.

* Khěżorski disziplinarny ßud je powołanje wyschscheho póstskeho praktikanta Richarda Wagnera saczißnyk, kotrehoż bě disziplinarna komora w Kasselu se sastojnstwa wotßadźika a jemu prawo na pensiju wotrjekka, dokelž bě wón w sjawnej shromadźisnje sozialdemokratiji ßlawu wunjeßk.

* (W powětsje pjeczene kaczki.) Spodźiwne wězy ßo druhdy na ßwěcze zosaju. Tele dny, franzowske nowiny „Petit Journal“ pißaju, satraschne njewjedro s hrimanjom, błyskanjom a wichorom pola Nantesa na morju sakhadźesche. Rybazy ßo prózowachu, skoku k brjohej doječz, hdyż ßo na dobo satraschnje sahrima. Bliżschi wokomik do jencje łódże zyła hromada wopjeczenych, s dźěła hižo na pok swuhlenych kaczkow sleczi. Błysk bě ßyku kaczkow trjechik a w powětsje wopjekł ... Na to ßo skoro poßłucha, każ na Münchhausenowe powjedańczka.

* (Dźěczo ßo spaliko.) W Lubohosczu je ßo njedźelu popołdnju pjeczlětna dźowczicżka murjerja Grunerta tak wopalika, so je hnydom wumrjeła. W njepschitomnosczi starscheju bě dźěczo se schwabliczkami hrajkało.

* (Nanowy mordař.) W Kamjenizy (Chemnitz) ßu ßobotu wjeczor 55lětneho molerja Schuberta w jeho wobydlenju morweho namakali. Po napominanju druhich domownych wobydlerjow bě domowy wobßedźeř ßobotu Schubertowe wobydlenje wocżinik. Schubert we łożu leżesche a bě tak pschikryty, so njeběchu jeho rany na hłowje widżecz. Mordarstwo je ßo po sdaczu wutoru skucżiło. Tehdy ßu Schubertoweho 31lětneho ßyna, kotryż je hižo w Bräunsdorfskej porjedźerni pobył a ßo paduchstwa dla wospjet khostał, poßledni krócz w nanowym wobydlenju widżeli. Na njeho ßo hórscha, so je nana skónzował a wurubił. Njedźelu ßu jeho w Draždźanach sajeli. Wón bě tam pola pschiwusnych na wopyczе.

* (Błudny jako mordař.) W Bambergu je sahrodnik Schauder, njejabzy wowrótniwschi, ßwojeho 70lětneho wuja a dwě nёhdźe 60lětnej czeczе se ßekeru sarasył. Schaudera, kotryż je 35 lět stary, ßu hakle njedawno s błudnizy puschczili.

* (Rosbuchnjenje pólvra.) Na sastanischczu w Jackjonje w utahskim statu w połnóznej Amerizy staj ßo dwaj żelesniskaj wosaj s tšelnym pólvrom rosbuchkoj. Pschi tym je ßo 24, s wjetscha grichiskich dźěłaczerjow moriko a něhdźe jenak wjele ßo sraniko. Telegrafowarnja je ßo wupuscżika.

* (Ssamomordarstwo jeneho offizěra.) W Barlinje je ßo 27lětny wyschschi leutnant s Wentzky w ßwojim wobydlenju s revolvrom satšělik. Ssobotu popołdnju wón ßwojeho poßłużobnika po něschto póßka, kotryż ßo wróczíwschi leutnanta na sofje satšeleneho nadeńdźe. Tutón je njedawno s konja padnywschi ßebi mosny stschaßk. Hacż runje je poßleni czaß saßo ßłużbu ßobu czinik, je po sdaczu tola na mosny skhorik, schtoż je pschiczinu saczёmnjenja jeho myßlow byko.

* (Sso sabodk.) Hdyż wuhlowy wikowař Arnrat psches jenu wjeß pola Krefelda jědźesche, jena kruwa na njeho skoczi a jemu s rohomaj hłowu pschebodże, so mosny wustupichu. Sa nёotre mjeńschiny muż wumrje.

* (Njeßożowna luboscz.) W jenym hoscżenzu w Barlinje je 24lětny pschekupz Markgraf s Kralowza ßwoju lubu a potom ßam ßebje satšělik.

* (Ssmjertny wußud.) Wowczerja Burchhardta w Esplingerodże je Göttingski pschißażny ßud k ßmjerczi saßudźik. Burchardt je skótneho wikowarja Busla s Hollenbacha, kotremuż bě pomhał wowzy kupowacz, skónzował a wurubił. Po jenym tajkim kupowanju bě ßo Bust shubił. Burchardt wudawasche, so je po żelesniży wotjěł, tola so njewě, hdże. Bustowi pschiwusni ßo hnydom bojachu, so je ßo jemu nёschto ske stało. Burchardta sajachu, tola njedoßahazych dopokasmow dla jeho saßo puschczichu. Posdźischo bě nadpadnyło, so Burchardt do nalutowarnjow we wokolnosczi pjenjesy dawasche. Burchardta s nowa sajachu. Murjerjo w jeho hródźi semju pscherywachu. Skónczńje w njej pßowi sczerb namakachu, kotryż mějesche wokoło schije paß s mjenom G. Bust. Burchardt ßo skónczńje wusna, so je Busta sarasył a wurubił a praji, so je czёko w hnojowej jamje sahrjebał. Tam jo tež namakachu.

* (S lawinu saßypnjeni wojazy.) Na swuczowanskim marschu psches Lazaresku horu w franzowskich alpach je ßo 19 muży 157 pěscheho regimenta s lawinu saßypko. 10 muży je ßo sadußyko, druhi ßu ßo mohli wukhowacz, tola woni czёżko khori w lazarecze leża.

* Ssrědk psche raka je pjecza franzowski chirurg Doyen wußlědźik. Wón je Pariskej akademiji wědomnosczow spiß wo hojenju raka pschepodał. Doyen w nim praji, so je se saßykanjom jěda, kotryż je s raka shotowił, wjele woßobow wot raka wulёkował.

* (12 człowjekow ßo spaliko.) W jenej fabrizy zelluloidowych czeßakow w Parisu je ßobotu popołdnju na dobo woheń wudyrik. Zelluloidowe składy każ pólver ßapachu, woheń ßo je żakoßnej spёschnosczu rosscheri. Schtyrjom dźёłaczerjam, kotsiż bёchu runje w dźёłarni, ßo wulhód po skhodach s płomjenjemi sawrje. Duż na balkon czekнychu. Hdyż pak jich tež tam woheń doßahny, woni s balkona na plestr dele skoczichu, hdźež s rosrażenymi stawami leżo wostachu. Hascherjo bórsy pschijёdżechu a schtyri rёble k domej stajichu. Husteho kura dla mózachu pak hakle sa hodźinu do domu sańcz. W schtwórtym a pjatym poskhodże 12 czёkow tak slё wopalenych namakachu, so ßo njehodżachu wjazy sesnacz, mjes nimi bě 5 muzskich, 5 żónskich a 2 dźёsczi. Dwě żónskej mrёjazej do hojeńnje donjeßechu, hdźež stej mjes tym wumrjekej. Nёkotsi mużojo s tšёchi ßußodneho doma se ßamßnym ßmjertnym strachom nёkotrych ludźi wukhowachu. Jedyn muż w bёłej blusy psches hižo ßo palazy tšёschny syms salёsy a staru żonu s płomjenjow wucżeże. Delka s tyßazami stejazy lud khroblemu mużej ßlawu wokasche. Jedyn hascheř, jedyn wojak a jedyn ziwilist jeho pschikład sczёhnjo jenu holzu wukhowachu.

* 70,000 dźёczi njeje po poßlednjej mёschczańskej rosprawje w New-Yorku do schule khodżicz mohło, dokelž ßu wschё mёstna w schulach wobßadźene byke. Nёtko nowu hoborsku wucżeńnju twarja. Wona budże 66 metrow wyßoka a budże 97 schulskich stwow wopschimowacz. Sala smёje 15,000 ßydłow. Do jenotliwych poskhodow budże ßo s jёsdnymi stokami jёsdzicz.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Pohoncza Khorlu Augusta Manju s Lutyjez, jebanstwa a paduschstwa dla hižo khostaneho, bě Biskopski kawniski ßud k jastwu na schtyri njedźele saßudźik, dokelž bě ßwojemu ßobucżeladnikej Domaschej s drastneho khamora 30 hriwnow kradnył. Manja se ßwojim powołanjom pschecżiwo temule wußudej dozpi, so jeho khostanje na dwaj mёßazaj jastwa ponižichu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lёce 1904 dotal nahromadźiło: 395 hr. 65 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisle 9. lёta 1904 hižo kwittowane:

Молоканы (271,25 hr.): Štož mi štó da, ja wšitko nałožuju po hesłu „Swoji k swojim!“ ... 1 hr. — Administracija „Łužicy“ wunošk nowolётneje a božodźёšćoweje zbёrki **1208 hr. 29 np.** = . 1209 hr. 29 np.

Hromadźe: 1604 hr. 94 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wulku dźělbu
schulskich tornistrow,
toschow
a kožanych tworow
wscheje družiny dla pschepokoženja swojeho rjemjenjerstwa tunjo wupschedawam.
C. A. Pětsch
na hauensteinskej haßy 1.

Spěwarske
němske a serbske
po wschěch plaćišnach
wdobrych solidnych swjazkach,
modlerske knihi,
konfirmaziske
wopomnjenki,
konfirmaziske khartki
na wulki wubjerk
pschi potrjebje poruča
Moritz Weiser
na žitnej haßy 5.

Dwoju družinu
lojoweho jadrineho
mydła a židkeho
mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
poruča
A. Grubann
na hornčerskej haßy 39.

Mlokowa zentrifuga
„Balance“
s ruku so cžerjata, wupruhowana, najlóžscho so cžerjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym poßkuženjom a cžiscženjom, po tunjej plaćišnje a požadanju s położenym wotplaćenjom.
Dasche wukasuje
M. E. Schmidt
w Mnischońzu pola Budestez.
Kóždu sobotu wot 10 hacž 12 hodźin we Wjazkez hosćenzu snapschecža theatra pschitomny.

Najlěpschi **mas**
sa **patentowane wóski**
kupuje so pola
A. Grubanna
na hornčerskej haßy 39.

Hdže scže tónle dobry a tuni **cžaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naslědnika,
měješčel Ty. Hippa
na serbskej haßy 11.

Drjewowa awkzija.

Póndželu 29. febr. dopołdnja wot 9 hodźin ma so
na Jitkowskich lezomnoscžach
32 stejatych tołstych klozow,
25 = = schtomow,
50 = twarskich schtomow,
60 suschizowych metriskich hromadow
s wuměnjenjemi, do awkzije wosjewjomnymi, na pscheßadźowanje pschedawacź.
Shromadźisna dopołdnja w 9 hodźinach w Jitkowskej korčmje.
Wobsedźer.

Drjewowa awkzija.

Na **Sderjanskim** hajniskim revěrje ma so póndželu 29. febr. 1904 dopołdnja wot 9 hodźin
16 rm. dubowych palnych klumpachow,
20 rm. dubowych hakosow a
120 khójnowych dołhich hromadow
sa hnydom hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.
Shromadźisna na Sderjanskim knježim dworje.
Hajniske sarjadnistwo.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 1. měrza dopołdnja wot 9 hodźin ma so w drjewiscžu **w Jatschbju** scžěhowaze drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź:
20 rm. schcžěpow,
10 rm. kulečkow,
40 rm. pjenkow,
15 rm. hakosowych hromadow.
Shromadźisna pschi Khołmjanskej horje. **C. Bukan.**

Drjewowa awkzija.

na Łuzjanskim revěrje

Wutoro 1. měrza 1904 dopołdnja ½10 h. ma so w Bukowje
150 tołstych khójnowych hromadow,
53 rm. dubowych schcžěpow a kuluchow,
15 rm. khójnowych schcžěpow a kuluchow,
58 dubowych a 26 khójnowych hakosowych hromadow
sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.
W Minakale, 23. februara 1904.
Mauka.

Drjewowa awkzija

Lětša popuschcžane drjewo na Trupjanskim revěrje pschi Konjecžanskej mjesy, a to
82 rm. khójnowych schcžěpow a kulečkow,
84 rm. khójnowych pjenkow,
430 rm. khójnowych hakosowych hromadow,
94 plotowych ryhelow a
130 wurubanych dołhich hromadow
ma so 3. měrza dopołdnja wot ½10 hodźin sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.
W Kolbizach, 23. februara 1904.
Wyschschi hajnik.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa schót poruča
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Najwjetsche plaćišny
sa **hadreschcža, želeso, metall, koscže, papjeru a kože** plaćí
Siegfried Sußmann
na garbarskej haßy.

Czerwjeny dźeczel
bjes židy
po najwyschich plaćišnach kupuje
Gustav Heinke
pschi žitnych wikach.

Sčinowe plečenje
k dźěłanju wjerchow se sazynkowanym grotom w Radworju cžo. 13 a w Borschcži cžo. 18. pschedawa **A. Philipp.**

Młodeho **krawskeho pomoznika** pyta Pawoł Urban w Porschizach.

Woprawnu limettu
jara derje skłodźaze a derje tyjaze **picze bjes alkohola** poruča w bleschach a po litrach, kaž tež w bleschach na pruhu po 25 np.
Gustav Küttner
na serbskej haßy.
Najtuńsche kupowanske žórko sa korczmarjow, w korbowych bleschach hižo wot 3 litrow.

Tuczny howjasy brjuch
punt po 50 np. pschedawa
O. Pětschka na žitnej haßy.

Rožku
a pschenizu
po najwyschschich plaćišnach kupuje
Hamorski mlyn
w Budyschinje.
Heinke a syn.

Bijerjow plestrowanskich kamjenjow a boßerarjow
teho runja **kamjenjecžeßarjow** we **Wuriczauskej** a **Radźanowskej stali** pyta
C. G. Kunath.

Tolerjate rjecžasy
(schnóry)
tunjo dźěła a rjane pjenjesy k temu wobstaruje
Adolf Boetius,
slótnik w Budyschinje
na bohatej haßy pschi wrotach.

Adalbert Dittrich,
prawny konsulent,
pißarnja sa kupne, hypothekske, testamentske, sawostajenske, zivilne a khostanske wězy.
Pißanske dźěła wscheje družiny.
Pschi serbskich hrjebjach 6
po 1 skhodźe.

Kupuju a saměnjam
rožku na pizu.
Keller w Rakezach.

Stare spěwarske
pschewjasuje knihiwjasarski mischtr
J. Nowak
na snutskowuej lawskej haßy.

Wschelake **serbske knihi** ma tunjo na pschedań **Bjar** w Brěsy pola Zicženja.

Khěžkarska zinnosć
k sawostajenstwu njebo Jana Czecha w Njeswacžidle sluschaza, ma so póndželu 29. februara na pscheßadźowanje pschedawacź.
Na kupjenje smyßleni chzyli so tam mjenowany dźeń dopołdnja w 10 hodźinach sčinjacź.
Herbjo.

Burske towarstwo w Rakezach

smeje **njedzelu 28. februara 1904** popołdnju s dypkom 4 hodźin w Gäblerez hosćenzu **poßedzenje.** Wo bohaty wopyt proßy

pschedßydstwo.

Ssrjedu 9. měrza budźa
skótne a wolaze wiki w Njeßwaczidle.

Dźělbu dobrych, trjebanych

jěsdnych kolow

po 20 hacz 40 mk., teho runja

motorske kolo

mjes dwěmaj na wubjerk po 180 abo 350 mk., derje dźěłaze, ma sa hotowe pjenjesy na pschedań

R. Hauschting w Rakezach.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka **1000 scht. praßowaneho torfa po 6 mk.**

Bóschiczanske ryczerkubło pola Njeßwaczidła.

Wupschahanje

sa 8 koni je hischcze prósdne w „honjerskim dworje" (Jägerhof) na kamjentnej haßy 1.

Pruhi s Bożeho ßwětła

schpruchi a khěrluschowe schtuczki w pyschnych kaschczikach, k selenemu schtwórtkej ßo derje pschihodźaze, ßu **we wudawarni Serbskich Nowin** dostacź.

Hólz, kotryż chze **bětnarstwo** nawuknycź, móże s pschihódnymi wuměnjenjemi dobrn wuczbu namakacź pola **Jana Nowaka,** bětnarskeho mischtra w Roswodezach pola Budestez.

Wuczobnik ßo pyta.

Ssyn sprawneju starscheju móże s pschihódnymi wuměnjenjemi jako **wuczobnik** do pschedawarnje kolonialnych tworow a spirituosow sastupicź pola

Schischki a Rieczki

na swonkownej lawskej haßy.

Hólza, kotryż chze knihiwjasarstwo nawuknycź, do wuczby pyta knihiwjasarski mischtr **Ludwig Gastorff** pschi mjaßowych jědkach 3.

Pjekarskeho wuczobnika k jutram pyta **Pawoł Ludwig,** pjekarski mischtr na Židowje pola Budyschina.

Schewskeho wuczobnika pyta **August Schołta** na rózowej haßy.

Hnydom abo posdźischo móża **holzy plotowacź** nawuknycź pola **Grafoweje** pschi ßerbskich hrjebjach cźißło 2 po 2 skhod.

Holza,

kotraż jutry schulu wukhodźi, ßo k dźěczom pyta pola kublerja **K. Skopa** w Kschiwej Borschczi.

Dobru pensiju namakaju schulerjo pola **A. Bräuerki** w Budyschinje.

2 dobrej kosy

blisko k kóslatam stej dla pschecźehnjenja na pschedań w Khaßowje cźißło 10.

Khěża s polom a sahrodu je hnydom na pschedań w **Boranezach** cźißło 9. Dalsche je pola wobßedźerja shonicź.

Psches ßudnistwo ma ßo na dyrbjenske waschnje 7. haprleje dopołdnja 1/2 10 hodźin na pschesßadźowanje pschedawacź: **khěża Hańże Kunzez** w **Lusy,** na 1879 hr. 50 np. taksérowana.

Bruny poß s paßom bjes snamki je ßo pschidał w Bronju cźißło 2.

Wutrobny dźak

knjesej fararjej Rädźe sa wutrobu wokschewjaze ßłowa w ßerbskej póstnej nutrnoscźi w Jeńkezach.

Někotři s Małych Jeńkez.

Wutrobny dźak

knjesej ryczerjej fararjej Jakubej w Njeßwaczidle sa wutrobu hnujaze ßłowa na prědowanju njedźelu Quinquagesima praja

s hornich wßow.

Skschiwdźaze ßłowa, na khěžkarja Ernsta Mikln s Manjowa 21. jan. t. l. na Wojerowskim ßudnistwje sreczane, „so je Mikla jeneho ßwědka pokupił", ßebi wotproßywschi s tutym wróczam.

Khěžkař **Khorla Horbank**
w Manjowje.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

zmeje přichodnu njedźelu popołdnju w 4 hodź. swoje **měsačne posedźenje,** na kotrež należnje přeprošuje

předsydstwo.

Dźak a sławu

česćenym knježnam: Selmje Pilakec z Bukec, Lejnje Husakec ze Žornosyk, Rezy Šěcec z Rachlowa, Hancy Wołkec a Mari Redźic z Błócan za wopokazanu swěrnu přiwisnosć k Serbowstwu a podpjeranje při dźiwadłowym předstajenju.

Dźiwadłowy wotrjad Bukečanskeho serb. tow.

✝

Bohu lubemu Knjesej je ßo spodobała, naschu horzolubowanu macź, wowku a ßotru, prjedawschu kublerku

Lenu swud. Wiczasowu
w Kelnje

ßrjedu 24. februara po dołhej khorosczi do wěcznosce wotwołacź.

Pohrjeb budźe njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj.

To lubym snatym a pschecźelam k wjedźenju dawaju

hłubokosrudźeni sawostajeni.

Bohu Knjesej nad žiwjenjom a ßmjerczu je ßo spodobało, dźenża rano we 8 hodźinach moju lubowanu mandźelsku, naschu dobru macź, wowku, ßotru a cźetu

Hanu Schimenzowu
rodź. Urbanez

po dołhim cźerpjenju njejabzy, tola s cźichej ßmjerczu w 83. lěcze s tuteje cźaßnosce do wěcznosce wotwołacź.

Wo cźiche dźělbrace prosćho, to k wjedźenju dawa

We Wósborku, 17. februara 1904.

Jan Schimenz, kantor em.
s dobom w mjenje sawostajenych.

Wutrobny dźak

knjesej duchownemu H. Matekej w Hucźinje sa troschtowanske ßłowa pschi rowje naschoho drohoho mandźelskeho, lubeho nana, pschirodneho nana a dźěda

Augusta Böhmarja
w Hlinje

prajimy, teho runja wschitkim pschecźelam a lubym snatym s daloka a s bliska sa lubosćiwe a mnohe dźělbrace a bohatu kwětkowu pychu pschi pohrjebje.

Srudźeni sawostajeni.

(K tenu cźißku pschiłoha.)

Pschiloha k czišku 9 Serbskich Nowin.

Sobotu 27. februara 1904.

Placišny rěsneho stotu na Draždžanskich stótnych wikach

22. februara 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1 połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	37—39	67—70
awstriske	38—40	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	64—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	58—62
4. ßnadnje pizowane kóżdeje starosby	23—25	50—52
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	34—37	62—64
2 połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	31—33	58—61
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—30	54—56
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	50—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
awstriske	—	—
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	58—60
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—56
Cželata:		
1. najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45—48	68—72
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—44	63—65
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich stschižењow w starobje hacz do 1¼ léta	37—38	50 51
2. mjaßne	35—36	47—48
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	33—34	45—46

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2896 měchow.	W Budyschinje 20. februara 1904. wot hr.	np.	hacz hr.	np.	W Lubiju 25. februara 1904. wot hr.	np.	hacz hr.	np.
Pschenża běła	8	25	8	50	8	—	8	24
" žołta	7	90	8	15	7	65	7	95
Rožka	6	10	6	20	6	6	6	25
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	—	6	10	5	70	5	90
Hróch	10	—	11	—	9	—	10	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	25	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	20	2	40	2	—	2	30
Pschenična muka 50 "	9	—	17	—	—	—	—	—
Ržana muka 50 "	7	25	12	50	—	—	—	—
Sšyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Sšioma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Proßata 1184 schtuk, schtuka	10	—	20	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	4	75	4	50	5	10
Ržane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	75
Pschenični gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe žymje, punt po 50 np. — **Czerwjeny dżeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placżeschе: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 14 hr. 2 np. hacz 14 hr. 45 np., žołta 13 hr. 43 np. hacz 13 hr. 85 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 76 np. hacz 9 hr. 92 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacz 9 hr. 50 np

Na Burhu w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 38 np. hacz 8 hr. 53 np., pschenża (žołta) wot 8 hr. — np. hacz 8 hr. 24 np., rožka wot 6 hr. 15 np. hacz 6 hr. 25 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np, wowß wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 10 np.

Wiežne placišny w Kamjenzu

18. februara 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 05 np., pschenża wot 7 hr. 65 np. hacz 7 hr. 85 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hacz 6 hr. 75 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hacz 6 hr. — np., jahły wot 10 hr. 58 np. hacz 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., ßyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 80 np. Sšioma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hacz 2 hr. 50 np.

Wjedro w **Londonje** 26. februara: ßněh.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smje njedželu Reminiscere rano w 7 hodžinach duchowny Tyschek ßerbsku spowjednu rěč, ½9 hodžin farar Räda ßerbske a w 10 hodž. němske prědowanje.

Pokutny dżeń smje rano w 7 hodžinach farar Räda ßerbsku spowjednu rěč, ½9 hodžin duchowny Tyschek ßerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. — Tón dżeń budże psched zyrkwinymi durjemi sa samery snutskowneho mišionstwa kollekta. — Tydżeńske sastojnske dżěła smje duchowny Tyschek.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Rudolf Alexander, Richarda Eduarda Horaka, zigarnika na Židowje, ß. — Oskar Willy, Jana Oskara Keila, mnrjerja we Wurizach, ß. — Pawoł Richard, Jana Schokty, fabrikarja na Židowje, ß. — Theodor Kurt, Khorle Augusta Ssymanka, dżěłaczerja na Židowje, ß.

W katholskej zyrkwi: Marijana Johana, Augusta Pawoła Rychtarja, strażnika w kralowskim pólvorniku w Hnaschczach, dž. — Maximilian Rudolf, Maxa Josefa Morawy, kachlestajerja tu, ß. — Ludmila Julija, Franza Kulta, samkarja we Wulk. Debßezach, dž. — Hana, Franza Ryby, fabrikskeho dżěłaczerja w Budestezach, dž. — Jan Jurij, Jakuba Rychtarja, fahrodnika w Dalizach, ß.

Wórowani:

W Michałskej zyrkwi: Ernst Reinhold Hermann, hospodarski pomoznik w Kumwałdże, s Marju Theresiju Pětschez w Sréschinje.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadże: 16. februara: Alfred Pawoł, Jana Nostoka, khěžerja a dżěłaczerja we Wulkim Wjelkowje, ß., 8 m. 17 d. — 17. Bjedrich Erich Oskar, Bjedricha Hermanna Schertza, žukelnika na Židowje, ß., 11 m. 11 d. — 18. Marja Madlena Pětschez, njebo Handrija Rychtarja, žiwnoscżerja we Wurizach, sawostajena wudowa, wumrjela w Draždżanach, khowana na Michałskim pohrjebnischczu.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

Njedželu Reminiscere smje rano ½8 hodžin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farar Kschižan ßerbske a w 10 hodž. němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodž. budże katechismußowa wuczba sa ßerbsku žónsku młodžinu.

Pokutny dżeń smje rano ½8 hodž. duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodž. farar Kschižan ßerbske a w 10 hodž. němske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodž. smje duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu.

Na tutym dnju budże ßo psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa snutskowne mišionstwo składowacz.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedželu Reminiscere smje rano w 8 hodž. duchowny Nowy ßerbsku spowjednu wuczbu, w 9 hodž. farar Domaschka ßerbske a ¾11 hodž. němske prědowanje.

Na pokutnym dnju smje duchowny Nowy rano w 8 hodž. ßerbsku spowjedž, farar Domaschka popołd. w 9 hodž. ßerbske a ¾11 hodžin němske prědowanje. — Na tym dnju ßo psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa snutskowne mišionstwo składuje. — Popołdnju w 5 hodž. smje duchowny Nowy němsku spowjedž.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobrosće

po najtuńschich placżišnach najlěpschi porucża

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cżwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Maschinski wolij sa parne maschiny,
Maschinski wolij **sa mlócżaze maschiny,** w najwjetschej symje njesamjersnjazy,
wolij sa zentrifugi,
wolij sa jěsdne kola a schijaze maschiny
najtuńscho pola
A. Grubanna na hornczerskej haßy 39.

Hosćenz „Jägerhof“

na kamjeńtnej haßy čžo. 1 pódla Bockelmanna

porucža kóždy čaß dobry

tuni wobjed,

kaž tež wubjerk **čžopłych a symnych jědžow a napojow,** čžopke jěde rano wot 8 hodžin. Dženża žobotu:

poliwku po **12** np.,
howjaše mjaßo ſ nudlemi po **35** np.,
ſłopjaze mjaßo ſ běrnazymi kuſkami a makroni po **40** np.,
naßelene žwinjaze rjebleſchka ſ hróchom a kißałym kałom po **40** np.,

čželazu pječeń	ſ kompottom abo žołotwju, 1 porz.			**60**,	½ porz.	**40**	np.,
žwinjazu pječeń	=	=	=	**60**	=	**40**	=
naßelenu pječeń	=	=	=	**60**	=	**40**	=
ſłopjazu (wowčžu) **pječeń**	=	=	=	**60**	=	**40**	=
ſłopjazy khribjet	=	=	=	**50**			
ſłopjaze jěrchenje	=	=	=	**60**	=	**40**	=
kißału howjaſu pječeń	=	=	=	**60**	=	**40**	=
wuherſki gulaſch	=	=	=	**60**	=	**40**	=

Sswoje **žwójbne a towarſtwowe ſtwy** ſa wotmĕwanje kwaßow, kſchčžiſnow a druhich žwjedženjow poručam, teho runja čžeſčženym kemſcherjam žwój hoſćenz do Božeje žłužby a po njej poručam, dokelž ſ woprawdže dobrym a tunim khoſejom a dobrej žylnej bouillonu jara rucže poßłužuju.

S počeſčowanjom

Auguſt Wjazka.

K konfirmaziji!

Sswój wulki wubjerk

čžornych a pißanych
☰ draſtnych tkaninow ☰

dobroćiwemu wobkedžbowanju poručam,

dwójzy ſchĕroku tworu, hładku a ſ małymi muſtrami, meter po 80, 100, 120, 130, 140, 150 np. atd.,

bĕle hotowe ſpódnje žuknje

ſ wuſchiwanjom hižo po 150 np.,

čžiſtowołmjane ſpódnje žuknje

wſchĕch barbow, łohčž hižo po 80 np.,

čžorne
čžiſtowołmjane rubiſchča ſ wuſchiwanjom.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy.

Kupnjcže

konfirmaziſke wobleczenja,

mužaze a hólczaze wobleczenja

a žonjaze a holczaze žakety

rjenje žedžaze na wulki wubjerk jenož pola

Oty Preuß a

w Budyſchinje
na žitnej haßy 4.

Najlĕpſcha draſtowa pſchedawarnja.

K konfirmaziji

porucža

ſchkleńčžane wobraſy, ſchpruchi na ſćĕnu atd.

ſpĕwarſke knihi

žerbſke a němſke,

trajnje ſwjaſane, jednore hač do najwoßebniſcheho,

kharty k konfirmaziji, ſpowjedźi a jutrowne kharty,

debjenki wſcheje družiny
ſ doubloweho ſłota na wulki wubjerk.

E. A. Wetzka,

knihiwjaſarnja na bohatej haßy 17. — Telefon 144.

Stare knihi žo derje a trajnje pſchewjaſuja.

Moje woßebitoſće!

	bleſcha po	pſchi 10 bleſchach po
Samoſke wino	1 mk.	95 np.,
Samos (wubjerk)	1 mk. 25 mk.	1 mk. 15 np.,
Portſke wino (ſchpaniſke)	1 mk. 10 np.	1 mk.,
Malagaſke (čžĕmne)	1 mk. 25 np.	1 mk. 15 np.,
Malagaſke (čžerwjene ſłote)	1 mk. 30 np.	1 mk. 20 np.,
Madeiraſke	1 mk. 40 np.	1 mk. 30 np.,
Sherryſke	1 mk. 50 np.	1 mk. 40 np.,
Marrodephne wubjerne žylnjaze wino	1 mk. 60 np.	1 mk. 40 np.,
Vermouthſke němſke	1 mk. 10 np.	1 mk.

tehorunja woprawne wot **Fr. Cinzana** 1 mk. 60 np. 1 mk. 55 np.

Wſcho hromadže ſ bleſchemi bjes khoſtow do domu ſćele.

Khorla Nowak nasl.

(Jurij Nitsche.)

w Budyſchinje na žitnej haßy 10.

Hadreſchcža, koſcže, želeſo atd.

kupuje po najwyſchſchich płaćiſnach

M. Eberth

na hornjećtſkej haßy 29.

Na žwoje jako najlĕpſche ſnate

☰ palenzy ☰

jednore a dwójne

poručžujo dopominataj

Schiſchka a Rjeczka.

Sbožopschejaze khartki

k konfirmaziji, k jutram a k narodninam

ſ rjanych družinow po jara tunich płaczišnach ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Khěžorowy słodowy khofej

kiž nima runjecza,

punt jenož po 25 np.,

jeniczzy dostacź

w Khěžorowej khofejowej pschedawarni

na bohatej haßy.

Khěžorowy khofej, hlej,
Wschndże wukhwaleja,
Komuž hischcze snaty njej'
Pruhi póscźeleja.
Tola bóle ßtódniwy
Je, hdyž do njoh' ßypnjesch
Khěžorowy ßłodowy Khofej, tón rad ßrěbnjesch.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Pschedawam wulku dźělbu

zigarow

100 ſchtuk po 2 mk., 10 ſchtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.

Otto Sachse

woßebita zigarowa pschedawarnja w radnej pinzy na ſnutskownej lawſkej haßy.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ßo ſpěſchnje połóżeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Scźele ßo na wßy.

Drobny zokor punt po 21 np.,
kuſkaty zokor punt po 25 np.,
lompowy zokor punt po 23 np.,
normalny a krystallowy zokor punt po 26 np.
ſoda punt po 4 np.,
ſoda 10 puntow ſa 35 np.
mydłowy pólver pakcźik po 14 np.!
módrjenk w platowym měſchku po 4 a 8 np.
wſchě druhe wězy tunjo pola

Khorle Nowaka

na žitnej haßy 10.

Paleny

khofej,

wſchelakeho měſchenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacź **2** mk.

jara płaczišny hódno porucza

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Maſchinſke wolije

ruſke a **amerikanſke** ſa cźežko a lohko ßo cźerjaze maſchiny,

zylindrowe wolije,

w wſchelakich družinach,

konſiſtentny

maſchinſki tuk,

wolij ſa ſchijate maſchiny

w bleſchach po 30 np. a po waſy ma pschezo najwjetſchi ſkład a porucza tunjo

Otto Engert

en gros drogowe klamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Piwowy hród w Budyſchinje

porucza cźeſcźownym Serbam w měſcźe a we wokolnoſcźi **ßwoje měſtnoſcze,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Max Wünsche,

tapezěrat a wupyscheŕ
w Budyschinje
na schulskej drósy 7
porucza swój skład

sofow, matrazow

a druhich

polstrowanych meblow

po **najtuńschich** płaczisnach.
Dla njedoßahazeje městnosćze někotre **sofy** po poniżenych płaczisnach pschedawam.

Brockmannowe
woprawne
ßlone kuluschki,
phosphorkißały kalk
porucza **Emil Dietrich**
w Lětonjanskim hosćenzu.

Woprawdźity
hollandski
mlokowy a wużitkowy pólver,
najlěpschi
wobżerny a kormjazy pólver
sa ßwinje,
basiski
fosforkißały kalk
każ tež
skótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi żitnych wikach 30.

Franzski palenz

najlěpschi ßrědk pschę wupadanje włoßow a k poßylnjenju rosćenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.
Otto Engert.

Jatrowy wolij

w rjanej żoltej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobżernosćze a pschestkacża porucza tunjo
en gros **Otto Engert** en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Khorosćze dla

dospołne wuschedawanje

mojeho njeßměrnje wulkeho składa

zigarrow, zigarrettow a tobaka

po njeßłyschanych tunich płaczisnach.
Kupujecze pschi tejle składnosczi 20—40 % tuńscho!

Dittrich w Budyschinje

pschi lawskich hrjebjach 14.

Schćěpjelz tunjo nakupiwschi je mi mózno

schifrowu tšěchu

sa 2 hriwnje po □metru dźěłacź. Schćěpjelz (schifer) je s najlěpschich němskich skałow w Durinkskej a ßo jenoż najlěpscha družina cźißko 1 trjeba, sa cźož na dołhe lěta rukuju.

August Schumann,
schifrowe tšěchi dźěłazy mischtr na Tšělanskej drósy

Ia. cźisćeny

praec. basiski fosforokißały kalk

k pizowanju skotu
w woprawnych wałach a po wasy porucza jara tunjo
Otto Engert
en gros **drogowuja** en détail.

S nowa saniklowanje

a

s nowa emaillěrowanje

jěsdnych kołow a druhich wězow, tež wuporjedźenja spěschnje a tunjo wobstarataj

Thomasez bratraj na Židowje
pola Budyschina.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow** k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Wschispomnjenkje: Něcźu serbski.

Serbske a němske spěwarske

se słotym wobrěskom hižo wot 2,50 hr., rjane do cźelazeje kože swjasane wot 6,50 hr. porucza

J. Rowak
na snutskownej lawskej haßy.

Staru zynowu nadobu
stare derje sdźerżane wězy s zyna, każ **karany, schklě, talerje, ßwěcźniki, lampy** atd., każ tež wschě druhe starożitnosćze po najwyschschich płaczisnach kupuje

Adolf Boetius, słotnik
w Budyschinje
na bohatej haßy pschi wrotach.

Wucżobnik ßo pyta.
W mojej pschedawarni kolonialnych tworow a destillaziji ßyn sprawneju starscheju s pschihódnymi wuměnjenjemi móże jako wucżobnik sastupicź.
Ad. Rämsch naßlědnik
pschi butrowych wikach.

Do mojeje pschedawarnje kolonialnych tworow ßo jutry hischcże ßyn sprawneju starscheju, kotryż ma dobre schulske wuwucżenje, jako

wucżobnik

pschijima.
Ernst Lehmann
(prjedy Khorla Pětschka)
na rózku schuleŕskeje a ßerbskeje haßy.

Pjekarskeho wucżobnika
pyta
O. Hoyer na rózowej haßy 2.

Hólczez, kotryż chze **młynstwo** a **pjekarstwo** nawukнуcź, wucżbu namaka pola **Hendricha Bjara** w Lipiczu pola Minakaka.

Moleŕskeho wucżobnika
s pschihódnymi wuměnjenjemi pyta moleŕski mischtr **Jan Schneider** w Budyschinje na Lubijskej drósy 6.

Brodutruharskeho wucżobnika
k jutram pyta
W. Paul
w Budyschinje na Nowosalzskej drósy 9.

Dźěcźi lubowazu **holzn** se wßow 15—16 lětnu, k 1. měrzej do ßłużby pyta mandżelska dr. Jencźa na hoschiz haßy 46 w Budyschinje.

Sskużobnu holzu do města, dźěłacźerske ßwójby, mlokowe holzy, ßrěnkow, tsecźakow a hejtmana pyta **Emil Spenke** pschistajeŕ pschi żitnych wikach 7.

Na ryczerkubło w Ebersbachu pola Shorjelza ßo k 2. haprleji s wulkej msdu **dźowka** k ßwinjom pyta, kotraż ma tež kuchiń sa cźeledź wobstaracź.
Hrabinka Westarp
rodź. s Löbenstein.

Muża, kotryż ma dwórske dźěło wobstaracź, a strażnika pyta Lichanjanski knježi dwór.

Sa wolazeho

ßo żylny hólz, kotryż jutry schuln wukhodźi pyta na **knježim dworje w Boranezach.**

---

3 dźěłacźerske ßwójby

k haprleji abo prjedy, 14—16 lětnu ßłużobnu holzu k haprleji pyta
Ssmochczanski knježi dwór
(pola Budyschina).

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 96 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjes knihićišćernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 10. | Sobotu 5. měrca 1904. | Lětnik 63.

Ruśko-japańska wójna.

Schtyri njedźele ßu ßo hižo minyle, so je Japańska kaž rubježny wjelk w nozy ruśki wójnski pschistaw Portartur ſ pschemozu ßwojeho wójnſkeho łódźſtwa nadpadła. Na wulke ßboże ßu ßo Ruśzy, kotśiž Japańskim měr a pokoj poskićzachu, worakaweho njepschećela wobroli a wschě jeho dalśche nadpady dobyćeŕśzy wotraśyli. Někotre ruśke łódźe ßu drje ßo pśchi prěnim nóznym nadpadźe ſ njepschećelśkimi torpedami wobschkodźiłe, tola też japańske łódźſtwo je cźeźko, haj wjele cźeźścho dyźli ruśke schkodowałe. Mjes tym so wodźerjo ruśkeho wójśka a łódźſtwa kóždu maliczkoſcź, byrnjež była njeſwjeßelaza, na drobnje po wěrnoſcźi do Peterburga telegrafuja, ßu Japańszy jenoź ſelkaŕne powjeśće rospóßłali w kotrychž wudawachu, ſo jich łódźſtwo hiſchcźe njeje žaneho wobschkodźenja poćeŕpiło. Też pśchi poßlednim japańskim poſpycźe, wukhód Portarturſkeho pśchiſtawa ſ parnymi łódźemi ſaracźicź, ßu Japańszy dwě torpedowej łódźi ſhubili. Zarowy naměſtnik, admiral Alexejew, je zarej 27. febr. ſcźěhowazu powjeścź póßłał:

Portartur, 25. februara 1904.

Po ſakhadźenju měßacźka je naſcha panzerowana łódź „Retwiſan“ ſ nowa nadpady njepſchećelśkich torpedowych łódźow wotraśyła, ſ kotrychž ſtej ßo dwě na ſchěrokim morju ſnicźiłej. Naſche torpedowe łódźe ßo jenoź ſ njepſchećelśkimi torpedowymi łódźemi ſetkachu a je ſcźěhowachu, tola wulkich wójnſkich łódźow njewohładachu.

Rano 25. februara ßo ſ naſcheho łódźſtwa kſchižaki „Bojan“, „Diana“, „Aſkold“ a „Nowik“ wupóßłachu, ſo bychu japańskim kſchižakam wobarałe, dźěl naſchich ßo wróćźazych torpedowych łódźow ſcźěhowacź. Jena ſ naſchich torpedowych łódźow ßo ſe 4 japańſkimi kſchižakami wot druheho torpedoweho łódźſtwa wotdźěli a do hołbjazeho ſaliwa ſajěđźe, hdźež bu njepſchećelśkemu tśělenju wudata, nichtó pak ßo ani njemori, ani ßo njeſrani, dokelž běchu njepſchećelśke łódźe pſchedaloko.

Hdyž japańſke łódźſtwo naſche kſchižaki wohlada, ßo k twjerdźiſnje pſchibliži, kotraž hromadźe ſ łódźſtwom na njepſchećelśke tśělenje wotmolwjeſche. Naſche kſchižaki ſa torpedowymi łódźemi do pſchiſtawa ſajěđźechu. Pódła jeneho ſranjeneho matroſy njejßmy žanych ſchkodowankow měli.

Ruśka telegrafiſka agentura je wo bitwje 25. febr. ſcźěhowazu rosprawu podała: ¾11 hodźin dopołdnja ſapocźa ßo horze wojowanje mjes japańſkimi panzerowanymi łódźemi a ruśkimi kſchižakami, kotrež ßo ſ nabrjóžnymi batterijemi ſ wuſpěchom podpjerachu. Dla pſchewažeńja japańſkich panzerowanych łódźow pſches tſi łohke ruśke kſchižaki, ßo te do pſchiſtawa wróćźichu. ¼12 hodźin Japańſzy tśělećź pſcheſtachu. W 12 hodźinach njepſchećelśke kſchižaki do ruśkich torpedowych cźołmow, ſa kotrymiž honjachu, tśělachu, pſchi cźimž Japańſzy njelěpje manevrěrowachu. Hdyž ßo ſawróćźichu, ßebi tak bliſko pſchińdźechu, ſo bě widźećź, kak ruśke kule do cźiſchcźenzy padachu. Pola forta Běły Woj je japańska torpedowa łódź k brjohej pſchipłuwała, kotraž bě ßo w nozy 23. februara potepiła.

Schkodowanki japańſkeho łódźſtwa.

Njedźiwajcy wſcheho ſamjelcźenja a prěcźa je nětko na ſjawne pſchiſchło, ſo ßu ßo japańska panzerowana łódź „Jaſchima“ a kſchižakaj „Oſſama“ a „Tokiwa“ wobſchkodźiłe a ſo ßu ßo tele łódźe ſ druhimi łódźemi do Nagaſaki k wuporjedźenju pſchiwjeſle.

W nozy 25. februara je ßo jena torpedowa łódź do powětra buchła a druha ßo potepiła. Po nowinach „New York Herald“ je 27. februara 11 japańſkich łódźow, ſ kotrejuž běſchtej dwě ſ powjaſom k druhim pſchiwjaſanej, wot Portartura k korejſkemu brjohej jěko. Tej dwě łódźi běſchtej po ſdaczu cźeźko wobſchkodźenej.

Ssamo w bitwje pola Chemulpo, w kotrejž 6 japańſkich kſchižakow a někotre torpedowe łódźe dwě małej ruśkej łódźi „Warjaga“ a „Korejeza“ nadpadźechu, ßu Japańszy ſlě pobyli. Komandant „Warjaga“, kotryž je ßo ſe ßwojimi ludźimi, kotśiž njeběchu padnyli, na franzowſku wójnſku łódź „Paſcal“ wukhował, powjeda, ſo je jedyn japańſki kſchižak ßo ſapaliwſchi cźěkał, jedyn druhi kſchižak je cźeźko wobſchkodźeny po morju pluwał a jena torpedowa łódź je ßo potepiła. Korejſzy rybazy jako wocźicźi ßwědźy wobkrucźeja, ſo ſtej ßo dwě japańſkej łódźi potepiłej. Japańſzy ßu ſcźeźory a wuhenje ponurjenych łódźow wotſtronili, tak daloko hač ſ wody tcźachu.

S Portartura je ruśki kontreadmiral Jeſſen 1. měrza telegrafował, ſo je ßo 30 mil ſ ranja Cźifu japańska torpedowa łódź potepiła. Jeje mužſtwo je ßo pjecźa wukhowało. — Po ruśkej telegrafowej agenturje je ßo pola Cźifu 7 a pola Wei-Hai-Wei něhdźe 50 cźołkow japańſkich wojakow k brjohej pſchipławiło. Najſkerje morwi k wobßadkam łódźow ßłuſcheja, kotrež ßu ßo w nóznym wojowanju 25. februara wobdźěliłe. Někotre tychle łódźow ßu ßo wobſchkodźiłe a ßu ßo, dokelž we wulkim wětrje 27. februara njejßu mohłe do žaneho pſchiſtawa dozpicź, potepiłe.

Po powjeſcźach, kotrež ßu do Londona doſchłe, ßo w Japańſkej 12 wójnſkich łódźow wuporjedźuje, kotrež ßu ßo ſ wojowanjom ſ ruśkim łódźſtwom wobſchkodźiłe.

Ruśzy w Koreji.

Japańszy běchu ßebi wotmyßlili, krajinu nad Jaluſkej rěku, Korejſku wot Mandźurſkeje dźělazej, wobßadźicź, prjedy hač mohli Ruśzy k njej docźahnycź. S rostſtělenjom moſtow ßibirſkeje żelesnizy dyrbjeſche ßo pſchiwjeſenje ruśkeho wójśka ſadźerżecź. Někotre ſta japańſkich wojakow běchu ßo do Mandźurſkeje a Ssibirſkeje póßłałe, ſo bychu ruśku żelesnizu wupuſcźili. Ruśzy pak wjedźachu, kajki ſtrach jim hrožeſche a teho dla żelesnizu krucźe ſtražowachu. Někotre ſta pſchedraſcźenych japańſkich wojakow ßu ßo ſajałe a ßo pak ſeſatſělałe, pak ſwobwěſchałe. Też nětkole hiſchcźe Ruśzy ßwoju żelesnizu w nozy a wo dnjo ſtražuja. Wſchědnje ßo po njej něhdźe 4000 wojakow k dalokemu ranju pſchiwjeſe. Někotre tyßazy ruśkich wojakow ßu ßo hižo pſched tydźenjom pſches Jaluſku rěku pſchewjeſli, a koſakojo ßu hižo mału bitwicźku ſ japańſkim pſchedwójſkom měli. Japańſzy ßu cźekli, Ruśkim ßwoje konje pſchewoſtajiwſchi. Te njebudźa Ruśkim wjele pomhacź; pſchetož japańſke konje ßu ßłabe a njewutrajne a njejßu teho dla ſa wójnu kymane. Pola Phjöngjanga ßo prěnja wjetſcha bitwa wocźakuje. Tamniſchi wobydlerjo hižo ßwoje domy wopuſchcźeja. Mißionarojo w Sienchinje, 30 mil k dołhemu ranju wot Phjöngjanga, piſaju, ſo

ßu drohi prósdne ludźi, burske statoki samknjene a so ßu wobydlerjo, Ruskich ßo bojo, do hór scźékali. Ruszy ßu prefekta (wokrjeßneho hejtmana) korejskeho města Anžu sajeli, wschě knjeżerstwowe pißma prjecź wsali a telegrafowarnju wobßadźili.

W Koreji njeje żanych schoßejow a lěpschich pucźow. Duž dyrbja ßo tam cźeże pak s ludźimi, pak se skotom noßycź. Tak je sastaranje japanskeho wójska s zyrobu jara wobcźeżne. Mnosy japanszy wojazy ßu se symnym wjedrom a njedobrej jědźu skhorili, woni s dźěla na dristawu, s dźěla no tifus khorja.

Po najnowschim telegramje generala Fluga, ßu ßo ruske patrouille 29. februara hacź k murjam města Hyienjana swěrike a nawjedźike, so we wobtwjerdźenym měscźe něhdże 1000 japanskich pěschkow steji, kotfiž hnydom s murjow a wěžow tśelachu, ßo bojo, so budża Ruszy na město nadběh cźinicź chzycź.

Pschekhód psches Bajkalski jězor.

Żelesniza psches Bajkalski jězor je wutoru pokożena a je nětkole jězorowaj brjohaj w dalokoscźi 47 kilometrow se ßobu swjasaka. Też prěnje wosy ßu na pruhu s jeneho brjoha k druhemu sa cźaß dweju hodźin jězdźike. Nětkole wosy wojakow njewoża, ale jenoż zyrobu a muniziju. Wojazy dyrbja jězor pěschi pschekrocźicź, pschi cźimż dyrbja ßurowu symu pschětracź, kotraż stajnje 35—42 gradow po Celsiju wucźinja. Sa kóždymi 10 kilometrami ßu drjewjane budy natwarjene, w kotrychž ßo na stajnoscźi sa wojakow ßylna poliwka, cźaj a jědź warja. Budy ßu telegrafiszy se żelesniskej staziju sjenocźene a powjescźe dostawaju, sa kelko muži maja ßo jědże a napoje nawaricź. Po kóždych 10 kilometrach pschekhoda je w jenej budże hodźina wodychnjenja. Wojazy, kotfiž ßo wjecźor k Bajkalej pschiwjesu, spja tam hacź do ranja a ßo rano w pjecźich hodźinach na pucź psches jězor nastaja. Kóždemu bataillonej ßo tfi wosy pschipokasaju, w kotrychž ßo lěkarjo a po pucźu skhorjeni wjesu. Offizěrojo ßu wjesbu se ßanjemi wotpokasali, so bychu wojakam s dobrym pschikkadom byli. Pschekhod, kotryž je husto s wětrami pocźeżeny, hacź do 8 hodźin wjecźor traje. W barakach, w Tanchoji natwarjenych, ßo nozuje a wojazy doßahazu cźopku wjecźeŕ dostanu. Pódla żelesnizy ßo wschědnje s 300 ßanjemi zyroba psches jězor do Tanchoj wosy, hdźež je wulka skkadownja natwarjena. Wschitzy wojazy w Bajkalu, prjedy hacź ßo na pschekhod nastaju, cźopke pjelscźowe cźrije dostanu a ßo po kóždych 10 kilometrach we wutepjenych budach wuwohrjewaju. Powjescź, so ßu ßebi wojazy na pschekhodże stawy swosabili, je hola wumyßlenka. Nětkole na lodże Bajkalskeho jězora ßněh 170 cm. wyßoko leži.

Ruske wójnske łódże w Cźerwjenym morju,

kotreż łódże, japanskemu wójnskemu łódźstwu wuhlo pschiwożowaze, koja, Japanskej wjele schkody cźinja. Wuhlowe łódże w Kardiffu s wjele tyßaz tunami wuhla leża, tola ßebi ruskich wójnskich łódźow dla njeswěrja, na morjo wujěcź. Ruske łódże niz jenoż w Cźerwjenym, ale też w atlantiskim morju sa wuhlowymi łódźemi ßlědża. Hdyž Japanska skóncźnje wuhlo dostanje, dyrbi sa njo dla wyßokeho frachta a sawěscźenja nimo měry wulku placźisnu dacź.

Pscheradni Chinesojo.

W Portarturje ßu 20 Chinesow sajeli, kotfiž japanskemu wójnskemu łódźstwu w nozy znamjenja (signale) dawachu. To ßnadź ßu woni hižo pschi prěnim nadpadże japanskeho łódźstwa cźinili.

China ßo na wójnu pscheczźiwo Ruskej hotuje.

Rusko-japanska wójna ßo na morju njerosßudźi, ale na kraju w Korejskej. Do 3 njedźel njeje wjetschich bitwow w Koreji wotcźakacź, dokelž ani Ruszy, ani Japanszy njemóża prjedy wjetsche wójsko w poknóznej Japanskej shromadźicź. Tola niz jenoż s Korejskimi, ale też ßnadź s Chinesami směja ßo Ruszy bicź. Po nowischich powjescźach njesda ßo wjazy dwělne bycź, so je China s Japanskej swjask scźinika. Chinesti general Ma s 10000 mużemi k Mukdenej do Mandźurskeje cźehnje. Se Schanchajkwana je teho runja scźěhowaza traschaza depescha dóschła: General Juanschikaj s poknoży tuteho města s něhdże 60000 mużemi steji.

Chineszy rubjeżniży,

kotfiž ßu jenoż pschedrascźeni chineszy wojazy, ßu 500 muži ßylni po powjescźi ruskeho hejtmana Marowa ruski strażu pola Palejheotse w hórskim pschekhodże s ranja wot Heyschena nadpadli. Rubjeżniży běchu s mannlicherskimi tśelbami wobrónjeni. Ruszy wojazy, kotfiž běchu něhdże 100 muži ßylni, ßo khroble wobarachu, tola hakle, hdyž druha kompagnija pschicźeże, mózachu rubjeżnikow wotehnacź. Na wojownischcźu je 42 Ruskich padnyło a 38 ßo sranilo. Na stronje rubjeżnikow ßu 87 morwych namakali. Dokelž rubjeżniży do bliskeje wßy Cźuwanho cźeknychu a tam ßo saßo Ruskim napscheczo stajichu, tucźi wjeß spalichu.

Sympathije ßłowjanskich ludow k Ruskej.

Něhdże 200 Sskowjanow, we Winje bydlazych, njedźelu se srjadowanym cźahom psched tamnische ruske póßłanzstwo pschicźeże, cźeske a druhe ßłowjanske spěwy sanoschujo. K ruskemu póßłanzej, hrabi Kapnistej, deputaziju, se 4 woßobow wobstejazu, póßłachu. Tutón wotmolwi, so je se sympathijemi Sskowjanow, woßebje w nětcźischim cźaßu sa Rusku ważnymi, wulzy hnuty, a deputaziju proscheschе, so by wschěm prajika, so ßo w mjenje Ruskeje a ruskeho luda sa nje dźakuje.

W Budapeshu ßu tamnischi studentojo wobsamkli Bożu ßłużbu sa dobycźe ruskich wójskow wotměcź. Hacź dotal pak ßo hischcźe żadyn duchowny, ßo wuherskeho knjeżerstwa bojo, njeje swěrił, tajku Bożu ßłużbu wotbywacź.

Sskowjenjo w New-Yorku ßu komitej sałożili, kotryž dyrbi 200,000 dollarow sa ruski wójnski fond nahromadźicź.

Swětne podawki.

Pucźowanje khěżora Wylema.

Khěżor Wylem se ßwojej mandźelskej bliżsche njedźele na parnej łódźi poknózno-němskeho Lloyda „Kral Albert“ wot němskeho brjoha do ßrjedźoseńskeho morja pojědże. Tu hakle wón na ßwoju łódź „Hohenzollern“ stupi. Na ßwojej jězbje ßo wón bjes dwěla s italskim kralom Viktorom Emanuelom III. setka.

Prjedawschi duchowny a nětcźischi sozialdemokrat Göhra

je ßo kandidaturu sa wudospoknjazu wólbu do khěżorstwoweho ßcźma w Cźopawsko-Marienbergskim wokrjeßu wsdał. Wón je ßo Bebelowemu knjejstwu podcźißnył, so ßo sozialdemokratojo njebychu pschi wólbje we wokrjeßu roskorili. Po Göhrowym namjecźe fotografa Pinkawa w Lipsku sa kandidata postaja.

Njedostojne wobkhadźenje s politiskimi jatymi a woßebje saßudźenymi redaktorami

je ßo w khěżorstwowym ßcźmje k rěcźam pschinjeßło. Sastupjerjo ßwobodomyßlneje, zentrumskeje a sozialistiskeje strony ßebi żadachu, so by ßo woßobam, dla politiskich a cźischcźowych pschestupjenjow saßudźenych, dowoliko, so ßměle ßo ßami s jědźu sastaracź a nowiny cźitacź, a so ßměle ßo jim jenoż dźěła napokożecź, kotreż ßu jich dotalnemu powołanju a sdźěłanoscźi pschiměrjene. W debacźe ßo woßebje wobkhad s redaktorom Biermannom, dla skschiwdźenja oldenburgskeho ministra Ruhstrata saßudźeneho, wobßwětli. Pschestupnikow cźischcźoweho sakonja s rubjeżnikami a mordarjemi hromadu wjasaju, jim ßo wkoßy a broda w pschitomnoscźi druhich khostauzow pod holym njebjom tśihaju a ßo jim pschikasuje, rohodźinu plescź. Redaktoram brutalnoscź porjada nětcźischeho prawa sacźucź dawaju. Redaktor Biermann je ministrej Ruhstratej jenoż wěrnoscź prajił, so minister na wobskórźbnu kawu ßłuscha. Statny sekretar Nieberding na tele wobskórźby wotmolwi, so ßo „pschekrocźenja“ jastwowych sarjadnikow pschecźiwo redaktoram, hdyž ßo na to wobcźeżuja, khostaju. Hewak pak ßo politiskim jatym njebudże żanych konzeßijow cźinicź.

Ruszy nihilistojo a anarchistojo

ßu w sozialdemokratiskim wjedniku Bebelu sahorjeneho sakitarja a pscheczźela namakali. Bebel je w khěżorstwowym ßcźmje s nowa němske knjeżerstwo pschimak, dokelž je někotrych ruskich nihilistiskich studentow wupokasako a w Kralowzu sozialdemokratow do ßudniskeho pschepytanja wsako, kotfiž běchu ruske anarchistiske pißma do Ruskeje pscheßmykali. Khěżorstwowy kanzler hrabja Bülow je na Bebelowe wobskórźby s pschemożazej kußatej a sniczazej kritiku doklądnje wotmolwił. Po jeho mènjenju dyrbja ßo wschě knjeżerstwa mjes ßobu pscheczźiwo anarchistiskej agitaziji podpjeracź. Anarchismej dyrbi ßo wobaracź, każ kóždej druhej skażerskej khoroscźi. Poßlednje lěta ßu ßo s nożom anarchistiskich słóstnikow presidentojo, kralojo, ministrojo a awstriska khěżorka, kotraż ßo do zyła njeje wo politiku staraka, morili. A potom dyrbjako ßo hischcźe anarchistiskim prózowanjam bjesdźak pschihladowacź? Ně! Teho dla dyrbi ruskim agentam hacź na dalsche dowolene bycź, ruskich poddanow w Něm-

ſkej wobkedźbowacź. Cźile agentojo dyrbja pak ßo naſchich ſakonjow dźerżećź, woni njeßmědźa prawa wyſchnoſcźe wukonjećź, a ßo njepſchestawajcy ſ naſchej poliziju wobkedźbuja. S tymle ſamjeſowanjom ruſkim agentam niczo na pucźu njeleži, w Němſkej pſchebywacź. Woni ßu nuſni pſchecźiwo prózowanjam, kotrež kóždemu ſtatnemu porjadej hroża. Sa pjecź lět ßu ßo jenoż tſjo ruſzy poddanjo do Ruſkeje wupokaſali. To běchu bjes dwěla anarchiſtojo, kotrychž njemózachmy wobkhowacź a kotrychž też pſches druhu mjeſu, dyžli pſches ruſku, njemózachmy wuhnacź. Woßoby, kotrež ßu anarchiſtiſke pißma ſ Němſkeje do Ruſkeje pſcheßmykale, wſchě k ſozialiſtiſkej ſtronje pſchißluſcheja. Mjes tymile pißmami ßu anarchiſtiſke ſatraſchaze ſapaleŕſke pißma najhórſcheje druźiny. Bebel praji, ſo ßu polizajſcy pſcheklepanzy tele pißma zyle njewinowatym ſozialdemokratam póßkali. Měni ßnadź Bebel, ſo jemu to něchtó wěri? Nĕ! Wěſte je, ſo ßu te pißma ludźo pſcheßmykali, kotrež do ſozialdemokratow ßluſcheja. Bebel je prajił, ſo ßo cźežko poſtajicź da, ſchto je anarchiſtiſke. Theoretiſcy ßnadź je to cźežko, praktiſcy pak niz. Wſchě te ßady, kotrež je juſtizny miniſter ſe ſaßlapjenych pißmow cźitał, ßu anarchiſtiſke. Naſche němſke wyſchnoſcźe móża ruſkim pomoz podawacź, jenicźzy tak daloko hacź je nuſne, ſo by ßo anarchiſmej wobarało. Pſchecźiwo liberalnym pruſkim poddanam njeje ßo ſakroczyło, a žanemu ruſkemu ſtudentej, kotryž je ſ měrom ſtudował, njeje ßo žaneje kſchiwdy ſtało, tola wo tym roſßudźicź, ſchto ßmědźa zuſobnizy pola naß cźinicź, ßo krajnemu knježeŕſtwu ſaleži, niz pak jich radźicźerjam ſe ſozialdemokratiſkeje ſtrony. Hdyž ßo zuſy nihiliſtojo tu ſchepjerjeja, kaž knježa Mandelſtamm a Silberfarb (ßmjecźe), jich wupokaſamy. Zadyn druhi kraj tajkeje njewuſchnoſcźe njecźerpi. Bebel je naß ſe ßwojim powjedanjom chzył ſ Ruſkej ſwadźicź a revoluzionaŕnu wójnu ſbudźicź. Bebelowy pſchecźel Kautsky je ßo w jenym nowinſkim naſtawku doſcź jaßnje wuprajił. Wón wuraſnje na to pokaſuje, kak by revoluzionarna Ruſka na Europu ſkutkowała a ſo bychu bědźenja w Ruſkej k knjejſtwu ſozialdemokratow dowjedle. Po tajkim teho dla dyrbimy nihiliſtam dowolicź, ſo pola naß w Němſkej pſchecźiwo Ruſkej ſ revoluziji ſchcźuwaju; nĕ, to njecźerpimy, my ſadźĕwamy, ſo by ßo pola naß pſchecźiwo Ruſkej ſchkarało.

Schkodowanje němſkeho rataŕſtwa ſ ruſko-japanſkej wójnu.

Dokelž je ſtrach, ſo mohła Ruſka wójny dla ßwoje wjecźorne mjeſy ſawrjećź a ſ tym 300,000 ruſkich dźĕłacźerjow ſa pſchichodne lĕcźo němſkemu rataŕſtwu wſacź, je ßo jedyn němſki ſaſtojnik k ruſkim mjeſam podał, ſo by ßo tam wobhonjał a jeli ſo by trĕbne było, ßo ſa galiziſkimi a wuheŕſkimi dźĕłacźerjemi napraſchował.

Sbĕžk w němſkej krótkowjecźornej afriſkej koloniji.

Sbĕžkaŕſcy Hererojo ßo ſaßakle wobaraju. Po wußwobodźenju Windhuka a Omarura ſe ſbĕžkaŕſkeho woblehnjenſtwa ßo ſdaſche, ſo je ſbĕžk pſchewinjeny. Po nowſchich powjeſcźach pak ßebi ſbĕžkarjo na to njemyßla, ßo poddacź. Kompagnija pod hejtmanom Franku je 25. februara wótre wojowanje pſchi wódniſchcźu Otiihianala ſe ſbĕžkarjemi wobſtacź měła. Tucźi běchu ßebi ſtejiſchcźo wubrali, hdyž jim Němzy njemózachu ſ artilleriju wjele ſeſchkodźicź. Hakle po 10hodźinſkim bědźenju Frankowa kompagnija njepſchecźelſke lĕhwo ſ nadběhom dobu. Njepſchecźel 500 howjadow a 2000 mjeńſchich ſkocźatow Němzam pſchewoſtaji. Kelko ludźi je wón ſhubił, njeje ſnate. Na němſkej ſtronje je wyſchſchi leutnant Ota Schokta ſ Kroſiena padnył, ſranili ßu ßo wyſchſchi leutnant Hannemann, leutnant Stülpnagel, dźeßatnik Binder, ſeržant Becker, dźeßatnik Sputh a dźeßatnik Menſel ſ Walda pola Zitawy.

Mobiliſazija awſtriſkeho wójſka.

W Khorwatſkej, Schtyrſkej, Galiziſkej a Czechach ßo wójſko mobiliſuje. Hacź runje ßo to ſ najwjetſchej potajnoſcźu ſtawa, je tola ſnate, ſo ßu reſerwowi affizĕrojo 11. armeekorpſa pſchikas doſtali, ſo dyrbja ſtajnje hotowi bycź, ſo ßo pod khorhoj ſwołaju. Ssamo marketendarjo ßo hižo pytaju. Dale je wójnſki miniſter direkziju ſtatnych żeleſnizow w Krakowje napominał, ſo dyrbi ſa wójſkowu potrjebu ſa bliżſchi tydźeń 13,000 tunow wuhla a ſa měßaz 250,000 tunow wuhla wobſtaracź. — Krakowſkich rĕſnikow je tamniſchi wójſkowy komandant napominał, ſo bychu jemu hnydom woſjewili, kelko ſkotu a po kajkej płacźiſnje móża ſtót ſa wójſko podawacź. Podobne praſchenje je ßo też na Lwowſkich rĕſnikow ſtajiło.

To ßu ſnamjenja ſa to, ſo ma Awſtriſka myßle, nĕtkole ßwoje plany na Balkanje wuwjeſcź. So jej njeby Ruſka ſadźĕwała, hdyž by awſtriſke wójſko ſtaru Sſerbiju, Albanſku a Mazedonſku wobßadźiło, Awſtriſka ßylne wójſko w Galiziſkej ſhromadźi. S Awſtriſkej pod jenym krywom Grichiſka a Romunſka ßeźitej. Tak bórſy hacź by awſtriſke wójſko do Stareje Sſerbije ſacźahnyło, by też Grichiſka Turkowſkej wójnu pſchipowjedźiła, a Romunſka by ßo na Sſerbiju a Bołharſku walika. Awſtriſka je ßo hižo dawno ſ Romunſkej a Grichiſkej ſrĕežała, kak by ßo ſ tutymaj do Balkana dźĕlika. Jenoż ſ Italſkej wona hiſchcźe njeje pſchesjene. Wurunanje mjes nimaj budźe pjecźa němſki khĕžorſtwowy kanzler jutry dozpicź, ſpytacź, hdyž na dwě njedźeli do Italſkeje pſchijĕdźe.

Mór w Indiſkej.

21,301 cźłowjekow je pſchedpoßledni tydźeń w połnóžnej a ßrjedźnej Indiſkej na mór wumrjeło. Mór je w měſcźe Bombayu ſ nowa wudyrił a w ßrjedźnych provinzach ßo roſſchĕrił. Lĕkaŕſke wobhladanje pucźowarjow na żeleſnizach a w móŕſkich pſchiſtawach njeje mohło wupſchestrjenju mrĕtwy ſadźĕwacź. Knježeŕſtwo je teho dla tole wobhladanje, kotrež bě pucźowarjam wobcźežne a njepſchihódne, ßaßo ſaſtajiło.

Na dołhim moſcźe.

(Pokracźowanje.)

Też něſchto jednorych klamow ſ khlĕbom a ſe ßadom bě tu było; nĕtkole, hdyž běchu ßo wotebjerarjo ſhubili a pjenjes pſchi hróſbnej drohocźe nimo měry pobrachowaſche, běchu jeno małe ßadowe klamy bliſko Koppenſkeho moſta widźecź. Hdyž jabłuko dwaj ßlĕbornaj płacźi, njemóże khuda wikowakka wjele ßadu na pſchedań mĕcź, to ßebi jeno jara bohacźi ludźo dowoleja wudawki ſa ßad.

Mĕſtno ſtareje žony, kotraž bě prjedy nohajcy ſchtrykujo ſa korbami ßydała, bě nĕtkole nĕhdźe tſinacźelĕtny hólcźez wobßadźił. Wjetkha draſta ßwĕdcźeſche wo wulkej khudobje, blĕde ſpadnjene wobliczo wo krutych tradanjach, kotrež bě hižo dawno cźerpił. Samyßleny poßłuchaſche na hrimanje kanonow, kotrež po pſchestacźu pſchimĕra na ſtajnoſcźi rżeſche, tak ſo ßo Gdańcźenjo, temu hižo doſpołnje ſwuknywſchi, ſ tym ani w ßwojich dźĕłach, ani w ßwojich ſawjeßelenjach mylicź njedachu. Na dobo pohładny hólcźez a ſ nim wſchitcy na dołhim moſcźe horje. Spodźiwne hwiſdanje, kotrehož nichtó njeſabudźe, ſchtóž je jo raz ßłyſchał, frunczeſche pſches powĕtr. —

Mjes tym bě Elſka ßwoje dowĕrjene dźĕcźo parowała, ſa nim ßo ſtrachocźiwje praſchała, pſchetož knjeni njecźerpjeſche tajkeje njerody. Druha pĕſtońcźa, kiž ßo njebě tak hłuboko do bjeßadowanja ponurika, bě widźała móliczku k ſelenym wrotam bĕžecź. Elſka khwataſche po dołhej drósy pſches dołhe torhoſchcźo. Wjazyhłóßne wołanje ſcźini też ju kedźbnu na hwiſdaze ßycźenje.

„Bomba!“ ſaklincźa we wſchelakich ſynkach. — Kula padźe na dołhim moſcźe — pſchi ßamych wrotach. Khwatnje cźĕkachu wſchitcy, kiž běchu w bliſkoſcźi; wobßedźerjo budow wopuſchcźichu je, ſo bychu pſchi rosbuchnjenju, kotrež móżeſche ßo kóždy wokomik ſtacź, ſ najmjeńſcha żiwjenje a ſtrowotu wukhowali. Też młody ßadowy wikowar bě poſkocźił. Wón pak hrabny na pok bjesdźak ſa korbami. Khowaſche dźĕ ßo w nich jeho wowzyne zyłe ſamoženje, potajkim jenicźka móżnoſcź ſa njeho a ſa nju, tule ßurowu drohotu pſchĕtracź.

„Hanka! Hanka!“ bożedła Hanka!“ wołaſche Elſka ſchkrĕcźo. Wona wuhlada pſches wobkluk wrotow móliczku. Mĕſto, ſo by cźĕkała, kaž druſy, pſchiſtupi dźĕcźo, njemĕjo ani ſdacźa wo bliſkim ſtrachu, k ßamej kuli, ſo by ßebi ju prawje bliſko wobhładała. Styſkne pĕſtońcźine ſakſchiknjenje njeſmyli jo ani ſ najmjeńſcha pſchi tym wotpohładze. — Ssnadź tuteho pſchiwołanja ani doßłyſchało njebě. Po dołhej drósy ßem, pſches dołhe torhoſchcźo, pſchijĕdźe nĕſchto woſow połnych ranjenych, kotrychž ſe ſwonkownych baſtajow do łazaretow wjeſechu. Niz jeno wojazy ßami, ale wſchitcy, kotſiž běchu bliſko, pſchiwobroczichu ßwoju kedźbnoſcź woſam, kiwachu na pohonczow, ſo dyrbja ſaſtacź, wołachu na nich, ſo na jich pucźu bomba rosbuchnje. Konje ſplóſchichu ßo hary, chzychu cźeknycź, dyrbjachu dźeržane bycź. Duž njekedźbowaſche nichtó na Hanku, a hiſchcźe mjenje pſchińdźe komu na myßle, ßwoje żiwjenje ważicź, ſo by jeje żiwjenje wukhował. — Elſka ſtejeſche kaž pſchiroſcźena. Schtóž by ßebi nĕkotre krocźele do prĕdka ſwĕrił, móżeſche w pſchichodnym wokomiku roſtorhany bycź. Duž myßleſche ßebi wĕſo kóždy najprjedy na ßebje ßameho.

A tola — nĕchtó bě, kiž ßebi njemyßleſche na ßebje ßameho, na ßurowy ſtrach, kotremuž ßo zuſeho dźĕſcźa dla wuſtajeſche.

Mały ßadowy wikowar pschiskoczi a hrabny Hanku. Jeje pěstoúcza sakschikny s radosczu, ludżo, kotsiż we wěstej dalokosczi s klamow na dołhim mosczе abo s brjoha rospraßnjenju bomby pschihladowachu, wokachu na schwarneho hólza, so dyrbi khwatacz. W scżěhowazej sekundże bě dwělomne, hacz njeje ßwoje wumożerske wotpohladanje se ßwojim żiwjenjom sapkacził. Praskanje scżěhowasche, potom njewuhladachu wustróżeni pschihladowarjo nicżo s wobeju se strachom wobhroženeju. Kur a dym pschikrywasche městno. Hdyż bě ßo tuta mróczel kura roscżahnyła, pokasa ßo dżěra w hrjadach mosta a mnoho wschelakich rospadankow. Zane wokno w bliżschich khěżach njebě zyke wostało, tež hewak bě wschelaka schkoda naczinjena, tola żadyn cżłowjek njebě wobschkodżeny. Dżowczicżku bohateho pschekupza Jónaka a jeje młodostneho wumożerja bě kruch dale a k semi wjerhnyło. Wón wosta njehnuty leżo — wona ßo hnydom posběże, hladasche sastróżana na ßwojej saprószchenej a s półvrom scżornjenej ruczży, wokajo: „Ach, luba Elska, ja wschak to wjazy cżinicz njebudu!“

Elska pschilecża, storże k ßebi horje dżěcżo, tak schpatnje hladane a tola tak spodżiwnje sakhowane, a ßlědżesche styskniwje, hacz je ranjene. Sswětka drascżicżka mějesche nješchto krwawych blecżkow. Bjes smyßkow, s wustróżenjom a se strachom běżesche holza, schtoż móżesche, domoj. Smylena wobja Hanka s ruczkomaj Elsku wokoło schije a njepschińdże prjedy saßo k ßebi a k ßowu, doniż njebě na rukomaj ßwojeje macżerje, wobdata wot nana, bratrow a wschěch domjazych, w starschiskim domje.

(Pokracżowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** S tudomnym krajnostawskim seminarom je w nowschim cżaßu saßo präparandski wustaw sjednoczeny, w kotrymż ßo wobdarjeni hólzy sa pschijimanske pruhowanje do seminarskeje sexty pschihotuja. Na tajke waschnje maju woni potom skerscho wuhlad, so nětcżischu ßylnu konkurrenzu pschi adspirantnym pruhowanju wudżerża a trěbnu khmanosc sa pschijecże do seminara dozpija. My teho dla spomnjeny wustaw woßebje tajkim ßerbskim starschim naležnje poruczamy, kotsiż chzedża ßwojich wobdarjenych ßynow wuczerskemu powołanju pschiwobroczicz. Swjeßelaze je, so bu tydżenja po wobstatym pruhowanju tež 5 ßerbskich hólzow do präparandy pschijatych, mjenujcy Haberland s Kupoje, Kalich s Njeßwaczidła, Kozor a Wöllner s Hodżija a Rausendorf s Měrkowa, w tu khwilu w Hodżiju. — Do katholskeho seminara buchu tež 3 Sserbjo pschijeczi: Brusk s Hórkow, Zyż se Stróżischcża a Helgest s Budyschina. Tola chzedża tucżi, każ ßkyschimy, posdżischo na duchownstwo studowacz. F.

S **Budyschina.** Puki, k kotrymż je ßobotu wjecżor wokoło 10 hodżin na kamjeńtnej haßy s napschecża hoscżenza „kloteho lawa“ mjes hejtmanom Lindnerom s 10. kompagnije tudomneho pěschcheho regimenta a dwěmaj zivilistomaj dóschło, ßo wjele rospominaju. Hejtman Lindner bě se strony ßerbskeje katholskeje zyrkwje na kamjeńtnu haßu duzy mjes dwěmaj dżěłacżerjomaj, tam stejazymaj, pschescholk. Pschi tym je wón pjecża do jeneho dżěłacżerja salożił, abo, każ ßo s druheje strony wudawa, je jedyn s dżěłacżerjow do hejtmana storcżił. Kak je ßo wěz woprawdże měka, njeje hischcże wujaßnjene. Hejtman je tuteho saloženja dla pjecża na dżěłacżerjow sawołał, a s teho je wurěcżowanje nastało. Sa krótki cżaß ßo někotre sta ludźi wokoło hejtmana sběżachu, kotrež ßo do njeho dawachu. Hejtman teho dla ßwój mjecz wucżeże, kotryż pak jemu dżěłacżer s jeneje tudomneje wikowarnje wuwiny, prjedy hacz móżesche s nim někoho srubacz. Mjes tym so mjecz do restauranta „lischcżeje jamy“ donjeżechu a jón tam jenemu offizěrej pschepodachu, mějesche ßo hejtman Lindner ßamlutki pschecżiwo wulkej cżrjódże lndźi wobaracz. Skónczńje jemu někotsi offizěrojo a wojazy na pomoz pschiběżachu, kotsiż jeho s ludoweje cżrjódy do Klemnez khěże na kamjeńtnej haßy dowjedżechu. Dokelż ßo lud njerosběża, dróżku skasachu, s kotrejż dyrbjesche ßo hejtman domoj dowjescz. Dróżka tež bórsy pschijeżże, tola dyrbjesche saßo prósdna wotjecz. Polizistojo napoßled herjekazy lud rosehnachu a někotrych spjecżowarjow sajachu.

— Knjes studenta Jan Kschižan s Hodżija je tele dny ßwoje theologiske pruhowanje w Lipsku s dobrej khwalbu wobstał.

— Pschi pruhowanjach, kotrež ßo w tutych dnjach na katholskim seminaru wotměwachu, wobstachu scżěhowazy ßerbscy kandidacżi: Michał Janza s Jitka, Jan Wowczerk s Posdez, Bernard Mět s Worklez a Jan Lipicz s Budyschina. Prěnischej budżetaj ßkużicz. (K. P.)

— **Knjez dr. phil. Arnošt Muka** swjeci w tychle dnjach swoje 50. narodniny. Přichodny štwórtk, 10. měrca, to budże. A kotra serbska wutroba při tym njeby mócnišo zabuchała, hdyż wopomnimy, kelko je naš drohi dr. Muka za nas dokonjał! Hač runjež je daloko wot nas — wón nas derje znaje, a njeminje so jeneho dnja, zo njeby na jenym dnju dźesać króć spomnił na nas. Jeho wučenosć je daloki šěroki swět připóznał, a wšu tu swoju wědomosć je poswjećił nam. Jeho wótčinska mysl a zahorjenosć za serbski lud, za zdźerżenje serbskeho naroda pak so z cyła njehodźi wopisać. Pisamy nastawki morwym, ale prajmy też, zo je w żiwych naš najmócniši a najwutrajniši Serb nětko knjez doktor Muka. Kaž basnik spěwa:

Lud serbski z horcym dźakom muża strowi,
Kiž serbsku rěč kaž zahrodnik nam pléje,
Kiž haji serbsku česć kaž rjek a spěje
Tam, hdźež što na serbskim so njebju ćmowi.

Wón swěru wote pčołkow ma, wot mrowi
Sej pilnosć wuknje, lubosć z wohnjom hrěje.
Wón hlada nas, přez ćmy, přez strachi dréje
So z khorhowju, nam krew a krutosć nowi —

Do serbskich knihow z prawej piše ruku
Błyšć, móc a mudrosć Twojich skutkow Klio
Wěnc z lěwicu Ći wokoł' čoła wijo.

Budź dołho żiwy! Čiły budź a strowy!
Njech z Twojim khlěbom ród nam rosće nowy!
Njech serbski lud so zběha w čole **z Muku!**

J. Čišinski.

Bóh njebjeski Wótc spožč našemu lubemu knjezej doktorej hišće mnohe, mnohe lěta!

— (Woheń.) Sańdżenu njedżelu pschipołdnju ßo ludżo dohladachu, so ßo s Dürrlichez khěże pschi drjewowych wikach kuri. Na to Dürrlicha kedźbliweho scżinichu, kotryż skoku na kubju doběża. Tam jemu płomjenja napschecżo ßapachu, kotrež najprjódzy s deskami trochu pobi a potom s wodu sala. Kak je woheń nastał, njeje hischcże wujaßnjene. Psched něhdże dwěmaj měßazomaj je ßo, każ je snate, Dürrlichez bróżeń wotpalika. Zyły Dürrlichez statok staj twarskaj nischtraj, Mörbitzez bratraj, kupiłoj.

— (Paduchaj.) Cżeladnikaj Mikla se Ssolschez a Kriegel s Hnaschez staj ßo pjecża wóndano w nozy spytałoj do hoscżenza „markhrabje“ pschi drjewowych wikach nutskamacz, pschi cżimż ßu jeju lepili.

— Wuběranje kobkow a wobhladanje srébjatow směje ßo 3. meje dopołdnja w 9 hodżinach w Tšélanach, a 4. meje dopołdnja w 9 hodżinach w Sserbskich Pawlezach.

— Wjetsche manevry 12. armeekorpsa směja ßo lětża wot 23. augusta hacz do 24. septembra w Kamjeńskim hamtskim hejtmanstwje.

— (Sahnacże pucża.) Cżaßeczańska gmejna chże dżěl Nukniczańsko-Wucżkeczańskeho pucża sahnacz a wobkhad na Posdeczańsko-Wucżkeczański pucz pokasacz. Schtóż chze ßo pschecżiwo temu hórschicz, ma to hacz do 20. měrza na Kamjeńskim hamtskim hejtmanstwje cżinicz.

S **Bórka.** Tele dny ßu w Budyschinje dżěłacżerja Jakoba, w Huszy narodżeneho, sajeli. Wón je pjecża psched někotrymi njedżelemi tudomnemu kublerjej Eckhardtej dwě cżelazej koži kradnył.

S **Mnischonza.** Tudomny dżěłacżer Teichert je schtwórtk rano w Hornjohórcżańskim papjerniku s ruku do maschiny sajeł, kotraż je jemu dłóń nimale pscherěsła.

Sa Hodżijsku woßadu. Schto da ßo ßkyschecz s twojeje ßrjedżisny? Wotpokożicz chzedża twoje ßerbske dżowki ßwoju ßerbsku płachcżiczku pschi konfirmaziji, na dnju, kiż je jenicżki po ßwojim waschnju? Praj, so njeje wěrno! Tež ty, Hodżijska woßada, chzez njeßwěrna bycz, ty, kiż ßy macżeř wschitkich naschich ßerbskich woßadow? Je mózno, ty chzez wotpokożicz twoje stare, rjane waschnja, ty chzez poteptacz twoje wótcżinske wustajenja, sacżißnycz ßwoju ßerbsku, ßwoju macżeřnu ßerbsku pychu, tule jenicżku, bohużel jenicżku pychu ßwojeje narodnosczе, kiż ßu twoje dżowki wobkhowale? Je pak tež wěrno, so ßo ßerbske holcżki w twojej ßrjedżisnje hańbuja, hicz tutón wulzy ważny pucz ßwojeho żiwjenja w dostojnej pěknej płachcżiczży, w pysche ßwojich macżerjow? Chzedża dżowki teje woßady, kiż bě a hischcże bycz dyrbi nawjedowarka ßerbskich woßadow, sazpicz ßwój narod, ßwoje wótcżinstwo, ßnadż w tej myßli, tak

ßo lěpje ſpodobacź, dha płakaj, ßerbſka ſemja, ßerbſki ludo, płakaj! Wróććje ßo, dźowki ßerbſkich ſtarſchich, k ßerbſkim waſchnjam, dźerźćje ßo tež wy, ßerbſzy ſtarſchi, ßwěrnje ßwojeje maćerneje rěcze, ßerbſkeje rěcze! Dźićze, dźowki ßerbſkeje Hodźijſkeje woßady, tež tón króć a pſchezo w rjanej ßerbſkej pyſche, w ßerbſkej płachćiczźy!

K. W.

S Budeſtez. Ssobotu wjeczor wokoło 9 hodźin ſ moſta pola Lebeltez jedyn muż do Sprewje dele ſkoczi a ßo we wodźe ſhubi. To běchu ludźo widźeli, tola pó cźmje njebě móżno, ſa ßamomordarjom ßlědźicź. Naſajtra rano ßu jeho cźěło pſched hrabjemi Hajniczanſkeho młyna wuhladali a wucźahnyli. Tepjeny je pjecźa muż, kotryż bě jako cźěſki Anton ſnaty.

S Noweje Wßy pola Rakez. Hdyż ßo Rußojo a Japaneſojo wſchědnje pſched Port Arturom a w Koreji pjeru, je bjes dźiwa, ſo ßo ludźo ſa wójnu żiwje ſajimuja. Schtóż ma ſchkriczku wójnſkeho ducha we ßebi, temu bjes dźak ruzy ſejhrawatej, a wón ſkładnoſcźe hlada, ſo by ßwoju wójnſku khmanoſcź na něcźim wupruhował. W naſchej wßy je wjele ſtarych a młodych wojakow, kotſiż ßo nětkole ſ niczim tak njeſaběraju, każ ſ wójnu. Sańdźenu ßobotu woni na Kaponizu wucźeźechu, ſo bychu tam wójnſke hry wotbywali. Tſělbow a mjeczow drje ßobu njemějachu, tola tež bjes nich ßebi radu wjedźachu. Se ßobupſchinjeßenymi kopaczemi wojowachu, ſo zyła Kaponiza rźeſche. Sakuſkani ryczerjo w njej ßu ßnadź njedźiwajcy ßwojeho hłubokeho ſpanja żeleſo ſrażowacź ſaßłyſcheli a budźichu ßo wěſcźe rad pſchi wojowanju wobdźělili, jeli ſo budźiſche hižo ßydom cźaßow, na kotrež ßu ſakuſkane, nimo było. Hdyż běchu ßo na kopacźe wuſpytali, pſchimnychu ſa hrabje a kilopy a ſ nimi do ßo kakachu, każ něhdy ſtari ryczerjo ſ hlebijemi. To běſche kraßny napohlad, kak ſtari wojerjo ſ lěta 1870 ſ młodymi khrobołakami ſ poßlednjeje naſymy wojowachu. Po horzym bědźenju ßo ſkónczńje k měru ſapiſka. Marketendarjo mějachu ßmjercź nuſne, ſo laczne ſchije ſpokojichu. Po roshorjazej bitwje wſchak cźłowjek rad wodychnje a wo tym ßebi powjeda, kak wuſtojnje je kóżdy wojował. Dokelż ßu nětkole dny hiſchcźe krótke, do naſcheje korczmy dźěchu, ſo bychu tam ßwoju ſajimawu rosmołwu dale měli. Napoje w naſchej korczmje pak ßu jara ßłódne a ßyłne, a tak nětkotryżkuli dlěje ßedźo woſta, hacź bě ßebi ſ woprědka wotmyßlił. Poſdźe w nozy ßebi hiſchcźe dwaj ſtaraj rjekaj wěcźne pſchecźelſtwo pſchiſaßhaſchtaj. Wobaj ſtaj ßylnikaj a hdźeż pſchimnjetaj, tam wſcho ſchipi a pikoze. Spominajo na ſtare a nowe rjekowſke ſkutki, ßo tak krucźe wobjimaſchtaj a ßo wokoſcheſchtaj, ſo mějeſchtaj naſajtra dwaj lěkarjej doſcź dźěłacź, hdyż rosdrěte liza a noßy płataſchtaj. Pod ßylnymi pjaſcźemi běchu ßo ſtoły a blida, każ ßłabuſchke kijeſchki ſłamake a ſe ſtłóczenych noßow bě krej hacź na ſcźěny zyrkała. Ludźo ßebi naſajtra myßlachu, ſo je ßo w korczmje krwawna bitwa bika a, każ je ßłyſchecź, je tež wyſchnoſcź wcźipna, ſchto je ßo tam zoſało.

Se Schcźenzy. Tudomne ſchulſke pſchedſtejicźeŕſtwo je wobſamkło, naſche ſchulſke twarjenje ſ pſchitwarom powjetſchicź. Khóſty ßu na 8000 hriwnow wobliczene. K temu knjeżeŕſtwo 6100 hr. da, ryczeŕkubłowe knjejſtwo ſa 700 hriwnow drjewa poda, tak ſo budźe ſchulſka gmejna jenoż 1200 hr. ſa ruczne dźěło a pſchiwoženje twarſkeje nadoby nadacź trjebacź.

S Lubija. Na tudomnym żeleſniſkim dwórniſchcźu ßu njedaloko tworownje tworoweho pißarja Bachmanna, kotryż je hižo 32 lět w ßłużbje, morweho namakali. Lowrija jeneho ranżěrowazeho cźaha bě jemu hłowu wot cźěła wotjěła.

S Lubija. W 15. porjadnej generalnej hłownej ſhromadźiſnje Lubijſkeje banki, w kotrejż bě 21 akzionarow ſ 2144000 hriwnami ſaſtupjenych, je ßo pſchedpołożena bilanſa ſa prawo ſpósnała. S cźiſteho dobytka ßo po namjetach ſarjadniſtwa 50000 hriwnow banzynym reſervam pſchipokaſa. Dividenda, na 5½ % poſtajena, ßo na ſnatych měſtnach hnydom wupłacźi. Knjeſaj pſchekupz Anicke a piwarſki direktor Sandt w Lubiju, kotrajż mějeſchtaj po wuſtawkach ſ dohładowarſkeje rady wuſtupicź, ßo ſ pſchiwołanjom ſ nowa wuſwoliſchtaj.

S Lipicza. Roshorjaza hońtwa ſa jenym nóznym każakom je ßo tu w nozy wot 28. do 29. februara wotměła. Wokoło 12 hodźin bě jedyn woženjeny muż ſ Pßowjow do knjeżeje paleŕnje ſaléł. Hdyż cźeledź tónle cźaß ſ rejow domoj pſchińdźe, něſchto ſaſchrótowacź ſaßłyſcha. Měnjo, ſo je jedyn wandrowſki na darmotnu nóznu hoſpodu pſchiſchoł, cźeladni po hejtmana dźěchu, ſo by njeproſcheneho hoſcźa wuhnał. Mjes tym Pßowjan po ſkhodźe dele ſkoczi a ßo we wjelbowym kucźiku ſkhowa. Hdyż bě hejtman ſaſtupił, Pßowjan ſ durjemi won ſkoczíwſchi boßy do parka wuběża, hdźeż ßo ſa ſchmrěkami ſkhowa. S cźeladnikow, kotſiż ſa nim ßlědźachu, ßo jedyn wotroczk jeho khowanki dohlada. Prjedy pak, hacź móżeſche jeho ſhrabnycź, muż boßy ſ nowa cźeknu a ßo w ¼ hodźiny ſdaleknych kerkach ſhubi. Hejtman ſe ßwojimi ludźimi k wßy dźěſche a cźakaſche, hacź by ßo muż wróćił. Sa krótki cźaß ßo tón, dokelż jeho po ſdaczu ßněh do nohow ßmudźeſche, pſchißnowa. Hižo naſdala kakarjow pytnywſchi ſpyta wón pſches wjeß twochnycź. Tu pak jeho cźeladnik doſcźeże a jeho k ſemi podtorże. Sswojemu pſcheſcźěharjej najhórſche wudma nadawawſchi ßo jemu Pßowjan wuwiny a ßo ſaßo do cźěkanja da. Tola cźeladnik bě ſpěſchniſchi dyżli wujachleny boßak. Bórſy bě jeho ſaßo ſa khornaŕ ſhrabnył a jeho do ßněha ſtłócził. Mjes tym běchu druſy cźeladnizy pſchiběżeli, kotſiż jeho pſchimnychu a do korczmy dowjedźechu. Tam dyrbjeſche wón ſ dwěmaj mużſkimaj ſtrażowany woſtacź, hacź ſ nim póndźelu dopołdnja ſe ſapſchahom do Budyſchina wotjědźechu, hdźeż jeho ßudniſtwu pſchepodachu.

S Ralbiz. Tudomny ſtawnik k. Jakub Nuk, kotryż je ßwoje ſaſtojniſtwo ſ wurjadnej ßwědomitoſcźu a wobhładniwoſcźu dołhe lěta ſaſtawał, je jo ſkożił. Na jeho měſto ßu ſańdźenu póndźelu pſchekupza k. Mrchała Brěſana w Ralbizach wuſwolili.

S Draždźan. Njedźelu Lětare, 13. měrza t. l., ſmějemy tudy ſaßo ßerbſke kemſche ſ prědowanjom a Bożim wotkaſanjom. Tak je nam ſkładnoſcź ſkicźena wonkach w zuſbje, hdźeż je zyrkwiny „ſamkњeny cźaß“ nětk wotewrjeny wſchelkemu ßwětnemu hibanju, tola w cźiſchinje ßerbſkich kemſchenjow, każ něhdy domach, ßwjecźicź. — Njech tola tež wſchě ſtarſchi we Łużizach ßwěru ßwojim dźěcźom, kotrež w tu khwilu w Draždźanach a wokolnoſcźi ßłuża, napiſaju: „Njeſapomń na ßerbſke kemſchenja w ſchižnej zyrkwi!“ Hnydom, hdyż ßo ßłużba naſtupi, dyrbjało ßo ſ knjeżimi wucźinicź, ſo budźe dowolnoſcź k temu data. Sſerbſke Boże ßłużby w Draždźanach wotměwaju ßo kóżdy króć w kraßnje nowonatwarjenej ſchižnej zyrkwi, poſtajene njedźele, kóżdy ras wot dopołdnja ½12 ßem. Njedźelu Lětare budźe k. farař Domaſchka ſ Budeſtez prědowacź a ſpowjednu wucźbu ſměje k. farař Jakub ſ Njeßwaczidła. Bóh żohnuj dale naſche żohnowane ßerbſke kemſchenje!

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dźěłacźerja Rozpenka běchu 18. januara ſ Cźornokholmcźanſkeje ſkały puſchcźili. Teho dla ßo roshněwawſchi, ßo wón wopi, wubi wokna dźěłacźeŕſkeje budy, wupacźi jejne durje a něſchto draſty ßobu wſa. Dokelż je Rozpenk hižo ras podobnu wěż ſkucźił, jeho dla wobſchkodźenja wěży a cźeźkeho paduſchſtwa dla k khoſtarni na 5 lět ſaßudźichu.

Se Shorjelza. Schtwórtk popołdnju wuhnjeŕ Kloſe w jenym wuhenju tcźazy woſta, kotryż dyrbjeſche wumjeſcź. Wón ani horje, ani dele njemóżeſche, a ani ſ wołanjom, ani ſ buchanjom njemóżeſche wón kedźbliwoſcź wobydlerjow na ßebje wobroćicź. Na ſbożo ßo jeho towarſch na to dopomni, ſo hiſchcźe wón njebě ſ wuhenja wuleſł. Tola towarſchej njebě móżno, jeho ſe ßamßnej mozu ſ cźeßna wußwobodźicź. Duż wohnjowu woboru ſawołachu, kotraż do wuhenja, hdźeż bě wuhnjeŕ tcźazy woſtał, dźěru wuraſy, tak ſo móżeſche wbohi cźłowjek wuleſcź.

S Wojerez. 15. februara je tu direktor provinzialneho ſchulſkeho kollegija, wyſchſchi knjeżeŕſtwowy radźicźel Mayer ſ naſchej měſchcźańſkej a ſchulſkej wyſchnoſcźu wo ſakoženju ſtatneho präparandſkeho wuſtawa jednał. Měſchcźańſke wyſchnoſcźe běchu ſwólniwe, trěbne měſtnoſcźe k temu wobſtaracź. Wuſtaw ßo najſkerje jutry 1905 wotewri. Poſdźiſcho ßo woßebite twarjenje ſa präparandu wobſtara.

S Hornjeho Hbjelſka. W tudomnej kowaŕni bě pſched krótkim woheń wudyrił. Mjes tym ſo nětkſi mużojo ſkót wukhowachu, chżychu druſy ſ wulkej nowej gmejnſkej ßykawu woheń poßykacź. Nichtó pak njewjedźeſche, kak mějeſche ßo ßykawa do dźěłanja ſtajicź. Duż bě derje, ſo druſy mużojo a żony ſ khanami wodu pſchinoſchachu a tak wohnjej wobarachu. Skónczńje Wóſborſka ßykawa na pomoz pſchihna, kotraż płomjenja doſala.

Sabrodſki tiger, kotryż je ßo nětko jako wjelk wupokaſał, je ſkónczńje njeſchkódny ſcźinjeny. Pſched něhdźe 4 lětami pola Sabroda pſchede wßu rubjeżne ſwěrjo pytnychu, kotrež mějachu ſ woprědka ſa tigra, poſdźiſcho ſa wulkeho wobźiwjeneho rěſniſkeho pßa. Nětko hakle je ßo ſchlachcźiło, hudanczkate ſwěrjo lepicź. Schtož běchu wężywuſtojni hajnizy hižo dawno měnili, je ßo jako wěrne wupokaſało, tiger bě ßylny wjelk. We Wojerowſkich a Rósborſkich holach bě jeho revěr, w kotrymż je wón, ſchtó wě, kelko ßornow ſakuſał. Sańdźenu ßobotu reverſki hajnik Domela w Nowym Měſcźe kralowſkemu wyſchſchemu hajnikej pſchipowjedźi, ſo je wěſtu wjelczu cźěŕ nadeſchoł. Na to ßo wulka polizajſka hońtwa ſkaſa, a

ſ mnohimi wosami ßo tſělzy a honjerjo pſchiwjesechu. Nowy padnjeny ßuěh połóži, ſwěriſko wußlědźicź a jo na Cźelnjanſkim revěrje wobſtupicź. Wyſchſchi hajnik Schtitmer ſ Łaſa prěni wjelka wuhlada a jeho ſrani, tola niz ßmjertnje, dokelž bě ſ pſchewulkeje dalokoſcźe tſělik. Cźěkajo ſwěriſko bliſko k hajnikej Bremerej ſ Běkeho Khołmza pſchiiůdźe. Tón ſ 30 metrow dalokoſcźe do njeho ßwoju ſe ſchrótom natykanu tſělbu wutſěli. Ssylnje krwawjo wjelk do bliſkeje huſcźiny cźěrjeſche, hdźež jeho bórſy morweho namakachu. Njedźelu jeho do Wojerez dowjeſechu, hdźež jeho w tſěleŕni ſa 10 pjenjezkow ſaſtupa pokaſowachu. Powjeſcź wo hońtwje ſa wjelkom ßo bórſy w zykej wokolnoſcźi rosſchěri. Kóždy chzyſche ßebi ſwěrjo, wo kotrymž bě ßo wjele powjedało, wobhladacź. Sa krótki cźaß bě 5000 woßobow na ſwěriſko pohladało, kotrež je 90 zentimetrow wulke a 1 meter 20 zentimetrow dołhe, a ſ wopuſchn ßamo 1 meter 60 zentim. Wjelk njeje w holi hłodu cźerpicź trjebał. Wón je ßebi doſcź a nadoſcź ßornow ſnadpadował, kotrymž bě wón khribjet wužrał, wſcho druhe pak leżo woſtajił. Na jeho ſuby je hróſbno hladacź, rózkne ſuby ßu 3 zentimetry dołhe. Nadpadne je, ſo je jeho hłowa bóle kulojta, dyžli podołhojta. To drje je też ſ pſchicźinu było, ſo ßu jeho ſ wopředka ſa tigra měli, pſchetož te maja kulojtu hłowu, wjelki pak podołhojtu. Sbożowny tſělz pódla 30 hriwnow tſělneje premije 100 hriwnow myta doſtanje, kotrež je Wojerowſka rada pſchilubika. Kak je wjelk do kužiſkich holow pſchiſchoł, njeje ſnate. Ssnadź je něhdźe ſ jeneje menažerije cźekнył.

Po druhim měnjenju je wjelk najſkerje ſ ruſkeje Pólſkeje k nam pſchiběžał. Tak wjele hacź je ſnate, ßu poßlednjeho wjelka w naſchich ſtronach 14. dezembra 1845 a to na Mużakowſkim knjeżim revěrje pſchi Běłowodźanſkim pucźu ſatſělili a 43 lět prjedy, mjenujzy 6. februara 1802, na Wochożanſkim revěrje jeneho wjelka w ßaku popadli.

Po druhej powjeſcźi je ßo do wjelka na Cźelnjanſkim revěrje ſchtyri krócź tſěliło. Prěni do njeho wyſchſchi hajnik Schittmer ſ Łaſa tſěli, potom jako druhi a tſeczi hajnik Bremer ſ Běkeho Khołmza, a jako ſchtwórty hajnik Melzer ſ Hamora. Na to je wjelk hiſchcźe něhdźe 400 metrow do huſcźiny běžał, hdźež je ßwiknył. Po ſtarym prawidle pſchezo prěni wutſěl płacźi, kotryž je trjechił, a wo tym wyſchnoſcź rosßudźi.

Też w druhich ſtronach Němſkeje ßu ſaůdźeny tydźeń hońtwy ſa wjelkami byke. Jeneho wjelka ßu pola Roſenberga we wjecźornej pruſkej provinzy a druheho pola Grislingena we Württembergſkej tſělili. We Württembergſkej je ßo ſa 60 lět prěni krócź ſaßo jedyn wjelk pokaſał.

Přilopk.

* (Schulſki hólz ßo wobwěßnył.) 13lětny hólz Rätzig ſ Ottenhaina pola Łubija bě larvu ßebi pſched wocźi ſwjaſawſchi ludźi na dróſy traſchił. Jeho běchu teho dla pola wucźerja wobſkorźili, kotryž bě hólza naßwarił a jemu ſ krutym khoſtanjom hroſył. Sso teho bojo, bě ßo hólz rosßudźił, ßo wobwěßnycź. Tole bjesbóžne wotmyßlenje je wón ſchtwórtk dopołdnja w bróžni ßwojeju ſtarſcheju do ſkutka ſtajił. S palenzom bě ßebi wón k temu khróbłoſcźe napił. Póndźelu ßu młodoſtneho ßamomordarja k wulkej ſrudobje jeho ſtarſcheju khowali.

* (Skaženoſcź ſchulſkeje młodźiny.) W Biſchdorfje pola Łubija ſtaj dwaj tſinaczelětnaj hólzaj jenu tſinaczelětnu holzu wuwjaſałoj, krwawu ſbikoj a wumozowałoj. Njekraßnikow ßu ſajeli.

* Zwickowſka khoſtanſka komora je lokomotiwnika Lohju k jaſtwu na 2½ lěta ſaßudźiła. Wón bě 16. auguſta w nozy ludźazy cźah ſwrócźił. S cźahom ßo ßobuſtawy jeneho ſpěwarſkeho towarſtwa wjeſechu. So mohł ſ tutymi na ſaſtaniſchcźach dłeje pſchi piwje ßedźecź, bě Lohja ſ cźahom pſcherucźe jěł a tak njeſboże ſawinował, pſchi kotrymž běchu ßo tſi woßoby morike a mnohe ßo ſranike. Statna kaßa je ſranjenym něhdźe 100,000 hriwnow ſarunanja wupłacźicź dyrbjała.

* (Duell.) W Lignizy je ßo pſched tydźenjom jedyn hejtman ſ jenym ſtabowym lěkarjom tſělał. Poßledniſchi bě pſched dwěmaj lětomaj ſ němſkim wójſkom do Chiny wujěł, ßwoju žonu doma ſawoſtajiwſchi, kotraž ſa mužowu njepſchitomnoſcź ſ jenym ſwudowjenym hejtmanom wobkhadźeſche. Sso ſ Chiny wrócźiwſchi, ſtabowy lěkař wo žoninej njeßwěrnoſcźi ſhoni a teho dla hejtmana na duell žadaſche. Pſchi tym bu tón do brody tſěleny. Hejtman je hižo pſched dlějſchim cźaßom ſe ßłużby puſchcźeny.

* (Ska mazocha.) Dla krjudowanja 14lětneje pſchirodneje dźowki ßu mandźelſku dźěłacźerja Steidy w Drježdźanach k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźili. Wona bě 3 lěta dołho wobžaromne dźěcźo na njecźlowſke waſchnje krjudowała.

* (Rubjeżny nadpad.) W Kermetſkim lěßu mjes Gemündom a Heimbachom pola rěki Rheina je jedyn italſki dźěłacźer liſtynoſcherja nadpadnył a do njeho ſchtyri kulki ſ revolvera tſěliwſchi jeho wurubił. Nadpadnjeny je tak cźežko ſranjeny, ſo jeho hiſchcźe njemóža pſcheßłyſchecź. Rubjeżnik je cźeknył.

* (Njeſbožowne mandźelſtwo.) Krwawny ßwójbny podawk je ßo ſaßo w Lipſku ſtał. 49lětny cźěßła Hillig ßo w nozy ſe ßwojej žonu ſwadźi a ju ſkóncźnje ſ wobydlenja wuhna. Hdyž domowník žonu ſaßo do domu puſchcźi, Hillig žonje ſ revolvra kulku do hłowy tſěli a jn cźežko ſrani. Mużа ßu ſajeli.

* Njewuſchne hrajkanje ſ tſělbu je ßebi ſaßo młode, kcźejaze cźłowſke žiwjenje w Freienwaldźe žadało. Hdyž dwě ßkužobnej holzy wo jſtwje porjad cźinjeſchtej, jena ſ njeju 14lětna Marja Radikez ſ jeneho kaſchcźika revolwer wucźeże. Njewjedźo, ſo je revolwer natykany, jón wona k ßebi nawrócźi, druhej holzy žortnje prajizy: „Marja, nětkole ßo ſatſělimy!“ Druha holza ſo niczeho ſkeho bojo chzyſche jej wobaracź, tola hižo ßo wutſěli. Ssmjertnje ſranjena mějeſche hiſchcźe telko mozy, ſo móżeſche revolwer ſaßo na jeho měſtno położicź a ßo w druhej ſtwje na kožo cźißnycź. Krótki cźaß po tym wona wudycha.

* (Morduŕſtwo.) Pola Cźopawy ßu lěßnika Viehberga w lěßu ſkónzowaneho namakali. Na nim jeho teho runja morjeny poß leżeſche. Skónzowany žonu a 6 dźěcźi po ßebi ſawoſtaji.

* (Ssamomorduŕſtwo.) W Pirnje je ßebi njeſnaty cźłowjek kulku do hłowy tſělił a ßo potom ſa pohrjebniſchcźowe durje wobwěßnył. Ssamomorduŕ je něhdźe 50 lět ſtary.

* (Pſchekſchiwjerja ſajeli.) Prjedawſcheho pruſkeho rytmiſchtra Hähnela, kotryž bě ſa 200000 hriwnow ſměnkow (wechſlow) falſchowawſchi do wukraja cźekнył, ßu ſajeli.

* Wójnſki ßud w Kielu je podwyſchka Brandemanna dla krjudowanja jeneho podwyſchka a dla pſchekſchiwjenja ßłużbnych pjenjes k jaſtwu na 8 měßazow a k degradaziji ſaßudźił.

* S konja padnywſchi je ßo w Dieuzu w Lothringſkej wyſchſchi leutnant ſ Boyen ſaraſył. S nowokupjeneho konja ßo cźißnywſchi ßebi wón nop rosraſy a ſa něktore mjeńſchiny wumrje.

* Najcźežſcheho muża zykeje Jendźelſkeje, Domaſcha Longleya, ßu w Doveru pohrjebali. Kaſchcź bě nimale ſchěſcź zentnarjow cźežki. Dwanacźe mużojo běchu trěbni, ſo bychu jón ſběhnyli.

* (Ssudnika ſaraſyli.) We wuherſkej gmejnje Czengeru bě wuſwolenje pſchedſtejicźerja, kotreż ßudnik Kallay wodźeſche. Dokelž wón wólbu teho, kotrehož běchu wobydlerjo wuſwolili, nochzyſche pſchipóſnacź, ßo wobydlerjo roshněwachu a něktſi jemu ſ pukami hrożachu. Hdyž ßudnik jeneho ſe ßwojich pſchecźiwnikow ſ revolvrom ſatſěli, ßo druſy do njeho dachu a jeho ſaraſychu. Zandarmojo ßu mordarjow ſajeli.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 29lětneho dźěłacźerja K. A. Wünſchu bě Łubijſki ławniſki ßud k jaſtwu na 2 njedźeli ſaßudźił, dokelž bě na Noßacźanſkim knjeżim dworje ßłużo něhdźe 3 zentnarje běrnow kradnył a je pjekarjej Helaßej w Ketlizach pſchedał. Wünſchowe powołanje pſchecźiwo tutemu wußudej bě bjes wuſpěcha.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 1604 hr. 94 np.

Dale za njón darichu:

N. N.	100 hr. — np.
Knjez hrabja z Lippe nad Bartom	25 hr. — np.
W „Katholskim Pósle“ čisle 10. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Молоканы (272,25 hr.): 1 hr. — Kulowske spěwarske towarſtwo „Bratrowstwo“ 3 hr. = ...	4 hr. — np.
Hromadźe:	1733 hr. 94 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Drjewowa awkzija.

Pónd̆zelu 7. mèrza 1904 ma ſo na **Lippeſkim Bartſko-Nowowjeſcz̆anſkim hajniſkim revèrje** ſcz̆èhowaze palne drjewo na mèſtnje ſamym na pſcheſadz̆owanje pſchedawacz̆:

nèhd̆ze 36 rm. kh̆ójnowych ſchcz̆èpow a kuleczkow,
148 rm. pjenkow,
65 kh̆ójnowych hakoſowych hromadow,
125 kh̆ójnowych dolhich hromadow.

Drjewo je w drjewiſchcz̆u 14. wotd̆z̆élenja a w cz̆iſcz̆enju 1., 4. a 5. wotd̆z̆élenja ſeſtajene.

Pſcheſadz̆owanſke wumènjenja ſo do awkzije woſjewja.

Shromadz̆iſna w drjewiſchcz̆u 14. wotd̆z̆élenja pſchi Suborncz̆anſkej mjeſy dopoldnja w 9 hod̆zinach. **Revèrſke ſarjadniſtwo.**
Auſt.

Drjewowa awkzija.

Pónd̆zelu a wutoru 7. a 8. mèrza 1904 ma ſo na
Njeſzwacz̆idliſkim majoratnym revèrje
ſcz̆èhowaze drjewo na mèſtnje ſamym ſ wumènjenjemi na pſcheſadz̆owanje pſchedawacz̆:

pónd̆zelu 7. mèrza dopoldnja wot 9 hod̆zin
w 11. a 12. wotd̆z̆élenju:
80 rm. kh̆ójnowych ſchcz̆èpow,
45 rm. kh̆ójnowych, 10 rm. brèſowych kuleczkow,
160 rm. kh̆ójnowych pjenkow,
250 rm. kh̆ójnoweje walczʼiny,
6 ſtotnjow kh̆ójnowych walczʼkow,
40 dolhich hromadow liſcz̆oweho drjewa a
w 1. wotd̆z̆élenju:
35 rm. kh̆ójnowych kuleczkow,
70 kh̆ójnowych dolhich hromadow a
60 rm. kh̆ójnoweje walczʼiny;

wutoru 8. mèrza dopoldnja wot 9 hod̆zin
15 rm. kh̆ójnowych ſchcz̆èpow,
76 rm. kh̆ójnowych a 21 brèſowych kuleczkow,
67 ſchmrèkowych a 26 rm. dubowych pjenkow,
200 rm. ſchmrèkoweje walczʼiny,
54 kh̆ójnowych dolhich hromadow a
90 dolhich hromadow liſcz̆oweho drjewa
w 31. hacz̆ do 34. wotd̆z̆élenja pola Lomſka a Njeſzwacz̆idła.

Shromadz̆iſna 7. mèrza w 11. wotd̆z̆élenju pſchi Rakecz̆anſko-Lupjanſkim pucz̆u a 8. mèrza pſchi Lomcz̆anſko-Jaſzeńcz̆anſkim pucz̆u w 34. wotd̆z̆élenju.

Hrabinſke ſ Rieſchſke hajniſke ſarjadniſtwo.
Nieprajchk.

Drjewowa awkzija.

10. mèrza 1904 popoldnju 1/2 1 hod̆ziny ma ſo w **Hncz̆injanſlim hoſcz̆enzu**

27 rm. palnych ſchcz̆èpow, 4 rm. twjerdych, 117 rm. mjehkich repuchow, 130 rm. kh̆ójnowych hakoſow, 10 kh̆ójnowych dolhich hromadow k twarjenju płotow, 52,9 ſtotnjow walczʼkow, 85 rm. mjehkich pjenkow, ſeſtajenych pſchi Lemiſchowſkej mjeſy w 38. wotd̆z̆él., w Brèſynjanſkej w 41. a 45. wotd̆z̆élenju, pola Noweje Wſy w 33. wotd̆z̆élenju.

Kral. hajniſli rentſli hamt w Draźd̆zanach. **Kral. hajniſke rev. ſarjadniſtwo w Polpizy.**
Jacoby. 29. feb. 1904. Simmig.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 10. mèrza t. l. rano 1/2 9 hod̆zin ma ſo
nèhd̆ze 150 tolſtych a ſtlabych wurubanych dolhich hromadow
ſ wumènjenjemi na pſcheſadz̆owanje pſchedawacz̆.
Shromadz̆iſna pſchi rèſaku w Dubom.
Hrabinſke Lippeſke hajniſke ſarjadniſtwo w Dubom.
Kretſchmar.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 10. mèrza 1904 dopoldnja w **10** hod̆zinach ma ſo na **Jitkowſkim a Trupinjanſkim revèrje** w tak mjenowanych „cz̆ornych wólſchach“

74 kh̆ójnowych ſuſchizowych dolhich hromadow,
160 rm. kh̆ójnoweje hakoſateje walczʼiny

ſjawnje na pſcheſadz̆owanje pſchedawacz̆.

Sapocz̆atk pſchi Jitkowſko-Trupjanſkej dróſy.

Kuje̊e wyſchſche hajniſtwo w Kolbizach pola Laſa.

Drjewowa awkzija.

Pónd̆zelu 14. mèrza t. l. ma ſo dopoldnja 1/2 **10** hod̆zin
w Hucz̆injanſkim hoſcz̆enzu
ſcz̆èhowaze na Maleſchanſkim hajniſkim revèrje ſeſtajene drjewo na pſcheſadz̆owanje pſchedawacz̆:

81 rm. twjerdych palnych ſchcz̆èpow,
31 1/2 rm. mjehkich klumpachow a
111770 twjerdych walczʼkow.

Tole drjewo je w 25. wotd̆z̆élenju (w rudlach) ſeſtajane.

Huſcz̆anſke hajniſtwo, 2. mèrza 1904. **O. Mendte.**

Drjewo na pſchedań.
6 rm. dubowego wojnarſkego drjewa bjes hakoſow ma na pſchedań **Cz̆ornak** w Nowoßlizach.

Drjewo
budz̆e ſo pſchedawacz̆ ſchtwórtk 10. mèrza dopoldnja wot 10 h. w hoſcz̆enzu ſkoteje hwèſdy we Wojerezach ſ Roholnſkeho, Kunajchtſkeho, Horjanſkeho, Cz̆ornokholmcz̆anſkeho, Nowokholmcz̆anſkeho, Cz̆ornokuhowſkeho a Nowomèſchcz̆anſkeho revèra.

Muża, kotryż ma dwórſke dz̆ełko wobſtaracz̆, a ſtrażnika pyta Lichanjanſki knjez̆i dwór.

Sa wolazeho
ſo ſtylny hólz, kotryż jutry ſchulu wukhodźi pyta na **knjez̆im dworje w Boranezach.**

Dobru penſiju namakaju ſchulerjo pola **A. Bräuerki** w Budyſchinje.

Bijerjow pleſtrowanſkich kamjenjow a boſzèrarjow teho runja **kamjenjecz̆eſzarjow** we **Wuricz̆anſkej** a **Nadjanowſkej ſkali** pyta
C. G. Kunath.

Hadreſchcz̆a, koſcz̆e, żeleſo atd.
kupuje po najwyſchſchich płacz̆iſnach
M. Eberth
na hornczerſkej haßy 29.

Najwjetſche płacz̆iſny
ſa **hadreſchcz̆a, żeleſo, metall, koſcz̆e, papjeru a koże** płacz̆i
Siegfried Sußmann
na garbarſkej haßy.

Najlèpſchi **mas**
ſa **patentowane wóſki**
kupuje ſo pola
A. Grubanna
na hornczerſkej haßy 39.

Tolerjate rjecz̆aſy (ſchnóry)
tunjo d̆z̆éła a rjane pjenjeſy k temu wobſtaruje
Adolf Boetius,
ſtótnik w Budyſchinje
na bohatej haßy pſchi wrotach.

Kupuju a ſamènjam
rożku na pizu.
Keller w Rakezach.

Tucz̆ny howjaſy brjuch
pnnt po 50 np. pſchedawa
O. Pètſchka na żitnej haßy.

Wulku d̆z̆élbu
ſchulſkich torniſtrow, toſchow
a kożanych tworow
wſcheje druźiny dla pſchepołożenja ſwojeho rjemjenjerſtwa tunjo wupſchedawam.
C. A. Pètſch
na hauenſteinſkej haßy 1.

Woprawnu limettu
jara derje ſtlod̆z̆aze a derje tyjaze **picze bjes alkohola** poruczа w bleſchach a po litrach, każ też w bleſchach na pruhu po 25 np.
Gustav Küttner
na ſerbſkej haßy.
Najtuńſche kupowanſke żórko ſa korczmarjow, w korbowych bleſchach hiżo wot 3 litrow.

Na ſwoje jako najlèpſche ſnate
palenzy
jednore a dwójne
poruczujo dopominataj
Schiſchka a Rjecz̆ka.

Wſchelake **ſerbſke knihi** ma tunjo na pſchedań **Bjar** w Brèſy pola Zicz̆enja.

Stare ſpèwarſke
pſchewjaſuje knihiwjaſarſki miſchtr
F. Rowal
na ſnutskownej lawſkej haßy.

Kmótſaze dżaki

ßu dóſtacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

Konjej

Jenakaj, cźěmnobrunaj ßylnaj, młódſchej konjej (wallachaj), ſkludnaj, dobraj cźaharjej, kóždy też jenopſchežny, jako podßobnik abo bróſdnik jenak derje khodźazy, wubjernaj na roli, kaž też w cźežkim a lohkim cźehnjenju, ſtaj płacźiſny hódno na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w **Hajnizach** cźißko 20.

Pſchecźehnjenja dla ßu 2 rjanej kſchini, 1 draſtny khamor, 1 koffer a 1 żelesne khachle tunjo na pſchedań w Budyſchinje na Fichtowej dróſy 10 po 2 ſkh.

Jězdne koło

ſteji tunjo na pſchedań na hoſchiz haßy 27 po 3 ſkhodach.

Pſchipuſcheźity byk

rjany $^5/_4$lětny dobreje raßy je na pſchedań na kuble cźißko 9 w **Komorowje** pola Klukſcha

Pſches ßudniſtwo ma ßo 3. meje dopołdnja $^1/_4$11 hodźin **khęża** Klary Luſchoweje w Makeje Nydeji na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Wuſtojneju tyſcherſkeju pomoznikow

do trajneho dźěła pyta
Ernſt Lehmann,
tyſcherſki miſchtr w Klukſchu.

Hólz, kotryž chze **bětnarſtwo** nawukнyсź, móże ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi dobru wuczbu namakacź pola **Jana Nowaka**, bětnarſkeho miſchtra w Roswodezach pola Budeſtez.

Wuczobnik ßo pyta.

Sßyn ſprawneju ſtarſcheju móże ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi jako **wuczobnik** do pſchedawarnje kolonialnych tworow a ſpirituoſow ſaſtupicź pola
Schiſchki a Rjeczki
na ſwonkownej lawſkej haßy.

Brodutruharſkeho wuczobnika
k jutram pyta
W. Paul
w Budyſchinje na Nowoſalzſkej dróſy 9.

3 dźěłacźerſke ßwójby

k haprleji abo prjedy, 14—16lětnu ßłużobnu holzu k haprleji pyta
Ssmochczanſki knježi dwór
(pola Budyſchina).

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 hr. a woßebnje do cźelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Serbske towarſtwo w Khwaćicach

změje jutře njedźelu za tydźeń 13. t. m. popołdnju w 4 hodź. swoje **měsačne posedźenje,** k kotremuž je k. Šibak-Lichanski, něhduši sobustaw „Rakeč. Lip.“, zajimawy přednošk dobročiwje přilubił. Wo bohaty wopyt też ze strony njesobustawow prosy **předsydstwo.**

Ssrjedu 9. měrza budźa ſkótne a wolaze wiki w Njeßwacźidle.

Pruhi ſ Bożeho ßwětła

ſchpruchi a khěrluſchowe ſchtucźki w pyſchnych kaſchcźikach, k ſelenemu ſchtwórtkej ßo derje pſchihodźaze, ßu **we wudawarni Serbskich Nowin** dóſtacź.

Hólcźez, kotryž chze **młynſtwo** a **pjekarſtwo** nawukнyсź, wuczbu namaka pola **Hendricha Bjara** w Lipicźu pola Minakała.

Hólza, kotryž chze knihiwjaſarſtwo nawukнyсź, do wuczby pyta knihiwjaſarſki miſchtr **Ludwig Gaſtorff** pſchi mjaßowych jědkach 3.

Do mojeje pſchedawarnje kolonialnych tworow ßo jutry hiſchcźe ßyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryž ma dobre ſchulſke wuwuczenje, jako
wuczobnik
pſchijima.
Ernſt Lehmann
(prjedy Khorla Pětſchka)
na rózku ſchuleŕſkeje a ßerbſkeje haßy.

Dźak.

Sa wjele wopokaſmow wutrobneho dźělbracźa pſchi wumrjeczu naſcheje lubeje ſtaroſcźiweje macźerje, pſchichodneje macźerje, wowki a ßotry, bywſcheje kublerki

Lenu ſwud. Wicźaſoweje
w Kelnje

hnuje naß, wſchitkim tym, kotſiž ßu jejny kaſchcź ſ kwětkowej pychu debili a ju k poßlednjej ſparnej komorzy pſchewodźili, teho runja knjeſej fararjej Rädźe ſa troſchtowanſke ßkowa pſchi rowje **wutrobny dźak** prajicź.

Hłubokoſrudźeni ſawoſtajeni
w Kelnje, Boſchezach a Ebersdoſje.

Młodeho **krawſkeho pomoznika** pyta Pawoł Urban w Porſchizach.

Sſylny **hólz,** kotryž chze
kowarſtwo
dokładnje nawukнyсź, móże bliżſche jutry ſ pſchihodnymi wuměnjenjemi do wuczby ſtupicź pola **Moritza Friedricha,** pruhowaneho konjekowarja w Leubnitz-Neuoſtra pola Draždźan.

Sa ßwoju mjaßowu, kołbaßowu a nakrawanſku pſchedawarnju k 1. haprleji wuſchiknu dowěrnu **pſchedawatku** abo też **holzu,** kotraž měła luboſcź do pſchedawarnje jako wuczobnizu pytam.
Richard Lunze
na bohatej haßy 16.

Holza,

kotraž jutry ſchuln wukhodźi, ßo k dźěcźom pyta pola kublerja **K. Skopa** w Kſchiwej Borſchcźi.

Do Khwacźanſkeho farſkeho domu ßo k 15. haprl. abo 1. meje ſprawna, niz pſchemkoda **ßłużobna holza** ſa domjaze a kuchińſke dźěło ſ dobrymi wopiſnami pyta, kotraž je hižo ßłużiła.

Sſłużobna holza

ßo ſ dobrej mſdu pyta w hoſcźenzu „króny“ w Budyſchinje.

Dźěłacźerſku ßwójbu

pyta
Radźanowſki knježi dwór.

Sańdźenu njedźelu je ßo w Khwacźizach **pohonczazy mantl** ſhubił. Sprawny namakaŕ chzył jón ſa myto w Cźichonjanſkej kowarni wotedacź.

Honiwarſki poß,

brunožołty, ſmuhaty, ſ cźornym noßom a běłym wutrobnom, kotrehoż prědnjej noſy ſtej wot kolen běłej, je ßo w **Brěſowje** cźißko 14 pola Kubſchiz pſchidał.

(K temu cźißku dwě pſchiłoſy.)

Prěnja pschiloha k cziſzku 10 Serbskich Nowin.

Sobotu 5. měrza 1904.

Placzišny rěsneho stotu na Draždžanskich stótnych wikach.

29. februara 1904.

Placzišny po zentnarju z hriwnach.

Stótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze hacz do 6 lět	38—40	68—71
awſtriſke	39—41	69—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	35—37	64—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	30—33	57—61
4. ßnadnje pizowane kóžđeje ſtarosty	23—25	50—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze	36—38	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze hacz do 7 lět	32—34	58—60
3. ſtarſche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	28—30	54—56
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—27	50—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze	38—40	63—67
awſtriſke	—	—
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	33—35	58—61
3. ßnadnje pizowane	29—31	53—56
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	48—50	70—74
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—46	66—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lepſchich raßow a jich ſkſchiżenjow w ſtarobje hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	39—40	52—53
2. mjaßne	37—38	50—51
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroſy	35—36	48—49

Placzišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2834 měchow.	W Budyschinje 27. februara 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 3. měrza 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pšeńcza běla	8	53	8	58	8	35	8	68
" žołta	7	15	8	53	7	94	8	35
Rožka	6	20	6	35	6	10	6	25
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	10	6	20	5	80	6	—
Hróch	10	—	11	—	9	—	10	—
Woka	8	—	9	—	6	50	7	50
Jahły	11	50	15	—	11	—	15	—
Hejduſchka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	25	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	30	2	50	2	—	2	30
Pšeńczna muka 50 "	9	—	17	—	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	7	25	12	50	—	—	—	—
Sžyno 50 "	2	50	3	—	1	80	2	40
Sšioma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Proßata 870 ſchtuk, ſchtuka	9	—	18	—	—	—	—	—
Pšeńczne wotruby	—	—	4	75	4	50	5	10
Rjane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	60
Pšeńczny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Runklizowe žymje, punt po 50 np. — **Czerwjeny džeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placzeſche: kórz pšeńcžny (běla) po 170 puntach 14 hr. 70 np. hacz 14 hr. 99 np., žołta 13 hr. 85 np. hacz 14 hr. 50 np., kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 92 np. hacz 10 hr. 8 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacz 9 hr. 50 np.

Na Burjy w Budyschinje pšeńcza (běla) wot 8 hr. 38 np. hacz 8 hr. 53 np., pšeńcza (žołta) wot 8 hr. — np. hacz 8 hr. 24 np., rožka wot 6 hr. 15 np. hacz 6 hr. 25 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 10 np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu

25. februara 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 05 np., pšeńcza wot 7 hr. 65 np. hacz 7 hr. 85 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hacz 6 hr. 75 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hacz 6 hr. — np., jahły wot 10 hr. 58 np. hacz 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., ſyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 80 np. Sšioma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hacz 2 hr. 40 np.

Wjedro w **Londonje** 4. měrza: pomróczene.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalſkej zyrkwi** smeje njedźelu Oculi rano w 7 hodźinach duchowny Tyſchek ßerbſku spowjednu rěcź, $\frac{1}{2}$9 hodźin farar Räda ßerbſke a w 10 hodź. němſke předowanje. — Schtwórtk wjeczor $\frac{1}{2}$6 hodźin budźe w Kelnje ßerbſka póſtna nutrnoſcź. — Tydźenſke ſaſtojnſke džela smeje farar Räda.

Wěrowani:

W **katholſkej zyrkwi**: Jan Schulz, rěſbar tu, ſ Hanu Kamilu rodź. Elßnerez tu.

Křćeni:

W **Michalſkej zyrkwi**: Erich Kurt, Ernſta Jurja Haaſy, blidarja w Dobruſchi, ß. — Pawoł Hermann, njemandź. ß. w Hrubjelczizach. — Khorla Arthur Richard, Antona Hübela, ßukelnika na Zidowje, ß. — Frieda Gertrud, Ernſta Auguſta Koſcha, fabrikarja na Zidowje, dź.

W **katholſkej zyrkwi**: Jurij Jan, Jana Khilana, džełacźerja tu, ß. — Khorla Jan Franz, Khorle Auguſta Dollmanna, ſamkarja tu, ß. — Mikławſch, Handrija Młynka, kublerja w Dalizach, ß.

Zemrjeli:

W **Michalſkej wožadze**: 24. februara: Helena Žurez, njebo Jana Bohuwěra Wicźaſa, kublerja w Kelnje, ſawoſtajena wudowa tam, 70 l. 9 m. — 25. Auguſt Petrik, fabrikat na Zidowje, 61 l. 3 m. 24 d. — 28. Erich Wylem, Guſtava Emila Gnaucka, džełacźerja na Zidowje, ß., 1 m. 19 d. — 29. Khryſtiana Auguſta Förſterez, Khorle Auguſta Rittera, kheżerja a fabrikarja w Dobruſchi, mandź., 50 l. 2 m. 15 d. — 2. měrza: Johana Rjenczez, njebo Jana Ducźmana, džełacźerja w Hornjej Borſchczi, ſawoſt. wudowa na Zidowje, 69 l. 5 m. 9 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

Njedźelu Oculi smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin farar Kſchiżan němſku ſpowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Voigt němſke a $\frac{3}{4}$10 hodź. ßerbſke předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budźe katechismußowa wucźba ſ němſkej mużſkej mkodźinu a w 4 hodźinach w Bolborzach na ſchuli ßerbſka ſpowjedź a ßerbſke póſtne kemſchenje.

Pjatk 10. měrza budźe rano $\frac{1}{2}$9 hodź. ßerbſka ſpowjedź a $\frac{1}{2}$10 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budeſtez.

Njedźelu Oculi smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodź. farar Domaſchka ßerbſku ſpowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodź. duchowny Nowy ßerbſke a $\frac{1}{4}$11 hodź. němſke předowanje.

Pjatk smeje farar Domaſchka rano $\frac{1}{2}$9 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje ſe ßerbſkej ſpowjedźu.

Kollekta, ſa ſnutſkowne mißionſtwo ſkładowana, wunjeßy 163 hr. 44 np.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

S nowa ſaniklowanje

a

ſ nowa emaillěrowanje

jěſdnych kołow a druhich wězow, tež wuporjedźenja ſpěſchnje a tunjo wobſtarataj

Thomaſez bratraj na Židowje

pola Budyſchina.

Wupschedawanje dla pschetwarjenja.

Ssrjedu 9. měrza a sczěhowaze dny.

Pschedawanje směje so po jara tunich, tola twjerdych płaczisnach.

Na serbskej haßy 5 a 7. **C. G. Fiebiger.** Na serbskej haßy 4 a 5.

Konfirmandske wobleczenja

pacholaze a schulerske wobleczenja,

dżěczaze wobleczenja, drasta, żakety atd.

snaty najwjetschi wubjerk, tunje a dobre poruczа

Pschi hłownym torhoschczu 9. *Ernst Jenke.* Pschi hłownym torhoschczu 9.

Max Wünsche,

tapezěrat a wupyscher
w Budyschinje
na schulskej drózy 7
porucza swój sklad

sofow, matrazow
a druhich
polstrowanych meblow

po **najtunschich** płaczisnach.
Dla njedoßahazeje městnoscze někotre **sofy** po poniżenych płaczisnach pschedawam.

Sbožopschejaze khartki

k konfirmaziji, k jutram a k narodninam
s rjanych drużinow po jara tunich płaczisnach su dostacz

we wudawarni Serb. Nowin.

Woprawdźity
hollandski
mlokowy a wużitkowy pólver,
najlěpschi
wobżerny a kormjazy pólver
sa swinje,
basiski
fosforkißały kalk
każ tež
skótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi żitnych wikach 30.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawosez
so spěschnje połóżeja
s thymusinom
Bleschа po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sczele so na wßy.

Moje wosebitosczе!

	bleschа po 1 mk.	pschi 10 bleschach po	
Samosle wino			95 np.,
Samos (wubjerk)	1 mk. 25 mk.		1 mk. 15 np.,
Portske wino (schpanske)	1 mk. 10 np.		1 mk.,
Malagaske (cžěmne)	1 mk. 25 np.		1 mk. 15 np.,
Malagaske (cžerwjene słote)	1 mk. 30 np.		1 mk. 20 np.,
Madeiraske	1 mk. 40 np.		1 mk. 30 np.,
Sherryske	1 mk. 50 np.		1 mk. 40 np.,
Marrodephne wubjerne sylnjaze wino	1 mk. 60 np.		1 mk. 40 np.,
Vermouthske němske	1 mk. 10 np.		1 mk.

tehorunja woprawne wot **Fr. Cinzana** 1 mk. 60 np. 1 mk. 55 np.,
Wscho hromadże s bleschemi bjes khostow do domu sczele

Khorla Nowak nasl.
(Jurij Nitsche.)
w Budyschinje na żitnej haßy 10.

Serbske a němske spěwarske

se słotym wobrěskom hižo wot 2,50 hr., rjane do cželazeje koże swjasane wot 6,50 hr. poruczа

J. Nowak
na snutskownej lawskej haßy.

K konfirmaziji:

koschle, běłe a pißane, hižo po 90 np.,
wuschiwane spódnje ßuknje po 95 np.,
barchentowe spódnje ßuknje po 75 np.,
schtalty na wulki wubjerk hižo po 50 np.,
rukajzy, cžorne a pißane, = = 20 =
schlipsy ſa hólzow = = 10 =
pschedkoschliczki ſa hólzow = 25 =
khornarje ſa hólzow = 10 =

K ſelenemu ſchtwórtkej:

dźěczaze schórznchi, wißaze, po 25 np.,
dźěczaze schórznchi ſ paßom po 50 np.,
dźěczaze schórznchi ſ wuſchiwanjom hižo po 75 np.,
dźěczaza drasta ſ barchenta hižo po 50 np.,
dźěczaza drasta ſ wuſchiwanjom hižo po 50 np.,
dźěczaze jeczki, mězy a koschle jara płaczišny hódno.

K pschecžehnjenju:

gardiny, ſ bantom wobrubjene, meter po 25 np.,
vitražowe a roulowowe tkaniny, meter po 35 np.,
ſpachtlowane kromy, běłe a nažołcź, meter po 25 np.,
roulowowe zanki, meter po 5 np.,
blidowe deki, barbunjepuſchczate po 75 np.,
ložowe pschikrywy ſfranzami, po 135 np.,
wotowe pschikrywy, wulki wubjerk, po 250 np.,
ſoſowe deki hižo po 10 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Dividenda naſcheje banki na 1903 ßo

ſ 5½ % = 55 mk. — np.

na dividendowy liſczik cžišło 15 wot dźenża pſchi naſchich kaßach wupłaczuje.

W Lubiju 4. měrza 1904.

Lubijska banka.

Geißler **Dr. Weber.**

Kedźbu!

Jenoj hiſchcze krótki czas.

Doſpolne wupſchedawanje

mojeho njeßměrnje wulkeho ſkłada

zigarrow, zigarrettow

po njeßłyſchanych tunich płaczišnach dla doſpołneho ſpuſchczenja pſchedawarnje.

Dittrich w Budyſchinje

pſchi lawſkich hrjebjach 14.

Schczěpjelz tunjo nakupiwſchi je mi móžno

ſchifrowu tſěchu

ſa 2 hriwnje po □metru dźěłacź. Schczěpjelz (ſchifer) je ſ najlěpſchich němſkich ſkałow w Durinkſkej a ßo jenož najlěpſcha družina cžišło 1 trjeba, ſa cžož na dołhe lěta rukuju.

August Schumann,

ſchifrowe tſěchi dźěłazy miſchtr na Tſělanſkej dróſy.

Kupujcze

Konfirmandſke wobleczenja,

mužaze a hólczaze wobleczenja

a žonjaze a hólczaze žakety

rjenje ßedźaze na wulki wubjerk jenož pola

Oty Preussa

w Budyſchinje na žitnej haßy 4.

Najlěpſcha draſtowa pſchedawarnja.

So by ßo ſkład ſkerje w ... yt, pſchedawa wot nětka

1000 ſchtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóſchiczanſke ryczeŕkublo

pola Njeßwaczidła.

Deſtillazija Adolfa Rämſcha naßlèd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyſchinje pſchi butrowych wikach

— 1868 ſałożena —

porucza ßwoje daloko a ſchèroko ſnate wubjerne **likèry** k kwaßam, kſchczíſnam a druhim ßwjedżeńſkim ſkładnoſczam w czwizach a po waſy. Woßebje dobre ßu dwójny **różowy, nalikowy, hońtwinſki a jadroſelowy, hornjołużiſki, żołdłoſelowy ſeleny** a **czerwjeny, zitronowy, wiſchnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturſkokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **żitny** po 70 a 60 np., a **cziſty** czißko 1 a 2, liter po 32 a 30 np. **Czwizy k pjelnjenju ßo wupożczuja.**

Piwowy hród

w Budyſchinje

porucza czeſczownym Serbam w měſcze a we wokolnoſczi **ßwoje měſtnoſcze,** w kotrychż móża ſa **tunje pjenjeſy dobru jędź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

K konfirmaziji

porucza

ſchkleńczane wobraſy, ſchpruchi na ſczěnu atd.

ſpěwarſke knihi

ßerbſke a němſke,

trajnje ſwjaſane, jednore hacź do najwoßebniſcheho,

kharty k konfirmaziji, ſpowjedźi a jutrowne kharty,

debjenki wſcheje druźiny

ſ doubloweho ſłota na wulki wubjerk.

E. A. Wetzka,

knihiwjaſarnja na bohatej haßy 17. — Telefon 144.

Stare knihi ßo derje a trajnje pſchewjaſuja.

Ia. cziſczeny

praec. baſtſki fosforokißały kalk

k pizowanju ſkotu

w woprawnych wałach a po waſy porucza jara tunjo

Otto Engert

en gros **drogowuja** en détail.

Maſchinſki wolij ſa parne maſchiny,

Maſchinſki wolij **ſa mlócżaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,

wolij ſa zentrifugi,

wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny

najtuńſcho pola

A. Grubanna na horuczeŕſkej haßy 39.

Wubjerne khójnowe drjewo a drjewowe wuhlo

je pſchezo po najtuńſchej płaczíſnje na pſchedań

w Schubertez rěſaku w Daſchkach

pola Hródka we Łużizy.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Blißchi létni ſemeſter ßo **wutorn 12. haprleje 1904** ſapoczńje. Pſchijimanje nowych wucżomzow podpißany direktor pſchijimnje, kotryż też rad dalſche wukaſowanje dawa.

Profeßor dr. Gräfe, direktor.

Wupſchahanje

ſa 8 koni je hiſchcże próſdne w „honjerſkim dworje" (Jägerhof) na kamjeńtnej haßy 1.

Maſchinſke wolije

ruſke a **amerikanſke**

ſa cżežko a lohko ßo cżerjaze maſchiny,

zylindrowe wolije,

w wſchelakich druźinach,

konſiſtentny

maſchinſki tuk,

wolij ſa ſchijate maſchiny

w bleſchach po 30 np. a po waſy ma pſchezo najwjetſchi ſkład a porucza tunjo

Otto Engert

en gros drogowe klamy en détail na ſuutskownej lawſkej haßy 10.

Drobny zokor punt po 21 np.,
kuſkaty zokor punt po 25 np.,
lompowy zokor punt po 23 np.,
normalny a kryſtallowy zokor punt po 26 np.
ſoda punt po 4 np.,
ſoda 10 puntow ſa 35 np.
mydłowy pólver pakczik po 14 up.
módrjenk w płatowym měſchku po 4 a 8 np.
wſchě druhe wěży tunjo pola

Khorle Nowaka

na żitnej haßy 10.

Adalbert Dittrich,

prawny konſulent,

pißarnja ſa kupne, hypotheſke, teſtamentſke, ſawoſtajeńſke, zibilne a khoſtanſke wěży.

Pißanſke dźěła wſcheje druźiny.

Pſchi ßerbſkich hrjebjach 6

po 1 ſchodźe.

Staru zynowu nadobu ſtare derje ſdźerżane wěży ſ zyna, każ **karany, ſchklě, talerje, ßwěcżniki, lampy** atd., każ też wſchě druhe ſtarożitnoſcże po najwyſchſchich płaczíſnach kupuje

Adolf Boetius, ſłotnik

w Budyſchinje

na bohatej haßy pſchi wrotach.

Czerwjeny dżeczel

bjes żidy

po najwyſchich płaczíſnach kupuje

Guſtav Heinke

pſchi żitnych wikach.

Szżinowe pleczenje

k dźěłanju wjerchow ſe ſazynkowanym grotom w Radworju czo. 13 a w Borſchczi czo. 18. pſchedawa **A. Philipp.**

Stupnje ſa bal a towarſtwo

ſ lakowaneje kože, lakowaneho ßukna, kamſykoweje kože, woprawny cheveaux, ſ běleje zidoweje kože, běleje židy, běleho ſatina.

Nowoſcź! **Nowoſcź!**

Stupnje ſe ſchěreje jěrchi a ſkotobrukate ſtupnje

ſ jendźelſkim, ruſkim, pompadourſkim, Cheloidſkim a Louiſkim pjeńkom.

Se ſpinami a bjes nich

fantaſijowe a luxuſowe balſke ſtupnje.

Wulki wubjerk

mužazych balſkich ſtupnjow

po tunich płaczišnach poručam.

— Wobhladajcze ßebi moje wukładne wokna. —

Heinrich Mohr

w Budyſchinje

pſchi žitnych wikach na rózku ßukelnſkeje haßy.

Telefon 384.

Poručam truhaczki, khoſejowe mlyny, noże, widliczki, kliży, khlěbowe tyſy, płokanſke ſchudrowacze, bowy, wódne a petrolejowe khany, krjepjawki, mlokowe khany, wódne hornzy, mlokowe a khoſejowe kſchidki, lampy, latatnje, zylindrowy ßnžoh, lampowe ſwony, pſchezydźaki, warjeńſke ßudobja ſ lateho żeleſa a emaillowanu tworu, myjniki, kuchinſke waŕczki, cźiſczeńſki pólvr ſa kuchińſku nadobu, **tykanzowe deńza, tſeſchne žkoby a roły, powětr wotdźerjaze roły** ſa bróžnje.

Wulki wubjerk.

Spěſchne poßłuženje. Tunje płaczišny.

Moritz Schulz,

klampnatſki miſchtr na ßerbſkich hrjebjach 10. Porjedźenja.

Pawoł Giebner

winowa pſchedawarnja

w Budyſchinje na bohatej haßy 18

ſ nutſkhodom na theaterſkej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotolſkej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyſchinje.

Najwjetſchi winowy ſklad w měſcze

porucza ßwoje

woprawne wina

po wjetſchich džělbach a też po jenotliwych bleſchach;

ſ dobom ſa ſymſki cźaß ßwój **woprawny**

Jamaikaſki rum a Bataviſki arak

k warjenju groga.

Dokelž ßwój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amſterdama kupuju, mózu ſa to rukowacź, ſo njejſtaj falſchowanaj a ſo derje tyjetaj. Po jeju wuživanju khowa njeboli.

K konfirmaziji!

Swój wulki wubjerk

cžornych a piſßanych drastnych tkaninow

dobrocźiwemu wobkedźbowanju poručam,

dwójzy ſchěroku tworu, hładku a ſ malymi muſtrami, meter po 80, 100, 120, 130, 140, 150 np. atd.,

běle hotowe ſpódnje ßuknje

ſ wuſchiwanjom hižo po 150 np.,

cźiſtowolmjane ſpódnje ßuknje

wſchěch barbow, khohcź hižo po 80 np.,

cžorne

cźiſtowolmjane rubiſchcźa ſ wuſchiwanjom.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy.

Kwětki do wopomnjeńskich knihow,

reliefowe albumy,

ſapißanſke albumy,

pěßnjeſke albumy,

dnjowe knihi,

warne rezeptowe knihi

na wulki wubjerk po ſnatych tunich płaczišnach poručataj

A. & W. Neuhahn,

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 4.

Sažopſchedawarjo rabatt dóſtawaja.

Franz Marſchner

cźaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczažow** k dobrocźiwemu wobkedźbowanju poručа.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Pschiſpomnjenje: Rěczu ßerbſki.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapołożenske knižki:

pschi wschědnym wupowjedźenju $2\frac{1}{2}\%$,
pschi 1 měsaczn. = 3%,
pschi 3 měsaczn. = $3\frac{1}{2}\%$,
pschi 6 měsaczn. = $3\frac{3}{4}\%$,
pschi 12 měsaczn. = 4%.

Filiala Lubijskeje banki

pschi lawskich hrjebjach.

Paleny

khofej,

wschelakeho měschenja
punt po 80 np., 90 np., 1 mk. hacź 2 mk.
jara płaczišny hódno porucża

Ernst Lehmann
(prjedy Khorla Pětschka.)

Rožku a pschenżu
po najwyschschich płaczišnach kupuje
Hamorski mlyn
w Budyschinje.
Heinke a žyn.

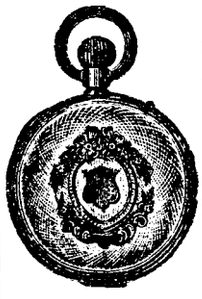
Dwoju družinu
tojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
porucża
A. Grubann
na hornjeřišej haży 39.

Khofejowy Sachsa

bydli hischcże pschezo na
bohatej haży 4
a ma pschezo hischcże
najlěpschi khofej.

Spěwarske

němske a žerbske
po wschěch płaczišnach
w dobrych solidnych swjatkach,
modleńske knihi,
konfirmaziske wopomnjenki,
konfirmaziske khartki
na wulki wubjerk
pschi potrjebje porucża
Moritz Weiser
na žitnej haży 5.

Kóždy, kotryž chże žebi **dobry** a **tuni czażnik** kupicź, abo kotryž chże žebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czażnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haży 5.

Jencz pschedawa a porjedża sa žwoje dźełko sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Mlokowa zentrifuga „Balance“

s ruku žo cźerjata, wupruhowana, najlóžscho žo cźerjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym poßkuženjom a cźišcźenjom, po tunjej płaczišnje a požadanju s połóženym wotpłaczenjom.

Dasche wukasuje
M. E. Schmidt
w Mnischońzu pola Budestez.

Kóždu žobotu wot 10 hacź 12 hodźin we Wjazkez hoscźenzu snapschecża theatra pschitomny.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Mačićnym domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž zasja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 11. | Sobotu 12. měrca 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Bombardement Wladiwostoka.

Japanske wójnske ćódźstwo, ſ 5 panzerowanych ćódźow a 5 ſchižakow wobstejaze, njedźelu popołdnju nimale hodźinu dołho město Wladiwostok, wobtwjerdźene ruske pschistawne město pschi brjohu Čzicheho morja, bombardowasche. Japanske ćódźe ſ dalokoſcźe połdra hodźiny do brjohowych wobtwjerdźenjow, do batterijow a do města tſělachu. Najwjazy njepschecźelſkich kulow, něhdźe 200, kotrež běchu ſ lyditom pjelnjene, njerosbuchnychu. Ruske batterije njewotmolwichu, ale cźakachu, hacź ßo njepschecźel njeby bóle pschiblížił. Hdyž bě tſělenje 55 mjeńſchinow trało, ßo japanske ćódźe, kotrež běchu ſ lodom pschikryte, na stronu Askoldſkeje kupy wrócźichu. Japanſki bombardement, kotryž je něhdźe 600,000 rublow płacźił, je we Wladiwostoku jara ßnadnu ſchkodu nacźinił. Pschi drjewjanej khěžźy jenoho rjemjeßlnika, kotraž ßo ſ kulu ſ dwanacźezołowſkeje kanony pscherasy, bu jena žona morjena. Do wobydlenja wyſchka Žukowa kula sleczi, kotraž ſtwu pscheleczawſchi rosbuchny. Wojeńſki ſtražnik, kotryž njeſranjeny wosta, duchapschitomnoſcźe njeſbywſchi ſawoła, ſo dyrbi ßo khorhoj ſ doma wukhowacź. Na to wyſchkowa žona a jedyn wojak khorhoj wunjeßeſchtaj. Jena kula w dworje ćódźſtwowych kaſarmow rosbuchny a pjecźoch matroſow lohko frani. Hewak njeje ßo nichtó wobſchkodźił.

Bombardement japanſkich ćódźow na Wladiwostok je drohe wjeßele było. Nědźe 200 kulow je ßo ſ japanſkich kanonow wutſělilo, a kóždy wutſěl 6000 hriwnow płacźi. Sličźbowanje ſa bombardement po tajkim 1,200,000 hriwnow wucźini.

Pschekaźeny pospyt Japanſkich, ćódźernju we Wladiwostoku do powětra tſělicź.

Japanſzy, jako Chineſojo pschedraſcźeni, běchu pod ćódźernju we Wladiwostoku, w kotrejž ßo wobſchkodźene ćódźe porjedźeja, ſkradźu dynamit pokožili, ſo bychu ju do powětra buchli. S bjesmjenitym pißmom je ßo jich wotpohlad pscheradźił a pschekaſył. Dwanacźoch podhladnych Japaneſow je wyſchnoſcź ſajała.

Ruſzy w Koreji.

W połnóznej Koreji nětkole hižo 2. a 3. ruſki ßibirſki armeckorps ſtejitaj. Powjeſcźe, ſo ßu Japanſzy hižo k Jaluſkej rězy pschicźahnyli a ſo ßu Ruſzy pſched nimi zoſali, ßu kž jendźelſkich nowin.

Japanske ćódźe pſched Port Arturom.

Zarowy naměſtnik Alexejew je zarej 10. měrza telegrafował, ſo ßu ßo ſchtwórtk rano w 1 hodźinje pſched Port Arturom ćódźe pokaſałe, kotrež ßo ſdachu torpedowe cźołmy bycź. Ruske batterije hnydom do nich tſělachu. Wokoło 3 hodźin ßu ruſke torpedowe cźołmy na morjo wujěle a ßo w 4 hodźinach ſ njepschecźelſkimi ćódźemi ſetkałe, kotrež pak ßu něktore krócź tſělinſchi k pokodnju zoſałe. Ruſke torpedowe cźołmy ßo rano w 6 hodźinach do pschiſtawa wrócźichu.

Muźſtwa ruſkeju ćódźow „Warjaga“ a „Korejeza“,

kotrež ßu ßo po khrobłym wojowanju ſ japanſkej pschemozu pola Chemulpo na franzowſku wójnſku ćódź „Pascal“ wukhowałe, ßu ßo do Peterburga pschiwjeſłe. Zar je offizěrow ſ Jurjowym rjadom a muźſtwa ſ ſchižom jurjoweho rjada wuſnamjenił.

Schkodowanki japanſkeho a ruſkeho wójnſkeho ćódźſtwa.

Hacź dotal ßu Japanſzy w mórſkich bitwach tſi wulke ſchižaki a 4 torpedowe cźołmy ſhubili. Na ruſkej ſtronje ſtej ßo pſched Chemulpom dwě małej ćódźi „Warjag“ a „Korejez“ ſniczyłej a ßo pschi nóznym nadpadźe na Port Artur tſi ćódźe wobſchkodźiłe, kotrež pak ßu ßo nětko wuporjedźiłe a ßu ßo woſpjet pschi wojowanju ſ japanſkimi ćódźemi ſaßo wobdźělike. Japanske ćódźſtwo je po tajkim wjele cźežo ſchkodowało, dyžli ruſke. Njedźiwajzy teho pak ßu Japanſzy na morju wjele ßylniſchi, dyžli Ruſzy, dokelž ma Japanſka hiſchcźe ras telko wójnſkich ćódźow w chineſkim morju, dyžli Ruſka. Wulka liczba ruſkich ćódźow je w baltiſkim a Cźerwjenym morju. Rosßudne bitwy njebudźa ßo na morju, ale na kraju bicź.

Schkodowanki japanſkeho wójnſkeho ćódźſtwa.

Po něcźim ßo pſchezo wjazy ſchkodowankow japanſkeho ćódźſtwa naſhonjuje. W Chinje wukhadźaze nowiny „Schanghaj Merkury“ powjeſcź wobkrucźeja, ſo je ßo w bitwje pola Chemulpo japanſki kſchižak „Takacźicho“ ſniczył, a ſo je ßo kſchižak „Aſana“ ßylnje wobſchkodźił. Pſchi prěnim bombardemencźe na Port Artur je ßo jena wulka japanſka ćódź potepiła. Wjeßko japanſkeje admiralſkeje ćódźe je ßo wobſchkodźiło, teho dla je ßo tale ćódź ſa powjas druheje ćódźe ſwjaſana wotwjeſła. Panzerowanej ćódźi „Schikiſhima“ je ruſka kula wuheń wottorhnyła a ćódźine maſchiny wupuſcźiła. Njedźiwajzy teho japanſke knjeźerſtwo dale łži, ſo ßo hacź dotal japanſke ćódźe njejßu nihdźe wobſchkodźiłe. Tymle łžam ßamo w Japanſkej wjazy njewěrja.

Rosrěcźenje ſe ſchefom ruſkeho generalneho ſtaba, Ssacharowom.

Dopißowarjej Parižſkich nowin „Figaro“ je ſchef ruſkeho generalneho ſtaba, Ssacharow, prajił, ſo Ruſka ſ najmjeńſcha 400,000 muži do rańſcheje Aſiſkeje póſcźele. Jim budźe Japanſka ſ cźežka wjazy dyžli 200,000 muži napſchecźo ſtajicź móz. Schtož je ßo hacź dotal na wojownischcźu ſtało, niczo njepłacźi. Do połdra abo do dweju měßazow njemóže ßo rosßudnych wulkich bitwow wocźakacź. Ruſka wójnu tak dołho powjedźe, doniž Japanſku do zyła njeſbije.

Ruſka je jara wjele zyroby, mjaßa, muki a wowßa w rańſchej Aſiſkej nakopiła, a ſchtož tam hiſchcźe njeje, ßo tam dowjeſe.

Schwajzarſzy offizěrojo w ruſkim wójſku.

Zar je do teho ſwolił, ſo by ſchwajzarſke knjeźerſtwo offizěrow do ruſkeho hłowneho kwartěra póßłało. Jendźelſka a amerikanſke ſjenocźene staty njejßu hacź dotal tajku dowolnoſcź doſtałe a ju tež njedoſtanu.

Pschihoty Ruſkeje na wójnu ſ Jendźelſkej.

W Ruſkej ßo na móžnoſcź pſchihotuja, ſo budźe Ruſka tež hiſchcźe ſ Jendźelſkej, kotraž je ſ Japanſkej ſwjaſk ſcźiniła, wojowacź dyrbjecź. Sa tule wójnu ßo hižo pſchihoty pſchi brjohu baltiſkeho

morja cźinja. Tak je minister ruskeho wójnskeho łódźstwa pschikasał, so ßo lěcźne ville na Kotlinskej kupje, w morju pscheð Peterburgom leżazej, njeßmědźa sa pschichodne lěcźo pschenajecź. Wone budźa ßo najskerje podtorhacź dyrbjecź, dokelž dyrbja ßo na kupi wobtwjerdźenja natwaricź. Tajke warnowanja ßu ßo tež wobydlerjam baltiskeho a finskeho brjoha dostali. Tež s Asiskeje powjescźe pschikhadźeja, so Ruska s móżnoscźu wójny s Jendźelskej liczi. W Turkestanje je hižo pjecźa wschó pschihotowane, so by ßo ruske wójsko na marsch do Indiskeje nastajiło. Dwělne jenož hischcźe je, hacź wone psches Pamirske hory abo psches Persisku poczehnje.

Sympathije ßkowjanskich ludow k Ruskej.

Cźěšzy, ßkowinszy a khorwatszy sapóßklanzy, kotsiž ßu ßobustawy awstriskeho khěžorstwoweho ßejma we Winje, ßu tamnischemu ruskemu póßklanzej hrabi Kapnistej pschipiß póßkali. S nim Ruskej sympathije awstriskich Sskowjanow wobßwědcźeja, pschejo, so by Boże žohnowanje ruske brónje pschewodźało w bědźenju sa kschesćźijansku zivilisaziju, móz a ważnosć Sskowjanstwa. Hrabja Kapnist je ßo s listom sa wopokasane sympathije podźakował, kotrež je zarskemu knježerstwu k wjedźenju dał.

Na próstwy balkanskich Sserbow, so by jim dowolene było, ßo we wójnje jako dobrowólnizy wobdźělicź, je zar wotmolwił, so je se sacźuczźemi Sskowjanow swjeßeleny a so lubjerad do jich żadanja pschiswoli. Wón pak je pschispomnił, so njemóże wjazy dyžli 1000 muži wsacź, niz starschich 43 lět a jenož wußkuženych wojakow.

Cźechojo w Portarturje ßu twjerdźisninemu roskasowarjej wosjewili, so chzedźa cźěske jěsdne wotdźělenje sakožicź, s kotrehož wjednikom budże něhduschi awstriski wyschschi leutnant Jelinek.

Swětne podawki.

Sakski statny rěsny skót sawěscźazy sakoń

wot 2. junija 1898 ma ßo po wobsamknjenju 2. komory sakskeho ßejma pscheměnicź. Nastork k tutemu wobsamknjenju je petizija sakskich rěsnikow daka, w kotrejž ßo żada, so by ßo zyły sakoń sběhnył, dokelž pjecźa rěsnizy s nusnym rěsanjom schkoduja. So by ßo żadanje rěsnikow dopjelniło, na to njeje żanych myßli, tola so je rěsny skót sawěscźazy sakoń wschelakeho pscheměnjenja a porjedźenja trěbny, je ßo dawno spósnało. Druha komora je ßo teho dla s wulkej wjetschinu rosßudźiła, petiziju sakskich rěsnikow knježerstwu k wjedźenju dacź. Jeli so bychu ßo skórźby rěsnikow jako woprawne wupokasałe, budże ßo njeprawda po sakońskim pucźu wotstronicź dyrbjecź. — Na lěto 1904/1905 je druha komora statne sawěscźenje rěsneho skota 476,818 hriwnow pornjo 303,800 hr. w prjedawschim lěcźe pschiswolika.

— Druha komora je wobsamkła, seminar s Bjedrichoweho města w Draždźanach do Tšělan (Strehlena) pschepołożicź a je 150,000 hr. sa kupjenje twarskeho městna pschiswolika, sa kotrež bě Draždźanska měschcźanska rada prjedy 300,000 hriwnow żadała.

Sakonjowy nacźisk wo nowym srjadowanju gmejnskich dawkow je ßejm po dołhej debacźe sakonje dawazej deputaziji pschipokasał.

Wrócźenje jesuitow do Němskeje.

Swjatkowa rada je ßo rosßudźiła, po wospjetnym wobsamknjenju khěžorstwoweho ßejma § 2 jesuitskeho sakonja spadnycź daż. Po tymle paragrafje bě jesuitam sakasane w Němskej bydlicź. Njedźiwajcy tehole sakonja pak ßu pschezo jesuitojo w Němskej bydlili, dokelž jim wyschnosć dopokasacź njemóżesche, so jesuitskemu rjadej pschißkuschachu. Duž njeje srosymicź, cźeho dla ßo dla spadnjenja druheho paragrafa jesuitskeho sakonja we wschelakich nowinach halekuje. Wschak ßo s nim dotalne wobstejnosćze w něcźim njepscheměnja; pschetož prěni paragraf jesuitskeho sakonja płacźazy wostanje, kotryž praji: „Rjad towarstwa Jesu a jemu podobne rjady a sjenocźenstwa ßu s krajow němskeho khěžorstwa wusamknjene. Jim je sakasane, ßo w Němskej sabydlicź.“ Po tajkim ßo jesuitski rjad tež w pschichodże njeßmě sabydlicź. W Sakskej ßu jeho sabydlenja s woßebitym sakonjom sakasane. W druhej komorje sakskeho ßejma je ßo njedźiwajcy teho wjetschina konserwatiwnych a liberalnych ßobustawow na knježerstwo s praschenjom wobrocźiła, hacź ßu sastupjerjo Sakskeje w swjatkowej radże sa spadnjenje druheho paragrafa jesuitskeho sakonja hłosowali a hacź ma postajenje dale płacźicź, po kotrymž ßo w Sakskej njeßmědźa nowe klóschtry sakożicź a ßo duchowne rjady pschipuschcźicź. Pschichodny tydźeń knježerstwo na tole praschenje wotmolwi. Kajke tole wotmolwjenje budże, hodźi ßo do prědka prajicź. W „Draždźanskim Journalu“ a w „Lipscźanskich nowinach“ je ßo hižo wosjewiło, so ßu w swjatkowej radże sakscy sastupjerjo pschecźiwo spanjenju druheho paragrafa jesuitskeho sakonja hłosowali. Też njeje dowolene, so tamny sakoń dale płacźi, po kotrymž je jesuitskim rjadam sakasane, ßo w Sakskej sabydlicź.

Sozialdemokratojo w němskim wójsku.

Pschi jednanju wo mšdże wójnskeho ministra ßebi Bebel wjele na to wjedźesche, so je też mjes wojakami wjele sozialdemokratow. To woßebje wo Sakskej płacźi. Bebel jedyn pionerski bataillon snaje, w kotrymž ßu jenož sozialdemokratojo. Bohu žel njemóżachu Bebelej snapschecźiwicź, so je wón njewěrnosć rěcźał.

Generalny pólny marschal hrabja Walderſee †.

Hrabja Walderſee je ßobotu wjecźor w Hannoverje wumrjeł. S nim je ßo muż minył, kotrehož bě ßebi khěžor Wylem II. sa naßlědnika hrabje Móltki wubrał. Na sboże njeje hrabja Walderſee trjebał němske wójsko w Europje we wójnje pscheciwo jenemu ßußodnemu krajej nawjedowacź. Njesnatych pschicźinow dla hrabja Walderſee w lěcźe 1891 wo to proschesche, so by ßo s wójskoweje ßłużby puschcźił. Tejle próstwje drje ßo khěžor sarjekny, tola ßo hrabja Walderſee se sastojństwa schefa generalneho staba puschcźi a ßo sa komandowazeho generala IX. armeekorpsa w Altonje pomjenowa. Jako tajki je wón w khěžorskich manevrach pola Budyschina rańsche wójsko nawjedował. W lěcźe 1896 jeho khěžor sa generalneho inspektora III. wójskoweje inspekzije w Hannovrje pomjenowa. Hdyž 1900 njeměry w Chinje wudyrichu, ßo hrabi Walderſee-ej wjednistwo sjednocźeneho wójska pschepoda. Prjedy pak, hacź wón do Chiny pschijědźe, běchu ßo Europjenjo a Amerikanojo w Pekingu wußwobodźili, tak so wón składnoscźe njemějesche, ßebi wójnski kawrjenz dobycź. S jeho ßmjercźu němske wójsko wobdarjeneho a sasłużbneho wjednika shubi, kotrehož skutkowanje budże ßo pschezo pschipósnawacź. Wón je starobu 72 lět dozpił. Na wójnje 1866 je ßo wón jako offižer generalneho staba wobdźělił. 1870 bě wón s pruskim wojerskim attaschejom a ßo pschi wudyrjenju wójny k ßłużbje pola krala Wylema powoła. W běhu wójny ßo jemu wospjet ważne nadawki dowěrichu.

Sběžk w němskej krótkowjecźornej afriskej a Kamerunskej koloniji.

Sběžk Hererow ßo tak bórsy njepschewinje, kaž ßo to s wopředka sdasche. Wojowanje pscheciwo sběžkarjam je wobcźežne a dołhotrajaze. Woni maja twjerde stejischcźa pschi žórkach na Etjoschich a Waterskich horach. Prjedy hacź major Estorf nowy nadběh na sběžkarjow sćźini, wón wocźakuje, hacź poßylnjenja k njemu dóńdu, kotrež ßu tydźenja s Němskeje s łódźu do Swakopmunda pschijěle.

Po nowschich powjescźach ßu też domoródni wobydlerjo nad Kroskej řeku w Kamerunje, kotsiž ßu pscheciwo němskemu knjejstwu postanyli, wschě tamnische plantaże wupuscźili. Kajkich pschicźinow dla je w Kamerunje sběžk wudyrił, njeje hischcźe wujaßnjene. Jenož to je wěste, so domoródni wobydlerjo němske knjejstwo njerad njeßu a so bychu jo wottschaßli, hdy bychu to samóhli. Poßlednje pohnucźe k sběžkej je hrabja Pücklerowe sa ßwojej expediziju sbudźił, s kotrejž dyrbjesche ßo paduschstwo na jenej plantaži khostacź. Tola s tym je ßo njespokojnosć jenož k wudyrjenju dohnała; njespokojni ßu domoródni wobydlerjo hižo dawno byli. Kaž ßo sda, je knježerstwo běłym sabydlerjam w kolonijach pscheciwo domoródnemu wobydlerstwu pschewjele pschedprawow dawało. Bjeßwědomicźi běli sabydlerjo domoródnym kraj a wobßedźenstwo wulescźeja, tak so ßu tucźi s dźěła do cźista wokhudźili. Duž budże knježerstwo najprjódzy domoródnych pscheð dalschim wulichowanjom schkitacź dyrbjecź, jeli so dyrbi ßo w pschichodże nowym sběžkam sadźěwacź.

Wo skónzowanju hrabje Pücklera a tsjoch sastojnikow dołhowjecźorneho kamerunskeho towarstwa ßu skóncźnje nadrobnische powjescźe dóschłe. Po nich ßu domoródni Pücklera a tsjoch sastojnikow skónzowali, hdyž je wón pjenježne khostanje, kotrež bě jim napokožił, s naßylnoscźu sehnacź chzył. Hrabja Pückler bě towarstwowym sastojnikam dowolił, jeho na khostanskej expediziji pschewodźicź. Dźěl cźornych wojakow hrabje Pücklera bu morjeny, mjes tym so druhi dźěl k sběžkarjam pscheběża.

Studentiske njeměry w Prasy a Winje.

Němszy studentojo w Prasy maju waschnje, njedźelu w srjadowanym cźahu w pišanych cźapkach po hrjebjach cźahacź, so bychu tak němzowstwu w Prasy k płacźiwoscźi dopomhali. Hižo husto je tehole cźahanja dla, kotrež studentojo dundanku mjenuja, k pukam-

doschło. Czechojo ßo na to hněwaju, so jim němszy stndentojo pucź sastupuja a wospjet ßu spytali, němskim studentam dundanku sakasacź. Sańdźeny tydźeń ßu ßo s nowa němszy studentojo a Czechojo na hrjebjach bili. Tón krócź běchu puki tak sle, so dyrbjachu policistojo a wojazy biczkow rosehnacź. W Prasy ßu ßo njeměry na Winsku universitu pschenjeßke. Němszy studentojo ßo do ßlowjanskich a italskich studentow s pukami dachu. Universita je ßo teho dla hacź na dalsche sawrjela, doniż roshorjenje njewustudnje.

Postawa pruskeho krala Bjedricha Wulkeho we Washingtonje.

Psched dwěmaj lětomaj je khěžor Wylem sjenocźenym statam połnóżneje Ameriki postawu Bjedricha Wulkeho darił, hdyż běchu jemu tam honjerski cżołm „Meteor“ natwarili a jeho bratra, prynza Hendricha, na jeho pucźowanju po sjenocźenych statach pschecźelnje pschijeli. Se ßwojim darom chżysche khěžor pschecźelny wobkhad, kotryż bě ßo mjes Němskej a Ameriku sapschadł, poßylnicź. W sjenocźenych statach pak nochzedźa khěžorowemu wotmyßlenju dorosumicź a ßu Němskej, runje każ wschěm druhim europiskim statam, mało pschecźelnje smyßleni. Postawa Bjedricha Wulkeho hischcże pschezo sawalena we Washingtonje leži, a schtó wě, hacź ßo wona hdy staji. Tele dny je ßo w senacże sjenocźenych statow na mało dostojne waschnje wo tym jednało. Senator Bacon praji, so stajenje postawy Bjedricha Wulkeho we Washingtonje njeje po ludowym pschecźu. Wón je ßebi wěsty, so ßebi jich wjele tak myßli, a so wón k tutym ßluscha. Se stawisnow Bjedricha Wulkeho njeje žadyn podawk snaty, kotryż by jeho ideal amerikanskeho luda scźinił, khiba jeho khroblosćź a podacże sa lud, kotreż dyrbja wschitzy wobdźiwacź.

Na dolhim mosćze.

(Pokraczowanje.)

Tež druhy ludźo běchu s holzu pschikhwatali — najprjedy wojazy. Dwaj s nich sběhnyschtaj pohkuschenehо, krwawjazeho hólza a scźěhowaschtaj s nim, schtoż ßo ßamo rosymjesche, sa ßkużobnej a wukhowanym dźěsczom, mjes tym so ßebi druhy naczinjene sapuscźenje wobhladowachu, a rospominachu, kajke njesboże budźische nastało, hdy budźische bomba hnydom rosbuchła. Ale ßylnischo bywaze tšělenje s kanonami scźeże kedźbnosćź bórsy na ßo, a potom bubnjowasche ßo generalne pschespolo po dróhach a wołasche wojakow na jich shromadnischcźa. Dwaj, kotrajż bjeswědomneho hólza njeßeschtaj, budźischtaj jeho, wołanju do ßwojeje ßkużby poßłuchajo, woßrjedź dróhi położiłoj — bě dźě to tež jeno khudych ludźi dźěcźo. Ale hacź do wobydlenja wumožerja w Jopenskej drósy njebě dźě daloko, widźeschtaj pěstończu do nahladneje khěže sastupicź, a khwataschtaj hólza donjesćź do tamnischeje pschedkhěže. Tu ßadźischtaj jeho s hłowu k scźěnje seprěwajo na plestr a khwataschtaj wotßal — bubnowasche ßo ßylnischo. — Wono rječesche nuts do pomaku popuschczazych womorow wboheho hólza, kiż bě ßo runje tak wutrobicże sadźerżał. S hrósbu ßo satschaßujo wotewri wocźi, sandźeli pak jej spěschnje, so by potom saßo schěroko jej wotwěrajo ßo sadźiwany roshladował. Wón ßebi myßlesche, so ßo jemu dźije, dokelż ßo njemóżesche dopomnicź, kak bě ßem pschischoł, a dokelż bě městno, na kotrymż běsche, zyle hinasche, dyżli khude wowzyne wobydlenje, tak so bě polny czesczownosćze.

A něschto czesczowne bě też na tutej wulkej wyßokej wjelbowanej pschedkhěži woprawdźe. Każ prjedy s wjetscha w domach bohatych w Gdańsku, wobjimasche wona zyłu prědkownu stronu twarjenja. Dno bě pyschnje s běło-czornymi platami wukładźene, wjerch a scźěny molowane. Po scźěnje czehnjesche ßo mużwyßoko symß s wurěsowanej kromu, wobßadźeny se wschelakimi ßudobjemi a nadobu. Nad schěrokimi khěžnymi durjemi bě wobłukowe wokno s molowanymi schkleńzami, pódla duri runje tajke, ale wjetsche. Pißane barby a pyschne mustry schkleńzy pokasowachu a shubjowachu ßo na dnje, sa tym hacź ßlónczne pruhi pśches s wětsikom pohibowane hałsy wulkeje lipy wonka nuts padachu. Mjehke barbowe pokrywadła leżachu na kamjenjach, runje tak na pucźu, kiż do wobkhodnych rumow dźěsche, kotreż, każ bě waschnje, też tu na dwór won leżachu a pschisamkowachu ßo składźischczam w pódlanskim twarjenju, każ też k skhodej, pschi kotrymż bě dubowe wobkloženje, kiż bě woprawdźe wumjelski kruch drjeworěźbarstwa. Někotre stoły s wyßokim wobkloženjom, s wulkej staroscźiwosczu rosdźělene, stejachu pschi scźěnach, a tykanje hobrskeho czaßnika saklinczowasche s runje tak rjenje wurěsowaneho khamora, kotryż po ßwojim wobßahu we wulkej pschedkhěži ßo tola na žane waschnje wulki njesdasche.

Nimo teho pak běchu tu hischcże jara mnohe wězy, kotreż ßem njeßkuschachu, ale kiż ßo hewak w komorje a w pinzy khowachu. Měchi pscheńzy, rajßa a trukowych płodow, ßudy pjeklowaneho mjaßa, jerjow, kaviara, ßele atd., a wulke mjezki, w kotrychż běchu wulke pleza, wjazy dłóń wyßokich połczow tucźna a kohcź dołhe kołbaßy naworschtowane. Dla stracha, s kotrymż wobtšělenje kóżdy dźeń hrożesche, bě to pschejara njewěste, drohotne nadoby na jich hewaschich khowanischczach wostajicź. Tule móżachu pschi wudyrjenju wohnja ßnadnje wukhowane bycź. Zyrobisny njepschihodźachu ßo wěso do pschedkhěże, tola pschi tehdomischej drohocże běchu wocźomaj witane, każ hewak wobrasy abo postawy budźichu ßo mohłe k wupyschenju stwy nałożicź, a budźichu w tym cźeźkim cźaßu nusy wjazy požadosćze sbudźowałe, dyżli najdróżsche meble (nadoby) a maliczkosćze.

Wboheho hólza, na kotrehoż spadnjenymaj lizomaj a hłubokimaj wocźomaj bě widźecź, so bě dołho hłodu tradał, ßlepjachu woprawdźe tute połkłady. Njemóżesche s nich ani wocźow wotwobrocźicź a ßrěbasche żadosćiwje do ßo wóń ßuscheneho mjaßa, tak so jemu ßlěny we rcże běżachu. A na pok sahłódnjeny wnuk khudeje wikowarki bě tu ßamlutki pschi tutych drohotnych wězach, móżesche ßebi njewidźany něschto s nich pschißwojicź! Woßebje wabjaza sdasche ßo kołbaßa, kotraż, s druhich ßo posběhujo, ßo woprawdźe sdasche kiwacź na njeho, so dyrbi ju wucźahnycź. Jeho pscheběża symiza požadosćze. S mozu wottorże wocźi wot sawjednjeje kołbaßy, każ też wot wschitkich druhich wabjazych rjanosćzow, a hladasche saßo na kraßne wuprawjenje pschedkhěże.

S hłowu tschaßo posběże ßo potom. Był tu hischcże żenje njebě, njewjedźesche dźě ani, w cźejim domje je. Tola sdasche ßo jemu wschitko tak spodźiwnje snate: drjewjane kwětki skhodoweho wobkloženja, każ też pißano-molowane schkleńzy, pórzlinowe ßudobja na symßu, a woßebje cźaßnik, s ptaczkom swjercha. Pschejesche ßebi, so by bił, dokelż wjedźesche, runjeż ßo njewjedźesche dopomnicź, so bě hdy schto wo tajkich wězach ßłyschał, so ptaczk pschi kóżdym dyrjenju se ßwojimaj słotymaj kschidłomaj pjerchota. Tak samyßleny ßo dźiwajo saby, so jeho hłowa khětro boli, saby też na to, schto bychu ßebi woßobni ludźo myßlili, hdy bychu jeho tu nadeschli; — sawěscże, so chże proßycź. A nětkole też na dobo wjedźesche, hdże je. Pola Jónaka, bohateho jantaroweho pschekupza (jantar = Bernstein). S horka saßłyscha derje snaty hłóß najmłódscheho dźěsćza. Radostny strach pschejě psches njeho a najkraßnische nadźije słětowachu jemu psches myßle. Wón bě maku holczku wot bomby wottorhnył, to bě wěste, runjeż ßo jemu hewak we hłowje wscho mjerwjesche. Njemějesche drje to sa woßebitu saßkużbu, ani s najmjeńscha, wón bě to scźinił, bjes teho so budźische ßebi pschi tym schto myßlił, haj bjes maka to prawje njewjedźo. Ale swjeßelenaj starschej jeho wěscże bohacże wobdaritaj, a kak by ßo luba wowka wjeßelika, hdy by něschto s tutych rjanych wězow domoj pschinjeßł. Pschetoż na druhe waschnje, dyżli jako jědże, njemóżesche ßebi žaneho myta pschedstajecź. Stara żona leżesche drje khora, ale jeje khorosćź wobstejesche jeno w krutym tradanju, nětkole hižo měßazy dołho cźerpjenym. Hdy by ßo jeno něschto krócź najědła, by sawěscże saßo strowa była.

Nětkole wschak pschińdźechu jemu jeho make klamy na myßle, a s tym też styskniwe praschenje, schto je ßo s nimi stało, dokelż bě je, ßwoju winowatosćź sabywschi, wopuschcźił. Ale dokelż bě wuhlad na „mytowanje“ wabjazy, haj woprawdźe wobkuślowazy, pschińdźe jemu to jeno swjerschnje na myßle, a bojosćze ßwojeho „stawa“ abo „powołanja“ dla sda ßo zyle ßnadnje pschi ßwojej młodej lohkej myßli. Jeno so ßo wowka njestrachuje, kotraż bě rosbuchnjenje tola też ßłyschała, so wón domoj njepschińdże! Njemóżesche ßo tola tu pytnycź dacź, so by prjedy k njej dozpěł — to budźische pschejara njeponižne było. Hańbowasche ßo hižo, so tu cźakasche na msdu sa něschto, schtoż by ßo po prawom zyle ßamo rosymiło, schtoż potajkim mytowanja hódne bycź njemóżesche.

Sskyscho, so něchtó po skhodże dele dźe, budźische najradscho cźeknył. Tola nadpadże jeho dźiwna ßkabosćź, wjercźenje we hłowje kajkehoż hewak njebě snał, ßamo niz, hdyż bě prjedy, hischcże njeskludźeny s nusnym tradanjom, s druhimi dźiwimi hólzami wokoło hanjał. Na hłowu ßo pschimajo wuhlada s njemałym wustróżenjom, so bě ruka krwawa. Nětkole też pytny, so bě cźisty plestr, ßamo rjany tepich s krwju wopanzał. Najwjetschi strach jeho saja a cźěrjesche jeho bjesdźak k cźěkanju. Ale mjes tym běchu też hižo ludźo po skhodże dele pschischli, — wobdachu jeho wótsje ßwarjo.

2.

„Ja to wěsćże cźinika njejßym, luba macźi — kula je cźisćże ßama rosleczaka!“ wobkruczesche wjazy króćź maka Hanka. „Abo tón hólz je na tym wina, niźwěrno, nanko, tón hólz? Wón wottorże mje tak spěschnje, so wobaj padźechmoj.“

Na jeje poßledńje ßłowa wjele njedźiwachu — wobkruczeńje, so je njewinowata na rosbuchnjenju kule, hnujesche pschejara, sbudźowasche radosćź a też wjeßełosćź, strach bě dźě nětkole pschětraty, bjes teho so bě schtó schto s jeje ludźi wo tym wjedźak abo nastróżany byk. Kak bě ßo to stako, kak bě dźěcźo sakhowane byko, na to rěcźe njedóńdźechu. Sskużobna holza powjedasche jeno, so bě bomba, rosbuchnywschi, Hanku powaliła, so bě ju woda, psches tschěsku sehnata, womasaka. Sdźělenja mólcźkeje běchu wěso hischcźe bóle saschmjatane — starschej s teho jeno to shonischtaj, so bě jeju jeniczka dźowczicźka wulkemu strachej sbożownje wuschła. Pschekupz pschińdźe potom też na te myßle, hacź w jeho klamach na dołhim moscźe njeje wulka schkoda nastała abo hacź też schmjatańzy, kiź po tajkim strachu nastawa, njejßu ke kradnjenju wużili. Po prawom bě to njerosom, hischcźe nětkole, hdyż kóńdźe wjazy pschi dołhim moscźe njesastawachu, też kupzow wjazy mjes namórnikami njebě, klamy tam wotewrjene wostajicź. Najbóle cźinjesche to teho dła, so njeby tamnischeho pschedawarja bjes khlěba wostajił. Wón bě wschak nimo měry kruty, ale też jara sprawny a cźestny pschedstajeny, knjes Davit Jónak, a wikowasche s pschirodnym kaž też s wobdźěłanym jantarom woßebje do rańschich krajow, a jeho wobkhod bě najwjetschi w Gdańsku. Wójna wěso bě wschě wikowanje a wobkhad satorhła, tola Jónak bě jedyn s makeje liczby tych, kotsiž mózachu wschitko, schtož ßebi wyschnosćź kaž też khłód wot pokkadnizy żadasche, saplacźicź, bjes teho so bychu ßo njesahojomneho dołha bojecź trjebali.

Jeho druha żona, wjele młódscha hacź wón a něhdy jara woßebna, ale też jara njekedźbna a swjerschna, a pschi tym s dobom pyschna a ßwojeje khłowy, njebě tak wyßoko ważena, kaž jeje mandźelski. Wěso wschak jej nichtó njesapowě ważenja jako jenej s najbohatschich knjenjow města, też bě wona jako mandźelska a macź, też ßamo jako pschirodna macź, s woprawdźitym pschikkadom. Tola pschipißowachu jej njeßmérnu hordosćź, na kotruż móżesche potom saßo tak wulke ßebjesaprěcźe a poniżnosćź scźěhowacź, kotrejež pschicźina bě hischcźe mjenje spósnacź, tak so mějachu jeje hordosćź na to hischcźe sa bóle njepschimérjenu. Też bywachu jeje myßle husto hinasche, schtož dyrbjesche ßo wumyßlenosćź mjenowacź, dokelž tu njebě rosomneje abo widźomneje winy k temu. Po napadach najwjetscheje wjeßełoscźe scźěhowachu napady tak hłubokeje sarudźenoscźe, tak bjestroschtneho poraźenja, so měwasche jeje mandźelski cźasto jara wulku staroscź. Hdyżkuli pak by pytka, so wón abo něchtó druhi na nju a na jeje pokhmurjenu myßl kedźbuje, potaji ju pak pod swonkownej symnoscźu, abo pod po sdacźu bjesstaroscźiwej wjeßełoscźu, haj żortowasche ßamo pschе ßwoju „schpatnu myßl“. Dokelž bě jej wobkedźbowanje tejele myßle pschecźiwne, cźinjesche Jónak, kiź ju jara nežnje lubowasche, tak, kaž by rjekł, so to njepytnje, mjes tym so bě tola teho dła jara połny staroscźow, a ßebi myßlesche, so ßu to spocźatki duchoweje khoroscźe. To dyrbjesche ßo bojecź, dokelž hidźesche bjes winy mnohe městna, wězy atd. Tak bě jej na pschikład dołhi móst woprawdźe pschecźiwny, haj hižo jeho pomjenowanje bě jej tak wohidne, so ßo jeje barba pscheměnjesche a so móżesche ßo lědma wobknježicź. Nětkole, dokelž bě Elska tola dyrbjała rjez, hdźe bě bomba k semi padnyła, njemóżesche kschiknjenje potlóczicź. Pěstończi, kaž też wschěm druhim żónskim a s dźěła też mużskim ßłużobnym bě nětkole jaßne, cźeho dła bě jej tak pschecźiwne jene s najrjeńschich městnow Gdańska, mjenujzy drjewjany brjóh Motlawy. Jej bě ßo wo njesbożu dźało, kotrež jej tam se shubjenjom jeje lubuschka hrożesche. Hdyż bě tuto nětkole s Bożej pomozu wotwobroczene, shubi ßo wěsćże bjesdźakne, s wěstym pschesßwědczenjom sbudźene pschecźiwjenje pschecźiwo dołhemu mostej. Pschiwěriwi běchu bjes maka napłóscheni psched ßwojej knjenju, kotraż móżesche potajkim wjazy hacź khlěb jěscź. Nimo teho bě pschi rosbudźenju sabyła ßłużobnizu naßwaricź, so bě dźěcźo na dołhi móst wjedła. Duż ßo też njewukopa, kak njerodna bě pěstońcźa była, so bě s Hanku cźasćźischo na brjohu pobyła.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Nasch lubowany kral Jurij je ßwěrny schkitowaŕ ßerbskeho luda. Wón nad nim ßwoju swarnowanu ruku dźerži a nochze, so by ßo jemu kschiwda staka. Tola niz jenoż to, nasch lubowany kral też nasche ßerbske prózowanje na wulkomyßlne waschnje podpjeruje. S dźenßnischeho kwitowanja wo darach sa ßerbski dom widźimy, so ßu **Jeho Majestosćź kral Jurij 300 hr., Jeho Kralowska Wyßokosćź krónprynz Bjedrich August 100 hr. a Jeho Kralowska Wyßokosćź Jan Jurij 100 hriwnow darili.** Tule lubosćź a pschikhilnosćź nascheho jaßneho kralowskeho doma k nětkole najważnischej ßerbskej narodnej należnosći Sserbjo żenje njesabudu. Każ kralowski dom k Sserbam steji, tak budźa też Serbjo stajnje snjekablazej ßwěrnosćźu a lubosćźu k ßwojemu kralowskemu domej stejecź. Niz jenoż se ßłowami ale też pschezo se skutkami njech ßo Sserbjo kralej ßwoju ßwěrnosćź dopokasuja.

— Pruhowanje srawosćźe ßu na Budyskim krajnostawskim seminaru psched tydźenjom schtyrjo Sserbjo khwalobnje wobstali: Schěza s Rachlowa, Vogt s Hunczeriz, Holan s Janez a Iselt s Budyschina.

— Do 6. rjadownje Budyskeho krajnostawskeho seminara ßu ßo lětßa tsjo Sserbjo pschijeli: Senda se Sderje, Iselt s Budyschina a Lahoda s Kubschiz. Pruhowanje do präparandy ßu scźěhowazy Sserbjo wobstali: Haberland s Adolfskeje Hěty, ßyn kantora Kozora w Hodźiju, Rausendorf s Kobjelnja, Urban s Budyschina, Holan s Janez a ßyn zyrkwinskeho wucźerja Kalicha w Njeßwaczidle. Poßledńischi je pak ßo jako Němz pschipowjedźił.

— Sa dohladowarja w měschczańskej arrestowni a khudowni je měschczańska rada prjedawscheho hospodarskeho wjednika Jana Bohuwěra Pawlika pomjenowała a do sastojństwa sapokasała.

— (Tsi ßamomordarstwa.) Sańdźenu ßobotu wjecźor je 17-létna ßłużobna holza Scharfez, kotrejž staj wobaj starschej wumrjełoj, pschi něhduschim hospitalu ßwjateho Ducha do Sprewje skocźika. Pschicźißnjeneje wukhowanskeje wobrucźe ßo wona njemóżesche pschimnycź, dokelž bě ju w symnej wodźe Boża ruczka sajała. Hacź runje ju pjecź mjeńschinow posdźischo s wody wucźeżechu, wscho prózowanje, jej żiwjenje wrócźicź, bjes wuspěcha wosta. Kajka pschicźina je ju pohnuła, we wodźe ßmjercź pytacź, njeje snate.

Tón ßamy dźeń je murjeŕ Janka, na garbarskej haßy bydlazy, s wobwěßnjenjom ßwojemu żiwjenju kónz cźinił. Wón żonu a 4 dźěcźi po ßebi sawostaji. Poßledni cźaß ßu na njeho cźeźke myßle khodźiłe, kotrež ßu jeho k ßamomordarstwu dowjedle. — Teho runja w duchownym sacźěmnjenju je ßebi na to ßame waschnje 87 lět stary prjedawschi ßłużbak a nětczischi wobydleŕ hospitala, Micźka, żiwjenje wsał.

— (Paduschstwo.) W hosćenzu „kurwjerscha“ pschi drjewowych wikach bě ßo w nozy 3. měrza jenemu tudomnemu dróżkarjej 50 hriwnow hódny mużazy kożuch kradnył. Hdyż nětkotre dny posdźischo polizistojo fajmy wokolo města sa lěhakami pod holym njebjom pschepytachu, w jenej fajmje pschi Mużakowskej dróży jeneho cźeladnika a jeneho schewza, wěsteho Kubu s Hornjeje Wólschiny, nadeńdźechu. Spanzaj běschtaj s kożuchom wodźetaj, kotryż bě ßo dróżkarjej kradnył. Njejabzy se spanja wubudźenaj buschtaj ßudnistwu pschepodataj, hdźež cźoplischu hospodu dostaschtaj.

— **Skandalosne wězy** ßo hižo nětkotre njedźele dołho w Budyschinje powjedachu. Jedyn rěsnik bě pjecźa ßwojej dźowzy pschekhwatał, hdyż w jenym hosćenzu s leutnantami lubkowaschtej. Schtó bě tele kleski wunjeßł, nichtó njewjedźesche, tola sa wschěmi piwnymi blidami ßebi wo nich schukotachu, kóżdy pak druheho warnowasche, so njeby wo tym dale powjedał, dokelž ßu ßebi tu zyku wězku hosćenzarjowi konkurrentojo wumyßlili. Cźim dale wot Budyschina, cźim hórscho ßo barbjesche, a na poßled Lipscźanske a a Draźdźanske nowiny dopißy wo tym wocźischcźachu. Budyscy sozialdemokratojo běchu ßamo Bebelej do Barlina nadrobnu rosprawu podali, a Bebel je pschi jednanju wo wojeńskej msdźe w khěżorstwowym ßejmje skandalosnu wěz k rěcźam pschinjeßł. Hižo nasajtra pak je w mjenje sakskeho knjeżerstwa wyschkowy leutnant Krug s Nidda Bebelowej wobskórżbje napscheczo stupił. Tutón bě prajił, so je se skopjenjom njelubych podeńdźenjow tajke shórknjenje mjes ludom nastało, so je bjes dźiwa, hdyż tole shórknjenje wupraßnje, każ ujedawno w Budyschinje. Tam je pjecźa jedyn offiźer s dźowku jeneho měschczana w jenym restaurantu njekasanstwo hnał, cźehoż dła ßu jeho pjecźa někotsi měschczenjo a holzyny nan nabili. Wyschkowy leutnant Krug s Nidda je Bebelej snapschecźiwił, so drje ßu puki w Budyschinje bohużel padałe. Jedyn offiźer je ßo po sbożownje wotběżanym wobhladanju rekrutow s někotrymi towarschemi seschoł, so by wobhladanje woßwjecził, a ßo pschi tym na wobżaromne waschnje pschewjele naßrěbał. Domoj duzy je ßo wón s někotrymi měschczanami swadźił, s cźehoż je

k pukam dóschło, ſ kotrychž ßu offizěrej jeho towarſchojo wupomhali. Winik ſměje teho dla, ßo wě, cžežke khostanje wotpokuczicź. So tele puki ſ druhim podawkom, w kotrymž ßo wo jenu holzu jedna, nětak ſwißuja, njeje wěrno. W jenym reſtaurantu ßu pjecža nětkotſi młodži offizěrojo ſ dźowku jeneho měſchczana njekaſanſtwo hnali a ßo pſchi tym ſ holzynym nanom na njelube waſchnje pſchekwapili. W jenych nowinach rěka, ſo ßo wo dźowku jeneho rěſniſkeho miſchtra jedna. Pſchi ſetkanju je pjecža pßowja knuta rěſniſkeho miſchtra ważnu rólu hraka. Woprawdźe ma ßo wěz tak: 28. jan. leutnant Wild pſchipowjedźi, ſo ßo mjes ludźimi powjeda, ſo ßu jeho na wopißane waſchnje pſchekwapili a pok morweho bili. Nan je ßo do reſtauranta dobył a porik namakał. Leutnant namjetowaſche, ſo by cžeßny ßud wěz pſchepytał. Pſchi tym ßo wupokaſa, ſo bě ßo mjeno leutnanta Wilda na zyle njeprawe waſchnje ſ wězu ſwjaſako; wunamakaŕ powjedańzy njehodźeſche ßo wußlědźicź. Dopokaſako je ßo, ſo ßo tajki podawk njeje ani w „liſchczej jamje“ ani w žanym druhim lokalu ſtał; to bě njekniczomna wumyßlenka. Skónczńje te plizy-plazy pucź do nowin namakachu, kotrež ſměja ßo dla ſſchjiwdźenja offizěrſkeho korpſa ſamolwicź. Też powjeſcź, ſo ßu w Budyſchinje pſchecźiwo offizěrſkemu korpſej roshórczeni, je doſpołnje njewěrna. S kajkimi ßrědkami ßo pſchecźiwo offizěram ſchcźuwa, njemohło ßo lěpje pokaſacź, hacž tu; wěz, kotraž je wot ſpoczatka hacž do kónza ſekžana a wumyßlena, ßo rosſchěrja a jej ßo wěri, woßebje wot ſozialdemotratiſkeje ſtrony, kotraž měni, ſo je intelligenzu pachtowała.

— (Wuſnamjenjenje.) Sſłużobnej dźowzy Polanez, kotraž hižo dźeßacź lět pola kublerja Kſchižana w Tſělanach ßłuži, je knježerſtwo diplom ſa ßwěrnoſcź w ßłużbje ſpožczikło. W poßlednjej ſhromadźiſnje Budyſkeho ratarſkeho towarſtwa je profeſſor Gräfe mjenowanej ſe ßwjedźenſkej rěczu tole cžeßne wuſnamjenje pſchepodał.

— S twarſkej dowolnoſcźu ßo wyſchnoſcź huſto dołho dliji. Hdyž ßo 24. februara w ſakſkim ßejmje wo pſcheměnjenju nětkotrych poſtajenjow powſchitkowneho twarſkeho ſakonja wot 1. julija 1900 w druhej komorje ſakſkeho ßejma jednaſche, ßo na to pokaſa, ſo je ßo w novembrje 1902 w Kóſłach wjetſcha liczba khěžow wotpalika. Jedyn twarſki miſchtr mějeſche ſtatok jeneje wudowy ſ nowa natwaricź. Twarſka ryßowanka, hamtſkemu hejtmanſtwu podata, je pak ßo hakle ſa 240 dnjow wrócźiła, tak ſo ßo nowe žně njemóžachu do ßamßnych twarjenjow khowacź. (Mnoſy twarſzy miſchtrjo ßebi na to waſchnje pomhacź wjedźa, ſo dowolnoſcź hamtſkeho hejtmanſtwa njewoczakawſchi ſ nowotwarom ſapocžnu.)

— Hracže we wukrajnych lotterijach je wobydlerjam Sakſkeje wot 1. haprleje ſakaſane. Po nowym ſakonju ßo w Sakſkej hracže we wukrajnych lotterijach ſ pjenježnym khoſtanjom hacž do 6000 hriwnow khoſta.

Se Sſłoneje Borſchcže. Sańdźeny ſchtwórtk w nozy je ßo bróžeń tudomneho nózneho ſtražnika Hajny wotpalika. Sſykawy, kotrychž bě jich 8 pſchijěło, njemóžachu płomjenjam wjele wobaracź, dokelž doſcź wody njenamakachu.

S Małeho Wjelkowa. Po roſprawje, kotraž je ßo w hłownej ſhromadźiſnje Małowjelkowſkeje nalutowańje a wupožczerńje 28. febr. 1904 pſchedpołożiła, je tole towarſtwo poßlednje lěto 46180 hr. 3 np. dokhodow a 42663 hr. 96 np. wudawkow mělo. Bilanza pokaſowaſche 87138 hr. 81 np. aktiwow a 86858 hr. 7 np. paſſiwow, tak ſo cžiſty wunoſchk 280 hr. 74 np. wuczini. Tón je ßo ſakładnemu a reſerwnemu fondej ſ wotczehnjenjom 25 hr. pſchipokaſał, ſa kotrež ßo ßobuſtawam Serbski Hospodaŕ podawa.

Pſchi ſczěhowazej roſmołwje ßo woſjewi, ſo ſtaj knjes Młynk a knjes Kſchižan jako ſaſtupjerjej Małowjelkowſkeho towarſtwa na 15. porjadnej ſkhadźowanzy towarſtwoweho ſwjaſka w Erfurcže pobyłoj. W ſhromadźiſnje, kotraž je jara derje wopytana była, je profeſſor dr. Edler ſ Jena pſchednoſchk měł: „Kak ßo naſche žitne žně powjetſcheja.“ So by ratarſtwo wjazy wunoſchka ſe žitow mělo, dyrbi ratař najlěpſche ßymjo wußywacź, ßłabe ſorno pak ſmlěcź dacź. Chzemy-li zuſe ßymjo pſchikupicź, ßebi jo wubjerńmy ſ tajkeho kraja, kotrehož klima je ſymniſchi dyžli naſch, na pſchikład ſ połnóżneje Němſkeje abo Schwedſkeje. Dobre ßymjo k wußywej dyrbimy ßebi wobſtaracź. Hdyž je žito ſrałe, džimy na polo a wuréſajmy ßebi ſ njeho najwjetſche kłoßy ſ nožikom. Hdyž tak wjazy lět ſa ßobu cžinimy, ſmějemy bórſy doſcź najrjeńſcheho a najkhmańſcheho žita. Jenož ſ rožki njeßměmy najwjetſche ſorno bracź, dokelž je wone ſe ſchcźerbych kłoßow a dokelž ßo ſchcźerbawoſcź, kaž je dopokaſane, dale herbuje.

Druhi rěcžnik wo womjeſchkach, kotrež ßo ſ najwjetſchim wužitkom ſkotej dawaju, rěcžeſche. Bělińſki ſ pſcheńcžnych a rožkowych ſornow ſkotej wjazy zyroby podawaju, dyžli rżana abo pſcheńcžna muka, dokelž womjeſchk (běliſki) wjazy proteina a tuka wopſchija. Jecžmjenjowy ſchrót je najlěpſchi womjeſchk ſa kormy ſkót. Se wſchěch žitow pak je wowß, njech ßo ſchrótowany abo zyły dawa, najſpomožniſchi ſa dójny ſkót. Schtož zuſe womjeſchki naſtupa, je mucžka, ſ bawłnowych ſornow a ſeńſkich worjechow najwjazy hódna, dokelž wjele proteina a tuka wopſchija a dokelž je, kaž ratarſke pſchepytowarńje dopokaſuja, najmjenje falſchowana. Dobra lana mucžka je ſkotej jara ſpomožna, tola je njefalſchowana lědma doſtacź. Ruſka lana mucžka, kotruž pſchekupzy ſ wjetſcha pſchedawaju, wobſteji najwjazy ſ rosmlětych ſornjeſchkow pólneho njerjada a je dójnemu ſkotej jara ſchkódna. Melaßowa piza by ſkotej wužitna była, hdy by ßo ſ torfom a ſe wſchelakimi druhimi njepſchetkajomnymi běliſkami njeměſchała. Najlěpſchi wunoſchk ſe ßwojeho ſkota ſměje ſ wjetſcha tón ratař, kotryž ßo wo to prózuje, ſo ſe ßwojich polow prawje wjele dźecźela a ſ łukow ſtrowe ßyno domoj khowa, to je najtuńſcha a najlěpſcha piza. Dale ßo radźeſche, ſo bychu ratarjo ſwjaſkowe mlokarńje ſakožili. Po wobliczenju je 40 hriwnow wjazy cžiſteho wunoſchka na kruwu wob lěto, hdźež ßo ſ zentrifugu (ſeparatorom) dźěła, 70 hriwnow wjazy pak tam, hdźež ßo mloko do ſwjaſkoweje mlokarńje woſy, hacž tam, hdźež ßo po ſtarym waſchnju ſe ßmjetańzu ſběra. Ratarjo, wſmicže wokojnik a liczże, hacž je to wěrno.

S Njeßwaczidła. Na poßlednje ſkótne wiki bě ßo na pſchedań pſchihnało: 413 howjadow, 122 ßwini (běhakow), 430 proßatow a 32 wołow. Wſchě druzíny ßo ßrěnjo kupowachu.

Se Zitawy. Wyſchk regimenta cžißło 102, de Vaux, je proßył, ſo by ßo ſe ßłużby puſchcził, a pjecža bliżſchi cžaß Zitawu wopuſchczi. Tu je ßo pjecža něſchto podobne, kaž w jenej „małej garniſonje“ ſtało.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Murjerja Bjedricha Lukaſcha ſ Delnich Prußow, w tu khwilu w Póſnanju jako wojak ßłużazeho, bě kawniſki ßud k jaſtwu na 3 njedźele a k 30 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſaßudźił, dokelž bě wón pſchi pukach w Běłej Wodźe na hłowje ßwojeho pſchecźiwnika piwowu bleſchu rosbił a jeneho druheho pſchecźiwnika krjudował. Lukaſchowe powołanje pſchecźiwo tutemu wußudej ßo ſacźißny.

S Cžełuehо. 100 hriwnow myta, kotrež je na ſatſělenje „Sabrodſkeho tigra“ wuſtajene było, Běłokhołmczańſki hajnik Bremer doſtanje. W cžěle ſatſěleneho wjelka, jako kotryž je ßo ſkónczńje tiger wupokaſał, ßu ſchrótowe kulki we hłowje a płuzach namakali. S nimi je ßo wjelk morił, niż pak ſ kułu abo ßornjazymi kulkami, ſ kotrymiž ßo wjelk ſ zyła njeje ſranił. Žadne rubježne ſwěrjo ßo k wopomnjenju wutyka a ßo do noweho wokrjeßneho doma ſtaji. Wjelk njeje, kaž ßebi ſ woprědka myßlachu, ſ jeneje menażerije twóchnył, ale je po roſßudźe wězywuſtojnych pſchezo ßwobodny był. Zyły ſwonkowny napohlad na to pokaſuje, ſo wón ženje njeje w klětzy ſawrjeny był. Duž maja ſa to, ſo je wjelk ſ ruſkopólſkich lěßow k nam pſchiběžał a ßo w naſchich holach něktore lěta ſe ßornami a ſajazami žiwił.

Se Sprejow. Hłódny pachoł je ßo wóndano w nozy do jědźneje komory kublerja Jurja Docžka dobywał. Woknjeſchko wutłócziwſchi, chzyſche ſ nim ſchklu ſylſy wucźahnycź, tola dokelž bě ſchkła wjetſcha, dyžli woknjeſchko, ßo paduch podarmo prózowaſche, ju do ßwojeje mozy doſtacź. Duž wón, dokelž ßo jemu runje jara ſylſy chzyſche, zyłu ſchklu ſ woknom won wuję. Sa nim hiſchcže nimaju žaneho ßlěda. — Druhe paduſchſtwo je jena holza ſłucźiła. Wona bě ßwojej pſchirodnej maczeri ſ kſchinje 4½ hriwny kradnyła. Sſo pukow bojo, pakoſtniza hólczka ßwojeje ßotry wobrěcža, ſo by prajił, ſo je wón te pjenjeſy wſał a mjes ſchulſke dźěczi rosdawał. Hólczk bě k temu, hdyž jemu holza 50 np. da, ſwólniwy. Wón pak ßo pſcheplapny, a tak ßo wěz wukopa a pſched ßud pſchińdże. Tam wón wſcho po wěrnoſczi wupowjeda, tak ſo ma holza nětko khoſtanje woczakacź.

S Mużakowa. Wóndano ßo jenemu koniczerjej hrabja Armina pſchi winizy kóń ſpłóſchi. Koniczeŕ w tſchenju ſ nohu wißajo woſta a ßo kruch pucźa ßobu wleczeſche. Pſchi tym je ßo tak cžežko wobſchkodźił, ſo dyrbi ßo lěkarjej hojicź dacź. Sdźiwjene ſkoczo potom po parku honjeſche a pſchi karpjazym haczże padnywſchi ßebi nohu ſlemi. Duž dyrbjachu jo ſatſělicź.

Přilopk.

* (Wuwinowanje prynza Proſpera Arenberga.) W lěcže 1900 bě wójnſki ßud prynza Proſpera Arenberga dla ſkónzowanja jeneho domoródneho w němſkej krótkowjeczornej afriſkej koloniji a druhich hroſnoſczow dla k ßmjerczi ſa-

ßudźił. Prynz pak ßo saßkuženeho wotprawjenja sminy, dokelž jeho khěžor k khostarni na 15 lět wobhnadźi. Wyschschi wójnski ßud je nětko prynza Arenberga do zyła wuwinował, dokelž je wón ßwoje hrosnoscże po wobßwědčenju lěkarjow w duchownej khorosczi skucził. Hižo sa dźěczaze lěta je prynz duchakhory był a na najźadławische waschnje swěrjata krjudował. Popadnjenym rybam by wón hižo jako 8lětny hólz woczi wukałał. Kóczkam je wón pazy swotrubał a je potom psched pßy czißnył. Wulkim pßam by wón dał małe pßyczki sakußacź. Jenemu pßyczkej, kotrehoż wulke pßyczisko njebě dosczź skußało, wón ßam wopusch wotkußny. Wschitkich ßwojich wuczerjow by wón nabił. Hdyż wón wotrosce, wón ßwoje hrosnoscże wossebje na hońtwje czinjesche. Njedźiwajzy ßwojich slóstniskich pokhilnoszow ßmědźische wón w němskim wójsku s offizěrom bycź. Jako leutnant wón wossebje wopikstwu hołdowasche. Tež dyrbjachu jeho dla skschiwdźenja wojakow pokhostacź. Wschě tele wobstejnoscże njesadźěwachu, so prynza do němskeje kolonije we wjeczornej Afriży pößłachu.

W Afriży prynz Arenberg hischcże hórsche hrosnoscże skuczi. Žónske, kotrež jemu njeběchu k woli, wón na żałoßne waschnje czwilowasche. Najhórje je wón s domoródnym poliziśtom Cainom sakhadźał. Jenemu se ßwojich jěsdnych wón pschikasa, Caina kaž skaženeho pßa satšelicź. Prěnja kulka czornochej jenoż scżehno pschetšeli. Potom prynz pschistupi a Caina do hłowy tšeli. Njedźiwajzy teho sranjeny pokne wědomje wobkhowa. Na to prynz jěsdnemu pschikasa, Caina sakkócź; jěsdny wboheho człowjeka wjazy krócź k wutrobje kłó. Hdyż hischcże wón pschezo njewudycha, prynz s nabijakom ßwojeje tšelby tak dołho w moshach njesbożowneho wjerczesche, doniż ßmjercź Caina njewumó.

Nowiny wschěch politiskich stron se spodźiwanjom wuwinowazy wußud rospominaju a ßo prascheja, hacź ßo njedyrbjało wjetschi dźěł wschitkich mordarjow wuwinowacź, hdy bychu ßo po tym ßamym waschnju ßudźili, kaž prynz Arenberg. Tutón je drje ßo do jeneje błudnizy podał, tola schtó sa to rukuje, so jeho s njeje njepuschcża a so njebudźe potom saßo skót a człowjekow se ßwojimi njeskutkami traschicź?

* Njedowolene pizowanje ßwinjecża psched wotwjedźenjom je ratarja Naujoka s Moritzkehna na pschedławniski ßud pschihnało, psched kotrymż mějesche ßo jebanstwa dla samolwicź. Rěsnik Zilinski bě 12. oktobra Naujokej ßwinjo po żiwnej wasy wotkupił a ßebi wuczinił, so ßo skoczo njeßmě hacź do nasajtra pizowacź. Po sarěsanju pak w ßwinjecżowych czrjowach wjele njepschetkateje zyroby namakachu. Lawniski ßud k pscheßwědčenju pschińdźe, so bě ratař pschecźiwo mischtrowej sakasni czinił, so by dobytk sa ßwoje samoženje měł, a Naujoka jebanstwa dla k jastwu na jedyn tydźeń saßudźi.

* (Pśches wokno żelesniskeho wosa satšéleny.) Na ludźazy czah, s Remscheida do Eberfelda jědźazeho, ßo pódźelu psched Barmenskim sastajnischczom s revolra wutšéli. Kulka w czahu ßedźazeho pschekupza Schmidta s Wermelskirchena do hłowy trjechi a jeho mori.

* (Ssmjercź zyłeje ßwójby.) Leutnant swonka ßłużby Beseke w Barlinje je ßebi, ßwojej żonje, 19 lětnej dźowzy a dwěmaj ßynomaj, 11 a 16 lětnymaj kadettonaj, s jědom sadał. Beseke, kotryż bě mějeczel żelesneho kschiża, bě do pjenjeżnych wuskoszow pschischoł a ßo ßudniszy czasał, dokelž njebě mohł wotnajenski pjenjes sa ßwoje wobydlenje sapłacźicź.

* (Sso sarasył.) Knjeżeŕstwowy radźiczel Brendel w Barlinje, kotrehoż macźeri bankowa firma Brendel a Co. ßłuscha, kotraż je do pjenjeżnych wuskoszow pschischła, je ßo s prěnjeho poskhoda na dróhn dele czißnył. Na scżěhwkach tuteho pada je wón wumrjeł.

* (Saßo srudny ßwójbny podawk.) W Pankowje pola Barlina je pschekupz Brambach ßwojeho dźeßaczłětneho ßyna, ßwoju żonu a potom ßam ßebje satšélił. Brambach bě hižo nóz prjedy spytał, ßebi a ßwojej ßwójbje żiwjenje wsacź a bě teho dla płunowe roły wotewrił a zyku nóz wocżinjene wostajił. Dokelž pak ßo jeho wotmyßlenje njedozpi, wón k revolwrej pschimny. Brambach je 54, jeho żona 37 lět stara. Pjenjeżne wuskoscże ßu po sdaczu njesbożowneho k njeskutkej pohnuke.

* (Ssamomordarstwo.) W Gdansku je ßo młoda mandźelska satšélika. Jejny muż, jedyn pschekupski pucżowar, kotryż bě wjele wonka na pucżowanju, bě shonił, so je jemu żona, s kotrejż bě ßo hakle psched pół lětom woženił, njeßwěrna. Sso njedźelu s pucżowanja domoj wróczíwschi ßo wón s njeßwěrnej żonu swadźi a jej pjenjesy da, ju napominajo, so by ßo do starschiskeho doma do Wrótßławja wróczíła. Muż potom s domu wuńdże, tola ßo sa tši hodźiny saßo wróczíwschi żonu morwu w kożu leżazu namaka. Wona bě samknjeny pucżowanski kofer ßwojeho muża s nożom wocżiniła, s njeho natykany revolwer wsała a ßebi dwě kulzy k wutrobje tšéliła..

* (Krjudowarjo wojakow.) Ssedmjo dźeßatnizy (Gefreite) jěsdneho regimenta w Brombergu běchu rekrutow pschi swuczowanju s paßami bili, so bu jenemu rekrutej skoro jene wóczko wubite. Tamnischi wójnski ßud je wobskorżenych k jastwu na 16 dnjow hacź do 6 njedźel saßudźił.

* (Njepschecźelstwo mjes běłymi a czornymi w Amerizy.) W Springfieldu w sjednoczenych statach ßu 7. měrza běli wobydlerjo jeneho czorneho, kotrehoż winowachu, so je jenu běłu żonu satšelił, lynchowali. Dźeń posdźischo 2000 běłych s revolwrami a sapalenymi faklemi do czornoschskeho města pschiczeże a jo sapali. So by ßo njepschecźelnoszam kónz czinił, je ßo 8 kompagnijow wojakow do Springfielda pósłało.

* (Njesboże s automobilom.) W Egiptowskej je na jěsbje s automobilom k pyramidam prynz Ibrahim, wuj turkowskeho sułtana do czeżkeho njesboża pschischoł. Mandźelska jeneho konsula, kotraż ßo s jenej druhej knjenju w automobilu ßobu wjesesche, ßebi nop napukny, mjes tym so ßo jejna pschewodźerka s nutska srani. Automobilowy wjednik je w ßmjertnym strasche. Jedyn Arabiski je pschi njesbożu żiwjenje shubił.

* (Na mór wumrjeł.) Direktor wustawa sa experimentalnu medizinu w Kronstadtu pola Peterburga skótny lěkař Wyżnekewicź je na mór wumrjeł. Wón ßo wossebje s wußlědźenjom żiwych mórowych kulturow saběrasche, kotrež skoczatam saschczěpjowasche a je tak na mór njeskhorjomne czinjesche. Pschi tychle pospytach je ßo wón s mórom natyknył, kotryż je ßebi jeho sa wopor żadał. Schczěpjenje s mórowym serumom njemějesche wuspěcha, dokelž bě ßo mór wossebje w pluzach sasydlił. So by ßo wschón strach wotstronił, ßu Wyżnekewiczowe czěło spalili. 22. januara dyrbjesche Wyżnekewicź rschednoschk wo ßwojim dźěle w laboratoriju wotměcź.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla falschowanja liscźiny mějesche ßo hoscżenzař a rěsnik Jan Bjedrich Wylem Israel s Bukez samolwicź. K ßwojemu mjaßej, kotrež s wjetscha do Draždźan scżele, ma wón strowotne wopißmo, wot trichinyhladarja wustajene, pschidawacź. Na tymle wopißmje trichinyhladař wobßwědczi, kelko skoczatow je wón pschepytał. 26. sept. 1903 bě Israel 1 czelo a 3 krowy do Draždźan pósłał, kaž tež na strowotnym wopißmje stejesche. W Draždźanach pak Israel 1 do 2 pschepißa, tak so wopißmo sa 2 czeleczi a 3 krowy płacźesche. Tajku jebanku Israel 26. oktobra wospjetowa, hdyż 2 krowje a 1 czelo do Draždźan dowjesy a 1 do 2 pschetwori. Wobskorżencho k jastwu na dźeßacź měßazow saßudźichu.

Fabrikarja Khorlu Augusta Kruschwizu jebanstwa a paduschstwa dla k jastwu na 1 lěto saßudźichu a jemu czeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu. Mjes druhim bě wón jenemu spanskemu towarschej 3 hr. a jenemu druhemu czaßnik s rjeczasom kranył.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 1733 hr. 94 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisle 11. lěta 1904 hižo kwittowane:

Jeho Majestosć kral Jurij 300 hr., Jeho Kralowska Wysokosć krónpryne Bjedrich August 100 hr., Jeho Kralowska Wysokosć pryne Jan Jurij 100 hr. — Knjez Klimant hrabja z Lipy **100 hr.** Knjez H. z Criegern w Hródku-Nowosalcu **50 hr.** Radwořska Hórnikowa komisija (400,66 hr.): bywši zapisowař „Bjesady“ 1 hr., pola Krawcec z „wowčeje“ 95 np. Knjez farař Michał Żur w Ligoće Turowskej (zapołoženeho nowol. dara) 6 hr. = ... 657 hr. 95 np.

Hromadźe: 2391 hr. 89 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 14. měrza t. l. ma ßo dopołdnja $^1/_2$**10** hodźin
w Huczinjanskim hosczenzu
sczěhowaze na Malschanskim hajnistwie rewěrje sestajene drjewo na pschedawanje pschedawacz:

81 rm. twjerdych palnych schczěpow,
$31^1/_2$ rm. mjehkich klumpachow a
111770 twjerdych walczkow.

Tole drjewo je w 25. wotdźělenju (w rudlach) sestajane.

Huscźanske hajnistwo, 2. měrza 1904. **O. Mendte.**

Awkzija rólneho grata.

Wutoru 15. měrza 1904 popołdnju w **3** hodźinach ma ßo wschón w dobrym rjedźe sdźerżany rólny grat (dokelž ßo se żelesnym saměni) sa hotowe pjenjesy na pschedawanje pschedawacz.

Kurt Gießner na knjeżim dworje w Boranezach.

Drjewowa awkzija
na Kupjanskim knjeżim dworje.

Ssrjedu 16. měrza 1904 dopołdnja wot **9** hodźin ma ßo
60 rm. khójnowych kuleczkow,
8 = brěsowych kuleczkow a
170 brěsowych dołhich hromadow
s wuměnjenjemi, do awkzije wosjewjomnymi, na pschedawanje pschedawacz.

Shromadźisna na Nowowjeßnjanskim puczu sady Komorowa.

Kubłowe sarjadnistwo.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 17. měrza dopołdnja wot 9 hodźin ma ßo na **Jeńscheczanskim knjeżim rewèrje** pola Rakez sczěhowaze drjewo sa hotowe pjenjesy sjawnje na pschedawanje pschedacz:

a) w drjewischczach:
něhdże 146 rm. khójnowych schczěpow,
= 243 = khójnowych pjenkow,
= 648 = khójnoweje halosoweje walczíny,
b) w czisczenju:
něhdże 120 khójnowych dołhich hromadow.

Shromadźisna w drjewischczu „bělych ladach"

Knjeża wyschscha hajúkownja w Kolbizach pola Łasa.

Drjewowa awkzija
na Drobjanskim rewèrje.

Schtwórtk 17. měrza dopołdnja $^1/_2$**10** hodźin ma ßo
30 khójnowych dołhich hromadow
sa hotowe pjenjesy na pschedawanje pschedawacz.

Sapoczatk pschi wowczim mosczе pola Lomska.

Mauke.

Pschedawanje żiwnosczе.

Dla dźělenja herbstwa ma ßo semrjetemu żiwnosczerjej **Janej Schubje** ßłuschaza **żiwnosczj** na kopjenje 15 leżomnostnych knihow sa Delnju Hórku a na kopjenje 9 leżomnostnych knihow sa Jeschizy krajneho ßudn. podźěla, wopalny kataster 15 w Delnjej Hórzy, 9 akrow 14 prutow wulka, s 209,16 dawskimi jenosczemi wobczeżena a wot wjeßneho ßuda na 12200 taksěrowana,

póndźelu 14. měrza 1904 dopołdnja w 10 hodźinach

se wschěm żiwym a morwym inventarom w mjenowanej khěži ßamej na pschedawanje pschedawacz.

Pschedawanske wuměnjenja ßo w termiji wosjewja.

Hermann Libsch, ßudniski aktuar sw ßł.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 21. měrza t. l. popołdnju wot **3 hodźin** ma ßo
w hosczenzu w Hunczerizach
sczěhowaze na Huscźanskim rewěrje sestajene drjewo na pschedawanje pschedawacz:

15 rm. twjerdych palnych kuluchow,
200 rm. mjehkich palnych kuluchow a
5 rm. mjehkich repuchow.

Tole drjewo je sestajene w drjewischczu 4. wotdźělenja (pola Nowych Drużkez), 9. wotdźělenja, jako jenotliwe drjewo 1.—4. wotdźělenja (we wowczeŕni, czornym drjewje a na winizy), w 16.—24. wotdźělenju (skalnym drjewje, jěsorje, Huscźanskich kerkach, Dubrawje a Hopjenzez khójnach), dale w parku.

Huscźanske hajnistwo, 11. měrza 1904.

O. Mendte.

Sahrodniski wuczobnik
ßo pyta!

Pěkny hólz móże jutry w mojim wumělskim a wikowanskim sahrodnistwje jako wuczobnik s darmotnej jědźu a wobydlenjom sastupicź.

Mojim prjedawschim wuczobnikam ßym hižo wospjet městno hrodowskich sahrodnikow wobstarak, kotsiž njeßkuscheja k czeledźi, ale każ inspektor a hajnik k hrodowskim sastojnikam. (Nowe stacźanske sakonjowe knihi).

Martin Bulnheim
w Budyschinje na hoschiz haßy
(w kwětkowych klamach).

Dweju wolazeju
pyta knježi dwór we Łupoj pola Radworja.

Drjewo na pschedań.
6 rm. dubowego wojnarskego drjewa bjes hakosow ma na pschedań **Czornak** w Nowoßlizach.

Sczinowe pleczenje
k dźěłanju wjerchow se sazynkowanym grotom w Radworju czo. 13 a w Borschczi czo. 18. pschedawa **A. Philipp.**

Wschelake **ßerbske knihi** ma tunjo na pschedań **Bjar** w Brěsy pola Zicżenja.

Stare śpěwarske
pschewjasuje knihiwjasarski mischtr
J. Nowak
na snutskownej lawskej haßy.

Hadreschcza, kosczе, żeleso atd.
kupuje po najwyschschich płaczisnach
M. Eberth
na hornczerskej haßy 29.

Woprawnu limettu
jara derje ßłodźaze a derje tyjaze **picze bjes alkohola** poruczа w bleschach a po litrach, każ też w bleschach na pruhu po 25 np.
Gustav Küttner
na ßerbskej haßy.
Najtuńsche kupowanske żórko sa korczmarjow, w korbowych bleschach hižo wot 3 litrow.

Dwoju drużinu
łojoweho jadriweho mydła a żidkeho mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
poruczа
A. Grubann
na hornczerskej haßy 39.

Najwjetsche płaczisny
sa **hadreschcza, żeleso, metall, kosczе, papjeru a koże** płaczi
Siegfried Sußmann
na garbarskej haßy.

Wulku dźělbu
schulskich tornistrow, toschow a kożanych tworow
wscheje drużiny dla pschepołożenja ßwojeho rjemjenjerstwa tunjo wupschedawam.
C. A. Pětsch
na hauensteinskej haßy 1.

Na ßwoje jako najlěpsche znate
palenzy
jednore a dwójne
poruczujo dopominataj
Schischka a Rjeczka.

Bukečanske serb. tow. změje jutře njedźelu za tydźeń 20. měrza popołdnju w 4 hodź. **posedźenje.** Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Spěwarske,

šerbske a němske,

jednorje hižo po 2 hr. a wošebnje do cźelazeje kože swjasane hižo po 6 hacź do 10 hr. šu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Kmótsaze džaki

šu dóstacź

we wudawarni

Serb. Nowin.

Konjej

Jenakaj, cźěmnobrunaj šylnaj, młódschej konjej (wallachaj), schludnaj, dobraj cźaharjej, kóždy tež jenopschežny, jako podšobnik abo bróšdnik jenak derje khodźazy, wubjernaj na roli, kaž tež w cźežkim a lohkim cźehnjenju, staj płaćišny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź w **Hajnizach** cźišćo 20.

30 zentnarjow běrnow

je tunjo na pschedań w Nowej Wjesy cźišćo 20 pola Worklez.

Schulske tonistry a tosche

k jutram po tunich płaćišnach porucza

A. Schurz

šedlarski mischtr w Minakale.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtunischich płaćišnach porucza

Otto Büttner

pschi hłownym torhoschcźu 9 pschedawarnja kože a cźerjatych rjemjenjow.

Najlěpschi **mas** sa **patentowane wóski** kupuje šo pola **A. Grubanna** na hornčerskej haśy 39.

Kupuju a saměnjam **rožku na pizu.** **Keller** w Rakezach.

Hólza, kotryž chze knihiwjasarstwo nawuknycź, do wuczby pyta knihiwjasarski mischtr **Ludwig Gastorff** pschi mjašowych jědkach 3.

Bijerjow plestrowanskich kamjenjow a bošerarjow teho runja **kamjenjecźežarjow we Wuricźanskej a Radźanowskej skali** pyta

C. G. Kunath.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

změje jutře njedźelu 13. t. m. popołdnju w 4 hodź. swoje **měsačne posedźenje,** k kotremuž je k. Šibak-Lichanski, něhduši sobustaw „Rakeč. Lip.“, zajimawy přednošk dobroćiwje přilubił. Wo bohaty wopyt tež ze strony njesobustawow prosy

předsydstwo.

Ssylny **hólz,** kotryž chze **kowarstwo** dokładnje nawuknycź, móže bliźšche jutry s pschihodnymi wuměnjenjemi do wuczby stupicź pola **Moritza Friedricha,** pruhowaneho konjekowarja w Leubnitz-Neuostra pola Draždźan.

Wuczobnik šo pyta.

Ssyn sprawneju starscheju móže s pschihódnymi wuměnjenjemi jako **wuczobnik** do pschedawarnje kolonialnych tworow a spirituosow sastupicź pola

Schischki a Rjeczki

na swonkownej lawskej haśy.

Do mojeje pschedawarnje kolonialnych tworow šo jutry hischcźe šyn sprawneju starscheju, kotryž ma dobre schulske wuwuczenje, jako

wuczobnik

pschijima.

Ernst Lehmann

(prjedy Khorla Pětschka)

na rózku schulerskeje a šerbskeje haśy.

Sprawna niz pschemkoda **šłužobna holza** sa domjaze a kuchińske džćlo šo do farskeho doma w Budyschinje pyta. Wscho dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

K 1. haprleji porjadneho wustojneho **pohonca** s dobrymi wopišnami pytam.

Dr. Langer w Rakezach.

Muža, kotryž ma dwórske džćło wobstaracź, a strażnika pyta Lichanjanski knježi dwór.

Sa wolazeho

šo šylny hólz, kotryž jutry schulu wukhodźi pyta na **knježim dworje w Boranezach.**

3 džćlaczerske šwójby k haprleji abo prjedy, 14—16 létnu šłužobnu holzu k haprleji pyta **Ssmochczanski knježi dwór** (pola Budyschina).

Džak.

Knjesej chirurgiskemu lěkarjej **dr. Kölbingej** w Budyschinje, kotryž je w swojej kliniky moju žonu s operaziju šmjertnemu strachej wukhował, praju s tutym najwutrobnischi džak. Wschitkim, kotsiž maja šo s tajkej thoroscźu bědźicź, rad dalsche k wjedźenju dam.

Ernst Czech w Rakezach.

(K temu cźišću dwě pschiloschy.)

Cźesczenym Sserbam w **Klukschu** a wokolnoscźi najpodwolnischo k wiedźenju dawam, so šym šo w Klukschu jako **krawski mischtr** sašydlił a porucźam šo k schicźu

wošobneje mužazeje a hólczazeje drasty.

Drastu tež spěschnje porjedźam a cźischcźu. Wulki wubjerk dobreho šukna a tkaninow mam na składze.

Sprawne pošłużenje! Najtunńsche płaćišny!

Jan Mihank,

krawski mischtr.

Swój slub z knježnu

Luciu,

staršej dźowku knjeza W. Tabberta w Barlinje a jeho mandźelskeje Liny rodź. Berndtec, dowolam sebi wozjewić.

W Budyšinku, w měrcu 1904.

P. Mrózak, farař.

Prěnja pschiloha k cźišku 11 Serbskich Nowin.

Sobotu 12. měrza 1904.

Placźišny rěsneho skotu na Draždźanskich skotnych wilach

7. měrza 1904.

Placźišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	37—39	68—70
awstriske	38—40	69—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33—35	63—65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	29—31	58—60
4. ßnadnje pizowane kóźdeje starosty	22—25	50—52
Jałojźy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojźy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	35—37	62—64
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	32—34	58—60
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojźy	29—31	54—56
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojźy	26—27	50—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojźy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće awstriske	37—39	63—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	58—60
3. ßnadnje pizowane	29—30	54—56
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyzy	47—49	69—72
2. ßrěnje kormjene abo teź dobre wot zyza	44—46	66—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschiźenjow w starobje hacź do 1¼ léta	39—40	52—53
2. mjaßne	37—38	50—51
3. ßnadnje wuwite, teź ranzy a kundrosy	35—36	48—49

Placźišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2580 měchow.	W Budyschinje 5. měrza 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 10. měrza 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.
Pschenźa běła	8	83	9	10	8	38	8	68
" žołta	8	53	8	63	8	—	8	35
Rožka	6	20	6	35	6	10	6	25
Jećmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	10	6	30	5	80	6	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	10	—
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	25	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	30	2	50	2	—	2	30
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	7	75	13	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	2	20	2	50	1	80	2	40
Ssloma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Broßata 828 schtuk, schtuka	10	—	21	—	—	—	—	
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe ßymjo, punt po 50 np. — **Cźerwjeny dźeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placźeschе: kórz pschenźy (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np. hacź 15 hr. 47 np., žołta 14 hr. 50 np. hacź 14 hr. 67 np., kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 92 np. hacź 10 hr. 8 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacź 9 hr. 50 np.

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hacź 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 50 np. hacź 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 30 np. hacź 6 hr. 50 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacź 7 hr. 10 np., wowß wot 6 hr. — np. hacź 6 hr. 10 np.

Wicźne placźišny w Kamjenzu

3. měrza 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacź 6 hr. 5 np., pschenża wot 7 hr. 65 np. hacź 7 hr. 85 np., jećmjeń wot 6 hr. 70 np. hacź 6 hr. 75 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hacź 6 hr. — np., jahły wot 10 hr. 58 np. hacź 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., ßyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 80 np. Ssloma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 10 np. hacź 2 hr. 30 np.

Wjedro w Londonje 11. měrza: njewobstajne.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje njedźelu Lätare rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu rěcź, ½9 hodźin farat Räda němsce a w 10 hodź. ßerbske prědowanje. — Popołdnju ½2 hodź. budźe duchowny Tyschek ßerbske paczerske dźěcźi pruhowacź. — Tydźeńske sastojnske dźěła směje duchowny Tyschek.

Schtwórtk dopołdnja 9 hodźinach budźe ßerbska spowjedź, pschi cźimž směje farat Räda spowjednu rěcź.

Wórowani:

W **Michalskej zyrkwi**: Jan Jurij Max Scholta, dźěłacźer w Cźichońzach, s Marthu Theresiju Scholcźiz w Małym Wjelkowje. — Khorla August Füssel, wosowy wjednik na drohowej żelesnizy w Draždźanach, s Hanu Ernestinu Weberez na Židowje.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi**: Pawoł, Khorle Augusta Sporki, fabrikarja na Židowje, ß. — Hermann Ota, Augusta Hermanna Krawza, skałarja na Židowje, ß. — Margaretha Augusta, Jana Manjoka, żiwnoscźerja w Libuchowje, dź.

W **katholskej zyrkwi**: Rudolf, Ignaza Herrmanna, fabrikskeho dźěłacźerja tu, ß. — Hugo Willy, Roberta Ottlingera, schkleńczerja w Pózkowach, ß. — Josef Adolf, Alberta Studzienskeho, schkleńczerja w Pózkowach, ß. — Emma Hilžbjeta, Jana Augusta Schenka, fabrikskeho dohladowarja w Hajnizach, dź.

Zemrjeli:

W **Michalskej wožadże**: 29. februara: Morwa narodź. njemdź. dź. na Židowje. — 3. měrza: Ernst Pawoł, Jana Ernsta Michalka, skałarja w Delnjej Kinje, ß., 1 l. 8 m. 23 d. — 5. Max August, Augusta Junkera, fabrikarja na Židowje, ß., 2 m. 5 d. — 8. Elsa, Jana Bohumiła Hohlfelda, kublerja w Torońzy, dź., 11 m. 11 d.

W **katholskej wožadże**: 6. měrza: Khorla August Rychtař, póstownik tu, 56 l. 10 m. 12 d. (pohrjebany na Mikławschu).

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu Lätare směje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farat Kschižan ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budźe katechismußowa wucźba s němskej žónskej młodźinu a w 4 hodźinach w Noßlizach na schuli němska spowjedź a němske póstne kemschenje.

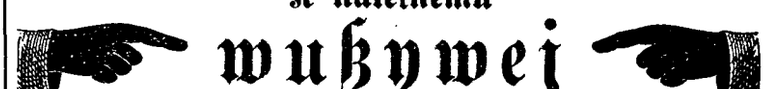
Pjatk 18. měrza budźe rano ½9 hodź. ßerbska spowjedź a ½10 hodź. ßerbske póstne kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu Lätare směje rano ½8 hodź. duchowny Nowy němsku spowjednu wucźbu, ½9 hodź. němske a w 10 hodź. ßerbske prědowanje.

Pjatk rano ½9 hodź. budźe němske póstne kemschenje s němskej spowjedźu.

K nałětnemu

wußywej

poručam w dobrej, derje sschadźazej dworje:

runklizowe ßymjo,

Eckendorfske, žołte a cźerwjene hoborskowalzowe, Oberndorfske kopjenokulojte, žołte;

cźerwjenokalowe ßymjo,

Erfurtskeho krwejcźerwjeneho, sažneho, twjerdeho, hollandskeho, krwejcźerwjeneho, pósdnjeho, wulkeho;

bělokalowe ßymjo,

braunschweigskeho, wubjerneho, twjerdeho, wulkeho;

woprawne Erfurtske warjenjowe ßymjo,

wulki wubjerk, bunow, hrochu atd.

wołebitosćze woprawnych Erfurtskich kwětkowych ßymjenow,

w 10 np. tyskach a plahowanskim wukasanjom.

Wulki wubjerk

Draždźanskich ßadźenskich zyblow.

Jan Bjedrich, w Kolwasy,

pola Pomorz.

Kóždy wicźny dźeń w Budyschinje a Lubiju.

Wupschedawanje dla pschetwarjenja.

Nětkole a schěhowaze dny.

Pschedawanje směje so po jara tunich, tola twjerdych płaćišnach.

Na serbskej haśy 5 a 7. **C. G. Fiebiger.** Na serbskej haśy 4 a 5.

Serbske a němske spěwarske

na starosnaty wulki wubjerk a derje swjasane.

Pěsnjerske a wopomnjeńske albumy.

A. Heymann

prjedy

Gustav Rämsch

w Budyschinje

na bohatej haśy 21.

Shotowjenje knihiwjasatskich dźełow wscheje druziny.

Stare spěwarske so rjenje, twjerdże a tunjo pschewjasuja.

Wulki skład konfirmaziskich wopomnjenkow

jako

knihow, wobrasow, kschižow, debjenkow atd.

Konfirmaziske wopomnjenki.

Kwětki do wopomnjenskich knihow

5 kopjenkow po 10 np.

Zokrowe dity.

Brodowska haptyka

na hoschiz haśy 27.

Kaschel, katarrh, dybawosćz

so spěschnje połožeja

s thymusinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sćele so na wšy.

Maschinske wolije

ruske a **amerikanske**

sa cźežko a lohko so cźerjaze maschiny,

zylindrowe wolije,

w wschelakich druzinach,

konsistentny

maschinski tuk,

wolij sa schijate maschiny

w bleschach po 30 np. a po wasy ma pschezo najwjetschi skład a porucza tunjo

Otto Engert

en gros drogowe klamy en détail na snutskownej lawskej haśy 10.

Staru zynowu nadobu

stare derje sdźerżane wězy i zyna, kaž **karany, schklě, talerje, zwěcźniki, lampy** atd., kaž tež wschě druhe starožitnosće po najwyschschich płaćišnach kupuje

Adolf Boetius, słotnik

w Budyschinje

na bohatej haśy pschi wrotach.

Konfirmandske wobleczenja

mužaze, pacholaze a schulerske wobleczenja,

dźěcźaze wobleczenja, drasta, žakety atd.

snaty najwjetschi wubjerk, tunje a dobre porucza

Pschi hłownym torhoschczu 9. ***Ernst Jenke.*** Pschi hłownym torhoschczu 9.

S nowa saniklowanje

a

s nowa emaillěrowanje

jěsdnych kołow a druhich wězow, tež wuporjedźenja spěschnje a tunjo wobstarataj

Thomasez bratraj na Židowje

pola Budyschina.

Wubjerne khójnowe drjewo a drjewowe wuhlo

je pschezo po najtunischej płaćišnje na pschedań

w Schubertez rěsaku w Daschkach

pola Hródka we Luzizy.

Kóslaze kóżki

każ tež wschě druhe druźiny kożow pschezo po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange
pschi żitnych wikach
pschi ßerbskej katholskej zyrkwi.

Wuharowanje

wscheje koże ßo najlěpje wobstaruje.

Wowczu wołmu

kupuje kóżdu dźělbu

Heinrich Lange.

Jatrowy wolij

w rjanej żoltej tworje ja **ßwinje,** k spěchowanju wobżernoscże a pschetłaczża porucża tunjo

en gros Otto Engert en détail
na ßnutskownej lawskej haßy 10.

Rožku a pschenżu

po najwyschschich płaczišnach kupuje

Hamorski mlyn
w Budyschinje.
Heinke a ßyn.

Pschedawam wulku dźělbu

zigarow

100 schtuk po 2 mk., 10 schtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.

Otto Sachse

woßebita zigarowa pschedawarnja
w radnej pinzy
na ßnutskownej lawskej haßy.

Mlokowa zentrifuga

„Balance“

ß ruku ßo cźerjata, wupruhowana, najlóżscho ßo cźerjata maschina, najlěpje wotběraza, ß jednorym poßłużenjom a cźiscźenjom, po tunjej płaczišnje a požadanju ß połóżenym wotpłaczenjom.

Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischoňzu pola Budesteż.

Kóżdu ßobotu wot 10 hacž 12 hodźin we Wjazkez hoscźenzu snapschecża theatra pschitomny.

Franzski palenż

najlěpschi ßrědk psche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roscźenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Jako dary k selenemu schtwórtkej

najwjetsche wjeßele cźinja

hotowa drasta, wobleczenja, blusy, jaki, schórzuchi, khapy, klobuki, mězy atd.

Hoborski wubjerk, jara tunjo! Dobre nasadstajene wězy ßměschnje tunjo.

Pschi hłownym torhoschczu 9. **Ernst Jenke.** **Pschi hłownym torhoschczu 9.**

Wschě 30. měrza a 1. haprleje t. l. sapłaczomne

kupony,

hižo wot 15. měrza bjes khostow po najwyschschim kurßu ß hotowymi pjenjesami saměnjamy.

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w ßerbskim domje.

K konfirmaziji

porucża
schkleńczane wobrasy, schpruchi na scżěnu atd.

spěwarske knihi

ßerbske a němske,
trajnje swjasane, jednore hacž do najwoßebnischeho,

kharty k koufirmaziji, spowjedźi a jutrowne kharty,

debjenki wscheje druźiny
ß doubloweho słota na wulki wubjerk.

E. A. Wetzka,

knihiwjasarnja na bohatej haßy 17. — Telefon 144.

Stare knihi ßo derje a trajnje pschewjasuja.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi létni semester ßo **wutoru 12. haprleje 1904** sapoczńje. Pschijimanje nowych wucźomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryż tež rad dalsche wukasowanje dawa.

Profeßor dr. Gräfe, direktor.

Žitne měchi

mukowe měchi, ßłomniki, pizowe měchi ja konje, kožu k rjedźenju wosow

po fabrikskich płaczišnach porucża

Heinrich Lange
pschi żitnych wikach
snapschecża „słoteje hwězdy“.

Paleny

khosej,

wschelakeho měschenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacž **2** mk.

jara płaczišny hódno porucża

Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětschka.**)

K konfirmaziji

poručataj

nowoscże

woprawdźitych ſlotych dublowych tworow

jako: **broſche, nawuſchnizy, rjeczaſy wokoło ſchije, wutrobiczki, kſchize, narucznizy, pjerſchczenje, czaßnikowe rjeczaſy, krawattowe jehły, manſchettowe knefle, pſchedkoſchliczkowe knefliczki** atd.,

czaßnikowe rjeczaſy

ſ běłeho metalla rjenje ſaniklowane.

Wulki wubjerk

debjenkow do wloßow

po wſchěch płaczišnach.

A. & W. Neuhahn,

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 4.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Klobuki.

Konfirmandſke klobuki, teho runja wſchě druhe klobuki a **mězy,** kaž tež **ſchuleriſke mězy** a **dźěcźaze mězy** po najtuniſchich płaczišnach porucza

C. E. Rinke

ſ napiſchecza Sachſy na bohatej haßy.

Najwjetſcha woßebita pſchedawarńja w Budyſchinje.

Konfirmandſke kłobuki.

hižo po **1** mk. **30** np., **1** mk. **50** np., **1** mk. **75** np. hacž **2** mk.

Jenoż trajne dźěło. — Snate tunje płaczišny.

Filzowe, zylindrowe, hońtwarſke a dźěcźaze

Kłobuki

Nalětnje nowoscże. — Dobre druzyny. — Snate tunje płaczišny.

Natarſke, kołojěſdne, dźělanſke a dźěcźaze

Mězy.

Hoborſki wubjerk. — Derje dźerżaze. — Wurjadnje tunjo.

Hugo Lehmann

22 na bohatej haßy 22 **(pódla hoſczenza „winoweje licze“.)**

Suby hižo po 1 mk. 50 np.

Wubjerne ßedźenje a po pſchirodze wěrnoſcz ßo ſarucza.

Po ſaßadźe:

Tunje płaczišny — wulke pſchikhadźenje

ßo ſ pſchilubjenjom najſtaroſcźiwiſcheho wobkhada tele niſke płaczišny wobliczeja.

Mjenje ſamožiczi 8—10 a 2—4. **Suby ßo darmo cźahaju.** Plomby, porjedźenje ſubow 2 mk. Pſchedźěłanje hubjenje ßedźazych ſubow hižo po 3 mk.

Subjazy atelier

Untucht a Kriegeskorte

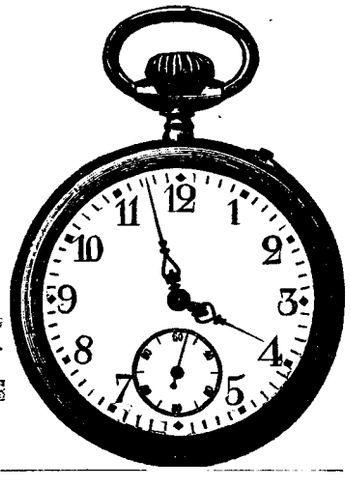
na kamjentnej haßy č po 1 ſth.

Rěcźne hodźiny wot 9—7, njedźelu wot 9—12.

Cźaßniki

ſa konfirmandow

tunjo porucźa

K. Köchler naſled.

Th. Thiele

na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Franz Marſchner

cźaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow** k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Pſchiſpomnjenje: Rěcźu ßerbſki.

Max Wünsche,
tapezěrat a wupyscher
w Budyschinje
na schulskej drózy 7
porucza swój skład
sofow, matrazow
a druhich
polstrowanych meblow
po **najtuńschich** placźisnach.
Dla njedoßahazeje městnosce někotre **sofy** po poniženych placźisnach pschedawam.

Woprawdźity
hollandski
mlokowy a wužitkowy pólver,
najlěpschi
wobžerny a kormjazy pólver
sa swinje,
basiski
fosforkißały kalk
kaž tež
skótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30.

Snate najlěpsche a najtuńsche
jězdne kola
kupuja ßo pola
W. Fuchsa
w Budyschinje
na Draždźanskej drózy.

Brockmannowe
woprawne
ßlone kuluschki,
phosphorkißały kalk
porucza **Emil Dietrich**
w Lětonjanskim hosćenzu.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa skót porucza
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

K konfirmaziji!
Swój wulki wubjerk
cžornych a pißanych
drastnych tkaninow
dobroczźiwemu wobkedźbowanju poruczam,
dwójzy schěroku tworu, hładku a ſ małymi mustrami, meter po 80, 100, 120, 130, 140, 150 np. atd.,
běle hotowe spódnje ßuknje
ſ wuschiwanjom hižo po 150 np.,
czistowolmjane spódnje ßuknje
wschěch barbow, łohcź hižo po 80 np.,
cžorne
czistowolmjane rubischcża ſ wuschiwanjom.
Emil Wehrle
na jerjowej haßy.

Spěwarske
němske a ßerbske
po wschěch placźisnach
w dobrych solidnych swjaskach,
modleńske knihi,
konfirmaziske khartki
na wulki wubjerk
pschi potrjebje porucza
Moritz Weiser
na žitnej haßy 5.

Hdże scże tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naslědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

K konfirmaziji:

koschle, běłe a pißane, hižo po 90 np.,
wuschiwane spódnje ßuknje po 95 np.,
barchentowe spódnje ßuknje po 75 np.,
schtakty na wulki wubjerk hižo po 50 np.,
rukajzy, cžorne a pißane, = = 20 =
schlipsy sa hólzow = = 10 =
pschedkoschliczki sa hólzow = 25 =
khornarje sa hólzow = 10 =

K selenemu schtwórtkej:

dźěczaze schórzuchi, wißaze, po 25 np.,
dźěczaze schórzuchi s paßom po 50 np.,
dźěczaze schórzuchi s wuschiwanjom hižo po 75 np.,
dźěczaza drasta s barchenta hižo po 50 np.,
dźěczaza drasta s wuschiwanjom hižo po 50 np.,
dźěczaze jeczki, mězy a koschle jara płaczišny hódno.

K pscheczehnjenju:

gardiny, s bantom wobrubjene, meter po 25 np.,
vitražowe a roulowowe tkaniny, meter po 35 np.,
spachtlowane kromy, běłe a nažołcz, meter po 25 np.,
roulowowe zauki, meter po 5 np.,
blidowe deki, barbunjepuschczate po 75 np.,
ložowe pschikrywy s franzami, po 135 np.,
wotowe pschikrywy, wulki wubjerk, po 250 np.,
sosowe deki hižo po 10 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Dividenda nascheje banki na 1903 ßo

s 5½ % = 55 mk. — np.

na dividendowy liscžik cžißko 15 wot dženża pschi naschich kaßach wupkacžuje.

W Lubiju 4. měrza 1904.

Lubijska banka.

Geißler **Dr. Weber.**

Kedźbu!

Jenoż hischcże krótki czas.

Dospołne wupschedawanje

mojeho njeßměrnje wulkeho składa

zigarrow, zigarrettow

po njeßłyschanych tunich płacžišnach dla dospołneho spuschczenja pschedawarnje.

Dittrich w Budyschinje

pschi lawskich hrjebjach 14.

Schczěpjelz tunjo nakupiwschi je mi móžno

schifrowu tšěchu

sa 2 hriwnje po □metru dźěłacz. Schczěpjelz (schifer) je s najlěpschich němskich skałow w Durinkskej a ßo jenoż najlěpscha družina cžißko 1 trjeba, sa cžož na dołhe lěta rukuju.

August Schumann,

schifrowe tšěchi dźěłazy mischtr na Tšělanskej dróży.

Kupujcže

Konfirmandske wobleczenja,

mužaze a hólczaze wobleczenja

a žonjaze a holczaze žakety

rjenje ßedžaze na wulki wubjerk jenoż pola

Oty Preussa

w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Najlěpscha drastowa pschedawarnja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjee knihičišćernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Za nawołowarjow, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 12. | Sobotu 19. měrca 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Nowa namórska bitwa pola Portartura.

W nozy 10. měrza je so wulka bitwa mjes ruskim a japanskim wójnskim kóždstwom psched Portarturom bika. W njej staj so jena japanska a jena ruska torpedoska kóž sahubikej. Zarowy naměstnik, admiral Alexejew, je zarej wo bitwje sćěhowazu rozprawu podał:

„Schěsćz naschich torpedowych kóžow, kotrež běchu w nozy 10. měrza na morjo wujěle, so z wjetschej liczbu japanskich torpedowych kóžow, z kschižakami pschewodźenych, setkachu. Pod horzym wojowanjom ruska torpedowa kóž „Wlastny“ z wutsělenjom torpeda jenu japansku torpedowu kóž potepi. Na domojěsbje so ruska torpedoska kóž „Stereguschczi“ wobschkodźi a so ponóricz pocza. Hdyž „Stereguschczemu“ potepjenje hrožesche, admiral Makarow z kschižakomaj „Nowikom“ a „Bojanym“ na pomoz wujědže. Tola pjecz japanskich kschižakow „Stereguschczemu“ pucz salehny a z dobom zyke njepschecželske kóždstwo pschijědže. Duž njebě móžno, „Stereguschczi“ wukhowacz. Wón so ponóri a jeho mužstwo so tepi.

Na kóžach, kotrež so pschi nóznym nadpadze wobdźělichu, buchu tsjo offizěrojo lohko a jedyn cžežko sranjeni a to kapitan Matuszewicz; khorhojnik Alexandrow, maschinski inżenieur Blinow a khorhojnik Sajew. Poslednischi prawe wóczko zhubi. Dwaj matrosaj buschtaj morjenaj, 18 so srani.

W 9 hodźinach se 14 kóždi wobstejaze japanske kóždstwo Portartur bombardowacz pocza. Tsělesche so z wulkeje dalokosce z wulkich kanonow panzerowanych kóžow hacz do 1 hodźiny. Japanszy su něhdze 200 bombow wustělili. Ruske kóže so jenoz mało wobschkodźichu.

Mužstwa na wschěch ruskich kóžach spomnjenjahódnu symnokrejnosć wopokasachu. W dźěłarnjach so dale dźěłasche, njedźiwajcy teho na to, so so dźěłacerjo z tschěskami njepschecželskich granatow, mjes kóže padazych, druhdy poszypachu. Bombardement bě do zyka njewuspěschny. Schěsćz njepschecželskich kóžow sady zwěcžaka Ljaczao wosta a wot tam do Portartura tsělesche. Japanski kschižak je so po sdaczu cžežko wobschkodźił, tola niczo wěsćischce so njehodźi rjez, dokelž njepschecželske kóže z dalokosce 10 kilometrow haj samo 12 kilometrow tělachu.

Wot admirala Makarowa je póndželu dalscha powjesć do Peterburga dóschła: Pschi schtwórtkowskej namórskej bitwje su so z wurjadnej smužitosczu kapitan Karzew, roskasowar torpedoweje kóže „Wlastny“, kaž tež lentnantaj Ssemělow a Juzow a zyke mužstwo wusnamjenili. „Wlastny“ do zrjedź njepschecželskeho kóždstwa sajědze, sniczi japansku torpedownu kóž a z wupuschczenjom dweju torpedow japanski kschižak „Tokazago“ tak wobschkodźi, so so posdźischo potepi. Kapitan Karzow potom pod kschižowym wohnjom druhich japanskich torpedowych kóžow tak sbožownje pschejědze, so se zwojej dospołuje wobschkodźenej kóžu do Portartura pschijědže. Kapitan Karzow je zyn ruskeho konsula w Parisu.

Tež admiral japanskeho kóždstwa, Togo, je rozprawu wo namórskej bitwje psched Portarturom podał. Po swuczenym waschnju wón přeje, so su so japanske kóže wobschkodźile. Jeho selhańnym rozprawam ani Jendźelczenjo wjazy njewěrja.

Bombardowanje Portartura

je powschitkownje bjes wuspěcha wostało. Najbóle je stare město czerpiło. Jena granata rozbuchny njedaloko doma rěcznika Ssidowskeho, pschi czimž so mandźelska wyschka barona Franka, w Ssidowskeho wobydlenju pschebywaza, z tschěskami wobzypa, jejnej dźowzy so hłowa wottorže, a Ssidowski sam bu na měsce morjeny. Jena knjezna so cžežko srani a w hojeńni we wulkich bolosczach w murje. Pódla teho so jedyn Chinesa mori. Na dwórnischczu so někotre wosy wobschkodźichu. Twjerdźišniny roskasowar, general Steßel, a jeho stab so z granatowymi tschěskami wobzypachu, tola so nichtó njesrani. W nowym měsce so dwaj tsělzaj sranischtej. Jazmje bě widźecz, kak bu jedyn japanski kschižak z jenej ruskej kulu trjecheny, na czoz so pomaku sdalowasche. Tale kóž je so dyrbjała cžežko wobschkodźicz. S dalokowidami w Portarturje widźachu, so běschtaj so jemu dwaj wuhenjej wotrasyłej a jemu přědk rosbił.

Po dalschej powjesczi su so tsi japanske kóže sniczile. Schtyri japanske kschižaki su so cžežko wobschkodźene do japanskeho pschistawa Sasebo pschiwjesle.

Nadrobnosczе noweje namórskeje bitwy pola Port Artura.

Nóz 10. měrza, w kotrejz mězacz zwěcžesche, bě jazna. Pódla teho z Port-Arturskeje twjerdźišny reflektory (schpihele) daloko na schěroke morjo zwětkosć mjetachu. Na twjerdźišnje je 10 nowych reflektorow postajenych, kotrež so runje w tejle nozy prěni krócz wužiwachu a so jako wubjerne wobzwědczichu. Rano w 1 hodźinje strażnizy wosjewichu, so so na podnjebju cźmowe so bliżaze sćěny pokasuja, po sdaczu japanske torpedowe kóže, a so sa nimi z poknej paru tsi abo schtyri japanske kschižaki jědu. Sskužbu cźinjazy offizěr hnydom roskasowarjej Port-Arturskeho torpedoweho kóždstwa k wjedźenju da, schtoz bě wohladał, a na pok dweju hodźin so kapitanej Matriwiczej poruczi, so by se 6 torpedowymi kóždźemi pschecźiwo njepschecželskemu kóždstwu wujěł. 3/4 2 hodźin druha ruska torpedowa flotilla pschistaw wopuschczi a z poknej paru k ranju wujědže.

Kschižakomaj „Nowikej“ a „Bojanemu“ so poruczi, paru napjecz sa pschipad, so by trjeba było wujěcz; jeju mužstwo bě alarmowane. Tak tež bě Port-Arturska wobzadka, wozebje artillerista, w hotowosczi. W tsjoch hodźinach rano so ruske torpedowe kóždstwo z japanskim setka. Ruske hromadu sjědže a do boka japanskeje flotille sajědže. Na jeho prawym boku bě wodźaza torpedowa kóž „Wlastny“, kotraz z dalokosce 700 metrow torpedo wupuschczi, kotryż mějesche dobry wuspěch. Sa někotre mjeńschiny so japanska torpedowa kóž „Sejakuma“ na bok swróczi. Druhe so z torpedowym wubuchom zylnje satschazzychu. Japanske kóže na to na ruske torpedowe kóže zylny woheń puschczichu. Na prawizy a lěwizy ruskeho kóždstwa, kotrež běsche mjes tym do schěrokosce rosjeło, granaty fruncżachu, so do wody sarywajcy, pschi czimž pschezo zyła wódna hórka wyzoko nad mórskej runinu wulecża. Někotre kule z japanskich kóžow ruskú torpedownu kóž „Stereguschczi“ wobschkodźichu. Na jejnej hłubi so zwětka mróczakka pokasa, z kotrejez bórzy płomjenja na wschě strony schwihachu. S tejele wohniweje hwězdy potom hobrska wohnjowa trubjel zapasche, jako by z palazeho vulkana wukhadźała. „Stereguschczi“ bě so z njepschecželskej granatu do najkiprischeho městna, do maschiny, trjechił,

do kotrejež bě najsterje s wuhenjom sleczika. S granaczinym rosbuchnjenjom tamny njeßměrny kužow schkrow, dyma a kura nasta. Satraschne rosbuchnjenje po morju sahrima a ßužodnej torpedowej łódźi „Burny" a „Bjesschumny" ßo s móznej žołmu daloko wot ßebje czißnyschtej. Kapitan Matriwicz na to pschikasa, so by ßo ruske łódźstwo sawróczikło, dokelž japanske kschižaki s połnej paru k ßwojim torpedowym łódźam jědźechu. „Stereguschczi" drje ßo do wleczenja wsa, tola rjeczas ßo rostorhny a njewubu niczo druhe, hacz łódź ßwojemu woßudej pschewostajicz.

Ruszy w Koreji.

Jendźelske nowiny běchu tydźenja powjesćz rosschěrjake, so ßu Japanszy w połnóznej Koreji a Mandźurskej na kraj stupili. To ßu wscho hołe blady. W Mandźurskej a połnóznej Koreji žadyn japanski wojak njesteji. Schef ruskeho generalneho staba je 14. měrza do Peterburga telegrafował, so Japanszy w połnóznej Koreji psched Ruskimi zosaju. Pola Pakczawa ßu Ruszy jenu japansku jěsdnu patruillu nadpadli. Jedyn japanski jěsdny je padnył, druhim ßo poradźi czeknycz. Sa nimi jěchajo Ruszy na puczu teßaki, pschikrywy a kapsy s tšélnej bawłnu namakachu, kotrež běchu Japanszy prjecz czißli.

Zarowa ßotra na wojownischczu.

Wulkowjerchowka Olga, zarowa ßotra, na wojownischczo wotjědźe, so by wjedniſtwo Czerwjeneho kschiża pschedewsała.

Tajny swjasł mjes Japanskej a Chinu.

S někotrych stron ßu do Peterburga powjesćze dóschke, kotrež wobkruczeja, so mjes Japanskej a Chinu woprawdźe tajny swjasł wobsteji. W ruzy ruskeho knježerstwa ßu pjecza hižo wo tym jaßne dopokasma. Na mandźurskich mjesach wjazy dyžli 80,000 chineskich wojakow stoji, a mjes offizěrami je liczba Japanesow, kotsiž ßu chineske wójsko po europiskim waschnju wuwuczili. Hacz runje chineske wójsko nětkole s měrom běh wójny wocakuje, dyrbi tola Ruska dźěl ßwojeho wójska pschi połodnischej mandźurskej mjesy wostajicz, so mohła móznym nadpadam Chinesow wobaracz. S dobom powjesćze wo tym pschikhadźeja, so ßo boxerski sběžk saßo pschihotuje a so mohł nětkole wjetschich rosměrow nabycz, dyžli w poßlednjej wójnje. Chinesti khěžorski dwór chze, so njebył samolwity, do snutskowneho kraja czeknycz. Spósnacz je, so ßo tu wo powschitkowne postanjenje pschecziwo Ruskej jedna. Napschecžo temu ßo Ruska na to spuschcża, so by w tym padże Franzowska jako jejna swjaskarka wustupiła. Nadpadny njeměr je we Winje powjesćz naczinika, so tam japanski a turkowski póßlanz nětkole mjes ßobu jara žiwje wobkhadźatej.

Rosrěczenje s ruskim póßlanzom Nelidowom.

Parišske nowiny „Echo" ßu rosrěczenje s tamnischim ruskim póßlanzom Nelidowom wosjewike, kotryž je mjes druhim prajił, so smeje wójna sa Ruska wulki wuspěch. S wuczahanjom wojakow a offizěrow do ranschcheje Asiskeje wona pschezo bóle s europiskej Ruskej spkunje. Wójna budże pjecza jara dołho tracz. Nětkole něhdże 250,000 ruskich wojakow w ranschcheje Asiskej steji, Nelidow pak měni, so ßo wjetsche bitwy njebudźa bicz, doniž tam njebudże 400,000 muži ßylne ruske wójsko shromadżene. Do 3 abo 4 měßazow ßo drje niczo rosßudne njestanje.

Tacze a powodżenje w Koreji.

W Koreji nětkole ßylnje taje. Wschě rěki ßu psches brjohi stupike a lód daloko s rěcznischczow do kraja pluwa. Dróhi a pucze ßu wudrjene a mosty swottorhane. Telegrafiski swjasł je skoro w zylej połodnischej Koreji pschetorhnjeny, dokelž je wulka woda telegrafiske žerdże spowalała a wotpławika. Dwaj metraj wyßoki ßněh njejabzy taje a s městnami ßu zyke jěsory błóta nastałe. Dróha se Söula do Ponjana (Phjongjanga) je wscha powodżena. Japanskim njeje nětkole móżno, ßwojemu wójsku k połnozy czahnycz dacz.

Wuwos konjow s Ruskeje sakasany.

W Libawje je ruske knježerstwo schtyrjom parnym łódźam, kotrež konje wjesechu, sakasało, wotjěcz. Židowszy wikowarjo ßo na to wobczežowachu, wobkruczejo, so ßu konje hižo psched wudaczom wukasa pschecziwo wuwosej konjow kupili. Konje ßu pjecza sa japanske wójsko postajene. Ruske knježerstwo by pukow hódne było, hdy by dowoliło, Japanskim s ruskimi konjemi wupomhacz.

Japanska spionaża w Franzowskej.

Wojerske attaschej pschi japanskim póßlanzstwje w Parisu, prynz Itchijo, kotryž je hakle psched krótkim do Parisa pschischoł, je dyrbjał Franzowsku nahle wopuschczicz. Wón je, kaž je franzowske knježerstwo se sbožownym pschipadom shonilo, kapitana Martina s franzowskeho łódźstwa pschekłół, so je jemu tón potajnosće franzowskeho łódźstwa pscheradźił.

Neutralnosć sjenoczenych statow połnózneje Ameriki.

Sjenoczene staty ßu ßo rosßudźile, so pschi rusko-japanskej wójnje krucze neutralne wostanu. Jendźelska je spytała, sjenoczene staty na stronu Japanskeje sczahnycz, tola knježerstwo sjenoczenych statow njeje ßo sa tutón lěp popadło. Sjenoczene staty wjedźo, so je Jendźelska jenož se ßebicziwych pschiczinow Japansku do wójny pschecziwo Ruskej saschczuwała, jenož to njewjedźa, s kajkim wotmyßlenjom je ßo to stało. Móżno, so chze Jendźelska ruske wójnske łódźstwo s Japanskej a japanske łódźstwo s Ruskej sniczicz a wobej krajej finanzielnje poßłabicz. Kóżdy człowjek wě, so je japanske wójnske łódźstwo a spěschne roswicze japanskeje industrije a wikowanja Jendźelczanam wulke staroscze eżiniło. S wójnu ßo wuwos wudźełkow japanskeje industrije pschetorhnje, a Jendźelska ßo japanskich wikow w Chinje smozuje.

Herjekanje židowskich studentow w Ruskej.

Nětczischu rusko-japansku wójnu ßu ruszy židzi spytali sa ßwoje revoluzionarne wotmyßlenja wuwużicz. W městach a na wßach ßu woni s hromadami revoluzionarne pißma, we Schwajzarskej a druhdże we wukraju czischczane, rosschěrili, w kotrychž ßo lud napomina, nětczischi statny porjad powróczicz. Runje nětkole nima pak ruski lud, kotryž je s wójnskim a wótczinstim sapalom a sahorjenjom napjelnjeny, žaneho srosumjenja sa revoluzionarnu agitaziju. Mjes ruskim ludom ßo wjele bóle napschecżne hibanje pschecziwo židam pokasuje, kotrymž wo to dże, se statnym powróczenjom w Ruskej židam runoprawosć s kschesczijanami dobycz. Na někotrych ruskich universitach ßu kschesczijanszy studentojo ßami njeměry, se židowskimi studentami naschkarane, podtłóczili. Saždeny tydźeń ßu saßo židowszy studentojo w Kijewje kschesczijanskich studentow k revoluzionarnym njeměram ßobu storhnycz chzyli. Kschesczijanszy studentojo, kotsiž ßu ßo hewak pschezo k mkodostnym njemudroscżam sawjesćz dawali, pak tón krócz směrom wostachu. Universitna wyschnosć poliziju sawoła, kotraž 60 židowskim studentam kharty wotewsa, s kotrychž jich mjena shoni. Sajało ßo žanych studentow njeje.

Swětne podawki.

Jesuitojo do Sakskeje njepschińdu.

W druhej komorje sakskeho ßejma je ßo schtwórtk wo spadnjenju § 2 jesuitskeho sakonja jednako. Kultußowy minister se Seydewitz nahladej ßejmoweho městopschedßydy Opiza a sapóßłanza Rollfußa pschihłoßowasche, so § 56 sakskeje wustawy dale wobsteji, po kotrymž ßo w Sakskej njeßmě jesuitski rjad saßydlicz a tež jenotliwi jesuitojo njeßmědża ßwoje rjadowne dźěło wukonjecz, ani sjawne ani privatne sastojnstwa sastawacz, ani tak mjenowane mißije wotměwacz, ani do sjawnych ani do privatnych schulskich sastojnstwow sastupicz. Stejischczo sakskeho knježerstwa w swjaskowej radże pschecziwo spadnjenju § 2 jesuitskeho sakonja je połne pschihłoßowanje krala Jurja namakało. Kralowe stejischczo sa to rukuje, so jesuitojo do Sakskeje njepschińdu, wone kralowe smyßlenje spósnacz dawa, kotrež ważnosć tehole jenotliweho pada daloko pscheßaha. Njepschecželjo sakskeho kralowskeho doma, kotsiž rosdźěl wěrywusnacża mjes kralowskim domom a wulkej wjetschinu luda bohużel czasto s wuspěchom sa ßwoje nadpady na monarchiju wužiwachu, je ßo s kralowym stejischczom w jesuitskim praschenju wótra bróń s ruki wudrěła. Kultußowy minister s džakom kralowe džiwanje na nabožinske sačzucże ludoweje wjetschiny spominasche, tak so móżemy s połnym dowěrjenjom na dalsche roswicże naschich konfessionalnych poměrow hladacz. Sakske knježerstwo je ßo pschezy prózowało, měr mjes wschelakimi wěrywusnaczemi sakhowacz a spěchowacz. So ßmy ßo w naschim wužschim wótznym kraju czežkich konfessionalnych swadow sminyli, to mamy ßo w prěnim rjedże tamnym dalokowidżazym a mudrym postajenjam naschcheje wustawy džakowacz. Knježerstwo budże ßo se wschej rasnosczu tychle derje wupruhowanych schkitowadkow konfessionalneho měra džerżecz a je pscheßwědczene, so s tym niz jenož interesßy evangelsko-lutherskeje zyrkwje a sakskeho stata, ale tež w derjesrosumjenym interesßy sakskich katholskich wobydlerjow skutkuje.

Mórske puczowanje němskeho khěžora.

S najlěpschimi sbožopschecźemi swojeho luda je so khěžor Wylem sobotu na ródźi „Kral Albert" na jěsbu do srjedźoseńskeho morja nastajił. Wyschnoscźe jendźelskeho pschistawneho města Dovera su khěžora pschi jeho pschijěźdże powitałe. Wutoru khěžorowa ródź psched schpaniskim pschistawnym městom Vigom sasta. Tu khěžora schpaniski kral wocźakowasche. S yachtu „Giraldu" wón k khěžorowej ródźi pschijěźdże a khěžora wutrobnje powita. Pschipołdnju khěžor s kralom na „Giraldźe" po pschistawje jěsdźesche. Ludźo, kotsiž so na wupyschenych cźołmach a małych parnych ródźach namałachu, khěžora a krała s hurawołanjom witachu. Pschi rossožohnowanju so monarchaj wobjimaschtaj a wokoscheschtaj.

Wojerske należnoscźe

so nětko hižo někotre njedźele w khěžorstwowym sejmje rospominaju. Sańdźeny tydźeń je sejm wobsamknył, so ma so potrěbnym starschim, hdyž k swojemu khoremu synej, we wójsku służazemu, pucźuja, pjenjeżne sarunanje dacź. Konservatiwny sapósłanz s Gersdorf měnjesche, so dyrbjało kuježerstwo, hdy by k temu pjenjes njemęło, wikowanske wucźinjenja wukrajej wupowjedźicź a nowe scźinicź, s kotrymiž bychu so statne kasy s dokhodami s złow bóle pjelnike.

Konservatiwny sapósłanz s Treuenfels w mjenje němskich konjerjow wobžarowasche, so su so trěbne konje k podtłóczenju hererowskeho sběźka w Argentinskej kupike. Kuježerstwowy sastupjeŕ na to snapschecźiwi, so so argentinske konje sa służbu w kolonijach lěpje pschihodźa. — Hrabja Kanitz sebi pschejesche, so by so němske konjerstwo s wyschschimi złami schkitało.

Ssejm je dale žadanje wuprajił, so dyrbjał wojerski fiskuss wjetsche pschinoschki k gmejnskim dawkam w městach dawacź, w kotrychž wjetsche wojerske wustawy wobsteja. Dale dyrbjeli so wójskowi liferantojo sakońskich postajenjow njedźelskeho měra džerżecź. Tež njedyrbjała msda dźełacźerjow we wójskowym sarjadnistwje nižscha bycź, dyžli msda dźełacźerjow w pschemysle a ratarstwje. Sapósłanz Pauli w Potsdamje so na niski msdu dźełacźerjow w Spandawskich artillerijskich dźełarnjach hórschesche. Spandawszy dróhowi mjeczerjo wjazy sasłużeja. Sapósłanz Mugdan namjetowasche, so by so sa kóždy armeekorps schromadna khorobna kasa sałożiła.

Sběźk w němskej krótkowjeczornej afriskej koloniji.

Pschewinjenje sběźkarskich Hererow je cźeźsche, hacź je sebi němske knježerstwo myślilo. Duž so hischcźe 1050 muži posylnjenja do wjeczorneje Afriki póscźele. 24. měrza prěni transport se 400 mužemi, 29. měrza druhi transport s 250 mužemi a 4. haprleje tsecźi transport se 400 mužemi s Hamburga wotjědże. Listy, kotrež su mjes tym s němskeje krótkowjeczorneje afriskeje kolonije do Němskeje dóschle, wo žałosnych hrosnoscźach, kotrež su Hererojo pschecźiwo běłym skucźili, powjedaja. Skótny lěkaŕ dr. Baumgart pische 10. januara s Windhuka:

„Roshorjenje pschecźiwo Hereram je jara wulke; žanemu so wjazy pardon njedawa, kóždeho satśěla. S kajkej krejlacźnoscźu su woni nadpadnjenych farmerow morili! Młodu rjanu holzu, kotraž bě s naschej parnej ródźu pschijěła, su runje kaž jejnu sotru wukutlili a jeju cźrjewa na schtomy spowěscheli! Prjedy su jej na žałosne waschnje wonjecźescźili, kaž je posdźischo jedyn jaty powjedał. Tola pschezo su Hererojo jenož jenotliwych běłych nadpadnyli, na wjazorych njejsu so woni swěrili. Tež mnohich mišionarow su morili, jich žony wumozowali, dźěcźom hłowu wotcźeli a potom żiwot rospróli. Hererojo běchu so srěcźeli, so sa jednu nóz s dobom wschitkich běłych skónzuja, město Okahandju wobłehnu a Windhuk s nadběhom dobudu."

W liscźe, kotryž je lazaretski pomoznik Adolf Teubener s Okahandje do Bückeburga póslał, so praji:

„Nětko, luba macźi, chzu Tebi ras wocźi wotewricź wo tym, kajzy su naschi cźorni bratśja. Woni so njesadźerża kaž cźłowjekojo, ale kaž dźiwje swěrjata. Hrosnoscźe wo wjecźenje k njebju wołaju, hanibnoscźe, kotrež su woni na naschich běłych žonach a njewinowatych dźěcźoch skucźili, njehodźa so se słowami wuprajicź. Tak ludźo sakhadźeja, mjes kotrymiž mišionarojo lětdźesatki dołho dźělaju. Farmeram, kotsiž jim do rukow padźechu, su pschi żiwym cźěle stawy skuschili, ruzy s motyku wotbili a wocźi wukakali. Zónskim je so hischcźe hórje seschło. Wěstej Langowej, kotraž je so do Okahandje wukhowała, su muża satśělili; ju samu su pol morwu sbili a psched jejnymaj wocźomaj jejne schtyrilětne dźěcźo mjes durjemi morwe smjatli. Tajke a podobne podawki su so wjele stow krócź stałe. W Okahandjiskim wokrjesu samym su sběźkarjo, kaž je so naschoniło, 113 wozobow skónzowali, może so rjez, wschitkich farmerow, kotsiž so njejsu móhli s cźasom wukhowacź. Tajke wobstejnoscźe su tu w kraju. Ssym so pschi dwěmaj bitwomaj wobdźělił a myslu sebi, so, da-li Bóh, wschemu strachej wuńdu."

Na dołhim moscźe.

(Pokracźowanje.)

W pisarni kaž tež k domjazemu posłužowanju njebě nětkole wjazy telko ludźi kaž hewak. Někotsi běchu wumrjeli, druzy wupucźowali, hdyž bě hischcźe mózno, woblehnjene město wopuscheźicź. Sbytkni běchu, njedźiwajo na stare swucźenje, horje běżeli, so pschepokasacź, hacź je domjaza dźowecźicźka woprawdźe zyle njesranjena.

Nětkole póska pschekupz pisarja na dołhi móst, a druzy spósnachu to sa pokiw, so dyrbja so wotsalicź, so sasso podacź na swoje dźěło. Prjedy njeběchu s rosbudźenjom hólza pytli, nětkole pak měnjachu, so bě so se s kóstniskim wotmysłenjom nuts pschiwacźił. Jeho napłóschany napohlad, jeho blědoscź a dyrkotanje wobkrucźachu wěso tuto měnjenje.

Wecźipnje hladasche Hanka psches sthódne wobłoženje dele. „To dźě je sadowy hólz, kotryž stajnje pschi starej wikowarzy na dołhim moscźe syda!" wona żiwje rjekny. „A dźensa —". — „Cźeho dla dha sebi hnydom myslicźe, so je kradnył?" — Pschekupz bě tež sem dóschoł: „Wón chzyschе wo jakmožnu proscźicź, a dźenza njedyrbi nichtó khudy njewobdarjeny wot naschich durjow woteńcź." Wón pokoži dźěscźu ruku na kudźerjawu hłowu a wobrocźi so po swojej žonje, kiž bě tež sa nim pschischła. Hewak njewopuschcźi ženje žadyn prosceŕ bjes dara próh bohateho muża, a tež jeho mandźelska pokasowasche husto na pschekwapjaze, haj, pscheczinjaze waschnje darniwoscź. Ale w tymle surowym cźasu, w kotrymž prosceŕjo s cźrjódami po dróhach cźahachu, dyrbjesche rosom cźasto wobsswědcźenemu smilnemu smysłenju dohladowaŕ bycź — rosom, kiž zyle wěscźe wukkadowasche, so by tón, kotryž chzył kóždemu wo pomoz proschazemu dawacź, bórsy sam niczo wjazy njemęł.

Knjeni Jónakowa njedźiwasche na to. Wospjetowasche jeno, s duchom kaž njepschitomna, wuras mólcźkeje: „Na dołhim moscźe!" — „Ja njejsym proscheŕ a hischcźe mjenje paduch!" rjekny hólz, a wón saby na swoju słaboscź pschi tajkim wohańbjazym wobwinowanju. — A to bě tež tak zyle hinasche, dyžli to myto, kotreż bě sebi sa wumoženje holcźki s bliskoscźe straschneje bomby wusonił, tak so najprjedy ani njewjedźesche, schto wotmolwicź, kak so sadźerżecź. „Ja rěkam Jan Palcźik", wón pschistaji, kaž by s tym wschitko prajene było. Wěso wschak běchu jeho prjedy, hdyž so hischcźe w schuli wucźesche, sa najlěpscheho schulerja wosadneje schule měli, a chzyschе-li schtó wo jeho sadźerżenju schto wjedźecź, trjebasche so jeno na jeho rektora wobrocźicź.

Ale jeho mjeno njemějesche teho wuspěcha, kotryž chzyschе dozpěcź.

„Palcźik!" wospjetowasche knjes domu, nanajnjepschijomnischo pschekwapjeny. Jeho wócźko hladasche na hólza zyle njedowěriwje; běsche tak, jako by sebi myślił, so je sebi wón hižo mjelczo něschto nuts tyknył. — „A dźenza je mje tak jara sobu torhnył, so smój wobaj padnyłoj!" powjedasche Hanka, kusk so pschetorhnywschi, dale, na pol samołwjejo, na pol wobskorżujo. „Haj, woprawdźe, nanko, to je tón samsny hólz. Ale, luba macźi, ty teho dla njetrjebasch na njeho hnewna bycź; wón dźě je so bóle storcźił dyžli ja — hladaj jeno, je zyle krwawy!" — Wona so s wustróżenjom wotmjelcźa. Macź bě tež hižo krej pytnyła. Hacź bě ju nětkole myslicźka na strach, kotremuž bě jeje dźěcźo runje wucźekło, pschemohła, abo něschto druhe — wschitzy sebi tak myslachu, dokelž nichtó niczo wo žanej druhej pschicźinje njewjedźesche — khablajo so pschimasche wobłoženja, swjese so potom, s waha stonajo, do kolenow. Njebudźischе-li jeje muż ju džerżał, wona budźischе po sthodze padnyła. Polni stracha a staroscźe khwatachu wschitzy jej na pomoz a po lěkarjow.

Wo Jana Palcźika so sa tón cźaz nichtó njestarasche. Wón tež njedocźaka, doniž njebychu sa njeho khwile měli, khwatajzy wopuschcźi dom. Niz tak spěschnje, pschetož jemu so hłowa wjercźesche, a nimo teho leżachu jemu wschelake wězy na myśli a cźwilowachu jeho, poda so domoj k wowzy. Prjedy pak dóńdże hischcźe wokoło, na dołhi móst, sa swojimi jabłukami hladacź. Kak so wustróża, hdyž wo swojej budźe niczo njenamaka, jeje desći, żerdźe a korby běchu do wody smjetane abo tak rostschěskowane, so njehodźachu so

wjazy wußlĕdźicź ſ rospadankow druhich budow abo ſ kruchow drjewa, kotrež bĕ rosbuchnjenje ſ mosta wutorhło. Se ßadu tam niczo njebĕſche; ſchtož njebĕ do Motlawy ſpadało, bĕchu drje ßebi wczipnje pſchibĕżani pſchißwojili — wjeßeli nad tajkej namakanku, na czož ßebi nichtó jako ßwójſtwo prawa njeczinjeſche. Wſchelake twory mnohich tamniſchich budow bĕchu żakoſtnje ſamjetane k wulkemu wobżarowanju jich wobßedźerjow. Pſchi wuběranju, k czemuż ßo hnydom po prĕnim wuſtróżenju podachu, naſta wjazy hacź jena ſwada, tola hodźeſche ßo napoßledku kóżdeho wobßedźeńſtwo wußlĕdźicź, ujech bĕ tež hórje ßobu wſate. Na to czakachu khwilu, hacź tež druhe kule ßem póßkane njebychu byle abo hacź pſchipadnje ßem pſchileczake njebychu. Hdyż ßo to njeſta, poczachu ſchkodu wuporjedźowacź abo twarjachu nowe budy. Tež dźĕry pſchepytachu, kotrež bĕchu do hrjadow drjewjaneho brjoha wutorhane. Wobkhad wſchak tu njebĕ wjazy tak żiwy, każ nĕhdy, hdyż ßem wob lĕto tyßazy kódźow pſchijĕſdźowaſche. Ale mnohe woſy, kotrychż Franzowſojo trjebachu, jĕſdźachu nĕtkole ſ wjetſcha tudy. Żiwy wobkhad bĕ brjoh, kotryż bĕ ſ najwutrajniſcheho drjewa natwarjeny, tak wottrjebał, ſo dyrbjachu nĕtkole pſchi wulkej ſchkodźe, ſ granatami naczinjenej, wjele na nim porjedźecź. To bu hnydom ſapoczate. Pſchi torhanju hrjadow a czeßankow namakachu nĕſchto, ſchtož powſchitkownu kedźbnoſcź ſbudźi.

Palczikowa bydleſche w prĕczнej haßy pſchi ßamej muri. Wjazore wuſke khĕże budźichu ruma mĕke w Jónakez pſchedkhĕži. Wo tajkej pſchedkhĕži tu wĕſo rĕcze bycź njemóżeſche — to, ſchtož pſchedkhĕżu mjenowachu, bĕ czmowa, ſtuchka, ujerunje pleſtrowana khódba, tak wuſka, ſo móżeſche tam lĕdma ſkhód do horujeho poſkhoda ſtacź, runjeż bĕ doſcź wuſki a na rĕbl ſapodobny. Strach, ßebi tu ſchiju ſwinycź, abo ſ najmjeńſcha ruzy a noſy ſkamacź, njebĕ drje runje zyle wĕſte tajkemu, kiż tu ſnaty a ßwĕdomy njebĕ; pſchi tołſtej czmi njemóżeſche wóczko niczo widźecź; ale tón ſtrach tu tola bĕſche. So bychu jón trochu pomjeńſchili, bĕchu na wlóżnej muri powjas pſchibili; to bĕ narunauje wobłożenja, każ je to hiſchcże dźenßa w nĕkotrych khĕżach w Gdańſku. —

Wuſka niſka ſtwiczka ſ makym wokujeſchkom bĕ pſchimĕrjena pſchiſtupej k bydlenju. Wſchitko, ſchtož bĕ ſ prjedawſchich lĕpſchich czaßow trochu nĕſchto hódne było, bĕ ßo pſchedało; lĕhwo ſtareje żony bĕ nimo mĕry hubjene. Wona ßama bĕ w najwjetſchim ſtrachu a rosbudźenju a poduſcheſche jo jeno ſ tym, ſo w ſtarych modleŕſkich knihach czitaſche. Seſtarjena ßadowa wikowarka, kiż móżeſche w tamnym czaßu czitacź! Wĕſo njebĕ pſchezo wikowarka była, ale bĕ lĕpſche dny widźała a jeno k temu do tuteho dźĕła ßo podała, ſo by ßebje a ßyna ßwojeho njebo ßyna żiwiła. Runjeż bĕ pſchezo pſchecźelna napſchecźo ßwojim towarſchkam a ßußodźinam, mĕjeſche tola wĕſtu ſdźerżliwoſcź, ſchtož druſy derje czujachu. Teho dla njemĕjeſche tež pſchecźelow a pſchecźelnizy, każ hewak wſchitzy ludźo. To bĕ hólz czaſto czuł; tež jemu by druhdy tak było, ſo ma ſtara żona ſ prjedawſchich czaßow ſnatych, kotſiż jej runje tak ſ pucża khodźachu, każ wona jim. Hewak na to ſpominał njebĕ, nĕtkole pſchińdże jemu telko woßebiteho na myßle. Pſchezo ßydaſche ßo ſtara żona tak k ßwojim tworam, ſo bĕ Jónakez klamam ſ khribjetom pſchiwobrocźena. Tola druhdy by, drje njechżyjo a njewjedźo, ßo ſ hłowu tam wobrocźiła, abo móżeſche zyle njeńſchiny ſtejo woſtacź a ſ pokhmurjenym wóczkom tam hladacź, pſchewſata ſ myßlemi a ſ czuźemi, kotrež ju daloko ſ pſchitomnoſcże wjedźechu. S tuteho ſabycźa ßebje ßameje by ßo potom ſdychujo wutorhła, by ßebi ſ ruku, ſ hłowu tſchaßo na ßebje ßamu, pſches czoło a wocźi ſjĕła a potom ruzy ſtykła k czichej modlitwje. — Mnohe dźĕczi kupowachu pola njeje, Jónakez pak niz, te pſchikhadźachu ſ zyła jara ſ rĕdka na dołhi móſt, ſ wjetſcha jeno, ſo bychu tam duzy do „Dołheje ſahrody“ ſchłe. Ras, bĕ to hižo dołho a wón hiſchcże małe dźĕczo, ale tón wuſtup ſtejeſche nĕtkole żiwy pſched jeho myßlu — dźĕſche zyła Jónakez ßwójba nimo do „Dołheje ſahrody“ a jedyn ſ hólzow proſcheſche ßebi wot nana pjenjeſy na ßad, kotryż bĕ ſtara żona prawje na k jĕdźi wabjaze waſchnje wukładła. Pſchekupz huydom pſchecże ßwojeho ßyna dopjelni a maßny do ſaka. Ale jeho żona rjekny, lĕdom pohladnywſchi na ßadowu wikowarku, tak nahle, każ ßo to knjeni lĕdma ſależeſche: „Tola niz wot tejele, runje wot tejele? a potom hiſchcże tule — na dołhim moſcże!“ ſ tym honjeſche k dale hiczu, każ by rjekł, ſo ßo jej ſemja pod nohomaj pali. Jeho wowku bĕ to wĕſcże jara raniko; wona bĕ dołho płakała a dołho njebĕ wjazy ßo ſmĕrowacź mohła. Hiſchcże wjele poſdźiſcho ſtupichu jej, hdyżkuli Jónkez klamy wuhlada, ßyłſy do wocżow. — Dołhi czaß, tak dołhi, ſo bĕ wſcho to bjes maka ſabył, njewidźeſche a njeßłyſcheſche wo ßwójbje bohateho pſchekupza niczo wjazy. Wón ßam pſchikhadźeſche druhdy do klamow na dołhim moſcże. Tola njekhodźeſche potom pſches ſelene wrota, nimo ßadoweje wikowarki, ale ſ druhimi wrotami. Jan by jeho druhdy widźał. Ras rjekny wowzy: „Tule dże knjes Jónak!“ To pak bĕ jej tak wopak, ſo wón to żenje ſaßo njeczinjeſche. Nĕtkole, w tymle lĕcże, pokaſowaſche ßo druhdy maka Hanka ſe ßwojej pĕſtończu. Hewak pſchebywachu woßobne mĕſchczańſke ßwójby w lĕtnich mĕßazach na ßwojich wjeßnych khĕżach (villach) w Langfuhru, Pelonkach abo w Sopocże; nĕtkole bĕ Sopot njepſchecźel wobßadźił, Pelonki pak a Langfuhr ſakitowarjo Gdańſka, tak ſo dyrbjachu tež w horzym cżaßu lĕta w mĕſcże wudźerżecź, kiż mĕjeſche jara wuſke dróhi, ale żanych wulkich ßwobodnych mĕſtnow njemĕjeſche. Na dołhim moſcże móżachu pak tola cżerſtwiſcheho powĕtra ßrĕbacź, hacź nĕhdże w Prawym Mĕſcże, najwoßobniſchim dźĕlu Gdańſka. Elſka njemĕjeſche to ſa nuſne, ßwojej knjeni prajicź, ſo bĕ ſtupika na mĕſtno, kiż bĕ jej tak pſcheczіwne. Wo tym, ſo ma ßadowa wikowarka nĕkajke pomĕry k knjeni, njemĕjeſche ſdacźa, ale kupowaſche wjele bóle wot tamneje ßad, na kotryż bĕ dźĕczo pjenjeſy doſtawało. Stara żona ſaßo nawopak njewjedźeſche, cżeja ſchikowana maka holczka bĕ. Njedźiwaſche mnoho na ſwonkowny ßwĕt, powjedaſche tež ſe ßwojimi kupowarkami, ſchtož bĕ nuſne, njepraſcheſche ßo żenje ſa mjenom, ſ wotkel abo hdże, ale ſchtrykowaſche pilnje we mnohim ßwobodnym cżaßu, kotryż jej ſbywaſche pſchi jara ſchpatnym wobkhodźe. Jan pak bĕ bórſy wußlĕdźił, cżeja ta holczka je; wona ſdaſche ßo jemu bycź każ maka prynzeßa ſ jeneje ſ baßniczkow, kotruż bĕ jemu, hdyż bĕ hiſchcże mólczki, wowka powjedała. Woßebje w poßlednim cżaßu, hdyż ßo jemu wjazy nochżyſche, każ prjedy, ſe ßwojimi ſchulſkimi towarſchemi po hólczażym waſchnju wokoło hanjecź. Schule bĕchu woblehnjenja mĕſta dla ſamknjene, a w cżeżkich tradanjach ſhubi wón ßwoju hewaſchu cżerſtwu myßl a bu ſamyßleny, cżichi a ßonjazy. Sſedźo na mĕſcże khorowateje, doma woſtawazeje ſtareje żony pſchi ßadowej budże myßleſche ßebi a ßonjeſche nĕſchtożkuli, cżemuż budźiſche ßo jemu kóżdy wußmjał, hdy budźiſche to powjedał. Teho dla bjerjeſche ßo na kedźbu, ſo njeby nikomu ani wowzy, najmjeńſche powjedał. Dżenßniſchi podawk, pak waſchnje, kak bĕchu ſ nim w domje bohateho jantarowego pſchekupza wobkhadźeli, pohnu jeho k temu, wowki ßo wopraſchecź, ſchto dha bĕ ßo ſtało abo ßo hiſchcże ſtawa mjes njeju a mjes Jónakezami? To bĕ jeho tak jara ſajało, ſo jeho njenarunajomne ſhubjenje tworow wjele mjenje boleſche, dyżli bĕ to hewak bywało.

(Pokracźowanje.)

Troſcht.

Hdyż ßo njebjo pomróczuje,
Symny wichor howri, duje
S hróſbnym, traſchnym ſchumjenjom —
Derje cźi, ſo maſch ßwój dom!

Hdyż cźe ludźi jaſyk hani,
Njeluboſcź a ſlóſcź cźe rani,
Hida, ſawiſcź wobdawa —
Derje cźi, maſch pſchecźela!

Hdyż pak tón tež tebje ßudźi,
S njeßwĕru cźi duſchu rudźi,
So ßo ty tež jeho wſdaſch —
Derje cźi, ſo Boha maſch!

K. A. Fiedler.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Na naſchim Maczicznym domje, abo, każ budże nĕtko rĕkacź: ßerbſkim domje ßo pilnje twari. Do jutrow hiſchcże chzemy prawe kſchidło ſeſbĕhacź a dwĕ njedźeli po ßwjatych dnjach tež ßrjedźny dźĕl. Loni bĕ ßo wobſamkło, ſo ßo twar ſale hiſchcże wotſtorczi. Tola je ßo twarſki wubjerk pſcheßwĕdcził, ſo by najlĕpje było, hdy by ßo ſala tež hnydom twarika a tak lĕtßa **zyły** dom ſ Bożej pomozu hotowy był. Hłownej ſhromadźiſnje Maczizy Sſerbſkeje ßrjedu po jutrach wubjerk tónle namjet pſchedpołoži a k temu hiſchcże druhi namjet pſchida: ſo bychu ßo ſe ſalu natwarike rjane **konjenzy** ſa 20—30 koni a pſchipódla hoſcźenza, kotryż ßo nam nadźijomnje pſchiſwoli, hiſchcże k o f e j o w n j a ſa naſche lube ßerbſke żony a holicza. Schtóż ßo teho dla ſa tule ważnu wĕż ſajimuje, a ſchtóż ſ nami chze, ſo by ßo wſcho lĕtßa dokóncziło a to tak, ſo by Sſerbſki dom woprawdże był ßrjedźiſna naſcheho ludu njech pſchikhwata na Maczicznu ſhromadźiſnu a njech wopruje tež hiſchcże ßwoju hriwnu ſa „Sſerbſki dom“! Š.

— (Paduſchſtwo.) Korczmarjomaj Vogtej a Wenzelej je njeſnaty paduch 10 ſtarych a nowych czaßnikow, czaßnikowe rjeczaſy, wſchelake medaille a pjerſchczenje kradnył; do jeneho ſ czaßnikow je mjeno Jan Fahland ſarĕſane. Na nĕhdże 26lĕtneho człowjeka ßo hrĕſcha, ſo je paduſchſtwo ſkucźił.

— (Woheń.) Sańdźeny pjatk rano wokoło 2 hodźin we wuhlowej kólni pjekarnje w Klingsteź kněži na snutskownej lawskej haßy woheń wudyri. Wohnjowa wobora jón sa krótki czaß sala.

— Do pukow běchu ßo 13. měrza wjeczor psched garbarskimi wrotami schtyrjo dźěłaczerjo dali a s tym nózny měr kasyli. Jako hiczży ßu ßo dźěłaczerjo Christof, Stiller, Bernhardt a Rostok se Židowa wußlědźili, kotsiž směja ßo dla kaženja měra psched ßndom samolwicz.

— Dźěłaczeŕ Korluß w Budyschinje bě bjes winy do podhlada pschischol, so je w Bórku kradnył. Nětko ßu woprawdźiteho paducha wußlědźili a pschecźiwo Korlußej teho dla pschepytanje sastajili.

— (Wo plahowanju nalětnich žitow.) Niske žitowe placźisny ratarja na to pokasuja, so by wunoschk žitow po wjetschik a s tym schkodowanje wurunał, kotreż jeho dokhody s niskimi placźisnami poczerpjeja. To wón niz jenoż s prawym hnojenjom, ale też s plahowanjom wunoschnych žitowych druźinow samoże. Někotrezkuli žito ßo jako dobre wukhwaluje, kotreż pak hižo sa někotre léta ßwoje dobre ßamownosćze poschubi. Schto je na tym wina? Naschi ratarjo k ßymjenju wscho sorno bjeru, njedźiwajo na to, hacz je wulke a cźeźke, abo małe a lohke. Schtóż chze wjele dawaze žně měcź, dyrbi pschede wschěm wulke a cźeźke sorno wußywacź. Hacz dotal ßu ßo ratarjo s woklepanjom, s wěju a trieurom prózowali, dobre ßymjeńtne sorno dostacź. Wschě tele methody pak maju ßwoje njedostatki. Schtóż wuklepane žito wußywa, ßebi tajke naplahuje, kotreż ßo rad wuronja abo kotrehoż kłoßy ßu schczerbe. Schczerboscź ßo, każ je snate, dale herbuje, a teho dla dyrbi ßo ratař hladacź, so sorno se schczerbych kłoßow njewußywa. Wschě maschiny, kotreż ßo hacz dotal k wubjeranju ßymjeńtnych sornow trjebachu, mějachu tón brach, so sorno jenoż po wulkosczi wuběrachu, niz pak po cźeźkosczi. S wunamakanjom žitoweje zentrifugi je ßo skónczńje poradźiło, niz jenoż najwjetsche, ale s dobom też najcźeźsche sorna se žita wuběracź. W poßlednjej shromadźisnje Budyskeho ratarskeho towarstwa knjes professor Gräfa tule zentrifugu, kotruż je wěsty Khěžor wumyßlił, wopisowasche a Budyskemu ratarskemu towarstwu radżesche, tajku maschinu shromadnje kupicź. Po dlějschej debacze ßo shromadżeni rosßudźichu, Khěžorowu zentrifugu skasacź. Wona je nětkole pola knjesa A. Baldewega pschi drjewowych wikach k wuživanju postajena.

Knjes professor Gräfa k ßwojemu poruczenju Khěžoroweje zentrifugi dlěschi pschednoschk wo plahowanju jeczmjenja a wowßa pschida. Pschede wschěm je trěbne, so ßo rola prawje dźěła. Hnydom po žnjach dyrbi ßo wona nikko podworacź. S tym ßo dozpije, so powětr a cźopłota do role pschistupi namakataj a so ßo wona sa roswicze a pschisporjenje dußyk tworjazych bakterijow khmana sczini, kotreż ßu sa roscźenje rostlinow nusne. Dalschi podworkowy wužitk w tym wobsteji, so ßo rosßymjenjenju njerjada wobara. Na polu leżaze njerjadowe ßymjeschka w nikko podworanej semi rucze sesskhadżeja a posdźischo w nasymje ßo njerjadowe rostliny s woranjom snicza. Pschi podworanju, woranju a s zyła pschi wschěm rólnym dźěle dyrbi ßo ratař hladacź, so rolu njesamaże a dyrbi teho dla, tak dołho hacz je rola mokra, wobdźěłanje wostajicź. Hakle hdyż je rola sraka, to rěka ßypotata, ßmě ßo sorno do njeje wołßycź. Knjes rěcznik radżesche, so by ßo pschi woranju pschedradliza (vorschar) njewužiła, dokelż ßo tam, hdźež ßo s njej wora, hnój njejenak w roli rosdźěla. Sa lohku rolu je wužitne, hdyż ßo wona w nalěczu do wołßycza s extirpatorom abo krymerom wobdźěła.

Jeczmeń ßebi hłubokodźěłanu hlinojtu rolu żada, w kotrejż ßo pschezo doscź wkohi namakuje. Na cźeźkej tonojtu rudu wopschijazej roli njemóże jeczmjeń roscź, runje tak niz na khudych pěskach. Jeczmjeń kalk jara lubuje, dokelż tutón rolu hrěje.

S jeczmjenjow te druźiny najwjetschi wužitk dawaju, kotreż ßu k warjenju piwa khmane. Wone dyrbja mało bělika a sa to po móżnosczi wjele mucźki (schterki) wopschijecź. Do tychle druźinow Chevalierske jeczmjenje, Probstajski a Hanaski jeczmjeń ßłuscheja. Wschě piwowarske jeczmjenje maja dwajrynczkate kłoßy, mjes tym so ßo jeczmjeń se schtyri- a schěsczrynczkatymi kłoßami jako zyroba lěpje pschihodźi.

Wowß je mjenje wumyßleny, dyżli jeczmjeń. Wón też na tonojtym a torfojtym polu, jeli so je hłuboko worane, trěbnu żiwnosczi namaka, a jeho roscźenju ßamo ruda mało schkodźi. Wowßowe dołhe, schěroko rospuschczane niczojte korjenje zyrobu s pola wucźahaju, kotreż druhe žitowe druźiny njewužiwanu wostajeja. Symu wowß derje snjeße, niz pak pschewulku horzotu. Teho dla ßo wón njeßmě na ßłónzu pschiwobroczene brjohi a na wótre pola wołßycź. Hdyż cźopłota 28 gradow dozpije, wón pschestanje roscź a ßo w srawjenju pschecźěri. Sa spěschnje skutkowazy dußyk (chilisti salpeter) je wowß hnydom po wołßyczu jara dźakowny, teho runja sa kainit, kotryż pak dyrbi ßo hižo pschi woranju se semju směschecź, dokelż kali ßam do hłubokosczе njeńdże, każ dußyk.

Pschi hnojenju s pschikupnym hnojom dyrbi ßo na to dźiwacź, so ßo kalk ženje njeßmě se superfosfatom hromadże měschecź, dokelż kalk superfosfat njerospuschczny czini. Domaschowa ruda (mucźka), kotraż wjele fosforoweje kißaliny wopschija, dyrbi ßo hižo nasymu abo w saźnym nalěczu na rolu smjetacź, so mohła ßo se symskej a nalětnjej włóhu rospuschczicź. To ßamo placźi wo rybjazym guanje.

Każ je hižo horka prajene, dyrbi ßo k wußywej jenoż najczeźsche a najwjetsche sorno bracź. Tola na tym njeje hischcze doscź. Ratarjo dyrbja shromadnje tu ßamu druźinu jeczmjenja, wowßa, rożki atd. plahowacź. Tak burjo w Probstajskej krajinje a w Schmrěkowych horach (Fichtelgebirge) czinja, kotsiž ßwoje ßymjeńtne žita sa drohi pjenjes daloko rospschedawaju. Najnusnische je plahowanje jeneje a teje ßameje druźiny pola piwarskeho jeczmjenja. Hdyż ßo ratarjo s tymle wotmyßlenjom sjednocza, móża shromadnje wjetschu dźělbu jeneje jeczmjenjoweje druźiny pschedacź, a skerje kupza namakaju a wjetschu placźisnu dostanu, hacz hdyż kóżdy ßam někotre kórzy na wiki pschinjeßy.

S Bosankez. Dźěłaczerja Jana Kucharja s Wósborka, kotryż je tu pjecża jedyn swjerschnik kradnył, ßu w Budyschinje sajeli.

S **Dobroschez** pola Plußnikez. Sańdźenu ßrjedu rano je ßo tu Hórbankez khěża wotpalika. Wona bě hižo jara dodźeržana a dyrbjesche ßo bórsy wottorhacź. Sa nowotwar běchu hižo kamjenje nawożene. K haschenju bě Mialeschanska ßykawa pschijěła. Kak je ßo woheń samischkrik, njeje snate.

Se Semiz. W tudomnej Teichez skale je 17lětny dźěłaczeŕ Hartmann, kotryż mějesche jenu powróczliwu lowriju wodźicź, na ßmjertne waschnje do njesboża pschischol. Sawołany lěkaŕ spóśna, so bě ßebi kschiż slemik. Młody człowjek bórsy po tym wumrje, hdyż jeho na tudomne dwórnischczo wjesechu.

S **Klukscha.** S njewoczakanej ßmjerczu je ßo pjatk 11. měrza knjes kantor Schuster do wěczнosczе wotwołał. Wón je 22 lět njepschestawajzy w naschej schuli a zyrkwi s wulkim žohnowanjom ßwoje sastojnstwo sastawał. Kajku luboscź a czescź je semrjety wuživał, ßo wutoru pschi jeho khowanju pokasowasche. Wjele stow ludźi bě pschischło, so bychu ßwojemu lubowanemu kantorej poßlednju czescź wopokasali a jemu k wěcznemu měrej pschewod dali. Jeho ßwěrne wucźerske dźěło a jeho kraßne byrglowe piskanje w dźakownym wopomnjecźu wschitkich woßadnych wostanje.

S Bukez. 25lětny jubilej jako pschedßyda tudomneho wojerskeho towarstwa tudomny wojnarski mischtr Fiebiger sańdźenu njedźelu ßwjeczesche. W Heimrichez hoscźenzu, hdźež běchu ßo mjenowany dźeń towarstwowe ßobustawy seschke, wokrjeßny pschedstejicźeŕ, wyschschi wucźeŕ Krecźmar s Lubija, jubilarej w mjenje swjaskoweho pschedßydstwa rjanu pschipósnawansku taflu a ßléborne jubilejsse snamjo pschepoda. Po krótkimaj narěczomaj towarschow Rybaka s Wujeżka a Błażija s Bukez towarstwo jubilarej ßwoje dary pschepoda: pólstrowany stoł, piwowy karancźk a wukhodźowanski kij. Knjes Fiebiger ßo, widomnje hnuty s pschekwapjazym pocześcźowanjom, s wutrobnymi ßkowami podźakowa.

Se **Scheschowa.** Póndźelu w nozy je pschi żelesnischim pschejesdże psches Njeßwaczidlisko-Kożlowski pucź njesnaty człowjek kol s taflu wucźahnył a na żelesnizynu koliju położił. Czah, kotryż wokoło 10 hodźin s Budyschina do Rakez jědźesche, do sadźěwka sawadźi, tola rumowak kol dale storkascheę. Czah ßo sastaji a po wotstronjenju sadźěwka dale jědźesche. Zaneje schkody ßo njeje naczinikło, s njesbożownym pschipadom budźische pak ßo tola mohło njesboże stacź. Duż by derje było, hdy bychu winika lepili a jeho do saßkluženeho khostanja wsali.

S **Kamjenza.** W Kamjeńskim hamtskim wokrjeßu budźa ßo wot 23. měrza hacz do 25. junija wahi, punty a měry s nowa ajchowacź. Czini ßo na to kedźbliwe, so ßo mějiczeljo wahow, puntow a měrow po § 396 khostanskeho sakonja khostaja, hdyż ßo pschi posdźischim ajchowanju wußlědźi, so tute njejßu ajchowacź dale.

S **Ketliz.** Póndźelu ßu ßo twarjenja Försterez żiwnosczе wotpalike. Nadobu a skót ßu wukhowali, ßkomu, ßyno a žito pak ßu płomjenja sniczike. Woheń je ßo se skóstniskej ruku sakożił.

Se **Stareho Lubija.** W nozy 17. měrza ßu ßo se ßkomu kryte twarjenja Lehmannez kubła wotpalike.

S **Draždżan.** Na haßach nascheho wulkeho města knjeżesche njedźelu Lätare, 13. měrza t. l., wot pschipołdnja ßem wulke běhanje,

kupowanje a pschedawanje, dokelž běchu wiki. Ale w kschižnej zyrkwi knježesche žwjata cžischina a žwjecžene wješele w tym Knjesu, mjes wulkej žerbskej wožadu, kotraž bě žo seschka, dźěl bracž na lubowanych kemschach w maczernej rěcži. Knjes farar Domaschka s Budestez, žyn spěwarja „Zionskich khłožow", předowasche, a k. farar Jakub s Njeżwaczidka mějesche spowjednu wuczbu. K Božemu blidu stupi 202 žerbskich duschow, 67 m. a 135 ž., mjes poźlednischimi bě tež jena Sserbowka s Błótow w narodnej drascze. — Bóh swarnuj a žohnuj nasche lube žerbske kemschenja a naschich Sserbow w zusbje, kotsiž sažo we wulkich liczbach psched zyrkwinymi durjemi, po Božej žkužbje, stejachu žo pschecželnje postrowjejo mjes žobu.

S **Kulowa.** S cžežkim njesbožom je žo žona hoscženzarja J. podeschka. Wona w pkokarni na kótkowe wéko stupi, so by lampu sažwěcžiła. Pschi tym žo wéko wotžuny, tak so žona hacž do kolen do kropa padże. Nosy stej žałoźnje woparjenej. Se schtrympomaj žo s dobom wscha koża žlecžesche.

— Nadrobne doprědne dźěła sa twar želesnizy s Wojerez do Hósdnizy budża sa dwě njedźeli skónczene. Nasymu žo želesniza twaricz sapoczinje.

S **Wojerez.** Se schipom a prokom tšélecz, je straschna hra. Hižo husto žu s tym dźěcži do njesboża pschischkle. Wóndano tu 11lětny hólz Sch. se schipami tšélejo žyna tudomneho duchownego Nowaka do wóczka tšěli. Sranjenje je straschne a boja žo, so žo wóczkowe widźenje shubi. Wobžaromneho hólza žu do Shorjelskeje wocžneje kliniki dowjesli.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Rěsnik Hermann Wiederwach, wěsty Bätzold a Frommelt běchu we Wokranczizach w korczmje wješeli palenz hromadże pili a žo potom hromadże na domojpucz nastajili. Něczeho dla žo swadźichu a žo nabichu. Nischczanski kawniski žud na to Wiederwacha a Bätzolda, kotryž je mjes tym wumrjeł, kóždeho po 10 hriwnach sažudźi, mjes tym so dyrbjesche Frommelt, kotryž bě Bätzolda wot sady nadpadnył, měžaz jastwa wotpokuczicz. Druha instanza Wiederwacha, kotryž bě žo s Bätzoldom pschecžiwo wužubej powołał, wuwinowa a pschecžiwo Bätzoldej jednanje sastaji.

— Sa generalneho superintendenta sa Schlesynsku je knježerstwo konsistorialneho radźicžela a domskeho prědarja Nottebohma pomjenowało. Wón je prjedy direktor prědarskeho seminara w Soestu był.

— Krajne stawy pruskeje Hornjeje Łužizy maja dań se 6000 hriwnow, k cžesczi skoteho mandželskeho jubileja khěžora Wylema I. wustajenych, potrěbnym starym wojakam a jich žwójbam wudźělicz. Potrěbni veteranojo, kotsiž žu s najmjeńscha 2 lécže we Hornjej Łužizy bydlili, maja žo hacž do 15. haprleje pschi krajnej dawkowni (Landsteueramt) I. w Shorjelzu s wopiżmami samolwicz. Pschede wschěm budże žo na veteranow dźiwacz, kotsiž žu žo we Łužizy narodźili.

S Běleje Wody. Tudomny murjerski mischtr Bohumił Wawro je 14. měrza s Božej ruczku sajaty w žwojim rěsaku nahle wumrjeł.

Se Sslepeho. Mjes tym so žu w Mikorasu, Wokranczizach, Cžělnom atd. wuczerstu msdu powyschili, je tudomne wuczerske sastupjerstwo na to žo poczahowazy namjet wotpokasało.

Přilopk.

* (Mordarstwa žo wusnał.) Psched někotrymi njedźelemi běchu w Frankfurcze pschedawarja klavěrow Lichtensteina w jeho wobydlenju skónzowaneho a morjeneho namakali. Pohoncz Stafforst, na kotrehoż žo hrěschachu, so je Lichtensteina morił, je žo wusnał, so je hromadże s dźěłaczerjom Großom, kotryž bě jeho k temu napjeral, mordarstwo skucził. Wonaj staj do Lichtensteinowego wobydlenja stupiwschi, wudawałoj, so chzetaj klavěr kupicz. Lichtensteina staj wot sady se schtyripuntowskim ważwom porasyłoj a jeho potom s powjasom sadajiłoj. Wóžom stow hriwnow s pjenježneho kaschcza rubischtaj, do kotrychž žo dźělischtaj.

* (Ssmjertny wužud.) Młodostneju bratrow Hermanna a Pawoła Dippu w Piznje w Delnjej Łužizy, kotrajž staj 2. januara 15lětneho pschekupskeho wuczobnika Jurka morikoj a wurubikoj, je 13. měrza pschižażny žud w Khoczebusu žudźił. Hermanna Dippu, kotryž bě Jurka s nožom sakkoł, k žmjerczi a jeho młódschego bratra k khostarni na 15 lět sažudźichu.

* (Cžwilowarjo wojakow.) Podwyschk Mikus w Gleiwitzu žwojich rekrutow s tym krjudowasche, so jim tšélbu tak dołho wupscheśtrěwacz dawasche, hacž žo na semju walichu. Tež wón husto do nich kopasche a storkasche. Wrótžkawski wójnski žud jeho k jastwu na 5 měžazow sažudźi. — Jedyn druhi podwyschk, kotryž rekrutow dźeń wote dnja plistowasche, jastwo na dwě njedźeli dosta.

Podwyschka Ficklera s pólneho artillerijskeho regimenta cžižko 12 w Kinsbórku Draždżanski wójnski žud k žrěnjemu arrestej na 2 njedźeli sažudźi, dokelž bě małych pschehladanjow dla rekrutow plistował a storkał.

Dla 156 krjudowanjow podstajenych wojakow mějesche žo serżant Becker s Naßawskeho pionerskeho bataillona pscheds wójnskim žudom w Mainzu samolwicz. Rekrutow wón s wuklepaczom abo s gumijowym schlawchom pjerjesche. W pschetepjenej stwje wón wojakam tak dołho ruku s tšélbu wupscheseczerac dawasche, hacž wustawschi žo na semju walichu. Jeneho wojaka bě s pjascu do woblicža dyrił a jemu někotre suby wurasył. Wobskorženy wudawasche, so je jenoż „žortował". Ssud jeho k jastwu na 1 lěto a k degradaziji sažudźi.

* Hrósbne mordarstwo je žo w Biskopizach w Hornjej Schlesynskej skuczilo. Dźěłaczer Benedik s Klein-Ellgutha w lěczu s dźěłaczerjomaj Orlikom a Wysgolom hromadże bydlesche. Benedik bě lěni a pschecžinjazy, mjes tym so běschtaj jeho towarschej pilnaj a slutniwaj. Wón jeju teho dla wužměschowasche a by prajił: „Do rowa pjenjesy žobu njewosmjetaj." Skónczinje njemóżeschtaj Wysgol a Orlik Benedikowe kakate rěcze dléje sujescz a jeho nusowaschtaj, wucžahnycz. Tón žo teho dla roczesche, so budże žo nad žwojimaj towarschomaj žałostnje wjeczicz. W nozy wokoło 1 hodźiny, hdyž wschitzy spachu, Benedik skradžu do jeju wobydlenja pschińdże a we łožu leżazymaj se žekeru hłowu rosruba. Nadpadnjenaj wo pomoz kschicżeschtaj a druhich wobydlerjow se spanja wubudźischtaj. Tym žo žałostny napohlad poskicži, hdyž do wobydlenja stupichu. S rosschczepjenej hłowu wobžaromnaj we łuži krwje leżeschtaj, drje hischcze žiwaj, tola bjes wědomnja. Po lékarjowym wuprajenju, Wysgol bórsy wumrje, tež je jara dwélne, hacž žo Orlikej žiwjenje sdźerži.

* (Sapschah žo s lokomotivu pschejéł.) Na pschejéždże pola Baschdorfa wutoru dwaj sapschahaj psches pschejéżd jédźeschtaj, hdyž bě runje ludźazy cžah pschejéł. Hnydom po tymle cžahu lokomotiva žama pschijédże, kotraž do jeneho se sapschahow sawadźi. Konjej žo hnydom morischtaj, mjes tym so žo 16lětnemu pohonczej ruka a noha slemischtej a žo jemu hłowa na sboże jenoż lohko srani. Na městno njesboża bě hrósbno hladacz. Konjej běschtaj žo s lokomotivu pscherěskoj a žo hromadże s rosražanym wosom něhdże 50 metrow daloko wlekkoj. Njesboże je žo se setkanjom wschelakich njesbožownych wobstejnoscżow stało. 69lětny wothladał, kotryž sawjeru samkasche, bě nóznu žkužbu měł a njebě žo tołsteje mhły a njedožahażeho pschejéżdżoweho wobžwětlenja dla lokomotivy dohladacz mohł.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 2391 hr. 89 np.

Dale za njón darichu:

Na Grosec kwasu we Wujeżku pola Wózborka přez k. Oskara Dietricha w „Lišcej Jamje" 2 hr. 50 np.

Liški-Póndźelnicy (dotal 889,44 hr.): 1. z wopytom z „dwora" 3,97 hr., 2. ličich snadnje 1,77 hr., 3. z narodninami bě so nam skazyło 0,50 hr., 4. mnozy tu sedźachu 1,66 hr. = ... 7 hr. 90 np.

W „Katholskim Pósle" čisle 12. lěta 1904 hižo kwittowane:

Молоканы (287,25 hr.): 1 hr. 50 np. + 1 hr. 25 np. Jakub a Mikławš za koncert 2 hr. J. H. z Wotrowa **100 hr.** Wučeŕ Ernst Hoker z Hornjeje Hórki (nowol. dar) 3 hr., hosco „pola Flekow" w Prazy (toho runja) 17 hr. 7 np., wučeŕ Neliba, Veselá w Č., 1 hr. 70 np. Delanska patentna komisija (561,51 hr.): knjez administrator z posedźenja 6. III. 60 np., tež administrator, ale hinaši z posedźenja 13. III. 40 np. = 127 hr. 52 np.

Hromadże: 2529 hr. 81 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Drjewowa awkzija.

Pónd̓elu 21. měrza t. l. popołdnju wot **3 hod̓in** ma ꝙo
w hoſcẽenzu w Hunczerizach
ſcẽěhowaze na Huſcẽanſkim revěrje ſeſtajene drjewo na pſcheßad̓owanje pſchedawacź:

15 rm. twjerdych palnych kuluchow,
200 rm. mjehkich palnych kuluchow a
5 rm. mjehkich repuchow.

Tole drjewo je ſeſtajene w drjewiſchcẽu 4. wotd̓ẽlenja (pola Nowych Druźkez), 9. wotd̓ẽlenja, jako jenotliwe drjewo 1.—4. wotd̓ẽlenja (we wowcẽerni, cẽornym drjewje a na winizy), w 16.—24. wotd̓ẽlenju (ſkalnym drjewje, jẽſorje, Huſcẽanſkich kerkach, Dubrawje a Hopjenzez kh̓ójnach, dale w parkn.

Huſcẽanſke hajniſtwo, 11. měrza 1904. **O. Mendte.**

Drjewowa awkzija.

Na **Sderjanſkim hajniſkim revěrje** ma ꝙo **pónd̓elu 21. měrza dopołdnja wot 9 hod̓in**
nẽh̓d̓e 60 kh̓ójnowych płotowych ryhelow,
70 kh̓ójnowych krutych hromadow a
100 rm. kh̓ójnoweje walcźiny
pola Sderje a Brěmjenja ſeſtajenych, ſa hnydom hotowe pjenjeſy na pſcheßad̓owanje pſchedawacź.

Shromad̓źiſna w drjewiſchcẽu 15. wotd̓ẽlenja pola Sderje.

Hajniſke ſarjadniſtwo.

Drjewo na pſchedań.

W drjewiſchcẽu pola Komorowa (pola Rakez) budu pónd̓elu 21. a wutoru 22. měrza dopołdnja wot 9 hacź do 12 a popołdnju wot 1 hacź do 6 hod̓in kh̓ójnowe wuźitkowe drjewo, 140 ẑerd̓ow, 10 metrow dołhich, 120 płotowych ryhelow a 60 twarſkich ſchtomow pſchedawacź.

E. Zawnik.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu a ſchtwórtk, 23. a 24. měrza 1904 ma ꝙo na
Njeßwaczid̓liſkim majoratnym revěrje
ſcẽěhowaze palne drjewo ſ wumẽnjenjemi, do awkzije wosjewjomnymi, na pſcheßad̓owanje pſchedawacź:

Ssrjedu 23. měrza dopołdnja wot 9 hod̓in:
70 rm. kh̓ójnowych ſchcẽěpow,
19 rm. kh̓ójnowych kuleczkow,
146 rm. kh̓ójnowych pjenkow,
165 rm. kh̓ójnoweje walcźiny,
500 walczkow w 13. wotd̓ẽlenju,
74 kh̓ójnowych a 14 hromadow liſcẽowego drjewa w 10., 17. a 18. wotd̓ẽlenju.

Schtwórtk 24. měrza dopołdnja ½9 hod̓in pſchi wiſchnjowej a młynſkej horje:
3 rm. kh̓ójnowych a 6 rm. brẽſowych ſchcẽěpow,
6 rm. kh̓ójnowych a 2 rm. brẽſowych kuluchow,
10 rm. pjenkow,
32 rm. kh̓ójnoweje a ſchmrẽkoweje walcźiny;

dopołdnja wot 11 hod̓in w Mikkezach pſchi Wjejkowſkim hacze:
2 rm. brẽſowych kuleczkow,
40 hromadow liſcẽowego drjewa.

Shromad̓źiſna 23. měrza w drjewiſchcẽu 13. wotd̓ẽlenja pſchi Nowowjeßnjanſko-Pẓowjanſkim pucẽu a 24. měrza na wiſchnjowej horje, W Mikkezach je ſhromad̓źiſna pſchi Wjelkowſkim hacze.

Hrabinſke ſ Rieſchſke hajniſke ſarjadniſtwo.

Adalbert Dittrich,
prawny konſulent,
pißarnja ſa kupne, hypotheſke, teſtamentſke, ſawoſtajeńſke, zivilne a khoſtanſke wẽzy.
Pißanſke d̓ẽěla wſcheje druźiny.
Pſchi ẑerbſkich hrjebjach 6
po 1 ſkhod̓e.

Najlẽpſchi **mas**
ſa **patentowane wóſki**
kupuje ẑo pola
A. Grubanna
na hornczeŕſkej haßy 39.

Kupuju a ſamẽnjam
rozku na pizu.
Keller w Rakezach.

Drjewowa awkzija.

Pónd̓elu 28. měrza t. l. ma ꝙo dopołdnja wot ½**10** hod̓in **w Hucźinjanſkim hoſcẽenzu** ſcẽěhowaze na **Maleſchanſkim revěrje** ſeſtajene drjewo na pſcheßad̓owanje pſchedawacź:

1 rm. twjerdych palnych ſchcẽěpow,
12 rm. twjerdych a 70 rm. mjehkich kuluchow,
191 rm. mjehkeje walcźiny a
103 mjehkich pjenkow.

Tole drjewo w Hlinjanſkej a Stróźanſkej holi ſteji.

Huſcẽanſke hajniſtwo, 17. měrza 1904.

O. Mendte.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 22. měrza dopołdnja wot 9 hod̓in maja ꝙo pſchi **Jeńſcheczanſkim = Njeßwaczid̓liſkim** namjeſnym pucẽu niże ſajeczeho kuta 6 rm. ſchcẽěpow a kuluchow, 60 płotowych ryhelow a hromady ẑerd̓ow a dołheho drjewa na pſcheßad̓owanje pſchedawacź.

Shromad̓źiſna pſchi ſajeczim kucẽe.

Wobßed̓er.

Drjewowe awkzije budźa: pónd̓elu 21. měrza dopołdnja w 9 hod̓. w hoſcẽenzu kronprynza w Kamjenzu palne drjewo ſ kłóſchtrſkeho Schpitalſkeho revěra. — ßobotu 26. měrza w Brunowoeje pſchi hajnkowni dopołdnja w 9 hod̓.

Pſches ßudniſtwo ma ꝙo na pſcheßad̓. pſchedawacź: 23 haprl. dopołdnja w 10 hod̓inach **kubło** Cl. Auguſta Henſela w Demjanach cźißło 14 pola Huſki, na 19737 hr. takſérowane.

K wẽſtemu ſaniczenju
wulkich myſchow a myſchow
cẽerſtwy d̓ẽěkany
„ackerlon“
„wone je lapnyło“
„fuchſol“
„Muchowy mjaßowy moßuch“
„kołbaßy ſa wulke myſche“
atd.
poruczam.
Mẽrſchez bratrow uaßlẽdnik
Richard Hentſch
w Budyſchinje
pſchi ẑitnych wikach 30.

Kożane ſchórzuchi
ſ rjemjenjom a bjes njeho, teho runja
murjerſke ſchórzuchi
na wulki wubjerk po najtuniſchich płaczíſnach poruczа
Otto Büttner
pſchi hłownym torhoſchczu 9
pſchedawarnja koże a cẽerjatych rjemjenjow.

Kóſlaze kóźki
kaź tẽź wſchẽ druhe druźiny kożow pſchezo po najwyſchſchich płaczíſnach kupuje
Heinrich Lange
pſchi ẑitnych wikach
pſchi ẑerbſkej katholſkej zyrkwi.

Na ẑwoje jako najlẽpſche ſnate
palenzy
jednore a dwójne
poruczujo dopominataj
Schiſchka a Rjeczka.

Sczinowe pleczenje
k d̓ẽělanju wjerchow ſe ſazynkowanym grotom w Radworju cźo. 13 a w Borſchczi cźo. 18. pſchedawa **A. Philipp.**

Wſchelake **ẑerbſke knihi** ma tunjo na pſchedań **Bjar.** w Brěſy pola Zicẽenja.

Wuharowanje
wſcheje koże ẑo najlẽpje wobſtaruje.
Wowczu wołmu
kupuje kóźdu d̓ẽělbu
Heinrich Lange.

Franzſki palenz
najlẽpſchi ẑrẽdk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſcẽenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.
Otto Engert.

Jatrowy wolij
w rjanej ẑoltej tworje ſa **ẑwinje,** k ſpẽchowanju wobẑernoſcẽe a pſchetłacẽa porucza tunjo
en gros **Otto Engert** en détail
na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Maſchinſke wolije
ruſke a **amerikanſke**
ſa cẽẽźko a lohko ẑo cẽẽrjaze maſchiny,
zylindrowe wolije,
w wſchelakich druźinach,
konſiſtentny
maſchinſki tuk,
wolij ſa ſchijate maſchiny
w bleſchach po 30 np. a po waſy ma pſchezo najwjetſchi ſkład a porucza tunjo
Otto Engert
en gros drogowe klamy en détail
na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Najwjetſche płaczíſny
ſa **hadreſchcza, ẑeleſo, metall, koſcze, papjeru a koże** płaczi
Siegfried Sußmann
na garbarſkej haßy.

Kmótsaze dżaki

ßu dóstacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

W Lejnje pola Budestez je **khěża** cźißko 11 na pschedań abo na pschenajecźe. Dalsche je pola wobßedźerja Handrija Biesolda tam shonicź.

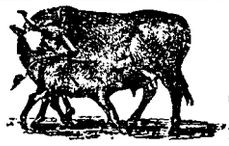
Żiwnosćz

8—10 kórzow wulku s dobrymi twarjenjemi njedaloko Budyschina abo Budestez kupicź pytam. Schtóż ma tajku na pschedań, chzył to wosjewicź we wudawarni Serb. Nowin abo **Hermannej Bukanej** w Klukschu.

Wobydlenje

je w **Měrkowje** cźißko 15 k 1. haprl. abo posdźischo na pschenajecźe.

Trjebany dźěćazy wós je na pschedań na schulskej drósy 7 po skhodze na lěwizy.

Młoda kruwa

s cźeleczom je na pschedań w Hnaschezach cźißko 10.

Ssuproschnu ranzu

ma bórsy na pschedań khěžkaŕ **Richard Lipicź** w Komorowje pola Rakez.

K pschedstejazym jutram

najlěpsche **ßuche drozdze,** punt po 60 np., na pschedkasanje wobstaram, dale poruczam jara ßłódki **zokor,** pschi wotewsaczu 10 punt. po 20 np., **khofej** po 80—160 np., **petrolej,** pschi 10 litrach po 20 np., najlěpschu 95 % **skótnu kel,** zentnaŕ po 2 mk.

Kóżde skasanje ßo w postajenym cźaßu do domn pósczele.

Ernst Czech w Rakezach.

Schulske tonistry a tosche

k jutram po tunich płacźisnach poruczа

A. Schurz

ßedlaŕski mischtr w Minakale.

Staru zynowu nadobu

stare derje sdźerżane wězy s zyna, każ **karany, schklě, talerje, ßwěcźniki, lampy** atd., każ też wschě druhe staroźitnosćze po najwyschschich płacźisnach kupuje

Adolf Boetius, skotnik
w Budyschinje
na bohatej haßy pschi wrotach.

Wotewrjenje khlamow.

Cześcźenym Sserbam **w Rakezach a wokolnosćzi** k wjedźenju dawam, so ßym w Rakezach

pschedawarńju kolonialnych tworow a drasty

wotewrik. Budu ßo prózowacź, so bych s dobrymi tworami a sprawnym poßkuźenjom ßwojich wotebjerarjow spokojik, a proschu wo dobroczźiwe podpjeranje.

S pocześcźowanjom

Ernst Czech w Rakezach.

Ratarska schula w Budyschinje.

Blizschi lětni semester ßo **wutoru 12. haprleja 1904** sapocźnje. Pschijimanje nowych wucźomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryż też rad dalsche wukasowanje dawa.

Professor dr. Gräfe, direktor.

Dweju wolazeju

pyta knjeźi dwór we Lupoj pola Radworja.

Do Rakez!

Stupnje a škórnje

sa konfirmandow a k jutram

po tunich płacźisnach

poruczа

Hermann Zawnik.

Probstajski ßymjeńtny wowß

jene lěto wußyty, je na pschedań na ryczerkuble na **Horje** pola Njeßwaczidła.

Czerwjeny dźeczel

bjes źidy

kupuje

Gustav Heinke

w Budyschinje.

Paleny

khofej,

wschelakeho měschenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacź **2** mk.

jara płacźisny hódno poruczа

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Wulku dźělbu

schulskich tornistrow, toschow a kożanych tworow

wscheje druźiny dla pschepołożenja ßwojeho rjemjenjerstwa tunjo wupschedawam.

C. A. Pětsch

na hauensteinskej haßy 1.

Huydom abo posdźischo móża **holzy plotowacź** nawukniycź pola **Grafoweje** pschi ßerbskich hrjebach cźißko 2 po 2 skhod.

Dobru pensiju namakaju schulerjo pola **A. Bräuerki** w Budyschinje na Moltkowej haßy 2.

Pscheczelnu tunju **pensiju** schulerka abo wucźobnik, jeli ßo żada, też pschehladanje schulskich dźěłow. w jahrodnej khěži na honjerskej drósy (Jägerstraße) 1 namaka.

Kscheścźanszy ludźo, kotsiż bychu 11 lětnu ßyrotu, derje wotcźehnjeneho hólza, sprawneju starscheju evangelskeho wěrywusnacza, kotryż němski a ßerbski rosumi a wschelake dźěła dokonja, na wocźehnjenje pschijecź chzyli, njech ßo samolwja we wudawarni Serb. Nowin.

Do ßwojeje drogoweje, barbowеje a chemikalijoweje pschedawarńje k jutram s pschihódnymi wumĕnjenjemi **wucźobnika** pytam.

Měrschez bratrow naßlědnik
Richard Hentsch
w Budyschinje pschi żitnych wikach.

Murjerjow

pyta twarz **Philipp** w Sstonej Borschczi.

W mojej pschedawarni kolonialnych tworow atd. huydom ßym sprawneju starscheju městno jako

wucźobnik

namaka. Wopytanje pschekupskeje schule a ßerbska rěcź je s wumĕnjenjom.

Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mjerwa)
w Budyschinje.

Wotroczka pyta Biesold w Tšelanach.

Hólza, kotryż chze knihiwjasarstwo nawukniycź, do wucźby pyta knihiwjasarski mischtr **Ludwig Gastorff** pschi mjaßowych jědkach 3.

Drainěrarskich dźěłaczerjow

pschijimuje

Aug. Proße w Pschiwczizach pola Plußnikez.

Sa wolazeho

ßo ßylny hólz, kotryż jutry schulu wukhodźi pyta na **knjezim dworje w Boranezach.**

3 dźěłaczerske ßwójby

k haprleji abo pśedy, 14—16 lětnu ßłużobnu holzu k haprleji pyta

Ssmochczanski knjeźi dwór
(pola Budyschina).

Bijerjow plestrowanskich kamjenjow a boßĕrarjow

teho runja **kamjenjeczeßarjow** we **Wuriczanskej** a **Radźanowskej skali** pyta

C. G. Kunath.

Starschi muż, strózby a dowĕrny, kotryż ma luboscz k skotej, ßo jako pschahaŕ wołow do lohkeho dźěła hnydom pyta na knjezim dworje w Boranezach.

Młoda **ßłużobna holczka** ßo k jutram abo posdźischo pyta do Michalskeje schule w Budyschinje.

Młódscha **ßłużobna holza** ßo do lohkeho domjazeho dźěła k 15. haprleji abo k 1. meji pyta. Shonicź w Budyschinje na bohatej haßy 2.

Sslużobna holza do lohkeho kuchińskeho dźěła ßo pyta w hosczenzu „běłeho konja“ w Budyschinje.

Hródźne dźowki, jutrowne holzy, dźěłaczerske ßwójby, wotroczkow, ßrěnkow s wulkej msdu pyta **A. Hermann** na Lubijskej drósy 33.

Wutrobny dźak

knjesej fararjej Domaschzy w Budestezach sa jeho rjane hnujaze wutrobujimaze prědowanje, kotreż je njedźelu Lätare, 13 měrza w kschiżnej zyrkwi w Draždźanach měł.

Ssobustawy ßerbskeho towarstwa „Czornoboha.“

(K temu cźißku dwě pschiłosy.)

Prěnja pschiloha k czišku 12 Serbskich Nowin.

Sobotu 19. měrza 1904.

Placzišny rěsneho skotu na Drježdžanskich skotnych wilach

14. měrza 1904.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha. hr.	Rěsna waha. hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	64—66
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	30—31	58—60
4. žnadnje pizowane kóžbeje starochy	25—28	50—53
Jalojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jalojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	62—65
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	32—34	58—60
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jalojzy	29—31	54—56
4. žrěnjo pizowane kruwy a jalojzy	26—27	50—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jalojzy	—	48
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—40	63—66
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	34—36	58—60
3. žnadnje pizowane	29—31	53—56
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	47—49	70—74
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	66—68
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacz do 1¼ léta	37—38	50—51
2. mjaßne	35—36	48—49
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	33—34	46—47

Placzišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2473 měchow.	W Budyschinje 12. měrza 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 17. měrza 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenża . . . . . běla	8	53	8	83	8	38	8	68
" . . . . . žołta	8	10	8	38	7	94	8	35
Rožka	6	13	6	25	6	10	6	25
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß . . . . . 50 kilogr.	6	10	6	35	5	80	6	10
Hróch	9	50	10	50	9	—	10	—
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	25	2	75	2	—	2	50
Butra . . . 1 kilogr.	2	30	2	50	2	10	2	30
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka . 50 "	7	50	12	50	—	—	—	—
Sžyno . . . 50 "	2	50	2	75	1	80	2	40
Sžioma . 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Broßata 1116 schtuk, schtuka	10	—	20	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe žymjo, punt po 50 np. — **Czerwjeny dżerżel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenizy (běla) po 170 puntach 14 hr. 51 np. hacz 15 hr. 1 np., žołta 13 hr. 77 np. hacz 14 hr. 24 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacz 10 hr. — np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacz 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běla) wot 8 hr. 70 np. hacz 8 hr. 83 np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 25 np. hacz 8 hr. 50 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacz 6 hr. 41 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np, wowß wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 15 np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu

10. měrza 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 5 np., pschenża wot 7 hr. 65 np. hacz 7 hr. 85 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hacz 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. 30 np. hacz 6 hr. 75 np., jahły wot 11 hr. 58 np. hacz 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., žyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 80 np. Sžioma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hacz 2 hr. 40 np.

Wjedro w Londonje 18. měrza: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje njedželu Judica rano w 7 hodzinach farar Räda žerbsku spowjednu rěč, ½9 hodzin duchowny Tyschet žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Popołdnju ½2 hodź. budże farar Räda němske paczerske dźěći pruhowacź. — Tydźenske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Jan Jurij, Jana Bohuwěra Nowaka, khěžerja a drohowcho dźěłaczerja w Jenkezach, ž. — Gustav Pawoł, njemandź. ž. w Bórku. — Marja Theresija, Khorle Augusta Scholty, dźěłaczerja w Brěsowje, dź. — Johanna Gertrud, Handrija Urbana, zyhelniskeho dźěłaczerja na Zidowje, dź. Martha Frieda, Augusta Krakowskeho, fabrikarja na Zidowje, dź. — Margaretha Gertrud, Jana Augusta Halmy, khěžerja a fabrikarja na Zidowje, dź. — Alma Liesbeth, njemandź. dź. na Zidowje. — Rudolf Kurt, Bjedricha Hendricha Oswalda Piwarza, hosćenzarja w Sćijezach, ž. — Richard Jurij, Jana Bohuwěra Ducžmana, kublerja w Sreschinje, ž. — Hana Elsa, njemandź. dź. w Ratarjezach.

W katholskej zyrkwi: Jan, Michała Lěšnarja, pohonczja w Małym Wjelkowje, ž.

Zemrjeł:

W Michalskej wožadże: 7. měrza: Leberecht Teich, tkalz a dźěłaczer se Sohlanda, we wokrjeżnej khorowni na Zidowje, 58 l. 5 m. 9 d. — 16. Jan Ramsch, žiwnoscżer w Dobruschi, 71 l. 5 m. 16 d.

W katholskej wožadże: 13. měrza: Marja, Jana Augusta Scholty, dźěłaczerja tu, mandźelska, 47 l. 4 m. 2 d.

Zyrkwinske powjesczе s Hodzija.

Njedželu Judica smeje rano ½8 hodzin farar Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Voigt žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Popołdnju w 4 hodź. budże w Noßlizach na schuli žerbska spowjedź se žerbskim póstnym kemschenjom.

Pjatk 25. měrza jako na Marje pschipowjedanja budże rano ½9 hodź. žerbska spowjedź a ½10 hodź. žerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе s Budestez.

Njedželu Judica smeje rano ½8 hodź. duchowny Nowy žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodź. farar Domaschka žerbske a ¼11 hodź. němske předowanje.

Pjatk dopołdnja w 9 hodź. smeje duchowny Nowy pruhowanje žerbskich a w 10 hodź. farar Domaschka pruhowanje němskich paczerskich dźěći.

Najwjetscha wožebita pschedawarnja w Budyschinje.

Konfirmandske klobuki.

hižo po **1** mk. **30** np., **1** mk. **50** np., **1** mk. **75** np. hacz **2** mk.

Jenož trajne dźěło. — Snate tunje placzišny.

Filzowe, zylindrowe, honćwarske a dźěczaze

Klobuki

Nalětnje nowoscże. — Dobre družiny. — Snate tunje placzišny.

Ratarske, kolojěsdne, dźělanske a dźěczaze

Mězy.

Hoborski wubjerk. — Derje dżerżaze. — Wurjadnje tunjo.

Hugo Lehmann

22 na bohatej haßy 22 (pódla hosćenza „winoweje kicze“.)

Ia. czišczeny

praec. bastiski fosforokißały kalk

k pizowanju skotu

w woprawnych wałach a po wasy porucza jara tunjo

Otto Engert

en gros — drogowuja — en détail.

A. & W. Neuhahn

na ßerbſkej haßy 4

k konfirmaziji

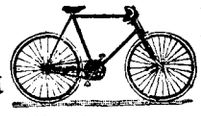
wulkotny wubjerk

nowoſczow

ſchkleńczanych wobraſow,
ſczénſkich ſchpruchow
a druhich ßo pſchihodźazych
darow a wopomnjenkow,
konfirmaziſkich khartow,
ſpowjednych khartow,
wopomnjeńſkich knihow,
jutrownych khartow,
nippowych wĕzow.

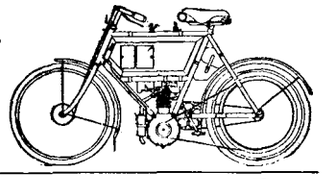
Rapidne jĕſdne koła

model 1904 ßu najwutrajniſche, najſpuſchczomniſche, najkhmańſche a najbóle płaczíſny hódne koła pſchitomneho czaßa.

Jenoż fabrikſke płaczíſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojo koła** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodźĕłazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła ſpuſchczomne.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanſkej dróſy 10.

Kedźbu!

Jenoż hiſchcze krótki czas.

Doſpołne wupſchedawanje

mojeho njeßmĕrnje wulkeho ſkłada

zigarrow, zigarrettow

po njeßłyſchanych tunich płaczíſnach dla doſpołneho ſpuſchczenja pſchedawańnje.

Dittrich w Budyſchinje

pſchi lawſkich hrjebjach 14.

K konfirmaziji:

koſchle, bĕłe a pißane, hižo po 90 np.,
wuſchiwane ſpódnje ßuknje po 95 np.,
barchentowe ſpódnje ßuknje po 75 np.,
ſchtalty na wulki wubjerk hižo po 50 np.,
rukajzy, cžorne a pißane, = = 20 =
ſchlipſy ſa hólzow = = 10 =
pſchedkoſchliczki ſa hólzow = 25 =
khornarje ſa hólzow = 10 =

K ſelenemu ſchtwórtkej:

dźĕczaze ſchórzuchi, wißaze, po 25 np.,
dźĕczaze ſchórzuchi ſ paßom po 50 np.,
dźĕczaze ſchórzuchi ſ wuſchiwanjom hižo po 75 np.,
dźĕczaza draſta ſ barchenta hižo po 50 np.,
dźĕczaza draſta ſ wuſchiwanjom hižo po 50 np.,
dźĕczaze jeczki, mĕzy a koſchle jara płaczíſny hódno.

K pſchecżehnjenju:

gardiny, ſ bantom wobrubjene, meter po 25 np.,
vitražowe a roulowowe tkaniny, meter po 35 np.,
ſpachtlowane kromy, bĕłe a nažołcź, meter po 25 np.,
roulowowe zanki, meter po 5 np.,
blidowe deki, barbunjepuſchczate po 75 np.,
ložowe pſchikrywy ſfranzami, po 135 np.,
wotowe pſchikrywy, wulki wubjerk, po 250 np.,
ſoſowe deki hižo po 10 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Sserbſke
a němſke
ſpěwarſke
na ſtarosnaty wulki wubjerk
a derje ſwjasane.

Pěßnjerſke a
wopomnjeńſke albumy.

A. Heymann
prjedy
Gustav Rämſch
w Budyſchinje
na bohatej haßy 21.

Shotowjenje knihiwjasatſkich
dźěłow wſcheje druźiny.
Stare ſpěwarſke ßo rjenje,
twjerdźe a tunjo pſche=
wjasuja.

Wulki ſkład
konfirmaziſkich
wopomnjenkow
jako
knihow, wobraſow,
kſchižow, debjenkow atd.
**Konfirmaziske
wopomnjenki.**

Kwětki do
wopomnjenſkich knihow
5 kopjenkow po 10 np.
Zokrowe dity.

Spěwarſke
němſke a ſerbſke
po wſchěch płaćizisnach
w dobrych ſolidnych ſwjaſkach,
modleŕſke knihi,
**konfirmaziſke
wopomnjenki,**
konfirmaziſke khartki
na wulki wubjerk
pſchi potrjebje porucza
Moritz Weiser
na žitnej haßy 5.

Konfirmandſke wobleczenja

mužaze, pacholaze a ſchuleŕſke wobleczenja,

dźěczaze wobleczenja, draſta, žakety atd.

ſnaty najwjetſchi wubjerk, tunje a dobre porucza

Pſchi hłownym torhoſchczu 9. **Ernst Jenke.** Pſchi hłownym torhoſchczu 9.

Woprawdźity
hollandſki
**mlokowy a wužitkowy
pólver,**
najlěpſchi
**wobžerny a kormjazy
pólver**
ſa ßwinje,
baſiſki
ſosforkißały kalk
kaž tež
ſkótny jatrowy wolij
(leberthran)
porucza tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pſchi žitnych wikach 30.

Brodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel,
katarrh,
dybawoſcź
ßo ſpěſchnje połožeja
ſ thymuſinom
Bleſcha po 75 np. a
1 hr. 40 np.
Sćele ßo na wßy.

Dospolne wupſchedawanje
Hóležaze= pacholaze= mužaze=
Wobleczenja,
lěčne ſwjerſchniki, haweloki, ſportſke wobleczenja,
po hiſchcze ženje njeßłyſchanych tunich płaćizisnach.
tunjo // tunjo // tunjo
Kurt Lehmann
5 pſchi hłownym torhoſchczu 5.

Žitne měchi

mukowe měchi,
ßłomniki,
**pizowe měchi ſa
konje,**
kožu k rjedźenju
woſow
po fabrikſkich płaćizisnach porucza
Heinrich Lange
pſchi žitnych wikach
ſnapſchecza „ſłoteje hwězdy“.

Dwoju druźinu
**łojoweho jadriweho
mydła a židkeho
mydła,**
wulki wubjerk
toiletowe mydła
porucza
A. Grubann
na hornczeŕſkej haßy 36.

Tołſty ßuſcheny połcz punt po 70 np., pſchi wotewſacźu 5 puntow po 65 np., **ßuſcheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., tucźnu druhu druźinu **dobreje kołbaßy** punt po 50 np., **ßadło** punt po 65 np. porucza
O. Pětſchka na žitnej haßy.

Brockmannowe
woprawne
ßłone kuluſchki,
phosphorkißały kalk
porucza **Emil Dietrich**
w Lětonjanſkim hoſćenzu.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Kněžorowa khofejowa pschedawarnja

w Budyschinje na bohatej haßy 5

najwjetschi khofej pschiwožazy wobkhod Němskeje, ſ konſumentami direktnje wobkhadźazy.

Wjazy dyžli 900 ßamßnych pschedawarnjow. Ssamßna fabrika kakaowych, schokoladowych zokorowych a pjeczenych tworow.

Sswjedźeński khofej

(najlěpsche měschenje)

paleny

120, 140, 160, 180, 200 np. punt,

teho runja dobry

hospodarski khofej

70, 80, 90 a 100 np. punt,

parlojty khofej 90 np. punt,

ßyry hižo po **70 np.** pnut.

Czaj (thee)

najnowschich žnjow, direktny pschiwos, dobre měschenja hacž do najlěpscheho

po **150, 200, 250, 300, 350, 400 a 500 np.** punt.

Ceylonski czaj

punt po **160 a 240 np.**

po waſy a pakczikach.

Biskwity

najlěpschich družinow na wulki wubjerk.

Kakao

ſe ßamßneje fabriki

woßebje ßylnje wuwolijowany, ſaruczeny czisty a lohko ßo rospuschczaty

po waſy, tyſach a pakczikach,

Schokolada

ſe ßamßneje fabriki

we wschelakich wobalkach najlěpschich družinow po najtuńschich płaczisnach.

Woßebitosć:

lohko rosendźaze schokolady.

Jutrowne

schokoladowe jeja po **5** a **10** np.

kremowe jeja po **5** a **10** np.,

marzipanowe jeja po **10** np.,

schokoladowe ſajazy po **10** np.,

marzipanowe ſajazy po **10** np.,

kaž tež ſe ßamßneje fabriki

ſondanty, bonbony, pralineje a marzipan.

Printy, ſpekutatius, mjedowe tykanczki, praženki atd.

K nalěczu poruczam wunoschnu

ſlotu lěczny ßymjentnu pschenzu

a **ßymjentny wowß** ſe schmrěkowych horow (Fichtelgebirge),

kaž wschě druhe **pólne a ſahrodne warjenjowe a kwětkowe ßymjenja.**

J. E. Wobad w Hodźiju,

pschedawatnja žita, piznych ßrědkow a ßymjenjow.

Kupujcze

Konfirmandſke wobleczenja, mužaze a hólczaze wobleczenja a žonjaze a holczaze žakety

rjenje ßedźaze na wulki wubjerk jenož pola

Oty Preussa

w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Najlěpscha drastowa pschedawarnja.

K konfirmaziji

poruča

ſchkleńczane wobraſy, ſchpruchi na ſczěnu atd.

ſpěwarſke knihi

ßerbſke a němſke,

trajnje ſwjaſane, jednore hacž do najwoßebniſcheho,

kharty k konfirmaziji, ſpowjedźi a jutrowne kharty,

debjenki wſcheje družiny

ſ doubloweho ſlota na wulki wubjerk.

E. A. Wetzka,

knihiwjaſarnja na bohatej haßy 17. — Telefon 144.

Stare knihi ßo derje a trajnje pschewjaſuja.

Czaßniki

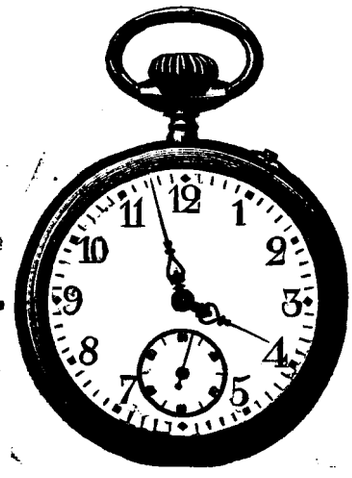
ſa konfirmandow

tunjo poruča

K. Köchler nasléd.

Th. Thiele

na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Wschě 30. měrza a 1. haprleje t. l. saplaczomne

kupony,

hižo wot 15. měrza bjes khostow po najwyschschim kurßu ſ hotowymi pjenjesami saměnjamy.

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w ßerbskim domje.

Khofejowy Sachsa

bydli hischcże pschezo na

bohatej haßy 4

a ma pschezo hischcże

najlěpschi khofej.

Max Wünsche,

tapezěrat a wupyscher
w Budyschinje
na schulskej drósy 7
porucza ßwój skład
sofow, matrazow
a druhich
polstrowanych meblow
po **najtuńschich** placzisnach.
Dla njedoßahajeje městnoscże někotre **sofy** po poniżenych placzisnach pschedawam.

Jako dary k selenemu schtwórtkej

najwjetsche wjeßele czinja

hotowa drasta, wobleczenja, blusy, jaki, schórzuchi, khapy, klobuki, mězy atd.

Hoborski wubjerk, jara tunjo! Dobre nasadstajene wězy ßměschnje tunjo.

Pschi hłownym torhoschczu 9. **Ernst Jenke.** **Pschi hłownym torhoschczu 9.**

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka

1000 schtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkublo
pola Njeßwaczidła.

Maschinski wolij sa parne maschiny,
Maschinski wolij **sa mlócżaze maschiny,** w najwjetschej symje njesamjerſnjazy,
wolij sa zentrifugi,
wolij sa jěsdne kola a schijaze maschiny
najtuńscho pola
A. Grubanna na hornczerskej haßy 39.

Pawoł Giebner

winowa pschedawarńja

w Budyschinje na bohatej haßy 18
ſ nutskhodom na theaterskej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotolskej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyschinje.

Najwjetschi winowy skład w měscże
porucza ßwoje
woprawne wina
po wjetschich dźělbach a tež po jenotliwych bleschach;
ſ bohom sa symski czaß ßwój **woprawny**
Jamaikaski rum a Bataviski arak
k warjenju groga.

Dokelž ßwój rum direktnje ſ Londona a arak direktnje ſ Amsterdama kupuju, móžu sa to rukowacź, so njejstaj falschowanaj a so derje tyjetaj. Po jeju wužiwanju khowa njeboli.

K konfirmaziji!

Swój wulki wubjerk

cžornych a piſzanych

draſtnych tkaninow

dobroczíwemu wobkedźbowanju poruczam,

dwójzy ſchěroku tworu, hładku a ſ małymi muſtrami, meter po 80, 100, 120, 130, 140, 150 np. atd.,

běle hotowe ſpódnje ſzuknje

ſ wuſchiwanjom hižo po 150 np.,

cžiſtowolmjane ſpódnje ſzuknje

wſchěch barbow, łohcź hižo po 80 np.,

cžorne

cžiſtowolmjane rubiſchcža ſ wuſchiwanjom.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy.

K nalětnemu

wuſzywej

poruczam w dobrej, derje ſkhadźazej dworje:

runklizowe ſzymjo,

Eckendorfſke, žołte a cžerwjene hoborſkowalzowe, Oberndorfſke kopjenokulojte, žołte;

cžerwjenokalowe ſzymjo,

Erfurtſkeho krwejcžerwjeneho, ſaźneho, twjerdeho, hollandſkeho, krwejcžerwjeneho, póſdnjeho, wulkeho;

bělokalowe ſzymjo,

braunſchweigſkeho, wubjerneho, twjerdeho, wulkeho;

woprawne Erfurtſke warjenjowe ſzymjo,

wulki wubjerk, bunow, hrochu atd.

woſzebitoſcže woprawnych Erfurtſkich kwětkowych ſzymjenow,

w 10 np. tyſkach a plahowanſkim wukaſanjom.

Wulki wubjerk

Draždźanſkich ſzadźenſkich zyblow.

Jan Bjedrich, w Kolwaſy,

pola Pomorz.

Kóždy wiczny dźeń w Budyſchinje a Lubiju.

Wubjerne khójnowe drjewo a drjewowe wuhlo

je pſchezo po najtuniſchej płacźiſnje na pſchedań

w Schubertez rěſaku w Daſchkach

pola Hródka we Luſizy.

K konfirmaziji

ſ poručźataj

nowoſcže

woprawdźitych ſlotych dublowych tworow

jako: **broſche, nawuſchnizy, rjeczaſy wokoło ſchije, wutrobiczki, kſchiže, narucznizy, pjerſchczenje, cžaßnikowe rjeczaſy, krawattowe jehły, manſchettowe knefle, pſchedkoſchliczkowe knefliczki** atd.,

cžaßnikowe rjeczaſy

ſ běłeho metalla rjenje ſaniklowane.

Wulki wubjerk

debjenkow do włoßow

po wſchěch płacźiſnach.

A. & W. Neuhahn,

w Budyſchinje na ſzerbſkej haßy 4.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſmateje dobroſcže

po najtuńſchich płacźiſnach najlěpſchi poručza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Klobuki.

Konfirmandſke klobuki, teho runja wſchě druhe klobuki a **mězy,** kaž tež **ſchuleriſke mězy** a **dźěczaze mězy** po najtuniſchich płacźiſnach poručza

C. E. Rinke

ſ napſchecza Sachſy na bohatej haßy.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 13. | Sobotu 26. měrca 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Ssedmy a tón krócź najßylnischi nadpad na Port Artur je japanske wójnske ɫódźstwo w nozy 21. na 22. měrza činiło, tola ſ nowa podarmo. Hacź runje je japanske ɫódźstwo wschě mozy sebrało a ſ 18 wójnskimi ɫódźemi Port Artur bombardowaſche, jich pukanje ſ nowa bjes wuspěcha wosta. Tón krócź japanske ɫódźe ſ dalokoſćże 15 kilometrow tſělachu. Woni drje měnja: daloko wot njepſchećźela, je wěſte pſched kulemi. Pſchi prěnim nadpadźe Japanſzy hacź do 5 kilometrow pſched Port Artur pſchijěđźechu, druhi krócź hižo 8 kilometrow a posđźiſcho ßamo 12 kilometrow pſched nim ſaſtachu. Na poßled ßo nětko w dalokoſćzi 15 kilometrow đźerżachu, to dopokaſuje, ſo ßu jim ruſke bomby a granaty kožu troſchku roszychnowake. Hacź runje japanſki admiral Togo wudawa, ſo hiſchćże njeje żana japanſka ɫódź wobſchkođźena, je tola wěſte, kaž ßu ßo Jendźelćženjo pſcheßwědčźili, ſo ßo wjetſcha liczba japanſkich rostſělanych ɫódźi we ɫódźerni w Saſebo porjeđźa. Zarowy naměſtnik Alexejew je do Peterburga ſćźěhowazu rosprawu admirala Makarowa wo poßlednjej namórſkej bitwje podał:

„Wokoło połnozy ßo dwě njepſchećźelſkej torpedowej ɫódźi ſwonkownej Port-Arturſkej rejdźe bliżachu, wobßwětlaki batterijow pak ßo jeju dohladachu a batterije a tſi kanonſke ɫódźe do njeju tſělachu. Japanſzy teho dla zofachu. Rano wokoło 4 hodźin ßo druhi nadběh tſjoch japanſkich torpedowych ɫódźow wotraſy. Pſchi rańſchich ſerach ſ tſjoch ſtron 6 panzerowanych ɫódźi, 6 panzerowanych kſchižakow, 6 kſchižakow a 8 torpedowych ɫódźow pſchijěđźe. Wokoło 7 hodźin naſche kſchižaki ſe ſnutskowneje rejdy wujěđźechu; prěni ſ nich „Askold“ ſ mojej khorhoju. Njepſchećźelſke ɫódźe ßo Liautiſchanej bliżachu a něhđźe 100 krócź a ßnadź runje telko krócź na Port Artur tſělichu. Njeđźiwajzy dalokoſćże, naſche kule derje do njepſchećźelſkich ɫódźow padachu. Wokoło 10 hodźin jena granata jedyn japanſki kſchižak trjechi, kotryż pomału wotjěđźe. Hdyż bě bombardement wokoło 11 hodźin pſcheſtał, ßo njepſchećźelſke ɫódźe wotßalichu, do naſcheho ɫódźſtwa ani njetſěliwſchi.“

Po dalſchej rosprawje generala Steſſela japanſke ɫódźſtwo, kotreż 21. a 22. měrza pſched Port Artur pſchijěđźe, ſe 6 wulkich panzerowanych ɫódźow a 12 kſchižakow wobſtejeſche. Wokoło 9 hodźin ßo japanſke ɫódźſtwo đźěli. Panzerowane ɫódźe a torpedoſke ɫódźe mjes Liautiſchanom a hołbjazym ſaliwom ſaſtachu, mjes tym ſo kſchižaki po dwěmaj wotđźělenjomaj k połodnju a k krótkemu ranju wot Port Artura pſchijěđźechu. 20 mjeńſchinow po 9 hodźinach ruſka ɫódź „Retwiſan“ pſches Liautiſchanſku horu do kſchižakow ſatſěli, kotreż wotmolwjachu a ßo do měſta měrjachu. Mjes tym ruſke ɫódźe na ſwonkownu rejdu wujěđźechu a ßo do rjada ſeſtajachu. Wokoło 11 hodźiu tſělenje woßłabi. Japanſke ɫódźſtwo ßo ſjednocźi a pomału k krótkemu ranju wotjěđźe. Pſchipołdnju bě ßo wone ſhubiło. 5 wojakow je ßo w Port Arturje pſchi bombardemencźe moriło, 9 ßo cźeżſcho ſraniło a 1 lohko.

Też ſe ßwojim nowym bombardementom njejßu Japanſzy niczo dozpili. Woni ßu ſ nowa hromadu munizije pſchepraſkali a a hódnoſcź ßwojich kanonow pohubjeńſchili. Wjazy dyžli 100 wótrych wutſělow cźeżka kanona njewudźerži, potom dyrbi ßo roła ſ druhej ſaměnicź, ſchtož je wobcźežne a dołho trajaze đźěło.

Najpſchihódniſchi cźaß je ßo mjes tym Japanſkim pominył. Ani na morju, ani na kraju njejßu w nim Japanſzy żaneho dobycźa ſcźinili. Nětkole ßu Ruſzy telko wojakow do rańſcheje Aſiſkeje nawoſyli, ſo ßo njetrjebaju wjazy bojecź, ſo jich Japanſzy ſ Mandźurſkeje wucźěrja.

Pſcheradnik w ruſkim wójſku.

Prjedawſchi rytmiſchtr ruſkeho generalneho ſtaba, Iwkow, kotryż bě na poßled k intendanturje komandowany, je pjecźa ruſki wójnſki plan a wſchelake druhe wójnske potajnoſcźe Japanſkej ſa pjenjesy pſcheradźił. Iwkowa ßu k ßmjerćźi ſaßudźili a ſatſělili. — Po nowſchich powjeſcźach njeje hiſchćże Iwkow wotprawjeny. Papjery, kotreż je wón Japanſkim ſa 12000 rublow pſchedał, njejßu ważne byłe. W intendanturje wón njeje tajke měſtno ſaſtawał, ſo mohł ważniſche papjery do rukow doſtacź. Doſtate pjenjesy a jeho wjetſche wudawki ßu jeho pſcheradźiłe.

Ruſke wójnſke ɫódźſtwo w baltiſkim morju

a někotre podmórſke ɫódźe, kotreż ßo hakle twarja, w auguſcźe do rańſcheje Aſiſkeje wotjěđu. Trěbne wuhło ſa nahladne ɫódźſtwo wjazore parniki dobrowólniſkeho ɫódźſtwa ßobu powjeſu. Tole ɫódźſtwo ſměje nadawk, w chineſkim morju wſchón wobkhad mjes Japanſkej a aſiſkej twjerdźiſnje njemóżny ſcźinicź a japanſke ɫódźſtwo ſniczicź. W Peterburgſkich wojeſkich đźěłarńjach ßo w nozy a wodnjo đźěła. Wulke hromady munizije ßo do baltiſkich pſchimórſkich měſtow, do Revala, Libawy a druhich finlandſkich měſtow woſy. Tele naprawy ßo pſcheczźiwo Jendźelſkej měrja, jeli ſo by ta, hdy by Ruſka nad Japanſkej dobyła, ſa Japanſku ſakrocźiła.

General Dragomirow wo Jaluſkej rězy.

Ruſki general Dragoměrow, jedyn ſ najlěpſchich ſnajerjow rańſcheje Aſiſkeje, kotryż je ſ khoroſcźu ſadźěwany, ßobu na wójnu wucźahnycź, je ruſkich koſakow warnował, ſo njebychu pſchedaloko pſches Jaluſku rěku ſchli. Nětkole w naléczu wona lohko pſches ßwoje brohi ſtupa a kraj daloko powodźuje. Japanſzy mohli tele wobſtejnoſcźe wuwużicź a koſakſke patrouille ſajecź, hdy bychu ßo pſchedaloko pſches rěku puſchcźili, dokelž by ujemóżno było, pſches nju zofacź. Wjedniſtwo ruſkeho wójſka je po tejle radźe činiło. Wone njeje też teho dla ruſkemu wójſku k połodnju do Koreje cźahnycź dało, dokelž by po powodźenju pſchijaluſkeho kraja njemóżno było, wójſko ſ żyrobu ſaſtaracź. W połnóżnej Koreji jenož jěſdna brigada generala Miſchcźenka ſteji. Jenotliwe ruſke wotđźělenje pſched měſtom Anczou ſteji, kotreż ßu Japanſzy wobßađźili.

Japanſzy wojazy ßo ſ zorobu hubjenje ſaſtaraju. Woni teho dla rubja a kradnu a korejſke wobydleŕſtwo ſlě pſchećźěhuja. Wjele japanſkich wojakow je na cźeŕwjeńku a ſahorjenje płuzow ſkhoriło. Njedoſtatk koni je wſchudźe widźecź. Na marſch jeneho wotđźělenja japanſke wójſko ſtany ßobu njewſa a dyrbjeſche w ßněžy nozowacź. To bě wina, ſo je wjele japanſkich pěſchkow ſkhoriło. Japanſzy jěſdni bychu hewak derje wuprawjeni byli, hdy bychu lěpſche konje měli. Japanſke konje njemóża wójnſke wobcźežnoſcźe wutracź, wjele

ſ nich je hižo na jěſbje po morju kónz wſako. S najwjetſchimi wobcźežnoſcźemi ma ßo japanſke wójſko pſchi rekwirěrowanju zyroby a pizy bědźicź. Kraj je powſchitkownje khudy, a korejſki lud je Japanſkim njepſcheczelſchy ſmyßleny.

Powitnje generala Kuropatkina.

Hkowny roskaſowaŕ ruſkeho wójſka, general Kuropatkin, je do rańſcheje Aſiſkeje pſchijěł. General Liněwicź w ſabajkalſkim kraju (ſa Bajkalſkim jězorom) je jeho ſ depeſchu powital, w kotrejž praji: Wójſko ßebi žada, ßo nad njepſcheczelom wjeczicź a wocźakuje njeſcźerpliwje Waſch pſchijězd k pólnemu wójſku.

China na ſtronje Japanſkeje.

W Pekingu bydlazy Europjenjo ßu pſcheßwědczeni, ſo by China hnydom njepſcheczelſchy pſchecźiwo Ruſkej poſtupowała, hdy bychu Japanſchy poczeli nad Ruſkej dobywacź. Wſchitchy najwjetſchi ſamožni chineſchy ſaſtojnizy na japanſkej ſtronje ſteja, kaž měſtokral Juanſchikai a miniſter ſwonkownych naležnoſcźow Natun. Hdy bychu pſchecźiwo Europjanam njeměry wudyrike, njeby poßledniſchi ani porſta hibnył. W Pekingu 22,000 chineſkich wojakow ſteji, kotrychž ßu japanſchy offizěrojo wuwuczili. Jim bychu wojazy bjes pſchecźiwjenja poßkuchali, woßebje, hdy by Juanſchikai k temu ſnamjo dał. 35,000 chineſkich wojakow pjecźa hižo pſchi mandźurſkich mjeſach ſteji. Tam ßo tež ſ japanſkimi wobhonjeŕjemi mjeŕwi. Wot ſpoczatka wójny Japanſchy w Chinje ſekhaŕne powjeſcźe wo japanſkich dobycźach rosſchěrjeja. Napſchecźo Japanſkim ßo China neutralnoſcźe njedźerži. Japanſke wójnſke łódźe njepſcheſtawajzy do chineſkich pſchiſtawow jězdźa a ßo tam ſ proviantom a wuhlom ſaſtaruja.

Khoſtanje japanſkeho pſcheradnika.

Jendźelſke nowiny „Daily Mail pißaju:

Katookoa, bohateho japanſkeho pſchekupza, kotryž je pjecźa Ruſkim wobhonjeŕſku ßłužbu wopokaſał, ßu žiweho ſahrjebali. Japanſchy nad khoſtanjom tehole pſcheradnika ſjawnje ßwoju radoſcź pokaſuja.

Schkodowanki japanſkeho łódźſtwa.

Ruſke nowiny „Ruß" depeſchu, wot ßwojeho rosprawnika ſ Portartura 18. měrza doſtatu, woſjewjeja, po kotrejž něſkotre woßoby, ſe Schanchaja do Portartura pſchijěwſchi, wobßwědczeja, ſo je ßo pſchi nadběhu, 10. měrza wot Japanſkich na Portartur cźinjenym, 6 japanſkich torpedowych łódźow ſe wſchěm muźſtwom ſniczilo; ſo ßu w Cźifu wobkedźbowali, kak ſtaj ßo wot Portartura wrócźejo dwaj japanſkaj kſchižakaj pod mórſkej hładźinu ſhubiłoj, a ſo je ßo japanſka panzerowana łódź „Mikaſe", ſ dźeßacź kulemi ſ Portarturſkich kanonow cźežko wobſchkodźena, wrócźila. Tale powjeſcź ßo na žane waſchnje rosprawje japanſkeho admirala wo jeho „błyſchcźatym dobycźu" pola Portartura 10. měrza njeruna.

Kelko wójſka maja Japanſchy w Koreji?

Po dopißu nowin „New-York Heralda" ſměja Japanſchy kónz měrza w Koreji 150000 muži ßylne wójſko. W Chemulpſkim pſchiſtawje je wulka ſchmatańza a njeporjad. Na brjoſy je ſkładźene 200000 tunow wſchelakich tworow. Wſchědnje ßo w Chemulpo wójſko ſ łódźow wußadźuje a ſ dźěła tu woſtanje, ſ dźěła do Söula wotcźehnje, ſ wotkal ßo potom k polnozy naſtaji, pſchezo po wotdźělenjach 800 muži. Tele wotdźělenja k Penjanej du, kotryž Japanſchy wobtwjerdźeja. W Söulu ma ſa kóždy pſchipad wobßadka 6000 muži woſtacź.

Bolharſka ſběžkarka — jako ruſka dobrowólniza.

Bolharſka ſběžkarka, Sorka Iljewa, kotraž je ſa cźaß poßledneho mazedonſkeho ſběžka, wotdźělenje ſběžkarjow nawjedowała, je do Odeſſy pſchijěła a ßebi audijenzu pola generalneho gubernatora, generala Kaulbarſa, wuproßywſchi ßebi pſchała, ſo by jej dowolene było, do ruſkeho wójſka ſaſtupicź. Sorka je 23 lět ſtara a wurjadnje krobła.

Sſłowjanſke ſympathije k Ruſkej.

Po wudyrjenju ruſko-japanſkeje wójny je ßo pokaſało, ſo ma Ruſka woßebje mjes balkanſkimi Sſłowjanami wulke ſympathije. Nowe dopokaſmo wo tym powjeſcź ſe Sſerbije dawa. W Belgradźe wubjerk ßerbſko-ruſkeho bratrſtwa, ſ wjednikow wſchěch politiſkich ſtronow pod pſchedßydſtwom generala Michała Ssrjecźkowicza wobſtejazy, Sſerbow napomina, ſo bychu ßylnu ßyłu dobrowólnikow ſeſtajili, kotſiž na ruſko-japanſke wojowniſchcźo Ruſkim na pomoz „ſa ßłowjanſtwo a kulturu" póńdu. Sſerbſchy dobrowólnizy budźa w narodnej draſcźe.

S pſchicźinu lětninow (lětneho dnja) wußwobodźenja bolharſkeje je wjerch Ferdinand zarej ſcźěhowazu depeſchu póßłał:

„Lětniny wußwobodźenja Bolharſkeje ßwjecźo, ja a bolharſki lud, na wulke wopory ruſkeho luda a na rjekowſke ſkutki jeho khroblych ßynow ſpominamy a Waſchej zarſkej majeſtoſcźi ßwoju najhłubſchu dźakownoſcź a wutrobniſche pſchiſnacźe wobßwědczamy. Ja a zyły bolharſki lud Boha proßymy, ſo by Waſchej majeſtoſcźi a Waſchemu wyßokemu domej ſtrowoſcź, dołhe žiwjenje a ſboże ſpožcźił. S roshorjenjom rźizy, ſkutki wulkeho bratrowſkeho wójſka ſcźěhujemy a Boha proßymy, ſo by jemu dobycźerſku ßławu dał k khwalbje najwyſchſcheho wjednika, k wulkoſcźi bratrowſkeho luda a k mojej a wſchitkich Bolharow wjeßelokoſcźi."

Zar je, ſa tule depeſchu ßo dźakujo, ßo ſaručźił, ſo budźe ßo Ruſka kaž prjedy, tež pſchichodnje ſa měrne roswicźe balkanſkich Sſłowjanow, jej ſ krwju a wěru drohich, ſtaracź.

Swětne podawki.

Sakſki krajny ßejm.

K wobaranju tuberkuloſy mjes howjaſym ſkotom je druha komora hacź do lěta 1907 na kóždе lěto 15,000 hr. pſchiſwolika. Poſpyty dyrbja ßo woßebje ſ Behringowym ſerumom cźinicź. Ssejm je hižo ras 30,000 hriwnow ſa tón ßamy ſaměr poſtajił, tola je ßo jenoż něhdźe 1600 hriwnow nakoložiło. Hdy by ßo pódradźiło, wuſpěſchny ßrědk pſche tuberkuloſu mjes howjaſym ſkotom wußlědźicź, by ßo ſakoń pſche roſſchěrjenje tuberkuloſy howjaſeho ſkota wudał.

Pſchi jednanju wo wudawkach ſa juſtizu juſtizny miniſter dr. Otto pſchecźiwo temu rěcźeſche, ſo bychu ßo wuczomzy realnych gymnaſijow k juriſtiſkemu ſtudijej pſchipuſchcźili. Měſtopſchedßyda dr. Schill w tej ßamej myßli rěcźeſche, runje tak ſapóßłanz Spieß, kotryž na pſchepjelnjenje w juriſtiſkim powołanju pokaſowaſche. Woßebje rěcźnizy pod pſchepjelnjenjom cźerpja. We wulkich měſtach je wjele rěcźnikow, kotſiž móża ßo lědma ſežiwicź.

Sapóßłanz Günther ßo na to hórſcheſche, ſo preſident Lipſcźanſkeho ßuda, Hagen, wot jeneho ſawěſcźazeho towaŕſtwa 10,000 hr. pódlanſkich dokhodow doſtawa. Tajke pódlanſke ſaſtojnſtwo njeje ſakońſchy dowolene.

Khěžor Wylem

je ſchtwórtk na ßwojej jěſbje po ßrjedźoſemſkim morju ſ parnej łódźu „Kral Albert" do Neapla pſchijěł. Ssobotu ßo ſ nim italſki kral w Neaplu ſetka. K powitanju je tutón khěžorej ſchtwórtk ſcźěhowazy telegram póßłał:

„We wokomiku, w kotrymž jako wulzy witany hóſcź na italſki kraj ſtupiſch, pſcheju ßebi, ſo by poſtrow wote mnje, Twojeho poddaneho pſcheczela a ßwěrneho ſwjaſkarja, prěni k Tebi dóſchoł. Viktor Emanuel."

W Neapelſkim pſchiſtawje běchu ßo k powitanju němſkeho khěžora wſchě łódźe ſ khorhojemi wupyſchiłe. 29. měrza khěžor do Meſſiny pſchijědźe.

Nowy ſakoń k podtłóczenju Polakow.

Njedźiwajzy wjele ſtow milijonow hriwnow, kotrež je Pruſka k podtłóczenju pólſkeje rěcźe wudała, je pólſcźina w Pruſkej pſchiběrała. Knjeżerſtwo chze nětko ſ nowym wuwſacźnym ſakonjom roſſchěrjenju pólſkeho wobydleŕſtwa na wßach wobaracź. Po ſakonju, kotryž je pruſki ſemjanſki ßejm wobſamknył, ßmě wyſchnoſcź we wjecźornej Pruſkej, Póſnańſkej, rańſchej Pruſkej, a w Frankfurtſkim, Schcźecźinſkim a Kößlinſkim knjeżerſtwowym wokrjeßu dowolnoſcź k ſaßydlenju ſarjez, jeli ſo njeje knjeżerſtwowy preſident temu pſchiłoßował. W mjenowanych krajinach njebudźa ßo po tajkim Polazy wjazy ſaßydlicź móz, jeli ſo tež pruſki krajny ßejm tónle ſakoń pſchiwoſmje.

Sahubjenje ßrènjeho ſtawa we wulkich měſtach.

S naſtawanjom wulkich tworownjow (pſchedawaŕnjow) je wjele tyßaz pſchekupzow a pſchemyßlnikow ßwoju exiſtenzu ſhubiło. S tym tež khěžerjo cźežko ſchkoduja, dokelž njemóża ßwoje klamy wjazy wotbycź. Schkódne ſkutkowanje wulkich tworownjow na wobkhadne žiwjenje ßo woßebje nětkole w Barlinje pokaſuje. Pódla Wertheima ßo nowa hobrſka tworownja twari. Pſchekupzy we wokolnych

dróhach, kotsiž žwoje sahubjenje do prědka widža, pytaju ruče žwoje twory rospschedacź a cźeknycź. Wschudže žu tam nětkole wupschedawanja.

W pruskim krajnym žejmje

je žwobodomyślny sapóślanz Fischbeck k rěčam pschinjeśł, so krajny radźiceł njeje wólbu prjedawscheho krajneho sapóślanza Wenzela sa gmejnskeho pschedstejiceŕja w Girbigsdorfu wobkrucźił. Dokelž chzedža lawniży njedźiwajcy teho Wenzela ſ nowa wuswolicź, je hamtſki pschedstejiceŕ pjecža jenemu lawnikej prajił: „Jeli so Wenzela ſ nowa wuswolicźe, wam knježerstwo jeneho wužkuženeho wachtmischtra sa gmejnskeho pschedstejiceŕja postaji. Temu mózecźe potom 1500 hr. msdy létnje płacźicź."

Minister ſ Hammerstein Fischbeckej wotmolwi, so ma najprjódzy wokrjeżny wubjerk wo njewobkrucźenju gmejnskeho pschedstejiceŕja Wenzela rosžudźicź. Wón by sa wopacźne měł, nětkole do tejele naležnoscźe pschimnycź. W nastupanju wobkrucźenja žo knježerstwo prózuje, so by žo žamosarjadnistwo sakhowało. Jeniczke, schtož móże knježerstwo nětkole cźinicź, je to, so knježerstwowemu presidentej poruczi, žo gmejnskeho pschedstejiceŕja Wenzela parschonsży wo tej naležnoscźi wuwoprascheca.

Sběžk w němskej krótkowjecźornej afriskej koloniji.

Se srudźazym njesbožom je žo 13. měrza němske wójsko we wjecźornej Afriży podeschło. Wjednik němskeho wójska, ſ Glasenapp, bě žo ſ małym wotdźělenjom offižerow, 36 wojakami a jenej maschinskej tšelbu psched wójskom sa njepschecźelom puschcźił. Pola Owikorero njepschecźel njejabzy Glasenappowe wotdźělenje nadpadże. Na němskej stronje bu 7 offižerow a 19 wojakow morjenych, a tsjo offižerojo a 2 wojakaj žo sranichu. Nadrobnische powjesce wo njesbožownej bitwicźzy njejžu hischće dóschke. Hacź žu tšelby padnjenych a sranjenych Němzow njepschecźelej do rukow padnyke, njeje znate. Nadźějomnje je němske wójsko, kotrež sa Glasenappom cźehnjesche, sběžkarjow wot satšelenych wotehnako, tak so njejžu khwile měli, padnjenych wurubicź.

Major ſ Glasenapp je žo žam na hlowje lohko sranił. Kaž žo sda, wón wojowanske waschnje sběžkarskich Hererow hischće njesnaje. Hewak žo wón njebudźische se žwojim wotdźělenjom lohkomyślnje tak daloko wot wójska wotžalił. Němske knježerstwo budże drje hischće někotre tyžazy wojakow do wjecźorneje afriskeje kolonije póślacź dyrbjecź. Hererojo žu khrobli ludźo, kotsiž njejžu swólniwi, žo po někotrych poražkach poddacź. Woni žu se spěschnje tšelazymi němskimi tšelbami starschich modellow wobronjeni a žo na tšelenje derje wusteja. Duž žnadź hischće dlějschi cźaž sańdże, prjedy hacź žo sběžk porasy. Hererojo chzedža pjecža radscho ſ kraja wucźahnycź, hacź žo němskemu knjejstwu sažo podcźinycź.

Na wudyrjenju Hererskeho sběžka žu bjes dwěla běli sažydlerjo wina. Poroki, kotrež žo bělym cźinja, žu drje wěscże pschehnate, a srudne by było, hdy by jenož dźěl dopiža wěrny był, kotryž žu Barlinske nowiny evangelskich duchownych „Reichsbote" tele dny pschinjeśke. W nim žo mjes druhim praji:

„Hischcże krótko do wudyrjenja sběžka bě jedyn wojak jenemu njewinowatemu Hererej nop rosbił a ſ nim kaž se skotom wobkhadźał. Hdy bychu žo wschě krjudowanja sapiżale, kotrež žu žo se žochorami, kijemi, rhinozerožowymi kschudami — druhdy njewinowacźi 25 pukow dostachu, so krwawi sa morwi na semi leżachu — satšelenje mnohich njewinowatych, a bjes winy wotcźerpjene jastwowe khostanja sapiżale, njebychmy žo dźiwali, so domoródni běłych hidźa. Tajke něschto njeje žo prjedy žłyschało. Też Herero žwoje žłaboscźe snajesche. Khownizy žwojich poddanow a starschi žwoje dźěcźi ženje ſ kijom njekhostachu; pschetož prajachu žebi, khostamy-li ſ kijom, naž hněw pschemóże, sabudźemy žo a jich potom sabijemy. S naležnoscźu prynza Arenberga je žo-saže khěžorstwowy žejm saběrał, a sjawnje žu žo wusnacź dyrbjeli, so je tónle sdźěłany knjes tajke hrosnoscźe skucźił. S prawom žmy žo praschcheli, cźeho dla žo tajzy ludźo do kolonijow sczelu, kotsiž wjazy skaża, hacź móża sta druhich porjedźicź. Tajzy ludźo, kaž prynz Arenberg, też offižerow Hereram w prawje skym žwětle widźecź dawaju. Tola žmy mudroscźe nabyli wot tamnych skych dnjow? Je žnadź Hererski kraj wuhonischczo sa njeporadźenych, njekhmanych žynow, kotrychž pschikład je Hererski sběžk sbudźił a Hererow hrubych sczinił a skasył? Cźeho dla žo tajke sahubjene existenzy won sczelechu, kotrež němskemu mjenu jenož hańbu cźinjachu a lud, kotryž hewak sa krwju běłych njeżadasche, ſ wjecźiwoscźu sapyri? Cźeho dla žo nochzedža teho wusnacź? Cźeho dla też pschi Arenbergowej naležnoscźi to samjelcźeja, so je macź morjeneho Willya Caina, na němski prajene, prynzeża byka, blisko pschiwusna nětko sběžkarskich khownikow? Pschehlada žo tu skónzowanje wožoby ſ kralowskeho rodu? A dyrbjeli Hererosży pschiwusni, Samuel Herero, Asa Rinrud, Nadjua, hrosnoscźe prynza Arenberga tak bórsy sabycź? W tym žo žylnje myla. Chżył hrabjow a prynzow w Němskej widźecź, kotsiž bychu skónzowanje žyna jeneje žwojeje žotry niz hakle sa wjele lět, ale hnydom wjecźili!"

Mišionar dale praji, so žu Hererojo běłych wurěsali, tola jenož tajkich, kotsiž žu jich žony a holzy na hanibne waschnje wumozowali.

Jedyn němski pschekupz, kotryž je lěta dołho we wjecźornej Afriży žiwy był, wo tamnischich wobstejnoscźach pische: S wopředka wikowarjo žwoje twory jenož sa twory downoródnych samènjachu. W posdźischich lětach pak žwoje twory, kotrež domoródnym narěcźachu, požcźowachu. Praji žo, so žu wikowarjo husto ſ pomozu palenza Hererow pohnuli, so žu žebi twory napowěžnycź dali a žlubili, so je posdźischo se žwojim skotom saplacźa. Hdyž pak potom njesaplacźichu, jich wikowarjo na žudnistwje wobskorżichu, a domoródnym žo skót cźasasche a wotehna. S tym žu žo Hererojo roscźerczili a wikowarjam wjecźenje pschižahali. Pódla teho Hererojo widźachu, so žo jim kraj, kotryž jako žwój wobhladowachu, pod rukomaj shubjowasche. Najlěpsche žórlischcźa knježerstwowi sastojnizy wumerjachu a je runje kaž najlěpsche pastwischcźa farmeram pschedawachu, mjes tym so žo Hereram žuche, njeplódne krajiny pschipokasachu.

Po knježerstwowych rosprawach žu žebi Hererojo wotmyślili, wschitkich běłych skónzowacź. Tych, kotsiž njejžu ſ cźažom cźekli, žu też wschitkich morili a jich cźěła žałožnje swohidźili.

Sahubjenje jendźelskeje podmórskeje łódże.

Jendźelske wójnske łódźstwo je se sahubjenjom žwojeje najwjetscheje podmórskeje łódże cźežku schkodowanku poczerpiło. Njesboże je žo po sdaczu ſ tym stało, so je žo wona pschi manevrje, hdyž žo runje ſ hłubiny sběhny, ſ parnej łódźu „Berwikom" pscheješła a žo ſ łódźinym wulkim łopatkatym schrubom wot horka pscheraſyła. Jejna ſ 11 muži wobstejaza wobžadka je žo tepiła. Podmórske łódże maja nadawk, žo njewidźane pod wodu k njepschecźelskim łódźam pschibliżicź a je ſ torpedom sniczicź. W tu khwilu ma jendźelske wójnske łódźstwo 8, Franzowska pak 27 podmórskich łódźow. W namórskej wójnje bychu tele łódże najstraschnischa bróń byke. Najžylnische panzerowane łódże njemohłe žo jim wukhowacź. Mjes tym so móża žo torpedowe łódże, dokelž swjerha wody pluwaju, se spěschnje tšelazymi kanonami njeschkódne cźinicź, njemóża žo łódże psched njewidomnymi podmórskimi łódźemi do zyła wobaracź.

Spjecźiwoscź jendźelskich wojakow w pokodnischej Afriży.

W Howicku w Natalskej je žo 600 muži Waliskeho regimenta žwojim offižeram spjecźowało. Woni běchu na pucźu do pschistawneho města Durbana, ſ wotkal dyrbjachu žo ſ łódźu do Jendźelskeje wróczo dowjescź. Wojazy ſ brónjemi po měscźe cźahachu, žebi w korczmach darmo palenz wunusowachu a klamy wurubichu. Wobydlerjo nochżychu žebi to lubicź dacź a žo ſ wojakami do pukow dachu. Offižerojo žo podarmo prózowachu, rubježniskim mužstwam wobaracź. Komanděrowazy general w Pietermaritzburgu je bataillon wojakow Yorkshireskeho regimenta ſ dwěmaj kanonomaj k podtłoczenju sběžka wotpóślał.

Afganski emir (kral) žiwy a strowy.

Tele dny běchu jendźelske nowiny powjescź rosnjeżke, so žu afganskemu emirej ſ jědom sawdali. Tale powjescź je žo jako hoka wumyślenka wupokasała.

Nastróżaze powjesce ſ Kameruna.

Sběžk domoródnych wobydlerjow nad Kroskej réku w Kamerunje pschecźiwo němskemu knjejstwu je žo też na žužodnu jendźelsku koloniju wupschestrěł. Sběžkarjo žu jendźelsku zkownizu nadpadli.

Po nowschej powjeszi ſ Kameruna žu sběžkarjo jenu němsku 40 muži žylnu garnisonu pod jenym bělym offižerom sarubali. Tón žamy dóht je němske wotdźělenje podeschoł, kotrež bě žo do Bacźimy wotpóślało, hdźež bě žo jedyn khownik sarjeknył, pjenježne khostanje saplacźicź a njehańbicźiwe wotmolwjenje póślał. Sběžkarjo žu tole němske wotdźělenje wobstupili a sniczili. 1000 domoródnych, kotsiž žu ſ dźěła ſ dobytymi tšelbami wobrónjeni, k městu Niankakany

cźehnje. Běli wikowarjo ßu ßwoje patrony pschetsélawschi, fabriku sapalili a ßo do jendźelskeje kolonije wukhowali.

S tychle powjesćow je spósnacź, so ßo němske knjeźerstwo njebudźe sminycź móz, rucźe někotre tyßazy wojakow do Kameruna póßlacź. Hdy by ßo sbéźk po zykej koloniji wupscheștrél, by k jeho potlóczenju wjele wjetschich mozow trjeba było, dyźli nětkole, hdźeź sbéźk hakle nastawa.

Na dolhim mosćze.

(Pokraczowanje.)

W tak cźeźkim cźaßu, w kajkimź bě tehdom Gdańsk, stara ßo jedyn wo druheho jara mało; kóźdy ma ßo ßam sa ßebje a sa ßwojich dosćź staracź. Dokelź mějachu Palczikowu w ßußodstwje sa hordu a sa njepschißkluschazu do tychle ludźi, dokelź bě prjedy lépsche dny widźała, njepschinjeße nichtó jej powjesćź wo tym, schtoź bě ßo stało. Tola to bě derje sa wbohu staruschku — wona budźische ßo potom bjes wużitka bóle strachowała, hacź bě ßo to po rosbuchnjenju bomby stało. — Hdyź hólz sastupi, wustróźi ßo jara. Kak bě blédy a naplóschany, a ßamo krej w jeho wloßach, na rukomaj a na drasćze! S najhlubschej bolosću bu ßebi wědoma ßwojeje ßłabosćze a njepomoznosćze. Bjesdźak pospytawschi stanycź, so by jemu pomhała, swjese ßo saßo wróćźo na khuduschke léhwo. Hólz jej khwatnje wobkruczesche: so jemu njejeślé, so rana na hłowje njeboli. Potom pocźa powjedacź wot spocźatka, po móźnosći po rjadu, tak derje, kaź to móżesche pschi ßwojim ßamßnym rosbudźenju. Wón se samyßłom pschi bombje wosta, dokelź ßo bojesche, wo shubjenju ßadu powjedacź. Hdyź bě w khudobnym wobydlenju, shubi ßo to, schtoź bě prjedy woßebje na myßłach měł, a źiwischo sajimowasche jeho starosćź wo zyrobu, kotraź dźé khude dźéćźi tak sahe sajimuje.

Stara żona snajesche, kak rosbuchnjena bomba skutkuje. Nutrnje stykny ßebi ruzy. „So wona tebje njeje rosmjatka! Bohudźakowano — bohudźakowano!“ wona hnuta praji. „Hdy budźichu mi tebje nětkole roskuskowaneho, njeźiwu macźisnu, domoj pschinjeßli! Ach, dobry Bożo — Ty ßy tola ßmilny, njewurjeknicźe ßmilny, runjeź my pschi ßwojim krótkim widźenju na to mórkotamy, schtoź Ty nam napokładźisch. — A je hewak schtó do njesboża pschischoł?“ — Wón tschaßesche s hłowu. „Myßlu ßebi, so niz, njeßłyschach niczo wo tym.“ — „Kak Bóh ßam tute tśélidła nawjeduje! so wone blisko cźlowjekow njedopadnu, so pomérnje tak mało schkody naczinjeja! Cźeho dla dowérjamy ßo my makowériwi ßwojemu Wótzej tam horka tak mało? Wón dźé powjedźe wschitko k lépschemu — byrnjeź tez ja to wjazy njedocźakała!“ Sapadnjenej, hewak tak mutnej wocźi ßwécźeschtaj ßo se spodźiwnym błyschcźom. Wona hladasche psched ßobu do dalokeje, dalokeje daliny, a dyrkotazej hubje pohibowaschtej ßo, jako by mjelczo récźała.

Wnuk swoła ju saßo k ßebi a wróćźo do pschitomnosćze prajizy: „Bomba spadźe pschi ßamych někotrych ludźi, ale njerosbuchny hnydom, tak so mějachu wschitzy cźaß k cźeknjenju.“ — „A ty niz, kiź ßy hewak tola dosćź spéschny był na nosy?“ wopraschа ßo wona dźiwajo. — „Njemóźach tola małej holczźy tak srudnje sahinycź dacź, wopuschcźich radscho jabłuka“, samolwjesche ßo wón nětkole, hdyź běchu se strachom récźe dóschke na ßad. Dokelź bě wowka pschecźiwo Jónakezom a wschemu, schtoź s nimi swißowasche, pschezo tak dźiwnje smyßlena była, bě jemu hischcźe cźeźscho, sjawnje récźecź. Ale nusne to bésche. „Chzych korby ßobu do wéstosćze donjesćź a budźich to tez scźinił. Tu wuhladach dźéczo, a niczo praweho ßebi pschi tym njemyßlo, dach korbam padnycź a pschiskoczich, so bych ßo wottorhnył.“ — „Dźéczo — ty ßy dźéczo wumożił! A to mi hakle nětkole prajisch? Cźeje dha bésche?“ — „So ßym jo wumożił, schtoź ßo tak praji, to po prawom njemóźu rjez. Njescźinich dźé dale niczo, hacź so pschiskoczich, ju hrabnych, s njeju wotbéźach, abo chzych wotbéźecź, pschetoź njedóńdźechmoj daloko a buchmoj wobaj powalenaj, schtoź je mi Hanka jara sa sło wsała. Pschetoź mała Hanka — schikowane dźéczo se żołtymi kudźerjemi, kotreź w tymle léczu tak cźasto pola naß kupowasche, ta to bě. Myßlu ßebi, so je to Jónakez dźéczo“, rjekny ßo wotlakujo, ßo sacźerwjenjejo łźé dla, — pschetoź —“

Tez poßlednja kapka krwě bě ßo jej s hižo hewak blédeho woblicza shubiła. „Jónakez — Davita Jónakowe dźéczo s Jopenskeje dróhi?“ jeho wona pschetorze. — Wón mjelczo pschikiwny. Krk bě jemu kaź sadźernjeny. Schtoź bě runje w pschedkhéże pyschneho doma nashonił, to bě s móznej żiwosću pscheđ nim. Wón chzyschе to powjedacź, ßo praschecź, hacź a schto dha tamni ludźo pschecźiwo mi maju, ale wón to njesamó.

Wona mjes tym pokracźowasche kaź ßebi ßama récźo: „A ty ßy jeho dźéczo wumożił! s tak ßuroweje ßmjercze — hdyź je wón tola tajki był. To budźe żehliwe wuhło jemu na hłowje! Cźeho dla njejßy mi to hnydom rjekł a cźeho dla njejßy tak dołho ke mni horje pschischoł?“ wobrocźi ßo na dobo k wnukej.

Wón nětkole wobschérnje dale powjedasche. Wjaz hacź jedyn ras pschikiwowasche a bórbotasche néschto do ßebje, schtoź wón njerosymjesche. Potom posbéże ßo wona s njewschédnej mozu. — „Woni to potajkim njewjedźa — cźim lépje, wjecźenje je psches to cźim nadobniische. Sa myto — myto my tola wot nich njebudźichmy na żane waschnje bracź móhli. Ale schto tu wo wjecźenju récźu? Bóh chzył wschém hréch wodacź, kaź tez mi, kotryź ßym drje se saßaklym spjecźowanjom pschecźiwo srudobje wobeschła, kotruź je jeho ruka na naß póßłała. A Jónak je pjecźa jara cźeźzy khostana se ßwojej żonu, kotraź je druhdy, kaź ludźo powjedaja, bjes smyßłow. Ach, Bożo, mój wulki Bożo! Jeno to jene, to jeniczke jene chzyła ja hischcźe doźiwicź, so by njewinowatosćź mojeho ßyna, jeho cźestne mjeno saßo wróćźene było. Ty ßy tez pschi tym, so je wono swohidźene, cźeźko cźerpicź měł, wbohi hólcźko!“

S najwjetschej napjatosću hladasche na nju, pschi cźimź jemu wschelake saschmjatane dopomnjeńki s najprénjeje młodosćze psches myßle dźéchu. — Palczikowa jemu dopomha. „Ty dyrbisch to ras shonicź a shonisch jo tola tez — njeby-li wójny a wobleżenja mésta było, kotreź je wschitko podtlóczińko, schtoź je ßo pscheđ krótkimi létami stało, budźische ty telko narażkow wot młodych a starych ßłyschał, so by ßo mje dawno praschał.“ S hłuboka dychasche, récźesche potom satorhujo dale: „Twój nan, mój jeniczki ßyno, béśche w Jónakez ßłużbje — jedyn s jeho najbóle ważenych pschekupkich pomoznikow, mějesche dospołnu dowéru ßwojeho pschedstajeneho. Teho dla sastarowasche tez zyle ßamostatnje klamy na dołhim mosćze, schtoź mějesche tehdom, hdyź wobkhod derje dźéschė, néschto na ßebi. Tu shubi ras jara wumjelske jantarne dźéło, kotreź chzyschе Jónak pruskej kralownje póßłacź. Twój nan — twój nan, tak récźasche — bě jo pokradnył!“

(Pokracźowanje.)

Hłóß duschowpastyrja na duju wobnowjenja kschcźeńskeho ßluba.

(Po E. B. Woltersdorfu podał 80 létny schédźiwy M. B. w S.)

Nětk dźicze, ßłyschcze moje ßłowa,
Kiź Jesuß naß ßam wucźił je,
Ach ßłyschcze, hdyź naß Jesuß woła,
Dha wón naß saßo ßłyschecź chze;
Ja proschu waß pschi Khrysta krwi,
Wopomńcze nasch skutk dźenßnischi.

Wy psched Bohom tu pósnajecze
A psched tej zyrkwju, wożadu,
So Jesußej ßo poddacź chzecze
A hidźicź wschu slósću cźertowsku,
Wy sjawnje wschitkim prajicze,
So Jesußowe wowzy scze.

Wopomńcze derje, lube dźéćźi,
Sswój ßlub, tu żorty njeplacźa,
Wy b'dźecze hewak w tamnym ßwécźi
Sso wécźnje kacź toh' hejchlerstwa,
Schtoź tudy łźé, to wopomńcze,
Tón Boha, niz naß wobelże.

O hlajcze, hlajcze, kajka ßyła
Tych ßwédkow na naß poßłucha,
Ach, ta by junu postanyła
A pschecźiwo wam ßwédcźiła,
Hdy byschcze tón ßlub łamałe,
Kiź scze s tym Knjesom scźinike.

Tón saklaty je, kotryź łama
Tón ßlub tej' ßwjatej' schchcźenizy,
Tón cźini cźeźki hréch, kiź tama
A duschn storcźi do hele,
Hdźeź dyrbi tradacź na wécźne,
Schtoź Bóh tym dobrym ßlubił je.

Ze Serbow.

S Budyschina. (Dźěćźo ßo ſaraſyło.) Pjatk dopołdnja je w nowych kasarmach ſe ſtarſchiſkeho wobydlenja w ſchtwórtym poſkhodźe 4lětna dźowčiczka ſerżanta Schreckenbacha ſ woknom na pleſtyr w dworje padnyła. Dźěćźo bě ßo tak ſlě pſcheraſyło, ſo we womorje leżo woſta a wědomnje saßo njenabywſchi někotre hodźiny poſdźiſcho wumrje.

— Najdoſtojniſcheho knjeſa biſkopa Luſcźanſkeho je ßobotu kardinal Kopp we Wrótßławſkej kathedrali wußwjecził. Póndźelu knjes biſkop do Draždźan pſchijědźe. Tam jeho na wulkotne waſchnje powitachu. To bě ſ dopokaſmom, kajku powſchitkownu luboſcź je ßebi wón ſa krótki czaß ßwojeho japoſchtoliſkeho vikarſtwa dobył.

Dwórſka zyrkej bě polna ludu a ſwuki khěrluſcha „Ecce sacerdos“ ju móżnje pſcherżiwachu. W dwórſkej loži ßedźachu kral Jurij, krónprynz Bjedrich Auguſt ſe ßynami a pryncežża Mathilda.

Po krótkej modlitwje poda ßo knjes biſkop k trónej, knjes ſuperior Fiſcher pak ſ klětki ſe ſahorjenymi ßłowami noweho duchownehо paſtyrja poſtrowi, lubjo jemu w mjenje wěriwych a jich wodźerjow ßwěrnu poßłuſchnoſcź. Knjes biſkop wot woltarja wotmołwi w dołhej, pokornej a nanajwyſchſche pohnuwazej rěczi. Na to wudźěli prěni krócź doma biſkopſke požohnowanje. S požohnowanjom ſ Najßwjeczíſchim pſchi Te Deum ßo ßwjatoczноſcź ſkónczi. —

Pjatk knjes biſkop w Budyſchinje ſbożopſchejaze deputazije pſchijimowaſche. Mjes tutymi bě tež deputazija Maćicy Serbskeje, wobſtejaza ſ knjeſow duchownych Kſchižana-Hodźijſkeho, Kubizy-Bukeczanſkeho, dr. Rjencža-Wjeleczanſkeho a knjeſa wyſchſcheho wuczerja Fiedlerja. Knjes farař Kſchižan jako měſtopſchedźyda Maćicy Serbskeje knjeſej biſkopej, kotryż je ßebi jako dołholětny pſchedźyda M. S. a jako ſpißaczel wo Sſerbowſtwo wulke ſaßłużby dobył, dźakowaſche a jemu w mjenje M. S. najwutrobniſche ſbożopſchecża wupraji. K wjeßelu deputazije knjes biſkop ßwoju ſwólniwoſcź wupraji, dale ſ pſchedßyda M. S. woſtacź.

— Theologiſke kandidatne pruhowanje ſtaj w Lipſku pſched krótkim dwaj Sſerbaj wobſtałoj, knjes Kſchižan ſ Hodźija a knjes Rěſbark ſ Budyſchina.

— Pruhowanje ſrawoſcże je lětßa na Bndyſkim gymnaſiju jenoż jedyn Sſerb ßobucźinił a ſ khwalbu wobſtał, knjes Mjerwa ſ Wulkeho Dažina; wón bě primus omnium, prěni wſchitkich wucźomzow.

— (Snjeſboženje ſ jěſdnym ſtokom.) 12lětny ſchulſki hólz Elßner a jedyn 14lětny realny ſchuleŕ běſchtaj ßo wóndano we wulkich młynach na tamniſchi jěſdny ſtok ſtajiłoj. Na dobo tutón do hłubiny wrjeßny a ßo ſ tajkej mozu delka wotraſy, ſo ßebi 12lětny Elßner kolenowe jabłuko rosbi, realny ſchuleŕ pak ßebi czeleſno ſłama.

— (Dźiwja jěſba.) Sſrjedu pſched wjeczorom dyrbjachu ludźo, po Mużakowſkej dróſy duzy, rucże na bok roscźěkacź, dokelž jedyn kóń ſ rěſniſkim wołom dźiwje ſaſkakujo po dróſy k Budyſchinej cźerjeſche. Kaž ludźo powjedaju, ſtej na wołu dwě czeleczi pſchiwjaſanej bykej, kotrejž ſtej ßo ſe ſaſkakowanjom ſ woła wucźißłej a po bokomaj ſa powjaſami ſ njeho wißałej. Hacž runje ßu ludźo pjecża na pohoncża wołali, ſo dyrbi ſaſtacź, je tutón dale do konja prał, ſo njeje móżno było, cźwilowanej czeleczi wußwobodźicź. Kaž je ßłyſchecź, pohoncź w Dobruſchi bydli, a ma, jeli ſo ßo jemu wina dopokaże, cźeżke khoſtanje wotcźakacź.

— (Cźeŕwjeny poběžk ßwini.) So by ßo cźeŕwjenemu poběžkej energiſzy wobarało, je ſakſke knježerſtwo poručiło, ſo dyrbja ſkótni lěkarjo wot nětka ſerum (lěkarſtwo) pſche cźeŕwjeny poběžk darmo doſtawacź.

— (Hońtwa ſa pjeriſnowym paduchom.) Ssobotu tydźenja rano wokoło 1/2 4 hodźin poß żiwnoſcźerja Albinußa w Jeńkezach njemdrje ſchcźowkaſche. Albinußowy wjetſchi ßyn teho dla ſtanywſchi, ſ woknom won pohladny a někoho pſchi wrotach ßo tulecź widźeſche. Dokelž pak cźłowjeka pſched wrotami ſa ſtraſchneho njemějeſche, ßo ſaßo do koża lehny. Hdyž poſdźiſcho Albinußezy ſtanychu a do kurjenza po jeja dźěchu, pytnychu ſo bě dwěnohaty tkhóŕ w kurjenzu pobył. Cźłowjek, kotryż bě ßo pſched wrotami tulał, bě 5 kur a 1 kapona kradnył, kotreż bě hnydom ſarěſał. Hiſchcźe tón ßamy dźeń dopołdnja ßo Budyſkej poliziji powjeſcź wo paduſchſtwje poda. Tej pak ßo njeporadźi, paducha na wikach lepicź. Duž tydźeń poſdźiſcho dwaj poliziſtaj w zivilnej draſcźe na wikach ſa nim ßlědźeſchtaj. Jedyn ſ tejule poliziſtow ßłyſcheſche, ſo jedyn muž ſarěſane kury poručźowaſche. Sſo ſa nimi praſchejo, poliziſt ſhoni, ſo w jenym hoſcźenzu leża. Hdyž pak chżyſche ſ pſchedawarjom po nje hicź, ßo tutón na dobo do cźěkanja da. Pſchedraſcźeny poliziſt ſa paduchom běžo, na ludźi wołkaſche, ſo bychu jeho pſchimnyli. To ßebi ludźo njedachu dwójzy kaſacź. Hnydom zyła cźrjóda ſa cźeknjenzom cźerjeſche a bórſy jeho ſaßłapichu. W hoſcźenzu, kotryż bě wón poliziſtej mjenował, woprawdźe wjetſchu liczbu ſarěſanych kur namakachu. S Albinußez kur mjes nimi pak żane njeběchu. Paduchej bě ßo poradźiło, je něhdźe druhdźe pſchedacź. Wón je hakle pſched krótkim ſ khoſtarnje puſchcźeny cźłowjek, kotryż bě ßo we Wadezach ſaßydlił.

— Nalětnje kontroliſke ſhromadźiſny ſměja ßo wutoru 5. haprleje dopołdnja 1/2 8 hodźin, w 9 hodźinach a 1/2 11 hodźin w Albertſkim dworje w Budyſchinje, ßrjedu 6. haprleje dopołdnja w 8 hodź., 1/2 10 a 3/4 11 hodźin w Albertſkim dworje w Budyſchinje, ſchtwórtk 7. haprleje dopołdnja w 8 hodź., 1/2 10 a 3/4 11 hodźin w Albertſkim dworje w Budyſchinje, pjatk 8. haprleje dopołdnja w 8 hodź., 1/2 10 a 3/4 11 hodźin w Albertſkim dworje w Budyſchinje, ßobotu 9. haprleje dopołdnja 1/4 9 hodźin w Budeſtezach, póndźelu 11. haprleje dopołdnja 3/4 9 hodź., 10 hodź. a 20 mjeńſchinow po 11 hodź. w Schěrachowje, wutoru 12. haprleje dop. 10 mjeńſch. po 9 hodź. a 1/2 11 hodźin w Sohlandźe, ßrjedu 13. haprleje w Hornjej Wjaſońzy, ſchtwórtk 14. haprleje dop. 1/4 11 hodźin a 3/4 12 hodźin a pop. 1/2 3 hodźin w Biſkopizach, pjatk 15. haprleje dop. 1/4 11 hodź. a 3/4 12 hodź. a pop. 1/2 3 hodź. w Biſkopizach, ßobotu 16. haprleje dopołdnja w 8 hodź. a 20 mjeńſch. po 9 hodź. w Njeßwačidle, póndźelu 18. haprleje dopołdnja w 9 hodź. a 20 mjeńſch. po 10 hodź. w Klukſchu, wutoru 19. haprleje dop. w 9 a 10 hodź. we Worzynje. — Schtóż ma ßo pſchi kontrolſkej ſhromadźiſnje wobdźělicź, pſchi gmejnſkej wyſchnoſcźi nadrobnje wo cźaßu a měſtnje ſhoni. S mużſtwow ſe Židowa, ſe Ssmoliz a ſ Budyſchina maju k ſhromadźiſnje pſchińcź: wutoru 5. haprleje dop. 1/2 8 hodźin lětniki 1891 a 1892, 5. haprleje dopołdnja w 9 hodź. lětniki 1893 a 1894, 5. haprleje dop. 1/2 11 hodź. lětniki 1895 a 1896, ßrjedu 6. haprleje dop. w 8 hodź. lětnik 1897, 6. haprleje dop. 1/2 10 hodź. lětnik 1898, 6. haprleje dop. 3/4 11 hodźin lětnik 1899, ſchtwórtk 7. haprleje dop. w 8 hodź. lětnik 1900, 7. hapr. dop. 1/2 10 hodźin lětniki 1901, 1902 a 1903.

S Wulkich Debßez. Wóndano běchu ßo tudomnemu rěſniſkemu miſchtrej Rachlowzej na ßwětkym dnju ſ klamow někotre ßuſchene ßwinjaze pleza kradnyke. Sa pakoſtnika ßu jeneho ſchulſkeho hólza, ßyna jeneho dźěłacźerja w Hajniczanſkej pſchadowni, wußłědźili. Tele dny ßu młodoſtnemu pakoſtnikej w pſchitomnoſcźi wokrjeßneho ſchulſkeho inſpektora a lěkarja w ſchuli pſched ſchulſkimi dźěcźimi kholowy na ſadku pſcheklepali. — Tež w Budeſtezach je ßo paduſchſtwo ſkucźiło. W jenej ſahrodźe njedaloko zyrkwje ßu w nozy ſ někotrych kołczow měd wuklukali.

S **Krakez.** Tudomnemu wjeßnemu ſtražnikej Janej Mětrachej, kotryż hižo 52 lět ßwoju ßłużbu ſaſtawa, je miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſcźow cźeßne ſnamjo ſa ßwěrnoſcź w dźěle ſpožcziło. Tole wuſnamjenjenje ſ pſchißłuſchnej liſcźinu je knjes hamtſki hejtman ſ Kirchbach mjenowanemu ſchtwórtk popołdnju pſchepodał.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) S njepſchikrytymi kołami göpeloweje młócźazeje maſchiny Jana Jopa w Mikoraſu bě loni 19. dezembra ßo 9lětny ßyn jeneho ßußoda paraŕ, pſchi cźimž bě ßo ſ kholowami do gratu ſcźahnył, a ßo jemu noha dwójzy ſłamała. Jopo, kotrehoż běchu dla lohkomyßlneho wobſchkodźenja a dla pſchestupjenja wukaſa, göpelowe pſchikrycźe naſtupazeho, wobſkorżili, wudawaſche, ſo njeje wo tajkich poſtajenjach niczo wjedźał, dokelž nowiny njeczita. Fabrikant je jemu maſchinu bjes pſchikrycźa pſchedał. Ssud jeho k 20 hriwnam khoſtanja abo k jaſtwu na 4 dny ſaßudźi. Kóżdy roſomny cźłowjek dyrbi wjedźecź, ſo ßu njepſchikryte ßo cźerjaze göple ſe ſtrachom hrožaze. Wobſkorżenemu njemóżeſche njeſnate bycź, ſo je ßo ſ njepſchikrytymi göpelami hižo huſto njeſboże nacźiniło.

Se **Steho Komorowa.** S tworowym cźahom je ßo na tudomnym dwórniſcheczu 24lětny expedient Grille pſchejěł.

S **Klětneho.** Póndźelu tydźenja ßu ßo naſche nowe ſwony, w Schlichtlingowej lijeŕni w Apoldźe late, poßwjeczike. Wokoło 1 hodźiny pſchipołdnju ßo pſched zyrkwju dołhi ßwjedźeńſki cźah ſrjadowa a po ſwony na Jamnowſki knježi dwór cźehnjeſche. Tu ßo na wudebjenym wołu ſtejaze ſwony, do kotrehoż běchu ſchtyri wupyſchene konje ſapſchehnjene, do cźaha wſachu a ßo ſe ſynkami khěrluſcha „Khwalcźe toh' Knjeſa“ do zyrkwje pſchewodźachu. Pſched ſakhodom do pohrjebniſcheczа ßo cźah koło wokoło ſwonow feſtupa,

a nasch knjes duchowny měješe poßwjećazu rěcź. Do sańdźenych lětstotkow wróćo hladajo, wón na to spominaše, so je maly swón stareho swonjenja w 13. lětstotku laty, mjes tym so ßrěni wot lěta 1555 woßadnych k modlitwje napominaše. Najwjetschi a najmłódschi swón, kotryż je zyrkej w lěće 1678 dostała, je dodźerżał, a teho dla je ßo zyke njeharmoniske swonjenje s nowym samėniko. Na to knjes duchowny na wyßoki wosnam swonow pokasowasche, na bibliske schpruchi, na swonach stejaze, ßo počzahujo. Po poßwjećenju ßo swony bjes sadźėwka na wėžu sćežechu. Hdyż bě kóżdy swón ßwój hłóß ßłyschećź dał, ßo wschė prėni krócź k harmoniskemu swonjenju sjenoćźichu k wjeßelu mnohich shromadźenych, kotsiż běchu na zyrkwinym naměśće s napjatosću tónle wokomik wočzakali. Po wuspėwanju khėrlusha „Njech Bohu dźakuje" ßo hodźinu dołho na pruhu swonjesche, a s tym ßo ßwjedźeń skónczi, mjes tym so ßo wobdźėlnizy se ßwjedźeńskej myßlu hischće dołho hromadźe dźerżachu. Se starych swonow, kotreż běchu njedźelu poßledni krócź saswonike, ßo jenoż najwjetschi pscheschkrėje, dokelż dyrbitaj ßo maly a ßrěni ßwojeje wulkeje starosty dla po postajenju provinzialneho konservatora sa Schlesynsku sakhowacź.

— Wutoru tydźenja ßu ßo twarjenja swudowjeneje Khrystiany Pětzyneje wotpalike. Skót je ßo mohł wukhowacź, tola wjetschi dźėl nadoby je ßo s płomjenjemi snicził. Wohėn je pjecza pak s dodźerżanym wuhenjom pak s pjezy, kotraż ßo pyrjesche, wuschoł.

Se **Sswinarnje.** W naschim hacźe je młynk sańdźenu njedźelu cźėło skakarja Jana Schliża s Bukowza namakał. Tutón je ßo ßrjedź dezembra pó cźmje sabkudźił a do hata padnywschi ßo tepił. Cźėło, kotreż bě hižo tlacź sapoczało, bě hischće spósnacź.

Se **Sabroda.** We wokolnych holach ßu s nowa rostorhane ßorny namakali. S teho hajnizy ßudźa, so pódla wjelka, kotrehoż ßu njedawno pola Cźėlneho satsėlili, hischće nėkotre druhe po holi wokoło běhaju a ßo se swėrinu żiwja. Jich błėd je ßo hižo namakał, wjelki ßame pak ßo hischće njejßu wohladale. Wojerowske kralowske wyschsche hajnistwo je hižo wospjet wschitkich hajnikow a hólnikow na pytanje sa wjelkami wupóßłało, hacź dotal je to pschezo bjes wuspėcha było.

S **Rowneho.** W naschej wßy je ßo wojerske towarstwo sałożiło, sa kotrehoż pschedßydu ßu Matėja Schumanna wuswolili.

S **Rychwałda.** Tež nasche schulske sastupjerstwo je sańdźenu njedźelu dla powyschenja wucźerskeje msdy wuradźało. Knjes duchowny Wenka jako pschedßyda namjetowasche, starobowe pschikohi wot 100 na 120 hriwnow, msdu prėnjeho wucźerja wot 1000 na 1100 a msdu druheho wucźerja wot 930 na 1000 hr. powyschicź. Schulszy sastupjerjo drje pschipósnachu, so by nusne było, wucźerstu msdu powjetschicź, tola s dobom tež wopominachu, so njejßu pjenjeżne wobstejnosće schulskeje gmejny dobre. S natwarjenjom noweje schule je ßo gmejnje khėtry dołh napołożił, kotryż ßo hischće s twarom tsećeje schule powjetschi. Duż ßo wucźerska msda jenoż s 30 hriwnami lėtnje powyschi, a ßo pschećze wupraji, so by sbytk kralowske knjeżerstwo pschidało.

Se **Sslepeho.** Sswinje tudomneho bura Jana Hanscha ßu na cźerwjeny pobėżk skhorike.

Přilopk.

* (Paduschstwo.) Na Kinsbórskej drósy w Draźdźanach ßu paduschi s Hollerez cźaßnikarnje sa 4000 hriwnow cźaßnikow, rjecźasow, broschow, naruczniznow a pjerschćenjow kradnyli. Powschitkowne sawėscźaze towarstwo w Triesće, pola kotrehoż ßu kradnjene wėzy psche paduschstwo sawėscźene, wußlėdźerjej paduchow 200 hriwnow myta lubi.

* (Pirnaske duelle.) Draźdźanski wójnski ßud je ßrjedu wo duellach wyschscheho leutnanta Krohna jednał, kotrehoż mandźelska je s nėkotrymi młodymi leutnantami mandźelstwo łamała. Wyschscheho leutnanta Krohna k twjerdźisnje na 4 mėßazy, leutnanta Baza wot artillerskeho regimenta we Wurzenje na 6 mėßazow, leutnanta Thorna na 1¼ lěta a leutnanta Gerlacha na 2 lėcźe saßudźichu. Jednanje je ßo dla wohroženja dobrych waschnjow a dla wojerskich interesow s wusamknjenjom sjawnosće wotmėło.

* (Spytane ßamomordarstwo.) Generalny leutnant swonka ßłużby, napoßled komandeur 2. divisije, s Alten, je ßo we Wiesbadenje satsėlicź spytał. Wón je ßebi kulku do hłowy tsėliwschi ßo ßmjercź straschnje sranił.

* Sskużobne holzy s cźrjódami do Barlina cźahaju. W lėcźe 1903 je 49025 holzow pschicźahnyło, to je 5000 wjazy, hacź je prjecź cźahnyło. Mnohe holzy bórsy saßo s Barlina prjecź cźahnu, dokelż tež we wulkim měścźe njeje zokorlisanje.

* Nowa wußlėdźena zokrowa rostlina je Eupantonium rebandium, kotraż je w Paraguay w połodnischej Amerizy domjaza. Wona do teje ßameje druźiny rostlinow każ wódny konopej ßłuscha. Wona pjecza 20 krócź wjazy zokora wopschija dyżli zokrowa rėpa.

* (Wjecźenje żarliwza.) Hewjeŕ Klimpian (nan 4 dźėcźi) w jenej wßy pola Arada we Wuherskej ßo na ßwoju żonu hrėschesche, so ma karu s dźėłacźerjom Kohoutom, w tym ßamym domje bydlazym. Klimpian ßebi dynamit wobstara, kotryż w domje sapali. Żyły dom ßo saßypny. Pod rospadankami żałostnje rostorhane cźėła Klimpianez ßwójby a dźėłacźerja Kohouta namakachu.

* (Poklad s romskeho cźaßa.) S Parisa pißaju: Łohcź wyßoku a nėhdźe pół łohcźa schėroku vasu ßu w Nanterru w Franzowskej namakali, hdyż tam jamu ryjachu. Wona bě dźiwnje pomolowana a 2000 złotych s derje sdźerżanymi wobrasami wschelakich khėżorow wopschijesche.

* (Poklad pod schtomom.) W Monsu w Belgiskej staj dwaj dźėłacźerjej wulki poklad namakałoj, hdyż w jenej sahrodźe woßrjedź mėsta jedyn schtom puschcźischtaj. Poklad, kotryż bě pod schtomom skhowany, s 1500 złotakow, louisdorow, ßlėbornych krónow a połkrónow wobsteji. Pjenjesy wobrasy Ludwiga XV., Ludwiga XVI. a Marje Theresije pokasuja. Najnowschi pjenjes je w lėcźe 1785 bity. Poklad je nėhdźe 8000 hriwnow hódny.

* (Żałostne ßamomordarstwo.) W Lichtenwörthu pola Budyjewiz w Cźechach je ßebi jena 19lětna holza dla njesbożowneje lubosće na żałostne waschnje żiwjenje wsała. Wona hornz s pólvrom a schrótom napjelni, położy do teho sapaleny schwamp a ßo potom na ßudobje ßydny. Na dobo hornz rosbuchny. Móz wubuchnjenja bě żałostna; holza ßo do wjele kruchow rostorha.

* (Offizėr jako rubjeżnik.) Wulke dźiwanje w Turinje skutk leutnanta Regia, w 60. pėschim regimencźe ßłużazeho, sbudźuje. Wón do klamow drogista Allvera stupiwschi ßo do tuteho s natykanym revolvrom saměri a ßebi 1000 lirow żadasche. Nadpadnjeny s hłoßom wo pomoz wołasche. Jeho tschiki saßłyschawschi polizistojo pschibėżachu, kotsiż leutnanta pschimnychu a jeho po horzym bėdźenju wuwjasachu.

* (S prochom a mochom ßo shubiła.) Němska łódź „Mona" je njedaloko jendźelskeho brjoha do jendźelskeje łódźe „Lady Cayrus" sawadźiła. Poßlednischa ßo potepi. S jejnych puczowarjow a mużstwow njeje ßo nichtó wukhował, hacź runje ßo s „Mony" cźołmy na morjo puschcźichu.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Kamjenjecźeßarja P. A. Wokacźa se Semiz běchu s hoscźenza „Sakskeho jėsdneho" wupokasali, dokelż bě ßo tam njepschistojnje sadźerżał. Dokelż ßo njebė wotßalił, bě jeho hoscźenzař s mozu won dowjedł, pschi cźimż bě jemu Wokacź pjesł rostorhnył. Sawniski ßud bě Wokacźa dla kaźenja domjazeho měra k 25 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 5 dnjow saßudźił. Wokacźowe powokanje pscheczźiwo temule wußudej ßo sacźißny.

Hižo schtyri krócź khostany cźeladnik E. J. Haasa, 1876 w Drożdźiju narodźeny, bě, hdyż pola kublerja Wjele w Kubschizach ßłużesche, cźeladnikej Freundej pjenjeżnu mósches s 18 hriwnami s kholowow kradnył. Haasu k jastwu na 8 mėßazow saßudźichu a jemu cźesne prawa na 3 lėta wotrjeknychu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lėće 1904 dotal nahromadźiło: 2529 hr. 81 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle" čisle 13. lěta 1904 hižo kwittowane:

Jos. Dürich, wobsedźeŕ walcoweho młyna Klášterje n. Jězeru 4 hr. 25 np. Delanska patentna komisija (562 hr. 51 np.): Hdyż póndźelu smy pruh'wali, so mały kamušk wuwali — 65 np.; po cėžkim proh'wanju ze skata tam blizko mjezow pruskoh' stata knjez předsyda, hlej, wuskuba też za Maćicu Jakuba — 2 hr. — Zapołożeny darik 1 hr. 5 np. = ... 7 hr. 95 np.

Hromadźe: 2537 hr. 76 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wuprósdnilo je ßo zyrkwinske město w **Klukschu.** Kollator: najwyschscha schulska wyschnoscź, dokhody tehole městna pódla darmotneho wobydlenja w schulskim domje a wuźiwanje schulskeje sahrody (kotrejež wunoschk je na 148 hr. takkerowany) wuczinjeja: 1200 hr. sakladneje mšdy, 789 hr. 10 np. ſ zyrkwineje ßłużby, 110 hr. ſ wuczenja w pokraczowanskej schuli. Zadaczeljo, kotsiž ßu ßerbskeje rěcze mózni, chzyli ßwoje samolwjenje, pschidawschi nusne podłożki (mjes nimi wopißmo wo sastawanju sastojnstwa nowscheho cźaßa, hacź do 14. haprleja podpißanemu podacź.

W Budyschinje, 23. měrza 1904.

Kral. wokrjeßny schulski inspektor
Schulski radźiczel **Schütze.**

Hischcźe zyle dobry, derje dźełazy
ſeperator
je pschemenjenja dla na pschedań, dokelž je pschemaky, pola Gudy w Dalizach.

Czerſtwy łój 1 punt po 40 a 50 np., **czerſtwu kołbaßu** punt po 60 np., 2. druźinu kołbaßy punt po 50 np., **ßadło** punt po 60 np., **ßuſcheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., **ßuſcheny tołſty połcź** punt po 70 np., pschi 5 puntach punt po 65 np. Pruhi po 5 puntach na doběrku scźelu.

O. Pětſchka na žitnej haßy.

Ligowoſki wowß
(prěni krócź ßyty)
jara wunoschny ſ dołhej ßłomu,
Probſtajſki wowß
(prěni krócź ßyty)
porucza
Guſtav Heinke
w Budyschinje.

Probſtajſki ßymjeńtny wowß
jene lěto wußyty, je na pschedań na ryczerkuble na **Horje** pola Njeßwaczidła.

Wulku dźělbu
ſchulſkich torniſtrow, toſchow a kožanych tworow
wscheje druźiny dla pschepołożenja ßwojeho rjemjenjerſtwa tunjo wupschedawam.
C. A. Pětſch
na hauenſteinſkej haßy 1.

Paleny
khoſej,
wſchelakeho měſchenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacź **2** mk.
jara płacźišny hódno porucza
Ernſt Lehmann
(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Hadreſchcźa, koſcźe, żeleſo atd.
kupuje po najwyschſchich płacźišnach
M. Eberth
na hornczerſkej haßy 29.

Wſchelake **ſerbſke knihi** ma tunjo na pschedań **Bjar** w Brěſy pola Zicźenja.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 28. měrza t. l. ma ßo dopołdnja wot 1/2**10** hodźin **w Huczinjanſkim hoſcźenzu** scźěhowaze na **Maleſchanſkim rewěrje** ſeſtajene drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź:

1 rm. twjerdych palnych schcźěpow,
12 rm. twjerdych a 70 rm. mjehkich kuluchow,
191 rm. mjehkeje walczźiny a
103 mjehkich pjenkow.

Tole drjewo w Hlinjanſkej a Stróżanſkej holi ſteji.

Huſcźanſke hajniſtwo, 17. měrza 1904.

O. Mendte.

Drjewowa awkzija
na Łupjanſkim rewěrje.

Wutoru 29. měrza 1904 dopołdnja wot **9** hodźin ma ßo pschi Mjetlczan hacźe

120 khójnowych dołhich hromadow,
80 hałoſowych hromadow,
3 dubowe hromady,
4 rm. dubowych ſchcźěpow,
8 rm. khójnowych ſchcźěpow

ſa hnydom hotowe pjenjeſy na pscheßadźowanje pschedawacź.

W Minakale, 22. měrza 1904. **Mauke.**

Winowa wikowarńja „Liſchcźeje jamy“
(Fuchsbau).

Moſelſke wino	bleſchu hižo po	90	np.
Rheinſke wino	= = =	80	np.
Bordeauxſke wino	= = =	90	np.
Marku Italiu	= = =	85	np.
ſchpaniſke wino	= = =	80	np.
portugalſke wino	= = =	80	np.

němſki a franzowſki łognak, němſke a franzowſke Champanſke wino
porucza
Oskar Dietrich
Telefon 704.

Najlěpſchi wuſchkrjeny łój
punt po 50 np., pschi 5 puntach po 45 np. porucza
Emil Gräſe
rěſniſki miſchtr
na ſwonkownej lawſkej haßy 35.

Brockmannowe
woprawne
ßłone kuluſchki, phosphorkißały kalk
porucza **Emil Dietrich**
w Lětonjanſkim hoſcźenzu.

Schulſke toniſtry a toſche
k jutram po tunich płacźišnach
porucza
A. Schurz
ßedlarſki miſchtr w Minakale.

K pschedſtejazym jutram dowolam ßebi na ßwój wjele wopſchijazy
winowy ſklad
ſ poruczowanjom dopomnicź.
S poczeſcźowanjom
Guſtav Küttner
na ßerbſkej haßy 10.
Telefon 5*.

Czerſtwy paleny khoſej
wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacź 220 np. porucza
Guſtav Küttner
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy 10.

Beſelerowy ßymjeńtny wowß
druhi krócź ßyty, porucza
2 zentnarjej po 16 mk.
knježi dwór w **Małßezach** pola Budyſchina.

Prědnoſcźe:
1. Jara wutrajny pschecźiwo ſlehnjenju.
2. Wulki wunoſchk.

Jěſdne koło
khětro nowe, ma na pschedań **Richard Dunkel** w Nowej Jaßońzy.

Do ßwojeje drogoweje, barbowеje a chemikalijoweje pschedawańje k jutram ſ pschihódnymi wuměnjenjemi **wuczobnika** pytam.
Měrſchez bratrow naßlědnik
Richard Hentſch
w Budyſchinje pschi žitnych wikach.

Sa ßwoje friſeurſke klamy k jutram wuczobnika pytam.
Guſtav Warg, friſeur
na ſwonkownej lawſkej haßy 14.

Hnydom abo poſdźiſcho móża **holzy plotowacź** nawuknycź pola **Grafoweje** pschi ßerbſkich hrjebach cźißło 2 po 2 ſkhod.

Dobru penſiju namakaju ſchulerjo pola **A. Bräuerki** w Budyſchinje na Moltkowej haßy 2.

Pschecźelnu tunju **penſiju** ſchuler abo wuczobnik, jeli ßo żada, też pschehladanje ſchulſkich dźełow, w ſahrodnej khěži na honjerſkej drósy (Jägerſtraße) 1 namaka.

2 wuczomzaj
ßwědomitu penſiju namakataj pola Michałkowеje na ſeminarſkej drósy 3 po 3 ſkhodach.

Murjerjow
pyta twarz **Philipp** w Sſkonej Borſchcźi.

Drainěrarſkich dźełaczerjow
pschijimuje
Aug. Proße w Pſchiwcźizach
pola Plußnikez.

3 dźełaczerſke ßwójby
k haprleji abo prjedy, 14—16 létnu ßłużobnu holzu k haprleji pyta
Smochczanſki knježi dwór
(pola Budyſchina).

Starſchi muż, ſtróſby a dowěrny, kotryż ma luboſcź k ſkotej, ßo jako pschahaŕ wołow do lohkeho dźěła hnydom pyta na knjeżim dworje w Boranezach.

Młódſcha **ßłużobna holza** ßo do lohkeho domjazeho dźěła k 15. haprleji abo k 1. meji pyta. Shonicź w Budyſchinje na bohatej haßy 2.

Hródźne dźowki, jutrowne holzy, dźełaczerſke ßwójby, wotroczkow, ßrěnkow ſ wulkej mšdu pyta **A. Hermann** na Lubijſkej drósy 33.

Spěwarske,

šerbske a němske,

jednorje hižo po 2 hr. a wošebnje do cželazeje kože
swjasane hižo po 6 hacž do 10 hr. šu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Hotowa drasta

je nětkole tunjo na pschedań!

Dźelo, šłód, solidnosćej tkaninow šu wschostronischy s khwalbu pschipósnate. Prjedy hacž šebi schicz dacże, pruhujcże mój hoborski skład!

Žakety, jeczki, khornarje, schórzuchi, tkaninowe klobuki,
šłomjane klobuki, mězy, baretty,

podschiwkowe tkaniny, schtrympy, tkaniny, rukajzy.

Mužaze wobleczenja, schulerske wobleczenja, dźeczaze wobleczenja, jenotliwe kholowy, blusy, jupy, swjerschniki, mězy atd.

na njepschetrjecheny wubjerk wot najtuńscheho hacž do najwošebnischeho, krucże sprawne pošłuženje!

Pschi hłownym torhoschczu 9. **Ernst Jenke.** Pschi hłownym torhoschczu 9.

W **Ssulschezach** pola Přečzej je **khěža** cžišło 12 s rjanej sahrodu, jeli trjeba, tež s polom hnydom se šwobodneje ruki na pschedań.

Korbowe witki,

někotre sto zentnarjow, tež po walczkach, pschedawa knježi dwór w Kupoji.

Jenopschežny kruwjazy wós a ruczny wós

ma tunjo na pschedań pjekarski mischtr Robschink w Minakale.

Dźělanski kóń

je na pschedań w **Radworju** cžišło 66.

Kóń

(cžorny wallach)
9 létny, je płaczišny
hódno na pschedań w **Jeschizach** cžišło 6.

Młoda **šuproschna ranza,** mjes dwěmaj na wubjerk je na pschedań w Komsku cžišło 7 pola Njeßwaczidła.

Kupuju a saměnjam

rožku na pizu.

Keller w Rakezach.

Dźěłaczersku šwójbu

strósbu a pilnu, hnydom pyta **knježi dwór w Sarěczu.**

Młódschu **šłužobnu holzu** hnydom pyta **Willy Krausa,** pschekupz w Njeßwaczidle.

Jutrownu holzu k wothladanju jeneho dźešća a s dźěła tež k ratarskemu dźěku hnydom pyta **Manjok** w Libuchowje pola Makeho Wjelkowa.

Wajchtarja

pyta **ryczerkubło w Małym Wošyku** pola Hornjeho Wujesda.

Maćica Serbska

změje **srjedu po jutrach, 6. haprleje t. l.** w Gudźic hosćencu w Budyšinje

hłownu zhromadźiznu.

Započatk: popołdnju $^1/_2$3 hodźin.

Dnjowy porjad: 1. powitanje. 2. Rozprawy. 3. Dotwarjenje serbskeho doma. 4. Wopominanjenje Sejlerjowych stolětnych narodninow. 5. Namjety.

Předsyda.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje.

Srjedu 6. haprleje dopołdnja $^1/_2$12—1 hodźinje **posedźenje** „w liščej jamje“ I. skhod.

Dźenski porjad: 1. Hudźbne nowinki; 2. Serbski nar. spěw we němskim wobswětlenju 3. Serbske spěw. towarstwa.

W mjenje předsydstwa **Bjarnat Krawc.**

Dobry wupruhowany Shorjelski twarski a rólny kalk

porucza cžerstwy paleny w kalkownjach w Niskej a Kundraczizach firma: **E. Plümecke** w Niskej.

Moja **drjewjanzarnja** a **parna cžiščerńja pošleschczowych pjerjow** je wot dźenža

na šerbskej haszy cžišło 9

pódla konsumskich klamow.

Otto Heber.

Dla semrjecża mojeho muża mam myšle, so bych šwój skład něschto pomjenschika,

schulske tornistry, tosche, wołmjane konjaze deki a konjazy grat

po tunich płaczišnach rospschedawacź.

Swndowjena Kattnerowa

šedłarnja w Budyschinje pschi šerbskich hrjebjach.

Pscheszadźowanje kubła.

Dla dźělenja herbstwa ma šo k sawostajenstwu **Jana Hlinaka** w Bukojnje pola Hucźiny šłuschaze burske kubło s nowymi maščinymi twarjenjemi, 12 akrow wopschijaze a se 700 dawskimi jednosczemi wobcżežene,

wutoru 5. haprleje dopołdnja w 10 hodźinach

na městnje šamym na dobrowólne waschnje na pscheszadźowanje pschedawacź, k cžemuž šo na kupjenje smyšleni s tutym pscheproschuja.

(K temu cžišłu dwě pschiłoży.)

Prěnja pschikloha k czißku 13 Serbskich Nowin.

Sobotu 26. měrza 1904.

Placzißny rěsneho skotu na Drażdżańskich skótnych wikach

21. měrza 1904.

Placzißny po zentnarju k hriwnach.

Skótne druziny k wosnamjenjenje.	Żiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1 polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69 71
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63 65
3 ßrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	30 32	58 60
4 ßnadnje pizowane kóżdeje starosty	24 26	50—54
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	62—65
2 polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	33 35	56—60
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	30—32	52 55
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	27—29	50—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1 polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże awstriske	36—39 —	62—66 —
2 ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	58—60
3. ßnadnje pizowane	28—29	54—56
Cżelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—50	70—75
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	45—47	67—69
Sswinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich sschiżenjow w starobje hacz do 1¼ léta	36—37	49—50
2. mjaßne	34—35	47—48
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	32—33	45—46

Placzißna żitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Żitowy dowos w Budyschinje: 2204 měchow.	W Budyschinje 19. měrza 1904. wot hr.	np.	hacz hr.	np	W Lubiju 24. měrza 1904. wot hr.	np.	hacz hr.	np.
Pschenża běła	8	54	8	83	8	38	8	68
" żołta	8	10	8	38	7	94	8	35
Rożka	6	13	6	25	6	10	6	25
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß (50 kilogr.)	6	10	6	30	5	80	6	10
Hróch	9	50	10	50	9	—	10	—
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Bérny	2	25	2	75	2	—	2	50
Butra (1 kilogr.)	2	30	2	50	2	10	2	30
Pschenczna muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rżana muka 50 "	7	50	12	50	—	—	—	—
Szyno 50 "	2	50	2	75	1	80	2	40
Ssloma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Proßata 942 schtuk, schtuka	10	—	24	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	—	4	50	5	10
Rżane wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenczny gris (50 kilogr.)	—	—	5	50	—	—	—	—
Rżany gris (50 kilogr.)	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe ßymjo, punt po 50 np. — **Czerwjeny dżeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje placżeschе: kórz pschenżny (běła) po 170 puntach 14 hr. 51 np. hacz 15 hr. 1 np., żołta 13 hr. 77 np. hacz 14 hr. 24 np, kórz rożki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacz 10 hr. — np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacz 9 hr. 50 np

Na Burzy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 70 np. hacz 8 hr. 83 np., pschenża (żołta) wot 8 hr. 25 np. hacz 8 hr. 50 np., rożka wot 6 hr. 25 np. hacz 6 hr. 35 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 15 np.

Wiczne placzißny w Kamjenzu

17. měrza 1904.

Po 50 kilogr.: **Rożka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 5 np., pschenża wot 7 hr. 65 np. hacz 7 hr. 85 np., jeczmjeń wot 6 hr. 70 np. hacz 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. 30 np. hacz 6 hr. 75 np., jahły wot 11 hr. 58 np. hacz 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., ßyno 2 hr. 50 np., bérny 2 hr. 80 np. Ssloma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hacz 2 hr. 40 np.**

Wjedro w **Londonje** 25. měrza: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje njedżelu Palmarum rano w 7 hodżinach farat Răda ßerbsku spowjednu rěcż, ½9 hodżin budże duchowny Tyschet ßerbske a ½11 hodż. farat Răda němske paczerske dżěczi konfirmerowacż.

Seleny schtwórtk budże rano w 8 hodż. ßerbska spowjedź, pschi czimż smjeje duchowny Tyschet **prědowanje**, a dopołdnja w 10 hodż. němska spowjedź, pschi kotrejż smjeje farat Răda rěcż.

Czichi pjatk smjeje rano w 7 hodż. farat Răda ßerbsku spowjednu rěcż, ½9 hodż. duchowny Tyschet ßerbske a 10 hodż. němske prědowanje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Arthur Herbert, Pawoła Jana, koporniskeho dżełaczerja na Zidowje, ß. — Hermann Pawoł, Pawoła Klecża, dżełaczerja w Delnjej Kinje, ß. — Fanny Toska, Jana Khorle Hendricha Röhrigta, dżełaczerja w Jenkezach, dź. — Marczin Albert, Khorle Augusta Hoblanda, pjekarskeho mischtra w Dobruschi, ß. — Jan Pawoł a Alfred Willy, Jana Bohuwěra Kaplerja, żelesniskeho dżełaczerja w Tšelanach, dwójnikaj.

W katholskej zyrkwi: Hilżbjeta Charlotta, Helmuta Khorle Heidecka, piskarja tu, dź. — Otto Rudolf, Franza Khorle Linki, fabriskeho dżełaczerja we Wulkich Debßezach, ß. — Flora Dora, Jana Jakuba Pětki, dżełaczerja w Ssmilnej, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wożadże: 17. měrza: Hulda Alma Schlegelez, Jana Bohuwěra Janascha, samkarja a wobydlerja na Zidowje, mandżelska, 38 l. 5 d.

W katholskej wożadże: 17. měrza: Franz, Josefa Laznowskeho, fabriskeho dżełaczerja w Nowych Jikozach, ß., 6 d. — 20. Schczěpan Oswald, Jana Hübnera, fabriskeho dżełaczerja w Lejnje, ß., 2 m. 22 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodżija.

Njedżelu Palmarum je rano ¾8 hodżin spowjedź sa starschich němskich paczetskich dżěczi, w 8 hodż. konfirmazija němskich a w 10 hodż. ßerbskich paczetskich dżěczi.

Seleny schtwórtk smjeje rano ½9 hodżin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½10 hodżin farat Kschižan **ßerbske prědowanje.**

Czichi pjatk smjeje rano ½8 hodż. farat Kschižan němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodż. duchowny Voigt němske a ¾10 hodż. ßerbske prědowanje.

Popołdnju w 3 hodż. budże ßerbske liturgiske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedżelu Palmarum smjeje farat Domaschka rano w 7 hodż. ßerbsku spowjednu wuczbu, duchowny Nowy w 8 hodż. ßerbsku a farat Domaschka ¾10 hodż. němsku konfirmazijn. — Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa ludowu knihownju, we kotrejż ßu tež ßerbske knihi, sbera.

Seleny schtwórtk smjeje duchowny Nowy rano w 8 hodż. ßerbsku a farat Domaschka dop. w 10 hodż. němsku spowjedź.

Czichi pjatk smjeje duchowny Nowy rano w 7 hodż. ßerbsku spowjedź, farat Domaschka w 8 hodż. ßerbske a ¾10 hodż. němske prědowanje.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka

1000 schtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkublo

pola Njeßwaczidła.

Maschinski wolij sa parne maschiny,

Maschinski wolij **sa mlócżaze maschiny,** w najwjetschej symje njesamjerjnjazy,

wolij sa zentrifugi,

wolij sa jězdne kola a schijaze maschiny

najtuńscho pola

A. Grubanna na hornczerskej haßy 39.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawosćz

ßo spěschnje polóżeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sćzele ßo na wßy.

Woprawdźity hollandſki

mlokowy a wužitkowy pólver,

najlěpſchi

wobžerny a kormjazy pólver

ſa ßwinje,

baſiſki

fosforkißały kalk

kaž tež

ſkótny jatrowy wolij

(leberthran)

porucza tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentſch

pſchi žitnych wikach 30.

Žitne měchi

mukowe měchi,

ßlomniki,

pizowe měchi ſa konje,

kožu k rjedźenju wosow

po fabrikſkich płaćźiſnach porucza

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach

ſnapſchecza „ſkoteje hwězdy".

Dwoju družinu

lofoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,

wulki wubjerk

toiletowe mydła

porucza

A. Grubann

na hornczeŕſkej haßy 39.

Sbožopſchejaze khartki

k konfirmaziji, k jutram a k narodninam

ſ rjanych družinow po jara tunich płaćźiſnach ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Sſerbſke a němſke

ſpěwarſke

na ſtaroſnaty wulki wubjerk a derje ſwjaſane.

Pěßnjeŕſke a wopomnjeńſke albumy.

A. Heymann

prjedy

Guſtav Rämſch

w Budyſchinje

na bohatej haßy 21.

Shotowjenje knihiwjaſatſkich dźełow wſcheje družiny.

Stare ſpěwatſke ßo rjenje, twjerdźe a tunjo pſche=wjaſnja.

Wulki ſtład

konfirmaziſkich wopomnjenkow

jako

knihow, wobraſow, kſchižow, debjenkow atd.

Konfirmaziske wopomnjenki.

Kwětki do wopomnjenſkich knihow

5 kopjenkow po 10 np.

Zokrowe dity.

Lubijſka banka.

Danimy pjenjesy na ſapołożenſke knižki:

pſchi wſchědnym wupowjedźenju $2\frac{1}{2}\%$,

pſchi 1 měßaczn. = 3%,

pſchi 3 měßaczn. = $3\frac{1}{2}\%$,

pſchi 6 měßaczn. = $3\frac{3}{4}\%$,

pſchi 12 měßaczn. = 4%.

Filiala Lubijſkeje banki

pſchi lawſkich hrjebjach.

Ia. cźiſćźeny

praec. baſiſki fosforokißały kalk

k pizowanju ſkotu

w woprawnych wałach a po waſy porucza jara tunjo

Otto Engert

en gros **drogowuja** **en détail.**

Wuharowanje

wſcheje kože ßo najlěpje wobſtaruje.

Wowczu wołmu

kupuje kóždu dźělbu

Heinrich Lange.

A. & W. Neuhahn

na ßerbſkej haßy 4

k konfirmaziji

wulkotny wubjerk

nowoſczow

ſchkleńczanych wobraſow,
ſczěńſkich ſchpruchow
a druhich ßo pſchihodźazych

darow a wopomnjenkow,

konfirmaziſkich khartow,
ſpowjednych khartow,
wopomnjeńſkich knihow,
jutrownych khartow,
nippowych wězow.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze
po najtuńſchich płaczíſnach najlěpſchi porucza

Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

---

tunjo // tunjo // tunjo

Dospolne wupſchedawanje.

Hólczaze- pacholaze- muźaze-

Wobleczenja,

lèczne ſwjerſchniki, haweloki, ſportſke wobleczenja,
pohiſchcze ženje njeßkyſchanych tunich płaczíſnach wupſchedawa.

Kurt Lehmann
5 pſchi hłownym torhoſchczu 5.

Najwjetſcha woßebita pſchedawarńja w Budyſchinje.

Konfirmandſke kłobuki.

hižo po 1 mk. 30 np., 1 mk. 50 np., 1 mk. 75 np. hacź 2 mk.

Jenoź trajne dźełko. — Snate tunje płaczíſny.

Filzowe, zylindrowe, hońtwarſke a dźěczaze

Kłobuki

Nalětnje nowoſcze. — Dobre druźiny. — Snate tunje płaczíſny.

Ratarſke, kołojěſdne, dźełanſke a dźěczaze

Mězy.

Hoborſki wubjerk. — Derje dźerźaze. — Wurjadnje tunjo.

Hugo Lehmann

22 na bohatej haßy 22 (pódla hoſczenza „winoweje kicze".)

Poruczam ßwój wulki ſkład

6/4 **ſchěrokich poßleſchczowych zychow,** ſtary łóhcź po 20, 23, 25, 28, 30, 33 np.
9/4 ſchěroke po 40, 45, 50 np.

6/4 **ſchěroke wupjerki,** czerwjene a roſa, hładke czerwjene, módroßmuhate, ſtary łohcź po 25, 30, 40, 45, 50, 60, 70 np.,
teho runja 7/4, 8/4, 9/4, 10/4 ſchěroke.

Módroczíſchcź ſ małymi, nowymi, jara rjanymi muſtrami hižo po 20 np., barbunjepuſchczaty po 25, 30, 35 np.

Lèczny a ſymſki koſchlazy barchent na jara wulki wubjerk po 18, 20, 23, 25, 30, 35, 40 np.,

teho runja **koſchle ſa muźſkich, źónſke a dźěczi** wſchěch wulkoſczow jara płaczíſny hódno,

kattunowe rubiſchcza, tibetowe rubiſchcza, źidźane a połźidźane rubiſchcza na hłown

jara tunjo.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy.

Piwowy hród
w Budyſchinje

porucza czeſczownym Serbam w měſcze a we wokolnoſczi **ßwoje měſtnoſcze,** w kotrychź móża ſa **tunje pjenjeſy dobrn jědź a napoj** doſtacź.

Hermann Rachlowz.

Dobru kup czini

tu khwilu kóždy wotebjeraŕ

w Khěžorez khofejewej pschedawaŕni.

Tale firma je mjenujzy ſ tajkim dobytkom ſpekulěrowaka, ſo je jej njedźiwajzy wyßokich płaczíſnow na khofejowych wikach mózno, ßwój khofej **dotalneje dobroſcze** po **ſtarych płaczíſnach** pſchedawacź.

Kóžda hoſpoſa,

kotraž njeje ſ khofejom ßwojeho dotalneho podawarja ſpokojom, njech tule pſchihódnu ſkadnoſcź wužije a njech khwata, ſo by ßwój khofej kupowaka

w Khěžorez khofejowej pſchedawaŕni,

najwjetſchim khofej pſchiwożazym wobkhodźe Němſkeje konſumentam direktnje pſchedawazym,

wjazy dyžli 900 ßamßnych pſchedawanſkich filialow,

w Budyſchinje

na bohatej haßy czißło 5.

Budyſka fabrika ſchokoladow a zokrowych tworow

F. A. Trumplera

(naßlědnik A. Boh)

na kotolſkej haßy 6 **na bohatej haßy 10**

k jutram

jutrowne jeja a zajacy

w attrapach, ſe ſchokolady, marzipana a zokora najrjeńſcho ſhotowjene na wulki wubjerk, teho runja

czerſtwy paleny khofej

punt po 95 hacź 200 np. porucża.

Dale **ff. jutrowne ſchulſle dity** wſchěch wulkoſczow a ſnateje dobroſcze.

K konfirmaziji:

koſchle, běłe a pißane, hižo po 90 np.,
wuſchiwane ſpódnje ßuknje po 95 np.,
barchentowe ſpódnje ßuknje po 75 np.,
ſchtalty na wulki wubjerk hižo po 50 np.,
rukajzy, czorne a pißane, = = 20 =
ſchlipſy ſa hólzow = = 10 =
pſchedkoſchliczki ſa hólzow = 25 =
khornarje ſa hólzow = 10 =

K ſelenemu ſchtwórtkej:

dźěczaze ſchórzuchi, wißaze, po 25 np.,
dźěczaze ſchórzuchi ſ paßom po 50 np.,
dźěczaze ſchórzuchi ſ wuſchiwanjom hižo po 75 np.,
dźěczaza draſta ſ barchenta hižo po 50 np.,
dźěczaza draſta ſ wuſchiwanjom hižo po 50 np.,
dźěczaze jeczki, mězy a koſchle jara płaczíſny hódno.

K pſchecźehnjenju:

gardiny, ſ bantom wobrubjene, meter po 25 np.,
vitražowe a roulowowe tkaniny, meter po 35 np.,
ſpachtlowane kromy, běłe a nažołcź, meter po 25 np.,
roulowowe zanki, meter po 5 np.,
blidowe deki, barbunjepuſchczate po 75 np.,
ložowe pſchikrywy ſfranzami, po 135 np.,
wotowe pſchikrywy, wulki wubjerk, po 250 np.,
ſoſowe deki hižo po 10 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Klobuki.

Konfirmandske klobuki, teho runja wschě druhe klobúki a **mězy,** kaž też **schulerske mězy** a **dźěćaze mězy** po najtunischich płaćišnach porucza

C. E. Rinke

s napischecza Sachsy na bohatej haßy.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczasow** k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Wschispomnjenje: Rěčžu ßerbski.

Suby hižo po 1 mk. 50 np.

Wubjerne ßedźenje a po pschirodze wěrnosći ßo sarucza.
Po saßadźe:
Tunje płaćišny — wulke pschikhadźenje
ßo s pschilubjenjom najstarosćiwischeho wobkhada tele niske płaćišny wobliczeja.
Mjenje samoźiczi 8—10 a 2—4. **Suby ßo darmo cžahaju.** Plomby, porjedźenje subow 2 mk. Pschedźěłanje hubjenje ßedźazych subow hižo po 3 mk.

Subjazy atelier

Untucht a Kriegeskorte

na kamjentnej haßy 5 po 1 skh.

Rěčžne hodźiny wot 9—7, njedźelu wot 9—12.

S nowa saniklowanje

a

s nowa emaillěrowanje

jěsdnych kolow a druhich wězow, też wuporjedźenja spěschnje a tunjo wobstaratej

Thomasez bratraj na Židowje
pola Budyschina.

K nalětnemu

wußywej

poručam w dobrej, derje skhadźazej dworje:

runklizowe ßymjo,
Eckendorfske, žołte a cžerwjene hoborskowalzowe, Oberndorfske kopjenokulojte, žołte;

cžerwjenokalowe ßymjo,
Erfurtskeho krwejcžerwjeneho, sažneho, twjerdeho, hollandskeho, krwejcžerwjeneho, pósdnjeho, wulkeho;

bělokalowe ßymjo,
braunschweigskeho, wubjerneho, twjerdeho, wulkeho;

woprawne Erfurtske warjenjowe ßymjo,
wulki wubjerk, bunow, hrochu atd.

woßebitosćże woprawnych Erfurtskich kwětkowych ßymjenow,
w 10 np. tyskach a plahowanskim wukasanjom.
Wulki wubjerk

Draždźanskich ßadźenskich zyblow.

Jan Bjedrich, w Kolwasy,
pola Pomorz.

Kóždy wiczny dźeń w Budyschinje a Lubiju.

Pawoł Giebner

winowa pschedawarnja
w Budyschinje na bohatej haßy 18
s nutskhodom na theaterskej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotolskej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyschinje.

Najwjetschi winowy skład w měsćże
porucza ßwoje

woprawne wina

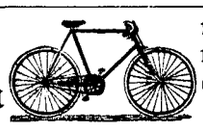
po wjetschich dźělbach a też po jenotliwych bleschach;
s dobom sa symski cžaß ßwój **woprawny**

Jamaikaski rum a Bataviski arak

k warjenju groga.

Dokelž ßwój rum direktnje s Londona a arak direktnje s Amsterdama kupuju, móžu sa to rukowacź, so njejstaj falschowanaj a so derje tyjetaj. Po jeju wužiwanju hłowa njeboli.

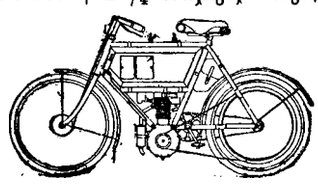
Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsćišche, najkhmańsche a najbóle płaćišny hódne kola pschitomneho cžaßa.

Jenoż fabrikske płaćišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** s $2^3/_4$ konjazej mozu, se ßamodźěłazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs
na Draždźanskej drósy 10.

Kněžorowa khofejowa pschedawarnja

w Budyschinje na bohatej haßy 5

najwjetschi khofej pschiwožazy wobkhod Němskeje, s konsumentami direktnje wobkhadźazy.

Wjazy dyžli 900 ßamßnych pschedawarńjow. Ssamßna fabrika kakaowych, schokoladowych zokorowych a pjeczenych tworow.

Sswjedzeński khofej

(najlěpsche měschenje)

paleny

120, 140, 160, 180, 200 np. punt,

teho runja dobry

hospodarski khofej

70, 80, 90 a 100 np. punt,

parlojty khofej 90 np. punt,

ßyry hižo po **70 np.** pnut.

Czaj (thee)

najnowschich žnjow, direktny pschiwos, dobre měschenja hacž do najlěpscheho po **150, 200, 250, 300, 350, 400 a 500 np.** punt.

Ceylonski czaj

punt po **160 a 240 np.** po wasy a pakczikach.

Biskwity

najlěpschich družinow na wulki wubjerk.

Kakao

se ßamßneje fabriki

woßebje ßylnje wuwolijowany, saruczeny czisty a lohko ßo rospuschczaty po wasy, tysach a pakczikach,

Schokolada

se ßamßneje fabriki

we wschelakich wobalkach najlěpschich družinow po najtuńschich placzisnach.

Woßebitosej: lohko rosendźaze schokolady.

Jutrowne

schokoladowe jeja po **5 a 10** np.
kremowe jeja po **5 a 10** np.,
marzipanowe jeja po **10** np.,
schokoladowe sajazy po **10** np.,
marzipanowe sajazy po **10** np.,

kaž tež se ßamßneje fabriki

fondanty, bonbony, pralineje a marzipan.

Printy, spekutatius, mjedowe tykanczki, praženki atd.

K naleczu poruczam wunoschnu

slotu leczny ßymjentnu pschenzu

a **ßymjentny wowß** se schnurekowych horow (Fichtelgebirge),

kaž wschě druhe **pólne a sahrodne warjenjowe a kwětkowe ßymjenja.**

J. E. Wobad w Hodźiju,

pschedawarnja žita, piznych ßrědkow a ßymjenjow.

Kupujcze

Konfirmandske wobleczenja, mužaze a hólczaze wobleczenja a žonjaze a holczaze žakety

rjenje ßedźaze na wulki wubjerk jenož pola

Oty Preussa

w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Najlěpscha drastowa pschedawarnja.

K konfirmaziji

porucza

schkleńczane wobrasy, schpruchi na sczěnu atd.

spěwarske knihi

ßerbske a němske,

trajnje swjasane, jednore hacž do najwoßebnischeho,

kharty k konfirmaziji, spowjedźi a jutrowne kharty,

debjenki wscheje družiny

s donbloweho skota na wulki wubjerk.

E. A. Wetzka,

knihiwjasarnja na bohatej haßy 17. — Telefon 144.

Stare knihi ßo derje a trajnje pschewjasuja.

Czaßniki

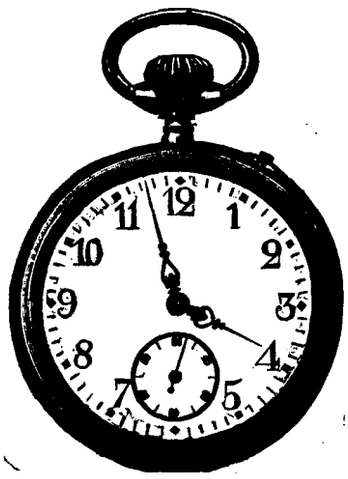
sa konfirmandow

tunjo poruczа

K. Köchler naslěd.

Th. Thiele

na rózku žitneje a ßerbskeje haßy.

Pschedawam wulku dźělbu

zigarow

100 schtuk po 2 mk., 10 schtuk po 25 np. jako zyle wobsebje tunjo.

Otto Sachse

wobsebita zigarowa pschedawarnja w radnej pinzy na snutskownej lawskej haßy.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

sa schót poruczа

hrodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kóslaze kóżki

kaž tež wschě druhe druźiny kožow pschezo po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach pschi ßerbskej katholskej zyrkwi.

Maschinske wolije

ruske a **amerikanske**

sa cźežko a lohko ßo cźerjaze maschiny,

zylindrowe wolije,

w wschelakich druźinach,

konsistentny

maschinski tuk,

wolij sa schijate maschiny

w bleschach po 30 np. a po wasy ma pschezo najwjetschi sklad a poručа tunjo

Otto Engert

en gros drogowe klamy en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

K wěstemu saniczenju

wulkich myschow a myschow

cźerstwy dźěłany

„ackerlon"

„wone je lapnyło"

„fuchsol"

„Muchowy mjaßowy moßuch"

„kolbaßy sa wulke mysche"

atd.

poručam.

Měrschez bratrow naßlědnik

Richard Hentsch

w Budyschinje

pschi žitnych wikach 30.

Hdže scźe tónle dobry a tuni **cźaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na ßerbskej haßy 11.

Wschěch

nowoscźow sa 1904

židźane klobuki,

mechanikowe klobuki,

klobuki s koßmoweho filza, } proste a

klobuki s wołmy, } mjehke

koßmikate klobuki, němski wudź.

wopr. schtyrske } wot Pichlera

koßmikate klobuki } w Hradzu,

mězy do domu, pucźowanja, sportske a dźěłacźerske mězy atd.

wulkotny

wubjerk

po najtuńschich płaczišnach a snate najwubjernische druźiny

pschecźelnje poručа

klobukowa fabrika

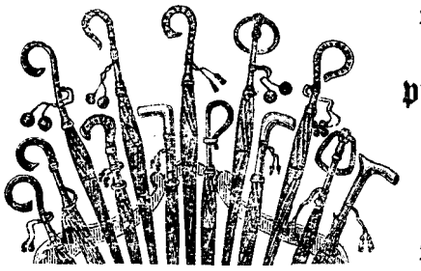
Kurta Märckela

w Budyschinje

pschi lawskich hrjebjach 6 pódla ßerbskeho doma.

Pschedeschcźniki

po wschěch płaczišnach tunjo poručа

pschedeschcźnikowa fabrika

M. Schmidta

(mějeczel E. Niedergesäß)

w Budyschinje

pschi hlownym torhoschcźu 8.

Ratarska schula w Budyschinje.

Blizschi lětni semester ßo **wutoru 12. haprleja 1904** sapocźnje. Pschijimanje nowych wucźomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryž tež rad dalsche wukasowanje dawa.

Profeßor dr. Gräfe, direktor.

Franzski palenz

najlěpschi ßrědk psche wupadanje wloßow a k poßylnjenju roscźenja wloßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Najwjetsche płaczišny

sa **hadreschcza, żeleso, metall, koscze, papjeru a koże** płaczi

Siegfried Sußmann

na garbarskej haßy.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobžernosce a pschetłacza poruczа tunjo

en gros **Otto Engert** en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

Pistne khartki

rjane kaž lithografowane, cźischcźi spěschnje

Ssmolerjez knihicźischcźerња.

Spěwarske

němske a ßerbske po wschěch płaczišnach w dobrych solidnych swjaskach,

modleŕske knihi,

konfirmaziske wopomnjenki,

konfirmaziske khartki

na wulki wubjerk pschi potrjebje poruczа

Moritz Weiser

na žitnej haßy 5.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Curtej Jenczej

na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźa sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Max Wünsche,

tapezěrat a wupyscher

w Budyschinje

na schulskej drósy 7

poruczа ßwój sklad

sofow, matrazow

a druhich

polstrowanych meblow

po **najtuńschich** płaczišnach.

Dla njedoßahazeje městnosce někotre **sofy** po poniżenych płaczišnach pschedawam.

Mlokowa zentrifuga

„Balance"

s ruku ßo cźerjata, wupruhowana, najlóžscho ßo cźerjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym poßłużenjom a cźischcźenjom, po tunjej płaczišnje a požadanju s położenym wotpłaczenjom.

Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischońzu pola Budestez.

Kóždu ßobotu wot 10 hacź 12 hodźin we Wjazkez hoscźenzu snapschecźa theatra pschitomny.

Sserbjo, kotſiž chzedźa woprawdźe **dobre** twory po **wurjadnje tunich** płaćiſnach kupować, cźinja to najlěpje

w Zhorjelſkej pſchedawaŕni Guſtava Bobaka

w Budyſchinje na bohatej haßy 29,

ſ napſchecźa hoſćenza „winoweje kicźe".

Tale pſchedawaŕnja je ſnata jako **ſprawna** a **wjele dokonjaza,** ſchtož pſchezo roſćaza liczba wotebjerarjow dopokaſuje.

Poßłužuje ßo **w ſerbſkej rěcźi.**

Scźěhowaze twory ßu **woßebje tunje:**

jehły, 25 ſcht. po 2 np.,
naporſtniki, ſcht. 1 np.,
zwjern, 3 kuluſchki 10 np.,
taillowe ſchtabiki, duzent 16 np.,
koſchlaze zanki meter 2 np.,
broſche ſcht. 10 np.,
portemoneje, ſcht. 12 np.,
ſchtrympowy bant, por 6 np.

Dźěcźaze ſchtrympy, cźorne, 20, 28, 38 np.
ženjaze ſchtrympy, woprawne cźorne, 37 np.,
mužaze ſoki hižo po 12 np.,
paczerkoſte platowe rubiſchcźa po tunjej płaćiſnje,
módrocźiſchcźowe ſchórzuchi, 48 np.,
ſchtalty, ſcht. po 58 a 90 np., 125 np.,
rukajzy ſa žónſke, mužſkich a dźěcźi po 20, 30, 40 np.

Schaty ſa cźěſchne dźěcźi.

Běle ženjaze koſchle, ſcht. 60, 85 a 125 np.,
běle holcźaze koſchle wſchěch wulkoſcźow,
běle mužaze koſchle, 135 a 150 np.,
piſane ženjaze koſchle ſ lěcźneho barchenta, 85 a 120 np.,
piſane mužaze koſchle ſ lěcźneho barchenta, 85 a 125 np,

Žonjaze a holcźaze klobuki
na hobrſki wubjerk,
njewudebjene ſcht. po 48 np.,
wudebjene ſcht. hižo po 85 np.
Tunje płaćiſny.

Hólcźaze mězy } ſ batiſta,
holcźaze kapy } kaſchmira atd.
Židźane ſaſchijaze rubiſchcźa ſ modnymi muſtrami.

Lěcźny koſchlazy barchent jara tuni, łohcź po 17, 20, 25 np.
Woprawdźity módrocźiſchcź ſa jaki rjane muſtry, łohcź po 23, 27 np.

1 dźěłba twjelow
njeßměrnje tunjo,
łohcź po 13, 17 np.

Barbunjepuſchcźate zychi łohcź po 25 np.,
ßłomniki ſcht. 108 np.,
blidowe deki ſcht. hižo po 80 np.,
běle blidowe ruby ſcht. 85 np.

Židźane banty!
Rjedozpity wubjerk!
Ssměſchnje tunje!

Mužaze khornarje ſcht. 19 a 30 np.
Schemiſetty ſcht. 38 a 48 np.

Zhorjelska předawaŕnja

Gustava Bobaka

w Budyſchinje na bohatej haßy 29

ſ napſchecźa hoſćenza „winoweje kicźe".

«Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 14. Sobotu 2. haprleje 1904. Lětnik 63.

Jutrowny spěw.

Tón Knjes, tón Knjes je moja móz,
Mój khěrluſch płaczi jemu;
Nětk ſahnata je ßmjertna nóz,
Mje mózuje cźehnje k njemu;
Wón polny błuſnow ſ bitwy dźe
A nieße kraßne dobycźe,
O pójcźe jeho witacź!

We hětach prawych spěwa ßo
Dźenß ſ wulkej wießełoſcźu,
A jeho ßwjate kraleſtwo
Sso cźeſcźi ſ pokornoſcźu;
Duž pójcźe, kralej naſchemu
Dźenß ſaſpěwajcźe ſ wutrobu,
So klinczi po wſchej ſemi!

Ach, duſcha jeho tyſchena
Bu jara poniżena,
Nětk prawiza pak Knjeſowa
Je pſche wſcho powyſchena,
Haj, wyſche Božich njebjeßow
A wyſche wſchitkich jandźelow,
Kiž jeho cźeſcźa ſ nami.

Nětk wěm, ſo ja tež njewumru,
S nim ßobu budu żiwy
A pſchipowjedacź ßwětej chżu
Wſchě jeho mózne dźiwy.
Tón Knjes mje derje pokhoſta,
Wón ßmjercźi pak mje njepoda,
Wſchak ſtupił ßam je ſa mnje.

Mi nětko wrota wotewrcźe,
Wſchak pucź je pſchekamany!
Naſch wumóżnik ßam w prědku dźe,
Wſchón ſ cźeſcźu krónowany;
A wſchitzy jeho ſa nim du
Po najpoßlednim dobycźu
Do Božich kraßnych njebjeß.

Kak rjenje ſhotowany je
Naſch kraßny nawoženja,
Kiž ßwojim po jich ſrudobje
Sso ſjewi ſ potajenja!
Sso ſradujmy, ßo wjeßelmy,
So jeho wumóżeni ßmy!
Nětk, nětk ßmy w jeho ruzy.

Kiž ſ Knjeſoweho doma ſcźe,
Waß wſchitkich żohnujemy;
Kiž róczny cźaß nětk ßwjecźicźe,
My ſ wami na njón dźemy.
Budź, Jeſom Khryſchcźe, khwaleny,
So ſe ßmjercźe nam ſtanył ßy
A knjeżiſch do wěcźnoſcźe!

Ruſko-japanſka wójna.

Nowy nadpad japanſkeho wójnſkeho łódźſtwa na Port Artur.

Ssobotu rano ßu japanſzy druhi krócź ſpytali, wukhód Port Arturſkeho pſchiſtawa ſ parnymi łódźemi ſaracźicź, kotrež dyrbjachu ßo tam ſ rosbuchnjenjom potepicź. Temule wotmyßlenju ßu Ruſzy ſ nowa ſ wuſpěchom ſadźěwali. Měſtoadmiral Makarow je wo tym ſcźěhowazy telegram zarej póßłał.

„Najpokorniſcho pſchipowjedam, ſo je njepſcheczel ßobotu rano w 2 hodźinomaj druhi poſpyt cźinił, ſo by wujěſd ſ pſchiſtawa ſaracźił. S tutym wotpohladom ſchtyri wulke wikowanſke parne łódźe ſ pſchewodom ſcheſcźich torpedowych łódźow k pſchiſtawowemu wujěſdej póßła. Tola njepſcheczelſke łódźe ßo w ßwětle elektriſkich ſchpihelow ſ cźaßom wohladachu a ßo ſ wóhnjom pſchibrjóżnych batterijow a ſtrażneju łódźow „Bobra“ a „Otważneho“ powitachu. Sso bojo, ſo mohke njepſcheczelſke łódźe k wujěſdej dozpicź, jim roskaſowaŕ ſtrażneje torpedoweje łódźe „Ssylneho“, leutnant Krimizki, napſchecźo wujěde a ſ torpedom prědk prěnjeje njepſcheczelſkeje parneje łódźe rosraſy. Wobſchkodźena łódź ßo na prawizu wobrocźi a dwě ſa njej jědźazej tak po njej cźinjeſchtej, tak wſchě tſi bóle na prawo wot wujěſda na ſkału ſajědźechu. Schtwórta njepſcheczelſka parna łódź ßo na lěwizu ſaměri a ßo teho runja ſ boka wujěſda potepi. Torpedowa łódź „Ssylny“ ßo na to do wojowanja ſ njepſcheczelſkimi torpedowymi łódźemi da, pſchi cźimż ßo inżeněr Sswěrjow a 6 podwyſchkow mori, roskaſowaŕ a 12 matroſow pak ßo ſrani. Rano njepſcheczelſke panzerowane łódźe ſ wotdźělenjom kſchižakow pſchijědźechu. S mi dowěrjenym łódźſtwom njepſcheczelej napſchecźo wujědźech. Druhi poſpyt Japanſkich, pſchiſtawny wujěſd ſaracźicź, njeje ßo ſchlachcźił, runje każ prěni. Pſchiſtawowy wujěſd je doſpołnje wotewrjeny woſtał.

Dokelž njepſcheczelſke łódźe zofachu, ßo ſ łódźſtwom do pſchiſtawa wrócźich. Torpedowej łódźi „Ssylnemu“ je ßo ſ njepſcheczelſkej granatu maſchina wobſchkodźika, cźehož dla k brjohej na pěſk ſajědźe, poſdźiſcho pak ßo ſaßo naprawi a móżeſche ßo ſ prózowanjom ßwojeho mużſtwa do pſchiſtawa dowjeſcź.

Roskaſowarjej Krimizkemu je ßo ruka lohko ſraniła, tola wón njeje ßwoje měſtno wopuſchcźił. Na njepſcheczelſkich łódźach ßo rosbuchanſke maſchiny namakachu, kotrychż groty dobrowólnizy rosrěſnychu. Leutnantaj Ketrow a Aſarijew, a khorhojnik Pilſondſki na jenu njepſcheczelſku parnu łódź ſtupichu, elektriſke groty rosrěſnychu a tak woheń w naſtawanju podußychu, kotryż by njepſcheczelam pſchiſtawowy wujěſd wobßwětlił.

Rano njepſcheczelſku torpedowu łódź ſ rosbuchanſkej maſchinu namakachmy, kotruż pak móżachmy ſ cźaßom wotſtronicź. Hdyż njepſcheczelſke łódźe pſchepytachu, ſpóſnachu, ſo wone njeběchu ſtare,

so něhdźe 2000 tunow wopschijachu a so běchu s makokalibratymi kanonami wobrónjene, kajkež žo pschi batterijach trjebaju, hdyž dyrbi žo woheń poždylnicź. Dźěl parnych kódźow budu k jěsbam po pschistawje wužicź."

Rosprawa zarowego uaměstnika Alexejewa k temu doda, so žu na czole kódźstwa, s kotrymž je admiral Makarow njepschecźelej napscheczo wujěl, kódźe „Bojau", „Nowik" a „Askold" jěke. S teho shonimy, so mjenowane kódźe njejžu sniczene, kaž japanske a jendźelske powjesćze wudawachu. Po tychle selharnych powjesćach dyrbjesche „Askold" hižo dwójzy rostsělany bycź, a „Bojan" bě žo hakle psched krótkim s podmórskej minu do powětra funknył. Hižo druhi krócź je nětko admiral Makarow se žwojim kódźstwom pschistaw wopuschcził, so by w bitwje Japanskim napscheczíwo stupił. Czi pak žu kóždy krócź zofali. Woni žo po sdaczu bitwy sdaluja, dokelž žo bombow ruskich pschibrjóžnych batterijow boja, pod kotrychž schkitom by ruske kódźstwo wojowało. Druha pschiczina japanskeho zofanja měla žo w tym pytacź, so žu žo nětkotre japanske wulke panzerowane kódźe žylnje wobschkodźile, kotrež žo nětkole w Gaseho porjedźeja. Do bliskosćze Port Artura žebi japanske kódźstwo wjazy njeswěri. Wone jenož spytuje, Portarturski pschistawny wujěsd saracźicź, schtož pak je žo hižo dwójzy njeporadźiło. Po powjesćach jendźelskich nowiuow chzedźa Japansźy hischcze wjazy tajkich pospytow czinicź a žu teho dla 26 parnych kódźow nakupili. Pschichodny krócź dyrbi žo 6 kódźow na dobo w Portarturskim pschistawowym wujěsdcze potepicź.

Po rosprawje japanskeho admirala Toga žu pschi njeschlachczenej jěsbje japanskich parnych kódźow do wujěsda Portarturskeho pschistawa 1 kapitan, 1 offižerski aspirant, 2 podwyschkaj a 2 matrosaj padnyli, 1 wyschschi leutnant, 1 kapitan, 1 inženeur a 6 podwyschkow a matrosow je žo sraniło.

Admiral Makarow na morjo wujěsdźnje.

Admiral Makarow žo s tym njespokoja, so japanske kódźstwo s dala Port Artura dźerži. Wón žwoje kódźstwo daloko na morjo sczele, so by nadpady na njepschecźela czinił. 27. měrza žu ruske wójnske kódźe blisko Miawtawskeje kupy japanšku kódź „Hanyey" potsělake a potepike. Kapitan, jedyn matrosa a jedyn pucźowar japanskeje kódźe žu žo wukhowali a do Tengczou pschijěli. Sbytk 17 muži, s mužstwa a pucźowarjow wobstejazy, žu Rusźy sajeli.

S tehole podawka je spósnacź, so japanske wójnske kódźstwo njeje wjazy s knjesom na morju.

Wojownischczo w Koreji.

S ranja rěki Jalu w Korejskej po sdaczu jenož žkabe ruske wójsko steji. Wone ma nadawk, postupowanje japanskeho wójska wobkedźbowacź, tola žo nježmě do khutneho wojowanja sapleschcź dacź. Hkowny roskasowar ruskeho wójska, general Kuropatkin, žo nětkole hischcze s wjeczora rěki Jalu dźerži, dokelž póczne tacź a žo lód na rězy bórsy rospuka. Potom žo zyła krajina daloko a schěroko powodźi. Hdy by ruske wójsko hižo nětkole do Koreje sacźahnyło, njemohło žo wone dla powodźenja s trěbnym proviantom sastaracź a dyrbjało sahlódnicź. Prjedy hacź nalětne powodźenje Jaluskeje rěki nimo njebudźe, žo ruske wójsko psches rěku njepschewjesy a prjedy žo teho dla njebudźa wjetsche bitwy bicź móz. Jenož tu a tam žkabe ruske wotdźělenja kosakow, kotsiž žu hižo rěku pschekrocźili, s módrymi bunami Japanskich powitaja, psched uimi k Jaluskej rězy pomaku wrócźo jěchajo, hdźež žo s zyłkom ruskeho wójska setkaja. Jene tajke wotdźělenje kosakow je bitwicźku pola města Tienczoua s Japanskimi měło. General Mischczenko je wo tym scźěhowazu rosprawu generalej Kuropatkinej podał:

Tsi dny sa žobu žu naschе patrouille podarmo spytake japanskich jěsdnych do bitwicźki sacźahnycź, japanske patrouille žo kóždy krócź sawrócźichu a na stronu k Tienczouej zofachu.

Shoniwschi, so žu schtyri njepschecźelske schwadrony 5 wjerstow sady Tienczoua, 27. měrza k Kažanej wotjěchachmy a 28. měrza dopołdnja $^1/_2$11 hodźin k Tienczouej pschijěchachmy. Hdyž žo naschе prědnje straže k městu bliżachu, Japansźy sady murjow skhowani tsělecź poczachu. Dwě naschej schwadronje hnydom s konjow slězyschtej a hórku psched městom wobžadźischtej, s wotkelž na dalokosćz 600 krocźelow s tsělenjom wotmolwjeschtej. W měsćze žo kompagnija japanskich pěschkow a japanskich schwadrona jěsdnych khowaschtej. Naschej schwadronje, požylnjenej s tsjomi dalschimi schwadronami, psches kschiž do Japanskich tsěleschtej. Tola njedźiwajzy naschеho wohnja a njedźiwajzy naschеho dobreho postajenja žo Japansźy smužicźe dźerżachu a hakle po połhodźinskim wojowanju tsělecź pschestachu a do domow žo skhowawschi na dwěmaj městnomaj khorhoj czerwjeneho kschiža wutyknychu.

Bórsy po tym wot Kažana tsi njepschecźelske schwadrony saskak pschijěchachu, mjes tym so žo tsecźa schwadrona s naschim tsělenjom do njeporjadka dósta a zosasche. Widźecź běsche, kak jěsdni a konje padachu.

Naschе schwadrony zyłu hodźinu njepschestawajzy na Japanskich w měsćze tsělachu a jim njemóžne czinjachu, so bychu s domow wuschli a shromadnje na naž tsěleli. Hdyž bě wojowanje hižo połdra hodźiny trało, žo na drósy, k Kažanej wjedźazej, schtyri kompagnije pěschkow spěschnje běžo pokasachu. Duž pschikasach, so by žo mužstwo na konje seždako a wschě naschе schwadrony, s jenej schwadronu kryte, stup s hory w najlěpschim rjedźe czehnjechu a žo sa horu w pólnej kolonje sestajichu. Ranjenych mějachu prědku pschi žebi. Do njeporjada swjedźene japanske schwadrony njemóžachu, kaž bě widźecź, runje wopuschczeny horiny wjerschk rucze wobžadźicź, a pěschzy běchu hischcze daloko sady. Nascha sadnja kryjaza schwadrona směrom do Kuksana pschicźeże a žebi dwěhodźinski wotpocźink popscha.

W 9 hodźinach wjeczor žmy do Nožana pschicźahnyli. Měnju, so žu Japansźy wjele ludźi a koni shubili. Też nam žu žo bohužel tsjo offižerojo cźežko a dwejo mjenje cźežko sranili. Tsjo kosakojo žu padnyli, a 12 je žo sraniło, pjecź s nich cźežko. Wjednizy, offižerojo a kosakojo žu žo wubjernje dźerželi, wožebje je žo tsecźa schwadrona Argunskeho regimenta wusnamjenika.

Po powjesćach wobydlerjow s Tienczoua žu Japansźy wjazy dyžli 40 muži shubili. 100 sranjenych je žo do Anczoua pschinježło, k czemuž je žo 500 korejskich noscherjow trjebało. Japansźy žu tež wjele koni shubili. 29. měrza rano je stabowy kapitan Schczěpanow, pola Tienczoua sranjeny, wumrjeł.

Pjenježna nuza w Japanskej.

Kaž japansźy generalojo a admiralojo wo wójnje, tak japanske knježerstwo wo japanskich finanzach hwisda. Wudawanje, so je žo na japansku nowu statnu požczonku žydom krócź wjazy skasankow sapižało, je tolsta ža, runje kaž to, so žo dawki porjadnje płacźa. Europiszy pschekupzy, kotsiž žu žo w rańschej Asiskej saždlili, na wopak wot tam powjesćze sczelu, so je w Japanskej wulka pjenježna nuza. Hdy by temu tak było, njemohła Japanska dlějschi czaž wójnu wjesćz; pschetož k temu žu pjenjesy, potom sažo pjenjesy a potom pschezo a pschezo sažo pjenjesy trěbne.

Pscheradnika Iwkowa,

kotryž je jako sastojnik intendantury mjes drnhim awstriskemu knježerstwu ruski mobilisaziski plan sa 600 rublow pschedał, njejžu k žmjercźi, ale k khostanskemu dźěku w žibirskich podkopkach na 25 lět sažudźili.

Kharta pschichodneje Japanskeje.

Dopižował „Ruskich wědomosczow" mjes druhim pische: „Mi je žo kharta „pschichodneho" japanskeho khěžorstwa pokasała, kotraž je žo w japanskim hkownym měsćze Tokio wudała. Na tejle kharcze hižo zyła China, jendźelska Indiska, Tibet, zyła Ssibirska, žrjedžna Asiska, Persiska, asiska Turkowska a Kawkasus Japanskej žkuscha, s krótka wschě europiske ludy dyrbja žo s Asiskeje wuhnacź. Ružojo žo do Europy stkóczicź a s mjesu pschichodneje Japanskeje dyrbja bycź Ural, rězy Wolga a Don a Asowske morjo . . .

Sastaranje sa pschichodnu symu.

Wladiwostokski gubernator je wobydlerjam porucził, so dyrbja najbóle seleninu a běrny žadźecź, runje tak pschenżu a wowž wuhycź, dokelž žo sa pschichodnu symu wscho pokupi.

Jendźelska neutralnosćz.

Jendźelczenjo wschudźe, hdźež žo hodźi, Japanskim wobhonjerstku žkužbu czinja. Kaž ruske nowiny „Nowoje Wrjemja" pižaja, mjes Moskwu a Ssamaru mnoży Jendźelczenjo želesniske stazije wopytuja, liczbu ruskich wójskowych transportow napižuja a wo tym japanskemu generalnemu stabej powjesćze sczelu. — S jendźelskich kódźernjow je žo Japanskej dźežacź torpedowych kódźow pschedało, kotrež žo hižo po morju do Japanskeje wjesu.

Swětne podawki.

Porażka sozialdemokratow w Tschopawsko-Marienbergskim wokrjesu.

Budysko-Kamjenzski wólbny wokrjež njeje wjazy jenicźki, kotryž nima sozialdemokratiskeho sastupjerja w khěžorstwowym žejmje.

Sańdżeny pjatk ßu sjenocźeni antisemitojo a konserwativni pschi wukakanskej wólbje sozialdemokratow w 20. saksim khěžorstwoßejmskim wólbnym wokrjeßu sbili. Antisemit Zimmermann 11,956 khloßow dosta, pschecźiwny sozialdemokrat Pinkau 10,982 khloßow. Gräfa-Biskopski ßebi tola njeje pschewjele pschedewsak, hdyž je w Budyskim wokrjeßu dobywschi prajił, so chże s Budyschina Saksku saßo sozialdemokratam wotdobycź. W Tschopawsko-Marienbergskim wokrjeßu je wón we wjele wólbnych shromadźisnach sa ßwojeho pschecźela Zimmermanna rěcźał a jemu mnohich wolerjow dobył. Sozialdemokratojo mějachu tónle wokrjeß s wopředka sa ßwoje zyle wěste wobßedźeństwo. Hdyž po ßmjercźi dotalneho sozialdemokratiskeho sastupjerja Rosenowa něhduscheho duchowneho Göhru sa kandidatu postajichu, měnjesche Bebel, so ßmě ßam sa wokrjeß kandidata wubracź. Město Göhru, kotryž bě ßo swažił, na Draždźanskej sozialdemokratiskej skhadźowanzy Bebelej napscheczo stupicź, Bebel Lipscźanskeho fotografa Pinkaua sa kandidatu postaji. Se stróżelemi sozialdemokratojo pschi wudospołnjazej wólbje widźachu, so ßu we wokrjeßu wjele pschiwißowarjow shubili. Podarmo Bebel ßam a druzy sozialdemokratiszy wjednizy Singer, Ledebur, Hoffmann, Stolle, Geyer a Schöpflein w mnohich shromadźisnach jako rěcźnizy sa Pinkaua żiwu agitaziju wjedźechu. Pschi wukakanskej wólbje Zimmermann s wjazy dyžli 1000 khloßami dobu. To bě poražaze pobicźe sa sozialdemokratow, kotsiž běchu pscheð dźewjecź měßazami sa ßwojeho kandidatu wjazy dyžli 13,000 khloßow wotedali. Ssóu je nětko rospłunył, so budże Saksa pschichodnje twjerde, wěste, sozialdemokratiske lěhwo, s kotrehoż ßebi sozialdemokratojo zyku wokolnu Němsku podcźißnu. Hdy bychu ßo nětkole nowowólby do khěžorstwoweho ßejma měłe, bychu ßnadź hischcże w nětkotrymżkuli saksim wokrjeßu sozialdemokratojo pschěhrali.

Hacź runje je Zimmermann s khětrej wjetschinu wuswoleny, chzedźa sozialdemokratuju pschecźiwo jeho wólbje protestowacź. Mnohim wolerjam, kotsiž ßu do wólbnych liscźinow sapißani, kotsiž pak ßu mjes tym pschecźahnyli, njejßu dali wolicź. To je pjecża wopacźne wukoženje wólbneho sakonja. Něhdże 1000 wolerjow je ßo na tajke waschnje wot wólby wusamkło.

Setkanje khěžora Wylema s italskim kralom Viktorom Emanuelom

je ßo ßobotu wotmělo. Italski kral khěžora na jeho łódźi „Hohenzollern“ wopyta. Pschi ßwjedźeńskej hoscźinje monarchaj njepowalnosć hižo wjele lět wobstejazeho trojoswjaska wobkrucźeschtaj. — Wot Neapla je khěžor do Palerma a Messiny dale wotjěł.

Wutoru je khěžor pscheð městom Gaëta sastał. Tu na njeho italska swudowjena kralowa Margherita na łódźi „Ré Umberto“ cźakasche. Khěžor ßo k kraloweje łódźi pschewjescź da, so by kralowu wopytał. Kralowa ßo s khěžorom na łódź „Hohenzollern“ poda, hdźež ßo ßnědasche.

Sběžk w němskej krótkowjecźornej afriskej koloniji.

Sběžkarśzy Hererojo ßu s Owikorero, hdźež ßu make němske wotdźělenje potsěleli, wotcźahnyli, duž jich Němzy wot tam njetrjebachu wotehnacź. Kaž ßo sda, ßu sběžkarjo Owikarore wopuschcźili, dokelž tam sa ßwój skót žaneje wody wjazy njenamakachu. Sswojeho skota dla móża Hererojo jenoż na tajkich městnach pschebywacź, hdźež doßahazu wodu namakaju. To budże s jich sahubjenjom. Tak bórsy hacź němske wójsko nowe poßylnjenje s Europy dostanje, wone sběžkarjow na wodownischcźach wobstupi a jich potsěła.

Wotmyßleny anarchistiski attentat na bamża.

Italske knjeżerstwo je s Argentiniskeje w pokodnischej Amerizy powjescź dostało, so staj wot tam dwaj anarchistaj wotjěłoj, kotrajž dyrbitaj bamża skónzowacź. Knjeżerstwo je pschiprawy cźiniło, so by anarchistow saßłapiło, a vatikanowu wokolnosć s policistami krucże strażowacź dawa.

Franzowsko-jendźelske wucźinjenje w Marokko.

Franzowska a Jendźelska ßo na měrne waschnje do Afriki dźělitej. Jendźelska njebudże ßo pschecźiwo temu spjecźowacź, jeli so ras Franzowska pschi pschihodnej składnosći Marokko wobßadźi. Na druhej stronje Franzowska Jendźelcźanam ßwobodnu ruku w Egiptowskej wostaji. Schto wo tutym wucźinjenju druhe staty rěcźa, je Franzowsam a Jendźelcźanam bjesdźak. Schpanisła, kotraž je ßo najbóle na to njemdriła, so w połnóznej Afrizy město njemózneho marokoskeho sultana sa ßußodźinu franzowsku republiku dostanje, budże ßebi směrom lubicź dacź, hdyž Franzowsojo Marokko s Algierom sjednocźa.

Turkowske hrosnoscze.

Pola wßy Ptchinije w Mazedonskej běchu njesnate woßoby turkowskeho běrku, jeho hrosnoscźow dla wuwołaneho, skónzowake. Turkowska wyschnosć wotdźělenje 60 wojakow, s baschibosukami poßylnjene, do Ptchinije póßła. Turkojo wjeß wobstupichu a wurubichu. Zony buchu wumozowane a mužojo skuscheni. Tsjoch Ptchiniskich wobydlerjow sajachu a do Kumanowskeho jastwa dowjedźechu, hdźež jich pschestupnizy bijachu.

Na dołhim mosczе.

(Pokracźowanje.)

Jan poskocźi. „To je njehańbita kża!“ sawoła roshněwany. — „Tak rjekny też twój nan — rjekny też jeho żona a ja. Ale narucźniza — bě to mała narucźniza, ßo saßo njenamaka, a nichtó njebě w Jónakowej stwě był, a twój nan bě ju, hdyž ju jeho pschedstajeny jemu pokasowasche, tak jara wobdźiwał a njebě jeje chzył s ruki puschcźicź s wjeßelosczu nad kraßnym dźěłom. Duž njemóżesche to hinak bycź, dyžli so bě — so bě jemu w rukomaj tcźazy wostała.“ — Wona dyrbjesche wopschestacź, so by wodychła. „My njejßmy wotběžanych ludźi dźěcźi — nam njeje ßo pschi kolebży spěwało, so budu ja něhdy ßad na dołhim mosczе pschedawacź. Mój nan bě s fararjom pola zyrkwje ßwjateje Katyrny, moja macź bě dźowka wulkeho pschekupza. Mój njebo muž pschewsa mojeho dźědowy wobkhod, ale hubjene cźaßy a politiske njeměry hubjachu jón, so dyrbjachmy ßo jeho po jeho saźnej ßmjercźi wsdacź, a ja njemóżach jeho ßwojemu ßynej dodźeržecź, twojemu nanej, runjeż běch to rady cźiniła. Tón pak nochzyschе niczo druhe bycź, dyžli pschekupz. Pschi nahladnosczi, kotruž nascha ßwójba mějesche, budźische ßo wón ßnadnje s bohatej herbinu mohł woženicź a s jeje ßobupschinjeßenym wobkhod sałożicź, ale wón wubra ßebi khudu ßyrotu sa żonu, duchowneho dźowku se wßy, dokelž ju lubowasche. Wón dźě mějesche też rjane dokhody a nahladne postajenje, a bě jara sbożowny s twojej lubej, wutrobnje dobrej macźerju. Kaž prajich, běchmy nahladna ßwójba, ßměd̄źachmy dom cźesczе bycź a cźinjachmy po tym. Tu porasy to twojeho nana, so njebě nichtó druhi wó jstwje pschedstajeneho był a so bě narucźniza tola prjecź, a so tak tukanje na njeho dóńdże. Boża ruczka saja jeho hnydom. A twoja macź rudźesche ßo tak jara, so bórsy sa nim wumrje. Nětkole stejach ja tu ßama s tobu, njedorosczenym hólczkom. So ßym wscho móżne cźiniła, so by ßo wukopało, hdże je narucźniza wostała, to, moje dźěcźo, móżesch ßebi myßlicź. Podarmo; wona wosta kaž pschepadnjena a na wopomnjeczu twojeho nana hanibne tukanje. Jónak bě chzył wěz bjes hary potajicź; ale twój nan a posdźischo też ja żadach ßebi — nanajkrucźischе pschepytanje. Dokelž bě ßo potajkim narucźniza shubiła, a dokelž ani paduch wußlědźeny njebu, ani waschnje, kak bě ßo shubiła, myßlach ßebi: So wschitzy ludźo s porstom na mnje pokasuja a so na mni wohańbjenje spósnawaju. Ssnadź běch pschejara cźucźiwa, horda — haj, sawěscze to běch, storcźich s tym pschecźelow a snatych do hłowy, wot ßebje, běch bórsy zyle woßamocźena a wopuschcźena. Ale kak budźich też mohła hischcże s zyła s ludźimi wobkhadźecź, kotsiž mějachu to sa móżno, so bě mój ßyn, ßnadź bjes njesprawneho wotpohlada, jeno so by doma mały wumjelski kruch pokasał, ju ßnadź ßobu wsał a ju na nčkajke waschnje shubił, kaž nětkole psches jeho nahłu ßmjercź njewujaßnjene wosta? A runje tak mało chzych podpjeru pschiwsacź, kotruž Jónak mi a k twojemu wocźehnjenju posficźesche. Pomhach tebi a ßebi radscho na druhe waschnje — pschedawajo ßad, dokelž mi schkoda na prawej ruzy woßobne schicźe sadźěwasche. Ssnadź sta ßo to s nčkajkeho trózkanja, s tamneje hordosczе, kotraž ßo rady drastu ponižnosczе wodźewa. Tola namakanje narucźnizy njeda ßo wunusowacź, tajke nčschto móże ßo jeno wot Boha wuproßycź. Tak khwatasche lěto po lětu nimo. Ludźo sabychu po nčcźim na to w cźežkich nusach poßlednich ßydom lět, so ßadowa żona na dołhim mosczе njebě cźaß żiwjenja sa ßadowymi korbami ßydała. Jónakezy pak sdalowachu ßo mojeho napohlada, woßebje żona — s najmjeńscha njewjedźesche to tak potajicź, kaž jeje muž. Woni potajkim wjedźa a cźuja, so je ßo twojemu njesbożownemu nanej kschiwda stawa. A nětkole — ßy ty jich dźěscźu żiwjenje wumożił.“

Jan tschaßesche s hłowu. „To je njesboże — wulke njesboże — mój wbohi nan, moja wboha macź! Ale mała Hanka ßebi tola psche to njemóże a jeje — starschej też niz, luba wowka.

Njebudźiſche=li ßebi nan ſhubjenje njeſbožowneje naručnizy tak jara bliſko dał hicź, — ßnadź budźiſche ßo tola ſaßo namakała, hdy budźiſche ju wutrajnje pytał. Ale to dyrbjeſche hižo tak bycź, to bě wola Boža, ſo je tak nahle wumrjeł."

Njebudźiſche=li tak mozy ſhubiła ſ hnuczom wutroby a ſ dołhim powjedanjom, ſtara ßwojohłowna žona budźiſche hnčwna była na ßynowe dźěczo, ſo jeje wotkrycze tak ſměromnje pſchiwſa — jako Boże dopuſchczenje we wěſtym naſtupanju, niz jako ſchiwdu, kotruž běchu cłowjekojo jeho nanej ſcźinili. Po prawom wſchak mějeſche hólczez prawje, a ju bě bjes mała hańba, ſo bě ßo, nimo měry ßo roshoriwſchi, wěrnoſczi ſapřeła, a ſo bě troſcht pytała runje w pſchehnaczu ßwojeje ſrudoby a woßebje w hidźenju bjes pſchiczíny. Hdyž ßu mozy cźěła ſlemjene, potom ſhubjowa ßo mnohi, hewak twjerdźe wobkhowany pſchedßudk. Zohnujo położi na poßledku koſczatu, dyrkotazu ruku wnukej na czoło, ſcheptajo: „Ty ßy dobre dźěczo — Bóh da cźi derjemęcze zyłe twoje žiwjenje. Ale, Jano, wěſch, budźa=li tebi Jónakezy myto poſkiczecź, a woni to budźa, a to bohate myto — to by mje tola bolało, hdy by ty něſchto wot nich brał, doniž maja twojeho nana ſa paducha. Wěſo — ty wſchak budźeſch jo dyrbjecź pſchiwſacź — ſo by ßebi žiwjenje ſakhował w tejle ſtraſchnej nuſy. Ale to cźi praju: ja na ßwoju woßobu ßo niczoho ſ teho njedótkam, radſcho chzu hłodu wumrjecź." — „Woni dźě ßebi na to hiſchcze njemyßła, k czemu wo tym rěczecź?" měnjeſche Jan. „To pak je wěſte, wowka, a lubju cźi to ßwjatoczńje: ja chzu wſchitko ſpytacź, ſchtoż ßo czińicź hodźi, ſo bych ßwojeho nanowe czeſtne mjeno ſaßo wróciłk." — „Woni ßebi na to njemyßła, ty měniſch? Ale ſchtó dha pſchikhadźa tudy ßem?" Se ſahorjenjom rosbudźena ßo wutorże.

Woprawdźe něchtó po ſkhodźe horje pſchińdźe — ſakhadźejo, ſo je ſkhód tak wuſki a cźmowy. — Jan poßłuchaſche. „To njeje žadyn Gdańczan, to je Franzowſa." Wón wotewri durje, ſo by kuſk ßwětka won wuſtupicź dał a ſo by ßo wopraſchał, ſchto chze. — To bě poßoł generala Rappa. Tón bě ßłyſchał, ſo bě młody ßadowy wikowar dźěczo wumožił pſched rosmjeczenjom pſches bombu, na dołhim moſcze rosbuchnjenej, a ſo bě pſchi tym ßwoju ßuadnu nadobu pſchißadźił. Dokelž bě jara dobroczíwy napſcheczo małym ludźom, ſchtoż jemu telko luboſcze doby a ßamo jeho krutoſcź a nahrabnoſcź tak wodajomnu pola ludźi cźinjeſche, póßła ſa ſarunanje wulki korb połny najrjeńſchich płodow.

Tuto ſarunanje ſchkody njemóżeſche ani ſtara ſaßakła žona wotpokaſacź. Nawopak, ſwjeßeli ßo nad tym jara. S dobom wuczinjachu tute jabłuka, kruſchwy, ßłowki, bróſchki a kicze ſ knježeſtwowneje ſahrody pſchi tehdomniſchej płaczińje tajkich błědźenkow rjany pjenjes. „Ty dyrbiſch ſkerje lěpje ſ tutymi wězami naſche měſtno na dołhim moſcze ſaßo wobßadźicź", wona rjekny rosbudźena. „Wěſo ſmějeſch nětkole dobrych wotebjerarjow, a ſa wuſbytkowane pjenjesy móżemoj ßebi niz jeno wulku nadobu ſ Dołheje ſahrody nakupicź, ale tež ßebi zyrobiſny."

3.

Knjeni Jónakowa, ſ womory ßo ſhrabawſchi, da ßo do powjedanja ſ dźowczičźku, kiž bě jej ſ nowa darjena. Pſchi tym dźěczo telko powjedaſche wo „ßadowym hólzu" na dołhim moſcze, ſo ßebi wobſchěrnu rosprawu da dacź. Nětkole njemóżeſche Elſka ſamjelczecź, ſo bě wnuk ſtareje ßadoweje wikowarki Hanzy žiwjenje wumožił ſ tym, ſo ju pſched ßamym rosbuchnjenjom wot bomby wotſtroni. Se ßmjertnej błědoſczu pſchikry ßo žonje wobliczo; na wſchěch ſtawach dyrkotajo ſwjeſe ßo do ſtoła, tłoczeſche widliſchczojcze ſtyknjenej ruzy hromadu. — Wokoło ſtejazy bojachu ßo womorow, abo ſo mohłe ju cźuwy wopuſchczicź — ale ani to, ani tamne ßo njeſta. Wona ſdychowaſche jeno, na pok ßo duſcho: „Runje tón — tón!" A łamaſche ruzy. „A na dołhim moſcze — o, o!" Widliſchczojcze hikajo, tola bjes ßyłſow, ſtorże holczku k ßebi, wokoſcheſche ju ſ mozu, ſo bu ta wſcha ſatraſchena. Widźomnje ßylnje ſe ßobu ßamej pobědźiwſchi ſtany potom rosßudnje, praſcheſche ßo ſa ßwojim mužom, póßła po njeho, hdyž ßłyſcheſche, ſo ßo hiſchcze ſ dołheho moſta wróciłk njeje.

Bórſy wróczi ßo jeje poßoł a rjekny, ſo bě knjes Jónak duzy po puczu ßłyſchał, kak bě jeho dźowczičźka wumožena była, a ſo bě ßo hnydom k młodoſtnemu wumožerjej na Rěpowu dróhu podał. Sſłužobnik chzyſche hiſchcze něſchto dodacź, ale wona njebě k temu pſchihotowana, na někoho abo na něczo hiſchcze poßłuchacź. Lědma, ſo ßebi khwile wſa, rubjeſchko na ßo cźißnycź a ßebi kłobuk ſtajicź — na rukajzy ſaby. — Krucze wſa Hanku ſa ruku, kaž by ßo bojała, ju wot ßebje puſchczicź a ju ſaßo pěſtończi dowěricź. To też njebě daloki pucź. Jónak bě wot pſchedawarja w ßwojich klamach na dołhim moſcze ſhonił, ſo ma ßo rosßndnoſczi a woprowanju Jana Palczika ſa ſdźerżenje ßwojeho dźěcźa džakowacź. Wulke ſahańbjenje pſchewſa hordeho pſchekupza. Wón drje njebě niczo wjedźał, kak wjele bě hólczezej dołžny, měnjeſche pak tola, ſo to wot njeho njeje doſtojne było, kaž bě ßo prjedy pſchecźiwo njemu ſadźerżał. Też bndźiſche ßo měł prjedy wjazy wo njeho ſtaracź a niz ſtarej žonje po woli bycź. Njech bě też nan ſaßlepjeny wot njeſbožowneho wokomika ſchtó wě ſchto ſkucźił — hewak dźě bě najſprawniſchi a najſpuſchczomniſchi pomoznik, kotrehož bě hdy měł — jeho winowatoſcź budźiſche była, ßo ſtaracź wo njewinowateho, ujedoroſczeneho ßyna, ſa jeho wukublanje ßo poſtaracź. Nětkole dyrbjeſche pſchede wſchěm ſa nim hladacź, wbohemu, kiž bě ranjeny a ſakrwawjeny był, wſchu mózny pomoz pſchizpicź.

Czrjóda ludźi ſaracźeſche jemu pucź. Běchu něſchto, kaž prajene, pſchi wottorhowanju wobſchkodźenych hrjadow namakali. Na pſchekwapjenje pſchekupza bě to ſ jeho ſtwy bjes czerje ſhubjena naručniza ſ jantara. — Bjesdźak pohladny na měſtno, na kotrymž ſtara Palczikowa ßydaſche. Najſkerje bě ju, po ßynowej nahłej ßmjerczi, tu pſches ſchkałobu puſchczika, ſo by ju ſkhowała. Tola hiſchcze bliže, pſchi nim ßamym, bě to měſtno, hdźež budźiſche jeho jeniczka dźowczičźka wo žiwjeuje pſchiſchła, njebył wnuk tamneje ſtareje žony, ßyn jeho njeſprawneho pomozníka. Měſchczańſki hejtman, kotryž na dźełaczerjow dohladowaſche, pſchepoda bohatemu pſchekupzej na jeho žadanje hnydom namakanku. Wón dopomni ßo derje na haru, kiž bě w ßwojim czaßu naſtała wo ſhubjenju jantaroweje naručnizy ſ Jónakoweje ſtwy.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Sswětnje a duchownje.

Stwa pychi pokna je a bohata,
W njej woblědnjena leži kujeżniczka;
Ju debi błyſchcź, ſchat kryje drohotny,
Schto do bleſchki pak dźerži we ruzy? —
Hlej, ſ njeje wona woßrjedź kraßnoſcze
Sswój ßmjertny napoj k ßebi wſała je.

Praj wſchak, ſchto běſche k temu pſchiczina? —
Wſmi, cźitaj papjerku, kiž napiſa:
„Sswět dźerżał ujej mi ßwoje ßlubjeuje,
Wóu ſniczi mi najrjeńſche nadźije.
Schto nětko dale w tymle ßwěcze chzu?
Ssmjercź ſpěſchnu moje myßle žadachu." —
* * *
Tam khude holczo leži w khorowni
A hižom mrěje w ßwojej boloſczi;
Duž bliži ßo jej knjeni wyßoka:
„Kak mohła bycź cźi nětkak pomozna?
Praj, ſchto ßnadź mózu tebi poſkiczicź,
S czim twoju ſtyſknoſcź trochu połóżicź?"

Hlej, kak ßo khorej wóczko roſjaßni,
A ßłyſch, ſchto wona cźiſche wotmolwi:
„Mój paſtyr ßłódſchi mi ſbytk žiwjenja;
Ja ſraduju ßo na kwaß do njebja.
Duž Khryſta prawdoſcź jeno požadam,
Se ßwojim Sbóżnikom ja wſchitko mam!"

K. A. Fiedler.

Ze Serbow.

Z **Budyšina.** Srjedu po jutrach, 6. haprleje, wotbudźe so tu Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje, kotruž njech wopyta z was, štóž jenož móže a štóž je zahorjeny za swój serbski narod! Wosebje tale zhromadźizna je ważna, dokelž so na njej dojedna wo dotwarje Serbskeho domu. Njech w prěnim rjedźe też naši ratarjo přińdu a so wupraja! (Hladajće nawěstk w dźensnišim čisle!) — Srjedu smy dźěl noweho domu z Božej pomocu zběhali.

S Budyſchina. Na nowotwarje konditora Müllera na Hoſchiz haßy je póndźelu poléř Käſtner mißnywſchi po ſkhodźe dele padnył a ßebi nop napuknył. Lěkař dwěluje, ſo ßo ſnjeſboženy ſaßo ſebjerje.

— (Woheń.) We wobydlenju ſchwalcze Eckartoweje na

kamjeńtnej haßy je póndźelu w nozy wo jśtwje woheń nastał, ſ kotrymž je ßo ſa 200 hriwnow ſchkody naczinikło. Eckartowej bě ßo, prjedy hacž lehnycź dźěſche, ſe ſpiritußowym palakom ßuknja ſapalika. Schkŕě ſatkóczíwſchi bě ſchwalcža měnika, ſo je wſchón ſtrach wotſtronjeny a bě ßuknju na ſchatowy korb położika. Wopalena tkanina je pak ßo, mjes tym ſo bě ſchwalcža ſpacź ſchka, ſ nowa żehlicź počzała, hacž bě płomjo nastało, kotrež ßo po jśtwje rosſchěri. Na ſboże domowi wobydlerjo kur ſ cźaßom pytnychu a ſchwalczu, kotraž bě ſ dymom hižo pohłuſchena, wubudźiwſchi, płomjenja ſalachu.

— (Mormonſka woßada w Budyſchinje.) Pódla evangelſkeje, katholſkeje, japoſchtolſkeje (irvingianſkeje) a nowojapoſchtolſkeje woßady nětkole w Budyſchinje też hiſchcźe mormonſka woßada wobſteji. Hižo někotre lěta mormonſzy mißionarojo w Budyſchinje do domow khodźachu, ßwoje pißma roſſchěrjachu a roſmołwjenje woßebje ſe žónſkimi pytachu. Jich prózowanje je nětkole telko wuſpěcha měło, ſo je ßo mohła ſa nowych pſchiwißowarjow mormonſkeje wucźby wjetſcha ſala w domje ſamkarja Paulinuſa na hornczeŕſkej haßy jako modleŕnja wotnajecź. Po mormonſkej wucźbje ßmě ßo cźłowjek niz jako dźěcźo, ale hakle jako doroſcźeny wukſchcźicź dacź. To je jenicźki wjetſchi roſdźěł, ſ kotrymž ßo mormonſka wěra wot evangelſkeje wotſnamjenja. Mormonojo, kotſiž ßo „ßwjeczi ßudneho dnja“ mjenuja, ßmědźa po ßwojej wucźbje ſ dobom ſ wjazorymi żonami woženjeni bycź. Dokelž pak je nětkole ſcheſcźijanam wjeležónſtwo niz jenož w Europje, ale też we wſchěch druhich ßwětowych dźělach ſakaſane, je Mormonam njemóżno, ſ dobom wjazy dyžli jenu żonu pſchiwěrowanu měcź. Kraj Utah pſchi ßkonym jěſorje w ſjenocźenych ſtatach połnóżneje Ameriki bě něhdy jenicźzy ſ mormonami wobydleny. Poſdźiſcho ßu pak ßo w nim też Njemormonojo, abo kaž jim tam rěkaju „póhanjo“ ſaßydlili. Utahſke hłowne město rěka Mormon City abo Great Saltlake City, kotrež mormonojo jako nowy Jeruſalem wobhladuja.

— S 1. haprleju je, kaž je ſnate, nowy ſakoń do mozy ſtupił, ſ kotrymž je wobydlerjam Sakſkeje ſakaſane, w njeſakſkich lotterijach hracź. Kohož wyſchnoſcź pſchi tajkim hraczu lepi, ßmě ßo ſ pjenjeżnym khoſtanjom hacž do 600 hriwnow khoſtacź. Hiſchcźe wjele cźeżſche khoſtanje ludźi, woßebje kollekterow potrjechi, kotſiž po 1. haprleji 1904 loßy njeſakſkich lotterijow roſeſcźelu abo pſchedawaju. Khoſtanje ſa nich móże 10 hacž 100 krócźnu ſumu pſchedatych loßow wucźinicź. Schtóž pak je hiſchcźe do 1. haprleje 1904 łóß wukrajneje lotterije kupił, ßmě jón hacž do jeho cźehnjenja hracź a ßebi dobycźe, na njón ßnadź padnjene, wupłacźicź dacź. Sakoń je ßo wudał, ſo by ßo nimo měry njelubemu pſchepławjenju Sakſkeje ſ wukrajnymi loßami ſadźěwało. Schtóž chze ßwoje pjenjeſy do loterije ßadźicź, njech ſboże radſcho w ſakiſtej dyžli w jenej druhej lotteriji pyta. Żana lotterija telko dobycźow njepoſticzа, kaž ſakiſka.

— (Ssamomordaŕſtwo.) W tudomnej arreſtowni je ßo póndźelu rano wokoło 6 hodźin ſamkaŕ Jan Horak, kotryž je ſ Liberz ßem pſchicźahnył, w ßwojej klětzy ſa ßlě wobwěßnył. Horak bě woženjeny a dwě dźeſcźi po ßebi ſawoſtaji.

— (Ssotſělika.) Na pólnym hrodźiku bydlaza Antonia Bauerez, kotraž njekaſanſke żiwjenje wjedźeſche, je ſe ßwojim lubym ßo ſwadźiwſchi, ßo ſ revolvrom k wutrobje tſělika. Ju ßu do měſchcźanſkeje hojeŕnje donjeßli, hdźež je pjatk wumrjeła.

— Krwawa wosch ßo nětkole hiſchcźe lohko na ßadowych ſchtomach ſpóſnawa a ßo teho dla lohko ſanicźa. Hamtſke hejtmanſtwo je gmejnſkim pſchedſtejicźerjam poruczikło, ſo dyrbja wukaſy, k ſaniczenju krwaweje wſchě wudate, hnydom wuwjeſcź. Schtóž po tychle wukaſach njeczini, ma pjenjeżne khoſtanje hacž do 150 hriwnow abo arreſt hacž do 2 njedźel wocźakacź.

— Dla pokhromy mjes howjaſym ſkotom w połodniſchej Łužiży je awſtriſke knjeżeŕſtwo tak mjenowany mały wobkhad ſ Hrabachcźicź do Alvoiſkeho hroda ſa dwojoſparaty ſtót ſawrjeł. — We Sakſkej je hižo w ſchtyrjoch hamtſkich hejtmanſtwach pokhroma (khlamowa a ſparowa khoroſcź) mjes howjaſym ſkotom wudyrika.

S Hajniz. Miniſterſtwo ſnutſkownych należnoſcźow je dźěłacźerjam w tudomnej pſchadowni, J. G. Kießlichej, Handrijej Lehderej a Franzej Machej, cźeßne ſnamjo ſa ßwěrnoſcź w dźěle ſpożcziło.

Wopraſchenje ſ pola. Hdyž 20. měrza wjecźor 10 mjeńſchinow po 9 hodźinach po żeleſnizy ſ Budyſchina do Rakez wotjědżech, bě cźah bjes wobßwětlenja. Proſchu, mi wo tym roſjaßnjenje dacź. — Kaž we wſchěch ſtatnych ſarjadniſtwach, ßo też nětkole na żeleſnizach po móżnoſcźi lutuje. Budyſko-Rakecźanſka żeleſniza chze ßo po ſdacźu woßebje ſe ſlutniwoſcźu wuſnamjenicź, a teho dla pſcheſahe lampy njeſaßwěcźa. Njech cźi, kotrymž ßo pó cźmje njelnbi, ßebi ßobu pſchinjeßenu latarnju ſaßwěcźa. Cźłowjek dyrbi ßebi pomhacź wjedźecź.

S Rakez. Lětuſche pacźeŕſke dźěcźi ßu k dopomnjenju na wobnowjenje kſchcźeńſkeho ßluba ßlěbornaj kheluchaj zyrkwi darike. Seleny ſchtórtk, hdyž pacźeŕſke dźěcźi prěni krócź k Božemu blidu pſchiſtupichu, ßo wonaj poßwjeczíſchtaj. Bóh żohnuj tutón dar luboſcźe a ſpożcź, ſo bychu wſchitzy woprawdźe hłódni a lacźni ſ tuteju kheluchow napowjenje ſa ßwoju duſchn doſtali.

S Khróſcźiz. W naſchej ſchuli ßo, niz tak, kaž bě to hewak pſchezo waſchnje, ſchulſke pruhowanja po njedźeli „Judika“, a to póndźelu — ale tón krócź ßtrjedu, 23. měrza, wotměchu. Pruhowanja ßame minychu ßo k ſpokojnoſcźi tych, kiž běchu pſchitomni, tola běſche jich też tu jara mała liczba. A ſtarſchi, kiž ßwoje dźěcźi do ſchule ſcźelu, móhli ßebi tola tak wjele cźaßa wuſbytkowacź a na pruhowanje hicź, ſo bychu ßo na dobrych a prawych wotmołwjenjach ßwojich dźěcźi wjeßelili, a pſchi tym ßo pſcheßwědcźili, kak wulku prózu ßu duchowni a ßwětni wucźerjo nałożili, ſo bychu jich dźěcźi tak daloko wukubłali. — Po dopołdniſchim pruhowanju běſche potom wotpuſchcźenje wotkhadźazych ſchulerjow, kotrymž wyßokodoſtojny knjes kanonik a farař Wornaŕ na wutrobu połoži, ſo bychn ßebi wſchitke, wot ßwětnych a duchownych wucźerjow doſtate wucźby w dalſchim żiwjenju roſpominali, a ßwój cźaßny a wjele wjazy wěcźny wužitk ſ nich cźahnyli. — To bě poßlednje prnhowanje w ſtarej wucźeŕni.

S Hóſnje. Wutoru pópołdnju je ßo na tndownym tworowym dwórniſchczu lowrija ſtarych lapow a papjery hacž do żeleſnych dźělow ſpalika. — Dźeń prjedy je ßo pſchi żeleſnizy 18 jutrow Łutowſkeje burſkeje hole ſ wohnjom ſniczіło. Wobej wóhni ſtej ßo pjecźa ſe ſchkrjemi, ſ lokomotivy wulecźanych, ſamiſchkrikej.

S Bórka pola Wojerez. W naſchej wßy je ßo nalntowaŕnja a wupożcźeŕnja ſałożika, kotraž gmejny Bórk, Schiboj a Roholń wopſchija. Hacž dotal je do njeje 16 woßobow ſaſtupiło. Sa towaŕſtwoweho pſchedßydu ßu tudomneho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Matěja Hanſcha, ſa měſtopſchedßydu połleńka Jana Wicźaſa, ſa ſlicźbowarja połleńka Scholtu w Bórku wuſwolili. Do dohladowaŕſkeje rady ßo wuſwolichu bur Hanß Maternja ſ Bórka jako pſchedßyda, dale bur Jan Ssuſchka ſ Bórka a gmejnſki pſchedſtejicźeŕ a bur Auguſt Kyrſtan ſe Schiboje. Towaŕſtwo budźe jenož ſ wobmjeſowanym rukowanjom dźěłacź a ßo Wojerowſkej wokrießnej kaßy pſchiſamknje, ſ kotrejż ſmėje pjenjeżne wurunanje.

S Běłeje Wody. W Rolkez maſchinſkej fabrizy je póndźelu ſamkaŕ Hórſchik do njeſboża pſchiſchoł. Wón do hěblowanſkeje maſchiny ſ ruku ſajędźe, kotraž ßo cźeżko wobſchkodźi.

Se Sprejz. Naſch kantor a hłowny wucźeŕ Berger ßo 1. julija do Rakez pſcheßydli, hdźež je na tamniſche druhe wucźeŕſke měſtno powołany.

— Nałětne kontrolne ſhromadźiſny budża 14. a 15. haprleje popołdnju w 2 hodź. w Mużakowje, 18. haprleje popołdnju ¾3 hodźin w Sſlepom, 19. haprleje dopołdnja ¾9 hodźin a popołdnju ¼3 hodźin kaž też 20. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach w Běłej Wodźe, 23. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach w Niſkej, 26. haprleje popołdnju w 3 hodźinach we Wukrancźizach, 27. haprleje dopołdnja w 9 hodźinach a popołdnju w 2 hodź. w Rychwałdźe.

S Terpa pola Hródka. Ssobotu dopołdnja je ßo tudomna korczma wotpaliła. Korczmaŕ bě runje na wikach w Hródku. Haſcherjo niz jenož ßo palaze twarjenje, ale też palazy kyrk haſchachu; pſchetož wukhowany palenz ſ wjetſcheho dźěła hnydom do lacźnych kyrkow ſaběża.

S Mużakowſkeje hole. Powſchitkownje je ſnate, ſo ßo w ſymje a naléczu wjele dźiwiny na połach a w holi ſeßlakaneje namakuje. Nichtó njeje hacž dotal wußlědźicź mohł, ſchto je w tutym cźaßu ſ pſchicźinu ſwěrinineho ßlakanja. S pſchipadom ſda ßo nětko dopokaſane bycź, ſo ma ßo wina w pſchiknpnych hnojach pytacź. Woßebje Domaſchowa ruda, chiliſki ſalpeter a kainit ßu, tak dołho hacž ßo njeißu roſpuſchcźike a do ſemje ſjednocźike, ſa ſwěrinu ſtraſchny jěd. Wóndano bě jedyn hońtwaŕ, ſo by ſwěrina dobru pizu měła, ßwoju kuku ſ Domaſchowej rudu a chiliſkim ſalpetrom pohnojił. Wón ßo nadźijeſche, ſo budża ßo jeho lubuſchki nětko do ßyteje wole nażracź móz, tola kak ßo cźłowjek druhdy ſe ßwojimi nadźijemi ſjeba! Hdyž hońtwaŕ naſajtra na ßwój revěr pſchińdże, wón 5 ßornow a tójſchto ſajazow ßlaknjenych namaka. Swěrina bě ßo ſ jědom na kuku wußypaneho pſchikupneho hnoja ſawdała, hdyž bě kuzynu trawu żraka. W pſchichodże budże drje

ßo hońtwaŕ hladacź, pschikupny hnój na ßwoju łuku mjetacź. Wón budźe spytacź dyrbjecź, ju ſ hródźnym hnojom, koſcźinu, popjełom, kalkom atd. polěpschicź.

Přilopk.

* Paduſchi w Draždźanach tamniſchej poliziji wjele njeměra cźinja. Sa krótki cźaß ßu woni klamy juwelěra Henſcha na Prażſkej dróſy, cźaßnikarja Neuberta na Markgrafſkej dróſy, cźaßnikarja Hollera pſchi Albertſkim torhoſchcźu a ſłótnika Oty Trenſcha na Grunaſkej dróſy wurubili. Sa paduchami nimaju hiſchcźe žaneho ßlěda. Polizija měni, ſo ßu wukrajni ſłóſtniży paduſchſtwo ſkucźili, a ſo ßu półſzy Židźi kradnjene ſłote wěży do Ruſkeje pſcheßmykali. Sa tole měnjenje też to rěcźi, ſo hacź dotal njejßu ſpytali, někajku kradnjenu wěz w jenej Draždźanſkej ſaſtajeŕni ſaſtajicź. Mnoſy mějecźeljo klamow w Draždźanach ßu w ſtajnej hroſy, ſo bliżſchu nóz paduſchi jich klamy wukradnu. Teho dla ßebi ſkoro njemóža ſwěricź, ßwoje klamy w nozy njeſtražowane woſtajicź. Paduſchi roſumja, najwěſcźiſche ſamki wocźinicź.

* Sły pſcheſcźěhaŕ wojakow je podoffiźer Heidrich ſe ſakſkeho pěſcheho regimenta cźiſło 177. Wón je ßwojich pſchedſtajenych ſchcźipał, bił a do nich kopał a woßebje rekruta Koppa tak cźwilował, ſo ßebi tón ſpyta źiwjenje wſacź, ſ kaſarmowym woknom won ſkocźiwſchi, pſchi cźimž ßebi ruku ſłama a ßebi rjap wobſchkodźi. Draždźanſki wójnſki ßud bě Heidricha k jaſtwu na 3 měßazy, tola niz k degradaziji ſaßudźił. Pſchecźiwo tutemu milemu wußudej ßo ßudniſki knjes powoła, tola jenož ſ tym wuſpěchom, ſo Heidricha k jaſtwu na 4 měßazy ſaßudźichu, tola też tón krócź jeho na wſchědneho wojaka njeponiżichu.

Wachtmiſchtr Gebel ſ cźělneho kěraßěrſkeho regimenta cźiſło 1 we Wrótßławju bě eſkadronſkeho ſchewza napominał, ſo dyrbi wojakow, jeli ſo bychu k wobhładanju ſchkórnjow ſ roſtorhanymi ſchkórnjemi pſchiſchli, ſchkórnje wo hłowu bicź. Schewz po tymle wukaſu rad cźinjeſche a wojakow do hłowy pjerjeſche, ſo ßo jim pſched wocźomaj měrkotaſche. Wójnſki ßud Gebela dla ſnjewužiwanja ßłužbneje mozy jenož k mileniu arreſtej na 2 njedźeli ſaßudźi. Schewz zyle bjes khoſtanja woſta.

* Pokhroma (khlamowa a ſchparaza khoroſcź) je mjes howjaſym ſkotom w Sommerfeldźe pola Lipſka wudyrika.

* (W pjanoſcźi bratra ſkónzował.) W Leimbachu je dźěłacźeŕ Franz Brunner póndźelu w nozy ßwojeho bratra ſakłok. Bratrowehо mordarja pjaneho na dróſy leżazeho namakachu a ſajachu. W arreſtowni wón tak ſakhadźeſche, ſo dyrbjachu jeho do rjecźaſow ſamknycź. Wón je hižo wjazy krócź khoſtany. Najſkerje je wón dźěłacźerja Topfa chźył ſkałacź, w pjanoſcźi pak ßwojeho bratra ſ nim ſaměnił. Tuteho běchu hakle pſched dwěmaj njedźelomaj ſ khoſtańnje puſchcźili, hdźež bě dla jeneje kałańży w Molmecku ßedźał. Dobreho wjedźenja dla běchu jemu lěto khoſtanja ſpuſchcźili.

* (Wětry a ſliwki w Ameriży.) Satraſchny wichor je w amerikanſkich ſtatach mjes Michiganſkim a Teneſkim jeſorom ſakhadźał. We wokolnoſcźi měſta Chikago je ßo něhdźe 500 domow ſpowalało. Naſtata ſchkoda ßo na 5 milijonow dollarow wobliczi. Telefonowe a telegrafowe groty ßu na daloke ſtrony roſtorhane. S wětrowej ßylnoſcźu ßo żeleſniſke wozy ſpowalachu. Najwjazy mějeſche 14 Chikagoſkich pſchedměſtow cźerpicź. 20 cźłowjekow je ßo ſraniło, 12 ßo ſaraſyło.

Też kupu Reunion w indiſkim morju je wichor wupuſcźił. Hłowne měſto St. Denis je cźeżko potrjechene. Wjele twarjenjow je ſniczenych. Něhdźe 90 cźłowjekow je ßo ſaraſyło. Domorodni hłodu mrěja. Nimaju ani draſty, ani żyroby. Parne łódźe ſ Mauriziußa prěnju pomoz pſchinjeßechu. Żně ßu ſniczene, woßebje zokorowa rohodźina, tobak a khofej. Schkoda ßo na 20 milijonow frankow wobliczi.

* Se ſemjerżenjom ßu ßo ſańdźeny tydźeń wobydlerjo Mexika traſchili, kotreż je we wjazorych provinzach ſchkodu nacźiniło. Schtoż pak je ßo dotal naſhoniło, njejßu cźłowjekoju do njeſboża pſchiſchli. Vulkan Colima popjeł a kamjenje wunmjetowaſche. — Też w Europje ßu tele dny tu a tam, na pſchikład w Freiburgſkim kantonje w Schwajzarſkej, podſeniſke ſtorki ſacźuli.

* Mór w Indiſkej, kotryż je ßebi wjele ſtow tyßaz cźłowjekow ſa wopor żadał, lětża hórje ſakhadźa, hacź hdy prjedy. W Bombayſkej provinzy je 40,000 cźłowjekow na mór wumrjeło, 10,000 wjazy, dyżli tydźeń prjedy. Horze, ßuche wjedro, pſchi kotrymż mrětwa wotebjera, je ßo ſaßo wrócźiło. Wobydleŕſtwu je powſchitkowne mrěcźe bjes dźak; dźěłacźerjo poczinaju żadni bycź.

* Wulke powodźenje je ſ njepſcheſtawazym deſchcźom w italſkej Schwajzarſkej naſtało. Rěka Po a poboczne rěki ßu pſches brjohi ſtupiłe. We wjele wßach ßu ßo khěże ſaßypłe. Na polach je ßo wulka ſchkoda nacźiniła.

* (Rubjecźniſtwo w Italſkej.) Profeſſora Sruſcha ſ Wina a dwě knjeni ßu we wokolnoſcźi měſta Palerma rubjeżniży nadpadli a wurubili.

* (Jědnacźe cźornochow linchowanych). W Dewittu w arkanſaſkim ſtatu w ſjenocźenych ſtatach połnózneje Ameriki ßu ßo krwawne njeměry mjes běłymi a Cźornochami měłe. Dwaj cźornochaj ßo do dweju běleju ſ pukami daſchtaj a jeneho ſ njeju ßmjertnje ſraniſchtaj. Wonaj też jeneho poliziſta nabiſchtaj, kotryż chżyſche jeju ſajecź, a potom cźeknyſchtaj. Wobronjeni běli, kotſiż běchu ßo ſa cźornochomaj wupóßłali, tſjoch cźornochow ſetkachu a ßo jich ſa cźeknjenzomaj praſchachu. Cźornochojo ßo na njehańbicźiwe waſchnje ſarjeknychu, jeju khowanku pſcheradźicź, a ſpytachu, ßwoje piſtole wucźahnycź, na cźoż ßo běli ſe ßwojimi tſělbami do nich ſaměrichu a jich ſatſělichu. Scheſcźoch druhich cźornych, kotſiż ßo teho runja běłochaм ſpjecźowachu, ſajachu. Cźrjóda běłych jich poliziſtam wutorhny a jich ſeſatſěła. Posdźiſcho hiſchcźe dweju druheju cźornochow ſatſělichu.

* (S powětrounjom pſches morjo.) Powětro jěſdny la Vaux je ſańdźeny tydźeń ſe ßwojim powětrowym ballonom pospyty cźinił, kotreż ßu ßo doſpołnje poradźiłe. La Vaux ma teho dla myßle, pſches kupu Korſiku a ßrjedźoſeńſke morjo do Afriki lecźecź. — Mjenje ſboża hacź Vaux je jedyn powětroječſdny w Barcelonje w Schpaniſkej měł. Wón do wody padnywſchi ßo tepi.

* (Mór.) S Indiſkeje je ßo do połodniſcheje Afriki mór ſanjeßł. W Johannesburgu je hižo wjazy dyżli 30 woßobow na mór wumrjeło. Běli ſ Europy ßu ßo hacź dotal ſ khoroſcźu pſchepuſchcźili.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	2537 hr. 76 np.
Dale za njón darichu:	
Stefan Ramult	1 hr. — np.
Entlicher w Prazy	1 hr. 5 np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 896,34 hr.): Z wowčimi mozhami 1,69 hr. a bjez lubjeneho pjenjeza wot cźazaneho 66 np. = . . .	2 hr. 35 np.
W „Katholskim Pósle“ čisle 14. lěta 1904 hižo kwittowane: Молоканы (292,00 hr.): 1 hr., Radwořska Hórnikowa komisija (402,61 hr.): po šulskim pruhowanju 1 hr. 30 np., klóštr Marijna Hwězda **100 hr.**, stud. Mirosław Kaucký z Prahi 1 hr. 70 np. = . . .	104 hr. — np.
Hromadźe:	2646 hr. 16 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Cźeſcźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiż chżedźa ſa nje na

2. ſchtwórtlěto 1904

do prědka płacźicź, njech nětko **80 np.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiż ßebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſapłacźi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, każ też w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 np.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Serbski Hospodaŕ“ płacźa na póſcźe **1 hriwnu 5 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 20 np.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ płacźa na póſcźe **1 hr. 30 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 np.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohomaj „Serbski Hospodaŕ“ a „Pomhaj Bóh“ płacźa na póſcźe **1 hriwnu 45 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 60 np.**

Redakźija Serbskich Nowin.

Wuprósdniło je ßo zyrkwinſke měſto w **Klukſchu.** Kollator: najwyſchſcha ſchulſka wyſchnoſcź, dokhody tehole měſtna pódla darmotneho wobydlenja w ſchulſkim domje a wuźiwanje ſchulſkeje ſahrody (kotrejež wunoſchk je na 148 hr. takſěrowany) wučźinjeja: 1200 hr. ſakładneje mſdy, 789 hr. 10 np. ſ zyrkwineje ßłużby, 110 hr. ſ wučenja w pokračowanſkej ſchuli. Zadačeljo, kotſiž ßu ßerbſkeje rěčze mózni, chzyli ßwoje ſamolwjenje, pſchidawſchi nuſne podłožki (mjes nimi wopißmo wo ſaſtawanju ſaſtojnſtwa nowſcheho cźaßa, hač do 14. haprleja podpißanemu podacź.

W Budyſchinje, 23. měrza 1904.

Kral. wokrjeßny ſchulſki inſpektor
Schulſki radźiczel **Schütze.**

Do ßwojeje drogoweje, barbowеje a chemikalijoweje pſchedawarnje k jutram ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi **wučzobnika** pytam.

Měrſchez bratrow naßlědnik
Richard Hentſch
w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Sa ßwoje friſeurſke klamy k jutram wučzobnika pytam.

Guſtav Warg, friſeur
na ſwonkownej lawſkej haßy 14.

Dźełaczerſku ßwójbu
ſtróſbu a pilnu, hnydom pyta
knježi dwór w Sarěcźu.

Hana ſwud. Sommerka
nowa maßerina,
kotraž ßerbſki rěči a je hižo 12 lět w ßwojim powołanju, khorym žonam wot ſkych khoroſcźow a dźěcźom, kotrež maju jendźelſku khoroſcź, pomha.

Wona hiſchcźe na nowej haßy cźißko 6 bliſko kamjeńtneje haßy bydli.

Na dyrbjenſke waſchnje ma ßo na Wojerowſkim ßudniſtwje wójſtwje cźißko 7 na pſcheßadźowanje pſchedawacź: 19. meje 1904 dopołdnja $^1/_2$11 hodźin **khěźka** Jakuba Scholty w Ssalowje. — 31. meje 1904 dopołdnja $^1/_2$11 h. **khěża** Reinholda Henſela w Nydej.

Rajſku trawu, jendźelſku,
rajſku trawu, italſku,
Timothejowu trawu,
łucžnu trawu,
a wſchelake druhe derje ſkhadźaze družiny **trawowych ßymjenjow** tunjo porucźa
Khorla Preißer jun.
w Budyſchinje.

Wulku dźělbu
ſchulſkich torniſtrow,
toſchow
a kožanych tworow
wſcheje družiny dla pſchepołożenja ßwojeho rjemjenjerſtwa tunjo wupſchedawam.

C. A. Pětſch
na hauenſteinſkej haßy 1.

Schulſke toniſtry a toſche
k jutram po tunich płacźiſnach porucźa
A. Schurz
ßedłaŕſki miſchtr w Minakaŕe.

We wudawarni „Sſerb. Nowin" ßu doſtacź: **kmótſjaze liſty.**

Drjewowa awkzija.

Na **Nießwaczidliſkim majoratnym hajniſkim revěrje** ma ßo ſcźěhowaze drjewo na měſtnje ßamym ſ wuměnjenjemi na pſcheßadźowanje pſchedawacź, a to:

Wutoru 5. haprleje dopołdnja w 10 hodźinach

pſchi tak mjenowanym Kujowſkim hacźe w 38. wotdźělenju a to pſchi ſtarej zyhelnczi w Scheſchowje

7 rm. brěſowych, 5 rm. khójnowych ſchcźěpow,
12 rm. twjerdych, 14 rm. mjehkich kuluchow,
4 rm. dubowych pjenkow,
12 dołhich hromadow khójnoweho a 30 liſcźoweho drjewa.

Sapoczatk w drjewiſchcźu liſcźoweho drjewa w 38. wotdźělenju pſchi Jitkowſkim puczu.

Schtwórtk 7. haprleje dopołdnja w 9 hodźinach

w 25. wotdźělenju:

70 rm. khójnowych, 6 rm. brěſowych ſchcźěpow,
100 rm. khójnowych pjenkow,
280 rm. khójnoweje walczźiny,
350 ſtotnjow walczźkow a
80 khójnowych wurubanych dołhich hromadow.

Sapoczatk w drjewiſchcźu 25. wotdźěl. pſchi ſchoßeju do Rakez.

Hrabinſke ſ Rieſchſke hajniſke ſarjadniſtwo.

So by ßo ſaměnjenja ſminyło, proſchu ßwojich cźeſcźenych woteběrarjow derje na moju firmu

pſchi ßerbſkich hrjebjach ☛ 12 ☚

kedźbowacź.

Hana Grafowa.

Nalutowarńja we Wósborku

— ſ rukowanjom měſchczańſkeje gmejny a ſ něhdźe 90,000 mk. wěſtotneho ſamóženja —

najwěſcźiſche ſakłożenje ſa lutowanki poſkicza a je ſadanja

ſ 3 $^1/_4$ %

wſchě ſapołożki krueze tajne dźerži.

Lutowanki też po wjetſchich ſumach bjes prjedawſcheho wupowjedźenja wrócźo płaczi a wſchě žadanja ſapołożerjow po móžnoſcźi najſwólniwiſcho dopjelnja.

Płacźenje a wrócźo płacźenje móže ßo kóždy cźaß też ſ póſtom ſtacź.

Nalutowarńne ſarjadniſtwo.
Měſchczańoſta Jentzſch.

Murjerjow

do trajneho dźěła pytataj
Mörbitzez bratraj w Budyſchinje.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucźa
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Franzſki palenz
najlěpſchi ßrědk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſcźenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Erfurtſku parlu

najwubjerniſchu jědźnu běrnu, lěpſchu dyžli magnum bonum, kotraž je 1903 na kórzu wunjeßła 152 zentnarjow, 1 zentnar po 4 mk., 10 zentnarjow po 35 mk. pſchedawa

Kurt Giessner,
ryczerkubłowy najeńk
w Boraneza ch pola Radworja (Draždźanſki wokrjeß).
(Bornitz, Poſt Radibor, Bez. Dresden).

Kóſlaze kóžki

kaž też wſchě druhe družiny kožow pſchezo po najwyſchſchich płacźiſnach kupuje

Heinrich Lange
pſchi žitnych wikach
pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi.

Beſelerowy ßymjeńtny wowß
druhi krócź ßyty, porucźa
2 zentnarjej po 16 mk.
knježi dwór w **Małßezach** pola Budyſchina.

Prědnoſcźe:
1. Jara wutrajny pſchecźiwo ſlehnjenju.
2. Wulki wunoſchk.

Czerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
inkarnatſki dźeczel,
bjes židy
derje ſkhadźazy porucźa
Khorla Preißer jun.
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach.

Ligowoſki wowß
(prěni krócź ßyty)
jara wunoſchny ſ dołhej ßłomu,
Probſtajſki wowß
(prěni krócź ßyty)
porucźa
Guſtav Heinke
w Budyſchinje.

Korčma w **Sombarku** pola Budestez ſ połnymi korčmarſkimi prawami, 16 kórzami pola a łuki je ſe žiwym a morwym inwentarom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola W. Mučerja w Budyſchinje na Jurjowej haßy (Georgſtraße) 14 delka.

Khèža na pſchedań.

W **Lutobczu** pola Měrkowa je khèža cźißko 13, ſa kóždeho rjemjeßlnika ßo pſchihodźaza, hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola Handrija Žida tam.

Žiwnoſcź

w **Kelnje** cźißko 19 ſ 42 kórzami leżomnoſcźe a nowymi twarjenjemi je hnydom na pſchedań.

Žiwnoſcź na pſchedań.

We wjetſchej wßy leżaza žiwnoſcź ſ nèhdźe 32 kórzami leżomnoſcźe, 160 dawſkimi jenoſcźemi a jara rjanym domſkim je płacźiſny hódno na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w **Rakezach** cźißko 98.

W **Ssulſchezach** pola Přěcźże je **khèža** cźißko 12 ſ rjanej ſahrodu, jeli trjeba, tež ſ polom hnydom ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

Ssuproſchna ranza

bliſko k proßatam je na pſchedań w Jitku cźißko 9.

Jèſdne koło

khětro nowe, ma na pſchedań **Richard Dunkel** w Nowej Jaßońzy.

Jenopſchežny kruwjazy wós a ruczny wós

ma tunjo na pſchedań pjekarſki miſchtr Robſchink w Minakale.

Rjane zyblki

k ßadźenju ßu na pſchedań pola **Binnertez** w Rakezach.

Khójnowe ßadźenki

rjane jenolětne ſe ßylnymi korjenjemi ma hnydom na pſchedań gmejnſki pſchedſtejicźeŕ **A. Schibak** w Komorowje pola Rakez.

Korbowe witki,

někotre ſto zentnarjow, tež po walcźkach, pſchedawa knježi dwór w Kupoti.

Probſtajſki ßymjeńtny wowß

jene lěto wußyty, je na pſchedań na ryczeŕkuble na **Horje** pola Njeßwačidła.

Wuharowanje

wſcheje koże ßo najlěpje wobſtaruje.

Wowczu wołmu

kupuje kóždu dźělbu

Heinrich Lange.

XXX. Nalětna skhadźowanka

Serbskeje Studowaceje Młodoſće

w Budyšinje

ſrjedu, 6. hapryla 1904 1/2 10 hodź. w „Liščej Jamje“.

Studowacy a přećeljo serbsk. stud. młodź. ſo wutrobnje k temu přeproſuja.

Jan Kapleŕ, stud. theol.,
t. č. hłowny starši.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje.

Srjedu 6. haprleje dopołdnja 1/2 12—1 hodźinje **poſedźenje** „w liščej jamje“ I. skhod.

Dźenſki porjad: 1. Hudźbne nowinki; 2. Serbski nar. ſpěw we němskim wobſwětlenju 3. Serbske ſpěw. towaŕſtwa.

W mjenje předſydſtwa **Bjarnat Krawc.**

Maćica Serbska

změje **ſrjedu po jutrach, 6. haprleje t. l.** w Gudźic hoſćencu w Budyšinje

hłownu zhromadźiznu.

Započatk: popołdnju 1/2 3 hodźin.

Dnjowy porjad: 1. powitanje. 2. Rozprawy. 3. Dotwarjenje serbskeho doma. 4. Wopominanjenje Sejlerjowych stołětnych narodninow. 5. Namjety.

Předſyda.

☛ Připołdnju w 11 hodź. započnje ſo poſedźenje rěčeſpytneho a narodopisneho wotrjada Maćicy Serbskeje w „liščej jamje“.

Budyſka Bjeſada

změje **ſrjedu 6. haprleje na Budyſkej tŕčelerni**

☛ **ſwójbny wječor.** ☚

Započatk we 8 hodźinach. Předſydſtwo.

Hłowna ſhromadźiſna

nalutowańje a wupožčeńje ſa Budeſtezy a wokolnoſcź

ſapißaneho towaŕſtwa ſ njewobmjeſowanym rukowanjom.

Wutoru 5. haprleje 1904 popołdnju 1/2 4 hodźin

w Schmißez hoſćenzu w Budeſtezach.

Dnjowy porjad: 1. Rosprawa wo wobkhodźe. 2. Sa prawe ſpóſnacźe lětneho ſliczbowanja a bilanſy a wotwjaſanje pſchedßydſtwa. 3. Wobſamknjenje wo rosdźělenju cźiſteho dobytka. 4. Wobſamknjenje wo § 28 wuſtawkow. 5. Pſchemenjenje daninceje měry ſa nalutowanki. 6. Rosprawa wo ſakońſkej reviſiji. 7. Nowowólba 2 pſchedßydſtwoweju ßobuſtawow a 5 ßobuſtawow dohladowaŕſkeje rady. 8. Wuſamknjenje ßobuſtawow. 9. Wſchelake.

Inventar, lětne ſliczbowanje a bilanſa ßu w naſchim wobkhodowym lokalu k wobhładowanju ßobuſtawow wupołożene.

W Budeſtezach, 25. měrza 1904.

J. A. Janaſch. **A. Kaſper.**

Ssym nětko k telefonej pſchiſamknjeny w Rakezach cźißko **2.**

Skótny lěkaŕ Schmidt.

Do lěpſcheho hoſpodaŕſtwa w Draždźanach ßo porjadna **ßłužobna holza** pyta. Dalſche je ſhonicź pola Lötzſchoweje we wuſtawje ſa ßlepych w Rakezach

3 dźěłaczeŕſke ßwójby

k haprleji abo prjedy, 14—16 lětnu ßłužobnu holzu k haprleji pyta

Ssmochczanſki knježi dwór

(pola Budyſchina).

Jutrowna holza ßo do lohkeho dźěła pyta na ſwonkownej lawſkej haßy 54 po 2 ſchod.

Hnydom abo poſdźiſcho móža **holzy plotowacź** nawuknycź pola **Grafoweje** pſchi ßerbſkich hrjebach cźißko 2 po 2 ſchod.

2 wuczomzaj

ßwědomitu penſiju namakataj pola Michałkoweje na ſeminarſkej dróſy 3 po 3 ſchodach.

Murjerjow

pyta twarz **Philipp** w Sſkonej Borſchczi.

Dowěrny k dźěłu khmany ſtražnik (wajchtaŕ) ßo pyta na knježim dworje w Delnjej Kinje.

Wajchtarja

pyta **ryczeŕkubło w Małym Wožyku** pola Hornjeho Wujeſda.

Džak.

Sa kraßne duchapołne wutrobu jimaze prědowanje njedźelu Palmarum dźeržane, hnuje naß naſchemu wyßokocźeſcźenemu knjeſej faraŕej **Golczej** w Rakezach ſ tutym najwutrobniſchi džak prajicź.

Mnoſy kemſcherjo.

Palma měra

na row

cźeßneho młodźenza

Jana Buhla ſ Rakez,

wumrje 4. haprl. 1903, 17 lět ſtary.

Hłóß: „O Jeſu, ßwětło žiwjenja.“

Po běděenju tu na ßwěcźi
Naß wokſchewi měr njebjeſki,
Tam wěcźnoſcź traje bjeß cźaßa,
Tam po ßylſach ßu wjeßela.

Někotry młody na ßwěcźe
Tu ſahe wumrjecź dyrbjeſche,
Tež Waſch ßyn, bratr jeniczki
'Zno lěto ſpi na kerchowi.

Bě haprleje ſchtwórteje,
Hdyž Bóh joh' k ßebi žadaſche
Tu ſ teho ßwěta hrěſchneho
Do ßwojoh' raja njebjeſkoh'.

Wón ſahe wot Waß wſaty bu,
Je wobdaty nětk ſ kraßnoſcźu,
Tam jeho ßyła jandźelſka
Ma nětk ſa ßwojoh' towaŕſcha.

Lět ßydomnacźe jeno je
Tu wón byk wjeß'le ſtarſchiſke,
Bóh roswjeże ſwjaſk bratrowſtwa
A wſa joh' k ßebi do njebja.

Wón nětk je w ßamej kraßnoſcźi
We tamnej cźichej wěcźnoſcźi;
Ta je wſchěm wěrnym hotowa,
Kiž pytaja tu Jeſußa.

Ach, lubaj ſtarſchej, njepłacźtaj.
Ach, bratſje, ßylſam měru ſtaj!
Bóh ſapłacź Wam wſcho ſ luboſcźu,
Schtož cźinjeſchcźe mi w žiwjenju.

Tak Wam Waſch luby pſchiwoła,
Hdyž dźenß ſcźe połni rudźenja;
Dźenß k jeho rowu pſchiſtupcźe,
Hdźež jeho cźěła kóžko je.

Spi, luby, ſpi, tam we měri
Na Rakecźanſkim kerchowi,
Hacź Bóh na tamnym wulkim dnju
Cźe horje ſbudźi k žiwjenju.

Tehd' chzemy ßo ſaß' wohładacź
A Božu khwalbu poſběhacź;
To ßłowo wěrne woſtanje:
„Schtož cźini Bóh, wſcho dobre je!“

Waſch pſcheczeł **J. K.**

(K temu cźißku dwě pſchiłoſy.)

Prěnja pschiłoha k čišku 14 Serbskich Nowin.

Sobotu 2. hapryla 1904.

Płaćišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach

28. měrza 1904.

Płaćišny po zentnarju z hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha. hr.	Rěsna waha. hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	58—60
4. ßnadnje pizowane kóžđeje starosty	24—26	50—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	33—35	57—60
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54—56
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	26—28	50—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—38	62—66
awstriske	—	—
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—35	58—60
3. ßnadnje pizowane	28—30	54—56
Cźelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—51	72—75
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	45—47	68—70
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiżenjow w starobje hacž do 1¼ léta	38—39	71—52
2. mjaßne	36—37	49—50
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	34—35	46—48

Płaćišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2537 měchow.	W Budyschinje 26. měrza 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 30. měrza 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenża běła	8	54	8	83	8	38	8	68
" žołta	8	10	8	38	7	94	8	35
Rožka	6	13	6	25	6	06	6	13
Jećmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	—	6	5	5	80	6	10
Hróch	9	50	10	50	9	—	10	—
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	25	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	30	2	50	2	10	2	40
Pschenczna muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rżana muka 50 "	7	50	12	50	—	—	—	—
Ssyno 50 "	2	50	2	75	1	80	2	40
Ssłoma 600 "	14	—	16	—	23	—	28	—
Prošata 1188 schtuk, schtuka	12	—	19	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Rżane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenczny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe symjo, punt po 50 np. — **Cźerwjeny dźeczel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyschinje płaćeschе: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 14 hr. 51 np. hacž 15 hr. 1 np., žołta 13 hr. 77 np. hacž 14 hr. 24 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. — np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 70 np. hacž 8 hr. 83 np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 25 np. hacž 8 hr. 50 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacž 6 hr. 35 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 nn, wowß wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 15 np.

Wiczne płaćišny w Kamjenzu

24. měrza 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 5 np., pschenża wot 7 hr. 65 np. hacž 7 hr. 85 np., jećmjeń wot 6 hr. 70 np. hacž 6 hr. 75 np., wowß wot 6 hr. 30 np. hacž 6 hr. 75 np., jahły wot 11 hr. 58 np. hacž 12 hr. — np., hróch 9 hr. 75 np., ßyno 2 hr. 50 np., běrny 2 hr. 80 np. Ssłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hacž 2 hr. 50 np.

Wjedro w **Londonje** 1. hapryla: njewobstajne.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michałskej cyrkwi** smeje jutrownicźku rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodźin farar Räda ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Zyrkwiny chor budże w ßerbskej Božej ßłužbje spěwacź: „Dźeńß Boži ßyn ma dobyczе.“ — Psched zyrkwinymi durjemi budża ßo pjenjezne dary za woßadnych khudych sběracź.

Druhi ßwjaty dźeń jutrow smeje rano w 7 hodź. farar Räda ßerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodź. duchowny Tyschet ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi budże ßo kollekta za saměry sakskeho hlowneho bibliskeho towarstwa sběracź.

Tsećі ßwjaty dźeń jutrow smeje rano w 9 hodź. farar Räda ßerbske prědowanje.

Křćenі:

W **Michałskej zyrkwi**: Max, Handrija Scholty, młynskeho dźełacźerja na Zidowje, ß. — Kurt Richard, njemandź. ß. pod hrodom. — Selma Theresia, Ernsta Jana Bohuwěra Rausendorfa, khěžerja a fabrikarja w Hrubjelcźizach, dź. — Emma Hana, Jana Augusta Kaspera, žiwnoscźerja w Dźěžnikezach, dź.

W **katholskej zyrkwi**: Martha Margaretha, Franza Stachowskeho, fabrikskeho dźełacźerja na Zidowje, dź. — Mariana Hilžbjeta, Franza Adolfa Rychtarja, tyscherja tu, dź. — Genovefa Theresija Karolina, Rudolfa Gutbiera, fabrikskeho dohladowarja tu, dź. — Marja, Franza Ferdinanda Stormy, pjekarja tu, dź.

Zemrjeli:

W **Michałskej wožadze**: 24. měrza: Jan Robert Mětasch, fabrikat na Zidowje, 43 l. 3 m. 19 d. — 25. Khrystiana Sofija Müllerez, njebo Pomhajhoha Richtera we Wehrsdorfje, sawost. wudowa we wokrjeßnej khorowni na Zidowje, 78 l. 11 m. — 26. Morwa narodź. dź. Bjedricha Wylema Behnischa, rěsnika na Zidowje.

W **katholskej wožadze**: 25. měrza: Martha Hilžbjeta, Josefa Hermanna Kauza, fabrikskeho dźełacźerja na Zidowje, dź., 2 l. 2 m. 14 d. — 24. Franz Müller, dźełacźer w Hajnizach, 61 l. 8 m. 23 d. — 27. Jan Horak, samkar tu, 47 l. 5 m. 12 d.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Jutrownicźku smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farar Kschižan ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje.

Druhi dźeń jutrow smeje rano ½9 hodź. duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Na tutym dnju budże ßo kollekta za sakske hlowne biblиske towarstwo składowacź.

Tsećі dźeń jutrow smeje rano w 9 hodź. farar Kschižan ßerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Jutrownicźku smeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. ßerbsku spowjednu wucźbu, w 8 hodź. farar Domaschka ßerbske a ¾10 hodź. němske prědowanje. — Chor spěwa jutrownu kantatu wot Gasta.

Druhi dźeń jutrow smeje rano w 7 hodź. farar Domaschka ßerbsku spowjednu wucźbu, w 8 hodź. duchowny Nowy ßerbske a ¾10 hodź. němske prědowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta za sakske hlowne biblиske towarstwo składuje.

Piwowy hród w Budyschinje

porucza cźeścźownym Serbam w měscźe a we wokolnoscźi **ßwoje městnoscźe**, w kotrychž móża za **tunje pjenjezy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Dobry wuprnhowany Shorjelski **twarski a rólny kalk**

porucza cźerstwy paleny w kalkownjach w Niskej a Kundracźizach firma: **E. Plümecke** w Niskej.

Kněžorowa khofejowa pschedawarnja

w Budyschinje na bohatej haßy 5

najwjetschi khofej pschiwoßazy wobkhod Němskeje, ſ konſumentami direktnje wobkhadźazy.

Wjazy dyžli 900 ßamßnych pschedawarnjow. Ssamßna fabrika kakaowych, schokoladowych zokorowych a pjeczenych tworow.

Sswjedźeński khofej

(najlěpſche měſchenje)

paleny

120, 140, 160, 180, 200 np. punt,

teho runja dobry

hospodarſki khofej

70, 80, 90 a 100 np. punt,

parlojty khofej 90 np. punt,

ßyry hižo po **70 np.** pnut.

Czaj (thee)

najnowſchich žnjow, direktny pſchiwos, dobre měſchenja hacž do najlěpſcheho

po **150, 200, 250, 300, 350, 400 a 500 np.** punt.

Ceylonſki czaj

punt po **160 a 240 np.**

po waſy a pakczikach.

Biskwity

najlěpſchich druźinow na wulki wubjerk.

Kakao

ſe ßamßneje fabriki

woßebje ßylnje wuwolijowany, ſaruczeny cziſty a lohko ßo rospuſchczaty

po waſy, tyſach a pakczikach,

Schokolada

ſe ßamßneje fabriki

we wſchelakich wobalkach najlěpſchich druźinow po najtuńſchich płaczišnach.

Wožebitosez:

lohko roseńdźaze ſchokolady.

Jutrowne

ſchokoladowe jeja po **5** a **10** np.

kremowe jeja po **5** a **10** np.,

marzipanowe jeja po **10** np.,

ſchokoladowe ſajazy po **10** np.,

marzipanowe ſajazy po **10** np.,

kaž tež ſe ßamßneje fabriki

fondanty, bonbony, pralineje a marzipan.

Printy, ſpekutatius, mjedowe tykanczki, praženki atd.

Sserbſke a němſke ſpěwarſke

na ſtaroſnaty wulki wubjerk a derje ſwjaſane.

Pěßnjerſke a wopomnjeńſke albumy.

A. Heymann

prjedy

Guſtav Rämſch

w Budyſchinje

na bohatej haßy 21.

Shotowjenje knihiwjaſarſkich dźełow wſcheje druźiny.

Stare ſpěwarſke ßo rjenje, twjerdże a tunjo pſchewjaſuja.

Wulki ſklad

wopomnjenkow

jako

knihow, wobraſow, kſchižow, debjenkow atd.

Kwasne wopomnjenki.

Kwětki do wopomnjenſkich knihow

5 kopjenkow po 10 np.

Zokrowe dity.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſchnyjaze,

molerſke a murjerſke barby,

terpentinowy wolij

(němſki a franzowſki),

najlěpſchi

lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże ſchnyjate,

jantarjowe laki,

kopallaki,

damarlaki,

želeſowe laki,

Kölnſki klij kaž tež

murjerſki klij,

drobnu krydu,

gyps,

portlandſki zement,

najlěpſchi karbolineum,

barbicze wſcheje druźiny,

ſchablony

ſa **molerjow** a **murjejow**

porucza a ma pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczišnach

Emil Měrſch,

drogowe khlamy

24 na kamjentnej haßy 24

ſnapſchecza turnarnje.

K wěſtemu ſaniczenju

wulkich myſchow a myſchow

czerſtwy dźěkany

„ackerlon“

„wone je lapnyło“

„ſuchſol“

„Muchowy mjaßowy moßnuch“

„kolbaßy ſa wulke myſche“

atd.

poruczam.

Měrſchez bratrow naßlědnik

Richard Hentſch

w Budyſchinje

pſchi žitnych wikach 30.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W czwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Dobru kup czini

tu khwilu kóždy wotebjerać

w Khěžorez khofejewej pschedawarni.

Tale firma je mjenujzy ſ tajkim dobytkom ſpekulérowała, ſo je jej njedźiwajzy wyſokich płaczišnow na khofejowych wikach móžno, ſwój khofej **dotalneje dobroſcze** po **ſtarych płaczišnach** pſchedawacź.

Kóžda hoſpoſa,

kotraž njeje ſ khofejom ſwojeho dotalneho podawarja ſpokojom, njech tule pſchihódnu ſkadnoſcź wužije a njech khwata, ſo by ſwój khofej kupowała

w Khěžorez khofejowej pschedawarni,

najwjetſchim khofej pſchiwožazym wobkhodze Němſkeje konſumentam direktnje pſchedawazym,

wjazy dyžli 900 ſamſtnych pſchedawanſkich filialow,

w Budyſchinje

na bohatej haſy czišło 5.

Budyſka fabrika ſchokoladow a zokrowych tworow

F. A. Trumplera

(naſzlědnik A. Voh)

na kotołſkej haſy 6 **na bohatej haſy 10**

k jutram

jutrowne jeja a zajacy

w attrapach, ſe ſchokolady, marzipana a zokora

najrjeńſcho ſhotowjene na wulki wubjerk, teho runja

czerſtwy paleny khofej

punt po 95 hacź 200 np. porucža.

Dale **ff. jutrowne ſchulſke dity** wſchěch wulkoſczow a ſnateje dobroſcze.

K jutrownemu czaſej

porucža ſwój wulki ſklad

ſchnórowanſkich ſchłórnjow, ſpinkatych ſchłórnjow, kneflowanſkich ſchłórnjow, czehnitych ſchłórnjow ſ czorneje koże a ſe wſchěch druhich létnſchich modnych kožowych drnžinow ſ niſkim a wyſokim pjenkom, ſchěrokej a kónczojtej póduſchu.

Niſke ſtupnje

ſe ſpinami, kneflemi, ſchnóru a gumijowym czahanjom najjednoriſcheho hacź do najwoſebniſcheho dźěła.

Domjaze a kuchińſke ſtupnje ſ koże, laſtinga, płata, ſukna a plyſcha ſ pjenkom a bjes njeho.

Kołojěſdne, turnarſke a puczowanſke ſtupnje a ſandale.

Wulki wubjerk ſtupnjow ſa najmjeńſche dźěći.

Gamaſchow wjele nowoſczow (ſ kulojtym pjerom) a wſcho druhe jenoż pomyſlne **wobucże** ſa žónſke, mužſkich a dźěczi po ſnatych tunich płaczišnach.

Jeniczka pſchedawarnja G. Engelhardtowych czrijow

ſe ſnamjenjom ſwětoweho lawa.

Wobhladajcże ſebi moje wulke wukładne wokna.

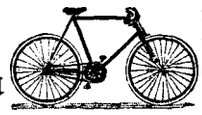
Czrije po měrje dźěłam. Porjedźenje wſcheje druzhiny ſo w mojej ſamſtnej dźěłarni ſa jedyn dźeń a po žadanju hiſchcże prjedy wobſtaraju.

Czrijownja Heinricha Mohra

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach na rózku ſzukelnſkeje haſy.

Telefon 384.

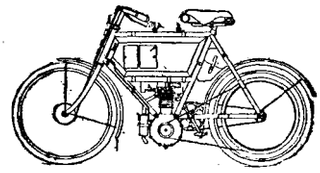
Rapidne jěſdne kola

model 1904 ſu najwutrajniſche, najwěſcźiſche, najkhmańſche a najbóle płaczišny hódne koła pſchitomneho czaſa.

Jenoż fabrikſke płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ $2\frac{3}{4}$ konjazej mozu, ſe ſamodźěłazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždzanſkej dróſy 10.

Suby hižo po 1 mk. 50 np.

Wubjerne ſzedźenje a po pſchirodze wěrnoſcź ſzo ſarucża.

Po ſaſzadźe:

Tunje płaczišny — wulke pſchikhadźenje

ſzo ſ pſchilubjenjom najſtaroſcźiwiſcheho wobkhada tele niſke płaczišny wobliczeja.

Mjenje ſamoziczi 8—10 a 2—4. **Suby ſzo darmo czahaju.** Plomby, porjedźenje ſubow 2 mk. Pſchedźěłanje hubjenje ſzedźazych ſubow hižo po 3 mk.

Snbjazy atelier

Untucht a Kriegeskorte

na kamjentnej haſzy 5 po 1 ſkh.

Rěczne hodźiny wot 9—7, njedźelu wot 9—12.

Ia. cziſczeny

praec. baſiſki foſforokiſzaly kalk

k pizowanju ſkotu

w woprawnych wakach a po waſy porucža jara tunjo

Otto Engert

en gros **drogowuja** **en détail.**

Khofejowy Sachsa

bydli hischcże pschezo na

bohatej haßy 4

a ma pschezo hischcże

najlěpschi

khofej.

Eckendorffke, Oberndorffke
kaž tež woprawne
Burgundske runklizowe ßymjo
derje skhadźazu tworu,
tunjo poruča
Khorla Preißer jun.
w Budyschinje
pschi žitnych wikach.

Woprawny
Virginiski ßymjentny maiß,
cžerwjeny dżeczel,
rajsku trawu,
timothejowu trawu,
seradellu,
ßymjentny wowß,
ßymjentny hróch a woku atd.
najlěpje skhadźazu tworu
poruča
J. Marcinkowski
na kamjentnej haßy 12.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.
Kaschel, katarrh, dybawoscź
ßo spěschnje polożeja
s thymusinom
Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Scžele ßo na wßy.

Klobuki

a **mězy,** kaž tež **schulerske mězy** a **dżěczaze mězy** po najtunischich płaczišnach poruča

C. E. Rinke

s napschecza Sachsy na bohatej haßy.

K nalěżu poruczam wunoschnu
slotu lěcžnu ßymjentnu pschenżu
a **ßymjentny wowß** se schmrěkowych horow (Fichtelgebirge),
kaž wschě druhe **pólne a sahrodne warjenjowe a kwětkowe ßymjenja.**

J. E. Wobad w Hodžiju,
pschedawatnja żita, piznych ßrědkow a ßymjenjow.

Maschinske wolije

ruske a **amerikanske**
sa cžežko a lohko ßo cžerjaze maschiny,
zylindrowe wolije,
w wschelakich družinach,
konsistentny
maschinski tuk,
wolij sa schijate maschiny
w bleschach po 30 np. a po wasy ma pschezo najwjetschi skład a poruča tunjo
Otto Engert
en gros drogowe klamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja
murjerske schórzuchi
na wulki wubjerk po najtunischich płaczišnach poruča
Otto Büttner
pschi hłownym torhoschczu 9
pschedawatnja kože a cžerjatych rjemjenjow.

Czerstwy paleny khofej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. poruča
Gustav Küttner
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10.

Winowa wikowatnja „Lischczeje jamy"

(Fuchsbau).

Moselske wino	bleschu hižo po	90 np.
Rheinske wino	= = =	80 np.
Bordeauxske wino	= = =	90 np.
Markn Italiu	= = =	85 np.
schpaniske wino	= = =	80 np.
portugalske wino	= = =	80 np.

němski a franzowski kognak,
němske a franzowske Champanske wino
poruča
Oskar Dietrich
Telefon 704.

Mlokowa zentrifuga „Balance"

s ruku ßo cžerjata, wupruhowana, najlóžscho ßo cžerjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym poßkuženjom a cžischczenjom, po tunjej płaczišnje a požadanju s położenym wotpłaczenjom.
Dasche wukasuje
M. E. Schmidt
w Muischońzu pola Budestez.
Kóżdu ßobotu wot 10 hacž 12 hodžin we Wjazkez hoscżenzu snapschecża theatra pschitomny.

Najlěpschi wuschkrjeny łój
punt po 50 np., pschi 5 puntach po 45 np. poruča
Emil Gräfe
rěsniski mischtr
na swonkownej lawskej haßy 35.

Paleny
khofej,
wschelakeho měschenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacž **2** mk.
jara płaczišny hódno poruča
Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Dwoju družinu
łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
poruča
A. Grubann
na hornczerskej haßy 39.

K pschedstejazym jutram dowolam ßebi na ßwój wjele wopschijazy
winowy skład
s poručžowanjom dopomnicz.
S počžesczowanjom
Gustav Küttner
na ßerbskej haßy 10.
Telefon 5*.

Hdże scże tónle dobry a tuni **cżaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naslědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

Jeja k nażadżowanju

bělych Wyandottskich kur po 25 np.,
bronzowych kur po 20 np.,
Pekingskich kaczkow (najwjetscheje raßy) po 20 np.
pschedawa
Kurt Giessner
ryczerkubłowy najenk
w Boranezach pola Radworja (Draždżanski wokrjeß).
(Bornitz, Post Radibor, Bez. Dresden.)

Wschěch

nowoſczow ſa 1904

židžane klobuki,
mechanikowe klobuki,
klobuki ſ koßmoweho filza, } proſte a mjehke
klobuki ſ wołmy,
koßmikate klobuki, němſki wudž.
wopr. ſchtyrſke koßmikate klobuki } wot Pichlera w Hradzu,
mězy do domu, pucźowanja, ſportſke a džěłaczerſke mězy atd.

wulkotny wubjerk

po najtuńſchich płaczißnach a ſnate najwubjerniſche družiny

pſcheczelnje porucža

klobukowa fabrika

Kurta Märckela

w Budyſchinje

pſchi lawſkich hrjebjach 6 pódla ßerbſkeho doma.

K nalětnemu

wußywej

poručam w dobrej, derje ſkhadžazej dworje:

runklizowe ßymjo,

Eckendorfſke, žołte a czerwjene hoborſkowalzowe, Oberndorfſke kopjenokulojte, žołte;

czerwjenokalowe ßymjo,

Erfurtſkeho krwejczerwjeneho, ſažneho, twjerdeho, hollandſkeho, krwejczerwjeneho, póſdnjeho, wulkeho;

bělokalowe ßymjo,

braunſchweigſkeho, wubjerneho, twjerdeho, wulkeho;

woprawne Erfurtſke warjenjowe ßymjo,

wulki wubjerk, bunow, hrochu atd.

woßebitoſcze woprawnych Erfurtſkich kwětkowych ßymjenow,

w 10 np. tyſkach a plahowanſkim wukaſanjom.

Wulki wubjerk

Draždžanſkich ßadženſkich zyblow.

Jan Bjedrich, w Kolwaſy,

pola Pomorz.

Kóždy wiczny dzeń w Budyſchinje a Lubiju.

Najwjetſcha woßebita pſchedawarnja w Budyſchinje.

Jenož trajne dźełko. — Snate tunje płaczißny.

Filzowe, zylindrowe, hońtwarſke a dźěczaze

Klobuki

Nalětnje nowoſcze. — Dobre družiny. — Snate tunje płaczißny.

Ratarſke, kolojěſdne, dźělanſke a dźěczaze

Mězy.

Hoborſti wubjerk. — Derje dźerżaze. — Wurjadnje tunjo.

Hugo Lehmann

22 na bohatej haßy 22 **(pódla hoſczenza „winoweje kicze“.)**

---

tunjo *tunjo* *tunjo*

Doſpolne wupſchedawanje.

Hólczaze- pacholaze- mużaze- **Wobleczenja,**

lěczne ſwjerſchniki, haweloki, ſportſke wobleczenja,

pohiſchcze ženje njeßłyſchanych tunich płaczißnach wupſchedawa.

Kurt Lehmann

5 pſchi hłownym torhoſchczu 5.

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow** k dobroczinwemu wobkedžbowanju porucža.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczißny.

Porjedzenje dobre a tunje.

Wſchißpomnjenje: Rěczu ßerbſki.

Deſtillazija Adolfa Rämſcha naßlěd.

(mějeczel **Max Kirſchner**)

w Budyſchinje pſchi butrowych wikach

— 1868 ſałożena —

porucža ßwoje daloko a ſchěroko ſnate wubjerne **likěry** k kwaßam, kſchczißnam a druhim ßwjedzeńſkim ſkładnoſczam w czwizach a po waſy. Woßebje dobre ßu dwójny **rožowy, nalikowy, hońtwinſki a jadroſelowy, hornjołużiſki, žołdkoſelowy ſeleny** a **czerwjeny, zitronowy, wiſchnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturſkokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **žitny** po 70 a 60 np., a **czißty** czißko 1 a 2, liter po 32 a 30 np. **Czwizy k pjelnjenju ßo wupožczuja.**

Sserbjo, kotſiž chzedźa woprawdźe **dobre** twory po **wurjadnje tunich** płaćiſnach kupowacź, činja to najlěpje

w Zhorjelſkej pſchedawaŕni Guſtava Bobaka

w Budyſchinje na bohatej haßy 29,

ſ napſchecźa hoſćenza „winoweje kiče".

Tale pſchedawaŕnja je ſnata jako **ſprawna** a **wjele dokonjaza,** ſchtož pſchezo roſćaza liczba wotebjerarjow dopokaſuje.

Poßłužuje ßo **w ßerbſkej rěczi.**

Scźěhowaze twory ßu **woßebje tunje:**

jehły, 25 ſcht. po 2 np.,
naporſtniki, ſcht. 1 np.,
zwjern, 3 kuluſchki 10 np.,
taillowe ſchtabiki, duzent 16 np.,
koſchlaze zanki meter 2 np.,
broſche ſcht. 10 np.,
portemoneje, ſcht. 12 np.,
ſchtrympowy bant, por 6 np.

Dźěćaze ſchtrympy, cźorne, 20, 28, 38 np.
ſonjaze ſchtrympy, woprawne cźorne, 37 np.,
muſaze ſoki hižo po 12 np.,
pacźerkojte platowe rubiſchcźa po tunjej płaćiſnje,
módrocźiſchcźowe ſchórzuchi, 48 np.,
ſchtalty, ſcht. po 58 a 90 np., 125 np.,
rukajzy ſa ſónſke, muſkich a dźěćźi po 20, 30, 40 np.

Schaty ſa cźěſchne dźěćźi.

Běle ſonjaze koſchle, ſcht. 60, 85 a 125 np.,
běle holcźaze koſchle wſchěch wulkoſćow,
běle muſaze koſchle, 135 a 150 np.,
piſane ſonjaze koſchle ſ lěćźneho barchenta, 85 a 120 np.,
piſane muſaze koſchle ſ lěćźneho barchenta, 85 a 125 np,

Žonjaze a holcźaze klobuki
na hobrſki wubjerk,
njewudebjene ſcht. po 48 np.,
wudebjene ſcht. hižo po 85 np.
Tunje płaćiſny.

Hólcźaze mězy ſ batiſta,
holcźaze kapy ſ kaſchmira atd.
Židźane ſaſchijaze rubiſchcźa ſ modnymi muſtrami.

Lěćźny koſchlazy barchent jara tuni, łohćź po 17, 20, 25 np.
Woprawdźity módrocźiſchcź ſa jaki rjane muſtry, łohćź po 23, 27 np.

1 dźělba twjelow
njeßměrnje tunjo,
łohćź po 13, 17 np.

Barbunjepuſchcźate zychi łohćź po 25 np.,
ßlomniki ſcht. 108 np.,
blidowe deki ſcht. hižo po 80 np.,
běle blidowe ruby ſcht. 85 np.

Židźane banty!
Rjedozpity wubjerk!
Ssměſchnje tunje!

Muſaze khornarje ſcht. 19 a 30 np.
Schemiſetty ſcht. 38 a 48 np.

Zhorjelska předawaŕnja

Gustava Bobaka

w Budyſchinje na bohatej haßy 29

ſ napſchecźa hoſćenza „winoweje kiče".

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 15. Sobotu 9. haprleje 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Wujězdy ruskeho wójnskeho łódźstwa z Port Artura.

Tydźenja wocźischczana powjescź, so je ruske wójnske łódźstwo dwě japanskej łódźi pola Miautuskich kupow saßłapiło a potepiło, je ßo jako wěrna wobkruczźiła. Ruska telegrafiska agentura je wo tym scźěhowazu rosprawu podała:

Sjenoczene ruske wójnske łódźstwo 26. měrza z Port Artura k Miautuskim kupam wujědźe. Pschi tym kschižak „Nowik" parnu łódź wohlada, k kotrejž bě chineska dźunka (płachtata mjeńscha łódź) za powjas pschiwjazana. Hdyž bě ruska torpedowa łódź „Wnimatelny" dwójzy wutsělika, hakle parna łódź ßwoju jěsbu sastaji. Běsche to japanski parnik „Hunien Maru", na kotrymž ßo 10 Japanesow, 11 Chinesow, wschelake papjery a depesche a pódla teho dwaj torpedaj namakachu. Tole mužstwo ßo na ruske łódźe pschija, a parna łódź z dźunku ßo k „Nowikej" pschiwjaza, posdźischo pak ßo wobej potepischtej.

Hdźe je mjes tym japanske wójnske łódźstwo było, wo kotrymž ßo praji, so je z knjesom na morju? Admiral ruskeho łódźstwa, Makarow, je je ßwojim wujězdźenjom na daloke morjo dopokasał, so je japanske knjejstwo na morju bajka.

Wudospołnjenje ruskeje brónitosće.

Mjes tym so ßu Japanszy schěsćź njedźel trjebali, prjedy hač ßu něhdźe 150,000 muži psches morjo do Koreje pschewjesli, ßu Ruszy w dobrym měrje ßwoje stejischćźo na prawym brjohu Jaluskeje rěki a w Niuczwangu w połodnischej Mandźurskej wobtwjerdźili. General Kuropatkin je ßebi sańdźeny tydźeń Niuczwangske wobtwjerdźenje wobhladował a wscho w dobrym rjedźe namakał. Też wobtwjerdźenja Port Arturskeho pschistawa ßu ßo wołebje na tigerskej połkupje z někotrymi nowymi batterijemi połnylnike.

Blizšsche njedźele bndźa ßnadź Japanszy Rußow pola Jaluskeje rěki pschimacź spytacź. Wjetsche bitwy pak ßo do sapoczatka junija njewoczakuja, z najmjeńscha bndźa ßo jich Rußojo sminycź chzycź, dokelž budźe hakle potom něhdźe 400,000 muži ßylne ruske wójsko w Mandźurskej shromadźene. S wopředka ßu Japanszy wotmyßlenje měli, pola Niuczwanga dwaj armeekorpsaj na kraj wußadźicź. Tónle plan pak je pjecza jedyn japanski offizěr Ruskej sa 800,000 rublow pscheradźił. Duž ßu Rußojo Niuczwang tak wobtwjerdźili a z wojakami wobßadźili, so je ßo skoro njedobytny sčinił. Pschi tajkich wobstejnosćźach njemóža Japanszy ßwój prěni wójnski plan wuwjesćź, a też pschekroczenje Jaluskeje rěki njebudźe tak lohko, kaž ßu ßebi to myßlili. Japanszy ßu najpschihódnischi čaß skomdźili a z tym móžnosćź na dobycze pschepaßli.

Japanske wójsko w połnóznej Korejskej.

Japanske wójsko jara pomału w połnóznej Korejskej k Jaluskej rězy, Mandźursku wot Korejskeje dźělazeje, postupuje. Składnosćź k wojowanju z ruskim wójskom woni nihdźe njenadeńdu; pschetož w Korejskej z zyła žaneje ruskeje infanterije a artillerije njesteji, jenož kosakojo tam kraj pschejěchaju, so bychu pschiczahanje japanskeho wójska a jeho ßylnosćź wobhonjeli. 5. haprleje ßu po rosprawje ruskeho generala Kaschtalinskeho Japanszy hač do Widźu doczahnyli. Małe wotdźělenje ruskich dobrowólnikow měješche tam z Japanskimi scharwatku. Ruszy žaneho muža njeshubichu, mjes tym so na japanskej stronje schěsćź muži padźe.

Po rosprawach jendźelskich nowin je ßo prěnje japanske wójsko, wobstejaze z khěžorskeje gardy, druheje a dwanateje divisije, w Andźu w połnóznej Korejskej shromadźiło a pomału po tsjoch dróhach do Widźu cźehnje. W Haidźe a Cźinamfu je ßo proviant a 5200 koni na brjoh wußadźiło. Na mórskej jěsbje ßu konje tak woßłabłe, so dyrbja wojazy je wjesćź. Mnohi japanszy wojazy ßu ßebi nohi swosabjeli. Japanske knjeżerstwo je ßo pscheposdźe na to dopomniło, so dyrbjeli ßo japanszy wojazy, kotsiž njejßu symu swuczeni, z gumijowymi cźrijemi sastaracź. Nětkole je drje ßo 300000 gumijowych cźrijow do Korejskeje póßłało, tola te ßu pscheposdźe dóschke. Wulki dźěl japanskich wojakow je na sasymnjenje skhoriło, a swosabjenosćź stawow ßo z gumijowymi cźrijemi njewotstroni.

Ruske wottraschidła.

Kaž z Karbina pißaju, ßu Rußojo wschitkim chineskim rubjeżnikam, kotsiž ßu spytali, żelesnizu wupuscźicź, hłowu wotcźeli a wotrubane hłowy w drjewjanych klětkach na žerdźe powěßnycź dali. Wokoło tychle klětkow cźrjódy rapakow, wrónow a wschelakich rubjeżnych ptakow lětachu, so bychu cźwak hnijazeho mjaßa z hłowow wotschtapike. S tymle hrósbnym napohladom dyrbja ßo chineszy rubjeżnizy a pschedrascźeni japanszy wojazy wottraschicź, se żelesnizy schěny storhacź abo żelesniske mosty rostsělecź.

5 wjerstow wot Karbina ßu chineszy rubjeżnizy jenu patrouillu ruskeje żelesniskeje straże nadpadli a offizěra Cźulkowa a pjecź wojakow morili.

Ruszy rjekojo „Warjaga" a „Korejza" do Ruskeje pschijěli.

Ruska parna łódź „Malaja" je tydźenja se 6 offizěrami a 238 matrosami, z kotrychž je 150 sranjenych, do Odeßy pschijěła. To je dźěl mužstwa ruskeju wójnskeju łódźow „Warjaga" a „Korejza", kotrež je po straschnej namórskej bitwje pola Cźemulpo żiwe wostało. Snate je, so ßu Rußojo ßami wobej łódźi potepili, so njebyschtej do njepschecźelskeje ruki padnyłej. Jeju wobßadka, kotraž bě ßo z kulemi dźeßacź japanskich wójnskich łódźow pscheluto-wała, bě ßo na franzowsku wójnsku łódź „Pascal" a na druhe europiske wójnske łódźe, w Cźemulpskim pschistawje stejaze, wukhowała. Dokelž ßo ruszy matrosojo njeßmědźachu w Cźemulpo wußadźicź, jich zuse łódźe do Colombo dowjesechu, hdźež jich ruska parna łódź „Malaja" pschewsa, na kotrejž ßo do wótcźiny dowjesechu. W Odessy ßu woni na domowinski brjóh stupili. Duchowny jich pożohnowa, a njeliczomne ludowe cźrjódy jich najwutrobnischo witachu. S bokomaj dróhow schulske dźěcźi se spalěrom stejachu, hdyž matrosojo, z duchownymi na cźole, po dróhach cźehnjechu. Na městnje psched radnizu ßo ßwjedźeńska dźakna Boża ßłužba wotmě. Offizěram ßo we wojeńskim klubu hosćźina wuhotowa, mjes tym so ßo mužstwam w kasarmach pohosćźi. Komandant Odeskeho pschistawa bě „Malej" hižo na schěroke morjo napschecźo wujěł a offizěram a mužstwam rjady (ordeny) wudźělił.

Bitwa pola Tien-Cźou.

Pola Tien-Cźou (Cźon dźu), hdźež ruszy kosakojo prěni krócź japanskich pěschkow wohladachu ßu Japanszy z najmjeńscha 170 muži abo z druhimi ßłowami sa połdra hodźiny schěsćźinu ßwojeho mužstwa shubili, a bychu wschitzy spadali, hdy budźichu poßylnjenje njedostali.

Ruski general Mischczenko je w ßwojej rosprawje jenoż to prajił, schtoż je ßam widżał, a wón je widżał, kak ßu ßo w jenej japanskej schwadronje pod trjechnym wohnjom kosakow konje a jěsdni waleli a kak je tale schwadrona zosacz dyrbjała. Japanszy, kotsiż ßu dżeßacz krócz wjazy ludźi shubili, dyżli Ruszy, ßu ßebi 500 Korejanow najeli, so bychu jich morwych a ranjenych wotnjeßli.

Ratarßzy dżełaczerjo ſ ruskeje Pólskeje

dla ruſko-japanskeje wójny lětża w Němskej njewuwostanu. Ruska jenoż jara mało wojakow ſ wjeczornych stron do Asiskeje ſczele a teho dla njetrjeba ratarskim dżełaczerjam mjeſy ßamo potom ſamknyczˊ, hdy bychu wojerskej ßłużbje powinowaczi byli. S teho je najlěpje spóſnacˊ, ſo Ruska dla wójny ſ Japanskej hischcze njeje ßwoju wójſkowu móż jara napinała. Duż njebudża ratarßzy dżełaczerjo ſ ruskeje Pólskeje tež lětża w Němskej żadni.

Klima w pokodnischej Mandżurskej.

Lěczo w Mandżurskej je jara horze. Horzota ßo ßrjedż meje ſapoczˊnje a hacˊ do ſeptembra traje. Julij je najhorzyschi měßaz, czopkota hacˊ do 33½ grada po Celsiju w khłódku ſtupa. W druhej pokojzy julija ßo deſchczowy czaß ſapoczˊnje. Sapoczˊatk auguſta deſchcze pschestanu. Nasyma je krótka a ma miku temperaturu, tola je druhdy khětro wětrata. W druhej pokojzy oktobra ſapoczˊina mjerſnyczˊ. Syma ßo ſ novembrom pschibliżi a hacˊ do ßrjedż měrza traje. W dezembru je w pscherěsku 18 gradow symy po Celsiju.

Swětne podawki.

Salski krajny ßejm

je w prěnim poßedżenju druheje komory po jutrownych prózdninach wo wudawkach ſa żeleſniſke nowotwary jednał. Sa Lipſk ßamón ßo 49½ milijona hriwnow żada.

S knjeżerſtwoweje induſtrije je Mischnanska porzlinowa manufaktura mjenje wunjeßła, hacˊ druhe lěta. Finanzny miniſter dr. Rüger praji, ſo knjeżerſtwowa induſtrija nochze privatnej induſtriju konkurrenzu czinicˊ.

Wona nochze ſ hromadami wudżełki dżełacˊ, dokelˊ dyrbi wumělſtwo hajicˊ. Stat dyrbi ßo na to ſamjeſowacˊ, ſtaru dobru khwalbu tejele induſtrije ſakhowacˊ ſ wudżełkowanjom wumělskich wężow. Tola jenoż mało ludźi tele drohe węży kupuje. Modny wumělski ßłód, kotryż Mischnanska manufaktura njemóże ſczěhowacˊ, ſda ßo hižo pschewinjene ſtejiſchczo bycˊ.

Khěżor Wylem

je na ßwojej jěſbje po ßrjedżoſemſkim morju 7. haprleje do Palerma pschijěł. S Neapela je khěżor bamżej telegram póßłał, ſ kotrymż wobżaruje, ſo njemóże do Roma pschińcˊ a bamża poſtrowicˊ. Na jěſbu do ßrjedżoſemſkeho morja je ßo jenoż dźiwajo na ßwoju ſtrowoſcˊ podał a teho dla dyrbi ſ dala Roma woſtacˊ.

Towarſtwowe żitowe ſkładownje

ratarſtwu wużitk njewunoſcheja, kotryż ßu wot nich wocżakowali. Żitowe wikowanje ßebi wulku nawjedżitoſcˊ a ſbożownu ſpekulaziju żada. Każ tón a tamny żitowy wikowar móże tež towarſtwowa żitowa ſkładownja ſ wopacˊnej ſpekulaziju wulke ſamożenje ſhubicˊ. To je ßo pſched krótkim ſe żitowej wikowarńu w Hamburgu ſtało, kotraż mějeſche 460 ßobuſtawow. Dwě tſeczinje ßobuſtawow je wuſtupiło, njedżiwajzy teho towarſtwo dale wobſteji. Mnohe ßobuſtawy ßu wjetſchi dżěł ßwojeho ſamożeuja pschißadżili. Ratarjo njeßmědża ßo ſ towarſtwowym wikowanjom nakładowacˊ a woßebje niż towarſtwowe ſamożenje k temu wużiwacˊ.

Potajne wotpohlady Awſtriskeje na Mazedonſku.

We wójnſkim miniſterſtwje je ßo tele dny pod pſchedßydſtwom jeneho wyſchka wuradżenje wotmělo, pſchi kotrymż ßu ßo ſaſtupjerjo wſchěch awſtriſkich żeleſniſkich ſarjadniſtwow wobdżělili. We wuradżenju je ßo wo praſchenje jednako, kak mohli ßo pſchi mobiliſaziji wojazy, kanony a zyroba po żeleſnizy do Mazedonſkeje woſycˊ. Dla wobßadżenja Albanſkeje awſtriſke knjeżerſtwo ſ italſkim jedna. Awſtriſki miniſter ſwonkownych należnoſczow, hrabja Goluchowſki, je ßo ſańdżeny tydżeń ſ italſkim miniſtrom ſwonkownych należnoſczow, Tittoniom, w Abazii ſeſchoł, ſo by wſchě ſadżěwki wotſtronił, kotreż ßo ſ italſkeje ſtrony marſchej awſtriſkeho wójſka do Mazedonſkeje napſchecżo ſtajeja.

Wotſtronjenje Božich martrow ſ franzowſkich ßudniſtwow.

Po wobſamknjenju franzowſkeho ßejma, kotryż ſ wulkeho dżěła ſ njewěriwych ludźi wobſteji, dyrbja ßo ſe ßudniſtwow Boże martry a ßwjecżata wunjeſcˊ. W Dünkirchenje je ßo wotſtronjenju Božich martrow ſe ßudniſkeje ſale ſadżěwk na pſchecżiwo ſtajił. Ssudnizy dżěłacżerjam, kotſiż běchu ſ pſchewodom podprefektoweho ſekretara do ßudniſtwa pſchiſchli, ſakaſachu, do ßudniſkeje ſale ſtupicˊ, prajiwſchi, ſo tamniſcha Boża martra jim ßłuſcha a ſo móża ju tam po ßwojej woli ſameſczicˊ. Dżełacżerjo dyrbjachu, ßwój nadawk njedokonjawſchi, woteńczˊ. Wěz drje směje hiſchcze ßwoju dohru.

Skónzowarjo prjedawſcheho ßerbſkeho krala Alexandra

ßu ßo po żadanju europiſkich wulkomożow ſ kralowſkeho dwora wotſtronicˊ dyrbjeli. So bychu ßo tucżi offizěrojo ſ tym poniżeni njeczuli, ßu ßo woni ſ powyſchenjom k wójſku pscheßadżili a ßo ſ dobom wſchitzy jich ſnacżi pschecżiwnizy we wójſku na wotpoczink ßadżili.

Nadpad na ſchpaniſkeho krala?

Schpaniſki kral Alſonſo XIII. je poßlednje dny dżełaczerſku wuſtajenzu w Barcelonje wopytał. W tymle najwjetſchim ſchpaniſkim induſtrijowym měſczˊe je wulki dżěł wobyleŕſtwa revoluzionarnje ſmyßleny. Duż móżeſche ßo wocżakacˊ, ſo pſchi ſkładnoſczi kralowſkeho wopyta revoluzionarni nětajku ſtóſczˊ ſkucża. Tole wocżakanje je ßo dopjelniło. We wokomiku, hdyż je kral ſ dżełaczerſkeje wuſtajenży wuſchoł, je bomba rosbuchła, ſ czimż ſtaj ßo dwaj ratarjej ſranikoj. Winika njeje hiſchczˊe poliżija wußlědżiła; wón je po ſdaczu wupjerchnył.

Jendżelczˊenjo w Tibetu.

Něhdże 1000 Jendżelczˊanow ſ jenej hórſkej kanonu a dwěmaj Maximowymaj kanonomaj je pod generalom Macdonaldom na marſchu do tibetſkeho hłowneho měſta Lhaſſy prěnju bitwiczˊku ſ Tibetanami měło. 31. měrza je Jendżelczˊanam pola Tuny wjetſcha czˊrjóda Tibetanow napſchecżo ſtupiła. Po krótkim rosrěczˊowanju tibetſki general, ſ Lhaſſy póßłany, ßam prěnju kulku wutſěli, kotraż jenemu indiſkemu wojakej czoło rosraſy. Na to ßo Tibetanojo na Jendżelczˊanow walichu. Něhdże 10 Tibetanow, wſchak jenoż ſe ſtarymi tſělbami a mjeczˊemi wobrónjenych, ßo k měſtnu dobu, hdżež general Macdonald, ſe ßwojimi offizěrami wobdaty, ſtejeſche. Bjes ſymnokrejnoſcże wojakow by ßnadż general do ſtracha pſchiſchoł. General Macdonald ßam a leutnant Davos tſjoch nadpadnikow ſaſtřeliſchtaj. Skónczˊnje Jendżelczˊenjo ſchpatnje wobrónjenych Tibetanow wotraſychu a jich lěhwo dobuchu. Bitwiczˊka, kotraż ßo na runinje wjedżeſche, lědma 10 mjeńſchinow trajeſche. Jendżelczˊenjo na tp hnydom dale k Gyonce czˊehnjechu, kotreż je wot Lhaſſy hiſchczˊe 200 kilometrow ſdalene.

Na dołhim moſczˊe.

(Skónczˊenje.)

Woßobny měſchczˊan poda ßo do khudobneho bydła na Rěpowej dróſy. Wowka a wnuk, wjeßele rosbudżenaj nad roſkaſowarjowej póßłanku, pſcheßłyſcheſchtaj jeho pſchińdżenje. Hdyż potom durje wotewri a ſaſtupi, ſruna ßo ſtara żona ſ horda, ſ tajkej mozu, kajkejež pſched pok hodżinu hiſchczˊe měła njebudźiſche. Bě-li bohaty muż ßnadż pſchiſchoł, ſo by jimaj myto poſkiczˊał, móżeſche to nětkole wotpokaſacˊ bjes teho, ſo by ßebi hólza dla porokowacˊ dyrbjała. A to ſczˊini wona tež hrubje a wótrje, runjež hordy pſchekupz ſ tak zunim, hnutym hłoßom rěczˊeſche, każ ßo teho, ſwuwſaczˊom jeho ßwójby, nichtó nadżecˊ njeßmědżeſche a tež njenadżijeſche. Jan, kiż tak twjerdże njehramjeſche, bě na dobo wuſtróżany a ſahańbjeny.

Jónak ſ horda wótrje na hordu ſtaruſchku hladaſche a wucżeże narucżnizu. „Namakachu ju mjes hrjadami dołheho moſta — kak je tam pſchiſchła?“ — Běſche-li ßebi wocżakował, ſo ju ſ tym poraſy abo tola ſamyli, abo bo wuſkoſcże ſacżěri, myleſche ßo jara. Najprjódzy hladaſche zyle bjes ſajimanja na tute nimo měry ſchikowanje pſchitruhane, zyle czeńke jantarowe kopjeſchka, kiż běchu tak wumjekſzy hromadu ſwjaſane, ſo ßo pletwje runachu. Hakle hdyż wón rjekny, ſo je to wědomna, ſhubjena narucżniza, wona ruzyłamajo wótſje ſawyſka: „Ach, hdyż je jeno hižo namakana, potom budże ßo tež hodżecˊ wukopacˊ, kak je ßo ſhubiła.“

Nichtó njekedżbowaſche na hłuboke ſdychnjenje, ſ kotrymż ßo durje wotewrichu. — Hólczˊez póżrje bjes maka ſ wocżomaj narucżnizu, kiż bě była pſchiczˊina ßmjercże jeho ſtarſcheju, kiż bě zyku ßwójbu do njeſboża ſtorczˊiła. „Mój nan jeje brał njeje, na to chżu wſchitko ßadżicˊ, ſchtoż mam“, rjekny wón tak khutnje a

ßwjatoczńje, so ßo pschekupz ſa nim wobrocźi. — „Kak ty to móżeſch? Schto chzeſch ſ tym prajicź? Ty dźě niczo njewěſch, dźěczo, wo ßwojim nanu, njejßy dźě jeho ani ſnak!“

Horze ßylſy ſtupichu hólzej do woczow, kulachu ßo jemu po ſpadnjenymaj lizomaj. S prózu jeno pſchewiny dyrkotanje ßwojeho kloßa tak daloko, ſo móżeſche ſroſymliwje rěczecź. „Sßym khudy hólczez, knjes Jónako, a mój nan bě derje poſtajeny muż. Hdyż ßym ja, na pol ſahlódnjeny, kajkiż ßym, mohł kraßne pleza a kolbaßy we waſchej pſchedkhěži widźecź a czucź, bjes teho ſo bych ſpytowanju k kradnjenju podležał, je dha potom móżno, ſo móżeſche mój nan zyle ßwoje żiwjenje ſniczicź a tule hrajku pſchekſchiwicź? Ja jeho — na wobżarowanje — njejßym ſnał, ale wy dyrbjeſchće jeho tola ſnacź, dokelż je wam mnoho lět ßwěru ßkużił. Bywa dha cźeſtny cźłowjek tak ßnadnje ſ paduchom?“ — Prjedy hacź móżeſche Jónak wotmolwicź, ſaklincza dźěſczowſki hłóß pſched pſchiprětymi durjemi: „Tule dźě je tak cźma, mama — cźeho dla dha njeńdźemy nuts?“

Pſchekupz ßo njedźiwaſche, ſo jeho żona ſ dźěſczom pſchińdźe. Sawěſchće bě ſhonika, ſo bě Palczźikez Jan Hanzy żiwjenje wumożił a chzyſche jemu dźak wopokaſacź. Ale jeje rosbudźenje pſchibywaſche bjes maka hacź na pſchemyßlenje, hdyż wumjekſku jantarowu pychu w ruzy ßwojeho mandźelſkeho wuhlada. — „Naruczniza!“ wona ſakſchikny. „Ach, ſo bychu ßo też morwi ſaßo wróczili!“

Wón wupowjeda ſ krótka, hdźe běchu ju nadeſchli, a khwataſche potom, ſo by żonn dźerżał a ſběhnył, dokelż ßebi myßleſche, ſo ßu ju widliſchcza nadpadnyke. Ale wona jemu wobaraſche a woſta kleczo. „Tón hólz ma prawje, jeho nan njeje ßo na tejle hrajzy pſcheſchoł. Ja — ja ßym winowata! A wón, kotremuż ßym nana a macź morika, wón je wumożił mi moje dźěczo! Haj, żona pſchezo hladajcźe na mnje — wěrno tola je. Ja ßym wam ßyna rubika a jeho ßyn je mi wumożił moju dźowczicźku!“

Czi tſjo druſy hladachu na nju, każ bychu ßwojimaj wuſchomaj njewěrili. Hanka pak, kiż zyle niczo ſ jeje ßłowow njeroſymjeſche, chzyſche jednacź, pokojecź. „Wón to njeje ſlě měnił, mamka, a njeje wina na tym, ſo je kula na kruchi ſchła; wón je pěkny hólz.“

Jeje nan ſkhili ßo, pytajo ßo ſebracź, nad zyle ſamylenu, hacź nanajbóle rosbudźenu żonu. „Dopomń ßo jeno na ßebje, luba — ty rěczíſch w ſahorjenju. Budźiſche-li ty tu naruczńizu měcź chzyła, trjebaſche dźě ty mje jeno poproßycź a ja budźich tebi runje tajku wudźěłacź dał. Ty ju woprawdźe njejßy trjebała bracź.“ — „Bracź!“ wona pokraczowaſche. „Bracź nochzych jeje też, jeno Wadkowej pokaſacź, dokelż bě tak jara rjenje dźěłana! Duzy po puczu ju ſhubich. Wy mi to njemóżecźe wodacź, ſo ßo teho njejßym chzyła wuſnacź! Ale ach, ſchto ßym ſ teho cźaßa wuczerpika!“ — —

Wona bě, jako jenicźke ſaczehnjene dźěczo bohateju ſtarſcheju, ſtajnje runje tak njeſkedźbna każ horda była. Woßebje mějeſche tamnu wopaczńu hańbicźiwoſcź, kotraż ßo hańbuje, wobeńdźeny ſmylk wuſnacź, kiż w trózkazym ſaßlepjenju radſcho najhorſchemu ſtrachej ßo wuſtaja, hacź ſo by, doniż je hiſchcźe cźaß, ßo makemu a ſaßkuzenemu poniżenju wuſtajika. Dokelż jej, hdyż bě mandźelſki njepſchitomny, na myßle pſchińdźe, naruczńizu pſchecźelnizy, kotraż w Dolhej ſahrodźe bydleſche, pokaſacź, wuwjedźe to też hnydom. Runje ßo ßměrkaſche a bě nimale woßamocźenje na dolhim moſcźe, hdyż wona po nim dźěſche, a móſt pſchekrocźowaſche. Tu pytny, ſo naruczńizu nima, a wróczi ßo hnydom, ju pytacź, ale njenamaka jeje. Njeměrna nad tym, ſchto mohł jeje muż domoj pſchiſchedſchi prajicź, ßkyſchefche wona, ſo bě hiżo po Palczźika póßkał, kotrehoż bě, wotßalejo ßo, pſchi ſeſtajenju ſliczbowanja w ßwojej ſtwi woſtajił, wot kotrehoż ßebi potom też naruczńizu żadaſche, dokelż jeje tola nichtó druhi njebě wſacź mohł. Njerosßudźena a rosbudźena poda ßo do ßwojeje ſtwy. Runjeż mějeſche ju Jónak jara lubo — wón ßo tola jara roshněwa na jeje njeroſom a njewobhladnoſcź, a woßebje na to, ſo bě jemu hakle dała na Palczźika winu ſtorczicź. Kóżda cźěkaza mjeńſchina cźinjeſche wěz dale hórſchu, a tola pominy ßo mjeńſchina ſa mjeńſchinu każ ſ błyſkom, mjes tym ſo wona ſe ßwojej wopaczńej hordoſczu bědźeſche. Padźe potom do womory, ſaßkyſchawſchi, ſo je hacź dotal bjesporokneho a wot ßwojeho prinzipala, każ też wot zyleho měſta wulzy cźeſcźeneho muża tuto tukanje tak ſajako, ſo je nahła ßmjercź jeho nadpadnyła. Nětkole njemóżeſche wona, po ßwojim měnjenju, wjazy ßo wuſnacź, budźiſche dźě niz jeno wohańbjena była, ale na nju budźichu też poroki Palczźikez ſawoſtajenych dóſchłe. Kajke poroki dyrbjeſche jej jeje ßamßne ßwědomnje cźinicź, na to ßebi njemyßleſche — hewak dźě budźiſche ßo tola k temu wuſnaczu rosßudźiła, prjedy hacź by ßo rosnjeßło, cźeho dla bě ßo Palczźik tak ſahorił a cźeho dla bu jeho mjeno jako mjeno paducha wohańbjene. Tak ſcźěhowaſche, każ ßo to ſ wjetſcha ſtawa, jena wopaczna krocźel ſ druheje, wrócźenje bywaſche dale cźeżſche, wona wotpłaczeſche na poßledku ſaßakloſcź ſtareje żony, kotraż wſchu podpjeru wótrje wot ßebje wotpokaſowaſche, ſ hidu abo tola ſe ſwonkownym ſazpiwanjom. Nětkole, hdyż bě jej wjelelětne ſnutskowne běděenje ſtrowotu podrykło, pſchemoh ju ßwědomnje winy a żelnoſcźe. Każ ſniczena leżeſche na kolenomaj pſched tymi, pſchecźiwo kotrymż bě ßo tak cźeżzy pſcheſchła.

Mjes tym ſo pſchekupz każ w ßonach tu ſtejeſche, njewjedźo, ſchto ma ßebi myßlicź, a hiſchcźe mjenje, ſchto prajicź, mjes tym ſo ſtara żónſka ßo radowaſche, ſo bě ßo njewinowatoſcź jeje ßyna wukopaka, a tola ßo ſpodźiwnje jeje twjerda wutroba rosmjehcźi, każ hdyż rostajazy nalětni wětſik pſches ſymſke ßněhowe pola wěje, ſtejeſche Jan pódla bohateje a nětkole tola njewurjekniczе khudeje żony. „Bohu budź dźak, ſo je mojeho nanowu njewinowatoſcź takle ſpodźiwnje wotkrył“, wón nutrnje ſawoła. „Runje tam dyrbjeſche bomba padnycź! Wona budźiſche mohła mje moricź, a ja njemóżach dźěczo wumożicź! Kak nochzył wodacź kſchiwdu, kiż je ßo nam ſtała, hdyż je nam Bóh telko dobroty a hnady wopokaſał? Naſch nan ſawěſcźe wjazy njehrami; bě dźě to po woli Bożej, kiż je jeho tehdom tak nahle wotwołała!“

Hanka bě najprjódzy ſ hłojczźku tſchaßka nad jej njeſroſymliwym podawkom; potom myßleſche ßebi, ſo je to hra, pokloni ßo też, każ macź a ßadowy hólz, na kotrehoż polny korb běſchtej jeje woczi hiżo dawno żedźiwje hladałej. Ruczzy poſběhnywſchi rěczeſche ſa nim jeho ßłowa mjelczo.

Staruſchka hladaſche każ ſakuſłana na dźěczo, kotremuż bě jeje wnuk żiwjenje wumożił, kiż wo tym ani ſdacźa njemějeſche, ſchtoż bě druhich hacź do wutroby ſajało a hiſchcźe ſajimowaſche. Wona njewjedźeſche, ſchto je ßo jej ſtało, ßylſy ſtupichu jej do woczow, poduſchachu jej hłóß. Hdyż potom pſches ßylſowatej wocźi zyle ſniczenu żonu widźeſche, kak wona troſcht a wokſchewjenje wot jara ranjeneho hólza pſchijimaſche, khowaſche wobliczo we dłónjomaj a hikaſche wótſje.

Pſchekupz bě ſaßo rěczenja mózny, bě ßo ſwonkownje ſaßo ſhrabał. „Njeſbożowna!“ rjekny wón roshorjeny, ſ zyłej jěrej krutoſczu ßwojeho ſprawneho kharaktera, „kak ßy ty mohła njewinowateho ſ tak hanibnym tukanjom do ßmjercźe ſahnacź, tutón podhlad hiſchcźe na jeho rowje mohła woſtajicź, a jeho ſawoſtajenych do hubjenſtwa ſtorczicź? Ach, ſa tebje njeje żane khoſtanje pſchewulke, a mój ßmój wot nětka —“

Jeho mandźelſka wupraßny cźichi, ale wutrobu hnujazy ſakſchik a padźe do womory. Wona bě ßwoje wotßudźenje ſ jeho wobliczа cźitała, prjedy hacź bě jo wuprajił. — „Mama, mama!“ ſawoła holczźka wuſtrózana a dźerżeſche ßo macźerje. „Ach, nano, pomhaj, pomhaj jej tola!“ — Tón njedźiwaſche na tuto wołanje na pomoz, tłóczeſche ruku na ßwojej pukotazej ſkróni. Jeho ſmyßł ſa ſprawnoſcź a wot njeho njerosdźělna hordoſcź běſchtej pſchehłuboko ranjenej. Wón měnjeſche ßamo, ſo by najlěpje ſa nju a ſa wſchěch było, hdy by wumrjeła.

Jan dawaſche ßebi prózu wo womorjenu, pſchinjeße wodu, tykny jej ſahłk pod hłowu, dokelż ju ſběhnycź njemóżeſche. Jeho wowka pak pſchińdźe na krótki cźaß ſaßo k ßwojej něhduſchej wutrajnoſczi. A to njebě k temu, ſo by ßo hórzy pſchecźiwo tej wuprajika, kotruż budźiſche po ßwojim dotalnym ſmyßlenju nanajbóle hidźicź měła, ale ſo by ßo horliwje ſa nju ſajimowała. Poßlednja ſchkriczka hramjenja bě ßo do ßmilnoſcźe rosſchkrěła, hdyż wuhlada, kak bě ſawinowarka jeje njeſboża niz jeno żelnoſcźiwa a ſlemjena, ale też ßama wot ßwojeho mandźelſkeho tak twjerdże ßudźena.

„Njerěczcźe takle, knjes Jónako“, wona khutnje a doſtojnje rjekny. „Wboha żona je ſa ßwój ſmylk doſcź cźeżzy khoſtana a mój wnuk ma prawje, hdyż k temu napomina, ſo my cźłowjekojo njeßměmy twjerdźi bycź, hdyż je ßo Bóh tak ßmilny wopokaſał. Hdyż jej tónle hólczez njehrami; hdyż ja jej wodawam, njeßměcźe wy hněwny bycź, kiż ſcźe tola ßam ßobu na njeſbożu wina. S dźěła bě tola też waſcha krutoſcź, bojoſcź pſched tym, ſchto byſchcźe wy prajili, ſchtoż je tehdom hiſchcźe tak młodu a njewobhladnu żonu wot wuſnacźa w prawym cźaßu wottraſchiło. A budźiſche ßnadź bjes waſcheho kruteho wuſtupowanja ßo mój ßyn tak jara ranjeny cźuł? Ja mam też twjerdu hłowu, roſymju to potajkim, hańbuju pak ßo, ſo ßym ju hacź do ßwojich poßlednich dnjow wobkhowała. Njeßudźmy, podawajmy ßo w poniżnoſczi

woli Božej, bjes kotrehož dopuschčenja žo ničžo njestawa, a sarunajmy saž, schtož žo hischče sarunacź hodži, s luboscžu a s wujednanjom. Najprjódzy pak pomhajcže tejle njesbožownej, schtož móžecže."

Hordy pschekupz njewjedžesche, kak žo jemu sta, hdyž stara žona jeho tak krucže wotby. Ale wón pschińdže do teho, so ma prawje, a čujesche žo wohańbjeny psches jednoru wulkomyślnosć hólčeza, kotrehož dźěsčowstwo bě tak satorhnjene. —

Čežka, dołhotrajaza khorosć, kotraž na knjeni Jónakowu nětkole pschińdže, žkužesche też k temu, jeho s njeju wujednacź, wschitko wurunowacź — Mjes tym shonichu pschečelio a snacźi, shoni zyke město, kak bě žo se shubjenej narucžnizu mělo, a so bě žo na Palčźika zyle bjes winy tukało. Jeho macźeri bě to wulke sarunanje. Nimo teho pak činjesche ta wěz w tamnym čžažu wjele mjenje sacźischča, hacź budźische to hewak było, kóždy měješche žam se žobu runje dosć mnoho činicź. To dopomha knjeni Jónakowej po wotkhorjenju, so scźěhwki jeje wusnacža, kotrychž bě žo tak jara bojała, njeběchu sle.

Wě žo, njewobžadźischtaj ani wowka, ani wnuk klamy na dołhim mosče ženje saž, a běschtaj se wscheje nusy wutorhnjenaj, niz jeno w drohim čžažu, ale na pschezo. Knjeni Jónakowa pschiwobrocźi žo Janej s tak nutrnej luboscžu, jako by jeje žamžne dźěčžo było, a sa něschto lět bu też wón, jako Haniny mandźelski, woprawdže jeje pschichodny žyn a jedyn s najnahladnischich a najčeščeniischich pschekupzow w Gdansku.

W čežkim čžaži.

Hdyž wscho pada, wjadnje, skhnyje,
Falschnosc tebje wobdawa,
Dha budź stroschtny, Bóh čže kryje,
Wón je twoja sepjera.

Wjedže Bóh čže s hary žwěta
K žamocže a čichosči,
Dha budź duscha s myślu shrěta,
So wón žam je pschi tebi.

Kaže Bóh hicź s hory dele,
Do doka a puscźiny:
Sa wscho wón čži hnadu scźele —
Wschudže w jeho ruzy žy!

K. A. Fiedler.

Ze Serbow.

Z **Budyšina.** Z wulkej radosču a z dźakom zdźělujemy swojim čitarjam, zo je też Jeje Kralowska Wysokosć a wójwodka Saksa, **pryncesa Mathilda, 100 hr.** za serbski dom dariła. Pryncesa Mathilda je nam derje znata lubowarka Serbow, čita serbski a je našu rjanu drohu serbsku rěč nawukła. Wona rady do Serbow jězdźi a Njebjelčanam je swjateho Měrčina na konju sama namolowała. Nětko pak je też do rjadu šćedriwych a nadobnych dobroćerjow našeje najwažnišeje zhromadneje należnosče stupiła, našeho serbskeho domu. Budź za to nadobnej wysokej knježnje naš najhorcyši dźak a nutrna wutrobna sława!

— Hłowna shromadźisna Macźizy žerbskeje, kotraž je žo sańdźenu žrjedu pod pschedžydstwom najdostojnischeho knjesa biskopa Kuscźanskeho wotmě, bě wurjadnje žylnje wopytana. Sala Gudźiz hoscźenza móžesche lědma wschitkich wopytarjow wspschijecź. Sa tydźeń žo wo shromadźisnje nadrobnischa rosprawa poda.

— Se žerbskich kandidatow wucźerstwa, kotsiž žu jutry s Budyskeho krajnostawskeho seminara wuschli, žu žo powołali knjes Schütza do Boschez, knjes Holan do Hucźiny, Knjes Vogt do Khwacźiz a knjes Iselt do Klukscha.

— Powjescź wo mordarskim njeskutku wutoru popołdnju psches Budyschin dźěsche. Składnostny dźěłacźer Jurij Lowka, 1854 narodźeny, kotryž hacź do 31. měrza na žukelńskej haži a wot teho čžaža na kamjentnej haži bydlesche, bě se žwojej žonu žo swadźiwschi ju dwójzy k wutrobje kłoł. Krótki čžaž po tym je žona wudychała. Sawołani lěkarjo móžachu jenož wobžwědčicź, so je wumrjeła. Polizistojo mordarja sajachu a žudnistwu pschepodachu. K naždylnosčam jara pschikhilený slóstniski čłowjek je hižo psched něktorymi lětami dlejschi čžaž jastwa wotpokucźicź dyrbjał, dokelž bě žwoju žonu na hrube waschnje nabił. S tymle khostanjom pak žo wón njeje polěpschił. S jastwa žo puschčiwschi, je wón žwoju žonu dale pschesčěhał. Kaž žo sda, je žo wón s mordarskimi wotmyślenjemi pschecźiwo žwojej žonje dawno saběral. Wutoru popołdnja je w skale blisko města, w kotrejž dźěłasche, dźěło wopuschčił, rjeknywschi, so saž njepschińdže. Posdźischo je w jenej korčźmje prajił, „so žo něschto stanje, hdyž domoj pschińdže." Do žwojeho wobydlenja pschischedschi, je wón žwój slóstniski wotpohlad do skutka stajił, se žonu žo se samyślom do swady dawschi. Jeho 20lětny žyn podarmo spyta, žwoju macź psched njemdrym nanom schkitacź. Ssmjertnje franjena Lowzyna samó hischče k žužodźinzy Ottowej, w tym žamym poskhodže bydlazej, dóńcź, hdźež žo na semju swjesy, sawoławschi: „Ssym kłóta!" Krej psches drastu běžesche, a bórsy po tym wona wumrje. Žonu skónzowawschi muž s měrom woteńdže. Na skhodže wón žwoju dorosčenu dźowku, kotraž bě wo njeskutku hižo shonika, setka. Na jejny porok: „Nano, schto žy činił?" wón s krótka wotmolwi: „Ssym ju kłoł!" S domu Lowka do bliskeje destillazije dźěsche a tam praji: „Ssym žwoju žonu kłoł, jeli so je morwa, dyrbju też wumrjecź. Duž žebi pośledni palenz kupju." Sso palenza napiwschi wón popołdnju w 3 hodźinach saž do žwojeho wobydlenja dźěsche. Tam jeho polizistojo, kotsiž jeho wočakowachu, sajachu. Lowka je wopilstwu hołdowazy čłowjek, runje w čžaži pak, w kotrymž je mordarstwo skucźił, je wón strósby był. Psched žonine čźěło pschiwjedźeny wón se žanym snamjenjom žaneho roskacža njepokasa. Skónzowana žona bě jako pilna hosposa a staroscźiwa macź znata.

Lowka je žo 18. novembra 1854 w Dyrbachu pola Klětneho narodźił a žo s Hanu Petrikez woženił. S tuteho mandźelstwa, kotrež njebě ženje sbožowne, žu tsi dźěcźi wuschke, jedyn nětko 20 lět stary žyn a dwě dźowzy, 16 a 22 lět starej. Dla krjndowanja žwojeje žony je Lowka hižo ras połdra lěta jastwa wotžedźecź dyrbjał. Čžim dale, čžim hórje Lowka se žwojej žonu a dźěcźimi sakhadźesche. Žona a dźěcźi běchu žo teho dla rosžudźiłe, žo wot njeho dźělicź. To Lowka wjedźesche a bě teho dla na nje sły. Wospjet bě wón prajił: „Tu hańbu wam hischče nacźinju, so budźecže mordarjowe dźěcźi." Wutoru popołdnju $^1/_2$2 hodźin slóstnik žonu s nožom nadpadže a ju dwójzy k wutrobje kłó, hdyž wona se jstwy do kuchinje stupi. Žona sakschikny, a jejny žyn, kotryž wó jstwje pschebywasche, teho dla sa njej pschiběža a nanej sadźewa, tseczi krócź kłócź, jemu žwacźinske pomasi mjes wocźi cźišnywschi. Mordał žo nětko s nožom do žyna da, tola žo jeho tón wobró. Dla napišanja podawka hischče popołdnju žudnisка komišija s wyschschim statnym žudnikom Mrtiniom do Lowkez wobydlenja pschińdže. Skónzowanu žonu do Tuchorskeje cźěłownje donjescź dachu, hdźež žo žrjedu popołdnju jejne cźěło pschepyta.

— (Ssamomordarstwo.) W žwojim wobydlenju na předarskej haži je tšěchikryjeŕ K. A. Kócźka žwojemu žiwjenju s wobwěžnjenjom kónz cźinił.

— Należnosc Budyskich offizěrow psched žudom.) Dla skschiwdźenja sakskich offizěrow, a to woženbje Budyskeho offizěrskeho korpsa, měješe žo prjedawschi samolwity redaktor „Wobkedźbowarja nad Łobjom", Eberhard Johannes Stein, samolwicź. Wobskórżba žo na tsi nastawki, w 9. cźišle „Wobkedźbowarja" namakaze, sałożowasche, kotrež mějachu napišmа: „Něschto s offizěrskeho čžaža", „Khrymstate myślicźki" a „Pžy do Budyschina wodźicź". Jednasche žo w nich wo podawku, kotryž bě žo pjecża w jenym Budyskim restawrantu mjes něktorymi offizěrami a měschczańskimi holzami wotměł. Zyła wěz je žo we „Wobkedźbowarju", s kotrehož samolwitym redaktorom bě wobskorżeny, na jara hidźeŕske waschnje rospominała, a to dźeń po tym, hdyž bě wo njej w khěžorstwowym žejmje sakski wojerski połnomócznik powjedźił, so je njewěrna a wumyślena. Nastupne „Wobkedźbowarjowe" cźišło je žo bórsy po wuńdźenju sažłapiło. Wobskorżeny wudawasche, so njeje rosprawu sakskeho połnomócznika w khěžorstwowym žejmje, Kruga s Nidda, cźitał a so njeje mohł nastawki wrócźo sdźerżecź, hdyž bě wo poprawjenju shonił. Statny rěcźnik měješe krute khostanje sa nusne, dokelž žo też tu „Wobkedźbowarjowe" wotmyślenje offizěrow, w sjawnym nahladze ponižicź, pokasuje. Wójnske ministerstwo a Budyski offizěrski korps staj namjet na khostanje stajiłoj. Stajna k jastwu na 6 měžazow saždźichu.

S Cźichonz. Cźichi pjatk je mandźelska tudomneho dźěłacźerja Soki trójniczki, tsi holczki, porodźiła.

S Cźornych Nožliz. Wóndano k tudomnemu žiwnoscźerjej Běrzy woženbje wobleczena, saschlewjerowana žónska pschińdže. Jeho wobjimawschi jemu powjedasche, so je psched dźežacź lětami s wěstymi Hennigezami s Budyschina pola njeho na lětnim pschebytku bydlika a so dyrbi lětża sa něktore žwójby lětni pschebytk w Cźornych Nožlizach wobstaracź. Zusa žónska žo na to też w druhich domach sa lětnimi pschebytkami wobhonjesche a wjecźor Běrkez mandźelskeju prosche, so byschtaj ju psches nóz wobkhowałoj. Nasajtra rano

wona k Klaczezom dóńdże. Sso wot tam wróczíwschi, wona wudawasche, so je móscheń s 12 hriwnami shubika. Někotre žony s njej móscheń pytacz dżěchu, tola ju, žo wě, njenamakachu. Zónska teho dla jara žakoscżesche a Běrzynu proschesche, so by jej 10 hriwnow požczika. Dokelž mějachu Běrkezy runje 25 hriwnow sa daň pschihotowane, žo dobroczíwa a dowěriwa žona narěczecz da. Hdyž pak zusa pytny, so ma Běrzyna 25 hriwnow. jej wona prjedy měra njewostaji, doniž jej też sbytkne 15 hriwnow njeda. Potom ju Běrzyna też hischcże s jenej holczizu hacz do Dżěžnikez na żeleśniske sastanischczo dowjescz da. Wot tam je zusa do Wjeleczina wotjěka a žo njeje sažo pokasała. Wona je pjecża wěsta woženjena Waltherka, kotraž je w Budyschinje, Zitawje atd. na podobne waschnje ludżom pjenjesy wuwěschczika. Polizija straschnu wobschudżerku s kojazym listom pyta.

S **Hornjeje Hórki.** Schtwórtk tu dodżerżanu khežu dżěłaczerja Frömmela wottorhachu. Hdyž jenu murju podkopowachu, žo ta na dobo na tudomneho dżěłaczerja Jana Nowaka wali. Tutemu žo pschi tym hłowa tak straschnje srani, so dyrbjesche lěkarsku pomoz pytacz.

S **Hajniz.** Sańdżenu žobotu popołdnju je pschi Božim njewjedrje błysk do jeneje fabrikskeje dżěłaczerskeje khěže dyrił a wot tam do Porakez doma pschesskoczik. We woběmaj twarjenjomaj je žo jenož tšecha lohko wobschkodżika.

S **Barta.** Wot sańdżeneje žrjedy kražny pomnik nasche pohrjebnischczo debi. Njebo rěcznikej Schrybarjej, w lěcże 1888 w Dražďżanach semrjetemu a na naschim pohrjebnischczu khowanemu, je sarjadnistwo jeho sawostajeneho samoženja sa 12,000 hriwnow pomnik, bronsoweho jandżela pschedstajazy, stajicz dało. Njebo rěcznik Schrybar je naschej zyrkwinej a schulskej gmejnje wjetschu sumu, hłowny dżěl žwojeho samoženja pak jako stipendij sa Lipscżanskich studentow wotkasał. Knjeża, kotsiž žu něhdy tónle stipendij wužiwali, běchu mjenowany dżeń k wotkryczu pomnika pschischli, kotryž knjes farar Matek s rěczu požwjeczi.

S **Noweje Jažońzy.** Sańdżenu žobotu popołdnju wokoło 4 hodżin je pschi prěnim létuschim nalětnim njewjedrom błysk do wjazystowlětneho duba, pschi Luschczanskim knježim dworje stejazeho, dyrił. Satraschna błyskowa móz žylny schtom na kruchi rostorha a jón s korjenjemi se semje wudrě. Hdyž prjedy mózny tołstohałosaty dub stejesche, nětko jenož hischcże wotczežany schkokow se semje tczi. Tschěski, hałosy a wjetsche drjewowe kruchi někotre sta metrow daloko létachu. S nimi a s powětrowym czischczom žo w pschimjesowazej Nowej Jažońzy wschě wokna Dunkelez hoscżenza na wjeczornej stronje rosbichu. Pod jenym woknom hoscżenzoweje rejwanskeje sale běchu žo někotre zyhele wurasyke. Kaž žo sda, je na tutym městnje jena błyskowa pruha do twarjenja sajěła. Do něhdże 120 metrow sdaleneje Zypelez khěže wulki kruch drjewa s woknom nuts do jstwy slecża, druhe kruchi zyhelowu tšechu rosbichu.

S **Lubija.** W tudomnej dawkowni a zkonowni je sańdżeny tydżeń njesnaty paduch kaschcz pižanskeho blidka jeneho běrki rospaczíwschi 38 hriwnow kradnył. Pižarnju je žebi paduch po sdaczu s kluczom woczinił, kotryž žo w jejnej bliskoscżi khowasche.

S **Nowych Pžowjow.** 31. měrza žo pschi žwinjazym khlěwje tšecha domskeho khežerja Jana Klimanta sapali. Na sboże žo Klimantowa žona wohnja dohlada a jón s pomozu žužodow sala. Kaž žo sda, je žo woheń se słóstnistej ruku sakożił.

S **Wojerez.** Krajny radżiczel se Schwarz je wot 6. haprleje hacz do 21. meje wotpusk dostał. Hacz do 21. haprleje budże jeho wokrježny sekretar Ernst a wot 22. haprleje hacz do 21. meje krajny stawschi s Löbenstein-Kasowski sastupowacz. Sa dawkowe należnoscże je ryczerkubleŕ a rytmischtr s Götz-Bukowski sastupjenje pschedewsał.

S **Běleje Wody.** W jutrownej nozy je žo jedyn młody człowjek s pistolije tšelejo tak czežko sranił, so žu jeho dyrbjeli do Shorjelskeje kliniki dowjescz. — Podobne njesboże je žo jutrownu nóz też w Hainewaldże stało. 30lětny njewoženjeny fabrikaŕ Pietschmann se stareje tšelby tšelesche. Pschi tym tšelbina roka roslecżiwschi Pietschmannowu lěwu ruku dospołnje rostorha. Snjesboženy nima ani starscheju, ani bratrow a žotrow. Pschiwołany lěkaŕ poruczi, jeho do kliniki lěkarja dr. Dreizehnchenera w Zitawje dowjescz. — W Ramnjowje pola Biskopiz je žo jutrownu nóz s wutšelom jenej holzy hłowa czežko sranika.

W Krostawje pola Scheŕachowa bě jedyn grenaděr, kotryž bě na jutrowny wotpusk domoj pschischoł, se žwojimi pschecżelemi žobu na jutrowne tšelenje wuschoł. Hdyž se stareje pistolije tšelesche, ta s jenym wutšelom roslecża a grenaděrej błóń praweje ruki žakožnje rostorha. Sranjenje bě tak straschne, so dyrbjesche žo wojak jutrownicżku sahe rano do Dražďżan wróczicz, so by žo w tamnischim lazarecże hojił.

W Běłej pola Podmokłow w połnóznych Czechach dwaj hólzaj jutrownu nóz s tak mjenowaneje kluczoweje tšelby tšeleschtaj. Tšelba roslecża, s czimž žo jenemu pachołej jedyn porst wottorże, druhemu pak žo kruch żelesa do żiwota tšěli. Wobeju dyrbjachu do hojcźnje dowjescz. Tam je hólz, kotremuž bě kruch żelesa do żiwota slecżał, wumrjeł.

S **Wojerowskeho wokrjeża.** Nalětne kontrolske shromadżisny směja žo 18. haprleje 1904 dopołdnja w 11 hodżinach w Delnim Wujesdże, 18. haprleje popołdnju $^1/_2$4 hodżin w Běłym Khołmzu, 19. haprleje dopołdnja w 9 hodżinach w Kulowje, 20. haprleje dopołdnja $^1/_2$10 hodżin w Njedżichowje, 21. haprleje dopołdnja w 9 hodżinach w Burkersdorfje, 22. haprleje dopołdnja w 8 hodż. w Hósni, 23. haprleje dopołdnja w 9 hodż. w Blunju, 25. haprleje dopołdnja we 8 hodżinach we Wojerezach (sa město) a 26. haprleje dopołdnja we 8 hodżinach we Wojerezach (sa wžy).

S **Khoczebuża.** W Ssmogorjowje běchu žebi někotsi pacholjo kanonu wudżěkali, so bychu s njeje jutrownu nóz tšeleli. S jenym něhduschim nawjedżitym wojakom wjedżeni woni se žwojej kanonu psched wjeż wucżežechu. Hdyž pak běchu lědma někotre krócz s njeje wutšelili, kanona rosbuchny. Pachołej, kotryž wutšele sapalowasche, žo tsi porsty lěweje ruki wottorżechu.

S **Dżewina** pola Sslepeho. W brunizowych jamach na Worliczanskich ležomnoscżach je žo póndżelu 27. měrza 32lětny dżěłaczeŕ H. Krawz, hdyž wotleniki puschczesche, sažypnył a pschi tym nahłu žmjercz poczerpił. Wón žonu a 4 njewotczehnjene dżěczatka sawostaji.

S **Brěsowki** pola Mużakowa. Dżiwne wězki žo mjes hrěschnym człowjestwom stawaju. Sły duch njewidomny po žwěcże khodźi a ludżom paźle powlakuje, w kotrychž žo mnoży popaduja. Do jenych tajkich paźlow je žo też jedyn tudomny wobydleŕ sawrjeł, kotryž druhdy pschecżiwo schestej kasni hrěschi. Hacz runje ma doma rjanu pěknu żonu, wón wóndano skradżu se žwojeho statoka wuńdże, so by žo k jenej młodej wudowje pschibliżił a jej žwoju luboscż sjewił. So žo njeby se żanym ropotom pscheradźił, žo wón schkórnje wusu a žebi boży pschikhad k wożobje žwojich požadanjow pytasche. Njedżiwajzy wscheje wobhladniwoscże žo někajka lischka salubowaneho bożaka dohlada a jeho sescheri. Sso wustróżawschi, lubkaŕ žwoje schkórnje wostajiwschi czekny. Dokelž pak žo bojesche, so by jeho żona sa jeho nóznymi dyrdomdejemi žlědźiła, hdy by žo bjes schtórnjow domoj wrócził, žo wón rosžudźi, žebi po nje dóńcz. Ale bohuskorżeno, te běchu žo shubike a žo do wudowineje stwy skhowake. W nusy lubkarjej niczo druhe njewubu, hacz wudowu wo schkórnje proživcz. Ta jeho, prjedy hacz je wuda, žo wě, hódnje wucżesczi, tak so wón kaž polaty pož powěschiwschi wuschi srudny domoj czehnjesche. Jeno so by někto mudroscże nabył!

Přilopk.

* (Błysk do zyrkwje dyrił.) Sańdżenu žobotu popołdnju je žo spowjedź, kotraž žo w Lichtenbergskej zyrkwi pola Połcznizy wotměwasche, a pschi kotrejž žo 69 wożobow wobdżěli, do czaża skónczicz dyrbjała. Hdyž bě žwjatoczłnoscż tak daloko dóschła, so žo duchowny spowjednych praschesche na dobo wohnjowa trubjel wot horka mjes wěžu a kódżu wužapny, hnydom na to žo satraschnje sawrjeskota a rosražene woknowe schkleńzy klinkotajo na semju padżechu, a kalk a kamjenje žo s murjow žypnychu. Tjo muższy žo błyskowej pruhu pohkuschichu a wokhromichu a dyrbjachu žo s Božeho doma wunjescz. Po rosžudże wězywustojnych njeje wěžiny żelesny błyskowod w rjedże był.

* Murjerjo a czěślojo w Lipsku se strajkom hroża. Murjerjo žebi wot 1. meje 65 np. mšdy na hodżinu, mjes tym so czěślojo 60 np. na hodżinu żadaju. Mischtrjo žu žo hacz dotal sarjekli, wyschschu mšdu pschisiwolicz.

* Dla spytaneho sajědojczenja žu 31lětnu mandżelsku schewza Gansmüllera w Schneebergu sajeli. Wona je žwojemu mnżej, so by jeho wotbyła, fosfor se schwabliczkow do khojeja wotschkrabała. Muż pak je jěd na wóni spósnał a njeje khojej teho dla pił.

* Na jězbje s automobilom je pruski prynz Bjedrich Leopold do njesboża pschischoł. Prynz s automobilom do jeneho sapschaha sawadźi. Prynz žo se sražejom na automobiloweho wjednika czižny a žo njestraschnje srani. Prynzowy adjutant, major s Rathenow, njewobschkodżeny wosta.

* We wschelakich němskich podkopkach poczina saßo ſ dźěłom klazacź. W Kruppſkich podkopkach „Julius Philipp“ w Eſſenje je ßo wſchitkim hewjerjam dźěło wupowjedźiło. Nětkuždźe 500 dźěłacźerjow dźěło ſhubi.

* (Paduchſtwo w khěžorſtwowej banzy w Barlinje.) W khěžorſtwowej banzy w Barlinje 16,000 hriwnow w 1. wotdźělenju płacźiwſchi, chzyſche jedyn pſchekupz w druhim wotdźělenju dwě ſměnzy (wechſlej) wotedacź. Tu hakle ßo wón dohlada, ſo bě ßo jemu liſtownja ſe 6 ſtohriwnowſkimi papjerami a ſ dwěmaj ſměnkomaj ſhubiła. Jena ſměnka bě na 12,000 hr., druha na 16,000 hr. wupiſana. Polizija je hnydom wobej ſměnzy ſawrjecź dała.

* Wulke wětry ßu ſańdźene dny pſchi brjoſy połnózneho a baltiſkeho morja ſakhadźałe. W Bremerhavenje je ßo jedyn rybaſki cźołm powróćźił, tſjo rybazy ßo tepichu. W Huſumje wětr mórſku wodu do města honjeſche, kotraž wjele pinzow póćźrje a jedyn wulki baſſin petroleja ſniczi.

S Haderslebena piſaju, ſo je wětr wulke wupuſćźenje naczinił. W Frörupje ßo na jenym kuble hródź powali; 11 ſkoćźatow je ßo faßypło.

S Kiela je powjeſcź dóſchła, ſo je tam wětr tſěchu zyrkwje ßwj. Jurja wotkrył. Pſchi mórſkim brjoſy ßu ßo na wjazorych městach haczenja pſchedrěłe; wjele ſkotu je ßo tepiło. — Pola Lübecka je wětr wulki buk na żeleſnizu cźißnył, hdyž runje cźah Ratzeburgſkeje małeje żeleſnizy pſchijěźe. Tſěcha dweju woſow ßo pſcherasy, ſ cźimž ßo někotſi pucźowarjo ſranichu. Pola Kralowza (Königsberga) je ßo cźołm ſ pjecźimi rybakami powróćźił, kotſiž ßo wſchitzy tepichu.

* (Wyßoka ſtaroba.) Po pokodniſchich ruſkich nowinach je w Tifliſu 122-létny ſtary wojak ſ Napoleonſkich wójnow, wußkużeny Handrij Nikolajewicz Kowat żiwy. Wón je ßo w lěcze 1782 w Kowjenſkej guberniji narodźił. Se 14 létami wón do wójſka ſaſtupi. Schědźiwz ſ njewobſtajnym żiwjenjom pjecźa hiſchcźe na ſpokojaze waſchnje ßkyſchi a widźi a móże bjes zuſeje pomozy khodźicź.

* (Pſchekſchiwjeŕ ßo ſatſělił.) W Frankfurcźe je ßo pſchedſtejicźeŕ jeneje dawkownje ſatſělił. Jeho pſchekſchiwjenje ſ najmjeńſcha 20,000 hriwnow wucźini.

* (Wulki woheń.) W Poſſeſſernje w rańſchej Pruſkej je ßo 15 kubkow ſ 150 twarjenjemi wotpaliło. Tſi dźěcźi a jedyn muż ßu ßo ſpalili. Wjele ſkotu je kónz wſako. Wjazy dyžli 100 wołobow je bjes hoſpody.

* Na cźeŕwjeny poběžk a ßwikanje ßu ßwinje we wjele wßach Shorjelſkeho a Rósborſkeho wokrjeża ſkhoriłe.

* (Wulki woheń.) Wulka Marijna pſchedawaŕnja w Peterburgu je ßo ſ wohnjom ſniczika. Wohnjowa wobora dyrbjeſche pſchedawarjow ſ tſěchi wukhowacź, hdźež běchu pſched płomjenjemi cźekli. Dwaj pſchedawarjej ſtaj ßo ſpaliłoj. Wjetſcha liczba je ßo ſranika.

* (Strajk w New-Yorku.) 1. meje najſkerje 27,000 njewucźenych dźěłacźerjow w New-Yorku ſtrajkowacź ſapocźnje. Wot dweju njedźeł hižo 15,000 muži ſtrajkuje, ſo bychu wjetſchu mſdu doſtali. Se ſtrajkom murjerjow w New-Yorku je twarſka dźěławoſcź ſ wjetſcheho dźěła ſaſtaka.

* (Sso ßmjertnje wopalika.) Hdyž chzyſche żona hewjerja Dudy w Słym Komorowje ßrjedu wjecźor petrolejowu lampu ſaßwěcźicź, płomjo do ballona dyri a petrolej ſapali. Ballon rosbuchny, a palazy petrolej ßo na żoninu draſtu klußny a ju ſapali. Żona je na pocźerpjene wopalenje w hojeŕni wumrjeła.

* (Wótcźinſke hubki.) Rjana knjeżna Ssacharinez, ſa kotrejež rjanoſcźi je mużſka młodźina ruſkeho města Perma wſcha ſahorjena, je wójnſkemu fondej runje 1500 rublow jako prěnju dźělbu pſchepodała, kotruž je na jara wjeßeke waſchnje nahromadźiła. Knjeżna Ssacharinez je jena ſ najrjeńſchich ruſkich ſpěwaŕkow. Wona je hakle 19 lět ſtara a ßo dla jejneho wobkuſłazeho poßměwkowanja a rjaneje kożoweje barby ßławi. Pſched někotrymi dnjemi knjeżna Ssacharinez nowy wotcźinſki ſpěw „Sſławna Rußowſka“ ſpěwaſche. Hdyž bě wuſpěwała, wona poßłucharjow ſe ſpodźiwnym poſkicźenjom pſchekwapi, ſo kóždeho wokoſcha, kotryž 10 rublow ſa wójnſki fond dari. Shromadźeni hnydom ſe ſtokow ſeſtakachu, machachu ſ bankowkami a ßo na jewiſchcźo cźiſchcźachu. Tłóczenza bě tak wulka, ſo dyrbjeſche hrajeŕka cźeknycź. Hdyž bě ßo holk ſměrował, ßo wona wróćźi a ßwojim cźeſcźowarjam wjazy dyžli 1500 hubkow roſpſcheda.

* (Semjerżenje w Sſerbiji.) Pónđźelu dopołdnja ßu po zyłej Sſerbiji podſeńſke ſtorki pytli. We Wrani je ſemjerżenje wjetſchu ſchkodu naczinilo. Kaſarmy a někotre druhe domy ßu ßo ſaßypłe. Wobydleŕſtwo je ßo do ſtracha dało. Dwě woßobje ſtej ßo ſranikej. Też w Bołharſkej a Mazedonſkej je ßylne ſemjerżenje było. Niloſti kłóſchtr je wjetſchu ſchkodu poczeŕpił. W Mazedonſkej ßo w měſcze Salóniki twarjenja roſpukachu. Dźěł jeneje ßerbſkeje ſchule ßo ſaßypny. Wobydlerjo w Saloniki ſ města cźeknychu. W Krajowje w Mazedonſkej je ßo ßudniſtwo wobſchkodźiło.

Semjerżenje je ßo po poßlednich powjeſcźach pſches zyły Balkan, Schtyrſku a pokodniſchu Wuheŕſku wupſcheſtrěło. Hdyž bě we Wulkim Waradimje runje tachant Karſch ßwoje prědowanje we wulkej zyrkwi ſtóncźił, kruch wjeŕcha dele padźe, ſ cźimž wulka mróczeł kura naſta. Mnoſy kemſcherjo ßo do ſtracha dachu, wohladawſchi, ſo ßo wißaty ßwěcźnik ßrjedź zyrkwje ſabimba. S zyrkwje cźeknywſchi, ßo hakle ſa khwilu ſměrowachu. — W Bekes-Cźaba w někotrych khěžach ſe ſemjerżenjom cźaßniki a wobraſy ſe ſcźěnow padnychu. Też w Temeswarje ßo wißaze wěży ſabimbachu a w domach ßo hróſbnje pikotaſche.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 13létny ſchulſki hólz E. A. Pjech we Warnocźizach létża 17. februara tamniſchej dźěłacźerży Schmidtowej ſe ſchalki, na polzy ſtejazej, dwěhriwnowſki pjenjes kradny. Pakoſtnika k jaſtwu na 2 měżazaj ſaßudźichu.

Dla falſchowanja liſcźiny a jebanſtwa dla běchu tſjo hłuchoněmi, hornczeŕſki pomoznik Broda ſ Budyſchina, 1875 w Małych Debßezach narodźeny, tyſcheŕſki pomoznik Nietzſche ſ Budyſchina a kachleſtajeŕ Rychtaŕ ſ Kamjenza wobſkorżeni. Létża 6. januara běſchtaj Nitzſche a Broda papjerku ſ napißmom „Drasno“ napißałoj, ſ kotrymž ßeſti liter wiſchnjoweho a liter żitneho palenza wot ſwudowjeneje Schneideroweje na rybowej haßy w Budyſchinje żadaſchtej, kotraž jimaj też tón palenz da. 9. januara Drasno wo tej wěży ſhoniwſchi k wobſkorżenymaj pſchińdźe, kotrajž jeho proſcheſchtaj, ſo jeju njeby wobſkorżił. 12. januara Broda palenz ſapłacźi. Ssobu wobſkorżeny Rychtaŕ njebě ßo pſchi napißanju papjerki wobdźělił, ale jenož palenz ßobu pił. Brodu a Nietzſchu dla falſchowanja liſcźiny k jaſtwu po 1 tydźenju ſaßudźichu, mjes tym ſo Rychtarja wuwinowachu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	2646 hr. 16 np.
Dale za njón darichu:	
Knjez professor František Tajrych w Táborje na wosławu 50létnych narodninow dra. E. Muki: „mnogaja lěta!“	11 hr. 20 np.
Freibergska „Syrotka“	— hr. 50 np.
Zběrka na hłownej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje 6. haprleje 1904 — (wosebita sława temu sobustawej, kotryž je **100 hr.** woprował!)	165 hr. — np.
Studowaca młodźina wuwikowa na swojej nalětnej skhadźowancy z „Liščich“ dopisnicow	2 hr. — np.
Wučeŕ Petrik w Małym Budyšinku . . .	2 hr. — np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 898,69 hr.): Z dopisnicow na nalětnej skhadźowancy serbskeje studowaceje młodźiny, na hłownej zhromadźiznje M. S. a mjez swojimi 7 hr. 20 np. a z darjeneje trubki 15 np. = .	7 hr. 35 np.
W „Katholskim Pósle“ čisle 15. léta 1904 hižo kwittowane: Delanska patentna komisija (565,16 hr.): 95 np. + 25 np. Radwořska Hórnikowa komisija (403,91 hr.): „na Bjesadźe“ 27./3. 04. 90 np., četa R. z K. 1 hr., 4. IV. 04. na universiće 1 hr., knjeni Kralowa 50 np., Š. a Franc 10 np., Hana z Kamjeneje přinjese 21 np. = ...	4 hr. 91 np.
Hromadźe:	2839 hr. 12 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Do lěpscheho hospodarstwa w Draždžanach žo porjadna **žłužobna holza** pyta. Dalsche je shonicź pola Lötzschoweje we wustawje sa žlepych w Rakezach

Młódscha ródna **žłužobna holza** žo k 15. haprleji abo k 1. meji pyta na Jurjowej drósy 11 delka.

2 wuczomzaj

žwědomitu pensiju namakataj pola Michalkoweje na seminarskej drósy 3 po 3 skhodach.

Murjerjow

pyta twarz **Philipp** w Sklonej Borschczi.

W **Ssulschezach** pola Prěczez je **khěža** czišzko 12 s rjanej sahrodu, jeli trjeba, tež s polom hnydom se žwobodneje ruki na pschedań.

Běrny,

jědžne, magnum bonum, žu na pschedań w **Minakale** pola pjekarja Robschinka.

Rjane zyblki

k žadženju žu na pschedań pola **Binnertez** w Rakezach.

Khójnowe žadženki

rjane jenolětne se žylnymi korjenjemi ma hnydom na pschedań gmejnski pschedstejicźeŕ **A. Schibal** w Komorowje pola Rakez.

Korbowe witki,

nětotre sto zentnarjow, tež po walczkach, pschedawa knježi dwór w Kupoti.

Sczinowe plecźenje,

sczinowe hoki,

rolly

wscheje druzinY,

zyle tunje

korta

porucza

C. Schneider

na walskej drósy w Budyschinje.

Najlěpschi wuschkrjeny lój

punt po 50 np., pschi 5 puntach po 45 np. porucza

Emil Gräfe

rěsniski mischtr

na swonkownej lawskej haży 35.

Makulatura

tolsta a czeńka papjera k sawalenju je po zentnarjach a tež po puntach tunjo dóstacź

we **wudaw. Serb. Nowin.**

Nalutowarnja we Wósborku

— s rukowanjom měschczańskeje gmejny a s něhdże 90,000 mk. wěstotneho samóženja —

najwěsczišche sakoženje sa lutowanki poskicza a je sadanja

s 3 ¼ %

wschě sapołožki krucze tajne dżerži.

Lutowanki tež po wjetschich sumach bjes prjedawscheho wupowjedźenja wróczo placźi a wschě žadanja sapołożerjow po móžnosczi najswólniwischo dopjelnja.

Placźenje a wróczo placźenje móže žo kóždy czaž tež s póstom stacź.

Nalutowarnine sarjadnistwo.

Měschczanosta Jentzsch.

Ssmolerjez knihiczischczerńja

w Budyschinje w žerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd. atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Mlokowa zentrifuga „Balance“

s ruku žo czerjata, wupruhowana, najlóžscho žo czerjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym požkuženjom a czischczenjom, po tunjej placźisnje a požadanju s połóženym wotplacźenjom.

Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischeńzu pola Budestez.

Kóždu žobotu wot 10 hacź 12 hodźin we Wjazkez hosczenzu snapschecza theatra pschitomny.

Winowa wikowarnja „Lischczeje jamy“

(Fuchsbau).

Moselske wino	bleschu hižo po	90 np.
Rheinske wino	= = =	80 np.
Bordeauxske wino	= = =	90 np.
Marku Italiu	= = =	85 np.
schpanske wino	= = =	80 np.
portugalske wino	= = =	80 np.

němski a franzowski kognak, němske a franzowske Champanske wino

porucza

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtunischich placźisnach porucza

Otto Büttner

pschi hlownym torhoschczu 9

pschedawarnja koże a czerjatych rjemjenjow.

Czerstwy lój 1 punt po 40 a 50 np., **czerstwu kołbažu** punt po 60 np., 2. druzinu kołbažy punt po 50 np., **žadło** punt po 60 np., **žuscheny žwinjazy brjuch** punt po 65 np., **žuscheny tołsty połcź** punt po 70 np.. pschi 5 puntach punt po 65 np. Pruhi po 5 puntach na doběrku sczelu.

O. Pětschka na žitnej haży.

Hdže scze tónle dobry a tuni **czažnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na žerbskej haży 11.

Erfurtsku parlu

najwubjernischu jědžnu běrnu, lěpschu dyžli magnum bonum, kotraž je 1903 na kórzu wunjeła 152 zentnarjow, 1 zentnar po 4 mk., 10 zentnarjow po 35 mk.

pschedawa

Kurt Giessner,

ryczerkubłowy najeńk w Boranezach pola Radworja (Draždžanski wokrjeż).

(Bornitz, Post Radibor, Bez. Dresden).

Czetwjeny dżeczel,
běły dżeczel,
žołty dżeczel,
schwedski dżeczel,
inkarnatski dżeczel,

} bjes židy

derje skhadżazy porucza

Khorla Preißer jun.

w Budyschinje

pschi žitnych wikach.

Beselerowy žymjeńtny wowž

druhi krócź žyty, porucza

2 zentnarjej po 16 mk.

knježi dwór w **Malžezach** pola Budyschina.

Prědnosczе:

1. Jara wutrajny pschecźiwo slehnjenju.
2. Wulki wunoschk.

Rajsku trawu, jendželsku, **rajsku trawu,** italsku, **Timothejowu trawu, kuczinu trawu,**

a wschelake druhe derje skhadżaze druziny **trawowych žymjenjow** tunjo porucza

Khorla Preißer jun.

w Budyschinje.

Probstajski žymjeńtny wowž

jene lěto wužyty, je na pschedań na ryczerkuble na **Horje** pola Njeżwaczidła.

Kóslaze kózki

kaž tež wschě druhe druziny kožow pschezo po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach

pschi žerbskej katholskej zyrkwi.

Wuharowanje

wscheje koże žo najlěpje wobstaruje.

Wowczu wołmu

kupuje kóždu dźělbu

Heinrich Lange.

Franzski palenz

najlěpschi žrědk pschе wupadanje włožow a k požylnjenju rosczenja włožow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

sa skót porucza

hrodowska haptyka

na hoschiz haży 27.

Wschelake **žerbske knihi** ma tunjo na pschedań **Bjar** w Brěsy pola Zicźenja.

Fotografowarnja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbſkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju firmu

jenož **Richard Huth na ßerbſkej haßy 13** kedźbuje.

Pſchiſpomnjenje: Wobraſy Jeho biſkopſkeje miłoſćże knjeſa **Luſćańſkeho**, wote mnje dźěłane, ßu we wudawarni Serbskich Nowin dostacź. Wobras kabinetneho formata płaćі 1 mk. 20 np.

Khěža na pſchedań.

Khěža w Budyſchinje na taſchbarku cźiſłko 11 je ſ wulkim ſadnim krajom na pſchedań. Dalſche je pola wobßedźerja tam ſhonicź.

Žiwnoſcź na pſchedań.

Sahrodniſka žiwnoſcź 19 kórzow wulka, je na pſchedań we Wulkim Dažinje cźiſłko 75.

Korczma w **Sombarku** pola Budeſtez ſ poknymi korczmarſkimi prawami, 16 kórzami pola a łuki je ſe žiwym a morwym inventarom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola W. Mučerja w Budyſchinje na Jurjowej haßy (Georgſtraße) 14 delka.

Khěža na pſchedań.

W **Lutobczu** pola Měrkowa je khěža cźiſłko 13, ſa kóždeho rjemjeßlnika ßo pſchihodźaza, hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola Handrija Žida tam.

Žiwnoſcź na pſchedań.

We wjetſchej wßy leżaza žiwnoſcź ſ něhdźe 32 kórzami leżomnoſcże, 160 dawſkimi jenoſcźemi a jara rjanym domſkim je płaćiſny hódno na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w **Rakezach** cźiſłko 98.

Koſa

ſ druhimi kóſlatami je na pſchedań w **Kelnje** cźiſłko 23.

Ssylny hólz

ßerbſki a němſki rěčazy, kotryž móže poſdźiſcho měſtno khlěbowego pohoncza pſchedewſacź, ßo pyta w hrodowſkim młynje we **Luſy** (póſt Radwoŕ w Draždźanſkim wokrjeßu).

Pjekarſki wucźobnik ßo pyta.

Hólza, kotryž chze pjekarſtwo nawuknycź, pyta

Otto Hoyer
na róžowej haßy cźiſłko 2
w Budyſchinje.

Serbske towarſtwo w Khwaćicach

změje jutře njedźelu za tydźeń, 17. dźeń t. m., swoje **měsačne posedźenje,** k kotremuž je so z jara česćomneje strony zajimawy přednošk přilubił. Započatk popołdnju w **3** hodź. **Předsydstwo.**

Woſjewjenje.

Cźeſćenym Sserbam **w Sslepom** a wokolnoſcźi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym **Sslepjanſku tyſcherńju** pſchedewſak. Budu ßo prózowacź, ſo bych mi dowěrjene dźěła ßwědomicźe, ſpěſchnje a tunjo wuwjedł, a proſchu, ſo by ßo moje pſchedewſacźe dobroćiwje podpjeralo.

S poczeſcźowanjom

Pawoł Trompe,
tyſcherſki miſchtr w Sslepom.

Ssym nětko k telefonej pſchiſamknjeny w Rakezach cźiſłko **2.**

Skótny lěkař Schmidt.

Schimanez hoſcźenz w Komorowje.

Njedźelu 17. haprleje 1904

wulki ſjawny konzert

wobſtejazy ſ humoriſtiſkich a ſpěwnych pſchednoſchkow, wuwjedźeny ſ kral. ſakſk. wojerſkim towarſtwom w Konjezach.

— Wulkotny program. —

Sapočatk 1/2 8 hodźin. Po konzercze **ſjawne reje.**

Najpſchecźelniſcho pſcheproſchuje

Jan Schiman, hoſcźenzař.

Kral. ſakſke wojerſke towarſtwo w Konjezach.

Pſchihodna ſkładnoſcź.

Pſchedawam ſe ßwojeho tworoweho ſkłada: **lama, pollama, barchent, módroćiſchcź, kattun, battiſt, wſchě druźiny rubiſchczow, wołmy, zwjerna, wobßadki** atd. po fabrikſkej płaćiſnje a niże njeje.

Po móžnoſcźi je zyły tworowy ſkład ſ khěžu pſcheměnjenja dla płaćiſny hódno na pſchedań.

Hana Leuchtemannowa we Łaſu.

Murjerjow

do trajneho dźěła pytataj

Mörbitzez bratraj w Budyſchinje.

Dla woženjenje mojeje nětcźiſcheje holzy ſa kuchiń a dom pilnu ródnu **holzu** k 1. meji pytam.

Bertha Bulnheimowa
w Budyſchinje
na Hoſchiz haßy 36.

Ssylna dźowka ſ dobrymi wopißmami ßo na jene burſke kubło pola Biſkopiz ſ 200 hr. lětneje mſdy hacź do 1. meje pyta.

Dalſche je ſhonicź w Budyſchinje na Tſělanſkej dróſy 2 delka.

---

3 dźěłacźerſke ßwójby

k haprleji abo prjedy, 14—16 lětnu ßłužobnu holzu k haprleji pyta

Ssmochcźanſki knjezi dwór
(pola Budyſchina).

Dźěłacźerſku ßwójbu

ſtróſbu a pilnu, hnydom pyta **knjezi dwór w Sarěcźu.**

Młódſcheho rólneho pohoncza, dźěłacźerſku ßwójbu, wajchtarja

pyta **knjezi dwór we Wutołcźizach.**

Dowěrny k dźěłu khmany ſtražnik (wajchtar) ßo pyta na knjezim dworje w Delnjej Kinje.

Wajchtarja

pyta **ryczerkubło w Małym Wožyku** pola Hornjeho Wujeſda.

Słota naručźniza je ßo bowłonczku na dróſy mjes Budyſchinom a Jamnom ſhubiła. Njech ßo ſa 10 hriwnow myta woteda pola H. Boětiuſa na bohatej haßy.

Wutrobny dźak

naſchemu knjeſej wucźerjej **Hockerej** ſa rjane napominaze ßłowa prajimy, kotrež je naſchim dźěćźom po ſchulſkim pruhowanju na pucź ſe ſchule ßobu dał, runje tak kaž ſa wſchu prózu a ßwědomitoſcź, ſ kotrymiž je naſche dźěćźi wucźił.

W Pßowjach, 6. haprleje 1904.

Helena Ssuchowa.
Marja Beyerowa.
Emilija Ratteyowa.
Marja Roßmijowa.

(K temu cźiſłku jena pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 15 Serbskich Nowin.

Sobotu 9. haprleje 1904.

Placißny rěsneho slotu na Draždzjanskich slótnych wilach

6. haprleje 1904.

Placißny po zentnarju a hriwnach.

Slótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnośće hač do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	38—41	68—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	33—36	64—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	30—32	58—61
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	24—27	50—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnośće	36—38	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnośće hač do 7 lět	33—35	57—60
3. starše, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	29—31	54—56
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—27	50—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnośće	37—39	62—66
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	33—35	58—60
3. ßnadnje pizowane	28—30	54—56
Čelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	51—52	74—78
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	48—49	70—72
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich sćěhowanjow w staroßi hač do 1¼ lěta	39—40	52—53
2. mjaßne	38—39	50—51
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	35—37	48—49

Placißna žitow a produktow w Budyšinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyšinje: 2385 měchow.	W Budyšinje 2. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 7. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca běła	8	54	8	83	8	38	8	68
" žołta	8	10	8	38	7	94	8	35
Rožla	6	13	6	25	6	—	6	13
Jačmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	10	6	25	5	70	6	10
Hróch	9	50	10	50	9	—	10	—
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	40	2	60	2	10	2	40
Pšeńčna muka 50 "	9	50	18	—	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	7	50	12	50	—	—	—	—
Sžyno 50 "	2	50	2	75	1	80	2	40
Sšioma 600 "	13	—	15	—	23	—	28	—
Prožata 1008 schtuk, schtuka	11	—	20	—	—	—	—	—
Pšeńčne wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby 50 "	—	—	5	25	5	—	5	60
Pšeńčny gris 50 "	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 "	—	—	6	—	—	—	—	—

Runklizowe žymjo, punt po 50 np. — **Czerwjeny dźerźel**, zentnar po 40—70 hr.

W Budyšinje płacjesche: kórz pšeńcy (běła) po 170 puntach 14 hr. 51 np. hač 15 hr. 1 np., žołta 13 hr. 77 np. hač 14 hr. 24 np., kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hač 10 hr. — np., kórz jačmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np.

Na Bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot 8 hr. 70 np. hač 8 hr. 90 np., pšeńca (žołta) wot 8 hr. 25 np. hač 8 hr. 58 np., rožla wot 6 hr. 25 np. hač 6 hr. 35 np., jačmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 13 np.

Wićzne placißny w Kamjenzu

31. měrza 1904.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 5 np., pšeńca wot 8 hr. 10 np. hač 8 hr. 25 np., jačmjeń wot 6 hr. 70 np. hač 6 hr. 75 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hač 6 hr. 30 np., jahły wot 11 hr. 58 np. hač 12 hr. — np., hróch 9 hr. 50 np., sžyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 80 np. Sšioma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hač 3 hr. 60 np.

Wjedro w Londonje 8. haprleje: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smě̀je njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. farař Räda němsku spowjednu rěč, ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske předowanje. — Popołdnju ½2 hodź. budźe katechismusowe rozrěčenje s konfirmowanej němskej młodźinu. — Tydźeńske sastojnske dźěła smě̀je farař Räda.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Khorla August Domsch, dźěłaćer w Stróži pola Hućiny, s Marju Marthu Bjenadźiz w Jenkezach. — Jan August Khorla Schmidt, pohončz w Hrubjelćańskim młynje, s Marju Augustu Schołtkez tam. — Jan Kliman, fabrikat na Židowje, s Ernu Idu Eichbaumez na Židowje. — Pawoł Max Kolba, samkat w Budyšinje, s Helenu Fuhrmannez na Židowje. — Emil Ota Gräfa, železniski ßkužobnik w Leubenje pola Draždźan, s Amaliu Augustu Henčelez w Dobruschi. — Jan Ernst August Wićas, fabrikat w Budyšinje, s Ernestinu Wyleminu Pětkez w Dźěžnikezach. — Hermann Ota Jurk, murjeŕ s Borschćze w Rosborskim wokrjeßu, s Marju Theresiu Pojčkez w Hněwßezach.

W **katholiskej zyrkwi:** Anton Ryska, kowař tu, s Florentinu Paulinu Heboldez tu.

Křćeni:

W **Michałskej zyrkwi:** Liesbeth Hana Marja, Gustava Adolfa Göbana, železowjerćerja a wobydlerja w „Hrubočizach, dź. — Max Richard, Ernsta Hermanna Jakscha, fabrikarja na Židowje, ß. — Jan Pawoł, Jana Pawoła Bjeńscha, fabrikarja na Židowje, ß. — Richard Max, njemandź. ß. w Libuchowje. — Frieda Emma, Oskara Alwina Küchlera, fabriskeho dźěłaćerja na Židowje, dź. — Marja, Martha a Emma, Jana Ernsta Soki, dźěłaćerja w Čźichońzach, trójniczki. — Hana Margaretha, Khorle Augusta Małcharja, khěžerja a fabrikarja na Židowje, dź.

W **katholiskej zyrkwi:** Jan, Jana Schołty, rěsbarja tu, ß. — Erna Johanna, Valentina Błažija Lercha, samkarja tu, dź. — Johanna Martha Josefa, Pawoła Jana Heinricha Bittnera, vizefeldwebla tu, dź. — Michał Franz, Pětra Měrčźinka, sahrodnika w Bělčzjezach, ß. — Hilžbjeta Marja, Jana Augusta Rjeczki, dźěłaćerja w pólvorniku w Hnaschezach, dź.

Zemrjeli:

W **Michałskej wožadźe:** 31. měrza: Morwy narodź. ßyn Jana Khorle Wićasa, khěžerja a pjekarskeho mischtra na Židowje. — 2. haprleje: Helena, njemandź. dź. s Porschiz, we Wurizach, 7 m. 19 d. — Hana Augusta Libschiz, njebo Bjedricha Hermanna Bergera, schewza w Oberottendorfje, sawostajena wudowa na Židowje, 66 l. 11 m. 17 d. — 5. Marja Martha, njemandź. dź. s Koporz na Židowje, 5 m. 19 d.

W **katholiskej wožadźe:** 5. haprleje: Marja swudow. Pětzyna rodź. Njehorkez, privatěrka tu, 72 l. 1 m. 4 d. — 7. Hana Wjerabowa, rodź. Petrikez, njebo Jana Wjeraba, dźěłaćerja, sawost. wudowa tu, 87 l. 4 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu Quasimodogeniti smě̀je rano ½7 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wučbu, ½8 hodźin farař Kschižan němske a w 9 hodź. serbske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budźe katechismusowa wučba sa serbsku mužsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu Quasimodogeniti smě̀je rano w 7 hodź. farař Domaschka němsku spowjednu wučbu, duchowny Nowy w 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske předowanje.

Pawoł Giebner

winowa pschedawarnja

w Budyšinje na bohatej haßy 18

s nutskhodom na theaterskej haßy.

Pinzy: na bohatej haßy 18, na kotołskej haßy 32 a pod radnej khěžu w Budyšinje.

Najwjetschi winowy sklad w měsćze

porucza ßwoje

woprawne wina

po wjetschich dźělbach a tež po jenotliwych bleschach;

s dobom sa symski cźaß ßwój **woprawny**

Jamaikaski rum a Bataviski arak

k warjenju groga.

Dokelž ßwój rum direktnje s Londona a arak direktnje s Amsterdama kupuju, móžu sa to rukowacź, so njejstaj falschowanaj a so derje tyjetaj. Po jeju wužiwanju hłowa njeboli.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

na ſtarosnaty wulki wubjerk a derje ſwjasane.

Pěßnjerſke a wopomnjeńſke albumy.

A. Heymann

prjedy

Gustav Rämsch

w Budyſchinje

na bohatej haßy 21.

Shotowjenje knihiwjasarſkich dźěłow wſcheje druziny.

Stare ſpěwarſke ßo rjenje, twjerdźe a tunjo pſche=wjasuja.

Wulki ſkład wopomnjenkow

jako

knihow, wobrasow, kſchižow, debjenkow atd.

Kwasne wopomnjenki.

Kwětki do wopomnjenſkich knihow

5 kopjenkow po 10 np.

Zokrowe dity.

Woprawny

Virginiſki ßymjentny maiß,

cžerwjeny dźerźel,

rajſku trawu,

timothejowu trawu,

ſeradellu,

ßymjeńtny wowß,

ßymjeńtny hróch a woku atd.

najlěpje ſkhadźazu tworu

porucža

J. Marcinkowski

na kamjeńtnej haßy 12.

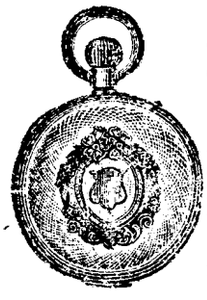
Pſchedawam wulku dźělbu

zigarow

100 ſchtuk po 2 mk., 10 ſchtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.

Otto Sachse

woßebita zigarowa pſchedawarnja w radnej pinzy na ſnutskownej lawſkej haßy.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Poruczam ßwój wulki ſkład

6/4 **ſchěrokich poßleſchczowych zychow,** ſtary łohcź po 20, 23, 25, 28, 30, 33 np.

9/4 ſchěroke po 40, 45, 50 np.

6/4 **ſchěroke wupjerki,** cžerwjene a roſa, hładke cžerwjene, módroßmuhate, ſtary łohcź po 25, 30, 40, 45, 50, 60, 70 np.,

teho runja 7/4, 8/4, 9/4, 10/4 ſchěroke.

Módroczišchcź ſ małymi, nowymi, jara rjany=mi muſtrami hižo po 20 np., barbunje=puſchczaty po 25, 30, 35 np.

Lěczny a ſymſki koſchlazy barchent na jara wulki wubjerk po 18, 20, 23, 25, 30, 35, 40 np.,

teho runja **koſchle ſa mužſkich, žónſke a dźěcźi** wſchěch wulkoſczow jara płaczišny hódno,

kattunowe rubiſchcźa, tibetowe rubiſchcźa, židźane a połžidźane rubiſchcźa na hłowu

jara tunjo.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy.

Na **lěczu** poruczam wunoſchnu

ſlotu lěcznu ßymjeńtnu pſcheńzu

a **ßymjeńtny wowß** ſe ſchmrěkowych horow (Fichtelgebirge),

kaž wſchě druhe **pólne a ſahrodne warjenjowe a kwětkowe ßymjenja.**

J. E. Wobad w Hodźiju,

pſchedawatuja žita, piznych ßrědkow a ßymjenjow.

Moja **drjewjanzarnja** a **parna cžiſcžernja poßleſchczowych pjerjow** je

na ßerbſkej haßy cžiſło 9

pódla konſumſkich klamow.

Otto Heber.

Palený

khofej,

wſchelakeho měſchenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacź **2** mk.

jara płaczišny hódno porucža

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Dwoju druzinu

łojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,

wulki wubjerk

toiletowe mydła

porucža

A. Grubann

na hornczerſkej haßy 39.

K wěſtemu ſaniczenju

wulkich myſchow a myſchow

cžerſtwy dźěłany

„ackerlon"

„wone je łapnyło"

„ſuchſol"

„Muchowy mjaßowy moßnach"

„kołbaßy ſa wulke myſche"

atd.

poruczam.

Měrſchez bratrow uaßlědnik

Richard Hentſch

w Budyſchinje

pſchi žitnych wikach 30.

Jeja k naßadźowanju

běłych Wyandott=ſkich kur po 25 np.,

bronzowych kur po 20 np.,

Pekingſkich kaczkow (najwjetſcheje raßy) po 20 np.

pſchedawa

Kurt Giessner

ryczerkubłowy najenk

w Boranezach pola Radworja (Draždźanſki wokrjeß).

(Bornitz, Poſt Radibor, Bez. Dresden.)

Eckendorfſke, Oberndorfſke

kaž tež woprawne

Burgundſke runklizowe ßymjo

derje ſkhadźazu tworu, tunjo porucža

Khorla Preißer jun.

w Budyſchinje

pſchi žitnych wikach.

K nalětnemu czaßej

porucza ßwój wulki ſklad

ſchnórowanſkich ſchlórnjow, ſpinkatych ſchlórnjow, kneflowanſkich ſchlórnjow, czehnitych ſchlórnjow ſ czorneje loże a ſe wſchěch druhich lětuſchich modnych kožowych družinow ſ niſkim a wyßokim pjenkom, ſchěrokej a kónczojtej póduſchu.

Niſke ſtupnje

ſe ſpinami, knefłemi, ſchnóru a gumijowym czahanjom najjednoriſcheho hacz do najwoßebniſcheho dźěła.

Domjaze a kuchińſke ſtupnje ſ kože, laſtinga, płata, ßukna a płyſcha ſ pjenkom a bjes njeho.

Kołojěſdne, turnarſke a puczowanſke ſtupnje a ſandale.

Wulki wubjerk ſtupnjow ſa najmjeńſche dźěczi.

Gamaſchow wjele nowoſczow (ſ kulojtym pjerom) a wſcho druhe jenoz pomyßlne **wobucze** ſa žónſke, mužſkich a dźěczi po ſnatych tunich płaczińnach.

Jeniczka pſchedawarnja G. Engelhardtowych czrijow

ſe ſnamjenjom ßwětoweho lawa.

Wobhladajcze ßebi moje wulke wukładne wokna.

Czrije po měrje dźěłam. Porjedźenje wſcheje družiny ßo w mojej ßamßnej dźěłarni ſa jedyn dźeń a po žadanju hiſchcze prjedy wobſtaraju.

Czrijownja Heinricha Mohra

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach na rózlu ßukelnſkeje haßy.

Telefon 384.

Klobuki

a **mězy,** kaž tež **ſchulerſke mězy** a **dźěczaze mězy** po najtuniſchich płaczińnach porucza

C. E. Rinke

ſ napſchecza Sachſy na bohatej haßy.

Dobru kup czini

tu khwilu kóždy wotebjerać

w Khěžorez khoſejowej pſchedawarni.

Tale firma je mjenujzy ſ tajkim dobytkom ſpekulěrowała, ſo je jej njedźiwajzy wyßokich płaczińnow na khoſejowych wikach móżno, ßwój khoſej **dotalneje dobroſcze** po **ſtarych płaczińnach** pſchedawacź.

Kóżda hoſpoſa,

kotraž njeje ſ khoſejom ßwojeho dotalneho podawarja ſpokojom, njech tule pſchihódnu ſkadnoſcź wužije a njech khwata, ſo by ßwój khoſej kupowała

w Khěžorez khoſejowej pſchedawarni,

najwjetſchim khoſej pſchiwożazym wobkhodże Němſkeje konſumentam direktnje pſchedawazym,

wjazy dyžli 900 ßamßnych pſchedawanſkich filialow,

w Budyſchinje

na bohatej haßy czißło 5.

Budyſka fabrika ſchokoladow a zokrowych tworow

F. A. Trumplera

(naſłědnik A. Voy)

na kotołſkej haßy 6 **na bohatej haßy 10**

ſchokoladowe jeja a zajacy

w attrapach, ſe ſchokolady, marzipana a zokora

najrjeńſcho ſhotowjene na wulki wubjerk, teho runja

czerſtwy paleny khoſej

punt po 95 hacz 200 np. porucza.

Dale **ff. jutrowne ſchulſke dity** wſchěch wulkoſczow a ſnateje dobroſeże.

So by ßo ſklad ſkerje wotbył, pſchedawa wot nětka

1000 ſchtuk

praßowaneho torſa

po 6 mk.

Bóſchiczanſke ryczeŕkubło

pola Njeßwaczidła.

Maſchinſki wolij ſa parne maſchiny,

Maſchinſki wolij **ſa mlócżaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,

wolij ſa zentrifugi,

wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny

najtuńſcho pola

A. Grubanna na hornczeŕſkej haßy 89.

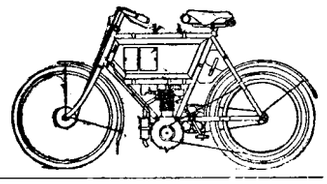
Rapidne jěſdne kola

model 1904 ſu najwutrajniſche, najwěſćiſche, najkhmańſche a najbóle płaćiſny hódne koła pſchitomneho cżaßa.

Jenoż fabrikſke płaćiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodżełazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždżanſkej drohi 10.

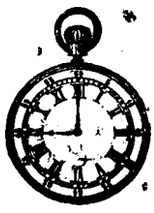
So by ßo ſaměnjenja ſminyło, proſchu ßwojich cżeſcżenych wotběrarjow derje na moju firmu

pſchi ßerbſkich hrjebjach 12

kedżbowacż.

Hana Grafowa.

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczaſow** k dobrocżiwemu wobkedżbowanju porucża.

Hódna twora. **Piſomne rukowanje.** **Tunje płaćiſny.**

Porjedżenje dobre a tunje.

Pſchiſpomnjenje: Rěcżu ßerbſki.

Dla ſemrjecża mojeho muża mam myßle, ſo bych ßwój ſklad něſchto pomjeńſchiła,

ſchulſke tornistry, toſche, wolmjane konjaze deki a konjazy grat

po tunich płaćiſnach roſpſchedawacż.

Swudowjena Kattnerowa

ßedlarnja w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach.

Piwowy hród w Budyſchinje

porucża cżeſcżownym Serbam w měſcże a we wokolnoſcżi **ßwoje měſtnoſcże,** w kotrychż móża ſa **tunje pjenjeſy dobru jědż a napoj** dostacż.

Hermann Rachlowz.

Ia. cżiſcżeny

praec. baſtiſki fosforokißały kalk

k pizowanju ſkotu

w woprawnych wałach a po waſy porucża jara tunjo

Otto Engert

en gros **drogowanja** **en détail.**

Dobry wupruhowany Shorjelſki twarſki a rólny kalk

porucża cżerſtwy paleny w kalkownjach w Niſkej a Kundracżizach

firma: **E. Plümecke** w Niſkej.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcże

po najtuńſchich płaćiſnach najlěpſchi porucża

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cżwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſcżelu.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dyhawoſcż

ßo ſpěſchnje połóżeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Scżele ßo na wßy.

Maſchinſke wolije

ruſke a amerikanſke

ſa cżežko a lohko ßo cżěrjaze maſchiny,

zylindrowe wolije,

w wſchelakich družinach,

konſiſtentny maſchinſki tuk,

wolij ſa ſchijate maſchiny

w bleſchach po 30 np. a po waſy ma pſchezo najwjetſchi ſklad a porucża tunjo

Otto Engert

en gros drogowe klamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

S nowa ſaniklowanje

a

ſ nowa emaillěrowanje

jěſdnych kołow a druhich wězow, też wuporjedżenja ſpěſchnje a tunjo wobſtarataj

Thomaſez bratraj na Židowje

pola Budyſchina.

Czerſtwy paleny khofej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacż 220 np. porucża

Gustav Küttner

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy 10.

Jatrowy wolij

w rjanej żołtej twarje ſa **ßwinje,** k ſpěchowanju wobżernoſcże a pſchetłacża porucża tunjo

en gros **Otto Engert** en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Brockmannowe - woprawne

ßłone kuluſchki, phosphorkißały kalk

porucża **Emil Dietrich**

w Lětonjanſkim hoſcżenzu.

«Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 16. | Sobotu 16. haprleje 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Njeſbožowny dźeń ſa Ruſku.

S wulkim njeſbožom je ſo ſrjedu ruſke wójnſke ɫódźſtwo pſched Port Arturom podeſchło. Wjetſcha ruſka panzerowana ɫódź „Pětropawlowſk“, na kotrejž ſo admiral Makarow ſe ſwojim ſtabom wjeſeſche, je do podmórſkeje miny ſrasyła a ſo do powětra buchła. Żeleſna hoborſka ɫódź ſo ſ wody wrjeſny a ſo potom ſo wjerczo potepi, a jejne muźſtwo ſo ſ morjom pózrje. Admiral Makarow je ſobu mjes morjenymi. Jenoź wulkowjerch Kyrill Wladimirowicź, 6 offizěrow a 52 matroſow ſo pɫuwajo k brjohej wukhowachu. Njedźiwajzy wſcheho ſlědźenja njemóžachu Makarowe cźełko namakacź.

Makarow bě na cźole Port Arturſkeho ɫódźſtwa pſhecźiwo njepſhecźelej wujeł, kotryž ſo pſchi ſwitanju bliżeſche. Jeho ɫódźſtwo ſe ſchtyrjoch wulkich panzerowanych ɫódźow wobſtejeſche. Běchu to „Poběda“, „Pereſwět“, „Poltawa“ a „Pětropawlowſk“, na kotrymž ſo admiralſka khorhoj ſmahowaſche.

Cźim bóle ſwitaſche a cźim bóle ſo ruſke ɫódźſtwo njepſhecźelſkemu bliżeſche, cźim wěſcźiſcho njepſhecźelſka pſheſwylnoſcź wuſtupowaſche. Na pſheſwylnoſcź njepſhecźelſkeho ɫódźſtwa běchu pſchiprawjeni, tej wot ſpočatka wójny napſhecźo ſtejachu; tola njewocźakachu, ſo budźe tak wulka. Hacź dotal bě admiral Togo ſwoje nadpady na Port Artur ſe 17 ɫódźemi cźinił; tón krócź Ruſzy 30 naliczichu. So by ſo ruſke ɫódźſtwo ſ njepſhecźelſkim njewobſtupiło, ſo Makarow ſ nim ſawrócźi a k Port Arturej wrócźo jědźeſche. Pſchi tym „Pětropawlowſk“ do miny (torpeda) ſawadźi a ſo ſahubi.

Ruſkemu ɫódźſtwu ſu ſo nětko hižo tſi ɫódźe ſ jeho ſamſnymi minami (torpedami) pſched Port Arturom ſniczile, a to: ɫódź „Jeneſej“, jena torpedowa ɫódź a napoſled „Pětropawlowſk“.

Miny, kotrež ſu Ruſojo k ſakitanju Port Arturſkeho pſchiſtawa wukɫadli, wſchě po 524 puntach dynamita wopſchijeja. Wone ſo ſ rjeczasami k jenej kótwizy putajn. Se ſylnym mórſkim prudom a ſ pſchiliwom a wotliwom wodźiny cźiſchcźenje druhdy minine ſudobje wot kótwiſchcźa ſběha abo jo zyle wot njeho wottorhnje. To drje je ſo też tón krócź ſtako, tak ſo je ſo „Pětropawlowſk“ ſe ſamſnej minu ſnicził.

Japanſke a jendźelſke nowiny drje wudawaju, ſo ſu w nozy japanſke torpedowe ɫódźe miny do morja puſchcźake, a ſo je jena tajka ruſku ɫódź ſahubiła. Tajke powjeſcźe ſu hoke wumyſlenki, kotrež ſu runje tak wěry njehódne, kaž druhe ſelhańe rospravwy ſ tych ſamych žórkow.

Tón ſamy dźeń je ſo hiſchcźe pſchi manevrowanju panzerowana ɫódź „Poběda“ ſ jenym torpedom wobſchkodźiła, tola je ſo bjes pomozy do pſchiſtawa wrócźicź mołha. Dale je ſo torpedowy cźołm „Bjesſtraſchny“, kotryž bě w mhłje do njepſhecźelſkeho ɫódźſtwa ſajeł, potepił.

Telegram, kotryž je kontreadmiral Uchtomſki zarej 14. haprleje pósłał, praji:

Wcźera w 10 hodźinach dopołdnja, mjes tym ſo ɫódźſtwo na Port Arturſkej rejdźe pſched pſchibliżenjom njepſhecźelſkeho ɫódźſtwa manevrowaſche, je ſo panzerowana ɫódź „Pětropawlowſk“, na kotrejž ſo admiralſka khorhoj ſmahowaſche, ſ rosbuchnjenjom jeneje miny potepiła. Admiral Makarow je hromadźe ſe ſwojim ſtabom žiwjenje ſhubił. Wukhowali ſu ſo wulkowjerch Kyrill Wladimirowicź, komandant „Pětropawlowſka“, kapitan Jakowlew, 3 leutnantojo, 2 khorhojnikaj a 52 matroſow. Khowałe ſu ſo cźełka jeneho kapitana, dweju khorhojnikow, jeneho lěkarja a někotrych matroſow. Jedyn ſ torpedowych cźołmow, wcźera w nozy na wobhonjenje wupósłanych, „Bjesſtraſchny“, ſo w mhłje wot ɫódźſtwa ſhubi a ſo ſ japanſkimi torpedowymi cźołmami wobſamkny a ſniczi. 5 muži je ſo ſ njeho wukhowało. Ssym po ſahubjenju „Pětropawlowſka“ nakhwilne ɫódźſtwowy komando pſchedewſał. Mjes tym ſo ɫódźſtwo manevrowaſche, ſo panzerowana ɫódź „Poběda“ ſrjedź praweho boka ſ jenym torpedom trjechi, móżeſche pak ſo bjes pomozy do pſchiſtawa wrócźicź. Nichtó ſo njeje na njej morił abo ſranił.

Wo dnju 13. haprleje móże ſo rjez, ſo njeſboże ſ rědka ſame pſchińdźe. Tola wſchě rany, kotrež je ruſke ɫódźſtwo tónle dźeń ſ njeſbožownymi pſchipadami poczerpiło, njejſu jo tak woſłabiłe, ſo njemohło ſwój nadawk dale dopjelnicź Jeho nadawk w tym wobſteji, Port Artur pſched japanſkim ɫódźſtwom ſakitacź. So by na morjo wujěſdźało a ſ japanſkim ɫódźſtwom wojowało, k temu je wone pſchezo pſcheſłabe było. Na morju ſo ruſko-japanſke wójna njeroſſudźi, ale na kraju. A tu je Ruſka hižo nětkole ſylniſcha dyžli Japanſka. Pſchichodne bitwy to dopokaſaja.

Zarowy wuj, Kyrill Wladimirowicź je ſo pjecza pſchi ſahubjenju ɫódźe „Pětropawlowſka“ na ſcźěhowaze waſchnje wukhował: „We wokomiku wubuchnjenja wón na lěwu ſtronu komandowanſkeho moſta padźe a wot tam na ɫubju ſkocźi, ſ wotkal ſo ſe žołmu do morja ſtorhny. Wón ſo do khětreje hłubokoſcźe ſcźeże, ſe ſamſnym napinanjom pak ſaſo na wjerch wody ſpłuny a ſo tu pɫuwazeje tſěchi jeneho parneho cźołma popadźe. Něhdźe 10 mjeńſchinow ſo wón tu dźerżeſche, hacź jeho torpedowa ɫódź „Bjesſchumny“ wukhowa.

Dźełbracźe Franzowſkeje, Němſkeje a Bołharſkeje.

Franzowſki preſident Loubet je wo ſahubjenju ɫódźe „Pětropawlowſka“ ſhoniwſchi, zarej Mikkawſchej telegram pósłał, w kotrymž najžiwiſche a najſprawniſche dźełbracźe zyłeje Franzowſkeje wobkrucźa. Też ɫódźſtwowy miniſter Pelletan ſwoje hłuboke dźełbracźe wupraji. Teho runja bołharſki wjerch Ferdinand wobžarowanſku depeſchu pósłał. Khěžor Wylem je zarej telegrafował: „Żarowanje Ruſkeje je żarowanje Němſkeje. S Makarowowej ſmjercźu wſchě wójnſke ɫódźſtwa ſwěta ſchkoduja.“

Srażka pſchi Jaluſkej rěży.

Najwyſchſchi roſkaſował, general Kuropatkin, je zarej wo ſrażży pſchi Jaluſkej rěży ſcźěhowazu rosprawu pósłał:

„General Kaſchtalinſki je w nozy 8. haprleje wotdźělenje honjerjow na lěwy brjóh Jaluſkeje rěki ſ napſhecźa měſta Widźu pósłał. Wone pod komandom Dimidowa a podleutnanta Potemkina pſches rěku pſchejědźe a na kupu Somalinde wuſtupi, hdźež 50 japanſkich wojakow pſchekwapi, hdyž chžychu cźi ſ tſjoch ɫódźow na brjóh ſtupicź. Honjerjo dachu njepſhecźelej ſ cźołmow ſtupicź a potom do nich tſělachu. Skoro wſchitzy Japanſzy pſchi tym pak padnychu, pak ſo tepichu. Cźołmy ruſzy honjerjo potepichu. Naſajtra ſo japanſzy ſtražnizy wrócźo ſcźeżechu.

W běhu nozy 9. haprleje ſo ſchtyrjo ruſzy honjerjo pſches

rěku pola Jonampo pschewjeschu a psched jenej wßu jenu njepschecźelsku schwadronu setkachu. Honjerjo ßo 12 hodźin khowachu, hacź jich Korejßzy pscheradźichu. Duź dyrbjachu pluwajo pśches rěku ßo wukhowacź, dokelź bě jich cźołm na pěsk sajěł. Pschi tym ßo jedyn wojak tepi. Japanskich wojakow, kotsiź běchu ßo ſ cźołmom sa pluwarjemi puschcźili, ruſzy wojazy, kotsiź běchu ſ cźołmom ßwojim towaŕscham napscheczo na pomoz wujěli, wschitkich morichu. Njepschecźelski cźołm ßo powróćźi."

Mobiliſazija ruſkeho cźornomóŕſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Zar je wukas wudał, ſo ma ßo cźornomóŕſke wójnſke łódźſtwo mobiliſowacź. Ruſke łódźſtwo njemóże pschecźiwo Japanſkej wojowacź, dokelź żaneho wupucźa ſ Cźorneho morja do ßrjedźoſemſkeho morja nima. Pschejěźd pśches Bosporuß a Dardanelle je jemu ſawrjeny, teź ßebi Ruſka njemóże ſwěricź, brjohi Cźorneho morja bjes ſchkitanja wostajicź. Duź ßo praſcheja, kajkich pschicźinow dla Ruſka cźornomóŕſke łódźſtwo mobiliſuje, hdyź je tola pscheczźiwo Japanſkej njemóże trjebacź. Kaź ßo ſda, je ſkhadźowanka awſtriſkeho a italſkeho miniſtra ſwonkownych naleźnoſcźow w Abaziji, wotrěcźane ſetkanje němſkeho khěźora ſ grichiſkim kralom na kupje Korfu a ſkhadźowanka němſkeho khěźora ſ awſtriſkim khěźorom a romunſkim kralom w Abaziji zarowe njedowěrjenje ſbudźiło. Wěſte je, ſo ſultan ßlubjene reformy w ßwojich kſcheſcźijanſkich provinzach njepſchewjedźe. Awſtriſka tak pschicźinu namaka, ſe ßwojim wójſkom Staru Sſerbiju, Albanſku a Mazedonſku wobßadźicź. Romunſka ßo na Bołharſku a Sſerbiju wali, a Grichiſka Turkowſku wot połodnja pſchimnje. S móźnoſcźu tajkeho roswicźa podawkow dyrbi Ruſka liczicź; wona ßwoje cźornomóŕſke wójnſke łódźſtwo mobiliſuje, ſo by ßo ſ nimi njepſchekhwataka, a ſo mohła ßwoje intereßy na Balkanje hladacź a njewotwißnoſcź a ßwobodu tamniſchich ßłowjanſkich ludow ſakitowacź.

Nowe ruſke wójnſke łódźſtwo na baltiſkim morju.

Na baltiſkim morju ßu Rußojo nowe wójnſke łódźſtwo pod kontreadmiralom Rożdenſtwenſkim natwarili, kotreź kónz junija do rańſcheje Aſiſkeje wotjědźe. Wone budźe wobſtejecź ſe 6 wulkich panzerowanych łódźow, 5 kſchižakow, 5 torpedowych łódźow, 2 pſcheczźiwotorpedoweju łódźow, 9 podwódnych cźołmow a dweju transportneju łódźow. K njemu ßo hiſchcźe pſchidadźa panzerowanej łódźi „Dmitrij Donſkoj" a „Oßlabja" a kſchižak „Aurora".

Dopiß Cźecha, kotryź je do ruſkeho wójſka ſtupił.

Sajimawy dopiß je Cźech Pelant, kotryź je ſe ſaſtojnikom hórneho towaŕſtwa we Wladiwoſtoku, wot tam do Cźech póßkał. Wón je do rjadow ruſkich wojowarjow ſtupił a ßwojemu pschecźelej ſcźěhowaze piſche:

„Něhdźe tydźeń do wudyrjenja wójny ßo tudomni Japaneſojo do wulkeje bojoſcźe dachu, kotrejź ſ woprědka njeroſumjachmy. Japanſzy ßwoje twory ſu ſchkodu pſchedawachu, ſo bychu je rucźe wotbyli. Se ßwojeho wótźneho kraja běchu naſtróźaze powjeſcźe wo naſtawazej wójnje doſtali a běchu ßo nabojeli, ſo njeby jich poſtajenje w Ruſkej pſchijomne było, haj ſo ßnadź by ſtraſchne było, hacź runje běchu Rußojo hacź dotal ſ nimi najpſchecźelniſcho wobkhadźeli. Sa někotre dny wſchitzy Japanſzy wucźěchu. To mějeſche ſa ſcźěhwk, ſo bě Wladiwoſtok na kwilu bjes płokaŕniczow; pſchetoź hacź dotal běchu tu Japanki ſchaty płokałe.

Nětkole je Japanſkim krucźe ſakaſane, w Ruſkej pſchebywacź a ſa ßo khowazymi ßo pilnje ßlědźi. To je teź japanſkich wobhonjerjow dla nuſne. Něktorych ſ nich, kotsiź ßu ſpytali żeleſniſki, móſt pola Kharbina do powětra tſělicź, ßu tam ſwobwěſcheli. Tu we Wladiwoſtoku ßu Japanſzy dwazyczi ßahow dołhi khód pod tudomnu twjerdźiſnu wukopali, kotruź chzychu ſ pomozu dynamita do powětra tſělicź. Tajke podawki wußwětluja, cźeho dla Rußojo nochzedźa Japanſtich cźerpicź. Njedźelu 22. februara (ruſkeje protyki) ßo prěni krócź 7 japanſtich wójnſkich łódźow pola Wladiwoſtoka pokaſa, kotreź jón 55 mjeńſchinow bombardowachu. Schkody wſchak njenacźinichu. Japanſzy ßu hubjeni tſělzy; pſchetoź ani jeneho wobtwjerdźenja njetrjechichu — wſchě jich granaty nimo lětachu. Rußojo njewotmolwichu, dokelź běchu japanſke łódźe pſchejara ſdalene a potom teź teho dla, dokelź nochzychu ßwoje ſtejiſchcźo do cźaßa pscheradźicź. Woßebje je mje ſe ſpodźiwanjom napjelniło, ſ kajkej ſymnokrejnoſcźu wobhydleŕſtwo bombardement pſchija. Ani najmjeńſcheho njeměra njebě pytnycź. Lud na wſcho ſ zyła ſymnje hladaſche.

Hdyź běchu ßo do ßytoſcźe wutſěleli, ßo Japanſzy wotßalichu. Póndźelu 23. februara ßo ſ nowa pſched Wladiwoſtokom pokaſachu, tola ſ nowa wotjědźechu, ani njewutſěliwſchi. Powjedaſche ßo, ſo ßu ſ połodnja wot Wladiwoſtoka wójſko na brjóh wußadźili, kotreź ma na naß poſtupowacź, tola njeſda ßo, ſo bychu tele wobojenja trěbne byłe.

S něktorych cźěſkich nowin ßmy ſhonili, ſo ßu powjeſcźe roſſchěrjene, kaź ſo ßu Japanſzy pola Port Artura wulku ſchkodu naczinili. To je pſchěhnate. Wulka panzerowana łódź „Retwiſan" je hižo ſaßo porjedźena a je ßo pſchi wotraźenju japanſkeho łódźſtwa wobdźěłika, kotreź chzyſche ſ pomozu wikowanſkich łódźi pſchiſtawowy wujěźd ſaracźicź. Wójna njeje ßo woprawdźe hiſchcźe ſapocźała. Něktore bitwicźki nimaju żaneje waźnoſcźe. Ale hdyź jenoź budźe cźoplicho, hdyź ßněh dowoli a łód wotjědźe, ßo wójna woprawdźe ſapocźnje. Wobydleŕſtwo ßo Japanſkich njeboji, a je woprawdźe wobdźiwanja hódno, ſ kajkej wjeßełoſcźu reſerviſtojo po wuwołanju mobiliſazije k ßwojim regimentam pſchikhadźachu.

Wſchitzy tudomni Cźechojo ßu ßo ſ bratrowſkej powinoſcźu k Rußam k dobrowólnej woborje ſamołwili, kotruź je tudomny wójſkowy roskaſował ſrjadował. Wcźera je twjerdźiſniny roskaſował wot zara telegram doſtał, ſ kotrymź wójſko a dobrowólnych ſakitarjow Wladiwoſtoka poſtrowi. Tónle woſjew ßo ſe ſahorjenjom a powſchitkownym wołanjom „hura!" pſchija.

Wjele wobydlerjow je ſ měſta wotjěło, woßebje pak żonow, mnohe wobydlenja ßu próſdne. Wjedro je njewobſtajne, jedyn dźeń je cźopło, druhi ſaßo mjerſnje.

Tak bórſy hacź ßo wójnſke dźiwadło roswinje a ja ßo ßam pſchi tym ſe ſkutkom wobdźěłu, dalſche ſajimawe podróbnoſcźe dopiſchu."

Kak je ruſka wikowanſka łódź Japanſkim wupjetchła.

Dwaj dnjej do ſaſtajenja ruſko-japanſkeho diplomatiſkeho wobkhada ruſka wikowanſka parna łódź „Betty" ſ měrom w japanſkim pſchiſtawje w Nagaſaki ſtejeſcha. Hdyź pak bě ßo w nozy na jěſbu puſchcźiła, ju naſajßra jedyn japanſki kſchižak ſadźerża a ſaßłapi. Dwaj japanſkaj offizěraj a 6 muži na łubju „Betty" pſchińdźechu a kapitanej prajichu, ſo dyrbi ſa kſchižakom jěcź. Kapitan pak mějeſche ſwoje. Na jěſbje do najaliże leżazeho japanſkeho pſchiſtawa łódźi do tołſteje mhły ſajědźeſchtej, a kapitan „Betty" ßwojim ludźom w eſtonſkej rěcźi, kotruź Japanſzy njeroſumjachu, we wſchěm měrje roſpowjeda, kak dyrbja łódź ſ rukow Japanſkich wußwobodźicź. Japanſzy běchu na „Betty" jenoź 8 muži ßylni, ruſka wobßadka pak ſ 23 ßylnych pachołow wobſtejeſche. S Japanſkich běchu 1 offizěr a 6 mużojo na łubi, mjes tym ſo 1 offizěr w jenej komorje pod łubju pſchebywaſche. Na date ſnamjo ßo zyłe mużſtwo do Japanſkich da, kotrychź po krótkej pſchimańzy do morja ſmjetachu. Offizěra wuputachu, druheho offizěra do jeho komory ſamknychu. Hdyź bě ßo to ſtało, ßo „Betty" na ſtronu k Wladiwoſtokej ſaměri. hdźež je ſbożownje ſe ßwojimaj jatymaj dojěła.

Swětne podawki.

Saſki ßejm.

Pschetwarjenja a nowotwary na ſakſkich żeleſnizach ßebi kóżde lěto wjele pjenjes żadaju. W druhej komorje je ßo ſa pschetwarjenje Żitawſkeho dwórniſchcźa 2,464,000 hriwnow, w prěnjej komorje ſa pschetwarjenje Oederanſkeho dwórniſchcźa 308,000 hr. a ſa pſchetwarjenje Buchholzſkeho dwórniſchcźa 370,000 hriwnow pſchiſwoliło. W pſchesjenoſcźi ſ druhej komoru je dale prěnja komora 1,600,000 hriwnow ſa twar dźěłaŕnje elektrizitety ſa Lipſcźanſke dwórniſchcźa pſchiſwolika.

Pſcheměnjenje ſakſkeho powſchitkowneho twarſkeho ſakonja je ßo w prěnjej komorje po namjecźe deputazije pſchijało. Po nim ma ßo pſchi njemaßiwnych pólnych bróżnjach, kólnjach a ſahrodnych thłóbnizach, kaź teź pſchi dźěłacźeŕſkich domach niż ſ wjazy dyźli dwěmaj wobydlenjomaj połoja khoſtow bracź. Poniżenje hacź do połojzy ßmě ßo teź pſchiſwolicź pſchi druhich jednorych twarjenjach, kotrychź pruhowanje wjele próży njecźini a pſchi natwarjenju twarjenjow, kotreź ßu ßo ſ elementarnej mozu (wulkej wodu, wětrom, wohnjom) wupuſcźike.

Jěſba khěźora Wylema po ßrjedźoſemſkim morju.

Khěźor Wylem je wot Sizilſkeje k Maltaſkej kupje jěł. K jeho cźeſcźi ßu tam póndźelu jako ſjawny ßwjaty dźeń ßwjecźili. W awſtriſkim pſchimóŕſkim měſcźe Abaziji ßo khěźor pjecźa 25. haprleje ſ romunſkim kralom ſetka. Tutón budźe w Abaziji tſi dny pſchebywacź a budźe ſa tón cźaß na ßwojej łódźi bydlicź. W tym cźaßu

do Abazije tež kněžor Franz Josef pschijědźe, kotryž je pjecza, hdyž je žo tam se schwedskim kralom setkał, žo roszohnujo prajił, so jeho bórsy sažo wohlada.

Na kupje Korfu žo kněžor Wylem s grichiskim kralom Jurjom, s grichiskim krónprynzom Konstantinom a s prynzomaj Miklawschom a Handrijom a Kretiskim komišarom prynzom Jurjom seńdźe.

Arzybiskop Kopp we Wrótšławju,

kotryž bě někotrych redaktorow pólskich nowin skchiwdźenja dla wobskorżił, je wschě skórźby wrócił. Wón drje je spósnał, so s tajkimi skórźbami katholskej wězy njemało schkodźi.

Sbėžk w němskej krótkowjeczornej afriskej koloniji.

Sbėžkarśzy Hererojo žu žo skónczńje w dwėmaj bitwiczkomaj sbili. 2. haprleje je wotdźělenje pod majorom Glasenappom s nadběhom Hererow pola Okaharui wotehnało. Hereroszy k dołhemu ranju zofachu, 92 morwych na bitwischczu wostajiwschi. Bohužel žu tež Němzy khětro wjele ludźi shubili. Na jich stronje je padnył leutnant reserwy Noerr a 31 muži, leutnant Hildebrant a 15 muži je žo sraniło.

Gouverneur Leutwein je sbėžkarjow, kotsiž běchu něhdźe 3000 muži žylni, pola Oganjira porasył. S Němzow žu padnyli: wyschschi leutnant s Estorff, leutnant s Effra a 2 jėsdnaj. Czežko sranili žu žo: leutnant s Rosenberg a pjeczo jėsdni. Pjecz jėsdnych je žo lohko sraniło. Hłowna móz sbėžkarjow je nětko po sdaczu slemjena. Hererojo chzedźa pjecza, jeli so njemóža dobycz, s němskeje kolonije do žužodnych krajow wucżahnycz, kotrež žu hischcze mało wobydlene.

Swada mjes franzowskim knjeżerstwom a bamžom

žo pschezo bóle pschiwótsuje. Combesowe ministerstwo je pjecz nowych biskopow pomjenowało, žo wo to njestarawschi, hacz budźe bamž k tymle pomjenowanjam pschihłožowacz. Pomjenowani duchowni, žo wě, bjes bamžoweje dowolnosczе biskopske sastojństwo njenastupja. Kaž něhdy pruske, tak budźe drje skónczńje tež franzowske knjeżerstwo psched bamžom zofacz dyrbjecz.

Wotstronjenje Božich martrow a Khrystušowych wobrasow s franzowskich žudnistwow

njeje žo wschudźe pschewjesczе hodźiło. Kaž w Dünkirchenje, tak žu žo tež w Rennesu pschecziwo temu spjeczowali. Ssamo w Parisu je žo powołanski žud wotnježenju žławneho Khrystušoweho wobrasa, kotrehož hódnosczе žo na 400,000 frankow woblicza, pschecziwjak a nochze jón museju w Louvru pschewostajicz. Wobras je žo hacz na dalsche pschikrył.

Tež druhe wyschnosczе žu pschecziwo wotstronjenju Božich martrow wustupiłe, dokelž wone jenotliwym wokrjeżam žłuscheja, do kotrychž prawow je justizny ministeř se žwojim wukasom pschimnył. Konserwatiwni sapósłanzy chzedźa wěz w žejmje na rosžudźenje dowjesc.

Něhduscha schpanisła kralowa Isabella

je žobotu 9. haprleje w Parisu 74 lět stara wumrjeła. Wona bě tsi lěta stara po žmjerczi žwojeho nana krala Ferdinanda VII. na trón pschischła, hdyž bě žo salisti sakoń sběhnył, po kotrymž nježmėdźachu w Schpanisłej žónske knjeżerstwo wjesc. Don Carlos, bratr semrjeteho krala, kotryž bě žo s wotstronjenjom salisteho sakonja wot tróna wusamknył, sbėžk sbudži, kotryž 7 lět dołho trajesche. Skónczńje bu sbėžk poraženy, a Don Carlos dyrbjesche do wukraja czeknycz. Hdyž bě Isabella 13 lět stara, bu jako połnolětna wuwołana. Tsi lěta posdźischo žo se žwojim wujom, Franzom s Assisi, khorowatym mužom, woženi. Mandźelstwo njebě sbožowne. Dla njerody w knjeżerstwje 1868 sbėžk wudyri. Isabella dyrbjesche s kraja czeknycz a žo 25. junija 1870 k lėpschemu žwojeho žyna Alfonsa XII. króny wotrjekny, kotryž 1875 na trón stupi. Powjesc wo žmjerczi něhduscheje kraloweje je w Schpanisłej wjele dźělbracża sbudźiła. Isabella je po žwojej wożobje dla žwojeje bjesměrneje dobrocziwosczе a darniwosczе pschezo jara lubowana była, jenož jako knjeżerku ju njerodźachu, dokelž njebě k temu khmana. Jejne sawostajenstwo je, dokelž sa slutniwosc žaneje myžle njemėjesche, jara žnadne. Jejne czėło je žo w Escorialu pola Madrida khowało.

Anarchistiski nadpad na schpanisłeho ministra Mauru w Barcelonje.

Se wschėch schpanisłich městow ma Barcelona najnjemėrnische wobydleństwo. Skoro žaneho lěta žo njeminje, w kotrymž njeby k někajkim njemėram dóschło. Barcelona je prėnje schpanisłe industrijowe město, wone wjele fabriskich dźěłaczerjow liczi, mjes kotrymiž khętry dźěl do sozialdemokratow a anarchistow žłuscha. Pschi składnosczi wopyta schpanisłeho krala w Barcelonje žu tamnischi anarchistojo dwójzy na njepschijomne waschnje kedźbliwosc na žo wobrocżili. Hdyž kral tydźenja s tamnischeje dźěłaczerskeje wustajeńzy wustupi, njedaloko njeho pschi durjach jeneje khěže jena bomba rosbuchny. Kral na sboże njesranjeny wosta, někotre druhe wožoby žo sranichu. Winika, kotryž je bombu położił, mježu hischcze dźenža wužlėdźili.

Druhi mordarski nadpad žu anarchistojo někotre dny posdźischo, 12. haprleje, na ministerstwoweho pschedžydu Mauru sczinili. Hdyž žo minister w galauniformje wot žarowanskeje Božeje žłužby sa bywschu kralowu Isabellu domoj wjesesche, žo wėsty Artal k wosu pschibliži, postrowiwschi: „Dźeń dobry, Don Antonio!“ Hdyž žo na to Maura k Artalej wobrocži, tón sawoławschi: „Ssława anarchismej!“ s kuchińskim nožom, s czornym rubjeschkom pschikrytym, ministra k wutrobje storczi. Na sboże žo nožowy kónczk na metallowym kneflu a uniformowym słotym wobschiczu wobžuże. S tym bu stork wotžłabjeny, a nóž ministra jenož dwaj zentimetraj schėroko pódlu schesteho rjebła srani. Maura nóž se žuknje wucżahuywschi a do wosa czižnywschi sawoła: „Pschimńcże mordarja!“ Minister žo hnydom do provinzialneho twarjenja dowjesy, hdżež jeho kralowy czėlny lėkar pschepyta a jemu poruczi, žo do koża lehnycz. Lėkarjo praja, so je woprawdźity dźiw, so njeje rana žmjertna. Po jich měnjenju wona sa 5 abo 6 dnjow sażije.

Artal je po powołanju rėsbar. Dokelž poždedni czaž njemóżesche rėsbarskeho dźěła namakacz, bě žo wón pola Barcelonskeho měschczanosty jako žłużobnik pschistajił. Na požded bě wón bjes žłużby. Polizija je jeneho Artaloweho towarscha sajała, kotryž je teho runja anarchist. Wón njepréje, so je s Artalom spscheczeleny, tola wón wudawa, so njeje wo Artalowym wotmyślenju niczo wjedźał. Pódla njeho žu hischcze wjele dźěłaczerjow sajeli, kotsiž wótsje se spokojenjom wo mordarskim nadpadże rėczachu. Na druhej stronje je hižo 20000 Barzelonskich měschczanow se žwojim podpiżmom pscheczіwo anarchistiskemu nadpadej protestowało.

Jendźelczenjo w Tibetu.

Tibetanojo žu žo 11. haprleje pschi „czeŕwjenym pschibohu“ s nowa Jendźelczanam napscheczіwo stajili, tola Jendźelczenjo žu jich rosehnawschi dale k hłownemu městu Lhaży czahnyli. Tibetanow je pjecza 200 padnyło. Jendźelczenjo mėjachu jenož 10 lohko sranjenych.

Sslučhakowe widźenje.

Jan Lódźowski bě něhdźe schėsczdźeżaczlėtny muž, kotrehož mėjachu sa samożiteho. Wón bě žo k mėrej žydnył, hdyž bě lėtdźeżatki wyschschi pinczńik na łódźach žewjerneje linije był, schtož bě jemu tójschto pjenjes pschinjeżko. Po morjach žo najėsdźiwschi wotżali žo do hłowneho města. W pschedměsczе, hdżež žo s wjetscha tworńje wupinachu a hdżež pycha hakle pomału pschikhadźesche, bě žebi wulki kruch leżomnosczе kupił. Ta dożahasche hacz do dróhi, kotraž žo pódla rėki wijesche. To bě s waha postupowazy hórkaty kraj, na kotrymž bě žebi wyschschi pinczńik mały kruty dom natwarił. Tajki wjeżny domk bjese wscheje pychi. S wuwsaczom nėkajkeje aleje, kotruž bě Lódźowski pódla sczeżki na žwojej leżomnosczi sałożił, bě zyku leżomnosc hoku wostajił. Wón nochzysche žebi ani wuhlada sadźėwacz s druhimi twarbami, ani žo czwilowacz s hojenjom sahrody. Trochu lubowasche wón komodnosc, bėsche połneho napohlada a mėjesche bjes mała stajnje krótku dymku we rcże. Pschi hrosnym wjedrje žydasche pschi jenym s tych woknow, kiž běchu k rėczzy pschiwobrocżene a pschihladowasche na žiwjenje a hibanje s kóždeho boka wody, kotraž w lėcże bjes mała wužakowasche. Abo wón dundasche žo w žužodstwje wokoło, to a tamne žebi wobhladujo, dyž a dyž schkleńzu wina pijo.

S wjetscha žydasche Lódźowski w hosczenzu k „starej picżeli“, w kotrymž mnoho ludźi pschikhadźesche a wotkhadźesche. Skoro wschėdnje běchu tam widżecz nowe woblicża a žłyschecz wschelakore wėzy. To lubjesche žo wyschschemu pinczńikej, kotryž, runjež nėtkole s boka hołka a hary žiwy, chzysche tola rady wjedźecz, kajke wonka we žwėczе je. Pódla „stareje picżele“ bėsche městno, hdżež mėjachu wschelazy pucżowazy wumjekży žwoje stany nastajane, zirkuży, swėrjeńzy, dźiwne kabinety, panoramy a podobne wėzy.

Wyschschi pinczńik snajesche mnohich s nich, wožebje, hdyž do

kymańschich ßwojeje druźiny ßkuschachu a běchu pśches morjo pobyli. Hdyž bě saßo tajki snaty pschischoł, by ſ wjetścha wjeßeły wjeczor bywał we woßebitej stwi „stareje picźele“ a nóz by ßo najbóle k ranju nakhilała, hdyž by Kódźowski k ßwojemu domej krocźił, w krotrymž ßam lěhaśche. Bě mjenujzy muźiki bjes žony a dźěcźi. Zónska, kiž jemu hospodarśtwo wobstarowaśche, bydleśche we wulkej kněźi ſ tamneje strony rěcźki. Wyschschi pinczník mějeśche na prawej ruzy na jenym porścźe dwaj wěrowanskej pjerschcźenjej. To ſdaśche ßo wosnamjenjecź, so je wudowz. Tola njerěcźeśche ženje wo ßwojej žonje. Najſkerje njebě w mandźelstwje wjele sboža doźiwił.

W domje wyschscheho pinczníka běchu nimo ſwucźenych pschiprawnych pschedmjetow, kajkež móźesch wschudźom nadeńcź, też woßebite. Njedźiwam na wißaze ßaki, kotrež běchu w kóźdej stwi. To bě ſrośymliwe ſ jeho dołheho pschebywanja na morju.

Tu běchu w khamorach też pißane kłobuki ſe wschelakorymi pyscheńkami nawěschane. Schikowane teßaki se skotymi nóznami, selene a módre płaschcźe, w kotrychž Kódźowski sawěscźe ženje khodźił njebě, sabywschi so by ßo jemu to hdy cźinicź chzyło. Też dołhe schkórnje, ßedła, wusdy tu běchu, ſ krótka wězy, nad kotrymiž budźische cźłowjek ſ hłowu tschaßł, hdy by njewjedźał, kak je wyschschi pinczník k nim pschischoł. To běchu saſtawki, kotrež běchu jemu snacźi se spomnjenych wumjełzowskich kruchow dawali. To běchu ſa njeho po prawom wězy bjes płacźiwoscźe, ale wón njedawasche rady bjes ſ najmjeńscha nasdatneho sarunanja. To wscho pschecźelam njebě njesnate. Duž poskicźachu jemu cźaſcźisko tajke saſtawki. Pschi tym dyrbjachu jeno pschilubicź, so maja ſ najmjeńscha wotmyßlenje, je saßo wupłacźicź. Njesta=li ßo to, njebě ſ najmjeńscha dwělowacź, so běchu wotmyßlenje měli. Stary muźiki, kiž bywasche w korczmje jara darniwy, hdyž mějeśche ßo worcźisna jeho bjeßadnikow saplacźicź, poßměwasche ßo druhdy ſ cźicha, widźo wschón ßwětły naporjadk, kotrehoż bě na tuto waschnje nabył. Pomału wobrocźeśche kruch po kruchu a ſdasche ßo hódnoscź pruhowacź. Wón khowasche kóźdy ßwěru, so njeby ßo trjebał saczerwjenicź, hdy by chzył jón jeho prěnjotny mějecźel saßo wupłacźicź. Wěso wschak njewjedźeśche ßo dopomnicź, so bě ßo to hdy stało, a wón bydleśche nětkole tola hižo na dźeßacź lět we ßwojim ßamßnym domje, kiž jeho hordeho cźinjeśche, runjeż ßebi to nikomu njeda pytnycź. A wón bywasche dale spokojnischi, cźim cźaſcźisko jeho namołwjachu, so by dźěl leżomnoscźe ßußodnemu fabrikantej pschedał. Ale wón to njecźinjeśche. Nochzyśche ßebi skasycź dacź ßwój měr.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Lětuschu hłownu ſhromadźisnu Macźizy Sserbskeje knjes biskop Kuscźanski w postajenym cźaßu wotewri. Postrowi wutrobnje wschitkich a wupraji ßwoju wjeßełoscź, so móże hižo na spocźatku naschich wuradźowanjow tajku nahladnu ſhromadźisnu witacź. Woprawdźe ßu ſkhadźowanja Macźizy Sserbskeje dale wopytowanische; tón krócź sapißa ßo 73 woßobow, a to w naschich wobstejnoscźach wjele rěka. Swjeßeliła je naß cźrjódła studowazych, kotſiž běchu wam zyły rózk Gudźiz ſala wobßadźili. To bě kraßnje. Sa to pak rólnikow, burow njebě doscź. Po tajkim proschenju a pscheproschowanju je jich mohło ſ najmjeńscha pjecź krócź pjecź pschińcź ... Hewak pak bě ſhromadźisna jara wjeßeła a źiwa.

K temu też hłowna rosprawa knjesa scholastika Skale pohnuwasche, kotryž bě se snatej prózu a wustojnoscźu wscho waźne sestajał a pschitomnym poda. Macźiza Sserbska je w 57. lěcźe ßwojeho wobstacźa wjele dźěkacź měła, woßebje twarski wubjerk. Sa to pak ßmě tutón też spokojom bycź, pschetoż nasch wulki twar bliźi ßo kónzej. A schtoż je waźnische: wscho ßo ſ Bożej pomozu derje cźini, ſ radostnymi nadźijemi do pschichoda hladamy. Dom ßo derje dani, też nasběrało je ßo sa poßlednje lěto wjazy sa njón, dyžli hdy w žanym prjedy. Dźenßa smějemy poßlednje sbytne wězy, dom nastupaze, dojednacź: pschede wschěm też sal a konjemz. Waźneho wokomika ßmy doßahnyli, stejimy psched dokonjenjom nascheho ßerbskeho domu, dźenßa pak ßmy ßo poßledni krócź na zusym seschli. Druhi ßławny moment, kotryž wusnamjenja dźenßnischu „Macźizu“, je w tym, so je naß dźenßa prěni krócź powitał pschedßyda — biskop. Wjeßełe pschihłoßowanje w poßłuchaŕstwje sjewi, kak ßo wschitzy radujemy, so je nasch cźeścźowny a saßłużbny pschedßyda też we ßwojim wyßokim a cźeźkim saſtojnſtwje pschedßydstwo Macźizy Sserbskeje wobkhowacź chzył. — Rosprawa knjesa scholastika pschija ßo se saßłużenej khwalbu. Wona wuklincźa ſ nutrnym pscheczom, so by ßo ſhromadźisna derje radźiła.

Druſy rosprawnizy pokasachu ſ krótka na Časopis Maćicy Serbskeje, hdźecź ßu ßwoje wocźischcźeli; tak knihisſkadnik, knjes kantor Kapleŕ a knjes seminarski wyschschi wucźeŕ Fiedleŕ, nasch pilny knihownik. Wón woßebje sdźěli, so je knihowni wot 5 dariczerjow 15 cźißkow pschibyło a wot 22 towaŕstwow a wustawow 80, hromadźe 95 cźißkow. Knjes musejownik, tach. prědaŕ Schewczik, je loni hischcźe mjenje wopyta a hoscźi wodźicź měł, hacź prjedy; w nowych wulkich městnoscźach budźe musej sawěscźe lěpje widźany a pschede wschěm też wot naschich wucźerjow ſ jich schulemi wopytowany. Musejownik móżesche sdźělicź, so je nasch wustaw też wot sjawnoscźe, wot ministerstwa porunjo druhim musejam pschipósnaty — kotruż powjescź ßmy wěso radźi ßłyscheli.

Też sarjadnik domu, knjes rěcźnik a kralowski notar Zyž, mějeśche „krótku, ale swjeßelazu rosprawu“. Stary dołh 3500 hriwnow ßmy móhli saplacźicź a hischcźe 2124 hr. na dań dacź. To cźinjachu dokhody, kotrychž bě 10087 hr., suma dotal njedoscźehnjena. Ssamych darow seńdźe ßo 3178 hr., a lětßa wunoschk njebudźe mjeńschi, hdyž mamy hižo w prěnich 3 měßazach 2750 hr. ſ dobrowólnych darow. Wudawkow bě 4787 hr., wunoschka potajkim 5300 hriwnow. Sarjadnik ma wěstu nadźiju, so w pschitomnym lěcźe hischcźe lěpje skónczimy.

Tajkele wjeßeke nadźije mějachu wulki wliw też na dalsche wuradźowanja wo dotwarjenju domu, kotrež saßo knjes tachantſki prědaŕ Schewczik rospominasche. W minjenym lěcźe je ßo zentralne tepjenje sa dom wucźiniło, dale je ßo rosliczenje płacźisny zyłeho domu dokonjało, ſ architektom Grothu ßmy na kónz pschischli. Architekt Grothe je nam faßadu pschepodał, spokojiwschi ßo se 7% ſ 20000 hr., kotrež budźemy sa faßadu ßerbskeho domu dyrbjecź dacź. (Faßada = wobliczo.) Zyły dotwar budźe nimale 134000 hriwnow płacźicź, to je saßo wo nětkotry tyßaz wjazy, hacź je ßo myßliło; pschicźina teho bě wulka potrjeba żelesa runje w faßadźe, kotraż je ßo trochu pscheměniła a nětko telko wjele żelesa wjazy strjebała. Hacź runjeż ßo mjenujzy teho dla wjele pschecźiwo twarjenju sale a konjemzow rěcźesche, bu twar potom tola pschijaty — każ budźecźe bórsy widźecź. — Mjes tym pokracźowasche ßo hischcźe w rosprawach dale.

Pschedßyda wubjerka, knjes faraŕ Kubiza, sdźěli, so je wubjerk ßwoju pschißłuschnoscź cźinił a póndźelu w martrownym tydźenju dom Macźizy Sserbskeje, jeje sliczbowanja a kaßy pschehladował; wscho je w dobrym rjedźe było, wo cźimž knjes kapłan Andrizki rosprawu cźitasche. Wubjerk dósta dźak.

Knjes pschekupz Cźecź rosprawjesche wo pokładnizy. Dokhodow mějesche Macźiza 3355 hr. 3 np., wudawkow 2822 hr. 9 np., sbywa 532 hr. 94 np. Samoženje Macźizy Sserbskeje wucźinja 3921 hr. 29 np. Nimo teho je w rukomaj Macźizy Sserbskeje źiwjenjesawěscźaza poliza dra. Muki na 5000 hr., kotruż je knjes doktor hižo psched wjazy létami towaŕstwu darił. — Sliczbowanje knjesa pokładnika Cźecźa staj kk. Kubiza a Sommer pschehladałoj a poruczischtaj je ſhromadźizuje, so by sliczbowanje skhwaliła. To ßo sta. —

Kóżda generalna ſhromadźisna Macźizy Sserbskeje też mużow wopomina, woßoby, wo ßerbski narod saßłużbne. Tajki muż bě Měrcźin Hattala, kotryž je w spocźatku tehole lěta w Prasy wumrjeł. Hattala bě wucźenz a profeßor, knjes faraŕ Libsch poßwjecźi jemu nutrne wopomnjecźe jako dźakowny wucźomz. Knjes faraŕ Libsch je jako student wjele k profeßorej Hattali wukhodźił, na wobkhadźe ſ tymle mużom wotpocźuje Libschowa kniha „Syntax der wendischen Sprache“. (Skónczenje pschichodnje.)

S **Budyschina.** We Weigangez lithografowaŕni je pjatk wjecźor domownikowy něhdźe schtyrilětny ßynk po kamjeńtnym skhodźe tak njeßożownje dele padnył, so je ßebi nop napuknył.

S **Małßez.** Na tudomnym ryczeŕkuble ßu dźěłacźerjow Koubu a Kargela sajeli, dokelž staj pjecźa schaty kradnyłoj.

S **Njeßwacźidła.** Na poßlednje skótne wiki bě ßo 376 howjadow, 81 běhakow (ßwini) a 470 proßatow na pschedań pschihnało; pschedawanje ßrěnjo dźěsche.

S **Bobolz.** Sańdźenu ßobotu tkalz Wylem Käſtner ſ Wjeleczina symu pschemrěty do jeneho tudomneho kubła pschińdźe, w kotrymž bě něhdy sa młode lěta ßłużił. Hospodarka ßo jemu khoseja napicź a pomaskow najeścź da a jemu dowoli, ßo pschi khachlach wohrjewacź. Mjes tym so hospodaŕ na to do města wotjědźe a cźeledź ßwojeho dźěła hladasche, ßebi tkalz ſ wobwěßnjenjom źiwjenje wsa. Wón je hižo dlějschi cźaß pschemyßleny był a njeje teho dla dźěkał. Jeho cźěło je ßo k jeho ßwójbje do Wjeleczina wotwjesło.

— **W Lubijskim** hamtskim hejtmanstwje budża nalětnje kontrolske shromadźisny w Lubiju schtwórtk 21. haprleje dopołdnja 1/2 9 hodźin, 1/2 11 hodźin a popołdnju w 2 hodź. pjatk 22. haprleje dopołdnja 1/2 9 hodźin, 1/2 11 hodźin a popołdnju w 2 hodź., pjatk 29. haprleje w Schumbachu a Kumwałdźe, sobotu 30. haprleje dopołdnja w 10 hodźin. we Wósborku.

S Biskopiz. W Goldbachu je so njedźelu w nozy brózeń gmejnskeho pschedstejićerja Rocha, w kotrejž so wjele stromy khowasche, wotpaliła. Rochez domske, kotrež bě we wulkim strasche, so płomjenjam wobró. Woheń je se stóstnistej ruku założeny.

— Skótne wiki směja so pódźelu 11. haprleje w Biskopizach a pódźelu 18. haprleje w Halschtrowje.

— W Kamjeńskim hamtskim hejtmanstwje. směja so nalětnje kontrolske shromadźisny srjedu 20. haprleje dopołdnja 3/4 8, 1/4 10 a 3/4 11 hodźin a schtwórtk 21. haprleje dop. 3/4 8 a 1/4 10 hodźin w Kamjeńzu a popołdnju 3/4 3 hodźin w Jitru, 22. haprleje w Ssepjezach a Kinsbórku, 23. haprleje w Połcźnizy, 25. haprleje w Großröhrsdorfje a wutoru 26. haprleje dopołdnja 1/4 9 a 1/2 10 hodźin we Wjenkez hosćenzu w Khrósćizach.

S **Delnjeho Wujesda.** Pjatk tydźenja rano su blisko młyna żelesniskeho wuhibowarja Br. mrějazeho namakali. Kaž so sda, je so Br. na domojpucźu pó cźmje sabkudźił a so s njemozu wobjał. Wón je 37 lět stary a żonu a njedorosćenej dźěśći sawostaji.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Pjekarskeho mischtra Roberta Cramera s Běleje Wody k jastwu na 1 měsaz sasudźichu, dokelž je wón k pjecźwu skaženu margarinu a shnike jeja wuźiwał. Hdy byschtaj wucźobnik a pomoznik jeho na to kedźbliweho cźinikoj, by Cramer rjekł: „To so wscho wupjecźe.“ Plěsniwz je so hromadźe se smjerdźazej margarinu se suda wuschkrabał a so rosschkrěł. Tónle tuk je so s wuwsacźom syhnjeneho njerjada do cźésta směschał, a shnike jeja su so k masanju na pjecźwo trjebale. Wokrjesny lěkař dr. Erdner, kotryž bě jako wězywustojny skasany, praji, so je pjecźwo, kotrež je se skaženymi pschiměschkami pjecźene, strowosći schłódne; sahorjenje cźrjewow, dristawa, hłowubolenje atd. móża s teho nastacź.

S **Wojerez.** Sso pschehladawschi je sebi tu njedawno jedyn knihicźischcźerski pomoznik s teschina kulku do wutrobna tšélik. 9 millimetrow tołsta kulka psches płuza pschelecźa a s khribjetom won wujědźe. Sranjenje je straschne.

S **Cźělneho.** W naschich stronach so hischcźe pschezo jedyn wjelk, jeli so niz někotre, w holi khowa. Hdyž so wóndano twarszy dźěłacźerjo s Kryngelez do Rychwałda wrócźachu, psched nimi pola Klětneho na dobo swěrjo s khójnow wuběża, kotrež mějachu dźěłacźerjo jenomyślnje sa wjelka. Cźěła rostorhanych sornow, kotrež su so pośledni cźas pschezo sasso w holi namakale, su s dopokasmom sa to, so někajke rubjezne swěrjo dźiwinu honi. Tak dołho hacź wjelk dosćź swěriny nakhadźa, njeje wón cźłowjekam straschny. Jenoż s wulkim hłodom cźwilowany wjelk cźłowjeka nadpaduje. Duž so jeho wobydlerjo naschich stron njetrjebaju bojecź.

S **Cźorneho Khołmza.** Dwoje smjertne snjesboženje je so tu stało. Ssrjedu tydźenja po 1 hodźinje skakał Alwin Lehm s Brětneje na tudomnej horje sćěnu, kotraž bě so najprjedy s wutšélom pukła, podkopowasche. Na dobo skała sjědźe a Lehma pod sobu pohrjeba. Wón bě hnydom morwy. — Nasajtra, 7. haprleje, dopołdnja so s njesbožownym podawkom druhe cźłowjske żiwjenje sniczi. Hdyž wotrocźk tudomneho młynka Kubscha wós schćerka psches wjeß wjesesche, někotši hólzy kolesko kulachu. Pschi tym kolesko psched konjow sběża. 8lětny synk bura Ssmolerja chzysche jo prjecź shrabnycź, tola hólz padźe a pod sadnje koło pschinđźe, kotrež jemu hłowu smjecźe. Hólz na měsće wudycha.

Se **Sabroda.** Sandźenu njedźelu je so nascha nowa wucźerńja posswjecźiła. Dopołdnja wokoło 10 hodźin so schulske dźěći se schulskim pschedstejićerstwom a schulskim a gmejnskim sastupjerstwom psched starej schulu shromadźichu. Po wuspěwanju khěrluscha „Bożo, wukhod požohnuj“ mějesche knjes diakonus Nowak wutrobu hnujazu rěcź, w kotrejž starej wucźerni bożemje prajźy s dobom na wucźerjow spominasche, kotsiž běchu w njej se žohnowanjom skutkowali. Se spěwom „Budź khwalba Bohu samemu“ so cźah do noweje wucźerńje poda. Psched njej so posswjecźaza rěcź wotmě, kotraž so se skawu na khěžora skónczi. Po wuspěwanju dweju schtucźkow khěrluscha „Njech Bohu dźakuje“ so wucźerjej klucze pschepodachu. Twarjenje sebi snutska wobhladujo běchu wschitzy jara spokojeni. Gmejnine sobustawy potom wjecźor we wjeßekym towarstwje na dostojne waschnje swjecźachu.

Se Sprejiz. Do jutrow su na tudomnym pohrjebnischcźu cźěło Hany Nowakez, kotraž bě pschi porodźenju dźěsća wumrjela, wuhrjebali. Dokelž bě so semrjeta někotre dny do swojeje smjercźe pschi dźěle s jenym wojom storcźiła a na to skhorika, so je tole snjesboženje s pschicźinu jejneho wumrjecźa było. So byschtej semrjeteje sawostajenej dźěsći, jeli so je wona na scźěhwki mjenowaneho snjesboženja wumrjela, rentu wot sawěsćenja psche snjesboženje dostałej, cźěło wuhrjebachu, a lěkarjo jo pschepytachu.

Přilopk.

* (Cźertowska macź.) Żałosne cźwile je njemandźelsizy narodźena wósomlětna dźowka żony blidarja Hule w Kötzschenbrodźe pscheczerpicź dyrbjała. Jejna njeczłowiska macź je wbohe dźěcźo měsazy dołho do lódsymneje stwy, kotrejž wokna su wocźinjene byle, sawjeraka. Njeswoblekane dyrbjesche dźěcźo tam pschebywacź. Hdy by macź k dźěsću pschischła, by njebožatko żałosnje pschebika. Zyle cźwaki włosow so holcźzy s hłowy wutorhachu; jejna hłowa wjele nahich městnow pokasowasche, cźěło bě wscho s ranami pschikryte. Hdyž skónczne polizija sakrocźi, běschtej so dźěsću nosy tak sajětsikej, so njemózesche na nimaj wjazy stejecź. Na to njeczłowisku macź wobskorźichu. Psched sudom w Draždźanach wona njeprějesche, so je swoje dźěcźo pschesćěhowała, dokelž je wone ju na jejne padnjenje dopominało. Njeczłowisku macź k jastwu na 3 měsazy sasudźichu.

* (Njesboże na żelesnizy.) Póndźelu popołdnju je żelesniski ludźazy cźah, se Zitawy do Shorjelza jědźazy, mjes Hirschfelde a Rownom na hłownym pschekhodźe blisko fabriki jedyn sapschah pschejěł. Pohoncźej so nosy slemischtej, pódla teho sebi hłowu tak cźežko srani, so bórsy po tym wumrje. Wós so do cźista rosbi; prědnja wóska so do lokomotiwy satłócźi, kotraž so teho runja, tola jenoż lohko wobschkodźi. Konjej staj njesranjenaj wostałoj. Khwilku sastawschi, mózesche cźah dale do Shorjelza jěcź. Njesboże je so s tym stało, so spłóschenaj konjej sawjeru roslemischtaj, hdyž cźah nimo pschijědźe.

* (Na smjertnym łożu so swěrowacź dał.) Hrabja Pius Chamaré nad Groß-Kunzendorfom bě s automobilom jědźo tak cźežko do njesboża pschischoł, so jemu lěkarjo smjertny strach njesamjelcźachu. Ssmjercź so bliżicź cźujo, da so wón na smjertnym łożu we Winje s knjeżnu Wandu Blausteinez swěrowacź a ju sa swoju herbowku postaji. Ssedmjo pschiwusni hrabje Chamareja pak pschecźiwo płacźiwosći jeho mandźelstwa skorźachu, dokelž bě so pjecźa w duchownej khorosći swěrowacź dał. S woprědka wusskutkowachu, so so hrabinzy sakasa, herbstwo wuźiwacź. Wrótsławski wyschschi krajny sud je pak sakasnju sa njepłacźazu rossudźił, tak so sme hrabinka wotkasanje wuźiwacź.

* (Njewjedź nasz do spytowanja!) Jedyn pschekupz w Altonje pola Hamburga w nowinach jeneho pomozníka pytasche. Zadacźeljo wo tole městno so na wschelaki cźas skasachu. Popołdnju pschekupz sam w swojej pisarni sedźesche a hischcźe na někotrych żadacźelow cźakasche. Na jeho pisanskim blidku hromada słotych a slěbornych pjenjes nakopjenych leżesche, wscho hromadźe něhdźe 40,000 hriwnow. Pschekupz runje pjenjesy liczesche, so by je do pjenjezneho khamora położił a nasajtra na banku donjesł. Na dobo jeho sylne bolosće w żiwocźe sajachu, kotrež jeho nusowachu, so pjenjesy njesamknywschi na khwilu se jstwy wuńdźe. Hdyž bě lědma wuschoł, so sakkapa a jedyn żadacźel sastupi. Tutón bě 23lětny pschekupski, kotryž bě hižo měsazy dołho bjes słužby. Zadosćiwje wón na hromadu pjenjes pohladawschi so wotsali. Do khěže sastupiwschi wón pschekupza s womoru sapschijateho w nusniku wohlada. Nětko sły duch dobu. Młody cźłowjek so skoku sawróćzi a wjetschu sumu pjenjes shrabnywschi sowón s njej shubi. W jenej korcźmje so wón najprjódzy sa wjele njedźel prěni ras saso najě. Potom so wotsali. Te pjenjesy w saku jeho kaž woheń palachu. To běsche prěni sły skutk, kotryž bě skucźił. Saso so wón se sobu bědźesche, hacź dobry jandźel w nim dobu. Sso wróćiwschi, wón pschekupza w pisarni nadeńdźe. Roskaty wón tutemu, kotryž hischcźe njebě pytnył, so běchu so jemu pjenjesy shubiłe, wupowjeda, schto bě so stało. Hacź do jeneje hriwny, kotruž bě pschetrjebał, wón pjenjesy wróćo da a proschesche, so by so jemu wodało. Sso spodźiwajo, pschekupz na powjedanje roskateho młodźenza posłuchasche. Pschekupz, kotryž bě sa młode lěta sam ras cźežki cźas pschětrał, mózesche so do młodźenzowych wobstejnosćow samyślicź, woda jemu a jeho nakhwilnje na pruhu do dźěła wsa.

* Załoźuje wopalika je so w Khocźebusu 9lětna holza jeneho pohoncźa. Hdyž chzysche wodu k wopłokowanju s róle wsacź, khanu warjazeho khoseja sobu wutorże, kotryž so holzy psches

hłowu liny. Lěkař žo boji, so žnadź wobžaromne dźěćźo widźenje ſhubi.

* (Lohkomyßlne hrajkanje ſ tſělbu.) W Eſſenje žo jedyn krawz ſe žortom ſ revolvrom do jeneho muža ſameri, kotryž žebi pſchińdźe pola njeho wobleczenje ſkaſacź. S revolvra žo wutſěli a muž žo ſatſěli.

* (Schtworake mordarſtwo.) Njedźelu w nozy je žo we Winje hrózbne mordarſtwo ſtako. Rěſniſki pomocnik Ebner žo do wobydlenja rěſniſkeho miſchtra Swatoſcha w Ottakringu dobu a tuteho, runje kaž jeho žonu, wucźobnika a žłužobnu holzu ſ nožom ſkónzowa. Mordar bě žebi wotmyßlił, miſchtrowy želeſny pjenježny kaſchcź wurubicź, ſ kſchikami žłužobneje holzy pak žo wón nuſowaſche, cźeknycź. Ebner chzyſche ſ woknom won ſkocźicź, tola wojazy a kolojěſdni jeho pſchimnychu. Na to wón ſpyta, žam žebje ſkónzowacź.

* (Wobhnadźeny duellant.) Hejtmana Schrötera, kotrehož bě wójnſki žud k twjerdźiſnje ſaßudźił, dokelž bě w duellu leutnanta Schuberta ſatſělił, je kral Jurij wobhnadźił. Leutnant Schubert bě ſe Schröterowej mandźelſkej mandźelſtwo kamał, cźehož dla bě Schröter jeho na duell žadał. Schröterowe wobhnadźenje ſa ſprawnje myßlazych ludźi ſe ſpokojenjom napjelniło.

* (Sla mazocha.) W Mitterlichu pola Aſcha je dźewjecźlětneho hólza jeneho porzlinoweho molerja jeho mazocha ſe ſchcźěpu drjewa ſaraſyła. Mazocha bě wboheho hólza njecźłowłzy cźwilowała, jeho wjele dnjow ſawjerała, jemu hłodu a ſymu mrěcź dała a jeho biła, hacź bě krej běžała. W kólni bě hólza na poßled tak dołho ſe ſchcźěpu biła, hacź bě wudychał. Mordarka cźěło prěki pſches żeleſnizu położi, ſo by žo ſ cźahom pſchejěło. Ludźo pak běchu ſłóſtnizu widźeli, na cźož bu ſajata. Roshorjeni ludźo ſe žochorami do njecźłowſkeje žony pjerjechu, hdyž ju wotwjedźechu.

* (Wulki lóß.) Prěnjeje haprleje žo jenemu pſchekupzej w Bekeſchabje (we Wuherſkej) telegramm póßła, ſ kotrymž žo jemu woſjewi, ſo je jeho lotterijowy lóß 400,000 krónow dobył. Póſtſki ſaſtojnik, kotryž telegramm prěni do ruki doſta, žo bojeſche, ſo mohł pſchekupz, ſ kotrymž bě ſpſchecźeleny, njewocźakanu wjeßelu powjeſcź ſhoniwſchi wozybnycź abo žo ſ Božej ruczku ſajecź. Wón teho dla žam k njemu dóńdźe a jeho ſ dlějſchim rosrěcźenjom pſchihotowaw ſchi jemu ſkónczńje praji, kajke wulke ſboże je w lotteriji měł. Sbożowny dobycźeŕ powjeſcź bjes ſchkódneho roshorjenja pſchewiny a do Budapeſta wotjědźe, ſo by žebi dobycźe wuplacźicź dał. Mjes tym Bekeſchabaſzy khudźi pſchekupzowu žonu nadběhowachu, kotraž ſ wjeßekoſcźu dla wulkeho dobycźa wſchě žwoje pjenjeſy mjes khudych rosdźěli. Sbożowny pſchekupz pak žo hiſchcźe tu žamu nóz ſ dołhim noßom wrócźi, pſchetož pola kolleкteura w Budapeſtu ſhoni, ſo jeho lóß ſ zyła njebě niczo dobył, a ſo je jeho něchtó do haprlejſki póßłał. Pſchekupz žo ſ njeſbožownym žortom tak roshori, ſo žwoju žonu, ſhoniwſchi ſo je wſchě pjenjeſy rosdarika, dundyrſzy pſchekłepa.

* (Mordarſki nadpad.) We Winje je fotograf bjes žłužby Auguſt Löbl do hudźbneho direktora dwórſkeje opery Wondru w jeho wobydlenju ſ revolvra tſělił a žmjertnje ſranił. Löbl bě k Wondrje pſchiſchoł, ſo by žo pola njeho wopraſchał, cźeho dla jeho žotra, kotraž w operinym chorje žobu ſpěwaſche, njeje wotpuſk doſtała. S dobom wón Wondru wo papjeru proſcheſche, dokelž jemu Wondra njebě k woli, wón revolwer wucźahnywſchi do njeho tſěli, prajizy: „Hdyž mi njemóżecźe pomhacź, budu žebi žam pomhacź.“

* (Pranzy ſa žejmſkich ſapóßłanzow.) Jedyn politiſki ſchibak je žebi žorcźik ſ auſtriſkimi póßłanzami dowolił. Pjatk pſched wuradźenjom k pſchedßydſtwu muž ſ nowym pranzom pſchińdźe. Wón žo pola žejmoweho pſchedßydy, hrabje Vettira, ſamolwicź da a durnikej praji, ſo je ſkaſane pokaſki pſchinjeßł. Pſchedßyda, kotryž žebi njemóżeſche pſchipowjedźeny ſpodźiwny wopyt wukładacź, mużej prajicź da, ſo njeje niczo ſkaſał. Na to pſchedawaŕ pranzow póſtku khartku pokaſa, na kotrejž žo jemu poruczi, ſ pokaſkami pranzow, woßebje ſa rjecźaſnikow, k žejmowemu pſchedßydſtwu pſchińcź. Khětra khwila žo pominy, prjedy hacź bě móżno, ſabłaſnjenemu wikowarjej rosjaßnicź, ſo je jedyn ſchibak ſ nim žwoje tryſki měł.

* Schto žo wſcho jako wino pije. W Neuſtadtu pſchi Rheine žu winoweho wikowarja Alfonſa Siegela ſajeli. W jeho pinzach wjazy dyžli 50,000 litrow falſchowaneho wina namakachu. S knihow jeneho chemika w Stuttgartu, kotryž je chemikalije k dźěłanju wina pſchedawał, je wyſchnoſcź falſchowarjow wina we Württembergſkej, Elſaßu, Pfalzy a rheinſkej Heſſenſkej wußlědźiła. S teho je widźecź, ſchto ludźo wſcho ſa wino pija.

* (Wopacźne papjerjane pjenjeſy. We Wormsdorfje w połnóżnych Cźechach žu Kóßlerez mandźelſkeju ſajeli. Wonaj ſtaj wopacźne awſtriſke dźeßacźkrónowſke papjery dźěłakoj. Sa 13,000 krónow wopacźnych pjenjes, ſ fotografiju dźěłane, w jeju wobydlenju namakachu.

* (Scźěhwki ſemjerżenja na Balkanje.) W Saloniſkim wokrjeżu w Mazedonſkej je žo něhdźe 1500 khěžow wupuſcźiło. 25 woßobow je žo morilo. W Koßowſkim wokrjeżu je žo něhdźe 1000 domow wobſchkodźiło abo zyle wupuſcźiło. Tu je žo 16 morwych a ſranjenych naliczilo. W druhich wokrjeżach je 9 woßobow żiwjenje ſhubiło a 18 žo ſraniło. W Saloniki žu žo někotre khěže ſaßypke.

* (Korporala ſatſělił.) Pěſchk Khryſtof Trajan w Debrecźinje we Wuherſkej je jeneho korporala 36. pěſcheho regimenta ſatſělił. Trajana běchu hakle pſched někotrymi dnjemi ſ jaſtwa puſchcźili, w kotrymž bě dwě lěcźe žłužił, dokelž bě pſchi wulkich manevrach do jeneho wyſchſcheho leutnanta kulku tſěliwſchi tuteho ſranił. Satſěleny korporal dyrbjeſche Trajana wobkedźbowacź. Póndźelu Trajan korporalej praji, ſo jeho njetrjebawſchi wobkedźbuje. Na to tón hrubje wotmolwi. Trajan tſělbu ſhrabnywſchi korporala ſatſěli. Wojaka hnydom ſajachu.

* 250,000 hriwnow dołha ſawoſtajiwſchi je mějecźel kakaoweje pſchedawaŕnje Cäſar Predigen ſ Hamburga cźeknył.

* (Wopor japanſko-ruſkeje wójny.) S Wladiwoſtoka, hłownego měſta ruſkeje rańſcheje Aſiſkeje, je ſcźěhowaza powjeſcź dóſchła: W Poßjetſkim móŕſkim ſaliwje ſ morja wóndano žylnje ſabuchnycź ſaßłyſchachu. Nichtó žebi njemóżeſche pſchicźinu buchnjenja wukoźicź; pſchetož na morju njebě žaneje japanſkeje wójnſkeje łódźe widźecź. Dwaj dnjej poſdźiſcho žo je żołmami wjelryba k brjohej pſchiplawi, wona bě do jeneje podmóŕſkeje miny ſakoźiła a žo ſ jeje rosbuchnjenjom morika.

* (Rěcźnika ſajeli.) W Stolbergu žu rěcźnika Nietzſchmanna ſajeli. Wón je dowěrjene pjenjeſy pſchekſchiwił. Wo jeho ſamoženju je žo konkurß woſjewił.

* Najhorzyſche měſto na ſemi je pjecźa jena ſ Avalſkich kupow, kotrež w perſiſkim móŕſkim ſaliwje leża. Najwjetſcha tychle kupow, Bahrin rěkaza, je najhorzyſcha ſ nich. W pſcherěſku je tam 29 gradow po Reaumérje cźopłoty. W juliju, auguſcźe a ſeptembrje tam thermometer popołdnju wokoło 3 hodźin 48 gradow cźopłoty pokaſuje a hakle w nozy na 30 gradow ſpadnje. Europjenjo tajku horzotu dlějſchi cźaß njewutraju, tamniſchim domoródnym Arabam pak wona niczo njewadźi.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Na tworowym dwórniſchcźu w Lubiju bě mjes kolijemi 50lětny hižo dwójzy paduſchſtwa dla khoſtany dźěłacźeŕ Ernſt Wylem Stübner, w Subornizy narodźeny, wuhło a brikety ſběrał, kotrež běchu ſ woſow wupadałe. Hdyž wobſkorżeneho dźěcźi naſběrane wotwjeſechu, je poliziſt ſadźerża. Pſched žudom Stübner wudawaſche, ſo je měnił, ſo njeje wupadane wuhło nikomu žłuſchało. Dokelž jemu njemóżachu dopokaſacź, ſo je wón ſ wědomoſcźu pakoſcźił, jeho wuwinowachu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	2839 hr. 12 np.
Dale za njón darichu:	
Jeje Kralowska Wysokosć a wójwodka Saksa, pryncesa Mathilda	100 hr. — np.
Alfons Parczewski přinošk na zakładny dar k čestnemu wopomnjeću njeboheje maćeŕki Alexandry z Bajerow	15 hr. — np.
Liški - Póndźelnicy (dotal 906,04 hr.): Na Wotrowskej hospodliwej farje: Štož žadyn njerodźeše 45, dopisnica njezapłaćena 10, wćipny hladaŕ da dweju łopjenow 50, bitaj 84 a 37, k temu dobrowólnje 4 np. = .	2 hr. 30 np.
W „Katholskim Pósle“ čisle 16. lěta 1904 hižo kwittowane: Komorny knjez z Karlowitz w Małym Dažinje 10 hr. Radwońska Hórnikowa komisija (407,62 hr.): pola M. M. 33 np., „na šuli“ 2 hr. 20 np. = ...	12 hr. 53 np.
Hromadźe:	2968 hr. 95 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Murjerjow

do trajneho dźěła pytataj na nowotwar w Dźěžnikezach

Mörbitzez bratraj w Budyschinje.

Jako

braschka

šo lubym Sserbam najpodwolnischo poručuju.

Jan Henka

we Wulkej Dubrawje.

Sa kołojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle** po 5 mk.

Schlawchi hižo po 4 mk.

Wupruhowany wudźěłk poručа

Otto Büttner

pschedawaŕnje kože, czerjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych wěžow.

w Budyschinje

pschi hłownym torhoschczu 9.

Na kóždy pad

šo wschě **kožine njeczistoscze** a **wumpjery,** kaž jetseschka, wuhry, kožina czerwjenosć shubja, hdyž šo wschědnje wužiwa

E. Vierowa & Co.

Radebeulske Sana-mydło.

Kusk po 50 np. dostacz pola **Oty Engerta, A. Lehmanna, Fr. Liebera, dr. C. Roebera, Stranca a Koldy.**

Porjedźerka pschedeschczinikow

bydli na **rěsniskej haśy 24.**

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtunischich płaczisnach poručа

Otto Büttner

pschi hłownym torhoschczu 9

pschedawaŕnja kože a czerjatych rjemjenjow.

Rěczi šerbski.

Libsch, šudniski aktuar sw. šl. na šukelnskej haśy 34.

na kožu s napschecza piwneho hroda.

Pišaŕnja sa kupne, hypothekske, dismenbraziske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon czišło 324.

Rěczi šerbski.

Dźowka

kotraž šo na domjaze dźěło a na dejenje wusteji, šo do Budyskich stron pyta. Dalsche je shonicz we wudawaŕni Serb. Nowin.

Ssylna dźowka s dobrymi wopišmami šo na jene burske kubło pola Biskopiz s 200 hr. lětneje msdy hacz do 1. meje pyta.

Dalsche je shonicz w Budyschinje na Tšelanskej drósy 2 delka.

Młódscha róbna **šłužobna holza** šo k 15. haprleji abo k 1. meji pyta na Jurjowej drósy 11 delka.

2 wucžomzaj

šwědomitu pensiju namakataj pola Michalkoweje na seminarskej drósy 3 po 3 skhodach.

Ssylny hólz

šerbski a němski rěczazy, kotryž móže posdźischo městno khlěboweho pohonca pschedewsacz, šo pyta w hrodowskim młynje we **Łuhu** (póst Radwoŕ w Draždźanskim wokrjeżu).

Drjewo na pschedań.

Wólschowe a brěsowe dołhe hromady šu na Lusaziji w **Suborniczy** na pschedań.

Wjetschu dźělbu

khójnowych šadźenkow

ma na pschedań hajniske sarjadnistwo w **Łasu.** Mjeńsche dźělby móža šo hnydom w hajnkowni w Stróži pola Wulkich Sdźar abo w Slyczinje pola Łasa wotewsacz.

Runklizu

po wosach zentnaŕ sa 70 np. pschedawa

Klahre w Delnjej Kinje.

Běrny,

jědźne, magnum bonum, šu na pschedań w **Minakale** pola pjekarja Robschinka.

Najlepschi wuschkrjeny lój

punt po 50 np., pschi 5 puntach po 45 np. poručа

Emil Gräfe

rěsniski mischtr

na swonkownej lawskej haśy 35.

Rajsku trawu, jendźelsku, **rajsku trawu,** italsku, **Timothejowu trawu, lucznu trawu,**

a wschelake druhe derje skhadźaze druźiny **trawowych šymjenjow** tunjo poručа

Khorla Preißer jun.

w Budyschinje.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 18. haprleje t. l. ma šo popołdnju wot 4 hodźin **w hosczenzu w Mjedźojsu** sczěhowaze drjewo na pscheźadźowanje pschedawacz:

3 rm. mjehkich palnych schczěpow,
7½ = twjerdych, 120 rm. mjehkich klumpachow a
30 = mjehkich repuchow.

Tole drjewo je sestajene na Mjedźojskim revěrje w 32. (w drjewischczu), 33. (w czišczenju) a 28.—32. wotdźělenju (jenotliwe drjewo).

Husczańske hajnistwo, 11. haprleje 1904. **O. Mendte.**

Njesapomniczka

k lětnemu wopomnjeczu na row lubeju šynow

Jana Mudra, blidaŕskeho mischtra w Hatku pola Minakała,

a jeho mandźelskeje **Marje** rodźeneje **Barez.**

Herman wumrje 12. haprleje 17 lět, a **Arnoscht** 27. haprleje 1903 10 lět stary.

Nasche žiwjenje na šwěczi
Je kaž droha wandrowstwa,
My šmy pucźowaŕske dźěczi
Na drosy toh' człowjestwa,
Droha naschoh' žiwjenja
S kolebki dźe do rowa.

Ach, kak wutrobu to srudźi,
Hdyž šo dyrbja dźělicz tu,
Kiž šu luboscz wulku měli
Jedyn k temu druhemu,
Tajke hórke dźělenje
Shonili wy loni scze.

Dwanatej bě haprleje,
Dźenš na tón dźen spomnicze,
Hdyž bě Bóh Knjes pósłał dele
Smjercz, kiž šebi žadasche
Waschoh' luboh' Hermana
W kczenju jeho žiwjenja.

Hdyž wón schulu skóncził běsche
Ksczeński šlub też wobnowił,
Potom šwojoh' nana běsche
Rjemješko šej wuswolił,
Blidaŕstwo wón wuknył je,
To bě starschich wješele.

Strowy był je wot makosce,
K Bohu luboscz měješe,
Krótke lěta jenož běsche
Pschi waš tudy na šwěcze,
Bóh joh' wotšał sawoła
K šebi dom do Ziona.

Na pucz pošylnik šo běsche
S Khrysta czełom a też s krwju,
A tak wujednał šo běsche
S Bohom, se šwojim Sbóžniku,
Bóh je jeho mytował,
W njebju rjane herbstwo dał.

Jemu pschińdże napschecziwo
Marka, jeho šotsiczka,
Kiž bě hižo prjedy njeho
Schła pasc Boże jehnjatka,
Na njebjeskej krajinje
Staj nětk w Božim kraleśtwje.

Tam jej běsche powitała
Jeju lubowawana macz,
Kiž bě sahe wopuschczíła
Sswojich sa tak krótki czaš,
Nan a schtyri dźěczatka
Hładachu jej do rowa.

Ach, kak wurudźeny běsche
Tehdom nan a dźěczatka,
Ssmilny Wóczez pak šo běsche
Starał sa te kurjatka,
Tak so saš dostachu
Pobožnu macz pschirodnu.

Kiž je luboscz wušywała
Mjes te wbohe šyrotki
A je šwěru wocźahnyła
Też we bohabojoscźi,
Sa to junu dostanje
Rjane myto njebjeske.

Zohnował je na tym šwěczi
Bóh Knjes waju s luboscźu,
Wamaj wobradźił dwě dźěscźi,
Ssynka a też dźowczičku,
Tola maka dźowczička
Dźěsche sahe se šwěta.

Kaž ta kwětka bórsy shinje,
Hdyž ju wětr podlemi,
Tak šo tudy wschitko minje,
Jedyn druhoh' wopuschczi,
Tak po krótkej khoroscźi
Waj šynk Ernst Waj wopuschczi.

Skotych parlow w měscze rjanym
Na njebjeskej krajinje,
Hdyž czi sbóžni pschebytk maja
S jandželemi hromadže,
Tam też Waju lubi šu,
Kiž šo wot Waj' dźělichu.

Troschtujtaj šo, lubaj starschej,
S Bohom tudy na semi,
Wschak tu hischcze k wješłu mataj
Ssyna, dźowku pschi šebi,
Taj staj waju nadźija,
K starym dnjam też podpjera.

Lěto hižo nětko spitaj
W měrnej khłódnej semi tu,
Krašne kwětki debja jimaj
Sparnu czichu komorku,
Kiž scze na njej šadźakoj,
S luboscźu je hładakoj.

Bóh Waš troschtuj wschitkich rjenje,
Starschej, bratra, šotru tu,
Namaj je nětk jara derje,
Wschak šmój nětk pschi Jesušu,
Tu je njemér, strachota
Wot naj' zyle sdalena.

Njech je jimaj nětko lohka
Semja, kiž jej' pschikrywa,
Boža rola Minakalska
Je nětk jeju komorka,
Njech jej' cźěle pschińdźetej
Pschekrašnjenej k Jesušej!

W mjenje srudźenych sawostajenych **Mudrez šwójbnych.**

(J. Henka.)

Pawoł Grimm
wulkowójwodski sakski dwórski lifrant
mějeczel **Max Buschmann**
w Budyschinje
na bohatej haßy 31.

Derje sarjadowany **skład zigarow, zigarettow a tobaka.**

Tyßaz hižo po 25 mk.

Kupowańja sa **saßo-pschedawarjow.**

Serbske towarstwo w Khwaćicach

změje jutře njedźelu, 17. dźeń t. m., swoje **měsačne posedźenje,** k kotremuž je so z jara česćomneje strony zajimawy přednošk přilubił. Započatk popołdnju w **3** hodź. **Předsydstwo.**

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu, 17. jutrownika, popołd. z dypkom 5 hodźin swoje **měsačne posedźenje** w Křižanec hosćencu. Přednošk je knjez Polan: „Křižne ćahi“ přilubił. Wšě lube sobustawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Do

Noweje Jaßońzy!

Hdźe pońdźemy?
Njedźelu 17. haprleje na

reje

do Noweje Jaßońzy! Tam budże rjenje.

Pschećelnje pscheproschuje
R. Dunkel.

Dźensa njedźelu 17. hapr.

kolesarski założenski swjedźeń

we **Worklecach.**

Wšitcy su wutrobnje witani.

Maka **khěža** na rybowej haßy cžißko 14 ſ 2 wobydlenjomaj je na pschedań. Pokojza kupneho pjenjesa móže stejo wostacź.

Młoda kruwa

blisko k cželeczu je na pschedań w Torońzy cžißko 7.

Khěža na pschedań.

Khěža w Budyschinje na taschbarku cžißko 11 je ſ wulkim sadnim krajom na pschedań. Dalsche je pola wobßedźerja tam shonicź.

Khěža na pschedań.

W **Lutobeju** pola Měrkowa je khěža cžißko 13, sa kóždeho rjemjeßlnika ßo pschihodźaza, hnydom na pschedań. Dalsche je shonicź pola Handr. Schmidta tam.

Khěža na pschedań.

Khěža w Lejnje cžißko 11 pola Khróśćicź je na pschedań. Dalsche je shonicź pola **Handrija Bieſolda** tam.

Sapißowanske knižki

wschěch wulkosćow

ßu tunjo na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Bruno Beutner

sekretar ſw. ßłużby
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 14 delka
w domje knjesa hosćenzarja Wjazki (Lehmanna).

Pißarnja ſa kupne, hypothekſke, testamentſke, sawostajenſke wězy a srjadowanje herbſtwow. Sswědomite wukasanje w prawnych wězach.

Napominanje.

Tón burik, kotryž je ßrjedu po póstnizach 300 murjerſkich zyhelow ſ Nowoměschćanskeje Krawzoweje zyhelnicze wotwjeſł, njech w běhu dweju njedźel k mischtrej Krawzej pschińdźe a ßo ſ nim rosruna. Jeli so to njecžini, ßo wěz ßudnistwu pschepoda.

Wobßedźer mischtr Krawz.

Wróćenje cžeſcze.

Warnuju ſkschiwdźaze pschißłodźenje, ſ Wojerez na Marju Pawlikez w Lipinach sřećžane, dale rosſchěricź, dokelž je wone njewěrne.

We Wojerezach, 8. haprl. 1904.
Ernestina Kretschmarez.

Sjawny dźak.

Sa wulkomyßlny dźeń, kotryž staj knjes rycžerkubleŕ generalny major k ßł. **Gustav Hermann Oskar Krauß** a jeho cžeſcžena knjeni mandźelſka kwaßny dźeń ßwojeje dźowki naschim gmejnſkim khudym pschiwobrocžikoj, ßo ſ tutym najwutrobnischo dźakuje

Hrodźischczanska gmejna.

Burske towarſtwo w Rakezach

ſmeje **njedźelu 24. haprleje** popołdnju w **4** hodź. w Gáblerez hoſćenzu **poßedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydstwo.**

K cžeßnemu wopomnjenju

na létny ßmjertny dźeń njebo **Marje** rodź. **Mjeczez,** Handrija Schewczika, žiwnoſćerja w Nižej Wßy pola Rakez,

wumrje dźeń 17. haprleje 1903 ßwojeje staroby 71 lět 7 měßazow.

O ſbóžny tón, kiž w wěrje wuńdże
Se ßmjercźu ſ cžaßnoh' hubjenſtwa,
Kiž do njebjeſkoh' raja dóńdże
Tam k trónej teho jehnjecża,
Hdźež cžicha ßmjercź tych pscheßadźi,
Kiž ſa nim khodźa na ßwěcźi.

Pak njewěmy, kak druhdy rucże
Naß jima jandźel ſblědnjenja,
My njeſnajemy Boże pucże,
Hdy Bóh naß wotßal wotwoła,
Hlaj, ſa dźeń, haj, ſa hodźiny
Ty, cžłowěcże, k ßmjercźi ſraky ßy.

My mamy wo tym pscheßwědcżenje
Na lubej ßwěrnej mandźelſkej,
Kiž wotpocžuje w klinje ſemje,
My pak po wěrje kſchesćanſkej
Jej pyſchimy nětk ſ luboſcżu
Row ſ wěcžnej njeſapomniczku.

Haj, dźenßa ſ nowa pschewodźamy
Cže, macże, ßotra, mandźelſka,
We luboſcźi ſaß wopłakamy,
Kiž ßy nam pſches ßmjercź woteſchła,
My dźenß ſaß ſrudni modlitwy
Pſchi twojim rowje ſpěwamy.

Po tebi ßo nam saßo ſtyſchcże,
Hdyž k twojom' rowej ſtupimy,
Ach, pomhaj nam, o Jeſom Khry-
ſchcże,
So my tež wěſcże wuknjemy,
So dyrbimy tež wotßal hicź
A tutón ßwět ras wopuſchcźicź.

We Nižej Wßy bě narodźena
A w Njeßwaczidle wukſchcźena,
Tam ſchulu ßy tež wukhodźiła
A derje wſchitko nawukła,
Sswój kſchcźeńſki ßlub tež wobnowi
Pſched woltarjom tam we zyrkwi.

Je w Njeßwaczidle w ßłużbje była
A wſchelke dźěła nawukła,
Po tym je saßo doma była,
So ſtarſchim była pomozna,
Hdyž lět bě wóßomadwazyczi,
Dha mandźelſki ſwjaſk naſtupi.

My pak, kiž w ßwěcże njenam'kamy
Pſched ßmjercźu měſtno ßwobodne,
Njech wſchědnje tudy ſpominamy
Tež na ßwój pschebytk nakhwilny,
Hdźež ſ kóždej naſchej krocżelu
My bližimy ßo k ßmjertnom' dnju.

Ernſt Helaß.

Tón cžeßny nawoženja běſche
Tam Handrij Schewczik w Nižej [Wßy,
Kiž žiwnoſćeŕ tam bližſchi běſche,
S njej ſbožowny wón jara bě,
So ſboże ſ nimaj bydleſche
A žohnowanje kcžějeſche.

Bóh wobradźił tež jimaj běſche
Tu ßydom lubych dźěcżatkow,
Pak Jeſuß po dwě saßo dźěſche,
Jej do njebja je k ßebi wſak,
Dwaj ßynaj a tſi dźowki dha
Wo ßwoju macź nětk žaruja.

Haj, pſches ßmjercź waſcha luba [dźěſche
Tak njenadźujzy ſe ßwěta,
Hdyž hewak pschezo ſtrowa běſche,
Njej' myßlika ßej do prědka,
So hižo ſa tſi krótke dny
W'dźe leżecź w ßmjertnej komorzy.

Wy ſrudni, mandźelſki a dźěcźi
Sso wo nju wjazy njerudźcże.
Jej' duſcha je we rjeńſchim ßwěcźi,
Hdźež ma nětk wěcžne wjeßele.
Jej' cžéło w rowje cžiſche ſpi,
Hacž junu saßo wotucźi.

Wſchak mamy ſbóžne wohladanje
Na ßudnym dnju ſe ßwojimi,
Hdyž ßo to wonowjenje ſtanje,
Sso wjeßelimy wutrobni,
To budźa wokomiknjenja,
Kiž nimaju tu runjecża.

Tam junu ſ njej my ſjednocżeni
Bycź na wěcžne ßej žadamy,
Hdyž tež wot ßmjercże poßyczeni
Kaž trawna kwětka budźemy,
Hdyž naſche měſtno na ſemi
Wjaz' njebudże mjes žiwymi.

Dha ſpi nětk derje w khłódnym rowje
Ty luba macźeŕ, mandźelſka,
We Rakezach tam na kerchowje,
Hacž jandźele cże wubudźa
A rańſche ſera pſchipow'dźa,
Dźeń ſbóžnoh' saßowidźenja.

W mjenje ſrudnych ſawostajenych.

(K temu cžißku jena pſchikloha.)

Pschiloha k czišku 16 Serbskich Nowin.

Sobotu 16. haprleje 1904.

Placišny rěsneho skotu na Draždjanskich skótnych wikach

11. haprleje 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha.	Rěsna waha.
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	33—36	64—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	30—33	58—62
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	24—27	50—53
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	36—38	63—65
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	33—35	59—61
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	29—31	54—56
4. žrěnje pizowane kruwy a jałojzy	26—28	50—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	37—39	63—66
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	33—35	58—61
3. žnadnje pizowane	28—30	54—56
Čelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	49—51	73—76
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	46—48	68—71
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich rasow a jich skšiženjow w starosće hač do 1¼ léta	39—40	52—53
2. mjaßne	37—38	50—51
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	35—36	48—49

Placišna žitow a produktow w Budyšchinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyšchinje: 2454 měchow.	W Budyšchinje 9. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 14. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca . . . . . běła	8	83	9	—	8	60	8	97
" . . . . . žołta	8	53	8	68	8	35	8	68
Rožka	6	13	6	25	6	—	6	13
Jačmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß . . . . . 50 kilogr.	6	—	6	20	5	70	6	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	10	—
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	50
Butra . . . 1 kilogr. . .	2	30	2	50	2	10	2	40
Pšeńcžna muka 50 " . . .	9	50	18	—	—	—	—	—
Ržana muka . 50 " . . .	7	50	12	50	—	—	—	—
Ssyno . . . 50 " . . .	2	50	2	75	1	80	2	40
Ssłoma . 600 " . . .	13	—	15	—	23	—	28	—
Proßata 1236 schtuk, schtuka . .	9	—	19	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby	—	—	5	—	4	50	5	10
Ržane wotruby } 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	60
Pšeńcžny gris }	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

Kunklizowe žymje, *punt po 50 np.* — **Czerwjeny dźećel**, *zentnar po 40—70 hr.*

W Budyschinje płaćeschе: kórz pšeńcžny (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np. hač 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 50 np. hač 14 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hač 10 hr. — np., kórz jačmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np.

Na Bursy w Budyschinje pšeńca (běła) wot 8 hr. 75 np. hač 9 hr. — np., pšeńca (žołta) wot 8 hr. 50 np. hač 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hač 6 hr. 35 np., jačmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 13 np.

Wičzne płaćišny w Kamjenzu

7. haprleje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hač 6 hr. 12 np., pšeńca wot 8 hr. 5 np. hač 8 hr. 50 np., jačmjeń wot 6 hr. 70 np. hač 6 hr. 75 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hač 6 hr. 30 np., jahły wot 11 hr. 58 np. hač 12 hr. — np., hróch 9 hr. 50 np., žyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 80 np. Ssłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hač 2 hr. 60 np.

Wjedro w **Londonje** 15. haprleje: pomróčzene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smjeje njedźelu Misericordias Domini rano w 7 hodź. farat Räda žerbsku spowjednu rěč, ½9 hodź. žerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Popołdnju ½2 hodź. budźe katechismusowe rozrěčenje z konfirměrowanej žerbskej młodźinu. — Tydźeńske zastojnske dźěła smjeje farat Räda.

Wórowani:

W katholskej zyrkwi: Filip Jakub Kral z Małbez z Madlenu swudow. Fryčzynej rodź. Mlynkez z Budyschina (na Židowje).

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Jan Hermann, Jana Ernsta Kunatha, dźěłačerja we Wurizach, ž. — Richard Kurt, Jana Maza Scholty, kowarja w Jenkezach, ž. — Martha Margaretha, Jana Augusta Sendy, maschinista na Židowje, dź. — Hedwiga Gertrud, Ernsta Roberta Lischki, khježerja a dźěłačerja na Židowje, dź. — Elsa Gertrud, Jana Augusta Wirtha, dźěłačerja na Židowje, dź. — Rosa Madlena, Ernsta Bohuměra Nowaka, drohowego dźěłačerja w Jenkezach, dź. — Emma, Jana Měta, małeho zahrodnika w Dźěžnikezach, dź. — Gertrud, njemandź. dź. w Dobruschi.

W katholskej zyrkwi: Hrjehot Franz, Josefa Marynika, kowarja na Židowje, ž. — Khorla, Jana Wiczasa, murjerja na Židowje, ž.

Zemrjeli:

W Michałskej wosadze: 6. haprleje: Jan Fiedler, murjeŕ a wumjeńkat z Kißlizy, we wokrjeßnej hojeńni na Židowje, 70 l. — 9. Ernst Wylem Käßtner, ćkalz z Wjeleczina, 39 l. 5 m. 20 d. (w Bobolzach žo wobwěßnył). — 13. Frieda Martha, Khorle Ernsta Wobsta, pohonca na Židowje, dź., 2 m. 10 d.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedźelu Misericordias Domini smjeje rano ½7 hodźin farat Kschižan žerbsku spowjednu wučzbu, ½8 hodźin duchowny Voigt žerbske a ½10 hodź. němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budźe katechismusowa wučzba za žerbsku žónsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedźelu Misericordias Domini smjeje duchowny Nowy rano w **7 hodź.** žerbsku spowjednu wučzbu, farat Domaschka w 8 hodź. žerbske a ¾10 hodź. němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smjeje duchowny Nowy katechismusowu wučzbu ze žerbskej mužskej młodźinu.

A. J. Wünsch,

hojazy magnetiseur,

w Budyschinje

pschi žitnych wikach na žukelnskej haßy 1 po 1 skh.

hoji wschědnje wot **9—1** hodźiny

skhorjenje **czuwoweho systema** jako **czerpjenje moshow a rjapoweho moshowza, bolenje hłowy a wobliča, bjessparnosć, widlischcza, padawu khorosć, jałocziwosć, hypochondriju, hysteriju, wokhromjenje, drjenje w stawach, ischias, wicz,** dale **khorosče wutroby, płuzow, jatrow a jerchenjow, žołdkowe khorosče** wscheje družiny, **satykanosć, hämorohoidy, sestarjene katarrhy, kožowe khorosče**

atd.

K khorym wón wschudže khodźi. Poměrne placišny.

Wopißanje darmo a franko.

Fotografowańnja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbſkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju ſirmu

jenož **Richard Huth na ßerbſkej haßy 13** kedźbuje.

Pſchiſpomnjenje: Wobraſy Jeho biſkopſkeje miłoſćże knjeſa **Luſćańſkeho,** wote mnje dźełane, ßu we wudawańni Serbskich Nowin dostacź. Wobras kabinetneho formata płaći 1 mk. 20 np.

Moja **expedizija** je wot nětka

pſchi lawſkich hrjebjach 14 delka

w leżomnoſći hoſćenzarja Wjazki (Lehmanna).

Sekretar ſw. ßłużby Bruno Beutner,
wobkhodny agent.

Kupne, hypotheſke, testamentſke, prawiſniſke wěży, kupje, wuczinjenja, liſćiny wſcheje druźiny, wukaſanje we prawnych wězach.

Erfurtſku parlu

najwubjerniſchu jědźnu běrnu, lěpſchu dyźli magnum bonum, kotraž je 1903 na kórzu wunjeßła 152 zentnarjow, 1 zentnař po 4 mk., 10 zentnarjow po 35 mk. pſchedawa

Kurt Giessner,

ryćerkubłowy najeńk w Boranezach pola Radworja (Draždźańſki wokrjeß).
(Bornitz, Poſt Radibor, Bez. Dresden).

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźa ſa ßwoje dźełko ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaćiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Nowy wotewrjeny. Nowy wotewrjeny.

Reſtaurant „Stary piwny dwór“

na theaterſkej haßy (prjedy Sende)

ſchwarny reſtawrant a ßnědarńja,

derje wothladane **piwo** a **wino, ſkhadźowarńja wſchitkich zuſnych, pſchijomny pſchebytk.**

Pſchecźelnje pſcheproſchuje

Jan Hebold.

Pſchiſpomnjenje: Spěſchna liſćina lotterijineho cźahanja je wupołożena.

Runklizowe ßymjenja:

Woprawdźite Eckendorfſke žołte walzowe,
= Oberndorfſke žołte kulojte,
= Lutyjecźanſke (Leutewitz) žołte kulojte,
= Erfurtſke cźerwjene bleſchojte,
= Mamutſke cźerwjene tołſte

kaž tež wſchě kwětkowe a warjenjowe ßymjenja derje ſkhadźaze a płaćiſny hódno porucza

Max Klauſch na rózowej haßy.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſkhnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby,
terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
najlěpſchi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe ſkhnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
żeleſowe laki,
Kölnſki klij kaž tež
murjeŕſki klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum,
barbicźe wſcheje druźiny,
ſchablony
ſa **molerjow** a **murjeſow**
porucza a ma pſchezo na ſkładźe po najtuniſchich płaćiſnach

Emil Měrſch,
drogowe khlamy
24 na kamjeńtnej haßy 24
ſnapſchecźa turnańnje.

Mlokowa zentriſuga „Balance“

ſ ruku ßo cźěrjata, wupruhowana, najlóžſcho ßo cźěrjata maſchina, najlěpje wotběraza, ſ jednorym poßłużenjom a cźiſćenjom, po tunjej płaćiſnje a požadanju ſ połóženym wotpłaćenjom.

Daſche wukaſuje

M. E. Schmidt
w Mniſchońzu pola Budeſtez.

Kóždu ßobotu wot 10 hacź 12 hodźin we Wjazkez hoſćenzu ſnapſchecźa theatra pſchitomny.

Woprawny
Virginiski
ßymjentny majß,
czerwjeny dżeczel,
rajsku trawu,
timothejowu trawu,
seradellu,
ßymjeńtny wowß,
ßymjeńtny hróch
a woku atd.
najlěpje skhadźazu tworu
porucza
J. Marcinkowski
na kamjeńtnej haßy 12.

Paleny
khofej,
wschelakeho měschenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk.
hacž **2** mk.
jara płaćišny hódno porucza
Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Winowa wikowarnja
„Lischczeje jamy"
(Fuchsbau).
Moselske wino bleschu hižo po 90 np.
Rheinske wino = = = 80 np.
Bordeauxske wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
schpanisle wino = = = 80 np.
portugalske wino = = 80 np.
němski a franzowski kognak,
němske a franzowske Champanske wino
porucza
Oskar Dietrich
Telefon 704.

Khofejowy Sachsa
bydli hischcze pschezo na
bohatej haßy 4
a ma pschezo hischcze
najlěpschi
khofej.

Pschihodna skladnosćz.
Pschedawam se ßwojeho tworoweho składa: **lama, poklama, barchent, módrocźischej, kattun, battist, wschě druźiny rubischczow, wołmy, zwjerna, wobßadki** atd. po fabrikskej płaćišnje a niže njeje.
Po móżnosći je zyły tworowy skład s khěžu pscheměnjenja dla płaćišny hódno na pschedań.
Hana Leuchtemannowa we Łasu.

Naumannowe jěsdne koła
ßu bjesawadnje **najlěpsche ßwěta.**
Sastupjeŕ:
wumělski jěsdźeŕ **Ernst Krjeńz w Maleschczach.**
Wschě pschißłuschne dźěle derje a tunjo.

Maschinski wolij sa parne maschiny,
Maschinski wolij **sa mlócźaze maschiny,** w najwjetschej symje njesamjerśnjazy,
wolij sa zentrifugi,
wolij sa jěsdne koła a schijaze maschiny
najtuńscho pola
A. Grubanna na hornczeŕskej haßy 39.

K nalěczu poručam wunoschnu
słotu lěcźnu ßymjeńtnu pschenźu
a **ßymjeńtny wowß** se schmrěkowych horow (Fichtelgebirge),
kaž wschě druhe **pólne a fahrodne warjenjowe a kwětkowe ßymjenja.**
J. E. Wobad w Hodźiju,
pschedawaŕnja zita, piznych ßrědkow a ßymjenjow.

So by ßo saměnjenja sminyło, proschu ßwojich cześcźenych woteběrarjow derje na moju firmu
pschi ßerbskich hrjebjach ☛ **12** ☚
kedźbowacź.
Hana Grafowa.

Wosjewjenje.
Cześcźenym Serbam **w Sslepom** a wokolnosći najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym **Sslepjansku tyscherńju** pschedewsak. Budu ßo prózowacź, so bych mi dowěrjene dźěła ßwědomicze, spěschnje a tunjo wuwjedł, a proschu, so by ßo moje pschedewsacze dobrocźiwje podpjerało.
S pocześcźowanjom
Pawoł Trompe,
tyscherski mischtr w Sslepom.

Sczinowe pleczenje,
sczinowe hoki,
rolh
wscheje druźiny,
zyle tunje
korta
porucza
C. Schneider
na walskej drósy w Budyschinje.

Jeja k naßadźowanju
běłych Wyandottskich kur po 25 np.,
bronzowych kur
po 20 np.,
Pekingskich kaczkow
(najwjetscheje raßy)
po 20 np.
pschedawa
Kurt Giessner
ryczeŕkubłowy najenk
w Boranezach pola
Radworja (Draždźanski wokrjeß).
(Bornitz, Post Radibor, Bez. Dresden.)

Eckendorfske,
Oberndorfske
kaž tež woprawne
Burgundske runklizowe ßymjo
derje skhadźazu tworu,
tunjo porucza
Khorla Preißer jun.
w Budyschinje
pschi žitnych wikach.

Czerwjeny dżeczel,
běły dżeczel,
żołty dżeczel,
schwedski dżeczel,
inkarnatski dżeczel,
bjeź židy
derje skhadźazy porucza
Khorla Preißer jun.
w Budyschinje
pschi žitnych wikach.

Beselerowy ßymjeńtny wowß
druhi krócź łyty, porucza
2 zentnarjej po 16 mk.
knježi dwór w **Małßezach** pola Budyschina.
Prědnosćze:
1. Jara wutrajny pschecźiwo slehnjenju.
2. Wulki wunoschk.

Serbjo, kotsiž chzedźa woprawdźe **dobre** twory po **wurjadnje tunich** płaćizinach kupowacź, činja to najlěpje

w Zhorjelskej pschedawarni Gustava Bobaka

w Budyschinje na bohatej haßy 29,

ſ napschecźa hoſćenza „winoweje kicźe".

Tale pschedawarnja je znata jako **ſprawna** a **wjele dokonjaza,** schtož pschezo roſćaza liczba wotebjerarjow dopokasuje.

Poßłužuje ßo **w ßerbſkej rěči.**

Scźěhowaze twory ßu **woßebje tunje:**

jehły, 25 ſcht. po 2 np.,
naporſtniki, ſcht. 1 np.,
zwjern, 3 kuluſchki 10 np.,
taillowe ſchtabiki, duzent 16 np.,
koſchlaze zanki meter 2 np.,
broſche ſcht. 10 np.,
portemoneje, ſcht. 12 np.,
ſchtrympowy bant, por 6 np.

Dźěćźaze ſchtrympy, cźorne, 20, 28, 38 np.
ſonjaze ſchtrympy, woprawne cźorne, 37 np.,
mużaze ſoki hižo po 12 np.,
paćerkojte platowe rubiſchcźa po tunjej płaćiſnje,
módrocźiſchcźowe ſchórzuchi, 48 np.,
ſchtalty, ſcht. po 58 a 90 np., 125 np.,
rukajzy ſa ſónſke, mużſkich a dźěćźi po 20, 30, 40 np.

Schaty ſa cźěſchne dźěćźi.

Běle ſonjaze koſchle, ſcht. 60, 85 a 125 np.,
běle holcźaze koſchle wſchěch wulkoſćow,
běle mużaze koſchle, 135 a 150 np.,
pißane ſonjaze koſchle ſ lěćźneho barchenta, 85 a 120 np.,
pißane mużaze koſchle ſ lěćźneho barchenta, 85 a 125 np,

Ženjaze a holcźaze klobuki
na hobrſki wubjerk,
njewudebjene ſcht. po 48 np.,
wudebjene ſcht. hižo po 85 np.
Tunje płaćiſny.

Hólcźaze mězy } ſ batiſta,
holcźaze kapy } kaſchmira atd.
Židźane ſaſchijaze rubiſchcźa ſ modnymi muſtrami.

Lěćźny koſchlazy barchent jara tuni, łohćź po 17, 20, 25 np.
Woprawdźity módrocźiſchcź ſa jaki rjane muſtry, łohćź po 23, 27 np.

1 dźěłba twjelow
njeßměrnje tunjo,
łohćź po 13, 17 np.

Barbunjepuſchcźate zychi łohćź po 25 np.,
ßłomniki ſcht. 108 np.,
blidowe deki ſcht. hižo po 80 np.,
běle blidowe ruby ſcht. 85 np.

Židźane banty!
Njedozpity wubjerk!
Ssměſchnje tunje!

Mużaze khornarje ſcht. 19 a 30 np.
Schemiſetty ſcht. 38 a 48 np.

Zhorjelska předawarnja

Gustava Bobaka

w Budyschinje na bohatej haßy 29

ſ napschecźa hoſćenza „winoweje kicźe".

«Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 17. Sobotu 23. haprleje 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Japanska wójnska łódź so podnurika.

Pśched Port Arturom je so 12. haprleje japanska wójnska łódź z jenej minu do powětra buchnyła. Japanscy su pjeca tule minu sami położili. Tón samy dźeń buschtaj japanskaj kschižakaj „Kasuga“ a „Nischin“ z kulemi ruskich kanonow wobschkodźenaj.

Powjesće wocźitych swědkow wo zahubjenju „Pětropawlowska“.

Dopisowarjo ruskich a jendźelskich nowin so z njemakej požadliwosću prózuja, so bychu z erta wukhowanych wojakow z „Pětropawlowska“ něschto nadrobneho wo hrósbnym njesbožu słyšeli. Jenemu jendźelskemu dopisowarjej je so poradźiło, jeneho sranjeneho podwyschka wopytać, kotryž je na „Pětropawlowsku“ nadawk měł, znamjenja a signale, wot admirala Makarowa wudźělene, dale druhim łódźam wosjewjeć. Tón je šlědowaze powjedał: „Hdyž admiral poslednje znamjo da, z kotrymž torpedowym łódźam poruči, so k pschistawej wróćić, „Pětropawlowsk“ jara pomału jěchaše, a z khwilemi so zdasche, so skoro steji . . . Na dobo so zyła nascha łódź satschasy, w tym wokomiku satraschny hrimot sahowri, za nim hnydom druhi a tśeći, wjele hrósbnischo, hač hdyž so skały roswala. Straschne wubuchnjenje zdasche spody roskasowarskeho mosta wukhadźeć. Łódź so tak jara nakloni, so so zdasche, so so z kóždym wokomikom pschećišnje. Na roskasowarskim mosće offizéra z krwju polateho leżazeho widźach. To bě nasch admiral Makarow . . . S wobličom k semi wobroćeny leżeschе a z hłowy jemu z hłubokeje rany krej cźecźeschе. Pschimnych jeho za ramjo a se wschej mozu spytach jeho sběhnyć . . . Nosy so mi wobsuwaschtej, stawy se stróželemi hrajizy mi słužbu sapowjedźichu. Makarow so njehibny, leżeschе znadź w bjeswědomnju, znadź sabity po zdaću z naražejom abo padnjejom. Cźujach, kak so łódź pschepadowaschе. Se wschěch stron so něschto wotwaleschе, pak kruchi drjewa, pak powjasy, pak kruchi żelesa. Te wokomiki njehodźa so wopisać. Bjes pohnuća nad cźełom stejach, njewjedźach zebi rady. Se wschěch stron běchu hrósbne kschiki, žałosćenje, kliwanje słyschećź, do teho kanony hrimachu, para zyćeschе a signale so wotwołachu. Mi so psched wočomaj cźornjeschе. Někajki kruch padazeje žerdźe mje pśches hłowu prasny a z dobom sacźuch, so so mi z hłowy krej roni. Poslednje, na cźoź so dopominam, bě mróćel dyma, z kotrehoż na dobo njezměrna wohnjowa trubjel wusapny. Tysazy schkrow do powětra lětachu. Mje pak žołma wotpłokny, a schto je so dale so mnu stało, to znadź tu w hojeźni wjedźa. Ja to njewěm a nimam mi myslicźki, schtó je mje wuczahnył a wukhował . . .“ Na dalschе dopisowarjowe wuwoprascho-wanje so podwyschk dopomni, so je na łódźi starschi, jara dostojny muž z běłej brodu był, z kotrymž su admiral a offizérojo jara pschećelnje wobkhadźeli. Naposled wohlada jeho podwyschk něhdźe 1/4 hodźiny psched wojowanjom, kak blisko Makarowa stejeschе a něschto z wołojnikom do knižki rysowaschе. To bě sławny ruski molerˇ Wjerjeschczagin, kotryž je z rosbuchnjenjom łódźe smjercź namakał.

Druhi wocźity swědk, sranjeny offizér „Pětropawlowska“, kotryž je z Port Artura do Liaojana pschijeł, wo zahubjenju „Pětropawlowska“ powjeda: „Łódźe „Pětropawlowsk“, „Poltawa“, „Poběda“, „Sebastopol“, „Nowik“, „Askold“, „Diana“ a torpedowe łódźe běchu kschižakej „Bojanej“ a někotrym torpedowym łódźam, kotrež z pschemozu njepschećelskich łódźow wojowachu, na pomoz wujěle. S „Pětropawlowska“ so někotre króćź do njepschećela wutsěli, kotryž so zdalowaschе. S nowa signal, wschěm łódźam płaćazy, zaklincza: Za njepschećelom! Połna para so da a łódźe, w cźarje roswite, z „Pětropawlowskom“ na cźole, něhdźe hodźinu daloko z mhłu wobdate jěchachu. Na dobo, hdyž połnózny wětr mhłu trochu rozehna, so nasdala mózny kur pokasa. To bě njepschećel, kotrehoż łódźe, po liczbje schtyrnaće panzerowanych łódźow a kschižakow, we wobłuku stejachu a widomnje na nadpad cźakachu. Nasche łódźe so do bitwowneho postajenja stajichu a jim so signal da, pomalscho jěć. Za někotre wokomiki admiral torpedowym łódźam pschikasa, so bychu so sesady wójnskich łódźow postajiłe a dalschе roskasy wocźakałe. Njepschećel so pomału bliżeschе. „Pětropawlowsk“ něschto do prědka sajědźe, tola na dobo so jeho prědk sběhny, sawali so do běleje mróćele kura, a hnydom na to so satraschnje zahrima. „Woheń!“ něchtó sawoła. Wschitzy wocźi na „Pětropawlowsk“ wobroćichu, z kotrehoż wohnjowa trubjel schwihaschе, podobnje, kaž z woheńbluwazeje hory . . Na to z łódźe hromada wschelakich wězow, kruchi żelesa, roskłamane drjewjane paženje, sćežory a cźłowiske cźěła wulecźachu . . . „Sso nuri, so tepi!“, so se wschěch stron wołasche. S dalokowidami bě widźeć, so na jeho łubi dźiwje běhachu. „Pětropawlowsk“ so rucźe nurjeschе. Jeho prawa strona a prědk njeběschtaj hižo wjazy widźeć. Někotsi morjazy do morja sesakachu, a bórzy po tym so zyła łódź potepi. Kur a para zyłe podnjebjo sacźmischtaj — „Pětropawlowsk“ bě sniczeny.

* * *

Schto je z pschicźinu zahubjenja Pětropawlowska było, njebudźe drje so ženje z wěstosću prajić hodźić. Cźi, kotsiž su so z njeho z pschipadom wukhowali, mjes nimi zarowy wuj, wulkowjerch Kyrill Wladimirowicź, měnja, so je so „Pětropawlowsk“ z jenej japanskej podwódnej łódźu do powětra buchnył a so je so pschi tym japanska podwódna łódź teho runja sniczika. Rußam njeje njesnate, so je Japanska dwě podwódnej łódźi, kotrejž niz jenoż na wodźe, ale tež pod wodu jěchadźitej, tak so z wjercha wody njejstej widźeć, w Ameriźy kupika. Japanscy wudawaju, so su woni, prjedy hač su ruske łódźe z Port-Arturskeho pschistawa wujěle, torpedy (miny) podnurili, do kotrychž jeneje je „Pětropawlowsk“ sałożił. Druhy sabo po rosprawach wukhowanych sudźa, so je so na „Pětropawlowsku“ parny kotoł puknył a so je so z tym łódź sniczika. „Pětropawlowsk“ njebě po runowasy twarjeny, jeho prědk bě cźeźschi, dyžli jeho sadk; teho dla je so tež z prědkom najprjedy w morju podnurił.

Makarowowy nastupnik.

Za nastupnika admirala Makarowa, kotryž je se zahubjenjom łódźe „Pětropawlowska“ nahłu smjercź wumrjeł, je zar dotalneho admirala cźornomórskeho wójnskeho łódźstwa, Skrydlowa pomjenował. Tutón je so hižo na wjesbu do Port-Artura nastajił.

Po Strydlowym wuprajenju je zebi wón wotmyslił, schto na to sadźicź, so by Port-Arturske łódźstwo z Wladiwostokskim

sjednoczik. Hdy mohli Japanszy do dozpicza tehole plana swoje zyke wójsko w Koreji wuszadzicz, czim lepje; pschetoz Kuropatkim sebi pscheje, s Japanskimi wojowacz. Sa swojeju pomoznikow je sebi Strydlow jeneho fregatneho kapitana, Steczenka, a wuczerja taktiki na namórskej akademiji, kapitana Slatowa, wubrał. Steczenka je wón s dobom sa schefa swojeho staba pomjenował.

Audienza admirala Skrydlowa pola zara.

Wutoru je admiral Skrydlow pola zara audienzu měł, kotraz je tsi hodziny traka. Po jeho wotendzenju je zar swojemu naměstnikej Alexejewej do Port Artura sczěhowazu depeschu póslał: „Poruczam, so by lódźstwo na zadyn pad pschistaw njewopuschczilo. Tutón wukas hacz do pschikhada admirala Skrydlowa płaczi.“

Rosmołwa hłowneho roskasowarja Kuropatkina s wójnskim ministrom Ssacharowom.

Dopisował Parizskich nowin „Petit Parisien“ je wopschijeczе rosrěczenja shonił, kotrez je Kuropatkin se Ssacharowom měł. Kuropatkin je prajił, so 300,000 muzi k rossudnemu wojowanju na kraju dosahа, jeli so budze 200,000 muzi jich sady a zelesnizu psched njepschecželskimi nadpadami krycz.

Podhladne sadzerzenje Chinesow.

Sjawne potajnstwo je, so China s Japanskej pod jenym krywom tczi. Podlu mandzurskeje mjezy je wona njedźiwajzy protestow ruskeho knjezerstwa něhdze 35,000 wojakow postajiła. Jich je 130 japanskich offizerow wuwuczilo, kotsiz jich tez nětkole nawjeduja. Tak bórzy hacz bychu Ruszy na kraju nětkotre bitwy pschěhrali, by chinеske wójsko sso ruskemu do khribjeta dało. To Ruska derje wě, a je teho dla sa swoje wójsko stejischczo wuswolila, s kotrehoz móze kózdy czaz Chinesam napschecžo stupicz. Hdy by so China woprawdze k wójnje pschecziwo Ruskej naschczuwacz dała, mohło to kónz Chiny bycz. Jeli so by Ruska dobyła, by wona Chinu na czaszce rosrubała. Chinesojo we wukraju su po sdaczu hizo pokiw dostali, so so China do wójny saplecze. W Moskwje su Chinesojo, kotsiz su so tam jako wikowarjo saszydlili, swoje wikowarnje pschedali a Moskwu wopuschczili, podobnje, kaz su to Japanszy we Wladiwostoku a Port Arturje do wudyrjenja wójny czinili. Nadpadny je shromadny wotkhód Chinesow.

Japanszy offizerojo jako wupuszczerjo sibirskeje zelesnizy.

Hdyz bě so Japanska rosszudźiła, Ruskej wójnu pschipowjedźicz, je wona na to liczila, so budze jej mózno, s wupuszczenjom sibirskeje zelesnizy spěschnemu pschiwjesenju ruskeho wójska do ranscheje Asiskeje sadźewacz. S tymle wobliczenjom pak je so Japanska sjebała. Ruszy su wjedźeli, so wot porjadneho wobkhada po sibirskej zelesnizy dobyczе wotwiszuje a su teho dla wot wscheho spoczatka zelesnizu krucze strazowali. Zylu czrjódu Chinesow a wjazorych japanskich offizerow, kotsiz běchu jako Chinesojo pschedrasczeni spytali mosty sibirskeje zelesnizy rostsělicz, su Rußojo sasklapili a jich pak swobwěscheli, pak satsělili. W Charbinje je ruski wójnski sud jeneho japanskeho polkownika (wyschka) a jeneho japanskeho hejtmana k smjerczi sasudźił. Wonaj běschtaj chinesku drastu so swoblekawschi, wot Pekinga do Mandzurskeje schkoj, so byschtaj rusku zelesnizu skónzowałoj. Pschi tym staj so lepicz dałoj. Tele dny je jeju ruski wójnski sud k smjerczi sasudźił. Tutón tydzeń su ruszy straznizy s nowa jeneho japanskeho offizera popadli, kotryz mějesche teho runja wotmyslenje, rusku zelesnizu w Mandzurskej nakhwilnje sujekhmanicz. Pschi nim rosbuchadko pyroxolin a jedyn schrubowak k rosschrubowanju zelesnischkich schěnow namakachu. Tehole japanskeho offizera drje teho runja satsěla, kaz jeho towarschow.

Ruske baltiske wójnske lódźstwo,

kotrez so nětkole hischcze na wójnu pschihotuje, kónz junija do ranscheje Asiskeje wotjědze. Wone budze s 8 wulkich panzerowanych lódźow, 6 kschizakow, 5 torpedowych lódźow, 2 pschecziwotorpedoweju lódźow, 9 podwódnych czołmow a 2 transportneju lódźow wobstejecz. Jeli mózno, wone podlu poknózneho asiskeho brjoha k postajenemu městnu pojědze. S tejle pschicziznu je so hejtman Brěsenkow wotpósłał, so by Beringowu mórsku wuszczinu pschepytał, hacz mohle ruske wójnske lódze psches nju pschejecz.

Wschědnje sezylnjenje ruskeho wójska nad Jaluskej rěku.

Po dopisu jendzelskich nowin „Daily Mail“ ruske wójsko nad Jaluskej rěku wschědnje móznje pschibywa. Po tsjoch tydzenjach je so wone wschědnje po 4000 muzach posylniło. Ssrjedz a hłowna móz ruskeho wójska budze mjes Nagaczanom a Liaojanom.

Na brjosy Jaluskeje rěki w tu khwilu pjecza jenoz 14,000 Rußow s 32 kanonami steji, mjes tym so su tam Japanszy 17,000 muzi sylni. Njepschihódne wjedro njedowoli ani Rußam ani Japanskim, rěku pschetroczicz. Na woběmaj stronomaj posylnjenja woczakuja. Duz w bliszchim czasu hischcze k bitwje njedóńdze.

Zar swoje samoženje na wójnu nałoži.

Zar, kotryz ma 800 milionow rublow swojeho samoženja we wukrajnych bankach sałożene, je je wupowjedźił a chze je do ruskich bankow położicz, so by je sa pschipad nusneho trjebanja bjes danje a rukowanja sa wójnske potrjeby pozczonk. Pódla teho su tez franzowszy pjenjeznizy swólniwi, Ruskej s trěbnymi pjenjesami k wójnje wupomhacz. Psched nětkotrymi dnjemi su wschelazy pjenjeznizy s Patisa do Peterburga pschijeli, so bychu s ruskim knjezerstwom dla noweje pozczonki jednali. Kaz s wulkej wěstoszu rěka, dyrbi so ruskemu knjezerstwu miliarda frankow po 5 prozentach pozczicz, kotrez mělc so sa 3 lěta wróczo płaczicz. Sastupjerjo Parizskeje bursy měnja, so bychu Franzowsojo, kotsiz maja wulke sympathije k Ruskej, swoje pjenjesy rad na ruску pozczonku nałożili. Mnohim, kotsiz nětkole swoje pjenjesy na twar Panamaskeho kanala pozczene, wróczo dostanu, je witane, so móza sa nje wěste a dobre sadanjenje w Ruskej namakacz.

Czёła morjenych na „Pětropawlowsku“.

Pola Port Artura su so na brjóh nětkotre czёła ruskich offizerow s morja wupławile. Mjes nimi je, kaz so se wschej wěstoszu wudawa, tez czёło admirala Makarowa.

Swětne podawki.

Jězba khězora Wylema po sjrjedzjosemskim morju.

Khězor Wylem ani do Korfu, hdzez chzysche so s grichiskim kralow setkacz, ani do Abazije pjecza njepojědze, hdzez chzysche so s awstriskim khězorom a romunskim a schwedskim kralom sejicz. S czim je so khězor pohnuł, swój pucowanski plan pscheměnicz, njeje znate, mózno, so ma so pschiczina w pscheměnjenych politiskich poměrach pytacz. Khězor pjecza na Sizilskej kupje wostanje, doniz so na domojjězbu njepuschczi. Wutoru je wón město Catania, pod wohenbluwazej horu Atna leżaze, wopytał. Kaz wschudze, jeho tez tam wobydlerstwo jara wutrobnje powita.

Khězorstwowy sezym

je póndzelu namjetej zentrumskeho sapósłanza Gröbera pschihłosował, so dyrbja khězorstwowe wyschnoszcze a wójskowe sarjadnistwo s wudzělenjom dźelow po mózności na posticzenki rjemjeźlnikow a dźelaczerjow dźiwacz a dale submissionstwa s jena srjadowacz. Wo njedostatkach submissionstwa a nusy rjemjeźła běchu hizo husto słyschane słorzby s nowa słyschecz.

Sběžk w němskej krótkowjeczornej afriskej koloniji.

Sběžk hereroskeho luda je sebi bohużel hizo wjele woporow na němskej stronje zadał. Pola Okatumby je so major Leutwein se swojim wotdzělenjom do sběžkarjow dał, tola je dyrbjał po dżeżaczhodzinskim wojowanju wróczo hicz, dokelz tam njemohł swojich ludzi s muniziju a proviantom sastaracz. Na němskej stronje bechu 1 hejtman, 1 wyschschi leutenant a 7 jězdni padnyli. Němzy budzichu je wscheho spoczatka dyrbjeli sylne wójsko pschecziwo Hereram pósłacz. Praji so, so je khězor Wylem hnydom 6000 muzi Hereram napschecziwo stajicz chzył, tola po rózowje sbarbjenych powjesczach s krótkowjeczorneje Afriki je so knjezerstwo s wotpósłanjom mjenscheho posylnjenja spokojiło.

Strajk sastojnikow wuherskich statnych zelesnizow.

Na wschěch wuherskich statnych zelesnizach zelesniszy sastojnizy strajkuja. Wot wutory njeje wjazy zadyn czah s Budapesta wotjecz mohł; jenoz czahi pokodnischeje zelesnizy, kotrez akzijowemu towarstwu skluscha, hischcze jězdza. Strajkowarski komitej je telegrafiszy porucził, so dyrbja czahi na tym sastanischczu sastacz, na kotrez runje pschijědu. Se wschelakich městnow kraja chzedza strajkowarjo czahам wotjecz dacz, kotrez jenoz strajkowazych zelesnischkich sastojnikow powjesu.

Nastork k strajkej je sakonjowy naczisk wo postajenju msdy sa zelesnischkich sastojnikow, tele dny sejmej pschedpołożeny, dał. Strajkowarjo sebi zadaju, so dyrbi so msda po jich namjetach postajicz.

Jeli so ßejm do teho swoli, chzedza strajk skónczicz. Pschedßydu statnych zelesnizow, Ludwiga, winuja, so je na strajku wina, a ßebi zadaju, so dyrbi ßwoje sastojnstwo skozicz.

Strajk ßo s tym sapocza, so na Budapestskim wieczornym dwórnischczu wschitzy wuhibarjo signalne lampy haßnychu. Jedyn tworowy czah, kotrehoz wjednik chzysche do mesta sajecz, ßo s tym sadzerza, so ßo nekotre sta strajkowarjow psched lokomotivu lehnychu. Na to lokomotivnik, tepjer a czahowy wjednik s czaha stupichu. Winski speschny czah na sastanischczu w Rakoßu Palateje sadzerzachu.

Knjezerstwo be ßo s wopredka rosßudzilo, se wschej krutosczu pschecziwo strajkowarjam sakroczicz. Ministerstwowy pschedßyda, hrabja Tisza, a wikowanski minister Hieronymi w ßejmje prajischtaj, so ßo tu wo jednory strajk njejedna, ale wo skamanje sastojnskich pschißkuschnosczow, a so je knjezerstwo winowate, sakonjej k placziwosczi dopomhacz. Se strajkowarjemi njemoze knjezerstwo jednacz. Shromadzisnu zelesniskich sastojnikow je knjezerstwo hizo teho dla sakasalo, dokelz by ßo wobkhad po zelesnizy sastajicz dyrbjak, hdy bychu ßo pschi njej wschitzy zelesnischy sastojnizy wobdzelicz chzyli. 350 zelesnischich sastojnikow, kotsiz bechu s parnej Lódzu se Sagreba do Budapesta na tule shromadzisnu pschijeli, knjezerstwo hnydom sajecz da, prjedy hacz s Lódze na brjoh stupichu. Nasajtra pak hizo knjezerstwo, hdyz strajkowe njepschijomne sczehwki spósna, milischo pschecziwo strajkowarjam postupowasche. Wone be swólniwe, se ßrednikom strajkowarjow, s ministerstwowym sekretarom sapóßklanzom Vörösom, wo jich zadanjach jednacz a strajkowym wjednikam dospolne njekhostanje pschilubicz. Hacz dotal njeje pak Vörösowe jednanje se strajkowarjemi zaneho wuspecha melo. Skerje ßu ßo wobstejnosczе shórschike. K 60,000 strajkowazym zelesnischim sastojnikam je ßo tez hischcze nehdze 30,000 zelesnischich dzelacerjow pschisamklo.

Knjezerstwo je mjes tym spytalo, wobkhad po zelesnizy s pomozu wojakow sprawicz. Tuczi ßu twarjenja na sastanischczach wobßadzili. Wyschschi sastojnizy, s czahom jedzazy, ßo pscheßwedczeja, hacz ßu na sastanischczu pschißkuschni sastojnizy pschitomni. Ssu-li tam woni, ßo hnydom s nowa do pschißahi wosmu. Hdzez ßu sastanischcza wopuschczene, na nich wyschschi sastojnizy skuzbu czinja.

Sadzerzane czahi.

Nekotre czahi, kotrez je knjezerstwo s wojerskej wobßadku s Budapesta wotpósslalo, ßu ßo na jesbje sadzerzale. Czah, kotryz be do Marcheka wotjek, dyrbjesche w Neuhäuslu sastacz, dokelz bechu lokomotivnik, tepjer a inzenieur s lokomotivy czekli. Druhi czah dyrbjesche ßo pola sastanischcza Porta orientalis sastajicz, dokelz bechu strajkowarjo czahoweho wjednika, do njeho s kamjenjemi mjetajo, sranili a s mestnami kolije wutorhali. W Raabu teho runja s jenym czahom sastachu. Zandarmojo, kotsiz jón pschewodzachu, ßo bojachu, so mohli jón strajkowarjo swróczicz.

Spjeczliwosczi strajkowarjow w Ssolnoku.

Pschedstejiczer Ssolnokskeho sastanischcza spyta strajkowarjow namolwicz, so bychu ßo do dzela wróczili. Strajkowarjo na tole napominanje s kamjenjowanjom sastanischczoweho twarjenja wotmolwichu. Ssrjedu ßo do Ssolnoka bataillon pionerow póßla. Czah, s kotrymz pionerojo jedzechu, s kolije wujedze, tak so dyrbjesche ßo sa nim nowy czah wotpóßlacz. Schtwórtk do Ssolnoka tez kompagnija peschkow wotendze. Powjeda ßo, so je zelesniska czara s mestnami wupuschczena.

Blisko Nitry ßu ßrjedu w nozy njesnaczi ludzo tworowy czah wurubili, kotryz bechu zelesnischy sastojnizy po wudyrjenju strajka wopuschczili.

Njedostatk mloka w Budapestu.

Budapest hizo strajkowe sczehwki saczuwa. Schtwórtk rano be wulki njedostatk mloka, dokelz ßo s dalschich stron njebe po zelesnizy mohlo do Budapesta dowjescz. Sa to je pschewjele mjaßa, tak so je jeho placziwa spadla, dokelz dyrbjesche mjaßo, sa Win postajene, w Budapestu wostacz a ßo tam rospschedacz. Tez wobydlerstwo Wina budze ßnadz bórsy pod strajkom wuherskich zelesnizarjow ßobu czerpjecz dyrbjecz, dokelz s Wuherskeje mjaßa, mloka a druheje zyroby wjazy njedostanje. W Preßburgu ßu ßrjedu na dwórnischczu 20,000 litrow mloka a 300 zentnarjow howjaseho mjaßa, sa Win postajeneho, na pscheßadzowanje pschedawacz dyrbjeli. W Tomegyeru steji 150 a w Ssöllösu 80 zelesnischich wosow s kormym skotom a pjerisnu, kiz pizy trada. Rekrutojo s dalokich wßow njejßu mohli s czaßom do méry pschinicz.

Póstowy a telegrafowy wobkhad.

Póstska direkzija je poruczika, so dyrbja ßo we wschech stronach, wo kotrych je ßo zelesnischi wobkhad sastajil, póstske poßylki s wosami roswosycz. Njesnaczi skuczerjo ßu telegrafowe groty mjes Ssomorsalu a Komiatom rosresnyli. Zandarmojo nétko w zykym wokrjeßu telegrafy strazuja.

Strajk w Debreczinje.

Pod saczischczom strajka zelesnizarjow ßu w Debreczinje dzelacerjo w tobakowych fabrikach, parnym mlynje, we waggonowej fabrizy statneje zelesnizy, teho runja murjerjo, czeßlojo a samkarjo, hromadze nehdze 6000 muzi dzélo sklozili.

Sslushakowe widzenje.

(Pokraczowanje.)

Nas na dezemberskim ranju be ßurowe rosbudzenje w pschedmescze. Wyschschi pinczнik Jan Lódzowski bu morjeny w nozy we ßwojim domje. Hdyz sluzobniza rano pschinidze satepicz, be jej dziwno, so bechu khezne durje hizo wotewrjene, mjes tym so je Lódzowski hewak hakle na wjazykroczne klapanje wotamkasche. Hdyz do bydlanskeje stwy sastupi, lezesche wyschschi pinczнik s woczomaj na podkosy, psched ßamym wobkozenym stokom pschi khachlach, w kotrymz be swuczeny, wieczor psched wotkhadom do loza poßlednju dymku kuricz. Wutroba be jemu pschekkóta. Wbohi czlowjek be hizo morwy.

S blizscheje polizajskeje stazije pschinidze, powjescz dostawschi psches wothladarku, kiz be se sastrózenjom bjes maka bjesrecznа, komißar Hußlak, hischcze mkody muzski, kiz mejesche hischcze ßwoju pruhu wuwjescz. Wón pschiwjedze dweju straznikow ßobu, kotrajz buschtaj postajenaj k pschedkhezi, so njemohl nichtó do domu sastupicz. Nimo teho da hnydom durje do pkotu pschi drósy samknycz, so ßo njebychu ßnadz napadne czerje hacz do nich wumasale, kiz mózachu jara wazne bycz.

Sa mako njenschinow namaka Hußlak nóz, s kotrymz bu Lódzowski mordarszy saktóty. Tón lezesche wó jstwje, w kotrejz wyschschi pinczнik sastawki khowasche. Sskuzobniza hnydom wobkruczesche, so nóz morjenemu ßkuschesche. Nekotre blidowe kaschcziki bechu wukamane a jich wobßah pscheryty. Kaz be to s papjerowehо pjenjesa jaßne, na podkosy lezazeho, be mordar sjawnje tez te pjenjesy namakal, kotrychz dla be mordarstwo skuczik. Pschedmjety njepobrachowachu. Samki durjow bechu wschehe njesranjene, tez pokasowasche polozenje Lódzowskeho psched stokom na to, so njebe byl pschekwapjeny s nutsdobywanjom. Wjele bóle ßo sdasche, so be ßo s wozobu, kiz be jeho morika, sabawjal. Na to dowjedze polizajskeho sastojnika to, so na blidze dwe prósdnej krokowej schkleńzy stejeschtej.

Hußlak, wobstejenja wezow w domje skuczinschi, poda ßo k temu, so by ßlédy s wonka sahrody pruhowal. Tu ßo sdasche wez jara w hódz bycz. Pschetoz hacz do wieczor dzeßaczich be ßo ßneh schok, potom be ßo njebjo wujaßnilo. Kaz pak pinczнizy w „starej piczeli“, kotsiz bechu mjes tym na polizajskim komißariacze byli pscheßkyscheni, wobßwedczachu, besche Lódzowski mjes napol a tsi schtwórcz na jednacze hosczenz, a to ßam, wopuschczil. Duz dyrbjesche mózno bycz, jeho czer pytnycz, a tez mordarjowu czer, kiz be mohl sawescze hakle czeknycz, hdyz ßneh wjazy padal njebe. Hußlak be tu kedzbnosc dal nakozicz, niz po alejowym puczu hicz, ale pódla, hdzez czerje njebe. Druhe czerje potajkim njemózachu wumasane bycz. Pschetoz sklozbnizyna czer be jaßnje rospósnacz.

Pschepytowanje sapocza ßo pschi sahrodnych durjach. Bjes dwela, haj wótrje wuczischczane bechu widzecz stupy schérokeje, czezkeje stopy, kotrez bechu, kaz to pschirunanje pokasa, Lódzowskeho, a pódla trochu dlejsche stupy, kiz bechu kusk sady wostawale. Czer tuteju muzskeju, wyschscheho pinczнika a jeho njesnateho pschewodnika, hodzesche ßo jaßnje ßledowacz hacz k khezi. Ale na njewujaßnjene waschnje njemózachu wußledzicz czerje teho, schtóz be dom wopuschczil. Mordar pak be ßo shubik, pschetoz Hußlak mózesche mohl rjez spowróczecz maku khezku. Ani czlowjeka, ani czerje tu njebe. A tola be mordar czeknyk. So be na ßankach po njenahlym sarésku dale jek, tez to njebe mózno. Pschetoz potom budzische tu dyrbjała bycz kolija. Po aleji wot schtoma k schtomej lescz be jemu s dweju pschiczinow bylo njembózno: s prenja stejachu

ſchtomy pſchejara daloko wot ßebje, a potom běchu hiſchcźe tak ßłabe, ſo budźichu ßo dyrbjałe hałſy wotłamacź.

Komißar Hußlak ſtejeſche tu pſched hudańczkom, tſchaßeſche ſ hłowu. „Skoro ßo ſda, kaž by tón njekhmanik wotleczał“, rjekny mjerſazy.

„Něſchto podobne wobkrucźa też Sſkuchak“, naſpomni pódla njeho ſtejazy ſtrażniſki miſchtr. „Snajecźe tola, knjes komißaro, něhduſcheho wobſtararja Sſkuchaka, kiž ßo ſchtwórcźlětnje do picźa podawa. Wón wobkrucźa, ſo je w nozy we dwanacźich, hdyž je wón po druhim brjoſy domoj ſchoł, muźſki tu pſches ſahrodu pſchileczał.“

Komißar Hußlak ßo ßmějeſche. „To je wjele. Pſchezo pak dźiwne trjechenje. W połnozy by to mohło bycź. Ale lětacź cźłowjek bjes balona njemóże, a tajkeho je drje mordar lědma ßobu brał. Tola dajcźe temu mużej hnydom na komißariat pſchińcź, chzu ſ nim rěcźecź. Chzu jeno hiſchcźe ras pomału po aleji dele hicź.“

Komißar to ſcźiui. Też tón ras niczo nadpadneho njepytny. Jeniczke bě, ſo po prawej ſtronje małe dźěry w ßněhu pytny, kajkež něhdźe naſtawaju, hdyž cźłowjek ſ kijom wótrje ſchtapa. Wyſchſchi pinczník ženje ſ kijom njekhodźeſche. Saſtojnik měrjeſche ſdalenoſcź mjes jenotliwymi dźěrami; ta bě nimale prawidłowna. S tym niczo ſapoczecź njewjedźeſche, pſchetož tute ſnamjenja běchu wot ſtupow bóle ſdalene, hacž bě to pſchi prawidłownym trjebanju kija k wěrje podobne. — Sſkuchak, muž ſe ſapukłym wopiłzowſkim wobliczom, bě njemérny. Wón żałoſcźo wobkrucźeſche, ſo njeje mordarſtwo wobeſchoł. „Wo tym nětkole ani rěcźe njeje, ſměrowa jeho ſaſtojnik. „Chzu jeno wjedźecź, ſchto je to ſ tym widźenjom było.“ — „To bě we dwanacźich hodźinach“, wón ſapocźa. — — Hußlak jeho pſchetorże: „Kak to tak, ſo wy to tak wěſtotnje wěſcźe?“

„Dokelž w „cźerwjenym worjole“ we dwanacźich ſamkaju a je mje hoſcźenzar wotehnał. Hdyž tam po brjoſy nimo wyſchſcheho pinczníkoweje khěže pſchińdźech, pohladach tam prěki, běſche měßacźne ßwětko w protyzy.“

„Jeno w protyzy“, pſchikiwny komißar, pſchetož wjedźeſche, dokelž bě nimale w ßamßnym cźaßu lehnycź ſchoł, ſo bě tón muž hacž dotal wěrnoſcź rěcźał.

„Runje bě kuſk ßwětliſcho — ßněh dźe też ßwěcźi. Tu wuhladach, duſchu wěrno, na hórzy poſtawu w mróczelach, to rěka: wyſche hacž płót delka, a ßnadź tak wyßoko, kaž ßu ſchtomiki w ſahrodźe. Tu woběźa mje hrózba. Chzych hiſchcźe dlěje tam hladacź, dokelž ßo to pohibowaſche a bliże pſchikhadźeſche. Tu pótknych ßo pſches dłóždźowy kamjeń, kiž pod ßněhom leżeſche, a padźech, hdyž ſaßo k ßebi pſchińdźech, bě woprawdźe wſchitko prjecź.“

„Kelko ſcźe wy prjedy byli wupili“, woprascha ßo ſ mało ważazym hłoßom ſaſtojnik.

„Niz wjele, dokelž ßu cźaßy jara hubjene.“

Sſkuchak móżeſche wotſtupicź. „Tón muž je jaßnje wopity był“, rjekny Hußlak. „Ja mam to ſa ßón.“

Hoſcźenzar ſ „cźerwjeneho worjoła“ je prajił, ſo je ßebi jenu kupił, kiž to rjekny.

„Ale niz bóle dyžli ſ wjetſcha“, wotmolwi ſ protokola ſtrażny miſchtr.

„Ale ſawěſcźe bě to doſcź wjele.“

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** (Hłowna ſhromadźiſna Macźizy Sſerbſkeje. [Pokracźowanje měſto ſkónczenja.) Libſchowa kniha je woßebje młodym ſtudowazym Sſerbam wulzy ważna kniha, dokelž ſ njeje nawuknu ßwoju macźerſchczinu póſnawacź a prawje wużiwacź. Hattala běſche jara wobdarjeny muž. Pokhadźeſche ſe ßłowakſkeho kraja, ſ wotkelž ma cźěſki narod telko ßławnych mużow, jako Schafařika, Kollára, Palazkeho. Hattala ſtudowaſche na duchownſtwo, a lěta 1851 bu młody duchowny hižo profeßor ßłowjanſkich rěcźow na Prażſkej univerſicźe. Wón woßebje wukładowaſche ſkładbu rěcźe, a żadaſche wot ludowych ſpißowacźelow, ſo bychu ludej ſroſymliwje pißali. Knjes farař Libſch na ſakładźe teho młodym ſerbſkim ſpißowacźelam wſchelaku radu a wucźbu dawaſche. Wot lěta 1870 pſchiſtupi knjes profeßor też k ßerbſkemu ſeminarej w Praſy bliże a wucźeſche ſtarſcheho „Sſerbowki“, kotryž dyrbjeſche kóżdy tydźeń k njemu khodźicź. Na kónz lěta by kóżdy ras ßam do „Sſerbowki“ khodźił, ßo pſcheßwědczicź, kak ßu hólzy dźěłali. Tak bě wón hacž do ßwojeje ßmjercźe protektor naſchich Prażſkich ſtudentow, ſ cźimž ma bjes dwěła wulke ſaßłużby wo ßerbſki narod. Hacž runjež njebohi knjes Hattala żeuje njeje na kużiſku ſemju ſtupił, běſche jej tola jara dobry a ſ wutrobu pſchikhileny, kaž ßwědcźa jeho ſkutki. Też je wón pißmowſke wudźěłki ßobuſtawow „Sſerbowki“ kóżde lěto pſchehładował a ßwěru pruhował. K cźeſcźi wulzy ſaßłużbneho pſchecźela naſcheho naroda pſchitomni poſtanychu.

Njebohemu wucźerja Nycźku w Charlottenburgu knjes duchowny Nowy ſ Budeſtez wopominaſche. Wo tymle mużu ßym wam też ja hižo pißał, hdyž běch „w Pólſkej“. Knjes Nycźka bydleſche tehdom, kaž ſ zyła na ßměrkach ßwojeho żiwjenja, w Charlottenburgu pola Barlina pſchi ßwojim pſchichodnym ßynu, wużiwajo tam pſchi wnukach a wnucźkach ſpokojne ſtare lěta ſe ßwojej mandźelſkej. Jara pěkni ludźo w cźichim domje ßydlachu. Knjes Nycźka mějeſche kruty rjap a horzu luboſcź k Sſerbowſtwu, luboſcź k Sſerbſtwu jeho wutroba do rowa ßobu wſa. Sa młode cźaßy wſchak ßo jemu njeje tak derje wjedło. Narodźi ßo w Komorowſkej krajinje na pomjeſach Hornjeje a Delnjeje Kużizy. Khudy ßo narodźi; dokelž pak bě ſpokojny a pilny, wjedźeſche ßo jemu derje. Jeho prěnja ßłużba bě w Sprjewizach, a potom dołhe lěta w němſkim kraju, w nadrhynſkim měſcźe Eſſen. Tam drje jaſyk ßerbſkemu wurjekowanju trochu wotwukny, ale duch a hłowa ßerbſkej woſtaſchtej. Jako ßwěrny pſchecźel duſchow poßwjeczi ßo Nycźka maſurſkim (pólſkim) dźěłacźerjam, kotrychž wjele w krajinje ßydleſche, a runje tak poſdźiſcho w Barlinje, hdyž móżeſch cźrjódy delnjoßerbſkich holzow — ßłużobnych — po dróhach widźecź, ßerbſke kemſchenja farjadowa. Też pißaſche njebohi do „Časopisa Maćicy Serbskeje“, do „Bramborſkeho Zaßnika“ a do „Łużicy“ naſtawki wo a we ßwojej wótzowſkej narěcźi ſ Blunja. S pſchileżnoſcźu ßwojeho ſłoteho kwaßa poda nahladny dar ſa Delnjołużiſku Macźizu Sſerbſku. Też jemu k cźeſcźi ſhromadźiſna ſtany.

Hiſchcźe jene wopomnjecźe pak mějeſche Macźiza lětßa ßławicź: ſtołětne narodniny naſcheho njeßmjertneho pěßnjerja Handrija Sejlerja. W cźole ſala bě jeho ſ ławrjeuzom wobdaty wobras widźecź, a 12 ſpěwarjo ſpěwachu rjany kwartet:

Pój, wjecźoro, k nam rjany
We hwězdnym wodźewje,
Budź lubje powitany
We ßwjatej cźiſchinje:
Sſo, cźiche ßměrki, ſtajcźe
Mi něhdy na rowi
A żiwym powjeſcź dajcźe:
Tu mucźny dróhar ſpi.

Jaßmin, reſeda ſcźele,
Hdyž druhe kwětki ſpja,
Wot ßłóbkich dychow wjele,
Bós módry ſawonja:
Budź, lubſche ſawonjenje,
Spju něhdy we ſemi,
Budź moje poſtrowjenje
Tym lubym na ßwěcźi.

Kak rjeuje měßacźk ßwěcźi
Na módrych njebjeßach —
O rjaua ſtwórba w lěcźi
Na khłódnych wjecźorach:
A budu w khłódnym ſkhowje
Ja něhdy nozowacź,
Chzył, měßacźko, na rowje
Mi khwilku poſaſtacź.

Hołk żiwjenja ßo ſlehnje,
Sſo niczo njehiba,
Schtož jeno nimo cźehnje
Tam żołma rěcźniwa:
A ßym-li něhdy ſpanył
Do procha, do pjerſchcźe,
Praj żołma, ſo ßym cźahnył
Do hwězdow jaßnoſcźe.

Kotrehož text bě něhdy Sejleŕ jako ßwój requiem poſnamjenił. Knjes farař Domaſchka ſ Budeſtez, naſch ßerbſki rhetor a rodźeny rěcźnik, woßławi Sejlerja tak, ſo wſchitkich ſahori. Handrij Sejleŕ narodźi ßo 1. februara 1804 w Sſkonej Borſchcźi, tam na wyſchinje, ſ kotrejež maſch kraßny wuhlad na měſto Budyſchin a do ßerbſkeho kraja. Sahe póſnachu ßo wulke duchowne dary khudeho khěžkarſkeho ßynka, a w Lipſku woſjewi ßo też jeho ßerbſka ſmyßlenoſcź: pſchetož tam bě wón ßerbſkich ſtudowazych duch a duſcha. Wulki wliw mějeſchtaj tam na njeho ßławny cźěſki ſtawiſnař Franz Palazký a Južnoßłowjan Milutinowicź, kiž jeho k pěßnjenju pohnu. Handrij Sejleŕ je ludowy, narodny baßnik. Jeho pěßnje ßo ludej tak ſalubichu, ſo ſa ßwoje pſchija mnohe ſ nich a je ſpěwaſche, kaž ßwoje narodne. Se ßwojimi pěßnjemi je Sejleŕ tam w tych cźeżkich, hiſchcźe cźěmnych cźaßach ßerbſki narod budźił. Hudźbny miſchtr Kozor je k nim melodije ſkładował a ſe Sejlerjom ſhromadnje ſpěwanſke ßwjedźenje ſarjadował, kiž żiwjenje budźachu w Sſerbach a ſpodźiw pola Němzow. Tele ßwjedźenje ßu njeſakhodne pomniki noweho Sſerbſtwa. Pſches Palazkeho pohnuty wobdźěła Sejleŕ też wědomoſtnje ßerbſku rěcź a wuda rěcźnizu. Teho runja poby redaktor Jana Erußta Sſmolerja „Tydźeńſkich Nowin“, kotrež běchu ſ pſchedkhadnizu nětcźiſchich „Serbſkich Nowin“. Boża pſchedwidźiwoſcź je Sejlerja ſ Kozorom ſwjedła, a nimo měry wjele ſtaj wonaj ſa ßerbſki lud ſwjedkoj. Sejleŕ ſuajeſche lud, w jeho duchu ſpěwaſche, zyle ßerbſki, zyle jeho běſche.

Sejler njebě bohaty muž, ale luboscz tež khudeho bohaczi. Tak je Sejler se ßwojeho myta wustajał ja spißowarjow ßerbskich powědanczkow. Sejler měješe pschi prědku wobczežne a struchłe lěta w sastojnstwje; hakle we Kasu, hdyž je tež jeho row, a hdyž je do ßmjercze farar był, wutworichu ßo wobstejnosczе spodobnische. Jeho dom bě zyle hospodliwy; mkodźi Sserbja tam khodźachu nuts a dom. Někotry je ßo we Kasowskej farje horliwosczе naßrěbał, kotraž ja dźeßatki lět njeje woteběraka, ale je żiwa wostała a rostka. Najjaßnischi dopokas teho je nasch horliwy a ßkawny dr. Muka, kiž je kraßnje jeho żiwjenje wopißał a jeho „Zhromadżene spisy“ w 4 swjaskach ßerbskemu ludej wudał a dowudał.

Mózнej rěczi kujesa fararja Domaschki wschitzy żiwje pschihłoßowachmy, a se ßłědowazym spěwom, w kotrymž je tež wo Sejlerju rěcz, ßo dostojny aktus skónczi:

Sskawny pěßnjerjo!
Tebje Sserbowstwo
Sa wscho dźěło wótczinske
Hischczе w rowje żohnuje,
Nad nim dźakne ßylsy roni.

Proch je sachodny,
Skutk Twój njeßmjertny:
Sserbski narod żarujo
Tebi, sbóżny Sejlerjo,
Do wutrobow pomnik twari.

Czaßo pschichodny,
Nam chzył sakczěcz ty! —
O so bychu s twojeho
Klina wuschli mużojo,
Hódni wěcznoh' wopomnika!

Knjes Sommer pschispomni derje, so je Sejler tón muž był, kotryž je prěni wopor sa Maczicżny dom dał, pósnawschi jeho ważnosczе. Wot Sejlerja je prěnich 50 toler sa ßerbski dom. Czim bóle je wobżarowacz, so je ßo loni na ßamej „Maczizy“ na sběrku sabyło; duż składujmy dźenża czim bohatscho a pomaßnmy hłubje! Apell njewosta bjes wuspěcha, 165 hriwnow ßo nawda, dobry knjes, kotryž chze njesnaty wostacz, ßam 100 hr. da. Sskawa. — —

(Skónczenje pschichodnje.)

S Budyschina. Czeżke njewjedra, kajkež ßo sa dołho njepomnja, ßu wot njedźele wieczora hacz do póndźele rano w zyłej wieczornej a ßrjedźnej Němskej a w Czechach sakhadźałe. Sseklate błyski pospochi s czorneho mróczna ßapajo czmu hróßbnje wobßwětlachu a jich pschewodźazy hrimot ludźi w spanju traschesche. Bórsy ßo na wjazorych městnach czerwjenjesche. Boże njewjedro bě do twarjenjow dyriwschi sapaliło. W **Kożarni** pola Huski wotpalichu ßo wschě s wjetscheho dźěła maßiwne twarjenja kublerja Ernsta Winklera, w **Demjanach** kheża czißko 52, Ackermannez herbam ßłuschaza, a w **Hornjej Wjasonzy** se ßłomu kryta kheża Gustawa Firle. We **Wulkim Wjelkowje** w tak mjenowanych blejchach błysk do jeneho duba dyri. Ssmjertne stróżele ßu wobydlerjo **Khaßowa** pschětrali. Wóßom krócz je tam Boże njewjedro dyrilo, tola na ßboże njeje sapaliło a njeje tež druheje schkody naczinilo. W **Radworju** w tamnischej herbskej grychczе njedźiwajzy njewjedra wießele a bjes staroscze rejwachu. Na dobo ßo sawrießny a lampy haßnychu. Błysk bě do rejwanskeje sale praßnył, w kotrejż bě něhdże 200 woßobow pschitomnych. Hacz runje błyskowa pruha po sali wokoło jěsdżo wjerch a sczěny wobschkodźi a sczorni, na wulke ßboże rejwarjo a rejwarki njesranjeni wostachu. Druhi błysk wo wßy do jeneje telegrafoweje żerdże dyri. Runje tak ßu ßo někotre telegrafowe żerdże pola **Kelna, Wjelkowa** a **Czichońz** rosrasyke. — W **Lubiju** błysk do wěże Miklawschoweje zyrkwje dyri a telefonowy grot roseschkrě, tola njesapali. — W **Khołmje** pola Radschowa ßo brózeń bětnarskeho mischtra Kóczki wotpali.

W Eibawje je ßo s Bożim njewjedrom hródź kublerja Wünsche sniczika. Woheń ßo w twjerdźeležazym ßynje pomaku rosschěrjesche. Tak jón kubleŕ pytny, hdyž do hródże sa konjomaj pohladacz pschińdże. Konjej, howjasy skót a ßwinje mózachu ßo wukhowacz. Druhi błysk do konjemza żiwnosczerja Pufy dyri a konja tak czeżko srani, so dyrbjachu jeho saklócz. Dale ßu ßo s Bożim njewjedrom wotpalike twarjenja Stangez kubka w Langburkersdorfje, brózeń rěsnika Stangi w Nowym Měsче a brózeń lěßneho hrodźika w Hainspachu. W Zitawje, Hainewaldże, Georgswaldże, Oberfriedersdorfje a Niederfriedersdorfje rěka s rěcznischcza stupi a dróhi, pola a łuki powodźi.

Hischczе ßylnischo hacz we Łużizy ßu njewjedra w Czechach njemdrike, hdyž ßo wone se sliwkami a krupobiczom pschewodźachu. Pschi rěkach stejaze kheże ßo póczrjechu. W Koßiržu budźichu ßo w jenym domje wobydlerjo tepili, njebudźichu-li wohnjowi wobornizy tśěchu a wjerch pscherasyli a jich na tajke waschnje wukhowali.

W Düsseldorfje ßo we hłownej telegrafowarni dwě telefonistzy s elektriskej pruhu trjechischtej a ßo czeżko sranischtej. W Heerosbachu ßo jedyn pohoncz s konjomaj na poln s błyskom sarasy.

Schlesynska je s dźěła s powodźenjom, s dźěła s błyskowymi ranami czerpika. W Friedebergu błysk do wěże katholskeje zyrkwje dyri a sapali. Hischczе nasajtra njemóżachu płomjenja salecz. — W Lehnhausu błysk teho runja do zyrkwje dyri a hrjady a sczěny wobschkodźi. W Kosmje, Biehanje, Lubanju, Rauschi a Oberschönbrunnje ßu ßo bróżnje a domske s błyskom sapalike a sniczike. Po poßlednich powjesczach je ßo w Schlesynskej 24 statokow s błyskom do procha a popjeła pschewobroczіło. W Scholzendorfje ßo jena żona s błyskom trjechi a czeżko wobschkodźi, w Schadewaldże ßo jene we łożu leżaze dźěczo s błyskom na czele srani.

We Waldbergu błysk do zyrkwineje wěże dyri a wěżu a czaßnik czeżko wobschkodźi. — W Ambergu je Boże njewjedro 19lětneho ßyna rěsniskeje wudowy Hirschmannoweje sarasył. — Tež w Schwajzarskej je njewjedro slě zychnowało. W St. Gallenje je ßo wulki stan na tśelniku powalił. Dwaj dźěłaczerjej ßo czeżko sranischtaj.

— Petiziju wo dotwarjenju Budyško-Rakeczanskeje żelesnizy je żelesnischka deputazija druheje komory sakskeho ßejma wobsamkła knjeżerstwu k rosmyßlenju porucziczi. W tymle smyßle drje tež ßejm wobsamknje. W lěcze 1906 budże ßnadź potom knjeżerstwo ßejmej twar żelesnizy s Rakez k pruskej mjesy namjetowacz.

S Bělczez. Sańdźenu póndźelu rano wokoło 5 hodźin ßu njedaloko nascheje wßy 18lětneho czeladnika Herzoga, kotryż na poßled na Barez kuble w Bobolzach ßłużesche, morweho namakali. Herzog je ßo njedźelu w nozy wokoło 11 hodźin s jeneje Bělczanskeje korczmy na domojpucz nastajił. Njedaloko wßy je wón padnył a wumrjeł. S woprědka ßebi myßlachu, so je ßo wón s deschczowej wodu, kotraż ßo runje tehdy każ rěka po puczu walesche, tepił, tola pschi lěkarskim pschepytanju je ßo wupokasało, so je jeho Boża ruczka sajała.

S Bonjez. Sańdźenu ßobotu popołdnju je ßo tu něhdże kórz schmrěczkow na leżomnosczi Budyskeje rady wotpalił. Starschi muž s Bónjez, kotryż bě do lěża schoł pieńki kopacz, bě ßebi duzy ßwoju tobakowu trubku sażehliwschi schwabliczku na semju czißnył. Na njesboże schwabliczka do ßucheje trawy padże, kotraż ßo sapali. Hdyž ßo muž pschipadnje wobroczi, hižo płomjenja wyßoko ßapachu. Bónjecżenjo, kotśiż w bliskosczi schmrěkowe ßadźenki ßadźachu, a drusy ludźo, kotśiż ßo wohnja dohladachu, jón skónczinje podußychu.

S Bołborz. Wobżaromne njesboże je wutoru wieczor nascheho wuczerja podeschło. Po puczu s Hodźija s jěsdnym kołom domoj jědźo, wón s njesbożownym pschipadom do jeneho sapschaha sakoži. Se ßylnym sastorkom s koła padnywschi, ßo wón tak czeżko wobschkodźi, so dyrbjesche lěkarsku pomoz pytacz. Nadźijamy ßo, so s Bożej pomozu bórsy saßo wotkhori. Bychmy jara wobżarowali, hdy by nasch lubowany, wustojny knjes wuczeŕ dlejschi czaß na khorołożo swjasany był.

S Njeßwaczidła. Jutrownicżku ßwěczeschtej ßo na naschim ßwj. woltarju dwě ßwězy s pißanymi wóskowymi różemi jara rjenje wudebjenej. Běschtej dar k czeschczi Bożej wot ßerbskeje mandźelskeje a maczerje zyrkwi poßwjeczeny, w kotrejż bě psched wjele lětami ßwój schczeński ßlub wobnowika. Nětko w Draždźanskej wokolnosczi pschebywajo, wona porjadnje ßerbske kemsche tam wopytuje, a bě po poßlednich ßerbskich kemschach w kschižnej zyrkwi w Draždźanach k. fararjej Jakubej tutón dar sa Njeßwaczidliski Boži dom kupicz kasała. Wona nochze mjenowana bycz. Bóh saplacz jej jejnu luboscz k zyrkwi. — Bóh chzył to tež s tamnej druhej kschesczijanku czinicz, kotraż bě na tón ßamy jutrowny ßwjedżeń, kotryż wona jako wurudźena wudowa a tola jako wěrjaza kschesczijanka troschtnje ßwjeczesche, na skhodźenki ßwj. woltarja rjane wodźecze sa adventski a sażny póstny czaß położicz dała, a kotraż bě tutemu darej hischczе 50 hr. sa snutskowne mißionstwo pschipołożiła. — —

Njebo Marja, njebo Michała Wanaka, kublerja w Bonjezach, sawostajena wudowa, bě něschto lět do ßwojeje ßmjercze (wona wumrje 14. januara t. l.), knj. fararjej 100 hr. sa ßwj. mißionstwo mjes pohanami pschepodała. Tute pjenjesy buchu do banki położene a ßmědźesche ßo nětk mkode jutry 130 hr. sběhnycz, sa tutón skutk Bożeho kraleństwa. — Na njebocźiczku dobrocźelku spominamy s wulkim dźakom.

S Lubija. 337 hriwnow pschekschiwiwschi, kotrež bě dyrbjał na póśćze płaćźicź, je pożłużobnik Richard Gennencher, pola firmy Augusta Förstera pschistajeny, cźeknył.

W Khróśćźizach wużichmy njedźelu 16. haprleje rjaneho sabawneho wjeczora. Khróśćźanska „Klinka“ — młodźi hólzy ſ dwěmaj knjeżnomaj hrajachu wjeżołej kuſkaj „Je datum pſcheměnił“ a „Wona pſchijědźe“. Stej to krótkej wjeżelohrje, prěnja wobdźěłana wot „Sserbowki“ a druha wot knjesa kapłana Delana. Ryſy żerbſki wjeczor drje tam dotal mjenje ſnajachmy, ale nětk żmy żo pſcheżwědčili, ſo móża hólzy a holzy, kotſiž hrajachu, ſ khwalbu ſe żerbſkim dźiwadłom wuſtupicź. Haj, lěpje żo jim powědaſche, kaž by němſki było, a wſchitko roſemi kóždy ſ publika, pſchi němſkich hrach pak njeje tak. Żorta, ſtroweho a wjeżołeho, běſche w hromaj doſcź a doſcź. W prěnim wuſtupje wuſnamjeni żo wożebje Jurij Běrk, privatny wudowz, bě to doſtojny nan, po ſemjanſku wuſtupowazy — w druhej pak njeſpuſchcźimy tak ſpěſchnje ſ pomjatka ökonomiſkeho komiżarja Wóżliſkeho a żłużobnika Měrcźina. Wóżliſki pſchedſtajeſche żwój njekniczomny reumatismuż wulkotnje. Měrcźin pak bě żłużobnik, żiwy po wſchěch ſtawach, pſcheklepany, „dobry cźlowjek“, rěcź żo jenoż tak żypaſche ſ njeho, woheń bě w nim, ſ krótka, to bě żłużobna duſcha, kaž żebi njewěm lěpſcheje pſchedſtajicź. Waż, lubi hólzy a holzy, hdyż ſcźe nam ſ prěnim wuſtupom tajku ſabawu pſchihotowali a żo jako tak wobdarjeni hrajerjo pokaſali, waż radlubje ſaż0 wopytamy, byrnjež tež dyrbjeli mokri domoj żo wróćźicź, każ njedźelu. Tajka wjeżoła żerbſka ſabawa ſaruna nam wopory. — Knjes kantor Hila żkawjeſche „Klinku“, ſo je pſchedżudki pſchetorhnyła a w naſchej ryſy maczeŕnej rěcźi wjeczor wuhotowała a pſcheje żebi w mjenje wſchěch wopytowarjow, ſo bychmy ju tajku namakali hacź do najdalſcheho pſchichoda. So je żo pak wurjadnje ſpodobało, dopokaſachu pſchitomni ſe żwojim pſchihłożowanjom. — Se żerbſkich towaŕſtwow bě ſaſtupjena „Lilija“, pſches pſchedżydu, dirigenta a něktre żobuſtawy. Nemo.

Se Shorjelza. (Pſchiżażny żud.) W jenym prjedawſchim prozeżu dla kuplowanja bě nětdźe 18lětna Paulina Meierez, kotraż na pożled w Kunnersdorfje żłużeſche, pjecźa wopak pſchiżahała a żona dźěłacźerja Tſchernija w Michałkach bě ju pjecźa k temu narěcźała. Meierez, kotraż je żo w Ruſkej narodźiła, njemóżeſche prajicź, kak ſtara je. Wona bě loni, hdyż běſchtaj jejnaj ſtarſchej, kotrajż běſchtaj ſ wopŕědka w Brětnjanſkej zyhelnczi dźěłakej, na druhe dźěło woteſchłoj, hoſpodu pola Tſcherniez żwójby namakała. Kak je żo ſpanjom we wuſkim wobydlenju měło, je ſ teho ſpóſnacź, ſo w 4 kożach 8 wożobow lěhaſche, dwaj mandźelſkaj, dwě żwójbnej dźowzy, jedyn hoſpodny pachoł, dwaj doroſcźenaj żynaj a wobſkorżena Paulina Meierez. Pożledniſcha je pjecźa ſ 19lětnym Tſcherniż żynom lěhała. Wo tym ſhoniwſchi bě żandarm Tſcherninu dla kuplowanja wobſkorżił. Pſched żudom Meierez wotpſchiżaha, ſo njeje ſ Tſcherniż żynom lěhała. Pſched pſchiżażnym żudom pak żo wona wuſna, ſo je wopak pſchiżahała a ſo je ju Tſchernina k temu namołwjała. Dźiwajo na Meierez wulku młodoſcź, ju k jaſtwu na 15 měżazow, Tſcherninu pak k khoſtarni na 3 lěta ſażudźichu, jej cźeżne prawa na 10 lět wotrjeknywſchi.

Teho runja dla wopacźneje pſchiżahi bě 27lětna Khryſtiana Balakez ſ Jamneho wobſkorżena. So by żo jejna ſkórżba dla alimentazije ſa jejne njemandźelſke dźěcźo njewotpokaſała, bě wona loni 13. novembra w Niſkej wopak pſchiżahała. Tehdy k płacźenju alimentow ſażudźeny blidaŕſki pomoznik bě wużlědźił, ſo mohło żo hiſchcźe druhim wożobam nanowſtwo Balakez dźěſcźa pſchipiżacź, a w druhej termiji żo holzu praſchachu, hacź njeje w naſtupanſkim cźażu ſ jenym kowaŕſkim pomoznikom wobkhadźała. Wona wotwolwi, ſo ſa tón cźaż ſe żanym druhim njeje wobkhada měła, khiba ſ blidarjom. Poſdźiſcho dyrbjeſche żo wona wuſnacź, ſo je njewěrnoſcź wobżwědčźika. Balakez k khoſtarni na 2 lěcźe ſażudźichu a jej cźeżne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

S Lutow pola Skeho Komorowa. Do żałożneho njeſboża je żobotu żiwnoſcźer Kubſch pſchiſchoł. Wołaj, ſ kotrymajż wón polo włócźeſche, żo ſpłóſchiſchtaj a Kubſcha k ſemi potorhnyſchtaj. Bróny pſches njeho dźěchu, a ſuby jemu mjażo ſ cźěła ſtorhachu. Jedyn ſub bě ſa żuchu żiku ſajěł a ſ njej Kubſcha kruch pucźa żobu wleczeſche. Cźeżkoſranjeneho żu do hojerńje dowjeſli.

Se Słyczina pola Laſa. Srudny podawk je żwójbu tudomneho żiwnoſcźerja Girta potrjechił. W njekedźbowanym wokomiku je Girtez poltſecźa lětne dźěcźo do wody padło a żo tepiło.

Přilopk.

* Murjerjo w Grimmje ſtrajkuja. Woni żebi 40 np. mſdy na hodźinu żadaju.

* (Straſchny ſłóſtnik.) 40 lětneho ſamkarja Jana Piela, kotrehoż polizija paduſchſtwa dla pytaſche, jedyn polizíſt w Barlinje na dróſy ſpóſna a chżyſche jeho ſajecź. Dokelž żo do cźěkanja da, żo poliziſt ſa nim puſchcźi. Na dobo żo Piel wobrocźiwſchi ſchtyri krócź ſ revolvra wutſěli. Jena kulka poliziſta do nohi trjechi, druha jenu żonu, kotraż po dróſy dźěſche, lohko rani. Skónczńje Piela ſażłapichu, hdyż bě żam do żebje tſělił, tola żo jenoż njeſtraſchnje ranił.

* (Żałożne żamomordaŕſtwo.) W Abodźe je żo 36 lětny Jan Baletin na żałożne waſchnje ſkónzował. Wón dynamitowu patronu żebi na hłowu położi a ju ſapali. Hłowa żo do wjele ſakrażnjenych ſtow kuſkow roſtorha.

* (Njeſchlachcźeny wużwobodźenſki poſpyt.) Koburgſku prynzeżu Luiſu, dźowku belgiſkeho krala, kotraż jara lohke żiwjenje wjedźeſche, żu lěkarjo ſa duchakhoru ſpóſnali, na cźoż żu ju do wuſtawa w Lindenhofje pola Draždźan podali. Wot tam je ju jejny luby, prjedawſchi awſtriſki wyſchſchi leutnant Geza Mattaſich, wużwobodźicź ſpytał. Mattaſich ſ dwěmaj knjeſomaj k jenemu korczmarjej w Coswigu pſchińdźe, kotrehoż proſcheſche, ſo by pſchi wużwobodźenju prynzeżu pomozny był. S tym polizija wo Mattaſichowym wotpohladźe ſhoni a jemu ſadźěwa. Prynzeżu nětko w Lindenhofje jara krucze ſtražuja.

* (Njeſbożeſ automobilom) Na dróſy mjes Franzensbadom a Brembachom w połnóżnych Cźechach je jedyn ſkoku jědźazy automobil dźěcźi jeneho żeleſniſkeho wothladarja pſchejěł. Jene ſ dźěcźi, żydomłětna holza, bě na měſcze morwa, mjes tym ſo żo tſilětny hólz cźeżko wobſchkodźi. Automobilowy wobżedźeŕ, jedyn bohaty fabrikant ſe ſakkeje a automobilowy wjednik żamoj njeſbożowny podawk żandarmeriji woſjewiſchtaj.

* Sſo wobłudnjenja bojo je żo jara ſamożity prjedawſchi piwarz Rueckert w Mannheimje ſatſělił.

* (Cźwilowaŕ wojakow.) W Clewe je wójnſki żud podwyſchka Browiorſa dla pſcheſcźéhanja wojakow w niż mjenje dyżli 367 padach k jaſtwu na jene lěto ſażudźił. Kóżde pſcheſcźéhanje je żo potajkim jenoż ſ jenym dnjom jaſtwa khoſtało.

* Lawiny żu żo ſańdźeny tydźeń na wjazorych měſtnach w alpach ſ horow do dołow walike. Ssamotny dwór w Mühlbachu je żo wſchón ſażypnył. S 20 wożobow, kotrež żo we ložu ſ lawinu pſchekhwatachu, 13 żiwjenje ſhubi. Boja żo, ſo żo ſ horow, na kotrychž wulki żněh leži, hiſchcźe wjazy lawinow wali.

Tež w połnóżnej Italſkej żu lawiny wjele njeſboża naczinike. Pola Pragelato je żo jena wjeż ſ lawinu ſażypła. Hacź dotal żu 60 morwych a 9 żiwych cźłowjekow, ſ 20 metrow hłubokeho żněha wuryli. — W Auprogna w Pinerolofkej provinzy je ſkała ſ hory żo waliwſchi jenu khěżu ſażypła a jenu żonu a 3 dźěcźi morika.

Wużudźenja.

Khoſtanſka komora. Straſchneho cźělneho ſranjenja dla mějeſche żo 1876 w Budyſchinje narodźeny a w Bukezach bydlazy hižo dwójzy khoſtany dźěłacźeŕ Max Emil Glaſer ſamołwicź. Wobſkorżeny pola Sswory w Bukezach dźěłaſche. 15. februara Sswora a wobſkorżeny ſ dźěła w lěżu domoj dźěſchtaj. Duzy po pucźu dźěłacźerja Pětſchku a jeho żonu ſ Wujeźka ſetkaſchtaj. Hdyż bě Pětſchka Ssworu poſtrowił, Glaſer na Pětſchku ſawoła: „Nětko dyrbi ſkoro kónz kużanja bycź“ a ſ dobom ſe żekeru Pětſchku do hłowy dyri, tak ſo do pſchěrowa padże. Pětſchzyna żwojeho muża ſběhny a jeho k jenemu ſchtomej ſtaji, Glaſerej prajizy: „Ty dźe ży mojeho muża ſaraſył.“ Glaſer na to ſ nowa do Pětſchki a jeho żony bijeſche a żo potom wotżali. Wobſkorżeny żo pſched żudom ſ tym ſamołwjeſche, ſo je żo Pětſchzyna na njeho pſchiżkłodźała, cźehoż dla je ju chżył nażwaricź. Tež wón wudawaſche, ſo je jeho Pětſchka prěni ſ kijom bił a ſo je ſ tym roſhorjeny żo ſe żekeru wobarał. Pětſchkez mandźelſkaj pak pod pſchiżażu wuprajiſchtaj, ſo njejſtaj wobſkorżeneho biłoj. Po wobżwědčenju wězywuſtojneho, dr. Weiera ſ Bukez, njejżu Pětſchkowe ſranjenja zyłe lohkeho waſchnja byłe. Duż Glaſera cźeżkeho cźělneho ſranjenja dla k jaſtwu na 1 lěto 10 měżazow ſażudźichu.

30 lětneho, hižo 7 krócź khoſtaneho dźěłacźerja Jana Schěra ſ Pſchiwcźiz bě kawniſki żud k arreſtcź na dwě njedźeli ſażudźił a jeho nakedźbje krajneje polizije pſchipokaſał, dokelž bě w Budyſchinje po proſchenju khodźił. Schěrowe powołanje pſcheczíwo temule wużudej njemějeſche wuſpěcha.

Ssrjedu 20. haprleje wotewrichmoj

12 pschi lawskich hrjebjach 12

ſ napschecża měschczańskeho theatra

ßwoju nowu ſpezialnu pschedawańju

porzlina, ſchkleńzy, kamjeniny, lampow, emailloweho ßudobja a druhich wězow ſa domjazu a kuchińſku potrjebu.

Naju płaczíſny ßu

wurjadnje tunje.

Twjerde placzíſny. **Pschedawamoj jenoż ſa hotowe pjenjeſy.** **Sdwórliwe poßłuženje.**

Seelenfreund & Co.

12 pschi lawskich hrjebjach 12

ſ napschecża měschczańskeho theatra.

Derje sarjadowany **skład zigarow, zigarettow a tobaka.**

Tyßaz hižo po 25 mk.

Kupowarnja sa **saßo-pschedawarjow.**

Do Lasa.

Njedźelu 24. haprleje budźa

reje.

Pschecźelnje pscheproschuje

Khorla Scholta.

Hdźe jutsje njedźelu wschitzy póndźemy?

Do **Krakez** na

wukulenje kolbaßow.

Khèža na pschedań.

Khèža w Budyschinje na taschbarku cźißko 11 je s wulkim sadnim krajom na pschedań. Dalsche je pola wobßedźerja tam shonicź.

Jena **khèža** blisko mjaßoweho torhoschcźa w dobrym rjedźe, s dworom a hródźu, hdźež je tež městna sa schatowu rólu, je s napłacźenjom něhdźe 3000 hriwnow hnydom na pschedań. Dalsche je shonicź pola A. Neumanna na wulkej bratrowskej haßy cźißko 1.

Khèžna leżomnosćz

na Židowje cźißko 232 je se ßwobodneje ruki na pschedań. Dalsche je shonicź pola domownika Pjekarja w hosćzenzu „skoteje hwězdy“ w Budyschinje.

Khèža na pschedań.

Khèža w Lejnje cźißko 11 pola Khrósćzicź je na pschedań. Dalsche je shonicź pola **Handrija Biesolda** tam.

Jěsdne kolo,

hižo trjebane, je tunjo na pschedań w Budyschinje na wowczeŕskej haßy (Schäferstraße) 9 delka na lěwizy.

Proßata

ßu na pschedań **na knjeźim dworje w Delnjej Kinje.**

Jeja

k naßadźowanju wot cźornych Minorkaskich kur, 15 schtuk po 1 mk. 20 np., pschedawa **Manjok** w Libuchowje.

Franzski palenz

najlěpschi ßrědk pscheje wupadanje włoßow a k poßylnjenju roscźenja **włoßow** w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

S tutym ßwojim cźeścźenym wotebjerarjam k wjedźenju dawam, so ßym ßwoje wokolonoscheŕstwo knjesej **Wylemej Hahnej** pschedak. Proschu, so by ßo mi spožczene dowěrjenje tež na mjenowaneho knjesa pschenjeßko.

Sswoju pschedawarnju w Budyschinje na Lessingskej drózy 5 bjes pscheměnjenja dale wjedu.

S pocześcźowanjom **A. Pittner.**

Na hornje wosjewjenje ßo poczahujo, proschu, so by ßo dowěrjenje, knjesej **A. Pittnerej** w Budyschinje spožczene, dobroczinje mi pschiwobroczźiło.

S pocześcźowanjom **Wylem Hahn.**

Derje snata

Kanigez khèžna leżomnosćz w Minakale,

wobstejaza s pschedawarnje kolonialnych tworow, s korczmarstwom a ratarstwom (něhdźe 22 górzow) ma ßo dla dźělenja herbstwa se wschěmi skladami a se żiwym a morwym inventarom zyła a dźělena na pscheßadźowanje pschedacź.

Na kupjenje smyßleni chzyli ßo

njedźelu 24. haprleje t. l. popołdnju w 2 hodźinomaj

w sawostajenej leżomnosćzi seńcź.

Dźeßacźina kupneho pjenjesa ma ßo dźeń kupjenja saplacźicź.

Kanigez herbjo.

Wustojnych

murjerjow, cźěßlow a dźěłacźerjow

pytataj

Mörbitzez bratraj w Budyschinje.

Dźěłacźerjow a dźěłacźerki,

kotsiž ßu po możnosćzi hižo w zyhelnczach dźěłali, pyta

parna zyhelncza we Wětrowje

pola Njeßwacźidła.

Sjawny dźak.

Sa wulkomyßlny dar, kotryż staj knjes ryczeŕkubleŕ generalny major k ßl. **Gustav Hermann Oskar Krauß** a jeho cźeścźena knjeni mandźelska kwaßny dźeń ßwojeje dźowki naschim gmejnskim khudym pschiwobroczźikoj, ßo s tutym najwutrobnischo dźakuje

Hrodźischczanska gmejna.

Sso wróczźiwschi wot rowa nascheho wutrobnje lubowaneho ßwěrneho mandźelskeho, nana, pschichodneho nana, bratra, ßwaka a dźěda,

Handrija Kobanje,

wschitkim pscheczelam a snatym sa lubosczźiwe dźělbracze pschi pohrjebje, teho runja sa bohatu kwětkowu pychu a knjesej duchownemu Matekej sa troschtowaze ßkowa pschi kaschczu a w Božim domje **najwutrobnischi dźak** prajimy.

W Huczźinje, 20. haprleje 1904.

Srudni sawostajeni.

Jako

braschka

ßo lubym Sserbam najpodwolnischo poruczźuju.

Jan Henka

we **Wulkej Dubrawje.**

Rěs

ma na pschedań parny rěsak w **Rakezach.**

Wjetschu dźělbu

khójnowych ßadźenkow

ma na pschedań hajnische sarjadnistwo w **Lasu.** Mjenische dźělby móża ßo hnydom w hajnkowni w Stróži pola Wulkich Sožar abo w Skyczźinje pola Lasa wotewjacź.

Runklizu

po wosach zentnar sa 70 np. pschedawa

Klahre w Delnjej Kinje.

Běrny,

jědźne, magnum bonum, ßu na pschedań w **Minakale** pola pjekarja Robschinka.

Rajsku trawu, jendźelsku, **rajsku trawu,** italsku, **Timothejowu trawu, kuczinu trawu,**

a wschelake druhe derje sthadżaze druźiny **trawowych ßymjenjow** tunjo poruczźa

Khorla Preißer jun.

w Budyschinje.

Pjekarskeho wuczobnika pyta **E. Schmidt** na Lubijskej drózy 14.

Dźěłacźersku ßwójbu

s darmotnym wobydlenjom a deputatom pyta **knjezi dwór** w **Lichanju.**

Na knjezi dwór w Delnjej Kinje ßo dowěrny strózby muż statneje staroby jako straźnik (wajchtar) pyta.

Słota naruczźniza je ßo na drózy mjes Budyschinom a Jamnom shubiła. Njech ßo sa 10 hr. myta woteda **we wud. Serb. Nowin.**

(K temu cźißku jena pschiloha.)

Pschiloha k czišku 17 Serbskich Nowin.

Sobotu 23. haprleje 1904.

Placišny rěsneho slotu na Drježdžanskich słótnych wikach

18. haprleje 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha. hr.	Rěsna waha. hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 6 lět	37—39	67—69
awstriske	37—40	68—70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	32—35	62—64
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	28—30	57—60
4. žnadnje pizowane kójdeje starosty	23—27	49—52
Jalojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jalojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	35—37	62—64
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 7 lět	32—34	58—60
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jalojzy	27—30	53—55
4. žrěnjo pizowane kruwy a jalojzy	25—26	48—50
5. žnadnje pizowane kruwy a jalojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	36—38	62—65
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	56—59
3. žnadnje pizowane	27—29	52—54
Čelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—48	67—70
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—44	64—66
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschižењow w starosty hacž do 1¼ léta	36—37	49—50
2. mjaßne	34—35	47—48
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	32—33	43—46

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2454 měchow.	W Budyschinje 16. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 21. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenica běla	8	83	9	—	8	65	8	97
" žołta	8	53	8	68	8	35	8	68
Rožka	6	13	6	25	6	—	6	13
Jećmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowš	5	85	6	10	5	70	6	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Zahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	30	2	50	2	10	2	40
Pschenična muka 50 "	9	50	18	—	14	—	16	67
Ržana muka 50 "	7	50	12	50	9	83	10	83
Ssyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssłoma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1236 schtuk, schtuka	9	—	19	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	—	4	50	5	10
Ržane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenični gris (50 kilogr.)	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaćesche: kórž pschenizy (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np. hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 50 np. hacž 14 hr. 75 np, kórž rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. — np., kórž jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hacž 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 50 np. hacž 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacž 6 hr. 35 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np, wowš wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 13 np.

Wiczne płaćišny w Kamjenzu

14. haprleje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 10 np. hacž 6 hr. 13 np., pschenża wot 8 hr. 80 np. hacž 9 hr. — np., jećmjeń wot 6 hr. 70 np. hacž 6 hr. 75 np., wowš wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 25 np., jahły wot 11 hr. 40 np. hacž 11 hr. 75 np., hróch 9 hr. 50 np., ssyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 70 np. Ssłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hacž 2 hr. 50 np.

Wjedro w Londonje 22. haprleje: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smje njedželu Jubilate rano w 7 hodź. duchowny Tyscher serbsku spowjednu rěč, ½9 hodź. farar Räda serbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Jan Ernst Freund, kamjenjeczeßar we Wurizach, s Helenu Scholcziz s Brěmjenja.

W katholskej zyrkwi: Richard Waldemar Baumheier, fabrikski džěłaczek, s Marju Hanu Domschkez, trubki-džěłaczerku tu.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Richard Marczin, Gustava Richarda Wiczasa, molerja na Zidowje, ß. — Emil August, Handrija Wjenka, fabrikarja na Zidowje, ß. — Hedwiga Margareta, Khorle Ernsta Klingsta, fabrikarja na Zidowje, dź. — Frieda Elsa, Jana Augusta Schiebera, fabrikarja na Zidowje, dź. — Erna Alma, njemandź. dź. na Zidowje.

W katholskej zyrkwi: Hedwig, Jana Franka, schewza w Dobruschi, dź. — Michał Bjarnat, Maxa Jakuba Kaschpora, džěłaczerja w Hrubjelczizach, ß. Herta Marja, Augusta Franza Jänicha, pischczeletwarza tu, dź. — Alfred Richard, Emila Bergera, dohladowarja pschedjerńje tu, ß. — Herta Valerija a Bjedrich Jaroßław, Antona Oudernizskeho, krawza w Budestezach, dwójnikaj.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 13. haprleje: Morwy narodź. ß. Khorle Augusta Hermanna Wendy, thěžerja a fabrikarja w Hrubjelczizach. — 16. Marja, Jana Ernsta Soki, džěłaczerja w Czichońzach, trójniczka, 14 d. — 17. Alma Liesbeth, njemandź. dź. na Zidowje, 1 m. 10 d. — 18. Jan Mrós, wojerski invalid s Njechornja, we wokrjeżnej hojerni na Zidowje, 61 l. 5 m. 4 d. — 20. Gertrud Alma, njemandź. dź. na Zidowje, 9 m. 19 d.

W katholskej wožadze: 13. haprleje: Jan August Mats, thěžkat we Wulkim Wjelkowje, 80 l. 6 m. 9 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodzija.

Njedželu Jubilate smje rano ½7 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farar Kschižan serbske a ½10 hodź. němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budże katechismusowa wuczba sa němsku muzisku młodzinu.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedželu Jubilate smje farar Domaschka rano w 7 hodź. serbsku spowjednu wuczbu, w 8 hodź. duchowny Nowy serbske a ¾10 hodź. němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smje farar Domaschka katechismusowu wuczbu se serbskej žónskej młodzinu.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

znateje dobrosćje

po najtuńschich placišnach najlěpschi poruczа

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W czwizach palenz, wot 10 litrow žo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Pschihodna składnosćz.

Pschedawam se swojeho tworoweho składa: **lama, pollama, barchent, módrocžischcz, kattun, battist, wschě druziny rubischczow, wołmy, zwjerna, wobßadki** atd. po fabrikskej placišnje a niže njeje.

Po mózhnosczi je zyły tworowy skład s khežu pscheměnjenja dla placišny hódno na pschedań.

Hana Leuchtemannowa we Lasu.

Moja **expedizija** je wot nětka

pschi lawskich hrjebjach 14 delka

w leżomnoschži hoschženzarja Wjazki (Lehmanna).

Sekretar św. służby **Bruno Beutner,**
wobkhodny agent.

Kupne, hypothekske, testamentske, prawisniske wězy, kupje, wuczinjenja, lischżiny wscheje druzhiny, wukasanje we prawnych wězach.

Czerstwy paleny
khofej
wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacz 220 np. porucza
Gustav Küttner
w Budyschinje
na szerbskej haszy 10.

Nowy wotewrjeny. **Nowy wotewrjeny.**

Restaurant
„Stary piwny dwór“

na theaterskej haszy (prjedy Sende)
schwarny restawrant a szněbarnja,
derje wothladane **piwo** a **wino, skhadzowarnja wschitkich zusnych, pschijomny pschebytk.**
Pschecželnje pscheproschuje

Jan Hebold.

Pschispomnjenje: Spěschna lischżina lotterijineho czahanja je wupołożena.

Wosjewjenje.

Czeschženym Serbam **w Sslepom** a wokolnoschži najpodwolnischo k wjedženju dawam, so szym **Sslepjansku tyscherńju** pschedewsak. Budu so prózowacz, so bych mi dowěrjene dźěła szwědomicze, spěschnje a tunjo wuwjedł, a proschu, so by so moje pschedewsacze dobroczinwje podpjerało.

S poczeschżowanjom

Pawoł Trompe,
tyscherski mischtr w Sslepom.

Nalutowarnja we Wósborku

— s rukowanjom měschczanskeje gmejny a s něhdże 90,000 mk. wěstotneho samóżenja —
najwěschżischo sałożenje sa lutowanki poskicza a je sadanja

s 3 ¼ %

wschě sapołożki krucze tajne dżerži.

Lutowanki tez po wjetschich sumach bjes prjedawscheho wupowjedżenja wróczo placzi a wschě żadanja sapołożerjow po możnoschži najswólniwischo dopjelnja.

Placzenje a wróczo placzenje móże so kóżdy czaß tez s póstom stacz.

Nalutowarnine sarjadnistwo.
Měschczanosta Jentzsch.

Murjerjow

do dźěła pyta **E. Wolf w Khwaczizach.**

A. J. Wünsch,

hojazy magnetiseur,

w Budyschinje

pschi zitnych wikach na szukelnskej haszy 1 po 1 skh.

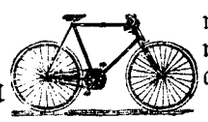
hoji wschědnje wot **9—1** hodźiny

skhorjenje **czuwoweho systema** jako **czerpjenje moshow a rjapoweho moshowza, bolenje hłowy a woblicza, bjessparnoscz, widlischeza, padawu khoroscz, jałoczliwoscz, hypochondriju, hysteriju, wokhromjenje, drjenje w stawach, ischias, wicz,** dale **khorosche wutroby, płuzow, jatrow a jerchenjow, żołdkowe khorosche** wscheje druzhiny, **satykanoscz, hämorohoidy, sestarjene katarrhy, kożowe khorosche**
atd.

K khorym wón wschudże khodzi. Pomerne placzisny.

Wopisanje darmo a franko.

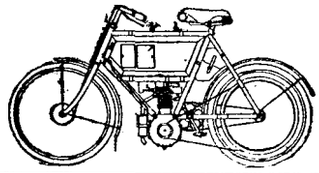
Rapidne jěsdne koła

model 1904 szu najwutrajnische, najwěschżische, najkhmańsche a najbóle placzisny hódne koła pschitomneho czaża.

Jenoż fabrikske placzisny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokoła** s 2¾ konjazej mozu, se szamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs
na Draždżanskej drózy 10.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haszy 9
szwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow** k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje placzisny.**
Porjedżenje dobre a tunje.
Pschispomnjenje: Rěczu szerbski.

Jatrowy wolij

w rjanej žołtej tworje ja **žwinje,** k spěchowanju wobžernoscže a pschetkacža porucža tunjo

en gros **Otto Engert** en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

Brockmannowe
woprawne
žlone kuluschki,
phosphorkißały kalk
porucža **Emil Dietrich**
w Lětonjanskim hoscženzu.

Woprawny
Virginiski
žymjentny majß,
cžerwjeny dżeczel,
rajsku trawu,
timothejowu trawu,
seradellu,
žymjeńtny wowß,
žymjeńtny hróch
a woku atd.
najlěpje skhadżazu tworu
porucža
J. Marcinkowski
na kamjeńtnej haßy 12.

Eckendorfske,
Oberndorfske
kaž tež woprawne
Burgundske
runklizowe žymjo
derje skhadżazu tworu,
tunjo porucža
Khorla Preißer jun.
w Budyschinje
pschi žitnych wikach.

Cžerwjeny dżeczel,
běły dżeczel,
žołty dżeczel,
schwedski dżeczel,
inkarnatski dżeczel,
bješ židy
derje skhadżazy porucža
Khorla Preißer jun.
w Budyschinje
pschi žitnych wikach.

Sczinowe pleczenje,

sczinowe hoki,

roły
wscheje druziny,
zyle tunje
korta
porucža
C. Schneider
na walskej drósy w Budyschinje.

Naumannowe jěsdne koła

žu bjesawadnje **najlěpsche žwěta.**

Sastupjeŕ:
wumělski jěsdżeŕ **Ernst Krjeńz w Maleschezach.**
Wschě pschißłuschne dżěle derje a tunjo.

K naležu porucżam wunoschnu
slotu lěczu žymjeńtnu pschenżu
a **žymjeńtny wowß** se schmrěkowych horow (Fichtelgebirge),
kaž wschě druhe **pólne a sahrodne warjenjowe a kwětkowe žymjenja.**
J. E. Wobad w Hodžiju,
pschedawatnja žita, piznych žrědkow a žymjenjow.

Runklizowe žymjenja:

Woprawdżite Eckendorfske žołte walzowe,
= **Oberndorfske žołte kulojte,**
= **Lutyjeczanske (Leutewitz) žołte kulojte,**
= **Erfurtske cžerwjene bleschojte,**
= **Mamutske cžerwjene tołste**
kaž tež wschě kwětkowe a warjenjowe žymjenja derje skhadżaze a płacżisny hódno porucża
Max Klausch na rózowej haßy.

Dobry wupruhowany Shorjelski
twarski a rólny kalk
porucża cžerstwy paleny w kalkownjach w Niskej a Kundracžizach
firma: **E. Plümecke** w Niskej.

Snowa saniklowanje

a

snowa emaillěrowanje

jěsdnych kołow a druhich wězow, tež wuporjedżenja spěschnje a tunjo wobstarataj
Thomasez bratraj na Židowje
pola Budyschina.

Piwowy hród
w Budyschinje

porucża cžescžownym Serbam w měscže a we wokolnoscži **žwoje městnoscže,** w kotrychž móża sa **tunje pjenjesy dobru jědż a napoj** dostacž.

Hermann Rachlowz.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.
Kaschel, katarrh, dyhawoscž
žo spěschnje połóżeja
s thymusinom
Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sczele žo na wßy.

Maschinske wolije

ruske a **amerikanske**
sa cžežko a lohko žo cžerjaze maschiny,
zylindrowe wolije,
w wschelakich druzinach,
konsistentny
maschinski tuk,
wolij sa schijate maschiny
w bleschach po 30 np. a po wasy ma pschezo najwjetschi sklad a porucża tunjo
Otto Engert
en gros drogowe klamy en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

K wěstemu saniczenju
wulkich myschow a myschow
cžerstwy dżěkany
„ackerlon"
„wone je lapnyło"
„fuchsol"
„Muchowy mjaßowy moßuch"
„kołbaßy sa wulke mysche"
atd.
porucżam.
Měrschez bratrow naßlědnik
Richard Hentsch
w Budyschinje
pschi žitnych wikach 30.

Kóslaze kóżki

kaž tež wschě druhe druziny kożow pschezo po najwyschschich płacżisnach kupuje
Heinrich Lange
pschi žitnych wikach
pschi žerbskej katholskej zyrkwi.

Pschedawam wulku dżělbu
zigarow

100 schtuk po 2 mk., 10 schtuk po 25 np. jako zyle woßebje tunjo.

Otto Sachse
woßebita zigarowa pschedawarnja
w radnej pinzy
na snutskownej lawskej haßy.

Beselerowy ßymjeńtny wowß

druhi krócź ßyty, porucza
2 zentnarjej po 16 mk.
knježi dwór w **Małßezach** pola Budyschina.

Přednoscże:
1. Jara wutrajny pschecźiwo slehnjenju.
2. Wulki wunoschk.

Wschě barby,

ßuche a do wolija frybowane,

firniß,
terpentinowy wolij,
lak,
barbicže (pinsle),
schablony,
dale

zement

stajnje cžerstwy,
po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucza tunjo

Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hoscźenza „sloteje hwězdy".

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij,

wolij sa jěsdne kola
kolomas
porucza tunjo

Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hoscźenza „sloteje hwězdy."

Winowa wikowarnja „Lischcźeje jamy"

(Fuchsbau).

Moselske wino bleschu hižo po 90 np.
Rheinske wino = = = 80 np.
Bordeauxske wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
schpanisle wino = = = 80 np.
portugalske wino = = 80 np.
němski a franzowski kognak, němske a franzowske Champanske wino
porucza

Oskar Dietrich
Telefon 704.

Cžerstwy kój 1 punt po 40 a 50 np., **cžerstwu kolbaßu** punt po 60 np., 2. druzinu kolbaßy punt po 50 np., **ßadło** punt po 60 np., **ßuscheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., **ßuscheny tołsty połcź** punt po 70 np.. pschi 5 puntach punt po 65 np. Pruhi po 5 puntach na doběrku scźelu.

O. Pětschka na žitnej haßy.

Moja **drjewjanzarnja** a **parna cžiscźernja poßleschczowych pjerjow** je

na ßerbskej haßy cžißlo 9 pódla konsumskich klamow.

Otto Heber.

Ia. **cžiscźeny**

praec. bastiski fosforokißały kalk

k pizowanju skotu
w woprawnych wakach a po wasy porucza jara tunjo

Otto Engert
en gros **drogowuja** en détail.

Tuczny ßuscheny połcź
pschi 10 puntach po 60 np.,
tuczne ßwinjaze mjaßo
punt po 60 np.,
wuschkrjeny cžisty ßwinjazy tuk, punt po 70 np.,
porucza

Richard Nierth,

rěsniski mischtr,
na ßerbskej haßy 18 pschi starych kasarmach.

Ssymjeńtne a jědzne běrny, sažne židzeńki a schěscźnjedzelske běrny
ßu na pschedań w **Hornim Hunjowje** cžißko 4.

Mlokowa zentrifuga „Balance"

s ruku ßo cžěrjata, wupruhowana, najlózscho ßo cžěrjata maschina, najlěpje wotběraza, s jednorym poßkuženjom a cžiscźenjom, po tunjej płacžisnje a požadanju s połóženym wotpłacźenjom.
Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischońzu pola Budestez.
Kóždu ßobotu wot 10 hacž 12 hodžin we Wjazkez hoscźenzu snapschecża theatra pschitomny.

Sa kołojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle**
po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudžěłk porucza

Otto Büttner
pschedawarnje koże, cžěrjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych wězow.
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 9.

Hdže scźe tónle dobry a tuni cžaßnik kupili?
Pola
G. Magera naslědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

Paleny

khofej,

wschelakeho měschenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk.
hacž **2** mk.
jara płacžisny hódno porucza

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Na kóždy pad

ßo wschě **kožine njeczistoscze** a **wumpjery,** kaž jetjeschka, wuhry, kožina cžerwjenoscź shubja, hdyž ßo wschědnje wužiwa

E. Vierowa & Co.

Radebeulske Sana-mydło.
Kusk po 50 np. dostacź pola
Oty Engerta, A. Lehmanna, Fr. Liebera, dr. C. Roebera, Straucha a Koldy.

Dwoju druzinu

kojoweho jadriweho mydła a židkeho mydła,
wulki wubjerk
toiletowe mydła
porucza

A. Grubann
na horncźerskej haßy 39.

Rěcźi ßerbski.
Libsch, ßudnisti aktuar sw. ßt. na ßukelnskej haßy 34.
na koßu s napschecża piwneho hroda.
Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazische, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon cžißło 324.
Rěcźi ßerbski.

Bruno Beutner

sekretar sw. ßłużby
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 14 delka
w domje knjesa hoscźenzarja Wjazki (Lehmanna).
Pißarnja sa kupne, hypothekske, testamentske, sawostajenske wězy a srjadowanje herbstwow. Swědomite wukasanje w prawnych wězach.

Wuharowanje

wscheje koże ßo najlěpje wobstaruje.

Wowczu wołmu

kupuje kóždu dźělbu

Heinrich Lange.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi
na wulki wubjerk po najtunischich płacźisnach porucza

Otto Büttner
pschi hlownym torhoschczu 9
pschedawarnja koże a cžerjatych rjemjenjow.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)
sa skót porucza

hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Wóskowy twar

kaž tež wuschkrjeny wósk kupuje

Albert Lehmann,
mydlarnja na połnóznej drósy 2
na rózku hornczerskeje haßy
snapschecża starych kasarmow.

Swědomita **ßłużobna holza** se wßow, kotraž je hižo ßłużiła, ßo pyta na Jurjowej haßy cžißko 11 delka.

Hródźnu dźowku

k 15. meji abo prjedy s wulkej msdu pyta **H. Radza** w piwarni w Přečzezach.

Holza,

kotraž ßo na domjaze dźěło a na dejenje wusteji, ßo do Budyskich stron pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Ssylna dźowka s dobrymi wopißmami ßo na jene burske kubło pola Biskopiz s 200 hr. létneje msdy hacž do 1. meje pyta.
Dalsche je shonicź w Budyschinje na Tšélanskej drósy 2 delka.

Sslužobne a hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczerske ßwójby, tsczakow a wolazych sa tudomne a Draždźanske strony hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnskej haßy 24.

«Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 18. Sobotu 30. haprleje 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Wujězdy ruskeho Wladiwostokskeho wójnskeho łódźstwa.

Ruske Wladiwostokske wójnske łódźstwo je ſ nowa na morjo wujěło a Japanskich se ßwojim njewočakanym ſjewjenjom do njemałeho ſtracha ſahnało.

Kontreadmiral Jeßen je wo tym ſcźěhowazu rosprawu do Peterburga telegrafował:

„Dwaj ruskaj honjakaj torpedow ſtaj 25. haprleje w mórſkim pſchiſtawje města Genſana, kotrež je ſ 800 japanſkimi wojakami wobßadźene, japanſku parnu łódź „Hogo Maru“ potepiłoj, hdyž běſchtaj najprjedy zyłemu mużſtwu dałoj na brjóh wuſtupicź. Tón ßamy dźeń ßu ruſke torpedowe łódźe na ſchěrokim morju japanſku parnu łódź „Nakanura Maru“ do powětra buchłe, hdyž bě ßo mużſtwo teho runja wukhowało. W ſcźěhowazej nozy 1/2 2 hodźin ßu ruſke torpedowe łódźe japanſku wojeŕſku transportſku łódź „Kiuſchin Maru“, kotraž bě ſ rajßom a druhej zyrobu ſa japanſke wójſko, dale ſe 1500 tunami wuhla nakładźena a ſe 4 Hotchkißowymi kanonami wobronjena, do powětra buchłe. S wobßadki 17 offizěrow, 20 wojakow, 85 noſcherjow a 65 łódźinych poßłużobnikow, kotſiž ßo bjes ſpjecźowanja poddachu, na ruſke łódźe pſchijachu. Sbytk japanſkich wojakow, kotryž ßo ſe ſaßakłoſcźu ſpjecźowaſche, na ruſki ſchižak hicź a ßo ſ brónju wobaraſchc, ßo ſ transportſkej łódźu do powětra buchny.

Japanſzy na Jaluſkej rěźy wotraženi.

Wotdźělenje japanſkeho wójſka je 26. haprleje rano pſchi ßwitanju ſpytało, Jaluſku rěku pola wßy Sindagu pſchekrocźicź. Ruſzy pſchedſtraże Japanſkich ſ tſělenjom powitachu a ruſka artillerija ſ mnohimi wutſělemi móſt ſniczi, kotryž bě njepſcheczěł ſ połnozy města Wicźźu postajił.

Posdźiſcho Japanſzy ſ połodnja města Wicźźu na pontonach pſches rěku dźěchu. Dźěł pěſchkow ſ jenej batteriju ßo pſches rěku pſchewjeſy a na ruſki móſt pola Tenczena postupowaſche. Ruſzy Japanſkich wotraſychu, kotrychž batterija ſ zyła k tſělenju njedońdźe.

Płuwaze miny w Žołtym morju.

S torhazym žołmjenjom morja ßu ßo mjes Port Arturom a Dalnym miny, kotrež ßu ßo tam położiłe, ſ dźěła wot ßwojeho kótwiſchcźa wottorhnyłe a do dałokeho morja wotpłuwałe. Hdyž ßo jich łódźe dótknu, wone rosbuchnu. Japanſke łódźe teho dla w Žołtym morju jenoż hiſchcźe pódlu korejſkeho brjoha jěſdźa. Japanſki ſchižak „Aſana“ je jenej minje, kotruž je w morju płuwazu namakał, rosbuchnycź dał.

Podwódne czołmy ruſkeho wójnſkeho łódźſtwa w Port Arturje.

S Peterburga ßu ßo po żeleſniźy ſchtyri podwódne czołmy do Port Artura póßłałe. Tam je je jedyn franzowſki inżenieur ſeſtajał. Pruhi, kotrež ßu ßo ſ nimi czinike, ßu ßo jara derje poradźile. Podwódne czołmy maja nadawk, pod wodu jědźo ßo njewidźane k njepſcheczelſkim łódźam pſchibliżicź a je ſ wuſtorczenjom torpedow ſniczicź. Japanſke wójnſke łódźſtwo budźe ßo teho dla pſched tymile łódźemi hładacź dyrbjecź.

Mordarſki nadpad na Kuropatkina.

Hłowny roſkaſowař ruſkeho wójſka w rańſchej Aſiſkej, general Kuropatkin, bě hižo pſched dlějſchim cźaßom warnowaze powjeſcźe wo wotmyßlenjach japanſkich mordarjow doſtawał. Woßebje wobkedźbowanja hódne běchu hłoßy ſ Korejſkeje, kotrež ſ wěſtoſcźu prajachu, ſo Kuropatkinej mordarſki nadpad hroſy. Sańdźenu njedźelu je ßo woprawdźe nadpad ſpytał. Hdyž Kuropatkin mjenowany dźeń do Niucźwanga pſchijědźe, jeho dwaj Japaneſaj, ſa chineſkaj proſcherjej pſchedraſcźenaj, ſkónzowacź ſpytaſchtaj. Jimaj ßo poradźi, ßo k generalej pſchibliżicź. Jedyn ſ koſakow, Kuropatkina pſchewodźazych, ßo dohlada, ſo jedyn ſ proſcherjow nahle ſ ruku do ßwojeje ßuknje ſajěźe a ſo město próſtwoweho pißma kałacź ſ njeje wucźeże, ſ kotrymž ßo do Kuropatkina ſaměri. Duž jeho koſak hnydom k ſemi poraſy. Wobaj mużej, kotrajž mějeſchtaj zuſej włoßowej wopuſchi pſchiwjaſanej, ßo pſchepytaſchtaj, pſchi cźimž pſchi nimaj kałacże namakachu.

Kuropatkinowy podroſłaſowař.

Sa Kuropatkinoweho podroſkaſowarja je zar generala Kellu, kotryž bě na poßledk Jekaterinoßławſki gubernator, pomjenował. Wón je ßo w ruſko-turkowſkej wójnje pod Skobelewom wuſnamjenił. Sſrjedu je wón do Mukdena wotjěł, ſo by po Kuropatkinowym ßamßnym pſchecźu podroſkaſowařſtwo zyłeho ruſkeho wójſka w Mandźurſkej pſchedewſał.

Ruſki wulkowjerch Zyrill,

kotryž je ßo jako jenicźki offizěr po rosbuchnjenju „Pětropawlowſka“ wukhował, je pódła wopalenja na hłowje a na noſy też khětro cźuwowe woßłabnjenje poczerpił. Duž ßu jemu lěkarjo wukaſali, ſo dyrbi hnydom měſtno, kotrež by jeho na njeſboże dopominało, wopuſchcźicź. Hacź do Kharbina je jeho jeho bratr Boryß a wot tam jedyn lěkař pſchewodźał. Wulkowjerchowa macź je jemu do Moſkwy napſchecźo jěła.

Wotpokaſanje jendźelſkeho ßrědniſtwa.

Jendźelſke knjeżerſtwo, kotrež je Japanſku najprjedy ſ wójnſkimi łódźemi a brónjemi ſaſtaralo a ju potom k wójnje pſchecźiwo Ruſkej naſchcźuwało, je ßo we wſchelakich nowinach ßkyſchecź dało, ſo by dla ſpěſchneho ſkónczenja ruſko-japanſkeje wójny rad ſe ßrědnikom było. Pſchi tejle ſkładnoſcźi by ßebi Jendźelſka ßwoju ßłużbu ſaßo derje ſapłacźicź dacź chzyła. Se ßwojej ſpekulazijn pak je ßebi nimo kulika. Zar je ſe wſchej raſnoſcźu jendźelſke poßrědniſtwo wotpokaſał. Ruſkim ſaſtupjerjam we wukraju je ßo wokolnik póßłał, w kotrymž ßo praji, ſo ßebi Ruſka njeje wójnu pſchała; w mjeſach móżnoſcźe je wona wſcho cźiniła, ſo by naſtate ſchmjatańzy w dałokim ranju ſ měrnymi ßrědkami roſſwjaſała. Po worakawym nadpadźe Japanſkich, kotryž je Ruſkich nuſował, k brónjam pſchimnycź, njemóże měrne poßrědniſtwo wuſpěcha měcź. Runje tak njebudźe ruſke knjeżerſtwo cźerpicź, ſo by ßo nětkajkaźkuli móz do jednanjow měſchała, kotrež ßo po ſkónczenju wójny mjes Ruſkej a Japanſkej ſmeja.

Zarowe myßle wo wójnje ßu ſ telegrama widźecź, kotryž je zar ßwojemu naměſtnikej Alexějewej póßłał, w kotrymž praji: „S tymle wojowanjom ßo pſchewaha Ruſkeje pſchi brjoſy Cźicheho morja na-

kónčnje wobkruczi. So by ßo tónle ſaměr dozpił, je pak nuſne, ſo ßo Japanſka doſpołnje porasy, ſo by ßo jej na dołhe lěta pokiłnoſkoſcź k wojeŕſkim dyrdomdejam wſaka. Jeli ſo tak njeczinimy, njeſměja naß w rańſchim kraju ſańcź, ßamo hdy bychmy dobyli. Nětcziſcha wójna hodźi ßo ſapſchijecź do praſchenja: Schtó ſměje nadknjejſtwo pſchi aſiſkim brjoſy Cźicheho morja, Ruſka abo Japanſka? Sso do njeho dźělicź abo wo tym k pſchesjenoſcźi dońcź, njeje móżno. Nětkajke poßrědniſtwo by po tajkim nahladnoſcźi a cźeſcźi Ruſkeje ſchkodźiło, wone je po tajkim njemóżne.

Swětne podawki.

Saſki krajny ßejm

hakle 19. mcje ßwoje wuradźenja ſkónczi. So mohł hacź do teho cźaßa wſchě ßwoje dźěła dokonjecź, dyrbi pilnje dźěłacź. Wſchěm njetrěbnym dołhim rěczam, ſ kotrymiż ßo wuradźenje njenuſnje ſadźerżuje, ßejmowy pſchedßyda, dr. Mehnert, po móżnoſcźi ſadźěwnje.

Wutoru je druha komora po knjeżeŕſtwowym namjecźe wobſamkła, ſo matej ßo cźeŕwjeny poběžk a wutrobnjowa khoroſcź pod ſakoń pſche ſkótne natykowaze khoroſcźe ſtajicź.

Knjeżeŕſtwowa pſchedkoha, po kotrejż maja ßo woheń-haſcheŕſkim pokkadnizam ſ knjeżeŕſtwoweje kaßy wjetſche pſchinoſchki dawacź, ßo ſakonjedawazej komißiji pſchipokaſa.

Dale je druha komora pſcheměnjenju něktorych poſtajenjow ſakſkeho twarſkeho ſakonja pſchihkłoßowała a petiziju Lipſcźanſkich rjemjeßkniſkich jednotow, kotraż ßo na praſchenje poczahuje, hacź maja wobßedźerjo wulkich dźěłaŕnjow do dyrbjenſkich jednotow ßkuſchecź, knjeżeŕſtwu k rosmyßlenju poruczicź.

Rosprawa wo krajnej lotterijinej wupożczeŕni praji, ſo drje je lotterijina wupożczeŕnja w lěcźe 1901 ſe ſwrjeſkom Lipſcźanſkeje banki połdra milijona hriwnow ſhubiła, ſo pak je tale kaßa to ßame lěto na druhej ſtronje wurjadnje wjele dokhodow měła.

S rosprawy wo Lipſcźanſkej univerſicźe je widźecź, ſo je knjeżeŕſtwo ſ njeje w lěcźe 1900 hacź 1901 910,565 hriwnow dokhodow měło, mjes tym ſo ßu wudawki 4,994,135 hr. wucźinike, Kraj je po tajkim ſa Lipſcźanſku univerſitu tamne lěto něhdźe 4 milijony wjazy wudał, hacź je ſ njeje doſtał.

Miſchnjanſka porzlinowa fabrika ßo ſ kóżdym lětom hubjeńſcho dani. Nětoſi rěcźniży tamniſchim ſaſtojnikam porokowachu, ſo ßo mało wo to ſtaraju, ſo bychu wudźělki ſtatneje porzlinoweje fabriki wjazy wotebjerarjow namakałe. Sapółłanz Hartmann ſ Budyſchina ßo na to wobcźeżowaſche, ſo ßebi Miſchnjanſka porzlinownja też ſa wudźěłanje małych wężow 3—4 měßazy cźaßa żada.

Jama kamjeńtneho wuhla w Zaukerodźe je w poßlednjej finanznej periodźe mało wunjeßło, a pſchichodnje budźe jejny pjenjeżny wunoſchk hiſcheźe ßnadniſchi. Niczo lěpſche njehodźi ßo wo Freibergſkim hórniſtwu rjez, w kotrymż ma ßo dźěło teho dła po něcźim ſaſtajecź.

Pſcheměnjenje wólbneho ſakonja ſa ſaſki ßejm.

W druhej komorje ſakſkeho ßejma je ßo ſchtwórtk dołhowoczakane wuradźenje wo pſcheměnjenju wólbneho ſakonja měło. W knjeżeŕſtwowym wopomnjeńſkim pißmje a wo druhich namjetach, na pſcheměnjenje wólbneho ſakonja ßo poczahowazych, ßejmowy měſtopſchedßyda Opitz rosprawu poda. Dokelż je ſozialdemokratija lud naſchkaraka, ßu hižo ßebi dawno na to myßlili, wólbne prawo pſcheměnicź. Konſerwatiwni myßl boloſcźiwje ſaczuwaju, ſo w ſakſkej komorje żadyn ſaſtupjeŕ dźěłacźerjow njeßedźi a woni ßebi niczo bóle njepſcheja, hacź ſo bychu w ßejmje też ſaſtupjerjo dźěłacźerjow widźecź byli, hdy by ßo to bjes ſchkodowanja ſtata hodźiło. Hacź k temu dóńdźe, ßo też bjes pſchitomnoſcźe woßebitych ſaſtupjerjow dźěłacźerjow żaneje ſkładnoſcźe njepſchepuſchcźi, ſo by ßo derjemęcźe dźěłacźerjow ſpěchowało a ſo by ßo kóżde praſchenje ſe ſtejiſchcźa ßudźiło, kak budźe naſtupazy ſakoń ſa dźěłacźeŕſki lud ſkutkowacź móz. Powſchitkowna runa tajna wólba ßo njehodźi ſaßo ſawjeſcź. Też wjeŕch Bismarck je ßo ſ powſchitkownym wólbnym prawom ſalicził. Wone ßo piſtoliji runa, kotraż ßo pſchezo ſtatej k wutrobje ſtaja. Pſchi nětcziſchim ſozialnym roswiczu njebudźe ßo też ſa němſki khěżorſtwowy ßejm tole wólbne prawo pſchezo wobkhowacź móz. To je też kóżdy njeſtroniſzy myßlazy dopóſnał; pſchetoż ſ tym je ßo hakle měrne a ſtajne dalſche roswicźe naſchich ſakſkich wobſtejnoſcźow ſarucziło. Rěcźnik njewěri, ſo je pſcheměnjenje wólbneho ſakonja ſ pſchiczinu wupada poßlednich wólbow do khěżorſtwoweho ßejma było. Wopak je ſawěſcźe, jěd ſ tym ßamym jědom ſahnacź, to rěka ſ pſchijeczom ſozialdemokratow do ſakſkeho krajneho ßejma liczbu ſozialdemokratow w khěżorſtwowym ßejmje pomjeńſchicź ſpytacź.

Pſchi ſcźěhowazej debacźe nationalliberalny Schulz pluralny wólbny ſyſtem namjetowaſche, po kotrymż hłóß ſdźěłaneho wuſwolerja wjazy płacźi dyżli njeſdźěłaneho. Dale ßebi wón reformn prěnjeje komory żadaſche, w kotrejż je nětkole pſchemało ſaſtupjerjow induſtrije a wikowaŕſtwa.

Matthes-Schönbachſki nochzyſche żadyn rezept ſa nowy wólbny ſakoń dacź. Wón kóżdemu ßwěrnemu ſtacźanej po móżnoſcźi wjele ßwobody popſchewa, tola pſchecźiwo ſnjewużiwanju ßwobody dyrbi ßo wón wobrocźicź. Wón měni, ſo ſozialdemokratojo nimaju prawo, w ßejmje ßydacź. Najprjedy dyrbi ßo wólbny ſakoń ſa khěżorſtwowy ßejm pſcheměnicź a potom hakle ſa ſaſki ßejm.

Sswobodomyßlny Günther-Plauenſki ſa powſchitkowne rune tajne wólbne prawo wuſtupowaſche.

Měſtopſchedßyda dr. Schill měnjeſche, ſo dyrbjał ßo w nowym wólnym ſakonju tſiklażny ſyſtem wobkhowacź a ßo indirektne wólby ſ direktnymi ſaměnicź.

Konſerwatiwny ſapółłanz Enke-Lipſcźanſki ßebi pſchejeſche, ſo mohli też dźěłacźerjo w krajnym ßejmje ßobu rěcźecź. Wón namjetowaſche, liczbu ſapółłanzow wot 80 na 120 rosmnożicź, ſ kotrychż mohli 24 ſozialdemokratojo bycź.

Pſchi wothkłoßowanju wo knjeżeŕſtwowych a druhich namjetach ßo wobſamknu, knjeżeŕſtwo napominacź, ſo by bliżſchemu krajnemu ßejmej ſakonjowy naczisk pſchedpokłożiło, ſ kotrymż by ßo wobſtejaza indirektna wóbla ſ direktnej wólbu ſ dawanjom narunanſkich hłoßow (pluralneho ſyſtema) ſaměnika. Pſchi kóżdym pſcheměnjenju wólbneho ſakonja dyrbi ßo tajna wólba ſakhowacź. Dale ma ßo knjeżeŕſtwo napominacź, ſo by ſtatiſtiſke podkłożki wo ſkutkowanju pluralneho ſyſtema ſběrało, kotryż teho runja doßahazu wěſtoſcź pſche pſchepławjenje ßejma ſe ſtatej njepſchecźelnymi elementami podawa.

Pſcheměnjenja w ſakſkim wójſku.

Komandowazy general 19. armeekorpſa, general ſ Treitſchke, je ßo k diſpoſiziji ſtajił a ßo ſa kralowehо generalneho adjutanta pomjenował. S dobom je ßo generalny leutnant Bitztum ſ Eckſtädt ſa generala 19. armeekorpſa pomjenował. Dale ſtaj ßo wyſchſchi leutnant Krug ſ Nidda, dotalny ſakſki wojeŕſki poknomóżnik w Barlinje, ſa wyſchka a komandeura gardźineho regimenta a wyſchkowy leutnant Salza ſ Lichtenau, dotalny komandeur ulanſkeho regimenta cźiſzko 17, ſa wojeŕſkeho poknomóżnika w Barlinje pomjenowałoj.

Domojwrót khěżora Wylema.

Khěżor Wylem je ßo do cźaßa ſe ßwojeje jěſby po ßrjedźoſemiſkim morju domoj wrócźił. Na domojpucźu je badenſkeho wulkowójwodu w Karlsruhe wopytał. Na rěcź, ſ kotrejż jeho tam měſchcźanoſta na dwórniſchcźu powita, khěżor wotmołwi:

„Sſym ſa ßwoju winowatoſcź měł, ſ połodnja ßo domoj wrócźejo tu ſaſtupicź pola ßwojich ßwěrnych pſchiwuſnych a ſ tym ſ dobom dopokaſacź, ſo ßym doſpołnje wotkhorił. Mje je ſwjeßeliło, ſo ßo němſka khěżorſka myßl w Italſkej hiſcheźe pſchezo wyßoko waži, hacź runje ßu ßo hižo wot cźaßa Hohenſtaufenſkich khěżorow lětſtotki minyłe. Bóh lnby Kujes budźe też pſches nětcziſche cźeżke cźaßy pomhacź. Hdyż k ranju pohladamy, dyrbjeli ſnutſkownu roskoru ſapomnicź. Nadźiju ßo, ſo ßo měr ſakhowa, a ſo podawki ſ cźeżkimi ſcźěhwkami, kotreż ßo w ranju nětkole maju, naſche myßle poßylnja a naß w pſchesjenoſcźi namakaju, hdy by trěbne było, ſo bychmy do ßwětoweje politiki ſapſchimnyli.“

Arzybiſkop Kopp we Wrótßławju

bě loni duchownym, jemu podſtajenym, ſakaſał, khěżorſtwoweho ſapółłanza Korfantya a jeho mandźelſku zyrkwinſzy ſwěrowacź, dokelż bě ßo wón zyrkwinſkej wyſchnoſcźi ſpjecźował. Bórſy po tym je jedyn farař w Krakowje w Galiziſkej njedźiwajzy Koppoweje ſakaſnje Korfantyez mandźelſkeju ſwěrował. Arzybiſkop Kopp Krakowſkeho duchowneho teho dła wobſkorźi. Pſchißłuſchna duchowna kongregazija pak je mandźelſtwo ſapółłanza Korfantya ſa zyrkwinſzy płacźaze ſpóſnała, a bamż je temule rosßudej pſchihkłoßował.

Němſka kolonialna politika

je w prěnich lětdźeßatkach wjele pjenjes ſpóżeraka. Hacź dotal je Němſka ſa ßwoje kolonije hižo něktore ſta milijonow woprowała, tola jenoż ßnadny wużitk ſ nich měła. Dla ſpěchowanja wikowanja dyrbitej ßo w rańſchej afriſkej a Togoſkej koloniji dwě żeleſnizy twa-

ricź. W rańſchej Afriźy jene towarſtwo ſ Dar-es-Salama do ſnutskowneho kraja żeleſnizu natwari, ſa kotrejež ſadanjenje, 636,000 hr. lětnje wuczinjaze, dyrbi němſke kħěžorſtwo rukowacź. Druha żeleſniza w Togoſkej koloniji dyrbi žo ſa 8 milijonow kħěžorſtwowych pjenjes wuwjeſcź. Někotſi rěčnizy w žejmje měnjachu, ſo žo Němſka, hdyž je žo prjedy ſa ſakoženje kolonijow rosžudźiła, tež nuſnym wudawkam ſarjez nieżmě. Namjet na twar wobeju żeleſnizow žo finanznej komiżiji pſchipokaſa.

Sběžk w němſkej krótkowjeczornej afriſkej koloniji.

žebi wjele ludźazych a pjenježnych woporow żada. Tak je žo wotdźělenje majora ſ Glaſenappa, kotrež do bitwiczki pola Owikorero ſ 22 offiżěrow a 476 muži wobſtejeſche, ſe žmjerczu, franjenjom a ſkhorjenjom wo 202 muži wożłabiko. Padnyło je 8 offiżěrow a 56 muži. Sranili žu žo 4 offiżěrojo a 18 muži. Na khoroſcże wumrjeło je 8 muži a ſkhoriło 62 muži a 2 offiżěraj. Pożłednje njedźele žu żyłne deſchcże padałe, a nózne mrózy žo w biwakach czežko ſnjeżechu. Piczna woda je ſ wjetſcha hubjena, ſ njej je wjele wojakow ſkhoriło.

Wyſchkowy leutnant Leutwein chże pjecża wójſkowe wjedniſtwo ſložicź a żwoje ſkutkowanje na gouvernementowe dźěła ſamjeſowacź. Sa Leutweinoweho naħlědnika we wójſkowym wjedniſtwje je pjecża hižo generalny leutnant ſ Trotha pomjenowany. Tutón ſ pożłylnjazym wójſkom do Afriki wotjědże, kotrež budże Němſka nuſowana, wotpóżłacź, jeli ſo dyrbi žo Hererofki ſběžk ſkerje lěpje podtłóczicź.

Strajk wuherſkich żeleſnizarjow

je žo njedźelu ſkóncził. Póndźelu hižo ſażo cżahi porjadnje jěſdźachu. S krutym ſakroczenjom pſchecźiwo ſtrajkowarjam je knjeżerſtwo wuſpěch měło. Wone je żobuſtawy ſtrajkoweho komiteja ſajecź dało a jich dla naſchczuwanja k ſpjecźiwoſczi ſaſtojnikow pſchecźiwo pſchedſtajenej wyſchnoſczi wobſkorżiło. S dobom bě kħěžor żeleſniſki regiment mobiliſował a porucził, ſo dyrbja ſaſtojnizy awſtriſkich ſtatnych żeleſnizow na wuherſkich żeleſnizach nakhwilnje wupomhacź. Pytnywſchi, ſo knjeżerſtwo njebudże zofacź, žo ſtrajkowarjo poddachu. S dobom žu žo ſtrojki druhich dźěłaczerjow, kotſiż běchu žo k ſtrajkowazym żeleſnizarjam pſchiſamkli, nahle w ſpoczatku potłóczike.

W Eleſdu pola Wulkeho Warada je bohużel k krwawnym njeměram dóſchło. Wuherſka ſtrona wóżomaſchtyrzetnikow bě ſjawnu ſhromadźiſnu powołała. Czrjóda Romunow nochżychu pak wuherſkich rěčnikow żłyſchecź. Żandarmojo Romunaw napominachu, ſo bychu ſměrom byli. Na dobo jedyn Romun, kotremuż bě drje žo pſchehrubje napſcheczo ſtupiło, do żandarma ſ revolvra tſěli. Żandarm ſ konja padnywſchi, teho runja ſ revolvra do nadpadnika tſěli, kotryż žo hnydom morwy na ſemju wali, tola tež żandarm bě žo żmjertnje franił. Wachtmiſchtr żandarmerije na to poruczi, do luda tſělicź. Scżěhwk tejele pſchikaſnje bě żałożny. 58 wożvobow, ſ kulkami franjenych, na ſemju padże; ſ nich bě 23 morwych a 35 ſtraſchnje franjenych. Huſarſkemu rytmiſchtrej Nadleczej kamjeń do hłowy ſlecża. Duż wón pſchikaſa, žo do njemjernikow walicź, pſchi cżimż jeho jedyn romuniſki bur ſ tajkim wotmachom ſ kijom na ruku dyri, ſo jemu mjecź wupadże. W tymle wokomiku huſarſki korporal Hulatzy pſchijěcha a biczkej ſ mjeczom hłowu rosrubny. Posdże w nozy žo 37. regiment ſ Wulkeho Warada wotpóżła, kotryż wſchě wokolne wſży wobżadźi. Wojerſke wobżadżenje tychle wżow bě nuſne, dokelż tamniſchi burjo, ſe ſozialdemokratami naſchczuwani, ſe ſapalenjom hrożachu a tež někotre domy ſapalichu.

Wótre postupowanje żandarmow w Eleſdu pſchecźiwo ludej, ſ kotrymż je žo żnadź wjele njewinowatych wożobow ſatſělało, je po zykej Awſtriſkej pohorſchenje ſbudźiło. So by žo knjeżerſtwo njetrjebało teho dla pſched żejmom ſamolwicź, je pſchedżyda wuherſkeho miniſterſtwa, hrabja Tisza, żejmowe wuradżenje ſkóncził.

Wopyt franzowſkeho präſidenta Loubeta w Italſkej.

Pſchikhad preſidenta Loubeta do Italſkeje je italſki lud ſe ſahorjenjom napjelnił, kotrež žo hacź dotal w Italſkej njeje widźało. Wſchě wulke a wjetſche měſta žu do Roma wotpóżłanzow póżłake, ſo bychu Loubeta powitali. 3800 mjeńſchich měſtow a gmejnow, kotrež żebi njemóżachu wudawki ſa wożebite póżłanzſtwo dowolicź, žu njeliczomne albumy, żwjedżeńſke adreſſy a podpiżma — wjazy dyżli pół milijona — póżłake. Póbla tychle adreſſow a albumow žu mnohe měſta, provinzy, towarſtwa atd. Loubetej drohotne dary pſchepodake. Móże žo rjez, ſohacź dotal w Italſkej żaneho monarcha njejżu ſ tajkej horliwoſczu, kotraż žo woprawdże ſda njefalſchowana bycź, powitali a cżeſczili, każ franzowſkeho preſidenta.

Sſłuchakowe widżenje.

(Słónczenje.)

Polizajſki komiżar Hużlak da hiſchcże ras Łódżowſkeho dom pſchepytacź. Ale njenamaka žo żyle niczo, ſchtoż budźiſche mohło k wużlědżenju ſkuczerja někak dowjeſcź. Tak minychu žo tydżenje, bjes teho ſo by žo poradźiło, něſchto dozpěcź. Ludźo, kotſiż běchu wo Sſłuchakowym powjedanju żłyſcheli, ſdachu žo k temu měnjenju pſchikhilecź, ſo bě mordaŕ woprawdże po tola pſchezo njeſwuczenym powětrowym puczu cżeknył, wużiwajo njeſnatych mozow. Teho dla łamachu żebi nad njeſkutkom hłowu dlěje, dyżli žo to hewak ſtawa we wulkich měſtach, hdżež kóżdy nowy dżeń něſchto noweho pſchinjeże.

Piwarńja bě dżěł rěczki pſchi Łódżowſkeho leżomnoſczi wotnajała k rubanju lodu. Dokelż bě ſyma tehdom khětro kruta, potajkim ſtracha njebě, ſo mohł lód nahle rostacź, bjerjechu żebi ſ rubanjom khwile, doniż lód tołſty njebě.

Dźiwajo žo nadeńdźechu dźěłaczerjo na poł w lodowej ſkorje żerdź, kotraż žo pſchi bliżſchim wobhladowanju wukopa jako njewſchědneho pokhoda. Wona bě mjenujzy běła wobarbjena a ſ wjatym ſłotym żmuhatym muſtrom pokryta. Nimo teho bě na njej we wyżokoſczi něhdże połdra metra wureſowana deſczicżka pſchiſchrubowana. Dźěłaczerjo ſczinichu ſtrażnika na tule namakanku kedżbneho, kotruż běchu pſchi tak mjenowanym něhdyſchim tunkaniſchczu ſchatow nadeſchli. Tón roſprawi wo tym komiżarjej Hużlakej. Tón da żebi namakanku pokaſacź. Wobhlada żebi ju żyle ſtaroſcżiwje, doniż pſchekwapjeny a, każ žo ſdaſche, trjechnje njerjekny: „Jeli mje wocżi njemylitej, je to khodźadło, kajkeż žo druhdy nakożuja w zyrkużach. Pſchetoż dźěczi njemóża tak wyżokich wężow trjebacź, a jich khodźadła njejżu ani tak pyſchnje ſhotowjene.“ Tola runjeż bě na mnohich měſtnach barba wotrybowana a rosdrapana, móżeſche cżłowjek tola hiſchcże wěſtu pyſchnoſcź pytnycź. Pomału wobrocżeſche Hużlak khodźadło. Żeleſny kónczk ſ porſtom dótknywſchi ſatorże žo. Pſchetoż na dobo ſabłyſkny žo jemu w moſhach myżliczka, kiż zyły rjad druhich myżliczkow wubudźi, a mnohe węży, kiż běchu dotal do cżěmnoſcże ponórjene byłe, wótrje roſżwětli.

„Nětkole jo mamy“, rjekny wón błyſchczo žo do pižaŕnje žo wrócżejo ſtrażniſkemu miſchtrej, „bohudźakowano!“ — Wón ſdychny ſ hłuboka, jako budźiſche žo jemu dobry popad poradźił. — „Koho a ſchto?“ bě praſchenje.

„Łódżowſkeho mordarja, a ſe Sſłuchakowym widżenjom ma žo prawje. Tón cżłowjek potajkim tola njebě tak pjany, każ żebi myżlachmy . . .“

S tym ſhubi žo komiżar, woſtajiwſchi ſtrażniſkeho miſchtra nanajbóle, ale njeſpokojnje napjateho.

Komiżar Hużlak poda žo ſ woſom na gmejnſke pſchedſtejicżerſtwo w pſchedměſcże, hdżež žo pjenjeſy ſa ſtacże wot zyrkużow a budow na ſjawnym měſtnje płacżachu a měſtna pſchenajimachu.

„Schtó mějeſche dżeń 20. dezembra na hrajerſkim měſtnje budu ſtejo“, woprascha žo pſchiżłuſchneho ſaſtojnika.

Hnydom da jemu ſaſtojnik wujażnjenje. „Tón dżeń wopuſchczi zyrkuż X. měſtno. Njebě žo ſchlachcżiło. Pjecź dnjow bě potom měſtno zyle próſdne, doniż krótko do hód Wonakowy panoptikum njepſchiňdże.“

„Mějeſche zyrkuż powjaſnych rejowarjow abo khodżerjow na khodźadłach?“

Saſtojnik da wupytacź ſ regiſtratury płakaty, kotrež dyrbjeſche kóżdy wuwjednik pſchedpokożicź. Tam drje bě něſchto wo powjaſnym rejowarju, ale niczo wo khodźadłownikach.

Komiżar žo podżakowa a dojědże na bliżſchu telegrafowańju, hdżež pſchepoda wokolnu depeſchu na wſchě měſta w provinzy, hacź tam njeje zyrkuż X.

S wjecżora bě tu wotmołwa ſ měſta, nimale na mjeſy leżazeho.

Komiżar Hużlak móżeſche hiſchcże pożłednjeho, na żewjer wotkhadżazeho cżaha wużicź. Naſajtra dopołdnja dozpě do pſchiżłuſchneho měſta. Hižo na dwórniſchczu bě hobrſke woſjewjenje zyrkuża wupowżnjene. Napjaty pſchelecża mjena wumjelżow. S pożměwanjom roſjażni žo jemu na wokomik wobliczo, hdyż cżitaſche ſ tucżnym piżmom cżiſchczane:

Knjes Jan Starſki,
njepſchetrjechomny wumjelz na powjaſu a wożebity wumjelz na khodźadłu.

Pschewodżany wot nawjedowazeho sastojnika měschczańskeje polizije bě hodźinu posdźischo komišar Hußlak we wobydlenju direktora zyrkuße, kiž w poßlednim posthodże hosczenza bydlesche a hischcże ßłódźy drěmasche. Wón ßo njemało stróži, wuhladawschi k ßebi sastupicź polizajskeju sastojnikow. Hußlaka mjenujźy spósna też w zywilnej drascże, dokelž bě ras s nim cźinicź měł.

„Je Starski hižo dołho we waschej ßłużbje?“ woprascha ßo Hußlak, „wasch wumjelz na powjasu a khodźadku?“

Direktor ßebi wokomik myßlesche. „Wot dezembra je saßo pola mje. — Wot hód. — Haj, to je dobra móz, runjeż lohkomyßlny. To wumjelźy tajźy ßu.“

„Je wón wyschscheho pinczńika Łódźowskeho snał?“ praschesche ßo Hußlak dale.

Direktor bě pschekwapjeny: „To ßo wě, kaž najwjazori s nascheho powołanja. Wbohi bu morjeny. K wobźarowanju! Runje tón dźeń, so ßmy pschedstajenja skónczili.“

„Tón dźeń scże wy Starskeho do ßłużby pschijeli?“

„Haj wschak“, wotmolwi pschekwapjeny. „Chzych jeho hakle k nowemu lětu pschiwsacź. Ale proschesche tak jara, njemějesche dźěła a wěso ani pjenjes.“

„Potom pak je měł pjenjesy, to ja wěm“, naspomni komišar s jara krutym hłoßom.

Direktor mjekotasche: „Pożczonki ßebi woprawdże do cźaßa njeje żadał.“

Pót jemu na cźoło stupi, hdyż ßebi Hußlak da podacź wot stražnika, na khódbje stejazeho, sawaleny pschedmjet, kiž ßo po wotwalenju jako tamne khodźadło wupokasa. „Njeje tole Starskeho khodźadło?“

Direktor pschikiwny. Njenamaka ßłowow. Hakle sa khwilu móżesche dodacź: „Prjedy trjebasche Jan tajkichle.“

Jan Starski, ßylny młody muźski s pscheźiwjenym wobliczom, bě na prusy a żortowasche runje se ßobuhrajazymi, tu sastupi direktor s dwěmaj knjesomaj a sawoła jeho k ßebi do pódlanskeho ruma. Khroble ßo ßmějo sastupi.

Komišar Hußlak pschimny jeho hnydom sa ramjo: „W mjenje sakonja sajimam waß jako mordarja wyschscheho pinczńika Jana Łódźowskeho!“

Khłopz ßo satorże, sblědny na ßmjercź a dyrkotasche. Wón chzyßche ßo ßmjecź, ale to bě jeno stróżelate poßměwanje, pschetoż policistojo ßo pódla njeho wunórichu a wobjachu jeho. Wón wobarasche ßo pjenjo, ale to niczo njepomhasche. Ale se żanym ßłowom njewobarasche ßo pschecźiwo ßurowemu porokej. Hakle hdyż direktor żałoscźesche: „Kak móżeschcże wy tole cźinicź, Jano“, wustorczi hrubje: „To je łża, njekhmana łża!“

Komišar s hłowneho města wotmolwi s njemylenym měrom: „Prěcże niczo wjazy njepomha. Ssu tu ßwědźy, kotsiž ßu waß widźeli, kak scże po khodźadłomaj po hórzy dele khwatali, so byschcże cźěr potajili. Khodźadle stej waß pscheradźikej, runjeż scże ßo prózowali, jej sniczicź, tyknywschi jej do dźěry w lodźe. Jene, — pokasachu jo jemu — je w lodźe tcźazy wostało a samjerško.“

Mordaŕ hladasche, se słobami wohidźeny, wokolo ßebje. Wón niczo njewotmolwi. Splóschiwje slecża jeho wóczko jědmjene nimo khodźadła.

„Hdże scże pjenjesy scźinili?“ praschesche ßo Hußlak.

„Do nalutowańnje niczo dał njeßym“, hanjesche wumjelz na powjasu a wudźěrasche se ßwětkymaj woczomaj na prascherja. Wón ßebi njebě wědomy, so bě jeho wotmołwa wusnacże. —

Psched ßudnikami pschida Jan Starski, so je wyschscheho pinczńika morił. Bě Łódźowskeho duzy domoj setkał a bu wot teho, kiž ßo powjedaty sdasche, był namołwjany, so dyrbi schkleńzu kroka s nim picź, a jeli so chze, też pśches nóz wostacź. Tak ßo sta. Łódźowski sdrěmny wot mnoheho ruma, kotryż bě jemu Starski do schkleńzy nalał, a tuteho wokomika wuzi mordaŕ, so by ßwoju ßurowu słóscź wuwjedł, dokelž bě w kaschcźiku tołste kónczko papjerjanych pjenjes pytnył, dokelž bě Łódźowski sa tym pohladał, kelko bě jemu tehdom pożcził, hdyż bě jemu khodźadle sa sastawku dał. Kniha wo sastawkach a pjenjesy leżachu w kaschcźiku pornjo ßebi. Hdyż bě mordaŕstwo skucził, je jemu pschi wuhladanju khodźadłow, wot wyschscheho pinczńika pschinjeßenych, na myßle pschischło, na nimaj cźeknycź, so by wschitku cźěr potajił.

To ßo radźi. Tola bě ßo jemu sdało, so s tamneho boka rěczki něchtó pschikhadźa, a ßo bojo, so mohłej khodźadle w jeho rukomaj nadpadnycź, je jej do dźěry w lodźe skhował, ßebi myßło, so ženje wjazy na ßwětko njepschińdźetej, ale so budźetej pod lodom dale płowacź.

Mordaŕstwo bu potajkim wjecźene, a Sskuchakej dosta ßo to doscźcźinjenje, so komišar Hußlak rjeknu, so je jeho „widźenje“ tola skónczńje na prawu cźěr wjedło. Wón bě woßebje swjeßeleny, hdyż jemu herbja se sawostajenstwa wyschscheho pinczńika nješchto mało pschizpěchu.

Wsate naléczo.

(Sonett.)

Pój, naléczo! Daj ßwojim kwětkam kcźěwacź
A wupyschi Bożu stwórbu s kraßnoscźu;
Sbudź ptaczkow sradne spěwy we haju,
Daj ßłónzu s njebja módriny ßo ßměwacź.

Hdyż budźe luboscź se wschěch schtomow spěwacź,
Nam w żórle schukotacź, wěcź w hajnischcźu,
Dha ßnano w tajkim sbożu saczuju,
So chze też moju wutrobu mi hrěwacź.

O běda cźi! schto hladasch, wutroba,
Tu sa sbożom, kiž bu cźi něhdy date
A kotreż taji sańdźenoscże morjo? —

Schto tebi pomha kraßnoscź nalětna?
Hlej, twoje naléczo, wot dónta wsate,
Cźi sawostaji tyschnoscź, jěre horjo! —

K. A. Fiedleŕ.

Ze Serbow.

S **Budyschina.** (Hłowna shromadźisna Macźizy Sserbskeje. [Skónczenje.) Hłowna shromadźisna Macźizy Sserbskeje jara napinaza bywa a dołho traje; pokhwalicź ßo ma, so ßo woßebje tón krócź — shromadźeni njerospjerschichu, ale kedźbliwje dale poßłuchachu a ßobu rěczachu a radźachu. Pschetoż nětko dźě błędowasche, po někotrych hischcże rosprawach — po prawom najważnischi dźěł jednanja: Hacź budźemy **hnydom** konjemz a sal s khofejownju twaricź abo budźemy cźakacź.

Njebudu to daloko schěroko pißacź, podawam resumé. Namjet **ßo pschija.** Pschija ßo s wuměnjenjom, so do ßwjatkow hischcże 18000 hr. wěscże dostanjemy pożczenych. My ßmy ßo we ßwojim cźaßu, hdyż bě wo podźělach rěcź, krucże nadźeli, so ßo tola 20 Sserbjo namakaja, kotsiž po 3000 hr. na dań pożcża, dotal ßu jenoż 12 tak cźinili. Swjedźemy-li potajkim do ßwjatkow s najmjeńscha hischcże 18000 hr., ßmě pschedßydstwo a wubjerk s twarskim wubjerkom twar sala wujednacź, tola tak, so njebudźe dróżschi 25000 hr. Też dyrbimy se wschej mozu sa konzeßiju dźěłacź. — Ssamo ßo rosymi, so k tutej wězy nasta wulka debatta. A prawje tak; też skónczny wußud, k kotremuż je dowjedła, je sawěscże prawy a jenicźzy prawy. — Pschi tej składnoscźi budź skónczńje hischcże ras se wschěm dorasom napißane tole: Wěso je Macźiza Sserbska cźeźku wěz na ßo wsaka, twarjo tajki dom — ale hdy by też wschelako było a dom njeby wobstacź mohł — cźehoż pak ßo nichtó, schtóż wobstejnoscże snaje, njeboji: Ssobustawy Macźizy Sserbskeje s niczim sa Macźizu Sserbsku njerukuja, hacź jenoż se ßwojim pschinoschkom, 4 hr. sa lěto. — Dale mam dodacź, so ßo na město pschedßydy, knjesa biskopa Łuscźanskeho, do twarskeho wubjerka wuswoli knjes scholastik Skala. Pschetoż dotalny pschedßyda to sastojństwa dla njemóżesche dale sastacź, ale pschedßyda Macźizy Sserbskeje je wostacź chzył, s cźimż je w zykłym ludu sbudźił jedyn hłóß radoscże. —

Tónle wubjerk smėje pschezo też hischcże doscź a wjele dźěłacź — prjedy hacź budźemy móz lětża k Michału **dom wotewricź;** schtoż ßo stanje ßwjatoczńje. K temu wuswoli ßo ßwjedźeństi wubjerk, do kotrehoż knjes pschedßyda s krótka namjetowasche kk.: notara a rěcznika Zyża, rěcznika Herrmanna, prědarja Schewcźika, wyschscheho wucźerja Fiedlerja, zyrkw. wucźerja Rjecźku a komponista Krawza. — Wubjerkej pschejemy wschitzy wjele sboża!

Potom ßo shromadźisna skónczi. Knjes scholastik Skala pschecźita wobschěrny a sprózniwje skoženy protokoll, a my po starodawnym waschnju stanychmy a spěwachmy: „Hischcże Sserbstwo njeshubjene!“ Tele minuty ßu mi pschezo jara pohnuwaze, dokelž stari spěwaja a młodźi khěrlusch a hymnu naschich nadźijow a naschcheje dowěry. — —

Sapowjedach wo młodych, haj, też cźi ßo dźenża seńdźechu a mějachu rjanu nalětnju skhadźowanku w Lischcźej jamje. Ale cźemu nam tola ßami rosprawy njenapißaschcże; mje ruka boli. Jenoż ßłowo: skhadźowanka bě kraßna.

A dokelž pak žo po skhadźowanzy njejžmy rozeschli, dyrbju prajicź, so je hudźbny wotrjad požedźenje měł. Nasch luby Bjarnat Krawz powjedasche nam wo žerbskich hudźbninach starscheho a najnowischeho cžaža. Na kónz wukhwali ważnosćź žerbskich spěwarskich towarstwow; někotre sornjatko žo k temu hischcże pschižypny, a mam ja dowěru, so tola njejžu wschě do cžista padłe pódła na pucź. — Druhe wotrjady Macźizy Sserbskeje žu žo w symje seschłe: rěcžespytny, starožitnostny, stawisniski; s belletristiskeho lětža w lěcže wuńdże Wjednik po Budyschinje a po Sserbach, s wobrasami a s pjera Mikl. Andrizkeho. Prózstwowy wotrjad je na 40 listow sa Macźicźny dom roseżłał a 1200 hr. s tym dobył, w tym 600 hr. wot kralowskeho domu. Referent knjes farar Kubiza. — Wo delnjokužiskim wotrjedźe rosprawjesche, sastupnjo knjesa Jordana, farar Handrik-Sslepjanski.

Pschistupili žu k Macźizy Sserbskej: K. H. Kubjenz s Freienohl, Jakub Rjeńcź s Kamjeneje; Ralbicźanska Katholka Bjeżada po prawom hižo 2. lěto pschinoschk placźi a publikazije Macźizy bjerje. Jedyn žobustaw je wustupił. —

Schtóž potom hischcże njebě doscź spróżny, dźěsche wjecžor na tšelerńju pohladacź, hdźež měješe „Budyska Bjeżada“ žwoje wjeżele. Loúsche, to je wěscże wérno, je naž bóle cźahnyło a spschahnyło; lětža běchu jenož reje. —

Bóh žohnuj žerbski lud a jeho macźer Macźizu! A.

S **Budyschina.** Nowotwar žerbskeho doma je žo na swježelaze waschnje spěchował. Sańdźenu žrjedu psched wjecžorom je žo wón s wuspěwanjom kherluscha a žwjedźeńskej rěcžu sběhał. Pilnym twarzam žo potom se žwacźinu mała wokschewjenka posticźi. Kaž žo to saleži, běchu na žerbskim domje s pschicźinu sběhanskeho žwjedźenja žerbsku khorhoj wupowěžli. Bóh luby Knjes, kotryž je hacž dotal wot nowotwara wscho njesboże wotwobroczał, chzył jón dale milosćiwje schkitowacź, so by žo žerbski dom w postajenym cžažu lětža Michała dotwarił.

— Njewjedra, kotrež sańdźenu žobotu popołdnju wokoło 4 hodźin nimo Budyschina k połnozy cźehnjechu, žu na wjele městnach do twarjenjow dyrike. W Ralbizach žo s błyskom domske, hródź a bróžeń swudowjeneje Waldźineje s błyskom sapalichu a žo do cźista sniczichu. W Zidźinom pola Wojerez Boże njewjedro do nowonatwarjeneho Karażez domskeho dyri, tola njesapali. W Spalach a Kulowje błysk do topołow a we Wojerezach do grotow elektriskeho wobžwětlenja sajédźe. W Narcźu jedyn błysk do Cźechez hródźe a druhi do jeneho tołsteho duba prażny, tola też tu njesapali. W Khocźebuskich stronach žo w Gorach s błyskom bróżeń a hródźe jeneho kubła wotpalichu. W Bórkowach je žo s nim jedyn cźłowjek sarasył. Do domu klamarja Wicźasa pschi zyrkwi błysk dyri, runje, hdyž wschitzy domjazy sa blidom žedźachu. Prěki a pódlu po jstwje lětajo wón wschitkich pschitomnych pohłuschi. Na najstwje žo runje 52lětny pomocznik pschewoblekowasche. Teho błysk sabi, a jemu wschu drastu s cźěła storha a s dźěła spali. Też krupy žu s městnami schkodu nacźinike. W Kohlfurcźe krupy kaž kurjaze jeja wulke padachu, kotrež žu žywy a kcźenje žadowych schtomow sniczike. Wokoło Friedlanda sa Luborasom w Delnjej Łužizy žu teho runja wulke krupy sahrody a pola sapuscźike.

— Brěsynczańska a Delnjohórczańska gmejna chzetej kemschazu schcźeżku, kotraž psches sahony cźiżko 212, 213, 215 a 216 Delnjohórczańskich a psches sahonaj cźiżko 177 a 178 Brěsowczańskich sahonskich knihi wjedźe, sahnacź. Schtóž chze pschecźiwo temu protestowacź, ma to w běhu 1 tydźenja na hamtskim hejtmanstwje wosjewicź.

S **Bělczez.** Na jenym tudomnym twarje je sańdźenu žobotu 48lětny murjeŕ Jan Wolf s Wostaschez do cźežkeho njesboża pschischoł. S wyžokosćże dweju metrow jemu jedyn kosoł na hłowu padźe, pschi cźimž žo jemu sadnja wobruczka skama. Snjesbożeneho žu do Budyskeje měschczańskeje hojeŕnje dowjesli.

S **Dźěžnikez.** Sańdźenu žobotu hólz fabrikskeho dźěłacźerja Neumanna na wosyku žedźo po pucźu dele do Sprewje sajédźe. Jeho macź, jeho w žmjertnym strasche wohladawschi, sa nim do hłubokeje wody skocźi, kotraž jej hacž do huby dožahasche. Dokelž móžesche žo lědma žama tepjenjenja sminycź, njebě jej móžno, hólza wukhowacź. Na wulke sboże tón wokomik gratmischtr Grimschl nimo pschińdźe, kotryž hnydom do wody sa žonu a dźěsćom skocźiwschi, wobeju žmjercźi wutorhny a jej sbožownje na brjóh wucźeże.

S **Radworja.** Sańdźenu žobotu popołdnju hižo saže cźežke njewjedro nad naschej wžu cźehnjesche. Tón krócź błysk w knjeżej swěrjenskej sahrodźe do wulkeho tołsteho schmrěka dyri, kotryž žo do cźista roszychnowa.

S **Maleschez.** Nasch wyžokocźesćźeny knjes farar Handrik wocźneje khorosćże dla 1. meje na wotpocźink póńdźe. Nasche farske městno žo teho dla wupische.

S **Hórkow** pola Khróscźiz. W tudomnej skale Sparmanna a Co. wot 22. haprleje 29 bijerjow plestrowanskich kamjenjow strajkowasche. Se žnadnym wuwsacźom běchu strajkowarjo ludźo s zusby, kotrež žu k nam na dźěło pschicźahnyli. Woni žebi wjazy msdy žadachu, a dokelž žo jim wona njepschiswoli, dźěło skožichu. Skakarjo a cźežarjo žu dale dźěkali. — Poždlednje dny žu žo strajkowarjo rosmyžlili a žo saže k dźěłu wrócźili.

S **Pěskez** pola Kamjeńza. Póndźelu 25. haprleje wjecžor, $^1/_2$6 hodźin se żelesniskim cźahom sakski krónprynz Bjedrich August se žwojim adjutantom a cźělnym honjerjom do Kamjeńza pschijědźe, so by žo wot tam na honťwu do Pěskez podał. Tudomny hrodowy knjes, generalny major s Planitz s wosom do Kamjeńza po wyžokeho hosćza pschijědźe a s nim najprjódzy na wobhladanje honťwischcźa jědźesche. W hrodźe pschenozowawschi krónprynz rano $^1/_2$3 hodźin se žwojim pschewodom na honťwischczo dźěsche a 6 hórskich honaczow potšěła. $^1/_2$9 hodźin dopołdnja žo krónprynz s Kamjeńza se żelesniskim cźahom do Draždźan wrócźi.

S **Khróscźiz.** K tydźeńskej rosprawje wo sabawnym wjecžoru, kiž tak mjenowana „Wjeżna Klinka“ njedźelu 16. hapryla wuhotowa, mózemy hischcże dodacź: Wobaj kruchaj hrajeschtaj žo tak wubjernje, so dyrbjachmy žo woprawdźe dźiwacź, kajku běchu žebi hrajerjo a hrajerźy wěstosć w pschedstajenju nadobyli. Róle běchu wschě we wěstych rukach, tak so kóždy hrajeŕ a hrajeŕka w derje rosymliwych žkowach też žwoje sacźucźa žobu wuprajachu. Njeje to niczo lohke jow na wžy, hdźež dyrbja žo w běhu dnja najprjedy wschě rataŕske dźěła wuwjesćź a wobstaracź (a rataŕšzy žynojo a dźowki tu tola wschitzy pschedstajerjo běchu) — a potom, hdyž je wschědne dźěło hotowe, hakle duchowne mozy napinacź a wuknycź. Teho dla „Sskawa“ wschěm hrajerjam a hrajeŕkam, woždebje też jich nawjednikej, wyžokodostojnemu knjesej kapłanej Delanej, kotryž je žebi wschu móžnu prózu dawał, so by hrajerjow na tak wyžoki skhodźenk wustojnosćże dowjedł, kaž žo tu wopokasa. Někotryžkuli hósćź je trasch se žnadnej myžličku tu na žwjedźeń schoł, tola hdyž bě widźał a žłyschał, kak žo wězy wustojnje wuwjedźechu, běsche s radosću pschekwapjeny a zyle spokojeny. Teho dla też po skónczenju dźiwadła knjes kantor Hila wustupi, so by w mjenje wschěch hosćźi „Wjeżnej Klinzy“ a jeje nawjedowarjej saždużeny dźak wuprajił sa tak rjenje nam pschihotowany sabawny wjecžor, a wunjeże jej tsikrócźnu hrimotazu „Sskawu“, kotruž wschitzy hosćźo móznje žobu wospjetowachu. Jedyn „Klinkaŕ“ podźakowa žo potom hosćźom sa wopokasanu cźesćź a lubosćź, kotruž žu jej woni wopokasali s tak nadobnym wopytom. — Tola sabawny wjecžor žo dale wjedźesche, sa starschich delka w hosćźenskej stwje a sa wuskocźnischich horjeka na salu. Na saždowidźenje! J. K.

S **Ralbiz.** Wulka tužnota minjenu žobotu nad semju leżesche a tołste cžorne mróczele nam na wjecžor wokschewjenje lubjachu. Wokoło 6 hodźin też žo nješchto ras kusk móznischo sahrimota — tola hischcże daloko; ale dołho njetrajesche, a tuto hrimanje s wokschewjazym deschczom bésche pola naž. Cźežke bě to hrimanje, strachocźiwje někotryžkuli po kóždym žylnischim błysku a sahrimanju s woknom pohlada do wschěch rózkow, hacž tola tu nihdże w bliskosćźi dyriło njeje. A hižo žo sta: rasnje žo na dobo sabłyskny a žylnje a móznje sahrimota, tak so wokna sascheżercźachu — jenož hischcże wokomik, a srudny žałosćźazy hłóž: „Na pomoz, po pomozy!“ wobkrucźi nam, so je błysk dyrił a sapalił. Žyłe Schołkźiz domske a hródźe s dobom stejachu w žamych płomjenjach. Skót drje je žo wohnjej wutorhnył, tola hewak je wschitko w nim wostało. Błysk je tak njesbožownje do Schołkźiz topołow trjechił, so młodżenza Michała Rachela, kotryž wó jstwje žedźesche, žobu sarasy. Pschi wupomhanju je też hischcże knjes kubler Mikławsch Cźemjera s Ralbiz do njesboża pschischoł. Njeje drje žo wopalił, ale kruch lěpjenzy se žwižłow jemu tak wopaki na schiju padźe, so dyrbi hischcże žwjecźicź. Tola Bohu dźak, so je tak woteschło. Spalił je žo też poš, stara a młodej kosy. Ssykały běchu se Schunowa, Rózanta, s Dobroschiz a Rakez pschijěże. — Na Ralbiczańskich pohladnizach je Schołkźiz „herbska grychta“ swěcźnjena. Nascha nawjeż je se Schołkźiz statokom žwojeho wurasneho starskeho napohlada posłubiła. J. Ž.

S **Rohołnja.** Njedźelu tydźenja w nozy je pschi Bożim njewjedrje błysk do tudomneje hajnkownje dyrił a sapalił. Gardiny

a nadoba w delnjej ſtwje ßo hižo palachu, hdyž hajnik Schimmer, kotryž ſe ßwojimi ßwójbnymi w najſtwje ſpaſche, woheń hiſchcże ſ cžaßom pytny, ſo móżeſche jón potkóczicź.

S **Wojerez.** Schtwórtk tydżenja je ßo hródź tudomneho ratarja Wawriſcha na Leſſingſkej dróſy wotpaliła. Dwě koſy a ſchtyri kury ßu w płomjenjach kónz wſake.

Se Shorjelza. Pſchißażny ßud je njewoženjenu Klaru Seibtez ſ Niſkeje, kotraž bě wobſkorżena, ſo je ſ wußadżenjom w ſymje ßwoje dżěczo morila, wuwinował.

Loni 5. dezembra běchu w Shorjelzu wjednika żeleſniſkich cžahow Guſtava Finku ſajeli, dokelž bě ſ pakowanſkich woſow tych cžahow, kotrež je wón wodźił, wſchelakore wězy kradnył. Ssudniſke blido bě zyke ſ tutymi wězami pſchikryte. Hdyž Finkowe wobydlenje pſchepytachu, tam wulku hromadu debjenkow, mjes druhim 280 bróſchow, 237 nawuſchnizow, 108 pjerſchcżenjow, 30 narucżnizow, 13 cžaßnikowych rjecżaſow, 9 włożowych ſpinkow, manſchetty, ßłomjane kłobuki, někotre pucżowanſke mězy, ſchantka, portmoneje, žídu, ßwjern, ßornjazaj rózkaj, dwě bleſchi wina, dwaj kuſkaj butry atd. namakachu. Finka, kotryž mějeſche wulku mſdu, njeje ſ nuſu kradnył. Wón wudawa, ſo je huſto na hłowubolenje cžerpił a ſo tehdy njeje wjedżał, ſchto cžini. Medizinalny radźicżel dr. Erdner wobßwědczi drje, ſo je wobſkorżeneho nan wopilż był, a ſo je teho dla wobſkorżeny duchownje mjenje hódny, ſo pak ßo ſ tym jeho pakoſcżenje njehodźi ſamolwicź. Na ſakožku tehole wuprajenja wobſkorżeneho winowatehо ſpóſnachu a jeho k jaſtwu na 1 lěto 6 měßazow a 1 tydżeń ſaßudźichu.

Přilopk.

* (Wuſnacże). W Biſchheimje ſa Biſkopizami ßu wěſtu dżělenu Stangowu ſajeli, dokelž na nju tukachu, ſo je potajnje porodźiła. Skónczńje je ßo wuſnaka, ſo je dżěczo na jenej łuzy ſahrjebała, hdżež ßu jo w jejnej pſchitomnoſczi wuryli. Hacž je ßo dżěczo żiwe narodźiło, lěkarſke pſchepytanje dopokaże.

* (Morda ſtwo a ßamomorda ſtwo.) W Mauenje pola Spandowa je 36 lětna żona tſěchikryjerja Beeſkowa ßo ſe ßwojim mużom wadżo tuteho ſe ßekeru ſaraſyła a ßo potom wobwěßła.

* (Strajk murjerjow w Pirnje.) Murjerjo w Pirnje a we wokolnoſczi ßebi 40 np. mſdy na hodźinu a dżeßacżhodźinſki dżěłanſki cžaß żadaju. Dokelž chżychu jim miſchtrjo jenož někotre pjenjeżki na hodźinu wjazy pſchiſwolicź, ßu murjerjo dżěło wopuſchczili.

* Barlinſki pſchißażny ßud je ſchtwórtk prjedawſcheho pſchekupza Hugo Walthera, kotryž je ßo 1868 w Biſkopizach narodźił a 1887 a 1888 w Zitawje a na poßled w Budyſchinje we wójſku ßłużił, k ßmjercži ſaßudźił. Walthera winowachu, ſo je ßwoju druhu żonu rodź. Mehlhornez ſ Budyſchina, ſkónzował.

* (Żeleſniſki cžah ſ wichorom ßo ſwrócżił.) Ssobotu popołdnju je żeleſniſki woßobowy cžah, ſ Liberz do Cžopliz (w połnóżnych Cžechach) jěſdżazy, do wichora ſajeł, kotryž tſi woſy ſ kolije wuſběhny a je ſ naßypa, někotre metry wyßoko, dele cžißny. Pucżowarjo w tychle woſach ßo ſ dżěła lohko, ſ dżěła cżežko ſranichu. Wſcho hromadże je ßo 17 pucżowarjow wobſchkodźiło, mjes nimi 4 cżežko. K poßledniſchim wyſchſchi leutnant Müller wot 42. pěſcheho regimenta w Thereßinje ßłuſcha, dale ßu ſranjeni tachant Kaſpar ſ Georgswalde a wjerchbiſkopſki ſekretař pater Anton Ulbrich ſ Rumburga. Wichor ſe ſtrony wßy Neulanda pſchicżeże, hdżež ſchtyri domy wotkry a wjele wulkich ſchtomow ſwuwala.

W tym ßamym cžaßu ßo Łobjowy dok, woßebje w ſtronach Cžěſkeje Lipy a Litoměržiz ſ cżežkimi njewjedrami potrjechi. Żyku hodźinu ßo ſlimkojty deſchcź, kotryž ßo ſ krupobicżom pſchewodżeſche, lijeſche. Wjele polow je ßo powodźiło, ſahrody ßu ßo ſapuſcżiłe a ſe ßadowych ſchtomow je ßo kcżenje ſbiło. Bože njewjedro je woſpjet do twarjenjow dyriło a wjazy krócź ſapaliło.

* (Hamtſki ßudnik k jaſtwu na 4 lěta ſaßudżeny.) Pſchißażny ßud we Würzburgu je wyſchſcheho hamtſkeho ßudnika dr. Halleina, pſchedßydu Ochſenfurtſkeho hamtſkeho ßudniſtwa, dla pſchekſchiwjenja 18000 hriwnow ßyrotnych pjenjes k jaſtwu na 4 lěta ſaßudźił.

* (Najſtarſcha żona we Wuheŕſkej.) Hdyž tele dny ſwudowjenu Henriettu Borſodowu rodź. Einzigez do Budapeſtſkeje ſkudownje pſchijachu, wona praji, ſo je 105 lět ſtara, tola bě ſ jejnych papjerow widżecź, ſo je ßo wona w lěcże 1788 narodźiła, ſo je potajkim hižo 116 lět ſtara była. Hdyž ßo ju praſchachu, cżeho dla je wudawała, ſo je jenož 105 lět ſtara, wona wotmolwi, ſo je ßo hańbowała, ſo je hižo tak ſtara.

* (Sso naſchtapił.) Na knjeżim kuble w Kopidlnja pola Jiczina jedyn byk, kotryž bě ſ hródże cżeknył, wotrocżka Jana Straneho na rohaj ſchtapny a ſ nim ſkoku po dróſy běżeſche. Hdyž njeſbożowny cżeladnik ſkónczńje na ſemju padże, bě wón morwy.

* Dla wurubjenja zyrkwje je Planenſki krajny ßud 14-lětneho ſchulſkeho hólza Biedermanna k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźił. Hólz bě do njeſamknjeneje zyrkwje w Elſteru ſaléł, jenu ſběranſku tyſu roſpacżił a ſ njeje 24 np. kradnył.

* (Sslepy pucżowař ſahłódnił.) Hdyž parna łódź „Auſtrian“ 15. haprleje ſ Glasgowa do Halifaxa pſchijéżże, w ſkładowni cżéło jeneho „ßlepeho pucżowarja“ nadeńdżechu. Wón bě, hdyž bě łódź 16. měrza twory pſchijała, ßo delka w tworowni ſkhował. S wotkładżenymi tworami bě ßo mużowa khowanka ſaracżiła, tak ſo ßo njemóżeſche pſches nje pſchedobycź. Wbohi cżłowjek bě hacž na koſcże wuſkhnył.

* (Njeſbożowna luboſcź.) 25 lětny pomozny pißař Bela Hatz w Budapeſtu, kotryž hižo dlějſchi cżaß dżowku jeneho bohateho Bacżkowſkeho kublerja, 18 lětnu Floru Szilwaſſy, lubowaſche, je w ßwojim wobydlenju holzu ſ dwěmaj kulkomaj ſ revolwra ſatſélił a je ßo potom ßam ſ jenej kulku morił. Njeſkutk je wón ſkucżił, dokelž běſchtej ßo holzynaj ſtarſchej ſarjekoj, jemu ßwoju dżowku ſa żonu dacź. Flori Szilwaſſy bě pſched dlějſchim cżaßom k ßwojej cżecże na wopyt do Budapeſta pſchijéła, a pomozny pißař bě ju wußlédżił a ju nawabił, do jeho wobydlenja pſchińcź.

* Dynamitowy nadpad je ßo w jenej zyrkwi w Indiana (w ſjenocżenych ſtatach połnóżneje Ameriki) ſkucżił, w kotrejž běchu pſchiwißowarjo nabożneje ſekty, wjecżorne ßwěży rěkazeje, ſhromadżene. S rosbuchnjenjom ßo 23 woßobow ſrani.

* (Hłód w Braſilſkej.) Po powjeſcżach ſ połnóżneje Braſilſkeje je tam ſ dołhotrajażej ßuchotu hłód naſtał. Nuſa w provinzomaj Ceara a Rio Grande del Norte je jara wulka. Knjeżerſtwo pſchiprawy ſa pſchecżehnjenje wobydleŕſtwa do połodniſchich provinzow cżini.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	2968 hr. 95 np.
Dale za njón darichu:	
Hrabja Hans Joachim z Wallwitz nad Delnjej Hórku	100 hr. — np.
Ryćeŕkubleŕ Zimmermann-Poršiski	50 hr. — np.
General Krauss w Draždżanach	30 hr. — np.
Ratařski radźićel Mittag-Krakečanski . . .	30 hr. — np.
Duchowny Mikla w Ketlicach	1 hr. — np.
„Serbske towařstwo w Khwaćicach“: Lubaj přećelej na posedźenju 17. haprleje 1904 po 50 np. = ...	1 hr. — np.
Na Lehnik-Habrinkec-Burkec kwasu w Dźěwinje nazběrał kwasny herc Domel . . .	3 hr. — np.
Na Maruš-Hanušec kwasu w Miłorazu nazběrał kwasny herc Domel	1 hr. 50 np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 908,34 hr.): Na nowe	1 hr. 75 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 17. a 18. lěta 1904 hižo kwittowane: Čisty wunošk ze zabawneho wječora „Serbskeje Klinki“ w Khróśćicach 17./4. 04. 8 hr. 61 np. Delanska patentna komisija (566,36 hr.): 1 hr. 60 np. O. F. Hetzer, ökonomiski radźićel w Delnjej Kinje, 10 hr. Молоканы (293,00 hr.): lubeho přećela z diplomom překwapichmy: 2 hr. 70 np., hodźinku na dwórniśću pobychmy: 55 np. =	23 hr. 46 np.
Čisło 18.: Delanska patentna komisija (567 hr. 96 np.): 60 np. Молоканы (294,25 hr.): 55 np. Radwořska Hórnikowa komisija (410,15 hr.): skałař 1 hr., po „bjesadźe“ 11 np., pola rězaka 20 np., jako porto k. kapłan Ž. 10 np. = ...	2 hr. 56 np.
Hromadźe:	3213 hr. 22 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Tunjo! Tunja!

Khofejowe ſerviſy
ſa 6 woſzobow po 3 mk.,
khofejowe ſchalki ſporzlina,
rjane pißane po 14 hacz 20 np.
hacz do nanajwoſzebniſchich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane pißane po 50 np.
a wjele druhich wězow k ſelenemu a ſlěbornemu kwaſzej porucza po najtuniſchich placzíſnach
Max Mütze
na bohatej haſzy.

M. Gottwald
pſchi mjaſzowym torhoſchczu 11
porucza
zychi, běle a pißane,
wupjerki,
kozowe plachty,
kozowe deki,
draſtny kattun,
blufowe tkaniny.
módroczíſchcz.

Nanajluboſniſche
bywa kózde wobliczo, kcźejaza a ſmykka koza, nězna a powabna barba po wſchědnym myczom jenoz ſ Vierowym
Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom
E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždžan, kuſk po 50 np.

Franzſki palenz
najlěpſchi ſrědk pſche wupadanje włoſzow a k poſzylnjenju roſczenja włoſzow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.
Otto Engert.

Rěs
ma na pſchedań parny rěſak w **Rakezach.**

Wjetſchu dźělbu
khójnowych ſzadzenkow
ma na pſchedań hajniſke ſarjadniſtwo w **Laſu.** Mjeńſche dźělby móza ſzo hnydom w hajnkowni w Stróži pola Wulkich Sdźar abo w Skyczínje pola Laſa wotewſacź.

Runklizu
po woſach zentnar ſa 70 np. pſchedawa
Klahre w Delnjej Kinje.

Proſzata
ſzu na pſchedań **na knjezim dworje w Delnjej Kinje.**

Jeja
k naſzadzowanju wot czornych Minorkaſkich kur, 15 ſchtuk po 1 mk. 20 np., pſchedawa **Manjok** w Libuchowje.

Placzeńſke dny.

Pónjelu 9. meje t. l.
w hoſczenzu w Sſkyczínje dopołdnja wot 8—½10 hodźin
= w Radſkej = = = 10—12 =
w Kónzej hoſczenzu w Laſu pſchipołdnju wot 1—2 =

Wutoru 10. meje t. l.
w hoſczenzu w Stróži dopołdnja wot 8—10 hodźin
w Sſykoriz hoſczenzu we Wulkich Sdźarach wot ½11—12 hodźin.

Saplaczicź ſzu hajniſke ſbytki.

Schtoż ſzo do teho dnja njeſaplaczi, budźe ſzo bjes dalſcheho napominanja pſches ſzudniſtwo žadacź.

W Laſu, 24. haprleje 1904.

Wyſchſchi hajnik **Schittmer.**

Drjewowa awkzija
na Wujezkowſkim revérje.

Pónjelu 9. meje t. l. pſchipołdnju w **12** hodźinach na ſzo we Wujezkowſkim revérje
60 rm. twjerdych, 100 rm. mjehkich ſchczépow,
10 rm. twjerdych, 62 rm. mjehkich klumpachow,
12 rm. twjerdeje, 746 rm. mjehkeje walczíny
(hakoſowych hromadow) na pſcheſzadźowanje pſchedawacź.

Drjewo je ſeſtajene w 23., 25., 26., 27., 30., 31., 36. a 37. wotdźělenju, kaž tež na Zimmermannez pſchikupjenym.

Na kupjenje ſmyſzleni chzyli ſzo dla wobhladanja drjewa pſcheſzadźowanſki dźeń rano w 9 hodź. pola hajnkownje we Wujezku ſeńcź.

Měſchczańſke hajniſtwo we Wujezku, 27. haprl. 1904.

Wyſchſchi hajnik **Bluhm.**

Woſjewjenje.

Czeſczenym Sserbam **w Sslepym** a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ſzym **Sslepjanſku tyſcherńju** pſchedewſak. Budu ſzo prózowacź, ſo bych mi dowěrjene dźěła ſzwědomicze, ſpěſchnje a tunjo wuwjedł, a proſchu, ſo by ſzo moje pſchedewſacze dobroczíwje podpjerało.

S poczeſczowanjom
Pawoł Crompe,
tyſcherſki miſchtr w Sslepym.

Jeſdne koło,
hižo trjebane, je tunjo nă pſchedań w Budyſchinje na wowczeŕſkej haſzy (Schäferſtraße) 9 delka na lěwizy.

---

4 kolcze
ſ pczołami a mjedom ſzu tunjo na pſchedań we **Wulkich Debſzezach** czíſło 18.

Kóſlaze kózki
kaž tež wſchě druhe druzíny kožow pſchezo po najwyſchſchich placzíſnach kupuje
Heinrich Lange
pſchi zitnych wikach
pſchi ſzerbſkej katholſkej zyrkwi.

Maſchinſki wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jeſdne kola kolomas
porucza tunjo
Měrſchez bratrow naſzl.
Richard Hentſch
pſchi zitnych wikach 30
w domje hoſczenza „ſkoteje hwězdy."

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haſzy 27.
Kaſchel, katarrh, dybawoſcź
ſzo ſpěſchnje połóżeja
ſ thymuſinom
Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sczele ſzo na wſzy.

Sa kołojeſdnych!
Wubjernje dobre **mantle**
po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudźělk porucza
Otto Büttner
pſchedawarnje koże, czérjenſkich rjemjenjow a techniſkich gumijowych wězow.
w Budyſchinje
pſchi hlownym torhoſchczu 9.

Bruno Beutner
ſekretar ſw. ſłużby
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 14 delka
w domje knjeſa hoſczenzarja Wjazki (Lehmanna).
Pißarnja ſa kupne, hypotheſke, teſtamentſke, ſawoſtajenſke wězy a ſrjadowanje herbſtwow. Sswědomite wukaſanje w prawnych wězach.

Brockmannowe
woprawne
ſłone kuluſchki, phosphorkißały kalk
porucza **Emil Dietrich**
w Lětonjanſkim hoſczenzu.

Hdźe ſcze tónle dobry a tuni **czaſznik** kupili?
Pola
G. Magera naſlědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ſzerbſkej haſzy 11.

Wuharowanje
wſcheje koże ſzo najlěpje wobſtaruje.
Wowczu wołmu
kupuje kóždu dźělbu
Heinrich Lange.

Kožane ſchórzuchi
ſ rjemjenjom a bjes njeho, teho runja
murjeŕſke ſchórzuchi
na wulki wubjerk po najtuniſchich placzíſnach porucza
Otto Büttner
pſchi hlownym torhoſchczu 9
pſchedawarnja koże a czerjatych rjemjenjow.

Wóſkowy twar
kaž tež wuſchkrjeny wóſk kupuje
Albert Lehmann,
mydlarnja na połnóznej dróſy 2
na rózku hornczeŕſkeje haſzy
ſnapſchczeza ſtarych kaſarmow.

Wóſk
a wóſkowy twar po najwyſchſchich placzíſnach kupuje
Friedrich Lieber
mydlarnja na bohatej haſzy 6.

Starſchi muż k 1. junijej **hoſpoſu** pyta. Adreſzy chzyke ſzo w kuwercze ſ napißmom **P. 10** we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Sſkužobne a hródźne dźowki a tajke k ſzwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczeŕſke ſzwójby, tſeczakow a wolazych ſa tudomne a Draždźanſke ſtrony hnydom pyta **Schmidtowa** na ſzukelnſkej haſzy 24.

„Meja“

budźe **15. meje 1904** w Radworju

koncertować, přednošować a hrać.

Bližše na programje. Započatk 1/4 8 hodźin z razom.
Wšitkich horco wita **„Meja“.**

Do Ssernjan!

Najwutrobniše pscheproschenje kolojěsdneho kluba na

njedźelu 8. meje

w hosćenzu w Ssernjanach.

Sapoćatk w 7 hodźinach.
Hosćźo ßu wutrobnje witani. **Komitej.**

Pscheßadźowanje sawostajeneje ležomnosćźe.

Derje snata

Kanigez ležomnosćź w Minakale,

wobstejaza s pschedawarnje kolonialnych tworow, s korczmarstwom a rataŕstwom (něhdźe 24 kórzami) ma ßo po žadanju herbow po swud. Kanigowej se wschěm naporjadom, žiwym a morwym inventarom a tworami s zyka a po dźělach

póndźelu 2. meje t. l. dopołdnja w 10 hodźinach

na městnje ßamym w Minakale na dobrowólne waschnje na pscheßadźowanje pschedacź.

Prjedawsche wobhladanje je njedźelu dowolene.

Dźeßaćźina kupneho pjenjesa ma ßo dźeń kupjenja sapkaćźicź.

W Budyschinje, 27. haprleje 1904.

Po poručnosćźi Kanigez herbow

Bruno Bentner,
do pschißahi wsaty pscheßadźowaŕ ležomnosćźow.

Pscheßadźowanje ležomnosćźe.

Winklerez ležomnosćź kat. cźißko 1 **w Kožarni** pola Žicźenja, bohacźe 57 1/2 kórza wulka, s 322,39 dawskimi jenosćźemi wobcźeźena, ma ßo

schtwórtk 5. meje 1904 dopołdnja w 11 hodźinach

na městnje ßamym s inventarom abo bjes njeho na dobrowólne waschnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

Prjedawsche wobhladanje je kóždy cźaß dowolene.

Twarjenja ßu ßo 18. haprleje wotpalike, duž móže kupc wopalnu kaßu wužicź.

W Budyschinje, 25. haprleje 1904.

Hermann Liebsch, aktuar sw. ßt.,
do pschißahi wsaty pscheßadźowaŕ ležomnosćźow.

Do Rakez!

K pschedstejazym ßwjatkam poručam na prjedawsche skasanje najlěpsche

ßuche droždże,

punt po 50 np.,
dale **zokor** pschi wotewsaczu 10 puntow po 20 np., **khofej,** derje wonjazy, punt po 80 hacź 140 np., wschě druhe twory snateje dobrosćźe.

Cźech w Rakezach.

Mój

subjazy atelier

je wot nětka na **kamjeńtnej haßy 18** delka.

S dobom poručam **zuse subY** a **plombérowanje subow** wscheje družiny po tunich placźisnach.

Khorla Stroka
subjazy wumjelź.

Holzy, móža hnydom abo posdźischo **ßwětke plotowacź nawukнyć** pola **M. Klingstoweje** na Židowje na Sskonoborschćźanskej drósy cźißko 127.

Holza,

kotraž ßo na domjaze dźěło a na dejenje wusteji, ßo do Budyskich stron pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Ssylna dźowka s dobrymi wopißmami ßo na jene burske kubło pola Biskopiz s 200 hr. létneje msdy hacź do 1. meje pyta.

Dalsche je shonicź w Budyschinje na Tšélanskej drósy 2 delka.

Hródźnu dźowku

k 15. meji abo prjedy s wulkej msdu pyta **H. Radza** w piwarni w Prěcźezach.

Bukečanske serb. tow.

změje jutř enjedźelu 1. meje popołdnju z dypkom w 5 hodź. **wurjadnje posedźenje,** na kotrymž budźe so wo towarstwowym wuléće rěcźeć. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Do Radworja!

Njedźelu 1. meje budźa

reje.

Pschecźelnje pscheproschuje
Delank.

Do Noweje Jaßonźy.

Njedźelu 1. meje

reje.

Pschecźelnje pscheproschuje
Richard Dnnkel.

K cześnemu wopomnjenju

na létny ßmjertny dźeń

njebo **Jana Pollenka,** wumjeńkarja w Njeßwacźidle.

Narodźi ßo 9. meje 1827 a wumrje 3. meje 1903, bjes 6 dnjow 76 lět stary.

Wopomnimy, o cźłowjske dźěcźi,
Tudy bycźa njewěstosćź,
Wschitko hlaj, na tutym ßwěcźi
Předuje nam sachodnosćź,
Ssmjertny jandźel na semi
Cźłowjeka tež podlemi,
Njech je młody abo stary,
Kóždom' staja ßo tu mary.

Dźicźe, pschecźeljo, dźenß w duchu
Tam, hdźesch waschi lubi spja,
Kiž ßo loni wot waß hnuchu
A ßu saschli do rowa.
Dźenßa wascha ßwjatniza
Njech je tam, hdźez woni spja,
Hdźez wam předuja jich rowy
Pschichod runischi a nowy.

Hlaj, dźenß spominamy saßo
Na sprawneho tschesć'jana,
O kak minjesch ßo, ty cźaßo,
Kiž je saschoł do rowa.
Nětko hižo lěto je,
So ßmjercź jeho pschewjedźe
Se ßmjertneho semskoh' kraja
Tam do njebjeskeho raja.

W Njeßwacźidle narodźeny,
We zyrkwi tam wukschcźeny,
Do schule też dowjedźeny,
We wschěm dobrym wucźeny.
Kschcźeństi ßlub tam wobnowi
Psched woltarjom we zyrkwi,
Na wyschschej schuli pobył je,
So by wědomosćźe nabył.

We dwaznytym lécźe na to
K wojakam bu wubrany,
Kaž je sakoń w kraju daty
K wójnskej bróni swucźeny,
Hdyž bě ßwój cźaß wußłužił,
Je ßo dom saß' nawrócźił,
So by w hospodarstwje pomhał,
W rataŕstwje ßo wudokonjał.

Bórsy po tym pak ßo poda
Do ßwjateho mandźelstwa,
Wón ßej cźeßnu knjeżnu shlada,
Hanu Jana Laraßa.
W domje tym je sawostał,
Hacź je ßwój běh dokonjał.
Tam je jeho Bóh Knjes wołał
K njebju, k ßwojom' herbstwu shował.

Mandźelstwo Bóh žohnowasche
Se schtyrjomi dźowkami,
Wot kotrychž pak Jesuß běsche
Jenu wołał k wěcźnosći,
Nětk pak wot tych hischcźe ßu
Dźowki tři we žiwjenju,
Kiž nětk nana wobžaruja
A we wulkej frudźbje steja.

Sswójba we wulkej frudźbje běsche
Pšched lět dwaj a dwazyći,
Hdyž macź pšches ßmjercź wotßał
Mandźelskeho wopuschći, [dźěsche
Ach, to běsche frudoba,
Kiž njej' měła runjecźa,
Hdyž w najlěpschich létach wona
Wot Boha bu wotwołana.

Duž dha w duchu wobžarujcźe
Snowa nana, macźerku,
Jeju rowaj wopytajcźe,
Dwójnu hórku kwětkojtu,
Pornjo žebi nětko spja
Hacź do luboh' ßudnjo dnja,
Hdyž b'dźe wyschschi jandźel trubicź
K žiwjenju jich saßo sbudźicź.

Wascha luboscź drje ßo tyschi
Pšche nana tak ßwěrneho.
Jeho ßwěrnosćź 'schcźe k nam rěcźi
Pod horku tam swjadnjenoh'
Kak ßo sa waß staraschе,
We wschěch wězach radźeschе,
Sa ßo pak ßo k Bohu modlił,
So by jeho wón ßam wodźił.

S kraja žiwjow je nětk wuschoł
Powołany k njebjeßam,
A do Ziona je dóschoł
Wyschе jaßnych hwězdow tam
K wotpočźinkej ßabatnom'
Jako dróhaŕ s zuby dom,
Se straschneho ßwěta honow
Do njebjeskich kraßnych domow.

My pak wěmy, so na ßwěcźi
Duschow wěcźny statok njej',
Na khwilku my žiwe dźěcźi
Ssmy na semi Knjesowej,
Hdyž ßo Bohu spodoba,
K žebi dom naß sawoła.
Cźłowjek tu kaž ßón ßo minje
A kaž trawna kwětka shinje.

Dobru nóz, nětk spitaj w rowje,
Luby nano, macźerka,
W Njeßwacźidle na kerchowje,
To je nascha nadźija:
So, hdyž Knjes Waj' wubudźi,
Tež naß saßo sjednocźi,
Hdyž dźeń ßudny budźe ßwitacź,
Budźemy ßo s wjeß'lom witacź.

Na žadanje frudnych sawostajenych Ernst Helaß.

(K temu cźißku jena pschiloha.)

Pschiloha k czißku 18 Serbskich Nowin.

Sobotu 30. haprleje 1904.

Placźisny rěsneho ſlotu na Draždźanſkich ſkótnych wikach

25. haprleje 1904.

Placźisny po zentnarju w hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1 polnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hodnoſcze hacź do 6 lět	38—40	68—70
awſtriſke	39—41	69 71
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	33—36	63 66
3. ßrěnjo pizowane mlode, derje pizowane ſtarſche	29—31	58 61
4. ßnadnje pizowane tóždeje ſtaroby	23—27	50—53
Jałojźy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojźy, najwjetſcheje rěsneje hodnoſcze	35—37	62 64
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hodnoſcze hacź do 7 lět	32—34	58—60
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojźy	28—30	54—56
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojźy	26—27	50—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojźy	—	48
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze	36—39	63—66
awſtriſke	—	—
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	32—35	57—61
3. ßnadnje pizowane	28—30	53—56
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	45—47	68—72
2. ßrenje kormjene abo teź dobre wot zyza	42—44	63—66
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkſchiżenjow w ſtarobje hacź do 1¼ léta	37—38	50—51
2. mjaßne	35—36	48—49
3. ßnadnje wuwite, teź ranzy a kundroſy	32—34	46—47

Placźisna żitow a produktow w Budyſchinje a Lubiju.

Żitowy dowos w Budyſchinje: 2533 měchow.	W Budyſchinje 23. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 28. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.
Pſchenźa běła	8	83	9	—	8	68	8	97
" žołta	8	53	8	68	8	35	8	68
Rožka	6	13	6	25	6	—	6	13
Jećźmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	5	90	6	—	5	50	6	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduſchka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	30	2	50	2	10	2	40
Pſchenična muka 50 "	9	50	18	—	14	—	16	67
Rjana muka 50 "	7	50	12	50	9	83	10	83
Sźyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Sźioma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Brožata 1275 ſchtuk, ſchtuka	10	—	20	—	—	—	—	—
Pſchenične wotruby	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	60
Pſchenična gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

(50 kilogr.)

W Budyſchinje płaćeſche: kórz pſchenźny (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np. hacź 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 50 np. hacź 14 hr. 75 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacź 10 hr. — np., kórz jećźmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacź 9 hr. 50 np

Na Burſy w Budyſchinje pſchenźa (běła) wot 8 hr. 75 np. hacź 9 hr. — np., pſchenźa (žołta) wot 8 hr. 68 np. hacź 8 hr. 83 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacź 6 hr. 35 np., jećźmjeń wot 7 hr. — np. hacź 7 hr. 10 np, wowß wot 5 hr. 90 np. hacź 6 hr. — np.

Wićźne płaćźisny w Kamjenzu

21. haprleje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 10 np. hacź 6 hr. 12 np., pſchenźa wot 8 hr. 75 np. hacź 9 hr. — np., jećźmjeń wot 6 hr. 60 np. hacź 6 hr. 65 np., wowß wot 6 hr. — np. hacź 6 hr. 25 np., jahły wot 11 hr. 40 np. hacź 11 hr. 75 np., hróch 9 hr. 50 np., ßyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 70 np. Sźioma (600 kilogr.) 16 hr — np. Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hacź 2 hr. 50 np.

Wjedro w **Londonje** 29. haprleje: pomróčene.

Cyrkwinske powjeśće.

W Michalſkej zyrkwi śmeje njedźelu Cantate rano w 7 hodź. farar Räda ßerbſku ſpowjednu rěč, ½9 hodź. duchowny Tyſcher ßerbſke a w 10 hodź. němſke prědowanje. — Popołdnju ½2 hodź. śmeje farar Räda katechismuſowe rozrěčenje ſ konfirměrowanej němſkej młodźinu. — Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěła śmeje farar Räda.

Wórowani:

W Michalſkej zyrkwi: Jan Pawol Protze, fabrikar w Delnim Porchowje, ſ Marju Auguſtu Zähriz w Małßezach. — Ernſt Hermann Scherbel, ſkakar w Małßezach, ſ Marju Helenu Ssymankez rodź. Pětez w Nowych Małßezach.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Richard Alfred, Hendricha Auguſta Hardtmanna, żeleźniſkeho wothladarja w Małym Wjelkowje, ß. — Max Erich, Jana Ernſta Kokle, fabriſkeho tepjerja na Zidowje, ß. — Elſa Martha, Ernſta Auguſta Knoſpy, formarja w Dobruſchi, dź.

W katholſkej zyrkwi: Pětr Khorla Arthur, Mikławſcha Pětra Bizkeho, ſeržanta tu, ß. — Hilźbjeta Marija, Joſefa Bryndy, tyſcherja tu, dź. — Ladißława Madlena, Valenty Gabryßa w Małej Borſchćži, dź.

Zemrjeli:

W Michalſkej wośadźe: 24. haprleje: Morwy narodź. ß. Khorle Wylema Pětſchki, fabrikarja na Zidowje. — Madlena Pólnikez, Khorle Wylema Pětſchki, mandźelſka, 37 l. 4 m. 25 d. — Ernſt Hermann, Jana Ernſta Budarja, murjerja we Wurizach, ß., 6 m. 23 d.

W katholſkej wośadźe: 26. haprleje: Julija, Antona Jahelſkeho, krawza w Raſchowje, dź., 1 l. 1 m. 7 d. — Khorla Rößler, wudowz tu, 81 l.

Zyrkwinske powjeśće ſ Hodźija.

Njedźelu Cantate śmeje rano ½7 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucźbu, ½8 hodźin farar Kſchiżan němſke a w 9 hodź. ßerbſke prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budźe katechismuſowa wucźba ſa němſku žónſku młodźinu.

Zyrkwinske powjeśće ſ Budeſtez.

Njedźelu Cantate śmeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. ßerbſku ſpowjednu wucźbu, w 8 hodź. farar Domaſchka ßerbſke a ¾10 hodź. němſke prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. śmeje duchowny Nowy katechismuſowu wucźbu ſ němſkej mužſkej młodźinu.

Naturſke lěkowanje

khoroſczow nervoweho ſyſtema jako **moſhow a rjapoweho moſhowza, boloſczow hłowy a woblicza, wjerczenja, bjeſſpanoſcze,** kaž teź **nervoſnych boloſczow kóždeho waſchnja, widliſchczow, wokhromjenjow, ſamyleneje rěcze, khoroſczow hłowy a ſchije, khoroſczow wutroby, płuzow, jatrow a jěrchenjow, ſadźěwanje pſchetkacza wſcheje družiny, ſatyknanoſcze, chroniſkich katarrhow, kožnych khoroſczow, ſaſymnjenja, wicze, drjenja muſkulow a ſhibadłow, nabubnjenja koſczow** atd.

A. J. Wünsch,

hojazy magnetiſeur

w Budyſchinje pſchi żitnych wikach na ßukelnſkej haßy 1 po 1 ſkhodźe.

Khudych darmo hoju.

Pſchihodna ſkładnoſcź.

Pſchedawam ſe ßwojeho tworoweho ſkłada: **lama, pollama, barchent, módroczišchcź, kattun, battiſt, wſchě družiny rubiſchczow, wołmy, zwjerna, wobßadki** atd. po fabrikſkej płaćźiſnje a niże njeje.

Po móžnoſczi je zyły tworowy ſkład ſ khěžu pſcheměnjenja dla płaćźiſny hódno na pſchedań.

Hana Leuchtemannowa we Laſu.

Jěsdny plan żelesnizow

wot 1. meje 1904.

4. wosowa klaża njedżelu a na sakskich żwjatych dnjach wupada.

Se Shorjelza do Draždżan.

Wosowa klaża	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4	2. 3.
Se Shorjelza	2,05	—	4,20	8,55	7,58	10,55	2,11	2,21	4,25	6,57	8,40	11,00
Rychbacha	—	—	4,43		8,22	11,19	—	2,46	4,48	7,21	9,04	11,49
Lubija	2,29	—	5,02		8,43	11,41	2,37	3,07	5,07	7,42	9,22	12,35
Budyschina	2,50	3,55	5,37	9,39	9,18	12,18	2,58	3,43	5,42	8,18	9,55	1,24
Biskopiz	—	4,29	6,12		10,04	12,54	—	4,17	6,15	8,54	10,32	—
Arnsdorfa	—	4,52	6,33		10,25	1,16	—	4,40	6,36	9,19	10,53	—
Radeberga	—	5,01	—		10,33	1,24	—	—	6,44	9,27	11,01	—
Do Draždżan	3,44	5,27	6,58	10,34	10,52	1,44	3,54	5,05	7,04	9,46	11,20	—

S Budyschina rano 6,55, ſ Biskopiz 7,28, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Radeberga 8,8, do Draždżan 8,33.

S Lubija wotjědże kóždu żobotu rano w 7,5, ſ Pomorz 7,20 a ſ Kubschiz 7,29 wożebity cżah do Budyschina, kotryż je 7,38 w Budyschinje.

S Draždżan do Shorjelza.

Wosowa klaża	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
S Draždżan	12,15	1,04	—	6,13	9,08	10,30	12,35	3,13	5,09	5,30	7,32	9,47
Radeberga	12,47	—	—	—	9,40	—	—	—		—	—	—
Arnsdorfa	12,56	—	—	6,48	9,50	—	1,11	3,48		6,06	8,06	10,19
Biskopiz	1,20	—	—	7,13	10,14	—	1,36	4,10		6,29	8,32	10,48
Budyschina	1,45	2,01	5,09	7,46	10,47	11,30	2,07	4,41	6,06	7,01	9,03	11,16
Lubija	—	2,24	6,31	8,25	11,25	11,53	2,42	5,15	6,28	7,38	9,43	11,50
Rychbacha	—	—	7,04	8,41	11,40	—	2,58	5,31		7,54	9,59	12,06
Do Shorjelza	—	2,48	7,45	9,03	12,02	12,17	3,20	5,52	6,52	8,17	10,21	12,27

S Draždżan rano 7,11, ſ Radeberga 7,43, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Biskopiz 8,23, do Budyschina 8,49.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaża	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	5,00†	5,56*	7,42	10,47	1,20†*	2,06	4,40	7,25	8,40
Dżěžnikez	5,08†	6,08*	7,54	10,56	1,32†*	2,14	4,48	7,34	8,49
Budestez	5,14†	6,17*	8,05	11,03	1,41†*	2,21	4,57	7,41	8,56
Roswodez	5,18†	—	8,11	11,08	—	2,26	5,02	—	9,01
Do Wjeleczina	5,25†	—	8,20	11,16	—	2,34	5,09	—	9,09

† Jěsdźi żobotu a póndżelu, abo hdyż je tehdy żwjaty dżeń, wutoru.
* Jěsdźi kóždu póndżelu, abo hdyż je tehdy żwjaty dżeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenoż żobotu, njedżelu a żwjate dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaża	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,45	11,42	—	2,59	5,37	—	9,45
Roswodez	—	6,12†	8,52	11,49	—	3,09	5,48	—	9,51
Budestez	5,13*	6,17†	8,57	11,54	12,42†*	3,17	5,58	7,50	9,56
Dżěžnikez	5,22*	6,23†	9,03	12,01	12,52†*	3,28	6,09	7,56	10,02
Do Budyschina	5,33*	6,30†	9,10	12,08	1,04†*	3,38	6,20	8,03	10,09

* Jěsdźi kóždu póndżelu, abo hdyż je tehdy żwjaty dżeń, wutoru.
† Jěsdźi żobotu a póndżelu, abo hdyż je tehdy żwjaty dżeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenoż żobotu, njedżelu a żwjate dny.

S Budyschina do Rakez.

S Budyschina	6,40	11,35	2,08†	2,10*	5,00	9,10
Ratarjez	6,48	11,42	2,16†	2,18*	5,08	9,18
Zidowa	6,53	11,47	2,21†	2,24*	5,14	9,23
Mak. Wjelkowa	7,01	11,55	2,29†	2,36*	5,22	9,31
Radworja	7,12	12,05	2,40†	2,50*	5,34	9,42
Każowa	7,19	12,11	2,47†	2,58*	5,41	9,49
Njeżwaczidła	7,29	12,20	2,57†	3,08*	5,51	9,59
Scheschowa	7,37	12,28	3,05†	3,16*	5,59	10,07
Do Rakez	7,45	12,35	3,13†	3,24*	6,07	10,15

† Jěsdźi jenoż njedżelu a żwjate dny. — * Jěsdźi jenoż kóždu żobotu.

S Rakez do Budyschina.

S Rakez	5,21	8,02	12,50	3,25†	7,02
Scheschowa	5,29	8,11	12,58	3,33†	7,11
Njeżwaczidła	5,37	8,19	1,05	3,41†	7,19
Każowa	5,47	8,29	1,14	3,51†	7,29
Radworja	5,54	8,36	1,21	3,58†	7,36
Mak. Wjelkowa	6,05	8,47	1,31	4,09†	7,48
Zidowa	6,13	8,55	1,38	4,17†	7,56
Ratarjez	6,18	9,00	1,43	4,22†	8,02
Do Budyschina	6,25	9,07	1,50	4,29†	8,09

† Jěsdźi jenoż njedżelu a żwjate dny.

S Wósborka do Lubija.

S Wósborka	7,20	10,28	1,30	6,30	9,30*
Maleczíz	7,27	10,35	1,37	6,37	9,37*
Luwoczíz	7,36	10,42	1,44	6,46	9,44*
Hluschiny	7,44	10,50	1,52	6,54	9,52*
Radmériz	7,50	10,55	1,57	7,1	9,57*
Ketliz	8,3	11,6	2,8	7,14	10,8*
Do Lubija	8,15	11,18	2,20	7,26	10,20*

S Lubija do Wósborka.

S Lubija	8,45	12,0	3,15	7,50	10,45*
Ketliz	8,56	12,12	3,27	8,3	10,56*
Radmériz	9,6	12,22	3,37	8,14	11,5*
Hluschiny	9,12	12,28	3,43	8,20	11,11*
Luwoczíz	9,20	12,37	3,53	8,30	11,19*
Maleczíz	9,27	12,44	4,0	8,37	11,26*
do Wósborka	9,33	12,50	4,6	8,43	11,32*

* Jěsdźi jenoż njedżelu a żwjate dny.

S Barta do Wósborka.

S Barta	10,04	6,04	9,09*
Hrodźiſchcża	10,15	6,15	9,20*
Do Wósborka	10,22	6,22	9,27*

S Wósborka do Barta.

S Wósborka	9,40	4,12	8,45*
Hrodźiſchcża	9,48	4,20	8,53*
Do Barta	9,58	4,30	9,03*

* Jěsdźi jenoż njedżelu a żwjate dny.

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaża	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Kamjenza	5,45	8,43	12,16	3,02	7,15	9,20
Połcżnizy	6,07	9,04	12,39	3,23	7,37	9,43
Großröhrsdorfa	6,16	9,12	12,48	3,32	7,46	9,52
Do Arnsdorfa	6,26	9,22	12,58	3,42	7,56	10,02

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Wosowa klaża	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	1-4.
S Arnsdorfa	6,56	10,33	1,21	5,02	8,08	11,44
Großröhrsdorfa	7,09	10,45	1,33	5,14	8,20	11,56
Połcżnizy	7,18	10,53	1,42	5,23	8,28	12,04
Do Kamjenza	7,35	11,10	1,59	5,40	8,45	12,21

Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	5,50	11,34	2,03	7,02
Halschtrowa	6,17	12,02	2,35	7,36
Do Biskopiz	7,03	12,48	3,26	8,27

Biskopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopiz	7,30	1,40	4,20	9,01
Halschtrowa	8,15	2,29	5,30	9,54
do Kamjenza	8,39	2,58	6,06	10,22

Runklizowe żymjenja:

Woprawdźite Eckendorfſke żolte walzowe,
= Oberndorfſke żolte kulojte,
= Lutyjeczanſke (Leutewitz) żolte kulojte,
= Erfurtſke cżerwjene bleschojte,
= Mamutſke cżerwjene tolſte

każ tež wſchě kwětkowe a warjenjowe żymjenja derje ſkhadżaze a płaczíſny hódno porucża

Max Klausch na rózowej haßy.

Naumannowe jěſdne koła

żu bjeſawadnje **najlěpſche żwěta.**

Saſtupjeŕ:

wumělſki jěſdźeŕ **Ernſt Krjeńz w Maleſchezach.**

Wſchě pſchißluſchne dźěle derje a tunjo.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczíſnach najlěpſchi porucża

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cżwizach palenz, wot 10 litrow żo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſcżelu.

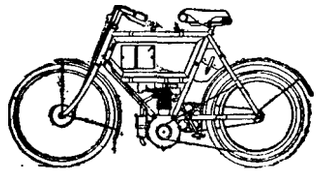
Rapidne jěſdne koła

model 1904 żu najwutrajniſche, najwěſcżiſche, najkhmańſche a najbóle płaczíſny hódne koła pſchitomneho cżaża.

Jenoż fabrikſke płaczíſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokoła** ſ 2 3/4 konjazej mozu, ſe żamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyka wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždżanſkej dróży 10.

Wulku dźělbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſacźa mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawańnje dostate) po płacźiſnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměſchnje tunich płacźiſnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Woprawny
Virginiſki
ßymjentny majß,
cźerwjeny dźeczel,
rajſku trawu,
timothejowu trawu,
ſeradellu,
ßymjeńtny wowß,
ßymjeńtny hróch
a woku atd.
najlěpje ſkhadźazu tworu
porucźa
J. Marcinkowski
na kamjeńtnej haßy 12.

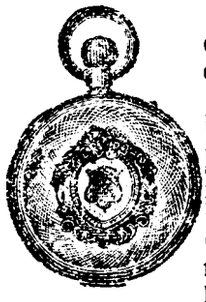

Eckendorfſke,
Oberndorfſke
kaž tež woprawne
Burgundſke
runklizowe ßymjo
derje ſkhadźazu tworu,
tunjo porucźa
Khorla Preißer jun.
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach.

Cźerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
inkarnatſki dźeczel,
} bjes žídy
derje ſkhadźazy porucźa
Khorla Preißer jun.
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej
Curtej Jenczej
na ſwonkownej lawſkej haßy 5.
Jencz pſchedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płacźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Wuſtojnych
murjerjow, cźěßłow a dźěłacźerjow
pytataj
Mörbitzez bratraj w Budyſchinje.

Dźěłacźerjow a dźěłacźerki,
kotſiž ßu po móžnoſcźi hižo w zyhelnczach dźěłali, pyta
parna zyhelnicza we Wětrowje
pola Njeßwacźidła.

Murjerjow
do dźěła pyta **E. Wolf w Khwacźizach.**

Dobry wupruhowany Shorjelſki
twarſki a rólny kalk
porucźa cźerſtwy paleny w kalkownjach w Niſkej a Kundracźizach
firma: **E. Plümecke** w Niſkej.

So by ßo ſaměnjenja ſminyło, proſchu ßwojich
cźeſcźenych wotběrarjow derje na moju firmu
pſchi ßerbſkich hrjebjach 12
kedźbowacź.
Hana Grafowa.

Maſchinſki wolij ſa parne maſchiny,
Maſchinſki wolij **ſa mlócźaze maſchiny,** w najwjetſchej ſymje njeſamjerſnjazy,
wolij ſa zentrifugi,
wolij ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny
najtuńſcho pola
A. Grubanna na horncźerſkej haßy 39.

Beſelerowy ßymjeńtny wowß
druhi krócź ßyty, porucźa
2 zentnarjej po 16 mk.
knježi dwór w **Małßezach** pola Budyſchina.

Pŕědnoſcźe:
1. Jara wutrajny pſchecźiwo ſlehnjenju.
2. Wulki wunoſchk.

Paleny
khofej,
wſchelakeho měſchenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacź **2** mk.
jara płacźiſny hódno porucźa
Ernſt Lehmann
(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Wolijowe barby
wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſkhnyjaze,
moleŕſke a murjeŕſke barby,
terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
najlěpſchi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe ſkhnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
żeleſowe laki,
Kölnſki klij kaž tež
murjeŕſki klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum,
barbicze wſcheje druźiny,
ſchablony
ſa **molerjow** a **murjeſow**
porucźa a ma pſchezo na ſkładze
po najtuniſchich płacźiſnach
Emil Měrſch,
drogowe khlamy
24 na kamjeńtnej haßy 24
ſnapſchecźa turnańnje.

Cźerſtwy paleny
khofej
wubjernych měſchenjow,
punt po 90 np. hacź 220 np. porucźa
Gustav Küttner
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy 10.

Wſchě barby,
ßuche a do wolija ſrybowane,
firniß,
terpentinowy wolij,
lak,
barbicze (pinſle),
ſchablony,
dale
zement
ſtajnje cźerſtwy,
po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucźa tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pſchi žitnych wikach 30
w domje hoſcźenza „ſkoteje hwězdy".

Seelenfreund & Co.

12 pschi lawskich hrjebjach 12

ſ napschecza měschczańskeho theatra.

Dobytkna poskiczenka.

Porzlin.

Talerje, hładke po 23 np.,
talerje, žołmojte po 25 np.,
talerje, wužłobjene po 25 np.

Khofejowe serwißy,
9 dźělate, wošebnje pomolowane,
hižo po **2 mk. 90 np.**

Schalki, běłe, wubrakowane 10 np.,
schalki, běłe, jejoweje formy 15 np.,
schalki, běłe, žrěnjowulke 20 np.,
schalki, porzionskeje wulkoscze 28 np.,
schalki se słotym pißmom a słokej kromu 35 np.

Khofejowe khany hižo po 42 np.,
mlokowe hornzy, běłe po 8 np.,
juschkowe ßudobje po 55, 70, 95 np.
žonopowe menaže, 3 dźělate po 25 np.,
assietty po 15 np.,

Dźěczaze blesche
ſ cžißłami
po 6 np.

Britannia jědźne łžizy
14, 17, 20, 22 np.

Noże a widliczki
por po 22, 30, 48, 60, 70 np.

Schkleńza.

Wódne schkleńzy, praßowane po **10, 9, 8, 7 a 5** np.,
winowe schkleńzy wschědne, 10 np.,
winowe schkleńzy, Mathildźineje formy, běłe, 23 np.,
winowe schkleńzy, Mathildźineje formy, selene, 25 np.,
winowe schkleńzy, toczene, po 28 a 25 np.

Lampowe zhlindry
6 linijate, 8 linijate, 10 linijate,
schtuka po 3 np.

Likěrowe schkleńczki, praßowane (sa hosczenzarjow) duz. po **90 np.,**
blesche na nózne blidka se schkleńzu po 17 np.,
butrowe tyſy, praßowane po 28 np.
schkleńczane talerje, praßowane po 7 np.,
schkleńczane talerje, toczene, 30 np.

kompotowe nopaschki
praßowane, 10 cm. w pscheréſku
hižo po **8 np.**

Kamjenina.

Talerje, hładke, nikke abo hłuboke 9 np.,
talerje, žołmojte, nikke abo hłuboke 10 np.,
schalki, běłe 10 np.,
schalki, módre ſ zyblowym muſtrom 18 np.,
khofejowe schkleńzy, módre, po 12 np.,
nózne hornzy po 67, 48 a 34 np.,
ßłonki, módre, hižo po 48 np.,

assietty, běłe,
10, 12, 14, 16½, 19, 22, 25 cm. pscheréſka
10, 14, 16, 22, 30, 40, 50 np.

Assietty ſ módrym zyblowym muſtrom
10, 12, 14, 16½, 19, 22, 25 cm. pscheréſka
13, 17, 24, 27, 38, 50, 66 np.

Schkleńczane schklě, praßowane po **10, 18, 25, 35, 45 np.**

Schkleńczane schklě,
10, 12½, 15½, 17½, 20½, 23, 25½ cm.
40, 50, 80, 95, 135, 165, 190 np.

Britannia czajowe łžiczki
po 7 np., 8 np., 10 np.

Emaillowane

khachlowe hornzy
10, 11, 12, 14, 15, 16, 17 cm. pscheréſka
32, 38, 43, 50, 58, 65, 70 np.

Schklě, běłe, po 17 np.,
tyhele, nikke, po 28 np.

Bowy, 28 cm.,
schěre 81 np., nowomódre 93 np.,
pónoje po 48 np.,
dźěrkawzy po 50 np.

Khofejowe warjaki
po 28, 40, 47, 58, 80 np.,
khofejowe liki po 42 np.,
hłuboke tyhele po 33 np.

Konsole ſ měru, ½ litra,
44 np. a **48 np.,**
truhaczki, běłe po 39 np.,

wódne khany, 8 litrate
po **130 np.,**

nózne hornzy,
běłe a nowomódre
po **44 np.**

230

«Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleń.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 19. | Sobotu 7. meje 1904. | Lětnik 63.

Ruśko-japanska wójna.

Pschekhód japanskeho wójska psches Jaluśku rěku a jeho postup do Mandżurskeje.

Hłowny roskasowař ruskeho wójska w rańschej Asiskej, general Kuropatkin, je ßo rossßudźił, ßo Japanskim niz pola Jaluskeje rěki, ale hakle pola Mukdena a Liaojana napschećžo stajicź. Tu hłowny dźěł ruskeho wójska steji. Pschi Jaluskej rěży bě wón jenoż 10,000 muži postajił, kotsiž dyrbjachu Japanskim pschekhód psches rěku po móżnoschi počežicź. To ßu ruszy wojazy s wulkej khrobłoschu a smužitoschu činili, pschi tym pak ßu smylk schinili, so psched ßydom króćź ßylnischim njepschećželom njejßu s cžaßom zofali. Hdyž ßo Japanszy pschezo s wjetschimi cźrjódami pschiwalachu, njedyrbjachu ßo jim Ruszy dlěje napschećžo stajecź. Pola Kjuljenczena ßu Ruszy sakomdźili, w prawym cžaßu zofacź a tak je ßo stało, so jich Japanszy zyle wobstupichu. Hdy budźichu ßo Ruszy s bajonnetom psches Japanskich njepschedobyli, bychu ßo wschitzy sajeli. Něhdźe 24 kanonow a 8 maschinskich tšélbow ßu Ruszy na bitwischću wostajicź dyrbjeli, dokelž běchu konje sesatšélane a muźstwo s wjetscha morjene. Něhdźe 300 sranjenych Rußow ßu pjećza Japanszy sajeli. Mjes tym so ßu Ruszy něhdźe 2000 muži wscho hromadźe shubili, je pschi pschekhodźe psches Jalu a pschi posdźišchim wojowanju s najmjeńscha 4000—5000 Japanskich padnyło.

General Kuropatkin je wo wojowanju pschi Jaluskej rěży scźěhowazu rosprawu zarej póßłał:

„Po rosprawje generala Saßulicza wot 3. meje wo wojowanju pola **Kjuljenczena** 1. meje ßu ßo pschi nim wabdźělike 12. a 22. regiment a 2. a 3. batterija 6. artilleriskeje brigady. Japanszy wojowanje se ßylnym tšélenjom do ruskeho praweho boka s wobłěhanskich kanonow, pola Widźu (na kharcźe Wiju) s pólnych kanonow, na kupach Jaluskeje rěki postajenych, sapočzachu. Po krótkej pschestawzy Japanszy do lěweho boka ruskeho stejischcźa pola Kjuljenczena a w Potjetynzy jara ßylnje s kanonow tšélachu. Też mjeńsche wotdźělenja japanskich wojakow tšélecź počzachu.

Nadběh na Potjetynze.

Řeku Aiho pschekrocźiwschi, Japanszy nadběh na ruske stejischcźo cźinjachu. Ruskim ßo pschezo wobcźežnischo wojowasche, wosßebje w Potjetynze, hdźež do nich niz jenoż s prědka, ale też s boka tšélachu. Ruskej batteriji w Potjetynze 30 japanskich kanonow napschećžo stejesche. Tale batterija japanske pólne batterije wotmjelknycź nusowasche a potom do pěschkow tšélesche. Wona mało schkodowasche, tak dołho hacź wona njebě nusowana, dla zofanja ruskich pěschkow s brjoha ßebi druhe stejischcźo pytacź. Japanszy s pschezo wjazy wojakami nadběhi cźinjachu, tola ßebi njeswěrichu, ßo do Rußow s bajonnetom dacź. Pschi rězynych pschekhodach ßo cźěka japanskich wojakow s hromadami kopjachu.

Wopuschczenje Kjuljenczena.

Potjetynze nadběhujo, Japanszy s dobom też na lěwy bok ruskeho stejischcźa w Kjuljenczena nadběhi cźinjachu. Ruszy dyrbjachu tamnische niske naßypanzy dla ßylneho wohnja Japanskich wopuschczicź. Jenoż s wospjetnym sapschimnjenjom ruskich reserwow do prěnich rjadow móżachu ßo Ruszy dlěischi cźaß dźerżecź. Dokelž pak pschewulkeje dalokoscźe dla s dobom hłowne reserwy njemóżachu podpjeru dawacź, Rußojo hłowne stejischcźo wopuschczichu a ßo sady Kjuljenczena postajichu, pschi cźimž dyrbjachu satraschny woheń Japanskich wudźerżecź, kotsiž pak ßebi njeswěrichu, hórki wopuschczicź.

W druhim stejischcźu. — Saßadźenje hłowneje reserwy. — Rosßudne wojowanje.

Japanszy na to ßylny artilleriski woheń na ruske nowe stejischcźo puschczichu a počzachu ruski lěwy bok pola Cingou wobeńcź. S hłowneje reserwy 2 bataillonaj 11. regimenta a 3. batterija 3. artilleriskeje brigady stejischcźo s dwójnej frontu wobßadźichu, s cźimž bu ruskim prědnim wotdźělenjam móżno, ßo nasad scźahnycź a sranjenych ßobu wsacź.

Bataillonaj 11. regimenta, kotrajž njepschecźel wot prawizy, lěwizy a wot sady pschimny, wospjet s bajonetom postupowaschtaj, so byschtaj ßo pschedobykoj.

Jenoż nadpad s bajonetom, pschi cźimž s dwěmaj kulkomaj sranjeny wojerski duchowny s kschižom w ruzy do prědka dźěsche, 11. regimentej móżno scźini, ßo po pschikhadźe jeneho bataillona 10. regimenta psches njepschecźela pschedobycź. Na to wschitzy ruszy wojazy do sady cźehnjechu.

Schkodowanje Rußow: 24 kanonow, 8 maschinskich tšélbow, 800 sranjenych.

Schkodowanje 11. a 12. regimenta bě jara wulke. S 11. regimenta buchu wyschk Laiming a bataillonskaj komandantaj Dometti a Rajewski morjeni. S 12. regimenta bu 9 hejtmanow morjenych abo sranjenych. 2. a 3. batterija 6. artilleriskeje brigady njemóżeschtej, dokelž bě wjetschi dźěl muźstwow a konjow padnył, kanony ßobu wsacź a je na bitwischću wostajischtej, hdyž běchu ßo njewużijomne scźinike. S tej ßamej pschicźinu njemóżesche ßo też schěsć kanonow 3. batterije 3. artilleriskeje brigady a 8 maschinskich tšélbow ßobu wsacź, kotrež ßo tehorunja njewużijomne scźinichu. Horata krajina njedowoli, kanony s muźstwom wukhowacź. Do Fenhoanczena je ßo 800 sranjenych, mjes nimi 14 offizěrow, pschinjeßło. Sa jich daletransport je ßo postarało.

Zofanje.

S krótkeho ranja ßo japanska kavallerija pokasa, kotraž pak, hdyž dwě kompagniji s dwěmaj kanonomaj pschecźiwo njej postupowasche, zofasche.

Sranjeni ruszy wojazy ßo s wulkimi wobcźežnoscźemi s pomozu najatych chineskich dźěłacźerjow na karach wotwjesechu. Najwjazy sranjenych pak pěschi s podpjeranjom towarschow do Fenhoanczena dźěsche, do kotrehoż sa 24 hodźin dóńdźechu.

General Saßulicź powjedźi, so ßu wojazy njedźiwajzy wulkeho schkodowanja dobreje myßle a kóždy wokomik hotowi, dale wojowacź.

Japanske schkodowanje: 3—4000 morwych!

Schkodowanje Japanskich je jara cźežke.

Na pschekhodźe psches Aihosku rěku pola Kjuljenczena a na wyschinje, kotruž běschtej bataillonaj 11. regimenta wobßadźikoj, je po wobßwědczenju wobdźělnikow něhdźe 3000—4000 cźłokow leżało.

General Saßulicz je ßo pjecza do horzeho wojowanja ſ pſchemóznymi Japanſkimi pſcheczíwo wuraſnemu pſchikaſej generala Kuropatkina ſapleſcz dał. Kuropatkin je ßo telegrafiſzy pola zara wobczežował, ſo general Saßulicz po jeho pſchikaſnjach njeczíni a ßebi, ſ khroblosczu ruſkich wojakow liczo, pſchewjele ſwěri.

Schto ßu Japanſzy ſe ßwojim poſtupom dobyli? Jara mało. Pucz do Mandzurſkeje je drje jim wotewrjeny, a Ruſzy ßo jim hakle 50 kilometrow ſ polnozy Jaluſkeje rěki w Fenhoanczenu napſcheczo ſtupja. Tola jich ſtejiſchczo je ßo pohubjeńſchilo, dokelz maja Jaluſku rěku nětko ſady ßebje a morjo k lěwizy, ſchtoz mohło jim, jeli ſo dyrbjeli zofacz, jara ſtraſchne bycz.

Rosprawa ruſkeho generala Kaſchtalinſkeho

teho runja wo rjekowſkim wojowanju ruſkich wojakow powjeda. Wón praji, ſo je kompagnija ſ maſchinſkimi tſělbami połozu ludzi a wſchě konje ſhubiła. Potom komandeur ſpyta, maſchinſke tſělby ſ wojakami pſches hory pſchenjeſcz dacz. Maſchinſke tſělby něhdze 35,000 kulkow wutſělichu. Dźěle 12. regimenta ßo pſchedobuchu a khorhoj wukhowachu. 11. regiment ßo na ßwojim ſtejiſchczu hiſchcze dwě hodźinje dźerżeſche a ßo ſ bajonetom wojujo pſches hory pſchedobu. Pſchi tym komandeur 11. regimenta, wyſchk Leiming, padże. My ßmy něhdze 2000 muži a 40 offizěrow ſhubili. Schkodowanje Japanſkich dyrbi njeßměrnje wulke bycz. Naſcha 3. diviſija ßo w polnym rjedze do Fenhoanczena (Fönghowantſchönga) wróczi. Wojazy 3. diviſije ßu dobreje myßle. Wjazy dyżli 700 ſranjenych ſe ßwojimi regimentami do Fenhoanczena dźěſche.

Schto praja wojerſzy wězywuſtojni wo wojowanju pſchi Jaluſkej rězy?

We Winſkej nowinje „Reichswehr“ wojeŕſki wězywuſtojny poſtupowanje Japanſkich na ßlědowaze waſchnje wobßwětluje:

Sſłabe, po dołhej rězy rosdźělene ruſke wotdźělenja njemózachu ßebi na trajne pſcheczíwjenje myßlicz, kotrež tez we wotmyßlenju ruſkeho wójſkoweho wjedniſtwa njeležeſche. Njedźiwajzy teho ßo ſda, ſo ßu ßo Rußojo pſchedołho Japanſkim napſcheczo ſtajeli. Hamtſka japanſka powjeſcz wobkrucza, ſo ßo wo „bitwu“ njejedna; pſchetoz ſtrażowanſke wotdźělenja bitwy njebija. Wone ßo ßamo njemóże wo „ruſkim poraženju“ we wojeŕſkim ſmyßle rěczecz, dokelz dźě naſadczehnjenje Rußow w jich planu leżeſche. K rosßudźenju wojowanjow pak ßu pſchede wſchěm nadrobniſche liczby wo wobojſtronſkim ſchkodowanju trěbne. Dokelz hacz dotal Japanſzy żanych ſchkodowanjow njewoſjewjeja, khiba tych, kotrež ßo njehodża prěcz, drje ßo hiſchcze khwila pominje, prjedy hacz budża ßo nadrobnoſcze wojowanjow pſchi Jaluſkej rězy ſpóſnacz hodźicz. Jene pak móże ßo hižo nětkole Ruſkim pſchizpicz: wurjadnje ſaßakle ſakitanje. Zyłe 1. japanſke wójſko, podpjeraze ßo ſ łódźſtwowym wotdźělenjom a cżeżkej artilleriju, je połne dźeßacz dnjow pſchecżiwo jeniczkej ruſkej ruſkej pěſchej diviſiji a koſakſkej brigadże wojowacz dyrbjało, ſo mohło rěku pſchekroczicz, pſchi czimż ßo tſi krócz japanſke pontonſke mosty ſ ruſkimi kanonami rostſělachu.

W Japanſkej wſchak dobycze ßwojeho wójſka ßwjecza, kotremuż je ßo ſe ßydomkróczнej wjetſchinu po jenoměßaczнym pſchihotowanju a dźeßacźdnjownym wojowanju poradźiło, namjeſnu rěku Jalu pſchekroczicz. So to japanſke wójſko ſkónczнje dokonja, bě wot wſcheho ſpoczatka wěſte. Haj runjewon njewodajomny ſmyłk budźiſche ruſke wójſkowe wjedniſtwo ſcziniło, hdy budźiſche Jaluſku rěku ßylniſcho wobßadźiło, ſo by Japanſkim ſadźěwało, rěku pſchekroczicz. S tymle ßylniſchim wobßadźenjom budźiſche ßo ruſke hłowne wójſko poßłabiło, kotremuż potom njeby móżno było, druhemu japanſkemu wójſku ſ wuſpěchom napſcheczo ſtupicz, kotrež by wot Inkou abo po jenym druhim krótſchim a khmanſchim puczu do Mandżurſkeje ſaczahnyło. Pucz, po kotrymż nětkole 1. japanſke wójſko poſtupuje, je hižo w chineſko-japanſkej wójnje pjata japanſka wójſkowa diviſija wużiła. Pucz pſches ſchěroke lěßne hory Fönſchuilſkich horow wjedże a ma telko wobczežnoſtżow, ſo ßo japanſka diviſija, na kotruż tehdom tez na ſtajnoſczi chunchuſke rubjeżne czrjódy nadpady czinjachu, ßrjedz pucza ſawróczi. Prěnje japanſke wójſko ma ſaßo tónle ſtraſchny pucz pſcheńcz, a Rußam njemóże na tym leżecz, ſo bychu jón Japanſkim pſchi Jaluſkej rězy ſawrjeli. Na wopak njejßu ßebi Japanſzy niczo bóle pſcheli, hacz ſo bychu ßo Rußojo pſchi Jaluſkej rězy ſakußali. Tola general Kuropatkin njeje ßo k tutemu miß-njenju nawabicz dał a je ſ tym ważny dobytk dozpił, hdyż nětko Japanſzy ßwoje tſecze a ſchtwórte wójſko na kraj wußadża. Ruſke wójſko pola Liaojana njewoßłabjene pſchi khchiżenju dróhow w tajkej ßylnoſczi ſteji, ſo móże kóżdemu japanſkemu wójſku ſ pſchemozu napſcheczo ſtupikz a jo ſbicz, prjedy hacz móże ſ druheje ſtrony pomoz doſtacz. Wone pſchi jeniczkej żeleſniży w najbohatſchim dźělu kraja ſteji.

Wotraženje noweho japanſkeho nadpada na Port Artur.

Japanſzy ßu ſ nowa ſpytali, ſ potepjenjom parnych łódźow wukhód ſ Port Arturſkeho pſchiſtawa ſawrjecz a ſ tym ruſkim wójnſkim łódźam ſadźěwacz, ſ pſchiſtawa na morjo wujěſdźecz. Tez tón krócz je ßo Rußam ſchlachcziło, wotpohlad Japanſkich ſkaſycz. Zarowy naměſtnik, Alexejew, je zarej ſczěhowazu rosprawu pożłał:

Sſrjedu rano w 1 hodźinje ßo pſchi rańſchich batterijach bliſko brjoha pjecz japanſkich torpedowych czołmow dohladachu, kotrež ßo pod wohnjom batterijow a łódźow k połodnju ſhubichu. $^3/_4$2 hodźin ßo prěnja ſawjeranſka łódź ſ pſchewodom nětkotrych torpedowych czołmow pokaſa. Batterije a łódże hnydom do njeje tſělecz poczachu. Tſi ſchtwórcz hodźiny poſdźiſcho bě w ßwětle ßwětkomjetakow zyła czrjóda ſawjeranſkich łódźow widźecz, kotrež ßo rucze ſ ranja a krótkeho ranja pſchiſtawowemu wujěſdej bliżachu. Wójnſke łódże „Otważny“, „Giljak“ a „Gremjaſchczi“ a nabrjóżne batterije ſ derje ſamérjenym a njepſchestawazym wohnjom ſawjeranſke łódże nuſowachu, zofacz. Woßebje ſ raſnym wohnjom artillerije a ſ torpedami, kotrež torpedowe czołmy a minſke czołmy wottſělachu a ſ rosbuchnjenjom jeneje ſawjeranſkeje miny ßo **8 japanſkich parnych łódźow na rejdże potepi.** Pódła teho ßo po rosprawach komandantow batterijow a wójnſkeje łódże „Giljaka“ **dwaj japanſkaj torpedowaj czołmaj ſniczíſchtaj.** Krótko po 4 hodźinach rano batterije a łódże tſělenje na khwilu ſaſtajichu a jenoż dyß a dyß do torpedowych czołmow tſělachu, kotrež ßo na podnjebju pokaſowachu. Wſchě ſawěranſke łódże běchu ſe ſpěſchnjetſělazymi kanonami a maſchinſkimi tſělbami wuhotowane, ſ kotrychż njepſcheczel njepſchestawajzy tſěleſche. S mużſtwom, kotrež ßo w czołmach wukhowacz pytachu, ßmy hacz dotal něhdze 30 muži ſajeli, mjes nimi dweju ßmjertnje ſranjeneju offizěrow. Wobhladanje rejdy a pſchijimanje njepſchecżelſkeho mużſtwa bě ſe ßylnym żołmjenjom poczežene. Rußojo nikoho njeſhubichu. Jenoż jedyn muż ſ torpedoweho czołma „Bojewoja“ ßo lohko ſrani. Hdyż ßo prěnja ſawjeranſka łódź ſ pſchewodom torpedowych czołmow pokaſa, ßo ſ pſchewodom ſcheſa pólneho ſtaba, generalneho leutnanta Zilinſkeho a flaggoweho kapitana prěnjeje rjadownje Eberharda na torpedowy czołm „Otważny“ podach, ſo bych direktnje naprawy k wotraženju njepſchecżela czinił. Na wobtwjerdźenjach bě mjes tym generalny leutnant Stöſſel a na kanonſkim czołmje „Giljaku“ kontreadmiral Loſchczinſki, kotryż jako ſaſtupjeŕ ſakitowanje rejdy wodźeſche.

To je nětko hižo tſeczi nadpad ſawjeranſkich łódźow, kotryż ßu Rußojo wotraſyli. Japanſkim wjele na tym leži, ſo bychu ruſke Port Arturſke łódźſtwo njeſchkódne ſczinili, prjedy hacz nowe ßylne ruſke wójnſke łódźſtwo, kotrež ßo nětkole w baltiſkim morju wuhotuje, Port Arturſkemu a Wladiwoſtokſkemu na pomoz pſchijědże.

Prědnje ruſke wotdźělenja

chże general Kuropatkin wſchě wróczo ſczahnycz, dokelz chże ßo małych bitwiczkow ſ Japanſkimi ſminycz a ßwoje mozy na wulke bitwy lutowacz.

Swětne podawki.

Saſkſi ßejm.

Każ ſkoro wſchě petizije je druha komora ſakſkeho ßejma tez petiziju na ßebi woſtajiła, kotraż ßebi żadaſche, ſo by ßo knjeżeŕſtwowy wukas pſchemeńił, po kotrymż ßu kóſlata pod ſtatne wobhladanje rěſneho ſkotu a mjaßa ſtajene.

S tym ßamym woßudom je ßo petizija Minakalſkich wobydlerjow podeſchła, kotſiż ßebi pſcheja, ſo by ßo Wósborſko-Radworſka żeleſniza bóle do bliſkoſcze Minakała ſłożiła. Knjes Kokla-Khróſczański ßo podarmo prózowaſche, ßejmſkich ſapóßłanzow ſa Minakalſke pſchecze ſwólniwych ſczinicz. Runje każ Minakalſkim je ßo Maleſchanam ſeſchło. Tez woni bychu rad żeleſnizu pſches ßwoju ſtronu natwarjenu měli. Jich petizija pak do zyła żaneje hnady pſched ßejmom njenamaka. Niczo lěpſche njemóże ßo tez wo petiziji Adolfſkeje hěty w Khróſcze rjez. Sa to je ßo Khwaczanſkej petiziji, kotraż ßo teho runja na Wósborſko-Radworſku żeleſnizu poczahuje, ſchkriczka nadżije ſabłyſka. Sſejm je tule petiziju knjeżeŕſtwu k wjedżenju dał. S tym pak hiſchcze njeje prajene, ſo ßo żeleſniza po Khwaczanow pſchecżu natwari. K temu je hiſchcze dołha noha.

Schtwórtk druha komora wo namjecze konſerwatiwneho ſapóßłanza dr. Spießa jednaſche. Tutón ßebi żadaſche, ſo by ßo

pschedawanski dawk ſa wulke pschedawańnje w małym wikowanju ſawjedł. Konſervativni chżychu Spießowy namjet hnydom pschijecź a jón knježerſtwu k rospominanju pschipokaſacź. Dokelž pak liberalni pscheczíwo tutemu wotmyßlenju hłoßowachu, dyrbjeſche ßo Spießowy namjet ſakonje dawazej deputaziji pschipokaſacź. S namjetowanym dawkom dyrbja ßo ßrěni a mali pschekupzy a rjemjeßłnizy pſched njeſprawnej konkurrenzu wulkich pschedawańnjow ſchkitacź. Se ſadźerženja liberálnych pſchi tejle ſkładnoſczi pschekupzy a rjemjeßłnizy jaßnje ſpósnaju, ſo liberalni njeßu jich pscheczeljo.

Khěžor Wylem

bě njedźelu hromadźe ſe ßwojej mandźelſkej do Mainza pſchijeł. W jeho pſchitomnoſczi ßo nowa Mombachſko-Biſchofsheimſka żeleſniza a nowy Rheinſki móſt pola Mainza wobkhadej pſchepoda. Khěžor je pſchi tejle ſkładnoſczi żeleſniſkemu miniſtrej Buddej herbſke ſemjanſtwo ſpožcził a komanděrowazeho generala ſ Linderquiſta w Mainzu ſa generalneho inſpektora 3. wójſkoweje inſpekzije (ſa Walderſeeowehо naßłědnika) w Hannoverje pomjenował.

Sběžk w němſkej krótkowjeczornej afriſkej koloniji

ßo najſkerje hakle ſa dlějſchi czaß potkóczi. Němſke knježerſtwo ſ tym liczi, ſo budźa k temu zyłe lěto trjebacź. Bliżſchi czaß ßo 1500 muži poßłynjenja ſ Němſkeje do Afriki póſczele. Transportej ßo wſchelaka wójnſka potrjeba ßobu da, mjes druhim dwě batteriji pólnych kanonow.

Każ je ßo hakle nětko naſhoniło, je ſběžkarjam w bitwiczźy pola Owikokoriro jena maſchinſka tſělba do ruki padnyła. S kajkej rjekowſkej khrobłoſczu pak ßu Němzy tſělbu ſakitali a kak je ßo wona Hereram hakle pſchewoſtajiła, hdyž bě ßo njetrjebajomna ſczinila, jene Barlinſke nowiny pißaju. W dopißu ßo praji: Na maſchinſku tſělbu běchu ßo ſběžkarjo woßebje ſaměrili. Dwójzy ſaßobu bu jejne poßłużowaze mużſtwo, po 3 mużach wobſtejaze, potſělane, mjes tym ſo namórſki wyſchſchi leutnant kulku do bjedra a potom pſches ſchiju do ramjenja doſta, tak ſo móżeſche ßo jenož ſ najwjetſchej prózu dale hibacź a ludźi k wotwjeſenju tſělby ſawołacź. Dwaj jěſdnaj też ſpytaſchtaj, tſělbu na khribjecze wotnjeſcź, tola jenož někotre krocżele do ſady ſczíniwſchi wonaj na ßmjercź ſranjenaj padnyſchtaj. Maſchinſka tſělba bě ßo hižo prjedy ſ njepſcheczelſkimi kulkami wobſchkodźiła a njebě k tſělenju wjazy khmana.

Na měſtno wyſchka Leutweina, kotryž je wójnſkowe wjedniſtwo ſłożił, je khěžor generalneho leutnanta ſ Trothu pomjenował. S 1500 mużemi, kotſiž ſ Trothu wotjědu, budże němſke wójſko w krótkowjeczornej Afriży 5000 muži ßylne. Wyſchk Leutwein budże jenož hiſchcze gouverneurſke ſaſtojńſtwo ſaſtawacź.

Sultan ßo do Małeje Aſiiſkeje pſcheßydli.

Każ wuheriſke nowiny wudawaju, chże ſultan ßwoje ßydło ſ Konſtantinopla tajnje do Bruſſy w Małej Aſiiſkej pſchepołożicź. S tymle ſaměrom ßu ßo tam hižo hrody natwariłe a ßo też hižo nadoba a wſchelake drohotne wěży dowjeſke.

Sswětowa wuſtajeńza w St. Louiſu

w ſjenoczenych ſtatach połnózneje Ameriki je ßo 30. haprleje wotewrika. Tłóczíwſchi na ſkoty knefl preſident Rooſevelt we Waſhingtonje ſ elektriſkim prudom w St. Louiſu, wjele ſtow mil wot Waſhingtona ſdalenym, wſchě maſchiny na wuſtajeńzy do hibanja ſtaji. Wuſtajeńza je hiſchcze jara njehotowa. Měſtu St. Louiſej powodźenje rěki Miſſiſſippi hroſy. Czrjódy dźěłaczerjow ßu ſ wuſtajeńzy wucżahnyli, ſo bychu haczenja natwarili, ſ kotrymiž dyrbi ßo niſko leżazy dźěł měſta ſchkitacź. Wuſtajeńza njeje w ſtraſche, dokelž na horje leži.

Kwaßny wopomnjeńſki pjenjes.

Na pleſtrje dróhi bě wobßuwate; ſ deſchczom pokrjepjene khěže ſdachu ßo każ czerſtwje wobmjetane a czémniſcho barbjachu ßo błyſchczate ſchifrowe tſěchi. Naſdal hiſchcze ßo ſnoſchowaze lohke mróczele ſhubjowachu ßo pomału pſched dobyczeríſkimi pruhami ßłónza, kotreż ßo ſdaſche nětkole — hdyž bě ßo deſchczika póſchło — tak każ pſcheczelniſcho nad Pariſom ßwěczicź. To bě w měrzu lěta 1835. —

W pokhmurjenym kucze pod wrotami „Dróhi de la Seine“ ſtejeſche khudże, ale nimale czíſcze ſdraſczeny hólz, kotryž proſcho ßwoju prawizu nimo khodźazym napſcheczo tykaſche a ſ lěwej ßebi wobliczo hańbujo ßo pſchikrywaſche. Runje ßo bliżeſchtej młodej knjeni. Woßobniſcha bě ſe ſchotyſkim płaſchczom wodźeta; pſches huſty ſchlewjeŕ ſhladowaſchtej módrej wocźi, każ jaßnej hwězdże pſches nóznu czmu. Jeje pſchewodniczka bě ſapodobna na komornu holzu.

„Požcze mi něſchto pjenjes, moja luba“, rjekny woßobna knjeni, kiž proſchazeho hólza pytny, „ßym ßebi móſcheń ſabyła.“

„Ach ſchkoda tola! Moja mikoſczíwa knježna, mam jeno telko pjenjes, ſo mohła ſapłacźicź móſtne pjenjeſy pſches móſt wumjełſtwow (Pont des Arts).“

„Dajcze je jeno ßem, móżemoj hicź pſches móſt Tuillerijow.“

„Ale, moja knježna, to je dołhi a po tajkimle deſchczu jara wobczeżny pucź; nimo teho ſměje mikoſczíwa knjeni ſtaroſcź wo naju, dokelž běſche hižo dwě hodźinje.“

„To je jena pſchicżina wjazy, ſo mi ſpěſchnje požczicze te pjenjeſy“, rjekny holza njeſczerpna a połoži hnydom na to dwaj ſuwaj hólzej na ßuchu ruku.

Młody, po napohładze woßobny mużſki, kiž bě naſdala tutemu wuſtupej pſchihładował, tykny ßebi nawocżnik a hladaſche ſ widźomnym ſajimowanjom na woßobnu knjeni, khwatnje ßo ſdalowazu, doniž ßo njebě ſhubiła we wobłuku nabrjoha. Samyßleny pſchiſtupi potom k proſcheríſkemu hólzej, wotewſa pjenjes dweju ſuwow, kotryž pſchezo hiſchcze na wupſcheſtrjenej ruzy leżeſche, a ſaruna jón ſ pjeczfrankowku. Tu wotkry ßebi hólz ßwoje wobliczo a ſawoła, wjeßele pſchekwapjeny:

„Ach, miły knjeże! To doßaha runje na ſapłacźenje naſcheho wotnajecźa — hewak budźiſche naß knjes domu pſched durje ßadźił a mój nan budźiſche dyrbjał na dróſy ſpacź. Ach, najlěpſchi knjeże, wy wukhowacże żiwjenje mojemu nanej!“

„Schto dha twój nan czini, moje dźěczo?“ wopraſcha ßo młody mużſki, żiwje dźěł ßobu czujo.

„Niczo, mikoſczíwy knjeże“, wotmolwi hacź do ßylſow hnuty hólz. „Prjedy je był pohoncź; ale ſ njeſbožownym padom je ßo ſtał njekhmany k ßłużbje. Doniž bě moja macź żiwa a móżeſche ſa naß dźěłacź, dźěſche to hiſchcze někak; hdyž pak wumrje, bywaſche naſche hubjenſtwo dale hórſche. Dokelž ßam niczo ſaßłużicź njemóżu, ßym ßo ſe ſadwělowanjom dźenża roſßudźił, wo jakmożnu proßbycź. Kak czężko je mi było! Ach, hdy bych mohł tola dźěłacź a ßłużicź.“

„Czeho dla ty to nochzył móz, moje dźěczo? Móżeſch ty czitacź a pißacź?“

„Ow haj, mój dobry knjeże! A też liczicź móżu; to je mje macź wſcho nawuczíła.“

„Tak chzu cże pſchiwſacź do ßwojeje ßłużby a chzu też ßo ſtaracź ſa twojeho nana.“

Hólz móżeſche ſ radoſczu we wokomiku jeno něſchto njeſwißowazych ßłowow prajicź. Płakajo wokoſchi ßwojemu dobrocżelej ruku a rjekny ſ horliwoſczu:

„Jeli ſo wy, mikoſczíwy knjeże, dowolicze, dowjedu waß k ßwojemu nanej. Mi rěkaja Domaſch a budu jutry hižo ſchtyrnacże lět. O, kak chzu bycź poßłuſchny a pilny. Moju mſdu, mikoſczíwy knjeże, trjebacże jeno mojemu nanej dawacź; kak budu ßo wjeßelicź, ſo budu móz jemu ßwoju mſdu pſchizpěwacź.“

Hdyž běſchtaj pſchiſchłoj hacź k domej, w kotrymž hólzowy nan bydleſche, wjedźeſche tón knjeſa ſ Tainville — tak temule nadobnemu dobrocżelej rěkaſche — mnoho ſkhodow wyßoko do jara hubjeneje ſtwy. S kajkej radoſczu pſchija tamón namjet knjeſa ſ Tainville, kotryž chzyſche jeho ſaſtaracź w hoſpitalu Larochefouauld a Domaſcha pſchiwſacź do ßwojeje ßłużby. Hnydom bu wós ſkaſany, a wbohi muż wopuſchczi drje rady, ale wurudźeny hoke ſczěny — ßwědki ßwojeho hubjenſtwa a ßwojich dołhich czerpjenjow. Hdyž bě potom wós pſched hoſpitalom bórſy ſaſtał, wobjimaſche płakajo ſchedźiwy nan ßwojeho ßyna, żohnowaſche jeho a napominaſche jeho nutrnje, ſo dyrbi ßwojemu knjeſej ßwěrnje ßłużicź a jemu dźakowny bycź. Hdyž bě ßo lěßyza ſa ſtarzom ſawrjeła, dychaſche hólczez lózſcho a měrniſcho. S wěſtej ßebjedowěru ſaſběże ßwoju hłowu, a ſ jenej ruku czapku ſejmujo a ſ druhej ſtupadło pſchi woſu ſpuſchczejo, ßo wopraſcha:

„Hdże chzecze, mikoſczíwy knjeże, jěcź?“

„Dróha Ludwika Wulkeho czíßło 20.“

„Rue Louis-le-Grand Nr. 20!“ pſchiwoła Domaſch pohonczej, ſaczini ſawěſchki a ſchwikny ßo ſady na wós.

Hdyž wjeczor knjes ſ Tainville ßwojeho noweho ßłużobnika, kiž hižo w pyſchnej livreji tczeſche a jemu ſ ruczným ßwěczníkom do kraßneho pſchebytka do prědka dźěſche, ßo wopraſcha, kak je ßo jemu ßłużba prěni dźeń lubiła, wotmolwi tón:

„Ow, mi ßo tu jara lubi! Jeno ſo ſcze wy, mikoſczíwy knjeże, ſo mnu ſpokojom. Hdy bych jeno mohł ſaßo tu rjanu

knjeżnu dżenżnischeho dopołdnja wohladacź, so bych żo jej mohł podźakowacź."

„A kak ty to wěsch, so bě tamna knjeżna rjana?"

„To żym spósnał po jeje każ swón cżistym hłożu, kiż mje tak jara hnu a kiż mi hischcże nětkole we wuchu klinczi! Ach, teho hłoża cżaż żiwjenja wjazy njesabudu. Psches tamnu wopornіwu knjeżnu bu dźě wascha kedźbnosćź, mikosćźiwy knjeże! na mnje wobrocźena; wona dźě bě mój dobry jandźel, a wutroba mi praji, so budu ju wěscże hischcże widźecź."

Knjes ſ Tainville żo samyżli a ſdychny ſ hłuboka, a mjes tym so żo Domasch roszohnowa, ſkhowa kedźbnje něschto w schikowanym pultu.

* * *

Hdyż żo komorna holza a jeje młodostna knjeni k żwojemu wobydlenju bliżeschtej, dyrbjeschtej żo wuhibowacź póstowemu wosej, kiż spěschnje jědźo wokoło rózka żo winy.

„Cżeho dla ży ty tak posdże pschischka, Antonija?" wołasche mjersazy knjes Darblay, khutny a hódny dwórski sastojnik. „Hanż, twój wuj, je njenadźizy pschi twojej njepschitomnosćźi żem pschischoł, dyrbjesche pak khwatnje sażo wotpucźowacź, bjes teho so by tebje widźał, dokelż bě jemu pózłanz, kotrehoż pschewodźa do Neapla, jeno telko cżaża dowolił, so mohł konje pschepschahnycź. Njesnajetaj żo ani hischcże, a mi budźische lubo było, hdy budźischtaj żo mohłoj spósnacź. Hanż je wobżarował, so budże tebje hakle sa poł léta móz sażo widźecź.

„Wodaj, luby nano", rjekny Antonija wscha ſ dycha wukhwatana, „wono je ..."

„Je dha żo ſ cżeczinej khorosczu pohórschiko, so ży ty dléje wostała?" prascha żo knjeni Darblayowa staroscźiwje.

„S cżetu ma żo lépje, luba macźerka; ale wono je ... Tola k cżemu je żkowow trjeba. Dajtaj żo woboj wobjecź a powjedajtaj mi wo mojim wuju; to njech mi saruna jeho snajomstwo."

(Potracżowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Hornjołużiski provinzialny żejm je w żwojim pożedżenju, 2. meje wotmětym, dotalneho krajneho postajenza, knjeżerstwoweho radźicżela hrabju ſ Lippe-Biesterfeld-Weißenfeld-Deberkecżanskeho sa krajneho starscheho a Njeżwacżidliskeho majoratneho knjesa, żwobodneho knjesa ſ Vietinghoff-Riesch sa krajneho postajenza wustwolił. Dotalny krajny starschi ſ Zezschwitz-Němskobasliczanski je żo khorowatosćże dla na wotpocżink podał.

S Budyschina. Po wurjadnej horzocże żo póndżelu pschipołdnju na dobo samróczi a ſ poknozy żylny wětr sahowri. S wětrowym storkom żo na Macźicżnym domje hischcże njedotwarjeny cżeńki wuheń wobtorhny a żo k pschimjesowazym żwißlam storczi. Druhe wyżoke wuhenje, kotrychż rózki běchu hižo ſ kutnym żelesom sputane, njejżu żo wobschkodźiłe.

— Pschi wuradżenju wo reformje sakskeho wólbneho sakonja żu scżěhowazy sapóżłanzy 2. komory sa tajnu wólbu hłożowali: Kokla, Soba, Hartmann, Ahnert, Braun, Ehret, Gleisberg, Kretzschmar, Langhammer, Müller, Neidhardt, Preibisch, Richter, Rittberger, Rollfuß, Schick, dr. Schill, Schill, Schulze, dr. Vogel, Behrens, Enke, Facius, Frenzel, Goltzsch, Grumbt, Hähnel, Klötzer, Kluge, Knobloch, Liebau, Merkel, Rentzsch, Schneider, dr. Schöne, Teichmann, dr. Spieß, Träber, Wolff, Tschierlich, Günther a Zimmermann. 30 sapóżłanzow sa sjawnu rtnu wólbu hłożowasche. Sapóżłanzy Andrä, Engelmann, Greulich, Härtwig, Heitzig, Niethammer, Reinecker, dr. Schober a Ulrich njeběchu pschi wothłożowanju pschitomni.

— (Dźěczo do wody padnyło.) Sańdżenu żrjedu popołdnju schtyrilétna holczka maschinytwarza Kühna na Siebenhühnerez sahrodże psched Sprejinym mostom pschi Draždżanskej drósy njedaloko hosćenza „Tsjoch lipow" hromadże ſ druhimi dźěcźimi hrajkasche. S njesbożownym pschipadom holczka do wody padże, kotraż je na tamnym městnje jara hłuboka. S wokanjom dźěczi żo sahrodnik Mulanski na njesboże kedźbliwy sczini. Tón hnydom do hłubiny sa dźěsczom skocźiwschi, jo hischcże samó sa cżerwjenu żuknicżku, psches wodu widomnu, pschimnycź a jo wukhowacź. Dźěczo bě drje hižo po sdaczu morwe, tola, hdyż ſ nim pospyty na woziwjenje cżinjachu, żo jemu wědomnje sażo wróczi. Hdy budźische pomoz mjeńschinu posdźischo pschischka, budźische żnadź dźěczo żmjercź we wodże namakało.

— Wjele wcźipneho ludu żo żrjedu psched tudomnej akzijowej piwarnju sběża. Tam bé něschto nowe widźecź. Wyżoko se żkomu nakładżeny wós, ratarjej Hartmannej w Hněwżezach żłuschazy, bě żo swrócził. Ssloma je żo na druhi wós dyrbjała pschekłascź.

— (Pakostniza). 30. haprleje běchu żo ſ jeneje khěże na Mużakowskej dróży jedyn dźěcżazy wós, jena płokanska wanja a jena żimaza maschina ſhubika. Měschczańskej poliziji żo bórsy poradźi, dźěkacźerku Kschižanowu rodź. Scholcźiz, kotraż je żo we Wokrancźizach narodźiła, jako paduschnizu wużlédźicź. Kschižanowu żu hakle psched krótkim ſ jastwa puschcźili, w kotrymż je 30 měżazow wotsedżała.

— Dla bladow, wo jenym wumyżlenym podawku, kotryż je żo pjecża w tudomnym restawrantu lischcźej jamje wotměł, żu hižo tsjoch Draždżanskich redaktorow k jastwowemu khostanju sażudźili. Teje żameje naležnosćże dla, ſ kotrejż żu żo offizérojo 103. pěscheho regimenta w Budyschinje skschiwdźili, je żo żobotu samolwity redaktor nowin „Dresdner Rundschau" K. H. M. Müller samolwicź dyrbjał. Wobskorżeny wudawasche, so je ſ nastawkami, w druhich nowinach wocźischcźanymi, k pscheżwědczenju dóschoł, so je żo wěz tak měła, każ je żo wopiżała. Dokelż dyrbjesche żo żudej dopokasmo wěrnosćże podacź, bě wobskorżeny jako żwědkow rěsnikeju mischtrow Schkodu a Kobanju ſ Budyschina, inżenieura Kretzschmara, domjazeho pachoła Schmidta, wyschscheju leutnantow Weißwangu a Wilda a leutnantow Philippa a Scherela ſ Budyschina skasał. Pożledni wokomik pak bě żo wón tychle żwědkow wsdał. Statny ryczńik dr. Weichert namjetowasche, wobskorżeneho dla cżežkosćże skschiwdźenja k jastwu sażudźicź. Ssudniziy po tymle namjecże Müllera k jastwu na schěsćź měżazow sażudźichu. Wużud ma żo po żadanju Budyskeho offizérskeho korpsa w „Draždżanskim Journalu", „Budyskich nowinach" a „Dresdner Rundschau" wosjewicź. Pschi postanjenju khostanja bě żo na to dźiwało, so bě wobskorżeny ſ tamnym nastawkom wożebje żłódnu jědź pschedstajicź chzył.

— Generalna shromadźisna městneje khorobneje khaży směje żo 8. meje popołd. w 4 hodź. w Delnjej Hórzy, 8. meje popołdnju w 3 hodź. we Wjeleczinje, 10. meje wjeczor ½8 hodźin w Trjebeńzy, 11. meje popołdnju w 4 hodźinach w Klukschu.

Se Zidowa. S wobydlerstwom je na Zidowje też liczba dźěcźi stajnje pschibywała. W tu khwilu do Zidowskeje schule něhdże 600 dźěcźi khodźi, kotrež scheścźo wucźerjo roswucźeja. Nětczischa schula, kotraż je żo w lécże 1865 natwarika, hižo dawno sa tule wulku żyku dźěcźi njedożaha. W prjedawschich létach żu żebi ſ tym wupomhali, so wobydlenja tsjoch wucźerjow sa schulske stwy pschiprawichu. Hdyż pak běchu żo po něcźim schulske klaży na 13 rosmnożike, njemóżesche nětczische schulske twarjenje żwój nadawk wjazy dopjelnjecź. Nascha gmejna je żebi teho dla dyrbjała na twar noweje wucźernje pomyżlicź. Nowy schulski dom je żo na Hrodźischku natwaril a żo sańdżenu wutoru sesběhał. Wón wopschija 6 schulskich stwow a wobydlenje sa domownika. Létża Michała hižo schulske dźěcźi do njeho sacźahnu. Twarske khóstы żu na 50,000 hriwnow wobliczene.

S Błohaschez. Niz jenoż w rańschej Asiskej, też pola naż w Sserbach żo horze bitwy bija. Tola mjes tym so w Asiskej mużojo do żo pjeru, tu żónske se żobu wojuja. Wóndano po wowżnym poln jeneje żiwnosćźerki żużodźine kury khodźachu a tam schkodu cżinjachu. To żebi nochżysche żiwnosćźerka lubicź dacź a teho dla na żużodźinu sawoła, so dyrbi żwoje kury domoj sehnacź. Ta żwojej holczży porucźi, so dyrbi po kury dóńcź. Holczka żebi myżlesche, so tónle nadawk najlépje dokonja, hdyż kury na wosyk seżadża. W runej měrje dźěczo ſ wosom psches żużodźinu sahrodu po rjanej mejskej trawje k wowżnemu polu khwatasche. Tola ſ tym żebi żużodźinu njemało roshněwa. Kij shrabnywschi wona na holczku pschibéża a ju żałożnje nabi. Hdyż holczżyna macź żwojemu dźěsczu na pomoz pschihna, żo żużodźina do macźerje ſ pukami da a pschi tym ju ſ tajkim wotmachom do hłowy dyri, so bita sa morwu na semju padże. Sawołanemu lékarjej je żo posdźischo poradźiło, na sdacże morwej wědomje sażo wróczicź.

S **Hornjeje Hórki.** Sańdżenu njedźelu popołdnju je tu wěsty Scholta ſ Wbohowa dźeżacźlétneho Schwibsa ſ Budyschina ſ jěsdnym kolom pschejéł. Hólzej je żo wobliczo tak slé wobodrélo, so dyrbi lékař ranu hojicź.

S **Brěsynki.** Wutoru tydźenja tudomneho bura Pětschki 15létny żyn a wotroczk na sahrodże schcźépki kalaschtaj. Prénschi hrabny sa rjeńschej, pódla wotroczkoweho pjeńka leżazej schcźépku. Wotroczk żo teho dla rosłobiwschi, morżny se żekeru sa jeho ruku

a jeho tak njeſbožownje trjechi, ſo jemu tſi porſty lěweje ruki wot maluſchka ßem, bliſko dłónje narubny a kóſcź ſ dweju pſcherubny. Snjeſboženeho dowjeſechu hnydom do Budyſkeje hojeŕnje. Tam jemu lěkaŕ ßrjedźny porſt hnydom wotrěſny. Njekhmanika, wotroczka ßu ſajeli.

S **Khwacźiz.** Naſcha młodźina je ßebi meju ſtajiła! Sſława!

S **Wulkeje Dubrawy.** Sańdźenu póndźelu wokoło połnozy wuńdźe w bróżni ſtareho ſtatoka tudomneho Frenzelez (Běrkez) kubła woheń a na ſtare domſke a něhduſche konjemzy ßo wupſcheſtrěwſchi, wſcho do roſpadankow pſchewobrocźi. Dołho wulki ſtrach nowym zyle bliſko ſtejazym, hakle pſched něktorymi lětami natwarjenym a ſe ſchifrom krytym twarjenjam Frenzelez kubła hrożeſche a to cźim bóle, dokelź ßylny wětr woheń na nje njeßeſche a wucźlane jadriwe drjewo, kajkeź naſchi prjedownizy něhdy k twarjenju bjerjechu, ßmažazu horzotu ßapaſche. W ßußodnych wßach ßo na woheń poſdźe dohladachu. Daliczańſka ßykawa prěnja pſchihna a po njej Adolfshětſka wobora. Po Khwacźanſku ſwjaſkowu poſdźiſcho ßami póßłachu. W ſtarym domſkim bydlazy Pilopezy móżachu ſ njemdrym pßowym ſakhadźenjom wubudźeni, ßwoju nadobu ſ cźaßom wukhowacź. Wobßedźerjej ſaniczichu ßo w ſtarej bróżni ſaměſcźeny njedźelſki a wſchědnjazy dwojopſcheżny nimale nowy wós a mnoho tam khowaneje ßłomy. Frenzel ma na wulke ſbože ſawěſcźene. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Bjerwałda.** W Spreji ßo kumpajo je ßo wutoru 9lětny hólz Nagel tepił.

Se **Ssulſchez** pola Kulowa. Tudomna źiwnoſcźerka Mikelka tele dny ßwoju dźeßacźlětnu holczku ſe żeleſnym rjeczasom do kowaŕnje póßła, ſo by jón tam wuporjedźicź daka. Hdyž bě tole dźełko dokonjane, holczka hiſchcźe horzy rjeczas w ſchórzuſche domoj njeßeſche. Horzy rjeczas pak ſchórzuch ſażehli a na dobo ßo zyła holeżżyna draſta ſapali, hdyž bě dźěcźo lědma něktore krocźele ſ kowaŕnje woteſchło. Hacź runje kowaŕ hnydom na pomoz pſchihna a płomjenja podußy, bě ßebi holczka tola hižo tak cźeżko delni żiwot a prawu nohu wopaliła, ſo cźeżko khora leži a wulke boloſcźe cźerpi.

S **Wulkeho Dažina.** Ssobotu pſched wjecźorom je w ßykanjowej komorje kublerja Jana Auguſta Źida woheń naſtał, kotryż je 10 walczkow ßłomy, pluwy a ßykanje ſnicził. Domjazym ßo poradźi, woheń ſalecź.

S **Wjeßela.** Schtwórtk tydźenja je ßo tu jara ſrudźazy podawk ſtał. 11lětny ſchulſki hólz Riemer mějeſche, każ je ßo nětko ſhoniło, hižo dlějſchi cźaß terzerol, ſchtoż je w dźěcźazej ruzy jara ſtraſchna bróń. Hižo cźaſto bě hólz ſ terzerolom tſělał, tola hacź dotal wjetſcheho njeſboża njenacźinił. Schtwórtk tydźenja pſchipołdnju ſ Minakaliſkeje ſchule po ſchcźeżzy duzy, wón ßwojim towaŕſcham kaſaſche, ſo bychu prjedy njeho ſchli. Na to ßo wón ſa wulkim dubom ſkhowa, ſo by do holzow tſělił, kotreż ſa hólzami ſe ſchule dźěchu. Hdyž běchu holzy hacź k dubej dóſchke, wón ſe ßwojeje khowanki wulecźa. S terzerolom ßo do nich ſaměriwſchi, wón wutſěli a prěnju ſ nich, 13lětnu Hanu Kěcźiz, trjechi, kotrejż kulka delni żiwot ſtraſchnje ſrani. Wobżaromna ſamó hiſchcźe ſ pomozu jeneje ßwojich towaŕſchkow domoj dóńcź, po pucźu ßo wjazy krócź lehnywſchi. Po wuprajenju hnydom ſawołaneho lěkarja ßo ßnano ſ Bożej pomozu holczży żiwjenje ſdżerži. Tutón podawk dyrbjał wſchitkim ſtarſchim ſ warnowanjom bycź. Huſto ßo cźita, ſo ßu ßamo doroſcźeni, lohkomyßlnje ſ tſělbu wobkhadźawſchi, ßwojich ßobucźlowjekow morili a ſ tym ßebje ßamych do njeſboża pſchinjeßli. Cźim bóle dyrbjeli ſtarſchi na to hladacź, ſo jich dźěcźi njebychu tſělby do ruki doſtałe a ßebi ſ nimi hrajkałe. Każ je ſnate, ßu ſtarſchi ſa ſchkodu, kotruż jich dźěcźi nacźinjeja, ſamolwicźi. S wotkal je Riemerez hólz terzerol doſtał, njeje ſnate. Kupicź ßebi jón njeje mohł; pſchetoż po ſakonju je ſakaſane, dźěcźom tſělby pſchedawacź.

S **Běleje Wody.** Někajki ſłóſtnik je póndźelu wjecźor ſpytał rěſak, ſ napſchecźa doma wobßedźerja fabriki Schweiga leżazy, ſapalicź. Woheń bě ßo pſchi rěſakowym płotu ſakożił a by ßo na zyły rěſak roſſchěrił, hdy budźiſche wětſik ßylniſcho duł. Sahrodnik Marquardt ßo wohnja hiſchcźe ſ cźaßom dohlada a jón ſhaſcha.

S **Wuhelza.** Njedźelu wjecźor jedyn mużſki 16lětnu dźowku tudomneho żeleſniſkeho wothladarja Ruſchki na ſchcźeżzy, ſ Wuhelcźańſkeje zyhelncźe do Jěſora wjedźazej, ſ tym wotpohladom nadpadźe, ſo by ju wumozował. Nadpadnjena ßo wobarajo wo pomoz kſchicźeſche. Jejne kſchiki ſaßkyſchawſchi, żeleſniſki wothladaŕ Ohneſorge ſ Wuhelza pſchiběża, pſched kotrymż njekraßnik cźekny. Ohneſorge móżeſche pak na ſbože nadpadnika ſpóſnacź. Wón je dźěkacźeŕ Otto Hultſch, kotrehoż je naſajtra żandarm ſajał a do jaſtwa wotwjedł.

W **Prazy,** 3. meje. Dźenża dopołdnja 1/2 12 hodź. wotmě ßo w Karolinu němſkeje univerſity w Prazy ßwjatocźnoſcź, kotraż je ſa Sakſku jara żadna. Wjeledoſtojny knjes Filip Rěſak, dwórſki kapłan w Draždźanach, bu, hdyž bě hižo dlějſchi cźaß prjedy ßwoje pruhowanja wubjernje wobſtał, ſa doktora ßwj. theologije pomjenowany. Sswjatocźnoſcźi běchu pſchitomni mnoſy duchowni, też ſ Łužizy dwoje, teho runja někotſi ſ pſchecźelſtwa knjeſa doktoranda. Dekan theologiſkeho wotrjada wuſběhowaſche ſ khwalbu wo wjeledoſtojnym knjeſu Rěſaku, ſo je hiſchcźe we ßwojich duſchepaſtyŕſkich dźěłach telko luboſcźe ſa nabożnu wědomoſcź wobkhował a ſa tajkim żadnym ſkhodźenkom ßo prózował. Potom jemu pſchejachu, ſo by ßo wuſnamjenjenja dołhe lěta wjeßelił. Doktor ßo podźakowa a ßlubi, ſo chze ßwoju wědomoſcź pſchezo k cźeſcźi Bożej a k wużitkej zyrkwje trjebacź. Wulke wjeßele bě tutón dźeń ſa ßerbſki ſeminar, dokelź mnohe lěta żadyn wucźomz naſcheho ſeminara w Prazy njeje tak żadneho wuſnamjenjenja dozpěł. A woßebje mamy też my Sserbjo pſchicźinu, ßo ſradowacź, pſchetoż wědomoſcź wjeledoſtojneho knjeſa doktora też naſch lud, kotremuż wón pſchißłuſcha, cźeſcźi. Bóh chzył jemu mnohe ſtrowe lěta wobradźicź, ſo mohł na tak wyßokim ſkhodźenku wědomoſcźow ſ Bożim żohnowanjom wjele ſa ßwoju zyrkej a ßwój lud ſkutkowacź. — (K. P.)

Přilopk.

* (Zyła ßwójba do ßmjercźe ſchła.) Se ſchtorjoch woßobow wobſtejaza Rennerez ßwójba w Draždźanach bě ßo wot kónza měrza bjes ßlěda ſhubiła. Wona je, każ je ßo nětko nawjedźiło, ſjednocźena do ßmjercźe ſchła. Cźěło Rennerez ſchěſcźlětneje holzy ßu pola Lorenzkirchena ſ Łóbja wucźahnyli, mandźelſka w Loſchwizach k brjohej pſchipkuwa, mjes tym ſo mandźelſkeho a tſílětnu holzu hiſchcźe njejßu namakali. Starſchej ſtaj po ſdacźu na cźeźke myßle cźerpiłoj; wonaj ſtaj wobaj njedawno na hłowjazu khoroſcź (tyfus) khoraj byłoj.

* (Sſo ſaraſył.) Na cźuwy (nervy) khory a teho dla w Miſchnjanſkej wjeßnej khorowni ßo hojazy něhdźe 54lětny wucźeŕ na wotpocźinku, Ritter, je ſ woknom tſecźeho poſkhoda dele ſkocźił a bórſy po tym na pocźerpjene ſranjenje wumrjeł.

* (Mordarjowe ßamomordaŕſtwo.) Se Shorjelza piſaju: S nożom kałaŕ, kotryż je ßrjedź haprleje w Homburgu ßłużobnu holzu Wachsmuthez tak ſtraſchnje ſkałał, ſo je naſajtra wumrjeła, je ßebi w Shorjelzu ſ jědom ſawdał a mrějo ßo ßwojeho njeſkutka wuſnał.

* (Dźěſcźi woheń ſaparałej.) W Rittersgrünje w ſakſkich Rudnych Horach ſtaj dwaj ſchtyrilětnaj hólzaj ſe ſchwabliczkami w bróżni hrajkałoj a ßłomu ſapaliłoj. S bróżnje ßo płomjenja na domſke a hródże wupſcheſtrěchu a je do procha a popjela pſchewobrocźichu. Hdyž macź jeneho ſ teju hólzow jeho wołanje ſaßłyſchawſchi pſchiběża a ſpyta woheń haſchecź, ßo płomjenja jeje draſty popadźechu, tak ſo by ßo żona ßama ſpaliła, njebudźiſche-li pjekaŕſki miſchtr Bleyl woheń na njej podußył.

* (Wopor ſaměnjenja.) Lěkaŕ we Weeze bě ſe ßwojej ßwójbu k jenemu ſpſchecźelenemu ratarjej na wopyt pſchiſchoł. Pſchi roſßohnowanju ratař ßwojemu hoſcźej ſchkleńczku palenza poſkicźi, tola měſto palenzoweje blesche bě wón bleſchu ſ kißałowej kißalinu ſhrabnył. Lěkaŕ ſchkleńczku na dobo wupiwſchi na ſemju padźe, ſawoławſchi: „Dyrbju wumrjecź!“ Naſajtra bě jeho ßmjercź wot cźwilowazych boloſcźow wumohła.

* (S naßelenymi bunami ßo ſajědojcźiła.) Sańdźeny tydźeń ßwakowa wucźerja w Neidenje do pinzy po buny dźěſche, kotreż běchu w hlinjanym hornzu naßelene. Dokelź wone wótrje wonjachu, je wona wopta, jenoż někotre truźki do huby wſawſchi. Jej bu hnydom ſlě a dyrbjeſche bluwacź, cźehoż dla naſajtra lěkarja k njej ſawołachu. Tón pak jej njemóżeſche pomhacź. Njedźelu je wona wumrjeła. — Tónle podawk na druhi dopomina, hdźeż ßu lětßa někotre żónſke, kotreż ßu konſerwowane buny jědłe, wumrjełe.

* (Wodźliwy powětroń.) Na wunamakanje wodźliweho powětronja (powětroweho ballona) je hižo někotryżkuli ßwoje duchowne mozy a wjele pjenjes podarmo nałożił. Někotryżkuli je też ßwoje żiwjenje ſbubił, hdyž je ſe ßwojim wunamakanjom lětanſke poſpyty cźinił. Skónczńje je ßo nětko dr. Grethej w San Franzíſco w połnóznej Amerizy poradźiło, khmany wodźliwy powětroń natwaricź. Wón je 52 łohczi dołhi, 12 1/2 łohcźa ſchěroki a 25 zentnarjow waži.

* (Ssamßne dźěćźo ſkónzowała a ſpalika.) 27lětna Kućerez w Kraßowizach je wóndano ßwoje ßamßne potajnje porodźene dźěćźo hnydom po narodźenju ſadajika a potom cźěło w khachlach ſpalika. So by wſchě ßlědy wotſtronika, wona cźělowy popjeł na polu ſahrjeba. Sańdźeny ſchtwórtk żandarm njeſkutk wußlědźi a dźěſćowu mordarku do jaſtwa wotwjedźe.

* (Njeſbože na żeleſniźy.) Na Plattlingſkim dwórniſchcźu pola Paſſawa je ßo 2. meje lokomotiva ſpěſchneho cźaha ſwróćźika. Tepjeł ßo ſaraſy, lokomotivnik ßo cźežko ſrani; ßobupućowaza żona lóżſche wobſchkodźenje poczerpi.

* (Rukowanſka powinoſcź wućerjow.) Jedyn wućeŕ w Dithmarſchenje na ſchulſkim dworje ßekeru leżo woſtaji. Něktoſi ſchulſzy hólzy ßo ſ njej parachu, pſchi cźimž ßo jenemu hólzej tſi porſty wotrubnychu. Ssudniſtwo wußudźi, ſo ma wućeŕ ſa naczinjenu ſchkodu rukowacź. Towarſtwo, pola kotrehoż bě wón ſawěſcźeny, je 875 hriwnow wotnamakanſkich pjenjes ſtarſchimaj ſranjeneho hólza wupkaćźiko.

* (Saraſyk.) W měſchcźanſkim lěßu pola Kraloweje Dwora w Czechach je lěßnik Mattuch hólza, kotrehoż pſchekwapi, hdyż ßuche drjewo ſběraſche, ſ'kijom tak nabił, ſo hólz morwy leżo woſta. Lěßnik cźěło ſkhowa a ſa někotre dny woſjewi, ſo je hólza ſkónzowaneho namakał. Tukanje pak ßo na lěßnika wobrocźi, a tón je ßo ſkónczńje wuſnał. Ssurowz bě wbohemu hólzej nop rosbił a někotre rjebła ſlemił.

* (Straſchne khlóſchczenje.) Dwaj wućobnikaj, kotraj běſchtaj po jutrach w jenej drogowni w Halli do wućby ſaſtupiłoj, tele dny w pſchipołdniſchej pſcheſtawzy hórke mandle khlóſchcźeſchtaj. Wobaj cźežko ſkhoriſchtaj, jedyn ſ njeju je hižo na ſajědojcźenje ſ módrej kißalinu, kotruż hórke mandle wopſchijeja, wumrjeł.

* Khoſtane cźwilowanje ſkota. S Kremſa piſaju: Żiwnoſcźeŕ Joſef Kelch ſe Steina ſe ßwojim ſapſchahom do Engelſeea jědźeſche. Na nahłu horu horje njemóżeſche kóń, ſtare ſkocźo, wós wjazy doczahnycź. Kelch ßo ſ tym rosnjemdriwſchi ſ kſchudom do konja pjerjeſche. Na dobo kóń do ſady kopny a Kelcha do hłowy a żiwota ſ tajkim motmachom dyri, ſo ßo wón hnydom morwy na ſemju wali.

* (Sso ſabłudźił a hłodu wumrjeł.) W Hertogenwalde w połnóznej Němſkej bě ßo jedyn ſchěſcźdźeßacźlětny ſchědźiwz ſabłudźił. Hacź runje Eupenſzy wobydlerjo ſa nim pytachu, njemóżachu jeho wußlědźicź. Tele dny ßu jeho cźěło namakali. Wón bě, dokelż bě wjele dnjow dołho bjes jědźe był, ſahłódnił.

* (Njeſbože ſ jěſdnym kołom.) Pſchi wujěſdżowanju ſ motorſkim kołom 20lětny Orini w Mailandźe do kamjenja ſaloži. Ssebi nop rosraſywſchi wón hnydom wumrje.

* (Schěſcź woßobow na automobilu ſe ſpěſchnym cźahom morjenych.) Załoßne njeſboże je ßo njedźelu pola Roiſſy en Brie bliſko Pariſa ſtało. Direktor Pretavoine bě ſe ßwojej mandźelſkej, ßwojim pſchecźelom Dietſchom, ſ knjenju Morinowej, jejnym dźeßacźlětnym ßynom a ſ wjednikom automobila k wjeßelu wujěł. Pola Roiſſy chzyſche Pretavoine pſches żeleſnizu pſchejěcź, hacź runje ſ njedaloka Baſelſko-Pariźſki ſpěſchny cźah jědźeſche. Żeleſniſki wothladaŕ njebě ſawjeru dele puſchcźił, a Pretavoine měnjeſche, ſo hiſchcźe cźaßa doſcź pſches koliju pſchejědźe. Tola běſche hižo pſchepoſdźe. Lokomotiva automobil ſhrabny, kotryż ßo ſe ſatraſchnym wotmachom do powětra funkny. Cźah ſaſta, a ſnjeſboženym na pomoz khwatachu, tola wſchitkich morwych nadeńdźechu. Wſchitzy, kotſiż běchu ßo w automobilu wjeſli, běchu ßo na měſcźe morili.

* (Njeſbože ſ jěſdnym kołom.) Njedawno woženjeny kubleŕ Peters ſ Weißenfelſa je ſ motorſkim kołom na pruhu jědźo na Lipſcźanſkej dróſy do jeneho ſchtoma ſałożił. Pſchi tym je ſ tajkej mozu do hłowy dyrił, ſo je bjes wědomnja leżo woſtał. Hdyż jeho ſ khorobnym korbom do hojeńnje njeßechu, je wón wumrjeł.

* (Ssamomordarſtwo w ſynagoſy.) Se Sanoka piſaju: Tudomny pſchekupz Iſrael Reich, je w tudomnej ſynagoſy ßamomordarſtwo ſkućźił, ßo ſa woknowy kſchiż wobwěßnywſchi. Pjenjeżne wuſkoſcźe ßu jeho pjecźa k temu pohnuke.

* Satraſchne krupobicźe je měſto Fiskville w Texaſu ſapuſcźiło. Krupy, kotreż mějachu 10 zołow wobßaha, tſěchi khěżow pſcheraſychu. Ssadowe a majßowe żně ßu zyle ſnicżene.

* (Podnurjene łódźe ſe ßlěbrom.) W lěcźe 1702 ßu ßo pola Vigo pſchi ſchpaniſkim brjoſy někotre ſchpaniſke łódźe, kotreż běchu ſe ßlěbrom, dwělětny dawk amerikanſkeje kolonije wućinjazy, nakładźene, potepiłe. Sa łódźemi běchu ßo njepſchecźeljo puſchcźili, a Schpaniſzy, widźo, ſo ßo pſched nimi njemóża wukhowacź, łódźe ſapalichu a potepichu, ſo bychu ſe ßwojim ßlěbrowym bohatſtwom njepſchecźelej do ruki njepadnyłe. Huſto ßu hižo ſpytali, podnurjene łódźe ſ jich pokładom ſběhnycź, tola żenje ßo to njeje ſchlachcźiło. Nětko je ßebi jedyn italſki pjenjeżnik wot ſchpaniſkeho knjeżerſtwa dowolnoſcź wuproßył, ſ nowa ſa potepjenym bohatſtwom ßlědźicź. S pomozu podwódneho cźołma, ſ kotrymż móże ßo dołhi cźaß na dnje morja pſchebywacź, ſ hydroſkopom, ſ kotrymż je we wodźe wſcho derje ſpóſnacź, a ſe ſběhadłom, kotreż 1600 zentnarjow na dobo ſběha, ßo nadźijeja ßwój wotpohlad dozpicź. Hacź dotal ßu jenoż 60 zentnarjow cźežku kótwizu, 27 metrow dołhi rjecźas, někotre kanony a na poł ſwuhlene hrjady wucźahnyli.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Biſkopſki ławniſki ßud bě tamniſcheho polizajſkeho wachtmiſchtra Reinholda Käſtnera jebanſtwa dla k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. Do Waldheima pucźujo, njebě Käſtner ſa ßwoju 5lětnu dźowcźiczku, kotraż ſ nim ßobu jědźeſche, jěſdny billet kupił. Hakle na domojpucźu jeho jedyn ßobupućowaŕ na to kedźbliweho cźinjeſche, ſo pjecźlětne dźěcźi njeßměďźa po żeleſnizy bjes billeta jěſdźicź. Na to Käſtner ſa jěſbu ſ Draždźan do Biſkopiz jěſdny billet kupi. Pſchecźiwo wußudej ławniſkeho ßuda ßo Käſtner ſ wuſpěchom powoła. Ssudniży jemu wěrjachu, ſo je wón měnił, ſo móża dźěcźi hacź do 6 lět po żeleſnizy darmo jěſdźicź, a jeho teho dla wuwinowachu.

Hižo 17 krócź khoſtany blidarſki powoznik Hendrich Albert Weitſchall, 1882 we Wjeleczinje narodźeny, bě ßo, hdyż běchu jeho we Wojerezach, Cöpeniku a Budyſchinje paduſchſtwa dla ßudźili, „blidarſki pomoznik Khorla Auguſt Hejna ſ Błózan“ mjenował. Weitſchall bě ßo teho dla ſ tutym mjenom do wſchěch ßudniſkich a jaſtwowych knihow ſapiſał a ſ tym falſchowanje liſcźiny ſawinował. Weitſchalla teho dla k jaſtwu na dalſche 9 měßazow ſaßudźichu.

Mlokarſki pomoznik Bonifacius bě lětßa 2. haprleje najenkej mlokarńje w Huſzy, Wölflej, ſ jeneho kaſchcźika, w kotrymż bě ßo kluczik tcźazy woſtajił, 20 hriwnow kradnył. Dale Bonfacius hródźnemu ſchwajzarjej Helmbachej w Huſzy ſ koffra 7 hriwnow wſa a kſchini wotrocźka Kſchiżana a pohoncźa Zyża roſpacźiwſchi prěńſchemu 13 hr. a poßledniſchemu 10 hriwnow kradny. Wobſkorżeneho k jaſtwu na 5 měßazow ſaßudźichu.

Leńzy.

Naléczo je pſchiſchło rjane,
Pyſchi hona, łuki, ſchtom;
S hórkim bożmje pſchewodźane
Ptacźki ſ zuſby cźahnu dom,
Luboſcźe ßo ſraduja,
Sbóżny cźaß jim ſakcźěwa.

Tebi, Leńka, też ßo ßmějo
Naléteny cźaß wutroby;
Róża luboſcźe Cźi kcźěje,
Pſchichod kiwa ſbożowny.
Duż dźi ſ Bohom, wón njech Cźi
Poſcźele pucź ſ kwětkami!

W duchu wſchitzy ſ Tobu dźemy
S wutrobnymi pſchecźemi;
Sradowacź ßo teho chzemy,
Póńdźe-li ßo derje Cźi.
Twoja luboſcź, ßwěra wſcha
Rjany pomnik we naß ma!

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3213 hr. 22 np.

Dale za njón darichu:

Tajny ratarſki radźićel knjez Steiger nad Budyšinkom	100 hr. — np.
„Syrotcy wotkazachu zawostajeni pěsnjerja Pindara z portom	— hr. 60 np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 910,09 hr.): Dwójcy z najlěpšim zhrěšerjom přećiwo Liščim kaznjam 2,23 hr. a 2,10 hr., pódla Jakub Smilny za dopisnicy 50 np. = ...	4 hr. 83 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 19. lěta 1904 hižo kwittowane: Delanska patentna komisija (568,56 hr.): 80 np. Молоканы (294,80 hr.): 55 np. =	1 hr. 35 np.
Hromadźe:	**3320 hr. — np.**

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Franzski palenz

najlěpschi žrědk psche wupadanje włoßow a k poßylnjenju rosćenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Wschě barby,

žuche a do wolija srybowane,

firniß,
terpentinowy wolij,
lak,
barbicže (pinsle),
schablony.

dale

zement

stajnje czerstwy,
po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucza tunjo

Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hosćenza „kloteje hwězdy".

Wóskowy twar

kaž tež wuschkrjeny wósk kupuje

Albert Lehmann,
mydlarnja na polnóznej drósy 2
na rózku hornczerskeje haßy
snapschecza starych kasarmow.

Wósk

a wóskowy twar po najwyschschich placžisnach kupuje

Friedrich Lieber
mydlarnja na bohatej haßy 6.

Paleny

khofej,

wschelakeho měschenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk.
hacž **2** mk.
jara placžisny hódno porucza

Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Nanajlubosnische

bywa kóžde wobliczo, kčejaza a žmykla koža, nježna a powabna barba po wschědnym myczom jenož s Vierowym

Radebeulskim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždžan, kusk po 50 np.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)
sa skót porucza

hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Drjewowa awkzija

na Wuježkowskim revěrje.

Póndželu 9. meje t. l. pschipoldnju w **12** hodžinach ma žo we Wuježkowskim revěrje

60 rm. twjerdych, 100 rm. mjehkich schčěpow,
10 rm. twjerdych, 62 rm. mjehkich klumpachow,
12 rm. twjerdeje, 746 rm. mjehkeje walczjny
(hakosowych hromadow) na pscheßadžowanje pschedawacź.

Drjewo je sestajene w 23., 25., 26., 27., 30., 31., 36. a 37. wotdželenju, kaž tež na Zimmermannez pschikupjenym.

Na kupjenje smyßleni chzyli žo dla wobhladanja drjewa pscheßadžowanski džeń rano w 9 hodž. pola hajnkownje we Wuježku sejčz.

Měschczanske hajnistwo we Wuježku, 27. haprl. 1904.

Wyschschi hajnik **Bluhm.**

Placzeńske dny.

Póndželu 9. meje t. l.
w hosczenzu w Sskyczinje dopoldnja wot 8—1/2 10 hodžin
= w Radschej = = 10—12 =
w Kónzez hosczenzu w Kasu pschipoldnju wot 1—2 =

Wutoru 10. meje t. l.
w hosczenzu w Stróži dopoldnja wot 8—10 hodžin
w Ssykoriz hosczenzu we Wulkich Sdžarach wot 1/2 11—12 hodžin.

Saplacžicź žu hajnjske sbytki.

Schtož žo do teho dnja njesaplacži, budže žo bjes dalscheho napominanja psches žudnistwo žadacź.

W Kasu, 24. haprleje 1904.

Wyschschi hajnik **Schittmer.**

Wosjewjenje.

Czesczenym Sserbam **w Sslepom** a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedženju dawam, so žym **Sslepjansku tyscherńju** pschedewsak. Budu žo prózowacź, so bych mi dowěrjene dźěła zwědomicže, spěschnje a tunjo wuwjedł, a proschu, so by žo moje pschedewsacže dobroczinwje podpjerało.

S poczesczowanjom

Pawoł Trompe,
tyschetski mischtr w Sslepom.

Naturske lěkowanje

khorosczow nerwoweho systema jako **mosshow a rjapoweho mosshowza, bolosczow hłowy a woblicža, wjerczenja, bjesspanosce,** kaž tež **nerwosnych bolosczow kóždeho waschnja, widlischczow, wokhromjenjow, samyleneje rěcže, khorosczow hłowy a schije, khorosczow wutroby, płuzow, jatrow a jěrchenjow, sadźěwaneho pschetłaeza wscheje druziny, satyknanosce, chronischich katarrhow, kožinych khorosczow, sasymnjenja, wicže, drjenja muskulow a shibadłow, nabubnjenja kosczow** atd.

Hojidła: Magnetismus, maßaža, hojaza gymnastika, diäta, nałożenje wody a elektrizitety.

A. J. Wünsch,

hojazy magnetiseur
w Budyschinje pschi žitnych wikach
na žukeluskej haßy 1 po 1 skhodze.

Rěczne hodžiny wschědnje wot **9—1** hodžiny.
Khorych wschudže wopytuju. Pomerne placžisny.

Na žudnistwje w Budyschinje ma žo na dyrbjenske waschnje na pscheßadžowanje pschedawacź: 11. junija 1904 dopoldnja w 11 h. ležomnosczź Khorle Kaspera w Hodžiju, na 8600 hriwnow takserowana.

Skladnostna kup.

Někotre derje sdžerżane **jězdne kola,** 1 žonjaze a 1 hólczaze kolo, žu žmeschnje tunjo na pschedań w Budyschinje na Moritzskej drósy czo. 8 po 1 skh. na lěwizy.

Sa kolojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle**
po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudžělk porucza

Otto Büttner

pschedawarnje koże, czerjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych wężow.
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 9.

Hrodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel,
katarrh,
dyhawosej

žo spěschnje połožeja

s thymusinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sczele žo na wßy.

Skład drainěrowanskich rolkow w Lětonju

porucza **drainěrowanske rolki** wschěch wulkosczow,
wodowodowych rolow,
konjazych žłobow,
kruwjazych kortow,
žwinjazych kortow,
proßazych kortow s rěblikom
a bjes njeho,
pßyczе korta,
plestrowanske platy,
wscho po fabrikskich placžisnach.

Emil Dietrich.

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jězdne kola

kołomas

porucza tunjo

Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hosczenza „kloteje hwězdy."

Czerstwy łój 1 punt po 40 a 50 np., **czerstwu kołbašu** punt po 60 np., 2. druzinu kołbašy punt po 50 np., **žadło** punt po 60 np., **žuscheny žwinjazy brjuch** punt po 65 np., **žuscheny tołsty połcz** punt po 70 np.. pschi 5 puntach punt po 65 np. Pruhi po 5 puntach na doběrku sczelu.

O. Pětschka na žitnej haßy.

Sapißowanske knižki

wschěch wulkosczow
žu tunjo na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Bukečanske serb. tow.

změje Bože stpěće, 12. meje, zhromadnje ze serbskim burskim towařstwom **wulět** přez Žitawu na Oybin, Hochwald a Johnsdorf. Sobustawy a hosćo so k temu wutrobnje přeprošuja. Štóž ma mysle, so sobu wobdźělić, chcył sebi jězdnu khartku hač do Žitawy po poniženej płaćiznje za 1 hr. 80 np. najpozdźišo hač do póndźele 9. meje připołdnju 12. hodź. pola k. Krony wobstarać. **Předsydstwo.**

Do Rakez!

K pschedstejazym zwjatkam poruczam na prjedawsche skasanje najlěpsche

zuche drožđże,

punt po 50 np.,
dale **zokor** pschi wotewsaczu 10 puntow po 20 np., **khosej,** derje wonjazy, punt po 80 hacz 140 np., wschě druhe twory snateje dobrosćze.

Czech w Rakezach.

Wjetschu dźělbu

khójnowych zadźenkow

ma na pschedań hajnisке sarjadnistwo w **Lasu.** Mjeńsche dźělby móża zo hnydom w hajnkowni w Stróži pola Wulkich Sdźar abo w Slyczinje pola Lasa wotewsacź.

Rěs

ma na pschedań parny rěsak w **Rakezach.**

Wobrasy

(bildy) zo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s wobkukom wobdadźa, **domowe zohnowanja** a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k zlěbornym kwazam** we wulkim wubjerku a tunich płaćizsnach pola

Maxa Mützy

na bohatej hazy 11.

Tuczny zuscheny polcz

pschi 10 puntach po 60 np.,

tuczne zwinjaze mjazo

punt po 60 np.,
wuschkrjeny czisty zwinjazy tuk, punt po 70 np.,
porucza

Richard Nierth,

rěsnisti mischtr,
na zerbskej hazy 18 pschi starych kasarmach.

Mój

subjazy atelier

je wot nětka na **kamjeńtnej hazy 18** delka.

S dobom poruczam **zuse suby** a **plomběrowanje subow** wscheje druziny po tunich płaćizsnach.

Khorla Stroka
subjazy wumjelz.

Hłowna zhromadźizna Budyskeje Bjesady

změje so

srjedu 18. meje wječor w 8 hodźinach
w „Lišćej jamje“.

Dnjowy porjad: 1. připóznaće lětneho zličbowanja, 2. wólby.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

„Meja“

budźe **15. meje 1904** w Radworju

koncertować, přednošować a hrać.

Bliže na programje. Započatk 1/4 8 **hodźin** z razom.

Wšitkich horco wita **„Meja“.**

Do Ssernjan!

Najwutrobnische pschesroschenje kolojěsdneho kluba na

njedźelu 8. meje

w hosćenzu w Ssernjanach.

Sapoczatk w 7 hodźinach.

Hosćo zu wutrobnje witani. **Komitej.**

Natarske wohenšawěsćzaze towarstwo
w sakskim kralestwje w Draždźanach.

Wobstatk sawěsćzenjow 1. januara 1904 .	738,018,933 hr.	— np.
Prämije a dokhody s płaćzenjow w l. 1903	1,200,849 hr.	32 np.
Prämije a dokhody s płaćzenjow w prěnim schtwórczlěcze 1904	306,677 hr.	60 np.
Schkodowanki se zamžnym podźělom .	56,632 hr.	30 np.

Po wobsamknjenju generalneje shromadźizny 8. haprleje t. l. ma zo na lěto 1903 sazo 15% dividendy wudźělicz, kotrež zo wopraw-njenym sawěsćzenym s lětnym płaćzenjom premije wot 1. junija pschi bliżschim sapłaćzenju premije wotliczi, mjes tym so ma zo dividenda sa doprědka sapłaćzene premije pola agenturow, abo pola kassy w Draždźanach wupłaćzicz.

Sawěsćzenja s pschihódnymi wuměnjenjemi pschijimataj

C. Meisel w Budyschinje a F. E. Locka w Błózanach.

Wot bliżscheho pjatka 13. meje budźe wulki transport

czehnitych a dejnych kruwow

w mojim dworje **na hornczerskej hazy 29** płaćizny hódno na pschedań stejecz.

Jan Tschepiz w Budyschinje.

Rěs

je pschezo na pschedań

we Lupjanskim parnym rěsaku p. Radworja.

Bruno Beutner

sekretar sw. złužby
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 14 delka
w domje knjesa hosćenzarja Wjazki (Lehmanna).

Pisarnja za kupne, hypothekske, testamentiske, sawostajenske wězy a srjadowanje herbstwow. Swědomite wukasanje w prawnych wězach.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje za **zwinje,** k spěchowanju wobžernosće a pschetłacza porucza tunjo

en gros **Otto Engert** en détail
na snutskownej lawskej hazy 10.

Cžesćenym knjeznam a knjenjam zo jako

friserka

w domje a swonka njeho, tež w abonnemencze poruczam.

Spezialnosć:

Balske a njewjesczinske frisury!

Mycze hłowy.

Hana Rollowa

na hoschiz hazy 40 po 1 schodže.
Wozebita friserowanska stwa.

Jeja

k nazadźowanju wot cžornych Minorkaskich kur, 15 schtuk po 1 mk. 20 np., pschedawa **Manjok** w Libuchowje.

We Wujezku pod Cžornym Bohom je **zywnosć** cžisło 8 se zywym a morwym inventarom na pschedań.

4 kolcze

s pczołami a mjedom zu tunjo na pschedań we **Wulkich Debzezach** cžisło 18.

Jězdne koło,

hižo trjebane, je tunjo na pschedań w Budyschinje na wowczerskej hazy (Schäferstraße) 9 delka na lěwizy.

Koleza, derje wobbite, za jenopschezny wós zo derje pschihodźaze, ma na pschedań wójnarski mischtr Steglich w Budyschinje.

Tuni dźělanski kón

je na pschedań w **Běłej Horje** cžisło 18.

Ssrěnjozhlny kóń,

dobry dźělanski kóń, 9—10 lět stary, je za 180 mk. na pschedań w **Kumwaldze** cžisło 25.

Mlódscheho blidarskeho pomoznika

s wulkej mjdu pyta blidarski mischtr **Pawoł Schubert** w Njezwaczidle pschi dwórnischczu.

Pohoncza

skerje lěpje pytataj

Emil Pötschke & Co.

wobkhad za spediziju a transport meblow
na Moltkowej drózy 1.

Starschi knjes k 1. junijej **hosposu** pyta. Adreza chzyke zo w kuwercze s napizmom **P. 10** we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Hosposu

wjetschi zywnosćer w Makowjelkowskich stronach hnydom abo 1. junija pyta. Adreza njech zo w kuwercze s napizmom **R. S.** we wudawarni Serb. Nowin woteda.

Sslužobna holza

zhlna, czista a pschecželna zo k 1. junijej pyta na Wettinskej drózy 29.

Sslužobnu holzu

skerje lěpje pyta mandźelska drogista **Emila Mérscha** na kamjeńtnej hazy.

Sslužobne a hródzne dźowki a tajke k zwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczerske zwójby, tsczakow a wolazych za tudomne a Draždźanske strony hnydom pyta **Schmidtowa** na zukelnskej hazy 24.

Kuchařki, stwinske a złužobne holzy, pěstonče, hródzne dźowki, wotroczkow, zrěnkow, straznikow a dźěłaczerske zwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drózy 7 snapschecza theatra.

(K temu cžisłu jena pschiloha.)

Pschiłoha k czišłu 19 Serbskich Nowin.

Ssobotu 7. meje 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

2. meje 1904.

Płaczišny po zentnarjo z krjwnaš.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwe waha	Rěsne waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnoscze hač do 6 lět	37—39	67—69
awstriske	38—40	68—70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	32—35	63—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	28—31	57—62
4. žnadnje pizowane kóžđeje starobы	23—27	49—52
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje rěsneje hódnoscze	34—36	62—64
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšcheje rěsneje hódnoscze hač do 7 lět	31—33	58—60
3. starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	28—30	53—56
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	25—27	49—51
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšcheje rěsneje hódnoscze	35—38	62—65
awstriske	—	—
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	57—60
3. žnadnje pizowane	28—30	52—54
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	47—49	70 72
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	44—46	66—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischizenjow w starobje hač do 1¼ léta	37—38	50—51
2. mjaßne	35—36	48—49
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrosy	32—34	45—46

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2433 měchow.	W Budyschinje 30. haprleje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 5. meje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pschenža běła	8	83	9	—	8	65	8	97
Pschenža žołta	8	24	8	53	8	29	8	65
Rožka	6	13	6	25	6	—	6	6
Jećmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	5	90	6	—	5	50	6	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	30	2	50	2	10	2	40
Pschenična muka 50 "	9	50	18	—	14	—	16	67
Rjana muka 50 "	7	50	12	50	9	83	10	83
Sžyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssioma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1338 schtuk, schtuka	7	—	21	—	—	—	—	
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaczesche: hórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np. hač 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hač 14 hr. 50 np., hórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hač 10 hr. — np., hórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np.

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hač 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 53 np. hač 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hač 6 hr. 35 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hač 6 hr. — np.

Wjeczne płaczišny w Kamjenzu

28. haprleje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 10 np. hač 6 hr. 12 np., pschenża wot 8 hr. 70 np. hač 8 hr. 75 np., jećmjeń wot 6 hr. 60 np. hač 6 hr. 65 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 6 hr. 15 np., jahły wot 11 hr. 40 np. hač 11 hr. 75 np., hróch 9 hr. 50 np., žyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 70 np., žloma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 60 np.

Wjedro w **Londonje** 6. meje: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smje njedželu Rogate rano w 7 hodź. farar Räda němsku spowjednu rěcz, ½9 hodź. duchowny Tyschef němske a w 10 hodź. žerbske prědowanje. — Popołdnju ½2 hodź. smje farar Räda katechismusowe rosrěčenje s konfirmérowanej žerbskej młodzinu. — Tydźenske sastojnske dźěła smje duchowny Tyschef.

Boże stpěcże smje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschef žerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodźin farar Räda žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Zyrkwiny khor budże spěwacz: „Khwalcże Boha, wy ludy na semi", wot Hauptmanna. — Psched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa wožadźinych khudych sběracz.

Wórowani:

W **Michalskej zyrkwi**: Pawoł Gustav Hejna, blidar na Židowje, s Emmu Hanu Luisu Gehlerez tam. — Bjedrich Wylem Hermann Bleyl, blidar w Budyschinje, s Rosu Helenu Gehlerez na Zidowje.

Křesni:

W **Michalskej zyrkwi**: Max Reinhold, Gustava Reinholda Kerna, piwarskeho dźěłacźerja na Zidowje, ž. — Marja Gertrud, Maxa Bjedricha Müllera, kopornikarja w Dobruschi, dź. — Marja Ida, Jana Hendricha Glawscha, žiwnoscźerja w Ratarjezach, dź. — Martha Johanna, Maxa Hugoa Louisa Meiniga, mlynka na Židowje, dź. — Margaretha Lisbetha, Gustava Adolfa Großmanna, krawza na Zidowje, dź.

W **katholskej zyrkwi**: Johanna, Augusta Schwarza, trubkidźělarja tu, dź. — Emil Pawoł, njebo Wjazkawa Kuchaŕa, fabrikskeho kowarja tu, w Hajnizach, ž.

Zemrjeli:

W **Michalskej wožadze**: 28. haprleje: Handrij Preibsch, dźěłacźer s Lichanja, we wokrjeżnej khorowni na Židowje, 70 l. 7 d. — 2. meje: Pětr Kozor, skałaŕ s Wulkeho Wošyka, we wokrjeżnej khorowni na Židowje, 72 l. 6 m. 17 d. — 4. Handrij Běbrach, strażnik na dworje w Jażońzy pod horami, 59 l. 6 m.

W **katholskej wožadze**: 28. haprleje: Ferdinand Josef, Josefa Dolecźka, zyhelniskeho dźěłacźerja w Raschowje, ž., 5 m. 27 d. — 2. meje: Jan Jakub Leeber, we wokrjeżnym wustawje na Židowje, 64 l. 8 m. 15 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedželu Rogate smje rano ½7 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, ½8 hodźin farar Kschižan žerbske a ½10 hodź. němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź budże katechismusowa wucźba sa žerbsku mužsku młodzinu.

Boże stpěcże smje rano ½7 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, ½8 hodźin farar Kschižan žerbske a ½10 hodźin němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedželu Rogate smje duchowny Nowy rano w 7 hodź. němsku spowjednu wucźbu, w 8 hodź. farar Domaschka němske a ½10 hodź. žerbske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smje duchowny Nowy katechismusowu wucźbu s němskej žónskej młodzinu.

Boże stpěcże smje rano w 7 hodźinach farar Domaschka žerbsku spowjednu wucźbu, w 8 hodźinach duchowny Nowy žerbske a ¾10 hodźin němske prědowanje.

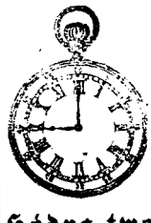

Destillazija Adolfa Rämscha naßlěd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyschinje pschi butrowych wikach

— 1868 założena —

porucza swoje daloko a schěroko znate wubjerne **likěry** k kwaßam, khcejšnam a druhim žwjedźeńskim składnoscźam w cźwizach a po wasy. Woßebje dobre su dwójny **rózowy, nalikowy, hontwinski a jadroselowy, hornjołužiski, žołdkoselowy seleny** a **cźerwjeny, zitronowy, wischnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturskokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **žitny** po 70 a 60 np., a **cźisty** cźiško 1 a 2, liter po 32 a 30 np. **Cźwizy k pjelnjenju žo wupožcźuja.**

Franz Marschner

cźaßnikaŕ w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaßow** k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Pschispomnjenje: Rěcźu žerbski.

Fotografowańja „Apollo“
Richard Huth
na ßerbſkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju firmu

jenož **Richard Huth na ßerbſkej haßy 13** kedźbuje.

Pſchiſpomnjenje: Wobraſy Jeho biſkopſkeje miłoſćże knjeſa **Luſćańſkeho**, wote mnje dźěłane, ßu we wudawańi Serbskich Nowin dostać. Wobras kabinetneho formata płaćźi 1 mk. 20 np.

Wulku dźělbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſaćźa mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawańje dostate) po płaćźiſnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměſchnje tunich płaćźiſnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Sbytki

ſa

płóčźliwe wobleczenja, płóčźliwe blusy, dźěćźaze wobleczenja, jaki, ſchórzuchi, koſchle, hólčaze płóčźliwe wobleczenja

na **wulki wubjerk** po **ßměſchnje tunich płaćźiſnach** porucza

August Pawoł Hilger

na ſeminarſkej dróſy 2.

Lubijſka banka.

Danimy pjenjesy na ſapołożenſke knižki:

pſchi wſchědnym wupowjedźenju $2\frac{1}{2}\%$,
pſchi 1 měßaczn. = 3%,
pſchi 3 měßaczn. = $3\frac{1}{2}\%$,
pſchi 6 měßaczn. = $3\frac{3}{4}\%$,
pſchi 12 měßaczn. = 4%.

Filiala Lubijſkeje banki

pſchi lawſkich hrjebjach.

K ſaniczenju molow

porućam

kamfer, patchouli, popjeŕ, naftalin, woprawdźity dalmaziſki pólver pſche inſekty, zacherlin, ori, pólver a tinkturu pſche mole, paſtille pſche mole, kamjenje pſche mole, naftalinowe łopjena, ſelo a papjeru pſche mole.

Otto Engert,

en gros **drogownja** en détail na ſnutskownej lawſkej haßy.
Dalokoreczak cźißko 33.

Winowa wikowańja „Liſchczeje jamy“

(Fuchsbau).

Moſelſke wino bleſchu hižo po 90 np.
Rheinſke wino = = = 80 np.
Bordeauxſke wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
ſchpaniſke wino = = = 80 np.
portugalſke wino = = 80 np.
němſki a franzowſki kognak, němſke a franzowſke Champanſke wino

porucza

Oskar Dietrich
Telefon 704.

Portlandſki zement

w wubjernej jenakej hódnoſćźi ſtajnje cźerſtwy, dokelž ßo kóždy tydźeń pſchiwoža, po $\frac{1}{1}$, $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{4}$ tunach, kaž też w měchach tunjo porucza

Otto Engert

en gros drogowe khlamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.
Telefon 33.

Wschě **mužaze wěžy,** jako:

khornarje, manschetty, pschedkoschliežki, nózne koschle, swjerschne koschle, normale schaty, schtrympy, rukajzy, krawatty, pschedeschćniki, kije, ßlomjane klobuki, wolmjane filzowe klobuki, koßmowe filzowe klobuki, zylindrowe klobuki, skladne zylindrowe klobuki, pótniki, sportske paßy, sportske mežy, sportske schtrympy, modne mužaze lazy, puczowansku potrjebu a **kožane tworjy najlepje a najtuńscho** w nowowotewrjenej woßebitej pschedawarni mužazych wěžow

Richarda Nebela

w Budyschinje na theaterskej haßy
s napschecza winownje knjesa Giebnera.

Karbolineum,

najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma na składze

Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucza

Gustav Küttner
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10.

Maschinske wolije

ruske a **amerikanske**
sa cžežko a lohko ßo cžerjaze maschiny,

zylindrowe wolije,
w wschelakich družinach,
konsistentny
maschinski tuk,
wolij sa schijate maschiny
w bleschach po 30 np. a po wasy ma pschezo najwjetschi skład a porucza tunjo

Otto Engert
en gros drogowe klamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Wósk

kupuje po najwyschschich placžisnach
Otto Engert.

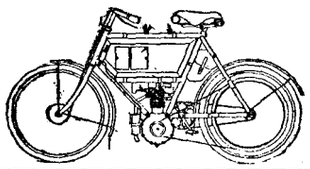
Rapidne jěsdne koła

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsčzische, najkhmańsche a najbóle placžisny hódne koła pschitomneho cžaßa.

Jenoż fabrikske placžisny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokoła** s $2\frac{3}{4}$ konjazej mozu, se ßamodžełazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drózy 10.

Pschihodna skladnosćz.

Pschedawam se ßwojeho tworoweho składa: **lama, pollama, barchent, módrocžischcz, kattun, battist, wschě družiny rubischczow, wolmy, zwjerna, wobßadki** atd. po fabrikskej placžisnje a niže njeje.

Po móżnosczi je zyły tworowy skład s khěżu pscheměnjenja dla placžisny hódno na pschedań.

Hana Leuchtemannowa we Łasu.

Ia. cžisczeny

praec. bastski fosforokißały kalk

k pizowanju skotu

w woprawnych walach a po wasy porucza jara tunjo

Otto Engert
en gros **drogowuja** **en détail.**

Kóslaze kóżki

kaž tež wschě druhe družiny kožow pschezo po najwyschschich placžisnach kupuje

Heinrich Lange
pschi žitnych wikach
pschi ßerbskej katholskej zyrkwi.

Rěcži ßerbski.

Libsch, ßudnisti aktuar św. ßł. na ßukelnskej haßy 34.
na koßu s napschecza piwneho hroda.
Pißańnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazijske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon cžißło 324.
Rěcži ßerbski.

Wolijowe barby

we wschěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże schnyjaze, k barbjenju khěżow, schpundowanjow atd.,

molerske a murjerske barby

cžerstweje twory a na najwjetschi wubjerk,

schpundowanski ßwěcžaty lak

s barbu a bjes njeje njewonjaty a spěschnje schnyjazy,

terpentinowy wolij
(němski a franzowski),
dwójzy warjeny
hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże schnyjazy,

bernsteinske laki,
kopallaki,
damarlaki,
żelesowe laki,
Ia Kölnski klij kaž tež
murjerski klij

a hischcże wschelake druhe družiny,

myjersku krydu,
gyps,
Ia portlandski zement,
klepatokamjenjowu
a **schmirglowu papjeru,**
schmirglowy płat,
schpundowanski wósk,
wósk sa parketowe schpundowanje,
barbicże wscheje družiny,
schablony
sa **molerjow** a **murjerjow**
atd.

porucza a maja pschezo na składze po najtunischich placžisnach

drogowe a barbowe
en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na snutskownej lawskej haßy 10.
Telefon 33.

Mlokowa zentrifuga

„Balance“

s ruku ßo cžerjata, wupruhowana, najlózscho ßo cžerjata maschina, najlepje wotběraza, s jednorym poßkuženjom a cžisczenjom, po tunjej placžisnje a požadanju s położenym wotplacženjom.

Dasche wukasuje

M. E. Schmidt

w Mnischońzu pola Budestez.

Kóždu ßobotu wot 10 hacž 12 hodžin we Wjazkez hosczenzu snapschecza theatra pschitomny.

Serbjo, kotsiž chzedźa woprawdźe **dobre** twory po **wurjadnje tunich** płaćizinach kupowaćź, cźinja to najlěpje

w Khorjelskej pschedawaŕni Gustava Bobaka

w Budyschinje na bohatej haßy 29,

ſ napschecźa hoſcźenza „winoweje kicźe".

Tale pschedawaŕnja je ſnata jako **ſprawna** a **wjele dokonjaza,** schtož pschezo roſcźaza licźba wotebjerarjow dopokaſuje.

Poßłužuje ßo **w ſerbſkej rěcźi.**

Scźěhowaze twory ßu **woßebje tunje:**

jehły, 25 ſcht. po 2 np.,
naporſtniki, ſcht. 1 np.,
zwjern, 3 kuluſchki 10 np.,
taillowe ſchtabiki, duzent 16 np.,
koſchlaze zanki meter 2 np.,
broſche ſcht. 10 np.,
portemoneje, ſcht. 12 np.,
ſchtrympowy bant, por 6 np.

Dźěcźaze ſchtrympy, cźorne, 20, 28, 38 np.
ſonjaze ſchtrympy, woprawne cźorne, 37 np.,
mužaze ſoki hižo po 12 np.,
paczerkojte platowe rubiſchcźa po tunjej płaćiſinje,
módrocźiſchcźowe ſchórzuchi, 48 np.,
ſchtalty, ſcht. po 58 a 90 np., 125 np.,
rukajzy ſa żónſke, mužſkich a dźěcźi po 20, 30, 40 np.

Schaty ſa cźěſchne dźěcźi.

Běle ſonjaze koſchle, ſcht. 60, 85 a 125 np.,
běle holcźaze koſchle wſchěch wulkoſcźow,
běle mužaze koſchle, 135 a 150 np.,
piſane ſonjaze koſchle ſ lěcźneho barchenta, 85 a 120 np.,
piſane mužaze koſchle ſ lěcźneho barchenta, 85 a 125 np,

Żonjaze a holcźaze klobuki
na hobrſki wubjerk,
njewudebjene ſcht. po 48 np.,
wudebjene ſcht. hižo po 85 np.
Tunje płaćiſny.

Hólcźaze mězy ſ batiſta,
holcźaze kapy ſ kaſchmira atd.
Żidźane ſaſchijaze rubiſchcźa ſ mednymi muſtrami.

Lěcźny koſchlazy barchent jara tuni, łohcź po 17, 20, 25 np.
Woprawdźity módrocźiſchcź ſa jaki rjane muſtry, łohcź po 23, 27 np.

1 dźělba twjelow
njeßmérnje tunjo,
łohcź po 13, 17 np.

Barbunjepuſchcźate zychi łohcź po 25 np.,
ßlomniki ſcht. 108 np.,
blidowe deki ſcht. hižo po 80 np.,
běle blidowe ruby ſcht. 85 np.

Żidźane banty!
Njedozpity wubjerk!
Ssměſchnje tunje!

Mužaze khornarje ſcht. 19 a 30 np.
Schemiſetty ſcht. 38 a 48 np.

Zhorjelska předawaŕnja

Gustava Bobaka

w Budyschinje na bohatej haßy 29

ſ napschecźa hoſcźenza „winoweje kicźe".

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 20. | Sobotu 14. meje 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Po bitwje pschi Jalusej rězy.

Zyła kopiza sekhańnych powjesćow je ßo po bitwje pschi Jalusej rězy s Japanskeje a Jendźelskeje rossćěrika. Japanske prěnje wójsko, kotrež bě se schěsćkróćnej wjetschinu Ruskich s praweho brjoha Jalusseje rěki wotćišchćało, bě po tychle powjesćach Ruskich, ßo jim napschecźo stajazych, w někotrych bitwach sbiło. Wschě tele powjesće ßu ßo jako njewěrne wupokasałe. Japanszy ßu po nowschich powjesćach 7. meje do Fenchwanczena dóschli, kotryž běchu Ruszy prjedy jich pschikhada wopuschćili. Ruszy ßebi pscheja, so bychu Japanszy do snutskowneje Mandźurskeje postupili; pschetož tu ma roskasowaŕ ruskeho wójska ßylnu wojeŕsku móz mjes Linojanom a Mukdenom shromadźenu. S tuteho stejischća ßo hłowne ruske wójsko njeda wumanevrowacź, ale směrom pschikhad japanskich wójskow wočakuje. Sslabsche ruske wotdźělenja dyrbja tu a tam na Japanskich nadpady činicź, hdźež móża jim seschkodźicź, a pschi tajkich nadpadach ßnadź k małym bitwiczkam dóńdźe. Pschezo saßo pak dyrbi ßo na to pokasacź, so Ruszy nochzedźa Japanskim pucź do Mandźurskeje salehnycź. Japanskim budźe ßo čim cźeżscho wojowacź, čim dale ßo woni wot móŕskeho brjoha do snutskowneje Asiskeje wotßaleja.

Ruszy kosakojo w połnóznej Koreji.

Kaž ßo sda, maja Ruszy wotmyßlenje, japanske prěnje wójsko wot sady njepokojicź. W połnóznej Koreji ßu ßylnische kosakske wotdźělenja sawostałe. Jene s nich je psched tydźenjom hač do Wönsana pschicźahnyło a tamnischu japansku wobßadku do njemałeho stracha saynało. Druhe wotdźělenje kosakow je na město Andźu, pschi wulimje Jalusseje rěki do morja leżaze, nadpad sćiniło. Wone pod roskasowarstwom generala Maudaritowa stejesche a se 600 sabajkaskich a 100 Ußurischich kosakow wobstejesche. Kosakojo hakle saßo wot Andźu wotjěchachu, hdyž bě tamnischa japanska wobßadka s połnozy a połodnja poßylnjenje dostała.

Khrobłosćź Rußow w bitwje pschi Jalusej rězy

ßamo jendźelske nowiny pschipósnawaju. Nowiny „Daily Chronicle" pißaju: Ruszy kóždu kroczel pucźa sakitowachu a najßnadnischu hórku njewużitu njewostajichu, so bychu japanskim cźrjódam, sa nimi ßo cźischcźazymi, schkodu naczinili. S korejskich powjesćow je spósnacź, so je ßo muźstwo ruskeje artillerije do zyła snicźiło, dokelž wone hacź do poßledneho wokomika nasadcźehnjenje ruskich pěschkow schkitasche. S teho ßo pschicźina wußwětli, s kotrejž ßu Ruszy ßwoje kanony shubili, a to na waschnje, kotrež Ruskim prawo dawa, so ßu na to hordźi. Po powjesćach se Söula ßo skónczńje batterije dospołnje wobstupichu a hakle ßo pschestachu wobaracź, hdyž běchu wschitzy offizěrojo, muźstwa a konje potsělane.

Wukłódźenje japanskeho druheho wójska na Liaodunskej połkupje.

Na Liaodunskej połkupje, na kotrejež połodnischim kónzu Port Artur leži, ßu Japanszy 5. meje druhe wójsko pola Bizewa a pschi Kinczawskim salіwje na kraj wußadźili. Ruszy straźnizy ani njewutsělіwschi zosachu. W Port Arturje běchu po sdaczu hižo prjedy pschikhad japanskeho wójska wočakali, pschetož zarowy naměstnik a jedyn ruski wulkowjeŕch běschtaj dwaj dnjej prjedy s Port Artura k hłownemu ruskemu wójsku wotjěkoj. Hdyž běchu Japanszy hižo na kraj stupili, hischcźe jedyn żeleźniski cźah se żonami, dźěcźimi a sranjenymi s Port Artura wujědźe. Hacź runje ßo s cźaha khorhoj s cźeŕwjenym kschižom smahowasche, Japanszy do njeho tsělachu. S kulkami, kotrež psches wosy lětachu, ßo jenož tsjo sranjeni wobschkodźichu. Cźah s najwjetschej spěschnosczu jědźesche a sbożownje psches japanske wójsko pschejědźe. Na to Japanszy hnydom żeleźnizu wupuscźichu a telegrafowe groty srosrěsachu.

Kaž ßo sda, ßu Japanszy sa někotre dny s Bizewa a Kinczoua saßo wotcźahnyli. Ruskim je mjenujzy móżno było, żeleźnizu a telegraf saßo swuporjedźicź. 9. meje je hižo saßo jedyn żeleźniski cźah s Liaojana s wójnskej potrjebu sbożownje do Port Artura pschijěł.

Po telegramje, kotryž je general Kuropatkin 10. meje zarej pósłał, je wyschkowski leutnant Spiridonow tónle cźah wjedł. Ruszy běchu na wschě pschipady pschihotowani. So by cźah Japanskim do ruki njepadnył, běchu wschě pschihoty cźinjene, jón do powětra tsělicź, jeli so by trjeba było. Popołdnju w 4 hodźinach cźah sbożownje do Kinczoua pschijědźe. Tam ßo wón generalej Fokej, kotryž bě s Port Artura pschijěł, pschepoda a ßo hnydom se ßylnym pschewodom do Portartura wotwjesy. Wyschkowski leutnant Spiridonow ßo s lokomotivu do Wafandiana wróczi.

Po rosprawje generalneho majora Charkewicza je ßo něhdźe 20,000 japanskich wojakow s pólnymi a woblehnjeńskimi kanonami na Liaodunsku połkupu wußadźiło. 1500 Japanskich je Lizewo wobßadźiło. 10. meje japanske wotdźělenja, kotrež běchu żeleźnizu wupuscźiłe, s njeje wotcźehnjechu. Na to je ruski 4. żeleźniski bataillon żeleźnizu saßo wuporjedźił.

Sekhańne japanske a jendźelske powjesće

sańdźene dny powjedachu, so ßu Japanszy město Dalni, njedaloko Portartura leżaze, wobßadźili, a so ßu Rußojo w Portarturje ßwoje wójnske łódźe rostsěleli. Po telegramach, kotrež ßu mjes tym s Portartura dóschłe, stej wobej powjesći hołej wumyßlenzy. Dalscha njewěrna powjesćź chzyschе wjedźecź, so je ruske wójsko Niucźwang a Inkou wopuschćiło. Napschecźo temu je general Flug s Mukdena do Peterburga telegram pósłał, so we woběmaj městomaj hischcźe ruske wójsko steji a so wone tež żeleźnizu straźuje.

Sekhańna powjesćź japanskeho admirala Toga.

Po poßlednim njeschłachcźenym nadpadźe sawjeranskich łódźow na Portartur je admiral Togo rosprawu wotpósłał, so je ßo wujěsd s Portarturskeho pschistawa s japanskimi sawjeranskimi łódźemi sawrjeł. Woprawdźe je hischcźe wujěsd s pschistawa sa najwjetsche wójnske łódźe wotewrjeny. Wschě japanske łódźe ßu ßo daloko psched wujěsdom potepiłe. Jich scźeżory a wuhenje, kotrež s wody tcźachu, městna wosnamjenjachu, hdźež běchu ßo podnurike. Dokelž bychu wone ruskim wójnskim łódźam sadźěwake, ßu Rußojo potepjene łódźe rostsěleli. Tole tsělenje ßu Japanszy w tym smyßle wukożili, so ßu Rußojo ßwoje wójnske łódźe w Portarturje rostsěleli.

Shromadźenje ruskeho wójska pola Liaojana.

General Kuropatkin nima po sdaczu cźaß wjazy sa daloki, so japanske wójska k njemu doczahnu. Wón je teho dla generalej

Sykowej, roskasowarjej artillerije w Kajczu, pschikasał, so by žo hnydom do Liaojana podał, hdyž žu wschě ruske mozy trěbne.

Mobilisazija dźěła ruskeho wójska.

Ruska chze na wschě pschipady pschihotowana bycź. W 34 wokrjeßach Poltawskeje, Kurskeje, Charkowskeje, Rjasanskeje, Kalugaskeje a Tulaskeje gubernije je žo mobilisazija wosjewika.

Skě wotmyßlenje na Kronstadt.

Japanska ma po zykej Ruskej žwojich wobhonjerjow a agentow. Sańdźeny tydźeń žu japanszy agentojo spytali, Kronstadt sapalicź. Kronstadt je twjerdźisna, kotraž na mórskej kupje psched Peterburgom leži. W twjerdźisnje žo munizija a rosbuchadko pyrozolin dźěła. Hdy budźische žo poradźiło, město sapalicź, budźische žo s hromadu munizije a rosbuchadkow zyły Kronstadt do powětra buchnył. So by žo twjerdźisna psched dalschimi skomyßlnymi pospytami wobarnowała, je ruske knjeżerstwo poručiło, so dyrbja žo w tamnischich dźěłarnjach munizije wschitzy wukrajenjo s dźěła puschcźicź.

Swětne podawki.

Prěnja komora sakskeho žejma

je namjet sapóßłanzow Rüdera, Andräa a druhich, po kotrymž dyrbjesche žo na ratarski hospodarski kapital, 10,000 hriwnow pschekrocźazy, samoženjowy dawk dawacź, sacźißka. Tónle dawk by jeno wulkoležomnoscźerjow potrjechił; pschetož hospodarski kapital jeneho kublerja s cźežka 10,000 hriwnow pschekrocźi. Tejele pschicźiny dla bě druha komora nimale jenohlóßnje wobsamkła, so by žo niz jenož s dźěłanskeho kapitala industrije a rjemjeßka, ale też s ratarskeho hospodarskeho kapitala, jeli so wjazy dyžli 10,000 hriwnow wucźini, samoženjowy dawk brał.

Wósborska petizija wo hamtske žudnistwo

je skónczńje wuspěch měła. Ssejm je ju knjeżerstwu k rosmyßlenju poručił. Nětko wschak je wulke praschenje, hacź žo knjeżerstwo woprawdźe rosžudźi, we Wósborku s nowa žudnistwo sałożicź. Hacź dotal je žo knjeżerstwo prózowało, wschě mjeńsche žudnistwa s wjetschimi sjednocźicź. We Wósborku je powjesćź wo žejmowym wobsamknjenju wulke wjeżele sbudźiło. Bubnarjo po měscźe cźahachu a měschcźanske domy žo s khorhojemi wupyschichu.

Palenje cźěłow

też pschichodnje w Sakskej sakasane wostajne. Prěnja komora sakskeho žejma je petiziju Lipscźanskich měschcźanskich sastupjerjow a tamnische towarstwo sa palenje cźěłow sacźißka. Mjes druhimi je žo też knjes biskop Luscźanski nabožinskich pschicźinow dla pscheczźiwo palenju cźěłow wuprajił. Kultußowy minister se Seydewitz wusběhowasche, so žo, hdy bychu žo cźěła palike, husto njemohło dopokasacź, hacź žu někomu s jědom sawdali. Cźasto hakle wyschnosćź sa dołhi cźaß wo sajědojcźenjach shoni. Nětkole žo hodźi w cźěłach jěd dopokasacź, po spalenju cźěłow njeby to wjazy móżno było.

Sozialdemokratiski wjednik Bebel

je něhdy sa chineskich boxerow wustupował. S tym žamym sahorjenjom wón to nětkole sa sběžkarskich Hererow a Japanskich cźini. W khěžorstwowym žejmje je wón khěžorowu rěcź, kotraž je žo w Mainzu pschi składnosćźi noweho żelesniskeho mosta měła, rospominał. Po jeho měnjenju je němske khěžorstwo w žwětowej politizy woßamocźene, a w druhich krajach njewola pscheczźiwo Němskej pschibywa. Italszy žu skerje Franzowskej pschikhileni, dyžli Němskej, a Amerikanszy žu wospjet pokasali, so nochzedźa wo Němskej niczo wjedźecź. A cźeho dla? Dokelž žo Němzy njepschestawajzy na kraju a na morju bronja, dokelž němski khěžor s Ruskej pscheczźelnje wobkhadźa, město so by Japanskim žwoje sympathije pschiwobrocźał, a dokelž je němska kolonialna politika njerosomna. Bebel wobliczowasche, so budźe poraženje Hererskeho sběžka žebi wjele milijonow žadacź. General Trotha, kotremuž je žo njejabzy roskasowarstwo nad němskim wójskom w krótkowjeczornej Afriży dowěriło, tamnische wobstejnosćze runje tak mało snaje, kaž s Glasenapp a drusy. Bebel běłych winuje, so žu s potkóczowanjom Hererow sběžk sawinowali a radźi, so by Němska žwoje kolonije na pscheßadźowanje pschedawała, so pak žo najskerje njebychu kupzy namakali.

Khěžorstwowy kanzler, hrabja Bülow, Bebelej wotmolwi, so je telegram, wot khěžora zarej s pschicźinu potepjenja wójnskeje łódże „Pětropawlowska“ póżłany, wuras cźlowskeho dźělbracźa na njesbožu a žaneho sranjenja neutralnosćze njewopschija, kaž Bebelowe pschecźe, so by Ruska w tejle wójnje poraženje poczeřpika. Hdy měło žo němskim offizěram w krótkowjeczornej Afriży něschto porokowacź, mohło to jenož to bycź, so woni žwoju woßobu a žwoje žiwjenje pschejara do stracha podawaju. Bebel je běłym porokował, so je jich sadźerženja dla sběžk nastał. Wěste je, so žu naschi krajenjo tam też jenož cźlowjekojo s krwě a mjaßa. Hdyž žu žo tam njesakonjosćze stałe, je na tym s dźěła klima se žwojim wliwom wina, s dźěła wulka polnosćź mozy, kotraž k pschestupjenjam wjedźe. Tola tajke pady žu žo shubjaze wuwsacźa psched žamowocźehnjenjom, s kotrymž wulka wjetschina naschich krajanow tam žwoje dźěło dokonja. Mam sa žwoju winowatosćź, to woßebje tu prajicź. — Kolonialny direktor dr. Stübel Bebelej telegram guverneura Leutweina cźitasche, w kotrymž žo praji, so žo na hererske žony a dźěcźi njetsěła a so žo njejimaju, ale so jim, hdyž žu žo naßycźiłe, bjes wobcźežnosćzow dale cźahnycź dadźa. Jecźi žo psched wójnski žud stajeja. Hererske žony žo njejßu wumozowale, na wopak žu Hererojo tsi běłe žony krjudowali a morili; mißionarow, Jendźelcźanow, Burow a běłe dźěcźi žu Hererojo pschepuschcźili. Kolonialny direktor njepręje, so njeje sadźerženje jenotliwych saßydlakow napscheczźo domoródnemu wobydleństwu prawe było, na woběmaj stronomaj je žo hrěschiło. Sa zivilisowane wjedźenje wójny Leutweinowe mjeno rukuje, do kotrehož stopow budźe Trotha stupacź.

Słamanje kontrakta ratarskich dźěłacźerjow

chzedźa w Pruskej s nowymi sakonjowymi postajenjemi poczeżicź. W pruskim krajnym žejmje žu wo tym hižo wuradźeli. S pjenježnym khostanjom abo s arrestom ma žo tón khostacź, schtóž cźeladnikow a ratarskich dźěłacźerjow do žłużby bjerje, wo kotrychž wě abo móże s wobhonjenjom shonicź, so žu jenemu druhemu dźěłodawarjej k ratarskemu dźěłu abo k žłużbje swjasani. Tožamo khostanje teho trjechi, kotryž žwój dobytk hladajo tajkej cźeledźi abo ratarskim dźěłacźerjam druhu žłużbu saradźi abo jich sawjesćź pyta, žwoju žłużbu pscheczźiwo prawu wopuschcźicź. Po pjenjesach hacź do 600 hr. móże žo tón khostacź, kotryž dla pschestupjenja tychle postajenjow ras khostany w běhu tsjoch lět žo s nowa pscheczźiwo tymle postajenjam pscheńdźe. Dale žmě žo dźěłodawaŕ po pjenjesach hacź do 150 hr. khostacź, hdyž žo sarjeknje, cźeladnikej po skónczenej žłużbje wobžwědczenje napißacź.

Wschě tele postajenja žo potajkim niz pscheczźiwo dźěłacźerjam a cźeladnikam, ale jenicźzy pscheczźiwo dźěłodawarjam a pschistajerjam měrja.

Khostanja sa wojakow,

kotsiž žo na žwojim pschedstajenym pschepschimnu, žu nětkole žurowe. Ssamo hdyž žo wojak jenož psched pschedstajenym wobara, kotryž jeho hacź do sadwělowanja cźwiluje, žo wojak s wjazylětnym khostanjom khosta. Khěžorstwowy žejm je nětko po namjecźe zentrumskeho sapóßłanza Gröbera wobsamknył, so ma žo knjeżerstwo napominacź, tele khostanja ponižicź. Sswobodomyßlni sapóßłanzy žebi pschejachu, so by žo hnydom zyły wojerski khostanski sakoń pscheměnił. Zentrumski sapóßłanz Dasbach měnjesche, so je s zentrumskeho namjeta spósnacź, so maja wbosy cźwilowani wojazy w khěžorstwowym žejmje sakitarja. S wjetscha žo wojak na pschedstajenym jenož pschepschimnje, pak hdyž je pjany, pak hdyž jeho pschejara cźwiluja. Mjes tym so žo wojazy žurowje khostaja, žo pschedstajenym jenož žnadne khostanja nakładuja. Dasbach žo woßebje na to wobcźežowasche, so žu jeneho podwyschka, kotryž je jenemu wojakej hacź do wonjemóznjenja na prěcźnym schtomje wißacź dał, jenož k žrěnjemu arrestej na pjecź njedźel sażudźili.

Pomnik Bjedricha Wulkeho,

kotryž je khěžor psched dwěmaj lětomaj sjenoczenym statam polnóżneje Ameriki darił, njeje hischcźe pschezo wotkryty. W Amerizy je wjele pschecźiwnikow Němskeje, kotsiž žo temu pschecźiwja, so by žo tam pomnik jeneho pruskeho krala postajił. President Roosevelt je pjecźa namjetował, so by žo pomnik Bjedricha Wulkeho we Washingtonje psched wojerskej schulu postajił, tola niz žam, ale hromadźe s pomnikami Alexandra Wulkeho, Caesara a Napoleona. Hdy budźische khěžor smyßlenje Amerikanow lěpje snał, njebudźische jim wěscźe pomnik darił.

Strajk pjekarskich pomocznikow w Barlinje.

Něhdźe 4000 pjekarskich pomocznikow w Barlinje je dźěło složiło. Jenož něhdźe 100 pjekarskich mischtrow bě do žadanjow

pomoznikow swoliko. Hacz pomoznizy se strajkom dobudu, njeje pschedwidzecz.

Krala Pětrowe zhudzenje wo pschizahanzach.

Dopizowarja ruskich nowin „Nowoje Wrjemja“ je tele dny kral Pětr w Belgradze w audijenzy pschijak. Pschi rosmolwje wo skónzowanju krala Alexandra kral Pětr praji, so je wón pschizahanzow, kotsiz zu Alexandra morili, po zadanju Ruskeje s dwora wotstronik. Wón zam ma pschizahanzow sa nadobnych wótczinskich muzow. Wón wobzaruje, so Alexander njeje wjazy ziwy.

Kwazny wopomnjeński pjenjes.

(Pokraczowanje a skónczenje.)

Něschto mězazow posdzischo zedzesche knjes Darblay w stole, s poskoczenymi hosdzemi wubitym, psched blidom, na kotrymz lezesche wotewrjeny list, kiz bě stemplowany na pósczе „Neapel“. Knjeni Darblayowa zedzesche pschi zwojim mandzelskim, wuschiwanje w ruzy dzerzo, ale njedzěłajo.

„Potajkim Hanz sdawa zo teho naju pschichodny zyn bycz, wón roswjasnje swjask, kotryz swjasowacz mój s jeho nanom mějachmoj sa zboze.“

„Antonija je hischcze jara mloda“, wotmolwi knjeni Darblayowa, trochu we wuskoszi, „a njeje-li zo tez naju pschecze dopjelniło, njesmjeńschuja zo s tym tola wubjerne zamownosce naju dzowki. Hlej, tule pschińdze wona runje!“

Czika holza bě sastupika njewidzo, so bě jeje macz list w kapzy skowała. Wona drje pytny czichu staroscz zwojeju starscheju, kotrejuz nězнje lubowasche, ale njezlědzesche, czeho dla staj tak starosziwaj. Wona zo zyze sa klawěr a pschedhrawasche zebi lubosnje a wustojnje něschto kruchow. So by zo horzoty tuzneho dnja sminył, wotzali zo knjes Darblay mjelczo, so by wotpocznył, mjes tym so zo macz se zwojej dzowku po sahrodze pschekhodzowasche. Tu zyzeschtej zo wonej we khłódku na mochowuławku.

Sjawnje bě widzecz, so bě knjeni Darblayowa we wuskoszi a so teho dla pschetorze czwilowaze mjelczenje.

„Moje lube dzěczo! Ssmój cze k temu posbudzałoj, so by Hanzej zwoju luboscz pschiwobrocziła ... Ty mějesche zo po nim mjenowacz. Na wobzarowanje wozeni zo twój wuj s druhej, a ty zebi teho dla njezměsch wjazy na to myzlicz ...“

„Maczi, njemyzlu zebi wjazy na to, zo swěrowacz dacz Hanzej“, wotmolwi zunje a s waha Antonija; „to budze mi czim znadnische, dokelz jeho ani njesnaju — wuhladach jeno póstowy wós, s kotrymz do Italskeje jědzesche.“

„Ty zy jeno něschto mjeńschinow posdze pschischła. To je spodziwny pschipad.“

„A hdy by ty, luba maczi, wjedzała, s czim zym była sadzerzana!“ wotmolwi ziwje Antonija.

„Po prawom pschipada njeje, moje dzěczo. To je wola Boza, kotryz nade wschitkim roskasuje, a to, schtoz my mjenujemy pschipad, bywa nam k sbozu abo k njesbozu, sa tym, kaz je pohnuwanje k naschemu czinjenju było, dobre abo skе.“

„Ach, to bě sawěscze dobre, a duz, luba maczi, njetrjebasch wo mój wozud w starosczi bycz. Schtó wě, hacz budzich s Hanzom sbozowna była!“

Tute zkowa s lubosnym khlozom rěczo, majkasche zwojej maczeri wlozy a rjadowasche fałdy na jeje naschijazym rubjeschku. Bórzy rosjazni zo knjeni Darblayowej wobliczo a wona wróczi zo se zwojej dzowku do jstwy zwojeho mandzelskeho, so by jeho troschtowała a měrnjowała.

* * *

Parna khódz „Ville de Corbeil“, dozpěwschi hacz psched brjoh „de la Grève“, běsche hotowa k wotjědzenju. Na swjerchu zo hizo mjerwjesche s puczowazymi a husty czorny kur zo walesche s wuskeho wuhenja, tu wuskoczi mkody muzski, pschewodzany wot zwojeho zkuzobnika, kotryz lohku toschku njezesche, s wosa a khwatasche k pschistawnemu městnu. Runje czepjesche tsi. Parna khódz sapocza zo pohibowacz a pěnjo poczachu schumicz zołmy pod kołom. Najwjazorischi puczowazy hladachu na smahowazu zo wodu. Tu na dobo sazkyschachu, kak czezki pschedmjet padze s jeneho konza khódze do wody; hnydom njepozrědnje na to zkyschachu wuskostliwe wołanje:

„Mój nan! Na pomoz! Mój nan zo tepi!“

Hnydom bu zkyschane na napschecznym konzu khódze druhe wołanje:

„Hnadny knjeze, to wona je, to je jeje khóz, kiz na pomoz woła!“

Na to bu zmjercz czicho. — Dwaj muzskej płowaschtaj sa do wody padnjenym, kiz bě zo hizo ponórił. Hdyz woda jeho tak hischcze ras posběze, pschimnychu schtyri ruzy jeho s napinanjom k khódzi, kotraz bě stejo wostała. Na swjerchu wsaschtej njesbozowneho na ruzy jeho zona a jeho dzowka, kotrejz běschtej s wustrózenjom sprostnykej. S pomozu, se wschěch stronow posficzanu, pschińdze wumozeny sazo k zebi. To bě knjes Darblay, kotryz njedaloko Parisa pschi brjohu rěki Seine wobzedzesche villu, w kotrejz chzyschе czaz zwojeho dowola pschebywacz. Wón bě zo pschedaloko psches wobkłozenje na kromje swjercha nakhilak a padze, s wjerczenjom pschewsaty, do wody. Hdyz mózesche sazo rěczecz, wopraschа zo, komu ma zo sa zwoje wumozenje dzakowacz.

„Wy macze zo sa zwoje ziwjenje knjesej s Tainville dzakowacz“, rjekny Domasch.

Ruku zwojemu wumozerjej wutrobnje tłóczo, rjekny knjes Darblay:

„Ssym, czesczeny knjeze, wascheho njebo nana jara derje snał; běchmój najlěpschej pschecželej. Kak zohnuju tu hodzinu, kiz je jeho zyna pschipadnje szziniła mojeho wumozerja.“

„Schto pschipadnje?“ rjekny Antonija, zebi zylsy trějo.

Nětkole sasta parna khódz.

„Ssměm zo waz praschecz, knjes s Tainville, hdze wy jědzecze?“ rjekny knjeni Darblayowa. „Njepraschам zo s wczipnosczе, ale dokelz woprawdze dzěl bjeru, kaz móze to jeno macz sa zwojeho zyna saczuwacz.“

Knjes s Tainville wokoschi czesczownje miłoscziwej knjeni ruku a rjekny:

„Wasche zkowa mje rosraduja, miłosczіwa knjeni, a dowolam zebi wam sdzělicz, so jeno k sawjezelenju wulět czinju.“

„Nó, dha mózecze, jara czesczeny knjeze, tak pschecželny bycz a naz jako jara witany hóscz do nascheho wjezneho domu pschewodzecz.“

„Haj, haj, mój knjeze — na zane waschnje zo nětkole njemózemy dzělicz“, doda knjes Darblay, — „zmy na konzu zwojeho pucza ... chzecze nam wy tu czesczcz wopokasacz?“

Knjes s Tainville, s nutskownje rosradowany, njeda zo ani s najmjeńscha dwójzy prozycz a pschiwsa pscheproschenje s najdzakownischimi zkowami.

* * *

To bě rjane nazymske ranje. — W domje knjesa Darblaya bě czike a wjezele hibanje ... Wschitko błyschczesche zo w zwjatocznym sdrasczenju ... mějesche dzě zo Antonijiny kwaz s knjesom s Tainville zwjeczicz. Tón bě dzenza najsbozownischi mjes zmjertnymi; wjezele pak błyschczesche zo tez wobliczo lubosneje njewjesty, kotrejez jandzelska khojeczka zo sdasche pod běłym schlewjerjom kaz do zwětkych mróczelow sawodzeta. W tym wokomiku, hdyz chzyschе nawozenja a njewjesta se zwojimi pschiwusnymi a pscheproschenymi hosczemi pschijimanski salon wopuschczicz, so bychu do zyrkwje jěli, bu na snamjo, wot knjesa s Tainville date, czerwjeny damastowy sawěschk, s kotrymz bě jene wokno sapowěznjene, wotstronjeny a — wulzy zo dziwajo wuhladachu pschitomni proscheŕskeho hólza. To bě Domasch, kotryz w zwojej něhdyschej khudobnej drascze, dwaj suwaj w ruzy dzerzo, bórzy Antoniju na tamny podawk pod wrotami „Dróhi de la Seine“ dopomni. Ale ani wona, sabywschi hakle wokoło stejazy njemózachu wopschijecz, kak tutón podawk s dzenznischim zwjedzenjom swizuje. S krótkimi zkowami wujazni nawozenja hudańczko: „Haj, tehdom“, tak wón dorěcza, „zym tebje, luba Antonija, prěni krócz wuhladał. S tamneho dnja zym twój wobras zwěru w zwojej wutrobje wobkhował. Pytach cze wschudzom ... ale zym cze hakle sazo namakał, hdyz bě w tamnym straschnym wokomiku na zamej khódzi Domasch twój khóz sazo spósnał. Duz budz tutón dwojosuwski pjenjes naju wopomnjeński kwazny pjenjes.“

Knjeni Darblayowa, pytnywschi khuboke hnucze zwojeje dzowki, pschistupi k njej.

„Ach, najlubscha maczi!“ rjekny Antonija, macz wokoło schije wobjawschi, „ty zy tehdom prawje měła ... njeje pschipada. Kak bohacze je Bóh mytował to mało dobreho, schtoz zym něhdy szziniła!“

Schtož sćele Bóh, je dobre wscho.

Hdyž cźišchcźi cźežke horjo cźe
We tymle cźaßnym hubjenstwje;
Hdyž duscha jeno skórźby ßkyschi
A widźi, kak ßo ßkaby tyschi,
Dha wopomń, luby kscheseźano:
Schtož sćele Bóh, je dobre wscho.

Ty rjeknjesch ßnadź: cźaß cźežki je;
Ně, wón je poßoł miłosće.
Kschiž kóždy, kiž Bóh sćele tebi,
Też jeho wulka hnada debi.
Duž stroschtny budź a wopomń to:
Schtož sćele Bóh, je dobre wscho.

Knjes Jesuß spasche we łódźi,
Wón w prawy cźaß pak wotucźi;
Też naß wón njesabywa ženje,
Hdyž strach a nusa na naß cźehnje.
Njech wichor howri, wopomń to:
Schtož sćele Bóh, je dobre wscho.

Masch bědźicź ßo tu s tyschnoscźu,
Se wschelkej nusu, se ßmjercźu,
Dha s dowěru a w sćerpliwoscźi
Twać na Boha we wyßokoscźi.
Wßmi, schtož wón da, a wopomń to:
Schtož sćele Bóh, je dobre wscho.

Tych, kotrychž Bóh Knjes lubo ma,
Wón husto s horjom poschwika;
A schtóž też jeho lubuje,
Tón rady dźe psches cźerpjenje.
Duž njeß ßwój kschiž a wopomń to:
Schtož sćele Bóh, je dobre wscho!

K. A. Fiedler.

Ze Serbow.

S Budyschina. (S wosom ßo pschejećka.) Sańdźenu ßobotu dopołdnja je mandźelska żiwnoscźerja Krawza s Holeschowa na żitnych wikach do njesboża pschischła. Wona bě po swucźenym waschnju ßama na wiki pschijěła a hdyž bě ßwoje wobstaranki wotbyła, ßo s cźaßom na domojjěsbu poda. Konja pohoniwschi, chzyschе wona na wós skocźicź, kaž bě to hižo husto cźinika. Tón krócź pak ßo wona s njesbożownym pschipadom se ßuknju do spinadła a do kola saschmata a ßo s tutym k semi dele storhny. Kolo Krawzoweje nohu pschejědźo ju skama a wobodrě. Snjesbożenu hnydom s drožku do měschcźanskeje hojerńje dowjesechu.

— Bliżschi wucźbny kursuß w hornjołużiskej wucźbnej kowarni w Budyschinje ßo 1. julija 1904 sapocźnje. Wucźbny pjenjes 18 hriwnow wucźinja. Samolwjenja maja ßo kowarskemu mischtrej Tietzy w Budyschinje na hornczerskej haßy 39 póßłacź, kotryž wscho dalsche wukasuje.

— (S samomordarstwo.) 60lětny murjeŕ Bergmann je ßebi w ßwojim wobydlenju pod bórklinom s wobwěßnjenjom żiwjenje wsak. Wón bě hižo dołho khory a njemóżesche ßebi nicžo wjazy saßłużicź. Duž bě ßo wobžaromny cźłowjek do cźežkich myßlow samyßlił.

— (Kóń ßo spłóschił.) Sańdźenu ßrjedu je ßo kóń, do wosa tudomneho póstownika Wobsta sapschehnjeny, na rózku połnózneje a lazaretskeje dróhi spłóschił a pschi kralowskim walu padnył. Na ßoże je ßo skocźo jenož lohko wobodrjeło, też wós je ßo jenož ßnadnje wobschkodźił.

— Należnoscź Budyskich offizěrow s jenej měschcźanskej holzu pscheđ khěžorstwowy ßud pschińdźe. Redaktor „Sakskich sozialdemokratiskich nowin“, Düvell, kotrehož ßu dla skschiwdźenja Budyskeho offizěrskeho korpsa k jastwu na 4 měßazy saßudźili, je pscheczźiwo wußudej krajneho ßuda revisiju podał. K jastwu po 6 měßazach saßudźenaj redaktoraj Stein a Müller, prěńschi wot „Wobhladowarja nad Łobjom“ a poßlednischi wot „Draždźanskeho roshlada“ staj pak ßo wußudej podcźißłoj a bliżschi cźaß ßwoje khostanje w Hoheneckskim jastwje nastupitaj.

— Wo sawjedźenju sakitanskeho schcźěpjenja ßwini psche cźerwjeny poběžk je ßo w shromadźisnje ratarjow jednało, kotraž je ßo sańdźenu ßobotu w hosćenzu „króny“ w Budyschinje wotbywała. Wokrjeßny skótny lěkaŕ Steffani rozestajesche, so ma ßo niz jenož schcźěpjenje psche cźerwjeny poběžk, ale hischcźe ważnische sakitanske schcźěpjenje nałożecź. Jedyn kubikzentimeter schcźěpidła (serum) 2 np. płacźi. Tón je sa 20 puntow cźělneje wahi wobliczeny. Duž by ßebi zentnaŕ cźělneje wahi sa 10 np. schcźěpidła żadał. Pódla tehole ßnadneho wudawka ma ßo hischcźe skótnemu lěkarjej sa schcźěpjenje płacźicź. Też nasche strony ßo husto s cźerwjenym poběžkom doma pytaju. W tu khwilu ßo nałożowaze sakitanske schcźěpjenje wěsty wuspěch sarucza. Schcźěpidło (serum) ßmě pak ßo jenož s Prenzlauskeho wustawa, wot stata ßo dohladowazeho, bracź, so mohło ßo, hdy by khoroscź njedźiwajzy schcźěpjenja wudyrika, sarunanje żadacź. Jenokrócźne schcźěpjenje hacź do 5 měßazow wobarnuje, druhokrócźne schcźěpjenje na lěto. Duž dyrbja ßo ßwinje kóżde lěto s nowa schcźěpicź. Też pschi schcźěpjenju ßamym móże ßo, hdyž ßo s bazillowymi kulturami njewobhladniwje wobkhadźa, khoroscź rosschericź. Rěcźnik ratarjow napominasche, so bychu ßwinje porjadnje kóżde lěto schcźěpicź dawali. Pschi debacźe ßo na to pokasowasche, so ßo hižo skhorjene ßwinje druhdy se schcźěpidłom sahojicź dadźa. Hdyž ßwinje niz jenož na cźerwjeny poběžk, ale też na mrětwu skhorja, statna kaßa żaneho sarunanja njepłacźi.

Se Židowa. Sańdźenu njedźelu wjecźor je na twarje nascheje noweje schule Philippez hólz, s rěbla padnywschi, ßebi sa wuchom hłuboku dźěru narasył. Lěkaŕ je dyrbjał ranu saschicź.

S **Maleschez.** Wutrobne żadanje nascheje wożady je ßo dopjelniło. Sańdźenu ßrjedu wjecźor ßu w poßedźenju wschitzy pschitomni pschedstejicźerjo jenohłóßnje wyßokodostojneho knjesa kapłana Miklu-Ketliczanskeho sa nascheho noweho duchowneho sastararja wuswolili. Wożadni tule powjescź s wulkej radoscźu a spokojenjom saßłyschuja. Ssnano ßměmy nascheho noweho knjesa fararja bórsy do nascheje wożady witacź.

S **Janez.** Sańdźenu njedźelu ßwjecźesche tudomny żiwnoscźeŕ Pětr Mrós se ßwojej mandźelskej Hanu rodź. Mühlbachez s Panez ßwój słoty mandźelski jubilej. Wobaj staj hischcźe po cźěle a duchu cźerstwaj. Wożadźinaj duchownaj jimaj wot zyrkwineje wyschnoscźe darjenu ßerbsku bibliju se słotym rěsom pschinjeßeschtaj, kiž ßo jimaj po krótkej rěcźi pschepoda, na cźož ßo jimaj zyrkwine żohnowanje wudźěli a ßo 1. schtucźka khěrluscha „Njech Bohu dźakuje“ wuspěwa. Jeju dwě dźowzy, jeju pschichodnaj ßynaj a dźecźi dźecźi kaž też wschelazy druży běchu jubelskeju mandźelskeju s rjanymi darami swjeßelili. Bóh wobradź jimaj sbożowny wjecźor żiwjenja!

S **Hodźija.** Tu je ßo kupowanske a pschedawanske wużitkarstwo sałożiło. Kóżdy ßobustaw s wobkhodnym podźělom, 200 hr. wucźinjazym, rukuje. Wjazy dyžli 20 wobkhodnych podźělow njeßmě żadyn ßobustaw dostacź. Towarstwo chze potrjebu sa hospodarstwo po zylisnach shromadnje kupowacź a ratarske wupkody, jeli trjeba, shromadnje pschedawacź. Towarstwowemu pschedßydstwu pschißłuscheja: żiwnoscźeŕ Jan Holan w Janezach jako pschedstejicźeŕ, ratař Hermann Max Laraß w Hodźiju jako sliczbowař, żiwnoscźeŕ Handrij Schütza w Dźiwocźizach jako pschedstejicźerjowy naměstnik a kubleŕ Hendrich Baumgart w Hornjej Borschcźi.

S **Khwacźiz.** Póndźelu wjecźor je ßo fajma ßłomy, tudomnemu gmejnskemu pschedstejicźerjej Panachej ßłuschaza, wotpaliła.

S **Brěsez** pola Barta. Tele dny ßo tudomnemu kublerjej Howakej na polu konjej spłóschischtaj. Howak, kotryž chzyschе jeju sadźerżecź, bu k semi storhnjeny a ßo khětry kruch po polu wlecźesche. Pschi tym je ßebi hłowu wobodrěł a druhu schkodu pocźerpił, tak so je dlějschi cźaß khory leżał.

Se Ssmjeczkez. Njesbożownu wjesbu je pjatk tydźenja w nozy hußazy wikowaŕ H. s Großröhrsdorfa měł. W Ssernjanach a Nowej Wjesy hußy kupowawschi, ßo wón na domojpucź poda. Sdrěmnywschi wón njepytny, so jeho konik pola Ssmjeczkez na schcźežku sajědźe, s kotrejež ßo do jeneje hrjebje wali. S drěmanja ßo nahle storhnywschi, muż w cźmowej nozy njewjedźesche, hdźe se ßwojim sapschahom je. Wón spyta konja a wós s hrjebje wucźahnycź, tola bórsy spósna, so to psches jeho mozy dźěsche. Sso roshladujo, wón nasdala něktajke wyßoke na zyrkej podobne twarjenje a na prawizu ßwětłe wokno wohlada. K tutemu wón dźěsche. Hacź runje tam klapasche a wo pomoz wołasche, ßo tola nichtó njewotwoła. Duž wón k bliżschemu dworej dźěsche, ßo nadźějo, so tam pomoz nadeńdźe. Na njesboże pak wón do wulkeho lěża „Kuha“ sańdźe, kotryž ßo w Ssmjeczkezach sapocźina. W lěżu ßo wbohi sabłudźi a hakle nasajtra 1/2 7 hodźin k jenej khěži dóńdźe. To bě nowotwar Ssmjeczkeczanskich kupjeli. Na jeho praschenje jemu prajichu, hdźe je, a jeho, hdyž bě wupowjedał, so bě njeda-

loko jeneje zyrkwje se ßwojim sapschahom njeßboże mĕł, do Ssmjeczkez póßkachu. Tam wón shoni, so bĕchu jeho konja a wós jenemu kublerjej na hospodu dali. Kóń bĕ wschón mokry pschepoczeny. Wbohe skoczo bĕ ßo zyku nóz napinako, so by ßo s hrjebje wudobyło a ßo wot wosa wottorhnyło. Kóń bĕ ßo jenoz troschku wobodrĕł a tez wós bĕ ßo mało wobschkodźił. Duz mózesche ßo wikowar na domojwjesbu puschczicz. Pó czmje drje pschichodnje njebudże wjazy jĕsdźicz.

S **Debßez.** Sańdźenu njedźelu rano dźĕlaczerjej Schczipalz a Lĕczńik s Hornjeje Hórki s nózneho strażowanja domoj dźĕschtaj. Schczipalza satraschnje żaha palesche; duz chzysche ßebi njedaloko pólneho hrodźika hnydom s rĕczńej wodu horjenje w schiji wokhłódźicz. Hdyż pak ßo k Spreji nakhili, ßo s runowahi kiwkny a ßo psches hkowu do wody wali. Horza hkowa bĕ nĕtko hnydom wustudźena, ale wbohi ßo njesamó saßo na brjóh ßam wukroßnicz. Schtó wĕ, kak dołho budźische ßo dyrbjak w khłódnej kupjeli bĕdźicz, hdy budźische jeho towarsch pluskotanja njesaßkyschak a jemu na ßuche njewupomhak.

S **Hornjeje Hórki.** Naschi turnarjo bĕchu Boże stpĕcze na rjeblowanymaj wosomaj do Sskanknowskich stron wujĕli. Dokelz ßu do turnowanja jara pilni, ßamo domojjĕsbu k temu wużiwachu. Nĕkotsi na wosu ßedźo se ßobu s pjasczu wojowachu a ßebi pschi tym hkowy krawe sbichu. S noßow krej s czurami zyrkasche.

S **Budeßez.** Pschi tudomnym farskim hacze hrajkajo bĕ wóndano jene tsilĕtne dźĕczo do njeho padko. Na sboże ßo 13lĕtna Martha Schtrympiz ßmjertneho stracha, w kotrymz bĕ dźĕczo, dohlada a hnydom sa nim skoczi. Do błóta ßo hłuboko sapadujo holza s wulkim napinanjom dźĕczo, kotrez bĕ hizo bjes wĕdomnja, sbożownje wukhowa.

S **Kołwaßy.** Na hrube waschnje se skotom wobkhadźejo je jedyn pohoncz tudomnemu kublerjej Rychtarjej wulku schkodu naczinił. Nowinu worajo bjesczucziwy człowjek s kopokom tsecżeho konja pjerjesche. Hdyż do konja tsecźi krócz dyri, kopok wot pleza wotlecża a konjej sadnje shibadko pscherasy a tez kósez srani. Skoczo dyrbjachu teho dla hnydom saklócz.

Se **Slanez.** W nozy 9. meje je ßo brózeń Joachinsthalskeho semjanskeho knjeżniskeho wustawa, kotremuż tez Pschiwczanski knjeżi dwór ßłuscha, wotpaliła. Rakojdźanska, Bartska dobrowólna a Pschiwczanska ßykawa bĕchu na haschenje pschijĕłe.

S **Rakez.** S kajkimi strachami je człowjek stajnje wobdaty, ßfĕdowazy podawk wucźi: Hdyż tamny tydźeń ßyn tudomneho *pjekarskeho mischtra Wirtha na dworje* drjewo kakasche, jemu njejabzy wótry schpak runje do wóczka slecża a ßo do njeho saschtapi. Hnydom sawołany lĕkar drje schpak hnydom wucżeże, tola nima nadźije, so budże młody człowjek hdy saßo na wóczko widżecz.

S **Komorowa** pola Rakez. Nĕkotsi paschkowronzy w naschej wßy ßu tola klubuczinjazy pachołkojo. Wóndano bĕ dźĕkacżer Schimank na ßwojej sahrodże ßwojemu ßynej k wjeßelu meju stajił. Nasajtra bĕ ßo hizo wona shubiła. W nozy bĕchu lósysazy hólzy meju se sahrody wunjeßli a na polo kublerja Bjenady stajili. Tajzy njeduschnizy wschak nikomu żaneho wjeßela njepopscheja.

S **Łupoje.** Czaßy ßo pschemĕnjeja a s nimi tez waschnja a nałożki. Prjedy bĕchu wschudże po kraju, hdżez jenoz trochu wĕtsik saduwasche, wĕtrniki widżecz. Nĕtkole bywaju tele wokschidkate twarjenja, kotrez zyku wokolinu pyschachu a sajimawu czinjachu, dżeń a żadnische. Hdyż ßo nĕhdże wĕtrnik spali abo ßo na nĕkajke druhe waschnje sniczi, ßo s nowa njenatwari. Na njón tez njeby nichtó wjazy wjele pjenjes pożczował, ßamo na prĕnju hypotheku niz. Tez s naschim rjanym wĕtrnikom je nĕtko nimo a se żelnoscżu na njón spominamy. Nĕkotryżkuli kórz żita je ßo na nim smlĕł, a wón budźische teho dla ßwojich ßłużbow dla, dołhe lĕta człowjestwu wopokasanych, hódny był, so by ßo s dźakownoscżu na dalschi pschichod sakhował. Tola czorny njedźak je ßwęta msda, tuto pschißkowo je ßo tez nad naschim lubym wĕtrnikom wopokasako. Dokelz jón wjazy nusnje njetrjebaju, ßu jón wóndano potorhali. Na ßwĕcże wschak njeje niczo wobstajne.

— (Pakostnistwo.) Wóndano chzysche tu swudowjena Polakowa kolcże s pczołami a mjedom na pscheßadźowanje pschedawacz. Nóz do teho pak njesnacźi paduschi se wschĕch kołczow mĕd wuklukachu.

S **Noweje Wßy** pola Krjebje. Tudomny khĕżeŕ Ernst Soka wóndano na polo duzy jeneho dundaka setka. Dokelz zusy w runej mĕrje na Sokez khĕżu dźĕsche, w kotrejż runje nichtó doma njebĕ, drje Sozy myßliczka praji, so mohł ßo dundak do khĕże dobycz. S dobom pak ßo Soka smĕrowa, so ßebi zusy to na bĕłym dnju njeswĕri. Domoj ßo wrócźiwschi ßo njemało wustróża, so bĕ ßo zusy woprawdże do jeho doma łamał. Kschinje a khamory pschejĕdźujo bĕ s komody 29 hriwnow 50 np. a dybsaczny cżaßnik s rjeczasom kradnył, kotryż je Soka wot njewjesty darjeny dostał. Paduch je ßo bjes ßlĕda shubił.

— Wojerowske kralowske wyschsche hajnistwo budże póndźelu 16. meje dopołdnja wot 10 hodźin w hoscżenzu „skoteje hwĕzdy“ wużitkowe drjewo s Kißliczanskeho, Roholnjanskeho, Kinajchtskeho, Horjanskeho, Blunjanskeho, Nowokholmczanskeho, Cżornokholmczanskeho revĕra na pscheßadźowanje pschedawacz.

Přilopk.

* (Pschekschiwjerjej.) Pschedßyda „Invalidendanka“, leutnant swonka ßłużby s Reinholz, je nĕhdże 140000 hriwnow towarstwowych pjenjes pschekschiwiwschi ßebi s jĕdom sawdał. Wón je towarstwowe pjenjesy k spekulazijam s khĕżemi wużił a pschi tym wulke sumy pschĕhrał. Towarstwowe samożenje je 160000 hriwnow wucźiniło a je nĕtko ßnadź jenoz hischcże 25000 hriwnow wulke. Invalidendank ßo prózuje, dostojnym wojerskim invalidam a wudowam a ßyrotam semrjetych wojakow dźĕło a saßłużbu saradźicz. — Gmejnskeho pschedstejicżerja w Koschizach pola Draždżan ßu sajeli. Pschi revisiji gmejnskeje kaßy je ßo 10000 hriwnow njedostatka wukopało.

* (Njeßboże s automobilom.) Cżeżke njeßboże je ßo na Lipsczansko-Draždżanskim schoßeju pschi Pausigskim żelesniskim sastanischczu stało. Pschekupz Beckel bĕ njedźelu s tsjomi pschecżelemi k wjeßelu s Lipska do Draždżan wotjĕł. Pschi Pausigskim sastanischczu schoßej koło cżini. Tu Beckel, kotryż automobil wjedżesche, do hromady kamjenjow sajĕdże. Automobil ßo swrócźiwschi na Beckela padże a jeho satłócźi. Jeho pschecżeljo, kotsiż bĕchu ßo pschi swrócźenju s wosa cźißli, njesranjeni wostachu.

* (Ssyn nana skónzował.) Wo njeskutku, kajkiż ßo na sboże srĕdka stawa, je wutoru pschißażny ßud w Kamjenizy (Chemnitz) ßudźił. Lĕtßa 21. februara psches Kamjenizu powjescz dźĕsche, so ßu 55 lĕtneho molerja Schuberta w jeho wobydlenju skónzowaneho namakali. Lĕwe spanje bu mużej s kónczojtym hamorom, blisko cżĕła leżazym, pscherażene. Hnydom sawołana polizija wußlĕdźi, so staj ßo dybsaczny cżaßnik a symski swjeŕschnik skónzowaneho shubiłoj; po tajkim bĕ ßo rubjeżne mordarstwo skucziło. Tukanje ßo na Schubertoweho ßyna wobrocźi. Tutón bĕ hizo sa młode lĕta do słych towarschow pschischoł, ßo wschón sanjerodźił a ßo wospjet paduschstwa a njekasanstwa dla khostał. Nĕkotre dny do Schubertoweje ßmjercże bĕchu ßußodźa jeho ßyna w jeho wobydlenju widżeli a ßłyscheli, kak ßo ßyn s nanom wótsje wadżesche. Najskerje bĕ ßebi ßyn saßo pjenjesy żadał, a dokelz je njebĕ dostał, nana sabił. Hdyż ßo mordarstwo wotkry, bĕ młody Schubert w Draždżanach pola ßwojeho pschedżelstwa. Hdyż bĕchu jeho sajeli, ßo wón bórsy ßwojeho njeskutka wusna. Wón wudawasche, so je jeho nan s kijom nabił, na cżoż je wón hamor shrabnył a s njembroscżu nana sarasył. Potom je cżĕło s drastu pschikrył, so njeje we łożu widżecz było. Njekraßnik pódla cżĕła ßwojeho nana spasche, haj ßamo pschi nim ßnĕdasche a wobjedowasche, khodżesche blizsche dny po ßwojich swjeßelenjach a ßamo se ßwojej lubku na reje dźĕsche. Wón ßo pschi pijenzy kóskoweho piwa wobdźĕli a s njeho s kóskopiwowej mĕzu s pschewodom nĕkotrych kumpanow do bydła pschińdże, hdżez cżĕło jeho skónzowaneho nana skhowane leżesche. Tak mordarstwo nĕhdże tydżeń potajne wosta. Sa tutón cżaß njeczłowski ßyn w nanowym bydle pschenozowasche a tam se ßwojimi towarschemi wobkhadżesche. Hdyż cżĕło tłacz pocża, wón do Draždżan k pschecżelstwu wotjĕdże. Wot tam wón, so by tukanje wot ßebje wotwobrocźił, nĕkotry póstske kharty na adressu ßwojeho nana póßka, s kotrymiż nana proschesche, so by jemu jeho koffer póßkał. Nanoweho mordarja k khostarni na cżaß żiwjenja saßudźichu a jemu na pschezo cżaßne prawa wotrjeknychu.

* (Dźĕsczi ßo sadußylej.) W Oberlinde pola Erfurta bĕchu ßo tsi dźĕczi, hdyż starschej woteńdźeschtaj, do istwy samkle. Na njeßboże saßwĕczena wißaza petrolejowa lampa s wjercha padże a schpundowanje sapali. W nastatym kurje ßo dwĕ dźĕsczi saczknyschtej. Tsecżemu dźĕsczu, kotrez bĕ teho runja ßmjerczi blisko, je ßo żiwjenje wukhowało.

* (Swoju żonu skónzował.) W Ziegengrünje pola Zwikowa je 68lĕtny tkalz Kłotz ßwoju 67lĕtnu żonu skónzował, jej s britwju krk pscherĕsnywschi, 21lĕtny ßyn, kotryż maczeri na pomoz pschibĕża, njemóżesche nanej dowobaracz. Tutemu ßamemu ßo s britwju wobliczo rosrĕsa, so dyrbjesche jemu lĕkar ranu saschicz.

Njeſkutk ſkuczíwſchi, chzyſche ßo mordaŕ ßam ſkónzowacz, tola jemu to ſadźěwachu a jeho ſputaneho do Kirchbergſkeho ßudniſtwa dowjedźechu. Mordaŕ ma 10 dźěczi, ſ kotrychž je 9 woženjenych. Sańdźenu naſymu wón pola jeneje ßwojich woženjenych dźowkow we Wolfersgrünje pſchebywaſche, tola pſchichodny ßyn jeho ſ domu wupokaſa, dokelž ſe ßwojej žonu, kotruž je nětko ſkónzował, ſlě ſakhadźeſche.

* (Ssamomordaŕſtwo do kwaßa.) W Praſy dyrbjeſche ßo póndźelu dźowka hrabje Alle Catene, pólneho marſchalla-leutnanta a komandanta 9. pěſcheje diviſije w Praſy, ſ namóŕſkim leutnantom Enrikom Dolcini ſwěrowacz. Njeſnatych pſchiczinow dla je pak ßo dźeń do kwaßa nawoženja w jenym Pražſkim hoſczenzu ſatſělił.

* (Wjeczenje wopuſchczeneje.) S Lawrineje Hěty w Hornjoſchleſynſkej pißaju: Jedyn polizajſki ſeržant w Katowizach bě ßo ſ jenej holzu wodźił, ſchtož njebě bjes ſczěhwkow woſtało. Njeßwěrnik macz ßwojeho dźěſcza wopuſchczi a chzyſche ßo njedźelu ſ dźowku jeneho tudomneho měſchczana ſwěrowacz dacz. To wopuſchczenu lubu k najhórſchemu dohna. S nožom wobrónjena ßo wona do polizajſkeho ſeržanta da. Hdyž jej nóž wuwinychu, wona rucze bleſchku vitriola wucżeże a jón na ßwojeho njeßwěrneho lubeho wula. Jeho draſta ßo pſchepali, tež do wóczka je jemu pjecza kapka ſleczíła, tak ſo ßnadź widźenje ſhubi.

* Strajk piwarzow je w Hamburgu, Altonje a Wandsbecku wudyrił. Woni ßebi wjetſchu mſdu a ſ dobom krótſchi dźěłanſki czaß žadaju.

* Krwawne puki ßu ßo ßobotu w nozy w Fiumje (w Awſtriſkej) mjes wojakami Jelaczicžoweho regimenta a matroſami italſkeje łódże „Mira“ měłe. Hdyž ßo matroſojo wobarachu, ßo wojazy do nich ſ bajonnetami dachu. Matroſy Lanzonej ßo brjuch roſpró; wón je na ßwoje ſranjenje wumrjeł. Druheju matroſow do khribjeta ſ bajonnetom ſtraſchnje ſkakachu. Polizija roſnjemdrjenym wojakam bróń wotewſa a jich do wojeŕſkeho jaſtwa wotwjedże.

* Němſka parna łódź „Kurfürſt“ je pola Sagres pſchi portugalſkim brjoſy na dno morja ſajěła a ßo na poł roſbiła. Wězy pucżowarjow ßu ßo do Liſſabona dowjeſłe.

* (Khěża ßo ſaßypła.) W Sainte Etiennu w Franzowſkej je ßo ſchtyriſchoßna khěża, na podkopkach ſtejaza, ſaßypła. Pod roſpadankami ßu dwanacze ſaraženych wobydlerjow wuczahnyli.

* (Żałoßne ßamomordaŕſtwo.) 57lětna wudowa po pſchekupzu Benetu w Altrohlawje w Czechach je ßebi ſ kuchińſkim nožom brjuch roſpróła.

* (Falſchowarjo papjerjanych pjenjes ßo ſajeli.) We Winje je polizija tſjoch bratrow Liebelow, ſ kotrejuž ſtaj dwejo ſubjazaj lěkarjej, ſajała. Woni ßu falſchowane ſtokrónowſke papjery roſſchěrjeli. Lithograf Slamal w Sagrjebje je falſchowane bankowki czíſchczał. Wſcho hromadźe je 17 woßobow do falſchowanjow ſaſchmatanych, kotrež ßu hižo wſchě w jaſtwje. S falſchowanymi pjenjeſami ßo na měſtnach płacżeſche, hdźež bě wulka nuſnota, abo w pjenježnych hrajerńjach, na pſchiklad w Monako.

* Se żarliwoſczu je ßobotu mějeczelka Mailandſkeje khoſejownje w Lipſku, Andräowa, ßwojeho muża, kotryž bě 5 lět młódſchi dyžli wona, ſ kuchinſkim nožom kłóła a ßmjertnje ſraniła. Muž je naſajtra wumrjeł.

* (Njeſboże ſ czołmom.) Schtyrjo pinczniży jeneho hoſczenza w Bozenje ſ czołmom po jěſorje jěſdźachu. Jedyn ſ nich ſ wólnoſczu na ſczežor ſaléſy, ſ czimž ßo czołm ſwróczi. Złoniży dweju pinczníkow wukhowachu, dwejo pak ßo tepiſchtaj. Jeju czěłe njejſtej ßo hiſchcże namakałej.

* (2000 człowjekow ſ wichorom ßo moriło.) W franzowſkej koloniji Kochinchinje w rańſchej Indiſkej je ßo město Mythor ſ wichorom do czíſta ſniczíło. Někotre ſta małych łódżow (dżunkow) je ßo potepiło abo na brjoh czíßło. Nědźe 2000 człowjekow je we wichorje ßmjercz namakało. Naczinjena ſchkoda ßo na 2 milijonaj frankow wobliczi. Wjele woßobow na łódżach je ßo tepiło.

* Rjany pokład je kubleŕ Otto w Kölſy pola Falkenberga na ßwojim polu namakał. Worajo je wón do hornza ſtorczíł, w kotrymž 504 wulkich ßlěbornych pjenjes namaka. Wone ßu ſ wjetſcha w 17. a 18. lětſtotku w Saſkej bite a ßu wſchě derje ſdźerżane.

* (Żarowe wotkaſanje.) Pſched někotrymi njedźelemi ſ Peterburga pißachu, ſo je zar 200 milijonow rublow ßwojeho ſamoženja ſa wójnu woprował. Jeli ſo by temu tak było, by drje to najwjetſchi dar był, kotryž je hdy něchtó pſchi jenej ſkładnoſczi dał. Tola zarej je móżno to czinicz, pſchetož wón je najbohatſchi muż ßwěta. Ssamo ſamoženja amerikanſkich milijonarow ßu ßnadne pornjo bohatſtwu, kotrež ßu zarowi prjedownižy nahromadźili. S czežka ßo żanemu druhemu człowjekej telko pjenjes wotkaſuje, kaž zarej. Jeho poddanjo jemu njepſcheſtawajzy wulke ſamoženja ſawoſtajeja, kotrež wſchak wón huſto wotpokaſuje. Bohaczi Rußojo, kotſiž chzedźa zarej ßwoje ſamoženje wotkaſacz, dyrbja najprjedy to ſ zarowym dwórſkim miſchtrom, baronom Friedrichſom, wucżinicz. Ssamo hdyž je ßo do teho ſwolilo, ßo po wotkaſarjowej ßmjercżi ßwědomicże pruhuje, hacz ſ tym nichtó, kotryž měł prawo na wotkaſarjowe ſamoženje, njeſchkoduje. Jeli ſo temu tak je, zar pſchikaże, ſo dyrbi ſawoſtajenſtwo do praweje ruki pſchińcz. Jeli ſo pak zar někajke ſawoſtajenſtwo woſmje, jo wón jenož jako dowěrjene kubło wobhladuje, kotrež jenož ſa dobroczelſke ſkutki a zyrkwinſke ſaměry nałożuje. Pſchi poßlednjej drohocże w Beßarabiji je zar na pſchiklad 5 milijonow rublow hłodu mrějazym buram darił. Tež pſchi ſběrkach ſa wukraj je ßo zar wobdźělował, kaž ſa woporу poßlednjeho hłoda w Indiſkej a ſa czornochow na Martiniqueſkej kupje. Jedyn wyßoki ruſki ſaſtojnik je dopißowarjej jenych Londonſkich nowin prajił, ſo njeje móżno, zarowe dokhody do dróbna wobliczicz, ſo pak wone létnje wjazy dyžli 100 milijonow rublow wunjeßu, ſa to pak ßu tež wudawki hoborſke. Sa ßwoju woßobu zar jara mało trjeba. Hdyž ßo wón njetrjeba w ßwojej doſtojnoſczi jako zar pokaſacz, ßo wón ſ wobleczenjom draſczi, kotrež lědma 100 hriwnow płaczi. Wón jara jednore jědże wužiwa a pſchedrohe zigary njekuri. Runje tak jednora je w ßwojich parſchonſkich potrjebnoſczach zarowa żona.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 25lětny pohonczˇ Auguſt Mikla ſe Ssulſchez, na poßled w Mniſchonzu bydlazy, ßo ßamo ßwojich pakoſtniſkich požadliwoſczow pſchi ßwojej lubej, Kochez w Hornim Wujeſdźe woſtajicz njemóżeſche. Njeßwěrnik jej czaßnik a pjenjeżnu móſcheń ſ 12½ hriwny wuwjedźe. Dale bě Mikla tež hiſchcże w hoſczenzu „markhrabje“ w Budyſchinje jedyn czaßnik a jedyn rukawaty laz kradnył. Wón ma ſa to 1 léto 8 měßazow w jaſtwje wotßedźecz a czeßne prawa na 5 lět ſhubi.

Khoſtanſka komora. 31lětny dźěłaczeŕ Hermanu Schenk ſ Budyſchina a 32lětny w Dubrawzy narodżeny a na Židowje bydlazy hižo 7 krócz khoſtany dźěłaczeŕ Auguſt Handrik běſchtaj loni 23. meje w Sehez reſtawraziji w Budyſchinje, ſ 5 kamorow, wojeńſkemu towaŕſtwu ßłuſchazych, 13 hriwnow, a 24. meje ſ Budyſkeje mlokaŕnje 2 hriwnje kradnyłoj. Schenkej, kotrehož ßu hižo 30. haprleje w Barlinje paduchſtwa dla k jaſtwu na jene leto ſaßudźili, khoſtanjo wo 1 léto 3 měßazy powyſchichu. Handrika k khoſtaŕni na 2 lěcże 1 měßaz ſaßudźichu a jemu czeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3320 hr. — np.

Dale za njón darichu:

Tajny ratařski radźićel Hähnel . . .	50 hr. — np.
Na Šimkec-Syskec kwasu w Dźěwinje nazběrał kwasny herc Domel	3 hr. 20 np.
„Syrotka“: Na Thermopylach z nowymi brónjemi	— hr. 60 np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 914,92 hr.): Z wysokim a bjez wysokeho wopyta	1 hr. 75 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 20. lěta 1904 hižo kwittowane: Молоканы (295,33 hr.): 60 np. Khuda swójba R. w Budyšinje 2 hr. Stanisław Mikławš w Zhorjelcu za dotwarjenje domu 3 hr. Knjez z Nostitz-Wallwitz, kralowski sakski minister we wusłužbje 50 hr. = .	55 hr. 60 np.
Hromadźe:	3431 hr. 15 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Do Rakez!

K pschedstejazym ßwjatkam poruczam na prjedawsche skasanje najlěpsche

ßuche droždże,

punt po 50 np.,
dale **zokor** pschi wotewsaczu 10 puntow po 20 np., **khosej,** derje wonjazy, punt po 80 hacž 140 np., wschě druhe twory snateje dobrosćże.

Czech w Rakezach.

Bruno Beutner

sekretar św. ßkužby
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 14 delka
w domje knjesa hosćenzarja Wjazki (Lehmanna).
Pißarnja sa kupne, hypothekske, testamentske, sawostajenske wězy a srjadowanje herbstwow. Sswědomite wukasanje w prawnych wězach.

Rěczi ßerbski.

Libsch, ßudniski aktuar św. ßk. na ßukelnskej haßy 34.
na koßu s napschećza piwneho hroda.
Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazijske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon cžißlo 324.
Rěczi ßerbski.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtunischich płaczisnach poruczа

Otto Büttner

pschi khownym torhoschczu 9
pschedawarnja koże a czerjatych rjemjenjow.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobžernosće a pschetłaczа poruczа tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

na snutskownej lawskej haßy 10.

Składnostna kup.

Někotre derje sdžeržane **jěsdne khola,** 1 žonjaze a 1 hólczaze kolo, ßu ßměschnje tunjo na pschedań w Budyschinje na Moritzskej drósy czo. 8 po 1 skh. na lěwizy.

Tuczny ßuscheny polcz

pschi 10 puntach po 60 np.,

tuczne ßwinjaze mjaßo

punt po 60 np.,

wuschkrjeny czisty ßwinjazy tuk, punt po 70 np.,

poruczа

Richard Nierth,

rěsniski mischtr,
na ßerbskej haßy 18 pschi starych kasarmach.

Piekarnja

Jana Spanka na ßerbskej haßy

poruczа czesćenym Sserbam ßwoju nowu wotewrjenu

khosejownju.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poruczeja

brunizowe podkopki w Měrkowje.

Tyscherske deski

ßuche 15 hacž 28 $\frac{m}{m}$ tołste

kaž tež lětßa **narěsane deski,** 10 hacž 55 $\frac{m}{m}$ tołste, rjanu tworu s **pěskowych khójnow** płaczisny hódno pschedawa

G. Schubertez rěsak

w Daschlach (němski Döschke) pola Hródka we Łužizy.

Rěs

je pschezo na pschedań

we Łupjanskim parnym rěsaku p. Radworja.

Natarske wohenßawěsczaze towarstwo w sakskim kralestwje w Draždžanach.

Wobstatk sawěsczenjow 1. januara 1904 .	738,018,933 hr.	— np.
Prämije a dokhody s płaczenjow w l. 1903	1,200,849 hr.	32 np.
Prämije a dokhody s płaczenjow w prěnim schtwórczlěcze 1904	306,677 hr.	60 np.
Schkodowanki se ßamßnym podžělom .	56,632 hr.	30 np.

Po wobsamknjenju generalneje shromadžisny 8. haprleje t. l. ma ßo na lěto 1903 saßo 15% dividendy wudžělicz, kotrež ßo wopraw-njenym sawěsczenym s lětnym płaczenjom premije wot 1. junija pschi bližschim saplaczenju premije wotliczi, mjes tym so ma ßo dividenda sa doprědka saplaczene premije pola agenturow, abo pola kassy w Draždžanach wuplaczicz.

Sawěsczenja s pschihódnymi wuměnjenjemi pschijimataj

C. Meisel w Budyschinje a F. E. Locka w Błožanach.

Awkzija.

Wutoru 24. meje popołdnju wot 2 hodžin maja ßo w Swinarni cžißlo 21 **wschelake ratarske maschiny,** mjes nimi

1 žitožnějaza maschina,
2 trawužnějazej maschinje,
1 ßynowobroczak,
3 tigrowe hrabje,
2 zentrisusy Alfa

a wschelaka druha ratarska nadoba na pscheßadžowanje pschedawacz.

Po poruczności **G. Smij.**

Czesćenym knježnam a knjenjam ßo jako

frisěrka

w domje a swonka njeho, tež w abonnementcze poruczam.

Spezialnosć:

Balske a njewjesczinske frisury!

Mycze khowy.

Hana Rollowa

na hoschiz haßy 40 po 1 skhodže.
Woßebita frisěrowanska stwa.

Schenillowe rubischcza

na wulki wubjerk po tunich płaczisnach

poruczа

Otto Osswald

na kamjentnej haßy 1.

S dobom na to kedžbliwe czinju, so schtrympy pschischtrykuju.

Wupschedawanje polcza.

Wot dženża ßuscheny polcz, tak dołho hacž doßaha, pschi wotewsaczu 5 puntow punt po 60 np. pschedawam.

O. Pětschka na žitnej haßy.

Mój

subjazy atelier

je wot nětka na **kamjentnej haßy 18** delka.

S dobom poruczam **zuse suby** a **plomběrowanje subow** wscheje družiny po tunich płaczisnach.

Khorla Stroka

subjazy wumjelz.

Khěža na pschedań.

Mjenscha khěža, snutska města ležaza, s rjanej ßadowej sahrodu, je prjeczczehnjenja dla na pschedań. Dalsche je shonicz pola **H. Lehmanna** na bohatej haßy czißko 2.

Khěža $\frac{5}{4}$ kórzom pola a $1\frac{1}{2}$ kórzom wotnajateho pola je na pschedań w **Nowym Bronju** czißka 18a pola Radworja.

We Wuježku pod Ejornym Bohom je **žiwnosć** czißko 8 se žiwym a morwym inventarom na pschedań.

Jěsdne kolo!

Derje sdžeržane dwojoßedkate jěsdne kolo — tandem — je na pschedań na swonkownej lawskej haßy 17 po 2 skhod.

Rěs

ma na pschedań parny rěsak w **Rakezach.**

Młódscheho blidarskeho pomoznika

s wulkej msdu pyta blidarski mischtr **Pawoł Schubert** w Njeßwaczidle pschi dwórnischczu.

Pohonicza

skerje lěpje pytataj

Emil Pötschke & Co.

wobkhad sa spediziju a transport meblow
na Moltkowej drósy 1.

Sslužobnu holzu

skerje lěpje pyta mandželska drogista **Emila Měrscha** na kamjentnej haßy.

K 1. julijej pschistojnu sprawnu **ßkužobnu holzu** pytam.

Jenny Harnischowa,
konditornja pschi lawskej wěži.

Někotre wustojne schwalcze a jenu wuczobnizu

nětko abo posdžischo pyta

A. Khěžorka

pschi lawskich hrjebjach 18.

Džowku s wulkej msdu do bliskosće Budyschina wotroczkow, rólnych pohonczow, wolazych, ßkužobne holzy pyta **Spannowa** na makej bratrowskej haßy.

Dobra kruwa

blisko k czeleczu je na pschedań w **Sajdowje** czißko 18.

Derje sarjadowany
skład zigarow,
zigarettow a
tobaka.

Tyßaz hižo po
25 mk.

Kupowarnja sa
saßo-
pschedawarjow.

„Meja“

budże jutře njedźelu **15. meje 1904** w Radworju

koncertować, přednošować a hrać.

Bližše na programje. Započatk 1/4 8 **hodźin** z razom.

Wšitkich horco wita **„Meja“.**

Hłowna konferenca
serbskich duchownych

změje, da-li Bóh, **posedźenje** **srjedu po swjatkach** 25. meje t. l. rano 1/2 10 hodźin w hosćencu **„winoweje kiće“** w Budyšinje.

Serbske lutherske knihowne towarstwo wotměwa swoju **zhromadźiznu** hakle **12. oktobra** t. l.

Do posedźenja konferency z wutrobnym postrowom naležnje přeprošuje **předsydstwo.**

Hłowna zhromadźizna
Towarstwa Pomocy za stud. Serbow

srjedu 25. meje t. l. popołdnju w 3 hodźinach **w měšćanskej zahrodźe.**

Dnjowy porjad. 1. Rozprawa. 2. Wólby. 3. Namjety.

Hłowna zhromadźizna Budyskeje Bjesady

změje so

srjedu 18. meje wječor w 8 hodźinach
w „Lišćej jamje“.

Dnjowy porjad: 1. připóznaće lětneho zličbowanja, 2. wólby.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Serbske towarstwo w Khwaćicach

swjeći njedźelu 29. t. m. wječor w 8. hodź. w Hustec hosćencu w Khwaćicach swój lětuši

załoženski swjedźeń

kaž hewak z dźiwadłom a serbskej zabawu.

Wšěch swěrnych Serbow a Serbowki a sobustawy bratrowskich towarstwow lubje přeprošuje

předsydstwo.

Burske towarstwo w Rakezach

smeje **2. dźeń ßwjatkow** popołdnju s dypkom **5** hodź. w Gáblercz hosćenzu **pożedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydstwo.**

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu, 15. rožownika, popołd. z dypkom 5 hodźin swoje

měsačne posedźenje

w Křižanec hosćencu. Knjez Polan ze swojim přednoškom pokračuje. Wšě lube sobustawy wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Hejda! Hdźe dźecźe?

Njedźelu, 15. meje, dźemy wschitzy do

Noweje Jaßonizy
na wěnczk młodych holzow.

Pschecźelnje pscheproschuje

komitej młodych holzow.

W Hodźijskej zyrkwi

budże **njedźelu 15. meje popołdnju wot 5—6 hodźin**

spěwanje duchownych khěrluschow

psches spěwarjow s Lipska a psches ßerbskich spěwarjow. Město na wokatarnischczu 1 hr., na kubjach 50 np., w zyrkwinej kóždi 20 np. Sastupne teksty ßu wot 1/2 5 hodźin psched zyrkwinymi durjemi dostacź. Czisty wunoschk sa posdźische postajenje diakonissy.

K dopomnjenju
na lětny ßmjertny dźeń

Handrija Meltki, wumjeńkarja we Maleschezach, narodźi ßo 11. haprleje 1828, wumrje 11. meje 1904, kaž tež jeho mandźelskeje, kiž ßo 17. novembra 1829 narodźi a 22. septembra 1903 wumrje.

Hłós: Kschescźijenjo, ach tu njej'.

Wjele cźłowiskoh' žiwjenja
Sa lěto ßo w ßwěcźe minje,
Nadźija tak wschelaka
Se ßmjercźu nam husto shinje,
Tola pschi tym wostanje,
Schtož Bóh cźini, dobre je.
Tak 'schcźe měli žarowacź
Skoro lěto macź a nana,
Nochzyschce ßo namakacź
Sa njej' tudy pomoz žana,
Nan Waß w meji wopuschcźi,
Macź pak we septemberje.
Luby nan wasch semrjety,
Wo kotroh'ž 'schcźe žarujecźe,
W Bukezach bě rodźeny.
Tam kwschom'dobrom'wocźehnjeny
Wuswoli ßej rjemjeßko,
Wono běsche mlynkowstwo.
Potom dźěkał tam a tu,
Dołhož nježenjeny běsche,
Namaka ßej' njewjestu,
K woktarjej s njej bórsy dźěsche,
Bě to Marja Sauerez,
Kotraž běsche s Maleschez.
Na to nan ßej saloži
W Maleschezach ßwójbny statok,
We sbožownym mandźelstwi
Pschebył je, hacź pschińdźe ßwjatok,
Kotryž pschińdźe sa kóždoh'
Prjedy abo posdźischo.
Spožczene bě jemu to,
So móżesche hladacź sady
Na tak dołhe mandźelstwo,
Kiž bě pokne Božej' hnady,
Tsi dny po ßmjercźi wón by
Sswjecźicź mohł kwaß skocźany.

Luba macź w Drježdźanach
Babinstwo bě nawuknyła.
Ale potom w naschich wßach
Sswój hamt derje sastupała,
Jej běsche pschez' wjeßele
Ludźom khwatacź k pomozy.
Někotrej je macźeri
K pomozy pscheradystała,
Hdyž pschi kóždym porodźi
Dźěl je ßobu na wschěm brała,
Schtož tak tudy na semi
Jenu ßwójbu potrjechi.
Po wumrjecźu mandźelskoh'
Pschińdźe tež na khoro ložo
Septembera dwazetoh',
Běsche wschak jej potom lóžo,
Hdyž wot semskoh' cźerpjenja
Cźicha ßmjercź ju wotwjasa.
Wschitka pomoz lěkarska
Samohła tež niczo njeje,
Wobej' khoroscź běsche ska,
Wjedźesche do ßmjercźe skerje,
Hischcźe njeje narostła
Psches ßmjercź žana trawiczka.
Wěmy, so ßo dostała
Woběmaj je Boża hnada,
Kiž tu pyta hrěschnika,
Hdyž tón jeno ju ßej žada,
Swěrny tón Knjes sapłacźi
A jim sbóżnoscź wudźěli.
A Wy pjecźo ßynoju,
Wot starschej' Wam k dobrej nozy,
Wopomńcźe wschak ßwěru to,
So po wschitkej semskej prózy
Sswěrnym kiwa wěcźna msda,
To budź nasch wschěch nadźija.

A Wy dźowki pschichodne,
Wam tež starschi ßobu praja:
Sswěru sa tym hladajcźe,
So tež Wy do Bożoh' raja
Junu psches ßmjercź pschińdźecźe,
Wona pschińdźe, wopomńcźe.

Falka, g. p.

(K temu cźißku jena pschiloha.)

Pschiloha k czišku 20 Serbskich Nowin.

Ssobotu 14. meje 1904.

Płaczišny rěsnecho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

9. meje 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—42	73—73
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33—37	64—67
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	28—32	58—62
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	24—26	50—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	35—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	31—34	58—62
3. starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	28—30	54—56
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	50—52
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—39	64—67
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	59—62
3. žnadnje pizowane	28—30	53—56
Cźelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—50	72—74
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	45—47	68—70
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skřižanjow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ lěta	37—38	50—51
2. mjaßne	35—36	48—49
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	33—34	46—47

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2413 měchow.	W Budyschinje 7. meje 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 5. meje 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenża běła	8	83	9	—	8	65	8	97
" žołta	8	24	8	53	8	29	8	65
Rožka	6	—	6	15	6	—	6	6
Jećmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowš	6	—	6	20	5	50	6	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	30	2	50	2	10	2	40
Pschenična muka 50 "	9	—	17	50	14	—	16	67
Ržana muka 50 "	7	—	12	—	9	83	10	83
Ssyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssloma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1290 schtuk, schtuka	9	—	22	—	—	—	-	-
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaczesche: hórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np. hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hacž 14 hr. 50 np, hórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. — np., hórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Na Burshy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hacž 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacž 6 hr. 35 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np, wowš wot 5 hr. 90 np hacž 6 hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

5. meje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hacž 6 hr. 15 np., pschenża wot 8 hr. 70 np. hacž 8 hr. 75 np., jećmjeń wot 6 hr. 60 np. hacž 6 hr. 70 np., wowš wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 15 np., jahły wot 11 hr. 40 np. hacž 11 hr. 75 np., hróch 9 hr. 50 np., žyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 70 np., žloma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 60 np.

Wjedro w Londonje 13. meje: njewobstajne.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smje njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. farar Räda žerbsku spowjednu rěč, $\frac{1}{2}$9 hodź. duchowny Tyschek žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Tydźenske sastojnske dźěła smje farar Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Jan Ernst, Jana Ernsta Micźki, fabrikarja na Židowje, ž. — Pawoł, Khorle Ernsta Mětracha, khěžkarja a slakarja w Brěsowje, ž. — Marja Augusta, Khorle Jurja Waktarja Wiczasa, kublerja w Pschischezach, dź. — Erna Lisbeth, Khorle Bohuwěra Mikanje, želesniskeho wothladarja w Sreschinje, dź.

W katholskej zyrkwi: Charlotta Herta, Alfreda Oty Frenzla, žedkarja tu, dź. — Johana Marja, Antona Jaroscha, dźěłaćerja tu, dź. — Josef, Aloisija Tavernara, murjerja w Budestezach, ž.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadze: 6. meje: Johana Eleonora Rychtarjowa se Ssmilneje, we wokrjesnej khorownj na Židowje, 83 l. 4 d. — 7. Hana Beyerez, njebo Michała Ducźmana, kowarskeho mischtra w Jeńkezach, sawostajena wudowa w Budyschinje, 80 l. 1 m. 16 d. — 9. Morwa narodź. dź. Alfonsa Adolfa Pawoła Frägera, klampnarja w Dobruschi. — Hana Kružiz, njebo Jana Hajnka, žiwnoscźerja w Libuchowje, sawostajena wudowa tam, 60 l. 7 m. 25 d.

W katholskej wožadze: 10. meje: Pawoł Bjarnat, Mikławscha Jakubascha, pohonca na Židowje, ž., 5 m. 11 d.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedźelu Exaudi smje rano $\frac{1}{2}$7 hodźin farar Kschižan žerbsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt žerbske a $\frac{1}{2}$10 hodź. němske předowanje. — Popoldnju w 2 hodź. budźe katechismusowa wucźba za žerbsku žónsku młodźinu. — Wječor wot 5—6 hodź. budźe žerbske a němske spěwanje duchownych khěrluschow za posdźisce postajenje diakonissy. Sastup na woktarnischcźo 1 hr., na lubje 50 np., do delnich kawkow 20 np.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedźelu Exaudi smje farar Domaschka rano w 7 hodź. žerbsku spowjednu wucźbu, w 8 hodź. duchowny Nowy žerbske a $\frac{3}{4}$10 hodź. němske předowanje. — Popoldnju w 2 hodź. smje farar Domaschka katechismusowu wucźbu se žerbskej mužskej młodźinu.

Naturske lěkowanje

khorosczow nerwoweho systema jako **mošhow a rjapoweho mošhowza, bolosczow hłowy a woblicza, wjerczenja, bjesspanosče,** kaž tež **nerwosnych bolosczow kóždeho waschnja, widlischczow, wokhromjenjow, samyleneje rěcze, khorosczow hłowy a schije, khorosczow wutroby, płuzow, jatrow a jěrchenjow, sadźewaneho pschetkacza wscheje družiny, satykanosče, chronischich katarrhow, kožuzych khorosczow, sasymnjenja, wicze, drjenja muskulow a shibadkow, nabubnjenja kosczow** atd.

Hojidła: Magnetismus, maßaža, hojaza gymnastika, diäta, nałoženje wody a elektrizitety.

A. J. Wünsch,

hojazy magnetiseur

w Budyschinje pschi žitnych wikach

na žurkelnskej haßy 1 po 1 schodze.

Rěčne hodźiny wschědnje wot **9—1** hodźiny.

Khorych wschudże wopytuju. Poměrne płaczišny.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój sklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow** k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Wschišpomnjenje: Rěczu žerbski.

Sbytki

ſa

płóčźliwe wobleczenja, płóčźliwe blusy, dźěčźaze wobleczenja, jaki, ſchórzuchi, koſchle, hólčźaze płóčźliwe wobleczenja

na **wulki wubjerk** po **ſtměſchnje tunich płaczíſnach** poručza

August Pawoł Hilger

nä ſeminarſkej dróſy 2.

K ſaniczenju molow

poručam

kamfer, patchouli, popjeŕ, naftalin, woprawdźity dalmaziſki pólver pſche inſekty, zacherlin, ori, pólver a tinkturu pſche mole, paſtille pſche mole, kamjenje pſche mole, naftalinowe łopjena, ſelo a papjeru pſche mole.

Otto Engert,

en gros **drogownja** en détail
na ſnutskownej lawſkej haſy.
Dalokoreczak czíſło 33.

Tunjo! Tunja!

Khofejowe ſerviſy
ſa 6 woſobow po 3 mk.,
khofejowe ſchalki ſporzlina,
rjane piſane po 14 hacz 20 np.
hacz do nanajwoſebniſchich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane piſane po 50 np.
a wjele druhich wězow k ſelenemu a ſlébornemu kwaſej poručza po najtuniſchich płaczíſnach

Max Mütze
na bohatej haſy.

Portlandſki zement
w wubjernej jenakej hódnoſczi ſtajnje czerſtwy, dokelz ſo kózdy tydzeń pſchiwoza, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaz tez w mechach tunjo poručza

Otto Engert
en gros drogowe khlamy en détail na ſnutskownej lawſkej haſy 10.
Telefon 33.

Naumannowe jězdne koła

ſu bjeſawadnje **najlěpſche ſwěta.**
Saſtupjeŕ:
wumělſki jězdźeŕ **Ernſt Krjeńz w Maleſchezach.**
Wſchě pſchiſłuſchne dźěle derje a tunjo.

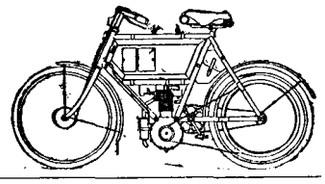
Rapidne jězdne koła

model 1904 ſu najwutrajniſche, najwěſczíſche, najkhmańſche a najbóle płaczíſny hódne koła pſchitomneho czaſa.

Jenoż fabrikſke płaczíſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokoła** ſ 2 3/4 konjazej mozu, ſe ſamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs
na Draždźanſkej dróſy 10.

Piwowy hród w Budyſchinje

poručza czeſczownym Serbam w měſcze a we wokolnoſczi **ſwoje měſtnoſcze,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjeſy dobru jědź a napoj** dostacz.

Hermann Rachlowz.

Ssmolerjez knihiczíſchczerńja

w Budyſchinje w ſerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojniſke formulary, wuſtawki, blidne spěwy atd. atd.
we wſchěch rěczach derje a tunjo czíſchczi.

Mlokowa zentrifuga „Balance“

ſ ruku ſo czerjata, wupruhowana, najlózſcho ſo czerjata maſchina, najlepje wotběraza, ſ jednorym poſkuženjom a czíſczenjom, po tunjej płaczíſnje a požadanju ſ połóženym wotpłaczenjom.
Daſche wukaſuje

M. E. Schmidt
w Mniſchońzu pola Budeſtez.

Kózdu ſobotu wot 10 hacz 12 hodźin we Wjazkez hoſczenzu ſnapſchecza theatra pſchitomny.

Wolijowe barby

we wſchěch nuanzach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdze ſchnyjaze, k barbjenju khěžow, ſchpundowanjow atd.,

moleŕſke a murjeŕſke barby

czerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,

ſchpundowanſki ſwěczaty lak

ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a ſpěſchnje ſchnyjazy,

terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
dwójzy warjeny
hódny lanowolijowy firniſ,
jara derje a twjerdze ſchnyjazy,
bernſteinſke laki,
kopallaki,
damarlaki,
żeleſowe laki,
Ia Kölnſki klij kaz tez
murjeŕſki klij
a hiſchcze wſchelake druhe druzíny,
myjeŕſku krydu,
gyps,
Ia portlandſki zement,
klepatokamjenjowu
a **ſchmirglowu papjeru,**
ſchmirglowy płat,
ſchpundowanſki wóſk,
wóſk ſa parketowe ſchpundowanje,
barbicze wſcheje druzíny,
ſchablony
ſa **molerjow** a **murjerjow** atd.
poručza a maja pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczíſnach

drogowe a barbowe
en gros **khlamy** en détail

Otty Engerta
10 na ſnutskownej lawſkej haſy 10.
Telefon 33.

Wustaw sa lěkowanje se ßwětłom a elektrizitetu.

Pschi skhorjenju czuwow (nervow) (elektriske kupjele, elektriske maßaże atd.), dale pschi saßaklych **khorosczach kože a jětsjenjach.**

Wotměnjaze elektriske kupjele pschi wutrobinych czerpjenjach.

Dr. med. **Wagner**

pschi Albertskim městnje 4.

Wulku dźělbu

zigarowych sbytkow

(s pschedewsacza mojeje zigaroweje spezialneje pschedawarnje dostate) po płaczisnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměschnje tunich płaczisnach pschedawam.

Otto Sachse.

Pschiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Wschě **mužaze wězy,** jako:

khornarje, manschetty, pschedkoschliczki, nózne koschle, swjerschne koschle, normale schaty, schtrympy, rukajzy, krawatty, pschedeschczniki, kije, ßlomjane klobuki, wolmjanc filzowe klobuki, koßmowe filzowe klobuki, zylindrowe klobuki, skladne zylindrowe klobuki, pótniki, sportske paßy, sportske mězy, sportske schtrympy, modne mužaze lazy, puczowansku potrjebu a **kožane twory najlěpje a najtuńscho** w nowowotewrjenej woßebitej pschedawarni mužazych wězow

Richarda Nebela

w Budyschinje na theaterskej haßy

s napschecza winownje knjesa Giebnera.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chce ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dźe k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedża sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wołno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobrosczе

po najtuńschich płaczisnach najlěpschi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W czwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże skhnyjaze,

molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij
(němski a franzowski),
najlěpschi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdże skhnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
żelesowe laki,
Kölnski klij kaž tež
murjerski klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandski zement,
najlěpschi karbolineum,
barbiеże wscheje druźiny,
schablony
sa **molerjow** a **murjejow**
porucza a ma pschezo na składze po najtunischich płaczisnach

Emil Měrsch,

drogowe khlamy

24 na lamjentnej haßy 24

snapschecza turnarnje.

Winowa wikowarnja „Lischczeje jamy"

(Fuchsbau).

Moselske wino	bleschu hižo po		90 np.
Rheinske wino	=	=	80 np.
Bordeauxske wino	=	=	90 np.
Marku Italin	=	=	85 np.
schpanische wino	=	=	80 np.
portugalske wino	=	=	80 np.

němski a franzowski kognak, němske a franzowske Champanske wino

porucza

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Franzſki palenz

najlěpſchi ſrědk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſćenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Wſchě barby,

ſuche a do wolija ſrybowane,

firniß,
terpentinowy wolij,
lak,
barbiče (pinſle),
ſchablony.

dale

zement

ſtajnje čerſtwy,
po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucža tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pſchi žitnych wikach 30
w domje hoſćenza „ſkoteje hwězdy".

Wóſkowy twar

kaž tež wuſchkrjeny wósk kupuje

Albert Lehmann,
mydlarnja na poknóznej dróſy 2
na rózku hornčerſkeje haßy
ſnapſchecža ſtarych kaſarmow.

Wósk

a wóſkowy twar po najwyſchſchich płaćiſnach kupuje

Friedrich Lieber
mydlarnja na bohatej haßy 6.

Paleny

khofej,

wſchelakeho měſchenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk.
hač **2** mk.
jara płaćiſny hódno porucža

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Nanajluboſniſche

bywa kóžde wobliczo, kčějaza a ßmykka koža, nježna a powabna barba po wſchědnym myćom jenož ſ Vierowym

Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždžan, kuſk po 50 np.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſkót porucža

hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Ernſta Ullricha naßl.

Herrmann Gläſel

w Budyſchinje na ſchuleriſkej haßy 12

pſchedawarnja porzlinowych, kamjeninowych a ſchkleńčzanych tworow

porucža **na wulki wubjerk po tunich płaćiſnach**

kwaßne a ſkładnoſtne dary, dary k ßlěbornym kwaßam

njewjeſćzinſke wuhotowanja

najjednoriſcheho hač do najwoßebniſcheho ſeſtajenja, jako:
blidowe ſerwißy ſa 6 hač 12 woßobow po wſchěch płaćiſnach,
khofejowe ſerwißy ſ pißaneho porzlina po **3** hač 15 mk.,
(khana, zokrowa tyſa, mlokowa khanka a 6 ſchalkow),
khofejowe a **čajowe ſerwißy** ſ 12 ſchalkami,
po 12 hač 30 mk.,
tykanzowe talerje a nikle ſchklě,

khofejowe a blidowe ßudobje ſ zyblowym muſtrom

(wot Ernſta Teicherta w Miſchnom)

woprawne Karlowarſke khofejowe maſchiny.

Myjne ßudobje po 1 mk. 80 np. hač 15 mk.,
kwětkowe nopaſchki a palmowe čzwory
ſ majoliki a kamjeniny,
majolikowe waſy, žardiniery, naſtawki ſa ßad,
nikle ſchklě a ſćěnſke talerje,
kraßne nowoſcze nippowych wězow,

kuchińſku nadobu,

kaž tež wſchu nadobu ſa kuchinju a dom.

Serwěrowanſke a khofejowe deńczka,
ſ duboweho drjewa, fayenßy a běłeho blacha.
niklowe menaže po 1 hač 5 hr.,
bowle a piwowe ſerwißy,
winowe a likeurowe ſchkleńzy,
piwowe ſchkleńzy a piwowe bjecharje,
ſchkleńčzane ßudobje praßowane a točzene,
kładźeńſke ſchkleńzy ſe ſamkanjom a bjes njeho,
mjedowe ſchkleńzy.
Lampowe pſchikrywy a zylindry,
diafanije a ſćěnſke wobraſy,
ſchpihele wſchěch wulkoſćzow,
klanki (pópy) a **klankaze dźěle** jako hłowy,
čźěła, ſtupnje, ſchtrympy atd.

Ssudobja ſa hoſćenzy.

Najtuńſcha kupowarnja ſa wikowarjow a hoſćenzarjow.

Kruče ſprawne poſkuženje.

Najnowiſchi wubjerk w Budyſchinje.

Karbolineum,

najkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych čźwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńſchich čźwizach a po waſy ma na ſkładźe

Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel,
katarrh,
dybawoſcź
ßo ſpěſchnje połožeja

ſ thymuſinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sčźele ßo na wßy.

M. Gottwald

pſchi mjaßowym torhoſchczu 11
porucža
zychi, běłe a pißane,
wupjerki,
ložowe płachty,
ložowe deki,
draſtny kattun,
bluſowe tkaniny.
módroczíſchcź.

Skład drainěrowanſkich rołkow w Lětonju

porucža **drainěrowanſke rołki**
wſchěch wulkoſćzow,
wodowodowych rołkow,
konjazych žłobow,
krowjazych kortow,
ßwinjazych kortow,
proßazych kortow ſ rěblikom
a bjes njeho,
pßyčze korta,
plestrowanſke platy,
wſcho po fabrikſkich płaćiſnach.

Emil Dietrich.

Hdže ſće tónle dobry a tuni **čźaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naſlědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbſkej haßy 11.

Wósk

kupuje po najwyſchſchich płaćiſnach

Otto Engert.

Czerſtwy paleny khofej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hač 220 np. porucža

Gustav Küttner

w Budyſchinje
na ſerbſkej haßy 10.

Sa kołoješdnych!

Wubjernje dobre **mantle**
po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudźělk porucža

Otto Büttner

pſchedawarnje koże, čźerjenſkich rjemjenjow a techniſkich gumijowych wězow
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchczu 9.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 21. | Sobotu 21. meje 1904. | Lětnik 63.

Kozor †.

S nowa dźe žarowna powjesć psches łužiski kraj a hłuboka srudoba jima ßo wutrobow ßerbskeho luda. Sserbow najßławnischeho hudźbnika, K. A. Kozora, bywschego prěnjeho wučerja, kantora a organistu w Ketlizach, je Bóh Wjerschny sańdźeny schtwórtk, dźeń 19. meje, s tuteje cžaßnosće do tamneje wěčnosće wotwołał. S tym bu ßerbskemu narodej wulzy bolosna rana nadyrjena, dokelž s minjenjom tuteho muža, s kotrymž bě jón Wschehomózny wobhnadźił, s nowa žiwje sačžuwa, schto ma ßo jemu dźakowacź a kak wjele jemu dołži. Dźeń 3. dezembra 1822 w Sahorju pola Budestez rodźeny, bu Kozor hižom jako 22 lětny młodźenz ßwěrny pschečzel nascheho Sejlerja, s kotrymž běsche jeho Boža pschedwidźiwosć k sbožu ßerbskeho luda hromadu swjedła. Pschetož tónle swjask bu wot Boha wulzy požohnowany: S njeho wurosćzichu jako najkraßnischi płód wulke ßerbske spěwanske ßwjedźenje, kotrež Kozor jako 23 lětny młodźenz se Sejlerjowej pomozu w lěcze 1845 sałoži a je potom połsta lět dołho s mischtrskej wustojnosću wodźesche. S nimi běsche Kozor rjane žórło wotewrił, s kotrehož ßo bohate žohnowanje wuliwasche na hona nascheho lubowaneho Sserbowstwa; pschetož jeho wulke a kraßne spěwanske ßwjedźenje ßłuschachu ßobu k najmózdnischim ßrědkam k sbudźowanju a wobtwjerdźowanju narodneho žiwjenja mjes naschim drohim ßerbskim ludom. Tež luboscź k spěwanju je wón s nimi wožiwjał; pschetož wulka liczba, po wopschijeczu a hłoßu jenak kraßnych spěwow pschenźe do ßerbskeho luda a sczini ßo k jeho narodnemu wobßedźeństwu. O schtó liczi te wutroby, kotrež je nasch Kozor se ßwojimi miłymi synkami hižom wokschewjał! Schtó mjenuje te dusche, psches kotrež ßu ßo jeho ßlěbroklinczne spěwy hacž dotal žołmiłe! W kak wjele wutrobach je wón se ßwojimi kraßnymi komposizijemi luboscź k ßerbskej narodnosczi sbudźił, kak wjele liwkich wutrobow shrěł we wótczinskej myßli! To wschitko je do wschěch wótczinskich wutrobow s njewuhaßliwymi pißmikami sapißane; to wscho je ßerbska Klio dawno hižom do stawisnow nascheje narodnosczе saryła. Haj woprawdźe, se ßwojimi njeßmjertnymi saßłużbami wo ßerbsku narodnosczź je ßebi nasch Kozor najkraßnischi pomnik stajił a wěczny dźakownosczź wschěch ßerbskich wótczinzow dobył. Mjeno „Kozor“ budźa teho dla ßerbske jasyki dźakownje ßławowacź, tak dołho hacž žani Sserbja budźa. Bóh miłosćziwy pak płacź jemu nětko jeho wulkotny wótczinski skutk s wěcznym derjehiczom! S tym wutrobnym pschecźom dawamy jemu poßlednju „dobru nóz!“

Rusko-japanska wójna.

Pjecź japanskich wójnskich łódźow ßo sniczilo.

Japanske wójnske łódźstwo je sańdźeny tydźeń wulke schkodowanje poczerpiło. Sa někotre dny je wone psched Portarturom a psched njedalokim Dalnym 5 wójnskich łódźow shubiło. Njesboże ßo psched městom Dalnym sapocza. Japanske wójnske łódże tam podmórske miny, kotrež ßu Rußojo pschi brjosy do morja puschczili, sběhachu. Pschi tymle dźele ßo japanska torpedowa łódź czißko 48 do powětra tšeli. Hacž ßu ju Ruszy s kanonskej kulu trjechili, abo hacž je łódź na jenu minu sajeła, njeje hischcze wußwětlene. Łódźine mużstwo je ßo wscho tepiło.

Teho runja psched Dalnym je ßo japanski kschižak „Mijako“ potepił. Po rosprawje japanskeho admirala Toga łódź na jenu minu sajědże a ßo s wubuchom spody załoßnje rostorha. Wona ßo skónczńje na dwě połojzy roslemi a ßo sa 22 mjeńschinow podnóri. S mużstwa staj ßo pjecza jenož dwaj matrosaj morilo a schěsćź ßo sraniło.

Jenu dalschu japansku wójnsku łódź ßu někotsi ruszy khrobolzy psched Dalnym do powětra tšelili. Rusti spißaczel Nemirowicź Danczenka je jako dopißowar nowin „Ruske ßłowo“ sczěhowazu rosprawu podał:

Japanske łódźstwo, kotrež psched Dalnym stejesche, wschu ßwoju kedźbliwosć na Talienwanski sajěsd složowasche. Tu młody rusti namórski kadet hromadże s tsjomi matrosami na benzinowym czołmje, wobronjenym s tsjomi torpedami a kanonu, s Portarturskeho pschistawa wujědże, pschibliži ßo k japanskej panzerowanej łódźi a ju do powětra tšeli. Wrjeskot wubuchnjenja bě wjele mil daloko słyschecź

a pkomjo daloko njebjo cžerwjenjesche. Khrobolazy na bližschi brjóh sajedžechu a wschitzy žo sbožownje wukhowachu.

Najhórsche rasy pak žu žo japanskemu wójnskemu kódžstwu pscheð Port-Arturom nabike. 15. meje stej žo tam dwě wulkej kódži, kschižak „Joschinö" a panzerowana kódž „Hatsuse" potepikej. Po **rosprawje admirala Toga je 15. meje w mhtje japanski kschižak „Kažuga" do japanskeho kschižaka „Joschino" saložik, kotryž je žo sa nekotre mjenschiny potepik. Jenož 90 muži je žo wukhowako. Tón žamy dzeń je japanska panzerowana kódž „Hatsusa" do ruskeje podwódneje miny srasyka a žo potepika. S wobžadki je žo 300 muži wukhowako.**

Panzerowana kódž „Hatsusa" bě jena s najwjetschich japanskich wójnskich kódžow. Wona 15,260 tunow njeżesche a jejne mužstwo se 740 muži wobstejesche. S nich je žo jenož 300 muži wukhowako, tak so je žo 440 muži tepiko. „Joschino" bě mjenscha kódž, mějesche pak pschezo hischcže 360 muži wobžadki, s nich je žo 270 muži tepiko. S wobeju kódžow je po tajkim wjazy dyžli 700 japanskich namórnikow a wojakow žmjercž w morju namakako. Panzerowana kódž „Hatsuse" je wjele milijonow placžika.

Rušojo w polnóznej Koreji.

Po powjescži se Shangaia žu rusy kosakojo město Andžu w polnóznej Koreji dobyli a jo, runje kaž tamnischi mósk, wupuscžili. Telegrafowe groty žu kosakojo rostorhali, tak so je wobkhad mjez prěnim japanskim wójskom a generalnym stabom pschetorhnjeny. Kaž žo sda wokolo města Gensena (Wónsana) wjele kosakow steji.

Zofanje japanskeho prěnjeho wójska.

Japanske prěnje wójsko pod roskasowarstwom generala Kuroki, kotryž bě hižo pscheð dwěmaj njedželomaj Jalusku rěku pschekrocžiko a Ruskich nasad scžischcžako, bě žo psches město Fenchwanczen na marsch k Liaojanej, hdžež je ruske wójsko shromadžene, nastajiko. Cžim dale k krótkemu wjecžorej, cžim pomalscho wone postupowasche. Po najnowschej powjescži ruskeho generala Kuropatkina je žo wjetschi dżěl japanskeho prěnjeho wójska do Fenchwanczena wrócžiko, kotrež město žo wobtwjerdžuje. Kaž žo sda, žo Kuroki ruskeje pschemozy boji a chze w Fenchwanczenje wotczakacž, hacž žo zyke druhe a tsecže japanske wójsko na mandžurski brjoh wušadži. Japanske nowiny wjednikow japanskeho wójska warnuja, so žo njedali s lohkim dobycžom sabludnicž a so njebychu do paßlow schli, kotrež je jim Kuropatkim powlakk.

Rubježni Chunchusojo

ruskemu wójsku wjele wobcžežnosežow cžinja. Woni njepschestawajzy na mjenscže ruske wotdželenja a na žibirsku želesnizu nadpady cžinja. Pschedrascženi japanszy offizěrojo žu jich wobrónili a jich nawjeduja. Pola Liaojana žu Rušojo tele dny cžrjódu Chunchusow pschekwapili a mnohich s nich morili.

Schkodowanje japanskeho wójska w bitwje pschi Jaluskej rězy

Rušojo na 10000 hacž 12000 muži wobliczeja. Někotre kompagnije 16. japanskeho regimenta žu tsi schtwórcžiny žwojeho mužstwa shubike. Po rosprawje dopißarja jendželskich nowin „Daily News" je najwjazy Japanskich pschi pschekrocženju Jaluskeje rěki a pschi nadběhu na Kiulienczeng padnyko. Po bitwje žo cžeka Japanskich pschi rězy na hromady kopjachu, na cžož žo hrósbnje hladasche. Japanszy žami s wobdžiwanjom wo khróbkosczi a smužitosczi ruskich wojakow, kotsiž 10000 muži žylni pscheczíwo 70000 Japanskim wojowachu, rěcža. Jedyn japanski pěschk žo khróbkosczi Rušow dżiwajo sawoka: „To žu njepschecželjo! Cži žu hinaschi dyžli Chinesojo! S nimi wojowacž, mózemy žo hordžicž!"

Woblehnjenje Porta Artura s kraja.

Japanszy žu s nowa želesnizu do Portartura nakhwilnje wobžadžili a ju wupuscžili. Prjedy teho je hischcže dolhi ruski želesniski cžah s muniziju s Liaojanga do Portartura pschijěk. Sajimawu rosprawu je ruski spißacžel Dancženko wo tejle jěsbje podak. Wón pische:

K palazemu Wansandjanskemu dwórnischczu w nozy pschijědžechmy. S nasdala Japanszy se salvami do naž tsělachu, Chinesojo pschińdžechu na žwojeho guverneura skoržicž, kotryž bě sažo wožmjoch s nich wotprawicž dak, dokelž běchu sa Ruskich dżekali. Nasche pschedewsacže bě jara straschne, dokelž dyrbjachmy dolhi cžah s muniziju, kotryž bě rano do Liaojanga pschijěk, sa kóždu placžisnu do Portartura dowjescž. Kaž snate, bě wyschkowski leutnant Spiriodonow žo na to swažik. Psched cžahom jědžechu leutnantaj Sawadski, Roop a ja. Nasch nadawk bě, njepschecžela, jeli by w bliskoscže byk wužlědžicž a jeho pschitomnoscž cžahej wosjewicž, dokelž dže by derje samerjena japanska kula doßahaka, zykemu cžahej do powětra slecžicž dacž. Dyrbjachmy njepschecžela k žebi scžahnyrž, a žo žami do powětra buchnycž, hdy budžische žo dolhi cžah, kotryž žo s tsjomi lokomotiwami cžehnjesche, wukhowak byk. Jěsdnych strażnikow, kotrychž běchmy do předka póßlali, bórsy pschescžěhnychmy. Na to do dolow a kutow sa njepschecželom wudžurachmy, hacž bě pschi žwitanju nasdala mróczel procha spósnacž. Myßlachmy žebi s wopředka, so žu to njepschecželszy jěsdni a s najwjetschim khwatom napschecžo jědžechmy, so bychmy cžah schkitali. Na dobo ruske uniformy spósnachu. To běchu jěsdni generala Focka, kotrychž bě nam k schkitowanju na pscheczo póßlak. S khožom „hura" wokajo jich powitachmy a pschijědžechmy bórsy do Kinczoua, hdžež nam general Fok k naschej swažliwosczi sboże pschejesche. Wón praji: „Nětko scže Portartur nakormili, nětko je doscž!" Na jenej lokomotiwnje žo do Liaojanga wrócžichmy, hdžež po roshorjazych hodžinach wodychnychmy.

Wobhlenjenje Portartura

je hischcže jara žnadne. Adjutantej generala Stößeln, leutnantej Mažewskemu, je žo s 12 kosakami poradžiko, žo s Portartura do Liaojanga pschewicž a generalej Kuropatkinej ważne powjescže pschinjescž.

Swětne podawki.

Skónczenje poježdżenjow sakskeho žejma.

Schtwórtk žu žo poježdżenja sakskeho žejma s trónskej rěczu skónczike. Kral w njej praji, so jemu wulke staroscže pschiběraze pohubjenischenje khěžorstwowych finanzow cžini, s kotrymž finanzy jenotliwych swjaskowych statow žobu cžerpja. Hižo nětkole je teho dla dwělne, hacž žo runowaha w statnym hospodarstwje sa běżazu periodu sdżerži. S cžim wjetschim spokojenjom krala napjelnja, so wotsamknjenje sliczbowanja finanzneje periody 1902/03 spokojazy wunoschk lubi.

Twar Wósborsko-Radworskeje želesnizy

je žo sańdżeny tydżeń w 1. komorje sakskeho žejma do wuradżenja wsak. Pschi tym je žo, kaž bě žo to hižo w druhej komorje stako, wobsamkko, petiziju Khwacžanow knjeżerstwu k wjedżenju dacž. Knjes ratarski radżicžel Steiger-Budyschinski na njespokojnoscž wobydlerstwa dla wotstronjenja Bartsko-Radworskeho želesniskeho twara se scžěhowazymi žkowami pokasowasche, kotrež nadżijomnje bjes wuspěcha njewostanu:

Moji knježa, salubjam žo, so budu jenož s krótka rěczecž. Mje hnuje, žo 2. deputaziji sa runje wotedate wobsamknjenje dżakowacž a runje tak wyšokodostojnemu statnemu knježerstwu sa derjeměnjaze wobkhadżenje s Bartsko-Radworskim želesniskim twarom. Pschi tym pak chzyk pschispomnicž, so w žwojej žamžnej naležnoscži njerěczu; pschetož mi tale želesniza žaneho wužitka njeposkicža, njebudu s njej ani do Budyschina jěsdżicž ani ju sa žwoje ratarske hospodarstwo wužiwacž, rěczu jenož sa sprawnych žerbskich wobydlerjow poknóżneje Łužizy, kotsiž žu stajnje konservatiwni, woprawdże konservatiwni, kaž žmy to sańdżene lěto pschi wólbje do khěžorstwoweho žejma widżeli, hdżež nascha poknózna Łużiza kandidatu porjadowych stronow pschecžiscžcža. Jara dyrbi žo wobżarowacž, so žo s wulkimi żadanjemi jeneho pschileżerja želesniski twar na njelube waschnje wotstorkuje. Moji knježa, myßle sprawnych Serbow w poknóżnej Łużizy bywaju s tym cžežne a njewjeżele, nochzu w žwojej smérnoscži žylnischich wurasow wužicž a měnju, so žu tele njewjeżele, cžežne myßle woprawnjene, so je knježerstwo hižo pscheð 6 létami Wósborsko-Radworsku cžaru pschiswoliko a wot tsjoch lět hotowu wottykako. Nasymu sańdżeneho léta žo pschileżerjam pschikasa, so njeżmědża wottykane ležomnoscže wjazy wobdżěkacž a s wulkim khostanjom žo sakasa, snamjenja wotstronicž, dokelž dyrbjesche žo sahe w naléczu twaricž sapoczecž. S pschinarodżenej a nawuczenej poßkuschnoscžu žo po tymle wukasu s wjeżelkoscžu cžinjesche a s najrjenischimi nadżijemi naléczu napschecžo dżěchmy. Tola, kaž je žo hižo spomniko, je žo s pschewulkimi żadanjemi jeneho pschileżerja, kotryž pak k ratarstwu njepschißkuscha, wyšoke ministerstwo wotdżeržako, twar sapoczecž, a je jenu druhu cžaru wottykacž dako. Nětkole je wot Barta hacž do Radworja na dalokoscž 15 kilometrow schěroka schlebjerda, s njerjadom poroscžena, widżecž, s kotrehož wosnamjenjaze koliki wottykaneje cžary tcža. Tale schlebjerda frudny napohlad pornjo kcžějazym tucžnym žylam wobdżěłanych polow po

ſkiča. Pſched nětkotrymi dnjemi je drje ßo nětko poručiło, ſo móża ßo puſčiny ſaßo wobdźěwacź, tola kak mohłe ßo ſanjerodźene leżomnoſče w poſtupjenym nalětnym čaßu hiſchče ſ dobytkom wobdźěłacź, to je mi do zyła njejaßne. Mohł Wam nětko dlějſchi pſchednoſche wo tymle njewuſpěſchnym ſapoſdźenym wobdźěłanju dźerżeć, chzu pak ßo teho woſtajicź, dokelž mĕnju, ſo je to njemóżno, na tajkej puſčinje nĕſchto ſ wužitkom plahowacź. Nochzył wĕżywuſtojny bycź, kotryż mĕł ſchkodu, ſ tym naczinjenu, wobliczicź.

Na kónzu chzył prajicź, ſo by tola móżno było, ſo byſchtaj ßo podźĕlbnej pſcheſtreni, Bartſko-Sderjanſka a Mĕrkowſko-Radworſka, kotrejuż ßo nowy projekt ſ zyła njedótka, natwarikej, runje każ je ßo podźĕlbna Wósborſko-Bartſka pſcheſtrjeń natwarika. Njemóżu też w najſnutskowniſchim ßwojeje wutroby myßliczki wobrócź, kotruż pak ßebi njeſwĕrju wuprajicź, ſo ßo ſ twarowym komdźenjom jeho khóſty powjetſcheja; pſchetož każ ßym nawjedźił, dwaj twarſkaj bürowaj — jedyn we Wósborku, druhi w Radworju — wobſtejitaj a ja ßebi też ſaßo w najſnutskowniſchim ßwojeje wutroby rosmyßluju, ſ čźim ßo taj nětkole po prawym ſaběrujetaj, jeli ſo ßo njetwari. Wſchĕch tychle pſchiczinow dla knježeŕſtwo proſchu, ſo by żeleſnizu mjes Bartom a Sderju a Mĕrkowom a Radworjom hnydom twaricź ſapočało.

Skhadźowanka ßerbſkeho krala Pětra ſ bołharſkim wjerchom Ferdinandom w Niſchu.

S wotſtronjenjom Obrenowiczow je ßo po ſdaczu też pſchečźiwniſtwo ſhubiło, kotreż je poßlednje 20 lĕt mjes Sſerbiju a Bołharſkej wobſtało. Sbliżenje wobeju ßłowjanſkeju balkanſkeju krajow je ßo ſ roswiczom wobſtejnoſčow w Turkowſkej poſpĕſchiło. Sſerbija, runje każ Bołharſka ſtej w ſtraſche, ſo zyle do wotwißnoſče Awſtriſkeje a Romunſkeje pſchińdźetej, jeli ſo by Turkowſka roſpadnyła a ßo Awſtriſka Stareje Sſerbije a Mazedonſkeje ſmozowała. Tónle ſtrach pſched ßobu widżo, ßu Sſerbjo a Bołharjo hižo dawno nuſnoſcź ſpóſnali, ſo dyrbi ßo na bratromordaŕſku wójnu ſabycź, kotruż je nĕhdy Milan pſcheczíwo Bołharſkej wjedł. Skónczńje je ßo też ſjednanje dozpiło. Sańdźenu ßobotu je wjerch Ferdinand krala Pětra w Niſchu wopytał. Pſchi ſkhadźowanzy wobeju wjerchow ſtaj ßo pjecża wikowanſke wucźinjenje a politiſki ſwjaſk ſa pſchipad wójny ſcźinikoj. K temule ſwjaſkej je pjecża też Čzornohórſka pſchiſtupiła.

Ruſa dźĕłaczerjow w Schpaniſkej.

Dźĕło w ſchpaniſkich fabrikach jara hubjenje dźe. Fabriki, kotreż ßu hacź dotal najwobczężniſche wobſtejnoſče pſchĕtrałe, ßu ßobotu 25,000 dźĕłaczerjow ſ dźĕła puſchczíle.

Powodźenje a jeho ſczĕhwki.

„Schto dha je, ſo tajku haru czinicze, dźĕczi?“ woprašcha ßo ſtary wucźeŕ Schĕrowſki w Dubnjowje, do ſchulſkeje ſtwy rano ſaſtupiwſchi, w kotrejž dźĕczaze hłoßy wurjadnje wótſje haru czinjachu.

„Wulka woda pſchińdźe“, wotmolwi Konjakez Jurij. „Naſch nan je to ßłyſchał wot cźeſkeho łódźnika, kiž bĕ wczera wjeczor do naſcheje korczmy ſakožił. So ſa ßydom lĕt njejßmy wulkeje wody w lĕczu mĕli, ſo ju lĕtßa czim wjetſchu doſtanjemy.“

„Wina teho je jeno njeſamołwjomne wupuſczenje lĕßatych horow“, naſpomni wucźeŕ. „Hdyž ßo w prjedawſchich czaßach dołho deſchczowaſche, ſaßrĕbowachu a ſadźerżowachu lĕßy wodu, ſ horow bĕżazu. Nĕtkole pak walĕja ßo deſchcze bjeſe wſcheho ſadźĕwka ſ hołych wyſchinow, napjelnjuja make a wulke rĕki a ſapuſczuja wulke kruchi kraja. Naſcha wjeß by ßnadź dawno hižo wot Łobja wotpławjena była, njeby-li ju wyßoki a twjerdy naßyp ſchkitał. Hdyž w Krkonoſchach k żórku Łobja pſchińdźech, bĕ to tajke, ſo budźich jo mohł ſe ßwojej czapku ſatykacź. To je ſ zyła dźiwna wĕż ſ wodu a ſ wohnjom. Woboje naſtawa ſ wjetſcha ſ zyle małych ſpočatkow a pſchiczinow. Wulki woheń w Hamburgu, kiž zyłe mĕſto do popjeła ſniczi, je najſkerje ſe ſapałkom naſtał, na wopaczńym mĕſtnje ſaßwĕczenym, abo ſ kónczkom trubki, kiž ßo hiſchcze żehliwy wotczißny. A mjes tym, ſo pſchi deſchczíku bjes ſtracha wokoło khodźimy abo dźĕkamy, tworja bilijony wodowych kapkow tajku móz, kotraž ſ wójnſkimi ſe żeleſom wobbitymi łódźemi ſ wjazy hacź ſto kanonami każ ſ lohkimi balemi po morju mjeta. Boſczijo! ſchto hladaſch na ſtajnoſczi pſches wokno?“

„Tón muż tamle“, wotmolwi hólz, „ryßuje naſchu ſchulu.“

„Wón bydli wot dweju dnjow pola naß“, rjekny Konjakez Jurij, korczmarjez ßyn, „a khodźi pſchezo wokoło ſe ßwojimi ryßowanſkimi knihimi.“

„Młody knjes ſ hrodu rjekny, ſo je to njeſbožowny cźłowjek“, ßmĕjeſche ßo holza.

„Hłupoſcź! Schpatny żort!“ rjekny knjes wucźeŕ. „Moleŕ wón je a, każ ßo ſda, jara ſchwarny cźłowjek.“

„Dyrbju jemu ſtółz won donjeſcź?“ woprašcha ßo druha holza. „Wón tak braſchiwje ßedźi na porubanej wjerbje.“

„Ty woſtanjeſch tu, Khata, a wukń ßwój nadawk“, wotraſy wucźeŕ, do ſchulſkich duri kročźo a wotewriwſchi won ſawoła: „Hana, donjeß molerjej ſtółz won. Wón móże też blidko doſtacź, trjeba-li żane.“

Hana, daloka pſchiwuſna knjeſa wucźerja, połoži khoſchczo do boka, ſwjaſa ßebi czíſty ſchórzuch, tykny ßebi ſelenej kożanej toſli na nahej noſy a poda ßo ſe ſtółzom w ruży k ryßowarjej, kiž pſchijomniſche ßedźadło pſchiwſa, poſkiczane blidko pak ſ dźakom wotpokaſa.

„Kraßne a czerſtwe wjeßne dźĕczo!“ wón pſched ßobu rjekny, ſa holzu hladajo. „To budźe rjana debjenka na wobraſu.“

Wobras ſhotowiwſchi, donjeße ſtółz do ſchule wróczo a rjekny Hanzy: „Lube dźĕczo, ſczíń mi hiſchcze nĕſchto k woli. Wſmi tamle wodowy bow do ruki a ſtup ßo tak, każ budu ßebi pſchecź. To je jeno na nĕſchto mjeńſchinow.“

„Wy tola njechacze też mje ryßowacź?“ woprašcha ßo holczka, ßo ſaczerwjenjejo. „Ja dźĕ ani khmanje ſhotowana njejßym.“

„Runje tajka ßo ty hodźiſch na mój wobras“, wotmolwi młody cźłowjek. „Proſchu, ſczíń mi to k woli.“

Wón kaſaſche holczżu ßo ſtupicź, każ ßo pſchihodźeſche, a ſapocza ryßowacź. Hanka njewjedźeſche, hdźe ßo ſatyknycź, tak bĕ ju hańba. Wona hladaſche na łahodnu ryßowazu ruku, na ſpĕſchnje dźĕłazy wołojnik, na ryßowanſke knižki, ſkradźu pak też na rjaneho molerja ſ brunymi kudźerjawymi włoßami, kiž na nju hladaſche a potom ſaßo na papjeru.

„Mĕj dźak, holczka!“ rjekny wumjełz, ſaczini ryßowanſke knižki a ßuny Hanzy ßwĕtły toleŕ do ruki.

„Nĕ! nĕ!“ ſawoła holza pſchekhwatana, „to ja nihdy njepſchiwoſmu.“ Jeje wobaranje njebĕ tajene, każ to ßłużobni huſto czinja. Moleŕ wotpokaſa holczżynu ruku, kiž chzyſche jemu pjenjes nanucźicź, wróczo a rjekny ßo poßmĕwajo: „Ty tola njebudźeſch njedźaknje wotpokaſowacź wobras ßwojeho miłeho krajneho wótza?“ Moleŕ woteńdźe a Hanku woſtaji widźomnje pſchekwapjenu. —

Wjeß Dubnjow rĕkaſche ſ dobrym prawom tak, pſchetož leżeſche blisko rĕki w nižinje, kiž bĕ prjedy ſ dubami poroſczena była, a dwaj ſ najßylniſchich dubow ſtejeſchtaj pornjo ßebi hiſchcze woßrjedź wßy. Ju ſchkitaſche, każ hižo bu prajene, naßyp pſched móżnymi powodźenjemi. Teho dla bĕchu wjeßnjenjo bjes ſtaroſcze, hdyž rĕka ſpĕſchnje pſchibywaſche.

To bĕ naſajtra a dźĕczi bĕchu ſaßo w ſchulſkej jſtwĕ ſhromadźene, tu mylеſche a pſchetorże wótre, ſ kóždym wokomikom roſczaze wokanje wucźbu. Schulſke dźĕczi ſ wucźerjom khwatachu do woknow, hdźeż ßo nĕtkole jena wczipna hłójczka nad druhej ſbĕhaſche a kóždu ſchkałobu wupjelnjeſche.

„Schto dha je?“ ſawoła knjes Schĕrowſki na ludźi won, kotſiż hewrjekajo prĕki a pódlu bĕhachu.

„Ach Bożo!“ wotmolwi żónſka, „Łobjo pſchińdźe — naßyp je ßo pſchedrĕk.“

Wo dowolenje ßwojeho wucźerja njeproſcho, czĕrjeſche ſchulſka młodoſcź ſe jſtwy a rosbroji ßo do wſchĕch kónzow. Sswĕdomity Schĕrowſki wſa zyrkwinſke klucze ſ hoſdźa a poda je wuſtróżanej Hanzy: „Dokelž ßu mi moji ſwonjerſzy hólzy ſ druhimi wotbĕżeli, dyrbju ßam ſwonjenje k wumoženju wobſtaracź. Pſchede wſchĕm ſtaraj ßo wo naſche ßwinjo. To je naſche najdróżſche ſkoczo. Pßa puſchcź ſ rjecźaſa. Pjerina ßo ßama wukhowa. Ssnadź je bojoſcź wjetſcha, hacź woprawdźity ſtrach.“

Wón wotbĕża. Hižo bĕ ßłyſchecź niz pſchedaloko błuke ſchumjenje, kotreż ßo bóle a bóle bliżeſche. Najprjedy puſchczi Hanka pßa ſ rjecźaſa. Potom wotewri niſke durje do ßwinjazeho khlĕwa a poda ßo ſkhilena do njeho. Ale ſkoczo pſchecźiwjeſche ßo napinanjam ßwojeje ſaſtaraŕki, kiž chzyſche jo ſ khlĕwa wucźahnycź. Hižo dobywaſche ßo woda pſches proh a pſchezo hiſchcze nochzyſche ßo ſwĕrjo podwolicź. Na dobo ſapraßny pſchiſchumjaza żołma wody durje do khlĕwa a ſczíni ßwinjo a jeju wothladaŕku jateju. Podarmo ſepjeraſche ßo Hana ſe wſchej mozu pſchecźiwo durjam — żołmy tworjachu ſaßuwu, tak ſo bĕchu knježnine napinanja podarmo. Runje pſchikhwatowazemu molerjej poſkiczi ßo njenadźity wobras.

W niskej wotwĕrje ßwinjazeho khlĕwa, ſ kotrejž ßo piza podawa, wuhlada pódla njerjaneje hkowy pyskateho ſwĕrjecźa hkowu rjaneje knjeżny, kotrejž bĕ wobliczo ſblĕdko ſe ßmjertnym strachom a kotrejež rt wo wumoženje proſcheſche. Sſylnemu mkodemu mužſkemu ßo poradźi, durje ſ cźopow wuſbĕhnycź a tak ſawrjenu wumożicź. Ale měſto teho, ſo by ßo ßama wukhowała, pſchiwobrocźi Hana ſ nowa ßwoju ſtaroſcź ßwinjeczu, kotrež ſa wuſchi ſ khlĕwa poczа cźahacź. Dwĕ ſchtyrinohatej ßwinjeczi matej hkóß, kotryž na jenak ſatraſchaze a pſchecźiwne waſchnje na cźlowſke wucho ſkutkuje: wożoł a ßwinjo. Nó, tež tuto ßwinjo pokaſa, kak móże kſchiczecź a ßo pſchecźiwjecź.

„Pomhajcźe tola, luby knjeże!“ jachleſche Hanka, ßwoju hewaſchu wobmjeſowanoſcź wotpokožiwſchi.

Moleŕ nabi na to ſe ßwojim kijom ßwinjo, ale bjes wuſpĕcha. Jeno hiſchcźe bóle ßo ſpjecźowaſche. Tu pſchiúdże molerjej ßrĕdk na myßle, kotryž bĕ ßebi pſchi podobnym padże wot rĕſniſkich wothladał. S wobĕmaj rukomaj wſa wón ßwinjo ſa cźuczźiwu wopuſch, ſaſbĕże jo a ſtorkaſche jo po ßwojich ßamßnych nohach do prĕdka. Tón ßrĕdk pomhaſche. Hana cźehnjeſche, moleŕ ſtorkaſche, a tak bu ſkoczo, ſtajnje kwiczo, ſpĕſchnje do domu a po ſkhodże horje do najſtwy wobſtarane. Nĕtkole ßo ſwĕrjecźa puſchcźiwſchi, da ßo moleŕ do jaßneho trajazeho ßmjecźa.

Dźiwajo ßo hladaſche holza na molerja. „Wy móżecźe ßo hiſchcźe ßmjecź?“ woprasha ßo porokujo. Wobliczo ßo jej ſ wuſtatym napinanjom pyrjeſche.

Moleŕ ßo dale ßmĕjeſche. Skónczńje rjekny, ßo pſchetorhujo: „Schto móże cźlowjek wſcho naſhonicź! Schtó budźiſche mi to pſchi kolebzy mohł ſpĕwacź, ſo budu takle dowĕrnje wobkhadźecź ſ wohidnym ßwinjecźom!“

„Njeßwarcźe mi na moje lube ßwinjatko“, wotmolwi Hana. „Te wſchak ßebi niczo pſche to njemóże, ſo njeje rjeńſche. Hdyž dyrbi cźlowjek ſkocźo wſchĕdnje pizowacź a ßo tež hewak wo nje ſtaracź, poczina tež hiſchcźe wohidniſche lubo měcź, a niz bjes wobżarowanja widźi jo k rĕſanju wotwjedźene. To je rjany dźeń w jednorym a ſpróżnym żiwjenju mojeho wuja, knjeſa wucźerja, hdyž móże wón kóżde lĕto ſtaroſcźiwje wothladane ßwinjo ſarĕſacź, wſchelakore kołbaßy jĕſcź a ßkódne pleza do wuhenja ſwĕſchecź.“

„Sbożowny cźlowjek“, rjekny moleŕ hnuty, „kotremuž ſarĕſane ßerſchcźate ſkocźo wutrobnu radoſcź cźini.“

(Pokracźowanje.)

Sswjatkowny khĕrluſch 1904.

Witaj, ßwjatkowny nam cźaßo,
Pſchinjeß ſrudnym troſchtarja!
Ducho hnady, puſchcź ßo ſaßo
Na naß dele wot Boha!
Wutroby ßu ſawutlike,
Dokelž roßy nimaja!
Pój, ſo bychu ſ tebje pike,
Rĕka kraßna njebjeſka.

Sswĕt ach khroblý nam je rubił
Wjele duzy po pucźu;
So naß zyle njeſahubił,
Pój k nam ſ twojej pomozu!
S pkomjenjow njech twojich ſpanje
Na naß miła jaßna ſchkra,
So nam ſeńdże nowe ranje,
S nim tež luboſcź prĕniſcha!

Ssmil ßo, dokelž wuſtawamy
Pod horjom a ſtaranjom!
Darow twojich potrjebamy
S kóżdym lĕtom, ſ kóżdym dnjom.
Wótz a Ssyn njech tebje ſcźele
Tradazemu cźlowjeſtwu!
Ducho hnady, puſchcź ßo dele,
Wußłyſch naſchu modlitwu!

Ze Serbow.

S Budyſchina. Hejtman Lindner ſe 103. pĕſcheho regimenta je ßo ſ poknej penſiju ſe ßłużby puſchcźił. Kaž je ſnate, bĕ, hdyž wón ßobotu 27. januara wjecźor domoj dźĕſche, mjes nim a nĕkotrymi dźĕłacźerjemi k pukam dóſchło. Tónle podawk je Lindnera tak roshorił, ſo je wón cźežko na cźuwy ſkhorił. Poſdźiſcho ßo na nim ſamylenje w rĕcźi a woßłabjenje pomjatka pokaſowaſche. Hejtman Lindner bĕ ßwojim wojakam jara pſchecźelniwje ſmyßleny pſched-ſtajeny; jeho woteńdźenje ſ wójſka ßo teho dla wobżaruje.

— (Sraženje żeleſniſkich woſow.) Schtwórtk popołdnju je na tudomnym dwórniſchcźu jedyn ſajĕdźazy tworowy cźah do nĕkotrych tworowych woſow, kotrež ßo ranżĕrowachu, ſraſył. Tſi tworowe woſy ßu ßo ßylnje a jedyn mjenje wobſchkodźiłe. Perſonal je ßo ſchkodu njepocźerpiwſchi wukhował.

— (Woheń.) W dźĕłarni tudomneje Kinikez ſchcźĕtkarnje bĕ wutoru popołdnju woheń naſtał, ſ kotrymž je ßo ſa nĕhdże 200 hriwnow ſchkody naczińiło.

— S motorſkim woſom je póndźelu ſnaty wumĕłſki jĕſdźeŕ Marſchner na Mniſchonz pſchijĕł. S Budyſchina hacź na horu je 27 mjeńſchinow a ſa domojwjeſbu 17 mjeńſchinow trjebał.

— (Hrożazy ſtrajk twarſkich ludźi w Budyſchinje.) Murjerjo, cźĕßlojo a twarſzy dźĕłacźerjo na Budyſkich twarach ßu ßo ſrĕcźeli, wot miſchtrow wyſchſchu mſdu żadacź. Murjerjo a cźĕßlojo, kotſiž ßu hacź dotal na hodźinu 32 np. doſtawali, chzedźa lĕtßa 37 np. a k lĕtu 40 np. na hodźinu mĕcź a ſ dobom dyrbi ßo twarſkim dźĕłacźerjam mſda lĕtßa wot 23 na 30 a k lĕtu na 35 np. powyſchicź. Hacź do 25. meje maja miſchtrjo wotmolwicź, hacź chzedźa do tychle żadanjow ſwolicź. Potom budźa dźĕłacźerjo wuradźecź, hacź bychu ſtrajkowali abo hiſchcźe ras ſ miſchtrami jednali.

— **Petizija ſjenocźenſtwa k poßżylnjenju Nĕmzowſtwa w Sserbach** je ßo, kaž hižo w prĕnjej komorje, tež w druhej komorje ſacźißka. W njej ßo żadaſche, ſo by ßo dwojokłaßny ſyſtem w ßerbſkich ſchulach wotſtronił, ſo żana klaßa njeßmĕła wjazy dyżli 25 dźĕcźi wopſchijecź, a ſo dyrbjeli hólzy w Sserbach do pokracźowanſkeje ſchule niz jenoż w ſymje, ale tež w lĕcźe khodźicź. Podpißałoj bĕſchtaj petiziju wĕſtaj Scheibner a Scholze w Budyſchinje. Saſtupjeŕ Budyſko-Wósborſkeho wjeßneho wólbneho wokrjeßa, knjes **Soba,** je petiziju w ßejmje hódnje roſpominał a ſ dobom nĕtcźiſche wobſtejnoſcźe w Sserbach a njeſakońſke podtlócźenje ßerbſkeje rĕcźe wobßwĕtlił. Se ßwojim roſkładowanjom mĕjeſche wón w komorje ßmĕjerjow na ßwojim boku, jemu woſpjet pſchihłoßowachu a ſkónczńje jemu „bravo“ pſchiwołachu. Knjes Soba praji:

„Moji jara cźeſcźeni knjeża! Dokelž mam cźeſcź, ſ wjetſcheho dźĕła ßerbſki wokrjeß w tymle wyßokim domje ſaſtupowacź, mĕnju, ſo je moja winowatoſcź była, ßebi ßłowo k tejle petiziji wuproßycź. Runje pſchi jednanju wo tejle petiziji je dźĕ mi móżno, nĕkotre pſchecźa, kotrež ßu w Sserbach ßłyſchecź a kotrež ßu wĕſty njemĕr a njepokoj mjes wobydlerſtwom ſbudźiłe, kralowſkemu ſtatnemu knjeżerſtwu k wjedźenju dacź. Nochżu ßo ſ petiziju do dróbna ſabĕracź, dokelž widźu, ſo je cźaß hižo bjes teho poſtupił, tež hiſchcźe wjele pſchedležı a nochżu knjeſow kollegow njetrjebawſchi ſadżerżecź. Jenoż nĕkotre ßłowa chzyli mi dowolicź pſchiſpomnicź.

Najprjódzy ßo w petiziji wo cźĕkanje ſe wßow rĕcźi, ſo ßo wſcho do měſtow cźiſchcźi. Moji knjeża, to je wſchitkim ſnate, to je njedoſtatk, kotryž ßo njebudże prjedy wotſtronicź hodźicź, doniż lĕpſche hoſpodarſke wobſtejnoſcźe na wßach njeſmĕjemy. (Jara prawje!) Sawĕſcźe, to na tym njeleżi, ſo ludźo njedoßahaze duchowne wuwucźenje ſacźuwaju, ale to na tym leżi, ſo nochzedźa ſ tajkim napinanjom krucźe a pilnje dźĕłacź, kaž ßu to naſchi prjedownizy cźinili. (Jara prawje!) Ludźo chzedźa mjenje dźĕłacź, ßo ſ lohkim żiwicź, wjele wjazy ſaßłużicź, potom ſłotu ßwobodu wużicź a tež doſcź khwile mĕcź, ſo bychu pjenjeſy ſaßo wotbyli. (Jara prawje!)

W tymle naſtupanju, mĕnju, nimaju petentojo na żane waſchnje prawo. Schtoż ßo potom dale naſpomina w petiziji, do kotrejež mějach ſkładnoſcź pohladacź, dha ßo tam wo tym rĕcźi, ſo ßo ßamo wucźerjo ſe wßow do měſtow tlócźa, dokelž maju ſtaroſcźe wo wocźehnjenje ßwojich dźĕcźi. Nó, moji knjeża, njewĕrju, ſo ßmy na wßach tak ſanjerodźeni w naſtupanju wocźehnjenja dźĕcźi, najmjenje pak tola knjeża wucźerjo, kotſiž dyrbjeli tež w tejle wĕzy ſ pſchikkadom do prĕdka hicź. (Ssmjecźe.)

Schtoż potom żadanje ſa ſdźĕłanoſcźu naſtupa, bĕch hižo wo tym rĕcźał, pſchede wſchĕm, hdy by ßo na małych ratarjow, rjemjeßlnikow a małych wikowarjow poczahowało. Mĕnju, telko wĕdomoſcźe ßo wonka na wßach naſchim dźĕcźom ſaſchcźĕpja, — ſkerje pſchewjele, dyżli pſchemało — ſo móża ßo w ßwojim żiwjenju ſprawnje pſchepracź. Hdy by pak potom hiſchcźe pſchezo pola teho abo tam-

neho njedoßahako, nó potom dźě mamy kraßne pschiprawjenje pokraczowanskeje schule. Tola ta po sdaczu petentam njedoßaha; pschetoż ßebi żadaju, so dyrbjaka ßo wona psches zyke lěto wotměwacź, kóżdy tydżeń s najmjeńscha 4 hodźiny. W symje drje ßo to pola naß stawa a drje też wschudźe druhdźe w Sakskej. Tola schtóż je ras skladnoscź měł, każ ja huscźischo, so je po skónczenju pokraczowanskeje schule jutry domoj schoł, tón je pschirow pschi puczu pokny rostorhaneje papjery namakał, s kotrejeż ßu wědomostne schulske knihi (ßmjecźe) tychle młodych knjesow wobstake, kotrez dyrbja w pschichodźe ras se żohnowanjom skutkowacź. Po tajkim ja njewěrju, so ßo tu wo wulki njedostatk jedna, na wopak, něktoremużkuli dźěłodawarjej by lubo było, hdy bychmy pokraczowanskeje schule s zyła njeměli.

A hdy by potom hischcźe něchtó rjez chzył, so ratał abo rjemjeßlnik nima njedźiwajcy teho skladnoscźe, ßo na doßahaze waschnje sdźěłacź sa żadanja nětczischeho cźaßa, nó, potom mamy dobre knihi, so móże kóżdy ßam dale wuknycź, a pódla teho ßu też powołanske schule. A runje hdyż ßo w petiziji na ßerbske strony, na Łużizu, dźiwa, ma ßo na to pokasacź, so mamy sa ratarjow zyle wubjernu powołansku schulu w Budyschinje, ratarsku schulu, a sa rjemjeßlnikow pschemyßlowu schulu. Też druhe lěpsche a wyschsche schule ßo w tym ßamym měscźe namakaju. Duż njeje tak skle, każ mohło ßo na sałożku petizije myßlicź, so k dźiwam ßkuschamy.

Schtoż potom dwojoklaßne schule nastupa, drje ßo zyła myßl na to měri: Knjesaj Scheibner a Schołta, wo kotrymajż wschak bohużel njejßym shonicź mohł, kajkaj staj wulkaj mużej w Budyschinje, runje każ wo towarstwomaj, kotrejż sastupujetaj, taj ßo drje wo to prózujetaj, wucźerjam na khósty gmejnow a stata dźěło połóżicź a sa to prawje móscheń natykacź. To pak nimam sa trěbne, kóżdy dyrbi ßo po krywje pschescźěracź.

A schtoż potom schule, wucźenje atd. w Sserbach nastupa, njemóże s tym też tak slě bycź. Tajny schulski radźicźel Kokel je ras prajił, so je runje w tych schulach w Sserbach, hdźeż ßo němski s pomozu ßerbskeje rěcźe wucźi, to rěka, hdźeż ßo dźěcźi s pomozu ßerbskeje rěcźe roswucźeja, jara wulku duchownu elastizitetu namakał, a ja měnju, so tónle wußud jeneho muża s powołanja drje bóle do wahi pada, dyżli ßudźenje jeneho Scheibnera abo Schołty.

Myßlu ßebi, so ßo mi pschi tejle skladnoscźi sa sło njewosmje, hdyż też kralowske statne knjeżerstwo proschu, so njeby nasche prawa, kotrez nam Sserbam se sastarska a po sakonju pschißkuscheja, na żane waschuje pschikrótschecź dawało. Powschitkownje je wschak wonka snate, so s njerosumneje strony na to dźěłaju, so bychu naß sa wotemrjecźe postajili. Tola ja nimam to sa trěbne, ßmy tola zyle njewinowaty ludźik a hewak k wschelakim statnym nadawkam jara derje trjebacź, każ je to poßledni cźaß dopokasał, hdźeż, hdy budźichu Sserbjo pschi wólbje do khěżorstwoweho ßejma ßwěru pschi khorhoji njestali, budźische wěż sa Sakstu zyle cźerwjena wupadła. A runje w nabożinje, so bych ßo hischcźe ras k temu wrócźił, je jara nusne, so ßo dźěcźi s pomozu ßwojeje macźerneje rěcźe, ßerbskeje rěcźe, roswucźeja. Njemóżu ßebi myßlicź, kak mohło ßo make dźěcźo tak prawje hłuboko s duchom a żohnowanjom, s tymle sbożownym cźucźom napjelnicź, kotrez dyrbi ßo s nabożinu do młodostneje wutroby dobycź, hdyż wone to w rěcźi njeßłyschi, w kotrejż je jo macź prěnje hrónczka a pacźerje spěwacź wucźiła. Měnju, so by trěbne było, so bychu naschi wucźerjo wonka ßo prózowali a s najmjeńscha s pomozu ßerbskeje rěcźe, macźerneje rěcźe, dźěcźi nabożinu nawucźili. Też w druhich dźělach wucźby njeby to wopak było, hdy by ßo to s pomozu ßerbskeje rěcźe stawało. Dźěcźo budźe optom hakle wěscźe wscho derje srosumicź móz.

W petiziji dale cźitach, so dźěcźi jara hubjenje němski rěcźa. Moji knjeża, to ja njejßym namakał. Ssnadź budźe někotrym s knjesow kollegow snate, so ßu we Łużizy wßy s nimale ßamym němskim wobydlerstwom, kotremuż pak, runjeż jenoż 2 hodźinje dale njeho bydlimy, wjazy njerosumimy, tajka němska rěcź ßo tam rěcźi (ßmjecźe), mjes tym so nasche dźěcźi jara dobru němsku rěcź rěcźa. To je woprawdźe wěrno, to cźi knjeża wjedźa, kotsiż tam wobkhadźeja. Widźimy wschak, so s njedostatkom rosumjenja němskeje rěcźe pola Sserbow wjazy tak slě njesteji. Lědma budźe żana wyschnosco, hdźeż tołmacźa trjebaju; to ßu cźaßy, kotrez ßu dawno nimo. A so je jara derje, hdyż ma něchtó lěpschinu, so dwě rěcźi abo wjazy rosumi, to je ßo ßamo w tymle wyßokim domje pschipósnało. Tu je ßo prajiło, so by jara derje było, hdy by ßo na to dźiwało, so bychu młodźi Němzy też ras jenu ßłowjansku rěcź nawukli. Duż nam tola naschu ßerbsku rěcź pěknje wostaju. Pschede wschěm by trěbne było, so bychu ßo na seminaromaj w Budyschinje a Lubiju ßerbsźy wucźomzy tak roswucźeli a ßo w ßwojej macźernej rěcźi sdźěłali, so bychu ju dospołnje wobknjeżili, ju cźitacź a pißacź mohli; potom ßo njeby stawało, so bychu ßo tak jara do městow cźischcźeli. Woni maju sa wulku wobcźeżnoscź, so dyrbja wonka na wßach w dwěmaj rěcźomaj roswucźecź, dokelż ßami ßerbsku rěcź njewobknjeża, każ to jako wucźerjo dyrbjeli. Hdy by knjeżerstwo pomoz połkicźiło a pschede wschěm wustojnych wucźerjow na seminarje postajiło, by tymle seminaristam móżno było, so mohli potom jako wustojni wucźerjo na wßach skutkowacź. Jedna ßo wo pad, s najmjeńscha je wón mi snaty, so ßo wustojny ßerbski seminarski wucźeŕ w rudnych horach dźerżi, po tajkim w jenym němskim seminarje, mjes tym so by ßo wón tola jara derje w Budyschinje w seminarje trjebał, hdźeż maja ßo ßerbsźy wucźomzy wucźicź.

Potom chzył pschi tejle skladnoscźi hnydom praschenje stajicź: Je kralowskemu statnemu knjeżerstwu snate, so ßo hižo wot někotrych lět schulsźy inspektorojo a direktorojo wyschschich schulow prózuja, ßerbsku rěcź po móżnoscźi wotstronicź, nochzu runje prajicź, podkłóczicź? Tajke postupowanje njeßmě ßo na żane waschnje sa prawe měcź. Mi ßamemu ßu wucźerjo prajili, so ßu jim schulsźy inspektorojo wurasnje pschikasali, so dyrbja po móżnoscźi s němskej rěcźu wucźicź. Sso rosumi, so budźe potom, hdyż jedyn wucźeŕ njeje ßam wot ßebje idealistiszy nałożeny a njemóże ßwoju macźerńu rěcź, ßwoju narodnoscź doscź wyßoko ważicź, temu to lubscho; pschetoż dźěło je potom khětro połóżene, dokelż ßo njetrjeba s dźěcźimi se ßerbskej wucźbu nakładowacź. Tola wobżaromne je a wostanje, hdyż ßo w tymle nastupanju njewotpomha. Ja dźě ßym ßam hižo rektorow a direktorow w Budyschinje proßył, so by ßo ßerbskim wucźomzam na gymnasiju każ też na seminarje, dokelż tola w schuli wuwucźenje njedostawaju, dowoliło, so ßměli stare towarstwa, kotrez ßu prjedy wobstake, dla wsajomneho swucźowanja w macźerńej rěcźi, s nowa wotbywacź. Dołho ßu ßo sepjerali, skónczńje pak tola do teho swolili, a tón ßamy jedyn knjes je pjecźa druhdźe prajił, so je jemu ministerstwo pschikasało, ßerbske towarstwo samknycź. Njemóżu pak ßebi to prawje myßlicź, to tola njeby zyle prawje pschecźiwo nam Sserbam było. Nětko pak ßo nochzu dlěje s tym sadźerżecź, moji knjeża, to by pschedaloko dowjedło. Jeli so hischcźe na to ßo pocźahowaze pschecźa se ßwojich stron shonju, wěm dźě, hdźe dyrbju ßo s nimi wobrocźicź. S najmjeńscha ßym ja k pscheßwědcźenju pschischoł, tak dołho hacź ßym cźescź měł, do tehole wyßokeho doma pschikhadźecź, so ßebi niz jenoż wschitzy derje a rosumnje myßlazy Sserbjo, ale też wschitzy rosumnje myßlazy Němzy pscheja: Njech ßo Sserbjo tola Sserbjo wostaja.

Duż wyßoki dom proschu, so by ßo wobsamknjenju deputazije pschisamknył! Schkoda jenoż, so sa petiziju hischcźe bóle sanicźazeho wußuda njeje.“ (Pschihłoßowanje, bravo!)

Petizija towarstwa k poßylnjenju Němzowstwa w Sserbach je knjesej Sobje skladnoscź poskicźiła, niz jenoż wopacźne wudawanja petizije wotpokasacź, ale też knjeżerstwo na pocźischcźowanje ßerbskeje rěcźe w schulach kedźbliwe cźinicź. Bjes strachocźiwoscźe je knjes Soba psched knjeżerstwom wotkrył, kajku kschiwdu a njeprawdu ßu Sserbjo hižo wjele lět dołho cźerpjeli. Njech ßo jeho hłóß njeje podarmo w ßejmje ßłyschecź dał. K naschemu knjeżerstwu mamy dowěrjenje, so njebudźe dale s měrom pschihladowacź, kak ßo potajnje ßerbska rěcź, hdźeż ßo hodźi, pschikrótschuje. Knjesej Sobje pak sa jeho mużniwe sakitanje prawow ßerbskeho luda wutrobny dźak pschiwołamy. Wón je nadźije a wotcźakanja dopjelnił, s kotrymiż ßmy jeho sa ßwojeho sastupjerja do ßejma wuswolili.

S **Bobolz.** Mjes tym so bě tudomna fabriska dźěłacźerka Khrysta Krügarjez w Korsymju na dźěle, je ßo hacź dotal njewußlědźeny paduch sańdźenu ßobotu dopołdnja do jejneho wobydlenja dobył a s njeho nalutowanske knižki, do kotrychż bě 2000 hriwnow płacźenych, a se schalkow 80 hr. kradnył. Dwě pjecźhriwnowskej pjenjeżnej papjerje bě paduch ležo wostajił. Sso domoj wrócźiwschi ßo wobkradnjena paduschstwa dohlada a żandarmej wěz k wjedźenju da. Tón ßo hnydom w Budyschinje na měschcźanskej nalutowarni wobhoni, hacź je něchtó pjenjesy s kradnjenych knižkow sběhnył. Wón wotmołwjenje dosta, so je ßebi njesnata żona 200 hriwnow s knižkow wupłacźicź daka, kotraż je wudawała, so je jejna macź wumrjeła a so teho dla hnydom pjenjesy trjeba. Sso wě, so ßu ßo knižki jako njepłacźaze wopowjedźike, tak so ßo wobkradnjenej 1800 hriwnow sdźerżi. Schtóż ma nalutowanske knižki a ßo boji, so bychu ßo jemu kradnyłe, temu ßo radźi, so by do nich sapißacź dał, so ßmě jenoż tón, na kotrehoż mjeno ßu knižki wustajene, s nich pjenjesy sběhacź.

S **Hodźija.** Sańdźenu njedźelu bě ßo k nam ſ Lipska tak mjenowany Röthigowy kwartet ſa zyrkwinſke ſpěwanje pſchiwjeſł, ſo by w naſchej zyrkwi wot 5—6 hodźin popołdnju ſpěwał. Tuczi ſpěwarjo ßu też woprawdźe kraßnje ſpěwali; woßebje rjenje klinczeſche, hdy bychu zunje ſynki trjebali. Kaž pak ßo ſa ßerbſku woßadu ßamo wot ßo roſymi, je ßo pſchi tym też ßerbſki ſpěwało, knježnje M. a H. Kordinez ſ Budyſchina a knjeſaj kantor Hanka ſ Wjeleczina a prěni wucžeŕ Pjech ſe Zidowa běchu tole dobroczińwje na ßo wſali. Runjeż tutón ßerbſki kwartet pſchi bohatym wopſchijeczu programa Lipſczanſkich ſpěwarjow njemóżeſche wjele ſpěwacz, dha ßo tola ſe ßwojim ſpěwanjom tamnemu kwartetej połnje we wſchěm runaſche, a bě wulka radoſcz, na njón poßłuchacz. Konzert bě na trochu póſdnju hodźinu położeny, dokelż tu ſpěwarjo ſ Lipska prjedy bycz njemóżachu; tola pak bě derje wopytany. Cziſty wunoſchk ßo ſa poſdźiſche Kpoſtajenje diakonißy ſa Hodźijſku woßadu nałoži.

S **Wjeleczina.** Na dźeń Bożeho ſtpěcża — 12. meje — popołdnju w 3 hodź. ſhromadźi ßo w naſchim kraßnym nowym Bożim domje na Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń tak wulka ßyła nutrnych ſ bliſka a ſ daloka, ſo mózachu zyrkwinſke rumy lědma wſchěch kemſcherjow wobßahacz. Sswjeczeſche tola hromadźe ſ tutym ßwjedźenjom Biſkopſke pſchibóczne towaŕſtwo Guſtav-Adolfſkeho wuſtawa 60lětny ßwjedźeń ßwojeho wobſtacża (50lětny ßwjedźeń mějeſche ßo prjedy w Hodźijſkim domje). Dołhi cżah młodoſcże, towaŕſtwow a prjódſtejerjow woßady ßwjedźeńſkich hoſczi, mjes nimi 12 duchownych, wot farſkeho dwora na puczu, ſe ſelenymi mejemi wupyſchenym, do zyrkwje pſchewodźeſche. W němſkej Bożej ßłużbje prědowaſche k. duchowny Berg ſ Budyſchina na ſałożku Mat. 28, 18—20: Knjeſowe poßlednje ßłowo k ßwojim wucżobnikam je ſa naß też poruczność k Guſtav-Adolfſkej wěży. Wono je 1. poſběhowaze ßłowo dobycża; 2. woźiwjaze ßłowo luboſcże; 3. kraßnje poßylnjaze ßłowo pſchilubjenja. — W ßerbſkej Bożej ßłużbje běſche knjes duchowny G. Voigt ſ Hodźija ſe ßwjedźeńſkim prědarjom. Wón pſchiwoła na ſałożku ßłowow ſe ſjewjenja 3, 11: „Dźerż, ſchtoż maſch, ſo njeby nichtó twoju krónu njewſał", poßłucharjam japoſchtołſke napominanje: wopomń, evangelſki kſchcheſczijano, 1. ſchtoż ty maſch, 2. ſchtoż cżi hroſy, 3. ſchtoż ßo cżi ſależi cżinicz. Wobaj prědarjej ſroſymiſchtaj, w duchapołnej rěczi wutroby poßłucharjow ſa Guſtav-Adolfſku wěż a należnoſcz ſahoricz a mózne ſczoplicz. — Wołtarnu ßłużbu ſaſtarachu knjeża duchowni: Langa-Pózkowſki, ſ Trenck-Wjaſonſki, lic. Rencż-Ketliſki a Räda-Budyſki. — Bożej ßłużbje buſchtej jara porjeńſchenej ſ kraßnym ſpěwanjom zyrkwinſkeho khora pod wodźenjom knjeſa kantora Hanki, kotryż też ßam wulzy rjane ſolo ſpěwaſche. — Kollekta wunjeßy 256 hriwnow 50 np. — Wjeczor w 7 hodźinach běſche hiſchcże ſhromadźiſna na ſali „herbſkeje grychty", hdźeż ßo ſliczbowanje Biſkopſkeho towaŕſtwa poda a ßo druhe wězy ſ pola dźeławoſcże Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa woſjewichu. — Bóh luby Knjes ſpożeż, ſo by ßo też ſ tutym rjanym ßwjedźenjom luboſcż k evangelſkim bratram pſchiſporjała!

S **Budeſtez.** Na tſeczim dnju ßwjatkow ßwjeczi ßo pola naß bibliſki ßwjedźeń. Saſſke hłowne bibliſke towaŕſtwo je pſched něſkotrymi lětami woßebite woporу ſa wudacże ßerbſkeje biblije pſchinjeßło a chze je też dale na ßo wſacz. Żana próza ßo njelutuje, ſo by też naſch lud w kóżdym domje ßwoju bibliju měcz mohł. Bibliſki ßwjedźeń chze wo ważnoſczi biblije a Bożeho ßłowa ſa naſch lud, ſa naſche domy a duſche k nam rěczecz. Sſerbſke kemſchenje, ſa kotreż je knjes farař Mróſak ſ Hrodźiſchcża pſcheczelnje prědowanje na ßo wſał, ßo popołdnju w 2 hodź. ſapocżnje, němſke pak popołdnju w 4 hodź. Na nim śměje prědowanje k. far. Mann ſ Kumwałda. Po kemſchenjomaj ßo kollekta ſa ſ. hłowne bibliſke towaŕſtwo ſběra.

S **Huczinу.** Sańdźenu ßrjedu ßwjeczeſche naſch knjes farař Matek ßwój pjeczadwazyczi-lětny duſchowpaſtyŕſki jubilej. Sa jeho wulku ßwěrnoſcz, w kotrejż je ſtajnje w ſahrodźe Bożeho kraleſtwa ſkutkował a ſ kotrejż je ßebi luboſcz ßwojich woßadnych, kaž też ßwojich ſaſtojńſkich bratrow dobył, doſtachu ßo jemu mnohe rjane cżeßne a dźakne wopokaſma na jeho jubilejſkim dnju. Rano jeho knježa wucżerjo, zyrkwinſzy prjódſtejicżerjo a ſaſtupjeŕ knjejſtwa wutrobne pſchecża jubilarej wuprajichu. Jako jubilejſki dar ßo rjany ſtwiny cżaßnik pſchepoda. W 11 hodźinach běchu ßo ßerbſzy ſaſtojńſzy bratja ſeſchli, běſche jich 13 na jubilej pſchiſchło, lubeho jubilara ſ wutrobnymi pſcheczemi poſtrowicz. Pſchedßyda konferenzy, knjes farař ryczeŕ Jakub, dźerżeſche jubilarej hnujazu, wot cżopkleje luboſcże napjelnjenu poſtrowjazu rěcz. Wón běſche ßebi na wuſtojne waſchnje wuſwolił ßłowo Pſ. 109, 30, ßłowo naſcheho bibliſkeho pucżnika na 18. meju, kotryż naſch jubilar naſchemu ludej wudawa a ſa kotryż ßo jemu naſch ßerbſki lud wutrobnje dźakuje. Po wutrobujimazej rěczi wón knjeſej jubilarej poźohnowanje wudźěli. Knjes farař Běrnik pſchepoda na to ſ pſcheczelnymi ßłowami dar ßerbſkeje konferenzy, rjanu votivnu taflu a rjane knihi zyrkwinſkich ſtawiſnow. Jubilar, hnuty wot wopokaſaneje luboſcże, dźakowaſche ßo w rjanej dlějſchej rěczi. Shromadny wobjed ſhromadźi wſchitkich wokoło jubilara, pſchi kotrymż ßo hiſchcże nękotre rjane ßłowo bratrowſkeje luboſcże wurěcża. Popołdnju pſchijědże hiſchcże knjes duchowny Haas ſ Budyſchina a w mjenje Budyſkeje konferenzy wutrobnje ſboże pſchejeſche a ßobuſchinjeße dar konferenzy, rjane knihi. Bóh miły daj, ſo bychu wutrobne pſchecża, kotreż ßu ßo k jubilarej na tym dnju rěczałe, dopjelnike a ſo by hiſchcże dołhe lěta paſcz mohł Jeſußowe ſtadło.

S **Wjeleczina.** Na ßwjedźeń ßwj. Trojizy, njedźelu 29. meje, śmějemy w naſchim Bożim domje wulki zyrkwiny konzert. Knjes kantor Biehla ſ Budyſchina chze tu ſe ßwojim 120 woßobow ßylnym ſpěwaŕſkim towaŕſtwom ſpěwacz. Konzert ſapocżnje ßo popołdnju w 3 hodź., tak ſo móża pſcheczeljo ſpěwa ſ daloka ſ popołdniſchimi cżahami tu dóńcz.

S **Kluſcha.** Na měſtno zyrkwinſkeho wucżerja, ſe ßmjercżu knjeſa Schuſtera wuprójſdnjene, ßu knjeſa wucżerja Hantuſcha, w tu chwilu wucżerja w Komorowje, wuſwolili. Komorowſke ſchulſke měſtno je teho runja hižo ſaßo wobßadźene. Na njo ßu knjeſa wucżerja Krawza w Myſchezach powołali.

S **Lucża.** Sańdźene Boże ſtpěcże ßu ßo w naſchim Bożim domje nowe byrgle poßwjecżiłe.

S **Rakez.** Dźěłacżerjej na tudomnym knježim dworje, kotryż tam hižo 30 lět njepſchestawajzy dźěła, je ßo cżeßne ſnamjo ſa ßwěrnoſcz w dźěle ſpożcżiło.

S **Draždźan.** Sańdźeny ſchtwórtk 12. meje luby ßobuſtaw ßerbſkeho towaŕſtwa „Cżornoboha" knjes Handrij Wollmann a jeho mandźelſka ßwój ßlěborny kwaß ßwjecżeſchtaj. Towaŕſtwo „Cżornobóh" jeju ſ pſchepodacżom rjaneho dara, ſ kija ſe ßlěbornej khwótku a ſagraſérowanym mjenom a rjaneho thofejoweho ſerwiża wobſtejazeho, poczeſczi a ſwjeßeli. — W Draždźanach ßo nětkole hižo ſrake wiſchnje pſchedawaju. Liter płacżi 30 np.

S **Draždźan.** Tudomny dwórſki kapłan knjes Maaz, pſchedßyda kath. duchowneho konſiſtorſtwa ſa ſakſke kraleſtwo, japoſchtołſki protonotar a kanonikus Budyſkeho tachantſtwa, je njedźelu 67 lět ſtary wumrjeł.

Se **Shorjelza.** Sſławne hornjołużiſke towaŕſtwo wědomoſczow śmeje 1. junija ßwjedźeń ßwojeho 125lětneho wobſtacża. Też naſcha Macżiza Sſerbſka chze jubjelſkemu towaŕſtwu pſchi tym ßwoje ſbożopſchecże wuprajicz dacz.

S **Mikowa.** Schtwórtk tydźenja w nozy ßo kheża korbarja Wojty hnydom na tſjoch měſtnach paleſche. Ludźom, kotſiż hnydom ſe wſchěch ſtron pſchiběżachu, bě móżno, woheń ſaleczi. Kaž bě ſpóſnacz, bě ßo woheń ſałożił. So by ßo lěpje paliło, bě ßo na wſchelake měſtna petrolej nałał, a ſaßwěcżene wóſkowe ßwěczki běchu ßo do łapow, ſ petrolejom połatych, a do druhich łohko ßo palazych wězow ſeſtajake. Pſchi pſcheßłyſchenju ßo Wojta wachtmiſchtrej wuſna, ſo je woheń ßam ſapalił. Pſchihoty k ſapalenju ſcżiniwſchi bě Wojta po żeleſniży do Shorjelza wotjeł. Jeho wotpohlad budźiſche ßo poradźił, hdy budźiſche ßo wojnaŕſki miſchtr Muka wohnja ſ cżaßom njedohładał.

S **Běleje Wody.** Sſrjedu popołdnju je na tudomnym dwórniſchczu 25lětny ranżeŕaŕ Kreutz ſe Sſlepeho do njeſboża pſchiſchoł. Na woſowym ſtupadle ſtejo wón ſe ſraženjom woſow tak njeſbożownje dele padże, ſo ßebi prawu "nohu a prawu ruku ſlemi. Hdyż bě ßo jemu prěnja lěkaŕſka pomoz doſtała, ſnjeſboženeho do Khocżebuſa dowjeſechu, hdźeż je bórſy po tym wumrjeł. Njeſboże njebudźiſche ßo ſtało, budźiſche-li ſpinadło ſcżehnjene było.

Se **Sſlepeho.** Na puczu do Mikoraſa je tele dny w holi jedyn dundak babu Sprejzowu ſ rubjeżnym wotpohladom nadpadnył. Jej ſ nożom a revolvrom hrożo ju wón nuſowaſche, jemu ßwoje pjenjeſy wudacz. S rubjenſtwom, kotreż jenoż ßnadnu ſumu wucżini, je rubjeżnik cżeknył. Wurubjena je ſ wuſtatym ſtrachom a małym pjenjeżnym ſchkodowanjom woteſchła.

S **Mikoraſa.** Naſche wucżeŕſke měſtno ßo k 1. julijej ſaßo wuprójſdni. Kaž je knjes wucżeŕ Kózkaŕ 1. haprleje, tak chze knjes Mużik k 1. julijej w Sakſkej wucżeŕſtwo pſchijecz. Dokelż po zyłej Bramborſkej na wucżerjach jara pobrachuje, je mało nadźije, ſo ßo naſche wucżeŕſke měſtno hodźi w poſtajenym cżaßu wobßadźicz.

* (Wopor horow.) Student Měrſch ſ Draždžan, kotryž w Genfje dla ſwojich ſtudijow bydleſche, bě hromadże ſ jenym pſcheczelom na horu Saleve ſchoł. Na domojpuczu wón, ſo by ſebi pucz pſchikrótſchił, po jenej ſchczeżzy dźěſche. Na njej ſo wobſunywſchi wón do hłubiny padże a ſo ſaraſy.

* (Sſyna ſajěbojczika.) S lěkarſtwom ſo pſchehladawſchi je mandželſka póſtſkeho direktora Brěſaka w Sswodnizy (w Schleſynſkej) ſwojemu 19lětnemu ſynej, wuczomzej prěnjeje rjadownje w gymnaſiju, ſ morfijom ſawdała.

* 5000 twarſkich dźěłaczerjow je ſo w Nürnbergu ſ dźěła puſchczyło. Dźěłaczerjo ſebi wyſchſchu mſdu žadachu a ſe ſtrajkom hrožachu. Na to jim miſchtrjo hnydom dźěło wupowjedźichu. Wuhłady ſa dźěłaczerjow njejſu dobre, dokelž ſo w Nürnbergu w tu khwilu mało twari.

* S rosbuchnjenjom bomby je ſo wobydlenje gmejnſkeho wuczerja Gilberta we Wasmuelu (w Belgiſkej) wupuſczyło. Na ſboże njejſu ſo cžłowjekojo wobſchkodźili. Jedna ſo wo anarchiſtiſki njeſkutk. Hižo pſched dwěmaj njedźelomaj bě ſo w ſuſodnym Frameries bombowy nadpad pſchecziwo polizajſkemu komiſarej Lagej ſpytał.

Wuſudźenja.

Khoſtanſka komora. 20lětny cželadnik K. A. Mět ſ Nowych Pſowjow bě, hdyž na knježim dworje w Droždžiju ſłużeſche, ſe ſamknjeneje iſtwy, kotruž kóždy krócź ſ wopaczným kluczom wotamknu, 2. měrza hródźnymaj ſchwajzarjomaj Hübnerej a Fonfarnej 2 mk. 30 np. a 80 np. a naſajtra Hübnerej ſ nowa 5 mk. kradnył. Cžežkeho paduſchſtwa dla Měta k jaſtwu na 1 měſaz ſaſudźichu.

42lětny dźěłaczeŕ Auguſt Rachel ſ Wětrowa, hižo trójzy khoſtany, ma 3 měſozy jaſtwa wotpokucźicź, dokelž je ſ njeſamknjeneje bróžnje ſwudowjeneje Winklerki 2 ſekerje kradnył.

Dla lohkomyſlneho cžělneho ſranjenja měješe ſo dotal njekhoſtany ſkałaŕ Mirkan ſ Delnjeho Luſcža ſamolwicź. Wón w Lebſez ſkale w Nuknizy dźěłaſche. 20. julija 1903 bě wón dźěru k roſtſělenju kamjenja wuwjercźał a ſ rosbuchadłom nabił. Dokelž pak ſo nabitk ſapowjedźi, wón dźěru ſaſo wuwjercźecź počza a ſkakarjej Schönje ſ Khróſcźiz, kotryž nimo pſchińdże, kaſaſche, ſo by ſ hamorom na bózko dyrił. Hdyž tón to ſcžini, nabitk wubuchny. Wobaj ſo ſtraſchnje ſraniſchtaj, Schöna je ſamo jene wóczko ſhubił. Wobſkorženeho k 100 hriwnam pjenježneho khoſtanja abo k jaſtwu na 3 njedźele ſaſudźichu.

Hižo 7 krócź paduſchſtwa dla khoſtany dźěłaczeŕ J. Schlemmer ſ Wamiž bě ſudniſkemu ławnikej Hundrakej jene inſtrukziſke knihi a žiwnoſcźerjej Kruſchwizy w Rodezach 4 kury kradnył. Njepołěpſchomny pakoſtnik ſaſo na 2 lěcże do jaſtwa pſchińdże.

Pohoncź P. A. Schubert w Hrodźiſchczu, w Cžerniſku pola Krjebje narodźeny, bu w potajnym poſedźenju nucźenja dla k jaſtwu na 1 tydźeń ſaſudźeny.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěče 1904 dotal nahromadźiło: 3431 hr. 15 np.

Dale za njón darichu:

Na jubileju knjeza fararja Mateka w Hućinje zběranych	13 hr. — np.
Faraŕ Handrik-Slepjanski składnostny dar .	— hr. 75 np.
Dr. Handrij Cźesla w Neweklowje	5 hr. 4 np.
Štyrjo delnjoserbscy murjerjo	1 hr. 50 np.
Překupc Marćin Domš, Delnjołużiski Serb, w Taškenče	8 hr. 22 np.
Kito Šwjela, kantor w Skjarboscu	1 hr. — np.
Faraŕ Bog. Šwjela w Khoćebuzu	5 hr. — np.
Knježna Gertruda Haberlandojc w Khoćebuzu	5 hr. — np.
Liški-Pôndźelnicy: Dźensa so nam njeślachćiše, Jakub pak nam wupomha!	2 hr. — np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 21. lěta 1904 hižo kwittowane: Молоканы (296,33 hr.): 50 np. Rachlowc wot ratařskeho 75 np. = ...	1 hr. 25 np.
Hromadźe:	3473 hr. 91 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Pſcheßadźowanje hoſcźenza.

Hoſcźenzowa leżomnoſcź w zyrkwinſkej wſy Minakale w Hornjej Łužizy, wobſtejaza ſ hoſcźenza ſe žiwym wobkhadom, pſchi Budyſko-Delnjowujeſdźanſkej dróſy leżazeho, kopjeno 30 leżomnoſtnych knihow ſa Minakał, ſ wobſchěrnej parkettowanej rejwanſkej ſalu, korczmarſkimi, towarſtwowymi a hoſpodowanſkimi ſtwami, lodownju, pſchetwarjenym kehelniſchczom, rěſniſkimi khlamami a bróžnju, ma ſo

wutoru 24. meje t. l. dopołdnja 1/2 12 hodźin

na měſtnje ſamym w Minakale ſ doſpołnym žiwym a morwym korczmarſkim, rěſniſkim a ratarſkim inventarom po wobſedźerjowej poruczności pſches podpiſaneho na dobrowólne waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Zyła leżomnoſcź wjazy dyžli 24 kórzow leżomnoſcże wopſchija; twarjenja ſu ſ 22,380 mk. k krajnej wopalnej kaſy takſěrowane.

Na hoſcźenzu leża prawa k korczmarſtwu, k wotbywanju rejow a k ſtajenju žłobow. W hoſcźenzu je wot wjele lět rěſniſtwo ſe žiwym wobkhadom, kotrež móže ſo też woſebje pſchenajecź.

Kupne ſadźenje też hižo do termije podpiſany pſchijimuje.

Pſcheßadźowanſke wuměnjenja móža ſo pola podpiſaneho wobhladacź abo móža ſo wot njeho póſłacź dacź.

Rěčnik a notar Wesser
w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 16.

Minakał.

K ſawoſtajenſtwu njebo pſchekupzoweje Kanigoweje w zyrkwinſkej wſy Minakale ſłuſchaza leżomnoſcź ſ dobrej pſchedawarnju kolonialnych tworow, korczmarſtwom a ratarſtwom (24 kórzow dobreho pola, łuki a lěża) ma ſo ſe žiwym a morwym inventarom a tworami na ſkładże dla dźělenja herbſtwa pſchedacź.

Wſcho dalſche je wot 21. hacź do 29. meje pola herbow ſamych w Minakale ſhonicź.

Rěcži ſerbſki.

Libſch, ſudniſki aktuar ſw. ſł. na ſukelnſkej haſy 34.

na koſu ſ napſchecża piwneho hroda.

Pišarnja ſa kupne, hypothekſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy

Telefon cžišło 324.

Rěcži ſerbſki.

Hoſpoſa

ſo na mjeńſche burſke kubło njedaloko Budyſchina pyta. Starſcha woſoba ſo radſcho woſmje.

Bórzy abo k 1. julijej ſo cžiſta a pilna **ſłużobna holza** pyta w ſchulſkim domje w Sſkyczinje.

Schwalcže a wuczobnizy

pyta **Hempelowa,** ſchwalcža na Židowje pod hrodom cžišło 50.

Do

Noweje Jaſonizy!

Njedźelu ſwjatkownicžku pſchedſtajenje noweho **rěčneho apparata.** Jara ſajimawe!

Pôndźelu 2. dźeń ſwjatkow budźa ſo

kołbaſe wukulecź

a ſ dobom směja ſo

reje.

Pſchecźelnje pſcheproſchujetaj

R. Dunkel a mandželſka.

Pſcheßadźowanje ſawoſtajenſtwa.

Wutoru 24. meje popołdnju w 1 hodźinje ma ſo w zyrkwinſkej ſchuli w Klukſchu wſchelaka domjaza a hoſpodarſka nadoba na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Herbjo.

Hłowna zhromadźizna
Towarstwa Pomocy za stud. Serbow

srjedu 25. meje t. l. popołdnju w 3 hodźinach **w měšćanskej zahrodźe.**

Dnjowy porjad. 1. Rozprawa. 2. Wólby. 3. Namjety.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

swjeći **njedźelu 29. t. m.** wječor w 8. hodź. w Hustec hosćencu w Khwaćicach swój lětuši

załoženski swjedźeń

kaž hewak z dźiwadłom a serbskej zabawu.

Wšěch swěrnych Serbow a Serbowki a sobustawy bratrowskich towarstwow lubje přeprošuje

předsydstwo.

Khěža

cźišło 6c w **Lupoji** ſ 3 kórzami 30 □prutami pola a sahrody je na pschedań. Dalsche je shonicź psches W. Polaka w Hodźiju abo R. Polaka w Maleschezach.

Khěža na pschedań.

Mjeńscha khěža, snutska města leżaza, ſ rjanej sadowej sahrodu, je prjeczćehnjenja dla na pschedań. Dalsche je shonicź pola **H. Lehmanna** na bohatej haśy cźišło 2.

Wyšokodostojnemu

knjesej duchownemu Matekej

w Hucźinje,

k 25 lětnemu sastojńskemu jubilejej

18. meje 1904 poswjeczene.

Dźenś ſ dźakownosczu spominamy
Na Waś, nasch duschowpastyrjo,
A w duchu nasad pohladamy
Na Waś a Wasche sastojństwo,
Wot tam, hdźež buschcze powołany
Sa předarski hamt Knjesowy,
Wot Boha Knjesa wotpóśłany,
Tu hicź do jeho winizy.

Sso hrěchow kajazym scze hosczam
Pschi Bożim blidźe śłužili,
Hdźež k Jesuśowym wyšokosczam
Jim jeho sawdawk sdźělili,
Kak wjele krócź scze pschikhadźeli,
Hdźež žadachu to khori śej,
A pokutnym scze wudźělili
To cźěło Khrysta a też krej.

Haj, wot tam scze Wy staroscźiwje
Psches saúdźeny schtwórcźstotetk lět
Po Bożim śłowje śwědomliwje
Też wjedli naś śwój cźaś psches śwět
Kaž Bóh sa sastojnika staji
Na Hucźinjanski Boži dom,
Na śwoje kubła a wam praji,
Jom' śłužicź ſ połnym poddacźom.

Kak wjele kraśnych předowanjow
Nam w wośadźe scze dźerźeli,
Kak wjele waźnej wucźby śłowow
Scze konfirmandam rěcźeli,
Kak wjele scze wy strażowali
Na śwojej lubej wośadźi
A scze śej należne bycź dali,
Schtoż Bóh wam něhdy dowěri.

Wam prawje na wutrobje leži
Tu delkach zyrkej bědźerska,
Ju paśecźe, so njepodleži
Tu Jesuśowa njewjesta.
A nětk je hižo jara dołho,
Haj lětow pjecźadwazycźi,
So cźerpacźe wy Boże śłowo
Se pschezo połnej' studniczki.

Ach Božo, sdźerź też hischcze dołho
Nam naschoh' duschowpastyrja,
So předowacź mohł twoje śłowo,
Kiž twoju wolu wopschija,
So wośada by dale kschcźěła
Też do posdźischich cźaśow won
A ducha wokschewjenja měła
Psches śwjaty Evangelion.

Haj, wjele troschtowazych śłowow
Scze k troschta žadnym rěcźeli,
Kaž pola naschich lubych rowow
Też žarowazym sdźělili.
Kaž wjele dźěcźatkam scze dali
Wy kupjel śwjatej' kschcźenizy,
Też mandźelstwow scze žohnowali
Psched Bohom w jeho śwjatnizy.

Dha stupcze nětk we Bożim mjenje,
Nasch luby duschowpastyrjo,
Wot Boha Knjesa pschewodźeni
Do běrtlkśta lět druheho,
Pschi hamcze na duchownym stoli
Wamstrowoscź, cźerstwoscź wobradźi
So sastojństi też śwjeczicź mohli
Sswój połstalětny jubilej.

My pschi tym na to spominamy,
Kaž śo nam wěscze saleži,
Wam wutrobny dźak pschiwołamy
Sa waschu śwěru k wośadźi.
Bóh daj, so by k wam we wěcźnosczi
Pschi njebju durjach rěkało:
Pój k twojoh' Knjesa wjeśelosczi
Nuts, o ty śwěrny wotroczko!

Wośadźiny pschecźel.

Hłowna konferenca
serbskich duchownych

změje, da-li Bóh, **posedźenje srjedu po swjatkach** 25. meje t. l. rano 1/2 10 hodźin w hosćencu „**winoweje kiće**“ w Budyšinje.

Serbske lutherske knihowne towarstwo wotměwa swoju **zhromadźiznu** hakle **12. oktobra** t. l.

Do posedźenja konferency z wutrobnym postrowom należnje přeprošuje **předsydstwo.**

Burske towarstwo w Nakezach

śmeje **2. dźeń śwjatkow** popołdnju ſ dypkom **5** hodź. w Gáblercz hosczenzu **posedźenje.** Wo bohaty wopyt proźy **pschedśydstwo.**

Wutrobny dźak.

Hłowna shromadźizna Draždźanskeho Gustav-Adolfskeho towarstwa je na śwojim śwjedźenju w Budyschinje k twarej evangelskeje kapały w Kulowje **1000 hriwnow** dariła. To je pjenjes, kotryž śu śo serbske wośady sa tónle wotpohlad sběrake. Wschitkim lubym sastojnskim bratram, kotsiž śu śo w tejle wěży prózowali a w tak wulkej měrje k twarej hěty Božeje mjes cźłowjekami pschinoscheli, śo w mjenje makeje evangelskeje wośady w Kulowje a wokolnoscźi najwutrobnischo dźakuju.

S dobom k wjedźenju dawam, so je śo hacź dotal 9000 hr. sa spomnjeny saměr nadawało.

We Wojerezach, 17. meje 1904.

R. Kuring, superintendent.

Štwórtk rano 1/4 2 hodźin je w 82. lěće žiwjenja po dlějšim cerpjenju naš luby, staroscźiwy nan, bratr, přichodny nan a dźěd

knjez kantor emer. Kocor

w Ketlicach

cicho wusnył.

Wo cichu sobuželniwosć proša

w Ketlicach, Hodźiju a Draždźanach

hłubokozrudźeni zawostajeni.

Khowanje budźe swjatkowničku pop. w 3 hodź.

Sa wopokasma wutrobneje lubosczе a dźělbracźa pschi wumrjecźu a khowanju naschcho horzolubowaneho a njesapomniteho mandźelskeho a nana

Jurja Patoka

wschitkim **najwutrobnischi dźak** prajimy.

Wośebje śo dźakujemy wyšokodostojnemu knjesej fararjej ryćerjej Jakubej sa troschtapołne cźełne předowanje a wyšokocźesczenemu knjesej dwórskemu radźicźelej Jakubej w Draždźanach, kaž też jeju wyšokocźesczenymaj knjenjomaj śotromaj w Njeśwacźidle sa wjele lubosczе, kotruž śu pschi žiwjenju naschemu lubemu nanej wopokasali, a też sa rjanu pychu do rowa ſ tutym śwój **najhłubschosacźuty dźak** prajimy.

W Njeśwacźidle, 13. meje 1904.

Hłubokosrudźeni sawostajeni.

(K temu cźišłu dwě pschiłohy.)

Prěnja pschiłoha k czišłu 21 Serbskich Nowin.

Ssobotu 21. meje 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

16. meje 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	38—41	69—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—37	64—67
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	59—62
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	25—28	50—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	35—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	31—34	60—62
3. starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	28—30	55—58
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	25—27	50—53
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—39	64—67
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	60—62
3. žnadnje pizowane	28—30	54—56
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	49—53	74—78
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	46—48	70—72
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich stschiženjow w starobje hacž do 1¼ lěta	38—39	51—52
2. mjaßne	36—37	49—50
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	34—35	47—48

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2632 měchow.		W Budyschinje 14. meje 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 19. meje 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenża	běła	8	83	9	—	8	68	8	97
	žołta	8	24	8	53	8	35	8	65
Rožka	50 kilogr.	6	—	6	15	5	94	6	6
Ječmjeń		6	65	6	79	6	33	6	67
Wowš		6	—	6	20	5	50	6	—
Hróch		9	50	10	50	9	—	9	50
Woka		7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły		11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka		15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny		2	50	2	75	2	—	2	50
Butra	1 kilogr.	2	30	2	50	2	10	2	40
Pschenična muka	50 "	9	—	17	50	—	—	—	—
Rjana muka	50 "	7	—	12	—	—	—	—	—
Ssyno	50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssłoma	600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Prošata 1290 schtuk,	schtuka	9	—	22	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby		—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenčny gris		—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hacž 14 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. — np., kórz ječmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Na Burscy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hacž 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacž 6 hr. 35 np., ječmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np, wowš wot 5 hr. 90 np. hacž 6 hr. — np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu

11. meje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hacž 6 hr. 15 np., pschenża wot 8 hr. 70 np. hacž 8 hr. 75 np., ječmjeń wot 6 hr. 60 np. hacž 6 hr. 70 np., wowš wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 15 np., jahły wot 11 hr. 40 np. hacž 11 hr. 75 np., hróch 9 hr. 50 np., žyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 70 np., žłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 60 np.

Wjedro w **Londonje** 20. meje: njewobstajne.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michałskej zyrkwi** smjeje žwjatkownicžku farat Răda rano w 7 hodź. žerbsku spowjednu rěcž, ½9 hodź. žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. Zyrkwiny khor budże spěwacź: O wěrnoscże ducho, pój, bydlicź mjes nami.

Druhi dźeń žwjatkow rano w 7 hodź. smjeje farat Răda žerbsku spowjednu rěcž, ½9 hodźin duchowny Tyscher žerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Tajle dwaj dnjej budże žo psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa fakski powschitkowny zyrkwiny fond sběracź.

Tseczi dźeń žwjatkow dopołdnja w 9 hodź. smjeje duchowny Tyscher žerbske předowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smjeje duchowny Tyscher.

Křćże nji:

W **Michałskej zyrkwi**: Alwin Pawoł, Alwina Pawoła Tittela, žiwnoscźerja w Dobruschi, ž. — Martha Gertrud, Khorle Augusta Maxa Bufy, žukelnika na Židowje, dź. — Hertha Elsa, Augusta Jokuscha, tepjerja w Dobruschi, dź.

W **katholskej zyrkwi**: Mikławsch Pawoł, Michała Kurjata, wobšedźerja w Sajdowje, ž. — Franz Jurij, Gustawa Hermanna Kóczki, wobšedźerja w Boschezach, ž.

Zemrjeći:

W **Michałskej wožadze**: 18. meje: Richard Waktar, Khorle Richarda Kopty, maschinista na Židowje, ž., 4 m. 16 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Sswjatkownicžku smjeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucžbu, ½8 hodźin farat Kschižan žerbske a ½10 hodź. němske předowanje.

Druhi dźeń žwjatkow smjeje rano ½8 hodź. duchowny Voigt žerbske a ½10 hodź. němske předowanje.

Tseczi dźeń žwjatkow smjeje rano w 8 hodźinach farat Kschižan žerbske předowanje.

Prěni a druhi dźeń žwjatkow budże žo psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa krajny zyrkwiny poklad sklađowacź.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Sswjatkownicžku smjeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. žerbsku spowjednu wucžbu, w 8 hodź. farat Domaschka žerbske a ¾10 hodźin němske předowanje.

Druhi dźeń žwjatkow smjeje farat Domaschka rano w 7 hodź. žerbsku spowjedź, duchowny Nowy w 8 hodź. žerbske a ¾10 hodź. němske předowanje.

Na tutymaj dnjomaj žo kollekta sa powschitkowny zyrkwiny fond sklađuje.

Tseczi dźeń žwjatkow žwjeczi žo w Budestezach **bibliski** žwjedźeń. Popołdnju w 2 hodź. smjeje k. farat Mrósak s Hrodźišchcźa žerbske a popołdnju w 4 hodź. k. farat Mann s Kumwalda němske žwjedźeńske předowanje. Spěw khora: „Wotewrěcże te rjane durje", Zionske hłoßy cźišło 175, schț. 1, 2, 5, 7. — Po wobědmaj kemschenjomaj žo kollekta sa hłowne sakske bibliske towarstwo sběra.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

šnateje dobroscże

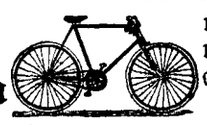
po najtuńschich płaczišnach najlěpschi porucža

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschišpomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow žo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy roseścźelu.

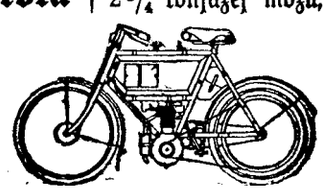
Rapidne jěsdne kola

model 1904 žu najwutrajnische, najwěscźische, najkhmańsche a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho cźaßa.

Jenoj fabrikske płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** s 2¾ konjazej mozu, se šamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyka wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drózy 10.

Naturſko-hojaza ſtazija

w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 3

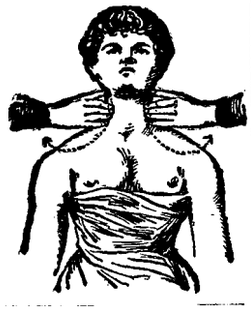
wotewrjena wſchědny dźeń dopołdnja wot 9 hacž wjeczor do 8 hodźin, njedźelu jenož wot 9—12 hodźin.

Lěkowanje wſchěch khoroſczow bjes lěkarſtwow (ſe ßwětłom, powětrom, wodu, włóžnu czopłotu, maßažu, diätu atd).

Honorar: 10 hriwnow ſa tydźeńſke hojenje ſe wſchěm poßłużenjom: jako parnymi kupjelemi, ſawalenjom, kupanjom, maßažu atd. Ssobuſtawy kaßow a dźěczi maju poniženje.

Wopyty na wßy tunjo.

Jenotliwe nałożenja: połne parne kupjele 1 hr. 25 np., ſe ſawalenjom a maßažu 1 hr. 70 np., podźělne parne kupjele 1 hr., zyła maßaža ßama 1 hr., podźělna maßaža 75 np.

R. Walter,

naturſkeho hojenja wuſtojny.

Schenillowe rubiſchcza

na wulki wubjerk po tunich płaczíſnach porucza

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 1.

S dobom na to kedźbliwe czinju, ſo ſchtrympy pſchiſchtrykuju.

Kožane ſchórzuchi

ſ rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerſke ſchórzuchi

na wulki wubjerk po najtuniſchich płaczíſnach porucza

Otto Büttner

pſchi hłownym torhoſchczu 9

pſchedawarńja koże a czerjatych rjemjenjow.

Sbytki

ſa

płóczliwe wobleczenja, płóczliwe bluſy, dźěczaze wobleczenja, jaki, ſchórzuchi, koſchle, hólczaze płóczliwe wobleczenja

na **wulki wubjerk** po **ßměſchnje tunich płaczíſnach** porucza

August Pawoł Hilger

na ſeminarſkej dróſy 2.

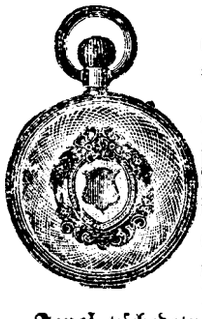
Jatrowy wolij

w rjanej žołtej tworje ſa **ßwinje**, k ſpěchowanju wobžernoſcze a pſchetłacza porucza tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacź.**

Wobraſy

(bildy) ßo rjenje a tunjo ſaſchkleńzuja a ſ wobłukom wobdadźa, **domowe žohnowanja** a **wobraſy, wěnzy a ſchpruchi k ßlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczíſnach pola

Maxa Mützy

na bohatej haßy 11.

Ssuche kuleczki, pjeńki, ſcheżěpy,

kaž tež

khójnowe a ſchmrěkowe žerdźe

porucza a pſchedawa hiſchcze po najtuńſchich płaczíſnach

hrabinſke Lippeſke hajniſke ſarjadniſtwo w Dubom.

J. G. Müller, ßedłarſki miſchtr

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 12

pſchi potrjebje **bayerſke tóčzniki, bruſy** 12 wſchelakich družinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczíſnach, **koßyſchcza, koßowe ſchkitaki, koßowe rynki, rohowe kunki, hrabje, ßerpy** atd. porucza.

Saßopſchedawarjam ßo poniżene płaczíſny wobliczeja.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poruczeja

brunizowe podkopki w Měrkowje.

Maſchinſki wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jěſdne kola kołomas

porucza tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentſch

pſchi žitnych wikach 30

w domje hoſczenza „ſkoteje hwězdy“.

Wſchě barby,

ßuche a do wolija ſrybowane,

firniß, terpentinowy wolij, lak, barbiežе (pinſle), ſchablony,

dale

zement

ſtajnje czerſtwy,

po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucza tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentſch

pſchi žitnych wikach 30

w domje hoſczenza „ſkoteje hwězdy“.

Wustaw ſa lěkowanje ſe ßwětłom a elektriſke lěkowanje.

Czuwowe (nervowe) **khoroſcze,**
wicz a drjenje:
} Sswětłowe kupjele — elektriſke kupjele, maßaże atd.

Khoroſcze kože a jětſſenja (liſchawy, jětſſenja atd.) zyle bjes

boloſcze po profeſſoru Finſenje: Lěkowanje ſe żeleſowym ßwětłom.

Wutrobine khoroſcze: Wotměnjaze elektriſke prudy, maßaże wutroby.

Dr. med. **Wagner**

pſchi Albertſkim měſtnje 4 w Budyſchinje.

Wóſkowy twar
kaž tež wuſchkrjeny wósk kupuje
Albert Lehmann,
mydlarnja na połnóznej dróſy 2
na rózku hornczerſkeje haßy
ſnapſchecza ſtarych kaſarmow.

Wósk
a wóſkowy twar po najwyſchſchich
płaczíſnach kupuje
Friedrich Lieber
mydlarnja na bohatej haßy 6.

Paleny
khokej,
wſchelakeho měſchenja
punt po **80** np., **90** np., **1** mk.
hacz **2** mk.
jara płaczíſny hódno poruczа
Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Tuczny ßuſcheny polcz
pſchi 10 puntach po 60 np.,
tuczne ßwinjaze mjaßo
punt po 60 np.,
wuſchkrjeny cziſty ßwinjazy tuk, punt po 70 np.,
poruczа
Richard Nierth,
rěſniſki miſchtr,
na ßerbſkej haßy 18 pſchi ſtarych kaſarmach.

Portlandſki zement
w wubjernej jenakej hódnoſczi ſtajnje czerſtwy, dokelž ßo kóždy tydzeń pſchiwoza, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo poruczа
Otto Engert
en gros drogowe khlamy en détail
na ſnutskownej lawſkej haßy 10.
Telefon 33.

Naturſke lěkowanje

khoroſczow nervoweho ſyſtema jako **moſhow a rjapoweho moſhowza, boloſczow hłowy a wobliczа, wjerczenja, bjeſſpanoſcze,** kaž tež **nervoſnych boloſczow kóždeho waſchnja, widliſchczow, wokhromjenjow, ſamyleneje rěcze, khoroſczow hłowy a ſchije, khoroſczow wutroby, płuzow, jatrow a jěrchenjow, ſadźěwaneho pſchetłacza wſcheje druziny, ſatykanoſcze, chroniſkich kartarrhow, kozinych khoroſczow, ſaſymnjenja, wicze, drjenja muſkulow a ſhibadłow, nabubnjenja koſczow** atd.

Hojidła: Magnetismus, maßaża, hojaza gymnaſtika, diäta, nałożenje wody a elektrizitety.

A. J. Wünsch,
hojazy magnetiſeur
w Budyſchinje pſchi žitnych wikach
na ßukelnſkej haßy 1 po 1 ſhodze.

Rěczne hodźiny wſchědnje wot **9—1** hodźiny.
Khorych wſchudże wopytuju. Pomerne płaczíſny.

Franz Marſchner
czaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow** k dobroczíwemu wobkedźbowanju poruczа.
Hódna twora. Pitzomne rukowanje. Tunje płaczíſny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěczu ßerbſki.

Piwowy hród
w Budyſchinje

poruczа czeſczownym Serbam w měſcze a we wokolnoſczi **ßwoje měſtnoſcze,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjeſy dobru jědź a napoj** dóſtacz.

Hermann Rachlowz.

Mój
ſubjazy atelier
je wot nětka na **kamjentnej haßy 18** delka.
S dobom poruczam **zuſe ſuby** a **plombérowanje ſubow** wſcheje druziny po tunich płaczíſnach.
Khorla Stroka
ſubjazy wumjelz.

Wupſchedawanje połcza.
Wot dzenża ßuſcheny połcz, tak dołho hacz doßaha, pſchi wotewſaczu 5 puntow punt po 60 np. pſchedawam.
O. Pětſchka na žitnej haßy.

Brodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcz
ßo ſpěſchnje połóżeja
ſ thymuſinom
Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sczele ßo na wßy.

Skład drainěrowanſkich rolkow w Lětonju
poruczа **drainěrowanſke rolki**
wſchěch wulkoſczow,
wodowodowych rolow, konjazych žłobow, kruwjazych kortow, ßwinjazych kortow, proßazych kortow ſ rěblikom
a bjes njeho,
pßyeze korta, pleſtrowanſke platy,
wſcho po fabrikſkich płaczíſnach.
Emil Dietrich.

Trjebany
dźěčzazy wós,
dźěčzazy jěsdny stol
a **dźěčzazy korb**
ma tunjo na pschedań
Pawoł Giebner,
winowa pschedawarnja
na theaterskej haßy.

Puczowanske tosche,
puczowanske koffry,
nakhribjetne měchi
porucza tunjo
C. A. Pětsch
na hauensteinskej haßy 1.

Wjetschu dźělbu
khójnowych ßadźenkow
ma na pschedań hajniske sarjadnistwo
w **Łasu.** Mjeńsche dźělby móża
ßo hnydom w hajnkowni w Stróži
pola Wulkich Sdźar abo w Skyczinje pola Łasa wotewsacź.

Rěs

ma na pschedań parny rěsak
w **Rakezach.**

Bělokalowa pschěßada
wubjerneho twjerdeho wulkohlowateho kała je na pschedań
w **Porschizach** czißło 18.

Satwarzow plumpow.

Dwaj hischcze w dobrym
rjedźe sdźerżanaj plumpowaj
njebosej staj na pschedań
w **Khróscźizach** czißło 16.

Jěsdne koło!

Derje sdźerżane dwojoßedłate
jěsdne koło — tandem — je na
pschedań na swonkownej lawskej
haßy 17 po 2 skhod.

Składnostna kup.

Někotre derje sdźerżane **jěsdne koła,** 1 żonjaze a 1 hólczaze
koło, ßu ßměschnje tunjo na
pschedań w Budyschinje na Moritzskej drósy czo. 8 po 1 skh. na lěwizy.

Żiwnosćz na pschedań.

Dla dźělenja herbstwa ma ßo
sahrodniska żiwnosćz czißło 9
w Ssowrjezach, 15 mjeńschinow
wot Kubschiskeho dwórnischcza
sdalena a 22 kórzow pola a łuki
wopschijaza, se żiwym a morwym
inventarom pschedacź. Dalsche
wukasuje pschedporucznik (forminda)
tam.

Khěża na pschedań.

Maßiwna khěża czo. 3 **w Hodźiju**
s dwěmaj kórzomaj dobreho pola
je se stejatymi żnjemi hnydom
prjeczcźehnjenja dla se ßwobodneje
ruki na pschedań. Wscho dalsche
je shonicź pola wobßedźerja tam.

Ernsta Ullricha naßl.

Herrmann Gläsel

w Budyschinje na schuleŕskej haßy 12,

pschedawarńja porzlinowych, kamjeninowych a schkleńczanych tworow

porucza **na wulki wubjerk po tunich płaczisnach**

kwaßne a składnostne dary,
dary k ßlěbornym kwaßam

njewjesczinske wuhotowanja

najjednoriscehoh hacź do najwoßebniscehoh sestajenja, jako:
blidowe serwißy sa 6 hacź 12 woßobow po wschěch płaczisnach,
khofejowe serwißy s pißaneho porzlina po **3** hacź 15 mk.,
(khana, zokrowa tyssa, mlokowa khanka a 6 schalkow),
khofejowe a **czajowe serwißy** s 12 schalkami,
po 12 hacź 30 mk.,
tykanzowe talerje a nikle schklě,

khofejowe a blidowe ßudobje
s zyblowym mustrom

(wot Ernsta Teicherta w Mischnom)

woprawne Karlowarske khofejowe maschiny.

Mynje ßudobje po 1 mk. 80 np. hacź 15 mk.,
kwětkowe nopaschki a palmowe czwory
s majoliki a kamjeniny,
majolikowe wasy, żardinièry, nastawki sa ßad,
nikle schklě a scźěńske talerje,
kraßne nowoscze nippowych wězow,

kuchińsku nadobu,

każ tež wschu nadobu sa kuchinju a dom.

Serwěrowanske a khofejowe deńczka,
s dubowehoh drjewa, fayenßy a běłeho blacha.
niklowe menaże po 1 hacź 5 hr.,
bowle a piwowe serwißy,
winowe a likeurowe schkleńzy,
piwowe schkleńzy a piwowe bjecharje,
schkleńczane ßudobje praßowane a toczene,
kładźeńske schkleńzy se samkanjom a bjes njeho,
mjedowe schkleńzy.
Lampowe pschikrywy a zylindry,
diasanije a scźěńske wobrasy,
schpihele wschěch wulkoscźow,
klanki (pópy) a **klankaze dźěle** jako hłowy,
cźěła, stupnje, schtrympy atd.

Krucze sprawne poßłużenje.

Majstrowski wubjerk w Budyschinje.

Ssudobja sa hoscźenzy.

Najtuńscha kupowarńja sa wikowarjow a hoscźenzarjow.

Rěs

je pschezo na pschedań
we Łupjanskim parnym rěsaku p. Radworja.

Hoscźenz „połměßaza“

w Budyschinje

ßwoje nowonatwarjene **hródże** czescźenym ratarjam a wósnikam
k wużiwanju porucza. **Dwótsła kuchiń** je ßo porjeńschika a tež
sajesd je ßo polěpschił.
Wo dobrocźiwy wopyt pschecźelnje proßytaj
Max Kiessling a mandźelska.

Młody wustojny krawski pomoznik
ßo hnydom do dobreho trajneho
dźěła pyta pola krawskeho mischtra
Engelmanna w Bukezach.

Dźěłaczerśku ßwójbu
s wulkej msdu, darmotnym wobydlenjom a deputatom hnydom abo
k julijej pyta
knježi dwór w Lichanju.

Dźowku s wulkej msdu do
blischosćze Budyschina wotroczkow,
rólnych pohonczow, wolazych,
ßłużobne holzy pyta **Spannowa**
na małej bratrowskej haßy.

Kucharki, stwinske, ßłużobne a
kuchińske holzy, hródźne dźowki,
wotroczkow, pohonczow, wolazych
a dźěłaczerśke ßwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej
haßy 7 s napschecźa měschczańskeho
theatra.

K ßlěbornemu kwaßej

Heinricha Kloßa w Komorowje
pola Rakez a jeho mandźelskeje
Leny rodź. **Scholczyz** s Mortkowa
na dnju 23. meje 1904.

S wulkej ważnosćzu nětk ßwita
Sa Waju dźeń dźenßnischi,
Nastupazy Waju lěta,
Dokonjane w mandźelstwi,
Kiž dźenß strowaj wobaj dwaj
Ssłěborny kwaß ßwjeczitaj.

Spomńtaj tam, hdźež Boża hnada
Pschewodźesche Waj' psches ßwět,
Tam njech Waj' duch nasad hlada
Dźenßa psches tu liczbu lět,
Schto staj dotal wobaj dwaj
S Bożej ruki dostałaj.

Wjele kraßnoh' żohnowanja
Je Bóh Wamaj wudźełał,
Wysche tajkoh' sastaranja
Tež Waj' psched słym swarnował'
Sa cżoż dźenß Waj' wutroba
Bohu dźak a khwalbu da.

Njech tež srudne podeńdźena
Wobeschłe wschě njejßu Waj',
Spomńtaj, so je tuta semja
Njewobstajnoh' sboża kraj,
We kotrymż ßo pscheměnja
Wjeßele a srudoba.

Město wobstajneho sboża
Je wschak jenoż we njebju,
Bože dźěczi jeho móża,
Dźělomne bycź psches wěru,
Kiž tu ßame do ßmjercze
Sakhowaju wobstajnje.

Bóh chzył nad Wamaj ßo ßmilicź,
S dobrym Waj' dny krónowacź,
Sboże Wamaj ßobu dźělicź,
Każ tež dale strowoscź dacź,
Hacź běschtaj so wěsty cżaß
Sswjeczikoj ßwój słoty kwaß.

Dźitaj s troschtom Bożoh' ßłowa
Po Waj' drósy dotalnej,
Wuswoltaj ßej dale s nowa
Luboh' Boha k wodźerjej,
Hacź wón junu powoła
Waju na kwaß jehnjecza.

Waju ßyn.

Fotografowańja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbßkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju firmu

jenoż **Richard Huth na ßerbßkej haßy 13** kedźbuje.

K ßaniczenju molow

poručam

kamfer, patchouli, popjeŕ, naftalin, woprawdźity dalmaziſki pólver pſche inſekty, zacherlin, ori, pólver a tinkturu pſche mole, paſtille pſche mole, kamjenje pſche mole, naftalinowe łopjena, ſelo a papjeru pſche mole.

Otto Engert,

en gros **drogowńja** en détail

na ſnutskownej lawſkej haßy.

Dalokoreczak czißło 33.

Winowa wikowańja „Liſchczeje jamy“

(Fuchsbau).

Moſelſke wino bleſchu hižo po 90 np.
Rheinſke wino = = = 80 np.
Bordeauxſke wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
ſchpaniſke wino = = = 80 np.
portugalſke wino = = 80 np.
němſki a franzowſki łognak, němſke a franzowſke Champanſke wino

porucza

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſłót porucza

hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Wulku dźelbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſacza mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawańnje doſtate) po płaczißnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßmeſchnje tunich płaczißnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Wſchě **mužaze wězy,** jako:

khornarje, manſchetty, pſchedkoſchliczki, nózne koſchle, ſwjerſchne koſchle, normale ſchaty, ſchtrympy, rukajzy, krawatty, pſchedeſchczniki, kije, ßłomjane klobuki, wołmjane filzowe klobuki, koßmowe filzowe klobuki, zylindrowe klobuki, ſkładne zyliudrowe klobuki, pótniki, ſportſke pańy, ſportſke mèzy, ſportſke ſchtrympy, modne mužaze lazy, pucźowańſku potrjebu a kožane twory najlèpje a najtuńſcho w nowowotewrjenej woßebitej pſchedawańni mužazych wězow

Richarda Nebela

w Budyſchinje na theaterſkej haßy

ſ napſchecza winownje knjeſa Giebnera.

Naumannowe jěſdne koła

ßu bjeſawadnje **najlèpſche ßwěta.**

Saſtupjeŕ:

wumělſki jěſdźeŕ **Ernſt Krjeńz w Maleſchezach.**

Wſchě pſchißłuſchne dźěle derje a tunjo.

Nanajlubońſniſche

bywa kóžde wobliczo, kčejaza a ßmykka koża, nězna a powabna barba po wſchědnym myczom jenoż ſ Vierowym

Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždźan, kuſk po 50 np.

Sserbjo, kotſiž chzedźa woprawdźe **dobre** twory po **wurjadnje tunich** płaćiſnach kupowacź, cźinja to najlěpje

w Zhorjelſkej pſchedawaŕni Guſtava Bobaka

w Budyſchinje na bohatej haßy 29,

ſ napſchecźa hoſcźenza „winoweje kicźe".

Tale pſchedawaŕnja je ſnata jako **ſprawna** a **wjele dokonjaza,** ſchtož pſchezo roſcźaza liczba wotebjerarjow dopokaſuje.

Poßłužuje ßo **w ſerbſkej rěcźi.**

Scźěhowaze twory ßu **woßebje tunje:**

jehły, 25 ſcht. po 2 np.,
naporſtniki, ſcht. 1 np.,
zwjern, 3 kuluſchki 10 np.,
taillowe ſchtabiki, duzent 16 np.,
koſchlaze zanki meter 2 np.,
broſche ſcht. 10 np.,
portemoneje, ſcht. 12 np.,
ſchtrympowy bant, por 6 np.

Dźěcźaze ſchtrympy, cźorne, 20, 28, 38 np.
ſonjaze ſchtrympy, woprawne cźorne, 37 np.,
muźaze ſoki hižo po 12 np.,
paczérkoſte platowe rubiſchcźa po tunjej płaćiſnje,
módroczíſchcźowe ſchórzuchi, 48 np.,
ſchtalty, ſcht. po 58 a 90 np., 125 np.,
rukajzy ſa żónſke, muźſkich a dźěcźi po 20, 30, 40 np.

Schaty ſa cźěſchne dźěcźi.

Bèle ſonjaze koſchle, ſcht. 60, 85 a 125 np.,
bèle holcźaze koſchle wſchěch wulkoſcźow,
bèle muźaze koſchle, 135 a 150 np.,
pißane ſonjaze koſchle ſ lěcźneho barchenta, 85 a 120 np.,
pißane muźaze koſchle ſ lěcźneho barchenta, 85 a 125 np,

Zonjaze a holcźaze klobuki
na hobrſki wubjerk,
njewudebjene ſcht. po 48 np.,
wudebjene ſcht. hižo po 85 np.
Tunje płaćiſny.

Hólcźaze mězy ſ batiſta,
holcźaze kapy ſ kaſchmira atd.
Žiđźane ſaſchijaze rubiſchcźa ſ modnymi muſtrami.

Lěcźny koſchlazy barchent jara tuni, łohcź po 17, 20, 25 np.
Woprawdźity módroeźiſchcź ſa jaki rjane muſtry, łohcź po 23, 27 np.

1 dźělba twjelow
njeßmérnje tunjo,
łohcź po 13, 17 np.

Barbunjepuſchcźate zychi łohcź po 25 np.,
ſłomniki ſcht. 108 np.,
blidowe deki ſcht. hižo po 80 np.,
bèle blidowe ruby ſcht. 85 np.

Žiđźane banty!
Rjedozpity wubjerk!
Esméſchnje tunje!

Mnźaze khornarje ſcht. 19 a 30 np.
Schemiſetty ſcht. 38 a 48 np.

Zhorjelska předawaŕnja

Gustava Bobaka

w Budyſchinje na bohatej haßy 29

ſ napſchecźa hoſcźenza „winoweje kicźe".

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihičišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 22. | Sobotu 28. meje 1904. | Lětnik 63.

Mandźelska prynza Jana Jurja †.

Cźežke pruhowanja žo naschemu kralowskemu domej nakładuja. Hakle někotre lěta žu žo minyle, so ruka žmjercźe młódnu haložku s Wettinskeho schtoma wotlemi; s wobžałoscźenym snjesboženjom bu prynz Albert w kcźěwje žiwjenja nahle s kralowskeje žwójby wutorhnjeny. Hdyž hischcźe njeběchu rany, s wumrjecźom krala Alberta nabite, sažile, nowa žałoscź a horjo s cźeknjenjom krónprynzeže Luisy kralowski dom potrjechi. A nětko hižo saže srudna powjesć psches kraj dźe, so je prynzeža Marja Isabella, mandźelska prynza Jana Jurja, na scźěhwkach operazije, kotrejž bě žo wona 11. meje w kralowskej žonjazej kliniży podcźišła, sańdźenu wutoru wumrjeła. Hižo tsecźi krócź sa krótke lěta nasch lubowany kral žarujo, tola do Božeje wole poddaty, pschi marach jeneho žwojich lubych steji, a s nim žobu jeho žwěrny sakski lud, jeho ból žobu sacźuwajo, žaruje.

Semrjeta prynzeža bě žo 30. augusta 1871 jako dźowka württembergskeho wójwody Philippa narodźiła. S prynzom Janom Jurjom žo wona 5. haprleje 1894 woženi. S tehole mandźelstwa, kotrež bě woprawdźe sbožowny swjask žiwjenja, njejžu dźěcźi wuschle. Semrjeta bě cźicha knjeni, kotraž žo po móžnoscźi žwětnych wježeloscźow sdalowasche a žo sa to radscho skutkam dobroczelstwa podawasche. Wo jejnej khoroscźi lěkarske rosprawy praja, so je wona w kralowskej kliniży pomoz psche cźerpjenje delnjeho žiwota pytała. Operazija, kotruž mějachu lěkarjo sa nusnu, bě drje cźežka, tola bě žo wona po sdacźu derje poradźiła. Wobojenja hakle nastawachu, hdyž w jenej rosprawje wo jejnej khoroscźi rěkasche, so je žo racźk žydnjeneje krwě do pluzow scźahnył. Njedźiwajcy teho pak nichtó we wokolnoscźi wyšokeje patientki njewoczakowasche, so mohło žo s khoroscźu k najhórschemu wobroczicź, tak so pschi prynzeženej žmjercźi nichtó s jejnych lubych pschitomny njebě. Cźicho, bjes boloscźow a žmjertneho bědźenja je žo wona do tamneho žwěta pschedrěmała.

Pjatk wječor je žo kaschcź s prynzeženym wotemrjetym cźěłom s prynzowskeho hroda na parkowej drósy do katholskeje dwórskeje zyrkwje pschewjesł a žo tam do wjerchowskeho wjelba stajił.

Rusko-japanska wójna.

Wójnske sboże je Japanskich wopuschcźiło. Ani na morju, ani na kraju njeje žo jim poslednji cźaž schlachcźiło. Psched Port Arturom a Dalnym je japanske wójnske łódźstwo cźežku schkodowanku pocźerpiło. S łódźomaj „Hatsuse“ a „Joschino“ je žo po nowischich powjescźach něhdźe 900 offizěrow a wojakow tepiło. „Hatsuse“ bě najwjetscha japanska panzerowana łódź. Wona bě s kanonami najwjetscheho kalibra wobronjena, s kotrymiž móžesche jenicźzy tšelenje do Port Artura wuspěch měcź. Pódla „Hatsuse“ a „Joschino“ je žo hischcźe tsecźa wulka panzerowana japanska łódź „Schikischima“, kotraž bě žo s kulemi ruskich kanonow wobschkodźiła, potepiła. Schtwórta łódź „Kaßuga“ je žo teho runja cźežko wobschkodźiła. Wona pak je hischcźe mohła k japanskemu brjohej dopłuwacź, hdźež žo nětko wuporjedźa. Po dalschej powjescźi je žo tež ruskemu Wladiwostokskemu wójnskemu łódźstwu nacźahnyło. Wone je žo pjecźa tsjoch wójnskich łódźow smozowało, kotrež běchu Japanscy w połodnischej Ameriży chileskemu knjeżerstwu sa drohi pjenjes wotkupili.

Kaž na morju, je žo Japanskim tež na kraju slě sescłko. Ruscy žu japanske wójsko, kotrež bě Port Artur s połnozy wobležnyło, w krwawnej bitwje sbili. Roskasował Port Arturskeje twjerdźiny, general Stössel, na Japanskich wupad scźini. Rußam žo poradźi, Japanskich s jich stejischcźa wutłócźicź. S najwjetschim wuspěchom general Fock wojowasche, kotryž žo s połodnja Kinčzoua s 8 batailonami a 2 batterijomaj do dweju japanskeju divisijow da. Ruska artillerija s khětreje bliskoscźe do Japanskich tšelecź pocźa, kotrychž potom ruscy pěschcy s bajonnetom s jich stejischcźow wuhnachu.

Psched bajonnetami ruskich pěschkow žu Japanscy hacź dotal wschudźe zofali. Hdyž běchu Japanscy pola Jaluskeje rěki ruskich s wjelekrócźnej pschemozu wobstupili, žebi tola Ruscy wupucź wudobychu, hdyž žo do Japanskich s bajonnetom sahnachu. Woprawdźita khrobłoscź a smužitoscź móže wschak žo hakle potom spósnacź, hdyž dyrbi wojak wótremu želesu w njepschecźelskej ruzy napscheczo stejecź. Tule khrobłoscź Japanscy nimaju, kaž žu dotalne bitwy dopokasałe. Woni žu teho dla jako wojazy wjele mjenje hódni dyžli Rußojo, kotsiž najradscho s bajonnetom wojuja. Wojeńscy wustojni, mjes nimi tež němscy offizěrojo, maja hižo nětkole wěz Japanskich sa schpatnu. Ssamo hdy bychu Japanscy Port Artur dobyli, na cźož pak nimaju hischcźe žanych wuhladow, njemohli Rusku wjazy pschewinycź. Ruske wójsko, kotrež pod generalom Kuropatkinom mjes Liaojanom a Mukdenom steji, je žo poslednji cźaž tak powżylniło, so móže tsjom japanskim wójskam na dobo napscheczo stupicź.

Nowe schkodowanki japanskeho wójnskeho łódźstwa.

Franzowske nowiny „Matin“ žu wot žwojeho Peterburgskeho rosprawnika scźěhowazu powjescź dostałe: Telegram s Liaojana s chineskeho žórka praji, so je s nowa jena japanska wójnska łódź wokoło pschistawa Dalneho na rusku podmórsku minu sajeła a žo s tym do powětra buchła. Łódź je žo sa jara krótki cźaž potepiła. Podrobnoscźow njeje hischcźe doschło.

S dalschim telegramom s Londona žo wobkrucźa, so žu ruske torpedowe łódże na japanske łódźstwo 25. meje nadpad scźiniłe a

dwě japanskej torpedowej łódźi wobschkodźile a jenu kanonerku (kanonsku łódź) potepile.

Dalschn schkodowanku japanskeho łódźstwa je zarowy naměstnik Alexejew se scźěhowazym telegramom pschipowjedźił:

Po rosprawje admirala Wytthöffa su Japansy 19. meje spytali, Portartursku rejdu ruskemu wójnskemu łódźstwu s podmórskimi minami sawrjecź. Pschi tym su so, kaž bě na brjosy spósnacź, jena japanska parna łódź a dwě torpedowej łódźi potepile. Wot 18. hacź do 21. meje je so na Portarturskej rejdze 11 njepschecźelskich sawjeranskich podmórskich minow skojiło.

Kosakojo w połnóznej Koreji

su Japanskim jara wobcźežni. Kosakojo generala Rennenkampa su tam pjecźa dwaj japanskaj proviantskej cźahaj prjecź wsakoj. Japanske prěnje wójsko, kotrež hischcźe pschezo w Fenchwanczenu steji, je teho dla bjes pschiwosa provianta. Po druhej powjescźi su kosakojo město Andju dobyli a tamnischu japansku wobsadku rosehnawschi město sapalili a potom s njeho wotcźahnyli.

W Kjöngsöngu wotdźělenje kosakow s 20 kanonami steji. To drje su sabajkalske jězdne batterije, kotrež su pschi wudyrjenju wójny we Wladiwostoku sawostałe.

Japanske prěnje wójsko w Fenchwanczenje.

Po najnowschej rosprawje ruskeho generala Ssacharowa najwjetschi dźěl prěnjeho japanskeho wójska hischcźe pschezo w Fenchwanczenje steji. Tam je něhdźe 36000 pěschkow a 2000 jězdnych se 36 pólnymi kanonami shromadźenych. Japanske wotdźělenja su k połnozy 4 mile dale hacź k rězy Aiho pschedsunjene.

Japansy na Liaodunskej połkupje.

Po rosprawje generala Ssacharowa su Japansy Kinczou wobsadźili. 18. meje je s połodnja wótra bitwa była, w kotrejž je 700 Japanskich padnyło, mjes tym so su Rusy jenoż něhdźe 150 morwych a sranjenych měli. Pola Takuschena, k ranju Liaodunskeje połkupy su Japansy 50,000 wojakow na brjóh wusadźili.

Njewěrna powjescź.

Jendźelske nowiny su powjescź wunjesłe, so je ruska łódź „Bogatyr“, k Wladiwostokskemu łódźstwu pschisłuschaza, na skały sajěła, a so su ju Rusy, hdyž běchu kanony s njeje wunjesli, rostsělili. Tale powjescź je hoła wumysłenka. Niz jena wójnska łódź, ale jena wschědna transportska łódź je so njedaloko Wladiwostoka na skałach rosbiła.

Njeschlachcźene ske wotmysłenje pschecźiwo ruskej łódźi „Orlej“.

Japansy maja po zykej Ruskej swojich wobhonjerjow a agentow. Psched krótkim je jedyn tajki japanski agent rusku twjerdźišnu Kronstadt, psched Peterburgom na jenej kupje w morju leżazu, sapalicź spytał. Tydźenja je sasso jedyn japanski agent nowu rusku wójnsku łódź, kotraž hischcźe dotwarjena njeje, potepicź spytał. Jedyn s twarskich dźěłacźerjow, kotrehoż su zebi Japansy pokupili, je wjecźor łódźine spódnje ventile wotewrił, tak so je do łódźe wjele wody naběžało. Na sboże njeje morjo na městnje, hdźež łódź stejesche, jara hłuboke. Duž je so łódź jenoż do połojzy mohła s wodu napjelnicź. Wodu su sasso wuklumpali. Wobschkodźenja njejsu na łódźi namakali.

Deschcźowy cźasz w Mandźurskej,

kotryž je hacź do sańdźeneho tydźenja trał, je wschě pucźe rosmokał. Hibanja wójskow běchu s tym pocźežene, haj skoro njemóžne, wosebje pak hibanja artillerije. Deschcźe w rańschej Asiskej s wjetscha srjedź meje pschestawaju, na cźoż pschestawka hacź do srjedź junija traje. Potom so s nowa deschcźowy cźasz sapoczina a hacź do sapoczatka augusta traje. Najwjetsche deschcźe su w druhej połojzy julija. Sa tu połojzu měsaza so wjazy deschcźa nańdźe, dyžli hromadźe sa zyle lěto. Deschcź tak skutkuje, so so wobucźe a drasta sa jenu nóz s płěsniwzom pokrywa a so so wschě sklijene wězy rospuschcźeja. Wosebje s deschcźom pucźe w połodnischej Mandźurskej cźerpja.

W deschcźowym cźasu budźe japanske wójsko, dokelž dyrbi postupowacź, bóle schkodowacź, dyžli ruske. Deschcźe so s horzotu pschewodźeja, kotraž na najwyschscho w juliju stupi. W tym cźasu žołdkowe khorosćze nastawaju, kotrež sebi wjele cźłowskeho žiwjenja sa wopor žadaju.

Kholera w japanskim wójsku.

W Fenwanczenu, kotryž su Japansy, psched Rusami zo-sawschi, wobtwjerdźili, je mjes japanskim wójskom kholera wudyrika. Wschědnje něhdźe 100 wojakow wumrje. Cźasto khorosćz jenoż jedyn dźeń traje. S wjetscha Japansy, s tejle khorosczu shrabnjeni, sa 3 dny wumru.

Rusa a njespokojnosćz w Japanskej.

Wójnu njepschipowjedźiwschi su Japansy Rusku na worakawe waschnje nadpadli. Běchu so nadźeli, so s nahłym nadpadom Port Artur rucze dobudu a s dobom ruske wójnske łódźstwo snicza. Wschě tele wobliczenja su so jako mylne wopokasałe. Japansy njejsu wocźakany wuspěch měli. Wójna je so do dołhosćze cźahnyła, ani na morju ani na kraju njejsu woni mohli Rusow porasyć. Na wopak, na morju su Japansy khětru liczbu wójnskich łódźi poźledni cźas shubili a na kraju je jich prěnje wójsko, kotrež bě s wopředka słabe ruske wotdźělenja pschi Jaluskej rězy nasad sczischcźało, zofacź dyrbjało. Lud so s tajkimi powjescźemi snjepokoja a dopósnawa, so wobstejnosćze njejsu sa Japansku tak rózojte, kaž su so ludźom barbike. Hubjenstwo mjes njesamożitym wobydlerstwom pschiběra, s dobom wikowanje a industrija s wójnu cźežko cźerpitej, dokelž je so wuwos do Koreje a Chiny pschetorhnył, a tež njeje nadźije, so budźetaj tajle krajej bórsy sasso japanske twory kupowacź. Khudoba mjes dźěłacźerskim ludom je hižo tak wulka, so mnosy njemóža wobydleński pjenjes sapłacźicź. Duž je wobydleńska dań na połojzu spadnyła, a tyšazy wobydlenjom prósdnych steja.

Knjeżerstwo njetrjebasche so hacź dotal wo swójby reserwistow staracź, kotrež su so do wójny pósłali. Pschiběrazeje nusy a njespokojnosćze dźěłacźerjow dla ma so nětkole mjes doma wostajene swójby wojakow měsacźna mała pjenjezna podpjera se statnych pjenjes wudźělecź, kotraž wschak je tak snadna, so móža so potrjecheni jenoż khudobnje žiwicź. Pokasuje so, so su Japansy samohli, wulke wójnske łódźstwo a sylne wójsko na kraju sałožicź, so pak njemóža na dlejschi cźas wójsko abo łódźstwo sdźerżecź.

So by sahorjenje prěnich tydźenjow na sdacze dale wobstało, su sa nusne měli, wobydlerjow wulkich městow po rjedze na dwórnischcza skasowacź, so bychu so wojazy na pucźu do wójny s ludom pschewodźałe. Wobydlerjam, kotrež njejsu po tymle wukasu cźinili, su so pjenjezne khostanja napołożile. Skoro wschě europiske staty, samo Schwajzarska a Norwegska, su wojerskich sastupjerjow do Japanskeje wotpósłałe, so bychu cźi japanske wójsko we wójnje pschewodźeli. Japanske knjeżerstwo je tychle offizěrow najpschecźelnischo witało, jim hosczinu wuhotowało, tola hacź dotal je jich, runje kaž nowinskich dopisowarjow, w japanskim khownym měsce Tokio sadźerżało, so njeby tajkich powjescźow wo podawkach we kraju a wójnje do wukraja pschischło, kotrež njejsu knjeżerstwu lube.

Wěschczenje ruskeho mnicha.

Wotjědże zar na wojownischczo? Tak so franzowske nowiny „Gaulois praschcheja, prajiwschi, so so zyła Ruska s tymle praschenjom saběra. Spomina so žiwje na wěschczenje ruskeho mnicha Sserafina, kotryž je w Ssarowskej puscźinje žiwy był a kotrehoż popjeł je so loni s wulkimi cźesczemi w jenej ruskej zyrkwi khował. Tutón je krótko do swojeje smjercźe wěschcził: „W lěcźe, kotrež budźe khowanje mojeho popjeła do semje sczěhowacź, wulka wójna nad Ruskej sazychnuje; zar póndźe do wójny a schachownizu Jendźelskeje sniczi.“ Prěni dźěł wěschczenja je so dopjelnił, druhi so wocźakuje a jeho dopjelnjenje wot zaroweho rossudźenja wotwisuje. Tsecźi dźěł wo „schachownzy“ (hrajerzy na schachu) Jendźelskeje so tak wukładuje, so je wona Japanska, kotraž tajnym planam Jendźelskeje słuži.

Swětne podawki.

Kral Jurij

3. junija na tsinjedźelske lěkowanje do Emskich kupjelow pojědże. Wón budźe tam w kupjelach „schtyrjoch wězow“ bydlicź, w kotrychž by tež kral Albert, hdy by do Emsa pschischoł, bydło měł. Krala generalny wyschschi lěkaŕ dr. Sella pschewodźi.

Porażenje sozialdemokratow pschi nowowólbje do khěžorstwoweho sejma.

Sozialdemokratojo su nětko hižo tsi wokrjesy pschi wudospołnjazych wólbach shubili. Najprjedy so jim Plauenski wokrjes wudrě, potom w Koburgskim wokrjesu podležachu a skónczinje jich tež w Frankfurcze nad Wódru sbichu. Wólba sozialdemokrata Brauna,

kotryž tónle wokrjeß saſtupowaſche, bě ßo ſa njeplacźazu ſpósnaka. Pſchi nowowólbje nationalliberalny Baſſermann ſe 14,385 hłoßami nad Braunom, kotryž 11,880 hłoßow doſta, dobu.

Sbéžk w němſkej krótkowjeczornej afriſkej koloniji.

Wyſchkej Leutweinej je ßo pola Onganjiry poradźiło, ſbéžkarſkich Hererow do ſady ſehnacź. Cźmy dla Němzam njebě móżno, ſbéžkarjow w ſkałatej a lésnej krajinje ſcźéhowacź.

7. junija nowe němſke wójſkowe wotdźélenje, wobſtejaze ſ 31 offizérow, 32 podwyſchkow a 670 muži, ſ Hamburga do krótkowjeczorneje Afriki k poßylnjenju tamniſcheho němſkeho wójſka wotjédże.

Rostorhnjenje wobkhada mjes bamżom a fronzowſkim knjeżerſtwom.

Puczowanje franzowſkeho preſidenta Loubeta k italſkemu kralej je k rostorhnjenju wobkhada mjes franzowſkim knjeżerſtwom a bamżom dowjedło. Bamż Pius X. bě preſidenta Loubeta ſ cźaßom pſched wopytom italſkeho krala warnował. Każ bamż Pius IX. też hiſchcźe Pius X. pſchezo Rom ſa ßwoje wobßedźenſtwo wobkhladuje. W jeho wocźomaj je italſki kral Viktor Emanuel rubjeżnik był, kotryž je ßo jeho wobßedźenſtwa bjes prawa ſmozował. Teho dla bamż też hiſchcźe dźenßa żanemu katholſkemu wjerchej abo preſidentej njedowoła, italſki kralowſki dwór wopytacź. Franzowſke miniſterſtwo pak ßo wo bamżowu ſakaſnju njeſtaraſche, a hdyż bamżowe nowiny na to němſkeho kněżora ſa ſchkitarja katholſkeje zyrkwje ßławjachu, knjeżerſtwo cźim bóle na tym wobſta, ſo ßo Loubet na pucź do Roma naſtaji. Italſki lud ſ radoſcźu Loubeta witaſche, kotryž ßo bamża ſminy wopytacź. We vatikanje (bamżowym hrodźe) ßo dla Loubetoweho pſchijéſda do Italſkeje hłuboko roshorichu. Bamżowy ſekretar, Mery del Val, wótre proteſtowanſke pißmo katholſkim knjeżerſtwam póßła. W nim ßo na to dopominaſche, ſo hłowy katholſkich knjeżerſtwow njeßmědźa bamża wopytacź, jeli ſo do hrodu italſkeho krala ſtupja. Hdyż ßo hiſchcźe njeje bamżowy póßłanz (nuntius) ſ Pariſa wotwołał, je ßo wón wěſtych pſchicźinow dla tam woſtajił. Pißmo bě potajne, wone pak tola do redakzije jenych Parižſkich nowin pſchileczźa, kotrež jo wocźiſchcźachu. Pſchi tym ßo wupokaſa, ſo bě woſjewjenje, katholſkim knjeżerſtwam póßłane, ſ wótriſchej rěcźu ſeſtajane, dyžli to, kotrež bě ßo franzowſkemu knjeżerſtwu pſchepodało. Powjeſcź, ſo je bamż preſidenta warnował a ſ dobom ßwojeho ſaſtupjerja w Pariſu jenož ſ hnadu woſtajił, maja Franzowſojo radikalneje ſtrony ſa ſſchiwdźenje.

Nětczźiſche radikalne franzowſke miniſterſtwo ſe ßwojim zyrkwi njepſcheczelſzy ſmyßlenym pſchedßydu Combeſom, kotrehoż ßu ßo Franzowſojo hižo dawno nabyli, je ßo ſ pißmom bamżoweho ſtatneho ſekretara ſ nowa poßylniko. Franzowſkemu póßłanzej pola bamża, knjeſej Niſardej, ßo porucźi, Rom wopuſchcźicź, a radikalni a ſozialdemokratojo ßebi żadaju, ſo dyrbi ßo ſtat do zyła wot zyrkwje dźélicź. Hdy by ßo to woprawdźe ſtało, dyrbjeli katholikojo w Franzowſkej 68 milijonow frankow ßami nadacź, kotrež nětkole ſtat duchownym płacźi. Radikalni a ſozialdemokratojo pak drje hiſchcźe tak bórſy ßwoje wotmyßlenje njedozpja. Franzowſke miniſterſtwo je ßo roſßudźiło, radſcho hiſchcźe ras ſ bamżom nětkajke wujednanje ſpytacź. Najſkerje budźe bamżowy ſtatny ſekretar Mery de Val, kiž je po rodźe Jendźelczan, khóſty ſwady ſapłacźicź dyrbjecź. Jeho politika ma mjes italſkimi prälatami a kardinalemi wjele pſchecźiwnikow, kotſiž ſkładnoſcź hladaju, ſo bychu jeho wot jeho ſaſtojnſtwa wotcźiſchcźeli.

Bołharſki pólny lazaret.

Bołharſki wjerch Ferdinand je zarej pólny lazaret ſa ſranjenych ruſkich wojakow poſkicźił. Ruſki miniſter ſwonkownych naležnoſcźow, hrabja Lamsdorf, je wjerchej Ferdinandej zarowy dźak ſa wuprawjenje bołharſkeho pólneho lazareta wuprajił, kotryž je zar na dopokaſmo woßebiteje pſchikhilnoſcźe k Bołharam pſchijał.

Powodźenje a jeho ſcźéhwki.

(Pokracźowanje.)

„Poßłuchajcźe, knjes molerjo!“ — ſawoła holza. „Nětkole żałoſcźi ſchtórmowazy ſwón. Saweſcźe myßli ßebi pſchi tym mój knjes na naſche ßwinjo, a hacź ßym jo też wukhowała.“

„Ale ßmy my tule też woprawdźe wumożeni?“ woprascha ßo moleŕ. „Schulſka khéża ſda ßo bycź jara ſtara a niż woßebje kruta twarjena. Teho dla ßym ju wczera ryßował. Widźu, kak ludźo ſe wſchěch hródźow a dworow ſkót wuhonjeja na hórku. Chżeſch ty tule ſwoſtacź, holcźka?“

„Haj!“ rjekny Hanka twjerdźe. „Moje żiwjenje ſteji w ruzy Bożej, a hdźež mje wón poſtaji, tam ja woſtanu.“

„Njeje dha to hłóß dźéſcźa“, woprascha ßo moleŕ, „kotryž tamle ſ pſchiſeńſkeho poſkhoda klinczi?“

„O Bożo!“ ſawoła Hanka. „To je Molka, połdralětna Wopalkoweje dźowczicźka.“

„Sda ßo, ſo je jej bóle na ſtaroſcźi, wumożicź ßwój ſkót, dyžli ßwoje dźéczo —“, wotmolwi moleŕ hněwny.

„To wy tej żonje kſchiwdu cźinicźe —“, wotmolwi Hana. „Jeje muż je żeleſniſki ſtražnik a njeje pſchitomny. Wona ßama dźenßa horka na hrodźe płoka. Potom pſchepodawa dohlad na ßwoju dźowczicźku ßußodźinje, kiž pak drje je, wumożejo ßwojej koſy, ßußodźiz dźéczo ſabyła. Kak budźe ßo Wopalkowa ſtrachowacź wo ßwoju Molku!“

„Woda pſchibywa hladajzy“, rjekny moleŕ, „a póndźe-li to tak dale, poběhnje bórſy pſches wokna ſpódnich ſtwow. Wbohe dźéczo! Woła dale ſrudniſcho. Njeje dha tam hewak nichtó, ſchtóż mohł ßo nad dźéſcźom ßmilicź?“

Khwatnje wopuſchcźi Hanka ſtwu a dźéſche po ſkhodźe dele.

„Hdźe dha?“ ſawoła moleŕ, dobreho ßo njenadźijejo, a ſkocźi ſa njej.

„Kak hiſchcźe móżecźe ßo praſchecź?“ rjekny knjeżna. „K dźéſcźu, jeho żałoſcźenje by mi cźaß żiwjenja we wuſchomaj klinczało, hdy bych jo bjes pomozy woſtajiła. So mnu je mało ſhubjene, jeli bych żiwjenje ſhubiła.“

„Ty mje wohańbiſch, ſchwarna holza!“ khwaleſche moleŕ. „Wróczo! Woſtań tu, hdźež, każ ty prajiſch, je tebje Bóh luby Knjes poſtajił. Mužſkemu ßo ßłuſcha ſakrocźicź.

Jeno pomału móżeſche ßo moleŕ pſchecźiwo tokej pſchedobycź, kiž jemu hižo do poł cźéła doßahaſche. Skónczńje dozpě k khéżży. Pucź nuts dyrbjeſche ßebi pſches wokno dźékacź. Wó jſtwje, hižo ſ wodu napjelnjenej, płowaſche kolebka, w kotrejž, na poł ſrunane, dźéczo ßedźeſche. Se ßwojimaj małuſchkimaj rucźkomaj dźerżeſche ßo kromy kolebki a ſhladowaſche połne ſtracha do wody, kiž ßo wokoło wjercźeſche. Dźéczo k wutrobje pſchitłóczujo wróczi ßo moleŕ k ſchulſkemu domej, pſched kotrehoż durjemi Hanka woßrjedź wody ſtejeſche, ſ wulkej żerdźu w rukomaj. Kedźbnje dźiwaſche na molerjowe krocźele. „Dżerżcźe ßo bóle na prawizu!“ wona na njeho wołaſche, „hewak pſchińdźecźe do wjazyłóhcźowſkeje hłubiny. Takle! Nětkole mějcźe ßo runje ke mni. Pſchimńcźe ßo ſ jenej ruku żerdźe, ſo ßo njepótknjecźe. Bohu dźakowano! Nětkole je ſtrach nimo!“

Hanka cźißny żerdź, ſo by dźéczo molerjej wotewſała, kotrež ßebi k wutrobnju pſchitłóczi, luoſcźiwje wokoſchi a ſ dobroczźiwym porěczźowanjom ſměrowa. Molerjej pak rjekny ſe ßwětłymaj wocźomaj: „Wy ſcźe cźłowjek, kotremuż dyrbja ludźo dobri bycź. Bóh luby Knjes mytuj wam tyßaz krócź, ſchtoż ſcźe nad tym dźéſcźom cźinili.“

Powodźenje bě zyle pißane towaŕſtwo hromadu ſwjedło: młodeho, rjaneho molerja, hiſchcźe młódſchu a rjanu holzu, małe dźéczo, njerjane ßwinjo, a rjecźaſneho pßa, kotryž bórcźeſche na ßerſchcźate ſkocźo. Moleŕ mějeſche w njedźeľſkej draſcźe knjeſa wucźerja, kotruž bě jemu Hanka pſchinjeßła, jara cźeſcźowny napohlad. Wona bě ßwoju pſchemacźanu draſtu wotpokoźiła a ßo ßuchu woblekła. Sswinjo wotpocźowaſche na ſtarym ßkomjanym lěhwu w jenym kucźe, rjecźaſnik w druhim kucźe ſtwy, dźéczo na Hanzynej wutrobje, a moleŕ, kiž ßebi papjeru a wołojnik żadaſche, ſo by ßebi rjany wobras naryßował, ßedźeſche napſcheczo holcźzy na ſtarym kanapeju. Schěrowſkez pjerina bě na hałſy kruſchwiny pódla domu cźekła, ſchtyri hußyzy horjachu ßo wjeßele po ſmohach, a hołbje ſlětowachu tam a ßem. Ale ſtrach pſchibywaſche dale bóle. Schtórmowazy ſwón bě wotmjelknył, ale ſwonjeŕ ßo njebě domoj wrócził, dokelž ßo jemu cźołma njedoſta. Nóz ßo pſchibliži a ſ njeju też cźma, kotraž ſtrach powodźenja hiſchcźe powjetſchi. Pſchezo hiſchcźe pſchiběraſche woda, a ſe ſchumjenjom wody ſjednocźeſche ßo praſkanje padazych khéżkow, murjow, kóſkow a deſkowanych ſcźénow, a hróſbne rucźe, rjehotanje, bjecźenje, mjekotanje, ſchcźowkanje a wucźe domjazych ſwěrjatow, na hórzy pſchenozowazych. Tołſta cźma leżeſche nade wßu. Jeno w mało, krucźe murjowanych khéżkach mikotaſche ßo ßłabe ßwětło ſ woknow a wotwobraſowaſche ßo kolebajo na żołmjazych ſmohach.

Hanka ſandżeleſche, drěmaze dźéczo k ßebi ſtłóczźiwſchi, wjazy krócź mucźnej wocźi. Na wulkim blidźe woßrjedź ſtwy mikotaſche małe płomjeſchko blachoweje lampy a w jenakich mjeſotach cźumpaſche ßo machawka Cźornoléſkeho cźaßnika tam a ßem.

Njejabzy dohnachu žołmy dwaj wotpławjenaj klozaj ſ tajkim wotmachom do delnjeho poſkhoda domu, tak ſo žo twarjenje ſe ſpěſchnje ſcźěhowazymi ſtorkami w žwojich ſakładach ſatſchažnu, wopuzowy wobcźiſk ſe ſcźěnow ſpada a porzlinowe ſchalki na komodźe ſchcźerczachu. Pož ſaſkocźi ſchcźowkajo, žwinjo ſakorcža njepſchijomnje, Hanka ſatorže žo a wotucźi. Zyle wotewri žwoje wóczko a pohlada na molerja, kiž runje tak němy a njewjedźo žebi rady wróczo pohlada. Holza połoži ſtajnje ſpjaze dźěczo ſ waha na kanapej a pſchikry jo ſtaroſcźiwje ſ kruchom płachty. Na to wukaczi žo mjelczo ſe jſtwy. Hdyž žo wona ſa dlějſchi cžaž njewróczi, pytaſche ju ſtaroſcźiwy moleŕ. Wuſtupiwſchi na khódbu pſched ſtwinymi durjemi, žłyſchešche ſ napſchecža leżazeje komory Hanzyny poduſcheny, ale ſroſymliwy hłóž. Wona žo modleſche! Haj, wona žo modleſche ſ połneje wutroby a kak nutrnje! Wona žo modleſche k Wſchožmilnemu wo ſdźerženje dźěſcža, ſe žołmow wumoženeho, też wo ſdźerženje žwojeho žłužbneho knjeſa a žwojich pſchitomnych, zuſeho molerja a zyle na požledku wo žwoje žamžne wumoženje. Jeli niz, ſo by jej Bóh lohku žmjercź wobradźił, jej hrěchi wodał a ju wſał k žebi do njebjež, hdźež žo nadźijeſche, ſo nana a macź ſaž namaka.

Hłuboko hnuty požłuchaſche moleŕ na modlitwu, kiž žo ſ pobožneje, cźiſteje dźěſcźowſkeje wutroby ronjeſche. Wón pſchiruna žebje žameho ſ modlerku a wuſna žebi k žwojemu wohańbjenju, ſo bě niſka žłužobna bóle wěriwa, pobožniſcha a žwobodniſcha wot žebicźnoſcźe.

Też na to žebi myžleſche, ſo mohła wjazy krócź žo ſatſchažowaza khěža nad nim, nad knježnu a nad dźěſcźom žo žypnycź a jich w žołmach pokhowacź. Moleŕ wſchak móžeſche płowacź. Ale ſchto pomhaſche jemu tuta wuſtojnoſcź też nětkole pó cźmje, hdyž žo rospadanki khěžow dźiwje wokoło honjachu a wón měſtnoſcźow njeſnajeſche? Nimo teho nochzyſche wón hinaſcheho dóńta měcź dyžli holza a to dźěczo, kotrež bě wumožił.

„Kaž Bóh chze!“ rjekny wutrobicźe žebi. Wón wróczi žo do jſtwy, hdźež też Hanka ſcźěhowaſche. Na jeje wobliczu bě wotbłyſchcź Bohu žo podawazeho měra, kajkiž pſchinoſcha wěrjaza modlitwa. Cźicha žyže žo ſažo na kanapej a ponóri žo do pobožnych roſpominanjow. Molerja napominaſche kóžde nowe ſatſchažnjenje domu: „Wobſtaraj žwój dom, pſchetož ty dyrbiſch wumrjecź!“

(Pokracžowanje.)

Prěni dźeń žwjatkow běſche tón krócź ſa naſch žerbſki lud ſrudny dźeń. Jeho najžławniſchi, wulzyſaſłužbny hudźbnik, knjes kantor Kozor, kotrehož wobras tudy podawamy a na kotrehož nimo měry ważne wótcźinſke dźěło ſ woſjewjenjom jeho žmjercźe hižo tydźenja ſ krótka ſpominachmy, bu tehdy k žwojemu požledńjemu wotpocźinkej pſchinježeny. W kajkim wyžokim pocźeſcźowanju njebocźiczki ſtejeſche a kajku dźakownu luboſcź wón powſchitkownje žnějeſche, wo tym jeho žwjatocžne khowanje žiwje žwědcźeſche. Niz jeno ſe wſchěch ſtron Ketliczanſkeje woždy, też ſ bliźſcheje a daliſcheje wokolnoſcźe běchu žo pſchewodźerjo bohacźe ſeſchli, ſo bychu lubemu njebocźiczkemu požlednju cźeſcź a luboſcź wopokaſali. Poželednje ložo ſbóžnje dokonjaneho běſchtej pocźeſcźowanje a dźakownoſcź ſ mnohimi pletwami, kawrjenzowymi wěnzami a palmami, ſ napiżmami wuhotowanymi, wulzy rjenje wudebitej. Wulki kawrjeńzowy wěnz ſ dołhej žeklu žerbſkich barbow běſche Budyſka ſchtudowaza žerbſka mkodoſcź njebocźiczkemu ſe žlědowazymi žkowami, na bantomaj žekle wocźiſchcźanymi, poždwjecźiła:

Najžławniſchemu, wulzy ſaſłužbnemu komponiſtej
knjeſej
K. A. Kocorej
w dźakownej pſchiwiżnoſcźi
Budyſchſka ſtudowaza mkodoſcź.

Sſławne ſkutki Twojeje njeſpróżniweje dźěławoſcźe njech traja we naž a wſchěm ludu dale a dale!
Tutón pomnik traje dlěje kamjenja!

Mjes palmami běſchtej też dwě wulkej wjechlatej palmje. Prěnja bě wot Ketliczanſkeje woždy ſ pſchiſprawnej dedikaziju, druhu, ſ pyſchnymaj buketomaj wuhotowanu, pak bě Macica Serbska póžłała. Ju debjeſche wulka žekla, ſ běłeho atlažoweho banta ſwjaſana, na kotrejež dołhimaj kónzomaj, ſe ſkotymi franzami wobrubjenymaj, tele žkowa, wot k. ſem. wyſchſcheho wucžerja Fiedlerja ſeſtajane, w nowym prawopiżu wocźiſchcźane ſtejachu:

Dopomnjenju
na ſbóžnje wuždnjeneho žławneho Sſerba a wótcźinza
knjeſa
Karla Auguſta Kozora,
bywſcheho 1. wucžerja, kantora a organiſta w Ketlizach,
wulzyſaſłužbneho žerbſkeho komponiſta,
ſakožerja a 50 létneho wodźerja žerbſkich ſpěwanſkich žwjedźenjow,
žobužakoſerja a cźeſtneho žobuſtawa Macźizy Sſerbſkeje
na dnju Jeho khowanja 22. meje 1904
ſ dźakownym pſchipóſnacźom
pſchedžydſtwo a wubjerk Macźizy Sſerbſkeje.

Wy ſwony, ſwońcźe po wſchěm žerbſkim kraju,
Sſo k ſemi klonej, khorhoj wótcźinſka!
Schat cźorny woblekaj žo, Łużiza,
Njech wutroby wſchě želnje ſapłakaju.

Ach, dźenža Kozorej žo mary ſtaju!
Nětk jeho žławna harfa wuklincža,
Kiž Sſerbow wutroby je kſchewika,
Kaž po wſchěch Sſerbach ſ dźakom pósnawaju.

O ſchkoda, ſo žu truny roſprażnyke,
Do kotrychž jeho ruzy pſchimaſchtej
A kiž žu radoſcź do wſchěch duſchow žyke.

Ach, ſo žu pſches žmjercź ſpěwy ſaprahnyke,
Kiž wón je ſpěwał ſ duſchu horliwej
A kiž žu Sſerbſtwu k žohnowanju byle!

Haj, wótcźinzo, kiž ſpiſch nětk wótzow ſpanje,
My Twoje dźěło dźaknje žławimy;
So do wutrobow nam Ssy ſaryty,
To žwědcźi dźenža naſche žylſowanje.

Twój žlěbroklincźny ſpěw je nowe ranje
Po twjerdym ſpanju pſchinjeżł Łużizy;
Wón we Sſerbach też ſa cžaž pſchichodny
Najrjeńſche wokſchewjenje ſawoſtanje.

Hacž runje Twoje ſtawy w rowje tłaju
A pjerſchcź žo ſažo k pjerſchcźi towarſchi,
Dha tola Sſerbjo Twój ſkutk w cźeſcźi maju.

Měj dźak! Spi derje! Sſerbow žylſy praju;
Bóh daj, ſo junu w Khryſta prawdoſcźi
Sſo ſažo wohladamy w Božim raju!

Jako bě žo popołdnju w tſjoch hodźinach kaſchcź nad drohim njebocźiczkim ſamknył, a na mary ſtajił, wuſpěwaſchtaj žo dwaj

kherluschej, mjes kotrymajž bě „Moje žiwjenje žy, Khryschcże“ w žerbskej rěczi. Na to poda žo cźelny cźah pod swonjenjom a spěwanjom na pohrjebnischczo, hdyž bu kaschcź pod spěwanjom kherlusch a: „Nětk cźeło chzemy pohrjebacź“ do rjenje wudebjeneho rowa puschcźeny. Jako bě k. duchowny Mikela sachodne powoštanki naschcho wulkeho wótcźinza khłódnej semi pschepodał a wotdźělenje ſ Božeho žłowa wucźitał, spěwasche tamnischi měschany chor pod wjedźenjom k. zyrkwinskeho wucźerja Schenka spěw: „Nad rjanej hwězdźinu junu žo jažni.“ Na to rěczeschtaj k. duch. Mikela w mjenje zyrkwinskeho, k. Schneider pak w mjenje schulskeho prjódkstejerstwa dźakowne žłowa, darjenej palmi na row wupschestrjewschi. Po poruczności pschedžhydy Maćicy Serbskeje, najdostojnischeho knjesa biskopa Luschczanskeho, kotryž bě sastojnšzy sadźěwany, wupraji skónczńje k. wyschschi wucźeŕ Fiedleŕ njebocźiczkemu w mjenje M. S. wutrobny dźak do rowa sa wschu jej wopokasanu luboscź a wopornjwoscź. Tola też w mjenje zykeho žerbskeho luda wón dźakownje wusběhowasche, schto Sserbstwo jemu dołži a kak je žebi wón se žwojimi njeżmjertnymi sažłužbami njesachodny pomnik do stawisnow žerbskeje narodnoscźe stajił. S intonaziju, požohnowanjom, wuspěwanjom khěrluschoweje schtucźki a ſ cźichim wótcźenaschom bu žarowanska žwjatocźnoscź pschi rowje skónczena, a mějesche žo po njej hischcźe cźělne prědowanje w Božim domje.

Duž dha spi derje, lubodrohi žerbski wótcźinzo! Boži měr kryj Twoju hórku; Twojej duschi pak njech milosćiwy Bóh Twój wulki wótcźinski skutk ſ tym placźi, so jej nětko psches Khryšta hnadu wěcźne žwětło žwěcźi!

S Budyschina. Dla hrožazeho strajka twarskich dźěłacźerjow žu twarstwowi dźěłodawarjo wobsamkli, swjask dźěłodawarjow sa Budyske strony sałožicź.

— Wusběhanje k wójsku směje žo w Budyskim wokrjeżu 4., 6., 9., 10., 11. a 15. junija rano wot 7 hodźin w Budyskej tšeleŕni.

— Wokrjeżny wubjerk je w žwojim pożedźenju 20. meje do teho swolił, so by žo rěsaŕnja koni w Nowej Wšy pola Huski sałożiła. Dale je postajenja wjeżnych wustawkow Suborniczki, Wjeleczina a Židowa, woheńhascheŕski porjad Drožďźijskeho a Bóschiczanskeho swjaska a wupschestrjenje regulativa Radwoŕskeje gmejny a ryczerkubła na Měrkow, po kotrymž žmědźa dawkinjepłacźazych ludźi wot sjawnych swjeżelenjow wotstronicź, sa placźaze wobkrucźił. Hilbjenzej na Židowje a Urbanej w Hnaschczach je žo korczmaŕska konżežija spožczika a je žo dismenbraziji leżomnoscźow czižło 18 w Suborniczży a czižło 3 w Nowej Wšy nad Sprewju pschihłożowało.

— Kelkož je wlóżna a mika haprleja lětża w pschirodże nakhwatała, telko je žo ſ dołhej mejskej žuchotu sažo schkodowało. Sa dołhe lěta tajkeje žucheje meje njepomnimy, kaž lětuscheje. Žita, dźecźele a łuki žu drje ſ płódnym haprlejskim wjedrom dobry sałožk dostałe a žu hacź dotal hischcźe žuchotu wudźerżałe. Jeli so pak žo nětko se žylnym deschcźom njenapoja, dźecźele wuskhnu a łuki žnadny wunoschk dadźa. W druhich stronach Sakskeje drje też na žuchotu skorża, žu pak tola dyž a dyž žylnische deschcźe měli, wožebje w Łobjowym dole je žo póndźelu rjany deschcź naschoł. S wonka Sakskeje je w nětkotrych krajach Němskeje skerje pschewjele dyžli pschemało deschczow bylo. W Hornjej Bayerskej žu na pschikład slimki wulku schkodu nacźinike. Wot sańdźeneje póndźele bě na wschěch poboczných rěkach Isarskeje rěki wulka woda. Pola naž w Łužizy pak je, kaž so mróczele, kotrež wschědnje po njebju cźahaju, njedyrbjałe žaneho deschcźa wupuschczicź.

S **Hornjeje Borschcze.** Druhi dźeń žwjatkow je žo tu khěża pjekarskeho mischtra Knoblocha wotpalika. Khěża njebě hižo dlějschi cźaž wobydlena. K haschenju žykawa Zicźanskeje dobrowólneje wobory prěnja a žykawa Hodźijskeje dobrowólneje wobory druha pschijědże.

S Porschiz. Swjatkownu wutoru žwjecźeschе tudy J. Bębrach, dołholětny Lětonjanski wajchtaŕ, wobdaty ſ dźěcźimi a dźěcźidźěcźimi, žwój skoty kwaž. Knjesowe požohnowanje sa dalische sbožowne seńske pucźowanje žo jubjelskimaj mandźelskimaj w jeju wobydlenju wudźěli.

S Budestez. Na tšecźim dnju žwjatkow žwjecźeschе žerbski wotrjad hłownego sakskeho biblískeho towaŕstwa žwój biblíski žwjedźeń w Budestezach. Sswjedźeńšzy wschěch hoscźi ſ blíska a ſ daloka khorhowje ſ khěžow a swony ſ Božeho domu witachu. Pschewodźeni wot zyrkwinych a gmejnskich pschedstejicźerjow duchowni, kiž běchu žem pschischli, a druhi hoscźo do wudebjeneje, ſ kemscherjemi napjelnjeneje zyrkwje sastupichu. Sserbski žwjedźeński prědaŕ bě k. faraŕ Mrósak-Hrodźischczanski, bratr naschcho žwěrneho něhduscheho duschowpastyrja. Wón sakoži žwoje žwědcźenje na Hebr. 4, 12 a staji to praschenje: „Schto je nam Boże žłowo?“ 1. mózne žiwjenje, 2. wótry mjecź, 3 majestetiski žudnik. S njehnutej kedźbliwoscźu a nutrnoscźu wožada na wěryžhlnych žłowach cźeścźeneho prědarja wišasche, kiž žohnowanje biblije a móz Božeho žłowa sa nasche dusche a domy do jažneho žwětka stajichu. Mjes hoscźemi na němskim kemschenju wohladachmy też k. wyschscheho zyrkwineho radźicźela Meiera kaž też sastupjerjow kollatury ſ Budyschina. Knjes far. Mann ſ Kumwałda bě němske prědowanje pschecźelnje na žo wsał. Wón pokasa po Ef. 2, 20, schto Boże žłowo je a schto ma sa naž bycź, mjenujžy: Biblija ſ Khryštušom jako rózknym kamjenjom dobry sałožk naschcho žboža. Wona ma bycź 1. nasche natwarjate, 2. nasche žwójbne, 3. nasche ludowe knihi. Na wustojne waschnje wón rosestajesche, kak wulzy kražny poklad na lubym Božim žłowje wobžedźimy. Po prědowanju buchu na woběmaj kemschenjomaj něktore biblije, kiž běchu ſ dźěła dar bliblískeho towaŕstwa, na khude dźěcźi rosdźělene a žwjatocźnje se schpruchami pschepodate. Jako spěw zyrkwinskeho khora žłyschachmy na žerbskim: „Wotewŕcźe te rjane durje“, na němskim: „My mamy mózníschе profecźiske žłowo“, motetu wot G. Flügela a „o drohe Boże žłowo“, motetu wot Hauptmanna. Wschě spěwy běchu se snatej wustojnoscźu pschihotowane a wuwjedźene. Kollekta, psched zyrkwinymi durjemi sa sakske khowne biblíske towaŕstwo składowana, je 200 hr. wunjeżła, a to 102 hr. na žerbskim, 98 hr. na němskim kemschenju. Tón Knjes žohnuj tutón dar luboscźe a pósnawaj žo hnadnje kóždemu rěczanemu abo spěwanemu žwědcźenju, so bychu poškucharjo nowy nastork dostali, žo žwěrnischo w Božim žłowje wobhonjecź a jeho móz a troscht nałožowacź na sboże žwojeje dusche. —

S **Korsymja.** Sswjatkowniczku w nozy je žo bróżeń twarskeho mischtra a žiwnoscźerja Dudy do procha a popjeła pschewobrocźiła. Wona bě pažene, ſ twjerdej tšechu kryte twarjenje. S wóžom žykawow, kotrež k haschenju pschijědźechu, žebi Kallenbergska prěnje a Roswodecźanska druhe myto dobu.

S **Wjeleczina.** Ssrjedu popołdnju je žo na tudomnym dwórnischczu wóžomlětny schulski hólz Max Thomas ſ jenym wuhlowym sapschahom podtorhnył a žo pschejeł. Pschi tym je tak cźeżke wobschkodźenje poczerpił, so je hnydom na to na snutskowne wukrwawjenje wumrjeł.

S Krakez. Njedźelu 8. meje žwjecźeschtaj tudomny wumjeńkaŕ J. Rychtaŕ, něhduschi žiwnoscźeŕ we Wurizach, a jeho mandźelska rodź. Dürlichez žwój skoty kwaž. Dokelž bě jubilaŕ cźerpjazy, žo požohnowanje mandźelskeju doma sta. Bóh luby Knjes spožcź jimaj sbožowny wjecźor žiwjenja!

Se Ssmjeczkez. K naschemu wulkemu wjeżelu žłyschimy, so směje žo w naschej zyrkwi 1. njedźelu po žwjatej Trojizy, 5. junija t. l., žerbska spowjedź a žwjate wotkasanje se žerbskim prědowanjom a po tym němske prědowanje. Na woběmaj Božimaj žłužbomaj budże knjes faraŕ Räda ſ Michalskeje zyrkwje w Budyschinje prědowacź. Proživmy, so bychu pschecźeljo Božeho kraleštwa tule powjesćź mjes Sserbami rosschěrjeli. J.

S Njebjelczizy. Tšeczi dźeń žwjatkow je žo něhdże kórz lěża, tudomnemu kublerjej Wawrichej žłuschazy, wotpalik. Schtó je woheń sałożił, njeje hischcźe snate. Móżno, so je žo ſ prjecźcźišnjenym zigarowym kónczkom žuche liscźo sažehliko.

S **klóschtra.** Kak rucże njesbožo cźłowjeka pschekhwapi, žmy druhi dźeń žwjatkow tu nashonili. Pola klóschtrskeho inspektora běsche žyn k. wyschscheho wucźerja Englera ſ Budyschina na prósninach. So by dźěcźom wjeżele pschihotował, inspektor konja do wosa sapschahny, a zyła žwójba na dalschu horu wulecźa. Sso domoj wrócźo žo kóń splóschi; wós ſ wojom do murje storczi a žo rosrasy. Englerez student bu wo semju wrjeżnjeny, so žebi nohu dwójzy skama. Druhi, kotsiž žo žobu wjesechu, ſ makymi wobdrjenjeni woteńdźechu.

Radworske spěwarske towaŕstwo „Meja“ po dobrych kolijach kroczi dale, njewostawa pak na jenym městnje, ale pschezo postupuje. To žmy też 15. meje widźeli. Njeběsche to tón krócź wurjadna wěz, kaž je na pschikład Pilkowy wjecźor był abo dźiwadłowej wjecźoraj ſ „Wumjeńkom“ a wožebje ſ „Hrodźischczom“; ale też tak bě program jara sajimawy a wschitke cźišła běchu dokładnje pschestudowane. Nowe běchu deklamazije, to je pschednoschki baženjow, a poruczam tule nowinku wschěm druhim towaŕstwam najnaležnischo. Wjele ludźi žo na Jakuba Cźischinskeho hrěschi,

so jeho baßnjam njeje rosymicź, so pěßni sa wuczenych ludźi. Schtóż pak je tehdom kraßnej poesiji ßłyschak: „Na Cźornobohu“ a „Sserbskim hospodarjam“, dyrbi wusnacź, so baßnikowa truna jaßnje klinczi a do dusche rěczi też najwschědnischeho cźlowjeka. Pschi tym wón mischtrowske staja hrónczka, ßerbska rěcź ßo s jeho lyry wuliwa błyschcźaza a kraßna, kaž dejmant w ßłónza sejhrawanju. Też to je wěste, so ßo s tajkim móznym „wotmachom“ a najnutrnischim wótczinskim sapalom njeje hischcże spěwako w ßerbskim kraju, jako psches Cźischinskeho. Teho dla je khwalobne, so ßo jeho baßnje poskicźuja ludej, cźim bóle stawa-li ßo psches a wot tajkeho Jakuba Rjeńcźa! Też Hana Andrizka se ßłowami ßamßneho pěßnjerja „Sserbowkam“ do ßwědomja porěcźa, a ja ßym ßebi tak myßlił: Schkoda, so tu nimasch kopu a wjazy towarschkow wot Budyschina a hischcże s teho druheho kónza — hdźež pózcźiwa, pěkna a pschi tym wěscże rjana ßerbska drasta k rowu bywa wjedźena ... Też Hana rěczeschе wutrobnje, dorasnje a cźischce wuprajeschе! Sskawa! Schtóż to njeby rosymił, njeby rosymicź chzył ... — Se spěwow spodobachu ßo saßo najlěpje narobne wězy, kaž bě Hodźijskeho 4hłósny měschany khor „Bur w Kukezach“. Nasch lud je strowu, jadriwu a tu a tam doscź żortniwu a pschescźipnu rěcź měł; tajke něschto lud pschezo saßo rad ßłyschi. Cźischce a prawje, runjeż trochu ßłabje poßłuchaschе ßo na Krawzowe sopranowe solo „Dobre ranje“; teho runja ßebi w snatym kraßnym Kozorowym „Kak mózny, wulki, ßławny“ — wobdźěleni njewěrjachu abo — njemózachu doscź „won“. Mi ßo tónle kruch trochu psches mozy towarstwa bycź sdasche. Hłubozy jimawje, hnujazy skutkowasche Hodźijskeho khor se solemi „Schtó tu khodźi po mojim rowje“. Te bólne ßłowa a płaczite stysknine swuki naß wschěch shrabnychu ßylnje, so njebě móżno, ßo namozy stajicź. Pschebohaty program njeßeschе 14 cźißkow, w tym tři ßměschki, a też dwaj nowej, prěnjotnej, niz pschełożenej, pschedźěłanej, ale wot młodeho Sserba sestajenej. Młody muż ma talent, ale doscź nashonjenja wo potrjebach ßerbskeho jewischcźa hischcże nima. Tola to ßo pschinamaka, mjes tym so ßo talenta njehodźi sběracź, tón dyrbisch měcź. Wjeselu ßo wutrobnje, so nam też ßerbski żortowar stawa! Njech njewustawa. Wulzy wjeßeku hru „Tón měch je żiwy, żiwy muż“ se Ssernjan snajemy. Radwořcźenjo ju wubjernje podachu, najradźenischa woßoba bě swónk. — A tak „Meja“ po dobrych kolijach krocźi dale, njewostawa pak na jenym městnje, ale pschezo postupuje. To ßmy wschitzy poßłucharjo s radoscźu s nowa pschipósnali a knjes Jakub Bart-Cźischinski je naß wschitkich sprawne myßle a pschecźa tołmacził, hdyż w sapalazej, móznej rěczi prózowanja naschich towarstwow woßławi, a „Meje“ pschede wschěmi. Też hewak bě se wscheho kraja mnohoscź hoscźi ßo seschła a sjěła. A duż: ně, niz krocźele njewotstupujcźe wot dobreho, praweho pucźa, wón je prawy a dobry, bratsja moji a moje ßotry! (K. P.)

Se **Ssmjeczkez.** Kaž je snate, běsche knjes dr. med. Rachel w Panczizach loni nasymu naschu sadnu kupjel wot Hagera s Draźdźan kupił a tak wuskutkował, so wona pschińdźe do ßerbskich rukow a — Bóh dał — w ßerbskich rukach wostanje. Bórsy potom je ßo jow tójschto druhich leżownoscźow pschikupiło; na nich je ßo wulka sahroda sakożiła, kotraż budźe selene płody do kuchinje a na blido dawacź a ßłużicź k pschekhodźowanju a k sabawjenju se wschelakimi hrami. — Dokelż běsche dotalne twarjeńczko njenahladne a njedoßahaze, je ßo lětßa tu stajiła nowa rumna khěża sa kupanje, a pschitwarjuje ßo woßobne, wulke a praktiske twarjenje (Kurhaus), w kotrymż budźa kupjelni hoscźo bydlicź, jěscź, cźitacź a ßo sabawjecź; teho runja budźa w nim stwy a sale, w kotrychż budźa hoscźo pschisprawne ßrědki a aparaty k lěkowanju a strowjenju wużiwacź a trjebacź. Hischcże natwaricź ma ßo khěża sa maschiny, hródź a konjemzy. Dr Rachel ßo nadźija, so budźe ßo s kupanjom k 1. julijej móz sapoczecź, ßo wě, najprjedy s maka; bydlicź budźa mjenujzy móz jenoż w dotalnej starej kupjeli, hdyż nowe twarjenje ßo hakle k 1. auguste wotewri. — Nowa kupjel, kotraż njebudźe ßo jenoż w lětnich měßazach trjebacź, ale kotraż budźe jako hojerńja (sanatorium) też psches zyku symu wotewrjena, je ßo pomjenowała: „Janowa kupjel“. Wutrobnje ßebi pschejemy, so by ßo nowa kupjel a hojerńja, kotrejeż kupjenje, wutwarjenje a sarjadowanje jara sa pjenjesami wonja, też wot naschich Sserbow bohacźe wopytowała a wużiwała, woßebje, hdyż je to jenicźka tajka kupjel w Sserbach a w ßerbskich rukach.

S **Wotrowa.** Pola jeneho żiwnoscźerja poßleschcźo pscheblisko pschi khachlach leżesche. Tam najskerje buschkwiza wupraßny a se schkrjemi ßo poßleschcźo sapali. Dokelż bě wutoru wodnjo, ßo ßußodźa hnydom dohladachu, a płomjo bu salate, prjedy hacź wjetscheje schkody naczini.

Se **Steho Komorowa.** S twarskeje budy jamy „Eva“ ßu ßo wóndano pakcźiki s 2591 hriwnami msdy kradnyte. Paduchow ßu w Finsterwaldźe saßkapili a jim kradnjene wězy wotewsali.

S **Wojerez.** S dołhej ßuchotu poczina w naschich stronach na wodźe pobrachowacź. Tudomny wodowod je wot nětka po wosjewjenju měschcźanskeje wyschnoscźe jenoż wo dnjo na někotre hodźiny wotewrjeny. K twarskemu dźěłu, k warjenju piwa, k krjepjenju, płokanju atd. ßo woda s njeho njeßmě hacź na dalsche wjazy wużicź a ma ßo s njej hewak po móżnoscźi lutowacź. Ratarstwo s mejskej ßuchotu w cźaßu, w kotrymż mohł ßo wschědnje deschcźik hicź, jara schkoduje. Wuhlady na żně njejßu najlěpsche.

S **Wojerowskeho wokrjeża.** Sapóßłanzaj hrabja Armin-Mużakowski a s Götz-Bukowski a krajny radźicźel Schwarz ßu 9. meje audijenzu pola żelesniskeho ministra s Budde měli. Pschi tym wo to proschachu, so by ßo niz jenoż żelesniza do Hósdnizy a Blunja, ale też ta s Wojerez do Rakez natwarika. Poßledniscka, kotraż ßo njeje do pschedkłohi twarjomnych pódlanskich żelesnizow pschijaka, je sa Wojerowske strony ważnischa dyżli tamna do połnózneje strony. Minister na to wotmolwi, so ßo twar Wojerowsko-Rakecźanskeżelesnizy wotstorcźił, dokelż ßu ßo na sakskej stronje wobcźeżnoscźe pokasake. — Kaž ßo sda, nochze ani pruske ani sakske knjeżerstwo tule żelesnizu twaricź.

S **Wulkeho Dażina.** Tudomnaj Jeschkez mandźelskaj sańdźenu njedźelu dejmantowy kwaß ßwjecźeschtaj. Njedźiwajzy wyßokeje staroby staj hischcże wobaj cźikaj a cźerstwaj.

S **Klětneho.** Pjatk popołdnju $^1/_2$5 hodźin je ßo tu Sokez khěża do cźista wotpalika. Nascha dobrowólna wohnjowa wobora dyrbjeschе staru, cźeżku, dodźerżanu gmejnsku ßykawu, dokelż ßo njehodźeschtaj konjej hnydom dostacź, psches hłuboki pěsk k wohnjej cźischcźecź. S tym drje ßo khětry cźaß skomdźi, tola sa to hascherjo potom cźim pilnischo dźěłachu. S palazeho twarjenja ßo dwě ßwinjecźi, něhdźe 150 hriwnow hódnej, wukhowaschtej, a se ßykawu tak móznje a ßylnje klumpachu, so ßo bórsy dodźerżany tłóczak roslemi. Wohnjowa wobora chze ßebi bórsy sa ßwoje pjenjesy ßama ßykawu kupicź, so mohła druhi krócź, hdy bychu jejnu pomoz trjebali, rucźischo skażazym płomjenjam wobaracź.

Se **Sslepeho.** Do nascheje wßy je s pschikhadźazym nalěcźom saßo k. moleŕ Krawsa s Drjeźdźan ßo pscheßydlił, so by dale wobrasy s nascheho ludoweho żiwjenja ryßował. Wumjelske dźěła, kotreż je loni dokonjał a kotreż ßu wschudźe wulku khwalbu dobyke, ßu lětßa wustajene na internationalnej wumjelskej wustajenzy w Drjeźdźanach, we wulkej Barlinskej wumjelskej wustajenźy a we wustajeńzy sa wumjelstwo we wulkowójwodskim hrodźe w Altenburgu w Sakskej. Pschejemy knj. Krawsy, kotryż też pilnje ßerbsku rěcź wuknje a móże ju hižo trochu nakożowacź, so by też jeho lětusche dźěło s wulkim wuspěchom było, a wón mohł se ßwojimi woßebnymi skutkami rjanoscź a woßebitoscź nascheje wßy wulkemu ßwětej pschipowjedacź.

Přilopk.

* S **Kschiweje Borschcże.** Pjatk 27. meje je naschu wjeß cźeżke wohnjowe njesboże potrjechiło. Pschipołdnju s bróżnje Winklerez żiwnoscźe woheń, po wschěm sdacźu se słóstniskej ruku sakożeny, wudyri. S nusu ßo 4 krowy a 2 cźelecźi wukhowachu, mjes tym so dyrbjachu ßo wschě ßwinje a wjele domjazeje a hospodarskeje nadoby płomjenjam pschewostajicź. Wjecźor ßo wobhdlerjo nascheje wßy s nowym wohnjowym wokanjom wustróżichu. S bróżnje żiwnoscźerja Budarja, do kotrejeż běchu ßo Winklerez wukhowane krowy a cźelecźi dowjedke, płomjenja ßapachu. Bohużel ßo njeporadźi, druhi krócź Winklerez słót wohnjej wutorhnycź; wón ßo w bróżni spali. S Budarjez hródźe, kotraż je ßo teho runja wotpalika, słót wupuschcźichu, prjedy hacź běchu na nju płomjenja pscheschke. Wot tam ßo woheń, Budarjez domske pschepuschcźiwschi, na twarjenja Geißlerez żiwnoscźe a na rjanu nowu maßiwnu bróżeń Skopez kubła wupschestrje, kotreż ßo wschě wotpalichu.

* (Morda ŕ stwo.) Hornczeŕskeho pomoznika Beckmanna w Neugersdorfje je jeho towarsch, s kotrymż hromadźe bydlesche, s nożom sakłoł. Bekmann ßwojeho towarscha winowasche, so je jemu 4 hriwny kradnył. Mordarja ßu sajeli.

* (Do Łobja skocził.) Psched wocźomaj ßwojeje żony a

wobstarneje macźerje ßwjatkownicźku wjeczor w Draždźanach jedyn kowař pśches płót Augustußoweho mosta do Łobja skoczi. Padajcy ßo wón wo stołp wobrasy a ßebi ſ tym nohu skama. Njedźiwajo ßwojeho cźeźkeho wobschkodźenja mózesche ßo wón ſ wody wudobycź a ßo skhodźenkow pod stołpom dźeržecź, hacź jemu jedyn łódźnik ſ cźołmom pomoz pschinjeßy. Jeho k staroměschćańskemu brjohej pschewjesechu a wot tam ſ khorobnym wosom do hojeńnje dowjesechu.

* (Nahła ßmjercź.) Sakſko-weimarska wulkowójwodka Pawlina, kotraž do Venediga pucźowasche, je ßo njedaloko żelesniskeho sastaniſchcźa Orta w żelesniſkim wosu ſ Bożej ruczku sajała a hnydom wumrjeła.

* (Łubkarſtwa mſda.) W Straßburgu je dźěłacźeŕ Waltař, kotryž 24lětneho dźěłacźerja Jägera jako łubkarja pola ßwojeje żony pschekhwata, tuteho ſ nożom sakałał.

* (Na klětzy ſ Bożej ruczku ßo sajał.) W Sakſkim Haugsdorfje je ßo ßwjatkownicźku pschi prědowanju farař Hoffmann na klětzy ſ Bożej ruczku sajał. Jeho do jeho bydła donjeßechu, hdźež sa krótki cźaß wumrje. Wón bě ßo w Haugsdorfje narodźił a bě hakle 44 lět stary.

* Wulke krupobicźe je w Siklosu a Baranya-Vaßarja we Wuheŕſkej żita schtyrjoch wßow sniczilo. Schkoda ßo na milijonu krónow wobliczа. — S Wulkeje Kanizſy dale pißaju: 23. meje ßo satraſchne njewjedro ſ krupobicźom na naſchu krajinu puſchcźi. We wokolnych wßach ßu krupy we winizach, na żitach a ßadowych schtomach wulku schkodu naczinike. Pucźe ßu ſ wjetſcha powodźene. Wulka woda je mosty a ſ hródźow domjazy skót ßobu storhnyła. Na żelesnizy ſ Wulkeje Kanizſy do Wina wjedźazeje je wulka woda żelesniſku naßypanzu 1 kilometer daloko podmlěła, tak so je ßo żelesniſki wobkhad saſtajicź dyrbjał. Pucźowarjo dyrbjachu nóz w żelesniſkich wosach pschebycź.

* (Rubjeżny nadpad.) Na póſtſki wós, kotryž ßwjatki ſ Borbecka do Bergeborbecka pola Eſſena jědźeſche, jedyn dundak nadpad sczini. Poſtillona cźeźko ſraniwſchi rubjeżnik cźekny.

* Satraſchne krupobicźe je krajinu pola Oreuſa w Schpaniſkej wupuſcźiło. Wjazy dyžli 50 wożobow je ßo ſ nim ſraniło.

* Na kuble w Rakocźe pola Koſtena, ſakſkemu wulkowójwodźe ßluſchazym, ßo tſi ſrěbzy (hengſty) ſplóſchichu, hdyž je ſ dwora wjedźechu. Jedyn jěſdny ſ konja padnywſchi ßebi ſchiju ſwiny, druhemu kóń hłowu do zyła roskopny.

* (Schěſcź dźěcźi ßo ſaraſyło.) W Sillegni, w 6 hodźin wot Metza ſdalenej wßy, je ßo ſtare dodźeržane ſchulſke twarjenje saßypło. S tym je ßo 6 holcźkow prěnjeho lětnika ſaraſyło.

* (Sajědojcźenje.) Jerjowu ßolotej jědſchi je ßwójba jeneho inżeneura w Dortmundźe ſkhoriła. Młoda żona ſa krótki cźaß we wulkich bolosczach wumrje; jejny muż a jejna cźeta ſtaj hiſchcźe w ßmjertnym ſtraſche.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Hižo ßydom krócź khoſtana żona ſchoßejoweho wothladarja Scholty we Wokrancźizach lětża 26. haprleje do Budyſchina pſchińdźe, ſo by ßebi ßłużbu pytała. Na Mużakowſkej dróſy wona w dworje Kruźiz khěże mały rjeblowany wós, płokanſku wanju a żimazu maſchinu namaka. S wosom, na kotryž bě wanju a żimazu maſchinu ſtajiła, wona domoj wotjědźe. Żimazu maſchinu wona w Maleſchezach ſa 3 hriwny ſaſtaji. So by ßwoje paduſchſtwo ſamolwiła, wona pſched ßudom wudawasche, ſo je teho dla kradnyła, ſo by wot ßwojeho muża, ſ kotrymž ßo njemóże ſnjeſcź, prjecź pſchiſchła. Ssudnizy jej jejne pſchecźe dopjelnichu, ju k khoſtarni na 1 lěto 3 měßazy ſaßudźiwſchi a jej cźeßne prawa na 2 lěcźe wotrjeknywſchi.

Porjedźenje.

Pſches někajku ſmylku je ßo poßlednja ſchtucźka khěrluſcha „Schtoż ſcźele Bóh, je dobre wſcho“ w 20 cźißle wopaki wocźiſchcźała. Wona ma takle rěkacź:

Tych, kotrychž Bóh Knjes lubo ma,
Wón huſto ſ horjom poſchwika;
Schtóż pak też jeho w duſchi noßy,
Znje róże, hdźež wón cźernje woßy.
Duż njeß ßwój kſchiż a wopomń to:
Schtoż ſcźele Bóh, je dobre wſcho! F.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3473 hr. 91 np.

Dale za njón darichu:

K čestnemu wopomnjeću serbskeho hudźbnika knjeza kantora Kocora město wěnca na row składowachu kk. prof. Muka 6 hr., kapłan Andricki 5 hr., farař Żur 3 hr., tach. prědař Šewčik 3 hr., B. Krawc 1 hr. a E. H. H. 1 hr. = ...	19 hr. — np.
Teho runja z Liškow-Póndźelnikow po 3 hriwnach J. H. a A. S. = ...	6 hr. — np.
Z piwneho blida w Łahowje	— hr. 36 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 22. lěta 1904 hižo kwittowane: Krajnostawska banka w Budyšinje . . .	**300** hr. 25 np.
Hromadźe:	3799 hr. 52 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wojſjewjenje.

Wójnſki miniſter ma myßle, też tole lěto konje **ſakſkeho plahowanja** jako remonty kupowacź dacź.

Remontſke wiki ſmějа ßo:

w **Lubiju** na nowym torhoſchcźu **ßrjedu 8. junija** dopołdnja w 8 hodźinach,
w **Budyſchinje** pſchi tſěleŕni **ßrjedu 8. junija** popołdnju 1/2 2 hodźin,
w **Kamjeńcu** na Albertſkim torhoſchcźu **ſchtwórtk 9. junija** dopołdnja 1/4 12 hodźin.

Kupowanſke wuczinjenja:

1. Pſchedawarjo maja ſ wopißmom polizajſkeje wyſchnoſcźe ßwojeho bydliſchcźa dopokasacź
   a) ſo ßu ßo konje, wot nich pſchiwjedźene, w Sakſkej narodźiłe, abo ſo ßu ßo jako ſrěbjata w prěnim lěcźe żiwjenja do Sakſkeje pſchiwjedłe a ſo ßu ßo wot teho cźaßa tam wocźahnyłe.
   Wulka ważnoſcź ßo na to kładźe, ſo ßo pſchipuſchcźne abo ſrěbcźe wopißma ßobu pſchinjeßu.
   b) dale dyrbja pſchedawarjo dopokasacź, ſo ßu naſtupneho konja ſ najmjeńſcha 2 lěcźe wobßedźeli.
2. Konje dyrbja 3—4 lěta ſtare bycź. Kupujomne konje dyrbja — ſ kijowej měru měrjene — (tſilětne) ſ najmjeńſcha 1 meter 48 centimetrow wulke bycź. Najwjetſcha měra njeßmě 1 meter 60 cenmtimetrow pſchekrocźicź.
3. Schumjele, ſrěbzy (hengſty), pſchiſrěbne kobły a konje ſ pſchikrótſchenej wopuſchu ßo njekupuja.
4. Pſchedawarjo maja ſa wſchě hłowne brachi po wukaſni, naſtupazej hłowne brachi a rukowanſki cźaß pſchi ſkótnym wikowanju, wot 27. měrza 1899 — kopjeno khěżorſtwoweho ſakonja na ſtronje 219 — a wotpowjedazej §§ 459 hacź 493 ludoweho ſakonja na cźaß dweju njedźel rukowacź.
5. Jako khmane ſpósnate konje ßo pſchedawarjej hnydom ſapłacźa a ßo na měſcźe wotwoſmu.
6. K kóždemu konjej ma pſchedawaŕ bjes woßebiteho ſarunanja pſchidacź:
   1 nowu wuſdu ſ dźeržazeje howjaſeje koże,
   1 nowu gurtowu abo powjaſowu hłowojzu a
   2 konopjanaj poſtronkaj.

Wójnſke miniſterſtwo.

Wuprósdniło je ßo **wuczerske městno** dwojoklaßneje němsko-ßerbskeje schule **w Myschezach,** kotrejež kollator je najwyschscha schulska wyschnosćz. Městno pódla darmotneho wobydlenja w schulskim domje a pódla wužiwanja sahrody 1200 hriwnow wunjeße sakładneje mdy, 165 hr. ja wuczbu w pokraczowanskej schuli a turnowanusku wuczbu, 150 hr. njewróczomneje parschonskeje pschikohi. Zadaczeljo, kotsiż ßu ßerbskeje rěcze mózni, chzyli ßwoje samolwjenje s trěbnymi podłožkami (mjes nimi wobßwědczenje wo sastojnskim sastawanju najnowscheho czaßa) hacz do 10. junija podpißanemu podacz.

W Budyschinje, 25. meje 1904.

Kralowski schulski inspektor.
Schulski radzicel **Schütze.**

Serbske towarstwo w Khwaćicach

swjeći **njedźelu 29. t. m.** wječor w 8. hodź. w Hustec hoscencu w Khwaćicach swój lětuši

załoženski swjedźeń

kaž hewak z dźiwadłom a serbskej zabawu.

Wšěch swěrnych Serbow a Serbowki a sobustawy bratrowskich towarstwow lubje přeprošuje

předsydstwo.

Budyska Bjesada

změje swój lětuši **wulět**

njedźelu 5. junija 1904 popołdnju

z Dźěžnikec přez „Khlěbušk" do Huski, hdźež budźe składnosć so wurejwać.

Wotjězd w 2 hodź. z ćahom z Budyšina do Dźěžnikec.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Boża ßłužba w evangelskej zyrkwi w Ssmjeczkezach.

Prěnju njedźelu po ßwjatej Trojizy 5. junija budźe w Ssmjeczkeczanskej zyrkwi rano 1/2 8 hodźin ßerbska spowjedna rěcz, w 8 hodźinach ßerbske prědowanje a 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Hosczenz w Jaßońzy.

Njedźelu 29. meje śmeje ßo tu

ßwjedźeń kołojěsdnych,

pschi kotrymž wumjelskaj kołojěsdnaj bratraj **Krjeńzaj** wustupitaj.

Najpodwolnischo pscheproschuje

kołojěsdny klub „kralowska króna".

Dźak.

Wot dźeßacz lět běch dla wokhromjenjenja praweje ruki k dźěłu njekhmana. Pschi tym mějach najwjetsche bolosćze we wschěch stawach, a poßledni czaß ßo khorosć pschetkacza pschida, s czimž ßo moje czerpjenje tak shórschi, so njebě wjazy snjesć. Duž ßo dach knjesej **J. Wünschej,** hojazemu magnetiseurej w Budyschinje na ßukelnskej haßy 1 po 1 skhodźe, lěkowacz, a hižo po prěnich magnetisazijach bě ßo moje strowje tak polěpschiło, so mózach ruku ßwobodnischo hibacz. Po schěsć magnetisazijach bě hibanje a sacžuwanje saßo normalne, bolosćze běchu ßo zyle shubiłe, a mi je saßo tak derje, kaž sa dołhi czaß niz wjazy. Knjesej Wünschej hischcze ras najwutrobnischi dźak praju a to s tutym dla derjemęcza czerpjazeho człowjestwa do sjawnosće dawam.

W Budyschinje, 26. meje 1904. **Hana Błažijowa.**

Žiwnosć na pschedań.

Dla dźělenja herbstwa ma ßo sahrodnisка žiwnosć czišło 9 w Ssowrjezach, 15 mjeńschinow wot Kubschiskeho dwórnischcza sdalena a 22 kórzow pola a łuki wopschijaza, se žiwym a morwym inventarom pschedacz. Dalsche wukasuje pschedporucznik (forminda) tam.

Mój

subjazy atelier

je wot nětka na **kamjentnej haßy 18** delka.

S dobom poruczam **zuse suby** a **plomběrowanje subow** wscheje družiny po tunich płaczisnach.

Khorla Stroka
subjazy wumjelz.

Khěža na pschedań.

Mašiwna khěža czo. 3 **w Hodźiju** s dwěmaj kórzomaj dobreho pola je se stejatymi žnjemi hnydom prjeczczehnjenja dla se ßwobodneje ruki na pschedań. Wscho dalsche je shonicz pola wobßedzerja tam.

Khěža na pschedań.

Mjeńscha khěža, snutska města leżaza, s rjanej ßadowej sahrodu, je prjeczczehnjenja dla na pschedań. Dalsche je shonicz pola **H. Lehmanna** na bohatej haßy czišło 2.

Khěža

na **Židowje** czišło 107 je hnydom na pschedań.

Rjane

runklizowe rostliny

ßu na pschedań w **Minakale** czišło 39b.

Wróczenje czesczе.

Skschiwdźaze ßłowa, s kotrymiž ßym Augusta Bjenscha w Komorowje na czesczi franika, s tutym wróczam a warnuju, je dale rosschěricz.

Hana Němzowa w Brěmjenju.

Wutrobny dźak

wyßokodostojnemu knjesej fararjej Krygarjej w Łasu sa jeho rjane wutrobu jimaze prědowanje, prěni dźeń ßwjatkow w Běłym Khołmzu dźerżane, praja

někotsi kemscherjo.

Wutrobny dźak

wschitkim prajimy, kotsiż ßu naju pschi słotym kwaßu wobdarili. Wołsebje dźakujemy ßo wyßokodostojnemu knjesej fararjej Krügerej a jeho wyßokoczesczenej mandźelskej sa wopokasanu luboscz.

Jan Běbrach a **mandźelska** w Porschizach.

Sa luboscziwe dźělbracze, mnohu kwětkowu pychu a czesczazy pschewod k poßlednjemu wotpoczinkej nascheje lubowaneje njesapomniteje macerje,

Marje Henrietty Zindlerowеje

s tutym wschitkim **najwutrobnischi dźak** prajimy.

Hłubokosrudźeni sawostajeni.

W Rakezach, w meji 1904.

Za nimo měry mnohe wopokazma derje činjaceho dźělbraća při zemrjeću swojeho wutrobnje dobreho nana, bratra, přichodneho nana a dźěda,

knjeza kantora emer. Kocora

w Ketlicach

praja **najwutrobniši dźak**

hłubokozrudźeni zawostajeni.

W Ketlicach, Hodźiju a Draždźanach,
22. meje 1904.

(K temu czišłu pschiloha.)

Pschiłoha k czišku 22 Serbskich Nowin.

Sobotu 28. meje 1904.

Płaczišny rěsneho słotu na Drazdzjanskich słótnych wikach

25. meje 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
polnomjažne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosćze hač do 6 lět	37—39	67—69
awstriske	37—40	68—71
młode, mjažne, njewukormjene, — starše wukormjene	34—36	63—66
žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	30—32	58—61
žnadnje pizowane kóždeje staroby	25—27	50—54
Jałojzy a kruwy:		
polnomjažne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje rěsneje hódnosćze	35—38	62—66
kruwy: polnomjažne, wukormjene kruwy, najwjetšcheje rěsneje hódnosćze hač do 7 lět	31—34	59—61
satrasch[illegible] wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódšche kruwy		
wokoln[illegible]pizy	28—30	54—57
schtom[illegible]pizowane kruwy a jałojzy	24—27	49—52
Wulk[illegible]pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Na ž[illegible] **Byki:**		
želesn[illegible]jažne, najwjetšcheje rěsneje hódnosćze	36—39	63—66
ž[illegible]o pizowane, młódšche a derje pizowane starše	32—35	59—61
[illegible]adnje pizowane	28—30	53—55
Cželata:		
najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	52—54	75 80
žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—51	70—74
Swinje:		
polnomjažne lěpschich rašow a jich schischiženjow w starobje hač do 1¼ léta	38—39	51—52
mjažne	36—37	49—50
žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	34—35	47—48

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy bowos w Budyschinje: 2632 měchow.	W Budyschinje 21. meje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 26. meje 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pschenža běła	8	83	9	—	8	68	8	97
Pschenža žołta	8	24	8	53	8	35	8	65
Rožka	6	—	6	15	5	88	6	—
Jećmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	—	6	20	5	50	5	90
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Boka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	50
Dutra	2	30	2	50	1	90	2	20
Pschenčna muka 50	9	—	17	50	—	—	—	—
Rjana muka 50	7	—	12	—	—	—	—	—
Bsyno 50	2	50	2	75	2	—	2	50
Bšoma 600	13	—	15	—	13	—	15	—
Brožata 1416 schtuk, schtuka	10	—	22	—	—	—	—	—
Pschenčne wotruby	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenčny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

(50 kilogr. / 1 kilogr.)

W Budyschinje płaciešche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hač 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hač 14 hr. 50 np, kórz rožk po 160 puntach 9 hr. 80 np. hač 10 hr. — np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np.

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 8 hr. 75 np. hač 9 hr. — np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 53 np. hač 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hač 6 hr. 35 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np, wowß wot 5 hr. 90 np hač 6 hr. — np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu

10. meje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 5 hr. 5 np. hač 6 hr. 15 np., pschenza wot 8 hr. 25 np. hač 8 hr. 63 np., jećmjeń wot 6 hr. 60 np. hač 6 hr. 70 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 6 hr. — np., bsyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 70 np., hrach 9 hr. 75 np., hróch 9 hr. 50 np., dutra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 60 np., bšoma (600 kilogr.) 16 hr. — np.

Wjedro w **Londonje** 27. meje: Tužne.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smjeje njedźelu žwjateje Trojizy rano w 7 hodź. duchowny Tyschet žerbšcu spowjednu rěč, ½9 hodźin farat Räda žerbšce a w 10 hodźinach němšce předowanje. — Popołdnju ½2 hodź. smjeje duchowny Tyschet katechismusowu wuczbu z němskej konfirměrowanej młodźinu. — Tydźenšce sastojnšce dźěła smjeje farat Räda.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Pawoł Hermann Töpfer, fabrikar tu, z Marthu Hanu Marju Schöpez pod hrodom. — Ernst Hermann Mlynk, papjernišći maschinšći wjednik we Wulkich Debžezach, z Emmu Augustu Sieberez w Dobruschi. — Ernst Emil Hólschk, dźěłaćer w Bórtu, z Hanu Selmu Pjechez tam. — Khorla Wylem Bergel, dźěłaćer w Hrubjelčźjach, z Hanu Marju Kralez tam. — Alwin Bjarnat Urban, podwyschk tu, z Johanu Ernestinu Scholčźiz tu. — Ernst Mlynk, žiwnosćer we Wawizach, z Emmu Helenu Felsiz w Čźichonzach. — Pawoł Alfred Barthel, kuchar tu, z Helenu Antoniju Elsu Noahez we Wulkim Wjelkowje.

W katholskej zyrkwi: Franz Seemann, fabrikšći tyschet w Hajnizach, z Aloisiju Swobodźiz, fabrikšcej dźěłaćerku tam. — Jan Hačel, fabrikšći dźěłaćer w Hajnizach, z Marju Hollmannez, fabr. dźěł. w Raschowje. — Hendrich Richard Nowak, mlynk w Khwačźizach, z Martu Agatu Doroteju Kralez z Małžez.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Hilžbjeta Bertha, Khorle Bohumila Neumanna, kolporteura na Židowje, dź. — Pawoł Kurt, Jana Augusta Jutty, fabrikarja w Dobruschi, ž. — Marja Emma, Khorle Augusta Domscha, dźěłaćerja w Nadźanezach, dź. — Martha Helena, Ignaza Kosiola, knjeżeho hejtmana w Hněwšezach, dź. — August Richard, njemandź. ž. w Bobolzach.

W katholskej zyrkwi: Max Franz Gerhard, Wylema Maxa Steglicha, fabrikšcheho dźěłaćerja tu, ž. — Helena, Adama Krzemicna, skakarja w Symizach, dź. — Josefa, Josefa Kosojeda, kowarja tu, dź. — Leontina Hilžbjeta, Emila Huga Hlomacža, fabrikšcheho dohladowarja tu, dź.

Zemrjeći:

W Michałskej wožadze: 20. meje: Khrystiana Wylemina, dźěłena Wenzelowa rodź. Kauferez z Wolbramoz, we wotrježnej khorownji na Židowje, 24 l. 8 m. 18 d. — 22. Bjedrich August Grollmuß, khěžeŕ na Židowje, 84 l. 18 d. — 24. Marja Butsankez, Handrija Jurza, khěžerja a bywšcheho rowarja na Židowje, mandźelska, 65 l. 5 m. 17 d.

W katholskej wožadze: 18. meje: Miklawsch, Handrija Mlynka, kublerja w Dalizach, ž., 2 m. 25 d. — 20. Alois Pawoł, schewšći wučžobnik z Njesdaschez, w khorowni tu, 19 l. — 21. Adalbert Dittrich, měšćan a agent tu, 54 l. 5 m. 4 d.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedźelu po žwjatej Trojizy smjeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt žerbšcu spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farat Kschižan žerbšce a ½10 hodź. němšce předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budže katechismusowa wuczba z němskej mužskej młodźinu.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedźelu žwjateje Trojizy smjeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. němšcu spowjednu wuczbu, w 8 hodź. farat Domaschka němšce a ½10 hodźin žerbšce předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smjeje duchowny Nowy katechismusowu wuczbu se žerbšcej žónskej młodźinu.

Franz Marschner

cžaženkat w Budyschinje

na bohatej haży 9

žwój skład **cžažnikow** a **cžažnikowych rjeczasow** k dobrocžiwemu wobkedžbowanju porucža.

Hódna twora. Pižomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Pschispomnjenje: Rěcžu žerbšći.

J. G. Müller, žedłarski mischtr

w Budyschinje na kamjenitnej haży 12

pschi potrjebje **bayerske točźniki, bruży** 12 wschelakich družinow, **koży** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczišnach, **kožyschcža, kožowe schlitaki, kožowe rynki, rohowe kunki, hrabje, žerpy** atd. porucža.

Sažopschedawarjam žo poniżene płaczišny wobliczeja.

Wustaw sa lěkowanje se ßwětłom a elektriske lěkowanje.

Czuwowe (nervowe) **khorosćże, wicź a drjenje:** } Swětłowe kupjele — elektriske kupjele, maßaże atd.

Khorosćże koże a jětsjenja (lischawy, jětsjenja atd.) zyle bjes bolosćże po professoru Finsenje: Lěkowanje se želesowym ßwětłom.

Wutrobine khorosćże: Wotměnjaze elektriske prudy, maßaże wutroby.

Dr. med. **Wagner**

pschi Albertskim městnje 4 w Budyschinje.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże skhnyjaze,

molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij
(němski a franzowski),
najlěpschi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdże skhnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
želesowe laki,
Kölnski klij kaž tež
murjerski klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandski zement,
najlěpschi karbolineum,
barbiče wscheje družiny,
schablony
sa **molerjow** a **murjesow**
poruča a ma pschezo na składże po najtunischich płaćišnach

Emil Měrsch,
drogowe khlamy
24 na kamjentnej haßy 24
snapschecża turnarnje.

Hdże sće tónle dobry a tuni **cżaßnik** kupili?

Pola
G. Magera naslědnika,
měješćel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

Wósk

kupuje po najwyschschich płaćišnach
Otto Engert.

Zacherlin

spodźiwnje skutkuje! Wón mori lěpje, dyžli druhe ßrědki, ß wěstosću a rucże kóždu družinu schkódnych pschekaßanzow, woßebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schćónwy, njerodź na domjazych skocżatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja ßu: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

Ssuche **kuleczki, pjeńki, schczěpy,**

kaž tež
khójnowe a schmrěkowe žerdże
poruča a pschedawa hischće po najtuńschich płaćišnach

hrabinske Lippeske hajnische sarjadnistwo w Dubom.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poručeja
brunizowe podkopki w Měrkowje.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe servisy
sa 6 wožobow po 3 mk.,
khofejowe schalki ßporzlina, rjane pißane po 14 hacź 20 np.
hacź do nanajwoßebnischich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane pißane po 50 np.
a wjele druhich wězow k selenemu a ßlěbornemu kwaßej poruča po najtunischich płaćišnach

Max Mütze
na bohatej haßy.

Czerstwy paleny khofej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacź 220 np. poruča

Gustav Küttner
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10.

Sa kołojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle** po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudźělk poruča

Otto Büttner
pschedawarnje koże, cżerjenskich rjemjenjow a technischich gumijowych wězow
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschcżu 9.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobžernosće a pschetłacża poruča tunjo

en gros **Otto Engert** en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Mlokowa zentrifuga

„Balance“

ſ ruku ßo cźĕrjata, wupruhowana, najlóßſcho ßo cźĕrjata maſchina, najlĕpje wotbĕraza, ſ jednorym poßkuženjom a cźiſcźenjom, po tunjej płaczíſnje a požadanju ſ położenym wotpłaczenjom.

Daſche wukaſuje

M. E. Schmidt

w Mniſchońzu pola Budeſtez.

Kóżdu ßobotu wot 10 hacź 12 hodźin we Wjazkez hoſcźenzu ſnapſchecźa theatra pſchitomny.

Wolijowe barby

we wſchĕch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdźe ſłhnyjaze, k barbjenju khĕžow, ſchpundowanjow atd.,

moleŕſke a murjeŕſke barby

cźerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,

ſchpundowanſki ßwĕcźaty lak

ſ barbu a bjeß njeje njewonjaty a ſpĕſchnje ſłhnyjazy,

terpentinowy wolij

(nĕmſki a franzowſki),

dwójzy warjeny

hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdźe ſkhnyjazy,

bernſteinſke laki,

kopallaki,

damarlaki,

żeleſowe laki,

Iª Kölnſki klij każ tež

murjeŕſki klij

a hiſchcźe wſchelake druhe druźiny,

myjeŕſku krydu,

gyps,

Iª portlandſki zement,

klepatokamjenjowu

a **ſchmirglowu papjeru,**

ſchmirglowy płat,

ſchpundowanſki wóſk,

wóſk ſa parketowe ſchpundowanje,

barbicze wſcheje druźiny,

ſchablony

ſa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucza a maja pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczíſnach

drogowe a barbowe

en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Telefon 33.

Ernſta Ullricha naßl.

Herrmann Gläſel

w Budyſchinje na ſchuleŕſkej haßy 12

pſchedawarńja porzlinowych, kamjeninowych a ſchkleńczanych tworow

poruczа **na wulki wubjerk po tunich płaczíſnach**

kwaßne a ſkładnoſtne dary, dary k ßlĕbornym kwaßam

njewjeſczínſke wuhotowanja

najjednoriſcheho hacź do najwoßebniſcheho ſeſtajenja, jako:

blidowe ſerwißy ſa 6 hacź 12 woßobow po wſchĕch płaczíſnach,

khoſejowe ſerwißy ſ pißaneho porzlina po **3** hacź 15 mk.,

(khana, zokrowa tyſa, mlokowa khanka a 6 ſchalkow),

khoſejowe a **cźajowe ſerwißy** ſ 12 ſchalkami,

po 12 hacź 30 mk.,

tylanzowe talerje a nikle ſchklĕ,

khoſejowe a blidowe ßudobje ſ zyblowym muſtrom

(wot Ernſta Teicherta w Miſchnom)

woprawne Karlowarſke khoſejowe maſchiny.

Kruczе ſprawne poßkuženje.

Myjne ßudobje po 1 mk. 80 np. hacź 15 mk.,

kwĕtkowe nopaſchki a palmowe cźwory

ſ majoliki a kamjeniny,

majolikowe waſy, żardiniery, naſtawki ſa ßad,

nikle ſchklĕ a ſcźeńſke talerje,

kraßne nowoſcze nippowych wĕzow,

kuchińſku nadobu,

każ tež wſchu nadobu ſa kuchinju a dom.

Serwĕrowanſke a khoſejowe deńezka,

ſ dubowehо drjewa, fayenßy a bĕlehо blacha.

niklowe menaże po 1 hacź 5 hr.,

bowle a piwowe ſerwißy,

winowe a likeurowe ſchkleńzy,

piwowe ſchkleńzy a piwowe bjecharje,

ſchkleńczane ßudobje praßowane a toczene,

kładźeńſke ſchkleńzy ſe ſamkanjom a bjeß njeho,

mjedowe ſchkleńzy.

Lampowe pſchikrywy a zylindry,

diaſanije a ſcźeńſke wobraſy,

ſchpihele wſchĕch wulkoſcźow,

klanki (pópy) a **klankaze dźĕle** jako hłowy,

cźĕła, ſtupnje, ſchtrympy atd.

Maſiwſchi wubjerk w Budyſchinje.

Ssudobja ſa hoſcźenzy.

Najtuńſcha kupowarńja ſa wikowarjow a hoſcźenzarjow.

Rĕß

je pſchezo na pſchedań

we Lupjanſkim parnym rĕſaku p. Radworja.

Hoſcźenz „połmĕßaza“

w Budyſchinje

ßwoje nowonatwarjene **hródże** cźeſcźenym ratarjam a wósnikam k wuźiwanju poruczа. **Dwórſka kuchiń** je ßo porjeńſchika a też **ſajéſd** je ßo polĕpſchik.

Wo dobrocźiwy wopyt pſchecźelnje proßytaj

Max Kiessling a mandźelſka.

K ſaniczenju molow

poruczam

kamfer, patchouli, popjeŕ, naftalin, woprawdźity dalmaziſki pólver pſche inſekty, zacherlin, ori, pólver a tinkturu pſche mole, paſtille pſche mole, kamjenje pſche mole, naftalinowe łopjena, ſelo a papjeru pſche mole.

Otto Engert,

en gros **drogowńja** en détail na ſnutskownej lawſkej haßy.

Dalokoréczak cźißko 33.

Wſchĕ barby,

ßuche a do wolija ſrybowane,

firniß,

terpentinowy wolij,

lak,

barbicze (pinſle),

ſchablony,

dale

zement

ſtajnje cźerſtwy,

po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach każ tež po mĕchach poruczа tunjo

Mĕrſchez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pſchi żitnych wikach 30

w domje hoſcźenza „ſkoteje hwĕſdy“.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ßo ſpĕſchnje położeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wßy.

Franzſki palenz

najlĕpſchi ßrĕdk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſcźenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Wulku dźělbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſacźa mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawarnje doſtate) po placźiſnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměſchnje tunich placźiſnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Kožane ſchórzuchi

ſ rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerſke ſchórzuchi

na wulki wubjerk po najtuniſchich placźiſnach porucźa

Otto Büttner

pſchi hłownym torhoſchczu 9
pſchedawarnja koże a czerjatych rjemjenjow.

M. Gottwald

pſchi mjaßowym torhoſchczu 11
porucźa
zychi, běłe a pißane,
wupjerki,
kožowe płachty,
kožowe deki,
draſtny kattun,
bluſowe tkaniny.
módroczíſchcź.

Skład drainěrowanſkich rołkow w Lětonju

porucźa **drainěrowanſke rołki**
wſchěch wulkoſczow,
wodowodowych rołow,
konjazych žłobow,
kruwjazych korłow,
ßwinjazych korłow,
proßazych korłow ſ rěblikom
a bjes njeho,
pßyczje korta,
pleſtrowanſke płaty,
wſcho po fabrikſkich placźiſnach.

Emil Dietrich.

Nanajluboſniſche

bywa kóžde wobliczo, kčějaza a ßmykła koža, nězna a powabna barba po wſchědnym myczom jenož ſ Vierowym

Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždźan, kuſk po 50 np.

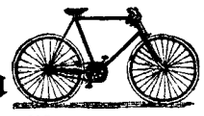
Pucźowanſke toſche, pucźowanſke koffry, nakhribjetne měchi

porucźa tunjo

C. A. Pětſch

na hauenſteinſkej haßy 1.

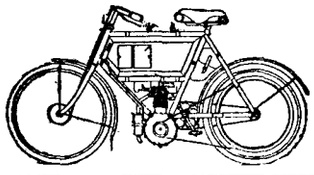
Rapidne jěſdne kola

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſčźiſche, najkhmanſche a najbóle placźiſny hódne kola pſchitomneho czaßa.

Jenoż fabrikſke placźiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanſkej dróſy 10.

Wóſkowy twar

kaž tež wuſchkrjeny wóſk kupuje

Albert Lehmann,

mydłarnja na połnóznej dróſy 2 na rózku hornczerſkeje haßy ſnapſchecźa ſtarych kaſarmow.

Wóſk

a wóſkowy twar po najwyſchſchich placźiſnach kupuje

Friedrich Lieber

mydłarnja na bohatej haßy 6.

Paleny

khoſej,

wſchelakeho měſchenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacž **2** mk.

jara placźiſny hódno porucźa

Ernſt Lehmann

(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Wupſchedawanje połcźa.

Wot dźenża ßuſcheny połcź, tak dołho hacž doßaha, pſchi wotewſaczu 5 puntow punt po 60 np. pſchedawam.

O. Pětſchka na žitnej haßy.

Karbolineum,

najkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cźwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńſchich cźwizach a po waſy ma na ſkładze

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Tučny ßuſcheny połcź

pſchi 10 puntach po 60 np.,

tučne ßwinjaze mjaßo

punt po 60 np.,

wuſchkrjeny cźiſty ßwinjazy tuk, punt po 70 np.,

porucźa

Richard Nierth,

rěſniſki miſchtr,
na ßerbſkej haßy 18 pſchi ſtarych kaſarmach.

Portlandſki zement

w wubjernej jenakej hódnoſczi ſtajnje czerſtwy, dokelž ßo kóždy tydźeń pſchiwoža, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo porucźa

Otto Engert

en gros drogowe khlamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.
Telefon 33.

Wjetſchu dźělbu

khójnowych ſadźenkow

ma na pſchedań hajniſke ſarjadniſtwo w **Laſu.** Mjeńſche dźělby móża ßo hnydom w hajnkowni w Stróži pola Wulkich Sdźar abo w Slyczínje pola Laſa wotewſacź.

Rěs

ma na pſchedań parny rěſak w **Rakezach.**

Rěczi ßerbſki.

Libſch, ßudniſki aktuar ſw. ßk. na ßukelnſkej haßy 34.

na koßu ſ napſchecźa piwneho hroda.

Pißarnja ſa kupne, hypotheſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy
Telefon cźiſło 324.

Rěczi ßerbſki.

Wucźobnika

pyta kowarſki miſchtr **W. Greulich** w Budyſchinje pſchi gabarſkich wrotach.

Dźěłacźer ßo pyta!

Sa ßwoju kalkowu a wuhlowu pſchedawarnju na dwórniſchczu w Njeßwacźidle ſprawneho dźěłacźerja pytam.

Friedrich Bartko.

Dźěłacźerſku ßwójbu

ſ wulkej mſdu, darmotnym wobydlenjom a deputatom hnydom abo k julijej pyta

knježi dwór w Lichanju.

Na knježi dwór w Delnjej Kinje ßo dowěrny ſtróſby muž ſtatneje ſtaroby jako ſtražnik (wajchtar) pyta.

Hoſpoſa

ßo na mjeńſche burſke kubło njedaloko Budyſchina pyta. Starſcha woßoba ßo radſcho woſmje.

Bórſy abo k 1. julijej ßo cźiſta a pilna **ßkužobna holza** pyta w ſchulſkim domje w Sſkyczínje.

Schwalcže a wucźobnizy

pyta **Hempelowa,** ſchwalcža na Zidowje pod hrodom cźiſło 50.

Starſcha holza

ſa wſchě domjaze dźěło a warjenje ßo hnydom do knjeżeho doma pyta. Poſkicźenje chzyke ßo direktorej Gehringej w Biſkopizach póßlacź.

Starſcha żona, kotraž ma luboſcź k dźěcźom, pyta ßkužbu jako **pěſtonca.** Dalſche je ſhonicź na bohatej haßy 8 po 2 ſk.

Sſkužobnu holzu, ſ kotrejž ßo pſcheczelnje wobkhadża pyta **Libſch,** aktuar ſw. ßk. na ßukelnſkej haßy.

Dójka

ßo hnydom pyta w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy cźiſło 24.

Trjebany

dźěcźazy wós, dźěcźazy jěſdny ſtoł a dźěcźazy korb

ma tunjo na pſchedań

Pawoł Giebner,
winowa pſchedawarnja
na theaterſkej haßy.

Satwarzow plumpow.

Dwaj hiſchcźe w dobrym rjedże ſdźerżanaj plumpowaj njeboſej ſtaj na pſchedań w **Khróſcźizach** cźiſło 16.

Prima

jatrowy wolij

ſa ſkót porucźa

hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 23. | Sobotu 4. junija 1904. | Lětnik 63.

Ruśko-japańska wójna.

Dobyće Japańskich pola Kinčzoua.

Wjele tyšaz šwojich wojakow woprowawschi je japański general Oku ſ wjazykróćnej pschemozu něhdźe 12000 Ruśow pola měśta Kinčzoua nuśował, k pokodnju zośacź. Kinčzou na krajnej wuścinje Liaodunśkeje połkupy leži, na kotrejež pokodnischim kónzu je twjerdźišna Port Artur natwarjena. S pokodnja je Kinčzou ſ někotrymi hórkami wobdaty, na kotrychž běchu šo Ruśzy postajili, so bychu něhdźe 50,000 muži šylnemu japańskemu wójsku postup k Port Arturej, tak dołho hač šo hodźeśche, śalěhali. Wulka šłaboścź ruśkeho śtejischćeja w tym wobśtejeśche, so móžachu do njeho se strony morja japańske wójnśke łódźe tśělecź. Wjazy krócź Japańszy ſ nadběhom śpytachu, Nańschańsku hórku, na kotrejž Ruśojo śtejachu, dobycź, tola pschezo śaśo šo woni psched mordarśkim wohnjom ruśkich tśělbow a kanonow śawróćichu a zośachu. Prjedy hač Japańszy k pschěrowej a grotowemu płotej dohnachu, jich Ruśojo potśělachu. Hakle pjatk popołdnju, hdyž artillerija japańskich łódźow Ruśam poča wulku schkodu načzinjecź, šo tuźi rośśudźichu, šwoje śtejischćźo wopuschćićź. Ruśka wobśadka Port Artura pjecźa wjazy dyžli 15,000 muži njewučzini. Duž dyrbja Ruśzy šwoje mozy lutowacź a njeśmědźachu šo njetrjebawschi ſ kanonadu japańskich wójnśkich łódźow šłabicź dacź. Wjecźor chźyśche ruśke wójsko hórku Japańskim pschewośtajicź. Tak šo śta. Zyłe popołdnje Japańszy podarmo nadběhi čzinjachu, a jara dwělne je, hač bychu Nańschańsku hórku tón šamy dźeń do šwojeje mozy dośtali, hdy budźichu Ruśojo dobrowólnje ſ njeje njewotcźahnyli. Kanony, kotrež běchu na hórzy pośtajene, Ruśojo tam śtejo wośtajichu. Woni šu je w lěcźe 1900, hdyž šebi Port Artur wot Chiny wotnajachu, wot Chineśow pschedewśali. Kaliber tychle kanonow je jara wschelaki, a śkoro kóžda kanona šebi wošebitu muniziju žada. Japańszy njebudźa chineśke kanony wužicź móz, dokelž šu je Ruśojo k tśělenju njekhmane sčzinike. Po jenej rośprawje je jich 50, po druhej 60, po tśećzej rośprawje japańskeho knježeŕśtwa jenož 20 było.

Se šwojej šamšnej artilleriju šu Ruśojo ſ cźašom na druhi paš hórkow wotjěli, hdźež nětko dalśche nadběhi Japańskich wotcźakuja.

Mjes tym so šu Ruśojo pola Kinčzoua a na Nańschańskej hórzy po rośprawje japańskeho generała Oku 400—500 muži śhubili, je pschi poślednim nadběhu pjatk 3500 Japańskich padnyło. Pschi wojowanjach, kotrež šu šo dny do poślednjeho nadběha měrje, je šo ſ najmjeńścha 10,000 Japańskich potśělało. Japańszy šu po tajkim w tychle wojowanjach, ſ kotrymiž njejšu niczo wažneho dozpili, khiba so šu Ruśow na bliźśchi paš hórkow śehnali, hdźež móža šo wjele lěpje śakitacź, dyžli pola Kinčzoua, pjaty dźěł šwojeho muźśtwa śhubili.

Hižo śchtwórtk, hdyž Ruśojo śpósnachu, so se šwojimi šłabymi mozami njeśamóža Nańschańsku hórku pśched pschemozu Japańskich śdźerźecź, woni měśto Dalni, kotrež je šo hakle loni natwarikło, rośtśělachu, so jo njemóhli Japańszy wužicź. Dalni pod hórkami leži, na kotrychž nětkole Ruśzy śteja. S nich woni Dalniśki pschiśtaw a měśto wobknjeźeja.

Jendźelśke a židowśke nowiny njemóža khrobłoścź japańskich wojakow pschi bědźenju wo Nańschańsku hórku dokhwalicź. Njepřeje šo, so šu Japańszy dobri wojazy, tola, hdyž šo wěrnoścźi cźeścź dawa, dyrbi šo na to pokaśowacź, so šo Japańszy njejšu ſ nadběhom tehole śtejischćźa śmozowali, ale so je artillerija japańskich wójnśkich łódźow Ruśow ſ njeho wuhnała.

Wojeŕśzy wězywuśtojni němśkich nowin nimaju dobycźe Japańskich pola Kinčzoua śa jara waźne a hódne woporow, kotrež šu šo śa njo dake. Wojeŕśki šobudźěkacźeŕ Winśkeje „Reichswehr“ wo nim praji:

„Wobśtejnoścź, so bě tole ruśke śtejischćźo jenož ſ jenej diwiśiju wobšadźene, kotraž šnadź hiśchće njebě ſ połnej liczbu na měśtnje, dopokaśuje, so Ruśojo tamnemu śtejischćźu tu waźnoścź njepschilicźachu, kotruž Jendźelcźenjo na nju kładu, ju klucź k Port Arturej mjenujo. To wschak bě jenož jene se śtejischćźow zyłeho rjada druhich, kotrež budźa Japańszy dobycź dyrbjecź, prjedy hač k Port Arturśkim wobtwjerdźenjam dóńdu. Japańszy dyrbjachu ſ tśikróćnej pschemozu do wohnja hnacź a dyrbjachu šo hiśchće ſ wohnjom wójnśkich łódźow podpjeracź dacź, prjedy hač šo jim poradźi, Ruśow ſ tamneho śtejischćźa wutłóčzicź. A woni budźa, — jeli so budźe šo krajina pśched twjerdźišnu krucźe śakitowacź — wjele wjetśche wójsko do wojowanja šłacź dyrbjecź, so bychu Ruśow teź ſ dalśchich śtejischćźow pśched Port Arturśkimi wobtwjerdźenjemi wutłóčzili.

Dobyće Ruśow pola Wafanda.

17. meje je pola Wafanda na Liaodunśkej połkupje k bitwje 3 śchwadronow ruśkich pśchimóŕśkich dragunarjow a 5 šotnijow (500 muži) kośakow pschecźiwo 13. a 14. japańskemu jěźdnemu regimentej, 4 kompagnijam pěśchkow a 1 batteriji maśchińskich tśělbow dóśchło. Dwě japańskej śchwadronje šo śarubaśchtej a śbytk Japańskich šo rośehna.

Ruśke nowiny „Ruš“ šu nadróbniśchu rośprawu wo tejle bitwje dośtałe. Kośakoju, šwoje hlebije wužiju, śatraśchnu kakanzu mjes tśjomi japańskimi śchwadronami načzinichu. Ranjeni Ruśojo, kotśiž šu šo do ruśkeho lěhwa w Liaojanje wróćzo dowjeśli, khwalachu, hdyž jich Kuropatkin wopyta, śwažliwoścź Japańskich, powjedachu pak, so Japańszy njemóžachu nadpadej kośakow napschecźo śtejecź, hdyž śtraśchna bróń, tśi metry dołha hlebija ſ kónzom ſ amerikańskeho želeśa, cźłowjeka a konja pschekło, tak so nadpadnik ju njemóžeśche na jene torhnjenje naśad ścźahnycź. W bitwje šo podawki woprawdźiteho rjekowśtwa śtawachu. Wojazy šwoje žiwjenje do šmjertneho śtracha dawajo šwojich towaŕśchow śchkitachu, teź ruśki wjednik bu śranjeny.

Japańske wójśko w Fenchwanczenu.

Japańske prěnje wójśko hiśchće pschezo w Fenchwanczenu śteji. Wone je Jaluśku rěku pschekrocźiwschi we wótrym wojowanju wjele ludźi śhubiło, tak so šo jeho wjednik, general Kuroki, pschecźiwo ruśkemu wójśku, mjes Liaojanom a Mukdenom śtejazemu, pschešłaby cźuje. Prjedy hač Kuroki wjetśche poštylnjenje njedośtanje, wón nochce pschecźiwo Ruśam postupowacź. Po nowśchich powjeśćach je šo 6—10,000 japańskich wojakow pola Takuśchena na kraj wušadźiło a je šo wot tam na pucź do Fenchwanczena naśtajiło. Dale je šo 31. meje 15 wulkich transportśkich łódźow pschi wjecźornym korejśkim brjośy widźało, kotrež najśkerje teho runja poštylnjenje k prěnjemu japańskemu wójśku wjeśu.

Poßlednja depeſcha ruſkeho hłowneho roskaſowarja, generala Kuropatkina praji, ſo je japanſke pſchedwójſko město Saimazi wopuſchčiło a k Fenchwančzenej wróčzo ſchło. Na to ßu Rußojo Saimazi wobßadźili.

Nowy njeporadźeny pospyt Japanſkich, wujeſd ſ Port-Arturſkeho pſchiſtawa ſawrječz.

W nozy 28. meje ßu Japanſzy ſ nowa ſpytali, ſ pomozu wulkich drjewjanych łódźow wujeſd Port Arturſkeho pſchiſtawa ſaračičz. Se ßwětłom reflektorow (ſchpiheloweho ßwětła) Rußojo dwě torpedowej łódźi wußlědźichu, kotrejž potom potepichu.

Poßlednje dny ßu Japanſzy ſaßo, łaž rosprawa zaroweho naměſtnika Alexejewa praji, wujeſd ſ Port Arturſkeho pſchiſtawa ſ podmórſkimi minami ſawrječz ſpytali. Rußojo ßu na rejdźe pſched Port Arturom wjele tajkich minow rosbuchli.

Dalſche ſchkodowanki japanſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Poßlednje tydźenje je japanſke wójnſke łódźſtwo kěžtru liczbu ßwojich łódźow ſhubiło. Pódła najwjetſcheje panzerowancje a ſ kanonami najwjetſcheho kalibra wobrónjeneje łódźe „Hatſuſe“ a kſchižaka „Joſchino“ je ßo tež hiſchčze panzerowany kſchižak „Aſama“ pſched Port Arturom potepił. Dale je ßo pódła małeho kſchižaka „Mijako“ druhi kſchižak pſched Dalnim do powětra buchnył. Wo panzerowanej łódźi „Fuji“ je ßłyſchečz, ſo je wono pola Maodaoſkich kupow na ſkału ſajeła, hdźež ju japanſke torpedowe łódźe ſtražuja. Po druhim měnjenju je ßo „Fuchi“, kotraž bě ßo pſched Port Arturom tón ßamy dźeń ſ ruſkej podmórſkej minu ßylnje wobſchkodźiła, hdyž ßo „Hatſuſe“ a „Joſchino“ potepiſchtej, ſpytała k japanſkemu brjohej doječz, ſo pak je ßo nurjo pſchi mjenowanych kupach na brjóh ſajeła.

Rußojo w połnóznej Koreji

Japanſkich jara njepokojeja. Dla njepſchestawazych nadpadow kosakow japanſke žony, dźěčzi a ſtarſchi ludźo Genſan (Wönſan) wopuſchčeja.

Japanſzy wójnſzy jeczi w Ruſkej.

Kaž ruſke nowiny piſaju, je ßo jako hłowny pſchebytk ſa jatych Japanſkich Tomſk we wjeczornej Sibirſkej wuſwolił. Tam je ßo nětkole něhdźe 700 Japanſkich, kotrychž ßu Rußojo, po małych wotdźělenjach ſajeli, dowjeſło. Sa jich ſeźiwjenje je ruſke knježerſtwo ſčěhowaze ſumy poſtajiło: ſa kóždeho generala 125 rublow měßačznje, ſa ſtabowych offizěrow 57 rublow měßačznje, ſa offizěrow ſ fronty 50 rublow měßačznje, ſa jednorych wojakow 16 kopejkow (32 np.) wſchědnje. Offizěrojo w tu khwilu we wojerſkim klubu bydła, ſa wſchědnych wojakow ßu ßo hródźe a jedyn klóſchtr jako bydła pſchiprawiłe. Jednori wojazy ßwoje 16 kopejkow ſkładuja a je poliziajſkemu ſarjadnikej pſchepodawaju, kotryž jim ſa to wſcho nuſne wobſtaruje. Japanſzy jenož běły khlěb jěďa a čzorny khlěb, ſ kotrymž ßo Rußojo žiwja, wotpokaſuja. Poßledni pſchiwos jatych ſe 26 offizěrow a 180 wojakow a matroſow wobſtejeſche.

Swětne podawki.

Wulkowójwoda Meklenburgſko-Strelizſki Bjedrich Wylem

je 83 lět ſtary wumrjeł. Jeho naßlědnik je jeho ßyn Adolf Bjedrich, kotryž je ßo w lěčze 1848 narodźił. Jena džowka noweho wulkowójwody je ßo pſched dwěmaj lětomaj ſ čzornohórſkim trónſkim naßlědnikom Měrkom woženiła. Semrjety wulkowójwoda bě najſtarſchi němſki wjerch.

Sa ſawjedźenje nowych kanonow w awſtriſkim wójſku

a twar něktorych wójnſkich łódźow ßebi awſtriſke knježerſtwo 400 milijonow krónow wot ludoweho ſaſtupjerſtwa ža̋da. Awſtriſko-wuherſke delegazije, to je wubjerk awſtriſkeho a wuherſkeho ßejma, ßu hobrſki pjenjes pſchiſwoliłe. Hdyž je ßo w druhich ſtatach artillerija polěpſchiła, nochze Awſtriſka ſeſady woſtacz. Duž dyrbi ujedźiwajzy hižo doſcz wulkeho ſtatneho dołha nowy dołh dla poßylnjenja ßwojeje wójſkoweje mozy napraſkacz. Druhim ſtatam ßo runje tak dźe, jedyn klin druhi čzěri.

Mordaŕ italſkeho krala Humberta I.,

anarchiſt Acciarito, je pjecza w jaſtwje wowrótnił. Wón pjecza na ſmjehčzenje moſhow čzerpi. Lěkarjo jeho wobkedźbuja, ſo bychu ſpóſnali, hacz je Acciarito woprawdźe wowrótnił, abo hacz jenož tak čzini, łaž ſo by wowrótnił. Jeli ſo by wón woprawdźe duchakhory był, dyrbjeli jeho do kludnizy dacz.

Strajk pſchiſtawnych dźěłaczerjow w Franzowſkej.

W franzowſkim pſchiſtawnym měſczze Breſtu tamniſchi dźěłaczerjo, kotſiž twory do łódźow a ſ nich won noſcha, ſtrajkuja. Woni ßu ſchtwórtk do wobydlenjow łódźerjow, kotſiž ßu ßo ſarjekli, jim mſdu powyſchicz, ſ kamjenjemi mjetali. Żandarmojo ſakroczichu, pſchi čzimž k krwawnym pukam dóńdźe. Na woběmaj ſtronomaj ßo woßoby ſranichu. W Lorientu ſpytachu ſtrajkowarjo khěže ſapalicz; wojazy ßo telegrafiſzy na pomoz ſawołachu. Wuwoženje jahodow do Jendźelſkeje je ßo ſe ſtrajkom pſchetorhnyło; duž płody hnija. Tež ßłužobnizy hroža, ſo budža ſtrajkowacz.

Powſchitkowna wojerſka powinoſcz w Jendźelſkej.

Hacz dotal jendźelſke wójſko hiſchčze pſchezo ſ najatych ludźi a dobrowólnikow wobſteji. Kralowſka komiſija, kotraž je wo reformje jendźelſkeho wójſka wuradźecz měła, namjetuje, ſo dyrbjał, łaž je to hižo nimale we wſchěch europiſkich krajach ſe ſakoujom poſtajene, tež kóždy k wojerſtwu khmany Jendźelczan we wójſku ßłužicz. Tónle namjet w Jendźelſkej wulke dźiwanje ſbudźuje, wón pak ſměje ſ čzežka praktiſke ſčěhwki.

Amerikanſke wójnſke łódźe pſchi marokoſkim brjohu.

Marokoſki rubježnik Raißul je pſched něktorymi njedźelemi Amerikana Perdikaſiju a Jendźelczana Morleya ſajał. Sa njeju ßebi wón wulki wukupny pjenjes ža̋da. Dokelž nochzedźa rubježnikej jeho ža̋danja dopjelnicz, je amerikanſke knježerſtwo nětkotre wójnſke łódźe pſched Tanger póßłało. Rubježnik Raißul njeje ßo ſ tym ſatraſchicz dał. Wón hroji, ſo budźe nětko pſchečzíwo jatymaj a pſchečzíwo wſchitkim Europjanam najßylniſche ßrědki nałožecz. Europjenjo we wokolnoſczi Tangera ßu ßo ſ tym ſatraſchili a na hłowu a na ſchiju do Tangera czekli. Raißul je prajił, ſo jateju ſkónzuje, jeli ſo ßo do wſchěch jeho wuměnjenjow njeſwoli. Njedźiwajzy teho jendźelſki a amerikanſki ſapóßłanz na tym wobſtawataj, ſo ßo rubježnikowe wuměnjenja ſaczißnu. Na marokoſkeho ſultana pak czíſchczitaj, ſo by jateju ſkerje lěpje wußwobodźił.

Powodźenje a jeho ſčěhwki.

(Pokračzowanje.)

Ssmjercz a wěczność hiſchčze ženje njeběſchtej tak bliſko pſchiſtupiłoj młodemu czerſtwemu mužej, łaž w tutej nozy. Ta wſchak na ſboże dołho njetrajeſche, dokelž bě lěczna woda pſchiſchła w prěnjej połojzy junija. Skhadźaze dźeńſke ßwětło pokaſa, kajke bě ſahubjenje naſtało. Khěžka, w kotrejž bě žona żeleſniſkeho ſtražnika bydliła, bě ßo zyle ſhubiła. Druhim khěžkam hrożeſche mjenje bóle padnjenje a njeběchu wot žaneho žiweho ſtworjenja wobydlene.

Hiſchčze ſtejeſchtaj moleŕ a holza, ßo do rospadankow ſahladawſchi, we woknje, tu wuhladaſchtaj bjes wumjekſtwa khwatnje ſčěßłowane płowadło pomału ßo bliżicz. Wjazori mużzy pohibowachu jo dale, pſches wokoło honjene rospadanki jo wulzy wobhladniwje nawjedujo.

„Mój luby knjes a wuj!“ rjekny Hanka wjeßeła. „Moje dla ßebi ſwaži pſches wodu. A młody mużki w ſelenej draſczje je knjes Wolak, ſchoßaŕ ſ dwora. Saſtańcze, ſaſtańcze! Božedla ſaſtańcze! Waſcha Molka je pola naß, Wopalkowa!“

Tuto wótre wołanje płaczeſche Molzynej maczeri, kotraž chzyſche ßo, wuhladawſchi, ſo je jeje khěžka ſhubjena, ſe ſadwělowanjom ſ płowadła do ſmohow czíßnycz a kotruž jeje muž jeno lědma wot teho dodźerža. Hdyž bě Hanzyny hłóß w ſchuczenju wody njewußłyſchany wuklinczał a płowadło ßo pod běďenjom mandźelſkeju ſtraſchnje khabłaſche, pſchimny moleŕ dźěczo a dźerżeſche jo pokaſujo pſches wotewrjene wokno, mjes tym Hanka ſ płatowym rubjeſchkom horlíwje machaſche. Nětkole padże macz na kolenje a ſtykny ruzy dźaknje k njebjeßam. Niz bjes prózy wudobychu ßo tjo człowjekojo ſe ſchulſkeho twarjenja, kiž ſ padnjenjom hrożeſche. Wyſkajo pſchija Wopalkowa ßwoje dźěczo. Schěrowſki pak hladaſche ßo dźiwajo na womkodźene „ja“ w ßwojej njedźelſkej pyſche. Hanka pak wopokaſa tež nětkole ſaßo, ſo ßo wě na prawje žónſke waſchnje ſtaracz, ſ tym, ſo pſchiwſa k ßwojim hromadu ſhrabnjenym kruchám draſty a ſchatow tež pſchemaczene molerjowe kruchi, nimo teho wukhowa tež wulke łónzo poßleſchczow.

Wutrobicze wotwobrocži ßo Schěrowſki wot ßwojeho w ſtrachu ßo namakazeho wobßedźeńſtwa. „Jeno mojeho ßwinjecza je mi żel, jeli ſo dyrbi ſe ſtarej budu ſahinycz“, wón rjekny.

„Dha kupju wam druhe, wjele wjetſche a tucznjiſche —“ troſchtowaſche moleŕ.

„Wy?“ wotmolwi Schěrowſki ßo dźiwajo. „Hacź dotal ßym ßebi myßlił, ſo molowanje khlěba njenjeße, ſo je to jeno tajke hrajkanje. Potajkim pak njeje molowanje wjazy dyžli dźerženje ſchule.“

„To wſcho na tym ſaleži, kak ßo ſchto cźini —“, ßmějeſche ßo molerʼ, „pſchi molowanju runje tak, kaž pſchi dźerženju ſchule.“

„Knjes molerʼ a ja ßmój žałoſtnu nóz pſchebyłoj —“, rjekny Hana wučerjej.

„Ja niz mjenje“, tón wotmolwi. „Doſwoniwſchi, wobhladnych ßo ſ wuhladom. Ale ſchto! Kołowokoło powodźenje ſ wokoło honjenymi pſchedmjetami. S wěże ſtupajo wuhladach podkohu zyrkwje hižo ſ wodu napjelnjenu, teho dla dyrbjach měſto w khapali na khorje pſchenozowacź. To njebě mjehke lěhwo, kajkemuž ßym ſwučeny, a ſyma je mi było kaž mkodemu pßej. A kajke myßle mi pſchi tym hiſchcźe pſches hłowu dźěchu! Njeje dha tebi, dźěcźo, žane wucho klinczało w tamnej nozy, a to wjazy krócź klinczało, dokelž mi ty ſ myßlow njepſchiińdźe? Skónczńje, ſkónczńje pſchijědźe ſ rańſchimi ſerjemi naſch wumožeŕ, tónle knjes Wolak. Dźakuju ßo jemu tak prawje ſ wutroby.“

Schoßaŕ pſchiwſa njenuczeny dźak ſchikowaneje holzy tak ſahorjenje, ſo bu molerʼ kedźbny na mkodeju cźłowjekow.

* * *

Bohaty bankownik ſe Schedźiwſkich, wobßedźeŕ ryczeŕkubła Dubnjowa, ſtejeſche w prěnim poſkhodźe ßwojeho rjaneho wulkeho hrodu we woknje, hladajo ſe ſmorſchcźenym cźołom do ſchěrokeho dwora, kotryž ßo ſ domjazymi ſwěrjatami jeho wjeßnjanow mjeŕwjeſche. „Woprawdźe ſkótne wiki!“ bórcźeſche ßwojemu ßynej, wóßomnacźelětnemu kadetej w uniformje.

„Ty ßebi tola ſa ſtacźe ſkotu niczo žadacź njebudźeſch, nano?“ wopraſcha ßo wón žortnje.

„A rjana hudźba nimo teho —“, pokracźowaſche Schedźiwſki. „Njebudźich=li wcźera wrota do ſahrody ſeſamkacź dał, budźichu cźi ludźo ſawěſcźe ſkót nuts ſehnali, tak ſo njebudźichmy ani wócźka ſandźelicź móhli. „Wolako! ſchto wy cźinicźe?“ wón dele ſawoła, „ſda ßo mi, ſo wy ßamo moje walcźki ßyna rosdźělecźe!“

„Njemóžemy tola —“, wotmolwi ſchoßaŕ, „wbohim ſwěrjatam hłodu tradacź dacź. Nuſa nima ſakonjow!“

„Schto mje tón zuſy wohidny ſkót ſtara?“ hawtowaſche Schedźiwſki. „Njech ßo tola jeho wobßedźerjo ſtaraja, ſo jón napizuja. Doſcź ſłě je, ſo dyrbju ßebi rucźe lubicź dacź w ßwojim dworje.“

„Nukuju wam, ſo budźe ßyno ſapłacźene, hnadny knjeże!“ rjekny Wolak ſ krótka.

„Dha njech wotrocźzy kedźbnje licźa“, ſnapſchecźiwi Schedźiwſki, „kelko walcźkow ßyna wy ſ mojeje bróžnje woſmjecźe.“

„To dyrbi ßo ſtacź, hnadny knjeże!“

„Schto ßebi tón cźłowjek tola ſwěri!“ wobrocźi ßo Schedźiwſki k ßwojemu ßynej, „ani ſo by ßo mje praſchał, wobkhadźa ſ mojim wobßedźeńſtwom. Hižo dawno budźich pſcheſchcźipneho pachoła wotehnał, njeby=li był tak khmany a ſpokojny. Ale krucźiſchi budu dyrbjecź na njeho bycź, hewak mohł mi hiſchcźe ſchtó wě ſchto ſworacź.“

Sſłužobnik ſaſtupi do iſtwy. „Hnadny knjeże“, wón pſchiſjewi, „wjeßny prjódkſtejeŕ, wučeŕ a hiſchcźe zuſy muźſki dadźa wo miłoſcźiwe wußłyſchenje proßyć.“

„Schto chzedźa?“ woprasha ßo Schedźiwſki mjerſazy. „Saweſcźe pak proſcherſtwo. Njech ſaſtupja.“

Wjeßny prjódkſtejeŕ, Schěrowſki a molerʼ, kotryž ßo Khójnak mjenowaſche, ſaſtupichu.

„Hnadny knjeże“, pſchimny ßo wjeßny prjódkſtejeŕ ßłowa, „wy weſcźe a widźicźe to ßami ßobu, kak wulke njeſboże je naſchu wjeß podeſchło. Hiſchcźe njemóžemy, runjeż woda ſpěſchnje ſpaduje, nacźinjenu ſchkodu weſcźe wotważicź, ſabywſchi hakle ßo wrócźicź do ßwojich ſapuſcźenych, ſ dźěła zyle wotpławjenych khěžow. Mało wjazy dyžli ßwój ſkót ßmy wukhowali a ßmy khłódnu nóz na polu pod nahim njebjom pſchebyli. Njebudźiſche=li ßo waſch pſchecźelny a dobrocźiwy knjes ſchoßaŕ nad naſchimi ſtarymi muźſkimi a žónſkimi, nad naſchimi khorymi a dźěcźimi ßmilił a jich pſchijał do ßwojeho wobydlenja, budźichu tež woni bjes ſchkitazeho krywa woſtali.“

„To je mój ſchoßaŕ ſaßo jara ßamomóžnje jednał“, rjekny Schedźiwſki. „Wón budźiſche najprjedy měŕ proßyć wo dowolenje.“

„Knjes Wolak ßebi njeſwěri, waſcheho nózneho pokoja mylicź“, wotmolwi wjeßny prjódkſtejeŕ, „a nimo teho nuſowaſche nuſa k ſpěſchnemu jednanju. Se wſchěm khwatkom wotewri nam ßwoje wobydlenje, a potom je ſcźěßłował ſ waſchimi wotrocźkami a ſ někotrymi ſ naſchich ludźi płowadło, ſo by ſ rańſchim ßwitanjom wumożił, ſchtož bě hiſchcźe w ſtrachu.“

„To je knjes Wolak ſawěſcźe na to nałożił moje nawożene drjewo“, bórcźeſche Schedźiwſki.

„Mje je knjes Wolak najprěnjeho wumożił ſ płowadłom ſ zyrkwje“, rjekny Schěrowſki. „Potom wjeßkowachmy k ſchulſkemu domej, kotryž najſkerje też rospadnje, a wſachmy ſ tam tehole knjeſa, moju Hanku wonka w pſchedkubi a Wopałkez dźěcźo.“

„Ale ſchto dha je nětkole poprawom hłowna wěz?“ woprascha ßo Schedźiwſki woboźny. „K cźemu ſcźe ßem pſchiſchli?“

„Pſches ſchěſcźdźeßacź ßwójbow waſchich poddanow“, ſapocźa Khójnak, „ßu ſ powodźenjom hoſpodu ſhubili. A njech też dźěl khěžow a khěžkow ſteji, njemóža tola jich wobßedźerjo hnydom do pſchemokanych rumow ßo wrócźicź, dokelž mohła hewak natykowaza khoroſcź wudyricź.“

„Schtó dha wy ſcźe?“ rjekny Schedźiwſki, molerja ßebi wobhladujo, kotryž wſchak mějeſche we wupožcźenej wučerjowej draſcźe woprawdźe doſcź dźiwny napohlad.

„Njeſboże je —“, ſchukotaſche kadet ßwojemu nanej, „kiž ßo tu wokoło dunda, ludźi wobcźcźuje, a je pſchi tym hruby kaž bunaza ßkoma.“

Wón ßo ſe iſtwy wotßali.

„Schtó a ſchto ja ßym“, wotmolwi Khójnak ſměromnje, „tu niczo njewucźinja. Sſym cźłowjek a kſcheſcźijan, a jako tajki winowaty, ßwojemu bližſchemu w nuſy pomhacź.“

„Na ſchkodu druhich ludźi!“ hanjeſche Schedźiwſki. „To je tunja luboſcź k bližſchemu. Mi je hižo doſcź droha była. Dyrbju dha ja ßnadź hiſchcźe wjazy cźinicź, hacź ßwój hrodowy dwór ſcźinicź ſkótne wiki, ſe ßwojich bróžnjow a hródźow hoſpody, ſe ßwojich ſkładow powſchitkowne kubło?“

„Budźcźe wy“, wotmolwi molerʼ, „ßwojim poddanam dobry knjes. Wotewrícźe dwaj hornjej, wot waß njewobydlenaj poſkhodaj ßwojeho hrodu wobſchkodźenym ſ wodu; pſcheßydlicźe jich ſtaroßłabych, khorych, žónſke, njedźelnicźe a dźěcźi do njetrjebanych rjadow ſtwow, a to tak dołho, doniž druheho pſchihodneho pſchebytka njedoſtanu. Potom dopjelnicźe Sbóžnikowu kaſnju, kiž je ßlubił, ſo budźe naß nědy ßudźicź po naſchich ſkutkach.“

Schedźiwſki tu ſtejeſche kaž ſkamjenjeny. Jeho wocźi kaž ſeſchkleńcźenej hladaſchtej na njeho. Po mjelcźenju móžeſche ſaßo rěcźecź. „Njeßkyſchane!“ mjekotaſche — „ha! ha! cźłowjek mohł ßo ßmjecź, hdy by to pſchejara njehańbicźiwe njebyło. Wy drje ſcźe pſchemyßleny, mój knjeże Njeſboże! Schto? ha! ha! ja chzył pſchidacź, ſo bychu burjo moje tapezěrowane ſtwy, ſ drohimi mahagonijowymi nadobami, ſ drohimi wobraſami, krónowymi ßwěcźnikami, ſchpihelemi, wuſchiwanymi gardinami, kožemi ſ njebjeßami a ſ druhej pſchiprawu wudebjene, ſkónzowali, moje ßwětłe parketowe podłoji ſ podkowatymi cźrijemi a ſchkórnjemi rosdrapali, mój hród mi ſ maſanoſcźu, wſchelakim ßmjerdom, ſ wokanjom dźěcźi napjelnili a mi nad hłowu wokoło teptali?“

„Wy dźě móžecźe drohotnu nadobu ßwojich ſtwow druhdźe ſkhowacź dacź“, rjekny Khójnak. „We wſchěch nowinach bychu waſche nadobne ſmyßlenje wukhwaleli. Abo by wam to wſcho jene było, hdy by ßo nawopak ſtało?“

„Wo nowinarſke blady je mi tak mało cźinicź“, ſnapſchecźiwi Schedźiwſki, „kaž wo ſchcźebot wroblow pſched mojimi woknami. Hdyž běch tſi akzijowe ſkłady ſałożił, dyrbjach pſchenjeſcź, ſo bu moje mjeno po nowinach wlecźene, wußměſchane, haj njepſchecźelſſzy hanjene. Dach ßebi to rad lubicź, dokelž tyknych wulki pjenjes do ſaka. Nimo teho: ßym dha ja wina powodźenja? Cźeho dla lěni burjo njejßu naßyp twjerdſcho naßypali? Cźeho dla ßu ßwoje wobydlenja po niſkim a niz ſ kamjeni natwarili? Moja ſcźerpnoſcź je wucźerpana. Wjeßny prjódkſtejerjo, ja cźi praju: jeli ſo ſa ſchtyriadwazyczi hodźin mój hrodowſki dwór, moje bróžnje, hródźe a druhe hoſpodarſke twarjenja doſpołnje wurumowane njejßu, dam ſkót a ludźi pſches ßwojich ßłużobnych wotehnacź, wobſtaram ßebi — budźe=li trjeba — wojakow ſ najbližſcheje garniſony.“

Njeſtrowjo wopuſchcźi ryczeŕkubleŕ ſtwu. — Nuſowani woteńdźechu też tſi tſjo muźſzy.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Woheń.) W njeſamknjenej kubinej komorje Dürrlichez khěže pſchi drjewowych wikach je njedźelu rano wokoło 2 hodźin woheń naſtał. Sſo ſ cźaßom jeho dohla-

dawschi, jón wobšedźeŕ a podružnizy bórsy ſalachu. S wopŕedka šebi myšlachu, ſo je šo woheń ſe ſamyšlom ſakoźił, poſdźiſcho pak šo wušlédźi, ſo je jón njewobhladniwe wobkhadźenje ſe ſchwabliczkami ſaparako. Jedyn hólczez, kotryž w Dürrlichez kheži bydli, bě, kaž šo dopokaſa, wjeczor do wudyrjenja wohnja w tamnej kubinej komorje ſchwabliczki ſapalak.

— Twar šerbſkeho doma na ſwješelaze waſchnje ſpěchuje. Jeli ſo žanych ſadźěwkow prěki njepſchińdźe, budźe wón poſtajeny cžaš, Michała, wutwarjeny. Bliżſchi cžaš ma šo w dworje ſala, pod kotrejž budźa konjemzy, twaricź ſapoczecź. Pſchedšydſtwo Macźizy Sserbſkeje je šo ſkónczne rosšudźiło, ſalu a konjemzy natwaricź, ſo bychu šo lubjenja dopjelnike, kotreż šu šo prjedy ludej cžinike.

— Knjes kapłan Scholta, kotryž je hacž dotal w Žitawje duchowne ſaſtojńſtwo ſaſtawał, je šo do Budyſchina powołał, ſo by na měſto knjeſa Hejduſchki ſtupił, kotryž je šo ſa ſararja do Rychnowa pola Žitawy pomjenował.

— Tudomny pěſchi 103. regiment je šo ſańdźeny tydźeń ſ dwěmaj wošebitymaj cžahomaj do Draždźan wotwjeſł, ſo by tam na Helleru wulke regimentſke ſwucžowanja wotměł. 14. junija šo regiment ſašo do Budyſchina wrócźi.

— (Wojeńſki cžeknjenz.) Wojak Ernſt Richard Mothes ſe 103. pěſcheho regimenta je šo bjes dowolnoſcže wotšalił. Sa nim je šo kojeńſki liſt wotpóšłał.

— Sańdźenu njedźelu šu šo po dołhej šuchocže naſche hona ſ miholazym deſchcžom wokſchewike. Mróczele, ſ wjeczora k nam cžahaze, běchu ſbytki wulkich njewjedrow a ſlinkow, kotreż běchu šobotu popołdnju we wjeczornej Sakſkej, połnóznych Cžechach a we wjeczornej a połodniſchej Němſkej ſ dźěła wulke ſapuſcźenje nacžinike. We wokolnoſcži Oſchatza je błyſk šobotu popołdnju do tſjoch wſchelakich měſtnow dyrił. W Hofje błyſk do wěže (tórma) hroda kralowſkeho komornika ſ Deckena dyri. Wěža šo hacž do murjow ſpali a tež hrodowa tſěcha šo khětro wobſchkodźi. W Caſabrje šo bróžeń kublerja Jenſcha ſ błyſkom ſapali. 600 zentnarjow šlomy, někotre rataŕſke maſchiny a jedyn wós šo ſniczichu. W Bónewizach šo 800 zentnarjow šlomy wopſchijaza ſajma kublerja Henniga ſ błyſkom ſapali. W Naundorje a Stenſchizach šu ſ khětrym krupobiczom pola a ſahrody cžerpike. W połnóznych Cžechach njewjedro bórsy do ſlinka pſcheńdźe, ſ kotrymž je wjele ſchkody naſtało. W Rumburgu šo 58lětna wudowa Hana Schmidtowa ſ błyſkom ſaraſy. W Niederehrenbergu błyſk do Liebiſchez bróžnje dyri a Liebiſchoweho šyna pohłuſchi. Bróžeń šo ſpali a šyn cžežko khory leži.

We wſchěch ſtronach Thüringſkeje a Schwabſkeje šu cžežke njewjedra wjele ſchkody nacžinike. W Leutenbergu šu šo ſchtyri bróžnje wotpalike. W Scheuefeldźe pola Koburga šo twarjenja jeneje žiwnoſcže do procha a popjeła pſchewobroczichu. Pola Lengefelda ſlink pola a ſahrody ſapuſczi. Mjes Eſchwegom a Leinefeldom dyrbjeſche wulkeje wody dla żeleſniſki cžah ſaſtacź. Pola Beneckenſteina w Ssmólnych Horach (w Harzu) šo dwaj wuhlerjej ſ błyſkom ſaraſyſchtaj a dwejo šo pohłuſchiſchtaj. Pola Herzfelda, Eiſenacha a Ilmenaua krupy po njewjedrje pok łohcža wyšoko leżachu. W Neſſelrödenje bu jedyn ſchtyrilětny hólz ſaraženy, a tſi wošoby w jeho bliſkoſczi šo pohłuſchichu. W Heldringenje błyſk dwanacželětnu holzu ſaraſy. Tež po zyłej Württembergſkej šu šobotu cžežke njewjedra byłe. Mjes Heilbronnom a Weinsbergom je wulka woda żeleſnizyny našyp 12 metrow ſchěroko pſchedrěła. W Heilbronnje woda meter wyšoko na dróhach a ſahrodach ſtejeſche. Mjes Tübingenom a Balfingenom bě woda hiſchcže wjetſcha dyžli w lěcze 1895, hdyž šo 47 cžłowjekow tepi. Kanaliſaziji a ſprawjenju Eyachſkeje rěki maja šo dźakowacź, ſo šo tón krócź njeje žaneho cžłowſkeho žiwjenja ſhubiło. W Unterkirchbergu bu gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Volk pſchi pišanſkim blidku šedžo ſ błyſkom ſaraženy. Na krajinu pola Bodenſkeho jězora šo teho runja cžežke njewjedro ſ krupobiczom puſchczi. W Meßkirchu je ſlink zyłe žně ſnicził, woda tam do hornich poſkhodow domow běžeſche.

S Heringena nad Werraſkej rěku pišaju, ſo je tam hižo pjatk popołdnju njewjedro ſe ſlinkom a krupobiczom pſchicžahnyło. Sahrody a pola šu wupuſczene; šad, kotrehož lětša wošebje wjele na ſchtomach wišaſche, je dele ſbity. Na dróhach, kotreż běchu ſchuczažym rěkam podobne, šo wulke kamjenje, ſkocžata a woſy šobu torhachu. Krupy, kaž lěšne worjechi wulke, někotre 2½ zentimetra tołſte, ſ měſtnami 5 zentimetrow wyšoko leżachu. — Pola Heiligenſtadta je błyſk póſtſkeho agenta Hahna ſ Großbartloffa, hdyž bě w šłužbnej naležnoſczi duzy po pucžu, ſaraſył.

— Někotryžkuliž njemóže šebi wumyšlicź, cžeho dla na jeho polach rěpa, běrny a dźeczel njeroſtu. Wón njewopomina, ſo je ſabył, šwoje polo ſ kaliom pohnojicź. Běrna a rěpy k šwojemu roſcženju pſchede wſchěm kali trjebaju; bjes njeho njemóža wulke naroſcź. S mjetanjom kalija šmě šo jenož tam lutowacź, hdźež rola kali wopſchija, kotryž šo ſ kalkowanjom roſpuſchcża. Hdźež pak je rola kalia khuda, dyrbi šo jej wón pſchidawacź. Dokelž kali šam do hłubokoſcže njeńdźe, dyrbi šo wón do ſemje derje ſměſchecź. Pódła běrnow a rěpow ſtaj wošebje tež wino a tobak kalia hłódnaj.

S **Wownjowa.** Tudomne něhdźe 460 kórzow wulke knježe kubło je jeho nětcžiſchi wobšedźeŕ ſ Reeſe pſchekupzej Kleebergej w Kamjenizy ſa 295,000 hriwnow pſchedał.

S **Radworja.** Sa horliwe, ſmužiwe a wuſtojne šłowa, kotreż je ſa prawa šerbſkeje rěcže a narodnoſcže w II. komorje ſakſkeho šejma prajił, naſchemu ſapóšłanzej, knjeſej Janej Auguſtej Sobje ſ Cžornjowa, najwutrobniſchi wſdawamy džak. „Katholſka Bjeßada“ a „Meja“ w Radworju.

S **Njeßwacźidła.** Rataŕſke wokrjeßne towaŕſtwo ſa Hornju Kužizu ma myšle, lětša 12. julija w Njeßwacźidle wuſtajeńzu plahowanſkeho ſkota wotměcź.

4. a 5. junija ſměje šo tu ſkhadźowanka kužiſkich wohnjowych woborow. Dopołdnja w 11 hodźinach šo pěſcha šłužba Njeßwacźidliſkeje wohnjoweje wobory ſapocžnje, kotraž na to hromadźe ſ Rakecžańſkej, Łuhowſkej a Bóſchicžańſkej dobrowólnej woboru nadběh ſcžini. Popołdnju ½3 hodźin šo šwjedźeńſki cžah pſchi knjeżim dworje ſeſtupa.

Na poſlednje ſkótne wiki bě šo 504 howjadow, 435 proßatow a 109 běhakow pſchihnało. Ssuchoty dla šo howjada pomału kupowachu, šwinje pak ſpěſchnje wotebjerarjow namakachu.

S **Budeſtez.** Tudomny fabriſki ſaſtojnik Zuckerriedel je pónděłu wjeczor ſ jěſdnym kołom do njeſboža pſchiſchoł. Na jeneho pša ſajěwſchi, Zuckerriedel tak njeſbožownje padźe, ſo šebi ruku ſłama a šebi wobliczo roſraſy.

Se **Sahorja** pola Budeſtez. Njedawno, na šwjatkownicžku, šu šyna naſcheje wjeſki, šławneho hudźbnika kantora em. Kozora na Ketliczańſkim pohrjebniſchczu pod trawnik k ſpanju położili. Jedyn ſ najbšwěrniſchich wopytowarjow Kozorowych konzertow pak je tež šyn naſcheje wšy, khěžeŕ Michał Bjenada w Sahorju. Wón je na wſchěch wulkich šerbſkich konzertach, wot prěnjeho hacž do poſledniehо, džěl brał a to ſe ſahorjenjom, dokelž je lubowaŕ ſpěwa a horliwy Sserb, kiž šebi šwoju macźeŕnu rěcž jako dar ſ Božeje ruki waži, a kiž njeczerpi, ſo w jeho domje dźěcźi šerbſkeju ſtarſcheju němzuja. Žadny dźeń bě Bjenadźe a jeho mandźelſkej sańdźenu njedźelu jako na šwjatu Trojizu wobradźeny, dźeń ſłoteho kwašba, kiž jubilaraj ſ Boha ſtrowaj a cžerſtwaj šwjecźeſchtaj. Lubośne běchu ſa njeju pſchecža a dary ſnatych, šušodow a pſchecźelow na tutym dnju, rjeniſche hiſchcže bě wutrobne ſradowanje a dobroproſchenje doroſcženych dźěcźi a małych dźěcźidźěcźi, najrjeniſche pak bě tola šwjatocžne požohnowanje jubilarow w Božim domje, hdźež šo jimaj pſches knjeſa ſararja Domaſchku jako cžešny dar naſcheho ev. luth. krajneho konſiſtorſtwa biblija pſchepoda. Kaž ſhonimy, šo wot lěta 1877 w Budeſcžańſkim Božim domje žadyn ſłoty kwašba wjazy šwjecźił njeje. Njebo k. ſar. Brósła bě poſledni, kiž šo po połſtałětnym ſjednocźeńſtwje ſe šwojej mandźelſkej pſched Knjeſowym woltarjom ſ nowa požohnowacź da. Duž bě wošadne dźělbranje njedźelu wulke. Boža miłoſcź pak pósnawaj šo jubilarej a jeho domej tež na dalſchim pucžu pſches žiwjenje, ſdźerž lubymaj ſtarſchimaj tu cžiłoſcź, kotrejež šo hacž do dźenšniſcheho dnja wjeßelitaj a dopjelń nad namaj tu próſtwu, kiž bu po ſcženju šwj. Lukaſcha 24, 29 jimaj jako šwjatkowna modlitwa ſa cžichi šwjatok žiwjenja poručena!

Se Stróže pola Hucžiny. Sańdźenu šobotu wjeczor ſ bróžnje tudomneho žiwnoſcžerja Khryſtiana Mětaſcha woheń wudyri. Płomjenja šo rucže na Mětaſchez domſke a na šušodne twarjenja žiwnoſcžerja Handrija Schewczika a na Nowakez domſke wupſcheſtrěchu, kotreż šo wſchě do procha a popjeła pſchewobroczichu. Nowakez dom bě maßiwny, wſchě druhe ſpalene twarjenja pak běchu ſe šłomu kryte. Pola Mětaſchez dwě šwinjeczi a někotre kury we wohnju kónz wſachu. Nowakowa a Mětaſch mějeſchtaj šwoju nadobu pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcženu. K haſchenju běchu šykawy ſe Subornicžki, Hucžiny, Maleſchez a Barta pſchijěle.

S **Khwacźiz.** Tudomne šerbſke towaŕſtwo 29. róžownika 1905 šwój XI. ſakoženſki šwjedźeń po ſtarym waſchnju ſ wjeßelej myšlicžku wotmě. Saßluža šebi šerbſzy Khwacženjo wſchu khwalbu, ſo njepodpjerani a njewjedźeni wot wucžerjow a duchownych šami ſe šebje

ſerbuja, kaž by ſo teho druhdźe porědko nadźał. Pſchedſtyda, knjes Henka, wotewri narodny wječor ſ poſtrowom a powitanjom a mějeſche wótczinſku rěcź, ſpominajo na naſcheho ſerbſkeho ſławneho hudźbnika, pſched krótkim ſemrětetho Kozora, a prynzeßu Iſabellu. Jeho ſłowa do ſhromadneho ſpěwa „Krala Bóh požohnuj“ wuklinczachu. Scźěhowaza wjeßelohra „Telegram“ běſche do drobna pſcheſtudowana a ſo derje radźi. Hdyž jenotliwi doſcź žiwjenja w rukomaj a w ſłowach njepokaſowachu, ſo to radlubje wodawa. Zyky kruch je w ſwojich woßobach doſpołna „ſchmjatańza“, kotraž nochzyſche kónza měcź, ale roſumili ſmy, wo cźim ſo jednaſche. Tutón kruch, byrnjež w jednym jednanju, je cźežſchi dyžli hra „Na wuměnku“! To ma něſchto rěkacź, a Khwacźenjo to tež cźujachu, dokelž ſu „Na wuměnku“ ſami hrali. Doſwuk dachu ſwjedźenjej „ſchtyri wótczinſke ſonetty Jakuba Cźiſchinſkeho“. Potom běchu reje a piwna ſabawa, ſchtož ſo ſpodobaſche. — Khwacźenjo chzedźa na ſkhadźowanku do Hornjeho Wujeſda ſwoje žony a holicźa w ſerbſkej draſcźe pſchiwjeſcź. Ale tajke bycź njeßmědźa kaž Marja a Hana w dźiwadle. Wonej tola ſerbſkeje khowy njeměješchtej; nó, pſchichodnje to wſcho budźe: khowa ſ kapu, bantami a ſchnórkami! Wſchitka žiwa myßl pak w Khwacźizach žada ſebi ſławu!

M. N. R.

S **Wujeſda** pola Pomorz. Ssrjedu tydźenja w nozy je ſo ſkužobna dźowka Lina Krawzez ſ Luſka, pola tudomneho kublerja Wicźaſa ſkužaza, bjes ſźéda ſhubiła. Nichtó ſebi njemóže wukhowacź, hdźe je holza woſtała.

S **Drožđžija.** Wjerchowka ſ Hanau, rodź. hrabinka ſ Lippe, je tudomne ryczerſtwo krajnej banzy w Barlinje wotkupiła. Baron ſ Bleichröder, kotryž bě pſched dlějſchimi lětami to kubło ſa 1,200,000 hriwnow kupił, bě jo loni ſa 900,000 hriwnow mjenowanej banzy pſchedał.

S **Lubija.** Hdyž pſched něktorymi dnjemi khěžu tudomneho rěſnika Konrada wottorhachu, dwaj kohczej hłuboko w ſemi hiſchcźe derje ſdźeržany koſcźowz namakachu. Bliſko njeho koſcźowz jeneho pßa leżeſche. Maja ſa to, ſo ßu pſched wjele lětami w nětko wottorhanej khěži jeneho cźłowjeka ſkónzowali a tam ſahrjebali.

Se **Zitawy.** Tu hižo něktore njedźele murjerjo ſtrajkuja. W měſcźe je 351 ſtrajkowarjow. 40 njewoženjenych murjerjow je hnydom wotjěło.

S **Kamjeńza.** Sły ſtutk je ſo ſchtwórtk na tudomnej żeleſniży ſkucźił. Njedaloko Kellingez fórbarka běchu ſo na ſcheńy wulke kamjenje położiłe, kotrež mohłe lokomotivu lohko ſwrócźicź. Na ſhoże pak lokomotiva bliżſcheho cźaha kamjenje na bok ßuny, ſ cźimž ſo njedowidneho njeſboża ſminychu. Tudomna polizija je jeneho 12lětneho a jeneho 14lětneho hólza jako winikow wußlédźiła. Wonaj mataj krute khoſtanje wocźakacź.

S **Noweje Wży** nad Sprewju. Ssrjedu dopołdnja je ſo 12lětny ßyn tudomneho młynka a gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Mittaga w Spreji tepił. Se ſchule domoj duzy bě wón ſe ßwojimi towarſchemi ſo kumpacź ſchoł. Pſchi tym je wón do hłubiny ſaſchoł a ſo tepił. Srudźeny nan ſ pomozu druhich ludźi hakle po dlějſchim pytanju cźěło ßwojeho ßyna namaka.

S **Delnjeho Wujeſda.** Sańdźenu njedźelu je ſo naſche gmejnſke ſchulſke ſaſtupjerſtwo ſ nowa wuſwoliło. Schtyri ſobuſtawy běchu ſ njeho wuſtupiłe, a to dwaj ſe ßmjercźu: żeleſniſki miſchtr na wotpocźinku Grohmann a hamtſki pſchedſtejicźer Dannenberg, dale ſ loßom hoſcźenzař Haſchka a rendant Schütza. Poßledniſchaj ſo jenohłóßnje ſ nowa wuſwoliſchtaj; nowaj do ſchulſkeho ſaſtupjerſtwa ſaſtupiſchtaj kowarſki miſchtr Simon a żiwnoſcźer Khěžnik.

S **Delnjeho Wujeſda.** Pjatk tydźenja ſo pjecźlětny ßyn tudomneho cźéßle Krockera domoj njewrócźi. Sa nim pytajo hólzowy kłobuk pſchi Sprejinym moſcźe namakachu. Naſajtra hólza ſe Sprewje wucźežechu. Kaž ſo ſda, je wón ſ moſta do rěki padnył a ſo tepił.

S **Lucza.** Sswjatkownicźku je ſo naſcha nowa ſchula poßwjecźiła.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Ssykanje rěſajo bě ſkužobna dźowka Marja Młynkez w Lipoji ſ prawym kohczom do noża pſchiſchła a ſo ſ tym ſranika. Dokelž maſchininy mějeczel, połeńk Khorla Krawz w Lipoji, njebě maſchininy nóż, kaž je to wyſchnoſcź wukaſała, ſ wobaradłom wobdał, mějeſche ſo wón dla pſchestupjenja tehole wukaſa a dla lohkomyßlneho cźělneho ſranjenja ſamolwicź. Pſchi jednanju ſo wupokaſa, ſo bě wobſkorżeny hižo pſchikryw ſa maſchinu ſkaſał, tcź bě ſo k temu hižo měra wſała, tola mjes tym bě ſo njeſboże ſtało. Statny rěcźnik namjetowaſche, wobſkorżeneho k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaſudźicź, ſudniży pak Krawzej połóżaze wobſtejnoſcźe pſchiżpichu a jemu teho dla jenož 15 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napołożichu.

Se **Shorjelza.** Hornjołużiſke towarſtwo wědomoſcźow 1. junija ſwój 125lětny jubilej w pſchitomnoſcźi wyßokich knjeſow ſ miniſterſtwa, Budyſkeho wokrjeżneho hejtmanſtwa, hornjołużiſkich krajnych ſtawow a jara wjele towarſtwowych ſobuſtawow ſwjecźeſche. Pſchi ſwjedźeńſkej hoſcźinje knjes farař Jakub ſ Njeßwacźidła ſławu w ſerbſkej rěcźi jubilejkemu towarſtwu wunjeße, kotrež je wot ſwojeho ſałożenja ſerbſkich duchownych ſa ſobuſtawow měło a kotrež je ſo Sserbam ſtajnje pſchikhilne pokaſało.

S **Běleje Wody.** Pjatk tydźenja ſu ſo domſke, hródź a brózeń, tudomnemu dźěłacźerjej Neugebauerej ſłuſchaze, wotpaliłe. Pſchi tym je ſo Neugebauerez $3\frac{1}{2}$=lětne dźěcźo ſobu ſpaliło.

— We ſłylnje wonjazych kupjelach je jedyn tudomny polizajſki ſaſtojnik pobył, kotryž mějeſche popjełowe a hnójnizowe jamy wobhladowacź. Na khownej drózy wón na deſki ſtupi, ſ kotrymiž bě jama pſchikryta. Te běchu pak prochnawe, pak bě ſaſtojnik pſchecźežki; pſchetož na dobo ſo wone pod nim wrjeſkotajo ſłamachu, a wobhladać ſo do cźěmneje na ammoniaku jara bohateje mokſchiſny ponóri.

Karlej Augustej Kocorej

posmjertny postrow!

Zaso je jedyn z najlěpšich, najnadobnišich, najzasłużbnišich synow serbskeho naroda wumrjeł; wumrjeł, ale n i c c y ł y a nic cyle. Jeho ćěło drje je sprostnyło, dótknjene wot miłeho jandźela smjerće, a wotpočuje po dołhim spróchnym pućowanju w ćichim rowje, tola jeho d u c h, kiž je, přebywajo mjez nami, telko a tak wulkich skutkow dokonjał, je a budźe w tutych swojich s k u t k a c h d a l e ż i w y. Waryto drje je spadnyło sławnemu mištrej z mrějaceje dłónje, ale zynki, kotrež je wón z njeho wukuzłał, klinča dale a budźa klinčeć, doniž budźe žana wutroba so radować, žarować, wyskać a płakać, w lubosći, wěrje a w nadźiji so modlić a horić při spěwanju serbskich pěsni a khěrlušow, doniž budźe žadyn serbski jazyk zanošować serbski hłós a žane wucho žedźić za zwukom našeje droheje maćerščiny. Wěčnje jenak módrić budźa so „hory serbowske“, wo kotrychž sy spěwał swoje „hórske psalmy“ ze wšej nutrnosću pobožneje wutroby našeho hłuboko wěriweho ludu, wěčnje zelenić budźe so też hola zelena, wosrjedź kotrejež w towarſtwje njesmjertneho pěsnjerja twoje waryto z najnadobnišimi zynkami zaklinčowaše, ale hdy bychu też tute hory spadałe a tuta hola so přeměniła na pusćinu: twoje mjeno njezahinje.

Nic wo připadach, ale wo skutkowanju B o ž e j e P ř e d w i d ź i w o s ć e rěči křesćijan, a jeli hdźe — dha zawěsće směmy, haj dyrbimy to wuznać, hdyž wopominamy, što staj za naš lud dokonjałoj K o c o r a Z e j l e ř. Też same na sebi su Zejlerjowe pěsnje wulkotny pokład, ale slěbro a złoto, kotrež so w nich khowa, je Kocor hakle z nich wudobywał a přelał do krasnych twórbow swojich hłosow. W jeho spěwje klinči Zejlerjowa mysl a ćuće każ we zwonu tamne mjedźe, kiž je mištr do nich zlał. — Zejleř sam je wuznał, zo je bohaćiši dyžli wobsedźeř najlěpšeho knježeho dwora z polemi a lěsami a łukami: jeho pěsnje běchu jeho bohatstwo. A wón měješe prawje. To je bohatstwo, kotrehož paduch njepokradnje, kotrehož też žana móc a złoby zwonkowneho njepřećela njezniča. A štož dyrbi so při tutym bohatstwje wosebje khwalić a najwjetše zbože mjenować: wone njewoteběra a so ženje njezhubi, a byrnjež so do tysacow, haj milijonow ludźi rozdźěliło. Haj, nawopak: ćim darniwišo pěsnjeř swoje pěsnje rozdźěla, ćim bohaćiši bywa wón sam. A štož wo pěsnjerju, to płaći też wo spěwarju.

Hdyž je syn po nanje rjane kubło namrěł, ma zawěsće winowatosć, zo na swojeho nana z česću spomina a jemu dźakowne wopomnjeće wobkhowa we wutrobje hač do smjerće. Ale wjacy dyžli móže też najstarosćiwiši nan nahospodarić a wotkazać swojemu dźěsću, wjacy, jara wjele wjacy je naš wulki składowař zynkow nakopił njehinitych pokładow a je w š i t k e w š ě m bjez wuwzaća wotkazał. To drje so někomužkuli dźiwno zda, a tola je

tomu tak. — Něhdy wopyta — tak sym słyšał — kejžor sam najbohaćišeho muža swojeho kraja, Rotschilda; tón jemu wšě swoje njesměrne bohatstwa pokazowaše. Naposledku rjekny kněžor: „Dha sće wy bohaćiši dyžli ja!“ Rotschild pak wotmolwi: „Što mi to wšitko pomha, hdyž tola žaneho wjesela na tym měć njemóžu.“ Wón bě mjenujcy khory a nichtó jeho wulěkować njemóžeše. Zawěsće woprawdźe bohaty je jeno tón, štóž je zbožowny, wjesely, a k tomu njeje trjeba ani hrodow, ani kubłow, ani pjenjez, za to pak spokojna a wjeseła wutroba. A nětko prašamy so: Štó w serbskim kraju drje je hdy wjacy wutrobam přinjesł spokojnosć, zawjeselenje, trošt a radosć dyžli naš njezapomnity spěwar Kocor? Ze swojimi spěwami je wón wubudźał a wobkručał najrjeńše čuća pobožnosće, lubosće, woporniwosće, dźakownosće, zahorjenosće, sobuželnosće, z krótka čuća wšeho, štož je Serbej, štož je křesćijanej, štož je wótčincej rjane, krasne, wulke, drohe.

A my wšitcy, hdyž smy dźěći serbskeje maćerje, smy dostali a namrěli tute pokłady spěwow a zynkow po našim Kocoru. Nježada sebi tajka lubosć k nam też dźakownosće!

Mnozy su to činili a też Kocor budźiše mohł swój rjany dar zaryć a njewužity ležo wostajić. Přetož talent sam bjez pilnosće je polo bjez rólnika. „Genij je pilnosć!“ je wulki basnik prajił. A talent, wulki talent je Kocor wot Boha dostał, ale wón je jón też nałožał, z nim skutkował a mnoho dokonjał. Tuta jeho pilnosć je jemu hakle česć na zemi a — kaž so wěsće nadźijamy — myto w njebjesach zasłužiła a my wšitcy smy jemu dźak za nju dołžni.

Druzy su druhdy ze swojim talentom do cuzby wotešli a z nim cuzym służili. Kocor pak je so ze snadnym wučeŕskim městnom wosrjedź serbskeho kraja, mjez swojim serbskim ludom spokojił, nam z wutroby do wutroby spěwał a wšě mocy swojeho ducha jeno swojemu narodej poswjećił. Tuta njesebičnosć a swěra ma prawo sebi žadać, zo ty z dźakom na nju spominaš.

A z čim móhli tutemu swojemu wulkemu dobroćelej, kiž je cyłe swoje dołhe žiwjenje ze wšěmi wulkimi darami w najwjetšej swěrje, lubosći a pilnosći nam poswjećił a nam njehinite pokłady we swojich zynkach zawostajił, z čim móhli jomu wopokazować swój dźak lěpje dyžli zo sebi ważimy jeho wulke wotkazanje? Kaž chce dobry starosćiwy nan, zo by po nim syn runje tak sprócnje a wustojnje dale hospodarił a swoje kubło najpozdźišim potomnikam cyłe a wunošne zawostajił, tak je też naš składowaŕ zynkow chcył, zo jeho hłosy njebychu njespěwane ležo wostałe, ale zo bychu pilni a zahorjeni spěwarjo je přecy zaso z nowa zanošeli a jim klinčeć dali do wucha a wutroby też najpozdźišim narodam serbskeho ludu. To bě zawěsće jeho poslednja wola, tu dyrbimy dopjelnić. Teho dla lubće a slubće při lědma přikrytym rowje našeho wulkeho nadobneho spěwarja a składowarja, zo chceće, zo budźeće spěwać a z tym na stajnosći a bjez přetorhnjenja wožiwjeć wšitko rjane, wěrne a dobre, štož je Zejleŕ pěsnił a Kocor do zynkow zestajał. To žada sebi dźakownosć napřećo Bohu, kiž je nam dał tak wulkeho mištra, dźakownosć napřećo zemrětomu mištrej samemu, kiž je njesebičnje a pilnje ze swojim darom skutkował jeno z lubosće k serbskemu ludej, dźakownosć napřećo serbskemu ludej, kotremuž je Bóh tajkeho spěwarja darił, zo bychmy z jeho pokładow čerpali my a też wšitcy přichodni hač do najdališich časow. Tak zawěsće budźemy najlěpje a najwužitnišo česćić wopomnjeće našeho wulkeho Karla Augusta Kocora, kiž sebi njeje ničo bóle přał a žadał, hač zo by ženje njewuhasnył woheń lubosće k namrětej zemi w našej wutrobje, ženje njewuklinčał serbski zynk w serbskim kraju a ženje njewotmjelknył serbski spěw we wótcnej Łužicy!

Přilopk.

* Wojeńsku kołbašaŕnju w Spandawje natwarja. Podobne pschiprawjenja šo po něčim też w druhich wjetschich garnisonach sčinja, so bychu šo falschowanjow a pschetrjebanja hubjeneho mjaša sminyli. Dohladowaŕstwo sméja sastojnizy proviantskich hamtow.

* (Čžiwilowarjej wojakow.) Dla wopačneje pschisahi a dla sawjedženja k temu měješchtaj šo psched wyschschim wójnskim šudom w Draždźanach podwyschkaj Sugelsa a Viehweger s Königsteinskeho regimenta samolwicz. Viehwegera běchu dla krjudowanja wojakow k jastwu na 1 tydźeń sasudźili. Wón bě Sugelsu narěčał, so by k jeho lěpschemu psched šudom wuprajił. Sugelsu šud wuwinowa, Viehwegera pak dla pschesčěhanja poddanych wojakow a dla nadpjeranja k wopačnemu šwědčenju k jastwu na 1 lěto 1 měšaz a k degradaziji sasudźi.

* (Rubježni hońtwarjo w Halschtrowskich stronach.) W Ramnowsko-Halschtrowskim lěšu pjatk tydženja wjeczor wokoło 9 hodźin lěšnikaj Rychtaŕ a Neubert jeneho rubježneho hońtwarja, skakarja Gnawka s Porchowa pschekwapischtaj. Na lischki łakajo wonaj s teschina tšelicz sasłyschescheschtaj. Sa wutšelom duzy rubježneho hońtwarja, kotryž měješche rospołoženy teschin bjes topora w šwojej drasče skhowany, na čzischčinje lepischtaj. Lěšnikow wohladawschi šo wón s tšelbu do njeju saměri. To šame lěšnikaj čzinischtaj, na čzož šo Gnawk do čzěkanja da. Sa nim běžo lěšnik Rychtaŕ padže, pschi čzimž šo jeho tšelba spuschči. Schróty Gnawka čzežko sranichu, kotryž šo hnydom na semju wali. Mjes tym so lěšnikaj po lěkarja a žandarma dźěschtaj, šo Gnawk hischče kruch pucza dale motasche, doniž bjes wědomnja ležo njewosta. Někotsi młodźi ludźo jeho namakachu a jeho do jeho wobydlenja donješechu. Wot tam šu jeho do Biskopskeje hojerńje dowjesli. Gnawk ma 4 dźěći a w jenej skale w lěšu dźěłasche.

* (Pod bréšu šo s błyskom saraženoj.) Ssobotu je pschi čzežkim njewjedrje w Kijewje błysk do jeneje bréšy dyrił, pod kotrejž běchu někotsi ludźo skhow pytali. Jedyn dźěłaczeŕ a žona jeneho sahrodnika buschtaj saraženaj, druhe wožoby šo pohłuschichu.

* Satraschne puki šu mjes husarami a trainskimi wojakami w Langfuhru pola Gdanska (Danziga) padałe. Pschi nich šo wjazy dyžli 100 wojakow a 100 ziwilistow wobdźěli. 20 husarow je šo sranilo, mjes nimi 5 čzežko, tak so dyrbjachu šo do lazareta dowjesčz. Jeneho polizista, kotryž chzyšche sakročzicz, s mjeczom do ruki rubnychu.

* (Wulki woheń.) S Lwowa w Galizišej pišaju: Wješ Selena je šo s wohnjom s wjetscheho dźěla wupuščzika. Zyła burska šwójba, se 7 hłowow wobstejaza, je w płomjenjach šmjercz namakała.

* (Strajk.) W Mühlbergu nad Łobjom dźěłaczerjo korbowych fabrikow a dźěl čzěšlow strajkuja. Mischtrjo šo žadanju čzěšlow, kotsiž chzedźa msdu wot 25 np. na 30 np. na hodźinu powyschenu měcz, sarjeknychu. Dźěl čzěšlow, kotsiž šo njejšu strajkowarjam pschisamkli, sa dotalnu msdu dale dźěła. — We Wilsdruffje hižo 11 njedźel blidarjo strajkuja.

* (Rubježny nadpad na diakonišu.) Do diakonišownje w Zehlendorfje šu šo šrjedu w nozy rubježnizy nutsdobyli. Diakoniša, kotraž hospodarstwo wjedže, s łoža storhnychu, satykachu jej hubu, wuwjasachu jej ruzy a jej hłowu s rubom sawalichu. Mjes tym so diakoniša bjes wědomnja na semi leżesche, rubježnizy wschě khamory sa pjenjesami pschejěschejo, dwě pjenježnej móschni, 48 hriwnow wopschijazej, kradnychu. Pjenježny khamor woni ani s pačzidłom, ani s pomozu plunoweho płomja wotewricz njesamóchu.

* (Mordarstwo maliczkostneje swady dla.) W Oschku w Czechach šebi dźěczi dweju hewjerjow s lěkarstwowymi bleschkami hrajkachu. Dźěczi jeneho s teju dźěłaczerjow nyczki s bleschkow wupichu a bórsy po tym tak straschnje skhorichu, so dyrbjesche šo lěkaŕ k nim sawołacz. Dla tehole podawka šo nanaj čzěczi swadźischtaj a šo do pukow daschtaj. Pschi tym jedyn druheho s nožom tak straschnje do hłowy kłó, so sranjeny sa krótki czaš wumrje. Morjeny wudowu a 6 njewoczehnjenych dźěczi sawostaji. Mordarja šu sajeli.

* (Dwaj człowjekaj šo spalikoj.) W Lomnizach pola Radeberga šu šo šrjedu rano twarjenja kublerja Gärtnera wotpalike. 84 lětneho wumjeńkarja Zumgu pódla jeho łoža spaleneho namakachu. Gärtnerowa pjeczlětna holza bě macz s łoža do jstwy dowjedła a potom do hródže khwataka, so by skót wotwjasała. Hdyž pak chzyšche saso s hródže wuběžecz, bě jej pucz s płomjenjemi salehnjeny. Woheń je šo se skóstniskej ruku sakožik.

* (Cyankali město pěnjazeho pólvra.) Se šylnym jědom cyankaliom je šebi w Iserlohnje 18lětna Metzowa sawdała. Wobžaromna žona, kotraž bě šamodruha, jěd město pěnjazeho pólvra wsa. Metzoweje muža šu sajeli. Na njeho šo hrěscha, so je cyankali rostołkł a s wotpohladom na městno położił, hdyž też pěnjazy pólver leżesche.

* (Rubježne mordarſtwo.) W Kölnje ßu wutoru wječor w kubinej ſtwje 19lětnu ßkužobnu holzu Margarethu Kurthez ſtónzowanu namakali. Cžěku běſchtej ruzy a noſy wuwjaſanej, ſe ſtołczenym ſchórzuchom bě huba ſatykana. Delnje wobydlenje kuježi, pola kotrychž je holza ßkužika, bě wocžinjene a wurubjene. Załoßny njeſkutk je ßo popoldnju ſtał. Mordař je ßwoju ſtaru roſtorhanu draſtu we wobydlenju woſtajił a ßo draſtu woblekł, kotruž bě w khamorach namakał. Na jeho popadnjenje je wyſchnoſcž 500 hriwnow wuſtajika.

* (Woheń w kaſarmach.) Sańdženu ßobotu je ßo tſěcha kaſarmow želeſniſkeho regimenta w Barlinje wotpalika. Wjele wojeŕſkeje draſty je ßo ſ wohnjom ſniczíko.

* (Bjesßwědomite jěſdženje ſ automobilom.) W Thannu (w Elſaßu) fabrikant Scheurer ſe ßwojim automobilom do jeneho prozeßijona ſajědže a jeneho wóßomlětneho hólza mori. Hólzowemu nanej ßo ruka ſkama. Ronsjemdrjeny lud chzyſche bjesßwědomiteho automobilnika nabicž. — W Frankfurcže nad Mainom jedyn automobilnik do cžrjódy ludži ſawadži a jeneho muža a jene dźěcžo pſchejědže. Dźěcžo je wumrjelo, mjes tym ſo je ßo muž cžežko wobſchkodźił. Lohkomyßlni automobilniczy dyrbjeli ßo cžežſcho khoſtacž. — S Nizzy pißaju, ſo je ßo tamniſcha khowańnja automobilow wotpalika. 50 automobilow je ßo ſniczíko. Stymi ßo njemóže żaneje ſchkody wjazy naczinjecž.

* (Se ſkały padnył.) Se St. Gallena w Schweizarſkej pißaju: Pſchi Eſcherſkej ſcženje je twarſki ryßowař Lohſe ſ Draždžan do hłubiny padnył. Wón bě hnydom morwy. — S Brna na Morawje je powjeſcž pſchiſchła: Tſjo młodži pucžowarjo ßwjatki wulět na „cžertowy móſt“ cžinjachu. Jedyn ſ nich, barbjeŕ Kuchnař, chzyſche ſ wólniwoſcžu do bjesdna pohladacž a hacž k kromje ſkały ſtupi, ßo ſ ruku ſa hakoſu dźerżo. Na dobo ßo pjerſchcž pod jeho nohomaj puſchcži, a młody cžłowjek ſ wotlemjenej hakoſu w ruzy do hłubiny padże, hdyž ſ roſtraženymi ſtawami na hromadže kamjenjow morwy leżo woſta. Jeho hłowa bě żałoßnje roſbita.

* (Łódź ßo podnurika.) Parna łódź „Corvin“, kotraż mjes Seattle a Nome Alaska pſchi brjoſu połnóżneje Ameriki jěſdżeſche, je po ſdacžu na ſkały ſajěła a ßo roſbika. Jejne roſbitki ßu ßo pola Vancouvra pſchipławike. Na łódźi ßo wſcho hromadže 130 woßobow wjeſeſche.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3799 hr. 27 np.

Dale za njón darichu: K čestnemu wopomnjeću našeho sławneho K. A. Kocora město wěnca na row składowachu dale:

a) w Kaliszu:

Knjez radźićel Hipolit Parczewski	2 hr. 15 np.
Knjez rěčnik Alfons Parczewski	2 hr. 15 np.
Knježna Melania Parczewska	2 hr. 15 np.

b) na Wjerbjanskej šuli:

Knjez kantor Latko z Wjerbna	1 hr. — np.
Knjez kantor Jordan a synaj z Popoje . .	3 hr. — np.
Knjez překupc Mjertyn Domš z Taškenta .	7 hr. — np.
Knjez farař Šwjela z Khoćebuza	1 hr. — np.
Knježna Gertruda Haberlandojc z Khoćebuza	1 hr. — np.
Knjez Michał Cyž w Budyšinje	3 hr. — np.
„Syrotka“: Dundak Josef Hammer podźěławši w Budyšinje za narodny dom .	— hr. 50 np.
Liški-Póndźelnicy	— hr. 96 np.

W „Katholskim Pósle“ čisło 23. lěta 1904 hižo kwittowane:

Radwořska Hórnikowa komisija (411,56 hr.): z Brylowych pohladnicow 15. V. 04. wuwikowanu 1 hr., knjez Ž. z Bronja 1 hr., město wěnca na row njesmjertneho Kocora „Meja“ a komisija 5 hr. Rachlowc: čisty wunošk ze serbskich pohladnicow knjeza Marka Smolerja, w swjatkownych prózdninach dobyty: 10 hr. = ... 17 hr. — np.

Hromadże: 3840 hr. 18 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Ssuche kuleczki, pjeńki, ſchczépy,

każ też

khójnowe a ſchmrěkowe żerdże

porucża a pſchedawa hiſchcże po najtuńſchich płaczíſnach

hrabinſke Lippeſke hajniſke ſarjadniſtwo w Dubom.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poruczeja

brunizowe podkopki w Měrkowje.

Rěs

je pſchezo na pſchedań

we Łupjanſkim parnym rěſaku p. Radworja.

Franz Marſchner

cžaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczażow** k dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczíſny.

Porjedżenje dobre a tunje.

Wſchiſpomnjenje: Rěcžu ßerbſki.

Dźěłacžerſku ßwójbu

ſ wulkej mſdu, darmotnym wobydlenjom a deputatom hnydom abo k julijej pyta

knježi dwór w Lichanju.

Starſcha holza

a wſchě domjaze dźěło a warjenje ßo hnydom do knjeżeho doma pyta. Poſkicženje chzyłe ßo direktorej Gehringej w Biſkopizach póßłacž

Cžerſtwy łój punt po 30, 40 a 50 np., **ßyry połcž** punt po 60 np., **ßuſcheny tołſty połcž** pſchi wotewſacžu 5 puntow po 65 np., **běłu kołbaßu** punt po 60 np., 2. drużinu kołbaßy punt po 50 np., **kołbaßowy tuk** punt po 40 np., **ßuſcheny ßwinjazy brjuch** punt po 65 np., **ßadło** punt po 60 np., **wuſchkrjene ßadło** punt po 70 np. porucża

O. Pětſchka na żitnej haßy.

Wjetſchu dźělbu

khójnowych ßadźenkow

ma na pſchedań hajniſke ſarjadniſtwo w **Laſu.** Mjeńſche dźělby móża ßo hnydom w hajnkowni w Stróži pola Wulkich Sožar abo w Slyczínje pola Laſa wotewſacž.

Jatrowy wolij

w rjanej żołtej tworje ſa **ßwinje,** k ſpěchowanju wobżernoſcže a pſchetłacża porucża tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.

Khěża na pſchedań.

Maßiwna khěża cžo. 3 **w Hodźiju** ſ dwěmaj kórzomaj dobreho pola je ſe ſtejatymi żnjemi hnydom prjeczcžehnjenja dla ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho dalſche je ſhonicž pola wobßedżerja tam.

Żiwnoſcž na pſchedań.

Dla dźělenja herbſtwa ma ßo ſahrodniſka żiwnoſcž cžißko 9 w Ssowrjezach, 15 mjeńſchinow wot Kubſchiſkeho dwórniſchcža ſdalena a 22 kórzow pola a łuki wopſchijaza, ſe żiwym a morwym inventarom pſchedacž. Dalſche wukaſuje pſchedporucžnik (forminda) tam.

Satwarzow plumpow.

Dwaj hiſchcże w dobrym rjedże ſdżerżanaj plumpowaj njeboſej ſtaj na pſchedań w **Khróſcžizach** cžißko 16.

Rěs

ma na pſchedań parny rěſak w **Rakezach.**

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſkót porucża

hrodowſka haptyka

na hoſchiż haßy 27.

Budyska Bjesada

změje swój lětuši **wulět**
njedźelu 5. junija 1904 popołdnju
z Dźěžnikec přez „Khlěbušk“ do Huski, hdźež budźe składnosć so wurejwać.

Wotjězd w 2 hodź. z ćahom z Budyšina do Dźěžnikec.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Njedźelu 5. junija t. l.
budźe **w Njeßwaczidle**
30. swjaſkowa ſkhadźowanka
wokrjeßneho ſwjaſka łužiſkich wohnjowych woborow.

Swjaſkowe pſchedßydſtwo.
Guido Reiche, pſchedßyda.

Boża ßłużba w evangelſkej zyrkwi w Ssmjeczkezach.

Prěnju njedźelu po ßwjatej Trojizy 5. junija budźe w Ssmjeczkeczańſkej zyrkwi rano 1/2 8 hodźin ßerbſka ſpowjedna rěcź, w 8 hodźinach ßerbſke prědowanje a 1/2 10 hodźin němſke prědowanje.

Ssym ßo tu jako **ſpezialny lěkař** pſche khoroſcze cźuwow (nerwow) a pſche cźežkomyßlnoſcź

na Leſſingſkej dróſy 4 delka

ſaßydlił.

K rěcźam ßym wſchědny dźeń popołdnju w **2** hodźinomaj.

Telefon 421.

Dr. med. Hofmann.

Wuſtajeńza plahowanſkeho ſkota ſ mytowanjom w Njeßwaczidle.

Hornjołużiſke ratarſke wokrjeßne towarſtwo je ßebi wotmyßliło **12. julija t. l. w Njeßwaczidle wuſtajeńzu plahowanſkeho ſkota ſ mytowanjom** wotbywacź.

Sa mytowanje ßu poſtajene:

1. Howjada oldenburgſkeje raßy a jeje ſchiżenje ſ delanſkim typußom a to: a) **byki,** kotrež ßo k ſjawnej ßłużbje wužiwaju, b) **kruwy,** niz ſtarſche dyžli 4 lěta, c) **ſtarſche kruwy,** hdyž ßu widomnje ßuczelne abo ßo ſ cźeleczom pſchedwjedu, d) **pſchipuſchczene jahłojzy** a e) **ßamowoczehnjene czehnite woły.**

Schtóž ma myßle, ſkót na tejle wuſtajeńzy wuſtajicź, ma ßo hacź do 18. junija t. l. pola podpißaneho direktorija ſamolwicź, w kotrehož pißarni móża ßo formulary k ſamolwjenju wotewſacź.

W Budyſchinje, 31. meje 1904.

Direktorij hornjołużiſkeho ratarſkeho wokrjeßneho towarſtwa.

Tajny ratarſki radźicźel **Hähnel.** Profeſſor dr. **Gräfe.**

Hoſczenz „połměßaza“
w Budyſchinje

ßwoje nowonatwarjene **hródźe** cźeſcźenym ratarjam a wóſnikam k wužiwanju porucza. **Dwórſka kuchiń** je ßo porjeńſchika a tcź **jaješd** je ßo połěpſchił.

Wo dobroczźiwy wopyt pſchecźelnje proßytaj

Max Kiessling a mandźelſka.

Žiwnoſcź na pſchedań.

Blizſchi ſchtwórtk, 9. junija t. l. dopołdnja w 10 hodźinach ma ßo **Nowakez žiwnoſcź w Stróži** pola Wulkich Sdźar, 11 hektarow = 44 jutrow wulka, ſe wſchěm jara rjanym žiwym a morwym inventarom a žnjemi, maßiwnymi twarjenjemi, wſcho w najlěpſchim rjedźe, zyła abo dźělena pſchedacź.

A. Keller w Rakezach a **J. Säuberlich** w Budyſchinje.

Wulki lóß
pomnikoweje lotteriji
100,000 hriwnow ſa 3 hr.
je hiſchcźe dóſtacź pola
M. Weiſera.

Khěža na pſchenajecźe.

Khěža cźißko 13 w Lutobczu je 1. julija abo poſdźiſcho na pſchenajecźe.

W Budyſchinje je **khěža** ſe ſahrodu, 4 ßuchimi wobydlenjemi a dwěmaj kołomaj dla khoroſcze wobßedźerki hnydom na pſchedań.

Dalſche je ſhonicź pola Marje Schlezyneje na Sprejſkej haßy cźißko 7 po 1 ſkh.

Ssylne
rumklizowe ßadźenki
ma na pſchedań **knježi dwór w Ssmochczizach.**

Wuſtojneho **tyſcherſkeho pomozuika** pyta **A. Lorenz** w Małym Wjelkowje.

Wojnarſkeho pomozuika pyta **M. Rjeczka,** wojnarſki miſchtr w Radworju.

Knjeżeho pohonicza
ſ dobrymi wopißmami k 1. jul. pyta **Hanowski**
nad Małym Woßykom.

Ssylny poß, dwělětny, je jako cźehnity poß na pſchedań w Komorowje cźißko 8 pola Kluſcha.

Sprawna ßłużobna holza ßo k 1 julijej na Pauliſkej dróſy cźißko 41 pyta.

Hoſpoſy ſa ratarſtwo, kucharki, ſtwinſke, ßłużobne a kuchińſke holzy, hródźne dźowki, pohonczow, wotroczkow, dźěłaczerſke ßwójby pyta pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſchulſkej dróſy 7 ſnapſchecźa theatra.

Do Krakez!

Jutſje njedźelu ßo
kolbaßy wukuleja.
Pſchecźelnje pſcheproſchuje
A. G.

Hejda! Hdźe pójdźemy!

Njedźelu 5. junija pójdźemy wſchitzy
do Noweje Jaßeńzy na reje.
Tam budźe wjeßełe žiwjenje.
W hoſcźenzu je ßamoſpěwazy a rěcźazy naſtroj ßłyſchecź.
To je ſajimawe!
Pſchecźelnje pſcheproſchujetaj
R. Dunkel a mandźelſka.

Sſkužobnu holzu, ſ kotrejž ßo pſchecźelnje wobkhadźa pyta **Libſch,** aktuar ſw. ßk. na ßukelnſkej haßy.

Sa tſiměßacźne dźěcźo ßo k 1. julijej dowěrna ſtarſcha **pěſtoncźa** pyta.

Wo parſchonſke pſchedſtajenje abo pißomne poſkicźenje proßy wuſtawowy wucźeŕ **Lötzſch** w kral. wuſtawje ſa ßlepych w Rakezach.

Ssylna holza, hacź 16 lět ſtara, kotraž chze w pjekarni ßłužicź, ßo hnydom abo poſdźiſcho pyta pod bórklinom cźißko 8.

Wutrobny dźak.

Sa mnohe wopokaſma luboſcze, kotrež ßu ßo namaj ſloty kwaß dóſtałe, wſchitkim ßuſodam w Sahorju, woßebje knjeſej kublerjej Gruhlej tam, kaž tež knjeſej kantorej Ssmole, knjeſej pſchekupzej Lorenzej w Budeſtezach, knjeſej Tempelej a mandźelſkej w Hajnizach a pſchede wſchěm knjeſomaj duchown. Domaſchzy a Nowemu ſa pſchecźelny wopyt a natwarjazu wjeczornu ſabawu najwutrobniſchi dźak prajimoj.

Tutón rjany dźeń namaj hacź do ßmjercze njeſapomnity woſtanje.

W Sahorju, 29. meje 1904.

M. Bjenada a mandźelſka.

(K temu cźißku pſchiłoha.)

Pschiloha k czišłu 23 Serbskich Nowin.

Ssobotu 4. junija 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

30. meje 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	37—39	67—69
awstriske	37—40	67—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	31—32	58—60
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	25—27	50—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	35—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—34	59—62
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	28—30	54—57
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	24—27	49—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—39	63—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—61
3. ßnadnje pizowane	28—30	53—55
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	52—54	76—80
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—51	70—74
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	40—41	53—54
2. mjaßne	38—39	50—51
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	36—37	48—49

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2114 měchow.	W Budyschinje 26. meje 1904. wot hr.	wot ny.	hacž hr.	hacž ny.	W Lubiju 2. junija 1904. wot hr.	wot ny.	hacž hr.	hacž ny.
Pschenża běła (50 kilogr.)	8	83	9	—	8	68	8	97
Pschenża žołta (50 kilogr.)	8	24	8	53	8	35	8	65
Rožka (50 kilogr.)	6	—	6	15	5	88	6	—
Jećmjeń (50 kilogr.)	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß (50 kilogr.)	5	90	6	20	5	50	5	90
Hróch (50 kilogr.)	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka (50 kilogr.)	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły (50 kilogr.)	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka (50 kilogr.)	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny (50 kilogr.)	2	50	2	75	2	—	2	30
Butra 1 kilogr.	2	—	2	40	1	80	2	—
Pschenična muka 50 =	9	—	17	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 =	7	—	12	—	—	—	—	—
Ssyno 50 =	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssloma 600 =	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1116 schtuk, schtuka	10	—	22	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenčny gris (50 kilogr.)	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hacž 14 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. — np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hacž 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacž 6 hr. 35 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np, wowß wot 5 hr. 90 np hacž 6 hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

26. meje 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hacž 6 hr. 15 np., pschenża wot 8 hr. 30 np. hacž 8 hr. 65 np., jećmjeń wot 6 hr. 90 np. hacž 7 hr. 10 np., wowß wot 5 hr. 90 np. hacž 6 hr. — np., jahły wot 11 hr. 40 np. hacž 11 hr. 75 np., hróch 9 hr. 50 np., ßyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 70 np., ßloma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 90 np. hacž 2 hr. 30 np.

Wjedro w **Londonje** 3. junija: Pomróczene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 1. njedźelu po ßwjatej Trojizy duchowny Tyschet rano w 7 hodź. serbsku spowjednu rěcź, ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Popołdnju ½2 hodź. budże katechismusowa wuczba s konfirmérowanej serbskej młodźinu. — Tydźenske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschet.

Wórowani:

W katholskej zyrkwi: Pawoł August Riedel, fabrikski dźěłaczeŕ tu, s Hanu Helenu Delankez tu.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Waltar, Maxa Richarda Kschižana, kublerja we Wurizach, ß. — Elsa Herta, Khrystiana Maxa Hermanna Seiferta, formarja w Dobruschi, dź. — Frida Martha, Jana Bohuwěra Kranza, dźěłaczerja w koporniku na Zidowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Max Hermann, Jurja Hermanna Holscheidera, telegrafoweho dźěłaczerja tu, ß. — Pawoł Jurij, Pětra Pětki, khěžkarja a skakarja w Nowych Bobolzach, ß. — Jenny Elsa, Bjedricha Ernsta Schäfriga, pohonczża na Zidowje, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadze: 26. meje: Marja dźělena Schusterowa, bywscha swudowjena Kozorowa, rodź. Hajnkez se Zidowa, 69 l. 2 m. 28 d. — 27. Karolina swudowjena Libschina rodź. Climmerez s Wyßokeje pola Wojerez, we wokrjeßnej khorowni na Zidowje, 77 l. 10 m. 5 d.

W katholskej wožadze: 26. meje: Leontina Hilžbjeta, Emila Huga Hlamacza, dohladowarja w Budyschinje, dź., 1 m. 1 d. — 29. Handrij Geyer, pschekupz tu, 81 l. 5 m. 5 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

1. njedźelu po ßwjatej Trojizy smeje rano ½7 hodź. farar Kschižan němsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin němske a w 9 hodź. serbske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budże katechismusowa wuczba s němskej žónskej młodźinu.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

1. njedźelu po ßwjatej Trojizy smeje farar Domaschka rano w 7 hodź. serbsku spowjednu wuczbu, w 8 hodź. duchowny Nowy serbske a ¾10 hodźin němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smeje farar Domaschka katechismusowu wuczbu s němskej mužskej młodźinu.

Destillazija Adolfa Rämscha naßlěd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyschinje pschi butrowych wikach

— 1868 sałożena —

porucza ßwoje daloko a schěroko znate wubjerne **likěry** k kwaßam, kschcźišnam a druhim ßwjedźeńskim składnoscźam w cźwizach a po wasy. Woßebje dobre ßu dwójny **rózowy, nalikowy, hontwinski a jadroselowy, hornjołużiski, žołdkoselowy seleny** a **cźetwjeny, zitronowy, wischnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdawy** liter po 60—80 np. Dale **naturskokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **žitny** po 70 a 60 np., a **cźisty** cźiško 1 a 2, liter po 32 a 30 np. **Cźwizy k pjelnjenju ßo wupożcźuja.**

Krawstwo sa mužazu drastu po měrje

Ernsta Schenka

pschi žitnych wikach na ßukelnskej haßy 1 po 1 skh.

w domje schewskeho mischtra Mohra

porucza ßo ßwojim serbskim krajanam

k dźělanju wscheje mužazeje drasty.

Drasta ßo derje po modze schije. — Sa dobre ßedźenje ßo rukuje. — Płaczišny ßo tunjo wobliczeja.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na ſapoloženske knižki:

pſchi wſchědnym wupowjedženju 2½ %,
pſchi 1 měßaczn. = 3 %,
pſchi 3 měßaczn. = 3½ %,
pſchi 6 měßaczn. = 3¾ %,
pſchi 12 měßaczn. = 4 %.

Filiala Lubijskeje banki

pſchi lawſkich hrjebjach.

Wulku dźělbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſacża mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawańnje doſtate) po płaczišnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměſchnje tunich płaczišnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Schenillowe rubiſchcża

na wulki wubjerk po tunich płaczišnach porucża

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 1.

S dobom na to kedźbliwe cžinju, ſo ſchtrympy pſchiſchtrykuju.

Nanajluboſniſche

bywa kóžde wobliczo, kčějaza a ßmykka koža, nježna a powabna barba po wſchědnym myczom jenož ſ Vierowym

Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždžan, kuſk po 50 np.

Wóſk

kupuje po najwyſchſchich płaczišnach

Otto Engert.

Zacherlin

ſpodźiwnje ſkutkuje! Wón mori lěpje, dyžli druhe ßrědki, ſ wěſtoſczu a rucże kóždu družinu ſchkódnych pſchekaßanzow, woßebje mole, tkhi, ſchwoby, muchi, ſchczónwy, njerodź na domjazych ſkocżatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja ßu: 1. ſaſyglowana bleſcha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyſchinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Otty Engerta,
= = = = Emila Měrſcha,
= **Barcze** = = C. A. Lukaſcha,
= **Biſkopizach** = = Pawoka Schocherta,
= = = = R. Teſſela,
= **Ketlizach** = = Pawoka Mikela,
= **Wjaſonży** = = Aug. Schwera.

K ſaniczenju molow

poručam

kamfer, patchouli, popjer, naftalin, woprawdźity dalmaziſki pólver pſche inſekty, zacherlin, ori, pólver a tinkturu pſche mole, paſtille pſche mole, kamjenje pſche mole, naftalinowe lopjena, ſelo a papjeru pſche mole.

Otto Engert,

en gros **drogownja** en détail na ſmutskownej lawſkej haßy.

Dalokoreczak cžißło 33.

Wſchě barby,

ßuche a do wolija ſrybowane,

firniß, terpentinowy wolij, lak, barbicże (pinſle), ſchablony,

dale

zement

ſtajnje cžerſtwy, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucża tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pſchi žitnych wikach 30 w domje hoſcżenza „Koteje hwězdy".

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ßo ſpěſchnje połožeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wßy.

Franzſki palenz

najlěpſchi ßrědk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſcżenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Koßy

kaž jěd rěsaze, wot 22 lět ßem tunjo porucža

Paul Walther pschi žitnych wikach.

Fotografowańja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbskej haßy 13.

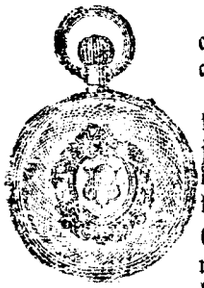
Njech ßo **derje** na moju firmu

jenož **Richard Huth na ßerbskej haßy 13** kedźbuje.

Winowa wikowańja „Lischczeje jamy“
(Fuchsbau).

Moselske wino bleschu hižo po 90 np.
Rheinske wino = = = 80 np.
Bordeauxske wino = = = 90 np.
Marku Italin = = = 85 np.
schpanisle wino = = = 80 np.
portugalske wino = = 80 np.
němski a franzowski kognak, němske a franzowske Champanske wino

porucža
Oskar Dietrich
Telefon 704.

Kóždy, kotryž chže ßebi **dobrý a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ßwonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźa ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Wobrasy
(bildy) ßo rjenje a tunjo saschkleńzuja a ſ woblukom wobdadźa, **domowe žohnowanja** a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k ßlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczišnach pola

Maxa Mützy
na bohatej haßy 11.

Sazynowane bowy
woßebje tołste
porucža tunjo **Moritz Schulz,**
klampnarski mischtr pschi ßerbskich hrjebjach 10,
teho runja **krjepjawki** (krjepjaze khany) woßebje ßylne, ßamodźěłane, **Moritz Schulz,**
dale **želesne hrabje** a **Herkuleßowe konjaze**
lutowaki (schonowaki) porucža

Moritz Schulz
pschi ßerbskich hrjebjach 10.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawam wot nětka
1000 schtuk
praßowaneho torfa
po 6 mk.
Bóschiczanske ryczeŕkubło
pola Njeßwaczidła.

Naumannowe jězdne kola

ßu bjeſawadnje **najlěpsche ßwěta.**
Sastupjeŕ:
wumělski jězdźeŕ **Ernſt Krjenź w Maleschezach.**
Wschě pschißłuſchne dźěle derje a tunjo.

Cžerſtwy paleny khoſej
wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucža
Gustav Küttner
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10.

Sa kołojěſdnych!
Wubjernje dobre **mantle** po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudźěłk porucža
Otto Büttner
pschedawańje koże, cžerjenskich rjemjenjow a techniſkich gumijowych wěžow
w Budyschinje
pschi hłownym torhoſchczu 9.

Maſchinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jězdne kola
kołomas
porucža tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pschi žitnych wikach 30
w domje hoſcženza „ſkoteje hwězdy.“

Wóſk
a wóſkowy twar po najwyſchſchich płaczišnach kupuje
Friedrich Lieber
mydłarńja na bohatej haßy 6.

Wolijowe barby

we wschěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże skhnyjaze, k barbjenju khěžow, schpundowanjow atd.,

molerske a murjerske barby

czerstweje twory a na najwjetschi wubjerk,

schpundowanski ßwěczaty lak

s barbu a bjes njeje njewonjaty a spěschnje skhnyjazy,

terpentinowy wolij

(němski a franzowski),

dwójzy warjeny hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże skhnyjazy,

bernsteinske laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki,

Ia Kölnski klij każ tež **murjerski klij**

a hischcże wschelake druhe druziny,

myjerśku krydu, gyps,

Ia portlandski zement, klepatokamjenjowu a schmirglown papieru, schmirglowy plat, schpundowanski wósk, wósk sa parketowe schpundowanje, barbicże wscheje druziny,

schablony

sa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucza a maja pschezo na składże po najtunischich placźisnach

drogowe a barbowe en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na snutskownej lawskej haßy 10.

Telefon 33.

Polcź! Polcź!

tucźny a pscheroscźeny pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **tucźne ßwinjaze mjaßo** punt po 60 np.,

najlěpschu dobru kolbaßu punt po 60 np.,

metowu kolbaßu zyły punt po 60 np.,

ßadło po zylisnach punt po 60 np. porucza

rěsniski mischtr Nierth

w Budyschinje na ßerbskej haßy.

Sslomjane klobuki,

filzowe klobuki wschěch barbow, mězy stareje a noweje faßony, po najtunischich placźisnach porucza

C. E. Rinke,

na bohatej haßy

(s napschecźa Sachsy).

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobroscze

po najtuńschich placźisnach najlěpschi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapocźeja, franko sa hotowe pjenjesy roseścźelu.

J. G. Müller, ßedlarski mischtr

w Budyschinje na kamjentnej haßy 12

pschi potrjebje **bayerske tócźniki, brußy** 12 wschelakich druzinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich placźisnach, **koßyschcża, koßowe schkitaki, koßowe rynki, rohowe kunki, hrabje, ßerpy** atd. porucza.

Saßopschedawarjam ßo poniżene placźisny wobliczeja.

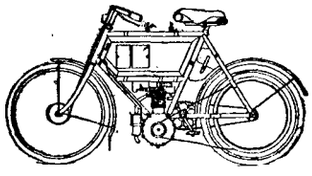
Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěscźische, najkhmańsche a najbóle placźisny hódne kola pschitomneho cźaßa.

Jenoj fabrikske placźisny! Sprawne rukowanje!

Najnowsche **motorske dwojokola** s $2\frac{3}{4}$ konjazej mozu, se ßamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draźdźanskej drósy 10.

Piwowy hród

w Budyschinje

porucza cześcźownym Serbam w měscże a we wokolnoscźi **ßwoje městnoscze,** w kotrychž móża sa **tunje Pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Puczowanske tosche, puczowanske koffry, nakhribjetne měchi

porucza tunjo

C. A. Pětsch

na hauensteinskej haßy 1.

Sslubjeńske liftki

se słotym srěskom

każ tež w jednorym wuhotowanju cźischcźi po tunjej placźisnje

Ssmolerjez knihicźischczerńja.

Portlandski zement

w wubjernej jenakej hódnoscźi stajnje cźerstwy, dokelž ßo kóżdy tydźeń pschiwoża, po $\frac{1}{1}$, $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{4}$ tunach, każ tež w měchach tunjo porucza

Otto Engert

en gros drogowe khlamy en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

Telefon 33.

Wóskowy twar

każ tež wuschkrjeny wósk kupuje

Albert Lehmann,

mydlarnja na połnóznej drósy 2 na rózku hornczerskeje haßy snapschecża starych kasarmow.

Paleny

khofej,

wschelakeho měschenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacź **2** mk.

jara placźisny hódno porucza

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtunischich placźisnach porucza

Otto Büttner

pschi hlownym torhoschcźu 9

pschedawarnja kože a cźerjatych rjemjenjow.

Karbolineum,

najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we woprawnych cźwizach po 2 zentnarjomaj, każ tež w mjeńschich cźwizach a po wasy ma na składże

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail a snutskownej lawskej haßy 10.

Rěcźi ßerbski.

Libsch, ßudnisti aktuar sw. ßl. na ßukelnskej haßy 34.

na koßu s napschecża piwneho hroda.

Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazische, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon cźißło 324.

Rěcźi ßerbski.

Pistne khartki

rjane każ lithografowane, cźischcźi spěschnje

Ssmolerjez knihicźischczerńja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 24. | Sobotu 11. junija 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Wulke poražnje Japanskich pšched Port-Arturom.

S kraja a s dobom s morja žu Japanšzy schtyri dny sa žobu njembre nadběhi na Port-Artur cžinili, Rušzy žu je wschudże dobycžeršzy wotrašyli. Pšchi wjazydnjownym wojowanju je pjecža tšecžina japanskeho wójska padnyła a na morju žu žo schyri japanske łódże potepike. Stejišchcžo Japanskich na kraju pšched Port-Arturom je nětkołe pjecža jara wobcžežne.

Ruski lud je žo s tymile powjesćemi móznje roshorił. W Peterburgu bě w nozy wot žrjedy do schtwórtka na drohach tajke žiwjenje, kaž hewak wodnjo. Wschě městna, hdyž žo ludźo nadžijachu nowe powjesće shonicź, běchu s ludowymi cžrjódami wobłěhane. Tak wjele hacž bě mózno shonicź, je wěste, so žu zyku nóz s wojownischcža telegramy pšchikhadźake, a so zar ani wócžka njej sandżelił. Hakle rano wón lehnycź dźěsche a sdasche žo radostnje hnuty bycź. Ssam je wón něhdże dźeżacź depeschow wotpósłał. s nich tši Kuropatkinej, sbytkne Alexejewej. Telegramy, s ruskeho hlownego kwartěra pšchikhadźaze, kaž bě žłyschecź, prajachu, so žu Japanšzy se strony kraja tši nadpady na Port-Artur sčzinili. Wschudże žu wulke schkodowanki poczerpili. Na morju žu žo pjecža schtyri wójnske torpedowe łódże sniczike, na kraju pak je žo general Oku, tšecžinu žwojeho wójska shubiwschi, wot Port-Arturskeje twjerdźišny wotrašył. Wožebje w rjadach wyschschich offizérow maja Japanšzy wulku schkodowanku. Powjeda žo, so je general Okakiamy padnył.

Direktnych telegrafiskich powjesćow s Port-Artura njeje wjazy dostacź, dokelž žu wschě telegrafiske swjaski s Liaodunskeje połkupy rostorhnjene. Reuterska telegrafowarnja je s chineskeho pšchimórskeho města Cžifu, njedaloko Port-Artura leżazeho, sćěhowazu powjesć dostała: Chineszy pschekupzy, kotsiž žu žrjedu rano s dowolnosću ruskeje wyschnosće w 50 džunkach (mjeńschich łódžach) do Cžifu pšchijeli, drje žebi w žwojich rěcžach napscheczo rěcža, tola žu w tym pšches jene, so žo wot 4 dnjow 10 mil pšched Port-Arturom bitwa bije. W pschistawje žu jenož tši wulke łódże a někotre mjeńsche. Schto je žo s druhimi stako, njemóžachu Chinesojo rjez. Wschě Port-Arturske twjerdźišny žu s bombardementom mjenje abo bóle cžerpike.

W dalschim jendźelskim telegramje s Cžifu rěka, so je njedźelu pšched połnozu japanske wójnske łódźstwo, s 12 łódźi wobstejaze, pšched Port-Artur pschijěło. Wojowanje je žo wjazy krócź wospjetowało, Japanšzy žu pak žo kóždy krócź wotrašyli. Khětra liczba torpedowych sniczakow (łódžow) je žo prózowała, podmórske miny wotstronicź a sawjeranske łódże pšched pschistawowym wujěsdom ponóricź. Nasajtra dopołdnja wokoło 11 hodźin žo bombardement s nowa sapocža.

Postupowanje Rußow na Liaodunskej połkupje.

Ruske wójsko, kotrež je pšchecźiwo Japanskim, Port-Artur wobłěhazym, wucźahnyło, je hacž do Wafanga dóschło. Pola Wafanga žu Rußojo dwójzy Japanskich sbili. Prěnja srażka je žo 30. meje a druha 3. junija měła. Ruski spisacźel Nemirowicź Dancźenko je wo prěnjschej bitwicźzy nowinam „Ruskemu Sskowu“ sćěhowazu rosprawu podał: 30. meje žo žylne wotdźělenja japanskeje kavallerije s ranja Wafanga pokasowachu a žo sa naschimi straźnikami puschcźachu. Japanšzy dopołdnja we 8 hodźinach hórku, 2 kilometraj wot naß sdalenu wobßadźichu. Ruski rytmischtr Maximow žo s wjazy krócź žylnischim njepschecźelom do wojowanja da a jeho połtsecża hodźiny dołho sadźerża. Hdyž chzychu Japanšzy hižo k rosßudnemu nadběhej pscheńcź, so bychu pschecźiwnika wotbyli, kotryž bě jich hižo 21 dnjow dołho wobcźežował, žo něschto njewocźakane sta. Ssylne wotdźělenje kavallerije ruskeho generala Ssamßonowa žo Wafangej bližesche. Kaž wichor 3 schwadrony Pschimórskeho dragunskeho regimenta a 1 žotnja kosakow pschihna, wschě sadźěwki hórkateje krajiny pschewinywschi, potom po skoro njemóżnym pucźu 1 batterija pschihna. Sady Wafangskeho żelesniskeho sastanischcża s tajkej njembroscźu na Japanskich nadpad sčzinichu, so žo tucźi do zofanja dachu. 2 žotni (žotnja = stotnja = 100 muži) 8. žibirskeho kosakskeho regimenta žo na japansku kavaleriju walischtej, kotruž wot dweju bokow kosakojo a dragunojo pschimachu. Někotsi japanšzy offizérojo cžékajo žwoje cžrije wottschaßychu, so mohli lěpje běžecź. Naschi kosakojo je posdźischo žmějo pokasowachu. Japanšzy žu pjecža 200 muži shubili. Rušzy žu wjele rjanych koni dobyli. Nad Japanskimi snaty general Akiema roskasowasche, něhduschi pscheczel mnohich ruskich offizérow.

Po bitwicźzy, kotraž je žo 3. junija s połodnja Wafanga měła, Dancźenko pische: Jutsje 4. junija k połodnju poczehnjemy. Pucźe žu rosmokke, mosty njewobschkodźene. Nam pschecźelne chinesko wobhdleŕstwo żelesnizu strażuje a zyrobu pschinoschuje, dokelž mamy mało provianta. Njepschecźelske jědne patrouille roscźěkaju, hdyž jich pschimamy, wone žo rospjeŕscheja a žo wojowanja s jenakimi mozami sdaluja. Sa naschimi patrouillemi žo jenož puschcźeja, hdyž maja po liczbje pschemóz a infanteriju pschi žebi. Sswoje konje woni njewjedźa wodźicź, cžékajo woni husto s nich padaju a žo jich wostajeja. Powjeda žo, so Japanšzy k połodnju k Sjujanej a Port-Arturej cžahnu. Bizewo woni žylnje wobtwjerdźeja. Telegrafy žu saßo sporjedźene a tež żelesniza žo s nowa twari.

Po nowschich powjesćach žu Japanšzy hacž do Kincžoua zofali, hdyž žo s nimi horza bitwa wocžakuje.

Pschijěsd tšjoch nowych panzerowych łódźow do Wladiwostoka.

Do Wladiwostoka žu 8. junija 3 wulke panzerowane łódże pschijěłe, kotrež je Ruska w Chile kupiła. Wone žu žo hnydom s reservnym muźstwom wobßadźike.

Sadźěwany japanski nadpad na żelesniski móst.

Po telegrafiskej powjesći japanskich nowin žu w Omsku dweju Japanskeju sajeli, kotrajž staj chzyłoj dołhi żelesniski móst pšches rěku Irtyšch do powětra tšělicź. Japanskaj mějeschtaj pschi žebi trěbne rosbuchadła. Se žylnym pschewodom straźnikow žu jeju pšched wójnski žud pschiwjedli, a po sakonju budźetaj sa móst powěßnjenaj, kotryž staj chzyłoj do powětra tšělicź.

Złe wotmyślenje Japanskich.

S Kharbina w Mandźurskej pišaju: Hdźežkuli Japanšzy wšzy a města wobßedża, pola chineskeho wobhdleŕstwa sklad lěkarstwa sawostawaju s pschikasom, so by žo hacž do jich wrócźenja khował. Tele dny žo ruskej patrouilli poradźi, tajki sklad lěkarstwow wuślědźicź. Offizěr, kotremuž žo tole naprawjenje Japanskich spodźiwne bycź sdasche, sklad měnliweho japanskeho lěkarstwa do najbližscheho lazareta donjesćz da, hdyž lěkarjo spósnachu, so je „lěkarstwo“ naj-

hórschi jěd. Maja ſa to, ſo chzedźa Japanſzy, jeli ſo bychu dyrbjeli zofacź, ſtudnje w tych ſtronach ſajědojcźicź, ſ kotrychž bychu jich Rußojo wuhnali. Ruſka wojerſka wyſchnoſcź je teho dla pſchikaſaka, ſo ma ßo zyroba w tych krajinach, pſches kotrež ßu Japanſzy cźahnyli, ſ najwjetſchej wobhladniwoſcźu kupowacź a ßo woda pſchepytacź, prjedy hacź ju wojazy wužija.

Schkodowanje Rußow a Japanſkich na morju.

Po rosprawje admirala Alexejewa je 29. meje ſ 10 ruſkich torpedowych cźołmow, kotrež běchu ſ Port Arturſkeho pſchiſtawa wujěke, jedyn na ſkału ſraſył a ßo potepił. To drje je tónßamy cźołm był, wo kotrymž Japanſzy pißachu, ſo ßu jón ſ torpedom ſniczili. Mużſtwo tehole cźołma je ßo wukhowało.

Nowu jara cźežku ranu je japanſke kłódźſtwo pola Talienwana poczerpiło. Japanſka panzerowana kłódź „Schikiſchima“ je pjecźa na jenu minu, kotrychž ßu tam Rußojo wjele ſtow do morja ſkładli, ſtorcźiła a ßo potepiła. Kłódź je ßo pjecźa ſa krótki cźaß ponuriła a zyku wobßadku, ſe 741 muži wobſtejazu, do hłubiny ßobu ſtorhnyła. Japanſzy ßu ßo ſ tymle njeſbożom wuſtróżeli. Druha japanſka panzerowana kłódź je ßo pjecźa w mórſkej bitwje w Peczilińſkim ſaliwje potepiła.

General Kuroki, roskaſowar 1. japanſkeho wójſka,

je pjecźa na ſymizu ſkhorił. Dwaj lěkarjej jeho hojitaj, tola ßo wón nochze do lazareta lehnycź, ale dawa ßo na noßydłach noßycź a dale roskaſy wudźěluje.

Sważliwe jěchanje ruſkeho kurěra ſ Port Artura pſches japanſke wójſko do Liaojana.

Sważliwy kuſk je ruſki podpołkownik Joſef Gurko ſ někotrymi koſakami wumjedł. Gurko, kotryž je ßyn generala Gurka, ßławneho ſ ruſko-turkowſkeje wójny, ßo w nozy ſ pſchewodom ſcheſcźich koſakow na konju ſ Port Artura ſ ważnej powjeſcźu do Liaojana poda. Po njeßměrnje wobcźeżnym pucźu, pſches ſkalne hłubiny a rěki ßo Gurkej poradźi, njewohladany njepſchecźelſke rjady pſcheńcź a bjes ſadźěwkow do Liaojana dojěchacź. Tu jeho ſ wulkim wobdźiwanjom a ſahorjenjom witachu. Gurko bě prěni, kotryž powjeſcź wo bitwje pola Kinczou pſchinjeßy, hdźež bě ßam ßobu wojował. Gurko liſt Kuropatkinej, a druhi, na zara adreßowany, pſchinjeßy, kotryž bu zarej wottelegrafowany. Powjeſcź wo Gurkowym ſważliwym ſkutku je Kuropatkin zarej telegrafował. W Peterburgu powjeſcź wo jeho rjekowſtwje wulke ſahorjenje ſbudźi. Njedwěluja na tym, ſo zar Gurka wuſnamjeni. Kuropatkin je jeho ßwojemu ſtabej pſchidźělił.

Japanſki fanatismus.

Jedyn němſki wojerſki lěkaŕ je němſkim „St. Peterburgſkim nowinam“ w dopißu dwaj pſchikładaj japanſkeho fanatisma ſožělił, kotrajž je widźał, hdyž Japanſzy poßledni krócź ſpytachu, wujěſd Port Arturſkeho pſchiſtawa ſe ſawjeranſkimi kłódźemi ſaracźicź. Na jenym japanſkim cźołmje, kotrehož ßo Rußojo ſmozowachu, bě mjes jatymi Japanſkimi też jedyn offizěr. Tak bórſy hacź bě ßo cźołm k brjohej pſchibliżił, tón na brjóh ſkocźi, rucźe każ błyſk revolwer wucźeże a do ruſkeho offizěra dwójcy tſěli, kotryž wojerſzy ſtrowjo jemu napſchecźo krocźeſche. Na ſbože kulzy mißnyſchtej. Tónßamy wokomik muż ruſkeje wojerſkeje ſtraże worakaweho nadpadnika ſ bajonnetom pſchekłó. Druhi pſchikład je hiſchcźe bóle ſajimawy. Dwěmaj na brjoſy ſtražowazymaj ruſkimaj jednorymaj wojakomaj ßo poradźi, jenemu japanſkemu wojakej, ſe żołmami na brjóh wucźißnjenemu, ſaßo żiwjenje ſbudźicź. Sawaliſchtaj ſe ſymu dyrkotazeho do ßwojeju płaſchcźow a jeho do kaſarmow wotwjedźeſchtaj. Na dobo pak Japanſki każ dźiwja kócźka na jeneho ſ wojakow ſkocźi a ßo jemu tak twjerdźe do krka ſakußny, ſo dyrbjeſche jemu druhi wojak tſi hłuboke rany ſ bajonnetom ſaßadźicź, prjedy hacź jeho puſchcźi, na ßmjercź ſranjeny k ſemi padajo. Ruſki wojak bě ßo ſ kußnjenjom cźežko ſranił a dołho bě mjes żiwjenjom a ßmjercźu w lazaretu.

Ruſki admiral Virenius wo Port Arturje a jeho wójnſkim kłódźſtwu.

Franzowſke nowiny „Matin“ ßu 8. junija telegram wo rosrěcźenju ſe ſcheſom ſtaba ruſkeho wójnſkeho kłódźſtwa, admiralom Vireniußom, podałe, kotryž je prajił: „Dotal njeje powjeſcźe wo nowym bombardowanju Port Artura dóſchło. Poßledna rospraua admirala Withefta w Port Arturje wot 28. meje k wjedźenju dawa, ſo ßu kłódże „Retwiſan“, „Zeſarjewicź“ a ſ wulkeho dźěła też „Pallada“ wuporjedźene a ſo ßwój nadawk dopjelnja.“

Virenius wſchě powjeſcźe, rosſchěrjene wo ſchkodowankach ruſkeho kłódźſtwa pſched Port Arturom a Talienwanom prějeſche Wón pſchiſpomni, ſo ruſke kłódźſtwo ſtajnje pod paru ſteji a ſo móże kóżdy wokomik wupkuwacź, ſo by japanſkemu kłódźſtwu napſchecźo ſtupiło. Wudawanje, ſo je zar pſchikaſał, ſo by ruſke kłódźſtwo ſ pſchiſtawa njewupkuwnyło, je poknje wumyßlene. Admiralojo maja doſpołnje ßwobodnu wolu ſkutkowanja. Hdy bychu Japanſzy Port Artur ſ kraja nadpadli, kłódźſtwo wujěde, ſo by ßo do Wladiwoſtoka puſchcźiło. Ruſzy ßu wěſcźi, ſo Japanſkim w mórſkej bitwje wjele ſchkody naczinja. Hdy bychu Rußojo ßami ßwoje kłódże w Port Arturſkim pſchiſtawje ſniczili, by to ſa nje njeßławny kónz był.

Japanſke naſchcźuwaze liſty k pólſkim wojakam.

Pólſke nowiny pißaju, ſo ßu Japanſzy w Mandżurſkej wulku hromadu leczazych liſtow w pólſkej rěcźi rosſchěrili, w kotrychž pólſkich wojakow w ruſkim wójſku napominaju, ſo bychu pak cźekli, pak na japanſku ſtronu pſcheſchli. Hacź dotal njeje żadyn pólſki wojak po tymle napominanju cźinił.

Żidźi w ruſkim wójſku

ßu jara njeſpuſchcźomni wojazy. Poßledni tydźeń je wjazy dyżli 300 żidowſkich wojakow ſ Odeſſy a Kiſchenewa pſches mjeſy do Awſtriſkeje cźekło. Woni ſ wjetſcha do Argentiniſkeje poczahnu.

Ruſka wójnu hacź do kónza pſchewjedźe.

Franzowſki póßłanz w Peterburgu, Lompart, kotryž je tele dny do Pariſa pſchijěł, je w jenym rosrěcźenju prajił, ſo ma Ruſka ſadźerżenje franzowſkeho knjeżerſtwa wot ſapoczatka wójny ſa prawe. Ruſka wójnu hacź do kónza pſchewjedźe, a wſcho, ſchtož ßo w Peterburgu błyſchi, dopokaſuje, ſo ßo tole wotmyßlenje njewrócźi.

Swětne podawki.

Skhorjenje krala Jurja.

Naſch lubowany kral Jurij je ſapoczatk ſaſdźeneho tydźenja njejabzy na koliku cźrjewow ſkhorił. Dla boloſcźow, ſ kotrymiż ßo tale khoroſcź pſchewodźuje, dyrbjeſche kral we łożu leżecź. Nětko pak je, Bohu budź dźak, po ſdaczu wſchón ſtrach nimo. Kralowe ſtrowje ßo dźeń wote dnja polěpſchuje. Kral je hižo woſpjet na cźrjewowu koliku cźerpił. Każ prjedy, je też wón tón krócź khětro woßłabnył. Duż je jemu pſchede wſchěm měr trěbny. Dźiwajo na kralowu wyßoku ſtarobu — wón je nětko 72 lět ſtary — ßebi nětcźiſcha khoroſcź najwjetſchu kedźbliwoſcź żada. Wſchelake ßwójbne domapytanja, kotrež ßu jeho potrjechiłe, njejßu bjes ſchkódneho wliwa na jeho cźělne mozy byłe. Poßlednje dny njejßu ßo boloſcźe w cźrjewach wjazy pokaſałe, ſa to pak ßo katarrhaliſke ſahorjenje dychniży, na kotrež kral hižo wot někotrych měßazow cźerpi, hiſchcźe njeje ſhubiło. Krótki dych je jemu huſto jara wobcźeżny. Katarrhaliſkeho cźerpjenja dla bě kral chzył Emſke kupjele wopytacź. Dla ſkhorjenja na cźrjewowu koliku je pak myßl na tole pucźowauje nětko pjecźa ſpuſchcźił. Możno je, ſo kral na krótſchi cźaß do druheje ſtrowotneje kupjele, najſkerje do Ragaza, pojěde.

Wotſtronjenje tolerja.

Khěżorſtwowy ßejm, kotryž ßo wot wutory ſaßo ſkhadźuje, je druhi krócź wobſamknył, tolerje ſ wobkhada wſacź a je do pjecź hriwnakow pſcheſchkrěcź. Tolerje ßo do dezimalneho liczenja njechodźa a ßu teho dla pſchezo mjenje lubowane. Hdyż ßo ſ khěżorſtwowych kaßow wudawaju, ßo wone ſ hromadami do nich wrócźeja. W tu khwilu ſa 170 milijonow hriwnow tolerjow w pinzach khěżorſtwoweje banki leżi.

Każ hižo pſchemyßlowe ßudy nětkole wobſteja, dyrbja ßo po wobſamknjenju khěżorſtwoweho ßejma też ſa pſchekupſtwo w městach ſ wjazy dyżli 20,000 wobydlerjemi ßudy ſałożicź, kotrež maja wo ſkórżbach mjes pſchekupzami a pſchekupſkimi pomoznikami rosßudźicź.

Sakoń ſa poczeżenje kontraktow ratarſkich dźěłaczerjow a cźeledźe

je ßo ßrjedu w pruſkim krajnym ßejmje prěni ras do wuradźenja wſak. Po nowym ſakonju dyrbja ßo dźěłodawarjo khoſtacź, kotſiż ſ wědomoſcźu a ſ lohkomyßlnoſcźu dźěłaczerjow do dźěła bjeru,

kotsiž ßu druhdźe ßwój dźěławy kontrakt skamali. Teho runja ma ßo pschistajeŕ khostacź, kotryž tajkim dźěłacźerjam nowu ßłužbu wukasuje, a runje tak ßo agentej khostanje napoloži, kotryž dźěłacźerjow a cźeledź narěcźuje, ßłužbu pschecźiwo prawu wopuschcźicź.

Sswobodomyßlny sapóßłanz Wolf ſ Lissy pschecźiwo nowemu sakonjej rěcźeſche, dokelž wón poßledni sbytk prawow rataŕskich dźěłacźerjow sniczi. Po jeho měnjenju też sakoń ßwój saměr njedoßpije; pschetoż kontrakt łamazy dźěłacźerjo, kotsiž dźěło w rataŕstwje njenamakaju, jo w industriji dostanu.

Rataŕski ministeŕ ſ Podbielski na rosdźěł mjes wjeßnymi a měschcźanskimi wobstejnoscźemi pokasowasche. Dźěłodawarjam w industriji ßo kóždy cźaß dźěłanske mozy poskicźeja, niz pak ratarjej, kotryž ma pschi kóždym pschistajenju wulke wudawki sa pucźowanske sarunanje, pschistajeŕski pjenjes a saradźenje. Po nalětnim wußtwje ma ratař sa dźěł ßwojich ludźi lědma doscź dźěła, sa někotre dny ßnjow móże, ßo wě, jedyn ßußod lohko tsi krócź wjetschu msdu podtykowacź, jeho saradźerjo ludźi k ßebi wabja a nasajtra bur nikoho wjazy nima, kotryž by jeho konje pizował a jeho žito poßykł. Pschecźiwo tajkemu njeprawu dyrbi ßo sakrocźicź. Hižo wjele němskich statow ma podobne postajenja, kajkež ßo w sakonjowej pschedkosy namjetuja.

Sserbski kral Pětr

budźe ßo 29. augusta krónowacź dacź. Na ßwjedźeń cźornohórski wjerch Nikita a bołharski wjerch Ferdinand pschijědźetaj. Zara jedyn ruski wulkowjerch saſtupi.

Powodźenje a jeho scźěhwki.

(Pokracźowanje.)

Woda pomału wotběža, tak ſo bywachu hižo někotre městna wo wßy prósdne.

Mjes wobydlerjemi, kotsiž ßwoje wobydlenje wopytachu a pschepytachu, běschtaj też Schěrowski a jeho ßłužobna dźowka. Hdyž Filaz, dwórsti poß, psched khěžnymi durjemi saßłyscha hłóß ßwojeho knjeſa a Hanzyny, běžeſche, wjeßele schcźowkajo, po skhodźe dele a pschepkowa pśches wodu, w khěži hischcźe stejazu. Wobaj mějeschtaj haru, ßo dowobaracź wopokasow luboscźe mokreho swěrjecźa, kiž ßwoju kožu wottschaßowasche. Schěrowski nadeńdźe pschemacźane a też ſ dźěła skažene, schtož bě w pschisemskim schoßu a też w pinzy skhowane. Ale jedyn troscht bě jemu swostak: luby drohi pyskacź, kotrehož korcźenje na najstwě ßwojeho knjeſa rosradowa. Hołbje a kury pschipjerchotachu na swucźene waschnje, hdyž Hanka ßwoju ruku wotewri a mnoho zyroby na woknjaze symßy naßypa. Też hußy pschińdźechu gigotajo, so bychu ßo ſ płowazeho, ſ warjenymi běrnami napjelnjeneho kortka do wole najědłe.

„Nasch Bóh je hischcźe žiwy —“, rjekny Schěrowski, „duscha, cźeho dla dwělujeſch?“

Dwělowazych bě jara mnoho, dokelž dyrbjachu, njemějo wobydlenja, wupokasani bycź na Schedźiwskeho roskas. Jara cźežzy khora njedźelnicza ſe ßwojim dźěſcźom bě pschebytk dostała we Wołakez wobydlenju, hrodowski dwór bě prósdny wote wschěch tam ßo wucźěkowazych domjazych swěrjatow, kotrež ßo wonka paßechu, a jeno pokny žałoscźazych, ſ dźěła też mórkotazych ludźi.

S wulkimi krocźelemi wustupujo khodźeſche Schedźiwski po pschedkubi, ſ kotrejež woknow chzyſche wobkedźbowacź, kak jeho poddanjo wotcźahnu. Hischcźe poł hodźiny pobrachowasche k postajenemu cźaßej, tu pschemeni ßo na dobo wěz.

Po pucźu pśches wjeß pschijěcha khwatnje pschedjěſdnik w kralowskej drascźe. Wón pschipowě hrodowskemu knjeſej krónprynzeßny wopyt ſ pschewodom. Hnydom na to saſta dwórski wós ſe schtyrjomi konimi, sa kotrymž druhi scźěhowasche, psched saſtupom do hrodu.

S radostnje ßo błyschcźazym wobliczom a hłuboko ßo kłonjo postrowi tu knjes hrodu wyßoki, njenadźity wopyt. Doscź ßkowow njemóżeſche namakacź, so by tule wulku cźeſcź pschipósnawał a ßo zyle poruczecź k ßłužbam kralowskej Wyßokoscźi.

„Luby knjeże ſe Schedźiwskich“, rjekny krónprynzeßa ßo pokornjejo, „spěſchnje ßo rosschěrjaza powjesćź wo powodźenju je mje ßem pschiwjedła. S wocźomaj ßym ßo runje pschepokasała, so njebě pschehnate, schtož je ßo prajiło wo schkodźe a hubjenstwje, ſe žołmami naczinjenym. S dobom pak wuprajam też ßwoju radoscź nad tym, so scźe ßo na woprawdźe wótzowske a kschescźijanske waschnje starali wo ßwojich do nuſy storhnjenych poddanow. Spodźiwnje je ßo Ssmilna Pschedwidźiwoscź postarała, so bu wotpomhane nuſy, kotraž je nastała pśches pschirodnu móz, kiž je hewak tak spomožna. Měnju ſ tym wasch rjany hród, kotryž je ſe ßwojimi rumami kaž postajeny k temu, so bychu ßo do nich pschijeli a sdźerželi ſ wodu poschkodźeni. Ach, dowjedźcźe mje k nim, so mohła jich troschtowacź a ßo wobhonjecź sa jich potrěbnoscźemi. Kaž wy wěſcźe, ßym pschedstajena wschěch žónskich towaŕstwow zyłeho kraleſtwa a jako tajka winowata, ßo staracź wo wschěch nuſu cźerpjazych.

„Wodajcźe, kralowska Wyßokoscź“, wotmolwi Schedźiwski sjawnje we wuskoscźi, „ſ wodu wobschkodźeni njeßu w tu khwilu w mojim hrodźe. Hdyž bě powodźenje tak njenadźizy pschischło, wucźěkowachu ßo Dubnjowjenjo ſe ßwojim skotom ke mni a saßydlichu ßo ßamowólnje w mojich hospodaŕskich twarjenjach. W tych cźinjachu drje ßo bóle doma dyžli we wyßokich, ſe wschej pychu wuhotowanych hrodowskich stwach. Wjeßni ludźo sdaluja ßo trochu rady teho, schtož wysche uich ßaha. Nimo teho je jim, schtož je khwalobne, na staroscźi, so njebychu ſ bydlenjom w hrodowskich stwach jich drohotne wuhotowanje wobschkodźili.“

„Tutu staroscź jim wotewsacź“, snapschecźiwi krónprynzeßa, „njeje cźežko. Pójmy k tym ludźom.“

Do hrodowskeho dwora saſtupiwschi dźiwasche ßo, hdyž jón wuhlada pokny ludźi wobeju splahow a wschěch starobow, kotsiž ßo wobcźeżeni ſe ßwojim ßnadnym wukhowanym wobßedźeńſtwom k woteńdźenju hotowachu.

„Schto to rěka?“ woprascha ßo krónprynzeßa. — „Hdźe chzecźe, wy dobri ludźo?“

„Hnadny knjes je porucził —“, wotmolwi stary muž.

Hněwny pokiw dwórskeho knjeſa sa krónprynzeßynym khribjetom scźini, so rěcźazy wotmjelkny. Schedźiwski wobrocźi ßo k krónprynzeßy, pohłuschenje prajo: „Wascha kralowska Wyßokoscź scźe ßwědk, kak ßwojeje hłowy wjeßny lud je, kotryž, njedźiwajo mojeho wotradźenja, tola pschi tym wostawa, do sapuscźeneje wßy dele cźahnycź a ßo tam saßydlicź tak derje, kaž móżno.“

„Wostańcźe, lubi ludźo!“ sapocza krónprynzeßa ſ jaßnym dobywazym hłoßom, „wasch dobrocźiwy knjes namjetuje wam, waß w ßwojim rjanym hrodźe tak dołho hospodowacź, doniž njemóżecźe bjes stracha wo ßwoje žiwjenje a strowotu do ßwojeho wobydlenja ßo wrócicź.“

„Radostne dźiwanje ßo wobraſowasche na wobliczu wjeßnjanow.

„Spósnajcźe, dźěcźi!“ sapocza k nim dwórski knjes ſ móznym sacźucźom, „w tejle nadobnej knjeni naschu najmilischu knjeni krónprynzeßu, kralowsku Wyßokoscź, kotraž je ßem pschikhwatała. Wunjescźe Jeje Wyßokoscźi so mnu dźaknu, radostnu ßławu!“

Po schěrokim hrodowskim dworu saklincza radostne wyskanje ludźi, kotremuž dźěcźi, wulke a małe, najwótschischo pschihłoßowachu. Wone ßo też tłócźachu k krónprynzeßy, so bychu jej ßwojej ruzy a ſ dźěła masanej dłóni napschecźo tykali. Pschecźelniwa krónprynzeßa bě hłuboko hnuta. Wona podawasche ßwoju prawizu do wschěch kónzow a žnějeſche pschi tym wótsje wuprajenu khwalbu a sbożepschecźa. Schedźiwski pschihladowasche ſ kißałym a ßłódkim wobliczom, jeho ßyn pak pózerasche krónprynzeßu ſ hłupymi pohladami.

„Tule, luby knjes Schedźiwski!“ rjekny krónprynzeßa, „pschedstajam tule młodu knjeni jako ßwoju saſtupnizu.“

Wona pokasowasche na młodu holzu w jednorej, ale wubranej drascźe, kotraž, mało krocźeli sdalena, ſ dwěmaj nižschimaj krónprynzeßynymaj pschewodźerkomaj mjelczo rěcźeſche a nětkole, wobrocźejo ßo, na semjanskeho knjeſa njerěcźo ßo pokłonjeſche.

„Knjeżna Luzija“, pokracźowasche krónprynzeßa, „wostanje tu tak dołho a budźe ſe ßwojimaj pomoznizomaj skutkowacź, doniž njebudźe wschitko do rjadu a jich pschitomnoscź wjazy trěbna njebudźe. Wrócźu ßo do hłowneho města, so bych hrějaze deki, schaty, drastu, zyrobiſny a druhe nusne potrěbnoscźe ßem póßłacź daka. Moji ßłużobnizy njech waschim, knjes ſe Schedźiwskich, pomhaju wurumowacź stwy, kotrež maja ßo ſ wodu wobschkodźenym pschewostajicź. A waß, lubi ludźo“, wobrocźi ßo krónprynzeßa k wjeßnjanam, „njetrjebam drje hakle napominacź, so dyrbicźe ſe wschej móżnej kedźbnoscźu we stwach ßwojeho knjeſa wobkhadźecź?“

Pschihłoßowaze bórbotanje a kiwanje ſ hłowu běsche wotmołwa.

Stwy buchu, dokelž ßo k temu hischcźe mnoho dobrowólnych rukow poskicźowasche, tak spěſchnje wurumowane, so móżeſche ßo krónprynzeßa hischcźe ſ wocźomaj pschewßědcźicź, kak wjeßnjenjo stwy wobßadźichu. S cźichim spokojenjom wotjědźe krónprynzeßa, semjanskemu knjeſej ßo podźakowawschi. Lědma bě ßo jemu

ſ wocžow ſhubiła a jeho hacž dotal pſchecźelne wobliczo ſacźmi ßo zyle na dobo.

„Dha njech ßo tola ſchtó wě ſchto ſtanje —“, ſakhadźeſche wón ſe ſubami kſchipjo. „Schtó jeno je mi tola tole na ſchiju powßnył a mi krónprynzeßu do domu pößłał?“

„Nichtó druhi dyžli moleŕ!“ wotmolwi kadet. „Tón je powodźenje do ßwěta rostrubił a ſchtó wě, kelko k temu pſchiłhał.“

„Hdy budźiſche to jeno krónprynzeßa njebyła a jejny mandźelſki twój najwyſchſchi pſchedſtajeny, wot kotrehož twoje powyſchenje wotwißuje?“ — rjekny Schedźiwſki jědojcźe. „Ani hodźiny njewoſtanu dlěje tule a njewrócźu ßo prjedy, doniž zyłeje drapy wotbył ujejßym. Ty pak kedźbuj, ſo niczo njeſkónzuja, njewotnoſcha abo hewak niczo njewužitne njeſworaja. Woßebje pak krucźe hladaj na porſty knjeſej Wolakej, kotremuž chzu ſ hłupeje hłowy wuhnacź jeho cźłowjekolube, wſchoßwětne myßle. Hdy by mi ta pſchecźiwna wěz ſ najmjeńſcha rjad pſchinjeßła, mohło ßo to hiſchcźe ſeńcź.“

Woprawdźe wotpucźowa Schedźiwſki. (Potraczowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** (Hłowna ſhromadźiſna Towaŕſtwa Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow.) Ssrjedu 25. meje ſeńdźe ßo naß w Budyſchinje cźŕjódka, nimale 20 Sserbow, ſo bychmy ßłyſcheli a wuradźowali, kak ma ßo naſchim młodym ſtudowazym pomhacź a kak ßo jim pomha. Kaž wěmy, ßu naſchi hólzy, kotſiž ßo na duchownſtwo abo wucžeŕſtwo pſchihotuja, ſ wjetſcha ſ khudych domow. Teho dla ßu hižo pſched wjele lětami roshladni mužojo na to myßlili, ſo by ßo tymle młodym ludźom pomhało a pſches nich tež jich ſtarſchim. To njeje lohka wěz w naſchim cźaßu, hólza na ſchule pößłacź. Woßebje ratarjej, kotremuž ßo tak běžnje doſcź wjedźe, jara cźežko bywa, ßynej w měſcźe a w měſtach drohu hoſpodu a ſchulſke pjenjeſy płacźicź. Tajkim potrjebnym ludźom chze Towaŕſtwo Pomozy pomhacź, a ſawěſcźe ßo tež tajki nan ſwjeßeli, hdyž jeho ßyn 50 hr. abo 80 hr., abo byrnjež jenož 30 hr. podpjery było — doſtawa; 80 hr. je wjazy, ale 30 hr. je tež 10 toleŕ. Hladajcźe, tež w minjenym lěcźe je towaŕſtwo 10 ßerbſkich młodźenzow wobdźěliło a jim 540 hr. rosdacź mohło. Njeje to potajkim ważne, njeje to wužitne towaŕſtwo? Sawěſcźe. Hdyž pak wono to ſawěſcźe je, njeje to potom ſkoro ſ hrěchom, ſo ßo jeho naſchi lubi Sserbjo, by mohł rjez, ſkoro ſdaluja? Lětny pſchinoſchk wucžinja jenož jenu hriwnu, ale ſchtó ju płacźi? — Njech ßo tola tute wobſtejnoſcźe pſcheměnja a njech po móžnoſcźi prawje wjele ßerbſkich hoſpodarjow towaŕſtwu pſchiſtupuje, kotrež je jim wſchěm k lěpſchemu. — Tola hižo pſchikrocźmy k rosprawje.

Pſchedßyda, knjes farař Rjeda, wotewri ſhromadźiſnu 1/4 hodź. a poſtrowiwſchi pſchitomnych, pſchepoda ßłowo knjeſej ſcholaſtikej Skali, kotryž rosprawu pſcheczita. S njeje wukhadźa, ſo je towaŕſtwo tež we ßwojim 24. lěcźe cźiniło, ſchtož je mohło. Schkoda, kotruž je ſ njeßwědomitoſcźu prjedawſcheho pokładnika měło, ßo wurunuje. Towaŕſtwo ma nětko 22140 hr. 28 np. ſamoženja. Kajke podpjery je wudźěliło, ßym horjeka napißał. Měſtopſchedßyda, knjes direktor Nowak, je wo 20 prěnich lětach towaŕſtwa dokładnu rosprawu napißał, ſ kotrejež ßo ſpomožne ſkutkowanje towaŕſtwa zyle jaßnje póſnawa. Knjes pißmawjedźeŕ, ſcholaſtik Skala, tež ßwoju rosprawu ſe ſtórźbu ſkónczi na „jara ßłaby podźěł, kotryž ßo ſa towaŕſtwo mjes ßerbſkim ludom pokaſuje. A tola měł runje naſch lud ßo ſajimacź ſa towaŕſtwo k ſpomoženju ſa jeho wotroſcźazu a ſa wſdźěłanoſcź powołanu młodoſcź. »Wſdźěłanoſcź wußwobodźa a wědomoſcź je móz«, to ßu ſnate ßłowa. Njech ßo dale a bóle tež do naſcheho ludu dobudu.“ — S tymile ßłowami ßo rosprawa, ſ dźakom a pokhwalbu pſchijata, ſkónczi.

Dale wopomni knjes pſchedßyda ßmjercź ßławneho ßobuſtawa naſcheho towaŕſtwa, knjeſa kantora Kozora, jeneho ſ naſchich ſałožerjow. Pſchitomni jeho wopomnjecźe poczeſcźichu, poſtanywſchi.

Rosprawu pokładnika, dokelž bě tutón ſadźěwany pſchińcź, knjes měſtopſchedßyda, direktor Nowak, cźitaſche. Dokhodow mějachmy 1793 hr. 87 np., wudawkow 1623 hr. 55 np.; potajkim je 170 hr. 92 np. ſbytka. Sliczbowanje, wot kk. Ssmolerja a Nowaka pſchehladane, ßo ſa prawe pſchipóſna.

Scźěhowachu nowe wólby. Sa pſchedßydu wuſwoli ßo ſ nowa knjes farař Rjeda jenohłóßnje, teho runja wucžeŕ Pjech ſa pokładnika, a do wubjerka knjeſaj redaktor Ssmoleŕ a farař Nowak. Hdy by tutón dale nochzył abo njemohł měſta ſaſtacź, pſchijmje je knjes kapłan Andrizki.

Swjeßelaze je, ſo podpjerani wot towaŕſtwa, ſ najmjeńſcha po něcźim, do njeho ſaſtupuja. Wjele bóle ſwjeßelaze hiſchcźe je, ſo tež nětkotſi doſtatu pomoz wrócźeju. Tak je knjes měſtopſchedßyda ßo ſ wjazy knjeſami ſrěcźał, ſ kotrychž pjecźo po 100 hriwnach dachu, a dwaj hiſchcźe dataj. Woni ßo ſ radoſcźu jako ßobuſtawy na cźaß žiwjenja ſapißaja. Wusběhuju, ſo ßu knjeża ſ Prażſkeje „Sserbowki“.

Ssobuſtawy, kotſiž ßo ſ pſchinoſchkom dlija, budźa ſ póſtom pominani, kaž je to w druhich towaŕſtwach waſchnje. — S wjeßelej powjeſcźu, ſo je pěkna Sserbowka ſ Bukecźanſkeje wožady 100 hriwnow towaŕſtwu dariła, ßo lětuſcha ßłowna ſhromadźiſna naſcheho ſpomožneho towaŕſtwa ſkónczi. K dźakej tej dobrej žonje pak poſtanychmy. (K. P.)

S **Budyſchina.** (Wohenj na kuzy.) Sańdźenu wutoru po Nowoſalzſkej dróſy automobilna ßykawa tudomneje waggonoweje fabriki jědźeſche. Se ſchkrjemi, ſe ßykawoweho tepjeniſchcźa lětazych, ßo na kuzy, tudomnemu ratarjej Zimmerej ßłuſchazej, ßyno ſapali, kotrež bě po kuzy roſeßłane. S wohnjom ßo khětra hromada ßyna ſniczi, a tež na dornje ßo wjele ſchkody naczini.

— (Nowa zyrkej.) W tudomnym krajnym jaſtwje je ßo ſa jatych zyrkej nattwariła, kotraž je ßo ſańdźenu njedźelu popołdnju poßwjecźiła.

— (Cźěkawy byk.) Sańdźenu póndźelu ßwojemu wjednikej na žitnych wikach jedyn byk cźekny, kotryž jenemu Hornjohórcźanſkemu rěſnikej ßłuſcheſche. Skocźo, kotrež mějeſche wocži ſawjaſanej, do drjewjaneho koſoła ſahna, ſ kotrymž je nětkole ſukelnſka haßa ſaracźena. Prjedy hacž bě ßo byk wot njenadźiteho ſraženja ſhrabał, bě jeho wjednik k njemu doběžał a jeho ſa powjas doßahnył, kotryž bě k noßowej rynzy ſwjaſany. Hdy budźiſche byk, kaž ßo ßłuſcha, ſ powjaſami wuputany był, njeby wón tajke wólniwe wuběhi do boka cźinicź mohł.

— Po dołhej wulkej ßuchocźe je pjatk pſchipołdnju Bóh ſaßo deſchcź pößłał, ſa kotrymž tyßazy cźłowjekow ſtyſknjwje ſdychowachu. Lětuſche lěto je lětu 1893 jara podobne. Kaž tehdy, tež lětßa ratarſtwo ſ wulkej ßuchotu cźežko cźerpi. Sa ſchěſcź njedźel njejßmy žaneho doßahazeho deſchcźa měli. Schtož je na polach a na łukach narosłko, mamy ßo haprlejſkim deſchcźam dźakowacź. Dźeń wote dnja by ßo mróczikło, tola mróczele bychu ßo bórſy ſhubiłe, žaneje kapki ſe ßebje njepuſchcźiwſchi. Wſchě ſnamjenja, kotrež hewak deſchcź do prědka pſchipowjedachu, lětßa cźłowjeka jebachu. Njech by wětſik ſ ranja, ſ wjecźora, ſ połnozy abo ſ połodnja duł, njech by ßo wot prawizy na lěwizu abo na wopak wjercźał, deſchcźika ßo tola njeby ſchło. Kał, rěpa, běrny a ſchtož je ßo hewak poſdźe woßadźało abo woßyło, njemóžeſche ßuchoty dla roſcź. Srudne je tu a tam na wowßy hladacź. Wone ßu hiſchcźe dźenßa tak niſke, kajkež běchu pſched ſchtyrjomi njedźelemi. Woßebje cźežko ßu ßo lětßa kužiſke niżiny ſe ßuchotu potrjechiłe. Wone ßu ſ njej wjele bóle cźerpiłe, dyžli pſched 11 lětami, hdyž je ßo w tamnych ſtronach tola dyß a dyß deſchcź naſchoł. W Rakecźanſkich ſtronach bě na pſchikład ßuchota tak wulka, ſo ßu ßamo ſchoßejowym ſchtomam wodu pſchiliwacź dyrbjeli, ſo njebychu wſchě płody ſ nich ſwotpadałe.

Tež we wukraju, woßebje we Wuherſkej a Romunſkej, burjo na ßuchotu ſkorža. Pſcheńcźne žně we Wuherſkej budźa wulkeje ßuchoty dla jara ſchpatne. S nětcźiſchim deſchcźom ßo njemóža wone wjazy porjedźicź. Hiſchcźe khudſche budźa žně w Romunſkej. Loni naſymu je tam malo deſchcźa było, a ſymu bjes ßněha je ſymne nałcźo bjes deſchcźa ſcźěhowało. Pſched nětkotrymi njedźelemi wulka horzota naſta. Semja je ßo wupražiła a we wulkim dźělu kraja je pſcheńza na polach wuſchła. Sa ſkót piza nihdźe njedoßaha. Duž je knjeżeŕſtwo nuſowane było, buram dowolicź, ſo bychu ſkotej krajne lěßy wupaſcź dali. Knjeżeŕſtwo je ßebi wotmyßliło, tež hiſchcźe na druhe waſchnje pizu ſa ſkót ſaradźicź a ſ tym ſadźěwacź, ſo by woßebje rólny ſkót ſaſchoł. Majß nimaju hiſchcźe ſa ſhubjeny, a hdy by ßo bliżſche dny deſchcźika naſchło, by ßo hiſchcźe hłowny pólny wupłód ſahubjenju wukhował.

S **Radźanez.** Sańdźenu njedźelu je ßo we wodźe tudomneje ſkały 19lětny dźěłacźeŕ Khorla Max Seiche, hdyž je ßo kumpaŕ, tepił.

Wutoru rano wokoło 3 hodźin ſtaj na Lubijſkej dróſy mjes Kuhnatez ſkałami a Karolinej ſahrodu póſtſkaj pomoznikaj 19lětneho cźeladnika Ernſta Wawrika, kotryž w Schekezach ßłużeſche, morweho pódla jěſdneho kola leżazeho namakałoj. Po lěkarjowym ſpóſnaczu je Wawrik ſ hłowu do jeneho dróhoweho ſchtoma ſraſył a ßebi tak ßylnje moſhy ſtſchaßł, ſo je wědomnje ſbywſchi bórſy wumrjeł.

S **Kschiweje Borscheze.** Wotroczka tudomneho kublerja Budarja ßu ßobotu sajeli a do pschepytanskeho jastwa wotwjedli. Na njeho tukaja, so je pjatk tydzenja Budarjez statok sapalik. Kaz je snate, běchu ßo mjenowany dzeń pschipoldnju twarjenja Winklerez ziwnoscze wotpalike, a Winklerez skót, kotryz bě ßo wukhowak, bě ßo do Budarjez brózńje stajik. Hdyz běchu wjeczor pkomjenja salate, a hdyz běchu hascherjo se ßykawami wotjěli, je wotroczk pjecza Budarjez brózeń sapalik. Skót, kotryz ßo w brózni khowasche, ßo spali. S Budarjez brózńje pkomjenja na Budarjez hródz, na twarjenja Geißlerez ziwnoscze a brózeń Skopez kubka pscheńdzechu. Wotroczk je pjecza se ßwojim sadzerzenjom pschi wohnju a s powjedanjom po wohnju tukanje pschecziwo ßebi sbudzik. Hdyz ßo Budarjez brózeń palesche, je ßo wón pjecza wotwlakowak, konje s hródze wuczahnycz, a hdyz je jeho wotroczk k temu pohonjak, je ßo wón jemu s njehornymi ßkowami sarjekk. Posdzischo je wotroczk s jeho rěczow spósnak, so wón wotpalenym jich njesboże popschewa, a teho dla je wotroczk jemu do woczow prajik, so je wón woheń salozik. Tón je ßo s tutym winowanjom tak rosczerczik, jo je nóz wuczahnywschi hrosyk, wotroczka sakkócz. Na tajke waschnje kubler Budar wo tym shoni a zandarmej wez k wjedzenju da. Pschi pscheßkyschenju je ßo pohoncz pjecza wusnak, so je wós ßkomy, kotryz je pschipadnje pched wrotami Budarjez brózńje stak, sapalik. Dla pkomjenjow, kotrez s wosa k brózninym wrotam schwibachu, njeje mózno byko, wrota rucze woczinicz a Winklerez skót wukhowacz.

S **Brésynki** niże Delnjeje Hórki. Wschědnje ßkyschisch nětkole wo straschnych wohnjach w Sserbach. Tez nascha wjeska njesawosta pschelutowana. Sandzenu ßobotu wjeczor w 11 hodzinach palesche ßo ßkomjana lěpjenzowa brózeń tudomneho ziwnosczerja Richarda Meltki (něhdy Schěrez), a woheń pschenjeße ßo tez na ßkomjane domske. S wulkej nusu ßo skót a tez něschto domjazeje nadoby wutorhny, hewak spali ßo wschitko do procha. Meltka ma sawěsczene. Wětr njeßesche schkrč na někotre sta metrow sdalene niske, teho runja lěpjenzowe, ßkomjane Misnarez (prjedy Lischniz) domske (dospolny typ ßerbskeho twarjenja, wobydlenska stwa, khězna komorka, hródze, brózńja a khólnje, wscho pod jenej tšechu). Wone ßo sapopadny a dospolnje ßo sanicži. Tam pak bě mózno, wschu domjazu a hospodarsku nadobu s czaßom wunoßycz a wschón skót swuwodzicz, tak so ßo nimale wscho pkomjenjam wukhowa. Blisko tehole twarjenja stejaza Rjelkez brózeń, drje lěpjenzowa, ale s zyhelom kryta, bě pschi nětczischej ßuchocze we wulkim strasche, ßo sapopadnycz. Mjes palazym ßußodowym domskim a ßwojej brózńju ma Rjelka sa 60 hr. palneho drjewa a walczkow nakopjene. Drjewo a brózeń ßo, mohl rjez, hizo sapalowaschtej, jako Delnjohórczanska knjeża a hnydom sa njej Khwaczanska ßykawa pschikhwataschtej a se ßwojim rasnym a wuspěschnym dzěkom brózeń sdzerzeschtej a tak tez hischcze s druhich statokow strach saniczenja wotwobroczischtej. Woběmaj ßkuscha woßebite pschipósnacze! Se ßykawow běchu pschijěke pódla spomnjeneju: Delnjohórczanska swjaskowna, Daliczanska, Adolfhětska a Maleschanska wobora. We wulkim strasche ßo sapalicz běschtej Lorenzez a Misnarez brózeń.

S **Maleschez.** Jutsje popoldnju w 3 hodzinach je hkowna shromadzisna nascheje nalutowarnje a wupozczernje. Kózdy ßobustaw ßo należnje namolwja, ßo wěscze wobdzělicz. Wěscze shonicze se spokojenjom wo rjanym roswiczu nascheho sjednoczeństwa. Kajki ßmy měli ßylny wokhod (wysche 120000 hr). Kak mamy do dweju tyßaz hriwnow ßahaze reserwy, a dobytka lětßa do 700 hr. Jutsiscka shromadzisna je tez wazna, dokelz ma ßo wo poniżenju danje rěczecz a rosßudzicz. Duz njewostańcze żadyn doma ßedzo.

S **Brésynki** pola Plußnikez. Sandzenu ßobotu w nozy ßu ßo tu domske a brózeń ziwnosczerja Richarda Meltki a domske ziwnosczerja Oskara Misnarja wotpalike. Twarjenja běchu stare a se ßkomu kryte. Meltka ma sawěsczene, Misnar pak niz. K haschenju wohnja běchu pschijěke ßykawy s Delnjeje Hórki, Khwaczaiz, Adolfskeje Hěty, Khrósta, Daliz, Maleschez a Maleho Wjelkowa.

S **Dżżżnikez.** Na tudomnym papjernischkim nowotwarje bě sandzenu póndzelu jedyn murjer s Drazdzan dzěko pschijak. Popoldnju $^3/_4$4 hodzin bě wón dzěkacz sapoczak a pol hodziny posdzischo wón hizo do czeżkeho njesboża pschinúdże. Na roschtach mißnywschi wón na jedyn kamjeń dele padże a ßo tak straschnje pscherasy, so dyrbjachu jeho po lěkarjowym poruczenju hnydom do Budyskeje hojernje dowjescz.

S **Korsymja.** W jenej tudomnej pschadowni chzyschе póndzelu dżżlaczer Müller s Khembjerka rjemjeń s ruku na maschinu położicz. Pschi tym ßo wón s rjemjenjom popadże a ßo wokoło transmißije swjertny. Wobżaromnemu cżlowjekej ßo hkowa tak rosbi, so sa někotre mjeńschiny wumrje. Wón żonu a pjecz małych dżěczi sawostaji.

S **Njeßwaczidła.** Lědma hdy prjedy je ßo w Njeßwaczidle telko luda seschko kaz sandzenu njedzelu. Tutón dżeń ßo w naschej wßy skhadżowanka kużiskich wohnjowych woborow wotmětwasche. Njeßwaczidko bě ßo k powitanju wjele tyßaz hoscżi, kotsiż se wschěch stron pschikhadżachu, nanajpyschnischo wudebiko. Hizo ßobotu wjeczor ßo w knjeżim hoscżenzu pod pschedßydstwom k. měschczańskeho radżiczela Reicha s Budyschina poßedżenje delegirtow wohnjowych woborow wotmě. Knjes farar Jakub jich tu jako cżeßny ßobustaw Njeßwaczidliskeje wohnjoweje wobory w mjenje Njeßwaczidliskeje woßady wutrobnje witasche. Nasajtra rano w 5 hodzinach budżaze piskanje psches wjeß klinczesche. W běhu dopoldnja ßo 78 wohnjowych woborow po żelesnizy, s wosami abo s jésdnymi kolami pschiwjesy. W 11 hodż. ßo na knjeżim dworje pruhowanske swuczowanje sapocża. Po nim ßo w pschitomnoscżi knjesa hamtskeho heitmana s Kirchbacha shromadny nadběh Njeßwaczidliskeje, Luhowskeje, Bóschiczanskeje a Rakeczanskeje wohnjoweje wobory na wumyßleny woheń sczini. Naschi ßerbszy wobornizy ßwojim němskim towarscham pokasachu, kak ma ßo wulki woheń sa krótki czaß samjesowacz a salecz. Potom ßo hischcze hojerjo wohnjoweje wobory pruhowachu. Wschě pschedwjedżenja běchu ßo k wulkej spokojnoscżi knjesow inspektorow wuwjedle; duż móżesche ßo zensura „derje hacz jara derje wudżělicz. Sserbske wohnjowe wobory ßmědża potajkim na ßwoje pruhowanje s hordoscżu shladowacz a spominacz. Po pschipoldnischej sastawzy ßo ßwjedżeński czah srjadowa, pschi kotrymż wjetscha liczba ßwjedżeńskich knjeżnow w běłej drascże, nasche wojerske towarstwo a wohnjowe wobory s Wulkich Sdżar, Kulowa a Wojerez ßo żobu wobdżělichu. Hdyż bě ßo w hrodowskim parku czah rospuschczik, ßebi kózdy po ßwojej woli sabawu abo wjeßele hladasche.

Se **Stróże** pola Hucżiny. Nascha mkodżina saßkużuje ßebi woßebitu khwalbu a ßkawu lětża. Po dolhich, dolhich lětach smahowasche ßo lětża prěni ras nade wßu ßerbska meja, rubischczata, bantata. Sandżenu njedżelu je ßebi ju dele braka. Njech tónle rjany nakożk pola naß żenje wjazy njespadnje, a njech jón scżěhuja druhe wßy nascheje wokolnoscże. Tak je prawje, ßerbska mkodżina, storkajcże wot ßo zusy njerjad a pschinjescże s nowa k cżesczi wótzow prastare pěkne waschnja. (Tu macże s nowa dopokas, kak je lud stroweje myßle. Ale wulki dżěl nascheho wucżeneho ßwěta, Bożo, ßmil ßo nad nami, schtoż tón w Sserbach na ludu, zyrkwi, statu hrěschi, njehodzi ßo wopißacz! Liwkoscz, saßparnoscz, wopizowanje ßu pschedmjety wo nich sa posdżischich stawisnarjow!)

Se **Scheschowa.** Sandżenu ßobotu rano wokoło 3 hodżin s twarjenjow tudomneho Schupanez mkyna, w kotrymż ßo koscże tokkaju a ßo drjewowa wokma dżěka, woheń wudyri. Pkomjenja ßo na ßußodny dwór kowarskeho mischtra Jurza pschenjeßechu, hdżez drjewjenz sniczichu. Druhe Jurzez twarjenja ßo s pomozu wohnjowych woborow wukhowachu. Kak je woheń nastak, njeje snate. Prěnje myto je ßebi Rakeczanska dobrowólna a druhe myto Rakeczanska wjeßna wohnjowa wobora dobyka. Schupan nima sawěscżene.

Se **Ssmjeczkez.** Kajka je to dobrota, so mamy tez tudy w naschej evangelsko-lutherskej zyrkwi Boże ßkużby w ßwojej lubej ßerbskej maczernej rěczi, to ßmy sandżenu njedżelu saßo sacżucz móhli, hdyż běsche knjes farar Räda s Michałskeje zyrkwje w Budyschinje k nam pschijěk, so by nam spowjedż se ßwjatym wotkasanjom w ßerbskej rěczi, ßerbske a na to tez němske prědowanje dżerżak. Hdyż ßmy tez tudy jenoż mała cżrjódka evangelsko-lutherskich Sserbow, dha je nam tola ważne a lubo wjedżecz, so na naß njeje sapomnjene. Sa to mamy ßo woßebje knjesej fararjej Jakubej-Njeßwaczidliskemu dżakowacz, kiż je s nawjedowarjom tutych ßerbskich Božich ßkużbow tu pola naß. Sskawa jemu! R.

S **Jażenzy** pola Khróscżiz. Spodżiwna wez je ßo tu wóndano podaka. Jedyn pachok bě wjeczor se ßwojej lubej k tudomnemu knjeżemu hatej pschischok a ßo s njej pschi brjosy ßydnyk. Se ßobupschinjeßeneje blesche palenza bě wón holzy wospjet picz kasak, a hdyż bě ßo holza wopojika, je jej wón pjecza nosy wuwjasak a ju potom do hata cżißnyk. Kaz pak ßo sda, je woda na tamnym městnje jara nikka; pschetoż holza ßo njepodnóri a móżesche s khoßom wo pomoz kschicżecz. S tym ßo pachok pohnucz da, holzu na ßuche wucżahnycz a puta s nohow wotwjasacz. Holza je podawk gmejnskemu pschedstejicżerjej powjedaka a tón je ju żandarmej k wjedżenju dak. Hacz je holza wěrnoscz rěczaka, ßo njehodżi rjez. Pachoka ßu pjecża hizo do ßudniskeho pschepytanja wsali. Wón je pjecża holzu wotbycz chzyk, dokelz wobkhad s njej njeje bjes scżěhw-

kow wostał. Ssudniske pschepytanje drje bórsy rosjaßni, schto je na powjedanju wěrno.

S **Kamjenza.** Hdyž sańdźenu wutoru skótny wikowar Emil Měrisch a jeho ßyn se sapschahom nimo klóschtrskeje zyrkwje jědźesche, ßo na dobo konjej spłóschischtaj a wós swróćischtaj. Měrisch a jeho ßyn ßo s wosa cźißnyschtaj, s cźimž ßebi prěńschi nohu slemi a ruku wuwiny. Młody Měrisch sbožownischo padźe, wón psches nana ßo waliwschi ßebi jenož jedyn porst swiny. Konjej skoku dale hacź k drjewowni cźěrjeschtaj, hdźež padnyschtaj, na cźož jeju ludźo sadźerźachu.

S **Brěsnje** pola Kamjeńza. Njedźelu w nozy krótko do 1 hodźiny s hornjeho poskhoda Vogelez hoscźenza woheń wuńdźe. Rucźe ßo rosschěrjejo ßo woheń pschimjesowazcje wulkeje maßiwneje rejwarnje a kehelnischcźa popadźe a wschě tele twarjenja do procha a popjeła pschewobrocźi. Hischcźe psched khwilku bě ßo w rejwarni rejwało, a hdyž płomjenja s tšěchi ßapachu, běchu hischcźe herzy a poßledni hoscźo pschitomni. Hacź runje ßo wohnja hnydom dohladachu, njebě móżno, jón potłóczicź. Jenu ßkużobnu holzu, na kotruż ßo hrěscha, so je woheń sałożiła, ßu sajeli. Wona je ßo hižo wusnała.

S **Draždźan.** Boha, lubeho Knjesa, chźemy wo miły deschcźik proßycź sa nasche lacźne pola, łuki a sahrody. „Wón chźył nam wschitko s hnadu dacź, pschetož my njejßmy teho hódni, schtož proßymy.“ Ale my ßebi dowěrjamy, też wo njebjeski deschcźik ßwjateho Ducha sdychowacź, so bychu nasche mucźne, ßuche wutroby s tym wokschewjene byłe. Tajke wokschewjenje dostawa ßo nam Draždźanskim Sserbam psches Boże ßkużby w naschej lubej macźeŕnej rěcźi. Saßo ßu wone nam a wschěm wokolnym Sserbam bliske. Njedźelu 19. junija wotměja ßo ßerbske kemsche w kschižnej zyrkwi w Draždźanach, dopołdnja 1/2 12 hodźin. Sserbske prědowanje směje knjes faraŕ Jakub s Njeßwacźidła; spowjednu wucźbu knjes faraŕ Wicźas s Noßacźiz. Hotujmy dha ßo k temu, so bychmy tam schli Bohu dźak a próstwu woprowacź! Pschiwjedźmy kóżdy ßwěrneho ßerbskeho towarscha! Wy starschi domach we Kużizach pak pißajcźe ßwojim dźěcźom w zusbje, w Draždźanach, so bychu też pschischli! Tón Knjes żohnuj naß!

S **Wulkich Sdźar.** Se żałoßnym njesbożom je ßo w Stegmannez parnej zyhelnczi zyhelnski dźełacźeŕ Michał Kokert s Noweho Hóska potrjechił. Hdyž chźysche s hliny w zyhelowej praßy jedyn kamjeń wucźahnycź, jeho s njesbożownym pschipadom walza shrabny a jemu zyku dłoń rosmjecźe. Wobżaromneho ßu do Kulowskeho Adalbertskeho wustawa dowjesli.

S Běłeje Wody. Pónđźelu popołdnju je ßo něhđźe 60 jutrow 15—20-létnych kójnow w hrabinskej Arnimskej holi mjes Běłej Wodu, Jabłonzom a Kromołej spaliło. Mużstwa tudomneje wohnjoweje wobory a dźełacźerjo s Arnimskich wobßedźenstwow hnydom s łopacźemi, ßekerami a kopołami wobronjeni khwatachu, so bychu rosschěrjenju wohnja wobarali. W tudomnym hrabinskim Arnimskim rěsaku ßo dźěło na někotre hodźiny teho dla sastaji. Wokoło wohnja ßo pschěrowy ryjachu, schtomy ßo puschcźachu a wschełake druhe dźěła ßo cźinjachu, s kotrymiż ßo skóncźnje wóhnischcźo samjesowa. W ßuchim spódnim drjewje woheń wjele zyroby namaka a ßo njeßměrnje rucźe na daloki kruch hole rosschěri.

Dźełacźerja Heimanna, na kotrehoż tukaju, so je woheń w holi sałożił, ßu wutoru sajeli a Mużakowskemu ßudnistwu pschepodali. Heimann je prjedy w ßkużbje hrabje Arnima był, s kotrejeż ßu jeho paduschstwa a druhich skucźenjow dla puschcźili. Sajaty je se ßwojim sadźerźenjom pschi wohnju a po nim tukanje pschecźiwo ßebi sbudźił. Hacź dotal wón wschu winu prěje.

Też na Rjucźanskim revěrje je ßo s wohnjom w holi wjele schkody nacźiniło. Něhđźe 40 hacź 50 jutrow dwazycźilětnych kójnow je ßo spaliło. — Dale je ßo pschi Hródkowsko-Mużakowskim schoßeju wjele hole s wohnjom sniczilo.

S Njesnarow. Schtwórtk tydźenja wjecźor je 18létny pohoncź Ota Hila, pola tudomneho kublerja Kochta ßkużazy, do ßmjertneho njesboża pschischoł. Hdyž hnój na polo wjesesche, ßo wós na njeho wali a jeho satłóczi. Snjesbożeny je ßo w Poscźe pola Pirny narodźił.

S **Ptacźez.** W nozy 30. meje je ßo bróżeń swudowjeneje Popoweje wotpaliła.

S **Brětnje.** Tsílětny ßynk tudomneho młynka Mětascha wóndano pschi młynskej hrjebi hrajkajo do wody padźe. Dźěcźo po sdacźu morwe wucźeżechu. Po tsihodźinskim prózowanju starscheju a na pomoz sawołaneju lěkarjow dr. Nießinga a dr. Nickela ßo poradźi, hólcźkej saßo żiwjenje wróćicź.

S **Hermanez.** Wutoru w nozy 1/2 12 hodźin je ßo khěża tudomneho blidarskeho mischtra Sendy wotpaliła. Wohnja hakle ßo dohladachu, hdyž ßo khěża zyła palesche. Duż mózachu ßebi Sendźizy jenož nahe żiwjenje wukhowacź. Senda ßam je ßo cźeżko wopalił, a jeho ßotra dyrbjesche se ßwißlowym woknom won skocźicź, so by ßo żiwa njespaliła. Sendowej ßotsje, kotraż je schwalcźa, stej ßo dwě njewjesćźinskej wobleczeni, kotrejż bě schicź sapocźała, spaliłej.

S **Hródka.** Hdyž póndźelu wjecźor dwaj młodźenzaj domoj duzy we wolijowych kerkach sastaschtaj, so byschtaj ßo na tam postajenu ławku ßydnyłoj, ßo dohladaschtaj, so bě ßo sa ławzyny lěhacź jedyn żiwjenja ßyty se ßlemi powěßnył. Sslě rosrěsnywschi młodźenzaj po nózneho straźnika běżeschtaj. Na to hakle spytachu ßamomordarjej żiwjenje wrócźicź a to s wuspěchom, pschetož wobwěschenz, 19létny tkalz Max B. se Sskomjenja, pocźa dychacź a ßo saßo sebra, tak so móżachu jeho domoj dowjesćź. Dźeń posdźischo je se ßmjercźe wumoženy, dokelż ßo ßwojeho hrěschneho skutka hańbowasche, do zusby wuschoł.

Přilopk.

* Na spodźiwne waschnje je skałaŕ Guhr w Häślichu wóndano do njesboża pschischoł. Wón bě, dokelż dyrbjesche ßo kamjeń rosbuchnycź, hromadźe s někotrymi druhimi skałarjemi w konjemzu, 120 metrow wot skały sdalenym, wukhow pytał. Jedyn wottšélený kamjeń njedaloko konjemza do semje slecźa, ßo tam wot jeneho kamjenja wotrasy a konjemzowe durje pscherasywschi do konjemza slecźa. Tam ßo s nowa wotrasy a Guhra tak ßylnje do bjedrow trjechi, so ßo tón cźeżko srani.

* S warnowanjom njech je wschitkim scźěhowazy podawk, kotsiż se spiritußowym warjakom warja. W Kamjenizy jedyn 10létny hólz płomjo njehaßnywschi s blesche spirituß do warjaka liny. Tón ßamy wokomik blesche rosbuchny a palazy spirituß ßo s dźěła na hólza klußny. Hacź runje hólzowa macź se sahrody skoku pschiběżawschi płomjenja hnydom shascha, bě ßo hólz hižo tak ßylnje wopalił, so je tele dny na wopalenske rany wumrjeł.

* (Straj k.) Cźěßlojo w Kamjenizy (Chemnitz) ßu wobsamkli strajkowacź, dokelż ßo mischtrjo komdźa, jim jich żadanja dopjelnicź.

* (Ssamomordarstwo dwanacźelětneje holzy. 12létna Frieda Bottkez w Barlinje, na kotruż ßo hrěschachu, so je skoty cźaßnik kradnyła, je do Sprewje skocźiwschi ßebi żiwjenje wsała.

* (Pschekschiwjenje.) W Borbeckskej nalutowarni pola Essena je ßo 900,000 hriwnow njedostatka wußlédźiło. Nalutowarniny direktor Hollmann, kotryż je drje te pjenjesy pschekschiwił, je cźeknył. Sarunanje schkody chzedźa ßebi wot prjedawscheje dohladowanskeje rady żadacź.

* (Na rohi ßo saschtapnył.) S Arada we Wuherskej pißaju: W Mogyorosu jedyn byk ßo roscźerćiwschi na pastwischcźu pastyrja Josefa Turia na rohi schtapny. Skocźo do wßy wróćo běżo do cźrjódy hrajkazych dźěcźi sahna a dwě na rohi wsa. Byk potom do ßwojeje hródźe cźerjesche, hdźež jeho Turiowa żona se ßwojimaj dźěsćźomaj setka. Rosnjembrjene skocźo żonu powali a satepta a dźěsćźi na rohi schtapny. Burjo potom byka s kożami a widłami sakałachu. — Njedaloko Romskich kupjelow bur Jakub Osek s Labresa w Krajnej ßwojeho na skótnej wustajeńzy w Zelju mytowaneho byka domoj wjedźesche. Na dobo ßo skocźo spłóschi a Oseka, kotryż ßo jemu napscheczo staji, do żołdka sbodźe, so tón morwy k semi padźe. — Wo snjembrjenym byku też s Zistersdorfa pißaju, kotryż jeneho krutwarja k semi postorcźi, jeho na rohomaj wotnjeßy a jeho potom k jenej scźěnje stłóczi. Krutwaŕ ßo ßmjertnje srani.

* Jena s najwjetschich paleŕnjow spirituße w połnóznych sjenocźenych statach je ßo w Peoria wotpaliła. W jenej jědnacźe poskhodow wyßokej składowni ßo wjerchi hornjeho poskhoda saßypnychu. Cźeźke ßudy spirituße wschě druhe wjerchi pod ßobu pscherasychu. S rostorhnjenymi elektriskimi grotami ßo spirituß sapali. Wulki dźěł ßo palazeho spirituße ßo do Illinoiskeje rěki wula. Do rěki běżo spiritußowy woheń někotre hródźe sapali, s cźimž 3200 skocźatow kónz wsa. Někotre howjada w ßmjertnym strasche ßwoje rjecźasy rostorhnychu a s dźěła ßo palo do ludźi pschihnachu a jich sranichu. Dźewjecź składowych dźěłacźerjow je ßo po sdacźu spaliło. Pjecź dźěłacźerjow je ßo cźeźko wopaliło; jedyn s nich je w hojeŕni wumrjeł.

* Zyła cžrjóda schulskich hólzow je na pólnej želesnizy w Vierruthinje do njesboža pschischka. 15 hólzow s wulkej prózu prěkusche s wosow wotstroni a je potom na hórku horje doßuwa. Tam ßo na wosy seßydachu a ßo do doła dele puschcžichu. Dokelž pak hólzy wosy njespinachu, te do tajkeho spěcha pschiňdžechu, so ßo swrócžichu. 10 létny ßyn džěłacžerja Grundski ßebi pschi tym rjap słama a sa krótki cžaß wumrje. Pjecź druhich hólzow ßo tak cžežko wobschkodźi, so je ßo sa nich dyrbjała lěkarska pomoz pytacź.

* (Worakawoscź sboža.) Jedyn naměstny feldwebel Mainskeho wokrjeßneho komanda bě 3000 hriwnow hamtskich pjenjes pschekschiwił. Hdyž ßo hrožaze wotkrycže bližesche, ßebi wón lotterijowy lóß kupi, na kotryž wón s wutrajnoscžu sadwělowazeho zyku ßwoju nadźiju stajesche. Cžehnjenje po cžehnjenju ßo miny, tola lóß ßo njewuhra, s kotrehož dobytkom chzyschce winik ßwoje pschekschiwjenje wurunacź. Wone ßo wotkry a po pschepytowanskej jatbje jeho k jastwu na wjazy lět, degradaziji a k pscheßadženju k wojakam druheje rjadownje saßudźichu. Jenož někotre dny po jebakowym saßudźenju ßo lóß, kotryž dwaj pschecželaj saßudženeho dale hrajeschtaj, s 10000 hriwnami dobytka wucžahny.

* (Podkopki ßo saßypke.) W Moysu pola Shorjelza ßu ßo wuhlowe podkopki saßypke. Dwaj hórnikaj staj ßo s wuhlom pohrjebakoj. Jeneho s njeju, stuparja Kloßa, ßu schtwórtk morweho wuryli.

* (Wulki woheń.) W Nowym Witkowje w Galiziskej je ßo 168 khěžow wotpaliko. Ruska zyrkej, synagoga a pósta ßu ßo spalike. Dwanacže cžłowjekow je ßo shubiło; wone ßu najskerje ßmjercź w płomjenjach namakake.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3840 hr. 18 np.

Dale za njón darichu:

Na głownej zgromaźiňe dolnołužyskego wotrěda Mašicy Serbskeje 2./6. 04. nazběrane	12 hr. — np.
„Syrotka“: Z Lakojnku do Ameriki . . .	1 hr. 20 np.
Liški-Póndźelnicy za tołstych ničo njepłaća	— hr. 64 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 24. léta 1904 hižo kwittowane:	
r.	1 hr. — np.
Hromadźe:	3855 hr. 2 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poručeja

brunizowe podkopki w Měrkowje.

Rěs

je pschezo na pschedań

we Lupjanskim parnym rěsaku p. Radworja.

Winowa wikowarnja „Lischcžeje jamy“

(Fuchsbau).

Moselske wino bleschu hižo po 90 np.
Rheinske wino = = = 80 np.
Bordeauxske wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
schpanske wino = = = 80 np.
portugalske wino = = 80 np.
němski a franzowski kognak, němske a franzowske Champanske wino

porucža

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Brodowska haptyka

na hoschiz hažy 27.

Kaschel, katarrh, dybawoscź

ßo spěšchnje połóžeja

s thymusinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wšy.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 15. junija 1904 popołdnju w **5** hodźinach ma ßo **w hoscženzu w Mjedźojsu** scžěhowaze drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź:

70 rm. palnych kuleczkow a
20 = repuchow.

Drjewo je sestajene w 34. a 35. wotdžělenju Mjedźojskeho reviera. Huscžanske hajnistwo, 6. junija 1904.

O. Mendte.

Mlócženje s parnej maschinu

na msdu cžini **Bóschicžanski knježi dwór.**

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe servisy

sa 6 wožobow po 3 mk.,

khofejowe schalki s porzlina, rjane pišane po 14 hacž 20 np. hacž do nanajwožebnischich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pišane po 50 np. a wjele druhich wězow k selenemu a ßlěbornemu kwažej porucža po najtunischich płacžisnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobžernoscže a pschetkacža porucža tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

na snutskownej lawskej haßy 10.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtunischich płacžisnach porucža

Otto Büttner

pschi hlownym torhoschcžu 9

pschedawarnja kože a cžerjatych rjemjenjow.

Rěcži ßerbski.

Libsch, ßudnisti aktuar sw. ßł. na ßukelnskej haßy 34. na koßu s napschecža piwneho hroda.

Pišarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazilke, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon cžišło 324.

Rěcži ßerbski.

Karbolineum,

najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma na składze

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

Paleny

khokej,

wschelakeho měschenja

punt po **80** np., **90** np., **1** mk. hacž **2** mk.

jara płacžisny hódno porucža

Ernst Lehmann

(prjedy **Khorla Pětschka.**)

Wóskowy twar

kaž tež wuschkrjeny wósk kupuje

Albert Lehmann,

mydkarnja na połnóznej dróhy 2 na rózku horncžerskeje haßy snapschecža starych kasarmow.

Pucžowanske tosche, pucžowanske koffry, nakhribjetne měchi

porucža tunjo

C. A. Pětsch

na hauensteinskej haßy 1.

Wjetschu džělbu

khójnowych ßadźenkow

ma na pschedań hajniske sarjadnistwo w **Łasu.** Mjeńsche džělby móża ßo hnydom w hajnkowni w Stróži pola Wulkich Sdźar abo w Slyczinje pola Łasa wotewsacź.

Ssylne

runklizowe ßadźenki

ma na pschedań **knježi dwór w Ssmochcžizach.**

Knježeho pohoncža

s dobrymi wopišmami k 1. jul. pyta **Hanowski**

nad Makym Woßykom.

Sa tsiměßacžne dźěcžo ßo k 1. julijej dowěrna starscha **pěstoncža** pyta.

Wo parschonske pschedstajenje abo pišomne posficženje prošy wustawowy wucžer **Lötzsch** w kral. wustawje sa ßlepych w Rakezach.

Starschu ßłužobnu holzu k 1. junijej pyta **Spenka** pschi ßerbskich hrjebjach.

Khěža na pschedań.

W Hucźinje je maßiwna khěža cźißko 7 ſ hródźu a kólnju dla dźělenja herbſtwa hnydom na pschedań. Dalſche je ſhonicź pola **Ernſta Büttnera** w Budyſchinje na wyßokej haßy cźißko 12.

Žiwnoſcź na pschedań.

Žiwnoſcź cźißko 22 w Porſchizach, 19 kórzow 94□prutow pola, łuki a wulkeje ſahrody wopſchijaza a ſ 128 dawſkimi jenoſcźemi wobcźeżena, je ſe žiwym a morwym inventarom abo bjes njeho hnydom na pschedań. 6000 hr. kupnych pjenjes móże ſtejo wostacź.

W Budyſchinje je **khěža** ſe ſahrodu, 4 ßuchimi wobydlenjemi a dwěmaj dójnymaj koſomaj dla khoroſcźe wobßedźerki na pscheměnjenje ſ jenej žiwnoſcźu abo khěžu na wßach hnydom na pschedań.

Dalſche je ſhonicź pola Marje Schlezyneje na Sprejſkej haßy cźißko 7 po 1 ſkh.

Khěža na pschedań.

Maßiwna khěža cźo. 3 **w Hodźiju** ſ dwěmaj kórzomaj dobreho pola je ſe ſtejatymi žnjemi hnydom prjecźcźehnjenja dla ſe ßwobodneje ruki na pschedań. Wſcho dalſche je ſhonicź pola wobßedźerja tam.

Žiwnoſcź na pschedań.

Dla dźělenja herbſtwa ma ßo ſahrodniſka žiwnoſcź cźißko 9 w Ssowrjezach, 15 mjeńſchinow wot Kubſchiſkeho dwórniſchcźa ſdalena a 22 kórzow pola a łuki wopſchijaza, ſe žiwym a morwym inventarom pſchedacź. Dalſche wukaſuje pſchedporučnik (forminda) tam.

Limettu

woczerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płacźiſny hódno poručataj

Schiſchka a Njeczka
na ſwonkownej lawſkej haßy.

Czerſtwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pſchi wotewſacźu 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pſchi wotewſacźu 5 puntow po 64 np. poručza

Emil Gräfe,
rěſniſki miſchtr
na ſwonkownej lawſkej haßy 16.

Dźěłaczerſku ßwójbu

ſ wulkej mſdu, darmotnym wobydlenjom a deputatom hnydom abo k julijej pyta

knježi dwór w Lichanju.

Starſcha holza

ſa wſchě domjaze dźěło a warjenje ßo hnydom do knjeżeho doma pyta. Poſkicźenje chżyłe ßo dirkktorej Gehringej w Biſkopizach pośłacź

Khróśćanska nalutowańja

přeprosy swojich sobustawow na swoju **24. generalnu zhromadźiznu** na **njedźelu 19. junija t. l.** popołdnju w 4 hodź. do **Wjenkec hoścenca** w Khróśćicach. — Dźeński porjad: 1. zličbowanje a bilanza 1903 a dr.; 2. wólby; 3. namjety a zdźělenja. — Inventar, zličbowanje a bilanza su pola zličbowarjo wupołożene.

Předsydstwo.

Agenturſtwo Guſtava Hempela

w Budyſchinje

na Mużakowſkej dróſy 29 po 2 ſkhod.

porucza ßo k wobſtaranju **ſawěſćenja pſche woheń** kóždeje družiny. Woßebje ßo na to kedźbliwe cźini, ſo ßo **ſawěſćenja pod ßłomjanej tſěchu** pſchijimaju.

Po ſkaſanju Guſtav Hempel hnydom do domu pſchińdźe.

Ssym ßo tu jako **ſpezialny lěkař** pſche khoroſcźe cźuwow (nervow) a pſche cźežkomyßlnoſcź

na Leſſingſkej dróſy 4 delka

ſaßydlił.

K rěcźam ßym wſchědny dźeń popołdnju w 2 hodźinomaj.

Telefon 421.

Dr. med. Hofmann.

Wuſtajeńza plahowanſkeho ſkota ſ mytowanjom w Njeßwacźidle.

Hornjołużiſke ratarſke wokrjeßne towarſtwo je ßebi wotmyßliło **12. julija t. l. w Njeßwacźidle wuſtajeńzu plahowanſkeho ſkota ſ mytowanjom** wotbywacź.

Sa mytowanje ßu poſtajene:

1. Howjada oldenburgſkeje raßy a jeje ſchiżenje ſ delanſkim typußom a to: a) **byki,** kotrež ßo k ſjawnej ßłużbje wužiwaju, b) **kruwy,** niż ſtarſche dyžli 4 lěta, c) **ſtarſche kruwy,** hdyž ßu widomnje ßucźelne abo ßo ſ cźeleczom pſchedwjedu, d) **pſchipuſchcźene jahkojzy** a e) **ßamowoczehnjene cźehnite woły.**

Schtóž ma myßle, ſkót na tejle wuſtajeńzy wuſtajicź, ma ßo hacź do 18. junija t. l. pola podpißaneho direktorija ſamolwicź, w kotrehož pißańni móża ßo formulary k ſamolwjenju wotewſacź.

W Budyſchinje, 31. meje 1904.

Direktorij hornjołużiſkeho ratarſkeho wokrjeßneho towarſtwa.

Tajny ratarſki radźicźel **Hähnel.** Profeſſor dr. **Gräfe.**

Dźak.

Ssudniſki aktur ſw. ßł. knjes **Hermann Libſch** w Budyſchinje je ſa najkrótſchi cźaß wobcźeżene haſchenje ſtareje hypotheki k mojej połnej ſpokojnoſcźi pſchewjedł, ſa cźož jemu ſ tutym dźak praju.

W Kortnizy, 4. junija 1904.

Jan Polter, gmejnſki pſchedſtejicźer.

Ruczny wós ſ rjeblińnami

hiſchcźe derje ſdźeržany, je na pſchedań pola **Jana Büttnera** w Budyſchinje na wyßokej haßy cźißko 12.

Wutrobny dźak

wſchitkim tym praju, kotſiž ßu 4. junija moju bróžeń wulkemu wohnjowemu ſtrachej wobróćź pomhali. Bóh luby Knjes chżył jim to ſ bohatej měru ſapłacźicź.

Auguſt Jurz w Scheſchowje.

Sbožopſchecźa k pjecźadwazyczilětnemu mandźelſkemu jubilejej

Matěja Nowuſcha, murjerja w Trebinje, a jeho mandźelſkeje **Madleny** rodźeneje **Hebrinkez** ſ Brěſowki, dźeń 15. junija 1904.

Wamaj wjele ſboża pſcheju
Lube dźěcźi ſtarſchimaj,
Pſchi kotrymž chżył na Waj' dweju
Wuprajicź Bóh ßwoje haj
Na tym dnju, hdźež Wój nětk dwaj
Sſlěborny kwaß ßwjecźitaj.

Tón Knjes Jeſuß, kotryž prjedy
W ſpoczatku Waj' mandźelſtwa
S Wamaj ſwěrował ßo tehdy
W zyrkwi pola woltarja,
Njech też dźenża poßwjecźi
S nowa Waj' ßlub mandźelſki.

Mandźelſtwa dny pſchezo běchu
Mjes Wamaj tak měrniwe,
Runjež Wamaj pſchinjeßechu
Wjele próży, ſtaroſcźe,
Dha wſchak pomoz ſ wyßoka
Nad Wamaj bě widomna.

Tak kaž Bóh je dotal khodźił
Prjedy Waj' pſches žiwjenje,
Jako dobrocźel Waj' wodźił
Pſche wſchě lěta ſańdźene,
Tak chżył wón też wot nětk hicź
S Wamaj a Waj' pſchewodźicź.

Bóh ſpožcź Wamaj dołhe lěta
Pſchebywacź mjes žiwymi,
Njech Waj' khód na puczu ßwěta
Wobdaty je ſ różemi,
Kotrež dadźa dymanje
Jako róże faronſke.

Strowoſcź, cźerſtwoſcź, žohnowanje
Bóh ſpožcź Wamaj woběmaj,
Njewuwoſtań tole ženje,
Doniž dźetaj pſches tón kraj,
So ſa běrtlik ſta lět ſaß'
Mohłoj ßwjecźicź ſkoty kwaß.

Njech pak cźežke ſpytowanja
Wuwoſtanu ſ daloka,
Schkitowaza ruka Boża
Njech ßo Waju njeſdala,
Schtož bycź mohła njehoda,
Njech ßo wot Waj' wotßala.

A hdyž junu ſechze dźěličź
Waju jandźel ſ błudnjenja,
Bóh chżył nad Wamaj ßo ßmilicź
A pſches naſchoh' ßrědnika
Wamaj po dnjach nadźije
Dacź tam ſbožo njebjeſke.

S njeſapomnitej luboſcźu a dźakownoſcźu poßwjecźiłe

jeju dźěcźi.

(K temu cźißku pſchiłoha.)

Pschiłoha k czišku 24 Serbskich Nowin.

Ssobotu 11. junija 1904.

Placišiny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

6. junija 1904.

Placišiny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	37—39	67—69
awstriske	38—40	68—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. šrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	31—32	58—60
4. šnadnje pizowane kóždeje staroby	25—27	50—52
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	35—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	32—34	59—62
3. starsche, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	28—30	54—57
4. šrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	24—27	49—52
5. šnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	36—38	63—66
2. šrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—61
3. šnadnje pizowane	28—30	53—55
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	50—52	73—76
2. šrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	47—49	69—72
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhišiženjow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ lěta	38—39	51—52
2. mjaßne	35—37	48—50
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	32—34	45—47

Placišina žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2353 měchow.		W Budyschinje 4. junija 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 9. junija 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenica	běła	8	83	9	—	8	68	8	97
"	žołta	8	24	8	53	8	35	8	68
Rožka	50 kilogr.	6	—	6	10	5	88	6	—
Jećmjeń	50 kilogr.	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowš	50 kilogr.	6	—	6	40	5	50	5	90
Hrósch	50 kilogr.	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	50 kilogr.	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	50 kilogr.	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	50 kilogr.	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	50 kilogr.	2	50	2	75	2	—	2	30
Butra	1 kilogr.	1	90	2	30	1	90	2	10
Pschenična muka	50 "	9	—	17	50	—	—	—	—
Ržana muka	50 "	7	—	12	—	—	—	—	—
Ssyno	50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssloma	600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Prošata 1170 schtuk	schtuka	10	—	20	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Ržane wotruby	50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenični gris	50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris	50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje placěsche: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hacž 14 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. — np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 8 hr. 75 np. hacž 9 hr. — np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 25 np. hacž 6 hr. 35 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np, wowš wot 5 hr. 90 np hacž 6 hr. — np.

Wiczne placišiny w Kamjenzu

2. junija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hacž 6 hr. 15 np., pschenza wot 8 hr. 30 np hacž 8 hr. 65 np., jećmjeń wot 6 hr. 90 np. hacž 7 hr. 10 np, wowš wot 5 hr. 90 np. hacž 6 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. — np., šyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 30 np., šloma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 90 np. hacž 2 hr. 20 np.

Wjedro w **Londonje** 10. junija: Pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje 2. njedželu po šwjatej Trojizy duchowny Tyschek rano w 7 hodź. němsku spowjednu rěcz, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Räda němske a w 10 hodź. šerbske prědowanje. — Popołdnju $\frac{1}{2}$2 hodź. směje duchowny Tyschek katechismusowu wuczbu s němskej konfirmérowanej młodźinu. — Tydźenske sastojnske dźěła směje farat Räda.

Wěrowani:

W **Michalskej zyrkwi**: Jan Bohuwěr Bósscha, fabrikar tu, s Hanu Ernestinu Kubjenzej s Nadźanez.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Hermann, Jurja Pawoła Młynka, khěžerja a dźěłaćerja na Židowje, š. — Ernst Ota, Jana Augusta Nowaka, khěžerja a dróhoweho wothladarja na Židowje, š. — Max Hermann, Jana Jurja Maxa Scholty, dźěłaćerja w Ćichońzach, š. — Kurt Richard, njemandź. š. w Kelnje. — Ernst Louis Max, njemandź. š. na Židowje. — Fritz Arthur, njemandź. š. na Židowje. — Elsa Lisbetha, Ernsta Bohuwěra Kowarja, khěžerja a murjerja, dź. — Amalia Helena, Ernsta Hermanna Němčka, dźěłaćerja w koporniku na Židowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Jan a Kurt, Josefa Młynka, hejtmana we Wulkich Debšezach, dwójn. — Marja Marta, Josefa Riegera, fabrikskeho dźěłaćerja w Hajnizach, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadze: 31. meje: Khorla August Schuffenhauer, dźěłaćer s Budyschina, w Hrubjelčźizach, 52 l. 4 m. 29 d. — 2. junija: morwy narodź. š. Jakuba Rychtarja, murjerja na Židowje. — 5. Khorla August Seiche, dźěłaćer w Nadźanezach, 21 l. 2 m. 9 d. (šo tepił pschi kumpanju w skale.) — 7. Khorla Max, Khorle Ernsta Bergela, dźěłaćerja na Ssokolzy, š., 2 l. 2 m. 28 d.

W katholskej wožadze: 6. junija: Handrij August Gruhl, hospitalny wobydlěr tu, 72 l. 6 m. 14 d. (ev. luth., na Miłkawschku pohrjebany.)

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

2. njedželu po šwjatej Trojizy směje rano $\frac{1}{2}$7 hodź. duchowny Voigt šerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kschižan šerbske a $\frac{1}{2}$10 hodź. němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

2. njedželu po šwjatej Trojizy směje duchowny Nowy rano w 7 hodź. němsku spowjednu wuczbu, w 8 hodź. němske a $\frac{1}{2}$10 hodźin šerbske prědowanje.

Sazynowane bowy

wožebje tołste

porucza tunjo **Moritz Schulz,**

klampnarski mischtr pschi šerbskich hrjebjach 10,

teho runja **krjepjawki** (krjepjaze khany) wožebje šylne, šamodźěłane, **Moritz Schulz,**

dale **želesne hrabje** a **Herkuleßowe konjaze lutowaki** (schonowaki) porucza

Moritz Schulz

pschi šerbskich hrjebjach 10.

So by šo skład skerje wotbył, pschedawam wot nětka

1000 schtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkubło

pola Njeswaczidła.

Koßy

kaž jěd rěsaze, wot 22 lět ßem tunjo porucza

Paul Walther pschi žitnych wikach.

Fotografowańnja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbskej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju sirmu jenož **Richard Huth** na ßerbskej haßy 13 kedźbuje.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucza

Gustav Küttner
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10.

Sa kolojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle** po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudźěłk porucza
Otto Büttner
pschedawańnje koże, czěrjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych wězow
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 9.

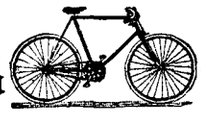
Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jěsdne kola kolomas

porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hoscženza „skoteje hwězdy.“

Wósk

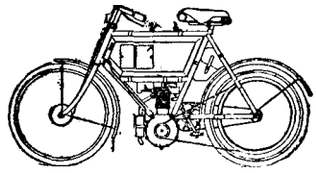
a wóskowy twar po najwyschschich placžisnach kupuje
Friedrich Lieber
mydlańnja na bohatej haßy 6.

Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsčiše, najkhmańsche a najbóle placžisny hódne koła pschitomneho czaßa.
Jenož fabrikske płaczisny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** ſ $2\frac{3}{4}$ konjazej mozu, se ßamodźěłazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanskej drósy 10.

Krawstwo sa mužazu drastu po měrje

Ernsta Schenka

pschi žitnych wikach na ßukelnskej haßy 1 po 1 skh.
w domje schewskeho mischtra Mohra
porucza ßo ßwojim ßerbskim krajanam
k dźěłanju wscheje mužazeje drasty.
Drasta ßo derje po modźe schije. — Sa dobre ßedźenje ßo rukuje. — Płaczisny ßo tunjo wobliczeja.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow** k dobroczinjwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pilßomne rukowanje.** **Tunje płaczisny.**
Porjedźenje dobre a tunje.
Wschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Wschě barby,

ßuche a do wolija srybowane,
firniß,
terpentinowy wolij,
lak,
barbicže (pinsle),
schablony.
dale
zement
stajnje czerstwy,
po $\frac{1}{1}$, $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{4}$ tunach kaž tež po měchach porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hoscženza „skoteje hwězdy“.

Skład drainěrowanskich rolkow w Lětonju

porucza **drainěrowanske rolki** wschěch wulkoscžow,
wodowodowych rołow,
konjazych žłobow,
krowjazych kortow,
ßwinjazych kortow,
proßazych kortow ſ rěblikom a bjes njeho,
pßyczе korta,
plestrowanske platy,
wscho po fabrikskich placžisnach.
Emil Dietrich.

Franzski palenz

najlěpschi ßrědk psche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roscženja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.
Otto Engert.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapołożenske knižki:

pschi wschědnym wupowjedženju $2\frac{1}{2}$ %,
pschi 1 měsačzn. = 3 %,
pschi 3 měsačzn. = $3\frac{1}{2}$ %,
pschi 6 měsačzn. = $3\frac{3}{4}$ %,
pschi 12 měsačzn. = 4 %.

Filiala Lubijskeje banki

pschi lawskich brjebjach.

Wulku dželbu

zigarowych sbytkow

(s pschedewsačza mojeje zigaroweje spezialneje pschedawarnje dostate) po placžisnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po směschnje tunich placžisnach pschedawam.

Otto Sachse.

Pschiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Schenillowe rubischcža

na wulki wubjerk po tunich placžisnach porucža

Otto Osswald

na kamjeńtnej hasy 1.

S dobom na to kedžbliwe cžinju, so schtrympy pschischtrykuju.

Nanajlubosnische

bywa kóžde wobliczo, kčejaza a smykka koža, nježna a powabna barba po wschědnym myczom jenož s Vierowym

Radebeulskim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždžan, kusk po 50 np.

Wósk

kupuje po najwyschschich placžisnach

Otto Engert.

Zacherlin

spodziwnje skutkuje! Wón mori lěpje, dyžli druhe srědki, s wěstosczu a rucže kóždu družinu schkódnych pschekasanzow, wosebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schczónowy, njerodź na domjazych skocžatach a so teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja su: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Otty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

Wolijowe barby

we wschěch nuansach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże schkhnyjaze, k barbjenju khěžow, schpundowanjow atd.,

molerske a murjerske barby

czerstweje twory a na najwjetschi wubjerk,

schpundowanski swěczaty lak

s barbu a bjes njeje njewonjaty a spěschnje schkhnyjazy,

terpentinowy wolij

(němski a franzowski),

dwójzy warjeny

hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże schkhnyjazy,

bernsteinske laki,
kopallaki,
damarlaki,
żelesowe laki,
Ia Kölnski klij kaž tež
murjerski klij

a hischcże wschelake druhe družiny,

myjersku krydu,
gyps,
Ia portlandski zement,
klepatokamjenjowu
a **schmirglowu papjeru,**
schmirglowy płat,
schpundowanski wósk,
wósk sa parketowe schpundowanje,
barbicże wscheje družiny,

schablony

sa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucža a maja pschezo na składże po najtunischich placžisnach

drogowe a barbowe
en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na smutskownej lawskej hasy 10.

Telefon 33.

Połcž! Połcž!

tucžny a pscheroscženy pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np.,

tucžne swinjaze mjaso punt po 60 np.,

najlěpschu dobru kolbasu punt po 60 np.,

metowu kolbasu zyły punt po 60 np.,

sadło po zylisnach punt po 60 np. porucža

rěsniski mischtr Nierth

w Budyschinje
na serbskej hasy.

Wschě 30. junija a 1. julija t. l. sapłaczomne

kupony,

hižo wot 15. junija bjes khostow po najwyschschim kurßu ſ hotowymi pjenjesami samënjamy.

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w ßerbskim domje.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże schnyjaze,

molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij
(němski a franzowski),
najlëpschi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdże schnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
żelesowe laki,
Kölnski klij kaž tež
murjerski klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandski zement,
najlëpschi karbolineum,
barbiże wscheje drużiny,
schablony
ſa **molerjow** a **murjejow**
porucza a ma pschezo na składże po najtuniſchich płaczišnach

Emil Nërsch,
drogowe khlamy
24 na kamjeńtnej haßy 24
snapschecża turnańje.

Portlandski zement
w wubjernej jenakej hódnoscži stajnje czerstwy, dokelž ßo kóżdy tydżeń pschiwoża, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo porucza

Otto Engert
en gros drogowe khlamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.
Telefon 33.

Sslomjane khlobuki,

filzowe khlobuki wschěch barbow, mëzy stareje a noweje faßony, po najtuniſchich płaczišnach porucza

C. E. Rinke,
na bohatej haßy
(ſ napschecża Sachsy).

Piwowy hród
w Budyschinje

porucza czeſczownym Sserbam w mëſcże a we wokolnoſczi **ßwoje mëſtnoſcze,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjesy dobru jëdź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

J. G. Müller, ßedlarski mischtr
w Budyschinje na kamjeńtnej haßy 12

pschi potrjebje **bayerske tóczniki, brußy** 12 wschelakich drużinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczišnach, **koßyschcża, koßowe schlitaki, koßowe rynki, rohowe kunki, hrabje, ßerpy** atd. porucza.

Saßopschedawarjam ßo poniżene płaczišny wobliczeja.

S nakładom Macžizy Sserbskeje ßu wuschle a we wudawarni „Sserbſkich Nowin“ na pschedań:

Kschiž a polmëßaz abo **Turkojo psched Winom w lëcze 1683.** 1883. Płaczišna 40 np.
Trójniki. Sběrka powědańczkow. 1885. Płaczišna 40 np.
Nadpad pola Bukez. (1758.) S wobraſom. Druhi wudawk. 1888. Płaczišna 30 np.
Jan Manja abo **Hdże statok mój?** Powědańczko ſe ßerbſkich ſtawišnow nowiſcheho czaßa. 1889. Płaczišna 40 np.
Bitwa pola Budyschina. (1813.) 1891. Płaczišna 50 np.
Nowe Trójniki. Sběrka powědańczkow. 1893. Płaczišna 40 np.
Sabawki. 1896. Płaczišna 40 np.

Seelenfreund & Co.
pschi lawskich hrjebjach 12
ſ napschecża měſchcź. theatra.

Schalki,

běłe ſ kamjeniny . . 10 np.,
porzlinowe, wubrakowane . . . . . 10 np.,
porzlinowe jejowe formy . . . 15 np.,
porzlinowe ßrěnjowulke . . . . . 20 np.,
porzlinowe rjepikate wulke . . . . . 25 np.,
porzlinowe ſe ſkotej kromu . . . . . 25 np.,

Talerje,

ſ kamjeniny hładke 9 np.,
ſ kamjeniny rjepikate 10 np.,
porzlinowe hładke 23 np.,
porzlinowe rjepikate 25 np.,
porzlinowe wukokowane . . . . . 25 np.,
ſ kamjeniny, ſ zybl. mustrom . . . . . 14 np.

Khofejowe khany
ſ porzlina hižo po 42 np.

Dżëczaze blesche
ſ czißkami po 6 np.

Lampowe zylindry
6 linijate, 8 linijate, 10 lin. po 3 np.

Emaillowane bowy
28 cm., schëre po 88 np.

Sazynowane bowy
26 cm pschërëſka . 73 np.
28 cm pschërëſka . 85 np.
30 cm pschërëſka 110 np.
32 cm pschërëſka 130 np.
34 cm pschërëſka 155 np.

Hdże scże tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili?

Pola
G. Magera naslëdnika,
mëjeczel Th. Hippa
na ßerbſkej haßy 11.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihičišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 25. | Sobotu 18. junija 1904. | Lětnik 63.

Ruśko-japańska wójna.

Sničenje dweju japańskeju transportśeju łódźow.

S Japańskeje powjesćź pśichińdźe, ſo je ruśke Wladiwostokśke wójnśke łódźśtwo dwě japańskej transportśkej łódźi „Hitachimaru“ a „Sadomaru“ potepiło. Na woběmaj ſo 1400 japańskich wojakow, wjele koni a provianta wjeśeſche. S „Hitachimaru“ je ſo 375 woźobow a 153 ſe „Sadomaru“ wukhowało. Japańſzy ſu po tajkim něhdźe 1000 muži ſhubili.

Po wuprajenju wukhowanzow potepjeneju łódźow ſu ſo woni ſrjedu w 10 hodźinach dopołdnja blisko kupy Iśiśchimy ſ tśjomi ruśkimi wójnśkimi łódźemi ſetkali. Ruśzy do japańskeju łódźow tśělejo jej nuſowachu ſaſtacź a wutśělichu potom někotre torpedy, ſ kotrymiž ſo łódźi potepiśchtej. Kapitan łódźe „Sadomaru“ a někotśi offiźěrojo ſo ſajachu, někotre ſta wojakow w cźołmach cźeknychu a w Kokurje na japańſki brjóh ſtupichu. Tśećźa japańska transportśka łódź „Idzumimaru“, kotraž je ſo teho runja ſ ruśkimi wójnśkimi łódźemi ſetkała, njeje ſo hiśchcźe namakała. Duž ſo w Japańſkej boja, ſo ſu też ju Ruśojo potepili.

Ruśke Wladiwostokśke wójnśke łódźśtwo

je pod admiralom Skrydlowom na morjo wujěło a tam japańſke łódźe traſchi. Po Reuterowej telegrafowej agenturje je ruśke łódźśtwo ſ japańſkim kśiźakom „Nśchitako“ njedaloko kupy Zuſchiny wojowało. Pola kupy Iki je wone tśi japańſke transportśke łódźe ſetkało a do nich 16 kulow wutśělilo. Japańſkim łódźam je ſo poradźiło, ſo do Kazumotowśkeho pśchiſtawa wukhowacź. Dale je ruśke łódźśtwo na morju tśi japańſke transportśke łódźe ſetkało, kotrež ſe Shimonoſeki w Japańſkej jědźechu. Ruśke wójnśke łódźe do nich 18 kulow wutśělichu.

Wupad ruśkeho łódźśtwa ſ Port Artura.

Hdyž 14. junija japańſke łódźe do ruśkich patrouillow pola Port Artura tśělachu, ruśka wójnśka łódź „Nowik“ ſ 10 torpedowymi ſaniczakami ſ pśchiſtawa wujědźe. Na to ſo ſ wobeju ſtronow ſylnje tśělesche. Japańſke łódźe zoſajo chźychu ruśke łódźe na daloke morjo wabicź, ruśke pak ſo njejabzy do Port Arturśkeho pśchiſtawa ſawróćźichu.

Bitwa pola Hajczena.

Wjednik prěnjeho japańſkeho wójſka, general Kuroki, je tydźenja ſapoczał, wjetśchim wotdźělenjam ſwojeho wójſka ſ Fengwanczena do Liaojana wucźahnycź dacź, hdźež na njo hlowny roſkaſowaŕ ruśkeho wójſka, general Kuropatkin, cźaka. Wotdźělenja ruśkeho wójſka maja nadawk, Japańſkim po móžnoſći pucź ſaběhacź a jim, hdźež ſo hodźi, ſeſchkodźicź, tola niz ſ pśchemozu ſo do njembreho wojowanja ſapśchaſcź dacź.

9. junija wulke japańſke wójſko, kotrež chźyſche ruśkemu wójſku do tyła ſańcź, ſo wot Fenchwanczena na pucź naſtaji. Wone njenadźiźy do Ruśow ſraſy, kotſiž běchu ſo 45 kilometrow k ranju wot Hajczena ſaſtydlili. Ruśke njewulke wójſko ſ frontu k njepśchecźelej ſtejeſche. Japańſkemu wójſku do prědka dwaj bataillonaj cźehnjeſchtaj. Ruśojo, derje kryczi, njepśchecźela do bliſkoſcźe puſchcźichu, na cźoź na njeho mordarſki woheń ſ tśělbow a kanonow puſchcźichu. Japańſkaj bataillonaj buſchtaj ſ tym doſpołnje ſniczenaj tak ſo ſo jenoź někotrym mužam poradźi, twochnycź. Hlowna japańſka móz drje ſo k ruśkemu ſtejiſchcźu pśchibliži, tola ſo k nadběhej ſ fronty njerosſudźi. S dołhotrajazym manevrom ſpytachu Ruśow ſ boka nadpadnycź, tola prjedy hač k temu dóńdźe, bě ſo ruśke wotdźělenje ſhubiło.

Sa Hajczenom k połodnju na żeleſniźy je 10 koſakow cźrjódu chunchuſkich rubježnikow, něhdźe 50 muži, naſchło. Wojowanje ſo ſapocźa, 1 koſak bu morjeny, 2 buſchtaj ſranjenaj, Chunchuſow bu 15 ſranjenych a 8 ſajatych. Druſy wupjerchnychu.

Woblehnjenje Port Artura.

Podarmo ſpytawſchi, Port Artur ſ nadběhom dobycź, Japańſzy k njemu naſypy ſe ſeklatej cźaru w nozy a wodnjo twarja. Naſypy ſo po tym ſamym waſchnju dźěłaju, kaž 1870 pśched Pariſom. Dwě ſćźě kanonow ſa kóždym nowym naſypom poſtupuje. Sa woblehnjeńſke kanony ſo ſtejiſchcźo zementuje. Zyły inżenieurſki ſtab pod dohladowarjom generala Oka dźěła.

Ruśojo na Liaodunſkej połkupje

ſu pśched wjelekróćnej pśchemozu Japańſkich k Wafangu wróćźo ſofacź dyrbjeli. S wopśrědka 7000 muži ſylne ruśke wójſko dobywaſche. 13. junija wone nadběh 20,000 muži ſylneho japańſkeho wójſka dobycźeŕſzy wotraſy. Tak móżeſche wjednik tehole ruśkeho wójſka, generalny leutnant baron Stackelburg, 13. junija zarej ſćźěhowazy telegram póſłacź:

13. junija pśchipołdnju wokoło 12 hodźin ſo bitwa 6 wjerſtow (nimale połdra hodźiny) wot Wafanga ſapocźa. Japańſzy ſe wſchej mozu ſpytachu, naſche lěwe kſchidło wucźiſchcźecź. Nadběh Japańſkich ſo wotraſy, ſwoje ſtejiſchcźo wobkhowachmy. 1. regiment, kotryž na lěwym kſchidle ſtejeſche, je khětro cźerpił. Regimentowy roſkaſowaŕ, wyſchk Chwaſtunow, a regimentowy adjutant buſchtaj morjenaj, general Gerngros bu ſranjeny.

Japańſke wójſko je po njeporadźenym nadběhu k połodnju wotcźahnyło, ſady ſebje żeleſniźu roſtſělawſchi.

14. a 15. junija pak ſo Japańſzy ſ wulkej pśchemozu wróćźichu. Tśi diviſiony (něhdźe 40,000 muži) ſylni ſu woni Ruſkich po njembrym wojowanju nuſowali, k Wafangu zofacź. Baron Stakelberg je wo tejle bitwje ſćźěhowazy telegram wotpóſłał:

„15. junija chźych prawe njepścheczelśke kſchidło pśchimacź. Mjes tym ſo k temu poſtajeni wojazy ſ wuſpěchom pścheczźiwo Japańſkim poſtupowachu, Japańſzy ſ wulkej pśchemozu ruśke prawe kſchidło pśchimachu. Buch nuſowany, ſwoju zyłu reſervu k ſebi ſcźahnycź. Wona pak ſo jako pścheſłaba wopokaſa. Duž běch nuſowany, po tśjoch pucźach k połnozy wróćźo hicź. Pśchi wojowanju ſo 3. a 4. batterija 1. artilleriſkeje brigady ſ japańſkimi kulemi poſłownje poſypa. Se 16 kanonow ſo 13 ſniczi a na bitwiſchcźu leżo woſta. Wojazy ſ wulkej khroblośćźu wojowachu. Mnohe wotdźělenja hakle wróćźo cźehnjechu, hdyž běch jim wjazy króćź kaſak.“

Pśchi tymle wojowanju je 500 Ruśow padnyło a ſo ſraniło. Japańſzy ſu něhdźe 1000 muži ſhubili.

S tejle poražku ſo Ruśojo njewottraſcha, ſ nowymi mozami na Liaodunſkej połkupje k połodnju poſtupowacź ſpytacź. Małe

ruske wójsko nima tam nadawk, wulke bitwy bicź, ale japanske wójsko wot Port Artura wotczahnyczź. Rußojo chzedźa cżaß dobyczź, so móhli wulku wójskowu móz shromadźicź. S wojowanjom s pokodnja Wafanga ßu Japanßzy s najmjeńscha schészcź njedźel k nowemu nadběhej na Port Artur shubili. To je sa Rußow wulke dobycże.

Tyßaz japanskich jatych w Pultawje.

Do Pultawy je ßo tele dny wjazy dyźli 1000 japanskich sranjenych a jatych pschiwjesło. Ruske wobydlerstwo jich jara pschecżelnje pschija a jich wobdarowa.

Rosbuchnjenje na japanskej wójnskej łódźi.

Na japanskej parnej łódźi „Tajhokumaru", kotraż póndźelu w nozy psched Port Arturom miny do morja kładźesche, je ßo rosbuchnjenje stało. Po rosprawje generala Toga je ßo pschi tym 20 Japanskich ßmjertnje sranilo, mjes nimi tež namórski kapitan Oda, wunamakař japanskich rosbuchanskich minow, s kotrymiž je ßo ruska łódź „Pětropawlowsk" sniczika.

Liscżina ruskich padnjenych a sranjenych,

hacž do 8. junija wosjewjena, praji, so je 1980 wojakow padnyło, 2416 ßo sranilo a 720 ßo sajało.

Njepschecżelnoscże Chinesow pschecżiwo Rußam.

Ruskim nowinam s Liaojana pißaju: Chinesko wobydlerstwo po pschikasni s Pekinga ßwój skót do hór cżeri, s wotpohladom, so by jón psched Rußami skhowało, kotrymż jón pschedacź nochze. Wumłócżeny wowß a jecżmjeń teho runja khowaju, s dźela jón ßamo sahrjebaju. Ruske prědnje straże ßu Japanskim někotre transporty skotu wotewsake.

Dalscha mobilisazija ruskeho wójska.

S zarowym wukasom s 9. junija ßo offizěrojo a mużstwa reserwy do aktiwneje ßłużby powołaju a to s 10 wokrjeßow pensejskeje gubernije, po jenym wokrjeßu s permskeje a ßimbirskeje gubernije, s 3 wokrjeßow ßaratowskeje gubernije, s 2 wokrjeßow orenburgskeje gubernije, po schtyrjoch wokrjeßach ufskeje a moskowskeje gubernije, se 6 wokrjeßow woronežskeje a orelskeje gubernije, s 3 wokrjeßow charkowskeje gubernije a se 4 wokrjeßow kurskeje gubernije. W někotrych gubernijach ßo tež konje pschehladuja.

Sa wójnu pschecżiwo Japanskej njeby trjeba było, s nowa někotre sta tyßazy wojakow mobilisowacź. Myßla ßebi, so Ruska s cżaßom niz jenoż na dołhu wójnu s Japanskej, ale s dobom tež s Chinu naprawy cżini. Dopißowarjo ruskich nowin w ruskim hłownym lěhwje Liaojanje w ßwojich rosprawach na to kedźbliwe cżinja, so budże Ruska dyrbjecź s Chinu wojowacź. W Chinje ßo hiba, Chunchusojo, chinejszy rubjeżniczy, ßu dźeń a njehańbicźiwischi, w jich rjadach pocżinaju ßo regularni chinejszy wojazy pokasowacź. Tež w Pekingu wójnska strona pschewahu nabywa.

Chinejski general Ma, snaty wjednik Chunchusow, s 30,000 mużemi na Charbin cżehnje. Rußojo jeho pohiby kedźbliwje strażuja, tola hacž dotal jeho njejßu mohli pschimnycź. Pódla jeho wójska cżehnje druha wulka cżrjóda Chunchusow, nad kotrymiž Tunlinsja roskasuje. Tutón ma 10,000 muži pschi ßebi. Chinejske knjeżerstwo je drje generala Ma wotwołało, ale jeho wójsko njeje ßo rosechło, ale je ßo na drobne cżrjódy rosbrojiło, kotreż mjes ßobu swißowanje wudżerżuja, khowaju ßo na wschelakich městnach praweho brjoha rěki Ljaohe a ßu pod roskasowarstwom schtyrjoch japanskich offizěrow.

Hdy by mjes Chinu a Ruskej k wójnje dóschło, dyrbjałej tež Franzowska a Němska s mózność cżu liczicź, so mohłej ßo do wójny s Chinu saschmatacź. Do prědka je widźecź, so by China, hdy by hromadże s Japanskej Rußow s Mandżurskeje wucżischcżała, tež Němzow s Kiaucżoua a Franzowsow s pokodnischeje Chiny a Tonkinga wuhnała. Psched někotrymi měßazami je Němska hižo něhdże 2000 muži k poßylnjenju ßwojeho wójska w Kiaucżou wotpóßłała, a Franzowska je teho runja poßledni cżaß 10,000 muži pschi chinejskej mjesy postajiła. Duż ßnadź je mózno, so budźetej Němska a Franzowska hromadże s Ruskej pschecżiwo Japanskej a Chinje wojowacź dyrbjecź.

Swětne podawki.

Wotkhorjenje krala Jurja.

S kralowej khorosczu je ßo, Bohu dźakowano, na jara swjeßelaze waschnje polěpschiło. Saduschliwosczź, kotraż jemu prjedy w nozy spacź njedawasche, je ßo wot wutory shubiła. Tež cżelne mozy widomnje pschiběraju. Poßlednje dny je kral wschědnje někotre hodźiny w sahrodże pschebywał. Wón ßo na khłódne městno w jěsdnym stole dowjescź dawa. Rano wón jara sahe stawa a ßo wobleka. Prěni a druhi krócź wón hromadże s prynzeßu Mathildu ßněda. Rano w 9 hodźinach wón cżelnych lěkarjow pschijimuje. Pschi pißanskim blidże, kaž tež w sahrodże kral njedźiwajcy ßwojeje khorosczje wschědnje wjele hodźin dołho dźěła. Listy, próstwowne pißma atd. wón ßam wocżinja a je po ßwojim spólnaczu pschißłuschnym sastojnikam k dalschemu rospominanju pschipokasuje. Jedyn kralowski cżołmař wschědnje dwójcy w samknjenej kożanej toschi listy, akty atd. s dróhowej żelesnizu do kralowskeje ville wosy. Wutoru statny minister s Metzsch něhdże hodźinu pola krala pschebywasche, a s nim wo knjeżerstwowych dźěłach jednasche. W kralowej bliskosczi staj pschezo cżelny lěkař dr. Selle a komorny ßłużobnik Vollbrecht. Poßlednischi je hižo dołhe lěta njebocżiczkemu kralej Albertej ßłużił. Po radże tajneho medizinalneho radźicżela dr. Curschmanna dyrbi ßo kral po możnosczi khodźenja wostajecź. Hdyż chze ßo kral do sahrody podacź, jeho po skhodach dele njeßu a potom jeho po sahrodże w stole wjesu.

Toler wostanje.

Khěżorstwowy ßejm je w tsecżim wuradźenju wobsamknył, so maja ßo tsihriwnowske pjenjesy bicź, a so dyrbi ßo sadnja strona pokśta pjenjeżkow tak pscheměnicź, so ßu wot dźeßacź pjenjeżkow lěpje rosesnacź.

Sa rańschu afrisku koloniju je khěżorstwowy ßejm nowy wopor pschinjeßł. Wón je rukowanje sa twar-żelesniży s Dar-es-salama do Mrogoro, sa kotryż ßo 21 milijonow hriwnow żada, pschedewsał. Sswobodomyßlny Eugen Richter podarmo pschecżiwo temu protestowasche.

Sakoń wo sakoženju pschekupskich ßudow je ßejm też w tsecżim wuradźenju bjes pscheměnjenja pschijał.

Schtwórtk wjecżor je ßo khěżorstwowy ßejm rosechoł. Wón ßo hakle 29. novembra saßo shromadźi, jeli so jón khěżor ßnadź dla wobsamknjenja nowych wikowanskich wucżinjenjow prjedy njeswoła.

Sjeżd żónskich wschěch ludow

je ßo tydźenja w Barlinje wotmeł. Żónske, kotreż běchu tam shromadżene, ßo wo to prózuja, so bychu żónske te ßame politiske prawa kaž mużojo dostałe. Pschede wschěm ßebi wone też wólbne prawo żadaju.

Sběżk w němskej krótkowjecżornej afriskej koloniji.

K podtłóczenju hereroskeho sběżka wójsko njedoßaha, kotreż je ßo do krótkowjecżorneje Afriki póßłało. Hererojo ßu pscheklepani, khrobli pacholjo, kotsiż ßu ßo pola jendżelskich wikowarjow s dobrymi tjelbami a muniziju sastarali. W horatej, skalnej, s cżernojtej kerczinu saroscżenej krajinje je Němzam cżeżko, sběżkarjow pschimnycź a sbicź. Hdyż jich Němzy njemóża wobstupicź, budża jim woni pschezo móz wupjerchnycź. Khěżor Wylem je ßo teho dla rosßudźił, s nowa 1000 muži s Němskeje pschecżiwo Hereram wotpóßłacź. S dotalnych wojowanjow ßu Němzy spósnali, so Hererojo pschede wschěm do offizěrow a podoffizěrow tsěleja. Uniforma offizěrow, kotsiż bliżschi cżaß na wojownischczo wotjědu, ßo teho dla tak pschiprawja, so móża ßo s njeje wschě nadpadne wotsnamjenjenja wotewsacź. Tele wotsnamjenjenja njeßmědźa ßo psched njepschecżelom noßycź, kotryż na nich hižo na wulku dalokosczź s wótrym wócżkom offizěra wot jednoreho wojaka rosesnacź wě. So by żaneho rosdźěła mjes offizěrami a jednorymi wojakami njebyło, dyrbja offizěrojo po nowschim wukasu patronowe paßy a teßak jednoreho wojaka noßycź, tak so kóżdy rosdźěł, kotryż je na pschikład pola Owikorero wjele woporow żadał, pschestanje. Jako wotsnamjenjeni sa offizěrow jenoż ßlěborna kokarda na schěrokokromatym kłobuzy a a portepee na patronowym paßu wostanjetej.

100 konjow cżełko.

S konjow, kotreż ßu ßo sa němske wójsko, pschecżiwo Hereroskim sběżkarjam wojowaze, do Afriki pschiwjesłe, je tam něhdże 100 cżełko. W jenym liscże jeneho němskeho podwyschka ßo wo tym praji: „W tu khwilu tu we wulkim pólnym lěhwje leżimy. Konje ßu s wobhrodżenjom wobdate a pschiwjasane. Wschitzy strażniży s nabitym karabinom na ßwojim městnje steja; wscho je, kaž dyrbi we wójnje bycź. W jenej poßlednich nozow běchu konje wobhrodżenje pschekamałe a něhdże 300 běchu wupjerchłe. 200 s nich ßu

po nječim saßo skojili, druhe ßu sahlódnike abo w pusczinach satradake. To ma stat saßo khětry pjenjes saplacžicz; pschetož kóżdy kóń 400 hriwnow płaczi. Sa jutsischim, 6. meje, do snutskowneho kraja poczehnjemy. Potom móża ßo reje sapoczecz. Njedżiwajcy teho ßym, runje każ moji towarschojo, wjeßekeje myßle. Nasche módre kanony ßu tu żoltoschěre wobarbjene, wone ßu s tym barbje krajiny podobne sczinjene, a njejßu tak nasdala lohko spósnacz. My podwyschkojo ßmy ßebi nasche treßy wotprócz dyrbjeli; pschetož Hererojo do treßatych najprjedy tšeleja, każ nashonjenje wuczi. Mamy jenoż treßowy rózk, kotryż ßmě ßo jenoż s wonka bitwy na lěwym rukawje noßyczi. Zyroba je tu satraschnje droha. Wobjed płaczi 3 hriwny, dwě pomalcy $1\frac{1}{2}$ hriwny, blescha piwa $1\frac{1}{2}$ hriwny. Snutska kraja njeje niczo wjazy na pschedań.

Czěski krajny ßejm

bě ßo sańdżeny tydżeń seschoł. Prěnje poßedżenje pak drje je też poßlednje byko. Němcy ßebi żadachu, so dyrbja wo kóżdej maliczkosczi sapóßkanzy po rjedże wothkoßowacz. Poßedżenja bychu ßo potom s wothkoßowanjom wupjelnike, a k wuradżenju njeby żaneje khwile byko. Duż ßu ßo ßejmske wuradżenja na njewěsty czaß wotstorczike.

Sserbski kral Pětr

bě ßo loni 15. junija sa ßerbskeho krala wuswolił. Lětny dżeń tejele wólby je ßo w Belgradże w kathedrali s dżaknej Bożej ßkużbu ßwiecził. Na to Belgradske wobydlerstwo kralej psched hrodom hołdowasche. Na narěcz měschczanosty kral wotmolwi, so je ßo s krutym wobkedżbowanjom wustawy a sakonja saßo porjad w kraju postajił, a so s tym nahladnosczi Sserbije we wukraju stajnje pschibywa.

Mordarski nadpad na finskeho generalneho gubernatora.

Na finskeho generalneho gubernatora Bobrikowa je ßo schtwórtk dopołdnja, hdyż ßo wón w Helsinforsu wukhadżowasche, mordarski nadpad sczinił. Młody człowjek k Bobrikowej stupi a s najwjetscheje bliskosczje dwójcy s revolwra do njeho tšeli. Potom nadpadnik, prjedy hacz móżesche jemu něchtó wobaracz, revolver k ßwojej hłowje nawróczi a ßo s jenym wutšelom satšeli. Bobrikowa czežko sranjeneho do jeho wobydlenja donjeßechu. Ranu w jeho żołdku lěkarjo sa ßmjercz straschnu spósnachu. Morwy nadpadnik ßo jako ßyn senatora Schaumanna, horliweho pschiwißowarja schwedskeje strony, spósna.

Nadpad je ßo bjes dwěła s politiskimi pschiczinami stał. Bobrikow w ßejmje a we wyschnosczach móż schwedskich semjanow, hdżeż ßo hodżesche, samjesowasche, a samożnosczi ruskeho knjeżerstwa ßylnjesche. S tym je wón ßmjertnu hidu schwedskich semjanow pschecziwo ßebi sbudził.

Powodżenje a jeho sczěhwki.

(Pokracżowanje.)

Schěrowski bydlesche s Hanu wo jstwě na hrodże a měwasche schulsku wuczbu w jenym salu hrodu, czehoż dla ßo jeho schulerjo pschi ßebi hněwachu, kotsiż běchu ßo dołhich prósdninow nadżijeli, dżiwajo na straschnu wjetkosczi schulskeho twarjenja. Knjeżna Luzija, krónprynzeßyna sastupniza, skutkowasche spomożnje mjes s wodu wobschkodżenymi. Nichtó njebudżische ßo nadżał w miłym wobliczu s pschecżelnym pohladom wobhladniwosczje a krutosczje, s kotrejż Luzija sastawasche ßwoje njeßnadne sastojnstwo. Wona sdżerża w hrodże pschikkadny měr a porjad, wunusowa ßebi też wot ßamo najspjecziwischich a najwobożnischich wutrobow poßkuschnosczi napscheczo ßwojim postajenjam a doby ßebi bórsy luboscz wjeßnjanow, woßebje dżěczi. Sa krótki czaß spósna też, so běschtaj schoßaŕ Wolak a Hana nimo měry wużitnaj pomoznikaj pschi jeje człowjekoluboscziwym powołanju, a wona jeju też k temu pschija. Delka wo wßy pak dżěłachu, podpjerowani wot pschiwołanych murjerjow a czěßlow, wschitzy wjeßnjenjo, kotsiż mějachu strowej ruzy, so bychu sapuscżene wobydlenja saßo do rjadu stajili.

Moleŕ, kiż bě ßo na něschto dnjow shubił, bě ßo saßo wrócził. Sdasche dżě ßo, każ budżische jeho nashonjena nusa pschi powodżenju bliże spschecżelika s woßobami, pschi tym wobdżělenymi. To bě woßebje tak s wucżerjom a s jeho luboscziwej pschiwusnej. To dżě je ßobu wumjełzowe powołanje, so wupyta rjanych twórbow a czarow. Na kadetowe cźmowe wurasy a hněwne pohlady njedżiwajo wopytowasche Khójnak dyß a dyß wucżerja a macz wumożeneho dżěsczża. Pschi tym ßłyschesche s kóżdeho rta, woßebje też wot Hanki, kak sahorjenje wukhwalachu Luziju, kotruż jemu wopißowachu jako woprawdżiteho jandżela. Jemu ßamemu njebě hischcze na wocži pschischła. To ßo sta, hdyż ras ryßowasche schulski dom w jeho padawosczi. Luzija pschińdże, pschewodżana wot Hany, kiż chżysche po swucżenym waschnju zyrobu poskicżecz.

„Dobre ranje, knjes Khójnako!" postrowi holza czerstwje. Moleŕ spohladny a każ s elektrißowany, poskocži na nosy. Mało krocżeli psched nim stejeschtej dwě holzy, s kotrejuż bě kóżda po ßwojim waschnju pschikład luboscze hódneje knjeżny. Ale to trjebasche wumjełz jeno jedyn krócz pohladacz, so by rospósnał, kotrej s njeju ßłuscha prěnje město. Hanka bě każ kcżějaza róża, Luzija każ lilija, psched kotrejež czichej wyßokosczu ßo sbytkne kwětki hłuboko ponižnje kłonja. To bě wobliczo połne miłeho pokoja, wotbłyschcz czisteje myßle, połne cześcżownosczi ßebi żadazeje dostojnosczje, sjednocżene s wurasom ponižneho ßebjesaprěwanja, tak so ßo ani najmjeńschi wosnam pschesběhnjenja abo hordosczje njepokasowasche. Luziju móżesche człowjek s wumjekßzy drohotnym wobrasom pschirunacz, na kotrymż, dlěje na njón hladasch, a nowische rjanosczje na nim pytnjesch.

Ale zyle bjes wczipnosczje też najlěpscha żónska njeje. Teho dla shladowasche Luzija, na molerjowy cześcżowny postrow s pschecżelnym pokkonjenjom wotmolwiwschi, na ryßowanku, kotraż bě se ßwojej mapu na semju padnyła, ale wot Hanki spěschnje saßo sběhnjena była.

„Hladajcze, hnadna knjeżna", rjekny Hanka, „knjes Khójnak wotryßuje nasche schulske twarjenje, kajkeż nětkole je. Wón pak je też jo wotryßował, hdyż bě hischcze njesranjene. Macze też prěni wobras tule, knjes Khójnako?"

Tón jón wucżeże se ßwojeje mapy.

„Hanka!" sawoła Luzija pschekwapjena, „kajkaż je a bycz dyrbi. Wy derje trjechicze, mój knjeże!"

„Wy hischcze lěpje, knjeżna!" wotmolwi moleŕ njepschekkadnje.

„Kak temu tak?" woprascha ßo Luzija ßo dżiwajo. „Wěscze dha wy, so ja też trochu ryßuju?"

„Ja trjechnju", wotmolwi Khójnak ßo komdżo, „s ryßowazym wołojnikom jeno swonkowne wobryßy postawow, wy pak, knjeżna, wustejicze ßo na to, też człowjeske wutroby nawjedowacz."

Tajkich lischczazych rěczow Luzija rady njemějesche a ßo wotwobroczi.

Nasajtra wopyta moleŕ wucżerja, pola kotrehoż nadeńdże Hanu, schtoż bě jemu lube.

„Njewěsch ty, Hanka", ßo woprascha, „hacz je knjeżna Luzija hischcze na mnje hněwna?"

„Se żanej słóżku mi na waß spomniła njeje", wotmolwi Hana, njemyßlo ßebi, so s tutej wotmołwu molerjowu ßamoluboscz rani. Runje chżysche ßo moleŕ dale praschecz, tu pokasa ßo Luzija w durjach, khwatnje wotewrjejo.

„Hana!" wona spěschnje sapocża, „skocz k lěkarjej, wón dyrbi hnydom horje k naschej khorej żonje pschińcz, kotrejež sahorjenje s kóżdym schtwórczom hodżiny pschibywa."

„Lěkaŕ je prjedy wotjěchał —", wotmolwi Hana, „a do schtyrjoch hodżin ßo njewróczi. Na konja lěso rjekny mi: »Jeli so schpanske muchi a żonopowe plestry płotu njenaczinja, je moje wumjekstwo k kónzej a khora je shubjena.«"

„Mój Bożo!" żałoscżesche Luzija, „schto nětkole sapoczecz? Hdy bych też póßła na konju do města po druheho lěkarja póßłała, by tola wěscze pscheposdże pschischoł."

„Knjeżna", sapocża Khójnak rěczecz, „prjedy hacz buch moleŕ, studowach dwě lěcze lěkarstwo, woßebje wodolěkowanje. Teho dla ßebi myßlu, so symne wodowe wobalki żadany pót skerje pschinjeßu hacz żonopowe plestry. Pschi tutym sahorjenju wschak hischcze njejßym ßebi swěrik, symne wobalki nałożecz. Hdyż pak alopat praji, so je se ßwojim wumjekstwom hotowy a so ßo khorej wjazy pomhacz njehodżi, je s tym też samołwjene nałożenje wurjadnych ßrědkow."

„Ale ja ßo njewusteju na lěkowanje s wodu", wusna ßo Luzija, „a duż mohła skerje schkodżicz dyżli pomhacz."

„Wěso dyrbi ßo mnoho kedżbnosczje nałożecz", rjekny Khójnak, „so ßo khora njenasymni. Rad chżu wam to rosestajecz a nawod k temu dacz, też hewak na pomoz bycz."

Knjeżna Luzija, Khójnak a Hana podachu ßo nětkole do Wolakez wobydlenja, hdżeż pschi łożu samylenje rěczazeje żony jena s Luziju pschischedschich wothladarkow ßedżesche.

„W Bożim mjenje!" rjekny Luzija ßwjatocznje. Wona sblědny hłuboko a ruzy jej tschepotaschtej, hdyż se symnej wobalku pod

horze poßleschczo saje a kedźbnje, po Khójnakowym nawodze, khoru wobsawali. Potom ßyże ßo, ſ hłuboka dychajo, pódla khorokoża a hladasche w runej měrje na cźerwjenje ßo pyrjaze wobliczo żónskeje. Sa khwilku wotewri wona wocźi schěroko a żałoscźesche ſ cźicha: »S mojeho cźěła roni ßo krej ſ rěkami.«“

„Żana krej — pót to je!“ sawyska Hana, kotraż bě ßo ſ ruku pscheßwědczika a ju zyle mokru pokasowasche.

Hanka bě wěrnoscź rěczała a měsło wuskoscźliweje staroscźe nasta nětkole cźim wjetscha radoscź, kotraż je wołebje pola Luzije najwjetscha. To je snata wěz, so na pucźowanjach a w shromadnej nusy ßo snajomstwa spěschnischo a trajnischo swjasuja, dyżli hewak we wschědnym żiwjenju. Duż wutwori ßo też, hdyż bu khora żónska dale wothladana a po nětźim wustrowjena, pschecźelski poměr mjes Khójnakom a Luziju, ſ cźehoż ßamo wěsta wotměrjena dowěrnoscź nasta.“

„Ale woprawdźity wodowy muż wy scźe, luby knjes Khójnako“, żortowasche Luzija. „Dźěczo scźe ſ wody wumożeli a macź pscheswodu. Staju pola nascheje krónprynzeßy namjet, so wam doktorski diplom wudźěła a waß pomjenuja sa kralowskeho lěkarja.“

„Doktorski diplom hižo mam“, wotmolwi Khójnak, „ale njenałożuju jeho. A cźěkny lěkaŕ nochzu na żane waschnje bycź.“

„Nó, dha dyrbicźe ſ najmjeńscha profeßor na naschej wumjeſkej akademiji bycź.“

„To ja hižo ßym“, wotmolwi Khójnak, „ale njenałożuju to.“

„Macźe wy ßnadź hischcźe wjazy titulow a dostojnoscźow, kotrychž pak njenałożujecźe?“

„To njeje njemóżno! Ale dowolam ßebi nawopacźne praschenje: nimacźe wy dale żanych titulow, dostojnoscźe, wobßedźeństwa, khiba mjeno knjeżna Luzija, krónprynzeßyna saſtupniza pschi żónskich towaŕſtwach?“

„Hdy bych tajke měła, njebych to, każ wy, nałożowała.“

„Ale wy dyrbicźe tola měcź ßwójbne mjeno, ßnadź „ſe“, ßnadź ßamo baronka, hrabinka, wjerchowka rěkacźe?“

„Pschi żónskich towaŕſtwach ßym ja jeno Luzija a dale niczo. Mohła ßebi też rěkacź dacź diakoniża, dokelž ßym khwilu wopytowała wustaw diakonißow, so bych nawukła khorych wothladowacź, ale njenałożuju titula diakoniży.“

„Teho dla drascźicźe ßo też tak jednora, schtož ßo mi jara lubi. Njemóżu ßebi ważicź knjeżnow, kotreż na ßwoje włoßy zuse nastajuja, na khodźadłach khodźa a se ßwojej drastu pucźe mjetu.“

„Pscheńdźemy k něczemu druhemu —“, proschesche Luzija. „Prajcźe mi, knjes doktoro a profeßoro, kak temu tak, so dwěluje njemało lěkarjow na dalschim bycźu po ßmjercźi, haj ßnadź, so wschehomózny, mudry a dobrocźiwy Bóh je? Sskuschecźe też wy do tajkich njewěriwych?“

„Ně“, wotmolwi Khójnak khutnje, „a so mnu też milijony druhich do nich njeßkuscheja. A njebudźich-li hischcźe był wěriwy, budźische ßo to tola stało w hrósbnej nozy, hdyż ſ Hanku a ſ dźěcźom w khabłazym schulskim domje wocźakowach kóżdy wokomik nasche shromadne sahubjenje. W bliskoscźi ßmjercźe skicźesche mi troscht niż filosofija, ale wěra. A tu wożiwi we mni pobożna jednoroscź wěrneho wjeßneho dźěcźa, pschez kotreż też spósnach móz wěriweje modlitwy.“

„A tuto wjeßne dźěczo bě“, poßměwasche ßo Luzija, „Hanka, jeli so ßo njemylu.“

„Tak je!“ pschikiwny Khójnak.

„Ssym jej jara dobra“, rjekny Luzija, „wona je teho też hódna. Ale so bychmy saßo na ßwoje rěcźe pschischli, prajcźe mi tola, cźeho dla ßu tak mnosy ludźo tak njewěriwi.“

„Schtó mohł dospołnje dopósnacź, schto je snutska w cźłowjeku? Mi ßo sda, so je pschewyßoke ważenje ßebje ßameho, pyschnoscź a njekhmanoscź hłowna pschicźina njewěry. Tu rjeknje tajke nasdate cźłowske dźěczo: Schtož se ßwojim rosomom njepósnawam, to njewěrju. To je tak, każ by kuntwora prajiła: Dokelž se ßwojimi nóżkami horu Montblank wobßahnycź njemóżu, teho dla Montblank njeje. Pyschny pyta ſ tym kedźbnoscź sbudźowacź, so wucźby wucźi, kotreż ßo pschecźiwjeja milijonam druhich cźłowjekow. Kajki druhi samyßł, khiba so byschtaj horu sehnałoj, mohłoj Darwin a Vogt měcź pschi wobkrucźenju, so cźłowjek pokhadża wot wopizy? Moralisty sły cźłowjek nochze wěricź do wotrunazeje wěcźnoscźe, dokelž by hewak dyrbjał mrějo se sadwělowanjom sawokacź: Wy hórki pschikrycźe mje, wy hory padajcźe na mnje!“

„Běch wczera pschitomna pschi nabożniſkej wucźbje nascheho schwarneho Scherowskeho“, rjekny Luzija. „So by ßwojim schulerjam dopokasał, so mudry a luboscźiwy stworicźel je, wón rjekny: »Pomyßlcźe ßebi, so by ßo wam słamała łódź pschi pustej kupje. Po njej khodźo nadeńdźecźe kruch płotu, kotrehoż łaty a stołpy ßu jenak daloko wot ßebje sdalene. Njebyschcźe wy hnydom radostnje sawołali: tule bydlu cźłowjekojo abo ßu bydlili? Nichtó ſ waß njeby wěrił, so ßu ßo stołpy, zyhele a łaty ßame wot ßo hromadu swjasałe. Skutki nascheho Boha pak ßu tola hischcźe wjele dospołnische, dyżli skutki cźłowjekow«. Tak rěcźesche knjes wucźeŕ. A prascham ßo: Kak woßebje móża lěkarjo dwělowacź nad tym, so Bóh je, hdyż tola cźłowske cźěło, kotrehoż dźěle je tola Bóh ſ tajkej mudroscźu sestajał a sjednocźił, hacź nanajjaßnischo snaja?“

„So duscha po ßmjercźi dale traje —“, wotmolwi Khójnak, „ża to rěcźa mi tsi hotowe pschicźiny. Tute ßu: żadoscź sa sprawnoscźu, wot stworicźela ßameho do cźłowjeka saschcźěpjena, żadoscź sa wyschschim spósnacźom, żadoscź sa něhdy ßo dopjelnjazym saßosjednocźenjom ſ naschimi psched nami semrjetymi lubymi. Kak jara rani to nam cźucźe sprawnoscźe, hdyż tu na semi widźimy po sdacźu sbożownych hacź do ßmjercźe tajkich ludźi, kotsiż ßu milijonam cźłowjekam hubjenstwo pschinjeßli! Nasche wjedźenje wostanje w kóżdym nastupanju jeno kruchate, wołebje w nastupanju hwěsdow, kotreż ßo njeliczomne na módrym njebju błyschcźa. Luboscź k naschimaj starschimaj, bratram a ßotram, pschecźelam, dźěcźom a k mandźelskej abo k mandźelskemu traje też pschez row dale. Kak ßurowa wěz by to była, hdy by stworicźel tule hewak żenje njespokojomnu żadoscź njedopjelnjenu wostajił!“

Hdyż Khójnak ßkowo »mandźelska« wurjekny, sabłyskny ßo jemu wócźko njewschědnje a shladowasche na Luziju ſ tajkej nutrnoscźu, so ßo ta sběże a ßwoju kedźbnoscź khorej żonje pschiwobrocźi.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Rubjeżny nadpad.) Njedźelu w nozy je ßo na kowaŕskeho pomoznika Dubißara ſ Cźech, pola tudomneho wosotwarza Nowaka dźěłazeho, na domojpucźu se Ssłoneje Borschcźe rubjeżny nadpad sczinił. Mjes Ssmolizami a Cźuschkez bróżnju njesnaty cźłowjek Dubißara sadżerża a jeho ſ nożom k wutrobje kłowschi jemu jeho pjenjesy rubi. Cźeżkosranjeneho ßu dyrbjeli do měschcźanskeje hojeŕnje podacź. Rubjeżnika njeißu hacź dotal saßkapicź mohli, tola maju sa nim ßlěd.

— (Njeſboże ſ jěſdnym kołom.) Tudomneho měschcźanskeho wucźerja Kerna je ßrjedu na Hoschiz haßy jedyn kołojěſdny powalił. Na semju padnywschi je ßebi wucźeŕ Kern ruku słamał. Teho runja ſ njekedźbliwym jěſdźenjom je jedyn kołojěſdny ßrjedu na Tuchoŕskej dróży jenu knjenju k semi potorhnył. Jej ßo wobleczenje rostorhny, tola cźělneho wobschkodźenja ßo sminy. — Dale je ßo też na lawskich hrjebjach ßrjedu jena schtyrilětna holza ſ jenym motorskim jěſdnym kołom pschejěła. Kołojěſdny, jedyn tudomny pschekupz, je pjecża jara spěschnje jěł a njeje pschedpißane cźißko na kole měł.

— Do ßmjertneho njeſboża je saňdźeny schtwórtk wjecźor w schesczich hodźinach 52 lětny wuhibaŕ Winkler na tudomnym dwórnischcźu pschi mosce Nowosalzskeje dróhi pschischoł. Hdyż ßo tworowe wosy ranżěrowachu, mějesche wón wuhibadło pschestajicź. Pschez koliju krocźo wón se schkórnjowym pjenkom sa schěnu wißajo wosta a na semju padże. Prjedy hacź móżesche stanycź, někotre tworowe wosy pschijědźechu, kotreż jemu wobej nosy wotjědźechu. Snjeſbożeny bórsy po tym, hdyż jeho w khorobnym korbje do měschcźanskeje hojeŕnje njeßechu, wumrje.

— (Paduſchstwo.) Do wobydlenja tudomneho ßadoweho wikowarja Thomaßa na zyhelnskej haßy cźißko 18 ßu ßo saňdźenu njedźelu w nozy paduschi kamali a ßu nalutowanske knižki cźißko 60,491, 72,902, 72,904, 84,133, 70,192 a 75,131, wscho hromadże něhdże 5000 hriwnow wopschijaze a pódla teho 177 hriwnow hotowych pjenjes kradnyli. Sa paduchom nimaju hischcźe żaneho ßlěda.

— (Sso ßmjercźi wukhował.) Ssrjedu dopołdnja bě jedyn schtyrilětny hólz na rybowej haßy do Spreje padnył. Wón by ßo tedik, hdy budźische 18lětny format Rischka, nimo duzy, dźěczo we wodze njewohladał a skoku, njedźiwajzy ßamßneho ßmjertneho stracha, sa nim njeskocźił a jo sbożownje njewucźahnył.

— Murjerski wucźobnik Garten ſ Niedersteina, kotrehoż je, dokelž je ßkużobnu dźowku Snelinskez skónzował, pschißażny ßud k khostarni na 10 lět saßudźił, je ßrjedu jastnikej Fichtlej cźeknył, hacź runje běschtej jemu ruzy wuwjasanej. Sa cźeknjenzom běżo ßo jastnikej a něktrym druhim wołobam poradźi, jeho na ložinej haßy saßkapicź.

— Lětuſche lěto budże drje ßo jene ſ najßuchiſchiſch zykeho lětſtotka mjenowacź móz. W ſtudnjach a rěkach pózńje woda nadpadnje woteběracź. W Sprewi je ſrědka tak mało wody było, kaž nětkole. Runje na wopak je wjedro pſched ſto lětami było. Wot 13. hacź do 17. junija 1804 ßo zyła Łużiza je ſapuſcźazym powodźenjom domapytaſche. Skoro wſchě Sprewine mosty ßo ſwotorhachu. Na Židowje a pod hrodom je wulka woda 22 khěžow a wulke młyny ſwotorhaka. Teź Schleſynſka pod powodźenjom cźežko cźerpjeſche. W Zahanje ßo zyły młyn ßobu ſtorhny. Młynk, kotryż ßo wukhowa, dyrbjeſche pſchihladowacź, kaž ßo jeho żona ſ 5 dźěcźimi tepjeſche. W Zahanſkim wokrjeßu ßo 90 woßobow tepi

— Woprawdźity dźiw je, ſo je lětßa na lěpſchich polach hiſchcźe telko żita a na hnojenych łukach khětro wjele ßyna narоſtko. Na pěſkach wſchak budża żně ſa to cźim hubjeńſche. Jeli ſo ßo Bóh bórſy njeßmili, na wjele polach ſ zyła żaneje rěpy a kała njenaroſcźe, a wotawy ſ cźežka wjele wohladamy. Hiſchcźe cźežſcho dyżli we Łużizy w nękotrych druhich ſtronach němſkeho khěžorſtwa pod ßuchotu cźerpja. W Pomorſkej a Meklenburgſkej ratarjo njewjedża, ſ cźim dyrbja bliżſchi cżaß ßwój ſtót pizowacź. Dźecźel, kał a rèpa wuſzhnn. W tamnych ſtronach bywa wo dnjo horzo, w nozy pak ſyma. Pſchi rańſchim wětrje je tam ſkoro kóżdu nóz mjerſko a żitowe kcźenje ſmjerſko.

— Dla ſkſchiwdźenja Budyſkeho offizěrſkeho korpſa je khoſtanſka komora w Straßburgu redaktora ſazialdomokratiſkich „Ssobodnych Nowin“, Peiroteſa, k 200 hriwnam pjenjeźneho khoſtanja ſaßudźiła. Jednaſche ßo wo ſnaty podawk, kotrehoż dla ßu ßu teź druſy redaktorojo, kotſiż běchu jón ſa wěrny měli, khoſtali.

— (Samóże cźłowjek pólne myſche ſahnacź?) W poßlednjej ſymje ßu ßo we wſchelakich ſtronach Łużizy myſche njeßměrnje pſchiſporiłe. Nękotryżkuli ratař je jim Löfflerowy myſchazy bazillus a wſchelake druhe jědy kładł, tola wuſpěcha njeje nihdże widźecź było. W Cźechach bě pſched 5 lětami myſchaza cźwila hiſchcźe wjele hórſcha, dyżli pola naß. Pólne mjeſy běchu pſchetocźene, a pſched kóżdym ſtupjenjom zyłe cźrjódy myſchow cźěkachu. Jedyn bur, kotryż jenu pólnu myſch popadże, ju do klětki ßadźi a jej Löfflerowy bazillus dawaſche. A woprawdże, myſch po cźežkocże pſchiběraſche, a hdy by ju dale ſ bazillemi kormił, by wona ſawěſcźe wokoło hód 6 puntow cźežka była. Mjes tym bě ßebi pſchiroda wonka na polach ßama pomhała. Hdyż bě ſemja ſamjerſła, ßo wjedro na dobo do tacźa a do deſchcźa da. Myſchaze dźěry ßo pócźrjechu, a wſchě myſche běchu na dobo morjene.

S Maleſchcz. Hotujmy ßo k radoſtnym ßwjedźenjam. Na nowy tydźeń póńdźemy naſchemu nowemu knjeſej fararjej napſchecźo a jutſje njedźelu ſa tydźeń ßo hižo ſapokaże. Wulke roshorjenje a njeſpokojnoſcź je pak w naſchej pſches dźewjecź dźeßatkow ßerbſkej wołaḍże wukaś zyrkwinſkeje wyſchnoſcźe ſbudźił, kotraż je, ßo naſche pſchedſtejicźeŕſtwo njewopraſchawſchi, poſtajiła, ſo ma ßo nowy knjes farař niż na ßerbſkej Bożej ßłużbje a niż ßerbſzy do ßwojeho wyßokeho ſaſtojńſtwa ſapokaſacź. Teho dla ßu wołaḍni wot zyrkwinſkich pſchedſtejicźerjow a mnohich Sserbow podpißanu próſtwu wokrjeßnemu hejtmanſtwu póßłali. Podpißali bychu ju wſchitzy, by-li wjazy cźaßa k pſchihotowanju było. Kaž ſ wjeßelom ßłyſchimy, teź naſche kollaturſke knjejſtwo Sserbow próſtwu podpjeruje. Druhe ßerbſke wołaḍy ßu, ßwojeho dobreho prawa ßo krucźe dźerżo, teź dozpjeli ßerbſku ſapokaſanſku ßwjatocźnoſcź. Do zyła njeroſumimy, kał móże naſcha zyrkwinſka wyſchnoſcź ſ tajkimi poſtajenjemi njeſpokojnoſcź do Sserbow njeſcź a zyrkwinſkemu żiwjenju mjes Sserbami ſ tym ſeſchkodźicź. Cźim bóle pak ßo dźiwamy, ſo je wěſta ſtrona, kotraż dyrbjała po prawym żadanja ßerbſkich woßadnych lěpje ſnacź, nam ſadźěwacź chzyła, tajku próſtwu ſapodacź, dokelż mohła próſtwa wyſchſcheho zyrkwinſkeho radźicźela roshněwacź a dokelż mohł wón potom żadanja woßady, twarjenje noweje fary naſtupaze, njewußłyſchecź. Dźiwamy ßo jara, jara ßo dźiwamy. Próſtwa njeje żana ſkórżba. Schtoż pak twar noweje fary naſtupa, dha je to należnoſcź ßama ſa ßo. Wyſchnoſcź żada ßebi na hłowu tónle twar a nochze hakle nowemu knjeſej fararjej do ſtareje, nětko najrjeńſcho pſchihotowane, ſacźahnycź dacź, ale dyrbi ßo ſa njeho druhe pſchimĕrjene bydło, kajkehoż pak w zykej wßy żaneho njeje, wobſtaracź. Ale nam ßo ſda, ſo je wyſchnoſcź ſtroniſku roſprawu dostała. Ale teź tu nadźijamy ßo lubeho pokoja dla dobreho wukónza. Stara fara drje je ſ tamnych lětſtotkow, potajkim mjenje moderna, ale wobſchěrna a ßucha. Ale nowotwar, je-li je jeho nětkole hižo do zyła trjeba, njehodźi ßo tak ſpěſchnje wuwjeſcź, ale dyrbi derje pſchemyßleny a pſchihotowany byćź. W tu khwilu nimamy ani měſtna ſa nju. W tychle nahladach pak ßu naſch nowy knjes farař, zyrkwinſke pſchedſtejicźeŕſtwo, a kaž ßłyſchimy, teź kollaturne knjeźſtwo a woßadni jeneje myßle, a to teź knjeźeŕſtwu tak pſchedpołoża a njedwělujemy, ſo ßa naſcha zyrkwinſka wyſchnoſcź k nim teź pſchiſamknje. S wudawanjom ſpomnjeneje ſtrony, ſo ßo zyrkwinſka wyſchnoſcź dla naſcheje próſtwy wo ßerbſke ſapokaſanje naſchim namjetam njepſchikhili, wopokaże ßo wyſchnoſcźi woprawdże hubjena ßłużba. Tajke wudawanje ſamoża ßamo autoritetu wyſchnoſcźe w najbóle zyrkwinſkich kruhach ſakhabłacź. Wěſcźe naſcha zyrkwinſka wyſchnoſcź nochze, ſo dyrbimy my pſchedacź prawa naſcheje droheje macźerneje rěcźe teho dla, ſo by nam wona w druhim żadanju k woli była. To by był — ſchacher, ſkutk Judaſcha Iſchariota, najcźornicha pſcherada naſcheje macźerje. A móże pſcheradnik macźerje teź ßwěrny byćź wótcźinje? Nihdy żenje! Njeßmy my Sserbjo w cźežkich cżaßach, naſchi nanojo a bratrja ſe ßwojej krwju, ſtajnje ßwěrni ſtali k zyrkwi, k kralej a k ſtatej? Je potajkim prjedawſchi ſyſtem, kotryż je na naſchu prawdu dźiwał, naſchej wótcźinje hdy ſe ſchkodu był? Woprawdże, cżaßy ßu ſrudne w kóżdym naſtupanju. Naſcha zyrkwinſka wyſchnoſcź ma woprawdże wſchě pſchicźiny, na ponižne pſchecźa Sserbow dźiwacź. Każ my ßnadni woßadni, tak ſměja teź něhdy wyßozy ſaſtojniży wyſchnoſcźow ſamolwjenje wotpołożicź pſched ßudnym ſtołom Bożim. Ssud Boži na ßwěcźe hižo pak je khód ſtawiſnow. Wone prěduja dźeńßniſchi dźeń w ſnamjenjach ßłowa khutne a hrożaze. Sakitajo prawa ßerbſkeje rěcźe dopjelnjamy jenicźży kaſnju Boha wſchehomóżneho: „Ty dyrbiſch nana a macźeŕ cźeſcźicź.“ A żana kſcheſcźijanſka wyſchnoſcź njemóże tule kaſnju wuſchmórnycź ſ Bożeho wěcźneho ſakonja, ani hnucź pißmik ſe ßwojeho měſtna, khiba ſo ßo ſaßypnje twar kſcheſcźijanſkeho ſtata. Naſch wótz Imiſch je ßo hižo horzo bědźił dla ſkſchiwdźenja prawow naſcheje macźerneje rěcźe. A wěſcźe wón je nabrobnje ſnał najnutrniſche pſchecźa ßerbſkich kſcheſcźijanow, ſnał, ſchtoż ßłuži k ſbożu ßerbſkich woßadow, ßwójbow a wótzneho kraja; wón bě muż, wěrjazy kſcheſcźijan a njepowalny wótcźinz w jenej woßobje. My ßo prózujemy, krocźicź w jeho ſtopach a njewotſtupimy. Pſchetoż naſchim zyrkwinſkim pſchedſtejicźerjam ßu teź najwyſchſche měſtna zyrkwinſkeje wyſchnoſcźe pſchiſtupne, dyrbjała-li ßnano nękajka inſpirazija, każ ßo bojimy, dopjelnjenju naſchich ſprawnych próſtwow ſadźěwacź. Dźak budź Bohu, w ßwojich wyßokich ſaſtupjerjach mamy roſßudnych muži, kiż jim tam durje wotewrja, a kotſiż ſamóża, ſe ſprawnymi ßłowami na prawym měſtnje naſdatu mhłu roſehnacź, mhłu, kiż dźěli lud wot wyſchnoſcźe. Bożo, pomhaj naſchim ſprawnym żadanjam!

S pola. Nalutowarńje Neuwiedſkeho (Erfurtſkeho) ſwjaſka hotuja ßo na ßwoju prěnju ſwjaſkowu ſhromadźiſnu, to rěka ſhromadźiſnu wſchěch do ſwjaſka ßłuſchazych nalutowarńjow. Po poſtajenju Budyſchſkeho ſałożeńſkeho poßedźenja ßo jutſje njedźelu do Radworja na nju ſeńdźemy. Schtoż ßo ſ pſchihotowanſkich dopißow pſchewidźecź hodźi, budźe, woßebje teź ſ dalſchich ſtron, bohacźe wopytana a ſawěſcźe teź ſa wopytowarjow ſajimawa. Hižo to, ſo jenak ſmyßleni mużojo ſe wſchelakich ſtron bliże ſeſnaja, ßwoje nahłady mjes ßobu wumĕnjeja a ßo we wulkej ſhromadźiſnje ſ nowa ſa dobru wěz ſahorja, je wulki dobytk. Nimo teho poſkicźi pak ſhromadźiſna teź woprawdźite powucźenje. Prěni pſchednoſchk (wo ratarſtwje, potajkim teź ſa makeho hoſpodarja powucźazy) ſměje knjes doktor Brugger ſ Budyſchina, druhi pak k. ſwjaſkowy ſekretar Heckelmann ſ Erfurta (w Thüringſkej), kotrehoż tamniſchi ſwjaſk jako ßwojeho ſaſtupjerja do Radworja póſcźele. Wón budźe wo nalutowarńjach rěcźecź. Tu ſměja jenotliwe towarſtwa ſkładnoſcź, ßo wo ßwojich pſcheczach a żadanjach roſmołwjecź. Skóncźnje budźe ßo hiſchcźe wo podſwjaſkowych należnoſcźach jednacź (na pſch. hdźe ma pſchichodna ſwjaſkowa ſhromadźiſna byćź. — Cźaß ſ Budyſchina jěſdźi w 2 hodź. do Radworja. Tych, kotſiż pěſchi pſchiúdu abo ſ kołom pſchijědu, proßymy, ſo bychu tam prawje ſ cżaßom byli; pſchekoż budźemy ſ dypkom w 4 hodźinach ſapocźinacź, ſo bychmy w 7 (hdyż je cżaß na cźah do Budyſchina) ſ najmjeńſcha ſ ważniſchimi wězami hotowi byli. Na tutej ſhromadźiſnje mamy ſ bohatym wopytom pokaſacź, ſo Budyſchſki podſwjaſk njeje holy pſchiplazk Erfurtſkeho ſwjaſka. Duż njech waß njewotdźerżuje ani daloki pucź a ſpróznoſcź na ßynowych żnjach, ani kopiza druhich „verajnow“, ani deſchcźik, kotryż nadźijomnje mjes tym doſtanjemy. — Bożemje; na ſaßowidźenje we Radworju!

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Konjazeho wikowarja MichałaKlimanka ſ Kulowa bě pſchißażny ßud jebanſtwa dla k jaſtwu na ſchěſcź njedźel ſaßudźił. Klimank bě wěſtemu Horjenkej konja pſchedał, ſamjelcźawſchi, ſo je kóń ßlepy. Pſchi pſchedacźu bě wón nawocźzy tak k wocźomaj ſcźahnył, ſo ßo kupz njemóżeſche ßlepoſcźe

dohladacź. Psched powokanskim ßudom wobskorżeny wudawasche, so wón ßam njeje wjedźał, so je kóń ßlepy. Ssudniziy pak jemu njewěrjachu a teho dla prěni wußud wobkrucźichu.

Monteur Wojta s Klětneho bě, hdyż w elektrizitetnej dźěłarni w Běłej Wodźe dźěłasche, někotre paduschstwa skucźił. S pomozu rěbła bě wón do jstwy saléśt, s kotrejež wón manschetty a khornarje kradny, dale wón s jeneje komory, jeje durje wupaczíwschi, powětrowu plumpu k jěsdnemu koku wotnjeßy a s elektrizitetneje dźěłarnje wschelaki grat wsa. Dokelž Wojta hischcźe njeje 18 lět stary był, hdyż je paduschstwa skucźił, jeho jenož na schtyri měßazy do jastwa tyknu.

Delnjołużiska Macźiza Sserbska. Tež ßerbsku Delnju Łużizu mamy, a to pódla, niże nascheje Hornjeje, a dokelž je niże, je deleka: rěka Delnja. Tež tam dźě ßydła Sserbjo, a hacž runjež my jim derje njerosymimy, hacž runjež woni „gronja“ a my ßmy „hajazy“ (so prajimy „haj“) — ßmy tola bratsja. Sa Mużakowom s praweje a sa Słym Komorowom s lěweje ruki ßu jich ßydła, a kaž mamy my hłowne město Budyschin a w nim Macźizu Sserbsku a nětko też hižo wulkotny Sserbski dom, tak maja Delni Sserbjo, Delnjołużiczenjo, Khocźebus a tam ßwoju Macźizu Sserbsku. 2. junija wotby ßwoju hłownu schromadźisnu.

Pschedßyda, wotewriwschi schromadźisnu w 1 hodź., spomni: so ma nasche najwoßebnische dźěło bycź, ßerbski lud k njebjeskemu Knjesej wjesć, kotryż je nasch najlěpschi pschecźel. Knjes „móschnař“ Latko sjewi, so je w poßlednim lěcźe 465,85 hr. dokhodow a 267,15 hr. wudawkow było, potajkim wosta 198,70 hr. sbytka. Knjes kantor Jordan sdźěli, so je ßo 510 towarstwowych knihow rospschedało, najwjazy psches kk. fararjow. Bohużel Macźiza tón cźaß nima kolporteura, a dyrbi ßo saßo sa tajkim pytacź, so by ßo wjazy knihow wotbyło.

Najwoßebnischa wěz je nowy katechißmus, kotryż je ßo saßo a to porjedźeny wudał. Wschak Delnjołużiczenjo nimo němskoßerbskeho katechißma nimaja niz jeniczkeje ßerbskeje knihi w schuli, a też ta ßo jenož — cźerpi.

K namjetu knjesa Schwjele saloži ßo rěczespytna wotnožka pschi Macźizy, kotraž budźe kóżdy měßaz ras wo wucźenych wězach, pschede wschěm wo ßerbskej rěczi jednacź a do wědomosczow ßo podnórjecź.

So pschitomni na njebo knjesa Nyczku njesabychu, ßo ßamo rosymi. Knjes Nyczka ma jara wulku saßkužbu wo Sserbow, woßebje wo Barlinskich.

A tak wam lubosny postrow sczelemy, bratsja a ßotry, k rajskim Błótam dele, a wołamy k wam s pjatow Czornoboha: Nasymu na saßowidźenje w Budyschinje!

Bóh żohnuj ßwoje ßwěrne dźěczi wot Lubina do Gubina!

(K. P.)

Se Sprejiz. Póndźelu dopołdnja ßu ßo w tudomnej holi něhdźe tři jutry khójniczkow, połlenkej Mikschej ßluschaze, 25 jutrow, běrzy Scholcźe ßluschaze, a 2 jutrje, połlenkej Kowarjej ßluschaze, s wohnjom sniczíke. W Kowarjez holi ßo khójniczki najprjedy palachu, tola ßo tam poradźi, s cźaßom woheń poddußycź, kotryż je ßo po sdaczu se skóscźiwej ruku saložił.

Přilopk.

Draždźanski krajny ßud je wokrjeßneho feldwebla Ullmanna wot 64. pěscheje brigady k jastwu na 1 lěto 10 měßazow a k degradaziji do 2. wojerstwoweje rjadownje saßudźił. Ullmann bě jeniczkeho ßyna jara bohateho kublerja Bellmanna w Sajdowje pola Freiberga, kotryż bě sa 12. pěschi regiment cźißko 177 w Draždźanach wusběhnjeny, hdyż běchu ßo wschě próstwowne pißma wo spuschcźenje wojerskeje ßkużby, wotpokasake, do liscźini dwělětnych rekrutow pschijał a s falschowanjom wukonjenskeje liscźiny k trainej pschepißał. Wón s nowa falschowanja wusběhanskeje liscźiny skucźiwschi „po poruczności wokrjeßneho komandanta“ trainowemu bataillonej w Pirnje telegrafowasche, so je Bellmann k jenolětnej ßkużbje pschepißany. Jako wotrunanje sa ßwoju swólniwosć Bellmannowy nan feldweblej hacž do lěta 1907 400 hriwnnw bjes danje „požczi.“ Tola dołho kraßnosć jenolětneje ßkużby njetrajesche. Hdyż bě ßo jebanka wotkryła, spyta ßebi feldwebel s nowej liscźinowej falschowanku wupomhacź. S mjeczom schcźerczo wón ras k gmejnskemu pschedstejiczerjej Adamej w Sajdowje pschińdźe a ßebi wobßwědczenje a wopißmo żadasche, so je Bellmann gmejnskemu pschedstejiczerjej próstwowne pißmo wo pschepißanje podał, a so je wón do teho swolił. Gmejnski pschedstejiczeŕ jemu snapschecźiwi: „Potom dyrbju kżě napißacź“, tola wón cźinjesche, schtoż ßebi feldwebel żadasche. Młodeho Bellmanna k jastwu na 6 měßazow, jeho nana na 3 a gmejnskeho pschedstecźerja na 1 měßaz saßudźichu.

* Skhadźowanka 3000 něhduschich sakskich artilleristow je ßo njedźelu w ßwjedźeńszy wupyschenym Pirnje wotměła. Pschi tejle składnosczi ßo nowa khorhoj towarstwa „Pirnaskeje artillerije“ poßwjecźi. Khěżor Wylem a kral Jurij daschtaj khorhojnaj bantaj pschepodacź.

* (Sa 100,000 hriwnow kóżkow ßo kradnyło.) W Lipsku ßu njedźelu w nozy se składownje jeneho tamnischeho kóżkarja 628 ruskich ßobolazych a 1045 bolivianskich chinchillazych kóżkow kradnyli. Tele kóżki ßu něhdże 100,000 hriwnow hódne. Paduschi ßu ßo najskerje do khěże samknycź dali a ßo potom s dwora do składownje dobyli. Woni ßu wězywustojni ludźo byli, pschetož ßu ßebi te najdróżsche kóżki swuběrali. Wobkradnjeny na saßodostacźe kóżkow 1500 hriwnow myta lubi.

* (Lohkomyßlnosć na jěsdnym kole.) Njepoczink, dźěcźi na jěsdne koło bracź, je wóndano saßo wobżaromne njesboże sawinował. Ssukelnik W. s Hródka bě do Khocźebusa wotjěł a ßwojeho pjecźlětneho hólza ßobu na koło wsał, hacž runje jeho żona hólcźka, ßwoje jeniczke dźěcźo, nochzysche ßobu dacź. Na drósy dyrbjesche W. jenemu sapschahej s pucźa sjěcź. Pschi tym wón se ßwojim ßynkom s koła padże. Mjes tym so nan njesranjeny wosta, ßebi hólcźk prawu ruku dwójzy skama.

* (Sajědojcźenje s alkoholom.) S warnowanjom njech je scźěhowazy podawk: Ssobotu pschi Czornowiczanskej drósy někotsi hólzy bleschu palenza namakachu, kotruż bě drje jedyn dźěłacźeŕ jhubił. Pschepytujo, s cźim je blescha pjelnjena, jejne wopschijecźe woptowachu a palenz po něcźim wupichu. Jedyn 12lětny hólz bě po sdacźu najwjazy woptował; pschetož wón domoj duzy padże a leżo wosta. Jeho macź teho dla po njeho pschińdże a jeho domoj donjeßy. Położi jeho do loża, so by pjanoscź wuspał, tola kak ßo nasajtra wustróża, hdyż jeho se spanja budźesche a jeho morweho namaka. S lěkarjowym pschepytanjom ßo dopokasa, so bě ßebi hólz s alkoholom sawdał.

* Dla skschiwdźenja khěżora je wójnski ßud w Mühlhausenje (w Elsaßu) jeneho wojaka 112. pěscheho regimenta k jastwu na 7 měßazow saßudźił. Skschiwdźenje bě ßo pschi njedawnym khěżorowym wopycźe w Elsaßu stało.

* (Njeßboże s automobilom.) Laţlez młodaj mandźelskaj s Wina, kotrajż běschtaj na kwaßnym pucźowanju w Italskej, ßo s njeßbożom potrjechischtaj, so s automobilom żonu jeneho żandarma na drósy pschejědźeschtaj a morischtaj. Automobiloweho wjednika wyschnoscź w Nizzy saja. Mandźelskaj dyrbitaj tam tak dołho wostacź, doniż njeßbożowna wěz njebudże srjadowana.

* Rubjeżne mordarstwo je ßo ßobotu na drósy pschi Spandowskim łódźnym kanalu skucźiło. 22lětny pohoncź Otto Schemel s Barlina bě do Spandowa ßwinjazy schmalz pschiwjesł a sa to wjetschu sumu pjenjes dostał. Na domojwjesbje jeho dwaj mużskaj proscheschtaj, so by ßo jimaj ßobu wjesćź dał. Wón bě jimaj k woli. Taj na ßamotnym městnje pohoncza nadpadnyschtaj a sadajischtaj, na cźoż jemu pjenjeżnu toschu rubischtaj. Polizija je mordarjow, dweju wot dźěła ßo wotwlakowazeju njedocźinkow, wußlědźika. Wonaj ßo Piller a Job mjenujetaj, prěńschi je 20, poßledńschi 23 lět stary. Wonaj ßo se skónzowanym s młodych lět snajeschtaj. Njekraßnikow drje kat njeschkódneju sczini.

* (Slawom ßo nadpadnył.) W Krembserez zyrkußu w Essenje mjes druhim też skludźeŕ lawow, Bügler, wustupowasche. Hdyż bě wón do lawjazeje klětki stupił, w kotrejż bě ßydom wulkich lawow sawrjenych, ßo jemu młoda lawiza spjecźowasche, kotruż bě s kschudom praßnył. Hdyż wón k lawizy bliże stupi, ta na dobo na njeho skocźi a jemu nimale zyku ruku wotkußny. Njedźiwajzy wulkich bolosczow mějesche skludźeŕ hischcźe telko symnokrejnosćze, so bjes pschekhwatanja s klětki wuńdże. Pschihladowarjo na hróßbny podawk lědma dychajo hladachu.

* (1000 cźłowjekow ßo tepiło a spaliło.) Parna łódź „General Slokum“, na kotrejż 1600 woßobow New-Yorkskeje němsko-lutherskeje Marcźinskeje woßady (w połnóznej Amerizy) swjeßelenski wulět cźinjachu, ßo na rězy East Riwěru sapali, runje hdyż psches helske wrota jědźesche, hdźež je dla nahłych wyßokich skałow na woběmaj bokomaj njemóżno, k brjohej sajecź. Woheń, kotryż bě w jědźerni wudyrił, ßo s tajkej spěschnosczu rosscheri, so ßo s łódże njemóżachu wukhowanske łódże dele puschcźicź. Njeßbożowni wulětnizy ßo se satraschnymi stróżelemi sajachu. Wutrobukamaze bě, hdyż macźerje s dźěcźimi w rukomaj s palazeje łódże do

rěki skakachu a žo tepichu. Někotre sta žo žiwe spalichu. Po nusnych signalach žo palazeje ľódže wleczaze parne ľódže na pomoz pschijědžechu a „Generala Sslokuma“ k North-Brotherskej kupje wleczechu. Ľódžina ľubja pak žo skama, prjedy hacž k wukhowanskej kupje pschijědžechu. Někotre sta ludźi, kotsiž na ľubi stejachu, do pkomjenjow padžechu. Wjele cźěkow je žo k brjohej pschipkawiko, mjeno mnohich s nich je žo nawjedźiko. Najwjazy se snjesboženych do New-Yorkskich małych měschczanow a rjemjeźnikow žluscha. Woheń je pjecza s tym nastał, so žu někotsi wulětnizy jeja na spirituźowej lampje warili. Lampa žo powali a s palazym spirituźom žo pkomjenja psches jědžerńju rosschěrichu.

Tón wokomik, hdyž woheń wudyri, žo make dźěczi na ľódźinej ľubje runje do cźaha sestupowachu. To bě s pschiczinu, so bě měschenża a tkóczenża na ľubi cźiu wjetscha.

Ľódźineho kapitana je wyschnoscź sajaka. Njedźiwajzy hrožazeho stracha njeje wón hnydom k brjohej sajěł. Pkomjenja bórsy zyku ľódź wupjelnichu, ľubja žo saźypny, wukhowanske cźokmy žo spalichu. Dla njedoźahazeje liczby wukhowanskich paźow dyrbjachu pucźowarjo spytacź, žo pkowajo wukhowacź. Macźerje, kotrymž běchu stróżele rosum wsake, źwoje dźěczi do wody cźiźnychu, druhe s dźěczimi w rukomaj do rěki skoczichu. Mnohe žony žo s njemozu wobjachu; wone na ľubi padnychu a žo sateptachu. Kapitan a jeho mnźstwo běschtaj pschi wudyrjenju wohnja kaž bjes myźlow. Kaž žo sda, žo s zyka njespyta woheńhaschazemu apparatej dźěłacź dacź. Město so by ľódźi w nikkej wodże na dno sajěcź dał, spyta kapitan k pok hodźiny sdalenej mórskej kupje dojěcź. Pkomjenja žo, s wětsikom rosduwane, pschezo bóle rosschěrjachu, hacž žo skónczuje ľubja skama, a na njej stejazy ludźo do pkomjenjoweho morja padźechu. Sa pok hodźiny bě žo ľódź hacž do wodźineje kromy spaliła a bě nětko jenicźka cźełowa komor. Morjo bě s wokolopkuwazymi cźełami pschikryte, psches kotrež dyrbjachu na pomoz jědźaze parne ľódże a cźokmy pschejěcź, so bychu hischcże žiwych wukhowali. Wschě hospitale blisko pschistawa běchu bórsy polne wopalenych a cźełow. Někotre sta lěkarjow a wothladarkow běchu sa spomožerske dźěło trěbne. Kapitan a wjetschi dźěł wobźadki je žo wukhował. Kapitan wudawa, so je saźkyschawschi, so žo pali, źykawje dźěłacź dał a roskasowarstwo nad ľódźu ľódźinemu wodźerjej pschepodał, mjes tym so je wón źam pod ľubju běžał so by žo wobhonił, hdźe žo pali. Mjes tym so je wón spytał, pucźowarjow směrowacź, je žo jeho drasta sapalika. Wón je na to ľódźinemu wjednikej porucził, so dyrbi ľódźi k 25 ľohczi sdalenemu brjohej sajěcź dacź. Potom je, dokelž žo jeho drasta wscha palesche, do wody skocził a k brjohej plował. Mjes wukhowanymi je tež duchowny Haas, kotryž bě do wody skocził; wón pak je žonu a dźowku shubił. Pschi spomožerskim dźěle žo wjele slawnych źkutkow dokonja. Prózowanja, žo palazej ľódźi pomoz podacź, běchu s tym jara poczeżena, so psches kanal helskich wrotow torhaza woda schucźi.

Wuźudźenja.

Pschiźażny źud. 19 lětneho murjerskeho wucźobnika Gartena s Niedersteina źu pschiźażni saraženja winowateho spósnali. Ssudnizy źu jeho na to k khostarni na 10 lět saźudźili a jemu czeźne prawa na 8 lět wotrjekli. Garten je źwoju lubu, ślužobnu dźowku Snelinskez, kotraž bě 11 lět starscha hacž wón, w jenym hacże blisko Niedersteina tepił. Wón je holzu wotstronił, dokelž njebě jeho wobkhad s njej bjes scźěhwkow wostał. Mjes tym so bě žo Garten psched pschepytowanskim źudnikom wusnał, so je holzu do hata storcził, wón psched źudom wschu winu prějesche. Po wuprajenju źwědkow pak mějachu pschiźażni jeho winu sa dopokasanu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 3855 hr. 2 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 25. lěta 1904 hižo kwittowane:

»Z horcej sylzu rjana Hanka« 75 np., Madlena 25 np. Молоканы (296,83 hr.): 3,17 hr. = 300 hr. Radwońska Hórnikowa komisija (418,56 hr.): pola Rjekšec dobytych 20 np., Zaboj za pišcźěl 1 hr. = . . 5 hr. 37 np.

Hromadźe: 3860 hr. 39 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Trawowa awkzija.

Pónd'zelu 20. junija t. l. rano wot 8 hodźin ma žo trawa na Sprejskich ľukach **Kolbiczanskeho, Schczeńczanskeho a Wyšokowskeho knjezeho dwora** sa hotowe pjenjesy na pscheźadźowanje pschedawacź. Sapoczatk pschi hrodowskej ľuzy w Kolbizach.

Wuměnjenja žo do sapoczatka awkzije wosjewja.

W Rakezach, 14. junija 1904.

Knjezi rentski hamt.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodźělazy skótny napojak

Němski khěž. patent cźišło 122562 **(Selbsttränker)** D. R. G. M. cźišło 143112.

Lěpschiny: Njemóže žo se žanym druhim systemom pschibližnje doźahnycź. Žane wuporjedźenje. Žane wustejaze korta, wo kotrež móže žo skót sranicź. Žane sersawjenje želesnych rokow. Satykanje njemóżne. Jara lohke rjedźenje. Njewobmjesowane dźerżenje, njedźiwajzy teho pak wjele tuńsche hacž kóžda druha pschiprawa. Wobhladanje žo rad dowola. Zadajcże žebi płaczisny wot

G. Rosta, zementoweje fabriki

w Budyschinje na Wjeleczanskej drósy 14.

Telefon 393.

Agenturstwo Gustava Hempela

w Budyschinje

na Mużakowskej drósy 29 po 2 skhod.

porucza žo k wobstaranju **sawěsczenja psche woheń** kóždeje druźiny. Wožebje žo na to kedźbliwe cźini, so žo **sawěsczenja pod źkomjanej tsěchu** pschijimaju.

Po skasanju Gustav Hempel hnydom do domu pschińdźe.

Trawowa awkzija.

Lětusche trawjenje gmejnskeje ľuki w Hněwźezach ma žo **njedźelu 19. junija** popołdnju w 4 hodź. na pscheźadźowanje pschedawacź.

Gmejnski pschedstejicźer.

Rěcźi źerbski.

Libsch, źudniski aktuar sw. źł. na źukelnskej haźy 34.

na koźu s napschecźa piwneho hroda.

Pisańnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazisske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon cźišło 324.

Rěcźi źerbski.

Cźerstwe źwinjaze źadło punt po 65 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **źwinjazy tuk** punt po 70 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 64 np. porucza

Emil Gräfe,

rěsniski mischtr

na swonkownej lawskej haźy 16.

Ruczny wós s rjeblisnami hischcże derje sdźerżany, je na pschedań pola **Jana Büttnera** w Budyschinje na wyšokej haźy cźišło 12.

Žiwnoscź na pschedań.

Žiwnoscź cźišło 22 w Porschizach, 19 kórzow 94□prutow pola, ľuki a wulkeje sahrody wopschijaza a s 128 dawskimi jenoscźemi wobcźeżena, je se žiwym a morwym inventarom abo bjes njeho hnydom na pschedań. 6000 hr. kupnych pjenjes móże stejo wostacź.

Žiwnoscź na pschedań.

Dla dźělenja herbstwa ma žo sahrodniska žiwnoscź cźišło 9 w Ssowrjezach, 15 mjeńschinow wot Kubschiskeho dwórnischcża sdalena a 22 kórzow pola a ľuki wopschijaza, se žiwym a morwym inventarom pschedacź. Dalsche wukasuje pschedporucźnik (forminda) tam.

Žiwnoscź

w najlěpschim rjedźe, něhdźe 17 kórzow wulka, s mažiwnymi twarjenjemi, je hnydom na pschedań psches **Libschu,** źudniskeho aktuara sw. źł. w Budyschinje.

Czehnita kruwa,

blisko k czeleczu, je na pschedań w Budyschinku cźišło 37.

Nalutowańnje

Neuwiedskeho (Erfurtskeho) zwjazka

změja **tutu njedźelu, 19. junija,** z dypkom w 4 hodź. w hosćencu „Erbgericht“ w Radworju

prěnju zwjazkowu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

Khrósćanska nalutowańnja

přeprosy swojich sobustawow na swoju **24. generalnu zhromadźiznu** na **njedźelu 19. junija t. l.** popołdnju w 4 hodź. do **Wjenkec hosćenca** w Khrósćicach. — Dźeńska porjad: 1. zličbowanje a bilanza 1903 a dr.; 2. wólby; 3. namjety a zdźělenja. — Inventar, zličbowanje a bilanza su pola zličbowarjo wupołožene. **Předsydstwo.**

Hrodowski park w Njeßwaczidle!

Njedźelu 26. junija budźe w Njeßwaczidliskim hrodowskim parku

wulki wojeŕski konzert,

kotryž hudźbna kapała 13. pěšcheho regimenta cźišło 178 ſ woßobowym wodźenjom ßwojeho hudźbneho direktora knjesa Kämmerera wuwjedźe.

Sapoczątk popołdnju w 4 hodźinach.

Sastupny pjenjes sa woßobu 50 np.

sa dźěcźi pokojzu.

Po tymle konzercźe woßebity cźah wjeczor 37 mjeńschinow po 10 hodźinach ſ Njeßwaczidła do Budyschina pojědźe, kotryž na wschěch sastanischcźach sastanje.

Wo mnohi wopyt proßy

k. ſ. Njeßwaczidliske wojeŕske towarſtwo.

Cźeſcźenym Sserbam **w Bukezach** a wokolnoſcźi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym ßo tu jako **khachlestajeŕ** saßydlił. Sso na dołholětne naſhonjenje w tymle dźěle ſapjerajo a tunje płacźišny a khmane wuwjedźenje lubjo nadźijam ßo, ſo ßebi wſchitkich ſpokojnoſcź dobudu, kotſiž mje ſe ſkasanjom poczeſcźa.

W Bukezach, 15. junija 1904.

S poczeſcźowanjom

Albert Gnawk,

hornczeŕ a khachlestajeŕ.

50 hriwnow myta.

W nozy wot 14. hacź 15. junija lětßa je ßo w knjeźim Jeńſcheczańſkim hajniſkim revěrje ſkomyßlnje woheń ſakožił.

Schtóž ſapalerja tak mjenuje, ſo móže ßo wón ßudniſzy khostacź, hornje myto dostanje.

W Rakezach, 15. junija 1904.

Ryczeŕkubłowe knjejſtwo.

Wutrobna próſtwa!

S wohnjowym njeſbožom, kotryž je 27. meje naſchu wjeß potrjechił, je woßebje cźeźko žiwnoſcźeŕ Handrij Winkler ſchkodował. Domſke a hródź ßo jemu ſe wſchej nadobu pſchipołdnju wotpaliſchtej, ſkót pak ßo wukhowa a ßo k jenemu ßußodej dowjedźe. Hdyž ßo na to wjeczor we 8 hodźinach ßußodne kubło ſe ſlóſtniſkej ruku ſapali, ßo płomjenja tak rucźe rosſchěrichu, ſo njebě móžno, jim Winklerej ſkót wutorhnycź, a 4 kruwy, 2 cźeleczi a koſa ßo ſpalichu.

Winkler, kotryž nima ſawěſcźene, je we wulkej nuſy a njemóže ßebi ani nadobu ani ſkót kupicź. Ssmilni ludźo ßo wutrobnje proſcha, ſo bychu jeho ſe ßmilnymi darami k nakupjenju najnuſniſcheho podpjerali.

Gmejnſki pſchedſtejiciźeŕ Skop a pſchekupz Lehmann, naßlědnik Pětſchki, na rózku ſchuleŕſkeje haßy w Budyſchinje ſtaj ſwólniwaj, dary pſchijimacź..

Skop, gmejnſki pſchedſt. w Kſchiwej Borſchczi.
Sarjenk, farař w Khwacźizach.

Budyske poboczne Gustav-Adolfske towarſtwo.

Lětuſchi ßwjedźeń budźe ßo, da-li Bóh, **njedźelu 26. junija** t. l. w **Klukſchu** ßwjecźicź; pſchi ßerbſkej Božej ßłužbje 1/2 3 hodź. budźe knjes duchowny Nowy ſ Budeſtez a pſchi němſkej w 4 hodź. knjes farař Satlow ſ Krammela w Cźeſkej prědowacź.

Zyrkwinſkej ßwjatocźnoſcźi ßo **hłowna ſhromadźiſna** w ſali Schuſterez hoſcźenza ſ krótkej rosprawu, ſ wotpokoženjom ſličbowanja, ſ wólbami a t. r. pſchiſamknje.

Wſchitke ßobuſtawy kaž tež pſchecźelje Gustav-Adolfſkeho wuſtawa ßu k temu wutrobnje pſcheproſcheni.

Zyrkwine pſchedſtejeŕſtwo w Klukſchu.
Birnich, farař.

Pſchedßydſtwo Gustav-Adolfſkeho towarſtwa.
Wyſchſchi zyrkwiny radźicźeł Meier.

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu, 19. smažnika, popołdnju z dypkom 5 hodźin swoje

měsačne posedźenje

w Křižanec hosćencu. Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Wšě lube sobustawy a hosći přeprošuje

předsydstwo.

Tyſcheŕſkeho pomoznika

hnydom pyta **August Schubert** w Njeßwaczidle.

Knjeżeho pohoncźa

ſ dobrymi wopißmami k 1. jul. pyta **Hanowski** nad Małym Woßykom.

Starſchu ßłużobnu holzu

k 1. julijej pyta **Spenka** pſchi ßerbſkich hrjebjach.

Sſłużobna holza

cźiſta a dowěrna ßo hnydom abo poſdźiſcho pyta. Dalſche je ſhonicź pola **Oty Döringa** w ßerbſkim domje pſchi lawſkich hrjebjach 4.

Sa tſiměßacźne dźěcźo ßo k 1. julijej dowěrna ſtarſcha **pěſtoúcźa** pyta.

Wo parſchonſke pſchedſtajenje abo pißomne poſkicźenje proßy wuſtawowy wucźeŕ **Lötzſch** w kral. wuſtawje ſa ßlepych w Rakezach.

Cźorneho konja

7—10 lětneho, bjes ſmylkow, dobreho cźehnjerja kupicź pyta

kubleŕ **Kſchižan** w Tſělanach.

Saůdźenu ßobotu je ßo **zoujaza ßuknja** na puczu ſ Budyſchina do Hermanez ſhubiła. Sprawny namakaŕ chžył ju w **Hoppſtockez barbjerni** w Budyſchinje abo w Hermanezach pola **Hadama** ſa myto wotedacź.

Khěža na pſchedań.

W Hucźinje je maßivna khěža cźiſło 7 ſ hródźu a kólnju dla dźělenja herbſtwa hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola **Ernſta Büttnera** w Budyſchinje na wyßokej haßy cźiſło 12.

Do Noweje Jaßońzy!

Njedźelu 19. junija budźe

Gramofonowy konzert

☛ ſ rejemi.

Sala je ſ nowa pſchiprawjena.

Pſchecźelnje pſcheproſchujetaj

Dunkel a mandźelſka.

Sbožopſchecza k pjecźadwazyczilětnemu mandźelſkemu jubilejej

Guſty Schneidera w Holeſchowje a jeho mandźelſkeje **Hany** rodź. **Zuhnez** ſe Scheſchowa, dźeń 15. junija 1904.

Luby nanko, ßwěrna macźerka,
Ważny dźeń dźeńź Wamaj ſaßwita,
Pjecźadwazyczi lět ſtaj nětko hro- [madźe
W ſbožownym a měrnym man- [dźelſtwje.

A Bóh luby Wózecź njebjeſki
Waju lubej' wſchědnje ſeźiwi,
Wamaj poda wſchitku potrjebu,
Schtož bě Wamaj nuſne žiwjenju.

Też pak khoroſcź, wſchelke nje- [ſboże
S cźažami Waj' doma pytaſche,
Hdyž pak běſche nuſa najwjetſcha,
Pſchindźe pomoz Wamaj ſ wyßoka.

Dźeńża Boża hnada poſkicźi
Wamaj žadny ßwjedźeń mandźelſki,
So po Božej woli Wój nětk dwaj
Sſłeborny kwaß dźeńża ßwjecźitaj.

Lube dźěcźi pak też ſ wjeßelom
Lubym ſtarſchim pſchińdu rady dom,
Wamaj ſ hnutej dźakwej wutrobu
Sswoje ſbožopſchecźa pſchinjeßu.

Njech Bóh dale Waju pſchewodźa,
Wamaj we wſchěm ßwoje ſboże da,
Strowoſcź, cźělnu a też duchownu,
A ſchtož potrjebataj k žiwjenju.

Bóh ſpožeź Wamaj ſtrowoſcź [wobſtajnje,
Bóh daj Wamaj dołhe žiwjenje,
Njech Bóh ſwarnuje pſchednjeſbožom
Waju ßwójbu, Waj' a zyły dom.

Duž nětk lubſchej ſ Božej pomozu
Dźitaj ßwoju dróhu daliſchu,
Junu luby Bóh pak woběmaj
Tamnu wěcźnu ſbóžnoſcź Wamaj [daj.

S njeſahinitej luboſcźu a dźakownoſcźu

Waſche dźěcźi.

(K temu cźišłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 25 Serbskich Nowin.

Ssobotu 18. junija 1904.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

13. junija 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	37—39	66—68
awstriske	38—40	67—70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—36	62—65
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	58—60
4. žnadnje pizowane kóžbeje staroby	25—27	50—52
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	35—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	32—34	58—61
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54—56
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	24—27	50—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—38	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—36	58—62
3. žnadnje pizowane	28—30	53—55
Cźelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—50	70 74
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	45—46	67—69
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschižењow w starobje hacz do 1¼ léta	39—40	52—53
2. mjaßne	37—38	50—51
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	34—36	46—48

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2348 měchow.	W Budyschinje 11. junija 1904. wot		hacz		W Lubiju 16. junija 1904. wot		hacz	
	hr.	np.	hr.	np.	hr.	np.	hr.	np.
Pschenica běła	8	83	9	—	8	68	8	97
" žołta	8	24	8	53	8	35	8	68
Rožka	6	—	6	10	5	88	6	—
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	30	6	50	5	80	6	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	30
Butra 1 kilogr.	1	90	2	30	2	—	2	20
Pschenična muka 50 "	9	—	17	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	7	—	12	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssloma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1200 schtuk, schtuka	10	—	20	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje placzesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hacz 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hacz 14 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacz 10 hr. — np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacz 9 hr. 50 np

Na Burzy w Budyschinje pschenza (běła) wot 8 hr. 75 np. hacz 9 hr. — np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 53 np. hacz 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. — np. hacz 6 hr. 16 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np, wowß wot 5 hr. 80 np hacz 6 hr. — np.

Wiczne placišny w Kamjenzu

9. junija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hacz 6 hr. 15 np., pschenza wot 8 hr. 30 np hacz 8 hr. 65 np., jeczmjeń wot 6 hr. 90 np. hacz 7 hr. 10 np, wowß wot 5 hr. 90 np. hacz 6 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacz 12 hr. — np., hróch 10 hr. — np., žyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 30 np., žloma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 90 np. hacz 2 hr. 20 np.

Wjedro w **Londonje** 17. junija: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smeje 3. njedźelu po žwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodź. žerbstu spowjednu rěcz, ½9 hodźin žerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Tydźenske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W **Michalskej zyrkwi:** Bjedrich Schmoger, listynoschěr w Kubschizach, z Johanu Augustu Mehnertez w Kelnje.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi:** Max Pawol, Augusta Granicha, fabrikarja na Židowje, ž.

W **katholskej zyrkwi:** Beno Jan Waltar, Oty Wylema Jurja Thiemanna, rěsnika tu, ž. — Albert Franz, Josefa Tysa, fabrikskeho dźěłaćerja w Hajnizach, ž.

Zemrjeći:

W **Michalskej wozadze:** 9. junija: Lina Martha, Khorle Augusta Krawza, žiwnoscźerja we Wownjowje, dź., 7 m. 20 d. — 11. Jan Bohuwěr Rychtar, wumjeńkar w Krakezach, prjedy we Wurizach, 84 l. 5 m. 9 d. (khowany na Michalskim pohrjebnischczu.) Erna Liddy, njemandź. dź. w Dobruschi, 5 m. 4 d. — 15. Khorla August Leberecht Röthig, khěžer a twarz w Sslonej Borschczi, 68 l. 1 m. 27 d.

W **katholskej wozadze:** 10. junija: Albert Jurij, Miklawscha Kilanka, dźěłaćerja tu, ž. 10 m. 17 d. — Erwin Oskar, Wylema Winklera, tkalskeho mischtra tu, ž., 2 l. 5 m. 1 d. — Franz Josef, Jana Jurja Domschki, hornczerja tu, ž., 5 l. 5 m. 16 d. — 14. Jan Machaczek, fabrikski dźěłaćer w Hajnizach, w měschczanskej khorowni, 19 l. 11 m. 20 d.

Zyrkwinske powjesćze z Hodźija.

3. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje rano ½7 hodź. farat Kschižan žerbstu spowjednu wuczbu, ½8 hodźin duchowny Voigt žerbske a ½10 hodź. němske prědowanje. — Pjatk 24. junija, jako na Jana kichczenika, budze rano ½7 hodź. němska, ½8 hodź. žerbska spowjedź a ½9 hodź. žerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze z Budestez.

3. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. žerbsku spowjedź, w 8 hodź. farat Domaschka žerbske a ¾10 hodźin němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. budze katechismusowa wuczba z němskej žónskej młodźinu.

Zacherlin

spodźiwnje skutkuje! Wón mori lěpje, dyžli druhe žrědki, z wěstoscźu a rucze kóždu druzinu schkódnych pschekaßanzow, woßebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schczónwy, njerodź na domjazych skocźatach a žo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho snamjenja žu: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

Wulku dźělbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſacża mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawarnje dostate) po płaczišnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměſchnje tunich płaczišnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Wſchě 30. junija a 1. julija t. l. ſapłaczomne

kupony,

hižo wot 15. junija bjes khoſtow po najwyſchſchim kurßu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamy.

Filiala Lubijſkeje banki
w Budyſchinje w ßerbſkim domje.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź, njech dże k cżaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedża ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Schenillowe rubiſchcża

na wulki wubjerk po tunich płaczišnach

porucża

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 1.

S dobom na to kedźbliwe cżinju, ſo ſchtrympy pſchiſchtrykuju.

Sſłomjane kłobuki,

filzowe kłobuki wſchěch barbow, mězy ſtareje a noweje faßony, po najtuniſchich płaczišnach porucża

C. E. Rinke,

na bohatej haßy

(ſ napſchecża Sachſy).

J. G. Müller, ßedlarſki miſchtr

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 12

pſchi potrjebje **bayerſke tóczniki, brußy** 12 wſchelakich družinow, **loßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczišnach, **loßyſchcża, loßowe ſchkitaki, loßowe rynki, rohowe kunki, hrabje, ßerpy** atd. porucża.

Saßopſchedawarjam ßo poniżene płaczišny wobliczeja.

Sazynowane bowy

woßebje tołſte

porucża tunjo **Moritz Schulz,**

klampnarſki miſchtr pſchi ßerbſkich hrjebjach 10,

teho runja **krjepjawki** (krjepjaze khany) woßebje ßylne, ßamodźěłane, **Moritz Schulz,**

dale **żeleſne hrabje** a **Herkuleßowe konjaze lutowaki** (ſchonowaki) porucża

Moritz Schulz

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Wolijowe barby

we wſchěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże ſchnyjaze, k barbjenju khěžow, ſchpundowanjow atd.,

moleŕſke a murjeŕſke barby

cżerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,

ſchpundowanſki ßwěcżaty lak

ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a ſpěſchnje ſchnyjazy,

terpentinowy wolij

(němſki a franzowſki),

dwójzy warjeny

hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże ſchnyjazy,

bernſteinſke laki,

kopallaki,

damarlaki,

żeleſowe laki,

Ia Kölnſki klij kaž tež **murjeŕſki klij**

a hiſchcże wſchelake druhe družiny,

myjeŕſku krydu,

gyps,

Ia portlandſki zement,

klepatokamjenjowu

a **ſchmirglowu papjeru,**

ſchmirglowy płat,

ſchpundowanſki wóſk,

wóſk ſa parketowe ſchpundowanje,

barbicże wſcheje družiny,

ſchablony

ſa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucża a maja pſchezo na ſkładże po najtuniſchich płaczišnach

drogowe a barbowe

en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Telefon 33.

Połcż! Połcż!

tucżny a pſcheroſcżeny pſchi wotewſacżu 5 puntow po 60 np.,

tucżne ßwinjaze mjaßo punt po 60 np.,

najlěpſchu dobru kolbaßu punt po 60 np.,

metowu kolbaßu zyły punt po 60 np.,

ßadło po zyliſnach punt po 60 np. porucża

rěźniſki miſchtr Nierth

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy.

Koßy

kaž jěd rěsaze, wot 22 lět ßem tunjo porucža

Paul Walther pschi žitnych wikach.

Fotografowańja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbskej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju firmu

jenož **Richard Huth na ßerbskej haßy 13** kedźbuje.

Czerstwy paleny

khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucža

Gustav Küttner

w Budyschinje

na ßerbskej haßy 10.

Sa kolojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle** po 5 mk.

Schlawchi hižo po 4 mk.

Wupruhowany wudźěłk porucža

Otto Büttner

pschedawańje koże, czěrjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych wězow

w Budyschinje

pschi hłownym torhoschczu 9.

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jěsdne kola kolomas

porucža tunjo

Měrschez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pschi žitnych wikach 30

w domje hosćenza „sloteje hwězdy.“

Wósk

a wóskowy twar po najwyschschich płaczišnach kupuje

Friedrich Lieber

mydlarnja na bohatej haßy 6.

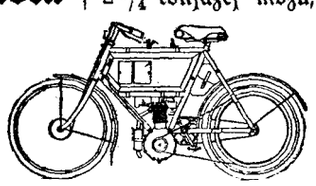
Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſczišche, najkhmańſche a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho czaßa.

Jenož fabrikſke płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ $2\frac{3}{4}$ konjazej mozu, ſe ßamodźěłazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanſkej drózy 10.

Krawſtwo ſa mužazu draſtu po měrje

Ernsta Schenka

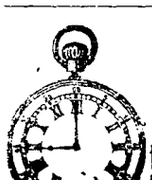
pschi žitnych wikach na ßukelnſkej haßy 1 po 1 ſkh.

w domje ſchewſkeho miſchtra Mohra

porucža ßo ßwojim ßerbſkim krajanam

k dźěłanju wſcheje mužazeje draſty.

Draſta ßo derje po modze ſchije. — Sa dobre ßedźenje ßo rukuje. — Płaczišny ßo tunjo wobliczeja.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczašow** k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaczišny.**

Porjedźenje dobre a tunje.

Wſchiſpomnjenje: Rěczu ßerbſki.

Wſchě barby,

ßuche a do wolija ſrybowane,

firniß,

terpentinowy wolij,

lak,

barbicze (pinſle),

ſchablony,

dale

zement

ſtajnje czerſtwy,

po $\frac{1}{1}$, $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{4}$ tunach kaž tež po měchach porucža tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pschi žitnych wikach 30

w domje hosćenza „sloteje hwězdy“.

Skład drainěrowanſkich rolkow w Lětonju

porucža **drainěrowanſke rolki** wſchěch wulkosćow,

wodowodowych rolow,

konjazych žłobow,

kruwjazych kortow,

ßwinjazych kortow,

proßazych kortow ſ rěblikom a bjes njeho,

pßyczе korta,

plešrowanſke platy,

wſcho po fabrikſkich płaczišnach.

Emil Dietrich.

Franzſki palenz

najlěpſchi ßrědk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju rosćenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Seelenfreund
& Co.
pschi lawskich hrjebjach 12
ſ napschecźa měſchcź. theatra.

Sa hoſcźenzarjow:

Piwowe karanczki
ajchowane,
3/10 litra, 100 ſchtuk po 19 mk.,
4/10 litra, 100 ſchtuk po 22 mk.,
1/2 litra, 100 ſchtuk po 24 mk.,

Piwowe bjecharje,
ajchowane,
1/4 litra, toczene, duz. 80 np.,
1/4 litra, poſchkrjene, duz. 1 mk.,
1/4 litra, ſe ſkotej kromu, duz. 1 mk. 20 np.,
3/10 litra, tłóczene hładke, duz. po 1 mk. 20 np.,
3/10 litra, toczene, duz. po 1 mk.,
3/10 litra, poſchkrjene, duz. po 1 mk. 10 np.,
3/10 litra, tłóczene hładke, duz. po 1 mk. 40 np.,
1/2 litra, poſchkrjene, duz. po 1 mk. 80 np.

Talerje,
ſ kamjeniny, nikke a hluboke, po 9 np..
porzlinowe, hładke, duz. po 2 mk. 75 np.,
tołſte porzlinowe, duz. 3 mk.

Britannija jědźne lžizy
po 14, 17, 20, 22 np.

Britannija khoſejowe lžiczki
po 7, 8, 10 np.

Solingſke noże a widliczki
duz. po 2 mk. 40 np., 3 mk. 50 np., 5 mk. 40 np., 6 mk. 50 np., 7 mk. 75 np., 10 mk.

Dale nowe bóſchke:
brune hornczeŕſke ſudobje.
Placźiſny ſměſchnje tunjo.

Khěžorowa khoſejowa pſchedawańja
najwjetſcha khoſejowa palerńja Europy
direktnje ſ pſchetrjebarjemi wobkhadźaza.
Wjazy dyžli 750 ſamſnych pſchedawanſkich filialow.

Poruczamy:

khoſej ſ direktneho pſchiwoſa, po naſchim waſchnju paleny, kaž tež
khoſejowe pſchibjerki ſe ſamſneje fabriki we wſchelakich ſawalkach,
czaj po wſchelakich placźiſnach,
kakao ſe ſaruczenjom, ſo ſo lohko roſpuſchcźa a jara ſpory, ſ naſchich ſamſnych dźěłarńjow,
ſchokolady ſe ſamſnych dźěłarńjow, ſe ſaruczenjom, ſo jenož ſ zokora a kakao wobſteja.
Biskwity najwubjerniſcheje hódnoſcźe, 16 wſchelakich druźinow.

Pſchedawanſke filiale
w **Budyſchinje** na bohatej haſy 5,
w **Shorjelzu** na kamjeńtnej haſy 6,
w **Zitawje** pſchi radnizy w kupnizy.
w **Radebergu** na Draždźanſkej dróſy 11.

ff. likeury,
dwójny a jeduory
palenz
ſnateje dobroſcze
po najtuńſchich placźiſnach najlěpſchi poruczа
Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mörbe)
Pſchiſpomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ſo ſapocźeja, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſcźelu.

So by ſo ſkład ſkerje wotbył, pſchedawam wot nětka
1000 ſchtuk
praſowaneho torfa
po 6 mk.
Bóſchicźanſke ryczeŕkubło pola Njeſwaczidła.

Młócźenje ſ parnej maſchinu
na mſdu cźini **Bóſchicźanſki knježi dwór.**

Wobraſy
(bildy) ſo rjenje a tunjo ſaſchkleńzuja a ſ woblukom wobdadźa,
domowe ſohnowanja a **wobraſy, wěnzy a ſchpruchi k ſlěbornym kwaſam** we wulkim wubjerku a tunich placźiſnach pola
Maxa Mützy
na bohatej haſy 11.

Paleny
khoſej,
wſchelakeho měſchenja
punt po 80 np., 90 np., 1 mk. hacź 2 mk.
jara placźiſny hódno poruczа
Ernst Lehmann
(prjedy **Khorla Pětſchka.**)

Wóſkowy twar
kaž tež wuſchkrjeny wóſk kupuje
Albert Lehmann,
mydłarńja na połnóznej dróſy 2 na rózku horncźeŕſkeje haſy ſnapſchecźa ſtarych kaſarmow.

Pucźowanſke toſche, pucźowanſke koffry, nakhribjetne měchi
porucźa tunjo
C. A. Pětsch
na hauenſteinſkej haſy 1.

Hdźe ſcźe tónle dobry a tuni **cźaſnik** kupili?
Pola
G. Magera naſlědnika,
mějecźel Th. Hippa
na ſerbſkej haſy 11.

Portlandſki zement
w wubjernej jenakej hódnoſcźi ſtajnje cźerſtwy, dokelž ſo kóždy tydźeń pſchiwoža, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo poruczа
Otto Engert
en gros drogowe khlamy en détail
na ſnutſkownej lawſkej haſy 10.
Telefon 33.

Karbolineum,
najkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cźwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńſchich cźwizach a po waſy ma na ſkładze
Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na ſnutſkownej lawſkej haſy 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóńtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 26. | Sobotu 25. junija 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Wladiwostokske łódźstwo

je tśi japanske parne transportske a dwě japanskej płachtatej łódźi potepiwschi ꝑo 20. junija do Wladiwostokskeho pschistawa wróćiło. Po rosprawje admirala Skrydlowa je naměstny admiral Bjesobrasow 12. junija s kschižakami „Roßiju“, „Gromobojom“ a „Rurikom“ wujěł, so by pschewoženju Japanskeho wójska s Japanskeje do Mandžurskeje sadźěwał. Na ꝑwojej jěsbje je wón 15. junija japanske transportske łódźe „Izumimaru“, „Sadomaru“ a „Hitachimaru“, dale płachtatej łódźi „Yawata“ a „Ansei“, ꝑo s nimi na morju setkawschi, potepił. 16. junija je wón pschi japanskim brjosy jendźelsku parnu łódź „Allantan“ wuſlědźił, kotraž je 6500 tunami wuhla k pokodnju jědźesche. Dojelž bě tale łódź hižo prjedy wójnsku potrjebu pschiwjesła, ꝑo wěste bycź sda, so je tež wuhlo, kotrež wona wjesesche, za japanske wójnske łódźstwo postajene. Duž je naměstny admiral Bjesobrasow łódź do Wladiwostoka dowjescź dał. Jejne wuhlo budźa ruske wójnske łódźe derje trjebacź móz, a łódź ꝑama jako wójnski dobytk do wobꝑedźenstwa Ruskeje pscheńdźe.

Na potepjenej transportskej łódźi „Hitachimaru“ ꝑo zyły japanski pěschi regiment s połnym trainom a jedyn general se ꝑwojim stabom a 5 jendźelszy offizěrojo wjesechu. Regiment k 10. diwisiji ꝑłuschesche. S łódźe „Sadomaru“ teho runja potepjeneje ꝑu wójnsku kaßu, 2 milijonow yenow (8 milijonow hriwnow) wopschijazu, do morja cźißli.

Dale ꝑu tež ruske torpedoske łódźe s Wladiwostokskeho pschistawa pod roskasowarstwom kapitana Winogradskeho někotre japanske wikowanske a transportske łódźe najěle a potepiłe. Wjetschi dźěl tychle łódźow ryby a rajß do japanskeju pschistawow Sasebo a Schimonoseki wjesesche.

Bitwa pola Wafangou,

w kotrejž ꝑu Rußojo pscheđ japanskej pschemozu k połnozy zosacź dyrbjeli, je najkrwawnischa w nětcźischej wójnje była. Na ruskej stronje je po rosprawje generala Kuropatkina 28 offizěrow a 648 muži padnyło, 75 offizěrow a 1767 muži je ꝑo franiło a 12 offizěrow a 676 muži je na bitwischcźu wostało. Hischcźe wjele wjetsche schkodowanki ꝑu Japanszy měli, teho dla samjelcźeja, kelko ludźi ꝑu w tejle bitwje shubili.

Nowiny „Nowoje Wremja“ wo Wafangouskej bitwje pißaju, so je w njej japanska artillerija rosꝑudźiła. Japanszy mějachu dwójzy telko kanonow, hacź Ruszy, mjes nimi tež wjele cźežkich wobleźhanskich kanonow. Woni lydditowe kule tśělachu a s nimi zyłu krajinu poßypachu, so ꝑo njemóhli Rußojo na njej sestupacź a shromadźicź. Wokoło 12 hodźin poczachu k Wafangouskemu żelesnischkemu sastanischcźu kule lětacź. Njedźiwajzy teho derje trjechjaza ruska artillerija s khwilemi Japanskich nusowasche wotmjelknycź, mjes tym so Rußojo k Vansalinskemu sastanischcźu wróćo cźežechu. Pospyt Japanskich, Rußow na prawizy wobeńcź, ꝑo njeschlachcźi. Japanszy jara wjele ludźi shubichu. Jedyn bataillon ruskeho 36. regimenta nabděh dweju japanskeju regimentow sadźerża, s kotrejuž zyłe rjady spadachu. Dwě ruskej kompagniji, kotrejž ꝑo prěnjej do prědka póßłaschtej, so byschtej njepscheczelowe wobeńdźaze postupanje sadźerżałej, kapitan Alexandrow nawjedowasche. Wón bu prěni s njepscheczelskej kulku morjeny, tola kompagniji na to ꝑwój nadawk ꝑamej dokonjeschtej. Jedyn kompagnijiny komandant, kapitan Sadirako, bu franjeny; tola wón w froncźe wosta. Nasche schkodowanki ꝑu wulke, woßebje je wjele wyschschich offizěrow padnyło. Poßledni cźah se franjenymi wotjědźe, hdyž hižo s hromadami kule do sastanischcźa padachu. Cźahowy komandant, kapitan Kononowicź, hischcźe dweju franjeneju offizěrow do cźaha scźeże, hdyž hižo tón wotjědźe. Dr. Botkin, kotryž ꝑo sapowjedźi, ꝑobu jěcź, ranjenych tak dołho wobalesche, doniž Japanszy sastanischcźowe wokna njerosbichu. Japanszy ꝑu na hrosne waschnje ruskich franjenych, kotsiž ꝑo njeběchu móhli s bitwischcźa wotnjescź, morili.

Njemirowicź Dancźenku w „Ruskim Sskowje“ wo Wafangouskej bitwje pische: Hdyž Japanszy ruske prawe kschidło wobeńdźejo zofazym wustatym ruskim wotdźělenjam hrožachu, wjednik arrierneje gardy (sadnjeho wójska), general Ssamꝑonow, bataillonej Tobolskeho regimenta poruczi, so by ꝑo psched Wafangouske sastanischcźo postajił. S tśělenjom Tobolskich ꝑo njepscheczel sadźerża. Druhi bataillon, kotryž bě runje se żelesnizu pschijěł a ꝑo runje se ꝑwojimi wězami saběrasche, wo strachu shoniwschi, Tobolskim na pomoz pschihna. S bližschim cźahom druhe bataillony teho ꝑameho regimenta pschijědźechu. Wone s wosow sesskakawschi towarschom na pomoz khwatachu a wobeńdźazy postup Japanskich sadźerżachu. Rjek ꝑławneho wojowanja bě leutnant Abulawadźe, kotryž bu bórsy ꝑmjertnje franjeny. Do runeho rjada s wojakami dyrbja ꝑo lěkarjo a hojerjo stajicź, kotsiž pscheđ wohnjom njezofachu. To ꝑame ma ꝑo wo Manteuflowym wotdźělenju rjeź. Na lěwizy ꝑu wojazy, komanda njewotcźakawschi, do njepscheczela tśěleli. Hdyž prawiza a ꝑrjedźischcźo zosasche, ꝑo tež jim pschikasa, ꝑo sawróćicź, woni pak po pschikasni jara njerad cźinjachu. Japanszy nasche naßypy wužichu a s nich do zofazych tśělachu. Wětsikojte, symne, deschcźowe nozy wojazy na mokrych polach pschebuchu, mnosy bjes mantla, bjes kotrehož běchu se żelesnischkeho cźaha na bitwischcźo khwatali. Tychle rjekow dyrbjeli widźecź, kak běchu wjeßeli a cźerstwi a kak woni po dwajdnjownym wojowanju hłódni wróćo duzy, jenož na njedoßahazu artilleriju skorżachu! Mnosy marschěrowazy wojazy hakle tśeźi dźeń prajichu, so ꝑu franjeni, tola k wobalenischcźu hischcźe pschezo njeńdźechu. „Lěkarjo maju tež bjes naß doscź dźěła“, cźile rjekojo prajichu.

Mnosy, kotrychž ꝑu Ruszy za shubjenych měli, ꝑu ꝑo poßlednje dny k ꝑwojim regimentam wróćili, powjedajo, so ꝑo Japanszy, tak dołho hacź ꝑu zusy wojerszy sastupjerjo pschitomni, wo ruskich ranjenych staraju, tak bórsy pak hacź ꝑu ꝑo zusy wojerszy sastupjerjo wotßalili, tu Japanszy ranjenych dobijeja. Jene japanske wotdźělenje je na bitwischcźu ruskich ranjenych sabiwało, druhe wotdźělenje je jich s chineskim pschewodnikom do ruskeho lěhwa póßłało. Japanszy ꝑu khorhoj cźerwjeneho kschiża snjewužili, so bychu Ruskich sabłudnili, so móhli tak ꝑwoje stejischcźo bjes schkodowanja pscheměnicź. Kuropatkin je 20. junija prěni wójskowy korps wobhladował. Wón je wojakam, kotsiž ꝑu ꝑo s khroblym wojowanjom wusnamjeli, ꝑwjato Jurjowe kschiże wudźělował a pschi tym prajił: „Dyrbimy s Japanskimi kónz cźinicź; doniž ꝑo to njestanje, njemóże ꝑo nichtó s naß domoj wróćicź.“ Wójsko ꝑwojemu wjednikej s hrimotazym wyskanjom wotmolwi.

Port Artur.

General Kuropatkin je ſ Port Artura powjeſćź doſtał, ſo ßu nětko wſchě ruſke łódźe, kotrež běchu ßo ſ nóznym nadpadom japanſkich torpedowych łódźow wobſchkodźiłe, ſaßo ſwuporjedźane a ſo ßu doſpołnje k wojowanju khmane.

Japanſzy ßu ſchtwórty króćź ſpytali, ſe ſawjeranſkimi łódźemi wujěſd Port Arturſkeho pſchiſtawa ſaraćźićź, tola ſaßo podarmo. Dwě ſ jich łódźow ſtej ßo hnydom ſ wohnjom ruſkich batterijow potepiłej, druhe pak ßu woheń njewudźerżawſchi wotjěłe. Powjeſćźe wukrajnych nowin wo ſahubjenju dweju ruſkeju kanonſkeju łódźow ßu ſ hoła wumyßlene. Wſcho ruſke Port-Arturſke łódźſtwo je w zyłoſćźi; wſchě łódźe ßu wuporjedźane, myßle wobßadki a wobydleŕſtwa dobre. Wſchitzy ßu pſcheßwědčeni, ſo ßo Port Artur njehodźi ſe žanej cźłowſkej mozu dobyćź. Wobydleŕſtwo je dobrowólne wójſko ſrjadowało. Zónſke ßu twjerdźiſninemu roskaſowarjej ßwoje ßłużby poſkićźiłe. W měſćźe a twjerdźiſnje je wſchudźe porjad. Wikowanje a rjemjeßko džetej ßaßo kaž prjedy. Nowiny „Nowy Kraj“ ßaßo wukhadźeja. Port Artur je na poł łěta ſ zyrobu ſaſtarany, ſmjeńſcha-li pak ßo porzije, na — łěto. Punt mjaßa płaćźi 50 np., bleſcha piwa 120 np., ſchampanſke wino 8 rublow. Hudźba na Nikolajewſkim bulwarje tſi króćź wob tydźeń piſka. Zónſkich je w Port Arturje 600. Japanſke pſchedwójſko je wot Port Artura 24 kilometrow ſdalene.

S balonom ſ Port Artura do Mukdena.

Khětre džiwanje je w Peterburgu powjeſćź wo poradźenej jěſbje dweju ruſkeju offizěrow a jeneho inżenieura ſbudźiło, kotſiž ßu 20. junija ſ Portartura ſ balonom wotjěli. K jěſbje ßo hejtman powětrojědneho wotdźělenja Tuſchkow, wyſchſchi leutnant Cźelinſki a inżenieur Semlinſki rosßudźichu. Mějachu ſa nadawk, ßamoruczny liſt generala Steßela Kuropatkinej pſchepodacź. Tſi nozy ßo na wotjěſd hotowachu, tola pſchezo bě jaßne njebjo, a wětr njepſchihódnje dujeſche. Hakle w ſchtwórtej nozy na 20. junija wětr ſ krótkeho ranja ſadu, a njebjo bě do zyła bjeshwěſdne. W 9 hodźinach wjecźor ßo powětrojěſdni w balonje k njebju horje puſchćźichu, a balon 2000 metrow wyßoko ſlecźa. Balonowy ſlět nichtó ani w twjerdźiſnje njepytny. S njeho zyle jaßnje wohnje Japanſkich roſeſnawachu, kotrež ßo wokoło wobtwjerdźenjow cźehnjechu. Na ßwitanju rano wokoło 3 hodźin ßo powětrojěſnym ſdaſche, ſo pod ßobu tſělenje kanonow ßłyſchachu. W 5 hodźinach rano ßo mhła troſchku roſpłuny a wokoło 6 hodźin widźachu, ſo mjes dwěmaj horomaj na wotpucźu ruſka kavallerija jěcha. 1/2 7 hodźin ßo delka na ſemi balona dohladachu, a jene wotdźělenje ſalwu wutſěli. Powětrojěſdni hnydom wulku běłu khorhoj wupowěßnychu a ventil wocźinichu. S wyßokoſcźe 1500 metrow bě zyle derje ſpóſnacź, ſo nad ruſkim łěhwom lecźachu. W łěhwje wſcho ſtawaſche, a offizěrojo balon ſ dalokowidami wobkedźbowachu. Machachu na njón, ſo by ßo dele puſchćźił. To ßo ſbożownje dwě hodźinje dale Mukdena rano 1/2 8 hodźin ſta. Powětrojěſdnych ſ wulkim ſahorjenjom witachu.

Hroſnoſcźe japanſkich wojakow.

Japanſzy ßu po wulkej wjetſchinje póhanjo, a kaž póhanjo woni tež ſ wbohimi njepſcheźelſkimi jatymi ſakhadźeja, hdyž ßebi myßla, ſo jich nichtó njewobkedźbuje. Po poßlednjej bitwje pola Wafangou jedyn ruſki wojeŕſki łěkaŕ pſches kerki widźeſche, kak ßo Japanſzy do ſranjenych ruſkich wojakow dawachu a jich ſ bajonetami roskakachu a ſ mjecźemi rosrubachu. Jene cźěło 26 ranow pokaſowaſche, druhim bě hłowa rosrubana, wocźi wukałanej, wutrobno ſ bajonetom roskałane. Kolenje najwjazy wojakow běchu ſ tſělbinym toporom rosražene. Japanſzy ßu ſ njemdroſcźu kaž baſchibośukojo w ruſko-turkowſkej wójnje ſakhadźeli. Ruſki general Ssimonow je protokol wo tychle podawkach napiſacź dał, kotryž ßu jendźelſki, franzowſki a ſchpaniſki wojeŕſki attaſchej podpiſali.

Chineſojo jako japanſzy ſchpijonojo.

Japanſzy ßu hižo dawno do wójny w Mandźurſkej najwobſchěrniſchu ſchpijonažu ſrjadowali. Wſchudźe jim Chineſojo jako ſchpijonojo ßłuża, kotſiž kóždе wojowanſke ſtejiſchcźo Rußow Japanſkim pſcheradźeja. S pokaſanjom ſchpihela a ſ wośpjetnym jeho ſkhowanjom na jenym a tym ßamym měſtnje ßo na pſchikład wośnamjenja, kelko kanonow tam ſteji. Runje tak Chineſojo ſe ſnamjenjemi hibanje, ßylnoſcź a ſtejiſchcźo kóždeho ruſkeho wójſkoweho wotdźělenja pſcheradźeja. Tak ßu Japanſzy pola Wafangou niz jenoż mohli ſkhowane ruſke kanony potſělacź, ale tež po hibanju ruſkeho wójſka ßwój wojowanſki plan pſcheměnicź. General Kuropatkin je teho dla pſchikaſał, ſo maja ßo Chineſojo, kotſiž ßu pſchi wobtwjerdźenju Mukdena dźěłali wupokaſacź.

Zarowy ßmilny ſłutk.

Zar je wukas wudał, po kotrymž maja njemandźelſke dźěćźi, kotrychž nanojo ßu w nětcźiſchej wójnje padnyli, prawo na ſtatnu penſiju, hdyž ßu je nanojo ſa cźaß žiwjenja jako ßwoje dźěćźi pſchiſpónali abo je podpjerali.

Zarowe poßołſtwo do Franzowſkeje.

Parižſke nowiny „Patrie“ ßu ſajimawe rosrěcźenje ſ ruſkim generalom Klakadewom wośjewiłe, kotryž je do Pariſa a Barlina ſ woßebitym poßołſtwom zara Mikławſcha wotjěł. General praji, ſo móže, ani ſo by ſ tym potajnſtwo ßwojeho póßłanja ſranił, telko rjeź, ſo ſměje w Pariſu ſkhadźowanku ſ miniſtrami, woßebje ſ Delcaſſéom. Na to ſměje audijenzu pola preſidenta Loubeta, kotremuž ma ßamoruczny zarowy liſt pſchepodacź. Druhi zarowy liſt khěžorej Wylemej pſchinjeßy, tola zyle druheho wopſchijecźa. Pſchińdźe, dale praji, niz ſo by po zarowym roskaſu wot Franzowſkeje podpjeru żadał; pſchetoż Ruſka je ßebi ßwojeho ſkónczneho dobycźa ſe ßamßnymi mozami wěſta. Tola wſchak budźe ßebi wot Franzowſkeje dopjelnjenje wuczinjenja żadacź, po kotrymž je ßo Franzowſka ſwjaſaka, na najkedźbliwiſcho mjeſy pokodniſcheje Chiny ſtražowacź, a hdy by k powſchitkownemu ſběžkej Chineſow dóſchło, ſ wójſkom pſchecźiwo Chinje ſakroczicź. To je jaßne, ſo Rußowſka ſ Japanſkej wojujo, njemóže ßwoje mozy k potkócźenju chineſkeho ſběžka roſſchcźěpicź. Ruſke knježeŕſtwo, — praji general, — ma njepowalne dopokaſma wo tym, ſo ßo w Chinje ſatraſchny ſběžk pſchecźiwo Ruſkej a ſjednocźenje ſ Japanſkej pſchihotuje. Teho dla ßebi Ruſka ſwjaſk ſ Franzowſkej a ßnadź ſ Němſkej żada. Poßledniſche wſchak njemóže general wěſcźe wobtwjerdźicź.

Swětne podawki.

Kral Jurij

je ßwoje ſkhorjenje tak daloko pſchewinył, ſo je ßo ſańdźenu njedźelu wjecźor na pucźowanje do Emſkich kupjelow naſtajicź mohł. Do Emſa je wón ſbożownje pſchijeł a nětko tamniſchu ſtrowotnu wodu pije a tež paru warjazeje wody dycha. Wſchědnje wón wujěſdźuje abo ßo wukhodźuje, tak dołho hacź jeho cźělne mozy to dowoleja. Poſdźiſcho chze kral Jurij tež hiſchcźe Gaſteinſke kupjele wužicź.

Jendźelſki kral Eduard

je pjatk k němſkemu khěžorej na wopyt do Kiela pſchijeł, hdźež ßo nětkole wujěſdźowanje yachtow (małych płachtatych łódźow) wotměwa. Němſki kronprynz ßo ßam pſchi tymle wujěſdźowanju wobdźěła. Jendźelſki kral budźe zyły tydźeń ſ khěžorowym hoſcźom. Wulkeje politiſkeje ważnoſcźe drje jeho wopyt njeſměje. Schtóž je ßo hdy ſ Jendźelſkej politiy ſwjaſał, je ßo pſchezo potſihał.

Wuhonjenje ſ automobilemi

wo Gordon-Benetſke myto je ßo tydźenja we wjecźornej Němſkej w Taunußu wotmękło. Pſchi tym je ßebi Franzowſa Théry myto wudobył. Automobile ſ měſtnami ſa hodźinu nětkdźe 70 mil pſchěhnachu. Wyſchnoſcźe běchu najwobſchěrniſche naprawy cźinile, ſo ßo njeby pſchi tejle wuhanjenzy njeſbože ſtało. Wjele żandarmow a wojakow dróhi ſtražowachu, běchu wjele hodźin dołho na nohomaj. Zyłe dróhi běchu wſchědnemu wobkhadej ſawrjene a ſ grotowym płotom wobhrodźene. Někotre nowiny ßo na to hórſcha, ſo je knježeŕſtwo džiwje honjenje podpjeralo. Żadyn ſport njeje mjenje mjes ludom lubowany, dyžli automobilny ſport. Żadyn roſumny cźłowjek njeby ßo na to hórſchił, hdy by ßo wo to jednako, automobil ſa ludźazy wobkhad wuwużicź, ale runje tak ßo ſe wſchej raſnoſcźu pſcheczźiwo temu proteſtuje, ſo automobile ſpěſchniſcho dyžli żeleſniſke ſpěſchne cźahi cźerja a cźłowjekow a ſkót pſcheježdźeja.

Bamž a italſki kral.

Bamž pjecźa pſchihoty cźini, ßo ſ italſkim kralowſkim domom ſjednacź. Prěnje ſnamjo, kotrež na to pokaſuje, je bamžowy wukas, po kotrymž je kardinal Svampa w Bologni krala powitacź dyrbjał, hacź runje je kral ſ zyrkwinej klatbu wobcźeżeny. Kral ſa to kardinalej měſto pſched komandowazym generalom a knježeŕſtwowym preſidentom da. Bamž je ſpóſnał, ſo dyrbi ßo ſ kralowſkim domom ſjednacź, ſo mohł ßo ſozialdemokratije wobróćź. Jeho ſtatny ſekretar Merry de Val je wóndano jenemu prälatej, kotryž ßo jeho teho

dla wopraſcha, prajił: „Sozialdemokratija nam wſchitkim wyſche hłowy ſroſcże. Wona pſches krolowſki hród pódże a pſched vatikanowymi wrotami njeſaſtanje.“ Na tym ßo njemóże wjazy dwělowacź, ſo mataj bamž a italſki kral ſa nuſne, ßo pſcheczíwo ſozialdemokratiji ſjednoczícź, kotraž hroſy, wobeju ſaniczícź. Bamž ßebi jenoż njewotwißnoſcź w knjejſtwje ßwětoweje zyrkwje żada. Italſki kral jemu tule njewotwißnoſcź nochze ſarjez, wón dawa bamžej rěczecź a pißacź, ſchtož ßo jemu ſpodoba. Italſke knjeżerſtwo je wot lěta 1870 bamžej 2,400,000 hriwnow wuczinjazu zivilnu liſtu poſkiczało, tón pak je ßo hacž dotal ſapowjedźił, italſki ſtat pſchipóſnacź a poſkiczenu liſtu pſchijecź, a je też italſkim katholikam ſakaſał, ßo pſchi politiſkich wólbach wobdźělicź. S tejle ſakaſnju ſtej ßo jenoż ſozialdemokratija a židowſtwo ſpěchowałej. Sozialdemokratija je w Italſkej tak mózna, ſo je zar loni ßwoje pucźowanje do Italſkeje wotſtorcził, ßo ſozialdemokratiſkich nadpadow bojo. Wurunanje mjes bamžom a kralom ma ßo pjecża na ſcźěhowazym ſakożku ſtacź: Vatikan, Pětrowſka zyrkej a jejna bliżſcha wokolnoſcź, hdźež ßo bamžowa póſta a telegrafowarnja namakatej, dyrbi italſki ſtat jako neutralny kraj pſchipóſnacź, mjes tym ſo ma ßo bamž wupłacźenja zivilneje liſty, wot lěta 1870 ſaſtateje, wſdacź, tola budże ju pſchichodnje pſchijimacź. S tym ßo też bamžej móżnoſcź poſkiczi, ßo wot Franzowſkeje finanzielnje njewotwißny ſcźinicź, kotraž je jeho hacž dotal ſ Pětrowym pjenjezkom podpjeraka. Se ſpuſchczenjom bamžoweje wólbneje ſakaſnje ßo na druhej ſtronje monarchiſtiſka ſtrona w Italſkej móznje poßylni.

Sserbſko-bołharſko-czornohórſki ſwjaſk

je ſultana ſatraſchił. Wón chze ßo teho dla ſ Awſtriſkej ſdobricź a je awſtriſkemu khěżorej najwyſchſchi turkowſki rjad ſpożcził. Marſchal Schakir paſcha jako ſultanowy woßebity póßłanz do Wina pſchijěżże a tam khěżorej rjad pſchepoda.

Finſki generalny gubernator Bobrikow,

na kotrehoż bě ſaſtojnik Schaumann tſi krócź ſ revolvra tſělił a jeho ßmjertnje ſranił, je bórſy po nadpadże wumrjeł. Schaumann, po narodże Schweda, je po ſdaczu grat ſchwedſkich pſchißahanzow był. Dweju Schwedow, kotrajż ſtaj wo wotmyßlenym nadpadże wjedźałoj, je wyſchnoſcź ſajała.

Powodźenje a jeho ſcźěhwki.

(Pokraczowanje a ſtónczenje.)

Runjeż Khójnak w Dubnjowje a jeho wokolinje niczo wjazy ryßowacź njemějeſche, pſchebywaſche tam tola hiſchcże pſchezo. So wón moluje — powjedaſche Hana — pilnje w ßwojej iſtwě w korczmje, njeda pak nikomu widźecź, ſchto moluje.

Luzija ſpóſna, ſo je jeje nadawk dopjelnjeny. Hród ſemjanſkeho knjeſa ßo wuprózdnjeſche a Dubnjowjenjo wróczachu ßo do ßwojich wuporjedźanych wobydlenjow. S nimi też Hanka a Scherowſki, kotrehoż ſchulſki dom běchu ſ podpjerami hubjenje a ſchpatnje pſched padnjenjom ſchkitali.

Ras bě ßo Luzija njejabzy ſhubiła. Wona bě ſchoßarjej Wołakej pſchikaſała, ſo dyrbi ju pola molerja ſamołwicź dla ſakomdźeneho roszohnowanja, dokelż bě ju krónprynzeßyne poruczenje khwatnje wotwołało. Wona ſawoſtaji molerjej wutrobne poſtrowy a pſchecźelny dźak ſa powuczenja połne hodźiny.

Nětkole njemějeſche też Khójnak pſchicźiny, w Dubnowje hiſchcże dlěje woſtacź. Wón wotpucźowa, hdyż bě dyrbjał knjeſej wucźerjej ßlubicź, ſo ßo naſymu ſaßo wróczi, hdyż budże ßwinjo rěſane.

Měßazy ßo minychu. Naſyma pſchińdże, a żónſke towarſtwo ſrjadowa we hłownym měſcże wuſtajeńzu tych dźěłow a darow, kotrež běchu ßobuſtawy a hewaſchi ſpěchowarjo towarſtwa pſchizpěwali. Krónprynzeßa, jako pſchedſtajena, a Luzija, jako jeje ſaſtupniza, ſaſtupiſchtej do wuſtajeńſkeho ſala, hdźež běchu ßo pſchihladowarjo, jara ßo tłóczo, pſched pſchedmjetom ſhromadźili, kotryż mějachu ſa hłowny dar zyłeje wuſtajeńzy. Czeſczownje wotſtupowachu ludźo a dachu ßo krónprynzeßy a jeje pſchewodźerzy bliżicź temu darej, kotryż ßo jako wulki wolijowy wobraz w pyſchnym wobłuku wupokaſa. Wukſchik radoſtneho dźiwanja wudoby ßo krónprynzeßy ſe rta, Luzija pak woſta mjelczo a ſbłędny. Woßrjedź kraßnje radźeneho wobraſa, a to w ſchulſkim dworje w Dubnowje, ſtejeſche Hana, każ żiwa trjechena. Pod lěwej paży dźerżeſche korb zyrobiſnow, kotrež ßypaſche hußom, kurom a pſchilětowazym hołbjam. Ssamo hłowa ßwinjecza hladaſche ſ wotwjery pſchi korcże.

Krónprynzeßa njemóżeſche dowukhwalicź, ſa to pak běſche Luzija ſymna we wutrobje. Jeno po ſtóżkach pſchihłoßowaſche krónprynzeßy, kotraż nětkole wſcha ſahorjena rjekny: „Hnydom dyrbju wumjekzej ßwój dźak ſa jeho rjany dar a drohotne dźěło wuprajicź. Wy budźecże mje tola pſchewodźecź, luba Luzija? Wumjełz je pjecża nękajki dźiwnuch, kotryż je we Winje we wyſchſchich worſchtach kedźbnoſcź ſbudźił. Powjedaju ßebi wo nim wjele dźiwnych wężow.“

Luzija chzyſche ßo ſ njejabzy naſtawazej ſtóſczu ſamołwicź, ale něſchto zyle njewujaßnjomne ſamkny jej rt.

Khójnak poſtrowi krónprynzeßu, k njemu pſchijěżdżazu, ſ pſchijßłuſchnej czeſczownoſczu, a jeje pſchewodźerku jara wutrobnje a jako ſtaru ſnatu.

„Schto?“ wopraſcha ßo krónprynzeßa pſchekwapjena, „wy ßo hižo jedyn druheho ſnajecże, runjeż je ßo knjes wumjełz hakle njedawno do naſcheho měſta pſcheßydlił?“

„Knjeſa Khójnaka ßym w Dubnjowje ſpóſnała, hdźež knjes Khójnak wumjeliſte ſtudije cźinjeſche.“

„Wukhadźa ßnadź wot tam waſcha nětcziſcha luboſcź k wumjelſtwu ryßowanja, lubſcha Luzija?“ ßlědźeſche krónprynzeßa, „w kotrejż horliwiſcho hacž hewak ſpěchujecże?“

„Tuteho ſdacża Waſcheje kralowſkeje Wyßokoſcże nochzu prěcź“, wotmolwi Luzija, ſ waha ßo ſaczerwjenjejo. „Dobre pſchikłady dyrbi cźłowjek ſcźěhowacź.“

Mjes tym ſo ßo krónprynzeßa nětkole po wumjekzowej dźěłarni wcźipna roshladowaſche, ſapocża Khójnak ſ pohłuſchenym hłoßom k Luziji: „Scże wy, knjeżna Luzija, tuto ranje mój liſt doſtali a — cźitali?“

„Liſt? Wot waß? Ně! ßym ſahe ſ domu wuſchła. Schto w tym liſcże je?“

„Sa mnje jara ważne praſchenje żiwjenja —“, wotmolwi Khójnak. Luzija dyrkotaſche a wobroczi ßo w njewopißomnej wuſkoſczi k krónprynzeßy, kiż żiwje ſawoła: „Ssym ßem pſchiſchła ſ wotpohladanjom, lubſchi Khójnako, ſo bych wam w ßwojim a w mjenje naſcheho towarſtwa najhorzyſchi dźak wuprajiła ſa waſch runje tak rjany każ wulkomyßlny dar. To je najdrohotniſcha parla naſcheje wuſtajeńzy a na ſtajnoſczi wobdaty wot wukhwalowazych wobhladowarjow. Hdyż by mi tola popſchate było, wam ſe ſkutkom wopokaſacź, kak jara ßmy wam dźaka dołżni.“

„Nó kak dha, hdy bych ßo nětkole tuteho ßłowa Waſcheje kralowſkeje Wyßokoſcże dżeržak?“ wopraſcha ßo Khójnak poßměwajo.

„To chzyła ja wjeßele dokonjecź —“, wotmolwi krónprynzeßa. „S cźim abo we cźim mózu wam poßłużicź?“

„Sſłużicź? o ně! to by pſchewjele żadane było —“, wotmolwi Khójnak. „Ale ſo byſchcże byli moja namołwjerka, to je moje najnutrniſche pſchecże. Lubuju knjeżnu ſ zyłeje wutroby, njewěrju pak ßebi, jej tole do wocźow prajicź.“

„Schtó dha je pſchedmjet waſcheje luboſcże? Snaju dha jón?“ wopraſcha ßo krónprynzeßa wcźipnje.

„Tule!“ rjekny Khójnak hłuboko ßo kłonjo. Wón wotcźeże lohki ſawěſchk, kotryż pſchikrywaſche wulki wobraſ na rěblku.

Krónprynzeßa a Luzija ſtejeſchtej każ ſkamjenjenej. Luzija, trjechena każ żiwa, luboſcź, miłoſcź, wěra, ponižnoſcź bě wulinjena po luboſnym wobliczu, tajka błyſchcźeſche ßo jimaj napſchecźo w ſpodźiwnym ßwětle każ ßwjata Hilżbjeta. Wot nuſu tradazych wobdata, wudźělеſche proſcho wupſchestrjenym rukam wſchelake dary.

„Spodźiwne! Njepſchetrjechomne!“ ſawoła krónprynzeßa, na wſcho druhe ſabywajo. Luzija pak bě bliſko na tym, do womory padnycź a dyrbjeſche ßo ſ jenej ruku na ßwoju pſchewodźerku ſepjeracź. Ta ſaßo ſe ßwojeho wutorhnjenja k ßebi pſchińdże a rjekny ßo poßměwajo molerjej: „To pak je pſchekwapjenje! Aj, wy dźě hižo macże, wo cźoż dyrbjach ßo ſa waß ſamołwjecź. To drje tola waſche khutne myßle njeběchu ſe żiwym prěnjotnikom waſcheho kraßneho wobraſa?“

„Moje doſpołnje khutne myßle!“ wobkrucźeſche Khójnak a k Luziji ßo wobroczejo pokracźowaſche nutrnje: „Droha knjeżna, pſched Jeje kralowſkej Wyßokoſczu wěrju ßebi woſpjetowacź, ſchtož ßym dźenża ßwojemu wam pſchipóßłanemu liſtej dowěrik. Lubuju waß wot prěnjeho wuhladanja waſcheje woßoby. S teho cźaßa bywa tuta luboſcź dale bóle njepſchewinita a napjelnja mi zyłu myßl. Jeli waſcha wutroba a ruka hiſchcże ßwobodna, a njejſcże-li mi ßama wotkhilena: ſcźińcże mje ſ tym, ſo waß doſtanu, najſbożownijſcheho mjes ßmjertnymi. Woſtajam wam“, pokracźowaſche wón ßo poßměwajo, „ßwobodnu wolu, hacž chzecże wy knjeni doktorowa, knjeni profeßorowa abo jeno knjeni Khójnakowa bycź. Moje wumjelſtwo njetrjeba po khlěbje khodźicź, pſchetoż mam ßam

dosćź, so mózu wam, pschi poniżenych požadanjach, bjesstarostne žiwjenje pschilubicź."

Luzija stejesche němа. Czerwjeń a blědosćź so wotměnjeschtej na jeje wobliczu.

„Wy widźicze, luby Khójnako!" pschimny so sa khwilu krónprynzeßa ßłowa, „wobeju naju pschekwapjenje nad waschimi ßłowami. Nanajbóle wobžaruju, dyrbju wam wschitku nadźiju wsacź. Njepschekročomne bjesdno wupina so mjes wami a mjes mojej pschecźelnizu. To je mjenujzy hrabinka a — jara bohata. Jako potomniza ßławneho hrabinskeho rodu je so hacź dotal s poniżnym njesnatym mjenom abo inkognitom krywa, a je so pschi tym, kaž mi wobkrucza, derje měka."

„Njepschekročomne bjesdno, praji Wascha kralowska Wyßokosćź?" wotmolwi Khójnak. „Wěrno to najwjazy cźlowjekam, ale niz wschitkim. Njespominam na khěžorsku dźowku, kiž ßwojeho lubowaneho Eginharda, pißarja, na khribjecze psches ßněhowy hrodowski dwór njeßesche. Ale teź w naschim cźaßu ßu pschikkady, so wjerchowske dźowki ludoweho molerja a podobnych ßebi bjerjechu. Tola spósnawam na mjelczenju hrabinki Luzije, so ßebi wona myßli, kaž Wascha kralowska Wyßokosćź, a bjeru, runjeż s krwawjazej wutrobu, ßwoje namołwjenje wróczo."

Wón sczeże saßo sawěschk na wobras. „Rospjerchni", wón žałosczesche, „rjany ßonje a daj městno strósbej woprawdźitosczi. Ach, njetoczeny drohi kamjeń, kotryż pschi puczu leżesche, wostajich njewobkedźbowany leżo a žedźach sa drohotnym briljantom, kiž budże wěso jeno wjerchowsku ruku debicź."

Khójnak mjelczesche a hladasche wurudźeny do semje.

S najprjedy dyrkotazym, pomału pak krucźischim hłoßom sapocza Luzija: „Moja wyßoka pschecźelniza njech mi woda, so njejßym jeje měnjenja. Bjesdno, teź hischcze hłubsche, njeje njepschestupne, hdyž lubosćź psches njo móst natwari. A tutón móst mjese mnu a knjesom Khójnakom je dawno hižo hotowy. Haj", pokracźowasche nutrnje, „teź ja lubuju waß a myßlu ßebi, so wuswolu najlěpje, hdyž so sczinju knjeni Khójnakowa."

Khójnak pschimny jemu poskicźenu Luzijinu ruku a wokoschesche ju wjele krócź. „Tak", wón rjekny, „so njeje myliła moja wěra do wascheje snutskownеje hódnosćze, kotraž nima pschipadnosćź sa saßkužbu. Kak njeßměrnje sbožowneho cźini mje wasche sjawne wusnacze! Moje zyłe prózowanje dyrbi so na to słožowacź, so bych s luboscźu a ßwěru waschu dowěru ke mni teź wosprawnjał."

„Luba Luzija", sapocza krónprynzeßa s hłowu tschaßo, „wobdźiwuju drje wasche wulkomyßlne rosßudźenje, sestupicź s wyschiny, na kotruż je waß postajiło ßempschińdźenje a dónt; ale schto praji k temu dwór, schto praji k temu ßwět?"

„Praji-li mi moja wutroba, so ßym prawje cźiniła", wotmolwi Luzija, „njedźiwam na rěcze ßwětnych cźlowjekow."

„So bych Waschu kralowsku Wyßokosćź směrował", rjekny Khójnak so poßměwajo, „pschisłominam, so ßym teź ja hrabinskeho ßempschińdźenja a jara bohaty. Njejßym tutych namrětych pschipadnosczow nakłožował a so njesnaty sczinił, dokelž pytam mandźelsku, kiž by ßebi mje moje dla wsała, niz pak mojeho hrabinskeho titula dla. Moje woprawdźite mjeno rěka: Hanß, hrabja Nadhrynski."

„Schto? Wy scze hrabja Nadhrynski, wo kotrymž ßebi telko powjedaju?" woprascha so krónprynzeßa.

„Nadźijam so", poßměwasche so Khójnak, „so to, schtoż so wo mni powjeda, niczo czesczе ranjaze njeje."

„Hdże teź to!" wotmolwi krónprynzeßa, „powjedaja ßebi jeno, so scze pschijomny dźiwnuch."

„A moja jenicźzy lubowana Luzija dźiwnuschka", snapschecźiwi Khójnak. „Dokelž wona chzyschе lubowanemu molerjej ßwoju ruku sawdacź. To tyßazy s jeje stawa njebychu cźiniłe."

„Scze dha wy to wjedźeli, so ßym ja hrabinka a bohata?" woprascha so Luzija schibakszy.

„Ně!" wobkrucźesche Khójnak. „Na wasche ßempschińdźenje a wasche druhe wobstejenja so ženje praschał njejßym."

„Dha scze wy potajkim runje tajki dźiwnuch kaž ja", poßměwasche so Luzija. „Tola prajcze mi, kak je wam mózno było, mje molowacź, dokelž wam ženje ßedźała njejßym?"

„Ssu wobliczowe wurasy a czary", wotmolwi Khójnak, „kotreż so do wóczka a wutroby tak hłuboko satkócza, so so ženje wjazy njewumasaja. A tajke wurasy macze wy, luba Luzija. Ach, twarju hižo hrody do powětra. Jedyn s nich je, so lěczo pschežiwju w Dubnjowje, kiž je so mi tak wopomnjecza hódny sczinił. Schwarnemu Schěrowskemu dam nowu schulsku khěžu natwaricź a naßyp pschecźiwo žołmam rěki trajnischi naprawicź."

„Wy?" praschesche so Luzija dźiwajo so. „Schto rjeknje knjes Schedźiwski k temu?"

„Knjes se Schedźiwskich w Dubnjowje nima niczo wjazy prajicź w Dubnjowje. Ssym jemu dwór wotkupił, hdyž bě s njerosomnym spěkulěrowanjom najwjetschi dźěl ßwojeho samoženja pschißadźił."

„Hischcze jene praschenje na ßwědomnje, luby Khójnako. Měnjeschcze wy prjedy s njetoczenym drohokamjenjom pschi ßwojim puczu Hanku, kotruż scze tak rjenje molowali?"

„To scze shudali", poßměwasche so Khójnak. „Alе tutón drohokamjeń je hižo kupjeny — mój schwarny schoßaŕ Wolak jón ma, kotremuż ßym msdu podwojił, so ßam se ßwojej młodej žonu njetrjebał nusu cźerpicź. Rad pscheju jemu njetoczeny drohokamjeń, hdyž ßym ßam najdrohotnischeho briljanta nabył. Mój wucźeŕ Schěrowski je mje hischcze ras na rěsanje ßwojeho ßwinjecza pschesproßył. Budźecze mje wy, luba Luzija, tam pschewodźecź, hdyž sa dwě njedźeli do Dubnjowa pojědu, so bych widźał sboże młodeju mandźelskeju?"

„Ach, kak rady!" wotmolwi Luzija.

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Lětusche wulke měschczańske tšělenje směje so wot njedźele 3. julija hacź 10. julija. Ssrjedu 6. julija wjeczor so po swuczenym waschnju wulkotny wohnjostroj wotpali.

S **Budyschina.** Sańdźenu njedźelu dopołdnja je so 18lětny kowaŕski wucźobnik Pjetasch, hdyž so pola Droschütez w Sprewi kumpasche, tepił. Hacź runje wón njemózesche pluwacź, bě so wón psches sawjeranske žerdźe do hłubokeje wody swěrił.

— 11lětny hólczеz **Kreczel** je w Karolinej sahrodźe se so wjercźazeho karußela skocźiwschi ßebi ruku słamał.

— (Koło so kradnyło.) Rěsniskemu pomoznikej Herbstej, pola tudomneho rěsnika Schczěpana dźěłazemu, je so wutoru s łuki pola waggonoweje fabriki 100 hriwnow hódne jěsdne koło kradnyło, mjes tym so wón na łuzy ßyno dźěłasche. Jedyn měschczański korczmaŕ, kotremuż je paduch chzył koło tunjo pschedacź, je jemu jo wotewsał, tola jemu njeje niczo saplacźił, dokelž paduch njemózesche dopokasacź, so koło jemu ßłuscha. Psches měschczańsku poliziju je wobkradnjeny ßwoje koło saßo dostał.

— (Njehańbicźiwy proscheŕ.) Na lawskich hrjebjach ßu ßobotu dźěłacźerja Budu s Dźěžnikez sajeli. Wón je po proschenju khodźo jenu žonu, kotraž bě jemu jedyn pjenjezk daka, teho dla hanił a jej hrosył, so jej pschi składnosczi wupłacźi. Buda k ludźom ßłuscha, kotsiž rad lěnjeho paßu.

S **Radworja.** Rosprawa wo shromadźisnje podswjaska Raiffeisenskich nalutowarńjow so sa tydźeń poda.

S **Maleschez.** Sańdźeny schtwórtk bě sa naschu woßadu jedyn s tych lubosnych dnjow, kiž wostanu žiwe w lubym wopominanju naschich woßadnych na dołhe, dołhe cźaßy. Woßada se sawěscze wutrobnym witanjom ßwojeho noweho fararja, wyßokodostojneho knjesa Mikle, hacź dotal s diakonom w Ketlizach, jimaży wuras ßwojeje radosczе da. Hospodarjo ßami a jich ßynojo běchu so na konje seßydali a s nahladnej cźrjódźiczku knjesej fararjej napschecźo jěchachu. Daloko sa woßadnymi mjesami pola Nowych Porschiz so s nim setkachu, hdźež jeho knjes kubleŕ Ssykora-Maleschanski se ßerbskimi ßłowami rjenje postrowi. Na woßadźinych mjesach cźakasche dołhi ßwjedźenski cźah naschich ßerbskich kk. pschedstejicźerjow (zyrkwinskich, schulskich a gmejnskich), woßadneje dorosczeneje młodźiny kk. wucźerjow se schulskimi dźěcźimi a wojeńskeho towaŕstwa a k. fararja k rjenje wudebjenej a pschihotowanej fari pschewodźi. Na woßadźinych mjesach, pschede wßu a psched faru bě młodźina cźestne wrota postajiła, s kotrychž ßerbske napißma witachu. Psched faru nasch nakhwilny zyrkwinski sastaraŕ, k. faraŕ Sarjenk-Khwacźański, naschеho noweho knjesa fararja s rěcźu ßerbšzy do woßady witasche a knjeżna Bartkez-Kubschez s Maleschez jemu s rjanymi ßłowami ßerbsku bibliju pschepoda. Knjes faraŕ Mikla strowjesche s hnujazymi ßłowami njeliczomne zyły shromadźenych woßadnych. Khwilcźiczku wo cźaß jeho wutroby jimazej rěcze pschelětowasche s maleje mróczałki drobnuschki deschczicźk, njebjeskej roßy runy. Pschi tym pósdnopopołdnische ßłónzo ßwoje słoczane pruhi na ludowe zyły, we ßwjatoczнej cźischinje ßłuchaze, scźelesche, tak so drobnuschke krjepjelki, s kotrymiž běchu shromadźeni potrósceni, so kaž dejmantowe paczerki w tyßazorych živopißnych barbach saśybolowachu. To bě wobras pschemózazy. S khwalobnym khěrluschom: „Njech Bohu dźakuje", kotrehoż mózne swuki saschumichu

pśches naschu lěčnu pychu a pokoj Božeje stwórby dychazu zyrkwinsku wjeß, skónczi ßo tónle sbožowny dźeń. Bóh Wótz njebjebjeski spožcz naschemu knjesej fararjej mnohe lěta žohnowanjapokneho skutkowanja w naschej woßadźe.

S **Maleschez.** Sserbska kemsch ſ pschedstajenjom naschcho noweho knjesa fararja sapočznje ßo jutsje njedźelu dopoldnja ½10 hodźin a niz prjedy. Proßy ßo naležnje, so chzyli woßadni Sserbjo a Sserbjo ßußodnych woßadow, kiž maja myßle k nam pschińcź, woßebje na to kedźbowacź a tež druhich na to kedźbliwych scźinicź.

S **Dźiwoczicz.** Pjatk 18. junija w nozy je błysk do tudomneje wuczerńje dyriwschi wjerchi a wokna wobschkodźił, tola njesapalił. Ssobotu rano je błysk do błyskowoda Bolborczańskeho schulskeho doma praßnył a schkodu njenaczińiwschi po nim k semi sjěk.

S **Prěczez.** Sso njedźelu ßmjertnje sraniwschi, je ßo tudomny kubleŕ Jordan wukrwawił. Lěkaŕ, po kotrehoż póßłachu, jeho hižo morweho namaka. Dokelž běsche Jordan dobry a cźichi muž, jeho nahła ßmjercź wschudźe ßobuželniwoscź sbudźuje.

Se **Žiczenja.** Sańdźenu ßobotu rano Boże njewjedro w Makej Borschczi knježu ßłomjanu fajmu sapali a po telefonowych grotach do inspektoroweje jstwy na tudomnym knježim dworje sajědźe. Druhi błysk do jeneho schtoma dyri. W bliskoscźi ßo na to poßłuchasche, kaž so bychu wojazy ßylnje tśeleli. Schkody ßo njeje naczińiło, khiba so ßu ßo ludźo wustróżeli.

S **Prahi** pola Hodźija. K tudomnej khěžkarzy Hejtmankowej pśched krótkim jena zyganka pschińdźe. Wona jej powjedasche, so budźa jejni ludźo w Hodźiju pola Pjechez wulke dźiwadło hracź, so pak k temu nusne pjenjesy nimaju. Duž Hejtmankowu prosschesche, so by jim ſ nusy wupomhała, ßo salubjejo, so ßo jej nasajtra požczene pjenjesy wrócźa. Hejtmankowa, kotraż mějesche pschipadnje dźećźaze nalutowane pjenjesy doma leżo, ßo zyganzy wobleścź da, so jej 40 hriwnow požczi. Hdyż bórsy po tym Hejtmankoweje dźowka ſ Hodźijskeje schule domoj pschińdźe, ßo ju wona hnydom sa wulkim dźiwadłom praschesche, kotreż dyrbjesche ßo wječor w Hodźiju hracź. Dokelž njebě holczka niczo wo tym ani widźała, ani ßłyschała, jejnej maczeri hnydom ßwitasche, so ßnadź je ßo wobschudźicź dała. Duž we wulkej staroscźi wo ßwoje pjenjesy k żandarmej khwatasche. Tón ßo hnydom na ßlědźenje sa zyganami nastaji. Zyłu wokolinu pschepytawschi, żandarm skónczńje zyganow ſ tśjomi wosami w Hornim Wujesdźe nadeńdźe. Mjes nimi żónsku namaka, kotraż bě Hejtmankowej pjenjesy wulischczíła. Jebarka dyrbjesche słotaki saßo wudacź a ßo pódła teho jebanstwa dła pokhosta. Husto je ßo hižo w nowinach pißało, so ßo njedyrbi zusym łažakam wěricź, tola pschezo saßo ßo dobrocźiwi ludźo jim wuklukacź dawaju.

S **Korsymja.** Pjatk tydźenja w nozy je do ßuschaka Friesez barbjerńje błysk dyrił, tola njeje schkody naczinił. — 18lětny fabrikski dźěkacźeŕ Neumann ſ Khembjerka, kotryż na widlischcźa cźerpi, je wóndano do wódneje hrjebje padnył. S wulkej prózu ßo poradźi, jeho wucźahnycź a jemu saßo wědomje wrócźicź.

S **Wjeleczina.** Kołojěsdny Erich Riedel tu je se ßwojim kołom na wißatym pucźu niże zyrkwje padnywschi bjes wědomnja leżo wostał. Pschiwołany lěkaŕ spósna, so bě ßebi snjesboženy nóß rosbił a ßebi moſhy stschaßł.

S **Czornych Noßliz.** Ssylny wichor, kotryż pjatk tydźenja w nozy sakhadźesche, je najstarschi schtom nascheje wßy, wjazystowlětnu lipu žiwnoscźerja Kobanje, wotwjertnył.

S **Kamjeńza.** Cźeźke njewjedra wutoru pśched wječorom pśches Kamjeńczańske strony cźehnjechu. Wokoło 6 hodźin ßo ſ njebjeß deschcź lijesche, a błysk na hornczeŕskej haßy do ßwißlow khěže skótneho lěkarja Weigela dyri; zyhele, kalk a drjewo wotrasywschi wón pśches wjerch najstwy sjědźe a wjerch a scźěny wobschkodźi. Zyły dom bě se schwablowym dymom napjelnjeny. — W Lěpkarjezach błysk do doma Gustava Königa dyri a wuheń a scźěny wobschkodźiwschi khachle rosbi, tola njesapali.

S **Njebjelczicz.** Sańdźenu ßobotu bě cźeladnik Reitemann, pola kublerja Hanuscha (Hrehorka) w Němskich Paslizach ßłużazy, ſ dźeßaczlětnym Hanuschez hólzom na polo po dźeczel wujeł. Hdyż bě ßo dźeczel na wós nakkadł, hólz na wós saléšy a ßo do dźeczela sahrjeba. Cźeladnik wo tym njebě niczo pytnył a dokelž hólza nihdźe njewohlada, měnjesche, so je domoj běžał. Sswoje dźěło na polu dokonjawschi, wón po swucźenym waschnju koßu do dźeczela sarubny. Pschi tym hólza, w dźeczelu skhowaneho leżazeho, do żiwota rubny. Nasajtra rano je hólz na cźeźke sranjenje wumrjeł. Njech je tónle srudny podawk druhim ſ powuczenjom.

Se **Shorjelza.** (Pschißażny ßud.) Lětża 12. meje w nozy ßo wojnaŕ Muka w Mikowje domoj duzy płomjenja dohlada, kotreż ſ tśěchi khěže korbarja Wojty ßapacź počza. Wón rucże ludźi sawoła, kotrymż ßo poradźi, woheń salecź. Tśěschne katy a nekotre kóſkowe hrjady běchu ßo hižo pschepalike. Wobstejnoscźe na to pokasowachu, so bě ßo woheń skomyßlnje sakożił. Nadpadne bě, so Wojta njebě doma, a hdyż ßo sawołany żandarm roslateho petroleja dohlada, ßo ßylne tukanje pschecźiwo Wojcźe wobrocźi. Hdyż ßo tutón po żelesnizy se Shorjelza do Mikowa wróczi, jemu na dwórnischcźu młynk Mjelink praji, so je ßo pola njeho palił, so pak wěz njeje śła była. Wojta cźinjesche, kaž so by ßo jara dźiwał, hdyż pak domoj pschischedschi żandarma, na njeho cźakazeho, wuhlada, ßo jemu wón pschi pscheßłyschenju wusna, so je woheń ßam sakożił. Khěžku, kotruż bě sa 1200 hriwnow kupił, bě pola schlesynskeje wohnjoweje sozietety ſ 1800 hriwnami sawěscźił. S pjenjesami, kotreż by po wohnju dostał, je ßebi chzył pschedawarńju materialnych tworow sakożicź. Pśched ßudom wobskorżeny tole wusnacźe prěcjesche a wudawasche, so je druhdy duchaßłaby a so ſ zyła njewě, schto je cźinił. Po ßudźenju lěkarskeho wězywustojneho, medizinalneho radźicźela dr. Erdnera, je drje Wojta duchownje mjenje hódny, tola wón njeje tak duchaßłaby, so njeby wjedźał, so je sapalenje khěže sakońszy sakasane a ßo khosta. Se sahorjenjom moſhow a rjapoweho moſhowza je wobskorżeneho duch cźerpił. Wón je na cźěkowej lěwej stronje wokhromił a teho dla invalidsku rentu dostawa. Po wobßwědczenju żandarma Hermanna je Wojta pobożnostkaŕ, kotryż je pobożnoscź ludajo porjadnje kemsche a nabożne shromadźisny wopytował a ßwoju cźělnu braschnoscź wjedźał na to waschnje wuwużicź, so je ßo husto ſ hromadu naproschenych wězow domoj wrócźił. Dźiwajo na duchownu njedospołnoscź wobskorżeneho a na ßnadnu naczinjenu schkodu jeho k khostarni na 1 lěto saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Se **Shorjelza.** (Khostanska komora.) Woheń w holi bě herz Ernst Zur ſ Lejneho 29. měrza saparał. Na sahonje hole, kotruż bě jeho nan pśched krótkim kupił, dźěkajo, bě wón ſ njesacźinjeneje trubki (fajfy) kurił. Schkrě, kotreż ſ trubki wuleczachu, běchu wrjóß a ßłanje sapalike, ſ cźimż bě ßo sa 20 hriwnow schkody naczińiło. Zur ma ßwojeje lohkomyßlnoscźe dła 30 hriwnow pjenjeżneho khostanja sapłacźicź abo 10 dnjow jastwa wotbędźecź.

S **Kulowa.** Na Jakubez fórbarku ßu ßo póndźelu wječor maßiwna bróżeń a ßwinjaze khlěwy wotpalike. Wosy a rólny grat ßu ßo wukhowacź mohle, tola ßłomy je ßo khětro wjele sniczíło. Jenu pola Jakubez ßłużazu holzu, na kotruż tukaju, so je woheń sakożika, ßu sajeli.

S **Delnjeho Wujesda.** Pjatk tydźenja pśched wječorom ßo na Manjowskim revěrje hnydom na tśjoch městnach hola palesche. Woheń, kotryż je ßo skomyßlnje sakożił, je ßo ſ cźaßom potlócził. Na wußlědźenje sapalerja je Delnjowujesdźanske rycźerkubkowe knjejstwo 50 hriwnow myta wustajiło.

Se **Sslepeho.** 17. junija w nozy w prěnjej hodźinje ßo ſ wulkim wětrom a njewjedrom dołho wocźakany deschcź k nam pschihna. Wětr ſ zyrkwineje wěże wjele zyhelow storha a se schtomow wjele ßadu stschaßy. W Nowym Měsćze je Boże njewjedro jenu krutwu sarasyło. S wulkej dołho trajazej ßuchotu je ßo w naschich stronach żito ſ městnami spariło, so budźe ßo jenoż próſdna ßłoma domoj khowacź, tež wowßa budźe jara mało a ßyna lědma polojza. Seßadźena rěpa je jara cźerpika, tak so njebudźe lětża piza sa skót doßahacź. Na poßlednje Mużakowske skótne wiki teho dla jara mało kupzow pschińdźe.

Se **Sslepeho.** Nasche ßerbske spěwarske towarstwo je saßo wodźerja namakało a ſ nowa ßerbske spěwy spěwacź pilnje wuknje.

Se **Sslepeho.** W Shorjelzu je 13. junija knjeni Eleonora swud. Wjelenowa rodź. Ssmolkez, mandźelska pśched 12 lětami semrjeteho duchowneho knjesa Juliusa Wjelana, ßobusakożerja Macźizy Sserbskeje a Sserbskeho doma, 92 lět 5 měßazow stara cźicho wußnyła. Jejne wotemrjete cźěło je ßo schtwórtk tydźenja dopoldnja ½10 hodźin se swonjenjom zyrkwinych swonow do Sslepeho pschiwjeſło a ßo w Božim domje pśched woltaŕ stajiło. Njebocźicźka bě w ßwojej poßlednjej woli postajiła, so ma ßo se ßerbskim prědowanjom khowacź. Tole pschecźe pak ßo jej ſ njesbožownym pschipadom njeje dopjelnicź mohło. Dokelž je runje nasch knjes duchowny Handrik daloko sapucźował, ßerbskeho sastupjerja pak njemóżachmy dostacź, je ju knjes duchowny Rychtaŕ ſ Jablonza, kotryż bohużel ßerbski njerěcźi, ſ němskej rěcźu khował. K pohrjebnej ßwjatocźnoscźi bě ßo zyła

wožada shromadźiła, so by swojej něhdyšej lubowanej wyšokowažanej knjeni duchownzy pošledniu cześć wopokasała. Njebocźičźka je Sserbam, mjes kotrymiž je se swojim knjesom mandźelskim w Sslepom 42 lět dołho bydliła, jara wjele luboscże a dobroty činiła a też po smjerći swojeho mandźelskeho je so wo duchowne sboże Sserbow starajo so wo to prózowała, so je nascha wožada sašo serbskeho duchowneho dostała. Njebocźičźkeje cźěło je so pschi naschim lubym Božim domje do Wjelanez wjelba k jejnemu mandźelskemu pokhowało. My Sserbjo woběmaj s wěrnej dźakownoscźu a luboscźu wokamy:

Nětk spitaj cźische w Božej roli,
Hacź Waju Bóh po swojej woli
Na sudnym dnju saš' wubudźi.
Wój naš staj wucźikoj tu wěricź,
Duž Wamaj Bóh chzył sbóžnoscź měricź
Psches Khrysta prawdoscź w wěcźnoscźi.

Naš Sserbow staj Wój lubowakoj
A sa naš jako murja stakoj,
To dźak a luboscź sbudźuje.
Wój staj tu w dobrym wopomnjenju:
Psches Waju Sserbstwo w rjanym kcźenju
Jow pola naš nětk wostanje.

Njech Bóh je s nami, njech naš wodźi
A wjazy tajkich ludźi płodźi,
Kiž Sserbow noscha w wutrobje!
Haj, Bóh njech swój lud serbski kryje,
To spožcźi, schtož jom' k sbožu tyje,
Psched njepschecźelom schkituje!

Přilopk.

* Njewjedra, kotrež pjatk w nozy a sobotu Luźizu s płódnym deschczom wokschewichu, su w rheinskej krajinje a w smólnych horach (Harzu) wulke sapuscźenje nacźiniše. W Eiffelskich horach pola Rheina 20 mjeńschinow dołho krupy kaž kurjaze jeja wulke padachu. S městnami su wschě pólne płody snicźene. Też w Bergoskim kraju su njewjedra sle sakhadźake. Niže Obladena buschtaj dwaj cźłowjekaj na polu s błyskom saraženaj. W smólnych horach so njewjedra teho runja se sylnym krupobicźom pschewodźachu. Krupy běchu s dźěla 40 gramow cźežke. Lěby su jara schkodowake, runje tak syna. Wjele woknow je so rosbiło. Njedaloko Schierke je satraschny wichor 400 jutrow lěsa snicził.

Hischcże hórje su w Belgiskej pjatk njewjedra njembriše. S wjazorych provinzow su powjesće dóschše, so su so žně dospołnje snicźiše. Krupy 100 hacź 200 gramow cźežke padachu. Njewjedro schtyri hodźiny trajesche. Na wjele městnach su so cźłowjekojo s błyskom saraslyli a khěže so sapališe.

Ssrjedu wjecźor je sašo w krótkowjecźornej Sakskej s krupobicźom wulka schkoda nastała. Krupy běchu w Krimicźawje tak wulke kaž włóske worjechi. Ssynowe žně a wunoschk sadowych schtomow su snicźene. Tón samy dźeń je satraschne krupobicźe Annabergsku wokolinu potrjechiło.

W Draždźanach je błysk na Geheskej hašy do wyšokeho wuhenja dyrił. Hornja wuhenjowa połojza so rosrasy a s dźěla zentnar cźežke kruchi na tšechu padźechu, kotraž so hacź do wjercha jeneho wobydlenja rosrasy. Delnja wuhenjowa połojza so rosschcźepi a hrožesche so sašypnycź. Duž dyrbjesche ju wohnjowa wobora powalicź.

* Salzburgski kraj a połnócne Cźechi su so cźežko s krupobicźom domapytałe. W Salzburgskej su so alpske pastwy s krupami sapuscźiše a so s powodźenjom hórskich rěcźkow samasałe. Wjele polow je so s wustupjenjom Achskeje rěki póchrjeło.

* (Zyrkej so spaliła.) Pschi njewjedrje a krupobicźu błysk w Olbersdorfje pola Gery do zyrkwje dyri a sapali. Zyrkej je so do cźista spaliła.

* (Pjecź cźłowjekow so saraslo.) Pschi sylnym njewjedrje, kotrež je daloke strony delnjeje Awstriskeje a Cźech sapuscźiło, je błysk pola Straschliz na Morawje pjecź pólnych dźěłacźerjow saraslył.

* Druhe rosrubane cźěło su sa krótki cźaš w Barlinje namakali. Prěni krócź cźěło jeneje starscheje žónskeje bjes hłowy, rukow a nohow, do jeneho měcha sawalene, w popjelowej jamje leżesche. Tón ras su cźěło dwanacźelětneje holzy, dźowki zigarnika Berlina, se Sprejineho kanala wucźahnyli. Też tu běchu hłowa, nosy a ruzy wotrubane. Na wušlědźenje mordarja je policija 1000 hriwnow myta wustajiła. Dweju dundakow su jako mordarjow sajeli.

* (Ssamomordarstwo jeneho offizěra.) Na dwórnischcźu w Kamjenizy (Chemnitz) je sebi w nusniku leutnant Pawoł Arnim Venus s 9. pěschkowskeho regimenta cźišku 133 w Zwikowje kulku do hłowy tšelił. Jedyn wyschschi leutnant mjenowaneho regimenta mějesche Venusa do Kamjenicźanskeho wojerskeho pschepytowanskeho jastwa dowjescź. Venus je so smjertnje sranił.

* (S błyskom saražený.) Někotři Würzburgscy studentojo běchu tele dny k wjeselu do Reichenberga jěli. Hdyž w khłódnizy jeneho hoscźenza wjesele pijachu a spěwachu, na dobo błysk do jeneho akazijoweho schtoma dyri, s kotrehož do khłódnizy pschesłocźi. Hdyž běchu so hoscźo s prěnich stróželow shrabali, so jim žałosny napohlad poskicźi. Bjes wědomnja studentojo na semi ležachu. Wjazorym so bórzy wědomnje wrócźi. Tola pola studenty Bertrama Andrea wschě pospyty, jeho wožiwicź, bjes wuspěcha wostachu. Błysk bě jeho hnydom morił. Dale bě swobodny knjes Schirnding se Schirndinger cźežko wokhromił. Wědomje so jemu sa 2 hodźinje wrócźi.

* (Satraschne njewjedro se sliwkom a wichorom je franzowske město Mamers a jeho wokolnoscź sapuscźiło. Řeka Divers psches brjohi stupi a wokolnu krajinu powodźi. Wobydlerjo běchu wot wobkhada se swonkownym swětom wotsamknjeni. Něhdźe 20 cźłowjekow je so we wulkej wodźe tepiło. Nastata schkoda je jara wulka. Wjele khěžow je so sašypło. Mnosy wobydlerjo dyrbjachu so s khěžow wukhowacź. — Też se Schpaniskeje su powjesće wo wulkich njewjedrach dóschše. W Madridźe je wichor wjele twarjenjow wobschkodźił.

Wušudźenja.

Khostanska komora. Wikowar K. A. Brankacź w Radworju bě kublerjej Handrikej w Kamjenej dźěl stejatych khójnow wotkupił. Jedyn dub, mjes tymile khójnami stejaty, kotryž pak bě Handrik prjedy teho blidarjej Wjerschej w Radworju pschedał, Brankacź dale pscheda, měnjo, so dub jemu sškuscha. Sawniski sud bě Brankacźa, dokelž bě dub, prawo na njón njemějo, pschedał, k jastwu na jedyn tydźeń sašudźił. Pschi druhim pschepytanju so wupokasa, so Handrik njebě pschi pschedacźu doscź wobhladniwy był. Duž Brankacźa wuwinowachu.

Dźěłacźer J. A. Lehmann, 9. julija 1877 w Hornim Hunjowje narodźeny, bě jěsdne koło cźěžli Vogtej w Sarěcźu kradnył, kotrež bě tón pschi durjach Krecźmarjez hoscźenza w Sarěcźu stajił. Hižo pjecź krócź khostaneho Lehmanna k jastwu na 10 měsazow a k shubjenju cźestnych prawow na 3 lěta sašudźichu.

Dla hanjenja Boha wikowarja K. F. Nowaka s Oedernitz k jastwu na 6 měsazow sašudźichu. Wón je lětsa 29. haprleje w Arnoldez korcźmje w Budyschinje Khrystuša s najnjehornischimi słowami wohanił.

Hižo dwójzy khostany cźeladnik Khorla Schreiber, w lěcźe 1883 we Łusy narodźeny, na pošled pola kublerja Pětschki w Brěsynzy słužesche. 26. haprleje dyrbjesche wón hromadźe s Pětschkowym 14lětnym synom na sahrodźe drjewo rubacź. Wón drjewo do dweju hromadow dźěli, sa sebje sebi wón cźeńsche a hładke kruchi swuběra, sukate tołste kruchi pak wón Pětschkez synej położi. Tutón sebi teho dla se Schreiberoweje hromady kruchi bjerjesche, tola hdyž druhi krócź do njeje pschimny, Schreiber jeho do ruki se sekeru rubny a jemu pschi tym jedyn porst wotrubny. Straschneho cźělneho sranjenja dla wobskorzeneho k jastwu na połdra lěta sašudźichu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěcźe 1904 dotal nahromadźiło: 3860 hr. 39 np.

Dale za njón darichu:

Liški-Póndźelnicy (dotal 926,27 hr.): Rozžohnowawši so z lubym přećelom 1,76 hr., witawši noweho přećela 2,60 hr. = . . 4 hr. 36 np.

W „Katholskim Pósle“ čisło 26. lěta 1904 hižo kwittowane:

red. . . . . 1 hr. — np.

Hromadźe: 3865 hr. 75 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wosjewjenje.

Ratarske wokrjeßne towarstwo sa kral. saksle hornjoluzisle markhrabinstwo budże lětza

ßrjedu 6. julija w Herrnhuczje dopołdnja wot **10** hodźin

a lětza

wutoru 12. julija w Njeßwaczidle dopołdnja wot ½**10** hodźin

skótnu wustajenzu

s mytowanjom se statnych ßrědkow wotbywacź, na czoż ßo ßobustawy skótplahowazych a ratarskich towarstwow a druhy, kotsiž ßo sa to sajimuja, pscheproschuja.

W Budyschinje, 20. junija 1904.

Direktorij ratarskeho wokrjeßneho towarstwa kral. sakskeho hornjoluzisskeho markhrabinstwa.

Tajny ratarski radźicźel Hähnel. Prof. dr. Gräse.

Budyske poboczne Gustav-Adolfske towarstwo.

Lětuschi ßwjedźeń budże ßo, da-li Bóh, **njedźelu 26. junija** t. l. w **Klukschu** ßwjeczicź; pschi ßerbskej Bożej służbje ½3 hodź. budże knjes duchowny Nowy s Budesteza pschi němskej w 4 hodź. knjes farar Satlow s Krammela w Czeskej předowacź.

Zyrkwinskej ßwjatocznoscźi ßo **hłowna shromadźizna** w sali Schusterez hoscźenza s krótkej rosprawu, s wotpołożenjom sliczbowanja, s wólbami a t. r. pschisamknje.

Wschitke ßobustawy kaž tež pschecźelje Gustav-Adolfskeho wustawa ßu k temu wutrobnje pscheproscheni.

Zyrkwine pschedstejerstwo w Klukschu. Birnich, farar.

Pschedßydstwo Gustav-Adolfskeho towarstwa. Wyschschi zyrkwiny radźicźel Meier

Ssym ßo tu jako **spezialny lěkar** psche khoroscze czuwow (nervow) a psche czeżkomyßlnoscź

na Lessingskej drósy 4 delka

saßydlił.

K rěczam ßym wschědny dźeń popołdnju w **2** hodźinomaj.

Telefon 421.

Dr. med. Hofmann.

Hrodowski park w Njeßwaczidle!

Njedźelu 26. junija budźe w Njeßwaczidliskim hrodowskim parku

wulki wojerski konzert,

kotryž hudźbna kapała 13. pěscheho regimenta czišło 178 s woßobowym wodźenjom ßwojeho hudźbneho direktora knjesa Kämmerera wuwjedźe.

Sapoczatk popołdnju w 4 hodźinach.

Sastupny pjenjes sa woßobu 50 np.
sa dźeczi połojzu.

Po tymle konzercze woßebity czah wjeczor 37 mjeńschinow po 10 hodźinach s Njeßwaczidła do Budyschina pojědże, kotryž na wschěch sastanischczach sastanje.

Wo mnohi wopyt proßy

k. s. Njeßwaczidliske wojerske towarstwo.

Cześcźenym Sserbam **w Bukezach** a wokolnoscźi najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym ßo tu jako **khachlestajer** saßydlił. Sso na dokholětne nasłonjenje w tymle dźěle sapjerajo a tunje płaczisny a khmane wuwjedźenje lubjo nadźijam ßo, so ßebi wschitkich spokojnoscź dobudu, kotsiž mje se skasanjom poczescźa.

W Bukezach, 15. junija 1904.

S poczescźowanjom

Albert Gnauk,
hornczer a khachlestajer.

Mlóczenje s parnej maschinu

na msdu czini **Bóschiczanski knjezi dwór.**

Wupschedawanje.

So bych ßwój wulki skład hotoweje drasty wuprózdnił, budu **wot pondźele 27. junija hacź do 5. julija** dźělbu

mużazych a holczazych wobleczenjow

s dźěla niże płaczisny, kotruž mje ßameho steja, **wupschedawacź.**

Eduard Fritzsche

pschi lawskich hrjebjach 4. W ßerbskim domje.

Krawskeho pomoznika do trajneho dźěła pyta **Jan Michałk** w Klukschu.

Kuchańki, stwinske a służobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drósy 7 snapschecza měschczanskeho theatra.

Khěża na pschedań.

W Hucźinje je maßivna khěża czišło 7 s hródźu a kólnju dla dźělenja herbstwa hnydom na pschedań. Dalsche je shonicź pola **Ernsta Büttnera** w Budyschinje na wyßokej haßy czišło 12.

Żiwnoscź na pschedań.

Żiwnoscź czišło 22 w Porschizach, 19 górzow 94□prutow pola, łuki a wulkeje sahrody wopschijaza a s 128 dawskimi jenoscźemi wobczeżena, je se żiwym a morwym inventarom abo bjes njeho hnydom na pschedań. 6000 hr. kupnych pjenjes móże stejo wostacź.

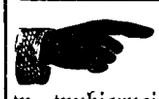
Kruwa,

blisko k czeleczu, je w **Brěsynzy** czišło 17 pola Delneje Górki na pschedań.

Czerstwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 64 np. poruczа

Emil Gräse,
rěsniski mischtr
na swonkownej lawskej haßy 16.

W Sarěczu je **żiwnoscź** czo. 24 se 6 górzami leżomnoscze na pschedań.

Portlandski zement

w wubjernej jenakej hódnoscźi stajnje czerstwy, dokelž ßo kóżdy tydźeń pschiwoża, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo poruczа

Otto Engert

en gros drogowe khlamy en détail na snutskownej lawskej haßy 10.
Telefon 33.

Hdże scze tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

Wósk

a wóskowy twar po najwyschschich płaczisnach kupuje

Friedrich Lieber
mydlarnja na bohatej haßy 6.

Franzski palenz

najlěpschi ßrědk psche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roscźenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Derje sarjadowany
skład zigarow, zigarettow a tobaka.
Tyßaz hižo po 25 mk.
Kupowańja sa **saßo-pschedawarjow.**

Do Měrkowa!

Njedźelu 26. junija na
trujkalzowu bowlu
a balsku hudźbu
pschecźelnje pscheproschuje
O. Raußendorf.

Do
Seleneho Haja!

Njedźelu 26. junija budźe
wischnjowy ßwjedźeń
a tšělenje do ptaka.
Pschecźelnje pscheproschuje
Jurij Scholta
w Selenym Haju pola Kamjeneje.

Do Lětonja!

Jutsje **njedźelu 26. junija** ßo
kolbaßy wukuleja.
Pschecźelnje pscheproschuje
Emil Dietrich.

Młódschi strósby **pohonca** ßo k 1. julijej pyta. Sso samolwicź pola
J. Zbindena
na swonkownej lawskej haßy 10.

Dowěrneho pohonca
dobreho wothladarja koni, po móžnosći bórsy pyta
Richard Nierth
na ßerbskej haßy 18.

Někotsi wustojni
klampnarjo
trajne dźěło namakaju
w Budyskej stanzowarni
a emaillowarni
Blechschmidta a Stelzera.

2 dźěłaczerskej ßwójbje
a 2 rólneju pohonczow
hnydom pyta
knježi dwór w Sarěcu.

Dwórski straźnik

ßo pyta na **Rakeczanski knježi dwór.**

Pola směrza ßo rosrunawschi skschiwdźenje, na Augusta Hennersdorfa sreczane, jako njewerne wróczam a warnuju kóždeho, so jo njeby dale rosschěrjał.

W Hucźinje, 22. junija 1904.
Hana Mjerwina.

Česćeni knježa,

kiž su požčonku za Maćičny dom přilubili, so wutrobnje proša, zo bychu tule požčonku l. julija t. l. zarjadnikej Maćičneho domu, notarej Michałej Cyžej wotedali.

Zarjadnistwo.

Burske towarstwo w Rakezach

smeje, da-li Bóh, **jutsje njedźelu 26. junija** popołdnju s dypkom **5** hodź. w Gäblerez hosćenzu **poßedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy
pschedßydstwo.

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so je moja

konditornja, khofejownja a skasarnja

wot wutory 28. junija

na hoschiz haßy czo. 44.

S dobom mje pohnuwa, so bych ßo sa derjeměnjenje, mi hacź dotal s bohatej měru wopokasane, najwutrobnischo dźakował. K temu ßo salubjam, so budu ßo też w pschichodźe njepschestawajzy prózowacź, so bych ßebi se spěschnym poßłuženjom a najkrucźischej sprawnosću wyßokowažene dowěrjenje wschitkich, kotsiž mje poczesćeja, sakhował.

S poczesćowanjom
W. Müller, konditor.

50 hriwnow myta.

W nozy wot 14. hacź 15. junija létša je ßo w knježim Jeńschecźanskim hajnischim revěrje skomyßlnje woheń sałožił.

Schtóž sapalerja tak mjenuje, so móže ßo wón ßudnischy khostacź, hornje myto dostanje.

W Rakezach, 15. junija 1904.
Ryczerkubłowe knjejstwo.

Dźak.

Wot schtyrjoch lět na ßylne asthmatiske nadpady cźerpjach, kotrež wot někotreho cźaßa, woßebje w nozy, mje tak ßylnje pschimachu, so ßebi husto myßlach, so dyrbju ßo sadußycź. Dach ßo knjesej **J. Wünschej,** hojazemu magnetiseurej w Budyschinje na ßukelnskej haßy 1 po 1 skhodźe, lěkowacź a hižo sa krótki cźaß khětre polěpschenje sacźuwach, po tsinjedźelskim magnetiskim hojenju běch wot ßwojeho cźerpjenja dospołnje wumoženy. Wuhojenje je trajne; pschetoż wot dweju měßazow njeje na mnje žanych nadpadow wjazy khodźiło. To s tutymi rjadkami k wjedźenju dawam.

W Budyschinje, 20. junija 1904. **Ernst Scholz.**

Tyscherskeho pomoznika

hnydom pyta **August Schubert**
w Njeßwacźidle.

K cześnemu dopomnjenju

na row

njeboh **Gusty Kozora,**
žiwnosćerja w Hornim Hunowje.
Narodźi ßo 6. februara 1858
a wumrje 8. dezembra 1903.

Kak srudny dźeń to sa mnje běsche,
Hdyž semrě ty, mój towarscho!
Kak ßo tak wulzy sradowachmoj,
Hdyž powitachmoj lubje ßo!
Ssy tsinacze lět dołho ßłužił,
A ßwěru w ßwojej ßłužbje stał,
A schtóž je twoju ßwěrnosć widźał,
Je cześćił cźe a lubował.
Ty běsche poßłuschny a sprawny
We cźaßu twojej' młodosće;
Duž starschej tebje lubowaschtaj
A noscheschtaj na wutrobje.
Hdyž běsche dwazyczi lět stary,
Kral k wojakam cźe wołasche,
W ßedmej kompaniji běchmoj
We stajnje dobrym towarstwje.
A hdyž bě tsizyczi lět dozpił,
Kaž cźestny młodźenz k wołtarjej
Ty s cźestnej njewjestu ßo stupi,
Tak cześćehódnej, nadobnej.
Ju pak tón milosćiwy Wótcźej
Ssej wsa po cźaßu njedołhim,
A dowjedźe ju s tutoh' ßwěta
K tym sbóžnym ßylam jandźelskim.
Hdyž ty na khorołožo cźeźke
Sso lehny s wulkej ßłaboscźu,
Na myßlach tebi zyle běsche,
So Bóh cźe wola k ßwjatoku.
A hdyž tak cźeźko khory běsche,
Ty ßwojich Bohu poruczi
A dźesche: „Budźcźe w Božim mjenje
We jenej myßli hromadźi."
Dwě ßyrotzy ßy sawostajił
A rosrudźenu wudowu,
Też wo jeniczkoh' luboh' bratra
Te schtyri ßotry plakaju.
Wój ßyrotzy, wój budźtej stroschtnej
A njerudźtej ßo psches měru,
A s Bohom ßwój pucź dale dźitej,
A mějtej wěstu nadźiju,
So junu nam wschěm seskhadźa
Dźeń sbóžnoh' saßowidźenja.
Dha spi nětk derje w twojim rowje,
Hdźeż Hodźijski cźe kerchow ma,
Hdźeż twojaj lubaj starschej spitaj
A twoja prěnja mandźelska.
Ty Božo pak jim s hnady daj
Tón wjerschny wěcźny sbóžny raj!

(K temu cźißku pschiloha.)

Pschiloha k czißku 26 Serbskich Nowin.

Ssobotu 25. junija 1904.

Placźisny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach

20. junija 1904.

Placźisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 6 lět	37—38	66—68
awstriske	37—39	67—70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	62—64
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	58—60
4. žnadnje pizowane kóźdeje starosby	25—27	49—51
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	35—37	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 7 lět	32—34	58—60
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54—56
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	24—27	49—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—35	58—62
3. žnadnje pizowane	28—30	53—55
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45—47	66—70
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—43	63—65
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacź do 1¼ léta	38—39	51—52
2. mjaßne	35—36	48—49
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	33—34	45—47

Placźisna żitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Żitowy dowos w Budyschinje: 3014 měchow.	W Budyschinje 18. junija 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 23. junija 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.
Pschenźa běła	8	83	9	—	8	68	8	97
" žołta	8	24	8	53	8	35	8	68
Rožka	6	—	6	10	5	90	6	10
Jećźmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	90	7	—	5	80	6	20
Hrósch	9	50	10	50	9	—	9	50
Wóka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	—	2	30
Butra 1 kilogr.	2	—	2	30	2	—	2	20
Pschenična muka 50 "	9	—	17	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	7	—	12	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssłoma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1020 schtuk, schtuka	9	—	18	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenični gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

(50 kilogr.)

W Budyschinje płaćeschе: kórz pschenźy (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hacź 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. — np. hacź 14 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr. 80 np. hacź 10 hr. — np., kórz jećźmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacź 9 hr. 50 np

Na Burzy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hacź 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 53 np. hacź 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 16 np. hacź 6 hr. 25 np., jećźmjeń wot 7 hr. — np. hacź 7 hr. 10 nn, wowß wot 6 hr. 30 np. hacź 6 hr. — np.

Wiczne płaćisny w Kamjenzu

16. junija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hacź 6 hr. 15 np., pschenża wot 8 hr. 30 np. hacź 8 hr. 65 np., jećźmjeń wot 7 hr. — np. hacź 7 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. — np. hacź 6 hr. 10 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacź 12 hr. — np., hróch 10 hr. — np., žyno 2 hr. 60 np., běrny 2 hr. 20 np., žłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hacź 2 hr. 20 np.

Wjedro w **Londonje** 24. junija: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smjeje 4. njedźelu po žwjatej Trojizy farar Räda rano w 7 hodź. žerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodźin duchowny Tyschck žerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smjeje farar Räda.

Wórowani:

W **katholskej zyrkwi**: Khorla Theodor Schuster, dźěłaćeŕ tu, s Marju Marthu rodź. Wjerabez, schwalczu tu. — Wylem Ota Spangenberg tu, s Hańžu rodź. Měscherjez tu.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi**: Kurt Richard, Jana Lahody, fabrikarja na Żidowje, ž. — Johana Marja, Augusta Ernsta Krawza, zigarnika na Żidowje, dź. — Emma, Jana Augusta Bara, dźěłaćerja w Hněwžezach, dź.

Zemrjeli:

W **Michalskej wožadźe**: 19. junija: Jan Dučźman, kněžeŕ a privatier na Żidowje, 72 l. 10 m. 14 d. — Khorla Max Pjetasch, kowarski wuczobnik se Sskoneje Borschcże, 16 l. 2 m. 14 d. (pschi kumpanju žo tepił.) — Michał August Dučźman, krawz a knježi strażnik we Wulkim Wjelkowje, 67 l. 3 m. 2 d.

W **katholskej wožadźe**: 16. junija: Marja Madlena, Franza Laßmanna, tyscherja tu, dź., 5 l. — 20. Emil Pawoł, Wenzla Kuchaŕa, fabrikskeho tyscherja w Hajnizach, ž., 1 m. 19 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

4. njedźelu po žwjatej Trojizy smjeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farar Kschižan žerbske a ½10 hodź. němske prědowanje. — Ssobotu 2. julija, jako na Marje domapytanja smjeje rano ½8 hodź. farar Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu a ½9 hodź. duchowny Voigt žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

4. njedźelu po žwjatej Trojizy smjeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. žerbsku spowjedź, w 8 hodź. farar Domaschka žerbske a ¾10 hodźin němske prědowanje.

Sazynowane bowy

wožebje tołste

porucza tunjo **Moritz Schulz,**

klampnarski mischtr pschi žerbskich hrjebjach 10,

teho runja **krjepjawki** (krjepjaze khany) wožebje žylne, žamodźěłane, **Moritz Schulz,**

dale **żelesne hrabje** a **Herkuleßowe konjaze lutowaki** (schonowaki) porucza

Moritz Schulz

pschi žerbskich hrjebjach 10.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodźełazy skótny napojak

Němski khěž. patent cźišło 122562 **(Selbsttränker)** D. R. G. M. cźišło 143112.

Lěpschiny: Njemóże žo se žanym druhim systemom pschibližnje doßahnyć. Žane wuporjedźenje. Žane wustejaze korta, wo kotrež móże žo skót franicź. Žane sersawjenje żelesnych rolow. Satykanje njemóżne. Jara lohke rjedźenje. Njewobmjesowane dźerżenje, njedźiwajzy teho pak wjele tuńsche hacź kóžda druha pschiprawa. Wobhladanje žo rad dowola. Zadajcże žebi placźisny wot

G. Rosta, zementoweje fabriki

w Budyschinje na Wjeleczanskej drósy 14.

Telefon 393.

Koßy

kaž jěd rěsaze, wot 22 lět ßem tunjo porucza

Paul Walther pschi žitnych wikach.

Wschě 30. junija a 1. julija t. l. sapłaczomne

kupony,

hižo wot 15. junija bjes khostow po najwyschschim kurßu ſ hotowymi pjenjesami saměnjamy.

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w ßerbskim domje.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawoscź

ßo spěschnje połóżeja

ſ thymusinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Scźele ßo na wßy.

Wschě barby,

ßuche a do wolija ſrybowane,

firniß, terpentinowy wolij, lak, barbicze (pinſle), ſchablony,

dale

zement

ſtajnje czerſtwy,

po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucza tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pschi žitnych wikach 30

w domje hoſcźenza „ſloteje hwězdy“.

Emil Wehrle na jerjowej haßy 7.

porucza ßwój wulki ſkład

módroczíſchcźa ſ rjanym nowym poczíſchczom po jara tunich płaczíſnach,

wupjerki a zychi 10/4, 9/4, 8/4, 7/4, 6/4 ſchěroke, ſtary łohcź hižo po 20 np.

Lětnje koſchle ſ Oxfortſkeje a wojerſkeje kopſchiwoweje tkaniny ſa mužſkich, žony a dźěczi po wſchelakich płaczíſnach, ſa kóždu ſtarobu, hižo po 30 np., běłe, ßmužkate a kaſchczikate.

Twjelki (trjenja) ſchěre a běłe, kwětkate, ßmuhate, ſtary łohcź hižo po 15 np.

Blidowe ruby ſe ſchěreho a běłeho płata wſchěch ſchěrjow a dołhoſczow jara płaczíſny hódne.

Rahłowjaze rubiſchcźa ſe židy, wołmy a bawołmy hižo po 60 np., wulke **kattunowe rubiſchcźa** hižo po 25 np.

J. G. Müller, ßedłarſki miſchtr

w Budyschinje na kamjeńtnej haßy 12

pschi potrjebje **bayerſke tóczniki, brußy** 12 wſchelakich družinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczíſnach, **koßyſchcźa, koßowe ſchkitaki, koßowe rynki, rohowe łunki, hrabje, ßerpy** atd. porucza.

Saßopſchedawarjam ßo poniżene płaczíſny wobliczeja.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poruczeja

brunizowe podkopki w Měrkowje.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſkhnyjaze,

molerſke a murjerſke barby, terpentinowy wolij (němſki a franzowſki), **najlěpſchi lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdźe ſkhnyjate,

jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki, Kölnſki klij kaž tež **murjerſki klij, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlěpſchi karbolineum, barbicze** wſcheje družiny,

ſchablony

ſa **molerjow** a **murjejow** porucza a ma pſchezo na ſkładźe po najtuniſchich płaczíſnach

Emil Měrſch,

drogowe khlamy

24 na kamjeńtnej haßy 24

ſnapſchecza turnarnje.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerviſy

ſa 6 woßobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacź 20 np.

hacź do nanajwoßebniſchich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ßlěbornemu kwaßej porucza po najtuniſchich płaczíſnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Limettu

woczerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczíſny hódno poruczataj

Schiſchka a Rjeczka

na ſwonkownej lawſkej haßy.

Połcz! Połcz!
tučny a pšcheroſčeny pšchi wotewſaču 5 puntow po 60 np.,
tučne ßwinjaze mjaßo punt po 60 np.,
najlěpšchu dobru kolbaßu punt po 60 np.,
metown kolbaßu zyły punt po 60 np.,
ßadło po zylinach punt po 60 np. porucža

rěſniſki miſchtr Nierth
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy.

Wolijowe barby

we wſchěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdže ſchnyjaze, k barbjenju khěžow, ſchpundowanjow atd.,

moleŕſke a murjeŕſke barby

čžerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,

ſchpundowanſki ßwěčžaty lak

ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a ſpěſchnje ſchnyjazy,

terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
dwójzy warjeny hódny lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdže ſchnyjazy,
bernſteinſke laki, kopallaki, damarlaki, želeſowe laki,
Ia Kölnſki klij kaž tež
murjeŕſki klij
a hiſchčže wſchelake druhe družiny,
myjeŕſku krydu, gyps,
Ia portlandſki zement, klepatokamjenjowu a ſchmirglowu papjeru, ſchmirglowy plat, ſchpundowanſki wóſk, wóſk ſa parketowe ſchpundowanje, barbiče wſcheje družiny, ſchablony
ſa **molerjow** a **murjerjow**
atd.
porucža a maja pſchezo na ſkładže po najtuniſchich płaćiſnach

drogowe a barbowe
en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.
Telefon 33.

Wulku dźělbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſaća mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawaŕnje doſtate) po płaćiſnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměſchnje tunich płaćiſnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Khěžorowa khofejowa pſchedawaŕnja

najwjetſcha khofejowa palerńja Europy
direktnje ſ pſchetrjebarjemi wobkhadźaza.
Wjazy dyžli 750 ßamßnych pſchedawanſkich filialow.

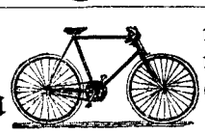
Poručamy:

khofej ſ direktneho pſchiwoſa, po naſchim waſchnju paleny, kaž tež
khofejowe pſchibjeŕki ſe ßamßneje fabriki we wſchelakich ſawalkach,
čžaj po wſchelakich płaćiſnach,
kakao ſe ſaručenjom, ſo ßo lohko rospuſchča a jara ſpory, ſ naſchich ßamßnych džěłaŕnjow,
ſchokolady ſe ßamßnych džěłaŕnjow, ſe ſaručenjom, ſo jenož ſ zokora a kakao wobſteja.
Biskwity najwubjerniſcheje hódnoſče, 16 wſchelakich družinow.

Pſchedawanſke filiale
w **Budyſchinje** na bohatej haßy 5,
w **Shorjelzu** na kamjeńtnej haßy 6,
w **Žitawje** pſchi radnizy w kupnizy,
w **Radebergu** na Draždžanſkej dróſy 11.

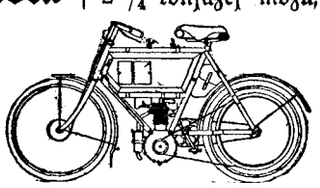

Rapidne jěſdne kola

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſčžiſche, najkhmańſche a najbóle płaćiſny hódne kola pſchitomneho čžaßa.
Jenož fabrikſke płaćiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodžělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanſkej dróſy 10.

Sſlomjane klobuki,

filzowe klobuki wſchěch barbow, mězy ſtareje a noweje faßony, po najtuniſchich płaćiſnach porucža

C. E. Rinke,
na bohatej haßy
(ſ napſchečža Sachſy).

Pospyt pſcheßwědčži!

S pſchihodnej ſkładnoſču ßym wjetſche džělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** čžišło 458 a 460, ſ čžiſteho ſamórſkeho tobaka džěłaneju, **derje wotležanejn** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje ſłodžazeju**

10 ſchtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 ſchtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pſchedawacź.
Proſchu, ſpytajče!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka
na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Winowa wikowaŕnja „Liſchčžeje jamy“

(Fuchsbau).

Moſelſke wino bleſchu hižo po 90 np.
Rheinſke wino = = = 80 np.
Bordeauxſke wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
ſchpaniſke wino = = = 80 np.
portugalſke wino = = 80 np.
němſki a franzowſki kognak,
němſke a franzowſke Champanſke wino
porucža

Oskar Dietrich
Telefon 704.

Čžerſtwy paleny khofej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hač 220 np. porucža

Gustav Küttner
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy 10.

Sa kołojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle**
po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudžělk porucza
Otto Büttner
pschedawarnje koże, cžerjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych wěžow
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 9.

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jěsdne kola. kołomas

porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Heutsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hosczenza „Skoteje hwězdy."

Schenillowe rubischcza

na wulki wubjerk po tunich płaczišnach
porucza
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 1.
S dobom na to kedźbliwe cžinju, so schtrympy pschischtrykuju.

Jatrowy wolij

w rjanej žołtej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobžernosce a pschetłacza porucza tunjo
en gros **Otto Engert** en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja
murjerske schórzuchi
na wulki wubjerk po najtunischich płaczišnach porucza
Otto Büttner
pschi hłownym torhoschczu 9
pschedawarnja koże a cžerjatych rjemjenjow.

Puczowanske tosche, puczowanske koffry, nakhribjetne měchi

porucza tunjo
C. A. Pětsch
na hauensteinskej haßy 1.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka
1000 schtuk
praßowaneho torfa
po 6 mk.
Bóschiczanske ryczerkublo
pola Njeßwaczidła.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow** k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Wschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Krawstwo sa muzazu drastu po měrje

Ernsta Schenka

pschi žitnych wikach na ßukelnskej haßy 1 po 1 skh.
w domje schewskeho mischtra Mohra
porucza ßo ßwojim ßerbskim krajanam
k dźělanju wscheje mužazeje drasty.
Drasta ßo derje po modze schije. — Sa dobre ßedźenje ßo rukuje. — Płaczišny ßo tunjo wobliczeja.

Rěs

je pschezo na pschedań
we Lupjanskim parnym rěsaku p. Radworja.

Wutrobna próstwa!

S wohnjowym njesbožom, kotryž je 27. meje naschu wjeß potrjechił, je wołsebje cžežko žiwnoscžer Handrij Winkler schkodował. Domske a hródź ßo jemu se wschej nadobu pschipołdnju wotpalischtej, skót pak ßo wukhowa a ßo k jenemu ßußodej dowjedże. Hdyž ßo na to wjeczor we 8 hodźinach ßußodne kubło se słóstniskej ruku sapali, ßo płomjenja tak rucže rosscherichu, so njebě móžno, jim Winklerez skót wutorhnycz, a 4 krowy, 2 czeleczi a kosa ßo spalichu.

Winkler, kotryž nima sawěscžene, je we wulkej nusy a njemóże žebi ani nadobu ani skót kupicz. Ssmilni ludźo ßo wutrobnje proscha, so bychu jeho se ßmilnymi darami k nakupjenju najnuznischeho podpjerali.

Gmejnski pschedstejiczer Skop a pschekupz Lehmann, naßlědnik Pětschki, na rózku schulerskeje haßy w Budyschinje staj swólniwaj, dary pschijimacz..

Skop, gmejnski pschedst. w Kschiwej Borschczi.
Sarjenk, farar w Khwaczizach.

Karbolineum,

najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we wopratwnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma na składze
Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Skład drainěrowanskich rołkow w Lětonju

porucza **drainěrowanske rołki**
wschěch wulkosczow,
wodowodowych rołkow,
konjazych žłobow,
kruwjazych kortow,
ßwinjazych kortow,
proßazych kortow s rěblikom
a bjes njeho,
pßyczе korta,
plestrowanske płaty,
wscho po fabrikskich płaczišnach.
Emil Dietrich.

Nanajluboßnische

bywa kóžde wobliczo, kcžejaza a ßmykła koża, nježna a powabna barba po wschědnym myczom jenož s Vierowym
Radebeulskim lilijowym mlokowym mydłom
E. Viera & Co. w Radebeulu pola Dražďžan, kusk po 50 np.

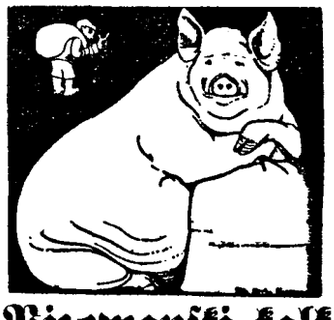
Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa skót porucza
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Wóskowy twar

kaž tež wuschkrjeny wósk kupuje
Albert Lehmann,
mydkarnja na połnóznej dróży 2
na rózku hornczerskeje haßy
snapschecza starych kasarmow.

Wósk

kupuje po najwyschschich płaczišnach
Otto Engert.

Pizowanski kalk

snamjo A a B
porucza
Emil Dietrich w Lětonju.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 27. Sobotu 2. julija 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Ruske Port-Arturske wójnske łódźstwo

je ẅo saẅo swuporjedźake a je 23. junija rano we 8 hodźinach po dlějschim cźaẅu na sjawne morjo wujěło. Po rosprawje admirala Alexejewa je wone se 6 panzerowanych łódźow, 5 kschižakow a 10 torpedowych cźołmow wobstało. Japanske łódźstwo, kotreẅ ẅo nasdala pokasa, psched ruskimi łódźemi zofasche. Wjecźor je ẅo ruske łódźstwo na rejdu psched Port-Artur wrócźiło a ẅo tam postajiło W nozy ẅu japanske torpedoske cźołmy nadpad na ruske łódźstwo spytałe, kotreẅ pak ẅu ẅo dobycźerśzy wotrasyke. Jedyn japanski saniczak torpedow je ẅo ẅylnje a 3 torpedowe cźołmy lohko wobschkodźiłe. Admiral japanskeho łódźstwa Togo je wo tymle wojowanju rosprawu wotpóẅłał, w kotrejż ẅo praji, so je ẅo **sdało,** so je ẅo jena ruska panzerowana łódź s japanskimi torpedami potepiła a so staj ẅo dwaj kschižakaj wobschkodźiłoj. Każ je ẅo posdźischo wupokasało, je ẅo Japanskim woprawdźe jenoż „sesdało“, so ẅu ẅo ruske łódźe wobschkodźiłe. Alexejowa powjesć wo tym niczo njewě, a nětko ẅu też offizěrojo ruskeho saniczaka torpedow „Bukarowa“, kotryż je s Port-Artura do Niucźwanga pschijěł, wobkrucźili, so je Togowa rosprawa njewěrna. S ruskeho łódźstwa njeje ẅo pschi nóznym nadpadźe žana łódź potepiła, też ẅo njeje žadyn kschižak wobschkodźił.

Jězba ruskeje łódźe „Bukarowa“ s Port-Artura do dalokeho Niucźwanga je nowe dopokasmo sa to, so je japanske łódźstwo jara woẅłabło. Wot sapoczatka rusko-japanskeje wójny je prěni krócź, so je ẅebi ruska mjeńscha wójnska łódź s Port-Artura na daloku mórsku jězbu swěrika.

Nowy wujězd Wladiwostokskeho wójnskeho łódźstwa.

Kschižaki ruskeho Wladiwostokskeho łódźstwa ẅu s nowa na morjo wujěle a psched japanskej kupu Okišhima tši wulke japanske transportske łódźe potepike a do wobtwjerdźenja na kupje tšělałe.

Psched Port Arturom japanszy pjecza žanych wulkich łódźow wjazy nimaju. S transportskej łódźu „Sado Maru“ ẅu ẅo najskerje też wulke japanske wobłěhanske kanony potepike.

Okišhima je mjeńscha psched Nipponom ležaza kupa pschi sajězdźe do korejskeje mórskeje dróhi. Nadpadne je, so Japanszy ẅwoje transportske łódźe lěpje njeschkitaju, hdyž ẅu tola hakle psched krótkim ruske kschižaki pjecź tajkich łódźow potepike. To ẅo njehodźi hinak wukožicź, hacź so ẅu Rußojo Japanskim telko wójnskich łódźow potepili a wobschkodźili, so njeje Japanskim wjazy móżno, ruskim kschižakam napscheczo stupicź.

Po nowschich powjesćach je japanske wójnske łódźstwo jara poẅłabjene. Potepike ẅu ẅo wulkej panzerowanej łódźi „Chatsuse“ a „Schikišhima“, kschižaki „Joschino“, „Takaczicho“, „Atabi“ a „Miako“. Wobschkodźiłe ẅu ẅo a ẅo porjedźeja panzerowana łódź „Fudźi“, kschižaki „Iwata“, „Jakuma“, „Ažuma“, „Idzuno“ a „Kaẅuga“. Liczba potepjenych a wobschkodźenych torpedowych łódźow je njewěsta, tola dyrbi khětro wulka bycź.

Bombardement na Gensan.

Wladiwostokske wójnske łódźstwo njepschestawajzy Japanskich traschi. Tele dny ẅu s Wladiwostoka tši kschižaki s dźeẅacź torpedowymi łódźemi psched město Gensan, na rańschim morskim brjosy poknózneje Koreje ležaze, pschijěle a do tamnischeho japanskeho ẅydlischcźa 200 kulow wutšělałe. Jenu parnu łódź a jenu płachtatu łódź potepiwschi je ruske łódźstwo wotjěło.

Ruske baltiske wójnske łódźstwo

bliżschi cźaẅ k dalokemu ranju wotjědźe. Sańdźeny tydźeń hischcźe wone psched Peterburgom stejesche. Torpedoski cźołm „Delphin“ tehole łódźstwa je ẅo 29. junija pschi wupruẅowanju s rosbuchnjenjom potepił. Tšjo offizěrojo a 23 matrosojo ẅu ẅo tepili. Dwaj offizěraj a dźeẅacźo matrosojo ẅo wukhowachu. Schtwórtk je ẅo poradźiło „Delphina“ saẅo s hłubiny sběhnycź.

Wusnamjenjenja ruskeho wobhonjerja.

General Kuropatkin je podwyschka Wolkowa s kschižom ẅwjateho Jurja sa to wusnamjenił, so je chinesku rěcź rosumjo jako Chinesa pschedrasczeny do japanskeho lěhwa schoł. Na domojpucźu je ẅo Wolkow s japanskej patrouillu, s 13 muži wobstejazej, setkał, kotraż ẅo jeho sa stejischcźom ruskeho wójska prascheschе. Japanszy mějachu Wolkowa sa wobhonjerja a jeho do picheẅłyschenja wsachu. Prjedy pak hacź jemu drastu pschepytachu, wón revolver se saka wucźeże a někotrych Japanskich satšěli. Potom na japanskeho konja skoczi a cźekny.

Japanske kanony — każ je ẅo pokasało — tak daloko njetšěleja każ ruske. Japanszy hischcźe pschezo granaty wužiwaju, kotreẅ pschi rosbuchnjenju jědojte pluny rosschěrjeja a ẅu po ludowym prawje sakasane.

Postupowanje japanskich wójskow.

Poẅlednje dny ẅu ẅo s dobom wschě tši japanske wójska na marsch pschecźiwo ruskemu wójsku, pola Liaojana stejazemu, nastajiłe. Sso njewobarajo ẅu Rußojo wschudźe psched nimi wróczo schli. Najskerje je ẅebi Kuropatkin wotmyẅlił, Japanskich do mandźurskeje runiny swabicź, hdźež móże wón pschecźiwo nim ẅwoju ẅylnu kavalleriju s lěpschim wuspěchom wužicź. Póbla teho ẅo ruske wójsko wschědnje s pschikhadom nowych regimentow ẅylni. Duż ẅo Kuropatkin po móżnosći wjetscheje bitwy sminycź pyta. To je też Japanskim derje snate a teho dla budźa woni najskerje Kuropatkina bliżsche dny k bitwje nusowacź chzycź.

Wotprawjenje chineskich schpijonow.

Se ẅylnym pschewodom je ẅo do Liaojana khětra cźrjóda Chinesow pschiwjedła, kotrychž ẅu lepili, hdyž ẅu w bitwje pola Wafangou Japanskim s pomozu schpihelow pscheradźeli, hdźe a kelko kanonow běchu Rußojo postajili a s kajkej ẅylnosczu Rußojo na jenotliwych městnach stejachu. Wójnski ẅud je chineskich pscheradnikow k ẅmjercźi saẅudźił. Bórsy po tym Chinesojo na schibjenzy wisachu.

Japanske hrosnosczе.

We wójnach, kotreẅ ẅu ẅo pschecźiwo Turkam wjedke, je ẅo pschezo na turkowske hrosnosczе pokasowało. Turkojo na bitwischcźu se sranjenym njepschecźelom žaneje ẅmilnosczе njesnajachu a jemu hłowu wotrubnychu. Japanszy pak ẅu hischcźe hórschi dyžli Turkojo.

Mjes tym so tuczi franjeneho njepschecźela na spěschne waschnje morjachu, ßu Japanszy franjenych ruskich wojakow na žałoßne waschnje sačźiwilowali. Dr. Stankewicź ſ wójska generala Mischcźenka je ruskich wojakow fotografował, kotsiž ßu franjeni na bitwischcźu leżo do ruki japanskich žadławzow padnyli. Cźěła tychle wbohich na wobhladarja žałoßny sačźischcź cźinjachu. Někotrym ſ nich běchu Japanszy jasyk wutorhnyli, druhim běschtej ruzy wotrubanej a mnohim bě cźěło ſ bajonnetom roskałane. Jeneho ruskeho offizěra Rußojo hischcźe žiweho na bitwischcźu, kotreż bě ßo na dlějschi cźaß Japanskim pschewostajicź dyrbjało, namakachu. Wón powjedasche, so je jedyn japanski wojak, kotryż je jeho franjeneho na semi leżazeho widźał, tsi kulki do njeho tšělił, tola na sboże njeje žana rana ßmjertna była. Też franzowski prynz Bourbon, kotryż w ruskim wójsku jako offizěr ßłuži, je ßwědk japanskich hrosnoscźow był. Po bitwje pola Wafangou je wón ſ wulkim pißmom na Wafangouskim sastanischcźu na scźěnu napißał, kajke hrosnoscźe ßu Japanszy skucźili. Prynz je chzył ſ tymle pißmom japanskich offizěrow na žadławoscźe japanskich wojakow kedźbliwych scźinicź, ßo nadźějo, so ßo podobne njebudźe wospjetowacź. Prynz Bourbon drje japanskich offizěrow pschewyßoko waži; kaž je dopokasane, ßu japanszy wojazy w jich pschitomnoscźi franjenych Rußow kónzowali, tola žadyn offizěr jim njeje wobarał.

Też khorobne wosy Cźeŕwjeneho kschiża Japanszy njepschepuschcźeja. General Romanow je swjaskej Cźeŕwjeneho kschiża rosprawu podał, w kotrejž ßo praji, so ßu Japanszy do noscherjow khorych a lazaretskich pomoznikow tšeleli. Lěkař dr. Rojkow bu franjeny, hdyž jeneho franjeneho wojaka wobalesche.

Kaž ßo sda, je wjedniſtwo japanskeho wójska wukas wudało, so dyrbi ßo ſ kóždym franjenym ruskim wojakom kónz cźinicź. W japansko-chineskej wójnje lěta 1894, hdyž Japanszy Port Artur dobuchu, ßu woni, kaž je japanske knjeżerſtwo ßame pschisnało, 2000 žonow, dźěcźi a schědźiwzow sarubloj.

Ruske knjeżerſtwo budźe drje ßo na japanske hrosnoscźe wobcźežowacź, tola tajke wobcźežowanja njesměja žaneho wuspěcha. Japanske knjeżerſtwo budźe wscho saprěwacź; pschetož kžecź a jebacź je jemu pschinarodźene. Hdyž je ßebi wone ßame swěriło, ruske papjerjane pjenjesy falschowacź a je rosschěrjecź, ßmědźa ßo wot njeho też wschě druhe hrěchi wotcźakacź.

Swětne podawki.

Kral Jurij

ſtrowotnu wodu Emskich kupjelow ſ najlěpschim wuspěchom wužije. Jeho ſtrowje ßo Bohu dźakowano dźeń wote dnja polěpschuje. Dopołdnja ßo kral porjadnje ſ knjeżerſtwowymi dźěłami sabéra, popołdnju pak ßo wujěſdźuje a tak wjele hač jeho cźělne mozy dowoleja, ßo wukhodźuje.

Jendźelski kral Eduard w Kielu.

Němski khěžor je ßwojeho bliskeho wuja, jendźelskeho krala Eduarda, w Kielu na najwutrobnischo witał. K cźesczi khěžorowego hoscźa w pschistawje mnohe wójnske łódże, ſ tyßazami khorhojow wudebjene, w paradźe ſtejachu. Pschi ßwjedźeńskej hoscźinje wobaj knjeżerjej w ßwojim pschipitku měrniwoscź ßwojeje politiki wobkrucźeschtaj. So ma jendźelski kral wolu, ßwojemu krajej měr sakhowacź, ßmě drje ßo jemu wěricź. Hač pak ßu też jeho ministerjo tajkeho směrneho měnjenja? Krwawnu wójnu, kotraž ßo mjes Japanskimi a Ruskimi wjedźe, ßu Jendźelcźenjo naschkarali a nětko ßmějizy pschihladuja, kak ßo Japanszy a Ruszy se ßobu pjeru.

Nowy sakoń k podtłóczenju Polakow

je pruski krajny ßejm wutoru pschijał. Po nim ßmědźa drje Polazy ßwoje kubła pschedawacź, tola kupicź njeßmědźa ßebi žanych wjazy. Knjeżerſtwo ßo nadźija, so ßo ſ nowym sakonjom Polazy po něcźim se wßow wucźěrja. Pschecźiwnizy wumsacźneho sakonja pak wěschcza, so budźe wón jenož k poßylnjenju pólscźiny ßłužicź. Też wjerch Bismark je w lěcźe 1886 měnił, so se 100 milijonami hriwnow Polakow pschemóże. Tale nadźija je ßo jako jara mylna wopokasała. Posdźischo je pruski ßejm fond k wukupjenju Polakow na 350 milijonow hriwnow powyschił. Schto pak je ßo sa to kupowało? S pólskeje ruki jenož 7 prozentow, ſ němskeje pak nimale 93 prozentow. Dokelž ßu Polazy k pokupowanju kubkow towarſtwo sakožili, woni pruskemu krajnemu fondej konkurrenzu cźinjachu. Někotryžkuli němski ryczerkubler hrożesche, so ßwoje kubło Polakam pscheda, jeli so jemu jo pruski stat sa drohi pjenjes njewotkupi. Tak ßu ßo kubkowe płacźiſny poßlednje lěta w Pósnańskej jara wyßoko sehnałe. Nětko najſkerje płacźiſny bórsy spadnu, schtož, ßo wě, njebudźe tym němskim kublerjam w Pósnańskej lubo, kotsiž chzedźa ßwoje wobßedźenſtwo pschedacź. Prjedy ßo tam sa hektar 560 hriwnow dawasche, lětßa dyrbjesche ßo sa hektar hač do 1067 hriwnow płacźicź.

Sa nowy sakoń, kotryž po měnjenju jeho pschecźiwnikow mjes Polakami njewuhaßnimu hidu pschecźiwo Němzam budźi, konserwatiwni a nationalliberalni khłoßowachu, pschecźiwo njemu Polazy, ßwobodomyßlni a wulka wjetschina zentrumskich ßwój khłóß wotedachu. Nětko dyrbi ßo nowy sakoń hischcźe raz w semjanskim ßejmje pschewuradźicź, hdźež wón teho runja wulku wjetschinu namaka.

Franzowska a bamž.

Bamž ſ mózноscźu liczi, so ßo w Franzowskej konkordat sběhnje, ſ cźimž by ßo katholska zyrkej wot stata dźělika. Wón je pschesßwědczeny, so ßo to ſ wěstoscźu stanje, jeli so ßo tale należnoscź psched ßejm pschinjeßy. Katholska zyrkej by drje ſ dźělenjom wot stata w Franzowskej do pjenjeżnych wuskoscźow pschischła, tola to jej njeby se schkodu było. S tajkim bědźenjom a potłóczenjom by zyrkej wschitkich liwkich njewěrjazych ludźi wot ßebje swotstorkała a ßo tak poßylnika a womłodźika. Też w Němskej njeje katholska zyrkej ſ kulturnym wojowanjom woßłabła, ale, schtož nichtó njeje prjedy sa mózno měł, ſ nim k wulkej politiſkej mozy dozpika. Mózno drje je, so by katholska zyrkej w Franzowskej wjele wjetsche a cźeżsche bědźenje pschětracź dyrbjała, dokelž je tam lud nětkole jara njewěrjazy. Bamž ßo boji, so by pjenjeżne žórło, kotreż je jemu hač dotal Franzowska była, po dźělenju stata wot zykwje, saprahnyło a so by potom woßebje Pětrowski pjenjeżk jara seßnadnił. Psched krótkim ßu ßo hižo franzowszy biskopjo napominali, so bychu bamžej rosprawili, kajke bychu finanzne poměry w jich diözesach byłe, hdy by stat duchownym žaneje mſdy wjazy njepłacźił. Wjetschina duchownych je do Roma wotmolwika, so by ßo w Franzowskej duchownſtwo po dźělenju zyrkwje wot stata do jara wulkeho cźěßna sahnało.

Bamž ßebi teho dla žada, so bychu ßo hižo nětkole w Franzowskej pschiprawjenja cźiniłe, ſ pomozu kotrychž bychu ßo katholszy duchowni na podobne waschnje kaž franzowszy evangelszy duchowni ſ nuſnymi pjenjeżnymi ßrědkami saſtarali. S tymle samérom maju ßo w diözesach a na farach kaßy sakožicź, w kotrychž bychu ßo trěbne pjenjesy shromadźowałe.

Biskopja ßo w ßwojich rosprawach, bamžej pósłanych, nadźijeja, so drje mohłe we wjetschich městach tele kaßy duchownych se mſdu saſtaracź, tola na žane waschnje niż na wßach, hdźež je ßo wschudźe naboženska bjesdźaknoscź rosschěrika, a hdźež je wobydlerſtwo ſ wjetscha khude.

Njepschecźelej.

1.

W lěßoschumjatym hłubokim dole Kerkonoschow ſtejesche psched wjazy lětdźeßatkami schikowana hajńkownja, nad kotrejež tšěchu ßo schkitajo klonjachu hałosy cźěmnych hobrſkich schmrěkow, kotrejž wschě wyschiny kołowokoło pschikrywachu. Tam tehdom bydlesche něhdźe pjecźdźeßacźlětny hajnik, ſ mjenom Hanß Kronjak, se ßwojej jenicźkej dźowku Minu, kotraž wot ßmjercźe jeho mandźelskeje hospodarſtwo wjedźesche. Wón bě ßwěrny dobrocźiwy muž, kiž ßwoju ßłužbu hač nanajßwědomicźischo saſtawasche a bě cźeſcźeny a lubowany wot wulkich a małych. Bjes mała njemózno ßo ſdasche, so mohł schtó jemu hramicź — a tola dweju njepschecźelow měješe, kotrajž jemu mnohu ſrudnu hodźinu cźinjeschtaj. Jedyn bě ſanjerodźeny cźłowjek, ſ mjenom Łažak, kotryž bě jako khrobły paduch dźiwiny wjazy krócź wot hajnika pola ßudniſtwa wobſkorżeny a kotryž jeho teho dla ßurowje hidźeſche. Druhi bě wyschschi hórniski wjednik Jakub Molanski, kiž w pschijomnje pschiprawjenej khěżzy na najdalschim kónzu małeho města bydlesche, kotreż ßo wupschestrěwasche po bliżschim dole pódła wobschěrnych podkopkow. Tón bě jara pokhmurneje myßle a ſdalowasche ßo wobkhada ſ ludźimi po mózноscźi. Wo jeho prjedawschim žiwjenju powjedachu ßo jara dźiwne wězy, kotreż drje jeho ßyn Handrij, kiž bě pschi nim žiwy, hač nanajkrucźischo sa wumyßlene wuprajesche, kotreż pak tola tu a tam wěrjachu. S wěstoscźu wjedźachu jeno to, so bě psched wjazy dyžli dwazyczi lětami něschto cźaßa w Sakskej žiwy był a dźěłał.

To drje hajnik wocźakowacź njemózesche, so hida prěnjeho njepschecźela hdy pschestanje, ale ſ wěstoscźu ßo nadźijesche, so hramjenje druheho, kiž bě něhdy był jeho pschecźel, sa krótschi abo

dlějschi cžaß zunischim cžuczam wustupi, dokelž bě ſ cžichej wjeßełoſczu ſpósnak, ſo bě ßyn wyſchſcheho hórniſkeho wjednika ſapoczak Minu nutrnje lubowacž, a ſo bě tež wona jemu pſchichilena. —

Hdyž Mina, žiwa kcžějaza holza bruneje barby w dwazytym lěcže, ras wjeczor pſched durjemi hajńkownje, ſ dźiwim winom wobroſczenymi, ßedžo ſamyßlena do ßo cžěmnjazeho doła ſhladowaſche, pſchińdže Handrij khwatajcy ſ měſtacžka ßem. Na jeho ſ dobnje tworjenym blědym wobliczu pokaſowaſche ßo hłuboka boloſcž, a hdyž ßo jeho holza, wutrobnje jeho poſtrowiwſchi, wopraſcha, cžeho dla je tak ſrudny, wón wotmolwi:

„Sſym prjedy ßwojemu nanej powjedał, ſo mamoj ßo lubo, ſo twój nan pſchihłoßuje naju luboſczi ...“

„A ſchto je wotmolwił?“ wopraſcha ßo Mina ſ napjatym wocžakowanjom.

„Wón mi rjekny, trochu ßo rosmyßliwſchi, ſo dyrbju żeńtwu ſ tobu ſ myßlow ſpuſchcžicž ...“

„A cžeho dla?“ ßlědžeſche holza, jara boloſczíwje hnuta.

„Dokelž ma ſ twojim nanom njepſcheczelſtwo“, wotmolwi Handrij.

„Mój nan njehidźi ani twojeho, ani tebje ßameho — cžeho dla dha hrami twój nan mojemu?“

„To njemóžu prajicž — wěm jeno, ſo wſchě moje próſtwy woſtanu podarmo: roſßudźenje mojeho nana je njewotwołajomne.“

„Kak dha temu tak, ſo je twój nan napſcheczo mi ßamej pſchezo tak pſcheczelny, hdyžkuli jeho ſetykam?“ praſcheſche ßo Mina.

„Tež to njemóžu prajicž“, wotmolwi Handrij. „Jeho hidźenje pſcheczíwo twojemu nanej je mi cžim mjenje jaßne, dokelž ſtaj wobaj w ßwojim cžaßu pſcheczelej byłoj.“

„Mój nan ſawěſcže njeje wina, ſo tuto pſcheczelſtwo wjazy njewobſteji. Wón ßam mi huſto powjeda: Ja ßam ßym tak měrniwje ſmyßleny a żedžu ſa tak měrniwym cžichim żiwjenjom — a tola ſtaj dwaj cžłowjekaj, kotrajž mje jara hidžitaj.“

Handrij na tute ßłowa niczo njewotmolwi. Wón ſtupaſche ſ wulkimi krocželemi tam a ßem pſched durjemi, mjes tym ſo Mina ſarudźena pſched ßebje hladaſche.

„Njewěſch dha ty też ani, cžeho dla je twój nan tak ſamyßleny a ſpłóſchiwy pſched ludźimi?“ ſapocža ſaßo wona po dlějſchej pſcheſtawzy.

„Pſchicžina je mi zyle njeſnata.“

„Snajeſch dha ty, ſchto ßo wo nim a wo jeho prjedawſchim żiwjenju powjeda?“

„To jara derje ſnaju, ale mam to ſa njewěrnoſcž, dokelž ßo to pſcheczíwja jeho powaſy.“

„Hdy pak by tola něſchto ſ tutych powjedańzow wěrno było, a hdy by to było pſchicžina jeho wobaranja?“ praſcheſche ßo wotwlakujo holza.

„Njeroſymju, kak mohło to móžno bycž“, wotmolwi Jurij. „Pſchipißuja mojemu nanej też tu abo tamnu ſtóſcž — — myßliſch dha ßebi ty; ſo ßnadž budźiſche wón mohł njeſkutk wobeńcž?“

„Hdže też to?“ ſawoła Mina. „Ale ßnadž je njeſbożowny pſchipad ...“

„Njerěcžmoj dale wo móżnoſczach, luba Mina“, pſchetorže jej Handrij rěcž. „Chzu ßebi wſchu prózu dawacž, ſo bych naju nanow wujednał: — radźi=li ßo mi to, ßměmoj ßnadž ßo nadźijecž, ſo budże ßnadž prjedy abo poſdźiſcho naju ſwjaſk żohnowacž.“

„W tymle wokomiku wſchak na wobżarowanje niczo dale cžinicž njemóżemoj“, wotmolwi holza ſdychujo, „tola prjedy hacž ßo roſeńdżemoj, dyrbju cži tola dźiwny podawk powjedacž, na kotryž budźich bjes mała hižo ſabyła, kotryž pak je mi prjedy ſaßo na myßle pſchiſchoł, hdyž powjedachmoj wo powjedańzach wo twojim nanu.“

„Ty cžiniſch mje wcžipneho“, ſawoła Handrij njedocžakliwy, „ſchto dha je ßo ſtało?“

„Hdyž ras na wichoratym wjeczoru ſańdżeneje naſymy ßama wó jſtwě ßedžach“, ſapocža Mina, „ßłyſchach ſtupanje w pſchedkhěži. Sſkużobna dżowka mějeſche runje dźěło w kuchni, duž dźěch won hladacž, ſchtó tu je. S wuſtróżenjom wuhladach zuſeho cžłowjeka dźiwjeho napohlada, kiž ßo mje praſcheſche, hacž tu wyſchſchi hórniſki wjednik Jakub Molanſki bydli. Budźiſche=li njeſnaty ſróſtny a ßylny był, budźich do najwjetſcheho ſtracha pſchiſchła, ale tón bě tak blědy, ſatradany a ßłaby, ſo ßo jara ſpěſchnje ſe ßwojeho prěnjeho naſtróżenja ſaßo ſhrabach. Wotmolwich jemu na jeho praſchenje a wopißach jemu też, kak móże namakacž dom twojeho nana, pſchiſtajich pak też, ſo je wón powołańſkich należnoſczow dla wotpucžował do hłowneho měſta a ſo ßo hakle ſa tydźeń ſaßo wróczi. Tuta powjeſcž ſdaſche ßo jemu jara njeluba bycž; — wón ßo ſeprě na wudwjerna a ſapocža ßo mje potom na něktotre ſpodźiwne wěży praſchecž. Tak chzyſche mjes druhim wjedźecž, hacž je twój nan prjedy w Sakſkej pſchebywał, hacž je żenjeny, hacž ma dźěczi, kajke ßu jeho wobſtejenja, hacž je dobry, wjeßeły abo khutny a pokhmurjeny. Dach jemu żadane wujaßnjenje, tak derje, kaž mózach; wuproßy ßebi potom hiſchcže napoj wody, podżakowa ßo mi ſ něktrymi ßłowami a woteńdže pomału wotßal.“

„Hm! to je wěſo dźiwny pſchipad“, bórbotaſche Handrij na poł wótſje. „Njeroſymju, ſchto je njeſnaty chzył wot mojeho nana.“

„Njeje dha pola waß żenje tajkile cžłowjek był?“

„Schtož ja wěm, żenje niz — — mózno wſchak by było, ſo je mój nan jeho widźał a ſ nim rěcžał w mojej njepſchitomnoſczi, ſo pak mi njeje niczo wo tym prajił. Wěſcže pak wopraſcham ßo jeho pſchi ſkładnoſczi ras na to.“

Na to praji Minje bożemje a krocžeſche potom khwatnje domoj k nanej po wuſkej lěßnej ſcžeżży, kotraž pſches wjerſchk hory do měſtacžka wjedźeſche. Mina hladaſche ſrudna ſa nim a rěcžeſche ſ hłubiny duſche pſched ßobu:

„Kak mohłoj bycž ſbożownaj, njeby=li hramjenje tamneho pokhmurneho muża runja njewjeßełemu ſcherjenju mjes naju tłóczíło!“

Budźiſche=li wjedźała, ſo mnoho ſtraſchniſchi njepſcheczel jej a jeje nanej hroſy, wona njebudźiſche ſa zyłu nóz ani wócžka ſandźeliła.

W tym ßamym cžaßu mjenujzy ßedźeſche khrobły dźiwi Lažak ſ něktrymi wjeßnjanami a drjewarjemi w korczmje, w lěßu ſdalenej, a pijeſche. Wón bě něhdže pjecž dźeßacž lět ſtary; jemu hladaſche ſe ſpaleneho wobliczа a ſe żehliweju wocžow njeſkrudźena dźiwjoſcž a żarliwoſcž, a jeho nimo měry ßylna poſtawa cžinjeſche jeho kóždemu ſtraſchneho, ſchtóž by ſ nim ßo ſwadźił. W ßwojim cžaßu bě jako ſahrodnik pola ſemjanſkeho knjeſa na jużnym ſwiſku horow ßłużił, bě pak był wotehnaty, dokelž bě ßo hrubje, njehańbicžiwje a khroble ſadżeržał. Wón hiſchcže dźěkaſche tu a tam nětkole jako ſahrodnik; dokelž pak móżeſche ßo ßnadniſcho ſeżiwicž ſ kradnjenjom dźiwiny, khodżeſche ſ wjetſcha wo dnjo próſdny wokoło a łażeſche w nozy do lěßa. Hajnik Kronjak bě jeho hižo wjazy krócž lepił a pola ßudniſtwa woſjewił — ale Lažakej wo khoſtanja niczo njebě a cžinjeſche dale, ſchtož bě ſakaſane. So teho dla hajnika nimo měry hidżeſche a teho runja ßwoju hidu pſchi kóżdej ſkładnoſczi też ſjawnje wobßwědczowaſche, to bě bjes dźiwa.

Też tón wjeczor dźiwje ſakliwaſche a hrożeſche hajnikej, hordżo ßo ſe ßwojej wuſtojnoſczu w kradnjenju dźiwiny, ſo by ßo pſched druhimi hoſcžemi wulzy poczinił. Hdyž jedyn ſ nich ßwoje dźiwanje wupraji nad tym, ſo Lažak wě do dźiwiny tak trjechicž w nozy a w kurjawje, ſaßmja ßo khrobolak ſ hłożom a wotmolwi ſ wuſnamnym pſchiſwukom:

„Schtož móżu ja, to wěſo mnoſy druſy njemóża!“

„Kak temu tak?“ praſcheſche ßo jedyn ſ drjewarjow.

„Dokelž ſnaju njeſmylny ßrědk, wěſcže trjechowacž“, wotmolwi Lažak.

„W cžim wobſteji tutón ßrědk?“ wopraſcha ßo wcžipnje wjeßnjan.

„To je moje potajnſtwo!“ wotmolwi paduch dźiwiny ſ jara ſpokojnym wuraſom.

„Wuſtejicže ßo wy ßnadž na to, ßwobodne kule lecž?“

„Sswobodne kule?!“ ſawoła Lažak wußměſchejo. „Ně! — ßwobodnych kuli nimam — njetrjebam jich ani — — mam něſchto lěpſche.“

„Ssrědk, kiž wy nałożecže, ſawěſcže dobry njeje!“ naſpomni jedyn ſ drjewarjow.

„Kaž chzecže to wukkadowacž“, wotmolwi paduch dźiwiny. „Hłowna wěż je, ſo to ſkutkuje.“

„Na — kóżdy krócž wy też njetrjechicže!“ ſawoła druhi hóſcž.

„Ja trjechju kóżdy krócž!“ ſnapſchecžiwi Lažak.

„To ja njewěrju — ja też niz — — ja też niz!“ wołachu ſe wſchěch kónzow.

„Chzecže ßnadž ßo wußadźowacž?“

„Haj, haj — ſchto dacže na to, ſo wy do tehole dwazyczi=pjenjeżkarja njetrjechicže, jeli ſo jón pjecždźeßacž krocželow daloko ſ dwěmaj hoſdźikomaj na bróżnine wrota pſchicžinju!“

„Trjechu=li do pjenjeſa, da mi kóżdy ſ waß poł tolerja“, wotmolwi Lažak; „njetrjechu=li do njeho, doſtanje kóżdy ſ waß poł tolerja wote mnje.“ (Pokracžowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Koło ßo kradnyło.) W nozy 28. jun. je ßo pschi Lubijskej drósy jěsdne koło se snamjenjom „lischki“ cžißło 8112 s cžornym stejadłom, cžornymaj wobruczomaj, saniklowanymi stpizami a na poł shibnjenym wodżadłom kradnyło.

— Dla kradnjenja jěsdneho koła ßu na nowotwarje cžißło 11 pschi Tuchorskej drósy 19lětneho dżěłacżerja Adolfa Steinitza s Pßowjow sajeli a ßudnistwu pschepodali. — Teho ßameho pschestupjenja dla ßu dżěłacżerjow Rößlera s Habrachcžiz a wěsteho Schwabu sajeli. Wonaj běschtaj njedaloko waggonoweje fabriki jěsdne koło, rěsniskemu pomoznikej Herbstej ßkuschaze, kradnyłoj, mjes tym so tam Herbst na łuzy ßyno dżěłasche.

— (Sso satšělik.) Sańdżenu póndżelu wjecżor je ßo ratař Dürlich, pschi drjewowych wikach bydlazy, satšělik. Lětßa w januarje bě ßo jemu bróżeń wotpaliła a posdżischo bě ßo dwójzy w jeho domje sapaliło. Dla nowotwara bróżnje mějesche wón wulke wobcżežnoscże a pódla teho ßu jeho pjecża hischcże też druhe staroscże cžischcżałe. S tym je ßo wón do cżežkich myßlow sa myßlik, w kotrychž je ruku na ßebje skożił.

— Žně w Němskej budża po sdacżu lětßa w pscherěsku tak dobre kaž loni. Po wosjewjenju „Khěžorstwoweho nawěschtnika“ pscheńża, rożka, jerza, wowß, běrny, dżecżel khětro rjane stejachu. Ssyna ßu hischcże trochu lěpsche dyžli loni. Też w Ruskej budża pjecża lětßa dobre žně. Duž ßo nětkole sda, so lětßa njesmějemy pschewyßoke żitowe placżišny.

S Bělcżez. Sańdżenu ßobotu na jenym tudomnym nowotwarje 51lětny tšěchikryjeŕ Louis Meisgeier s Draždżan tšěchu se schifrom kryjesche. Hdyž wón pschipoldnju w 12 hodżinach s tšěchi lěsyshe, so by k wobjedu schoł, wón mißnywschi s tšěchi něhdże 7 metrow hłuboko dele padże. Cżežkosranjeneho jeho sběhnychu a do Budyskeje měschcżanskeje hojeŕnje dowjesechu. Tam je wón póndżelu pschipoldnju wumrjeł. Wón żonu se 7 dżěcżimi po ßebi sawostaji, s kotrychž hischcże 3 do schule khodża.

S **Makeho Wjelkowa.** Njedżelu 10. julija pop. w 3 hodżinach směje ßo w tudomnym Hähnelez hoscżenzu hkowna shromadżisna towarstwa ßerbskich burow. Winowatoscż kóżdeho pobocżneho towarstwa je, so na tule shromadżisnu po możnoscżi wjele ßobustawow póscżele. Towarstwo ßerbskich burow ma wo spěchowanje hospodarskeho derjeměcża ßerbskeho luda wulke sażkużby. Jemu mamy ßo dżakowacż, so je ßo w Sserbach wulka liczba wupożcżeŕnjow a nalutowarnjow saložika. To dyrbjeli Sserbjo s dżakom sjawnje pschipósnacż. To pak ßo najlěpje s tym stawa, so ßo towarstwowe shromadżisny prawje ßylnje wopytaja. Duž pschińdżcże njedżelu 10. julija wschitzy do Makeho Wjelkowa!

S Malescheż. Naschej tydżeńskej rosprawje dodamy hischcże rad tole: Na mjesach nascheje wożady powitaschtaj nascheho noweho knjesa fararja se ßerbskimaj rěcżomaj k. zyrkwinski pschedstejicżeŕ Micżka-Maleschanski sa zyrkwinske pschedstejicżeŕstwo a k. wucżeŕ Wrobl-Delnohórcżanski w mjenje Delnohórcżanskeje schule a jeho pschedstejicżeŕstwa. K. farař Mikla ßo wotmolwjejo dżakowasche w myßlow polnej rěcżi. Potom cżehnjesche pěschi s cżahom k farje. Sańdżenu njedżelu je knjes wyschschi zyrkwinski radżicżeł Meier knjesa Miklu do jeho noweho sastojństwa sapokasał, na cżož je jeho knjes farař Sarjenk wożadże pschedstajił.

S **Radworja.** Něhdże poltsecża sta ratarjow se wschěch stron sakskich Sserbow bě ßo njedżelu tydżenja w tudomnej herbskej grychcże seschło. Tu ßo tón dżeń skhadżowanka podswjaska Raiffeisenskich nalutowarnjow Budyskeje krajiny wotbywasche. Widżachmy tam Minakaskich, Wotrowskich, Bukicżanskich, Ralbiskich, Wjelkowskich, Luhowskich a Bacżonjanskich towarschow. Sserbjo pschi tejle składnoscżi pokasachu, so maja dobre srosymjenje a żiwe sajimanje sa ważne hospodarske saměry a spomożne skutkowanje Raiffeisenskich nalutowarnjow. Podswjaskowy pschedßyda, knjes farař Nowak-Radworski bě knjesa dr. Bruggera, direktora Budyskeje ßadarskeje schule, sa to dobył, w shromadżisnje wo ßadarstwje pschednoschecż. Pódla tuteho bě też hischcże swjaskowy sekretar Heckelmann jako hoscż shromadżisnu wopytał, so by wobschěrnu rosprawu wo Raiffeisenskich towarstwach Neuwidskeho generalneho swjaska podał. Hdyž bě knjes farař pschitomnych s dlějschej rěcżu powital, knjes dr. Brugger sakładne sażady wo plahowanju ßadowych schtomow rospominasche. Hdżeżkuliż do ßadoweje sahrody stupisch, widżisch, so je wona s pschewjele schtomami pożadżana a so ßu mjes nimi wschelake stare a khore. Ludżo hischcże pschezo nochzedża wopschijecż, so dyrbi kóżdy ßadowy schtom doscż ßlónza a powětra a trěbne wothladanje a hnojenje dostawacż. Schtóż chze w pschichodże wot ßwojich ßadowych schtomow bohaty wunoschk wotcżakacż, njech ßebi najlěpsche schtomiki nakupi a njehlada pschi tym na wyßoku placżišnu; pschetoż pschi kupjenju schtomikow lutowacż, je s njerosumom a se schkodu. Dyrbisch na to hladacż, so je schtomik tołsty a konisży sroscżeny, to rěka, delka tołsty a horje ßo pocżeńschazy, a dale dyrbi schtomik rjanu krónu měcż. Prjedy hacż ßo rossudżisch schtomiki kupowacż, dyrbisch najprjedy leżomnoscż pschepytacż, na kotruż chzesch je wożadżecż. Wot teho hacż je rola wlóżna, ßucha, tonojta, hlinojta, pěskowa, skalna, hacż symna abo cżopka atd. wotwißuje, kajku drużinu ßadowych schtomow masch wubracż. S wjetscha ßo ßadowe schtomiki wopak ßadżeju a teho dla sahinu. Schtóż chze ßo teho sminycż, njech sa kóżdy schtomik meter hłuboku a meter schěroku a dołhu jamu wuryje. Swjerschna, ßrjedżna a delna pjerschcż ßo wożebje na hromadku wumjeta. So by schtomik nusnu zyrobu namakał, njech ßo najprjedy na dno jamy rohowe trużki, kainit, Domaschowa ruda a kalk namjeta. Na to ßo pjerschcż se ßrěnjeje worschty do jamy cżißnje. Potom ßo schtomik do jamy ßadżi. Swjerschna dobra pjerschcż ßo na korjenje poßypa a swjercha na poßledk pschińdże pjerschcż, kotraż je spody w jamje była. Wschelake schtomy jenoż kóżde druhe lěto płody njeßu. Ludżo měnja, so dyrbi schtom lěto wotpocżnycż. To ßu zyle błudne nahlady. Tajke schtomy jenoż teho dła hakle kóżde druhe lěto njeßu, dokelż je semja, na totrejż rostu, jara khuda. Tajke schtomy dyrbja ßo s kainitom, Domaschowej rudu, juchu a kalkom abo s druhimi hnójnischcżami, kotreż kali, fosforowu kißalinu, ammoniak a kalk wopschijeja, hnojicż. Wożebje je kalk wschěm ßadowym schtomam, njech ßu to kruschwy, jabłuka, ßłowki, wischuje, worjechi atd., nusny. Wón dußyk pschedżěkuje, so móże jón schtom wużicż a schtomowe khorosce, pschede wschěm raka saczěri. Na to ßo njeßmě sabycż, so dyrbi powětr pschistup ke korjenjam měcż. Teßo dła dyrbi ßo semja koło wokoło schtoma, tak daloko hacż króna doßaha, kopacż a pschemjetacż, ßo s hnojom pokłascż a w ßuchim cżaßu s wodu wobliwacż. Schtóż je to lětßa cżinik a pódla teho njerjadcj wobarał, temu njeje ßuchoty dła ßad se schtomow spadał. Pschecżiwo njerjadej dyrbisch njepschestawajzy wojowacż. Nětkole je woßebje nusne, cżerwje kojicż a saniczecż, kotreż po schtomach horje łaża a ßo do ßada tocża. To ßo na tajke waschnje stawa, so ßo koło wokoło schtoma wěschcż ßłomy swjasa. Na tule ßłomu ßo twjerda papjera tak swjasa, so móża cżerwje wot della do ßłomy salěscż, tola so ßo jim pucż dale horje s papjeru, kotraż je psches ßłomu swjasana, sawjera. Kóżdy tydżeń ßo ßłoma wotwjasa a ßo s cżerwjemi, kotreż ßu ßo w njeje popadnyke, spali. Króna młodych schtomikow dyrbi ßo prawidłownje cżahnycż, tak ßo móże ßo s powětrom pscheducż a ßo se ßlónzow wschudże wobßwětlicż. Stare schtomy, na kotrychž wschón móżny njerjad hněždżi, dyrbja ßo wotstronicż, cżim skerje ßo to stanje, cżim lěpje je to sa druhe schtomy. Po tymle sajimawym pschednoschku knjes sekretar Heckelmann ßwoju rosprawu poda. Shonichmy, so Neuwidski generalny swjask Raiffeisenskich towarstwow nětkole 4340 towarstwow s něhdże 300,000 ßobustawami wopschija. K Erfurtskej filiali tehole swjaska je ßo nětkole 548 towarstwow pschisamkło. Loni bě 38 nowych towarstwow pschistupiło. K położenju pjenjeżneho wobkhoda mjes jenotliwymi towarstwami je ßo ratarska zentralna wupożcżeŕnja saložika. Tale wupożcżeŕnja je akzijowe towarstwo, a kóżde towarstwo, kotreż je ßo jej pschisamkło, jenoż s tym kapitalom rukuje, sa kotryż je akzije nakupiło, niż pak se ßwojim samożenjom. Pschi scżěhowazej debacże ßo knjes krajny sapóßłanz Soba woprascha, s kajkej pschicżinu ßo sa pjenjesy, kotreż ßo zentralnej wupożcżeŕni na dań dawaju, provisija bjerje. Knjes Heckelmann jemu wotmolwi, so ßo tale provisija dyrbi k wurunanju wudawkow żadacż a pschispomni, so budże ßo pschichodnje też sa sakske towarstwa, kotreż ßu Neuwidskemu swjaskej pschisamknjene, pomoz se sakskeho statneho fonda żadacż. Knjesej Ssymankej, kotryż ßo woprascha, hacż maja pjenjesy, zentralnej wupożcżeŕni dowěrjene, pupillarisku wěstoscż, knjes Heckelmann snapschecżiwi, so Erfurtska zentralna wupożcżeŕnja jenoż towarstwam s njewobmjesowanym rukowanjom po małych sumach pożcżuje, ßwoje pjenjesy pak jenoż khěžorstwowej banzy a pruskej wupożcżeŕni, kotrejż ßo wobej se statom podpjerujetaj, na dań dawa. Rendantojo njeßmědża żenje wjazy dyžli 6000 hriwnow w każdy leżo měcż a kóżdy rendant je sa pschipad pschekschiwjenja s 200,000 hriwnami sawěscżeny. Pschichodna shromadżisna podswjaska Budyskeje krajiny ma ßo nasymu w Bukezach wotměcż. Tam ma ßo mjes druhim hischcże ras wo provisiji, kotruż zentralna wupożcżeŕnja bjerje, jednacż.

S Kluksicha. Pobocżne Gustav-Adolfske towarstwo Budyskeho wokrjeża ßwjecżesche tu sańdżenu njedżelu ßwój lětny ßwjedżeń.

Młodźi a stari běchu ruzy hibali, jemu rjane powitanje poskiczicz. Do ßerbskeje kaž do němskeje ßwjedźeńskeje Božeje ßłužby pschiczežechu młodoscz a wojerske towarstwa se ßwojimi khorhowjemi kaž tež zyrkwinske pschedstejiczerstwo psched faru, so bychu tam pschedßydstwa towarstwa, knjeża duchowni kaž tež drusy czestni hosczo do czaha sastupili. Se swonjenjom swonow a synkow chorala „Jedn twjerdy hród je nasch Bóh ßam“ ßo wulki czah psches czeßne wrota do Božeho doma hibasche. Boži dom bésche pschepjelnjeny, tak so dyrbjesche jich wjele stejecz. Knjeża wuczerjo s wokolnoscze s nawjedowanjom knjesa kantora Hantuscha motettu: „Tón Knjes je mój pastyr“, rjenje wuspěwachu a woßadu natwarichu. Wulzy natwarjazej běschtej rjanej ßwjedźeńskej prědowani, kotrejž wutroby sahorischtej sa skutk bratrowskeje pomhazeje luboscze na evangelskich bratrach a ßotrach w rospróschenju. Na ßerbskim kemschenju prědowasche knjes duchowny Nowy s Budestez wo Hebr. 13, 2: Hospodujcze Gustav-Adolfske towarstwo, pschetož wone je hospodowanja hódny hószcz: pilny dźěłaczer a wopornjwy dobroczel. Knjes farar Satlow s Obersedliz pola Wostriz w Czěskej (s woßadu w rospróschenju) postaji woßadu na sakožku Ps. 118, 24. 25. pod jaßny synk Gustav-Adolfskeho ßwjedźeńskeho swonjenja a swonjesche po ßwojim bohatym nashonjenju a dźěle w evangelskim hibanju w Czěskej dźakny a proschazy swón. Wokolnu Božu ßłužbu sastarachu na ßerbskim kemschenju knjes farar Räda-Budyski a Matek-Hucźinjanski, na němskim knjes farar Mikla-Maleschanski a knjes farar Mrósak-Budyschinski. Sswjedźeńska kollekta wunjeße 160 hr a to 151 po ßerbskej Božej ßłužbje a 9 hr. po němskej Božej ßłužbje. Po ßwjedźeńskimaj Božimaj ßłužbomaj mějesche ßo khowna shromadźizna pobocznego Gustav-Adolfskeho towarstwa. Shromadźiznu wotewri pschedßyda knjes wyschschi zyrkwinski radźiczel Meier a postrowi wschitkich pschitomnych, dźakowasche ßo Klukschanskej woßadze, zyrkwinskemu pschedstejiczerstwu a knjesej fararjej Bérnichej sa pschiczelne pschijecze, ßwjedźeńskimaj prědarjomaj a wschitkim, kiž běchu k poradźenju ßwjedźenja pomhali. Létnu rosprawu poda knjes farar Räda. Pschedßydstwo ßo saßo wuswoli. Sswjedźeńska kollekta ßo evangelskej woßadze w Friedlandze w Czěskej pschipokasa. Khowne towarstwo směje ßwój létuschi ßwjedźeń w Königsteinje. S khérluschom: „Njech stajnje sawostanu“ ßo shromadźizna w 7 hodź. skónczi a s tym rjany ßwjedźeń, kiž je nowu evangelsku luboscz we wutrobach sapalił.

Se **Sdźara** pola Klukscha. Póndźelu rano w 1 hodźinje je ßo khěża, swudowjenej Pischczanowej ßłuschaza, wotpaliła. Twarjenje bě stare dodźerżane, se ßkomu kryte a dlějschi czaß hižo prósdne stejesche. Ssykawa Maleschanskeje dobrowólneje wohnjowoje wobory prénja k haschenju pschijédże.

Se **Scheschowa.** Pjatk pschipokdnju 1/2 12 hodźin w holi, Njeßwaczidliskemu knjejstwu ßłuschazej, woheń nasta, kotryž ßo rucze rosscheri. Dokelž hnydom doscz ludźi k haschenju pschibéża, bě mózno, woheń bórsy podußyczi. Néhdże kórz khójnow je ßo spaliło. Woheń je ßo po sdaczu skomyßlnje sakožił.

S **Khanez.** Sańdźenu póndźelu ßwjeczeschtaj bywschi kubler Khorla Nowak w Khanezach a jeho mandźelska Marja rodź. Mlynkez s Jélzy ßwój skoty kwaß. Jeju dźéczi a dźéczi-dźéczi běchu ßo na tutón žadny ßwjedźeń w starscheju domje seschke a starscheju s rjanymi darami swjeßelike. Wyßoke konsistorstwo bě czestnu ßerbsku bibliju pósßkało, kotruž Hodźiskaj duchownaj po požohnowanju jubelskimaj mandźelskimaj pschepodaschtaj. Bóh sdźerż wobeju hischcze dołhe léta stroweju a wobradź jimaj ßłóncżny wjeczor žiwjenja!

S **Minakala.** Hornjołużiske ratarske wokrjeßne towarstwo je sańdźenu ßrjedu pola ßobustawow tudomneho skótplahowarskeho towarstwa hródźnu wobhladanzu s mytowanjom se statnych ßrědkow wotmélo. S 254 howjadow, w hródźach namakanych, běchu ßebi jich wobßedźerjo 230 ßami woczahnyli, kotrež běchu s wjetscha Oldenburgskeje raßy. Psched wudźélenjom mytow knjes tajny ratarski radźiczel wunoschk wobhladańzy rospominasche, towarstwowe prózowanje khwalesche a komdźakow napominasche. Prénje myto dostachu: kubler Bartko, Nowak, Schuster, Resik, ryczerkublerski najenk Lippert; druhe myto: Knot, Schtrympa, Schawa, Robschink, Juro, Schmidt, Herm. Schneider, Makacz, Mißnar, Jenka; tsecze myto: Menzel, Biskop, Muder, Vogt, swud. Hejtmankowa, Hanusch, Jan Schokta, Pjesa, Kopacz, Krawz, Sahrodnik, Hencz, Hejtmann, swud. Bonakowa, swud. Khrystofowa, Biesold, Tietza; schtwórte myto: Ssykora, Mikla a swudowjena Garbarowa. Knjes professor dr. Gräfa mějesche na to hischcze powuczazu réczˇ wo wocżehnjenju młodeho skota a woßebje wusběhowasche, so móże wón jenož strowy a czily wotroscz, hdyž ßo prawje wjele pod holym njebjom wubéhuje.

S **Rakez.** Njedźelu tydźenja bě ßo tudomnemu czéßli Wirthej jésdne koło kradnyko, mjes tym so wón w nozy wokoło 1 hodźiny na khwilku pola Gáblerez sastupi. Tydźeń posdźischo ßo roskłamane dźéle tehole koła pschi Scheschowskej mjesy namakachu. Skónczinje je ßo naschemu wubjernemu žandarmej poradźiło, jako paducha jeneho czeladnika w Posdezach wußlédźicz.

S **Lubija.** Rubjeżny nadpad je ßo wóndano w nozy na murjerja Janascha sczinił, hdyž s Wulkeho Dažina domoj dźésche. Hospodarski pomoznik Knjezk a czeladnik Sswora staj jeho pjecża nabiłoj a jemu pjenjeżnu móschen a czaßnik s rjeczasom rubili.

Se **Zitawy.** Ssrjedu je ßo w shromadźisnje strajkowazych murjerjow wobsamkło, dźélo po prjedawschich wuměnjenjach pschijecz. Sc 400 murjerjow, kotsiž běchu s woprédka strajkowali, bě na poßled jenoż 100 strajkej ßwérnych wostako. Strajk je pjecz njedźel trał.

S **Draždźan,** 19. junija. Dźenßnischu 3. njedźelu po ßwj. Trojizy mějachmy tudy ßerbske kemsche se spowjedźu a Božim wotkasanjom w macżérnej réczi, a to wot dopołdnja 1/2 12 ßem w kschižnej zyrkwi. — Spěwanje, s někotrymi hólzami, kotrychž je ßerbsky czitacz nawucził, wobstarasche poßledni krócz na najlépsche waschnje knjes wuczer Krümmar w Draždźanach, kotryž je na wschě 20 lét nam Sserbam pschi tym ßłużił. Jako jeho naßlédnik sastupi knjes wuczer Schleza s Łuska, w tu khwilu s wuczerjom w Draždźanach. — Na dźenßnischim kemschenju, to bě na 222tym, prědowasche knjes farar Jakub s Njeßwaczidła; spowjednu wuczbu mějesche knjes farar Wicźas s Noßacźiz. Spowjednych bě 138, mjenujzy 48 muzskich a 90 žónskich. — Boža hnada schkituj naß Sserbow w Draždźanach a wschěch Serbow a sdźerż nam luboscz k Božemu ßłowu!

S **Lejneho.** Tudomnemu zyrkwinemu starschemu a patronatskemu sastupjerjej Smohorej je ßo powschitkowne czestne snamjo spožcziło. Wone je ßo jemu sańdźenu njedźelu w pschitomnoscżi zyrkwineho a politiskeho gmejnskeho sastupjerstwa na ßwjedźeńske waschnje pschepodało.

S **Wojerez.** Sańdźenu wutoru pschipokdnju je pschi khéżzy czižko 67 jena prósdna jédźaza lokomotiva sapschah s dwémaj kruwomaj pschejéła. Jena kruwa bu morjena a wós ßo rosrasy. Pohoncz ßo na sboże czélneje schkody sminy. Pschekhód psches żelesnizu njebé sawrjeny.

Se **Shorjelza.** (Khostanska komora.) S njewédomoscżu a njenashonitoscżu je klamar M. Jurk s Brésowki do khostanja pschischoł. Żelesniski dźéłaczer Lysk bě pola njeho 63 hriwnow dołha napraskał. S dobroczíwoscżu bě Jurk czakał a pschihladował, hacz bě 40 hriwnow salétniko. So by tele pjenjesy njeshubił, Jurk s njemudroscżu sménku na 40 hriwnow s Lyskowym mjenom napißa a ju dale da. Psched ßudom Jurk praji, so je Lysk jemu dowolił, pod sménku jeho mjeno podpißacz. Dokelž pak Lysk pschißahasche, so njeje Jurkej tajku połnomóz dał, Jurka dla falschowanja liscżiny k jastwu na 4 méßazy saßudźichu. Pódla teho ma 5 hriwnow pjenjeżneho khostanja sapłacżicz, dokelž je sabył na sménku dźeßacz-pjenjeżkowsku snamku slépicz.

Połleńka Jana Masulu se Sslepeho winowachu, so je listynoscherja Becka sawjescz chzył, so by wopak pschißahał. Masula bě twarzej Nowakej sa twarske dźélo 100 hriwnow winojty wostał. Kaž Masula wudawasche, bě wón tule sumu s Beckom twarzej pósßał, a potom pschi skórzbje, kotraž tychle 100 hriwnow dla nasta, Beckej kasał, so dyrbi psched ßudom rjez, so jemu twarz Nowak njeje kwitował. Masula njemějesche mjenujzy žaneje kwitowanki wo sapłacżenju tych 100 hriwnow a by teho dla skórzbu pschéhrał. Beck bě na to powjedał, so je jeho Masula narécżecz chzył, jemu k woli wopak pschißahacz. Statny réczˇnik namjetowasche, Masulu k khostarni na 1 1/2 léta saßudźicz a jemu czestne prawa na 5 lét wotrjez. Masula prějesche, so je Becka na někajke waschnje pohnucz chzył, wopak pschißahacz, a s żykej żyku ßwédkow ßo prózowasche dopokasacz, so je Beck wéry njehódny muz a pschikład njedowérnoscże a k wopikstwu pokhileny cżłowjek, kotryž je tež dowérjene listowe potajnstwo franił. Masulowy sakitował napominasche, wobskorżeneho wuwinowacz, dokelž Beckowe wobßwédczenje njeje telko wéry hódne, so mohł ßo na sakožku jeho wuprajenja néchtó do khostarnje pósßacz. Ssudnizy ßebi teho runja wobmyßlowachu, listynoscherjej Beckej, kotrehož běchu ßwédzy njedowérneho cżłowjeka mjenowali, wéricz a teho dla Masulu wuwinowachu. Tutón ßo hnydom s arresta puschczi, do kotrehož běchu jeho wsali, hdyž bě ßo prjedawscha termija wotstorczíła.

Přilopk.

* (Rubjeżne mordarſtwo.) W Crottendorfje w ſakſkich rudnych horach je tamniſchi polizajſki wachtmiſchtr Schramm 26lětneho nalutowarſkineho ſaſtojnika Dietzu ſe ßekeru ſarasył. Schramm ſe žonu a dźěśćom w gmejnſkim domje bydleſche, w kotrymž je też nalutowarſnja ſameſćena. Njeſkutk je ßo wjeczor po 7 hodźinach ſtał, hdyž je Dietza w nalutowarſni ßam pſchebywał. Hiſchćże tón ßamy dźeń wjeczor je ßo mordarſtwo wotkryło. Ssobotu wjeczor we 8 hodźinach bě ßo poßedźenje nalutowarſkineho wubjerka powołała, pſchi kotrejž dyrbjeſche Dietza protokol piſaćź. Hdyž hodźinu po poſtajenym cźaßu Dietz hiſchćże njepſchińdźe, gmejnſki pſchedſtejićźeŕ do gmejnſkeho doma dźěſche, ſo by tam ſa nim ßlědźił. Gmejnſki dom pak bě ſamknjeny. Wachtmiſchtrowu žonu pola jejneju ſtarſcheju namakachu. Wona gmejnſkemu pſchedſtejićźerjej powjedaſche, ſo je w domje hrózbnje ſchćerćźećź ſaßłyſchała, ſo ßo teho dla nochze domoj wróćźićź, ale ſo chze ſ dźěśćom pola ſtarſcheju pſchenozowaćź. Hdyž chzyſche pſchedſtejićźeŕ runje ſ druhimi gmejnſkimi ſaſtojnikami ſ woknom do gmejnſkeho doma ſaléśćź, ßo wachtmiſchtr do ßwojeho wobydlenja wróćźi a kněžu woćźini, na cźož ßo ſaßo wotßali. Gmejnſki dom hacź pod tśěchu pſchepytachu. Durje do aktownje dyrbjachu wupaćźićź. Tam běchu krwawe ßlědy widźećź. Jich hrózbne wobojenje, ſo je ßo mordarſtwo ſtało, ßo wobkrućźi, hdyž w hornim poſkhodźe nuſnikowe durje wotpaćźichu. Tam Dietzowe cźěło w krwi leżeſche. Mjes tym ſo gmejnſzy ſaſtojniźy ſa ſkónzowanym pytachu, ßo Schramm wotßali, ſady ßebje kněžne durje ſamknywſchi. Kaž ßo poſdźiſcho dohladachu, bě wón pjenježny khamor ſ kluczemi, Dietzy wotewſatymi, wocźinił a ſ njeho 6317 hriwnow kradnył. Hdy budźiſche ßobotu poßedźenje njebyło, by ßnadź ßo njewotkryło, ſo ßu Dietzu ſkónzowali. Wachtmiſchtr budźiſche pó cźmje cźěło wotnjeßł a nětdźe ſahrjebał. Pón-dźelu by potom na ſdaćźe ßam ſa nim ßlědźił a měnjenje roſſchěrjał, ſo je Dietza, gmejnſku nalutowarſnju wurubiwſchi, cźeknył. Schtó wě, hacź njeby Schramm gmejnſkeho pſchedſtejićźerja teho runja morił, hdy by tón ßam do gmejnſkeho doma pſchiſchoł. S rubjenymi pjenjeſami je Schramm najſkerje pſches bliſke cźěſke mjeſy do Awſtriſkeje cźeknył.

Wjetſchi dźěl pjenjes, kotrež je Schramm rubił, ßu pſched někotrymi dnjemi na Crottendorfſkim pohrjebniſchćźu ſahrjebany namakali. Ssobotu wjeczor, hdyž bě Schramm Dietzu ſarasył, ßu dźěćźi jeho na pohrjebniſchćźu pſchi rowje jeho prěnjeje žony widźałe a a roſßypane pjenjeſy klinkotaćź ßłyſchałe. Někotre dny poſdźiſcho hakle ßu dźěćźi powjedałe, ſchto běchu na pohrjebniſchćźu widźałe. Duž wyſchnoſćź Schrammez rowy pſchepytaćź da, pſchi cźimž ßo w rowje Schrammowеje prěnjeje žony zigarrowy kaſchćźik wury, kotryž 5579 hriwnow wopſchijeſche. Duž je Schramm jenož 738 hriwnow rubjeneje ſumy ßobu wſał.

* Njeroſum, ßadowe bóćźki jěſćź, je ßebi ſaßo wopor żadał: Jedyn ſchěßnaćźelětny blidarſki wućźobnik w Gerbſtadtu bě wiſchnje ſ bóćźkami jědł. Wón na wulke boloſćże w żiwocźe ſkhori a na to wumrje. Hdyž cźěło pſchepytachu, ßo pokaſa, ſo běchu ßo twjerde bóćźki pſches cźrjewo pſchedrěłe.

* (Hrózbna namakanka.) Pſchi wuprózdnjenju hnójniźoweje jamy ßu w jenej korczmje w Treuenje (w Saſkej) cźěłe noworodźeneju dwójnikow, do cźeńkeho płata ſawalenej, namakali.

* (Pjećź cźłowjekow ßo ſpaliło.) W Hochſtadtu w Cźechach je ßo ßrjedu w nozy drjewjana khěża Franza Keppera wotpaliła. Pſchi tym je ßo Kepperowa žona ſe 4 dźěćźimi ſpaliła. Kepper je ßo cźeźko wopalił.

* (Njeſboże na cźołmje.) Na Donſkej rěźy bliſko Roſtowa w Ruſkej je ßo żałoßne njeſboże ſtało, kotrež je ßebi ſkoro dwě ſćże żonow a dźěćźi ſa wopor żadało. Pſches rěku chzyſche ßo nětdźe połtſecźa ſta żónſkich a dźěćźi pſchewjeſćź dacź. Cźołmowe ſhnike dno pak ßo pſchekama. Woßoby na cźołmje ßo ſe ſtróżelemi ſajachu. Cźi, kotſiž ßo njetepichu, ßo ſ rěku k młynej donjeßechu, hdźeż ßo ſ młynſkimi kołami ſabichu. Jenož 62 woßobam je ßo żiwjenje wukhowało.

* Wulki wichor ſ krubohićźom je ßrjedu w Moſkwje a wokolnoſćźi ſakhadźał. Wjele wuhenjow a ßo twarjazych khěżow je ßo powaliło. S něktorych zyrkwjow ßo kuple wotlemichu. Wokoło 150 woßobow je żiwjenje ſhubiło. W hojeŕni nětdźe 80 woßobow leżi, kotrež ßu ßo ſ krupobicźom ſranike.

* (Horzota w Pariſu.) Mjes tym ſo je pola naß we Łužizy ſańdźeny tydźeń tkeŕo khłódne wjedro było, ßu w Pariſu pod horzotu cźeŕpili. Jena 17lětna holza, jedyn ſtarſchi muż a jedyn ßłużobnik ßo ſe ßłónzom ſeżahachu. Poßledniſchi pſchi cźiſćźenju woknow ſ druheho poſkhoda dele padźe a ßo ſaraſy.

* (Mordarſtwo pſched ßudom.) Kavalleriſt Leporte bě ßwoju lubu wopuſchćźił, kotraž jemu teho dla hrożeſche, ſo jeho ſkónzuje. Dokelž wón holzu wotpokaſa, jeho wona wobſkorži, ſo je ju ſawjedł, jej żeńtwu ßlubiwſchi. Hdyž Leporte ßrjedu do ßudniſtwa ſtupi, ßo holza do njeho da a jemu nóż k wutrobje ſtorcźi, tak ſo wón morwy k ſemi padźe.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 74lětny żiwnoſćźeŕ Handrij Schmidt ſ Bónez lětża 16. haprleje na Zmórzu na ſahonje Budyſkeje rady, ſ 15—18lětnymi ſchmrěkami wobroſćźenym, po poruczноſćźi hajnika Lehmanna liſćźowe drjewo wukopowaſche. Prjedy hacź ßo na domojpućź naſtaji, ßebi po ſwućźenym waſchnju tobakowu trubku ſażehli a ſchwabliczku prjećź cźißny. Trawa, ſ tehdomniſchim ßłóncźnym wjedrom wußuſchena, na kotruž ſchwabliczka padźe, ßo hnydom ſażehli a ſ płomjenjom ßapaſche. Hacź runje ßo Schmidt prózowaſche, płomjo poteptaćź, ßo jemu to hakle poradźi, hdyž ludźo, w bliſkoſćźi ſchmrěkowe ßadźenki ßadźazy, jemu na pomoz pſchiběżachu. S wohnjom naſtata ſchkoda ßo na 166 hriwnow wobliczi. Dźiwajo na to, ſo je Schmidt hacź dotal njekhoſtany, ſo ma wſchudźe dobru khwalbu mjes ludźimi a ſo je hewak jako ßwědomity muż ſnaty, jeho njeſbożownu njekedźbliwoſćź jenož ſ 20 hriwnami pjenježneho khoſtanja pokhoſtachu.

Helenu Marju Bergelowu ſe Ssokolzy bě ławniſki ßud w Nowym Měſćże paduſchſtwa dla k jaſtwu na jedyn tydźeń ſaßudźił. Wobſkorżeneje powołanje pſchećźiwo tutemu wußudej ßo ſaćźißny.

Hižo wospjet khoſtany rěſnik Jan Auguſt Herrmann, kotryž je ßo 1861 w Radworju narodźił, bě pjećźa lětża 29. a 30. meje w Sarěćźu po proſchenju khodźił a korćźmarjej Kreczmarjej, pola kotrehož bě pſchenozował, 10 hriwnow hódny dyhſacźny cźaßnik kradnył. Hiſchćże tón ßamy dźeń bě wón tón cźaßnik pohonćźej Lukaſchej we Wbohowje pſchedał. Wobſkorżeneho k jaſtwu na 5 měßazow a k arreſtej na 3 dny ſaßudźichu. Pódla teho jemu cźeſtne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3865 hr. 75 np.

Dale za njón darichu:

Liški-Póndźelnicy (dotal 930,63 hr.): Na wotpłaćenje . . . . . 2 hr. — np.

W „Katholskim Pósle“ čisło 27. lěta 1904 hižo kwittowane:

Delanska patentna komisija (569,36 hr.): 1 hr. 58 np. Молоканы (300 hr.): 1 hr. 20 np. . . . . 2 hr. 68 np.

Hromadźe: 3870 hr. 43 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Cźeſćźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

3. ſchtwórtlěto 1904

do prědka płaćźićź, njech nětko **80 np.** we wudawarſni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſćź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſapłaćźi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 np.**

Serbske Nowiny ſ pſchikohu „Serbski Hospodaŕ“ płaćźa na póſćże **1 hriwnu 5 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 20 np.**

Serbske Nowiny ſ pſchikohu „Pomhaj Bóh“ płaćźa na póſćże **1 hr. 30 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 np.**

Serbske Nowiny ſ pſchikohomaj „Serbski Hospodaŕ“ a „Pomhaj Bóh“ płaćźa na póſćże **1 hriwnu 45 np.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 60 np.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje sa žwinje, k spěchowanju wobžernosćże a pschetkacža porucža tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

na snutskownej lawskej haßy 10.

Kožane schórzuchi

s rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtunischich płaćišnach porucža

Otto Büttner

pschi hłownym torhoschću 9

pschedawarnja kože a ćerjatych rjemjenjow.

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jěsdne kola kolomas

porucža tunjo

Měrschez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pschi žitnych wikach 30

w domje hosćenza „sloteje hwězdy."

Franzski palenz

najlěpschi žrědk psche wupadanje włoßow a k poßylnjenju rosćenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Wobrasy

(bildy) žo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s wobkukom wobdadža, **domowe žohnowanja** a **wobrasy, wènzy a schpruchi k žlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaćišnach pola

Maxa Mützy

na bohatej haßy 11.

Rèczi žerbski.

Libsch, žudniski aktuar sw. žł. na žukelnskej haßy 34.

na koßu s napschecża piwneho hroda.

Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazijske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wèzy

Telefon cźišło 324.

Rèczi žerbski.

Ssuproschna ranza

blisko k proßatam je na pschedań w **Brèmjenju** cźišło 2.

Sapißowanske knižki

wschěch wulkosćow

žu tunjo na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Makulatura

tołsta a cźenka papjera k sawalenju je po zentnarjach a też po puntach tunjo dóstacź

we **wudaw. Serb. Nowin.**

Wóskowe tkaniny.
Drastne tkaniny.
Schórzuchowe tkaniny.

Blidowe ruby a serviętty, twjelki.

Wupschedawanje

dla pschetwarjenja

wutoru 5. julija a sćěhowaze dny.

Aug. Pawoł Hilger

na seminarskej haßy 2.

Gardiny, vitražowe tkaniny.

Schórzuchi. normalne schaty.

Wosjewjenje.

Ratarske wokrjeßne towarstwo sa kral. sakske hornjołužiske markhrabinstwo budże lětża

žrjedu 6. julija w Herrnhucże dopołdnja wot **10** hodźin

a lětża

wutoru 12. julija w Njeßwaćidle dopołdnja wot $^1/_2$**10** hodźin

skótnu wustajenzu

s mytowanjom se statnych žrědkow wotbywacź, na cźoż žo žobustawy skótplahowazych a ratarskich towarstwow a druhy, kotsiž žo sa to sajimuja, pscheproschuja.

W Budyschinje, 20. junija 1904.

Direktorij ratarskeho wokrjeßneho towarstwa kral. sakskeho hornjołužiskeho markhrabinstwa.

Tajny ratarski radźicźel Hähnel. Prof. dr. Gräfe.

Pschecźehnjenja dla

wschón žwój tworowy sklad po poniżenych płaćišnach wupschedawam.

Moritz Lange w Njeßwaćidle.

Zentrala póstskich khartow

na žerbskej haßy 1 Klara Rollowa na žerbskej haßy 1.

Hobrski sklad wschěch družinow

póstskich, žožopschejaznych a serijowych khartow, kwětkowych khartkow 3 schtuk, 6 schtuk, 10 schtuk jenoż **10 np.**

Sserbske kharty s měschczanskeho tšělenja.

Serijowe kharty hižo po 10 np.

Sa cźaß měschczanskeho tšělenja najmjeńscha Tyrolska žiwa widźecź

na žerbskej haßy cźišło 1.

Piwowy hród w Budyschinje

porucža cźesćowanym Sserbam w měscże a we wokolnosćži **žwoje městnosćże,** w kotrychž móža sa **tunje pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Nowe! Nowe!

Stary piwny dwór,

prjedawscha **Sendźicź restawracija na theaterskej haßy.**

Ssnědarnja,

Franz. billard.

Telefon cźišło 176.

Setkanischczo wschěch wjeßnjanow.

Wo dobroczinwy pschikhad proßy

Jan Hebold.

Portlandski zement

w wubjernej jenakej hódnosćži stajnje cźerstwy, dokelž žo kóždy tydźeń pschiwoża, po $^1/_1$, $^1/_2$ a $^1/_4$ tunach, kaž też w měchach tunjo porucža

Otto Engert

en gros drogowe khlamy en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

Telefon 33.

Krawskeho pomoznika do trajneho dźěła pyta **Jan Michałk** w Klukschu.

Pschedawarku

też tajku, kotraž chze hakle wuknycź, pyta

R. Hädicke w Njeßwaćidle, pschedawarnja kolonialnych towarow.

Młódscha **žłužobna holza,** kotraž je hižo žłužiła, žo bórsy pyta. Dalsche je shonicź na snutskownej lawskej haßy cźišło 8 w pschedawarni žonjazych kłobukow.

Dwórski straźnik

žo pyta na Rakeczanski knježi dwór.

Na knježi dwór w Delnjej Kinje žo dowèrny strósby muž statneje staroby jako straźnik (wajchtar) pyta.

2 dźěłaczerskej žwójbje a 2 rólneju pohonczow hnydom pyta

knježi dwór w Sarèczu.

Kucharki, stwinske a žłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k žwinjom, wotrocźkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drósy 7 snapschecża měschczanskeho theatra.

Pawoł Grimm
wulkowójwodski fakski dwórski lifrant
mějeczel **Max Buschmann**
w Budyschinje
na bohatej haßy 31.

Derje farjadowany
skład zigarow,
zigarettow a
tobaka.
Tyßaz hižo poł
25 mk.
Kupowarnja sa
saßo-
pschedawarjow.

Lilija

wuhotuje **njedźelu 10. julija w Sernjanach**

spěwny wječor.

Započatk wječor w 7 hodź.

Program: 10 spěwow a spěwohra „Dźiwja Hilža“ — nowinka to!

Wšěch lubych přećelow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **Lilija,**

NB. Wobnowjena sala k. Bjenša ma tež nětko parkett.

Towarstwo serbskich burow.

Hłowna shromadźisna budże **njedźelu 10. julija** popołd. w **3** hodźinach w Hähnelez hosćenzu w Małym Wjelkowje.

Dnjowy porjad: 1. Rosprawa a sličbowanje. 2. Pschednoschk knjesa fararja em. Barta. 3. Namjety. 4. Nowowólby.

Wschě poboczne towarstwa maju winowatosć, tule shromadźisnu wopytać. Pschećelnje pscheproschuje tež hosći

hłowne pschedsydstwo.

Na měschczanskim tsělenju
w Budyschinje 1904
ßo
w Böhmertez konzertowni
wschědnje dwójzy
wulke woßebne pschedstajenje

podobnje kaž **w zentralnym dźiwadle w Draždźanach** wotbywa.

Sastupny pjenjes sa popołdnische pschedstajenje **30 np.** wuczini.

K temu ßo pschećelju a bliska a daloka pscheproschuja.

Zanych wudawkow ßo njeje lutowało, so by ßo něschto wulkotne poskiczilo, schtož hischće njeje w Budyschinje bylo.

S počeścźowanjom

Robert Böhmert.

Pscheßadźowanje ležomnosćze.

Dla dźelenja herbstwa maja ßo ležomnosćze, k sawostajenstwu semrjeteje swudowjeneje **Kanigoweje w Minakale** ßluschaze a w zyrkwinskej wßy Minakale ležaze, w kotrychž ßo khlamari a korczmari,

póndźelu 18. julija 1904 dopołdnja w 11 hodźinach

na městnje ßamym dobrowólnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

Bližsche wumjenjenja ßu pola podpißaneho abo pola herbow w Minakale shonicź.

Bruno Beutner, wobkhodny agent
w Budyschinje pschi lawskich hrjebjach 14.

Na měschczanskim tsělniku
w Budyschinje

je widźecź

Blanda Blandina

wulzy wobhladanja hódna.

Na wopyt pscheproschuje

direkzija. Ziwa.

Młyn w Konjezach

porucza k wußywam

woku, hroch a kolij

we wubjernej družinje po najtuńschich płaczisnach.

Mikławsch Czornak.

We wudawarni Serb. Now. je po 15 np. dostacź.:

In memoriam.

†

K wopomnjeczu
na
K. A. Kocora,
wulkeho serbskeho
komponista
wot
Jurja Sauerweina.

K sawostajenstwu **Jana Augusta Pětki** w Holzy pola Huski ßluschaza khěża czißło 17, na 1200 hriwnow takšérowana, ma ßo dla dźelenja herbstwa **póndźelu 4. julija 1904** dopołdnja 1/2 11 hodźin na městnje ßamym na pscheßadźowanje pschedawacź.

Ziwnosćz na pschedań.

Ziwnosćz czißło 22 w Porschizach, 19 kórzow 94 □prutow pola, kuki a wulkeje sahrody wopschijaza a s 128 dawskimi jenosćemi wobczeżena, je se ziwym a morwym inventarom abo bjes njeho hnydom na pschedań. 6000 hr. kupnych pjenjes może stejo wostacź.

Do Noweje Jaßońzy!

Njedźelu 3. julija budźa
sjawne reje.
Poßwjeczenje
ponowjeneje sale.

Pschećelnje pscheproschuje
R. Dunkel a mandźelska.

Ziwnosćz na pschedań.

W **Boranezach** je ziwnosćz czißło 9 s dobrymi twarjenjemi, se schifrowej tšěchu, se sahrodu a polom pschemjenjenja dla na pschedań.

Pschenzu a rožku

po najwyschschich płaczisnach kupujetaj

Heinke a ßyn
w hamorskim młynje
w Budyschinje.

Czerstwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 64 np. porucza

Emil Gräfe,
rěsniski mischtr
na swonkownej lawskej haßy 16.

Rěs

ma na pschedań parny rěsak w **Rakezach.**

(K temu czißku pschiloha.)

Pschiloha k czißku 27 Serbskich Nowin.

Ssobotu 2. julija 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach

27. junija 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68 70
awstriske	38—41	68—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—37	63—65
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	58—61
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	26—28	50—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—67
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	34—36	60—62
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	31—33	56—58
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	27—29	50—54
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	64—68
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	34—36	59—63
3. žnadnje pizowane	29—31	54—56
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	47—49	70 74
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	44—46	67—69
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižењjow w starosty hacž do 1¼ lěta	41—42	54—55
2. mjaßne	39—40	52—52
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	36—38	48—50

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 3114 měchow.	W Budyschinje 25. junija 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 30. junija 1904. wot hr	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenża běła (50 kilogr.)	8	83	9	—	8	68	8	97
Pschenża žołta (50 kilogr.)	8	24	8	53	8	35	8	68
Rožka (50 kilogr.)	6	20	6	38	5	90	6	20
Jeczmjeń (50 kilogr.)	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß (50 kilogr.)	6	60	7	—	6	—	6	30
Hróch (50 kilogr.)	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka (50 kilogr.)	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły (50 kilogr.)	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka (50 kilogr.)	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny (50 kilogr.)	2	50	2	75	2	10	2	30
Butra 1 kilogr.	2	—	2	30	2	—	2	20
Pschenična muka 50 "	9	—	17	50	—	—	—	—
Ržana muka 50 "	7	—	12	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssłoma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Prožata 900 schtuk, schtuka	9	—	18	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	—	4	50	5	10
Ržane wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	25	5	—	5	60
Pschenični gris (50 kilogr.)	—	—	5	50	—	—	—	—
Ržany gris (50 kilogr.)	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hacž 15 hr 30 np., žołta 14 hr. — np. hacž 14 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 9 hr 92 np. hacž 10 hr. 20 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 75 np. hacž 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 68 np., rožka wot 6 hr. 16 np. hacž 6 hr. 25 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np, wowß wot 6 hr. 30 np hacž 6 hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

23. junija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 5 np. hacž 6 hr. 15 np., pschenża wot 8 hr. 70 np. hacž 8 hr. 80 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 6 hr. 10 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., žyno 2 hr. 60 np., běrny 2 hr. 20 np., žłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hacž 2 hr. 40 np.

Wjedro w **Londonje** 1. julija: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michałskej zyrkwi** smje 5. njedźelu po žwjatej Trojizy duchowny Tyschek rano w 7 hodź. žerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodźin farat Rěda žerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smje duchowny Tyschek.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Ernst August, Ernsta Augusta Domaschki, kowarja w Hornjokinjanskej skale, ž. — Klara Martha, Oswalda Huga Klimanta Hänsela, zyhelniskeho dźěłacźerja na Židowje, dź. — Ida Meta, Wylema Henricha Kranza, kowarja w Hornjej Kinje, dź.

W katholskej zyrkwi: Emilia, Wjaczława Mozeka, skakarja tu, dź.

Zemrjeći:

W **Michałskej wožadze:** 24. junija: Marja Madlena Kralez, Jana Bohumiła Hübnera, žiwnoscźerja w Libuchowje, mandźelska, 65 l. 9 m. 27 d. — 25. Kurt Richard, Jana Lahody, koporniskeho dźěłacźerja na Židowje, ž., 15 d.

W katholskej wožadze: 24. junija: Jan Jurij, Jakuba Rychtarja, khěžerja w Dalizach, ž., 4 m. 17 d. — 25. Marja Madlena, Jana Augusta Lěßnarja, dźěłacźerja tu, dź., 11 m. 24 d. — 28. Antonija Franziska swudow. Opizowa rodź. Formanez z Delnjeje Wjasońzy (wumrje w khorowni tu), 66 l.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

5. njedźelu po žwjatej Trojizy smje rano ½7 hodź. duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farat Kschižan němske a w 9 hodź. žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

5. njedźelu po žwjatej Trojizy smje rano w 7 hodź farat Domaschka žerbsku spowjedź, w 8 hodź. žerbske a ¾10 hodźin němske prědowanje.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroscze

po najtuńschich płaczišnach najlěpschi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow žo sapoczeje, franko ſa hotowe pjenjesy roseſcźelu.

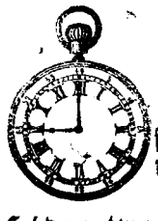
Destillazija Adolfa Rämscha naßlěd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyschinje pschi butrowych wikach

— 1868 ſałożena —

porucza žwoje daloko a schěroko ſnate wubjerne **likěry** k kwaßam, kschcźišnam a druhim žwjedźeńskim składnoscźam w cźwizach a po wašy. Wožebje dobre žu dwójny **rózowy, nalikowy, hońtwinski a jadroselowy, hornjołużiski, żołdkoselowy seleny** a **cźetrwjeny, zitronowy, wischnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturſkokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **žitny** po 70 a 60 np., a **cźišty** cźiško 1 a 2, liter po 32 a 34 np. **Cźwizy k pjelnjenju žo wupožcźuja.**

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow** k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Pschispomnjenje: Rěcźu žerbski.

Chroniske trajne cźerpjenje

jako pluzowe, żołdkowe a jěrchenjowe cźerpjenja, pschi rheumatiskich nasymnjeńskich khorosczach, wossebje pschi cźerpjenju delnjeho żiwota, żonjazych cźerpjenjach, pucherowych mocźenjowych cźerpjenjach ßu nasche jara pschijomne podźělne kupjele, każ ßmy njepschestawajcy wobkedźbowali, husto hnydom położenje wuskutkowake.

Natursko hojenje hoji bjes lěkarstwowych jědow, bjes żiweho ßlěbora, bjes saßykana helskeho kamjenja atd., njepotkócza khorosczе, ale trajne wuhojenje dozpicź pyta.

Dobry wuspěch ßo mjes druhim dozpi pschi **akutnym a chronisklim pucherowym katarrhu,** pschi **cźeźkim żołdkowym skhorjenju** s wulkej padawosczu a wossuchnjenjom **pschi jěrchenjowym cźerpjenju s wódnizu a cźiwilowazym shibadkowym a musklowym rheumatismje** se sprostnjenjom shibadkow, pschi kożinych khorosczach (lischawach wscheje druźiny) pschi cźeźkich **żonjazych khorosczach** a **splahowych khorosczach.** — Dalsche wukasanje a wopißanje je pschezo dostacź **w naturskohojazej staziji w Budyschinje pschi nowych hrjebjach 3.**

Rěcźne hodźiny a hojerski cźaß wschědne dny rano wot 9 hacź 8 hodźin wieczor, njedźelu jenoż dopokdnja wot 9 hacź 12 hodźin. Wopyty ßo wschudźe cźinja.

Reinhold Walther,
wustojny na natursle hojenje.

Zacherlin

spodźiwnje skutkuje! Wón mori lěpje, dyźli druhe ßrědki, s wěstosczu a rucze kóźdu druźinu schkódnych pschekaßanzow, wossebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schczónwy, njerodź na domjazych skocźatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja ßu: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

Khěžorowa khofejowa pschedawarńja

najwjetscha khofejowa palerńja Europy
direktnje s pschetrjebarjemi wobkhadźaza.
Wjazy dyźli 750 ßamßnych pschedawanskich filialow.

Poruczamy:

khofej s direktneho pschiwosa, po naschim waschnju paleny, każ tež
khofejowe pschibjerki se ßamßneje fabriki we wschelakich sawalkach,
cźaj po wschelakich płaczisnach,
kakao se saruczenjom, so ßo lohko rospuschcza a jara spory, s naschich ßamßnych dźěłarnjow,
schokolady se ßamßnych dźěłarnjow, se saruczenjom, so jenoż s zokora a kakao wobsteja.
Biskwity najwubjernischeje hódnosczе, 16 wschelakich druźinow.

Pschedawanske filiale
w **Budyschinje** na bohatej haßy 5,
w **Shorjelzu** na kamjeńtnej haßy 6,
w **Žitawje** pschi radnizy w kupnizy,
w **Radebergu** na Draźdźanskej drósy 11.

J. G. Müller, ßedlarski mischtr

w Budyschinje na kamjeńtnej haßy 12

pschi potrjebje **bayerske tóczniki, brußy** 12 wschelakich druźinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczisnach, **koßyschcza, koßowe schkitaki, koßowe rynki, rohowe kunki, hrabje, ßerpy** atd. poruczа.

Saßopschedawarjam ßo poniżene płaczisny wobliczeja.

Sazynowane bowy

woßebje tolste

poruczа tunjo **Moritz Schulz,**
klampnarski mischtr pschi ßerbskich hrjebjach 10,
teho runja **krjepjawki** (krjepjaze khany) woßebje ßylne, ßamodźělane, **Moritz Schulz,**
dale **żelesne hrabje** a **Herkuleßowe konjaze lutowaki** (schonowaki) poruczа

Moritz Schulz
pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodźělazy skótny napojak

Němski khěž. patent cźißko 122562 **(Selbsttränker)** D. R. G. M. cźißko 143112.

Lěpschiny: Njemóże ßo se żanym druhim systemom pschibliżnje doßahnycź. Żane wuporjedźenje. Żane wustejaze korta, wo kotrež móże ßo skót sranicź. Żane sersawjenje żelesnych rokow. Satykanje njemóżne. Jara lohke rjedźenje. Njewobmjesowane dźerżenje, njedźiwajcy teho pak wjele tuńsche hacź kóźda druha pschiprawa. Wobhladanje ßo rad dowola. Zadajcźe ßebi płaczisny wot

G. Rosta, zementowеje fabriki
w Budyschinje na Wjeleczanskej drósy 14.
Telefon 393.

Dla postupjeneho lětneho czaßa

wot nětka

žakety,
paletoty,
khornarje,
golfowe capesy,
zyle wobleczenja,
rańſche ßuknje,
matineje,
wolmjane blusy,
pſcheßlónczniki

jenož lětuſche najnowiſche wězy

ſ 25% rabatta

pſchedawam, ſo bych ßwoju pſchedawańnju troſchku wuprózdnił.

Najtuńſcha ſkładnoſcz k nakupjenju puczowanſkeje potrjeby.

Jan Jurij Pahn.

Sſymjeńtny hróch,
ßymjeńtnu woku,
kolij,
hejduſchku,
kaž wſchě druhe ßymjo, najlěpje ſkhadźaze najtuńſcho porucza
Jan Marcinkowsky
na kamjeńtnej haßy 12.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Krawſtwo ſa mužazu drastu po měrje
Ernsta Schenka

pſchi žitnych wikach na ßukelnſkej haßy 1 po 1 ſkh.
w domje ſchewſkeho miſchtra Mohra
porucza ßo ßwojim ßerbſkim krajanam
k dźělanju wſcheje mužazeje drasty.
Drasta ßo derje po modźe ſchije. — Sa dobre ßedźenje ßo rukuje. — Płaczińſny ßo tunjo wobliczeja.

Rěs

je pſchezo na pſchedań
we Łupjanſkim parnym rěſaku p. Radworja.

---

w Budyſchinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki ſklad hotowych
czrijow a ſchkórnjow
k dobroczińwemu wobkedźbowanju porucza.
Pſchedawaniſchczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3 ſ napſchecza ſtareje pósty.

K wußywej

pólſki hróch a woku,
hobrſki kolij,
najlěpſchi ſchleſynſki
ßrěni kolij,
hejduſchku
po najtuniſchich płaczińſnach porucza
Gustav Heinke
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach 34.

Pospyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſczu ßym wjetſche dźělby
zigarow
jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móżno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** czißko 458 a 460, ſ czißteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroła** ßo palazeju a **wubjernje ßłodźazeju**
10 ſchtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 ſchtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pſchedawacź.
Proſchu, ſpytajcże!
Ernst Lehmann
prjedy Khorla Pětſchka
na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Wulku dźělbu

zigarowych ſbytkow

(ſ pſchedewſacża mojeje zigaroweje ſpezialneje pſchedawańnje dostate) po płaczišnach 5 np., 6 np., 8 np. a 10 np., po ßměſchnje tunich płaczišnach pſchedawam.

Otto Sachse.

Pſchiwos zigarow a zigarettow w kupnizy (winowej pinzy).

Limettu

wocžerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczišny hódno poručataj

Schiſchka a Rjeczka

na ſwonkownej lawſkej haßy.

Czerſtwy paleny khoſej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. poručża

Gustav Küttner

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy 10.

Kóždy, kotryž chże ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedzicź** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedża ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wuſtadne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Pizowanſki kalk

ſnamjo A a B

poručża

Emil Dietrich w Lětonju.

Wóſkowy twar

kaž tež wuſchkrjeny wósk kupuje

Albert Lehmann,

mydlańnja na połnóžnej dróſy 2 na rózku hornczerſkeje haßy ſnapſchecża ſtarych kaſarmow.

Wupſchedawanje.

So bych ßwój wulki ſkład hotoweje draſty wuprózdnił, **wot pondźele 27. junija hacž do 5. julija** dźělbu

mužazych a holeżazych wobleżenjow

ſ dźěła niże płaczišny, kotruž mje ßameho ſteja, **wupſchedawam.**

Eduard Fritzsche

pſchi lawſkich hrjebjach 4. W ßerbſkim domje.

Cžeſcženym Sserbam **w Bukezach** a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedženju dawam, ſo ßym ßo tu jako **khachleſtajeŕ** ſaßydlił. Sso na dokholětne naſhonjenje w tymle dźěle ſapjerajo a tunje płaczišny a khmane wuwjedženje lubjo nadźijam ßo, ſo ßebi wſchitkich ſpokojnoſcź dobudu, kotſiž mje ſe ſkaſanjom počeſcża.

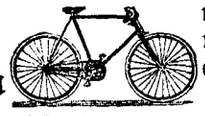
W Bukezach, 15. junija 1904.

S počeſcženjom

Albert Gnauk,

hornczeŕ a khachleſtajeŕ.

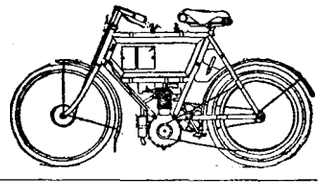
Rapidne jěſdne kola

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſcžiſche, najkhmańſche a najbóle płaczišny hódne kola pſchitomneho cžaßa.

Jenoż fabrikſke płaczišny! Sprawne rukowanje!

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ $2^3/_4$ konjazej mozu, ſe ßamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanſkej dróſy 10.

Sſlomjane kłobuki,

filzowe kłobuki wſchěch barbow, mězy ſtareje a noweje faßony, po najtuniſchich płaczišnach poručża

C. E. Rinke,

na bohatej haßy

(ſ napſchecża Sachſy).

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poručeja

brunizowe podkopki w Měrkowje.

Mlócženje ſ parnej maſchinu

na mſdu cžini **Bóſchicžanſki knježi dwór.**

Karbolineum,

najkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńſchich cžwizach a po waſy ma na ſkładže

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Połcž! Połcž!

tucžny a pſcheroſcženy pſchi wotewſacžu 5 puntow po 60 np., **tucžne ßwinjaze mjaßo** punt po 60 np., **najlěpſchu dobru kolbaßu** punt po 60 np., **metowu kolbaßu** zyły punt po 60 np., **ßadło** po zylišnach punt po 60 np. poručża

rěſniſki miſchtr Nierth

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy.

Nanajlubośniſche

bywa kóžde wobliczo, kčejaza a ßmykka koža, nježna a powabna barba po wſchědnym myczom jenoż ſ Vierowym

Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždźan, kuſk po 50 np.

Skład drainěrowanſkich rołkow w Lětonju

poručża **drainěrowanſke rołki** wſchěch wulkoſczow, **wodowodowych rołkow, konjazych žłobow, kruwjazych korytow, ßwinjazych korytow, proßazych korytow** ſ rěblikom a bjes njeho, **pßyczе korta, pleſtrowanſke płaty,** wſcho po fabrikſkich płaczišnach.

Emil Dietrich.

Sa kołojěſdnych!

Wubjernje dobre **mantle** po 5 mk.

Schlawchi hižo po 4 mk.

Wupruhowany wudźělk poručża

Otto Büttner

pſchedawańnje koże, cžerjenſkich rjemjenjow a techniſkich gumijowych wězow

w Budyſchinje

pſchi hłownym torhoſchcžu 9.

Wóſk

kupuje po najwyſchſchich płaczišnach

Otto Engert.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 28. Sobotu 9. julija 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Deschczowy czaß w Mandżurskej

je ßo sapoczał. Njepschestawajcy ßo deschcz lije, rěki ſ rěcznischczow ſtupaju, doliny ßo do jězorow pscheměnjeja a pola do bahnischczow, na wschěch puczach ßo człowjek a skót hłuboko do błóta sapaduje. Wójsko w deschczowym czaßu njeßmérnje czerpi. Wojazy njewjedźa, hdźe bychu ßucheho městna sa lěhwo namakali, pschetoż deschcze też, ſcżěny a tſěchi pschemaczeja, a spanzy ßu w ſtrasche, ſo ßo tepja. Konjom woda hacz do brjucha doßaha. Zyła hromada rěczkow a rěkow je nastało, pſches kotrež dyrbja ßebi wojazy brody (pſchekhody) pytacź, ſchtoż ßebi wjele prózy a czaßa żada. Najhórje mataj ßo artillerija a train bědźicź. Druhdy ßłónzo pok dnja abo dźeń ßwěczi, a potom je horzota tak wulka, ſo je lědma ſnjeſcź.

Njepschihódne wjedro njeje wójnſke dźěło saſtajiło. Kóžda ſtrona ßo nadźija, ſo budze ſ nim njepſchecźel ſchkodowacź. Pſchedstraże ßu ſańdźeny tydźeń njepſchestawajcy ſe ßobu wojowałe. Dołhe marſche ſ wulkim wójſkom wſchak ßo njehodźa nětkole wjazy wuwjeſcź. Do ſchtyrjoch njedźel ßnadź teho dła njebudźemy wo wjetſchich bitwach ßłyſchecź.

Roskaſowarjej ruſkeho wójſka, generalej Kuropatkinej, nětcziſche deſchczowaze wjedro runje hódź pſchińdźe. Wón móże, prjedy hacz k rosßudnemu wojowanju dóńdźe, ßwoje wójſko ſ dwěmaj armeekorpſomaj, kotrajž ſtaj ßo w europiſkej Ruſkej mobiliſowałoj, poßylnicź.

Nětkole hakle ßo ſhoni, ſo je ruſka wěz w rańſchej Aſiſkej pſchi wudyrjenju wójny we wulkim ſtraſche była. Dokelž zar njechaſche wójnu wjeſcź, bě ruſke wójſko ſ wopředka jenoż něhdźe 60,000 muži ßylne a běſche po dalokim kraju rostykane. Hdy budźichu Japanſzy ſpěſchniſcho poſtupali, budźichu mohli Rußow ſ lohkej prózu ſ Mandźurſkeje wuhnacź. Druhi ſtraſchny czaß je ſa Rußow wot 15. haprleje hacz do 7. meje był. W tymle czaßu na Bajkalſkim jězorje lód tajeſche, a 22 dnjow dołho ßo teho dła ani wojazy, ani proviant, ani munizija njehodźachu k wójſku do Mandźurſkeje woſycź. Nětkole je tónle ſtrach nimo, Rußam niczo wjazy njeſadźěwuje, poßylnjenje a wójnſku potrjebu do rańſcheje Aſiſkeje ßłacź.

Na wopak ßu ßo wobſtejnoſcże ſa Japanſkich pohubjeńſchike. Niz jenoż ſ wjedrom, też ſ khoroſczemi a njedoſtatkom jědźe ma ßo japanſke wójſko bědźicź. Saſtaranje ſ jědźu je ſ najwjetſchimi wobczeżnoſczemi ſjednoczene. S wulkim wichorom, kotryž je tydźenja mjes Japanſkej a Koreju ſakhadźał, je ßo 27 japanſkich łódźow potepiło. S nimi je ßo 120 000 zentnarjow muki, kotraž bě ſa japanſke wójſko poſtajena, ſniczíło. Japanſkim transportam po morju też na ſtajnoſczi ruſke Wladiwoſtokſke wójſko ſ nadpadami hroſy. Po nowſchich powjeſczach japanſzy wojazy na żołdkowe a cźrjewowe khoroſcze cźerpja. Huſto ßu zyle bjes jědźe. Hižo je ßo ſtało, ſo ßu dyrbjeli dwaj dnjej jědźe tradacź.

Saſtajenje poſtupa japanſkich wójſkow.

Roskaſowař ruſkeho wójſka, general Kuropatkin, je ßwój wójnſki plan po ſdaczu pſchemėnił. Hdyż wón hórſke pſchekhody tſjom japanſkim wójſkam nimale bjes pſchecźiwjenja pſchewoſtaji, ßo ſdaſche, ſo je ßo wón rosßudźił, Japanſkim w runinje napſchecźo ſtupicź Duż je powjeſcź pſchekwapiła, ſo ßu ßo Rußojo ſe wſchej mozu Japanſkim napſchecźo ſtajili a jich nuſowali zoſacź. Woßebje njembrje je ßo wo Dalinſki hórſki pſchekhód wojowało. Japanſzy ßu w nim 27. junija dwě kanonje ſhubili. 29. junija je general Kuropatkin wójſko ſebrawſchi ßam k Dalinſkemu pſchekhodej pſchicźahnył. Tak bórſy hacz ßo wón pſchibliżi, Japanſzy ßwoje ſtejiſchcźo wopuſchcźichu a ſ pſchekhoda zoſachu, kotryž ſaßo do ruſkeje ruki pſcheńdźe.

Wuhotowanje ruſkeho baltiſkeho łódźſtwa

budże bórſy ſkónczene a bliżſchi czaß k rańſchej Chinje wotjědże. Liczba kſchižakow budże wjele wjetſcha, hacz je ßo ſ wopředka měniło. Napinazej dźěławoſczi w ruſkich łódźerńjach je ßo poradźiło, też kſchižaki „Oleg“, „Almas“, „Semczug“ a „Iſumrud“ natwaricź. Hdyż ruſke baltiſke łódźſtwo do chineſkeho morja pſchipłuwa, ßo japanſke knjejſtwo na morju ſlemi. Hižo nětkole je wone tak poßłabjene, ſo móża ruſke wójnſke łódże ſ Port Artura bjes ſadźěwka do wſchěch ſtron jěſdźicź a ßo do Port Artura ſaßo wróczecź.

Baltiſke łódźſtwo budże ßo ſ někotrymi parnymi łódźemi tak mjenowaneho ruſkeho dobrowólniſkeho łódźſtwa pſchewodźecź, kotrež ßu hacz dotal w Czornym morju pſchebywałe. 6. julija ßu łódże mjenowaneho łódźſtwa „Peterburg“, „Orel“ a „Ssmolenſki“ ſ Czorneho Morja pſches Bosporuß a Dardanelle do ßrjedźoſeńſkeho morja wotjěkc. „Peterburg“ mějeſche 241 muži wobßadki.

Port Artur.

Nadběh na Port Artur, kotryž chżychu Japanſzy po bitwje pola Kinczou ſa dwě njedźeli dobycź, ßebi Japanſzy hiſchcże pſchezo njeſwěrja cźinicź. 21 kilometrow pſched Port Arturom je ßo mjes mjeńſchim ruſkim wotdźělenjom a Japanſkimi bitwiczka měła. Rußojo, kotſiž ſady pjerſchczowych naßypow ſtejachu, ßu něhdźe 1000 Japanſkich potſěleli. Hakle hdyż Japanſzy ſpytachu Rußow wobeńcź, tuczi k Port Arturej wotczehnjechu. Też ſ morja ßu Ruſzy hacz dotal wſchě nadpady japanſkeho łódźſtwa dobyczerſzy wotraſyli. Njedźelu wjeczor w 9 hodźinach ſchtyri japanſke torpedoſke czołmy ſpytachu, do Port Arturſkeho pſchiſtawa ſajěcź. Rußojo pak ßo jich ſ czaßom dohladachu. Jedyn japanſki torpedowy czołm ßo pod Słotej hórku a druhi niże 22. nabrjóżneje batterije potepi. Tſeczemu ßo wuheń wottſěli. Ruſki torpedoſki czołm „Leutnant Bukarow“, kotryž bě ſ Port Artura do Njuczwanga wotjěł, je ßo ſaßo do Port Artura wrócził. To jaßnje dopokaſuje, ſo je japanſke wobléhanje na morju jara ßłabe. — Pola Kinczoua ßu Japanſzy, kaž nětko njemóża dléje ſamjelczecź, ſ najmjeńſcha 8000 muži ſhubili.

Ruſke Wladiwoſtokſke wójnſke łódźſtwo

je Japanſkim hróſbne ſtraſchidło. Wone ßo pſchezo potom pokaſuje, hdyż jo Japanſzy najmjenje wotczakuja. Po telegrafiſkej rosprawje admirala Skrydlowa ßu torpedoſke czołmy Wladiwoſtokſkeho łódźſtwa w pſchiſtawje korejſkeho města Genſana nowy nadpad na tam ſtejaze łódże cźiniłe. Pſchi tym ßu wone dwě wjetſchej łódźi a wjetſchu liczbu mjeńſchich łódźow potepiłe. Japanſzy wojazy, ſ kotrymiż je Genſan wobßadżene, do ruſkich łódźow tſělachu. Te ſ tſělenjom wotmolwichu, ſ bombami kaſarmy ſapalichu a Japanſkich nuſowachu zoſacź. Na dalſchej jěſbje ßo ruſke torpedoſke czołmy w korejſkej mórſkej dróſy ſe 7 wulkimi japanſkimi łódźemi ſetkachu. Ruſke łódże ßo pſched pſcheßylnym njepſchecźelom ſawróczichu. Ja-

panšzy ßo ša nimi puschćichu a do nich tšélachu. Wječor w 8 hodźinach 11 japanskich torpedoskich čołmow nadpad na ruske łódźe sčini, kotrež pak jón dobyćeršzy wotrašychu. Ruske łódźe njesranjene wostachu, mjes tym so ßo po sdaczu dwaj japanskaj torpedoskaj čołmaj potepischtaj.

Wladiwostoßke łódźstwo je s nowa jenu jendźelsku łódź, kotraž ša japanske wójsko nakład wjesesche, lepiło. 5. julija je ßo pod komandom leutnanta Gervaisa jendźelska parna łódź „Cheltenham" do Wladiwostoka pschiwjesła. Rußojo ßu ju na morju saßłapili, hdyž tramy a drjewo s Japanskeje k Koreji ša želesnizu wjesesche, kotruž tam Japanšzy twarja.

Nowa schkodowanka japanskeho łódźstwa.

Pódla dweju torpedoskeju čołmow, kotrajž staj ßo pschi poßlednim nadpadže na Port Artur potepikej, ßu Japanšzy s njesbožownym pschipadom tež hischće jedyn kschižak shubili. Po powjesći admirala Toga je japanski kschižak „Kaimon" psched Talienwanom w hustej kurjawje na jenu rusku minu sajeł a ßo potepił. Tsjo offizěrojo, mjes nimi komandant Takasaski, dale 13 podwyschzy a matrosojo ßu ßo tepili. Druhe mužstwo je ßo wukhowało.

Kak ßibirska želesniza dźěła.

Londonske Ruskej najnjepschećelnischo smyßlene nowiny „Morning Post" ßu telegrafiski dopiß ßwojeho rosprawnika Wighama, kotryž je runje s Mukdena do Peterburga pschijeł, wosjewike. Wón je ßo s dalokeho ranja se ßibirskej želesnizu wrócźił a pische, so wona wubjernje dźěła. Na čarje s ranja bajkalskeho jězora wschědnje 8 čahow jěduži a tak je móžno sa 24 hodźiu pschezo 2000 muži pěschkow, batteriju artillerije a 150 muži kavallerije se wschěm pschißluschazym trainom na postajene městno dowjesć. Dopißowař pschispomni, so je 17. junija, hdyž je wón s Mukdena wotjeł, general Kuropatkin 120,000 muži pod ßobu měł. Tale liczba pak wschědnje rosće, a tak bywa ruske stejischczo pola Liaojanga a Hajeczena pschezo twjerdsche.

Wo ruskej mobilisaziji.

Mobilisazija ruskeho 5. a 6. armeekorpsa, kotraž je ßo hižo 9. junija poručiła, jara pomału dże. Nětkole je runje čaß, w kotrymž maju ratarjo najwjazy dźěłacz, a swołanje k wójsku rataŕskemu ludej w njesłkadnym čaßu pschiúdże. Wójnski minister je ßo teho dla rosßudźił, so ma ßo najprjedy prěni (Peterburgski) armeekorps do Mandźurskeje póßłacz.

Zafanje japanskich wójskow.

Njedźiwajzy deschćoweho čaßa ßo Rußojo we wschěch stronach do Japanskich dawaju a jich do sady cźischcźa. S Liaojana ßo pische: Wotdźělenje generala Kaschtalinskeho ßo w ßylnym deschću k japanskemu stejischću pola Landjansana pschikradny, pschi čimž bu jena japanska kompagnija wscha porubana. Druhe japanske wotdźělenja pschicźežechu, kotrež hižo Rußow wobstupachu, tola Rußam druhi bataillon na pomoz pschiúdże. Rußojo 300 muži shubichu, tola schkodowanka Japanskich bě tsi krócź wjetscha.

Kosakam generala Mischčenka je ßo poradźiło, pola Sechotana Japanskim zyły čah s konservami, rajßom a 50 howjadami wotewsacź. Rußojo tajke marsche činja, so je lědma wěricź. Tak je rańschoßibirski regiment sa jedyn dźeń 78 kilometrow a druhi dźeń 34 kilometrow daloko schoł.

S Liaojana ßu nowiny „Nowoje Wremja" sčěhowazy telegrafiski dopiß dostałe:

Japanšzy ßu ßo widomnje s taktiku generala Kuropatkina smotali. We wschěch jich pohibanjach ßo njewěstoscź wobkedźbuje: tu k nadběhej pschekhadźeja, tu saßo zofaju. S jědźu ßu hubjenje sastarani, kraj je wujèdźeny, train je wjele koni shubił a s tym ßo wußwětluje, čehoż dla dwě japanskej divisiji k Fenchuanczenej wróczo czehnjetej, w kotrehoż bliskoscźi hischće dwě divisiji stejitej. Tež na połodnju je ßo postupanje Japanskich sastajiło. W japanskich wójskach ßo natykowaze khorosće rosschěrjeja. Wjednik prěnjeho japanskeho wójska, general Kuroki, ßo boji, so jemu ruske wójsko wot połnozy do tyła padnje, a powschitkownje ßo měni, so ßo bórsy we wójnje wobroczenje stanje. Čaß, w kotrymž mózachu ßo Rußojo psched japanskej pschemozu jenoż sakitacź, ßo bórsy s čaßom saměni, w kotrymž budźa ßo Rußojo do Japanskich dawacź. Do Liaojana wschědnje nowe ruske wójska pschikhadźeja.

Milijon muži ßylne wójsko

chże Japanska pjecza Rußam napschecźo stajicź, jeli so by ßo wójna do pschichodneho lěcza cźahnyła. Hižo nětkole je w prěnim japanskim wójsku wjele reserwistow. Rußojo ßu husto kulki s koprowej wobalku namakali, schtož wo tym ßwědczi, so ßu Japanšzy se starschimi tšélbami wobrónjeni. Jeli so pak dyrbi Japanska hižo nětkoke reserwistow do wójny ßłacź, budże jej s cźežka mózno, zyke nowe wulke wójsko sebracź a wobronicź.

Kupowanje amerikanskich koni ša Japansku.

Japanske knjeżerstwo je w New-Yorku 10000 kavalleriskich konjow kupiło.

Něhduschi burski president Krüger jako pschećel Ruskich.

President Krüger je komitejej rusko-hollandskeho pólneho lazareta 600 schěßnakow póßłał. W pschidatym liscze wón wobžaruje, so połodnjo-afrišzy burjo njemóža nětkole na stronje Rußow wojowacź, jim pomhacź a jich podpjeracź.

Swětne podawki.

Kral Jurij

strowotnu wodu Emskich kupjelow s najlěpschim wuspěchom wužiwawschi tele dny ßwoje lěkowanje skónczi. Jeho prjedawsche katarrhaliske wobcźežnoscze ßu ßo nimale shubike, a rheumatiske cźerpjenje je ßo tak pomjenschiło, so je wón poßładni čaß wschědnje dalsche pucze pěschi khodźicź mohł. Wschědnje rano w 7 hodźinach kral ke mschi pschikhadża a ßwjate wotkasanje je wón hromadże s druhimi kemscherjemi wužił. Se ßwojim jednorym luboscźiwym waschnjom je ßo wón wschudże lubowany sčinił.

Franzowski schpijon psched Lipsczauskim khěžorstwowym ßudom.

Hižo zyke paßmo schpijonow je ßo lepiło, kotsiž w Elsaßu a Lothringskej sa wojeŕskimi potajnoscźemi ßlědża a je Franzowskej pscheradżeja. Sańdżeny tydżeń bě ßo saßo jedyn tajki psched Lipsczanski ßud stajił. Samkaŕ Davot bě wschelake wrota a wobtwjerdżenja Diedenhofskeje twjerdżisny fotografował, so by po sdaczu tele wobrasy franzowskemu knjeżerstwu pschedał. Jeho k khostarni na 3 lěta a k 1500 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźichu.

Studentske njeměry w Innsbrucku.

Mjes němskimi a italskimi studentami w Innsbrucku je s nowa k njeměram dóschło. Němzy ßo temu pschecźiwjeja, so by ßo na Innsbruckskej universicze italszy pschednoschowało. Teho runja Němzy pschecźiwo temu protestuja, so bychu ßo khorwatszy juristojo, kotsiž ßu na khorwatskej universicze pruhowanje wobstali, do awstriskeje statneje ßłužby brali. Po žadanju Němzow njedyrbjało žaneje ßłowjanskeje universitу a hischće wjele mjenje italskeje w Awstriskej wobstacź, hacź runje je tam hischće ras tak wjele Sslowjanow hacź Němzow.

Pschi njeměrach w Innsbrucku Italszy do jeneje khosejownje zofachu. Němszy studentojo ju woblehnychu a na nju nadběhi czinjachu. Do polizije, kotraž němskim studentam wobarasche, s kamjenjemi mjetachu, czehoż dla do polizistojo někotrych njemčrnikow sajachu. Pschi dobyćerskich wrotach ßo Němzy s nowa do Italskich dachu. Potom Němzy psched radnu khěžu czehnjechu a ßebi žadachu, so bychu ßo jeczi puschczili.

Sa naßlědnika finskeho generalneho gubernatora Bobrikowa,

kotrehoż je Schweda Schaumann sklonzował je zar wjercha Obolenskeho pomjenował. W ruczným pißmje, kotrež je zar Obolenskemu pschepodacź dał, ßo praji, so je sklonzowanje Bobrikowa skutk bludneho czlowjeka a někotrych jenaksmyßlenych, finski lud njeje ßo pschi njeskutku wobdźělił. Finska dyrbi ßo nanajwužscho k Ruskej swjasacź a w finskim ludu dyrbi ßo pscheßwědczenje sakorjenicź, so ßo woßud Finskeje njehodźi wot woßuda Ruskeje dźělicź. Zarowe pißmo ßo pschecźiwo wotmyßlenjam Schwedow měri, kotsiž chzedża Finsku wot Ruskeje wottorhnycź a ju saßo se Schwedskej sjednoczicź. Někotrych wyßokich sastojnikow, po rodże Schwedow, kotsiž ßu pjecza do Schaumanoweho njeskutka saplecżeni, je kuježerstwo sajecź a do Peterburga wotwjesć dało.

Pscheradnik w italskim wójsku.

S pjenjesami ßo we wschěch wójskach pscheradnizy namakacź dawaju. S wjetscha tajke pscheradnistwo potajne wostawa, druhdy pak njeczeßnikow tola lepja. W Messinje w połodnischej Italskej

ßu kapitana Ercolesseskeho woerskeho wokrjeßa sajeli, dokelž je pjecža plany wo mobilisaziji a sakitanju kupy Sizilije jenemu wukrajnemu knjeżerstwu pscheradžił.

Njepschecżelej.

(Pokracżowanje.)

Wschitzy pschitomni pschijawschi tuto wumĕnjenje podachu ßo s paduchom dźiwiny do dwora, hdyż jedyn s drjewarjow dwazyczinowowski pjenjeżk na bróżninske wrota pschibi a ßo ßmĕjo tamneho namolwjesche, so dyrbi ßo prawje derje mĕricź.

Lažak wucżeże ßwoju tsĕlbu s kuta, hdyż ju khowasche, hdyžkuli do lĕßneje korczmy khodżesche, a pocża ju nabijecź. Pólver do rokki naßypawschi wucżahny papjeru s kapßy, w kotrejž bĕ bĕły pschedmjet, wsa kusk s njeho, da jón do rokki spadnycź a nastaji potom kulu na njón.

„Schto dha je bĕła wĕzka, kotruž scże do tsĕlby dali?“ woprascha ßo bur s wczipnym wurasom.

„To bych był błaseń, hdy bych wam to prajił!“ sawoła Lažak ßo ßmĕjo, pólver na ponojczku ßypajo a k tsĕlenju hotowy krocżel postupujo. Wschitzy shladowachu na njeho żedźiwje — wón pak saßadźi tsĕlbu nanajsmĕromnischo, mĕrjesche ßo khwilu a wotczischcża. Po wupraßnjenju scżĕhowasche klepotazy swuk — — dwazyczinowar padże trjecheny k semi.

Po tutym sbożownym wutsĕlu wschitzy pschihladowarjo wótsje sawołachu, wulzy ßo dźiwajo, paduch dźiwiny pak pschiwoła jim s khrobłym hłoßom:

„Sechze-li ßo wam ßnadź hischcże ras ßo wußadźowacź, prajcże mi to! Tele wußadżenje ßym nĕtkole dobył, budżcże tak dobri a sapłaczcże, schtož scże dołżni!“

Pschedobyczi dyrbjachu ßo do teho podacź, ßwoju móschniczku wucżahnycź a dobyczerjej poł tolerja do ruki dacź. Wschitzy worczisnarjo wróczichu ßo na to do korczmy a powjedachu ßebi tam dale wo Lažakowym mischtrskim wutsĕlu.

„Tak tsĕlecź hischcże njeißym żenje widżał!“ rjekny jedyn s wjeßnjanow s hłowu tschaßo, „to mi njeje po prawom!“

„Tak tež hajnika Kronjaka hischcże ras trjechju!“ wotmolwi dźiwi cżłowjek se żehliwym wóczkom.

„Kak wy tola njeknicżomnje rĕczicże!“ sawołachu wjazori hoscżo. „Kak móże cżłowjek jeno takle rĕczecź! Wy chzecże hajnika satsĕlicź?“

„Haj!“ rjekny Lažak.

„Dokelž je waß nĕschto krócź lepił a wosjewił?“

„Nĕ — teho dla niz!“ sawoła paduch dźiwiny s dźiwjej njembroscżu, „ale dokelž je wina na ßmjercźi mojeho jenicżkeho ßyna!“

„Schto? Hajnik je wina na jeho ßmjercźi?“ praschachu ßo hoscżo s napjatym cżakanjom.

„Haj, hajnik“, tamón wotmolwi. „Chzu wam powjedacź, kak je ßo to mĕło.“

„Powjedajcże! powjedajcże!“ wschitzy wołachu.

„Psched lĕtom dźĕch posdże wjeczor se ßwojim ßynom do lĕża, so bych jeneho abo dweju ßornikow tsĕlił“, sapocża Lažak. „Hdyž do lĕża sastupichmoj, bĕ nimo mĕry cżma; mĕßaczk, kotryž bĕ do poßlednjeho schtwórcża sastupił, njebĕ hischcże seskhadżał, a cżĕmne mróczele pschikrywachu hwĕsdy. Dokelž wjedżach, po kotrym pucżu hajnik s wjetscha khodżesche, wobroczichmoj ßo do zyle nawopaczneho konża, nadżijejo ßo, so tam s nim ßo njesetykamoj.

W połnozy bĕ hižo nimo, hdyž dozpĕchmoj na wjerschk jeneje hory, kotrejež nawjecżorny wotwisk bĕ s hustym lĕßom pschikryty, kotraž pak spadowasche k ranju nahle k rĕzy. Kaž bĕch to wjazy krócź wobkedżbował, khodżesche dźiwina w nóznym cżaßu po tamnym swisku dele, so by ßwoju lacżnoscź skludżała se żórka, pod horu nastawazeho, a duż krocżachmoj pomału k dolinje.

Bórsy ßnowasche ßo nimo naju wjazy ßornikow: — tsĕlich dwójzy — trjechich pak nimo, njemóżo widżecź pschi wulkej cżmi ßwojeho saměra. Hacż bĕ hajnik naju hižo prjedy pytnył, abo hacż bĕschtej jeho wutsĕlcj hakle kedżbneho scżiniłej — s krótka, s krótka wuhladachmoj pschi ßwĕtle runje mjes tym sesthadżaneho mĕßaczka cżĕmnu postawu, kotraž runje na naju krocżesche. Sawołach s cżicha na ßwojeho ßyna, so dyrbi w hustej kerczinje stejo wostacź, dokelž chzych ßo hakle pscheßwĕdcżicź, hacż to hajnik je abo njeje, a hacż je naju bliżazy ßo woprawdże pytnył.

Tole wschak sdasche ßo woprawdże tak bycź, pschetož sawoła s hłoßom na naju, so dyrbimoj stejo wostacź. So je to woprawdże hajnik, rjekny mi hnydom prĕnje słowo, a duż mĕjach sa najsprawnische, spĕschnje cżeknycź. Hrabnych ßwojeho ßyna sa ramjo, cżehnjech jeho khwilku ßobu a wopuschczich jeho potom pschiporucżejo, so dyrbi ßo posdżischo podacź na mĕstno w lĕßu, kotreż jemu nadrobnje wopißach; so ßo s nim tam seńdu.

Najprjedy scżĕhowasche hajnik mje; potom bĕżesche sa mojim Boscżijom, kotryž tak spĕschnje dale pschińcź njemóżesche kaž ja, a wołasche wjazy krócź na njeho, so dyrbi stejo wostacź a ßwoju tsĕlbu wotedacź. So bych hajnika samylił, wutsĕlich ßwoju tsĕlbu — ale podarmo — — Kronjak scżĕhowasche stajnje sa mojim ßynom, kiž bĕżesche horje po ßamßnej horje, s kotrehož wjerschka bĕchmoj prjedy dele dóschłoj.

Cżĕkazy ßnadź bĕ nĕhdże na wjerschk dozpĕł — — tu saßłyschach na dobo rĕsazy sakschik — — — potom wscho na ßmjercź wocżichny. To bĕ był hłóß mojeho ßyna — — mi ßo sdasche nĕschto ßurowe! Na hajnika ani njemyßlo, slecżach po horje horje a krocżach, do wschĕch stron ßo wobhladujo, po wuskej scżeżży, kiž ßo po wjerschku cżehnje. Wo Kronjaku niczo wjazy njepytnych — — wĕso pak bĕ mi tak, kaž bych ßłyschał cżeżke stonanje, kiž ßo s hłubiny dobywasche. Sastach — nĕ, njebĕch ßo mylił — błuke żałoscżaze swuki dobywachu ßo na stajnoscźi mi do wucha. Se strachom wo żiwjenje lĕsech po nahłej skalnej scżĕnje dele — — a schto wuhladach? Delka leżesche mój ßyn s rosbitej, sakrwawjenej hłowu! Khwatnje cżĕkajo bĕ bjes dwĕła k kromje skalinow pschejara blisko pschischoł a bĕ do bjesdna padnył.

Zyku nóż pscheßedżach delka pschi ßwojim morwym Boscżiju — — boloscź a njembroscź cżinjeschtej mje na poł pschemyßleneho.

A nĕtko wĕscże, cżeho dla hidżu hajnika, a cżeho dla ßym hrosył, jeho satsĕlicź!“

Tu wotmjelcża ßo Lažak, postany spĕschnje wot blida a wopuschczi korczmu; sbytkni hoscżo sabawjachu ßo hischcże khwilu wo tym, schtož bĕchu runje słyscheli, a woteńdżechu potom tež k ßwojej domisnje. —

Hajnikowa dżowka wopytowasche wob tydżeń ras po ßamym połodnju pschecżelnizu w bliskim mĕstaczku a ßo wróczesche domoj s wjeczora po tej scżeżży, kiž dźĕsche psches hórki a kiž bĕ najkrótschi pucź mjes wobĕmaj dołomaj. Hdyž nĕtkole nĕschto dnjow po runje wopißanym podawku posdżischo dyżli hewak duzy domoj wokoło rózka lĕża dźĕsche, stejesche na dobo Lažak psched njeju. Mina spósna jeho hnydom njedżiwajo tołsteje cżmy w lĕßu, a ßurowy strach ju pschewsa.

„Na, knjeżna — njebojicże ßo wy, takle ßama lutka pó cżmje psches lĕß khodżicź?“

Mina wjedżesche, so móże ju najßnadnischo wußwobodżicź wutrobitoscź a rosßudżenoscź s mozy najhórscheho njepschecżela jeje nana, a duż wotmolwi s tajenym mĕrom:

„Koho dha chzyła ßo to tež bojecź?“

„Wĕscże dha wy, schtó ja ßym?“ ßo Lažak woprascha.

„Owhaj — jara derje“, wotmolwi holza, kiž dale bóle saßo ßo kruteje myßle nabywasche. „Wy rĕkacże Lažak a hidżicże mojeho nana, dokelž je wón ßwoju winowatoscź dopjelnił a nochze cżerpicź, so by ßo najrjeńscha dźiwina potsĕlała!“

„Wy rĕczicże bjes maka tak mudrje kaž kniha!“ sawoła paduch dźiwiny hanjo. „Ale wscha wascha mudroscź njeby wam niczo pomhała, hdy by mi nĕtkole na myßle pschischło, ßo nad waschim nanom wjecźicź sa jeho pscheradżowanje, a to s tym, so bych wam nĕschto sczinił!“

„Spytajcże jeno, sechze-li ßo wam!“ snapschecźiwi Mina, wucżahnywschi njejabzy s kapßy maku pistolku, kotruž bĕ brónjeł w mĕstaczku jeje nanej wuporjedżał a ßo s njeju spĕschnje paduchej na wutrobno saměri. „Dacże-li ßo k temu storhnycź, najmjeńschi podhladny pohib sczinicź, satsĕlu wam kulu psches wutrobu!“

Pistola njebĕ nabita — dokelž dyrbjesche ßebi Lažak nawopak myßlicź, mĕjesche sa najsprawnische, s dżowku ßwojeho njepschecżela pschecżelnischo rĕczecź.

„Nó, nó — njeroshnĕwajcże ßo jeno hnydom tak jara!“ wón rjekny na poł k dobremu rĕczo a na poł porokujo. „Hdy bych ßo chzył woprawdże wjecźicź, njebych ßwój hnĕw na słabu holzu wutschał. Ale wasch nan ßnadź hischcże ras budże ßo kacź, so je mje tak roshórczik!“

S tutym hrożenjom pschiwobrocźi ßo holzy khwatnje skhribjetom a shubi ßo w huscźinje.

Hdyž bĕ Mina domoj doschedschi nanej powjedała, schto bĕ ßo stało, pokhwali tón jeje rosßudżenoscź a pschida mĕrnje:

„Moje dobre ßwĕdomnje je mi najlĕpschi pomoznik pschecźiwo wschĕm njepschecżelam!“

(Pokracżowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Budyske měschczańske dźiwadło ma žo po wobsamknjenju měschczańskeho sastupjerstwa pschetwaricz, s czimž žo wschelake njedostatki, na kotrež žo nětkole skorži, wotstronja. Sa pschetwarjenje je žo 50,000 hriwnow pschiswolikło.

— Pjatk tydženja je žo samkał Vogel s Zympla, kotryž tu dźěłasche, w žwojim wobydlenju na rybowej haży satźělił. Hdyž chżysche hospodar, pola kotrehož Vogel bydlesche, do jeho komory stupicz, ju samknjenu namaka. Hdyž bě samkał durje wocžinił, Vogela satźěleneho we kožu namakachu. Wón je žebi pjecża njesbožowneho mandźelstwa dla žiwjenje wsał.

— Ssuchota njepschestawajcy dale traje. Ssyna je žo lětża s wjetscha jenož pokojża a se žuchich łukow hischcże mjenje domoj khowało. Hischcże hubjenschi wunoschk wotawy podadża, jeli so žo bórsy łuki se žylnymi deschczemi njenapoja. Mnosy ratarjo žu we wulkej staroscži, s czim budża pschichodnu symu žwój skót pizowacź. Nępa, kał, dźeczel atd. njemóża žuchoty dla roscź, a žymjo sa nasymsku pizu njesamóże seskhadźecź. W studnjach, rěczkach a rěkach woda wschědnje wotebjera. Najbóle s tym wódne młyny a łódźnistwo czerpi. Na Łóbju a Wódrje je lětża wożebje woda jara nikka. „Hłódne kamjenje" žo tu a tam wot lěta 1892 sażo ras s nikkeje wody sběhaju. Na wodowym měrjaku pschi Augustużowym mosczе w Draždźanach je woda nimale dwaj metraj niże null padła. Kajke budża žitowe žně, kotrež žu žo sańdźeny tydžeń hižo tu a tam w Sserbach sapočžale, njehodźi žo hižo nětkole žudźicź. To pak je hižo nětko wěste, so budża na wótrych pěsłach jara khude. Wupad, kotryž ratał s lětuschej žuchotu poczerpi, žo jemu s czežka s wyschschimi płaczisnami saruna. W Awstriskej, Wuherskej a Romunskej drje žu žně lětża hischcże schpatnische, dyžli w Němskej, sa to pak maju w rańschej Indiskej, Awstralskej, Argentinskej a s dźěła w Ruskej woprawdże hoborske žně.

S Hornjeje Hórki. Sańdźenu póndźelu je jedyn pohoncz s Kschiweje Borschcże, kotryž s Mnischońskeje hory twarske drjewo dele wjesesche, pod koła pschischoł. Wobydlerjo bliżschcheje khěże jeho sběhnychu a jeho doma swobalachu. Na žoże njebě žo jemu žadyn staw słamał, tola bě žebi wón czěło žylnje smjatł a wobodrěł. Jemu bě hischcże mózno, žo se žwojim sapschahom domoj dowjesecź.

S Mnischonza. Wóndano chżysche tudomny khěžer Nowak něschto pjenjes do Budyskeje nalutowarnje donjesecź. Hdyž pak chżysche nalutowanske knižki se snateje khowanki wsacź, je tam njenamaka. Wschón wustróżany wón do Budyschina khwatasche, so by žo tam wobhonił, hacž je žnadź něchtó knižki kradnył a pjenjesy s nich sběhnył. Czehoż žo wón bojesche, bě žo woprawdże stako. Loni wokoło Michała bě žebi něchtó na jeho knižki 120 hr. wupłaczicź dał. Druhe pjenjesy pak bě stejo wostajił a žebi też posdźischo po nje njeje pschischoł, dokelž žnadź je žo bojał, so je žo Nowak paduschstwa dohladał.

S Łupoje. Pola tudomneho žiwnoscżerja K. běchu sańdźenu njedźelu kschczisna, na kotrež bě jedyn kmótr s motorskim jězdnym kolom pschijeł. Jenemu druhemu kmótrej žo też sechzy, s tajkim puchakom pojězdźicź. Pospyt žo s woprědka zyle derje poradźi, na dobo pak puchak žwojemu nowemu jězdnemu wjazy pośluchacź nochżysche a se wschěm wotmachom do bróżnjowych wrotow srasy. Splóschiwe koło žo žylnje wobschkodźi, tak so žo njehodźesche wjazy k jězdźenju wužicź. Jězdny pak bě se wschěm wotmachom s hłowu do wrotow sawadźił a wědomnje sbywschi s woprědka sa morweho na semi leżo wostał. Sa khwilu žo jemu wědomnje sażo wróczi, so móżesche žam stanycź. Nadźijomnje njesměje nahły pad w pschichodże sa jeho czělne derjeměcze schkódnych scżěhywkow.

S Łupoje. Schtwórtk dopołdnja bě žo bliski lěž sapalił. Dźěłacżerjo s rěsaka a knježeho dwora jón bórsy podużychu, tak so wjetscha schkoda njenasta.

S Njeżwaczidła. Na poślednje skótne wiki je žo 458 howjadow, 146 běhakow (žwini), 512 prożatow a 24 wołow na pschedań pschiwjedło. Wschě družiny žo na spokojaze waschnje pschedawachu.

S Myschez. Nasche schulske městno, kotrež bě žo s pschežbydlenjom knjesa wucżerja Krawza do Komorowa pola Klukscha wuprósdniło, je žo s knjesom Holanom wobżadźiło, kotryž bě wot jutrow s pomoznym wucżerjom w Hucżinje. Hucżinjanske pomozne schulske městno je žo dyrbjało s němskim wucżerjom wobżadźicź, dokelž njejżu žerbskeho wucżerja dostacź móhli.

S Czornych Nożliz. S wulkej srudobu staj žo tudomnaj Valtinez mandźelskaj potrjechiłoj. Hdyž žebi tele dny jeju pokdraětny žynk pschi studni hrajkasche, wón do njeje padże a žo sažrěbny. Hdyž macź sa khwilku sa žwojim dźěsczom pohladacź dźěsche, žo žmjercź wustróża, jo w studni morwe leżaze wohladawschi. Wschо prózowanje, jo sażo woživicź, bjes wuspěcha wosta.

S Wjeleczina. Schtwórtk tydženja je 2 lětny žyn murjerja Gustava Schöny w dworje živnoscżerja H. Ducżmana do czwora padnył a žo sażrěbnył.

S Pižaneho Doła pola Wóżlinka. Wschitkim dźěłacżerjam a dźěłacżerkam tudomneje schkleńczerne je žo póndźelu dźěło wupowjedźiło, s czimž sa tydźeń něhdże 120 wożobow dotalnu sażužbu shubi. Kónz januara 1903 bě schkleńczerńja bankrot pschipowjedźiła. Po wobschěrnym pschetwarjenju pschekupz Andrießen s Düsseldorfa w schkleńczerni sażo dźěłacź dawasche. Dźěło drje žo hakle sażo sapocżnje, hdyž budże konkurż skónczeny.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Dźěłacżer Pawol Wěrik s Wulkich Sdźar bě s zusym kluczom komodu swudowjeneje Markoweje wotamknył a s pjenjeżneje móschnje, 40 hriwnow wopschijazeje, 4 hriwny kradnył. Czežkeho paduschstwa dla ma Wěrik 6 měżazow jastwa wotpokucźicź.

Se Shorjelza. Delnjoschlesynska wustajenza industrije a pschemyżła budże žo 1905 w Shorjelzu wotbywacź. Město Shorjelz s 50,000 hriwnami rukuje.

S Běłeje Wody. Na tudomnym tšelenju je žo schkleńzutocżer Kulisch we wulkej horzocże s Božej ruczku sajał a bliżschu nóż wumrjeł. — Buda budarja Schnella je žo wotpalika. Schnell je žo pschi tym žmjercź straschnje wopalił.

S Mikowa. Pjatk tydženja je na tudomnym dwórnischczu 28lětny spinar Rösiger s Brěsyny pola Elsterwerdy do žmjertneho njesboża pschischoł. Wón na spinadle jeneho wosa stejesche, hdyž žo czah, s kotrymž žo klepane kamjenje wjesechu, sahiba. S tym žo Rösiger smota a tak njesbožownje na schěnu padże, so žo jemu sczehno jeneje nohi a hwisdźel druheje nohi pschejedże. Snjesboženy je bórsy po tym, hdyž běchu jeho do Niszanskeje diakonižownje pschiwjesli, wumrjeł. Wón žonu, kotraž bě dźeń prjedy do njedźel pschischła, a 3 dźěczi po žebi sawostaji.

Se Sabroda. Tudomnemu wojerskemu towarstwu je pschi składnoszi jeho 25lětneho wobstacża Jeho Majestosczе khěžor khorhojnu pychu spožcził, kotruž je wokrjeżny sekretar 26. junija s rěczu na žwjedżeńske waschnje pschepodał.

S Běłeho Khołmza. Psched tydženjom žu w hórzy, žrjedź polow leżazej, człowjeczi koscżowz namakali. Wón něhdże dwaj łohczej hłuboko w semi leżesche. Po stacżu je wón powostank młodeho człowjeka; pschetoż suby žu dospołne a derje sdźerżane. Wyschnoscź je hižo hróżbnu namakanku wobhladała. Czežko pak budże połnu wěstoscź wo tym dostacź, hdy je žo człowjek sahrjebał a schtó je wón był. Mózno, so žu tam w Napoleonskej wójnje jeneho wojaka sahrjebali. Na žuchej hórzy koscże czežko tłaja.

S Wjelkowow. Tudomne Kružiz a Wicżasej kubło je Tumczanske knjesstwo kupiło, kotrež kupjene pola k žwojemu kublu pschicżižnje. Tak žo wschudźom te žrěnje wobżedźeństwa bóle a bóle shubjuja, schtož je wulzy wobžarowacź.

Přilopk.

* (S błyskom žo sarasył.) Sańdźenu žobotu popołdnju je žo w Ssolanach (Sohlandże) nad Sprewju doroscżeny žyn tamnischeho kublerja Herolda, kotryž pschi njewjedrje s wocżinjenym woknom won hladasche, s błyskom sarasył. Twarjenje njeje žo wobschkodźiło.

* (Woheń.) W Ssebniży žu žo póndźelu dopołdnja schtyri bróżnje wotpalike. Zahłoscź bě tak wulka, so žo w njedalokej Schönbachez khěži wschě woknowe schkleńzy rospukachu. Wosy a nadoba, kotrež žo w bróżnjach khowachu, mózachu žo jemu wutorhnycź.

* (Snjesboženja s automobilemi.) Se swrócżenjom automobila je žo w Dittersbachu pola Kamjenizy fabrikant Lohs s Einsiedela žmjertnje sranił. Dwaj fabrikantaj s Kamjenizy, kotrajž žo žobu wjeseschtaj, žo czežko wobschkodźischtaj. — Wo podobnym njesbožu s Wiesbadena pišaju: Hdyž Schaumburgsko-Lippeski prynz Moritz hromadże s komornikom se Spechtom blisko Langenschwalbacha po drósy s automobilom jědżeschtaj, automobilowy wjednik do telegrafoweje žerdże sawadźi, so by jenemu pžej wuwinył. Žerdź žo roskamawschi na komornika se Spechta padże a jeho sarasy. Prynz a wjednik, kotrajž žo s wosa czišnyschtaj, žo jenož lohzy sranischtaj. — Franzowsa Théry, kotryž je pschi poślednim wuhanjenju automobilow wulke Gordonowe Bennetske myto dobył,

je na domojjěsbje se ßwojim automobilom do njesboża pschischoł. Do pschěrowa sajěwschi je ßebi wón nohu skamał.

* (Nadpad.) Jedyn drózkař s Kiela je w nozy psched městom jeneho hosczenzarja, kotrehoż se ßwojim wosom domoj wjesesche, s wotpohladom nadpadnyk, so by jemu wjetschu sumu pjenjes rubił, kotrež mějesche, kaž wjedżesche, pschi ßebi. Hosczenzař wotucźiwschi pohonczowej ruzy pschi ßwojej schiji saczu. S wotmachom do nadpadnika storcziwschi, ßo wón wot njeho wußwobodźi, s drózki skoczi a czekny. Pohoncz sa nim hacz do bliskosczе jeneje restawrazije běżesche, hdyż po pomoz wołazemu hosczenzarjej dwaj polizistaj na pomoz pschihnaschtaj. Rubježnik ßo tymaj spjeczowasche. Duż polizistaj teßak wucżeżeschtaj a straschneho człowjeka porubaschtaj. Czežko sranjeneho potom do hojerńje donjeßechu.

* W Altessenje je jedyn 18lětny hórnik, kotryż ßo na to hněwasche so chzysche ßo jeho macż s nowa woženicź, do tuteje a jejneho nawoženje s revolwra tšelał a jeju ßmjertnje sranił.

* (Dwaj człowjekaj ßo spalikoj.) W Roschkowje w Schlesynskej je ßo wutoru domske bura Otlika wotpaliko. Otlikowy 16lětny bratr a 17lětny Alois Surma, kotrajž pod tšěchu spaschtcj, staj ßo spalikoj. Kaž ßo sda, staj se schwablicžkomaj njewobhlednjwje wobkhadżakoj a s tym woheń saparakoj. Drusy wobydlerjo doma ßu ßebi jenoż nahe żiwjenje wukhowacź móhli.

* S błyskom je ßo sańdżenu ßobotu jedyn dżěłacżer na Petersdorfskim dwórnischczu sarasył, hdyż hromadże s druhimi dżěłacżerjeni schtomy s wosa kulesche. Morjeny je hakle 26 lět stary a żonu se 4 dżěczimi po ßebi sawostaji.

* Dwaj wandrowskaj staj pola Löschenrody njedaloko Fuldy 13lětnu holzu, Reginu Kircherez, na żałoßne waschnje skónzowałoj. Pschrodnaj starschej běschtaj dżěczo na polo pósłkałoj, so by trawu nażrjało. Dokelż ßo wone domoj njewróczi, hacz runje njewjedro pschicżeże, sa nim pytachu a jo skónczńje s boka dróhi s wotrěsnjenym wuchom, rosrubanym noßom a s hłubokej ranu wot lěweho wucha hacz k hubje doßahazej, namakachu. Wyschе praweho wóczka bě holczży czoło rosrubnjene, tak so moshy wustupichu. Hdyż holzu namakachu, mózesche wona hischcże prajicź, so staj ju dwaj wandrowskaj tak rosrubałoj. Wona je ßo pjecża wobaraka a jimaj se ßerpom wobliczo sranika. Hacz dotal njeje ßo hischcże poradżiło, sóstnikow saßłapicź.

* Skoro kóżdy dżeń je wo sńjesbożenju s automobilemi ßłychecź. Pola Karlsruhe na dróży s automobilom do schtoma sawadżichu. Pschekupz Leo ßo pschi tym tak czežko srani, so nasajtra wumrje. Druhe woßoby, kotrež w automobilu ßedżachu, mjes nimi Leonowa żona, ßo do pschirowa czińnychu, tola ßo jenoż lohko wobschkodżichu.

Snaty automobilist Beconnais w Parisu, kotryż je pschi mnohich automobilnych wuhanjenjach myto dobył, je hromadże se ßwojim wjednikom do ßmjertneho njesboża pschischoł. S puknjenjom gumijoweje wobrucże ßo automobil swróczi, a Beconnais a jeho wjednik ßo morischtaj.

Wjerch Caraman-Chimay, kotryż na lěczńym pschebytku w Contrexevillu pschebywa, je s automobilom ßydomlětnu holczku pschejěł. Dżěczo bě hnydom morwe.

* Kaž s Bożim dżiwom je ßo w Thonbrunnje w Czechach jene małe dżěczo ßmjerczi wukhowało. Dwělětny ßynk jeneho tkalza runje tón wokomik na żelesnizu stupi, hdyż żelesniski czah pschijeżże. Lokomotiva hólza na bok storczi, kotryż ßo po żelesnizynym brjosy dele kuli. Wjednik czah sastaji a dżěczo do wosa wsa. Dowjesechu hólza do Roßbacha, hdżež tamnischi lěkař spósna, so hólz jenoż s huby krwawjesche, a so běchu ßo jemu někotre suby skiwnyłe.

* (Brucża czńila w Czechach.) Lětża je w Czechach telko mejskich brukow było, so ßu gmejny bruki kojicź dałe. Hennersdorfskej gmejnje ßamej je ßo 75 hektolitrow, něhdże poltsecza milijonow mejskich brukow wopschijazych, wotedało.

* (Sso sańßyłe.) We Wurmannsquicku we Wuherskej. ßu ßo tsi burske dżěczi, kotrež w pěskowej jamje hrajkachu, sańßyłe Wone ßo morwe wurychu

* (Na hońtwje ßo s Bożej ruczku sajał.) Generalny major s Beulwitz bě tele dny na hońtwje, kaž s Augsburga pißaju, runje ßornika tšělił. Sso k morwemu skoczecźu skiliwschi wón praji: „To je najrjeńschi ßornik, kotrehoż ßym hdy w ßwojim żiwjenju tšělił.“ Tón ßamy wokomik generalny major s Bożej ruczku sajaty morwy na semju padże. Wón je 1866 a 1870/71 we wójnje s wulkim wusnamjenjom wojował.

* (Ssrědk pschе woßy.) Czaß je bliško, w kotrymż woßy skotej wobczeżne bywaju. K jich wotehnaczu ßu ßo hižo wschě móżne ßmjerdżaze wolije poruczałe a spytałe. W nowschim czaßu ßo margarina jako ßrědk pschе woßy nałożuje. Skót ßo na městnach, na kotrež ßo woßebje rad woßy ßydaju, s margarinu namaże. Spodżiwne je, so ßo woßy margariny sdaluja. Tónle ßrědk je ßo jako jara dobry wupokasał; wón je tuni a njeschkódny.

* (Załoßne skónzowanje dżěsca.) Do Nyßinskeho jastwa ßu 18lětnu skużobnu holzu Teichmannez pschiwjedli, kotraż je ßwojemu njemandżelskemu dżěsczu krk s nożizami pscherěska. Czělko je wona tydżeń w ßwojim schatowym korbje khowała, prjedy hacz je njeskutk na sjawne pschischoł.

* Krwawny podawk je ßo w Göttingenje stał. Vizefeldwebel Kleinschmidt je ßwoju żonu a dżěczo s britwju straschnje sranił a ßebi potom krk pscherěsnył.

* (Na skażenosczź wumrjeł.) W Bucźkowje pola Namßłowa w Pósnańskej bě żiwnosczerja Zürnya jeho poß kußnył, kotrehoż posdżischo sa skażeneho spósnachu, hdyż bě też někotre druhe pßy skußał. Njedżiwajcy wscheho napominanja ßo Zürny njemóżesche rosßudźicź. ßo w Barlinje w Pasteurskim wustawje schczěpicź dacź. Někotre měßazy posdżischo pola njeho skażenosczź wudyri, na kotruż je wumrjeł.

* (Styskanje jeneho konja.) Psched lětom ratař Schokta w Kohlwiesu ßwojeho konja jenemu burej pola Zaundorfa pscheda. W jenej s poßlednich nozow Schokczizy psched ßwojim dworom wótsje rjehotacź ßkyschachu. Hdyż s woknom won sa każerjom nózneho měra hladachu, ßwojeho dawno pschedateho brunaczka widżachu. Wón bě ßaßo k ßwojemu prjedawschemu knjesej pschiběżał a też hnydom k ßwojemu snatemu konjemzej dżěsche. Najskerje ßo brunaczkej njebě derje schło — jeho wopadane czěło wo tym ßwědczesche — a tak bě wón sa ßwojej starej domisnu pytał a ju też sbożownje namakał. Pola konjow ßo tajke něschto s porědka stawa.

* (Chinesojo w pokodnischej Afriży.) Wobßedżerjo słotych jamow w Transwaalskej ßu ßebi tunich chinesskich dżěłacżerjow s Chiny pschiwjesli, kotsiż tuńscho dżěłaju, dyżli běli a Kaffrojo. Něhdy běchu też do kalifornischich ßlěbrowych a słotych jamow Chinesow pschistajili, kotsiż tam sa ßměschnje tunju msdu dżěłachu. Běli dżěłacżerjo ßo teho dla pscheczźiwo Chinesam sjednoczichu a ßebi wunusowachu, so ßo se sakonjom Chinesam sakasa, do sjednoczenych statow poknózneje Ameriki pschicżahnycź. Chinesojo maja jara wjele njepoczinkow, s kotrymiż ßo běłe wobydleŕstwo kasy.

* Njesboże pschi sběhanju noweje khěże je ßo w Crosu w Franzowskej stało. Hdyż wobßedżeŕ se ßwojimi ßwójbnymi a něhdże 20 twarskimi dżěłacżerjemi horka pod kósłami stejesche, ßo nowotwar na dobo saßypny, a wschitzy wobdżělnizy ßo w jeho rospadankach pohrjebachu. Prěni dżeń s rospadankow dwě czěle a někotrych czežko sranjenych wucżežechu.

* (Wusnacże na ßmjertnym łożu.) W powschitkownej hojerńi w Hradzu je ßo rjemjenjeŕ Khorla Kohl, kotryż ßo tam lěkowasche, krótko do ßwojeje ßmjercże wusnał, so je w juniju 1901 hromadże se samkarskim pomoznikom Alojssom Bratschkom w St. Gallenje jeneho pucżowarja, kotrehoż brěmjenja staj njeßkoj, skónzował a wurubił. Bratschko je pjecża wukrajana s kijom porasył, na czoż je Kohl pohłuschenemu krk pscherěsnył. Bratschka, kotryż prějesche, so je ßo pschi mordarstwje wobdżělił, ßu do jastwa ßadżili.

* W Frankfurcże nad Mainom jedyn automobil s najwjetschim spěchom do jeneho czeżneho wosa sajědże, tak so ßo czi, kotsiż w automobilu ßedżachu (jena knjeni s New-Yorka, mechanik Hartmann a automobilowy wjednik), na dróhu czińnychu a ßo czežko wobschkodżichu. Dokelż ßo sapschahowy wjednik wo sńjesboženych njestarasche, woni 2 hodżinje leżo wostachu, hacz kołojeśdni pschijěżechu a do bliżscheje hojerńje powjesczź wo njesbożownym podawku pschinjeßechu.

* (Njesboże na żelesnizy.) W Lovallu ßo na jenym żelesniskim pschekhodże jedyn sapschah, s kotrymż ßo tsi żony wjesechu, se żelesniskim czahom shrabny a ßo rosbi. Dwě żonje ßo hnydom morischtej, tsecza ßo czežko srani.

* Ssudniski prozeß pscheczźiwo direkziji Pomorskeje banki, kotraż je loni bankrot sczinika, je skoro njewěrjomne wězy wotkryk. Tajny radżiczel Budde wupraji, so ßu ßo pjenjesy Pomorskeje banki, něhdże 700,000 hriwnow, sa dobroczelske samery rosbrojike a to s tym wotpohladom, so byschtaj wobskorżenaj Schulz a Roneik title a czesczе dostałoj. S wjetscheho dżěła ßu ßo pjenjesy ßwobodnemu knjesej s Mirbachej pschepodałe.

* Wulke njewjedra ſ krupobiczom ßu ſ měſtnami Italſku wupuſczike. S Meſſiny a ſ Roma pißaju, ſo tam podobneho krupobicza njepomnja. W Romje krupy kaž holbjaze jeja wulke padachu. Jena woßoba je ßo ſaraſyła, mnoſy ludźo ßu ßo wobſchkodźili.

* (Ssmjertny wußud.) Pſchißažny ßud w Metzu je 21-létneho ſamkarja Blaiſu, kotryž bě ßwoju wowku ſkónzował a wurubił, k ßmjerczi ſaßudźił.

* (Mordarſtwo na wyßokich horach.) W Predolſkich alpach ßu hoſpodarja Roſeggſkeho doma (korczmy) ſkónzowaneho namakali. Żandarmojo ßu wěſteho Joſefa Gieblera ſajeli, kotryž je ßo pjecza w nozy do domu dobył, hoſpodarja morił a někotre ſta krónow rubił.

* Wo wichorje a krupobiczu, ſ kotrymž je ßo Moſkowſka krajina pſched krótkim potrjechiła, ßo hiſchcze ſczěhowaze nadrobnoſcze pißaju: Wichor bě ſe ſatraſchnym krupobiczom pſchewodźeny. Krupy běchu kaž jeja wulke, někotre běchu bertl punta cźežke. Krupobicze nimale połhodźiny trajeſche. Wſchě wießne wobydlenja ſwonka Moſkwy ßo wupuſczichu. Stoletny lěß, kotryž wieß Ljublino wobdawaſche, je ßo ſpowalał. Zyła wieß Schobanowo ßo ſ wichorom wupuſczi. W Moſkwje je wichor żałoßne ſapuſczenje naczinił a wjele człowiſkich żiwjenjow ſa wopor żądał. Schpitalſka droha ſ woje-ſkimi wuſtawami, ſ woje-ſkej lěkarſkej ſchulu a lěcźnymi barakami ſa wucźomzow ßo hromadże roſpadankow runa. Wohnjowa wobora je wjele ludźi ſhubiła. Wopalny direktor Bolondew ßo ſ kuplu ſaraſy, kotraž ſ Pětropawołſkeje zyrkwje padże. Do ſchpitala Lefortſkeho wokrjeża 80 cźežkoſranjenych pſchinjeßechu. Njepſcheſtawajzy ßo cźěła ſaraženych ſ roſpadankow ſpowalenych domow cźahachu. Wjazy dyżli 10 zyrkwjow je ßo w Moſkwje ßylnje wobſchkodźiło, 5 fabrikow je ßo ſapuſczíło a tſi wßy ßo wupuſczike. We wokolnoſczi Moſkwy a na wßach je ßo něhdże 300 człowjekow ſaraſyło. Lud w tymle njeſbożu Boże khoſtanje ſa hrěchi człowjekow widźi; zyrkwje ßu połne ludźi, kotryż pokutu czinja.

* Cźežke njeſbože je ßo w hoſczenzu Bellevue w Neaplu ſtało. Hdyż chzyſche Joſſanowſki biſkop na hižo horje jědźazy ſtok ſtupicź, ßo wón wobßuże a do hłubiny dele padże. Jeho morweho ſběhnychu.

* Kholera je w Perſiſkej wudyrika a ßo hižo daloko roſcherika. Ruſke knježerſtwo wſchě pſchiprawjenja czini, ſo njeby ſtraſchna khoroſcź ruſke mjeſy pſchekroczíła.

* (Něhdże 600 człowjekow ßo tepiło.) Danſka parna łódź „Nörge“ ſ 80 mużemi wobßadki a něhdże 700 pucźowarjemi je ſ połnozy Jendźelſkeje na Rockhallſku ſkału ſajeła a ßo roſbika. S mużſtwa a pucźowarjow je ßo wſcho hromadże něhdże 147 woßobow wukhowało. Pucźowarjo ſ wucźahowarjow ſ Norwegſkeje, Danſkeje a Finſkeje wobſtejachu, kotryż chzychu ßebi w Amerizy nowu domiſnu pytacź. Łódź bě ßo ſ wětrom ſe ßwojeho běha ſcziſchczała a w kurjawje do ſkały ſawadźiła. S napſchecźnej paru ßo łódź ſe ſkały wottorże a nětko ßo pokaſa, ſo bě ßo do jejneho prědka wulka dźěra wuraſyła, ſ kotrejž ßo woda do łódże lijeſche. Se ſraženjom do ſkały ßo pucźowarjo ſe ſpanja ſtſchaßechu a ßmjercź wuſtróżeni na łódźinu łubju cźerjachu. Łódźine mużſtwo ßo podarmo prózowaſche, pucźowarjow ſměrowacź a ßo ſkónczńje ßame ſe ſtrachocźiwoſczu natykny. Po morju wulke żołmy khodźachu, a ſ 8 wukhowanſkich czołmow móżeſchtaj ßo jenoż dwaj ſ ludźimt wobßadźicź, 3 druhe ßo powróczichu a ßo ſ móznym kużołom hromadże ſ wulkej żeleſnej tſiſczeżoratej łódźu do hłubiny ſhubichu. W jenym wukhowanſkim czołmje 19 muži, 6 żonow a 2 holzy ßedźachu. Woni běchu wſchitzy wucźahowarjo, a nichtó ſ nich ßo na wießkowanje njewuſtejeſche. Njedźiwajzy teho ßo jim poradźi. czołm ſ mjeńwjeńzy a měſchenzy ſe ßmjercźu ßo bědźazych ludźi wuwjeſcź a po ſchtyriadważyczihodźinſkim bědźenju k parnej łódźi „Salviji“ doječź, kotraž jich pſchija. S njeſbożom ſtowarſcheni ßu pak ßebi jenoż nahe żiwjenje wukhowali.

Mjes wukhowanzami je też kapitan Gundel ſ potepjeneje łódże „Norge.“ Wón powjeda, ſo je łódź 25. junija ſ něhdże 700 człowjekami ſ Khryſtianſunda wotjěła. Jěſba ſ woprědka porjadnje dźěſche, hacź łódź wutoru rano 18 mil ſ połodnja Rockhalla na ſkału ſajedże. S połodnja ßylny wětr dujeſche. Njebjo bě pomróczene. Kapitan a prěni offizěr na moſcze ſtejeſchtaj. Łódźiny cźěßla prěni powjeſcź pſchinjeßy, ſo je łódź pſcheražena. Duż kapitan porucźi, ſ plumpami dźěłacź. Pódla teho wón pſchikaſa, ſo dyrbja ßo pucźowarjo ſ wukhowanſkimi paßami wobpaßacź a ßo pſchihotowacź, ſo ßo do wukhowanſkich czołmow puſchcża. 8 czołmow ßo ſ łódże na morjo puſchczi, ſ kotrychż ßo jedyn powróczi. Kapitan na tym wobſta, ſo ßo najprjódzy żony a dźěczi do czołmow ſeßydachu, a mużſtwam pſchikaſa. ſo ßo njebychu do czołmow ßydnyli, ale ſo bychu ßo płuwajo wukhowali. Mużſtwo po tejle pſchikaſni czinjeſche a ßo wubjernje ſadźerżeſche. S nawjedowanjom prěnjeho offizěra ßo mużſtwo ſymnokrejnje prózowaſche, pucźowarjow wukhowacź. Hdyż prěni offizěr kapitanej woſjewi, ſo ßo łódź podnurja, jemu kapitan pſchikaſa, ſo by do morja ſkocził. Jeho njejßu ſaßo wohladali. Kapitan ßam ßo ſ łódźu podnuri, tola ſaßo na ſwjeřch pſchińdże. Hdyż bě něhdże 20 mjeńſchinow płuwał, druheho maſchiniſtu wuhlada, kotryž je teho runja dobry płuwař. Wobaj połdra hodźiny hromadże płuwaſchtaj a ßo potom zyle wuſtataj do jeneho czołma parneje łódże „Energio“ pſchijeſchtaj a ßo do Hamburga dowjeſeſchtaj. Mjes pucźowarjemi bě něhdże 300 ruſkich woje-ſkich cźeknjenzow (deſſerteurow), pólſkich żidow, kotſiż běchu dla wójnſkeje mobiliſazije cźekli. S nich je ßo jenoż jedyn jeniczki wukhował.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Schtyrnacźelětny ſchulſki hólczez Ernſt Guſtav Müller ſ Huſti ßo na kradnjenje a nutsłamanje wuſteji, kaž ſeſchědźiwjeny rubjeżnik. Hižo létża 19. februara bu wón woſpjetneho paduſchſtwa dla k jaſtwu na jene léto ſaßudźeny. Dokelż bě ßo mjes tym zyła hromada druhich paduſchſtwow wukopała, kotrež bě wón hromadże ſe ßwojim bratrom Bjedrichom, ßwojeje młodoſcze dla hiſchcze njekhoſtajomnym, ſkucził, jeho ſ nowa pſched ßud ſtajichu. Létża w nozy 2. měrza hólzaj do pinzy dr. Otty w Huſzy ſ wotpohladom ſaléſyſchtaj, ſo byſchtaj ßo wot tam do jědźneje komory dobykoj. Dżeń poſdźiſcho ßo na Czeřwjenonoßliczańſkej horje w Eiſoldez ſkale do dźěłacźerſkeje budy dobuſchtaj a tam dźěłacźerjej Kotej 5/4 punta ßuſcheneho ßwinjazeho mjaßa, někotre kuſki kołbaßy a 1 punt rubaneho mjaßa kradnyſchtaj. Dale wonaj tón ſamy dżeń na Trjechowſkej horje w Rößlerez ſkale w dźěłacźerſkej ludże ſczěńſkaj kaſchczikaj roſpacźiſchtaj a dźěłacźerjej Menzelej někotre kuſki kołbaßy a czwiczku ſardinow wſaſchtaj. Durje jeneje druheje dźěłacźerſkeje budy ßo podarmo prózowaſchtaj wocźinicź. Też w Hunczerizach ßo jimaj njeſchlachczi, hdyż chzyſchtaj ßo w mzy 5. měrza do klamow rěſnika Helda nutsłamacź. Hdyż běſchtaj woknowu ſchkleńzu wutłóczikoj a woknowy wobłuk roſrěſakoj, daſchtaj ßo ſ někajkim ropoczikom wotſchericź. S tymle njewuſpěchom pak ßo njedaſchtaj wottraſchicź, pſchichodnu nóz ſ nowa na kradnjenje hicź. W Huſzy do domu rěſnika Nitſchmanna ſaléſyſchtaj a tam korczmarjej něſchto tworow a dźowzy Rudolfez kuchinſki nóż kradnyſchtaj. Potom ſpytaſchtaj ßo ſe ſamknjenymi durjemi do pinzy dobycź a pinzyne wokna wupacźicź. W nozy 7. měrza wonaj do khlébownje pjekarja Teicha w Huſzy ſaléſyſchtaj a tam 4 kołacze, 1 pokrutu khléba, 6 mukowych měchow, dźélbu butry a margariny, někotre khłóſchczenki a ſ kurjenza 8 jeji kradnyſchtaj. Ssud Müllerowe prěnje khoſtanje, 1 léto jaſtwa wucźinjaze, hiſchcze wo jene druhe léto jaſtwa podléjſchi.

Żiwnoſczerja J. T. Nyczu ſ Noweje Wßy nad Sprewju, kotrehoż bě żiwnoſczer Jurij Mjen ſkſchiwdźenja dla wobſkorżił, bě kawniſki ßud wuwinował. Mjen ßo pſchecźiwo temule wußudej powoła. Ssudniży khoſtanſkeje komory mějachu Nyczowu winu ſa dopokaſanu a jeho teho dla k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 6 dnjow ſaßudźichu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3870 hr. 53 np.

Dale za njón darichu:

Swěrny Serb P. w Budyšinje	5 hr. — np.
Překupc Mikla w Ketlicach	1 hr. — np.
Na Jurkec-Bertkec kwasu w Brěžowcy nazběrał kwasny herc Domel	2 hr. 50 np.

W „Katholskim Pósle“ čisło 28. léta 1904 hižo kwittowane:

Radwořska Hórnikowa komisija (419,76 hr.): D. duje na druhu trompetu 1 hr., druzy w radosći kulachu kehele, my z wowčeje při tym 29. VI. 04. 1 hr. 10 np., za worčiznu při swjedźenju »Palackeho« 26. VI. 60 np. Nowy měšćan Pavel 30 np. = . 3 hr. — np.

Hromadźe: 3882 hr. 3 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wupschedawanje czrijow
w mežazu juliju.

Wschė pišane czrije ſ 10 hacj 20 prozentami rabatta wupschedawam,
žonjaze brune kneflowanske a schnórowanske schkórniczki
prjedy po 9 mk., nětko po 6 mk. 50 np.,
žonjaze brune kneflowanske, schnórowate a spinkate czrije
prjedy po 5 mk. 50 np., nětko po 3 mk. 80 np. atd. atd.

Winska czrijowa pschedawarnja C. Helmy
na kamjentnej haßy 17.

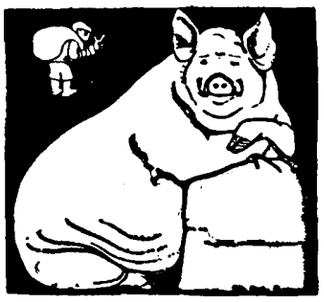

Franzski palenz
najlepschi žrědk psche wupadanje włožow a k poßylnjenju roscženja włožow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.
Otto Engert.

Karbolineum,
najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma na składze
Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Pizowanski talk
snamjo A a B
porucža
Emil Dietrich w Lětonju.

Sa kolojesdnych!
Wubjernje dobre **mantle**
po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudžělk porucža
Otto Büttner
pschedawarnje koże, cžerjenskich rjemjenjow a techniskich gumijowych
wežow
w Budyschinje
pschi khownym torhoschczu 9.

Rěczi žerbski.
Libsch, žudniski aktuar sw. žt.
na žukelnskej haßy 34.
na kožu ſ napschecža piwneho hroda.
Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbraziske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon cžißlo 324.
Rěczi žerbsti.

Wóslowe tkaniny. **Blidowe ruby a**
Drastne tkaniny. **serwietty,**
Schórzuchowe tkaniny. **twjelki.**

Wupschedawanje
dla pschetwarjenja
žobotu 9. julija a sležehowaze dny.

Aug. Pawoł Hilger
na seminarskej haßy 2.

Gardiny, **Schórzuchi.**
vitražowe tkaniny. **normalne schaty.**

Wupschedawanje.
So bych žwój wulki skład hotoweje drasty wuprózdnił,
hacj do póndžele 18. julija
džělbu
mužazych a holcžazych wobleczenjow
ſ džěla niže płacžisny, kotruž mje žameho steja, **wupschedawam.**

Eduard Fritzsche
pschi lawskich hrjebjach 4. W žerbskim domje.

Skhorjenja
cžuwoweho (nervoweho) systema, iako moshow a rjapoweho moshowza, hłowu bolenje, bolenje woblicža, wjercženje, bjesspańnosć a nervosne bolosće kóždeje družiny, skhorjenje wutroby a žiłow, płuzow, jatrow a jerchenjow, žołdkowe khorosće, satykanosć, sastarjeny katarrh, sasymnjenja, wicź, drjenje muskłow a shibadłow atd. wschědnje hoji wot 9—1 hodžiny

J. Wünsch, hojazy magnetiseur
w Budyschinje
pschi žitnych wikach na žukelnskej haßy 1 po 1 skhodže.
Khori žo wschudže wopytuja. Pomérny honorar.

Pschecželenja dla
wschón žwój tworowy skład po poniženych płacžisnach wupschedawam.
Moritz Lange w Njeßwacžidle.

Portlandski zement
w wubjernej jenakej hódnosczi stajnje cžerstwy, dokelž žo kóždy tydžeń pschiwoža, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo porucža
Otto Engert
en gros drogowe khlamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.
Telefon 33.

Skład drainěrowanskich rołkow w Lětonju
porucža **drainěrowanske rołki**
wschěch wulkosczow,
wodowodowych rołkow,
konjazych žłobow,
kruwjazych kortow,
žwinjazych kortow,
proßazych kortow ſ rěblikom
a bjes njeho,
pßyzeže korta,
plestrowanske platy,
wscho po fabriskich płacžisnach.
Emil Dietrich.

Kožane schórzuchi
ſ rjemjenjom a bjes njeho, teho runja
murjerske schórzuchi
na wulki wubjerk po najtunischich płacžisnach porucža
Otto Büttner
pschi khownym torhoschczu 9
pschedawarnja koże a cžerjatych rjemjenjow.

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jěsdne kola
kołomas
porucža tunjo
Měrschez bratrow naszl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hosczenza „sloteje hwězdy."

Nanajlubosnische
bywa kóžde wobliczo, kčejaza a žmykka koža, nězna a powabna barba po wschědnym myczom jenož ſ Vierowym
Radebeulskim lilijowym mlokowym mydłom
E. Viera & Co. w Radebeulu
pola Draždžan, kusk po 50 np.

Makulatura
tołsta a cženka papjera k sawalenju je po zentnarjach a tež po puntach tunjo dóstacz
we **wudaw. Serb. Nowin.**

Sapißowanske knižki
wschěch wulkosczow
žu tunjo na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

We wudawarni Serb. Now. je po 15 np. dostacz:

In memoriam.

†

K wopomnjeczu

na

K. A. Kocora,

wulkeho serbskeho komponista

wot

Jurja Sauerweina.

Žiwnosć na pschedań.

Žiwnosć cžišło 22 w Porschizach, 19 kórzow 94 □prutow pola, luki a wulkeje sahrody wopschijaza a s 128 dawskimi jenosćemi wobcžežena, je se žiwym a morwym inventarom abo bjes njeho hnydom na pschedań. 6000 hr. kupnych pjenjes móže stejo wostacź.

Žiwnosć na pschedań.

W **Boranezach** je žiwnosć cžišło 9 s dobrymi twarjenjemi, je schikrowej tšechu, se sahrodu a polom pschemenjenja dla na pschedań.

Wobydlenje

je k 1. oktobrej na pschenajecże na **Židowje** cžišło 28.

Žiwnosć abo male kubło

žo kupicź pyta, hdyž žo hódno derje žo danjaza khéža w Budyschinje do kupneho pjenjesa wosmic. Poschicźenja chzyke žo pod **B. N.** we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Pschenzu a rožku

po najwyschschich płaczisnach kupujetaj

Heinke a žyn

w hamorskim młynje

w Budyschinje.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje sa **žwinje,** k spěchowanju wobžernosće a pschetłaczа porucza tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

na snutskownej lawskej haży 10.

Cžerstwe žwinjaze žadło punt po 65 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **žwinjazy tuk** punt po 70 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 64 np., **kolbažowy tuk** po 45 np. porucza

Emil Gräfe,

rešnisći mischtr

na swonkownej lawskej haży 16.

Lilija

wuhotuje **njedźelu 10. julija w Sernjanach**

spěwny wječor.

Započatk wječor w 7 hodź.

Program: 10 spěwow a spěwohra „Dźiwja Hilža“ — nowinka to!

Wšěch lubych přećelow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **Lilija,**

NB. Wobnowjena sala k. Bjenša ma też nětko parkett.

Towarstwo serbskich burow.

Hłowna shromadźizna budże **njedźelu 10. julija** popołd. w **3** hodźinach w Hähnelez hosćenzu w Małym Wjelkowje.

Dnjowy porjad: 1. Rosprawa a sliczbowanje. 2. Pschednoschk knjesa fararja em. Barta. 3. Namjety. 4. Nowowólby.

Wschě poboczne towarstwa maju winowatosć, tule shromadźiznu wopytacź. Pschecźelnje pscheproschuje też hosći

hłowne pschedsydstwo.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

zmeje jutře njedźelu za tydźeń, 17. dźeń t. m., popołdnju w **4** hodź. swoje **měsačne posedźenje.**

Předsydstwo.

Wosjewjenje.

Ratarske wokrjeżne towarstwo sa kral. sakske hornjołużiske markhrabinstwo budże létża

žrjedu 6. julija w Herrnhucze dopołdnja wot **10** hodźin

a létża

wutoru 12. julija w Njeżwacźidle dopołdnja wot ½**10** hodźin

skótnu wustajenzu

s mytowanjom se statnych žrědłow wotbywacź, na cžoż žo žobustawy skótplahowazych a ratarskich towarstwow a druhy, kotrizž žo sa to sajimuja, pscheproschuja.

W Budyschinje, 20. junija 1904.

Direktorij ratarskeho wokrjeżneho towarstwa kral. sakskeho hornjołużiskeho markhrabinstwa.

Tajny ratarski radźicźel Hähnel. Prof. dr. Gräfe.

Pschežadźowanje ležomnosće.

Dla dźelenja herbstwa maja žo ležomnosće, k sawostajenstwu semrjeteje swudowjeneje **Kanigoweje w Minakale** žłuschaze a w zyrkwinskej wsy Minakale ležaze, w kotrychž žo khlamari a korczmari,

pónjelu 18. julija 1904 dopołdnja w 11 hodźinach

na městnje žanym dobrowólnje na pschežadźowanje pschedawacź.

Bližšche wuměnjenja žu pola podpisaneho abo pola herbow w Minakale shonicź.

Bruno Beutner, wobkhodny agent w Budyschinje pschi lawskich hrjebjach 14.

Akyn w Konjezach

porucza k wužywam

woku, hroch a kolij

we wubjernej druzinje po najtuńschich płaczisnach.

Mikławsch Cžornak.

Džak.

Sswěrny pschecźel Božeho kralestwa s nascheje wožady kotryž nochzysche mjenowany wycź, je mišionstwu „tsi sta hriwnow“ wotkasak. Te žu mi jeho lubi sawostajeni pschepodali. Sa tajku nadobnu wopornjiwosć jim s tutym sjawnje najwutrobnische **„saplacź Bóh“** pschiwołam.

W Bukezach, 7. prażnika 1904. **Kubiza,** farar.

Nowe! Nowe!

Stary piwny dwór,

prjedawscha **Sendźicź**

restawracija

na theaterskej haży.

Ssnědańja,

Franz. billard.

Telefon cžišło 176.

Setkanischczo wschěch wjeżnjanow.

Wo dobrocźiwy pschikhad proży

Jan Hebold.

Rěs

ma na pschedań parny rěsak w **Rakezach.**

Krawskeho pomoznika

do trajneho dźěła pyta **Jan Mihan** w Klukschu.

Sserbsku sprawnu holzu

sa pschedawanje a domjaze dźěło pyta

August Bär

w Njeżwacźidle.

Pschedawarku

też tajku, kotraž chze hakle wuknycź, pyta

R. Hädicke w Njeżwacźidle, pschedawarnja kolonialnych tworow.

Młodscha **žłužobna holza,** kotraž je hižo žłužiła, žo borsy pyta. Dalsche je shonicź na snutskownej lawskej haży cžišło 8 w pschedawarni žonjazych klobukow.

Dwórski straznik

žo pyta na Rakeczanski knjezi dwór.

Na knjezi dwór w Delnjej Kinje žo dowerny strózby muž statneje staroby jako straznik (wajchtar) pyta.

2 dźěłaczerskej žwójbje a 2 rólneju pohonczow

hnydom pyta

knjezi dwór w Sarečzu.

Kucharki, stwinske a žłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k žwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drózy 7 snapschecza mešchczanskeho theatra.

(K temu cžišlu pschiloha.)

Pschiloha k czišku 28 Serbskich Nowin.

Ssobotu 9. julija 1904.

Placišny rěsneho slotu na Draždžanskich slótnych wikach

4. julija 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	68—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	35—37	63—65
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	30—33	58—61
4. žnadnje pizowane tóžđeje staroby	27—28	50—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	36—39	63—67
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	34—36	59—62
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	31—33	55—58
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	27—29	50—54
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	37—39	64—67
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	34—36	59—63
3. žnadnje pizowane	28—31	54—56
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	47—49	70—74
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	67—69
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich skšiženjow w starobje hač do 1¼ léta	40—41	53—54
2. mjaßne	38—39	51—52
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	36—37	49—50

Placišna žitow a produktow w Budyšchinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyšchinje: 3145 měchow.		W Budyšchinje 2. julija 1904. wot		hač		W Lubiju 7. julija 1904. wot		hač	
		hr.	np.	hr.	np.	hr.	np.	hr.	np.
Pšeńca	běła	8	83	9	—	8	68	8	97
"	žołta	8	24	8	53	8	35	8	68
Rožka	50 kilogr.	6	38	6	56	6	—	6	40
Jećmjeń		6	65	6	79	6	33	6	67
Wowš		6	80	7	—	6	—	6	30
Hróch		9	50	10	50	9	—	9	50
Woka		7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły		11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka		15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny		2	50	2	75	2	—	2	30
Butra	1 kilogr.	2	20	2	40	2	10	2	30
Pšeńcžna muka	50 "	9	—	17	50	—	—	—	—
Rjana muka	50 "	7	—	12	—	—	—	—	—
Ssyno	50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssloma	600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 924 schtuk, schtuka		10	—	20	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby	50 kilogr.	—	—	5	—	4	50	5	10
Rjane wotruby		—	—	5	25	5	—	5	60
Pšeńcžny gris		—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyšchinje płaćeše: hórz pšeńzy (běła) po 170 puntach 15 hr. 1 np hač 15 hr 30 np., žołta 14 hr. — np. hač 14 hr. 50 np, hórz rožki po 160 puntach 10 hr. 19 np. hač 10 hr. 49 np., hórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyšchinje pšeńza (běła) wot 8 hr. 90 np. hač 9 hr. 12 np., pšeńza (žołta) wot 8 hr. 60 np. hač 8 hr. 83 np., rožka wot 6 hr. 50 np. hač 6 hr. 70 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np., wowš wot 6 hr. 50 np hač 6 hr. 75 np.

Wiežne placišny w Kamjenzu

30. junija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 20 np. hač 6 hr. 40 np., pšeńza wot 8 hr. 70 np hač 8 hr. 80 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 20 np., wowš wot 6 hr. 80 np. hač 6 hr. 90 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hač 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., žyno 2 hr. 60 np., běrny 2 hr. 20 np., žłoma (600 kilogr.) 15 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hač 2 hr. 30 np.

Wjedro w **Londonje** 8. julija: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smje 6. njedželu po žwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodź. němsku spowjednu rěč, ½9 hodźin duchowny Tyschek němsce a w 10 hodź. žerbsce prědowanje. — Tydźenske sastojnske dźěła smje farat Räda.

Wěrowani:

W **Michalskej zyrkwi:** Jan August Wenzel, želesniski dźěłaćeŕ w Budyschinje, s Hanu Augustu Blümelez w Delnjej Kinje.

W **katholskej zyrkwi:** Jan Jurij Wenzel, žłužobny w Stróžischczu, s Marju Měrćinkez, wobšedźerku w Sskonej Borschczi.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi:** Richard Arthur, Khorle Augusta Běrka, khěžerja a murjerja na Zidowje, ž. — Alwin Arthur, njemandź. ž. w Małšezach. — Adelheid Wally, Khorle Hermanna Holcža, hosćenzarja na Zidowje, dź. — Martha, njemandź. dź. w Nowych Małšezach. — Hana Marja, Jana Augusta Juraka, fabrikarja na Zidowje, dź.

W **katholskej zyrkwi:** Waltat Khorla, Alfonsa Pfaua, barbjerja tu, ž. — Marja Beata, Bertholda Peickerta, fabriskeho dźěłaćerja na Zidowje, dź. — Hilžbjeta, Franza Krautwursta, krawza tu, dź.

Zemrjeći:

W **Michalskej wožadze:** 28. junija: Ernst Bjedrich Hohlfeld, knježi strażnik s Rakez, we wokrjesnej khorowni na Zidowje, 82 l. 6 m. 10 d. — 1. julija: Johana Amalija Petzoldez, rodź. Schwibusez, Pawoka Wylema Petzolda, gratmischtra w papjerniku na Zidowje, mandźelska, 57 l. 4 m. 19 d. — 3. Morwa narodź. dź. Pawoka Huga Biesolda, rěsnika na Zidowje. — Pawok Gerhard, Khorle Hermanna Schmidta, dźěłaćerja na Zidowje, ž., 5 m. 20 d. — Morwy narodź. ž. Jana Hermanna Wawrischa, fabrikarja w Dobruschi. 4. Alwin Arthur, njemandź. ž. w Małšezach, 9 d. — 5. Hana Marja, Jana Augusta Juraka, fabrikarja na Zidowje, dź. 9 d.

W **katholskej wožadze:** 29. junija: Kurt, Josefa Młynka, dohladowarja we Wulkich Debšezach, ž., 28 d., a 2. julija: Jan, jeho bratšik (dwójnikaj), 1 m. 1 d.

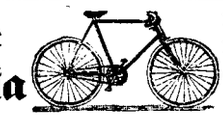
Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

6. njedželu po žwjatej Trojizy smje rano ½7 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucžbu, ½8 hodźin farat Kschižan žerbsce a ½10 hodź. němsce prědowanje. — Pšched zyrkwinymi durjemi budźe žo kollekta sa twar zyrkwje w Pobershawje skladowacź.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

6. njedželu po žwjatej Trojizy smje rano w 7 hodź farat Domaschka němsku spowjedź, duchowny Nowy w 8 hodź. němsce a ½10 hodźin žerbsce prědowanje.

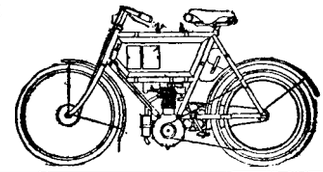

Rapidne ježdne kola

model 1904 žu najwutrajnische, najwěšćišche, najkhmanšche a najbóle płaćišny hódne kola pschitomneho cžaša.

Jenoż fabrikske płaćišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowšche **motorske dwojokoła** s 2¾ konjazej mozu, se žamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drósy 10.

Krawstwo sa mužazu drastu po měrje

Ernsta Schenka

pschi žitnych wikach na žukelnskej haßy 1 po 1 skh.

w domje schewskeho mischtra Mohra

porucža žo žwojim žerbskim krajanam

k dźěłanju wscheje mužazeje drasty.

Drasta žo derje po modźe schije. — Sa dobre žedźenje žo rukuje. — Płaćišny žo tunjo wobliczeja.

Sshmjeńtny hróch,
ßymjeńtnu woku,
kolij,
hejduschku,
kaž wschě druhe ßymjo, najlěpje skhadźaze najtuńscho porucža
Jan Marcinkowsky
na kamjeńtnej haßy 12.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe skhnyjaze,
molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij
(němski a franzowski),
najlěpschi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe skhnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
żelesowe laki,
Kölnski klij kaž też
murjerski klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandski zement,
najlěpschi karbolineum,
barbicže wscheje druźiny,
schablony
sa **molerjow** a **murjejow**
porucža a ma pschezo na składze po najtuńschich placźisnach

Emil Mĕrsch,
drogowe khlamy
24 na kamjeńtnej haßy 24
snapschecża turnaŕnje.

K wußywej

pólski hróch a woku,
hobrski kolij,
najlěpschi schlesynski
ßrĕni kolij,
hejduschku
po najtuńschich placźisnach porucža
Gustav Heinke
w Budyschinje
pschi žitnych wikach 34.

Dokelž je lětny czaß postupił

wot nětka

žakety,
paletoty,
khornarje,
golsowe capesy,
zyle wobleczenja,
rańsche ßuknje,
matineje,
wolmjane blusy,
pscheßlónczniki

jenož lětusche najnowische wězy

ſ 25% rabatta

pschedawam, so bych ßwoju pschedawańnju troschku wuprózdnił.

Najtuńscha składnosćz k nakupjenju puczowanskeje potrjeby.

Jan Jurij Pahn.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka
1000 schtuk
praßowaneho torfa
po 6 mk.
Bóschiczanske ryczerkubło
pola Njeßwaczidła.

Sslomjane klobuki,
filzowe klobuki wschĕch barbow, mězy stareje a noweje faßony, po najtuńschich placźisnach porucža
C. E. Rinke,
na bohatej haßy
(ſ napschecża Sachſy).

Tunjo! Tunjo!
Khofejowe serviſy
sa 6 woßobow po 3 mk.,
khofejowe schalki ſporzlina,
rjane pißane po 14 hacź 20 np.
hacź do nanajwoßebnischich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane pißane po 50 np.
a wjele druhich wězow k selenemu a ßlĕbornemu kwaßej porucža po najtuńschich placźisnach
Max Mütze
na bohatej haßy.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa ſtót porucža
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Fotografowańja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbſkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju ſirmu

jenož **Richard Huth na ßerbſkej haßy 13** kedźbuje.

Chroniſke trajne cźerpjenje

jako pluzowe, žołdkowe a jěrchenjowe cźerpjenja, pſchi rheumatiſkich naſymnjeńſkich khoroſcźach, woßebje pſchi cźerpjenju delnjeho žiwota, žonjazych cźerpjenjach, pucherowych mocźenjowych cźerpjenjach ßu naſche jara pſchijomne podźělne kupjele, kaž ßmy njepſcheſtawajzy **wobkedźbowali**, huſto hnydom połoženje wuſkutkowałe.

Naturſke hojenje hoji bjes lěkarſtwowych jědow, bjes žiweho ßlěbora, bjes ſaßykana helſkeho kamjenja atd., njepotłócźa khoroſcźe, ale trajne wuhojenje dozpicź pyta.

Dobry wuſpěch ßo mjes druhim dozpi pſchi **akutnym a chroniſkim pucherowym katarrhu,** pſchi **cźeźkim žołdkowym ſkhorjenju** ſ wulkej padawoſcźu a woßuchnjenjom **pſchi jěrchenjowym cźerpjenju ſ wódnizu a cźwilowazym ſhibadłowym a muſkłowym rheumatiſmje** ſe ſproſtnjenjom ſhibadłow, pſchi kožinych khoroſcźach (liſchawach wſcheje družiny) pſchi cźeźkich **žonjazych khoroſcźach** a **ſplahowych khoroſcźach.** — Dalſche wukaſanje a wopißanje je pſchezo dostacź **w naturſkohojazej ſtaziji w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 3.**

Něcźne hodźiny a hojeńſki cźaß wſchědne dny rano wot 9 hacź 8 hodźin wjecźor, njedźelu jenož dopołdnja wot 9 hacź 12 hodźin. Wopyty ßo wſchudźe cźinja.

Reinhold Walther,
wuſtojny na naturſke hojenje.

Sazynowane bowy

woßebje tołſte

porucźa tunjo **Moritz Schulz,**
klampnatſki miſchtr pſchi ßerbſkich hrjebjach 10,

teho runja **krjepjawki** (krjepjaze khany) woßebje ßylne, ßamodźěłane, **Moritz Schulz,**

dale **żeleſne hrabje** a **Herkuleßowe konjaze lutowaki** (ſchonowaki) porucźa

Moritz Schulz

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Franz Marſchner

cźaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow** k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczźiſny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Pſchiſpomnjenje: Něcźu ßerbſki.

Zentrala póſtſkich khartow

na ßerbſkej haßy 1 Klara Rollowa na ßerbſkej haßy 1.

Hobrſki ſkład wſchěch družinow
póſtſkich, ſbožopſchejazych a ferijowych khartow,
kwětkowych khartkow 3 ſchtuk, 6 ſchtuk, 10 ſchtuk jenož **10 np.**
Sſerbſke kharty ſ měſchczańſkeho tſělenja.
Serijowe kharty hižo po 10 np.
Sa cźaß měſchczańſkeho tſělenja
najmjeńſcha Tyrolſka žiwa widźecź
na ßerbſkej haßy cźiſło 1.

J. G. Müller, ßedłarſki miſchtr

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 12

pſchi potrjebje **bayerſke tócźniki, bruſzy** 12 wſchelakich družinow, **koſzy** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczźiſnach, **koſzyſchcza, koſzowe ſchkitaki, koſzowe rynki, rohowe kunki, hrabje, ßerpy** atd. porucźa.

Saßopſchedawarjam ßo poniżene płaczźiſny wobliczeja.

Piwowy hród

w Budyſchinje

porucźa cźeſcźownym Sſerbam w měſcźe a we wokolnoſcźi **ßwoje měſtnoſcźe,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjeſy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Cźerſtwy paleny khoſej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacź 220 np. porucźa

Gustav Küttner
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy 10.

Puczowanſke toſche, puczowanſke koffry,
nakhribjetne měchi
porucźa tunjo

C. A. Pětsch
na hauenſteinſkej haßy 1.

Wóſk
kupuje po najwyſchſchich płaczźiſnach
Otto Engert.

Wolijowe barby

we wschěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże schnyjaze, k barbjenju khěžow, schpundowanjow atd.,

molerske a murjerske barby

czerstweje twory a na najwjetschi wubjerk,

schpundowanski ßwěczaty lak

s barbu a bjes njeje njewonjaty a spěschnje schnyjazy,

terpentinowy wolij

(němski a franzowski),

dwójzy warjeny hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże schnyjazy,

bernsteinske laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki,

Ia Kölnski klij kaž tež **murjerski klij**

a hischcże wschelake druhe družiny,

myjersku krydu, gyps,

Ia portlandski zement, klepatokamjenjowu

a **schmirglowu papjeru, schmirglowy plat, schpundowanski wósk, wósk sa parketowe schpundowanje, barbicże wscheje družiny, schablony**

sa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucza a maja pschezo na składże po najtunischich placźisnach

drogowe a barbowe

en gros **khlamy** **en détail**

Otty Engerta

10 na snutskownej lawskej haßy 10.

Telefon 33.

Połcz! Połcz!

tuczny a pscheroscźeny pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **tuczne ßwinjaze mjaßo** punt po 60 np., **najlěpschu dobru kolbaßu** punt po 60 np., **metowu kolbaßu** zyły punt po 60 np., **ßadło** po zylisnach punt po 60 np. porucza

rěsniski mischtr Nierth

w Budyschinje

na ßerbskej haßy.

---

w Budyschinje

na jerjowej haßy 6

ßwój wulki skład hotowych

cźrijow a schkórnjow

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Pschedawanischcźo:

ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3 s napschecźa stareje pósty.

Pospyt pscheßwědczi!

S pschihodnej składnoscźu ßym wjetsche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak so je mi mózno, s dweju **jara dobrejn 5 np. zigarow** cźißko 458 a 460, s cźisteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanejn** a po ßwojim sestajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje skłodźazejn**

10 schtuk

jenož po

39 np. a 40 np.,

100 schtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pschedawacź.

Proschu, spytajcże!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětschka

na rózku žitneje a ßerbskeje haßy.

Brodowska haptyka

na hoschcź haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawoscź

ßo spěschnje połóżeja

s thymusinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Scźele ßo na wßy.

Wschě barby,

ßuche a do wolija srybowane,

firniß, terpentinowy wolij, lak, barbicże (pinsle), schablony,

dale

zement

stajnje czerstwy,

po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež po měchach porucza tunjo

Měrschez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pschi žitnych wikach 30

w domje hoscźenza „Kloteje hwězdy".

Winowa wikowańnja „Lischcźeje jamy"

(Fuchsbau).

Moselske wino bleschu hižo po	90 np.
Rheinske wino " " "	80 np.
Bordeauxske wino " " "	90 np.
Marku Italiu " " "	85 np.
schpaniske wino " " "	80 np.
portugalske wino " " "	80 np.

němski a franzowski kognak, němske a franzowske Champanske wino

porucza

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedzicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedża sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płacźisnami wupołożene, wobhladacź.**

Hdże scże tónle dobry a tuni **cźaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na ßerbskej haßy 11.

Limettu

wocźerstwjazy napoj bjes alkohola po literskich a korbowych bleschach placźisny hódno poruczataj

Schischka a Rjeczka

na swonkownej lawskej haßy.

Seelenfreund & Co.

pschi lawskich hrjebjach 12

s napschecźa měschcź. theatra.

Mjedowe schkleńzy,

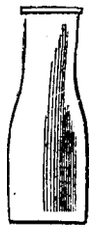
1/4 punt. 100 schtuk po 5 mk.
1/2 punt. 100 schtuk po 6 mk.
3/4 p. 100 scht. po 6 mk. 50 np.
1 punt. 100 schtuk po 7 mk.
1 1/2 punt. 100 scht. p. 8 mk. 75 np.
2 punt. 100 schtuk po 10 mk.

Małe mlócźeńki

něhdże 1/2 literske po 9 np.,
něhdże 3/4 literske po 10 np.,
něhdże 1 literske po 15 np.

Muchaze schkleńzy

po **17** np.

Kładzenske schkleńzy

bleschojteje formy

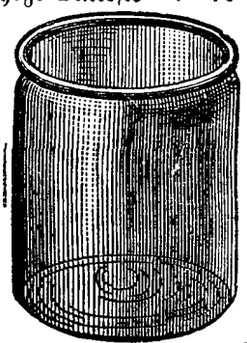
něhdże 1/4 literske	7 np.
něhdże 1/2 literske	9 np.
něhdże 3/4 literske	12 np.
něhdże 1 literske	15 np.
něhdże 1 1/2 literske	18 np.
něhdże 2 literske	23 np.

Kładzenske schkleńzy

s powětrnjepuschcźatym santknjenjom

D. R. G. M. cźißko 20363

něhdże 1/2 literske	40 np.
něhdże 3/4 literske	45 np.
něhdże 1 literske	50 np.
něhdże 1 1/2 literske	60 np.
něhdże 2 literske	70 np.

Kładzenske schkleńzy

schěrokeje formy

něhdże 1/4 literske	7 np.
něhdże 1/2 literske	8 np.
něhdże 3/4 literske	10 np.
něhdże 1 literske	12 np.
něhdże 1 1/2 literske	14 np.
něhdże 2 literske	18 np.
něhdże 2 1/2 literske	22 np.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiš maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 29. | Sobotu 16. julija 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Satrašchne poražene Japanskich pšched Port Arturom.

Po powjesćach, kotrež je generalny stab zarowcho naměstnika Alexejewa dostał, su Japanšzy w nozy k 11. julijej nadběh na ruske wobtwjerdzenje sćinili. Rušojo su Japanskich wotrasyli, kotšiž su pšchi tym njesmérnje wjele ludzi, nehdže 30,000 muži, shubili.

Wo snicžazym podležanju Japanskich su hižo podrobnostne powjesće dóschle. Po nich su Japanšzy njedželu hłowny nadběh ua wobtwjerdzenje cžišło III. cžinili, kotrež je najbližšche želesnišnej cžarje a drósy, po kotrejž su so Japanšzy w chinišnej wójnje do Port Artura dobyli. Po wschém sdacžu chzychu pšchi wobléhanju runje tak postupowacź, kaž tehdy, njemějo myšlicžki, so su Rušojo pšchiprawjenja cžinili, so by so tole najšłabšche městno zyłeje twjerdźišny njedobytne sćiniło. Kaž so powjeda, je so tu pšches tšizycži podseńskich khodow, w tšjoch rjadach po dźeššacžich, wuryło. Prěni rjad, schkitazy krajinu tšjoch kóšnych kilometrow, so w rossudnym wokomiku s elektriskim grotom k rosbuchnjenju pšchiwjedže. Wo tychle podkopkach Japanšzy najmjeńšcheje myšlicžki njemějachu. Mjes tym so Japanšzy s dobyteho pšchedtwjerdźišnineho stejišchcža s cžežkich kanonow na wobtwjerdzenja III., XII., XI. a X. tšélachu, ruska artillerija s Izschanskeho, III. a XII. wobtwjerdzenja do pschekhoda mjes želleśnizu a twjerdźišnu tšélesche, pšches kotrež mózachu Japanšzy jenož se samknjenymi rjadami postupowacź. Ruszy s najmjeńšcha se 60 cžežkich kanonow schrapnelle a granaty tšélachu. Wucžink bě žołošny. Dobra tsecžina japanskeho wójska, Port Artur wobléhowazeho, bu snicžena. Licžbu padnjenych Japanskich rospramnizy wschelako wudawaju. Jeni telegrafuja 35,000, druzy 30,000, sašo druzy 28,000 muži. Londonske nowiny „Morning Post“ su telegram dostałe, po kotrymž je njedželu pšched Port Arturom k wulkej bitwje dóschło. Japanšzy na rańsche swonkowne wobtwjerdzenje nadběh sćinichu. Rušojo mějachu tam zyłe paśmo minow, kotrež Japanskim njesmérnu schkodu nacžinichu. Japanšzy w dźiwjej měšcheńzy zofachu. Licžba morwych a sranjenych so na 28,000 muži wobliczi.

Schtóž pšchiprawjenja nowych twjerdźišnow njesnaje, njemóže wopschijecź, kak móže pšchi nadběhu na jene wobtwjerdzenje 30,000 muži spadacź. Dyrbimy sebi pomyšlicź, so je krajina pšched twjerdźišnu s minami wobdata, se wschelakorymi sadźewkami poššyta, so nadběhowazemu žadyn słhow njeposkicža a so njepschecźel do kschižneho wohnja tšélbow a kanonow pschińdže. S tym mózemy sebi wuszwětlicź, so móže pšchi tajkich wobstejnoscźach woprawdże njesmérna hromada ludźi spadacź. Ssamo to, so je so nóz sa nadběh wubraka, jón njepołóži; pschetoż krajina pšched twjerźišnu so s elektriskim swětłom kaž wodnjo wobszwětlicź hodźi.

Roskasowaŕ japanskeho wójska je najskerje pšchikasnju dostał, so dyrbi Port Artur dobycź, byrjež wjele tyšaz wojakow pšchi tym spadało. Japanska je asiski stat, w kotrymž cžłowiske žiwjenje mało płacźi. Japanšzy sami su swucženi, so so bjes pschecźiwjenja k rěsu wjesć dawaju. Teho dla su Japanšzy pšchi Jaluskej rězy a Kinczoua kaž šlepi mordaŕskemu wohnjej Rušow napschecžo schli a jenož pšched bajonnetami zofali, pšched kotrymiž japanska chrobłosć njewobsteji.

S pschibywanjom ruskeho wójska w Mandžurskej a pschibliženjom cžaša, w kotrymž mózne ruske baltiske wójnske łódźstwo do žołteho morja pschijědže, su Japanšzy nusowani, skerje lěpje Port Artur dobycź a Rušow w Mandžurskej we wulkej rossudnej bitwje sbicź. Sa schtyri njedžele by ruske wójsko w Mandžurskej tak šylne było, so so njemohło wjazy pschewinycź a so mohło potom też Port Artur wot japanskeho wobleńnjenja wušwobodźicź. Duž dyrbja Japanšzy nětkole Port Artur do swojeje mozy pschinjesćź a ruske wójsko w Mandžurskej sbicź. Ludźi njebudža pschi tym lutowacź. Też na Port Artur snadź Japanšzy bórsy nowy nózny nadpad sćinja, pschetoż s prěnim wotraženjom so woni wěšće njedadža wottraschicź.

Ruske nowiny „Nowoje Wrjemja“ su s Liaojana dalschu powjesć dostałe, so je general Fok, nadběh Japanskich dobycźeršzy wotrasywschi, Japanskich hacź do Nonalina pschesćěhował. Rušojo su pjecža 1000 muži shubili.

Dalsche powjesće s Port Artura.

Po powjesći jeneho Rušy, kotrež je s Port Artura do Cžifu cźeknył, su Japanšzy 6. a 7. julija Dakuschansku horu wobšadźili a tam batteriju postajili. Ruski kschižak „Nowik“ a 4 kanonske cžołmy su potom wujěle a do batterije tšélałe, kotruž su ruszy pěschzy wobstupili a wsali. Rušojo wudawaju, so su Japanšzy, hdyž su so k ruskim strażomazym łódźam pschibliżicź chzyli, s najmjeńscha dźešacź torpedowych cžołmow shubili.

Nowe postupowanje japanskeho wójska w Mandžurskej.

Tsecže japanske wójsko pod generalom Oku je sańdźenu njedželu Kajczu (Kaiping) wobšadźiło. Rušojo su jim tu jenož šłabe pschecźiwjenje napschecžo stajili a njejsu so s nimi do bliskeho wojowanja s zyła dali. Hdyž chzychu Japanšzy prawe ruske kschidło wobeńcź, jich derje so měrjazy woheń jeneje kosakskeje batterije sadźerża, doniž so Rušojo pod generalom Ssamšonowom njeběchu na nowe stejischcžo sa horami, Kajczou wobdawazymi, postajili. S ruskej artilleriju su Japanšzy cźežko schkodowali. Torhaza woda rěki pola Kajczua wjele cźełow japanskich wojakow wotwjedže. Rušojo chzedža pjecža też Inkou a Niuczwang Japanskim pschewostajicź. General Kuropatkin je so rossudźił, rossudnu bitwu w runinje pola Liaojana abo pola Mukdena bicź, hdyž móže wón swoju šylnu kavalleriju s wjetschim wuspěchom pschecźiwo Japanskim trjebacź. Nětkole so wón hischcže pyta rossudneje bitwy sminycź; pschetoż s kóždym dnjom so jeho wójsko s pschikhadźenjom nowych regimentow šylni. Cžim dléje jeho Japanšzy na pokoj wostaja, cžim wěšcźische budže dobycže Rušow.

Poslednje dny su so jenož małe njewažne bitwicžki w Mandžurskej měle. General Mischcźenko je pschi Cžornej horje Japanskich sbił. Horzota je na 55 gradow po Celsiju stupika. Duch ruskich wojakow je so s powjesću, so je so nadběh Japanskich na Port Artur wotrasył, móznje posběhnył.

Ruske Wladiwostokske wójnske łódźstwo,

kotrež je wóndano s nowa do Korejskeje dróhi wujěło a mjes druhim jendželsku parnu łódź „Sheltenham“ sašłapiło, na kotrejž so

tramy ſa twar japanſkeje żeleſnizy w Koreji wjeſechu, je wulkemu ſtrachej wuſchło. Japanſzy běchu ßebi wotmyßlili, ruſke kſchižaki popadnyć. Plan k temu bě derje ſrjadowany, tola ßo hubjenje wuwjedże. Shoniwſchi, ſo ßu ruſke łódże pſched Genſan pſchijěle, japanſki admiral Togo kheźtru liczbu wójnſkich łódźow do koreſſkeho ſaliwa póßła, kotrymž ßo poruczi, ſo njeßmědźa ruſke łódże do żołteho morja puſchczicz ale je do koreſſkeho ſaliwa wróczo ſehnacz. Tón ßamy czaß dyrbjeſche wjetſcha liczba torpedowych czołmow ſ Tagaſaki wujěcz a ruſkim łódźam pucz do ſady ſalehnyć. So by ßo to ſtało, dyrbjachu japanſke ſaniczaki torpedow ſadwělny nadpad ſczinicz a ßamo ſe ſtrachom, ſo bychu ßo ßame potepiłe, ruſke łódże potepicz.

S woprědka wſcho derje po japanſkim planje dźěſche. Ruſke łódźſtwo, ſ tſjoch kſchižakow wobſtejaze, ßo ſ tſi krócz ßylniſchim pſchecźiwnikom ſetka a teho dla zofaſche. Japanſzy poczachu do ruſkich łódźow tſělecz, tola pſchewulkeje dalokoſcże dla niczo njetrjechichu. Po wotrěczanym planje 11 japanſkich torpedowych czołmow, wot Takeſaki jědźo, Rußam wróczny pucz ſalehny. Tola w tejle kritiſkej khwilzy njeběchu japanſke ſaniczaki torpedow ßwojemu nadawkej froſczene. Měſto ſo bychu ſadwělny nadpad ſczinikle, wone na wulku dalokoſcz rosjědźechu, tak ſo njemóżachu ßwoje torpedy wottſělicz. Se ßwojim ßamßnym pſchehladanjom ſamylene, poczachu wone ſe ßwojich małych kanonow tſělecz, ſchtoż ruſkim łódźam niczo njeſwadźi. Na to ruſke kſchižaki do japanſkich torpedowych czołmow tſělachu, kotrež, hdyż běſchtaj ßo dwaj ſ nich potepiłoj, k ßwojemu łódźſtwu zofachu. Na japanſkich łódźach mějachu ſa to, ſo ßu pſchipuchaze torpedowe czołmy ruſke, kotrež chzedźa japanſke łódże pſchimacz a ſ tym ruſkim kſchižakam pucz wotewricz. Samylenje bě ßo ſ tym ſtało, ſo běchu ßo ruſke kſchižaki pola Genſana ſ torpedowymi czołmami pſchewodźake, kotrež pak běchu ßo potom wotdźělike, dokelž běchu woßebity nadawk doſtake, ſchtoż njebě, ßo wě, Japanſkim ſnate. W tymle błudże Japanſzy mordarſki woheń pſchecźiwo ßwojim ßamßnym torpedowym czołmam puſchczachu, kotryż tſi mjeńſchiny dołho trajeſche. Na to torpedowe czołmy ſignale dawachu a wſcho wocźichny. Na morju njebě ani mhły ani czmy, ani ßo deſchczik njeńdźeſche, nóz bě wjele bóle jaßna, a tak njebě Japanſkim niczo na pucźu, ßo hnydom ſa ruſkimi łódźemi puſchczicz. Tola po prěnim njeporadźenju běchu po ſdaczu nadźiju na wuſpěch ſpuſchczili. Ruſke kſchižaki běchu dwaj torpedowaj czołmaj potepiłe a tež ſ wohnjom japanſkich łódźow běchu drje ßo nětotre wobſchkodźiłe.

Pſchiſpomnicz ma ßo, ſo japanſke torpedowe czołmy poßledni czaß ßwoje nadpady na ruſke łódże njelepje wuwjeduja. W nozy 24. junija tſizeczi japanſkich torpedowych łódźow njepſcheſtawajzy nadpady na Port Arturſke łódźſtwo czinjeſche, tola ani jena łódź ßo njeje wobſchkodźiła, mjes tym ſo ßo tſi japanſke torpedowe czołmy ſ ruſkimi kulemi ſniczichu.

Mobiliſazija ruſkeho wójſka.

W Aſiſkej a Europje ßo po nětczim zyle ruſke wójſko mobiliſuje. Rußojo maja ſa to, ſo budże Japanſka naſymu pſchewinjena. So mohła Ruſka płody ßwojeho wójnſkeho dobycza žnjecz a wobkhowacz, ßo wona na wójnu ſ zylej Europu hotuje. Jeli ſo by trjeba było, mohła Ruſka pjecza 8 milijonow wojakow do wójny póßłacz. Rujka do prědka widźi, ſo budże pſchede wſchěm Jendźelſka rosſchěrjenju ruſkeje mozy w Aſiſkej wobaracz ſpytacz. Teho dla ßo hižo nětkole w ßrjedźnej ruſkej Aſiſkej naprawy k nawalej ruſkeho wójſka do jendźelſkeje Indiſkeje cźinja. Jendźelſke nowiny chzedźa hižo zyły ruſki wójnſki plan pſchecźiwo Jendźelſkej ſnacz. General Kuropatkin, najwyſchſchi roskaſowaŕ ruſkeho wójſka, je pjecza poſtajił, ſo ma ßo 115,000 muži do dweju wójſkow dźělicz. Jene wójſko ma pſches Merw do Kandahara, druhe pſches Samarkand do Kabula cźahnyć. Najprjedy dyrbja Rußojo Afghaniſtan ſbicz abo jón Ruſkej pſchecźelnje ſmyßleny ſczinicz. Potom hakle mělo ruſke wójſko pſches Belanſke abo Klyberſke hórſke pſchekhody do Indiſkeje ſacźahnyć.

Telegram khěžora Wylema ruſkemu Wyborgſkemu regimentej.

Mjes ruſkimi regimentami, kotrež na wojownischczo wotjědu, je tež Wyborgſki regiment. Khěžor Wylem je tutemu regimentej, kotrehož mějeczelſtwo je jemu zar ſpożcził, ſczěhowazy telegram póßłał:

„Pſcheju ßwojemu regimentej k temu ſboże, ſo budże ßnadź móz njepſcheczelej napſchecziwo ſtupicz. Ssym hordy na to, ſo je ßo mojemu Wyborgſkemu regimentej czeſcz doſtała, ſo ßmě ſa khěžora, wótzny kraj a ßławu ruſkcho wójſka wojowacz. Moje najſprawniſche ſbożopſcheża regiment pſchewodżeja. Njech Bóh jeho khorhoj żohnuje!“

Hižo dawno je ſnate, ſo ßebi khěžor Wylem pſcheje, ſo bychu Rußojo ſkónczńje Japanſkich pobili. Se ßwojim telegramom khěžor pſched zyłym ßwětom ßwoje ſympathije Ruſkej wobßwědcza. W rańſchej Aſiſkej matej Němſka a Ruſka jenake intereſſy. Hdy by tam Ruſka podležała, by tež Němſka bita była. Duż je froſumicz, hdyż němſki khěžor ruſkemu wójſku pſcheje, ſo by wone Japanſkich porażyło.

Wulkowjerch Boriß

je ßo ſ ruſkeho hłowneho kwartěra w Mukdenje do Ruſkeje wotwołał. Wón je ßo pjecza generalej Kuropatkinej ſpjeczował, hdyż je tón pjecza pſchecźiwo wulkowjerchowemu lohkomyßlnemu żiwjenju ſakrocził. Wo wulkowjerchowych kuſkach ſhoniwſchi je jeho zar do arreſta w Archangelſku pſchi lodowym morju póßłał.

Hroſnoſcze Japanſkich wojakow pſchecźiwo ſranjenym Rußam.

Generalaj Miſchczenko a Ssimonow wobßwědczataj, ſo Japanſzy ſranjenych Rußow kónzuja. 23. junija, po wotraženju njewoczakaneho japanſkeho nadpada na lěhwo 4. ßotnje prěnjeho czilinſkeho koſakſkeho regimenta ßo cźěła ßydom koſakow ſeſběrachu. Komißija lěkarjow cźěła wobhladowaſche a ßlědowaze namaka: Koſakojo běchu ßo pſchi nadpadże ſ kulkami ſranili, na to ßu jich Japanſzy każ ſtót morili. Khorhojnik Tokmanow, ſ dwěmaj kulkomaj do nohow ſranjeny, w pſchěrowje bjes wědomnja leżeſche. Wotucźiwſchi widźeſche, ſo k njemu japanſki wojak běżeſche, kotryż bě bjes pomozy leżazeho ruſkeho wojaka wohladał. Japanſki wojak do njeho tſi krócz w ſdalenoſczi tſjoch krocżelow tſěli a jemu ſchiju roſruba. Hejtman Ssimon, kotryż Japanſtich wotraſy, widźeſche, kak Japanſzy ſ mjeczemi do ruſkich ſranjenych bijachu a ßłyſcheſche, kak ßo morjazy wo powoz wołachu. Pißmo wo tymle japanſkim ſwěrſtwje ßu podpißali lěkarjo Saroſtrow, Stankewicz, Waliżky, Werlamow a Lebeděw. W nóznej bitwje 11. junija ßu Japanzy ſchtyrjoch ſranjenych ruſkich pěſchkow ſaraſyli, jich ſ bajonetom pſchekłowſchi. Ssu tajkele ſkutki ſnamjenja europiſkeje abo aſiſkeje kultury, abo cźiſteje japanſkeje kultury?

Swětne podawki.

Kral Jurij

je ſ Emſa njedźelu do Gaſteina (w Awſtriſkej) pſchijěł, ſo by ſ tamniſchej ſtrowotnej wodu ßwoje drjenje lěkował. Na powitanſku rěcz Gaſteinſkeho měſchczanoſty Straubingera kral ſe ſczěhowazymi ßłowami wotmołwi: „Ssym drje troſchku ßłaby a mucżny, nadźiju pak ßo, ſo ßo tu ſhrabam.“ Gaſteinſki měſchczanoſta praji: „Żadoſcziwje pſcheju, ſo by Waſcha Majeſtoſcz runje tak ſtrowoſcz namakała, każ je khěžor Wylem I. tež pſchezo w Gaſteinje poßylnjenje namakał.“ Kral na to ſnapſchecźiwi: „Khěžor Wylem bě ſtary knjes, kotryż tu nowe poßylnjenje pytaſche; ja ßym khorowaty, tola ßo tež nadźijam, ſo ßo tu ſhrabam.“ Kralowy katarrh je ßo ſ Emſkej wodu po ſdaczu wulěkował; pſchetoż kral zyle jaßnje rěczeſche a bě daloko froſumicz. Wutoru je jeho dźowka, prynzeßa Mathilda, do Gaſteina k jeho hladanju pſchijěła. Kral ßo wſchědnje wukhodźuje.

Khěžor Wylem

je po ſwuczenym waſchnju tež lětża k wodychnjenju na ßwojej łódźi „Hohenzollern“ do połnóżneho morja wujěł. Schtwórtk je khěžor k měſtu Aleſundej, pſchi norwegiſkim brjoſu leżazemu, pſchijěł. Tole měſto bě ßo pſched pół lětom do cźiſta wotpaliło. Khěžor Wylem bě tehdy ſ něktorymi łódźemi draſtu a zyrobu nuſuczerpjazym wobydlerjam póßłał. Hdyż běchu teho dla Aleſundſzy ſhonili, ſo ßo khěžor bliži, jemu ſpěwanſke towaŕſtwo na łódźi napſcheczo wujěże. Saſtupjerjo wyſchnoſcze ßo na „Hohenzollern“ pſchewjeſcz dachu, ſo bychu khěžora poſtrowili a jeho potom do měſta pſchewodźeli. Wobydleŕſtwo khěžora, hdyż po měſcze dźěſche, ſe żiwym hurawołanjom witaſche. Měſchczańſke twarjenja a pſchiſtaw běchu ſ khorhojemi wudebjene.

Sbězłatſzy Hererojo

ßu ſ Waterſkich horow, hdźež chżychu jich Němzy wobſtupicz, ſe ßwojimi żonami, dźěczimi a ſtotom wupjerchli. Jich ſczěhowacz, budże jara wobczeżne. Ssnadź Hererojo, hdyż widża, ſo njemóża nad Němzami dobycz, do druheho kraja wucźahnu.

Schwedšzy pschišzahanzy w Finskej.

Po skónzowanju finskeho generalneho gubernatora, generala Bobrikowa, w Helsingforsu, je ruske knježerstwo banzyneho direktora a měschczanskeho sastupjerja Schybergsona, universitneho profesšora Homena a universitneho dozenta Estlandera sajako. Tuczi šu pjecza do skónzowanja Bobrikowa sapleczeni. Swoje korjenje ma pschišzahanstwo w Schwedskej. Finski lud, kotryž bě šo s wopredka Schwedam dak naschkaracz, šo ruskemu knježerstwu njespjeczuje, spósnawschi, so knježerstwo jemu jeho politiske prawa njepschitrótscha.

Mazedonšzy sběžkarjo

šo sašo hibacz poczinaju. Pola Badomy šu sběžkarjo dwaj metraj dołhi żelesniski móst s dynamitom rostšelili. Lokomotiwa, tender a šuldom wosow jeneho czaha šo teho dla swróczichu. Pschi tym je šo jenož jedyn spinak sranił. Mjes Salonikiom a Ustiubom šu sběžkarjo teho runja jedyn żelesniski móst do powětra buchnyczi spytali. Dweju wojakow a jeneho wothladarja, kotsiž šo dynamitowych patronow dohladachu, šu sběžkarjo pjecza satšelili.

Njepschecželej.

(Potraczowanje.)

2.

Handrij bě wot poślednjeho setkanja s Minu šwojeho nana pschezo jeno na zyle krótki czaš widżak a s nim rěczak, dokelž mějesche tón czasto wot sažneho ranja hacz do póldnjeho wieczora w powołanju nadosczi dżěłacz. Hdyž pak bliżschu njedżelu popołdnju we wulkej jstwě šamaj hromadże šedżeschtaj, mějesche to Handrij sa najlěpschu składnosczi, to rosestajowacz, schtož bě jemu najbóle na staroszczi. Nimo teho šo sdasche, so bě jeho nan njewschědnje mjehkeje myšle a so bě bóle pschistupny wujednarskim czuczam. Duž dha rjekny Handrij, naspomniwschi něschto wo šamotnym żiwjenju, kajkež wjedżesche, s hnutym hłoßom:

„Ty šy mi czasto wobkruczik, lubschi nano, so wschitko, schtožkuli czinisch, jeno k temu czinisch, so by widżak mje sbožowneho — — chżesch mi sjawnje a šwěru na jene praschenje wotmolwicz?“

Molanski něschto wokomikow šlědżo hladasche na praschazeho šo — potom wotmolwi směromnje:

„Mózu-li, rady. Schto chżesch wjedżecz?“

„Ty šy mi psched někotrym czaßom wuprajik, so dyrbju šebi s myšlow honicz żeńtwu s dżowku hajnika Kronjaka, dokelž šy ty s nim w njepschecželstwje żiwy: — czeho dla jemu hramisch, dokelž tola wón njepschecželskich czuczow pschecziwo tebi nima?“

„To mózu tebi s mało šłowami prajicz“, wotmolwi wyschschi hórniski wjednik. „Wrócziwschi šo psched dwazyczi létami se Sakskeje a tule šo sašydliwschi, spósnach samożiteho wobšedżerja rěsaka, s mjenom Brěsak, kotrehož najstarscha dżowka mi hłuboki saczischcz czinjesche. Dokelž šo wona napschecžo mi stajnje pschecželnje a derje sadżerżesche, myšlach šebi, so njewotpokaże mojeho namołwjenja. Pschihłoßowanja jeje nana myšlach šebi na kóżdy pad wěsty bycz. Sswojeje lubosczje njetajach, hdyžkuli šo mje praschachu, hacz mam myšle na Hanu — njeczujach pak šo powołany, druhim biesdżak šwoju wutrobu wotkrywacz. Hacz bě hajnik Kronjak, kiž bě tehdom mój pschecžel, schto šłyschał abo nješłyschał wo tej wězy, njemóżu prajicz — sawěsczje pak šo s połnym prawom dźiwach a bolosczi czujach, hdyž ras rano shonich, so je Kronjak s Hanu po šlubje. S hněwom pschetorżech s teho dnja wschón wobkhad s nim a też Haninym nanom — — a tak je to wostało hacz do dżenšnischeho dnja.“

„Potajkim by to jara derje móżno było, so njeje Kronjak wo twojej pschithilnosczi k Hanje niczo wjedżał“, pschispomni Handrij.

„To je wěrno“, snapschecziwi Molanski, „ale hdyžkuli šebi to też prajich — — pschecziwneho smyšlenja, kotrež pschecziwo njemu sapschijach, njemóżach pschewinycz — — a też nětkole to njemózu.“

„A teho dla šebi nješměm Minu bracz?!“ wopraschа šo Handrij na poł porokujo, na poł bolostnje.

Molanski na to praschenje niczo njewotmolwi. Wón postanywschi widżomnje rosbudżeny tam a šem khodżesche.

„Ma šnadż to, so namaj nochżesch šwojeho pożohnowanja dacz, też hischcze druhu pschiczinu?“ wopraschа šo Handrij po napjatej pschestawzy.

Też na to praschenje wyschschi hórniski wjednik khwilu niczo njewotmolwi. Wón stupi do wokna a hladasche sprostnjeny na czěmne hory, kotrež dołk wieczoru wobmjesowachu, a na kotrež żana pruha šo khowazeho šłónza wjazy njepadasche. Potom wobroczi šo nahle, kroczesche k Handrijej, wsa jeho sa ruku a rjekny s dźiwnje hnutym hłoßom:

„Haj, Handrijo — moje sapowjedżenje ma też hischcze druhu pschiczinu — pschiczinu, wo kotrejž šo tebi njesda!“

„A kajka to je pschiczina?“ wopraschа šo šyn s napjatym czakanjom.

„To by kschiwda była pschecziwo tebi, bych-li ju tebi dlěje potajicz chżył“, wotmolwi Molanski. „Duž poßłuchaj — a njeßudź mje pschejara krucze.“

Handrijej spiny šo wutroba tak jara, so ani šłowa wjazy wuprajicz njemóżesche, jeho nan pak šyże šo saßo pódla njeho sa blidom a sapocza swonkownje směromny:

„Hdyž hischcze w Sakskej dżěłach, bě mjes hórnikami, kotsiž mějachu pschi šamßnych podkopkach, k kotrymž ja šłuschach, dżěło, sawistny, skóstniwy a sahněwany człowjek, s mjenom Kopak, kiž bě se wschěmi šwojimi towarschemi w stajnej roskorje żiwy. Ja šam běch s nim hischcze tak někak wuschoł, dokelž jemu schtoż móżno pschidawach a pokoja dla něschtożkuli pschenjechach, czehož druhi njebudżichu snjeßli. Moja sjednanosczi a poměrnosczi czinjesche pak jeho hischcze bóle khrobłeho a prawjemějazeho — sdasche šo, so ma šwoje wjeßele nad tym, do mnje kłakacz a mje roshorjecz.

Ras wieczor šedżach s wjazy snatymi a pschecželemi w schikowanej sahrodże hosczenza w městaczku, kotrež leżesche pschi naschich podkopkach. Běchmy wschitzy wjeßeli a dobreje myšle, doniž Kopak njedóńdże. Jeho pschikhad sczimi wschěch pokhmurjenjeje myšle, pschetoż druhi hidżachu a sazpěwachu jeho hischcze bóle dyżli ja. Dokelž šebi ja wjazy dach lubicz dyżli druhi, wopokasowasche šwoje wußměschenja a šwoju skóscz pschecziwo mi. Najprjedy swostach dospołnje jenajkeje myšle a wotmyšlich šebi, njedacz šo s jeho hanjenjom a jědojtym rěczenjom roshněwacz; hdyž pak bě mje se šwojimi rěczemi woprawdże ranik, rjeknych se směromnym, ale wotměrjenym hłoßom: »Twoje wußměschenje šym snjeßk, so bych wschěm pschitomnym a też tebi wopokasał šwoju měrniwosczi — jeli so pak šebi myšlisch, so šměsch mje njekhostany ranicz, mylisch šo jara.«

Tute šłowa pak njedozpěchu ani s najmjeńscha šwojeho saměra. Wón šo s hłoßom sawoschczera a sawoła s wurasom najhórscheje skóscze: »Hladajcze jeno! Wotběżany człowjeczk czini każ ranjeny! To je woprawdże šměschne!«

Moji snaczi a pschecželjo, kotsiž šo na Kopakowe sadżerżenje roshorichu, měschachu šo do wězy a kasachu jemu směrom bycz — ale to rosschkara jeho jeno k nowym ranjenjam.

»Schto?! Wy šo hischcze k njemu dżerżicze?!« wón wołasche. »Je šnadż wón sa waß worczinu płaczik s pjenjesami, kotrež je šebi dobył s lohkomyšlnym pschišzahanjom?«

S tutym njeknicžomnym tukanjom narażowasche na skórżbu, kotruž běch dyrbjak wjesczi s pschecžinjatym hewjerjom, kotremuž běch pjecździeßacz toleŕ požczik, kiž pak bě khroble wobkruczał, so je mi tute pjenjesy dawno wróczik. Hdyž běch pschišzahał, so mi pjenjesy njejßu wróczene byłe, bě jeho šudnistwo nusowało, šwój dołk sapłaczicz. Dokelž běch ja niz jeno dospołnje šwoje prawo měł, ale dokelž běch napschecžo jebazemu człowjekej też hischcze jara sczerpny a dołho czakazy był, roshori mje tuto skóstniwe tukanje nimo měry. Poskoczich a sawołach na Kopaka:

»Chżesch šnadż ty s tym prajicz, so šym wopaczńje pschišzahak?!«

Hanjaze wußměschenje bě wotmołwa na to.

Wopraschach šo s wótrym hłoßom hischcze ras runje tak, ale buch na šamßne waschnje wotbyty.

Tu šwojeho hněwa dlěje wobknježicz njemózach.

»Jeli so ty šwoje njeknicžomne tukanje njewotwołasch, wupraju tebje sa pschišzłodżerskeho njekhmanika!« na njeho sawołach.

Město żaneho wotmolwjenja poskoczi njembrje na mnje a sahanjesche šo se šwojim klepakom, so by mje do hłowy dyrik. Spěschnje šo wuhibnywschi wuczeknych s mozu wuwjedżenemu dyrjenju a hrabnych na blidże leżazy klepak, so njebych był bjes brónje. Roshorjeny saby Kopak na wschitko wokoło šebje. Wón da šo s nowa do mnje a pjerjesche bjes měrjenja do mnje. Wobarach šo a prózowach šo, jeho s dyrjenjom do praweje ruki njekhmaneho k wojowanju sczinicz. Ale dyrjenje, s kotrymž šo do jeho ruki měrjach, trjechi jemu tak do hłowy, so wón bjes šwuka k semi padże.

»Bożedla — ty šy Kopaka saraszył!« wołachu moji pschecželjo, kotsiž běchu na wschě waschnje spytali, naju rosdżělicz.

Tuto hróßbne pschiwołanje trjechi mje każ s błyskom. Klepak

wupadże mi ſ rukow a ſ hrósbu wudźěrach na bjes pohiba pſchede mnu leżazeho.

»Ty dyrbiſch cźeknyć — hewak ßy ſhubjeny!« ſchukotaſche mi mój najdowěrniſchi pſcheczel. »Hiſchcże je cźaß — — ſa hodźinu to hižo móżno njebudże!«

Wón cźehnjeſche prjecź — — ſcźěhowach jeho, jeno na pok móżny ßwojich ſmyßkow, a dwě hodźinje poſdźiſcho běch ßamlutki w ßmjercź cźichim, cźěmnym lěßu, hdźež bě mje we wosu dowjeſt a bě ßo ſo mnu roßżohnował, pſchepodawſchi mi wſchitke pjenjeſy, kiž bě ſ khwatkom mohł ſwjeſcź.

Jeho poßlednje ßkowa běchu mje napominałe, ſo dyrbju tak khwatnje kaž móżno k wjecźoru pucźowacź a pſchi tym ßo dźerżecź po tym pucźu, kiž wjedże ſ horow do runeho kraja. Běch żałoſtnje wumucźnjeny a njemóżach żaneje myßliczki ſapſchijecź — ale nahon ßebjeſdźerżenja kaſaſche mi cźinicź, ſchtoż bě mi mój pſcheczel radźił.

Duż pucźowach w cźmowej nozy pſches njewjeßele mjelcźazy lěß: — běſche mi, kaž bychu pokhmurne ſchmucźki hrożo ßwoje hobrſke ruki pſcheczźiwo mi wupſcheſtrjałe — kaž bychu ßo ſa mnu łackiłe cźiche cźorne poſtawy, ſo bychu mje popadnyłe a rukomaj khoſtazeje ſprawnoſcże pſchepodałe. Hdyżkuli ſaſwucża kſchik dźiwiny pſches daloke lěßne runiny, ſwjeſech ßo wuſtróżany — myßlach ßebi, ſo ßłyſchu hłoßy ßwojich kojerjow, a pospěchowach ßwoje krocźele, ſo njebych wumrjeł pſches katowſku ruku.

Hdyż ßo k ranju ßwitaſche, běchu hory ſe wſchěmi ßwojimi traſchenjemi ſady mje — kołwokoło wupſcheſtrěwaſche ßo kcźějazy kraj, kiž mje k wotpocźnjenju namołwjeſche — — ale kak budźich tam mohł wotpocźnyć wobcźeżeny ſ winu pſchelateje krwe? Myßlach ßebi, ſo je mi mój ſłóſtniſki ſkutk do wobliczа napißany — a duż pucźowach pſchezo dale a dale.

Moje pſchewulke wuměnjenje donuſowaſche mje na poßledku, do cźlowjeſkich wobydlenjow ſaſtupicź. Prěni dom, pſches kotrehoż proh ſtupich, bě korcźma w małej wjeſzy, kotraż ſdalena wot harh ßwěta woßrjedź rjanych polow a łukow leżeſche. Wokoło knjeżeſche ſpodźiwny pokoj — pruhi wjecźorneho ßłónza ßwěcźachu pſches wjeſſchki a hałſy wyßokich dubow, kotrež ſchkitajo wokoło małeje khěżki ſtejachu — ptacźki ſpěwachu wjeßele na ſchtomach — a dźěcźi ßebi hrajachu wyſkajo na ſelenym ładku pſched durjemi. Korcźmaŕ a korcźmaŕka witaſchtaj mje tak wutrobnje, jako budźich pola njeju hižo mnoho lět nuts a won khodźił, a pſchinjeßeſchtaj najlěpſche, ſchtoż mějeſchtaj, ſo byſchtaj mje wokſchewiłoj. Wſchudźom wuhladach wobraſy najwjeßelſcheho pokoja a najcźiſcźiſcheho ſboża — — a woßrjedźa ſtejach ja, mordaŕ, cźwilowany ſ njewurjeknitym ſtrachom a ſ dźiwjej boloſcźu!

Tam pſchenozowach a naſajtra naſtajich ßo dale — wuluto-wach pak wſchěm wjetſchim měſtnam, ßo bojo, ſo budża mje ſe ßlědźazym liſtom łojicź a jimacź, wopyt.

Tak pucźowach po krajach, a hdyż běchu moje pjenjeſy dowudawane, dźěłach w pjenjeżerńjach wſchelakich měſtow a ßebi ſ tym ßwój khléb ſaßłużich.

Hdyż běch tak něſchto lět w zuſbje pſchebył, wrócźich ßo do domiſny a ſaßydlich ßo tu. W tymle pokojnje cźichim dole nadeńdźech trochu měra — — ale ta myßliczka: ty ßy mordaŕ, każeſche mi wſchitke ſboże, kotrehoż chżych wużicź. Cźaſto wutorżech ßo njejabzy ſ drěmanja — mi běſche, każ by ßo krwawna poſtawa ſarażeneho pſchede mnu ſrunała a mi poklecże do hłowy cźißła. A hdyż běch w ßwojim dźěle a jedyn hórnik by ke mni pſchiſtupił, ſaſtróżich ßo druhdy a ſwjeſech ßo — myßlach ßebi, ſo jeneho ſe ßwojich ſakſkich towaŕſchow widżu, kiž bě pſchiſchoł, mje wopytacź, a kiž mohł moje njeſbożowne potajnſtwo pſcheradźicź.

Lěta njeißu mohłe dopomnjecże a mój krwawny ſkutk ſ mojeje duſche wuhubicź — to je, cźehoż dla hiſchcże dźenßa pſched ludźimi cźěkam a ßym pokhmurny a ſrudny.“

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

— S kóżdym dnjom ßuchota a horzota pſchibywa. Naſchi ratarjo ßu hižo nadźiju ſpuſchcźili, ſo budża lětża ſ łukow wotawu a ſ polow naſymſku pizu khowacź móz. Też běrnaze ſelo, kotrež hacź dotal rjane ſtejeſche, ſpada, jeli ſo ßo pſchichodne dny deſchcź njenańdże. W najwjetſchej nuſy pak ßo ſda też tón krócź pomoz najbliżiſcha bycź. Wjedraŕnje (metereologiſke ſtazije) poczinaju deſchcź do prědka prajicź. W pokodniſchich Němzoch ßu hižo ßrjedu deſchcże měli. Też nowy wjedrowěſchcźeŕ w Budyſchinje, P. W., je redakziji woſjewił, ſo mamy dny wot 17.—20. julija a ßnadź też poſdźiſche dny julija deſchcże wocźakacź. Wón wjedro po wjerbowych prutach wěſchcźi, kotrež je Bożu nóz wot 11—12 hodźin ßadźał. Wſchón ßwět by ßo ſwjeßelił, hdy by ßo tole wěſchcźenje dopjelniło.

S Makeho Wjelkowa. Hłowna ſhromadźiſna ßerbſkeho burſkeho towaŕſtwa bě ſańdźenu njedźelu nahladnu cźrjódku ßerbſkich ratarjow a jich pſchecźelow do Makeho Wjelkowa ſwjedła. Knjes ßejmſki ſapółłanz Kokla, kotryż hižo wot ſałożenja ßerbſkeho burſkeho towaŕſtwa na jeho cźole ſteji, ſhromadźiſnu wotewriwſchi rosprawu wo towaŕſtwowym ſkutkowanju w ſańdźenym lěcźe poda. Knjes pſchedßyda na to pokaſawſchi, ſo je burſke towaŕſtwo mnohe Raiffeiſenſke kaßy w Sſerbach ſałożiło, napominaſche, ſo dyrbjałe tele kaßy ßwój ßerbſki ras wobkhowacź. Wone měłe ßo pſchißłowa dźerżecź: „Kóżdy ßwoje wobkhowaj, druhemu pak pokoj daj.“ Petiziji, kotruż bě towaŕſtwo dla wobhladanja kóſlatow ſakſkemu ßejmej pſchepodało, njeje tón mohł pſchihłoßowacź, hacź runje je ßo petizija ſympathiizy pſchijała. Petizija njeßłuſcha pſched krajny, ale pſched khěżorſtwowy ßejm, a teho dla ma ßo naſch ſapółłanz w khěżorſtwowym ßejmje, knjes Gräfa w Biſkopizach, proßycź, ſo by ju w bliżſchim ßejmje ſaſtupował. Każ pſchezo je też loni ſ wotedawanjom towaŕſtwoweho pſchinoſchka klazało. Jenoż Bukecźanſke, Radworiſke, Makowjelkowſke a Khróſcźanſke towaŕſtwa ßu ßwoju winowatoſcź k towaŕſtwowej kaßy dopjelnike, druhe towaŕſtwa pak ßo njeßu mohłe ſmużicź, ſa powſchitkownu burſku należnoſcź ßnadny pjenjes woprowacź. W tu khwilu towaŕſtwowe ſamożenje 1674 hriwnow wucźimi, tola ßo wone pſchichodne lěto ſ wjetſchimi wudawkami khětro poßłabi.

Pſchednoſchk, kotryż ßo w kóżdej hłownej ſhromadźiſnje wotměwa, bě po pſchedßydowej próſtwje knjes faraŕ em. Bart pſchedewſał. Wón nam njerěcźeſche wo něłajkej hoſpodaŕſkej, ale wo ważnej duchownej należnoſczi ßerbſkeho luda. S jednanjom poßlednjeho ſakſkeho ßejma wěmy, ſo je ßo jene towaŕſtwo k potłóczenju ßerbſkeje rěcże ſałożiło. Wono je ßejmej petiziju pſchepodało, w kotrejż wſchelakoru radu dawa, na kajke waſchnje dyrbjało ßo Sſerbſtwo wukorjenicź. Naſch ßejmſki ſaſtupjeŕ, knjes Soba, je w ßejmje tule petiziju ſe ſniczazej kritiku wotraſył a ju powſchitkownemu ßměchej podał. Knjes faraŕ Bart njepſchecźelam a hidźerjam Sſerbow ſ Bożim ſakonjom napſcheczo ſtupi. Kóżdy lud, też najmjeńſchi, ma prawo na ßwoju rěcź. Bóh je rěcże ſtworił a nam Sſerbam je wón ßerbſku rěcź dał. Khryſtuß je ßwojim wucźobnikam kaſał, ſo dyrbja jeho wucźbu wſchěm ludam prědowacź a njeje żanu rěcź wuſamknył. Duż je poſtajenje Boże, ſo dyrbimy ßwoju macźernu rěcź ßebi ſakhowacź, ſ cźimż ſ dobom ſchtwórtu kaſnju dopjelnjamy. Knjes rěcźnik ſ wobżarowanjom wo Sſerbach rěcźeſche, kotſiż ßo ßerbſku rěcź ßwłękaju a zuſe waſchniczka a pryſle wutykuja. Tajkich ludźi dyrbi nam żel bycź a njech ßo prózujemy, ſo bychmy jich powucźili a naſchemu ludej ſaßo dobyli. Cźeho dla dyrbimy ßebi ßerbſku rěcź ſakhowacź? Politiſke roswicże nowſcheho cźaßa wótſiſcho hacź wſchě ßkowa rěcźi, ſo ſtej ßerbſka ßwěra a kſcheſcźijanſka wěra ſtołpaj, na kotrymajż naſch dom haj zyłe bycże wotpocźuje. Powalitaj ßo tajle ſtołpaj, ßo zyły dom ßypnje — pſchi poßlednich wółbach do khěżorſtwoweho ßejma ßmy to widźeli, ſa ßerbſkimi mjeſami je cźeŕwjeny djaboł doma. Hdyż njeroſumni ſe ßlepoſcźu bicźi ludźo ßerbſku rěcź ſe ſchule a zyrkwje wuſtorkacź pytaju, dyrbimy ßo pſchecźiwo takemu njeſakońſkemu ſpocźinanju wobaracź a pola knjeżeſtwa pſchecźiwo podtłóczerjam pomoz pytacź. Swoje prawo dyrbimy namakacź, hdyż na nim wobſtejimy. Naſchi ßerbſzy prjedownizy ßu najhórſche pſcheſcźěhanje pſchětrali, tyßazy ßu na ſchibjenzach a w jaſtwach wumrjeli, woni ßu ßo pſches tſizycźilětnu wójnu pſchebědźili a nětkole, hdyż je něhduſche tyranſtwo padnyło, dyrbjeli ßwoju ßerbſku rěcź wot ßo cźißnycź? To by najwjetſcha hańba była, kotruż mohli na ßebje pſchinjeſcź. S wótcźinſkim ſapalom napjelnjeny pſchednoſchk na pſchitomnych mózny ſacźiſchcź ſcźini. Knjeſej rěcźnikej ßo ſa jeho rěcź poſtanywſchi a łkawa wokajo dźakowachu.

Jako kraloßwěrni mużojo ſhromadżeni njeſabuchu, ßebi na naſcheho lubowaneho krala pomyßlicź. Wobſamknu ßo, jemu ſcźěhowazy telegram do Gaſteinſkich kupjelow póßłacź:

Jeho Majeſtoſcźi ſakſkemu kralej Jurjej.

Hłowna ſhromadźiſna towaŕſtwa ßerbſkich burow Waſchej Majeſtoſcźi ßlub njepſcheměniteje ßwěry ponowja a proßy Boha, ſo by Waſchej Majeſtoſcźi bórſy poknje wotkhoricź dał.

Waſcheje Majeſtoſcże

Kokla, ßejmſki ſapółłanz.

Kral, kotryż je hakle njedźelu wjecźor do Gaſteina pſchijeł, je ſe ſcźěhowazym telegramom wotmołwił:

Kral ßo najwutrobnischo ſa ßwěrne pſchecźe a ßlub dźakuje. Adjutantura.

Pſchi ſcźěhowazej debacźe knjes kubleŕ Zyž-Stróžiſchcźanſki njedoſtatki nětcźiſcheho hońtwinſkeho ſakonja roſpominaſche. Po jeho namjecźe ßo wobſamkny, petiziju, na pſcheměnjenje wólbneho ſakonja ßo poczahowazu, cźiſchcźecź a ßejmej pſchepodacź dacź. Jedyn rěcźnik tule petiziju ſa jenu gmejnu, kotraž ma cźežko wo ßwoje hońtwinſke prawo wojowacź, wudźěkuje.

Knjes ſapóßkanz Soba kedźbliwoſcź na wyſchnoſcźiny wukas wobroczi, ſ kotrymž ßo njerěſnikam ſakaſuje, bjes dowolnoſcźe ſkót rěſacź a jeho mjaßo roſpſchedacź.

Knjes Króna roſjaßni, ſo tónle wukas njeje plahowarjam ſkota tak ſtraſchny, kaž ßo bycź ſda. Schtóž chze nětkole, hdźež ßu płacźiſny ſa ßwinje njeßměrnje ſpadnyłe, ßam ßwinje rěſacź, trjeba to jenoż do kóždeho rěſanja gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej pſchipowjedźicź a 50 np. dawka wotedacź, potom ßmě niz jenoż jene, ale na dobo nětotre ßwinje ſarěſacź a jich mjaßo roſpſchedacź.

Dokelž je ſtare dobre waſchnje, ſo towarſtwo potrěbnych ludźi, kotſiž ßu ßo ſ wohnjowym njeſbožom podeſchli, ſ małym darom podpjera, ßo wobſamkny, żiwnoſcźerjej Budarjcj w Kſchiwej Borſchcźi 30 hriwnow ſ pokładnizy póßłacź. Tež na ßwoju pſchiſtłuſchnoſcź, ßerbſke narodne prózowanja ſpěchowacź, ßo ſhromadźiſna dopomni a teho dla ſa ßerbſki dom 50 hriwnow pſchiſwoli.

Pſchi nowowólbach ßo wjeleſaßłużity dotalny prěni pſchedßyda knjes Kokla ſ nowa wuſwoli, mjes tym ſo ßo městopſchedßydſtwo knjeſej ſapóßłanzej Sobje a knjeſej kublerjej Nowakej-Wudworjanſkemu doweŕi. Pſchichodna hłowna ſhromadźiſna ma ßo w Bukezach wotměcź.

S **Hodźija.** Sańdźenu ßobotu je ßłużobna dźowka tudomneho kublerja Leſki do njeſboża pſchiſchła, hdyž dźecźel rěſaſche. Wona pſchi tym ſ prawej ruku do nożow ſajědże, kotreż jej 3 ßrjedźanſke porſty pſcherěſnychu.

Se **Žiczenja.** Sańdźenu njedźelu pſchipołdnju, hdyž bě runje tworowy cźah pſchejěł, ßo njedaloko naſcheho ſaſtaniſchcźa na brjoſu ßucha trawa paleſche. Żeleſniſkim ſaſtojnikam ßo bórſy poradźi woheń podußyecź. — Njedaloko tuteho měſtna ſchtwórtk 14. julija, hdyž bě ſpěſchny cźah nimo ſjěł, ſ nowa płomjenja ſaßapowachu. Na ſboże pak tež tu woheń ſabichu. Wobaj raſaj bě ßo woheń ſe ſchkrjemi, ſ lokomotivy weleczanymi, ſamiſchkrik. — Huſcźanſke majoratne knjejſtwo je ſa wohnjowu ſchkodu, kotruž je w ßwojim lěßu pſchi żeleſnizy poczerpiło, ſe ſtatneje kaßu 500 hriwnow ſarunanja doſtało, dokelž je tež tehdy woheń ſe ſchkrjemi ſ lokomotivy naſtał.

S **Wětrowa.** Tſěchikryjerſki pomoznik Richard Domſchka ſ Rakez, kotryž na twarjenju tudomneho kublerja Pawlika tſěchu kryjeſche, je ſańdźenu ßrjedu ſ rěbła na ſemju dele padnywſchi bjes wědomnja leżo woſtał. Dokelž Pawlikezy doma njeběchu, je tam wón dlějſchi cźaß leżał, doniż ßo jeho ſchulſke dźěcźi, domoj duzy, njedohladachu. Hdyž běchu jeho ſběhnyli, widźachu, ſo bě ßebi 12 zentimetrow dołhu ranu do hłowy ſraſył. Pawlikezy hnydom po lěkarja póßłachu, kotryž poruczi, ſo by ßo ſkerje lěpje do Rakez dowjeſł. Hiſchcźe ßo jemu njebě wědomjo wróczíło. Duž ßo wo jeho żiwjenje boja.

S **Njeßwacźidła.** Sańdźenu wutoru 12. julija je tu hornjołużiſke wokrjeßne ratarſke towarſtwo pod wodźenjom ßwojich ſaſtupjerjow tajneho ratarſkeho radźicźela Hähnela, profeßora dr. Gräßy, mediźinalneho radźicźela profeßora dr. Puſcha ſ Draždźan, tajneho ratarſkeho radźicźela Steigera, rycźerſkublerja Heibera, plahowanſkeho inſpektora Dietricha a cźeßneju hoſcźi tajneho radźicźela miniſterialneho direktora Roſchera w Draždźanach a hamtſkeho hejtmana ſ Kirchbacha podkrjeßnu ſkótnu wobhładańzu ſ mytowanjom ſe ſtatnych ßrědkow wotmělo.

Pſchi tym ßu doſtali na **byki** 1. myto, 60 hriwnow wucźinjaze: kubleŕka ſwud. Wawrikowa w Scheſchowje ſa tamniſche ſkótplahowanſke towarſtwo, hoſcźenzaŕ Mucźink w Holeſchowje ſa tamniſche ſkótplahowanſke towarſtwo, kubleŕ Bartko ſa Minakalſke ſkótplahowanſke towarſtwo, rycźerſkublowy najenk Brühl w Kaßowje; 2. myto, 40 hriwnow wucźinjaze: kubleŕ Jurij Scholta ſa Workleczanſke ſkótplahowanſke towarſtwo a ſa ßwojeho ßamßneho byka, kubleŕ Scholta we Wětrowje rycźerſkubleŕ Weber w Bóſchizach, rycźerſkublowy najenk Lippert w Minakale a rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach; 3 myto, 20 hriwnow wucźinjaze: kubleŕ Pollent w Njeßwacźidle ſa tamniſche ſkótplahowanſke towarſtwo, kubleŕ Ducźmann w Klukſchu ſa tamniſche ſkótplahowanſke towarſtwo, hoſcźenzaŕ Schumann we Łupoj ſa tamniſche ſkótplahowanſke towarſtwo, kubleŕ Schibak w Pſchiſchezach ſa tamniſche ſkótplahowanſke towarſtwo, rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach a Jan Schibak w Pſchiſchezach. Na **kruwy** doſtachu 1. myto, 30 hriwnow wucźinjaze: kubleŕ Auguſt Horſt w Scheſchowje, rycźerſkublowy najenk Beyrich w Scheſchowje, rycźerſkublowy najenk Schäfer w Jaßeńzy, rycźerſkublowy najenk Lippert w Minakale; 2. myto, 20 hriwnow wucźinjaze: żiwnoſcźeŕ Auguſt Manja w Scheſchowje, hoſcźenzaŕ Jurij Mucźink w Holeſchowje, kubleŕ Jan Schibak w Pſchiſchezach, rycźerſkublowy najenk Schöna we Wbohowje, rycźerſkubleŕ ſ Weber w Bóſchizach, rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach; 3. myto, 15 hriwnow wucźinjaze: twarz Jurij Wollmann w Njeßwacźidle, żiwnoſcźeŕ Měraſch w Njeßwacźidle, gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Handrij Patok w Njeßwacźidle, żiwnoſcźeŕ Jurij Cźecź w Holeſchowſkej Dubrawje, żiwnoſcźeŕ Jan Hoſa we Łupoj, żiwnoſcźeŕ Khorla Gottſche we Łupoj, żiwnoſcźeŕ Jakub Gottſche we Łupoj, żiwnoſcźeŕ Auguſt Mět we Łupoj, żiwnoſcźeŕ Jan Bartſch we Łupjanſkej Dubrawje, żiwnoſcźeŕ Jan Jenka we Łupjanſkej Dubrawje, żiwnoſcźeŕ Ernſt Rencź w Scheſchowje, żiwnoſcźerka ſwudowjena Wojnarka w Scheſchowje, kubleŕ Jan Scholta we Wětrowje, kubleŕ Ernſt Skop we Wětrowje, rycźerſkublowy najenk Leupolt w Holeſchowje. Na **jałowzy** doſtachu 1. myto, 20 hriwnow wucźinjaze: rycźerſkublowy najenk Beyrich w Scheſchowje, rycźerſkublowy najenk Leupolt w Scheſchowje, rycźerſkublowy najenk Lippert w Minakale, rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach, rycźerſkublowy najenk Schäfer w Jaßońzy a rycźerſkublowy najenk Brühl w Kaßowje; 2. myto, 15 hriwnow wucźinjaze doſtachu: kubleŕ Bohuwěr Horſt w Njeßwacźidle, żiwnoſcźeŕ Michał Kuſchk we Worklezach a żiwnoſcźeŕ Jan Hoſa we Łupoj; 3. myto, 10 hriwnow wucźinjaze doſtachu: żiwnoſcźeŕ Michał Hejdan w Scheſchowje, żiwnoſcźeŕ Jan Hermann w Scheſchowje, żiwnoſcźeŕ Khorla Wirth w Scheſchowje, żiwnoſcźeŕ Jakub Łukaſch w Scheſchowje, hoſcźenzaŕ Jurij Mucźink w Holeſchowje, żiwnoſcźeŕ Jan Krawz w Holeſchowje, żiwnoſcźeŕ Jurij Scholta we Worklezach, żiwnoſcźeŕ Auguſt Mět we Łupoj, żiwnoſcźeŕ Jan Auguſt Pilk we Łupoj, żiwnoſcźeŕ Jan Polan w Krońzy, kubleŕ Jan Scholta we Wětrowje, kubleŕ Ernſt Skop we Wětrowje. Na **cźelata** 1. myto, 5 hriwnow wucźinjaze, doſtachu: kubleŕ Auguſt Horſt w Scheſchowje, hoſcźenzaŕ Jurij Mucźink w Holeſchowje, rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach. Na **cźelzy** (młode byki) doſtachu: hoſcźenzaŕ Jurij Mucźink w Holeſchowje ßlěborny cźaßnik ſe ßlěbornym rjecźaſom, rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach ßlěborne łżizy, kubleŕ Schibak w Pſchiſchezach 5 hr. myta. Na **kołoły** doſtaſchtaj 3. myto, po 4 hriwnach: Jenny Trautmannez na Hornjohunjowſkim knježim dworje a rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach. Na **koły** doſtachu 2. myto, 4 hriwny wucźinjaze: dr. med. Stöckel w Njeßwacźidle, Erna Steffaniez w Budyſchinje, Jenny Trautmannez na Hornjohunjowſkim knježim dworje; 3. myto 3 hriwny wucźinjaze, rycźerſkublowy najenk Gießner w Boranezach.

S **Bukez.** Sańdźeny tydźeń ſchcźipaſche mandźelſka hoſcźenzarja Israela wiſchnje. Dokelž mějeſche pſche kuſchi rěbl, ſtupi ßo na hakoſu, ſo by wiſchnje lěpje doßahnyła. Pſchi tym ßo hakoſa ſlemi, a Israelka padny ſe ſchtoma na ſemju. Krej jej woßebje ſ hłowy móznje běżeſche. Tſi dny leżeſche w bludźe, ſo ßebi myßlachu, ſo wumrje. Tola nětko ßo lěkaŕ nadźija, ſo jej żiwjenje idźerži.

S **Rakez.** Sańdźeny ſchtwórtk dwě żonje ſ Mortkowa ſ wóßomlětnej holcźku k naſchemu lěkarjej pſchijěżeſchtej. Holcźka bě tón ßamy dźeń rano na polu, hdyž żito ßycźachu, powrjeſtka kłascź dyrbjała. Pſchi druhej rjabje ßo wobżaromnemu dźěſcźu ſ koßu lěwa ruka pſchi ſhibadle tak daloko pſcherěſny, ſo wona jenoż hiſchcźe ſa nětotrymi niczemi wißaſche.

S **Rakez.** W ſahrodże tudomneho wobydlerja Soki hakoſa jeneje jabłonje, ſ płodami wobpowěſchanehe, ſ nowa kcźeje.

S **Bjedruſka.** Sſrjedu rano w 3 hodźinach je ßo tu njewobydlena wumjenkowa khěża, żiwnoſcźerjej Kubizej ßłuſchaza, wotpalika. K haſchenju bě ßo ßydom ßykawow pſchiwjeſło, mjes nimi bě Khemberſka prěnja a Kroſtawſtra druha.

S **Hornjeje Wjaſońzy.** S njeſbożownym pſchipadom je ßo dźowka tudomneho tkalza Wernera ſ revolwrowej kulku ßmjertnje ſranika. Do wobydlenja jejneju ſtarſcheju bě namóiſki wojak Eiſelt pſchiſchoł a tam ßwojemu bratrej ßobupſchinjeßeny revolwer pokaſowaſche. Na dobo ßo ſ njeho wutſěli, a kulka holzy, pſchi ſchijazej maſchinje ßedźazej, do boka ſlecźa. Dokelž ſawołanemu lěkarjej njebě móżno, kulku w cźěle namakacź, ßu holzu do Budyſkeje hojerńje dowjeſli.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Lambora Khryſtian

Petrik ſ Cžorneho Kholmza bě wobſkorženy, ſo je ßmjercź ſkakarja Lehna ſ Brětnje ſawinował. 7. haprleje po pſchipołdnju dyrbjeſche ßo w Cžornokholmcžanſkej ſkale nabitk rosbuchnyć. Hacž runje dźěłacźeŕ Kubſch ſkakarja Lehna warnowaſche, tón na tamne měſtno dźěſche, ſ kotrehož ßo tón ßamy wokomik wulki kruch ſkały wottſěli. Po měnjenju ſtatneho rěcźnika njebě ßo Petrik ſa to poſtarał, ſo na tamne měſtno nichtó njeſtupi, hdźež bě ßo dźeń prjedy dźěra wuwjercźała a ßo nabika, tola ßo njebě rosbuchła. Ssudniźy pak běchu pſcheßwědčeni, ſo je ſnjeſboženy ßam na ßwojej ßmjercźi wina był a teho dla Petrika wuwinowachu.

S Hródka. Sso pſchi Sprewi wukhodźejo, ßu ſańdźenu póndźelu wucźomźy cźěło dźěłacźerja Jana Mjerwy, kotryž je ßo 13. junija 1868 w Delnim Wujeſdźe narodźił, w nilkej wodźe leżaze namakali. Najſkerje je Mjerwa ryby kojo ßo ſ Bożej ruczku ſajał a padnywſchi ßo ſaßrěbnył.

S Běłeho Khołmza. Sańdźenu ßobotu je w holi woheń wudyrił. Něhdźe 200 kórzow khójnow je ßo ſniczyło. S nich ßłuſcha něhdźe 170 tudomnemu knježemu dworej a něhdźe 30 kórzow Njeßwaczidliſkemu majoratnemu knjejſtwu w Kobliczańſkim reverje.

S Połpizy. W tudomnej ſtatnej holi je ſańdźenu póndźelu dopołdnja pſchi pruſkej mjeſy w „nowym haće“ woheń wudyrił, kotryž ßo bórſy na 140 kórzow wupſcheſtrě. Mózne mróczele kura, do kotrychž ßo zyła hola ſawali, ludźi na wohnjowy ſtrach kedźbliwych cźinjachu. Sa krótki cźaß bě ßo wjele ſtow woßobow k wopalniſchczu ſběžało, kotrež ſchtomy puſchczachu a pſchěrowy ryjachu, hacž bě ßo popołdnju wokolo 4 hodź. rosſchěrjenju płomjenjow kolo wokolo mjeſa ſtajiła. Spalile ßu ßo ſ wjetſcha 25lětne khójny. Naſtata ſchkoda něhdźe 10,000 hriwnow wucźini. — Pódla teho je ßo kórz hole, Zymplanſkemu knjejſtwu ßłuſchazy, ſnicził.

Přilopk.

* Rubježny nadpad je ßo póndźelu w nozy na khěžerja Kochta ſ Neugersdorfa ſcźinił, hdyž wón ſ jěſdnym kołom ſ Grunda do Schönborna jědźeſche. Něchtó jeho ſ tajkim wotmachom na hłowu dyri, ſo wón ſ koła padnywſchi bjes wědomnja leżo woſta. Poſdźiſcho cźežkoſranjeny do žitneho pola ſaléſy. W bliſkoſcźi bydlazy ludźo jeho ſtonacź ſaßłuſchachu a jeho rany ſwobalichu. Koło bě rubježnik ßobu wſał. Póndźelu ßu jeho ſ kołom, kotrež pſched ßobu wjeſeſche, na dróſy pola Rumburga ſaßłapili. Kij, kotryž mějeſche pſchi ßebi, ßo jako kijowa tſělba wupokaſa.

* (W holi ßo ſpalił.) W Draždźanſkej holi bě ßo ſchtwórtk wjecźor wrjóß ſapalił. Tam ſtejazym wyßokim khojnam ßo ſkora khětro wyßoko ſwuhli. Sawołanym wohnjowym wobaram ßo poradźi woheń podußycź, hdyž běchu wokolo njeho hrjebju ſryli. Ssrjedź wo palniſchcza ſtupiwſchi, tam ſwuhlene cźěło jeneho muża wohladachu. Wón je najſkerje ſe ſaźehlenej zigaru do hole ſchoł, a ßo lehnywſchi wußnył, na cźoż je jemu zigara ſ huby wupadnyła a wrjóß ſapaliła! Mjeno ſpaleneho cźłowjeka njeje ßo hiſchcze naſhoniło.

* (Zyrkej ßo wupaliła.) W Adorfje w rudnych horach je ßo póndźelu hłowna zyrkej ſ nutſka doſpołnje wupaliła. Jenož murje hiſchcze ſteja. Woheń je ßo do wěże (tórma) wupſcheſtrěł a jejnu wěžu ſnicził. Swony ßu ßo roſeſchkréle. Wěžnik móżeſche ßo lědma wukhowacź. Wěża ßo popołdnju hobrſkemu wohniwemu ſtołpej runaſche, ſ jeho woknami płomjenja ßapachu. Hdyž ßo kupła ſaßypny, njeje na ſboże nichtó do njeſboża pſchiſchoł. Woheń ßu pſchipołdnju 1/2 12 hodźin pytli; wón je najſkerje pſchi wupalenju parneho tepjenja naſtał. 1/2 3 hodźin wuheń padźe a 3/4 3 hodźiny ßo wěża ſnutſka ſaßypny. Adorfſka zyrkej je ßo w lěcźe 1511 natwarika a ßo poſdźiſche léta dwójcź ponowiła. Wona mějeſche wubjerne byrgle a kraßne ſwonjenje.

* (Njeſboże ſ automobilom.) Redaktor Staneke ſ Benrata pola Düſſeldorfa ſe ßwojim motorſkim dwojokołom do jeneho woſa ſawadźiwſchi padźe a nop ßebi rosraſywſchi bórſy po tym wumrje.

* Nowu ßmjerdźazu bombu je jedyn awſtriſki wojeńſki lěkaŕ wunamakał. Bomba, kotraž ßo ſ jednoreje kanony tſěła, powětr tam, hdźež padnje, ſ pohłuſchazymi ßmjerdami napjelni. Hdy by ßmjerdźaza bomba na pſchikład ßrjedź jeneho regimenta padnyła, by ßo ſ jejnymi ßmjerdami něhdźe 2000 muži na nětkotre hodźiny pohłuſchiło. Cźłowjekow lubowazy lěkaŕ měni, ſo mohli ßo pohłuſcheni wojazy ſ měrom ſajecź a ſo njemělo pohłuſchenje ſa nich ſłych ſcźěhwkow, khiba ſo by jich nětkotre hodźiny hłowa bolała. Schto bychu Rußojo a Japanjcy dali, hdy mohli ſ tajkimi bombami hižo nětkole tſělecź.

* (Cźerpjenje jenolětneju wojakow.) Wjele ſrudoby a horja ſtaj jenolětnaj wojakaj Fichtner ſ Mnichowa a Leweke ſ Draždźan ſnjeſcź dyrbjałoj, hdyž ſtaj pola prěnjeho namórſkeho bataillona ßłužiłoj. Jeju cźiwilowarjej běſchtaj feldwebel Springborn a ſerjant Zander. Taj jenolětnymaj na najnjehorſe, niſche waſchnje kſchiwdu cźinjeſchtaj. Nawdawaſchtaj jimaj wudma kotrež ßo pſchiſtoinoſcźe dla njehodźa ſjawnje wołpiętowacź. Ras Springborn na Fichtnera ſawoła: „Bayerſki prak! Schto wón pola naß chże? Woſtańcźe tola tam, ſ wotkal ſcźe pſchiſchli!“ Na kaſarmſkim dworje wón Fichtnera pſched druhimi wojakami tichaßeſche a jeho do ſody ſtorcźi, ſo Fichtner ßo motajo jeneho druheho ſody njeho ſtejazeho wojaka ßobu ſtorhny. Zander wojakow napominaſche, ſo dyrbja jenolětnych pſchebicź, ſo bychu diſziplinu nawukli. Woprawdźe ßu na to nětkotrych jenolětnych w kaſarmach pſchebili. Major ſ Barſewiſch, komandant prěnjeho namórſkeho bataillona, pſchi ſkładnoſcźi po privatnym pucźu wo ſkandaloſnych wobſtejnoſcźach ſhoni a porncźi, wěz pſched wojeńſkim ßudom pſchepytacź. Fichtner pſched ßudom praji, ſo je w domiſnje bayerſkim reſervnym offizěram powjedał, kak ßo ſ nim ſakhadźa; woni ßu ſe ſpodźiwanjom nad hłowu do rukow kleßnyli. Saſtupjeŕ wobſkóržby njehorne rěcźe wobſkorženeju tomaſche, wuraſy kaž „ßwinjo“, „prak“, „lumpak“ atd. ßu ſa ſdźěłanych ludźi, do kotrychž jerolětni ßłuſcheja, jara ſſchiwdźaze. Ssud mějeſche ſa woßebje cźeźke ſkucźenje, ſo bě Springborn na Fichtnera nawołał, ſo wón jako Bayerſki nima nicźo w Pruſkej pytacź. Duž Springborna k jaſtwu na 2 njedźeli a Zandera k ßrěnjemu arreſtej na ſchěſcź njedźel ſaßudźichu.

* (Wußlědźenje mordarja ſ pomozu pßa.) Na kuble w Hagenhofje pola Braunſchweiga ßu ßrjedu w nozy pohoncźa Duwu ſajeli, dokelž je pjecźa jenu 11lětnu holzu ſkónzował. Mordarja ßu ſ pomozu jeneho polizajſkeho pßa wußlědźili. Pßa najprjedy na měſtno dowjedźechu, hdźež bě ßo mordarſtwo ſtało. Potom jeho k kuhłowej ſhromadźenej cźeledźi pſchiwjedźechu. Poß ßo hnydom na pohoncźa Duwu ſahna a ßo do jeho draſty ſakußny. So by ßo pruha ſcźiniła, dyrbjeſche ßo Duwa druhu draſtu woblez, tola teź tón króć jeho poß mjes druhej cźeledźu wunamaka. Duwa najprjedy prějeſche, ſo je winowaty, poſdźiſcho pak je ßo njeſkutka wuſnał.

* (Wichory w Ameriźy.) Ssrjedźne, wjecźorne a połodniſche ſtaty połnózneje Ameriki ßu ßo ſe ſatraſchnymi wichorami a deſchcźemi ſapuſcźile. Wjele farmow w Kanſaßu, Nebraſzy a Oklahanje je powodźenych a žně ßu ſniczene. Wobkhad po żeleſniźy je w Kanſaßu doſpołnje pſchetorhnjeny. Dróhi mnohich měſtow ßu ßo do torhazych rěkow pſchetworile, a wobydlerjo ßu ßo do wyſchſich poſkhodow khěžow wukhowacź dyrbjeli. Na wjele měſtnach je błyk ſapalił.

* Parnych a płachtatych łódźow zyłeho ßwěta je ßo nětkole 29,943 naliczyło. S nich 11,134 łódźow Jendźelcźanam ßłuſcha. Niz jenož ſ wójnſkimi, teź ſ wikowanſkimi łódźemi potajkim Jendźelcźenjo morjo wobknjeżeja.

* (Morđarſtwo.) W Charlottenburgu pola Barlina ßu w jenym kanalu cźěło ſ wotcźatej hłowu a wotcźatymaj nohomaj a rosprótnym žiwotom namakali.

* Alkohol ſ mocha, pocha (torfa) atd. chzedźa w Aalbergu w Jütlanſkej dźěłacź. Pódla tamniſchich torfowych jamow ßo fabrika k temu natwari.

* (Dwaczyźi milijonow a tola njeſbożowna.) Knježna Bertha Dolberez ſe San Franziſka je ßo w New Yorku ſ woknom dźewjatcho poſkhoda Waldorfſko-Aſtoriaſkeho hoſcźenza na drohowy pleſtr dele cźißła. Wona je ßebi žiwjenje wſaka, dokelž ßo dla wumrjecźa ßwojeho nana rudźeiche, kotryž je jej 5 milijonow dollarow (20 milijonow hriwnow) ſawoſtajił.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3882 hr. 3 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 29. lěta 1904 hižo kwittowane:

Delanska patentna komisija (570,94 hr.): 5 hr. 60 np. — Молоканы (301,20 hr.): 1 hr. 5 np. = ... 6 hr. 65 np.

Hromadźe: 3888 hr. 68 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Nowe! Nowe!

Stary piwny dwór,

prjedawscha **Sendzicj**
.restawrazija
na theaterskej haßy.
Ssnědarnja,
Franz. billard.
Telefon cžißło 176.
Setkanischczo wschěch
wjeßnjanow.
Wo dobroczinwy pschikhad proßy
Jan Hebold.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucza

Gustav Küttner
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10.

Połcz! Połcz!

tuczny a pscheroscżeny pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **tuczne ßwinjaze mjaßo** punt po 60 np., **najlěpschu dobru kolbaßu** punt po 60 np., **metowu kolbaßu** zyły punt po 60 np., **ßadło** po zylisnach punt po 60 np. porucza

rěsniski mischtr Nierth
w Budyschinje
na ßerbskej haßy.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa stót porucza
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Rèczi ßerbsli.
Libsch, ßudnisti aktuar ßw. ßt. na ßukelnskej haßy 34. na koßu s napschecża piwneho hroda. Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazisle, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy Telefon cžißło 324.
Rèczi ßerbsli.

Wupschedawanje.

So bych ßwój wulki skład hotoweje drasty wuprózdnił,
hacž do póndżele 18. julija
dżělbu
mužazych a holczazych wobleczenjow
i dżěła nize płaczisny, kotruż mje ßameho steja, **wupschedawam.**

Eduard Fritzsche

pschi lawskich hrjebjach 4. W ßerbskim domje.

Rès

je pschezo na pschedań
we Lupjanskim parnym rěsaku p. Radworja.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poruczeja
brunizowe podkopki w Měrkowje.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodżělazy skótny napojak

Němski khěž. patent cžißło 122562 **(Selbsttränker)** D. R. G. M. cžißło 143112.

Lěpschiny: Njemóże ßo se žanym druhim systemom pschibližnje doßahnycź. Žane wuporjedżenje. Žane wustejaze korta, wo kotrež móże ßo stót franicź. Žane sersawjenje żelesnych rolow. Satykanje njemózne. Jara lohke rjedżenje. Njewobmjesowane dżerżenje, njedżiwajzy teho pak wjele tuńsche hacž kózda druha pschiprawa. Wobhladanje ßo rad dowola. Zadajcże ßebi płaczisny wot

G. Rosta, zementowej fabriki
w Budyschinje na Wjeleczanskej drózy 14.
Telefon 393.

Młóczenje s parnej maschinu

na msdu cžini **Bóschiczanski knjezi dwór.**

Wósk

kupuje po najwyschschich płaczisnach
Otto Engert.

Sapißowanske knižki

wschěch wullosczow
ßu tunjo na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

S nakładom Macžizy Sserbskeje ßu wuschle a we wudawarni „Sserbskich Nowin" na pschedań:

Kschiž a polměžaz abo **Turkojo psched Winom w lěcze 1683.** 1883. Płaczisna 40 np.
Trójniki. Sběrka powědańczkow. 1885. Płaczisna 40 np.
Nadpad pola Bukez. (1758.) S wobrasom. Druhi wudawk. 1888. Płaczisna 30 np.
Jan Manja abo **Hdże statok mój?** Powědańczko se ßerbskich stawisnow nowischeho czaßa. 1889. Płaczisna 40 np
Bitwa pola Budyschina. (1813.) 1891. Płaczisna 50 np.
Nowe Trójniki. Sběrka powědańczkow. 1893. Płaczisna 40 np.
Sabawki. 1896. Płaczisna 40 np.

Puczowanske tosche,
puczowanske koffry,
nakhribjetne měchi
porucza tunjo

C. A. Pětsch

na hauensteinskej haßy 1.

Sa kolojěsdnych!

Wubjernje dobre **mantle** po 5 mk.
Schlawchi hižo po 4 mk.
Wupruhowany wudżělk porucza
Otto Büttner
pschedawarnje koże, cžerjenskich rjemjenjow a technitich gumijowych wězow
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 9.

Jatrowy wolij

w rjanej żoltej tworje sa **ßwinje,** k spěchowanju wobżernosczże a pschetlacża porucza tunjo
en gros **Otto Engert** en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jěsdne kola kolomaß

porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Heutsch
pschi żitnych wikach 30
w domje hosczenza „sloteje hwězdy."

Nanajlubosnische

bywa kóżde wobliczo, kcżejaza a ßmykka koża, nězna a powabna barba po wschědnym myczom jenoż s Vierowym

Radebeulskim lilijowym mlokowym mydłom
E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždżan, kusk po 50 np.

Pistne khartki

rjane kaž lithografowane, cžischczi spěschnje
Ssmolerjez knihicžischczernja.

Sslubjenske listki

se słotym srěskom
kaž też w jednorym wuhotowanju cžischczi po tunjej płaczisnje
Ssmolerjez
knihicžischczernja.

Pawoł Grimm
wulkowójwodski sakski dwórski lifrant
mějeczel **Max Buschmann**
w Budyschinje
na bohatej haßy 31.

Derje sarjadowany **skład zigarow, zigarettow a tobaka.**

Tyßaz hižo po 25 mk.

Kupowańja sa **saßo-pschedawarjow.**

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje, da-li Bóh, jutře nje-dźelu, 17. pražnika, popołdnju z dypkom 5 hodźin swoje

měsačne posedźenje

w Křižanec hosćencu. Wšě lube sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Wosy na pschedań.

Nimale nowy schtyrißedlaty **Połčznisti wós,** jedyn **dwojo-pschežny wós,** jenu **jenopschežnu połschesu** a jedyn **schkleńczany wos** ma na pschedań

Hermann Frenzel,
ßedlarski mischtr w Hodźiju.

Jenopschežny derje dźeržany

rólny wós

je pscheměnjenja dla tunjo na pschedań w **Trupinje** čißło 12.

Wobstejnosćow dla je **žiwnosć** čißło 17 w Kschiwej Borschći, 12 kórzow dobreho pola, łuki a rjanu sahrodu wopschijaza, se žiwym a morwym inventarom na pschedań. Wscho je w dobrym rjedže. Dalsche je shonicź pola wobßedźerki tam.

Wobydlenje

je k 1. oktobrej na pschenajeće na **Židowje** čißło 228.

Pscheńzu a rožku

po najwyschschich płaćišnach kupujetaj

Heinke a ßyn
w hamorskim młynje
w Budyschinje.

Rěs

ma na pschedań parny rěsak w **Rakezach.**

Čerstwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pschi wotewsaću 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pschi wotewsaću 5 puntow po 64 np., **kotbaßowy tuk** po 45 np. porucza

Emil Gräfe,
rěsnisti mischtr
na swonkownej lawskej haßy 16.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

změje jutře njedźelu popołdnju w **4** hodźinach swoje **měsačne posedźenje.** Jednać ma so wo lětušim wuleće a druhich należnosćach. Hosći a sobustawy należnje přeprošuje

předsydstwo.

Pschesadźowanje ležomnosće.

Dla dźělenja herbstwa maja ßo ležomnosće, k sawostajenstwu semrjeteje swudowjeneje **Kanigoweje w Minakale** ßluschaze a w zyrkwinskej wßy Minakale ležaze, w kotrychž ßo khlamari a korčmari,

póndźelu 18. julija 1904 dopołdnja w 11 hodźinach

na městnje ßamym dobrowólnje na pschesadźowanje pschedawacź.

Bližsche wumělenja ßu pola podpißaneho abo pola herbow w Minakale shonicź.

Brun Boentner, wobkhodny agent
w Budyschinje pschi lawskich hrjebjach 14.

Do Wulkeje Dubrawy!

Čeßesćenym Sserbam **we Wulkej Dubrawje a wokol-nosći** najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym ßo tam jako **schewz** saßydlił.

Sa dobre a tunje dźěło rukuju, proschu moje pschede-wsacże dobroćiwje podpjerać.

S počeßesćowanjom

August Freund, schewski mischtr.

Pschečzehnjenja dla

wschón ßwój tworowy sklad po poniženych płaćišnach wupschedawam.

Moritz Lange w Njeßwaćidle.

Alyn w Konjezach

porucza k wußywam

woku, hroch a kolij

we wubjernej družinje po najtuńschich płaćišnach.

Mikławsch Čornak.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedźenju wschěch klampnarskich dźěłow, tišchnych žłobow (rynow) **a rołow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, želesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobschkodźene wězy ßo spěšnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěšne poßłuženje. **Tunje płaćišny.**

Hejda, hdže wschitzy póndźemy?

Njedźelu 17. julija póndźemy saßo do

Noweje Jaßońzy

na kwětkowy bal.

Tam budże rjenje!

Popołdnju wot 3 hodźin budźa ßo **kehele kulecz** a **gramofou** budże konzertowacź.

K temu pschečzelnje pschepro-schujetaj

R. Dunkel a mandźelska.

Kožane schórzuchi

ſ rjemjenjom a bjes njeho, teho runja

murjerske schórzuchi

na wulki wubjerk po najtuńschich płaćišnach porucza

Otto Büttner

pschi hlownym torhoschću 9 pschedawańja koże a čerjatych rjemjenjow.

Franzski palenz

najlěpschi žrědk psche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roscźenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

Sserbsku sprawnu holzu

sa pschedawanje a domjaze dźěło pyta

August Bär
w Njeßwaćidle.

Na knježi dwór w Delnjej Kinje ßo dowérny strósby muž statneje starosty jako straźnik (wajchtar) pyta.

2 dźěłaćerskej ßwójbje a 2 rólneju pohonczow

hnydom pyta

knježi dwór w Sarěczu.

Kuchańki, stwinske a ßłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaćerske ßwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drósy čißło 7 ſ napschećza měschćańskeho theatra.

Skschiwdźenje na **Jana Bartka** sřěčzane, ſ tutym wróćzo bjeru. **Pawoł Nowak.**

(K temu čißłu pschiloha.)

Pschiloha k czišku 29 Serbskich Nowin.

Ssobotu 16. julija 1904.

Płaczišny rèsnecho slotu na Draždžanskich slótnych wikach

11. julija 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	Rèsna waha hr.
Wóły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rèsneje hódnoscże hacż do 6 lèt	38—40	68 70
awstriske	39—41	69 71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	65 67
3. ßrènjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	59 62
4. ßnadnje pizowane kóżdeje staroby	25—29	54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rèsneje hódnoscże	36—39	64—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rèsneje hódnoscże hacż do 7 lèt	33—35	60—62
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—32	56 58
4. ßrènjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	49 51
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rèsneje hódnoscże	38—39	63 66
2. ßrènjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—35	58 60
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—54
Cźelata:		
1. najlèpsche s młokom wukormjene abo najlèpsche wot zyza	44 46	66 68
2. ßrènje kormjene abo tèż dobre wot zyza	42—43	64—65
Swinje:		
1. połnomjaßne lèpschich raßow a jich sschiżenjow w starobje hacż do 1¼ lèta	42 43	55 56
2. mjaßne	40 41	53 54
3. ßnadnje wuwite, tèż ranzy a kundroßy	38—39	51—52

Płaczišna żitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Żitowy dowos w Budyschinje: 3444 mèchow.	W Budyschinje 9. julija 1904. wot hr	wot np	hacż hr	hacż np	W Lubiju 14 julija 1904. wot hr	wot np.	hacż hr	hacż np.
Pschenża běła	9	13	9	41	8	97	9	26
" żołta	9	—	9	13	8	68	8	94
Rożka	6	38	6	50	6	38	6	63
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	33	6	67
Wowß	6	70	7	—	6	30	6	75
Hrósch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Bèrny	2	50	2	75	2	10	2	40
Butra 1 kilogr.	2	10	2	40	2	—	2	30
Pschenczna muka 50 "	9	—	17	50	13	—	16	67
Rżana muka 50 "	7	—	12	—	9	83	10	83
Ssyno 50 "	2	50	2	75	2	—	2	50
Ssloma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1010 schtuk, schtuka	9	—	18	—		—	—	
Pschenczne wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	5	—	5	30
Rżane wotruby	—	—	5	25	5	40	5	80
Pschenczny gris	—	—	5	50	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płacześche: tórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 50 np hacż 15 hr 99 np, żołta 15 hr. 30 np. hacż 15 hr 50 np, tórz rożki po 160 puntach 10 hr. 19 np. hacż 10 hr. 40 np., tórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr 32 np. hacż 9 hr 50 np

Na Burshy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 90 np. hacż 9 hr 12 np., pschenża (żołta) wot 8 hr 60 np. hacż 8 hr 83 np, rożka wot 6 hr 50 np hacż 6 hr 70 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacż 7 hr. 10 np, wowß wot 6 hr. 50 np hacż 6 hr. 75 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

7. julija 1904.

Po 50 kilogr.: Rożka wot 6 hr. 20 np. hacż 6 hr. 40 np., pschenża wot 8 hr. 70 np hacż 8 hr. 80 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacż 7 hr 20 np, wowß wot 6 hr. 80 np. hacż 6 hr. 90 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacż 11 hr. 90 np., hrósch 10 hr. — np., ßyno 2 hr. 80 np., bèrny 2 hr. 20 np., ßloma (600 kilogr.) 15 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hacż 2 hr. 30 np.

Wjedro w **Londonje** 15. julija: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smèje 7. njedżelu po ßwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodż. serbsku spowjednu rècź, ½9 hodźin duchowny Tyschet serbske a w 10 hodż. nemske predowanje. — Tydźenske sastojnske dźèła smèje farat Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Louisa Mariana Helena, Ernsta Augusta Pětrika, kowarja na Zidowje, dź. — Emma Augusta, n emandź. dź. w Kelnje.

W katholskej zyrkwi: Jan, Jana Jakuba Hórbanka, młynka na Zidowje, ß.

Zemrjeći:

W Michalskej wożadże: 7. julija: Khorla Waltaŕ, Khorle Augusta Mětascha, formarja na Zidowje, ß., 4 m. 10 d. — Bjedrich Waltaŕ, Khorle Bjedricha Rjencża, samkarja na Zidowje, ß., 7 l. 2 m. 23 d. — 10. Marczin, Augusta Reinholda Leinerta, klampnarja na Zidowje, ß., 8 m. 2 d.

W katholskej wożadże: 7. julija: Hańża, Ernsta Wicźasa, dź. kaczerja tu, mandżelska, 39 l. 4 m. 11 d. — 11. Hana Hilżbjeta a Marja Marta, Jana Mikawscha Krawza, khèżerja a dźèkaczerja na Zidowje, dź., (dwójn.), 5 m. 2 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

7. njedżelu po ßwjatej Trojizy smèje rano ½7 hodź farat Kschižan serbsku spowjednu wucżbu, ½8 hodźin duchowny Voigt serbske a ½10 hodż. nemske predowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

7. njedżelu po ßwjatej Trojizy smèje rano w 7 hodż. farat Domaschka serbsku spowjedź, w 8 hodż. serbske a ¾10 hodźin nemske predowanje.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobroscże

po najtuńschich płaczišnach najlèpschi porucża

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapocżejo, franko sa hotowe pjenjesy roseścżelu.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaśow** k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedżenje dobre a tunje.

Pschispomnjenje: Rèczu serbski.

Krawstwo sa mużazu drastu po měrje

Ernsta Schenka

pschi żitnych wikach na ßukelnskej haßy 1 po 1 skh.

w domje schewskeho mischtra Mohra

porucża ßo swojim serbskim krajanam

k dźèlanju wscheje mużazeje drasty.

Drasta ßo derje po modże schije. — Sa dobre ßedżènje ßo rukuje. — Płaczišny ßo tunjo wobliczeja.

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki skład hotowych
czrijow a schkórnjow
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Pschedawanischczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3 s napschecźa stareje pósty.

Pospyt pscheßwědczi!

S pschihodnej skladnoscźu ßym wjetsche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak so je mi mózno, s dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** czißko 458 a 460, s czísteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotlezanju** a po ßwojim sestajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje ßłodzazeju**

10 schtuk

jenoż po

39 np. a 40 np.,

100 schtuk

jenoż po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pschedawacź.
Proschu, spytajcźe!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětschka
na rózku zitneje a ßerbskeje haßy.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.
Kaschel, katarrh, dybawoscź
ßo spěschnje polózeja
s thymusinom
Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Scźele ßo na wßy.

Zacherlin

spodźiwnje skutkuje! Wón mori lěpje,
dyźli druhe ßrědki, s wěstoscźu a rucźe kóždu druźinu schłódnych pschekaßanzow, woßebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schcźónwy, njerodź na domjazych skocźatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja ßu: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

J. G. Müller, ßedlarski mischtr

w Budyschinje na kamjeńtnej haßy 12

pschi potrjebje **bayerske tóczniki, brußy** 12 wschelakich druźinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płaczisnach, **koßyscheza, koßowe schlitaki, koßowe rynki, rohowe kanki, hrabje, ßerpy** atd. porucza.
Saßopschedawarjam ßo ponizene płaczisny wobliczeja.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka

1000 schtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkubło
pola Njeßwaczidła.

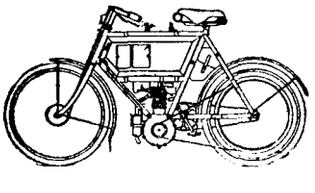

Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsczisische, najthmańsche a najbóle płaczisny hódne kola pschitomneho czaßa.
Jenoż fabrikske płaczisny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** s 2¾ konjazej mozu, se ßamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draźdźanskej drósy 10.

Ssymjeńtny hróch, ßymjeńtnu woku, kolij, hejduschku,
każ wschě druhe ßymjo, najlěpje skhadźaze najtuńscho porucza
Jan Marcinkowsky
na kamjeńtnej haßy 12.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe skhnyjaze,
molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij
(němski a franzowski),
najlěpschi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe skhnyjate,
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki, Kólnski klij każ tež
murjerski klij, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbicźe wscheje druźiny,
schablony
sa **molerjow a murjesow**
porucza a ma pschezo na składze po najtunischich płaczisnach

Emil Měrsch,

drogowe khlamy
24 na kamjeńtnej haßy 24
snapschecźa turnaŕnje.

K wußywej

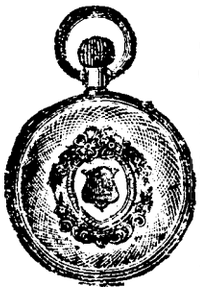
pólski hróch a woku,
hobrski kolij,
najlěpschi schlesynski
ßrěni kolij, hejduschku
po najtunischich płaczisnach porucza
Gustav Heinke
w Budyschinje
pschi zitnych wilach 34.

Wschě barby,
ßuche a do wolija ſrybowane,
firniß,
terpentinowy wolij,
lak,
barbiczje (pinſle),
ſchablony.
dale
zement
ſtajnje cžerſtwy,
po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach kaž tež
po měchach porucža tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pſchi žitnych wikach 30
w domje hoſcženza „ſkoteje hwězdy“.

Winowa wikowarnja
„Liſchczeje jamy“
(Fuchsbau).
Moſelſke wino bleſchu hižo po 90 np.
Rheinſke wino = = = 80 np.
Bordeauxſke wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
ſchpaniſke wino = = = 80 np.
portugalſke wino = = 80 np.
němſki a franzowſki kognak,
němſke a franzowſke Champanſke wino
porucža
Oskar Dietrich
Telefon 704.

Kóždy, kotryž chže ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chže ßebi jón **porjedžicz** dacž, njech dže k cžaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.
Jencz pſchedawa a porjedža ſa ßwoje džěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wolno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Limettu
woczerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczišny hódno porucžataj
Schiſchka a Rjeczka
na ſwonkownej lawſkej haßy.

Wobraſy
(bildy) ßo rjenje a tunjo ſaſchkleńzuja a ſ wobłukom wobdadža,
domowe žohnowanja a **wobraſy, wěnzy a ſchpruchi k ßlěbornym łwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczišnach pola
Maxa Mützy
na bohatej haßy 11.

Dokelž je lětny cžaß poſtupił

wot nětka

žakety,
paletoty,
khornarje,
golfowe capesy,
zyle wobleczenja,
rańſche ßukńje,
matineje,
wolmjane bluſy,
pſcheßlónczniki

jenož lětuſche najnowiſche wězy

ſ 25% rabatta

pſchedawam, ſo bych ßwoju pſchedawarnju troſchku wupróſdnił.

Najtuńſcha ſkładnoſcz k nakupjenju pucžowanſkeje potrjeby.

Jan Jurij Pahn.

Lubijſka banka.

Danimy pjenjeſy na ſapołożenſke knižki:

pſchi wſchědnym wupowjedženju 2 1/2 %,
pſchi 1 měßacžn. = 3 %,
pſchi 3 měßacžn. = 3 1/2 %,
pſchi 6 měßacžn. = 3 3/4 %,
pſchi 12 měßacžn. = 4 %.

Filiala Lubijſkeje banki
pſchi lawſkich brjebjach.

Fotografowarnja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbſkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju ſirmu

jenoż **Richard Huth na ßerbſkej haßy 13** kedźbuje.

Wolijowe barby

we wſchěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże ſkhnyjaze, k barbjenju khěžow, ſchpundowanjow atd.,

molerſke a murjerſke barby

cžerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,

ſchpundowanſki ßwěcžaty lak

ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a ſpěſchnje ſkhnyjazy,

terpentinowy wolij

(němſki a franzowſki),

dwójzy warjeny hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże ſkhnyjazy,

bernſteinſke laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki,

Ia Kölnſki klij kaž tež **murjerſki klij**

a hiſchcże wſchelake druhe druźiny,

myjerſku krydu, gyps,

Ia portlandſki zement, klepatokamjenjowu a ſchmirglowu papjeru, ſchmirglowy plat, ſchpundowanſki wóſk, wóſk ſa parketowe ſchpundowanje, barbicże wſcheje druźiny,

ſchablony

ſa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucża a maja pſchezo na ſkładże po najtuniſchich płaczíſnach

drogowe a barbowe en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Telefon 33.

Piwowy hród w Budyſchinje

porucża cžeſcžowným Sserbam w měſcże a we wokolnoſczi **ßwoje měſtnoſcże,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjeſy dobru jědź a napoj** doſtacź.

Hermann Rachlowz.

Khěžorowa khofejowa pſchedawarnja

najwjetſcha khofejowa palerńja Europy

direktnje ſ pſchetrjebarjemi wobkhadźaza.

Wjazy dyžli 750 ßamßnych pſchedawanſkich filialow.

Poručamy:

khofej ſ direktneho pſchiwoſa, po naſchim waſchnju paleny, kaž tež

khofejowe pſchibjerki ſe ßamßneje fabriki we wſchelakich ſawalkach,

cžaj po wſchelakich płaczíſnach,

kakao ſe ſaručenjom, ſo ßo lohko roſpuſchcża a jara ſporu, ſ naſchich ßamßnych dźěłarńjow,

ſchokolady ſe ßamßnych dźěłarńjow, ſe ſaručenjom, ſo jenoż ſ zokora a kakao wobſteja.

Biskwity najwubjerniſcheje hódnoſcże, 16 wſchelakich druźinow.

Pſchedawanſke filiale

w **Budyſchinje** na bohatej haßy 5,
w **Khorjelzu** na kamjeńtnej haßy 6,
w **Žitawje** pſchi radnizy w kupnizy,
w **Radebergu** na Draždźanſkej dróſy 11.

Portlandſki zement

w wubjernej jenakej hódnoſczi ſtajnje cžerſtwy, dokelž ßo kóždy tydźeń pſchiwoża, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo porucża

Otto Engert

en gros drogowe khlamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Telefon 33.

Skład drainěrowanſkich rolkow w Lětonju

porucża **drainěrowanſke rolki** wſchěch wulkoſcżow,

wodowodowych rolow, konjazych žlobow, krowjazych kortow, ßwinjazych kortow, proßazych kortow ſ rěblikom a bjes njeho,

pßucże korta, pleſtrowanſke platy,

wſcho po fabrikiſtich płaczíſnach.

Emil Dietrich.

Pizowanſki talk

ſnamjo A a B

porucża

Emil Dietrich w Lětonju.

Karbolineum,

najſkmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńſchich cžwizach a po waſy ma na ſkładże

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 30. Sobotu 23. julija 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Posledni nadpad na Port Artur.

Hakle 5 dnjow po tym, so bě Kuropatkin do Peterburga powjesćił, so je so w nozy 10. julija nadběh japanskeho wójska na Port Artur wotrasył a so su Japanszy pschi tym pjeća 30,000 muži shubili, je so Japanske knjeżerstwo smužiło, sjawnje sapřećź, so su Japanszy někajki nadběh na Port Artur sćinili. „Ruska telegrafowarnja“ je so teho dla w Mukdenje wobhonjała a na to sćěhowazy telegram dostała:

„Tu su powjesće s japanskeho žórła dóschle, kotrež wobkrućeja, so su Japanszy 10. julija nadběh na Port Artur sćinili a s wopředka tež wuspěch měli, potom pak so s wulkim schkodowanjom s podpjeranjom ruskeho łódźstwa wotrasyli.“

Powjesć wo njeporadźenym japanskim nadběhu na Port Artur je so hischće s druheje strony wobkrućiła. Do Čzifu je chinesła džunka (płachtata łódź) s 8 Rušami a 50 Chinesami pschijeła, kotraž je Port Artur 14. julija wopuschćiła. Rušojo so sarjeknychu, něschto powjedźić, Chinesojo pak powjedachu, so su 11. abo 12. julija Japanszy se 14,000 muženi jene wobtwjerdźenje s ranja Port Artura dobyli. Prjedy pak hač su mohli posylnjenje dostać, su Rušojo Japanskim puć salehnyli a podsemske miny sapalili, s čimž su so wschitzy Japanszy morili. Chinesojo dale powjedachu, so je jedyn ruski torpedowy čołm 13. julija wikowansku łódź blisko Port Artura nadpadnył, měnjo, so je wona japanska transportska łódź. Někotsi Chinesojo, kotsiž běchu na łódźi, su so tepili. Rušojo su s Europjanow wobstejaze mužstwo a mnohich Chinesow wukhowali.

Wujaznjaza bitwa

je so njedźelu mjes Rušami pod generalomaj hrabju Kellerom a Kaschtalinskim a Japanskimi pod generalom Kurokiom pola Ljanschanguana bila. Japanszy s wopředka s hórskich pschekhodow zosachu. Na to general Kaschtalinski tele pschekhody wobsadźi. Nasajtra pak so Japanszy se sylnym wójskom a wosebje wjele artilleriju wróćźichu. General Keller teho dla dopoldnja 1/2 11 ruskemu wójsku poruči, so k Jančelinskemu pschekhodej sawróćźić. Wokolo pschipoldnja Japanszy na ruske stejischćo pola Jančelinskeho pschekhoda nadběh sćinichu. Ruska artillerija jenu japansku hórsku batteriju wotmjelknyć nusowasche. Wokolo 3 hodźin wojowanje pschesta. Ruszy Japanskich pola doka Lanchoskeje rěki sadźerżachu a swoje stejischćo wobkhowachu. Na ruskej stronje bě wjazy dyžli 1000 muži padnyło, s najmjeńscha telko běchu tež Japanszy shubili.

Bitwa mjes Kuropatkinowym a Kurokiowym wójskom?

Amerikanske nowiny „New-York Herald„ su wot swojeho dopisowarja sćěhowazy telegram dostałe: General Kuropatkin bě wot swojich wobhonjerjow shonił, so Kuroki s někotrymi divisijemi a mnohimi pólnymi kanonami wot Ssajmaczy na stronu k Liaojanej cźehnje. Kuropatkin hłownu móz swojeho wójska se sylnej artilleriju pschećźiwo postupowazym Japanskim wotpósła. Póndźelu rano k bitwje dóńdże. Skoro njepschestawajzy je so wot póndźele rano hač do wutory wječor wojowało. Schkodowanje na woběmaj stronomaj je khětro wulke, tola njeje hischće snate. Kurokiej njeje so poradźiło, Kuropatkinej puć do Mukdena salehnyć. A na to bě so postupowanje Kurokiowego wójska samériło. Wočakuje so, so budże so nětko wo sylnje wobtwjerdźeny Liaojan wojować. — Mórski pschistaw Inkou a město Niuczwang hischće Rušojo wobsadźenej dźerża.

Rušojo w dolhoranschej Koreji.

Kaž chzedża jendźelske nowiny „Times“ wjedźeć, Rušojo w Koreji pucże a psches Tumensku rěku móst twarja. Woni tajke pschihoty cźinja, kaž so by wjetsche wójsko pschicźahnyć dyrbjało.

Pomozne kschižaki ruskeho wójskeho łódźstwa,

kotrež běchu s Cźorneho morja wujěle, su do Cźerwjeneho morja sajěle. Tam wone sa łódźemi loja, kotrež s Europy powjesće a wójsku potrjebu do Japanskeje woża. Jena s tychle łódźow „Ssmolensk“ je němsku łódź „Prynz Hendrich“ pschepytała a listy, kotrež dyrbjachu so do Japanskeje pósłać, jebrała. Druha ruska łódź „Peterburg“ je jendźelsku łódź „Malaccu“ sadźerżała a ju, dokelž so na njej munizija a maschiny, do Japanskeje postajene, namakachu, sasłapiła. Ruske knjeżerstwo bě psches swojich wobhonjerjow shoniło, so je „Malacca“ w Antwerpenje muniziju sa Japanskich pschijała. Teho dla su dyrbjale ruske pomozne kschižaki w Cźerwjenym morju na „Malaccu“ łakać a so jeje smoznować. Wona je so s 40 ruskimi wojakami wobsadźiła, kotsiž s njej do Ruskeje jědu. Dokelž so kapitan sapowjedźi, jendźelsku khorhoj wotstronić a ju pschećźiwo woli Rušow k sćežorej pschibi, ju Rušojo wotdrěchu. Hdyž kapitan pschećźiwo temu protestowasche, jemu Rušojo hrožachu, so jeho sajimaja. Tež jendźelske knjeżerstwo je pschećźiwo sasłapjenju „Malacci“ protestowało a žadało, so dyrbi so łódź hnydom sasso puschćić. Ruske knjeżerstwo pak je snapschećźiwiło, so je ruska łódź „Peterburg“ zyle po sakonju cźinika. Sasłapjenje „Malacci“ je zyle prawe, dokelž je wona wójnsku kontrebandu sa Japansku sobu wjesła. Jendźelcźenjo bychu, hdy bychu woni wójnu wjedli, runje tak cźinili.

Jendźelcźenjo so s njembroscźu pyrja, so su sebi Rušojo swěrili, jenu jendźelsku łódź pschepytać a sasłapić. Žadaju sebi, so dyrbi hnydom jendźelske wójnske łódźstwo wujěć a Rušam „Malaccu“ wotewsać.

Němske knjeżerstwo je so runje kaž jendźelske dla pschepytanja łódże „Prynza Hendricha“ pola ruskeho knjeżerstwa wobcźežowało. Poslednische je snapschećźiwiło, so hischće njeje wo tym wot kapitana „Ssmolenska“ powjesće dostało.

Wladiwostokske ruske wójnske łódźstwo

bě sańdźeny tydźeń s nowa na daloke morjo wujěło. Wone je jenu japansku łódź, kotraž potrjebu sa japanske wójska wjesesche, potepiło, druhu japansku łódź, na kotrejž žaneje wójnskeje kontrebandy njenamaka, pak sasso puschćiło. Do kotreje strony je potom wujěło, njeje snate.

Ruski wulkowjerch Boriß

je w poslednjej bitwje w Jančelinskim hórskim pschekhodże sobu wojował. Duž je powjedańczko, kotrež su jendźelske nowiny wo nim rosschěrike, hola wumyślenka. Kaž so bajesche, bě zar wulkowjerch Boriża do Archangelska do arresta pósłał, dokelž bě so generalej Kuropatkinej spjecźował.

Njepschihotowosćz Ruskeje na wójnu s Japanskej.

Ruska je ßo zyle njepschihotowana s wójnu w rańschej Asiskej pschekwapiła. Hakle nětkole je ßo potajnosćz wotkryła, so je Ruska sapoczatk měrza jenoż něhdże 14000 wojakow w zykej rańschej Asiskej měła. S nětkole wosjewjeneho lista molerja Wjerjeschczagina, wuskeho pschecźela najwyschschich ruskich offizěrow, kotryż je s potepjenjom wójnskeje łódże „Pětropawlowska“ psched Port Arturom ßmjercź namakał, shonimy, so je s wopředka w Port Arturje 6000, we Wladywostoku 6000 a w snutskownej Mandżurskej něhdże 2000 ruskich wojakow stako. Zar bě potajkim ßwój ßlub, so ruske wójsko Mandżursku wopuschczi, hižo sapoczatk tehole léta dopjelnił. Jenoż Port Artur, kotryż bě ßebi Ruska wot Chiny na 99 lět wotnajała, bě se 6000 ruskimi wojakami wobßadżeny. To wscho je Japanskim derje snate było. So ßu Ruskej wójnu teho dla pschipowjedźili, so bychu Mandżursku saßo Chinje wróćźili, je tokśta łża. Wotmyßlenje Japanskich na to dże, ßo s nětczischej wójnu Port Artura a Wladiwostoka smozowacź a zyke chineske wiki japanskej industriji dobyczź. Runje każ nětkole Ruska dyrbjeschtej ßo posdźischo też Němska a Franzowska s rańscheje Asiskeje wuczischczecź. Duż stej Němska a Franzowska ßwojich ßamßnych interessow dla nusowanej, po móżnosczi Ruску pschecźiwo Japanskej podpjeracź.

Zar je twjerdu wolu měł, ßo do wójny s Japanskej sapleschcź njedacź. Wón a jeho radźicźeljo běchu pscheßwědczeni, so ßebi też Japanska měr pscheje. Wójnski minister Kuropatkin pak bě po rańschej Asiskej puczowawschi zyle hinascheho mënjenja. Wójnske pschihoty Japanskeje spósnawschi ßebi Kuropatkin żadasche, so dyrbi ßo na schiju a na hłowu ßylne ruske wójsko do Mandżurskeje półłacź a ßo „tajna wyschscha wójnska rada“ sałożicź. Hdyż ßo w jenym poßedżenju tajneje wójnskeje rady wěste byczź sdasche, so budże wjetschina jejnych ßobustawow Kuropatkinej pschihłoßowacź, zar na dobo stany a poßedżenje wopuschczi. To bě Kuropatkinowe poraženje. Wón a jeho pschecźeljo widżachu, so bě wscho shubjene. Hdyż jedyn s tutych ministrej swonkownych należnosczow, hrabi Lamsdorffej, praji: „Ale to je błasnosćz, sahubimy wótzny kraj!“ minister wotmolwi: „Wy scże ßam błasn. Njewidźicże dha, so zar wo wójnu njerodźi, a so wójna njepschińdże, dokelż ju zar nochże?“ Takle wotpokasany ßo woprascha: „A Japanszy?“ Lamsdorff snapschecźiwi: „Japanszy? Nó, to zyle wěscże wěmy, — cźi ßo żenje do naß njedadża. Wogar, zarowy woßebity półłanz w Japanskej, je ßo wot tam wróćźiwschi zarej wobkrucził: »Jako wojak a ßwěrny poddan Waschcheje Majestosczże ruku na duschu dżeržo pschißaham: żenje ßebi Japanszy njebychu swěrili, naß pschimacź, na to ßebi ani njepomyßla!!!« Tu wscho wěscże.“ A wschón sbożowny Lamsdorff woteńdże, kóżdemu, kotryż chzyschе ßłyschecź, wobkrucźejo, so „wójny njebudże, dokelż zar jeje nochże“.

To je s pschiczinu, so ßu na ministra Lamsdorffa njemdri. Prynz Dolgoruki je ßo w pschitomnosczi wjele hosczi w salonje hrabinki Schuwalowoweje wjetował, so ministra Lamsdorffa wuplistuje, a wón je też ßwoje ßkowo na sjawnej drósy do skutka stajił. Prynza Dolgorukia ßu tehdy do błudniży tykli, tola bórsy ßu jeho s njeje puschczili a dżenża wón saßo ßwobodny wschudże khodźi. To je wěste snamjo sa to, so budże s Lamsdorffom bórsy nimo. Wón a druży zarowi radźicźeljo ßu ßo dali Japanskim sa nóß wodźicź a ßo na wulku schkodu Ruskeje sjebacź.

Nowe němsko-ruske wikowanske wuczinjenje.

Na kupje Norderney je sańdżeny tydżeń němski kanzler hrabja Bülow s ruskim finanznym ministrom Wittu wo nowym němsko-ruskim wikowanskim wuczinjenju jednał, Wo tym, hacź je jednanje wuspěch abo njewuspěch měło, ßo krucże mjelczi.

Sultan je ruskemu łódźstwu pschejěsd psches Bosporuß a Dardanelle dowolił.

Ruska nětkole se ßwojim wójnskim łódźstwom Czorne morjo wobknjeżi, tola dale tole knjejstwo njedoßaha. Hdyż chże ruske łódźiwo do ßrjedźoseмskeho morja wujěcź, dyrbi kóżdy krócź sultana wo dowolnosćz proßycź. S Czorneho morja mjenujzy jenoż jenicźka wuska móřska dróha, s asiskim a europiskim brjohom wobmjesowana, wjedże. Tale dróha je tu khwilu w turkowskej mozy a wot sultanoweje wole wotwißuje, hacź ßo ruskim łódźam wujěsd s Czorneho morja dowoli. Po żadanju ruskeho półłanza, kotryż je khětro krute ßłowczka poręczał, njeje ßebi sultan swěrił, ruskim łódźam wujěsd wobaracź. Duż ßu tydżenja někotre ruske pomozne kschižaki a tele dny łódź „Czornomorez“, kotraż kanony a muniziju ßobu wjesesche, s Czorneho morja do ßrjedźoseмskeho morja wujěle.

Admiral japanskeho łódźstwa Togo

je pjecża na malariju (symizu) skhorił. Mjes mużstwom japanskich łódżow se pjecża kholera wudyrika.

Swětne podawki.

Pschibywanje invalidskich rentow.

Liczba rentu dostawazych invalidow je wot léta 1900 na nadpadne waschnje rostła. W lécże 1899 renta 96,6555 hriwnow wuczinjesche a ßo haeż do léta 1903 na 152,871 hriwnow powyschi. K wurunanju powyscheneje rentskeje czeżkoty dotalne pschinoschkowe dokhody, létnje něhdże 135 milijonow hriwnow wuczinjaze, wjazy njedoßahaju, a poßlednje léto je njedostatk hižo 81 milijonow hr. doßahnył. Duż budża ßo pschinoschki sa invalidsku rentu powyschicź dyrbjecź. Dżełaczerjo runje każ dżełodawarjo ßo s tym jenak mało swjeßela.

Sbéżkarszy Hererojo w krótkowjeczornej Afrizy

ßo s dżéla hischcże we Waterskich horach khowaju. Pschecźiwo nim je ßo s Němskeje hacź do 7. julija 5291 muży ßylne wójsko, mjes kotrymż je 261 offizěrow, wupóßłako. Artillerija tehole wójska s 32 pólnych kanonow a 6 maschinskich tšélbow wobsteji. S khoroscźemi abo s njepschecźelom je němske wójsko wscho hromadże 428 muży, mjes nimi 32 offizěrow, shubiko. Padnyło je 129 muży, mjes nimi 14 offizěrow, na rany wumrjeło je 9 muży, na khoroscże wumrjeło 48 muży a ßo shubiło abo s njepschecźelom ßnadź ßo skónzowało 121 muży. K wobstupjenju sbéżkarjow, kotsiż ßu jara pschesklepani, khrobli a derje wobronjeni ludźo, němske wójsko njedoßaha. Duż ßnadź też Hererojo, kotsiż ßo hischcże we Waterskich horach khowaju, twóchnu.

Tele dny ßu s nowa do krótkowjeczorneje Afriki tsi kompagnije pěschkow, dwě batteriji jěsdneje artillerije a 500 koni wotjěle. Němske wójsko ma ßo tam po nětczim na 10,000 muży pschinjesecź.

Bamż Leo X.

pjecża wukas pschihotuje, kotryż duchownym rjadam (klóschtram) sakaże, ßo s wikowanjom abo s industriju nakładowacź. Bamż ßebi pscheje, so bychu mnichojo, kotsiż ßo s nékajkim industrialnym dżélom jaběraju, jo njeduchownym ludźom s fabrikskim snamjenjom a potajnstwom pschedali. W Franzowskej, hdżeż mnichojo se ßwojej industriju njeduchownym czuczíwu konkurrenzu czinja, je ßo woßebje s tym pschecźiwo klóschtram pschecźiwjenje sbudźiło, tak so je nétczische zyrkwi njepschecźelszy smyßlene knjeżerstwo w ßwojim wojowanju pschecźiwo klóschtram dobyło. Bamż ßebi teho dla krucże żada, so dyrbja mnichojo pschede wscheм jenoż ßwoje duchowne nadawki dopjelnjecź.

Jendżelske wójsko

wjazy dyżli 1 milijon wojakow wopschija. Po mënjenju jendżelskeho knjeżerstwa njeje Jendżelskej, se wschěch stron s morjom wobdatej, trjeba, tak wulke wójsko żiwicź. Mjes tym so ßo w druhich krajach wójnszy ministrojo prózuja, wójsko powjetschecź, jendżelski wójnski minister namjetuje, wójsko wo 14 bataillonow pomjeńschicź. Tsilétna ßłużba dyrbi ßo wotstronicź. Mużstwa měże jenoż 6 męßazow pod khorhoju ßłużicź a 8 lět k reserwje pschißłuschecź. Liczba dobrowólnikow měła ßo na 200,000 muży ponižicź.

Kholera w Persiskej.

W Teheranje, we hłownym persiskim męscże, je ßo kholera żałoßnje rucże rosschérila. Europjenjo s męstow do hór czékaju. Wschědnje něhdże 900 człowjekow wumrje, kotrychż czéka ßu s dżéla na dróhach leżo wostałe. So by ßo mrétwa s Persiskeje do Ruskeje njesanjeßła, dyrbja wschitzy, kotsiż ruske mjesy pschekrocża, 5 dnjow w Mandżurje abo Ensolinje czakacź. Twory pschesmjesy wosycź, je ruske knjeżerstwo do zyła sakasało. Wone budże se wschěmi mozami ßwoje mjesy psched kholeru schkitacź, dokelż mohła ßo wona na poßled do ruskeho wójska w Mandżurskej sanjesecź a w nim wjazy wojakow moricź, hacź to Japanszy samoża.

Njepschecźelej.

(Potraczowanje.)

„Nětkole wěsch, czeho dla ja nochzu, so by ßo ty woženił s Minu“, dopowjeda Molanski. „To by było kschiwda pschecźiwo

njewinowatej holzy, hdy by ty chzył jeje woßud swjasowacź se ßwojim woßudom, ty, kiž ßy mordarjowy ßyn!"

Handrij bě poßkuchał na kóžde ßkowo ßwojeho nana, pokasujo najwjetschu bolosćź a pschibywaze rosbudźenje, bě pak ßo prózował, na kóžde waschnje potajicź ßwojemu nanej cźucźa, kotrež jeho wutrobu jimachu. Hdyž bě nan dorěcźał, knjeżesche něschto wokomikow napjate mjelcźenje, dokelž Jurij njewjedźesche, schto nanej prajicź — — tón pak skónczńje sawoła s njewurjeknicźe hórkim hłoßom:

„Nizwěrno, tebje wobědhuje hrósba psched hanibnym snamjenjom na mojim cźole, Handrijo?"

„Ně, ně, nano — to sawěscźe niz — nihdy na nihdy!" ßyn wotmolwi s poduschenym hłoßom, „ale mi ßo sda, kaž by ßo na dobo wokoło mje sacźmiko . . ."

„Haj, haj — mordał je něschto hrósbne!" rjekny wyschschi hórniski wjednik na poł wótsje psched ßebje.

„Ty njejßy mordał, nano", wotmolwi Handrij troschtnje, „kak chzył cźlowjek mjenowacź mordarja teho, schtóž ßo sakituje pschecźiwo skótniwemu njepschecźelej? Kopak je tebje na kóžde waschnje hněwał — wón je tebje pschimał — ty ßy jeho wotstronicź chzył — — schtó móże potajkim tebi słóscźe porokowacź?"

„Wschědny ßudnik ßnadź wupraji, so khostany njebudu", snapschecźiwi Molanski, — „ale snutskowny ßudnik budźe mi hacź do kónza mojich dnjow stajnje porokowacź: ty ßy pschelał cźlowjesku krej — njebudźisch-li ty khostany sa tutón khroblíwy skutk, budźe sa to pokucźicź dyrbjecź twój ßyn!"

Handrij ßo podarmo prózowasche, ßwojemu nanej wurěcźecź tute měnjenje — tón pschi tym wosta, so bě njeskutk wobeschoł, a so khostanje sa to njewuwostanje. Duž ßebi myßlesche Handrij, so je najsprawnischo, mjelcźecź, mějesche pak sa nusne, so rěcźe dowjedźe na pschikhad tamneho njesnateho do hajńkownje.

„Je ßnadź w sańdźenej nasymje njesnaty mužski s rosdźiwjenym napohladom pola tebje pobył?" woprascha ßo po bolosćźiwej pschestawzy.

„Njesnaty mužski? Lěta dołho njejßym tu zuseho sawohladał", wotmolwi Molanski. „Schto je ßo s nim měło?"

Handrij powjedasche, schtož bě jemu Mina sdźělika, a jeho nan snapschecźiwi, khwilu ßebi rosmyßliwschi:

„Njesnaty ßnadź je był jedyn s mojich něhdyschich towarschow, kotremuž je moja skóscź wědomna a kotryž je to wužicź chzył, so by ßebi wote mnje pjenjesy wunusował. Ras je ßo hižo to pospytało — to by mi bjes dźiwa było, by-li ßo to tež druhi ras stało."

Tu mjelcźesche něschto mjeńschinow, postany potom pomału a rjekny, k durjam kroczo:

„Nochzu na żane waschnje wobmjesowacź twojeho ßwobodneho jednanja, luby Handrijo. Jara lubo by mi było, hdy by ty wschitko, schtož ßym tebi powjedał, ßwěru hajnikej Kronjakej a jeho dźowzy sdźělił, so byschtaj spósnałoj, so ßym ważne winy měł, so bych ßo pschecźiwjał twojej żeńtwje s Minu. Swoli-li wona tež njedźiwajo teho, twoja bycź, nochzu waju sbożu na pucźu bycź."

S tym wopuschcźi stwu, Handrij pak rjekny, hłuboko sdychujo, pschi ßebi:

„Mój nan ma dospołnje prawje — Minu ßebi bracź njeßměm! Chzu jej wschitko wotkrycź a potom woteńcź do schěrokeho ßwěta — tu njemóžu dléje swostacź!"

S tutym wotmyßlenjom poda ßo, hłuboko pschewsaty, k cźichej hajńkowni, kotraž tu, schkitana s cźěmnymi hobrskimi schmrěkami, tak měrnje a pokojnje stejesche, kaž bychu k njej żenje dozpěcź njemohłe ani swonkowne, ani snutskowne wichory. Jara husto bě do woßamocźeneho doka postupował — ale s tak srudnej wutrobu hischcźe żenje, kaž dźenßa.

Nadeńdźe nana a dźowku psched durjemi a postrowi jeju na swucźene dowěrne waschnje — ale wótre Minine wóczko bórsy pytny, so bě ßo něschto wurjadne stało.

„Ty ßy saßo tak srudny, luby Handrijo", wona staroscźiwje rjekny, „schto dha cźi tola je?"

„Wotßalicź ßo dyrbju wot tebje, luba Mina", wotmolwi po mózność cźi směromnje.

„Schto ty prajisch?" sawoła holza sblědujo. „Mój dyrbimoj ßo dźělicź!?"

„Nochzu ßebi myßlicź, so budźe twój nan pschecźiwo mi na njesprawne waschnje tak jara hněwny, so by waju rostorhnył, Handrijo!" sawoła hajnik roshněwany.

„Schto dha hewak by chzył a mohł naju rosdźělicź?!" sawoła Mina.

„By-li ty chzyła se ßynom mordarja psched wołtař stupicź?" rjekny Handrij po bolosćźiwej pschestawzy.

„Mordarja?!" sawołaschtaj nan a dźowka kaž s jenym rtom. „Ale schto chze to rěkacź?"

„Wschitko budźetaj ßłyschecź", rjekny Handrij, „a potom budźetaj ßamoj wusnacź dyrbjecź, so budźe najsprawnische sa naju wobaj, so budu ja pytacź ßwoje sboże w zusbje, kotrehoż tule njemóžu namakacź."

Na to wospjetowasche hajnikej a Minje, schtož bě jemu jeho nan wotkrył, a proschesche wobeju nanajnutrnischo, so njeßmětaj bjesbóżneho potajnstwa nikomu pscheradźicź.

„A ty, luby Handrijo, ßebi myßlisch, so dyrbju ßo tebje wsdacź, dokelž je twój nan něhdy pschecźiwo ßwojej woli njekhmaneho cźlowjeka sarasył?!" sawoła Mina, hdyž bě Handrij dorěcźał. „Kajka dha by mi to luboscź była, hdy bych tebje wopuschcźiła, hdyž ßo ty cźujesch njesbożowny?"

„Myßlisch dha ßebi ty takle nisy wo namaj, Handrijo, so mohłoj tebi wotpłacźecź to, schtož ßnadź by mohł twój nan skucźicź?" rjekny Kronjak s porokowazym hłoßom. „Ja jeho wotßudźicź njemóžu — mam s nim jeno najhłubschu ßobuželnosćź. Prjedy ßym husto na njeho hněwny był, dokelž mje tak njesprawnje hidźesche — nětkole njepscheju ßebi niczo bóle dyżli, so by ßo stary pschecźelny poměr mjes namaj saßo wobnowił . . ."

„Wěm nětkole, cźeho dla je mi hramił", pschetorże jemu Handrij rěcź.

„Nó, potom budźesch ty ßam prajicź dyrbjecź, so bě jeho hramjenje pschecźiwo mi zyle bjes winy", pokracźowasche Kronjak, „pschetož móžu tebi wěcźe wobkrucźicź, so Hana, moja njebo żona, a ja ßo hižo tajnje lubowachmoj, prjedy hacź bě jeje twój nan hischcźe widźał; so ja jako khudy hajnik ani s najmjeńscha ßo njenadźijach, so jeje dostanu, a teho dla ßwojeje luboscźe nikomu njewotkrych a so běch nanajbóle pschekwapjeny, hdyž mi Hana ras wyskajo napscheczo pschińdźe a pschiwoła, so je nan do naju luboscźe swolił. Kaž to posdźischo shonich, běsche tón wo wotpohladach twojeho nana błyschał, mi pak prěnje městno dał, dokelž ßo jemu ludźaze rěcźe wo twojim nanu lubiše njeběchu."

„Hischcźe wczera budźichu mje tute wobkrucźenja hacź nanajbóle swjeżeliše", wotmolwi Handrij, „dokelž ßebi myßlach, so je mojeho nanowe hramjenje dla sazpěcźa jenicźka wina, so ßo wobara, Minje a mi dacź ßwoje żohnowanje — — ale schto je to wschitko pornjo temu, kaž to nětkole so mnu steji, dźiwajo na njeskutk mojeho nana!"

Hajnik a jeho dźowka prózowaschtaj ßo na wschě waschnje, rosbudźeneho směrowacź, a wobkrucźeschtaj — — podarmo, wón wosta pschi ßwojim wotmyßlenju, domisnu wopuschcźicź a s tym tež Minje jeje zyłku ßwobodu saßo wrócźicź.

Kronjak, widźo, so Handrij pschi tajkich myßlach na měrniwe pschedstajenja poßkuchacź njemóże, scheptasche ßwojej dźowzy, so dyrbi jemu wolu wostajicź, a ßlubi jemu tež na jeho należnu próstwu, so dyrbi ßo w bliżschich dnjach kóždeho setkanja s jeho nanom sminowacź, a by-li ßo to tola stało, so njeßmě na srudnu sańdźenosćź ani se ßkowcźkom spomnicź.

Handrij bě ßebi pschi rosmołwje twjerdże wotmyßlił, nasajtra rano sahe do hłowneho města wotpucźowacź, so by tam w hibitym żiwjenju na Minu sabył, hdyž pak ßo napoßledku roszohnowa, potkócźowasche s mozu ßwoje hłuboke hnucźe a cźinjesche, kaž by chzył pschichodny wjecźor saßo pschińcź. Nan a dźowka daschtaj ßo tež mylicź s jeho wonkownym měrom, pschewodźeschtaj jeho tež hischcźe krótki pucź a wrócźischtaj ßo do cźicheje hajńkownje, mjes tym so wón, s tyßaz nawopacźnymi cźucźemi cźwilowany, k nanowemu domej krocźesche, so by tam spěschnje k wotpucźowanju nusne wězy pschihotował.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Hornjołużiske ratarske towarstwo je 15. julija 132. wubjerkowu schromadźisnu wotměło. W podatych rosprawach ßo mjes druhim praji, so ßmě kóżdy tón skót, kotryž je ßam plahował abo kormił, sarěsacź a mjaßo rospschedacź, jeli so kóžde rěsanje najprjedy pola gmejnskeho pschedstejicźerja pschipowjedźi. — Budyšku měschczańsku radu je wokrjeßne towarstwo pißomnje proßyło, so by wicznemu mischtrej poruczika, najwyschschu płacźisnu dobreje butry po woprawdźitosći sapißowacź. — Budyskemu pjerisnu plahowazemu towarstwu je ßo s dowolnosću ministerstwa 50 hr. jako pomoz k sałożenju pschikładneje stazije pschiswoliko. Jako

myto ſa pſchiprawjenje ſkótnych wuhonow ſtaj kubleŕ Schibak w Pſchiſchezach 50 hr. a Bartko w Minakale 30 hr. dostakoj.

— W poßlednim poßedźenju wokrjeßneho wubjerka Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je ßo Porchowſkej, Krakeczanſkej a Scheſchowſkej gmejnje a dwěmaj knježimaj dworomaj pjenježna podpjera k twarjenju puczow pſchiſwolika. Jako wězywuſtojni k takſérowanju ſchkody, ſ wojakami w manevrach naczinjeneje, ßo dotalnym wězywuſtojnym hiſchcże nětkotſi knježa wuſwolichu. Próſtwa wo ſaßydlenje jeneho pſchiſtajerja w Schekezach ßo saczißny. Nowym wuſtawkowym poſtajenjam, kotrež ßu Bukojna, Hunczeriźy, Luſcz, Budeſtezy, Wutołczizy a Banezy, Droźdźij, Komorow pola Rakez, Lomſk pola Minakała, Khróſt, Wadezy, Delnje Wadezy a Sajdow wobſamkle, ßo pſchihłoßowaſche a ßo ſjawnoſcz młynſkeho pucza w Njeſdaſchezach pſchipóſna. Korczmarſka konzeßija ßo pſchiſwoli Poklenkej we Wulkej Dubrawje (ſ dźěla), Kluſy w Ramnowje, Nyczi w Huſzy, Scherbelowej w Nowych Małßezach, Müllerej w Huſzy, Linzy w Czichońzach, Großej w Korſymju, Czornakowej w Hněwßezach, Roſtokowej w Sahłowje, Winarjej w Budyſchinje ſa Koßlow ßo pſchiſwoli, mjes tym ſo ßo wona ſarjekny Chobje w Rakezach a Matthejej w Holeſchowſkej Dubrawje ſa Khróſt, Strauchej na Zidowje, Dunkelej w Nowej Jaßońzy, Pětſchowej w Rakezach, Bertholdej we Wołbramozach, Lippertej we Wjeleczinje a Rößlerej w Semizach. Do dismembrazije leżomnoſczow kopjeno 9 ſa Hrodźiſchczo, kopjeno 18 ſa Luſcz, kopjeno 43 ſa Wujezk pola Bukez je ßo ſwoliko.

S Budyſchina. Na nahlej ſchoßeji pſched hoſpitalom ßwjateho Ducha (helgeſtom) ßu poßlednje lěta woſpjet ſapſchahi do njeſboża pſchiſchłe. Sańdźenu njedźelu rano w 6 hodźinach je ßo ſ nowa tajke njeſboże ſtako. S jenym ſapſchahom Bolborczanſkeho knježeho dwora ßo jedyn dźěłaczeŕ ſe ßwojej żonu do měſta wjeſeſche. Pſched měſtom ßo kóń ſ kawczenjom někotrych kawkow ſplóſchi. Sso bojo, ſo mohło ſplóſchene ſkoczo do Sprewje ſajěcź, dźěłaczeŕ konja na lěwizu na łuku ſczeże. Tam kóń padźe a ßo tak czeżko wobſchkodźi, ſo dyrbjeſche ßo hnydom ſakłócź. Dźěłaczeŕ a jeho żona njewobſchkodźenaj woſtaſchtaj.

— (K o n j e j ßo ſp ł ó ſ ch i ł o j.) Sańdźeny pjatk popołdnju po Bismarkſkej dróſy ſplóſchenaj konjej, do lohkeho pleczeneho woſa ſapſchehnjenaj, pſchihnaſchtaj a pſched póſtu pſched żeleſny płot do ſahrodki ſkoczijſchtaj, kotraż je ßo wokoło tamniſcheje wulkeje lataŕnje ſałożika. Podßobnik bě wſchón pſches płot ſkocźił, bróſdnik pak jenoż ſ prědkimaj nohomaj. Pohonczˇ hnydom kożanaj wójnikaj roſrěſny, a ludźo wós pſchiſtorczichu, tak ſo móżeſchtaj ßo konjej wupſchahnyczˇ. Podßobnik, kotryż w ſahrodzy leżeſche, hnydom ſtany, mjes tym ſo dyrbjeſche ßo bróſdnik pſches płot do ſahrodki ſczahnyczˇ, hdyż ßo waliwſchi dlěji ſchi czaß leżo woſta, prjedy hacz ßo na nohi ſaßo ſhraba. Wón bě, każ ßo ſda, pſchi nahłym nadběhu, ſ hłowu do lataŕnineho ſtołpa ſakożił. Wulke ſboże je, ſo ſahrodzyny płot wótrych kónzow nima, hewak budźiſchtaj ßo konjej ſtraſchnje roſkałałoj. Sapſchah pjecża jenemu wobßedźerjej w Małym Woßyku ßkuſcha.

— (S B o ż e j r u c z k u ßo ſ a j a ł.) Leutnant Philippi ſ 5. kompagnije tudomneho pěſcheho regimenta je ßo 7. julija pſchi kupanju ſ Bożej ruczku ſajał a ßo tepił. Njewoczakana ßmjercˇ je jeho pſchekhwatała, hdyż na wotpuſku w ßwojej domiſnje w Mecklenburgſkej pſchebywaſche.

Jedyn druhi offizěr tudomneho regimenta, pomozny łěkaŕ Böhme, je w połodniſchej Afriźy na tyfus wumrjeł.

— W j e t ſ ch e m a n e v r y budźa ßo wot 27. auguſta hacz do 25. ſeptembra w Budyſkim a Kamjeńſkim hamtſkim hejtmanſtwje wotbywacź. S wojeŕſkimi kwartěrami ßo ſkoro żana wjeß tejule hamtſkeju hejtmanſtwow njepſchepuſchczi.

— Kaŕ lohko ßo nětkole żito na polu wohnja popadnje, je ſe ſczěhowazeho widźecź. Na Schraderez polu pſchi Nowoſalzſkej dróſy ſańdźeny pjatk popołdnju żito ßyczechu. So bychu ſkhow ſa ßwoje brěmjeſchka měli, żnjeńzarjo popu ſeſtajichu. Bórſy po tym żeleſniſti czaŕ ſ Wjeleczina do Budyſchina nimo jědźeſche. Czaŕ hiſchcże njebě do dwórniſchcża dojěł, a hižo jedyn muż ſ dróhi na żnjeńzarjow wołaſche, ſo ßo popa pali. Żnjeńzarjo dyrbjachu ßo do ſpěcha měcź, ſo ßnopy, kotrež ßo hižo ſ płomjenjom palachu, rosmjetachu, ſo bychu ßwoje brěmjeſchka wukhowali.

— N a j h o r z y ſ ch i d ź e ń bě lětża ſańdźenu ßobotu. Thermometer w khłódku 28 gradow pokaſowaſche. Wjele ludźi je ßo we wſchelakich ſtronach Němſkeje ſe ßłónczkom ſeżahało. Pſchi jenym prozeßionje w Bóleßławju w Schleſynſkej ſchtyri woßoby ſe ßłónczkom ſeżahani wumrjechu, mjes nimi tachantſki knjes Stribe. Runje tak ßu w Kölnje, Koblenzu, Winje, Barlinje atd. mnoſy ludźo na ßłónczkowe ſeżahanje wumrjeli. Na ſaſtaniſchczu w Genſerndorfje pola Wina ßo artilleriſki hejtman Rudźinſki de Rüdna ſ womoru wobja, na ſchěny padźe a ßo ſ pſchijědźazym czahom rosmjecże. — We Winje po pſchedſtajenju w dźiwadle ſpěwarka Modlez do womory padźe. W Barlinje je něhdźe 40 koni we wulkej horzocże kónz wſaky. Aſfaltowy pleſtr bě ßo tak ſmjehczˇił, ſo czeżne woſy do njeho kolisna ſatłóczachu. W rězy Kamjenizy wſchě ryby ßłakaju. Duż ßo wobydlerjo pſchi rězy ſ hroſnymi ßmjerdami wobczeżuja.

— W j e d r o d o p r ě d k a p r a j i c ź, je jara czeżki nadawk. Tydźenja chzyſche P. W. ſ wulkej wěſtoſczu wjedźecź, ſo w dnjach wot 17. do 20. julija deſchczˇik doſtanjemy. Pſchipóſnacź dyrbi ßo, ſo do prědka prajeny deſchczˇik njeje wuwoſtał. Pónđźelu ßo ſ wulkim wětrom njebjo ſ mróczelemi pſchikry a bórſy pocza ſ nich kapacź. Prjedy pak hacz bě ßo próch někak pokrjepił, běchu mróczele ſaßo ſ wětrom roſetnate a ſ módrych njebjeß każ hewak ßłónczko ßwěczeſche. Wot teho czaßa je ßo njebjo ſkoro wſchědnje ſ mróczelemi wobczahnyło, tola horzopożadany deſchcź nam wone njejßu pſchinjeßke. W Bayerſkej a Czechach ßu ſa to khětro czeżke njewjedra měli. We Waldmünchenje je ßo ſ Bożim njewjedrom měſchczańſki hoſpital a 23 bróżnjow ſapaliło. Hoſpitalowi wobydlerjo ßo wukhowachu. W Czechach je ßo woßebje w Budewizſkim, Piſczanſkim a Taborſkim wokrjeßu a teho runja w Salzburgſkej wjele deſchcża naſchło.

Powſchitkownje pak zyła Němſka a wſchě druhe kraje ßrjedźneje Europy pod wulkej ßuchotu czerpja. W Sſerbach je wjele ſtudujow ſaprahnyło. We wſchelakich wßach, każ na pſchiklad w Bukezach a Kelnje, ßo plumpy ſamkaju a woda ßo po potrěbnoſczi wudźěluje. Wjele żórkow je do zyła ſaprahnyło. S wulkej ſtaroſczi-woſczu niz jenoż ratarjo, ale też mnoſy rjemjeßkniźy, kotſiż k ßwojemu dźěłu wodu trjebaju, do pſchichoda hladaju. Na wſchěch wulkich němſkich rěkach, na Rheinje, Łobju a Wódrje ßu nikkeje wody dla wjetſche łódźe dyrbjałe jěſdźicź pſchеſtacź. Wſcho żiwjenje a hibanje na nich je pſchеſtało. Lětßa je woda na rěkach hiſchcże bóle nikka, dyżli w lěcże 1892. W Draždźanach bě poßlednje dny Łobjowa woda 215 zentimetrow niże null ſpadnyła. Hižo měßazy dołho trajaza ßuchota pohnuwa cźłowjeka do ſańdźenych czaßow ſ podobnej nuſu ſhładowacź. Khroniſt Lilie piſche, ſo je w lěcże 990 wurjadnje ßucho było. Wot Jana hacz do ßrjedź novembra ani kapki deſchcźika njepadźe, tak ſo płody na polach a ſahrodach ſahinychu. Sa horzym lěczom ßurowa ſyma pſchińdźe, kotraż hacz do meje 901 trajeſche a ßamo hiſchcże w juliju ſmjerſki pſchinjeßy. Wody ſaprahnychu a ryby w nich kónz wſachu, a mjes cźłowjekami a ſkotom mór ſakhadźeſche. Runje tak wulka ßuchota bě w lěcże 1000, w kotrymż teho runja rěki a haty wuſkhnychu a ſ rybami, w błócże hnijazymi, khoroſcże naſtawachu. Też 1130 bě ßuche lěczo, ſo móżachu ſ měſtnami po ßuchim pſches Rhein pſcheńczˇ. W lěcże 1232 bě tak horzo, ſo móżachu ßebi w horzym pěſku jeja ſwaricź. W lěcże 1318, w kotrymż ßo ſa 11 měßazow deſchcź njeńdźeſche, wulka drohota a hłód naſtaſchtaj. Po ßurowymaj ſymomaj 1443 a 1466, w kotrymajż wjele ludźi ſmjerſny, 1473 horze a ßuche lěczo pſchińdźe, w kotrymż ſkoro wſchě żórka ſaprahnychu, a ludźo na dróhach ſawutlichu. Ssuchotu wulka drohota ſczěhowaſche, runje tak 1488 a 1491. W horznych lětach 1504, 1518, 1534, 1536 a 1563 bě lěczo horze a ßuche, runje tak 1540, hdyż ßo Tharandſki lěß wotpali. Po wurjadnje ſymnymaj a jěrymaj lětomaj 1569 a 1579, hdźeż ßo 49 dnjow dołho w januarje a februarje ßněh dźěſche, ßo lěcże 1580 a 1590 ſaßo ſ wulkej horzotu a ßuchotu wuſnamjeniſchtej. Woßebje poßlednje lěto wulku nuſu do kraja pſchinjeßy; dla njedoßahazeje wody wódne młyny tſi měßazy ſměrom ſtejachu, nuſa na muzy pocza bywacź, a ludźo dyrbjachu rożku waricź, ſo njebychu hłodu wumrjeli. W lěßach ſ hromadami ſawutlenu ſwěrinu namakachu, a ſ wohnjemi ßo wßy a lěßy wupuſczichu. 17. lětſtotetk teho runja někotre horze a ßuche lěta pokaſuje, do nich woßebje 1616, 1617, 1621, 1622, 1661, 1668 a 1678 ßkuſcheja, w kotrychż ßo njedźele dołho deſchczika njeńdźeſche, a 1684, hdźeż ßo wſcho na polach ſpali. We 18. lětſtotku bě wjele ſymnych a jěrych lětow, żadniſche běchu horze, ſa to pak bě w někotrych lětach horzota czim wjetſcha a wutrajniſcha, każ 1706, w kotrymż Łobjo ſkoro do zyła wuſkhny. Też 1712 bě ßuche lěczo, najhórſcha pak bě horzota 1718, w kotrymż lěcże bě po zyłej Europje horzota, ſo ani człowjekojo, ani ſkót wutracź njemóżachu. Sa

dźewjećź měßazow ßo jenoź ras deschćźika dźěsche a wschě pólne a sahrodne płody sahinychu. Scźěhowaze lěto njebě wjele lěpsche, sa ßurowej symu žałoßnje ßuche lěćźo pschińdźe. Lěćźo 1744 ßo lěćźu 1718 runasche, dale běchu lěta 1746, 1750, 1759 a 1790 jara ßuche a horze. Jara cźopke bě lěćźo w lětomaj 1818, a 1819. 1822 ßo dobre wuhlady na žně s wulkej ßuchotu skasychu. Syma lěta 1845 bě wurjadnje ßurowa, lěćźo teho ßameho lěta pak bě horze, scźěhowaze lěto bě jara mile, tak so ßo hižo w februarje selenjesche, a fijałki a truskalźy kćźějachu. Lěćźo lěta 1859 bě saßo jara horze, tola žně běchu kaž teź w lěcźe 1860 dobre.

— Rosprawa wo ßykach w Pruskej, ßrjedź julija wudata, je wuschła. W njej ßo praji: Po wulkej ßuchocźe, kotraź ßywam w rańschich provinzach se skaženjom hrožesche, ßu w tsecźej tsecźinje junija deschćźiki w najwjazy tychle krajinach naschle. Hacź runje deschćźiki njejßu mohle nastatu schkodu sarunacź, ßu ßo płody tola dalschemu hinjenju wukhowale. Najsrudnische ßu powjescźe se Schlesynskeje, hdźeź w někotrych stronach sa wjele měßazow njeje ani kapki deschćźika padnyło. Runje tak srudne powjescźe ßu s někotrych provinzow Bramborskeje, Pósnańskeje a Sakskeje dóschło. Teź we wjecźornych pruskich krajach na pschedołhu ßuchotu skorźa. Njeroscźenje je ßo s połnóznymi wětsikami shórschiło, kotreź powětr tak wustudźichu, so krótko do ßrjedź julija w rańschej a wjecźornej pruskej provinzy thermometer někotre grady symy pokasowasche. Wjele schkody je s městnami sapocźatk julija teź krupobicźe naczinilo.

S **Horujeje Kiny.** Sańdźenu njedźelu dopołdnja wokoło 11 hodźin ßo se schkrjemi, s lokomotivy nimojědźazeho cźaha lětazymi, popy na polu tudomneho kublerja Laraßa sapalichu. Zjwnoscźeŕ Broda, kotryź pschipadnje nimo pschińdźe, ludźi na pomoz sawoła a s nimi płomjenja podußy. Hdy budźische ßo płomjenjam hnydom njewobarało, bychu ßo wone psches zyke polo rosschěriłe.

Teho runja se schkrjemi s lokomotivy je ßo njedźelu popołdnju njedaloko stareje winizy pola Budyschina na jenym polu khětry kruch wowßa spalił. — Dwaj dnjej posdźischo ßo teho runja s lokomotivinymi schkrjemi keŕki pola Scźijez sapalichu. Ludźo, kotsiž w bliskoscźi na polu dźěłachu, woheń bórsy sabichu.

S **Delnjeje Hórki.** Na tudomnym knježim dworje ßkužazy wolazy Gustav Lichnaŕ bě schtwórtk rano s wokomaj po dźecźel wujěł. Na połu ßo jemu skocźecźi spłóschischtej. Lichnaŕ njemóżesche jeju sdźeržecź a tak padźe, so jemu nakładźeny wós psches nosy, ruzy, wutrobno a hłowu pschejědźe. Wobžaromnemu cźłowjekej ßo cźěło wobodrje, lěwa ruka ßo jemu słama a pódla teho je drje ßebi teź mosny stschaßł. Po lěkarjowej poruczności jeho hnydom do Budyskeje měschcźańskeje hojerńje dowjesechu, hdźeź je wón tón ßamy dźeń wjecźor wumrjeł.

S **Boschez.** Sańdźenu ßobotu je ßo tudomnemu kublerjej Wjeli 17 kórzow stejateje pschenžy spaliło. Woheń je pjecźa s prjecźišnjenym ßo žehlazym zigarowym kónckom nastał.

Se **Sderje.** Na tudomnym tachantskim revěrje je ßo wutoru do pschipołdnja něhdźe $^3/_4$ kórza 15lětnych schmrěkow spaliło. Woheń je pjecźa jedyn schuleŕ saparał, sapalenu schwabliczku njedaloko hole na ßuchu trawu cźišnywschi. Ta hnydom w płomjenjach stejesche, kotreź ßo na bliśku holu wupschestrěchu. Ludźo, s polow domoj dźiwy, ßo wohnja dohladachu a powjescź wo tym hajnikej dachu. Tón hnydom cźrjódu ludźi sawoła, kotsiž woheń samjesowachu. Hacź runje wětr wohnjej napschecźiwo dujesche, bě ßo wón tola rucźe rosschěriŕ.

Se **Zornoßyk.** Na sahrodźe tudomneje žiwnoscźerki Schołcźineje ma žadny napohlad jena jabłoń, kotraź je ßo lětßa s 19 schcźěpkami woschcźěpika. Mjes tym so ßu jabłonine stare hałosy s jabłukami bohacze wopowěschane, wschě schcźěpki nětkole kcźěja a ßnadź hischcze lětßa prěnje płody pschinjeßu.

S **Bara.** W knježej holi pschi pucźu mjes Dubrawku a Wokrancźizami je sańdźenu njedźelu w Cźichołcu woheń nastał, s kotrymž je ßo něhdźe 120 □metrow 19lětnych khójnow wotpaliło. Woheń by ßo wjele dale rosschěriŕ, hdy budźichu jón s cźaßom njegodußyli.

S **Ketliz.** Knjes farař lic. theol. Rencź ßwjecźesche ßrjedu ßwój 25lětny sastojński jubilej. Psched 25 lětami jako kapłan ßwojemu wysokodostojnemu nanej, fararjej tam, k bokej stupiwschi, bu wón nanowy naßlědnik a je ßwojej narodnej ßerbskej wołßadźe ßwěrny wostaŕ, cźesćźepołne powołanje na druhe wyschsche městno wotpokasawschi Wón ßmědźesche psches Božu hnadu na jubilejskim dnju žně ßwoeho ßwěrneho waschnja a skutkowanja wohladacź w mnohich wowkasmach luboscźe a cźescźe. Kolaturny knjes tajny radźicźel Müller w Shorjelzu dari sa zyrkej 1000 hriwnow do jubilaroweje ruki, wołßada pschepoda drohotny stejaty cźaßnik, knježa wucźerjo wobras. Zyrkwina a schulska wyschnoscź běschtej jeho s pschipósnawazym sbožopschecźom pocześcźikej. Nasajtra ßo sastojńszy bratsja s wulkej liczbu seńdźechu, so bychu se ßkowami a darami ßwoju pschikhilnoscź wobßwědcźili. Knjes farař Jakub postrowi knjesa jubilara w mjenje khownoweje ßerbskeje duchownoweje konferenzy s wudźělenjom Božeho žohnowanja a s pschepodacźom votivneje tafle a knihow; knjes primarius dr. Katzer rěcźesche jako pschedsydźyda němskeje konferenzy w Lubiju a pschepoda wobras. Bóh luby Knjes spožcź ßwojemu wotrocźkej hischcze na wjele lět stromoscź a duchownu móz k žohnowanemu skutkowanju!

S **Jitra.** S wulkim wohnjowym njesbožom je ßo wutoru dopołdnja nascha wjeß podeschła. Wokoło 10 hodźin s jeneho pódlanskeho twarjenja žiwnoscźerja Róle woheń wudyri. Se ßylnym wětrom ßo płomjenja rucźe na twarjenja žiwnoscźerja Wjelka, sahrodnika Jana Janascha a brózeń a kólnju Khorle Hejtmanka pschenjeßechu. Wschě tele twarjenja s hlinjaneje plazanzy wobstejachu a běchu se ßkomu kryte. S wohnjom potrjecheni nimaju niczo sawěscźene a ßu jenoź mało nadoby wukhowacź móhli. Skót je ßo wschón wohnjej wutorhnył, jenoź ßwinjo žiwnoscźerja Wjelka je w płomjenjach kónz wsako. Pódla wjeßneje běchu ßykawy s Debriz, Kichidoła, Tradowa, Wóßlinka, Lěskeje, Cźornowa, Kamjeńza a Wyßokeje pschijěłe. Róliz schtyrilětny ßynk je pjecźa s namakanej schwabliczku hrajkajo woheń samischkrěł. Hdyž je woheń ßapacź počał, je hólz cźcknył, nikomu niczo njeprajiwschi, so ßo w bróżni pali.

S **Nadróżneje Hrabowki.** Njedźelu wjecźor ßu ßo tu Schäferez twarjenja wotpaliłe.

S **Lubjenza.** Sańdźenu ßobotu wjecźor wokoło 10 hodźin je ßo tudomny kamjenjecźeŕ Berndt we Wujanzez skale w Kósłach pschi kumpanju tepił. Po sdacźu je jeho Boża rucźka sajała.

S **Noweje Łuski pola Wojerez.** Ssrjedu popołdnju $^3/_4$ na 3 hodźiny je na tudomnu bursku holu jedyn wojeŕski powětrowy ballon dele pschilecźał, kotryź bě ßo dopołdnja $^1/_2$12 hodźin na tsělniku w Altengrabowje pola Magdeburga do powětra puschcźił. W nim dwaj offizěraj ßedźeschtaj. Ballon móżesche hakle k semi dozpicź, hdyž běschtaj ßo dwaj schtomaj porubałoj. Na to jón s wosom k żelesniznu dowjesechu, a offizěraj wjecźor $^1/_4$8 hodźin se spěschnym cźahom do Magdeburga wotjědźeschtaj.

S **Běłeje Wody.** Sańdźenu wutoru rano ßu w tudomej holi ßylnje pschětłate cźěło namakali. Cźěło, pola kotrehoź je straża postajena, dyrbi tak dołho wißajo wostacź, doniž ßo njedopokaże, kotra gmejna ma jo pohrjebacź dacź.

— (Lěßowe wohnje.) W nětcźischej dołhotrajazej ßuchocźe ßu jehlinowe lěßy w stajnym wulkim wohnjowym straśche. Sańdźenu njedźelu je ßo w Mużakowskich stronach sa ßobu na tsjoch městnach hola paliła. Najprjedy ßo wohnja pschi Barlinsko-Shorjelskej żelesnizy dohladachu. Posdźischo ßo s hole pola Mułkez mózny kur walesche a wjecźor saßo pola Jabłońza hola w płomjenjach stejesche. Na wschěch tsjoch městnach je ßo poradźiło, woheń samjesowacź. — Ssobotu je ßo mjes Niskej a Hórku něhdźe 300 jutrow hole s wohnjom sniczilo. — W Hornjej Schlesynskej je ßo w Brynowskim lěßu 500 kórzow wyßokeho drjewa spaliło. — Pola Zeithaina je ßo w kralowskej holi něhdźe 25 hektarow khójnow s wohnjom wupuscźiło. Schkoda je ßo na 25,000 hriwnow wobliczika.

S **Njedźichowa.** Sańdźenu njedźelu je ßo tu nowa evangelska zyrkej poßkwjecźika.

S **Mikowa.** Pjatk tydźenja je ßo tu rożka na něhdźe 25 kórzach pola, kotreź ßu ßebi mjeńschi wobßedźerjo wot knjejstwa wotnajeli, spaliła.

Přilopk.

* (Mordarka ßwojeho dźěsćźa.) W Großröhrsdorfje ßu wóndano jenu ßkužobnu dźowku sajeli, kotruź winowachu, so je ßwoje dźěcźo skónzowała. Nětko je ßo wona ßwojeho njeskutka wusnała. Wona je 23. meje w Draždźanskej klinizy dźěcźo na ßwět pschinjeßła a ßo 2. junija s kliniki puschcźiła. S dźěsćźom je ßo na pucź do Naundorfa k ßwojimaj starschimaj nastajiła. Hdyž je k Łobju pschischła, je w njej myßl nastała, dźěcźo do wody cźišnycź. Wona je s paßom wobwite 10 dnjow stare dźěcźo do Łobja puschcźiła, hdźeź je ßo tepiło. K ßwojimaj starschimaj pschischedschi je wona powjedała, so je dźěcźo w Draždźanach wumrjeło Polizija, kotraź ßo sa dźěsćźom wobhonjejo jo nihdźe njenamała

eho dla holzu, kotraž bě ßo mjes tym do Großröhrsdorfa pschistajika, sajecź da. Na tajke waschnje je ßo mordarstwo wukopako.

* Dweju cźwilowarjow wojakow je tele dny Kielski wojerski ßud saßudźik. Podwyschk Zander w Kielu bě jenolětnikam „lumpazy", „ßwinje", „hlupi hólzy" atd. rěkał, a feldwebel Springborn bě na jeneho bayerskeho jenolětnika wokał: „Bayerski prak! Schto chze tón pola naß? Wostańcźe tola tam, s wotkal scźe pschischli!" Springborna k jastwu na 4 měßazy a Zandera na 5 měßazow a k degradaziji saßudźichu.

* (Rubježny nadpad na listynoscherja.) W Schlettstadtu je 16lětny rěsbar Emil Böhn listynoscherja Ehreta we wobydlenju, kotrež bě ßebi dźeń prjedy wotnajał, nadpadnył a saklał, na cźoż je jeho wurubił. Mordarja, kotryž bě cźeknył, ßu dźeń posdźischo żandarmojo lepili. Pschi nim nabity revolwer namakachu.

* Se 134 rublemi regimentskeje kaßy běschtaj ruskaj dragunaj Pajebow a Mulajarow s ruskeje Pólskeje cźeklok. Hdyž běchu jeju ßlěd namakali, ßo rytmischtr Naßwalow s zyłej schwadronu sa nimaj puschcźi a jeju s rubjenymi pjenjesami popadźe. Paduchaj běschtaj ßo w lěßu skhowakoj, tola dragunojo, kotsiž jeju w lěßu pytachu, jeju wußlědźichu a jeju do bahnischcźa sahnachu, hdźež jeju s wulkimi wobcźeżnoscźemi sajachu. S kradnjenych pjenjes běschtaj 280 rublow wudakoj, kotrež běschtaj dla pschihota k cźeknjenju do wukraja wotpósłakoj.

* Njedawno ßo powjedasche, so ßu ßo na evangelskim pohrjebnischcźu we Weiderichu pola Kelna dźiwje kanikle sahnějdźike, kotrež tamnische rowy rosrywaju. Nětko ßu tótku Paschmanna a jeho ßyna sajeli, dokelž ßo na njeju tuka, so staj wobbitki s wužitych kaschcźow wottorhakoj a je s nowa trjebakoj. Na njeju ßo ßamo hrěscha, so staj zyłe kaschcźe wurywakoj a, cźěła sahrjebawschi, kaschcźe pschebawakoj. Paschmann mějesche kaschcźowy magazin.

* (S błyskom saraženi.) W Girardmeru w Elsaßu je ßo ßwójba ratarja Valentina, se schtyrjoch woßobow wobstejaza, s błyskom sarasyła.

* (W żelesniskim cźahu ßo wurubił.) S Pschemorska w Galiziskej pißaju: Żelesniski wyschschi kondukteur Gadomski na jěsbje s Krakowa do Dźěbiz wohlada, so chzyschе woßobnje sdrascźena knjeżna, pucźowanski wacźok w ruzy dźerżaza, se stupadła jeneho wosa dele skocźicź. Hdyž bě ßo teho dla cźah sastajił, knjeżna praji, so je jej womjakko a so je ßo chzyła cźerstweho powětra naßrěbacź. Hdyž do kupeja pohladachu, w kotrymž bě ßedźała, mużskeho we hłubokim spanju wohladachu. Spósnachu, so bě wón pohłuschony, a so bě jemu żónska 8640 krónow kradnyła.

* (Wandrowski ßwojeho towarscha nadpadnył.) Hrosny njeskutk je ßo pola Nordhausena skucźił. Dwaj wandrowskaj běschtaj ßo s boka dróhi lehnyłoj, so byschtaj wotpocźowakoj. Pschi tym je jedyn druheho nadpadnył a jemu s nożom brjuch rosprół, tak so cźrjewa wustupichu. Hakle sa dołhi cźaß Walkenriedsjy wobydlerjo cźežkosranjeneho, kotryž bě podarmo wo pomoz wołał, namakachu a k lěkarjej dowjesechu. Na to, so by ßo jemu żiwjenje sdźeržało, je mało wuhladow. Nadpadnik je ßwojemu woporej toleć rubił.

* (Dźěcźo s rowowym pomnikom ßo sarasyło.) Na żałoßne waschnje je ßo pjatk w Winje jene dźěcźo sarasyło. 13lětna holza chzyschе na Ottakringskim pohrjebnischcźu ßwoju mokru drastu na jedyn schtom k wußuschenju powěßnycź. So by na hałosy doßahnyła, wona na rowowy pomnik salěsy, kotryž hižo dwazyczi lět steji. Drastu na schtom powěßnywschi, chzyschе wona s pomnika slěscź. Pschi tym ßo nimale zentnar cźežki kamjeń powali a dźěcźo sarasy.

* S njewuschnym hrajkanjom je jene dźěcźo w Gawczu pola Lipska żiwjenje shubiło. Někotsi hólzy běchu do wokołoležazych piwowych bleschow njehaschany kalk ßypali a je potom s wodu pjelnike a satykali. Bórzy po tym jena blescha rosbuchny, pschi cźimž ßo s wokoło lětazej schkleńzu jedyn hólz tak cźežko srani, so widźenje shubi. Móżemy ßebi myßlicź, kak ßo starschej rudźitaj. Njech je tónle podawk s warnowanjom.

* (Se skały padnyłoj.) Se Sakopan w Tatraskich horach pißaju, so staj s Giewontskeho wjerschka dwaj pucźowarjej padnyłoj. Warschawski rěcźnik Ssadowski ßo sarasy, mjes tym so dyrbjesche fabrikski direktor Ssulimowski zyłu nóz sa jenu skału wißacź, dokelž jeho ludźo, kotsiž běchu na pomoz pschischli, njemóżachu pó cźmje namakacź. Rano jeho jedyn wjednik se ßamßnym ßmjertnym strachom wukhowa.

* (Koschlaty student.) Spodźiwny wopyt wutoru sahe rano wojerska straża pschi Döberizskim městnje pola Barlina dosta. Jenoż koschlu wobleczeny dyrkotajo młody cźłowjek stejesche, kotryż nutrnje wo hospodu proschesche. W pschitomnoscźi komandanta, generalneho leutnanta Spaldinga, kotryż mějesche jeho s wopredka sa dundaka, wón stawisnu ßwojeho cźerpjenja powjedasche. Wón bě student s Barlina a bě s jenym towarschom do Döberiz wulecźał. Sso w korczmach pola barakoweho lěhwa piwa napiwschi, staj myßle měkoj, ßo se żelesnizu domoj dowjescź. Pschi dwórnischcźu pak staj ßo s ludźimi swadźikoj, pschi cźimż ßu jeju nabili. Jeho towarschej bě ßo poradźiło, ßo do wosa cźakazeho żelesniskeho cźaha wukhowacź, wón ßam pak je do blistich kerkow cźeknył. Smużitymi napojemi ßo wopiwschi bě wón pschi wjecźornych ßmerkach měnił, so je doma, duż je ßo wußlěkał, so by ßo do łoża lehnył. Wotucźiwschi njeje wón ßwoju drastu saßo namakacź mohł. Wojazy studentej hospodu dachu a posdźischo też w kerkach jeho drastu namakachu, tak so móżesche ßo pschipoldnju do Barlina wrócźicź.

* (Njeßoże na honitwje.) Kubleŕ Straube je w lěßu pola Eislebena jeneho dźěkacźerja satsělił, kotrehoż mějesche pó cźmje sa ßornika.

* Żałoßny njeskutk je ßo na grichiskej kupje Korfu skucźił. Jara cźesczeny 70 lětny rěcźnik Dreigissewiz bě ßo wjecźor w 11 hodź. se ßwojim ßynom a se ßwojej dźowku s wukhoda domoj wrócźił. Tam ßebi ßyn, kotryż je pjecźa hižo 280,000 frankow pschecźinił, wot ßwojeho nana pjenjesy żadasche. Tón pak je s pschihłoßowanjom ßwojeje dźowki sapowjedźi. Sso rosnjemdriwschi ßyn revolwer wucźeże, kotryż pschezo pschi ßebi noschesche a dwójzy do ßotry a nana tšěli, kotrymajż ßo delni żiwot srani. Nan w nozy wumrje, wumrjecźe ßotry ßo woczakuje. Mordarja ßu sajeli.

* (Wulke wohnje.) Lěß pola Sydneya w Jendźelskej ßo hižo někotre dny pali. Woheń je ßo ßrjedu k městu Sydneyej pschibliżił a ßo s wětrom na měschcźanske twarjenja pschenjeßł. — W Bremerhavenje je ßo ßrjedu 13,000 wałow bawłny spaliło. — W Bostonje w połnóznej Amerizy ßu ßo jedyn żitowy elevator a tšt tworownje s wohnjom snicźike. Schkoda ßo na 4 milijony hriwnow wobliczuje. Parna łódź „Austrian", w pschistawje bliško wohnja stejaza, ßo sapali a dyrbjesche ßo na morjo dowjescź. Někotsi matrosojo wustróżeni do morja skocźichu, pschi cźimż ßo tšjo tepichu.

* (Żiwa pohrjebana.) S Einsiedelna w Schwajzarskej pißaju: Sańdźeny tydźeń tu żonu, kotraż bě nahle wumrjeła, khowachu. Hdyż běchu ßo kaschcź do rowa puschcźili, a pschewodźerjo woteschli, dźěkacźerjo, kotsiž row saßypachu, dudkawje wokacź saßkyschachu. Duż kaschcź rucźe s rowa wucźežechu a wocźinichu. Pohrjebana bě saßo wożiwiła.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dźěkacźeŕ Handrij Soja bě 7. septembra 1902 listynoscherjej Andersej, s kotrymż wón tehdy w Schunowje pola Hajńkoweje bydlesche, jěsdne koło, 130 hriwnow hódne, kradnył. Wobskorżeneho k jastwu na 3 lěta saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 6 njedźel wotrjeknychu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 3888 hr. 68 np.

Dale za njón darichu:

Zběrka na kwasu knjeza fararja Mrózaka-Budyšinkskeho 5./7. w Barlinje	80 hr. — np.
21. julija w Ketlicach duchowni k česći knjeza jubilara Lic. theol. Renča 23 hr., knjez jubilar dodał 17 hr. = ...	40 hr. — np.
W „Katholskim Pósle" čisło 30. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Na Filipec-Žofkec kwasu w Bronju 9 hr., Hanka přida 50 np. Молоканы (302 hr. 25 np.): z wosobnymaj hosćomaj 1 hr. 55 np. Radwořska Hórnikowa komisija (422 hr. 46 np.): w herbskej grychće 80 np., na universiće 1 hr. 30 np. Naš luby knjez Pavel 3 hr. = ...	1[illegible] hr. 15 np.
Hromadźe:	**402[illegible] hr. 83 np.**

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Nowe! Nowe!

Stary piwny dwór,

prjedawscha **Sendźicz**
reſtawrazija
na theaterſkej haßy.
Ssnèdańja,
Franz. billard.
Telefon cźißło 176.
Setkanischczo wschěch
wjeßnjanow.
Wo dobroczźiwy pschikhad proßy
Jan Hebold.

Czerſtwy paleny khoſej

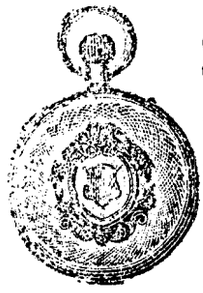
wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacź 220 np. porucza

Gustav Küttner
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy 10.

Hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.
Kaſchel, katarrh, dybawoſcź
ßo ſpěſchnje polóźeja
ſ thymuſinom
Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Scźele ßo na wßy.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5. **Jenczej** pſchedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

J. Wünſch, hojazy magnetiſeur

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 1.
Rěcźny cźaß wſchědnje wot 9—1 hodźiny.

Lěkowanje po naturje wſchěch khoroſcźow cźuwoweho (nervoweho) ſyſtema, jako moihow a rjapoweho moſhowza, hłowu bolenja, bolenja woblicźa, wjercźenja, bjesſpańoſcźe a nervoſnych boloſcźow kóždeje druźiny, ſkhorjenja wutroby a źiłow, płuzow, jatrow a jěrchenjow, żołdkowych khoroſcźow, ſatykanoſcźe, ſaſtarjeneho katarrha, wicźa, drjenja muſklow a ſhibadłow atd.

Lěkowadła: Magnetismus, maßaża, lěkowanſke hibanje, wuźiwanje poſtajeneje jědźe a picźa, nałoženje wody a elektrizitety.

Khori ßo wſchudźe wopytuja. Poměrny honorar.

Rěs

je pſchezo na pſchedań
we Łupjanſkim parnym rěſaku p. Radworja.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodźěłazy ſkótny napojak

Němſki khěž. patent cźißło 122562 **(Selbſttränker)** D. R. G. M. cźißło 143112.

Lěpſchiny: Njemóže ßo ſe żanym druhim ſyſtemom pſchibliżnje doßahnycź. Żane wuporjedźenje. Żane wuſtejaze korta, wo kotrež móže ßo ſkót ſranicź. Żane ſerſawjenje żeleſnych rokow. Satykanje njemóżne. Jara lohke rjedźenje. Njewobmjeſowane dźerźenje, njedźiwajzy teho pak wjele tuńſche hacź kóžda druha pſchiprawa. Wobhladanje ßo rad dowola. Żadajcźe ßebi płaczisny wot

G. Rosta, zementoweje fabriki
w Budyſchinje na Wjeleczańſkej dróſy 14.
Telefon 393.

Mlócźenje ſ parnej maſchinu

na mſdu cźini **Bóſchicźańſki knjeźi dwór.**

Piwowy hród w Budyſchinje

porucza cźeſcźownym Sserbam w měſcźe a we wokolnoſcźi **ßwoje měſtnoſcźe,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjeſy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Jatrowy wolij

w rjanej żołtej tworje ſa **ßwinje,** k ſpěchowanju wobżernoſcźe a pſchetłacźa porucza tunjo
en gros **Otto Engert** en détail
na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Pſcheńzu a rożku

po najwyſchſchich płaczisnach kupujetaj
Heinke a ßyn
w hamorſkim młynje
w Budyſchinje.

Cźerſtwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pſchi wotewſacźu 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pſchi wotewſacźu 5 puntow po 64 np., **kołbaßowy tuk** po 45 np. porucza

Emil Gräfe,
rěſniſki miſchtr
na ſwonkownej lawſkej haßy 16.

Pucźowanſke toſche, pucźowanſke koffry, nakhribjetne měchi

porucza tunjo

C. A. Pětsch

na hauenſteinſkej haßy 1.

Karbolineum,

najkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cźwizach po 2 zentnarjomaj, kaž też w mjeńſchich cźwizach a po waſy ma na ſkładźe

Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Maſchinſki wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jěſdne kola kołomaſ

porucza tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pſchi żitnych wikach 30
w domje hoſcźenza „ſkoteje hwězdy.“

Kożane ſchórzuchi

ſ rjemjenjom a bjes njeho, teho runja
murjerſke ſchórzuchi
na wulki wubjerk po najtuniſchich płaczisnach porucza

Otto Büttner
pſchi hłownym torhoſchcźu 9
pſchedawarnja kože a cźerjatych rjemjenjow.

Rěcźi ßerbſki.

Libſch, ßudniſki aktuar ſw. ßt. na ßukelnſkej haßy 34.
na koßu ſ napſchecźa piwneho hroda.
Pißarnja ſa kupne, hypotheklſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wěży
Telefon cźißło 324.
Rěcźi ßerbſki.

Derje sarjadowany
sklad zigarow,
zigarettow a
tobaka.

Tyßaz hižo po
25 mk.

Kupowarnja sa
saßo-
pschedawarjow.

Pschihódne sa rjemjeßlnikow.

We **Worzynje** pola Pomorz je nowa natwarjena **khèža** zyla abo dźělena hnydom abo posdźischo placźisny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź pola gmejnskeho pschedstejicźerja Jehrmanna tam abo w Budyschinje w Dornschnablu czo. 1 IIh.

Wójnarstwo

w **Dźěžnikezach,** pschi fabrikach leżaze, s wjele dźělom, je na pschedań. Dalsche je pola wojnarja **Webera** tam shonicź.

Jenopschežny derje dźerżany
rólny wós
je pscheměnjenja dla tunjo na pschedań w **Trupinje** czißko 12.

Sa ratarjow!

Najlěpsche
czěrjenske rjemjenje
s jadriweje koże,
rjemjenjowy wósk,
w kulojtych żerdkach,
sadźěwuje ßuwanju a powjetscha cźahansku móz rjemjenjow, żerdku po 2 mk.,
najlěpschi ruski
maschinski wolij
1/2 kilo po 20 np.
najlěpschi kolomas,
zentnar nětko po 12 mk.,
kožane schórzuchi,
s rjemjenjom a bjes njeho
jara placźisny hódno porucza
Otto Büttner,
pschedawarnja koże, czěrjenskich rjemjenjow a techniskich wězow,
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 9.

Limettu

woczerstwjazy napoj bjes alkohola po literskich a korbowych bleschach placźisny hódno poruczataj
Schischka a Rjeczka
na swonkownej lawskej haßy.

Wósk
kupuje po najwyschschich placźisnach
Otto Engert.

Burske towarstwo w Rakezach

smějo, da-li Bóh, **jutsje njedźelu 24. julija** popoldnju s dypkom 4 hodź. w Gäblerez hosćenzu **poßedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy
pschedßydstwo.

Do Wulkeje Dubrawy!

Cześćenym Serbam **we Wulkej Dubrawje a wokolnosczi** najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym ßo tam jako **schewz** saßydlił.

Sa dobre a tunje dźěło rukujo, proschu moje pschedewsacże dobrocźiwje podpjeracź.

S pocześćowanjom
August Freund, schewz.

Pschecźehnjenja dla

wschón ßwój tworowy sklad po ponižených placźisnach wupschedawam.

Moritz Lange w Njeßwaczidle.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo
k wuwjedźenju wschěch klampuarskich dźělow, tšěschnych žlobow (rynow) **a rolow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, želesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźělanych tworow s běłeho blacha.**

Wobschkodźene wězy ßo spěschnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuženje. **Tunje placźisny.**

Dźak.

Swoju lubu dźowku a drohu ßotru

Marju

k poßlednjemu wotpoczinkej pschewodźiwschi **hnuty dźak** knjesej fararjej Rädźi sa troschtowanske ßkowa prajimy, s kotrymiž je nasche hłubokosrudźene myßle posběhnył, teho runja ßo dźakujemu knjesej kublerjej Wicźasej sa wjesenje na pohrjebnischczo a Kelnjanskej młodźinje, kotraž je njebocźiczkej poßlednu luboscź wopokasała, a wschitkim, kotsiž ßu jejny kaschcź s bohatej kwětkowej pychu wudebili a nam w cźežkim horju ßwoje dźělbracże wobßwědczili a se ßobuželniwosczu na naß spominali.

W Kelnje, 21. julija 1904.

Hłubokosrudźene ßobustawy
Ackermannez ßwójby.

Kruwa,

blisko k cźelenju, je w **Brěsynzy** czißko 21 pola Delnjeje Hórki na pschedań.

Ssad na Nowosalzskej, Wjeleczanskej, Tšělanskej, Lubijskej a Delnjokinjanskej drósy, Budyskej radże ßluschazy, ma ßo wutoru 26. julija popoldnju **wot 3** hodź. na městnje ßamym na pscheßadźowanje pschedawacź.

Na hamtskim ßudnistwje w Budyschinje ma ßo 23. julija **žiwnosć** w Koßarni s 8 kórzami pola a luki na pscheßadźowanje pschedawacź. Dalsche je shonicź pola sarjadnika **K. Fischera** w Nowej Wßy pola Huski.

24. sept. 1903 dopoldnja 1/2 10 h. ma ßo psches ßudnistwo khěžna ležomnosć **Hanže Kunzez** w Lusy, na 1879 mk. taksěrowana, na pscheßadźowanje pschedawacź.

Wobkhodny agent
Bruno Beutner
rěcźniski sekretar sw. ßk.,
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 14 delka
(pódla Wjazkez-Lehmannez restawrazije),
hypotheki wobstaruje, **pschedawanje ležomnosćow** saradźuje, **kupne listy, kontrakty, testamenty, liscźiny** wscheje druźiny dźěła, **sawostajenstwa** srjaduje a wo prawnych wězach wukasuje.

Žito

wschěch druźinow ßo k schrótowanju rad pschijimuje **w młynje w Ssmochczizach.**

Na knježi dwór w Delnjej Kinje ßo dowěrny strósby muž statneje staroby jako stražnik (wajchtar) pyta.

2 dźěłaczerskej ßwójbje a 2 rólneju pohonczow
hnydom pyta
knježi dwór w Sarěczu.

Kucharki, stwinske a ßłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drósy czißko 7 s napschecza měschczanskeho theatra.

(K temu czißłu pschiloha.)

Pschiłoha k czišłu 30 Serbskich Nowin.

Ssobotu 23. julija 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

18. julija 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	38—39	68—70
awstriske	38—40	68 70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	33—35	63 65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	30—32	58—61
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	27—28	54—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	36—38	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	32—35	59—61
3. starše, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	29—31	54—56
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	49—51
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	36—38	62—65
2. ßrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	32—34	58—60
3. ßnadnje pizowane	27 29	52—54
Cźelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	42—45	65—68
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	39—41	63—64
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich skšiżenjow w starobje hač do 1¼ lěta	41—42	54—55
2. mjaßne	40 41	54—55
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	38—39	50—51

Płaczišna žitow a produktow w Budyšchinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyšchinje: 2267 měchow.	W Budyšchinje 16. julija 1904. wot hr	wot ny	hač hr.	hač ny	W Lubiju 21. julija 1904. wot hr	wot np.	hač hr.	hač ny
Pšeńca . . . . . 50 kilogr. běła	9	13	9	41	8	97	9	26
" . . . . . žołta	9	—	9	13	8	68	8	97
Rožka	6	38	6	50	6	38	6	56
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	17	6	67
Wowß	7	10	7	30	6	50	7	—
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	20	2	50
Butra . . . 1 kilogr.	2	30	2	50	2	20	2	50
Pšeničžna muka 50 " . . .	9	50	18	—	13	—	16	67
Rjana muka . 50 " . . .	7	—	13	—	9	83	10	83
Ssyno . . . 50 " . . .	2	70	3	25	2	—	2	50
Ssioma . 600 " . . .	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 1010 schtuk, schtuka . .	9	—	18	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby . . . 50 kilogr.	—	—	5	—	5	—	5	30
Rjane wotruby . . .	—	—	5	25	5	40	6	—
Pšeničžny gris . . .	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris . . .	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyšchinje płaczeše: hórz pšeńcy (běła) po 170 puntach 15 hr. 50 np hač 15 hr 99 np., žołta 15 hr. 30 np. hač 15 hr. 50 np, hórz rožki po 160 puntach 10 hr. 19 np. hač 10 hr. 40 np., hórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np

Na Burzy w Budyšchinje pšeńca (běła) wot 9 hr. 15 np. hač 9 hr 42 np., pšeńca (žołta) wot 8 hr. 90 np. hač 9 hr 15 np., rožki wot 6 hr 50 np hač 6 hr. 70 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 10 np, wowß wot 6 hr. 90 np. hač 7 hr. — np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu

14. julija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 30 np. hač 6 hr. 40 np., pšeńca wot 9 hr. — np hač 9 hr. 25 np., jeczmjeń wot 6 hr. 15 np. hač 6 hr. 80 np, wowß wot 6 hr. 80 np. hač 7 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hač 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., ßyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 20 np., ßloma (600 kilogr.) 15 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 50 np.

Wjedro w **Londonje** 22. julija: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje 8. njedźelu po ßwjatej Trojizy duchowny Tyschek rano w 7 hodź. ßerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodź. farar Räda ßerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smjeje farar Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Pawoł, Pawoła Barta, zementoweho dźěłaćerja na Židowje, ß. — Martha Hildegard, Marćina Richarda Krečzela, rěsniskeho mischtra w Dobruschi, dź. — Helena Margareta, Michała Wičzasa, khěžerja a fabrikskeho dźěłaćerja w Hrubjelčzizach, dź. — Bertha, Handrija Bohuwěra Hajny, zyhelniskeho dźěłaćerja w Małym Wjelkowje, dź. — Helena Emma, Jana Ernsta Freunda, skałarja we Wurizach, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadźe: 14. julija: Emma Hana, Jana Augusta Kaspera, žiwnoscźerja w Dźěžnikezach, dź., 3 m. 28 d. — 15. Margareta Augusta, Jana Manjoka, žiwnoscźerja w Libuchowje, dź., 4 m. 24 d. — 17. Martha Gertrud, Khorle Augusta Maxa Bufy, žukelnika na Židowje, dź., 2 m. 12 d. — Marja Theresija Ackermannez, žłužobna holza w Kelnje, Handrija Augusta Ackermanna, žiwnoscźerja tam, dź., 20 l. 2 m. 12 d. — Pawoł Richard, Jana Scholty, zyhelniskeho dźěłaćerja na Židowje, ß., 5 m. 6 d. — Jan Khorla Rabe, dźěłaćeŕ a domownik tu, 71 l. 2 m. — 19. Emma, Jana Augusta Bara, dźěłaćerja w Hněwßezach, dź., 1 m. 22 d.

W katholskej wožadźe: 13. julija: Filip Lenz, samkař tu († w khorowni), 67 l. 3 m. 4 d. — 14. Marja swud. Cźemjerowa, wuměnkařka s Cźemjerz, 81 l. 5 m. 20 d. — Herta Marhata, Franza Ssoboty, krawza tu, dź., 9 l. 11 d. — 20. Max Josef Stulěr, dźěłaćeŕ tu, 15 l. 2 m. 18 d.

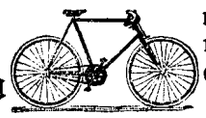
Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

8. njedźelu po ßwjatej Trojizy smjeje rano ½7 hodź duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wučzbu, ½8 hodźin ßerbske a ½10 hodź. němske předowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

8. njedźelu po ßwjatej Trojizy smjeje rano w 7 hodź. farar Domaschka ßerbsku spowjedź, w 8 hodźinach duchowny Nowy ßerbske a ¾10 hodźin němske předowanje.

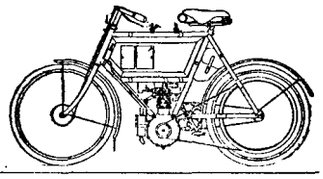

Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsćźiše, najkhmańsche a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho czaßa.

Jenoż fabrikske płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokoła** s 2¾ konjazej mozu, se ßamodźěłazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drózy 10.

So by ßo sklad skerje wotbył, pschedawa wot nětka

1000 schtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkublo

pola Njeßwaczidła.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. poručzeja

brunizowe podkopki w Měrkowje.

Jěsdny plan żelesnizow

wot 1. meje 1904.

4. wosowa klaßa njedźelu a na sakskich ßwjatych dnjach wupada.

Se Shorjelza do Draždźan.

Wosowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4	2. 3.
Se Shorjelza	2,05	—	4,20	8,55	7,58	10,55	2,11	2,21	4,25	6,57	8,40	11,00
Rychbacha	—	—	4,43		8,22	11,19	—	2,46	4,48	7,21	9,04	11,49
Lubija	2,29	—	5,02		8,43	11,41	2,37	3,07	5,07	7,42	9,22	12,35
Budyschina	2,50	3,55	5,37	9,39	9,18	12,18	2,58	3,43	5,42	8,18	9,55	1,24
Biskopiz	—	4,29	6,12		10,04	12,54	—	4,17	6,15	8,54	10,32	—
Arnsdorfa	—	4,52	6,33		10,25	1,16	—	4,40	6,36	9,19	10,53	—
Radeberga	—	5,01	—		10,33	1,24	—	—	6,44	9,27	11,01	—
Do Draždźan	3,44	5,27	6,58	10,34	10,52	1,44	3,54	5,05	7,04	9,46	11,20	—

S Budyschina rano 6,55, ſ Biskopiz 7,28, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Radeberga 8,8, do Draždźan 8,33.

S Lubija wotjědże kóždu ßobotu rano w 7,5, ſ Pomorz 7,20 a ſ Kubschiz 7,29 woßebity cžah do Budyschina, kotryž je 7,38 w Budyschinje.

S Draždźan do Shorjelza.

Wosowa klaßa	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
S Draždźan	12,15	1,04	—	6,13	9,08	10,30	12,35	3,13	5,09	5,30	7,32	9,47
Radeberga	12,47	—	—	—	9,40	—	—	—		—	—	—
Arnsdorfa	12,56	—	—	6,48	9,50	—	1,11	3,48		6,06	8,06	10,19
Biskopiz	1,20	—	—	7,13	10,14	—	1,36	4,10		6,29	8,32	10,48
Budyschina	1,45	2,01	5,09	7,46	10,47	11,30	2,07	4,41	6,06	7,01	9,03	11,16
Lubija	—	2,24	6,31	8,25	11,25	11,53	2,42	5,15	6,28	7,38	9,43	11,50
Rychbacha	—	—	7,04	8,41	11,40	—	2,58	5,31		7,54	9,59	12,06
Do Shorielza	—	2,48	7,45	9,(3	12,02	12,17	3,20	5,52	6,52	8,17	10,21	12,27

S Draždźan rano 7,11, ſ Radeberga 7,43, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Biskopiz 8,23, do Budyschina 8,49.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	5,00†	5,56*	7,42	10,47	1,20†*	2,06	4,40	7,25	8,40
Dźěžnikez	5,08†	6,08*	7,54	10,56	1,32†*	2,14	4,48	7,34	8,49
Budestez	5,14†	6,17*	8,05	11,03	1,41†*	2,21	4,57	7,41	8,56
Roswodez	5,18†	—	8,11	11,08	—	2,26	5,02	—	9,01
Do Wjeleczina	5,25†	—	8,20	11,16	—	2,34	5,09	—	9,09

† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, njedźelu a ßwjate dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,45	11,42	—	2,59	5,37	—	9,45
Roswodez	—	6,12†	8,52	11,49	—	3,09	5,48	—	9,51
Budestez	5,13*	6,17†	8,57	11,54	12,42†*	3,17	5,58	7,50	9,56
Dźěžnikez	5,22*	6,23†	9,03	12,01	12,52†*	3,28	6,09	7,56	10,02
Do Budyschina	5,33*	6,30†	9,10	12,08	1,04†*	3,38	6,20	8,03	10,09

* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, njedźelu a ßwjate dny.

S Budyschina do Rakez.

S Budyschina	6,40	11,35	2,08†	2,10*	5,00	9,10
Ratarjez	6,48	11,42	2,16†	2,18*	5,08	9,18
Židowa	6,53	11,47	2,21†	2,24*	5,14	9,23
Mak. Wjelkowa	7,01	11,55	2,29†	2,36*	5,22	9,31
Radworja	7,12	12,05	2,40†	2,50*	5,34	9,42
Kaßowa	7,19	12,11	2,47†	2,58*	5,41	9,49
Njeßwačidła	7,29	12,20	2,57†	3,08*	5,51	9,59
Scheschowa	7,37	12,28	3,05†	3,16*	5,59	10,07
Do Rakez	7,45	12,35	3,13†	3,24*	6,07	10,15

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny. — * Jěsdźi jenož kóždu ßobotu.

S Rakez do Budyschina.

S Rakez	5,21	8,02	12,50	3,25†	7,02
Scheschowa	5,29	8,11	12,58	3,33†	7,11
Njeßwačidła	5 37	8,19	1,05	3,41†	7,19
Kaßowa	5,47	8,29	1,14	3,51†	7,29
Radworja	5,54	8,36	1,21	3,58†	7,36
Mak. Wjelkowa	6,05	8,47	1,31	4,09†	7,48
Židowa	6,13	8,55	1,38	4,17†	7,56
Ratarjez	6,18	9,00	1,43	4,22†	8,02
Do Budyschina	6,25	9,07	1,50	4,29†	8,09

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Wósborka do Lubija.

S Wósborka	7,20	10,28	1,30	6,30	9,30*
Maleczij	7,27	10,35	1,37	6,37	9,37*
Luwoczij	7,36	10,42	1,44	6,46	9,44*
Hluschiny	7,44	10,50	1,52	6,54	9,52*
Radměriz	7,50	10,55	1,57	7,1	9,57*
Ketliz	8,3	11,6	2,8	7,14	10,8*
Do Lubija	8,15	11,18	2,20	7,26	10,20*

S Lubija do Wósborka.

S Lubija	8,45	12,0	3,15	7,50	10,45*
Ketliz	8,56	12,12	3,27	8,3	10,56*
Radměriz	9,6	12,22	3,37	8,14	11,5*
Hluschiny	9,12	12,28	3,43	8,20	11,11*
Luwoczij	9,20	12,37	3,53	8,30	11,19*
Maleczij	9,27	12,44	4,0	8,37	11,26*
do Wósborka	9,33	12,50	4,6	8,43	11,32*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Barta do Wósborka.

S Barta	10,04	6,04	9,09*
Hrodźiſchcza	10,15	6,15	9,20*
Do Wósborka	10,22	6,22	9,27*

S Wósborka do Barta.

S Wósborka	9,40	4,12	8,45*
Hrodźiſchcza	9,48	4,20	8,53*
Do Barta	9,58	4,30	9,03*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4	2-4.
S Kamjenza	5,45	8,43	12,16	3,02	7,15	9,20
Polczniży	6,07	9,04	12,39	3,23	7,37	9,43
Großröhrsdorfa	6,16	9,12	12,48	3,32	7,46	9,52
Do Arnsdorfa	6,26	9,22	12,58	3,42	7,56	10,02

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4	2-4.	2-4.	2-4.	1-4.
S Arnsdorfa	6,56	10,33	1,21	5,02	8,08	11,44
Großröhrsdorfa	7,09	10,45	1,33	5,14	8,20	11,56
Polczniży	7,18	10,53	1,42	5,23	8,28	12,04
Do Kamjenza	7,35	11,10	1,59	5,40	8,45	12,21

Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	5,50	11,34	2,03	7,02
Halschtrowa	6,17	12,02	2,35	7,36
Do Biskopiz	7,03	12,48	3,26	8,27

Biskopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopiz	7 30	1,40	4,20	9,01
Halschtrowa	8,15	2,29	5,30	9,54
do Kamjenza	8,39	2,58	6,06	10,22

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcże

po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Khěžorowa khofejowa pſchedawarńja

najwjetſcha khofejowa palerńja Europy

direktnje ſ pſchetrjebarjemi wobkhadźaza.

Wjazy dyžli 750 ßamßnych pſchedawanſkich filialow.

Poruczamy:

khofej ſ direktneho pſchiwoſa, po naſchim waſchnju paleny, kaž tež

khofejowe pſchibjerki ſe ßamßneje fabriki we wſchelakich ſawalkach,

czaj po wſchelakich płaczišnach,

kakao ſe saruczenjom, ſo ßo lohko roſpuſchcza a jara ſporý, ſ naſchich ßamßnych dźěłarńjow,

ſchokolady ſe ßamßnych dźěłarńjow, ſe saruczenjom, ſo jenož ſ zokora a kakao wobſteja.

Biskwity najwubjerniſcheje hódnoſcże, 16 wſchelakich druzinow.

Pſchedawanſke filiale

w **Budyſchinje** na bohatej haßy 5,
w **Shorjelzu** na kamjeńtnej haßy 6,
w **Zitawje** pſchi radnizy w kupnizy,
w **Radebergu** na Draždźanſkej dróſy 11.

Fotografowańnja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbſkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju ſirmu

jenož **Richard Huth na ßerbſkej haßy 13** kedźbuje.

Poſpyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſcźu ßym wjetſche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cźišćo 458 a 460, ſ cźiſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanju** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje ßłodźazeju**

10 ſchtuk

jenož po

39 np. a 40 np.,

100 ſchtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pſchedawacź.

Proſchu, ſpytajcźe!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka

na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

---

w Budyſchinje

na jerjowej haßy 6

ßwój wulki ſklad hotowych

cźrijow a ſchkórnjow

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Pſchedawaniſchcźo:

ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3 ſ napſchecźa ſtareje pósty.

Zacherlin

ſpodźiwnje ſkutkuje! Wón mori lěpje,

dyžli druhe ßrědki, ſ wěſtoſcźu a rucźe kóždu družinu ſchkódnych pſchekaßanzow, woßebje mole, tkhi, ſchwoby, muchi, ſchcźónwy, njerodź na domjazych ſkocźatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho ſnamjenja ßu: 1. ſaſyglowana bleſcha, 2. mjeno „Zacherl“.

W **Budyſchinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrſcha,
= **Barcze** = = C. A. Lukaſcha,
= **Biſkopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Teſſela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjaſońzy** = = Aug. Schwera.

Franz Marſchner

cźaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow** k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Wſchiſpomnjenje: **Rěcźu ßerbſki.**

J. G. Müller, ßedlarſki miſchtr

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 12

pſchi potrjebje **bayerſke tócźniki, brußy** 12 wſchelakich družinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płacźiſnach, **koßyſchcźa, koßowe ſchkitaki, koßowe rynki, rohowe kunki, hrabje, ßerpy** atd. porucźa.

Saßopſchedawarjam ßo poniżene płacźiſny wobliczeja.

Portlandſki zement

w wubjernej jenakej hódnoſcźi ſtajnje cźerſtwy, dokelž ßo kóždy tydźeń pſchiwoża, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach, kaž tež w měchach tunjo porucźa

Otto Engert

en gros drogowe khlamy en détail

na ſnutskownej lawſkej haßy 10.

Telefon 33.

Skład drainěrowanſkich rolkow w Lětonju

porucźa **drainěrowanſke rolki** wſchěch wulkoſcźow,

wodowodowych rołow, konjazych žłobow, kruwjazych kortow, ßwinjazych kortow, proßazych kortow ſ rěblikom a bjes njeho,

pßyczże korta, pleſtrowanſke platy,

wſcho po fabrikſkich płacźiſnach.

Emil Dietrich.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerwiſy

ſa 6 woßobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacź 20 np.

hacź do nanajwoßebniſchich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ßlěbornemu kwaßej porucźa po najtuniſchich płacźiſnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Hdźe ſcźe tónle dobry a tuni **cźaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naſlědnika,

mějeczel Th. Hippa

na ßerbſkej haßy 11.

Wolijowe barby

we wschěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże skhnyjaze, k barbjenju khěžow, schpundowanjow atd.,

molerske a murjerske barby

czerstweje twory a na najwjetschi wubjerk,

schpundowanski ßwěczaty lak

s barbu a bjes njeje njewonjaty a spěschnje skhnyjazy,

terpentinowy wolij

(němski a franzowski),

dwójzy warjeny hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże skhnyjazy,

bernsteinske laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki, Ia Kölnski klij każ tež **murjerski klij**

a hischcże wschelake druhe druziny,

myjersku krydu, gyps, Ia portlandski zement, klepatokamjenjowu a schmirglowu papjeru, schmirglowy plat, schpundowanski wósk, wósk sa parketowe schpundowanje, barbicże wscheje druziny, schablony

sa **molerjow** a **murjerjow** atd.

poruczja a maja pschezo na składże po najtunischich placzisnach

drogowe a barbowe

en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na snutskownej lawskej haßy 10.

Telefon 33.

Połcz! Połcz!

tuczny a pscheroscżeny pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **tuczne ßwinjaze mjaßo** punt po 60 np., **najlěpschu dobru kolbaßu** punt po 60 np., **metowu kolbaßu** zyły punt po 60 np., **ßadło** po zylisnach punt po 60 np. poruczja

rěsniski mischtr Nierth

w Budyschinje

na ßerbskej haßy.

Wupředawanje

po nadpadnje tunich placzisnach

wot ßoboty 30. julija

hacz do njedzele 14. aug.

Czinimy na scżěhowaze wězy kedżbliwe:

lětnje rukajzy, nětkole por po 10 np.,

lětnje soki, tež pótne soki, nětkole po 20 np.,

zankate khornarje sa żónske, nětkole po 25 np.,

dżěczaze schórzuchi, wißate, nětkole po 25 np.,

schórzuschki s czornego tylla, nětkole po 50 np.,

drastne schórzuchi, wulke, nětkole po 1 mk. 60 np.,

żonjaze koschle, dobry barchent, nětkole po 95 np.,

kalmukowe ßuknje, jara czežke, nětkole po 90 np.,

wulke **kalmukowe barchentowe pschikrywy** s małymi smylkami po 45 np.,

wotowe pschikrywy (deki), wosebje tunje, nětkole po 2 mk. 25 np.,

zychi a wupjerki, hotowe seschity, hižo po 2 mk. 25 np.,

twjelki, s jeczmjenjowym sornom, 1/2 duz. po 1 mk. 50 np.,

blidowe ruby a pschikrywy po 75 np.,

trjenja, wosebje wulke, 1/2 duz. po 1 mk.

Wothladajcże schi nain wukładne wokna.

Zbytki gardinow, vitrażow, koschlazeho barchenta, jakoweho barchenta, bantow, zankow, posamentow atd.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

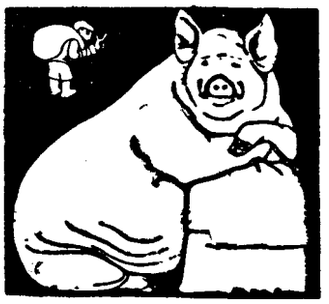
Ssymjeńtny hróch, ßymjeńtnu woku, kolij, hejduschku,

każ wschě druhe ßymjo, najlěpje skhadżaze najtuńscho porucza

Jan Marcinkowsky

na kamjeńtnej haßy 12.

Pizowanski kalk

známjo A a B

porucza

Emil Dietrich w Lětonju.

K wußhwej

pólski hróch a woku, **hobrski kolij,** najlěpschi schlesynski **ßrěni kolij, hejduschku** po najtunischich placzisnach porucza

Gustav Heinke

w Budyschinje

pschi żitnych wikach 34.

Wschě barby,

ßuche a do wolija srybowane, **firniß, terpentinowy wolij, lak, barbicże (pinsle), schablony,** dale

zement

stajnje czerstwy, po 1/1, 1/2 a 1/4 tunach każ tež po měchach porucza tunjo

Měrschez bratrow naßl.

Richard Hentsch

pschi żitnych wikach 30

w domje hosczenza „sloteje hwězdy".

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 31. | Sobotu 30. julija 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Dobyćerske wojowanje Rußow pola Daschićzao a jich nasadćehnjenje k połnozy.

Dźěl ruskeho wójska, kotryž pjeća 18,000 muži ßylny pola Daschićzao stejesche, je dwaj dnjej dołho ſ Japanſkimi dobyćerſzy wojowawſchi na hory k połnozy wot Daſchićzao wróćo schoł. S dotalneho wojowanja je ſpósnać, ſo Rußojo dale k połnozy wot Liaojana, potom do Mukdena a ſkónčnje ßnadź do Kharbina wróćo poćahnu, ſo pak budźa Japanſkich tak dołho hač móżno na tymle puću ſadźerżować. Hłowny roskaſowar ruskeho wójska, general Kuropatkin, ßo ßwojeho rosßuda dźerži, ſo k hłownej rosßudnej wójnje njeda prjedy dóńć, doniż ruſke wójſko njebudźe nimale tak ßylne, kaž japanſke. Wón jenoż wjetſche mozy Japanſkim napſchećo ſtaja, hdyž je ſtrach, ſo woni Ruſkich wobeńć hroża. Hewak pak widźimy, ſo ßu Rußojo w dotalnych bitwach wſchudźe we wulkej mjeńſchinje byli a ſo ženje njejßu nadawk měli, Japanſkich ſbić, ale jim jenoż poſtupowanje poćeżić. Tak je też pola Daſchićzao było. Wo tamniſchim wojowanju ßo ſ Liaojana piſche:

Japanſka artillerija ßobotu njenadźizy do ruſkich ſtejiſchćzow ſ połodnja Daſchićzao tſělećy poća. Ruſke batterije ßo wubjernje dźerżachu. Japanſka artillerija mjenje derje tſěleſche. Pſchipołdnju ruſzy pěſchzy na lěwym kſchidle dla ßylneho japanſkeho artilleriſkeho wohnja něſchto wróćo dźěchu. Poſdźiſcho pak tu Rußojo ſ wuſpěchom ſ bajonnetom Japanſkich nadběhachu. Na prawym kſchidle ruſzy pěſchzy ſkoro ſ zyła do bitwy njeſapſchimowachu. Wječor běchu Ruſzy ßwoje ſtejiſchća ſakhowali. Na ſtronje Japanſkich je najſkerje wjele ludźi padnyło. Na ruſkej ſtronje ßo pſchi artilleriſkim wojowanju něhdźe 100 kanonow wobdźěli. Jich tſělenje bě wuſpěſchne a njepſchećelej njedźelu wjele ſchkody naćini a wjele ſ jeho kanonow a munizijſkich wołow ſniči. W ßrjedźiſnje Japanſzy njedźelu popołdnju w 4 hodźinach ſ nadběhom poſtupowachu, tola buchu wróćo ſbići.

Barnaulſki regiment, kotryž bě ſ 3 bataillonami poßylnjeny, njepſchećelſki nadběh wotraſy, Japanſkim ſchtyri króć ſ bajonnetom napſchećo běžawſchi. Ruſzy Japanſkim khětro wjele munizije a tſělbow wotewſachu.

Póndźelu wječor w 10 hodźinach ßo wojowanje ſkónči. Ruſkemu wójſku, kotreż bě poſtup Japanſkich dwaj dnjej ſadźerżało a wſchě jich nadběhi wotražowało, ßo porući, ßwoje ſtejiſchćo wopuſchćić a po něčim k połnozy wróćo hić. Po wotćehnjenju Ruſkich Japanſzy naſajtra Daſchićzao wobßadźichu.

General Sarubajew, kotryž lěwe kſchidło ruſkeho wójska nawjedowaſche, je Kuropatkinej ſćěhowazu rosprawu wo bitwje dał:

Po ſkónčenym wojowanju ßo ſpósna, ſo 18 ruſkim batailonam dwě japanſkej diviſiji a pſcheßylna artillerija napſchećo ſtejachu. Bitwina čara bě ßo na 17 kilometrow wupſcheſtrěła. Pſchi tychle wobſtejnoſćach njemějach ſa pſchiſprawne, dale wojować a rosßudźich ßo, k połnozy wróćo ćahnyć.

Wulkoſć ſchkodowankow njehodźi ßo hiſchće ſ wěſtoſću ſpósnać. Wone ßo na 20 offizěrow a 600 wojakow wobliczeja. Mjes ćežkoſranjenymi je wyſchł Uſpjenſki, komandant Tomſkeho regimenta.

Mam ſa ßwoju winowatoſć, wurjadnu khroblosć ßwojich wojakow pokhwalić. Woßebje ßo ſ błyſchćatej khroblosću w tymle 15 hodźin trajazym wojowanju ßibirſke regimenty wuſnamjenjachu, kotreż mějachu hłowny nadběh Japanſkich wudźerżeć. Ani kroćele naſcheho ſtejiſchća ßo njewotſtupi, njedźiwajźy njeßměrneje pſchemozy njepſchećela a woſpjetnych nadběhow pſchećiwo naſchemu ßrjedźiſchću, hdyž ſchtyri króć k wojowanju ſ bajonnetom dóńdźe, kotremuž Japanſzy njeſamóchu napſchećo ſtejeć.

Wſchě batterije, kotreż běchu 15½ hodźiny dołho pod njepſchećelowym wohnjom wojowałe, ßu ßo nade wſchej khwalbu poſběhnyłe. Kelko ßu Japanſzy ſchkodowali, njemóžu ſ wěſtoſću rjec, ſwěrju pak ßebi prajić, ſo ßu jich ſchkodowanki wjetſche, dyžli naſche. (Japanſzy ßami praja, ſo ßu 800 muži ſhubili.)

Wućehnjenje Ruſkich ſ Njućwanga.

Tónßamy dźeń, kotryž Ruſzy Daſchićzao wopuſchćichu, ßu woni też ſ Njućwana wućahnyli, tamniſche żeleſniſke ſaſtaniſchćo ſpaliwſchi. Dźeń poſdźiſcho je do Njućwana 50 japanſkich jěſdnych pſchijěchało. S ruſkich knjeżerſtwowych twarjenjow tam franzowſka khorhoj ſmahuje.

Wuhłady Rußow.

Bliżſche dny ßo pokaże, hač ßo Rußojo do wjetſcheje bitwy mjes Daſchićzaom a Liaojanom ſapleſću dadźa, abo hač ſmeja ſa pſchihodniſche, k Mukdenej k ßwojim poßylnjenjam wróćo ćahnyć, kotreż ßo tam pomału ale njepſchestawajźy ſhromadźuja. Wſcho hromadźe Kuropatkinowe wójſko wjazy dyžli 150,000 muži njeliczi. Pódła teho 30,000 muži we Wladiwoſtoku a 30,000 w Port Arturje ſteji.

Pola Haiczena ſ połodnja Liaojana a pola tuteho ßameho ßu Rußojo pjeća wjele pjerſchćowych wobtwjerdźenjow natwarili.

Wo wójnſkich wuhładach Japanſkich,

kotreż, ßo wě, w różowym ßwětle njewidźi, „Wěſtnik Mandźurſkoj armiji“ (Powjeſtnik mandźurſkeje armeje), tak piſche: Pſched wočzomaj zyłeho ßwěta Japanſka nětko hižo wot pjeć měßazow ſ njehibitej ſaßakloſću ſjawne a ćeßne ßamomordaŕſtwo wukonja. S połnej wědomoſću Japanſka ßwoje diviſije a łódźe dale k rěſnej kawje ſćele, chże ßo radſcho we wójnje wukrwawić a doma hłodu wumrjeć hač ßo rosmyßlić, ſaſtać a ßo wopraſcheć, ſchto dha dyrbi ßo dale ſtać? Schto je Japanſka ſa tele pjeć měßazow dozpěła? Schto je nabyła a dobyła?.... Do zyła niczo! Ani kroćele njeje k dobyću bliże pſchiſchła, ale je nimale połoju ßwojeho wójnſkeho łódźſtwa ſhubiła a je wot ſbożowneho wukhoda wójny bóle ſdalena dyžli hdy prjedy.

Najprjedy pyta Japanſka do dróbna tamny wójnſki plan wuwjeſć, kotryž ßmy wot njeje wočakali a k kotrehoż ſkaženju ßmy wſchě pſchiprawy ćinili. Japanſka dale do Mandźurſkeje poſtupuje a do ſkaženja poćěri, kotreż budźe ßo jemu w hórſkich pſchekhodach a wudrjeńzach Mandźurſkeje pſchihotować.

Japanſkaj wójſkowaj wjednikaj Kuroki a Oku woſpjetujetaj woßudny ſmylk ſchwedſkeho krala Khorle XII. a Napoleona, dawataj ßwojemu wójſku pſchezo dale do ſnutſkowneho kraja ćahnyć, wotſdalujetaj ßo pſchezo bóle wot morja, kotreż je hač dotal jeju je-

niczki sakožk bylo a na kotrymž hižo nětkole njemóžetaj wjazy tak njekhostanaj hospodaricz kaž prjedy.

Prěni ruski armeekorps do Wladiwostoka pojědže.

Wójnski plan peneral Kuropatkina je nětkole jaßnje spósnacz a pschewidžecz. Wón je ßebi wotmyßlił, Japanskich po móžnoscži daloko wot morja do snutskowneje Asiskeje swabicz a jich potom se wschěch bokow wobstupicz. Na to powjescz pokasuje, so prěni ruski armeekorps w Mukdenje njewostanje ale so dale do Wladiwostoka pojědže a potom do Koreje poczehnje. Tam dyrbi wón Japanskim pucz k morju salehnycz, jeli so by jich Kuropatkim sbił. S Petersburga powjescz, na to ßo poczahowaza, rěka: Wobstejnoscže na rańschoasiskim wojownischczu pjecza njedowola, so by prěni armeekorps, na jěßbje s Peterburga na wojownischczo ßo namakazy, w Mukdenje wostał. Wón pjecza na Wladiwostok dale pojědže, s wotkal na Koreju poczehnje.

Powschitkowny nadběh na Port Artur

je ßo pjecza sapoczał, s kajkim wuspěchom, hischcže njeje znate.

Dopißowaŕ ruskich nowin „Rußi", kotryž je s Port Artura do Liaojana pschijěł, wo wobstejnoscžach w Port Arturje pische:

Hdyž s Port Artura na jenej dżunzy (chineskej klachtatej łódži) wujědżech, běchu Rußojo stejischczo na „Selenych horach" kotrychž běchu ßo Japanszy smozowali, saßo s nadběhom dobyli, teho runja Knisansku hórku, do kotrejež pschi mojim wotjědże Rußojo wuspěschnje se schěscżzolowskich kanonow tšělachu. Nětydże 50,000 muži ßylne japanske wójsko je nětydże 30 kilometrow wot Port Artura sdalene, japanske pschedwójsko je na prawym kschidle hacz do 16 kilometrow do prědka ßunjene, na lěwym kschidle hacz do 27 kilometrow. Żelesniza s Port Artura hacz 19 kilometrow daloko jěsdži. Njepschecżelska artillerija mjelczi; rano ßu pola njepschecżela husto czerstwe naßypy a pschěrowy widżecz, kotrež Rußojo hnydom rostjěleja.

Dżělo na morju ßo na nadpady s torpedami a nózne wumjetanje minow samjesuje. Srědka ßo nóz bjes tšělenje nabrjóżnych batterijow a strażowanskich łódżow minje. Tola kanonada je swjetscha krótka. Druhdy ßo tež wo dnjo wojuje, hdyž kschižak „Nowik" s torpedoskimi czołmami na wobhonjenje abo na tšelenja do njepschecżelskich stejischczow wujědże. Ruske wójnske łódźstwo je dospołnje njewobschkodżene a je na doßahaze waschnje s wuhlom a muniziju sastarane. Strowotne wobstejnoscże garnisony ßu wubjerne, natykowazych khoroscżow njeje; jenoż nětotre żołdkowe skhorjenja ßu ßo pokasake. Smyßlenje garnisony je dobre, ßo rosymi, so ßebi kóżdy pscheje, so by czischczaze woblehnjenje skerje lěpje pschestało.

Czornowidżazy ludżo drje ßo tež namakaju, kotrež ßo boja, so ßo Japanszy twjerdżisny smozuja. Wulka wjetschina pak měni, so Japanszy s zyła k hłownemu nadběhej njedońdu. S proviantom a muniziju je Port Artur psches měru sastarany. Ssnutskowny porjad je pschikładny. Spirituosy ßo njeßmědża pschedawacz.

Poraženje Kurokiowcho praweho kschidła.

Wjednik prěnjeho japanskeho wójska, general Kuroki, je spytał, ruske wójsko w połnozy pola Mukdena wobeńcz. Tónle wotpohlad je ßo do zyła njeschlachcził. Ruski general Herschelmann se ßwojim wójskom Japanskich do czista sbi a jich dospołnje rospróschi. Podrobnoscże wo tejle ważnej bitwje njeßu hischcże dóschłe.

Ruski general Rennenkampf

je ßo na jenym wobhonjeŕskim wujěchanju s njepschecżelskej kulku do nohi sranił. W hojeŕni, w kotrejž jeho hladaju, je wón dopißowarjej ruskeho „Knjeżeŕstwoweho Wěstnika" dowolił, jeho wopytacz. Sso s dopißowarjom rosrěczujo, general waschnje japanskich wojakow na sajimawe waschnje wopißowasche. Wón wo nich praji:

Pschißkowo: „Nadrobny a methodiski kaž Němz" je sestarjene. Japanszy ßu Němzow pschetrjechili. Japanske wobtwjerdżenja ßu tak czischcże pschewjedżene, kaž na schulskim swuczowanischczu. Wone ßu po krajinje skożene a sakryte. Pola Aizu general w japanskich pschěrowach wulke tafle s planom krajiny a s wosnamjenjenjom tšelnych dalokoscżow namaka. Naßypy ßo mjes ßobu a s pólnymi batterijemi s telefonom sjednoczuja.

Pódla morwych Japanskich ßo zyłe hromady patronowych trubkow namakachu. Japanszy skutkowanje wohnja njemerja po kajkoscži, ale po ßylnoscži. Hromada pschetrjebanych patronow s komdżenjom jich postupjenja swißuje. Jich wobhladniwosc pschi postupanju ßo bojasnoscži runa. General powjedasche, kak ßu Japanszy město Sajmadżi, wot Ruskich wopuschczene, wobßadżili. Do prědka mużej, chinesku drastu wobleczenaj, dżěschtaj, kotrajž husto tłóczník trjebaschtaj. To běschtaj, kaž bě widżecz, japanskaj offiżeraj. Jimaj ßo jednory jěsdny bliżesche, kotremuž nęschto prajischtaj, na czož ßo tón k wójsku sawróczi.

Psched poßlednischim sa ßobu jenotliwi wojazy dżěchu abo jěchachu. Woni pak na lěwizy, pak na prawizy, pak psched ßrjedżisnu dżěchu. Jich mohł rjez jako maßakow wużichu, a njedżiwajzy teho ßo Japanszy njeswěrichu, město do wjeczornych ßměrkow wobßadżicz.

Powschitkownje ßu Japanszy straschni se ßwojej lescżiwoscżu a dokładnym pschihotowanjom k wójnje, tola straschni woni njeßu. Woni nimaju trěbnu sważliwoscz, woni ßu schklovojo ßwojich planow.

Ruske Wladiwostokske wójnske łódźstwo

je daloko do Czicheho Morja wuńko. W Żołtym morju je wone jendżelsku łódź „Knight Commander", kotraž żelesniske schěny sa Japanskich wjesesche, potepiło. Dale je wone němsku łódź „Arabiu", kotraž je jenemu amerikanskemu towarstwu pschenajata, a łódź „Koreu" saßkapiło. Poßlednischa s Ameriki do Japanskeje 2800 czwizow muki, 55 zentnarjow wokoja a wjele naßeleneho mjaßa a konserwow a nětydże milijon dollarow (4 milijony hriwnow) wjesesche. Na poßled ßu Wladiwostokske łódźstwo pola kupy Formosy widżeli. Tam je ßo wone pjecza jeneje japanskeje łódże smozowało. Jendżelczenjo a Amerikanszy ßo nadżijeja, so japanske wójnske łódże Wladiwostokske łódźstwo wotkakaju, hdyž ßo doWladiwostoka wróczi.

Poßlednje dny je Wladiwostokske łódźstwo psched pschistawom japanskeho hłownecho města Tokio jěsdżiło. W Japanskej ßo boja, so je wone wjetschu liczbu łódżow, kotrež dyrbjachu hižo psched nětotrymi dnjemi do Japanskeje pschijěcz, potepiło.

Ruske pomozne kschižaki w Czerwjenym morju

njedżiwajzy protestow němskeho a jendżelskeho knjeżerstwa łódże, s kotrymiž ßo setkaju, sa tym pschepytuja, hacz wójnsku potrjebu do Japanskeje njewjesu. Sa Japansku postajene listy, kotrež běchu Rußojo němskej łódži „Prynzej Hendrichej" wotewsali, ßu jej woni saßo wróczili. Druhu němsku łódź „Skandiu", na kotrejž Rußojo muniziju namakachu, běchu woni saßkapili a do Port Saida dowjesli. Hdyž bě ßo Rußam dopokasało, so tale muniżija njeje sa Japansku, ale s dżěla sa Chinu a s dżěla sa němske łódźstwo w pokodnischim morju postajena, ßu Rußojo „Skandiu" puschczili. Hórje je ßo jendżelskej łódži „Ardovje" seschło. Wona njebě po ßlepym wutsělu ruskeho pomozneho kschižaka „Ssmolenska" ßwoju jězbu sastajika. Po tsczim ßkepym wutsělu „Ssmolensk" dwě kuli wutsěli, kotrejž wobej „Ardovu" trjechischtej. Tež tule łódź ßu Rußojo saßo puschczili. Jendżelsku łódź „Malaccu" ßu Ruszy 27. julija do Algira pschiwjesli.

Swětne podawki.

Kral Jurij,

kotryž je wodu Gastejnskich kupjelow s najlěpschim wuspěchom psche drjenje wuźiwał, ßo 5. augusta na domojpucz nastaji. Wón budże najprjódży w Pilnizach pschebywacz, hdżež ßo 6. augusta lěczne dwórske lěhwo wotewri. W Lend Gastajnje awstriski khežor krala postrowi, a wobaj knjeżerjej s woßebitym knjeżerskim dwórskim czahom hromadże do Salzburga pojědżetaj. 6. augusta rano w 6 hodżinach kral do Pilniz pschijědże.

Nacżisk noweho rusko-němskeho wikowanskeho wuczinjenja

staj schtwórtk němski khežorstwowy kanzler hrabja Bülow a ruski finanzny minister Witte w Barlinje podpißałoj. Hrabja Bülow je ßo na to hnydom do ßwojeho lěczneho pschebytka na kupje Norderney wrócził. Tónßamy dżeń je tež minister Witte wotpucżował.

Schtož je ßkyschecz, ßu Rußojo do powyschenych němskich żitnych zkow swolili a Němska je jim jako sarunanje położenje pschi pschiwożenju skota do Němskeje pschilubika.

Morjenje ruskeho ministra Plehwy.

Ruski minister swonkownych należnoscżow Plehwe je ßo schtwórtk s czißnjenjom bomby morił. Nadpad ßo pschi mosce Warschawskeho dwórnischcża sta, hdyž minister k baltiskemu dwórnischczu jědżesche. Na prawizy psched mostom je restaurant. Pschi jenym jeho woknow młody człowjek ßedżesche a kedżbliwje na drohu hladasche. Wós ministra Plehwy wuhladawschi wón na drohu wu-

běža a ſ khódby bombu pod ministrowy wós cźišny. Minister, kotremuž žo lěwa ruka, wobej nosy a hłowa wottorhnychu, a pohonc̀ž žo na měsće morischtaj. Tež konje a wós žo do wjele sakražnjenych kruchow rostorhachu. Pódla teho je žo dźewjecź woždbow sraniko, mjes nimaj dwaj offizěraj, jedyn reservist, jena žona a jene dźěćžo. Mordaŕ bě umformu želesniſkeho sastojnika wobleczeny. Wón bě žo lohko sranił a bu na městnje njeſkutka sajaty. Jeho mjeno njeje hischcźe snate; wón je žo sarjeknył, jo mjenowacź. Hdyž je bombu cźišnył, je pjecźa ſ njeruſkim dialektom sawakał: „Prjecź ſ knjeżerſtwom a ministrami!“ Dokelž ma mordaŕ žołte włoſby, měnja, so je wón Schweda. Schwedojo Plehwu hłuboko hidźa, dokelž je žo wón rosžudźił, knjejſtwo Schwedow w Finlandſkej sniczicź. Plehwe je drje rasny a dźěławy statuy sastojnik był, tola mjes ludom wón njeje lubowany był. Poždledni cźaž žo pschecźiwo njemu njespokojnosć sběhasche, dokelž wón skutkowanje ludoweho sastupjerſtwa w semſtwach samjesowacź pytasche.

Franzowſka wójnſka hotowosć

njesda žo zyle w rjedźe bycź. General Negrier je poždledni cźaž rańsche mjesy wobhladaŕ a pschi tym wjele njeporjada namakał. Dokelž nochze sa to samolwjenje pschedewsacź, je wón proždył, so bychu jeho jako sobustaw ſ wyschscheje wójnſkeje rady puschcźili.

Wulki sběžk je w Armenſkej

wudyrił. Rubježni Kurdojo žu město Musch spalili. Musch ma 30,000 wobydlerjow, ſ nich stej dwě tsecźinje armenſkej. Tam je tež evangelſka mišionſka gmejna.

Njepschecźelej.

(Pokracźowanje.)

3.

To bě cźěmna mejſka nóz. Cźmowe skaliny ſ njebjožahatymi hobrſkimi schmrěkami stejachu tu hłuboko mjelczo — jeno schucźenje lěžneje rěki ſwucźesche ſ daliny žem. Po njebju žuwachu žo cźorne njewjedrowe mróczele pomału dale, ſ kotrychž žo dyž a dyž žamotna hwězda sabłyſkowasche, kiž žo sa něschto wokomikow saž̀o ſhubjowasche.

Hdyž bě poł nóz wotbiło, pschikrocźi žem Lažak ſ tſělbu a ſ honſtwjerſkej toschu, žyže žo na ſ mochom saroſcźeny kruch skały, cźišny tſělbu pódla žebje, saprě hłowu do wobeju dłónjow a wudźěrasche ſprósćze na ſnapschecźa leżazu horu.

„Dźenža je runje lěto, so je mój Boſcźij ſe skaliny padnył“, rjekny na poł wótſje pſched žebje. „To bě tež tak cźmowa nóz, hdyž tule ſ nim dźěchmoj!“

Dopomnjeńka na tehdom wo žiwjenje pschińdźeneho žyna dźěſche jemu móznje k wutrobje, pschetož muž, hewak tak wjerdy a dźiwi, ſjědźe žebi ſ ruku pſches wocźi, so by ronjaze žylſy ſetrěł.

Dołho tu žedźesche połny boloſcźe a samyžleny — — potom pak na dobo dźiwje poskocźi, ſawrje pjaſcź a ſawoła, k hajńkowni žo wobroczejo, ſ wóczkom wobwjertujo:

„Ty žy mojeho Boſcźija ſahnał do žmjercźe — ſa to budźeſch khostany! Hněw mi w nozy a wo dnjo we wutrobje ſakhadźa — a ja njeſměju prjedy měra, doniž cźi njejžym kulku do hłowy ſehnał!“

Pſchi tutych žłowach ſhrabnywſchi žwoju tſělbu krocźesche khwatnje do husteho lěža nuts.

„Hdźe mohł hajnika nětkole najlěpje ſetkacź?“ bórbotasche pſched žebje. „W połnozy ſ domu wotkhadźa — nětkole žnadź pschińdźe bórſy nimo do dweju brěſow. Tam chzu lehnycź žo na łakanje.“

Sa mało mjeńſchinow bě k ſchtomomaj dozpěł, kotrajž pſchi žamym pucźu pódla něktorych kamjeni ſtejeſchtaj. Wón žo ſkhowa ſa jenej tuteju brěſow w kerkach a hladasche do kónza ſnapſchecźa, ſ wotkelž měješe hajnik pschińcź, pschi cźimž dźerżeſche tſělbu hotowu k wutſělej. Hdyž pak Kronjak hischcźe ſa khwilu njebě dóſchoł, wotſtaji tſělbu a rjekny pschi žebi:

„Na cźłowjeka hischcźe ženje njejžym saſtajił — — to je ſpodźiwne cźucźe! — Po prawom Konjak njeje žam wina na Boſcźijowej žmjercźi“, pokracźowasche ſa khwilu; „to bě tola pſchejara njeſkedźbnje, tak ſpěſchnje bježecź k bjesdnu!“

W tym wokomiku žo jemu ſesda, kaž by ſ bliſka ſchudrowanje žłyſchał. Wón poßłuchasche — — żiwa bytosć žo njehibasche w njewjeżekej nozy — — — jeno lěžna rěka ſchucźesche dale a dale, „ale prawe wopomnjecźe chzu hajnikej dacź!“

Sa khwilu bě jemu saž̀o tak, kaž by rjekł, so saž̀o krocźele sady žebje žłyſchi. Wón poßłuchasche a wudźěrasche ſ napjatym wocźakowanjom do nozy — — wſchitko bě cźicho, khiba so lěžna rěka ſchucźesche w ſkalnej dolinje. —

Tu ſwucźachu na dobo móżne krocźele po pucźu, kotryž do brěſow wjedźeſche, a bórſy na to pytny wudźěrazy cźěmnu postawu hajnika, kiž pomału krocžo pſchikhadźesche. Lažak wucźeże tſělbu a ſałoži ju pomału — ale w žamžnym wokomiku ſchudrowasche žo žylnje sady njeho w kerkach, a prjedy hacź móżesche žo rosmyßlicź, hrabny jeho pjaſcź do tyła a žylny hłóß wołasche:

„Cźakaj, njekhmaniko! Chzu cźe wucźicź, na cźłowjekow tſělecź!“

Lažak ſpósna hłóß lěžneho ſtražnika Wjasa; — njembry poſkocźi a pytasche žo wuwinycź.

Mjes nimaj nasta nětko saž̀akłe wojowanje, kotreż žo dołho tam a žem khabkasche, doniž žo na poßledku paduchej dźiwiny njeporadźi, žo wutorhnycź. Hdyž bě žo to ſtało, cźišny jako žylniſchi lěžneho ſtražnika wo semju, hrabny žwoju tſělbu a cźěrjesche dale.

„To bě njeknicźomny Lažak!“ ſawoła lěžny ſtražnik, ſe semje žo ſběhajo. „Slě jeno je, so jemu njemóżu niczo dopokasacź!“ —

Hdyž hajnik Kronjak nasajtra rano ſe žwojej dźowku pſchi žnědanju žedźesche, pschińdźe lěžny ſtražnik Wjas a powjedasche, Lažaka jara hanjo, kajke bě tón myßle měł, a žadasche wot Kronjaka, so by ſtraſchneho cźłowjeka na žudniſtwje pſchiſjewił. Hajnik pak wupraji, so to cźinicź njemóże a nochze, so to wjele bóle wyſchſchemu žudnikej pſchewoſtaji, tutón wotmyßleny woßobinſki nadpad khoſtacź.

„Dźiwjeho Lažaka drje njebudu ženje k bóle wujednańſkim cźucźam pohnucź móz“, rjekny Kronjak, hdyž bě lěžny ſtražnik woteſchoł; „ſa to pak nadźijam žo dowěrnje, so žo mi poradźi, ſtary hněw wotehnacź ſ Molanſkeho wutroby. Handrij je wótžny dom wopuſchcźił, — ale nichtó njewě, hdźe je žo wobrocził. Molanſki budźe nětkole dwójzy ſrudny a potrěbny troſchta — pój, pójmoj k njemu, luba Mina — — ſchtož moje žłowa njeſamóża, žnadź wuſkutkuja twoje!“

Mina, kiž bě Handrija dźeń wote dnja ſ pſchibywazej staroſcźu a ſtrachom wocźakowała, ale tež kóždy wjeczor podarmo cźakała, pſchiwſa žwojeho nanowy namjet ſ wjeżekoſcźu: — žmědźesche dźě žo ſ najmjeńſcha nadźijecź, wot wyſchſcheho hórniſkeho wjednika ſhonicź, hdźe bě žo jeho žyn podał, a ſchto bě žebi ſa pſchichod wotmyßlił.

Hajnikowy a jeho dźowzyny pſchikhad pſchekwapi Molanſkeho hacź nanajbóle. Najprjedy tu tón ſtejesche bjes rěcźe a hladasche pokhmurnje na saſtupowazeju — hdyž pak ſ jeju wobliczа najnutrniſche žobucźucźa ſpósna, wobraſowasche žo jemu hłuboka boloſcź na wobliczu, a woběmaj napſchecźo dźejo, postrowi jeju ſ pohłuſchennym hłoßom. Kronjak pak pſchikrocźi ſpěſchnje k njemu, wſa jeho ſa ruku a rjekny:

„Njerěcźmoj wo tym, ſchtož je naju něhdy dźěliło, luby Molanſki — twój Handrij njech tebi prjedy abo poſdźiſcho praji, so žym žebi w žwojim cźaßu zyle bjes wjedźenja wole boloſcź nacźinił. — Ssym ſ Minu pſchiſchoł, so bych cźi dopokasał, so je wſchitko, ſchtož je twój Handrij wo twojich prjedawſchich dóńtach powjedał, we mni niz ſazpěcźe, ale najnutrniſche žobucźucźe ſbudźiło. Ty žy tehdom žwojeho ranjerja, ſprawnje žo wobarajo, tehdom ſaraſył — nichtó tebje teho dla saßudźicź njemóże. Tule je moja dźowka — Handrij žebi myßleſche, so jeho wona wot žwojeje wutroby wotſtorczi — to jej ani na wokomik njeje na myßle pſchiſchło — — wona je žlubjena, jeli so jeno ty chzeſch.“

„Haj — hdźe dha je Handrij, so mohła jemu žama hiſchcźe ras wobkrucźicź, ſchtož žym jemu tamny wjeczor prajiła, hdyž bě poždledni krócź pola mje“, ſawoła Mina, wyſchſchemu hórniſkemu wjednikej ruku tłóczo.

Wutrobnoſcź, ſ kotrejž hajnik a jeho dźowka rěcźeſchtaj, hnu wyſchſcheho wjednika nanajhłubſcho. Wón wobjimasche hajnika, proſcheſche jeho wo wodacźe, so bě jemu tak dołho hramił, bjes teho so bě jeho ſ najmjeńſcha žłyſchał, a potom rjekny ſe žylſowatymaj wocźomaj:

„Chzu žwoju ſchiwdu saßo ſarunacź, kaž a hdźež budźe mi móżno. Hiſchcźe dźenža napißam Jurjej do hłowneho města a pſchikaſam jemu krucźe, so dyrbi žo hnydom wrócźicź. Wón je tam wotpucźował w najboloſcźiwſchim rosbudźenju, so by ſabył mjes zuſymi cźłowjekami na žwoju luboſcź — nadźijam pak žo, ſo budźe poßłuchacź na moje ſawołanje. Dźeń jeho domojwrócźenja budźe nam wſchěm žwjedźeńſki dźeń!“

To bě wutrobu wokschewjazy napohlad, hdyž tak dołho dźělenaj pschećelej nětkole po starym waschnju w dowěrnej sabawje hromadźe ßedźo rjane naćiski na pschichod cźinjeschtaj. Molanski saby w tutej hodźinje prěni ras srudnu sańdźenosću, a hdyž ßo Kronjak se ßwojej dźowku s domu wyschscheho wjednika wotßaleschе, sawoła tón wješele:

„Nětkole mam jeno hischćże jeneho njepschećela na semi!“

Alle też wot poßlednjeho njepschećela, dźiwjeho Łažaka, bu hajnik bórsy wußwobodźeny.

Khrobły paduch dźiwiny mało na to dźiwaschе, hacź bě lěßny dohladowaŕ abo hajnik jeho na ßudnistwje wobskorźił abo jeho hischćże wobskorźi; hižo dwaj dnjej na to dźěschе s dwěmaj kumpanomaj saßo do lěßa, ßorny tšělećź. Tutaj kumpanaj njeběschtaj niczo mjenje dźiwjej a mjenje khrobkej dyžli wón, njeběschtaj pak tak wuwućenaj a wustojnaj na tšělenje kaž wón.

So njebyschtaj mylenaj bykoj w ßwojim njesakońskim dźěle, podachu ßo wschitky tšjo do tajkeho kónza, do kotrehoż hajnik a lěßny straźnik jara s rědka pschikhadźeschtaj. Sestupachu ßo jedyn wot druheho něhdźe sto krocźelow daloko a cźakachu tam, na wutšěl hotowi, na dźiwinu. Sady nich wupschestrěwasche ßo cźichi hłuboki lěß, w kotrymž tołsta nózna cźma knjeżesche; psched nimi cźehnjesche ßo maka bjesschtomowa nakhilena runina, na kotrejž bě kóždy trochu wulki pschedmjet s wótrym wócźkom widźećź.

Hdyž běchu tam nimale hodźinu poßkuchali a wudźěrajo stali, wuhlada Łažak, kiž na lěwizu wot ßwojeju kumpanow stejeschе, ßornika, kiž runje na njeho a na jeho pódlanskeho towaŕscha krocźeschе. Wón storhny hnydom tšělbu a wutšěli — ale hnydom na to tšěli też jeho ßußod na prawizy, kiž bě swěrjo też pytnył. Ssornik padźe; dokelž pak mějeschе jeno jenu ranu, wobkrućeschе Łažak, so je kulka trjechiła a so ßornik jemu ßłuscha. Tšecźi, kiž Łažaka mjelczo hidźeschе, njeda jemu prawje, a tak nasta krute wadźenje, pschi kotrymž ßo wobaj najcźežšcho honjeschtaj. Wot ßłowow dóńdźe na skutki, a dokelž bě Łažak, nimo měry rosnjembrjeny, wobeju pschecźiwnikow khětro ranił, myßleschtaj, so ßmětaj s nim bjes lutowanja wobkhadźećź. Wonaj daschtaj ßo do njeho s wotmachom — wón pjerjeschе do njeju s rucźnizu ßwojeje tšělby jara wuschiknje — ale na poßledku podleża. Wutorhnyschtaj jemu tšělbu a wjerhnyschtaj jeho do pscheś sto stopow hłubokeje doliny. Łažak spósna jeho samyßł — ale podarmo — pschecźiwnikaj běschtaj ßylnischaj.

Nasajtra, hdyž to hajnik Kronjak ßłyschescheе, njeradowascheе ßo, kaž tamnaj njecźlowjekaj, ale rjekny ßobućźućźiwje:

„Myßlach ßebi, so dźiwi cźłowjek ras srudny kónz wosmje! Ssym jeho dawno warnował, so dyrbi pschestaćź tak cźinićź — ale wón njeje na to poßłuchał!“

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** (Ssmjertnje do njesboża pschischoł) Ssrjedu psched wjecźorom je samkarski pomoznik Kolscher, kotryż w Bulnheimez twarskej samkarni dźěłascheе, nahłu ßmjercź pocźerpił. Hdyž Kolscher pschi elektrizitetnej dźěłarni żelesne tšěschne wjasaki s wosa dele puschcźećź pomhascheе, ßo wón s jenym wjasakom, kotryż ßo wobwali, tak ßylny do hłowy praßny, so sa krótki cźaß ducha spuschcźi.

— So bychu ßo konje psched muchami wobarnowali, je scźěhowazy ßrědk spomożny: Tykń schwamp do cźeńkeje karboloweje wody a namaczej konjowe cźěło tam, hdźež ßo muchi najbóle ßydaju. Tónle ßrědk jara derje skutkuje, dokelž żadyn pschekaßanz njemóże wóń karboloweje kißaliny snjescź.

— **Krwawe** wschi poczinaju nětkole lětacź. Wobßedźerjo ßadowych schtomow njech njesabudu, je huscźischo sa tym wobhladacź, hacź ßo na nich njejßu schkódne wschi saßydłe. Tele schkódniki ßo najlěpje s petrolejom a druhimi snatymi ßrědkami morja.

— Wjedrawustojny P. L., kotryż pschichodne wjedro s wjerbowych prutow do prědka praji, njeje ßo mylił, hdyż bě sadwělowazym ratarjam w ßuchim cźaßu w Serbskich Nowinach kónz julija deschcźe wěschcźećź. Po jeho měnjenju douanjemy wot 30. julija do 3. augusta s nowa deschcźe, wot 3. do 8. augusta pak rjane wjedro. Też jedyn we Wrótßławju bydlazy wjedrawustojny wot 27. julija njewobstajne deschcźowaze wjedro wěschcźećź. Bliżschi cźaß pjecźa wjele deschcźa pschinjeße, a s rědka smějemy jedyn abo dwaj ßkónczнaj dnjej. Też njeje wusamknjene, so budźe w auguscźe s městnami w Schlesynskej powodźenje.

— **Dołho** wocźakany deschcź je ßo po dołhej ßuchocźe a horzocźe Budyskej krajinje póndźelu wjecźor s Božim njewjedrom pschinjeßł. Wutoru popołdnju ßo saßo troschku deschcźówasche a ßrjedu popołdnju ßo s nowa wscha sa deschcźom żadaza pschiroda se ßylnym deschcźom napoji, kotryż je woprawdźite dźiwy cźinił. Wschě schtomy a rostliny, kotrež njedźiwajzy krjepjenja a pschiliwanja hinychu, ßu na dobo saßo woźiwike a wocźerstwike. Schtoż hischcźe njeje na polach a na sahrodach wuskhło, ßo nětko saßo saselenja a roscźe. Naschi ratarjo budźa s wkohu namaczenu rolu podworaeź a ßymjo k nasymskej pizy woßycź móz. Na wkóżnych łukach ßnadź po poßlednich deschcźach hischcźe rjana trawa k wotawje naroscźe. Sda ßo, so je ßo s pscheměnjenjom wjedra wulka nusa, kotraż ratarstwu s njedoßahanjom skótneje pizy hrożesche, s wulkeho dźěła wotwobrocźika.

— „Ssuchota drohotu njecźini“, wěrnoscź tehodle prajidma je ßo lětßa s nowa wobkrucźiło. S rědka hdy ßmy w saksich Sserbach tajke rjane rożkowe a pscheńcźne żně měli, kaž lětusche. Kop je ßo wjele wjazy domoj khowało dyžli loni, a ratarjo ßo nadźijeja, so budźe kopa s dźěła połdra kórza dawacź. Na wkóżnych polach ßu też s wunoschkom jecźmjenja a wowßa spokojom, tola na ßuchich polach wschak staj wobaj tak kuschej wostałoj, so ßo s zyła njejßu mohłe s njeju ßnopy dźěłacź. Powschitkowje pak stej horzota a ßuchota żitu hojikej. Wone je po sornje runje kaž po ßkomje wjele wjazy hódne hacź żito, kotrež je we wjele deschcźach narostło a srawiło. W naschich stronach budźa domkhowanku s wjeßekoscźu Bohu sa wobradźene żnjowe żohnowanje dźakny kěrlusch spěwacź móz.

— **Łóbjowa woda** bě sańdźenu wutoru 220 zentimetrow niże null spadnyła. Na najhłubschich městnach bě wona jenoż hischcźe něhdźe 68 zentimetrow hłuboka, tak so móżachu ju wjetschi schulsźy hólzy wschudźe pschebrodźićź. W naschim lětstotku tak nikdy wodu w Łóbju njepomnja. Na poßled wona jenoż hischcźe pscheś tsecźi a schtwórty wobłuk Augustußoweho mosta běżesche. W Łóbjowym ßuchim rěcźnischcźu ßo ludźo nětkole rad wukhodźuja. Psched tydźenjom w nim něchtó nětkotre skote pjenjesy namaka. To ßo bórsy wokoło rospowjeda, a dźeń wote dnja wjazy ludźi po rěcźnischcźu dundajo sa skotakami ßo pytasche. Na poßled ßo w nim s tajkimi cźrjódami wulkich a małych skotopytarjow mjeŕwjesche, so dyrbjesche policija skónczнje pschikhad k rěcźnischcźu sawrjećź. To wulku njespokojnoscź mjes dundakami sbudźi, a hwisdajo a herjekajo s rěcźnischcźa wucźehnjechu. Namakarjo skotakow njejßu ßo teho runja mjersanja sminyli. Hdyż chzychu je pola skótnika pschedacź, njelube powucźenje dostachu, so ßu to podrażowanki (falschowane skotaki). S rěcźnischcźoweho pěska pak je ßo też mnohich hódnych wężow wuhrjebało. Mjes druhimi ßu ßo skote pjerschcźenje mjes kamjenjemi namakałe. Sa kraßnej tołstoposłocźanej koprowej Božej martru, kotraż je ßo 31. měrza 1845 pschi wulkej wodźe s mostowym stołpom, na kotrymž stejeschе, do żołmow storhnyła, ßu pak hacź dotal podarmo ßlědźili. Ssnadź wona saßo na ßwětły dźeń pschińdźe, hdyż ßo stołpy sa nowy Augustußowy móst sakoża. Schtyrjo Draźdźanczenjo běchu ßebi żort sczinili, pod tsecźim wobłukom Augustußoweho mosta pschi magnesijowym wobßwětlenju w nozy kharty hracź. Koliki pschi stołpje jako stólzy a jeho sakkadnu murju jako blido wużiwachu. So ßo ludźo na mosćże stejo hracźkam ßmějachu a jim sboże k hraczu pschejachu, njetrjeba drje ßo woßebje spomnicź. S pschinoschowanjom piwa wschak scherjesche, tola żadny podawk to tola běsche, kotryż drje ßo ßrjedź Łóbja bórsy saßo njewohlada.

S dołhotrajazej ßuchotu je woda na wschěch rěkach w Němskej tak wotběrała, so po njej hižo nětkotre njedźele łódźe a wjetsche cźołmy njemóża wjazy jěźdźićź. Wjele tyßaz łódźnikow a pschistawnych dźěłacźerjow dyrbi teho dla njedobrowólnje ßwjeczicź. Wulke łódźe, kotrež ßu po morju k wuliwam wulkich rěkow pschijěłe, hižo wjazy njedźel cźakaju, so bychu ßo ßobupschiwjesene twory s nich wułódźiłe. Tak na pschiklad w Swinemündźe 38 jendźelskich łódźow s kamjeńtnym wuhlom leži, kotrež jo njemóża wotbycź, dokelž mjeńsche łódźe njemóża s nimi po rězy horje jěcź. Na Spreji, Haboli, Łóbju a Wódrje je wschón wobkhad łódźow pschestał. Też mnohe fabriki snutska Němskeje pod scźěhwkami dołheje ßuchoty cźerpja. Mnohe twory, kotrež ßo w nich pschedźěwaju, ßo po wulkich rěkach do snutskowneho kraja woża. We wjele fabrikach budźa dyrjecź ßnadź bórsy dźěło sastajicź, jeli so nusnu maczisnu (material) k dźěłu njedostanu. Po żelesniży mohłe drje ßo wone też wosycź, tola fracht sa tajke wożenje je wjele dróżscha dyżli tón po rěkach.

S **Hory** pola Njeßwaczidła. Póndźelu wjecźor wokoło scheścźich hodźin ßo njewjedro wokoło nascheje wßy hromadu scźeże. Prěni błysk, kotryż s njebjeß ßapny, do fajmy tudomneho rycźerkublerja Nowaka dyri. Fajma, kotraż bě pschi Wutołczanskej mjesy natwarjena

a nĕhdźe 70 kop rožki wopschijesche, ßo bliżschi wokomik ſ pkomjenjom palesche. S wulkej horzotu ßo njedaloko fajmy leżaza hromada hnoja ſapali. Ludźo, kotſiż bĕchu mjes tym ſ Hory a Łuſcza k wohnju pſchihnali, woheń na hnoju ſabichu, tola fajmowemu wohnej napſcheczo bĕchu woni, ßo wě, njemózni. S wulkim ſbożom bě, ſo wětſik ſ wjeczora dujesche, budźiſche=li ßo wón k pokodnju wobrocził, by ßo woheń ſ fajmy na wulki ſahon pſcheńzy, tehorunja ryczerkublerjej Nowakej ßłuſchazy, wupſchestrjeł. Sniczena fajma je pſche wohnjowu ſchkodu ſawĕſczena. Jejny wobßedźeŕ pak njedźiwajzy teho ſchkoduje, dokelż ſ cżeżka jako ſarunanje telko pjenjes dostanje, kelkoż byſchtaj jemu ſorno a ßłoma pſchinjeßkej.

Se Scheſchowa. Sańdźeny ſchtwórtk rano wokoło 5 hodźin w domſkim tudomneho kublerja Ernſta Rjencza woheń wudyrił, kotryż je ſ wobſchkodźenym wuhenjom naſtał. Dwě hrjedźe bliſko wuhenja ſtej ßo ßylnje wopalikej. Domjazym je ßo na ſboże poradźiło, pkomjenja podußycż.

S Wulkich Debßez. Póndźelu bĕchu dźĕczi na proſy kheżnych duri Wolfez doma woheń ſaparale. Wudwjerna ßo hižo pſches zyle palachu, hdyż ßo wohnja dohladachu a jón ſalachu. Wolfez kheża ſ plazanzy wobſteji a je ſe ßłomu kryta.

S Kumſchiz. Pjatk 22. julija w nozy wokoło 11 hodźin ßu ßo twarjenja, tudomnemu kublerjej Pětrej Krawzej ßłuſchaze, wotpalike. Wone ſ dweju domſkeju, 2 bróżnjow, 2 hródźow a 4 kólnjow wobſtejachu a bĕchu też wſchĕ ſe ßłomu kryte. Jenoż wumjeńkowe twarjenje je ßo wohnjej wobrókło. Kak je woheń naſtał, njeje ßo hiſchcże naſhoniko.

S Hodźija. Sańdźenu póndźelu wjeczor je Boże njewjedro do topoła, bliſko farſkeje bróżnje ſtejazeho, dyriko. Khĕtru ſchczĕpu drjewa ſe ſchtomowehó cżĕła wutorhnywſchi a ſkoru wotdrĕwſchi, błyſk k ſemi ſjĕdźe.

S **Huſki.** Młody hrabja Schall=Riaucour je 28. julija połnolĕtnoſcż dozpiwſchi tudomne majoratne knjejſtwo, kotrež hacż dotal jeho macż ſa njeho ſarjadowaſche, pſchedewſał. Dźĕczom Huſczanſkeje ſchule je nowy majoratny knjes tutón dźeń ſchulſki ßwjedźeń wuhotował.

Se Ssemichowa. Ssrjedu 27. julija popołdnju w 4 hodźinach mĕjachmy, Bohu dźak, wulki deſchcż ſ hrimanjom, też nĕſchto krupow ßobu pſchepadże. Pſchi tym ßo kublerjej Steglichej popa pſcheńzy na polu ßrjedź rynka ſ błyſkom ſapali a ßo ſpali. — Też 25. julija mĕjachmy wulke hrimanje a deſchcż. S Bożim njewjedrom njeje ßo tehdy żaneje ſchkody ſtako.

S Wjeleczina. Pjatk 29. julija pſchipołdnju je na tudomnym dwórniſchczu aſſiſtent Günther do ßmjertneho njeſboża pſchiſchoł. Tworowy cżah ranżĕrujo wón ſ jeneho woſa na druhi ſkakasche. Pſchi tym wón mißnywſchi na kolije pod koła padże, kotrež jemu jenu nohu wotjĕdźechu. Wobżaromny dźeßacż mjeńſchinow ſ bolosczu wokawſchi wudycha. Wón żonu a jene dźĕczo ſawoſtaji.

S Panczíz. Sańdźenu ßobotu popołdnju je ßo na jenym polu, tudomnemu klóſchtrej ßłuſchazym, pokſchtwórta kórza pſcheńzy ſpaliko. Woheń je ſ njekedźbliwoſczu jeneho żnjeńzarja naſtał, kotryż je tobakowu trubku ßebi ſażehliwſchi hiſchcże ßo palazu ſchwablicżku prjecż cżißnył.

S **Khembjerka** pola Schĕrachowa. Njedźelu rano 1/2 2 hodź. ßu ßo tu domſke cżißko 38, bróżeń a hródź, wikowarjej Wolfej we Wulkich Debßezach ßłuſchaze, wotpalike. Twarjenja ratař Kubiza wobydleſche. Dokelż woheń wobydlerja w ſpanju pſchekhwata a ßo rucże roſſchĕri, móżeſche tutón jenoż najnuſniſchu domjazu nadobu wukhowacż, mjes tym ſo dyrbjeſche dwě ßwinjeczi płomjenjam pſchewoſtajicż. Woheń je pjecża ſ dodżeržanym wuhenjom naſtał.

S **Minakała.** Tudomny Pjetaſchez hoſcżenz je korczmař Dejka, kotremuż na poßled korczma w Koßlowje ßłuſchesche, kupił.

— We Schwedſkej ßu gratmiſchtra Maxa Seyfrieda, w Minakale narodżeneho, kotryż na poßled w ſchamottowej fabrizy w Axeltorpu dźĕłaſche, ſkónzowali. Hdyż je wot ßwojeje njewjeſty domoj ſchoł, ßu jeho wotkakali a ſ nożom ſakakali.

S Biſkopiz. Tudomny 89 lĕt ſtary ſchewſki miſchtr Khorla Enox je ſe ßwojej 80lĕtnej mandźelſkej ſchtwórtk tydźenja ßwój dejmantowy kwaß ßwjecżił. Jubjelſkaj mandźelſkaj ſtaj hiſchcże cżikaj a ſtrowaj.

S Wulkich Sdżar. Póndźelu wjeczor wokoło 6 hodźin je Boże njewjedro do bróżnje a kólnje khĕżkarja Handrija Dźiziga dyriko a ſapaliko. Wobej twarjeni ßo wotpaliſchtej.

S **Kamjenza.** W jenej tudomnej pſchedawarni jĕſdnych kolow bě ßo ſchtwórtk tydźenja njehańbicżiwe jebanſtwo ſkucżiło. Njeſnaty cżłowjek tam wudawaſche, ſo chze jĕſdne kolo kupicż. Kupz chżyſche najprjódzy ſ kołom na pruhu pojĕcż, tola wón ßo ſ jĕſby wjazy k pſchedawarjej njewróczi, kotremuż kożanu toſchu ſ próſdnej pjenjeżnej móſchniczku ſawoſtaji. Schtoż bě kupz wo ßwojej woßobje powjedał, ßo jako njewĕrne wupokaſa. Paduch pak ßo njemóżeſche dołho nad wobßedźenſtwom kradnjeneho kola wjeßelicż. Poliziji ßo poradźi, jeho w Draždźanach wußlĕdźicż a ſajecż. Pſchi tym też jedyn dalokowid namakachu, kotryż bě ßo pſched lĕtom ſ jenych Kamjenſkich khlamow ſhubił.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Dawkowy dohladowař Adolf Wzionteck ſ Radſchowa ßo 5. februara po ſchoßeju ſ jĕſdnym kołom do Borſchczki jĕdźo ſ pohonczom Poſtlerom ſetka, kotryż jedyn ſapſchah wodźeſche. Po dohladowarjowym mĕnjenju jemu pohonczˇ ſ pucża njejĕdźeſche a teho dla na njeho ſawoła, ſo dyrbi ßo ſtatnemu ſaſtojnikej wuwinycż. S dobom wón ſ koła ſkoczíwſchi pohonczej nĕkotre ßylne plíſty wotkoži. Hdyż pohoncż, ſ tymle nadpadom wſchón pſchekwapjeny, mĕnjeſche, ſo drje je dohladowař pjany, jeho tón hiſchcże bóle pjerjeſche, tak ſo Poſtlerej, kotremuż hižo jene wucho krwawjeſche, lizo módre a cżerwjene ſacżekaſche. Dawkoweho dohladowarja dla jeho hruboſcże k 50 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 5 dnjow ſaßudźichu.

Se Sleho Komorowa. Tudomneho póſtſkeho agenta S. ßu wóndano ſajeli. Wón je pjecża ſ jeneho pjenjeżneho liſta 2400 hriwnow wſak a potom liſt ſ papjeru wupjelniwſchi, ſacżinił a adreßatej póßkał. Na tajke waſchnje je wón pjecża hižo raz 1000 hr. kradnył.

S **Kocżiny.** Pſchi njewjedrje, kotrež póndźelu wjeczor nad naſchej krajinu cżehnjeſche, ßo domſke a młyńza młynka Scholtki ſapali a ßo do procha a popjeła pſchewobroczi. Scholtka ma ſaweſczene.

Se Słyczina. Tudomny wucżeŕ Bjedrich Haniſch je ßo ſa kantora a prĕnjeho wucżerja do Radſchowa powołał.

S **Wulkeho Cżiſka.** Na naſchim hońtwinſkim revĕrje je tudomny hoſcżenzař Jurjanz prĕnjeho jelenja, jeneho ſchĕſcż=rohacża, tſĕlił.

S **Truſkez.** Tudomny kubleŕ Sterzel chżyſche pſched nĕhdźe dwĕmaj njedźelomaj wiſchnje ſchcżipacż. Hdyż bě lĕdma po rĕblu na ſchtom ſalĕſł, ßo pod Sterzelom jena hakoſa ſlama, a wón dele padnywſchi bjes wĕdomnja leżo woſta. Nĕtko je ſnjeſboženy na ſcżĕhwkach tehole pada wumrjeł. Po lĕkarſkim ſpósnaczu je ßebi wón rjap ſlamał.

S **Herrnhuta.** Póndźelu je ßo tu w żeleſniſkim woſu 70lĕtny pucżowař ſ Bożej ruczku ſajał a wumrjeł, kotryż chżyſche ſ cżahom do Lubija wotjĕcż. Semrjety je, każ je ßo poſdźiſcho naſhoniko, moleŕ Zwick ſ Gnadenfreia w Schleſynſkej.

S **Brĕſowki** pola Sslepeho. Sańdźenu wutoru wjeczor w 7 hodź. błyſk do bróżnje tudomneho połleńka Matyja Krawza dyri. W bróżni, kotraż ßo do cżiſta wotpali, ßo nĕhdźe 100 kop żita khowasche. S wokoło lĕtazymi ßo palazymi cżwakami ßłomy ßo njedźiwajzy cżichoſcże woheń na wſchelake twarjenja hacż do dalokoſcże 300 metrow pſchenjeßy, kotrehoż pak ßo wſchudże ſbożownje wobróchu.

Přilopk.

* Żakoßny mandźelſtwowy podawk je ßo w Draždźanach ſtał. Pſchekupz Louis Sander, na Zöllnerſkej dróſy cżißko 4 bydlazy, je njedźelu w nozy ßwoju mandźelſku ſkónzował a ßo potom wobwĕßnył. Mandźelſkeju 13 lĕtna dźowka ßo rano w 8 hodźinach prĕnja hróſbneho ſkutka dohlada. Holza, kotraż wó jſtwje, na drohu leżazej, ſpaſche, drje ßwoju macż w nozy ſawokacż ſaßkyſcha, tola ßebi njepomyßli, ſo je wot teho cżaßa woßyrocżika. 37 lĕtny Sander je ßo hižo dlĕjſchi cżaß ſe żarliwoſczu cżwilował, kotraż je zyle bjes pſchicżiny była. Sswoju żonu Sander ſkónzowa, jej wulkej ſchijinej żile ſ kuchińſkim nożom pſcherĕſnywſchi. Sswoju żonu moriwſchi Sander hiſchcże tſi liſty napiża, kotrež poſdźiſcho na jeho pißanſkim blidże namakachu. Potom je ßo wón wobwĕßnył. S koża ſtanywſchi a do ſtarſcheju ſpanſkeje komory ſtupiwſchi ßo 13 lĕtna holza ßmjercż wuſtróża, hdyż ßwojeho nana morweho ſa durje wißazeho wohlada, hiſchcże hróſbniſche pohladanje bě, hdyż macż w krwi pluwazu w kożu widźeſche. Wuſtróżane dźĕczo hnydom wobydlerjow doma ſawoła. Hiſchcże tón ßamy dźeń je ßo mużowe cżĕło, kotryż bě żidowſkeje wĕry, na żidowſke pohrjebniſchczo dowjeſło, żonine cżĕło pak na Janſke pohrjebniſchczo do Tolkewiz. — So bě Sander jara żarliwy, bě też jeho pſcheczelam ſnate. Jara wobżarowacż dyrbi ßo, ſo jeho njedowĕrjenje k żonje ſ njeroſumnymi żortami ſhórſchicż pytachu. Nĕkotſi ſ nich ßo ſrĕczachu, Sanderowej żonje k jejnym narodninam

kwětkowy dar pósłacź. S tym swada mjes mandźelskimaj s nowa wudyri, a mužowe dwělowanje na žoninej zwěrnosći žo wobkrucźi. Wot teho cžaża mužowa žarliwosć stajnje pschibywasche.

* Satraschne njewjedra s krupobicźom žu schtwórtk Hornju Schlesynsku wupuscźile. Krupy kaž kurjaze jeja wulke padachu a njewopisomnu schkodu nacžinichu. — W Schedlizach pola Pleža je blysk jenu žlužobnu holzu a jeneho 13 létneho hólza, w Striegawje skakarja Bartha, w Bestwinje jeneho krumarja a tsi howjada, w Kobelwizach 15 létneho žyna ratarja Wandela a w Mechnizach jeneho 8 létneho hólza sarasył.

* (Wohnje.) Ssrjedu popołdnju je žo we Wehlenje w sakske Schwizy bróžeń měschczańskeho kubka s blyskom sapalika a žo s domojkhowanymi žnjemi sniczika. Dla njedožahanja wody njebě mózno, pschimjesowaze twarjenja wohnjej wobrócź. — Na Łobjowym mosćze mjes Blažijezami a Łoschwizami dyri blysk do wosa drohoweje želesnizy a jón sapali. Wustróženi we wosu žedźazy ludźo mózachu žo njesranjeni wukhomacź. — W Bischdorfje w Schlesynskej je žo 114 jutrow rožki a pschenzy na polu spaliko. Woheń je se schkrjemi s lokomotivy nastał.

* W Kruppowych dźěłarnjach je nětko wjele dźěła. Ruske knježerstwo je wulku hromadu kanonow skasało. Duž dyrbja w tamnych dźěłarnjach wschědnje psches cžaž dźěłacź.

* Wulku žuchotu maja létža też na alpach. S někotrych pastwischczow žu dyrbjeli skót wotehnacź, dokelž žu žórke a studnje saprahnyke.

* (Stadko wowzow s blyskom žo sarasyło.) S Korutanskeje w Awstriskej pišaju: Na połnóznej stronje Manchertskeje hory w juliskich alpach tele dny pschi žylnym njewjedrje blysk do stadka wowzow dyri. Pastyr žo pohłuschi a hakle wjecžor wotucźi. Tu wón widźesche, so wschě jeho wowzy wokoło njeho ležachu. Wschón wustróžany a sprózny wón do Weißenfelsa pschińdźe.

* (Swinjo dźěcźo ježrało.) W Oberbreitenbachu w Cžechach kubleŕka Sorkowa žwojej dźěsći, schtyrimežacžneju dwójnikow, w kolebzy žamej bjes hladanja wostaji. Mjes tym žo jene žwinjo do jstwy dobu, s pyskom dźěsći s kolebki storcži a jenemu dźěsću pół hkowy wotžra, mjes tym so druhe dźěcźo njesranjene wosta. Macź žałožnje skuschene dźěcźo morwe namaka.

* Na wužiwanje počžepinow (cžornych jahodow) je we Wolfratshausenje w Bayerskej jene dźěcźo po wulkich bolosćach wumrjeło. W nětcžischim cžažu žo dźěcźi njemóža dosć psched tymile jědojtymi jahodami warnowacź.

* (Postska kaža žo kradnyła.) W Hofheimje žo paduschi do sastanischczoweho twarjenja dobuchu a khamor s kažu kradnychu, kotryž se sastanischczowej karu wotwjesechu. W khamorje žo něhdže 100 hriwnow hotowych pjenjes a sa 500 hriwnow listnych snamkow (markow) khowasche.

* (Wohnje.) W Eisenstadtu we Wuherskej je wulki woheń sakhadźał, s kotrymž je žo 53 twarjenjow, mjes nimi zyrkej a radna khěža, sniczika. — Runje tak je žo we wšy Kaptolu 50 dworow s domkhowanym žitom spaliko. — S wohnjom je žo w Byrzku w Galizijskej 330 twarjenjow, mjes nimi radna khěža se wschěmi liscźinami, zyrkej, synagoga atd. do procha a popjeła pschewobrocźiła.

* Sańdźenu štrjedu je žo w měscze Wimpertu w Cžechach něhdže 50 twarjenjow, mjes druhim hamtske a wokrježne hejtmanstwo, s wohnjom sniczikło. Na haschenje bě wjele žykawow s wokolnosćze pschijěło, tola dla njedožahazeje wody njemózachu wohnjej dowobaracź. Na sboże wokoło 5 hodźin wulke njewjedro se sliwkom pschicźeże, kotryž woheń sala. W pkomjenjach je jena wožoba žmjercź namakała. 81 žwójbow, s wjetscha dźěłacźerskich, je bjes hospody a je skoro wschu nadobu shubiło.

* (Sadźěwane sle wotmyšlenje.) W Heidelbergu w tu khwilu tsěchikryjerjo strajkuja. Schtyrjom tsěchikryjerjam, kotsiž na nowotwarje holczeje schule dale dźěłachu, pschipołdnju strajkowarjo powjasy, sa kotrymiž roschty wišaju, hacž na mały kusk rosrěsnychn. Hdy budźichu žo tsěchikryjerjo s cžažom njeskutka njedohladali, bychu s roschtami do hłubiny padnyli a žo sarasyli.

* (S wulkej žuchotu) žu žo majšowe žně w Sserbiji dospołnje sniczike. W Ssedmohórskej žo hłodu boja.

* (Kradnjeŕ kaschczow.) W Meiderichu pola Kölna žu psched krótkim rowarja a jeho žyna sajeli, dokelž staj s drohich kaschczow metallowe wobbitki torhakoj a dale pschedawakoj. Pschi pschepytanju někotrych rowow cžełka w njehódnych tschinjach namakachu. W někotrych rowach ani cžełow ani kaschczow njenadeńdźechu. W jenym herbskim pohrjebnischczu, w kotrymž běchu žo kaschcże dweju doroscźeneju a tsjoch dźěcźi khowale, žo s zyła niczo njenamaka, hacž runje sawostajeni njepschestawajzy tsi rowy hladachu. Tehole srudneho nawjedźenja dla je statne rěcźnistwo poručiło, wjazy rowow wocźinicź. Rowaŕ a jeho žyn mějeschtaj składownju kaschczow, w kotrejž staj składnosć mětoj, kradnjene kaschcże pschedawacź.

* (Cźwilowaŕ wojakow.) Dla krjudowanja a njesakońskeho wobkhadźenja s wojakami w 55 padach mějesche žo podwyschk Müller, 1883 w Kamjenizy narodźeny, wot 3. kompagnije 104. pěscheho regimenta psched wójnskim žudom w Kamjenizy samolwicź. Wobskorženy rekrutam w žłužbje a swonka njeje na nohowe porsty stupasche, so wbosy rekrutojo druhdy tydźeń dołho bolosće sacžuwachu. Husto by wobskorženy wojakow s pjasću do wutrobna s tajkim wotmachom storkał, so žo storkani k scźěnskemu khamorej motachu abo se stoła na semju padźechu. Wospjet je wobskorženy też teżak wucźahnył a wojakam hrosył, so jich sakole; sa jenym rekrutom je wón teżak cźišnył, kotryž žo do schpundowanja saschtapny. Hewak wón do wojakow stoły, kaschczowe wěka, helmy, tornistry a schtož jemu runje blisko leżesche, mjetasche. Jeneho na žołdk khoreho rekrutu, kotrehož jako k žłužbje njekhmaneho w haprleji s wojerstwa puschczichu, wón na hanibne waschnje krjudowasche. Tón žo s tym tak njeżměrnje roshori, so chzyshe teżak wucźahnywschi žo saklócź; towarschojo pak jemu sadźěwachu. „To je njeżłyschane sakhadźenje!“ radźicźel wójnskeho žuda, kotryž wužudźenje wodźesche, praji. Sastupjeŕ wobskórżby mějesche 55 padow sa dopokasane a namjetowasche, wobskorženeho k jastwu a k degradaziji sażudźicź, dokelž žo Müller k podwyschkej njehodźi. Po próstwje wobskoženeho žudniży s mikoscźu žudźachu a degradaziju spuschczíwschi jeho jenož k jastwu na 6 měżazow sażudźichu.

* (Snjesboženje na Tatraskich horach.) Na wjerschk hory Patria duzy staj žo dwaj pucźowarjej s Barlina s njewjedrom a krupobicźom pschekhwatakoj a do 40 metrow hłubokeje wudrjeńzy padnykoj. Jedyn s njeju, rěcźnik Wehr, bě hnydom morwy, druhi, jedyn assessor, cźežkosranjeny k Cźorbaskemu hoscźenzej doczampa, hdźež žo jako morwy swjesy. Tutón dźeń bě też sakski krónprynz s wjednikom Pawołom Spitzkopfom na pucźu mjes Rybowym jězorom a Mórskim wokom. Hdyž njewjedro nastawasche, krónprynz praji: „Njemohkoj žo sa jenym kamjenjom skhowacź?“ Wjednik pak snapschecźiwi: „Ně, tu rěka směrom wostacź, doniž wscho nimo njebudźe.“ Tak krónprynz se žwojim wjednikom pod hołym njebjom stejesche a dasche krupy na žebje praskacź, hacž žo wuwjedri a hacž bě mózno, sażo po pucźu hicź.

* (10,000 hriwnow myta.) Pólski hrabja Potozki je 10,000 hriwnow na popadnjenje žwojeho njeżwěrneho pišarja a pokładnika, 53 létneho Josefa Saruki, wustajił. Saruka je pjenjezny khamor rospacźił a s njeho 65,000 rublow kradnył, s kotrymiž je cźeknył. Wón žo pjecża nětkole w Barlinje khowa.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Jako sapaleŕ mějesche žo 13 létny schulski hólz Jurij Hadam Müller samolwicź. Wón bě létża 9. meje pschi pucźu, s Jeschiz do Khwacźiz wjedźazym, fajmu žłomy se samyžłom sapalił. Fajma, kotraž kublerjej Panachej žłuschesche, bě 500 hr. hódna. Młodostneho sapalerja k jastwu na 4 měżazy sażudźichu.

Hacž dotal njekhostany cźeladnik Reitemann, pola kublerja Wróbla w Njebjelcźizach žłužazy, bě 18. junija po dźecźel na polo wujeł. Hdyž bě žo dźecźel na wós nakładł, bě Hanuschez hólz na njón saleśł. Po swucźenym waschnju Reitemann hrabje a widło do dźecźela sakany a kožu sarubny. Pschi tym wón makeho Hanuscha tak cźežko do khribjeta frani, so tón bórsy po tym wumrje. Reitemanna lohkomyšlneho morjenja dla sażudźichu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 4024 hr. 83 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 31. léta 1904 hižo kwittowane:

Na kwasu w Dźěžnikecach (zapołożeny dar) za njewjesćiny črij 3 hr. Delanska patentna komisija (576,54 hr.): 60 np. Молоканы (303,80 hr.): 1 hr. = . . . 4 hr. 60 np.

Hromadźe: 4029 hr. 43 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Za ratarjow!

Najlěpsche
cžěrjenske rjemjenje
ſ jadriweje kože,
rjemjenjowy wósk,
w kulojtych žerdkach,
ſadžěwuje ßuwanju a powjetſcha cžahanſku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,
najlěpſchi ruſki
maſchinſki wolij
½ kilo po 20 np.
najlěpſchi kolomaſ,
zentnar nětko po 12 mk.,
kožane ſchórzuchi,
ſ rjemjenjom a bjes njeho
jara płacžiſny hódno porucža
Otto Büttner,
pſchedawaŕnja kože, cžěrjenſkich rjemjenjow a techniſkich wězow,
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchcžu 9.

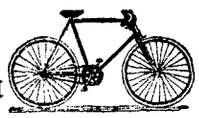
Ssymjeńtny hróch,
ßymjeńtnu woku,
kolij,
hejduſchku,
kaž wſchě druhe ßymjo, najlěpje ſkhadžaze najtuńſcho
porucža
Jan Marcinkowsky
na kamjeńtnej haßy 12.

Měchi

wſcheje družiny,
žitne měchi,
mukowe měchi,
pizne měchi ſa konje,
ßłomniki
hižo po 1 mk. 50 np.,
trawne płachty,
hadreſchcža
atd.
po fabrikſkich płacžiſnach porucža
Heinrich Lange
ſ napſchecža ſłoteje hwězdy.

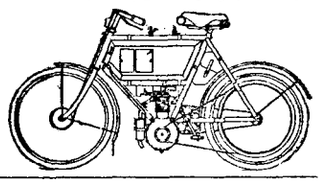
Skład drainěrowanſkich rołkow w Lětonju
porucža **drainěrowanſke rołki**
wſchěch wułkoſcžow,
wodowodowych rołkow,
konjazych žłobow,
krućazych kortow,
ßwinjazych kortow,
proßazych kortow ſ rěblikom
a bjes njeho,
pßyzče korta,
pleſtrowanſke płaty,
wſcho po fabrikſtich płacžiſnach.
Emil Dietrich.

Rapidne jězdne koła

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſcžiſche, najkhmańſche a najbóle płacžiſny hódne koła pſchitomneho cžaßa.
Jenoż fabriſke płacžiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokoła** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodžěłazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs
na Draždžanſkej dróſy 10.

Ssuchu brunizu

hektoliter po 23, 32, 40 a 50 np. porucžeja
brunizowe podkopki w Měrkowje.

Franz Marſchner

cžaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczałow** k dobroćiwemu wobkedžbowanju porucža.
Hódna twora. **Pižomne rukowanje.** **Tunje płacžiſny.**
Porjedženje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěcžu ßerbſki.

J. G. Müller, ßedłarſki miſchtr

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 12
pſchi potrjebje **bayerſke tócžniki, brußy** 12 wſchelakich družinow, **koßy** na wulki wubjerk po zyle tunich płacžiſnach, **koßyſchcža, koßowe ſchklitaki, koßowe rynki, rohowe łunki, hrabje, ßerpy** atd.
porucža.
Saßopſchedawarjam ßo poniżene płacžiſny wobliczeja.

Piwowy hród

w Budyſchinje

porucža cžeſcžownym Serbam w měſcže a we wokolnoſcži **ßwoje měſtnoſcže,** w kotrychž móža ſa **tunje pjenjeſy dobru jědź a napoj** dóſtacź.

Hermann Rachlowz.

Cžerſtwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pſchi wotewſacžu 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pſchi wotewſacžu 5 puntow po 64 np., **kołbaßowy tuk** po 45 np. porucža
Emil Gräfe,
rěſniſki miſchtr
na ſwonkownej lawſkej haßy 16.

Jatrowy wolij
w rjanej žołtej tworje ſa **ßwinje,** k ſpěchowanju wobžernoſcže a pſchetłacža porucža tunjo
en gros **Otto Engert** en détail
na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.

Pucžowanſke toſche,
pucžowanſke koffry,
nakhribjetne měchi
porucža tunjo
C. A. Pětſch
na hauenſteinſkej haßy 1.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſłót porucža
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Wobkhodny agent
Bruno Beutner
rěcžniſki ſekretar ſw. ßł.,
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 14 delka
(pódla Wjazkez-Lehmannez reſtawrazije),
hypotheki wobſtaruje, **pſchedawanje leżomnoſcžow** ſaradžuje, **kupne liſty, kontrakty, teſtamenty, liſcžiny** wſcheje družiny dźěła, **ſawoſtajenſtwa** ſrjaduje a wo prawnych wězach wukaſuje.

Nanajlubośniſche
bywa kóžde wobliczo, kćejaza a ßmykła koža, nježna a powabna barba po wſchědnym myczom jenoż ſ Bierowym
Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom
E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždžan, kuſk po 50 np.

Karbolineum,

najkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńſchich cžwizach a po waſy ma na ſkładze
Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.

Maſchinſki wolij,
zentrifugowy wolij,
wolij ſa jězdne koła
kołomaſ
porucža tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Heutſch
pſchi žitnych wikach 30
w domje hoſcženza „ſłoteje hwězdy.“

Wósk
kupuje po najwyſchſchich płacžiſnach
Otto Engert.

Žito

wſchěch družinow ßo k ſchrótowanju rad pſchijimuje **w młynje w Ssmochcžizach.**

Hnydom
młódſchu hołzu k dźěcžom pyta **Stephan** pſchi ßerbſkich hrjebjach cžo. 34 w Budyſchinje.

K 1. auguſtej abo poſdźiſcho **porjadnu ßłužobnu hołzu** pytam. Mandželſka ſkótn. lěkarja **Schmidta** w Rakezach.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłužobne hołzy, hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotrocžkow, pohonczow, wołazych a dźěłacžeŕſke ßwójby pyta pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſchulſkej dróſy cžiſło 7 ſ napſchecža měſcžanſkeho theatra.

Derje sarjadowany **skład zigarow, zigarettow a tobaka.**

Tyßaz hižo po 25 mk.

Kupowańja sa **saßo-pschedawarjow.**

XXX. Hłowna skhadźowanka Serbskeje Studowaceje Młodźiny

w Hornim Wujezdźe

6., 7. a 8. augusta 1904.

Sobotu 6. augusta: posedźenje wubjerka pop. w 5 hodź.

Njedźelu 7. augusta: popołdnju 1/2 4 hodź. hłowna zhromadźizna (wólby, namjety, rozprawy atd.), 1/2 7 hodź. koncertna a dźiwadłowa zabawa, wuhotowana wot „Serbowki“, „Włady“ a „Swobody“. — Wječor reje.

Póndźelu 8. augusta: wulět.

Podpisany předsyda dowoluje sebi, z tutym w mjenje wšěch serbskich studentow na skhadźowanku nanajwutrobnišo přeprosyć wšěch, kotřiž su dobri serbskim studentam, serbskemu spěwej, serbskej zabawje. Wosebje prosy Wujezd bližšu a dalšu wokolnosć, teho runja serbske towarstwa a cyły serbski lud, zo bychu přišli.

W Haslowje, 25. julija 1904.

Jurij Delenk, stud. theol.,
t. č. I. podstarši.

Ratarske wohenjsawěsćaze towarstwo

w sakskim kraleſtwje w Draždźanach.

Sawěsćeńſki wobſtatk 1. januara 1904 . . .	Mk.	738,018,933.—
Shromadne ſamoženje 1. januara 1904 . .	=	2,082,709.86
Sarunanje ſchkodow wot wuſtawoweho wobſtacża	=	9,577,975.91
Sawěsćenym pſchiſwolene darmotne lěta a dividendy	=	2,183,475.40
Sawěsćenſke ſumy na nowe poliży w 1. poklěcże 1904	=	62,625,391.—
Premijowe dokhody w 1. poklěcże 1904 . .	=	692,927.60
Schkody w 1. poklěcże 1904 po wotcźehnjenju naſadſawěsćenja	=	106,682.65

K pſchijimanju ſawěsćenja poručataj ßo

C. Meisel w Budyschinje a **F. E. Locka w Błóžanezach.**

Nalutowańja we Wósborku

— ſ rukowanjom měſćańſkeje gmejny a ſ něhdże 90,000 mk. wěſtotneho ſamoženja —

najwěſćiſche ſakoženje ſa lutowanki poſkiczża a je ſadanja

ſ 3 1/4 %

wſchě ſapołožki krucze tajne dźerži.

Lutowanki też po wjetſchich ſumach bjes prjedawſcheho wupowjedźenja wróćo płaćži a wſchě žadanja ſapołožerjow po móžnoſći najſwólniwiſcho dopjelnja.

Płaćenje a wróćo płaćenje móže ßo kóždy cźaß też ſ póſtom ſtacź.

Nalutowatnine ſarjadniſtwo.
Měſchćanoſta Jentzſch.

Schneiderez kubło w Kumſchizach, 48 kórzow pola a 12 kórzow łuki wopſchijaze, ſe 730 dawſkimi jenoſćemi počźežene, je na pſchedań. Twarjenja, kotrež ßu ßo wotpaliłe, ßu ſ 10,000 hriwnami pola wopalneje kaßy ſawěsćene. Dalſche je pola wobßedźerja ſhonicź.

Pſcheńzu a rožku

po najwyſchſchich płaćiſnach kupujetaj

Heinke a ßyn
w hamorſkim młynje
w Budyſchinje.

Wojnarſtwo

w **Dźěžnikezach,** pſchi fabrikach leżaze, ſ wjele dźěłom, je na pſchedań. Dalſche je pola wojnarja **Webera** tam ſhonicź.

Woprawdźitu

limettu!!!

najlěpſchi bjesalkoholny wocźerſtwjazy napoj.

1 literſku bleſchu po 1 mk. 20 np., w korbowych bleſchach po 10 litrach a wjazy poměrnje tuńſcho poručża

H. Kunackowy naßlědn.
na bohatej haßy 8.

Valencia

ſtare ſchpaniſke cźerwjene wino

ßłódke a mike

zyła bleſcha po 1 mk. 25 np.
poł bleſche po 65 np.

Se ßwojim pſchirodnym tanninowym wopſchijećźom požadanje ſa jědźu ſbudźuje a žołdk ßylni, woßebje krejkhudym a bleduſchkam ßo poručża. Dóſtacź pola

H. Kunackoweho naßlědn.
na bohatej haßy 8.

Do Łaſa!

Njedźelu 31. julija budźa **w Schołcźiz hoſcźenzu**

reje.

Pſcheċźelnje pſcheproſchuje

K. Scholta.

Hejda! Hdźe póńdźemy?

Njedźelu 31. julija póńdźemy wſchitcy do

Noweje Jaßońzy

na wukuenje kolbaßy a na gramofonowy konzert!

Pſcheċźelnje pſcheproſchujetaj

R. Dunkel a mandźelſka.

Rěſniſki wucźobnik ßo pyta.

Ssyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryž chze rěſnistwo nawuknyć, móže ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi hnydom abo poſdźiſcho pola mje do wucźby ſtupicź.

Ernſt Gröſchel,
rěſniſki wyſchſchi miſchtr
we Wjeleczinje.

Lubi Serbja!

Lětsa na Michała so w Budyšinje naš rjany „Serbski dom“ wotewri. Tutón podawk chcemy też z wulkim serbskim koncertom poswjećić. Wosoby za mócny měšany khor hižo hromadźimy. Dokelž pak nam njeje móżno, wšěch jenotliwych přeprosyć, ze wšelakimi so traš ani njeznajemy, duž přińdźće sami k pruham abo póśćelće adresy dobrych spěwařkow a spěwarjow knjezej wučerjej Rječcy (Kirchschullehrer Rötschke, Bautzen, Nordstrasse 16). Prosymy was wšitkich, kotrymž je Bóh luby Knjez dobre musikalne hłosy wobradźił, zo byšće ze swojimi mocami po móżnosći nas podpjerać chcyli — našemu narodej k česći!

Přihotowace wuwučowanje započina so

za knježny srjedu 10. augusta,
za knjezow sobotu 13. augusta,

a to popołdnju wot 4 hodź. pola **Gudźic** před dwórniščom.

Wutrobny dźak

ßo wſchitkim praji, kotſiž ßu pſchi wohnju 22. julija wječor wokolo 11 hodźin na pomoz khwatali, woßebje Drožďźijſkej, Porſchiſkej, Konjecźanſkej, Worzynſkej, Krakecźanſkej, Bartſkej, Mjeſchiſkej, Jeńkecźanſkej a Budyſkej wohnjowej woborje, kotſiž ßu ſe ßwojim ſkutkownym ſapſchimowanjom wohnjej wobarale, ßo dale roſchěrjeć.

Njech Bóh wſchitkich pſched podobnym njeſbožom wobarnuje a njech je jim ſe ſchćedriwym ſarunarjom.

Kumſchiſka gmejna.

(K temu cźišku pſchiloha.)

Pschiloha k czišku 31 Serbskich Nowin.

Ssobotu 30. julija 1904.

Placišny rěsneho slotu na Draždžanskich slótnych wikach

25. julija 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	38—41	68—70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33—35	63—65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	29—31	58—60
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosby	27—28	54—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	32—35	59—61
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—31	54—57
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	50—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	62—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—35	58—60
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—54
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	44—45	67—68
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	40—42	65—66
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starosbje hacz do 1¼ léta	42—43	55—56
2. mjaßne	40—41	53—54
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	38—39	50—52

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2267 měchow.	W Budyschinje 23. julija 1904. wot hr.	wot ny.	hacz hr.	hacz ny.	W Lubiju 28. julija 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza běla	9	41	9	56	8	97	9	26
" žołta	9	13	9	30	8	68	8	97
Rožka	6	38	6	50	6	38	6	56
Jećmjeń	6	65	6	79	6	17	6	67
Wowß	7	30	7	50	6	70	7	10
Hróch	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka	7	—	8	50	6	50	7	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	2	30	2	50
Butra 1 kilogr.	2	60	2	80	2	30	2	60
Pschenična muka 50 "	9	50	18	—	13	—	16	67
Rjana muka 50 "	7	—	13	—	9	83	10	83
Ssyno 50 "	2	70	3	25	2	—	2	50
Ssłoma 600 "	13	—	15	—	13	—	15	—
Proßata 840 schtuk, schtuka	3	—	12	—				
Pschenične wotruby	—	—	5	—	5	—	5	30
Rjane wotruby	—	—	5	25	5	50	6	—
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaćeschе: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach 15 hr. 50 np hacz 15 hr. 99 np., žołta 15 hr. 30 np. hacz 15 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 19 np. hacz 10 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacz 9 hr. 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 9 hr. 15 np. hacz 9 hr. 42 np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 90 np. hacz 9 hr. 15 np., rožka wot 6 hr. 50 np. hacz 6 hr. 70 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np., wowß wot 6 hr. 90 np hacz 7 hr. — np.

Wiczne placišny w Kamjenzu

14. julija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 30 np. hacz 6 hr. 40 np., pschenza wot 9 hr. — np. hacz 9 hr. 25 np., jećmjeń wot 6 hr. 15 np. hacz 6 hr. 80 np., wowß wot 6 hr. 80 np. hacz 7 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacz 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., ßyno 2 hr. 80 np., běrny 2 hr. 20 np., ßłoma (600 kilogr.) 15 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hacz 2 hr. 50 np.

Wjedro w **Londonje** 29. julija: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje 9. njedźelu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. farat Räda ßerbsku spowjednu rěč, ½9 hodź. duchowny Tyschek ßerbsce a w 10 hodź. němske prědowanje. — Tydźenske sastojnske dźěła smjeje duchowny Tyschek.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Gustav Adolf Albert Günther, ßukelnik w Žandowje pola Khocźebuza, s Karolinu Ritterez na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Hendrich Pawoł Stöber, fabriski kowař tu, s Hanu Augustu Kochtez, schwalczu tu.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi:** Max Waltar, Moriza Pawoła Dürrlicha, khězerja a pohonicza na Židowje, ß. — Kurt Khorla, Oty Pomhajboha Alfreda Muza, pschekupskeho dźěłaczerja na Židowje, ß. — Jan Hermann, Ernsta Michała Herzoga, khězerja a żelesniskeho dźěłaczerja w Brěsowje, ß. — Kurt Ota, Hermanna Ernsta Ssykory, pohonicza na Židowje, ß. — Alma, Jana Augusta Schustera, fabrikarja na Židowje, dź.

W **katholskej zyrkwi:** Arthur Hermann, Franza Hollmanna, dźěłaczerja we Wulkich Debßezach, ß. — Jan Waltar, Arnolda Hofmanna, nastroje twarza tu, ß. — Albert Max, Josefa Platenika, fabrikskeho dźěłaczerja we Wulkich Debßezach, ß. — Pawoł, Pětra Schustra, wobßedźerja w Małßezach, ß.

Zemrjeći:

W **katholskej wołzadze:** 23. julija: Josefa swud. Hofmannowa rodź. Geßnerez, tu, 82 l. 1 m. — 25. Theresija Tamerez, dźěłaczerka se Schěrachowa, we wotrjeßnej khorowni na Židowje, 55 l. 14 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

9. njedźelu po ßwjatej Trojizy smjeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin ßerbske a ½10 hodź. němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

9. njedźelu po ßwjatej Trojizy smjeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. němsku spowjedź, w 8 hodźinach němske a ½10 hodźin ßerbske prědowanje.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodźělazy skótny napojak

Němski khěž. patent cźišło 122562 **(Selbsttränker)** D. R. G. M. cźišło 143112.

Lěpschiny: Njemóže ßo se žanym druhim systemom pschibližnje doßahnycź. Žane wuporjedźenje. Žane wustejaze korta, wo kotrež móże ßo skót sranicź. Žane sersawjenje żelesnych rolow. Satykanje njemóżne. Jara lohke rjedźenje. Njewobmjesowane dźerżenje, njedźiwajzy teho pak wjele tuńsche hacz kóżda druha pschiprawa. Wobhladanje ßo rad dowola. Zadajcże ßebi placišny wot

G. Rosta, zementoweje fabriki

w Budyschinje na Wjeleczanskej drózy 14.

Telefon 393.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedźenju wschěch klampnarskich dźěłow, tšěschnych žłobow (rynow) **a rolow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, żelesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźělanych tworow s běłeho blacha.**

Wobschłodźene wězy ßo spěschnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuženje. Tunje placišny.

Jěsdny plan želesnizow

wot 1. meje 1904.

4. wosowa klaßa njedźelu a na sakskich ßwjatych dnjach wupada.

Se Shorjelza do Draždžan.

Wosowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4	2. 3.
Se Shorjelza	2,05	—	4,20	8,55	7,58	10,55	2,11	2,21	4,25	6,57	8,40	11,00
Rychbacha	—	—	4,43		8,22	11,19	—	2,46	4,48	7,21	9,04	11,49
Lubija	2,29	—	5,02		8,43	11,41	2,37	3,07	5,07	7,42	9,22	12,35
Budyschina	2,50	3,55	5,37	9,39	9,18	12,18	2,58	3,43	5,42	8,18	9,55	1,24
Biskopiz	—	4,29	6,12		10,04	12,54	—	4,17	6,15	8,54	10,32	—
Arnsdorfa	—	4,52	6,33		10,25	1,16	—	4,40	6,36	9,19	10,53	—
Radeberga	—	5,01	—		10,33	1,24	—	—	6,44	9,27	11,01	—
Do Draždžan	3,44	5,27	6,58	10,34	10,52	1,44	3,54	5,05	7,04	9,46	11,20	—

S Budyschina rano 6,55, ſ Biskopiz 7,28, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Radeberga 8,8, do Draždžan 8,33.

S Lubija wotjedże kóždu ßobotu rano w 7,5, ſ Pomorz 7,20 a ſ Kubschiz 7,29 wožebity cžah do Budyschina, kotryž je 7,38 w Budyschinje.

S Draždžan do Shorjelza.

Wosowa klaßa	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
S Draždžan	12,15	1,04	—	6,13	9,08	10,30	12,35	3,13	5,09	5,30	7,32	9,47
Radeberga	12,47	—	—	—	9,40	—	—	—		—	—	—
Arnsdorfa	12,56	—	—	6,48	9,50	—	1,11	3,48		6,06	8,06	10,19
Biskopiz	1,20	—	—	7,13	10,14	—	1,36	4,10		6,29	8,32	10,48
Budyschina	1,45	2,01	5,09	7,46	10,47	11,30	2,07	4,41	6,06	7,01	9,03	11,16
Lubija	—	2,24	6,31	8,25	11,25	11,53	2,42	5,15	6,28	7,38	9,43	11,50
Rychbacha	—	—	7,04	8,41	11,40	—	2,58	5,31		7,54	9,59	12,06
Do Shorjelza	—	2,48	7,45	9,03	12,02	12,17	3,20	5,52	6,52	8,17	10,21	12,27

S Draždžan rano 7,11, ſ Radeberga 7,43, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Biskopiz 8,23, do Budyschina 8,49.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	5,00†	5,56*	7,42	10,47	1,20†*	2,06	4,40	7,25	8,40
Dźěžnikez	5,08†	6,08*	7,54	10,56	1,32†*	2,14	4,48	7,34	8,49
Budestez	5,14†	6,17*	8,05	11,03	1,41†*	2,21	4,57	7,41	8,56
Roswodez	5,18†	—	8,11	11,08	—	2,26	5,02	—	9,01
Do Wjeleczina	5,25†	—	8,20	11,16	—	2,34	5,09	—	9,09

† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, njedźelu a ßwjate dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,45	11,42	—	2,59	5,37	—	9,45
Roswodez	—	6,12†	8,52	11,49	—	3,09	5,48	—	9,51
Budestez	5,13*	6,17†	8,57	11,54	12,42†*	3,17	5,58	7,50	9,56
Dźěžnikez	5,22*	6,23†	9,03	12,01	12,52†*	3,28	6,09	7,56	10,02
Do Budyschina	5,33*	6,30†	9,10	12,08	1,04†*	3,38	6,20	8,03	10,09

* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, njedźelu a ßwjate dny.

S Budyschina do Rakez.

S Budyschina	6,40	11,35	2,08†	2,10*	5,00	9,10
Ratarjez	6,48	11,42	2,16†	2,18*	5,08	9,18
Židowa	6,53	11,47	2,21†	2,24*	5,14	9,23
Mal. Wjelkowa	7,01	11,55	2,29†	2,36*	5,22	9,31
Radworja	7,12	12,05	2,40†	2,50*	5,34	9,42
Kaßowa	7,19	12,11	2,47†	2,58*	5,41	9,49
Njeßwaczidka	7,29	12,20	2,57†	3,08*	5,51	9,59
Scheschowa	7,37	12,28	3,05†	3,16*	5,59	10,07
Do Rakez	7,45	12,35	3,13†	3,24*	6,07	10,15

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny. — * Jěsdźi jenož kóždu ßobotu.

S Rakez do Budyschina.

S Rakez	5,21	8,02	12,50	3,25†	7,02
Scheschowa	5,29	8,11	12,58	3,33†	7,11
Njeßwaczidka	5,37	8,19	1,05	3,41†	7,19
Kaßowa	5,47	8,29	1,14	3,51†	7,29
Radworja	5,54	8,36	1,21	3,58†	7,36
Mal. Wjelkowa	6,05	8,47	1,31	4,09†	7,48
Židowa	6,13	8,55	1,38	4,17†	7,56
Ratarjez	6,18	9,00	1,43	4,22†	8,02
Do Budyschina	6,25	9,07	1,50	4,29†	8,09

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Wósborka do Lubija.

S Wósborka	7,20	10,28	1,30	6,30	9,30*
Maleczíz	7,27	10,35	1,37	6,37	9,37*
Luwoczíz	7,36	10,42	1,44	6,46	9,44*
Hluschiny	7,44	10,50	1,52	6,54	9,52*
Radměriz	7,50	10,55	1,57	7,1	9,57*
Ketliz	8,3	11,6	2,8	7,14	10,8*
Do Lubija	8,15	11,18	2,20	7,26	10,20*

S Lubija do Wósborka.

S Lubija	8,45	12,0	3,15	7,50	10,45*
Ketliz	8,56	12,12	3,27	8,3	10,56*
Radměriz	9,6	12,22	3,37	8,14	11,5*
Hluschiny	9,12	12,28	3,43	8,20	11,11*
Luwoczíz	9,20	12,37	3,53	8,30	11,19*
Maleczíz	9,27	12,44	4,0	8,37	11,26*
do Wósborka	9,33	12,50	4,6	8,43	11,32*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Barta do Wósborka.

S Barta	10,04	6,04	9,09*
Hrodźiſchcza	10,15	6,15	9,20*
Do Wósborka	10,22	6,22	9,27*

S Wósborka do Barta.

S Wósborka	9,40	4,12	8,45*
Hrodźiſchcza	9,48	4,20	8,53*
Do Barta	9,58	4,30	9,03*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Kamjenza	5,45	8,43	12,16	3,02	7,15	9,20
Połcžnizy	6,07	9,04	12,39	3,23	7,37	9,43
Großröhrsdorfa	6,16	9,12	12,48	3,32	7,46	9,52
Do Arnsdorfa	6,26	9,22	12,58	3,42	7,56	10,02

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	1-4.
S Arnsdorfa	6,56	10,33	1,21	5,02	8,08	11,44
Großröhrsdorfa	7,09	10,45	1,33	5,14	8,20	11,56
Połcžnizy	7,18	10,53	1,42	5,23	8,28	12,04
Do Kamjenza	7,35	11,10	1,59	5,40	8,45	12,21

Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	5,50	11,34	2,03	7,02
Halschtrowa	6,17	12,02	2,35	7,36
Do Biskopiz	7,03	12,48	3,26	8,27

Biskopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopiz	7,30	1,40	4,20	9,01
Halschtrowa	8,15	2,29	5,30	9,54
do Kamjenza	8,39	2,58	6,06	10,22

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płacźiſnach najlěpſchi porucža

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczeje, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſcželu.

Khěžorowa khofejowa pſchedawarnja

najwjetſcha khofejowa palerńja Europy

direktnje ſ pſchetrjebarjemi wobkhadźaza.

Wjazy dyžli 750 ßamßnych pſchedawanſkich filialow.

Porucžamy:

khofej ſ direktneho pſchiwoſa, po naſchim waſchnju paleny, kaž tež

khofejowe pſchibjerki ſe ßamßneje fabriki we wſchelakich ſawalkach,

cžaj po wſchelakich płacźiſnach,

kakao ſe ſaruczenjom, ſo ßo lohko roſpuſchcza a jara ſpory, ſ naſchich ßamßnych dźěłarńjow,

ſchokolady ſe ßamßnych dźěłarńjow, ſe ſaruczenjom, ſo jenož ſ zokora a kakao wobſteja.

Biskwity najwubjerniſcheje hódnoſcze, 16 wſchelakich družinow.

Pſchedawanſke filiale

w **Budyſchinje** na bohatej haßy 5,
w **Shorjelzu** na kamjeńtnej haßy 6,
w **Žitawje** pſchi radnizy w kupnizy,
w **Radebergu** na Draždźanſkej dróſy 11.

Nowe! Nowe!

Stary piwny dwór,

prjedawscha **Sendźicź restawrazija na theaterskej haßy.**

Ssnědańnja,

Franz. billard.

Telefon cźißło 176.

Setkanischczo wschěch wjeßnjanow.

Wo dobroczźiwy pschikhad proßy

Jan Hebold.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacź 220 np. porucźa

Gustav Küttner

w Budyschinje

na ßerbskej haßy 10.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawoscź ßo spěschnje polóźeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wßy.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Wupředawanje

po nadpadnje tunich płaczźiſnach

wot ßoboty 30. julija hacź do njedźele 14. aug.

Cźinimy na ſcźěhowaze wězy kedźbliwe:

lětnje rukajzy, nětkole por po 10 np.,
lětnje ſoki, też pótne ſoki, nětkole po 20 np.,
zankate khornarje ſa žónſke, nětkole po 25 np.,
dźěcźaze ſchórzuchi, wißate, nětkole po 25 np.,
ſchór zuſchki ſ cźorneho tylla, nětkole po 50 np.,
draſtne ſchórzuchi, wulke, nětkole po 1 mk. 60 np.,
žonjaze koſchle, dobry barchent, nětkole po 95 np.,
kalmukowe ßuknje, jara cźežke, nětkole po 90 np.,
wulke **kalmukowe barchentowe pſchikrywy** ſ małymi ſmylkami po 45 np.,
wotowe pſchikrywy (deki), woßebje tunje, nětkole po 2 mk. 25 np.,
zychi a wupjerki, hotowe ſeſchity, hižo po 2 mk. 25 np.,
twjelki, ſ jecźmjenjowym ſornom, 1/2 duz. po 1 mk. 50 np.,
blidowe ruby a pſchikrywy po 75 np.,
trjenja, woßebje wulke, 1/2 duz. po 1 mk.

Wobhladajcźe ßebi nasu wukładnu wokna.

Sbytki gardinow, vitražow, koſchlazeho barchenta, jakoweho barchenta, bantow, zankow, poſamentow atd.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Wolijowe barby

we wſchěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdźe ſchnyjaze, k barbjenju khěžow, ſchpundowanjow atd.,

moleŕſke a murjeŕſke barby

cźerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,

ſchpundowanſki ßwěcźaty lak

ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a ſpěſchnje ſchnyjazy,

terpentinowy wolij

(němſki a franzowſki),

dwójzy warjeny

hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdźe ſchnyjazy,

bernſteinſke laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki,

Ia Kölnſki klij kaž też **murjeŕſki klij**

a hiſchcźe wſchelake druhe druźiny,

myjeŕſku krydu, gyps,

Ia portlandſki zement, klepatokamjenjowu

a **ſchmirglowu papjeru, ſchmirglowy płat, ſchpundowanſki wóſk, wóſk ſa parketowe ſchpundowanje, barbicźe wſcheje druźiny,**

ſchablony

ſa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucźa a maja pschezo na ſkładźe po najtuniſchich płaczźiſnach

drogowe a barbowe

en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na ſnutskownej lawskej haßy 10.

Telefon 33.

Winowa wikowańnja „Liſchcźeje jamy“

(Fuchsbau).

Moſelſke wino bleſchu hižo po 90 np.
Rheinſke wino = = = 80 np.
Bordeauxſke wino = = = 90 np.
Marku Italin = = = 85 np.
ſchpaniſke wino = = = 80 np.
portugalſke wino = = 80 np.
němſki a franzowſki kognak, němſke a franzowſke Champanſke wino

porucźa

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Fotografowańja „Apollo“

Richard Huth

na ßerbſkej haßy 13.

Njech ßo **derje** na moju ſirmu

jenož **Richard Huth na ßerbſkej haßy 13** kedźbuje.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſkhnyjaze,

molerſke a murjerſke barby,
terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
najlěpſchi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe ſkhnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
želeſowe laki,
Kölnſki klij kaž tež
murjerſki klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum,
barbiczě wſcheje druźiny,
ſchablony
ſa **molerjow** a **murjejow**
porucza a ma pſchezo na ſkładźe po najtuniſchich płaczíſnach

Emil Měrſch,

drogowe khlamy
24 na kamjeńtnej haßy 24
ſnapſchecźa turnańje.

Wobraſy

(bildy) ßo rjenje a tunjo ſaſchkleńzuja a ſ woblukom wobdadźa, **domowe žohnowanja** a **wobraſy, wěnzy a ſchpruchi k ßlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczíſnach pola

Maxa Mützy
na bohatej haßy 11.

Franzſki palenz

najlěpſchi ßrědk pſche wupadanje **wloßow** a k poßylnjenju roſcźenja **wloßow** w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Zacherlin

ſpodźiwnje ſkutkuje! Wón mori lěpje, dyžli druhe ßrědki, ſ wěſtoſcźu a rucže kóždu druźinu ſchkódnych pſchekaßanzow, woßebje mole, tkhi, ſchwoby, muchi, ſchcźónwy, njerodź na domjazych ſkocźatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho ſnamjenja ßu: 1. ſaſyglowana bleſcha, 2. mjeno „Zacherl“.

W **Budyſchinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrſcha,
= **Barcze** = = C. A. Lukaſcha,
= **Biſkopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Teſſela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjaſońzy** = = Aug. Schwera.

Mlócźenje ſ parnej maſchinu

na mſdu cźini **Bóſchicźanſki knježi dwór.**

So by ßo ſkład ſkerje wotbył, pſchedawa wot nětka

1000 ſchtuk
praßowaneho torſa
po 6 mk.

Bóſchicźanſke ryczérkubło
pola Njeßwacźidła.

Poſpyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſcźu ßym wjetſche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cźiſło 458 a 460, ſ cźiſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje ßłodźazeju**

10 ſchtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 ſchtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pſchedawacź.

Proſchu, ſpytajcźe!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka
na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

K wußywej

pólſki hróch a woku,
hobrſki kolij,
najlěpſchi ſchleſynſki
ßrěni kolij,
hejduſchku
po najtuniſchich płaczíſnach porucza

Gustav Heinke
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach 34.

Limettu

wocźerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczíſny hódno poruczataj

Schiſchka a Rjeczka
na ſwonkownej lawſkej haßy.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawšitki, kiž maj so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 32. | Sobotu 6. augusta 1904. | Létnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Wotstupanje Rußow k połnozy.

Wjednik ruskeho wójska, general Kuropatkin, ßo ßwojeho wójnskeho plana dźerżo, ßwoje wójska dale k połnozy wjedźe. Hačrunje ma wón w tu khwilu něhdźe 150,000 muži w ßwojej woli, wón jenoż wscho hromadźe 48,000 muži 240,000 Japanskim napschećžo staja. Sso ßamo wě, so tele 48,000 muži njemóža dobyćerske bitwy s japanskej pschemozu bić, ale so ßu jenoż nadawk měli, Japanskich tak dołho hač móžno sapżerżeć. Wojerśzy wězywustojni maja tutón plan sa jeniczki prawy. Tak němski hejtman swonka ßłużby Tannera jenym němskim nowinam pische:

„Husto ßu ßo mje praschęli: Nó, schto měnićże wo wójnje? Na to wotmolwićź, je jara cżežko; pschetoż pschi niczim njemóże ßo cżłowjek tak mylićź, kaž pschi wójnskim wěschczenju. Bych pak to sa njedostatk swažnoscże měł, hdy bych nochzył ßwoje měnjenje bjes bojoscże na sjawne dać. Wone dźě njeje rosßudne, ani bjes wumělenja wěste. Najprjódzy w nastupanju Port Artura nimam stejischczo němskeho generala Mekela, wucżerja Japanskich. Wón měni, so Japanszy Port Artur bórsy dobudu; ja to njewěrju.

Po mojim nahladże pak Japanszy Port Artur s zyka njedobudu, pak tak posdźe, so jim njebudźe niczo wjazy hódny. Po mojim měnjenju je wójna sa Japanskich hižo pschěhrata. Woni bychu jenoż potom wuhlady měli, budźichu-li Port Artur s prěnim nadběhom dobyli, ßo tam a w połnóznej Koreji saßydlili a potom prajili: Tak, cżeścżeni Rußojo, nětko naß saßo wucźěrcże! Jich dalsche postupanje mam sa wopacżne, a najskerje to k jich trajnemu sahubjenju dowjedźe. Nadawk Ruskich je po mojim nahladże, so ßo woni stajnje wojujo pomału wróczo cżahnu a wójnszy smyßlenych Japanskich pschezo dale k połnozy sa ßobu wabja. Hdy by ßo pschi tym Mukden a hischcże wjazy shubiło, njeby to Rußam niczo seschkodźiło. Mukden móże ßo spalicź, to hischcże dołho njej Moskwa. Runje tak Cżang-tu a Kerin. Nasadcżehnjenje dyrbi tak dołho tracź, hač směje Ruska dosć wojerskich mozow w Mandźurskej, a hač ruske baltiske wójnske łódźstwo a łódże s Cżerwjeneho morja s Wladiwostokskim łódźstwom k rańscho-asiskemu brjohej pschijědu a potom japanske łódźstwo snicża abo tola knjejstwo na morju na ßo storhnu. Potom móże pschewahu mějaze krajne ruske wójsko, ßnadź s Kharbina, sapoczecź pschecżiwo Japanskim postupowacź, a potom ßo sa Japanskich žałoßne zofanje sapocżnje a pschejěsd psches morjo, a to w symje a nalěcżu 1904/1905. Potom budże Japanska sniczena.

Hač pak ßo Kuropatkinej poradźi, hač do kónza oktobra abo novembra trajaze zofanje wumjesć? Byrnjež by wón 50,000 abo 60,000 muži shubił, njeby to wjele seschkodźiło. Hač pak budże wón tak dołho tłóczenju sjawneho měnjenja napschecżo stejecź móz, a hač zar a jeho dwór njebudźa jeho k spěschnemu postupanju nusowacź? A hač ßo Ruskej poradźi, Jendźelsku a druhe staty wotdźerżeć, ßo do wójny měschecź? Schtó to wě? Duž ßo njehodźi niczo do prědka rjez, cżłowjek móże jenoż ßwoje měnjenja na sjawne dać, a to móże trjechicź, abo też niz."

Wotraženje tsidnjowneho nadběha Japanskich na Port Artur.

Japanszy ßu 26. julija do ßwitanja shromadnje s morja a s dobom s kraja nadběh na Port Artur cżinili. S kraja woni se 400 kanonow, mjes nimi s 20 cżežkich wobłěhazych dwanacże-palzowych, tsělachu. Tsidnjowne nadběhanje Japanskich je pak bjes wuspěcha wostako. Płachtate łódże ßu s Port Artura do chineskeho pschimorskeho města Cżifu s powjescżu pschijěże, so ßu Japanszy s Kwokou na nabrjóżne wobtwjerdźenja tsělecź poczeli. Ruszy prědni straznizy ßo wuhnachu. Admiral Togo do wobtwjerdźenjow s wulkeje dalokoscże tsělesche. S tsělenjom s Port Artura pak ßo japanske łódże nusowachu, ßo w njestraschnej dalokoscźi dźerżecź a tak ßo shromadne dźěło japanskeho wójska a łódźstwa njewuspěschne scżini. Rano druheho dnja ruske wójnske łódźstwo pod schkitowanjom batterijow na Skotej Horje s pschistawa wujědże. Wone pak do japanskeho łódźstwa njetsělesche a ßo saßo k ßwojemu kótwischczu wróczi. 27. julija lěwe japanske kschidło pschecżiwo Rußam pola Schiuschilina postupowasche, tola bu wotražene. Płachtate łódże, Port Artur wopuschczíwschi, hischcże 3 dny blisko města wostachu, tola njejßu wjazy tsělecź ßkyschake. Ruske lazarety w Port Arturje ßu pschepjelnjene. Tyßazy ranjenych w klamach a wobydlenjach Chinesow leża, kotsiž ßu dyrbjeli k temu ßwoje domy pschewostajicź.

Dalsche powjescże wo poražen ju Japanskich psched Port Arturom.

Japanszy ßu zivilnemu wobydlerstwu w Port Arturje dowolili, ßo s woblehnjeneje twjerdźisny do Cżifu pschewjescź. Jedyn s tychle wucżaharjow, jedyn Rußa, poßlednje wojowanje psched Port Arturom na scżěhowaze waschnje wopißuje:

Semja ßo pod satraschnym bombardementom satschaßowasche, kotreż ßo 26. julija rano w 4 hodźinach sapocża a hakle 28. julija w nozy pschesta. Ruske wójsko je něhdże 5000 hač 6000 muži shubiło. Japanszy wospjet s fanatiskej khrobłoscżu rańsche wobtwjerdźenja nadběhowachu, tola ßo woni s kulemi a granatami a minami po stach na dobo morichu: Jich schkodowanki ßo na 20000 muži wobliczeja. Rußojo wschě rańsche wobtwjerdźenja sdźerżachu, a Japanszy dyrbjachu zofacź.

Drusy cżeknjenzy powjedaju, so je ßo krwawnje pschi wjelcżej horje s połnozy Port Artura wojowało. Rußojo ßu Japanskich se ßydom hórkow wuhnali. Wóßom żelesniskich cżahow je sranjenych do města pschiwjesło. Liczba ranjenych je tak wulka, so ßo wosy a kary wscheje druzíny k jich woženju wuziwaju.

Wschelake powjescże wobkrucżeja, so ßu Japanszy pschi poßlednich nadběhach na Port Artur 18000 muži shubili. Rußojo Japanskich s prědnich wobtwjerdźenjow, kotreż běchu tucźi dobyli, wuhnachu. Najbóle ßo wojazy generala Joka wusnamjenichu, kotsiž tsi japanske wobłěhaze kanony dobuchu.

Wojowanje pola Haiczena a Janzelinskeho pschekhoda.

Pola Haicżena a Janzelinskeho pschekhoda je ßo wot 31. julija hač do 2. augusta mjes Rußami a Japanskimi ßurowje wojowało. Něhdże 240000 Japanskim stejesche něhdże 48000 Rußow napschecżo. Wulku pschemoz ßu Rußojo tak dołho sadźerżeli, hač jich Japanszy wobeńdźechu. Pola Janzelinskeho pschekhoda je general Keller, kotryż bu s japanskej granatu sranjeny, rjekowsku ßmjercź wumrjeł. Skónczńje ßu Rußojo, so ßo njebychu wobstupili a sajeli, k Liaojanej wróczo cżahnyli. Japanszy ßebi njeswěrjachu,

jich njepokojicź. Wójska pod wulkej horzotu cźežko cźerpja. Kuropatkin wscho cźini, so by pěschkam marsch polóžił. Kóždej kompagniji ßu nětkotre wosy pschipokasane, na kotrychž ßo mantle a torništry wjesu. Njedźiwajcy teho je ßo we wulkej horzocźe wjele wojakow se ßłónzom sežuhako.

Wo wojowanju pola Haicźena rosprawa generalneho leutnanta Ssacharowa praji:

Wojowanje ßo 31. julija sa Rußow jara pschihódnje sapocža. Rußojo běchu s wopředka se ßwojej artilleriju ßylnischi. Popoldnju pak dyrbjesche prawe ruske kschidło zofacź, dokelž běchu jo Japanscy wobeschli a ruskim batterijam na swonkownym lěwym kschidle wjele schkody nacźinili. Schěscź rostšélenych kanonow dyrbjachu Rußojo na bitwischcźu wostajicź. So by ßo kedźbliwosć Japanskich wot praweho kschidła wotwobrocźiła, ßo wyschkej Popowicźej Lipowicźej popoldnju w 5 hodźinach poruczi, bjes torništrow nadběh na Japanskich scźinicź. S dobom ruske batterije ßwój woheń na hórki, s Japanskimi wobßadźene, samérichu. Jich skutkowanje bě satraschne. S wulkej khroblosczu ßo cźinjazemu nadběhej s bojonetom ruskich tšélzow njesamochu Japanscy napscheczo stejecź a s wulkimi schkodowankami s hórkow czeknychu. Wjeczor w 7 hodźinach ßo ruskim wojakam poruczi, ßo do Haicźena wrócźicź. Ruscy ßu we wojowanju 30. a 31. julija něhdże 290 offizérow a 1000 wojakow morwych a ranjenych shubili.

Nětkole sjenocźene ruske wójsko se 37 kilometrow dołhej frontu, kotraž ßo 10 kilometrow s połnocy Haicźena sapocźina a hacź do Anpinga s pokodnja Liaojana doßaha, napscheczo Japanskim steji. Pódla teho hischcże w Liaojanje ßamym a w Mukdenje ßylne ruske wójska steja. Po powjescźi generala Kuropatkina njeje žadyn strach, so mohli Japanscy lěwe ruske kschidło pola Mukdena wobeńcź.

Ruski general Keller padnył.

Pola Tkhavuana pschi Janzelinskim pschekhodźe je ßo ruski general Keller s japanskej granatu ranił a 20 mjeńschinow posdźischo wumrje. Hromada kamjenjow město wosnamjenja, hdźež je wón padnył. Keller wjedźesche, so bě japanski general Kuroki pschecźiwo tamnemu městu druhu diwisiju ßwojeho wójska wotpósłał a rosßudźi ßo, sakitanje ßam wodźicź. Wón lědma 50 krocźelow wot batterije, na małej hórzy postajenej, stejesche. Tale batterija s wuspěchom do japanskeje batterije tšélesche. Hodźinu posdźischo wschak ta poßylnjenje dosta a bórsy po tym Keller ßmjertnu ranu poczerpi. Wón bě hakle 54 lět stary a se ßwojej woßobu na „běłeho generala" Skobelewa dopominasche. Keller bě khrobły a swažliwy muž, runje kaž dobrocźiwy a staroscźiwy wjednik ßwojich wojakow. S cźěłom a duschu wojak wón w ßwojim gubernatorskim sastojnstwje w Jekaterinoßlawje njewutra, hdyž wójna wudyri; wón ßo hnydom wojerisku ßuknju woblecże a na wojownischczo khwatasche.

Ruske Wladiwostołske wójnske łódźstwo

je ßo se ßwojeje jězby po Żołtym a Cźichim morju do Wladiwostoka wrócźiło. Wo jeho skutkach je admiral Skrydlow zarej scźěhowazy telegram póßłał:

„Łódźstwo se Sangarskeje mórskeje wuscźiny do Cźicheho morja jědźo maku japansku parnu łódź „Okasima Maru" setka. Hdyž bě mužstwo japansku łódź wopuschcźiło, ju Rußojo potepichu, a mužstwo w cźołmach k brjohej jědźesche. S dobom ßo jendźelska wuhlowa łódź „Kamara" sadźerża a pschepyta. Hacź runje ßo sdasche, so łódź wójnsku kontrebandu wjese, ßo wona tola puschcźi, dokelž ßo to njehodźesche dopokasacź. Bórsy po tym łódźstwu japanska pschibrjóżna parna łódź „Kiodunio Maru" s 50 woßobami, s wjetscha żónskimi, napscheczo pschijědźe. Tejele pschicźiny dla łódźi dale jěcź dachu. Na jězbje k pokodnju japanskej płachtatej łódźi, wobej s rybami a żelu pokładźenej, setkachmy. Wonej ßo, hdyž bě ßo jeju mužstwo na nasche łódże pscheßadźiło, potepischtej. 22. julija ßo 100 mil pscheh Yokohama němska parna łódź „Arabia" sadźerża, kotraž dyrbjesche żelesnisku potrjebu a muku do japanskich pschistawow dowjescź. „Arabiu" saßłapichmy a do Wladiwostoka póßłachmy. Rano 23. julija nasche łódźstwo wulku jendźelsku łódź „Knight Commander" wußlědźi, kotraž hakle po schtwórtym wutšélu sasta. Wona żelesnisku potrjebu do Japanskeje wjesesche. „Knight Commander" ßo jako sakońska prisa spósna, a dokelž wona doscź wuhla njemějesche, so mohła ßo do Wladiwostoka dowjescź, ju potepichmy, jejne mužstwo a łódźne papjery pschedewsawschi. 24. julija rano nasche łódźstwo němsku parnu łódź „Theu" saßłapi, kotraž s rybami s Ameriki do Japanskeje jědźesche. Łódź ßo jako sakońska prisa spósna. Dokelž njebě móżno, „Theu" do bliżscheho ruskeho pschistawa dowjescź, ju potepichmy, jejne mužstwo pschedewsawschi. Na kschiżnej jězbje ßo ruske łódźstwo ani njewobschkodźi, ani mužstwow njeshubi."

„Thea", kotruž ßu Rußojo potepili, bě ßo jenej jendźelskej firmje pschenajała s wurasnym wuměnjenjom, so łódź njeßmě ani do woblehnjenych pschistawow jěsdźicź a ßo ani sa woženje wojakow, ani wójnskeje potrjeby wužicź njeßmě. Něhdże 2000 tunow wopschijaza łódź prjedy s franzowskej thorhoju pod mjenom „Lucie et Marie" jězdźesche. Wona je ßo 1893 w Dumbartonje natwarika a 1901 je ju H. Diedrichsen w Kielu sa pobrjóżne jězby kupił.

Na nawrócźnej jězbje je ßo Wladiwostołske łódźstwo bliško města Hakodate s japanskim łódźstwom setkało. To pak ßo wojowanju wuwiny a ßo pod schkitanje nabrjóżnych batterijow wrócźo scźahny, ßo nadźějo, so ßo ruske wójnske łódże do wobßaha podmórskich minow a wohnja wobtwjerdźenjow swabicź dadźa. Do tychle ßyczow pak Rußojo njeńdźechu.

Schkodowanka japanskeho łódźstwa.

S Yokohamy je 2. augusta powjescź dóschła, so je ßo japanski kschiżak „Kaßuga" potepił. Nadrobnosćze njeßu hischcże snate. „Kaßuga" bě ßo sapocźatk tuteho lěta w Italskej natwarił.

Ruske kschiżaki,

kotrež w cźerwjenym morju na łódże, wójnsku potrjebu do Japanskeje wożaze, łakachu, ßu ßwoje hońtwy sastajile. Jendźelstu łódź „Malaccu" ßu Rußojo dyrbjeli puschcźicź, dokelž jendźelske knjeżerstwo wobßwědczi, so naklad na njej jendźelskemu knjeżerstwu ßluscha. Bóle hacź pschitomnosć ruskich kschiżakow w Cźerwjenym morju, ßu jězby ruskeho Wladiwostokskeho łódźstwa zuje łódże wottraschile, wójnsku potrjebu do Japanskeje wosycź. Wschě sawěscźaze towarstwa ßu ßo sapowjedźile, sa Japansku postajene twory sawěscźicź. Japanske wójnske łódźstwo je nimale połowzu ßwojich łódźow shubiło; jemu teho dla njeje móżno, nětkole rańscho-asiske morjo wobknjeżicź, kaž je wone to sapocźatk wójny cźiniło.

General Kuroki, wjednik prěnjeho japanskeho wójska

dyrbjesche po jenym wudawanju potomnik jeneho Polaka, po druhim pak jeneho Franzowsy był. Woboje njeje wěrno. Kurokiowi prjedownizy ßu cźiszy Japanscy byli.

Ruski wulkowjerch Żyrill

je swažliwy muž. Psched Port Arturom je ßo món s ruskej wójnskej łódźu „Pětropawlowskom" do powětra tšélił a ßo na dźiwne waschnje tepjenju wukhował. Dokelž bě wón po tymle podawku na cźuwy skhoril, jeho lěkarjo s wojownischcża do Němskeje póßłachu. Tu je ßo wón bórsy saßo shrabał a ßo rosßudźił, ßo s nowa na wojownischczo wrócźicź. Wón hižo saßo do rańscheje Asiskeje jědźe, so by ßebi we Wladiwostoku městno na jenej wójnskej łódźi pschipokasacź dał.

Pruski prynz Bjedrich Leopold do ruskeho wójnskeho lěhwa póndże.

Khěżor je porucził, so ma ßo pruski prynz Bjedrich Leopold do lěhwa generala Kuropatkina podacź. Prynza 8 woßobow s jeho ßłużobnikow do rańscheje Asiskeje pschewodża. Prynz Bjedrich Leopold je ßo pjecża s powjescźu, so dyrbi rusko-japanskim wojowanjam pschihladowacź, jara pschekhwatał. Wón pjecża pokojne żiwjenje na ßwojim kuble bóle lubuje, dyžli wójnski hołk a njeměr.

Němske lifrowanki sa Rusku.

Wjazore němske firmy ßu skasanki na wójnsku potrjebu sa ruske wójsko pschedewsake. Mjenuja ßo Löwez fabrika brónjow a munizije, Kruppowa łódźerńja „Germania" w Kielu, Schichowske łódźerńje w Elbingu a Gdansku a Schwartzkopfez maschinska fabrika. W Hamburgu ßu Rußojo pjecź wulkich parnych łódźow wotnajeli, kotrež wójnsku potrjebu sa wjazy dyžli 30 milijonow hriwnow sa Rusku do rańscheje Asiskeje powjesu. Najskerje budże dźěl tehole naklada mjes druhim s 75 torpedow, pola Schwarzkopfa kupjenych, wobstejecź. Schichowska łódźerńja w Gdansku spěschnu parnu łódź „Khěżor Bjedrich III." s nowymi kanonami wobroni, mjes nimi s wóßom 15-zentimetriskimi kanonami prjedawscheje němskeje wójnskeje łódże „Prynza Biedricha Khorle". S Elbinga a Schczeczina ßo ruske łódźstwo njepscheschtawajzy s hotowej potrjebu k sestajenju torpedoskich cźołmow sastaruje, s dobom ruske knjeżerstwo s wulkimi

Hamburgtkimi a Bremenſkimi łódźeŕnjemi dla kupjenja „pomoznych kſchiżakow“ jedna a je pſchewidźecź dako, ſo jemu żana płacźiſna ſa 6000= a 10,000=tunowſke łódźe pſchedroha njeje, jeli ſo ßo ſa 18 ßukow najmjeńſcheje ſpěſchnoſcźe rukuje.

Pódla teho ruſke knjeżeŕſtwo pjecźa dla pokupjenja argentinſkeho wójnſkeho łódźſtwa jedna.

Swětne podawki.

Hererofki ſběžł w němſkej wjeczornej Afrizy

ßo ßnadź bórſy potłóczi. Němzy ßu Waterſke hory, w kotrychž ßo ſběžkarjo khowaju, wobſtupili, ſo jim njebudźa móz twochnycź. Ssobotu je nowy transport, 13 offizěrow a 355 wojakow ßylny, ſ Hamburga do wjeczorneje Afriki wotjěł. 2. auguſta je 150 ſběžkarjow nadpad na 2. kompagniju pólneho regimenta cźißko 2 ſcźiniło. Nadpad ßo wotraſy. 50 Hererofkich je ßo moriło. Na němſkej ſtronje ßu ßo 4 mużojo franili a 2 ſtaj padnyłoj.

Franzowſke knjeżeŕſtwo a bamż.

W Franzowſkej ßnadź njeje wjazy cźaß daloki, ſo ßo ſtat wot zyrkwje dźěli. Wobkhad mjes franzowſkim knjeżeŕſtwom a bamżom je ßo hižo ſaſtajił. Pſchicźinu k temu je franzowſke knjeżeŕſtwo w należnoſcźach Dijonſkeho a Lavaleſkeho biſkopa namakało. Dokelż běchu ßo pſchecźiwo tutymaj biſkopomaj ſkórżby bamżej ßłake, jeju tón k ßebi do Roma ſkaſa, ſo byſchtaj ßo ſamolwiłoj. Knjeżeŕſtwo wo tym ſhoniwſchi, biſkopomaj ſakaſa, do Roma pucźowacź, a ßebi żadaſche, ſo by bamż jeju wěz pſches franzowſke knjeżeŕſtwo pruhował. Hdyż ßo Dijonſki biſkop njedźiwajcy teho bamżej podwoli, jeho knjeżeŕſtwo wotßadźi a jemu jeho mſdu ſawrje. Po tymle njepſcheczelſkim wuſtupowanju franzowſkeho knjeżeŕſtwa njebudźe ßo bamż ſminycź móz, franzowſkemu knjeżeŕſtwu konkordat wupowjedźicź, w kotrymż ßu prawa zyrkwje a ſtata w Franzowſkej poſtajene. Bliżſchi ſcźěhwk teho budźe, ſo ßo ſtat wot zyrkwje dźěli, a ſo budźa wěriwi katholikojo ßwojich duchownych ßami płacźicź dyrbjecź. Wěriwych ludźi pak ßo ſda w Franzowſkej w tu khwilu jara mało bycź. Pſchi poßlednich wólbach do generalneje rady je knjeżeŕſtwowa ſtrona ſ nowa wulku liczbu mandatow zyrkwinſzy ſmyßlenym wotdobyła. Lud ßo w Franzowſkej pſchezo bóle wot wěry wotwobrocźa.

Skónzowanje ruſkeho miniſtra Plehwy

je ſkutk ruſkeje revolutionarneje ſtrony. Tule ſtronu ruſzy żidźi nawjeduja a żidźi zyłeho ßwěta ju podpjeraju. S pomozu wulkeje powſchitkowneje revoluzije nadźijeja ßo żidźi, ßebi te ßame prawo w Ruſkej dobycź, kotreż ßu ßo jim w konſtituzionalnych krajach dałe. Wſchudźe, hdźeż żidźi bydla, je ßo teho dla powjeſcź wo ſkónzowanju miniſtra Plehwy jako wjelelubjaze ſnamjo ſa bliſke wudyrjenje revoluzije ſ radoſcźu powitała. Snajerjo ruſkich wobſtejnoſcźow wſchak njewěrja, ſo w Ruſkej k revoluziji dóńdźe. Lud wo nju njerodźi, dokelż jemu njeby żaneho wużitka pſchinjeßła, něktore tyßazy ſtudentow a njeſpokojnych ſaſtojnikow pak nima żaneje mozy, ſtatny porjad w Ruſkej pſchewrócźicź.

Njeruſke nowiny, a to woßebje żidowſke a liberalne, ſkónzowaneho miniſtra ſkeho tyrana a naßylnika mjenuja. Se wſchěch něhduſchich ruſkich miniſtrow je Plehwe tajke pſchimanja najmjenje ſaßłużił. Prawda ßebi żada, pſchipóſnacź, ſo je ßo Plehwe prózował, ſozialne wobſtejnoſcźe ruſkich dźěłacźerjow połěpſchicź. Wón je był, kotryż je prěni w Ruſkej dźěłacźerjam prawo dał, ßo ſhromadźecź a w ſhromcdźiſnach ßwobodnje wo ßwojich ſtrajkowych należnoſcźach jednacź. W Moſkwje, w najwjetſchim ßrjedźiſchcźu ruſkeho pſchemyßka, je Plehwe dźěłacźerſke towaŕſtwa ſakożił, kotrychž ßobuſtawy ßo mjes ßobu podpjeraju. Sa jich duchowne ſpěchowanje ßo univerſitni profeßorojo ſ pſchednoſchkami ſtaraju. Snate je, ſo je pſchi dźěłacźerſkich njeměrach Plehwe na ſtronu dźěłacźerjow pſchecźiwo pſchedewſacźelam ſtupił. W Peterburgu je Plehwe měſchcźanſku radu reorganiſował ſ wotmyßlenjom, ſo, poradźi-li ßo poſpyt w ruſkim khownym měſcźe, jón też w druhich měſtach ſcźinja. Na ſakożku noweho porjada pódla wobßedźerjow domow też podrużnizy wólbne prawo doſtachu, kotſiż wěſty dawk płacźa. To bě prawa revoluzija we ſaßadach gmejnſkeho wólbneho prawa. Dale wón wěſte pſcheměnjenja ſawjedźe, kotreż ßo na wólbokhmanoſcź ſo měſchcźanſke ſaſtupjerſtwo poczahuje. W měſchcźanſkim ſaſtupjerſtwje njeßmědźachu, każ hacź dotal, bohacźi pſchekupzy a wobßedźerjo domow ßedźecź, kotſiż mózachu lědma pißacź a cźitacź. Skónczńje wón prawo knjeżeŕſtwoweho ſaſtupjerja ſběhny, po kotrymż ßmědźiſche wón w měſchcźanſkim ſaſtupjerſtwje wuradźenja ſaſtajicź. Plehwu je tón ßamy dóńt każ zara Alexandra II. podeſchoł, hdyż chżyſche tón w Ruſkej konſtituziju ſawjeſcź. Knjeżerjow a miniſtrow, kotſiż chzedźa reformy w Ruſkej ſawjeſcź, tam ſabiwaju. Kak móże ßo potom wěricź, ſo ruſzy revoluzionarojo woprawdźe połěpſchenje ludowych wobſtejnoſcźow hladaju? Skerje ßo ſda, ſo ßu woni ſapłacźeny grat njepſchecźelow Ruſkeje a ruſkeho luda.

Plehowemu mordarjej, kotryż bě ßo ſ cźißnjenjom bomby ßam franił, ßo żiwjenje ſdżerżi. Wo jeho mjenje a woßobje njeßu drje hiſchcźe hacź dotal niczo nawjedźili, mènja pak, ſo je wón Plehwu po wobſamknjenju revoluzionarneje ſtrony morił. Sa Plehoweho naßłędnika ßo najſterje miniſter Murawěw pomjenuje.

Hrożazy hłód w Romuniſkej.

S lětuſchej ßuchotu maja w Romuniſkej jara khude żně. Knjeżeŕſtwo je teho dla ſakaſało, majß, ßłodźiſny a wolijowe woßuchi do wukraja pſchedawacź.

Njepſcheczelej.

(Skónczenje.)

4.

Hórnik, kotryż ßo mało dnjow po Każakowej ßmjerczi ſ krótka po Boźim domczku ſ jeneje bliżſchich wßow do podkopkow wróczi, widźeſche nětkole wot thěże wyſchſcheho wjednika Molanſkeho wobſtarneho muża pſchi puczu leżo. Myßleſche ßebi najprjedy, ſo ma ſpjazeho abo wopiteho pſched ßobu, a dokelż bě wurjadnje khłódny wjeczor, ſpyta njehibicźe leżazeho ſ tſchaßenjom wubudźicź, ſo by jeho wukhował pſched ſchkódnym wliwom nózneho powětra. Ale jeho prózowanje bě podarmo — pytny bórſy, ſo bě mużiki pak we womorach abo ſo wot pſchewulkeho pſchenapinanja ſe żanym ſtawom ßo wjazy hibacź njemóże. Spěſchna pomoz bě jara nuſna, a duż donjeße njeſbożowneho potom khwatajcy ßo rosßudźiwſchi do Molanſkez domu; to jemu wulkich cźělnych mozow dla cźeźke njebě. Dokelż ßo wyſchſchi wjednik ſ podkopkow hiſchcźe njebě wrócził, położi bjeswědomneho, podpjerowany wot ſtareje ßkużobniży, na ßkomu, napojeſche jeho ſ winom a prózowaſche ßo, jeho na wſchě waſchnje k żiwjenju ſbudźicź. Sa něſchto cźaßa ßo jemu to też poradźi. Wbohi, wocźi wotewriwſchi, rjekny, ſo bě padnył ſ mucźnoſczu a ſ khłodom a ſ lacźnoſczu. Na to dachu jemu jeſcź a picź, a hdyż bě ßo ponórił do wokſchewjazeho ſpara, woteńdźe hórnik.

Poł hodźiny poſdźiſcho dóńdźe wyſchſchi wjednik, a hdyż bě jemu ßkużobna holza powjedała, ſchtoż bě ßo ſtako, pſchikaſa jej, ſo dyrbi njeſbożownemu łożo pſchiprawicź, ſo pak jeho w tu khwilu njeßmě w ſpanju mylicź.

„Hdyż wotucźi, ſawokaj mje“, wón doda; „chżu ſ nim potom poręczecź a widźecź, ſchto móżu ſa njeho cźinicź.“

To prajo, dźěſche do bydleniſkeje jſtwy a ßyże ßo ſa pſchikryte blido, ſo by ßwoju ßnadnu wjeczeŕ wużił. Doniż bě tu Handrij był, bě ßo ſa wjeczerju a po njej kóżdy ras dołho ſ nim ſabawjał; nětkole wotbywaſche ju ſa mało mjeńſchinow a podawaſche ßo potom do ſamyßlenja. Tak też dźenża ſcźini. Wſcha jeho ſańdźenoſcź dźěſche pſched jeho duchom nimo, a pſchi jeje ſrudnych wobraſach wotucźichu najboloſcźiwiſche cźucźa w jeho nutrobje.

Tu wotewrichu ßo na dobo durje a ßłaby hłóß ſawoła:

„Dobry wjeczor, Molanſki!“

Tute tſi ßłowa ſkutkowachu ſpodźiwnje na wyſchſcheho wjednika. S wótrym ſaſchikom wón poſkoczi a wudźeraſche na ſaſtupowazeho něſchto wokomikow njehibicźe; — potom pſchiſkoczi ſ radoſtnje pſchekraßnjenym wobliczom k njemu a ſawoła:

„Stawaja dha morwi ſaßo ſ rowa?! Ssy to ty, Kopako?!

„Haj, to ja ßym?“ wotmolwi pſchikhadnik. „Pytach tebje, — ale njedaloko wotßał padźech pſchenapinany.“

„Duż budź khwalba Bohu — ja njeßym mordaŕ!“ ſawoła Molanſki, dźakńje hladajo k njebjeßam. „Nětkole je mi wohidźaze żarowanje wſate ſ cźoła — nětkole mózu ſaßo kóżdemu cźłowjekej ßwobodny a wjeßeły na wocźi ſtupicź!“

S radoſcźu nad tym, ſo bě nětkole ßwobodny wot wſcheje winy, njemóżeſche Molanſki najprjedy k měrnemu roſpowjedanju ſańdźenoſcźe dóńcź; hdyż pak bě ßo prěnja radoſcź daka, proſcheſche ſa morweho mějazeho, ſo by jemu wſchitko powjedał, ſchtoż bě ßo wot tamnje njeſbożowneje hodźiny ßem podako.

„Twoje dyrjenje“, ſapocza Kopak, „bě mi jeno na khwilu wědomnje wſako: — ſa něſchto dnjow běch ſaßo zyle wuſtrowjeny. Ale njedźiwajo tuteho powucźenja torhachu ſo mnu moje dźiwje nakhilnoſcźe dale a dale k namóżnoſcźam; pſchiúdźech pak ſ tym,

pak ſ tamnym do ſwady a běch na poßledku nuſowany, podkopki wopuſchćicź. Pucźowach ſ jeneho měſta do druheho, dźěłach pak to, pak druhe, njemějach pak ani ſboża, ani wuſpěcha. Woteńdźech do zuſeho kraja a wjedźech tam dźiwje žiwjenje, ſ tym bu moja ſtrowota podryta. Pſchi roskorje ſe ſchpatnym cźłowjekom, kiž bě mje ſjebał, a wot kotrehož ßebi teho dla ſamołwjenje žadach, mějach to njeſboże, cźeßzy ranicź ßłużobnika ſprawnoſcźe, kotryž chzyſche mje ſajecź a pſchecźiwo kotremuž ßo wobarach. Sa to pſchińdźech na wjazy lět do jaſtwa, a hdyž buch ſaßo puſchcźeny, běch tak jara khory a hubjeny, ſo njemóžach wjazy dźěłacź a dyrbjach ßo žiwicź ſ jałmožnu.

Hdyž běch něſchto lět na tuto waſchnje pſchecźinił, pſchińdźe mi na dobo na myßle, ſo ßnadź ßy ty w lěpſchich wobſtejenjach a ſo mohł ty mojemu hubjenſtwu ßnadź trochu wotpomhacź. Ty běſche tehdom cźaſto wo ßwojej domiſnje powjedał a duž ßebi wotmyßlich, tebje tam pytacź; ſ wěſtoſcźu ßo nadźijach, ſo tam ſhonju, hdźe mohł tebje namakacź. Hižo ſańdźenu naſymu pſchińdźech ßem, ßłyſchach pak tam ſ napſchecźa w hajńkowni, hdźeż ßo na tebje praſchach, ſo ßy ty ſapucźował. Podach ßo do bliżſcheho měſta, ßebi myßlo, ſo tam dźěło nadeńdu, ſkhorich pak a dyrbjach ſchěſcź měßazow w khorowni woſtacź. Pſched tſjomi dnjemi puſchcźichu mje jako wuhojeneho, a hnydom ßo ſebrach, ſo bych twojeje ßmilnoſcźe trjebał. Nětkole tu ßym", dopowjeda, „a nadźijam ßo wot twojeje wulkomyßlnoſcźe, ſo mi njedaſch ſahinycź."

„Ně, njedam tebi ſahinycź", wotmolwi Molanſki. „Chzu tebi dźěło wobſtaracź a tebi ſaßo k cźeſcźi dopomhacź. Sapocźń wot dźenßniſcheho nowe žiwjenje, a wſchitko móže ßo k dobremu wobrocźicź. Woſtań tak dołho pola mje, doniž twoja ſtrowota ſaßo wrócźena njeje, a doniž cźi njeißym pſchihodny pſchebytk wobſtarał. Mój dom budźe tebi pſchezo wotewrjeny a ja chzu tebi kóždy cźaß ßwěrny pſchecźel bycź."

Tute ſ cźopkeje wutroby pſchikhadźaze ßłowa wyſchſcheho wjednika hnuchu njeſbožowneho hacź nanajhłubſcho. Wón ßo jemu ßylſy ronjo dźakowaſche, a ßlubi jemu ßwjatocźnje, nowe žiwjenje ſapocźecź, a ßo pſchezo hódny wopokaſowacź dobrotow, kotreź ßo jemu doſtawaju.

W małej khěži wyſchſcheho hórniſkeho wjednika bě hižo dawno wſchitko wocźichło, a ſchěroko a daloko wſchitko zunjo dřemaſche — Molanſki pak hiſchcźe njemóžeſche měra namakacź radoſtneho hnucźa dla. Wón ſtejeſche we wotewrjenym woknu wuhladajo do cźmowego nózneho doła, w kotrymž bě telko ſrudnych lět pſcheżiwił, a kotryž ßo jemu nětkole ſdaſche kaž raj.

„Mi je, jako bych ſaßo womkodźił a jako bych hladał do pſchichoda kaž do ranoczerſtweje naletneje krajiny!" powjedaſche ſ cźicha pſched ßobu, doniž ſkónczńje wokno njeſawrje a ßo njepoda do ßwojeje ſpanſkeje komory. „Tónle dźeń je najſbožowniſchi žyłkeho mojeho žiwjenja!" —

Sa mało dnjow wrócźi ßo Handrij ſ wjecźora domoj ſ hłowneho měſta. Nan, wuhladawſchi jeho ſ naſdala pſchikhadźejo ſ doła na horu, póßła hnydom do hajńkownje a da Kronjaka a jeho dźowku proßycź, ſo byſchtaj hnydom k njemu pſchiſchłoj.

Handrij pytny hnydom pſchi prěnim poſtrowjenju ßwojeho nana, ſo bě ßo doſpołnje pſcheměnił, a wopraſcha ßo dźiwajo:

„Ale kak je ßo to ſtało, luby nano? Ty dźě ßy wjeßeły a radoſtny, jako by ženje boloſcźe a ſrudoby njeſpósnał?"

„Poſdźiſcho wſchitko ſhoniſch", wotmolwi Molanſki, „nětkole mi praj najprjedy, kak je ßo tebi we hłownym měſcźe wjedło?"

Handrij powjedaſche na to dokkadnje, ſchto bě ſapocźał, ſo by jeho khmanoſcźam pſchiměrjenu ßłużbu namakał, a kak je ßo jemu na poßledku poradźiło, tajku też namakacź, ſo pak bě domiſnu ſ cźeźkej wutrobu na pſchezo wopuſchcźił.

„Ty ßy mi pißał", wón doda, „ſo je nětkole twoje najnutrniſche pſchecźe, ſo bych ßo ſ Minu woženił, a ſo ma to pſchecźe ßwoju zyle woßebitu winu: — ale, runjeż chzył ßo jara rady pſchepokaſacź, ſo kſchiwdy njecźinju, hdyž dopjelnju ßwoje a twoja pſchecźa — — ſnutſkowny hłóß mje napomina, ßwojemu prěnjemu roßßudźenju ßwěrny woſtacź a ßo wotrjez Miny."

W tutym wokomiku běchu krocźele ßłyſchecź w pſchedkhěži a wołajo: „Handrijo, lubſchi Handrijo!" pſchikhwata Mina, kotruž nan ſcźěhowaſche.

„Ně — ty ßo njetrjebaſch wotrjez tuteje nadobneje holzy, luby Handrijo", rjekny Molanſki, hacź nanajradoſtniſcho hnuty. „Krejneje winy nimam wjazy na ßwědomju. — Tón, kotrehož ßebi myßlach, ſo ßym jeho ſaraſył, je mje ßam pytał a budźe najſkerje hiſchcźe raz mój pſchecźel!"

Pſchi tutych ßłowach bě Handrijej, jako by na dobo był pſcheßadźeny ſ lodoweje ſymſkeje nozy do ßłónzojaßneho naletneho ranja. Sswoju njewjeſtu ſa ruku dźerżo ſawoła ßwojemu nanej a hajnikej:

„A bych=li też mohł ſłoto po tunach tam wonka w ßwěcźe nabywacź — tehole cźicheho doka ženje njewopuſchcźu, dokelž je mi tu ſakcźěło najrjeńſche ſboże!"

Hajnik pak poda jenu ruku młodymaj cźłowjekomaj a druhu wyſchſchemu hórniſkemu wjednikej a rjekny ſ nutrnym hłoßom:

„Nětkole je moje najwjetſche pſchecźe dopjelnjene: nimam na ſemi žaneho njepſchecźela wjazy a widźu ſjednocźenej dwě ßwěrnej wutrobje!"

Ze Serbow.

S Budyſchina. Sańdźenu ßrjedu je ßo nowe juſtizne twarjenje ſeſběhało. Sběhanſku rěcź mějeſche murjeńſki poléř Ssymank. Sapocźatk 1907 ßo nowe ßudniſtwo ßwojemu poſtajenju pſchepoda.

— Lětuſche horze lěcźo je pohnuło, ſa horzymi lětami prjedawſchich lětſtotkow ßledźicź. Khmane thermometry ßo hakle ſapocźatk 17. lětſtotka namakachu, tola ſchtoż prjedawſchi ſtawiſnarjo wo ſkutkowanju horzoty w někotrych lětach pißaju, doßaha, ſo by ßo ſpósnała, ſo je jich wjedro njemało ßuche było. Tak Gregor ſ Toursa piſche, ſo ßu w lěcźe 584 ſchtomy hižo w juliju ſrałe płody měle, a ſo ßu mnohe w ſeptembrje druhe płody pſchinjeßke. Wo lětomaj 851 a 852 je w khronikach pißane, ſo horzota njeje ſnjeſcź była, a ſo njejßu ſa ſkót pizu měli. Poſdźiſche lěto bě wulki hłód, ſo cźłowjekow kojachu a jich žerjechu. Runje tajka nuſa ſe ßuchotu w lěcźe 869 naſta. W lěcźe 988 bě wot ßrjedź julija hacź do ßrjedź auguſta tajka horzota, ſo mnoſy ludźo na nju wumrjechu. W lětomaj 994 a 995 bě ßuchota ſaßo tak wulka, ſo ryby w hatach ſeßlakachu, ſchtomy ßo wot ßamo ſapalachu a płody ßo ſnicźichu. Mnohe europiſke rěki běchu tak wody khude, ſo móżeſche ßo pſches nje pſchebrodźicź. Toßame ßo wo lěcźe 1083 piſche. W lěcźe 1135 bě Rheinſka rěka w lěcźu nimale wuſthła a móżeſche ßo pěſchi pſchekrocźicź, teho runja 1137, hdźeż wjele žórkow a rěkow w Franzowſkej ſaprahny, a cźłowjekoju ſawutlichu. W lěcźe 1473 móżachu w tehdomniſchej ßuchocźe a horzocźe we Wuherſkej pſches Dunajſku rěku khodźicź, wjele lěßow ßo pjecźa wot ßameho ſapali, a w Franzowſkej bě hižo w auguſcźe wino ſeſchcźipane. Lěto 1540 bě tak horzo, ſo rěka Themſa wuſthny, a ſo mórſka woda hacź do Londona ſtupaſche. Na alpach lodźiſchcźa roſtachu, a w Italſkej ßo wjele lěßow ſpali. W juliju a auguſcźe 1601 bě horzota tak wulka, ſo płody do ſeſrawjenja na ſchtomach wuſthnychu. Lěcźo 1615 do zukeje ßrjedźneje Europy ſatraſchnu horzotu pſchinjeßy; w ßuchocźe ßo tehdy wjazy dyžli 3000 domow ſpali. Wo lěcźe 1705 pſchirodoſpytnik Plandade piſche: „Powětr bě 30. julija tak žahły a horzy, jako by ſ pjezy ſchkleńcźerńje wukhadźał. Ludźo ßo njemóżachu jemu nihdźe wukhowacź, khiba w pinzach. Na někotrych měſtnach jeja na ßłónzu warjachu. Wjetſchi dźěl winowych pieńkow ßo ſpali, ſchtoż ßo w Franzowſkej njeje ſtało, tak dołho hacź ludźo pomnja. 6. auguſta žiwe ßlěbro w thermometrje Parižſkeje hwěſdarnje tak wyßoko ſtupi, ſo ßo ſchkleńcźana rołka puknu." Wo lěcźu 1619 ßo praji, ſo je w Franzowſkej horzota wot ßrjedź junija hacź do ßrjedź ſeptembra trała, a ſo je žito bjes ſorna wuſthło. W lěcźe 1778 bě we wulkim dźěłu Franzowſkeje ſatraſchna horzota. 10. ſeptembra ſdaſche ßo trawa w Pariżſkich ſahrodach ſpalena bycź, jako by woheń pſches nju pſcheſchoł. Kaſtanijowe ſchtomy pak druhi krócź kcźějachu. Tale horzota pſches wulki dźěł Europy doßahaſche a winowym kicźam ſeſchkodźi. W 19. lětſtotku bě wjele horzuch lěcźow. Tak lěto 1808, kotreż Ruſkej a ßrjedźnej Europje wulku horzotu pſchinjeßy. W Jendźelſkej bě horzota tehdy tak wulka, ſo wjele koni na dróhach ſpada. 12. julija 1852 w Londonje thermometer w khłódku na 41 gradow ſtupi. Tónle ſapiß mohł ßo hiſchcźe podléſchicź a ßo dopokaſacź, ſo horze lěcźa njeißu w naſchim kraju žadne były. Na poßled pak njech je na to pokaſane, ſo ßo njehodźi ſpósnacź, ſo bychu ßo horze lěcźa ſa wěſte cźaßy woſpjetowake.

— Satraſchna horzota a ßuchota njepſcheſtawajzy dale traje. Deſchcź, kotryž bě P. K. do prědka prajił, je do Bayerſkeje a Vogtlandſkeje trjechił, w Budyſkich ſtronach a we druhej Saſkej je wón jenoż troſchku proch ſamocźał. Póndźelu w nozy ßo nimale dwě hodźinje ßłabje miholeſche a naſajtra popołdnju ßo ſ někotrych mrócźelow pſchekapowaſche. Potom mróżele, kotreż ßo ſ wopředka na podnjebju hróſbnje kopjachu, kaž ſo by dyrbjało ßylne njewjedro ſ nich wudyricź, po něcźim roſplunychu a nětko ſaßo ßłónczko

ſ njebjeſkeje módriny horze pruhi na lačnu wußuſchenu ſemju ſčele. Wjedro wuſtojny P. L., po kotrymž hač do 8. auguſta rjane wjedro wobkhowamy, měni, ſo budže wot 8.—14. auguſta njewobſtajne a potom wot 15. do 18. ſaßo rjane wjedro. Nadžijomnje nam njewobſtajne dny prawje wjele deſchča pſchinjeßu, a ſo druhi wjedrowuſtojny, ratař Domſchka, kotryž je inſpektor knježeho kubka w Cratza, prawo njewobkhowa. Tutón je měječel wjedrownje (metereologiſkeje ſtazije) a je do prědka prajił, ſo budže létßa wulka ßuchota, a ſo do kónza tuteho měßaza nimamy wočakać, ſo ßo wjedro pſcheměni. — Hižo wot někotrych lět je inſpektor Domſchka powahu (charakter) wjedra prawje do prědka prajił. W lěče 1901 wón zokrowu rěpu na něhdže 500 kórzach pola po móžnoſči wuſko hromadže naßadžeć da, dokelž ßuche wjedro wočakowaſche. Jeho ßußodża bechu pſchekwapjeni, hdyž wón ſ dobrym wobkhłódkowanjom nimo měry wjele rěpow domoj khowaſche.

Pod naſchimi kužiſkimi horami Bohu džakowano hiſchče žórka čžerja. Tola ſchtó wě, kak dołho wone hiſchče wudžerža. Na Čžornym Boſy hižo ſańdženy tydžeń wody wjazy njemějachu a dyrbjachu ju w ßudobjach na horu ſa tamniſchu reſtawraziju noßyć. Hdy bychu žórka pod horami ſaprahnyłe, bychu też Spreja a druhe rěki, kotrež maju ßwój wukhod we Lužizy, wuſkhłe. Na wulkich rěkach w Němſkejje woda ſańoženy tydžeń dale ſpadowała. W Draždžanach je Łobjo na 220 zentimetrow niže null wróčžo ſchło. Nikeje wody dla nětko też wjazy parne łódže do Čžech horje njeježdża. W Čžechach je ßuchota hiſchče hórſcha, dyžli w Sakſkej. W čžéſkim płódnym Łobjowym dole je ſrudnje na płody hladacž, kotrež ßo hiſchče na polach namakaja. Zokrowa rěpa hladnjy hinje a ßo ſ polow ſhubjuje. Druhe léta móžachu ßo nadžeć, ſo ßo ſ deſchčemi rěpa ſaßo ſhraba, létßa pak ßu wſchu nadžiju ſpuſchčežić dyrbjeli. Runje tak ſrudnje, kaž na rěpowych polach, je też na ſahrodach a ſeleninowych polach. Na krěnowych polach pola Malina a Hliſowa je wſcho wuſkhło, runje tak na gurkowych polach pola ſtareho Kolina, Saborja a Kobylniz, ſeleninowe pola pódlu Łobja pola Kraloweje Hradza hač k Mělnikej ßu prózdne. Runje tajke powjeſče ſ Brandyßa atd. pſchikhadžeja. Hodžiny daloko po wodu do Łobja jěždża. Sa howjaſy ſkót nimaju žaneje pizy, krowy tak wjele kaž niczo njedeja. Butrowa płaczišna je ßo powyſchiła, mloko jenož ſtojni wotebjerarjo doſtawaju. Běrny ßo hižo wuworaju; ſo budža wone naſymu dróžſche, dyžli italiſke w naléczu, ſda ßo wěſte bycž.

Wulke manevry, kotrež dyrbja ßo létßa w Čžechach wotměčž, ßuchoty a horzoty dla najſkerje wupadnu. Na wjele měſtnach njeje žaneje wody, tak ſo ßo njemohłe konje napoječ.

S Małeje Borſchče. S lokomotivom létaze ſchkrě ßu w nětčžiſchej ßuchoče lěßam pſchi želeſnizy ſtraſchne. Sańdženu ßrjedu bě ßo njedaloko naſcheje wßy ſ lokomotivinymi ſchkrjemi na želeſnizynym brjoſy ßucha trawa ſapaliła. Woheń je ßo rucže roſſchěrił a ßo tak mjenowanych dołhich kerkow, tudomnemu rychčerkubku ßłuſchaznych, popadnył, kotrež ßo do čžiſta ſpalichu. Tón ßamy džeń ßo też mjes Žičženjom a Biſkopizami trawa pſchi želeſnizy ſapali. Płomjenja drje ßo też tam na ſchčerniſchčžo wupſcheſtrě, tola ludžo je hnydom ſateptachu.

S **Njeßwačidła.** Na poßlednje ſkótne wiki bě ßo 344 howjadow, 107 běhakow (ßwini) a 257 proßatow na pſchedań pſchiwjeſło. Wobſtajneje ßuchoty dla pſchedawanje jara pomału džěſche.

S **Hornjeje Hórki.** Pſchi Budyſko-Wjeleczanſkej želeſnizy je ßo ſańdženy tydžeń dwójzy paliko. Wutoru popołdnju bě ßo njedaloko Džěžniczanſkeho ſaſtaniſchča pſchi moſče, pſches kotryž ßo dele do Hornjeje Hórki dže, ſe ſchkrjemi lokomotivy lěß ſapalił. Prjedy hač bě džěkačerjam Hornjohórczanſkeho papjernika móžno, woheń ſabicž, bě ßo ſ nim khětry kruch lěßa ſnicził. — Schtwórtk popołdnju bě ßo teho runja ſ lokomotivinymi ſchkrjemi pola Hornjeje Kiny pſchi wothladarſkej khěžzy trawa ſapaliła, a woheń bě ßo potom na ſchčerniſchčžo bliſkeho pola wupſcheſtrěł.

Se **Sahorja.** Na ſahrodže tudomneho khěžerja Auguſta Bjenady mkoda jabłoń létßa druhi króčž kčeje. Kčenje mjes płodami — kajki je to kraßny a žadny napohlad!

S **Budyſchinka.** Małym džěčžom njeßmědža ßo nožizy, noże, ßekery a druhi wótry grat do rukow dawacž. W naſchej wßy wóndano mjeńſche džěčži w jenej bróžni ſe ßekeru drjewo rubachu. Pſchi tym ßo njeſboże ſta, ſo ßo Kirſchkez 2létnemu hólčžkej jedyn porſt praweje ruki do čžiſta wotrubny.

S Měrkowa. Schtwórtk tydženja je ßo kólnja hoſčenzarja Auguſta Wjenka wotpaliła. S wonka naſcheje wßy, ſ holu wobdateje, njeběchu ßo wohnja dohladali; duž njeje žana ßykawa k haſchenju pſchijěła.

S **Hornjeho Wujeſda.** Njedželu 7. auguſta ßo ßerbſzy ſtudentojo w naſchej wßy ſeńdu, ſo bychu ßo mjes ßobu k nowej džěławoſči ſa ßerbſki lud ſahorili. Wječor woni ſjawny konzert a džiwadkowe pſchedſtajenje wuwjedr. Sſerbjo Wujeſdžanſkeje woßady a wokolnych wßow dyrbjeli niz jenož džiwadło a konzert, ale też popołdniſchu ſtudentſku ſhromadžiſnu wopytacž. Njech woni ſe ßwojej pſchitomnoſču ſtudentam dopokaſaja, ſo ßebi jich luboſcž a ſahorjenje ſa ßerbſku rěcž a narodnoſcž ważicž wjedža. Njech žadyn Sſerb, žana Sſerbowka we Wujeſdžanſkich ſtronach tutón džeń doma njewoſtanje. Dopokažče, ſo Wujeſdžanſzy Sſerbja hiſchče nimaju myßle, ßo ßwojeje maczerneje rěcže wotrjez, ale ſo ju lubuja a ßo jeje krucže džerža.

S **Luboſa** (Lauba) pola Kumwałda. Póndželu w nozy je ßo tu Proſtez rěſak do čžiſta wotpalił. Skót je ßo ſ kurom ſadußył. Se ſwonkownych wohnjowych woborow bě Lěwałdſka prěnja k haſchenju pſchijěła.

S **Nowych Jiłoz.** Tudomny hoſčenzar Wiczas je ſańdženu pónděelu na ſajědojčenje krwě wumrjeł. Tydžeń prjedy bě jemu kruwa na nohu ſtupiła, kotraž bě ßo pſchi tym ſraniła. Njedželu po tym jemu na dobo poča noha ſaczékać. Sawołany lěkař ſpósna, ſo je ßo w ſranjenej noſy krej ſajědojčiła. Naſajtra pſchipołdnju je Wiczas w połnej mozy mužſkich lět wumrjeł.

S **Kamjeńza.** Pſchi Kamjeńſko-Lubnjowſkej želeſnizy ßo njedželu ßucha trawa a kerčžina ſapali. Woheń ßo na pólne mjeſy a ſchčerniſchčžo a dale na kerki ſchibjeńčzneje hory roſſchěri, hdyž ßo jena deſkowana buda ßobu ſpali.

S **Wulkeje Khójnizy.** Pſched tydženjom ſtej ßo bróžeń a khěža tudomneho tkalza Kóčžki wotpaliłej. Woheń ßu džěčži, kotrež běchu ſ Draždžanſkich ſtron na létni pſchebytk pſchiſchłe, ſaparałe. W bróžni ſtare powjaſy ſkobajo ßu wone ſe ſchwabličžkami hrajkajo ſkobanki ſapaliłe. Płomjenja ßo hnydom pſches zyku bróžniczku wot tam na pſchitwarjene domſke wupſcheſtrěchu. Hižo pſched 12 létami je ßo Kóčžzy khěža wotpaliła. Tón króčž je jeho njeſboże čžim čžeſcho potrjechiło, dokelž wón niczo nima ſawěſčžene.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dla kaženja domjazeho měra bě Niſczanſki ławniſki ßud khěžkarja Moriza Lowku w Borſchčži k jaſtwu na 4 njedžele ſaßudźił. Hač dotal njekhoſtany wobſkorženy bě pjecža w Thiemez hoſčenzu w Borſchčži herjekał a druhim hoſčom piwo wupił, čžehož dla dyrbjachu jeho ſ mozu wuwjeſčž. Schtyri króčž jeho ſe jſtwy won čžißnychu, tola kóždy króčž ßo wón ſaßo wróčži. Pſched khoſtanſkej komoru wón wudawaſche, ſo jemu ſ zyła njeßu ſ hoſčenza kaſali. Ssud wobſamknu, ßwědkow ſkaſacž a nowu termiju poſtajicž.

Se Sleho Komorowa. Pohrjebniſchčžo w płomjenjach! To drje ßo hiſchče njeje błyſchało. Se ſchkrjemi ſ lokomotivy ßo ſchtwórtk tydženja trawa na naſchim pohrjebniſchču, pſchi Komorowſko-Kamjeńſkej želeſnizy ležazym, ſapali. Woheń ßo na 186 rowow wupſcheſtrje, na kotrychž ßo kwětki a ſ džěła też drjewjane pomniki ſpalichu abo ßo ſlě wobſchkodžichu.

Se Sslepeho. Pónděelu wječor wokoło 1/27 hodžin pola bura Hermanna Jakubika woheń wudyri, ſ kotrymž ßo drjewjenz a khlěwy ſniczichu. Mužſtwa naſcheje wjeßneje ßykawy, kotrež běchu hnydom k haſchenju khwatałe, druhe twarjenje wohnjej wobróchu.

S Běleje Wody. Wutoru 2. auguſta je ßo mjes Běłej Wodu a Rječžizu pſchi želeſnizy khětry kruch hole wotpalił. Mužſtwa tudomnych wohnjowych woborow woheń podtłóčžichu.

— Błóta w Delnjej Lužizy, kotrež ßmy ſwučeni, ßebi jako hromadu kupow pſchedſtajicž, kotrež ßo mjes ßobu ſ rěkami džěła, ßu ßwoju prjedawſchu krajinſku podobnoſcž ſhubiłe. Kaž druhdže, je też tu woda ſpadnyła a to tak, ſo ßo njehodži po jich rěkach jěždžicž a ſo dyrbi ßo w jich rěčžniſchčžach pěſchi khodžicž.

S Mikoraſa. Knježerſtwo w Lěgnizy je naſche wučerſke měſtno ſ knjeſom kandidatu wučerſtwa Renčžom ſ Khołma pola Niſkeje wobßadźiło. Měſtno bě ßo wupißało, ale nichtó njeje ßo wo nje ſamołwił.

Přilopk.

* Skažene pßy ßu ſańdžene léto 307 čžłowjekow w Pruſkej ſkußake. 281 ſkußanych woßobow w Paſteurſkim wuſtawje w Barlinje pomoz pytachu a ßo ſchčěpicž dachu. S nich jenož 4 wumrjechu, ſe 17 ſkußanych, kotſiž ßo lěkarjam lěkowacž dachu, jedyn wumrje.

* (Dwanaczelětny morbar.) W Rüttenscheidersdachu je jedyn dwanaczelětny schuler s nožizami dżeżaczlětneho hólza saklok.

* (Sso rosmjatk.) W Reichertez pjekarni w Mainzu woženjeny 35lětny pjekar Fritz do grata częstodżełazeje maschiny sajędże a żo dospołnje rosmjecże. Fritz žonu a pjecz dżęczi sawostaji.

* Wójnski żud w Halli je majora hrabju Pücklera hrosneho njekasanstwa dla k jastwu na 6 měżazow a k wustorczenju s wójska sażudźił.

* (Njeszboże s automobilom.) Hrabja Luynes pola Nancya se żwojim automobilom jeneho kołojęsdneho pschejędże. Tutemu żo nop rostłóczi; na puczu do hojernje wón wumrje.

* (Skażenosć sdżełanych ludźi.) Dla njekasanstwa żu 52lětneho wuczerja Pasiga w Ilmenawje k jastwu na 2¼ lěta a gymnasialneho wyschscheho wuczerja dr. phil. Arna Dunkera w Lipsku k jastwu na 3 lěta a shubjenju czeżnych prawow na 5 lět sażudźili.

* (S zokrom polata butra.) Snate je, so żo butra s nakoženjom zokra hodźi s kózku, na schkleńzu podobnej, poczahnycz. Tole wobkhadżenje s butru je żo nětkole w Jendżelskej jara rosschěriło, dokelž żo tam poschkleńczena butra wjele żada. „Drogistiske nowiny“ na tule nowotu kedżbliwe czinja, kotrejež hódnosć w tym wobsteji, so żo butra dołhi czaż czerstwa dżerži. Butra żo najprjedy derje pscheměży a wumyje, potom żo po puntach wotwaži a do khłódneje městnosće donjeże. Poschkleńczenje żo na to waschnje stanje, so żo butra s wjerćha s horzym rosmokanym zokorom pomasa. Pinsel dyrbi jara mjehki bycz a ma żo z nim spěschnje psches butru pschejěcz. Pod tymle horzym rosmodom żo butra s wjerćha roseschkrěje a żo z zokrowym rosmodom do lodojteje khładkeje skorki pschetwori, kotraż butru psched powětrowym pohubjenschazym wliwom schkita.

* (Wulke njewjedra w Bayerskej.) Mjes tym so we Łužizy, Schlesynskej, Czechach atd. żłónczko dżeń wote dnja praži a żmudźi, a rěki a studnje saprahnycz hroża, żu w Bayerskej njewjedra a sliwki kraj sapuscźike a ludźi s tepjenjom traschike. S Wipfelda pišaju: Satraschne njewjedro, kajkež tu njepomnja, żo wutoru dopołdnja na naschu krajinu rospuschczi. 5 człowjekow do żmjertneho stracha pschińdże. 19lětny zyhelnik Lauer żo każ s Božim dźiwom wukhowa. Hdyż wulku wodu nasdala wohlada, chzyschе wón domoj skoczicz, dokelž jeho starschej pschi młynskej rěczy bydlitaj. Hdyż pak psches dróhu dżěsche, jeho woda, kotraż bě hižo 60 zentimetrow hłuboka, podtorże, a wón żo psches kanal, kotryż je 300 metrow dołhi, pschetorże a budźische shubjeny był, njebudźischeli żo hoscźenzar Mitesser Lauera dohladał a jeho se żmjertnym strachom wukhował W niskoležazych domach dyrbjachu ludźo do najstwow abo na łubje czękacz, teho runja dyrbjesche żo wschón skót na wysche ležoze městna dowjescz. Dobrowólna wohnjowa wobora po sliwku wodu s pinzow plumpasche. Na polach pscheńczne, jeczmjenjowe a wowżne pópy rosmjetane leża, rěpa a běrny żu żo s krupobiczom rosbite, tak so budźa mało wunoschka dawacz. Winizy, na kotrež żo s wulkimi nadźijemi hladasche, żu wupuscźene. — Podobne żo s Obereisenheima pišа. Deschcz bě na sliwk podobny. Ludźo, kotsiž běchu na polu, żo podtorżechu. Woda żnopy s polow wotpławi. Murje żo podtorhachu a schtomy żo swuwalachu. Nastata schkoda njeje hischcże pschewidżecz. — W Meinsondheimje błysk wutoru do jeneje hródże dyri a schtyri kosy khudeho żiwnoscźerja sarasy. — W Schwarzenawje błysk sapali, tola możesche żo woheń salecz. — W Albstadtu błysk do statoka ratarja Weiganda dyri, spali bróżeń a hródże a tsi howjada a jenu kosu sarasy. — W Tannenwirtshausu żo s Božim njewjedrom twarjenja jeneho kubła do procha a popjeła pschewobroczichu, runje tak w Großfriesenje, hdżež żo twarjenja kublerja Hegnera wotpalichu. W Gensfeldże a Pahresu żo bróżni dweju kublow s błyskom sapalischtej. Domoj khowane żně żo sniczichu.

* (Zakostne snjeszboženje na horach.) S Pontafela pišaju: Bur Anton Forgiriani 28. julija s Venzone do horow hacz k městnu dżěsche, kotrež Bombasino rěka. Tam je hłuboka wudrjenza, a s teje Forgiriani żłabje po pomoz wołacz żłyschesche. Dele hladajo wón po sdaczu czężko franjeneho puczowarja widżesche, kotryż na hromadże kamjenjow leżesche. S njeszboženy jeho proschesche, so by po ludźi schoł, a jemu powjedasche, so hižo pjecz dnjow a pjecz nozow se skamanymaj nohomaj we wuscźinje leži. Forgiriani skoku do bliżscheje wsy běżesche a żandarmow na pomoz sawoła. Někotsi s nich żo hnydom s powjasami a rěblemi na městno njeszboża podachu, tola hdyż tam pschińdżechu, bě puczowar hižo wumrjeł.

* (37000 hriwnow sa tsi smyżły.) S Londona pišaju: Pschi jenym żelesniscim snjeszboženju sańdżene lěto tobakowy wikowar Frederik Salomon se Southporta nuchanje, żłodżenje a czucze shubi, tež wón skoro wołlepi. Nětkole je jemu żudniscwo 37000 hriwnow sarunanja schkody pschizpěło.

* Kak rak w cłowjeczim cźele nastawa? Tole praschenje je dr. Kelling w Draždżanach rosrisał. Wón je wuźlědźił, so s wuźiwanjom nalehnjenych żyrych kurjazych jejow w khorym cłowjeczim żołdku rak nastawa.

* (Hrěchow msda.) Leutnant Bilse bě loni knihu s napisмom: „S jeneje maleje garnisony“ spisał, w kotrejž hrěschne njepocźinki żwojich towarschow wotkry. Jedyn s tychle hrěschnikow, wyschschi leutnant Witte, bě psched żudom, kotryż Bilsu dla jeho knihi żudźesche, jako żwědk wopak wobżwědcził, so wón njeje se żonu wyschscheho leutnanta Kocha husto wobkhadżał a njeje żwojeho poślužobnika krjudował. Psched wójnskim żudom, psched kotrymż mějesche żo Witte wopacżneje pschisahi dla samolwicz, żo jemu dopokasa, so bě Kochowa jeho husto wopytowała, a so bě wón żwojeho poślužobnika s kschudom bił a do njeho kopał. Wittu k khostarni na 1 lěto 3 měżazy sażudźichu, wustorczichu jeho s wójska a jemu czeżne prawa na 2 lěcze wotrjeknychu.

* (Sapuscźaze krupobicze w połobnischich Czechach.) Na Woltawo-Tynsku krajinu je żo njedżelu njewjedro rospuschczilo, kotrež bě se żylnym krupobiczom pschewodżene. S městnami krupy pół metra wyżoko leżachu, tak so buchu pólne wupłody, tak daloko hacz hischcze njejżu se żuchotu sahinyke, sniczene. — S Aicha w Czechach pišaju, so je tam 2. augusta krupobicze wulku schkodu naczinilo.

* (Mucha w hrajerni Montekarlo.) Na njeszbożowne czisło 13 hrajerskeho blida w Montekarlo żo tele dny jena mucha żyże. To po starym hraczkowskim pschiwěrku wosnamjenja, so tole czisło dobudże. Wschitzy hraczy, kotrychž bě hrajerska banka prjedy wuklukała, żwoje poślednje skotaki hromadże spytachu a je na czisło 13 żadźichu. A woprawdże: tole czisło schtyri krócz sa żobu dobu. Sa muchu dyrbjesche banka runje 100,000 frankow wupłaczicz.

* (Drohotny żadny kamjeń.) Nimale 7 jendżelskich puntow czężke „kocze wóczko“ je żo psched krótkim na Ceylonskej kupje namakało. Namakał bě prjedy jara khudy muż. Njedawno wón sa dejmantami ryjo jene „kocze woko“ wury, kotrež sa 25,000 hriwnow pscheda. Bórsy po tym wón druhe kocze woko namaka, kotrež jemu 50,000 hriwnow wunjeży a skónczinje mějesche żoże, so mjenowany wulki dejmant wury, kotrehož błyschcz je piecza dospołny. Sjednoczeństwo tamnischich wikowarjow je jemu 380,000 hriwnow sa njón posficzilo, tola wón je posficzenku wotpokasał.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 4029 hr. 43 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 32. lěta 1904 hižo kwittowane:
Hajnikaj Lorenc a Wawrik zawdajo sebi rucy nad krasnym Rynom 3 hr. Na kwasu Šołty-Fabiani w Triesće přez katechetu Šołtu 10 krónow = 8 hr. 50 np. = ... 11 hr. 50 np.

Hromadźe: 4040 hr. 93 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Destillazija Adolfa Rämscha naślěd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyschinje pschi butrowych wikach

— 1868 sałożena —

porucza żwoje daloko a schěroko snate wubjerne **likery** k kważam, kschczisnam a druhim żwjedżeńskim składnosczam w czwizach a po wasy. Wożebje dobre żu dwójny **rózowy, nalikowy, hontwinski a jadroselowy, hornjołużiski, żołdłoselowy seleny** a **czerwjeny, zitronowy, wischnjowy, malenowy, prużnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturselokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **żitny** po 70 a 60 np., a **czisty** czisło 1 a 2, liter po 32 a 34 np. **Czwizy k pjelnjenju żo wupożczuja.**

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na ßwój ſklad **pißanych a cžornych draſtnych tkaninow** wſchěch płacžiſnow, najniżſcho wobličženych, poručejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lěčnych a ſymſkich koſchlow,** pißanych a bělych, kóždeje wulkoſcže a ſa kóždu ſtarobu hižo po 30 np.

Spanſke pſchikrywy (deki)

ſa wojerſke kwartěry atd.

120 × 170 cm. po **2** mk. **75** np. | 125 × 180 cm. po **3** mk. | 135 × 190 cm. wulke po **3** mk. **25** np

pſchedawataj abo też tunjo wupožčujetaj

Ludwig Winter & Co.

w Biſkopizach,

ſklad w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Poſpyt pſcheßwědčži!

S pſchihodnej ſkładnoſcžu ßym wjetſche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi mózno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cžiſtko 458 a 460, ſ cžiſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje ßłodźazeju**

10 ſchtuk

jenož po

39 np. a 40 np., 100 ſchtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pſchedawacź.

Proſchu, ſpytajcže!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka

na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Woprawdźitu

limettu!!!

najlěpſchi bjesalkoholny woczerſtwjazy napoj.

1 literſku bleſchu po 1 mk. 20 np., w korbowych bleſchach po 10 litrach a wjazy poměrnje tuńſcho poručza

H. Kunackowy naßlědn.

na bohatej haßy 8.

Jatrowy wolij

w rjanej žoltej tworje ſa **ßwinje,** k ſpěchowanju wobžernoſcže a pſcheſtacža poručza tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.

Měchi

wſcheje druźiny,

žitne měchi,

mukowe měchi,

pizne měchi ſa konje,

ßłomniki

hižo po 1 mk. 50 np.,

trawne płachty, hadreſchcža

atd.

po fabrikſkich płacžiſnach poručza

Heinrich Lange

ſ napſchecža ſloteje hwězdy.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerviſy

ſa 6 woßobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacž 20 np.

hacž do nanajwoßebniſchich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ßłěbornemu kwaßej poručza po najtuniſchich płacžiſnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Maſchinſki wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jěſdne koła

kolomas

poručza tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentſch

pſchi žitnych wikach 30

w domje hoſcženza „ſloteje hwězdy."

Ża ratarjow!

Najlěpſche

cžerjenſke rjemjenje

ſ jadriweje koże,

rjemjenjowy wóſk,

w kulojtych žerdkach,

ſadžěwuje ßuwanju a powjetſcha cžahanſku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,

najlěpſchi ruſki

maſchinſki wolij

½ kilo po 20 np.

najlěpſchi kolomas,

zentnar nětko po 12 mk.,

kožane ſchórzuchi,

ſ rjemjenjom a bjes njeho

jara płacžiſny hódno poručza

Otto Büttner,

pſchedawarnja koże, cžerjenſkich rjemjenjow a techniſkich wězow,

w Budyſchinje

pſchi hlownym torhoſchcžu 9.

Karbolineum,

najkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž też w mjeńſchich cžwizach a po waſy ma na ſkładže

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail

na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.

Skład drainěrowanſkich rołkow w Lětonju

poručza **drainěrowanſke rołki** wſchěch wulkoſcžow,

wodowodowych rołow,

konjazych žłobow,

kruwjazych kortow,

ßwinjazych kortow,

proßazych kortow ſ rěblikom a bjes njeho,

pßvcže korta,

plešrowanſke płaty,

wſcho po fabrikſkich płacžiſnach.

Emil Dietrich.

Sſymjeńtny hróch, ßymjeńtnu woku, kolij, hejduſchku,

kaž wſchě druhe ßymjo, najlěpje ſkhadźaze najtuńſcho poručza

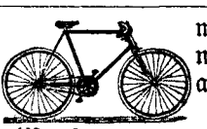
Jan Marcinkowsky

na kamjeńtnej haßy 12.

Makulatura

tołſta a cžeńka papjera k ſawalenju je po zentnarjach a też po puntach tunjo dóſtacź we **wudaw. Serb. Nowin.**

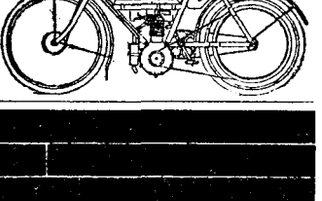
Rapidne jěſdne koła

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſcžiſche, najkhmańſche a najbóle płacžiſny hódne koła pſchitomneho cžaßa.

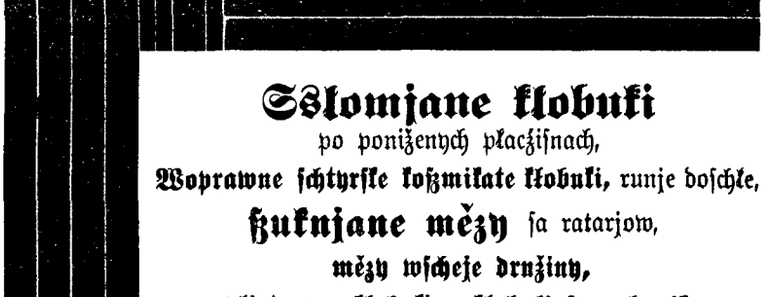
Jenoj fabrikſke płacžiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokoła** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanſkej dróſy 10.

Sſlomjane klobuki

po poniženych płacžiſnach,

Woprawne ſchtyrſke koßmikate klobuki, runje doſchle,

ßuknjane měžy ſa ratarjow,

měžy wſcheje druźiny,

zylindrowe klobuki a klobuki ſ mechaniku,

koßmowe wołmjane filzowe klobuki, mjehke a proſte,

poručza na wulki wubjerk

Kurt Märckel

klobukarnja w Budyſchinje, ſałożena 1785,

pſchi lawſkich hrjebjach 6 pódla ßerbſkeho doma.

Pschihódne ſa rjemješlnikow.

Nowa natwarjena thěža, ſa bětnarjow, tyſcherjow atd. ßo pſchihodźaza, dokelž žanych wo wßy njeje, je zyła abo po dźělach hnydom abo poſdźiſcho płaćiſny hódno na pſchenajecże. Dalſche je ſhonicź pola gmejnſkeho pſchedſtejićerja **Fehrmanna** w Worzynje pola Pomorz abo w Dornſchnablu cźißło 1 H w Budyſchinje.

Schneiderez łubło w Kumſchizach, 48 kórzow pola a 12 kórzow łuki wopſchijaze, ſe 730 dawſkimi jenoſćemi poćeżene, je na pſchedań. Twarjenja, kotrež ßu ßo wotpaliłe, ßu ſ 10,000 hriwnami pola wopalneje kaßy ſawěſćene. Dalſche je pola wobßedźerja ſhonicź.

We Łupoj je **thěža** cźißło 6c měrnym ludźom na pſchenajecże.

Drjewo na pſchedań.

Schtwórtk 11. auguſta dopołdnja wot 10 hodźin budże ßo w „ſłotej hwězdże“ we Wojerezach ſ kralowſkich holow wužitkowe drjewo ſ Kißliczańſkeho, Cźornokholmcźańſkeho a Lipjańſkeho revěra, palne drjewo ſ Kißliczańſkeho, Nowoměſchcźańſkeho, Roholnjańſkeho, Kinajchtſkeho, Cźornołuhowſkeho, Horjańſkeho, Blunjowſkeho, Nowokholmcźańſkeho, Cźornokholmcźańſkeho a Lipjańſkeho revěra na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

O Valencia O

ſtare ſchpaniſke cźerwjene wino

ßłódke a mike

zyła bleſcha po 1 mk. 25 np.
pół bleſche po 65 np.

Se ßwojim pſchirodnym tanninowym wopſchijećom požadanje ſa jědźu ſbudźuje a żołdk ßylni, woßebje krejkhudym a blěduſchkam ßo porucza. Dóſtacź pola

H. Kunackoweho naßlědn.
na bohatej haßy 8.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchcź haßy 27.

Wobkhodny agent
Bruno Beutner
rěčniſki ſekretar ſw. ßk.,
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 14 delka
(pódla Wjazkez-Lehmannez reſtawrazije),
hypotheki wobſtaruje, **pſchedawanje leżomnoſczow** ſaradźuje, **kupne liſty, kontrakty, teſtamenty, liſćiny** wſcheje druźiny dźěła, **ſawoſtajenſtwa** ſrjaduje a wo prawnych wěcach wukaſuje.

XXX. Hłowna skhadźowanka
Serbskeje Studowaceje Młodźiny
w Hornim Wujezdże
6., 7. a 8. augusta 1904.

Sobotu 6. augusta: posedźenje wubjerka pop. w 5 hodź.

Njedźelu 7. augusta: popołdnju 1/2 4 hodź. hłowna zhromadźizna (wólby, namjety, rozprawy atd.), 1/2 7 hodź. koncertna a dźiwadłowa zabawa, wuhotowana wot „Serbowki“, „Włady“ a „Swobody“. — Wječor reje.

Póndźelu 8. augusta: wulět.

Podpisany předsyda dowoluje sebi, z tutym w mjenje wšěch serbskich studentow na skhadźowanku nanajwutrobnišo přeprosyć wšěch, kotřiž su dobri serbskim studentam, serbskemu spěwej, serbskej zabawje. Wosebje prosy Wujezd bližšu a dalšu wokolnosć, teho runja serbske towarſtwa a cyły serbski lud, zo bychu přišli.

W Haslowje, 25. julija 1904.

Jurij Delenk, stud. theol.,
t. č. I. podstarši.

Lubi Serbja!

Lětsa na Michała so w Budyšinje naš rjany „Serbski dom“ wotewri. Tutón podawk chcemy też z wulkim serbskim koncertom poswjećić. Wosoby za mócny měšany khor hižo hromadźimy. Dokelž pak nam njeje móžno, wšěch jenotliwych přeprosyć, ze wšelakimi so traš ani njeznajemy, duž přińdźće sami k pruham abo póśćelće adresy dobrych spěwarkow a spěwarjow knjezej wučerjej Rječcy (Kirchschullehrer Rötzschke, Bautzen, Nordstrasse 16). Prosymy was wšitkich, kotrymž je Bóh luby Knjez dobre musikalne hłosy wobradźił, zo byšće ze swojimi mocami po móžnoſći nas podpjerać chcyli — našemu narodej k česći!

Přihotowace wuwučowanje započina so
za knjeżny srjedu 10. augusta,
za knjezow sobotu 13. augusta,
a to popołdnju wot 4 hodź. pola **Gudźic** před dwórniščom.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi **hymſki ſemeſter** ßo **wutoru 18. oktobra 1904** ſapoczynje. Pſchipowjedźenje nowych ſchulerjow podpißany direktor pſchijimuje, kotryž je też ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacź.

Prof. **dr. Gräfe,** direktor.

Naturſke lěkowanje

khoroſczow nerwoweho ſyſtema jako **moſhow a rjapoweho moſhowza, boloſczow hłowy a woblicza, wjerczenja, bjeſſparnoſcze,** kaž też **nerwoſnych boloſczow kóždeho waſchnja, widliſchczow, wokhromjenjow, ſamyleneje rěcze, khoroſczow hłowy a ſchije, khoroſczow wutroby, płuzow, jatrow a jěrchenjow, ſadźěwaneho pſchetłaczа wſcheje druźiny, ſatykanoſcze, chroniſkich kartarrhow, kožinych khoroſczow, ſaſymnjenja, wicze, drjenja muſkulow a ſhibadłow, nabubnjenja koſczow** atd.

Hojidła: Magnetismus, maßaża, hojaza gymnaſtika, diäta, nałoženje wody a elektrizitety.

A. J. Wünsch, hojazy magnetiſeur
w Budyſchinje pſchi žitnych wikach
na ßukelnikej haßy 1 po 1 ſkh.

Rěčne hodźiny wſchědnje wot **9—1** hodźiny.
Khorych wſchudże wopytuju. Pomérne płaćiſny.

Bórſy abo poſdźiſcho **wuſtojnu ßłużobnu holzu** pyta mandźelſka **dr. Wagnera** pſchi Albertſtrasse měſtnje 4.

K 1. auguſtej abo poſdźiſcho **porjadnu ßłużobnu holzu** pytam. Mandźelſka ſtótn. lěkarja **Schmidta** w Rakezach.

Hoſcźenz „dobra nadźija“ w Nowej Jaßońzy.

Njedźeln 7. auguſta budźa

ſjawne reje,

na kotrež ßo rejwanje lubowazy hólzy a holzy najpſchećelniſcho pſcheproſchuja.

Richard Dunkel, hoſcźenzař.

Nanajlubośniſche

bywa kóžde wobliczo, kćéjaza a ßmykła koża, nježna a powabna barba po wſchědnym myćom jenož ſ Vierowym

Radebeulſkim lilijowym mlokowym mydłom

E. Viera & Co. w Radebeulu pola Draždźan, kuſk po 50 np.

Rěſniſki wucźobnik ßo pyta.

Ssyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryž chze rěſniſtwo nawuknycź, móže ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi hnydom abo poſdźiſcho pola mje do wucźby ſtupicź.

Ernſt Gröſchel,
rěſniſki wyſchſchi miſchtr
we **Wjeleczinje.**

Jednora niż pſchemłoda holza ßo k poßłużowanju hoſcźom k 1. ſeptembrej do dwórniſchczoweje reſtawrazije w Njeßwaczidle pyta.

Sprawna pilna **ßłużobna holza,** kotraž je hižo ßłużiła, ßo k 1. ſept. pyta. S knihu ßo ſamolwicź na ſnutskownej lawſkej dróſy 8 w pychańniſkich khlamach.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotrocźkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſchulſkej dróſy cźißło 7 ſ napſchecźa měſchcźańſkeho theatra.

Sjawna próſtwa.

Wokolnik, kotryž je ßo dla ſałoženja wumělſkeho wotrjada wokoło póßłał, je ßebi duzy po puczu nohu ſłamał a leżo woſtał. Hódźeż je ßo to ſtało, tón knjes ßo proßy, ſo by wbohemu ſaßo na nohi pomhał, a jón pak kn. tachantſkemu prědarjej **Schewczikej** w Budyſchinje, pak podpißanemu pſchipóßłał. Też ßo wſchitzy knjeża, kotſiž ßu pſchiſtupili abo maju myßl pſchiſtupicź, proſcha, to dobroćiwje woſjewiwicź.

W Sslepom, 3. žnjeńza 1904.

M. Handrik, farař.

(K temu cźißłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 32 Serbskich Nowin.

Ssobotu 6. augusta 1904.

Placzišny rěsncho slotu na Drazdzanskich slótnych wikach

1. augusta 1904.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Wóły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68 70
awstriske	38—41	68 70
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33 35	63 65
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	29 31	58 60
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	27—28	54—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	62—65
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hodnoscze hacž do 7 lět	32—34	58—60
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—31	52—56
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—27	50 52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	61—65
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	57—59
3. ßnadnje pizowane	27—29	51 53
Cźelata:		
1. najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	43 45	67—68
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	40—42	65—66
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich slschižењow w starobje hacž do 1¼ lěta	42—43	55—56
2. mjaßne	40 41	53—54
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	38—39	51—52

Placzišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2267 měchow.	W Budyschinje 30. julija 1904. wot hr	wot np.	hacž hr.	hacž np	W Lubiju 4. augusta 1904. wot hr	wot np.	hacž hr	hacž np.
Pschenza běla	9	41	9	56	9	12	9	41
" žołta	9	13	9	30	8	82	9	12
Rožka	6	38	6	50	6	31	6	50
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	67	7	—
Wowß	7	30	7	50	7	—	7	20
Hróch	9	50	10	50	9	50	10	—
Woka	7	—	8	50	7	50	8	—
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	2	50	2	75	3	40	4	—
Butra 1 kilogr.	2	40	2	60	2	40	2	60
Pschenicżna muka 50 "	9	50	18	—	13	—	16	67
Rjana muka 50 "	7	—	13	—	9	83	10	83
Ssyno 50 "	2	70	3	25	3	10	3	60
Sćoma 600 "	13	—	15	—	13	—	16	—
Proßata 876 schtuk, schtuka	3	—	12	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby 50 kilogr.	—	—	5	—	5	—	5	30
Rjane wotruby 50 "	—	—	5	25	5	50	6	—
Pschenczny gris 50 "	—	—	5	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 "	—	—	6	—	—	—	—	—

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenizy (běło) po 170 puntach 15 hr. 50 np hacž 15 hr 99 np, žołta 15 hr. 30 np hacž 15 hr 50 np, korz rožki po 160 puntach 10 hr. 19 np. hacž 10 hr. 40 np., korz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr 32 np. hacž 9 hr 50 np

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běło) wot 9 hr. 15 np. hacž 9 hr 42 np., pschenza (žołta) wot 8 hr 90 np hacž 9 hr 15 np, rožko wot 6 hr 50 np hacž 6 hr 70 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacž 7 hr 10 np, wowß wot 6 hr. 90 np hacž 7 hr. — np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu

28. julija 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 40 np. hacž 6 hr. 50 np., pschenza wot 9 hr. — np hacž 9 hr. 25 np., jeczmjeń wot 6 hr. 15 np. hacž 6 hr 80 np, wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 75 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., ßyno 4 hr. — np., běrny 2 hr. 20 np., ßloma (600 kilogr.) 15 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 60 np.

Wjedro w **Londonje** 5. augusta horzo.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michałskej zyrkwi** smeje 10. njedželu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. duchownu Tyschet serbsku spowjednu rěcź, ½9 hodź. farat Räda serbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi smeje so kollekta sa mißionstwo mjes židami a evangelisaziske dźěło w ßlubjenym kraju. — Tydzenske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

W **Michałskej zyrkwi**: Jan August Rjek, hospodarski pomoznik w Hněwßezach, s Hanu Selmu Böhmerez w Bobolzach.

Křćeni:

W **Michałskej zyrkwi**: Waldo Richard, Pawoła Pchaleka, piwarskeho dźěłaćerja na Židowje, ß. — Max Richard, Bjedricha Augusta Milischa, fabrikarja na Židowje, ß. — Pawot Max, Khorle Augusta Roharka, fabrikarja na Židowje, ß. — Hana Katharina, Khorle Adolfa Rosioka, hoscżenzarja we Wurizach, dź.

W **katholskej zyrkwi**: Johana, Josefa Rotera, bandagista tu, dź.

Zemrjeći:

W **Michałskej wosadze**: 28. julija: Ernst Louis Max, Ernsta Gustava Fröby, kalza na Židowje, ß., 3 m. 22 d. — 29. Hana Margareta, Khorle Augusta Malcharja, khěžerja a fabrikarja na Židowje, dź., 4 m. — 2. augusta: Marja Marta, Khorle Augusta Rychtarja, želesniskeho wothladarja w Tšelanach, dź., 9 m. 18 d. — 3. Alfred Willy, Jana Bohuměra Kaplerja, želesniskeho dźěłaćerja w Tšelanach, ß., 4 m. 15 d.

W **katholskej wosadze**: 27. julija: Beno Isidor, Michała Winklera, wobßedźerja w Sslonej Borschczi, ß., 1 l. 2 m. 12 d. — 28. Khorla, Franza Schömiga schewza tu, ß., 1 l. 25 d. — 29. Khata, Ignaza Klampfla, murjerja tu, mandź., 57 l. — 1. augusta: Hana Mlynkez rodź. Mahrez, fabrikska dźěłaćerka we Wulkich Debßezach, 25 l. 8 m. 6 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

10. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje rano ½7 hodź duchownu Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin němske a w 9 hodź. serbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże so kollekta sa mißionstwo mjes židami a rosschérjenje evangelija w ßlubjenym kraju składowacź.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

10. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje duchownu Nowy rano w 7 hodź. serbsku spowjedź, farat Domaschka w 8 hodźinach serbske a ¾10 hodźin němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże so kollekta sa mißionstwo mjes židami składuje

Chroniske trajne czerpjenje

jako pluzowe, žołdkowe a jerchenjowe czerpjenja, pschi rheumatiskich nasymnjenskich khorosczach, wosebje pschi czerpjenju delnjcho žiwota, žonjazych czerpjenjach, pucherowych moczenjowych czerpjenjach ßu nasche jara pschijomne podželne kupjele, kaž ßmy njepschestawajzy wobkedźbowali, husto hnydom położenje wuskutkowake.

Naturske hojenje hoji bjes lekarstwowych jědow, bjes žiweho ßlěbora, bjes saßykana helskeho kamjenja atd., njepotkócza khorosczе, ale trajne wuhojenje dozpicź pyta.

Dobry wuspěch so mjes druhim dozpi pschi **akutnym a chronisim pucherowym katarrhu,** pschi **czežkim žołdkowym skhorjenju** s wulkej padawosczu a wožuchnjenjom **pschi jerchenjowym czerpjenju s wódnizu a czwilowazym shibadkowym a musklowym rheumatismje** se sprostnjenjom shibadkow, pschi kožinych khorosczach (liichawach wscheje družiny) pschi czežkich **zonjazych khorosczach** a **splahowych khorosczach.** — Dalsche wukasanje a wopisanje je pschezo dostacź **w naturskohojazej staziji w Budyschinje pschi nowych hrjebjach 3.**

Rěczne hodźiny a hojerski czaß wschědne dny rano wot 9 hacž 8 hodźin wjeczor, njedželu jenož dopołdnja wot 9 hacž 12 hodźin. Wopyty so wschudże czinja.

Reinhold Walther,

wustojny na naturske hojenje.

Mlóczenje s parnej maschinu

na msdu czini **Bóschiczanski knježi dwór.**

Nowe! Nowe!

Stary piwny dwór,

prjedawscha **Sendzicz**
restawrazija
na theaterskej haßy.
Ssnědarńja,
Franz. billard.
Telefon cźißło 176.
Setkanischczo wschěch wjeßnjanow.
Wo dobroczźiwy pschikhad proßy
Jan Hebold.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucza
Gustav Küttner
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 10.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.
Kaschel, katarrh, dybawosćz
ßo spěschnje polóżeja
ſ thymuſinom
Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Scźele ßo na wßy.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedzicz** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.
Jencz pschedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińnami wupołożene, wobhladacź.**

Wupředawanje

po nadpadnje tunich płaczińnach
wot ßoboty 30. julija
hacž do njedźele 14. aug.

Cźinimy na ſcźěhowaze wězy kedźbliwe:

lětnje rukajzy, nětkole por po 10 np.,
lětnje ſoki, tež pótne ſoki, nětkole po 20 np.,
zankate khornarje ſa žónſke, nětkole po 25 np.,
dźěcźaze ſchórzuchi, wißate, nětkole po 25 np.,
ſchórzuſchki ſ cźorneho tylla, nětkole po 50 np.,
draſtne ſchórzuchi, wulke, nětkole po 1 mk. 60 np.,
žonjaze koſchle, dobry barchent, nětkole po 95 np.,
kalmukowe ßuknje, jara cźežke, nětkole po 90 np.,
wulke **kalmukowe barchentowe pſchikrywy** ſ małymi ſmylkami po 45 np.,
wotowe pſchikrywy (deki), woßebje tunje, nětkole po 2 mk. 25 np.,
zychi a wupjerki, hotowe ſeſchity, hižo po 2 mk. 25 np.,
twjelki, ſ jecźmjenjowym ſornom, ½ duz. po 1 mk. 50 np.,
blidowe ruby a pſchikrywy po 75 np.,
trjenja, woßebje wulke, ½ duz. po 1 mk.

Wobhladajcźe ſebi nasu wukładne wokno.

Zbytki gardinow, vitražow, koſchlazeho barchenta, jakoweho barchenta, bantow, zankow, poſamentow atd.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Wolijowe barby

we wſchěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdźe ſchnyjaze, k barbjenju khěžow, ſchpundowanjow atd.,
moleŕſke a murjeŕſke barby
cźerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,
ſchpundowanſki ßwěcźaty lak
ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a ſpěſchnje ſchnyjazy,
terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
dwójzy warjeny
hódny lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe ſchnyjazy,
bernſteinſke laki,
kopallaki,
damarlaki,
żeleſowe laki,
Ia Kölnſki klij kaž tež
murjeŕſki klij
a hiſchcźe wſchelake druhe druźiny,
myjeŕſku krydu,
gyps,
Ia portlandſki zement,
klepatokamjenjowu
a **ſchmirglowu papjeru,**
ſchmirglowy plat,
ſchpundowanſki wóſk,
wóſk ſa parketowe ſchpundowanje,
barbicźe wſcheje druźiny,
ſchablony
ſa **molerjow** a **murjerjow** atd.
porucza a maja pschezo na ſkładźe po najtuniſchich płaczińnach
drogowe a barbowe
en gros **khlamy** en détail
Otty Engerta
10 na ſnutskownej lawſkej haßy 10.
Telefon 33.

Winowa wikowarńja „Liſchcźeje jamy"

(Fuchsbau).

Moſelſke wino	bleſchu hižo po	90 np.
Rheinſke wino	= = =	80 np.
Bordeauxſke wino	= = =	90 np.
Marku Italin	= = =	85 np.
ſchpaniſke wino	= = =	80 np.
portugalſke wino	= = =	80 np.

němſki a franzowſki kognak,
němſke a franzowſke Champanſke wino
porucza
Oskar Dietrich
Telefon 704.

Seelenfreund & Co.

12 pschi lawskich hrjebjach 12

ſ napschecza měschczańskeho theatra.

Naju płaczišny

ſa

porzlinowe, kamjeninowe, schkleńczane a emaillowane ſudobje, hornčerſke ſudobje, lampy, drjewjane a blachowe twory

ſu, kaž je ſnate, kójdy czaß

wjele tuńſche

dyžli hermankſke płaczišny.

Pschedawanje jenož po twjerdych płaczišnach.

Lubijſka banka.

Danimy pjenjeſy na ſapołożenſke knižki:

pschi wschědnym wupowjedženju $2\frac{1}{2}\%$,
pschi 1 měßačzn. = 3%,
pschi 3 měßačzn. = $3\frac{1}{2}\%$,
pschi 6 měßačzn. = $3\frac{3}{4}\%$,
pschi 12 měßačzn. = 4%.

Filiala Lubijſkeje banki

pschi lawskich hrjebjach.

Rěczi ſerbſki.

Libſch, ſudniſki aktuar ſw. ßł. na ßukelnſkej haßy 34.

na koßu ſ napſchecza piwneho hroda.

Pißarnja ſa kupne, hypothekſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy

Telefon čißło 324.

Rěczi ſerbſki.

Czerſtwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pschi wotewſaczu 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pschi wotewſaczu 5 puntow po 64 np., **kotbaßowy tuk** po 45 np. porucza

Emil Gräfe,
rěſniſki miſchtr
na ſwonkownej lawſkej haßy 16.

Hdže ſcże tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili?

Pola **G. Magera naſlědnika,**
mějeczel Th. Hippa
na ſerbſkej haßy 11.

A. & W. Neuhahn

4 na ſerbſkej haßy 4.

Wóſkowy barchent
najnowſchich muſtrow po měrje,
blidowe pſchikrywy (deki)
ſ gumijoweje tkaniny
wſchěch wulkoſczow po měrje,
ſcžěnſke wobarnowaki,
wuhotowanje mnjeho blidka
ſ gumijoweje tkaniny,
pſchikrywy
ſa kuchińſke blida a komody
ſ gumijoweje tkaniny a wóſkoweho ßukna,
lampowe talerje
ſ wóſkoweho ßukna,
kožowe podložki
ſ najlěpſcheje gumijoweje tkaniny,
wotměrjene abo po měrje,
gumijowe zyzaki, ſifonowe zyzaki, zyzaki ſ rynczku
atd. atd.

Pſchenzu a rožku
po najwyſchſchich płaczišnach kupujetaj

Heinke a ßyn
w hamorſkim młynje
w Budyſchinje.

K wußywej
pólſki hróch a woku,
hobrſki kolij,
najlěpſchi ſchleſynſki
ßrěni kolij,
hejduſchku
po najtuniſchich płaczišnach porucza

Gus'av Heinke
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach 34.

Dobytkna poskiczenka!

Dźělbu **kamjeniny**, tak dołho hacz skład doßaha:

Jědźne talerje, běle, nitke a hłuboke po 7 np.,
Jědźne talerje s zyblowym mustrom 10 np.,
ßadźbu schklow s zyblowym mustrom 6 schtuk sa 110 np.,
ßadźbu schklow, bělych, 6 schtuk sa 85 np.,

Dale dźělbu **talerjow** lěpscheje hódnosće, kotrež pschi trjebanju běle wostanu a kotrychž poschkleńczenje ßo sa krótki czaß njetorha:

jědźne talerje, běle po 9 np., 6 schtuk sa 50 np.,
jědźne talerje, pißane, po 12 hacz 15 np.

Pódla teho ßwój **ßwój skład**

khofejowych a blidowych servißow,
myjneho ßudobja,
winowych, piwowych a likěrowych
servißow, majoliku a nippes,
niklowe menaże, khofejowe deńczka,
schkleńczane twory, praßowane a toczene,
kaž tež wschu kuchińsku nadobu
po najtunischich placzisnach poruczam.

Ernsta Ullricha nasl.

w Budyschinje na schulerskej haßy 12.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodźěłazy skótny napojak

Němski khěž. patent czißło 122562 **(Selbsttränker)** D. R. G. M. czißło 143112.

Lěpschiny: Njemóże ßo se žanym druhim systemom pschibližnje doßahnyć. Zane wuporjedźenje. Zane wustejaze korta, wo kotrež móże ßo skót franicz. Zane sersawjenje żelesnych rolow. Satykanje njemóżne. Jara lohke rjedźenje. Njewobmjesowane dźerżenje, njedźiwajzy teho pak wjele tuńsche hacz kóżda druha pschiprawa. Wobhladanje ßo rad dowola. Zadajcże ßebi placzisny wot

G. Rosta, zementoweje fabriki
w Budyschinje na Wjeleczanskej drózy 14.
Telefon 393.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow** k dobroczinemu wobkedźbowanju poruczam.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzisny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Pschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Zacherlin

spodźiwnje skutkuje! Wón mori lěpje, dyžli druhe ßrědki, s wěstosczu a rucże kóżdu druzinu schkódnych pschekaßanzow, woßebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schczónwy, njerodź na domjazych skocżatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja ßu: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10
poruczа ßo
k wuwjedźenju wschěch klampnarskich dźěłow, tšěschnych złobow (rynow) **a rolow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma skład **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, żelesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow s běłeho blacha.**
Wobschkodźene wězy ßo spěschnje wuporjedźeja.
Konjaze lutowaki (schonowaki).
Spěschne poßłużenje. Tunje placzisny.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka

1000 schtuk
praßowaneho torfa
po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkubło
pola Njeßwaczidła.

Limettu

wocżerstwjazy napoj bjes alkohola po literskich a korbowych bleschach placzisny hódno poruczataj

Schischka a Rieczka
na swonkownej lawskej haßy.

Franzski palenz

najlěpschi ßrědk pschewupadanje włoßow a k poßylnjenju rosczenja włoßow w bleschach a po wasy tunjo pschedawa.

Otto Engert.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 33. Sobotu 13. augusta 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Wujězd ruskeho portarturskeho łódźstwa k sjenoczenju s ruskim Wladiwostokskim łódźstwom.

Japanske wójnske łódźstwo bě, hdyž nětčišcha wójna wudyri, nimale schtyri króć zwlnische dyžli portarturske ruske wójnske łódźstwo. Psched Port-Arturom na łakańzy ležo japanske łódże ruskemu łódźstwu wobarachu, na schěroke morjo wujěć a so s Wladiwostokskim łódźstwom sjednoćić. Sa schěsć mězazow, kotrež zu so mjes tym minyle, je japanske łódźstwo tajke schkodowanki poćerpiło, so je zebi ruske wójnske łódźstwo 10. augusta mohło sněrić, Port-Artur wopuschćić a psches wobstupjaze japanske łódźstwo pschedobyć. Ruski saniczak torpedow „Rěschitelny", kotryž je so pschi wujěźdże wobdźělił, je so njesnatych pschiczinow dla wot ruskeho łódźstwa dźělił a k chineskemu městu Czifu pschijěł. Kaž kapitan tuteje ruskeje łódże wudawa, je admiral Skrydlow portarturskemu łódźstwu pschikasał, Port-Artur wopuschćić, so by so s Wladiwostokskim łódźstwom sjednoćiło. Hacz je portarturske łódźstwo tónle nadawk wuwjesć mohło, njeje hacz dotal znate. Po jenej powjesći s Czifu staj ruskaj kschižakaj „Askold" a „Nowik" do pschistawa chineskeho města Tsingtawa pschijěłoj. Duz so sda, so je so jenoz dźělej ruskeho łódźstwa schlachćiło, k Wladiwostokej twóchnyć. „Nowik" a „Askold" njebudźetaj móz dołho w Tsingtawje wostacz; pschetoz tam bychu jej japanske łódże nadpadle a jej by tón samy wozud podeschoł, kaž „Rěschitelneho". Tale łódź je so po pschikasni chineskeho admirala w Czifuskim pschistawje wotbroniła. Hnydom na to staj dwaj japanskaj saniczakaj torpedow pschijěłoj, kotrejuž muzstwo so bjesbroniteje łódże smozowa. Jeneho ruskeho wojaka pschi tym sranichu, druzy Rusojo do morja skoczíwschi k brjohej dopluwachu. Nasajtra jedyn tsecźi japanski saniczak torpedow s „Rěschitelnym", kotryž bě so k njemu s powjasom pschiwjasał, wotjědże. Po ludowym prawje njejzu Japanszy změli w neutralnym pschistawje wotbrónjenu rusku łódź sazłapicz. Tola wo ludowe prawo so Japanska njestara. Japanski konsul so s wurěczu samolwi, so Japanszy njejzu wjedźeli, so je „Rěschitelny" wotbrónjeny.

Ruske baltiske wójnske łódźstwo

najskerje na nowy tydźeń s Kronstatskeho pschistawa k rańschej Asiskej wotjědże. W tu khwilu zu wschě łódże pod poknej paru a se zyczu torpedowych czołmow je sajěźd do pschistawa sawrjeny. Rusojo nochzedźa so s nowa s njepschecźelskim nadpadom pschekwapicz dacz, koż pola Port Artura, hdyž Japanszy wójnu njepschipowjedźiwschi w nozu s torpedowymi czołmami ruske łódźstwo nadpadźechu a schtyri jeho panzerowanych łódźow wobschkodźichu. Sa dźewjecz njedźel nadźije so baltiske łódźstwo, jeli so so jěsba se sadźěwkami njesadźerźi, k rańschej Asiskej dojecz.

Schěsć mězazow rusko-japanskeje wójny

je so 9. augusta minyło. W nozy 9. februara, hdyž hischcze wójna njebě pschipowjedźena, japanske łódźstwo ruske łódże, na Portarturskej rejdże stejaze, nadpadże. Schtyri najwjetsche ruske wójnske łódże so tehdy wobschkodźichu, a Jendźelczenjo a druzy njepschecźeljo Ruskeje hižo wyskachu, so je ruske łódźstwo sniczene. Po jich měnjenju dyrbjesche so bórzy Port Artur Japanskim poddacz. Nětkole je so wot tamneho czaza hižo 6 mězazow minyło, ale Rusojo hischcze pschezo Port Artur khroble dźerza. Mjes tym je so japanskemu wójnskemu łódźstwu pokoiza jeho łódźow psched nim sniczika a so s tym Japanskim nadknjejstwo na morju wsako. Spěschne kschižaki ruskeho Wladiwostokskeho łódźstwa pódlu korejskich a japanskich brjohow jěduja a japanske transportske łódże a tajke, kotrež Japanskim wójnsku potrjebu woza, potepjeja. Hdy by tez skónczinje Port Artur psched japanskej pschemozu podležał, je wón tola swój nadawk dopjelnił. Japanske wójnske łódźstwo je poszkabjene a na kraju zu Japanszy wjele sakrazenjenych tyzaz wojakow psched Port Arturom shubili. Dostanu-li Japanszy znadź nětkole Port-Artur do zwojeje mozy, njebudźa so nad jeho wobzedźenjom dołho wjeselicz. Sa dźewjecz njedźel wulke ruske wójnske łódźstwo psched Port Artur pschipłuwa a mjes tym so tez na kraju wójnske zwozo jazo Ruskim pschiwobroczi. Tak budże tutym mózno, s kraja a morja Port-Artur woblehnyć, a jeli so jón njebudźa chzyć s nadběhom Japanskim wutorhnyć, budźa tak dołho psched nim ležecz, doniz so Japanszy s hłodom nnsowani zami njepodadźa abo sahłódnja.

Kaž na morju, tak so tez Japanskim njeje na kraju schlachćiło. Hacz runje měsesche Ruska pschi sapoczatku wójny w Ssibirskej a Mandźurskej jenoz 12,000 muzi zylne wójsko, je wona se złabymi mozami japanske mózne wójska tak doko sadźerzała, hacz je nětko wjetsche wójsko w Mandźurskej shromadźiła.

Jeli so ruski general Kuropatkin samóże, hischcze dwě njedźeli Japanskim pucz saběhacz, budże wón skónczinje se sakitowanja a zofanja k pschimańzy pscheńcz móz. Sa dwaj mězazaj wulke nowe ruske wójnske łódźstwo k rańschej Asiskej pschijědże a japanske łódże s morja wucźěri. Jeli so mjes tym Japanszy Port Artur njedobudu a Kuropatkina njesbija, so sa nich sły czaz sapoczinje. Woni so njebudźa ani s zyrobu, ani s wójnskej potrjebu sastaracz móz, dokelz směja potom ruske łódże knjejstwo na morju.

Psched Port Arturom

je so 26. julija s krótkimi pschestawkami s wulkim krejpscheleczom wojowało. Po rosprawje Portarturskeho twjerdźisnineho roskasowarja generala Stössela zu Rusojo 26., 27. a 28. julija wschě nadběhi Japanskich dobyczerszy wotrasyli. Na stronje Ruskich je so tele dny něhdże 1500 muzi a 40 offizěrow sranilo abo morilo. Schkodowanka Japanskich s najmjeńscha 10,000 a po druhim wobliczenju zamo 15,000 muzi wuczini.

30. julija rano Japanszy 60,000 muzi zylni wjelczu hórku, 8 mil wot Port Artura sdalenu, nadběhowachu. Na tejle hórzy jenoz 4000 Rusow stejesche, kotsiz njebudźichu dołho japanskej pschemozy napscheczo stejecz móhli. Duz general Stössel, so njeby njetrjebawschi wojakow woprował, pschikasa, tule hórku wopnschczicz. Wotstupjenje s hórki so w polnym rjedże sta, pschi czimz ruska artillerija s wuspěchom do japanskich tsělesche a jich nadběhi sastaji. Na stronje Ruskich mało wojakow padże, sa to zu Japanszy jara wjele ludzi shubili. 26. a 27. junija mějachu Japanszy něhdże 70,000 muzi a wjele wobléhanskich kanonow.

Po rosprawje jeneho czeknjenza s Port Artura, kotryž je so do chineskeho města Czifu wukhował, zu Ruszy s wjelczeje hórki na Japanskich wulke kamjenje dele kuleli. S tym je so wjazy Japanskich morilo, dyžli s wohnjom s tsělbow. Tez zu so s rosbuchnjenjom minow kruchi skałow hacz do dalokosce dweju wjerstow mje-

łale. S tajkimi minami ſtej ßo dwě japanſkej ſchwadronje zyle ſniczikej. Czeknjenz wobkrucżeſche, ſo je jara wjele Japanſkich ſpadało. Krajina pod wjelczej hórku je ſ czełami pſchikryta była.

S dobom je ßo też na morju pſched Port Arturom wojowało. Pſchi tym ſtej ßo dwě japanſkej wójnſkej łódźi, „Hizuſchima“ a „Czjada“ ßylnje wobſchkodźikej. Telegram admira Alexejewa, zarej ſ Mukdena pósłany, praji:

„Kſchižaki „Bajan“, „Aſkold“, „Pallaß“ a „Nowik“ a kanonſke czołmy 26. julija ſ Portarturſkeho pſchiſtawa wujędżechu, ſo bychu na njepſchecżelſke ſtejiſchcża tſelale. Na morju japanſke panzerowane łódże „Czinien“, „Hizuſchima“, „Mazuſchima“ a „Czjada“ dwaj ruſkaj kſchižakaj a 30 torpedowych czołmow nadpadże. Jena bomba, na kſchižaku „Bajanje“ wutſelena, „Hizuſchimje“ ſadk wobſchkodźi a ju k wojowanju njekhmanu ſczini. Na to japanſke łódźſtwo na ſchěroke morjo wotjędże. S dobom ßo japanſki kſchižak „Czjada“ ſ podwódnej minu wobſchkodźi a ſ prędkom ßo potepjejo k Talienwanſkemu ſaliwej wotpluwa. Ruſka nabrjózna batterija czißło 22 pak ſ wutſelom japanſki kanonſki czołm wobſchkodźi, kotryż dyrbjeſche druha japanſka łódź ſ powjaſom wotwjeſcź.

Hdyż Japanſzy ſe wſchěch ſtron Port Artur nadběhowachu, po żadanju generala Stöſſela 27. julija k pomozy ruſkeho praweho kſchidła łódże „Bajan“, „Retwiſan“, „Palaß“, „Aſkold“, „Giljak“, Nowik“ a „Otważny“ ſ 12 torpedowymi łódźemi ſ pſchiſtawa wujędżechu. Wone wot Lonyantana tſi hodźiny dołho do japanſkich ſtejiſchczow tſelachu. Hdyż ruſke łódźſtwo do pſchiſtawa wróczo jędżeſche, pſched nim baggerowanſka łódź morjo ſa minami pſchepytowaſche. Pſchi tym jena mina pod łódźu rosbuchny. Kontreadmiral Witthef japanſke łódźſtwo, kotreż 30. julija pſched Port Arturom ſtejeſche, na 5 panzerowanych łódźi, 4 panzerowane kſchižaki, 10 druhich kſchižakow a 48 torpedowych łódźow wobliczeſche.

Nowy nadběh na Port Artur

ßu Japanſzy 5. auguſta czinili. Po powjeſczi, kotruż ßu jendżelſke nowiny „Daily Telegraph“ doſtałe, ßu Japanſzy wjeczor 4. auguſta hłowne ſtejiſchcża leweho ruſkeho kſchidła nadběhacź ſapoczeli. Japanſke a ruſke łódźſtwo ſtej ßo pſchi wojowanju wobdźelikej, kotreż je hacź do ſaźneho ranja trało. Japanſzy ßu wjazy trócź ſ czeźkej ſchkodowanku wotraſyli. Woni ßu hiſchcże wjazy ludźi, dyžli pſchi wjelczej a ſelenej hórzy ſhubili. Na ſtronje Ruſkich je nèhdże 100 muži pſchi wojowanju padnyło, kotreż je najczeźſche tuteje wójny było. Zivilne wobydleŕſtwo w Port Arturje je ruſkich wojakow podpjerało. Hacź je ruſke wójnſke łódźſtwo ſchkodowało, njeje niczo ſnate.

Deſchczowe wjedro

je ßo w Mandżurſkej ſ nowa ſapoczało. Se ſlimkami ßu wſchè pucże powodżene a rosmokane, tak ſo je jenoż ſ najwjetſchimi wobczeżnoſczemi mózno po nich jeździcź. Ruſkim ßo tole wjedro jara pſchihodża. Japanſzy nètkole ſlimkow dła njemóża pſchecżiwo Ruſkim, pola Liaojana ſtejazym, poſtupowacź. Mjes tym wſchèdnje ruſke wojſko poßylnjenje doſtawa a budże ßnadź hiżo ſa dwě njedżeli tak ßylne, ſo budże ßo móz do Japanſkich ſ runymi mozami dawacź. Jeli ſo deſchczowy czaß tak dołho wudźerži, ßo ſ nim wo lètuſchej wójnje rosßudźi. W najſtraſchniſchim czaßu ßu Kuropatkinej ſlimki na pomoz pſchiſchkle.

Japanſzy njepokojeni ßu nadpad na wojerſki czah czinili.

W Japanſkej mjes ludom pjecża njeſpokojnoſcź pſchibywa, dokelż ßo nadźija na ſpèſchny wójnſki wuſpèch njeje hacź dotal dopjelnika. Njeſpokojnizy ßu kónz julija japanſki wójnſki czah pola Ssimonoſeki ſwróczili. Zyły czah je ßo do rèki walił.

Džakowna Sserbija.

Sserbſki lud, ſa kotreyoż wußwobodżenje ſ turkowſkeho pſchaha je Ruſka wulku wójnu wjedła, chże ßo nètkole w czeźkim czaßu Ruſkej džakowny wopokaſacź. W Sserbiji je ßo komitej ſałożił, kotryż je ßebi wotmyßlił, 2000 muži wuhotowacź a k podpjerje ruſkeho wójſka do Mandżurſkeje pósłacź. Zar je woſjewił, ſo by tajku podpjeru ſe Sserbije pſchijał.

Ruſke ſkaſanki w Němſkej.

Kruppſkim fabrikam lètża pſcheńża kżèje. Ruſke knjeżerſtwo je pola Kruppa wjele kanonow a munizije ſkaſało. Němſka pódla teho Ruſku ſe wſchelakej druhej potrjebu ſaſtara. Tak ruſke wójſko 100 płokanſkich maſchinow ſ Němſkeje doſtanje.

Swětne podawki.

Jeho Majeſtoſcź kral Jurij

je w kupjelach wotkhoriwſchi cżiły a czerſtwy ßwoje 72lětne narodniny we wótznym kraju ßwjecził. Wſchitzy ßwérni Saſojo ßu tutón dżeń w ßwojej wutrobje ſ luboſczu na krala ſpominajo jemu hiſchcże dołhe, dołhe lèta żiwjenja a ſbożowny pſchichod pſcheli. S rèdka je ßo jedyn wjerch na trón ſtupiwſchi ſ telko pſchecżiwnoſczemi bèdżicź a telko cżeżkich pruhowanjow pſchewinycź mèł, każ lubowany kral Jurij. Njepſchecżeljo monarchije jemu porokowachu, ſo je w naſtupanju wèry ſ pſchedßudkami napjelnjeny, ſo je hordeje myßle a ſo ßo wobkhada ſ ludom ſdaluje. Bohużel je ßo wulki dżèl luda, każ bè to woßebje pſchi wólbach widżecź, ſ tymle pſchißkodżenjom ſabkudnicź dał. Wèrnoſcź pak ßo njeje dała na pſchezo potłóczicź, a lud je bórſy ſpósnał, ſo ma ßo runje na wopak ſ tym, ſchtoż bèchu ſle jaſyki roſſchèrile. Kralowa woprawdżita kſcheſczijanſka ſmyßlenoſcź, jeho poniżne waſchnje, kotreż żaneho rosdżèła mjes wyßokimi a niſkimi njeſnaje, jeho ßwèdomitoſcź, pilnoſcź a prawda, ſ kotrejż wón ßwoje kralowanje ſaſtawa, ßu jemu wutrobu wſchitkich ſprawnje a derje ſmyßlenych, kotſiż ßu ßnadź ßo prjedy ludźimucżerjam ſaßlepicź dali, ſaßo pſchiwobrocżiłe. Jeho narodniny ßu pokaſake, ſo lud krala dła jeho nadobnych knjeżerſkich a cżłowſkich poczinkow cżeſczi a lubuje a k njemu ſ poknym dowèrjenjom ſhladuje.

Khèżor Wylem

je ßo ſe ßwojeje jèſby po połnóznym morju ßrjedu do Barlina wrócził. Naſajtra je wón deputaziju němſkich farmarjow ſ krótkowjeczorneje Afriki pſchijał, kotrymż ßu ſbèżkaŕſzy Hererojo jich ſtatoki ſpalili. Rèczník deputazije proſcheſche, ſo by ßo farmarjam naczinjena ſchkoda połnje ſarunała. Khèżor wotmolwi, ſo món ſ najhłubſchim dżèlbraczom ſbèżkowe wopory wobżaruje. Schtoż ſarunanje naſtupa, budże ßo khèżorſtwy kanzler w połnej pſchesjenoſczi ſ nim wo to prózowacź, ſo khèżorſtwowy ßejm dalſche pjenjeżne ßrèdki k ſarunanju farmarjow pſchiſwoli. Khèżor kóżdemu ſ farmarjow ruku da a po rjedże jich żadanja roſpominaſche.

Żitowe żnè w Ruſkej a Awſtriſkej

ßu lètża poměrnje ſpokojaze. W Ruſkej je deſchczowaze wjedro było, tak ſo ßu nowe ßywy derje ſeſkhadżecź mohłe. Hacź ßo żitowe płaczišny powyſcha abo poniża, njehodźi ßo nètkole ſ wèſtoſczu rjez. Sa to budże ßnadź majß a druha ſkótna piza cżim dróżſcha. W Sserbiji, Bołharſkej, Romunſkej a Wuherſkej, we wſchèch tychle krajach njeje ßo majß ßuchoty dła poradżił. Sserbſke, romunſke a awſtriſke knjeżerſtwo je teho dła ſakaſało, majß a druhu ſkótnu zyrobu do wukraju wuwoſycź. Na ſboże ßu w Ruſkej żnè lètża wurjadnje dobre, tak ſo budża ratarjo w Němzach, jeli ſo budże jim trjeba, ſkótnu pizu ſ Ruſkeje kupowacź móz.

Prjedawſchi pſchedßyda franzowſkeho miniſterſtwa, Waldeck-Rouſſeau,

je ßrjedu w Pariſu na żołdkoweho raka wumrjeł. Pod nim je nowy franzowſki towaŕſtwowy ſakoń do mozy ſtupił, kotryż je ſnutskownu měſchczenzu w kraju na najwyſchſche ſhnał. S tymle ſakonjom je ßo katholſkim nabożeńſkim towaŕſtwam a klóſchtram wójna pſchipowjedżiła. Naßlědnik Waldeck-Rouſſeaua, nètczińſchi miniſterſtwowy pſchedßyda Combes, towaŕſtwowy ſakoń pſchecżiwo katholſkej zyrkwi tak wuwużiwa. ſo dyrbi k dżèlenju ſtata wot zyrkwje dóńcź. S tutym wotpohładom pak Waldeck-Rouſſeau njebè tamny ſakoń wudał a wón teho dła w ſenaczе Combeſowu zyrkwinu politiku pſchimaſche a pſched njej warnowaſche. Tola wón podarmo ßwój warnowazy hłóß ßłyſchecź daſche. Combes ßwoju zyrkwi njepſchecżeliſku politiku dale wjedże. Waldeckej-Rouſſeauej je ßmjercź ſalutowała, njeſboże doczakacź, kotreż jeho ſakoń na Franzowſku pſchinjeßy.

Zarjewicź ßo narodźił.

Horze żadanje ruſkeho luda je ßo ſtónczńje dopjelniło. 12. auguſta je zarowa, kotraż je macź ſchtyrjoch dżowkow, ßyna porodżiła. Ssrjedź wójnſkich njemèrow, kotreż ruſki lud w napjatoſczi a roshorjenoſczi dżerża, je naſtupnik zarſkeho tróna na ßwèt pſchiſchoł. Hewak by ßo tónle podawk po zyłej Ruſkej wulkotnje ßwjecził. W nètczińſchim wójnſkim czaßu budża pak drje ßo jenoż dżakne ßwjatoczńoſcże w zyrkwjach wotbywacź.

Jendźelczenjo w Tibetu.

1000 muži ßylne jendźelske wójsko je pod wjedniſtwom wyſchka Younghusbanda pſched tibetſke hłowne město Lhaſſa pſchiczahnyło. Tibetſzy ßu drje ſpytali, Jendźelczanam wospjet pucź ſalehnyć, tola jich pſchecźiwjenje je pſchezo jara ßłabe było. Jendźelczenjo ßu to do prědka wjedźeli a teho dla ſa doßahaze měli, k dobyczu Tibeta jenoż 1000 muži wupóßłacź. Duchowny knjeź tibetſkeho kraja, Dalei Lama, je do pſchikhada Jendźelczanow cźekнył, tola ßwoje ſchtemple w Lhaſſu ſawoſtajił. Wyſchk Younghusband je porucził, ſo dyrbja ßo ſchtyrjo ſaſtojnizy pomjenowacź, kotſiž měli wo wuměnjenjach jednacź, pod kotrymiž by tibetſki knjeź jendźelske nadknjejſtwo pſchijał. Do prědka je Younghusband Tibetſkim prajił, ſo dyrbja wudawki ſa jendźelſki cźah ſaplacźicź, kotreż budźa cźim wjetſche, cźim dźeje budźe ßo wo měrowych wuměnjenjach jednacź.

Hdyż ßo Jendźelczenjo na cźah do Tibeta hotowachu, woni wudawachu, ſo chzedźa tónle kraj jenoż wědomoſtnje ſpóſnacź. To bě jenoż ludanje, ſe wſcheho ſpoczatka ßu woni w myßlach měli, ßebi Tibet podcźißnyć. Kajki ſtrach Tibetej ſe ſtrony Jendźelſkeje hrożeſche, bě Tibetſkim dawno ſnate. Dalai Lama teho dla pſched tſjomi lětami do Ruſkeje poßołow póßła, kotſiž dyrbjachu zara proßyć, ſo by Tibet pod ßwój ſchkit wſak. Kaž ßo ſda, njeje zar k temu pokhilnoſcze měł. Jendźelczenjo, kotſiž pak ßo bojachu, ſo by Ruſka ſ Tibetom ſwjaſk ſcźiniła, nětcźiſchu ruſko-japanſku wójnu wužichu, ſo bychu ßo Tibeta ſmozowali. Ruſka drje jim też njeby nětkole wobarała, byrnjeż do ſtraſchneje wójny ſapleczena njebyła. Sa naſchcźuwanje Japanſkich k wójnje pſchecźiwo Ruſkej ruſke knjeźerſtwo poſdźiſcho ras Jendźelſkej wotpłaczi. Podarmo ßo ruſke żeleźnizy ſ khwatkom k indiſkim mjeſam njetwarja. Wójna ſ Jendźelſkej je jenoż praſchenje cźaßa. Hdyż Rußojo Jendźelczanow ſ Indiſkeje wucźerja a tamniſche ludy wußwobodźa, potom budźe też kónz jendźelſkeho nadkujejſtwa w Tibecze. Do teho cźaßa pak dyrbja ßo Tibetizy Jendźelczanam podwolecź.

Skupak.

Schěre wupinaſche ßo njebjo nad pokhmurnej ſemju. Na cźornej roli bě widźecź cźrjóda ludźi. Něktſi kopachu, druſy něſchto ſe ſemje ſběrachu, ſady nich ſtejeſche, runje tak ſrjadowane, tójſchto měchow. S boka leżeſche wjeß, w ſchtomach derje ſkhowana. Wot tam bliżeſche ßo wós ſe ſchtyrjomi konimi. Na podßobniku ßedźeſche, dokelž běchu pucźe błóczane, wobej noſy na jedyn bok wěſchejo, ſaßadźity mużſki ſe ſchěrokim wobliczom, kolebaſche ßo pokojnje ſ pohibowazym ßo konjom, wjeßele ßo poßměwajo.

Mużſki na konju bě bur. Polo, na kotrymž měchi ſtejachu, bě jeho. Měchi běchu połne běrnow; bjes maka wſchudźom běchu ßo ſchpatnje radźiłe, pſchetoż to bě lěta 1816, ale tute polo bě derje njeßło. Burej lubjachu ßo pjenjeſy nade wſchitko, bě jich też něhdźe ſto tyßaz toleť nadrapał.

Tónle muż, k polu ßo ſawróczejo, ſkoczi ſ konja a wobliczo ßo jemu zyle pſcheměni. Kißale pſchihladowaſche, ſakhadźeſche na ludźi tak a hinak, hacź njejßu pilni byli abo hacź je tu mjenje běrnow, ſo bě tu jeno pjatnacze měchow, ſo bě pſchipołdnju tola wóßomnacze domoj wotwjeſł, a ſo dyrbi jich jene połdnjo runje telko bycź kaž druhe. Ale hdyż cźłowjek ßam pſchezo pódla njeje, ſtawa ßo to tak, burej ßo mſda kradnje a pſchebachta a cźaß ßo kónzuje.

So běchu cźinili, ſchtoż ßu móhli, a brali, ſchtoż je tu było, to bě krótka wotmołwa, ale hiſchcze bóle pokhmurjene hacź ujebjo bě wobliczo, ſ kotrymž pomhachu burej měchi na wós kłaſcź. Lědma dozpě ſ mokreho pola njedźiwajo ßylnych koni, pſchetoż hłuboko do mjehkeje ſemje ßo koleßa ſarywachu. Wotroczży a też dźěkawi ludźo dyrbjachu wós cźiſchcźecź a ſtorkacź, a budźiſche-li wjazy nakładźene było, budźiſche ßo wós ſapadnył, kaž cźłowjek, hdyż ßo na mjehki khanapej ßydnje, a na wuwjaſnjenje njebudźiſche wjazy myßle było. Twjerdu pódu dozpěwſchi jědźeſche bur khwataizy napominajo, ſo ßo njeßmědźa dlicź, ale ſpěſchnje ſa nim pſchińcź, ſo móhli hiſchcze do nozy ſwotkładowacź.

Ale poruczecź a poßłuchacź to njebě jene. Hdyżkuli bě jim ſ wocżow, dachu ßo do njeho, ſo na nim ani nitki dobreje njewoſta. So je Skupak najhórſchi cźłowjek zyłeho ßwěta, tak rěkaſche. Hižo takle bohaty a żenje doſcź! So ma hižo dwě ſcźě měchow běrnow — měch po dwěmaj zentnarjomaj — ſo ſchěroko a daloko żanych nimaja, kak drohe budźa, ſo to nichtó njewě, a ſo tola hiſchcze doſcź nima, njekniczomny cźłowjek. So budże khudych ludźi cźwilowacź, hdyż pſchińdu k njemu zyrobiſny kupowacź, dokelž njeje ſchěroko a daloko niczo wjazy na pſchedań ſa pjenjeſy.

W tym pak běchu ßo mylili. Skupak njedrěješche żaneho khudeho cźłowjeka, wón nawopak njepſcheda nikomu ani ſa pjenjeźk. A hdyż pſchikhadźachu ſ pjenjeſami w ruzy a jeho proſchachu bożedla a ßylſy ronjo jeno wo telko, ſo bychu ßo dali najěſcź ſchěſcź hłódnym dźěcźom, kotreż doma ſa próſdnym blidom ßedźachu ſ wulkimaj wocżomaj a ſ próſdnym żołdkom, wothonjeſche jich ſ hrubymi ßłowami a praſchesche drje ßo, ſchto ßo jim tola ſda, ſo dyrbjał Skupak hubjenych porß pjenjeźkow dla hacź do pinzy dele khodźicź? By-li ras ſapowěł, ſo njeby potom ſa zyły dźeń niczo druhe ſa dźěło měł, khiba horje a dele běhacź a tej drapje ſa ſchpatne pjenjeſy ßwoje rjane běrny naměrjecź. Pſchedacź je wſchak chze, ale ſ krótka a derje, wſchě na dobo a ſa rjany pjenjes. A to wón też ſcźini a pſcheda je wſchě ſpekulantej, měch po wóßom tolerjach.

Njepſchedawaſche Skupak khudym ludźom niczo, ale hiſchcze mjenje jim ſchto darjowaſche, proſcherjo ſminowachu ßo jeho domu kaž mudre myſche paßli, a wo nim móżeſche ßo prajicź, ſo nichtó niczo wot njeho njedoſtawaſche. So ſa tule drapu cźłowjek njeje na ßwěcze, rjekny Skupak, a ſchtóż njemóże ßebje ßam ſeźiwicź, ſo temu niczo khmańſche popſchecź njemóże hacź ßmjercź, ſo je potom ſe wſcheho hubjenſtwa wumożeny a ſo potom nikoho wjazy njecźwiluje.

Schto dha je Skupakowa żona k temu prajiła? ßnadź ßebi myßliſch; pſchetoż je něktoraźkuli żona, kotraż ſa poßleńzu ſarunuje, ſchtoż muż pſchi prědkownych durjach hrěſchi, a kotraż ßo prózuje, w komorzy wotproßyć poklecze, ſ kotrymž muż ßwoje kubło wobcźeżuje. Ale muż bě ſły, żona pak hiſchcze hórſcha, wſchudźom rěkachu jej Wótriza. Khudźi ludźo bojachu ßo jeje bóle dyżli wróny ptaczeho ſcherjenja, ale hdyżkuli móżachu w cźěmnych nozach to dokonjecź, ſo bychu jej kak ſwutorhali abo konopej wotßykli, njelutowachu to.

Dźěcźi njeběchu khmańſche, ale hinaſche; mnoho pſchetrjebacź, a mało dźěkacź, to ßo jim lubjeſche. To płaczeſche woßebje wo hólzomaj, holzy běchu hiſchcze małe dźěcźi.

Ludźo prajichu huſto, ſo je też tu wěrno, ſchtoż praji pſchiſłowo, ſo pſchińdźe po lichowniku brojeť.

Skupak mějeſche pak hiſchcze wjazy na pſchedań dyżli běrny, jeho łubje běchu połne ſorna hacź kopate, pſchetoż pſches dwě ſcźě brěmjeni żita wſchěch druźinow wotnoßychu kóżde lěto ſ jeho huna, a wjazy hacź pjecźdźeßacź brěmjeni njetrjebaſche na lěto do domu. Wón to wjedźeſche ſa tym ſarjadowacź, běſche w tej wěży jara konſerwatiwny, lubowaſche ſtare. Na ßwojich łubjach mějeſche wulke nadoby ſ prjedawſchich cźaßow, a też w tym lěcze bě jara bohate żně měł, mnoho wjazy dyżli wſchitzy burjo kołwokoło.

To je jara ſpodźiwne w tajkich lětach, tehdom ßo pokaſuje, kak krótki cźłowiſki roſom je a kak ßu njewußlědne Boże rady, kak njeißu jeho pucze naſche pucze, a naſche myßle niz jeho myßle. Tehdom njeßu kubła bohacze a pola dawaju dobre płody, a ſchtomy ſteja połne ßadu; kołwokoło pak ßo njeje niczo radźiło, wſcho ſchpatne a wſchě płody ßu braſchne. Potom drje ßo powjeda wo mokrym abo ßuchim kraju, wo cźeźkej abo lohkej ſemi, wo tajkim a druhim wětſiku, wo ſażnym a póſdnim ßyczu, a tu ßo trjechi, druhdźe ſaßo niz. Runje nawopak mohł cźłowjek runje tak derje wobkruczecź, a ſchtóż chze wěrnoſcź wuſnacź, dyrbi prajicź, ſo tu knjeźi po ßwojim ſpodobanju móz, kotraż je wyſchſcha, hacź naſcha mudroſcź.

Nětkole wſchak mohł ßebi cźłowjek myßlicź, ſo tuta móz wudźěła ßwoje żohnowanje po hódnoſcźi wobßedźerjow, ſo dobremu da rjane żně naroſcź, ſłeho pak bije ſ njepkódnoſcźu role. Ale to ſaßo zyle hinak, ale prawidła ani ſakonja cźłowjek njemóże wußlědźicź, po kotrymž ßo wſcho ſkożuje; runje nawopak je, ſo ßu po ſdacźu najhórichi najbóle ſbożowni.

Ale tſcheſcźijan ma to pſcheßwědczenje: tym, kotſiž Boha lubuja, ßu wſchitke wězy k lepſchemu, bohatſtwo a khudoba, ſtrowota a khoroſcź, dobre a ſchpatne lěta; a tym, kotſiž Boha njelubuja, ßu wſchě tute wězy k poklecźu a k ſahubje. Pſchetoż to je ſprawna a wyßoka ruka, kotraż małe a wulke, ſłe a dobre wězy wudźěła, kotraż dźerži wahu a ſkutki cźłowjekow waži a króny ſprawnoſcze wudźěła abo ſe ſnamjenjom ſacźißnjenja woſnamjenja.

Skupak a Wótriza běſchtaj ſbożownaj, hdyż ßebi pomyßlíſchtaj na ßwoje połne kaſchcźiki a kſchinje, a mjes tym, ſo khudźi łudźo hłodu tradachu a ßo modlachu w bjesſparnych nozach, popſchawaſchtaj ßebi něſchto dobre w ſadnjej ſtwicźzy a liczeſchtaj, kak mohłoj ßwój mamon najbóle pſchiſporjecź a najwjetſchi wużitk ſcźahnycź ſ nuſy khudych. So pak bě tole lichowniſtwo, na to

ßebi njemyßleschtaj, a budźischtaj=li ßebi na to też pomyßlikoj, njebudźische jimaj niczo wo to było.

Jimaj běchu najßbožownische wokomiki te, hdyž móżeschtaj w ßwojich pjenjeżnych kaschczikach nowe k staremu pschikładowacź, a hdyž móżeschtaj wokschewjecź ßwoje woko na tutych ßwojich pokładach. Wbohaj błasnaj ßebi na to njemyßleschtaj, kak cźorne to budże psched tajkimaj woczomaj w tamnym ßwěcźe, hdyž je jich pokład tu na semi wostał a je jimaj shubjeny na zyku wěcźnoscź. Psched tsizyczi lětami burśzy ludźo hischcźe njeběchu tak wumyßleni na to, tak khětśje, kaž móżno, dań cźahnyć ś pjenjes, ludźo běchu hischcźe bóle dźěcźazy a wjeßelachu ßo na wobhładowanju pokładow, kaž dźěn na ßwojich nalutowanskich buschkwizach. Pschi wjeßelu nad twjerdymi tolerjemi jimaj ani ś najmjeńscha na myßle njepschińdźe, kajku wjeßełoscź mohłoj pschihotowacź hłódnym dźěcźom ś mjehkimi běrnami. Tajkim ludźom to ženje do myßlow njepschińdźe, so móhli druhim cźłowjekam wjeßele scźinicź; widźa=li druhich ludźi wjeßełych, — k cźemuż zyle niczo pschinoscheli njeßu, mjersaju ßo na to a maju jeno to sa pschestupjenje. Běschtaj=li ßo wokschewikoj hladajo na ßwój pokład, a jón saßo derje pschesamkakoj, poczeschtaj ßebi wuradźowacź, schto mohłoj na bliżschich wikach ś najwjetschim wużitkom na pjenjesy stajicź. To cźłowjek rjekł njeby, schto tajka sastarska burska łubja wscho we ßebi khowasche.

Ras pak pschińdźe Skupak domoj ś mnohimi pjenjesami, ale też se skej powjescźu. So je pschischła ska nowinka, so bě ßłyschał, tak powjedasche to dowěrnje ßwojej Wótriźy, so pschińdźe zuse żito, so bě knježerstwo kupiło a też drusy, kotsiż nochcźedźa burom popschecź dobre cźaßy, so płacźisna jara spaduje, so dyrbi khwatacź, schtóż chce schto wuwikowacź.

To bě derje, so njemóżachu wschitzy ludźo ßłyschecź, kak sakhadźesche tón wjecźor na knježerstwo a tych druhich, kiž nochcźychu popschecź buram kusk dobrych cźaßow. Mjelczo bu wobsamknjene, so dyrbi Skupak na bliżschich wikach schtyrikonjazy wós na wiki dowjescź. So pak by to nichtó njepytnył a wukleskacź njemohł, chcźyschtaj wob tydźeń zyle mjelczo prawu ßyku měchow naßypacź, so je wós bórsy nakładżeny, so móże ßo to ś wjecźora stacź. A tak też ßo sta, w dołhej cźornej nozy jědźesche Skupak ś cźeźkim wosom na wiki.

(Pokracźowanje.)

Pohlad k njebju.

Schto rudźisch ßo, o wutroba,
Pod horjom, staroscźu?
Cźißń ßwoju tyschnoscź na Boha,
Tón nusu snaje wschu.

Haj, na Tebje chzu dowěrnje,
Mój Bożo, shladowacź;
Hlej, wscho mi bjerje żiwjenje,
Schtó chzył mi Tebje wsacź?

K. A. Fiedlef.

Ze Serbow.

S Budyschina. Murjerjej Lowzy, kotryż je lětßa 5. hapryla ßwoju żonu sakoł, njebudźa hłowu rubacź. Jeho ßu w jastwje sa wrótneho spósnali. Sswoju żonuje wón pjecźa skónzował, dokelż je ßo na nju bjes pschicźiny hrěchił, so je jemu njeßwěrna. Lowku na cźaß żiwjenja do jeneje błudnizy sawru.

— Po rjanym deschcźu, kotryż je ßo njedźelu naschoł, je saßo zyły tydźeń ßucho było. Nadźija, so hischcźe trawa k wotawje a druhi dźecźel narosćze, dyrbi ßo nětk nimale souschcźicź. Ratař dyrbi teho dla khwatacź, so by hrożazemu njedoßahanju pizy ś cźaßom wobaracź pytał. Rola dyrbi ßo po móżnoscźi podworacź a ßo se ßymjenjom rucźe roscźazych pizu dawazych rostlinow wobßyczź, kaž se żonopom, wolijowej rjetkwju, woku, hrochom, inkarnatskim dźecźelom, ßłódkej rěpu atd., so mohło, hdy by ßo deschcźa naschło, hnydom skhadźecź a roscź. Hižo nětkole dyrbi ßo ratař na to pschihotowacź, so budże dyrbjecź pschichodnje skotej wjele ßłomy a pschekupneje pizy dawacź. So by skót ßłomu żrał, budże ßo dyrbjecź ßykanje ś pluwami a mellassu měschecź. K pschihotowanju mellassoweho ßykanja je wschak měschaza maschina trěbna, kotruż dyrbjeli ßebi ratarjo shromadnje kupicź. Tu mohli nasche ßerbske nalutowarnje a wupożcźerńe jara spomożnje se ßwojimi pjenjeżnymi śrědkami skutkowacź. So by ßo skót pohnuł, wjele ßykanja żracź, njech ßo ßykanje se ßłodowymi kołochami, lanymi woßuchami smješcha a měschenza njech 24 hodźin moka, ś cźimż ś łohka sakißnje, ßłoma ßo smjehcźi a drje ßo też łóżo pschetkaje. Dale njech ßo ratarjo lětßa dopomnja, so je ßo ßewak w ßuchich lětach liscźo se schtomow dźernyło a so ßu ßo też kastanije a żołdźe k skótnej pizy wużiwake. Kastanije a żołdźe pak njeßmědźa płěßniwe bycź. Schtoż ma ßo ś nich khowacź, njech ßo w pjezy ßuschi a potom njech ßo schrótuje.

S **Cźornych Noßliz.** Hornjohórcźanski papjernik je njedawno Ryczeriz żiwnoscź w Hornjej Hórzy a sańdźeny tydźeń Pětschez kubło w Cźornych Noßlizach kupił. Sa poßledniśche je dotalny wobßedźeŕ pjecźa 60,000 hr. dostał. Papjernik je tele leżomnoscźe se ßwojim wobßedźeńśtwom sjednocził, so mohł wodu ś nich k dźěłanju papjery wużicź. Nětko ma papjernik wjazy leżomnoscźow dyżli Hornjohórcźanske ryczeŕkubło.

S **Maleczin.** Na jěśdnym kole jědźo je żona tudomneho gmejnskeho pschedstejicźerja Steglicha nahle skhorika. Jejny muż ju do bliżscheho hoscźenza dowjesy, hdyž je wona schtwórtk ś Bożej rucźku sajata wumrjeła.

S **Wudworja.** Pónd̄źelu 8. auguśta na wjecźor seńdźe ßo w Nowakez hoscźenzu nahladna cźrjóda nahladnych Sserbow, kotsiż pschi ßwjedźeńskej hoscźinje ś wjeßołym spěwanjom a sabawjenjom narodny dźeń nascheho krala Jurija ßwjecźachu. Knjes ßejmski sapóßłanz Kokla ßławu na krala wunjeßu.

Se Ssmjecźkez. Ssrjedu 3. aug. je ßo w Janowej kupjeli dr. Rachela ś kupanjom sapocźało. Hižo je ßo schwarna cźrjódka kupjelnych hoscźow tu seschła a ś kóżdym dnjom nimale nowi pschikhadźeja. Kupjelne jstwy ßu nanajbóle praktiśzy a pschihódnje pschiprawjene a wuhotowane. Schtóż na drjenje, ßuche bolenje a wicź cźerpi, njech tola rjany cźopły cźaß wużije, so by w strawjazej wodźe a w cźornym gochu (Moor) Janoweje kupjele ßwoje bolosćze se stawow wuhnał abo tola połóżenje namakał a tak ßebi saßo dobył móz k dźěku a radoscź żiwjenja. Haj wschitzy, kotsiż scźe bědni a wobcźeżeni ś khoroscźu, khwatajcźe do nascheje ßerbskeje Janoweje kupjele w Ssmjecźkezach!

S **Hornjeho Kumwałda.** Sańdźenu njedźelu rano wokoło 2 hodźin je ßo tu Kremcźez dwojny dom wotpalił.

S **Warnocźiz.** Dwělětny dwójniski ßynk tudomneho młynka Schustera je 4. auguśta do młynskeho hata padnył a ßo tepił.

S Łupjanskeje Dubrawy. Sańdźenu ßobotu pschipołdnju je ßo nascha wjeß ś wulkim wohnjowym njesbožom podeschła. Wokoło 1/2 1 hodźiny ś bróżnje żiwnoscźerja A. Heinricha woheń wudyri. Woheń ßo rucźe na wußuschene ßłomjane tśěchi ßußodnych twarjenjow wupschestrje a sa krótki cźaß maßiwne hródźe żiwnoscźerja A. Wokacźa, bróżeń a hródźe żiwnoscźerja Borscha, bróżeń swudowj. Krawzoweje a domske a bróżeń żiwnoscźerja Jensch w płomjenjach stejachu. Pola Heinricha Němzowa ś 5 dźěcźimi na podružśtwje bydlesche. Jej je ßo wscha nadoba spalika. Ssykawy, kotreż běchu na haschenje pschijěłe, njemóżachu dla njedoßahanja wody wohnjej wobaracź. S wotpalenych ma jenoż Borsch sawěscźene. Wschitzy drusy ßu we wulkej nusy. Heinrich ma wulki dołh na ßwojej żiwnoscźi, teho runja Jensch a Krawzowa. Najhórje pak ßu Němzowa a jejne dźěcźi potrjechene, kotrymż ßu płomjenja wscho, schtoż ßu wobßedźałe, sniczike. W kotrehoż wutrobje je kschescźijanske ßobuscźucźe, chzył ßo nad nimi ßmilicź a jich w hubjenstwje a nusy podpjeracź. Tamnischi gmejnski pschedstejicźeŕ Haase a knjes duchowny Wicźeźk staj rad swólniwaj, sa nusu cźeŕpjazych dary luboscźe pschijimacź.

S Hornjeho Wujesda. Sthadźowanka je nimo! Ale sawěscźe nichtó, kiž je ju wopytał, njemóże na nju sabycź. Je ßo pschewschě wocźakowanje derje poradźiła. Hacźruniż wjedro ś khwilemi najkhmańsche njeběsche, běchu ßo tola nahladna cźrjóda studentow a njeliczomne ßyły ßerbskeho ludu seschłe. — Hižo ßobotu, na dnju wubjerkoweho poßedźenja běchu hacź do jedneho wschitke studentske towaŕstwa pschitomne, woßebje też naschej nowej abo wobnowjenej towaŕstwje „Swoboda“ a „Societas slavica Budissinensis“, tamniśche na krajnostawskim seminaru, tute na gymnasiju w Budyschinje. 30 studowazych wuradźowasche ßwoje należnoscźe w pschesjednoscźi a w bratrowskej luboscźi. Se spěwom „Hischcźe Sserbstwo njeshubjene“ ßo poßedźenje sapocźa a se spěwom: „Ja Sskowjan ßym“ ßo skónczi.

Běsche njedźela! Wulki sal hoscźenzarja Schradera běsche kraßnje wupyscheny ś pletwami a wěnzami, kiž ßu nam Dobroscźanske holzy nawike (ßława jim a wutrobny dźak) a se ßerbskimi barbami atd. Dwě ßerbskej khorhoji, jena ś tśěchi, druha ś wyßokej żerdźe smahowaschtej ßo w powětśje a mjes nimaj sakska. Bohaty wopyt mějachmy wěsty. A woprawdźe: 40 studowazych a śrědka jenoż mała cźrjódka hoscźi cźakasche na wotewrjenje, ale tuta cźrjódka

roscźesche snajmjeńscha na 300; wjazy do sala njemóžesche. Duž wotewri k. stud. theol. Jurij Deleńk, tón czaß prěni podstarschi (starschi k. stud. theol. Kapler w Lipsku je složił) w 4 hodź. poßedźenje se spěwom „Hischcźe Sserbstwo njeßubjene“ a powita pschitomnych, pokasujo na wusnam skhadźowanki sa studentow a sa lud; powita lubych bratrow studentow, powita cźesćźenych hosćźi, woßebje wobeju ßerbskeju sapóßłanzow kk. Koklu a Sobu, Radwořske towarstwo „Meju“, měschczańsku „Jednotu“, k. fararja Barta-Cźischinskeho, prof. Holana, woßadneho fararja Wjazku a k. kapl. Andrizkeho, nascheho lubeho pschecźela a pilneho ßerbskeho spißowarja a druhich. Shromadźisna wotmětwasche ßo po programje, we wubjerku postajenym, bjese wscheje debaty. Pschesjednosć je snamjo tuteje skhadźowanki. —

Najprjedy pschecźita ßo protokol wubjerkoweho poßedźenja a potom scźěhowachu wólby. Knjes stud. theol. Jurij Deleńk bu jenohłósßnje sa hkownehó starscheho wuswoleny. I. podstarschi bě měł Delnjołużiczan bycź, ale dokelž wot tam studentow njesnajemy, bu k. stud. theol. Mjerwa sa I. podstarscheho wuswoleny a II. podstarschistwo wosta njewobßadźene. Sa město wuléta postaji ßo Kupjel pola Ssmjecźkez a sa město pschichodneje hkowneje skhadźowanki Njeßwaczidło. Po wólbach spominasche pschedßyda na doły sa Sejlerjowe spißy. Wobsamkny ßo, so ma kóżde towarstwo po pschikładze „Prażskeje Sserbowki“, kiž je létßa 32 hriwnow nasběrała, na dopłacźenje tuteho dołha hromadźicź, so by traż k létu wscho sapłacźene było. Sa dalschi program staji ßebi ßerbska studowaza młodosćź wudacźe Radnßerbowych spißow, kiž ma ßo nětkle psches hkowneho starscheho s najmjeńscha na dalsche pschihotowacź. Potom hakle scźěhowachu rosprawy jenotliwych towarstwow; bě ßo tak postajiłe, so bychu też cźi, kiž traż w 4 hodźinach hischcźe pschińcź njemóžachu, je tola ßkyscheli. S nich běsche widźecź, so strowy cźerstwy duch w studentach knježi, woßebje w „Sserbowzy“ a we wschelakich měschczańskich towarstwach. „Wlada“ po sapoczatym puczu s wuspěchom dale krocźi, „Sswoboda“ a Sozietas“ sapoczńjetej jara derje. Teletowarstwa teźwjecźornu sabawu srjadowachu. „Sserbowka“ je ßwoju hru „Jědźł a lěnjoch“ ßama s cźeschcźiny dźiwajo na pólski original pschełożiła. Nimo teho ßu schtyri ßobustawy (Zyž, Zyr. Wjeńka, Just a Deleńk) dźiwadłowe hry pschełożite a sa ßerbske jewischczo pschiprawite. — Telegramy běchmy dostali wot knj. prof. Cźerneho s Prahi a wot schtyrjoch kk. duchownych měschczańskeho tachantstwa; listy wot k. can. Jak. Hermanna, kiž w kupjelach pschebywa, s pschipołożenymi 50 hr. na dopłacźenje Sejlerjowych spißow (ßława jemu a dźak) a k. grenaděr Bryl bě ßwoje pschecźa, dokelž, hacźruniž ßam pschitomny, jako wojak sjawnje wustupicź njemóżesche, pißomnje pschepodał. Tute telegramy a listy ßo wotmołwichu s dopißnizami s pohladom. Wyschsche mjenowanych dostachu tajke dopißnizy hischcźe scźěhowazy knjeża: k. rěcźnik Parczewski, k. dr. Muka, k. prof. Klima w Prasy, k. farař Ducźman, k. direktor Pohoncź, k. farař Handrik a pschedßyda Macźizy Sserbskeje najdostojnischi knjes biskop Jurij Kuscźanski. Dopißnizy scźelechmy a niz telegramy. k. farař Handrik bě ßo na nałětnej skhadźowanzy napscheczo temu wuprajił, dokelž je to brojenje pjenjes a dopißniza s pohladom bóle swjeżela. To ßo nam sdasche prawe bycź. —

S tym bě nasche dźěło skónczene a praschachu ßo pschitomni hosćźo, hacź traż ma schtó schto na wutrobje. Na to wustupi s powschitkownym „ßława-“wołanjom a plazanjom knjes farař Bart-Cźischinski a rěcźesche s wutrobnymi ßłowami namołwjejo studentow, wschěch pschitomnych, haj wschěch Sserbow k ßwěrnej pschiwißnosćźi k ßerbskemu narodej, a jako sakładej k temu: k bohabojosćźi a kraloßwěrnosćźi. Rěcźesche k. kaplan Andricki, kk. sapóßłanzaj Kokla a Soba, k. Bart s Brěsynki sa Khwaczićzanow, k. Króna sa Bukecźanow, k. farař Wjazka, k. prof. Holan a potom skónczi ßo shromadźisna po pschecźitanju protokola a dźakprajenju pschedßydy se spěwom: „Nasche Sserbstwo s procha stawa.“ —

Po krótkej pschestawzy sapocźa ßo sabawny dźěl skhadźowanki. W 7 hodź. pschednjeßy k. gymnasiast Zyž (Sserbowczan) „Prolog“ a po nim sanjeßechu ßobustawy „Wlady,“ „Sswobody,“ a „Society“ kraßny spěw: „Cźesćź Bożu hory powjedaja“ a dźeßacź druhich spěwow; po konzercźe hrajachu Sserbowczenjo dźiwadłowu hru: „Jědźł a lěnjoch.“ Schkoda, so běsche program pschebohaty. Trajesche psches tři hodźiny. Najlěpje je drje dźiwadłowa hra wupadnyła a ßo powschitkownje jara lubiła. „Sserbowka“ je ßej s tym wulkeje khwalby dobyła. —

½11 sapocźachu ßo reje se ßerbskej polonesu a trajachu hacź —

Też póndźelnischi wulět bě ßo derje poradźił. Rjana cźrjódła studowazych podachmy ßo w 12 hodźinach na pucź. Sakożichmy w Khrósćizach, na městnje jubilejneje skhadźowanki a wuspěwawschi někotre spěwy, cźehnjechmy dale do Kupjele, hdźeż ßo po małej piwnej sabawje w 7 hodźinach wjecźor skónczi.

Sbywa nam hischcźe nasch najwutrobnischi dźak wuprajicź wschěm, kiž ßu tutu skhadźowanku wuhotowacź pomhali, woßebje Dobroschcźanam sa pletwy a wěnzy, k. dr. Racheli a k. wucźerjej Andrickemu sa poźcźenje khorhowi a měschczańskim studentskim towarstwam sa konzert a Prażskej „Sserbowzy“ sa dźiwadło. —

Njeradźi ßo dźělachmy. Bě dźě to jena s najlěpje poradźenych jeliso niz najlěpje poradźena skhadźowanka. Tajka ßyła studentow, telko ludu! (bě jich na konzercźe wokoło 500). Schtó je tajku ßerbsku shromadźisnu hižo widźał! Bóh dał, so by moralisti wliw tuteje skhadźowanki tak wulki był każ wopyt, so by wona spomocźiła poßylnjenje ßerbskeho ducha a rodneho wědomja, schtož je runje we Wujěsdźanskej woßadźe jara, jara nusne.

Deleńk.

S **Łubija.** W Hornim Sohlandźe chże pjecźa sakske knjeżerstwo na tamnischim ryczerkuble wjetschi remontski depot sakożicź. Zyke ryczerkubło, nimale 350 hektarow wulke, dyrbi ßo sa tutón samer kupicź.

S **Porchowa.** W sahrodźe „Wjeßeły wuhlad“ je ßo młody pschekupz s Połcźnizy satsélił. Wón bě měßacźnu msdu dostawschi na Draždźanske tsélenje wotjěł. Tam je wón najskerje do sleho towarstwa pschischoł, w kotrymž je ßwoje pjenjesy wotbył. Pola njeho jenoż někotre pjenjeżki namakachu. Wón młodu wudowu a małe dźěcźi sawostaji.

S **Kulowa.** Sańdźenu wutoru pschipołdnju je něhdźe schtyrilětny ßynk wikowarja Zomaka nahłu ßmjercź wumrjeł. S rólneho wosa padnywschi hólz pod koła pschińdźe, kotreż jemu hłowu rosmjecźechu. Wón hnydom wumrje.

S **Njedźichowa.** W tudomnej akzijowej schkleńczerni, prjedy Hoffmannez bratromaj ßkuschazej, ßu ßo pjatk schtyri wulke kólnje, w kotrychž ßo hotowe schkleńczane twory sawalachu a na wosy nakładowachu, wotpalike. Też kschleńczerńina tsécha ßo hižo palesche.

Přilopk.

* Cźeżke njesboże na Dybinskej żelesniży je ßo sańdźenu njedźelu njedaloko Bertsdorfskeho sastanischcźa stało. Jedyn se Zitawy do Dybina s wosobami jědźazy cźah do jeneho s Dybina jědźazeho prósdneho cźaha srasy. Pschi tym je ßebi 13 wosobow nosy, bjedra abo ruzy skamało abo ßebi hkowu sraniło. Njesboże je ßo s njewobhladniwosczu Bertsdorfskeho sastanischczowego assistenta Webera sawinowało. Tutón je wobßadźenemu ludźazemu cźahej snamjo dał, so je cźara próstdna. Hnydom sa kokom sady Bertsdorfa cźahaj do ßo srasyschtaj. Żelesniza ßo tu s wobkukom sawinje a ßylnje spaduje. Tak je ßo stało, so ßo wjednikaj wobeju cźahow hakle poßledni wokomik dohladaschtaj, so njemóżetaj cźahaj sadźerżecź, hacź runje hnydom spinaschtaj a napscheczny paru daschtaj. Po srażenju bě żałostnje na cźah hladacź. Wobej lokomotiwje „Lausche“ a „Töpfer“ běschtej ßo rosbitej a prěnje wosy běchu do ßo sastorczene. S lokomotiwy „Töpfer“ bě ßo wuheń wotrasył, prědnje a sadnje wustupy a s dźěła też scźěny prědnich wosow běchu satkóczene, kawki a wokna rosbite. Najcźežscho sranjenaj, pschekupski pomocznik Gustav Mönch se Zitawy a lokomotiwnik Bobe, ßo hnydom do Zitawskeje hojerńje dowjeschtaj, schescźo drusy sranjeni ßo kliniży dr. Dreyzehnera w Zitawje pschepodachu. Gustavej Mönchej, kotryż na prědnim wustupje druheho wosa stejesche, je ßo se żelesnej żerdźu nop sranił. Wón je w ßmjertnym strasche. Jeho żona, kotraż snutska wosa ßedźesche, je njesranjena wostała.

Jedyn pucźowař, kotryż w prěnim cźahowym wosu ßedźesche, pische: Na dobo żałostne hwisdanje signalow nusy saßłyschachmy. Hnydom na to ßo sdasche, każ so by nasch wós na schěnach rejwał. Potom ßo satraschnje satorhny a satschaßy. Ja ßo se ßwojeho městna cźißnych, něhdźe dwaj metraj daloko sleczach a mjes dwěmaj ławkomaj leżo wostach, kotrejż ßo po sdacźu hibaschtej. Wokoło mje bě pohłuschaze wrjeskanje, schcźerczenje a buchotanje ßłyschecź, wjerch ßo sběhny — leżach tak, so runje k wjerchej hladach — potom ßo s nowa sawrjeßny a tschěsti a kruchi żelesa ßo na mnje ßypnychu. Wschitzy pucźowarjo we wosu na kopizy leżachu. Někotsi mużojo bjes bojosćze ßo hnydom s wobhladniwosczu wo to starachu, kak bychu ßo ludźo s wosa wußwobodźili a wukhowali. Wonka, prědku a sady sranjeni żałosczachu. Njedźiwajzy teho dyrbjachmy ßebi najprjedy ßami s cźeßna wupomhacź. Na schpundowanju leżazy ludźo sestawachu. Pschepytachmy, hacź je ßo dźeczom něschto stało, a jeneho stareho ßłabeho muża pod ławku wucźežechmy.

Wbohi stary bě ßo najhórje pschetschaßk. Kak pak nětko won. Prědku a sady bě wukhod saraczeny. S ludźimi, kotsiž běchu na wustupomaj stali, běschtaj wukhodaj satykanaj. Se sadnimi durjemi bě mi mózno, ßo pschetkóczicz. Tsjo mkodźi ludźo běchu tam do rosbitkow satkußnjeni. To bě zakostnje! Woni mje wo pomoz proschachu. „Moja noha je rosraźena! Pomhajcźe nam Boże dla!“ tak ßo mi do wuschow schkrěczeesche a zakoscźesche. Sslubich, hnydom pomoz pschinjesczi, a ßo psches pol wocźinjene durje pschetkóczich, snjesboźenych ßo njedótknywschi. Lědma pak běch s wosa won skocźik, wot prědka cźischczaze wosy hischcźe ras sastorknychu, s cźimż ßo wós sawrje. Hdy budźich we wosu wokomik dlěje wostak, budźich ßnadź nětko tez satkußnjeny abo morjeny byk. Nětkole njebě wjazy mózno, s wosa s durjemi won cźeknycź. Mjes tym ßo wós tak s kurom napjelni, so mózachu w nim jeczi lědma dychacź. Duź ßo wosowe wokna s kijemi a pschedeschcźnikami rosbichu, so bychu ßo ludźo we wosu njesaczkli. Tu pschipadnje jedyn hajnik se ßekeru pschińdźe; s jeje pomozu ßo scźěna pod jenym woknom pscherasy a s njej mi najprjedy s wosa dźěczi wutyknychu. Potom stary muż na rjad pschińdźe, a skóncznje drusy mużojo wuleschychu. Lokomotiwine żelesne dźěle běchu ßo hkuboko do wosa satkóczike a zakostnje satkußnjeni mjes nim a druhim wosom cźezko sranjeni wißachu. Zakostnje ßo na kschiczenje a stonanje snjesboźenych poßkuchasche, hdyż dyrbjachu ßo se ßekeru rosbitki a kruchi żelesa wurasycź, do kotrychż běchu ludźo satkußnjeni.

Njedźelu, kotruż ßo njesboże sta, bě w Oybinje tschelanski ßwjedźeń. Każ hewak, bě tez tón dźeń na żelesnizy wurjadnje ßylny wobkhad. Mjes porjadne cźahi bě ßo 14 woßebitych cźahow saßunyko. Duź je bjes dźiwa, so je ßo sastanischczowy assistent Weber samylik. Jeho ßu hnydom hacź na dalsche wot ßkużby wotßadźili a do pschepytanskeho jastwa wotwjedli.

* (Tsi porsty ßebi wotrěsnyk.) Na Schwertnerez cźěßlowni w Zitawje ßobotu popoldnju ßo jedyn wojak, kotryż chzusche nětkotre schczěpy rosrěsnycź, s dłonju kulojteje piły dótkny. Wona jemu hnydom 3 porsty wotrěsny.

* Jedyn seminarist bě na Draźdźanskim tschelenju korezmarjow wo worczisnu sjebak. Hdyż jeho skóncznje lepichu, wón nětkotrych ludźi a jeneho żadarma, kotsiž chzychu jeho sajecź, s nożom skaka. Młoduschkeho njedoczinka sajachu.

* (Jebanstwo w jenym wulkim młynje.) W parnym młynje w Jäschwizach pola Sswójnzy ßu w naleczu 1903 kamjeńtny worjech mlěli a jón do skótneje pizy měscheli. Kupzy tajkeje pizy schkodowachu, dokelż skót pizu se schkódnym pschiměschkom żracź nochzysche a teho dla njeroscźesche a njepschibywasche. Njesprawna wěz psched ßud pschińdźe, a tón młynowu wobßedźerku, Lauru Tichauerowu, k jastwu na 3 měßazy a k 500 hriwnam pjenjeznje pokuty, Tichaueroweje ßyna, kotryż bě jebanja sawjedł, k jastwu na 1 lěto, jemu cźeßne prawa na 2 lěcźe wotrjeknywschi, a gratmischtra Müllera k jastwu na 3 měßazy saßudźi.

* Ssylne njewjedra ßu ßo njedźelu w Schlesynskej rospuschczike. W Salzbrunnje ßo s krupami jara wjele woknowych schkleńzow rosbi. W Landeshutu je sliwk padnył. Torhoschczo a dróhi ßo powodźichu. W měschczanskich promenadach a w Kreppelsdorfskim parku je ßo s wětrom wjele schtomow swuwalako.

* (Morda ŕstwo a ßamomorda ŕstwo.) W Klingenthalu je njedźelu popoldnju dźěkar harmonikow Parius ßwojej żonje krk pscherěsnył a ßebi potom na to ßame waschnje żiwjenje wsak. Njeskutk je ßo w tym ßamym domje stak, w kotrymż je ßo cźěło jeneho nowonarodźeneho dźěscza namakało. Wobaj podawkaj pjecza hromadźe swißujetaj.

* Hońtwinski cźaß w Liegniskim wokrjeßu ßo 22. auguśta na kurwoty, schottiske tonidłaki a pozpule, a 12. septembra na bażanty, hórske kury a lěßne kury sapoczinje.

* (Bohata proscheŕka.) W Frankfurcźe nad Mainom ßo ßrjedu starscha holza hrjebasche, kotraż bě wo to proßyła, so bychu ju do měscźanskeje khudownje pschijeli. Hdyż semrjeteje podtsěschne wobydlenje pschepytachu, telko pjenjes nadeńdźechu, so je njemózachu hnydom pscheliczicź. Samoźenje stareje holzy ßnadź 100000 hr. wucźini.

* W Oldenburgskej wukhadźazy „Residenzlki Poßoł“, kotrehoż redaktor Biermann je ßo dla sschiwdźenja ministra Ruhstata wospjet pokhostał, je nětko s nowa s tucźnym pißmom wocźischczał, so je minister Ruhstrat hischcźe nowschi cźaß (hacź do septembra 1903) w hoscźenzach sakasane khartowe hry hrał, a so je wón skoro pschezo banku dźerżał. Minister je stajnje prěł. S teho bjes dwěla nowy prozeß nastanje, kotryż budźe s nowa wulke wocźi cźinicź.

* Cźwilowarjej wojakow najhórscheje druźiny staj podwyschk Lux a dźeßatnik Kwasnig w Glogawje bykoj. Wonaj staj woßebje wojaka Klemta na tak żakoßne waschnje cźwilowakoj, so je ßo tón sadwělowawschi żelesniskemu cźahej pschejeźcź dał. Lux winowachu, so je wón Klemta 81 krócź krjudował, 56 krócź njeprawidłownje s nim sakhadźał a jeho dwójzy sschiwdźił. Skoro wschědnje je Lux Klemta plistował, druhdy sa dźeń wjazy krócź a jeho s pjascźu mjes wocźi bił, so je Klemt s hkowu do khamora slecźał. Plisty ßo s tajkej mozu wotkożachu, so ßebi Klemtowi towarschojo myßlachu, so ßo jemu bubonk we wuchu puknje. Druhdy Lux Klemta na bok wsa a druhich wojakow se jstwy póßła. Potom wón Klemta s tschelbowym rjemjenjom do woblicza a do tyła pjerjesche. Dale je Lux Klemta do lizow schcźipał a jeho s klepaczom bił. S druhimi wojakami podwyschk podobnje każ s Klemtom sakhadźesche. Jeneho wojaka Lux k khamorej storczi, so ßo durje skamachu. Nětkotsi wojazy ßo na tajke waschnje khostachu, so dyrbjachu stoka, blida a bowy rjedźicź, mjes tym so drusy wobjedowachu. Tole rjedźenje wón ras dwě njedźeli dołho wschědnje trójzy pschikasowasche, dokelż bě ßo njedźelu jedyn wojak na kożo lehnył. Njedźelu pschi appelu podwyschk jenemu wojakej podschiwk se ßuknje swutorha a jemu pschikasa, podschiwk saßo saschicź a ßo kóżdej dwě hodźinje pola njeho samolwicź. Hdyż jedyn druhi wojak njebě knefle derje doscź wußwětlił, Lux knefle swotrěsa, so mohke ßo „jenotliwje“ lěpje wußwětlicź. Hdyż ras wojazy njeběchu po podwyschkowym měnjenju wokna wucźischcźili, dyrbjachu woni zyku stwu rjedźicź, hacź runje bě wona hižo wurjedźena. Hdyż wojazy wjeczor skoku doscź lehnycź njeńdźechu, jich wón s klepaczom pjerjesche. Podobnje każ podwyschk tez dźeßatnik w Luxowej pschitomnoscźi cźinjesche. Klemt njeßmědźische na pschikład po dźeßatnikowej sakasni wjazy krócź wobjedowacź; wón dyrbjesche jemu wjeczor w 6 hodź. ßwój wobjed pokasacź. Poßlednju Klemtowu pokrutu khléba bě dźeßatnik s krydowymi ßmuhami do wóßom dźělow dźělił a Klemtej pschikasał, so ßmě wschědnje jenoż jedyn dźěl sjěscź, so njeby wotolstnył. Na tajke waschnje dźěleny khléb dyrbjesche Klemt jemu kóżdy wjeczor pokasacź. Jedyn wojak dyrbjesche koleni shibnywschi pschi satepjenych khachlach tak dołho schkórnje masacź, doniż se ßłaboscźu njepadźe. Podwyschka Luxa k jastwu na połdra lěta a k degradaziji, dźeßatnika Kwasniga k jastwu na jene lěto saßudźichu. Po prawom dyrbjało ßo woběmaj cźeźische khostanje napołożicź. Tajzy krjudowarjo wojakow statej wjele wjazy schkodźa, dyźli najhórschi sozialdemokratiszy schcźuwarjo.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Kamjenjecźeßarja Ernsta Maxa Augusta Schönu, w Demjanach narodźeneho a nětko w Splósku bydlazeho, dla kaźenja Bożeje ßkużby a dla wohanjenja nabożiny k jastwu na 6 měßazow saßudźichu. Wón bě s mězu na hkowje a se sapalenej zigaru w hubje do Kumwałdskeje zyrkwje sastupił a, hdyż bě jemu duchowny won kasał, bě wón w zyrkwi herjekał a Bożi dom a duchowneho wohanił.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 4040 hr. 93 np.

Dale za njón darichu:

Liški-Póndźelnicy (dotal 932,63 hr.) zastaty pjenjez: 0,11 hr.; nowu lišku witachmy 4. žnjeńca: 3,06 hr.; 11. žnjeńca wo srjedź nocy na wišnjach a w jahodach: 2,54 hr. =	5 hr. 71 np.
„Syrotka“ za prócu dosta	— hr. 70 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 33. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Pražscy hólcy na Rennerjec-Hauptmannec kwasu w Pančicach (ze zběrku, »wjedrowy« kuzen ničo njepřida) 9 hr. 25 np. Na XXX. hłownej skhadźowancy Serbskeje Studowaceje Młodźiny w Hornim Wujezdźe: ze zběrku 49 hr. 42 np., wojak Bryl namakane 3 hr., hišće druhi za wukupjeny rejwarcyny česak 50 np. = ...	62 hr. 17 np.
Hromadźe:	4109 hr. 51 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Skład drainěrowanskich rołkow w Lětonju
porucza **drainěrowanske rołki** wschěch wulkosćzow,
wodowodowych rołow,
konjazych žłobow,
kruwjazych kortow,
žwinjazych kortow,
proßazych kortow s rěblikom
a bjes njeho,
pßyczе korta,
plestrowanske platy,
wscho po fabrikskich płaćišnach.
Emil Dietrich.

Ssymjeńtny hród,
žymjeńtnu woku,
kolij,
hejduschku,
kaž wschě druhe žymjo, najlěpje skhadźaze najtuńscho porucza
Jan Marcinkowsky
na kamjeńtnej haßy 12.

Karbolineum,

najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma na składze
Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na snutskownej lawskej haßy 10.

Maschinski wolij,
zentrifugowy wolij,
wolij sa jěsdne koła
kolomas
porucza tunjo
Měrschez bratrow naßl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hosćenza „sloteje hwězdy."

Woprawdźitu
limettu!!!
najlěpschi bjesalkoholny
wocžerstwjazy napoj.
1 litersku bleschu po 1 mk. 20 np.,
w korbowych bleschach po 10 litrach
a wjazy poměrnje tuńscho porucza
H. Kunackowy naßlědn.
na bohatej haßy 8.

Makulatura

tołsta a cžeńka papjera k sawalenju je po zentnarjach a tež po puntach tunjo dóstacź
we **wudaw. Serb. Nowin.**

Drjewowa awkzija

na Wuježkowskim revěrje (na Wuježkowskej stronje).

Póndźelu 22. augusta t. l. pschipołdnju w 1 hodźinje ma žo we Wuježkowskim hosćenzu na pscheßadźowanje pschedawacź:
4,5 rm. twjerdych, 59 rm. mjehkich schcžěpow,
6 rm. twjerdych, 155 rm. mjehkich klumpachow,
17 rm. mjehkeje rubaneje walcžiny, (klumpaschki),
123 rm. mjehkeje njerubaneje walcžiny (dołhich hromadow),
sestajanych w drjewischcžu 26. wotdźělenja a jenotliwje w 20., 21., 22., 24., 26., 28., 29., 30., 35., 37., 38., 44., 46. a 47., wotdźělenju.

Schtóž chze žebi drjewo wobhladacź, chzyk žo pscheßadźowanski dźeń rano w 10 hodźinach pschi Wuježkowskej hajnkowni sejcź.

Měschcźanske hajnistwo we Wuježku, 8. aug. 1904.
Wyschschi hajnik **Bluhm.**

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na žwój skład **pißanych a cžornych drastnych tkaninow** wschěch płaćišnow, najnižscho wobličenych, poručejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lěcžnych a symskich koschlow,** pißanych a běłych, kóždeje wulkosćze a sa kóždu starobu hižo po 30 np.

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobrosćze
po najtuńschich płaćišnach najlěpschi porucza
Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow žo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesćelu.

Piwowy hród
w Budyschinje

porucza cžesćownym Sserbam w měsćze a we wokolnosći **žwoje městnosćze,** w kotrychž móža sa **tunje pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

S nakładom Macžizy Sserbskeje žu wuschke a we wudawarni „Sserbskich Nowin" na pschedań:

Kschiž a połměßaz abo **Turkojo psched Winom w lěcze 1683.** 1883. Płaćišna 40 np.
Trójniki. Sběrka powědańcžkow. 1885. Płaćišna 40 np.
Nadpad pola Bukez. (1758.) S wobrasom. Druhi wudawk. 1888. Płaćišna 30 np.
Jan Manja abo **Hdže statok mój?** Powědańcžko se žerbskich stawisnow nowischeho cžaża. 1889. Płaćišna 40 np
Bitwa pola Budyschina. (1813.) 1891. Płaćišna 50 np.
Nowe Trójniki. Sběrka powědańcžkow. 1893. Płaćišna 40 np.
Sabawki. 1896. Płaćišna 40 np.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucza
Gustav Küttner
w Budyschinje
na žerbskej haßy 10.

Měchi

wscheje družiny,
žitne měchi,
mukowe měchi,
pizne měchi sa konje,
žłomniki
hižo po 1 mk. 50 np.,
trawne płachty,
hadreschcža
atd.
po fabrikskich płaćišnach porucza
Heinrich Lange
s napschecža słoteje hwězdy.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa skót porucza
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Czerstwe žwinjaze žadło punt po 65 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **žwinjazy tuk** punt po 70 np., pschi wotewsaczu 5 puntow po 64 np., **kołbaßowy tuk** po 45 np. porucza
Emil Gräfe,
rěsniski mischtr
na swonkownej lawskej haßy 16.

Rěcži žerbski.
Libsch, žudniski aktuar sw. žl.
na žukelnskej haßy 34.
na koßu s napschecža piwneho hroda.
Pißańnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazиske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon cžißło 324.
Rěcži žerbski.

Pisitne khartki

rjane kaž lithografowane,
cžischcži spěschnje
Ssmolerjez knihicžischcžerńja.

Sapißowanske knižki

wschěch wulkosćzow
žu tunjo na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Pschedawarnja materialnych lhlamow s korczmarstwom, 43 lět w jenej ruzy, se 17 jutrami pola a łuki, je dla semrjecza wobšedžerja jara tunjo s 1000 hr. napłaczenja hnydom na pschedań. Dalsche je pola swudowjeneje Buhleroweje w Borschczi (póst Borschcz-Förstgen) w pruskej hornjej Łužizy shonicz.

Pschihódne sa rjemješlnikow.

Nowa natwarjena khěža, sa bětnarjow, tyscherjow atd. šo pschihodžaza, dokelž žanych wo wšy njeje, je zyła abo po džělach hnydom abo posdźischo płaczisny hódno na pschenajecze. Dalsche je shonicz pola gmejnskeho pschedstejiczerja **Fehrmanna** w Worzynje pola Pomorz abo w Dornschnablu czišło 1 H w Budyschinje.

W Ralbizach je **žiwnosć** czo. 19 s 8 kórzami pola a łuki na pschedań. Dalsche je pola pschekupza Brěsana abo pola wobšedžerja shonicz.

Khěža pod hrodom, kotraž šo s 9% dani, je tunjo na pschedań. Dalsche je shonicz pola **E. Spenke** pschi žitnych wikach.

Derje šo danjaza **khěža** w Budyschinje se 4 stwami je dla khorosce wobšedźerki tunjo na pschedań. Dalsche je shonicz pola krawskeho mischtra **Muzika** pola Pětrowskeje zyrkwje 2 po 1 skhodže.

Konja,

dobreho cžaharja, 8 lětneho, mjes tsjomi na wubjerk, dokelž je wysche, ma na pschedań **Schuster** w Minakale.

Mužaze a žonjaze
jěsdne kolo
ma tunjo na pschedań **Michał Rjeczka,** wojnar w Radworju.

Wobkhodny agent
Bruno Beutner
rěczniski sekretar sw. šk.,
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 14 delka
(pódla Wjazkez-Lehmannez restawrazije),
hypotheki wobstaruje, **pschedawanje leżomnosczow** saradžuje, **kupne listy, kontrakty, testamenty, liseziny** wscheje druzinu džěła, **sawostajenstwa** srjaduje a wo prawnych wězach wukasuje.

Phi! phi! phi!
Njedawno khodžach wjeczor wokolo Hatow. Tam wuhladach nětotre wulke ryby, hdyž pak bliže pohladach, běchu to 3 holzy a 3 pacholjo w hacze.

Do Koslowa!

Njedželu 14. augusta

pschikhadny šwjedžeń
a domkhowanka.

Pschecželnje pscheproschujetaj

Winar a mandželska.

Pschepoloženje rjemjenjerstwa.

Czesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedženju dawam, so šym šwoju

rjemjerńju, šedlarńju a kapsarńju

s hauensteinskeje haty 1 **na žitne wiki czišło 18** (pódla W. Kellingez barbjerńje) pschepoložił.

Sa hacz dotal we wulkej měrje spožczene dowěrjenje šo wutrobnje džakujo proschu mi jo też dale sakhowacz.

S poczesczowanjom

C. A. Pětsch, šedlarski mischtr.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bliżschi **symski semester** šo **wutoru 18. oktobra 1904** sapocznje. Pschipowjedženje nowych schulerjow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je też swólniwy, wscho dalsche wukasacz.

Prof. **dr. Gräfe,** direktor.

Spanske pschikrywy (deki)

sa wojerske kwartěry atd.

120 × 170 cm. po **2** mk. **75** np. — 125 × 180 cm. po **3** mk. — 135 × 190 cm. wulke po **3** mk. **25** np

pschedawataj abo też tunjo wupožczujetaj

Ludwig Winter & Co.
w Biskopizach,
sklad w Budyschinje pschi žitnych wikach.

Sso domoj wrócziwschi wot rowa nascheho lubeho nana a džěda

Jana Marka,

kotrehož je Bóh luby Knjes w 85. lěcze jeho žiwjenja wotwołał, naš pohnuwa šwój **najwutrobnischi dźak** wuprajicz, wošebje wyšokodostojnemu knjesej fararjej Sarjenkej sa jeho troschtapołne šłowa pschi khowanju, kaž też wschitkim pschecželam a snatym sa bohatu kwětkowu pychu, dale też wschitkim, kiž šu njebocziczkemu pošlednju czesc wopokasujo jeho wotemrjete czěło k rowu pschewodźili.

Bóh luby Knjes sapłacz wschitkim w bohatej měrje.

W Khwaczizach, 5. augusta 1904.

Sawostajena frudžena Israelez šwójba.

Valencia

stare schpanisle czerwjene wino
šłódke a mile
zyła blescha po 1 mk. 25 np.
pół blesche po 65 np.

Se šwojim pschirodnym tanninowym wopschijeczom požadanje sa jědžu shudźuje a žołdk šylni, wošebje krejkhudym a blěduschkam šo porucza. Dostacz pola

H. Kunackoweho naślědn.
na bohatej haty 8.

Woprawnu
limettu

snateje najlěpscheje hódnosczе w korbowych bleschach po 3 litrach kaž też po wasy kóždu měru, sa korczmarjow wošebje tunjo, porucza

Gustav Küttner
w Budyschinje na šerbskej haty 10.

Jatrowy wolij

w rjanej žołtej tworje sa **šwinje,** k spěchowanju wobžernosczе a pschetłacza porucza tunjo

en gros **Otto Engert** en détail
na snutskownej lawskej haty 10.

Wustojny hejtman

s dobrymi wopišmami, kotryž ma ludźi nawjedowacz, šo k 1. oktobrej na knježi dwór w **Lichanje** pyta.

Kubłowe sarjadnistwo.

Bórsy abo posdźischo **wustojnu šłužobnu holzu** pyta mandželska **dr. Wagnera** pschi Albertskim městnje 4.

We Łupoj je **khěža** czišło 60 měrnym ludžom na pschenajecze.

Jednora niz pschemkoda holza šo k poššłužowanju hosczom k 1. septembrej do dwórnischczoweje restawrazije w Nješšwaczidle pyta.

K wjetschim džěczom a do lohkeho domjazeho džěła šo **holza** na wšy pyta. Shonicz na Lotzowej drósy 6 po 3 skh.

Porjadnu holzu

hnydom do šłužby pyta

Klara Nowakowa
na snutskownej lawskej haty 8.

Porjadnu holzu do kuchinje a domjazeho džěła pyta mandželska dr. **Jentscha** na Hoschiz haty 46.

Wutrobny dźak

wjeleczesczenemu knjesej fararjej J. Gólczej w Rakezach sa jeho jadriwe wutrobu jimaze prědowanje, 10. njedželu po šwjatej Trojizy w Rakeczanskim Bożim domje dżeržane, praja

mnosy kemscherjo.

(K temu czišłu pschiloha.)

Pschiłoha k czißku 33 Serbskich Nowin.

Ssobotu 13. auguſta 1904.

Płaczißny rèsneho ſkotu na Drażdżanſkich ſkótnych wikach

8. auguſta 1904.

Płaczißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne drużiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	Rèſna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rèſneje hódnoſcże hacż do 6 lèt	38—40	68—70
awſtriſke	38—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	33—35	63—65
3. ßrènjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	28—30	57—59
4. ßnadnje pizowane tóżdeje ſtaroby	26—28	54—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rèſneje hódnoſcże	36—38	62—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rèſneje hódnoſcże hacż do 7 lèt	32—33	57—60
3. ſtarſche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	29—31	52—56
4. ßrènjo pizowane krowy a jałojzy	26—27	49—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rèſneje hódnoſcże	37—39	61—66
2. ßrènjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	32—34	58—60
3. ßnadnje pizowane	27—29	51—53
Cżelata:		
1. najlèpſche ſ młokom wukormjene abo najlèpſche wot zyza	45—46	68—70
2. ßrènje kormjene abo też dobre wot zyza	42—44	65—66
Swinje:		
1. połnomjaßne lèpſchich raßow a jich ſtſchiżenjow w ſtarobje hacż do 1¼ lèta	44—45	57—58
2. mjaßne	43—44	56—57
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	39—40	52—53

Płaczißna żitow a produktow w Budyſchinje a Lubiju.

Żitowy dowos w Budyſchinje: 2482 mèchow.	W Budyſchinje 6. auguſta 1904. wot hr.	wot nj.	hacż hr.	hacż nj.	W Lubiju 11. auguſta 1904. wot hr.	wot np.	hacż hr.	hacż ny
Pſchenża běła	9	41	9	56	9	18	9	41
" żołta	9	13	9	30	8	82	9	12
Rożka	6	38	6	75	6	50	6	63
Jeczmjeń	6	65	6	79	6	67	7	—
Wowß (nowy)	6	80	7	—	6	50	6	80
Hróch	9	50	10	50	9	50	10	—
Woka	7	—	8	50	7	50	8	—
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduſchka	15	50	16	50	15	—	16	—
Bèrny	2	50	2	75	3	50	4	—
Butra 1 kilogr.	2	50	2	70	2	40	2	60
Pſchenczna muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rżana muka 50 "	8	—	13	—	—	—	—	—
Ssyno (nowe) 50 "	—	—	4	50	3	25	4	—
Ssloma 600 "	13	—	15	—	13	—	16	
Proßata 948 ſchtuk, ſchtuka	6	—	14	—	—	—	—	
Pſchenczne wotruby 50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	30
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	5	50	6	—
Pſchenczny gris 50 kilogr.	—	—	5	75	—	—	—	—
Rżany gris 50 kilogr.	—	—	6	50	—	—	—	—

W Budyſchinje płaczeſche: kórż pſchenżu (běłu) po 170 puntach 15 hr. 50 np hacż 15 hr 99 np., żołta 15 hr. 30 np. hacż 15 hr. 50 np, kórż rożki po 160 puntach 10 hr. 19 np. hacż 10 hr. 40 np., kórż jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacż 9 hr 50 np

Na Burſy w Budyſchinje pſchenża (běła) wot 9 hr. 50 np. hacż 9 hr. 56 np., pſchenża (żołta) wot 9 hr 10 np hacż 9 hr. 27 np., rożka wot 6 hr. 70 np. hacż 6 hr. 80 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacż 7 hr. 10 np, wowż wot 7 hr. 10 np hacż 7 hr. 40 np.

Wiczne płaczißny w Kamjenzu

4. auguſta 1904.

Po 50 kilogr.: Rożka wot 6 hr. 40 np. hacż 6 hr. 50 np., pſchenża wot 9 hr. — np. hacż 9 hr. 25 np., jeczmjeń wot 6 hr. 15 np. hacż 6 hr. 80 np, wowż wot 7 hr. — np. hacż 7 hr. 75 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacż 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., ßyno 4 hr. — np., bèrny 2 hr. — np., ßloma (600 kilogr.) 15 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacż 2 hr. 70 np.

Wjedro w **Londonje** 12. auguſta: rjane.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſmèje 11. njedżelu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodż. duchowny Tyſchef nèmſtu ſpowjednu recż, ½9 hodż. farat Näda nèmſke a w 10 hodż. ßerbſke prědowanje. — Tydżeńſke ſaſtojnſke dżèła ſmèje duchowny Tyſchef.

Křćenl:

W Michalſkej zyrkwi: Richard Alfred, Hermanna Richarda Burkhardta, rèſniſkeho miſchtra w Dobruſchi, ß. — Khorla Hendrich Max, Khorle Hendricha Mühle, pohoncża na Żidowje, ß. — Alwin Hendrich, njemandż. ß. w Delnjej Kinje. — Hana Waleſka, Bjedricha Guſtava Balduina Ballendowicża, knjeżeho pohoncża w Małbezach, dż.

W katholſkej zyrkwi: Hana Marhata, Pawoła Eduarda Fachi, tyſcherja tu, dż. — Richard Khorla, Khorle Joſefa Anſorgi, wojnarja tu, ß. — Marja Khata, Pawoła Jakuba Rjeczki, wucżerja w Hajnizach, dż. — Robert Joſef, Ferdinanda Eduarda Simlera, fabrikſkeho dżełacżerja w Lejnje, ß. — Berta Frieda, Ladißława Klamerta, fabrikſkeho dżełacżerja w Lejnje, dż.

Zemrjeli:

W Michalſkej wożadże: 4. auguſta: Max Hermann, Jana Jurja Maxa Scholty, dżełacżerja w Cżichońzach, ß. 2 m. 9 d. — 5. Khorla Pawoł, Pawoła Barthela, dżełacżerja na Żidowje, ß., 1 m. 3 d. — Jan Jurij, Jana Auguſta Nowaka, khèżerja a drohoweho dżełacżerja, ß., 5 m. 5 d.

W katholſkej wożadże: 8. auguſta: Juri Jan, Jana Khilana, dżełacżerja tu, ß., 6 m. 1 d. — Borbora Krauſowa rodż. Bradlerez, wudowa w Mniſchonzu, 78 l. — 9. Jakub, Jakuba Preußa, ſkakarja tu, ß., 7 m.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodżija.

11. njedżelu po ßwjatej Trojizy ſmèje rano ½7 hodż duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucżbu, ½8 hodżin ßerbſke a ½10 hodż. nèmſte prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſtez.

11. njedżelu po ßwjatej Trojizy ſmèje duchowny Nowy rano w 7 hodż. nèmſku ſpowjedż, farat Domaſchka w 8 hodżinach nèmſte a ½10 hodżin ßerbſke prědowanje.

Kolletka, ſańdżenu njedżelu pſched zyrkwinymi durjemi ſa mißionſtwo mjes żidami a roſſchèrjenje evangelija w ßlubjenym kraju ſkładowana, 86 hr. 20 np., mjenujzy 61,40 hr. na ßerbſkim a 24,80 na nèmſkim kemſchenju wunjeßy.

Chroniſke trajne cżerpjenje

jako płuzowe, żołdkowe a jèrchenjowe cżerpjenja, pſchi rheumatiſkich naſymnjeńſkich khoroſcżach, woßebje pſchi cżerpjenju delnjeho żiwota, żonjazych cżerpjenjach, pucherowych moczenjowych cżerpjenjach ßu naſche jara pſchijomne podżèlne kupjele, każ ßmy njepſcheſtawajzy wobkedżbowali, huſto hnydom położenje wuſkutkowake.

Natureſke hojenje hoji bjes lèkarſtwowych jědow, bjes żiweho ßlèbora, bjes ſaßykana helſkeho kamjenja atd., njepotlócża khoroſcże, ale trajne wuhojenje dozpicź pyta.

Dobry wuſpěch ßo mjes druhim dozpi pſchi **akutnym a chroniſkim pucherowym katarrhu,** pſchi **cżeżkim żołdkowym ſkhorjenju** ſ wulkej padawoſczu a woßuchnjenjom **pſchi jèrchenjowym cżerpjenju ſ wódnizu a cżiłowazym ſhibadkowym a muſkłowym rheumatiſmje** ſe ſproſtnjenjom ſhibadkow, pſchi kożinych khoroſcżach (liichawach wſcheje drużiny) pſchi cżeżkich **żonjazych khoroſcżach** a **ſplahowych khoroſcżach.** — Dalſche wukaſanje a wopißanje je pſchezo dóſtacź **w naturſkohojazej ſtaziji w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 3.**

Rèczne hodżiny a hojeńſki cżaß wſchèdne dny rano wot 9 hacż 8 hodżin wjeczor, njedżelu jenoż dopołdnja wot 9 hacż 12 hodżin. Woppyty ßo wſchudże cżinja.

Reinhold Walther,

wuſtojny na naturſke hojenje.

Limettu

woczerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczißny hódno poruczataj

Schiſchka a Rjeczka

na ſwonkownej lawſkej haßy.

Franzſki palenz

najlèpſchi ßrèdk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſcżenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Dobytkna poskiczenka!

Dźělbu **kamjeniny,** tak dołho hacz skład doßaha:

Jědźne talerje, běle, nitke a hłuboke po 7 np.,
Jědźne talerje s zyblowym mustrom 10 np.,
ßadźbu schklow s zyblowym mustrom 6 schtuk sa 110 np.,
ßadźbu schklow, bělych, 6 schtuk sa 85 np.,

Dale dźělbu **talerjow** lěpscheje hódnosćze, kotrež pschi trjebanju běle wostanu a kotrychž poschkleńczenje ßo sa krótki czaß njetorha:

jědźne talerje, běle po 9 np., 6 schtuk sa 50 np.,
jědźne talerje, pißane, po 12 hacz 15 np.

Pódla teho ßwój **ßwój skład**

khofejowych a blidowych servißow, myjneho ßudobja, winowych, piwowych a likěrowych servißow, majoliku a nippes, niklowe menaže, khofejowe deńczka, schkleńczane twory, praßowane a toczene, **kaž tež wschu kuchińsku nadobu**

po najtunischich placzisnach poruczam.

Ernsta Ullricha nasl.

w Budyschinje na schulerskej haßy 12.

Nowe! Wulkotnje! Nowe!

Ssamodźělazy skótny napojak

Němski khěž. patent czißko 122562 **(Selbsttränker)** D. R. G. M. czißko 143112.

Lěpschiny: Njemóże ßo se žanym druhim systemom pschibliżnje doßahnyć. Zane wuporjedźenje. Zane wustejaze korta, wo kotrež móże ßo skót franicz. Zane sersawjenje żelesnych rokow. Satykanje njemóżne. Jara lohke rjedźenje. Njewobmjesowane dźerżenje, njedźiwajcy teho pak wjele tuńsche hacz kóżda druha pschiprawa. Wobhladanje ßo rad dowola. Zadajcze ßebi placzisny wot

G. Rosta, zementoweje fabriki

w Budyschinje na Wjeleczanskej drósy 14.

Telefon 393.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow** k dobroczinwemu wobkedźbowanju poruczа.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzisny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Wschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Khěžorowa khofejowa pschedawarnja

najwjetscha khofejowa palerńja Europy

direktnje s pschetrjebarjemi wobkhadźaza.

Wjazy dyzli 750 ßamßnych pschedawanskich filialow.

Poruczamy:

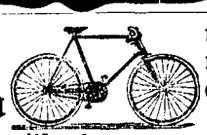
khofej s direktneho pschiwosa, po naschim waschnju paleny, kaž tež
khofejowe pschibjerki se ßamßneje fabriki we wschelakich sawalkach,
czaj po wschelakich placzisnach,
kakao se saruczenjom, so ßo lohko rospuschcza a jara spory, s naschich ßamßnych dźěłarnjow,
schokolady se ßamßnych dźěłarnjow, se saruczenjom, so jenoż s zokora a kakao wobsteja.
Biskwity najwubjernischeje hódnosćze, 16 wschelakich druzinow.

Pschedawanske filiale

w **Budyschinje** na bohatej haßy 5,
w **Shorjelzu** na kamjentnej haßy 6,
w **Žitawje** pschi radnizy w kupnizy,
w **Radebergu** na Draždźanskej drósy 11.

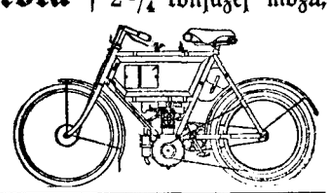
Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsćzische, najkhmańsche a najbóle placzisny hódne kola pschitomneho czaßa.

Jenoż fabrikske placzisny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** s $2\frac{3}{4}$ konjazej mozu, se ßamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyka wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanskej drósy 10.

Sslomjane klobuki

po poniżenych placzisnach,

Woprawne schtyrske loßmikate klobuki, runje doschle,
ßuknjane mězy sa ratarjow,
mězy wscheje drnziny,
zylindrowe klobuki a klobuki s mechaniku,
loßmowe wolmjane filzowe klobuki, mjehke a proste,

poruczа na wulki wubjerk

Kurt Märckel

klobukarnja w Budyschinje, salożena 1785,

pschi lawskich hrjebjach 6 pódla ßerbskeho doma.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże skhnyjaze,

molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij
(němski a franzowski),
najlěpschi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdże skhnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
żelesowe laki,
Kölnski klij kaž tež
murjerski klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandski zement,
najlěpschi karbolineum,
barbicze wscheje druźiny,
schablony
sa molerjow a murjesow
porucza a ma pschezo na składże po najtunischich płaczisnach

Emil Měrsch,
drogowe khlamy
24 na lamjeńtnej haßy 24
snapschecza turnarnje.

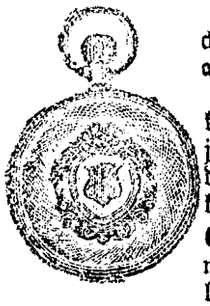

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.
Kaschel,
katarrh,
dybawosćz
ßo spěschnje połožeja
s thymusinom
Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sczele ßo na wßy.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedża sa swoje dźełko sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wolno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Zacherlin

spodźiwnje skutkuje! Wón mori lěpje,
dyżli druhe ßrědki, s wěstoscżu a rucże kóżdu druźinu schłódnych pschekaßanzow, woßebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schczónwy, njerodź na domjazych skocżatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja ßu: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoka Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoka Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10
porucza ßo
k wuwjedzenju wschěch klampnarskich dźěłow, tśěschnych złobow (rynow) **a rolow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,**
ma skład **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, żelesneho ßudobja,**
wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow s běłeho blacha.**
Wobschkodzene wězy ßo spěschnje wuporjedzeja.
Konjaze lutowaki (schonowaki).
Spěschne poßłuzenje. **Tunje płaczisny.**

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka
1000 schtuk
praßowaneho torfa
po 6 mk.
Bóschiczanske ryczerkublo
pola Njeßwaczidła.

Młóczenje s parnej maschinu

na mśu cżini **Bóschiczanski knjeżi dwór.**

Sa ratarjow!

Najlěpsche
czerjenske rjemjenje
s jadriweje koże,
rjemjenjowy wósk,
w kulojtych żerdkach,
sadźěwuje ßuwanju a powjetscha cżahansku móz rjemjenjow, żerdku po 2 mk.,
najlěpschi ruski
maschinski wolij
½ kilo po 20 np.
najlěpschi kolomas,
zentnar nětko po 12 mk.,
kożane schórzuchi,
s rjemjenjom a bjes njeho
jara płaczisny hódno porucza
Otto Büttner,
pschedawarnja koże, czěrjenskich rjemjenjow a techniskich wězow,
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 9.

Pospyt pscheßwědczi!

S pschihodnej składnoscżu ßym wjetsche dźělby
zigarow
jara **tunjo** nakupił, tak so je mi móżno, s dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cżißko 458 a 460, s cżisteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po ßwojim sestajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje złodźazeju**
10 schtuk
jenoż po
39 np. a 40 np.,
100 schtuk
jenoż po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pschedawacź.
Proschu, spytajcże!

Ernst Lehmann

pryedy Khorla Pětschka
na rózku żitneje a ßerbskeje haßy.

Wobrasy

(bildy) ßo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s woblukom wobdadża, **domowe zohnowanja** a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k zlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczisnach pola
Maxa Mütz
na bohatej haßy 11.

Hdże scże tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naslědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

A. & W. Neuhahn

4 na ſerbſkej haſy 4.

Wóſkowy barchent
najnowſchich muſtrow po měrje,
blidowe pſchikrywy (deki)
ſ gumijoweje tkaniny
wſchěch wulkoſczow po měrje,
ſczěnſke wobarnowaki,
wuhotowanje myjneho blidka
ſ gumijoweje tkaniny,
pſchikrywy
ſa kuchińſke blida a komody
ſ gumijoweje tkaniny a wóſkoweho ſukna,
lampowe talerje
ſ wóſkoweho ſukna,
kožowe podložki
ſ najlěpſcheje gumijoweje tkaniny,
wotměrjene abo po měrje,
gumijowe zyzaki,
ſifonowe zyzaki,
zyzaki ſ rynczku
atd. atd.

Pſcheńzu a rožku
po najwyſchſchich płaczińnach
kupujetaj
Heinke a ſyn
w hamorſkim młynje
w Budyſchinje.

K wuſuywej
pólſki hróch a woku,
hobrſki kolij,
najlěpſchi ſchleſynſki
ſerěni kolij,
hejduſchku
po najtuniſchich płaczińnach porucza
Gustav Heinke
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach 34.

Wupředawanje

po nadpadnje tunich płaczińnach
wot ſoboty 30. julija
hacž do njedźele 14. aug.

Činimy na ſcźěhowaze wězy kedźbliwe:

lětnje rukajzy, nětkole por po 10 np.,
lětnje ſoki, tež pótne ſoki, nětkole po 20 np.,
zankate khornarje ſa žónſke, nětkole po 25 np.,
dźěczaze ſchórzuchi, wiſate, nětkole po 25 np.,
ſchórzuſchki ſ cžorneho tylla, nětkole po 50 np.,
draſtne ſchórzuchi, wulke, nětkole po 1 mk. 60 np.,
žonjaze koſchle, dobry barchent, nětkole po 95 np.,
kalmukowe ſuknje, jara cźežke, nětkole po 90 np.,
wulke **kalmukowe barchentowe pſchikrywy** ſ małymi ſmylkami po 45 np.,
wotowe pſchikrywy (deki), woſebje tunje, nětkole po 2 mk. 25 np.,
zychi a wupjerki, hotowe ſeſchity, hižo po 2 mk. 25 np.,
twjelki, ſ jeczmjenjowym ſornom, ½ duz. po 1 mk. 50 np.,
blidowe ruby a pſchikrywy po 75 np.,
trjenja, woſebje wulke, ½ duz. po 1 mk.

Wothladajcże hyšći naju wukładne wokna.

Sbytki gardinow, vitražow, koſchlazeho barchenta, jakoweho barchenta, bantow, zankow, poſamentow atd.

Philippi & Co.

na bohatej haſy 3.

Wolijowe barby

we wſchěch nuanſach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdźe ſchnyjaze, k barbjenju khěžow, ſchpundowanjow atd.,
moleŕſke a murjeŕſke barby
cžerſtweje twory a na najwjetſchi wubjerk,
ſchpundowanſki ſwěcźaty lak
ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a ſpěſchnje ſchnyjazy,
terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
dwójzy warjeny
hódny lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe ſchnyjazy,
bernſteinſke laki,
kopallaki,
damarlaki,
želeſowe laki,
Ia Kölnſki klij kaž tež
murjeŕſki klij
a hiſchcźe wſchelake druhe druźiny,
myjeŕſku krydu,
gyps,
Ia portlandſki zement,
klepatokamjenjowu
a **ſchmirglowu papjeru,**
ſchmirglowy plat,
ſchpundowanſki wóſk,
wóſk ſa parketowe ſchpundowanje,
barbicźe wſcheje druźiny,
ſchablony
ſa **molerjow** a **murjerjow**
atd.
porucza a maja pſchezo na ſkładźe po najtuniſchich płaczińnach
drogowe a barbowe
en gros khlamy en détail

Otty Engerta
10 na ſnutskownej lawſkej haſy 10.
Telefon 33.

Winowa wikowaŕnja
„Liſchczeje jamy"
(Fuchsbau).

Moſelſke wino	bleſchu hižo po	90 np.
Rheinſke wino	= = =	80 np.
Bordeauxſke wino	= = =	90 np.
Marku Italiu	= = =	85 np.
ſchpaniſke wino	= = =	80 np.
portugalſke wino	= = =	80 np.

němſki a franzowſki kognak,
němſke a franzowſke Champanſke wino
porucza
Oskar Dietrich
Telefon 704.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 34. Sobotu 20. augusta 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Mórska bitwa pola Porta-Artura a pschedobycze ruskeho łódźstwa.

Ruskemu Portarturskemu wójnskemu łódźstwu je ßo po sdaczu poradźiło, ßo ſ Port-Artura pśches japanske łódźstwo na schěroke morjo pschedobycź. Telegram, kotryž je admiral Motuschewicź zarej póßłał, praji: 10. augusta dopołdnja w 9 hodźinach, nasche łódźstwo, se 6 panzerowanych łódźow, 4 kschižakow a 8 torpedowych ſaniczakow wobstejaze, Port-Artur wopuschczecź pocza. Japanszy ßo nam se 6 panzerowanymi łódźemi, 11 kschižakami a 30 torpedowymi cźołmami napscheczo ſtajichu: Nasche łódźstwo tak manevrowasche, so by ßebi pucź mjes njepschecźelskimi łódźemi pscherasyło. W tym cźaßu njepschecźelske torpedowe ſaniczaki pschecźiwo naschemu łódźstwu płuwaze miny puschczichu, ſ cźimž ßo nasch manewer jara pocźeźi. W 1 hodźinje popołdnju ßo naschemu łódźstwu po 40 mjeńschinowym wojowanju poradźi, ßebi pucź pscherasycź a na stronu k Schantunej wotjěcź. Njepschecźelske łódźe naß se wschěch stron scźěhowachu. W pjatcj hodźinje ßo wojowanje ſ nowa ſapocza a nimale 5 hodźin trajesche, pschi cźimž Japanszy a Ruszy nimale jenak wjele schkodowachu. W tymle wojowanju łódźstwowy nawjedowar Witgeſt padźe a roskaſowar panzerowaneje łódźe „Zeßarjewicza“ ßo ſrani a wědomnja sbu. Skoro tón ßamy cźaß ßo „Zeßarjewicźowa“ wodźidłowa pschiprawa wobschkodźi, ſ cźimž bě łódź nuſowana, jěſbu 40 mjeńschinow dołho ſaſtajicź. Duž dyrbjachu druhe łódźe tón cźaß wokoło njeje manevrowacź. Wodźeŕſtwo ruskeho łódźſtwa na wjerćha Uchtomſkeho pscheńdźe, wodźeŕſtwo „Zeßarjewicza“ na najdlěje ßłużazeho offizěra. Na ßmĕrkanju njebě „Zeßarjewicźej“ dale móżno, tak rucźe każ druhe ruske łódźe jěcź. Hdyż je wjazy njewidźeſche ßo wón k połdnju ſaměri, ſo by ſe ßamßnej mozu k Wladiwoſtokej dojěł. W nozy japanske torpedowe łódźe na njón nadpady cźinjachu a na rańſchich ſerach do Schantuna pschijědźe. Hdyż běchu ßo pscheßwědcźili, ſo „Zeßarjewicź“ ßylneho wobschkodźenja dla njemóże do Wladiwoſtoka dojěcź, ßo wón ßwojeho wuporjedźenja dla k Kiaucźowej wobrocźi, hdźež wjecźor w 9 hodźinach pschijědźe a hdźež teho runja kschižak „Nowik“ a torpedowy ſaniczak „Bjesſchumny“ pschipkowaſchtaj. Połdła admirala Witgoſta ßu hiſchcźe tſjo offizěrojo padli, a wóßom offizěrow je ßo ſraniło, mjes nimi Iwanow, roskaſowar „Zeßarjewicza“. Liczba ſranjeneho a morjeneho mużſtwa njeje hiſchcźe ſnata.

Potopjenje ruskeho kschižaka „Rjurika“.

Ruske panzerowane łódźe a kschižaki, kotrež ßu ßo pśches ßylne japanske łódźſtwo pſched Port Arturom pschedobyłe, njeßu po najkrótſchim puczu pśches korejſku mórſku dróhu, ale ſ ranja Japanſkeje k Wladiwoſtokej jěke. To je ſ wulkej ſchkodu ſa tſi kschižaki ruskeho Wladiwoſtokſkeho łódźſtwa było. Sa pschipad, ſo by ßo Portarturſkim łódźam poradźiło, ßo pśches paßmo japanſkich łódźow pſchedrěcź, běchu tſi ruſke kschižaki „Roßija“, „Gromoboj“ a „Rjurik“ do korejſkeje mórſkeje dróhi wujěłe. Tu hižo ſa tónle pschipad japanſki admiral Kamimura ſ 5 panzerowanymi łódźemi a wjazorymi kschižakami łakaſche. Rußojo ßo njedźiwajcy japanſkeje njeßměrneje pschemozy do bitwy ſapleſcź dachu. Każ pschi njerunych mozach hinak bycź njemóżeſche, ruſke tſi kschižaki do ſatraſchneho wohnja pschińdźechu. Najhórje bu „Rjurik“ rostſělany, kotryž ßo potepi. Jeho wobßadka, ſe 600 muži wobſtejaza, ßo na japanſke łódźe wukhowa. „Roßija“ a „Gromoboj“ ßo ſkónczńje po pjecź-hodźinſkim wojowanju do Wladiwoſtoka wrócźiſchtej. „Roßija“ bě ßo 11 krócź a „Gromoboj“ 6 krócź ſ kulemi wobſchkodźił. Na woběmaj kſchižakomaj běchu 4 offizěrojo a 135 muži padnyli, 11 offizěrow a 300 muži ßo ſraniło.

Schkodowanki japanſkeho łódźſtwa.

Admiral japanſkeho łódźſtwa wudawa, ſo je wón 10. augusta w mórſkej bitwje jenoż 225 muži ſhubił. Po wobßwědcźenju offizěrow ruſkeje panzerowaneje łódźe „Zeßarjewicza“ ßu pak Japanſzy wjele cźeźſcho ſchkodowali. „Zeßarjewicźowi“ offizěrojo wobkrucźeja, ſo je ßo pſched jich wocźomaj jena japanſka panzerowana łódź potepiła, dale je po telegramje kontreadmirala Reitzenſteina ruſki kſchižak „Aſkold“ 3 japanſke kſchižaki wobſchkodźił, kſchižak „Aſſanu“ ſapalił a jedyn japanſki torpedowy cźołm potepił.

Łódźe Portarturſkeho łódźſtwa,

kotrež ßu ßo pſchi wojowanju 10. augusta tak ßylnje wobſchkodźiłe, ſo ßo njeßu móhłe na jěſbu do Port Artura ſwěricź, ßu w pſchiſtawach chineſkeho brjoha wucźek namakałe. Do Kiaucźoua ßu „Zeſarjewicź“ a tſi torpedowe cźołmy „Bjesſchumny“, „Bjesposchcźadny“ a „Bjesſtraſchny“, do Cźifu torpedowy ſaniczak „Rěschitelny“ a do Schanghaia kſchižakaj „Askold“ a „Nowik“ a torpedowy ſaniczak „Groſowoj“ pſchijěłe. Połdła teho je torpedowy cźołm „Burny“ pola Schantunga na ſkału ſajěł, cźehoż dla ßu jón Rußojo roſtſělili. Łódźe w Kiaucźouu ßu tak rostſělane, ſo ßo njehodźa wjazy k wojowanju wużicź. Wone ßu ßo teho dla wotbróniłe a w Kiaucźouu woſtanu. Torpedoweho ſaniczaka „Rěſchitelneho“ ßu ßo Japanſzy, ludowe prawo ſraniwſchi, w Cźifu ſmozowali, tola drje njeßu daloko ſ nim pſchiſchli, dokelż ßu jón Rußojo w poßlednim wokomiku ſ rosbuchnjenjom munizije ßylnje wobſchkodźili. Kſchižak „Nowik“, kotryž je njewobſchkodźeny woſtał, je w Schanghaiu ßo ſ wuhlom ſaſtarawſchi k Wladiwoſtokej wotjěł a ſa 10 dnjow najſkerje ſa nim „Aſkold“ pojěłe. Tutón je ßo ſ něhdźe 200 granatami wobſchkodźił. Na jeho wuporjedźenju ßo w nozy a wo dnjo dźěła.

Pſched Port-Arturom.

Wſchědnje Japanſzy Port-Artur bombarduja a nadběhuja. Tyßazy Japanſkich ßu hižo morjeni abo ßo ſranili, tola hiſchcźe pſchezo ßo njeßu do bliſkoſcźe twjerdźiſny dobycź mohli. 16. augusta roskaſowar japanſkeho wójſka parlamentara k ruſkim prědnim ſtražnikam ſ powjeſczu póßła, ſo chze japanſki kněžor njewojakam ſ Port-Artura ßwobodnje wucźahnycź dacź a ſo ſ dobom generala Steßela napomina, ſo by Port-Artur Japanſkim pſchepodał. Tutón je hnydom wotmolwił, ſo ani njewojowarjam wucźahnycź njeda, ani twjerdźiſnu njepſchepoda. S dobom je wón ßwojich wojakow napominał, ſo dyrbja hacź do poßlednjeho wodychnjenja ßwoje měſtno na wobtwjerdźenjach pſched njepſchecźelom ſakitacź. Njewojakow general Steßel hižo teho dla ſ Port-Artura nětkole njepuſchczi, dokelż ßu woni wſchitzy wobronjeni a runje każ wojazy pſchecźiwo Japanſkim wojuja.

So ßebi japanſki khěžor pſcheje, ſo by Port-Artur ſ kapitulaziju do ßwojeje mozy dostał. je bjes dźiwa. S najmjeńſcha 30,000 muži je w dotalnych wojowanjach pſched tejle twjerdźiſnu japanſke wójſko ſhubiło. A ſ najmjeńſcha telko hiſchcže jich padnje, prjedy hacž ßnadź ſ wulkej pomozu twjerdźiſnu do ßwojeje ruki dostanu.

Rußojo ßami ßebi dla woßuda Port Artura wulke ſtaroſcže cźinja. Hacž dotal drje ßu Rußojo wſchě nadběhi na Port Artur dobyczéríźu wotraſyli, tola na japanſkej ſtronje ßo hnydom wſchě ſchkodowanki ſ nowymi wojakami wupjelnjuja, ſchtož Ruſkim njeje móźno. Podobnje ma ßo wěz ſ muniziju.

Pſched Portarturſkimi wobtwjerdźenjemi nětkole hiźo 100,000 Japanſkich ſe 450 kanonami a 50 morſerami ſteji. Napſcheczźiwo tejle njeßmérnej mozy lědma wjazy dyźli 20,000 Rußow wojuje.

General Kuropatkin, kotrehoż pſchichodne wójnſke plany wot woßuda Port-Artura wotwißuja, wſchědnje rosprawy wot tam doſtawa. Wſchě do ſmyßka wuklinczeja, ſo ßu Rußojo hotowi wumrjecź, ale ſo ßo njepodadźa. Wopſchijemy, ſo, kaž ruſke nowiny pißaju, wſchě ruſke wutroby wo woßud Port-Artura tſchepotaja a ſa jeho khróblych ſakitarjow bija. Ale ruſke nowiny też ſ wulkej hordoſczu wo jich wojowanju pißaju, ſo budże „lětopiß Portarturſkeho ſakitanja jena ſ nowych wulkich ſtronow ruſkich ſtawiſnow.“

Japanſzy wojazy, kotſiž Port Artur wobléhuja, ßu ſ japanſkich poknóznych kupow. Sswojich padnjenych Japanſzy ſa lěhwo noſcha a jich tam do hromadow kladu. Potom jich po ſchtyrjoch do njehaſcheneho kalka puſchczeja a ſa ſchtyri dny ſ nich mjaßo wotpaleja; koſcže ßo ſeſběraju, ßo do czerwjeneho plata ſawala a ßo ſ pſchityknjenym mjenom do Jopanſkeje ſczelu. Czéla offizérow ßo jenotliwje pala a do ſeleneje źidy ſawalene koſcže ßo do wótzneho kraja ſczelu.

Wjetſchi dźél ruſkich kanonſkich a torpedowych czołmow je k ſakitanju Port Artura w tamniſchim pſchiſtawje woſtał. Wone huſto wujéſdźuja a do japanſkeho wójſka tšéleja.

Pſched Liaojanom.

Hdyž Rußojo pſched tſjomi njedźelemi Haiczen Japanſkim pſchewoſtajiwſchi k Liaojanej wróczo czehnjechu, pſchecźeljo Japanſtich wyſtachu, ſo nětko Japanſzy Ruſtich ſ pſchemozu wobſtupja a jatych woſmu. Pſchecźiwnizy Rußow ßu ßo, kaž hiźo czaſto, ſaßo pſcheſahe wjeßelili.. Tak bórſy hacž bě general Kuropatkin pola Liaojana jednotliwe wotdźélenja ruſkeho wójſka ſjednocźił, njejßu ßebi Japanſzy wjazy ſwěrili, dale poſtupowacź. Schto Japanſkich ſadźerżuje? Nětkotſi měnja, ſo jim munizija njedoßaha. Japanſke wójſko njeßmérnje wjele munizije pſchetrjebuje. Druſy pak maja ſa to, ſo ßo japanſke wójſka pſcheßłabe czuja, je ſjednocźenym ruſkim wójſkom w Liaojanje wojowacź. Japanſzy chzedźa tak dołho czakacź, hacž Port Artur dobudu. Potom mohło ßo wulke, nětkole pſched Port Arturom ſtejaze japanſke wójſko, kotrež je pjecza néhdże 100,000 muži ßylne, pſchecźiwo Liaojanej wužicź. Do teho czaßa pak też ruſke wójſko ſaßo nowych poßylnjenjow doſtanje. So móhli Japanſzy Kuropatkina wobſtupicź, na to njemóże nětkole żanych myßlow wjazy bycź. Sa dwě njedźeli budże Kuropatkinowe wójſko hiźo tak ßylne, ſo budże móz pſchecźiwo Japanſkim poſtupowacź.

Swětne podawki.

Bebel němſkemu khěžorſtwu hroſy.

W Amſterdamje je ßo njedźelu a póndźelu ſkhadźowanka ſozialdemokratow ſe wſcheho ßwěta wotměła. Póndźelu bě ſhromadźiſna pod hołym njebjom. . Tam pſchezo 4 rěczniźy na dobo na ſchtyrjoch rózkach wulkeho měſtna rěczachu. Wjednik němſkich ſozialdemokratow, Bebel, kotryž pod wulkej czerwjenej khorhoju rěczeſche, ßo ßłownje ſ praſchenjom ſaběraſche, hacž chze němſke knjezerſtwo wobſtejaze wólbne prawo ſa khěžorſtwowy ßejm pſcheměnicź. Wón pſchipowjedźi, ſo němſzy ſozialdemokratoju nihdy njedowola, ſo by ßo wólbne prawo pohubjeńſchiło. Tón dźeń, hdy by ßo to ſpytało, njeměli němſzy dźełaczerjo żaneje intereßy wjazy na wobſtaczu němſkeho khěžorſtwa. Němſki lud je jara płódny. Wón ßo kóżdołétnje wo nimale milijon cźłowjekow pſchiſporja, ſ kotrychž ßu dźewjecź dźeßatkow khudazy, kotſiž ßu k temu poſtajeni, wójſko poßylnjecź. Pſchi tajkich wobſtejnoſcźach njemóże dobycze ſozialdemokratije wuwoſtacź. Kaž ßo němſzy ſozialdemokratoju prózuja, ſozialiſtiſku myßl k dobyczu dowjeſcź, tak dyrbi ßo też wot wukrajnych towarſchow wocźakacź, ſo budźa ßwoju pſchißłuſchnoſcź cźinicź; pſchetoż jenoż tak móże ſozialdemokratiſke ſtatowe knjejſtwo měra, ßwobodnoſcze a bratrowſtwa naſtacź. — Po prjedawſchich Bebelowych wěſchczenjach dyrbjeſche hiźo dawno ſozialdemokratiſke ßwětowe knjejſtwo pſchińcź. Hacž dotal pak ßu jeho pſchiwißowarjo podarmo na njo cźakali. Kak wyßoko ma ßo ſozialdemokratiſka ßwobodnoſcź a bratrowſtwo ważicź, wo tym pſchedpołłednja ſozialdemokratiſka ſhromadźiſna w Draźdźanach ßwědczeſche. Schtóż Bebelowym pſchikaſnjam njepoßłuchaſche, teho wón won cźißny.

Hererofki ſbéźk w krótkowjeczornej Afrizy

budźe ſkóncźnje bórſy podtłóczeny. Němzy, kotſiž běchu ſbéźkarjow, na Waterſkej horje ßo khowazych, wobſtupili, ßu 11. auguſta wuſpěſchny nadpad na nich ſcźinili. Pſchi tym je na němſkej ſtronje 5 offizérow a 19 muži padnyło a 5 offizérow a 52 muži ßo ſraniło.

Hererojo, kotſiž ſ wurjadnej wutrajnoſczu wojowachu, ßu wjele ludźi ſhubili a Němzam něhdże 1000 howjadow pſchewoſtajili.

15. auguſta je Eſtorffowe wotdźélenje Hererofke cźrjódy ſ nowa ſbiło, kotrež ßu cźeźko ſchkodowałe. Na němſkej ſtronje je 5 muži padnyło, 2 offizéraj a 5 muži je ßo ſraniło.

Do tuteju porażkow ßu hiſchcże Hererojo jenu němſku patrouillu mjes Waterſkej a Oſonjackefkej horu nadpadli a morili. Cźéła leutnanta ſ Bodenhauſena a 8 wojakow ßu Němzy namakali. 2 mużej tejele patrouille ſtaj ßo ſhubiłoj.

Skhadźowanka awſtriſkeho khěžora ſ jendźelſkim kralom.

Jendźelſki kral je kaž loni lětża ſ nowa do Marijneje kupjele w Czechach pſchijeł, ſo by wobcźeżny tuk ßwojeho cźéła trochu wotbył. Loni bě wón pſchi ſkładnoſczi ßwojeho pſchebywanja w Czechach awſtriſkeho khěžora we Winje wopytał Awſtriſki khěžor by na to dyrbjał jendźelſkemu kralej jeho wopyt w Jendźelſkej wotpłacźicź. Lékarjo pak 74lětnemu khěžorej tak daloke puczowanje wotradźachu. Kral Eduard tele pſchicźiny wopſchijeſche a ßo ſpokoji, ſo ßo khěžor wutoru ſ nim w cźéſkej kupjeli ſetka. Wobaj knjezerjej ſtaj ßebi pſchi hoſcźinje ßwoje pſchecźelſtwo wobkrucźałoj a ßo potom ſaßo roſßohnowałoj. Politiſke praſchenja pjecza ſ tutym wopytom njeſwißuja. Ani jendźelſki, ani awſtriſki miniſter njeběſchtaj pſchi wopycze pſchitomnaj.

Ruſki zarjewicź

je w kſchcźenizy mjeno Alexis doſtał. Dla njeměrneho wójnſkeho cźaßa njeje ßo ſ pſchicźinu jeho naroda żanych ſjawnych ßwjedźenjow wotměło. Lud na drohach powjeſcź ſ wuraſami wjeßełoſcze a ſe ſpěwanjom narodneje hymny witaſche. Zyrkwje běchu połne kemſcherjow, a cźaſto bě ſ luda ßłyſchecź: „Bóh je zarej jako troſcht w cźeźkej wójnje ßyna póßłał.“ Na lud je też narodźenje zarjewicza najßylniſcho ſkutkowało; wón w tym porſt Boži widźi.

Skupak.

(Pokracźowanje.)

Hwěſdy na njebju njeběchu, ale Skupakowe myßle běchu połne hwěſdow, hwěſdy běchu tolerje, kotrež wudobycź ßebi myßleſche, jemu běſche, kaž by je hiźo klinczecź ßłyſchał we ßwojich kapßach.

Jeno dyß a dyß ßo pomjerſa, hdyž ſaßłyſcha wós w cźichej nozy na wiki jěcź. So je to njekniczomny cźłowjek, ßebi pomyßli, kiž chze jemu na prěki pſchijěcź. By-li móz měł, ßebi praji, ſo by pſchikaſał, ſo na druhi wiczny dźeń njeßmě nichtó druhi żito na wiki pſchiwjeſcź dyźli Skupak. Ale dha chzył ludźom tolerje ſ kapßow wuwěſchcźicź, ſo by ßo wſcho kuriło a ßmudźiło, a ſo by Wótriza doſtała wobliczo, tak ßłódke kaž kłobuk zokora! Bjes maka prěni bě na wikach. Wjeßeły bě, ſo bě to jeno mało ludźi pytło, pſchetoż ſaßo poczachu tukacź wo ſpadowanju płacźiſny. Kupzy tu běchu, ale cźinjachu, kaž bychu njerodźeli, to poßylnjeſche Skupakej jeho tukanje: khwatanje móżeſche dobre bycź, poſdźiſcho mohło pobrachowacź. Wón wotmolwjeſche tym, kotſiž ßo wokoło woſa myrachu, mjenje hrubje dyźli hewak, a prjedy hacž bě ßo hodźina minyła, bě zyku wjesbu ſa rjany pjenjes pſchedał, mějeſche połnu móſcheń pjenjes a połnu wutrobu radoſcze.

Mjes jeho wikowanjom bě wós ſa woſom dojěł, a Skupak, ſepjerajo ßo na ßwój próſdny wós, cźakaſche połny wjeßełeje ſłóſcze na wulke ſpadowanje płacźiſny. Ale bórſy wuwoſta dowożowanje, ſchtóż bě chzył pſchińcź, bě khwatał, dokelż bě měł ſaźny cźaß ſa najpſchihódniſchi powjedanjow dla. Hdyž bě dźeßata hodźina nimo, bywaſche żito żadne na wikach, wo zuſym żicze ani ſtopy, wo

knjeżerſtwu niczo njebě ani widżecź ani ßkyſchecź. Kupzy cźiſchczachu ßo ſtrachocźiwſcho ſa wojami; hdżeż hiſchcźe ſchto na pſchedań ſtejeſche, naſta cźiſchczeńza, płaczińy pſchibywachu wot mjeńſchiny k mjeńſchinje. Młynzy tu běchu je ſdalenych hórſkich kónzow, cźi chzychu a dyrbjachu żito domoj pſchiwjeſcź na kóżdy pad. Běchu ßo komdżili ſ kupowanjom, běchu poſdźiſcho pſchiſchli, mjes tym ſo cźi, kotſiż na měſtnje abo w bliſkoſcźi bydlachu, derje ſnajo powjedańzu. běchu w prawym cźaßu ßo ſaſtarali a pſchihladowachu ſ wjeßełym ſpokojom na mjerwjeńzu.

Ale Skupakej bě zyle hinak. S hněwom ßo dźiwajo widżeſche njenadżite pſcheměnjenje, wobhladowaſche ßo do wſchěch kónzow po zuſym żitu, ßkyſcheſche tu, ßkyſcheſche tam ſ dale wjetſchim hněwom pſchiběraze naſkicźenja, tłoczazych ßo kupzow, widżeſche, kak pobrachowaſche twory. Próſdny ſtejeſche tu jeho wós. Toleŕ wjazy, hacź bě wón wudobył, ßkyſcheſche ßadźecź, bjes mała bě ßebi puknył kapßy ſe ſapſchimnjenymaj pjaſczomaj. Bórſy ßkyſcheſche dwaj tolerjej wjazy ßadźecź, tu jěſdźeſche ſ pjaſczomaj po powětſje, ſajè ſ nimaj ßebi ßamemu do hłowy. Hiſchcźe njebě dwanacźe wotbiło, a kórz płaczeſche tſi tolerje wjazy, hacź běſche pſchedał. To njemóżeſche dlěje pſchenjeſcź, wutroba chzyſche ßo jemu puknycź, myßleſche ßebi, ſo ßo ſadußy ſe ſkobami a ſ hubjenſtwom.

Khwatnje ſapſcheże konje, kotreż ſ boka ſpróznje ßyno hrymſachu, jědźeſche ſpěchnje ſ wrotami won, njeſaſtajiwſchi ſ nohu do korczmy, njepojědſchi ani kuſka czopłeho. Wótſje wokachu ludźo pſched a ſa rosnjemdrjenym burom. Kruchi mlokowych karow lětachu wokoło, drjewarjo herjekachu ſa nim, ſo bě jim drjewjane kóſliki roſkłamał. Ale Skupak ßo njewobhladny, pomałſcho njejědźeſche, kſchud ſběhajo pohonjeſche konje k běżenju, ludźi pak ſatraſcheſche. Wón pak też na niczo myßle a kedźbu njemějeſche, njewjedźeſche, hacź to horje abo dele dźe, hacź wós nimo abo napſcheczo jědźe, njemyßleſche ßebi na to, ſo mohło ßo jeho konjom picź abo żracź chzycź. Wón jeno na to ßebi myßleſche, ſo bě ßo ſabłaſnicź dał, ſo běſche mohł, hdy budźiſche cźakał a cźinił każ hewak, ßnadź ſto toleŕ wjazy pſchinjeſcź ßwojej Wótrizy. Wón bjes mała njewjedźeſche, kak bě domoj pſchiſchoł, ani kak pomału. Pſchetoż najprjedy nochzyſche ßo jeho konjom wjazy běżecź njedźiwajo wſcheho bicźa, potom nochzyſche ßo ani jemu ßamemu wjazy bicź, haj ani to njepſchińdże jemu na myßle, zyłe wikowanje Wótrizy ſamjelczecź, ſo njeby jeje hubjenſtwo hiſchcźe nimo ßwojeho měł, a ſo njeby ßo ſto pſchewikowanych toleŕ po żonjazym waſchnju niz jeno dwaj abo tſi krócź ſ nowa porokowało, ale cźaß żiwjenja. Pſchetoż na poßledku minje a ſabywa ßo wſchitko, ale ſto toleŕ, kotreż je muż lohkomyßlnje ſabił, to je wěz, kiż kónza nima, kotruż żona Wótriza njeſabywa, dźeń wote dnja ſ nowa wopomjedacź.

Wobſtejenja, w kajkichż muż a konje ſkóncźnje domoj dozpěchu, běchu wěſo bórſy napadne. Wótriza mějeſche wulki ſtrach: „Ssy dha pjenjeſy pſchißadźił?“ wona wołaſche, „ßu cźe nadpadnyli? njejßy ßo mohł wobaracź?“

Skupak njewotmolwi niczo, poda pak jej ſtary dragonarſki płaſchcź ſ woſa, do kotrehoż běchu pjenjeſy ſawalene. „Na, dobre“, rjekny Wótriza, tutón płaſchcź do rukow doſtawſchi, „pój nuts, powjedaj, ſchto je było. Hólzy, wothladajcźe konje, tym je trjeba.“

„Je dha tebi ſchto? Derje, pjenjeſy tu wſchitke ßu“, rjekny nutſka Wótriza, „a każ ßo mi ſda, ßy derje wikował, móſcheń je cźeżka. Ssy ßnadź jenu wjele wupił? Lubo by mi było, ſo by to njeſapoczał.“

Hdyż na poßledku Skupak roſprawjeſche, hněwaſche ßo a żakoſcźeſche też Wótra jara. Najprjedy naßwari muża ßurowje jeho hłupoſcźe dla. „Nè, takle ßo ſabłaſnicź dacź, to dyrbi cźłowjek tola hłupy bycź, hłupiſchi hacź woßoł“, wona rjekny. Hdyż pak Skupak rjekny, „ſo dźè bě też wona to wěſchcźiła, runje tak derje każ wón, a ſo je ßo też druhim tak ſeſchło każ jemu“, wobrocźi ßo jeje hněw, a wona pocza ßurowje hanicź njeknicźomnych Woneczanow a na knjejſtwo, „a hdy bychu dyrbjeli wſchitzy też hłodu wumrjecź, ſo njeda ani ſornjeſchka wjazy dowjeſcź na jich wiki. Burow cźwilowacź, to je wot ſtarodawna jich wjeßele było; nětkole pak, hdyż maja woni kij w ruży, ſo chzedźa też jim pokaſacź, ſchto burja móża! Jeje dla njech ßebi dadża kamjenje ſ haßow, zyhele ſ tſěchow mlěcź a njech to żeru. Ta njekhmana drapa!“ Wótriza bě ſwucżena, wſchě hubjenſtwo Woneczanam a knjejſtwam pſchiżpěwacź. So bě wopaczna powjeſcź wot někotrych pſcheklepanych młynkow wuſchła, ſ kotrychż żadyn ani knjes ani Woneczan njebě, ale kotſiż běchu wſchitzy ſ jara burſkeho ſtawa wuſchli, wo tym ju nichtó njebudźiſche pſchepokaſał. „So ßo tak ſa błaſna měcź njedataj, ſo móżetaj wotłakacź najlěpſchi cźaß, a doniż njebudże kórz dwazycźi toleŕ, njepſchińdże żane żito wjazy ſ jich kubje, to je jeje poßlednje roßbudżenje.“

Skupak njepokaſa ßo potajkim wjazy na wikach, jeho kubja wotewrjeſche ßo jeno młynkej, kiż Skupakezom do domu mlějeſche, kóżde tſi njedżele ras: Schtoż měwaſche ſchpatne na kubi, dawaſche młynkej, to bywaſche potom chlěb, cźorny każ ſemja a ßuchi każ hruſle, a tola bywaſche dźeń, na kotrymż dyrbjeſche Skupak żito dawacź, kóżdy ras jemu jara njeſbożowny dźeń. Wón dyrbjeſche pſchezo ſaßo a ſaßo liczicź, kelko pjenjes mohł wudobycź ſe żita, a kak cźłowjek niczo nima, hdyż ßam jě.

Cźim wjazy radoſcźe mějeſchtaj mandźelſkaj na wiczných roſprawach, w kotrychż běchu płaczińy wſchelakich drużinow żita ſapißane. Tydźeń wot tydżenja pſchibywachu, bliżachu ßo woßudnemu kónzej, a kóżdy krócź, hdyżkuli hromadźe ßedźeſchtaj w ßwojej ſadnjej ſtwě a liczeſchtaj, ſa kelko pjenjes mataj hiſchcźe nadobu, roſcźeſche nahladnje liczba, poſtupowaſche na wulki kapital, a mnoho krócź bě narunane, ſchtoż bě Skupak pſchewikował. Bóle njedoſtatk pſchibywaſche a hróſbniſcha bywaſche wjeßełoſcź w jeju wutrobje, a cźim ſtaroſcźiwſcho khowaſchtaj najmjeńſche kuſki jědźe. A woprawdźe hidżeny każ woheń bě ſkupeju mandźelſkeju dwór a dom, mnoho pokleczow bn wuprajenych, hdyżkuli ßo khudy ſpkóſchiwje nimo wleczeſche, a ßamo bohaczi njemóżachu bjes mjerſanja a bjes ſtaroſcźe nimo hicź, ani ſo bychu njeprajili: to ſtaj hroſnaj cźłowjekaj, hdy bychu wſchitzy tajzyle byli, to by ſlě było. Dźiwamy ßo, ſo to tak je, a ſchtó wě, kajki to kónz wojmje.

Dawno bě nalěcźe cźopłe a rjane do kraja pichiſchło a żita ſtejachu rjane. Wſchitko lubjeſche żohnowane lěto, a tola hiſchcźe pſchibywachu płaczińy a hłód bě wulki w kraju. Tu a tam warjachu ſ nuſy młody dźeczel a mrějachu ſ teho na boloſcźe w żiwocźe, a ſ hłodom pſchibywaſche też hróſbne wjeßele a nadżija wohidneju cźłowjekow. Jeno jene abo dwoje wiki hiſchcźe a běſchtaj dozpěłoj ßwój ſaměr, pſchetoż ſo mohło ſaßo tuńſche bycź, na to ßebi njemyßleſchtaj, to też mnoſy druſy ludźo njewěrjachu. Skupak a Wótriza pſchecźiniſchtaj wjazy hacź jedyn wjeßeły wjeczor ſ tym, ſo w ßwojej pokładnizy měſtno pſchihotowaſchtaj nowym pjenjeſam, runje tak, każ druſy ludźo ſ radoſczu hoſpodu pſchihotuja lubym hoſczom.

Sſkónzo lěta 1817 njebě każ lěta 1816. Lěta 1817 běchu ßo kurjamy ſhubiłe wot ßkónza, a horzo bywaſche ſaßo na ſemi. Żně rjane ſtejachu, ſrawjachu ſahe, ale na tuńſche płaczińy ßebi nichtó njemyßleſche. Jeczmjeń padaſche wot koßy, a ſ nutrnej modlitwu witachu dobry nowy chlěb. Nětkole pſchińdże roźka na rjad a Skupak ßam ßobu ßyczeſche, wjeßelo ßo nad cźeżkimi kłoßami, a jeno na to ßo mjerſajo, ſo jeno wón ßam njemějeſche cźeżke kłoßy, ale też druſy.

Hdyż chzyſche ras ßrjedu runje ſtanycź, ſo by cźeledź wołał, njeſtejachu hiſchcźe ſerja na njebju, tu buchaſche wonka do duri. Khwatnje wotßuny Skupak woknjeſchko a ſawoła won: „Schto dha je, ſchto dha je?“

„Jeno ja“, wotmolwi ßo ſe cźmy, „chzych cźi jeno prajicź, ſo je wczera płaczińſna żitow ſpadnyła, dwaj tolerjej na kórz. Myßlach ßebi, ſo rjany pjenjes ſa pucź doſtanu, hdyż cźi to praju.“

„To by mi było!“ wołaſche Skupak. „Ty chzeſch mje ſa błaſna měcź, ty njekhmaniko!“

„Dźi a daj jemu ſ kſchudom něſchto na pucź!“ ſawoła Wótriza.

Skupak wulecźa won, ale njepopadże nikoho, dyrbjeſche jeno ßkyſchecź, kak ßo nèchtó we cźmě ßmějeſche. To bě bjes mała tak, każ by kóżdy kolik w płocźe a kóżdy worjeſchinowy kerk hubu doſtał a ßo ßmjał, ſchtoż móżeſche.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** Budyſchſke a Komjeńſke hamtſke hejtmanſtwo ßo lětßa ſ wulkimi manevrami njepſchepuſchczitej. Wſchě próſtwy, kotreż ßu ßo teho dla knjeżerſtwu pſchipóßłake, ßu ßo ſacźißłe. S nětcziſchimi manevrami dyrbi ßo runje dopokaſacź, kak ßo wójna w ßuchim kraju wjedźe. Hdżeż ßo woda we wulkej hłubinje namaka, ßo abeßynſke ſtudnje naprawja, a hdżeż njeje ſ zyła żaneje wody, budźe ßo wona ſa wojakami ſ wołami woſyczź. Teho runja budża ßo też ßkoma, wowß, ßyno ſa ſkót a wſcha zyroba ſa wojakow ſa wójſſkom ſ magazinow ßłacź. Sſrjedu 31. auguſta a ſchtwórtk 1. ſeptembra budźe 4. pólny artilleriſki regiment ſ wjeczora Droždźija, ſ ranja Kumſchiz, Porſchiz a Budyſchinka do ſtrony ſ wjeczora Pſchiwcźiz ſ kulemi tſělecź. Krajina, nad kotrejż budża kule lětacź, budźe

ſ wojeŕſkimi ſtražnikami ſpomnjenaj dnjej nĕhdźe rano wot 7 hodź. hacź do pſchipoldnja 12 hodźin ſtražowacź a ſo wobkhadej ſawrje. Mjenowanej dnjej njeßmĕdźa žitowe abo ſkomowe fajmy na tſĕlnej krajinje ſtejecź. Rostſĕlane tarcže, ſ deſkow a hrjadow wobſtejaze, budźa ſo 1. ſeptembra wjeczor w 6 hodźinach na dwórniſchczu w Pomorzach na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Krucże je ſakaſane, ſo njerosbuchnjenych kulow dla ſtracha rosbuchnjenja dótknycź. Mĕſtna, hdźeż tajke kule leża, dyrbja ſo woſnamjenicź a ſo hamtſkemu hejtmanſtwu woſjewicź. Na to je jedyn wohnjoſtrojnik njeſchkódne ſczini.

Wyſchnoſcź napomina, w krajinje, w kotrejź ſo manever ſmĕje, ſ polow po móżnoſczi wſchĕ ſrake płody domoj khowacź, hdźeż pak ſo njehodźi, pola ſ wĕhczemi abo khorhojczkami woſnamicź, ſo ſu hižom na ſdala ſpóſnacź. So by ſo ſnjeſboženjam wobróko, dyrbja ſo kromy ſkałow, pĕſkowych a hlinjanych jamow, hłuboko leżazych hatow a tonidła ſ powrjeſtwami a cžornymi khorhojczkami woſnamjenicź. Bróny a koßy njeßmĕdźa na polach leżo woſtacź.

S **Budyſchina.** W tudomnej waggonowej fabriży ſu fórmarjam mſdu wo nĕhdźe pjaty dźĕl ponižili. Fórmarjow, kotſiž ſebi pſchikrótſchenje ſwojeje mſdy njechachu lubicź dacź, je direkzija ſańdźeny pjatk ſ dźĕła puſchczika.

— We wſchĕch ſtronach maja ſylne njewjedra a deſchcże, jenoż we Łužiży niz. Tak je ſo ſchtwórtk w Shorjelzkich stronach deſchcź lak, mjes tym ſo w Budyſkej krajinje jenoż pſchekapowaſche. P. K. też ſa dny wot 23.—27. auguſta deſchcże a potom hacź do 3. ſeptembra njewobſtajne wjedro wocźakuje.

S **Jeńkez.** Sańdźenu njedźelu w nozy wokoło 3/4 1 hodźiny ſ bróżnje tudomneje kubleŕki Hany Wicźaſoweje woheń wudyri. Wón ſo na wſchĕ kubłowe twarjenja, kotrež bĕchu hacź do jeneho pódlanſkeho ſe ſkomu kryte, rucże wupſchestrĕ a je do procha a popjeła pſchewobrocźi. Wobydlerjo, kotſiž ſo ſ wohnjom w ſpanju pſchekhwatachu, móżachuł ĕdma ſkót wukhowacź. Wſchĕ domojkhowane žnĕ ſu ſo ſniczike. S dźewjecź ſykawow, kotrež bĕchu k haſchenju pſchijĕle, ſebi Boſchczańſke prĕnje a Raboczańſka druhe myto dobu. Ani nadoba ani žnĕ njebĕchu pſche wohnjowu ſchkodu ſawĕſczene. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate. Móżno, ſo je ſo ſtóſtniſkej ruku ſakożił.

S **Boſchez.** Tudomnemu kublerjej Wjeli je ſo pjatk w nozy wulka bróżeń, pokna ſkomy a domojkhowanych žnjow wotpaliła. Płomjenja ſo ſ wjeczornym wĕtſikom pſches pucź na khĕżku dźĕłaczerja Bartſcha pſchenjeßechu. Bartſchez, kotryż pod tſĕchu lĕhaſche, ſo ſ delepadazymi ſchkrjemi ſe ſpanja wubudźi a ſebi jenoż nahe žiwjenje wukhowa. Wſcha domjaza nadoba, tſi koſy ſo ſ płomjenjemi ſežrachu. Bartſchowej hoſpoſy je ſo 120 hr. hotowych pjenjes ſeſchkrĕło. Sslĕboro je wona w popjelu namakała, ſtotaki pak hiſchcże niz. Wjela ma ſawĕiczene, wbohi khudy Bartich pak niz. Nadźijomnje budźa jemu ſmilni ludźo w nuſy k pomozy ſtejecź.

S **Małych Debßez.** Ssyn tudomneho tyſcheńſkeho miſchtra Liſchki je tele dny do njeſboża pſchiſchoł. Deſki rĕſajo je ſebi wobžaromny dwaj porſtaj zyle wotrĕſanył.

S **Dźĕžnikez.** Wutoru dopoldnja ſtaj ſo w tudomnej papjernikowej pĕſkowej jamje dwaj dźĕłaczerjej twarſkeho miſchtra Mörbitzy, hdyž tam pĕſk na wós mjetaſchtaj, ſaßypkoj. Na ſboże ſo jedyn pohonczˇ dohlada, hdyž ſo pĕſkowa ſczĕna na dźĕłaczerjow wotwali. Wón hnydom dźĕłaczerjow ſ dwórniſchcża na pomoz ſawoła, kotrymž ſo poradźi, ſnjeſboženeju hiſchcże žiweju wuhrjebacź. Dokelž bĕſchtaj wobaj njemóznaj a ſłabaj, po Hajniczańſkeho lĕkarja póßłachu. S jeho lĕkowanjom ſtaj ſnjeſboženaj ſaßo wotkhoriłoj.

S **Hornjeje Hórki.** Wulka žadnoſcź ſu bĕle wróble. Hnydom dwaj tajkaj žadnaj ptaczkaj ſ czĕrwjenymaj woczomaj ſtaj ſo w jenym hnĕźdźe bliſko tudomneho papjernika wulanyłoj, mjes tym ſo ſu jeju bratſja ſchĕri każ druhe wróble.

S **Brĕſynki.** Po poßledním wohnju w naſchej wßy nĕkotſi haſcherjo ſwoju lacžnoſcź do korczmy haſchecź dźĕchu. Tam ſo jim pſchi piwje hłowa ſapyri, a bórſy puki padachu. Biczi na ſudniſtwo cžĕrjachu, ſo dyrbjeli biczży pokutu cžinicź. Lawniſki ſud pak wobſtorženych wuwinowa, dokelž ſo jim njehodźeſche wina jaßnje doſcź dopokaſacź.

S **Khwacźiz.** Pjatk tydźenja wjecžor wokoło 9 hodźin je ſo fajma ſkomy, tudomnemu kublerjej Pětichzy ſkuſchaza, ſpaliła. Njeſnateho ſapalerja naſdala wot ſo palazeje fajmy bĕžecź widźachu. Nowa dubowa pólna walza, kotruž je ſtóſtnik k fajmje dowjeſł, je ſo ſobu ſpaliła.

S **Hornjeho Kumwalda.** Naſcha wjeß ſo ſ njeſnatymi ſapalerjemi traſchi. Ssrjedu tydźenja bĕſchtej ſo Mucžerjez a Hennigez khĕži wotpalikej a pjatk w nozy hižo ſaßo ſ khĕże ſwudowjeneje Rychtarjoweje woheń ſapaſche. Sa ſydom dnjow ſu ſo ſchtyri domy wotpalike a ſydom ſwójbow je ſ tym bydło ſhubiło.

S **Lubija.** Ssrjedu je ſo 9lĕtna holza dwórniſchczoweho dźĕłaczerja Franza ſe ſpirituſowym palakom tak cžĕżko wopaliła, ſo je na poczĕrpjene ſranjenja ſchtwórtk wumrjeła.

S **Kamjenza.** Wutoru w nozy w hródźi wósnika Bergera woheń wudyri. Wón ſo tak rucże roſſchĕri, ſo njebĕ móżno, ſchtyri w konjemzu ſtejaze konje wukhowacź, tak ſo ſo wone ſpalichu. Pódla teho ſu płomjenja wulki transportſki wós ſpediteura Eberta ſ Kamjeniży, wjele rataŕſkeje nadoby, ſyno a ſkomu a elektrotechniſke maſchiny ſniczike.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Każ nĕchtóſchkuli dźeń, hdyž mſdu doſtanje, ſebi bleſchku porjedźicź da, tak też njemóże khĕžkaŕ a invalid Moritz Lowka ſ Borſchcże nimo korczmy trjechicź, hdyž ſo jemu invalidna penſija wupłacźi. Tak wón też 6. haprleje cžinjeſche. Khĕtro cžumpaty wón do Thiemez korczmy pſchińdźe, hdźeż druhim hoſczom palenz wupiwaſche a wſchelake tryſki dźĕłaſche. Dokelž bĕ hoſczom teho dla wobcżežny, jemu woſpjet won kaſachu a jeho ſe jſtwy wuwjedźechu. Niſczańſki lawniſki ſud bĕ Lowku dla kaženja domjazeho měra k jaſtwu na 4 njedźele ſaßudźił. Lowkowe powołanje pſchecźiwo temule wußudej ſo ſacźißny.

Se **Sſeho Komorowa.** W Ranju je ſo wuhlowa jama „Bertha“ pónđźelu ſapaliła. Na pomoz ſawołana wohnjowa wobora jamy „Viktoria“ njemóżeſche ſo rucże roſſchĕrjazemu wohnjej dowobaracź. Też wohnjowe wobory jamow „Ilſe“, „Renata“ a „Eva“ bĕchu hiſchcże pſcheßłabe woheń poddußycź. Duž do Barlina telegrafowachu, ſo by ſo wot tam cžah ſ parnej ſykawu wotpóßłał. Dokelž pak bórſy po tym deſchcź dźeſche, ſo parna ſykawa ſaßo wotkaſa. Bohu žel deſchcź tak ſylny njebĕ, woheń ſalecź. Bórſy ſaßo zyła jama w płomjenjach ſtejeſche. Podſeńſke khody ſo ſnutſka palachu, a woheń mohł rjez po jaminych brjohach dele bĕžeſche a ſo delka do wohnjoweho jĕjora wuliwaſche. To bĕ pſchemożazy napohlad. Płomjenjaty jĕſor bĕ na wobras podobny, ſ kajkimž molerjo helu pſchedſtajeja. W nuſy ſu ſ nowa Barlinſku wohnjowu woboru wo pomoz proßyli. Wutoru wjecžor Barlinſka wohnjowa wobora do Sſeho Komorowa pſchijĕdźe a ſo hnydom hromadźe ſ wokolnymi wohnjowymi woborami do haſchazeho dźĕła da. Njepſcheſtawajaż ſo zyku nóz do wohnja woda lijeſche. Haſchenje ſo ſe ſatraſchnym kurom pocżežeſche, ſ kotrymiž bĕ każ ſ mróczelu wſcho ſawalene. W bliſkoſczi bĕ lĕdma móżno dychacź. Njedźiwajaż teho ſo nadźijeja woheń bórſy pſchewinycź.

S **hole.** Każ wſchudźe, tak też naſchej krajinje ſuchota jara ſchkodźi. Ludźo ſe ſtaroſczu do pſchichoda hladaju. Na polach wſchitko pada, a w ſahrodach ſchtomy ſkhnycź pocżinaju. Ssad ſ dźĕła wjadnje a hnije, ſ dźĕła wotpaduje. Wulke nadźije, kotrež nalĕtni kcźĕw lubjeſche, ſu wſchitke do cžiſta k niczomu. Hdyž bĕſche w nalĕtnim cżaßu hižo ſucho, a ludźo ſkorżachu, w jenych nĕmſkich nowinach cžitach: „Slĕ je, ale wjele, wjele hórje hiſchcże budźe, jeli ſo ſerbſka protyka „Pſchedźenak“ prawo wobkhowa“. A wona je bohużel prawo wobkhowała. — Hdyž bĕch ſebi „Pſchedźenaka“ kupił, ſo naſtróżach, hdyž w nim na druhej ſtronje cžitach: „Lĕcźo je tak horze, ſo ſo druhdy w lĕßu ſuche drjewo ſame wot ſebje ſapali; rĕki a ſtudnje wodu ſhubjuja.“ Ale ſo troſchtowach, hdyž ſebi pomyßlich, ſo je naſcha macź doma pſchezo prajiła: Protyka je motyka. Lĕtża naſcheje macźerje ſłowo njetrjechi. Schtoż ſo wſchelake ſta lĕt njeje ſtało, to je ſo lĕtża ſtało, ſo ſu najwjetſche rĕki bjes wody a ſo dyrbimy ſtudnje hłubje rycź, dokelž ſu wodu ſhubike. Kak ma tola „Pſchedźenak“ tak jara prawje!! Schto chceſch nĕtko ſ nim cžinicź? — Pſched nĕkotrymi lĕtami na Cžechi wulke powodźenje pſchińdźe, kotrež bĕſche Falb do prĕdka wĕſchcził a jako ſo wón potom poſdźiſcho do jeneho cžĕſkeho mĕſtacźka poda a ludźo to ſhonichu, ſo do njeho dachu a chzychu jeho ſabicź mĕnjo, ſo je wón na zykym njeſbożu wina, a w nozy po cžmje dyrbjeſche cžeknycź, ſo by ſwoje žiwjenje wukhował. Chzeſch ty podobnje cžinicź a „Pſchedźenaka“ nabicź a ſ dwora won ſchmyrnycź? To njecźiń! Tajkeho dobreho profetu ſebi waž a kup ſebi ſaßo na nowo „Pſchedźenaka“, dokelž cźi žana druha protyka tak derje wjedro njewĕjſchczi, każ naſcha ſerbſka protyka „Pſchedźenak“.

S **Kſchiſchowa.** Na tudomnym knjeżim dworje ſobotu pſchipoldnju ſ kólnje, w kotrejź ſo grat khowa, woheń wudyri. Parna młócźaza maſchina, kotraż tam ſtejeſche, je ſo ſobu ſpaliła.

S **Niſleje.** Na Kamjeńtnowólſchinſkej horje bĕ ſo wutoru

popołdnju lěß ſapalik. Woheń ßo ſ hrósbnej ſpěſchnoſcźu rosſchěrjeſche. Hacźrunje wjele ludźi k haſchenju pſchiběža, njebě tola móżno, wohnjej dowobaracź. Duż niczo druhe njewubu, hacź wulkemu wohnjej druhi woheń napſchecźo póßlacź a na ſchěrokej ßmuſy ſemje wſcho wotſtronicź, ſchtoż mohło ßo palicź. Mnohe ſajazy a ßorny, ſe ßo palazeho lěßa mjes ludźimi, tam kopazymi a ryjazymi, cźěkaſche. Sjednocźenym prózowanjam ßo poradźi, woheń ſaſtajicź. Něhdźe 600 jutrow lěßa je ßo ſniczíło. — Tón ßamy dźeń ßo też na Kóſkowſkim revěrje bliſko pěſkoweje korczmy hola ſapali. Tu pak ßo telko ſchkody njenacźini; pſchezo pak je ßo 10 kórzow ſ wohnjom wupuſcźiło.

Se **Syjiz.** Njedźelu wjecźor wokoło 7 hodźin je ßo fajma pſcheńzy, tudomnemu kublerjej Mikkawſchej Bórkej ßłuſchaza, ſ wohnjom ſniczíła.

S **Bjerwałda.** Pjatk popołdnju je ßo njedaloko naſcheje wßy něhdźe 25 jutrow młodźiny wotpaliło.

S **Panez.** Hdyž tu ſańdźenu njedźelu na poln ſ lokomobilu a ſ młócźazej maſchinu żito młócźachu, ßo ſe ſchkrjemi, ſ lokomobile ětazymi, ßkomowa fajma ſapali, ſ kotrejež ßo płomjenja na młócźazu maſchinu pſchenjeßechu. Dokelž bě wulki wětr, ßo ßamo wßy ſ wohnjowym ſtrachom hrożeſche.

S **Bělеje Wody.** Póndźelu dopołdnja ßo w jamje „Theodor" ßypaniſchcźo ſapali. Ssylneho wětra dla bě ſtrach jara wulki. 1/2 hodźin bě hižo 12 ßykawow na haſchenje pſchijěło. Woheń ßo ſa krótki cźaß na gratownju a ſpytowańnju wupſcheſtrě. Też wotkryte kopaniſchcźo bě w ſtraſche.

S **Dażinka.** Sańdźenu póndźelu w naſchim dole ſatraſchny wětr ſakhadźeſche. Wokoło pſchipołdnja na dobo wocźichny a w tejle cźichoſcźi ßo na knježich polach wichor ſawjertny, kotryž na polach hromadźe ſhrabanu mjerwu horje do powětra wotwjedźe. Spodźiwnje ßo na to hladaſche, hdyž we wulkej wyßokoſcźi nad polemi ſtwjelza lecźachu. Horka wichor k połnozy cźehnjeſche, a ſtwjelza ßo pſches hory njeßechu a hakle w Njeſnarowach a Dażinje na ſemju padźechu.

S **Hródka.** Wutoru ßu ßo pola Chußeje někotre ſta jutrow hole ſpalike. Jenož ſ tym, ſo ßo wětſik wobrocźi, je móżno było, woheń podtłocźicź. Wjeß Kleßnik bě we wulkim wohnjowym ſtraſche.

S **Mużakowa.** Druhi ßyn hrabje Arnima-Mużakowſkeho, hrabja Wolf Arnim, je 12. auguſta w hereroſkej wójnje pſchi wojowanju pſched Waterſkej horu padnył. Wón jako offizěr w gardźinym korpſu ßłużeſche a bě 8. haprleje ſ parnej łódźu „Lucie Woermann" hromadźe ſ wójſkowym poßylnjazym transportom do krótkowjecźorneje Afriki wotjěł, ſo by pſchecźiwo ſběžkarſkim Hereram wojował.

Přilopk.

* (Sso ſatſělił.) W Neugersdorfje je ßo pokładnik Meurer hižo wot 20 lět w pſchadowni C. G. Hoffmanna poſtajeny, ſatſělił Jeho rano ſwoblekaneho na ſofje ßedźazeho nadeńdźechu, hdyž dyrbjeſche ßo rańſchi khofej na blido ſtajicź.

* Sso drohoty bojo je ßo w Lubiju wojnar Scheibe, w maſchinowni Behriſcha & Co. dźełazy, żiwjenje wſał. Jeho powſchitkownje jako pilneho dźeławeho muża ſnaja. Wón bě ßo do cźeżkich myßlow ſamyßlił, dokelž měnjeſche, ſo njebudźe w pſchichodnej drohocze ßwoju wulku ßwójbu, ſe 7 dźěcźi wobſtejazu, ſeżiwicź móz.

* Woda na Łobju pſchezo bóle wotběra. Schtwórtk bě wona 2 metraj 27 zentimetrow niże null padnyła. Hiſchcźe hórje je na Wódrje. Pſchi Wrótßławſkim Wódrinym měrjaku je woda jenoż hiſchcźe 30 zentimetrow hłuboka. S Morawſkeho Oſtroha pißaju, ſo Wódrine żórła ſaprahuja. Daloki kruch je Wódrine rěcźniſchcźo zyle wuſthło.

* (S nożom ſakłóty.) Sapity dźełacźeŕ Klimant Franz w Draždźanach je ßobotu wjecźor ßwojeho towarſcha, dźełacźerja Alberta Beyera, ſ nożom ſaktał. Tutón bě na jenej ławzy w promenadach pſchi Keinsbórſkim měſtnje ßedźo ßo ſ Beyerom ſwadźił. Sso roshněwawſchi Franz nóż wucźeże a Beyera k wutrobje kłó. Cźeżko ſranjeny ßo na ſemju ſwjeſy a bě ſa někotre mjeńſchiny wudychał. Franz cźěkajo krwawy nóż do promenadowych keŕkow cźißny. Jedyn żandarm Franza bóriy doßahny a jeho ſaja.

* (Strajk dźełacźerjow w pěſkowzowych jamach pola Pirny.) W 4. wokrjeßu połobſkich pěſkowzowych ſkałow je ßo wſchitkim dźełacźerjam dźěło wupowjedźiło, dokelž ßu dźełacźerjo w Póſtowſkej ſkale dźěło ſłożili a ßo njeßu k njemu 3. auguſta wrócźili. We wſchěch ſkałach Pirnaſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ßo nětkole wjazy njedźěła. Nětcźiſchi cźaß ſe ßwojim doſpołnym wotpocźowanjom łódźniſtwa na Łobju bě ſa ſtrajk po móżnoſcźi hubjenje wuſwoleny.

* Njepocźink, dźěcźi ßobu na jěſdne koło bracź, je ßo ſaßo ſlě wjecźił. W Plauenje bě ßo jedyn 12 lětny hólz na jene koło ſtupił. Wón ſ palzom do rjecźaſa ſajědźe, kotryž palz wot nohi wotmjecźe a ßuchu żiłu hiſchcźe kruch wucźeże. So by ßo hólz ſ koła wußwobodźił, dyrbjachu jo roſebracź. Njech je tónle podawk druhim ſ warnowanjom.

* (Wulki lěßowy woheń.) Pola Boleßławja (Bunzlawy) w Schleſynſkej je ßo póndźelu 20000 jutrow Primkenawſkeho lěßa ſpaliło. Wjetſchi dźěl ſchleswigſko-holſteinſkemu wójwodźe Ernſtej Güntherej ßłuſcha. Schkoda ßo na 2 milijonaj hriwnow wobliczuje.

Nětkole ßo hróſbnje a ſrudnje na wopalniſchcźo Primkenawſkeho lěßa hlada. Mile daloko njeje niczo dyżli wobßmudźena młodźina a ſwuhlene ſchtomy. Wopalniſchcźo je něhdźe 3 mile dołhe a milu ſchěroke. W ſpalenym lěßu ſ hromadami ſaduſchene ßorny a jelenje leża. Jako dźiw dyrbi ßo wobhladowacź, ſo ſtej ßo wßy Wolfersdorf a Armadebrunn wohnjej wukhowałej. Jeju wobydlerjo běchu na najhórſche pſchihotowani; pſchetoż ſ wětrowej ſpěſchnoſcźu mróczele kura a wohnjowe morjo k nim khwarachu. We wokomiku najwjetſcheho ſtracha ßo na dobo wětr wobrocźi a wßy ßo pſchelutowaſchtej. K haſchenju a ſtrażowanju wohnja je khěżor 2000 muži wojakow ſ Wrótßławja a Nyßy wotpóßłał. S Glogawy je 800 muži wojakow k haſchenju wucźahnyło.

Wjeß Neuvorwerk njeje ßo mohła wohnjej wobrócź. Wſchě twarjenja ßu ßo do cźiſta ſpalike. Skót je ßo na to waſchnje wukhował, ſo ßu jón na wjetſche lěżowe ßwětliny wuhnali. Schtoż pak je ßo ſe ſkota ſ płomjenjemi pſchekhwatało, na to ßo żałoßnje hlada. Swuhlene cźěka kruwow a ßwini ßu nabubke a ßo ſpukale, a cźrjewa ßu ßo ſ nich ſpuſolike. Domjaza nadoba je ßo wſcha ſniczíła, a wobydlerjo w żałkych rospadankach ſa hotowymi pjenjeſami pytaju, kotrež też njejßu mohli wukhowacź.

Njedaloko Neuvorwerka ſtadło jelenjow ſwuhlene leži, kotrež ßu ßo hakle loni ſ Ruſkeje pſchiwjeſke. Wone běchu w małym hajniſchcźu woßebje wobhrodźene, a hacź runje bě płót na někotrych měſtnach rosſtamany, wone njejßu ſpytałe wohnjej wucźeknycź. Drohi ſkót ſe ſnamjenjemi ßmjertneho bědźenja tam leži ſ wuwißazym jaſykom a puknjenym żiwotom, ſ kotrehoż ßu cźrjewa wuſtupike.

Woheń je ſe ſchkrjemi, ſ lokomotiwy wumjetanymi, naſtał. Duż budźe żeleſniſki fiſkus ſchkodu ſarunacź dyrbjecź.

Pjatk a ßobotu je ßo pſchi Barlinſko-Draždźanſkej żeleſnizy něhdźe 200 jutrow hole ſ wohnjom ſniczíło. Po ſdacźu je woheń ſe ſchkrjemi ſ lokomotiwy naſtał. Hola knježemu dworej w Mühlbergu a kublerjej Reutherej w Boragku ßłuſcha.

W Raczíborſkim Hamorje w Schleſynſkej je ßo 107 twarjenjow ſpaliło. Żyłe żně a nadobu ßu płomjenja ſeżrałe.

* (S kneflom ßo ſadußło.) Njedźelu je ßo na Schleſynſkim dwórniſchcźu w Barlinje jenołętne dźěcźo jeneje ßwójby, kotraż bě ſ Ameriki pſchijěła, ſ kneflom ſadußło. S nim ßebi hrajkajo bě dźěcźo knefl do rta wſako, kotryž jemu do ſchije ſajědźe.

* (Njeſbože na twarje.) W Kielu je ßo prědkowny bok jeneho nowotwara ſaßypnył. Ssedmjo dźełacźerjo ßo bóle abo mjenje wobſchkodźichu. Na jenym druhim nowotwarje ßo jena murja powali. Jedyn murjerſki wucźobnik, kotremuż ßo nop rosraſy, hnydom wumrje. Dwě druhej woßobje ßo ſraniſchtej.

* Njewěrjomne jebanſtwo je ßo pſchi nóznym pſchepytanju pſchedawańnjow Reinickendorfſkich rěſnikow pola Barlina wukopało. Polizija pola jeneho rěſnika ſchtemplowane, tola zyle tuberkuloſne mjaßo, pola druheho rěſnika teho runja ſchtemplowane mjaßo, kotrež ßo ſ cźerwjemi mjerwjeſche, wuſłědźi. Khore mjaßo bě w Barlinſkej rěſarni poſtajeny ſchtemplowar Schallnot, kotryž bě ßo rěſnikam pokupicź dał, ſchtemplował, jako by ſtrowe było. Schallnota a mjaßowobhladowarja Rehberga ßu ſajeli. Poßledni bě po ſdacźu na to pſchihotowany a ßebi ſ jědom ſawda, hdyž polizija po njeho pſchińdźe. Tola pak ßo hnydom dohladachu a jeho nuſowachu, jěd wuwrócźicź. Na to jemu hiſchcźe ſawołany lěkaŕ żołdk wuplumpa.

* Jena ßłużobna holza w Kölnje je ßo njenadźizy milijonarka ſcźiniła. Sa holzu hižo dlějſchi cźaß woßobna knjeni khodźeſche, kotraż ßo ſkónczńje holzy jako jejna macź ſpóſnacź da. Hdyž bě jejny nan wumrjeł, je dołhe lěta ſa dźěſcźom pytała, kotrež bě ßo, hdyž jeho nan hiſchcźe na univerſicźe ſtudowaſche, jenej wukublańni pſchepodało. Knjeni je ßo mjes tym druhi krócź woženiła a je na pucźowanju po Rheinje. W pſchitomnoſcźi holzy-

neho ßudniskeho sastupjerja knjeni w Kölnje jenej pjenjeżnej banzy 100 000 hriwnow sa holzu pschepoda s pschispomnjenjom, so wona w Barlinje pod lipami bydli, a so je semrjety nan milijon hriwnow holzy wotkasak. Holza je hacz na dalsche w ßłużbje wostała.

* (500 domow ßo spaliło.) Se wschěch krajow wjeczorneje Europy lětusche lěczo powjesče wo wulkich wohnjach pschikhadżeja. Sańdżeny tydżeń je ßo saßo w měsče Gyönygösu we Wuherskej 500 domow a wjele pódlanskich twarjenjow s wohnjom sniczilo. Wjele skotu a żně ßu ßebi płomjenja jako wopor żadałe. Dla njedoßahanja wody njehodżesche ßo woheń haschecz.

* (Strajk twarskich dźěłaczerjow w New-Yorku.) Něhdże 50,000 twarskich dźěłaczerjow w New-Yorku strajkuje. K strajkej ßo pjecza też hischcze druhi dźěłaczerjo pschisamknu, tak so jich liczba ßnadź bliżsche dny na 100,000 muży sroscze.

* Wo wulkim żelesnistim njesbożu s Ameriki pišaju. Pola Poebla w missouriskim statu w poknóznej Amerizy bě ßo se slimkom móst psches Dryfku rěku wottorhnył. Lokomotiva cżaha, kotryż w nozy pschijědże, ßo pschecżißny a do rěki padże, tsi wosy ßobu storhnywschi. Torhaza woda wosy ßobu storhny, w kotrychż bě něhdże 125 woßobow. Dwaj wosaj na mosce stejo wostaschtaj. 50 cżełow ßu w błócze, něhdże pół hodżiny wot městna njesboża sdalenym, namakali. Postiski a pjenjeżny wós ßu rubjeżnizy blisko mosta wurubili.

* Lěß w Fontainebleau w Franzowskej ßo sańdżeny tydżeń někotre dny palesche. Schtyri sta hektarow je ßo spaliło. K haschenju wohnja běschtaj ßo dwaj regimentaj wojakow wotpóßłakoj, kotrymajż ßo, hdyż bě ßo wětsik wobrocżił, poradźi, woheń samjesowacz, wokoło njeho hrjebju wurywschi.

* (W pěskowej jamje ßo saßypnył. Schtyrnaczełětna schulska holza Marja Reinkez wóndano s wuczby domoj duzy pschi Ranglackich pěskowych jamach sapschaß bjes pohonicza wohlada. Holza bliże stupajo ßo ruki dohlada, kotraż s pěska tczesche a ßo njepschestawający hibasche. Holza hnydom sapschija, schto to bě a schulske knihi na semju cżißnywschi hnydom pocza pěsk wokoło ruki prjecz hrjebacz a ßo woßebje prózowasche, hlowu saßypaneho wotkrycz. To ßo jej bórsy poradźi. Saßypnjeny bě hischcze żiwy. Dokelż by pschedołho trało, hdy by holza chzyła muża wuhrjebacz, wona někotrych ludźi s blischich polow na pomoz sawoła, kotsiż saßypnjeneho kublerja Weinera s Eschenbrucha, drje żiweho, tola jara woßłabjeneho a se slemjenej ruku wurychu.

Wußudżenja.

Khostanska komora. Dla wumyßlenja snatych spodżiwnych bajkow, kotrez běchu ßo lětßa wo podawkach w „lischczej jamje" rosschěrike, mějesche ßo 24lětna ßłużobna holza Marja Martha Kalichez s Budyschina, na poßled w Nadżanezach bydlaza, samolwicz Wobskorżena je dlějschi cżaß pola cżapkarja Kurzy w Budyschinje ßłużiła a je tehdy, sa ßwojeho knjesa wobstaranki cżinjo, mjena wschelakich offizěrow nawjedźika. Hdyż Kalichez loni na dwórnischczu w Budyschinje ßłużesche, teho runja tam ßłużazej kuchařzy Hoffmannez nadpadże, ßo wona wo ßnje wjele wo wobkhadże se wschelakimi knjesami, wo jězdżenju s automobilom atd. rěczesche. Hoffmannez ßo wobskorżenu praschesche, schto ßo jej husto w nozy dżije. Ta jej na to powjedasche, so wot dweju létow w Budyschinje klub wobsteji, kotremuż někotsi direktorojo Budyskich fabrikow a wschelazy offizěrojo Budyskeho regimenta pschißłuscheja. Woni ßu ßebi w „lischczej jamje" stwu wotnajeli a tam se żónskimi njekasanstwo hnali. Też ju ßu do tuteho kluba swabili, a hdyż tam njeje mużikim chzyła k woli bycz, ßu ju s kschudom bili a ras ßu jej ßamo jene rjebko slamali. Jedyn ßobu pschitomny stabowy lěkař je ju swobalał, a potom ßu ju s drożku domoj dowjesli. Druhi krócz ßu jenu holzu snak powěßli, hacz je wědomnja sbyła. Ruß je wobskorżena kuchařzy Hoffmannez skorżiła, so je hłuboko padnyła, a so s cżeżka saßo na prawy pucz pschińdże. Posdźischo je wona s Wownjowa pißała, so saßo po prawych puczach khodźi. We Wownjowje je sa njej jedyn offizěr pschischoł, kotryż je jej porokował, dokelż wjazy do kluba njekhodźi. Sa ßwoje wobdźělenje pschi klubowych wjeczorach je wona měßacznje 200 hriwnow dostawała. Podobne wězy Kalichez też wěstej Gerstenbergowej powjedasche. Psched polizajskim wachtmischtrom Günterom wona s wopředka přejesche, so je kuchařzy Hoffmannez wo ßwojim wobkhadże s knjesami něschto powjedała, posdźischo saßo powjedasche, so je ßebi wscho wumyßlika. Hdyż pak saßo k Hoffmannez pschińdże, saßo hinak rěczesche; so je wscho tola wěrno, so pak je tak wuprajika, so njeby tamnych knjesow pscheradźika. Psched ßudom Kalichez na wschě praschenja wotmolwjesche: „Njewěm niczo wjazy." Ssudnizy wobsamknychu, wobskorżenu na to pschepytacz dacz, hacz njeje duchakhora.

Cżeladnika Bjedricha Khorlu Dreßlera cżeżkeho paduschstwa dla k jastwu na 3 měßazy saßudźichu. Na Burkersdorfskim knjeżim dworje ßłużo, bě wón s zusym kluczom samknjenu kschinju cżeladnika Merlicha wocżinił a s njeje 3 hr. hódnu bróschu kradnył, kotruż ßwojej lubej dari.

Hižo 5 krócz khostany cżeladnik Franz Gustav Wobst bě lětßa 20. junija cżěßli Wirthej w Rakezach 100 hriwnow hódne jězdne koło kradnył, kotrez bě tón psched Gäblerez hoscżenz tam stajił. Wobsta k khostarni na 1 lěto saßudźichu a jemu cżeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Lětßa 27. meje do Ramschez korczmy w Niżej Wßy cżěßla J. E. Schimank s Komorowa, nětkole we Wětrowje bydlazy, pschińdże. W korczminej stwje njebě nichtó pschitomny, duż Schimank, kotryż na dworje ludźi rěczecz ßłyschesche, na dwór stupi a ßebi schkleńzu piwa żadasche. Ramsch ßwoju ßotru, kotraż bě na někotre wokomiki na nojstwu schła, sawoła a jej praji, so je tu Schimank. Po skhodże dele khwatajo ła sakschicża: „Ach, moje pjenjesy!" Wona bě ßebi, prjedy hacz bě na najstwu schła, 32 hriwnow wotliczika, je do portmoneja ßypka a tón do jeneho kaschcżika büffetoweho khamora położika. Do korczmineje stwy stupiwschi wona hnydom k khamorej dźěsche, so by sa pjenjesami pohladała. Mjes tym wobskorżeny ßwoje piwo rucże wupi a ßo wotßali. Pjenjesy pschelicżiwschi Ramschez hnydom spósna, so běschtej ßo dwě hriwnje shubikej. Wona ßo hnydom na Schimanka hrěschesche, kotryż bě wó jstwje ßwědomny. Też njebě sa tón cżaß nichtó wó jstwje pobył. Hacz runje Schimank, kotryż je paduschstwa dla hižo schtyri krócz khostany, přejesche, jeho tola k jastwu na 5 měßazow saßudźichu a jemu cżestne prawa na 2 lěcze wotrjeknychu.

19lětny cżeladnik Pawoł Schołta s Minakała, wot noweho léta na knjeżim dworje w Żarkach ßłużazy, bě pjenjesy, s kotrymiż dyrbjesche slicżbowanja saplacżicz a to a tamne nakupicz, pschekschiwił a kwitowanki falschował. W januarju jemu tam ßłużaza kuchařka $3^1/_2$ hriwny s poruczenjom pschepoda, so by pola schewza jejne cżrije saplacżił. Pjenjesy wón wobkhowa a kwitonku, s mjenom „Jurij Simon" podpißanu, ßam napißa a ju kuchařzy pschepoda. 2. meje jemu cżeladnikaj Graf a Heinrich $3^1/_2$ hriwny ßobu daschtej, so by jeju doły pola schewza saplacżił. Tón krócz wón s nowa pjenjesy wobkhowa a kwitonku falschowasche. W měrzu dyrbjesche wobskorżeny korczmařzy Dießnerowej sa 4 hriwnow mjaßa a kołbaßy s Wósborka ßobu pschinjesc, sa cżoż jemu Dießnerowa pjenjesy ßobu da. Mjaßo a kołbaßu drje wón pschinjeßy, ale pjenjesy njebě rěsnikej wotedał. Tak wón też 7. meje 1 hr. 35 np. pschekschiwi, sa kotrez dyrbjesche wón pohonczej Anderlej mjaßo a kołbaßu wobstaracz. W hayrleji jemu wyschschi schwajzar Fiedler poruczi, jemu 2 puntaj mjaßa ßobu pschinjesc, tola jemu pjenjesy ßobu njeda. Też jeho wobskorżeny sjeba. Město 2 ßebi wón $2^1/_2$ punta żadasche, tola Fiedlerjej jenoż 2 puntaj woteda. Runja tak wón s butru cżinjesche, kotruż dyrbjesche sa knjejstwo s Wósborkskeje mlokarnje noßycz. Město 2 puntow ßebi $2^1/_2$ punta żadasche. W knižkach, w kotrychż ßo wotewsata butra sapißowasche, wón kóżdy krócz $^1/_2$ wuraděrowa, prjedy hacz, każ bě postajene, knižki inspektorej pokasa. Posdźischo pak wón $^1/_2$ saßo do knižkow sapißa, so by s knihami w mlokarni pschesjenosc była. Butru je wón teho runja na ßwój wužitk pschetrjebał. Scholtu dla pschekschiwjenja, jebanstwa a dla falschowanja liscżinow k jastwu na 6 njedźel saßudźichu.

Za nowy Maćičny dom

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 4109 hr. 51 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle" čisło 34. léta 1904 hižo kwittowane:

Radwořska Hórnikowa komisija (424 hr. 56 np.): 15. VIII. 04. 2 hr. Rachlowc na skhadźowancy a w „Jednoće" wuwikowa 17 hr. 10 np., a na kermušcy we Wudworju wuhra Hana 65 np. a Mikławš 60 np., 30 + 5 np. dari Madlena = ... 20 hr. 70 np.

Hromadźe: 4130 hr. 21 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Najlěpschi amerik.

petrolej

kupujerje, kaž mózerje ßo pschesßwědczicz,

najtuńscho

pola

J. G Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Valencia

stare schpaniske czerwjene wino

ßtódke a mile

zyka blescha po 1 mk. 25 np.

pol blesche po 65 np.

Se ßwojim pschirodnym tanninowym wopschijeczom požadanje sa jědzu sbudźuje a žołdk ßylni, wožebje krejkhudym a bleduschkam ßo porucza. Dostacz pola

H. Kunackoweho naßlědn.

na bohatej haßy 8.

Woprawnu

limettu

snateje najlěpscheje hódnosczе w korbowych bleschach po 3 litrach kaž tež po wasy kóždu měru, sa korczmarjow wožebje tunjo, porucza

Gustav Küttner

w Budyschinje na ßerbskej haßy 10.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacz 220 np. porucza

Gustav Küttner

w Budyschinje

na ßerbskej haßy 10.

Woprawdzitu

limettu!!!

najlěpschi bjesalkoholny wocžerstwjazy napoj.

1literſku bleschu po 1 mk. 20 np., w korbowych bleschach po 10 litrach a wjazy poměrnje tuńscho porucza

H. Kunackowy naßlědn.

na bohatej haßy 8.

Rěczi ßerbſki.

Libſch, ßudniſki aktuar ſw. ßk. na ßukelnſkej haßy 34.

na kožu ſ napſchecza piwneho hroda.

Pißarnja ſa kupne, hypothekſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy

Telefon cžißlo 324.

Rěczi ßerbſki.

Drjewowa awkzija

na Wujezkowſkim revěrje (na Wujezkowſkej ſtronje).

Pondzelu 22. auguſta t. l. pſchipoldnju w 1 hodźinje ma ßo we Wujezkowſkim hoſczenzu na pſcheßadźowanje pſchedawacz:

4,5 rm. twjerdych, 59 rm. mjehkich ſchczěpow,
6 rm. twjerdych, 155 rm. mjehkich klumpachow,
17 rm. mjehkeje rubaneje walczіny, (klumpaſchki),
123 rm. mjehkeje njerubaneje walczіny (dołhich hromadow),

ſeſtajanych w drjewiſchczu 26. wotdźělenja a jenotliwje w 20., 21., 22., 24., 26., 28., 29., 30., 35., 37., 38., 44., 46. a 47., wotdźělenju.

Schtóž chze ßebi drjewo wobhladacz, chzyk ßo pſcheßadźowanſki dźeń rano w 10 hodźinach pſchi Wujezkowſkej hajnkowni ſenczu.

Měſchczanſke hajniſtwo we Wujezku. 8. aug. 1904.

Wyſchſchi hajnik **Bluhm.**

Pschepoloženje rjemjenjerſtwa.

Czeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym ßwoju

rjemjerńnju, ßedlarńnju a kapſarńnju

ſ hauenſteinſkeje haßy 1 **na žitne wiki cžißło 18** (pódla W. Kellingez barbjerńnje) pſchepoložił.

Sa hacz dotal we wulkej měrje ſpožczene dowěrjenje ßo wutrobnje dźakujo proſchu mi jo tež dale ſakhowacz.

S poczeſczowanjom

C. A. Pětsch, ßedlarſki miſchtr.

Jabłuka k tłóczenju

czerſtwe a ſrake, kóždu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kupuju a to **ßrjedu** 24. auguſta popoldnju na dwórniſchczu **w Pomorzach,** 25. auguſta **w Kubſchizach, ßobotu** 27. auguſta **w Budyſchinje** na wowßnych wikach, **wutoru** 30. auguſta dopoldnja na dwórniſchczu **w Rjeßwaczidle** a popoldnju **w Radworju.**

J. A. Kolſcher

w Budyſchinje pſchi zyrkwinym měſcze 3.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi **ſymſki ſemeſter** ßo **wutoru 18. oktobra 1904** ſapocznje. P chipowjedzenje nowych ſchulerjow podpißany direktor pſchijimuje, kotryż je tež ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacz.

Prof. **dr. Gräfe,** direktor.

Maſchinſki wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jěſdne kola kolomaß

porucza tunjo

Měrſchez bratrow naßl.

Richard Hentſch

pſchi žitnych wikach 30

w domje hoſczenza „ſłoteje hwězdy.“

Limettu

wocžerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczіſny hódno poruczataj

Schiſchka a Rjeczka

na ſwonkownej lawſkej haßy.

Wobkhodny agent

Bruno Beutner

rěczniſki ſekretar ſw. ßk.,

w Budyſchinje

pſchi lawſkich hrjebjach 14 delka

(pódla Wjazkez-Lehmannez reſtawrazije),

hypotheki wobſtaruje, **pſchedawanje leżomnoſczow** ſaradźuje, **kupne liſty, kontrakty, teſtamenty, liſczіny** wſcheje drużiny dźěła, **ſawoſtajenſtwa** ſrjaduje a wo prawnych wězach wukaſuje.

Mužaze a żonjaze

jěſdne kolo

ma tunjo na pſchedań **Michał Rjeczka,** wojnař w Radworju.

Nowe

połnojerje

jara rjane

ſchtuku po 5, 6, 7 np.,

mandlu tuńicho porucza

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerwiſy

ſa 6 wožobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacz 20 np. hacz do nanajwožebniſchich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ßlěbornemu kwaßej porucza po najtuniſchich płaczіſnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Skład drainěrowanſkich rolkow w Kětonju

porucza **drainěrowanſke rolki** wſchěch wulkoſczow,

wodowodowych rolow, konjazych žłobow, krowjazych kortow, ßwinjazych kortow, proßazych kortow ſ rěblikom a bjes njeho,

pßycze korta, pleſtrowanſke płaty,

wſcho po fabrikſkich płaczіſnach.

Emil Dietrich.

Czerſtwe ßwinjaze ßadło punt po 65 np., pſchi wotewſaczu 5 puntow po 60 np., **ßwinjazy tuk** punt po 70 np., pſchi wotewſaczu 5 puntow po 64 np., **kołbaßowy tuk** po 45 np. porucza

Emil Gräße,

rěſniſki miſchtr

na ſwonkownej lawſkej haßy 16.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſłót porucza

hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Franzſki palenz

najlěpſchi ßrědk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſczenja włoßow w bleſchach a po wasy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Jatrowy wolij

w rjanej žołtej tworje ſa **ßwinje,** k ſpěchowanju wobžernoſcze a pſchetłacza porucza tunjo

en gros Otto Engert en détail

na ſnutſkownej lawſkej haßy 10

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu, 21. žnjeńca, popołdnju z dypkom 5 hodźin swoje

měsačne posedźenje

w Křižanec hosćencu. Wšě lube sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Derje žo danjaza **khěža** w Budyschinje se 4 štwami je dla khorosće wobžedźerki tunjo na pschedań. Dalsche je shonicź pola krawskeho mischtra **Muzika** pola Pětrowskeje zyrkwje 2 po 1 skhodźe.

Khěžu, hacź 1½ hodźiny wot Budyschina sdalenu, žebi kupicź abo wotnajecź pytam. Poskiczenja chzyłe žo we wud. Serb. Nowin wotedacź.

W Ralbizach je **žiwnosćz** cžo. 19 s 8 kórzami pola a łuki na pschedań. Dalsche je pola pschekupza Brěsana abo pola wobžedźerja shonicź.

Khěža pod hrodom, kotraž žo s 9% daui, je tunjo na pschedań. Dalsche je shonicź pola **E. Spenke** pschi žitnych wikach.

W Spytezach je **khěža** cžo. 5 tunjo na pschedań. Dalsche je shonicź w Biskopizach na Kamjeńskej drósy 31.

Kowarńja

we Luwoczizach pola Wósborka s 12 kórzami pola budże žo 6. septembra dopołdnja w 9 hodź. na Lubijskim hamtskim žudnistwje na pschežadźowanje pschedawacź.

Orchestrion,

18 kruchow piskazy, jara derje sdźerżany, je dla njedožahazeje městnosćze na pschedań w restawraziji **„Sprejneho doła“ w Hrubjelczizach.**

Margarinu!

najlěpsche narunanje sa butru punt po 60 a 70 np. porucza pschezo czerstwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haszy 16.

W jenej wšy w naschim krcju
Ssu tśi rjane róžiczki,
K tutym husto pschilětaju
Pišane tśi mjetlczki
Nasdala pak schescheraty
Steji khětro stary pjeńk,
Ani kloty ani cžaty,
Nima schik a też niz lenk.
Wón žo jara na to hněwa
Hdyž te rjane róžiczki
Lubosnje žo požměwaja
Na pišane mjetlczki.

Pschihódne sa rjemjeślnikow.

Nowa natwarjena khěža, sa bětnarjow, tyscherjow atd. žo pschihodźaza, dokelž žanych wo wšy nieje, je zyła abo po dźělach hnydom abo posdźischo płaczišny hódno na pschenajecze. Dalsche je shonicź pola gmejnskeho pschedstejiczerja **Fehrmanna** w Worzynje pola Pomorz abo w Dornschnablu cžišło 1 H w Budyschinje.

We Lupoj je **khěža** cžišło 6c měrnym ludźom na pschenajecze.

Pschedawatnja materialnych tworow s korczmarstwom, 43 lět w jenej ruzy, se 17 jutrami pola a łuki, je dla jemrjecza wobžedźerja jara tunjo s 1000 hr. napłaczenja hnydom na pschedań. Dalsche je pola swudowjeneje Buhleroweje w Borschczi (póst Borschcź-Förstgen) w pruskej hornjej Łužizy shonicź.

Wustojny hejtman

s dobrymi wopišmami, kotryž ma ludźi nawjedowacź, žo k 1. oktobrej na knježi dwór w **Lichanje** pyta.

Kubłowe sarjadnistwo.

Sshym žo domoj wrócźił.

Rěcznik Wesser

kralowski sakski notar.

Sso domoj wrócźiwschi wot rowa naschcho horzolubowaneho žyna, bratra a žwaka

Jana Pawola Pětschki,

kotrehoż je Bóh luby Knjes w 26. lěcze jeho žiwjenja wotwołał, pohnuwa naš. wschitkim žušodam, pschecźelam a snatym, kotsiž žu jeho k poślednjemu wotpoczinkej pschewodźili a jeho kaschcź bohacze s kwětkami pyschili, **najwutrobnischi dźak** wuprajicź, woželbje pak žo dźakujemy wyšokodostojnemu knjesej fararjej Gólczej sa jeho troschtapolne žłowa pschi khowanju, kaž też Rakeczanskej młodźinje sa wschu wopokasanu cžesćz a luboscź.

W Rakezach, 12. augusta 1904.

Hłubokosrudźena Pětschkez žwójba.

Wutrobny dźak.

Wotemrjete cžełko naschcho horzolubowaneho mandźelskeho, staroscźiweho nana, žwěrneho žyna a bratra

Maximiliana Ryczerja

w Konjezach,

khłódnej semi pschepodawschi, hnuje naš. wschitkim tym, kotsiž žu naschcho droheho lubowaneho semrjeteho s bohatej kwětkowej pychu a s pschewodom k poślednjemu wotpoczinkej cžescźili, a to woželbje wojeńskemu towarstwu sa wschě wopokasane cžesćz a luboscź a teho runja wyšokodostojnemu knjesej fararjej Krügarjej sa troschtowanske prědowanje **najwutrobnischi dźak** prajicź.

Hłubokosrudźeni sawostajeni
w Porschizach, Konjezach a Budyschinje.

Hejda! Hdźe póndźemy?

Njedźelu 21. augusta póndźemy wschitzy do

Noweje Jažońzy

na **reje.**

Popołdnju wot 2 hodźin budźa žo pichi piskanju gramofona **kehele** kulecź.

Na to pschecźelnje pscheproschuje

R. Dunkel a mandźelska.

Do Minakala!

Njedźelu 21. augusta budźa se žylnje wobžadźenej hudźbu (harmonikowej kapału) **reje.**

Pschecźelnje pscheproschuje

Gustav Pjetasch.

Pytam **20 ranczkow** k plahowanju kupicź. Plahowarjo, kotsiž maju dospołnje strowe plahowanske žwinje, chzyli mi poskiczenje s pschispomnjenjom płaczišny cžinicź.

Kurt Gießner, ryczerkubłowy najeńk w Boranezach, němska adreża: Bornitz bei Radibor (Bez. Dresden.)

Hejtmana,

rasneho a dowěrneho kotryž w mojej njepschitomnosczi wě, mojim ludźom žamostatnje dźěło wukasowacź, k nowemu lětu pytam.

Kurt Gießner w Boranezach.

K 1. oktobrej abo hnydom sprawnu a porjadnu **holzu,** 15—17 lět staru, jako pschedawarku pytam.

Pschekupz **Hórnik**
we Worklezach.

Khmana **sprawna holza** se wšow žo hnydom abo k 1. sept. do restawrazije „Sprejineho doła“ w Hrubjelczizach do žłužby pyta. Jej žo tam składnosćz poskiczi, žo w hospodarstwje wudospołnicź.

Kucharki, stwinske a žłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k žwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drósy cžišło 7 s napschecźa měschczańskeho theatra.

Sjawna próstwa.

Wokolnik, kotryž je žo dla sałożenja wumělskeho wotrjada wokoło pósłał, je žebi duzy po pucźu nohu skamał a leżo wostał. Hdźež je žo to stało, tón knjes žo prošy, so by wbohemu sałžo na nosy pomhał, a jón pak knjesej tachantskemu prědarjej **Schewczikej** w Budyschinje, pak podpišanemu pschipósłał. Też žo wschitzy knježa, kotsiž žu pschistupili abo maju myšl pschistupicź, prosscha to dobroczinje wosjewicź.

W Sslepom, 3. žnjeńca 1904.

M. Handrik, farar.

(K temu cžišku pschiloha.)

Pschiłoha k czišku 34 Serbskich Nowin.

Ssobotu 20. auguſta 1904.

Plaćišny rěsneho ſlotu na Draždžanſkich ſłótnych wikach

15. auguſta 1904.

Plaćišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hač do 6 lět	39—41	68—70
awſtriſke	39—42	69 71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	35—37	64—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	31—32	60 62
4. ßnadnje pizowane kóždeje ſtaroby	27—29	54—57
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	37—39	64—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hač do 7 lět	33—35	60—62
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	30—31	56—58
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	27—28	50 53
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	37—39	62—66
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	32—34	58 60
3. ßnadnje pizowane	27 30	52—55
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ młokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	44—46	67—70
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—43	64—66
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkſchiżenjow w ſtarobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	44—45	57—58
2. mjaßne	42 43	55—56
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	53—54

Plaćišna žitow a produktow w Budyſchinje a Łubiju.

Žitowy bowos w Budyſchinje: 2584 měchow		W Budyſchinje 13. auguſta 1904. wot hr	wot np	hač hr	hač np	W Łubiju 18. auguſta 1904. wot hr	wot np.	hač hr	hač np
Pšeńcza	běła	9	41	9	56	9	18	9	41
"	žołta	9	13	9	30	8	82	9	12
Rožka (nowa)	50 kilogr.	6	38	6	75	6	50	6	63
Jećmjeń		6	65	6	79	6	83	7	33
Wowß (nowy)		7	—	7	10	6	60	6	80
Hróch		9	50	10	50	9	50	10	—
Boka		7	—	8	50	7	50	8	50
Jahły		11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduſchka		15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny		2	50	5	—	3	50	4	—
Butra	1 kilogr.	2	60	2	80	2	50	2	70
Pšeńcźna muka	50 "	9	50	19	50	—	—	—	—
Rjana muka	50 "	8	—	13	—	—	—	—	—
Ssyno (nowe)	50 "	4	50	4	70	3	50	4	50
Ssłoma	600 "	15	—	18	—	14	—	17	50
Proßata	948 ſchtuk, ſchtuka	6	—	14	—	—	—	—	—
Pšeńcźne wotruby	50 kilogr.	—	—	5	25	5	—	5	40
Rjane wotruby		—	—	6	—	5	50	6	—
Pšeńcźny gris		—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	3	50	—	—	—	—

W Budyſchinje płaćeſche: kórz pšeńcźny (běła) po 170 puntach 15 hr. 50 np hač 15 hr 99 np., žołta 15 hr. 30 np. hač 15 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 19 np. hač 10 hr. 40 np, kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr 32 np. hač 9 hr. 50 np

Wićzne plaćišny w Kamjenzu

11. auguſta 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 40 np. hač 6 hr. 50 np., pšeńcza wot 0 hr. — np. hač 9 hr. 25 np., jećmjeń wot 6 hr. 15 np. hač 6 hr. 80 np, wowß wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 50 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hač 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., ßyno 4 hr. 50 np., běrny 2 hr. — np., ßłoma (600 kilogr.) 16 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hač 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 19. auguſta njewobſtajne.

Cyrkwinske powjeśće.

W Michałſkej zyrkwi ſmjeje 12. njedźelu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. duchowny Tyſchet ßerbſku ſpowjednu rěcź, $\frac{1}{2}$9 hodź. stud. theol. Bójź ſe Židowa ßerbſke a w 10 hodź. němſke prědowanje. — Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěła ſmjeje duchowny Tyſchet.

Křćeni:

W Michałſkej zyrkwi: Emma Martha, Ernſta Herrmanna Hockera, ſaniklowarja na Židowje, dź — Marja Martha, Auguſta Hermanna Schlleńczerja, dźěłaćerja w Delnjej Kinje, dź.

W katholſkej zyrkwi: Jurij, Jana Nowaka, liſtynoſcherja tu, ß. — Hana, Franza Saby, knježeho pohončza w Drožďžiju, dź.

Wěrowani:

W Michałſkej zyrkwi: Ernſt Bohuměr Manjok, fabrikat na Židowje, ſ Helenu Cźuſchkež tu. — Jan Hendrich Ssymank, liſtynoſchef w Edle Krone pola Tharandta, ſ Hanu Emmu Falantez w Małym Wjelkowje.

Zemrjeli:

W Michałſkej wožadźe: 13. auguſta: Max Erich, Jana Khorle Klecźa, piwaſkeho dźěłaćerja na Židowje, ß., 9 m. 3 d. — 14. Hana Wyrgaczeż, njebo Jana Mětaſcha, žiwnoſczerja w Rabozach, ſawoſtajena wudowa tam, 72 l. 2 m. 4 d. — 17. Ernſt Auguſt, Ernſta Auguſta Domaſchki, kowarja w Hornjej Kinje, ß., 2 m. 9 d.

W katholſkej wožadźe: 11. auguſta: Franz Joſef Klampſl, ſamkat w Hajnizach, 19 l. 9 m. 15 d. — 12. Alois Frieß, fabikſki dźěłaćer we Wulkich Debßezach, 75 l. 3 m. 10 d. — 15. Marta Margareta, Franza Stachowſkeho, khěžerja a fabrikſkeho dźěłaćerja na Židowje, dź., 4 m. 23 d.

Kyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

12. njedźelu po ßwjatej Trojizy ſmjeje rano $\frac{1}{2}$7 hodź farat Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt ßerbſke a $\frac{1}{2}$10 hodź. němſke prědowanje.

Sſrjedu 24. auguſta jako na Batromja budźe rano $\frac{1}{2}$8 hodź. ßerbſka ſpowjedź a $\frac{1}{2}$9 hodź. ßerbſke kemſchenje.

Kyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

12. njedźelu po ßwjatej Trojizy ſmjeje farat Domaſchka rano w 7 hodź. ßerbſku ſpowjedź, w 8 hodzinach duchowny Nowy ßerbſke a $\frac{3}{4}$10 hodźin němſke prědowanje.

Spanſke pſchikrywy (deki)

ſa wojerſke kwartěry atd.

120 × 170 cm. po **2** mk. **75** np. — 125 × 180 cm. po **3** mk. — 135 × 190 cm. wulke po **3** mk. **25** np

pſchedawataj abo tež tunjo wupožčzujetaj

Ludwig Winter & Co.

w Biſkopizach,

ſklad w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

So by ßo ſklad ſkerje wotbył, pſchedawa wot nětka

1000 ſchtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóſchiczanſke ryczećkubło pola Njeßwaczidła.

Winowa wikowarnja „Liſchczeje jamy“

(Fuchsbau).

Moſelſke wino bleſchu hižo po 90 np.
Rheinſke wino = = = 80 np.
Bordeauxſke wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
ſchpaniſke wino = = = 80 np.
portugalſke wino = = 80 np.
němſki a franzowſki kognak, němſke a franzowſke Champanſke wino

porucza

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ßo ſpěſchnje polózeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wßy.

K wußywej

pólſki hróch a woku, hobrſki kolij, najlěpſchi ſchleſynſki **ßrěni kolij, hejduſchku** po najtuniſchich płaczíſnach porucza

Gustav Heinke

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach 34.

Sſymjeńtny hróch, ßymjeńtnu woku, kolij, hejduſchku,

kaž wſchě druhe ßymjo, najlěpje ſkhadźaze najtuńſcho porucza

Jan Marcinkowsky

na kamjeńtnej haßy 12.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na ßwój ſklad **pißanych a cžornych draſtnych kaninow** wſchěch płaczíſnow, najnižſcho wobliczenych, poruczejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lěcžnych a ſymſkich koſchlow,** pißanych a bělych, kóždeje wulkoſcže a ſa kóždu ſtarobu hižo po 30 np.

Zacherlin

ſpodźiwnje ſkutkuje! Wón mori lěpje,

dyžli druhe ßrědki, ſ wěſtoſczu a rucže kóždu družinu ſchkódnych pſchekaßanzow, woßebje mole, tkhi, ſchwoby, muchi, ſchczónwy, njerodź na domjazych ſkocžatach a ßo teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho ſnamjenja ßu: 1. ſaſyglowana bleſcha, 2. mjeno „Zacherl“.

W **Budyſchinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrſcha,
= **Barcže** = = C. A. Lukaſcha,
= **Biſkopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Teſſela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjaſońzy** = = Aug. Schwera.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 10

porucza ßo

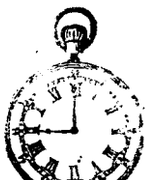
k wuwjedzenju wſchěch klampnarſkich dźěłow, tſěſchnych žłobow (rynow) **a rolow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hoſpodarſkeje nadoby, emaillowanych tworow, želeſneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchkodzene wězy ßo ſpěſchnje wuporjedzeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poßłużenje. **Tunje płaczíſny.**

Franz Marſchner

cžaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczažow** k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaczíſny.**
Porjedzenje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěcžu ßerbſki.

Ša ratarjow!

Najlěpſche

cžěrjenſke rjemjenje

ſ jadriweje kože,

rjemjenjowy wóſk,

w kulojtych žerdkach,

ſadźěwuje ßuwanju a powjetſcha cžahanſku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,

najlěpſchi ruſki

maſchinſki wolij

1/2 kilo po 20 np.

najlěpſchi kolomaſ,

zentnar nětko po 12 mk.,

kožane ſchórzuchi,

ſ rjemjenjom a bjes njeho

jara płaczíſny hódno porucza

Otto Büttner,

pſchedawarnja kože, cžěrjenſkich rjemjenjow a techniſkich wězow,

w Budyſchinje

pſchi hłownym torhoſchczu 9.

Pospyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſczu ßym wjetſche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cžišło 458 a 460, ſ cžiſteho ſamóriſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanej** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroła** ßo palazeju a **wubjernje ßkłodzajeju**

10 ſchtuk

jenož po

39 np. a 40 np.,

100 ſchtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pſchedawacź.

Proſchu, ſpytajcže!

Ernſt Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka

na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Karbolineum,

najſkhmanſchi wolij k wobělenju a namaſanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńſchich cžwizach a po waſy ma na ſkładze

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.

Pſchenžu a rožku

po najwyſchſchich płaczíſnach kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorſkim młynje

w Budyſchinje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 35. | Sobotu 27. augusta 1904. | Lětnik 63.

Ruśko-japańska wójna.

Rjekowśe sakitanje Port Artura.

Pśched dwěmaj měśazomaj, hdyž běchu Japańcy niz ſ nadběhom, ale jenož ſ pomozu ſwojeje ſylneje artillerije Kinčzou do ſwojeje mozy dostali, ſo wěſchčeśesche, so ſa tydźeń japańſke wójſko do Port Artura ſaćehnje. Njedźela po njedźeli ſo miny, tola Japańcy hiſchće nasdala Port Arturſkich ſwonkownych wobtwjerdźenjow ſtejachu. Hdyž bě ſo pśched tſjomi njedźelemi japańſke wójſko na 100,000 muži poſylniło, bě we wſchěch nowinach cźitaćź, ſo ſu Ruśojo wſchu nadźiju ſpuſchćźili a ſo ſami praja, ſo ſo njemóže dleje dyžli 10 dnjow pśched Japańſkimi dźeržećź. Też tale khwila je ſo pominyła, a hiſchće pśchezo njeje ſo japańſke wójſko do twjerdźiſny dobyło. Skónčnje rěkaſche, ſo je japańſki kněžor pśchikaſał, ſo dyrbi hač do 23. augusta Port Artur padnyćź, wſcho jene, hač by pśchi tym wulki dźěł japańſkeho wójſka padnył. Wbohim pśchećźelam Japańſkich ſo cźeźke pruhowanje nakkaduje. Dźeń wote dnja ſo na tónle podawk wjeſelachu, tola hdyž bě poſtajeny cźaſ pśchiſchoł, ſhonichu jenož, ſo ſu Japańſkich ſ nowa ſ krwawej hłowu domoj póſłali. Budź, kaž budźe, njech ſkónčnje Port Artur, jeli ſo je Boža wola, padnje, njech ſo jeho khrobli ſakitarjo pod jeho roſpadankami pohrjebaju, — Japańſkim to njemóže wjazy wjele pomhaćź. Port Artur je ſwój nadawk dopjelnił, wón je 100,000 Japańſkich tak dołho pśched ſobu dźeržał, hač je general Kuropatkin w Mandźurſkej tak ſylne wójſko ſhromadźił, ſo móže ſo nětko ſ jenak wulkej mozu do Japańſkich dać. Po najnowſchej powjeſći, kotraž je do Peterburga dóſchła, je Kuropatkin pola Liaojana hižo počał pśchećźiwo Japańſkim poſtupowaćź. Duž budźa ſo Japańcy dyrbjećź do ſpěcha měćź, ſo Port Artur dobudu, hewak budźa ſo jeho woſtajiwſchi pśchećźiwo Kuropatkinej wucźahnyćź dyrbjećź. Cźaſ, hdyž mějachu Japańcy niz jenož na morju, ale też na kraju pśchemóz, je ſo nětkole minył.

Poſłednje powjeſće generała Steßela.

General Steßel je 16. augusta ſćěhowazu powjeſć zarej póſłał: Japańcy dwaj dnjej dołho Uglowuſku hórku pśchi Luiſynym ſaliwje nadběhowachu. Wſchě nadběhi pak ſo wotraſychu a hórki Uglowa, Wyſoka a Diviſiona do naſcheje ruki padnychu. Njepśchećźel je njeſměrnje wjele ludźi ſhubił. Dźeńſa rano k naſchim prědnim ſtrožam japańſki parlamentar major Jamaka ſ pißmom, kotrež běſchtaj general Nodzu a admiral Togo podpißałoj, pśchińdźe a mje napominaſche, twjerdźiſnu pśchepodaćź. Tónle namjet ſym, ſo wě, wotpokaſał. Ssym ſbožowny, ſo móžu rjez, ſo ſo wojazy wubjernje dźerža a rjekowſzy wojuja.

Port Arturſke łódźſtwo

je ſo jenož ſ dźěła 10. augusta pśches japańſke łódźe pśchedobyło. Po roſprawje wjerćha Uchtomſkeho ſu ſo panzerowane łódźe „Pjerjeßwět“, „Retwiſan“, „Poběda“, „Poltawa“, „Sebaſtopol“ a kſchižak „Palada“ a tſi torpedowe cźołmy do Port Artura wróćźiłe. Moriło je ſo 38 muži, ſraniło ſo 21 offizěrow a 268 muži.

Kſchižak „Nowik je na jěſbje do Wladiwoſtoka na kupje Saćhalin do pśchiſtawa Korßakowa ſajěł. Pśched kupu je wón ſ chineſkim kſchižakom „Cźiſchima“ wojował, kotryž ſo pśchi tym wobſchkodźi a wotjědźe. Naſajtra je chineſki kſchižak „Chitoſe“ do „Nowika“, kotryž w pśchiſtawje ſtejeſche, tſělał. Hač je ſo pśchi tym „Nowik“ wobſchkodźił, njeje ſnate.

Druhi ruſki kſchižak „Diana“ je do franzowſkeje kolonije Cochinchiny dojěł a tam w Saigonſkim pśchiſtawje wucźek namakał. Hač je wot tam mjes tym ſaßo wujěł, njeje hiſchće wěſte.

Minow, kotreż ſu Rußojo pśched Port Arturſkimi naßypami nakkadli, ſu ſo Japańcy nabojeli a jich dla ſu we wulkej hroſy, hdyž dyrbja pśchećźiwo twjerdźiſnje poſtupowaćź. So bychu tele miny k rosbuchnjenju dowjedli, běchu wóndano ſtadło howjadow k naßypam pśchihnali. Hač runje howjada na minach teptachu, tola nihdźe žana njewubuchny. Miny ſu mjenujzy tak pśchiprawjene, ſo ſo hodźi kóžda jenotliwje ſe ſchkrju elektriſkeho grota ſapalićź. Na hinaſche waſchnje miny njewubuchnu. S pśchihnatym howjadami ſu Japańcy Rußam wulke wjeßele pśchihotowali. Tućźi howjada ſkojichu a ſarěſachu. Dokelž maja Rußojo hižo dołhi cźaſ jenož naßelene mjaßo k jědźi, bě jim jara witane, ſo móžachu ßebi ſaßo ras cźerſtwu pjećźeń wopjeź.

Wo woblehnjenju Port Artura

je ſaaty ruſki nowinſki dopißowaŕ Njemirowicź Dančenko ſćěhowazu roſprawu 23. augusta ſ Liaojona wotpóßłał:

Hakle wcźera ßmy nadrobniſche powjeſće ſ Port Artura wo wojowanjach dostali, kotreż ſu ſo 15. augusta měle. Twjerdźiſna ſda ſo ſ kóždym dnjom ßławniſcha bycź. Kraßnje khrobłe regimenty ſo pśched runje tak khroblym njepśchećźelom ſakituja, kotryž je pjećź króćź ſylniſchi. Na powjeſće, k nam ſ Port Artura pśchikhadźaze, njemóžemy bjes hłubokeho roshorjenja a měrnej krwju poßłuchaćź, ſbožowne a horde cźućźe pśches naß dźe, ſo ßmy ſ tymile khroblymi rjekami, ſ njeſćźerpliwym njepśchećźelom wobdaćźi, ſ jeneho luda. Jedyn Ssebaſtopol je był a nětko je jedyn Port Arthur, kotryž je k tej ßamej ſtawiſniſkej waźnoſći dozpił.

26. julija Japańcy ſ tyßazami do wěſteje ßmjercźe dźěchu, ſo bychu rjekowſku khroblоſć naſchich wojakow ſtſchaßli. Nadběh ſo na dwě měſtnje tam cźinjeſche, hdźeż pućź na „ſelene hórki“ dźe. Rußojo ßydom khroblych nadběhow na Jupilaßa wotraſychu, kotreż ſo mohł rjez kaž móŕſke žołmy wo nahłe ſkały wotražachu.

Pjećź ßylnych nadběhow, kotreż ſo na ſelene hórki ſpytachu, ſo teho runja ſ tajkej mozu wotraſychu, ſo Japańcy cźěkachu, ſwoje tſělby, patronowe toſche, a ſchkórnje wot ßebje cźißnywſchi, ſo mohli po móžnoſći rucźe ſatraſchnemu ſtrachej a wěſtej ßmjercźi wucźeknyćź. 7000 morwych a ſranjenych ſu woni tutón dźeń pśchi ſwojich nadběhach na naſche ſtejiſchcźo pocźerpili.

A tola chźychu Japańcy pśchećźiwjenje naſchich rjekowſkich wojakow ſlemićź. Duž woni ſwoje ſćźerbe rjady ſ nowymi wojakami wupjelnichu. Sswojich ſranjenych ſeſběrachmy a njepśchećźelſkich ſwobalachmy. Ruſzy wojazy a ſanitetne kolonny běchu zyle na wyßokoſcźi ſwojeho powołanja a prěni króćź w tejle wójnje bě widźećź. kak ſo Japańcy ſe ſylſowazymaj wocźomaj pola Rußow ſa wopokaſanu pomoznu ſłužbu dźakowachu.

27. julija njepśchećźel ſ nowa ſchtyri nadpady na Jupilaßa a ſchěſćź na „ſelene hórki“ ſpyta. Tónle dźeń běchu njepśchećźelſke nadběhi tak ſatraſchne, ſo běchu Rußojo ßmjertnje wuſtawſchi ſwoje

mozy donapinali, tola njedźiwajźy teho dale wojowachu. Wbosy wojazy ani na wokomik naßypy njewopuschćichu a njeschestawajzy pschićahowazeho njepschećela wotražachu. 28. a 29. julija ßo na Wjelcze Hory schežechmy, dokelž njebe wjazy mózno, stare stejischćo sdźerżećź.

Wobßadźichmy hory schupscheftrjenej frontu. Japanszy ßebi ani njeswěrichu, ßo sa nami puschćićź. 13. julija bě njepschećel pjecza hižo tak dobycźa wěsty byl, so běchu hižo depesche wo dobycźu Port Artura sestajene, kotrež dyrbjachu ßo do Japanskeje póßlacź.

30. julija bě cźmowa nóz. To njepschećel wuži, so by naschich wojakow pschekwapił, a rano w 2 hodźinomaj se 60,000 mużemi pschećiwo naschemu 13. regimentej pschićeże.

Na kóżdeho s naß dwanacze Japanskich pschińdże, a tola ßo poradźi, dwaj njepschećelskaj nadběhaj wotraschćź. S njepschećelom se wschěmi ßrědkami wojowachmy, s bajonnetom, tšelbinym toporom a kamjenjemi, schtož bě nam runje k ruzy. Japanszy pak nowe poßylnjenja dostachu, 13. regiment njemóżesche ßo dale dźerżećź, a njepschećel pschećiwo nam hischće tšeźi nadběh schćini. Tola Japanszy pschesahe wyskachu, pschetož nětko nasch 14. regiment pschihna a njepschećela s bajonnetom wróćźo schćischćźa.

Tu běsche tak prawje widźećź, kak ßmy pola njepschećela widźeni a s kajkim dowěrjenjom je k nam napjelnjeny. Sranjeni Japanszy bjes bojosćze k naschim naßypam pschińdźechu a proschachu naß, so bychmy jich swobaleli a jim jěschź a picź dali. A wschudże běchu naschi jara k pomozy swólniwi. Japanszy ßu tutón dźeń pjecza wjazy dyżli 10,000 muži morwych a ranjenych a we wschěch hacź do 30. julija cźinjenych nadběhach něhdże 28,000 muži schubili.

Stary wupruhowany wójwoda, general Fok, pschi tejle skladnoschći praji, so, hdy by Port Artur padnył, Japanskeho żaneho njebudże, kotryż by do twjerdźišny stupił.

Jako podrobišna tychle żadkawych dnjow ßo powjeda: 26. julija schěschź njepschećelskich bataillonow na nasche kolojte miny sańdże, a hnydom 500 muži w plomjenjach kónz wja. Pjerschź a kamjenje ßo do khětreje wyßokosćze wrjeßnychu, a cźmowa nóz ßo na někotre wokomiki każ s wulkim wohnjom wobßwětli. Hrimot bě jara daloko ßkyschećź a bě móznischi hacź njebjeske hrimanje.

We wokolnych chineskich wßach ßo hlinjane schěny saßypnychu. Saßo Japanszy rospjerchnychu a saßo tšelby a munizju na bitwischćźu wostajichu, kotrež general Steßel mjes ßwoje 20,000 muži, kotsiž twjerdźišnu sakitaju, rosdźělicź da. Wjelcze hórki sdźerżećź, bě sa naß njemóżne; pschetož njepschećel pschezo nowe poßylnjenja dostawasche, mjes tym so běchmy my ßami na ßebje pokasani, też bě nascha wojowanska cźara pschedaloko roscźehnjena, a tak ßo my wróćźo schežechmy. Na to běchu skónczńje někotre dny pokoja. 8. augusta běchu Japanszy na Wjelczu hórku 20 wobleżhazych kanonow postajili, s kotrychž běchu schtyri dwanaczezolowske, druhe schěschźzolowske a dźeßaczźolowske. Kule tychle kanonow satraschnje skutkuja. Wone na lik podobnje wulke dźéry wudrěwaju. Nasche sakitanske batterije pak ßu hischće swonka njepschećelskeho wohnja. Tónle dźeń njepschećel na Djaoguschan a Sjaoguschan nadběhi cźinjesche, tola bu s wulkim schkodowanjom wotraženy. Schěscź njepschećelskich kanonow wotmjelknycź nusowachmy, pschi cźimž Japanszy wschě ßwoje wobßkužowaze mużstwa schubichu. Na to ßwoje kanony dale do hór wróćźo schežechu a město s pschećiskazym wohnjom bombardowachu. Nasche doki w pschistawje a dwórnischćźo ßo wupuschći. Pschi bombardemencze ßo Japanszy po radże chineskeho inżenieura Choa, kotryż je s Port Artura cźeknył, skožowachu. Tónle dźeń njepschećel nadběhi na wobtwjerdźenja a naßypy cźinjesche, tola ßo wschudże sbi. Někotre japanske kompagnije do grocźanych ßyczow pschińdźechu, dwě s nich ßo zyle sniczichu, druhe wjele ludźi schubichu. Njepschećel żadyn dźeń bombardement na Port Artur njepschetorhny. Wón sa 24 hodźin 800 wulkich kulow mjeta, tak so jeho batterije też w nozy dźěłaju. Mnosy wobydlerjo ßu město wopuschćili, mnosy pak ßu na ßwojim měscze wostali. Zony ßmjercź sazpiwajo dźěłaju. Jenož te s nich ßu wotjěle, kotrež mějachu dźěcźi na rukomaj. W tychle srudnych cźmowych dnjach ßo nam woblehnjenje Port Artura jako blyschcźata nadźija lěpscheho pschichoda napschecźo blyschcźi.

Poßlednja rosprawa generała Steßela wo nowym nadběhu Japanskich.

General Steßel je 23. augusta telegram wotpóßłał, so je ßo pjaty nadběh Japanskich wotrasył, a so ßu Japanszy pschi tym jara wjele ludźi schubili.

Poßlednja depesche ruskeje telegrafowatnje s Cźifu praji:

Po powjescźach zusnych, kotsiž ßu do Cźifu pschijěli, ßo Port Artur dale krucze pschećiwo njepschećelej sakituje, kotryż po wospjetnym wobtšélenju żanych parlamentarow dla pschepodacźa twjerdźišny njeschćele. Duch garnisony je wubjerny. Japanszy ßu hacź do 25. augusta pjecza wscho hromadże 65,000 muži schubili, s cźimż ßu ßo jara wostruchlili. Woßebje wupad 23. augusta je ßebi wjele woporow żadał. Też Japanskim zyroba njedoßaha, mjes tym so je Port Artur derje sastarany.

Dalscha jendźelska powjesć s Cźifua praji:

Europiski dźěl Port Artura je ßo s městnami s njepschećelskim bombardementom sapalił. Dokelž pak ßu khěże s hlinjanych zyhelow natwarjene, njeje woheń powschitkowny. Japanszy k wobtšélenju Port Artura 300 cźežkich wobleżhazych kanonow s pschistawnych wobtwjerdźenjow s Kobe, Nagasaki a Yokohamy wuzjiwachu.

Japanszy s nowa wotraženi.

Barlinske nowiny ßu s Peterburga schěhowazu powjesć dostałe: Po wocźitych ßwědkach je pschi poßlednim nadběhu na Port Artur 19. a 20. augusta semja s cźěłami Japanskich pokryta była. Na wschěch městnach ßo Japanszy wotraschu.

Satraschne sapuscźenje mjes Japanskimi kolate miny naczinichu. S nimi ßo zyła japanska kolonna, se 6 pěschich bataillonow wobstejaza, sniczi. Wjeczor a zyłu nóz Japanszy po semi k ruskim wobtwjerdźenjam łażachu a wo jědź a wodu proschachu. Wschitkim ßo poßłuži a swobaleni ranjeni ßo do japanskeho lěhwa dowjesechu.

Njeporadźeny plan japanskich kschižakow.

Japanske kschižaki 24. augusta spytachu, do Port Arturskeho snutskowneho pschistawa sajěcź a tam stejaze ruske łódże sniczicź. Rußojo pak ßo japanskich łódźow dohladachu a jich s tšélenjom nusowachu, ßo sawróćźicź.

Swětne podawki.

Skhadźowanka němskich katholikow w Regensburgu

je ßo njedźelu wotewrika. Prěni krócź ßo też s knjeżerstwowych twarjenjow k powitanju skhadźowanzynych wobdźělnikow khorhoje smahowachu. Skhadźowanka je ßylnischo dyżli żana prjedawscha wopytana. Psched wotewrjenju shromadźišny s 8000 dźěłaćerjow wobstejazy ßwjedźeński cźah psches město cźehnjesche. Powitanske rěcze mějachu khěżorstwoßejmski sapóßłanz dr. Schädler, hrabja Droste-Vischering a biskop s Ow. Rěcźnizy ßebi żadachu, so bychu simultanske schule, w kotrychž ßo nabożina njewucźi, wotstronike. Němskemu khěżorej a bamżej ßo holdowanske telegramy póßłachu. Wobaj hnydom wotmolwischtaj.

Wulke manevry w Awstriskej ßu ßo wotprajile.

Manevry kotrež dyrbjachu ßo pola Pschemyßla w Galizišej a pokodnischich Cźechach wotměwacź, ßu ßo dla wulkeje ßuchoty w tamnej krajinje wotprajile. Město korpskich manevrow směja ßo hacź do 7. septembra jenož porjadne garnisonske swucźowanja. Też w pruskej Schlesynskej ßu ßo wulke manevry wotskasale. Hdy by powjesć pschischła, so wone też we Kužizy wulkeje ßuchoty dla wupadnu, njebychu ßo teho dla tamnischi ratarjo rudźili. Na wjele městnach dźě njewjedźa, s cźim dyrbja lacźne wojeńske konje napojecź.

Franzowska a japanski strach.

We nowinach „Wojeńska Franzowska“ je aktiwny offizěr Devrez nastawk wosjewił, w kotrymž na strach, franzowskim kolonijam s Japanskeje hrožazy, pokasuje. Rusko-japanska wójna dyrbjała Franzowskej s powucźenjom bycź; pschetož na franzowsku indochinesku koloniju bychu ßo Japanszy najprjedy samerili, hdy bychu Ruskich s Mandźurskeje wuhnali. W japanskim wulkim generalnym stabje je hižo plan sa wußadźenje wójska w Indochinje wudźěłany, kotryż je runje tak nadrobnje wuwjedźeny, każ tón sa Koreju. Japanszy ßebi runje każ pschećiwo Ruskej też pschećiwo Franzowskej pschihótowny wokomik wuswola, hdyż budże wona runje najmjenje na wójnu pschihotowana. To by niz jenož Franzowskej, ale też zyłej europiskej industriji se schkodu było. Posdźischo bychu Japanszy też Němzow s Kiaucźoua wuhnali. Na kónzu nastawka ßo żada, so by ßo franzowske wójnske łódźstwo w rańschej Asiskej poßylniło.

Ruski Zarjewicz

je ßo ßrjedu w Peterhofje wukschczik. Sa kmótrow bě zar němskeho khěžora, jendželskeho a danskeho krala pscheproßyk. Němskeho khěžora pschi kschczenizy jeho bratr, pruski prynz Hendrich, sastupowasche. Tutón jako khěžorowy dar skoty pokal pschepoda. Na swonkownym pokalowym boku je skoty dwajhriwnowski pjenjes s khěžorowym wobrasom saßadżeny. Na sadnim pokalowym boku je datum kschczeńskeho dnja saryty.

S pschiczinu zarjewiczowego narodżenja je zar se schczedriwej ruku mikoscz wudżělak. Wón je czělne khostanje sa burske wobydlerstwo a sa wojakow, tak daloko hacz ßo wone hischcze sa pschestupjenje pschißkuschnoszow nakožowasche, wotstronik. Dale ßo wschě sastate pjenjesy wotwjasanskich płaczenjow a dawkow buram spuschcza. Teho runja njetrjebaju burjo požczonki wróczicz, kotrez je jim knježerstwo njeporadżenych žnjow dla pschiswoliko. Pódla teho ßo mnohe pjenjezne khostanja spuschcza. Pschestupjenja, kotrez ßo hewak s pjenjesami, arrestom a s arrestom na twjerdżisnje bjes shubjenja czestnych prawow khostaju, njekhostane wostanu, jeli so dżeń zarjewiczowego narodżenja njeßu hischcze na ßudnistwje pschipowjedżene abo ßo hischcze njeßu wußudżike. Politiskim pschestupnikam, kotsiž ßu ßwoje khostanje wotbyli, móża ßo czestne prawa wróczicz. Politiske pschestupjenja, kotrez ßu ßo psched 15 lětami a prjedy skuczike a ßo njeßu hacz dotal wotkryke, ßo sabyczu pschepodadża. Tsi milijony rublow ßo fondam pschipokasaja, kotrychž dań ßo sa potrjebnoscze ležomnoscze njemějazych ludźi nakožuje. Pschestupjenja, s wuwsaczom paduschstwa, rubježnistwa a pschekschiwjenja ßo njekhostaju. Swójbam židow, kotsiž ßu ßo wojerskej ßkužbje wotwlekli, ßo napołożene pjenjezne khostanje spuschczi. Knježerstwo ma dżěczi offizěrow a podoffizěrow, kotsiž ßu w ruskojapanskej wójnje padli, sastarowacz.

Wyßoke pschenczne płaczisny w połnóznej Amerizy.

Pschenczne žně w Amerizy ßu lětża wjele mjenje wunjeßke, hacz je ßo wočakako. Mjes tym so w ßrjedżnej a połodnischej Europje ratarjo dżeń wote dnja sa deschczom hladachu, je ßo w někotrych stronach połnózneje Ameriki runje wo žnje skoro wschědnje ßylny deschcz schoł. Włóżne wjedro, knjecz a sersawz ßu pschenzy wjele seschkodżike. Město něhdże 330 milijonow zentnarjow žně pjecza jenož 290 milijonow zentnarjow wuczinja. Na mjeńschim wunoschku ßu niz jenož deschcze wo žně, ale tez njepschihódne wjedro na ßywach wina. Mjes tym so je ßo w lěcze 1903 něhdże 32 milijonow akrow s pschenzu wobßyło, pschenza w lěcze 1904 jenož 27 milijonow akrow wobßahowasche. Pódla teho dyrbi ßo wopomnicz, so je w połnóznej Amerizy wužiwanje pschenzy wo 60—84 milijonow zentnarjow pschibywało.

Hacz budża tez w Europje pschenczne płaczisny wyßoko stupacz, njehodzi ßo nětkole s wěstoszu do prědka prajicz. Jenož to wěmy, so maja w Bołharskej a Ruskej jara dobre pschenczne žně, a so móże Ruska zyku Europu s pschenzu sastaracz. Sa ßwoje wójsko w Asiskej Ruska w Ssibirskej a Mandżurskej dosez žita namaka a teho dla njetrjeba žito europiskeje Ruskeje doma khowacz. Sa to pak Ruska nětkole czim nusnischo pjenjesy trjeba a budże ßo prózowacz, so by ßo ßbytne žito po móżnoszi rucze do wukraja pschedało.

Pschecziwjenje pschecziwo židowskemu pschiczahowanju.

Na kupje Haiti je hibanje pschecziwo židowskim pschiczaharjam nastało. We hłownym měsczе Port-au-Prince je k wjetschim njeměram dóschło. Ludowa czrjóda židowske pschedawarnje nadpadże a do nich s kamjenjemi mjetasche. Nimojědżazych židow lud s wosa wutorhny a jich pschebi. Roshorjenje pschecziwo židam je njeßměrne. Jich winuja, so domjazym wikowarjam sadajazu, njesolidnu konkurrenzu czinja. Wohroženi židźi, kotsiž ßu s wjetscha turkowszu poddanjo, połnóznoamerikanskeho póßkanza wo pomoz proschachu, tón pak ßo sapowjedźi, prajizy, so je napscheczo njeměrnikam pschebłaby.

Skupak.

(Pokraczowanje.)

Tale powjesez njechasche mandżelskimaj s myßli, ale czinjesche jimaj njeměr a staroscz w nozy a wo dnjo. Njewěrjeschtaj to, ale myßlicz ßebi pschezo dyrbjeschtaj: hacz tak je abo njeje? Nochzyschе ßo Skupakej k ßußodam hicz a ßo praschecz, nochzyschе pokasacz, so je jemu něschto wo to. Je-li tak, shoni to hischcze czaßa dosez, njeje-li pak tak, so je czim lěpje, a nichtó njemóże ßo jemu wußměcz, jako by ßo podarmo strachował.

Duż dżěsche na polo a ßyczesche se ßwojimi ludźimi, na polo bě prěni. Hdyż ßo dnische, pschikhadżesche pak tu, pak tam bur se ßwojej czeledżu, s koßu na ramjenju, kaž hejtman psched ßwojej kompaniju na shromadżischczu, hdyż ma do bitwy hicz. Prěni bur sasta pschi Skupaku a sawoła na njeho: „Ty tola wěsch, kajke je wczera we Wonezach było? Nichtó ßebi na to njeje myßlik, ale žito je spadnyło dwaj tolerjej na kórz.“

„Hižo něschtožkuli je ßo powjedało, ale wěrno to njebě, a dżěczi a błasni ßu to dale powjedali“, wotmolwi Skupak hanjo.

„To ßo bórsy pokaże“, wotmolwi bur a dżěsche dale, jeho ludźo khichotajo sa nim.

„Wěsch ty, schto je ßo wczera we Wonezach stało? Žito je spadnyło, kórz wo tsi tolerje!“ wołasche sa nim druhi.

„Praj tola radscho hnydom pjecz toler, to je wscho jene“, wurasy Skupak.

„Schtó wě“, wotmolwi symnje bur, „schtoż njeje, móże ßo hischcze stacz.“

„Wěsch, Skupako“, wołasche ßo s nowa, „wczera je to we Wonezach wjeßele było, žito je spadowało kaž njembre a łubje ßu połne nastajeli. Nětkole by dobro było, na wiki wosyez?“

„Woz ty moje dla, to móżesch sapłaczicz ßwój dołh, tón cze tak doscz czwiluje“, wotmolwi Skupak hněwny.

„Ty ßo jeno hladaj, so tebje njebudże bóle czwilowacz twoje žito hacz nje mój dołh!“ wotmolwi ßo ßmějo mkody bur a sanjeße ßebi wjeßeku pěßniczku, tez jeho czeledź spěwasche ßobu a czehnjesche wjeßeka dale.

„Wczera je ßo we Wonezach nahrabnym buram słě seschło“, wołasche ßo s druheje strony. „Tam je ßo tola saßo pokasało, so ßu Bohu khudźi a bohaczi jenak lubi. To bě wulki wotroczk pola jeneje wudowy, kotryž jako nadwyschk czeledże regiment wjedżesche.“

„To wschak je tez derje, so tak je. Pschetoż ßu tajzy, kotsiž dyrbja ßo Boha bóle bojecz dyžli burja; to njech ßo tajzy na kedżbu bjeru, kotsiž maja paduschne porsty na rukomaj a je spěschnje do kapßy tykaju; tajzy ßu woßebje khostanja hódni“, snapschecziwi Skupak.

„To chże ßo tez mi wěricz“, wotmolwi wulki wotroczk, „a paduschne porsty, kotrez dwoju rożku do měcha ßypaja, wodu do mloka a ßkomu do ßyna měscheja, kiž je na pschedań, tym móże ßo słě seńcz!“

S hłoßom saßmja ßo jeho czrjóda, mjes tym so wón dale czehnjesche.

Skupak budźische ßo mohł puknycz s hněwom a se strachom, ale wón njebudźische to tutym schamakzam wschěm hromadże k woli sczinik, so by s pola czeknył abo hewak pokasał, kak jeho jimasche powjedanje, kotrez wěricz ßo pschezo hischcze wobarasche. Wón pytasche ßebi to měnjenje saschczěpicz, so běchu ßo srěczeli, so bychu jeho mjersali. Ale tutym schamakym paducham chzyschе to saßo wotrunacz, to jim lubjesche s mnohim ważnym ßkowom.

Hdyż bě skónczńje dołhe ranje pschětrate, so móżesche wón domoj a wscho, schtoż bě ßo stało, ßwojej žonje wupowjedacz, bě ta mjenje sczerpna a mjenje kruta. Wona sakhadżesche po kucheni wokoło, so móżesche ßebi człowjek myßlicz, so je wójna wudyrika mjes schklami a pónowjemi, a so ßo po kucheni czepu, hacz dże wo žiwjenje. Rejesche na czeledź, so budża ßebi nětkole myßlicz, so móża saßo žracz kaž wowzy, kotrez sa lěto tsi krócz telko żeru, hacz schtoż ßu hódne.

Na poßledku wobroczi ßo njewjedro tez pschecziwo mużej. „A ty, hdy by rosoma wużiwał, budźische dawno hižo k wujej w Něhdżezach schoł, tón móże czi tola wěrnosez prajicz, a ßnadż shonisch trochu, hdże móżetaj někoho truhnycz, dżenża tola ßnopy wjasacz njemóżesch! Ale hdżeżkuli tez Skupak běhasche, hacz k wujej w Něhdżezach, abo k druhemu druhdże, ta wěz bě woprawdże wěrna, wosta wěrna, a niz jeno to, ale wot jenych wikow k druhim spadowachu płaczisny, a wscha nadżija na sdroženje bě shubjena.

Kajke bě to hubjenstwo Skupakej a Wótriży we wutrobje, to ßo njehodżi wopisacz. Jimaj bě, jako budźichu ßo kußate waki do njeju dake, jako bychu tute waki hrymsake a tocżake do sczěnow, mjes kotrymiž bydleschtaj, a njemohłe ßo tola pschedobycz. Tuto hubjenstwo czerpjeschtaj shromadnje a njeporokowaschtaj jedyn druhemu; pschetoż we wschěm běschtaj błoj jenak smyßlenaj. Běschtaj tez w tym jenak smyßlenaj, so nochzyschtaj ludźom teho wjeßela czinicz, nakhowane žito tuńscho pschedacz. Wußmjecz dacz ßo nochzyschtaj, so dże móżetaj je sdżerżecz, doniż saßo lěpje nje-

budże. Ssměſchne běſche, kak ßwój hněw na žito wußypowaſchtaj, bjes maka, kaž ßo dźěćži hněwaja na kamjenje, do kotrychž ßo pótknu. Nochzyſchtaj ani hladacź na žito na łubi, wotwěraſchtaj ju tak ſ rědka kaž móžno, nochzyſchtaj po prawom wjazy na nje ßebi myßlicź, ale to ßo jimaj njeporadźi; myßle dobywachu, a pſcheſtachu-li myßle w ſpanju, wróćeſche ßo žito ſaßo w ßonje a tež płacźiſna a ludźo a jich ßměchi, ſ krótka tajka cźwila, ſo bě hroſno. Teho dla runje nochzyſche ßo jimaj wjazy na žito pohladacź.

Tu pſchińdźe ras jeju najſtarſchi ßyn a rjekny: „Nano, pój a hladaj! Ja chzych w najſadniſchim kaſchcźiku hołbjam pizu bracź a tam ßo wſcho mjerwjeſche; běhaſche mi wſchitko po porſtach, hdyž tam pſchimnych, bjes maka budźich ßo wobojak.“

S někotrymi ſaklecźemi dźěſche nan ſe ßynom, a ſa nimaj, ſo by to nichtó njepytnył, pſchińdźe Wótriza, pſchetoż ßonjeſche tež wotucźena, ale niczo dobreho.

Na łubi cźakaſche na nju něſchto hróſbne, hiſchcźe něſchto zyle druhe dyžli kramoſcźenje. W hołbjazych krupach bě wſchak wſcho žiwe; ale tuto žiwjenje njebě naſtako tule, ale pſchikhadźeſche ſ horka, pſchikhadźeſche ſ hłubje. Horka, w žicźe poßlednjeho lěta, kotrež bě ßo włóžne domoj brako, a kotrež bě włóžne na łubju pſchiſchło, běchu wacźki naſtake. Wjazy žita na łubi běſche a móžniſche bě tuto hibanje, pſchetoż cźim bóle bě ßo tuto włóžne žito ſapariło. Pſches ſchkakoby horka padachu wacźki dele do ſtarſcheho a lěpſcheho žita, tak bě žiwjenje wſchudźom; žiwjenje, kotrež Skupakej a jeho Wótrizy rěſaſche do ßamßneho žiwjenja, tak ſo jimaj włoßy na hłowje ſtawachu. W ßwojim hněwje na žito njeběſchtaj doſcź cźaſto hladakoj ſa nim, nikomu dakoj na łubju, ſabykoj, ſo dyrbi ßo žito ſ mokreho lěcźa w ſcźěhowazym horzym lěcźu pſchemjetowacź a pſcheßypowacź, běſchtaj pſchi tym jenym ſabykoj na wſchitko, ſchtoż hewak tak derje wjedźeſchtaj. Tak ßo wjecźeſche, hdyž horzota pſchińdźe a ßo tak prawje móznje do łubje dobywaſche, tuto ſabycźe a tež druhe wězy ßurowje na nimaj. Nětko mějachu huby doſcź zyroby, a to huby, kotrež ani do duri njekłapachu, ani njeproſchachu, ale huby, kotrež žerjechu, doniž ſchto mějachu, a ani na bura ani na knjeſa pſchi tym njedźiwachu.

Wonaj, Skupak a Wótriza, tu ſtejeſchtaj, bjes rěcźe, pſchekwapjenaj, kaž ßo praji, hiſchcźe wjele hórje, hacź hdyž je woheń w domje wudyrił. To budźiſchtaj ßo prózowakoj haſchecź a wukhowacź, ale nětkole, ſchto pomhaſche wukhowacź, haſchecź? Schtoż bě žiwe, bě žiwe. To njepomhaſche ani wumjekſtwo ani móz.

Wótriza ſapocźa najprěnja ſaßo rěcźecź, to ßo wě, bě dźě žónſka. „Njecźiń jeno, ſo by to ſchtó pytnył, to je hłowna wěz“, wona rjekny.

To Skupak ſroſymi, tež jemu bě runje tak. Samknyſchtaj ſaßo łubju, a nichtó to njedyrbjeſche ſhonicź. Ale kajke to bywa, hdyž cźłowjek w domje woheń ſamjelcźecź a jón ſe ßłabymi mozami haſchecź pyta, to je ſnate; wacźki w žicźe ſamjelcźecź, jich wotbycź mjelcźo, je hiſchcźe mnoho hłupiſcho a njepomha niczo. Hdyžkuli bywachu wſchitzy ludźo na polu, prózowaſchtaj ßo pomhacź, žito měſchecź a pſchemjetowacź, ale wſcho podarmo. S prěnja pſchińdźechu wſchitzy ludźo do teho, ſchto bě ßo pola Skupakez na łubi ſtako, a na poßledku pſchińdźeſchtaj wonaj ßamaj do teho, ſo dyrbitaj najſchpatniſche žito ſ łubje wotſtronicź, chzyſchtaj-li ſchto ſ najlěpſcheho wukhowacź.

To je we wſchěch wězach tak, njeměſchecźe dobre a ſchpatne do hromady; jeli cźłowjek ſ cźaßom dobre wot ſchpatneho njewotſtroni, ſtaſy ßo tež dobre. Byrnjež ßo tež bóle prózowakoj a poczíkoj, to niczo njepomhaſche. Skónczńje widźeſchtaj, ſo dyrbi ſchpatne prjecź, ale kak, ſo njeby jeju wſchón ßwět hanił a wußmějchał? To łamaſchtaj ßebi Skupak a Wótriza dołho hłowu. W dalokej lěßnej ßrjebi, hdyž ſa ſto lět ani dwaj cźłowjekaj njepſchińdźeſchtaj, dźěry rycź, w cźmowych, dźiwich nozach žito tam woſycź a ſarywacź, to ßebi na poßledku wotmyßliſchtaj.

Budźiſchtaj-li ßo wo to poſtarakoj, ſo ßo njebychu ßwjate łkowa, kiž w ſchuli a w zyrkwi łkyſcheſchtaj, ſaryłe w jeju wutrobje, połnej kamjeni a napława tuteho ßwěta, ale ſo budźichu žiwe woſtałe, jeju žito na łubi njebudźiſche jimaj woživiło; wonaj njebudźiſchtaj jeho nětkole trjebakoj ſarywacź w cźmowej nozy, w dźiwim lěßu. Tak to dźe, hdyž ßo cźłowjek wo prawe žiwjenje njeſtara, to jeho cźwiluje, ßnadź tež ſniczi.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** S khwatkom bliža ßo dny, hdźež budźe naſch „Sſerbſki dom“, pycha měſta a naſcheho naroda dom a ſtatok — ßwjedźeńſzy wotewrjeny. Wo cźimž ßu ßławni budźerjo naſcheho Sſerbſtwa ßonili pſches wjele, wjele lět a ſa cźoż ßu dźěkali cźaß ßwojeho žiwjenja, ßo na kraßne, ßławne dokónczenje pſchihotuje. Pſchinjeßemy wo ßwjatoczným wotewrjenju „Sſerbſkeho domu“ bliżſche a nadrobne roſprawy ſa tydźeń, ſa dwě a tſi njedźele; dopomnicź a ſ doraſom dopomnicź na lětuſche Michałſke ßwjatocznoſcźe w Budyſchinje hižo dźenża chzychmy.

— Knjes Adolf Cźerný, naſch wubjerny a ßwěrny pſchecźel, kotryž je ßebi ſa krótki cźaß ßerbſku rěcź tak pſchiſßwojił, ſo jeho njeby wot rodźeneho Sſerba roſeſnał, ßwjecźeſche 19. auguſta ßwoje 40. narodniny. S wutroby pſchejemy knjeſej Adolfej Cźernemu wjele ſboża! Njech je dołho ſtrowy a cźiły, tež ßerbſkemu narodej ſe ßwojej ßwójbu žiwy!

— Sańdźeny ſchtwórtk wjecźor je ßo na kamjeńtnej haßy Boßwankez 11lětna holza ſ jěſdnym kołom pſchejeła a ßebi pſchi tym hłowu khětro ſraniła. Hacź je kołojěſdny, jedyn tudomny pſchekupſki pomoznik, ſ njewobhladniwoſcźu njeſboże ſawinował, polizajſke pſchepytanje dopokaże.

— Lipotowy zyrkus wot ſchtwórtka na tudomnych žitnych wikach pſchedſtajenja dawa. „Wulkohajnſke nowiny“ wo zyrkußu pißaju: „Dobra wěz ßo ßama khwali. Tole ßłowo móże ßo tež na Lipotowy zyrkus, kotryž je do Wulkeho Hajna pſchijeł, nałożicź. Po kraju puczowazy zyrkuſy druhdy mało dokonjeja, runjež ßo wulka hara ſ nimi cźini. Lipotowy zyrkus njeby žaneho wukhwalenja trjebał. To ſchtoż ßo widźe, je najlěpſche wukhwalenje. Temule wußudej drje wſchitzy pſchehłoßuja, kotſiž ßu prěnje pſchedſtejenje wopytali. Zyrkus ma jara rjane konje, kotrychž dźeßura w ßwobodźe dźiwanje ſbudźowaſche. Jara ſajimawe bě pſchedſtajenje pßow a wóßka. Tutón ßo tak mudry a wucźeny pokaſowaſche, kaž ßo to po prawym wóßkej njeſaleži. Plaſtiſke ſtejiſchcźa konjow běchu putaze a derje wuwjedźene. Wulkotne běchu athletiſke wuwjedźenja, kotrež po ßwojej woßebitoſcźi lědma ßwojeho runja namakaju. Wuſkocźna a ſpěſchna bě voltižeſa, ſänomelnje wuſtojny jěſdny ßongleur, puſorne a ßměſchne běchu pſchiſpomnjenja a rosrěcźowanja klownow. Ssmjertny ſkak ſ kołom pſchihładowarjow w duchu do zyrkuſow wulkich měſtow pſcheßadźi, w kotrychž ßo wón hewak jeniczźy pokaſuje. Żortny kuſk a hra ſ laßowami bohaty program ſkónczi, ſ kotrehož wurjadnje rjanym wuwjedźenjom je ßebi direkzija a perſonal Lipotoweho zyrkuſa wſchu khwalbu dobyła.

— (Jěſdne kołoßokradnyło.) W nozy 24. auguſta bě ßo ſ jeneje leżomnoſcźe na Lubijſkej dróſy jěſdne kołoßradnyło. Tu ßamu nóz je jedyn ſamkarſki pomoznik tole kołoßliſko Sſkoneje Borſchcźe w dróhowym pſchěrowje namakał. Najſkerje paduch njeje roſymił, ſ kołom jěcź a je jo teho dla do pſchěrowa cźißnył.

— Dźěkacźerja Jurja Lowku, kotryž je, kaž je ſnate, lětßa 5. měrza ßwoju žonu ſ nożom ßmjertnje ſranił, ßu lěkarjo ſa wrótneho ſpósnali. 23. auguſta ßu Lockuß do Colditzſkeje błudnizy dowjeſli.

— (Skaženy poß.) W Hilgersdorſje pola Wołbramez njedaloko cźěſkich mjeſow ßu 20. auguſta cźornoběłeho pßyczka morili, kotryž je ßo jako ſkaženy ſpósnał. W Hilgersdorfje, Wołbramezach, Motydle a Wehrsdorfje dyrbja ßo teho dla pßy hacź do 20. novembra na rjecźas wjaſacź a, hdyž ßo ſa powjaſom wodźa, dyrbja wone pranz noßycź.

— Pjatk tydźenja wjecźor je pjecźa młody cźłowjek na Mużakowſkej dróſy jenu holzu wumozowacź ſpytał. Jako winika ßu ßobotu rano jeneho młodeho rěſniſkeho pomoznika ſajeli, kotryž pola jeneho rěſniſkeho miſchtra na kamjeńtnej haßy dźěła.

— (Wo manevrach.) W Bartſkich, Worzynſkich, Bukonjanſkich a Hlinjanſkich ſtronach ßu ſańdźenu ßrjedu a ſchtwórtk pioněrojo ſa wodu wjerczili, ſo mohli tam abeßynſke ſtudnje ſtajicź. Wobej dny pak njeißu nihdźe wodu namakali. Nadźijomnje ßu pjatk wjazy ſboża měli. W Budyſchinje bliſko korczmy „Wjeßełeho pohlada“ je ßo jim ſkerje ſchlachcźiło. Tam ßu ßylne żórko nadeſchli. Jeho woda budźe ſa pólnu pjekarnju doßahacź, w kotrejž budźe ßo ſa wojakow ſa cźaß manevrow khlěb pjez.

— Snaty Budyſki wjedrowěſchcźer wot 29. hacź do 31. auguſta deſchcź a wot 1.—4. ſeptembra njewobſtajne wjedro wocźakuje.

— Lětuſcha ßuchota je we wſchelakim naſtupanju podobna na ßuchotu lěta 1842. Tež tehdy woda we wjele rěcźkach a rěkach wotebjeraſche. Młyny njemóžachu mlěcź, a tak bórſy nuſa na muzy naſta. Młynzy ßo ſ muku drožachu a ßebi ſa mlěcźe wulki pjenjes

žadachu. Mnoſy mlynzy mlynſke koła na to waſchnje pſchiprawichu, ſo ßo hodźachu ſ ludźimi wjerćeć. K tajkemu wjerćenju běchu pſchezo tſjo abo ſchtyrjo mužojo trěbni. Hdy by hdźe pjekał muku měł, bychu ßo ludźo ſ cźrjódami k njemu ſběželi a jedyn by druhemu khlěb ſ rukow torhał. Kak ßu ßo mjes tym cźaßy a wobſtejnoſcźe pſcheměnike! Hacź runje je lětßa wjele tyßaz mlynow ßwjećicź dyrbjało, je tola muki doſcź. Parne mlyny doſcź a na doſcź namjeleja, a hdy by tych njebyło, bychu nam ſ Ameriki muku ſ hromadami nawoſyli. Zyle tak ſło, kaž w lěcźe 1842, njeje potajkim lětßa. Ssyno je ßo rjane domoj nawoſyło, mjes tym ſo bě ßo tehdy wuhorilo a wotawy ſ zyła žaneje njebě. Běrny tehdy hnijachu, hacź runje běchu w ßuchocźe narośtke. Howjaſy ſkót dyrbjeſche ßo, dokelž ſa njón pizy njemějachu, ſkoro wſchón ſarěſacź, a mjaßo bě tak tunje, ſo punt jenož někotre pjenjezki płacźeſche. Hakle naſyma wjele žadany deſchcź pſchinjeße a bojoſcźi dla hrožazeje wodoweje nuſy w ſymje kónz ſcźini. Zitne płacźiſmy běchu w lěcźe 1842 ſa tehdomne poměry ßrěnje. Kórz rožki 3 tolerje $7\frac{1}{2}$ nßl. hacź 3 tol. 15 nßl., kórz pſcheńzy 4 tol. 10 nßl. hacź 4 tol. $17\frac{1}{2}$ nßl., kórz jeczmjenja 2 tol. $17\frac{1}{2}$ nßl. hacź 3 tol. $2\frac{1}{2}$ nßl., kórz wowßa 1 tol. $22\frac{1}{2}$ nßl. hacź 2 tol. $2\frac{1}{2}$ nßl. płacźeſche. Sa to běchu běrny jara drohe; kórz hacź do 2 tolerjej płacźeſche. Jeli ſo bychu lětßa běrny teho runja po płacźiſnje wyßoko ſtupale, ßo woßebje khudſchim ludźom radźi, ſo bychu ßebi radſcho mukowe jědźe warili, kotreż ßu wjele ſtrowſche a ßytniſche dyźli běrny. Skotej dyrbjało ßo měſto běrnow ſchrótowane žito dawacź.

— Miholazy deſchcź, kotryž je ßo póndźelu a wutoru naſchoł, je woßytemu pizowemu ßymjenju ſeſkhadźecź dał, je drje teź kałej a rěpje ſ wužitkom był. Wußuſchenu ſemju je wón jenož ſwjećcha troſchku namacźał. Hdy dyrbjała włoha hłubſcho do ſemje ſańcź, dyrbjało ßo wſchědnje deſchcźowacź. Hacź runje je ßo poßledni deſchcź nimale pſches zyłu ßrjedźnu Europu wupſcheſtrěł, njeje tola nicźo wo tym pytnycź, ſo by ſ nim woda w rěkach pſchibywała. Woda wulkich rěkow w Němzach (Łobja, Rheina, Wódry a Wißły) je ſkerje ſańdźeny tydźeń hiſchcźe dale ſpadowała. Sprewja ma pak Bohu dźakowano hiſchcźe poměrnje wjele wody. Zórka łužiſkich horow hiſchcźe pſchezo khětro ßylnje cźerja. Hlina a granit, ſ kotrejuž naſche hory wobſteja, telko włohi wopſchijataj, ſo ſe ßwojich hłubinow hiſchcźe pſchezo njeſaprahnjo wodu wudawaju.

— (Ssytwa ſa naſymu.) Někotryžkuli ratař ma ſa nuſne, ßwoju rožkowu a pſcheńcźnu ßytwu ponowicź. So mohł ſ tym wunoſchk ßwojich polow powjetſchicź, dyrbi wjedźecź, kelko jenotliwe druźiny wunjeßu. Němſke ratařſke towarſtwo je tſi lěta ſa ßobu w 153 hoſpodařſtwach jenotliwe druźiny pruhowacź dawało. Wunoſchki tychle poſpytow, kotreż profeſſor dr. Edler w Jenje we woßebitym ſpißu roſpomina, ßu ſcźěhowaze: Lochowa Petkuſka rožka je wſchě tſi lěta ſ njejenakim wjedrom wſchě druhe žita pſchetrjechika. Połnóznoněmſka champanſka rožka ßo ſa ßuchu rolu pſchihodźa, w mokrych lětach a na włóžnych polach wona mjenje ſorna dawa, dyžli druhe druźiny. Staro-Paleſchkenſka a Hejnowa połěpſchena Zeelandſka ſtej ßo ſkoro jako jenak dobrej wupokaſałej a po ſornowym wunoſchku na druhim měſtnje ſa Petkuſkej ſteja. Walkenhäuſerſka a Probſtajſka rožka ßrěni ſornowy wunoſchk dawatej, mjes tym ſo ruſka hobrſkoſtwjelzata, Schlanſtedtſka a Pirnaſka po ſornowym wunoſchku na poßlednim měſtnje ſteja. Najkrótſchi cźaß k roſcźenju trjeba połnóznoněmſka champanſka rožka, něſchto poſdźiſcho ſrawja Pirnaſka, Probſtajſka, Walkenhäuſerſka a ruſka hobrſkoſtwjelzata, najpoſdźiſcho Petkuſka, Staro-Paleſchkenſka a Petkuſka. S pſcheńzy ßu Molds red prolefic, Loehmer a Dividenden najwjetſchi ſornowy wužitk dawale, najßnadniſchi bě wunoſchk Criewenſkeje, Frankenſteinſkeje a Kotelowſkeje pſcheńzy. Najmjenje ßo lěhaſchtej Loehmerſka a Molds red prolefic. Tele druźiny ßu woprawne pola Němſkeho ratařſkeho towarſtwa doſtacź.

S Małeho Wjelkowa. (Saposdźene.) Schtwórtk tydźenja popołdnju po ſchoßeju ſ Budyſchina jedyn kóń ſ woſowym prědkom do wßy pſchihna. Duž ludźo na ſchoßej dźěchu hladacź, hacź je ßo tam njeſboże ſtało. Hakle njedaloko żeleſniſkeho pſchejěſda poholcźa na ſemi leżazeho a roſraženy wós nadeńdźechu. Kóń, hoſcźenzarjej Kindermannej w Radworju ßluſchazy, bě ßo ßadweje budy, pſchi żeleſniſkim pſchejěſdźe natwarjeneje, wuſtrózał a ßo ſplóſchił. Pohoncź, kotryž bě ſpytał konja ſadźerźecź, bě ßo ſ woſa cźißnył a pod koła pſchiſchoł, kotreż běchu jemu dwójzy noſy pſchejěłe. Wo dwě jabłonizy ßo wrjeßnywſchi, ßo wós roſßypny, ſ dobom ßo ſ njeho ßud teera wali, kotrehož cźorna żidkoſcź ßo na dróhu wukiny. S wotlemjenym prědkom na to kóń do Małeho Wjelkowa cźerjeſche, hdyž jeho ſadźerźachu. Pohoncź bě ßo tak cźežko wobſchkodźił, ſo dyrbjachu jeho do Budyſchſkeje hojerńje dowjeſcź.

S Brěſyny pola Hucźiny. Na ſahrodźe tudomneho żiwnoſcźerja Handrija Barta je lětßa jena kruſcheń druhi krócź w połnym kcźenju. Kruſchwy prěnjeho kcźenja ßu hižo ſ njeje ſeſchcźipane. Ludźo praja, ſo dobre pſchichodne lěto doſtanjemy, hdyž ſchtomy dwójzy ſa lěto kcźěja.

S Khróſta. Pjatk tydźenja pſchipołdnju je ßo tu jedyn ßuchi hat wupalił a kruch lěßa ßo ſpalił. S tutym wohnjom ſtaj Auguſt Köhla a Kſcheſcźijan Nowak w Khróſcźe ſchkodowałoj. Wohnjowa wobora tudomneje Adolfſkeje hěty je płomjenja rucźe poduſyła. Kaž ßo ſda, je ßo woheń ſe ſłym wotmyßlenjom ſakožił.

S Budeſtez. Naſch wodowóz, kotryž ßu loni ſ nałożenjom wjele pjenjes natwarili, je wobſtajneje ßuchoty dla ſaprahnył. Duž nětko ſa nowej wodu pytaju. Do naſcheje ſchule chzedźa wodu ſ Hajniz wſacź. Tam hiſchcźe njedźiwajzy wulkeje ßuchoty woda ſe ßylnej cźuru běži. — Njedźelu wjecźor ßo pſched wobydlenjom tudomneho dźěłacźerja Pinkera ſ Hajniczańſkeje pſchadownje cźrjóda ludźi ſběża. S Pinkerez wobydlenja běchu żałoßne kſchiki ßłyſchecź, a hdyž ludźo do njeho pſchiběžachu, Pinkerowu żonu ſ bolоſcźu na ſchpundowanju ßo wijazu a kſchicźazu wohladachu. Jejny muž bě pjany domoj pſchiſchedſchi ßo ſe żonu ſwadźił a ju ſe ſchkórnjom do delnjeho żiwota kopnył, ſo ßo żona hnydom na ſchpundowanje wali. Sawołany łěkař, kotryž żonu pſchepyta, namaka, ſo bě żonje na měſtnje, hdyž bě ju muž kopnył, wulka kula ſe żiwota wuſtupiła.

S Rałez. W naſchej zyrkwi ßo nětkole parne tepjenje pſchiprawuje. Měſtno pſchepytuju, hdyž ma ßo pěz natwaricź, wjelbowane pohrjebniſchcźo wotkrychu. W nim pjecź kaſchcźow ſ cźěłami ſemjanow ſtejeſche, kotſiž ßu w Rałecźańſkej woßadźe do reformazije ßydlili. W jenym kaſchcźu ßo hiſchcźe derje ſdźerźana żidźana draſta namaka. Kaž ßo ſda, je w naſchej zyrkwi hiſchcźe wjazy ſemjanſtich cźełowych wjelbow.

Se **Stróże** pola Rałez. Pſchi jara pſchihódnym wjedrje ßo ſańdźenu njedźelu ſchulſki ßwjedźeń wotbywaſche. Popołdnju w 2 hodźinomaj ßo dźěcźi pſched ſchulu ſhromadźiwſchi ſe ßwjedźeńſkim cźahom, pſched kotrymž piſkajo herzy dźěchu, pſches wjeß na ßwjedźeńſke měſto cźehnjechu. Tam ßo ſe wſchelakimi hrami ſabawjachu a hdyž běchu ßo ſprózne a hłódne ſběhałe, ßo khoſej a załty mjes nje wudźělichu a poſdźiſcho ßo jim hiſchcźe kołbaßa, załta a piwo pſchida. Jako wopomnjeńki wone wſchelake rjane a wužitne dary ßobu domoj doſtachu. Wjele doroſcźenych niz jenož ſ naſcheje wßy, ale teź ſ wokolnoſcźe běchu pſchiſchli, wuſkocźnym hram naſcheje młodźiny pſchihładowacź. Wjecźorne ßměrki pominachu, w 8 hodźinach ßwjedźeń ſkónczicź. Dźěcźi ßo ſeſtupawſchi k ſchuli wróczo cźehnjechu, hdyž ßo knjes wucźeŕ w dlějſchej rěcźi wſchitkim dźakowaſche, kotſiž ßu pomhali ßwjedźeń naprawicź, napominaſche dźěcźi k nowej pilnoſcźi a na kónzu Jeho Majeſtoſcźi khěžorej Wylemej ßławu wunjeße. Jedyn ſchuleŕ ßo w gmejninym mjenje knjeſej wucźerjej ſa wſchu prózu a wopórniwoſcź dźakowaſche. Kaž ßo pokaſa, bě ßo pſchewjele jědźe ſa dźěcźi nakupiło a bě teho dla něſchto ſbytneho woſtało. So pak ßo njeby niczo ſkaſyło, ßo naſajtra popołdnju w 5 hodźinach dźěcźi ſe ßwojimi ſtarſchimi ſ nowa ſhromadźichu. Teź ßo pſchi tejle ſkładnoſcźi ſbytne dary rozdawachu. Dźěcźi pſchi tym někotre tſihłóßne ſpěwy ſ tajkej dokonjanoſcźu wuſpěwachu, ſo ßo jim powſchitkowna khwalba doſta. Na kónzu knjes wucźeŕ pſchitomnych k ßebi ſhromadźi a jich namołwjeſche, ßo Bohu dźakowacź, ſo je nam njedźelu rjane ßłóncźne wjedro, póndźelu pak dołho wocźakany deſchcź póſłał. Na to wón a dźěcźi khěrluſch „Njech Bohu dźakuje“ ſanjeßechu, a doroſcźeni ßo ſe ſpěwanjom pſchidachu. Tak ßo rjany ßwjedźeń ſkónczi, kotryž nam wſchitkim w dobrym wopomnjenju woſtanje.

S **Ralbiz.** Ssrjedu je ßo nowotwar naſcheje fary pſchepodał. Twar je k powſchitkownemu ſpokojenju rjenje a derje wuwjedźeny a knjeſej twarſkemu miſchtrej Rochej wſchu cźeſcź cźini. Woßada pak je ßebi ſ tutym twarom trajazy a ju cźeſcźazy pomnik ſtajiła.

— Kubleŕ Mikł. Cźoſchka chzyſche ſańdźenu ßobotu po rěblu na pſchatr ſaléſcź. Pſchi tym ßo rěbl wobßuny a Cźoſchka ſ nim tak njeſbożownje na huno padźe, ſo ßebi nohu wuwali.

S **Kamjenza.** Schtwórtk tydźenja je ßo w ſkale w Häſlichu pſchi roſtſělenju kamjenjow cźežke njeſboże ſtało. Sapaladko bě ßo ſażehliło, ſ rózkom ßo ſatrubiło a wſchitzy ßo do poſtajeneje dało-

kosće wotžalichu. Hdyž žo ja pschedpišany cžaž njewutšěli, žo tšělanski mischtr hromadže ſ jenym džěłacžerjom k skale wróćži, so by pohladał, schto je na njewutšělenju wina. Hdyž chzyschtaj runje satykacžk wuwjercźicź, žo wutšěli. Tšělanskemu mischtrej žo pokojza hkowy a wobej ruzy wottorhnychu. Wón na měsće wumrje. Džěłacžerjej, kotryž bě tšělanskemu mischtrej pomhał, kamjenjowe tschěški krk rostorhachu. Wón bě jenož hischće něktore mjeńschiny žiwy. Snjesboženaj po žebi žonu a njewocžehnjene džěcźi w khudobnych wobstejnosćach sawostajitaj.

S **Kamjenza.** Na tudomnym tšělniku žu žo schtwórtk jeneho wojaka draždžanskeho tšělerskeho regimenta satšělili. Wón bě jako pokasował postajeny a bě ſ njewobhladniwosću hkowu sběhnył, pschi cžimž jemu jena kulka hkowu pschetšěli. Tšělenje mějesche 177. regiment. Schtó je njesbožowny tšělz byk, njehodžesche žo wužlědźicź, dokelž žo hischće něhdže 150 krócź tšěli, prjedy hacž žo njesbožowny podawk wosjewi.

S **Ramnowa.** Ssobotu w nozy žu žo maßiwne twarjenja Lohsez kubła wotpalike.

Přilopk.

* Königstein, něhdy njedobytna twjerdźisna, kotruž je stary Fryza podarmo spytał dobycź, je pschestała ſ twjerdźisnu bycź. Nětcžischim dalokotšělazym kanonam njemohł Königstein, dokelž ſ mjehkeho pěskowza wobsteji, dołho napscheczo stacź. S dlějschim bombardementom by žo na kruchi rostšělał. Duž žo 1. oktobra Königstein ſ němskich twjerdźisnow wumasnje. Dotalna twjerdźisniska wobsadka žo tón dźeń do Draždžan pschepoloži. Hacž na dalsche ma Königstein jako jastwo sa wojakow a sa ludźi žłužicź, kotsiž žu k twjerdźisniskemu jastwu saßudźeni. Mužstwa k strażowanju Königsteinskeho jastwa budźa žo wotměnja ſ Kamjeńskeje, Budyskeje a Zitawskeje garnisony bracź. Nowy podwyschkowski dom a lazaret budźetaj žo žnadź posdźischo jako lětni pschebytk wotkhorjazych wojakow wužicź.

* (Cžwilowař wojakow.) Podwyschk Lauer w Mnichowje bě žo na pschekupza Schustmanna saměrił. Do njeho storkajo a kopajo wón praji: „Wy scže kundros. We wójsku njesměješće wjazy wješekeje hodźiny. Budu Waß wuwucžowacź, hacž žuchocźisnu krydnjecže.“ Lauera teho dla k žrěnjemu arrestej na 21 dnjow saßudźichu. — Wójnski žud w Trieru dweju podwyschkow 29. pěscheho regimenta saßudźi, a to jeneho dla krjudowanja wojakow k jastwu na 1 lěto a k degradaziji, druheho podwyschka k jastwu na $4\frac{1}{2}$ měßaza a feldwebla dla potkóczenja žłužbneho wosjewjenja k arrestej na 12 dnjow. K žudniskemu jednanju bě žo 130 žwědkow skasało.

* (1000 hriwnow myta.) 102000 hriwnow papjerjanych pjenjes žobuwsawschi je 47lětna žona privatiera Paula w Calwje (we Württembergiskej) cžekła. 39lětny gratmischtr Khorla Krauß njeßwěrnu mandźelsku pschewodźa. Na jeju saßkapnjenje je sjebany mandźelski 1000 hriwnow myta wustajił.

* Krupobicže je wutoru po zyłej Franzowskej woßebje we winizach wjele schkody naczinilo. S městnami běchu krupy kaž kurjaze jeja wulke.

* Wucženy koń. W Barlinje nětkole dźewjecźlětny ruski sřebz (hengst) wulke dźiwanje sbudźuje, kotryž móże licźicź, kaž rosumny cžłowjek, a žo tež na hudźbu wustaji. Teho runja móże wón tež cžitacź, snaje barby a je mjes žobu rosesnawa a ludźi po fotografiji spósnawa. Na mudreho konja kaž na dźiw pschirody hladacź khodźa. Konjej žo pschezo wjetsche czesćze dostawaju. Pruski kultußowy minister je žebi jeho tele dny pschedstajicź dał, a žamo khežor Wylem chze jeho pruhowacź. Koń adděruje, multiplizěruje, subtrahěruje a dividěrrje, wón wě se slemkami a dezimalnymi slemkymi wobkhadźecź a móże sa kóždy datum, kotryž žo jemu mjenuje, dnjowe mjeno prajicź. A to wscho wón ſ nohu kopajo wosnamjenja. S cžrjódy ludźi wón najwjetschich abo tež najmjeńschich noscherjow klubukow atd., wuběra. Wón tež hudźbu derje rosumi a wě wosnamjenicź, po kajkim hłožu dyrbi žo wěsty spěw spěwacź. Wucženi žo žiwje ſ konjom saběraju.

Po měnjenju ludźi, kotsiž do konjoweje mudrosće njewěrja, tutón pschi pruhowanjach jenož po pokiwach žwojeho wucženja kopa: zyła wěz je pjecża wulka jebanka.

* (Zigara psched wotprawjenjom.) Jedyn wojak, kotrehož žu 16. auguśta w Birminghamje (w Jendźelskej) dla skónzowanja jeneje holzy na schibjenzy wotprawili, na tym wobsta, so žměł duzy po puczu zigaru wukuricź. Wón ſ měrom dale kurjesche, na katowe pschihoty hladajo, a tón jemu hakle poßledni wokomik, hdyž dyrbjesche k žmjercźi saßudźenemu běku khapu psches hkowu sćahnycź, zigaru ſ huby wsa. Mordař žo ſ katom a jeho pomoznikami roszohnowawschi sawoła: „Někotrych ſ waß drje saßo wohladam!“

* (Lynchowanski žud.) W statu Georgiji w sjenocźenych statach połnócznje Ameriki žo běli a cžorni mjes žobu pschescźěhuja. W měsće Statesborough je sběžk wudyrił, dokelž chzysche wyschnosću ludej wobaracź, dweju rubjeżneho mordarstwa dla k žmjercźi saßudźeneju cžornochow ſ lynchowanjom moricź. Wjazy dyžli 1000 wobronjenych běłych psched jastwo pschicźeże, wojakow pschemó a žo potom dweju cžornochow smozowa, kotrajž staj žo dla skónzowanja jeneho běłeho muża a jeneho dźesća a dla nadpada na jenu běłu žonu k žmjercźi saßudźikoj. Wojazy žo sapowjedźichu, do luda tšělecź, dokelž žo bojachu, so by žo lud ſ tym hischće bóle rosczerczik. Běli na to cžornochow wotwjedźechu a jeju žiweju na schcźěpowzu spalichu. Tón žamy woßud tsinacże druhim cžornochaм brosy, dokelž towarstwu cžornochow pschißkuscheja, kotrehož žobustawy žu pschißahali, so budźa běłych kónzowacź.

Wußudźenja.

Khostanska komora. 49lětneho ratarja a pczokarja Khorlu Gustava Sperlinga ſ Hodźija winowachu, so je měd falichował. Mjes druhim bě wón wikowarjej Bombachej w Draždźanach $932\frac{1}{2}$ punta mjedu sa 1025 mk. 75 np. pschedał a k temu papjerki ſ napißmom: „Saruczeny, twjerdy, žwětły měd w pankach“ pschidał. Bombach punt tehole mjeda po 1 hriwnje 60 np. dale pschedawasche. Hdyž w Draždźanach wyschnosć tónle měd pschepytacź da, žo wupokasa, so je Sperling do njeho khětro wjele zokora směschał a tule měscheńzu ſ terowej barbu barbił a do pankoweho twara ramiki ſ wumělskim twarom saßadźał. Sperling žo wusna, so je w lěcże 1903, kotrež je pczokarstwu jara njepschihódne było, pczoky we wjetschej měrje dyžli hewak ſ zokorom a wucźiskanym mjedom pizował, přejesche pak, so žmě žo to jako falschowanka wobhladacź. Temu napscheczo mějesche wězywustojny Sperlingowy měd sa falschowany, a tak žudnizy wobskorženeho, kotryž je žo hižo w lěcże 1897 teho žameho pscheńdźenja dla k 200 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźił, k 500 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźichu. Pódla teho žud wobsamkny, saßkapnjene 70 ramikow mjedu wotewsacź a wußud w „Budyskich nowinach“ a w „Draždźanskim nawěschtniku“ wosjewicź.

Dla straschneho cźělneho sranjenja bě džěłacžeŕ Handrij Roscher ſ Hermanez wobskorženy. Wón bě 30. haprleje do Kucharjez hosćenza w Lipiczu pschischoł, hdźež džěłacžeŕ Czech, Materny a Mlynk pschebywachu. Po wudawanju wobskorženeho žu jemu cźi ſ pukami hrosyli, cźehož dla je žo wotžalił a do hajnkownineje bróżnje salěsł, so by tam pschenozował. Czech, Materny a Mlynk žu pak sa nim pschischli, bróżnine durje wocźinili a jeho ſ kjemi nabili. Dokelž njeje žaneje druheje bronje měł, dyžli nóž, je žo ſ nim wobarajo Czecha do wutrobna kłół. Hacž runje jeho pschecźiwnizy hinak wěz pschedstajachu, žudnizy tola Roscherej wěrjachu a jeho wuwinowachu.

13lětny Bjedrich Max Němz w Rakezach bě w haprleji Rakeczanskemu żelesniskemu sarjadnikej ſ zaktoweje tosche tři wschelakore rasy wscho hromadże 80 np. kranył. Klamarzy Dobrizowej wón ſ klamoweje kaßy žrjedź meje 50 np. wsa a w juniju bě wón dwójzy wikowarjej Schichtej dwazyczihriwnowski skoty wuwjedł. Dale bě Němz wot meje hacž do julija ſ najmjeńscha 10 krócź ſ knježeho pola džeczel woteżnjał a domoj wsał, a hdyž bě jeho teho dla knježi schožał ſ džěła wuhnał, bě wón hrosył, so knježu bróżeń sapali. Młodostneho njedoczinka k jastwu na 2 měßazaj saßudźichu.

Za Serbski dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 4130 hr. 21 np.

Dale za njón darichu:

M. U. . . . . 1 hr. — np.

W „Katholskim Pósle“ čisło 35. lěta 1904 hižo kwittowane:

r. . . . . 1 hr. — np.

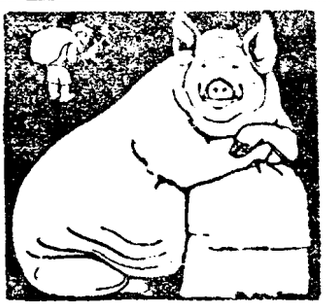
Hromadże: 4132 hr. 21 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Nowe
połnojerje
jara rjane
ſchtuku po 5, 6, 7 np.,
mandlu tuńſcho porucza
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Margarinu!
najlěpſche narunanje ſa
butru punt po 60 a 70 np.
porucza pſchezo czerſtwu
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Pizowanſki kalk
ſnamjo A a B
porucza
Emil Dietrich w Lětonju.

Maſchinſki wolij,
zentrifugowy wolij,
wolij ſa jěſdne kola
kolomas
porucza tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pſchi žitnych wikach 30
w domje hoſczenza „ſkoteje hwězdy.“

Woprawdzitu
limettu!!!
najlěpſchi bjesalkoholny
woczerſtwjazy napoj.
1 literſku bleſchu po 1 mk. 20 np.,
w korbowych bleſchach po 10 litrach
a wjazy poměrnje tuńſcho porucza
H. Kunackowy naßlědn.
na bohatej haßy 8.

Najlěpſchi amerik.
petrolej
kupujecze, kaž mózecze ßo
pſcheßwědczicz,
najtuńſcho
pola
J. G Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

W Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Najkhwalobniſcho ſnaty ſkandinaviſki

zyrkus

K. Lipota.

Ssobotu 27. auguſta wjeczor w 8 hodžinach:
wulke brillantne pſchedſtajenje,
njedželu 28. auguſta 1904:
dwě poßlednjej wulkej wotßalnej pſchedſtajeni
popołdnju w 4 hodž. a wjeczor w 8 hodž.

Kóžde pſchedſtajenje, wobſtejaze ſ wotměnjenja połnym wulkoměſchczańſkim bjeskonkurrenznym

hobrſkim programom,

kotryž je w najwjetſchich měſtach, kaž w Barlinje, Wrótßkawju, Kralowzu w Pr., Pósnanju atd. nawjetſche dźiwanje ſbudźił.

Woßebje ma ßo wuſběhnycz:
Direktora Lipotowa ſpodźiwna dreſſura konjow.
Konje jako wjeßeli kehelekulerjo, jako ſkakarjo, akrobatojo atd. mjes nimi ßtawny wojerſki kóń, woprawn. kreat. kral. komißionſkeho radźiczela Alberta Schumanna w Barlinje.

W kóždym pſchedſtajenju:

Najwjetſche pſchiwabidło pſchitomnoſcze! Tukhwilne pſchiwabidło Buſchoweho zyrkuſa w Barlinje:
Ssmjertny ſkak na dwojokole.
Wotjěſd ſ wyßokoſcze 15 metr., ſkaczna dalokoſcz 10 metr., wuwjedźene wot Amerikana mr. Henrya. Hacz dotal ßo jenoz w Barlinje widźało.

Saſtawki ßo ſe žortami llonow Auguſta Bobba, Pikkarda Zandera a Henrya wupjelnjeja.

Dobry reſtaurant w zyrkuſu (Dek. Franzen ſ Hamburga).

Nadrobne programy a napohladnizy po 10 np. ßu pola billeteurow doſtacz.

Nutſpuſchczenje hodźinu do ſapoczatka. — Billety jenoz ſa pſchedſtajenje płaczа, ſa kotrez ßu ßo kupike.

Najmjeńſchi kóń ßwěta ßo w reſtawraziſkim ſtanje ſa 10 np. ſaſtupneho pjenjeſa pokaſuje.

Płaczińy měſtnow:
Loža 3 mk., ſawrjene měſtno 2 mk., 1. měſtno 1 mk. 50 np., 2 měſtno 1 mk., galerija 50 np. — Dźěczi niże 10 lět, kaž tež wojazy bjes ſcharże płaczа (njedželu wjeczor *wuwſate*) *na wſchěch měſtnach połozu.* ☛ Billety ßo do prědka po poniżenych płaczińach pſchedawaju w zigarowej pſchedawarni knjeſa Hentſchela na ſeminarſkej dróſy a wot 10 hodźin dopołdnja hacz do 6 hodźin wjeczor pſchi kaßynym wofu: Loža 2 mk. 50 np, ſawrjene měſtno 1 mk. 75 np., 1. měſtno 1 mk. 25 np., 2. měſtno 80 np., galerija 40 np. — Billety ſa dźěczi a wojakow jenoz pſchi zyrkußowej kaßy.

S poczeſczowanjom **K. Lipot**, direktor.

Rěczi ſerbſki.
Libſch, ßudniſki aktuar ſw. ßl.
na ßukelnſkej haßy 34.
na koßu ſ napſchecza piwneho hroda.
Pißarnja ſa kupne, hypotheke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy
Telefon czißło 324.
Rěczi ſerbſki.

Naumannſke
Germania
jěſdne kola
najlěpſche ßwěta,
dale wſchě **pſchißłuſchne dźele jěſdnych kolow,**
ratarſke maſchiny,
běrnowe parniki atd.
pſchedawa tunjo
J. T. Zſchabran
w Porſchizach (we Łužizy).

Franzſki palenz
najlěpſchi ßrědk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſczenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.
Otto Engert.

Jatrowy wolij
w rjanej žołtej tworje ſa **ßwinje,**
k ſpěchowanju wobžernoſcze a pſchetłaczа porucza tunjo
en gros Otto Engert en détail
na ſnutſkownej lawſkej haßy 10.

Hdže ſcze tónle dobry a tuni **cžaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naſlědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbſkej haßy 11.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Wobkhodny agent
Bruno Beutner
rěcžniſki ſekretar ſw. ßl.,
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 14 delka
(pódla Wjazkez-Lehmannez reſtawrazije),
hypotheki wobſtaruje, **pſchedawanje leżomnoſczow** ſaradźuje, **kupne liſty, kontrakty, teſtamenty, liſczіny** wſcheje družiny dźěła, **ſawoſtajenſtwa** ſrjaduje a wo prawnych wězach wukaſuje.

Dźełaczerja,
ſprawneho, ſtróſbeho a dowěrneho pyta
C. P. Walther
w Budyſchinje.

Do Lasa!

Njedźelu 28. augusta budźa

reje.

Pschećželnje pscheproschuje

hosćenzaŕ **Khorla Scholta.**

Korczma na pschedań.

Korczma w Nječźinje pola Pomorz ſ prawisnami k toczenju piwa a palenza, k pjeczenju, rěſanju a khlamarjenju je ſe ßadowej ſahrodu a 2 kórzomaj pola hnydom na pschedań.

Wſcho dalſche je pola wobßedźerja ſhonicź.

Pschedawańja materialnych tworow ſ korczmańſtwom, 43 lět w jenej ruzy, ſe 17 jutrami pola a łuki, je dla ſemrjećża wobßedźerja jara tunjo ſ 1000 hr. napłaczenja hnydom na pschedań. Dalſche je pola ſwudowjeneje Buhleroweje w Borſchćźi (póſt Borſchcź-Förſtgen) w pruſkej hornjej Łužizy ſhonicź.

Pſchihódne ſa rjemjeßlnikow.

Nowa natwarjena khěža, ſa bětnarjow, tyſcherjow atd. ßo pſchihodźaza, dokelž žanych wo wßu njeje, je zyła abo po dźělach hnydom abo poſdźiſcho płaczińy hódno na pſchenajecże. Dalſche je ſhonicź pola gmejnſkeho pſchedſtejicźerja **Fehrmanna** w Worzhnje pola Pomorz abo w Dornſchnablu cźißło 1 H w Budyſchinje.

We Łupoj je **khěža** cźißło 6c měrnym ludźom na pſchenajecże.

Mužaze a žonjaze

jěſdne kolo

ma tunjo na pſchedań **Michał Rjeczka,** wojnaŕ w Radworju.

Orchestrion,

18 kruchow piſkazy, jara derje ſdźeržany, je dla njedoßahajeje měſtnoſcże na pſchedań w reſtawraziji **„Sprejineho doła“ w Hrubjelczizach.**

Młódſcha ſolidna **holza** ßo k 15. ſeptembrej abo k 1. oktobrej do ßłużby pyta. Poſkiczenja chzyłe ßo pod **M. G.** we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Młody kundros

je na pſchedań w **Scheſchowje** cźißło 52.

Pytam **20 ranczkow** k plahowanju kupicź. Plahowarjo, kotſiž maju doſpołnje ſtrowe plahowanſke ßwinje, chzyli mi poſkiczenje ſ pſchiſpomnjenjom płaczińy cźinicź.

Kurt Gießner, ryczeŕkubłowy najeńk w Boranezach, němſka adreßa: Bornitz bei Radibor (Bez. Dresden.)

Miſſionſki ſwjedźeń w Malym Wjelkowje.

Njedźelu 4. ſeptembra, dopołdnja 1/2 10 hodźin ßwjedźenſke prědowanje miſſionſkeho direktora Buchnera w Berthelsdorfje. popołdnju w 3 hodźinach: poßwjedźeń ſ powjedazymi pſchednoſchkami wſchelakich miſſionſkich dźěłaczerjow.

Kóždy je wutrobnje witany.

Jan Treu, prědaŕ.

Burſke towaŕſtwo w Rakezach

ſměje, da-li Bóh, **jutſje njedźelu 28. augusta** popołdnju ſ dypkom **5** hodź. w Gäblerez hoſćenzu **poßedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy **pſchedßydſtwo.**

Pſchepołożenje rjemjenjeŕſtwa.

Cżeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym ßwoju

rjemjeŕnju, ßedlaŕnju a kapſaŕnju

ſ hauenſteinſkeje haßy 1 **na žitne wiki cźißło 8** (pódla W. Kellingez barbjeŕnje) pſchepołożił.

Sa hacź dotal we wulkej měrje ſpožczene dowěrjenje ßo wutrobnje dźakujo proſchu mi jo tež dale ſakhowacź.

S poczeſczowanjom

C. A. Pětsch, ßedlaŕſki miſchtr.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi **ſymſki ſemeſter** ßo **wutoru 18. oktobra 1904** ſapočznje. Pſchipowjedźenje nowych ſchulerjow podpißany direktor pſchijimuje, kotryž je tež ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacź.

Prof. **dr. Gräfe,** direktor.

Jabłuka k tłóczenju

cżerſtwe a ſrałe, kóždu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kupuju a to **ßobotu** 27. auguſta **w Budyſchinje** na wowßnych wikach, **wutoru** 30. auguſta dopołdnja na dwórniſchczu **w Rjeßwaczidle** a popołd. **w Radworju.**

J. A. Kolſcher

w Budyſchinje pſchi zyrkwinym měſcze 3.

A. Tſchentſcher w Budyſchinje

na bohatej haßy cźißło 18.

Wulki ſkład

wſchěch druzinow mužazych ſchatow, dźěczazych ſchatow, ſchatow ſa cźěſchne dźěczi, kupanſkich ſchatow, blidowych ſchatow, poßleſchczowych ſchatow, kuchińſkich ſchatow a normalnych trikotowych ſchatow.

Wulki wubjerk. Derje a tunjo.

Wutrobny dźak

wupraiam ſ tutym knjeſej agentej **Libſchi** w Budyſchinje ſa cżeźke wuwjedźenje haſchowanja jeneje ſtareje hypotheki ſ łěta 1810, a poruczam teho dla knjeſa agenta Libſchu lubym Sserbam ſa podobne należnoſcże.

W Bolborzach, 25. aug. 1904. **Handrij Holba.**

Hejtmana,

raſneho a dowěrneho kotryž w mojej njepſchitomnoſczi wě, mojim ludźom ßamoſtatnje dźěło wukaſowacź, k nowemu łětu pytam.

Kurt Gießner w Boranezach.

Wuſtojny hejtman

ſ dobrymi wopißmami, kotryž ma ludźi nawjedowacź, ßo k 1. oktobrej na knježi dwór w **Lichanje** pyta.

Kubłowe ſarjadniſtwo.

Njewoženjeny

rólny pohonc̆

ßo pyta na **knježi dwór** w **Delnim Wujeſdźe** (w Schleſynſkej).

Młoda **pilna holza** cżeßneju ſtarſcheju ſe wßow, ßo do lohkeho dźěła k jenej ßerbſkej ßwójbje k 1. oktobrej do Draždźan pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

K 1. oktobrej abo hnydom ſprawnu a porjadnu **holzu,** 15—17 lět ſtaru, jako pſchedawarku pytam. Pſchekupz **Hórnik** we Worklezach.

Khmana **ſprawna holza** ſe wßow ßo hnydom abo k 1. ſept. do reſtawrazije „Sprejineho doła“ w Hrubjelczizach do ßłużby pyta. Jej ßo tam ſkładnoſcź poſkiczi, ßo w hoſpodarſtwje wudoſpołnicź.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ſchulſkej dróży cżißło 7 ſ napſchecża měſchczańſkeho theatra.

Sſłużobne a hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczeŕſke ßwójby, tſeczakow a wolazych ſa tudomne a Draždźanſke ſtrony hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnſkej haßy 24.

Sakaſnja

Do mojeje lěßoweje lezomnoſcże, tak mjenowanych Porſchiſkich kefkow, khodźicź a tam liſcże dźernycź, je krucże ſakaſane.

W Malym Budyſchinku.

A. Steiger.

Wutrobny dźak

knjeſej wucźerjej Hórlizy w Komorowje a jeho ſchuleŕkam ſa wuſtojne pſchedwjedźenje kwaßneje hry na Schołcźiz kwaßu w Trupinje po žadanju wjele kwaßarjow praji

braſchka **Paul** w Mjeſchizach.

(K temu cżißłu pſchiłoha.)

Pschiłoha k czišku 35 Serbskich Nowin.

Ssobotu 27. auguſta 1904.

Płaczišny rěsneho ſkotu na Draždžanſkich ſkotnych wikach

22. auguſta 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacż do 6 lět	38—41	68—71
awſtriſke	39—42	69 71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	34—36	64—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	30—32	59 62
4. ßnadnje pizowane kóżdeje ſtaroby	26—28	53—56
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	36—38	63 66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacż do 7 lět	32—35	59—62
3. ſtarſche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	29—31	52—57
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	50 53
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	37—39	62—66
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	32—34	58 60
3. ßnadnje pizowane	27—30	52—55
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	46—48	69—72
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	66—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkhiżenjow w ſtarobje hacż do 1¼ léta	44—45	57—58
2. mjaßne	42 43	55—56
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	53—54

Płaczišna żitow a produktow w Budyſchinje a Lubiju.

Żitowy bowos w Budyſchinje: 2614 měchow.	W Budyſchinje 20. auguſta 1904. wot hr	wot np.	hacż hr.	hacż np.	W Lubiju 18. auguſta 1904. wot hr.	wot np.	hacż hr	hacż np.
Pſchenża běła (50 kilogr.)	9	41	9	56	9	18	9	41
" żołta (50 kilogr.)	9	13	9	30	8	82	9	12
Rożka (nowa) (50 kilogr.)	6	50	6	88	6	50	6	63
Jećźmjeń (50 kilogr.)	6	65	6	79	6	83	7	33
Wowß (nowy) (50 kilogr.)	7	10	7	15	6	60	6	80
Hróch (50 kilogr.)	9	50	10	50	9	50	10	—
Woka (50 kilogr.)	7	—	8	50	7	50	8	50
Jabły (50 kilogr.)	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduſchka (50 kilogr.)	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny (50 kilogr.)	4	—	5	—	3	50	4	—
Butra 1 kilogr.	2	80	3	—	2	50	2	70
Pſchenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rżana muka 50 "	8	—	13	50	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	3	50	4	50
Ssłoma 600 "	18	—	21	—	14	—	17	50
Proßata 960 ſchtuk, ſchtuka	4	—	12	—	—	—	—	—
Pſchenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	50	5	—	5	40
Rżane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	—	5	50	6	—
Pſchenični gris (50 kilogr.)	—	—	5	75	—	—	—	—
Rżany gris (50 kilogr.)	—	—	6	50	—	—	—	—

Na Burſy w Budyſchinje pſchenża (běła) wot 9 hr. 45 np. hacż 9 hr. 50 np., pſchenża (żołta) wot 9 hr. — np. hacż 9 hr. 15 np., rożka wot 6 hr. 75 np. hacż 7 hr. — np., jećźmjeń wot 7 hr. 25 np. hacż 7 hr. 50 np., wowß wot 7 hr. 25 np. hacż 7 hr. 50 np.

We Budyſchinje płaczeſche: hórz pſchenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 50 np. hacż 15 hr. 99 np., żołta 15 hr. 30 np. hacż 15 hr. 50 np., hórz rożki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacż 10 hr. 99 np., hórz jećźmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacż 9 hr. 50 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

18. auguſta 1904.

Po 50 kilogr.: Rożka wot 6 hr. 40 np. hacż 6 hr. 50 np., pſchenża wot 9 hr. — np. hacż 9 hr. 5 np., jećźmjeń wot 6 hr. 15 np. hacż 6 hr. 50 np., wowß wot 7 hr. 15 np. hacż 7 hr. 50 np., jabły wot 11 hr. 70 np. hacż 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., ßyno 5 hr. 50 np., běrny 2 hr. — np., ßłoma (600 kilogr.) 18 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacż 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 26. auguſta: rjane.

Cyrkwinske powjeſće.

W **Michalſkej zyrkwi** ſměje 13. njedźelu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. duchownu Tyſchet ßerbſku ſpowjednu rěcź, ½9 hodź. stud. theol. Kaplet ſ Budyſchina ßerbſke a w 10 hodź. němſke prědowanje. — Tydźeńſke faſtojnſke dźěła ſměje duchownu Tyſchet.

Křćeni:

W **Michalſkej zyrkwi:** Max Khorla, Ernſta Schatela, pſchekupſkeho dźěłaćerja w Kelnje, ß. — Marćin Erich, njemandź. ß. ſ Jeńkez. — Charlotta Margareta, Khorle Auguſta Khryſtoſa, fabrikarja na Żidowje, dź. — Martha Elſa, Jana Junkera, fabrikarja na Żidowje, dź. — Johano Gertrud, Antona Juliuſa Pawoka Maxa, ßukelnika na Żidowje, dź. — Frieda Margareta, Oty Dilſa, cźěßle we Wurizach, dź.

W **katholſkej zyrkwi:** Marja Herta Hilżbjeta, Jana Auguſta Franza Dittricha, dźěłaćerja w Ratarjezach, dź.

Wěrowani:

W **Michalſkej zyrkwi:** Khorla Ernſt Knäbel, murjetſki połěr w Draždźanach, ſ Jdu Amaliu Schöniz, ſchwalcźu na Żidowje, — Jan Auguſt Micź, piwalſki dźěłaćeŕ na Żidowje, ſ Marju Madlenu Ssmoliz, fabrikarku tam.

Zemrjeći:

W **Michalſkej wožadże:** 18. auguſta: Hermann Mühl, invalid na Żidowje, 55 l. 10 m. 17 d. — 20. Hańża Khryſtiana, Khorle Auguſta Khěžnika, dźěłaćerja w Hněwßezach, dź., 1 l. 3 m. 24 d. — 21 Emma Marja, Maxa Brühla, pohonca na Żidowje, dź., 1 l. 4 m. 3 d. — Amalia Helena, Ernſta Hermanna Němcźka, dźěłaćerja w koporniku na Żidowje, dź., 2 m. 28 d. — 22. Auguſt Pawoł, Jurja Ernſta Schuberta, murjerja na Żidowje, ß., 6 m. 6 d.

W **katholſkej wožadże:** 17. auguſta: Berta Frida, Ladißlawa Klamerta, fabrikſkeho dźěłaćerja w Lejnje, dź., 16 d. — 21. Jenny Elſa, Bjedricha Ernſta Wowćerja, pohonca na Żidowje, dź., 3 m. 2 d.

Żyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

13. njedźelu po ßwjatej Trojizy ſměje rano ½7 hodź. duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, ½8 hodźin farat Kſchiżan ßerbſke a ½10 hodź. němſke prědowanje.

Żyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

13. njedźelu po ßwjatej Trojizy ſměje farat Domaſchka rano w 7 hodź. ßerbſku ſpowjedź, w 8 hodźinach ßerbſke a ¾10 hodźin němſke prědowanje.

Wutoru 30. auguſta pſchipołdnju ½12 hodź. ſměje knjes farat dr. Rjencź ſ Wjeleczina němſku ſpowjedź.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcże

po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi porucźa

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſcźelu.

So by ßo ſklad ſkerje wotbył, pſchedawa wot nětka

1000 ſchtuk

praßowaneho torſa

po 6 mk.

Bóſchiczanſke ryczerkubło

pola Njeßwaczidła.

Seelenfreund & Co.

pschi lawskich hrjebjach 12

ſ napschecza měschcz. theatra.

Brune kladzenske hornzy

něhdže 1 1/2 litra wopsch. 16 np.
něhdže 2 1/2 litra wopsch. 20 np.
něhdže 3 1/2 litra wopsch. 28 np.
něhdže 5 litrow wopsch. 36 np.
něhdže 7 litrow wopsch. 48 np.
něhdže 9 litrow wopsch. 60 np.
něhdže 13 litrow wopsch. 73 np.
něhdže 17 litrow wopsch. 97 np.
něhdže 20 litr. wopsch. 125 np.
něhdže 26 litr. wopsch. 185 np.

Brěmjo hornzow

wobstejaze
ſ 2 wulkeju hornzow,
2 ßrěnjeju hornzow,
2 makeju hornžow,

wschě 6 schtuk hromadze po 38 np.

Brune hornzy k pjeczenju

ſ wěkom

něhdže 3/4 litra wopsch. 20 np.,
něhdže 1 litr wopschijaze 25 np.,
něhdže 1 1/2 litra wopsch. 30 np.,
něhdže 2 litraj wopsch. 40 np.,
něhdže 3 litry wopsch. 50 np.,
něhdže 4 litry wopsch. 63 np.,
něhdže 5 litrow wopsch. 75 np.,
něhdže 6 litrow wopsch. 90 np.,

Brune mloczenki

ſ zyzkom

ſ nutſka brune

a

ſ nutſka běle

poschkleńczane

ßměschnje tunjo.

Dobytkna poskiczenka!

Dźělbu **kamjeniny,** tak dołho hacž skład doßaha:

Jědzne talerje, běle, nitke a hłuboke po 7 np.,
Jědzne talerje ſ zyblowym mustrom 10 np.,
ßadźbu schklow ſ zyblowym mustrom 6 schtuk sa 110 np.,
ßadźbu schklow, bělych, 6 schtuk sa 85 np.,

Dale dźělbu **talerjow** lěpscheje hódnosczе, kotrež pschi trjebanju běle wostanu a kotrychž poschkleńczenje ßo sa krótki czaß njetorha:

jědzne talerje, běle po 9 np., 6 schtuk sa 50 np.,
jědzne talerje, pißane, po 12 hacž 15 np.

Pódla teho ßwój **ßwój skład**

khofejowych a blidowych servißow, myjneho ßudobja, winowych, piwowych a likěrowych servißow, majoliku a nippes, niklowe menaže, khofejowe deńczka, schleńczane twory, praßowane a toczene, **kaž tež wschu kuchińsku nadobu po najtunischich placzisnach poruczam.**

Ernsta Ullricha nasl.

w Budyschinje na schuleńskej haßy 12.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedzenju wschěch klampuarskich dźěłow, tšěschnych złobow (rynow) **a rołow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma skład **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, żelesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha. Wobschkodzene wězy ßo spěschnje wuporjedzeja.**

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuzenje. **Tunje placzisny.**

Piwowy hród w Budyschinje

porucza cześcźownym Serbam w měscze a we wokolnosczi **ßwoje městnosczе,** w kotrychž móża sa **tunje pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Wolijowe barby

we wschěch nuanßach, hnydom k barbjenju, derje a twjerdże schnyjaze, k barbjenju khěžow, schpundowanjow atd.,

molerske a murjerske barby

czerstweje twory a na najwjetschi wubjerk,

schpundowanski ßwěczaty lak

ſ barbu a bjes njeje njewonjaty a spěschnje schnyjazy,

terpentinowy wolij

(němski a franzowski),

dwójzy warjeny hódny lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdże schnyjazy,

bernsteinske laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki, Ia Kölnski klij kaž tež **murjerski klij**

a hischcze wschelake druhe družiny,

myjersku krydu, gyps, Ia portlandski zement, klepatokamjenjowu a **schmirglowu papjeru, schmirglowy plat, schpundowanski wósk, wósk sa parketowe schpundowanje, barbicze wscheje družiny,**

schablony

sa **molerjow** a **murjerjow** atd.

porucza a maja pschezo na składze po najtunischich placzisnach

drogowe a barbowe

en gros khlamy en détail

Otty Engerta

10 na snutskownej lawskej haßy 10.
Telefon 33.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawosczе

ßo spěschnje połóżeja

ſ thymusinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wßy.

A. & W. Neuhahn

4 na ſerbſkej haßy 4.

Wóſkowy barchent
najnowſchich muſtrow po měrje,
blidowe pſchikrywy (deki)
ſ gumijoweje tkaniny
wſchěch wulkoſczow po měrje,
ſczěnſke wobarnowaki,
wuhotowanje myjneho blidka
ſ gumijoweje tkaniny,
pſchikrywy
ſa kuchińſke blida a komody
ſ gumijoweje tkaniny a wóſkoweho ſukna,
lampowe talerje
ſ wóſkoweho ſukna,
kožowe podložki
ſ najlěpſcheje gumijoweje tkaniny,
wotměrjene abo po měrje,
gumijowe zyzaki, ſifonowe zyzaki, zyzaki ſ rynczku
atd. atd.

K wußywej
pólſki hróch a woku,
hobrſki kolij,
najlěpſchi ſchleſynſki
ſrěni kolij,
hejduſchku
po najtuniſchich płaczíſnach poruczа
Gustav Heinke
w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach 34.

Wobraſy
(bildy) ſo rjenje a tunjo ſaſchkleńzuja a ſ woblukom wobdadža,
domowe ſohnowanja a **wobraſy, wěnzy a ſchpruchi k ſlěbornym ſwatzam** we wulkim wubjerku a tunich płaczíſnach pola
Maxa Mützy
na bohatej haßy 11.

Khěžorowa khofejowa pſchedawańnja

najwjetſcha khofejowa palerńja Europy
direktnje ſ pſchetrjebarjemi wobkhadžaza.
Wjazy dyžli 750 ſamßnych pſchedawanſkich filialow.

Poruczamy:

khofej ſ direktneho pſchiwoſa, po naſchim waſchnju paleny, kaž tež
khofejowe pſchibjerki ſe ſamßneje fabriki we wſchelakich ſawalkach,
czaj po wſchelakich płaczíſnach,
kakao ſe ſaruczenjom, ſo ßo lohko rospuſchcza a jara ſpory, ſ naſchich ſamßnych dźěłarńjow,
ſchokolady ſe ſamßnych dźěłarńjow, ſe ſaruczenjom, ſo jenož ſ zokora a kakao wobſteja.
Biskwity najwubjerniſcheje hódnoſcze, 16 wſchelakich druźinow.

Pſchedawanſke filiale
w **Budyſchinje** na bohatej haßy 5,
w **Shorjelzu** na kamjeńtnej haßy 6,
w **Žitawje** pſchi radniźy w kupniźy,
w **Radebergu** na Draždźanſkej dróſy 11.

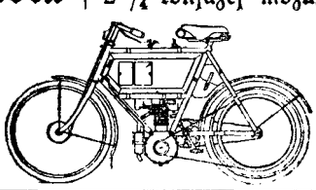

Rapidne ježdne kola

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſcźiſche, najkhmańſche a najbóle płaczíſny hódne kola pſchitomneho czaßa.
Jenož fabrikſke płaczíſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs
na Draždźanſkej dróſy 10.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na ßwój ſkład **pißanych a czornych draſtnych tkaninow** wſchěch płaczíſnow, najniźſcho wobliczenych, poruczejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lěcznych a ſymſkich koſchlow,** pißanych a bělych, kóždeje wulkoſcze a ſa kóždu ſtarobu hižo po 30 np.

Franz Marſchner

czaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow** k dobroczíwemu wobkedźbowanju poruczа.
Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaczíſny.**
Porjedzenje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěczu ſerbſki.

Limettu

wočerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczíſny hódno poručataj
Schiſchka a Rjeczka
na ſwonkownej lawſkej haßy.

Kóždy, kotryž chze ſebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ſebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na ſwonkownej lawſkej haßy 5.
Jencz pſchedawa a porjedźa ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacź.**

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſchkhnjaze,
moleríſke a murjeríſke barby,
terpentinowy wolij
(němſki a franzowſki),
najlěpſchi
lanowolijowy firniß,
jara derje a twjerdźe ſchkhnjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
želeſowe laki,
Kölnſki klij kaž tež
murjeríſki klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum,
barbicze wſcheje druźiny,
ſchablony
ſa **molerjow** a **murjejow**
poručа a ma pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczíſnach

Emil Měrſch,
drogowe khlamy
24 na kamjeńtnej haßy 24
ſnapſchecźa turnańnje.

Woprawnu

limettu

ſnateje najlěpſcheje hódnoſcze w korbowych bleſchach po 3 litrach kaž tež po waſy kóždu měru, ſa korczmarjow woßebje tunjo, poručа
Gustav Küttner
w Budyſchinje na ſerbſkej haßy 10.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapołożenske knižki:

pschi wschědnym wupowjedženju 2½%,
pschi 1 měsaczn. = 3%,
pschi 3 měsaczn. = 3½%,
pschi 6 měsaczn. = 3¾%,
pschi 12 měsaczn. = 4%.

Filiala Lubijskeje banki

pschi lawskich brjebjach.

Měchi

wscheje druziny,
žitne měchi,
mukowe měchi,
pizne měchi sa konje,
sklomniki
hižo po 1 mk. 50 np.,
trawne plachty,
hadreschcža
atd.
po fabrikskich płaćišnach porucža

Heinrich Lange
s napschecža skoteje hwězdy.

Ssymjentny hróch,
symjentnu woku,
kolij,
hejduschku,
kaž wschě druhe symjo, najlěpje skhadžaze najtuńscho
porucža

Jan Marcinkowsky
na kamjentnej hasy 12.

Winowa wikowarnja
„Lischczeje jamy"

(Fuchsbau).

Moselske wino bleschu hižo po 90 np.
Rheinske wino = = = 80 np.
Bordeauxske wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
schpanisle wino = = = 80 np.
portugalske wino = = = 80 np.
němski a franzowski kognak,
němske a franzowske Champanske wino
porucža

Oskar Dietrich
Telefon 704.

Zacherlin

spodźiwnje skutkuje! Wón mori lěpje,
dyžli druhe srědki, s wěstoscžu a rucže tóždu druzinu schkódnych pschekasanzow, wosebje mole, tkhi, schwoby, muchi, schczónwy, njerodź na domjazych skoczatach a so teho dla wot milijonow wotebjerarjow khwali a pyta. Jeho znamjenja su: 1. sasyglowana blescha, 2. mjeno „Zacherl".

W **Budyschinje** pola kk. Straucha a Koldy,
= = = k. Oty Engerta,
= = = = Emila Měrscha,
= **Barcze** = = C. A. Lukascha,
= **Biskopizach** = = Pawoła Schocherta,
= = = = R. Tessela,
= **Ketlizach** = = Pawoła Mikela,
= **Wjasońzy** = = Aug. Schwera.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucža

Gustav Küttner
w Budyschinje
na serbskej hasy 10.

Valencia

stare schpanisle czerwjene wino
sklódke a mike
zyka blescha po 1 mk. 25 np.
pok blesche po 65 np.

Se swojim pschirodnym tanninowym wopschijeczom požadanje sa jedźu sbudźuje a žołdk sylni, wosebje krejkhudym a blěduschkam so porucža. Dostacz pola

H. Kunackoweho naslědn.
na bohatej hasy 8.

Karbolineum,

najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma na składze

Otto Engert,
en gros drogowe khlamy en détail
na snutskownej lawskej hasy 10.

Pschenzu a rožku

po najwyschschich płaćišnach kupujetaj

Heinke a syn
w hamorskim młynje
w Budyschinje.

Sa ratarjow!

Najlěpsche
cžerjenske rjemjenje
s jadriweje kože,
rjemjenjowy wósk,
w kulojtych žerdkach,
sadźěwuje swuwanju a powjetscha cžahansku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,
najlěpschi ruski
maschinski wolij
½kilo po 20 np.
najlěpschi kolomas,
zentnar nětko po 12 mk.,
kožane schórzuchi,
s rjemjenjom a bjes njeho
jara płaćišny hódno porucža

Otto Büttner,
pschedawarnja kože, cžerjenskich rjemjenjow a techniskich wězow,
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 9.

Pospyt pscheswědczi!

S pschihodnej składnoscžu sym wjetsche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak so je mi móžno, s dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cžisło 458 a 460, s cžisteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po swojim sestajenju **bjes poroła** so palazeju a **wubjernje słodźazeju**

10 schtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 schtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pschedawacz.
Proschu, spytajcže!

Ernst Lehmann
prjedy Khorla Pětschka
na rožku žitneje a serbskeje hasy.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihičišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 36. Sobotu 3. septembra 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Bitwa pola Liaojana.

Hižo tydźeń dołho mózna, krwawna, ſatraſchna bitwa pſched Liaojanom kaž ſ wichorom ſnjemdrjene morjo howri. Nimale 500000 muži tam ſe ſaßakłej khrobłoſczu a ſmužitoſczu wojuje, kaž je ßo lědma hdy w jenej bitwje ſańdźenych lětſtotkow ſtako. Tole horze běd̀ženje ßo ſ wobeju ſtron ſ hrimotanjom 1300 kanonow pſchewodźa. Wjele tyßaz wojakow je hižo ſpadako, tola bitwa njeje hiſchcźe rosßudźena. Japanſkim pſchecźelna Reuterowa telegrafowarńja drje 1. ſeptembra ſ Tokia powjeſcź rosſchěri, ſo ßu ßo Japanſzy ſ pſchemozu pſches prawe ruſke kſchidło pſchedrěli a ſo ßu teho dla Rußojo potom ſe ßwojim ßrjedźiſchcźom a prawym kſchidłom zofali. Druha Reuterowa powjeſcź chźyſche ßamo wjedźecź, ſo ßu ßo Japanſzy hižo Liaojana ſmozowali. Spodźiwne je, ſo powjeſcźe wjednika ruſkeho wójſka, generala Kuropatkina, wo tychle japanſkich dobycźach niczo njewjedźa. Też japanſke knježerſtwo ßame njeje hacź dotal žaneje dobycźerſkeje powjeſcźe woſjewiło. Hdy bychu Japanſzy Liaojan dobyli, njeby ßo wone ſawěſcźe komdźiło, to hnydom wyſkajo do wſcheho ßwěta wutrubicź. Mózno je, ſo ßu Rußojo, kaž ßu to poßledńje dny wospjet cźinili, nakhwilnje pſched pſchemozu wróczo ſchli, ſo bychu naſajtra Japanſkich ſaßo wotehnali.

Wojowanje pſched Liaojanom je ßo 25. auguſta ſapoczało. Rußojo ßu ßo pſched Japanſkimi na ßwoje ſtejiſchcźa pſched Liaojanom, kotryż ßu jara ßylnje wobtwjerdźili, ſcźahnyli a tam 31. auguſta a 1. ſeptembra wſchě nadběhi Japanſkich wotraſyli. Po rosprawje generala Ssacharowa ßu Rußojo tutaj dnjej wſchudźe wuſpěſchnje wojowali a ßo na ßwojich prědnich ſtejiſchcźach ſdźerželi. Duž je jara dwělne a wěry njehódne, ſo ßu tónle dźeń Japanſzy Liaojan do ßwojeje mozy doſtali. Ssacharowa rosprawa praji: 1. ſeptembra je woßebje horze wojowanje diwiſija generalneho majora Kondratowicza wobſtacź měła. Tſělenje japanſkeje artillerije bě jara ßylne. Naſchi wojazy, kotſiž ßo zyły dźeń ſe ſchrapnellemi poßypowachu, ßwoje ſtejiſchcźa ſ wobdźiwanja hódnej wutrajnoſczu dźerźachu. Po pſchihotowazym artilleriſkim tſělenju Japanſzy woſpjet na ruſke ſtejiſchcźa nadběh ſcźinichu. Někotre ſ naſchich prědnich wobtwjerdźenjow nakhwilnje po ſaßakłym wobaranju do njepſchecźelowych rukow pſcheńdźechu, tola je my pſchezo ſaßo ſ bajonetom nadběhujo wróczo dobychmy. Pſchi tychle nadběhach wjele Japanſkich ſpada. Pſched někotrymi wobtwjerdźenjemi bě ßo poradźiło, wulku liczbu wjelcźich jamow wurycź, kotreż ßo ſ dźěła hacź do kromy ſ njepſchecźelſkimi cźěłami napjelnichu. Japanſzy ßu njeßměrnje wjele ludźi ſhubili. Tola też naſche ſchkodowanki, kotreż ßo hiſchcźe njehodźa wobliczicź, ßu khětro cźeźke. Sranik je ßo generalny major Mroſowſki, ſ kulku wobodrěł je ßo generalny leutnant Stackelburg, kotryż pak je mohł w froncźe wostacź. Wjele japanſkeje brónje je Rußam do rukow padnyło.

Wo wojowanju tehole dnja ßu do Pariſa 1. ſeptembra ſcźěhowaze powjeſcźe dóſchłe:

Prěni ruſki armeekorps bě wczera khwilu we wulkim ſtraſche, ſo jón Japanſzy wobeńdźechu, tola ßo Japanſkim ſ ruſkimi batterijemi pucź ſalehny. Bitwa hacź do póſdneje nozy trajeſche. W 1 hodź. rano dwě japanſkej kolonnje ſpytaſchtej pſches wyßoku trawu poſtupowacź. Ruſzy jim hacź do 400 metrow ßo pſchibliżicź dachu, potom ßo do nich ſ mordarſkim tſělenjom dachu. Skoro wſchitzy Japanſzy padnychu, ſbytni w njeporjedźe cźěkachu.

Wo 700 łohcźi wyßoku Schuſchanſku horu ſ pokodnja Liaojana ßo 1. ſeptembra dale wojowaſche. S wjeſchka tuteje hory bě widźecź, ſo Japanſzy do jeneje wßy pſchecźežechu, kotruż dyrbjeſche jim małe ruſke wotdźělenje pſchewoſtajicź. Pſchedwczerawſchim ßo ſdaſche, kaž ſo bychu Japanſzy tule horu, ſa wobknježenje pokodniſcheje Liaojanſkeje runiny ważnu, ſ nadběhom dobycź chźyli, tola derje ſaměrjene wutſěle jeneje ruſkeje batterije, na horje poſtajeneje, japanſke kolonny nuſowaſche, zyły rjecźas Schuſchanſkich hórkow wobeńcź a ßo k ranju wobrocźicź. Tola Chineſojo w Liaojanu, kotſiž japanſke waſchnje ſnaja, ßu pſcheßwědcźeni, ſo ßo Japanſzy wrócźa, ſo bychu ßo, byrnjež było ſ wulkimi woporami, Schuſchanſkeje horje ſmozowali.

---

30. a 31. auguſta ßu Rußojo bjes dwěla ſ wuſpěchom wojowali. Woni 30. auguſta Japanſkim 46 kanonow wotewſachu, kotrychž mużſtwo roscźěka. Wjetſchina kanonow je w dobrym rjedźe. Tónßamy dźeń Rußojo dwaj japanſkaj bataillonaj ſajachu. General Kuropatkin ßam bitwu wodźeſche. Japanſzy 30. auguſta, narodny dźeń japanſkeho khěžora, na Ruſkich ſ wotmachom cźěrjachu, kotryż ßo ſadwělowanju runaſche. Woni też na najwjetſche ſchkodowanki njedźiwachu. Na ranſchej froncźe woni pjecź krócź nadběh ſcźinichu, kotryż Rußojo kóždy krócź ſ bajonetom wotraſychu. Ruſzy wojazy ßu pjecźa kaž lawy wojowali a hura wokajo ßo na njepſcheczela ſahanjeli. Na pokodniſchej ſtronje ßo dwaj japanſkaj nadběhaj krwawnje wotraſyſchtaj. Tu general Samßonow ſpomnjenaj dwaj japanſkaj bataillonaj ſaja.

31. auguſta ßo bitwa rano w 3 hodźinach ſapocźa. Artilleriſke tſělenje bě wokoło 10 hodźin tak ßylne, ſo ßo ſenja rźecź ſdaſche. Hłowne wojowanje ßo no pokodniſchej ſtronje wotmě, kotreż mějeſche 9. ßibirſka diwiſija pſchewjeſcź. Jejne ſchkodowanki ßu wulke, tola je ßo pjecźa mjes Japanſkimi wulka ſaſchmatańza pokaſaka. Dwě japanſkej wotdźěleni běſchtej ßo pſched Rußami w pſchěrowach ſkhowałej. Japanſka artillerija mějeſche jich ſa Rußow a ßwojich ßamßnych ludźi potſěła. Tole pſchepóſnacźe je drje ßo ſtako, dokelž Rußojo huſto napſchecźne nadběhi cźinjachu a ßo jako kliny do japanſkich kolonow dobywachu.

Na rańſchej froncźe ßu drje Rußojo 8 kanonow, kotreż běchu ßo ſ japanſkej artilleriju do hromady ſtſělałe, na bitwiſchcźu woſtajili, ſa to pak ßu Japanſkim 24 kanonow ſniczili a 46 kanonow wotewſali.

Wot Port Artura,

kotryż běchu po jendźelſkich powjeſcźach Japanſzy 27. auguſta dobyli, ßu po powjeſcźach, kotreż je ruſke knježerſtwo doſtało, Rußojo ſ nowa 29. auguſta wſchě japanſke nadběhi wotraſyli. S krwawnym wojowanjom, kotreż ßo wo Port Artur hižo někotre měßazy wjedźe, je ßo tole město wſchudźe po naſchej ſemi, hdźež ßo nowiny cźitaju, ßławnje ſnate ſcźiniło. Pſchi ſakitanju Sebaſtopola ßu ßebi Rußojo ſe ßwojej khroblosczu njeſahinitu ßławu dobyli, tola jaßniſcho budźe ßo rjekowſke ſakitanje Port Artura w ßwětowych ſtawiſnach błyſchcźecź, byrnjež by ſkónczńje twjerdźiſna pod njeßměrnej japanſkej pſchemozu podležała, prjedy hacź by generalej Kuropatkinej mózno było, ju wot wobłěharjow wußwobodźicź. 3. auguſta ßu do Cźifua nowiny „Nowy Kraj“, kotreż njedźiwajzy wobhlehnjenja w Port Arturje

wukhadźeja, dóschke. Wone sčěhowazu rosprawu wo wojowanju psched Port Arturom wopschijeja:

Po tsidnjownym nadběhanju Japanszy 23. augusta wo dnjo wotpočowachu. Wokoło 11 hodźin w nozy woni se ßylnymi mozami na wobtwjerdźenje Saredutne na prawizy Ruskich postupowachu. Najßnadnische dólczki wuwuźiwajo, ßo woni kaž Indijanojo pschiwaczichu. Njedźiwajzy ruskeho wohnja woni psched wobtwjerdźenjowy wjerschk dóńdźechu a na njón nadběh sčinichu, tola ßo woni se saniczazym tšélenjom wotraschychu. Jenoż jene japanske wotdźélenje ßo psches cźéła padnjenych do wobtwjerdźenja dobu. Rußojo pak Japanskich s bajonetom wuhnachu.

Japanszy poßylnjenje dostawschi nadběh wospjetowachu, tola s nowa jich Rußojo nasad sbichu. Potom hischcźe Japanszy tsecźi nadběh sčinichu, tola też tón Rußojo se ßwojim mordarskim tšélenjom wotpokasachu. Japanszy ßu pschi tym pjecźa wot sady sa ßwojimi nadběhowazymi rjadami s granatami tšéleli, so bychu wojakow pohonjeli, pak dobycź, pak wumrjecź.

Rußojo na wobtwjerdźenju ßebi po tsecźim nadběhu poßylnjenje sa pschipad žadachu, jeli so bychu ßo hischcźe dalsche nadběhi cźinike, tola Japanszy jich na pokoj wostajichu. Nasajtra ßo móznje s artilleriju s wobeju stronow tšélecź sapočza. Kapitan Lebedieu, kotryž nad matroskim wotdźélenjom roskasuje, na murju stupi a s revolvrom wjazy dyžli 20 Japanskich potšéla. Japanszy spytachu, po pyramidźe cźlowjeczich cźéłow horje kažo, pschezo s nowa na murju horje saléšcź, ale jich prózowanje bě podarmo. Po tsecźim nadběhu bu kapitan Lebedieu s granatowej tschěsku morjeny. General Gorbatowski, kotryž bě hižo schěsćź nozow bjes spanja w pschěrowach pschebywał, tšélenje Rußow ßam nawjedowasche. Japanska artillerija wobtwjerdźenje ßylnje wobschkodźi, cźehož dla general Gorbatowski wojakam pschikasa, ßo w pschěrowach khowacź.

24. augusta rano w 10 hodźinach Japanszy ßwoju hórsku artilleriju postajichu, do kotrejež Rußojo s wuspěchom tšélachu. Wokoło pschipołdnja ßo dwě japanskej wotdźéleni pokasaschtej, kotrejž psched ruskim wohnjom zosaschtej. W 2 hodźinomaj popołdnju Japanszy s 12 kanonami do Paliczena marschěrowachu a wjeczor w 6 hodźinach nadběh na rusku krótkorańschu frontu sčinichu, tola ßo s wulkim schkodowanjom wotraschychu. Hejtman Stenipnasski s małym wotdźélenjom wuspěschny wupad sčini a s tym jenu japansku batteriju wotehna.

Psched wobtwjerdźenjom cźißko 1 běchu ras Japanszy a Ruszy do jeniczkeje ßo bědźazeje dule stłóczeni. Dokelž ßo tšélecź njehodźesche, s bajonetom kałachu do wobliczа, do rukow a hdźež ßo hodźesche. Mnohim ßo hłowa wotrubny. To běsche jeniczke wulke mordowanje, k temu kanony hrimachu, so mózachu offizěrojo jenoż s kiwanjom roskasowacź. Mjes padnjenymi Japanskimi je wjele hólzow a schěrobrodatych mužow.

Zar je ruskim wojakam w Port Arturje wosjewił, so ßo jim kóždy měßaz, kotryž ßu Port Artur psched Japanskimi sakitali, jako pokne ßłużbne lěto wobliczi.

26. augusta je general Steßel zarej sčěhowazy telegram pósłał: Mikosčźiły telegram Wascheje Majestosče ßu wojazy se sahorjenym hurawołanjom powitali. Wón je mozy wojakow pschecźiwo njepschecźelej podwojił a khrobłosć sakitarjow Port Artura posběhnył. Wot 23. augusta hacź do dźeńßnischeho dnja ßu ßo wschě wschědnje ßo wospjetowaze nadběhi s Božej pomozu wotraschyke.

Attaschej amerikanskeho wójnskeho łódźstwa je, tsi měßazy w Port Arturje pschebywawschi, jenemu franzowskemu nowinarjej něschto s woblehnjeneho města powjedał. Po jeho powjedanju ßu ßebi wojazy runje kaž wobydlerjo w Port Arturje medaillu khrobłosče dobyli, runjež by ßo Japanskim skónczńje poradźiło, ßo města smozowacź.

W měsče ßu kulowemu deschczu pschiwukli, kotryž wo dnjo a w nozy na naßypy a domy pada. Jeli so je pschejara slě, ßo do pinzow a jamow khowaju, kotrež ßu jako skhowy psched rosbuchazymi granatami wuryli. Někotry dom ma tsi tajke jamy, kotrež ßu s domjazej nadobu poměrnje derje wuhotowane. Wobydlerjo ßu ßo pschiprawili, w nich dlějschi cźaß bydlicź, jeli so by ßo dom nad nimi saßypnył.

Też žiwjenje na dróhach njeje pschestało. Dokelž je w měsče dosć zyroby, je wjele korczmow wotewrjenych, hacź runje drje tam mnosy hoscźo njewobkhadźeja. Měschczenjo pak ßwoje dźěło, pak khorych hladaju, pak naßypy twarja. Psched krótkim cźaßom hischcźe na torhoschczu hudźba piskasche, a nětko, hdyž je womjelkła, ßu ßo mužojo a žony na ßyczenje granatow a na ropot swuczili, kotryž nastawa, hdyž bomby létaju a khěže sapaleja.

Nihdźe njeje skórźbow, ani wurasow sadwělowanja ßkyschecź. Kóždy wě, so dyrbi ßo dopuschczenje snjescź. Woßebje ßo porjad s dowěrjenjom generala Steßla dźerži, wo kotrehoż khrobłosczi a wobhladniwosczi njemóże attaschej dowupowjedacź. Też wojazy ßu dobreje myßle. Woni chzedźa dopokasacź, so ßu Rußojo runje tak khrobli pschi sakitanju, kaž pschi nadběhanju.

S wopředka ßo bojachu, so budźe nahromadźenje cźéłow we wulkej cźopłocźe strowosczi wobydlerjow a wojakow schkodźicź. Tola teho ßu ßo bjes pschicźiny bojeli, hacź runje kulowy deschcź powětr tak njepołěpscha, kaž druhi deschcź. Mnosy ludźo ßu, ßo wě, padnyli; teho ßo pschi satraschnych nadběhach wobłěhanskeho wojska a skoro ženje njepschestawazeho wobtšélenja njemóżachu sminycź. Tola swuczenje na wójnu sacźucźe sa jeho strachi tupi, a njewěstosć blišscheje hodźiny sa kóždeho jenotliweho wschitkich se shromadnej bjesdźakniwosczu sjednocźa, kotraž ludźom, kotsiž woprawdźe njeßu rjekojo, rjekojty napohlad dawa.

Kak dołho budźe ßo město dźerżecź, njemóże nichtó s wěstosczu rjez. Ssnadź ßo wo jeho woßudźe hižo blišscheje hodźiny rosßudźi, ßnadź budźe ßo wone s khroblej saßakłosczu wobaracź, hacź budźe Port Artur hromada rospadankow, na kóždy pad budźe pak jeho sakitanje niz jenoż sa wojakow, kotsiž sa ßwoju khorhoj wojowachu, ale hischcźe we wjetschej měrje sa khroble cźerpjazych měschczanow ßławny skutk.

Swětne podawki.

Wójna pschecźiwo Hereram.

Po rosprawje generalneho leutnanta s Trothy je kompagnija hejtmana Welka 28. augusta cźrjódu Hererow pola Okamua nadpadła a jej 400 howjadow wsała. 16 Hererosskich je padło. Němzy njeschkodowachu. Hererjo ßu Otjekongo wopuschczili a k polnozy a k ranju wotcźahnyli. — Psched dwěmaj njedźelomaj rěkasche, so ßu Němzy Hererow se wschěch stron wobstupili a so jich wschitkich jatych wosmu. Nětko je widźecź, so móża po sdaczu Hererjo w dobrym měrje zosacź.

Swada Němzow se Sskowjanami w Awstriskej

nima kónza. Wo něczo ßo tam pschezo wadźa, a nětkole ßu Němzy w njemérje dla srjadowanja cźěskich poboczných rjadownjow na němskim seminarje w Opawje a pólskich poboczných rjadownjow na seminarje w Těschinje w schlesynskej Awstriskej. Pódla 269,000 Němzow w tejle provinzy 282,000 Polakow a Czechow bydli. Tucźi ßu ßebi sa ßwoje ßamßne pjenjesy w Těschinje a Opawje gymnasij sałożili a hižo léta dołho knjeżerstwo nadběhuja, so by cźěski a pólski seminar sa wucźenje cźěskich a pólskich wucźerjow sałożiło. Stónczńje je knjeżerstwo żadanje Czechow a Polakow sa wopraw-njene spósnało, tola njeje ßo rosßudźiło, ßamostatny seminar sałożicź, ale we wobstejazymaj němskimaj seminaromaj cźěske a pólske poboczne rjadownje srjadowacź. Němzy ßu w mnohich shromadźisnach pschecźiwo tutemu wotpohladej protestowali a pschi składnosczi narodninow awstriskeho khěžora w Opawje psched hrodom khěžorskeho naměstnika hrabje Thuna herjekali, hdyž ßo tam runje hoscźina wotbywasche. Żandarmojo, kotsiž njemérnikow rosehnachu, pschi tym jeneho pachoła s bajonnetom sranichu. Njedźiwajzy tychle protestow ßo poboczne rjadownje saloża; sa to je ßo też němska schulska rada wuprajika.

Khorwatski biskop Stroßmayr

je jako sahorjeny pschecźel ßkowjanskich ludow snaty. Wot poßlednjeje khorosče wotkhoriwschi, je wón w Sagrjebskej tachantskej zyrkwi ßwjatocźnu Božu mschu s pschicźinu narodźenja ruskeho zarjewicza (krónprynza) cźitał. K temu wón modlitwu sa dobyczе ruskich brónjow w rańschej Asiskej pschisamkny.

Bamž a franzowske knjeżerstwo.

Pschi wuhnaczu mnichow a mnischkow s Franzowskeje běschtaj Dijonski a Lavalski biskop knjeżerstwowe njepschecźelske postupowanje pschecźiwo klóschtram sjawnje sa prawo spósnałoj. Hdyž jeju teho dla bamž do Roma skasa, ßo wonaj, kaž je to w konkordace postajene, knjeżerstwo wopraschescheschtaj, hacź wone k jeju pucźowanju do Roma ßwoju dowolnosć da. Knjeżerstwo jimaj sakasa, ßwoju diözesu wopuschczicź. Dijonski biskop pak je ßo, wo knjeżerstwowu sakasnju ßo njestarajo, hižo psched měßazom na pucź k bamżej nastajił. Knjeżerstwo je na to biskopej wosjewiło, so jemu msdu dale

njewupłaczi. Nětko je žo tež Lavalski biskop bamžowej pschikasni podczišnył. Na pucz je kětry Pětrowy pjenjezk žobu wsak. Tež jemu knježerstwo nětko msdu sapowjedži, tola teho dla wón njebudże trjebacz sahłódnicz. Bamžowi pschecželjo žo wo to postaraja, so žo jeho dotalne dokhody njepomjenscha. Franzowskemu knježerstwu žnadz bórsy saßwita, so je swada s bamžom jara koskoczíwa wěz.

Strajk pschistawnych dźěłaczerjow a łódźnikow w Marseillu,

w najwažnischim franzowskim pschistawje pschi žrjedźoseńskim morju je tamnischemu wikowanju s wulkej schkodu. Najprjódzy nizschi dźěłaczerjo jeneho łódźstwoweho towarstwa strajkowachu; jim žo wyschschi sastojnizy tehole towarstwa pschisamknychu. Potom po jich pschikładże wschitzy pschistawni dźěłaczerjo a skónczjnje wschitzy offizěrojo zykeho wikowanskeho łódźstwa cžinjachu. Tola tež łódźstwowe towarstwa žo sjednoczichu a dachu žwoje łódże žlez. Duž je nětko w Marseilleskim pschistawje cžicho a směrom. Dźěłaczerjo a sastojnizy žebi wóžomhodźinski dźěłanski cžaž a wjazy msdy žadaju. Łódźstwowe towarstwa na tym wobstawaju, so njemóža do tychle žadanjow swolicz.

Skupak.

(Pokraczowanje.)

Ale kajke bě tute jěsdźenje se žitom do lěža! Mjelczo měješche žo wschitko stacz, jeno staremu wotroczkej, kiž bě s dobom tež pschiwusny, bu tuta tajna wěz wotkryta. Mjelczo, kaž žebi myßlachu, bu žito na łubi do měchow seżypane. Hdyžkuli bě prawje cźma abo wichorate wonka, potom bu wo poł nozy dźělba do lěža wotwjesena a saryta. S wotroczkom khodźesche pak nan, pak žyn.

Wótrizu njebudźische w tajkim cžaßu nichtó sa pjenjesy do lěža samohł. Wona bě pschiwěrczíwa; hdyž žo cźmische, bojesche žo skeho ducha žurowje a widźesche jeho we wschěch kutach; so bě w jeje duschi pschezo nóz, to njepytny. Haj, to bě nětko hischcże zyle hinasche jěsdźenje se skaženym žitom do lěža, hacz s wikow domoj s mjeńschim wudobytkom. Dwaj, tsi tyßazy toleŕ budźische mohł Skupak domoj wotwosycz a žebi nózne jěsdy salutowacz, hdy budźische spokojnischi był, hdy njebudźische žo s nusu khudych chzył wobohaczicz, hdy njebudźische lichowař był, a to jedyn s najhórschich.

Najprjedy drje to mjelczo woteńdże s wotstronjowanjom skaženeho žita, ale s tajnymi wězami ma žo kaž se žwězu, kotruž chze cžłowjek skhowacz, s rědka woteńdże bjes schkakoby, psches kotruž njeby žwětko mikało a kotrež njeby poßkucharjow pschiwabiło. Najprjedy powjedachu, so na Skupakez łubi scheri; potom žo powjedasche, so žani w kotokowej hrjebi, so tam žurowje sakhadża, w cžornych nozach, so žłyscha konje rjehotacz a wosy klepotacz, najskerje so stary knjes s hrodu tam saßo wokoło jěsdźi. Ale psched nóznymi łazakami njeje žebi nichtó wěsty, ani scherjenja niz. Tajki nózny łazak wußlědźi prěni pschicžinu, cžeho dla bě žwětko w nozy na Skupakez łubi; druhi pytny, so zyle naturski wós bjes knjesa s hrodu s kotokoweje hrjebje žem pschijědże, a prjedy hacz bě Skupak žito dowotwosył, běchu ludźo wußlědźili, kajki ma to swisk se žanjazej hrjebju a se scherjazej łubju.

Cžłowjek móże žebi myßlicz, kak žu žo Skupakej a jeho Wótrizy žmjeli a jeju schcžipali, a mjese wschěmi, kotsiž wo tym žłyschachu, njebě ani jeneho, kiž budźische s nimaj žobuželnosc měł a kiž budźische njeprajił, so je žo jimaj prawje stało a so měko žo wschěm tak seńcz. Rozdźěl mjes ludźimi bě jeno tón, so žo jeni s tajkimi rěczemi a s móznym žmjeczom spokojichu, mjes tym so druhy hrosnje sakliwachu a prajichu: so žebi niczo hórsche na žwěcże myßlicz njemóża, khiba khudych ludźi poczischczowacz, žwoje žito radscho waczkam pschewostajicz dyžli khódnym dźěczom.

Cźi ludźo, kotsiž tak stawachu, njepomyßlichu žebi na dwě wězy. S prénja niz, so běchu žami we wulkich hrěchach, so bě jim hrjada w žamžnym wóczku sakhowana. Kschescźijanej žo njesaleži žo wježelicz nad khostanjom bratrow, ale jich poruczecz mikosczi, niz pak khostazej sprawnosczi. „Wótcże, wodaj jim, woni njewjedża, schto cžinja“, tak bě žo Khrystuß modlił na kschizu. S druha pak tucźi ludźo, schto ma khostanje Boże na žebi, a kak Bóh khosta, njesnajachu. Njewjedźachu dha tucźi ludźo, so Skupak a Wótriza mnoho hórsche waki hajeschtaj w žwojej duschi dyžli te, kotrež běschtaj sarykoj w kotokowej hrjebi? Kak běschtaj žo sto toleŕ dla cžłowiłowakoj a rudźikoj, a nětkole dwaj abo tsi tyßaz toleŕ shubicz a hańbu a wußměschenja k temu, a to dyrbjeschtaj do žo pożeracz a pschi tym na to kedźbowacz, so njeby nichtó na nimaj pytnył, dale cžwile snjesecz a na wobliczu žo njepscheradźicz, a tu wěstosez měcz, so budża waki w nozy hischcże hórscho hrymsacz, hischcże jědojczischo kußacz dyžli wo dnjo, a to niz na łubi, ale we wutrobje!

Ludźo žebi myßla, so, hdyž chze Bóh khostacz, dyrbi krupy hicz dacz abo na domy woheń póßłacz, abo skót a ludźi s khorosczu bicz abo hewak něschto wurjadne, straschne sczinicz, so móża schěroko a daloko wokoło wschitzy sakschicżecz a na to s porstami pokasacz: hladajcże, hladajcże, kak Bóh tych khosta a schwika, kak žo tym tola junu prawje stanje. Hdy by žo jeno wschěm stym tak seschko! Tak žebi myßla ludźo, bychu rady haru měli jako pschipósnacże žwojeje žamžneje sprawnosczе, a tola s tym pscheradźeja, so maju mało wyschscheho smyßka; myßla žebi, so móże Bóh jeno swonkownje khostacz a woßebje na pjenjesach, schtož ma tola pola najwjazy ludźi, njedźiwajo na wschě powjedanja, najwjetschu płaczíwosczь. Ale Boże rady žu njewußlědźite, a jeho pucże njejßu nasche pucże. Kelko snutskownje khosta a kak czežko dusche schwika, to žo sjawnje njepokasuje. Haj, khostani, kotsiž se strachom a s cžwilemi žo bjes spanja po žwojim lěhwje waleja, njespósnawaju czasto ženje abo tola hakle sa dołhi czaž, so je to ruka Boża, kiž jich duschu khosta. Tak tež Skupakej a Wótrizy ani s najmjeńscha na myßle njepschińdże, so bě Bóh na njeju jeju snutskowne cžwile póßłał, wußad na duschi, kiž dźeßacz krócz hórscho kußasche a palesche dyžli najjědojczischе jědmjenja na koži pala. Schkodowanje chzyschtaj saßo narunacz, sakhadźeschtaj hischcże bóle na skót a ludźi hacz hižo prjedy, tak kißakeje myßle, so ani dźěczom ani druhemu pscheczelneho žkowa njedawaschtaj. Jeju dom runasche žo popjerjanej žolotwi, pschi kotrejž dyrbi cžłowjek porskacz a kaschlowacz, hdyž jeno nimo hdże.

Bórsy na to woženi žo najstarschi žyn, a to s bohatej a rjanej holzu, kiž měješche jeno hischcże žłabuschku žotru, kotraž žo nadźijesche, so wudacża njedożiwi. To bě wulke wołanje po kraju, so nětkole tutón jich žyn hischcże tež bohatu žonu dostanje. Ssyn bě žylny, rjany a niz njewobdarjeny pachoł, wot nana a maczerje krucże dźeržany, ale bjes bojosczе Božeje, a psched cžłowjekami bjes saßadow, dźiwjeje myßle, so nichtó dźiwischi bycz njemóże. Nětkole bu žwobodny, dosta połnej ruzy pjenjes, prjedy pak bě jara na krótke dźeržany był, Wótriza by jemu kóżdy słamany pjenjezk sa nim liczíła a jemu kóżdy pschecżinjeny schěscz njedźel porokowała. Hej! kajke bě to nětkole żiwjenje a wjeżele, a schto wscho njeworasche mkody cžłowjek! Něschto bě tola po starschimaj namrěł. Hdyžkuli bě tak prawje pschecżinjał, bywasche jemu po tym pjenjes jara żel. Duž žo wotwobroczi wot droheho wina k tunischemu palenzej, kotryž w mjeńschich dźělbach bóle skutkuje.

Starschej měješchtaj to mjenje kedźbu. Żona jara njewobarasche; bjes mała bě to tak, kaž by rjekł, so žebi myßli, jeli so dyrbi to tak bycz, so chze to najradscho, so by wón tak prawje sakhadźał, so to skerje a lěpje k kónzej doběhnje. Na to tež dóńdże. Mkody muż bu dźiwi picżk. Nětkole chzyschtaj starschej wobaracz, ale to bě posdże, palenz jeho žerjesche, a schtwórcz lěta po jeho žmjerczi měješche žłabuschka holza, po kotrejž chzyschе wón herbowacz, wulkotny kwaž. Tak to je s cžłowskimi myßlemi: husto to zyle hinak wuńdże.

Nětkole měješchtaj hischcże žyna a dwě dźowzy. Na žynu woßebje wobaj wißaschtaj, runjež běsche najpschecżiwnischi pachoł, kotrehož mohł žebi schtó myßlicz. Wón bě njekhmany a dźiwi, k hněwej nakhileny a hordy, sawistny, skupy a tola pschi tym pscheczinjaty a nimo teho hischcże hkupy, hkupy kaž sczehnk, ani cžitacz ženje njedowukny. Ale wón měješche něhdy žwojeju starscheju sastupowacz na žwěcże, a teho dla jeho tak žlepje lubowachu. Hdyž by Hanž tak prawje sakhadźał, wjeżelesche žo nad tym Skupak jara: so budże něhdy žwojich ludźi w rjedże dźeržecz, so budża wjedźecz, so maja knjesa, so je to tak prawje, so dże žebi hewak nichtó njeby wěsty był. Kaž dyrbja hontwiske pßy bycz dźeržane, na poł hkódne a žuche, tak maja tež wotroczży a dźowki dźeržane bycz; so tucżne pßy žu lěnje, so spja město so bychu honike, a so žu runje tajke tež žkużowni hólży a holzy, so tu rosdźěla njeje.

To běsche, kaž budźischtej Skupakej a Wótrizy bykej wocži sakuskanej, wonaj na Hanžu wschitko zyle hinasche widźeschtaj dyžli drusy ludźo, žněhběke, schtož mějachu drusy sa cżorne. To nichtó niczo prajicz njeżmědźesche; to budźische było, jako budźische jimaj něchtó do woczow chzył kłócz, temu budźischtaj na porsty klepakoj, so budźische jemu saschko na czaž żiwjenja, hkupymaj, se žleposczu bitymaj starschimaj wocži wotewrjecz. To bě dźiwne, kelko sakraßnych pschicżinow skupaj starschej naliczicz wjedźeschtaj, hdyž jeju

Hanß pjenjesy rosmjetowasche, so byschtaj ßo druhej starschej stróžikoj, a kak ßo wjeßeleschtaj, hdyž wón proscherjow s kschudom wot domu honjesche, a kak khudeho cžlowjeka, kotremuž bě ßyno sa jeho kosu pschedał abo hewak něschto, jebasche a potom hischcže wußměschesche. To budże zyły muž, prajeschtaj wonaj, so budża ludžo ßo džiwacź, hdyž do lět pschińdże. Pschi tutym wjeßelu a runje tak, kaž ßo tolerje množachu w pokkadnizy, bě ßo na žito w kotokowej hrjebi sabyko: tež waki we wutrobje běchu ßo do měra podake.

Ale Hanß njepschińdże do ßwojich lět. Sswět na njeho wocži njewotwěrasche, sa to pak wotwěraschtaj jej cžim bóle jeho starschej a potom ßo jimaj sandżelischtej. Ras rano kłapasche ßo do domu, bjes maka kaž tehdom ßrjedu, so bychu jimaj spadowanje žitoweje płacžisny pschipowjeli, ale tón krócź bě to njedżelu. Ani poł tak spěschnje njewotmolwi Skupak, kaž tamnu ßrjedu; wón njedżelu rady wotpoczowasche, dżěłacź dże tola njeßmědżesche, a pobožny wschak njebě, a teho dla měješe khwile, ßebi polěkowacź. Krucże kłapasche ßo druhi ras, njembdry wotßuny Skupak saßuwate woknjeschko, wutykny hłowu a měješe twjerde ßłowo na jasyku. Ale bórsy ßo jemu rěcź haczesche, pschetoż wonka na marach leżesche jeho Hanß a njehibasche ßo. „Njesboże je ßo stało“, rjekny jedyn s tych, kotsiž běchu jeho pschinjeßli, „wón je ßo sarasył s padnjenjom, ale to je ßam wina był, nichtó ßebi niczo pschе to njemóże.“ Hanß bě po ßwojim waschnju ßobotu wokoło hanjał kaž džiwi, wschudżom bě sakhadżał, ßo wopił hacž do schije, bě na poßledku po skhodże padnył a ßebi schiju swinył. Hacž bě jeho schtó won cžißnył abo storcžił, abo bě jeho cżežka hłowa wina spadnjenja, to ßo ženje njeje wukopało. Hanß niczo prajicź njemóżesche, a nichtó druhi nochzysche pschi tym pódla bycź chzył a wjedżecź, kak bě ßo stało. So bě hara padazeho wobydlerjow domu wubudżiło, a so běchu cži Hanßa hižo morweho nadeschli, tak rěkasche.

(Pokracžowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Nasch pěschi regiment cžißko 103 je pjatk rano na manevry do Kamjenskich stron wucźahnył. Regimentowy stab a stabaj 1. a 3. bataillona w Kamjeńzu kwartěr dostanu, mjes tym so budże stab 2. bataillona we Wudworju leżecź. Najprjódzy smeje ßo mjes 103. a 178. pěschim regimentom pola Pancžiz, Wudworja, Ssmjeczkez, Sserbskich Pasliz, Protez a Brěsnje pod komandom generalneho majora s Lafferta brigadne swucžowanje. 178. pěschi regiment w Kamjenskich kasarmach wostanje a ßo wschědnje do nich wrócźa. 10. septembra 103. regiment do Kinsbórka poczehnje, hdżež ßo s wjetscheho dżěła w tamnischich barakach saměsczi. Wot 12. hacž do 14. septembra smeja ßo brigadne manevry s wieczora Kamjenza, wot 16. hacž do 20. sept. pola Kamjenza a korpske manevry wot 22. hacž 24. septembra pola Budyschina. 24. sept. ßo 103. regiment do Budyschina wrócźi.

— Tudomne pczołarske towarstwo, kotrež je ßo 1854 sałożiło, wotměje 30. septembra w „měschczanskej sahrodże“ s pschiczinu ßwojeho 50lětneho wobstacża pczołarsku wustajeńzu. Wona ßo dopołdnja w 11 hodżinach wotewri. Wscho, schtož ßo na pczołarstwo poczahuje, trěbna nadoba, haj ßamo wschelaki sfalschowany měd, budże tam widżecź. Ssobotu 1. oktobra wieczor smeje ßo sa wopytarjow wustajeńzy pschednoschk wo falschowanju mjeda.

— Na Cžornym Bosy ßu sandżenu njedżelu popołdnju Bismarckowy pomnik wotkryli. Rěcź měješe gymnasialny wyschschi wucżeŕ dr. Arras. Haptykaŕ Menzner s Budyschina, kotryž je nastork k postajenju pomnika dał, jón městu Budyschinej, jako wobßedżerjej městna, na kotrymž pomnik steji, pschepoda.

— Sakski 12. a 48. regiment pólneje artillerije staj wutoru a ßrjedu dopołdnja s hórki blisko Pomorz do tarczow (schajbow) tsélakoj, kotrež běchu wysche Kumschiz a Drożdżija, potom dale mjes Kumschizami a Drożdżijom a w najwjetschej dalokosczi mjes Porschizami a Skanezami sestajene. Prěńsche tarcże pěschkow, druhe wotdżélenje maschinskich tsélbow a najdalsche njepschecźelsku artilleriju pschedstajachu. Najprjedy ßo do najbliżischich tarczow wysche Kumschiz tsélesche, hdyž běchu ßo pschi nich se schkrju elektriskeho grota patrony rosbuchle. Tsélachu s dwojakimi schrapnellemi. Jene w powětsje wyßoko nad semju na něhdże 300 kruchow rosbuchnychu, kotrež we wobßahu 200 metrow dele praßnychu. Schrapnelle druheje druziny hakle do twjerdeho rasywschi rosbuchnychu a pschi tym něhdże 300 kulkow do wschěch stron wutsélichu. Hdyž ßo s kanony wutséli, wona ßo satorhnywschi horje sleczi, tak so dyrbjesche ßo po kóždym wutsélu s nowa samericź. Kule wujo, rujo, frunczo, ßyczo a hrimotajo s kanony wuleczíwschi do tarczow abo też nimo nich lětachu. Wone s tajkej spěschnosczu psches powětr pschejědżechu, so běchu jenoż s wóczkom widżecź, hdyž pschi tarczi rosbuchnychu. Tarcże, kotrež běchu s něhdże pjecź zentimetrow tołstym żelesom wobbite, ßo s dżěła s naražnymi schrapnellemi pschetsélichu. Naražne schrapnelle, kotrež do semje srasychu, něhdże meter schěroke dżěry wudrěchu. Sady tarczow běchu wobrasy wojakow na deski slěpjene; wone njepschecźelske muzstwo pschedstejachu. Kóżdy regiment je 480 kulow wutsélił, s kotrychż je něhdże dżesaty dżěl do tarczow trjechił. S tarczow bě telefonowy grot k stejischczu artillerije sczehnjeny. Po nim ßo tsélazemu regimentej wosjewjesche, hdże běchu wutsélane kule trjechike. Prěni dżeń sakski kronprynz tsélenju pschihladowasche. S Budyschina a s wokolnych wßow bě ßo njeßměrnje wjele ludźi sběżało abo s jězdnym kokom abo s wosom pschijěło. Njedżiwajzy wustajenych straznikow ßo ludżo khětro blisko k tarczam swěrichu, a wulki dżiw je, so ßo se schrapnellowymi kulkami, kotrež ßo kaž krupy ßypachu, nichtó njeje sranił. Sa to je ßo cžim wjazy schtomow wobodrěke. Jenej jabłoni niże Kumschiz k Worzynej je ßo zyła króna s jenej kulu wottohrnyła. Schtóż je artillerijsku wójnsku hru wohladał, móże ßebi troschku myßlicź, kajki helski ropot je nětkole pola Liajona, hdżež Japanszy a Rußojo s 1300 kanonow, s kotrychż je wjele najczežscheho kalibra, jedyn na druheho tsélеja. Cžłowjeka hrosa woběhuje, hdyž kanonske kule w powětsje rucź, wucź a hrimacź ßłyschi a s pohłuschazym wrjeskotom nuts dyricź widżi.

S **Dżežnikez.** Wutoru pschipołonju ßo se schkrjemi, s lokomotivy worowego cžaha lětazymi, schmrěkowy płót pschi tudomnym sastanischczu sapali. Żelesniszy dżěłacżerjo płomjenja sa krótki cžaß pobichu.

S **Małych Debßez.** Tudomny dżěłacżeŕ Höfgen je schtwórtk pschipołonju s jězdnym kokom s Budyskeje waggonoweje fabriki domoj jědżo do njesboża pschischoł. Do hromady kamjenjow sałożiwschi, je wón padnył a ßebi hłowu a wobliczo cżežko wobschkodżił, so njeje hacž na dalsche k dżěłu khmany.

S **Klukscha.** Kak rjenje to tola je, hdyž ßo naschich starschich waschnja sakhowaju a ßo w cżesczi dżerża, wożebje mjes młodym ßerbskim ludom, njech je to na kwaßnych ßwjedżenjach abo na kscheseczijanskich kschczisnach. Hacž dotal cżeßne młode holzy na kwaßy a kschczisna w selenych wěnzach khodżachu, ßebi wopominajo, „cżesczi je twój wěnz najkraßnischi, duž na kedżbu jón pěknje wsmi.“ Nowschi cżaß pak poczinaju wěnzy do stareho cżapora mjetacź a, město so bychu ßebi wěnz na hłowu stajili, ßebi do włoßow nětkaju rózu tyknu. To bě wóndano też w naschim Bożim domje widżecź. S wjazorych ßerbskich kmótrow, kotrež běchu ßo seschli, bě ßo jenoż jena jeniczka s rjanym selenym wěnczkom wupyschika. Druhe běchu ßebi do włoßow róże natykale, hacž runje běchu wschě cżeßne. Ludżo pak, kotrež je njesnajachu, ßebi myßlachu, so ßu njeczeßne, dokelż běchu bjes wěnza. Hižo teho dla dyrbjake ßo cżeßne holzy wěnczka pschi cżeßnych składnosczach dżerżecź, so mohle ßo wot njeczeßnych rosesnacź.

S **Bukojny.** Tydżeńscha powjescź, so pionerojo w naschich stronach njeißu wody namakali, je wschak wěrna. Woni mjenujzy tu s zyła njeißu sa wodu wjercżeli, duž, ßo wě, też njeißu móhli żaneje nadeńcź. My w Bartskej wokolinje mamy Bohu dżakowano w nětczischim ßuchim cżaßu doscź wody; duž abeßynskich studnjow njetrjebamy.

S **Delnjeho Wujesda.** W naschich stronach je ßo swěrina nimo měry pschisporjała. W ßußodnej Lipinjanskej gmejnje ßu ßo jelenje tak ßylnje rosmnożike, so je wyschnoscź najenkam tamnischeje hońtwy, tsjom Lipsczanam, lětßa dowolika, też jeleniży tsélecź. Wóndano, hdyž ßo tam jelencża hońtwa wotmě, ßo hnydom 9 jelenizow potsěla. Też w naschej gmejnje swěrina hižo wjazy lět na polach wulku schkodu cżini. Teho dla njejßmy poßledni krócź hońtwu wobßedżerjej tudomneho ryczerkubla s nowa pschenajeli. To je ßo nam sa sło wsako, a kaž ßo powjebasche, nochzysche knjejstwo pschichodnje pjenjeżny dar sa wuhotowanje schulskeho ßwjedżenja wjazy dawacź. Tajki schczedriwy dar ßmy poßledni ras s wulkej dżakownosczu pschijeli, tola dla jeho wuwostacża njedyrbjesche lětßa schulski ßwjedżeń wupadnycź. Někotsi pschecźeljo schulskich dżěczi próstwu wo dary sa schulski ßwjedżeń sestajachu a ju po wßy wokoło pósłachu. A hlej, 154 hriwnow ßo sa krótki cżaß nasběra. Sa to mózachmy rjane wjeßele dżěczom poskicźicź. Sswjedżeń je ßo najrjeńscho poradżił. Naschej wucżerjej, knjes Günther a knjes Schlieben, dżěczom wschelakore hry wuwjesczi dawachu, so mějachu stari a młodzi pěknu sabawu. Dżěczi tykanz, khojej, zaltu a kołbaski do-

ſtachu a pódla teho ßmĕdźiſche ßebi hiſchcźe kóźde dźĕcźo ſchalku ſ napißmom „Wopomnjeńka na ſchulſki ßwjedźeń 1904“ ßobu domoj wſacź. Naſch wjeleczeſtźeny knjes faraŕ Ryczeŕ ßwjedźeń ſ pſchihódnymi ßkowami ſkónczi.

S **Kolwasy.** Wóndano ßu tu dźĕlacźerja K. ſ Rachlowa, kotryž jako tepjeŕ pſchi mlócźazej maſchinje jeneho kublerja dźĕlaſche, hroſneho njekaſanſtwa dla ſajeli. Hdyž żandarm po njeho pſchińdźe, K. cźekny. Poſdźiſcho ßu jeho w jeho wobydlenju ſaßłapili a do Budyſkeho jaſtwa wotwjedli. Cźlowjekojo ßu dźeń a bóle ſkaźeni.

S **Rakeczanſkeje woßady.** S wulkim wjeßelom ſańdźenu njedźelu Boži dom wopuſchcźichmy. Sa dołhe, dołhe lĕta bĕ ßo nam ſaßo ras na kemſchach ſpĕwanje khĕrluſchow ſ piſchcźelemi tak pſchewodźako, ſo mózachmy my wobſtarni ßwoje khĕrluſche po ſnatych khłoßach a rjenje a pſchiſtojnje mĕrnje ßobu ſpĕwacź. To je ßo nam lubiko. Hewak druhe njedźele ßmy pſchi ſpĕwanju lĕdma dycha dohrabacź móhli, na nutrne ſpĕwanje pſchi tym ani myßle njebĕ. A pódla teho ßo nam druhdy khłoßy ſanjeßechu, kotrež ßu nam zyle njeſnate. Mjes woßadnymi je tajkeho byrglowanja dla wulka njeſpokojnoſcź. Runje tak na to ſkorża, ſo ßo w Rakeczanſkej ſchuli naſche dźĕcźi pſchemało ßerbſki roswucźeja a ſo ßo tam ßerbſka rĕcź potlóczuje. Najprjódy naſche zyrkwinſke a ſchulſke pſchedſtejicźerſtwo napominamy, ſo by njedoſtatkej wotpomhało, prjedy hacź ßo na druhe mĕſtno ſe ßwojimi ſkórźbami wobrocźimy. Jeli ſo ßo piſchcźele ſ doſtojnej mĕrnoſcźu njehraju, kaž ßebi to khĕrluſch w zyrkwi żada, wo byrglowanje ſ zyła wjazy njerodźimy. Tajka honjenza na piſchcźelach je hižo dawno woßadnym ſ pohórſchkom a ßo njeſnjeße ſ nabożnymi ſacźucźemi, ſ kotrymiž dyrbi cźłowjek w Bożim domje napjelnjeny byćź. Sa doſtojne a wuſtojne byrglowanje a ſpĕwanje ſańdźeneje njedźele a teho runja wyßokodoſtojnemu knjeſej fararjej Gólcźej ſa kraßne prĕdowanje ßo najwutrobniſchi dźak praji. J—a.

S **Kamjeńza.** S jeneje ſkały pola Bambrucha je ßo tydźenja khĕtra dźĕlba dynamita kradnyła.

Se **Sſeho Komorowa.** Na tudomnym póſcźe bĕ ßo pſched nĕkotrym cźaßom pjenjeżny liſt ſ 2400 hriwnami papjerjanych pjenjes ſhubił. Tudomny póſtſki agent Schmidt je ßo nĕtko wuſnał, ſo je tele 2400 hriwnow pſchekſchiwił a ſo je prjedy teho też hižo ras 1000 hriwnow pſchekſchiwił. Tamne 2400 hriwnow w Schmidtowym wobydlenju mjes fotografiſkimi platami ſkhowane namakachu. Khowanku je njeßwĕrny ſaſtojnik pſchepytowanſkemu ßudnikej ßam prajił.

S **Kulowa.** Na tſĕſche ßo wobßunywſchi je 74lĕtny tſĕchikryjeŕ Jung na hromadu zyhelow dele padnył a ßebi ſadnju hłowu a khribjet cźeżko wobſchkodźił. Snjeſboženeho ßu ſ woſom domoj dowjeſli.

Se **Shorjelza.** Kaž w druhich mĕſtach, też tu dła njedoßahanja pizy mlokowe płacźiſny powyſchichu. Dokelž pak na to mnoſy wotebjerarjo pſcheſtachu mloko kupowacź, ßo mloko ſaßo po prjedawſchich płacźiſnach pſchedawa.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Kaž nadróżni rubjeżnizy ſchkleńzutocźerjo Emil Schlammer a Auguſt a Wylem Jainz ſ Kobjelina 13. junija wjecźor ſchkleńcźerja Markußa na dróſy pſched Mużakowom ſ jĕſdneho kola ſtorhnychu a ßebi wot njeho 3 hriwny żadachu. To dyrbjeſche khoſtanje ſa to byćź, ſo njebĕ ſaſwonił. Mjes tym ſo ßo Markuß hiſchcźe ſ nadpadnikami wadźeſche, prĕdaŕſki kandidat Erneſti pſchijĕdźe. Schlammer, kotryž ßo jemu do pucźa ſtupi, jemu koło ſwrócźi, tak ſo Erneſti do dróhoweho pſchĕrowa padny. Tſjo wobſtorżeni jeho wobſtupiwſchi jemu kaſachu, ſo by jim tſi hriwny khoſtanja płacźił, dokelž njebĕ ſaſwonił. S dobom jemu puki lubjachu, jeli ſo by ßo pſchecźiwjał. Markuß ßo ſkónczńje nadpadnikam ſ 50 np. wukupi, kotrež jemu Schlammer naſajtra ſaßo pſchinjeßy, ßo nabojawſchi, ſo mohła ta wĕż ſke ſcźĕhwki mĕcź. Schlammera, kotryž je hižo dwójcy dła kaźenja domjazeho mĕra khoſtany, k jaſtwu na 1 lĕto, Auguſta Jainza k jaſtwu na 6 mĕßazow a Wylema Jainza na 6 njedźel ſaßudźichu.

S **Wojerez.** Na tudomnym dwórniſchcźu je ſańdźenu pónđźelu dźĕlacźeŕ Pück, pola ſpediteura Schuſtera dźĕlazy, do njeſboża pſchiſchoł. Maſchiny pſchekładujo, cźeżki maſchinowy dźĕl Pückej na hwiſdźel padże a ju roſmjecźe. Naſajtra ßu dyrbjeli wobżaromnemu cźłowjekej nohu wotewſacź.

— (S automobilom nacźinjene njeſboże.) Wutoru po Hródkowſkim ſchoßeju ſapſchah wyſchſcheho hajnika ſ Gronefelda ſ drjewom jĕdźeſche. Hdyž pohoncź naſdala automobil ßebi napſhecźo jĕcź widźeſche, kotrehoż ſignale jeho konjow traſchachu, wón kiwaſche, ſo by automobil ſaſtał. Automobilowy wjednik pak nimo ſapſchaha jĕdźeſche, kotrehoż konjej ßo njedaſchtaj wjazy ſdżeržecź a ßo ſplóſchiſchtaj. Wós ßo roſtorże a pohoncź ßo ßmjercź ſtraſchnje ſrani. Spłóſcheneju konjow hakle pſched Wojerezami ſadżeržachu.

S **Brĕzkow.** Wodu ſ Cźorneho Halſchtrowa cźĕrajo, bĕ bĕtnaŕ Jan Bulank do hłubokeje wody padnył. 77lĕtny ſtarz budźiſche ßo wĕſcźet epił, njebudźiſche=li ßo invalid Kockert ſ Hóſka njeſboża dohladał. Kockert hnydom do wody ſkoczi a ſchĕdźiwza hiſchcźe żiweho na kraj wucźeże.

S **Krjebje.** Tudomneho rĕſbarja Ottu ßu wóndano ſajeli. Wón je na pohrjebniſchcźach w Borſchcźi, Hóſdnizy, Klĕtnom a Krjebi rowowe kamjenje kradnył, ſo by je pſchedźĕłał a pſchedał. Hdyž wachtmiſchtr, kotryž mĕjeſche jeho ſajecź, jeho wobydlenje pſchepyta, w pjezy ßydom kranjenych rowowych kamjenjow ſkhowanych namaka. Wachtmiſchtra wohladawſchi Otto cźekny, tola jeho w bliſkej huſcźinje wußlĕdźichu a ſajachu.

Se **Sſlepeho.** Wobras knj. molerja Kraußy „Sſerbſke holcźo pſchi Sſlepnjanſkim hacźe,“ kotryž je w tu khwilu na internationalnej wuſtajeńzy w Drjeźdźanach, je powſchitkowne ſpodźiwanje namakał. Dopokaś teho je, ſo ſtej dwĕ mĕſcźe, kotrejuż wumjeſkłej towaŕſtwje ßebi na wuſtajeńzach najrjeńſche wobraſy wobhładatej a je potom ſa ßwoje pjenjeſy domach wuſtajatej, dła tuteho wobraſa cźeſtne pſcheproſchenje knj. Kraußy póßłakej. Stej to mĕſto Lipſk, kotrež chże to ſnamjo w hodownym cźaßu a mĕſto Hannover, kotrež chże jo k lĕtu wuſtajicź a ßwojim wobydlerjam pokaſacź.

Přilopk.

* (Scźekły poß.) Sańdźeny pjatk ßu w Schönbachu w hornjej Łużizy jeneho ſkaźeneho pßa ſaraſyli. Poß, kotryž żiwnoſcźerjej Linzy tam ßłuſcha, je wſchelake njeſboże nacźinił. Njedźelu pſched tydźenjom je wón 10lĕtnu holzu Thomaßez ſ Bejerez a poßlednije dny hiſchcźe tſilĕtnu holcźku a 20lĕtneho ßyna żiwnoſcźerja Linki ſkußał. Tele tſi woßoby ßu ßobotu do Barlina wotjĕke, ſo bychu ßo w tamniſchim Paſteurſkim wuſtawje pſche ſkaźenoſcź ſchcźĕpicź dake.

* Swĕrina w nowym khĕżorowym hońtwinſkim revĕrje ſ połnozy Barlina je ßo wo żadne ſwĕrjo — jenu wopizu — pſchiſporika. Wona je na Oranienburgſkim tſĕlenju ſ jeneje budy cźekka a ßo nĕtko w lĕßu pola Lehniſkeho jĕſora wokoło bruczi. Tu ßo wona po wopicźim waſchnju ſe wſchelakimi pryſlemi ſabawja, ſchcźĕka ßo ſ mlodej ſwĕrinu a hajniſkim ſaſtojnikam wſchelake mjerſanje nacźinja. Tele dny wopiza hajnkowninu ßadowu ſahrodu wopyta a wjele ßadu ſeſchcźipa, kotrež do hajnkowninych woknow funkaſche. Prjedy pak hacź móżeſche hajnk koßmatemu pakoſtnikej kożu wupraſkacź, bĕ ßo wón ſ procha mĕł.

* (Njeſboże pſchi manevrach.) Bliſko Schrobenhauſena ßu mnoſy jĕſdni padli. Vizewachtmiſchtr Wiegmann ßebi wobruczku ſlemi, podwyſchk Kapfer a jĕſdny Wild ßo teho runja cźeżko ſranichu. Serżant Schmidtberger ßo ſ jeneho transportſkeho woſa cźiżny a ßebi moſhy ſtſchaßy, jĕſdnemu Stangerej ßo pſchi nadbĕhu ſ hlebiju wutrobno pſchekłó; wón ſa dwĕ hodźinje wumrje.

* Cźeżke njewjedra ßu w nĕkotrych dźĕlach hornjeje Bayerſkeje khĕtru ſchkodu nacźiniłe. Nĕkotſi cźłowjekojo ßu ßo ſ błyſkom ſaraſyli. W Todtenriedu błyſk do jeneje fajmy dyri a ſapali. Jedyn hólz, kotryž bĕ w fajmje wucźeł pytał, ßo ſpali. — Bliſko Gerolsbacha ßo jena ßłużobna dźowka ſ Bożim njewjedrom ſaraſy. Hnójne widło pſches ramjo położiwſchi wona ſ pola domoj dźĕſche. Błyſk do widła ſajĕdźe, na holzyne cźĕło pſcheſkocźi a jej khribjet wopali, pſchi cźimż ßo jej draſta rósdrĕ, kaž ſo by ßo ſ nożizami rosrĕſła.

* (Wóßom lĕt dła ſranjenja pſchedſtajeneho.) Wójnſki ßud w Saarbrückenje je cźeżke khoſtanje pĕſchkej Rufingej ſ 1. elſaſkeho pĕſcheho regimenta w Straßburgu napołożił. Na ßwjatkownej dowoleńzy ßo Rufinger na rejwanſkej łubi ſ podwyſchkom Leinenweberom ſ rheinſkeho artillerijſkeho regimenta w Metzu ſetka. Ssnadneje wĕzy dła ßo ſwadźiſchtaj, pſchi cźimż dyrbjeſche wojak pſched podwyſchkom womjelknycź. Po rejach pak Rufinger podwyſchka na dróſy wotkaka a jeho wot ſady nadpadnywſchi jeho cźeżko ſrani. Wojaka k jaſtwu na 8 lĕt ſaßudźichu a jeho ſ wójſka wuſtorcźichu.

* (Załoßna ßmjercź.) S Züricha piſaju: Pſched tydźenjom, prjedy hacź wjedro wuſtudny, ßo w jenej tudomnej jĕſorowej kupjeli dźewjecźlĕtna holza kupaſche. Pſchi tym ßo na wokomik podnóri a bjes wole nĕſchto wody ſrĕbny. Domoj pſchiſchedſchi holza nĕſchto khlĕba ſjĕ. Na to jej womjalkny, a wona dyrbjeſche wrócźecź. Pſchezo, hdy by holza nĕſchto ſjĕdła, by to dyrbjała wuwrócźicź. Kóżdy krócź ßo jej ſdaſche, kaž ſo by nĕſchto k póżeradku pſchijĕło, ſchtoż pak njeby ſ huby won pſchiſchło. Sa tſi dny holza na ſymizu a

hłowubolenje ſkhori. Sawołany lěkař měnjeſche, ſo ßu ßo holzy moſhy ſahorike. Wſchě wukaſane ßrědki niczo njepomhachu, a holza ſa ſchěſcz dnjow ſ wulkimi boloſczemi wumrje. Hdyž bě dźěczo lědma wudychało, a hdyž hiſchcze lěkař a ſtarſchej pſchi cźěle ſtejachu, ſeſdałßo, kaž ſo by ßo pſches cźěkowu noßowu dźěrku něſchto hibało. Cźorne ſwěrjo ßo pokaſa, a hdyž jo wucźežechu, mějachu pjecź zentimetrow dołhu wódnu jeſchcźelzu pſched ßobu. Holza bě jeſchcźelzu pſchi kupanju ſ wodu žiwu pózrjeła a bě ßo ſ njej pomału morika.

* (Snjeſboženje ſ automobilom.) Blisko Rimſtinga ßo konjej worazeho burſkeho pachoła ſplóſchiſchtaj a jenemu automobilej napſcheczo cźěrjeſchtaj, pachoła ſa ßobu wleczo. Automobil pachoła pſchejědże a jeho cźežko ſrani. — S njewobhladniwoſczu automobiloweho wjednika awſtriſkeho arzywójwody Eugena ßo w Schinkenfeldenje pola Linza cźežke njeſboże ſta. Wjednik ſ automobilom ſkoku nimo burſkeho ſapſchaha ſjědże. Duž ßo kóń ſplóſchi a cźekny. Na dobo ßo kóń ſ wosom do pſchirowa wali. Bur, na kotrehož ßo kóń cźißny, ßo cźežko wobſchkodźi. — Twarz Megrinek ſ Brüſſela, kotryž w nozy ſ motorſkim jěſdnym kołom ſ Brügga domoj jědźeſche, do motorſkeho koła ßwojeho ßyna, kotryž bě jemu napſcheczo wujěł, ſ tajkim wotmachom ſrašy, ſo wobaj jěſdnaj padnyſchtaj. Nan na měſcze morwy ležo woſta, ßyn bórſy po tym wumrje.

* Pſchecźiwjenje pſchecźiwo automobilam bywa w někotrych ſtronach Italſkeje pſchezo wjetſche. Do automobila, ſ kotrymž ßo cźeta italſkeho krala, ſavoyika prynzeßa Laetitia, wjeſeſche, blisko Turina kamjenje mjetachu, kotrež pak wós njewobſchkodźichu. Hórje ßo baronej Franchetej ſ Florenza ſeńdźe, kotrehož je, runje kaž jeho wjednika, rosnjemdrjeny lud ſkoro kamjenjował. Wonaj ßo cźežko ſranichtaj.

* Satraſchny wichor je w Sorrentu pola Neapla w Italſkej ſakhadźał. Wſchě tšěchi ßu ßo wotkryke, wſchě ſchtomy ßo ſlemike a zyrkej je ßo doſpołnje wupuſcźika. Srudnje ßo do zyrkwje hlada: rosbite wokna, ſe ſcźěnow ſtorhane wobraſy a ſniczena zyrkwina nadoba na ſemi leža. W ſeminarje pódla zyrkwje ßu ßo wſchě ſcźěny mjes ſtwami ſaßypke, tak ſo ßu ſpanſke ſale nětkole jenicźka wulka ſtwa, pokna rospadankow. Seminariſtojo ſpachu, hdyž wichor pſchihowri a dyrbjachu koſchlacźi cźeknycź, ſo ßo njebychu ſe ßo powalazymi ſcźěnami ſaraſyli. Jena murja Pawołſkeho klóſchtra ßo na hoſcźenz Taſſo wali, w kotrymž ßo durje a wokna wuraſychu; cźežke meble ßo roslemichu kaž ſchwabliczki. W jenej wjeſzy ßo dom, kotryž wikował Galano a krawz Cariello wobydleſchtaj, ſaßypny. Galanowa žona, Cariellowy ßynk a jena ſtara žona ßo jako cźěła ſ rospadankow wucźežechu.

* (Kholera w Perſiſkej.) Po nowſchich powjeſcźach je w Perſiſkej něhdże 200000 woßobow na kholeru wumrjeło. W Teheranje je ßebi mrětwa wjazy dyžli dźeßaty dźěl wobydleſtwa ſa wapor žadała. Wſchě tamniſche nowiny ßu kholery dla wukhadźecź pſcheſtałe.

* (Njeſkutk němſkeho podwyſchka w němſkej krótkowjecźornej Afriży.) Podobnje kaž prynz Arenberg je ſanitetny podwyſchk Koßak ſ jenym cźornochom ſakhadźał a jeho ſacźwilował. Wěſty Herfurt wo tym w kolonialnych nowinach piſche: Koßak njeje cźornochej ſa 5 dnjow niczo jěſcź dał. Symny ſeptemberſki dźeń da wón ſputaneho cźornocha ſ wodu tak dołho poliwacź, hacź wón we łuži leżeſche. So by woda njewotběžała, wokoło cźornocha, pſchi muri leżazeho, haczenje ſcźinichu a jemu ſymu wumrjecź dachu; pſchetož Koßak ßo wo to ſtaraſche, ſo njemóżeſche żaneje ßłóncźneje pruhi na cźornocha padnycź. Němſki ſaßydlak Groeneveld Koßaka jeho hroſnoſcze dla pola wyſchnoſcze wobſkorži. Wyſchnoſcź pak Koßaka wuwinowa a Groenvelda dla wopacźneje pſchißahi wobſkorži a jeho k khoſtarni na tſi lěta ſaßudźi. Wyſchſchi ßud we Windhuku na ſboże tónle wußud ſacźißny. Poſdźiſcho je wójnſki ßud Koßaka drje winowateho ſpóſnał, tola jeho jenož k ßnadnemu pjenjeżnemu khoſtanju ſaßudźił. Pódla teho ßu Koßaka hnydom ſe ßłużby puſchcźili a do Němſkeje wróczo póßłali.

* (Lynchowanſki ßud w Statesboroughu.) Pſchezo żadławiſche nadrobnoſcze wo lynchowanſkim ßudźe, ſ kotrymž ßu w Statesboroughu w ſjenoczenych ſtatach poknózneje Ameriki někotrych k ßmjercźi ſaßudźenych cźornochow morili, do New Yorka pſchikhadźeja. Cźornochojo běchu pſched tſjomi njedźelemi běłeho farmera Hodgeſa, jeho žonu a tſi dźěcźi morili a jich cźěła ſpalili. Ssudniſtwo w tymle padże jara rucże dźěłaſche; diwaj cźornochaj běſchtaj hižo k ßmjercźi ſaßudźenaj a dyrbjeſchtaj ßo w ſeptembrje wobwěßnycź. Běli njeběchu pak ſ tymle khoſtanjom ſpokojom. Woni, kaž je ßo hižo tydźenja pißało, jaſtwo wobſtupichu, wojeńſkim ſtražnikam brónje ſebrachu, cźornochow Reeda a Katona ſ jaſtwa wuwjedźechu a ſ nimaj do lěßa woteńdźechu. Podarmo ßudnik Daly a bratr ſkónzowaneho Hodgeſa lud napominaſchtaj, ſo by ſakonjej jeho běh woſtajił. Lud ßo njeda wotdźerżecź. W lěßu na ßwětlinje cźornochow k ſchtomej ſwjaſachu, jeju ſ keroſinom polachu a ſpalichu. — Lěß, hdźež ßo to ſta, k ſawoſtajenſtwu ſkónzowaneho Hodgeſa ßłuſcheſche. Reed jenož mało bojaſnoſcze pſcheradźowaſche, Katon pak ſ hroſu tſchepotaſche a proſcheſche, ſo bychu jeho pak wobwěßli, pak ſatšělili. Na ßwětlinje jatymaj draſtu ſ cźěła ſtorhachu, a jeju ſ powjaſom, ſ kotrymž běſchtaj wuputanaj, ſ khribjetom k ſchtomej ſwjaſachu. Bliżſchu pół hodźinu ßuche ſchmrěkowe drjewo ſběrachu a 10 gallonow keroſina pſchiwjeſechu. Hdyž běchu ßo tele pſchihotowanja dokonjake, jenemu fotografej kaſachu, jateju a paleniſchcźo fotografowacź. Na to drjewo ſ howrjazym wyſkanjom ſapalichu, a płomjenja wokoło cźornochow ſchwihachu. Reed ßo huſaſche a wijeſche, tola njewokaſche. „Bóh budź mi hnadny", běchu jeho jenicźke ßłowa, hdyž płomjenja po nim horje ßapachu. Katon pak ßmjercze ßo bojo żałoßnje rjejeſche. Jeho huſtych włoßow, ſ keroſinom polatych, ßo hnydom płomjenja popadźechu. Sa něhdże tſi mjeńſchiny běſchtaj cźornochaj po ſdacźu morwaj. Hnydom na to ßo lud do powoſtankow ſpaleneju da, ſo by ßebi wopomnjeńku na ludowy ßwjedźeń ßobu wſał. Lynchowarjo běchu prjedy teho wſchě telegrafy, do Statesborougha wjedźaze, rosrěſnyli, ſo wyſchnoſcź njemohła ſ druhich ſtron wojeńſku pomoz ſawołacź. Naſajtra je lud tež cźornocha Bella, kotryž bě do ſkónzowanja Hodgeſez ßwójby ſapleczeny, ſ jaſtwa wuwjedł a jeho ſpalił. Nětkole je ßo w Statesboroughu ſaßo měr poſtajił, runjeż je lud hiſchcze khětro rosħorjeny. Powjeda ßo, ſo ßu ßo pſchi lynchowanſkim ßudże wſchitzy nahladni ludźo zyłeho Statesboroughſkeho wokrjeßa wobdźělili a ſo teho dla njeje móżno, winowatych khoſtacź. Wojazy njemóżachu ßebje a cźornochow pſched lynchowarjemi ſchkitacź, dokelž njemějachu patronow. Po dalſchich powjeſcźach ßu běli tež dweju cźornych předarjow ſpalili. Spaleni pjecźa k paßmu ßłuſcheja, kotrež je ßo ſarocźiło, wſchitkich běłych moricź. New-Yorkſke nowiny pſchecźiwo naßylnoſcźam lynchowarjow proteſtuja, kotrež ßo wot hroſnoſcźow dźiwich njeroſeſnawaju.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Lětša 17. junija cźrjóda zyganow po Hodźijiſkej woßadże cźahaſche. W Spytezach jich żandarm ſetka a jich do Wujeſda pſchewodźeſche. Po pucźu wón ſhoni, ſo je zyganka Roſowa w Małej Praſy ludźi jebała. Duž żandarm Roſowu we Wujeſdże ſaja a ju wjeßnemu ſtražnikej Janej Auguſtej Keilichej ſ poruczenjom pſchepoda, ſo by ju na Biſkopſke hamtſke ßudniſtwo dowjedł. Keilich ßo najprjódzy hromadże ſ jatej kruch pucźa na jenym wosu wjeſeſche. Potom dyrbjeſche ſ njej pěſchi hicź. Mjes tym ſo Keilich ſ jenym ſnatym powjedajo do prědka dźěſche, jata jeho ſcźěhowaſche. Hdyž ßo Keilich ras wohlada, bě ßo jata ſhubiła. Wona bě do lěßa cźekła a ßo njeda namakacź. Keilich mějeſche ßo teho dla pſched ßudom ſamolwicź, ſo bě jatej dał twochnycź. Jemu 15 hriwnow khoſtanja napołożichu.

Dźěłacźer Khorla Jan Wudowjenz w Brěſynzy bě poßlednje ſchtyri lěta, hdyž w Adolfiſkej hěcże dźěłaſche, wſchelake deſki, laty żerdże atd. kradnył a je w ßwojim bydle ſkhował. Hdyž pola njeho 6. haprleje ſa kradnjenymi kołczemi pytachu, ßo nakradnjeneho drjewa dohladachu. Pſchi tymle wupytanju Wudowjenzowa žona rodź. Njeliż ſe Skanez na żandarma nawoła: „Wy paduſchi, wy mi tola wſcho pokradnjecze!" Wudowjenza paduſchſtwa dla k jaſtwu na dwaj měßazaj, jeho žonu ſkſchiwdźenja dla k jaſtwu na jedyn tydźeń ſaßudźichu.

Za Serbski dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 4132 hr. 21 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle" čisło 36. lěta 1904 hižo kwittowane:

Delanska patentna komisija (577,14 hr.): 3 hr. 10 np.

Hromadźe: 4135 hr. 31 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerviſy
ſa 6 woſzobow po 3 mk.,
khofejowe ſchalki ſporzlina,
rjane pißane po 14 hacź 20 np.
hacź do nanajwoſzebniſchich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane pißane po 50 np.
a wjele druhich wězow k ſelenemu a ſzlěbornemu kwaßej porucza po najtuniſchich płaczíſnach

Max Mütze
na bohatej haßy.

Skład drainěrowanſkich rolkow w Lětonju
porucza **drainěrowanſke rolki**
wſchěch wulkoſczow,
wodowodowych rolow,
konjazych žłobow,
kruwjazych kortow,
ſzwinjazych kortow,
proßazych kortow ſ rěblikom
a bjes njeho,
pßyczе korta,
pleſtrowanſke platy,
wſcho po fabrikſkich płaczíſnach.

Emil Dietrich.

Sa ratarjow!

Najlěpſche
czěrjenſke rjemjenje
ſ jadriweje koże,
rjemjenjowy wóſk,
w kulojtych žerdkach,
ſadźěwuje ſzuwanju a powjetſcha czahanſku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,
najlěpſchi ruſki
maſchinſki wolij
½kilo po 20 np.
najlěpſchi kołomaß,
zentnar nětko po 12 mk.,
kožane ſchórzuchi,
ſ rjemjenjom a bjes njeho
jara płaczíſny hódno porucza

Otto Büttner,
pſchedawarnja koże, czěrjenſkich rjemjenjow a techniſkich wězow,
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchczu 9.

O Valencia O
ſtare ſchpaniſke czetwjene wino
ſzłódke a mile
zyła bleſcha po 1 mk. 25 np.
pół bleſche po 65 np.
Se ſwojim pſchirodnym tanninowym wopſchijeczom požadanje ſa jědźu ſbudźuje a žołdk ſzylni, woßebje krejkhudym a blěduſchkam ſo porucza. Dostacź pola

H. Kunackoweho naßlědn.
na bohatej haßy 8.

Płaczeńſke dny
Laſowſkeje wyſchſcheje hajnkownje.

Pónjelu 12. ſeptembra t. l.
w piwarni w **Stróži** dopołdnja wot **9—10** hodźin
a we **Wulkich Sdźarach** w hoſczenzu kn. Ssykory dopołdnja wot **11—½1** hodźiny.

Wutoru 13. ſeptembra t. l.
w hoſczenzu w **Skyczinje** dopołdnja wot **9—10** hodźin,
w hoſczenzu w **Radſtej** dopołdnja wot ½**11—½12** hodźin,
w hoſczenzu knjeſa Kónza we **Laſu** pſchipołdnju wot **1—2** hodźiny.

Saplaczicź ſu pjenjeſy ſa hatne trawjenje a wſchě ſbytki ſa drjewo.

Saſtate pjenjeſy budźa ſo po tutym dnju pſches ſudniſtwo žadacź.

We Laſu, 25. auguſta 1904.

Wyſchſche hajniſtwo.
Schittmer.

A. Tſchentſcher w Budyſchinje
na bohatej haßy cźißło 18.

Wulki ſkład
wſchěch druzinow muzazych ſchatow, dźěcźazych ſchatow, ſchatow ſa cźěſchne dźěcźi, kupanſkich ſchatow, blidowych ſchatow, poßleſchczowych ſchatow, knchiniſkich ſchatow a normalnych trikotowych ſchatow.

Wulki wubjerk. Derje a tunjo.

Deſtillazija Adolfa Rämſcha naßlěd.
(mějeczel **Max Kirschner**)
w Budyſchinje pſchi butrowych wikach
— 1868 ſałożena —

porucza ſwoje daloko a ſchěroko ſnate wubjerne **likěry** k kwaßam, kſchcźiſnam a druhim ſwjedźeńſkim ſkładnoſczam w cźwizach a po waſy. Woßebje dobre ſu dwójny **rózowy, nalikowy, hońtwinſki a jadroſelowy, hornjołużiſki, žołdkoſelowy ſeleny** a **cźetwjeny, zitronowy, wiſchnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturſkokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **žitny** po 70 a 60 np., a **cźiſty** cźißło 1 a 2, liter po 32 a 34 np. **Cźwizy k pjelnjenju ſo wupožcźuja.**

Mlócźenje ſ parnej maſchinu

na mſdu cźini **Bóſchicźanſki knježi dwór.**

Maſchinſki wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jěſdne kola
kołomaß
porucza tunjo
Měrſchez bratrow naßl.
Richard Hentſch
pſchi žitnych wikach 30
w domje hoſczenza „ſkoteje hwězdy."

Woprawdźitu
limettu!!!
najlěpſchi bjesalkoholny
wocźerſtwjazy napoj.
1literſku bleſchu po 1 mk. 20 np.,
w korbowych bleſchach po 10 litrach
a wjazy poměrnje tuńſcho porucza
H. Kunackowy naßlědn.
na bohatej haßy 8.

Woprawnu
limettu
ſnateje najlěpſcheje hódnoſcze w korbowych bleſchach po 3 litrach kaž tež po waſy kóždu měru, ſa korczmarjow woßebje tunjo, porucza
Gustav Küttner
w Budyſchinje na ſzerbſkej haßy 10.

Nowe
połnoſerje
jara rjane
ſchtuku po 5, 6, 7 np.,
mandlu tuńſcho porucza
J. G. Klingſta naſl.
na bohatej haßy 16.

Najlěpſchi amerik.
petrolej
kupujecze, kaž mózecze ſo pſcheßwědczicź,
najtuńſcho
pola
J. G Klingſta naſl.
na bohatej haßy 16.

Pośpyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſczu ſzym wjetſche dźělby
zigarow
jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cźißło 458 a 460, ſ cźiſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po ſwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ſo palazeju a **wubjernje złodźazeju**
10 ſchtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 ſchtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pſchedawacź.
Proſchu, ſpytajcze!

Ernſt Lehmann
prjedy Khorla Pětſchla
na rózku žitneje a ſzerbſkeje haßy.

Czerſtwy paleny khofej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacź 220 np. porucza
Gustav Küttner
w Budyſchinje
na ſzerbſkej haßy 10.

Nanmannſke
Germania
jěſdne kola
najlěpſche ſwěta,
dale wſchě **pſchißłuſchne dźěle jěſdnych kołow,**
ratarſke maſchiny,
běrnowe parniki atd.
pſchedawa tunjo
J. T. Zſchabran
w Porſchizach (we Łužizy).

Franzſki palenz

najlěpſchi ſzrědk pſche wupadanje włoßow a k poßylnjenju roſczenja włoßow w bleſchach a po waſy tunjo pſchedawa.

Otto Engert.

Hejda! Hdže póndźemy?

Njedźelu 4. sept. póndźemy wschitzy do

Noweje Jaßońzy

na **reje.**

Popołdnju wot 2 hodźin budźa ßo pschi piskanju gramofona **kehele** kulecź.

Na to pschecźelnje pscheproschuje

R. Dunkel a mandźelska.

Khěža na pschedań.

Dwajschoßna khěža cźißko 20 w **Dobroschezach** pola Plußnikez je na pschedań. Dalsche je w Dobroschezach cźißko 26 shonicź.

Pschedawarnja materialnych tworow ſ korczmarſtwom, 43 lět w jenej ruzy, ſe 17 jutrami pola a luki, je dla ſemrjecźa wobßedźerja jara tunjo ſ 1000 hr. napłaczenja hnydom na pschedań. Dalsche je pola ſwudowjeneje Buhlerowej w Borſchczi (póſt Borſchcź-Förſtgen) w pruſkej hornjej Łužizy shonicź.

Mužaze a žonjaze

jěſdne kolo

ma tunjo na pschedań **Michał Njeczka,** wojnař w Radworju.

Orchestrion,

18 kruchow piskazy, jara derje ſdźerżany, je dla njedoßahajeje městnoſcźe na pschedań w reſtawraziji **„Sprejneho doła“ w Hrubjelcźizach.**

Jabłuka k tłóczenju

kóždu dźělbu po najwjetſchich płaczišnach ſa hotowe pjenjesy kupuje

A. Kolſcher

w Budyſchinje.

Dołżizy

kruſchwy (němſki Bauerntaſche), k ßuſchenju ßu zentnař po 2 hr. na pschedań pola Pětra Nowaka na Horje pola Njeßwacźidła.

Hnój ſ jamy

a tajki, kotryž je ßo ſ **haßow namjetk,** je tunjo na pschedań na Židowje cźißko 103. Dalsche je tež shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Rataŕſzy ſchulerjo dobru a tunju **penſiju** na ßukelnſkej haßy cźißko 19 dostanu. Wſcho dalsche je w pjekarni cźißko 19 tam shonicź.

Penſiju

Rataŕſzy ſchulerjo wubjernu penſiju po pomérnej płaczišnje na Wettinſkej drózy cźißko 20 po 1 ſkhodźe dostanu.

Mißionſki ßwjedźeń w Malym Wjelkowje.

Njedźelu 4. septembra, dopołdnja ½10 hodźin ßwjedźenſke prědowanje mißionſkeho direktora Buchnera w Berthelsdorfje. popołdnju w 3 hodźinach: poßwjedźeń ſ powjedazymi pſchednoſchkami wſchelakich mißionſkich dźěłacźerjow.

Kóždy je wutrobnje witany.

Jan Treu, prědař.

Nałutowarnja we Wósborku

— ſ rukowanjom měſcźanſkeje gmejny a ſ něhdźe 90,000 mk. wěſtotneho ſamoženja —

najwěſcźiſche ſałoženje ſa łutowanki poſkicza a je ſadanja

ſ 3¼ %

wſchě ſapołožki krucze tajne dźerži.

Łutowanki tež po wjetſchich ſumach bjes prjedawſcheho wupowjedźenja wrócźo płacźi a wſchě žadanja ſapołożerjow po móżnoſcźi najſwólniwiſcho dopjelnja.

Płacźenje a wrócźo płacźenje móże ßo kóždy cźaß tež ſ póſtom ſtacź.

Nałutowarnine ſarjadniſtwo.

Měſchcźanoſta Jentzſch.

Do Kamjenza! Do Kamjenza!

Hoſcźenz „Ruſzy“

(na Budyſkej drózy)

ſ wupſchahanjom a pſchenozowanjom

cźeſcźenym Sserbam w Kamjenzu a wokolnoſcźi ßwoje **ſtwy** porucza, w kotrychž ßu dobre a tunje jědże dostacź. Łoża ßu ſ dobrymi poßleſchcźemi wuhotowane. Duſchny pſchebytk.

S počeſcźowanjom

Arno Rauchfuß.

Rataŕſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi **ſymſki ſemeſter** ßo **wutoru 18. oktobra 1904** ſapočznje. Pſchipowjedźenje nowych ſchulerjow podpißany direktor pſchijimuje, kotryž je tež ſwólniwy, wſcho dalsche wukaſacź.

Proſ. **dr. Gräfe,** direktor.

Dźak.

Schtyri lěta na jara boloſcźiwu khoroſcź ſchije cźerpjach, kotraž mi pſchi rěcźenju a dychanju najwjetſchu boloſcź cźinjeſche a napoßled ßo mi ſ njej jědźenje tak počeżowaſche, ſo ßo huſto dołhi cźaß ſ hłodom a lacźnoſcźu na żałoßne waſchnje cźwilowach. Dach ßo knjeſej **J. Wünſchej,** hojazemu magnetiſeurej w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 1, lěkowacź a ßym po tſinjedźelſkim magnetiſkim hojenju moje cźerpjenje do zyła wotbyk, tak ſo ßo njemóżu woſtajicź, tole hojenje ſe ßamßneho pſcheßwědcźenja kóždemu cźerpjazemu naležnje porucźicź. Wſcho dalsche rad wukaſuju.

W Błohaſchezach, 25. auguſta 1904.

Jan Panaſch, ratař.

Limettu

woczerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płacźiſny hódno porucźataj

Schiſchka a Rjeczka

na ſwonkownej lawſkej haßy.

Konjaze deki, dobry cźorny lak

na konjazy grat tunjo porucza

C. A. Pietſch

pſchi žitnych wikach 8

(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

20 porow holbjow k plahowanju

je zyle tunjo na pſchedań w Budyſchinje na ſeminarſkej drózy 21.

Młódſcha ſolidna **holza** ßo k 15. ſeptembrej abo k 1. oktobrej **do** ßłużby pyta. Poſkicźenja chzyke ßo pod **M. G.** we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Njewoženjeny

rólny pohoncź

ßo pyta na **knježi dwor w Delnim Wujeſdźe** (w Schleſynſkej).

Młoda **pilna holza** cźeßneju ſtarſcheju ſe wßow, ßo do lohkeho dźěła k jenej ßerbſkej ßwójbje k 1. oktobrej do Draždźan pyta. Dalsche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Sſłużobna dźowka

niz runje najmłódſcha, pilna, ródna, ßwěrna, pyta ßo na Michała do ßwójby wußłużeneho farara w Budyſchinje na hornczeŕſkej drózy cźißko 171.

Lěpſchu **ßłużobnu holzu** na Michała pyta **Liddy Preußowa** na žitnej haßy 4.

Wuſtojnu ßłużobnu holzu

18—19 lětnu, k 15. ſeptembrej abo na Michała pyta

mandź. rěſniſk. miſchtra **Pětſchki** w Budyſchinje na žitnej haßy.

Sſłużobne a hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłacźerſke ßwójby, tſeczakow a wolazych ſa tudomne a Draždźanſke ſtrony hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnſkej haßy 24.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſchulſkej drózy cźißko 7 ſ napſchecźa měſchcźanſkeho theatra.

Sakaſnja

Do mojeje lěßoweje leżomnoſcźe, tak mjenowanych Porſchiſkich kerkow, khodźicź a tam liſcze dźernycź, je krucze ſakaſane.

W Małym Budyſchinku.

A. Steiger.

Pola ſměrza ßo rosrunawſchi ßkowa, kotreż ßym wo mojej pſchichodnej dźowzy rěcźała, wrócźam a warnuju, je dale rosſchěricź.

W Trupinje, 29. auguſta 1904.

Helena Kruzina.

(K temu cźißku pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 36 Serbskich Nowin.

Ssobotu 3. septembra 1904.

Placišny rěsneho slotu na Draždžanskich słótnych wikach

29. augusta 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—41	68—71
awstriske	39—42	69—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—37	64—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	59—62
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	26—27	52—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—39	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—35	59—62
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—31	56—58
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	52—54
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—35	58—61
3. ßnadnje pizowane	28—31	52—54
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—48	68—72
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—44	65—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischižejow w starosty hacž do 1¼ léta	46—47	59—60
2. mjaßne	44—45	57—58
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	42—43	55—56

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2505 měchow.	W Budyschinje 27. augusta 1904. wot hr	wot np	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 1. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza běła	9	41	9	56	9	6	9	41
" žołta	9	13	9	30	8	68	9	—
Rožka	6	63	7	—	6	50	6	75
Jećmjeń	6	65	6	79	7	—	8	—
Wowß	6	90	7	10	6	60	6	80
Hrósch	9	50	10	50	9	50	10	—
Woka	7	—	8	50	7	50	8	50
Jahły	11	—	15	—	11	—	15	—
Hejduschka	15	50	16	50	15	—	16	—
Běrny	4	—	5	—	3	50	4	—
Butra 1 kilogr.	2	80	3	—	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	—	13	50	—	—	—	—
Sěno 50 "	5	50	6	—	4	50	5	50
Słoma 600 "	19	—	22	—	14	—	17	50
Proßata 956 schtuk, schtuka	6	—	16	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	50	5	—	5	40
Rjane wotruby	—	—	6	25	5	50	6	—
Pschenični gris	—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 9 hr. 45 np. hacž 9 hr. 50 np., pschenza (žołta) wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 10 np., rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 7 hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. 60 np. hacž 8 hr — np., wowß wot 7 hr. 25 np hacž 7 hr. 50 np.

W Budyschinje płaćeschе: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach 15 hr. 50 np hacž 15 hr 99 np., žołta 15 hr. 30 np. hacž 15 hr. 50 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 59 np. hacž 11 hr. 20 np, kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Wiežne placišny w Kamjenzu

25. augusta 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 40 np. hacž 6 hr. 50 np., pschenza wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 5 np., jećmjeń wot 6 hr. 15 np. hacž 6 hr. 50 np., wowß wot 7 hr. 15 np. hacž 7 hr. 50 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 11 hr. 90 np., hróch 10 hr. — np., ßeno 5 hr. 75 np., běrny 2 hr. — np., ßłoma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacž 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 2. septembra: deschcź.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 14. njedźelu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. farar Räda žerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodź. duchowny Tyschek žerbsce a w 10 hodź. němsce žnjowe dźakne prědowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Alfred Rudolf, Jurja Augusta Ducźmana, fabrikarja ya Židowje, ß. — Sofija Charlotta, Bjedricha Hermanna Schérza, žukelnika na Židowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Herta Emma Hedwig, Hermanna Braunera, krawza tu, dź. — Josef, Josefa Dworačźeka, fabrikskeho dźěłaćerja w Raschowje, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 25. augusta: Jan August Weser, fabrikar w Hrubjelčźizach, 45 l. 6 m. 7 d. — Madlena Jurschez, njebo Khorle Bjedricha Ferdinanda Schwibsa, maschinskeho wjednika na Židowje, wudowa tam, 87 l. 7 m. 24 d. — 26. Johana Khrystiana Wylemina Römerez, njebo Ernsta Scholty w Ssolanach nad Spr., wudowa we wokrjeßnej khorowni na Židowje, 74 l. 6 m. 22 d.

W katholskej wožadze: 27. augusta: Franziska swudowjena Maiwaldowa rodź. Kuhnez, prjedy swud. Kačźnerowa, khěžerka we Wulkich Debßezach, 56 l. 8 m. 14 d. — Hana, Jakuba Schenka, wumjenkarja w Małych Bobolzach, mandź., 77 l. 5 m. 2 d. — 28. Franziska Marja Marta, Franza Wratiskawskeho, kamjenjećeßarja w Hornjej Kinje, dź., 10 m. 28 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

14. njedźelu po ßwjatej Trojizy smeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farar Kschižan němske a w 9 hodź. žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budešez.

14. njedźelu po ßwjatej Trojizy smeje farar Domaschka rano w 7 hodź. žerbsku spowjedź, w 8 hodźinach žerbske a ¾10 hodźin němske žnjowe dźakne prědowanje. — Pšched zyrkwinymi durjemi budźe ßo na žnjowym dźakným ßwjedźenju kollekta sa postajenje wožadneje diakonissy składowacź.

Wutoru dopołdnja w 11 hodź. budźe w Hornjej Hórzy na schuli žerbska spowjedź.

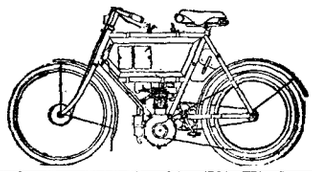

Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěscźische, najkhmańsche a najbóle placźišny hódne kola pschitomneho cźaßa.

Jenoj fabrikske placźišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** ſ 2¾ konjazej mozu, se ßamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyka wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drózy 10.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na ßwój skład **pißanych a cźornych drastnych tkaninow** wschěch placźišnow, najnižscho wobličźenych, poručźejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lěcźnych a symskich koschlow,** pißanych a bělych, kóždeje wulkoscże a sa kóždu starobu hižo po 30 np.

Margarinu!

najlěpsche narunanje sa butru punt po 60 a 70 np. poručza pschezo cźerstwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Rěcźi žerbski.

Libsch, žudniski aktuar św. ßł. na žukelnskej haßy 34. na koßu ſ napschecźa piwneho hroda.

Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazniske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon cźišło 324.

Rěcźi žerbski.

Seelenfreund & Co.

pschi lawskich hrjebjach 12

ſ napſchecza měſchcź. theatra.

Brune

kładzenske hornzy

něhdże 1 1/2 litra wopſch. 16 np.
něhdże 2 1/2 litra wopſch. 20 np.
něhdże 3 1/2 litra wopſch. 28 np.
něhdże 5 litrow wopſch. 36 np.
něhdże 7 litrow wopſch. 48 np.
něhdże 9 litrow wopſch. 60 np.
něhdże 13 litrow wopſch. 73 np.
něhdże 17 litrow wopſch. 97 np.
něhdże 20 litr. wopſch. 125 np.
něhdże 26 litr. wopſch. 185 np.

Brěmjo hornzow

wobſtejaze
ſ 2 wulkeju hornzow,
2 ſrěnjeju hornzow,
2 makeju hornžow,

wſchě 6 ſchtuk hromadże

po 38 np.

Brune

hornzy k pjeczenju

ſ wěkom

něhdże 3/4 litra wopſch. 20 np.,
něhdże 1 litr wopſchijaze 25 np.,
něhdże 1 1/2 litra wopſch. 30 np.,
něhdże 2 litraj wopſch. 40 np.,
něhdże 3 litry wopſch. 50 np.,
něhdże 4 litry wopſch. 63 np.,
něhdże 5 litrow wopſch. 75 np.,
něhdże 6 litrow wopſch. 90 np.,

Brune

mlocženki

ſ zyzkom

ſ nutſka brune

a

ſ nutſka běle

poſchkleńczane

ßměſchnje

tunjo.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedzenju wſchěch klampnarſkich dźěłow, tſěſchnych złobow (rynow) **a rołow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſkład **lampow, latarnjow, domjazeje a hoſpodarſkeje nadoby, emaillowanych tworow, żeleſneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchłodźene wězy ßo ſpěſchnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poßłużenje. **Tunje płaczišny.**

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjezy roſeſczelu.

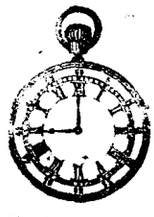
So by ßo ſkład ſkerje wotbył, pſchedawa wot nětka

1000 ſchtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóſchiczanſke ryczeŕkublo pola Njeßwaczidła.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczałow** k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaczišny.**

Porjedźenje dobre a tunje.

Wſchiſpomnjenje: Rěcźu ßerbſki.

Piwowy hród

w Budyſchinje

porucza cźeſcźowanym Sserbam w měſcze a we wokolnoſczi **ßwoje měſtnoſcze,** w kotrychž móża ſa **tunje pjenjezy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ßo ſpěſchnje połóżeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wßy.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſkhnjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby,

terpentinowy wolij

(němſki a franzowſki),

najlěpſchi

lanowolijowy firniß,

jara derje a twjerdźe ſkhnjate,

jantarjowe laki,

kopallaki,

damarlaki,

żeleſowe laki,

Kölnſki klij kaž tež

murjeŕſki klij,

drobnu krydu,

gyps,

portlandſki zement,

najlěpſchi karbolineum,

barbicze wſcheje druźiny,

ſchablony

ſa **molerjow** a **murjejow** porucza a ma pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczišnach

Emil Měrſch,

drogowe khlamy

24 na kamjentnej haßy 24

ſnapſchecza turnaŕnje.

Pizowanſki kalk

ſnamjo A a B

porucza

Emil Dietrich w Lětonju.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 37. Sobotu 10. septembra 1904. Lětnik 63.

Ruśko-japanśka wójna.

Wotcźehnjenje Rußow ſ Liaojana.

Powjeśće, śchtwórtk tydźenja wo poſtupowanju Japanſkich na Liaojan roſcherjene, ßu ßo jenoź ſ dźěła jako wěrne wupokaſake. Rußojo ßu ſ Liaojana wucźahnyli, tola niz hižo ßrjedu, ale hakle njedźelu dopołdnja. Japanſzy njeißu jón teź ſe ßwojimi nadběhami dobyli, pſchi kotrychž ßu 20 abo 30,000 muži ſhubili, ale general Kuropatkin je Liaojan wopuſchćił, dokelž je ßo ſe wſcheho ſpočatka roſßudźił, pola Liaojana niz roſßudnu bitwu bićź. Tejele pſchičziny dla je Kuropatkin hižo ſapočatk auguſta ßydło wſchěch wyſchnoſćow k połnozy do Mukdena pſchepołożił. Wſcha njetrěbna munizija, proviant, wſchě archivy, woſy atd. běchu ßo hižo tydźeń prjedy ſ Liaojana k połnozy wotwjeſle. Někotryžkuli budźe ßo praſchećź, čeho dla njeißu Rußojo hnydom do pſchikhada japanſkeho wójſka ſ Liaojana wotcźahnyli. Pſchezo ſ nowa dyrbi ßo na tajke praſchenje wotmołwjećź, ſo ßo roſßudna bitwa njebudźe prjedy bićź, doniž njebudźe ruſke wójſko tak ßylne, kaž japanſke. Kuropatkin je ßo pola Liaojana Japanſkim jenoź teho dla napſchećźiwo ſtajił, ſo by jich poßłabił a čaß dobył, w kotrymž by ßo jeho wójſko ſ pſchiwoſom ſ Europy poßylniło.

Wot ſpočatka wojowanja pola Liaojana, w kotrymž mějachu ßo Rußojo ſ něhdźe 160,000 muźemi a 600 kanonami pſchećźiwo 355,000 Japanſkim a 1002 kanonam běhźićź, ſtej ßo hižo dwě njedźeli minyłej. Mjes tym je ßo ruſke wójſko ſ pſchiwoźenjom ſ Europy wo něhdźe 40,000 muži poßylniło, jeli ſo je wěrno, ſo ßo nětkole kóždy tydźeń 20,000 muži ſ Europy do Mandźurſkeje pſchiwjeſe. W pſcherěſku maja ruſzy wojazy něhdźe 30 dnjow w nozy a wo dnjo po żeleſnizy jěćź, prjedy hač ſe ßwojeje garniſony do rańſcheje Aſiſkeje dojědu. Dołhoſćź puća, kotraž něhdźe 9000 kilometrow wucźini, je wina na tym, ſo je japanſke wójſko w tu khwilu hiſchće ßylniſche, dyžli ruſke. S kóždym dnjom pak ßo poměry k lěpſchemu Ruſkeje pſcheměnjeja.

Hižo ßrjedu bě ßo Kuropatkin roſßudźił, Liaojan wopuſchćićź, ſhoniwſchi, ſo ßylne japanſke wójſko wot ranja k połnozy Liaojana cźehnje, ſo by Rußam puć do Mukdena ſalehnyło. Tón ßamy dźeń hižo prěnje ruſke wotdźělenja Liaojan na puću k Mukdenej wopuſchćichu. Pſchi drózy pola Jantaja, 15 kilometrow ſa Liaojanom, wone do Japanſkich ſrażychu a jich wróćo ſbichu. Mjes tym Rußojo pſched Liaojanom dale ſ Japanſkimi wojowachu, po něćźim wróćo ſtupajo. Ssobotu w nozy bě ſbytk ruſkeho wójſka řeku Tajze, kotraž ſ połnozy wokoło Liaojana běži, pſchekrocźiło. Na to poßlednje ruſke regimenty, dwórniſchćźowe twarjenje ſpaliwſchi, ſ Liaojana wucźeżechu. Dopołdnja wokoło 9 hodźin Japanſzy wopuſchćene město wobßadźichu. So je japanſkim 2000 tſélbow a 200 żeleſniſkich woſow do ruki padło, je njewěrno. Rußojo ßu w połnym porjedźe wotcźahnyli a njeißu Japanſkim ani jeneho woſa, ani jeneje kanony pſchewoſtajili, ani jedyn ruſki wojak njeje ßo dał ſajećź. Pola Jantaja ßylniſche ruſke wotdźělenje hač do 5. septembra nadběhi Japanſkich wotbiwaſche, hač bě hłowne wójſko bliſko k Mukdenej pſchicźahnyło. Hakle potom teź wone ſ Jantaja wotcźeże. Marſch ruſkeho wójſka do Mukdena je ßo wubjernje poradźił. S nim ßo hodźi jeho wójnſka khmanoſćź ſpóſnacź. Kaž w derje twarjenej maſchinje jene koleßo do druheho pſchima, tak ßo teź marſch w połnym rjedźe wotwiwaſche. Na ſtronje Rußow je pola Liaojana něhdźe 10,000 muži padło, na ſtronje Japanſkich něhdźe 20—30,000.

„Ruſki Inwalid", ſaſtojńſke nowiny ruſkeho wójſka, wo bitwje pola Liaojana jara měrnje ßudźo, piſche, ſo ßu ßo Japanſzy w ßwojich wobliczenjach ſaliczili, hdyž ßu měnili, ſo budźa móz pola Liaojana Ruſkim roſßudnu ranu ſaßadźićź. Zyle wopak je, ſpuſchćenju Liaojana politiſku waźnoſćź dawaćź, kotruž wón nima. Liaojan bě ſa Ruſkich ſhromadźiſchćźo, do kotrehoż dyrbjachu ßo Japanſzy ſwabićź a ßo ſeßłabićź. W tym taktiſki ſaměr pjećźdnjowneje bitwy pola Liaojana leżeſche. Wſchě ßměſchne powjeśće japanſkeho marſchalla Oyamy wo tym, ſo je ßo ruſkemu armeekorpſej generala Sarubajewa pućź ſalehnył, ßu hoke wumyßlenki, pſchetoż Japanſzy njeißu ßebi ſwěrili, wotcźahazych Ruſkich pſchimaćź a ſ tym pokaſachu, ſo ßu na doßahaze waſchnje woßłabli.

To dyrbi ßo pſchipóſnacź, ſo je Liaojan we wojowanjach poßlednich pjećź dnjow ßwój nadawk ſtrategiſzy a taktiſzy wuſpěſchnje dopjelnił a ſo wón, ſ pohladom na wulkotny roſdźěł woboſtronſkich poměrow mozy, ſ zyła njeje mohł wjazy dokonjećź.

Schtoż japanſkeho hłowneho roſkaſowarja Oyamu naſtupa, je tón dyrbjał wotcźehnjenje Rußow ſ Liaojana, ſa Japanſkich niczo hódneho, ſ něhdźe 30,000 muźemi ſapłaćźićź. Jemu pak ßo njedźiwajzy tychle wulkich woporow njeje poradźiło, ruſke wójſko wobſtupićź. Rußojo na ßwoje poßylnjenja wróćo cźahnu a runje kaž prjedy dalſchemu poſtupowanju Japanſkich napſchećźo hladaju.

To pak bjes dwěla niczo druhe njewoſnamjenja, dyžli ſtrategiſki njewuſpěch japanſkich operazijow, kotrychž ſtejiſchćźo, jeli ſo ßo njeje pohubjeńſchiło, też njeje połěpſchiło.

S bitwy pola Liaojana.

Dopißowaŕ Parižſkeho „Żurnala" je 3. septembra ſ Jantaja telegrafował:

„Po hroſnej bitwje w nozy 31. auguſta, hdyž ßo pſchěrowy prěnjeje Liaojanſkeje wobaranſkeje cźary ſ nakopjenymi cźěłami napjelnichu, Japanſzy ßwoje kanony na wjerſchki hórkow ſcźahnychu, kotrychž běchu ßo dźeń prjedy ſmozowali. Tón dźeń japanſke kanony do Liaojanſkeho dwórniſchćźa a na wokolne ruſke město tſélećź ſapočachu. Też chineſke město njewoſtajichu na pokoj. Ani jedyn ſ ruſkich wojakow a ſaſtojnikow njeda ßo ſ deſchćźom granatow ſatraſchićź, ale hladachu, ſo bychu ßo hobrſke ſkłady wójnſkeje potrjeby ſ pſchiprawjenymi woſami wotwjeſle. Pſches 500 wagonow, ſ pſchiwuſnymi wojakow, zyrobu a wſchelakej nadobu pſchepjelnjenych, pod njepſchećźelſkim wohnjom ſ Liaojanſkeho dwórniſchćźa wotjěhźe. Mjes tym Japanſzy też do druhich wobaranſkich cźarow, na runinje ſtwarjenych, tſélećź počźachu. Zyle popołdnje 1. septembra, zyłu nóz a też 2. septembra zyły dźeń Japanſzy naßypy na wjećźornej ſtronje dwórniſchćźa nadběhachu. To bě żałoßne mordowanje. Tak bórzy hač Japanſzy k ruſkim naßypam pſchihnachu, ſ hromadami do jamow a pſchepadliſchćźow, kaž na łojenje wjelkow pſchiprawjenych, padachu.

Hdyž bě jena ſ tychle hłubokich jamow połna ſabitych, khwatachu druhe wotdźělenja pſches cźěła ßwojich towaŕſchow, tola pod tſélenjom ruſkich ſakitarjow, ſchkitanych ſ pleczenzu żeleſneho grotu, jako njepſchedobytnym płotom, kaž muchi padachu.

3. septembra wokoło 3 hodźin rano k nowej bitwje wurjadneje ważnosćze na dołhe ranje wot Liaojana mjes Jantajom a rěku Tajze ſ wójſkom generala Kurokia dóńdźe, kotryž chzyſche Rußam pucź ſalehnyćź. Popołdnju ßo Japanſkim poradźi, ßo Jantajſkich wuhlowych podkopkow ſmozowacź. Pſched helſkim tſělenjom Japanſkich Rußojo ſ woprědka wróćźo dźěchu, tola hnydom ſaßo postupowachu, hdyž ruſka artillerija hromady ſchrapnelow na wuhlowe podkopki wutſěła. Běch runje pola jeneho regimenta pjateho korpſa, kotrehož wojakam, w krutej bitwje ſ Japanſkimi wuſtatym, bě ßo dowoliło, wodychnyćź, hdyž do naß tu ſ lěweje strony deſchćź njepſcheźelſkich kulkow praſkaſche. Japanſzy běchu naß wobſtupili. Jich kulki hróſbnje hwiſdajo pſches powětr lětachu a na wobalniſchźo padachu, hdźež w tu khwilu ſ krwju poleźi ſranjeni leżachu. Ani najmjeńſcheho pſchekwapjenja abo ſtracha na ſjawne njedawſchi, ruſzy wojazy ſtanychu a do prědka postupiwſchi, Japanſkim ſ tajkej ſpěſchnej ſalvu wotmolwichu, ſo Japanſzy mydło wjeſechu.

Hróſbne podawki, kotrež je jedyn dopißowaŕ w bitwje wokoło Liaojana widźał, ßo w ſcźěhowazym telegramje ſ Hſimnintinga wopißuja: 22. auguſta ruſzy jěſdni woſjewichu, ſo ßo njepſcheźel ſ ranja bliži. Kuropatkin na to ſe ßwojim ſtabom, 50,000 muźemi a 70 kanonami ſ Liaojona k Tangſkej rěźy wucźeże. Bližſche dny ßo Rußojo na nadběh hotowachu. Wojeńſzy herzy piſkachu, a wojazy běchu połni ſahorjenja. W bitwje ßo ruſke naßypy ſ wohnjom japanſkeho wójſka ſatraſchnje wobſchkodźichu, tola njedźiwajzy krejpſchelecźa Rußojo krucźe ſtejachu. W nozy ßo na žałoßne waſchnje ſ bajonnetom wojowaſche. Mile daloko bě ſemja ſ morwymi a ſranjenymi pokryta. Japanſzy kaž kóčźki po hórkach horje łažachu, kotrež běchu ſkoro tak nahle kaž ſcźěny. Rußojo jich po ſtach do wudrjenzow walachu, hdźež hłowy, ruzy a nohi wſchudźe wokoło leżachu. Hroſny napohlad! Rěki a łuže běchu połne krwě. Hroſnoſcźe bitwiſchcźa njemóże ßebi nichtó myßlicź, ſchtóž je njeje ßam widźał. Domojródni wobydlerjo po bitwje wuſtróżeni cźěkachu, jenož někotre „hijeny bitwiſchcźa“ tam woſtachu a padnjenych wurubjachu.

Port Artur.

27. auguſta ßu Japanſzy ſ nowa nadpad na Port Arturſke wobtwjerdźenja ſcźinili a je hacź do 31. auguſta nadběhowali. Kóždy krócź pak ßu ßo Japanſzy wotraſyli. 30. auguſta ßo wjazore nadběhi na wobtwjerdźenje Icźeźan wotbichu. 2. septembra rano w 3 hodźinach Japanſzy ſe wſchej mozu lěwe ruſke ſchidło pſchimachu, tola ßo w 6 hodźinach ſawróćźichu. Potom ßo ßyłne tſělenje ſapocźa. Japanſzy woßebje ſe Schuſchijana a Palundźena, Ruſzy pak wot Atſuſchana a Erlungſchana tſělachu. Po ruſkim wobliczenju ßu Japanſzy pſchi powſchitkownym nadběhu něhdźe 8000 muži ſhubili, tola też na ruſkej ſtronje je khětro wjele ludźi ſpadało. Pſchi artilleriſkim tſělenju ßu ßo ruſke panzerowane łódźe „Bajan“, „Perjeßwět“, „Retwiſan“ a „Pallada“ wobdźěłike. Wone ſ pſchiſtawa wujěwſchi, ßo dwě mili daloko na morjo ſwěrichu. S kraja na „Perjeßwět“ granata padźe, kotraž 15 muži mori. Ruſke wobſchkodźene łódźe ßo njepſchestawajzy wuporjedźeja. Wjednik japanſkeho wójſka pſched Port Arturom, general Nogi, je ſ dotalnym njeſchlachcźenjom tak poraźeny, ſo je ßo wospjet chzył pſchi nadběhach na cźoło wojakow ſtajicź.

Wóndano je ßo jenej parnej łódźi, ſ muku nakładźenej, poradźiło, do Port Artura pſchipłuwacź. Na to je tam płacźiſna muki wot 10 na 4 ruble ſpadnyła.

Niz jenož ſ njepſcheźelſkej brónju, też ſ khoroſcźemi ßo japanſke wójſko pſched Port Arturom ßłabi. Něhdźe 10,000 Japanſkich je pjecźa na khoroſcź beriberi ſkhoriło, kotraž ßo rucźe ſe ßmjercźu ſkóncźa. K wurunanju wulkich ſchkodowankow je ßo tele dny něhdźe 15,000 muži ſ Japanſkeje k Port Arturej pſchiwjeſło.

S Port Artura ßu ßo ſaßo někotre cźißła tam ßo cźiſchcźazeho „Noweho Kraja“ do Cźifu pſchiwjeſe. W cźißle 3. septembra ßo piſche, ſo je w jenym dole pſched Port Arturom 700 muži ßyłne japanſke wotdźělenje ſ elektriſkej krajnej minu do powětra buchko; jenož někotſi ßu ßmjercźi wucźekli. Chineſzy cźeknjenzy powjedaju, ſo ßu ßo 26. a 27. auguſta japanſke wotdźělenja bliſko pólneho naßypa cźißło 2 do powětra tſělike. Nadrobnoſcźow wo tym njeje dóſchło.

Njeporadźeny pospyt Japanſkich, łſchižak „Nowik“ ſnicźicź.

W Korßakowſkim pſchiſtawje na Ssachalinſkej kupje pſchi brjoſy wotbrónjeny ruſki łſchižak „Nowik“ ſteji. Tón ßu Japanſzy 6. ſept. ſpytali do powětra tſělicź. Mjenowany dźeń rano ßo Rußojo w Korßakowje dohladachu, ſo ßo Japanſzy ſ dwěmaj cźołmomaj k „Nowikej“ pſchibliżichu a na łſchižak ſaléſychu. Wjednik ruſkeje wobßadki w Korßakowje poruczi, do cźołmow a na „Nowikowy“ roskaſowarſki móſt, na kotrymž Japanſzy ſtejachu, tſělecź. Tſělba bě tak derje ſamérjena, ſo njepſcheźel njemóżeſche ßwoje wotmyßlenje wuwjeſcź. Japanſzy rucźe wotjědźechu. Wjednik ruſkeje wobßadki pſchipołdnju k Nowikej pſchijědźe a tam elektriſke groty wuhlada, kotrež do wſchelakich dźělow „Nowika“ wjedźechu, hdźež běchu Japanſzy miny położili. Dźewjecź tajkich minow ßo namaka, kotrež ßo bjes ſchkody wotſtronichu.

Dotalne ſchkodowanki Japanſkich.

Po dotalnych powjeſcźach ßo ſchkodowanki Japanſkich ſe ſcźěhowazymi liczbami wobliczeja:

Kurokiowe wójſko je do Liaojanſkeje bitwy ſhubiło 28 000 muži, a to 10 000 pola Tjurencźena (na Jalu), 2 000 pſchi wobßadźowanju hórſkich pſchekhodow, 15 000 pola Tchawuana 21. junija, 6 000 we wojowanju 4. hacź 6. julija pola Gunzjacy a Ufanguanu, 8 000 w bitwach 18. julija.

Nodzu je w tſjoch bitwach 16 000 muži, a to pola Ssjahotuna 1 500, w Dalinſkim pſchekhodźe 6 000 a pola Ssimucźena 8 000.

Najhórje je Oku ſchkodował, kotrehož ſchkodowanki ßo na 39 000 muži wobliczа, a to pola Kinczou 19 000 muži, 7 000 pola Wafangou, 4 000 pola Hajczou, 7 000 pola Daſchiczan, 2 000 pola Hajczena.

W 13 wſchelakich bitwach ßu Japanſzy 83 000 muži ſhubili. To je pſched Liaojanſkej bitwje wobliczene, kotrejež woporу hiſchcźe njejßu ſnate, tu też njejßu ſchkodowanki pola Port Artura wobliczene, kotrež ſ najmjeńſcha 56 000 muži wucźinjeja.

Hdyž ßo hiſchcźe ſchkodowanki, ſ khoroſcźemi naſtate, do wobliczenja woſmu, móże ßo ſhudacź, ſo ßu Japanſzy w dotalnej wójnje něhdźe 150 000 muži ſhubili. Duž je ſroſumicź, ſo Japanſka njepſcheſtawajzy nowe wójſka mobiliſuje. Tele dny je ßo ſaßo 40 000 muži pod khorhoj ſwołaše, kotrež ßo do Mandźurſkeje póſcźelu.

Nowa mobiliſazija w Ruſkej.

We Wilnje, Kijewje, Kaſanje a Odeſſy ßo dwaj armeekorpſaj mobiliſujetaj, kotrajž ſ dobom na wojowniſcźo wotjědźetaj.

Baltiſke wójnſke łódźſtwo, ſe 40 wulkich a małych łódźow wobſtejaze, pjecźa 10. septembra do rańſcheje Aſiſkeje wotjědźe. Sańdźeny tydźeń je zar někotre wójnſke łódźe wobhladował.

Swětne podawki.

Sſlub němſkeho krónprynza.

Němſki krónprynz je ßo ſ meklenburgſko-ſwěrinſkej wójwodku Cäciliju ßlubił. Njedźelu popołdnju je pſchi hoſcźinje, kotruž ſchleswigſko-holſteinſka provinza khěźorſkimaj mandźelſkimaj wuhotowa, khěźor tónle wjeßeły podawk woſjewił. Wo njewjeſcźe, kotraž je 18 lět ſtara, ßo powjeda, ſo je dołha ſchwižna knježna ſ ryſymi włoßami a lubosneho pſchijomneho waſchnja. Jejny nawoženja, 22lětny krónprynz, hońtwu a hudźbu lubuje, woßebje wón jara derje na hußłach piſka. Pſchi wſchelakich ßwjedźenjach, wotkrycźu pomnikow atd. je wón hižo woſpjet ßwojeho nana ſaſtupował. Sswoje ſtudije w Bonnje ſkónczíwſchi je wón po rańſchim kraju pucźował a na domojpucźu bamża wopytał. W tu khwilu je wón hejtman 1. gardźineho pěſcheho regimenta. Njewjeſcźiny bratr, meklenburgſko-ſwěrinſki wulkowójwoda, je ſ jenej dźowku Cumberlandſkeho wójwody woženjeny. Tutón je ßyn hannoverſkeho krala, kotremuž ßu Pruſzy 1866 kraj wſali. Teho dla ßo nadźijeja, ſo ßo napjate poměry, mjes Hohenzollernſkim domom a potomnikami něhduſcheho hannoverſkeho krala wobſtejaze, nětko połěpſcha.

Pſcheměnjenje w pruſkim miniſterſtwje.

Powjeda ßo, ſo dwaj pruſkaj miniſtraj wotſtupitaj. Jeju mjenje pak hiſchcźe njeſtej ſnatej. Na jeju město je pjecźa khěźor hižo wyſchſcheho preſidenta Delbrücka a wyſchſcheho preſidenta Wentzela pomjenował.

Strajk franzowſkich pſchiſtawnych dźěłacźerjow.

K ſtrajkej pſchiſtawnych dźěłarjow a łódźniſkeho perſonala w Marſeillu ßu ßo pſchiſtawni dźěłacźerjo ſkoro wſchitkich franzowſkich móřſkich pſchiſtawow pſchiſamkli. W Marſeillu ßamym je też wjele druhich dźěłacźerjow dźěłacź pſcheſtało. Ssamo rjedźerjo drohow próſdni khodźa, tak ſo dyrbja poliziſtojo a wohnjowi wobor-

nizy drohi a pucze rjedźicź. Też karowarjo strajkuja; woni ßebi lěpsche wuměnjenje sa ßwoje dźěło żadaju. Dokelž żanych kódźow do Marseille wjazy njeješdźi a teho dla tamnische mlyny żaneho wukrajneho żita njedostawaju, je ßo w nich dźěło sastajiło. Pjekarjo ßu na to wosjewili, so dyrbja dla samknjenja mlynow pjez pschestacź. Tak sło pak hischcże njeje; pschetoż w mlynach je hischcże wjele muki na składze, a strajkowy komitej je karowarjam dowolił, so ßmědźa muku do pjekarnjow wosycź, dokelž bychu hewak też strajkowarjo dyrbjeli khléła tradacź.

W Cette ßu pschekupzy wschón ßwój personal puschcźili. 3000 dźěłacźerjow ßwjeczi a dźěłacźerjo nimale wschěch powołanjow njedźěłaju. W pschistawje je směrom, kaž by wscho wotemrěło było. W Brestu, Toulonu, Lyonu a Korsizy je runje tak.

Wostrósbnjenje Amerikanskich.

W sjenocźenych statach poknózneje Ameriki ßu runje kaž w Jendźelskej poßlednje lěta njepschestawajcy Rusku pohonjeli, so by ßwoje wójsko s Mandźurskeje scźahnyła a s dobom ßu też Amerikanscy Japanskich k wójnje pschecźiwo Ruskej schcźuwali. Amerikanscy ßu dozpili, so je zar ßwojich wojakow do Ruskeje domoj swołał, a so ßu potom Japanscy Port Artur nadpadnyli a do Mandźurskeje ßo walili. S wjeßełoscźu ßebi w Ameriy ruzy rybowachu, hdyž zarej njebě mózno, Japanskich nawal s doscź ßylnym wójskom wotrasycź. Na dobo ßu pak ßo Amerikanscy dohladali, so ßu niz jenoż Ruskej, ale też ßebi ßamym se ßwojim schcźuwanjom jamu wuryli. Japanski prynz Kanoye Atsumaro je psched krótkim prajił: „Na nasch kraj zyła rańscha Asiska s nadźiju shladuje; a my ßwjatu winowatoscź snajemy, wschitkim, kotsiž ßo nam dowěrjeja, Chinje, Indiskej, Koreji, wschitkim ziwilisowanym Asiatam, spomożerisku ruku podacź, jako pschecźeljo jich s pschaha wußwobodźicź, kotryž je Europa tutym něhdy móznym ludam nanusowała. Dyrbimy ßwětej pokasacź, so móże ßo rańscha Asiska na kóždym bitwischcźu s wjecźornymi krajemi měricź."

„Tu mamy", amerikanske nowiny roshorjene pißaju, „wupraejenje wjelesamóżneho japanskeho statnika. Prynz Kanoye Atsumaro sjawnje praji, so je ßebi Japanska wotmyßlika, Europjanow s Asiskeje wuhnacź. Japanska chze po tajkim też Amerikanskich s Philippinskich kupow wucźischcźecź, jeli so bychu ßebi to tamnischi wobydlerjo pscheli. Rańscha Asiska je s 800 milijonami żołtokożatymi ludźimi wobydlena, Europa jenoż se 400 milijonami. Požadanje sa dobycźom zusych krajow, njehańbicźiwe njedźiwanje, s kotrymž ßu Japanscy do hospodarskeje konkurrenzy sastupili a nadpad na Rusku bjes pschipowjedźenja wójny — wscho to naß nusuje, so dyrbimy ßo bojecź, so budża żołte ludy, Europjanow s Asiskeje wuhnawschi, nadpady na Europu cźinicź. Se ßwětowych stawisnow wěmy, so je ßo to hižo wospjet stało."

Skupak.

(Pokracźowanje.)

Nětkole Skupak a Wótriza nimo měry żałoscźeschtaj, bě jimaj, jako bychu jimaj mlynske kamjenje na wutrobje leżałe, jako budźischce ßo jimaj łubja spaliła, pjenjesy pokradnyłe, jako budźischce jimaj duscha s cźěła wsata była a jako budźischtaj nětkole każ prósdnej scherjeni wokoło khodźicź dyrbjałoj ßrjedź běłeho dnja. Ale jeju hubjenstwo a srudoba njebě mokra, njepokasowasche ßo we wucźu a żałoscźenju, to bě ßuche sakußnjene hubjenstwo a tajke bóle mnohe dyżli mokre a włóżne. To pali horzo w duschi, hdyž ßylsy njehascheja płomjo.

Staraj cźłowjekaj mějeschtaj nětkole hrósbne żiwjenje, njemějeschtaj wjazy nadźije ani sa tuto, ani sa pschichodne żiwjenje. Dwě holzy mějeschtaj hischcże, ale wonaj běschtaj swukłoj, jeju sa niczo njeměcź, a tuto swucźenje njepscheměnischtaj. Nikoho wjazy njemějeschtaj, w kotrehoż rukomaj budźischtaj rady ßwoje samoženje widźałoj; kotryż budźischce s nim po jeju myßli hospodarił a jo pschisporjał nade wschitke liczby. Na ßmjercź njemějeschtaj nadźije, pschetoż w nimaj běchu wschitke wußnjene waki saßo wotucźiłe, sańdźenoscź w nimaj wotucźesche, kóżdy dźeń druha a bóle cźwilowaza a tola pschezo ta ßamßna. Żelnoscź, hněw, mjersanje, rudźenje, strach ßo wotměnjesche w jich myßli wschitke dny, kaž ßo w schpatnych dnjach wotměnjeja wětriki. Na żiwjenju njemějeschtaj wjeßela, na ßmjercź ßebi myßlicź njeßmědźeschtaj, ale dźěłaschtaj a běschtaj skupaj na ßamßne waschnje, ale bjes samyßła, kaž ßo praji, so też morwe cźěło druhdy se stawami hiba, kaž je to cźiniło sa żiwjenje.

So staj to tola najhórschej cźłowjekaj, prajichu ludźo, so staj pschezo jenakaj, njech ßo jimaj wjedźe kaźkuli chze; myßła ßebi, hdy by kołwokoło ßwět rosbuchnył, so ßo wonaj njebyschtaj wobhladnykoj, hdy by jeju dwór stejo wostał.

Mjehkaj cźłowjekaj woprawdźe njeběschtaj, ale tola hinaschej, hacź ßebi ludźo myßlachu. Schtóż budźische jeju w nozy sdychowacź ßkyschał, dokelž spacź njemóżeschtaj, tón budźische ßnadź ßebi myßlił, so mohło nješchto snutska bycź, schtoż na nimaj swonka njeje widźecź. Ale dźiwna wěz to běsche, so, hacźrunje ßo w Skupaku a Wótriży ßamßne wězy pohibowachu, podobne cźucźa ßo wotměnjachu, wonaj tola se żanym ßkowom na to njespomnischtaj, kóżdy s njeju ßwoju cźwilu ßam pschi ßebi noschesche.

To je jara dźiwno, kak pschi horzej, ßuchej, snutskownej cźwili rt samknjeny wostawa, a kak ßo njekscheschcźijanske wutroby, njech ßo w nich też wjetscha boloscź hiba, njech je jich cźwila hischcże wjetscha, wo tym njewuprajeja, ale każ ludźo, kotsiž chzedźa mjelczo woheń haßnycź, kóżdy dźeń s nowa sapoczinaju snutskowne płomjo podußycź, a jo tola njesamożeja. To je bědźenje nadpadnjeneho, kiž ßo nochze podacź. Woni ßebi myßla, hdyž w ßebi cźwilu a woheń haßnycź njemóża, so też swonka ßo niczeho bojecź njetrjebaju, ale so je wschitko nimo. Teho dla njemóża prědarjo s mnohimi ludźimi niczo sapoczecź a mnosy ludźo stróżu ßo napohlada duchowneho, kiž jim blisko pschińdże, bojo ßo, so mohł jim jich dźěło pschetorhnycź, płomjo roshorjecź město haschecź, jich k temu pohnuwacź, rěczecź wo ßwojim snutskownym. So bychu tajkim pospytam wuschli, bywaju najwjazorischi jara hrubi. Dźiwno je, so hakle potom, hdyž snutskowna nusa k ßkowu pschińdże, pokuta a nakasanje mózney bywatej, so, cźim dale schtó w nakasanju pokracźuje, cźim radscho w snutskownych wobstejenjach ßo wupraja.

Tak wlecźeschtaj ßo staraj cźłowjekaj pornjo ßebi s jenakej cźwilu, a żadyn njetroschtowasche druheho. Skónczńje dóńdźeschtaj wobaj k kónzej, a wobaj pokhmurjenje mjelczo. Skupak wumrje prěni, a na dnju, na kotrymž bu pohrjebany, wějesche ßurowy wichor psches kraj. Cźi, kotsiž jeho pschewodźachu, niz pschebliско pschi najbliżschich pschjiwusnych, hladachu khětro dźiwnje na ßo a rjeknychu: „Wichor dołho takle sakhadźał njeje, ale też niz bjes winy, wjedźa, cźeho dla. To je derje, so ßo s tym cźłowjek dopomni, so je sprawny Bóh hischcże żiwy. So drje je Skupak nimo měry bohaty był, ale też, hdy by něchtó ßamlutki po nim herbowacź mohł, tón pucź, po kotrymž je wón woteschoł, drje tola nichtó njeby ßobu hicź chzył."

Sa lěto a dźeń wumrje też Wótriza, a hdyž ju k rowu njeßechu, sakhadźesche a howrjesche wichor saßo ßurowje, so mózachu mużojo lědma ßwoje cźorne żarowanske płaschcże dodźerżecź, so jim wokoło smahowachu a so ßo woni runachu wulkej cźrjódźe jara wulkich rapakow. Nikomu pschi tym rjenje njeběsche, wjazy krócź shladowachu dźiwnje na ßo. Hacź runje bě wobjed dobry a picże wubjerne, bu najwjazorym tola hakle saßo derje, hdyž běchu saßo domoj a hdyž běchu durje sa ßobu sawrjeli, a mnohi cźinjesche ßebi ßwoje myßle, doniż s nich njebu wutorhnjeny.

Hischcże njebě ßo měßacź zyle wobwjertnył semje, a hižo ßo wschudźom powjedasche, kak je njewjeßeło w kotokowej hrjebi, kak njeje po prawom wokoło Skupakez dwora. Sskyschachu pjecża tukanje, widźachu pjecża latarnjowe ßwětło na łubi; pak ßkyschachu wós jěcź, ale njewidźachu jeho; pak saßo jón widźachu jěcź, ale njeßkyschachu to; pak saczekasche jenemu wobliczo, druhemu wokhromi noha. Duż rěczachu drje wo wotpokucźenju; ale bórsy běchu tutych cźwilow ßycźi a pschejachu ßebi, so bychu do měra pschischli, so dźe nětkole tak niczo druhe, khiba strach a hrósbu, wot teho nimaja.

Dwě dźowzy běschtaj Skupakez cźłowjekaj sawostajiłoj; bohate a rjane holzy maja doscź nawoženi, a zyle młode holzy, kotrymž to nichtó njewobara, njedlija ßo, jeneho s nawoženjow ßebi sa muża wsacź, runje tak każ dźěcźi ßkódke ditki dołho w saku wokoło njenoscha. Wobej mějeschtej bórsy muża, kotrajż běschtaj też bohataj, młodaj a rjanaj na wocźi, ale hrubaj a niskim wězam poddataj, njech běchu to kajkeżkuli. Jeno hdyž ßo jimaj kak a běruy porjedźichu, kotreż dyrbjeschtaj jěcź, byschtaj ßo wotwobrocźiłoj, s wjetscha s hrosnym sakleczom. Tajzy ludźo, smyslojcźi a skupi, ßebi ßamym wschitko pschejo, druhim niczo, ßkuscheja do najnjekhmańscheje drużiny cźłowjekow, też byrnjeż rjeni na wocźi byli, haj, ßamo byrnjeż rjeni tsélzy, dragonarjo abo ßamo wulzy knjeża byli.

Potajkim mużej herbinow běschtaj jenakaj, też jeju żonje ßo tak sdaschtej, s najmjeńscha swonkownje běschtej jara na ßo podobnej, snutskownje ßo też rosdźěł njepokasowasche. Tola to je cźi dźiwna wěz. Druhdy ßo w běhu żiwjenja w duschi wuwiwa nješchto wo-

ßebite, wo cźimž ßo nikomu ſdało njebudźiſche, a wosnamjenja tuto pſched ſto druhimi duſchemi, wosnamjenja zyle hinaſchi ſaměr žiwjenja. Schtó mohł nam prajicź, hacź tuto woßebite tu hižo běſche a wuwiwaſche ßo jeno w běhu cźaßa, runje kaž maja mnohe kwětki zyle jenake pupki a ßo tola zyle hinaſche barbja, abo je ßnadź ſ wonka ßem něſchto woßebite pſchiſtupiło, kaž nowa mokrota do chemiſkeje pſchiprawy, a da zyle nowe wuwiwanje w njej ßo warjazej měſcheńzy, nowu naturu, na kotruž ßebi njebě nichtó myßlił? Tak njewidźeſche nichtó ſa dołhi cźaß mnoho rosdźěla na woběmaj paromaj. Woßebiteho ßo niczo njeſta; wo ludźaze powjedanje ßo njeſtarachu, a jim ßo ſdaſche, kaž by rjekł, ſo ßkónzo runje nad nimi ſteji a ſo ßo ženje njekhowa. Tola tak to njebě.

Na Mikławſchu a Hanje, jenym paru, njebě niczo woßebite pytnycź, wonaj ſtaj hiſchcźe žiwaj po ſaßadźe: ßam jěſcź, to tyje najlěpje, ſdataj ßo teź pſchi tym w tu khwilu derje měcź, a ſda ßo, ſo ßo wo dalſche njeſtarataj, kak dołho hiſchcźe, to Bóh wě.

Ale hinak bě to pola Hanßa a Khaty, kotrajž bydleſchtaj na nanowſkim kuble. Khata bu bóle cźicha, njeda ßo widźecź, ſdali ßo pomału ßwětnych wjeßelow, a bóle wona to cźinjeſche, a bóle rospuſchcźeny bywaſche Hanß; to běſche, kaž by rjekł, ſo dyrbi wón ßo njekniczomny ſtacź w kóždym naſtupanju, woprawdźity hotowy njekhmanik. Woßebje pak ſakhadźeſche pſchecźiwo khudym ludźom, hiſchcźe bóle dyžli njebo Skupak, jeho pſchichodny nan, a ſchtož tón njebě dokonjał, to doczini Hanß. Wón jebaſche w gmejnſkich wězach, jebaſche ſjawnje, a hdźež běchu ßyroty, tam chzyſche ſaſtaracźeŕ bycź, a kóždy wjedźeſche, cźeho dla. Ale bohatemu Hanßej bjes ßwědomnja ßo nichtó rad njepſcheczíwjeſche, a ani jedyn ßebi njeſwěri, hdy ſchto ſpomnicź, njech bě kſchiwda teź do njebjeß wołaza. W tym naſtupanju je džiwna ſmužitoſcź, a to w měſtach a na wßach.

Cźim bóle Hanß ſakhadźeſche, cźim miliſcha bywaſche Khata. Se ſpodźiwnej ſtrachocźiwoſcźu pytaſche wona wſchitko ſaßo ſarunacź, ſchtož Hanß ſkeho naczini, haj hiſchcźe mnoho wyſche teho, Hanßej to njenadpadźe, wón bywaſche mało doma, a hdyž cźlowjek wjele wokoło běha, a to woßebje ſpěſchnje, kedźbuje mało na to, ſchtož ßo doma ſtanje; ſ tajkej njekedźbnoſcźu je hižo mnohe hoſpodarſtwo ſahinyło. Pola Hanßa w tu khwilu na to myßle njeběchu, bohatſtwo a ſaßady běchu pſchewulke, hacź ſo budźichu ßo tak rucźe wucźerpałe, haj, hacź ſo budźiſche ßo jeno woßebje wulke pomjeńſchenje pokaſało.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** S khwatkom bliži ßo dźeń, ſo budźe naſch nowy „Sſerbſki dom“ poßwjecźeny. Sa cźimž naſchi wótzojo dawno ſdychowachu, je w kraßnej měrje dopjelnjene. Hižo w pſchichodnym cźißle wohladacźe pſchißkuſchne nawěſchtki. Cźitajcźe je pilnje a hižo ßo pomału hotujcźe na ßwjedźeń, kotryž ſmějemy 26. ſeptembra. Wſchak ßo my tu teź hižo dawno pſchihotujemy. Wukńjemy ſpěwacź, ſkhadźujemy, ſjeſdźujemy ßo, ſo bychmy najhódniſcho ßławny ßwjedźeń móhli ßwjecźicź a waß wſchitkich wokſchewicź. Kak rjany nětko „Sſerbſki dom“ pſched nami ſteji! Běły a jaßny kaž njewjeſta w kwaßnym ſchacźe. Radujmy ßo ſ teho, ſo „Sſerbſki dom“, doſtojny ſkónczńje, kaž ßo ßłuſcha — mamy, ale hladajmy teź, jón ſapkacźicź! To budźe móżno, hdyž kóždy ſ naß w tychle pſchichodnych dnjach tola něſchto ſa njón poda. Haj, darmy teź njewjeſcźe „ſchnóru“, a ſ tolerjemi ju ſ tokſtymi wupyſchmy!

S **Budyſchina.** Korpſke manevry 12. armeekorpſa, kotreż dyrbjachu ßo 22., 23. a 24. ſeptembra we wokolnoſcźi Budyſchina wotměcź, wupadnu. Kral Jurij je ßo k temule wulkomyßlnemu roſßudej pohnuł, dźiwajo na nuſu, kotraž je mjes rataŕſkim wobydleŕſtwom ſ lětuſchej wulkej ßuchotu naſtała.

S **Budyſchina.** Naſch kraßny ßerbſki dom ßo niz ßrjedu, ale hižo póndźelu 26. ſeptembra 1/2 11 poßwjecźi. Pſchipołdnju w 12 hodźinach budźe ßwjedźeńſka ſhromadźiſna Maćicy Serbskeje w Gudźiz hotelu, popołdnju wot 2 hodźin ßwjedźeńſka hoſcźina a wjecźor wot 7 hodźin w hoſcźenzu „króny“ ſjawny ludowy ßwjedźeń, wobſtejazy ſe ßwjedźeńſkeje rěcźe, ßwjedźeńſkeho ſpěwanja a bala. Jara witane by było, hdy bychu ßo knjenje pſchi ßwjedźenju wobdźělike a na ſpěwanje a bal w ßerbſkej draſcźe pſchiſchłe. Spěwarkow je ßo ſa konzert rjana liczba ſamolwika, tola mużſki chor njeje hiſchcźe doſcź ßylny. Sſerbſzy ſpěwarjo, kotſiž wjedźa po dypkach ſpěwacź a maju dobry hłóß, ßo namołwjeja, ſo bychu ßo pola knjeſa organiſta Rjecźki ſamolwili. Pſchi pruſy, kotraž śmějeze ßo ßobotu 10. ſept. popołdnju w 5 hodźinach w „měſchcźańſkej ſahrodźe“ na ſwonkownej lawſkej haßy, móże ßo kóždy dobry ßerbſki ſpěwaŕ hnydom wobdźělicź.

— Něhduſchi wyſchſchi zyrkwinſki radźicźel pſchi Budyſkim wokrjeßnym hejtmanſtwje a poſdźiſchi wyſchſchi konſiſtorialny radźicźel Dr. Schmidt je 77 lět ſtary pjatk w Draždźanach wumrjeł. We Kužizy je wón jako wyſchſchi duchowny paſtyŕ 12 lět dołho ſe žołnowanjom ſłutkował.

— Mjes ſakſkim wójſkom ßo po ſdaczu potajna ſozialdemokratiſka agitazija wjedźe. Hewak drje njeby trjeba było, ſo by ßo wojakam ſ woßebitym wukaſom ſakaſało, ſozialdemokratiſke ſhromadźiſny wopytacź, ſozialdemokratiſke a revoluzionarne ſmyßlenje ſe ſpěwom a ßłowom wuſnawacź a ſozialdemokratiſke a revoluzionarne pißma cźitacź abo w kaſarmach rosſchěrjecź. Tale ſakaſnja teź reſerviſtow a mużſtwa naſtupa, kotreż ßu k kontrolſkim ſhromadźiſnam abo k ſwucźowanjam ſwołani.

— Tudomnemu ſahrodnikej Jurjej Maxej Mulanſkemu, kotryž je jene dźěcźo ſtrachej tepjenja wukhował, je wokrjeßne hamtſke hejtmanſtwo ſjawne pſchipóſnacźe wuprajiło. Dale je wone formarjej Ernſtej Adolfej Ryſchzy w Budyſchinje, kotryž je teho runja jene dźěcźo wukhował, kotreż bě w ſtraſche ßo tepicź, pjenježne myto pſchiſwoliło.

— We kubinej komorje khěže cźißło 10 na honjeŕſkej dróſy ßu wutoru rano 16lětnu ßłużobnu holzu Wobſtez w jejnym kożu morwu leżazu namakali. Wona bě ßo ſ kożanym paßom ſadajiła. Kajkich pſchicźinow dla je ßebi žiwjenje wſaka, njeje ſnate.

— Sſynowa płacźiſna je khětro ſpadła. Proviantſkim ſarjadniſtwam je ßo pſchikaſało, ſo njeßmědźa ſa zentnar dobreho ßyna wjazy dyžli 4 hriwny 20 np. płacźicź. Jedyn wikowaŕ, kotrehož bě jene ſchleſyńſke proviantſke ſarjadniſtwo napominało, ſo by jemu ßyno poſkicźał, ßebi ßydom hriwnow ſa zentnar žadaſche. S cźeżkim nakładom wón pſchijědże. Sſo ſpodźiwajo pak wón ßłyſcheſche, ſo njemóżachu jeho poſkicźenku pſchijecź. Na to chzyſche ßyno tuńſcho woſtajicź a hacź na 4 1/2 hriwny dele dźěſche, tola jo wón njemóżeſche ſa tu płacźiſnu wotbycź. Proviantſke ſarjadniſtwo w Leobſchizach je 6000 zentnarjow ßyna po 4 hr. 20 np. ſ Hollandſkeje kupiło.

— S lětuſchej ßuchotu je induſtrija runje tak cźeżko bita, kaž rataŕſtwo. Dokelž ßu wulke rěki tak nikke, ſo ßo po nich njehodźa twory ſ morja do ſnutſkowneho kraja po tunjej płacźiſnje woſycź, ßu wſchelake fabriki teho dla nuſowane, dźěło ſaſtajicź. Pſchiwożowanje ßyreho materiala je po żeleſnizy wjazy krócź dróżſche, dyžli po wodźe. Rosdźěl mjes frachtom po wodźe a mjes frachtom po żeleſnizy je tak wulki, ſo by induſtrija ſe ſchkodu dźěłacź dyrbjała, hdy by ßebi ßyry material po żeleſnizy ßłacź dawała. Sakſke wikowanſke komory ßu ßo teho dla na ſakſke knjeżeŕſtwo ſ próſtwu wobrocźiłe, ſo bychu ßo na żeleſnizach hacź do ſaßowotewrjenja kódźniſtwa na Łobju żeleſniſke tarify ſa twory ponižiłe.

S **Wulkich Debßcz.** Hdyž ſańdźenu ßobotu wjecźor jedyn artilleriſt dweju konjow ſ appela do kwartěra wjedźeſche, ßo jemu wonaj ſpłóſchiſchtaj. Wojak ßo prózowaſche, ſnjemdrjenej ſkocźecźi ſdźeržecź a mjes tym, ſo jeju krucźe ſadźeržeſche, ßo jedyn kóń ſ prědkom ſtawajo pſchewali a ßo na wojaka cźißny. Hdyž jeho pod ſkocźecźom wucźahnychu, ßo pokaſa, ſo běſchtej ßo wobžaromnemu cźłowjekej dwě rjeble ſłamałej. Snjeſboženeho hnydom do Budyſkeho lazareta dowjeſechu.

S **Wulkeje Dubrawy.** Tu ſteji kruſcheńka lětßa druhi krócź w połnym kćenju.

S **Bójßwjez.** Ssobotu popołdnju je ßebi tu dźěłacźerka Eiſeltowa w cźeżkich myßlach žiwjenje wſaka.

S **Ketliz.** Naſchemu knjeſej fararjej lic. theol. Renczej je Jeho japoſchtołſka majeſtoſcź khěžor Franz Joſef ryczeŕſki kſchiż rjada Franza Joſefa ſpožcził.

S **Draždźan.** Pſchichodnu njedźelu, 18. ſeptembra ſmějemy, da-li Bóh, tudy w kſchižnej zyrkwi lube ßerbſke kemſche, a to kaž hewak dopołdnja 1/2 12 hodź. Sſerbſke prědowanje ſměje knjes farař Waktař ſ Wóßlinka; ſpowjednu wucźbu knjes farař Jakub ſ Njeßwacźidła.

W lětuſchim cźeżkim cźaßu, hdyž naſche rěki ſaprahnu a ßo naſche rjane horde Łobjo pſched naſchimaj wocźomaj w pěſku ſhubjuje, je nam dwójzy ſwjeßelaza a wokſchewjaza myßl, ſo budźa naß rěki žiweje wody móżneho Božeho ßłowa w macźernej rěcźi wokſchewicź a ſe ſchumjenjom ßwjateho Ducha ßo naſchich wutrobow dótknycź. — Tón Knjes žohnuj naß a ßerbſku Bożu ßłużbu tudy w naſchej zuſbje!

S **Rakeczanskeje woßady**. Tydźeńskemu dopißej ma ßo sćžehowaze snapschecźiwicź: Pschi poßlednich zyrkwinych revisijach je ßo wospjet wuhběhnyło, so ßo w naschej zyrkwi pśches měru pomału spěwa. Jeli so to tamnemu kemscherjej rjenje, pschistojnje, měrnje a nutrnje klinczi, dha njech ßo wón doma na ßwojim spěwje wokschewi, tak jara hacź chże. W zyrkwi pak maja druhy postajicź, kak ma ßo spěwacź. Dopißowarjej a wschitkim, kotśiž ßo k njemu dźerża, ßo praji, so budźe ßo po tym ßamym waschnju, kaž hacź dotal, dale spěwacź, doniž ßo ſ wyschnoscźe napschecźiwny wukas njewuda. K směrowanju a powuczenju wschitkich woßadnych ßo k wjedźenju dawa, so ßo nětkole tak spěwa, kaž je naschim khěrluschowym kniham pschiměrjene a kaž ßo to w kóždej sakskej zyrkwi ßkyschi.

Se **Shorjelza.** Rubjeżniski nadpad je ßo ßobotu popołdnju wokoło 4 hodźin w hoscźenzu „Schtrußa“ na wuczobnika tkajerńje G. Schtjaßneho scźinił. Zuhy derje drascźeny muž bě widźał, so bě wuczobnik po poruczności ßwojeho knjesa na pósće 1000 hriwnow sběhnył, so by je na khěžorstwowu banku donjeßł. Na dróhy zuhy wuczobnika proschesche, so by jemu hoscźenz „Schtrußa“ pokasał, dokelž je w Shorjelzu zyle njesnaty. Pschi hoscźenzu wón cźinjesche, jako by chzył wuczobnikej ſa jeho swólniwosćz pjenjes daricź, tola wobžarowasche, so nima drobnych pjenjes pschi ßebi; chzyschе pak je w ßwojej stwje w hoscźenzu ßebi je saměnicź. Wón do wotnajateje stwy dźěsche a wokno wocźiniwschi na wuczobnika sawoła, so by ßebi k njemu horje po pjenjes ſa dowjedźenje pschischoł. Horka wón na niczo ske ßebi njemyßlazeho wuczobnika ſa kk shrabny a jeho dajesche, doniž wjazy njedychasche. Potom na sdacźe morweho pod łožo sestorka. S 1000 hriwnow mordaŕ jenož 450 hriwnow namaka, druhich 550 hriwnow, w druhej toschi leżazych, njebě ßo wón ſ khwatkom dohladał. Nadpadnik ßo pomału njenadpadnje wotßali a ßo shubi. Hdyž ßo wuczobnikej wědomosćz saßo wróczi, wón k elektriskemu swónczkej doczampa a saswoni. Kaž wón powjedasche, bě wón rubjeżnika rosdrapał a jeho do porsta kußnył, hdyž bě jemu skóstnik ruku do huby tyknył, so njemohł po pomoz wołacź. Poliziji je ßo poradźiło, rubjeżnika póndźelu w Seidenbergu wußlědźicź a sajecź. Wón wudawa, so je wěsty Müller ſ Grünberga. Sswojeho njeskutka je ßo wusnał.

Se **Sleho Komorowa.** Na tudomnym dwórnischczu stej ßo ranžérerjej Ernstej Joßy dłóń praweje ruki a łohcź léweje ruki ſ wosowymi storkaczemi rosmjatkej. Dla pschibywazeho wobkhada na naschim dwórnischczu je nusne, so by ßo żelesniski personal powjetschił. — Wutoru rano je ßo sawalerńja schkleńczanych tworow Seidenstückerez schkleńczerńje wotpaliła. Nastata schkoda 80000 hriwnow wuczini.

S **Klětneho.** Lětuschi dźeń ßwjateho Michała budźe sa naschu woßadu dźeń wulkeho wjeßela. Popołdnju tehole dnja ma ßo nascha rjana, nimale 600 lět wobstejaza zyrkej, kotraż je ßo ſ nałożenjom 20000 hriwnow dokładnje ponowiła, ſ nowa poßwjeczicź. W tu khwilu ßo Boże ßłużby w teho runja psched krótkim ponowjenym hrodże wotbywaju, kotryż je dlějschi cźaß prózdny stał. Jeho nětcźischemu wobßedźerjej a zyrkwinemu patronej, knjesej rytmischtrej ſ Jena, ma ßo woßada w prěnim rjedże sa kraßne ponowjenje dźakowacź, kotreż je ßo ſ wobstaranjom tsjoch nowych swonow sapocźało. Stare kraßne wjerchowe molowanje we wjelbowanym wołtarńischczu je ßo, tak daloko hacź je mózno było, sdźerżało. Zyrkwinski moleŕ knjes Loch ſ Wrótßławja je ſ dobom wschelake starożitnosće nascheje zyrkwje ßwěrnje ponowił a womkodźił. Tež ßu ßo nasche dwojomanualske byrgle, 1857 wot Ladegasta we Weißenfelsu natwarjene, wucźiscźike, wuporjedźike a w registrach něschto pscheměnike. Poßwjeczenski dźeń wobnowjeneho Bożeho doma dyrbi ßo woßebje ſ tym trajnemu wopomnjenju sakhowacź, so ßo pěßnjerjej khěrluscha: „Hdy bych ja ſ tawsynt jasykami“, Janej Menzerej, 1658 w Jamnom narodźenemu, wopomnjeńska tafla pschi muri hrodoweje sahrody na tym městnje postaji, hdźež je Menzerowy narodny dom stał. Spomnjeny snaty kraßny khěrlusch je Menzer w lěcze 1704 pěßnił, hdyž bě jako farař w Kamjenizy pola Bjarnacźiz dom a samoženje ſ wohnjowym njesbožom shubił. Prjedy bě wón ſ fararjom we Łuczu a na poßledku w Hauswalde. Wón bě wutrobnje ſ hrabju ſ Zinzendorfom spschecźeleny a je w lěcze 1734 wumrjeł.

Přilopk.

* (Hłowu ßebi rosmjatka.) W Templez rólowarni w Neugersdorfje je 27lětna mandźelska krawza Schustera ſ hłowu do schatoweje róle, ſ elektrizitetu ßo cźerjazeje, sajeła. Zonje ßo hłowa rosmjecźe. Wona je macź dweju dźěsczow, ſ kotrejuż je młódsche pół léta stare.

* (Dźěsczi ßo spalikej.) S wohnjom wó jstwje staj ßo 3½ létny ßynk a 2létna holczka maschinista Pätzolda w Draždźanach w njepschitomnosczi starscheju spalikoj. Hdyž ßo starschej pschipołdnju domoj wrócźischtaj, dźěsczi jako swuhlenej cźěle namakaschtaj.

* We wuhlowej jamje w Meuselwizach pola Draždźan staj ßo ſ rosbuchnjenjom wulkeho parneho kótła kotolnja a 40 metrow wyßoki wuheń saßypkoj. Tepjeŕ Hempel je ßo pod roswalinami pohrjebał. Praßowanski mischtr Hiller a maschinski wjednik Fleischer staj ßo cźežko wobschkodźiloj. Kotołowe kruchi, něhdźe 30 zentnarjow cźežke, ßu ßo dale hacź 100 metrow na wokolne pola cźißke. Murjowe kamjenje ßu ßo koło wokoło 500 metrow daloko funkle. Wschě twarjenja ßu wupuscźene.

* (Njewuschne hrajkanje ſ tšélbu.) We Wehlawje w rańschej Pruskej ßo jedyn gymnasiast prěnjeje rjadownje ſ revolverom parasche. Na dobo ßo wutšéli, a kulka jeneho młódscheho gymnasiasta mori.

* (Njeſbožena hońtwje.) Ratarja Thiemu ſ Kerstenbrügge je jedyn hońtwaŕ satšélił, kotryż na ßorny łakasche. Njeſbožowny tšélz je ßo ßam ßudnistwu stajił.

* (Mordaŕstwo.) W léßu pola Frankendorfa ßu 13létnu Idu Turklerez ſ pscherčšnjenym krkom namakali. Jako mordarja ßu 22létneho Herma ſ Frankendorfa sajeli. Wón je ßo njeskutka wusnał.

* (Dwě kóczży a 169000 hriwnow.) W Mnichowje je jena bohata žona městu 169000 hriwnow wotkasała. Sa to dyrbi město semrjeteje běłej kóczży hacź do jeju kónza žiwicź.

* Pschе ßwinjazu mrětwu ßu nowy ßrědk, septicidin rěkazy, wußlědźili. Wón ßo w pharmazeutiskim wustawje Ludwiga Wilhelma Ganſa w Frankfurcze dźěła a ma ßo pod němskim mjenom „Polyvalentes Schweineſeuche-Serum“ žadacź.

* (Njewinowacze ßo saßudźił.) Psched 14 létami bě krajny ßud we Weidenje cźěßlu Michała Bayera k khostarni na 1½ léta saßudźił a jemu cźeßne prawa na 5 lět wotrjeknył, dokelž bě pjecza kublerjej Dreßej w Speichersdorfje listownju ſ 500 hriwnami kradnył. Posdźischo je ßo po měnjenju kradnjena listownja ſ pjenjesami w Dreßowym bydle namakała, kotryż pak niczo njecźinjesche, so by Bayerowa njewinowatosćz na sjawne pschischła, tak je wěz hakle sa 14 lět do noweho ßudniskeho pschepytanja pschischła, ſ kotrymž je ßo Bayerowa njewinowatosćz dopokasała a ßo wón wuwinował.

* Baron Erlanger je na pucźowanju w Salzburgu se ßwojim automobilom do jeneho drohoweho parneho wosa sakożił. Pschi tym je ßo baron Erlanger tak cźežko sranił, so je wjecźor wumrjeł. Wjednik jeho automobila je ßebi nop rosrasył.

* (S hlebiju ßo sakkoł.) Pschi manevrach w Elsaßu je ßo jedyn jěsdny 14. dragunskeho regimenta ſ hlebiju sakkoł; jenemu druhemu jěsdnemu je ßo noha straschnje wobschkodźiła.

* W Lothringskej korpske manevry ßuchoty dla wupadnu.

* (Wulki woheń.) W Dingelstädtu na Eichsfeldze je ßo wutoru 50 khěžow spaliło. Shromadnemu prózowanju schtyrnacze wohnjowych woborow je ßo poradźiło, katholsku hłownu zyrkej wohnjej wobrócź. Jenož kósty ßu ßo wopaliłe a tsi wokna ßo rospukałe. Nastata schkoda ßo na milijon hriwnow wobliczа.

* (Krwawne naßylnosće.) Strajkowazy twarschy dźełaczerjo w Quedlinburgu ßo po rejach do spanskeje stwy italskich dźełaczerjow, kotsiž běchu ßo na jich město do dźěła wsali, dobuchu. Strajkowarjo do Italskich se stołowymi nohami a piwowymi karanczkami pjerjechu. Dwaj Italskaj staj saraženaj, pjecźo ßu franjeni. Sso wobarajo ßu Italschy jeneho murjerja ſ kalacźom skałali.

* Kowrótna wjeta se ßmjertnym scźěhwkom je ßo tele dny w Parisu mjes něktrymi mužskimi cźiniła, kotsiž ßo wschěnje k billardowemu hracźu w jenej restawraziji skhadźowachu. Jedyn ſ nich praji, so móże billardowu kulu do huby wsacź. Ssmějizy jemu wotmolwichu, so to njemóże. Duž ßo wón ſ nimi wo wěste myto wjetowasche a ßebi kulu ſ wulkim napinanjom do huby tykny. Hdyž mějesche kulu w hubje, njemóżesche ju njedźiwajzy wscheho prózowanja ſ huby wucźahnycź. Duž lěkarja sawołachu, tola tón móżesche jenož prajicź, so ßo njesbožownemu njehodźesche wjazy pomhacź. Wón sa hodźinu njewuprajneho cźerpjenja wumrje.

* (Wo pohrjebanju žiwych.) W jara cźitanja hódnej knižzy dr. med. Fr. Hartmann w Florenzu wopißuje, so ßo cźłowjekojo wjele huscźischo žiwi pohrjebaja, hacź to ludźo ſ wjetscha

měnja. Dokelž ßu ſnamjenja wumrjecža njeſpuſchczomne a jebawe, ſ wuwſaczom jeneho ſnamjenja, mjenujzy poſtupowazeho pſchetkacža, kotrež pak ßo huſto njewoczaka, je jaßne, ſo móże kóždy ſ wobſtejnoſczemi do ſtracha pſchińcź, ſo jeho żiweho pohrjebaju. S mnohich powjeſczow wo na ſdacże morwych, kotſiž ßu w rowje ſaßo k żiwjenju wotucżili, njech ſtej ſ mjenowanych knihow jenoż ſczěhowazej naſpomnjenej: „W lěcże 1893 w jenej wjeſzy w Schtyrſkej młoda żona wumrje, kotruż po ſwucżenym waſchnju ſa tſi dny pohrjebachu. Někotre dny po pohrjebanju ßo powjedanje roſſchěri, ſo je jej muż ſ jědom ſawdak, cżehoż dla wyſchnoſcź cżěko wuhrjebacź da. Pſchi tym ßo wupokaſa, ſo bě wona hakle pſched někotrymi hodżinami w rowje wumrjeła, a jejne cżěło wo tym ßwědczeſche, ſo bě ßo wona żałoſtnje ſe ßmjercżu bědżiła. Lěkarja, kotryż bě lohkomyßlnje ßmjertne wopißmo ſa nju napißał, pſched ßud żadachu a k jaſtwu na někotre njedżele ſaßudżichu. — Pſched něhdże 30 lětami w Salzburgu żona bohateho pſchekupza Zellera wumrje. Tſeczi dżeń ju pohrjebachu. S wulkej pychu ßo khowanje wotmě, a ſemrjetej do kaſchcża kraßny pjerſchczeń ßobu dachu, kotryż bě cżaß żiwjenja rad noßyła. Nowarjowy pomoznik bě pak ßo pjerſchczenja dohladał a ßo roſſbudżił, jón w nozy cżěku rubicź. S trěbnym gratom wón w nozy k rowu dżěſche, ſo by kaſchcź wocżinił. Hdyż wón kaſchczowe wěko wotſběhny, ſ pſchiſtupjenjom cżerſtweho powětra żona ſ womory wotucźi a ßo na kaſchcź ßyny. Cżěkowy rubjeżnik cżekny, żona pak ſ rowa wulěſy a w cżěkowej draſcże domoj dżěſche, ſaſwoni a ſaſtupiwſchi, ßwojich ßwójbnych njemało wuſtróżi. K wopomnjenju na tónle podawk je ßo ſwonka na khěżu, w kotrejż żona bydleſche, wulki poſkoczeny kſchiż pſchicżinił, a kóżdy zuſy, kotryż do Salzburga pſchińdże, móże jón hiſchcże dżenża widżecź. To je khěża cżißko 1 pſchi měſtnje ßwjateje Trojizy. — So by ßo cżłowjek żałoſtneho woßuda ſminył, ſo jeho żiweho pohrjebaja, ſpißacźel ſcżěhowaze wobhladniwoſtne naprawy porucża: Cżěko ßmě ßo hakle khowacź, hdyż poczina tłacź. Dale dyrbi ßo kaſchcź ſ duſchatym płunom napjelnicź a ßo potom ſ njepſchepuſchcżitym wěkom pſchikrycź. Też mohło ßo cżěko bjes kaſchczoweho wěka pohrjebacź, ſo by ßo, jeli ſo je w nim hiſchcże żiwjenje, hnydom ſadußyło.

* (Wußlědżeni paduſchi.) W Lipſku bě ßo lětża 20. meje w nozy firmje Lomera & Co. ſa něhdże 100,000 hriwnow drohotnych kożow kradnyło. Na wußlědżenje paduchow bě ßo 15,000 hr. myta wuſtajiło. Nětko je ßo ſkónczńje ſchlachcżiło, paduchow ſaßłapicź. Woni ßu tſjo kóżkarjo a jedyn barbjeŕ. Tſjo ſ nich ßu hižo dla kradnjenja kożow woſpjet khoſtani. Sslěd ſa nimi ßo namaka, hdyż ſańdżeny tydżeń jedyn ſ paduchow dźěl kradnjenych kożow jenemu wikowarjej pſchedacź ſpyta.

* (Bratrowy morđaŕ.) We Wattenſcheidu pola Eſſena je dźěłacźeŕ Arens ßwojeho woženjeneho bratra na ſjawnej dróſy ſakłoł.

* (S morwych ſtanyła.) W Budapeſtſkim hoſpitalu mandżelſku blidaŕſkeho miſchtra Papaya do jeneje druheje ſtwy donjeßechu a do jejneho łoża druhu khoru położichu, kotraż bórſy wumrje. Semrjeta ßo mylnje jako Papayowa żona pohrjeba. Ta pak hiſchcże někotre njedżele w hoſpitalu leżeſche a ßo njemało dźiwaſche, ſo ju jejny muż wjazy njewopytowaſche, każ bě to dotal cżinił. Tele dny ßo żona jako ſtrowa ſ hojeŕuje puſchcźi a ßo do ßwojeho wobydlenja wrócźi. Hdyż tam pſchińdże, muż, dźěcźi a ßłużobna holza wuſtróżeni cżěkachu; pſchetoż měnjachu, ſo ducha ſemrjeteje pſched ßobu widża. Khětra khwila ſańdże, prjedy hacź bě Papayowej żonje mózno, wuſtróżanych pſcheßwědczicź, ſo wona njeje ſcherjenje ale ſo je woprawdże żiwa.

* (Spalenje kótła petroleja w Antwerpenje.) Hdyż ßobotu w pſchiſtawnym měſcże Antwerpenje (w Belgiſkej) hobrſki petrolejowy kotoł (tónk) porjedżachu, ßo w nim petrolej ſapali. 5000 tunow petroleja ßo wuliny. Petrolejowa rěka bě meter hłuboka. Pjeczo dźěłacźerjo w bliſkoſczi jedyn druhi petrolejowy kotoł na roſchtach ſtejo barbjachu. Jedyn ſ nich ſ roſchtow ſkocżiwſchi petrolejowu rěku pſchekrocźi a ßo wukhowa. Dwejo ßo ſadußyſchtaj a ßo ſpaliſchtaj. Schtwórty na jenu tſěchu ſalěſy a ßo dwě mjeńſchinje poſdżiſcho ſ njej hromadże do powětra wjerhny. Pjatnacże dźěcźi, kotrež ßebi pſchi petrolejowym kótle hrajkachu, je ßo ſpaliło, runje tak jena pſchedawarka zyroby. Petrolej ßo hnydom po dróſy roſla a někotre domy wobda, kotrychž wobydlerjo ßo cżěkajo ſtraſchnje wopalichu. Horzota bě tak wulka, ſo cżęzke dróhowe pleſtrowanſke kamjenje ſkałkowachu. Wohnjowa wobora njemóżeſche niczo druhe cżinicź, hacź wopalniſchczo ſ hrjebjemi ſamjeſowacź. Pſchi tym ßo njeſbože ſta, ſo ßo jedyn wódny ſchlawch do pſchěrowa, ſ petrolejom pjelnjeneho, położy, tak ſo ßo petrolej do wohnja ßykaſche.

* (Spłóſchene konje.) Njedżelu w nozy ßo w manevrowym lěhwje w Eſſexu (w Jendżelſkej) konje ſpłóſchichu, hdyż tam khoreho konja ſatſělichu. Něhdże 700 koni pſches ſtanowe lěhwo ſpiżych wojakow cżěrjeſche, a mnohe ßo wobſchkodźichu. Wjetſchi dźěł ſatraſchenych konjow do měſta pſchihna, wjele ſ nich do kałacżkateho grota ſahna a ßo cżężko ſrani. Druhe do jěſora ſkocżichu. Něhdże 100 konjow je ßo dyrbjało dokłócź.

* (Poklad ſ burſkeje wójny.) Wjedniży burow w połodniſchej Afrizy ßu we wójnje ſ Jendżelcżanami tu a tam wulke ſumy ſtatnych pjenjes ſkhowali. W bitwach padnywſchi abo ſ khoroſczemi wumrjewſchi njeßu woni mohli nikomu ßwoje potajnſtwo dowěricź, a pjenjeſy nětko w ſemi ſkhowane leża. Wěſty Kemp je wóndano w Zoutpanſkich horach jedyn tajki poklad, 1/4 milijona ſterlingow = 5 milijonow hriwnow wucżinjazy, wußlědźił. Połojzu tehole poklada po ſakonju namakaŕ, druhu połojzu jendżelſke knjeżerſtwo doſtanje.

Wußudżenja.

Khoſtanſka komora. Lětża 11. julija ßo na Nowowjeßnjanſkim ſtatnym revěrje 34 hektarow 25lětnych khójnow a kórz khójnow Zymplanſkeho knjeżeho dwora wotpali. Naſtata ſchkoda ßo na 10,500 hriwnow wobliczi. Po żandarmowym wußlědżenju bě hoſpodarſki pomoznik H. A. Bieder ſ Noweje Wßy nad Spr. hromadże ſe ßwojim dźewjecźlětnym bratrom jahodki ſchcżipajo ßebi żigaru ſażehlił. Schwabliczku njewobhladniwje na bok cżißnywſchi, bě wón ſe ßwojim bratrom dale ſchoł. Sſo wohladujo ßo dohladaſchtaj, ſo ßo na tamnym měſcże kruch hole, blido wulki, pali. Najprjedy ſpytaſchtaj ßamaj płomjenja ſateptacź. Dokelž pak ßo jim to njeporadźi, wonaj po pomoz do Noweje Wßy bżeżeſchtaj. Njedżiwajzy wſcheho prózowanja bě hakle móżno, woheń podußycź, hdyż bě ßo daloko roſſchěrił. Bieder bě ßo ſ woprědka ßwojeje winy wuſnał, poſdźiſcho pak prějeſche, ſo je woheń ſaparał. Wobſkorżeneho k jaſtwu na ſchtyri měßazy ſaßudżichu.

Teho runja dla ſamiſchkrjenja wohnja na Minakałkim knjeżim revěrje pola Łupoje mějeſche ßo cżeladnik J. E. Garbaŕ ſamolwicź. Sſkanje kopajo bě wón ſ wólniwoſczu ſapalenu tſchěſku do khójnoweho ſdonka tyknył. Dżeßacź mjeńſchinow po tym bě wón ßo bajazy woheń ſ pěſkom ſamjetał a bě potom domoj ſchoł, hacź runje ßo ſe ſdonka hiſchcże kurjeſche. Wón bě měnił, ſo płomjo ßamo wot ßo haßnje, tola runje na wopak ßo ſta. Se ßo miſchkorjazeho wohnja płomjo ßapny a holn ſapali. Dokelž ßo wohnja hnydom dohladachu a jemu wobarachu, ßo jenoż poł hektara ßłanja ſniczi a ßo někotre khójny wobßmudżichu. 16lětnemu wobſkorżenemu 20 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napołożichu.

19. julija bě ſeminariſt S. w Sderi ſ dwěmaj towaŕſchomaj, kotrajż běſchtaj k njemu na wopyt pſchiſchłoj, na polo wuſchoł, hdżeż jeho macź dźěłaſche. Duzy po puczu wón jemu ſchwabliczku w ßwojim ſaku pytny. Wón chżyſche ju prjecź cżißnycź, pomyßli pak ßebi, ſo mohła ßo ſ tehdomniſchej ſatraſchnej ßłóncżnej horzotu ſapalicź. Duż ju wón najprjedy ſapali, a ßo pſcheßwědczíwſchi, ſo ßo wjazy njekuri, ju wón na łuku ßwojeho nana cżißny. Bórſy po tym ßo pacholjo dohladachu, ſo ßo ſady nich pali. Hnydom ßo ſawrócźichu, njeſamochu pak njedżiwajzy wſcheho prózowanja woheń podußycź. Woheń ßo ſ łuki na pſchimjeſowazy tachantſtwowy lěß wupſcheſtrě, w kotrymż ßo 10 arow khójnow ſpali. Naſtata ſchkoda ßo na 50 hriwnow wobliczi. Wobſkorżeneho ſ poßwarom pokhoſtachu.

Teho runja ſ prjecżcźißnjenej ſchwabliczku je dźěłacźeŕ Khorla Auguſt Jenſch na Zidowje woheń ſawinował, ſ kotrymż ßo 30. jul. na Zidowſkich leżomnoſczach tamniſchemu ratarjej Mucźerjej na poł kórzu pola pſcheńża a tamniſchemu wóſnikej Henſelej něſchto wowßa ſniczi. Njeſbože bě ßo ſtało, hdyż bě ßebi Jenſch tobakowu trubku ſażehlił. Mucźerjej bě ßo něhdże 150 hriwnow ſchkody nacżiniło. Dla lohkomyßlneho ſapalenja Jenſcha k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 6 dnjow ſaßudżichu.

Za Serbski dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 4135 hr. 31 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 37. lěta 1904 hižo kwittowane:

r. . . . . 1 hr. — np.

Hromadźe: 4136 hr. 31 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Karbolineum

najlěpschi wolij k barbjenju a k pschemaczenju, w prěnjotnych cžwizach po 200 kil., kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma stajnje wulki skład po tunich placžišnach

Otto Engert

en gros drogownja en détail
Telefon 33 *.

Wobrasy

(bildy) žo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s wobkukom wobdadža, **domowe zohnowanja** a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k žlěbornym kwašam** we wulkim wubjerku a tunich placžišnach pola

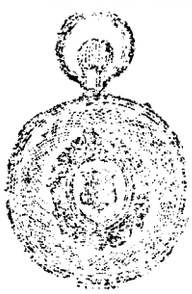
Maxa Mützy
na bohatej haži 11.

Woprawdzitu
limettu!!!

najlěpschi bjesalkoholny woczerstwjazy napoj.

1 literšku bleschu po 1 mk. 20 np., w korbowych bleschach po 10 litrach a wjazy poměrnje tuńscho porucža

H. Kunackowy naślědn.
na bohatej haži 8.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry** a **tuni cžažnik** kupicź, abo kotryž chze žebi jón **porjedzicź** dacź, njech dźe k cžažnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haži 5.

Jencz pschedawa a porjedža sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukładne wokno, s placžišnami wupołožene, wobhladacź.**

Najlěpschi amerik.
petrolej

kupujecże, kaž mózecże žo pschežwědczicź,

najtuńscho
pola

J. G Klingsta nasl.
na bohatej haži 16.

Limettu

woczerstwjazy napoj bjes alkohola po literskich a korbowych bleschach placžišny hódno poruczataj

Schischka a Rjeczka
na swonkownej lawskej haži.

Placzeńske dny

Lasowskeje wyschscheje hajnikownje.

Póndźelu 12. septembra t. l.
w piwarni w **Stróži** dopołdnja wot **9—10** hodźin
a we **Wulkich Sdžarach** w hosćenzu kn. Ssykory dopołdnja wot **11—½1** hodźiny.

Wutoru 13. septembra t. l.
w hosćenzu w **Styczinje** dopołdnja wot **9—10** hodźin,
w hosćenzu w **Radsiej** dopołdnja wot **½11—½12** hodźin,
w hosćenzu knjesa Kónza we **Lasu** pschipołdnju wot **1—2** hodźiny.

Saplacžicź žu pjenjesy sa hatne trawjenje a wschě sbytki sa drjewo.

Sastate pjenjesy budža žo po tutym dnju psches žudnistwo žadacź.

We Lasu, 25. augusta 1904.

Wyschsche hajnistwo.
Schittmer.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi **symski semester** žo **wutoru 18. oktobra 1904** sapoczinje. Pschipowjedźenje nowych schulerjow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je tež swólniwy, wscho dalsche wukasacź.

Prof. **dr. Gräfe,** direktor.

Mlóczenje s parnej maschinu

na mšu cžini **Bóschicžanski knježi dwór.**

Pospyt pschežwědczi!

S pschihodnej skladnosczu žym wjetsche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak so je mi mózno, s dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cžišlo 458 a 460, s cžisteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po žwojim sestajenju **bjes poroka** žo palazeju a **wubjernje žłodźazeju**

10 schtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 schtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pschedawacź.

Proschu, spytajcże!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětschla
na rózku žitneje a žerbskeje haži.

Winowa wikowarnja „Lischczeje jamy"

(Fuchsbau). -

Moselske wino bleschu hižo po	90 np.
Rheinske wino = = =	80 np.
Bordeauxske wino = = =	90 np.
Marku Italiu = = =	85 np.
schpanske wino = = =	80 np.
portugalske wino = =	80 np.

němski a franzowski kognak, němske a franzowske Champanske wino
porucža
Oskar Dietrich
Telefon 704.

Woprawnu
limettu

snateje najlěpscheje hódnosczе w korbowych bleschach po 3 litrach kaž tež po wasy kóždu měru, sa korczmarjow wožebje tunjo, porucža

Gustav Küttner
w Budyschinje na žerbskej haži 10.

Maschinski wolij, zentrifugowy wolij, wolij sa jèsdne kola kolomas

porucža tunjo
Měrschez bratrow naszl.
Richard Hentsch
pschi žitnych wikach 30
w domje hosćenza „sloteje hwězdy."

Raumannske
Germania jèsdne kola

najlěpsche žwěta,
dale wschě **pschiležluschne dźěle jèsdnych kolow, ratarske maschiny, běrnowe parniki** atd.
pschedawa tunjo
J. T. Zschabran
w Porschizach (we Łužizy).

Pschenzu a rožku

po najwyschschich placžišnach kupujetaj

Heinke a žyn
w hamorskim młynje
w Budyschinje.

Rěczi žerbski.

Libsch, žudniski aktuar sw. žl.
na žukelnskej haži 34.
na kožu s napschecża piwneho hroda.

Pisarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazijske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon cžišlo 324.

Rěczi žerbski.

Sa ratarjow!

Najlěpsche
cžerjenske rjemjenje
s jadriweje koże,
rjemjenjowy wósk,
w kulojtych žerdkach,
sadźěwuje žuwanju a powjetscha cžahansku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,
najlěpschi ruski
maschinski wolij
½ kilo po 20 np.
najlěpschi kolomas,
zentnar nětko po 12 mk.,
kožane schórzuchi,
s rjemjenjom a bjes njeho
jara placžišny hódno porucža

Otto Büttner,
pschedawarnja koże, cžerjenskich rjemjenjow a techniskich wězow,
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 9.

Pensiju

Rataršzy schulerjo wubjernu pensiju po poměrnej placžišnje na Wettinskej drósy cžišlo 20 po 1 skhodže dostanu.

Sskužobne a hródźne dźowki a tajke k žwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczerske žwójby, tsczakow a wolazych sa tudomne a Draždźanske strony hnydom pyta **Schmidtowa** na žukelnskej haži 24.

Njewoženjeny
rólny pohoncz

žo pyta na **knježi dwor** w **Delnim Wujesdže** (w Schlesynskej).

Lěpschu **žłužobnu holzu** na Michała pyta **Liddy Preußowa** na žitnej haži 4.

Wustojnu žłužobnu holzu
18—19 létnu, k 15. septembrej abo na Michała pyta
mandž. rěsnisk. mischtra **Pětschki**
w Budyschinje na žitnej haži.

Kucharki, stwinske a žłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k žwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drósy cžišlo 7 s napschecża měschczanskeho theatra.

Do
Noweje Jaßonizy!
Jutsje njedźelu 11. septembra
domkhowanka
ſ rejemi.
Pſcheczelnje pſcheproſchujetaj
Dunkel a mandźelſka.

Khěža na pſchedań.
Dwajſchoßna khěža czißko 20 w **Dobroſchezach** pola Plußnikez je na pſchedań. Dalſche je w Dobroſchezach czißko 26 ſhonicz.

Dolžizy
kruſchwy (němſki Bauerntaſche), k ßuſchenju ßu zentnaŕ po 2 hr. na pſchedań pola Pětra Nowaka na Horje pola Njeßwaczidka.

Hnój ſ jamy
a tajki, kotryž je ßo ſ **haßow namjetk,** je tunjo na pſchedań na Zidowje czißko 103. Dalſche je tež ſhonicz we wudawaŕni Serb. Nowin.

Petkuſku
ßymjeńtnu rožku,
kotraž je na pěſku roſtka, bjes njerjada, najlěpſchu tworu, měch po 12 mk. 25 np. pſchedawa
knježi dwór w Pßowjach ſ Hermanezami.

Nowe
połnojerje
jara rjane
ſchtuku po 5, 6, 7 np.,
mandlu tuńſcho porucza
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Jabluka k tłóczenju
kóždu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kóždu ßobotu na wowßnych wikach po najwjetſchich płaczińnach kupuje
A. Kolſcher
w Budyſchinje.

Jabluka k tłóczenju
kóždu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kupujetaj
dr. Herrmann a Wetzka
hornjołużiſka ßadtłóczeŕnja
pſchi kralowſkim walu 10.

Dźiwje
kaſtanije a žołdze
po najwjetſchich płaczińnach kupuje
Otto Engert
en gros drogownja en détail
Teleſon 33*

Czeſczenym Serbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym w Budyſchinje w dotalnych klamach knjeſa **Kurta Lehmanna**
pſchi hlownym torhoſchczu 5
pſchedawaŕnju mužazeje a hólczazeje draſty
wotewrił.

Pódla wulkeho ſkłada mužazeje a hólczazeje draſty noweje mody mam tež wulki wubjerk **rukawatych lazow, ſpódnich kholowow, koſchlow, rukajzow, ßlow** atd.

Budu ßo ßwěru prózowacz, ſo bych ßebi ſ krucze ſprawnym poßłużenjom a tunimi płaczińnami dowěrjenje dobył, a proſchu moje pſchedewſacze pſcheczelnje podpjeracz.

W Budyſchinje, w ſeptembrje 1904.

S poczeſczowanjom
Reinhold Neugebauer.

Naju pſchedawaŕnja
sobotu a njedźelu,
10. a 11. septembra
wyßokeho róczneho czaßa dla
ſamknjena
wostanje.
Seelenfreund & Co.
12 pſchi lawſkich hrjebjach 12
ſ napſchecza měſchczańſkeho theatra.

Drjewowa pſchedawaŕnja, parny rěſak a hěblowaŕnja
we Wuhanczizach (Weigsdorf) **pola Kumwalda.**
Staroby dla mam myßle, bližſchi czaß ßwój rěſak pſchedacz. So bych ßwój khětry wulki ſkład **deſkow, foſtow, łatow, liſchenjow, ſchindźelowych deſkow, hěblowanych a žłobjenych deſkow, hraniteho drjewa po liſcze a ſchleſynſkeho tyſcherſkeho khójnoweho drjewa** wupróſdnił, wſchitkich twarſkich miſchtrow, twarzow, tyſcherſkich miſchtrow a pſchetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych czinju. Njech nichtó tule pſchihódnu ſkładnoſcz njepſchepuſcheźi, dokelž po kóždej ßo hodźazej płaczińnje pſchedawam.
G. A. Leuner.

Margarinu!
najlěpſche narunanje ſa butru punt po 60 a 70 np.
porucza pſchezo czerſtwu
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Konjaze deki,
dobry czorny lak
na konjazy grat tunjo porucza
C. A. Pietſch
pſchi žitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

20 porow holbjow k plahowanju
je zyle tunjo na pſchedań w Budyſchinje na ſeminarſkej dróſy 21.

Rataŕſzy ſchulerjo dobru a tunju **penſiju** na ßukelnſkej haßy czißko 19 doſtanu. Wſcho dalſche je w pjekaŕni czißko 19 tam ſhonicz.

Wutrobna próſtwa.
Wyßokodoſtojneho knjeſa fararja **Domaſchku** proßymy, ſo by ßwoje kraßne žnjowe předowanje wocziſchczecz dał.
Poßłucharjo.

Wutrobny dźak
wyßokodoſtojnemu kn. duchownemu **Tyſcherjej** ſa jeho duchapołne wutrobu wokſchewjaze žnjowe předowanje praji
wjele kemſcherjow.

Knjeſej wucžerjej **Bajerjej** w Bolborzach a jeho knjeni mandźelſkej ſa wſchu próżu, kotruž ſtaj na derje poradźeny ſchulſki ßwjedźeń nałożałoj, **najwutrobniſchi dźak** praja
někotſi ſtarſchi.

Wróczenje czeſcze.
Skſchiwdźaze ßłowa, na Bräuerez mandźelſkeju w Manjowje ſrěczane, wróczam, warnuju je dale roſſchěricz, a mam jeju ſa czeßneju człowjekow.
F. Rychtaŕ.

Wróczenje czeſcze.
Czeſczeranjaze ßłowa, kotrež ßym na **Schwarzowu** we Łupjanſkej Dubrawje ſrěczała, roſkata wróczo bjeru.
Rychtarjowa we Łupjanſkej Dubrawje.

(K temu czißku pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 37 Serbskich Nowin.

Ssobotu 10. septembra 1904.

Placišny rěsneho slotu na Draždžanskich slótnych wikach

5. septembra 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	Rěsna waha hr.
Wóły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—37	63—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	59—62
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	25—27	52—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	35—38	62—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	32—34	58—61
3. starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—31	55—57
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	51—53
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	37—39	62—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	58—61
3. žnadnje pizowane	27—30	52—54
Cželata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—47	68—72
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	65—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich ſtschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	46—47	59—60
2. mjaßne	44—45	57—58
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	42—43	54—56

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 3194 měchow.	W Budyschinje 3. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 8. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenica běla (50 kilogr.)	9	18	9	28	9	—	9	30
Pschenica žołta (50 kilogr.)	8	70	8	83	8	65	8	82
Rožka (50 kilogr.)	6	50	6	75	6	44	6	75
Jećmjeń (50 kilogr.)	6	65	6	79	7	—	8	—
Wowß (50 kilogr.)	7	—	7	20	6	60	7	30
Hrósch (50 kilogr.)	9	50	10	50	9	50	10	—
Woka (50 kilogr.)	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły (50 kilogr.)	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejduschka (50 kilogr.)	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny (50 kilogr.)	4	—	5	—	3	50	4	—
Butra 1 kilogr.	2	70	2	90	2	50	2	70
Pschenična muka 50 ſ	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 ſ	8	—	13	50	—	—	—	—
Sšyno 50 ſ	5	50	6	—	4	50	5	50
Sšoma 600 ſ	19	—	22	—	18	—	21	—
Prožata 800 schtuk, schtuka	5	—	14	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	50	5	25	5	60
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	25	5	75	6	25
Pschenični gris (50 kilogr.)	—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běla) wot 9 hr. 25 np. hacž 9 hr. 38 np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 88 np. hacž 9 hr. — np., rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 7 hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. 75 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 30 np.

W Budyschinje placzeschе: kórz pschenzy (běla) po 170 puntach 15 hr. 58 np hacž 15 hr. 75 np., žołta 14 hr. 79 np. hacž 14 hr. 99 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacž 9 hr. 50 np

Wiczne placišny w Kamjenzu

1. septembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 40 np. hacž 6 hr. 50 np., pschenza wot 8 hr. 65 np. hacž 8 hr. 75 np., jećmjeń wot 6 hr. 15 np. hacž 6 hr. 50 np., wowß wot 7 hr. 15 np. hacž 7 hr. 50 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. — np., žyno 5 hr. 50 np., běrny 5 hr. — np., sloma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 9. septembra: deschcž.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 15. njedželu po žwjatej Trojizy rano w 7 hodž. duchowny Tyschek němsku spowjednu rěcž, ½9 hodž. farar Räda němske a w 10 hodž. serbske prědowanje. — **Tydźeńske sastojnske dźěła** smeje duchowny Tyschek.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Max, Khorle Augusta Greulicha, kowarskeho mischtra w Cžichonzach, ž. — Max Alwin, Ernsta Wylema Höfgena, žiwnoscžerja w Scžijezach, ž. — Ernst Erich, Khorle Ernsta Pětscha, dźěłacžerja na Židowje, ž. — Ernst Richard, njemandž. ž. na Židowje. — Hana Marja, Khorle Jana Hendricha Ruwoldta, schewskeho mischtra na Židowje, dž. — Hedwiga Meta, Jana Ernsta Förstera, hoscženzarja na Ssokolzy, dž. — Hana Hildegard, Jana Augusta Wollmanna, kowarskeho mischtra w Scžijezach, dž. — Erna Fanny, Jana Ernsta Wicžasa, fabrikarja na Židowje, dž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 1. septembra: Frida Margareta, Oty Dila, cžěšle we Wurizach, dž., 12 d. — Pawoł, Khorle Augusta Sporka, fabrikarja na Židowje, ž., 6 m. 11 d. — 5. Marja Johana, Augusta Ernsta Krawza, zigarnika na Židowje, dž., 3 m. 13 d.

Zyrkwinske powjescze ſ Hodžija.

15. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano w ½7 hodž. farar Kschižan serbsku spowjednu wucžbu, ½8 hodžin duchowny Voigt serbske a w ½10 hodž. němske prědowanje.

Póńdźelu 12. septembra smeje rano w 8 hodž. farar Kschižan serbske a w ½10 hodž. němske kermuschne prědowanje.

Zyrkwinske powjescze ſ Budestez.

15. njedželu po žwjatej Trojizy smeje farar Domaschka rano w 7 hodž. němsku spowjedź, duchowny Nowy dopołdnja w 8 hodžinach němske a ½10 h. serbske kemschenje.

Kolletka, kiž je žo na žnjowym žwjedženju psched zyrkwinymi durjemi sa postajenje wožadneje diakonissy sběrała, je po serbskich kemschenju 84 hr. 85 np., po němskich 62 hr. 70 np., hromadze 147 hr. 55 np. wunjeßla.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi serbskich hrjebjach 10

porucža žo

k wuwjedženju wschěch klampnarskich dźěłow, tšěschnych žłobow (rynow) **a rołow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, želesneho žudobja,** wulki wubjerk **žamodźělanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobschkodžene wězy žo spěschnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuženje. **Tunje placišny.**

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na žwój sklad **pißanych a cžornych drastnych tkaninow** wschěch placišnow, najnižscho wobličenych, poručejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lěcžnych a symskich koschlow,** pißanych a běłych, kóždeje wulkosće a sa kóždu starobu hižo po 30 np.

Karbolineum,

najkhmanschi wolij k wobělenju a namasanju, we woprawnych cžwizach po 2 zentnarjomaj, kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma na składze

Otto Engert,

en gros drogowe khlamy en détail na snutskownej lawskej haßy 10.

Hdže sće tónle dobry a tuni **cžaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na serbskej haßy 11.

A. & W. Neuhahn

4 na ſerbſkej haßy 4.

Wóſkowy barchent

najnowſchich muſtrow po měrje,

blidowe pſchikrywy (deki)

ſ gumijoweje tkaniny wſchěch wulkoſćow po měrje,

ſćěnſke wobarnowaki,

wuhotowanje myjneho blidka

ſ gumijoweje tkaniny,

pſchikrywy

ſa kuchińſke blida a komody ſ gumijoweje tkaniny a wóſkoweho ſukna,

lampowe talerje

ſ wóſkoweho ſukna,

ložowe podložki

ſ najlěpſcheje gumijoweje tkaniny, wotměrjene abo po měrje,

gumijowe zyzaki, ſifonowe zyzaki, zyzaki ſ rynčzku

atd. atd.

Symjeńtny hróch, ſymjeńtnu woku, kolij, hejduſchku,

kaž wſchě druhe ſymjo, najlěpje ſkhadźaze najtuńſcho

porucza

Jan Marcinkowsky

na kamjeńtnej haßy 12.

Měchi

wſcheje druźiny, žitne měchi, mukowe měchi, pizne měchi ſa konje,

ſłomniki

hižo po 1 mk. 50 np.,

trawne płachty, hadreſchcža

atd.

po fabrikſkich płaćiſnach porucza

Heinrich Lange

ſ napſchecza ſloteje hwězdy.

Reinhold Walter

praktiſki ſaſtupjer naturſkeho hojenja, ſobuſtaw towarſtwa němſkich na naturſke hojenje ſo wuſtejazych,

w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 3.

Ręčzny čaß: Wſchědny dźeń dop. 10—11, popołd. 2—6 hodź.

Hojenje akutnych a chroniſkich ſwonkownych a ſnutſkownych **mužazych, žonjazych** a **dźěćzazych khoroſćow** (ſ wuwſaćzom tajkich padow, kotrež do zyła njejßu ſahojomne a kotrež ßu chirurgiſkeho ſapſchimnjenja potrěbne).

Dobry wuſpěch je ſo dozpił pola **wicze, drjenja, iſchias, žołdkowych** a **cźrjewowych khoroſćach, ſahorjenja płuzow, aſthma, cźerpjenjow cźuwow** (nerwow) a **delnjeho žiwota, njeporjadneje žonjazeje kreje, bolazych nohow** a **ſahorjenja žiłkow.**

Wuſpěch ſa ſkutki ręčzi.

Adreßy ſahojenych ſo woſjewjeja. Khori na wßach ſo wopytaju.

Na njeſamožitych ſo dźiwa.

Čerſtwy paleny khoſej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucza

Gustav Küttner

w Budyſchinje

na ſerbſkej haßy 10.

Jatrowy wolij

(Lebertran)

cźerſtwu ßwětku tworu

k pizowanju ſłotu

porucza

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 33*

Wſchě 30. ſeptembra a 1. oktobra t. l. ſapłaćzomne

kupony,

hižo wot 15. ſeptembra bjes khoſtow po najwyſchſchim kurßu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamy.

Filiala Lubijſkeje banki w Budyſchinje w ſerbſkim domje.

A. Tſchentſcher w Budyſchinje

na bohatej haßy cźißło 18.

Wulki ſkład

wſchěch druźinow mužazych ſchatow, dźěćzazych ſchatow, ſchatow ſa cźěſchne dźěći, kupanſkich ſchatow, blidowych ſchatow, poßleſchćzowych ſchatow, kuchińſkich ſchatow a normalnych trikotowych ſchatow.

Wulki wubjerk. Derje a tunjo.

Valencia

ſtare ſchpaniſke cźerwjene wino

ßłódke a mike

zyła bleſcha po 1 mk. 25 np.

pół bleſche po 65 np.

Se ßwojim pſchirodnym tanninowym wopſchijećzom požadanje ſa jědźu ſbudźuje a žołdk ßylni, woßebje krejkhudym a bleďuſchkam ſo porucza. Dóſtacź pola

H. Kunackoweho naßlědn.

na bohatej haßy 8.

Franz Marſchner

cźaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow** k dobroćźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódne twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Wſchiſpomnjenje: Ręčzu ſerbſki.

Koprowy vitriol

zyły a cźiſty tołcźeny, k nacźinjenju pſcheńcźy ſ wulkim direktnym kupjenjom jara tuni, porucza

Otto Engert

Telefon 33*

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 38. | Sobotu 17. septembra 1904. | Lětnik 63.

Ruśko-japańska wójna.

Po Liaojańskej bitwje.

Dwě njedźeli śtej śo po Liaojańskej bitwje minyłoj. Tehdy jendźelske nowiny a druhe, kotreź śo w jich duchu pišaju, barbjachu, so je ruśke wójsko śbite, so śu śo Japańszy sa nim puśchćźili a so jo bórzy wobstupja a śnicza. Wšchě tele powjeśće śu śo jako njewěrne wupokasałe. Po nadrobnych rosprawach njeśtrońskich jendźelskich a franzowskich dopišowarjow njejśu Japańszy se śwojimi nadběhami abo ś wohnjom śwojich kanonow niczo dozpili. Wjedniźy japańskich wójśkow běchu śebi wotmyślili, ruśke wójsko wobstupiću a śajeću. Liaojan dyrbjeśe druhi Sedan byću. Tola Kuropatkin njebě žadyn Mac Mahon, a ruśzy wojazy njeběchu žani Franzowsojo. Woni wšchě nadběhi Japańskich wotrasychu, a hdyž Kuropatkin pytny, so chzedźa jeho Japańszy wobstupiću, wón śwoje wójsko w połnym rjedźe k połnozy wotwjedźe. Ani jeneje kanony, ani jeneho żeleśniśkeho wosa wón w Liaojanje njewostaji. Hać runje je pjecza něhdźe 500,000 Japańskich pśchećźiwo 180,000 Rušam wojowało, je wjednik ruśkeho wójśka tola śwój plan ś wuśpěchom pśchewjedł. S cźaśom bě wón ś połnozy Liaojana pśchi żeleśniźy pola Jantaja śylniśche wójśko postajił, ś kotrymž japańśki general Kuroki śchtyri dny sa śobu wojowaśche, tola ani krocźele Rušam njewotdobu. Hakle hdyž bě poślednja ruśka kompagnija k połnozy wotcźahnyła, też ruśke wójsko wot Jantaja wotstupi. We ruśkim wójsku bě śo něhdźe 12,300 muži śraniło a něhdźe 3000 padnyło, mjes tym so śu Japańszy něhdźe 30,000 hać 40,000 muži śhubili. Njedźiwajźy tychle wulkich śchkodowankow śu też Japańszy ś měrom pśchihladowaću dyrbjeli, kak Rušojo po něcźim w dobrym rjedźe k połnozy k Mukdenej cźehnjechu. Kuropatkinowy plan na to dźe, cźaś dobyću, so mohł śwoje wójsko ś pśchiwosom ś Europy pośylniću. S kóždej dotalnej bitwu je Kuropatkin postup japańskich wójśkow na něktore njedźele sadźeržał. To je śo jemu też ś Liaojańskej bitwu schlachcźiło. S njej je śebi wón saśo ś najmjeńścha něhdźe 4 njedźele cźaśa wubědźił, sa kotryž wón śwoje wójsko ś něhdźe 90,000 cźerśtwymi wojakami ś Europy pośylni. S dobom Kuropatkin, kaž je to wote wšcheho spoczatka w jeho planje leżało, Japańskich wot morja do połnózneje Mandźurskeje sa śobu cźehnje. Cźim dale pak śo Japańszy wot móŕskeho brjoha wotśaleja, cźim cźežo budźe jim, śo ś nowymi wojakami poślynicź a śo ś zyrobu sastaraću. Kuropatkin ma myśle, Japańskich niż jenoż w połnóznej Mandźurskej śbiću, ale jich wójsko ś dobom śniczićć. Teho dla dyrbi wón śwój wójnśki plan tak složiću, so by Japańskich po móżnoścźi hłuboko do śnutskowneje Asiśkeje śwabił. Hać pak też Japańszy do powleczenych paślow póńdu?

General Kuropatkim wo bitwje pola Liaojana

w śwojej rosprawje praji, so je wón ś Liaojana śwojemu wójśku wotcźahnyću dał, hać runje běchu śo wšchě nadběhi Japańskich dobyćeŕśzy wotrasyke. Japańske wójsko, kotreź bě ś najmjeńścha 100,000 muži śylniśche dyžli ruśke, hrożeśche Liaojan wobstupiću. Duž Kuropatkin ś cźaśom pśchiprawjenje k wotcźehnjenju cźinjeśche. Prjedy hać je ruśke wójsko 4. septembra Liaojan wopuśchćźiło, śu śo wšchě śkłady, proviant, munizija atd. wotwjeśle. Jenoż dźeł zyroby je śo dyrbjał śpaliću, so śo njetrjebał Japańskim pśchewoślajićź. Wojazy w połnym rjedźe wotcźeźechu. 3. a 4. septembra Kuropatkin doścź śylne wójsko k Jantajej póśka, hdźeż chzychu Japańszy Ruśkim pucź śalehnyću. S połodnja (wot Liaojana) Japańszy jenoż pomału postupowachu, ś ranja pak, hdźeż dyrbjeśe Kurokiowe wójsko Ruśkich wobstupiću, woni śylne nadpady cźinjachu. Ruśzy wojazy dyrbjachu pola Talinga w nozy 4. septembra cźeźke wojowanje wobstaću. Woni śwoje stejiśchcźo śdźeržachu, tola jedyn regiment śam, kotryž bě w najhorzyśchim bědźenju był, bě něhdźe 500 muži śhubił. Wjecźor 5. septembra bě strach śhromadneho nadpada ś ranja a połodnja wotstronjeny. S njewuprajnymi cźeźkotami śa artilleriju a train wojazy do Mukdena cźehnjechu a 7. septembra běchu tam wśchitźy docźahnyli. We wšchěch bitwach wot 30. augusta njejśu Japańszy žanych kanonow, khorhojow, muniziju atd. dobyli.

Dopiś wo Liaojańskej bitwje.

Dopišowaŕ amerikańskich nowin „New-York Herald“ je wo Liaojańskej bitwje śćěhowazu telegrafiśku rosprawu podał. Dokelž Japańszy wěrne powjeśće njepśchepuśchćźeja, je dopišowaŕ śpěśchnje do śuśodneje Chiny pucźował a tam telegram wotedał. W śwojej rosprawje wón praji, so je na połodniśchej ruśkej froncźe 150,000 Japańskich pśchećźiwo 100,000 Ruśkim wojowało. Rušojo běchu śwoju artilleriju derje postajili a ś powětroweho ballona Japańskich wobkedźbowachu. 1. septembra běchu Rušojo po Kuropatkinowej pśchikaśni Ssuśchanśku horu wopuśchćźili. Sacźiśchcź, kotryž wojowniśchcźo na dopišowarja cźinjeśche, je jemu njesapomnity. Pśchěrowy ruśkeho śtejiśchcźa běchu ś japańskimi a ruśkimi wojakami napjelnjene, na pucźach cźěła śkopjene leżachu. Po zyłym bitwiśchcźu milijony kuntworow hrajachu. Rosprawy japańskeho generalneho staba, kotreź śo dopišowarjej k wužiwanju podachu, śu ś wulkeho dźěła njewěrne. Wone wo dźiwim cźěkanju (panizy) Rušow powjedaju, mjes tym so tola ruśke batterije Japańskich pśchezo śdala ruśkeho wójśka dźeržachu. Žałośne morjenje 2. a 3. septembra hać do dopołdnja 4. sept. trajeśche. Pośledni dźeń płomjenja ś Liaojańskeho dwórniśchcźa, kotreź běchu Rušojo śapalili, śapachu. Wo dnjo śo na mnohich měśtnach wojowaśche. Wjecźor Japańszy Liaojan, wot ruśkich wopuśchćźeny, wobśadźichu. Japańszy běchu pak bjeśpłódne dobycźe ścźinili, kotreź jim wužitka njepśchinjeśe. Ruśke wotcźehnjenje je śo dyrbjało w połnym porjedźe stać, dokelž w Liaojanje njejśu niczo wróćźo wostajili. Wšchě śkłady, haj śamo żeleśniśki material, śu woni śobu wśali. Jedyn wyśchśchi jendźelśki offiźer mi praji, so śo po jeho měnjenju nětkole wójna hakle śapoczina. Japańszy śu ś najmjeńścha 40,000, Rušojo 15,000 muži śhubili. Japańśki plan, po kotrymž dyrbjeśche śo ruśke wójsko wobstupiću, je śo do zyła njeporadźił; pśchetoż Rušojo śu do Mukdena docźahnyli. Wścho sa to rěcźi, so śebi Kuropatkin njeje wotmyślił, śo w Liaojanje hać do najpośledniśchich mozow wobaraću, wón je postupowanje japańskich wójśkow ś mjeńśchej licźbu wojakow, hać mějachu Japańszy, sadźeržał, wón je njepśchećelej żałośnu śchkodu ścźinił, a wjedniźy japańskich wójśkow budźa spósnaću dyrbjeću, so budźe wójna w pśchichodźe hischcźe jara wobcźeżna.

Port Artur.

We wojowanju pśched Port Arturom tam wukhadźaze nowiny „Nowy kraj“ śćěhowaze wopišanje wopśchijeja: „Wjecźor w 11 hodźinach 24. augusta śo Japańszy do Port Artura ś ranja dachu.

S napschecza redutoweje batterije, na nahlej skakojtej hórzy stejazej, běchu wjele pěschkow shromadźili. Na brjusche Japanszy do prědka lěsechu. Rußojo cžakachu, hacž žo k muri pschibližachu, a potom do nich se salvami tšělachu. Japanszy žo morwi abo sranjeni po hórzy dele walachu a jich tšělby sa nimi padachu. Wo poknozy žo Japanszy s nowa pschiwaczichu, se swažliwej khroblosczu psches morwych towarschow pschihnachu, tola Rußojo jich wotrasychu. Jenož jena kompagnija japanskich pěschkow woprawdže žo do ruskeje sakitanskeje cžary dobu, tola Rußojo žo hura wokajo s bojonetom do Japanskich sahnachu a jich morichu. Žadyn s nich živy njewosta.

Klowne wotdźělenje Japanskich psches hórku zosasche a s elektriskim žwětkom bitwischczo wobžwětli. S nowa Japanszy do prědka cžerjachu a žo psches morwych a sranjenych motachu. Rußojo cžakachu, hacž běchu žo na sto krocželow pschibližili a potom s maschinskimi tšělbami, s panzerami schkitanymi, tšělachu. Wone njepschecžela požnyczichu, kaž žnjeńz srake žito. Pschezo pak hischcže Japanszy hacž do 50 krocželow psched wobtwjerdźenjom postupowachu. Potom pak dyrbjachu žo sawróczicz. Po cžežkim artilleriskim tšělenju Japanszy hischcže ras spytachu, wobtwjerdźenje s nadběhom dobycz. K pschimańzy dóńdže, Maximske tšělby žo wužichu. Zyke rjady Japanskich spadachu. Morwi a sranjeni na kopizy ležachu. Na požled dyrbjachu Japanszy na s napschecza ležaze hory cžeknycz. Bórsy po 2 hodźinomaj Japanszy s nowa s hustymi cžrjódami pschicžežechu, so bychu tón krócz spytali, žo sa redutnej batteriju a horn wulkeho worjoleho hnězda do wobtwjerdźenja dobycz. Japanszy a ruske maschinske tšělby žo tak pschibližichu, so Rußojo hakle tšělachu, hdyž njepschecželowu tšělbu psched wobliczom widźachu. Hdyž jedyn japanski rjad zosasche, hnydom druhi na jeho město pschicžeže. Japanszy njepschestawajzy postupowachu a žo psches chinesku murju psched wobtwjerdźenjom dobuchu, a dźiwje wojowanje žo rospali.

Něhdže 20,000 tšělbow do hrimota kanonow wscheje družiny praskasche. Japanszy žwoje rjady samknjene dźerżachu. Kóždy do sczerbiny psched žobu stupi. Na dobo na ruskej stronje tšělenje pschesta. S natyknjenym bajonetom Rußojo do prědka cžerjachu a prěnje njepschecželske rjady wotehnachu. Kóždy stork wótreje brónje žwojeho muża trjechi.

W pschestawkach žo morwi w dolhich rjadach hromadu kładźechu, sranjeni žo pod nimi wucžežechu a japanske elektriske žwětko hrósbne dźělo wobžwětlesche. Mjes tym do wobtwjerdźenja ruske reserwy jako požylnjenje dóńdžechu. W 3 hodźinach rano Japanszy tsczi nadběh sczinichu. Sažo žo s hustymi cžrjódami pschiwalichu a njedźiwajzy kulkoweho deschcża s měrom psches sranjenych skakachu. Tola Ruszy jich sažo wotehnachu.

Na to s japanskeje strony na zykej cžarje se schrapnellemi a lyditowymi granatami tšělachu. General Gorbatowski, kotryž bě schěsczi dnjow w nozy a wo dnjo roskasowal, da žo reservam do njepschecželnych wjelbow lehnycz, hacž pschi skhadźenju žkónczka kanony sažo sahrimachu. Pschi rańschich serach běchu hromady morwych wojakow widźecz, kotrež běchu murju nadběhowali. Rußojo běchu w nozy pokni staroscze, so jich Japanszy na prawizy a s ranja nadpadnu, tola tam wscho směrom wosta.

Dalsche powjescze s Port Artura praja, so žu tam Rußojo tajny chineski skład kanonow a munizije wužlědźili. Jedyn Chinesa je jón pscheradźił, kotryž je Rußam hižo w chineskim sběžku važne žkužby cžinił. Skład bě 13 wjerstow wot Port Artura a 3 wjersty wot morja skhowany. W nim bě 300 nowschich 6- a 9 zentimetrowskich Kruppowych kanonow a pschi kóždej 300 hacž 3000 kulow. Kanony žo w poknej cžistoszi namakachu. Tež tšělby tam běchu, tola te běchu khětro sersake.

Jědže a picza je w Port Arturje hischcže doscz. General Steßel je wschě pschiprawy k temu cžinił, so njemóhli wikowarjo wobydlerstwo wulichowacz. Wschě khlěbowe sklady žu žo do wójskowcho sarjadnistwa pschedewsake. Mjaža maja nětkole w twjerdźisnje doscz, a Japanszy žu žami Rußow s nim sastarali. Psched žwojim wójskom stadła howjaseho skotu a kosow honjachu, so bychu žo podseńske miny s teptanjom k wubuchnjenju dowjedke, a so njetrjebali žo jich Japanszy dale bojecz. Ras na tajke waschnje Rußam 480 kosow a něktore sta bykow pschihnachu. Miny njewubuchnychu, dokelž je nichtó njesapali, Rußojo pak skót do twjerdźisny sahnachu.

Seleninu s woprědka Japanszy, kotsiž běchu sa Chinesow pschewobleczeni, do Port Artura wožachu. Kóždy dźeń něktore ruczne wosy pschijědźechu, s 2—3 muženi wobžadźenych. Pschekupzy mějachu jich sa Chinesow s bliskich wžow a žo na niczo njehrěschachu, hacž jedyn feldwebel sdaczných Chinesow jako Japanskich spósna. Wotkrytych wobhonjerjow, žo wě, satsělichu, a selenina je žo wot teho cžaža s Czifu pschiwožowaka.

Zokra je we wobtwjerdźenju mako, sa to žu wino, palenz a likěr sbytne, dokelž je sakasane, alkoholowe napoje picz. Wscho zywilne wobydlerstwo w shromadnych jědźerńjach jě. Porjad je w měscze wubjerny. Dróhi žo dwójzy wob dźeń poliwaju a žo mjetu, a psched kóždym domom něktore žudy wody steja, so by žo hnydom woheń salak, hdy by s japanskimi granatami nastak. We 8 hodźinach wjeczor dyrbi kóždy doma bycz a žwěza žmě žo jenož sažwěczicz, jeli so žu wokna njepschewidnje sakryte.

Prěni cžaž po tym, so bě žo Port Artur na kraju wobkehnył, bě zywilne wobydlerstwo jara struchke. Tola general Steßel je s jednorej naprawu struchku myßl sahnak: Wón je wschitkich, kotsiž žu khmani, bróń noßycz, napominak, do narodneje wobory stupicz. Něhdže 2400 muži žo samolwi. Jim žo tšělby dachu, a wschědnje žo wobornizy 2 hodźinje tšělecz wucžichu. Wschitzy žo bórsy s wójnskej myßlu napjelnichu a mnosy žwoje měrne dźělo wopuscžichu a žo k wojeńskej žkužbje samolwichu. Zónske, kotrychž je něhdže 500 w Port Arturje, žo teho runja do wójnskeje žkužby wsachu. Jene khorych hladaju, druhe schija, tsecze plokaju, schtwórte warja a tak wschě k shromadnemu dźělu pomhaju.

Pschi nowych nadběhach na Port Artur žu Japanszy 9. septembra 9000 muži shubili. Po druhej powjescži jich schkodowanki žamo 15,000 muži wucžinjeja. Sranjeni japanszy wojazy wo hrósbnych podawkach powjedaju, kotrež žu žo na wojownischczu stake. Mnosy žu widźenje shubili s haschenym kalkom, kotryž Rußojo do hrjebjow lijachu. Dla njepschestawajzeho bombardementa njemóžachu Japanszy žwojich morwych pohrjebacz, kotrež s hromadami wokoło leža.

---

8. septembra žu Rußojo derje poradźeny wupad sczinili. Woni žu Japanskich s jich naßypow pola wodowoda wotehnali a jich naßypy wupuscžili.

Sastupjeŕ „Czeŕwjeneho kschiża“ w Port Arturje, Balschow, wosjewja, so Japanszy do personala Czeŕwjeneho kschiża na městnach tšeleja, hdyž je khorhoj Czeŕwjeneho kschiża postajena a žo sranjeni hromadu noscha. Wjele žobustawow ruskeho sanitetneho personala je žo na tajke pohórschenje sbudźaze waschnje morike. Hanibne sadźerżenje Japanskich czim bóle roshorja, dokelž Japanszy žami na bitwischczach listy sawostajichu, w kotrychž rusku wyschnoscz proscha, so by Japanskich, psched twjerdźisnami padnjenych, pohrjebacz daka.

General Steßel

je zarej s Port Artura scžěhowaze powjescze póßlak: 27. augusta rano w 3 hodźinach Japanszy we wulkim njewjedrowym deschczu nasche stejischczo na lěwym kschidle a na kopizy Kuduandkanu nadpadźechu. Nadpad žo na zykej cžarje wotrasy. Nasche schkodowanki žu žnadne. Tsjo wojazy žu padli, dwaj offiżeraj a 98 muži je sranjenych. Wschitzy srajeni žu žo wotwjesli a žo derje wothladaju. Morwych Japanskich žmy pohrjebali. Njepschecžel tole dźělo poczežowasche, tšělejo do mużstwow strowotneho korpsa, s paskami „Czeŕwjeneho kschiża“ wuhotowanych.

Druhi telegram generala Steßla wot 2. septembra praji: Dżenża wjeczor njepschecžel s kanonami do Wyßokeje a Dolheje Hory a na wokolne wobtwjerdźenja tšelesche. Rjeczasow njepschecželskeho pschedwójska žo naschi straznizy s cžaßom dohladachu, na czoż žo do njepschecželskich pěschkow a s dobom do jeho tšělazeje artillerije tšelesche. Jena njepschecželska kolona na podminowane městno sańdże, kotrež wot žamo do powětra slecži. Wjele Japanskich je žo pschi tym moriko. Sa hodźinu bě nadpad wotražený. Nasche schkodowanki běchu žnadne. Jedyn offiżer a žedmjo mużojo žo sranichu.

Schkodowanki japanskeho wójnskeho łódźstwa.

Psched Port Arturom staj jedyn japanski torpedoski cžołm a japanski kschižak „Itsuschima“ na podmórske miny sajěkoj a žo potepikej.

Deschcz w Mandżurskej.

S Mukdena pišaju, so je tam 9. septembra wulki wětr se sliwkojtym deschczom howrik, kajkiž tam Rußojo njepomnja. Wschě

nižšche městna běchu powodźene. Wojazy, kotšiž pod njebjom pschenozowachu, hacž do kosczow pschemoknychu. Czopke žłónzo bórsy pucze saßo wußuschi. Wo Japanskich njeje w Mukdenje niczo žłyschecź. Woni pjecza dale Jantaja njeczahnu.

Ruska transportska łódź „Lena“

je s Wladiwostoka do San Franzisko pschijěła, so by žebi tam parne kótły wuporjedźicź dała. Wo tym shoniwschi je japanske knjeżerstwo žebi žadało, so dyrbi „Lena“ sa 24 hodźin San Franziskowski pschistaw wopuschczicź. Amerikanske knjeżerstwo je na to kótły ruskeje łódże pschepytacź dało. Pschi tym je žo spósnało, so žu kótły woprawdże wobschkodźene, a so „Lena“ njemohła wulke wětry pschětracź. Duž je amerikanske knjeżerstwo ruskej łódźi schěscź njedźel pschebytka w San Franzisku pschiswoliło a s dobom japanskemu knjeżerstwu k wjedźenju dało, so žebi w tej należnosczi njeda niczo roskasowacź.

Njeporadźeny nadpad na Kamczatku.

Hižo wot 28. meje psched wuliwom rěkow ruskeje polkupy Kamczatki (w dołhorańschej Asiskej) japanske łódże jěsdźachu. Ssrjedź julija w kolonijomaj Jawinje a Malyginje japanski leutnant Gundusi s 150 namórskimi wojakami a kanonami na brjóh stupi. Japanszy wobej koloniji wurubichu, wotehnachu ruske wobydlerstwo a s plakatami wosjewichu, so wot nětka Kamczatka pod japanske knjejstwo žłuscha a so dyrbi žo japanske nadknjejstwo pschipósnacź. Na tšesche Jawinskeje kapały japansku khorhoj stynknychu a hrosychu, so kóždeho morja, kotryž by žo japanskemu knjejstwu spjeczował. 13. junija žo s Petropawlowska plachtata łódź s 100 muzemi miliży wotpóžła, a s Bolscherjezka žo tam po kraju 100 wojakow s jenym podwyschkom jako wjednikom na pucź nastaji. 26. julija žo wobej wotdźéleni njedaloko Jawiny setkaschtej, sbischtej Japanskich a wjednika japanskeje expedizije, leutnanta Sezekia Bundiu, sajeschtej. Rußojo mějachu jeneho morweho a 4 sranjenych, Japanszy mějachu 17 morwych. Ranjenych žobu wotnjeżechu. Rußojo 5 japanskich mjeńchich łódźow spalichu a wscho hromadże 70 Japanskich sabichu.

Sajeczi japanszy wobhonjerjo.

W Peterburgu žu dweju japanskeju wobhonjerjow, wyschscheju namórskeju offizěrow, Saratori a Tokuti, sajeli. Wonaj hižo dołho jako sarjadnikaj jeneje cžajoweje (tejoweje) wikowarnje w Peterburgu bydleschtaj. Saratori powjedasche, so chze s luboscžu k jenej ruskej holzy w Peterburgu wostacź. Wón tež k prawožławnej wěrje pschestupi a žo woženi. Bórsy k njemu jedyn druhi Japanski pschicžeże, a wschitzy tšjo běchu w dobrej pschesjenosczi žiwi. Psched krótkim poliziji nadpadże, so Tokuti wjele pjenjes pschecžinjesche a s tym žo kedźbliwosczź na njeho wobroczi. Polizija jeho wobydlenje pschepyta a tam jara ważne pißma namaka, kotrež dopokasuja, so wobaj Japanskaj k japanskemu wójnskemu łódźstwu pschißłuschataj a so Japanskej wobhonjerstku žłużbu cžinjeschtaj.

Nowa japanska požczonka.

Japanske knjeżerstwo chze nowu wójnsku požczonku 80 milijonow yenow = 320 milijonow hriwnow wuczinjazu, sapoczatk oktobra wupißacź.

Ruske wójsko

nětkole s 112 pěschich divisijow a 25 jěsdnych divisijow wobsteji. S nich žu žo hacž dotal 22 pěschich a 3 jěsdne divisije na wojownischczo w rańschej Asiskej póžłali. Po tajkim nětkole lědma pjaty dźěl ruskeho wójska pschecźiwo Japanskim wojuje. S teho móże žo žudźicź, kelko wojakow móże Ruska Japanskim napschecžo stajicź, a so wona, hdyž budże jenož tsecźina ruskeho wójska do Mandźurskeje dowjesena, Japanskich sbije. W tu khwilu drje maju tam Japanszy 150,000 wojakow wjazy, dyžli Rußojo, tola bórsy žo tele poměry pschemenja. Prjedy hacž budża Japanszy s Liaojana do Mukdena doczahnycź móz, budże ruske wójsko žnadź runje tak žylne, kaž japanske.

Zar wo wójnje.

Jendźelskeho krala, kotrehoż bě zar sa kmótra zaroweho žyna proßył, je pschi kschczišnach prynz Ludwig Battenbergski sastupował. Tón je pschi tejle składnosczi zarej prajił, so žnadź budże Ruska nusowana, s njepschihódnymi wuměnjenjemi s Japanskej měr cžinicź. Na to je zar stanywschi s wulkim wurasom prajił: „Tak dołho hacž budże hischcże jedyn rusći wojak na nohomaj, a tak dołho hacž budże hischcże jedyn rubl w ruskej statnej kaßy, wójnu pschecźiwo Japanskim dale powjedźemy, kotšiž žu mje nusowali, brón pschimnycź.“ Zar pschispomni, so žo wón wot tuteho rossžuda se žanym njewuspěchom na wojownischczu njewotwobroczi. Zar je nětko spósnał, so dyrbi tón, kotryž chze měr měcź, stajnje na wójnu pschihotowany bycź.

Swětne podawki.

Poniżenje żelesniskich tarifow sa industriju a wikowanje,

wo kotrež běchu sakszy industrialni proßyli, je sakske knjeżerstwo dyrbjało wotpokasacź. Industrija je s dźěła do nusy pschischła, dokelž žo lětża hižo dołhi cžaž po Łobju nikkeje wody dla njehodźa twory s morja do Sakskeje wosycź. Po żelesnizach móża drje žo fabriki se žyrej tworu na doßahaże waschnje sastaracź, tola fracht po nich je schtyri krócź wjetschi dyžli po Łobju. S tym žo płacźisna žyrych tworow tak podróži, so žo próza njepłacźi, je pschedźěłacź. Sakske knjeżerstwo budźische žnadź skónczńje do žadanja industrialnych swolika, hdy by pruske knjeżerstwo teho runja poniżenju tarifow pschihłoßowało. Tola to žo pschecźiwo temu wobarasche, so by sakskej industriji k woli dokhody statnych żelesnizow pschikrótschiło.

Skónzowanje němskich mißionarow w němskej Guineji.

Mißionske stazije w St. Pawołu, Nacharunepu a saßydlenje trapistiskich mnichow w Bainingskich horach žu tamnischi domoródni nadpadli, a dweju katholskeju duchowneju Raschera a Ruttena, mnichow Bleia, Plascherta a Schelbeckena a mnischki Hollerez, Balkez, Uczez, Schmidtez a Rathez morili. Němszy polizajszy wojazy žu žo hnydom sa mordarjemi puschcźili; 15 s nich žu morili a 21 sajeli. Jedyn domoródny je pjecza s wjecźiwoscźu sběžk pschecźiwo mißionstwam sbudźił. Tuteho bě jedyn duchowny nabicź dał, dokelž bě žwoju žonu skónzował, so mohł žo s druhej woženicź.

Italski krónprynz žo narodźił.

Italska kralowa, kotraž je hižo macź dweju dźowczicźkom, je schtwórtk w nozy w 11 hodźinach prynza porodźiła. Jemu žu mjeno Pirmontski prynz Umberto narjekli. Kralowa a prynz staj strowaj. W Italskej, hdźež hižo dawno na pschikhad trónskeho naßlědnika cžakachu, nětkole mjes ludom wulka radosczź knježi.

Židam njepschecźelne njeměry w Ruskej.

W městacźku Ssměli pola Kijewa bě 4. septembra jedyn židowski klamaŕ jenu bursku žonu nabił, dokelž bě jemu ta pjecza jene rubischko kradnyła. Na to žo lud sběża a 100 khěžow a něhdże 150 klamow, židam žłuschazych, wurubi. 4. septembra wjecźor žo 60 židow s pukami do jeneho kschesczijana da. Hdyž židźi do kschesczijana tšełachu, žo polizija na pomoz sawoła, kotraž dyrbjesche žwoje revolvry wužicź a dwě woßobje srani. 5. septembra rano nětotre sta żelesniskich dźěłacźerjow se žuzodneho Bobriuskeho sastanischcźa njedźiwajzy sakrocźenja wyschnosczе se żelesniskimi wosami do Ssmjely pschijědże, hdźež žo njeměry hnydom wospjetowachu. Pschi tym je žo pjecź woßobow cźežko sranilo. Polizija je nětotrych njeměrnikow sajała.

Židowske nowe lěto je tež w Ssoßnowizach pschi němskich mjesach pschecźiwo židam k njeměram dóschło. Pschi zeremoniji, kotruž židźa pschi wodże cžinjachu, nětotsi hólzy do nich s kamjenjemi mjetachu. Hdyž žo židźi do nich s pukami dachu, žo powjesczź rosscheri, so žu woni jene kschesczijanske dźěcźo morili. Cźrjódy dźěłacźerjow wjecźor po měscze cźahachu a wokna židowskich wobydlerjow a synagogi rosbichu. Nětotsi židźi žo sranichu. Wjazori njeměrnizy žu žo sajeli.

Skupak.

(Pokracźowanje.)

Ludźom bórsy nadpadże Khacźina pschiběraza dobrocźinosczź. Na bohatu burowku husto kedźbuja we słym a dobrym ludźo bóle dyžli jeje šamßny muż; wschako tež ludźo doscź husto srawjaze kicże prjedy pytnu dyžli jich wobßedźeŕ. Dźiwachu žo jara nad tym, pschetož mikosczźiwosczź bě nowa wěz w tej žwójbje. Chzychu pschicźinu teho pytacź; sa tak woßebitu wěz dyrbjesche tež to něschto zyle woßebite bycź. Pschi tajkich wězach žu ludźo s rědka we wuskosczi, pschi nich mějachu ludźo doscź wobrasnosczе; s wjetscha namaka žo pschewjele pschicźinow, a najczežscha wěz je, s mnohich prawu wuźłędźicź. Dwě tu woßebje skutkowaschtej, do teju wěrjachu najwjazori. So to Khata cźini s mjersanja a Hanßej klubu; so pak Hanß žwojeje njekhmanosczе dla njeßmě niczo prajicź. Druhy

ſaßo wobkrucźachu: ſo na tym niczo njeje a ſo Khata wo Hanßowej njekhmanoſczi niczo njewě. Ale ſo je Khata w cźežkich myßlach, ſo je ſhoniła, kak je poklecźe na ßwójbje, ſo ſtaj ſtarſchej na wěcźne ſatamanaj, ſo njemóžetaj do měra pſchińcź, ſo dyrbitaj wokoło błudźicź, ſchericź na łubi a w kotołowej hrjebi. Někotſi chzychu też woßebity podawk wjedźecź, kak ſtaj ßo ſtarſchej Khacźe ſjewiłoj, zyle wohnjowej, a ſo ſtaj na nju proßyłoj ſ dźiwimi cźinkami, ſo by jeju wumohła, ale ſo jej njeſtaj mohłoj prajicź, na kajke waſchnje. Teho dla ſtrachuje ßo Khata, dokelž je w njewěſtoſczi, ſo teho dla tak ſkhnyje a je cźicha. Tak ludźo powjedachu, ale nichtó to njeſhuda, a tola mějachu wſchitzy prawje w jenej wězy.

Pola Khaty bě khutne ſmyßlenje naſtało a wutroba bě ßo rosmjehcźiła, wona po prawom ßama prawje njewjedźeſche, kak temu tak. Hanßowa hruboſcź ju boleſche, a tuta boloſcź ju hórku njecźinjeſche, ale cźinjeſche ju mjehku, wubudźiſche dale wjetſchu žadoſcź ſa luboſczu; dźěcźi njemějeſche. Pſchi tym bu khutniſcha a rospominaſche ſańdźene wězy, a myßleſche ßebi, ſo wona po prawom ženje luboſcźiwa była njeje, a kak je to po prawom njeßmilne a dźiwje było, hižo ſa ſtarſcheju. Wſchelakore wězy, kotrež bě tukacź ßłyſchała, pſchińdźechu jej na myßle, a ſchtóž ma ras cźěť a ju pilnje ſcźěhuje, pſchińdźe na poßledku na to, ſchtož chze měcź; tak też Khata ſ wulkim ſtrachom na wſchitko to pſchińdźe, ſchtož ßebi ßwět wo ſtarſchimaj myßleſche a powjedaſche.

S wjetſcha pſchiſtajachu ludźo, widźo, ſo jich powjedanja Khacźe bliſko dźěchu, k temu: „Tak ludźo powjedaju; ale ty dźě to wěricź njetrjebaſch, ſawěſcźe też njeje wſchitko wěrno, to dźě by na połojzy doſcź było.“ Schto je abo njeje wěrno, Khata njewjedźeſche, ale to cźujeſche hłuboko, kak cźežźy bě ßo jeje ßwójba pſchehrěſchiła; a to wona wjedźeſche, hdźež je hrěch, tam dyrbi też bycź pokuta, ma-li ßo hrěch wodacź.

Khata cźinjeſche mnoho dobreho, modleſche ßo wjele, a druhdy ßo jej tak ſdaſche, kak dha by było, hdy by ras w połnozy do kotołoweje hrjebje wuſchła? So ßnadź byſchtaj ßo jej potom nan a macź pokaſałoj a prajiłoj, kak mohła jeju wumoz. Tola myßlicź a cźinicź, to je dwoje. Khata ßebi to njeßmědźeſche ſwěricź, to budźiſche też ſa ßłabu žónſku pſchewjele było. Khata ßebi myßleſche, je-li to Boža wola, ſo dyrbi wona něſchto ſa ſtarſcheju cźinicź, ſo dźě mohłoj ßo jej też tu ſjewicź, hdyž tola w jeju domje bydleſche a dokelž dyrbjeſche hiſchcźe poſdźe wjecźor druhdy wokoło domu khodźicź a też bliſko k łubi. Doſcź cźaſto, hdyž by jeje muž hacź do połnozy dom njepſchiſchoł a hdyž by wona tak ßama w ßwojej ſtwicźzy ßedźała a ſpominała na wobej ſtarſcheju, hdźe mohłoj nětkole bycź a kak mohło ßo jimaj wjeſcź, woběhowaſche ju ſymnje po khribjecźe. Pak ſeſda ßo jej wobliczo do wokna ſeprěte, pak ropotaſche to dźiwnje w ſawěſchku pſchi łožu, pak ſaßo roſcźeſche ſ duri khamora něſchto — hacź bě to nan abo macź? Potom ſchumjeſche tak dźiwnje, pak kaž płakanje, pak kaž ſdychowanje, pak kaž cźiche wokanje, a Khata dyrkotaſche a tſchepjetaſche a njecźěkaſche tola; wocźakowaſche žedźenu powjeſcź a dźerželeſche ßebi ſ ruku wutrobno, ſo njeby jej wutroba pukła. Ale podarmo dyrkotaſche Khata, podarmo ju ſyma woběhowaſche, niczo ßo njepokaſa, nichtó ſroſymliwje k njej njeporěcźa. Do ſtrachow drje dobywaſche ßo hara w nozy; ale to njepſchikhadźeſche wot žaneho ducha, ale wot Khacźineho muža, kiž ßo domoj khelpaſche, napoł abo zyle pjany. Tak to trajeſche wjazy lět; Hanß bywaſche dale dźiwiſchi, Khata dale miliſcha; žadyn njebě ſ druhim ſpokojom, ale też žadyn druheho njemyleſche w jeho waſchnju.

Tu pſchińdźe lěto 1845. Prěni ras bě mało běrnow, ale kaž lěta 1816 Skupak a Wótriza, tak buſchtaj nětkole też pſchelutowanaj Hanß a Khata, mějeſchtaj bohate žně. Wobeju radoſcź bě wulka, ale pola kóždeho bě pſchicźina druha. Khata ßo wjeßeleſche, ſo móže ſtacź kaž dobrocźinjaza knjeni woßrjedź hubjenſtwa a ſo móžeſche ſ połnymaj rukomaj wobaracź hłodej, pola tak mnohich ſ khoroſcźu bitych. Hanß pak ßo wjeßeleſche, ſo móžeſche do kapßy tykacź ſ połnymaj rukomaj dawk khudych. Wón bě hižo dawno ßwarił na tunje cźaßy a ßebi pſchał tajke lěto kaž lěto 1816.

Wón njetrjebaſche rum dźěłacź w ſtarej połkładnizy, ale naſtate mjeſoty chzyſche ſaßo wupjelnicź. Tak dyrbjeſche ßo wadźenje a hubjenſtwo pola Khaty hakle tak prawje ſaßo ſapocźecź. Najprjedy to mjelczo woteńdźe. Khata ßo pſchi ßebi na Hanßowu wjeßełoſcź mjerſaſche, kotruž ſjawnje pſched cźeledźu a dźěłacźerjemi pokaſowaſche, a modleſche ßo huſto ſa njeho a wotmyßli ßebi, po móžnoſczi ſtare a nowe hrěchi ſarunowacź. Hanß pak ßebi pomyßli, ſo njech ßo, hdyž budźa běrny ras do pinzy, něchtó ſwěri, jemu ſ nich prjecź dawacź bjes jeho wole, a duž rjekny najprjedy

někotrežkuli krute ßłowo na wohidne žony, kiž ßebi myßla, ſo ßu najlěpſche ſchěroko a daloko kołwokoło, kotrež bychu mužej wſcho pokradnyłe a rosdawałe, hdy by jim to dowolił.

Ludźo měnjachu, ſo budźe wón też chzycź do kotołoweje hrjebje, ſo ſa tym cźini, ſo to nimo teho ſchkoda njebudźe wo njeho, ſo by ſchkoda było kóždeho druheho měſtna, hdźež mohł hewak pſchińcź. Woni wěſo budźichu rady měli, hdy budźichu ßo jemu běrny njeporadźiłe, ſa to pak khudźi ludźo cźim rjeńſche měli.

Nětkole bě cźaß pſchiſchoł, ſo ßo Khacźine hubjenſtwo prawje ſapocźa, ſo Hanß darowanja wjazy njecźerpjeſche a ſo budźiſche pßa na proſcherjow ſchcźuwał, hdy budźiſche žaneho měł. Ale na ſboże bě jeho wotſtronił, dokelž bě jemu pßyczeho dawka ſchkoda. Ale jemu bě to kruty cźaß. Dyrbjeſche wjazy doma pſchebywacź dyžli hewak, dokelž jeho na ſtajnoſczi ſtaroſcź a njedowěra cźwilowaſche, ſo mohła Khata, hdyž wón doma njeje, tola pucźe a ßrědki nańcź a khudym dobroty cźinicź. Hewak je w burſkich domach waſchnje, a woßebje, hdyž je žona ſamoženje měła, ſo ma wona klucźe k wſchemu, runje tak derje kaž muž, ſ tym prawom, wſchudźom, hdźež ßu pjenjeſy, nuts a won khodźicź. Hanß bě Khacźe klucźe wſak, ju wobmjeſował, wjazy njemóžeſche, a tola jej njewěrjeſche; pſchetož na tak wulkim kuble ma žona mnoho ſkadnoſcźe, něſchto na bok ſkhowacź, rosdacź, ani ſo by to ſchtó pytnył, jeli ſo ju runje pſchi wězy ßamej njelepja.

Kelko mějeſche Khata pſchi tym cźerpicź, to móže ßebi cźłowjek myßlicź. Roßßudna a wutrobita žona budźiſche ſ Hanßom wójnu ſapocźała a ßo ſ nim biła, jemu kóždy dźeń hroſyła, ſo jemu najhórſche ſcźini, ſchtož je móžno, doniž ßo Hanß njeby rosmjehcźił; to je ſnate, tajka prawa wutrajna a hněwna žona też najwjetſcheho njedocźinka ſatraſchi. Ale Khata běſche cźicha a bojaſna natura, njemóžeſche wjele wjazy hacź płakacź a ßo modlicź a dyß a dyß něſchto wſacź, ſchtož nichtó njewidźeſche, a to ſa twarjenjemi někomu mjelczo tyknycź. Khata bě dołho ßo ſe ßobu bědźiła, prjedy hacź to cźinjeſche, běſche jej tak, kaž by rjekł, ſo je to kradnjene, wědomnje hrěſchicź pak Khata nochzyſche. Tola winowatoſcź ßo jej ſdaſche, jakmožnu dawacź, a ſo dyrbi ßo tajka winowatoſcź dopjelnicź, njech ßo to ſtawa tak abo hinak.

Na poßledku pak Hanß tola na to pſchińdźe, krjudowaſche Khatu a pocźa jej hroſycź, ſo chze ſ njeju cźinicź, kaž wuwołany njekniczomny Wóndrak we Wonezach, kotryž ßwoju žonu ſa wrótnu wudawaſche, ju lěta dołho ſamkny a ſ njeju wobkhadźeſche kaž ſe ſkocźecźom, bjes teho, ſo by ßo ſchtó khutnje wo to ſtarał.

To pſchewſa wbohu žonu hłuboko. Pſchemyßleny bycź dyrbjecź a jo tola njebycź, móže ſchto hroſniſche bycź? Samknjeny bycź, wurubjeny ſe wſcheho, ſchtož cźłowjekej žiwjenje poſkicźa, ſe ßobu wobkhadźecź dacź dyrbjecź kaž ſe ſkotom, je hiſchcźe ſchto ßurowiſche? Tajke hroženja pak móža cźłowjeka woprawdźe wrótneho ſcźinicź, woßebje pak cźichu žónſku, kotraž ma tak hižo doſcź ſrudoby a a ſtaroſcźow, byrnjež by też bohata była. Srudoba a ſtaroſcźe ßu pola bohatſtwa runje tak cźaſto kaž pola khudoby, a hdźež ßu, tam cźiſchcźa bohateho mnoho cźežſcho dyžli khudeho.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** W oktobrje maja ßo zyrkwinſzy ſaſtupjerjo Michałkſkeje woßady ſa Dobruſchu, Pſchiſchezy, Hornju Kinu, Bobolzy a Nowe Bobolzy, Torońzu, Srěſchin, Brěſow, Jeńkezy, Zyžezy, Nadźanezy, Boſankezy, Bórk, Delnju Kinu, Libuchow, Cźichońzy a Nowe Cźichońzy, Hrubocźizy, Ssokolzu, Dźěžnikezy (ſ dźěła) a Hrubjelcźizy ſ nowa wuſwolicź. Prawo wuſwolicź maja wſchitzy hoſpodarjo evangelſko-lutherſkeho wuſnacźa, kotſiž ßu 25 lět ſtari a kotrymž ßo njejßu cźeßne prawa wotrjekle. Tucźi hoſpodarjo ſ mjenowanych wßow ßo napominaju, ſo bychu ßo hacź do 26. ſeptembra t. l. ertnje abo pißomnje pola ßwojeho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja jako wuſwolerjo pſchipowjedźili. Jenož cźi, kotſiž ßu ßo hacź do tuteho cźaßa pola gmejnſkeho pſchedſtejicźerja k wólbje pſchipowjedźili, maja prawo, pſchi wólbje ßwój hłóß wotedacź. Napominamy woßebje Sserbow, ſo bychu njeſakomdźili, ßo ſ cźaßom ſapißacź dacź, a ſo bychu ßebi potom zyrkwinſkeho ſaſtupjerja wuſwolili, na kotrehož móža ßo ſpuſchcźecź, ſo njeda prawo ßerbſkeje rěcźe w zyrkwi pſchikrótſchicź.

S **Budyschina.** Porjad poßwjeczenja „Sserbskeho Domu“ bě hižo wosjewjeny. Też to ßmy naspomnili, so ßwjatoczność njebudże na Michaka, ale hižo 26. septembra, to je: póndżelu psched tym. Dżenßa chzu woßebje na konzert spomnicź. Tón budże wulkotny, na sto spěwarkow a spěwarjow ßo wobdżěli. Tajkeho spěwneho ßwjedżenja dżeßacź lět hižo w Sserbach měli njeßmy. Konzert budże wschitkim pschistupny, a dokelž je wschitkim postajeny, wotbudże ßo też we wulkich městnosczach hosczenza „Króny“ a njebudże se wschěm dlěje 2 hodżin tracź. Też sastupne je zyle nisko złożene, na 30 pjenjezkow. Je to czestna nalężnosć naschich Sserbow, woßebje ßerbskich towarstwow, so by póndżelu 26. septembra we 8 hodżinach „Króna“ połna była! Duż ßo hižo nětko ßwěrnje a pilnje pschihotujmy. Naschi lubi spěwarjo a spěwarki s města Budyschina a se wßow hižo wjele njedżel dołho wuknu a njespróznimje ßo skhadżuja! Njesabudź s naß nichtó, płody wohladacź, płody prózy, kotraż bě tak wulka. Pschispomnicź jenoż hischcże chzu, so budżecże na tymle konzercże ßłyschecź nasche najsnaczische narodne hłoßy a pěßnje, pilnje nawuczene a móznje pschednjeßene. — A teho dla seńdźmy ßo tehdom tu póndżelu wschitzy, schtóż mózemy, so bychmy pschi lubosnych swukach pěßnjow a horliwych kraßnych spěwow ßwjeczili wotewrjenje nascheho kraßneho „Sserbskeho Domu“!

S **Budyschina.** Psched pschißaźnym ßudom budża ßo ßudżicź: póndżelu 19. sept. dopołdnja 1/2 12 hodżin czeladnik J. A. Rohark s Kucża dla sapalenja; wutoru 20. sept. dopołdnja 3/4 10 hodżin czeladnik J. A. Paschka s Bóschiz dla spytaneho wumozowanja (s wusamknjenjom sjawnosćze), dopołdnja 1/2 12 hodżin hospodarski pomoznik G. H. Knjezk s Dażina a czeladnik A. P. Sswora s Jaßońzy dla dróhoweho rubjeźnistwa; wutoru 21. septembra dopołdnja 3/4 10 hodżin pohoncź J. Hajnk s Jaßońzy dla spytaneho mordarstwa; pjatk 23. septembra dopołdnja 3/4 10 hodżin ßkużobna dżowka M. T. Ladez s Lěskeje w Pruskej dla morjenja dżěsća (s wusamknjenjom sjawnosćze); pschipołdnju w 12 hodżinach klamaŕ A. M. Lange s Njeßwaczidła dla wotmyßleneho do stracha stajenja żelesniskeho cżaha.

S **Budyschina.** Mandżelskej murjerja Kujawa, rodż. Stelzigez na Židowje, kotraż je se ßamßnym ßmjertnym strachom jene dżěczo ßmjercźi we wodże wukhowaka, je wokrjeßne hejtmanstwo pjenjeżne myto pschipósnało.

— Nasch krónprynz, kotryż sańdżeny tydżeń wschědnje s manevrow do Budyschina pschikhadżesche, budże drje ßo rad na Budyske wobydlerstwo dopominacź. Kóżde popołdnje na bohatej haßy husto ludowe cźrjódy cźakachu, so bychu krónprynza witali, kotryż mějesche ßwoju kwartěru w hosczenzu „winoweje kicże“. Se ßwojim luboscziwym a pschecźelniwym waschnjom je ßebi wón rucże wutroby wobydlerstwa dobył, kotrež běchu s lonschim schcźuwanjom a mucźenjom kralowskemu domej wozusbnili. „To je tola jara mily a ponižny knjes!“ bě wschudże ßkyschecź. Někotryżkuli je ßo dżiwał, so je lohkowěrinje na wěstych ludźi poßkuchał, a je s lěpschim měnjenjom domoj schoł, hdyż je nascheho krónprynza wohladał.

— Ministerstwo snutskownych nalężnosczow je fabrikskemu kowarjej Khorli Moritzej Neumannej w Delnjej Hórzy, hórnikej Jakubej Helgestej w Brěmjenju, praßowarźy rohodżiny Hańźi swud. Wicźasowej rodż. Ssykoriz we Wulkej Dubrawje a wuhlowej dźěłaczerźy Madlenje Schewzowej rodż. Schołcźiz w Khwaczizach, kotsiž wschitzy w Margareczinej Hěcże pola Budyschina dźěłaju, czeßne znamjo sa ßwěrnosć w dźěle spożcziło. Hamtski hejtman s Kirchbach je mjenowanym tole wusnamjenjenje ßrjedu pschepodał.

— (Paduschi.) Schtwórtk w nozy ßu na Jurjowej haßy czišło 16 paduschi s wocźinjenym woknom do jeneho wobydlenja salěsli. W jenej stwje ßu woni pißanske blidko rospaczili, tola njeßu w nim niczo namakali, schtož by ßobuwsacża hódne było. Skónczńje wobydlerjo s ropotom wotucźichu a njeproscheny wopyt wotehnachu.

— (Woheń.) W knjejskim hacże blisko něhduscheje dracźownje je ßo póndżelu něhdże 600 kóßnych metrow kerkow spaliło.

— (Paduschniza). Sskużobna holza Hana Burkardez s Altenbacha w Czechach, kotraż pola czaßnikarja Krawza ßkużesche, bě na ßedmu kasnju sabywschi, ßwojemu knjesej 2 słotaj pjerschczenjej a někotre 10 hriwnowske a 20 hriwnowske pjenjesy sebrała. Njesprawnu holzu ßu do ßudniskeho pschepytanja wsali.

— (Jebak). S jebawym wudawanjom bě dźěłaczer Friesa s Alt-Ehrenberga w Czechach tudomnemu pschedawarjej jěsdnych kołow Weißej jěsdne koło, 70 hriwnow hódne, wurěczał. Wobschudaka wußlědźichu, a hdyż ßo polizija sa jeho mjenom wobhonjesche, ßo wukopa, so jeho wyschnosć hižo dawno dla jebanstwa pyta, kotreż je druhdże skucził. — Też tudomny schewz Klingst chzyschе rad s kołom jěsdźicź a dokelž trěbnych pjenjes njemějesche ßebi koło kupicź, wón rěsnikej Wowczerjej s jeneho hosczenza jěsdne koło kradny. Hacź na dalsche dyrbi Klingst nětkole wot ßwojeho jědżenja w kłódże njedobrowólnje wotpoczowacź.

— (Automobil ßo swrócził.) Schtwórtk dopołdnja je ßo na Draždżanskej dróhy psched „helgostom“ jedyn automobil swrócził. Ludźo, kotsiž w nim ßedżachu, ßo s njeho cźißnychu, tola njewobschkodżeni wostachu. Automobilej bě ßo wóska skamała; duż dyrbjachu jón do maschinskeje dźěłarnje dla wuporjedżenja dowjesć dacź.

— Póndżelu wjeczor wokoło 1/2 7 hodżin ßo na dwórnischczowej dróhy konjej kuczoweho sapschaha Dżěchorjanskeho knjezeho dwora płachtoweho wosa gardźincho jěsdneho regimenta wustróżischtaj a ßo spłóschischtaj. Brósdnik podßobnika na bok storczi, so ßo tón do drohoweho kamjeńtneho wobłożenja sakopny a ßebi prawu nohu slemi. Najprjódży po skótnych lěkarjow póßłachu, tola żaneho doma njenadeńdżechu. Duż konjazemu rěsnikej dachn pschińcź, kotryż skoczo sakko.

S **Porschiz.** Póndżelu w nozy je ßo bróżeń tudomneho żiwnosczerja Krawza wotpalika. Woheń je ßo pjecża se słóstniskej ruku sakożił.

S **Demjan.** Sańdżenu ßrjedu je pschi manevrje, kotryż ßo njedaloko nascheje wßy wotbywasche, jedyn artillerist se ßwojeho ßydka padnywschi pod koła kanony pschischoł. Snjesboženemu je ßo jena noha tak cźeżko wobschkodżika, so ßu jeho s khorobnym korbom dyrbjeli na Zicżeńske dwórnischczo donjesć a wot tam po żelesniży do Budyschina dowjesć, hdżež jeho w tamnischim lazarecże hoja.

S **Bójßwjez.** Ssrjedu rano je ßo psched naschej wßu jedyn grenaděr cżeżko sranił. Hdyż bě kompagnija, kotraż tu w kwartěrach leży, wucźahnyła, wojazy njedaloko wßy tšélby natykachu. Pschi tym jedyn wojak do tšélbineho tłóczníka storczi. Jeho tšélba bě na njesboże tak nawróczena, so wutšél jenemu wojakej do hłowy slecźi. Sranjeneho do wßy dowjedżechu, hdżež ßo jemu hnydom lěkarska pomoz dosta.

S **Czelchowa.** Tele dny ßu mjes Czelchowom a Brěsynku konja jeneho ulana satšělicź dyrbjeli. Skoczo bě do pschěrowa, mjes polemi wuryteho, stupiło a ßebi pschi tym nohu skamało.

S **Delnjeje Hórki.** Wutoru popołdnju je ßo w Lubosu nimale kórz knjezich kerkow wotpalił. S czim je ßo woheń sawinował, njeje hischcże wußlědżene.

S **Budyschinka.** Tudomny knjezi hejtman je wóndano na jenym knjezim polu w hromadże ßkomy jěsdne koło namakał. Każ ßo sda, je ßo koło něhdże kradnyło. Najskerje je paduch, wußlědżenja ßo bojo, koło skhował, so by ßebi po njo posdżischo pschischoł.

S **Ketliz.** Nasche zyrkwinske pschedstejicźerstwo je knjesa pomoznoho duchowneho W. Noweho w Budestezach sa diakona wuswoliło.

S **Hornich Fikoz.** S mużstwow cźělneho grenaděrskeho regimenta, kotryż tu w kwartěrach leżesche, je ßobotu wjeczor wokoło 10 hodżin jedyn grenaděr do njesboża pschischoł. Wón chzyschе se ßwojeho koża na kubi dele do dwora dóńcź. Njedżiwajcy wobßwětlenja wón ßo pschehladawschi město durjow ßynowe wuhlado woczini a s nim dele do dwora padże. Wón ßebi nop rosrasy, ßebi mosny stschaßy a delnje cżeleßo wobschkodżi. Snjesboženeho ßu do Budyskeho lazareta dowjesli.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Cżeßla Khrystian Mank w Lejnom bě ßo 11. junija w tamnischej korczmje s druhimi hosczemi swadżił a roshorjeny sawoła: „Schtóż dżenßa mi blisko pschińdże, budże njesbożowny!“ Czeladnik Bok, kotryż ßo njebě pschi swadże wobdżělił, na njeho sawoła: „Mi tola njebudżesch niczo cźinicź!“ Tola lědma bě doręczał, hižo Mank jeho do lěweje ruki s nożom kló. Czeladnika Pawla, kotryż chzyschе Mankej nóż wuwinycź, tutón do nohi kalny. Wobskorżeneho, kotryż je pjecża k naßylnosczam pschikhileny, k jastwu na jene lěto saßudźichu.

Dla kradnjenja drjewa bě kawniski ßud khěžkarja a wojnarja Ernsta Lada a jeho ßyna Hermana k jastwu po jenym tydżenju saßudźił. Wonaj běschtaj s hole kublerja Demenberga drjewo kradnyłoj, na cżoż cźěř, s hole do Ladez dwora wjedżaza, pokasowasche. Saßudżenaj ßo s wuspěchom pschecźiwo tutemu wußudej powołaschtaj. Dokelž jimaj njemóżachu dopokasacź, so drjewo, w jeju wobydlenju namakane, jimaj njeßłuscha, jeju druha instanza wuwinowa.

Khěžorstwowy ßud je revisiju pohoncża Jurja Maluschki se Sabroda saczißnył. 13. julija bě jeho Shorjelski krajny ßud k jastwu na dwě lěcże saßudźił, dokelž bě wón ßudniskeho wukonjerja G. wob-

skorźił, so je tón w jenym prozeßu pschečźiwo njemu wopak pschißahał. Psched 10 lětami běchu Maluschku saßudźili, dokelž bě ßo wón ßudniskemu wukonjerjej pschi cźasanju jeneho konja spjeczował. W tej wězy k pschißasy dóńdże, a Maluschku 1894 wopacźneje pschißahi dla saßudźichu. Na to Maluschka ßudniskeho wukonjerja G. wobskorźi, so je pschečźiwo njemu wopak pschißahał. Po pscheßwědcźenju ßudnikow je Maluschka ßudniskeho wukonjerja pschečźiwo lěpschemu pscheßwědcźenju wobskorźił.

Přilopk.

* Kaž ßo na wßach howjada, konje a druhi skót wustajeja a wobhladuja, tak bě ßo sańdźenu njedźelu w Kamjenizy (Chemnitz) 65 muži, 19—56 lět starych, krótke kupanske wobleczenje wobleczenych, na ßwoju cźělnu rjanosć widźecź a pruhowacź dało. Kollegium mytowazych ßudnikow s lěkarjow a molerjow wobstejesche. Schěsć mytow ßo wudźěli; prěnje dosta schwižny 28lětny pósiski assistent s Kamjenizy, druhe myto na ßwoju žadnu muskulaturu jedyn — krawz. Mjes mnohimi pschihladowarjemi bě tež wjele žónskich.

* (Dwójne mordarstwo.) W Khocźebusu je tkalz Trautmann we wobydlenju ßwojeju pschichodneju starscheju ßwoju pschichodnu macź a schtyrilětneho njemandźelskeho ßynka ßwojeje ßwakoweje, kotryž ßo tam kubkasche, skónzował. Sa hólczka je pjecźa psched někotrymi dnjemi jeho nan wotnamakanski pjenjes sapłacźił. Mordar, kotryž bě ßo wopił, bě cźeknył, tola ßu jeho w nozy saßkapili.

* (Pschekschiwjeć). S 235,000 krónami je bankowy poßoł Anton Familez s Wina cźeknył.

* We wschěch nowinach ßo nětkole wjele wo mandźelskej Coburgskeho wulkowójdy, Luisy, pische. Luisa-Coburgska je dźowka belgiskeho krala. Jejne dotalne žiwjenje dawa spósnacź, so wona njeje zyle duchownje strowa. Swojemu mužej cźeknywschi bě wona s wěstym Mattasichom w Sagrjebje w Khorwatskej w dźiwim mandźelstwje žiwa. Sa krótki cźaß wona někotre milijony dołha napraska, pschi cźimž jej Mattasich, kotryž je njemandźelski ßyn jeneho awstriskeho arzywójwody, po móžnosći pomhasche. Awstriski khěžor teho dla psched 7 lětami dowoli, so Luisu-Coburgsku sajachu a ju do dohladowarstwa cźuwy hojazeho lěkarja dr. Piersona dachu. Mjes tym bě Mattasich ßam do wulkeho dołha sajěł a bě skónczńje smenki (wechsle) falschował. Wón bu teho dla k jastwu na wjazy lět saßudźeny. Psched někotrymi njedźelemi bě jeho awstriski khěžor wobhnadźił. S jastwa puschczeny ßebi Mattasich na to myßlesche, kak by Luisu-Coburgsku s dohladowarstwa wußwobodźił, so mohł saßo na jejne khosty wjeßele žiwjenje wjesć. Poßledni cźaß bě jeho wotpohladam jara pschihódny. Dr. Pierson s prynzeßu w Halschtrowskich kupjelach pschebywasche, hdźež móżesche ßo wona ßwobodnje wukhadźecź. Tu ßo Mattasichej poradźi, s prynzeßu porěcźecź, a wóndano je wona skradźu se ßwojeho wobydlenja cźekła a s Mattasichom sbožownje do Parisa dojěła. Wot tam je wona jenym hollandskim sozialdemokratiskim nowinam list pósłała, w kotrymž ßwoje młode lěta wopißuje. Jejny nan, belgiski kral, je po jejnym wudawanju wjele s druhimi žónskimi lubkował, ßo wo jejne wocźehnjenje njestarał a ju skónczńje s Coburgskim wulkowójwodu woženił. Prynzeßa njebě w tule žeńtwur radźiła, dokelž bě ßwoju wutrobu młodemu sahrodikej pschi wobrocźiła, kotryž bě ju husto s kwětkowym wonjeschkom swjeßelił. S koburgskim arzywójwodu je wona njesbožownja žiwa była. Kaž wona wudawa, je wón ßylnje pił a je ras někotrych ßwojich pschecźelow do jejneje spanskeje stwy pschiwjedł, so by ju jim pokasał. Hdyž je wona jeho teho dla ßwariła, je ju wón pjecźa s kschudom nabił. Jeli so by Luisa-Coburgska woprawdźe tónle list pißała była, by s tym dopokasane było, so wona njeje duchownje jaßna. Kaž ßo s druhej strony wudawa, njeje list wot njeje wusholi, ale njesnata wožoba je ßebi jón wumyßlika, so by s nim belgiskeho krala a koburgskeho wulkowójwodu wohanika.

* (Žonje nóß wotkußnył.) Žiwnosćeŕ Grimm w Preßburgu ßo husto se ßwojej žonu wadźesche, dokelž ßo zyle bjes pschicźiny na nju hrěschesche, so jemu njeje ßwěrna. Žona skónczńje mužej cźekny a ßo w Budapestu jako ßłużobna holza pschistaji. Jejnemu mužej ßo poradźi, jejny pschebytk wußlědźicź. Wón ju proschesche a nadběhasche, so by ßo k njemu wrócźiła, tola žona pschi tym wosta, so chze ßebi radscho jako ßłużobna holza ßwój khlěb saßłużecź, hacź ßo s jeho žarliwosću pschescźěhacź dacź. Hdyž muž widźesche, so se ßwojimi próstwami niczo njedozpi, ßo wón rosßudźi, ju wohidźicź, so žadyn muž njeby wjazy wo nju rodźił. Wón ju proschesche, so by jeho pschi roszohnowanju wokoschika. Hdyž pak ßo wona k njemu pschikhili, jej wón nóß wotkußny. Njesbožowna dyrbjesche měßazy dołho w hojerni wostacź, hdźež jej wumělski nóß naßadźichu. Žarliweho muża psched ßud žadachu, kotryž jeho tele dny k khostarni na 4 měßazy saßudźi.

* (Plisty dla.) Hólnik Kuhney s Barlina, kotryž w Mokowje pola Luborasa hońtwu dohladowasche, schewza Kónzaka s Mikowa satšěli, dokelž bě jemu tón pschi swadźe plistu wotkožił. Na to ßo Kuhney ßam satšěli

* (Pschi manevrach wumrěł.) W Schwajzarskej je pola Winterthura jedyn pschihladowar pschi manevrach jenej kanonje pscheblisko stupił. Hdyž ßo s kanony wutšěli, bu wón ßmjertnje sranjeny.

* (Rubježnistwo w Marokkoskej.) Karawanu, kotraž dyrbjesche s Feza do Tangera pjenjesy pschinjesć, po puczu rubježnizy nadpadźechu. Wjednikam mulow ßo poradźi, s něhdże 30000 piastrami do khowanki cźeknycź; jenož jedyn mul se 6000 piastrami rubježnikam do rukow padże.

* Wobßedźeŕ najwjetschich rěsakow nad Mississippiskej rěku w poknóżnej Ameriży, Most Graham, je wosjewił, so jemu njeje móżno, dale dźěłacź, jeli so dyrbi žadanja ßwojich strajkowazych dźěłacźerjow dopjelnicź. Graham je wschě maschiny s dynamitom rostšěłał a strajkowazych jich woßudej pschewostajił.

* (14 woßobow ßo spaliło.) W New-Yorku je ßo na Attornejskej drósy wulka khěża wotpaliła. Pschi tym je ßo 14 woßobow spaliło a 20 ßo wobschkodźiło. Snjesboženi ßu wschitzy ruszy židźi.

Wußudźenja.

Khostanska komora. 13lětny schulski hólz Bjedrich Max Lehmann w Demjanach bě 20. julija pola žiwnosćerja Thomaßa s woknom do komory salěšł a s najstwy Thomaßowy cźaßnik kradnył. So by ßo s nim njepscheradźił, bě jón wón sawaleny pod jenym schtomom skował. Młodostneho njedocźinka, kotryž njeprějesche, so je kradnył, k jastwu na schtyri njedźele saßudźichu.

Za Serbski dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 4136 hr. 31 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 38. **lěta 1904 hižo kwittowane:**

Kukowske kasino dalšeho přinoška k zakładniskemu darej 15 hr. — Молоканы (304,80 hr.): w H. W. 60 np. Radwořska Hórnikowa komisija (426,56 hr.): Sobu pomhał Měrćink z Hrubjelčic 60 np. — Na Rennerec-Hauptmannec kwasu w Pančicach (přir. čo. 33): za »wjedroweho« kuzena přida potom jeho žona 2 hr. = . . . 18 hr. 20 np.

Hromadźe: 4154 hr. 51 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Cźesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

4. schtwórtlěto 1904

do prědka płacźicź, njech nětko **80 np.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotsiž ßebi Serbske Nowiny psches **pósł** pschinjesć dadźa, njech tola njesapomnja, ßebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplacźi ßo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 np.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 np.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Serbski Hospodaŕ“ płacźa na pósće **1 hriwnu 5 np.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 20 np.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh“ płacźa na pósće **1 hr. 30 np.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 np.**

Serbske Nowiny s pschikłohomaj „Serbski Hospodaŕ“ a „Pomhaj Bóh“ płacźa na pósće **1 hriwnu 45 np.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 60 np.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Karbolineum

najlěpschi wolij k barbjenju a k pschemaczenju, w prěnjotnych cžwizach po 200 kil., kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma stajnje wulki skład po tunich placžisnach

Otto Engert

en gros drogowanja en détail

Telefon 33*.

Czerstwy paleny khosej

wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucza

Gustav Küttner

w Budyschinje

na serbskej haszy 10.

Valencia

stare schpaniske czerwjene wino

słódke a mike

zyła blescha po 1 mk. 25 np.

pół blesche po 65 np.

Se swojim pschirodnym tanninowym wopschijeczom požadanje sa jědžu sbudžuje a žołdk sylni, wosebje krejkhudym a blěduschkam so porucza. Dostacz pola

H. Kunackoweho naslědn.

na bohatej haszy 8.

Woprawnu

limettu

snateje najlěpscheje hódnosce w korbowych bleschach po 3 litrach kaž tež po wasy kóždu měru, sa korczmarjow wosebje tunjo, porucza

Gustav Küttner

w Budyschinje na serbskej haszy 10.

Najlěpschi amerik.

petrolej

kupujecze, kaž mózecze so pschesswědczicz,

najtuńscho pola

J. G Klingsta nasl.

na bohatej haszy 16.

Jabluka k tłóczenju

kóždu dźělbu sa hotowe pjenjesy kupujetaj

dr. Herrmann a Wetzka

hornjołužiska sadtłóczerńa pschi kralowskim walu 10.

Drjewowa awkzija.

Sstjedu 21. septembra t. l. ma so popołdnju wot 3 hodźin w hosczenzu **w Hunczerizach** sczěhowaze drjewo, na Husczańskim revěrje sestajene, na pschesadźowanje pschedawacz:

150 krutych žerdźow, 8—15 cm delnjeje tołstosce,
1000 tyczow, 2—7 cm,
210 rm. běłych palnych klumpachow a
100 rm. běłych repuchow.

Drjewo je sestajene w 5., 11. a 26. wotdźělenju, w pscherubach a w 25. wotdźělenju wotpalnischcza (na Demjanskej horje, Kocžiczanskim a Žiczeńskim Haju.

Husczańske hajnistwo, 10. septembra 1904.

O. Mendte.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobrosce

po najtuńschich placžisnach najlěpschi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

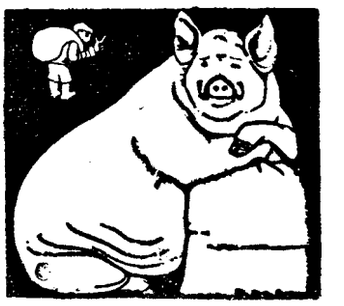
Pschispomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow so sapocžeja, franko sa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Nowe połnojerje

jara rjane schtuku po 5, 6, 7 np., mandln tuńscho porucza

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haszy 16.

Pizowanski kalk

snamjo A a B

porucza

Emil Dietrich w Lětonju.

Měszczanske dźiwadło

w Budyschinje.

Wulka narodna swjedźeńska hra.

Němskeje 19. lětstotetk.

30 žiwych wobrasow s deklamaziju a patriotiskim konzertom.

1. pschedstajenje: sobotu 17. septembra.

Sapocžatk wschědne dny wjeczor w 8 hodźinach.

W 7 hodźinach so kaža wotewrja.

Njedźelu smějetej so dwě pschedstajeni: prěnje popołdnju w 4 hodźinach, druhe wjeczor w 8 hodźinach.

Sjednocžene kral. sakske wojerske towarstwa w Budyschinje a na Židowje.

Sstjedźna loža	2 mk. — np.	parkettowa loža	1 mk. 50 np.	sawrjene sydło	— mk. 75 np.
prosczenijowa loža	2 =	parkett	1 = 50 =	stejenski parterre	— = 60 =
orchestrowa loža	2 =	parterrowa loža	1 = 25 =	1. galerija	— = 50 =
1. rjadowa loža	1 = 50 =	parterre	1 = — =	2. galerija	— = 30 =

Do Radworja!

Njedźelu 18. septembra budźe ſyłnje wobſadźena

balska hudźba.

Sapočatk w 4 hodźinach.

Pſcheczełnje pſcheproſchuje

M. Delank.

Ssuczełna kruwa

młoda ſyłna, je na pſchedań w **Hornjej Borſchczi** czíßło 7b.

Czerſtwy łój punt po 40 a 50 np., **tołſty ſuſcheny połcz** punt po 70 np., pſchi wotewſaczu 5 puntow po 65 np., **ſuſcheny ſwinjazy brjuch** punt po 70 np., pſchi 5 puntach po 65 np., **dobru bělu kołbaßu** punt po 60 np., **ſadło** punt po 65 np., porucza

O. Pětſchka na žitnej haßy.

Dobre kruſchwy

na ſuſchenje, zentnar po 1 mk. 80 np. ſu na pſchedań w **Kaßowje** czíßło 3.

Njedźelu 25. septembra budźe ſo w Khwaczizach

miſſionſki ſwjedźeń

ſwjeczicz, pſchi kotrymž budźe popołdnju w 2 hodźinomaj knjes farař Mikela-Maleſchanſki ſerbſzy a popołdnju w 4 hodźinach knjes paſtor ſekundarius Haebler ſ Budyſchina němſzy prědowacz.

Wſchitzy pſcheczeljo ſwjateho miſſionſtwa ſu na njón wutrobnje pſcheproſcheni.

Zyrkwine prjódkſtejerſtwo.

Sarjeńk, farař.

Miſſionſki ſwjedźeń.

17. njedźelu po ſwjatej Trojizy, njedźelu **25. septembra,** ſměje ſo miſſionſki ſwjedźeń **we Wokrancźizach.** Sapočatk dopołdnja w 9 hodźinach. — Sswjedźeńſke prědowanje: knjes ſeminarſki direktor Greve ſ Wrótßławja. Sswjedźeńſka rosprawa: knjes miſſionar Gerold ſ Afriki. Pódla teho budźa popołdnju hiſchcze někotſi duchowni rěcźecz.

W mjenje zyrkwineho kollegija evangelſko-lutherſkeje gmejny

Schachſchneider, duchowny.

Hnój ſ jamy

a tajki, kotryž je ſo ſ **haßow namjetk,** je tunjo na pſchedań na Židowje czíßło 103. Dalſche je tež ſhonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Jabluka k tłóczenju

kóždu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kóždu ſobotu na wowßnych wikach po najwjetſchich płaczíſnach kupuje

A. Kolſcher

w Budyſchinje.

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu, 18. požnjeńca, popołdnju z dypkom 4 hodźin swoje

měsačne posedźenje

w Křižanec hoscencu. Přednošk je k. Kruža II. „Turkojo před Winom“ dobroćiwje přilubił.

Wšě sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Jésdne koło

je ſo namakało a je dostacz pola knjeżeho hejtmana w Budyſchinku.

Njewożenjeny

rólny pohoncz

ſo pyta na **knjezi dwor** w **Delnim Wujesdźe** (w Schleſynſkej).

Mlokowa holza

do bliſkoſcze Budyſchina ſ wulkej mſdu, dale młódſcha hródźna dźowka k nowemu lětu ſo pytatej. Dalſche je ſhonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Kuchařki, ſtwinſke a ſłużobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ſwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźełaczerſke ſwójby pyta pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſchulſkej dróſy czíßło 7 ſ napſchecza měſchczańſkeho theatra.

Sſłużobne a hródźne dźowki a tajke k ſwinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźełaczerſke ſwójby, tſeczakow a wolazych ſa tudomne a Draždźanſke strony hnydom pyta **Schmidtowa** na ſukelnſkej haßy 24.

Pſchińdu jutſje njedźelu 18. ſept. a njedźelu 25. ſeptembra dopołdnja wot 10 hacz do pſchipołdnja 12 h. do Gáblerez hoſczenza w Rakezach a budu tam wſchu czeledź, muſku a žónſku, ſ wyßokej mſdu do Budyſkich ſtron pſchiſtajecz.

Pſchiſtajer w Małym Woßyku.

Sswojemu wyßokodoſtojnemu knjeſej fararjej **Sſykorje** w Minakale wutrobny dźak ſa jeho we nětczíſchim czaßu wutrobu poſběhowaze a wokſchewjaze žnjowe prědowanje w Minakalſkim Božim domje, ſańdźenu njedźelu dźerżane, praja **dźakowni woßadni.**

Wróczenje czeſcze.

Skſchiwdźaze ſłowa, na knihiwjednika **Fryza Rychtarja** we Wujesdźe ſrěczane, ſ tutym wróczamoj, wobßwědczamoj, ſo je wón czeßny młody człowjek a kóždeho warnujemoj, njewěrnoſcz, wot naju wumyßlenu, dale rosſchěricz.

Robert Bräuer a mandźelſka.

(K temu czíßlu pſchiloha.)

Poßwjeczenje Sserbſkeho Doma

26. ſeptembra 1904 w Budyſchinje.

Pſchedßydſtwo a ſwjedźeńſki wubjerk Maćicy Serbskeje w Budyſchinje pſcheproſchujetaj ſ tutym nanajwutrobniſcho k ſwjatoczńemu **poßwjeczenju Sserbſkeho Doma** na pónděelu 26. ſeptembra 1904.

Dokelž je ſo to, ſchtož ſu naſchi wótczinzy a wſchitzy ſwěrni Sserbja dołhe lěta ſ horzej žadoſczu wočakowali, na tak kraßne waſchnje wuwjedło, ſo wěſcze nadźijamy, ſo ſo ſobuſtawy Maćicy Serbskeje a wſchitzy lubi Sserbja kaž tež pſcheczeljo ſerbſkeho naroda na naſchim tak radoſtnym ſwjedźenju powſchitkownje wobdźěla.

Sswjedźeńſki porjad:

I. Njedźelu 25. ſept. wjeczor w 8 hodź.: **witanje hoſczi** w Gudźiz hotelu pſchi dwórniſchczu.

II. Pónděelu 26. ſeptembra:

1. Dopołdnja 1/2 11 hodźin: **Poßwjeczenje Sserbſkeho Doma** na lawſkich hrjebjach čo. 2.
2. Pſchipołdnju w 12 hodź.: **Sswjedźeńſka ſhromadźiſna Maćicy Serbskeje** w Gudźiz hotelu:
   a) Powitanje pſches pſchedßydu;
   b) Rosprawa ſekretarja wo Sserbſkim Domje;
   c) Sswjedźeńſki pſchednoſchk prof. dr. Muki;
   d) Pſchepodawanje ſwjedźeńſkich darow ſa dom, muſej a knihownju;
   e) Pomjenowanje czeſtnych ſobuſtawow a wudźělenje czeſtnych diplomow dobroczerjam a ſakładnikam Sserbſkeho Doma.
3. Popołdnju w 2 hodź.: **Sswjedźeńſka hoſczina** w Gudźiz hotelu.
4. Wjeczor w 7 hodźinach: **Sjawny ludowy ſwjedźeń** w Krónje na kamjeńtnej haßy:
   a) ſwjedźeńſka rěcź knj. fararja Domaſchki;
   b) ſwjedźeńſke ſpěwanja;
   c) bal.

Wobleczenje muźſkich pſchi poßwjeczenju (1), ſwjedźeńſkej ſhromadźiſnje (2) a hoſczinje (3) po móżnoſczi czorny ſwjedźeńſki woblek.

Wobdźělenje knjenjow pſchi ſwjedźenju je jara witane. — Knjeżny ſu proſchene, ſo bychu na ſpěwanje a bal po móżnoſczi w ſerbſkej draſcze pſchiſchle.

Sa ſwjedźeńſku hoſczinu chzyli ſo wobdźělnizy dobroczíwje najpoſdźiſcho hacz do 22. ſept. pola knjeſa rěcznika dr. Herrmanna (němſki: Rechtsanwalt Dr. Herrmann, Bautzen) pſchipowjedźicz. — Wobjed (bjes wina) płaczi 2 hr. 50 np.

Pſchipóßłanje tuteho ſwjedźeńſkeho porjada płaczi ſa pſcheproſchenje na ſwjedźeń.

W Budyſchinje, w ſeptembru 1904.

Pſchedßydſtwo Maćicy Serbskeje:

dr. th. **Jurij Luſczański,** komtur pp., biſkop, japoſchtołſki vikar, 1. pſchedßyda.

Dohladowarſki wubjerk Mać. Serb.:

Farař **K. A. Kubiza,** ryczeŕ pp., pſchedßyda.

Sswjedźeńſki wubjerk:

dr. iur. **Ernſt Herrmann,** rěcznik, pſchedßyda.

Pschiloha k czißku 38 Serbskich Nowin.

Ssobotu 17. septembra 1904.

Placzißny rěsneho skotu na Draždzanskich skótnych wikach

12. septembra 1904.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzíny a wosnamjenjenje.	Zíwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—37	63—67
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	29—32	58—62
4. ßnadnje pizowane kózdeje starosty	—	52—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	36—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 7 lět	32—35	58—61
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—31	55—57
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	27—28	52—53
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	50
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	37—39	63—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—35	60—62
3. ßnadnje pizowane	28—30	53—55
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45—47	68—72
2. ßrěnje kormjene abo tez dobre wot zyza	42—44	65—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiżenjow w starosty hacz do 1¼ léta	46—47	59—60
2. mjaßne	44—45	57—58
3. ßnadnje wuwite, tez ranzy a kundroßy	40—43	53—56

Placzißna zitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Zitowy dowos w Budyschinje: 2284 měchow.	W Budyschinje 10. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 15. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza běła (50 kilogr.)	9	18	9	28	8	97	9	27
Pschenza żołta (50 kilogr.)	8	70	8	83	8	53	8	82
Rożka (50 kilogr.)	6	75	7	—	6	50	6	80
Jeczmjeń (50 kilogr.)	6	65	6	79	7	—	7	90
Wowß (50 kilogr.)	7	—	7	20	6	60	7	20
Hróch (50 kilogr.)	9	50	10	50	9	50	10	—
Wóka (50 kilogr.)	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły (50 kilogr.)	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejbuschka (50 kilogr.)	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny (50 kilogr.)	4	—	5	—	3	50	4	—
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	50	2	70
Pschenczna muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	—	13	50	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	50	6	—	4	50	5	50
Ssloma 600 "	19	—	22	—	18	—	21	—
Proßata 936 schtuk, schtuka	5	—	14	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	50	5	25	5	60
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	25	5	75	6	25
Pschenczny gris (50 kilogr.)	—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 9 hr. 25 np. hacz 9 hr. 38 np., pschenza (żołta) wot 8 hr. 88 np. hacz 9 hr. — np., rożka wot 6 hr. 75 np. hacz 7 hr. — np., jeczmjeń wot 7 hr. 75 np. hacz 8 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 30 np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach 15 hr. 58 np hacz 15 hr. 75 np., żołta 14 hr. 79 np. hacz 14 hr. 99 np, kórz rożki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacz 10 hr. 80 np., kórz jeczmjenju po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacz 9 hr. 50 np

Wiczne placzißny w Kamjenzu

8. septembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rożka wot 6 hr. 40 np. hacz 6 hr. 50 np., pschenza wot 8 hr. 65 np. hacz 8 hr. 75 np., jeczmjeń wot 6 hr. 15 np. hacz 6 hr. 50 np., wowß wot 7 hr. 15 np. hacz 7 hr. 50 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacz 12 hr. — np., hróch 10 hr. — np., ßyno 5 hr. 50 np., běrny 5 hr. — np., ßloma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacz 3 hr. 20 np.

Wjedro w **Londonje** 16. septembra: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 16. njedzelu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. farar Räda ßerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodź. duchowny Tyschet ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi budze kollekta sa zyrkwiny nowotwar w Nauwaldze pola Großenhajna sběrana. — Tydzeńske sastojńske dźěła smeje farar Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Eugen Willy Sittner, samkat w Dobruschi, s Marthu Marju Rychtarjez tam. — Khorla August Nowak, koporniski dźěłaczeŕ w Sskonej Borschczi, s Hanu Marju Gruhlez w Czichonzach. — Khorla August Rychtar, póstski assistent w Hali n. Ss., s Johanu Helenu Wicżasez s Wuriz, napoßled tu.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Richard Max, Handrija Augusta Mětracha, fabrikarja w Dobruschi, ß., — Martha Hedwiga, Juliuża Emilia Klugi, fabrikarja w Dobruschi, dź. — Johana Gertrud, Ernsta Bohuwěra Mużika, molerja na Zidowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Jakub Benno, Michała Hórnika, kublerja w Hornjej Kinje, ß., — Wjazßlaw Wjazßlawa Soplatileka, fabriskeho dźěłaczerja w Lejnje, ß., —Marja Marhata, Hendricha Richarda Nowaka, młynka w Maleschezach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wozadze: 8. septembra: Ernsta Ota, Bjedricha Augusta Tempela, khěżkarja w Ratarjezach, ß., 10 m. 15. d. — 9. Hana swudowjena Egerowa, wobydlerka wokrjeßneje hojeńnje na Zidowje, s Delan, 80 l. 7. m 26 d. — 10. Ota Erich, Jana Augusta Franza, fabrikarja na Zidowje, ß., 1 l. 3 m. 11 d. — 11. Frieda Emma, Khorle Hendricha Kahla, dźěłaczerja w Tšelanach, dź., 10 m. 7 d.

W katholskej wozadze: 10. septembra: Marja Schowaldez, dźěłaczerka tu, 74 l. 4 m. 18 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

16. njedzelu po ßwjatej Trojizy smeje rano w ½7 hodź. farar Kschizan ßerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbske a ½10 hodź. němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budze ßo kollekta sa zyrkwiny twar w Nauwaldze składowacz.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

16. njedzelu po ßwjatej Trojizy smeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. ßerbsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja w 8 hodź. ßerbske a ¾10 hodź. němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa twar zyrkwje w Nauwaldze sběra.

A. J. Wünsch, hojazy magnetiseur

w Budyschinje pschi zitnych wikach na ßukelnjskej haßy 1 po 1 skh.

Rěczne hodźiny wschědnje wot **9—1** hodźiny.

Naturske lěkowanje

khorosczow nerwoweho systema jako **mosshow a rjapoweho mosshowza, bolosczow hłowy a woblicza, wjerczenja, bjesparnosczje,** kaz tez **nerwosnych bolosczow kózdeho waschnja, ßłabosczje czuwow, widlischczow, wokhromjenjow, khorosczow wutroby, płuzow, jatrow a jerchenjow, sadźewaneho pschetłacza wscheje druzíny, satykanosczje, chronischich kartarrhow, wicze, drjenja muskulow a shibadłow, nabubnjenja kosczow** atd.

Khorych wschudże wopytuju. Pomerne placzißny.

Margarinu!

najlěpsche narunanje sa butru punt po 60 a 70 np. porucza pschezo czerstwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Konjaze deki,

dobry czorny lak

na konjazy grat tunjo porucza

C. A. Pietsch

pschi zitnych wikach 8

(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Rumowanske wupschedawanje.

Pschecżehnjenja dla wot dżenża hacż do 23. septembra, so bych żwój wulki tworowy skład wuprósdnił, po

wjele poniżenych placżisnach

wupschedawam. Dawam na kóżdu kup

10 prozentow rabatta

na nasad stajene twory khětro wjazy.

Pschi żitnych wikach 2. **Oskar Butter.** **Pschi żitnych wikach 2.**

Wschě 30. septembra a 1. oktobra t. l. sapłacżomne

kupony,

hižo wot 15. septembra bjes khostow po najwyschschim kurżu s hotowymi pjenjesami samënjamy.

Filiala Lubijskeje banki w Budyschinje w żerbskim domje.

Cżesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedżenju dawam, so żym w Budyschinje w dotalnych klamach knjesa **Kurta Lehmanna**

pschi hlownym torhoschczu 5

pschedawarnju mużazeje a hólczazeje drasty

wotewrił.

Pódla wulkeho składa mużazeje a hólczazeje drasty noweje mody mam też wulki wubjerk **rukawatych lazow, spódnich kholowow, koschlow, rukajzow, żlow** atd.

Budu żo żwëru prózowacź, so bych żebi s krucze sprawnym poßłużenjom a tunimi płacżisnami dowërjenje dobył, a proschu moje pschedewsacże pschecżelnje podpjeracź.

W Budyschinje, w septembrje 1904.

S poczesczowanjom

Reinhold Neugebauer.

Jatrowy wolij
(Lebertran)
czerstwu żwětku tworu
k pizowanju słotu
porucża
Otto Engert
en gros drogownja en détail
Telefon 33*

Tunjo! Tunjo!
Khofejowe servisy
sa 6 wożobow po 3 mk.,
khofejowe schalki sporzlina,
rjane pißane po 14 hacż 20 np.
hacż do nanajwożebnischich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane pißane po 50 np.
a wjele druhich wëzow k selenemu a żlëbornemu kważej porucża po najtunischich płacżisnach
Max Mütze
na bohatej haży.

Wolijowe barby

wschëch snatych nuanżow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże schnyjaze,
moleŕske a murjeŕske barby,
terpentinowy wolij
(nëmski a franzowski),
najlëpschi
lanowolijowy firniż,
jara derje a twjerdże schnyjate,
jantarjowe laki,
kopallaki,
damarlaki,
żelesowe laki,
Kölnski klij każ też
murjeŕski klij,
drobnu krydu,
gyps,
portlandski zement,
najlëpschi karbolineum,
barbicże wscheje drużiny,
schablony
sa **molerjow** a **murjejow**
porucża a ma pschezo na składże po najtunischich płacżisnach
Emil Mërsch,
drogowe khlamy
24 na kamjentnej haży 24
snapschecża turnaŕnje.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa słót porucża
hrodowska haptyka
na hoschiz haży 27.

Drjewowa pschedawarńja, parny rěsak a hèblowarńja

we Wuhanczizach (Weigsdorf) pola Kumwalda.

Staroby dla mam myßle, bliżschi czaß ßwój rěsak pschedacź. So bych ßwój khětry wulki sklad **deskow, sostow, latow, lischenjow, schindzelowych deskow, hèblowanych a zkobjenych deskow, hranitelo drjewa po liscze a schlesynskeho tyscherskeho khójnoweho drjewa** wuprósdnił, wschitkich twarskich mischtrow, twarzow, tyscherskich mischtrow a pschetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych czinju. Njech nichtó tule pschihódnu skladnosćz njepschepuschći, dokelž po kóždej ßo hodźazej płaczisnje pschedawam.

G. A. Leuner.

Mlóczenje s parnej maschinu

na msdu czini **Bóschiczanski knjezi dwór.**

Wobleczenja

sa reservistwow

po zyle tunich płaczisnach pschedawa

Otto Preuss

na zitnej haßy 4.

So by ßo skład skerje wotbył, pschedawa wot nětka

1000 schtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkublo

pola Njeßwaczidła.

A. Tschentscher w Budyschinje

na bohatej haßy czißło 18.

Wulki skład

wschěch druzinow mużazych schatow, dźěczazych schatow, schatow sa czěschne dźěczi, kupanskich schatow, blidowych schatow, poßleschczowych schatow, kuchińskich schatow a normalnych trikotowych schatow.

Wulki wubjerk. Derje a tunjo.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow** k dobroczinjwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Porjedzenje dobre a tunje.

Wschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Seelenfreund

& Co.

12 pschi lawskich hrjebjach 12

s napscheeza měschczanskeho dźiwadła.

Sczěnske a kuchińske lampy,

2 czarkate, nikko ßo ßwěczate, s blachowym bassinom 30 np.
Hwězdojcze ßo ßwěczaze, se schkleńczanym bassinom 30 np.
6 czarkate kulojte ßwěczaki . . . . . 50 np.
5 czarkate nikke ßwěczaki . . . . . 60 np.
8 czarkate kulojte ßwěczaki . . . . . 75 np.
10 czarkate kulojte ßwěczaki . . . . . 90 np.
10 czarkate kulojte ßwěczaki s patentowanym stejadłom . . . . . 1 mk. 30 np.
schpihelate sczěnske lampy po 85, 90, 115, 125, 135 np.
sczěnske dźerżadło s lateho żelesa, 10 czarkaty kulojty palak . . . . . 2 mk. 25 np.

Blidowe lampy,

se schkleńczanej nohu po 125, 145 a 200 np.,
s latej nohu po 175, 195, 225, 240, 250, 260, 275, 280, 300, 335, 370, 390 a 425 np.
s majolikowej nohu po 375, 425, 460, 490, 525, 550, 575 np.,
s podrażowanej onyxowej nohu po 375, 450, 475, 500, 550, 575, 600 a 675 np.

Wißaze lampy,

s lateho żelesa, 28 cm., s pschikrywom, bjes czahadła 14 czarkate . . . . . 350 np.,
s lateho żelesa, 28 cm., s pschikrywom, s czahadłom 14 czarkate . . . . . 375 np.,
s majolikowymi debjenkami a dwójnymi rjeczazami po 750, 850, 900, 950 np., 10 mk., 11 mk., 11 mk. 75 np., 12 mk. 50 np., 13 mk. 75 np., 14 mk. 50 np.

Króny,

6 rukate, dospołne s prißmami a tulpami, po 18 mk., 18 mk. 75 np., 20 mk., 23 mk., 26 mk.,
nózne lampy, pißane po 38 np., 48 np.

Ample,

wullotny wubjerk po 1 mk. 90 np.,
po 285, 375, 390, 400, 425, 500, 550, 650, 800 np.

Ruczne latarńje

po 45, 60, 80, 90, 125, 165, 185 np.,

Hródźne latarńje s wolijowej lampu

po 100, 125, 150 a 175 np.

Zylindry sa płunowe żehlaze ßwětło, se snamjenjom p. 10 np.
Lampowe ßwony, 4 cm. pscherěska . . . . . 18 np.,
lampowe ßwony, 15½ cm. pscherěska . . . . 20 np.,
lampowe ßwony, 19 cm. pscherěska . . . . . 23 np.,
lampowe ßwony, 23½ cm. pscherěska . . . . 40 np.,
pschikrywaki sa wißaze lampy, 30 cm. pscherěska 75 np.,
pschikrywaki sa wißaze lampy, 33 cm. pscherěska 100 np.

Wuwsaczne płaczišny

sa sčěhowaze 6 dnjow:

njedźelu, 18. sept. — **wutoru, 19. sept.** — **ſrjedu, 20. sept.** — **schtwórtk, 21. sept.** — **pjatk, 22. sept.** — **ſobotu, 23. sept.**

S. Beer, prjedy Messow & Waldschmidt

na ſnutskownej lawſkej haßy 6.

Nimo měry tunje płaczišny jenož postajene dny płacza a tak dołho hacž ſklad doßaha.

Dźělba
jendźelſkich tüllowych gardinow
ſ dwójnym bantowym wobrubjenjom hacž k najlěpšim družinam.

Dźělba **gardinowych ſbytkow** wſchěch dołhoſčow a družinow nadpadnje tunjo.

Poßleſchčowe damaſty jenož wubjerna twora, kraßne muſtry, kohčž po 23 np.

Dźělba **koſchlazeho barchenta** woßebje cźežkeho, kohčž po 19 np.

Dźělba **twjelkow** žakardowych, drellowych a ſ jačmjenjanym ſornom, něhdźe 50 ctm. ſchěroke, kohčž po 20, 22, 24, 30 a 35 np.

Poßleſchčowe płachty woßebje wulke po 19, 23 np.

Barchentowe poßleſchčowe rubiſchča, blidowe ruby, trjenja po najtuniſchich płaczišnach.

Dźělba **barchentowych mnjazych koſchlow** najlěpšeje hódnoſče po 98 np., 110 np., 150 np.

Poßleſchčowe tkaniny najlěpšeje hódnoſče, kaſchčikate, kohčž po 23 np.

Dźělba najlěpšeho **barchenta k bluſam** a dźěčźazym wobleczenjam kraßnych muſtrow, meter po 42 np.

Dźělba **normalnych koſchlow,** jenož tołſcheje tkaniny, 98, 110, 125, 140, 165 np. hacž do najwoßebniſchich družinow.

Dźělba **normalnych ſokow** po patencźe ſchtrykowanych. por po 52, 3 pory po 150 np.

Dźělba **mužazych ſokow** pſchekhodneje družiny, por po 30 np, 3 pory po 85 np.

Dźělba **wołmjanych dźěčźazych ſchtrumpow,** čzornych a pißanych, 25, 28, 33, 38 np.

Něhdźe 100 duzentow **woßebnych běłych linonſkich ſchantkow,** wobrubjenych 1/2 duz. po 78 a 115 np.

Dźělba **wołmjaneho ſchtrykowanſkeho pſchedźena,** čzorneho, 1/2 złowneho punta po 95 np.

Woßebne ſchenillowe ſchawle kraßnych barbow po 115, 125, 150, 165 np.

Dźělba **łožowych pſchedłožkow** 48, 65, 88 np.

Dźělba **poßleſchčowych pjerjow** bjes procha, punt po 95 np. hacž do najlěpšich družinow.

Klamorowe ſchórzuchi ſ rybaſkeho płata po 33, 40, 60 np.

Pſchimanſke łapy, ſ wudebjenjom a wobſchite 10 a 15 np.

Khoſchčowe ſawěſchki, ſchčětkowe toſche, puczowanſke pſchikrywy, blidowe pſchikrywy, běhače, lampowe toſche po jara tunich płaczišnach.

Dźělba **ſchtaktow** jenož ſ najlěpšeje tkaniny a woßobneje formy po 125, 138, 165, 175 np.

Dźělba woßebneho **myjneho ſudobja** 4 a 5 dźělateho, 180, 215, 250, 295, 350, 375 np.

Mydkowe nopaſchki běłe a pißane, 8 np.

Krajenſke deſki ſ najlěpšeho twjerdeho drjewa, ſkładnoſtna kup, 10, 13, 16, 20, 27 hacž 80 np.

Dźělba **mutelow** po 2, 3, 4 np.

Dźělba **wulkich ſchklow** ſ zyblowym muſtrom, najtuńſcha ſkładnoſtna kup jenož po 48 np.

Měſchawy ſ twjerdeho drjewa po 4, 7, 8 np.

Butrowe łſchinki, najwoßebniſche, ſchkleńčzane, 30, 45, 48, 60 np.

Dźělba **běłych ſchklow,** wulkich po 20, 30, 42 np.

Emaillowane myjniki po 63, 78 np.

Dźělba **wiczuych ſakow,** ſ trajnym pſchimadłom po 45, 62, 68 80, 90 np.

Dźělba **emaillowanych hornzow,** čźěmnomódrych, jenož wjetſchich, ſadźba 5 ſcht. hromadźe 128 np.

Kałowe a warjenjowe truhački po 23 np.

Wuhlowe kaſchče po 75, 90, 115, 120 np.

Wuhlowe kaſchče, jendźelſke, ſ wěkom a kraßnym wudebjenjom po 240 a 260 np.

Koruſkowe etažerki po 38, 75, 85 np.

Winowe ſchkleńzy, běłe a ſelene po 23 np.

Khoſejowe łhany, ſ porzlina, bohače wudebjene, ſchtuk po 87 np.

1 ſchatowy powjas, 10 m dołhi,
1 kopa klamorow,
1 kruch mydła,
2 pakečikaj mydkoweho pólvra,
2 wódnej ſchkleńzy
hromadźe **48** np.

2 metraj twjelkoeje tkaniny,
1 menaže ſa žół a popjer,
1 jejowy bjechar,
1 wobraſowy wobkuk (kabinetny)
25 ſchitych jehłow
hromadźe **48** np.

1 jupka, ſchtrykowane,
1 mlokowa bleſcha,
1 lazł,
2 dźěčźazaj paſkaj,
1 ſchčerkawka
hromadźe **48** np.

1 wuhlowy łopacz,
1 portemonej,
1 wuſchity ſnědanjowy měſchk,
1 zokrowa tyſa,
2 mutelczzy
hromadźe **48** np.

Petkuſku ſymjeńtnu rožku,

kotraž je na pěſku roſtła, bjes njerjada, najlěpšu tworu, měch po 12 mk. 25 np. pſchedawa

luježi dwór w Pßowjach ſ Hermanezami.

Dźiwje
kaſtanije a žołdže

po najwjetſchich płaczišnach kupuje

Otto Engert
en gros drogownja en détail
Telefon 33*

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bližſchi **ſymſki ſemeſter** ßo **wutoru 18. oktobra 1904** ſapočnje. Pſchipowjedźenje nowych ſchulerjow podpißany direktor pſchijimuje, kotryž je tež ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacź.

Prof. **dr. Gräfe,** direktor.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedźenju wſchěch klampnarſkich dźełow, tſěſchnych złobow (rynow) **a rołow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hoſpodarſkeje nadoby, emaillowanych tworow, želeſneho ſudobja,** wulki wubjerk **ſamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchłodźene wězy ßo ſpěſchnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poßłużenje. **Tunje płaczišny.**

Limettu

wočerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczišny hódno poručataj

Schiſchka a Rjeczka
na ſwonkownej lawſkej haßy.

Koprowy vitriol

zyły a čzišty tołčeny, k naczinjenju pſchenžy ſ wulkim direktnym kupjenjom jara tuni, porucza

Otto Engert
Telefon 33*

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjee knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nazwěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 39. Sobotu 24. septembra 1904. Lětnik 63.

Ruśko-japańska wójna.

Bližśa bitwa mjes ruśkim a japańskim wójśkom

ꝥo pśchi Hunśkej rěžy pśched Mukdenom wočakuje. Nětko hižo do śchtwórteho tydźenja dźe, so je ꝥo Liaojańska bitwa bika, kaž pak ꝥo śda, ꝥu ꝥo Japańšzy wot ꝥwojich cźežkich śchkodowankow, w śchěśćdnjownym wojowanju poczerpjenych, lědma tak daloko śhrabali, so ꝥo nětko na nowu bitwu śwěrja. Sa ruśke wójśko ꝥu ꝥo pśchi Hunśkej rěžy wobtwjerdźenja natwarike. Hacź je ꝥo Kuropatkin roꝥꝥudźił, tu nětko roꝥꝥudnu bitwu bicź, abo hacź budźe wón Japańśkich ś bitwu jenož ś nowa na někotre njedźele sadźeržecź chcycź, njeje pśchedwidźecź. S krótkeho ranja wot Mukdena ꝥu Ruꝥojo Dalinśki hórśki pśchekhód wobꝥadźili. Po depeśchi, kotruž je Kuropatkin 21. septembra zarej póꝥłał, ꝥu Japańšzy 20. septembra Dalinśki pśchekhód nadběhali a ś dobom śpytali, jón śe 4 kompagnijemi wobeńcź. Ruꝥojo ꝥu pak japańske nadběhi wotraśyli. Śpytanemu wobeńdźenju ꝥu kośakojo, kotśiž mějachu maśchinśke tśělby ꝥobu, sadźěwali.

Ruśzy někotrych Japańśkich śajachu a jim wjetśchu dźělbu bróńjow a munizije wotewśachu. Na ruśkej śtronje ꝥu 1 offizěr a tśjo mužojo padli a 43 je ꝥo śraniko, ś kotrychž pak ꝥu ꝥo muoꝥy śaꝥo do rjadow wrócźili.

Śajimawy wuꝥudk namórśkeho offizěra ś Wladiwoꝥtoka.

Kapitan Kladow, kotryž je śtabej admirala Skrydlowa pśchidźěleny był, je ś Wladiwoꝥtoka do Pětrohroda pśchijěł. Wón je někotre śajimawe podrobnośće, woꝥebje wo wotmyꝥlenym śjednoczenju Wladiwoꝥtokśkeho a Portarturśkeho wójnśkeho ꝋódźśtwa pśchinjeꝥł. Japańšzy ꝥu po jeho wuꝥudku wo tymle planje połnje wobhonjeni byli, pśchetož Wladiwoꝥtok je połny japańśkich śchpijonow. Wladiwoꝥtokśke ꝋódźśtwo je nadawk měło, kedźbliwoścź dźěła ꝋódźśtwa admirala Toga na ꝥebje wobroćźicź. Hacź dotal je teho dla cźinjenje admirala Uchtomśkeho njewujaꝥnjomne; pśchetož śchkodowanki jeho ꝋódźow njeběchu tak wulke, so by ꝥo dyrbjał do Port Artura wrócźicź. Po měnjenju kapitana Kladowa ꝥu ꝥebi Japańšzy tole wotmyꝥlili Po dobycźu Port Artura woni ꝥwoje mozy do Koreje wróćźo ścźahnu. Ruśkim ś tym dwaj cźežkaj nadawkaj naśtanjetaj. Najprjedy budźa dyrbjecź Port Artur ś nowa dobycź, śchtož je bjes pomozy ꝥylneho ꝋódźśtwa njemóžne, potom budźa dyrbjecź Japańśkich ś Koreje wuhnacź, śchtož ꝥebi tehorunja ꝥylnu namórśku móz žada. Duž dyrbi Ruśka śkerje lěpje najꝥylniśche ꝋódźśtwo do rańścheje Aśiśkeje póꝥłacź.

Port Artur.

Sa wjele lětśtotkow njeje ꝥo na tak ꝥurowe waśchnje wojowako, kaž w nětcźiśchej ruśko-japańśkej wójnje. Ani Japańšzy, ani Ruꝥojo cźłowjekow njelutuja, wojakowe žiwjenje w tejle wójnje niczo njepłacźi. Hdyž śa jedyn dźeń tyꝥazy śpadaju, ꝥo temu nichtó wjele njedźiwa.

Wóndano je ruśki leutnant Radźiwill, kotryž je w burśkej wójnje na jendźelśkej stronje wojował, jako pśchinjeꝥeŕ depeśchow generala Steßla generalej Kuropatkinej do Cźifua w Chineśkej pśchijěł. Wón powjeda, so ꝥu wojowarjo napśchecźiwo ꝥebi ś bjespśchikkadnej dźiwjośću napjelnjeni. Na khorhoj parlamentarow ꝥo wjazy njedźiwa. General Steßel je pśchikaśał, so dyrbi ꝥo kóždy japańśki parlamentar śatśělicź, kotrehož by japańśki general Nogi ś napominanjom k Rußam wotpóꝥłał, so bychu ꝥo poddali. Steßel w jenym wukaśu wuśběhuje, so je nuśne, ꝥo hacź do poꝥłednjeje kapki krwě wobaracź; pśchetož japańśkim offizěram njeby móžno byko, wojakow wotdźeržecź, so njebychu ruśkich wojakow a wobydlerjow w twjerdźiśnje śarubali, hdy bychu ꝥo do Port Artura dobyli. 300 wothladarkam je Steßel radźił, so bychu měśto wopuśchcźili. Wone pak ꝥu wotmolwike, so chcedźa ꝥo radścho krejpśchelecźu wuśtajicź, dyžli ꝥwoje měśtno wopuśchcźicź. Radźiwill ścźěhowazy pśchikład dźiwjośće wojowarjow mjenuje: Pśchi poꝥłednim nadběhu bě ꝥo dwěmaj japańśkimaj kompagnijomaj pucź śalehnył. Duž běku khorhoj śběhnychu, jako śnamjo, so chcedźa ꝥo poddacź. Tola Ruꝥojo na běku khorhoj njedźiwachu a njepścheśtawajzy do Japańśkich tśělachu. Na to tež Japańšzy do ꝥwojich ꝥamꝥnych towaŕśchow tśělachu, ꝥo roshněwawśchi ś tym, so běchu ꝥo chzyli poddacź. Tak ꝥo śta, so 600 muži mjes tkajaze wopory prjedawśchich nadběhow padźe. Śranjeni ꝥu hiśchcźe wjele dnjow dołho śchantka ś ruku śběhali, jako śnamjo wo pomoz, tola Ruꝥojo ꝥebi njejꝥu ś twjerdźiśny śwěrili, dokelž ꝥu Japańšzy wośpjet do mužśtwow „Cźeŕwjeneho kśchiża“ tśěleli, kotrež na bitwiśchcźu śranjenych Japańśkich wobalachu. Wjele mužśtwow „Cźeŕwjeneho kśchiża“ je tak pśchi ꝥwojim śpomožeŕśkim dźěle pśched Port Arturom pśches japańśke kulki padnyło. Duž tam Ruśkim njeje wjazy móžno, śranjenych Japańśkich wobalecź. Někotre dny běchu japańšzy śranjeni mjes hromadami cźełow ležo widźecź, kotrež podarmo wo pomoz proścho ś běłym śchantkom kiwachu. Hakle hdyž bě ꝥo tydźeń minył, bě poꝥłednja ruka kiwacź pśchestała. Wśchě tele njewopiꝥomne hrośnośće ꝥu na prynza Radźiwilla tajki hłuboki, njeśahinity śacźiśchcź cźinike, so wón ś hrośu śajaty praji: „Doniž njeꝥym Port Artur widźał, njeꝥym wěrił, so móže wójna tak hróśbna bycź.“ Prynz powjeda, so maja w twjerdźiśnje hiśchcźe wjele munizije śa tśělby a kanony a so ꝥo namakane chineśke kule jenož pśchetrjebaju, so by ꝥo ś muniziju lutowako. Na to, so bychu ꝥo Ruśzy poddali, njeje žaneje myꝥle.

Jimaze wopiꝥanje wo wojowanju ś bajonnetom je jedyn offizěr ruśkeho Woronežśkeho regimenta podał. Regiment bě pola Cźuliaputśi na 30 hacź 40 krocźelow bliśko k Japańśkim pśchihnał. Offizěrojo komando k wojowanju ś bajonnetom dachu. Sa někotre mjeńśchiny hižo k žałoꝥnej kakańzy dóńdźe. Stonanje śranjenych ꝥo do hura-wokanja měśchesche. Tu ꝥo jedyn pścheklapjeny japańśki offizěr śadwělnje ś mjecźom wobaraśche. Tola ꝥylny ruśki wojak jemu bajonnet do wutrobna storcźi, so ꝥo offizěr khropizy cźežki kaž měch morwy k śemi wali. Koko wokoło ꝥo žałośćźi a śkiwli. Tola nichtó ꝥo wo krej, ś cźurami ꝥo lijazu, wo stonanje mrějazych njeśtara. dźěł pśchekwapjenych Japańśkich chze ꝥo cźekajo wukhowacź a po hórzy dele cźeŕi. Tola tež cźekanje jim žiwjenje njewukhowa. Ruꝥojo jich doścźěhnu a kaž njembri do nich pjeru. Bajonnety ꝥo hłuboko do cźełow dobywaju, a tśělbowe topory cźežko na hłowu wrjeśkaju. Cźaśto ꝥo ś dźiwjej njembroścźu ꝥamo hiśchcźe do morwych pjerje, bjes wobliczenja a pśchemyꝥlenja. Druhdy bajonnet pśches zyke cźełko pśchejědźe a kśchipjo do kamjenjoweho śchcźerka storcźi. Bajonnety ꝥo śeśhibnu. Ssebi njepśchemyꝥliwśchi, jón wojak w cźěle tcźazy wośtaji a tśělbu bliźścheho morweho śhrabnywśchi

wón dale cźěri. Stonanje a žałosćenje mrějazych a franjenych je hrózbne — wschudźe rěčki krwě, smjertne satorhowanje franjenych. Tola wojowanje psches nich dale dźe . . .

Mandźelska jeneho ruskeho sastojnika, rodźena Jendźelčanka, kotraž je hromadźe s prynzom Radźiwillom s Port Artura do Čzifua pschijěła, powjeda, so hojeŕnje w Port Arturje swój nadawk jara derje dokonjeja. 30 wothladarkow hlada 1000 khorych. Knjenje drastu sa wojakow schija, mjes tym so khudsche žony schaty wobstaraju. Nakažliwych khorosćow so nihdźe njepokasuje. Wojazy, s kulkami s japanskich ručnych a maschinskich tšělbow franjeni, ruče wotkhorjeja. Wjele ludźi je s kalnjenjom wulkich muchow wumrjelo, kotrež jěd s cźělkow na žiwych pschenoschuja. Stare město w Port Arturje je nimale zyle wupuscźene. Poměrnje pak je so mało ludźi s bombardementom moriło abo franiło. Japanszy ras 57 kulow do jeneje ruskeje batterije wutsělachu, tola ani jeneje njetrjechi. Ruska wobsadka je dobreje myśle. Rußojo maja njewobmjesowanu dowěru, so twjerdźišnu sdźerža.

General Steßel duscha Port Artura.

Jedyn pschekupc, kotryž je s Port Artura wupjerchnył, praji, so je general Steßel duscha tejele twjerdźišny. Sda so, so tónle muž ženje njespi. Wodnjo w swojej swětłej uniformje twjerdźišnu pschekhadźuje a wojakow k smužitosći napomina. W nozy pak w cźmowej uniformje do twjerdźišny pschikhadźa. Chze-li wotpočnyć, so na khwilu do trawy někajkeho pschěrowa lehnje. Cźasto s pschewodom swojeje mandźelskeje khorownje wopytuje a franjenych troschtuje. Napscheczo offiźeram je jako roskasował njewschědnje kruty. W pschistawje pjecź panzerowanych łódźi a dźewjecź torpedosniczakow steji.

Mobilisaziju ruskeho wójska

zar sam dohladuje. Pschi mobilisaziji prěnich armeekorpsow běchu so, hdyž so zar s wojakami roszohnowa, mnohe žony do wójny jědźazych wojakow seschle a so k zarej cźischcźachu. Hdyž so wón se spodźiwanjom woprascha, schto to rěka, wjesne žony wotmolwichu, so so wone njesastarane bjes sežiwjerja s dźěcźimi doma wostaju. Zar je na to poručił, so maja so komiteje sałožicź, kotrež dyrbja so wo sežiwjenje sawostajenych swójbow staracź. Tež je zar někotrych mužow se swojeho pschewoda a někotrych swojich pobocznikow wotpósłał, so bychu pschi mobilisaziji pschitomni byli, wschě wótrosće po móžnosći wotstronili a sa tym hladali, so so njebychu nanojo wulkich swójbow a słabuschzy ludźo do wójny skali.

Želesniza wokoło Bajkalskeho jězora

budźe 28. septembra dotwarjena. Wójny dla je so jejny twarski cźas wo jene lěto pschikrótschił. Hacź dotal so pucźowarjo a twory psches Bajkalski jězor, kotryž tamnischi wobydlerjo „morjo“ mjenuja, s parnymi łódźemi wožachu. Hdyž jězor samjersowasche abo tajesche, bě wschón wobkhad psches jězor njemóžny. Lětša w naléczu je pomałkeho tacźa dla pschiwoženje wójska na 45 dnjow sastacź dyrbjało. Tak dołho hacź bě jězor samjersnjeny, wojazy pěschi psches njón po lodźe cźahachu. Nětko, hdyž je želesniza wokoło jězora dotwarjena, so wobkhad wjazy njepschetorhnje. Twar je jara wobcźežny był, na wjetsche dalokosće su so dyrbjałe tunele psches skały rubacź.

Ruske baltiske wójnske łódźstwo,

kotrež bě tydźenja pjecza s Kronstadtskeho pschistawa k rańschej Afiskej wotjěło, hischcźe pschezo po baltiskim morju jěsdźi a tam manewěruje. Jeni wudawaju, so mužstwa baltiskeho łódźstwa njejsu dosć wuwucźeni a so dyrbja so s tymile manevrami hakle k mórskemu wojowanju wukhmanicź, drusy sašo měnja, so baltiske łódźstwo na dotwarjenje a wuhotowanje někotrych nowych wójnskich łódźow cźaka, bjes kotrychž so wone na daloku jězbu njepuschcźi. Tež so baje, so chzedźa pschi danskim a schwedskim brjosy Japanszy s podmórskimi cźołmami ruske wójnske łódźe do powětra tšělicź.

S Konstantinopla je powjesć pschischła, so sydom parnych łódźow ruskeho dobrowólneho łódźstwa a schtyri parne łódźe ruskeho cźornomórskeho łódźerskeho towarstwa blizsche njedźele s Cźorneho morja do srjedźoseńskeho morja wujědu. Wone 60,000 tunow wuhla sa baltiske wójnske łódźstwo sobu wosmu. Poślednische psches Suezski kanal njepojědźe, ale wokoło kapa dobreje nadźije. Ruske knjeżerstwo je s najwjetschim njedowěrjenjom napschecźo Jendźelskej napjelnjene. Lohko mohło so stacź, so bychu so ruske wójnske łódźe s podmórskimi minami do powětra buchnyli. So su Jendźelcźenjo tele miny położili, njeby so hodźiło dopokasacź, a jenož to je wěste, so sebi Jendźelcźenjo saniczenje ruskeho łódźstwa pscheja.

Ludowe myśle w Japanskej.

Jedyn Jendźelcźan, kotryž je dlějschi cźas w japanskim hlownym měsce Tokiu pschebywał a skladnosću měł, myśle japanskeho wobydlerstwa sesnacź, je so tele dny do Jeudźelskeje wrócźił. Wón praji, so snutskowne położenje Japanskeje staroscźiwosću sbudźuje a so wone njeje bjes stracha. Satraschne schkodowanki, kotreż je japanske wójsko psched Port Arturom poczerpiło, a dale dopósnacze, so Japanszy pola Liaojana njejsu niczo dobyli, hacź runje so tysazy wojakow woprowali, so prjedawschu krutu nadźiju do spěschneho dobyczerskeho skónczenja wójny stschaśle. Wójna je wschě pjenjezne žórła doczerpała, a we wukraju budźe cźežko, s nowa pjenjesy požcźicź, pschetož hižo s poślednjej požczonku so so wukrajnym požczerjam jako rukowanje dokhody s złow sastajike. Japanske finanzne wobstejnosće so woprawdźe sadwělne.

Wo samownosćach ruskich wojakow

jendźelske nowiny „Daily Telegraph“ pišaju:

„Poślednje dny Liaojanskeho wojowanja so pokasałe, so so wójnske khmanosće Rußow te samsne, kaž sa Bjedricha II. (stareho Fryzu) a Napoleona I. wostałe. W nich hischcźe dźensa bjesmjesna móz k napschecźostaczu bydli. Se wschěch nětcźischich wójskow je najcźežscho, ruske wójsko satraschicź a wobojecź. Wutrajnosć Ruskich je samo w tajkich padach wobstała, hdźež bychu so cźuwy kóždeho druheho luda stschaśle. Rußojo budźa pschichodnje runje tak derje wojowacź, kaž pola Liaojana. Japanszy druhi krócź skladnosće njesměja, ruskemu wójsku s nowa ranu sašadźicź. Sa krótki cźas Rußojo swoju artilleriju khětro poślnja. Wójnske podawki so dopokasałe, so japanska artillerija ruску jenož se swojim lěpschim pólvrom pscheśahuje, so pak so we wschěm druhim nastupanju ruske kanony lěpsche, dyźli japanske. W blizšej bitwje Ruska Japanskej khětro sylnischu artilleriju napscheczo staji.“

Skónczenje „Daily Telegraph“ měni, so budźe Ruska 800,000 muži trjebacź, so by Japanskich s Mandźurskeje a horateje Koreje wuhnała.

Swětne podawki.

Wjerch Herbert Bismark †.

Njedźelu popoldnju je starschi syn něhduscheho kanzlera wjercha Bismarka w Homburgskich kupjelach 55 lět stary wumrjeł. Semrjety je so 28. dez. 1849 w Barlinje narodźił a je prawisna studował. W lěcze 1870 bu wón w bitwje pola Mars-la-Tour franjeny. Kónz 1873 so wón do służby ministerstwa swonkownych naležnosćow pschija. Wot lěta 1881 wón pod wocźomaj swojeho nana w Barlinje dźěłasche. Wón bě s dowěrnikom swojeho nana, kotryž jeho wospjet s ważnym diplomatiskim póśłanjom k wukrajnym knjeżerstwam póśła. 1884 bě póśłanc w Hollandskej a bórsy potom jeho sa nižscheho statneho sekretara do ministerstwa swonkownych naležnosćow powołachu. Wón bě hakle 37 lět stary, hdyž bu sa statneho sekretara (ministra) pomjenowany. Jako tajki wón khěžora na jeho pucźowanjach do Wiena, Roma, Londona a Konstantinopla pschewodźesche. Někotre lěta mějesche hrabja Herbert Bismark polne dowěrjenje khěžora Wylema II. a tehdy so sdasche, so budźe wón junu swojeho nana w kanzlerskim sastojnistwje scźěhowacź. Tola hdyž nana w lěcze 1900 nusowachu, sastojnistwo složicź, tež hrabja Herbert Bismark służbu wopuscźi. 1884, 1886 a 1893 jeho do khěžorstwoweho sejma wuswolichu. Wospjet je so wón pschi debattach wobdźělił a husto nowu politiku hrabje Caprivia a hrabje Bülowa pschimał. Semrjety je so 21. junija 1892 s hrabinku Margaretu Hoyos woženił. S tehole mandźelstwa je pjecź dźěcźi wuschło. Na starscheho syna, nětko syndomlětneho Otu, wjerchowski titul pscheńdźe. — Młódschi bratr Herberta Bismarka, hrabja Wylem Bismark, je hižo 3 lěta po smjercźi swojeho nana 49 lět stary wumrjeł.

Wjerch Herbert Bismarck je sebi pjecza psched dlějschim cźasom w Jendźelskej s wuźiwanjom wustrizow žołdk stasył. S teho je so khorosć roswiła, kotraž je sebi wjerchowe žiwjenje sa wopor žadała.

Hereroszy sbožkarjo so pschedrěli?

Jendźelske nowiny „Daily Mail“ su s Kapskeho města scźěhowazu depeschu dostałe: Po privatnych powjesćach s němskeje krótkowjecźorneje Afriki su 8. septembra Hereroszy po cźežkim wojowanju

němske wobstupjenje pschedrěli a wjetschi dźěl swojeho skotu swobu wsali. Rosprawnik mjenowanych nowin bjes dwěla njewěrnu powjesć pschistaji, so su so žony, dźěći a schědźiwzy, kotsiž njejsu mohli cźeknyć, potšeleli, dokelž Němzy njejsu pardona dali. Kaž so sda, je zyła powjesć wumyslena; pschetož roskasowaŕ němskeho wójska, general Trotha, w swojej rosprawje wot 14. sept. wo tymle wojowanju niczo prajicź njewě.

Krónowanje serbskeho krala Pětra.

S radowanjom a wyskanjom niz jenož wobydlerjow Sserbije, ale tež Sserbow w Boßniji, Herzegowinje, Awstriskej a na Cźornej Horje, Bolharow a druhich Sslowjanow je so serbski kral Pětr Karadźordźewicź srjedu krónowak. Rano do krónowanja bě kral Boże wotkasanje wužił a bě so schtyri dny do teho posćił, jenož so s mlokom a mjasowej juschku žiwjo. Wón bě jara blědy, tež běchu so jeho wloßy po sdaczu hischcże bóle wobělike. Tola jako wuskoczny jědny wón kaž mlodźenz na konju sedźesche. Na wutrobno bě sebi wón serbske rjady a ryczerski kschiž franzowskeje cźesneje legije pschityknył, kotryž bě sebi w Algieru s parschonskej khroblosću dobył.

Hdyž kral s hrimotom kanonow s hroda jěchasche, po schtyrjoch deschcźowych dnjach na dobo sklónzo psches mróczele stupi. Lud to jako sbožowne znamjo wuklo a krala a jeho swójbu s wulkej radosću witasche. Cźah, s kotrymž so kral pschewodźesche, bě pschemérnje pyschny s pisanymi uniformami balkanskich ludow, khorhojow, brónjow atd.

Pschi krónowanju w zyrkwi skupschtininy (sejmowy) pschedsyda krónu metropolitej a tutón ju krolej pschepoda. Mjes tym so lud staroslowjanski khérlusch sanjese, sebi kral krónu na hlowu staji. Se snutskownym rosbudźenjom jeho klóß troschku tschepotasche, hdyž wón modlitwu spěwasche. Na pucźu s zyrkwje do hrodu bě ludowe sahorjenje hischcże wjetsche. Kral bě s poknej krónowanskej pychu, s krónu, żeslom (s zepterom) w ruzy na konja stupił.

Pschi krónowanskej hosczinje cźornohórski prynz Danilo kralej Pětrej s pěsnju sklawu wunjese, w kotrejż praji, so je króna s jednoreho metalla dźěłana, kotryż je serbskemu ludej jara drohotny. Cźornohórszy Sserbjo najwutrobnischo pscheja, so by so króna hischcże dolhe léta na kralowej hlowje blyschcźała a potom pschezo na najdostojnischu hlowu pschekhadźała, a so by Sserbija pod tejle krónu pschezo sbožownischa bywała.

Nasajtra po Belgradskich drohach stawisniski swjedźeński cźah cźehnjesche, kotryż roswicze serbskeho wójska pschedstajesche, jako kotrehož sałożeŕ so nan krala Pětra, Karadźordże (Cźorny Jurij) sklawjesche, kotryż je stejaze serbske wójsko postajił a wójnsku schulu a lijeŕnju kanonow sałożił.

Wo „jednorym metallu“, s kotrehož je króna dźěłana, so sczěhowaze pische: W Parisu je so króna s metalla kanonow dźěłała, s kotrymiż je Karadźordże Sserbiju s turkowskeho pschaha wumohł. Sserbski minister Wjesnicz wo tym powjeda: „Hdyž w lěcze 1804 Kara Dźordża, dźěd nětczischeho krala, wusswobodźeŕsku wójnu sapocza, wscha jeho artillerija s drjewjanych kanonow a s dweju maleju bronsoweju kanonow, kotrejż běchu jemu awstriszy Sserbjo darili, tšélesche. S tymajle dwěmaj kanonomaj je wón Belgrad woblehnył a dobył a tehorunja wschě druhe wobtwjerdźene města w Sserbiji, a tak je s tuteje bronsy wulkosću Sserbije wuschka.“ Króna je po byzantinsko serbskim stylu wuwjedźena. Wona s wóßom malych wobłukow wobsteji, kotrež na drohotnej naczolnej wobruczi steja a kschiż njesu, s kotrehož so króniny wjerschk twori. Bronsa, kotraż je sylnje se slotom směschana, je se safirami a rubinami a s kwětkami s běleho metalla debjena, tak so so s tymle wupyschenjom serbska narodna barba pschedstaja.

Skupak.

(Skónczenje.)

Khacże běsche, jako budźische ju něchtó do hlowy dyrił, běsche wscha rosbudźena a dyrbjesche sebi myßlicź: sym dha ja wrótna, abo budu to hischcże? To bě tajke cźucze, podobne temu, w kotrymž cźlowjek je, kotrehož je poß skußak, wo kotrymž pak njewě, hacź je skaženy abo njeje. To je tež surowa wěz, hdyž cźlowjek njewě, hacź so sam skasy abo niz, w nozy a wo dnjo poßkuchasche na cźeczenje krwě w žikach, hacź bywa cźoplischa, hacź chze sleczecź, hdyž dyrbi k wodze hicź a spytacź, hacź so jemu hischcże wody chze abo nochze. Tutón strach a smilnosć s khudymi, kotsiž nasdala na dom hladachu, sebi blisko njeswěrichu, kotrymž bě dom mohł rjez wotemrjeł abo so runasche ruzy, kotraż bě so jim wotewrika, mikoscźiwa w kóždej hodźinje, kotruż pak bě smjercź widlischczojcze hromadu sczahnyła abo samknyła, hubjesche Khatu widźomnje, wona mějesche napohlad kaž cźwilowana, a khodźesche wokoło kaž sczin po sczénje.

So wona wjazy dołho žiwa njebudze, rjeknychu ludźo, so je to schkoda, so je ta žona derje měniła, hdyž bě hischcże strowy rosom měła, pschetož hižo tukachu ludźo, so wjazy we hłowje prawa njeje. So je to wěsta sprawnosć a so so hrěchi starscheju wjecźa nad dźěcźimi hacź do tsecźeho a schtwórteho stawa. Ale so dyrbjesche runje Khata wjecźenje njesć, to njewopschijachu, jim so sdasche, so sebi to druha sotra skerje saßkuži.

Hanß widźesche Khatu a jeje hubjenosć, a schto je sebi pschi tym myßlił, my njewěmy, sawěscze pak mike a wujednanske myßle, nawopak jeho sadźerżenje bywasche hischcże hrubische a bóle bjes dźiwanja. Tak so miny syma, nusa khudych so dale bóle s woczow shubjowasche, najhórsche mějachu sa pschewinjene. Cźopke a rjane lécze też Khacże derje cźinjesche, a hischcże lépje jej cźinjesche, hdyž Hanß saßo po swojich starych pucźach husczischo khodźesche a swojej žonje wjazy swobody wostajesche.

Tu zyle njenadźizy so schukotasche, so su běrny s nowa khore. Tuta powjedańza saje Khacże do wschěch stawow, a hdy budźichu jej s nožom kłóli do wutroby, to njebudźische ju mohło bóle bolecź. Hana modlesche so nutrnje, hdy by to było, hdy by tu tale khorosć woprawdże była, so chzył Bóh tola jeje běrny woßebje a najbóle trjechicź, haj, je sniczicź hacź do poßlednjeje. Khata strachowasche so nowych hrěchow, wona dyrkotasche, so budże dyrbjecź kłób widźecź, so sméje nadosć a so njebudże smęcź kłóbnych naßnyczecź, cźujesche, so jej to do mosthow dże, cźujesche, so dyrbi rosom shubicź. Dźeń jako dźeń modlesche so samßnu modlitwu; tola jeje běrnaze polo wosta strowe a njedótknjene, žaneho cźorneho bleczka so njepokasa na selischczu, běsche najrjeńsche schěroko a daloko.

Nětko bě Khacźine hubjenstwo we wutrobje wulke. Psched woczomaj mějesche Khata Hanßowu helsku wjeßełosć nad nusu druhich a nad swojim dobytkom, dyrbjesche wschědnje jeho spekulazije słyschecź, spekulazije krwě lacźneho nahrabnika, kiž mějesche dwě nosy, kiž dyrbjesche cźłowjeka pschedstajowacź, kiž pak njebě niczo druhe hacź njekniczomny slépz. Nětkole modlesche so Khata nutrnje, so by ju Bóh bórsy wumohł a so by jej nasymu a symu doczakacź njedał. Sdasche so, so Bóh tule próstwu wußłyschi. Dźeń a bóle blědnjesche Khata, jej bu we wutrobje tak slě, tak słabnychu jej stawy, so, hdyžkuli by so wjeczor lehnyła, by to kóždy ras cźiniła s tej myßlu, so by tale nóz mohła poßlednja bycź, a so Boha wo sbóżnu smjercź proschesche. Dźiwasche so kóżdy krócź, hdyž by rano wotucźiła hischcże w tymle swěcze, hischcże se stawami hibacź możesche, so mějesche hischcże mozy w nich k stanjenju.

A Khata bě dale żiwa, dyrbjesche nashonicź, kak běrny srawja, kak so jich žně pschibliżachu, dyrbjesche doživicź prěni dźeń, hdyž Hanß wucźeże s wulkej cźrjódu, so by jatych wumohł se semje. Wón hwisdasche sebi wjeßeku pěsniczku psched swojimi ludźimi, a hdyž nimo pusych polow druhich pschińdże, hwisdasche hischcże ras tak wjeßele a smějesche so k temu, runje kaž snadź so smęje cźorny, hdyž je něhdże swoje sycze wustajał, a hdyž widźi, kak do nich du cźłowjekojo, wołebni a khudźi, s cźrjódami.

Khata pschepłaka zyłe ranje doma a proschesche Boha, so by ju tola wumohł s cźéła, prjedy hacź by jeje jata duscha so ponórika do mhłow cźeźkich myßlow abo pschemyßlenja. „Tola niz moja, ale twoja wola so stań“, pschistaji s cźeźkim sdychnjenjom s hłubokosce wutroby.

Wonka so wjeßele hwisdasche, to kałasche Khatu k wutrobje. To bě Hanß, kiž domoj dźésche po wós a konje, so by běrny domoj wosył; tych bě tak wjele, so so njemóżesche hacź do wjecźora cźakacź, nochzychu-li dwójzy jésdźicź. Hanß w konjemzu konje gratowasche, potom pschińdże do jstwy sakhadźejo, hdyž bě Khata, tam da so do khamorcźka, w kotrymž bě blescha a schkleńczka. W bleschi bě palenz, a khwatnje wupi Hanß jeho dwě schkleńczzy, Khacże skóstnje prajo, so su běrny shromadami, hischcże wjazy dyźli léta 1816, ale so chze sebi to mudrischo sawjesć dyźli Skupak, so chze je na pjenjesy stajicź, to budże nješchto rěkacź, a byrnjeż sebi ludźo pjenjesy dyrbjeli s wocźow drapacź.

Khata so sebra a proschesche jeho bożedła, so tola njedyrbi tajki bycź, sebi pomyßlicź, kak so pschehrěschi, kak Bóh tajku skóscź khosta.

Hanß so s khoßom saßmja. So dyrbi jeho s tajkimi starożonjazymi wězami na pokoj wostajicź, wón rjekny. So su ludźo

dżeńſnischi dżeń mudrischi dyżli prjedy, ſo ſo njeda wjazy ſ bajkami naſtróżicź każ dźěćži. So wo ſprawnoſćži w njebjeſach nochże niczo ſkyſchecź. So dyrbi picź, prawje wjele picź, ſo je to najſprawniſche. Hawtujo wón woteńdźe, ſapſcheże, ſyże ſo ſ jeneho boka na konja, runje tak, każ bě to też Skupak cźinił, a da konjomaj ſpěſchnje běžecź. Tſizyćži lět bě ſo minyło, ſo bě Skupak też tak jěſdźił, tola jeno pomału, ale ſe ſamſnej wjeſeloſću we wutrobje. Khata płakaſche horzo, njedźiwaſche na cźaſ, ale myſleſche ſebi, kak hróſbno je, hdyž ſo Božeho žohnowanja hrěſchnje trjeba, a ſo dyrbi cźlowjek dyrkotacź a tſchepjetacź, hdyž ſo do domu pſchiwjeſe. Skónczńje pſchińdźe dźowka a rjekny: ſo je jej to dźiwno, ſchto je ſo to ſtało, ſo dyrbjeli tu dawno hižo bycź, ſo je hižo dawno ſwarjene, a ſo ſo nichtó njepokaſa, ſchto ſo dyrbi cźinicź?

Mjes tym, ſo ſebi tak pſchekładowaſchtej, ſchto cźinicź, bě wonka ſkyſchecź hara a hłoſty. Dźowka tykny hłowu ſ woknom won, ludźo pſchikhadźachu, ſchtyrjo njeſechu mary, ſa nimi wleczechu rosbity wós. Khwatnje ſcźeże dźowka hłowu nuts. „Ach Bože!“ wołaſche wona, „njeſu jeneho, myſlu ſebi, morweho, leži na marach każ kamjeń a njehiba ſo, po kholowach je naſch hoſpodaŕ.“

„To drje njebudźe“, rjekny Khata a dźerżeſche ſo ſcźěny, mjes tym ſo dźowka ſ durjemi won ſlecźa.

To bě woprawdźe hoſpodaŕ; wuhlad na mnoho pjenjes bě jeho rosbudźił a wón bě ſwojeju konjow pohonjaŕ. Hdyž pak chżyſche na nahłej horje mjes domom a polom ſadźerżowacź, běſche něſchto, ſchto? to Hanſ njemóżeſche prajicź. To bě widźecź, ſo bě jemu koło pſches hłowu ſchło, wón bě ſurowje rosmjeczeny, wocźi wjazy widźecź njebě. Konjej běſchtaj ſ hory hnaŕoj a delka w hrjebi padnyłoj.

Khata bě wudowa. Ale dźiwna wěz, Khata ſo njewjeſeleſche, runja jatemu, kotremuż ſ rukow a ſ nohow rjecźaſy padaja. Sdaſche ſo, ſo bě na Khatu nowa cźeża padnyła, kiž dźeſacź krócź cźeżſcho cźiſchcźeſche, dyżli wſcha prjedawſcha boloſcź. Jena duſcha wjazy bě jej na duſchu padnyła, duſcha, wo kotrejž Khata wjedźeſche, kak bě ſe ſwěta woteſchła, bjes nakaſanja a pokuty. Wona dyrbjeſche ſebi myſlicź, ſo Hanſ do měra njepſchińdźe. Tola na kóżde waſchnje je to dobre pſchi tym, ſo ſměja khudźi ſ teho wužitk, ſo budźe dom ſaſo khudym wotewrjeny, ſo ſo durje wotewrja a ſo budźe miła ruka ſaſo dary wudźělecź.

To też woprawdźe Khata potom cźinjeſche, ale ſe ſtaroſcźiwej wutrobu a ſ blědymaj lizomaj. Jej cźinjeſche to derje, ſo ſmě njemylena ſ Božimi darami po ſwojim ſpodobanju wobkhadźecź, ale pſchi tym njebě tola wjeſeloſcź, ale njewujaſnjomna ſtruchloſcź. Skónczńje wobhonjeſche ſo Khata pola lěkarja; tón ſo praſcheſche na wſchelakore wězy, rjekny wſchelake wězy, dawaſche też wſchelake lěkarſtwa. Skónczńje wón pſcheſta lěkarſtwa dawacź a rjekny, ſo chże na dnju noweho lěta pſchińcź hladacź a wukaſacź, ſchto ma ſo cźinicź.

Wón pſchińdźe, tola wón nadeńdźe Khatu niz ſamu, pſchetož tſi měſazy po mužowej ſmjercźi doſta wona ſynka, cźerſtwe dźěcźatko; to bě ſnamjo, ſo bě poklecźe wot domu wotewſate, woſebje, hdy by ſo Khacźe poradźiło, jeho wutrobu tajku wukubłacź, kajkaž bě jeje wutroba.

Ze Serbow.

Sſerbſki Dom. Sſerbſki Dom je ſkónczńje hotowy. Kraſny ſteji, najrjeńſchi twar, najpyſchniſchi twar zyłeho měſta Budyſchina. A kak rjenje ſteji! Na hranizach ſtareho a noweho měſta. Wulki ſloty napiſ: Serbski Dom ſ wulkeje wyſokoſcźe k nam dele hlada. Rjane ſlote pißmiki na kóżdym boku nam praja, k cźemu je dom natwarjeny: „Bohu k cźeſcźi, Sſerbam k wužitku!“ ale też druhe pißmo nam powjeda, ſchto tónle dom hiſchcźe předuje, mjenujzy, ſo: „Tracź dyrbi Sſerbſtwo, ſawoſtacź!“

Wyſoko nade wſchitke tſěchi měſta Budyſchina, haj porunjo ſtarym ſchěrym wězam naſcheho ſławneho měſta ſpěje tutón naſch dom.

Bjes ſchkody ſmy Bohu dźak twar dokonjeli. Budź Bohu ſa to dźak!

Njech pak Bóh też hnadu da, ſo by, każ je tutón dom cźiſty a rjany we ſwojej njewjeſcźinſkej pyſche: tak też ſerbſki narod ſtał cźiſty a rjany w pyſche ſwojeje pobožnoſcźe, pózcźiwoſcźe a ſwěry.

Potom też ſerbſki lud nihdy njeſahinje.

Program ſwjatocźnoſcźow ſmy tydźenja woſſjewili a woſſjewjamy ſ nowa. Wy wſchitzy, lubi Sſerbja, ſcźe k nim proſcheni. Pſchińdźcźe też wěſcźe, woſebje na konzert, kotryž ſměje ſo we 8 hodź. w Krónje. Je to zyle wurjadny konzert. Saſtup budźe ſo 50 np. płacźicź: ſa to pak doſtanjecźe kóżdy też powucźazu knižku jako pſchidawk. Tale knižka budźe wam wopomnjecźe. Konzert njebudźe na žane waſchnje dłeje hacź dwě hodźinje tracź, a ſwjedźeńſka rěcź wubjerneho ſerbſkeho rěcźnika je też hižo pódla. Po konzercźe bal.

Dokelž je ſwjedźeń tak wulki a radoſtny, by jara rjenje było, hdy bychu też ſerbſke knjeżny w narodnej draſcźe w bohatej licźbje pſchiſchłe. Někotre zyle wěſcźe pſchińdu. Teho runja chzemy rady žony w kwaſnej, ſwjatocźnej draſcźe widźecź.

Spominajcźe, lubi Sſerbja, na naſchich wulkich wótcźinzow, a hižo tutym k cźeſcźi niech waſ prawje wjele pſchińdźe.

Pſchi ſamym wotewrjenju domu móża bohužel jenož ſobuſtawy Macźizy Sſerbſkeje pſchitomne bycź, dokelž měſtna njedoſaha. To njeſmědźa ſa ſto wſacź. Pola Gudźiz pak ſcźe wutrobnje wſchitzy witani, a woſebje wěſo wjecźor na konzert w Krónje.

S jeneje woſady pſches pok ſta ludźi pſchijědźe. Tak je rjenje. Wobdźělcźe ſo wſchitzy tak!

Póndźelu 26. ſeptembra budźe ſyły ſerbſki lud ſwjedźeń radoſcźe w Budyſchinje ſwjecźicź.

K nam witajcźe!

S **Budyſchina.** Symny, jěry, njepłódny wětr hižo dłeje dyżli tydźeń ſ ranja duje. S měſtnami ſu hižo ſymu hacź do dweju gradow po Reaumurje měli. Selo dynjow (kyrbſow), górkow, wino a wſchelake naſymſke kwětti ſu ſmjerſke. S roſcźenjom rěpy, hrocha, kolija a druheje naſymſkeje pizy je drje nětko nimo. Ratarjo běchu ſo podarmo nadźeli, ſo hiſchcźe cźopła, włóżna naſyma trochu naruna, ſchtož je ſuche, horze lěcźo ſapowjedźiło. Poſlednje ſmjerſki ſu tule nadźiju do cźiſta ſniczike. K wſchěm dotalnym njeſwjeſelazym wobſtejnoſcźam měli hiſchcźe po měnjenju wjedrowuſtojnych ſuchu ſymu wocźakacź. Schwajzarſki wjedrowuſtojny Konrad Keller, kotryž je w ſwojim wucźenym ſpiſu: „Atmoſſära, elektropneumatiſki motor“ hižo w lěcźe 1903 ſa 1904 miku ſymu, ſažne naléczo a wurjadnje ſuche lěcźo do přědka prajił, ſ powětrowych poměrow ſudźi, ſo budźe pſchichodna ſyma podobna ſymje léta 1822. Tehdy po ſuchim lěcźu a ſuchej naſymje kruta ſyma ſlědowaſche, ſo ſtudnje wumjerſnychu. Duž tajka wodowa nuſa naſta, ſo dyrbjachu wjele ſkotu ſarěſacź, ſo njeby ſawutlił. Ssamo ſ tajazym wjedrom w měrzu woda njepſchibywaſche, a hakle w juniju ſo do deſchcźowanja da. Lěcźo bě włóżne a płódne. Móżno je, ſo budźe ſo wjedro tamneho léta pſchichodne léto w naſchej krajinje woſpjetowacź. Na to by też naſhonjenje pokaſało, ſo mamy w ſrjedźnej Europje ſ wjetſcha to wjedro, kotrež je léto prjedy w ſnutſkownej europiſkej Ruſkej było. Jedyn pſcheczel Serb. Nowin, kotryž je ſrjedź auguſta ſ Łužizy pſches Win do Moſkwy puczował, redakziji wo wjedrje, ſ kotrymž bě jeho puczowanje pſchewodźene, piſche:

W Awſtriſkej bě runje tajka ſuchota, każ w Němſkej. W Czechach a na Morawje běchu ſo piza a běrny ſ pražatym ſłónzom a ſuchotu na polach wuhorika. We Winje mějachu ſatraſchnu horzotu wutracź, w prateru (Winſkej wulkej ſahrodźe) bě wſcho wuſchło, hacź runje dorn wſchědnje krjepjachu. Kóżdy dźeń nimo ſo palazych lěſow jědźech. Jenož řeka Dunaj měješe wjele wody, kotruż ſ alpowych ſněhow doſtawaſche. Hacź nimale do Warſchawy bě wſchudźe jenak jara ſucho. Na Wißle w Pólſkej runje tak mało wody każ na Łobju wohladach. Hdyž pak běch nóz dale Warſchawy jěł, ſo na dobo pſchede mnu wowſne pola ſelenjachu. Rożku hakle ſaſykowachu. Wot Ssmolenſka hacź do Moſkwy a Niżnjeho Nowgoroda ſo wſchědnje deſchcźik dźěſche. Pſchěrowy pódlu żeleſnizy běchu ſ wodu pócźrjene. Wokoło Niżnjeho Nowgoroda, hdźež ſu ſo žně jara ſaposdźiłe, njeběchu hiſchcźe wſchudźe rożku ſaſykli. Naletnja pſcheńża a jecźmjeń njeběchu hiſchcźe doſrawiłe. Žně ſu jara dobre, jenož běrny ſu ſ deſchcźowym wjedrom trochu cźerpiłe. (Duž bychmy w Němſkej, Awſtriſkej a Franzowſkej k létu włóżne wjedro woczakacź měli.

— 50 lět je ſo minyło, ſo je farař Räda w Hucźinje „pczołaŕſke towaŕſtwa w Delnim Dole Sprewje“ ſałożił. Tutón podawk ma ſo pſchichodny pjatk 30. ſeptembra ſe ſwjedźeńſkim poſedźenjom wopomnicź, a pódla chzedźa nětcźiſche ſobuſtawy ſe ſjawnej wuſtajeńcu ſjawnoſcźi pokaſacź, ſchto pczołarjo ſe ſwojimi pczołkami ſamoża a kak nětkole pczołarja. Wuſtajeńca budźe w ſahrodźe a na rejwanſkej łubi „měſchczańſkeje ſahrody“ w Budy-

schinje sestajena. Schtóž tam póndźe pohladacź — a to budźe kóždemu móžno, dokelž so jenož 20 np. sastupa žada, a wot dźěcźi jenož 5 np. — móže tam wohladacź kołcźe s pcźołami, matki, prósdne kołcźe wschelakeje družiny a wschelakeho naprawjenja, wulku wustajeńcu mjedu a wóska a wulki wubjerk pcźołarskeje nadoby. Schtóž chce widźecź, kak spodźiwnje je Bóh pcźołku stworił, móže to na wulkich wobrasach abo teź powjetschene pod schkleńcu widźecź. Wustajeńca wscho pokasa, schtož pcźołarstwo nastupa, a budźe wotewrjena wot pjatka 30. septembra hacź do póndźele 3. oktobra. Duž pójcźe pohladacź!

— (Sso sarasyła.) W domje cźišćo 1 pod bórklinom bydlaza Hana Marja Walzakowa, kotraž bě wot swojeho muža dźělena žiwa, je srjedu domoj duzy so wo kheźi sakopka a padka, pschi cźimž je sebi nop rosrasyła. Nasajtra w nozy je wona w tudomnej hojerni wumrjeła.

— Kedźbu psched saczńymi paduchami! Sańdźenu sobotu je so na wikach někotrym žonam pjenjezna móscheń, s dźěła s khětro wjele pjenjesami se saka kradnyła.

— Sswójby mužstwow, kotrež su so k wojerskim swucźowanjam swołake, maja wopišmo wo dostatym podpjeranju hacź do 15. okt. wotedacź.

Se **Židowa.** We wobydlenju swojeje dźowki pod hrodom je so Gödźina s Mnischońza pschi warjenju se spirituzowym palakom žałoznje wopalika. Cźežkich wopalnych ranow dla su so wobžaromnu žonu do Budyschkeje měschcźanskeje hojernje donjesli. Tam maja pjecźa mało nadźije, so so jej žiwjenje sachowa.

S **Raschowa.** Schtwórtk w nozy wokoło 11 hodźin je so mazibna khěża dźěkacźerja Probsta, hakle psched někotrymi lětami natwarjena, wotpalika. W njej pódla Probstez hischcźe tśi druhe dźěkacźerske swójby bydlachu. Woheń je na lubi wuschol, tola s kajkej pschicźinu, njeje snate. Dokelž we wšy žaneje wody njeje, njemóžachu sykawy, kotrež běchu na haschenje pschijěle, wohnjej wobaracź.

S **Korsymja.** Tudomny gmejnski pschedstejicźeŕ Krjenz je w Krostawskim lěsu dweju mužow sajak, kotrajž staj s drastoweje fabriki Hermanna Pawla w Schěrachowje dźělbu kholowow kranykoj a je w lěsu skhowałoj.

S **Hrodźischcza.** Roswucźowanja serbskeho seminara so na naschej sarje wot 24. augusta hacź do 21. septembra wotměwachu. Na nich so tucźi studentojo bohawucźenoscźe wobdźělichu: kk. Richard Bójz se Židowa, Waklaŕ Mrósak s Hrodźischcza a Gustav Mjerwa s Wulkeho Dažina. Dwejo s tutych knjesow staj serbšzy prědowałoj, wschitzy tśjo su so woklaŕnu słužbu w sjawnej Božej słužbje wobstarali, jedyn s nich je teź někotre khowanja dźerżał. Knjes stud. theol. Jan Kapler s Budyschina njeje roswucźowanja seminara sobu cźinił, tola pak je tu serbšzy prědował. Wot sałoženja seminara psches njebo k. fararja D. Imischa w Hodźiju je so hižo 27 lět minyło. Bóh žohnuj dale naschego wodźerja k. fararja Mrósaka a prózowanja serbskich studentow!

S **Rakez.** Shromadna městna khorobna kasa sa Rakezy a wokolnoscź směje schtwótk 29. sept. wjecźor w 7 hodź. w Gäblerez korcźmje w Rakezach poseđźenje. Dnjowy porjad: Powyschenje srěnjeje dnjoweje mzdy a powyschenje pschinoschkow.

S **Biskopiz.** Póndźelu dopołdnja je so rěsak twarskeho mischtra Khorle Rehnerta wotpalił. Płomjenja su dwaj rěsakaj, hěblowanske maschiny, nytowanske maschiny a wjele hotoweje blidarskeje twory sa nowotwary sniczike. Schkoda, něhdźe 40,000 hriwnow wucźinjaza, so se sawěsćenjom saruna.

S **Drazdźan.** Nasch Bóh bě nam na njedźelu 18. septembra lubosny dźeń sa nasche serbske kemsche wobradźił. Tak móžachu teź s daloka serbšzy kemscherjo pschikhadźecź. Wulka wosada bě so na tutym dnju dop. 1/2 12 w khcźižnej zyrkwi shromadźika. Prědował je jej knj. farar Waklaŕ s Wóšlinka a spowjednu rěcź je dźerżał a Boże wotkasanje wudźělował knj. farar Jakub s Njeswacźidła. Tón měješe na spomnjeny dźeń khorej Sserbowzy Boże wotkasanje pschi jejnym khorokožu wudźělicź. Spowjednych bě hromadźe 168; mjenujzy 68 m. a 100 ž. — Nasch njebjeski Wótz wokschewi hischcźe wjele Sserbow w zusbje s Božim wotkasanjom a s Božim słowom w macźernej rěcźi!

S **Radschowa.** Tudomny knježi dwór je hrabja se Schweinitz nad Hausdorfom sa 400000 hriwnow kupił.

Se **Shorjelza.** (Khostanska komora). Molerski mischtr Richard Tucźka s Krjebje ujebě pschinoschki sa khorobnu kasu, kotrež bě swojim pomoznikam wot mzdy wotcźahnył, wotedał. Na posled bě wón kasy 69 hriwnow 67 np. winojty. Wobskorżeny wudawa, so je s khoroscźu swojeje žony do nusy pschischoł a so njeje chzył kasy s wotpohladom seschkodźicź. Jeho k 50 hriwnam pjenjezneho khostanja abo k jastwu na 10 dnjow sazudźichu.

4. julija wjecźor so Möbusez khěžka w Hósdnizu do zyła wotpali. Woheń so psches twarjenje, se słomu kryte, tak rucźe rossčeri, so mózachu so s nusu Möbusez dźěcźi ewakuowacź. Zandarm wusłědźi, so su s pschicźinu wohnjoweho njesboża dodźerżane durcźka pod warnym kótkom byle. Möbusowa žona bě njedźiwajzy dźěrawych durcźkow pod kótkom satepika, a won lětaze schkrč běchu wokololežaze słenje sapalike, s kotrehož bě so woheń na drjewjany skhód pschenjesł. Njedźiwajzy dostatych wopalnych pjenjes su Möbusez cźežko schkodowali, dokelž je skoro wscha nadoba spalika. Dźiwajo na to Möbusowu dla lohkomyslneho saparanja wohnja k 20 hriwnam pjenjezneho khostanja abo k jastwu na 4 dny sazudźichu.

S **Khocźebuza.** Pschi skladnoscźi „bramborskeho městowneho sejma", kotryž so sapocźatk tuteho tydźenja tu wotměwasche, serbska ludnoscź wulki dźěl dosta. Do swjedźenjoweho programa bě wosebity serbski wotdźěl pschiwsaty, so bychu zusy hoscźo teź Sserbstwo spósnali, kotrež ma wschak w Khocźebusu swoju srjedźisnu. Sswjedźeń bě póndźelu popołdnju. Najprjódzy wulki kwasny cźah psches město cźehnjesche, s wjazy dyžli 150 porow wobstejazy; se wschelakich wozow běchu k temu burske holzy a hólzy pschischli. Potom so w najwjetschim salu shromadźichu. Měschany khor, spěwarske towarstwa se Zylowa, Wjerbina a Khmjelowa wopschijazy, spěwasche khwalbu Sserbow „Hischcźe Sserbstwo njeshubjene". Zylojszy spěwarjo a spěwarki s wodźenjom knjesa kantora Riasa stary wójnski spěw wuspěwachu: „Naschi hólzy s wójny jědu", dale pěseń „Burske dźěło", tehorunja wot knjesa Riasa wumyslenu a do hudźby sestajanu. Potom so „pschasa" se swojim dźělom a s wjeselenjom pokasowasche. Naposledku so serbski kwasz wuhotowa abo wjele wjazy jenož sapocźatk: kup (Kauf) njewjesty s wotproschenjom; knjes wucźer Drabow-Khmjelowski jara wustojneho „pobratscha" (braschku) hrajesche. — To běsche prěni krócź, so su Sserbjo sjawnje w Khocźebusu wustupili, a njesprózniwemu dźěku knjesa Riasa mamy so dźakowacź, so su powschitkownu khwalbu žnjeli. Wulki dźak pak słuschа teź w prěnim rjedźe wyschschemu měschcźanoscźe knjesej Wernerej, kiž je Sserbam tajke wustupjenje smožnił a teź w swojich słowach s khwalbu na serbski lud a jeho swěrnoscź spominał. Zusy hoscźo so nad tajkim poskicźenjom jara swjeselichu a my so nadźijamy, so budźe tón swjedźeń mnohemu s nastorkom k pilnemu dźěku sa uasch lud.

S.

— Sserbstwo so na wulki, wažny swjedźeń pschihotuje. Naschich serbskich wótzow nadźija so skóncźnje dopjelnja. Sserbski dom, widźomne srjedźischcźo Sserbow, tu w Budyschinje so krasni. A swjedźeńszy so pschichodnu póndźelu 26. sept. poswjecźi a pschepoda swojemu nadwowkej — wulki a wažny to dźeń sa Sserbow. Wosebje tutón dźeń dyrbi so kóždy sjawnje wusnawacź jako Sserb. — A kak móža to serbšzy wobydlerjo w Budyschinje najlepje? Hdyž na tutym dnju wupyscha swoje domy a to s korhoju pak serbskej, saksej abo kužiskej. Budyschšzy Sserbja, tu pokasajcźe wschemu městu, so scźe Sserbja, swěrni synojo naroda, kiž so raduja s macźerju Macźizu na slawnym dnju! — Schtóž serbsku korhoj nima a chze sebi ju kupicź, temu poruczam firmu »Helene Crucius« na žitnej hasy. Tam dostanjesch rjanu wulku serbsku korhoj sa wurjadnu placźisnu (serbske barby su: módra—cźerwjena—běła!). Kak wulzy by to wschěch wótcźinzow swjeselilo a wosebje teź zusych hoscźi, hdy by w Budyschinje tu a tam so serbska khorhoj smahowała. Teho dla, Sserbja Budyschšzy, woprujcźe rady tutón wopor a kupcźe sebi serbsku khorhoj abo wupojsnicźe sakku, kužisku!

Rachlowc.

Wuzudźenja.

Pschisazny sud. 6. junija rano w 1 hodźinje so Vogelez hoscźenz w Brěsni wotpali. Woheń so tak rucźe rossčeri, so móžesche so jenož mało nadoby wukhowacź. Schkoda na twarjenjach 16,000 hr. a na nadobje 9000 hriwnow wucźini. Vogel, kotryž měješe nadobu jara nisko sawěsćenu, cźežko schkodowasche. Kaž wobstejnoscźe leżachu, bě so woheń se slej wolu sałożił. Tukanje so na 20lětnu słužobnu dźowku Luisu Marthu Zinkez, wot 2. jan. pola Vogela słužazu, wobrocźi. Zandarmej, kotryž holzu do pschesłyschenja wsa, so teź wona bórzy wusna, so je winowata. Kaž wona wudawasche, je jej 5. junija myzł pschipadła, khěžu sapalicź, dokelž je so nadźała, so budźe potom móz słužbu wopuschcźicź,

w kotrejž žo jej njelubjeſche. Njedźelu chžyſche próſdna khodźicź a nochžyſche dźěłacź, kaž jej pola Vogelez kaſachu. Duž žo wona rosžudźi, na kubi leżaze žłanje ſapalicź. Hdyž wona po ſkónczenju rejow horje na kubju po rěs dźěſche, ſ kotrymž dyrbjeſche rejwanſku ſalu wumjeſcź, wona žobupſchinježenu ſchwablicźku wo žwoju draſtu ſapali a ju do žłanja cźišny. To žo hnydom pſches zyłe paleſche. S trubu, kotraž delka ſ lampy w büffecźe na kubju wjedźeſche, kur dele do korczmoweje iſtwy pſchicźeże, hdźež žo hoſcźenzaŕ hiſchcźe ſ herzami rosmołwjeſche. Vogel hnydom po žwoje dźěcźi běżeſche a je wukhowa. Bórſy po tym žo kóſły ſažypnychu. Wobſkorženа, kotraž bě mjes tym bjes roshorjenja žwoje dźěło cźiniła, woheńwołanje ſažłyſchawſchi, ſkoku po žwoju draſtu běżeſche. Hdyž macź ſłóſtniſkeje holzy wo njeſkutku žwojeje dźowki ſhoni, žebi wona ſ rudźenjom žiwjenje wſa. Wobſkorženu k khoſtarni na 3 łěta ſažudźichu a jej cźežne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Teho runja ſkomyžłneho ſapalenja dla mějeſche žo 20lětny cźeladnik J. A. Rohark ſ Łucźa ſamołwicź. Wot lětuſcheho noweho łěta wón pola kublerja Budarja w Kſchiwej Borſchcźi žłużeſche. Hdyž bě žo Roharkowemu hoſpodarjej 27. meje pſchipołdnju ſ wohnjom, kotryž bě ſ dodźerżanym wuhenjom naſtał, domſke wotpaliło, žebi bjesbóžny cźeladnik wotmyžłi, Budarjej hiſchcźe wjazy ſchkody naczinicź. Tón žamy dźeń wjecźor we 8 hodźinach wón ſe žłomu krytu tſěchu Budarjoweje kólnje ſapali a potom ſ druhimi cźeladnikami do kerkow dźěſche, hdźež chžychu hałoſy k poſtajenju cźežnych wrotow naſchcźipacź. Mjes tym płomjenja ſ kólnje žapachu a žo tak rucźe na Budarjowe druhe twarjenja rosſchěrichu, ſo bě ſ 15 žwini jenož 8 móžno wukhowacź. Sſo dale rosſchěrjejo žo woheń Geißlerez domſkeho a Skopez bróžnje popadźe a mjenowane twarjenja do procha a popjeła pſchewobrocźi. Rohark žo pſchi pſcheżłyſchenju wuſna, ſo je kólnju ſ wjecźiwoſcźu ſapalił, dokelž bě hoſpodaŕ ſ nim ſlě wobkhadźał. Sſwědzy pak wobžwědcźichu, ſo je Rohark hižo prjedy powjedał, ſo na Budarjowu tſěchu cźerwjeneho khapona žadźi a ſo njeje pſchicźiny, žo na prawdźiwe wobkhadźenje žwojeho hoſpodarja roshněwacź. Roharka k khoſtarni na tſi łěta ſažudźichu a jemu cźežne prawa na 6 lět wotrjeknychu.

26lětneho cźeladnika Jurja Paſchku, hižo dwójzy pokhoſtaneho, kotryž na požled w Jaworje žłużeſche, njekaſanſtwa dla k jaſtwu na 1 łěto ſažudźichu, jemu cźežne prawa na 5 lět wotrjeknywſchi.

Cźeladnikaj G. H. Knjeźk ſ Dažina a 20lětny cźeladnik A. P. Sſwora ſ Jažońzy pola Sſokołzy běſchtaj wobſkorženaj, ſo ſtaj łětža 19. junija wjecźor 32lětneho murjerja Janaſcha ſ Łubija na dróſy wonka nadpadłoj a jeho wurubiłoj. Janaſch bě rano w 1 hodźinje na rejwanſkej kubi Elßnerez hoſcźenza w Dažinje ſa žebje a ſa někotrych druhich ludźi worcźiſnu ſapłacźił a pſchi tym žwoju pjenježnu móſcheń pokaſował. Sa jenym druhim blidom Knjeźk a Sſwora žedźo Janaſcha płacźicź widźeſchtaj. Hdyž žo ſkónczenje wokoło 2 hodźin rano Janaſch cźumpaty na dompucź naſtaji, žo wobſkorženaj ſa nim puſchcźiſchtaj. Pſchede wžu jeho doſcźěhnywſchi, Knjeźk na njeho ſawoła: „Daj 50 nowych pjenjeźkow!“ a jeho ſa rukaw pſchimny. Janaſch ſnapſchecźiwi, ſo nima pjenjes pſchi žebi, tola Knjeźk, žwoje žadanje woſpjetuje, jemu ſ pukami hrożeſche. Sſo nabojawſchi, Janaſch do khołowjazeho ſaka hrabny a pjenjeſy, do njeho žypnjene, wucźeże. „Tu je 22 np.“, wón praji, „wjazy nimam.“ Knjeźk pak wobſta, ſo dyrbi 50 np. wudacź, a hdyž Janaſch wudawaſche, ſo nima telko, jeho Knjeźk ſa khornaŕ ſhrabny a jeho na pucź cźišny. Nadpadnjeny drje ſpyta žo ſ pſchedeſchcźnikom wobaracź, tola Knjeźk a Sſwora jemu ruzy dźerżeſchtaj a do njeho pjerjeſchtaj, ſo jemu wobliczo krwawjeſche. Sſwora jemu pſchi tym ſe ſaka pjenježnu móſcheń, 8 hriwnow pjenjes wopſchijazu, wutorże. Na to Janaſcha puſchcźiſchtaj, tola dokelž tón njepſcheſta, žebi žwoju pjenježnu móſcheń wróczo žadacź, žo ſ nowa do njeho daſchtaj a jeho do dróhoweho pſchěrowa cźišnyſchtaj, hdźež jemu Knjeźk dyſacźny cźažnik wutorże. Pſched žudom wobſkorženaj žwój njeſkutk njepřeješchtaj, tola chžyſche pſchezo jedyn na druheho winu ſtorcźicź. Pſchišažni jeju niz dróhoweho rubjeźniſtwa, ale jenož paduſchſtwa winowateju ſpósnachu, na cźož jeju žud k jaſtwu po 8 měžazach ſažudźi.

Spytaneho mordaŕſtwa dla mějeſche žo 21lětny pohoncź Jurij Hajnk ſ Jažońzy pola Njeżwacźidła ſamołwicź. Wón wot lětuſcheho nalécźa pola kublerja Jakuba Zyża na Horje jako pohoncź žłużeſche. S tam žłużazej 28lětnej žłużobnej dźowku Hańžu Kiſchez žo wón bórſy ſpſchecźeli a jeju wobkhad bjes ſcźěhwkow njewoſta. Kiſchez žwojeho lubeho na to kedźbliweho ſcźini a jemu porucźi, ſo by jej žłyny palenz wobſtarał, kotryž dyrbjeſche jej jejnu wobcźežnoſcź wotehnacź. Hajnk na to dwě bleſchi korwejdoweho palenza a bleſchu ruma wobſtara. Kiſchez doma jenu bleſchu wupi a dwě druhej bleſchi žobu wſawſchi ſe žwojim lubym k Jažencźanſkemu hatej dźěſche. Duzy po pucźu Kiſchez po něcźim wobej bleſchi wupi. S pjanoſcźu wona ſkónczenje padźe a dyrbjeſche bluwacź. Njedaloko Jažencźanſkeho hata wona ſ nowa padźe. Tu hakle je pjecźa Hajnkej myžł pſchipadła, Kiſchez do wody ſtorcźicź a ju tak wotbycź. Ju pod pažu pſchimnywſchi ju wón k hatej donjeży a ju do wody cźišny. Kiſchez žo wſcha podnuri, tola žo hnydom ſ wody ſběhny a k brjohej dóńdże. Po jejnej próſtwje ju Hajnk ſ wody wucźeże. Pſched žandarmom a też pſched žudom wobſkorženy prějeſche, ſo je chžył žwoju lubu tepicź, a wudawaſche, ſo je ju do wody ſtorcźił, ſo by ſkerje wotſtróſbika. Se žwojimi njelepymi wurěcźemi pak žo lemu njeporadźi, žud a pſchiżażnych pſcheżwědcźicź. Pſchiżażni jeho ſpytaneho ſaraženja winowateho ſpósnachu, na cźož jeho k jaſtwu na 2 łěcźe ſažudźichu, jemu wołożaze wobſtejnoſcźe pſchizpiwſchi. Dwaj měżazaj pſchepytanſkeho jaſtwa žo jemu wot jeho khoſtanja wotliczitaj.

Sſkužobnu dźowku Marthu Thereſiu Ladez, w Łěſkej narodźenu a w Klukſchu bydlazu, kotruž winowachu, ſo je 27. haprleje žwoje dźěcźo ſatepika, wuwinowachu.

37lětny klamaŕ a pſchiſtajeŕ Auguſt Moritz Lange w Njeżwacźidle, hižo 3 krócź khoſtany, bě wobſkorženy, ſo je ſ wotmyžłenjom jedyn żeleſniſki cźah do ſtracha ſtajił. Lětža 14. měrza popołdnju bě Langa ſe žiwnoſcźerjom Rachelom ſ Łomſka do Jeńſchez jenu žłużobnu dźowku pytacź wujeł. Wot tam jědźeſchtaj do Rakez, hdźež do Gäblerez hoſcźenza ſaſtupiſchtaj. Potom žo do Nižeje Wžy podaſchtaj a žebi tam w Ramſchez hoſcźenzu piwo porjedźicź daſchtaj. Sa khwilu žo ſ hoſcźenza wotžaliſchtaj a žo wonka pſched nim dźěliſchtaj. Na jěſdne koło žo žydnywſchi, Langa wotjědźe, Rachel pak žwoje koło, dokelž žwězy njemějeſche, wjedźeſche. Langa žo k Scheſchowej wobrocźi, ſo by ſkerje lěpje domoj dojeł, dokelž bě hižo wokoło 8 hodźin a cźma, a też wón latarnje njemějeſche. Mjes Njeżwacźidłom a Scheſchowom wón Bradelowu ſe Scheſchowa pſcheſcźěhny. Dokelž Langa bjes žwětka jědźeſche, žo jeho Bradelowa wuſtróži a ſawoła: „Bjes žwětka!“ S koła ſkocźiwſchi wobſkorženy k žonje pſchińdźe a ju pſchimnywſchi žo ju wopraſcha, hacź njeje nikoho widźała. Dokelž wona „ně“ wotmołwi, wón ſ kołom pſches łuki na měſtno jědźeſche, hdźež żeleſniza pucź kſchiži. Tam ſtejazy kolik, k kotremuž je tafla ſ napiſmom pſchicźinjena: „Pomałku jěcź!“ wón wucźeże a jón pſches żeleſnizu cźišny. Potom žo wón domoj naſtaji, pſchi cźimž po něhdźe 1 meter ſchěrokej ſcźežzy mjes dwěmaj hatomaj jědźeſche. Budyſko-Rakecźanſki ludźazy cźah, kotryž wokoło 10 hodźin nimo Njeżwacźidła pſchijědźe, žo njeſboża ſminy, dokelž lokomotiviny rumowak kolik ſ taflu něhdźe 400 metrow daloko žobu wſa. Tak bě móžno, cźah ſaſtajicź a ſadźěwk wotſtronicź. Wobſkorženy žo žwojeho ſkutka wuſna, tola wudawaſche, ſo je jón w bjesmyžłnej pjanoſcźi ſkucźił. Jemu pak ſnapſchecźiwichu, ſo njeje mohł pjany bycź; pſchetož hewak njemohł ſe žwojim kołom po ſpomnjenej wuſkej ſcźežzy pó cźmje jěcź, žo ſtracha njeſminywſchi, do wody padnycź, a dale je wuſamknjene, ſo bychu ſchtyri karancźki cźěſkeho piwa, kotreż bě tamny dźeń wupił, jeho wopojike. Wobſkorženeho ſakitaŕ praſchenje ſtaji, hacź žo njemět wobſkorženeho ſkutk jako hruba njewuſchnoſcź wobhładacź, tola pſchiżażni běchu druheho měnjenja a ſpósnachu jeho ſa winowateho, ſo je ſe ſamyžłom jedyn żeleſniſki transport do ſtracha ſtajił. Ssud Langu k khoſtarni na $2^1/_2$ łěta ſažudźi a jemu cźežne prawa na 5 lět wotrjekny.

Za Serbski dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 4154 hr. 51 np.

Dale za njón darichu:

Knjez kantor Buhr w Königshajnje . . .	50 hr. — np.
Dr. Franc Ilešič, k. k. professor w Lublanju	4 hr. — np.
„Syrotka“: Za pomoc z hór a z domizny .	1 hr. 20 np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 938,34 hr.): Na porjadnych posedźenjach 285 + 68 + 208 + 120 + 100 + 217 + 242 np. = .	12 hr. 60 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 39. łěta 1904 hižo kwittowane: r.	1 hr. — np.

Hromadźe: 4223 hr. 31 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Nowe jerje
mandl po 60, 75, 90 a 120 np.
poručza
Khorle Nowaka naßl.
Jurij Ritſche
na žitnej haßy 10.

Jatrowy wolij
(Lebertran)
a fosforowy kalk
ſa ßwinje
poručza
Germania drownja
dr. Röbera w Budyſchinje

Butrowy pólver

butrowu barbu
poručza
Germania drogowuja
dr. Röbera na bohatej haßy.

Raumannſke
Germania
jěſdne kola
najlěpſche ßwěta,
dale wſchě **pſchißłuſchne dźěle**
jěſdnych kołow,
ratarſke maſchiny,
běrnowe parniki atd.
pſchedawa tunjo
J. T. Zſchabran
w Porſchizach (we Łužizy).

Petrolej
nětkole tuńſchi
pola
Khorle Nowaka naßl.
Jurij Ritſche.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſtót poručza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Dwě dźěłaczerſkej ßwójbje a dwaj ſtrózbaj woženjenaj pohonczej ßo pytaju na Sarečzanſki knježi dwór.

Sſlanjowa awkzija
w Selenym haju.
Njedźelu 25. ſeptembra popołdnju wot ½4hodźin ma ßo něhdźe 50 łoßow lěßoweho ßłanja na pſcheßadźowanje pſchedawacź.
J. Hejtmank.

Poßwjeczenje Sserbſkeho Doma
26. ſeptembra 1904 w Budyſchinje.

Pſchedßydſtwo a ßwjedźeńſki wubjerk Maćicy Serbskeje w Budyſchinje pſcheproſchujetaj ſ tutym nanajwutrobniſcho k ßwjatoczńemu **poßwjeczenju Sserbſkeho Doma** na póndźelu 26. ſeptembra 1904.

Dokelž je ßo to, ſchtož ßu naſchi wótczinzy a wſchitzy ßwěrni Sserbja dołhe lěta ſ horzej žadoſczu wočakowali, na tak kraßne waſchnje wuwjedło, ßo wěſcze nadźijamy, ſo ßo ßobuſtawy Maćicy Serbskeje a wſchitzy lubi Sserbja kaž tež pſcheczeljo ßerbſkeho naroda na naſchim tak radoſtnym ßwjedźenju powſchitkownje wobdźěla.

Sswjedźeńſki porjad:

I. Njedźelu 25. ſept. wječor w 8 hodź.: **witanje hoſczi** w Gudźiz hotelu pſchi dwórniſchczu.
II. Póndźelu 26. ſeptembra:
1. Dopołdnja ½11 hodźin: **Poßwjeczenje Sserbſkeho Doma** na lawſkich hrjebjach čžo. 2.
2. Pſchipołdnju w 12 hodź.: **Sswjedźeńſka ſhromadźiſna Maćicy Serbskeje** w Gudźiz hotelu:
   a) Powitanje pſches pſchedßydu;
   b) Rosprawa ſekretarja wo Sserbſkim Domje;
   c) Sswjedźeński pſchednoſchk prof. dr. Muki;
   d) Pſchepodawanje ßwjedźeńſkich darow ſa dom, muſej a knihownju;
   e) Pomjenowanje čžeſtnych ßobuſtawow a wudźělenje čžeſtnych diplomow dobroczerjam a ſakkadnikam Sserbſkeho Doma.
3. Popołdnju w 2 hodź.: **Sswjedźeńſka hoſczina** w Gudźiz hotelu.
4. Wječor w 7 hodźinach: **Sjawny ludowy ßwjedźeń** w Krónje na kamjeńtnej haßy:
   a) ßerbſka ßwjedźeńſka rěč knj. farara Domaſchki;
   b) ßwjedźeńſke ſpěwanja;
   c) bal.

Wobleczenje mužſkich pſchi poßwjeczenju (1), ßwjedźeńſkej ſhromadźiſnje (2) a hoſczinje (3) po możnoſczi čžorny ßwjedźeńſki woblek.

Wobdźělenje knjenjow pſchi ßwjedźenju je jara witane. — Knježny ßu proſchene, ſo bychu na ſpěwanje a bal po możnoſczi w ßerbſkej draſcze pſchiſchłe.

Sa ßwjedźeńſku hoſczinu chzyli ßo wobdźělnizy dobroczińwje najpoſdźiſcho hač do 22. ſept. pola knjeſa rěčnika **dr.** Herrmanna (němſki: Rechtsanwalt Dr. Herrmann, Bautzen) pſchipowjedźicź. — Wobjed (bjes wina) płaczi 2 hr. 50 ny.

Pſchipóßłanje tuteho ßwjedźeńſkeho porjada płaczi ſa pſcheproſchenje na ßwjedźeń.

W Budyſchinje, w ſeptembru 1904.

Pſchedßydſtwo Maćicy Serbskeje:
dr. th. **Jurij Łuſczanſki,** komtur pp.,
biſkop, japoſchtołſki vikar,
1. pſchedßyda.

Dohladowarſki wubjerk Mać. Serb.:
Farař **K. A. Kubiza,** ryčeŕ pp.,
pſchedßyda.

Sswjedźeńſki wubjerk:
dr. iur. **Ernſt Herrmann,** rěčnik, pſchedßyda.

Pſcheßadźowanje

Póndźelu 26. ſeptembra t. l. dopołdnja w 10 hodźinach ma podpißany, žiwnoſczerzy **Hanje Khriſtianje** ſwudow. **Behrowej** rodź. **Kunathez** w Schekezach ßłuſchaze a w Schekečzańſkich honach ležaze a na 8. kopjenje leżomnoſtnych knihow tejele wßy ſapißane ſahony:

cž. 6 ſahonſkich kn.,	—	aker 1	□prut.	wulki,	0,07	danſkich	jednoſcz.	
= 12a	=	—	= 12	=	= 0,90	=	=	
= 12b	=	—	= 11	=	= 0,82	=	=	
= 55	=	—	= 168	=	= 14,11	=	=	
= 58	=	1	= 219	=	= 26,97	=	=	
= 80	=	—	= 45	=	= 3,78	=	=	

na měſtnje ßamym na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Prjedawſche wobhladanje je kóždy czaß dowolene. Pſcheßadźowanſke wuměnjenja ßo w termiji woſjewja.

Intereſſentojo njech ßo hač do ſpomnjeneho czoßa w domje kataſt. czißko 9 w Schekezach ſeńcź.

Hermann Liebſch
ßudniſki aktuar ſw. ßł.
ſapſchißahany a ſjawnje poſtajeny pſcheßadźowar
w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 34.

Dobre kruſchwy
na ßuſchenje, zentnar po 1 mk. 80 np. ßu na pſchedań w **Kaßowje** czißko 3.

Dwaj ßylnaj
běrnywuſßyparjej
ßo póndźelu rano pytatej na **knježi dwór w Dźěchorezach.**

Zokrowy
měd
punt po 40 np.
pola
Khorle Nowaka naßl.
Jurja Ritſche
na žitnej haßy 10.

Ssadło punt po 70 np., pſchi 5 puntach po 65 np., **kołbaßowy tuk** po 45 np., pſchi 5 puntach po 40 np. poručza
Emil Gräfe
rěſniſki miſchtr
na ſwonkownej lawſkej haßy 15.

K 1. januarej 1905 ſprawnu pſchiſtojnu **ßłužobnu holzu** pytam.
Konditor **Edm. Harniſch**
w Budyſchinje pſchi lawſkej wěži.

Mlokowa holza
do bliſkoſcze Budyſchina ſ wulkej mſdu, dale młódſcha hróbźna džowka k nowemu lětu ßo pytatej. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Wšěm česćenym

spěwarkam a spěwarjam

při swjedźeńskim koncerće

dnja 26. septembra 1904.

Skónčna pruha z orchestrom za cyły khor:

Sobotu 24. sept. z dypkom 1/2 5 hodź. w „Krónje.“

Generalna pruha z orchestrom za solistow a cyły khor:

póndźelu 26. sept. dopołd. z dypkom 1/2 11 hodź. w „Krónje“.

Bjarnat Krawc.

„Meja“ w Radworju

změje **jutře 25. septembra**

swjedźeń.

Započatk wječor w **7** hodź.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

změje jutře njedźelu za tydźeń, 2. winowca, popołdnju w **4** hodźinach swoje **měsačne posedźenje.** Hosći a sobustawy należnje přeprošuje **předsydstwo.**

Burske towarstwo w Rakezach

smě je, da-li Bóh, **jutsje njedźelu 25. septembra** popołdnju s dypkom **5** hodź. w Gäblerez hosćenzu **poszedźenje.** Wo bohaty wopyt prošy **pschedszydstwo.**

Wustajeńza

pczołarskeho towarstwa w delnim dole Sprewje

pjatk 30. septembra — póndźelu 3. oktobra w „měschczańskej sahrodźe“ w Budyschinje.

Sastup: 20 np., dźěczi 5 np.

Njedźelu 25. septembra budźe so w Khwaczizach

mišionski swjedźeń

swjeczicz, pschi kotrymž budźe popołdnju w 2 hodźinomaj knjes farar Mikela-Maleschanski serbsky a popołdnju w 4 hodźinach knjes pastor sekundarius Haebler s Budyschina němsky předowacz.

Wschitzy pschecželjo swjateho mišionstwa su na njón wutrobnje pscheproscheni.

Zyrkwine prjódkstejerstwo.
Sarjeńk, farar.

Mišionski swjedźeń.

17. njedźelu po swjatej Trojizy, njedźelu **25. septembra,** smě je so mišionski swjedźeń **we Wokranczizach.** Sapoczatk dopołdnja w 9 hodźinach. — Sswjedźeńske předowanje: knjes seminarski direktor Greye s Wrótsławja. Sswjedźeńska rosprawa: knjes mišionar Gerold s Afriki. Pódla teho budźa popołdnju hischcze někotsi duchowni rěcz ecz.

W mjenje zyrkwineho kollegija evangelsko-lutherskeje gmejny

Schachschneider, duchowny.

Khěža

w **Praskowje** cyšło 3 pola Hodźija s 1 1/2 korzom pola a sahrody je pscheměnjenja dla hnydom na pschedań. Dalsche je shonicz w Praskowje cyšło 1b pola swudowjeneje Leszyneje.

Hnój s jamy

a tajki, kotryž je so s **hašzow namjetk,** je tunjo na pschedań na Židowje cyšło 103. Dalsche je tez shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Margarinu

punt po 60, 70 a 80 np.
jenož wubjerne druziny
porucza

Khorle Nowaka naszl.
Jurij Ritsche
na zitnej hašy 10.

Syrup

punt po 18, 20 a 25 np.
snateje dobroscze porucza

Khorle Nowaka naszl.
Jurij Ritsche.

Do Lasa!

Njedźela 25. septembra budźa

reje,

na kotrez pschecželnje pscheproschuje

Khorla Scholta.

Jedyn **schulet** może hnydom dobru **pensiju** dostacz na swonkownej lawskej drósy cyšło 22 po 1. shodźe.

Hosposu

s wjetschej msdu k 1. oktobrej jedyn wjetschi zywnoscžer we Makowjelkowskich stronach pyta. Dalsche je we wudawarni Serb. Nowin. shonicz.

Pschińdu jutsje njedźelu 25. sept. dopołd. wot 10 hacz do 12 hodź. do Gäblerez hosćenza w Rakezach a budu tam wschu cželedź, muzsku a zónsku, s wyssokej msdu do Budyskich stron pschistajecz.

Pschistajet w Malym Wossyku.

Kuchařki, stwinske a sluzobne holzy, hródzne dzowki a tajke k swinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerske swójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulskej drósy cyšło 7 s napschecza měschczańskeho theatra.

Sskužobne a hródzne dzowki a tajke k swinjom, wotroczkow, pohonczow, hejtmanow, dźěłaczerske swójby, tsecžakow a wolazych sa tudomne a Draždzanske strony hnydom pyta **Schmidtowa** na sukelnskej hašy 24.

31. augusta je so pschi artillerisim tsělenju w krajinje mjes Kubschizami a Drožd zijom na konzu Hoschoweho lěska **dubowy kij** s koscžowym pschimadkom a žoltej ryncžku, do kotrejež je mjeno B. Dost sarjty, shubił. Namakar chzył so w redakziji Serb. Nowin samolwicz. Myto so jemu pschilubja.

Dźak.

Wulke wjeselo mi czini, so knjesej hojazemu magnetiseurej **Wünschej** w Budyschinje na sukelnskej hašy 1 sjawnje sa jeho hojenje podźakowacz. Wóssom měsazow dołho na njeporjadne pschetlacze cžerpjach. Bluwanje, wjercženje w hłowje a sylne hłowubolenje mi dźěłacz njedachu a w nozy njemóžach spacz, tak so móžach swoje cžerpjenje ledma snjesc. Hdyž běch na wjele městnach podarmo pomoz pytał a hižo wschu nadźiju spuschcził, so na knjesa Wünscha wobroczich, so bych posledni pospyt sczinił. S wulkim dźiwanjom spóznach, so bě po pjeczich magnetisazijach moja khorosc z tak daloko wotstronjena, so móžu so nětko jako dospołnje strowy wobhladacz. Dokelž je so mi s tymle hojenjom tak rucze pomhało, to do sjawnosczе dawam, so bych wschěm druhim cžerpjazym prawy pucz pokasał, a sym s džakownosczu swólniwy, dalsche wukasacz.

W Shorjelzu, 20. septembra 1904.

R. P., mějeczel němskeje kolojesdneje zentrale.

Palma měra,

sbožnje dokonjanemu

Jurjej Skopej,

kublerjej w Njeswaczidle,

na létnym dnju Jeho wotbalhicza

23. sept. 1904

na row wupschestrjena.

Dzenz léto je, so domoj dźěsche
Twój duch po dołhim cžerpjenju;
Ty popjeł, proch so wuzłekł běsche
A wodźeł s Khrysta prawdosczu;
Duz Boza milosc wotewri
Czi psches smjercz swój raj njebjesći.

Ssmjercz pak, hdyž nězne swjasći
Ból jeru zyje do dusche,
So tych, kiž su so lubo měli,
Styst jima, skórzba, rudzenje.
Ach, rany, psches smjercz nabite,
Kak cžezko su te sazite!

Tez na hórku, kiž Tebje kryje,
Ty lubodrohi semrjety,
Jow džakna lubosc zylsy zyje,
Jej s nowa krwawja wutroby.
Schtoz byl zu lubym na swěcze,
Jim w zohnowanju wostanje.

So Ty nětk w rjeńschich honach khodźisch
A cžazne horjo njeczujesch,
So njewuprajnu sbožnosc zkodźisch,
Sso s jandźelemi sradujesch:
To Twojich lubych troschtuje,
Jim pokoj lije do dusche.

O rjana wěstosc! W Bozim raju
Kcze róża sazowidzenja;
Tam psches Khrysta so wěczne maju,
Kiž smjercz je tudy dźěliła.
Duz Bohu džak sa nadźiju,
So dze so psches smjercz k zywjenju!

(K temu cyšlu pschiloha.)

Pschiłoha k czišku 39 Serbskich Nowin.

Ssobotu 24. septembra 1904.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

19. septembra 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćje** hač do 6 lět	39—41	69—71
awstriske	40—42	70—72
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	33—37	64—67
3. **žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche**	30—33	60—63
4. **žnadnje pizowane kóždeje starosty**	—	52—54
Jałojzy a krowy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje**	36—39	63—67
2. **połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje** hač do 7 lět	33—35	60—62
3. **starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy**	30—32	56—58
4. **žrěnjo pizowane krowy a jałojzy**	27—28	52—54
5. **žnadnje pizowane krowy a jałojzy**	—	50
Byki:		
1. **połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćje**	38—40	63—67
2. **žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche**	33—36	60—62
3. **žnadnje pizowane**	29—31	54—56
Cźelata:		
1. **najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza**	45—47	68—72
2. **žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza**	42—44	65—67
Swinje:		
1. **połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischiženjow w starosty** hač do 1¼ léta	45—46	58—59
2. **mjaßne**	43—44	56—57
3. **žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy**	40—42	53—55

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 3128 měchow.	W Budyschinje 17. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 22. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pschenica běła	9	18	9	28	8	97	9	26
" žołta	8	70	8	83	8	53	8	82
Rožka	6	75	6	88	6	50	6	80
Jačmjeń	6	65	6	79	7	—	8	—
Wowß	6	90	7	20	6	60	7	20
Hróch	9	50	10	50	9	50	10	50
Woka	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	3	50	4	50	3	40	4	—
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	50	2	80
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	4	50	5	50
Ssłoma 600 "	19	—	21	—	18	—	21	—
Prožata 1020 schtuk, schtuka	5	—	14	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	30	5	70
Rjane wotruby	—	—	6	25	5	75	6	25
Pschenični gris	—	—	6	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 9 hr. 25 np. hač 9 hr. 30 np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 88 np. hač 9 hr. — np., rožka wot 6 hr. 75 np. hač 7 hr. — np., jačmjeń wot 7 hr. 80 np. hač 8 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np hač 7 hr. 30 np.

W Budyschinje płaćeschе: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 58 np hač 15 hr. 75 np., žołta 14 hr. 79 np. hač 14 hr. 99 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hač 10 hr. 80 np., kórz jačmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np

Wiežne placišny w Kamjenzu

15. septembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hač 6 hr. 85 np., pschenża wot 8 hr. 65 np. hač 8 hr. 75 np., jačmjeń wot 6 hr. 15 np. hač 6 hr. 50 np., wowß wot 7 hr. 15 np. hač 7 hr. 50 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hač 12 hr. — np., hróch 10 hr. — np., žyno 5 hr. 50 np., běrny 3 hr. 50 np., hłoma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hač 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 23. septembra: Pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smje 17. njedźelu po žwjatej Trojizy rano w 7 hodź. duchowny Tyschel žerbsku spowjednu rěč, ½9 hodź. farat Räda žerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Tydźenske fastojńske dźěła smje duchowny Tyschel.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Max Klimant März, kowat w Małej Borschćći, s Madlenu Rjelkez s Lucža. — Bjedrich Pawoł Seidel, knježi pohonč w Lubiju, s Marthu Friedu Röthigez w Ssłonej Borschćći. — Oskar Pawoł Harnap, želesowjerčeł w Hrubjelčźizach, s Marju Marthu Probstez tam. — Oswin Arthur Boden, kubłeŕ we Wurizach, s Hanu Amaliu Nuczanez s Delan.

W katholskej zyrkwi: Michał Wjerab, wučeł, s Marju Sidoniju Jurkez w Budyschinje.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Max Waltaŕ, Josefa Lammicha, zyhelnika na Židowje, ž. — Hana Martha, Ernsta Emila Silbera, kowarja we Wurizach, dź. — Max Erich, Jana Augusta Ssedlika, kopornikarja na Židowje, ž.

W katholskej zyrkwi: Marja Hana, Jana Schöpsa, fabrikskeho dźěłačerja w Sahorju dź.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadze: 15. septembra: Ernst Hermann Beier, čišćeŕ wosow na želesnizy w Draždžanach, 29 l. 8. m. 9 d. (pohrjeb. na Michałskim pohrjebnischću). — 18. Erich, Augusta Handrika, dźěłačerja na Židowje, ž., 1 l. 10 m. 20. d. — 19. Eleonora Khrystiana Försterez, dźěłačerka s Biskopiz, we wokrjeßnej khorowni na Židowje, 79 l. 10 m. 13 d. — 20. Johana Hana Brodźiz, Wylema Ernsta Scholtyja, khěžerja a murjerja we Wurizach, 50 l. 10 m. 17 d. — 21. Frieda Emma, Oskara Alwina Küchlera, dźěłačerja na Židowje, dź., 6 m. — Martha Helena, njemandź. dź. w Nowych Bobolzach, 4 m. 18 d. — Hańža Scholćźiz, domjaza pomozniza w Delnjej Kinje, 76 l. 8 m. 12 d.

W katholskej wožadze: 16. septembra: Marja Khata, Pawoła Jakuba Rječki, wučerja w Hajnizach, dź., 1 m. 10 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

17. njedźelu po žwjatej Trojizy smje rano w ½7 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wučbu, ½8 hodźin farat Kschiżan žerbske a ½10 hodź. němske žnjowe dźakne prědowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa posdźísche postajenje diakonišny sa Hodźijsku wožadu składowacź.

Schtwórtk, 29. septembra, jako na Michała budże rano ½8 hodźin němska, ½9 hodźin žerbska spowjedź a ½10 hodź. žerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

17. njedźelu po žwjatej Trojizy smje farat Domaschka rano w 7 hodź. žerbsku spowjedź, duchowny Nowy dopołdnja w 8 hodź. žerbske a ¾10 hodź. němske prědowanje. — Njedźelu sa twar zyrkwje w Nauwałdźe składowana kollekta je 77 hr. 37 np. wunjeßka.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na žwój skład **pißanych a cžornych drastnych kanikanow** wschěch placišnow, najnižscho wobličenych, poručejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lečnych a symskich koschlow,** pißanych a běłych, kóždeje wulkosće a sa kóždu starobu hižo po 30 np.

So by žo sklad skerje wotbył, pschedawa wot nětka

1000 schtuk

praßowaneho torfa

po 6 mk.

Bóschiczanske ryczerkubło

pola Njeßwaczidła.

Měsczanske dźiwadło

w Budyschinje.

Wulka

narodna ſwjedźeńska hra.

Němskeje 19. lětstotetk.

30 žiwych wobrasow ſ deklamaziju a patriotiſkim konzertom.

1. pſchedſtajenje: ſobotu 17. septembra.

Sapoczatk wſchědne dny wieczor w 8 hodźinach.

W 7 hodźinach ſo laſa wotewrja.

Njedźelu ſmějetej ſo dwě pſchedſtajeni: prěnje popołdnju w 4 hodźinach, druhe wieczor w 8 hodźinach.

Sjednoczene kral. ſakſke wojeŕſke towaŕſtwa w Budyschinje a na Židowje.

Ssrjedźna loža	2 mk. — np.	parkettowa loža	1 mk. 50 np.	ſawrjene ſydło	— mk. 75 np.
proſcźenijowa loža	2 =	parkett	1 = 50 =	ſtejenſki parterre	— = 60 =
orcheſtrowa loža	2 =	parterrowa loža	1 = 25 =	1. galerija	— = 50 =
1. rjadowa loža	1 = 50 =	parterre	1 = — =	2. galerija	— = 30 =

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haſy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ſo ſpěſchnje połóžeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ſo na wſy.

Schtóž chze ſebi

drjewjanzy, drjewjane a ſilzowe ſtupnje

tunjo nakupicź, njech ſo direktnje do

drjewjanzarńje

Oty Hebera

na ſerbſkej haſy 9 wobroczi.

Schtóž ſa 3 hr. kupi, jedyn dar pſchidoſtanje. **Drjewjanzy a drjewjane cźrije ſo póduſchuja.**

Ssobotu a wicźne dny pſched bohatymi wrotami.

Dźiwje kaſtanije a žołdźe

po najwjetſchich płacźiſnach kupuje

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 33*

Wobleczenja

ſa reſerviſtow

po zyle tunich płacźiſnach pſchedawa

Otto Preuss

na žitnej haſy 4.

A. & W. Neuhahn

4 na ſerbſkej haſy 4.

Wóſkowy barchent

najnowſchich muſtrow po měrje,

blidowe pſchikrywy (deki)

ſ gumijoweje tkaniny

wſchěch wulkoſcźow po měrje,

ſcźěnſke wobarnowaki,

wuhotowanje myjneho blidka

ſ gumijoweje tkaniny,

pſchikrywy

ſa kuchińſke blida a komody

ſ gumijoweje tkaniny a wóſkoweho ſukna,

lampowe talerje

ſ wóſkoweho ſukna,

kožowe podložki

ſ najlěpſcheje gumijoweje tkaniny, wotměrjene abo po měrje,

gumijowe zyzaki, ſifonowe zyzaki, zyzaki ſ rynczku

atd. atd.

Měchi

wſcheje druźiny,

žitne měchi,

mukowe měchi,

pizne měchi ſa konje,

ſłomniki

hižo po 1 mk. 50 np.,

trawne płachty, hadreſchcźa

atd.

po fabrikſkich płacźiſnach porucźa

Heinrich Lange

ſ napſchecźa ſkoteje hwězdy.

Karbolineum

najlěpſchi wolij k barbjenju a k pſchemacźenju, w prěnjotnych cźwizach po 200 kil., kaž tež w mjeńſchich cźwizach a po waſy ma ſtajnje wulki ſklad po tunich płacźiſnach

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 33*.

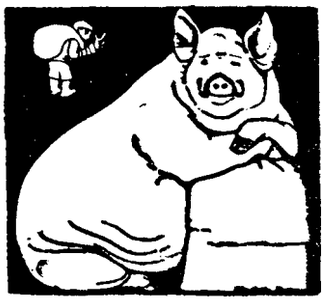
Skład drainěrowanskich rolkow w Lětonju
porucza **drainěrowanske rolki**
wschěch wulkosćzow,
wodowodowych rolow,
konjazych žlobow,
kruwjazych kortow,
žwinjazych kortow,
proßazych kortow s rěblikom
a bjes njeho,
pßyczje korta,
plestrowanske platy,
wscho po fabrikskich placźisnach.
Emil Dietrich.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze žebi jón **porjedźicz** dacź, njech dźe k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźa sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukładne woknо, s placźisnami wupokoženе, wobhladacź.**

Nowe
połnojerje
jara rjane
schtuku po 5, 6, 7 np.,
mandlu tuńscho porucza
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Pizowanski kalk
snamjo A a B
porucza
Emil Dietrich w Lětonju.

Czerstwy paleny
khofej
wubjernych měschenjow,
punt po 90 np. hacź
220 np. porucza
Gustav Küttner
w Budyschinje
na žerbskej haßy 10.

Wobucźowa pschedawarnja
Heinricha Mohra
w Budyschinje
pschi žitnych wikach na rózku žukelnskeje haßy
telefon 384 **telefon 384**
porucza žwój **wulki skład**
pjelsczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a stupnjow, hońtwarskich, jězdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow,
stupnjow sa bal a towarstwo,
gumijowe czrije a gumijowe schkórnje,
czrije a schkórnje s drjewjanej póduschu,
filzowe stupnje a tosle,
hońtwarske, jězdne a promenadowe gamasche
se žukna, trikota, pißane a s czorneje koże sa hólzy, žony a a muzskich.
Nowosćz! Reformske gamasche,
teho runja wschě **pomyßlne druziny stupnjow a schkórnjow sa žónske, muzskich, a dźěczi po snatych tunich placźisnach.**
Stajna wustajeńza wschěch nowosćzow w 5 wukładnych woknach.
Wobhladajcze žebi je.

Schtóž dobre trajne
czrije abo **schkórnje**
trjeba, tón wopytaj
czrijowy a schkórnjowy skład
Emila Indingera
na jerjowej haßy 6.
Pschedawanischczo:
žobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, s napschecźa stareje pósty.

Mužaze kožuchi,
žonjaze kožuchi, mantle, žakety kóždeje faßony hotowe, jenož bjes poroka žedźaze doma schiju a mam **tkaniny** na składze na wobhladanje. Kožuchi kóždy czaß pschescheiwam a je s nowym podschiwkom a khornarjom wuhotuju.
C. E. Rinke,
kózlarski mischtr na bohatej hußy 5.

Młóczenje s parnej maschinu
na mšdu czini **Bóschicźanski kujeźi dwór.**

Wobrasy
(bildy) žo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s wobkukom wobdadźa,
domowe žohnowanja a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k žlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich placźisnach pola
Maxa Mützy
na bohatej haßy 11.

Sshmjeńtny hróch, žymjeńtnu woku, kolij, hejduschku,
kaž wschě druhe žymjo, najlěpje skhadźaze najtuńscho porucza
Jan Marcinkowsky
na kamjeńtnej haßy 12.

Konjaze deki,
dobry czorny lak
na konjazy grat tunjo porucza
C. A. Pietsch
pschi žitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Koprowy vitriol

zyły a cźisty tołczeny, k nacźinjenju pschenźy ſ wulkim direktnym kupjenjom jara tuni, porucza

Otto Engert

Telefon 33*

Margarinu!

najlěpſche narunanje ſa butru punt po 60 a 70 np. porucza pſchezo cźerſtwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haſby 16.

Limettu

wocźerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płacźiſny hódno poruczataj

Schiſchka a Rjeczka

na ſwonkownej lawſkej haſby.

Ša ratarjow!

Najlěpſche

cźěrjenſke rjemjenje

ſ jadriweje koże,

rjemjenjowy wóſk,

w kulojtych żerdkach,

ſadźěwuje ſuwanju a powjetſcha cźahanſku móz rjemjenjow, żerdku po 2 mk.,

najlěpſchi ruſki

maſchinſki wolij

1/2 kilo po 20 np.

najlěpſchi kołomaš,

zentnar nětko po 12 mk.,

kožane ſchórzuchi,

ſ rjemjenjom a bjes njeho jara płacźiſny hódno porucza

Otto Büttner,

pſchedawarńja koże, cźěrjenſkich rjemjenjow a techniſkich wězow,

w Budyſchinje

pſchi hłownym torhoſchcźu 9.

Petkuſku

ſymjentnu rožku,

kotraž je na pěſku roſtła, bjes njerjada, najlěpſchu tworn, měch po 12 mk. 25 np. pſchedawa

kuježi dwór w Pšowjach ſ Hermanezami.

Rěcźi ſerbſki.

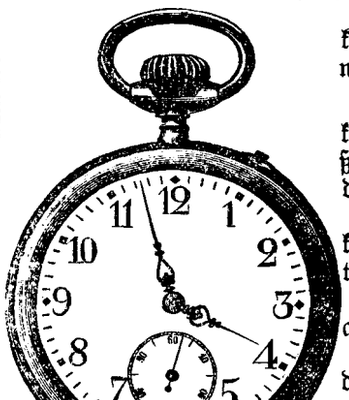
Libſch, ſudniſki aktuar ſw. ſł. na ſukelnſkej haſby 34. na kožu ſ napſchecźa piwneho hroda.

Pisarńja ſa kupne, hypotheſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy

Telefon cźisło 324.

Rěcźi ſerbſki.

Wupſchedawanje.

Dla wucźehnjenja ſ mojich klamow, kotrež ſym 12 lět dołho měł, ſym nuſowany, ſwój wulki ſklad hódnych

cźaſznikow

kóždeje druźiny khětro pomjeńſchicź a ſym teho dla wupſchedawanje, hacź do ſrjedź oktobra trajaze, wotewrił.

Na ſwoje nowe twory bjes poroka, kotrež ſu hižo bjes teho jako dobre a tunje ſnate

20% woſzebiteho rabatta

a na naſad ſtajene twory

50% woſzebiteho rabatta

dawam. Dokelž ſa hódnoſcź wſchěch pola mje kupjenych cźaſznikow

2 lěcźe piſomnje rukuju,

ſo ſ tutym w kóždym naſtupanju pſchihódna ſkładnoſcź k kupjenju poſkicźa, kotraž ſo tak bórſy njewrócźi.

K. Köchlerowy nasl.

Theod. Thiele

na rózku ſerbſkeje haſby.

Drjewowa pſchedawarńja, parny rěſak a hěblowarńja

we Wuhanczizach (Weigsdorf) **pola Kumwalda.**

Staroby dla mam myſzle, bliżſchi cźaſz ſwój rěſak pſchedacź. So bych ſwój khětry wulki ſklad **deſkow, foſtow, łatow, liſchenjow, ſchindźelowych deſkow, hěblowanych a žłobjenych deſkow, hraniteho drjewa po liſcźe a ſchleſynſkeho tyſcherſkeho khójnoweho drjewa** wuprózdnił, wſchitkich twarſkich miſchtrow, twarzow, tyſcherſkich miſchtrow a pſchetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych cźinju. Njech nichtó tule pſchihódnu ſkładnoſcź njepſchepuſchcźi, dokelž po kóždej ſo hodźazej płacźiſnje pſchedawam.

G. A. Leuner.

A. Cſchentſcher w Budyſchinje

na bohatej haſby cźisło 18.

Wulki ſklad

wſchěch druźinow mužazych ſchatow, dźěcźazych ſchatow, ſchatow ſa cźěſchne dźěcźi, kupanſkich ſchatow, blidowych ſchatow, poſzleſchcźowych ſchatow, kuchińſkich ſchatow a normalnych trikotowych ſchatow.

Wulki wubjerk. **Derje a tunjo.**

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach 10

porucza ſo

k wuwjedźenju wſchěch klampnatſkich dźěłow, tſěſchnych žłobow (rynow) **a rołow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hoſpodarſkeje nadoby, emaillowanych tworow, żeleſneho ſudobja,** wulki wubjerk **ſamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchkodźene wězy ſo ſpěſchnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poſzkuženje. **Tunje płacźiſny.**

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi **ſymſki ſemeſter** ſo **wutoru 18. oktobra 1904** ſapoczńje. Pſchipowjedźenje nowych ſchulerjow podpiſany direktor pſchijimuje, kotryž je tež ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacź.

Prof. **dr. Gräfe,** direktor.

Jatrowy wolij

(Lebertran)

cźerſtwu ſwětku tworu

k pizowanju ſkotu

porucza

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 33*

Poſpyt pſcheſwědcźi!

S pſchihodnej ſkładnoſcźu ſym wjetſche dźělby

cźigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. cźigarow** cźiſło 458 a 460, ſ cźiſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanej** a po ſwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ſo palazeju a **wubjernje ſkłodźazeju**

10 ſchtuk

jenož po

39 np. a 40 np.,

100 ſchtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pſchedawacź.

Proſchu, ſpytajcźe!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka

na rózku żitneje a ſerbſkeje haſby.

Woprawdźitu

limettu!!!

najlěpſchi bjesalkoholny wocźerſtwjazy napoj.

1 literſku bleſchu po 1 mk. 20 np., w korbowych bleſchach po 10 litrach a wjazy poměrnje tuńſcho porucza

H. Kunackowy naſlědn.

na bohatej haſby 8.

Maſchinſki wolij, zentrifugowy wolij, wolij ſa jěſdne kola

kołomaš

porucza tunjo

Měrſchez bratrow naſzl.

Richard Heutſch

pſchi żitnych wikach 30

w domje hoſcźenza „ſkoteje hwězdy.“

Hdźe ſcźe tónle dobry a tuni **cźaſznik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na ſerbſkej haſby 11.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóńki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 40. Sobotu 1. oktobra 1904. Lětnik 63.

Ruśko-japańska wójna.

Pśed Mukdenom.

Pola Liaojona ꝛu drje Japańcy wulke śkkodowanje poćerpili, a ꝛo ślě seꝛłabili. Schtyri njedźele ꝛu ꝛo nětko po tejle bitwje minyłe, tola hišćo pśedy ꝛebi Japańcy njejꝛu śwěrili, ꝛo do ruśkeho wójśka ś pokodnja Mukdena dać. Hać dotal ꝛu ꝛo tam jenož mjes pśednimi ruśkimi a japańśkimi wójśkowymi wotdźělenjemi bitwiczki měłe. Kosakojo generalow Mišćenka a Ssamꝛonowa Japańśkich na zyłej froncźe sadźeržuja a do sady honja. Po powjeśći generala Kuropatkina je jene wotdźělenje generala Ssamꝛonowa Japańśim stadło śkotu wotewsało. W nozy 26. septembra je jene wotdźělenje Uralśkich kosakow japański biwak pola Huandi nadpadło a Japańśkich rosehnało. Tón ꝛamy dźeń ꝛu kosakojo poł japańśkeje eśkadrony ś kakańzy nadpadli. Někotrych morwych sawostajiwšchi ꝛu japańcy jěźdni cźekli. Kosakam někotre japańske konje do ruki padźechu.

W tu khwilu hišćo njeje spósnać, hać chze general Kuropatkin rosꝛudnu bitwu pśed Mukdenom bić abo hać Japańśkich pśed Hunśkej rěku někotre dny sadźeržawšchi dale k połnozy pocźehnje. Po nowšchich powjeśćach je japańske wójśko jenož hišćo wo 40 000 muži ꝛylniśche, dyžli ruśke, mjes tym so je pola Liaojana ruśke wójśko wo 100 000 muži ꝛłabśche było. Duž njeje wusamknjene, so pśed Mukdenom k krwawnej bitwje dońdźe.

Bitwa pola Dalińskeho pśekhoda.

20. septembra je ꝛo wo Dalińśki hórśki pśekhód horzo wojowało. Jendźelśke a japańske nowiny jenož śwjerśchnje wo tym piꝛaju. Podrobniścho je dopiꝛował nowin „Ruꝛ“ wo tym rosprawu podał: Wječor 19. septembra ꝛo ruśzy wobhonjerjo ś powjeśću wróćichu, so ꝛu sa pśekhodom ꝛylne pohibanje Japańśkich pytli. Ruśzy ꝛo hnydom po tym śkožichu. Nasajtra počachu Japańcy ś husthymi cźrjódami postupować. Ruśzy jich ꝛebi bliśko ꝛuśćećichu, na cźož někotre salwy do Japańśkich wutśělichu a ś bajonnetom nadběh na nich śćinichu. Tućźi ꝛo sawróćichu a cźěkachu, tśělby a patronśke tośche wot ꝛo mjetajo a padajźy pod rubanjom kosakow, kotśiž jich pśeśećěhowachu. Sa khwilu Japańcy poꝛłylnjenje dostachu a ꝛo ś nowa na Ruśkich walichu a chzychu jich ś boków wobeńcź, mjes tym so hłowny nadpad na ruśke ꝛrjedźišćcźo cźinjachu. Tola też tónle nadpad ꝛo wotrasy, a kosakojo ś nowa Japańśkich pśeśećěhowachu. Rußojo 200 tśělbow sebrachu a wjele Japańśkich łajachu.

Pśed Port Arturom

ꝛu Japańcy saúdźeny tydźeń ś nowymi nadběhami něhdźe 7000 muži śhubili Na stronje Ruśkich je pjecźa 500 abo 600 muži padło abo ꝛo śraniło. Japańcy ꝛu drje ꝛo ś wopśedka tśjoch wudośpołnjazych wobtwjerdźenjow smozowali, tola ꝛu dyrbjeli ś nich dla ꝛylneho wobtśělenja se ꝛuꝛodnych ruśkich wobtwjerdźenjow zofacź. W tu khwilu Japańcy cźěła padnjenych ś petrolejom poliwaju a je potom pala. Tyꝛazy cźěkow, pśed Port Arturom leżaze, tak ꝛylne ꝛmjerdy rośśćěreja, so ꝛu hodźiny daloko cźucź. Japańcy ꝛu teho dla nuśowani, je ś wohnjom śniczicź.

Po poślednich powjeśćach je ꝛo Ruꝛam poradźiło też nadběhi, kotreż Japańcy ś Takuśchańskeje hory někotre dny sa ꝛobu cźinjachu, dobycźeŕścy wotraśycź. Zyła wokolina Port Arturśkich wobtwjerdźenjow je ś ruśkimi minami kaž poꝛyta, ś kotrymiž ꝛu ꝛo hižo tyꝛazy Japańśkich morile.

Japańske wójśko pśed Port Arturom je ꝛo ś nowa ś 12,000 muźemi poꝛylniło, kotśiž ꝛu ꝛo ś połdźiwjeho wobydleŕśtwa kupy Formosy wsali. Chineske wobydleŕśtwo pod dźiwjośću a pod hrośnośćemi tychle wojakow cźeźko cźerpi.

Japańcy nětkole ꝛami wěrja, so do tśjoch měꝛazow njebudźa móz Port Artur dobycź. Rußojo w nim ꝛu rosꝛudźeni, hać do poślenjeho dychnjenja ꝛo wobaracź a wojowacź. S jěźu je Port Artur na dołhi cźaꝛ saśtarany. Wudawanje jendźelśkich nowin, so ꝛu Japańcy wodowód, ś kotrehoż je Port Artur picźnu wodu dostawał, śkónzowali a so je teho dla nětko w měśće wódna nuśa, je njewěrne. Mjenowany wodowód njeje w ꝛuchim cźaꝛu ś zyła doscź wody dawał a hižo pśedy ꝛu teho dla wobydlerjo Port Artura nuśowani byli, pśedyzbydźenu (filtrirowanu) mórśku wodu wužiwacź.

Wo wojowanjach pola Port Artura

je hejtman Bučzazki ꝛwojim pśichiwuśnym list póꝛłał, kotryž je ꝛo w nowinach „Nowoje Wrjemja“ wocźišćcźał. W nim ꝛo praji: „Mi ꝛo ramjo a ruka śraniśchtej, tola kaž lěkarjo praja, njejśtej ranje śtraśchnej. Wojowanje bě jara horze. Do naścheho regimenta ꝛo dwanacźe japańśkich regimentow da. My wśchak sady naꝛypow stejachmy. Tśi krócź naꝛ woni nadběhowachu a śkoro žadyn ś nich ꝛo njewróćichu. Woni kaž muchi padachu. Dźeržachmy ꝛo rano wot 4 hać do 9 hodźin wječor. Koło wokoło bě woprawdźita hela. Jim japańske wójńske łódźśtwo pomhaśche. Pjecź kanonśkich łódźow naꝛ se schrapnellemi poꝛypowaśche. Mje jena schrapnellowa tśěłka śrani, do mojeho mantla dźewjecź kulkow dźěśche. Japańśkim chzu sa to śliczbowanje póꝛłacź, schtož mje ꝛameho naśtupa, chzu jim ś danju wróćo płacźicź. Hdyž dyrbi ꝛo wojowacź, njech ꝛo hódnje wojuje. Dźiwje hibanje je ꝛo w naꝛ śbudźiło. Kaž ꝛo śa, tu cźłowjekow śły duch, hněw a sazpicźe ꝛwěta wobknjeżeja. Prjedy ꝛym ꝛo hižo pśchi dwěmaj śražkomaj wobdźělił, w tśecźim je mje śpomnjene njeśboże podeśchło. Nó, Boża wola we wśchěm a kóždym rosꝛudźi, a cźłowjek dyrbi ꝛo po tym skožowacź. Leżu hišćo we kožu a to mje jara cźwiluje. Japańśkim pak dyrbi ꝛo prawda wostajicź, so ꝛu dostojny njepśhecźel a wot nich śranjeny bycź, njeje hańba.

Sakitaŕ Port Artura, General Steꝛel,

dyrbjeśche po wudawanju wśchelakich nowin židowskeho abo němskeho rodu bycź. Steꝛelowa mandźelśka pśecźiwo temule barbjenju w „Peterburgśkich nowinach“ protestujo pišche, so je jejny muž cźiśty Ruśki. Jeho nan je teho runja Ruꝛa był, w ulańśkim regimencźe cźělneje gardy ꝛłužił a prawoꝛławny był, teho runja jeho macź. Jeho dźěd, generalny leutnant Iwan Steꝛel, je lutherśki był a w lěcźe 1812 pśecźiwo Napoleonej wojował. Wón bě komandant w Zarśkim Sselu a k jeho cźeśći khěžor Mikławsch jenej drósy Steꝛelewśkaja uliza narjekny. Steꝛel je po tajkim se śtareje ruśkeje wojeŕśkeje ꝛwójby wuśchoł.

Schlodowanki japanskeho łódźstwa.

Pśched Port Arturom je na stajnoscźi wjetschi dźěl japanskeho łódźstwa shromadźeny. Wone tam strażuje, so njemohło ruske wójnske łódźstwo s Port Artura wujěcź a ßo s Wladiwostokskim łódźstwom sjednocźicź. Poßledne dny ßu ruske łódże, kotreź husto na morjo wujěsdźuja, dwaj japanskaj torpedowaj cźołmaj potepike a jedyn japanski kschižak ßylnje wobschkodźike.

Japanska wojerska a pjenjeżna móz saprahuje

Schtoż ßu mjes druhimi němszy wojerszy wězywustojni do prědka prajili, ßo dopjelnja. Japanska wojerska móz ßo wucźerpuje, mjes tym so je Ruska hakle lědma pjaty dźěl ßwojeho wójska na asiske wojownischczo pósłała. Japanske knjeżerstwo je nusowane, wobstejaze wojerski sakoń pscheměnicź. Po nowym sakonju ßo zyła reserva druheje klaßy do wójny póscźele, a młodźenzy ßo hižo wot 17 lěta do wójska wusběhnu. Na tajke waschnje ßo japanske knjeżerstwo nadźije, so budże ßwoje wójsko wo dalsche 200 000 muži poßylnicź móz. Tola kak dołho budże tole poßylnjenje doßahowacź? W naležu budże ruske wójsko wjele wjetsche dyžli japanske. Pódla teho tež pjenjeżne żórko w Japanskej saprahuje. We wukraju Japansży nowych poßczerjow njenamakaju a ßu teho dla nusowani, w ßwojim ßamßnym kraju sa pjenjesami pytacź. Nowa tukrajna poßczonka 80 milijonow yenow = 320 milijonow wucźini.

Syma w Mandźurskej

je ßo lětßa prjedy dyžli hewak pschipowjedźika. Hižo tydźenja je tam w nozy mjersko. Poßledne dny je ßo saßo trochu scźopliko. Ruske knjeżerstwo je ßo s cźaßom sa wotpóßkanje cźopkeje drasty, mantlow, mězow, rukajzow, pjelscźowych schkórnjow atd. postarako. Sa dwě njedźeli budże wschitko na městnje. Japansży pjecźa se symu, na kotruż njejßu swucźeni, cźeżko cźerpja.

Swětne podawki.

Nasch lubowany kral Jurij

bě poßlednje dny s nowa na saduschitosć skhorił. Wjazy nozow je wón mało spał a ßo s kaschelom bědźił. Do styskneje staroscźe ßo kóżdy derje smyßleny s tejle nastróżazej powjescźu staji. Poßlednje dny je pak ßo Bohu dźakowano saßo kralowa khorosć pominyła. Schtwórtk je ßo kral prěni krócź saßo na miły nasymski powětr wuwjescź dał.

Regent Lippeskeho wjerchowstwa, hrabja Ernst Lippesko-Biesterfeldski,

je póndźelu wumrjeł. Po ßmjercźi ßwojeho wuja Woldemara bě wón w lěcźe 1895 regentstwo pschedewsał. Jako cźakanz na Lippeske wjerchowstwo pak ßo tež hrabja Adolf Schaumburgsko-Lippeski samolwi. Poßlednischi ßwoje żadanja na to sakożowasche, so ma hrabja Ernst Lippesko-Biesterfeldski mjes ßwojimi prjedownikami někotre stawy, kotreż njejßu k wjerchowskim ßwójbam pschißłuschake, a so je wón teho dla prawo na regentstwo shubił. Semrjety sakski kral Albert, kotremuż ßo tole praschenje k rossßudźenju pschepoda, rosriża, so je hrabja Ernst Lippesko-Biesterfeldski druhim němskim knjeżerskim ßwójbam runoródny. Duż tutón Lippeske regentstwo wobkhowa, kotreż nětko na jeho starscheho ßyna pscheńdże. Hrabja Adolf Schaumburgsko-Lippeski drje pscheczźiwo njemu s nowa se ßwojimi żadanjemi njewustupi.

Poß.

S něschto lět ßem bě wón nawjedowazy inżeněr podkopkow. Jeno pschedstajeni wukhwalowachu jeho na stajnoscźi hacź nanajbóle jeho njewustawazeho dźěłanja dla, jeho wurjadneje krutoscźe a porjadnoscźe dla, kotraż knjeżesche mjes jeho dźěłacźerjemi, dokelž kóżdy s nich bjes mała bjes pschetorhnjenja, w nozy a wo dnjo, tyranowu żelesnu dłóń na ßebi cźujesche.

Bjes mała wschědnje pschikhadźesche pśched spoczatkom dźěła w podkopkowej khěži, so by ßam pschehladował, schtó ßo sakomdźi. Njerodnych k dale a cźeżschim khostanjam saßudźowasche a naposledku se s ßłużby puschcźesche. Mjes dźěłom pschehladowasche podkopki. Żane městno dźěła njebě jemu pschejara wotleżane abo hłuboke; każ se semje ßo wón wunórjesche, hdyž ßo teho najmjenje nadźijachu, so by ßo pscheßwědcził, hacź ßo wschitko hacź nanajstaroscźiwischo po jeho wukasanjach cźini. Na najmjeńschi postork scźěhowasche wupraßnjenje njembroscźe, na cźoż ßo saßo khostanja a puschcźenja ßypachu.

Skónz dźěła jěsdźesche druhdy s pódlanskim schachtom do podkopkow a wudźěrasche, w cźmowej khódbje skhowany, schtó s dźěłacźerjow abo dohladowarjow by tež jeno jenu mjeńschinu do cźaßa dźěło wopuschcźił. Potom poßměwasche ßo na wohidne waschnje, hdyž by widźał, kak ßu lepjeni potrjecheni; tym niż jeno pokojżu msdy pschikrótschesche, ale pschizpěwasche jim tež khostanja.

Abo hakle, hdyž by jedyn niż zyle strósbny do dźěła sastupił abo hdyž by ßebi jedyn dowolił módru póndźelu! Na teho cźakasche wěscźe puschcźenje. Próstwy a khodźenja wo wolóżenja wußudka běchu zyle podarmo.

„Wsmi a měj ßo s procha!“ by rjekł s krutym hłoßom, winowatemu podawajo dźěłacźersku knižku.

„Knjeże! Mam żonu a schěscź dźěcźi!“

„To mje niczo njestara!“

„Jedyn jenicźki krócź ßym pobrachował! Wodajcźe! Mějachmy kschcźišna!“

„Te móżesch nětkole, hdyž masch khwile, po ßwojej woli wotbywacź, — marsch!“

Jeho krutoscź a njedźiwawoscź pak njebě jenicźka wina, cźehoż dla jeho wschitzy hidźachu; wón bě tež njesprawny. Hdyž něchtó na akord dźěłasche, běsche pilny a mějesche prawo na wjetschu saßłużbu, prózowasche ßo, jemu pschikrótschicź a jeho msdu pomjeńschicź.

Powschitkownje rěkachu jemu „poß“.

Jeho pokhmurjene wobliczo ßo żenje njerosjaßni se żanej pruhu. Ert, s krótkej cźornej brodu wobrubjeny, mějesche s wjetscha twjerdże hromadu stkóczeny; w hněwje scźahowasche jón k njewjeßekemu, hrosnemu ßmjecźu, tak so ßo pokasowasche rjad wulkich běłych subow. Wón rěcźesche hrubje a nahle. Pschecźelow a snatych njeměješe a njewobkhadźesche s nikim. S wumsacźom zyle stareje żónskeje, kotraż bě něhdy pola jeho starscheju sa pěstonczu ßłużiła a kotraż tež nětko wschě jeho skoby s wulkej scźerpnoscźu njeßesche, njepschebywasche nichtó dołho we wokrjeßu jeho domu. Wón bě żarliwy kurjer, trubka by jemu s erta njepschischła; powjedachu tež, so ßo nuts samka a hacź do bjeswědomja pije, tola wo tym njewjedźeschе nichtó niczo wěste, a hospoza mjelczeschе każ ryba.

— — — — — — — — — — — — —

Do jamy „Nadźija“, hakle njedawno wotwodźena, jěsdźesche ßo s korbami s hrubeho płatu, kotreż wißachu na ßylnym konopjowym powjasu. Runje chzyschе inżeněr, wobhladawschi dźěło, schtoż bě tón ras dla spjecźiwoscźe něschto krucźischo wupadnyko a schtoż bě ßo skónczyło s někotrymi cźucźiwymi khostanjemi a puschcźenjemi s dźěła, s jamy horje na ßwětko jěcź.

Hewjerjo wołachu na njeho hórniski postrow: „Na sboże!“, na cźoż wěcźnje s njejaßnym mórcźenjom wotmolwjeschе.

Wón stupi do wósneho ßudobja a da snamjo dacź.

Powjas ßo pocźa pomału hibacź ... Bjesmyßlnje shladowasche horje. Na dobo ßo satschaßy po zyłym cźele, sjě ßebi pśches wocźi, na kotrejż padasche kad ßo kurjazeje lampy, hladasche horje a saßo jeho syma woběża: powjas bě hacź pśches położu natorhnjeny, wón wißasche s zyłej cźežu na někotrych promjenjach. Ně, to njebě pschipadne torhanje powjasa, wón bě se samyßłom narěsnjeny, s nożom jenak narěsany; to zyle jaßnje widźeschе. Potajkim skutk wjecźenja tutych njekhmanikow — ßebi myßlesche. Wustojnje wumyßleny nadpad, kotryż ßo khowasche ßudnistwu a tež kóżdemu dohladej. Jeli so ßo powjas dotorhnje a wón sahinje, budże jeho ßmjercź pschizpěwana wjetkhim konopjowym promjenjam, a jeho mordarjo wuńdu njekhostani! S njemóznymi, hróßbnymi skobami kußasche ßebi do hubow, schtapasche ßebi s nohcźemi do dłónjow.

Wuwósne ßudobjo sběhasche ßo s jenakej spěschnoscźu ... Ně, ně, to ßo jemu tak hładzy radźicź njeßmě! — Wón na poßledku tola hischcźe njesranjeny wuńdże s tychle prudkow ... To ßu ßebi schpatnje wuliczili, cźi hłupakojo!

Nadźija ßo jemu saßo do wutroby wrócźi, wón nakhili hłowu won, so by hladał, hacź je wotwjera khódby hischcźe daloko, a w tym wokomiku pytny ßnadne satorhnjenje — nowe wobwjertnjenje bě nimo. Syma dźěsche jemu pśches stawy a koscźe ... Hacź horje mějesche pschezo hischcźe sto metrow ... nětkole bě wscha nadźija shubjena ... Wón chzyschе wołacź, so dyrbja jeho dele puschcźicź; tola ßo najprjedy praschesche, hacź budźa jeho ßłyschecź s tajkeje hłubokoscźe, a s druha bě wón wote dna runje tak pśches sto metrow sdaleny, wón bě runje woßrjedź khódby.

Schto mózachu tež nimo teho jeho snamjenja pomhacź, bě-l to sřěczana wěz; hnydom ßo rostorhnje druhe, tsecźe promjo po-

wjasa ... wón widżesche ßebje leżo na dnje jamy ſ rosbitym nopom, wobdateho ſ dobyczerſkimi dźěłaczerjemi, kiž ßu ßo ſkónczńje wobruli tehole pßa. Wón dźě wjedżesche, ſo jemu rěkaju poß — czeho dla dha bě też tajki? Dokelž bě w ßyrotowni wotroſtk, czujesche na ßebi towarſtwownu hańbu, ſo jeho ſańcz nimaju, a to dachu jemu też druſy ſpósnacź, teho dla płaczesche to człowjekam ſ hibu. Maczerne koſchenja a nanowſke nježnoſcze běchu jemu njeſnate woſtake, żenje njebě luboſcź ſpósnak, teho dla bě nawuknyk hidźicź.

A tola bě tam na dnje tuteje kamjeńtneje wutroby nješchto, ßłabje ßo miſchkraza ſchkriczka, njejaßne żedźenje po luboſczi, radoſczi, ſbożu, każ pola druhich człowjekow! — Ale wón podußowaſche a wuhaſcheſche ju ßam, hdyž chzyſche żiwiſcho ßo rospkomjenicź, a potom ßo nuts ſamkaſche a pjeſche bjes kónza a měra.

S nowa pytny ſatorhnjenje powjaſa, ſczěhowaze promjo bě ßo pukło ... nětkole běchu jeno hiſchcze tſi, ßnadź ſchtyri promja ſbyłe. Ssudobjo ßo pohibowaſche pomakſcho, ſawěſcze cźinjachu to ſe ſamyßłom, wocźakujo ſ napjatoſczu doſpołne dorostorhnjenje. Wón hladaſche horje, pytny we wotwjerje kłóbby ßkónczne ßwětko dnja, a na dobo roszżokmi ßo w nim, warjeſche ßo w tutym ſniczenju poſtajenym cźlowjeku żadoſcź żiwjenja ... to bě nahon ßebjeſdżerżenja.

Ně, wón njeſemrje, tak hubjenje kónza njewoſmje, Bóh jeho wumoži.

„Bożo, ßmil ßo nade mnu!“ ſapocza ßo modlicź w hróſbach ßmjertneho ſtracha.

„Wótcże naſch, kiž ßy w njebjeßach“ — wón pſcheſta ßo modlicź modlitwu, kotraż bě ßo hižo ſ jeho pomjatka ſhubiła, a jeho dyrkotazej hubje hiſchcze jeno woſpjetowaſchtej: „Bożo, ßmil ßo nade mnu, ßmil ßo nade mnu!“

Korb jědźeſche ſtajnje jenak ſpěſchnje, tola jemu ßo ſdaſche pſchezo pomakſcho. Wón woſpjetowaſche na ſtajnoſczi jeno pſchetorhnjene ßkowa modlitwy ...

„Bożo, ßmil ßo nade mnu, a ja lubju tebi nakaſanje, lubju ... pſchißaham na wſchitko, ſchtož je ßwjate, ſo chzu bycź hinaſchi ... chzu po lěpſchich pucźach khodźicź ... chzu luboſcź wußywacź mjes człowjekami ... chzu bycź tebi dobre dźěczo, każ hewak nichtó na ßwěcze ... Wodaj mi, Wótcże! Wodaj hrěſchnikej, kiž tebi dźenża polěpſchenje lubi ... wſchu kſchiwdu chzu ſarunacź. Zapjaka, Stawarka a druhich chzu ſaßo do ßkużby pſchiwſacź a Dombrowſkeho też, a jeho wbohej żonje, kiž mi ſe ßwojimi ſchěſcź khłódnymi dźěczimi pſchezo do pucźa khodźi, chzu pomhacź ſe ßwojimi ßamßnymi ßrědkami, ſchto chze mi lutowanje — pjenjeſy dam khudym.“

Do tuteho ſcheptanja, kotreż wotměnjejo porjadu ſ modlitwu woſpjetowaſche, měſcheſche ßo padanje kapkow, kotreż dele kapachu po hrjadach khóbby ... Włóżny powětr dopominaſche hižo na ſczěny rowa.

Tu pukny ßo na powjaſu pſchedpoßlednje promjo, korb wißaſche jeno hiſchcze na jenym, bliżeſche ßo rosßudny wokomik. Wón cźujeſche, ſo w kóżdym wokomiku do bjesdna poleczi. Wědomnje ßo jemu pocża hubicź, wón pſcheſta ßebi myßlicź, a na poßlednje promjo wudźěrajo, woſpjetowaſche bjesdźak: „Bożo, Bożo, Bożo!“

Nad ßamej jeho hłowu bě hižo wotwjera khóbby.

Tu: Schto to bě? Hižo kónz, hižo? ...

Wón ſacźu na dobo ßylne ſaſběhnjenje korba a ſtejeſche ſ woběmaj nohomaj na durjach khóbby, kiž běchu ſawrjene. Kokwokoło njeho ſtejachu w hali dźěłaczerjo — němi ſe ſtrachom — każ czěła blědźi ...

Pomaku pſchińdże ſaßo k ßebi ... hladaſche wokoło ßebje, ſruna ßo, ſtupi ßo na noſy, ſ zykej mozu a nahladnoſczu, a wupraßny ſe ſłobami pſches hromadu ſtłóczene ſuby:

„Njekhmanizy, chzu waß wuczicź!“

Ze Serbow.

Poßwjeczenje Sserbſkeho Doma. Sa cźimż ßu naſchi ßerbſzy wótczinzoju dołhe lěta żadali, ſa cźoż ßu mnohe wopory pſchinoſchowali a wſchelake pſcheſcźěhanja cźerpjeli, to je ßo nětko dozpiło. Sserbſki Dom je ßo dotwarił! Na najrjeńſchim měſtnje Budyſchina ßo wón ſe ßwojimi tſjomi wyßokimi ßwißlemi każ mózny hobr wyſche wokolnych twarjenjow k njebju poſběhuje. Zuſobnik, kiž nimo njeho pſchińdże, bjes wole k njemu ßwojej wocźi ſběhnje a ßebi ſ wobdźiwanjom jeho majeſtetiſki twar wobhladuje. Sserbſki Dom je kóżdemu ſrěczniwy ßwědk, ſo hiſchcze Sserbſtwo krucze ſteji. Nětkotryżkuli ſ naſchich pſcheczińwnikow je tehdy, hdyž Jan Ernſt Ssmoler leżomnoſcź kupi, na kotrejż Sserbſki Dom ſtieji, wěſchcził, ſo ßerbſka rěcź prjedy ſańdże, hacź k nowotwarej dóńdże. Cźile wěſchczerjo dawno w khłódnej ſemi ſpja, ale w Łużizy ßo hiſchcze każ tehdy ßerbſki rěczi a ſpěwa. Se Sejlerjom móża Sserbjo też dźenża ſpěwacź: „Bóh je ſ nami, wjedże naß“. Haj ſ Bożim dźiwnym wodźenjom a jeho pomozu je ßo ſakoźk k domej położił a ßo jeho twar njedźiwajzy wſchěch ſadźěwkow do ſkutka ſtajił. Hobrſke běchu pſcheczińwnoſcze, kotreż mějeſche Ssmoler hnydom pſchi ſpoczatku pſchewinycź. Jeho nadźija, ſo wón trěbne pjenjeſy k ſapłaczenju leżomnoſcze a k nowotwarej wot pſcheczelow bjes danje pożczene doſtanje, ßo jenoż po małej měrje dopjelnichu. Wón dyrbjeſche wulki kapital ſa kupjenu leżomnoſcź, ſ wopréběka ſ wulkeho dźěła njepſchenajatu, ſe ßwojeje móſchnje danicź, a hdyž ßo jemu hypotheki wupowjedźichu, ßo pſcheczińwniży wo to poſtarachu, ſo noweho pożczerja njenamaka. Leżomnoſcź budźiſche ßo tehdy, na cźož pſcheczińwniży łakachu, pſchedacź dyrbjała, njebudźiſche-li ßo na ſboże poßledni wokomik měſtno wußlédźiło, ſ kotrehož ßo, hacź runjeż ſa jara wyßoku dań, pjenjeſy na wupowjedźenu hypotheku pożczichu. Poſdźiſcho hiſchcze ras domej podobny ſtrach hrożeſche, tola też tón krócź ßo poradźi, jón wotwobrocźicź. Tak je ßo po czeńnjojtym pucźu pſches wjele ſtaroſczow a pſcheczińwnoſczow hakle k cźaßej dóſchło, w kotrymż ßo wudawki ſa ſtary dom ſ jeho dołkhodami runachu. A nětko bě póndźelu 26. ſeptembra radoſtny dźeń ſaßwitał, na kotrymż móżachmy kraßny nowy dom, pychu a hordoſcź ßerbſkeho hłowneho měſta, poßwjeczicź.

Dopołdnja w 10 hodź. ßo wulka ſtwa, kotraż je ſa pſchichodnu ßerbſku korczmu poſtajena, ſe ßwjedźeńſkimi hoſczemi pjelnjeſche. Jako ſaſtupjerjo wyſchnoſczow běchu pſchiſchli knjes wyſchſchi měſchczanoſta dr. Käubler, knjes krajny ſtarſchi hrabja ſ Lippe, knj. hamtſki hejtman ſ Kirchbach, na měſto knj. wokrjeßneho hejtmana ſe Schlieben knjes wyſchſchi knjeżerſtwowy radźicźel Weißwange, knjes měſchczańſki twarſki radźicźel Göhre a knjes měſchczańſki ſaſtupjeŕ Riedel. S wukraja běchu ßo na pucź k nam naſtajili: jużni Sserbjo ſ Noweho Ssadu we Wuheŕſkej, pſchedßyda tamniſcheje Macźizy knjes Hadźicź ſ mandźelſkej a dźowku, ſekretar teho ßameho towarſtwa knjes Milan Ssawicź a nětkuſchi ßerbſki miniſterſtowy pſchedßyda dr. Wladan Džordżewicź ſ mandźelſkej a dźowku. S Pólſkeje bě naß poczeſcził knjes dr. Henry Ułaſchyn a ſ bliſkich Czech móżachmy ßwojemu dołholětnemu ßwěrnemu pſcheczelej, direktorej cźěſkeho muſeja knjeſej Adolfej Czernemu, knjeſej rěcźnikej dr. Joſefej Scheinerej, knjeſej dr. Wjazßławej Langhammerej ſ Prahi a redaktorej Hajekej ſ Kolina ruku tłóczicź. Też Delnjołużiczenjo naß ſe ßwojim wopytom wutrobnje ſwjeżelichu, woni běchu redaktor „Bramborſkeho Zaßnika“ knjes Schwjela, jeho ßynaj knjes duchowny a knjes wucźeŕ Schwjela, knjes kantor Jordan a knjes duchowny Wenzka ſ knjenju mandźelſkej a knjes pſchekupz Domſch ſ Khoczebuſa. Na nětkotre Delnjołużiczanki a jich pyſchnu narodnu draſtu wſchitzy ſe ſpodobanjom hladachu. Knjeſow duchownych a wucźerjow bě ßo ſ bliſka a ſ daloka wulka liczba ſeſchła, a ſ woßebitej wjeżekoſczu naß napjelni, ſo móżachmy też wjele ßerbſkich ratarjow a druhich Sserbow ſe wßow a ſ měſta powitacź.

Hdyž bě dwójny kwartett ſe ſpěwom „Bóh żohnuj tebje, Łużiza“ pſchitomnych do ßwjedźeńſkich myßlow pſcheßadźił, pſchedßyda towarſtwa Macźizy Sserbſkeje, knjes biſkop dr. Kuſczański na klětku ſtupi, pſched kotrejż ſ kawrjenzom wobdata kralowa büſta ſtejeſche. Se ßerbſkimi a němſkimi ßkowami pſchitomnych powitawſchi, knjes biſkop pſchehlad wo naſtacźu Sserbſkeho doma poda; wón pokaſowaſche na ſtaroſcze, ſ kotrymiż ßu ßo jeho ſakożerjo bědźicź dyrbjeli, prjedy hacź je ßo mohł dom natwaricź, kotryż dyrbi bycź ßrjedźiſchczo duchownych próżowanjow ßerbſkeho luda a ſpěchować bohabojaſnoſcze, pózcźiwoſcze, kraloßwěrnoſcze a ſcheſcźijańſkeje myßle. S próſtwu, ſo bychu wyſchnoſcze a woßebje Budyſka rada towarſtwu ßwoje derjeměnjenje ſakhowake, wón ßwoju hłuboki ſacźiſchczź cźinjazu rěcź ſkónczi. Hnydom po nim knjes wyſchſchi měſchczanoſta dr. Käubler na klětku ſtupiwſchi ſ pſchipóſnawazymi ßkowami rjanoſcź Sserbſkeho doma wuſběhowaſche, kotrehož ſtył je měſtu pſchiprawjeny. Każ je dom pycha měſta, tak njech je wón pycha ßerbſkeho luda a ſpěchować jeho dobrych poczinkow. Twarſki miſchtr, knjes Kaup, na to ſe ſbożopſcheczemi domowe kluczе knjeſej biſkopej pſchepoda. S tym bě ßwjatoczноſcź ſkónczena, a pſchitomni wuńdźechu, ßebi dom wobhladacź. Powſchitkownu ſajimawoſcź w tſeczim poſkhodże ſeſtajany muſej a w ſadnim twarjenju ſ wulkej pilnoſczu a porjadom ſrjadowana knihownja ſbudżowaſchtaj.

Sswjedżeńſka ſhromadźiſna

ßo pſchipołdnju w 12 hodźinach w Gudźiz hotelu wotmě. Tamniſcha ſala móżeſche lědma wobdźělnikow wopſchijecź. Hdyž bě knjes

biskop dr. Jurij Kuscžanski hoscži a žobustawy powital, sekretar knjes can. schol. Skala scžěhowazu rosprawu poda:

Wyšokocžescžena shromadžisna!

Dženžnischa wurjadna hlowna shromadžisna Macžizy Sserbskeje je žwjedženska. Sswjedženska je, dokelž žmy pošwjecžili jeje dom, žwój dom, kotryž ma wot nětka bycž kaž widžomny pomnik žwěrneho, horliweho, njewustawazeho dželka nimale 6 lětdžešatkow tak tež na wschě dalsche cžašy žrjedžischcžo idealnych prózowanjow, narodnych a spomóžnych skutkow naschcho luda. Sswjedženska je dženžnischa shromadžisna tež teho dla, dokež je wobsamknjenje a kaž krónowanje 31 lětneho dželka a nimoměry wulkeje prózy, kotraž žo nad dokonjanym skutkom raduje a powotpocžnycž chže. Kaž dželacžer po horzym džele dnja tak rady žwjaty wjecžor swonicž žlyschi, kiž jemu wotpocžink k wobnowjenju napinanych mozow pschipowjeduje, tak žmě tež Macžiza Sserbska wodychnycž na dženžnischim dnju a powotpocžnycž, so by nowych mozow sa nowe dželo nadobyla.

Ach, so tu naschich žlawnych wótcžinzow wjazy njeje, kotsiž žu Macžizy žwoje najlěpsche mozy pošwjecžowali; ach, so njejžu wohladacž móhli tónle džeń, kotryž žu lětdžešatki dołho s njewschědnej pilnoscžu a s wulkimi woporami pschihotowali. Njech mikoscžiwy Bóh jim we wěcžnoscži s njebjeskimi darami da podžěl na naschej dženžnischej radoscži!

Dženžnischi džeń, dženžnischa hlowna shromadžisna žlusčha nowemu domej Macžizy Sserbskeje: Sserbskemu Domej. Tež rosprawa ma žo jeno na njón pocžahowacž a ma podacž krótki pschehlad pschihotow, jednanjow, staroscžow a wuspěcha tutych 31 lět.

Hdyž bě Macžiza Sserbska 18. hapryla 1845 na winizy pola Budyschina wot 40 horliwych Sserbow pschihotowana, w létomaj 1846 a 1847 dale wutworjena a skóncznje 7. hapryla 1847 dosałožena, wotucži sahe žadanje, so by tuto najwažnische towarstwo zyłeho Sserbowstwa mělo žwój dom a s tym žrjedžischcžo sa žwoje prózowanja. Tola schto móžesche žo dokonjecž, hdyž towarstwo ani sto žobustawow njeměješche, hdyž wono žamo mjes žwojim ludom pschecžiwnikow nadeńdže, kotsiž jich wopornjwe dželo hacžachu? K temu pschińdže pschicžina, kotruž je njesapomnity nasch Hórnik sjawnje wopominał: „W małym ludže móže jeno mała licžba idealnych, sahorjenych, wopornjwych ludži bycž.“ Nasch lud je nimale bjes wuwsacža rataŕski lud, kiž ma spory wužitk, jeno mała licžba je tajkich, kotsiž žo k studijam wobrocža, jara žnadny džěl tutych doscžehnje wažnischich wunoschnych sastojnstwow a mnosy s nich shubichu sahe, dokelž narodnych wyschschich schulow nimamy, narodne cžucža, wysche wscheho teho nam pobrachuje semjanstwo, pobrachuja ludžo, kotsiž bychu kaž pola druhich narodow móhli a chzyli wjetsche woporv sa žwój narod podacž. Duž dha pschecže a žadanje sa žwojim domom lěta, lětdžešatki dołho njedopjelnjene wosta.

A tola žwěrni wótcžinzy nadawka s wocžow njepuschcžichu. Tak dóńdže s cžichej staroscžu hacž k 8. septembrej 1873. Na tón džeń tehdomnischi hlowny pschedžyda Macžizy Sserbskeje, nasch njesapomnity Ssmoleŕ, wurjadnu hlownu shromadžisnu powoła a w njej s dlějschim dokładnym pschednoschkom wosjewi, schto je w tej naležnoscži dokonjał. Tónle džeń, tale shromadžisna, tónle pschednoschk wostanje wažny sa zyłe stawisny naschcje Macžizy. Ssmoleŕ wosjewi, so je na žamžne risiko khežu a wulku ležomnoscž w Budyschinje rózk swonkowneje lawskeje dróhi a lawskich hrjebjow cžišło 688 kupił, a wukoži, so měła tutón dom Macžiza Sserbska sa žwój dom pschijecž, w nim cžischcžerńu, sběrki a knihownju sameščicž, posdžischo tam tež salu sa žwoje shromadžisny natwaricž. Sa dom a zyłu ležomnoscž da žo se wschěmi wudawkami 20000 toleŕ. Hnydom žo tež wupraji pscheżwědcženje, so stary niski dom njebudže móz wostacž, ale so budže trěbny nowy dom. Najprjedy měł žo na městnje dotal njesatwarjenym dom natwaricž a posdžischo na město stareho domu nowy džěl pschitwaricž, tak so by zyła dołhosc na lawskich hrjebjach, 106 kohcži wucžinjaza, satwarjena była s rjanym nahladnym domom.

So naschi wótcžinzy žo hobrskeho nadawka tehdom njestróžichu, hacž runjež žrědkow nimale žanych njemějachu, je wobdžiwanja hódne sa wschě posdžische cžašy.

Rosprawa sa dženžnischu žwjedženisku shromadžisnu njemóže nadrobnje rospowjedowacž, schto je žo w scžěhowazych lětach dželało sa sdžerženje žałostneje cžeže, kotruž bě Macžiza Sserbska s tutym domom na žo wsała. Njech njewuprajite staroscže a strachi tehdomnischich wjednikow Macžizy Sserbskeje Bóh mytuje. Po dospołnym dokonjenju a wobsamknjenju zyłeje naležnoscže twara Sserbskeho Doma drje wustojne pjero namakamy, kotrež nam wobschěrne stawisny wo nim poda.

W lěcže 1895 bě Macžiza Sserbska skónczńje tak daloko, so móžesche dom zyle žwój mjenowacž a žo nad jeho wobžedženstwom wježelicž. Se sapłacženjom pošlednjeje hypotheki 12000 hr. bu dom a ležomnoscž bjes dołha.

Tola nowe wudawki žo njesabychu. Na khwilu drje běchu sběrki a knihownja w žwojim domje sameščene — tola hižo napohlad stareho doma mrěješche a wótsje napominasche s jenym žłowom: Nowy dom. Tež sa to běsche Ssmoleŕ žo hižo postarał. S měschcžanskim twarzom žebi wuradži plan noweho domu žrjedž stareho domu a dalschich žužodnych twarjeni, namjetowasche w nim městnoscž sa restauraziju atd. Na 60000 hriwnow žo wuwjedženje plana wobliczi. Tola wón njeje dočakał sapočatk noweho domu. Tež jeho žwěrny žobudžělacžer Hórnik niz. Dary drje žo hromadžachu sa nowy dom, tola žadne, jara žadne pschikhadžachu.

Lubosc pak njesańdže a horliwosc njewuhažny. W duchu Ssmolerja a Hórnika dželachu potomnizy a płód teho bě: sapočatk twara noweho doma w lěcže 1897. Po wschelakich džělach a tež njelubosnych podeńdženjach žo Macžiza Sserbska we hlownej shromadžisnje 10. měrza 1897 rosžudži, so po planach architekta Grothe w Draždžanach pod dohladom krajneho twarskeho mischtra a radžicžela Schmidta tam prěni džěl noweho domu wuwjesc da. 10. hapryla 1897 pschi žwjedženju žwojeho 50lětneho jubileja Macžiza Sserbska žwjatocžnje sakładny kamjeń położi. Wot města bě žo něhdže 50 metrow pschikupiło, so by žo dom bóle wustorcžicž mohł, sa, meter dyrbjachmy 50 hriwnow sapłacžicž, pódla pak tež žo swjasacž so najposdžischo sa 10 lět zyły nowy dom, tež na měsce dotalneho stareho dotwarimy.

W pschichodnym lěcže 1898 bě twar prěnjeho džěła dokonjany a płacžesche 132000 hriwnow.

Trochu wodychnywschi sapočachmy loni po jutrach druhi džěl: dotwarjenje Sserbskeho Doma. A steji tu nětko krażny, wulkotny: snamjo serbskeje žwěry a wutrajnoscže a wopornjwoscže. A žmy jón džeńża poświecžili, wotewrili, so by wot nětka žłužił žwojemu nadobnemu nadawkej.

Kak je móżno było to doscžahnycž?

Horliwi wótcžinzy njewustawachu. Njepschestawachu napominacž, prožycž, žo staracž, hromadžachu dary, namołwjachu k pomozy. Wschelazy dobri Sserbja pschinoschowachu dary, tež nadobni dobrocžerjo, kotsiž k naschemu narodej njeżłuscheja, wotmołwjachu na nasche prózstwy wo pomoz, žamo Jeho Majestosc kral Jurij a žobustawy kralowskeho domu žwoju schcžedru ruku wotewrichu. — Sarjadnistwo doma móžesche dopokasacž, so nowy dotal natwarjeny dom žo derje sadani a so je wěsta nadžija, so tež druhi džěl, hdyž budže hotowy, to budže. Duž w Božim mjenje sapočachmy. Tola bórsy dyrbjachmy žo pscheżwědcžicž, so pjenjes, kotryž na nowy džěl požcženy dostanjemy, dożahacž njebudže. S njewustawazej staroscžu sarjadnika domu pak tež psches tule wuskosc pschińdžechmy. Dobychmy někotrych wótcžinzow a dobrocžerjow, kotsiž po 3000 hriwnach abo wjazy požcžichu na druhu hypotheku hromadže 39000 hriwnow.

Cžesčenej shromadžisnje budže wěsce lube, krótki pschehlad dostacž. Pola měschcžanskeje nalutowarnje mamy na prěnju hypotheku požcženych 160000 hriwnow, na druhej hypothezy wotpocžuje tamnych 39000 hr. a něhdže 30000 hr., schtož smeje skónczńje twarski mischtr hischcže dostacž, to by wscho hromadže było na 229000 hriwnow dołha. Płacžił je prěni džěl 132000 hr., druhi džěl budže něhdže 138000 a sala 25000 hr. płacžicž. Wschěch wudawkow budže skónczńje něhdže 295000 hriwnow. Schtož je žo wjazy wudało, hacž dołha sdžeržimy, žu dobrowólne dary a dotalny wunoschk doma pschinjeżke. Wscho pschehladawschi móżemy hódnosc noweho doma a ležomnoscže na 360000 hr. wobliczicž, tak jo je psches 100000 hriwnow s teho nasche! A to po tamnych struchłych cžażach, hdyž někotrych tyżaz dla Macžizy sahuba hrożesche!

Sa tajki wuspěch žo džakujemy do cžaża a wěcžnoscže wschitkim, kotsiž žu njewustawajzy dželali a wuradžowali, nowe žórka dokhodow wupytowali, próstwy wupóżkowali, dary składowali njebojasnje, njewustawajzy; žo džakujemy wopornjwemu njeżebicžnemu sarjadnikej nascheho Sserbskeho Doma, kiž naż njeje wopuschcžił, ale je nam wożiwjał naschn dowěru; žo džakujemy twarskemu wubjerkej a wożebje musejownikej, kiž prózy njeje lutował, so by dom rjany wuwjesc dał a wulutował, schtož žo hodži; žo džakujemy redaktorej Časopisa Maćicy Serbskeje, kiž je saż a saż žwój hłóż posběhował a wothłóż w naschich wutrobach wubudžał. „Njepuschcžmy nadžiju rjanu! Njech Bóh wschitkim bohacže mytuje!

Tak dha njech steji nasch luby Sserbski Dom kruty, njepowalny, njesranjeny

Bohu k cžesczi a Sserbam k wużitku!

Po tym měješe knjes professor dr. Muka ſ pschipósnaczom pschijaty ſajimawy ßwjedżeńſki pschednoschk wo pokobjanſkich Sskowjanach a mohilach tehole luda, kotrehoż rěcz je ßo ſapoczatk ſańdżeneho létſtotka poſhubika. K temu ßo pschepodawanje darow pschiſamkny. Knjes farař ryczeŕ Jakub-Njeßwaczidliſki wobras ßwojeho nana, Jana Bohuwěra Jakuba, prěnjeho městopschedßydy Maczizy Sserbſkeje, dari. Knjes farař Handrik-Sslepjanſki dwaj wobraſaj molerja Krawſy ſe Sslepjanſkeje — prěni wupkód ßerbſkeho wumjelſkeho wotrjada — pschinjeße. Sekretar Maczizy Jużnoßkowjanſkeje ſ Noweho Ssadu, knjes professor dr. Ssawicz, 1050 krónow pschepoda. Knjes kanonik farař Hermann-Wotrowſki ßwój wobras, wot akademiſkeho molerja Kuby molowany, pschepoda, dale knjes direktor muſeja, Adolf Czerny, mjeńſchej wobraſaj ſa muſej a wobras profeſſora Muki, Cziſchinſkeho a Hórnika a ſkónczńje wjazy dyżli 200 krónow, mjes pschecżelemi ſa Sserbſki dom ſkładowanych; knjes tachantſki předař Schewczik tři drohotne kapy wot wuczerja Menty w Hannoverſkej, knjes farař Zur w Budyſchinje 100 hr., Sserb Greſchko we Warſchawje ßwoju fotografiju, knjes profeſſor dr. Muka wot jeneho Khoczebuſkeho němſkeho fotografa wulku ſběrku wobraſow ſ Delnjeje Łużizy, ſa knihownju 30 knihow a ſa archiv rukopißy Hórnika a Mucżinka, ſa dom 159 hr. naſběranych pjenjes, mjes nimi 100 hr. wot hamtſkeho ßudniſkeho radżiczela Wicżaſa w Draždżanach.

Pſchedßyda Shorjelſkeho hornjołużiſkeho towarſtwa wědomoſczow, knjes ſ Noſtitz-Wiedebach, ſhromadżiſnu ſ jara pſcheczelnymi ßłowami poſtrowi, ſ kotrymiż ßwoju luboſcz a pſchikhilnoſcz k Sserbam wobßwědczi a na poczahi jeho towarſtwa k Maczizy Sserbſkej pokaſowaſche. Woßebje wón na dobre poczinki ßerbſkeho luda, ßwěru k Bohu a kralej ſpominaſche a pſchejeſche, ſo bychu ßo dale ßerbſkemu ludej ſakhowałe.

Pſchedßyda towarſtwa Czornobóh w Draždżanach pjenjeżny dar pſchinjeße, redaktor Schwjela ſ Delnjeje Łużizy poſtrow, knjes dr. Scheiner ſ Prahi 30 hr., kn. wucżeŕ Kerk ſ Pirny 12 hriwnow, pólſzy pſcheczeljo pſches kn. prof. Lopaczińſkeho 12 hr., kn. profeſſor dr. Prochaſka 35 hr. 25 np., kn. farař Mrósak-Hrodżiſchczańſki 10 hr. wot kantora Sarjenka a 20 hr. k wopomnjeczu ßwojeho njeboh bratra, prjedawſcheho městopſchedßydy Maczizy Sserbſkeje, Towarſtwo ßerbſkich burow pſches knjeſa Koklu 50 hr., knjes hamtſki ßudnik Kral w Kamjenizy 100 hr.

S wjeßelym pſchihłoßowanjom pſchitomnych ßo knjes kanonik Herman-Wotrowſki a prof. dr. Muka ſa cżeßnaj ßobuſtawaj pomjenowaſchtaj. Dale ßo diplomy dobroczerjam a ſakładnikam Sserbſkeho doma wudżělichu.

Knjeſej wucżerjej Hajnje w Konjezach, kiż je mjena na diplomy kraßnje napißał, ßo ſa to ßławа wunjeße.

Jako nowe ßobuſtawy ßo pſchijachu: dr. Joſef Scheiner w Prahi, farař Jurk w Mużakowje, stud. theol. a philol. Jan Bryl w Lipſku, stud. theol. Jurij Delank w Prahi, Wojczech Sindżik, Aleksy Dimitri a Hieronym Łopaczińſki w Lublinju, rěcżnik Wjazßław Langhamer w Prahi a kubleŕ Jakub Wawrik w Nuknizy.

Sswjedżeńſku hoſczinu

w Gudżiz hotelu městopſchedßyda knjes farař Kſchižan ſe ßławu na naſcheho lubowaneho krala Jurja a zyły kralowſki dom wotewri. S horjazym wyſkanjom pſchitomnych ßo Jeho Majeſtoſczi kralej hołdowanſki telegram póßła, a ßo ſaſka hymna wuſpěwa. Twarſkemu miſchtrej kn. Kaupej a kn. architektej Grocże k. rěcżnik dr. Hermann ßławu wunjeßy. Dale ßławjeſche knjes farař Kubiza-Bukeczanſki ßerbſki kraj a lud, k. prof. Muka hoſczi, k. kan. Herman pſchedßydſtwo a wubjerk Maczizy Sserbſkeje, k. kubleŕ Króna-Bukeczanſki wuczenych Sserbow, k. farař dr. Rencż-Wjelecżanſki k. prof. Muku, k. redaktor Ssmoleŕ ßejmſkeju ſapółłanzow k. Koklu a k. Sobu, k. kaplan Andrizki k. prof. Adolfa Czerneho atd. atd. Dwě pěßni, kotrež ßo pſchi hoſczinje ſpěwaſchtej, bě k. farař Bart ſpěßnik.

Spěwanſki ßwjedżeń.

Dżewjecż lět ßu Sserbjo czakacż dyrbjeli, hacż je ßo w Budyſchinje ſaßo wulki ßerbſki ſpěwanſki ßwjedżeń wuhotował. Naſche ſpěwanſke ßwjedżenje ßu ßebi prjedawſche léta po zyłych Sserbach ßławu dobyłe, na nje je ßo kóżdy ras ßerbſki lud ſe wſchěch ſtronow Łużizy ſkhadżował a ſale, w kotrychż ßo wone wotměwachu, ſa poßłucharjow njedoßahachu. Tak je też ſpěwanſki ßwjedżeń było, kotryż je Maczizu Sserbſka póndżelu ßerbſkemu ludej poſkicżika. Sserbſki ſpěw, kotryż mjes ßerbſkim ludom narodnu myßl żiwu dżerży, je hiſchcże Sserbam mózne wabidło. Hižo dawno do ſapoczatka konzerta bě ßo wulka ſala w „krónje“ ſ poßłucharjemi napjelnika. Ssydła napoßled njedoßahachu, a někotryżkuli je dyrbjał pſchi ſczěnje ſtejecż. Widżachmy tam Sserbow ſe wſchěch kónczinow naſcheje rjaneje Łużizy. Se wßow pod módrymi horami, ſ płódnych Błótow, ſ Lubijſkich ſtron, ſ Kamjenſkeje krajiny, ſ Delan a ſ Mużakowſkeho kraja běchu ßo na ſpěwanſki ßwjedżeń naſtajili. Do pyſchneje żonjazeje błótowſkeje draſty ßo draſta klóſchtrſkich, Khwaczańſkich, Wulkoſdżarowſkich a Bukeczańſkich ſtron měſchesche. Witachmy ßo ſ někotrymżkuli ſtarym pſcheczelom, kotrehoż njeběchmy ſa lětdżeżatki wjazy wohladali. Sserbſki ſpěwanſki ßwjedżeń bě naß wſchitkich ſaßo hromadu ſwjedł. Też 80 létny ſchědżiwz Bjenada w Sahorju njebě doma woſtał. Każ pſchi wſchěch dotalnych ſpěwanſkich ßwjedżenjach chżyſche wón też tón krócż wjeß, w kotrejż je kolebka naſcheho ßławneho ßerbſkeho hudżbnika Kozora ſtała, ſaſtupowacż. Sſława tajkej ßwěrnoſczi!

(Pſchichodnje dale.)

S Budyſchina. Na żałoßne waſchnje je 5létny ßynk tudomneho wucżerja Kreczmarja ßmjercż poczerpił. Dżěczo bě ßo naſymniło a dyrbjeſche ſ parnej kupjelu khoroſcż wotbycż. Pſchi tym ßo wone cżežko ſpari. Hacż runje hnydom lěkarja ſawołachu, je dżěczo tola ſa někotre hodżiny we wulkich boloſczach wumrjelo.

— Pczołarſka wuſtajenza, kotraż ßo ſ pſchiczinu 50létneho wobſtacża Budyſkeho pczołarſkeho towarſtwa wotbywa, je ßo pjatk dopołdnja w 11 hodżinach w ſali měſchczańſkeje ſahrody w pſchitomnoſczi mnohich towarſtwowych ßobuſtawow a cżeßnych hoſczi wotewrika. Towarſtwowy pſchedßyda, knjes wucżeŕ Sommer, měješe wotewrjazu rěcż, w kotrejż wulke ſaßkużby towarſtwoweho ſałożerja, njebo fararja Rädy w Hucżinje, wo pczołarſtwo wuſběhowaſche. K cżeßnemu wopomnjenju bě towarſtwo row tuteho njewuſtawazeho ſpěchowarja pczołarſtwa ſ wrjóßowym wěnzom debiło. Knjes professor dr. Gräſa jako ſaſtupjeŕ wokrjeßneho ratarſkeho towarſtwa pczołarſkemu towarſtwu k jeho jubilejej ſboże pſchejeſche a knjeſej Sommerej, kotryż hižo 18 lět towarſtwowemu pſchedßydſtwu pſchißłuſcha, bronſowu medaillu ſa ſaßkużby wo ratarſtwo ſ pſchipósnaczom dżękowoſczе knjeſa Sommera a dla cżeſczenja pczołarſtwa powſchitkownje pſchepoda. — Na to ßo wojſewi, ſo je towarſtwo knjeſa Wicżaſa-Běkonoßliczańſkeho a knjeſa Nutniczańſkeho-Stſyżeczańſkeho ſa cżeßneju ßobuſtawow pomjenowało a ßo mjenowanymaj knjeſomaj na to ßo poczahowazy diplom pſchepoda.

— (Paduſchny lud.) Pſched někotrymi dnjemi běchu ßo ſ wjele domow Budyſkeho rańſcheho měſta ßnědańſke korbiki a měſchki, k durjam powßnjene, ſ wopſchijeczom kradnyłe. Nětko je ßo poliziji poradżiło, paducha wußlědżicż; wón je 18létny ſamkarſki pomoznik Gottlöber ſ Budyſchina. — Tele dny ſtej ßo w Budyſchinje dwě jěſdnej kole kradnyłej, jene ſe ſnamjenjom „błyſk“ a cżißłom 10,805, druhe ſe ſnamjenjom „Phänomen“ a ſ cżißłom 37,488. — W jenej reſtawraziji na ſchuleŕſkej haßy bě ßo jenemu rjemjeßłniſkemu pomoznikej wjetſchi pjenjes kradnył. Poliziji je ßo ſchlachcżiło, jeneho herza tudomneho regimenta, wěſteho Clemenſa, jako paducha wußlědżicż a jemu kradnjene pjenjeſy wotewſacż.

— Dla njekaſanſtwa ſ njedoroſczenymi ßu jeneho tudomneho krawza, kotryż je ßo pjecża w Maleſchezach narodżił, ſajeli. Teho ßameho njepoczinka dla je wón hižo někotre léta w khoſtarni poßedżał, ſ kotrejeż ßu jeho hakle njedawno puſchczili. Wón ßo nětko ſaßo na někotre léta ſe ſawrjeczom do khoſtarnje njeſchkódny ſczini.

Se Ssmoliz. W tudomnej wokrjeßnej khorowni je ßo wěſta Förſterowa, kotraż bě ßo jako bědna do njeje pſchijała, ſ woknom won cżißła a ßo ſaraſyła.

Se **Ssmoliz.** Tele dny je w tudomnej zyhelnczi dżěłacżeŕ Wenzel ſe Sſkoneje Borſchczе do njeſboża pſchiſchoł. Hdyż wón ſ lowriju hlinu ſ jamy wotwjeſy, ßo lowrijowe ſpinadło ſapowjedżi. Pſchi tym Wenzel ſ prawej ruku pod koło pſchińdże, kotrež jemu ju ſłama.

S **Radworja.** »Meja« měješe ſaſchku njedżelu w Radworju ſabawny wjeczor. Program běſche nadoſcż wotměnjaty. Łubju mějachmy poknu ſ poßłucharjemi, niż pak pſchepjelnjenu. To ſroſemiſch, hdyż wopomniſch, ſo ßo ſ Radworja a wokolnoſczе na 60 woßobow hotowaſche uaſajtra do Budyſchina. Jako hoſcża »Meja« prěni ras witaſche něhdyſcheho Radworſkeho fararja, ßławneho ßerbſkeho ſpißowacżela, knjeſa Handrija Ducżmana-Wólſchinſkeho. S nim ßobu běſche knjes direktor dr. Grólmus pſchiſchoł. Wot knjeſa Wólſchinſkeho »Meja« zyle nowy a hiſchcże njeßłyſchany 4hłóßny měſchany khor ſ pſchewodom klavira wubjernje wuſpěwa: „Kopoł, kopołaty, kopa ſ kopołom kopołſzy kopu kopow kopołatych kopołow“.

Tónle spěw je Pawoł Hodźijski složił. Knjesej fararjej Ducźmanej je so tutón spěw nad měru spodobał — kaž tež wschě druhe, jako 5hłósnej měschanej khoraj: „Praj kscheseźijanski cźłowjeko, hdźe sem pschińdźe mandźelstwo“ a „Chzemoj mój s kijom s karu do drjewa jěcź“; dale 4hł. měschany khor: „Hdyž ja rano s koźa wstanu, dha najprjedy hladacź du, hacź so moje hołbje horje“ wscho narodne hłosy. Wosebje tutón posledni „wo hołbjach“ je so knjesej wucźerjej Bayerej w Bólborzach tak salubił, so ženje na njón njesapomni. Dale wusběhuju solo, tež dospołnje nowe, na słowa Cźischinskeho složene: „Haj a schkitaj, knjeże Bożo, statok mojich wótzow mi“, kotrež bu hacź do poslednjeho słowcźka sroseminiwje a cźisćże spěwane. Hischćże mnohi spěw potom saklincźa: mużski a žónski khor: „Hdźež ta kwětka wonja“, „Spěwaj, Janko, spěwaj“ — nowej — a dale někotre snate, pschidate 4hłósne měschane khory. S nowa smě so prajicź: »Meja« steji, schtož spěwy nastupa, njedozpěta w towarstwach. To pschitomni po swjedźenju wusnachu, a běchu mjes nimi tajzy, kotsiž wězy rosemja. Hra: „Cźłowjek móże so mylicź“ so spodobasche. Druha: „Jědźk a lěnjoch“ njebě doscź nastudowana a duž so wostudźi słuchacź. Ja praju: Porunjo spěwam hrje njeběschtej tak dobrej. Tež běschtej mi snatej. Hewak pak je so ludźom lubiło . . .

—ij.

S **Hodźija.** Pohoncź Domasch w Deberkezach bě wondano hromadźe se swojej žonu s jěsdnym kołom do Spytez na wopyt wujěk. Mjes tym so wón koło teptasche, jeho žona sady njeho stejesche. Do Spytez wonaj bjes schkody pschijědźeschtaj, na domojjěsbje pak na nahłym schoseju psched Hodźijom so žona s koła wali a s hłowu wo semju srasywschi sebi nop dwójzy pukny. Tónle srudny podawk njech je s nowa s powucźenjom so smě so s jěsdnym kołom jenož jena woseoba wjesćź, dokelž je strasche, hdyž so pódla teho druha woseoba na koło stupi.

S **Khwacźiz.** Na mišionski swjedźeń, prěni zyrkwinski swjedźeń w naschim Božim domje, psched někotrymi lětami natwarjeny, běchu so s daloka a s bliska mnosy pschecźelio mišionstwa seschli. Kaž swjedźeński Boži postrow hižo nam pschecźelne słóncźko na pucźu psches lubosnu krajinu k wyšokonatwarjenej daloko shladowazej zyrkwi do wutroby swěcźesche, a hodźiny słódkeho wokschewjenja psched Božim wobliczom běchu te, kotrež mózachmy tu swjecźicź. Sswjedźeń, kotryž bě městny farar, knjes duchowny Sarjenk na najstaroscźiwischo pschihotował, so se žiwym a wjeselym wobdźělenjom zykeje wosady na snoschowaze waschnje wotmě. W 2 hodźinomaj swony k wjeselej Božej słužbje wołachu. S dwojimi cźestnymi wrotami pschi pohrjebnischcźu a Božim Domje s piskarjemi na cźole swjedźeński cźah, wobstejazy s wosadźineje žónskeje a mužskeje młodźiny, wojeskeho towarstwa, Khwacźanskeho serbskeho towarstwa s khorhojomaj, s duchownych, njedźelskeho dnja wschak se snadnej liczbu pschitomnych, se swojimaj swjedźeńskimaj prědarjomaj a se wschěch zyrkwinych, schulskich a gmejnskich pschedstejicźerjow. Zyrkej, kotrejež woltarnischcźo bě na dostojne waschnje wudebjene, so rucze hacź do posledneho městacźka napjelni. Sserbske swjedźeńske prědowanje mějesche knjes farar Mikla s Maleschez. Wukhadźejo s wójnskich swucźowanjow, kotrež běchmy poslednje dny w naschich stronach widźeli, wón na swjatu wójnu pokasowasche, w kotrymž evangelijowi posoljo Bohu swět dobywaju, so by potom na salożku schtucźkow 117. psalma do posłuchazeje gmejny sawołał: Psalm Božeje hnady a wěrnosćże njech dale a dale psches pohanski swět klinczi 1. jako snamjo jich sboża a 2. jako wothłóß nascheho sboża. Sskowo, kotrež s wutroby wuńdźe a do wutroby sańdźe, sa wěz mišionstwa dobywasche a sahorjesche. — Na to so w 4 hodźinach němska Boża słužba sapocźa. Knjes P. sec. Häbler s Budyschina wo Jes. 41, 17 prědowasche, słowa kaž napisane sa cźaß njedoßahanja wody. Pohanjo w puscźinje 1. woni sawutlejo sa wodu pytaju — wutrobu jimazy wobras; 2. namakaju woni wodu? Tak so khutnje praschamy. Kak pohanski swět, runjež by so na wopak sdało, sa swojim wumoženjom žada a we wulkim hubjenstwje, kaž so to na pschikład w indiskim žónstwje pokasuje. Namakaju woni wodu? Dyrbimy jim palenz a wschelakore druhe sajědojcźaze kulturne srědki pschinjesćź, tola wodu žiwjenja sa sebje wobkhowacź? Wjele je so stako. Tola hdyž dyrbja pohanjo tež dale wodu namakacź, potom dyrbi so jim pomhacź s parschonskim woprowanjom, s pjenjeznymi srědkami a s modlitwu, na wěste strony, stazije a mišionarow saměrjenu. Se swědcźenjom: Jesuß je kral a wjetschi dyžli wschitzy pschibohojo pohanow, so mózne, swědomja wótsjaze a wěru zylnjaze prědowanje słóncźi. — Sswjedźeńske myßle na Božimaj służbomaj so s kraßnym spěwom zyrkwineho chora powyschi, kotryž s wodźenjom knjesa zyrkwineho wucźerja derje nawuknjenu Gluckowu swjedźeńsku motettu: „Wotewrćże wrota schěroko“ spěwasche. Sawodnu liturgiju w serbskej Božej słužbje knjes farar Sarjenk, w němskej knjes farar Ssykora = Minakalski, skónczazu liturgiju swjedźeńskaj prědarjej wukonjachu. Po serbskej Božej słužbje Sserbja 114 hr. 14 np. a po němskej Božej słužbje Sserbjo a Němzy hromadźe 93 hr 71 np. sa mišionstwo woprowachu.

S **Brěsynki.** Cźežke domapytanja so swójbu tudomneho kublerja Pětschki podeschke. Nalěto wotroczk najstarschemu synej se saßakłoscźu porst wotrubny. Wczera so najmłódscheho dźeßaczlětneho synka po krótkej nahłej khoroscźi k wěcznemu wotpocźinkej donjeßli. Psched tydźenjom jeho noha w schuli saboli. Na druhi dźeń nan synka Budyskemu lěkarjej (snamjenitemu chirurgej) pokasa, kiž khoroscź sa shibadłowe drjenje spósna. Njedźelu khory pocza bludźicź. Druhi lěkar, pola kotrehoż nan póndźelu pomoz pytasche, mějesche khoroscź sa sajědojcźenje krwě. Wschě nałożene srědki niczo njepomhachu. W nozy na wutoru hólz wumrje.

S **Barta.** Wot 1. oktobra njebudźe wjazy mjes Bartom a Pomorzami privatny póstski wós jěsdźicź.

S **Kotez.** Na wopycze pola jeneho pschecźela pschebywajo so schulski hólcźez Dürrlich s natykanym teschinom saběrasche. Pschi tym so s tšélby wutšéli, a kulka hólza k wutrobje trjechi. Sso smjertnje sraniwschi, hólz bórsy wumrje.

S **Wjelecźina.** Pjatk wjecźor su so njewobydlene twarjenja žiwnoscze, kublerjej Hendrijej Libuschej słuschaze, wotpalike. Domojkhowane žně su so sniczike. Prózowanjam wohnjoweje wobory so poradźi, sußodne twarjenja s wudowjeneje želesnikoweje, kotrež so hižo sapalowachu, wohnjej wobrócź.

S **Lubija.** Ssobotu popołdnju sebi někotsi hólzy na polu pódla Kupkez restawrazije s pólvrom hrajkachu. Jedyn mjes nimi jedyn 17lětny gymnasiast s Budyschina, pólver se schwabliczku sapali. Tón samy wokomik s pólvra se sabuchnjenjom płomjo wußapny, kotrež gymnasiastej wocźi a zyke wobliczo wopali. Wbohi cźłowjek je pjecźa widźenje shubił.

S **Lubija.** Pschekupski pomoznik Hillmann bě 106 hriwnow sa swojeho knjesa dostawschi so bjes słěda shubił. Nětko je so wón poliziji stajił, so wusnawschi, so je te pjenjesy lohkomyßlnje pschecźinił.

Se **Schcźeńzy.** Njedźelu je so nascha nowa wucźerńja poswjecźika. Sso na wßy shromadźiwschi schulske dźećzi se swjedźeńskimi synkami hudźby k nowemu schulskemu domej cźehnjechu. Tu knjes twarski mischtr Jurk se pschisprawnymi słowami klucz schulskemu pschedstejicźerjej, knjesej fararjej Golcźej, pschepoda, kotryž durje w mjenje trojenicźkeho Boha wotewri. Poswjecźenska swjatocznoscź so w rjanej schulskej stwje wotmě. Knjes farar Golcź mějesche poswjecźazu rěcź a dźećzi a starschi na waznoscź tuteho dnja pokasowasche. Po poswjecźenju so na městnje psched hrodom dźećzaze swjeselenje s wodźenjom knjesa wucźerja Pjekarja = Hermancźanskeho, kotryž nascheho shorjeneho wucźerja sastupowasche. Knjes rycźerkubleŕ Rössing bě jako schuliny patron sa dźećzi schcźedriwje dary wobstarał. Knjes schulski pschedstejicźeŕ Kowalik so jemu sa to w schulskej gmejnje s trojakej sławu podźakowa.

S **Kulowa.** Ssobotu do pschipołdnja je w něhduschim Kubizez hacże, klóschtrej Marijneje Hwězdy słuschazym, něchtón woheń sapalił. Dokelž wobydlerjo s wokoliny njemózachu woheń podußycź, so wojazy na pomoz sawołachu. Tola tež tym njebě mózno, płomjenja shaschecź. Skónczinje je so s deschczom woheń samjesował a so podtłócził.

S **Borschcże.** Póndźelu su tu rentu-dostawarja Wylema Starku sajeli. Na njeho tukaja, so je 19. septembra khežu wikowarja Adlera sapalił

Se Shorjelza. Invalid Khrystian Milk, kotrehoż su hižo ras w lěcże 1890 dla paduschneho hońtwarjenja saßudźili, so hischcże pschezo njemóże tšélenja na zusych revěrach wostajicź. Najenzy Sagorjanskeje hońtwy běchu jeho wospjet s tšélbu na swěrinu łakacź widźeli, a Mużakowski kawniski sud bě jeho teho dla k jastwu na 3 měßazy saßudźił a jemu tšélbu wotewsał. Milkowe powołanje pschecźiwo temu so sacźißny.

S **Mużakowa.** Hajnika Strempela, kotryž bě prjedy w służbje hrabje Arnima, su Barlinszy paduschni hońtwarjo satšélili.

Přilopk.

* (Sso saßypnył.) W Kinsbórku je so skakał Gustav Wylem Hrehor pschi twarjenju jeneje studnje saßypnył. Sa nim hnydom ryjachu, tola hdyž jeho wucźeżechu, bě so wón hižo sadußył.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	4223 hr. 31 np.
Dale za njón darichu:	
Wot redaktora Časopisa M. S. knj. dr. Muki wotedaty dar	159 hr. 30 np.
Sobustaw knjez prof. Adolf Černý: nahromadźeny dar	242 hr. 5 np.
Knjez zapósłanc Kokla jako dar Serbskeho burskeho towařstwa	50 hr. — np.
Knjez farař Mrózak z Hrodźišća: a) k wopomnjeću njebo bratra, městopředsydy Maćicy Serbskeje	20 hr. — np.
b) wot knjeza kantora Zahrjeńka . . .	10 hr. — np.
Knjez dr. Josef Scheiner a přećeljo . . .	30 hr. — np.
Knjez prof. Hieronym Łopaciński a pólscy přećeljo z Lublina	74 hr. — np.
Dar 3 Serbow z Pirny	12 hr. — np.
Dar towařstwa „Čornobóh“ w Draždźanach	63 hr. 50 np.
Swjedźeński dar južnoserbskeje Maćicy w Nowym Sadźe	425 hr. — np.
Dary nahromadźene wot knj. prof. dr. Savića, sekretarja Maćicy Serbskeje	467 hr. 50 np.
Dar sobustawa knjeza dra. med. Česle . .	5 hr. — np.
Dar sobustawa knjeza prof. B. Konvalinki .	5 hr. — np.
Dar knjeza Fr. Bocházki a přećelow z Jind. Hradca	35 hr. 65 np.
Dar knj. kublerja Jak. Wawrika z Nuknicy .	6 hr. — np.
Dar sobustawa J. J. knjeza wjerćha Gagarina	100 hr. — np.
Wunošk zběrki knjeza prof. A. Černeho při swjedźeńskej zhromadźiznje Maćicy . . .	131 hr. 55 np.
Zakładny dar knj. fararja Žura w Budyšinje	100 hr. — np.
Markula ze Zaspow	3 hr. — np.
Liški-Póndźelnicy: Rachlowc z pohladnicow Serbskeje přazy	3 hr. — np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 40. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Delanska patentna komisija (580,24 hr.):	5 hr. 27 np.
Hromadźe:	**6171 hr. 13 np.**

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

* (Wulki woheń.) W Bisdorfje we Württembergskej je so sobotu 93 twarjenjow, mjes nimi schula a radna khěža, wotpaliło.

* (Njesboże na hońtwje.) Wójwodźe Hendrichej Borwina Meklenburgskemu-Swěrinskemu su póndźelu na hońtwje sa kurwotami pola wjerćha Schönburgskeho-Waldenburgskeho se schrótowym wutsělom kolenje a prawu ruku sranili. Wójwoda so w janskoměschćańskej hojerni w Draždźanach lěkuje.

* Psches 100 lět stara je w Draždźanach wudowa wyschkowskeho leutnanta Witticha wumrjeła. Wona bě so 18. septembra 1804 w Warschawje narodźiła. Wjazy dyžli 50 lět je wona dlěje hač jejny muž žiwa była.

Wuńudźenja.

Khostanska komora. Fabrikska dźěłaćerka Hana Němzowa rodź. Nowakez w Brěmjenju bě Marju Schlozowu rodź. Salmannez w Khróšće skschiwdźenja dla wobskorźika. Kawniski sud bě Schlozowu wuwinował. Němzowa pak dale skorźesche a w druhej instanzy dozpi, so Schlozowu k 5 hriwnam pjenježneho khostanja abo k arrestej na 1 dźeń saćudźichu.

Hańžu Haschinu rodź. Böhmerez w Radworju winowachu, so je lětsa w nozy 5. junija na tamnischim knježim dworje s woknom do pinzy saléska a něhdže zentnar běrnow kradnyła. Wobskorźenu k jastwu na tsi měsazy saćudźichu.

Krwawneje hanicby dla maschinista K. A. Kiliana, w Stróži bydlazeho, k khostarni na 1 lěto 9 měsazow saćudźichu a jemu cźeńne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Dźěłaćer Anton Bonk, s Awstriskeje, hižo dwójzy khostany, bě, hdyž na knježim dworje w Małsezach dźěłasche, we wobydlenju dźěłaćerja Hatuscha s jeneje komody móschniczku s 50 np., dźowzy Lemischkez s koffra 30 hriwnow a knježemu palerjej zentnar běrnow kradnył, kotrež bě pschedał. Bonka k jastwu na 1 lěto 4 měsazy saćudźichu, jemu cźeńne prawa na 3 lěta wotrjeknywschi.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 10. oktobra t. l. ma so popołdnju wot 3 hodźin w hosćenzu w **Mjedźojsu** sćěhowaze drjewo, w Mjedźojskim revěrje we wurubańzy 35. wotdźělenju sestajene, na pscheńadźowanje pschedawacź, jako:

22 krutych žerdźow, 8—13 cm. delnjeje tolstosće,
64 tyčzow, 4— 7 = = =
115 rm. mjehkich kulečzkow a
15 rm. repuchow.

Husćanske hajnistwo, 29. septembra 1904.

O. Mendte.

Nasche wobkhodne klamy so póndźelu 3. oktobra

na rózk noweho Serbskeho Doma pschi lawskich hrjebjach 2

pschepołoża.

W Budyschinje, 1. oktobra 1904.

Filiala Lubijskeje banki.

Hejda!

Jutſje njedźelu pójdźemy wſchitzy

do Haßlowa

na

hudźbny koncert a bal

ſe žortniwymi ſwjeßelenjemi.

Na najpſcheczelniſcho pſcheproſchuje

Bermich w Haßlowje.

Hejda! Hdźe pójdźemy?

Njedźelu 2. oktobra pójdźemy wſchitzy do

Noweje Jaßońzy

na **kehelekulenje** a

reje,

na kotrež pſchecźelnje pſcheproſchujetaj

R. Dunkel a mandźelſka.

Hłowna konferenca

serbskich duchownych

změje, dali Bóh, **posedźenje štwórtk 13. oktobra** dopołdnja $^1/_2$10 hodź. w hoſćencu „winoweje kiće“ w Budyšinje;

teho runja změje serbske lutherske knihowne towarſtwo dopołdnja $^1/_2$12 hodź. **hłownu zhromadźiznu.**

Z wutrobnym postrowom naležnje přeprošuje

předsydstwo.

Khěža

w **Praſkowje** cźißko 3 pola Hodźija ſ $1^1/_2$ kórzom pola a ſahrody je pſcheměnjenja dla hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w Praſkowje cźißko 1b pola ſwudowjeneje Leſzyneje.

Khěža na pſchedań!

W **Lutobczu** je khěža cźißko 13 ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

---

10 porow rjanych **plahowanſkich holbjow** je tunjo na pſchedań w Budyſchinje na ſeminarſkej dróſy 21.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſkót porucza

hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Nowe jerje

mandl po 60, 75, 90 a 120 np.

porucza

Khorle Nowaka naßk.

Jurij Ritſche

na žitnej haßy 10.

Margarinu!

najlěpſche narunanje ſa **butru punt po 60 a 70 np.** porucza pſchezo cźerſtwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Ssadło punt po 70 np., pſchi 5 puntach po 65 np., **kolbaßowy tuk** po 45 np., pſchi 5 puntach po 40 np. porucza

Emil Gräfe

rěźniſki miſchtr

na ſwonkownej lawſkej haßy 15.

Kwaßne bukety, kmotſſaze bukety, kwětkowe wupyſchenje ſa bal atd.

porucza tunjo

pſchedawarnja wumělſkich kwětkow **Hany Sſerbowoje** w Budyſchinje

pſchi mjaßowych jědkach

Butrowy pólver

butrowu barbu

porucza

Germania-drogownja

dr. Röbera na bohatej haßy.

20

ßkužobnych a hródźnych dźowkow do dobreje ßkužby pyta

E. Speuke

pſchi žitnych wikach.

Worjechi

kóždu dźělbu kupuje

J. G. Klingſt naßl.

na bohatej haßy 16.

Jabluka k tłóčenju

kóždu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kupujetaj

dr. Herrmann a Wetzka

hornjołužiſka ßadtłóčerńja

pſchi kralowſkim walu 10.

Dwě dźěłaczerſkej ßwójbje a dwaj ſtrózbaj woženjenaj pohonczej ßo pytaju na Sarěczańſki knježi dwór.

Wuſtojneho

tyſcheſkeho pomoznika

pyta **A. Lorenz** w Mak. Wjelkowje

Holzy, kotrež chzedźa ſchaty ſchicź nawuknycź, pſchijimuje Gieſeckowa na jerjowej haßy 8 po 2 ſkhod.

Měſczańſke dźiwadło

w Budyſchinje.

Wulka

narodna ßwjedźeńſka hra.

Němskeje 19. lětstotetk.

30 žiwych wobraſow ſ deklamaziju a patriotiſkim konzertom.

Poßlednjej pſchedſtajeni: njedźelu 2. oktobra.

Sapoczatk popołdnju w 4 hodź. a wjeczor w 8 hodźinach.

W 3 a 7 hodźinach ßo laßa wotewrja.

Sjednoczene kral. ſakſke wojeſke towarſtwa w Budyſchinje a na Židowje.

Ssrjedźna loža	2 mk. — np.	parkettowa loža	1 mk. 50 np.	ſawrjene ßydło	— mk. 75 np.
proſcźenijowa loža	2 =	parkett	1 = 50 =	ſtejenſki parterre	— = 60 =
orcheſtrowa loža	2 =	parterrowa loža	1 = 25 =	1. galerija	— = 50 =
1. rjadowa loža	1 = 50 =	parterre	1 = — =	2. galerija	— = 30 =

(**K temu cźißku** dwě **pſchiloſy.**)

Prěnja pschiłoha k cźišłu 40 Serbskich Nowin.

Ssobotu 1. oktobra 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Drazdźanskich skótnych wikach

26. septembra 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 6 lět	39—41	69—71
awstriske	40—42	70—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—37	65—67
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	60—63
4. ßnadnje pizowane łóźdeje staroby	—	52—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—39	63—67
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 7 lět	33—35	59—62
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	30—32	55—58
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	27—28	52—54
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	50
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	38—40	63—67
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	33—36	59—62
3. ßnadnje pizowane	29—32	53—56
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45—47	68—72
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—44	65—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich ſtschiżenjow w starobje hacź do 1¼ léta	46—47	59—60
2. mjaßne	45—46	57—58
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	42—44	55—56

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2292 měchow.	W Budyschinje 24. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 29. septembra 1904. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.
Pschenica běła	9	18	9	28	8	97	9	26
" žołta	8	70	8	83	8	53	8	82
Rožka	6	75	6	88	6	50	6	81
Jećmjeń	7	75	7	88	7	—	8	—
Wowß	7	—	7	20	6	60	7	20
Hróch	9	50	10	50	9	50	10	50
Woka	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejduschka	16	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	60
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	50	2	80
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Ržana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	4	50	5	50	4	50	5	50
Ssłoma 600 "	19	—	21	—	18	—	21	—
Prošata 2110 schtuk, schtuka	2	—	12	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	30	5	75
Ržane wotruby	—	—	6	25	5	75	6	25
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 9 hr. 25 np. hacź 9 hr. 30 np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 88 np. hacź 9 hr. — np., ryžka wot 6 hr. 75 np. hacź 7 hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. 80 np. hacź 8 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np hacź 7 hr. 30 np.

W Budyschinje płaćeše: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 58 np hacź 15 hr 75 np., žołta 14 hr. 79 np. hacź 14 hr. 99 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacź 10 hr. 80 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hacź 9 hr. 50 np

Wicźne płaczišny w Kamjenzu

22. septembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacź 6 hr. 85 np., pschenża wot 8 hr. 65 np. hacź 8 hr. 75 np., jećmjeń wot 6 hr. 15 np. hacź 6 hr. 50 np., wowß wot 7 hr. 15 np. hacź 7 hr. 50 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacź 12 hr. — np., hróch 10 hr. — np., ßyno 5 hr. 50 np., běrny 4 hr. 25 np., ßłoma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacź 3 hr. — np.

Wjedro w **Loudonje** 30. septembra: Rjane

Cyrkwinske powjesće.

W **Michałskej zyrkwi** śmeje 18. njedźelu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. farat Räda ßerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodź. duchowny Tyscher ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Tydźeńske fastojńske dźěła śmeje farat Räda.

Wěrowani:

W **Michałskej zyrkwi**: Khorla Ernst Käßler, pohoncź w Bórku, ſ Wyleminu Augustu Jenkez tam.

Křćeni:

W **Michałskej zyrkwi**: Arthur Ewald, Augusta Barscha, dźěłacźerja na Židowje, ß. — Marcźin Gustav, Gustava Adolfa Wudowjenza, hospodarskeho pomoznika we Wulkim Wjellowje, ß. — Kurt Waltat, Ernsta Bohuwěra Wesera, fabrikskeho dźěłacźerja na Židowje, ß. — Johana Frida, Jana Ernsta Kaschpra, kublerja w Bórku, dź. — Hermann Pawoł, njemandź. ß. w Delnjej Kinje.

W **katholiskej zyrkwi**: Pawoł Gerhard, Josefa Mücka, tu, ß.

Zemrjeći:

W **Michałskej wožadże**: 22. septembra: Mjes Bosankezami a Delnjej Kinu morwy namakany August Nowak, ſ pschimjenom Pohlig, dźěłacźer ſ Hornjeho Hbjelska, 54 l. — 26. Sofija Charlotta, Bjedricha Hermanna Schertza, ßukelnika na Židowje, dź., 1 m. 19 d. — 28. Pawoł, njemandź. ß. na Židowje.

W **katholiskej wožadże**: 20. septembra: Franz Fichtner, fabrikski dźěłacźer w Hajnizach, 26 l. 6 m. 23 d. — 22. Hana Marja, Franza Walczaka, mandź. tu, 46 l. 7 m. 11 d. — Alwin Alfred, Josefa Klamerta, fabrikskeho tyscherja w Lejnje, ß., 11 m. 16 d.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

18. njedźelu po ßwjatej Trojizy śmeje rano ½8 hodź. farat Kschižan němsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin němske a ¾10 hodź. ßerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeśez.

18. njedźelu po ßwjatej Trojizy śmeje duchowny Nowy rano w 7 hodź. ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja w 8 hodź. ßerbske a ¾10 hodź. němske prědowanje.

Póndźelu, jako na kermuschu, śmeje knjes farat Mrósak ſ Wulkich Sdźar rano w 8 hodź. ßerbske a ¾10 hodź. němske kermuschne prědowanje.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroscże

po najtuńschich płaczišnach najlěpschi porucźa

Franz Wölfle

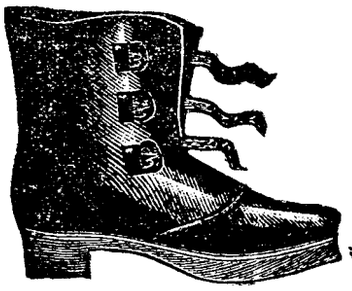
(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczeje, franko ſa hotowe pjenjesy roseścźelu.

Schtóž chże ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe ſtupnje

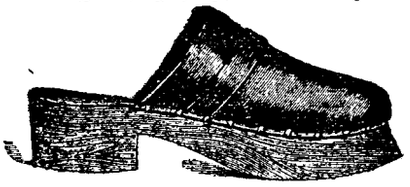
tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje

Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobrocźi.

Schtóž ſa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidoſtanje. **Drjewjanzy a drjewjane cźrije ßo póduschuja.**

Ssobotu a wicźne dny pſched bohatymi wrotami.

Jěsdny plan železnizow

wot 1. oktobra 1904.

4. wosowa klaßa njedźelu a na sakskich ßwjatych dnjach wupada.

Se Shorjelza do Draždžan.

Wosowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4	2. 3.
Se Shorjelza	2,05	—	4,20	8,55	7,58	10,55	2,11	2,21	4,25	6,57	8,40	11,00
Rychbacha	—	—	4,43		8,22	11,19	—	2,46	4,48	7,21	9,04	11,49
Lubija	2,29	—	5,02		8,43	11,41	2,37	3,07	5,07	7,42	9,22	12,35
Budyschina	2,50	3,55	5,37	9,39	9,18	12,18	2,58	3,43	5,42	8,18	9,55	1,24
Biskopiz	—	4,29	6,12		10,04	12,54	—	4,17	6,15	8,54	10,32	—
Arnsdorfa	—	4,52	6,33		10,25	1,16	—	4,40	6,36	9,19	10,53	—
Radeberga	—	5,01	—		10,33	1,24	—	—	6,44	9,27	11,01	—
Do Draždžan	3,44	5,27	6,58	10,34	10,52	1,44	3,54	5,05	7,04	9,46	11,20	—

S Budyschina rano 6,55, ſ Biskopiz 7,28, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Radeberga 8,8, do Draždžan 8,33.

S **Lubija** wotiđže kóždu ßobotu **rano** w 7,5, ſ Pomorz 7,20 a ſ Kubschiz 7,29 woßebity cžah do Budyschina, kotryž je 7,38 w Budyschinje.

S Draždžan do Shorjelza.

Wosowa klaßa	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
S Draždžan	12,15	1,04	—	6,13	9,08	10,30	12,35	3,13	5,09	5,30	7,32	9,47
Radeberga	12,47	—	—	—	9,40	—	—	—		—	—	—
Arnsdorfa	12,56	—	—	6,48	9,50	—	1,11	3,48		6,06	8,06	10,19
Biskopiz	1,20	—	—	7,13	10,14	—	1,36	4,10		6,29	8,32	10,48
Budyschina	1,45	2,01	4,53	7,46	10,47	11,30	2,07	4,41	6,06	7,01	9,03	11,16
Lubija	—	2,24	6,04	8,25	11,25	11,53	2,42	5,15	6,28	7,38	9,43	11,50
Rychbacha	—	—	6,38	8,41	11,40	—	2,58	5,31		7,54	9,59	12,06
Do Shorjelza	—	2,48	7,19	9,03	12,02	12,17	3,20	5,52	6,52	8,17	10,21	12,27

S Draždžan rano 7,11, ſ Radeberga 7,43, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Biskopiz 8,23, do Budyschina 8,49.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	5,00†	5,56*	7,42	10,47	1,20†*	2,06	4,40	7,25	8,40
Dźěžnikez	5,08†	6,08*	7,54	10,56	1,32†*	2,14	4,48	7,34	8,49
Budestez	5,14†	6,17*	8,05	11,03	1,41†*	2,21	4,57	7,41	8,56
Roswodez	5,18†	—	8,11	11,08	—	2,26	5,02	—	9,01
Do Wjeleczina	5,25†	—	8,20	11,16	—	2,34	5,09	—	9,09

† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, hacž do 13. novembra tež njedźelu a ßwjate dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2.—4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,45	11,42	—	2,59	5,37	—	9,45
Roswodez	—	6,12†	8,52	11,49	—	3,09	5,48	—	9,51
Budestez	5,13*	6,17†	8,57	11,54	12,42†*	3,17	5,58	7,50	9,56
Dźěžnikez	5,22*	6,23†	9,03	12,01	12,52†*	3,28	6,09	7,56	10,02
Do Budyschina	5,33*	6,30†	9,10	12,08	1,04†*	3,38	6,20	8,03	10,09

* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, hacž do 13. novembra tež njedźelu a ßwjate dny.

S Budyschina do Rakez.

S Budyschina	6,40	11,35	2,08†	5,00	9,10
Ratarjez	6,48	11,42	2,16†	5,08	9,18
Zidowa	6,53	11,47	2,21†	5,14	9,23
Mal. Wjelkowa	7,01	11,55	2,29†	5,22	9,31
Radworja	7,12	12,05	2,40†	5,34	9,42
Kaßowa	7,19	12,11	2,47†	5,41	9,49
Njeßwačzidła	7,29	12,20	2,57†	5,51	9,59
Scheschowa	7,37	12,28	3,05†	5,59	10,07
Do Rakez	7,45	12,35	3,13†	6,07	10,15

† Jěsdźi jenož ßobotu, njedźelu a ßwjate dny.

S Rakez do Budyschina.

S Rakez	5,21	8,02	12,50	3,25†	7,02
Scheschowa	5,29	8,11	12,58	3,33†	7,11
Njeßwačzidła	5,37	8,19	1,05	3,41†	7,19
Kaßowa	5,47	8,29	1,14	3,51†	7,29
Radworja	5,54	8,36	1,21	3,58†	7,36
Mal. Wjelkowa	6,05	8,47	1,31	4,09†	7,48
Zidowa	6,13	8,55	1,38	4,17†	7,56
Ratarjez	6,18	9,00	1,43	4,22†	8,02
Do Budyschina	6,25	9,07	1,50	4,29†	8,09

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Wósborka do Lubija.

S Wósborka	7,20	10,28	1,30	6,30	9,30*
Maleczíž	7,27	10,35	1,37	6,37	9,37*
Luwoczíž	7,36	10,42	1,44	6,46	9,44*
Hluschiny	7,44	10,50	1,52	6,54	9,52*
Radměriz	7,50	10,55	1,57	7,1	9,57*
Ketliz	8,3	11,6	2,8	7,14	10,8*
Do Lubija	8,15	11,18	2,20	7,26	10,20*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Lubija do Wósborka.

S Lubija	8,45	12,0	3,15	7,50	10,45*
Ketliz	8,56	12,12	3,27	8,3	10,56*
Radměriz	9,6	12,22	3,37	8,14	11,5*
Hluschiny	9,12	12,28	3,43	8,20	11,11*
Luwoczíž	9,20	12,37	3,53	8,30	11,19*
Maleczíž	9,27	12,44	4,0	8,37	11,26*
do Wósborka	9,33	12,50	4,6	8,43	11,32*

S Barta do Wósborka.

S Barta	10,04	6,00	9,09*
Hrodźischcza	10,15	6,11	9,20*
Do Wósborka	10,22	6,18	9,27*

S Wósborka do Barta.

S Wósborka	9,40	4,12	8,45*
Hrodźischcza	9,48	4,20	8,53*
Do Barta	9,58	4,30	9,03*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4	2-4.
S Kamjenza	5,45	8,43	12,16	3,02	7,15	9,20
Połcžnizy	6,07	9,04	12,39	3,23	7,37	9,43
Großröhrsdorfa	6,16	9,12	12,48	3,32	7,46	9,52
Do Arnsdorfa	6,26	9,22	12,58	3,42	7,56	10,02

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	1-4.
S Arnsdorfa	6,56	10,33	1,21	5,02	8,08	11,44
Großröhrsdorfa	7,09	10,45	1,33	5,14	8,20	11,56
Połcžnizy	7,18	10,53	1,42	5,23	8,28	12,04
Do Kamjenza	7,35	11,10	1,59	5,40	8,45	12,21

Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	5,50	11,34	2,03	7,02
Halschtrowa	6,17	12,02	2,35	7,36
Do Biskopiz	7,03	12,48	3,26	8,27

Biskopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopiz	7.30	1,40	4,20	9,01
Halschtrowa	8,15	2,29	5,30	9,54
Do Kamjenza	8.39	2,58	6,06	10,22

Moritz Schołta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucža ßo

k wuwjedźenju wschěch klampuarskich dźěłow, tjěschnych złobow (rynow) **a rołow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, železneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobschkodźene wězy ßo spěschnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuženje. **Tunje płaczišny.**

Kupujcže w kschesčžijanskich khlamach

Otty Preussa

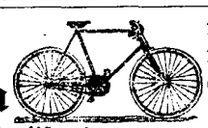
na žitnej haßy 4

mužaze a holčžaze symske ßwjerschniki, mantle, jupy, wobleczenja, kholowy,

teho runja **žonjaze a holčžaže žakety, khornarje a plyschowe jaki.**

Wulki wubjerk najtuńscheje hacž do najwoßebnischeje drasty. Tež ßo po měrje schije. Wscho njeßměrnje tunjo. Najßprawnische poßłuženje.

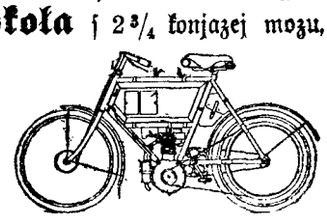
Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsčžische, najkhmańsche a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho cžaßa.

Jenoż fabrikske płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowßche **motorske dwojokola** ſ 2¾ konjazej mozu, ße ßamodźěłazym wolijowanjom ßa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drohi 10.

Kupowanske žórko za wikowarjow.

Schtrykowanſku wolmu

ſnatych dobrych płaczišny hódnych družinow,

ſpezialnu družinu: **kanariſku wolmu,**

porucža

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Wſchě družiny ſchtrympow pſchiſchtrykuju.

Kupowanske žórko za mikowarjow.

Za ratarjow!

Najlěpſche

cžěrjenſke rjemjenje

ſ jadriweje kože,

rjemjenjowy wóſk,

w kulojtych žerdkach,

ſadžěwuje ßuwanju a powjetſcha cžahanſku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,

najlěpſchi ruſki

maſchinſki wolij

1/2 kilo po 20 np.

najlěpſchi kolomaß,

zentnar nětko po 12 mk.,

kožane ſchórzuchi,

ſ rjemjenjom a bjes njeho

jara płaczišny hódno porucža

Otto Büttner,

pſchedawarnja kože, cžěrjenſkich rjemjenjow a techniſkich wězow,

w Budyſchinje

pſchi hłownym torhoſchczu 9.

Destillazija Adolfa Rämſcha naßlěd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyſchinje pſchi butrowych wikach

— 1868 ſałożena —

porucža ßwoje daloko a ſchěroko ſnate wubjerne ☞ **likěry** ☜ k kwaßam, kſchcžišnam a druhim ßwjedženſkim ſkładnoſczam w cžwizach a po waſy. Woßebje dobre ßu dwójny **rózowy, nalikowy, hontwinſki a jadroſelowy, hornjołužiſki, žołdkoſelowy ſeleny** a **cžerwjeny, zitronowy, wiſchnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturſkokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **žitny** po 70 a 60 np., a **cžiſty** cžißko 1 a 2, liter po 32 a 34 np. **Cžwizy k pjelnjenju ßo wupožcžuja.**

O Valencia O

ſtare ſchpaniſke cžerwjene wino

ßłódke a mike

zyka bleſcha po 1 mk. 25 np.

pół bleſche po 65 np.

Se ßwojim pſchirodnym tanninowym wopſchijeczom požadanje ſa jědžu ſbudžuje a žołdk ßylni, woßebje krejkhudym a blěduſchkam ßo porucža. Dostacz pola

H. Kunackoweho naßlědn.

na bohatej haßy 8.

Limettu

woczerſtwjazy napoj bjes alkohola po literſkich a korbowych bleſchach płaczišny hódno poručataj

Schiſchka a Rjeczka

na ſwonkownej lawſkej haßy.

So by ßo ſklad ſkerje wotbył, pſchedawa wot nětka

1000 ſchtuk

praßowaneho torſa

po 6 mk.

Bóſchiczanſke ryczerſtkubło

pola Njeßwaczidła.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

na ßwój ſklad **pißanych a cžornych draſtnych tkaninow** wſchěch płaczišnow, najnižſcho wobliczenych, poručejo dopomina.

Jara wulki wubjerk **lěcžnych a ſymſkich koſchlow,** pißanych a běłych, kóždeje wulkoſcze a ſa kóždu ſtarobu hižo po 30 np.

Winowa wikowarnja „Liſchczeje jamy"

(Fuchsbau).

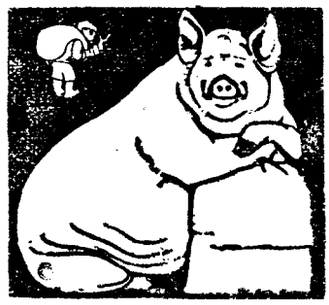
Moſelſke wino bleſchu hižo po 90 np.
Rheinſke wino = = = 80 np.
Bordeauxſke wino = = = 90 np.
Marku Italiu = = = 85 np.
ſchpaniſke wino = = = 80 np.
portugalſke wino = = = 80 np.
němſki a franzowſki kognak, němſke a franzowſke Champanſke wino

porucža

Oskar Dietrich

Telefon 704.

Pizowanſki kalk

ſnamjo A a B

porucža

Emil Dietrich w Lětonju.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerviſy

ſa 6 woſobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacž 20 np.

hacž do nanajwoßebniſchich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ßlěbornemu kwaßej porucža po najtuniſchich płaczišnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Naumanniſke

Germania jěſdne kola

najlěpſche ßwěta,

dale wſchě **pſchiſłuſchne dźele jěſdnych kołow, ratarſke maſchiny, běrnowe parniki** atd.

pſchedawa tunjo

J. T. Zſchabran

w Porſchizach (we Łužizy).

Jatrowy wolij

(Lebertran)

a fosforowy kalk

ſa ßwinje

porucža

Germania drogownja

dr. Röbera w Budyſchinje

Hermann Horn

drastowa fabrika

w Budyschinje na bohatej haßy 19.

Dokelž ßym ßebi tkaniny sa hotowe pjenjesy nakupił, tule nasymu pola mje kóždy s zyle woßebitym dobytkom kupuje:

mužazu drastu,
žonjazu drastu,
dźěćazu drastu.

Placišny nadpadnje tunjo.

Schtóž drastu potrjeba, temu ßo radźi, so by ßebi najprjedy wupoloženu drastu w mojich wukładnych woknach wobhladał.

Placišny nadpadnje tunjo.

Hermann Horn

na bohatej haßy 19.

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki sklad hotowych
cžrijow a schkórnjow
dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucža.
Pschedawanischcźo:
ßobotu a ujedźelu na bohatej haßy 3, s napschecźa stareje pósty.

Woprawnu
limettu
snatcje najlěpscheje hódnosce w korbowych bleschach po 3 litrach kaž tež po wasy kóždu měru, sa korcžmarjow woßebje tunjo, porucža
Gustav Küttner
w Budyschinje na ßerbskej haßy 10

Najlěpschi amerik.
petrolej
kupujecże, kaž móžecże ßo pscheßwědźicź,
najtuńscho
pola
J. G Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Konjaze deki,
dobry cžorny lak
na konjazy grat tunjo porucža
C. A. Pietsch
pschi žitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Koprowy vitriol
zyły a cžisty tolčeny, k naczinjenju pschenžy s wulkim direktnym kupjenjom jara tuni, porucža
Otto Engert
Telefon 33*

Mužaze kožuchi,
žonjaze kožuchi, mantle, žakety kóždeje faßony hotowe, jenož bjes poroka ßedźaze doma schiju a mam **tkaniny** na skladže na wobhladanje. Kožuchi kóždy cžaß pscheschiwam a je s nowym podschiwkom a khornarjom wuhotuju.
C. E. Rinke,
kóžkatski mischtr na bohatej hnßy 5.

Karbolineum
najlěpschi wolij k barbjenju a k pschemaczenju, w prenjotnych cžwizach po 200 kil., kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma stajnje wulki sklad po tunich placišnach
Otto Engert
en gros drogownja en détail
Telefon 33*.

Wobuczowa pschedawarnja

Heinricha Mohra

w Budyschinje

pschi žitnych wikach na rózku šukelnskeje haby

telefon 384 **telefon 384**

poruca swój **wulki sklad**

pjelsczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a stupnjow, hontwarskich, jesdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow,

stupnjow sa bal a towarstwo,

gumijowe czrije a gumijowe schkórnje,

czrije a schkórnje s drjewjanej póduschu,

filzowe stupnje a tosle,

hontwarske, jesdne a promenadowe gamasche

je šukna, trikota, pišane a s czorneje koze sa hólzy, žony a a muzskich.

Nowosc! Reformske gamasche,

teho runja **wschě pomyslne druziny stupnjow a schkórnjow sa žónske, muzskich, a dzěczi po snatych tunich placzisnach.**

Stajna wustajeńza wschěch nowosczow w 5 wukładnych woknach.

Wobhladajcze šebi je.

Skład drainèrowanskich rolkow w Lětonju

porucza **drainěrowanske rolki** wschěch wulkosczow, **wodowodowych rołow, konjazych žłobow, kruwjazych kortow, šwinjazych kortow, proštazych kortow** s rěblikom a bjes njeho, **pšyczе korta, plestrowanske platy,** wscho po fabriskich placzisnach.

Emil Dietrich.

Czerstwy paleny khosej

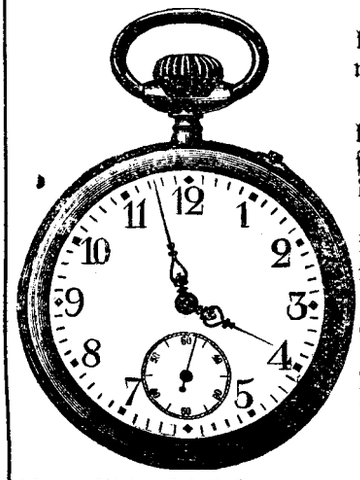
wubjernych měschenjow, punt po 90 np. hacz 220 np. porucza

Gustav Küttner

w Budyschinje

na šerbskej hašy 10.

Wupschedawanje.

Dla wuczehnjenja s mojich klamow, kotrež šym 12 lět dołho měł, šym nusowany, šwój wulki sklad hódnych

czašnikow

kóždeje druziny khětro pomjeńschicz a šym teho dla wupschedawanje, hacz do šrjedž oktobra trajaze, wotewrił.

Na šwoje nowe twory bjes poroka, kotrež šu hižo bjes teho jako dobre a tunje znate

20% wošebiteho rabatta

a na nasad stajene twory

50% wošebiteho rabatta

dawam. Dokelž sa hódnosc wschěch pola mje kupjenych czašnikow

2 lěcze pišomnje rukuju,

šo s tutym w kóždym nastuponju pschihódna skladnosc k kupjenju poskicza, kotraž šo tak bórsy njewróczi.

K. Köchlerowy nasl.

Theod. Thiele

na rózku šerbskeje hašy.

Młóczenje s parnej maschinu

na msdu czini **Bóschiczanski knježi dwór.**

Měchi

wscheje druziny, žitne měchi, mukowe měchi, pizne měchi sa konje, **šlomniki** hižo po 1 mk. 50 np., **trawne płachty, hadreschcza** atd.

po fabriskich placzisnach porucza

Heinrich Lange

s napschecza sloteje hwězdy.

Pospyt pscheßwědczi!

S pschihodnej skladnosczu šym wjetsche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak so je mi móžno, s dweju **jara dobrejn 5 np. zigarow** czišło 458 a 460, s czisteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanejn** a po šwojim sestajenju **bjes poroka** šo palazeju a **wubjernje šłodźazeju**

10 schtuk

jenož po

39 np. a 40 np.,

100 schtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pschedawacz.

Proschu, spytajcze!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětschka

na rózku žitneje a šerbskeje hašy.

Nowe połnojerje

jara rjane schtuku po 5, 6, 7 np., mandlu tuńscho porucza

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej hašy 16.

Dźiwje kastanije a žołdze

po najwjetschich placzisnach kupuje

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 33*

Wot ßoboty 8. oktobra

wotmĕwa ßo pola naju

wupschedawanje

po płaczišnje khĕtro poniženych tworow wschĕch wotdźĕlenjow.

A. & W. Neuhahn,

pschedawarnja pißanskich, kožanych, galanterijowych a krótkich tworow, hrajkow, luxusowych a hospodarskich wĕzow.

Dla pschetwarjenja a powjetschenja

mojeje pschedawarnje

wulke

wuprósdnjaze pschedawanje

we wschĕch wotdźĕlenjach mojeho składa,

wot ßoboty 1. oktobra hacž do schtwórtka 6. oktobra

pschedawanske dny sa

wolmjane a židźane drastne tkaniny,

wot pjatka 7. oktobra hacž do wutory 11. oktobra

pschedawanske dny sa

žonjazu drastu.

Wumsaczne płaczišny ßu pódla dotalnych na płaczišnowych zedlach napißane a ßu s dźĕla hacž

do połojcy ponižene.

Alphons Schauseil.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim domje w Budyšinje.

Za nawóžki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 41. Sobotu 8. oktobra 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Rowe poraženje Japanskich pšched Port Arturom.

Schtyri dny dołho, wot 19. hacź do 23. septembra, ßu Japanšzy pospochi, kaž je general Steßel zarej powjedźił, połnózne a wječorne Port Arturske wobtwjerdźenja nadběhali. Rußojo ßu wschě nadběhi dobyczeršzy wotrasyli. Pola chineskeho templa a wodowoda ßo Japanšzy dweju naßypow smozowachu, kotrajź běschtej ßo s bombami do zyła rostšélakoj. Wodowód Japanšzy wupuscźichu. Poßledni nadběh na wyßoku horu Rußojo 23. septembra rano w 5 hodźinach wotrasychu. Tam běchu Japanšzy hižo naßypy wobßadźili, maschinske tšélby na nich postajili a do Rußow tšélachu. General Kondratěnko jeneho leutnanta s pioněrami a dobrowólnikami pod roskasowarstwom jeneho wyschka wotpóßka, kotsiž ručzne bomby, s pyroxolinom (tšélnej bawłnu) pjelnjene, do naßypow mjetachu a je tak do powětra rosbuchachu. Japanšzy ßmjercź wustróżeni roscźěkachu, a sa nimi ßo dobrowólniży 5. regimenta pod jenym hejtmanom puschcźichu. **Japanšzy ßu něhdźe 10,000 muži pšchi tychle nadběhach shubili.** Ruśzy wojazy ßu rjekowšzy wojowali, woßebje je ßo 5. regiment wusnamjenił.

General Stessel je dale 30. septembra powjedźił, so je wojowanje po krwawnych nadběhach wot 19. hacź do 23. septembra troschku wocźichło. Nětkole Japanšzy pomałscho postupuja. Do wobtwjerdźenjow a do snutskowneho města woni dale tšéleja. Rußojo husto wupady cźinja. Smyßlenje wojakow je rjekowske. S hojeńnjow ßo wschědnje sranjeni do fronty wrócźeja.

Druha powjesć wo poßlednich krwawnych nadběhach praji:

Pšchi poßlednich nadběhach ßo Japanšzy wospjet na Wyßoku Horu, sa Ruskich jaraważnu, dobywachu. 22. septembra ßo woni hory smozowachu, po kotrejež nahłych brjohach běchu kaž mrowje horje saléšli. Dokelź bě jara sważliwe, horu Japanskim wotdobycź, nochzyšche general Steßel k temu powschitkowny roskas dacź a sa to dobrowólnikow pytacź da. Kóždy wojak, kotrehoż ßo wopraschachu, bě swólniwy, ßobu hicź. Tymle dobrowólnikam a offiźeram, jich nawjedowazym, ßo ručzne bomby ßobu dachu, kotrež do Japanskich mjetachu, hdyž ßo k nim pschibliżichu. Po sadwělnym wojowanju ßo Ruskim poradźi, Japanskich s wyßokeje hory wuhnacź. Rußojo wobliczeja, so ßu Japanšzy sa cźaß schtyridnjownych nadběhow 10,000 muži shubili.

General Steßel je wosjewjenje wudał, w kotrymż ßo Bohu a rjekowskim wojakam sa wotraženje nadběhow dźakuje.

Jendźelske nowiny ßu wo poßlednich wojowanjach pšched Port Arturom wot ßwojeho dopißowarja w Cźifu scźěhowazu rosprawu dostałe:

„Wojowanje wot 19. hacź do 23. septembra k najnjemdrischim wojowanjam nowschich stawisnow ßluscha. S wobeju stron ßo s hruboscźu wojowasche, kotraź ßo njehodźi wjazy khroblosć mjenowacź. Pardon ßo njedawasche a ßo njeźadasche, wojazy w jěsorje krwě brodźachu. S njewustawazej wojowanskej njembroscźu běchu woni kaž wobłudnili. Nadběhi Japanskich ßo woßebje na wyßoku horu a dwaj naßypaj w jejnym ßußodstwje měrjachu. Naßypaj ßo s melinitowymi bombami rostšéleschtej a Ruśzy běchu s tym nusowani, wrócźo hicź. 23. septembra ruski leutnant Podgorski nadpad s ručznymi bombami, s tšélnej bawłnu pjelnjenymi, scźini, s cźimż ßo wjele Japanskich do kruchow rostorha. Rußojo wospjetne japanske nadběhi pschezo saßo wotbiwachu. Jedyn japanski bataillon, kotryż w njekrytym stejischcźu w jenym dole stejesche, ßo s ruskimi schrapnellemi nimale sanicźi.

Chinesojo, kotsiž ßu pšched Port Arturom Japanskim pomhali ranjenych wojakow hrjebacź a wot tam do Cźifu pschijeli, powjedaju, so ßu brjohi wyßokeje hory s Japanskimi cźěłami a wottorhanymi cźěłowymi stawami pschikryte. Pschi nadběhu na naßypy pola pagody (chineskeho templa) ßo skoro zyła 9. japanska diwisija snicźi; cźěła s hromadami wokolo leżachu. Duscha Port Arturskeho wobaranja je general Steßel, kotremuż generalaj Kondratěnko a Fock dostojnje po boku stejitaj. Port Artur je s zyrobu na doßahaze waschnje sastarany. Jeho sakitarjo ßu pscheßwědcźeni, so hischcźe wjeleměßacźne wobłěhanje wudźerża. Wschě powjescźe wo wobcźežnych wobstejnoscźach w Port Arturje ßu s japanskeho žórka a s wjetscha wumyßlene.

Poßledni cźaß Rußojo w Port Arturje Japanskich s pschiwjasaneho powětroweho ballona wobkedźbuja. W februarje běchu leutnanta Lawrowa do Port Artura póßłali, so by tam powětrojěsdne wotdźělenje wodźił. Prjedy pak, hacź ballony pschiwjesechu, běchu Japanšzy město woblehnyli. Na to je Lawrow wschu židu w Port Arturje pokupił a ßam jedyn powětrowy ballon shotowił. Druhi ballon je wón s kožowych płachtow sdźěłał. Wón je ßo hižo s woběmaj ballonomaj do wyßokoscźe puschcźił a stejischcźo Japanskich wobhonił.

General Steßel ßo wo to stara, so ßo njeby s zyrobu lichowało. Teho dla je wón wikowarjam wschu muku wotkupił, s kotrejež punt po něhdźe 50 np. pschedawa, mjes tym so běchu wikowarjo płacźisnu prjedy na něhdźe połdra hriwny sehnali. Wojazy ßu generalej Steßelej adreßu pschepodali, w kotrejź praja, so ßwojeho khroblkeho wjednika wobdźiwajo cźesćźa a sawěscźeja, so budźa po jeho pschikładźe cźinicź; Port Artur njeßmě ßo ženje njepscheczelej pschepodacź.

Japanske bomby husto do snutskoweho města lětaju. S jenej tajkej bombu je ßo jedyn w Port Arturje saßydleny Němz morił. Bomba psches tšechu sklądownje do pinzy dele slecźi, hacź runje běchu ßebi myßlili, so tšecha bomby wudźerži.

Pšched Mukdenom

njeje hischcźe pschezo k dawno wocźakanej bitwje dóschło. Japanšzy ßu drje spytali, na zyłej cźarje postupowacź, tola pytnywschi, so je ruske wójsko nětkole wjele ßylnische, dyžli pola Liaojana, njeißu ßo dali do wojowanja saplescź, ale ßu ßo sawrócźili. Hłowny wjednik ruskeho wójska, general Kuropatkin, chze pjecźa nětcźišche pschihódne wjedro k bitwje wužicź. Wschо na to pokasuje, so ruske wójsko dale k połnozy wrócźo njepocźehnje a so je wulka bitwa blizka.

Poßlednje dny ßu ßo jenoż njewažne bitwiczki s połodnja Hunskeje rěki wotmětwałe. Wschědnje do Mukdena japanšzy jězdni pschikhadźeja, kotrychž je general Mischcźenko sajał. Woni ßu wuhłódnjeni a se symu dyrkotaju. Na nich ßo srudnje hlada. Ruśzy kosakojo njepschestawajzy nadpady na japanske pschedwójsko cźinja.

Japanske torpedowe łódże

ßu ßo tele dny se ſatraſchnym wichorom cźežko wobſchkodźike. Duž ßu dyrbjake pſchi brjoſy wucźek pytacź.

Mobiliſazija w Japanſkej.

Hacź dotal ßu Japanſzy pſched Port Arturom a w Mandźurſkej wjazy dyžli 160,000 muži ſhubili. Wjazy dyžli pſches njepſchecźelſku kulku je pjecźa na ſpanſku khoroſcź beriberi wumrjelo. Wojazy ßo ſe ſpanjom ſjimaju, ſ kotrehož wjazy njewotucźa. Khoroſcź, kotraž je ßmjertna, pjecźa ſ wuživanjom rajßa, hižo pſched dlějſchim cźaßom warjeneho, naſtawa.

Dla wulkich ſchkodowankow, kotrež ßu Japanſzy pſches njepſchecźela a khoroſcźe poczerpili, ßu woni nuſowani, druhu reſervu a prěnju pokojzu krajneje wobory k khorhoji ſwolacź. Ludźi, kotſiž běchu prjedy pſchi wusběhanju ſa njekhmanych ſpóſnali, ßu nětko wobronili a na wojowniſchcźo póßkali. W tu khwilu pjecźa japanſke wójſko, pſched Mukdenom ſtejaze, ſ 228 bataillonow pěſchkow, 61 eſkadronow jěſdnych, 630 pólnych a 306 hórſtich kanonow, 54 hubizow a 64 maſchinſtich tſělbow, dale ſ 55 pionérſkich kompagnijow, 10 trainſkich bataillonow a 10 ſanitetnych a kolojěſdnych wotdźělenjow wobſteji.

Chunchuſojo

ßu rubježny lud, kotryž pódla Chineſow Mandźurſku wobydli. Chunchuſojo ßu pſchecźiwnizy Ruſkeje, dokelž wona jich rubježniſtwu wobaruje a porjad w kraju poſtaja. Hižo wot wjazorych lět Chunchuſojo nadpady na ruſku żeleſnizu w Mandźurſkej cźinjachu. Hdyž běchu Japanſzy Ruſku ſ wójnu pſchekhwatali, ßo Chunchuſojo hnydom do Japanſkeje ßkužby ſtajichu. Tež w pokodniſchej Mongolſkej japanſzy wotpóßlanzy dobrowólnikow najimuja a ſ nich wójſko rjaduja. S Chineſow ßo woßebite wotdźělenja tworja, kotrymž rěkaju „miliza chineſkich dobrowólnikow. Cźile dobrowólnizy ßu ſe ſtarymi tſělbami wobrónjeni, kotrež ßu ßo ſ Japanſkeje pſchiwjeſke. Tež ßo mjes nich ručne bomby rosdźěleja. Japanſzy dobrowólnikow derje płacźa.

Na rańſchochineſkej żeleſnizy ßo patrouilla wyſchſcheho leutnanta Jakowlewa ſ 200 muži ßylnej cźrjódu Chunchuſow ſetka. Tucźi běchu wojeŕſzy derje wuwucźeni a wuſtojnje tſělachu. Wyſchſchi leutnant Jakowlew ßwojim ludźom ſ konjow ſlěſcź da a do rubježnikow ſ khowankow tſělesche, hacź pomozna patrouilla wyſchſcheho leutnanta Kußakowa ſaſkak pſchihna, kotrehož běchu Chineſojo ſawołali. Wobej patrouilli ßo do rubježnikow daſchtej a jich njedźiwajzy jich wjetſchiny roſehnaſchtej. Ruſkim 20 Wincheſterſkich tſělbow, 40 puntow pólvra, 12 koni, 10,000 ßlěbornych pjenjes a 500 ßlěbornych taflow, 15,000 rublow hódnych, do ruki padźe.

Pola Fancyjatuna ſ wjecźora Kharbina 100 Chunchuſow żeleſnizu nadpadźe, ſtražnika mori, żeleſnizu na 6 měſtnach roſtſěli a dwě telegrafowej żerdźi powali. Wotdźělenje koſakow ßo ſa Chunchuſami puſchcźi a ſ dobom żeleſnizu wuporjedźi. Koſakojo ßo pſchi tym 6 hiſchcźe njerosbuchnjenych patronow dohladachu.

Japanſzy jako podtłóczerjo Chineſow.

Se wſchěch ſtron Koreje a Mandźurſkeje, kotruž ßu Japanſzy wobßadźili, ſkórźby pſchikhadźeja, ſo japanſzy wojazy žony wumozuja a ſo lud nuſuju, jim robocźicź. Lokomotiwow njemějo, pſched cźahi Chineſow pſchahaju, kotſiž dyrbja je cźahnycź.

W poknóznej Koreji je ßo nowy tajny ſwjaſk ſakožił, kotryž je ßebi ſa ſamér wſał, mjes ludom dowěru a nadźiju na Rußow roſſchěrjecź a jón napominacź, ſo by Ruſkim pomozny byl, hdy bychu ßo ſaßo w Koreji pokaſali.

Hdźežkuli ßo Japanſzy pokaſaju, wikowanje hinje. Wina na tym je, ſo Japanſzy ſ podražowanymi (falſchowanymi) pjenjeſami abo ſ pokaſkami na japanſku ſtatnu banku płacźa, kotraž chże je hakle ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnicź, hdyž Ruſka po ſkónczenju wójny wójnſki dołh ſaplacźi. Dalſcha wina je ta, ſo Japanſzy, hdźežkuli pſchińdu, wikowanje na ßebje ſtorhnu bjeſe wſcheho dźiwanja na domjaze wobydleŕſtwo. Tak ßu tež w Niucźwanje cźinili. Duž tam chineſke wobydleŕſtwo jara ſkorźi, ſo ßu Ruſzy wotcźahnyli. Japanſzy ßu lud, kotryž ſe wſchěm wikuje. Druhe, ſchtož ßo Chineſam njelubi, je to, ſo japanſzy wojazy, w jich domach w kwartěrje leżazy, doma doſpołnje naſy khodźa. Jenož do ßkužby ßo woblekaju. Toßame tež pucźowarjo po Japanſkej pißaju, kotſiž ßu ſ naſtróżenjom widźeli, ſo ßo Japanſzy w dźiwadle a na dróhowej żeleſnizy naſy wußlékaju.

Se wßow pſched Mukdenom je wſcho chineſke wobydleŕſtwo pſched Japanſkimi do Mukdena cźekło. Tam je nětkole żiwe wikowanje, woßebje ſ koženi, kotrež Ruſzy ſa ſymu trjebaju. Dowěra Chineſow do Rußow je tajka, ſo ſe wßow a mjeńſchich měſtow tež žony a dźěcźi do Mukdena jako do wukhowa pſchicźahuju. Jenož chineſzy ſaſtojnizy Rußam njepſchecźelſzy napſchecźo ſteja. General Kuropatkin je teho dla nuſowany byl, chineſkeho guverneura w Mukdenje wotßadźicź.

Ruſzy w Koreji.

S hłowneho korejſkeho měſta Söula je powjeſcź dóſchła, ſo je 9 kilometrow pſched Genſanom 600 Ruſkich pſchicźahnyło. 200 Ruſſow ſe 6 pólnymi kanonami ßo w Pukcźjenje wocźakuje. Hłowne ſtejiſchcźo Ruſkich w poknóznej Koreji budźe Jenczen.

Symnokrejnoſcź jeneho ruſkeho namórſkeho wojaka.

Kaž ruſke nowiny „Nowoje Wremja“ pißaju, wocźiży ßwědzy mjes njeliczomnymi pſchikładami ſymnokrejnoſcźe a měra ruſkich matroſow wo ſcźěhowazym podawku powjedaju. Hdyž ßo po krwawnej namórſkej bitwje 10. auguſta na panzerowanej łódźi „Zeſarjewiczu“ hotowachu, w bitwje padnjenych towarſchow pohrjebacź, k ſtarſchemu offizérej ſ wjeßełym wobliczom, ſranjeny a zyle ſawobaleny matroſa pſchińdźe, kotryž měješche hižo Jurjowy kſchiž, a ßo jeho woprascha: „S kim dyrbi ßo tale wottorhnjena ruka pohrjebacź?“ — „Bratſje, pohrjebaj ju ſ tym, kotremuž wona ßłuſcha“, ßo jemu wotmolwi. „Wona mi ßłuſcha, knjeże“, matroſa wjeßeły wotmolwi. — „Dha ju pohrjebaj ſ tym, kotryž je tebi najlubſchi“, jemu ſtarſchi offizér radźeſche. Matroſa ßo wotßali. Sa khwilu ßo wrócźiwſchi wón offizérej praji: „Sſym ju ſ nohomaj mojeho admiral pohrjebał“.

Swětne podawki.

Khorowatoſcź krala Jurja

ſaßo wobojenje ſbudźuje. W nozy drje kral nětotre hodźiny ſ měrom ſpi, tola wokoło ranja jeho pſchezo ſaßo kaſchel cźwiluje. Kral ßo w ſahrodźe Pilniſkeho hroda wſchědnje wujéſdźuje. Hibanje w cźerſtwym powětſje je jeho ſtrowju ſpomožne.

Evangelſki ſwjaſk

je ſańdźeny tydźeń w Draždźanach ßwoju hłownu ſhromadźiſnu wotměŕ. Pſchi njej ßo kultußowy miniſter ſe Seydewitz a ßobuſtawy evangelſko-lutherſkeho konſiſtorſtwa wobdźělichu. Sa evangelſkich w Awſtriſkej je ſhromadźiſna 15,000 hriwnow jako dar luboſcźe poſtajiła.

Swada wo Lippeſko-Detmoltſke regentſtwo.

Małki Lippeſko-Detmoldſki krajik je ſajimanje zyłeje Němſkeje a wukraja na ßo wobrocził. Kaž je ſnate, je póndźelu tydźenja regent tuteho krajika, hrabja Ernſt Lippeſko-Bieſterfeldſki, wumrjeł. Jeho ßyn, hrabja Leopold Lippeſko-Bieſterfeldſki, je tón ßamy dźeń khěžorej Wylemej wojſjewił, ſo je jeho nan wumrjeł a ſo je wón regentſtwo pſchedewſał. Na to je jemu khěžor ſcźěhowazy telegram póßkał:

„Dla wumrjecźa Waſcheho knjeſa nana Wam ßwoju ßobuželnoſcź wuprajam. Dokelž njejßu prawne wobſtejnoſcźe na żane waſchnje wujaßnjene, njemóžu Waſche pſchedewſacźe regentſtwa pſchipóſnacź a tež wojakam njedam pſchiſzahacź.“

Tónle telegram je hakle tydźeń poſdźiſcho do ſjawnoſcźe pſchiſchoł a wſchudźom wulke dźiwanje ſbudźił. Khěžor je ſ nim ſa żadanje ßwojeho ßwaka, hrabje Adolfa Schaumburgſko-Lippeſkeho, kotryž je ſ jeho ßotru woženjeny, wuſtupił. Hrabja Adolf Lippeſke regentſtwo ſa ßebje żada, dokelž je mjes prjedownikami Lippeſko-Bieſterfeldſkeje ßwójby jedyn ſtaw, kotryž po jeho měnjenju njeje němſkim wjerchowſkim ßwójbam runoródny byl. S dobom pak je tež jedyn druhi muj hrabje Leopolda Lippeſko-Detmoldſkemu ßejmej wojſjewił, ſo ani hrabja Leopold Lippeſko-Bieſterfeldſki, ani hrabja Adolf Schaumburgſko-Lippeſki ſakońſkeho prawa na tamniſche regentſtwo nimataj, ale ſo wone jenož jemu, mjenujzy hrabi Erichej Lippeſko-Weißenfeldſkemu, pſchißłuſcha. Zyły ßwět ßo tejle ſwadze ßmějkoze. Wo Lippeſko-Detmoldſke regentſtwo by ßo lědma ſchtó ſwonka tehole krajika ſtaral, hdy by ßo khěžor do ſwady njemeſchał. Wěz je cźim ſajimawiſcha, dokelž ſtaj Lippeſko-Detmoldſke knjeżerſtwo a ßejm pſchecźiwo khěžorowemu telegramej nanajraſniſcho proteſtowałoj a namjetowałoj, ſo by njeſtroniſki ßud wo tym roſßudźił. Statny miniſter Gevekot je ßo ſmużił, jara khrobłe ßłowa pſchecźiwo khěžorej porěcźecź. Wón ma khěžorowe wuſtupjenje ſa njeprawe ſa-

pschimnjenje do wjerchowstwoweje ßamostatnoscże. Ženje ßo Lippesko-Detmolske statne knjeżerstwo s tajkimi abo podobnymi wosjewjenjemi, s kajkejeżkuli strony njech pschińdu, satraschicz abo ßo w ßwojich prawnych saczuczach samylicz njeda. Jenoż swonkownemu nakoženju mozy by ßo wone podwoliko. Wot nemskeje swjaskoweje rady pak knjeżerstwo woczakuje, so njebudże wumozowanje Lippesko-Detmoldskeho kraja ßobuczinicz, ale so budże ßo pschecziwo temu pschecziwjecz. Hrabja Leopold je ßo rosßudźił, regentstwo hnydom složicz, hdy by ßrednisti ßud pschecziwo njemu rosßudźił. Semrjety kral Albert, kotrehoż ßu psched 8 letami sa ßrednistkeho ßudnika w tejßamej wezy postajili, je tehdy, każ je snate, rosrißał, so je Lippesko-Biesterfeldska ßwójba druhim nemskim wjerchowstwam runoródna. Drusy ßudnizy drje w tej ßamej myßli rosrißaju.

Hererośki sbeżk w nemskej krótkowjeczornej Afriży

ßo bórsy potlóczi. Po nowschej powjesczi wjednika nemskeho wójska, generala s Trotha, jenotliwe nemske wotdżelenja czekazych Hererow psched ßobu czerja. Sbeżkarjam je ßo wjele skotu sebrało, sajate, na czekańzy wostajene żony a dżeczi powjedaju, so hereroszy wjednizy njejßu wjazy psches jene, a so je sbeżkarjow móz slemjena. Dżel Hererow by ßo rad podał, tola ßo satsełenja a khostansa boja. Sbeżkarjo pjecża pod njedoßahanjom wody czerpja. Mnosy ßu pjecża sawutlili. General s Trotha meni, so chże dżel sbeżkarjow saßo k wjeczoru czahnycz, so pak chzedża ßo psches wobstupjenje nemskeho wójska pola Ganasa pschekamacz.

Dom w zyganskej drósy.

Najhubjeńschi dom w zyganskej drósy w Prasy ßkuschesche psched wjazy hacz schtyrzyczi letami pschekupzej Wjerochej. To bě na tehdomnische poměry a na ßwoje powołanje njewschědnje wsdżełany muż. Runjeż njebudźische ßo mohł wupokasacz ani s jenym wußwědczenjom se żaneje wyschscheje schule, wustejesche ßo wubjernje na nekotruzkuli wědomoscz. To bě ßamowuk, czitać, a teho dla bě mnoho nawuknył.

Wjeroch wukhadżesche s mesta, kotrez bě w naschim kraju dawno snate ßwojeho postupa a schersceho roshlada dla. To bě s teho nastało, so běchu ßo w sańdżenoszczi kożde leto do wschěch konzow pschekupzy s czrjódami roslěhowali, kotsiż ßo s pschedawanjom ßwojich tworow njewobmjesowachu na tónle dżel semje, ale kotsiż mějachu tez doscz wutrobitoscze, tez tam ßo puschczicz, hdżez ßo tez najsważliwischi pucżować jeno s czrjódu wobronjenych by swerik. Wschako to hischcze njeje tak dołho, so ßu Jendżelczenjo, dobywschi ßo do kraja krala Meneleka, w Africy — tam nadeńdżechu tez dweju wikowarjow s płatom. Tuczi pschekupzy, kotsiż ßo dundachu po zyłym ßwěcże wikowanja dla, wróczachu ßo domoj niz jeno s pjenjesami, ale tez s bohatymi nashonjenjemi a s zyle druhimi nahladami, dyżli czi maju, kotsiż dale pjezy pschischli njejßu. A so jich powjedanje a skutkowanje njewosta bjes wliwa na poměry w domisnje, ßo ßamo wě.

Tez Wjeroch wukhadżesche se ßwójby ßwětowych wikowarjow, se ßwójby pschekupskich teptarjow semjekule ...

Běsche to lěta 1859, tu pscheda ßwój wobkhod, kiż bě w rybjazej haßy, mkodemu mużej, wuwuczenemu klamarjej, s mjenom Władykej, kotryż, wróczíwschi ßo s wójny, chzysche ßebi ßwoje bycże sakożicz s małym, po nanje namrětym samożenjom.

W tehdomnischim czaßu, hdyż hischcze rjemjeßko ßwobodne njebě, njebě tak ßnadna wez, ßo sczini ßamostatny pschekupz, a teho dla s wobkhodom ßo pschedawachu tez prawisny. Wobßedżeć ßo pschemenjesche, ale firma wostawasche ...

We westym swjasku swosta Wjeroch se ßwojim naßlednikom Władyku. Pschińdże jemu na myßle, sakożicz fabriczku sa wichsu a sa towarscha pschi tym pschiwsa Władyku.

Bydlach jako mały studentk pola Władyki a mějach druhdy składnoscz, s wuczobnikom, kotremuż s krótka Hanß rekachmy, a kotryż jako samożity pschekupz psched dwěmaj lětomaj w Nowym Orleansu wumrje, wopytacz tule fabriku, kiż bě w hižo naspomnjenym Wjerochowym domje w zyganskej drósy.

Njesabudu woßebje żenje na to, schtoż ßym w tym domje wuhladak, hdyż mje tam póßkachu, so dyrbju jenemu khudemu najeńkej tam napominazy list wotedacz. Shonich posdżischo, so ßym k temu wubrany był teho dla, dokelż ßebi wobßedżeć domu njewěrjesche tam ßam dóńcz. Niż ßnadż teho dla, so budżische jemu tam hrosył nekajki strach, ale teho dla, dokelż ßo bojesche, se ßwojimaj ßamßnymaj wocżomaj hladacz tamnischemu hubjeństwu do wobliczа; haj, so ßnadż budżische njeporjadnemu najeńkej mohł hischcze neschto daricz. A dyrbjesche najimański pjenjes bracz, dokelż jemu njespuschczesche ani stat dawkow, ani wěriczel danje sa kapital, kiż na tym domje stejesche, kotryż bě hewak doscz wulki a mějesche tez ßwoju płaczisnu, s najmjenscha jako twarnischczo.

Běsche to hobrska jama, w kotrejż pschebywasche hromada ludźi w rosdrěnych lapach, po kotrychż ważachu tyßazy stonożkow a schczónow a psches kotrychż skakachu wulke a make mysche a druha njerodż.

W tutym domje, pschi semi sadnjeho twara, namakasche ßo „fabrika“ sa wichsu. A to dżěkasche ßo tam wichsa dweju druzinow: „Parizska“ s czerwjenej etiketu bě najdróżscha, „kawczukowa“, kotraż drje ßo tez w ßamßnym kotole pschiprawjesche, běsche pak mjenje hódna, a na poßledku dozyła wschědna wichsa („jendżelska“) se selenej etiketu.

Wjeroch bě horliwy czeszczer Franzosow a rodżeny pschecziwnik Jendżelczanow, teho dla bě tez jeho wichsa s franzowskej etiketu najlěpscha, s jendżelskej najschpatnischa.

W tej fabriczży wěso dżěkasche ßo w najponiżnischich poměrach. Wscho hromadże mějachu tam schtyrjo człowjekojo dżěło: dwaj muzskej a dwě żónskej. S muzskeju bě jedyn s dobom tez domownik w hubjenej barazy. Druhi bě — laborant.

S wudobywanjom to runje woßebje derje njeńdżesche. Winska konkurenza pobiwasche makuschke Prazske rjemjeßko w zyganskej drósy. Nimo teho pschińdżechu wobßedżerjo wobkhada do teho, so je mjes ludźimi, tam postajenymi, jebak, pschetoż bě sjawna wez, so ßo s domu khětry dżěl hotoweje twory shubiwa.

Hdyż běchu pschekschiwjenja tak daloko dozpěke, so budżische było s hrěchom, jim konza njesczinicz, rosßudźi ßo Wjeroch, paducha pschi skutku pschekwapicz.

— — — — — — — — — — — — —

Dyrbimy spomnicz na wez, kotraż s naschim powjedańczkom wuszy swißuje.

Wjeroch mějesche ßyna pola wojakow, kiż bě se ßwojim pokkom delka w Italskej pschi wójsku. Po bitwach pola Solferina, Magenty a Montebella wróczichu ßo mnosy domoj, mnosy pak tam tez wostachu.

Wjeroch czakasche podarmo na ßwojeho ßyna, rjaneho a nimo teho mudreho hólza, kotryż bě ßo pschecziwo nanowej woli, haj, po wulkej swadże s nim, běku ßuknju woblekł.

Wjeroch drje powjedasche, so budżische hłupakej a njedżaknemu dżěsczu pschał, so bychu jeho tam delka we wójnje pokhostali, ale pschi tym krwawjesche jemu wutroba. Bě pschikhileny hólzej, wo kotrymż wjedżesche, so bě herbowak twjerdu hkowu a pschi tym nakhilnoscz k wurjadnoscżam po nanu, każ kożdy dobry nan, a ßnadż s luboscżu, neschto wjetschej, hacz to wschědnje bywa.

Dawno bě hižo po wójnje, ale ßyn ßo njewróczi. Staroscziwy nan bě kożdy dżeń na póscże, so by ßo praschał, hacz njeje żadyn list s Italskeje na njeho dóschoł, kożdy dżeń by pschikhadżał do Władykowych klamow, myßlo ßebi, so mohł ßo dopiß wot ßyna tam sabłudżicz, dokelż njewjedżische wo tym, so bě mjes tym nan wobkhod w Rybjazej haßy pschedał. Dwaj krócz sa tydżeń khodżesche na měschczańske komando ßo praschecz, hacz je jeho ßyn żiwy abo morwy — ale podarmo bě wschě napraschowanje. Wschědnje jemu wotmolwjachu se ßamßnymi ßkowami: „Njeje tu niczo!“

Ponórjeny do myßliczkow, hdże mohło jeho dżěczo w dalinje pokhowane bycz, abo hdże ßnadż, czeżży ranjene, daloko wot wótcziny mreje, stupasche Wjeroch k zyganskej drósy. Derje jemu njebě. Snutskownje bě czwilowany a tak bě sprózny.

To bě hižo w jědnaczich, hdyż dóńdże k wrotam ßwojeho domu. Sastupi do „fabriki“ a kopny do hromadow tyskow, kiż běchu tam k napjelnjenju pschihotowane.

Na poscżeni běchu polzy s hotowymi tworami. Runje s tam ßo shubjowasche. Wjeroch ßo ßyże tak daloko wot njepschijomnje wonjazeho dżěka, so to njetrjebasche czuchacz, so pak mózesche widżecz, hdy by tam paduch ßo dobył.

Wjeroch njebě bojasnik, tola bě jemu njewjeßele w tymle rumje. „Schto dha, hdy byschtaj dwaj pschischkoj na tebje“ — pomyßli ßebi a bjesdżak ßahny sa revolwrom.

Ssedżesche, ßedżesche czakajo. Na dobo saduny symnje wot duri a na Wjerocha, wón wuhlada nuts stupacz wyßoku, do płaschcza sababjenu postawu. — — —

Wjeroch njedychasche. Postawa runje na njeho krocżesche. Na dobo sasta. Tu postany tez Wjeroch khwatnje. Spósna pschikhadżazeho.

„Ssyno!“ sakschikny. „Ssyno, czeho dla mje tule pytasch?“

„Nimam ſbytknje cžaßa“ — bě wotmołwa, kiž klinczeſche tak dźiwnje, tak próſdnje a ſcherjeńſzy.

„S wotkel pſchikhadźeſch? praj, praj!“

„Pſchikhadźam ſ rowa.“

Wjeroch ßo ſatſchaßny.

„Wſchako ßy tola żiwy a ſtrowy, mój luby!“

Żiwy a ſtrowy?“ ſe ſrudnym hłoßom wospjetowaſche ßyn a wotwjerajo płaſchcź rjekny: „Tu hlej!“

A Wjeroch wuhlada na ßynowym wutrobnju tſi krwawe rany.

„Pſchiſchoł ßym, nano, ſo bych tebi prajił, kak ßo mi wjedźe. W bitwje pola Magenty trjechi mje granata, a mrějo pytnych, kak jedyn ſ wojakow mi kapßy wobmaßowaſche. Cžujach, kak mi toſchku ſ twojej a macžeŕnej fotografiju — to běchu ſcžěnowe wobraſy — wucžeże a mały pjenjes, a kak na mojim porſtu pytny wopomnjeńſki pjerſchcžeń, kotryż ßy mi darił, chżyſche jón dele ſcžahnycź. To nochżyſche hicź, duż wſa teßak a wotrubny mi porſt ſe ſkotej wobrucžku. Hladaj!“

Pokaſa mi ruku ſ krwawym kónczkom.

„Potom mje ſakopachu.“ Dorěcža.

Nan chżyſche ßyna wobjimacź, ale w tym wokomiku roſpłuny poſtawa do niczeho.

To bě widżenje. Wjeroch khwataſche ſ „fabriki“.

Minyſchtaj ßo něhdże dwaj měßazaj po tamnej nozy, tu ſaſtupi do klamow pſchekupza Wkadyki runje, hdyż tam bě też Wjeroch, mkody cžłowjek, ſo by ſchkleńczku palenza pił. Potom ßo pokhili k Wkadykej a praſcheſche ßo jeho mjelczo, hacž by jemu nochżył jara rjane wěży wotkupicź.

Wkadyka ſkónczńje ſwoli, a wěży leżachu na blidźe. Wjeroch ſ wcžipnoſcžu na nje pohlada a ſawoła: „Ja je kupju! Ale tule pódla!“

A hižo ſeſtorka zuſeho do pódlanſkeje ſtwiczki.

„Wy ſcže był wojak, niźwěrno?“

„Haj!“ tón wotmolwi.

„Běſchcže pſchi pißezkim regimencže?“

„Haj, knjeże!“

„Scže byli pola Magenty?“

„Haj!“

„A tam ſcže padnjeneho wyſchka pokradnył, a jemu wotrubli porſt ſ tymle pjerſchcženjom?“

Schpatnik wuwali wocži a mjekotaſche:

„Kajki je to dźiw? Hdyż ßym jeho tola ßam pokhował.“

„Njeje żiwy!“

„A ſ wotkel to wſchitko wěſcže, knjeże?“ rjekny njekhmanik.

„Ssam je pſchiſchoł mi to prajicź. A tebje bych mohł ßudej pſchepodacź, ale dźiwajo na njebo ßyna, woſtaju to. Nětko pak měj ßo ſ procha!“

Wjeroch powjedaſche to jeno najdowěrniſchim pſchecželam. Wſchitzy tſchaßechu ſ hłowu a dopokaſowachu jemu, ſo je ßonił, a ſo je to ßnadź w pokſpanju widźał.

Njeſtaraj ßo!

Swoje dźełko ßwěru haj!
Bóh na twoje wußywanje
Kładże ßwoje żohnowanje,
Modliſch ßo: Deſchcź, ßłónzo daj;
Duż ßo njeſtaraj!

K wyßokoſcži pohladaj,
Hdyż cže w duſchi ſtaroſcź tyſchi;
„Mój Wótz ßwoje dźěczo ßłyſchi!“
Tak ty ſ dowěrjenjom praj;
Duż ßo njeſtaraj!

Na to ßwoju wěru ſtaj,
So pſches Khryſta prawdoſcź, rany
Wot Boha ßy pſchewodżany
Na puczu pſches cžaßny kraj;
Duż ßo njeſtaraj!

K. A. Fiedleŕ.

Ze Serbow.

Sserbſka rěcź w zyrkwi, ſchuli a na paczerjach. Snate je, ſo lube Boże ßłowo jeno w macžeŕnej rěcži prawje k wutrobje dże; w zuſej rěcži dźerżane prědowanje cžłowjeka zyle ſymneho woſtaja. Macžeŕna rěcź ßo cžłowjekej hižom ſe ſaźnym dźěcźatſtwom tak do duſche a wutroby ſaſchcžěpuje, ſa wona poſdźiſcho jeho zyke ſacžuwanje a myßlenje wobknjeża. Teho dla ßo wón też w macžeŕnej rěcži k ßwojemu Bohu a Sbóżnikej modli. Hižom ßwjecži japoſchtolſo prědowachu w mozy ßwjateho Ducha kóždemu ludej wulke dźiwy Boże w tej rěcži, kotruż wón jako ßwoju macžeŕnu rěcź najlěpje roſymjeſche, a ſ teho wukhadźeſche ſa duſchu wulke żohnowanje. Też mißionarojo wbohim pohanam evangelion Jeſuſowy w jich macžeŕnej rěcži pſchipowjedaju, dokelż wón jeno na to waſchnje w jich wutrobach ſynki ſbudźuje, kotreż jim pſches duſchu du. O kak wulka dobrota ßu teho dla ſa Sserbow ſerbſke Boże ßłużby! Lubodroſy Sserbjo, ważcže ßebi wſchitzy prědowanje Bożeho ßłowa w macžeŕnej rěcži a wużiwajcže ſ dźakom tu dobrotu, kotraż ßo ſ nim Waſchim nießmjertnym duſcham pſches Bożu miloſcź doſtawa! Bohużel pak je w naſchim cžaßu doſcź tajkich Sserbow, kotſiż ßo ſ tym wulzy jara pſchehrěſchuja, ſo ßwoju ſerbſku rěcź, jim wot Boha datu, ſ njeprawom jako njewużitnu a njenahladnu ſazpiwaju a ßo teho dla też na to waſchnje k Němzam dźerża, ſo na němſke kemſche khodźa, haj, ßamo ßwoje ſerbſke dźěczi na němſku pacžeŕſku wucžbu ſcželu. O kak ſ tym zyrkwine żiwjenje cžeŕpi, kak wěra a póſnacže, pobożnoſcź a bohabojoſcź ſchkoduje! Kajke je to pſchehrěſchenje, hdyż ßo na to njehlada, ſo ſerbſke dźěczi Boże ßłowo do wutrobow njebjeru, ale jeno němſke ßłowa do pomjatka! Njepodrywa ßo ſ tym Boże kraleſtwo w naſchim ſerbſkim kraju?

Naſche wyßokodoſtojne ſerbſke duchownſtwo, kotrehoż ßwjaty nadawk je, Boże kraleſtwo w Sserbach twaricź a roſſchěrjecź, ſmeje bliżſchi ſchtwórtk ßwoju naſymſku prědarſku konferenzu. Duż bliżimy ßo jemu w mjenje ſerbſkeho luda ſe ſjawnej wutrobnej próſtwu: wono chżyło ſhromadnje wobſamknycź, ſo chże móz ßwojeho ſaſtojńſtwa a na podłożku ſakonja ßwěru ſa tym hladacź,

1) ſo byſchtaj ßo w naſchich ſchulach ſerbſke cžitanje a ſerbſka nabożna wucžba na żadyn pad njepſchikrótſchakej, a ſo chżyło wono też

2) tajkich ſerbſkich ſtarſchich, kotſiż chżedźa ßwoje dźěczi na němſku pacžeŕſku wucžbu ßłacź, khutnje a należnje napominacź, ſo tola ſ tajkej njeßwědomitoſcžu njebychu ßwojim dźěczom najrjeńſche żórko żohnowanja a duchowneho wokſchewjenja ſamknyli. Pſchetoż jeno ſ pomozu macžeŕneje rěcże móżetej ſchulſka a pacžeŕſka wucžba młodoſtne duſche prawje ſapſchijecź, je duchownje wopłodźecź, ſ kſcheſcžijanſkim póſnacżom wobohacźicź a jich wolu do Bożeje ßłużby ſtajicź.

Sserbſki ſpěwanſki ßwjedżeń. (Pokracžowanje.) Konzert ßo ſ ouverturu noweje ſerbſkeje operetty „Ssmjertnizy“ ſapocža, kotrejež komponiſt, knjes dr. Pilk (Pawoł-Hodźijſki) bě hromadże ſe ßwojej knjenju mandżelſkej na ßwjedżenju pſchitomny. Budyſka wojeŕſka kapała ßwoje najlěpſche mozy ſaßadźi, ſo by niz lohku hudźbnu ſkadbu, ſkoku, rychle a żiwje ſaſchumjazu, prawje wuwjedła. Potom ßwjedżenjowy rěcžnik, knjes farař Domaſchka, ſ baßniſkim ſlětom poßlucharjam, ſ napjatej kedźbliwoſcžu jeho ßłowam ſcžěhowazym, ważnoſcź nětko dokonjaneho Sserbſkeho doma roſkładowaſche. Mjes żelniwymi dopomnjeńkami, kotreż jeho rěcź ſbudźowaſche, jimaſche woßebje wopomnjenje njeſapomniteho ſerbſkeho komponiſta Kozora, kotryż je 50 lět dołho ſerbſke ſpěwanſke ßwjedżenje wodźił, kotrehoż żórlazy ſpěwny kužoł je pak nětko womjelknył, hdyż ßu jeho ßwjatkownicžku k poßlednjemu wotpocžinkej na Ketliczańſku hórku donjeßli. Knjes ßwjedżeńſki rěcžnik pak też njemudroſcź a bjesdźaknoſcź mnohich Sserbow ſchwikaſche, kotſiż ſerbſkeje rěcże ßebi njeważo, ßwoje dźěczi ßamo w ſchuli Sserbowſtwu wozuſbnicź dawaju. Powſchitkownje ßo żiwje pſchejeſche, ſo by knjes farař Domaſchka ßwoju rěcź w „Sserb. Now.“ wocžiſchcžecź dał, ſo móhli wſchitzy, kotſiż njeßu móhli konzert wopytacź, tamne kraßne myßle ſ najmjeńſcha cžitacź. Po ßwjedżeńſkej rěcži ßo konzert dale wjedźeſche. Pſchitomni delnjołużiſzy hoſcžo, mjes kotrymiż bě jako ſpißacžel a ßwěrny ludowy pſchecžel dawno ßławnje ſnaty knjes kantor Jordan ſ Popoja, ßu ßo wěſcže ſwjeßelili, ſo program też ſchtyri cžißka ſpěwow delnjołużiſteje narěcže wopſchijeſche. Prěni ſ nich bě ſchtyrihłóßny měſchany chor ſ orcheſtrowym pſchewodom. Bě to ludowy ſpěw „Spójſchkej ſtej dwa młożeńża“, woprawny ßłowjanſki hłóß wulkeje zunjoſcže a żelnoſcže, kotrejž pſchewodżaze wótre ſynki oboj ſ dobom wuras boloſcže natłóczichu. Hdyż ßo njehodźeſche něſchto bojaſnoſcže ſpěwarjow pſchi pſchednoſchku tehole ſpěwa pſchepóſnacź, hižo bliżſchi ſpěw „Ske myto“ ſ połnej wěſtoſcžu ſaklincża. Tónle ſpěw, woprawdźita parła ſerbſkeho ludoweho ſpěwa, je něhdy njebo Jan Ernſt Ssmoleŕ we Łahowje wußłědźił a napißał a tak ſabycžu wutorhnył. Teho runja ſe Ssmolerjoweje ſběrki je bliżſchi ſpěw wſaty: „Pſchadła je

Marja kudźelku", kotryż knjes Hanka-Wjeleczański ſ orchestrowym pschewodom jako mischtr spěwa pschednjeße. Psches salu schumjaze plazanje poßkucharjow bě tak ßylne, so dyrbjesche ßo knjes Hanka podwolicź, jako pschidawk pusorne delnjoluźiske „Měj ty dobru nóz" saspěwacź. Bohu žel pak jenoź prěnju schtuczku ßłyschecź da. W musikaliskim wunamakanju prawje pěkny duett E. Freyschlaga ſ njewěstym wuwjedźenjom sopranowoje partije bohuźel něschto schkodowasche, schtoż dyrbi ßo tež wo bliższim cźißle, ludowym spěwje „Schtó tu khodźi po mojim rowje", sa terzett ſ chorom a orchestrom wobdźěłanym, rjez, hdźež mělo ßo ſ dobom pschecź, so by skónczny chor bóle w prawym cźaßu saßadźił. Na kanon podobny měschany chor „Khwalena budź fijalka" ſ „Nalěcźa" wot Kozora knjeźnje Korjeńkez a Hagedornez a knjesaj Hanka a Pjech ſ wěstoscźu a wuraſom spěwachu, po nam ſnatych Kozorowych intenzijach budźiſche wón hischcźe ſ pomalschim spěwanjom něschto dohył. Jara staroscźiwe wobkhadźenje ßebi duett sa tenor a baß ſe „Znjow" wot Kozora žada. Tónle wot knjesa Hanki pschednjeßeny spěw, wschón w Mozartowym duchu dźerżany, je tak mjehki a bohaty, so ßo spěwać ſ zyle prawym ſrosymjenjom prózowasche, ſ někotrymi ßylnymi, rasnymi rosesnamkami kharakter sentimentalneho, wot komponista njewotmyßleneho, poßkabicź. Se scźěhowazeju delnjoluźiskeju rejwanskeju spěwow, sa pjecźhłóßny měschany chor bjes pschewoda naprawjeneju, ßo prěni „Stup dale" cźerſtwje a wutrobu wokschewjo spěwasche, druhi pak „Hanka, ty ßy moja" ſ tej ßamej wěstoscźu njeklinczesche, schtoż wschak ma ßo ſ dźiwanjom na chorowy krótki swuczowanski cźaß wodacź; też njemóžachu ßebi tu pornjo žónskim hłoßam ßłabje wobßadźene muźike hłoßy płacźiwosćź dobycź. Pschezo pak bjesporuczną cźistoscź intonazije, woßebje ſ dźiwanjom na njeßměrnu w sali knjeźazu horzotu, na najwyschsche khwalobne dokonjenju, pschipósnawamy.

Druhi konzertowy wotdźěł ßo po krótkej pschestawzy ſ Bjarnata Krawzowej reju sa orchester „Dźěd je wowzy hriby sjědł" sapocza. Tutón kruch je hižo jako 1. cźißło sběrki klawěrowych kruchow wuschoł, kotraż je ßo ſ titulom „Se ßerbskich honow" ßławnemu klawěrskemu virtuosej Paderewskemu poßwjecźiła. Wobžaruje ßo, so poßkucharjo na originalny hudźbny kruch ſ tej ßamej kedźbliwosćźu njedźiwachu, kaž na scźěhowaze Krawzowe spěwne wobdźěwanja. Mjes poßlednischimi drje najhłubschi sacźischcź delnjoluźiski spěw „Sa Kamjeńzom sa gorami", ſ wulkej wustojnosćźu sa měschany chor sestajany, cźinjesche; w altu leżazy hłóß wschak ßo ſ nadleżazymi pscheßylnje napoloženymi sopranami sacźěmni a ßo do sady scźischcźa. (Pschichodnje skónczenje.)

S **Budyschina.** S postrowjazym napißmom **„Pomhaj Bóh"** wukhadźa tudy hižom 14. léto ßerbski nabožny cźaßopiß, kotryż chze Boże kraleſtwo w Sserbach też ſ tym ßobu twaricź pomhacź, so jako njedźelske kopjeno ßwojim cźitarjam krótke wukładowanje njedźelskeho teksta, natwarjaze khěrluſche, rjane powjedańczka, wschelake sbudźowaze nastawki a powjesće ſ Božeho kraleſtwa podawa a na tajke waschnje domjazu Božu ßłużbu podpjeracź pyta. Tónle luby cźaßopiß pschikhadźa do wjele ßerbskich domow, hdźež ßebi jón jako wokschewjazy njedźelski napoj po sprózným tydźeńskim dźěle waża a ßo kóždu njedźelu hižom do prědka na njón wjeßela. O so by wón do kóždeho ßerbskeho doma sastup měł a ßwoje žohnowanje do njeho wuliwał! Lubi Sserbjo, kiž wy jón hischcźe nimacźe, skasajcźe ßebi jón pola k. Ssmolerja tak rucźe hacź móžno! Wón wam ßwoje natwarjaze wokschewjenje jara tunjo podawa; pschetoż schtwórtlětnje wón jeno 40 pjenjeźkow płacźi. Bóh daj, so by moje napominanje bohate płody pschinjeßło!

Jedyn dźakowny cźitaŕ w mjenje mnohich Sserbow.

— Schkódna krwawa wosch ßo w cźaßu, hdyž je schtom bjes liscźa, najlóžo spósnawa. Duž nětkole wyschnosćź wobßedźerjow ßadowych schtomow ſ nowa na to kedźbliwych cźini, so bychu ßwoje schtomy sa tejle straschnej njerodźu pschepytali, kotrejž ßo ſ tym wuspěschnischo wobara, hdyž ßo ſranjene městno po rosmjecźenju bělopjelscźojteje kóžki ſ něka jkim tunim tukom dokładnje namaże.

— Naschemu ßerbskemu krajanej, wikowarjej ſe ſwěrinu a pjerisnu, Janej Ssuchemu w Draždźanach, je ßo titul kralowskeho liſranta spožcźił.

— (Woheń.) Njedźelu rano w 2 hodźinomaj w Gläſelez khěži na schuleŕskej haßy ſ jeneho kaschcźa, ſ drjewowej wokmu a klankami pjelnjeneho, woheń wuńdźe. Płomjenja tajku horzotu rosschěrjachu, so ßo w khěži hacź horje do tsecźeho poskhoda barba na durjach a drjewowych scźěnach seschkrě a spucherkowa. Schěscź ßwójbow, w khěži bydlazych, bě khwilu we wulkim strasche, se spěschnym sapschimanjom pak ßo rosschěrjenju wohnja dowobara. Jedyn schulski hólz, kotryż bě koschlaty ſ tsecźeho do druheho poskhoda dele běžał, je ßo khětro ßylnje wopalił, tak so dyrbjesche jeho sanitetne muźstwo dobrowólneje wohnjowoje wobory swobalicź.

S **Wulkich Debßez.** Sańdźenu njedźelu w nozy bě tu wulka rejenza. Nětotsi dźěłacźerjo Hajniczanskeje fabriki běchu ßo do pukow dali. Jedyn ſ nich bě nóź wucźahnywschi ßwojemu pschecźiwnikej wobliczo rosrubał. Sranjeny je ßebi nasajtra pola lěkarja wobliczo sapłatacź dał.

S **Mnischońza.** Hdyž sańdźeny schtwórtk ßyn tudomneho dźěłacźerja Teicherta domoj pschińdźe, wón ßwoju macź w khěži morwu leżazu namaka. Kaž ßo ſda, je wona ſ Božej rucźku sajata na měscźe wumrjeła.

S **Korſymja.** Tudomny kowaŕ Rauſendorf je sańdźenu njedźelu ſ jěſdnym kołom do njesboża pschischoł. Padnywschi, ßebi wón wobliczo tak rosbi, so dyrbjesche lěkaŕ ranu hromadu saschicź. Pódła teho je ßebi snjesboženy ruku wobodrěł.

S **Njeßwaczidła.** Do cźeźkeho njesboża je sańdźenu póndźelu wjecźor 16létny ßłużobny tudomneho hoscźenzarja Webera pschischoł. Hdyž ſ dwórnischcźa se sapschahom cźelata domoj wjesesche, ßo kóń wo wßy spłóschi a wós ſwrócźi. Pschi tym ßo ßłużobny a cźelata ſ wosa cźißnychu. Tola mjes tym so cźelata njewobschkodźene wostachu a ßo wschě saßo skojichu, ßłużobny sa wuchom krwawjo bjes wědomnja na semi leżo wosta. Hacź do dźeńßnischeho dnja ßo jemu hischcźe njeje wědomje wrócźiło. Kaž ßo ſda, je ßebi wón moshy ſtschaßł. Kóń ſ próſdnym wosom domoj pschihna.

S **Cźerwjenych Noßliz.** Na tudomnym knjeźim dworje ßłużazy 21létny cźeladnik Pawoł Krebs je póndźelu dopołdnja na polu dźěłajo na wokhrómjenje wutroby wumrjeł.

Se **Semiz.** Na njedalokej klóschtrskej horje ßu póndźelu sakładny kamjeń k wuhładanskej wěži położili.

S **Kumwałda.** Ssobotu dopołdnja je ßo Leunerez młyn w Klipphauſenje wotpalił. Domske je ſtejo wostało.

S **Khróscźiz.** 25 lět běsche ßo 1. oktobra minyło, so nasch knjes kantor a zyrkwinski wucźeŕ Pětr Hila ßwoje ważne a samołwite sastojnſtwo po dobrym pruhowanju nastupi. Pobywschi krótki cźaß w Schěrachowje a w Cźornezach, pschińdźe hižo léta 1882 ßem do Khróscźiz sa pomozneho wucźerja, a hdyž běsche ßo njebo knjes kantor na wotpocźink podał, skutkuje tu wot teho cźaßa jako prěni wucźeŕ ſ wulkej wopornjwosćźu a njeßebicźnosćźu na wukubłanju nascheje młodosćźe. Dwazyczi a pjecź lět ſda drje ßo njeßměrnje dołhi cźaß bycź, hladasch-li do pschichoda, hdyž pak je nimo tón cźas, je sascholi jako nózna młha w kraßnych pruhach rańscheho błónza. — K wopomnjecźu na cźeſtny dźeń běschtaj knjesaj wucźerjej Renner a Lipicź sběrku mjes schulskej młodosćźu sarjadowałoj, a tak mózachu tsjo ſ hólzow a też 3 holzy knjesej kantorej rjany cźaßnik (regulator) ſ pschihódnymi hróncźkami jako dar pschepodacź. Knjes jubilar pak je też hižo 22 lět njesprózniwy a wustojny dirigent nascheje »Jednoty«. Na pschedwjecźoru ważneho dnja jemu teho dla ßobustawy rjane sastanicźko wuspěwachu. Sskowa běchu wot baßnika Cźischinskeho — a skutki a dźěła knjesa jubilara w rjanej rěcźi ßławjachu. Hischcźe spěw scźěhowasche, na cźož pschedßyda towaŕstwa porěcźa. Wukhwali ſ wutrobnymi ßłowami saßłużby knjesa Hile, pschejo jemu na kónz sbožo a krutu ſtrowotu sa pschichod, so by skoty jubilej ßwjecźił tak ſtrowy jako tutón ßléborny. S dobom pschepoda też wón dar: rjany stoł, a ßobustawy sawołachu lubowanemu wucźerjej tſikrócźnu »Sskawu«. Tutón ßo, wschón hnuty, podźakowa, pscheproschujo wschěch do ßwojeho wobydlenja. Spěwarjo pak hischcźe sanjeßechu, a to pěßniczku, kotruż knjes kantor ßam rad spěwa. Potom scźěhowasche bjeßada. Spěwarjo buchu ſ „trubkami" wobdźěleni a dźěchu dale k „Hórnikezom", hdźež jich khmjelowa brěcźka cźakasche. Tak pobychmy hromadźe kaž jena ßwójba. Mnohi spěw hischcźe sakliucza, a na pucźu domoj sawěscźe kóždy ſ naß hischcźe ras knjesej kantorej ſ zyłeje wutroby „mnohe léta" pschejesche. Bóh sdźerż cźesćźeneho knjesa we ważnym sastojnſtwje hischcźe mnohe léta ſtroweho a cźerſtweho!

S **Wóßlinka.** Nowa zyrkwinska schula sa Wóßlink, Pißany Dół, Lěſkej a Lubhoscź je ßo 25. septembra poßwjecźiła.

S **Delnjeho Wujesda.** W naschej wßy abo we Łasu chzedźa konſerwowu fabriku sałożicź. Pod pschedßydſtwom knjesa Tillmanna, prjedawscheho knihiwjednika Bjerwałdskeje konſerwowoje fabriki, je ßo ſ jednocźeńſtwo ſtworiło, kotreż chze wschelake hriby, w naschich stronach roscźaze, k dźěłanju konſerwow wužicź. Woßebje ßo k temu nasche prawaki hodźa. Też wschelake warjenja, jako hroch, buny, hromak atd. kotreż w tudomnej krajinje rostu, dyrbja ßo do konſerwow

pschedźełacź. K sjednoczeństwu bychu też Braunschweigske konservowe fabriki pschistupika. Sa wodźerja chzedźa knjesa Tillmanna wuswolicź.

S Kóskow. Nahla žmjercź je sańdźeny schtwórtk tudomneho kublerja Měta pschekhwataka. Dopoldnja na polu dźěławschi, žo wón domoj wróćźi a skorźesche, so je jemu, kaž by žo jemu hkowa wjerćźaka. Pok hodźiny posdźischo hižo wón wudycha. Po lěkarjowym spósnaću bě žo jemu wutrobina žilka pukka.

S **Čornehо Khołmza.** Michała je žo Gustav-Adolfski žwjedźeń wotměł. Sserbske žwjedźeńske prědowanje měješe knjes duchowny Scholta ſ Parzowa, němske knjes wyschschi farař Dahlmann ſ Ruhlanda. Kollekta 63 hriwnow wućini.

S **Wopalenja.** Njedźelu rano je žo tu khěža zyhelnika Nowaka wotpalika.

Se **Suborniźy.** Póndźelu rano 1/4 4 hodźin je žo tudomny hoscźenz wotpalił.

S **Klětneho.** Nascha pscheð 550 lětami natwarjena zyrkej, kotruž je w lěcźe 1769 Khorla ſ Metzradt po barokskim stylu pschetwarił, je žo ſ wulkotnej darniwoscźu a woporniwoscźu nětčźischeho Jamnowskeho ryčźerskublerja rytmischtra ſ Jena wobnowika a wudebika. Měžazy dołho je žo lětža w zyrkwi twariło, sa kotryž čźaž je žo Boża žłužba w Jamnowskim hrodźe wotbywała. Schtož bě hubjene a dodźerźało, je žo wotstroniło, hewak pak stej žo stara architektura a molowanje wobkhowałej, tak so žo zyrkej nětko w zyle nowym, tola też w starym drafcźenju pokasuje. Też byrgle žu žo ponowike a wudospołnike. Wscho je žo rjenje poradźiło a wožada je jara spokojena. Michała popoldnju je Wrótžkawski generalny superintendent Nottebohm ponowjeny Bożi dom požwjecził. Sswjedźeńske prědowanje měješe knjes duchowny Mahling, a žerbsku rěcź nasch prjedawschi farař, knjes dr. Rencź-Wjelečanski. Zyrkej, pscheð kotrejž bě młodźina rjane čźežne wrota natwarika, běsche ſ nutrnymi ſ daloka a ſ blíska pschepjelnjena; ſ duchownych běchu dwanaćźo pschitomni. Po požwjeczenju wschitzy do Jamneho čźehnjechu, hdźež bě w blískoscźi hroda narodny dom Jana Mentzera, pěžnjerja khěrluscha „Hdy bych ja ſ tyžaz jazykami", stał. Na tymle městnje bě do murje Jamnowskeho parka knjes ſ Jena pěžnjerjej tutehо khěrluscha, po zykym evangelskim kschescźijanstwje snatehо, wopomnjensku taflu, ſ karrariskeho marmora dźěłanu, stajicź dał. Krótka žwjatoczнoscź wotmě žo tu k dopomnjenju na Jana Mentzera, kotryž je žo tu 1658 narodźił. Jeho nan bě Jamnowski knježi sastojnik. S duchownym je Mentzer w Łućźu, potom w Hauswaldźe pola Biskopiz a na poźled w Kamjenizy pola Lubija był, hdźež je 1734 wumrjeł. Po žwjatoczнoscźi pscheð wopomnjeńskej taflu žo wulka žwjedźeńska hoscźina w Jamnowskim hrodźe wotmě, kotryž je knjes ſ Jena poźlednjej lěcźe kražnje a wulkotnje wutwarił. Wutrobny dźak tutemu nadobnje smyślenemu knjesej, kotryž je žo jako woprawdźity „patron" w luboscźi naschej wožadźe wopokasał.

S **Klětneho.** Nascha nowosałożena wohnjowa wobara je žebi rjanu žykawu kupika a twari žebi nětko khěžku žrjedźa wšy, hdźež budźe žo žykawa khowacź.

Se **Sslepeho.** Wulki strach je sa naschich hospodarjow tam nastał, hdźe jón wěscźe njeje nichtó pytał — mjenujzy wohnjowy strach se žłanjom. Hdyž žu w lětnim čźažu žebi naschi burja rjaneho žucheho žłanja bjese wscheje staroscźe nadźełali a ſ lohkej prózu domoj nawosyli, njeje žebi žadyn na to pomyślił, kak wjele smeje staroscźe a prózy hischcźe ſ nim. Ale nětko žo wone w kopizach palicź počźina a je hižo wjele dworam wulki strach nastał. Husto žo tu a tam pali, tak so dyrbja ludźo na pomoz khwatacź.

S Jabłońza. 30. septembra dopoldnja žu žo twarjenja Hinkez dwora wotpalike. Zyke žně žu žo sniczike.

S Běłeje Wody. Jako hońtwarskeho paducha, kotryž je hajnika Strempela ſ Blumberga morił, žu žłužobnika Josefa Umblata w Barlinje sajeli. Umblat je žo, hdyž Strempelowaj žynaj jeho ſ wěstoscźu sa mordarja spósnaschtaj, wusnał, so je pytany, wón pak prěje, so je hajnika satšélił. Tón je wjele bóle wopor njesbožoweho pschipada. Hdyž je žo ſ hajnikom a jeho žynomaj bědźił, je jedyn se žynow do tšélby, wo kotruž žu žo torhali, dyrił, pschi čźimž je žo ſ njeje wutšéliko.

Pjatk tydźenja žu žo roschty jeneho žo twarjazeho wuhenja w jenej tudomnej schkleńczeŕni powalike. Dwaj dźěłaczerjej žo lohko wobschkodźischtaj, tsecźi pak žebi rjap slemi a je žo teho dla do kliniki do Shorjelza dowjeł.

Přilopk.

* (Sso sažypnył a sadužył.) Pschi ryczu hrjebje na Budyskej drósy w Bjarnaczizach žo schtwórtk 3 metry hłuboka hrjebja swali, pschi čźimž žo dźěłaczerjej Mauermann a Altmann sažypnyschtaj. Mjes tym so žo poradźi, Altmanna wukhowacź, žo Mauermann po pjerschczu saduży, prjedy hacź mózachu jeho wurycź. Wón bě 45 lět stary a žonu a 8 dźěczi sawostaji, ſ kotrychž najmłódsche hischcźe njeje lěto stare.

* Prósiwa wo wobhnadźenje prjedawscheho redaktora „Dresdner Rundschau" Müllera, kotrehož žu dla skschiwdźenja Budyskeho offizjerskeho korpsa k jastwu sažudźili, je žo wotpokasała. Müller nětko žwoje khostanja w Budyschinje wotpokucźa.

* Straschnu słóstnizu nětkole Hamburgski pschižažny žud žudźi. Wěstu Wiesowu, kotraž je prjedy baba w Hanoverskej była, winuja, so je małe dźěczi na wocźehnjenje brała a je morika. W nowinach bě wona wosjewika, so njemandźelske dźěczi sa jenokróczну pjenježnu wotnamakanku jako žamžne pschijimuje. Na to k njej wjele dźěczi pschinjeżechu, też wožebni ludźo. Tak je wona mjes druhim jene dźěczo sa 4000 hriwnow na wocźehnjenje wsała. Tele dźěczi je wona morika abo je k podžunjenju pschedała. Pjecź dźěczom je wona, kaž je dopokasane, ſ jědom sawdała a cźěła w kuchińskim pjezaku spalika. Ssužodźa běchu wospjet pytli, so žo w kuchni žłynje tepjesche a so w tym cźažu w zykej wokolnoscźi satraschnje žmjerdźesche. Sa pschicźinu tychle žmjerdow pak nichtó nježdźěwesche, a hakle namakanje koscźowych sbytkow njewróczomne dopokasma sa wobskorźeneje winu poda. Druhe cźěła je Wiesoweje pjecźa do měchow schika a do Łobja mjetała. Hacź je Wiesowa njemandźelska dźowka Paula Berkefeldez wo tychle hrosnoscźach wjedźała, njeje hischcźe snate. Tule žwoju dźowku je Wiesowa k njekasanstwu sawjedła. Wona jej ſ bohatymi mužskimi wobkhadźecź dawasche, a jej žama hacź do Londona pucźowacź dasche, hdźež jej praktiski lěkar dr. G. do paślow dźěsche. Tutemu Wiesowa nałha, so ma jejna dźowka wot njeho dźěczo a jemu wulke pjenježne wotnamakanje wunusowa, hacź runje jejna dźowka ſ zyła njebě porodźiła. Hdyž chzyschе dr. G. to dźěczo widźecź, jene ſ wocźehnjeńskich dźěczi ſ jenej pěstońcźu do Londona póslachu a lěkarja tak wo nětkotre tyžaz hriwnow wołóżichu. Hdyž skónczнje Wiesoweje muž tymle njekhmaniſtwam nochzyschе dale pschihladowacź, je jeho wobskorźena ſ jědom morika a ſ tym ſ dobom pjenjesy sa jeho sawěscźenje žiwjenja do ruki dostała.

* (Spytane žamomordarstwo jeneho lěkarja) Póndźelu je žebi w Barlinje jedyn młody lěkaŕ ſ morfijom sawdał. Prjedy pak, hacź bě jeho jěd morił, so ſ pomozu napschecźnych prědkow žmjertny strach wotstroni. Lěkaŕ bě žo do jeneje pschedawarki salubował, dokelž pak jemu jeho macź wobarasche, žo ſ njej woženicź, chzyschе žebi wón se sajědojczenjom žiwjenje wsacź.

Wušudźenja.

Khostanska komora. Hižo wjazy krócź khostany žiwnoscźeŕ a dźěłaczeŕ K. A. Mucha, we Wopakej narodźeny a nětkole w Nowej Wšy pola Rakez bydlazy, bě 7. julija tamnischeho kublerja Němza, ſ kotrymž bě žo dla wudacźa jeneho kopoka swadźił, ſ hrabjemi psches bjedra a ramjeni dyrił, so žo hrabischcźo skama, a so Němz wulku ból cźeŕpjesche. Sawniski žud bě teho dla Muchu k jastwu na 1 tydźeń saždźił. Muchowe powołanje pschecźiwo wušudej njemějesche wuspěcha.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło:	6171 hr. 13 np.
Dale za njón darichu:	
Konstantin Grot w Petersburgu	15 hr. — np.
August Pech, předsyda towarstwa „Čornoboha" w Draždźanach	3 hr. — np.
Khorla Pětŕka, městopředsyda tow. „Čornoboha" w Draždźanach	3 hr. — np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 953,94 hr.): Ze „Serbskich přazow"	8 hr. — np.
W „Katholskim Pósle" čisło 41. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Z přileżnoscu wotewrjenja domu: swójba inspektora Šołty w Marijnym Dole 5 hr., katecheta Fr. Žundálek w Prazy 10 hr.	
Freibergska syrotka z musejnikom 3 hr. =	18 hr. — np.
Hromadźe:	**6218 hr. 13 np.**

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Nasche wobkhodne klamy ßu nětko

na rózk noweho Sserbſkeho Doma pſchi lawſkich hrjebjach 2

pſchepołożene.

W Budyſchinje, 8. oktobra 1904.

Filiala Lubijſkeje banki.

Kupowanſke žórło ſa wikowarjow.

Schtrykowanſku wołmu

ſnatych dobrych płaćiſnych hódnych druźinow,

ſpezialnu druźinu: **kanariſku wołmu,**

porucza

Otto Ossmald

na kamjeńtnej haßy 7.

Wſchě druźiny ſchtrympow pſchiſchtrykuju.

Kupowanſke žórło ſa wikowarjow.

Ša ratarjow!

Najlěpſche
cźěrjenſke rjemjenje
ſ jadriweje kože,
rjemjenjowy wóſk,
w kulojtych žerdkach,
ſadźěwuje ßuwanju a powjetſcha cźahanſku móz rjemjenjow, žerdku po 2 mk.,
najlěpſchi ruſki
maſchinſki wolij
1/2 kilo po 20 np.
najlěpſchi kołomaš,
zentnar nětko po 12 mk.,
kožane ſchórzuchi,
ſ rjemjenjom a bješ njeho
jara płaćiſny hódno porucza
Otto Büttner,
pſchedawarnja kože, cźěrjenſkich rjemjenjow a techniſkich wězow,
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchcźu 9.

Drjewowa awkzija.

Pónjelu 10. oktobra t. l. ma ßo popołdnju wot 3 hodźin w hoſcźenzu w **Mjedźoiſu** ſcźěhowaze drjewo, w Mjedźojſkim revěrje we wurubańzy 35. wotdźělenju ſeſtajene, na pſcheßadźowanje pſchedawacź, jako:

22 krutych žerdźow, 8—13 cm. delnjeje tołſtoſcźe,
64 tyčow, 4— 7 " " "
115 rm. mjehkich kuleczkow a
15 rm. repuchow.

Huſcźanſke hajniſtwo, 29. ſeptembra 1904.

O. Mendte.

Drjewowa awkzija

na Kupjanſkim revěrje.

Schtwórtk 13. oktobra 1904 dopołdnja wot 9 hodźin ma ßo
50 rm. t. khojnowych kuleczkow,
450 " " hakoſow,
62 " " dołhich hromadow
we wotdźělenjach 5, 6, 17, 25 a 27 ſa hnydom hotowe pjenjeſy ſ wuměnjenjemi, do awkzije woſjewjomnymi, na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Shromadźiſna na Mužakowſkej dróſy pſchi wulkim hacźe.

Kubłowe ſarjadniſtwo.

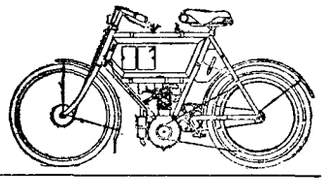
Rapidne jěsdne koła

model 1904 ſu najwutrajniſche, najwěſćiſche, najthmańſche a najbóle płaćiſny hódne koło pſchitomneho cżaſa.

Jenoż fabriſke płaćiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokoła** ſ $2\frac{3}{4}$ konjazej mozu ſe ſamodźełazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždżanſkej dróſy 10.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach 10

porucża ſo

k wuwjedżenju wſchěch klampnarſkich dźełow, tſěſchnych złobow (rynow) **a rołow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſkład **lampow, latarnjow, domjazeje a hoſpodarſkeje nadoby, emaillowanych tworow, żelesneho ſudobja,** wulki wubjerk **ſamodźełanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchłodżene wězy ſo ſpěſchnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poſłuženje. **Tunje płaćiſny.**

Njedajcże ſamu tſěchu kryć,

jeli ſo najprjedy njeſćże ſa płaćiſnu

tſěſchnych zementowych ſaſhibkatych zyhelow

wobhonili.

Wy ſo potom dla njeßměrneje tunjoſćże jenoż ſa naſche

tſěſchne zyhele

roſſudźićże, kotreż ſo na kóždu żelesniſku ſtaziju ſćelu.

Quolsdorfſka fabrika zementowych tworow,

(Mějeczeł: **Walter Scobel.**)

Póſt Tſcheplin (němſki Tschöppeln) we Łužizy.

Reinhold Walter

praktiſki ſaſtupjeŕ naturſkeho hojenja,

ſobuſtaw towaſtwa němſkich na naturſke hojenje ſo wuſtejazych,

w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 3.

Rěčny cżaſ: Wſchědny dźeń dop. 10—11, popołd. 2—6 hodź.

Hojenje akutnych a chroniſkich ſwonkownych a ſnutſkownych **muzazych, żonjazych** a **dźěćazych khoroſćow** (ſ wuwſaćom tajkich padow, kotreż do zyła njeſßu ſahojomne a kotreż ſu chirurgiſkeho ſapſchimnjenja potrěbne).

Dobry wuſpěch je ſo dozpił pola **wicze, drjenja, iſchias, żołdkowych** a **cżrjewowych khoroſćach, ſahorjenja płuzow, aſthma, cżełpjenjow cżuwow** (nervow) a **delnjeho żiwota, njeporjadneje żonjazeje kreje, bolazych nohow** a **ſahorjenja żilow.**

Wuſpěch ſa ſkutki rěčeli.

Adreßy ſahojenych ſo woſſjewjeja. Khori na wßach ſo wopytaju. **Na njeſamożitych ſo dźiwa.**

Cżeſćenym wobydlerjam **Drożdżija a wokolnoſćże** dowolam ſebi najpodwolniſcho k wjedźenju dacź, ſo ßym ſo w Drożdżiju jako **tyſcheŕ** ſaßydlił.

Sſo ſepjerajo na dołholětne naſhonjenje w ſwojim rjemjeßle, je mi móżno, wſchě mi pſchipokaſane dźěła derje a k ſpokojnoſći wuwjeſć.

Spěſchne poßłuženje a tunje płaćiſny lubjo, proſchu moje pſchedewſaćże ſe ſkaſankami dobroćiwje podpjeracź.

S najwjetſchim poćeſćowanjom

Jan Rachlic,

tyſcheŕ w Drożdżiju.

Hłowna konferenca

ſerbskich duchownych

změje, dali Bóh, **poſedźenje štwórtk 13. oktobra** dopołdnja $\frac{1}{2}$10 hodź. w hoſćencu „winowoje kiće“ w Budyšinje;

teho runja změje ſerbſke lutherſke knihowne towaŕſtwo dopołdnja $\frac{1}{2}$12 hodź. **hłownu zhromadźiznu.**

Z wutrobnym poſtrowom naležnje přeproſuje

předſydſtwo.

Rakečanſke ſerb. tow. „Lipa“

změje hakle, da-li Bóh, jutře njedźelu, zatydźeń, 16. winowca, popołdnju z dypkom 4 hodźin ſwoje

měſačne poſedźenje

w Křižanec hoſćencu. Přednošk je k. Kruża II. dobroćiwje přilubił.

Wšě ſobuſtawy a hoſći wutrobnje přeproſuje

předſydſtwo.

Tyſcheŕſka leżomnoſćz.

Sapoczarjej ſo ſkładnoſćz poſticża, tyſcheŕnju ſ wjele dźełom ſ leżomnoſćzu kupicź. Dalſche je ſhonicź w kwětkowej pſchedawarni w Budyſchinje pſchi mjaßowych jědkach cżißko 3.

Jědźne běrny, pizowanſke běrny

zentnaŕ po 2 mk. pſchedawa **Klahre** w Delnjej Kinje.

Ssadło punt po 70 np., pſchi 5 puntach po 65 np., **kołbaßowy tuk** po 45 np., pſchi 5 puntach po 40 np. porucża

Emil Gräfe

rěſniſki miſchtr

na ſwonkownej lawſkej haßy 15.

Jabłuka k tłóczenju

kóżdu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kupujetaj

dr. Herrmann a Wetzka

hornjołużiſka ſadtłóczeŕnja

pſchi kralowſkim walu 10.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

ſa ſłót porucża

hrodowſka hapiyka

na hoſchiż haßy 27.

Bydlu nětkole

pſchi mjaßowych jědkach 7

po 2 ſkhodomaj na rózku ſchuleŕſkeje a ſerbſkeje haßy w domje knjeſa pſchekupza Khorle Pětſchki.

Rěcżne hodźiny każ hacż dotal pſchipołdnju wot **12**—$\frac{1}{2}$**2** hodźin,

njedźelu dopołdnja wot **9—10** hodźin.

dr. med. R. Neumann

praktiſki lěkaŕ.

Rěczi ſerbſki.

Wuſtojneho

tyſcheŕſkeho pomoznika

hnydom pyta

E. Holland

w Małym Wjelkowje.

Sſłużobna holza ſ dobrej mſdu ſo k 1. novembrej pyta na Łubijſkej dróſy 22.

Dowěrna **ſłużobna holza,** kotraż je hižo na lěpſchich měſtnach ſłużiła a kotraż móże waricź, ſo k 15. okt. abo k 1. novembrej do farſkeho doma w **Hornim Wujeſdże** pyta.

Holzy, kotreż chzedża **waricź nawuknyć,** ſo pſchijimaju w hoſćenzu **ſłoteho ſłónza** w Budyſchinje.

Do Minakała!

Njedźelu 9. oktobra budża

reje

ſe ſyłnej harmonikowej kapaku a wulki wotßalny ſwjedźeń.

Na to pſchećelnje pſcheproſchuje

G. Petaſch.

(K temu cżißku pſchiloha.)

Pschiłoha k czišłu 41 Serbskich Nowin.

Ssobotu 8. oktobra 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

3. oktobra 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjašne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	38—40	67—70
awstriske	39—41	68—71
2. młode, mjašne, njewukormjene, — starše wukormjene	35—36	64—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	30—33	60—63
4. žnadnje pizowane kóžbeje staroby	—	51—53
Jałowjzy a kruwy:		
1. połnomjašne, wukormjene jałowjzy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	36—38	63—66
2. połnomjašne, wukormjene kruwy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	33—35	58—61
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałowjzy	30—32	54—57
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałowjzy	27—28	50—53
5. žnadnje pizowane kruwy a jałowjzy	—	49
Byki:		
1. połnomjašne, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	37—39	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	32—35	58—61
3. žnadnje pizowane	27—30	53—56
Cźelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	46—48	70—74
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	67—69
Swinje:		
1. połnomjašne lěpšich rašow a jich schižењow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ léta	45—46	58—59
2. mjašne	43—44	56—57
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	41—42	53—54

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2292 měchow.		W Budyschinje 1. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 1. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca	běła	9	18	9	28	8	97	9	26
"	žołta	8	70	8	83	8	53	8	82
Rožka	50 kilogr.	6	75	6	88	6	50	6	81
Jeczmjeń	50 kilogr.	7	75	7	88	7	—	8	—
Wowš	50 kilogr.	7	—	7	20	6	60	7	20
Hróch	50 kilogr.	9	50	10	50	9	50	10	50
Woka	50 kilogr.	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	50 kilogr.	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejduschka	50 kilogr.	17	—	17	—	15	—	16	—
Běrny	50 kilogr.	3	50	4	—	3	—	3	60
Butra	1 kilogr.	2	70	2	80	2	50	2	80
Pšeńcžna muka	50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka	50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno	50 "	4	50	5	50	4	—	5	—
Ssloma	600 "	19	—	21	—	18	—	21	—
Proßata 2110 schtuk, schtuka		4	—	12	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby	50 kilogr.	—	—	5	75	5	30	5	75
Rjane wotruby	50 kilogr.	—	—	6	25	5	80	6	25
Pšeńcžny gris	50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—
Rjany gris	50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pšeńza (běła) wot 9 hr. 25 np. hač 9 hr. 30 np., pšeńza (žołta) wot 8 hr. 88 np. hač 9 hr. — np., rožka wot 6 hr. 75 np. hač 7 hr. — np., jeczmjeń wot 8 hr. — np. hač 8 hr. 25 np., wowš wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 25 np.

W Budyschinje płaczeše: kórz pšeńzy (běła) po 170 puntach 15 hr. 58 np hač 15 hr. 75 np., žołta 14 hr. 79 np. hač 14 hr. 99 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hač 10 hr. 80 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 32 np. hač 9 hr. 50 np

Wjeczne płaczišny w Kamjenzu

29. septembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hač 6 hr. 85 np., pšeńza wot 8 hr. 65 np. hač 8 hr. 75 np., jeczmjeń wot 6 hr. 15 np. hač 6 hr. 50 np., wowš wot 7 hr. 15 np. hač 7 hr. 50 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hač 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., žyno 5 hr. 50 np., běrny 4 hr. 25 np., žloma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hač 2 hr. 90 np.

Wjedro w **Londonje** 7. oktobra: Wětšikojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi směje 19. njedźelu po žwjatej Trojizy rano w 7 hodź. farat Räda němsku spowjednu rěcź, $\frac{1}{2}$9 hodź. duchowny Tyschek němske a w 10 hodź. žerbske prědowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła směje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Eduard Pawoł Jurij Kelm, samkat w Dobruschi, s Klaru Lindu Libschiz tam.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Gustav Kurt, Gustava Emila Wicźasa, fabrikarja we Wulkim Wjelkowje, ž. — Max Waltař, Jana Vettricha, fabrikarja na Židowje, ž. — Frieda Elisabetha, Khorle Bohuwěra Groža, khěžkarja a fabrikarja w Hrubjelčzizach, dź. — Gertrud Emma, Jana Ernsta Mlynka, kopornikarja na Židowje, dź. — Margareta Gertruda, Gustava Emila Ducžmana, dźěłaćerja na Židowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Hilžbjeta, Adolfa Franza Sigla, lakěrarja tu, dź. — Franz, Josefa Uzdozychowskeho, dźěłaćerja w Zicźinje, ž. — Rosa Johana, Jana Feldsmana, fabrikskeho dźěłaćerja we Wulkich Debžezach, dź. — Alfred, Bertholda Hollmana, fabrikskeho dźěłaćerja we Wulkich Debžezach, ž. — Kurt, Wilhelma Oty Spangenberga, žedlarja tu, ž. — Josef, Josefa Zimmermana, fabrikskeho skalskeho mischtra tu, ž.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadže: 29. septembra: Dorothea Emilia Hetaschez, swud. Paulowa, bywscha swudowjena Ulbrichtowa, privatiera w Cźichońzach, 72 l. 11 m. 14 d., († we Wósborku, khowana w Cźichońzach). — 1. oktobra: Morwa narodźena dź. Theodora Richarda Kschižana, kublerja w Scźijezach. — 2. okt. Johana Gertrud, Ernsta Bohuwěra Muzika, molerja na Židowje, dź., 1 m. 5 d. — 4. Morwa narodźena dź. Bruna Arthura Pětschk, maschinista na Židowje. — 5. Frida, Reinholda Leinerta, dźěłaćerja na Židowje, dź., 1 l. 11 m. 21 d.

W katholskej wožadže: 28. septembra: Ernst Linus Funka, tyschet tu, 54 l. 1 m. — 29. Madlena Berta Scholcźiz, plotowatka tu, 17 l. 3 m. 4 d. — 30. Louisa Marija Ducžmanowa rodź. Blahontez, dźěłaćetka na Židowje, 42 l. 4 m. 25 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

19. njedźelu po žwjatej Trojizy směje rano $\frac{1}{2}$8 hodź. farat Kschižan žerbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin žerbske a 10 hodź. němske prědowanje.

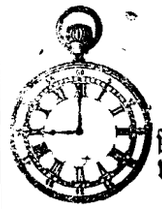
Zyrkwinske powjesće s Budestez.

19. njedźelu po žwjatej Trojizy směje farat Domaschka rano w 7 hodź. němsku spowjedź, duchowny Nowy dopołdnja w 8 hodź. němske a $\frac{1}{2}$10 hodź. žerbske prědowanje.

Piwowy hród w Budyschinje

porucza cźeśćownym Serbam w měśće a we wokolnosćzi **žwoje městnosćze,** w kotrychž móża sa **tunje pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

Franz Marschner

cźažnikat w Budyschinje

na bohatej haśy 9

žwój skład **cźažnikow** a **cźažnikowych rjeczasow** k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Wschišpomnjenje: Rěcźu žerbski.

Dla pschetwarjenja a powjetschenja

mojeje pschedawarnje

wulke

wuprósdnjaze pschedawanje

we wschěch wotdźělenjach mojeho sklada,

wolmjane a židźane drastne tkaniny,

wot pjatka 7. oktobra hacž do wutory 11. oktobra

pschedawanske dny sa

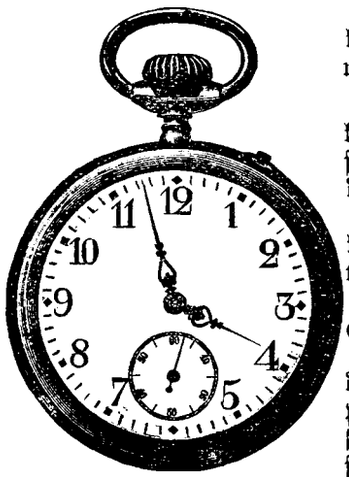
žonjazu drastu.

Wuwsaczne płaczisny ßu pódla dotalnych na płaczisnowych zedlach napißane a ßu s dźěla hacž

do połojcy ponižene.

Alphons Schauseil.

Wupschedawanje.

Dla wucźehnjenja s mojich klamow, kotrež ßym 12 lět dołho měł, ßym nusowany, ßwój wulki sklad hódnych

czaßnikow

kóždeje družiny khětro pomjeńschicź a ßym teho dla wupschedawanje, hacž do ßrjedź oktobra trajaze, wotewrił.

Na ßwoje nowe twory bjes poroka, kotrež ßu hižo bjes teho jako dobre a tunje snate

20% woßebiteho rabatta

a na nasad stajene twory

50% woßebiteho rabatta

dawam. Dokelž sa hódnosćź wschěch pola mje kupjenych czaßnikow

2 lěcze pißomnje rukuju,

ßo s tutym w kóždym nastupanju pschihódna skladnosćź k kupjenju poskicza, kotraž ßo tak bórsy njewróczi.

K. Köchlerowy nasl.

Theod. Thiele

na rózku ßerbskeje haßy.

Młóczenje s parnej maschinu

na msdu czini

Bóschiczanski knježi dwór.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje

tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarnje

Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobroczi.

Schtóž sa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidostanje. **Drjewjanzy a drjewjane czrije ßo póduschuja.**

Ssobotu a wicźne dny psched bohatymi wrotami.

Karbolineum

najlěpschi wolij k barbjenju a k pschemaczenju, w prénjotnych czwizach po 200 kil., kaž też w mjeńschich czwizach a po wasy ma stajnje wulki sklad po tunich płaczisnach

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 83*.

Jatrowy wolij

(Lebertran)

a fosforowy kalk

sa ßwinje

porucza

Germania drogownja

dr. Röbera w Budyschinje

Hermann Horn

drastowa fabrika

w Budyschinje na bohatej haßy 19.

Dokelž ßym ßebi tkaniny ſa hotowe pjenjesy nakupił, tule naſymu pola mje kóždy ſ zyle woßebitym dobytkom kupuje:

Płaćišny nadpadnje tunjo.

mužazu drastu,
žonjazu drastu,
dźěćazu drastu.

Płaćišny nadpadnje tunjo.

Schtóž drastu potrjeba, temu ßo radźi, ſo by ßebi najprjedy wupoloženu drastu w mojich wukładnych woknach wobhladał.

Hermann Horn

na bohatej haßy 19.

Koprowy vitriol

zyły a čiſty tołčeny, k naczinjenju pſcheńzy ſ wulkim direktnym kupjenjom jara tuni, porucza

Otto Engert
Telefon 33*

Mužaze kožuchi,

žonjaze kožuchi, mantle, żakety kóždeje faßony hotowe, jenož bjes poroka ßedźaze doma ſchiju a mam **tkaniny** na ſkładźe na wobhladanje. Kožuchi kóždy cżaß pſcheſchiwam a je ſ nowym pødſchiwkom a khornarjom wuhotuju.

C. E. Rinke,
kóžkarſki miſchtr na bohatej hnßy 5.

Pospyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſczu ßym wjetſche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móżno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cżißko 458 a 460, ſ cżiſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanejn** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje ßkodzazeju**

10 ſchtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 ſchtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pſchedawacź.
Proſchu, ſpytajcże!

Ernst Lehmann
prjedy Khorla Pětſchka
na rózku żitneje a ßerbſkeje haßy.

Dźiwje
kaſtanije a žołdże
po najwjetſchich płaczišnach kupuje
Otto Engert
en gros drogownja en détail
Telefon 33*

---

w Budyſchinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki ſklad hotowych
cżrijow a ſchkórnjow
dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Pſchedawaniſchcźo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, ſ napſchecża ſtareje pósty.

Konjaze deki,
dobry cżorny lak
na konjazy grat tunjo porucza
C. A. Pietſch
pſchi żitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Wuprózdnjace předawanje.

Ssobotu 8. oktobra t. l. sapoczamoj sbytkne wobstatki naju tworow rospschedawacź,

a to fotografijowe albumy a albumy sa postske kharty, kožane twory, hrajki, mjes nimi wschelake wupoložene wězy, rězahanske harmoniki, drjewjane twory, luxusowe twory, diasanije, nippowe wězy, galantrijowe twory, hospodarske wězy, schkleńežane twory, wumělske kwětki, wotměrjene blidowe gumijowe pschikrywy (deki) wschěch wulkosczow, ručzne a schtrykowanske korbiki atd. atd.

po jara poniženych płaćiznach.

Najlěpscha składnosć sa kóždeho k kupjenju tunich, praktiskich trjebanskich a luxusowych wězow.

A. & W. Neuhahn,

4 na ßerbskej haßy 4.

Pisßanske, kožane, galantrijowe a krótke twory, hrajki, luxusowe a hospodarske wězy.

„Serbske Nowiny“ wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni „Serb. Nowin“ (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 42. Sobotu 15. oktobra 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

General Kuropatkin pschećiwo Japanskim postupuje.

Kuropatkin je ßo skónčnje sapočatk oktobra tak ßylny sačuł, so je ßo rossßudźił, ſ Mukdena pschećiwo Japanskim wuczahnyć. Se sćěhowazym roskasom je wón to wójsku wosjewił:

Psched wjazy dyžli ßydom měßazami je naß njepschećel pola Port Artura prjedy nadpadnył, hač bě wójna pschipowjedźena. Wot teho čaßa je ruske wójsko na kraju a na morju wjele rjekowskich skutkow dokonjało, ſ kotrymiž móže ßo nascha wótčina ſ prawom hordźić. Tola njepschećel njeje ßo hač dotal powalił, wón nawopak we ßwojej nasdatosći wo połnym dobyću ßoni. Ruske wójsko w Mandźurskej njebě po liczbje hač dotal dosć ßylne, so by mohło japanske wójsko porasyć. Wjele čaßa bě trjeba k pschewinjenju wschěch wobćežnosćow a k seßylnjenju wójska na měru, w kotrejž by jemu móżno było, ßwój cźežki ale cźeßny nadawk dokonjeć.

Runje teho dla njejßym, hač runje ßu ßo wospjet japanske nadpady na nasche stejischća, jako pola Taschiczaa, Ljandianstana a Liajona, dobyćeršzy wotrasyłe, sa nacźaßne měł, tele wuspěchi k temu powużić, so bych ßam do prědka postupował, ale ßym porucził, nasad cźahnyć. Wy sće rjekowszy sakitane stejischća wopuschćili, ani so je waß njepschećel njepokojił a sće, hrožazu hotowosć k nowemu wojowanju stajnje sakhowajo, do pschiprawjenych nowych stejischćow wróćo schli. Po pjećdnjownej bitwje pola Liaojana, po wuspěschnym sakitanju prědnich a sadnich stejischćow, sće na Mukden wotstupili. S najćežschimi wobstejnosćemi, ſ Kurokiowym wójskom nadpadowani, sće po skoro njekhódnych pućach wróćo cźahnyli, wo dnjo wojujo a w nozy wosy a kanony ſ mozu ßwojeju rukow cźehnjo, ani jeneje kanony njejsće shubili, ani sajatych ani ranjenych sa ßobu njesawostajili a ani wasche wósnistwo (train) njeje schkodowało.

S cźežkej wutrobu ßym pschikasał, wróćo cźahnyć, tola ßym to ſ njepowalnej dowěru cźinił, so je to trjeba k dospołnemu rossißazemu dobyću nad njepschećelom, tak bórzy hač pschihódny cźaß k temu dóńdźe. Zar je k wojowanju ſ Japanskej doßahaze wojeńske mozy postajił, so by nam dobyće ßwěsćił. Wschě wobćežnosće, tole wójsko 10 000 wjerstow daloko dowjesć, ßo pschewineja ſ wulkej woporniwosću a njewustawazym napinanjom mozow a talentow ruskich muži, kotrymž je tole dźěło dowěrjene, kotrež po cźežkosći nima w stawisnach ßwojeho runjeća. Stotyßazy ludźi, dźeßacź tyßatki koni a wosow, milijony pudow nakładu ßo po ßydom měßazach bjes pschetorhnjenja njepschestawajzy ſ europiskeje Ruskeje do Ssibirskeje a Mandźurskeje woża, a jeliso ßo pokaże, so hač dotal wotpóßłane regimenty njedoßahaju, nowe pschińdu. Pschetož zarowa njeslamna wola, so bychmy njepschećela powalili, ßo njeslamnje dopjelni.

Hač dotal je njepschećel, ßo na ßwoje wulke brónite mozy sepjerajo a ſ rosestajenjom ßwojich wójskow naß wobstupujo, po ßamßnym dobrosdaću pschihódny cźaß k nadpadej wuswolał. Tola nětko je wokomik, wot zyłeho wójska žadany, pschischoł, so bychmy ßami njepschećelej napschećo stupili. Cźaß je dóschoł, so móżemy Japanskich nusowacź, so bychu naschu wolu cźinili; pschetož mozy ruskeho mandźurskeho wójska ßu dosć wulke, so mohło k postupej pschećź. Tola dyrbimy stajnje wopomnicź, so je k pschemoženju naschego ßylneho a khrobłeho njepschećela też twjerdeje rossßudźenosće wschěch scharžow, wot najnižscheje hač do najwyschscheje trjeba. Njech budźće kajkeżkuli woporny pschinoschećź, budźće ſ wědomnjom napjelnjeni, kak ważne je sa Rusku dobyće, a woßebje rospomńće, kak je jeho trjeba, so bychu ßo naschi bratśja w Port Arturje wußwobodźili, kotśiž hižom ßydom měßazow twjerdźišnu, jim dowěrjenu, sakitaju.

Wojazy! Nasche wójsko, ßylne se ßwojej jednotu, zarom a Ruskej, je we wschěch naschich wójnach rjekowske skutki sa wótčinu dokonjało a je ßebi pola wschěch ludow saßkluženu ßławu dobyło. Wopominajće stajnje, so je ßo wam ſ zarowej wolu dowěriło, so byschće cźesćź Ruskeje a jejne prawa w dalokim ranju sakitali. Wopominajće, so je sakitanje cźesće a ßławy zyłeho ruskeho wójska wam do rukow date. Nadobny wodźeŕ ruskeho zarstwa ßo ſ zyłej Ruskej sa waß modli a waß žohnuje.

K nowym rjekowskim skutkam ſ tejle modlitwu poßylnjeni, napjelnjeni ſ wědomnjom ważnosće nam dowěrjeneho nadawka dyrbimy njestruchliwi do prědka postupowacź, twjerdźe rossßudźeni, hač do kónza ßwoju winowatosćź cźinicź, ßwoje žiwjenje sa niczo ßebi njeważo. Boża wola budź ſ nami wschitkimi!

Sawrót ruskeho wójska k połodnju.

Ruske wójsko je se schěrokej rosćehnjenej frontu rucźe k połodnju pschećiwo Japanskim postupowało. Hunsku réku pschekrocźiwschi je ruske wójsko pod generalom Mischćenkom hač k městu Jantajej pschicźahnyło. Na rańschim (lěwym) kschidle ßu Rußojo pod generalom Ssamßonowom Japanskim Banjepudzu wutorhnyli a potom hač k Benschichu (abo Penschichu), k ranju wot Liajojana, dóschli. Pola Jantaja a Benschichu ßu Rusźy do ßylnych japanskich mozow srasyli. Wokoło tuteju městnow ßo hižo někotre dny njembrje wojuje. Dale k wjećoru ßu ßo Rußojo pola Cźantana ſ Japanskimi pschimnyli. Wot ranja hač k wjećoru je potajkim wojowanska cźara něhdźe 120 kilometrow schěroka była. S teho je spósnacź, so ßebi hač dotal njejßu sto tyßazy napschećo stali, kaž pola Liajojana, ale so ßu jenoż pschedwójska do wojowanja pschischłe. Dotalne japanske powjesće też jenoż wo ruskich wotdźělenjach hač do ßylnosće jeneje brigady rosprawjeja, a jenoż na jenym městnje pola Benschichu ßu po japanskich powjesćach Rußojo 6 divisijow ſ 80 kanonami ßylni byli, schtoż pak ßo wěrno njesda bycź; pschetož 6 divisijow by ßo ſ wjazy artilleriju pschewodźało.

Poßlednja Kuropatkinowa depescha

zarej 13. oktobra póßłana, praji:

W nozy k 12. oktobrej a sćěhowazy dźeń mějesche mandźurske (ruske) wójsko krute wojowanje wobstacź. Japanszy ßylne mozy pschećiwo naschemu ßredźischću a pschećiwo naschemu prawemu (wjećornemu) kschidłu sćelechu.

Nam pschede wschěm wo to dźěsche, pschedwoj (prědnje wotdźělenje) naschich hłownych stejischćow dźerźećź. Na prawym kschidle pschedwoj ßwoje stejischćo sdźerża a hakle na ßměrkach ßo wón na mój roskas k hłownemu stejischću wróći. Też pschedwoj ßredźischća bě popołdnju wokoło 2 hodźin nusowany, k hłownej mozy wróćo hicź.

Po rosprawach, mi podatych a po ßamßnym spósnaću je ßo ſ wulkej njembrosću wojowało. Ssmy wjele njepschećelskich nad-

běhow wotrasyli a ßmy wospjet postupowali. S woßebitej smužitosczu je ßo pschedwoj, s Tromskeho regimenta wubrany, wusnamjenik. W nozy nasche wójsko s bajonnetom wjeß wróczo dobu, kotruž bě wodnjo shubiko.

Na lěwym kschidle je ßo teho runja krwawne wojowanje wo jedyn hórski pschekhód roswinyko. Naschi wojazy na skoro njedostupne skały horje saležychu a krocžel sa krocželu stajnje bliže k njepschecželej stupachu. Wo wuspěchu tehole wojowanja njeje hischcże rospraiwa doschka. Wojakow je khětro wjele ßo sraniko a spadako.

Wójsko tehole kschidka je ßo dženßa hischcże do druheho wojowanja s mnohimi schkodowankami sapletko. Ssym pschikasak, so bychu wojazy jutsje wschě dobyte stejischcża se wschěmi mozami džerželi.

Depesca generalneho leutnanta Ssacharowa praji:

Japanszy 10. oktobra dopoldnja w 11 hodžinach s poknozy Jantajskich wuhlowych podkopkow na woběmaj bokomaj želsnizy pschecžiwo Ruskim postupowachu. Zyły dżeń wótre wojowanje tam a ßem žokmjesche, wjetschi dżěl Hualinskeje doliny s ranja Jantajskich podkopkow do nascheje ruki pscheńdże, tola lěßna hora, kotraž krajinu wobknježi, bě popoldnju w 5 hodžinach hischcże s njepschecželom wobßadżena, Naschi wojazy 11. oktobra ßwoje wußunjene stejischcża na zyłej froncże pschecžiwo japanskim nadběham sdżerżachu s wuwsaczom nětkotrych městnow, s kotrychž ßo woni k hlownemu stejischczu wróczo sczežechu.

Zarowy telegram generalej Kuropatkinej.

Hdyž je zar powjesczi wo Kuropatkinowym postupanju s Mukdena k Liaojanej dastał, je jemu wón sczěhowazy telegram pósłał: „Pschihłoßuju poknje. Bóh żohnuj Wasche krocžele a mojeho rjekowskeho wójska. Mikławsch II.

Ssylnosczi Kuropatkinoweho wójska

ßo na dwazyczi pěschich divisijow s 280 000 mužemi wobliczuje. Ruska artillerija pjecża nětkole s 850 kanonow wobsteji. Japanske wójsko njeje pjecża ßylnische dyžli ruske, po druhim wudawanju wschak wone hischcże pschezo snajmjeńscha po liczbje wojakow ruske pscheßahuje, tola je wjele japanskich wojakow pjecża khorych. Japanske powjesczje wjedża jenož wo nětkotrych tyßazach Rußow powjedacz, s kotrymiž ßu Japanszy dotal wojowali, hdże hlowna ruska móz steji, je hischcże nětkole Japanskim njesnate. Hdyž hižo nětkole japanske depesche powjedaju, so ßu Rußojo na nětkotrych městnach wróczo schli, njedaj ßo tym nichtó sabłudnicz; njech ßo najprjedy wocžaka, hacž Kuropatkinowe hlowne wójsko do bitwy pschińdże. S Kuropatkinoweje rosprawy je tež jaßnje widżecz, so je wón wjeczor po bitwy ßam ßwojim prědniu wodżělenjam kasak, ßo na hlowne stejischczo wróczicz.

Psched Port Arturom.

Do Peterburga je 13. oktobra wot generala Steßela sczěhowaza rosprawa doschka:

Hdyž běchu Japanszy wojazy kanonow pschecžiwo poknóznej froncże postajili, woni ßo w nozy k 1. oktobrej we hłubokich puczach twjerdżisninemu dołhorańschemu dżělej bliżachu. Jich postupowanju pak salwy wotdżělenja wyschkoweho leutnanta Gandurina wobarachu. Na to Japanszy nadběhi na signalnu horu czinachu a ju wobßadżichu, hdyž běchu naschich tšělzow s njeje wuhnali.

Rano 1. oktobro pak nascha artillerija signalnu horu pod ßwój woheń wsa, a tši kompagnije, kotreż ßo s dobom pschecžiwo Japanskim wupóßłachu, tutych wotehnachu a ßo hory smozowachu. Japanszy ruczne granaty mjetachu. Tež naschi wojazy je wužiwaju. Nasch njewustawazy rjek, general Kondratenko, pschezo nowe ßrědki wunamakuje, so by njepschecżela na czuczime waschnje ranił.

Wojazy hischcże pschezo rjekowszy wojuja. Sranjeni ßo sahorjeni do rjadow wróczeja. 7. oktobra Japanszy k wobtšělenju snutskowneje twjerdżisny batterije postajichu. Bombardement je dżeń a ßylnischi. Poczina syma bycz. Smyßlenje wojakow je wubjerne. Wschitzy, wot roskasowarja hacž k poßlednjemu wojakej ßo pyrja, so bychu s njepschecželom wojowali.

Dalsche powjesczje s Port Artura.

5. a 6. oktobra ßu, kaž ßo s Czifu pische, 4 japanske divisije na Port Artur shromadny nadběh sczinili, kotryž pak je ßo wotrasył. Rußojo ßu ßo 10 czežkich japanskich wobłěhanskich kanonow smozowali.

9. oktobra ßu Japanszy nadběh na Jczansku horu sczinili, pschi czimž ßu ßo s czołkmami pschesh hrjebje psched naßypami, s deschczowej wodu napjelnjene, pschewjesli. Rußojo ßo jenož ßkabje wobarachu. Posdżischo dyrbjachu Japanszy pod wohnjom ruskeje artillerije czeknycz.

Zaroweje dżał.

Zarowa je ßo sa sbožopschecże, kotreż je jej Port Arturska garnisona s pschiczinu narodżenja trónskeho naßlědnika póßłaka, se sczěhowazym wotmołwjenjom dżakowaka: „S Waschimi nadobnymi ßkowami ßym ßo hłuboko hnuła; ßym s zyłej wutrobu a s zyłej duschu pschi Waß, Wy khrobli sakitarjo a czerpjerjo w Port Arturje. Modlu ßo k Bohu, so by Wam móz dawał pschi ßwojim ßebjewoprowanju sa wótczinu, kotraž je Wam a mi jenak droha.“

Rußojo w Koreji.

Po powjesczi s Japanskeje je 4000 kosakow do poknózneje Koreje pschiczahnyło. Woni ßu wobkhad mjes hlownym městom Söulom a Gensanom pschetorhnyli.

Japanska łódź ßo sniczika.

W hołbjazym saliwje psched Port Arturom je 18. septembra japanska mjeńscha panzerowa łódź „Hejen“ na jenu rusku podwodnu minu sajeła a ßo rostšelika. S wobßadki, kotraž bě 311 muži ßylna, ßu ßo jenož 4 matrosojo wukhowali. Powjesczi wo tymle njesboži je ßo hacž dotal potłóczika a je ßo hakle nětko wosjewicz ßměła.

Schtó wójnu dlěje wudżerži.

Japanska je po wudyrjenju wójny s wulkej nusu w Jendżelskej a Amerizy hakle potom pjenjesy po 6% požczene dostała, hdyž bě požczerjam dokhody statnych złow sastajika. Te napožczene pjenjesy ßu dawno pschetrjebane, a Japanska by s nowa rad požczonku we wukraju sczinika, tola ßo jej wschudże durje samkaju. Jendżelczenjo ßu hižo nadżiju spuschczili, so Japanszy Ruskich sbija, a teho dla Japanskej niczo wjazy njepožczuja. Duż je japanske knjeżerstwo nusowane, ßebi trěbne pjenjesy sa wójnu pola ßwojeho luda pytacz. Hižo psched dlějschim czaßom je wone 80 milijonow yenow = 320 milijonow hriwnow wulku požczonku wupisało, tola lud ßo kondżi, ßwoje samożenje na wołtarju wótczinu woprowacz. Hdyž ßo hižo tejle požczonzy njepschewinjomne sadżěwki napschecżo stajeja, kak hakle budże k lětu, hdyž budże, kaž je hrabja Okuma w sjawnej rěczi prajił, dalschich 500 milijonow yenow = 1500 milijonow hriwnow sa wójnu trěbnych. Japanska, kotrejež wobydleŕstwo je po wulkej wjetschinje ßmjercz khude, njebudże tule hobrsku sumu sehnacz móz a budże dyrbjecz dla njedoßahanja pjenjes, bjes kotrychž ßo njehodżi wójna wjesczi, měr czinicz.

Nawopak jendżelske nowiny wusběhuja, so je w Ruskej wulke hospodarske bohatstwo, a so maju wulzy ßwětowi pjenjeżniznjy k Ruskej dowěrjenje. Ruskeje kredit je kaž prjedy tež nětkole wurjadnje dobry, dokelż je Ruska stajnje najßwědomicziwischo ßwoje pjenjeżne pschißłuschnosczje dopjelnjała. Se spodżiwnym pschikładom wo tym je to, so je wona ßamo w krimskej wójnje jendżelskim mějeczelam ruskich statnych papjerow dań porjadnje płaczika.

Njeměry pschi mobilisaziji w połodnischej Ruskej.

Hischcże ženje ßnadż Ruszy njeißu tak njepschecżelszy pschecżiwo żidam smyßleni byli, kaž nětkole. Rusti lud je ßo na Żidow rosczercził, dokelż ßu żidźi pschi wudyrjenju wójny lud pschecżiwo knjeżerstwu naschczuwacz spytali. Hdyž psched tydżenjom żidowszy wikowarjo mobilisowanym reserwistam płaczisny sa napitki a jědź na njehańbiczime waschnje powyschachu, reserwistojo dwoje żidowske klamy wupuscżichu. Wulke roshorjenje ßo tež mjes wojakami s pißmami sbudżuje, kotreż żidowszy soziglistojo skradżu na dwórnischczach do żelesnischich wosow mjetaju. Żidźi w tych pißmach wojakow namołwjeja, psched njepschecżelom czeknycz a brónje prjecz czißnycz.

Swětne podawki.

Jeho Majestosczi kral Jurij

je dżenßa, 15. oktobra, rano 25 mjeńschinow po 2 hodżinomaj wumrjeł.

Cžorni w žrjedžnej a połodnischej Afrizy

počinaju pschecžiwo žwojim bělym knjesam postawacź. Kaž Hererojo žo Němzam, tak žo Kuanhamojo Portugalskim spjecžuja. Kuanhamojo žu portugalske wójskowe wotdźělenje s 255 Europjanow a 244 cžornochow wobstejaze, nadpadli, hdyž pšches rěku brodźeschе. S Europjanow je 109, s cžornochow 145 padnyło. Kuanhamojo běchu žo w nozy na łakańzu lehnyli. Portugalske knjezerstwo je žo rosžudźiło, 5000 muži pschecžiwo Kuanhamam wotpósłacź.

Nowe njeměry na Balkanje.

Na Balkanje žo sažo mucźi. Bołharszky rubježnizy a Arnawtojo na žerbske wobydlerstwo nadpady cžinja, a nětko žu tež grichiszy rubježnizy do Mazedonskeje pschicźahnyli a dweju Bołharow morili. Jenu cžrjódu grichiszich rubježnikow wěsty Zeza, druhu wěsty Kaudi nawjeduje. Poslednischa je žo s cžrjódu bołharszich rubježnikow biła. Pschi tym je žo 22 Bołharow sraniło, 6 je žo moriło, a tež jena młoda grichiska žónska je žiwjenje shubiła.

Sańdźenu njedźelu je wulka cžrjóda bołharskich rubježnikow wjeż Drod nadpadła a jeneho duchowneho a dweju wobžedźerjow w zyrkwi skónzowała. Duchowneho khěžu rubježnizy sapalichu; w njej žo duchowneho žona spali. Po powjescźach s Monastira stej pola Slatiny jena bołharska a jena žerbska cžrjóda do žo srasyłej. Pschi tym žu schtyrjo Bołharjo padli.

Na awstriske knjezerstwo žo hrescha, so wone potajnje se žwojimi agentami na Balkanje jedyn lud na druhi schcźuwa. Njeporjad na Balkanje chze Awstriska sa pschiczinu wuzicź, so mohła europisku Turkowsku se žwojim wójskom wobžadźicź, mjes tym so žo Rußowska s Japanskej w Mandźurskej pjerje. Na dźěl europiskeje Turkowskeje, na Albansku, je pak tež hižo dawno Italska žwoje požadanje pschipowjedźiła. Italska Albansku jako žwoje pschichodne wobžedźenstwo wobhladuje, dokelž tamnische wobydlerstwo łacźansku rěcź rěcźi. Duž wona njeby směrom pschihladowała, hdy by awstriske wójsko do Albanskeje sacźahnyło. Poměry mjes Italskej a Awstriskej žu Albanskeje dla hižo dołhi cźaž napjate, němsko-awstrisko-italski trojoswjask po sdacźu jenož hischcźe po mjenje sa Awstrisku a Italsku wobsteji. Wotmyślenje Awstriskeje na Balkan móże wulke strachi sa europski měr sa žobu měcź.

Kantorez Hanka.

Tam, hdźež pschi khowanju žłónza włóżna wjecźorna para najhuscźischa po schěrokich łukach leži, wožrjedź mkódneje trawiny a pastwiny, tam stejeschtej khětro blisko pornjo žebi dwě burskej kuble, dźělenej wot wysche leżazeje wžy Wonez, s polemi a łukami, kotrež pscherěsowasche wschelko žo wijo cźische cźecźaza woda małeje rěcźki. Hižo žo khětro žměrkasche, para snoschowasche žo s waha nad wodu a wupscheстrěwasche žo nad runinu. Ale mjes tym, so žo w domje na prawizy hižo khětro dokho žwěza žwěcźeschе, wosta w domje na lěwizy, po Kucźnikez, hischcźe wschitko cźma, a jeno wjecźorne serja cźerwjenjachu wokna w schěrokich žwißlach domskeho. A tola běsche, ujedźiwajo tuteje posdatneje cźischiny, runje pola Kucźnikez prawje žiwe. We wulkej bydlenskej stwě, kotraž nanajpschijomnischi sacźischcź cźinjeschе se žwojim brunym drjewjanym wjerchom a se žwojimi schěrokimi, sažadźitymi khamorami, s kotrychž běchu widźecź błyskazy moža a kopro a cźežke khany a schklě, žedźeschе sa cźežkim blidom, na łohcźej žo sepjerajo, knjes domu, stary drje, ale jakny muž, kotrehož twjerde wobliczo žwědcźeschе wo žyluej a njeslemjenej myšli. S boka njeho seprjewasche Kucźnikowa po woli žwój schěroki khribjet na wobłożenje žwojeho stoła, a ruzy nad wutrobnjom prěkujo, sdasche žo pošłuchacź s pschihłoženjom na žkowa žwojeho muža, dokelž dyž a dyž kiwasche s hłowu a na jeje cźerwjenym połnym wobliczu bě wuras wěsteho wobdźiwanja, kotrež płacźeschе srěcźniwosczi jeje mandźelskeho. Wobaj pak shladowaschtaj na jenicźkeho žyna a herbu kubła, kotryž trochu sdaleny wot njeju na khachlowej ławzy žedźeschе, a kotryž s dale bóle žo sacźmiwazym wobliczom husto mróczele se žwojeje krótkeje dymki puschczeschе.

„A pschi tym wostanje, tak je najlěpje woběmaj dźělomaj!“ tak dorěcźa nětkole Kucźnik a stany se stólza, dyrjo s ruku k wobkrucźenju žwojeho rosžuda wo blido.

Burowka pschikiwny krucźe s hłowu a rjekny też: „Haj, pschi tym wostanje! Ty masch prawje, nano!“

Ssyn njerěcźo dale pachasche, cźěmnosci, kiž tu běsche, pak pschikrywasche dale hłubschu fakdu na jeho cźole. Na pośledku pak njemóżeschе žo dlěje dodźerżecź a, runje tak s ławki postanywschi, rjekny khwatnje: „To pak žo njehodźi, nano, to žo woprawdźe njehodźi, byrnjež radscho chzył. Dworakoweje njemóżu žebi bracź. Ty masch prawje, najlěpje by to sa wobeju było, dokelž jeje dwór storka k naschemu, a ja bych s njeju dostał rjane wobžedźeństwo. Wona wschak žo dyrbi sažo wudacź, a ja wěm wěso, so by mje jara rada brała; ale ja to njemóżu, kaž prajich, nano, njenusuj mje k temu, proschu cźe wo to!“

Ale móznje žo nětkole roshori Kucźnik a hněwowa žiła na cźole jemu žylnje wustupi.

„A tola pschi tym wostanje, ty błasnje! Nochzeschi-li žo s dobrym do teho podacź, dyrbju cźe wěso nusowacź, pschetož moja wola wobknježi dom a niz twoja!“ sawoła hněwny. „Myślisch dha žebi ty, so dyrbju žebi tu druheho cźłowieka na nóż žadźicź dacź a so dyrbju žebi žwój wuzitk puschczicź? Njeje dha cźi Dworakowa doscź rjana a srótna, njedźiwajo žwojich cźerwjenych włožow? A njeje dha wona schwarna hospoza? Lěpje woženicź žo njemóżeschi, cźaž žiwjenja niz, ty błasnje!“

„Haj, haj! lěpje woženicź žo njemóżeschi, Hanžo, nan ma prawje!“ wobkrucźi burowka. „Schikowana je a pschi tym tež bohata, a tole je hłowna wěz.“

Zónska je bjes wutroby, połna falscha a plecźenjow a njeměni s muzskim sprawnje!“ wupražny Hanž. „S tajkej žonu, a by-li tež hischcźe dźeżacź krócź bohatscha była, njemóżu žiwy bycź, radscho chzu do schěrokeho žwěta woteńcź.“

„Ale Hanžo, schto tu tola rěcźischi!“ žałoscźeschе macź; Kucźnik pak pschistupi zyle blisko k trózkatemu žynej a rjekny na pół wótsje: „Ja drje wěm, cźeho dla nochzeschi Dworakoweje měcź, ty masch kantorez Hanku w myślach, žołtu khodojtu. Ale to cźi praju, prjedy hacź mi tajkale proscheńska holza do domu pschińdźe, prjedy samknu durje sa tobu žamym a dam cźi hicź. Ty wschak mi sažo pschińdźeschi, pschetož žłużicź, to je kiżały khlěb, a ty to hischcźe njesnajeschi. Nětkole wěschi, schto ja chzu, a s tym je kónz!“

S cźežkimi krocźelemi wuńdźe bur se jstwy, a nětkole spyta zunischa macź se žwojeje strony wutrobu žo spiecźazeho smjehcźicź, ale podarmo.

„Njecźińtaj žwoje jenicźke dźěcźo njesbožowne pjenjes dla!“ proscheschе Hanž. „Nimamy dha žami doscź pjenjes a bohatstwa, cźemu dha trjebamy hischcźe wjazy? Sawěrno, macźi, Dworakowa by tebi a nanej stare dny cźežke cźiniła, so byschtaj to žamoj cźežzy pokucźicź dyrbjałoj. Ale Hanka je schwarna a dobra, ta by waju sańcź měka a cźeścźiła, lěpscheje pschichodneje dźowki tebi do domu pschiwjescź njemohł, macźi?“

Kucźnikowa cźežko sdychny, pschetož jeje mjehka wutroba bě we wulkich wuskoscźach pschi žynowej žakoscźi. Ale wona bě wot dawna tak swuknyła, wolu žwojeho muža jako jenicźzy prawu cźeścźicź, tak so pschezo sažo spytowasche, žyna wobrocźicź. Hdyž pak widźeschе, so bě wscha próza a wscho rěcźenje podarmo, satschaže hischcźe ras cźežko sdychujo s hłowu, a potom scźěhowasche žwojeho muža a wuńdźe se jstwy, sawostajiwschi njehibiteho žyna žebi žamemu.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Sserbski spěwanski žwjedźeń. (Pokracźowanje.) Pola cźišła 11a knježna Korjenkez s nanajkražnischo wotswukowanym nutrnje nježnym pschednoschkom Kozoroweje komposizije „Pod bělej brěsyczku“ poślucharjow s radoscźu napjelni. W tymle spěwje skonjany kładbnik Kozor pokasuje, so wón też rosumi w modernskim charakteru po waschnju Roberta Schuberta komponowacź. Pschi Krawzowym spěwje „Holczo a kokula“ móżeschе knježna Korjenkez woženbje žwoju spěwnu dokonjanosci w krótkowustorcźanych, žlěbrocźistych swukach dopokasacź. Nad tym bě powschitkowne radowanje. S bliżschich tsjoch cźišłow, składbow nascheho Kozora, najbóle duett „Pastyt a holiczo“ spokojeschе, mjes tym so budźische žo sastaniczko „Dopołomjenilo žłónczko je“ lěpje s orchestrowym pschewodom (kotryž tu je) spěwało. Pschi tymle spěwje žo hłożowa wyšokosci knjesa Hanki s žylej kražnosczu błyschcźeschе. Jako pschedposledniu posticźenku limborski ludowy spěw „Ptacźi kwaž“, wot Krawza sa tsihłóžny žónski chor wobdźěłany, žłyschachmy. Limborszy Sskowjenjo žu žo dawno pscheněmczicź dali. S jich ludowych spěwow je žo jenož tónle text s hłożom sakhował a žo hižo w lěcźe 1711 cźischcźał. Text, kotryž je dr. Muka do žerbschcźiny pschełożił, je naiwny a na kónzu khětro popjerny, hłóż jenosynczny, schtož žo se žónskim chorom njepołěpschi, kotryž bjes teho pschezo bóle jeno

twarnje a bóle bjesbarbnje klinczi, dyžli měšchany abo mužiki chor. Lohki hłóš žo čžišče a na spokojaze waschnje spěwasche, njemóžeše pak druheho dyžli stawisniskeho sajimanja sbudžicz. Po nimale tši hodžiny trajazych pschednoschkach žo k skónczenemu spěwej „Reja w meji“ dóndže. Chor pschi tymle ludowym spěwje, wot Krawza jara wuschiknje a skutkownje wobdžełanym, wschě mozy sebra a žwoje najlěpsche wustejenja saßadžujo, błyschczaty wuspěch dozpi. Spěwa wustojni woßebje wotmach młódnoczerstwych sopranow pschipósnawachu.

Nětko je pěßeń womjelkka, spěw, kotryž dyrbjesche Maczicžny radostny a czeßny dżeń pschekraßnicz, wuklinczak. Džak pak njech žo praji lubym spěwarjam a spěwarkam, džak wschitkim tym, kotsiž žu pomhali, so by žo rjany žwjedżeń poradźił, džak woßebje dwěmaj knjesomaj, kotrajž pschi konzercze poniżenaj a njewobkedźbowanaj sady w sali pschebywaschtaj, knjesej tachantskemu wuczerjej Rjeczźy w Budyschinje ja njeßebiczne, sprózniwe pscheddźełko nawuczenja, po kotrymž hakle konzertowy wjednik dirigentowy kijeschk shrabny, kaž tež knjesej wuczerjej Andrizkemu w Radworju ja jeho wopornimu žkužbu, kotruž je dobrej wězy s wupißowanjom wurjadnje wobschěrnych orchestrowych a chorowych hłoßow wopokasał, džak wyßokoczeschenym solistam a solistkam, kotsiž, kaž žłyschimy, sarunanje ja žwoje žobuskutkowanje njeżadaju, džak skónczinje tež wustojnemu dirigentej knjesej Bjarnatej Krawzej, kotryž je žebi wěsche konzertowe wodżenje należecz dał a žo ja to tež, runje kaž knjes Hanka, s pschepodaczom kawrjenzoweho wěnza, se židżanej žeklu w žerbskich barbach debjenym, poczeschcził.

Po konzercze pyschny bal se jawodom Kozoroweje kraßneje „meje“ žlědowasche, pschi kotrejež synkach žo tak prawje pokasowasche, so je wona shromadny nabytk nascheho luda; pschetož młodži a stari ju žobu spěwachu. Kak rjenje budźische było, hdy budźichu k wotměnjenju powschitkownych rejow, rejwarki w žerbskej narodnej drascze, kotrež běchu pschitomne, žerbsku reju rejwale, a woprawni ludowi herzy k temu na kósle a hußlach piskali. Mała poskiczenka podobneho waschnja, kotruž po pschecżu jeneho wyßokoczeschczenehо hoscża, kiž chzyschе žerbsku narodnu reju rad wohladacz, dwaj knjesaj s klawěrom a hußlemi smóżnischtaj, móżesche jenoż žłaby wotschczěn tejele ludoweje reje podacz. Sawěscze žu žwjedżenjowi wobdźělnizy se sacżuczom najwjetscheho spokojenja domoj schli, so mohli prawje bórsy saßo žerbski spěwanski žwjedżeń wopytacz. To je tež nasche pschecze a teho dla wołamy: Na bórsy saßowidżenje!

Rěcz knjesa fararja Domaschki psched žwjedżeńskim konzertom.

Jara czeschczeni hoscżo, luby žerbski ludo!

Hdyž do tuteje wulkotneje shromadźisny shladuju, spominam na tamny prěni spěwanski žwjedżeń, kiž žu Sserbjo psched 59 lětami w Budyschinje žwjeczili. Tehdy žerbszy wótczinzy se strachom a se staroscżemi spěwanski wjeczor wocżakowachu. Na dnju žwjedżenja nasch baßnik Sejler wonkach na tšélerni w někajkim kucżiku žedżesche, słyschnje na poßluchańtwo czakajo. Wón žo bojesche, so smeja spěwarjo psched prósdnymi městnami a hołymi scżénami spěwacz; ale hlaj, lubja žo pjelnjesche, kaž s ludom, tak s woßebnym, wězywustojnym poßluchańtwom. — Ale budże Sserbow spěw žo lubicz? Budże wuhanjeny abo wukhwaleny, wußměschany abo wusběhowany? S dobom prěni spěw saklincza: „Njespuschczmy nadźiju rjanu, so žo wrócża skote czaßy!“ Powschitkowne bě spodobanje a pschihłoßowanje. Sejler žwój kucżik wopuschczíwschi, někotre krocżele do prědka stupi. Druhi spěw žo sanjeße: „Wěsch ty tón kraj, hdżež žlěborni žo Sprewja?“ Saßo poßluchańtwo spěw s radoscżu witasche, a Sejler žo swjeßeleny hischcże dale do prědka žuny. Jako pak žo skónczinje „Sserbska meja“ sanjeße a se sahorjenjom dospěwa, jako žo na powschitkowne żadanje wospjetowasche a hrimotaza žkawa saklincza, tak so kubja rżesche, bě Sejler zyle prědku nimale mjes spěwarjemi žamymi, a radoscż jaßnjesche žo w jeho wóczku a wyskanje rěczesche s jeho ‚rta, pschetož nětk wón wjedżesche a bě s wocżomaj widźał: Sserbow spěw je žebi wutroby dobył!

59 lět žu sasche. Wjele je w nich žo pscheměniło. Strach a staroscże, kiž Sejler wo wuspěch žerbskeho spěwa měješe, my wjazy nimamy. My wěmy: Nasche spěwy žu móz, kiž žebi wutroby wotewrja. Sserbski spěw ma nězznoscże a lubosnoscże, poesije a melodije doscz, so žmě sjawnje wustupowacz. Tón muż pak, kotremuż mamy žo sa to woßebje džakowacz, kiž něhdy jako sahorjeny młodżenz prěni žerbski spěwanski žwjedżeń sarjadowasche, kiž hischcże psched 9 lětami na jubilejskim spěwanskim žwjedżenju jako běłowłoßaty schědźiwz žyłku spěwarjow nawjedowasche, — nasch žławny hudźbnik Kozor — dżenża prěni krócz tu mjes nami wjazy njeje. Na poßlednjej žwjatkownicżzy žu jeho na Ketliczanskej Božej roli k měru położili. Jeho spěwow bohata harfa je jemu s ruki wupadnyła, a jeje trumy žu žo rostorhke. Je morwy nětk? Bóh swarnuj! Żiwy budź sa naš a żiwy tu mjes nami! Psches jeho row klincza dżenża jeho spěwy. Nasch mikoscżiwy Bóh nam dawa a sbudźuje nowe mozy, kiž Kozorowe herbstwo žebi waża, je dale wutwarjeja, kiž dżenża psched naš stupja s próstwu: „Sserbski ludo, waż žebi spěw a spěwaj saßo!

Spěw je dar Boži, žmjertnemu cżłowjestwu s wyßoka daty sa wokschewjenje njeßmjertnych duschow. Schtó wscho żohnowanje naschich spěwow wuliczi, woßebje naschich wěry žylnych, nadżije polnych duchownych kherluschow! To žu tež budżerjo wěry, noscherjo Božeho evangelija mjes Sserbami, žu hojerjo ranow a żylsytrějerjo sa nasch lud. Tyßazy staroscżow žu pobożne kherluschе nam s dusche wsake a žu na pucżach stysknoscżow a hórkoscżow do njeje płodźike pschezo nowe żylne dowěrjenje na Božu móz. Kherluschе saspěwajo, je nasche wójsko 1870 husto njepschecżelej napschecżiwo cżahnyło, a hdyž bě bitwa dobyta, bě pobożny choral, kiž hnuty dżak s wutrobow dobywarjow k njebjeskim hwězdam wjeczor horje njeßesche. Zusbnik pak, kiž je nasche rycżerske wójsko tehdy pschewodżał, je wo nim prajił: „To běchu spěwaze, modleńske legiony!“ Spěw je móz, ke kotrejž žo mało druhich runa. Budź spěw sa naš niz jenoż duchowny, ale tež narodny sbudźeŕ, noscheŕ wótczinskeho ducha a narodneje luboscże do naschich domow!

Sserbski ludo, staraj žo, so nasch žerbski spěw saßo kaž něhdy budźi a wabi, klinczi a synczi psches schulu a dom, psches polo a haj, psches lud a kraj wot Lubina pola Budestez a Czorneho Boha pola Bukez hacż dele do pscheczelnych, lubosnych, tež hischcże žerbskich Błótow, wschěch liwkich shrěwajo, khablazych poßylnjejo, smużitu czrjódźiczku tych pak, kiž žu Sserbowstwu žo sawdali, pohonjejo k dalschim dobrym skutkam we Kužizach! Starajmy žo,

So Sserbow spěwy saßo saspěwaju
Bjes pschestacża žo wschudże w žerbskim kraju!

— — — — — — — — — — — — —

Wjazy pak tutón wjeczor wot naš żada. Dżenża žwjecżimy žwjedżeń, kajkiž žerbski narod hischcże żenje žwjecżił njeje. Lětstyßazy je nasch lud żiwy, lětstotetki daloko wróczo stawisny wo nim powjedaju, ale dżeń, kajkiž je nam dżenża saßwitał a nětk k wjeczoru žo nakhilił, nam haež dotal żenje daty njebě. Schto, žerbski ludo, je žo stało?

Schtož žu hižo psched 50 lětami naschi wótzojo sa nusne spósnali, schtož žu lětdżeßatki dołho wocżakowali, cżehož žu stajnje žo nadżijeli, sa cżož žu rěczeli a pißali, woprowali a wojowali, schtož je žerbskim wótczinzam jako ideal, jako wobras nadżije na rjenische pschichodne cżaßy psched wocżomaj stało, nětk je dopjelnjene, dokonjane, skónczinje doczakane. Tam na mjesach stareho a noweho města pschi lawskich hrjebjach žo hižo měßazy dołho twar sběha, kiž roscżesche wysche a wysche, kiž bórsy wschě twarjenja we wokolinje pscheßahasche, kiž tydżeń po tydżenju pschezo rjenischu drastu žo woblekasche, twar hobrski a wulkotny, twar drje najpyschnischi w żyłym Budyschinje, twar imposantny, tak so měschczan, jón žebi wobhladujo, na khwilku posastanje a zusbnik se spodźiwanjom žo prascha, kotrym saměram mózny twar žłuži. Tutón dom pak, žerbski ludo, je twój, je twoje wobßedżenstwo, je nasch dom, nasch žerbski dom. Nochzyk pak ty mojim žłowam wěricz, potom dźi, posběhń wocżi horje a cżitaj, schtož tam we wyßokoscżi s wulkimi, daloko widomnymi, słotymi pißmikami na njón napißane steji, a ty budżesch wohladacz žłowje:

Sserbski dom.

Sserbski dom! 1. Schto wón je?
Nasch dom.
2. Schto wón chże?
Chże bycz nasch žerbski dom.

1. Wón je nasch dom. — Wy tamne czrjódy snajecże, kiž psches kraje cżahaju bjes statoka a doma, shubjeni žynojo s wjetscha nascheho luda, dżěczi s dróhow a s płotow, zusobnizy kłapajo nětk tu, po khwilzy tam wo durje, prósdni proscherjo wo kruch wschědneho khlěba. S wotkal pschińdu, hdże dżeja, husto žami njewjedża. Pschezo dale dże jich pucz bjes sastacża, bjes wotpocżinka, bjes statoka a doma, doniż junu w lěßu abo wonkach na dróšy, abo nutskach w někajkim kucżiku hospodliweho doma frudny kónz njewosmu. O wbohi lud! O kelko horja a hórkoscże je tola samknjene do žłowa: Żadyn dom!

Ty masch žwój dom, žwój starschiski, wótzny dom!

Tam wón je, hdźež Boże ßłóncźko prěnje pruhi cźi sczełesche, hdźež mily Bóh cźi kolebku staji do ßerbskeho kraja, hdźež starschiska luboscź do żiwjenja radostnje cźe witasche, hdźež twoja ßwěrna, ßnadź dawno w Bosy wotpocźowaza macź cźi k prěnim modlitwam ruzy stykowasche. Tam wón je, hdźež ßy jako dźěcźo hrał mjes dźěcźimi, hdźež bě kóżdy kerk a schtom, kóżda hórka a rěcźka cźi dobry towarsch a pschecźel. Tam wón je, hdźež ßu twoji wótzojo dźěłali a spěwali, ßo prózowali a modlili, hdźež ty nětk na namrjetej semi jako ßerbski ratař sa płuhom khodźisch, hdźež cźi twoji cźe domoj witaju, hdyż ßy w zusbje pobył, hdźež ßy ßwojim mrějazym wócźko sańdźelił k ßmjertnemu spanju, hdźež budźeja drusy też tebje junu do kaschcźa klascź, — haj tam wón je, twój dom, twój starschiski a narodny, twój luby, d r o h i w ó t z n y d o m. Wěsch, ßerbski ludo, schto bych rad chzył? So by kóżdy niz jenoż w ßerbskim kraju, ale psches zyłe nasche khěżorstwo ßwój dom kóżdy měł, ßwój kruch Bożeje semje, a hdy bychu jenoż nětkotre kóhcźe byłe, wo kotrychż mohł prajicź: To je moje wobßedźenstwo, mój dom! Sawěscźe, mozy skaženja mjes naschim ludom bychu ßłabsche byłe.

Tak pak je nětkotry ßnadno też tu mjes nami, kiż dawno ßwój dom wjazy nima. Woßud żiwjenja je jeho do zusby wjedł. Drusy na něhdy jemu ßwjatym měscźe roskasuja. Cźi pak, kiż běchu domach jemu drosy, pod hórkami spja pschi zyrkwiczźy a drěmaju pod trawnikom a kschiżom. A tola, ßerbski ludo, hdyż nasch starschiski dom ßnano w rospadankach leži abo sa naß ßwoje durje sawrje, my mamy hischcźe druhi statok, hdźež chzemy domach bycź, hdźež wutroba nam radostnischo bije: Nasch B o ż i d o m. Tam wón je. hdźež buchmy kschcźeni, hdźež tyßaz krócź ßmy kleczeli w ßwjatych hodźinach, hdźež k cźescźi Wschehohnadneho khěrlusche klincźa w mózných khorach, hdźež modlitwy s pobożnych ßerbskich wutrobow ßo k njebjeßam sběhaju. Haj, tam chzemy domach bycź a kóżdu lubu Bożu njedźelu s khlěbom żiwjenja ßo naßyczowacź. Tam chzemy wschě nasche ßylsy a skórżby, wschě nasche staroscźe a cźeże wotpokożowacź a do wschěch prózowanjow ßebi nadobycź pschezo nowu móz, do wschěch horjow a cźerpjenjow pschezo nowy troscht, do wschěch bědźenjow a wojowanjow semskeho żiwjenja pschezo nowy měr s wyßoka a krute wěry ßylne sałożenje na Bożu pomoz!

S naschim wótznym a Bożim domom pak ßo dźenża nětk stowarschi tscźi dom: Nasch S s e r b s k i D o m. Wón sałuži mjeno „dom“, dokelż ßmy ßebi jón jako nowu domowinu twarili. W lěcźe 1873 bě njeboh Ssmoleŕ snatu leżomnoscź na rózku lawskich hrjebjow kupił a bórsy sa 71000 hriwnow „Macźizy Sserbskej“ pschedał. Dwazyczi lět posdźischo bě tutón dołh nimale sapłaczeny. Duż bu ßrjedu po jutrach 1893 ua Macźiczńej shromadźisnje heßło wudate: „Precź se starym domom!“ Wón je dołho doscź w Budyschinje scherił a powjedał, kak ßnadni a ßłabi a khudźi my ßmy! Přěcź ßo njeda, so je lud s wulkeho dźěła ßo na nowotwarje mało wobdźělił. Nětkotryżkuliż je nasdala stejo pschihladował, kak ßo drusy prózuja. Ssnano je ßamo tu dźenża wjeczor mjes wami nětkotry, kiż hacź dotal ani scherpatki na woltarju wótcźinstwa woprował njeje. W prěnim lětdźeßatku hromadźenja bě ßo nawdawało niz zyle 1500 hriwnow, mało doscź sa twar, kiż bě wobliczeny na 200000 hriwnow. Sa reje, picźe a hracźe tu pjenjesy běchu, ale sa skutk narodneje luboscźe niz. Sa twar zyrkwjow ßo pschezo saßo ßmilne, darniwe wutroby namakachu. W sakskim kraju je nětkotra zyrkej, w kotrejż je wschitko wot woltarja hacź k khorej a pischczelam, wot żonjazych lawkow delkach hacź horje k kschiżej na wěži psches dary luboscźe nawdawane, ale sa wótcźinske skutki je husto też sprawna, pobożna wutroba samknjena. Druhe narody ßebi pomniki, deschcźam a wichoram wustajene, sa milijony stajachu, pola naß pobrachowachu nusne tyßazy. Ssamo jako ßo sakkadny kamjeń sa dom kładźesche, bě nasch lud nadpadnje mało wobdźěleny. Skónczńje pak je ßo nětkotry nakasał. Bohaczi każ khudźi pschistupowachu.

Nasche nowiny a ßerbske cźaßopiśy bjes wscheho wużitka hromadżowachu a dary sběrachu. Snaczi darniwi dobroczeljo postażechu, każ tón we Wotrowje a luba „Ssyrotka w Freiberku.“ Psches wjele wojowanjow je pucź naß wjedł. Nětkotra horza bitwa je se ßłowami ßo bika ßerbskeho domu dla. Na wschelakich porokach pobrachowało njeje cźasto też tym niz, kiż běchu wjele prózy na ßo wsali. 1899 na hłownej shromadźisnje Macźizy Sserbskeje saßkużbny wjednik twarskeho wubjerka proßy: „Njeßwarmy ßo, njedajmy ßo, ale mějmy dowěru mjes ßobu a luboscź!“ A luboscź je dobyła! Nimo ßu wojowanja. Nětk swoni měr!

Wjele jich je, kiż ßu tak daloko dopomhali. Woßebje na tamneho horliweho spěchowarja spominam, kiż bydli w zusbje a je s wutrobu tola pschezo domach, kiż je naß s listom a s rěczanym ßłowom, każ se skutkom stajnje pohnuwał, pohonjał, poßylnjał, kiż bě, hdyż niz tón spiritus rector, tola tón actor movens sa naschu narodnu wěz, abo so bóle s ludom rěcźu, nasch „Blücher“, nasch „Marschall Vorwärts“, nasch prof. dr. A. Muka,. Pódla njeho staju druhich, kiż nochzychu s nim wschě hory sadźěwkow s lóhka pscheleczecź, kiż běchu tón Fabius cunctator mjes nami, kiż kóżdy krosch dźeßacź krócź wobrocźichu, prjedy hacź jón wudachu, teho dla, dokelż chzychu s zusym kublom wobhladniwje hospodaricź. Dźak jim wschěm, ale dźak też tym, kiż tu dźenßa wjazy njejßu.

Něktory horliwy pschecźel ßerbskeho domu jeho dotwarjenje doczakał njeje. Poklakń ßo, ßerbski ludo, w duchu wokomiknjenja pschi rownych hórkach twojich wótcźinzow. Wonkach na Hrodźischku, hdźež skalna murja do wody dele pada, spi horkach cźischce po prózowpoknym żiwjenju nasch Ssmoleŕ. Na Miklawschk pak, hdźež zyhelowe murje gothiskich rospadankow ßo woßrjedź rowow sběhaju, ßmy k měru pokożili Hórnika, muża żadneje wucźenoscźe a tola pokorneho, tak mileho, so ßamo po ßmjercźi pschecźelny wußměw s wobliczа ßo jemu shubił njebě. Tam pschi ßwjatnizy w starym Hodźiju do rowa padny tón, kiż bě lětdźeßatki stołp njepowalny sa nasche Sserbowstwo, spi Imisch a Mila Imischowa, kiż běschtaj někotremu mjes nami każ luby nan a macź. S nimi je wjele druhich, ke kotrymż je pucźowarski kij, jich kschiż a mjecź, jich pjero abo harfa s ruki wupadnyła. Spicźe wschitzy w Bożim měrje. Njech koscźe wasche tłaja, t o schtoż scźe wubědźili sa naschu wěru a sa Sserbow prawa, to njeje shubjene. Tam steji nasch dom, rěcźny ßwědk, so hischcźe morwi njejßmy. Wot Sserbow twarjeny, je wón nětk Sserbow d o m! W nim mamy d o m a c h bycź a jako ßynojo jeneho luda ßo stowarschecź. O domach! to je kraßne ßłowo. Hacź dotal ßmy, każ dźěcźi w zusbje wokoło cźahali pak tu, pak tam, nětk ßmy dom namakali. W nim ßo pschichodnje Macźiza shromadźuje, tuto towarstwo, do kotrehoż je kóżdy sprawny, pobożny Sserb wutrobnje witany, w kotrymż ßmy wschě powołanja, studencźi a ratarjo, prawisnizy a pschekupzy, wucźerjo a duchowni w pscheczelnoscźi stowarscheni. W nowym domje ßo dopjelni, schtoż hižo pscheđ 50 létami nasch spěwać spěwa:

Bratrowstwo ßej sawdawamy
W wótcźinskich tych wutrobach,
Jednotu ßej pschißahamy
K dobrom' skutkej w Łużizach.

(Skónczenje.)

S Budyschina. Rubjeżny nadpad staj pjatk 7. oktobra na Hoschiz haßy jedyn 19létny draschleŕ a jedyn 18létny ryßowaŕ na wobydlerku Rädowu w jejnym wobydlenju sczinikoj. Jedyn s njeju bě Rädowu proßył, so by jemu pjenjesy pożczika a pschi tej składnoscźi klucź s jejneho khamora a se stwinych durjow wucźahnył. To pytnywschi ßo Rädowa rossßudźi, wó jstwje pschenozowacź. Hdyż w nozy rubjeżnikaj do jstwy stupischtaj a jimaj żona napscheczo pschińdże, ju wonaj k semi sbischtaj a na to cźeknyschtaj. Njekhmanikow, s kotrejuż je jedyn Rädźineje blisti wuj, je polizija sajała.

— (Licżenje skotu.) Po knjeżerstwowym wukasu ma ßo lětßa 1. dezembra skót licźicź. Hacź do 29. novembra dyrbi kóżdy skót mějazy hospodaŕ licżensku khartu dostacź.

— K a k m a ß o s k ó t w n ě t c ź i s c h i m p i z y k h u d y m c ź a ß u p i z o w a c ź? Wo tymle praschenju je ratarski wyschschi wucźeŕ dr. Haj s Wurzena w ökonomiskim towarstwje w Draždźanach rěcźał. Wón radżesche, wschón k plahowanju njekhmany skót skerje lěpje pschedacź, so mohł ßo sbytkny skót cźim lěpje pizowacź. Hižo nětkole dyrbi ßebi hospodaŕ pizu tak rosdźělicź, so jemu na něhdże 220 dnjow doßaha, a ßo wo to postaracź, so by jemu sahe w nalěcźu selena piza narostka. Jako sarunanje sa hewak swucźenu pizu móża ßo wużicź schtomowe liscźe a hałožki, rěs jenoż po mjeńschich dźělbach, dokelż je cźežko pschetkacź, ßuschene żołdże a kastanije, wójnischczo, kopschiwy, hosowz a pschede wschěm wrjóß. Ssyno dyrbjało ßo najprjedy mkodemu skotej, dźěłazym konjom a hdyż něschto sbytkne wostanje, dejnym krutwom dawacź, mjes tym so ma ßo rěpa jenoż dejnym krutwam pschewostajicź. Sskoma, kotraż dyrbi ßo pschichodnu symu bóle hacź hewak wużiwacź, ma ßo na żytanje rosrěsacź, s parjenjom a pizownymi skłodźisnami skłódnischo sczinicź. Ssykanje s melaßu smęschecź, je drje dobre, ale jara wobcźeżne a se spěschnischo dźěłazymi męschazymi maschinami jara drohe. Psched pschedrohimi a njekhmanymi pizowadłami, kotreż ßo s hromadami poruczeja, ßo warnuje. K wobstaranju sażneje seleneje pizy rěcźnik radźesche, hnydom trundlatu woku s rożku abo pscheńzu męschanu na derje

pohnojenu rolu wuſyćź. Tale měſcheńza móże ſo hižo ſapoćzatk meje ſyćź.

— W Budyſkim lazarećze je wojak grenadirſkeho regimenta, reſerviſt Mißbach, kotryž bě w Hornich Jikozach w nozy ſtanywſchi ſ wuhladkom na dwór dele padnył, na poćzerpjene cźeźke wobſchkodźenje wumrjeł. Mißbach, kotrehož ſtarſchej w Kamjeńzu bydlitaj, je 24 lět ſtary a njewoženjeny.

Se **Židowa.** Truha wućźerńja, kotruž je Židowſka ſchulſka gmejna dla ſtajnje pſchibywazeje liczby ſchulſkich dźěćźi na Hrodźiſchku natwariła, je ſo pondźelu na ſwjatoćznje waſchnje ſwojemu poſtajenju pſchepodała. So bychu ſtarej wućźerni boźemje prajili, ſo w njej wućźerjo a dźěćźi, gmejnſka rada a ſchulſke pſchedſtejićźerſtwo ſhromadźichu, a hdyž běchu knjes hamtſki hejtman ſ Kirchbach, wokrjeſny ſchulſki inſpektor, ſchulſki radźićźel Schütze a knjes měſtny ſchulſki inſpektor Räda ſaſtupili, ſchulſke dźěćźi kherluſch wuſpěwachu, k kotremuž ſo pſchiſamknywſchi mějeſche knjes wućźeŕ Pjech wotßalnu rěćź. Wón w njej naſpomni, ſo je ſo ſchula lědma natwarjena w lěćze 1866 jako hojeŕnja ſa ſkhorjenych na kholeru ßłużiła. S wutrobnymi ßłowami wón w ſhromadźiſnje pſchitomneho prjedawſcheho dołholětneho wo Židowſku ſchulu wjele ſaßłużbneho knjeſa wyſchſcheho wućźerja Wjelu powita, kotryž je dotalnu wućźerńju ßobu poßwjećźił. Na to ßwjedźeńſki cźah po Hrodźiſchku horje k nowemu ſtatokej duchowneho wukubłanja młodźiny cźehnjeſche, kotrehož kluć knjes twarſki miſchtr Schneider pſchedßydźe ſchulſkeho pſchedſtejićźerſtwa, knjeſej Frenzlej, a tón potom knjeſej hamtſkemu hejtmanej ſ Kirchbachej pſchepoda, kotryž ẑohnowanje pſchejo durje wotamkny. Pſchi poßwjećźenju knjes ſchulſki radźićźel Schütze wo ßwjatym ſkutku wućźehnjenja młodźiny rěćźawſchi wućźerńju jako Boži dom ſa gmejnine dźěćźi poßwjećźi. So by ſ dźiwanjom na ßylne ßerbſke wobydleŕſtwo Židowſkeje ſchulſkeje gmejny pſchi poßwjećźenju ßerbſka rěćź, kaž ßo ſaleži, ßwoje prawo dóſtała, mějeſche knjes farař Räda ßerbſku narěćź a potom poßwjećźazu modlitwu ſpěwaſche. Sswjatoćznoſcź ßo ſ wuſpěwanjom arije ſkónćźi. Tón ßamy dźeń popołdnju ßo ſchulſkim dźěćźom w Sćźijezach a Hrubjelćźizach ſchulſki ßwjedźeń wuhotowa. Do noweje wułkotneje wućźerńje ſ rjanymi ſchěrokimi ßwětłymi ſkhodami a pſchećźelnym wumołowanjom budźa wućźerjo a dźěćźi rad khodźićź a ßo w njej domjazy ſaćźuwaćź. W ſymje budźe parne tepjenje, wot Draždźanſkeje firmy Heiſy pſchiprawjene, pſchebytk w 6 ſchulſkich ſtwach jara pſchijomny cźiniću. Židowſka gmejna je ßebi ſ nowej wućźerńju, wot knjeſa twarſkeho miſchtra Schneidera ſolidnje natwarjenú, rjany pomnik woporniwoſcźe a ſtaroſcźiwoſcźe ſtojiła. Bóh chzył dźěćo w nowej wućźerńi k lěpſchemu pſchichodnych potomnikow ẑohnowaćź!

S **Bórka.** Sańdźenu ßobotu popołdnju je na ſchoßeju bliſko wßy wěſty Jakubik ſ Lěſkeje do njeſboża pſchiſchoł. S jěſdnym kołom domoj jědźo wón ſ nim do jeneho ſchtoma ſawodźi. Dele padnywſchi ßebi Jakubik nóß rosbi a bjes wědomnja leżo woſta. Hakle ſa dlěiſchu khwilu ßo wón ſaßo ſhraba.

S **Maleſchez.** Hewak je jenoż ßłyſchećź, ſo ßo jěſdne koła, pſched khěžu ſtejaze, kradnu. Tu je pak njeſmaty paduch tudomnemu rěſnikej Nowakej derje ſkhowane koło ſ domu wuwjedł. Sa kołom nimaju hiſchcźe ẑaneho ßlěda.

S **Boſchez.** Schtwórtk w nozy ßu tudomnemu kublerjej Wjeli ſ konjemza najrjeńſcheho konja, wóßomlětneho brunaczka, kradnyli. Pohoncź, ſtarſchi muž, kotryž w konjemzu ſpaſche, njeje niczo pytnył. Sa paduchom nimaju ẑaneho ßlěda.

S **Khwaćźiz.** Pſchi poßlednim manevrje ßu artilleriſtojo, kotſiž mějachu w tudomnych ſtarych jamach ßwoje kanony ſtejo, ßuchi brunizowy proch ſapalili. Hacź dotal ßu ßo Khwaćźenjo podarmo prózowali, woheń podußyćź. Měſtno, po kotrymž ßo wón roſſchěrja, je nimale tak wulke kaž ẑitne torhoſchczo w Budyſchinje. Kóždy, kotryž na popjeł, pod kotrymž ßo woheń miſchkori, ſtupi, ßo wopali. Měrkowſkim podkopkam a też tym Margarećźineje hěty ſtrach hroſy, ſo ßo woheń na nje pſchenjeße.

S **Hornjeho Hbjelſka.** Tu bě wóndano w jenym domje kwaß ſkaſany. Pſcheproſcheni hoſcźo běchu hižo ſhromadźeni, a njewjeſta hižo wupyſchena njeſćźerpnje na nawoženju cźakaſche. Tón pak njepſchińdźe a ßo njepokaſa, hacź runje do wſchěch ſtron ſa nim ſhladowachu. Cźeho dla je ſpodźiwny cźłowjek wuwoſtał, hiſchcźe dźenża njewjedźa.

S **Wyßokeje** pola Wóßlinka. Ssyn tudomneho ryćźeŕkublerja je wóndano dźiwje ßwinjo, 157 puntow cźeźke, tſelił.

S **Wóßlinka.** Pſchi dyrbjenſkim pſcheßadźowanju Skaſkowſkich wuhlowych podkopkow a briketownje, kotrychž hódnoſcź bě ßudniſtwo na 276000 hriwnow wobliczyło, je wěſty Senzke (niz bankier Sternberg) ſ 45550 hriwnami najwyſchſche ßadźenje ſcźinił a ſa cźoż ßu ßo jemu wone pſchiraſyłe. Wón chze pjecźa briketownju k wottorhanju pſchedaćź.

S **Hór** pola Wojerez. Njedźelu pſchipołdnju je 2½ lětny ßynk khěžkarja Schwawſcha do wódneje hrjebje padnywſchi ßo tepił.

Se **Shorjelza.** (Pſchißaźny ßud.) Kowaŕſki pomoznik Auguſt Schramm ſ Wokranczíz, proſcheŕſtwa dla hižo 42 króćź khoſtany 48 lět ſtary cźłowjek, 5. junija pſched dom ßwojeje pſchirodneje maćźerje pſchińdźe, pola kotrejež zigarnik Geßler bydleſche. Dokelž Schrammowa maćź doma njebě, jeho Geßler wotpokaſa. Hdyž Geßler naſajtra ſ Wokranczańſkeje rěćźi wodu cźeŕaſche, wón ſady ßebje wutſělićź a ſ dobom ſawokaćź ſaßłyſcha: „Scź. . . ., hdy budźich tebje trjechił, był nětkole morwy!“ Geßler nětkotre kroczele ſady ßebje wobſkorźeneho wohlada a je też pjecźa nješchto kura widźał. Kaž ßo jemu ſeſda, je nimo njeho kulka fruncźaka. Schramm, kotrehož běchu hiſchcźe tón ßamy dźeń ſajeli, přejeſche, ſo je ſ zyła revolver abo druhu tſělbu pſchi ßebi měł. Njedoßahazych dopokaſmow dla jeho jenoż wohroženja winowateho ſpóſnachu a jeho teho dla k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźichu.

Dźěłaćźeŕ Matej Paulo ſ Běłeje Wody je ſ njekedźbliwoſcźu a njenaſhonitoſcźu, hdyž je ſ zyhelnćze Ernſta Paula zyhele wotwoſył, měſto wobßwědcźenja wo dóſtatych zyhelach jenu ſměnku (wechſel) wo 550 hriwnach jako rukowaŕ podpißał. Hdyž Ernſt Paulo ſměnku na płaćźenſkim dnju njeſapłaćźi a ßebi wot Mateja Paula jako rukowarja pjenjeſy ẑadachu, tón přejeſche, ſo je ſměnku podpißał a Ernſta Paula winowaſche, ſo je jeho podpißmo falſchował. Jedyn druhi rukowaŕ na tejle ſměnzy, Nickel, kotryž bě teho runja ſměnku podpißał, pſched ßudom praji, ſo je měnił, ſo je wobßwědcźenje wo dóſtatych zyhelach podpißał. Dokelž ßwoje podpißmo na ſměnzy jako woprawne pſchipóſna, jeho ſaßudźichu, ſměnzynu ſumu ſapłaćźićź. Mateja Paula pak, kotryž bě na to pſchißahał, ſo ſměnku njeje podpißał a ſo je Ernſt Paulo ju ſ jeho podpißmom falſchował, dla wopaćźneje pſchißahi a dla wopaćźneje wobſkorźby wobſkorźichu. Pſchißaźni ſpóſnachu, ſo je Matěj Paulo jenoż lohkomyßlneje wopaćźneje pſchißahi, tola wědomneho falſchneho winowanja winowaty. Ssud jeho k jaſtwu na 1 lěto a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 2 lěćze ſaßudźi.

S khudobu, nuſu a njerodu ßo běđźaza dźěłaćźerka Auguſta Półnikez ſ Hóſdnizy bě wobſkorźena, ſo je lětßa 17. julija ßwoje njemandźelſke dźěćźo hnydom po porodźenju ſe ſamyßłom morika. 40lětna wobſkorźena je hižo maćź wóßom dźěćźi. Dwě ſ nich ſtej něſtotre njedźele po narodźenju wumrjełej, dwě ſtej ßo morwej narodźiłej, najſtarſche dźěćźo, 16lětny hółz, něhdźe ßłuži, a jene pjećźlětne a jene dźeßaćźlětne dźěćźo Hóſdniczańſka gmejna wocźahnyćź dawa. Wobſkorźena, kotraž jako ratarſka dźěłaćźerka wſchědnje 1 hriwnu ſaßłużuje, je w gmejnſkej khěži w najnjerodniſchich wobſtejnoſcźach żiwa, nima ani łoża a ßo ſ lapami wodźewa. Teho dla też wona wo babu njerodźeſche, hdyž 17. julija na nju porodne hrona khodźachu, wſchak bě wona, kaž pſched ßudom praji, ßwoje druhe dźěćźi też bjes zuſeje pomozy na ßwět pſchinjeßła. Nowonarodźene dźěćźo běchu do ſchórzucha ſawalene morwe namakali; pſchetoż wobſkorźena je ßebi po porodźenju myßliła, ſo je ßo dźěćźo morwe narodźiło. Na Półnikez pak ßo hrěſchachu, ſo je dźěćźo ſadußyła, a ſ lěkaŕſkim pſchepytanjom ßo wupokaſa, ſo je wone żiwe było a dychało. Statny ryćźnik roſeſtajeſche, ſo ßo ſ pſchepytanjom njeje dopokaſało, ſo je wobſkorźena dźěćźo ſe ſamyßłom morika, dźěćźo je ßo jenoż ſe ſanjerodźenjom moriko. Prjedy hacź je wobſkorźena dźěćźo do ſchórzucha ſawalika, njeje ßo wona pſcheßwědcźiła, hacź je hiſchcźe dźěćźo żiwe, wona je po tajkim ſe ſanjechanjom dźěſćźowu ßmjercź ſawinowała. Wobſkorźeneje ſakitaŕ ſa to rěćźeſche, ſo by ßo wona doſpołnje wuwinowała, dokelž je wona ßwoje dźěćźo ſa morwe měła. Pſchißaźni wußudźichu, ſo wobſkorźena njeje ani dźěćźo morika, ani ſe ſanjechanjom jeho ßmjercź ſawinowała.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Dźělena Weberowa rodź. Hana K. bě lěta dołho khěžkarjej Schmidtej w Delnich Prußach ſa hoſpoſu ßłużiła a ßo pſched ludźimi jako jeho żona wudawała. Po jeho ßmjercźi bě wona ſ wopaćźnej hańbicźiwoſcźu ſtawnikej woſjewika, ſo je jejny muž wumrjeł a ſ tym wopaćźne ſapißanje do liſcźiny ſawinowała. Poſdźiſcho bě Weberowa ſe ßamßneho pohnucźa k ſtawnikej pſchiſchła a ßwoje woſjewjenje porjedźiła. Teho dla ju jenoż k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 10 dnjow ſaßudźichu.

Ryćźeŕkubleŕ Otto Haniel ſe Sprojzow bě 4. junija ſe ßwojim woſom na pucźu do Kamjeńtneje Wólſchinki tak bliſko nimo jeneho wolazeho ſapſchaha jěł, ſo bě jeho pohoncźa, khěžkarja Nyczu ſmjatł

a wobodrěł. Tejle njewuschnoscźi hischcźe druhu pschida. Wón Nyczu a jeho wuja, kotryż pódla njeho na wosu ßedźesche, ſ kschudom pscheschwika a potom skoku wotjędźe. Nyczi bě ßo noha tak wobschkodźiła, so bě wón tſi njedźele k dźełu njekhmany. Wobskorżeny psched ßudom wudawasche, so móz pschejuskawschi njeje konjow w ßwojej mozy měł. Statny rěčnik njemějesche to sa samolwjenje a namjetowasche, wobskorżeneho ſ 350 hriwnami pokhostacź. Ssudniży wusnachu, so je Haniel lohkomyßlne a jednore wotmyßlene cźělne wobschkodźenje sawinował a jeho k 300 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 20 dnjow saßudźichu.

Se **Sslepeho.** Sańdźenu njedźelu měješche Shorjelske towarſtwo sa wujełmske wudźełki pod wodźenjom pschedstejicźerja Lubijſkeje banki, k. Bormanna w Shorjelzu, ßwój wulět do Sslepeho, so by ßebi naschu woßebitu wjeß a atelier a wobrasy k. molerja Krawsy wobhladało. Běłkowske „najnowſche nowiny“ wo tym tak pischu: S ryßowanskeho kluba wumjełskeho towarſtwa sa Hornju Łużizu tójschto knjesow a knjenjow, pscheczełniwe pscheproschenje molerja Krausy scźěhujo, kotryż tam studijow dla pschebywa, naschu wjeß wopyta. Mjenowany klub běsche hižo loni ras w Sslepom pobył a běsche wot wschelakich sajimawoscźow tak sahorjeny, so ßo myßl na nowy tajki wulět žiwje sapschija. Wobdźělniży wschitzy rjanoscź narodneje ßerbſkeje drasty khwalachu, wopytachu ßerbſku Božu ßłužbu, běchu pschi kschcźenizy pschitomni, ryßowachu a fotografowachu rjane Sserbowki. Wopyt ateliera k. Krausy běsche woßebje ważny a sajimawy; wuprajachu wschitzy ßwoju khwalbu a spodźiwanje nad njewschědnej pilnoscźu, ſ kotrejż je ßo wumjełz do ßwojich wubjernych dźełow podał. Popołdnju ßo do Trjebina podachu, pschi cźimż móżachu rjanoscź hole a runiny a woßebitoscź ſtrowych ßerbſkich dworow wobdźiwacź. Wječor běchu pscheprosčeni do ßerbſkeho spěwanskeho towarſtwa, w kotrymż ßo ßerbſke spěwy a reje pſche wschu měru jara spodobachu a ßo Shorjelszy ſe ßerbſkimi Sslepjanſkimi po ſynkach hudźby wjeßele wjerczachu. Hakle posźe ßo dźełachu, a po wječeri pſches cźichu noz na dwórnischczo ßahachu ſ wěſtoscźu, so ßu rjany dźeń w Sserbach pschebyli, kotryż je wjele sajimawego sa ducha a wutrobu poſkicźił.

S **Dažinka.** Pónd̆źelu 10. oktobra wječor wokoło 8 hodźin ßu ßo njewobydlene twarjenja Kohlmannez žiwnoscźe wotpalike. Sskomu a ßyno, w bróżni leżaze, ßu płomjenja, kotrež běchu daloko widźecź, ßobu sniczike.

Přilopk.

* Ssrjedu w nozy ßu bliſko Seifhennersdorfa pola Žitawy w dróhowym pschěrowje jenu 17lětnu holzu, kotruż ßu po ſdacźu wumozowali, sadajenu namakali.

* (Skaženy poß.) W Schönawje w pokodnischej Łużizy je jedyn skaženy poß schtyri holzy skußał. Pßa njejßu hischcźe popadnyli. Skußane holzy ßu ßo do Pasteuroweho wustawa do Barlina wotwjesłe.

* (Bankrot.) Towarſtwowa rěsarnja a kołbaßarnja w Elbingu, kotruż ßu psched dźeßacź lětami ryczerkublerjo Rosenbergſkeho wokrjeßa sałożili, je bankrot scźiniła, dokelż je jejny wodźeŕ pjecza 40000 hr. pschekschiwił.

* Ruſzy ſtarowěrzy, też roskolniży rěkazy, kotſiż ßu psched połdrasta lětami do rańscheje Pruskeje dla pschesscźěhanja ßwojeje wěry wucźahnyli, ßo saßo do Ruskeje wrócźa. Po próſtwje nětcźiſcheho miniſtra Sswjatopołka Mirſkeho, naßlědnika ſkónzowaneho Plewy, je zar ſtarowěrzam kraj bliſko noweje Orenburgſko-Taſchkentſkeje żeleſniży darił.

* (Ske wotmyßlenja na żeleſnizu.) Pola Kölna nad Rheinom ßu hižo wospjet do ludźazych cźahow tſělili a ſ kamjenjemi mjetali. Wutoru wječor je ßo ſ nowa tajki nadpad na spěſchny cźah scźinił. Hdyż bě ßo wutſělilo, ßo do huſtowobßadźeneho wosa 3. klaßy cźeżki kamjeń cźißny, kotryż jenej żonje khětro cźeżko hłowu ſrani. Hacź dotal hischcźe njejßu móhli njedocźinka wußłědźicź a sajecź.

Wußudźenja.

Khostanska komora. 19lětny cźeladnik Runar ſe Židowa bě pschecźiwo wukasej hamtſkeho hejtmanſtwa wot 4. hacź do 13. sept. na Ssokolanſkich polach w sajmach pschenozował a, hdyż bě pola sahrodnika Kschižana w Tſělanach dźełał, sahrodniſtemu dźełacźerjej Wicźasej jenu powětrowu plumpu kradnył. Hdyż jeho teho dla jedyn Budyſki poliziſt saja, wón tuteho proschesche, so jeho njeby pscheradźił a jemu něłajki dar sa to lubjesche. Runarja k jastwu na 3 dny a k arreſtej na 3 dny saßudźichu.

20lětny hospodarſki pomoznik a dźełacźeŕ Jan Bjedrich Natuſch ſ Wujesda pola Lubija bě 75lětnemu żiwnoscźerjej a prjedawſchemu cźeßli Bachmannej we Wósborku po něcźim 3037 hriwnow na 22 krócź wuwěſchcźił. Wón bě lohkowěriwemu Bachmannej nakhał, so te pjenjesy jako kawziju trjeba, a hdyż bě ßo Bachmann ſkónczńje pożcźowanja nabył, Natuſch jemu liſt póßka, kotryż bě ſ mjenom „Erich Bartuſch w Lubiju“ podpißał. W tymle liſcźe Bartuſch Bachmanna napominasche, so by Natuſchej hiſchcźe ras wupomhał a so jemu wón ßam 2000 hriwnow pożcźi. Wobskorżeneho k jaſtwu na 3 lěta saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

24lětny ſamkaŕ Ota Albin Gneuß ſ Hodźija ſ Altony ßo domoj wrócźiwſchi ſhoni, so ßu ßo jeho nanej we wobydlenju ſchewza Krecźmarja w Sarěcźu tſi ſta hriwnow ſhubike. Po nanowym měnjenju běchu jemu, hdyż bě ſkurjeny był, te pjenjesy kradnyli. Krecźmarjowy ßyn ßebi wotmyßli, paduchej ſ leſcźu kradnjene pjenjesy wotewſacź. 28. julija wón do Krecźmarjoweho wobydlenja pſchińdźe a ßo tam jako ſaſtojnik ſtatneho rěčniſtwa pschedſtaji. „Wy budźecźe hižo wjedźecź, cźeho dla pſchińdu“, wón k Krecźmarjej ſarěcźa, a na to jeho żonje a dźěcźom ſ wótrymi ßkowami ſe jſtwy kaſasche. Někotre papjery, kotreż dyrbjachu ßudniſke akty pschedſtajicź, wucźahnywſchi Gneuß Krecźmarja nadrobnje pſcheßłyſchowasche a w „aktach“ pytajo praji: „To ßo ſ tym njetrjechi, ſchtoż ſcźe żandarmej powjedali.“ Skónczńje wón na Krecźmarja ſawoła: „Wy a Wascha macź ſcźe pjenjesy kradnyli!“ Hdyż ßo Krecźmaŕ rosßněiwa a ßebi tajke rěcźe ſakaſa, ßo „ſaſtojnik“ wotßali, prajiwſchi, ſo po żandarma póńdźe. Dla njewuſchneho wukonjenja ſjawneho ſaſtojńſtwa Gneußa k 20 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na ſchtyri dny ſaßudźichu.

Njekaſanſtwa dla ma 17lětny cźeladnik Jan Ducźka ſe Sprejow pola Niſkeje, kotryż na poßled we Wucźkezach ßłużeſche, 1 lěto 3 měßazy jaſtwa wotpokucźicź.

Dźełacźerka Hana Wudowjenzowa w Brěſynzy bě 18. auguſta ſ hata, Delnjohórcźanſkemu knjeżemu dworej ßłuſchazeho, 3 tramy kradnyła. Hižo pjecź krócź prjedy khoſtanu wobſkorżenu k jaſtwu na 3 měßazy saßudźichu.

Hacź dotal njekhoſtany 60lětny dźełacźeŕ Mikławſch Nowak w Pancźizach bě wobſkorżeny, ſo je lětża 23. julija pſcheńzu na jenym klóſchtrſkim polu ßyczo ßebi tobakowu trubku ſażehlił a ßo hiſchcźe żehlazu ſchwabliczku prjecź cźißnył. S tym ßu ßo pſcheńcźne ſtwjelza ſapalike, a płomjenja, rucźe ßo pſches $3^1/_2$ kórza pola roſſchěriwſchi, ßu ſa 600 hriwnow ſchkody nacźinike. Hacź runje wobſkorżeny wobkrucźeſche, ſo je ſchwabliczku do trubki tyknył a ſo ßnadź je jedyn druhi ßyzk ſ njewobhladniwoſcźu woheń ſaparał, mějachu jeho ſa winowateho a jeho dla ſ lohkomyßlnoſcźu ſawinowaneho wohnja k jaſtwu na 2 njedźeli saßudźichu.

Jebanſtwa dla hižo wjazy krócź khoſtany P. Wacker w Budyſchinje bě ratarja Rencźa w Maleczizach narěcźał, ſo by ſkótnemu wikowarjej Harnappej w Biſkopizach lowriju ßłomy pſchedał, wudawajo, ſo ju Harnapp bliżſchu ßobotu w Budyſchinje ſapłacźi. To ßo njeſta. Wackera teho dla k jaſtwu na 5 měßazow saßudźichu a jemu cźeßne prawa na tſi lěta wotrjeknychu.

Murjerja J. T. Frenzela bě kawniſki ßud k jaſtwu na jedyn tydźeń saßudźił, dokelż bě lětża 25. junija w Měrcźinkez hoſcźenzu w Běłcźezach żyhelnikej Schuſterej 10 hriwnow 26 np. ſe żaketa kradnył. Frenzelowe powołanje pſcheczźiwo tutemu wußudej wuſpěcha njemějeſche.

Runje tak ßo powołanje agenta Willya Schołty w Budyſchinje saczißny. Tutón bě ſ motorſkim kołom pſcheſpěſchnje pſches Mały Wjelkow jěł, cźehoż dla bě jeho kawniſki ßud k 20 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja saßudźił.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 6218 hr. 13 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 42. lěta 1904 hižo kwittowane: Radwořska Hórnikowa komisija (724 hr. 16 np.): na kermuši 12 np. + 5 np. + 2 np.; šćipka 10 np.; w »Radwořskej korčmje« 75 np.; Ryćerja 5 np.; k wurunanju 11 np. = ... 1 hr. 20 np.

Hromadźe: 6219 hr. 33 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Nalutowarńja we Wósborku

— ſ rukowanjom měſćańſkeje gmejny a ſ něhdźe 90,000 mk. wěſtotneho ſamoženja —
najwěſćiſche ſakoženje ſa lutowanki poſkića a je ſadanja

ſ 3¼ %

wſchě ſapokožki krucze tajne dźerži.

Lutowanki tež po wjetſchich ſumach bjes prjedawſcheho wupowjedźenja wróćo płaćі a wſchě žadanja ſapokožerjow po móžnoſći najſwólniwiſcho dopjelnja.

Płaćenje a wróćo płaćenje móže ſo kóždy cžaſ tež ſ póſtom ſtacź.

Nalutowarnine ſarjadniſtwo.
Měſchćanoſta Jentzſch.

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje da-li Bóh, jutře njedźelu, 16.winowca, popołdnju z dypkom 4 hodźin swoje

měsačne posedźenje

w Křižanec hoſćencu. Přednošk je k. Kruža II. dobroćiwje přilubił.

Wšě sobustawy a hoſći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Tyſcherſka leżomnoſcź.

Sapoczarjej ſo ſkładnoſcź poſkića, tyſcherńju ſ wjele dźěłom ſ leżomnoſczu kupicź. Dalſche je ſhonicź w kwětkowej pſchedawarni w Budyſchinje pſchi mjažowych jědkach cžiſło 3.

Jědźne běrny, pizowanſke běrny

zentnaŕ po 2 mk. pſchedawa **Klahre** w Delnjej Kinje.

Ssadło punt po 70 np., pſchi 5 puntach po 65 np., **kolbažowy tuk** po 45 np., pſchi 5 puntach po 40 np. poruczа

Emil Gräfe
rěſniſki miſchtr
na ſwonkownej lawſkej haży 15.

Jabłuka k tłóczenju

kóždu dźělbu ſa hotowe pjenjeſy kupujetaj

dr. Herrmann a Wetzka
hornjołužiſka ſadtłóczerńja
pſchi kralowſkim walu 10.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)
ſa ſłót poruczа

hrodowſka haptyka
na hoſchiz haży 27.

Bydlu nětkole

pſchi mjažowych jědkach 7

po 2 ſkhodomaj na rózku ſchuleŕſkeje a žerbſkeje haży w domje knjeſa pſchekupza Khorle Pětſchki.

Rěčne hodźiny kaž hacž dotal pſchipołdnju wot **12—½2** hodźin,
njedźelu dopołdnja wot **9—10** hodźin.

dr. med. R. Neumann
praktſki lěkaŕ.
Rěči žerbſki.

Ssym ſo jako

ſubjazy lěkaŕ

w **Budyſchinje** w **žerbſkim domje** ſažydlił.

C. Krause,
appr. ſubjazy lěkaŕ,
pſchi lawſkich hrjebjach 2 po 2 ſkhod.

Cžeſcženym wobhdlerjam **Drožđžija a wokolnoſcze** dowolam žebi najpodwolniſcho k wjedźenju dacź, ſo žym ſo w Droždžiju jako **tyſcheŕ** ſažydlił.

Sſo ſepjerajo na dołholětne naſhonjenje w žwojim rjemjeſle, je mi móžno, wſchě mi pſchipokaſane dźěła derje a k ſpokojnoſći wuwjeſcź.

Spěſchne poſłuženje a tunje płaćiſny lubjo, proſchu moje pſchedewſacze ſe ſkaſankami dobroćiwje podpjeracź.

S najwjetſchim poczeſczowanjom

Jan Rachlić,
tyſcheŕ w Droždžiju.

Runklizu

zentnaŕ po 1 mk. 40 np. pſchedawa
kralowy młyn w Delnjej Kinje.

Dójki, žłužobne holzy, džowki, žłužobne džowki, tajke k žwinjom, pohonczow, wotroczkow, dźěłaczerſke žwójby, tſeczakow a wolazych ſ wulkej mſdu do tudomnych a Draždžanſkich ſtron hnydom pyta **Schmidtowa** na žukelnſkej haży 24 po 1 ſkhodźe.

Kuchaŕki, ſtwinſke a žłužobne holzy, hródźne džowki a tajke k žwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke žwójby pyta pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ſchulſkej dróſy cžiſło 7 ſ napſchecźa měſchćanſkeho theatra.

Hródźne džowki, pohonczow, wotroczkow a žrěnkow k nowemu lětu pyta **Aug. Herrmann**, pſchiſtajeŕ na Lubijſkej dróſy 33.

Sſłużobna holza ſ dobrej mſdu žo k 1. novembrej pyta na Lubijſkej dróſy 22.

Holzy, kotrež chzedźa **waricź nawuknyć,** žo pſchijimaju w hoſćenzu **ſłoteho žłónza** w Budyſchinje.

Ssylna **žłužobna holza** do kuchinje žo k 1. jan. w hoſćenzu „běłeho konja“ w Budyſchinje pyta.

Džěłaczerki
žo hnydom do dźěła pytaju.
Kapillarſka toczaza tarcza,
tow. ſ wob. ruk.,
w **Khróſcze** pola Budyſchina
(w Adolfſkej hěcze).

Rěči žerbſki.

Libſch, žudniſki aktuar ſw. ſł. na žukelnſkej haży 34.

na koža ſ napſchecźa piwneho hroda.

Pisaŕnja ſa kupne, hypotheſſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy

Telefon cžiſło 324.

Rěči žerbſki.

W **Budyſchinje** je

khěža

ſe ſchtyrimi wobydlenjemi, ſe ſahrodu a dwěmaj koſomaj hnydom tunjo na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola **Mužika** pſchi Pětrowſkej žyrkwi cžiſło 2.

W **Małżezach** je **khěža** cžiſło 6 ſ 3 kórzami pola a łuki hnydom ſe žwobodneje ruki na pſchedań.

Ratarſki ſchuleŕ

może hiſchcźe dobru penſiju doſtacź na ſwonkownej lawſkej haży 22.

Pod ſelenymi ſchtomami bydli muž, kiž žo w anonymnych liſtach wuſtojneho a mudreho mjenuje. Druſy pak měnja, ſo je wón wuſtojny paduch a ſo, hdyž daloke pucze ſ liſtami khodźi, wſchelakemu žobu domoj kaſa.

J. S.

Do Noweje Jažońzy!

Hejda! Hdźe dha pak njedźelu pódźecźe? Hdźe dha hewak hacž do **Noweje Jažońzy,** tam budźa **njedźelu 16. oktobra**

reje.

Pſchecźelnje pſcheproſchujetaj
R. Dunkel a mandźelſka.

Wutrobny džak.

Sa wopokaſma luboſcze a dźělbracža pſchi wumrjecźu a khowanju naſcheho lubowaneho žyna a bratra

Pawola Ackermanna

w 25. lěcze ſemrjeteho, nam doſtate, žo wſchěm pſchecźelam a ſnatym wutrobnje džakujemy, ſ woželbitym džakom žmy pak napjelnjeni k Pſchiwcźanſkej młodźinje, kotraž je naſcheho droheho njeboczičžkeho kaſchcź ſ kwětkowej pychu wupyſchiła a jeho ſ pſchewodom poſawnow daloki pucź k poſledńjemu wotpoczinkej njeſła.

Hłubokoſrudźena Ackermannez žwójba
w Pſchiwcźizach.

(K temu cžiſłu dwě pſchiłoſy.)

Prěnja pschiloha k czißlu 42 Serbskich Nowin.

Ssobotu 15. oktobra 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

10. oktobra 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	68—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—36	64—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	60—63
4. ßnadnje pizowane kóžbeje starohy	—	51—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	65—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—35	58—62
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54—56
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	27—28	50—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—38	63—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	57—61
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—55
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—48	70—74
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	67—69
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischiženjow w starobje hacž do 1¼ lěta	46—47	59—60
2. mjaßne	44—45	57—58
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	41—43	54—56

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2334 měchow.	W Budyschinje 8. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 13. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza běła (50 kilogr.)	9	—	9	13	8	82	9	12
" žołta (50 kilogr.)	8	53	8	70	8	41	8	71
Rožka (50 kilogr.)	6	75	6	88	6	50	6	81
Jećmjeń (50 kilogr.)	7	75	8	—	7	—	8	—
Wowß (50 kilogr.)	7	10	7	40	6	50	7	20
Hroch (50 kilogr.)	9	50	10	50	9	—	9	50
Woka (50 kilogr.)	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły (50 kilogr.)	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejduschka (50 kilogr.)	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny (50 kilogr.)	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	70	2	90	2	50	2	80
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	4	50	5	50	4	—	5	=
Ssłoma 600 "	19	—	23	—	18	—	21	—
Proßata 998 schtuk, schtuka	4	—	13	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	75	5	30	5	75
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	25	5	80	6	25
Pschenčny gris (50 kilogr.)	—	—	6	—	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 18 np., pschenża (žołta) wot 9 hr. 25 np. hacž 9 hr. 35 np., rožka wot 6 hr. 80 np. hacž 6 hr. 88 np., jećmjeń wot 8 hr. — np. hacž 8 hr. 20 np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 30 np. hacž 15 hr. 50 np., žołta 14 hr. 48 np. hacž 14 hr. 79 np., kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 10 hr. 85 np. hacž 11 hr. 20 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

6. oktobra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 6 hr. 85 np., pschenża wot 8 hr. 65 np. hacž 8 hr. 75 np., jećmjeń wot 7 hr. 40 np. hacž 7 hr. 70 np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 40 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. 50 np., běrny 4 hr. — np., ßłoma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 3 hr. — np.

Wjedro w **Londonje** 14. oktobra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje 20. njedželu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodž. duchowny Tyschel ßerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodž. farat Räda ßerbske a w 10 hodž. němske předowanje. — Tydzeńske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Bjedrich Max Matsk, cźeßła w Draždžanach, s Emiliu Marthu Königez w Hrubjelczizach. — Jan Ernst Schérz, pohonc w Hrubjelczizach, s Johanu Marju Hempelez tam.

W katholskej zyrkwi: Pawoł Max Holscheider, żelesniski sastojnik w Königsteinje, s Mariju Hilžbjetu Bertu Bartlez tu. — Viktor Domasch Frynikowski, assistent na żelesnizy w Skym Komorowje, s Mariju Helenu Lindu Landmannez tu.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Bjarnat a Elsa, Jana Bohumiła Hohlfelda, kublerja w Torońzy, dwójnikaj. — Hana Frida, Khorle Engelmana, fabrikarja na Židowje, dž.

W katholskej wožadze: Michał Franz Bjarnat, Josefa Sannera, tepjerja tu, ß. — Jan, Hendricha Kühna, tyscherja tu, ß. — Frida, Josefa Fingera, fabrikskeho dźěłaczerja w Sahorju, dž.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadze: 7. oktobra: Khrystiana Wowczerjez, Jana Bohuwěra Bjensch, khěžerja a murjerja w Jeńkezach, mandželska, 69 l. 10 m. — 8. Arthur Ewald, Augusta Barscha, dźěłaczerja na Židowje, ß., 1 m. — 9. Jan Bohuměr Knappe, dźěłaczer s Wósborka, we wokrjeżnej khorowni na Židowje, 80 l. 4 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

20. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodž. farat Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Voigt ßerbske a 10 hodźin němske předowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

20. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje duchowny Nowy rano ½8 hodž. ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja ½9 hodž. ßerbske a ¼11 hodž. němske předowanje.

Piwowy hród
w Budyschinje

porucza cześcźownym Serbam w měscże a we wokolnoscźi **ßwoje městnoscże,** w kotrychž móża sa **tunje pjenjesy dobru jědź a napoj** dostacź.

Hermann Rachlowz.

A. J. Wünsch, hojazy magnetiseur
w Budyschinje pschi žitnych wikach na ßukelniskej haży 1 po 1 skh.

Rěcźne hodźiny wschědnje wot **9—1** hodźiny.

Naturske lěkowanje

khorosczow nerwoweho systema jako **mosshow a rjapoweho mosshowza, bolosczow hłowy a wobliczа, wjercźenja, bjessparnosczе,** kaž tež **nerwosnych bolosczow kóžbeho waschnja, ßłabosczе cźuwow, widlischczow, wokhromjenjow, khorosczow wutroby, płuzow, jatrow a jěrchenjow, sadźěwaneho pschetkacza wscheje druziny, satylanosczе, chronisch kartarrhow, wiczе, drjenja muskulow a shibadłow, nabubnjenja kosczow** atd.

Khorych wschudźe wopytuju. Poměrne płaczišny.

Jěsdny plan železnizow

wot 1. oktobra 1904.

4. wosowa klaßa njedźelu a na sakšich ßwjatych dnjach wupada.

Se Shorjelza do Draždžan.

Wosowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4	2. 3.
Se Shorjelza	2,05	—	4,20	8,55	7,58	10,55	2,11	2,21	4,25	6,57	8,40	11,00
Rychbacha	—	—	4,43		8,22	11,19	—	2,46	4,48	7,21	9,04	11,49
Lubija	2,29	—	5,02		8,43	11,41	2,37	3,07	5,07	7,42	9,22	12,35
Budyšchina	2,50	3,55	5,37	9,39	9,18	12,18	2,58	3,43	5,42	8,18	9,55	1,24
Biskopiz	—	4,29	6,12		10,04	12,54	—	4,17	6,15	8,54	10,32	—
Arnsdorfa	—	4,52	6,33		10,25	1,16	—	4,40	6,36	9,19	10,53	—
Radeberga	—	5,01	—		10,33	1,24	—	—	6,44	9,27	11,01	—
Do Draždžan	3,44	5,27	6,58	10,34	10,52	1,44	3,54	5,05	7,04	9,46	11,20	—

S Budyšchina rano 6,55, ſ Biskopiz 7,28, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Radeberga 8,8, do Draždžan 8,33.

S Lubija wotiědže kóždu ßobotu rano w 7,5, ſ Pomorz 7,20 a ſ Kubschiz 7,29 wožebity cžah do Budyšchina, kotryž je 7,38 w Budyšchinje.

S Draždžan do Shorjelza.

Wosowa klaßa	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
S Draždžan	12,15	1,04	—	6,13	9,08	10,30	12,35	3,13	5,09	5,30	7,32	9,47
Radeberga	12,47	—	—	—	9,40	—	—	—		—	—	—
Arnsdorfa	12,56	—	—	6,48	9,50	—	1,11	3,48		6,06	8,06	10,19
Biskopiz	1,20	—	—	7,13	10,14	—	1,36	4,10		6,29	8,32	10,48
Budyšchina	1,45	2,01	4,53	7,46	10,47	11,30	2,07	4,41	6,06	7,01	9,03	11,16
Lubija	—	2,24	6,04	8,25	11,25	11,53	2,42	5,15	6,28	7,38	9,43	11,50
Rychbacha	—	—	6,38	8,41	11,40	—	2,58	5,31		7,54	9,59	12,06
Do Shorjelza	—	2,48	7,19	9,03	12,02	12,17	3,20	5,52	6,52	8,17	10,21	12,27

S Draždžan rano 7,11, ſ Radeberga 7,43, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Biskopiz 8,23, do Budyšchina 8,49.

S Budyšchina do Wjeleczina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyšchina	5,00†	5,56*	7,42	10,47	1,20†*	2,06	4,40	7,25	8,46
Dźěžnikez	5,08†	6,08*	7,54	10,56	1,32†*	2,14	4,48	7,34	8,48
Budestez	5,14†	6,17*	8,05	11,03	1,41†*	2,21	4,57	7,41	8,56
Roswodez	5,18†	—	8,11	11,08	—	2,26	5,02	—	9,01
Do Wjeleczina	5,25†	—	8,20	11,16	—	2,34	5,09	—	9,09

† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, hacž do 13. novembra tež njedźelu a ßwjate dny.

S Wjeleczina do Budyšchina.

Wosowa klaßa	2.—4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,45	11,42	—	2,59	5,37	—	9,45
Roswodez	—	6,12†	8,52	11,49	—	3,09	5,48	—	9,51
Budestez	5,13*	6,17†	8,57	11,54	12,42†*	3,17	5,58	7,50	9,56
Dźěžnikez	5,22*	6,23†	9,03	12,01	12,52†*	3,28	6,09	7,56	10,02
Do Budyšchina	5,33*	6,30†	9,10	12,08	1,04†*	3,38	6,20	8,03	10,09

* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, hacž do 13. novembra tež njedźelu a ßwjate dny.

S Budyšchina do Rakez.

S Budyšchina	6,40	11,35	2,08†	5,00	9,10
Ratarjez	6,48	11,42	2,16†	5,08	9,18
Židowa	6,53	11,47	2,21†	5,14	9,23
Mak. Wjelkowa	7,01	11,55	2,29†	5,22	9,31
Radworja	7,12	12,05	2,40†	5,34	9,42
Kaßowa	7,19	12,11	2,47†	5,41	9,49
Njeßwacžidła	7,29	12,20	2,57†	5,51	9,59
Scheschowa	7,37	12,28	3,05†	5,59	10,07
Do Rakez	7,45	12,35	3,13†	6,07	10,15

† Jěsdźi jenož ßobotu, njedźelu a ßwjate dny.

S Rakez do Budyšchina.

S Rakez	5,21	8,02	12,50	3,25†	7,02
Scheschowa	5,29	8,11	12,58	3,33†	7,11
Njeßwacžidła	5,37	8,19	1,05	3,41†	7,19
Kaßowa	5,47	8,29	1,14	3,51†	7,29
Radworja	5,54	8,36	1,21	3,58†	7,36
Mak. Wjelkowa	6,05	8,47	1,31	4,09†	7,48
Židowa	6,13	8,55	1,38	4,17†	7,56
Ratarjez	6,18	9,00	1,43	4,22†	8,02
Do Budyšchina	6,25	9,07	1,50	4,29†	8,09

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Wósborka do Lubija.

S Wósborka	7,20	10,28	1,30	6,30	9,30*
Maleczíz	7,27	10,35	1,37	6,37	9,37*
Luwoczíz	7,36	10,42	1,44	6,46	9,44*
Hłuschiny	7,44	10,50	1,52	6,54	9,52*
Radměriz	7,50	10,55	1,57	7,1	9,57*
Ketliz	8,3	11,6	2,8	7,14	10,8*
Do Lubija	8,15	11,18	2,20	7,26	10,20*

S Lubija do Wósborka.

S Lubija	8,45	12,0	3,15	7,50	10,45*
Ketliz	8,56	12,12	3,27	8,3	10,56*
Radměriz	9,6	12,22	3,37	8,14	11,5*
Hłuschiny	9,12	12,28	3,43	8,20	11,11*
Luwoczíz	9,20	12,37	3,53	8,30	11,19*
Maleczíz	9,27	12,44	4,0	8,37	11,26*
do Wósborka	9,33	12,50	4,6	8,43	11,32*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Barta do Wósborka.

S Barta	10,04	6,00	9,09*
Hrodźischcza	10,15	6,11	9,20*
Do Wósborka	10,22	6,18	9,27*

S Wósborka do Barta.

S Wósborka	9,40	4,12	8,45*
Hrodźischcza	9,48	4,20	8,53*
Do Barta	9,58	4,30	9,03*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Kamjenza	5,45	8,43	12,16	3,02	7,15	9,20
Połcžnizy	6,07	9,04	12,39	3,23	7,37	9,43
Großröhrsdorfa	6,16	9,12	12,48	3,32	7,46	9,52
Do Arnsdorfa	6,26	9,22	12,58	3,42	7,56	10,02

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	1-4.
S Arnsdorfa	6,56	10,33	1,21	5,02	8,08	11,44
Großröhrsdorfa	7,09	10,45	1,33	5,14	8,20	11,56
Połcžnizy	7,18	10,53	1,42	5,23	8,28	12,04
Do Kamjenza	7,35	11,10	1,59	5,40	8,45	12,21

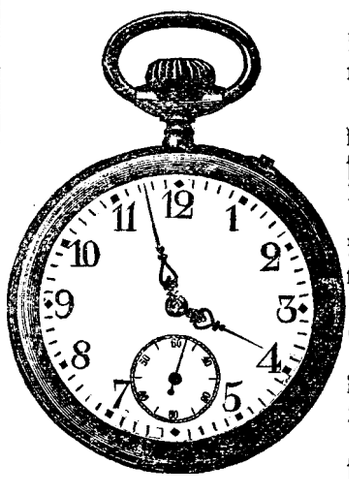
Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	5,50	11,34	2,03	7,02
Halschtrowa	6,17	12,02	2,35	7,36
Do Biskopiz	7,03	12,48	3,26	8,27

Biskopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopiz	7,30	1,40	4,20	9,01
Halschtrowa	8,15	2,29	5,30	9,54
Do Kamjenza	8,39	2,58	6,06	10,22

Wupschedawanje.

Dla wucžehnjenja ſ mojich klamow, kotrež ßym 12 lět dołho měł, ßym nuſowany, ßwój wulki ſkład hódnych

cžaßnikow

kóždeje družiny khětro pomjeńſchicž a ßym teho dla wupschedawanje, hacž do ßrjedž oktobra trajaze, wotewrił.

Na ßwoje nowe twory bjes poroka, kotrež ßu hižo bjes teho jako dobre a tunje znate

20% wožebiteho rabatta

a na nasad ſtajene twory

50% wožebiteho rabatta

dawam. Dokelž ſa hódnoſcž wſchěch pola mje kupjenych cžaßnikow

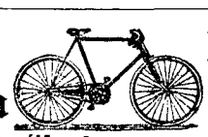
2 lěcže pißomnje rukuju,

ßo ſ tutym w kóždym naſtupanju pſchihódna ſkładnoſcž k kupjenju poſkicža, kotraž ßo tak bórſy njewróczi.

K. Köchlerowy nasl.

Theod. Thiele

na rózku ßerbſkeje haßy.

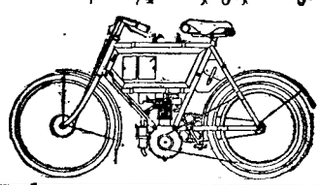

Rapidne jěsdne koła

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſcžiſche, najkhmańſche a najbóle płacžiſny hódne koła pſchitomneho cžaßa.

Jenož fabrikſke płacžiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokoła** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanſkej drózy 10.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 10

porucža ßo

k wuwjedźenju wſchěch klampnarſkich dźěłow, tſěſchnych złobow (rynow) **a rołow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſkład **lampow, latarnjow, domjazeje a hſpodarſkeje nadoby, emaillowanych tworow, želeſneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźělanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchkodźene wězy ßo ſpěſchnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poßłuženje. **Tunje płacžiſny.**

Pospyt pscheßwědczi!

S pschihodnej skladnoscžu ßym wjetsche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak so je mi mózno, s diweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cžißko 458 a 460, s cžisteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanejn** a po ßwojim sestajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjernje ßkodźazeju**

10 schtuk

jenož po

39 np. a 40 np.,

100 schtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pschedawacž.

Proschu, spytajcže!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětschka

na rózku žitneje a ßerbskeje haßy.

Dźiwje

kaßtanije a žołdże

po najwjetschich płacžisnach kupuje

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 33*

---

w Budyschinje

na jerjowej haßy 6

ßwój wulki skład hotowych

cžrijow a schkórnjow

dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucža.

Pschedawanischcžo:

ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, s napschecža stareje pósty

---

Konjaze deki,

dobry cžorny lak

na konjazy grat tunjo porucža

C. A. Pietsch

pschi žitnych wikach 8

(pódla W. Kellingez barbjernje.)

Koprowy vitriol

zyły a cžisty tolcženy, k naczinjenju pscheńzy s wulkim direktnym kupjenjom jara tuni, porucža

Otto Engert

Telefon 33*

Mužaze kožuchi,

žonjaze kožuchi, mantle, zakety kóždeje faßony hotowe, jenož bjes poroka ßedźaze doma schiju a mam **tkaniny** na skladže na wobhladanje. Kožuchi kóždy cžaß pscheschiwam a je s nowym podschiwkom a khornarjom wuhotuju.

C. E. Rinke,

kóžlatski mischtr na bohatej haßy 5.

Hermann Horn

drastowa fabrika

w Budyschinje na bohatej haßy 19.

Dokelž ßym ßebi tkaniny sa hotowe pjenjesy nakupił, tule nasymu pola mje kóždy s zyle woßebitym dobytkom kupuje:

mužazu drastu,

žonjazu drastu,

dźěcžazu drastu.

Płacžisny nadpadnje tunjo.

Schtóž drastu potrjeba, temu ßo radźi, so by ßebi najprjedy wupołoženu drastu w mojich wukładnych woknach wobhladał.

Płacžisny nadpadnje tunjo.

Hermann Horn

na bohatej haßy 19.

Nasche wobkhodne klamy ßu nětko

na rózk noweho Sserbſkeho Doma

pſchi lawſkich hrjebjach 2

pſchepoloženе.

W Budyſchinje, 8. oktobra 1904.

Filiala Lubijſkeje banki.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7

porucza ßwój wulki ſklad

koſchlazeho barchenta

po wſchěch płaczíſnach, kaſchczíkateho, ßmužkateho a jenobarbneho, teho runja

hotowe koſchle

wſchěch wulkoſczow,

ſa kóždu ſtarobu ßo hodźaze, ſa dźěczi hižo po 30 np. Dawam wſchě koſchle ßam dźěłacź, duž „fabrikſke koſchle" njepſchedawam.

Pollama ſ rjanymi nowymi muſtrami, jara **płaczíſny hódno.**

Velourowe ſbytki k jakam a blusam; wulku dźělbu **blidywych rubow, twjelkow** a **ſerviettow** niže płaczíſny.

Njedajcze žanu tſěchu krycź,

jeli ßo najprjedy njejſcze ſa płaczíſnu

tſěſchnych zementowych ſaſhibkatych zyhelow

wobhonili.

Wy ßo potom dla njeßměrneje tunjoſcze jenož ſa naſche

tſěſchne zyhele

roßßudźicze, kotrež ßo na kóždu żeleſniſku ſtaziju ſczelu.

Quolsdorfſka fabrika zementowych tworow,

(Mějeczel: **Walter Scobel.**)

Póſt Tſcheplin (němſki Tschöppeln) we Łužizy.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerviſy

ſa 6 woßobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacź 20 np.

hacź do nanajwoßebniſchich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

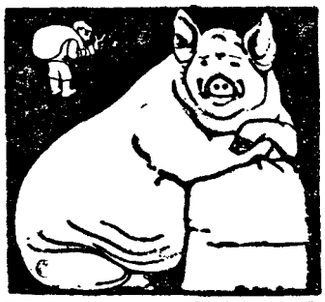
rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ſlěbornemu kwaßej porucza po najtuniſchich płaczíſnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Pizowanſki kalk

wot **Brockmanna** w **Lipſku,**

ſnamjo A a B

porucza

Emil Dietrich w Lětonju.

Sswój wulki ſklad

czrijow a ſchkórnjow

wſchěch wulkoſczow, ſ ruku dźěłanych, płaczíſny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

Kupujcze w kschescźijanskich khlamach

Otty Preussa

na žitnej haßy 4

mužaze a holczaze symske swjerschniki, mantle, jupy, wobleczenja, kholowy,

teho runja **žonjaze a holczaže žakety, khornarje a plyschowe jaki.**

Wulki wubjerk najtuńscheje hacž do najwoßebnischeje drasty. Tež ßo po měrje schije. Wscho njeßměrnje tunjo. Najsprawniscche poßkuženje.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje

tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje

Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobrocźi.

Schtóž ja 3 hr. kupi, jedyn dar pschidostanje. **Drjewjanzy a drjewjane czrije ßo póduschuja.**

Ssobotu a wicžne dny psched bohatymi wrotami.

Młócženje ſ parnej maſchinu

na mſdu czini **Bóschicžanſki knježi dwór.**

Karbolineum

najlěpschi wolij k barbjenju a k pschemacženju, w prěnjotnych cžwizach po 200 kil., kaž tež w mjeńschich cžwizach a po wasy ma stajnje wulki skład po tunich płaczisnach

Otto Engert

en gros drogownja en détail

Telefon 33*.

Jatrowy wolij

(Lebertran)

a fosforowy kalk

ſa ßwinje

porucža

Germania drogownja

dr. Röbera w Budyschinje

Skład drainěrowanſkich rolkow w Lětonju

porucža **drainěrowanſke rolki** wschěch wulkoscźow, **wodowodowych rolow, konjazych žlobow, kruwjazych kortow, ßwinjazych kortow, proßazych kortow** ſ rěblikom a bjes njeho, **pßyczе korta, pleſtrowanſke platy,** wscho po fabrikſkich płaczisnach.

Emil Dietrich.

Wobucźowa pschedawarńja

Heinricha Mohra

w Budyschinje

pschi žitnych wikach na rózku ßukelnſkeje haßy

telefon 384 **telefon 384**

porucža ßwój **wulki skład**

pjelſczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a ſtupnjow, hońtwarſkich, jěſdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow, ſtupnjow ſa bal a towarſtwo, gumijowe czrije a gumijowe ſchkórnje,

czrije a schkórnje ſ drjewjanej póduschu,

filzowe ſtupnje a toſle,

hońtwarſke, jěſdne a promenadowe gamaſche

ſe ßukna, trikota, pißane a ſ czorneje koże ſa hólzy, žony a a muzſkich.

Nowoscź! Reformſke gamaſche,

teho runja **wschě pomyßlne družiny ſtupnjow a ſchkórnjow ſa žónſke, muzſkich, a dźěczi po ſnatych tunich płaczisnach.**

Stajna wuſtajeńza wschěch nowoscźow w 5 wukładnych woknach.

Wobhladajeze ßebi je.

Czerſtwy paleny khoſej

wubjernych měſchenjow, punt po 90 np. hacž 220 np. porucža

Gustav Küttner

w Budyschinje

na ßerbſtej haßy 10.

Wobraſy

(bildy) ßo rjenje a tunjo ſaſchkleńzuja a ſ wobłukom wobdadža, **domowe žohnowanja** a **wobraſy, wěnzy a ſchpruchi k ßlěbornym ſwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczisnach pola

Maxa Mützy

na bohatej haßy 11.

Wuprózdnjace předawanje.

Sbytkne wobstatki naju tworow
ſo rospſchedawaju,

a to **fotografiſjowe albumy** a **albumy ſa poſtſke kharty, kožane twory, hrajki,** mjes nimi wſchelake wupoložene wězy, **cžahanſke harmoniki, drjewjane twory, luxuſowe twory, diafanije, nippowe wězy, galantrijowe twory, hoſpodarſke wězy, ſchkleńczane twory, wumělſke kwětki, wotměrjene blidowe gumijowe pſchikrywy** (deki) wſchěch wulkoſczow, **ruczne** a **ſchtrykowanſke korbiki** atd. atd.

po jara poniżenych płaćiznach.

Najlěpſcha ſkładnoſcz ſa kóždeho k kupjenju tunich, praktiſkich trjebanſkich a luxuſowych wězow.

A. & W. Neuhahn,

4 na ſerbſkej haßy 4.

Piſßanſke, kožane, galantrijowe a krótke twory, hrajki, luxuſowe a hoſpodarſke wězy.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawšitki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 43. | Sobotu 22. oktobra 1904. | Lětnik 63.

Kral Jurij †.

S njebjeß jandźel Boži do Pilnizy
Sebra ßo, wsa cźernjow wótroscź ſ cźoła
A ból we wutrobje ſtaji rźizy
Tam a cźerpjerja do njebjeß ſwoła.

Duſchu ßylnu wudycha kral Jurij,
Cźeźke brěmjo do rowa ſ Nim padźe.
Do źelenja wótzny kraj ßo nuri,
Palmy pokoja na krala kładźe.

S horzej ßylſu lud ßo ßerbſki kłoni
Do rowa, hdyž Tebi Boź'mje dawa;
Tebje źarujo ßo ſ wěźow ſwoni,
Kiž bě Sserbam bycźa ſchkit a prawa.

Pucź njech woßud wjedźe runy, kſchiwy,
Sserbſka fijałka Cźi ßwěru kcźěje;
W ßerbſkich wutrobach ty budźeſch źiwy,
Doniž ßłónzo naſche Sserby hrěje.

J. Ćišinski.

Jedyn ſ najnadobniſchich wjerchow, kotſiž ßu hdy na ſakſkim trónje ßedźeli, je ßo mnył. Ssobotu rano je w ßwojim lěcźnym hrodźe w Pilnizach kral Jurij dobědźił. Dobycźerſzy je wón dobědźił jako wěriwy kſchesćźijan, cźłowjek a wjerch. Cźeźke horjo a mnohe pruhowanja, kotrež běchu ßo jemu napołożike, je wón w twjerdej wěrje a podaty do Božeje wole ſmužicźe ſnjeßł. Kak wjele budźichu na jeho měſtnje ſadwělowali, tola wón teź w najcźeźſchich wokomikach dowěrjenje k Bohu njeſpuſchcźi, teź niz do ßwojeho luda, kotryž bě bohużel ſ wulkeho dźěła ſkym mucźerjam ßwoje wucho pſchiłkonił. Kſchesćźijanſka wěra a myßl běſchtej njeſaprahnite źórko, kotrež kralej wſchědnje nowe mozy k pſchewinjenju wſchěch pſchecźiwnoſcźow a nawalnoſcźow dawaſche. Kral Jurij ßo w ßwojim kralowſkim powołanju pſchezo jako Boži ßłużobnik wobhładowaſche. Bohu chzyſche wón na wyßokim měſtnje, na kotrež bě ßo ſ Božej wolu ſtajił, ßłużicź. Wón bě pſcheßwědcźeny, ſo ma ßo pſched Bohom ſe ßwojimi ſkutkami ſamolwicź a ſ tehole pſcheßwědcźenja jeho njewuſtawaza dźěłakoſcź a pilnoſcź, jeho ßwěrne, ßwědomite dopjelnjenje knjeźeſkich pſchiſłuſchnoſcźow a jeho prawdoſcź we wſchěch jeho ſkutkach wukhadźeſche. Kral Jurij bě pſchede wſchěm prawdźiwy knjeźeł k ßwojim poddanam bjes rosdźěła wěry a rěcźe. Njeſapomnite woſtanje Sserbam jeho ſłubjenje, ſo budźe wón nad ßerbſkim ludom ßwoju ſchkitowazu ruku wupſcheſtrjenu dźerźecź a ſo ßo ſ jeho wědomoſcźu njeßmě ßerbſka rěcź podtłócźecź. S tuteho ſłubjenja ßu Sserbjo pſchecźiwo ßwojim mnohim pſchecźiwnikam nowu móz, ale teź nowu luboſcź a ßwěrnoſcź k ßwojemu lubowanemu kralowſkemu domej cźerpali, ſo ßu we wichorach a wětrach kaž njepowalny ſtołp kraloßwěrnoſcźe wobſtacź móhli.

Jako woprawny kſchesćźijan ßo kral Jurij Jeſußowcho ßłowa dźerźeſche: Lubuj ßwojeho bliźſcheho, kaž ßebje ßameho. Teho dla wón wſchěm wěrywuſnacźam poknu ßwobodu woſtajeſche a ßo ſtaroſcźiwje wo to prózowaſche, ſo ßo měr mjes nimi njekaźeſche. Tak ßo ſchkodu pſchejaze wocźakanja njekſchesćźijanſzy ſmyßlenych ludźi njedopjelnichu, kotſiž maju wjeßele a wužitk ſ teho, hdyž ßo kſchesćźijanſke wěrywuſnacźa mjes ßobu wadźa a ßo pſchesćźěhaju.

Na trón ſtupiwſchi, mějeſche kral Jurij cźeźki a wulki nadawk dokonjecź. Krajne finanzy běchu ßo ſ njepſchihódnoſcźu powſchitkownych hoſpodarſkich poměrow do ſkych wobſtejnoſcźow ſwjeſke. Se ßwojej żeleſnej rosßudźenoſcźu a krutej wolu a ſ pomozu nawjedźitych a mudrych radźicźelow je kral krajne pjenjeźne naleźnoſcźe bórſy połěpſchił a je tak ſrjadował, ſo ßu tehdomniſche ſtrachi nětko pſchewinjene.

Lědma poltſecźa lěta je kral Jurij knjeźeŕſku krónu, wjele ſtaroſcźow, prózy a cźeźkotow ſa njeho wopſchijazu, njeßł. Tola cźaß jeho knjeźenja, runjeź bě jara krótki, je ſakſkemn ludej ſ wulkim źohnowanjom a ſe ſbożom był. S woprawdźitej ſrudobu a hłubokim żelenjom pſched kaſchcźom do wěcźnoſcźe wotwołaneho krala ßwěrni Sakßojo ſteja a wo njeho kaž dźěcźi żaruja, kotrež ßu ßwěrneho,

ſtaroſćiweho nana ſhubiłe. W cžaßu ſrudoby ßo ſakſki lud ſ jena cžuje ſe ßwojim kralowſkim domom, ſe ßynom a naßlědnikom ſwěcžnjeneho krala, ſe ßwojim nětcžiſchim kralom Bjedrichom Auguſtom. S wěrnym dźělbracžom, tola też ſ poknym dowěrjenjom, luboſću a a ßwěrnoſću ßo lud k njemu wobroćża a proßy Boha, ſo by jeho knježenje wodźił a jemu móz a žohnowanje ſpožcžił.

* * *

Póndźelu wjecžor je ßo kralowe ſachodne cžełko ſ Pilniz po Kobju do Draždźan pſchewjeſło a ßo w katholſkej dwórſkej zyrkwi pſched wyßokim woltarjom na mary ſtajiło. Hłowu troſchku na bok ſkoniwſchi ſ pſchećelnym wobliczom, po ſdacžu mucžny a wuſtawſchi ſ dołhim, cžežkim dźełom, kral tam wotpočžowaſche. W ßwojimaj rukomaj wón mały kſchiž dźeržeſche, kſchiž, kotryž bě jemu cžaß žiwjenja wukhow w mnohich tyſchnoſćach był. Hdy budźiſche błěda barba wobliča a rukow njebyła, budźiſche ßo mohło myßlicź, ſo kral jenož wokſchewjaze ſpanje ſpi; na jeho wobliczu ſpokojnoſcź a měr leżeſche, jako by cžuł, ſo je nětko pſchětrate horjo tuteho ſachodneho žiwjenja. Wyßokoposběhnjeny kaſchcź ſchtyrzyćži móznych ßwěcžnikow, cžornje wobwitych, koło wokoło wobßwětleſche. Cžornje ſapowěſchane běchu też wyßoki woltař, mózne zyrkwine ſtołpy, chor, tribuny, ławki a ßydła. Kaſchcź ſtražowaſche cžełna ſtraża, kotraž ſ jeneho generała abo kſchidłoweho poboczníka, jeneho kralowſkeho komornika, jeneho cžełneho lěkarja a jeneho duchownego wobſtejeſche. Dale ſ boka ſchtyri mikoſćiwe ßotry kleczachu a kaž ſe żeleſa lataj jěſdnaj gardźineho regimenta ſtejeſchtaj.

Pſched kaſchcžom na běłożidźanym puzaku ßo w ßlěbornym ßudobju kralowa wutroba khowaſche, pſched njej wupſchestrjene wopokaſma luboſćże a cžeſcžowanja kralowſkeje ßwójby, drohotne wěnzy a pletwa, mjes nimi też wěnzy němſkeho a awſtriſkeho khěžora a ruſkeho zara, potom wěnzy a kwětki, kotrež běchu druſy wjeſchojo, ſakſke měſta, wukrajne wojeſke regimenty atd. ſłožili. Ssrjedź tychle kwětkow a ławrjenza tſi poſtawki, ſ purpurom a ſłotom wudebjene, ſtejachu, na kotrež běchu na běłych židźanych puzakach króna, żeſło, dźeržawa, kralowy helm, mjecź a marſchałowy kij, rjady, hwěſdy a rjadowe banty położene. Wjele ſtow kwětkowych poſtrowow offizěrſkeho korpſa a mnohich ſjenoczeńſtwow a towaŕſtwow, ſa kotrež njebě měſtna pſchi kaſchcźu, ßo w poboczných kapałkach khowaſche.

Ssrjedu wjecžor we 8 hodźinach ßo kralowe cžełko do kralowſkeho rowniſchcża katholſkeje dwórſkeje zyrkwje ſtaji. Na lěwizy pſched kaſchcžom żarowachu: kral Bjedrich Auguſt, khěžor Wylem II., jako ſaſtupjer awſtriſkeho khěžora awſtriſki arcywójwoda Franz Ferdinand, ſakſkaj prynzaj Jan Jurij a Max, na druhe ßydła na prawizy a lěwizy kaſchcża běchu ßo ſeßydali: ſakſko-weimarſki, mecklenburgſko-ſchwerinſki a mecklenburgſko-ſtreliźſki wójwoda, bayerſki prynz Ludwig, belgiſki prynz Albert, anhaltſki wójwoda, badenſki wulkowójwoda, hohenzollernſki wjerch, waldeckſki wjerch, württembergſki wójwoda Albrecht a mnoſy druſy němſzy wjerchojo. W dwórſkich oratorijach kleczo ßo modlachu ſwudowjena kralowa Karola, prynzeßa Mathilda, mandźelſka awſtriſkeho arcywójwody Oty a mandźelſka pruſkeho prynza Leopolda. Tribuny a wſchě druhe ßydła běchu ſ knježemi diplomatiſkeho korpſa, wotpóßłanzami ſwonkownych dworow, deputazijemi, měſchcźanſkimi ſaſtupjerjemi atd. wobßadźene. Daloki Boži dom bě pſchepjelnjeny. Muźſtwa gardźineho regimenta ſtražowachu; żaneho ſwuka njebě ßłyſchecź.

Se ſtami ßwěžow wobßwětleny ſamknjeny, ſ purpurom wudebjeny kaſchcź ſtejeſche. Po ſwonjenju a piſkanju na byrglach ſchtyrzyćžo duchowni ſ nawjedowanjom biſkopa Luſcžanſkeho ßaßwěćżene ßwězy w ruzy dźeržo k woltarjej krocžachu. Saßo w Božim domje cžiſchina knježeſche. S njeje ſ cžicha ſaklincža muźſki chor: „Ssmil ßo“. Po wuſpěwanju modlitwow mějeſche dwórſki předaŕ kanonikus Kummer wopomnjeńſku rěcź. Saßo muźſki chor khěrluſch ſaſpěwa a duchowny modlitwu ſpěwaſche. S hrodoweho dwora ſalwy cžeßneje kompagnije a 101 wutſěł kanonow, na prawym Łobjowym brjoſy poſtajenych, ſahrimachu. Se ßwjatych ßudobjow ßo wyruch kadźeſche, hodźina roſzohnowanja bě ßo pſchibliżiła. Kaž ſ duchowej mozu pſchimnjeny, ßo ſ mechaniſkej pſchiprawu kaſchcź do rowniſchcża dele ſhubi. Měſtno pſched wyßokim woltarjom bě ßo ſprózdniło. Duchowni ſ woltarniſchcża ſtupichu a ßo modlachu, potom piſchcźele ſaklincžachu a błyſchcźata ſhromadźiſna ßo wotßali. Wyſchſchi dwórſki marſchall hrabja ſ Vitzthum jako kralowſki komiſar ſ fararjom do rowniſchcża dele dźěſche, ſo by kaſchcźowe kluczże pſchepodał.

Boži dom bórſy-w rowowej cžiſchinje leżeſche. Saßo bě ßo jedyn ſakſki kral do rowniſchcża ßwojich wótzow położił, jedyn, kotryž je wjele ſnjeßł a wucžerpił.

Kral Jurij narodźi ßo 8. auguſta 1832 na hrodże w Pilnizach jako druhi ßyn tehdyſcheho prynza a poſdźiſcho krala Jana, njeſapomniteho wopomnjecża. Kral Jan běſche wyßozy wſdźěkany a wulzy wucženy knjes, kotryž ßo wo kubłanje ßynow, Alberta kaž Jurija, najlěpje poſtara. Też wójnſke wědomoſcże Jurij w prawym cžaßu doſta. Univerſitu abo wyßoke ſchule wopytowaſche w lěto-maj 1849 a 1850 w Bonnje. Njebohi kral běſche prawy wojak, nawjedujo w cžěſkej wójnje 1866 jako generalny major prěnju ſakſku jěſdnu brigadu. W dezembru ßamßneho lěta bu ſa generalneho leutnanta pomjenowany a ſakſkemu wójſku nowe rjadowanje da. W franzowſkej wójnje roskaſowaſche 1. pěſchej diviſiji, kotraž je w bitwje pola Saint Privat ßławnje ßo běźika; ſa njemało dnjow po tym pſchija titul wyſchſcheho komandanta 12. korpſa, ſ kotrymž je pod Beaumontom, Sedanom a Pariſom dobycžerſzy wojował. Skožiwſchi po wójnje te komando, je hnydom ſaßo doſta, hdyž bu w oktobru 1873 jeho bratr Albert kral. Khěžor Wylem II. ſpožcži jemu wyßoku hódnoſcź generalneho pólneho marſchała; ſ zyła khowaſche khěžor wulku pſchikhilnoſcź k naſchemu kralej, ważo ßebi jeho knježeŕſke pózcźiwoſcże a wójnſke khmanoſcże. Wjazy krócź jeho wopyta a wſchelako wuſnamjenjeſche.

Kral Jurij je ßo 11. meje 1859 ſ infantku Marju Portugalſkej woženił, kotraž 5. februara 1889 wumrje. Se ſbožownego mandźelſtwa ßu žiwi dotalny krónprynz, nětcžiſchi kral Bjedrich Auguſt, prynzaj Jan Jurij a Max, kotryž nětko w duchownſkej draſcże khodźi, prynzeßa Mathilda, ſnata ßwěrna pſchećelniza Sſerbow, kotraž też ßerbſzy cžita, a Joſefa, ſa arcywójwodu Ottu-awſtriſkeho wudata.

Ruſko-japanſka wójna.

Poſtupowanje ruſkeho mandźurſkeho wójſka

je ßo pſched Jantajom a k ranju pola Benſichu ſaſtajiło. Japanſke tſi wójſka ßo ſe wſchěmi mozami poſtupowazym Ruſkim napſcheczo ſtajichu a jich hacž k rězy Schahe wróczo cžiſchcžachu. Pomału wróczo duzy Ruſzy pſchezo ſ nowa na Japanſkich nadběhi cžinjachu. Dokelž běchu Rußojo pſcheßłabi, ßu woni dyrbjeli Japanſkim 24 kanonow, kotrychž muźſtwa a konje běchu ßo potſélałe, pſchewoſtajicź. Pſched Schaheſkej rěku běchu Ruſzy ſkónczńje poßylnjenje doſtali, a wójnſke ſbože je jim wot teho cžaßa ßwěrne woſtało. Woni ßu hórki pſched Schaheſkej rěku ſ nowa dobyli a hacž Schaheſkemu żeleſnikemu ſaſtaniſchcźu poſtupili. Poßłednje dny ßu Rußojo wſchědnje Japanſkich ſ lawjazej khrobłoſcźu nadpadowali a jim wſcho hromadźe wjazy dyźli 50 kanonow a tſélbnych maſchinow (mitrailleuſow) wotewſali. Na japanſkej runje kaž na ruſkej ſtronje je ßo w dwanacźednjownym wojowanju nětdźe 70000 muži ſraniło a moriło. Tajkich krwawnych bitwow, kajkež ßo nětkole w Mandźurſkej wjedu, ßwětowe ſtawiſny poßlednich lětſtotkow njeſnaju. Měnjenie, ſo ßo w naſchim cžaßu ſpěſchnje tſélazych tſélbow a kanonow wjazy njehodźi ſ bajonnetom wojowacź, je ßo jako mylne wupokaſało. Rußojo kaž Japanſzy njedawaju ßo ſ najhórſchim kulkowym deſchcźom wottraſchicź a ſ wjetſcha bajonnet roſßudźi, ſchtó je ſ dobycźerjom.

Dobycźerſke wojowanje Rußow pſched Schaheſkej rěku.

Pſched Schaheſkej rěku je ßo nawal japanſkeho wójſka, kotrež Rußow wot Jantaja k połnozy tłócźeſche, wotraſył. W nozy 14. oktobra (pjatk) Japanſzy ſ wulkej mozu na ruſke ßrjedźne wójſko, pſched Schaheſkej rěku w Schahepu ſtejaze, nadpady cžinjachu. Woni chżychu ßo pſches njo pſchedrěcź a potom jenu połojzu po druhej ſbicź. Rußojo nětkotre nadběhi wotraſychu, poßledni nadběh pak ßo Japanſkim pſchi mandarinſkej dróſy poradźi, a ruſke wójſko ßo ßrjedża pſchedrě. S dobom Japanſzy ſe wſchej mozu ruſke prawe kſchidło pſchimachu. W tymle ſtraſchnym wokomiku bě ruſke wójſko nimale nuſowane zoſacź. General Kuropatkin rucże nětkotre bataillony do ſcźerbiſny w ßrjedźiſnje póßła. S tutej pomozu mózachu Rußojo ſaßo k nadběhej pſcheńcź a jim ßo poradźi, wßy Schahepu ßo ſmozowacź a ßo do ßwojich prjedawſchich ſtejiſchcźow poſtajicź. Japanſzy, ſ nowymi reſervami ßo poßylniwſchi, pak ſ nowa Ruſkich ſe wßy Schahepu wutłócźichu. Rußojo na to nowy nadběh ſcźinichu a po ſaßakłym wojowanju ßo jim ſchlacheźi, Schahepu wobßadźicź a Japanſkich dwaj kilometraj do ſady ſahnacź. Ruſke prawe kſchidło dyrbjeſche khwilu ßylne nadběhi Japanſkich wot prědka a ſ boka wudźeržecź. Wjednik tehole wójſkoweho wotdźělenja ſady ſtejaze reſerwy do prědka póßła, kotſiž ßo ſ nadběhom do Japanſkich dachu, jich ſbichu a nětkotre wßy wobßadźichu.

Ruſzy wojazy a offizěrojo w tychle bitwach ſ wulkej wutrajnoſczu a khrobłoſczu wojowachu. Dwě diviſiji ſhubiſchtej ßwojich nišſchich komandeurow, komandeur jeneje diviſije padże. Mnoſy roskaſowarjo regimentow a wyſchſchi offizěrojo ßu na czole ßwojich wojakow ſtejo rjekowſku ßmjercź wumrjeli. Schrapnelle ſ hromadami na měſtno padachu, hdyž Kuropatkin ſe ßwojim ſtabom ſtejeſche. Sa zyły czaß wojowanja Kuropatkin lodowu ſymnokrejnoſcź ſakhowa a njeßměrnu energiju wuwiwaſche. W najczežſchich khwilach wón nadźiju njeſpuſchczi a ſe ßwojim pſchikładom wojakow ſahorjeſche.

Dobyczże Ruſkich na prawym (wjeczornym) kſchidle.

Ruſkim ßo njedźelu 16. oktobra poradźi, diviſiju japanſkeho brigadneho generala Yamady wobſtupicź. Po ruſkej rosprawje ßu Ruſzy nimale zyłu diviſiju morili a 14 kanonow dobyli. Po rosprawje japanſkeho knježerſtwa je general Yamada 14 kanonow Ruſkim pſchewoſtajicź dyrbjał, dokelž běchu ßo konje a mužſtwa japanſkeje artillerije ſeſatſělałe. Se ßwojich ludźi pak je Yamada pjecza jenož 1000 muži morwych na bitwiſchczu woſtajił.

Druhe poražene je japanſke wotdźělenje, ſ 5 bataillonow a 3 batterijow wobſtejaze, ſ ranja želeſnizy ſ połodnja wßy Schahe poczerpiło. Japanſkich je pjecza 12 ruſkich bataillonow nadpadło, pſched kotrymiž zofajo ßu 8 kanonow ſhubili.

Dalſchej dwě kanonje ßu Rußojo w nozy 19. oktobra Japanſkim pola wßy Linſchinpu wotewſali. Wotdźělenje dobrowólnikow khrobłe wobhonjenje czinjo Japanſkim tejle kanonje po lohkim wojowanju wotdobu.

Ruſkim na lěwym (rańſchim) kſchidle,

kotſiž běchu wot Mukdena něhdże 95 kilometrow w hórſkim kraju ſtajnje dobywajo hacź k Benſichu poſtupili, ßo 13. oktobra pſchikaſa, ſo dyrbja wróczo hicź. To bě teho dla nuſne, dokelž běchu Japanſzy ſ wulkej mozu Rußow ſ połnozy Jentaja pſchimnyli a jich k połnozy czíſchczachu. Kak daloko je ruſke rańſche wójſko wróczo czahnyło, njeje wěſte. Jenož to wěmy, ſo ßu wſchě hórſke pſchełhody ſ połnozy Tajtſeſkeje rěki hiſchcże w ruzy Ruſkich.

Nowiny „Wěſtnik mandźurſkeho wójſka“ ßu ſajimawu rosprawu wo wojowanju rańſcheho wójſka podałe.

11. oktobra Japanſzy k poſtupej pſchecźiwo ruſkemu wieczornemu a ßrjedźnemu wójſku pſcheńdźechu. Zyły dźeń ßo wótrje wojowaſche. 11. oktobra wieczor ßo ſcźěhowaze wujaßni. Naſche rańſche wójſko w hórſkim ßedle Choelinu wojowaſche a wulki dźěł njepſchecźelowych ſtejiſchczow do naſcheje ruki pſcheńdże. Tola najwyſchſche ſtejiſchczo na lěßatym wierſchku njeběchmy hiſchcże dobyli. Naſche ſchkodowanki běchu khětro wulke. Naſche wójſko nadběh na ßedko Tumynlin ſczini. Njepſchecźel nam wulke hromady wojakow napſchecźo ſtaji. Tomſki regiment, kotryž bu na prědnim ſtejiſchczu poſtajeny, zyły dźeń rjekowſzy wojowaſche, a wſchitkich ſtabowych offizěrow ſhubi. Hdyž ßo ſacźmi, ßo naſche wójſko na horiny khribjet dowjedże.

12. oktobra naſche wójſko na ßedkomaj Choelinu a Tumynlinu ſ njeßměrnym napinanjom mozow ßußodne ſkalne wierſchki wobßadźi, tola njepſchecźel wulke poßylnjenje doſta, ſ czimž ßo naſch prěńſchi wuſpěch pſchekaſy. Dokelž bě ſtrach, ſo mohł ßylny njepſchecźel naſche ſtejiſchczo pſchetorhnycź, dyrbjachmy troſchku naſad hicź.

Naſche a tež njepſchecźelſke ſchkodowanki ßu wulke. 14. oktobra dale wojowachmy. Jene ſ naſchich rańſchich wotdźělenjow njepſchecźela pſchemó a nětko ßedko Tumynlin wobknježa, ſ wotkal runy pucź k prawemu bokej hłownych wobtwjerdźenjow japanſkich wobtwjerdźenjow pola Jantajſkich podkopkow wjedże. Jeli ſo Kuropatkin japanſke wójſko pſched Schaheſkej rěku ſbije, móża Ruſzy ſ Tumynlina Japanſkich do boka a do tyła pſchimnycź. Potom mohło ßo ſtacź, ſo ßo zyłe japanſke wójſko mjes Schaheſkej a Schiliſkej rěku ſniczi.

II.

14. oktobra rano w 6 hodźinach ßmy wojowanje pola Schaheſkeje rěki wobnowili a ſ nowa do prědka ſchli. S kraßnymi attakami jepiſanijewſkeho a juchnowſkeho regimenta ßo Japanſzy ſ prědnich ſtejiſchczow wubichu, tola hdyž Rußojo dale do prědka czerjachu, na nich Japanſzy tak ſatraſchny kanonſki woheń puſchczichu, ſo buchu Rußojo nuſowani ßo ſaſtajicź. Na to ßo ſ wobeju bokow ſ artilleriju wojowaſche. Pola dwanacze japanſkich kanonow ßo wſcho mužſtwo potſěła a tež pěſchzy zofachu. Japanſke kanony pſched Ruſkimi wopuſchczene ſtejachu, tola Ruſzy je njemóžachu wſacź, dokelž njemóžachu k nim pſchiſtupicź. Hdyž ßo ruſkaj regimentaj pſchibliżiſchtaj, ſo byſchtaj je wſakoj, jej Japanſzy ſe ßmjertnym wohnjom ſaßypachu. Schrapnellowe kule ßo kaž krupy ßypachu. Tola tež ruſka artillerija ßo na ßwoje dźěło wuſtejeſche a bjes ßmilnoſcze Japanſkich pobiwaſche. Zyłe japanſke regimenty ßo bjes ßlěda ſmjeczechu. Ruſzy wojazy ßo kaž lawy běža. Ssmjercźi ßo nichtó njewotwlakuje. Krej ßo njepſchestawajzy ſ czurami lije. K wjeczorej je bitwa pola Schaheſkeje rěki wocźichła.

Dženßa rano je ßo wojowanje ſaßo wobnowiło. To je ſchesty dźeń najkrwawniſcheho njeßłyſchaneho wojowanja. Stawiſny bitwy njeſnaju, hdyž byſchtej wobej wójſzy ſ tajkej khróbłoſczu, ſaßakloſczu a wutrajnoſczu wojowałoj.

Dobyczże Rußow pſchi Putilowſkej hórzy.

W nozy 16. oktobra (k njedźeli) Japanſzy na lěßnu hórku ſ połnozy wßy Nanczija, ſ dwěmaj ruſkimaj regimentomaj wobßadźenu, nadběh ſczinichu a Ruſkich nuſowachu, pſches Schaheſku rěku, bliſko hórki nimo běžazu, zosacź. Hdyž běchu ßo Ruſzy ſ pěſchkami a artilleriju poßylnili, ruſka artillerija najprjódzy hórku wobtſělesche. Na to Rußojo nadběh na horu ſczinichu a ßo do Japanſkich ſ bajonnetom dachu. Muž pſchecźiwo mužej wojowaſche. Dóńdże k hróſbnej rubańzy, kałanzy a pſchimańzy. 600 Japanſkich bu ſakałanych, ſarubanych abo ſadajenych. Japanſzy njeſamochu dźiwi nadpad Rußow wudźerżecź a zofachu, Rußam 11 kanonow a 1 mitrailleuſu ſawoſtajiwſchi. Rußojo dwaj kilometraj ſa Japanſkimi czerjachu. Dobytej hórzy ßu Rußojo po generalu Putilowje, kotryž je ßo pſchi nadběhu ſ wulkej khrobłoſczu wuſnamjenił, mjeno Putilowſka hórka narjekli. Nadběh wodźazy general Meyendorf bě prawy czaß doßahaze poßylnjenje doſtał, kotrež wutrobity general Sarubajew wjedźeſche. S bjeſpſchikładnej khrobłoſczu ßo ſchesty ßibirſki armeekorps wuſnamjeni. Jeho mužſtwa ßo ſ Japanſkimi wo kóždy ſchtom na wyſchinje bědźachu. Najwjazy ßo ſ bajonnetom wojowaſche, to roskałane czěła padnjenych wobßwědczeja. Tež je ßo hromada czełow ſaduſchenych Japanſkich namakała. W ſtpizach kanonſkich koleßow, ſ krwju kaž ſ błótom wopluſkanych, wotrubane ruzy a czěła japanſkich artilleriſtow wißachu. Wſchě pſchěrowy a wudrjenzy w daloſczi dweju kóßnych kilometrow běchu w tychle měſtnach ſ czełami wupjelnjene. Rußojo wobliczeja, ſo ßu w tymle krwawnym wojowanju 4000 muži ſhubili, Japanſkich pak je hiſchcże wjele wjazy padło.

Naſajtra ßo Japanſzy wróczichu, ſo bychu hórku Ruſkim ſaßo wutorhnyli. Po ßylnym bombardemencze woni nadběh ſczinichu. Rußojo jim ſ bajonnetom napſchecźo pſchihnachu, Saßo dóńdże k njemdrej kałanzy. Někotrych ruſkich offizěrow, kotſiž ſ mjeczom w ruzy wojakam do prědka na njepſchecźela czerjachu, ßwojim wojakam błyſchczaty pſchikład dawajo, Japanſzy ſ bajonnetom ſałkochu. S tym ßo Rußojo roscźercźichu a kaž lawy do njepſchecźelſkich rjadow pſchilecźichu. Japanſkich ſ nowa ſbichu. Wjeczor a w nozy Rußojo ßwojich morwych a padnjenych Japanſkich pohrjebachu.

Poražka japanſkeho rańſcheho wójſka.

Po telegramje, kotryž ßu „Birżewija Wědomoſti“ doſtałe, je ßo 19. oktobra koſakſke wotdźělenje generala Miſchczenka ſ dwěmaj japanſkimaj bataillonomaj do wojowanja ſapletko. Woheń ruſkeje artillerije bě tak dobry, ſo dyrbjeſche japanſka artillerija womjelknycź. Ruſzy jedyn japanſki bataillon wobſtupichu a jón nuſowachu, ßo poddacź. Rußojo ßu ſtejiſchcza ſ połodnja wßy Schahe wobßadźili. Japanſzy pomału zofaju.

20. oktobra njeje ßo wojowało. Po ßylnym deſchczu běchu pucze rosmokłe. Teho dla njebě Ruſkim móżno, poſtupowacź. W běhu pſchichodnych 3 njedźel ßo ruſke wójſko ſ 8. armeekorpſom poßylni, kotrehož prěnje wotdźělenja ßo hižo k Mukdenej bliża. Sa 8. armeekorpſom pjecź brigadow europiſkich tſělzow pſchijědże, kotſiž ſpěſchnje tſělaze kanony ßobu wjedu.

Dalſche ſchkodowanki Japanſkich.

Kaž nowiny „Birżewije Wědomoſti“ (Burſowe wědomoſcze) piſaju, ßu Rußojo w nozy 17. oktobra Japanſkich ſe 6 ſtejiſchczow wuhnali a 8 kanonow dobyli. Japanſzy zofajo ßo na ſkalnej hórzy poſtajichu. Rußojo hórku ſ nadběhom dobuchu a Japanſkim ſ nowa 16 kanonow a 8 mitrailleuſow wſachu. W nowej bitwje w nozy 18. oktobra ßu Rußojo dobyte japanſke kanony a mitrailleuſy wužili. W běhu bitwy bu japanſke lěwe kſchidło wobſtupjene a ſbite. Dobyczże lěßneje hórki je ßo woßebje ſ wobhładniwoſczu generalneho majora Putilowa, komandanta 5. diviſije rańſchoßibirſkich tſělzow, dozpiło. Hórzy, jenemu ſ najważniſchich ſtrategiſkich měſtnow, ßu po nim Putilowſka hórka narjekli. Najnjemdrjſcho ßo pola artillerije wojowaſche. Ruſzy wſchě mužſtwa a konje japanſkich kanonow morichu. Njedźiwajzy ſatraſchneho tſělenja Kuropatkin po dobytych

ſtejiſchczach jěchaſche a ßo wojakam ſ wutrobnymi ßłowami dźakowaſche.

Pſched Port Arturom

njeje ßo poßledni tydźeń po ſdaczu wótrych wojowanjow wjedło. S najmjeńſcha njeje wot tam žanych powjeſczow dóſchło. Po rosprawach Japanſkich je pſched Port Arturom 50,000 hacž 60,000 japanſkich wojakow ſpadało.

Ruſke baltiſke łódźſtwo

je ſańdźeny tydźeń woprawdźe na jěſbu do rańſcheje Aſiſkeje wotjěło. Schtwórtk je wone jutiſku pokkupu wobjěło a nětko do poknózneho morja pluwa.

Saſtaranje ruſkeho wójſka ſ proviantom.

Hacž dotal je ßo ruſke wójſko ſe žitom a mjaßom ſe ßibirſkich ſtepow ſaſtaralo. S europiſkeje Ruſkeje njejßu ſ zyła ani muki, ani žita na wojownſchczo ßłacž trjebali. Ruſke wójſko mohłe ßo też hižo ſe žitom a mjaßom bohateje Mandźurſkeje ſeźiwjecz, ſ kotrejež ßo hiſchcze nětkole do amurſkeho pſchimórſkeho kraja žito wuwožuje. W Charbinje ßamym někotre wulke młyny wſchědnje 25,000 pudow muki namlěwaju. W tym maju Rußojo lěpſchinu pornjo Japanſkim, kotſiž ßu do wuzraneho kraja pola Liaojana pſchicźahnyli. Tutym dyrbi ßo zyroba ſ daloka, ßamo pſches morjo pſchiwožowacz.

Swětne podawki.

Wudoſpołnjaze wólby do khěžorſtwoweho ßejma w 15. ſakſkim wólbnym wokrjeßu.

W Rochliſko-Flöhaſkim wólbnym wokrjeßu budźa dyrbjecz noweho ſaſtupjerja do khěžorſtwoweho ßejma wuſwolicz. Dotalny ſaſtupjeŕ tuteho wokrjeßa, ſozialdemokratiſki redaktor Schmidt je ßo ſe ßamomordarſkim wotpohladom żeleſniſkemu cžahej pſchejěcz dał. Wón je 45 lět ſtary a je ßebi pjecża khoroſcże dla žiwjenje wſał.

Nowy ſběžk w němſkej krótkowjeczornej Afriży.

Hiſchcże njeje hereroſki ſběžk potłóczeny, a hižo saßo druhdże je w krótkowjeczornej Afriży tamniſche domoródne hottentotſke wobydleŕſtwo pſchecźiwo Němzam postanyło. 70lětny Hendrik Witboi je Němzam poddanſtwo wupowjedźił a jim pißomnje wójnu pſchipowjedźił.

Hendrik Witboi, jedyn něhduſchi hottentotſki wucżeŕ, kotryž je hižo ras wot 1889 hacž 1894 pſchecźiwo Němzam wojował, potom pak ßo Němzam podcźißnył a jich pſchecźiwo Hereroſkim podpjerał, je njeſnatych pſchicźinow dla wot Němzow wotpadnył. Tale powjeſcz je Němzow pſchekwapiła, pſchetož Hendrika Witboia mějachu ſa najßwěrniſcheho pſchecźela němſkeho knjejſtwa. Boja ßo, ſo ßo jemu wſchitzy Hottentottojo, kotrychž je 12 ludſtwow, pſchiſamknu.

Bjes dwěła Němzy Hottentottow ſkónczńje tak pſchemóża, kaž Hererow, tola wobcźeżny nadawk to budże. Hottentottojo njeßmědźa ßo jako wojerjo niże ważicz, dyžli Hererojo, kotſiž hiſchcże dźenßa njejßu podcźißnjeni. Woni ßu we wójnje wotroſtli, wuſtojni jěſdni, w pólnej ßłużbje njedoſcźehnjeni a jako tſělzy do wulkeje daloſcźe ſnaczi. Dokelž ßu ſ nowymi tſělbami ſ wjetſcha ſ jendźelſkich bróńjeŕnjow wobrónjeni, dyrbi ßo pſchecźiwo nim ſ wjetſchej wobhladniwoſczu wojowacz. Pěſchkow a jěſdnych po tym ßamym waſchnju do bitwy ſcźelu kaž Němzy, tola ženje ſ konja njetſěleja, ale kóždy krócz ſ njeho ſkocża. Huſto woni prěki pſches polo pucźow njewužiwajo ſe ſchěrokej frontu marſchěruja, tola ßo woni też na to wuſteja, ſ rjadow tſěleŕſke rjecźaſy tworicz. Pak kaž had lěſu, pak ſkoku wot kerka k kerkej běża, wot ſkały k ſkale ßo khowajo ßo woni hacž do pſchihódneje tſělbneje daloſcźe k njepſchecźelej pſchituleja. S teho je ſpósnacz, ſo móża jenož dobri tſělzy tajkim wojerjam ſeſchkodźicz, a ſo budża Němzy, jeli ſo chzedża ßo ſchkodowankow ſminycz, jenož ludźi pſchecźiwo Hottentottam póßłacz móz, kotſiž ßu w pólnej ßłużbje derje wuwucżeni.

Hottentottojo ßu ßo pjecża rosßudźili, pſchecźiwo němſkemu knjejſtwu poſtanycz, dokelž ßo boja, ſo jim Němzy runje tak kaž Hereram jich kraj wosmu.

Jeli ſo bychu ßo Ovambojo, kotſiž ßu wóndano Portugalſkich ſbili, ſ Hottentottami a Hererami ſjenocźili, měli ßo Němzy na wulku kolonialnu wójnu pſchihotowacz. Hižo bliżſche dny němſke knjeżeŕſtwo ſ nowa někotre tyßazy wojakow do krótkowjeczorneje Afriki póſcźele. To budże droha wójna. Hacž dotal je ßo hižo ſa hereroſki ſběžk 100 milijonow hriwnow wudało. Wojakam, kotſiž ßo k ßłużbje w krótkowjeczornej Afriży ſamolwja, ßo powyſchena mſda dawa, a to pódla ſeźiwjenja na lěto feldweblej po 1500 hriwnach, ſerżantej, ſanitetnemu feldweblej a ſerżantej po 1300 hr., podwyſchkej po 1200 hr. dźeßatnikej po 1100 hr. wſchědnemu wojakej po 1000 hr. Lohka wſchak ßłużba w tamnej krajinje njeje. Tak wojazy ſ hereroſkeho kraja pißaju, ſo dyrbja huſto na ſelenu juchu podobnu wodu picz. To je ſ pſchicźinu było, ſo je wjele wojakow na tyfus ſkhoriło.

Sběžkarſzy Hottentottojo ßu hižo ſ njepſcheczelnoſczemi ſapocżeli. Wjeß Nauches nadpadnywſchi ßu woni ſkótneho lěkarja Oskara Albrechta a farmera Hermanna morili.

Kantorez Hanka.

(Pokracżowanje.)

Něſchto mało dnjow na to ßedźeſchtaj młodaj cżłowjekaj w dowěrnej rosmołwje pod bukami huſteho żiweho lěża, kotryž ßo, hórki pſchikuſkajo, wote wßy do doliny cżehnjeſche, w kotrejž ſtejeſche Kucżnikez dwór. Seleń ſchtomow bě hiſchcże jaßna a pſchewidźomna a błyſchczeſche ßo w najmłódniſchej nalětnjej kraßnoſczi, a wjeßele ſpěwaſchtej dróſna a żykorka ßwój ſpěw w hałoſach. Ale njech ßo ßwět kołwokoło hiſchcże jaßniſcho a wjeßelſcho w nalětnjej debje ßmějeſche, a njech też radoſtniſcho tyßazy kwětkow ßwój kheluch ßłónzu wotwjerachu: cżłowjekaj pak, kotrejuż kołwokoło tutón nalětni wyſk wobdawaſche, w ßwojim ſrudnym wobliczu njepokaſowaſchtaj niczo ſ tuteho powſchitkowneho wjeßela. Holcżżyna lubośna żołta hłowa kłonjeſche ßo k młodemu mużſkemu, ale cżężke żyły ßo jej ronjachu po jeje kcźějazym wobliczu, a jeje pſchewodnik hladaſche wurudźeny pſched ßebje na ſemju.

„Cżakaj tola jeno hiſchcże khwilu, Hanßo, ßnadź dataj ßo twojej ſtarſchej tola hiſchcże rosmjehcżicz“, rjekny holza nětkole proſcho. „To by jimaj pſchejara cżężko było, hdy by jeju ty wopuſchcżił, ty dźe ßy jeju jenicżke dźecżo!“

„Schto to pomha, cżakacz, Hanka“, wotmolwi hólz hněwny. „Ssym proßył a żałoſcżił, ale wſcho podarmo, mój nan nochze. Wón ßebi myßli, ſo ja jako wotroczk mjes zuſymi njewutraju; ale radſcho, hacž ſo tuto wſchědne cżwilowanje njeßu, chzu w zuſbje dźełacz kaž ſkocżo, potom ſ najmjeńſcha mózu ßebi w měſcże na tebje myßlicz, Hanka!“

„Ale ſchto dha dyrbi ſ teho na poßledku naſtacz?“ hikaſche Hanka. „Cżerju tebje prjecz a cżinju tebje njeſbożowneho. Njeby-li ßnadź tola lěpje ſa tebje było, hdy by ßo ſ Dworakowej woženił? Pomyßl ßebi jeno na ßwojeju ſtarſcheju!“

„Tak njerěcz, Hanka, hewak mje rosnjemdriſch!“ ſawoła Hanß poſkocżiwſchi. „Schto? Maſch dha ty mje tak mało lubo, ſo mi też wo tutej żeńtwje rěcżiſch? Chzeſch dha mje wotbycz, Hanka?“

„Ach, Hanßo, kak dha mózeſch jeno takle rěcżecz“, holza ſawoła. „Runje teho dla, dokelž mam tebje tak jara lubo, mózu to lědma pſchenjeſcz, ſo by ty moje dla njeſbożowny był.“

„Woſtań mi jeno ßwěrna, Hanka, potom wſchak budże ras wſchitko ſaßo dobre“, rjekny Hanß a ſhladowaſche luboſcżiwje na ßwoju lubowanu njewjeſtu.

Na Hanzy bě wſchitko rjane a cżiſte, a nichtó njemóżeſche młodżenzej ſa ſło měcz, ſo bě ju do ßwojeje wutroby ſamknył. Mały ſkoty kſchiżik wißaſche jej wokoło ſchije, kotryž bě jej darił jeje luby nawożenja. Wona hakle bě krótki cżaß we wßy. Hdyž běſchtaj jej ſtarſchej wumrjełoj, wſa ju k ßebi jeje cżeta, hoſpoſa knjeſa kantora, kiž bě wudowz, a ta bě kruta żónſka, kiž młodej holzy żiwjenje ßłódke njeczinjeſche. Wo holcżżynym nježnym poměrje k Hanßej bě cżeta pſches druhich ſhoniła; ale dokelž Kucżnikowu hordu myßl ſnajeſche, ſakaſa holzy wſchitke dalſche wobkhadźenje ſ jeho ßynom. Tak ßmědźeſchtaj wonaj jeno mjelczo ßo widźecz, hakle ſa dołhi cżaß bě jimaj móżno, ßo dźenßa dlěje rosmołwjecz, dokelž bě cżeta do bliżſcheje wßy na wopyt woteſchła. Skónczńje pak ſatorże ßo Hanka wuſtróżana, pſchetož hižo khileſche ßo ßłónzo w Boži domcżk, a cżeta ßnadź bě hižo domoj.

„Ja chzu khwatacz po najruniſchim pucżu na ſchulu, tamle po ſwiſku pſches kuki!“ ſawoła Hanka ſtrachocżiwje a khwataſche prjecz, Hanß pak ſcźěhowaſche ſa njej, doniż to móżno běſche. Runje chzyſche ſ kerkow wuſtupicz, ſo by po tamnej hórzy dele khwatała, tu ſaſtróżi ßo wona jara.

„Knjes kantor!“ ſawoła wona ſaſtróżena a pokaſowaſche na ławku, kiž ſtejeſche runje na tym měſtnje, hdźež pucz ſ hórki wjedźeſche. A woprawdźe ßedźeſche tam, ſhladujo na luboſny wobras krajiny, wobßwětleny ſ różowym wjecżornym ßwětłom, kantor, a ßo khowaze ßłónzo wobdawaſche jeho pſchecżelne wobliczo ſ cżerwjeno-ſkotymi pruhami. Wón bě kłobuk pódla ßebje do

mocha połožił a ſdaſche ßo, ſo bě cžitał. Nětkole pak leżeſche kniha njewobkedźbowana pódla na ławzy, pſchetož jeho wocži běſchtej ßo ponóriłej do wabjazeho napohlada, kotryž tam poſkicżeſchtej ßwětko a ßkónzo.

„Jeno ſo naju knjes kantor hromadźe njewuhlada!“ ſawoła Hanka ßo khowajo. „To by wón ſawěſcże cżecże wupowjedał, a potom běda mi. Tule dele po hórzy mój nětkole njemóżemoj, Hanßo, tu je namaj pucż ſaracżeny. A też, hdy bych bjes tebje tule dele chzyła, by ßo mje knjes kantor ſadźiwany praſchał, ſchto mam tu w lěßu ßama pytacż.“

„Duż wrócźmoj ßo po dalſchim pucżu, Hanka“, wotmolwi Hanß ßo wobroczejo.

„To bych potom ſawěſcże ſetkała cżetu, kiž dyrbi po tymle pucżu wróczo pſchińcż!“ żałoſcżeſche Hanka. „Ach, ſo ßym też tak njekedźbna była a ßebi tak mało na cżaß myßlika. Schto nětkole ſapoczecż?“

Njerosßudźena a połna ſtracha ſtejeſche něſchto wokomikow pódla ßwojeho runje tak mało ßebi rady wjedźazeho nawoženje. Skónczńje pak pohlada wjeßeła a rjekny: „Ssnadź je to runje po dobrym, ſo je namaj knjes kantor pucż wróczo ſaracżił. Schto ty měniſch, Hanßo, jeli ſo temu dobremu knjeſej ßwoju nuſu wuſkorżimoj a wón by ßo wo naju poſtarał? Wón je pſchezo tak dobroczińwy a luboſcżiwy napſchecżo wſchěm ludźom a je hižo cżaſto dobre ßkowo ſa mnje k cżecże porěcżał, hdyż by na mnje hněwna była. Wón dźě je mój ſaſtaracżeŕ wot mojeje nanoweje ßmjercże, wón budźe namaj ſawěſcże pomhacż, jeli ſo budźemoj jeho prawje wutrobnje proßycż.“

Hanß, ſ krótka ßo rosmyßliwſchi, pſchihłoßowaſche tutemu namjetej, pſchetož ſchkodźicż jimaj to pſchi jeju ſrudnych wobſtejenjach njemóżeſche, a tak ſtejeſchtaj bórſy wobaj hromadźe pſched ßo dźiwazym knjeſom kantorom, kotryž bě ßo do rjaneje krajiny tak jara ſahladał, ſo njebě ani pytnył, ſo běſchtaj bliże pſchiſchłoj. S hacżazymi ßo ßkowami powjedaſche nětkole Hanka ſtaremu knjeſej ßwoje ſrudne wobſtejenja, w kotrychž ſ Hanßom běſchtaj, a potom ſjednocźi też Hanß ßwoje próſtwy ſ próſtwu ßwojeje njewjeſty, ſo by knjes kantor tola chzył dobre ßkowo ſa njeju pola Łucżnika ſapołożicż, ſo tón njeby dléje ßo pſchecżiwjał jeju pſchecżam.

Pſchecżelny ſtary muż hladaſche ſ wulkim ßobucżuczom na młodeju cżłowjekow, kotrajž mějeſchtaj telko dowěry k njemu, a dokelż bě Hanka pſchezo hižo jeju lubuſchk był, Hanß pak bě jemu pſchezo jako ſchwarny a porjadny cżłowjek ſnaty był, duż rjekny a pſchilubi, ſo chze pola jeju ſtarſcheju ßkowcżko ſa njeju prajicż.

„Ale, knjes kantoro, ſchtož chzych hiſchcże proßycż“, rjekny ſkónczńje Hanka a zybaſche ßebi ſatraſchena ſa ſchórzuch, „cżeta mohła ßo jara roshněwacż, hdy by ſhoniła, ſo ßym ſ Hanßom dźenża rosmołwu měła . . .“

„Dobre, dobre, Hanka, ja roſymju“, rjekny knjes kantor ßo poßměwajo a kiwny ſ ruku. „Ja ani ßkowcżka wo tym njewěm, ſchtó je to był, ſchtóż je mje tule duzy na pucżu pſchekwapił a mje każ paduch nadpadnył, ty ſchibała holza. Nětko pak měj ßo ſ procha, hewak njebudźeſch domoj, hdyż cżeta Herta dom dóńdźe, a potom ani ja tebje pſched jeje hněwom njemóżu ſakitacż, to ty wěſch!“

Hanka wokoſchi ruku dobroczińwemu knjeſej, potom khwataſche ſpěſchnje po ſwiſku, a bórſy bě ßo ſhubiła ſ wocżow ſady woſtawazeho.

Dobru hodźinu poſdźiſcho, hdyż bě ßo ſaßměrkło a měßacżk njewěſte ßwětko na wjeß a łuki wupſcheſtrěwaſche, kroczeſchtaj muż-ſkaj po wjeßnym pucżu, żiwje ßo rosmołwjejo. To bě knjes kantor a Hanß. Stary knjes bě ſměromnje njedźelſkeje wjecżorneje hodźiny wużił, w kotrejž by Łucżnika najwěſcżiſcho doma naſchoł, ſo by ßwoje pſchilubjenje też dopjelnił, kotrež bě młodymaj cżłowjekomaj dał, ſo chze ſa jeju luboſcż ßkowcżko poręcżecż. Ale też wón njebě mohł pola twjerdeho ſtarza niczo wucżinicż, kotryž bywaſche po ſdaczu dale bóle ßwojeje hłowy, cżim wjazy ßo prózowaſche, jeho wobroczicż. Podarmo bě kantor radźił k luboſcżi a k ſjednanju, a na poßledku, hacż nanajbóle roshněwany na tajku ſaßakłoſcż wutroby, rjekny woteńdźo warnujo: „Bjerćże ßo na kedźbu, Łucżniko, ſo waß Bóh cżeżzy doma njepyta ſa tajkule hordoſcż, pſchetož je pißane: „Njewabćże ßwoje dźěcżi k hněwej, a běda tym, pſches kotrychž pohorſchk pſchikhadźa.“ Ale to bě wſchitko podarmo, ſtary muż měnjeſche, ſo ma prawje, a duż wopuſchcżi mjehkowutrobny kantor na poßledku dom a pytaſche nětkole Hanßa, kiž bě połny ſtracha wuſpěch rosmołwy wonka na ſahrodźe wocżakał, ſ zunim ßkowom ſměrowacż, hdyż pornjo njemu ſaßo do wßy dźeſche.

Ale też Hanß bě ßwojeje hłowy, a ſchtož bě ßebi wotmyßlił, jeli ſo byſchtaj ſtarſchej jemu hiſchcże dléje Hanku wobarakoj, to też wuwjedźe. Srudnje ßo roszohnowawſchi wot ßwojeje płacżiteje njewjeſty, bě ßwoju domiſnu wopuſchcżił a ßo na wulkim dworje nětkotre hodźiny dalokeje wßy jako wotrocżk pſchiſtajił, njedźiwajo wſcheho żałoſcżenja a proſchenja ßwojeje macżerje, kotraż jeho nochzyſche puſchcżicż. Měßazy ßo minychu, łecżo a naſyma pſchińdźeſchtej do kraja, a na poßledku też ſyma dóńdźe ſe ßwojimi ſymnymi dnjemi, ale wſchitko woſta pſchi ſtarym, a Łucżnik drje nětkole do teho pſchińdźe, ſo bě ßo we ßwojim ßynu mylił, hdyż bě ßebi myßlił, ſo tón mjes zuſymi dołho njewudźerži. Ale njech też Łucżnikowa bóle żałoſcżeſche a nětkole ßama měnjeſche, ſo chze jeniczkemu dźěſcżu po woli bycż, woſta Łucżnik njenaproſchny, pſchetož wottrózkacż ßebi niczo njeda, wón rjekny, a ſo drje budźe widźecż, ſchtó to dléje wutraje.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. S tudomneho pěſcheho regimenta ſtaj dwaj rekrutaj, Erich Oskar Butter a Ota Auguſt Marcżin Schulz, ziwilnu draſtu wobleczenaj, cżekkoj.

Pytany E. O. Butter je ßyn Budyſkeho nożeŕſkeho miſchtra Buttera. Po wopowjedźenju jeho ſtarſcheju njeje ßo wón hiſchcże do wojeŕſtwa pſchijał. Po Franzowſkej pucżujo je Butter ßwojimaj ſtarſchimaj ſ Pariſa pißał, ſo wón wot tam do Straßburga pojědże, ſo by tam ßwój wojeŕſki cżaß wotßkużił. Wón pak hacż dotal njeje do Straßburga pſchijěł; duż ßo jeho ſtarſchej bojitaj, ſo je jeho w Pariſu někajke njeſbože podeſchło. Sso wot wojeŕſkeje ßkużby wotwlez, to ßebi wón njeje wotmyßlił.

— (Póſtſki wós ßo ſwrócził.) Hdyż ßo pjatk dopołdnja póſtſki wós na hłownym torhoſchczu pſchi hoſcżenzu „ſkoteho worjoła“ ſawróczi, ßo zyły wós ſ konjom powali. Na wyßokim ßydle ßedźazy poſtillon na pleſtr padnywſchi ßo na ſboże njewobſchkodźi. Też kóń ßo njebě ſranił. Sa to pak bě ßo wós khětro wobſchkodźił. Wojo bě ßo ſłamało a woſowe wokna ßo rosbiłe.

S Bónez. Pjatk w nozy ßu tudomnemu kublerjej Schmidtej 4 kormne hußy a 2 měchaj běrnow kradnyli.

S Boſchez. Pilnemu ßlědźenju Kubſchiſkeho żandarma je ßo poradźiło, wikowarja Rychtarja we Wulkej Dubrawje jako paducha wußlědźicż, kotryž je ßrjedu tydźenja w nozy ſ konjemza tudomneho kublerja Wjele wóßomlětneho cżémnobruneho konja kradnył. Rychtaŕ bě na Wjeliz kuble ßwědomny, dokelż je tam něhdy ßkużił. Jeho běchu ſ konjom, kotrehoż bě do woſa ſapſchahnył, po dróſy jěcż widźeli. Hdyż Rychtarja ſaßłapichu, bě wón hižo konja w Kulowje pſchedał.

S Hajniz. Knjes kapłan Andrizki, kotryž hižo dléjſchi cżaß tudomnych katholikow duchownje ſaſtaruje, je ßo ſańdźeny tydźeń k nam pſcheßydlił, ſo by tu poſdźiſcho farſke ſaſtojńſtwo ſaſtawał. Dokelż tudomna zyrkwicżka ſa katholſku woßadu njedoßaha, bliżſchi cżaß wulku zyrkej twaricż ſapocżnu.

S Wulkeje Dubrawy. Paducha, kiž je ſańdźeny tydźeń Bóſchecżańſkemu kublerjej Wjeli konja kradnył, ßu ſańdźenu wutoru w naſchej wßy lepili. Że to mlokowy a pjerinowy wikowaŕ, wěſty Rychtaŕ ſ Budyſchina, kiž je ßo tu pſched dwěmaj měßazomaj ſaßydlił. Wjeloweho konja mějeſche jenoż dźeń a je jeho něhdże w Delanach na druheho ſtareho ſaměnił a na njeho hiſchcże pſches 500 hriwnow pſchidoſtał. Pólzajojo ſe ßwojim ſnatym Kamjeńſkim noßom pak kup na cżeſtnoſcż drobniſcho pſchepytachu, a w njej ſchpak nadeńdźechu. Rychtaŕ bě ßebi wutoru jako honjeŕ na hońtwu do Adolfſkeje hěty wuſchoł. Powjeda ßo, ſo je pſchi tejle ſkładnoſcżi nětkotre ſatſělene ſajecżki na ſtronu donjeßł, ſo by ßebi poſdźiſcho po nje dóſchoł. Pólzajojo tule ſpodźiwnu dźěławoſcż ſ tym pſchetorhnychu, ſo jeho ſe ßrjedźiſny honjerjow do Budyſchina ſa żelesne lěßyzy wotwjedźechu.

S Kulowa. W tudomnym Braunerez hoſcżenzu budźe ßo njedźelu 30. a póndźelu 31. oktobra wuſtajeńza ſahrodnych a pólnych wupłodow a pjeriſny wotbywacż. Njedźelu 30. okt. dopołdnja w 11 hodźinach krajny radźicżel wuſtajeńzu wotewri. Njedźelu popołdnju ſměje inſtruktor ſa plahowanje pjeriſny, dr. Braſe ſ Wrótßławja, a póndźelu 31. oktobra jedyn pucżowanſki wucżeŕ ſ Liegniz pſchednoſchk wo ßadaŕſtwje. Schleſyńſka rataŕſka komora a Wojerowſki wokrjeß ſtaj myta wuſtajikoj.

S **Budeſtez.** Kaž je žo nam wosjewiło, nasch knjes duchowny Nowy hižo jutſje žwoje wotžalne prědowanje džerži. Jara njeradźi žo wot njeho džělimy, dokelž je žebi se žwojim žwěrnym duschowpastyrſkim džěłom mjes nami wutrobnu luboſcź dobył. Bože bohate žohnowanje wotpočuj na wſchěch jeho prózowanjach!

S **Barta.** Póndželu rano wokoło $^1/_2$3 hodźin je žo knježa fajma, mjes knježim dworom a wžu ſtejaza, ſpalika. Wona 300 kop žita wopſchijeſche, kotrež je ſawěſćene.

Se Shorjelza. (Pſchiſžažny žud.) Khěžkarja a džěłacźerja Ernſta Scholtu ſ Borſchcźe winowachu, ſo je w jenym zivilnym prozeži žłužobneje džowki Erneſtiny Starkez pſched Niſcźanſkim žudom ſ wědomoſcźu wopak pſchiſžahał. Scholcźe bě žona wumrjeła, a dokelž wón ſa žwojej hiſchcźe do ſchule khodźazej džěſćźi macź trjebaſche, chzyſche žo wón ſ 30lětnej njewoženjenej Erneſtinu Starkez, na knježim kuble w Delnjej Wólſchinje žłužazej, woženicź. Wón teho dla loni 15. měrza k inſpektorej Neumannej džěſche, ſo by dla jejneho woženjenja žam žłužbu Erneſtiny Starkez wupowjedźił, pſchi cźimž žo wucźini, ſo holza 15. haprleje žłužbu wopuſchcźi. Hdyž Scholta poſdźiſcho ſhoni, ſo je Starkez, kotraž bě hižo ſchtyri krócź macź była, ſaſo žamodruha, žo Scholta roſmyſłi a žebi druhu njewjeſtu ſhlada. Na to Starkez, kotraž bě pjecza ſ wupowjedźenjom žłužby wo 21 hriwnow ſchkodowała, Scholtu dla ſapłacźenja tejele ſumy wobſkorži. Scholta žo w prozeži ſ tym ſamolwjeſche, ſo njeje wjedźał, ſo je holza žamodruha, hdyž je ſa nju žłužbu wupowjedźił. Dokelž wón žwoje ſamolwjenje ſ pſchiſžahu wobkrucźi, holzu ſ jejnym žadanjom wotpokaſachu a jej ſkóržbne khóſty napokožichu. Bórſy po tym bratr Erneſtiny Starkez, kotryž je nětkole dla ſapalenja w pſchepytanju, Scholtu wobſkorži, ſo je wopak pſchiſžahał. Scholta je pjecza hižo do 15. měrza wjedźał, ſo je Starkez žamodruha była. Mjes tym ſo někotſi žwědzy ſe žwojim žwědcźenjom Scholtu wobcźežowachu, jeho wuprajenje inſpektora Neumanna wołóži. Tutón wobžwědcźi, ſo je wobſkorżeny jara wjeſeły był, hdyž je žłužbu Erneſtiny Starkez wupowjedźił, ſo pak je, hdyž je wupowjedźenje wrócźił, jara ſrudnje hladał a prajił, ſo žebi njemóža wot njeho žadacź, ſo by zuſe džěcźi wocźahnył. Statny rěcźnik ſa to rěcźeſche, ſo bychu Scholtu dla wědomneje wopacźneje pſchiſžahi ſaždźili, Scholtowy ſakitowař, na wobžwědcźenje inſpektora Neumanna žo počźahuje, ſa to wuſtupowaſche, ſo bychu wobſkorżeneho wuwinowali. Pſchiſžažni ſpósnachu, ſo Scholta njeje winowaty, na cźož jeho wuwinowachu a hnydom ſ jatby puſchcźichu.

Wopacźneje pſchiſžahi dla žu wumjenkarja Jurja Krawza we Wojerezach k khoſtarni na dwě lěcźe a jeho žonu Hanu Krawzowu k khoſtarni na jene lěto ſaždźili a jimaj cźežne prawa po dwěmaj lětomaj wotrjekli. Krawz bě lětža 7. měrzy wikowarźy Kſchiženkowej 4 pory proštatow po 9 tolerjach a 1 hriwnje wopuſchneho pjenjeſa pſchedał. Hdyž žebi Kſchižankowa, kotraž bě 1 toleŕ napłacźiła, ſa tſi dny po proštata pſchińdźe, jej Krawz praji, ſo móže je jenož dostacź, hdyž ſa par 10 toleŕ ſapłacźi. Kſchižankowa njebě k temu ſwólna a Krawza dla 18 hriwnow ſarunanja wobſkorži. W prozeži Krawz a jeho žona pſchiſžahaſchtaj, ſo njeſſtaj ſ Kſchižankowej dla kupjenje žwini pſches jene pſchiſchkoj. Někotre jako žwědzy pſcheſłyſchane žony wuprajichu, ſo je Krawz woprawdźe te proštata Kſchižankej pſchedał. Na ſakožku tychle wuprawjenjow dyrbjachu Krawza a jeho žonu wopacźneje pſchiſžahi winowateju ſpósnacź.

Přilopk.

* Jako mordarja 19 lětneje žłužobneje holzy Günzelez w Seiſhennersdorfje, kotruž žu ſadajenu w drohowym pſchěrowje namakali, žu želeſniſkeho džěłacźerja Iſraela w Seiſhennersdorfje ſajeli a do Budyſkeho jaſtwa wotwjedli.

* W Schmrěkezach pola Kinsbórka je jena kruwa žonje ſkótneho wikowarja Kunatha delni žiwot roſpróła. Sawołany lěkař žo nadźija, ſo žo žonje žiwjenje ſakhowa.

* Schtyrinki žu žo w žonjazej kliniży w Tübingenje narodźile, a to ſchtyrjo hólzy, ſ kotrychž žo jedyn mortwy narodźi, druſy pak bórſy po tym wumrjechu. Narodźenje ſchtyrinkow je jara žadne. W lěcźe 1902 žu žo wone jenož dwójzy narodźile, podła teho wſchak tež ras pjecźaki. Trójniki žu mjenje žadne. W lěcźe 1902 běſche žo jich w Němſkej 272 narodźiło.

* Połdra ſta kócźkow žu we Weſtfalſkej potſěleli a ſpalili. Tam bě ſcźekła (ſkažena) kócźka 11 wožobow a jenu kruwu ſkužała. Skužani ludźo žu žo do Barlinſkeho Paſteurſkeho wuſtawa k hojenju póſłali. Po wyſchnoſcźinym wukaſu žu žo w Ahe wſchě kócźki wo wžy a wokolnoſcźi a teho runja ſkužana kruwa morile a ſpalile, ſo by žo ſkaženoſcź dale njeroſchěrika.

* (Korinthy pſche tyfus.) Brěcźka korinthow (małych róſynkow) je žo wospjet jako lěkařſtwo pſche tyfus wuſpytało. Po wukaſu grichiſkeho finanzneho miniſtra je ſjednocźeństwo grichiſkich pſchekupzow někotre ſta zentnarjow korinthow lětuſcheho ſchcźipanja do Hamburga póſłało, ſ wotkel dyrbja žo wone do krótkowjecźorneje Afriki ſa němſke wójſko dowjeſcź, abo žo němſkim hojećnjam pſchipokaſacź. W němſkej wjecźornej afriſkej koloniji mohli dobry žrědk pſche tyfus derje trjebacź; pſchetož ſkoro wſchědnje žebi tyfus tam mjes němſkimi wojakami wopory žada. Na tyfus je wjazy wojakow wumrjeło, dyžli pſches njepſchecźelſku bróń.

* Khoſtanſka komora w Hannoverje je majora ſe Sydowa k jaſtwu na 4 měžazy a k ſpuſchcźenju ſe žłužby ſaždźika. Major ſe Sydow bě žwoju maku džowcźicźku ſ ſchkudom nabił a ju druhi krócź ſa wopuſch sběhnył, ju do woblicža bił, potom na teppich cźišnył a do njeje ſe ſchkórnjowym pjeńkom kopał. Pódła teho je ju wón huſto ſ klepacźom pſchebił. Hdyž žo wužud wosjewi, žo wobſkorżeny ſ womoru wobja. Hakle ſa khwilu žo wón ſhrabawſchi ſawoła: „Moja wboha žona, moje wbohe džěcźi!“ Dołho trajeſche, prjedy hacź móžachu wobſkorżeneho k dróžzy dowjeſcź.

* (S motorſkim kołom pſchejěždźeny.) Duchowneho Burgdorfa w Ligende w Braunſchweigſkej žu pócźmje na dróſy pſchejěždźeneho morweho namakali. Jedyn pěſchk, kotryž bě pódła ſ hłuboka ſtonazeho ſchoł, bě jeho ſa pjaneho měł a njebě žo pócźmje do jeho bliſkoſcźe ſwěrił. Hdyž žo duchowny Burgdorf njebě hiſchcźe wo połnozy domoj wrócźił, žo jeho žwójbni do ſtaroſcźow dachu a dwaj pſchipadnje doma pſchebywazaj Burgdorfowaj žynaj ſ latarnjemi na ſtronu k wžy Laffende wuńdźeſchtaj. Nana na ſchoržeju něhdźe žrjedź Ahe a Laffende namakaſchtaj. Hłowa w łuži krwě leżeſche, nóž bě rosražený, kholowy roſtorhane a pſches ſchkórnje žłěd motorſkeho koła džěſche. Nan bě hižo ſymny. Se žiwjenja nahle ſtorhnjeny ſchtyrjoch žynow a tſi džowki po žebi ſawoſtaji.

* (Bratra ſatſělił.) W Miſtelfelſu pola Bamberga je korbař Jurij Müller žwojeho 21 lětneho bratra pſchi wjecźeri ſ hońtwařſkej tſělbu ſatſělił. Bratraj běſchtaj žo dla hladanja khoreje macźerje ſwadźikoj. Mordarja žu ſajeli.

* (Cźwilowař wojakow.) Lědma wěrjomne žałoſtne cźwilowanja wojakow žu ſ wužudźenjom na ſjawne pſchiſchkłe, kotrež je žo pſchecźiwo podwyſchkej Warſchauej ſe 7. kompagnije badenſkeho pěſcheho artilleriſkeho regimenta cźišło 14 wotměło. Warſchau žwojich podſtajenych wojakow wſchědnje pliſtowaſche, jich ſ klepacźom pjerjeſche a jich do noža a do rjebłow ſtorkaſche. Jedyn wojak dyrbjeſche w mantlu, ſ teżakom a tſělbu we wutepjenej ſtwje tam a jow běhacź, doniž wuſtawſchi njepadny. Kanoněrej Grimmej bě žo pſchi rjedźenju tſělby bleſchka tſělboweho wolija powaliła. Warſchau jemu kaſaſche, ſo dyrbi maſany wolij, ſa petrolejom wonjazy a žłodźazy, ſliſacź. Hdyž Grimm po tejle pſchikaſni njecźiniješche, jeho podwyſchk bijeſche, doniž wolij njeſliſa a njeſpóžera. Na to cźwilowany wojak ſkhori. Tón žamy wojak dyrbjeſche ras po Warſchauowej pſchikaſni maſanu wodu, ſ kotrejž bě žo wumył, wupicź. Druhi wojak dyrbjeſche khrjachiſny ſ pluwalnika wuliſacź. Jenemu tſećemu wojakej Warſchau kaſaſche, ſ wuhloweho bowa jerjowu hłowu wucźahnycź a ju ſjěſcź. Wbohi rawž to nochzyſche. Duž podwyſchk žam jerjowu hłowu ſběhny a wojaka nuſowaſche, ju roskužacź a pózrjecź. Tež wo to žo podwyſchk luboſnje ſtaraſche, ſo žo wojakam ſuby cźiſte džerżachu. Jenemu wojakej wón ſe ſtarej maſanej wolijowej ſchcźěcźu do huby ſajě a jemu „khlěbowu ſchinju“ wurybowa. Tež na pryſle měješe Warſchau myžle, a po jeho žamžnym wuprajenju měješe wón ſa žort, jenemu wojakej k žwojemu kožu pſchińcź dacź, hdźež dyrbjeſche žo wón poklaknycź a Boha hanjazu ſchtucźku wuſpěwacź.

S krjudowanych wojakow žebi žadyn njeſwěri, podwyſchka wobſkorżicź. Pſchipadnje jedyn wyſchſchi leutnant wot žwojeho požłužobnika wo Warſchauowych njekhmaniſtwach ſhoni a ſkórżbu pola wyſchka ſakoži. Warſchaua k jaſtwu na połdra lěta a k degradaziji ſaždźichu. — To je pſchemiłe khoſtanje ſa tuteho žurowza.

* (Njeſbože na želeſnizy.) W Italſkej je pola Ferrary jena lokomotiva do jeneho ludźazeho cźaha ſraſyła. W cźahu hnydom woheń wudyri, ſ kotrymž žo brěmjenjowy a póſtſki wós ſniczíſchtaj. 7 wožobow je žo moriło, mjes nimi 4 ſaſtojnizy a 3 pucźowarjo. 16 wožobow je žo ſraniło.

* Prjedawſchi anamſki khěžor, kotrehož je franzowſke knježeŕſtwo wotžadźiło, je žo ſ džowku žudniſkeho pſchedžydy w Algieru woženił. Knježeŕſtwo něhduſchemu nětkole 33 lětnemu khěžorej hacź dotal 33,000 frankow lětneje penſije płacźeſche, kotraž je žo jemu nětko na 80,000 frankow powyſchiła.

* Něhdźe schěšćźdnjowe cźěschne dźěćźo, do pschikrywow a sawkow staroscźiwje wobalene, ßu na baltiskim dwórnischczu w Peterburgu w żonjazym kupeju prěnjeje klaßy Peterburgskeho a Moskowskeho cźaha namakali. Njadowař praji, so stej w kupeju żónskej jěkej, kotrejž stej ßo w Moskwje do cźaha ßydnyłej. Najskerje stej to macź a dźowka byłej. Po woßebnych schatach, kotrež bě dźěćźo wobleczene, je wone s woßebnych ludźi. Pódla dźěscźa w listowym kuwercze 30,000 rublow = 60,000 hriwnow a pißmo nadeńdźechu, w kotrymž njesbożowna macź namakarja proßy, so by ßo wo dźěscźowe wukublanje starał a jemu mjeno Ssergej narjeknył.

* (10,000 hriwnow sa kilogram běrnow.) Hdyž ßo tele dny na Londonskej wustajeńzy běrnazych ßymjeńczkow wustajene běrny na pscheßadźowanje pschedawachu, ßo na kilogram nowcje druźiny běrnow ßławneho schottiskeho plahowarja běrnow Findlaya 500 puntow sterlingow = 10,000 hriwnow ßadźi, na druhu druźinu, „parlu" rěkazu, ßo 25 puntow sterlingow, po tajkim hischcze pschezo 1000 hriwnow, da.

* (Żelesniske njesboże w Jendźelskej.) Pola Blanelly ßo s dweju lokomotiwow, kotrejž spěschny cźah cźehnjeschtej, prěnja swrócźi a ßo pscheczißny. Druha lokomotiwa ßo teho runja swrócźi. Prěnje tsi ludźaze wosy ßo po naßypje dele walichu a ßo rosbichu, druhe s kolije wujědźechu, tola stejo wostachu. Podawk bě pokny hrosy. Na kschiki franjenych a w rosbitkach satkußnjenych ßo żałoßnje poßkuchasche. Něhdźe 50 woßobow bě ßo franiło, mjes nimi mnosy cźeżko. Tepjeř a wjednik prěnjeje lokomotiwy a tsjo pucźowarjo běchu ßo morili. Cźeżkosranjeni ßo s woßebitym cźahom do Blanellya dowjesechu a ßo tam hojerjam podachu.

* (Łynchowanski ßud.) W Huntsvillu w połnóznej Amerizy běchu cźornochojo jeneho němskeho wokołonoscherja skónzowali. Wyschnosć mordarjow saja. Na to něhdźe 1000 woßobow pscheds jastwo pschicźeże a ßo do njeho dobu. Pschi tym tsjoch wojakow morichu. Cźornochow wobwěßnychu.

* (Nanowej mordarźy.) W Martinje w Texasu w Amerizy ßu dwě ßotsje, jenu 13, druhu 15 lět staru, sajeli, dokelž stej ßwojeho nana skónzowałej. Jeju nana, wudowza, wěsteho Stuarta, běchu rano we łožu skónzowaneho namakali. S wótrym kopołom bě ßo jemu hłowa nimale zyle wot cźeła wotrubła. Nichtó ßebi s wopředka na to njepomyßli, so mohłej Stuartowej dźowzy mordarźy bycź, hacź krejny ßlěd na jeju drascźe wußlědźichu. Polizija jeju do pscheßłyschenja wsa, a skónczńje ßo holzy wusnaschtej, so stej nana spizeho skónzowałej. Shoniwschi, so chze ßo nan saßo woženicź, běschtej ßo mazochi bojałej, cźehoż dla stej ßo rosßudźiłej, nana moricź.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 6219 hr. 33 np.

Dale za njón darichu:

Anton Aškerz w Ljublani	5 hr. — np.
Freibergska Syrotka trójcy posłužaca . .	1 hr. 80 np.
Liški-Póndźelnicy (dotal 961,94 hr.): Z nim hišće 1,20 hr., bjez njeho 34 np. = . .	1 hr. 54 np.
Z Lejnoho pola Wojerec składowachu: 1) přez knjeza M. Wóslika: Nelda, Hertk, Bórk, Lin a Šimank po 50 np., Wóslik a njemjenowany po 1 hr., někotři po mjeńšich darach 65 np. = ...	5 hr. 45 np.
2) přez knjeza Matija Jeńkela: Hans Jeńkel, Matij Jeńkel, Jurij Kalawk a zwud. Neldowa po 1 hr. = ...	4 hr. — np.
Z Khróśćic składowachu přez knjeza Jurja Rychtarja: Michał Kokla 3 hr., P. Hila 3 hr., „Jednota" 10 hr., kanonik farař Wornař 4 hr., Just 3 hr., Herrmann 3 hr., Ješka w Lejnom 2 hr., Dr. med. Rachel w Pančicach 2 hr., Nowak we Wudworju 3 hr., Buk w Zyjecach 3 hr. =	36 hr. — np.
W „Katholskim Pósle" čisło 43. lěta 1904 hižo kwittowane: r.	1 hr. — np.

Hromadźe: 6274 hr. 12 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

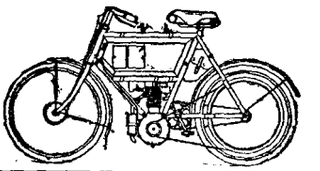

Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěscźiste, najkhmańsche a najbóle płacźiśny hódne kola pschitomneho cźaßa.

Jenoż fabriśke płacźiśny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** s 2¾ konjazej mozu, se ßamodźěłazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanskej dróży 10.

Mužaze kožuchi,

żonjaze kožuchi, mantle, żakety kóždeje faßony hotowe, jenoż bjes poroka ßeđźaze doma schiju a mam **tkaniny** na składze na wobhładanje. Kožuchi kóždy cźaß pscheschiwam a je s nowym podschiwkom a khornarjom wuhotuju.

C. E. Rinke,

kóżłarski mischtr na bohatej hnßy 5.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaßow** k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacźiśny.

Porjedźenje dobre a tunje.

Wschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Schtóż chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje

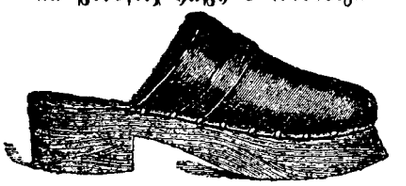
tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje

Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobroczźi.

Schtóż sa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidostanje. **Drjewjanzy a drjewjane cźrije ßo pódnschnja.**

Ssobotu a wicźne dny psched bohatymi wrotami.

Kosaze koże,

howjaße, cźelaze, wowcźe, tkhorjaze, konjaze, kaniklaze a sajecźe koże, kaž też wschě druhe koże po najwyschschich płacźiśnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi żitnych wikach 11 s napschecźa słoteje hwězdy.

Konjaze deki,

dobry cźorny lak

na konjazy grat tunjo porucźa

C. A. Pietsch

pschi żitnych wikach 8

(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Pisitne khartki

rjane kaž lithografowane, cźischcźi spěschnje

Ssmolerjez knihicźischczerńja.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

sa słót porucźa

hrodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Wulka ßadowa wuſtajenza

njedźelu a póndźelu 23. a 24. oktobra t. l.

w ſalach Heimrichez hoſćenza w Bukezach,

ſrjadowana wot tamniſcheho rataŕſkeho towaŕſtwa.

Džak.

Wot nětkotrych měßazow na wulke drjenje cźerpjachmoj, kotreż bě poßledni cźaß, woßebje w nozy jara wulke. Duž dachmoj ßo knjeſej magnetiſeurej **H. Thomaßej** (prjedy **J. Wünſch**) w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 1 lěkowacź a hižo po dwojim magnetiſkim hojenju běſche ßo naſche cźerpjenje doſpołnje ſhubiło. Teho dla ßo knjeſej H. Thomaßej tudy ſjawnje džakujemoj.

W Budyſchinje, 21. ſeptembra 1904.

F. J. a mandźelſka.

Libſch, ßudniſki aktuar ſw. ßt. na ßukelnſkej haßy 34. na koßu ſ napſchecźa piwneho hroda. Piſańnja ſa kupne, hypothekſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wězy Telefon cźiſło 324. **Rěcźi ßerbſki.**

Sapißowanſke knižki

wſchěch wulkoſcźow

ßu tunjo na pſchedań

we wudawaŕni Serb. Nowin.

Runklizu

zentnaŕ po 1 hr. 30 np. pſchedawa **młynſke kubło** w Delnjej Kinje.

6/4lětna **jałojza** je na pſchedań cźiſło 11 we **Worzynje** pola Pomorz.

Runklizu

zentnaŕ po 1 mk. 30 np. pſchedawa **kralowy młyn** w Delnjej Kinje.

Cźeſcźenym Sſerbam w Budyſchinje a wokolnoſcźi k wjedźenju dawam, ſo ßym ßo jako

ſubjazy lěkaŕ

w **Budyſchinje** w **ßerbſkim domje** ſaßydlił.

Clemens Krause,

appr. ſubjazy lěkaŕ,

pſchi lawſkich hrjebjach 2 po 2 ſkhod.

Bydlu nětkole

pſchi mjaßowych jědkach 7

po 2 ſkhodomaj na rózku ſchuleŕſkeje a ßerbſkeje haßy w domje knjeſa pſchekupza Khorle Pětſchki.

Rěcźne hodźiny kaž hacź dotal pſchipołdnju wot **12—1/2 2** hodźin,

njedźelu dopołdnja wot **9—10** hodźin.

dr. med. R. Neumann

praktſki lěkaŕ.

Rěcźu ßerbſki.

Hojazy magnetiſeur

H. Thomas

w Budyſchinje

na ßukelnſkej haßy 1 po 1 ſkh., rózk žitnych wikow

(prjedy **J. Wünſch**)

wſchědnje wot 9—1 hodź. hoji.

Nawjedźitoſcź. **Wuſpěch.**

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, hródźne džowki a tajke k ßwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ſchulſkej dróſy cźiſło 7 ſ napſchecźa měſchcźanſkeho theatra.

Hródźne džowki, pohonczow, wotroczkow a ßrěnkow k nowemu lětu pyta **Aug. Herrmann,** pſchiſtajeŕ na Lubijſkej dróſy 33.

Ssylna **ßłužobna holza** do kuchinje ßo k 1. jan. w hoſćenzu „běłeho konja“ w Budyſchinje pyta.

Dójki, ßłužobne holzy, džowki, ßłužobne džowki, tajke k ßwinjom, pohonczow, wotroczkow, dźěłaczeŕſke ßwójby, tſecźakow a wolazych ſ wulkej mſdu do tudomnych a Draždźanſkich ſtron hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnſkej haßy 24 po 1 ſkhodźe.

Hejtman,

roshladny, energiſki muž, kiž ßam pilnje dźěła a ßebi wſcho derje ſawjeſcź wě, a kotrehož žona ſkót derje wothladuje a w hródźi ßwoju wěz wuſtojnje roſemi, ſo na jene **ryczerkubło pola Kamjeńza** 1. dezembra t. l. abo 1. januara 1905 pyta. Jenož tajzy, kiž maja najlěpſche wopißma njech ßo w redakziji Serbskich Nowinow ſamokwja a ſ dobom pſchiſtaja, kajku mſdu ßebi žadaja.

W **Hermanezach** nad Sprewju je **khęža** cźiſło 34 bjes wumjenka a hoſpody hnydom ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w Rakezach cźiſło 29.

Dźěłaczeŕki

ßo hnydom do dźěła pytaju.

Kapillarſka točzaza tarcźa,

tow. ſ wob. ruk.,

w **Khróſcźe** pola Budyſchina (w Adolfſkej hěcźe).

Rataŕſki ſchuleŕ

móže hiſchcźe dobru penſiju doſtacź na ſwonkownej lawſkej haßy 22.

Hejda! Hdźe póńdźemy? **Njedźelu 23. oktobra** póńdźemy wſchitzy do **Noweje Jaßońzy** na **kermuſchu.**

Tam budźe ſaßo rjenje! Pſcheczelnje pſcheproſchujetaj **R. Dunkel** a mandźelſka.

Do Měrkowa!

Na **kermuſchu** a **balſku hudźbu njedźelu 23. oktobra** pſcheczelnje pſcheproſchuje

O. Rauſendorf.

Wutrobny džak

ßwojemu wyßokocźeſcźenemu lubowanemu knjeſej fararjej **Domaſchzy** ſa jeho duchapolne jimaze prědowanje, ſańdźenu njedźelu w Budeſcźanſkim Božim domje džeržane, praji **wjele kemſcherjow.**

Džak.

Sſo wrócźiwſchi wot rowa naſcheje lubowaneje ſtaroſcźiweje wowki a macźerje

Khryſtiany Bjenſchoweje

w Jeńkezach

prajimy wſchitkim ſnatym a pſcheczelam ſa wupyſchenje kaſchcźa a pſchewodźenje k poßlednjemu wotpočzinkej najwutrobniſcho džak, pſchede wſchěm pak naß hnuje, wyßokodoſtojnemu knjeſej fararjej Rädźe ſa jeho cźělne prědowanje, ſ kotrymž je neß w naſchej wulkej ſrudobje troſchtował a kaž ſ hojazym balſamom naſche wutroby poßylnił, horzy džak prajicź.

W Jeńkezach a Draždźanach.

Hłubokoſrudźeni ſawoſtajeni.

(K temu cźiſłu pſchiłoha.)

Pschiłoha k czišłu 43 Serbskich Nowin.

Ssobotu 22. oktobra 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

17. oktobra 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—36	64—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—33	60—63
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	—	51—54
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	65—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—35	58—62
3. starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—31	54—56
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	27—28	50—52
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	64—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—61
3. žnadnje pizowane	28—30	52—55
Cźelata:		
1. najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—48	70—72
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	65—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich stschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	46—47	59—60
2. mjaßne	44—46	57—58
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	42—43	55—56

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2226 měchow.	W Budyschinje 15. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 20. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenica běła	9	—	9	13	8	82	9	12
" žołta	8	53	8	70	8	41	8	71
Rožka	6	75	6	88	6	50	6	75
Jeczmjeń	7	75	8	—	7	—	8	—
Wowß	7	10	7	30	6	50	7	20
Hróch	9	50	11	30	10	—	11	—
Woka	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	80	3	—	2	50	2	80
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	4	50	5	50	4	—	5	—
Ssioma 600 "	20	—	25	—	18	—	22	—
Proßata 1218 schtuk, schtuka	3	—	12	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	75	5	30	5	75
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	5	80	6	25
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	6	—	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 18 np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 75 np. hacž 8 hr. 85 np., rožka wot 6 hr. 80 np. hacž 6 hr. 86 np., jeczmjeń wot 8 hr. — np. hacž 8 hr. 25 np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 30 np. hacž 15 hr. 50 np., žołta 14 hr. 48 np. hacž 14 hr. 79 np., kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 10 hr. 85 np. hacž 11 hr. 20 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

13. oktobra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 6 hr. 85 np., pschenża wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 63 np., jeczmjeń wot 7 hr. 40 np. hacž 7 hr. 90 np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacž 7 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., žyno 5 hr. 50 np., běrny 3 hr. 50 np., žkoma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hacž 3 hr. — np.

Wjedro w **Londonże** 21. oktobra: Mhła.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje 21. njedźelu po žwjatej Trojizy rano w 7 hodź. farat Räda žerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodź. duchowny Tyschet žerbske a w 10 hodź. němske wopomnjeńske předowanje wo Jeho Majestoscźi w Bosy wotpočowazeho krala Jurja. — Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Jan August Hanschka, pschekupski dźěłacźek, s Johanu Wünschez s Rudeje. — Wylem Alfred Schütz, fabrikar w Hornjej Hórzy, s. Marju Marthu Jakubez se Židowa. — Bjedrich Wylem Behrisch, rěsnik na Židowje, s Fanny Idu Nebez tam.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Max Alfred, Handrija Maxa Wesera, kamjenjecźeßarja w Jenkezach, ž. — Wylem Emil Waktar, Khorle Bjedricha Emila Mlynka, cźěßle w Bobolzach, ž. — Kurt Max, Wylema Ferdinanda Gabberta, dźěłacźerja na Židowje, ž. — Gertrud Elsa, Wylema Emila Khorle Pawoła Rieki, formarja w Hrubjelcźizach, dź. — Ida Selma, Matěja Schewcźika, kamjenjecźeßarja w Nadźanezach, dź.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadze: 13. oktobra: Handrij Wjela, khěžkar a skałaŕ na Ssokołzy, 48 l. 10 m. 8 d. — 14. Pawoł, Khorle Ernsta Mětracha, khěžkarja a skałarja w Brěsowje, ž., 5 m. 15 d. — August Immanuel Gnauck, murjer s Porchowa, we wokrjeßnej khorownі na Židowje, 72 l. 5 m. 28 d. — 18. Marja Madlena Nowakez, bywscha swudowjena Schmiedowa, Bjedricha Augusta Urbana, khěžkarja a dźěłacźerja w Nowych Małßezach, mandźelska, 65 l. 10 m. 17 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

21. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin budże žerbska a 10 hodźin němska žarowaza Boża žłužba k dopomnjenju na njebo krala Jurja, pschi cźimž farat Kschižan předuje.

Zyrkwinske powjesće s Budeštez.

21. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano ½8 hodź. žerbsku spowjedź, duchowny Nowy dopołdnja ½9 hodź. žerbske a ¼11 hodź. němske wotžalne a sa krala wopomnjeńske předowanje.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7

porucza žwój wulki skład

koschlazeho barchenta

po wschěch płaczišnach, kascheźikateho, žmužkateho a jenobarbneho, teho runja

hotowe koschle

wschěch wulkoscźow,

sa kóždu staroby žo hodźaze, sa dźěcźi hižo po 30 np. Dawam wschě koschle žam dźěłacź, duž „fabrikske koschle" njepschedawam.

Połlama s rjanymi nowymi mustrami, jara **płaczišny hódno.**

Velourowe sbytki k jakam a blusam; wulku dźělbu **blidnywych rubow, twjelkow** a **serviettow** niže płaczišny.

Młóczenje s parnej maschinu

na mšdu cźini **Wóschicźanski knježi dwór.**

Wobuczowa pschedawarnja

Heinricha Mohra

w Budyschinje

pschi zitnych wikach na rózku zukelnskeje haßy

telefon 384 **telefon 384**

porucza zwój **wulki skład**

pjelsczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a stupnjow, hońtwarskich, jězdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow,

stupnjow sa bal a towarstwo,

gumijowe czrije a gumijowe schkórnje,

czrije a schkórnje s drjewjanej póduschu,

filzowe stupnje a tosle,

hońtwarske, jězdne a promenadowe gamasche

se zukna, trikota, pißane a s czorneje koze sa hólzy, żony a a muzskich.

Nowosczi! Reformske gamasche,

teho runja **wschě pomyßlne druzziny stupnjow a schkórnjow sa żónske, muzskich, a dźěczi po snatych tunich płaczisnach.**

Stajna wustajeńza wschěch nowosczow w 5 wukładnych woknach.

Wobhladajcze zebi je.

Th. A. Wällnitz

w Budyschinje

na zukelnskej haßy 9

porucza zwój wulki wubjerk

schtrympow a sokow,

schtrykowanych a walkowanych,

hońtwarskich lazow,

hotowe mużaze a żonjaze

koschle,

barchent,

barchentowe

posleścowe

płachty,

spódnje kholowy,

wupjerki a zychi,

pjerje,

hotowe poßleschcża,

wóskowy barchent,

gumijowe pschikrywy,

linoleum,

wiczne tosche.

Sa symsku potrjebu

mam też lětßa hobrski wubjerk

swjerschnikow,
jupow,
wobleczenjow,
jenotliwych kholowow,
jenotliwych żaketow,

} sa muzskich hólzow a dźěczi

na składze a tunje tkaniny nakupiwschi wscho po woßebje tunich płaczisnach pschedawam.

Jenoż dobre dźěło. **F. Schlesinger** **Wubjerny rěs.**

12 na bohatej haßy 12.

w Budyschinje

na jerjowej haßy 6

zwój wulki skład hotowych

czrijow a schkórnjow

dobrocziwemu wobkedźbowanju porucza.

Pschedawanischczo:

zobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, s napschecza stareje pósty

Wobrasy

(bildy) zo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s woblukom wobdadża,

domowe zohnowanja a **wobrasy, wenzy a schpruchi k zlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczisnach pola

Maxa Mützy

na bohatej haßy 11.

Hdże scze tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na zerbskej haßy 11.

Jatrowy wolij

(Lebertran)

a fosforowy kalk

sa zwinje

porucza

Germania drogownja

dr. Röbera w Budyschinje

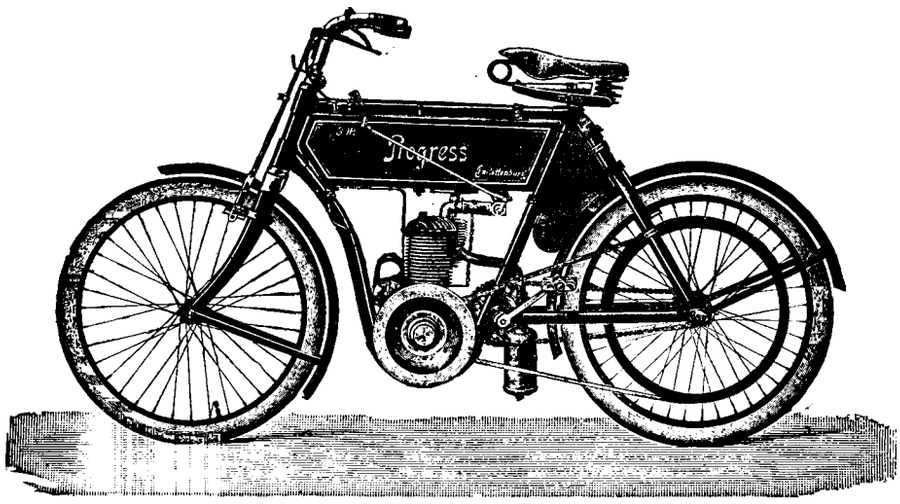

Kóżdy, kotryż chze zebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze zebi jón **porjedźicz** dacź, njech dże k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedża sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Progress

najwuſpěſchniſche němſke motorſke koło

Najjednoriſcha konſtrukzija a wobkhadźenje.

3 ſłote medaille ſa wěſtoſcź maſchinineho dźěłanja. — 35 ptaczíſnow ſa ſpěſchnoſcź.
Wulka ſłota ſwjaſkowa medailla

w dalokej jěſbje: ſ Frankfurta pſches Hannover do Barlina 4. a 5. junija t. l.

Jeniczki němſki wudźělk, kotryž je pſchi wobdźělenju 98 jěſdnych tole najwyſchſche wuſnamjenje doſtał.

Jeniczki ſaſtupjeŕ:

Bratraj Thomasaj,

dźěłarńja błyſkowych jěſdnych kołow na Židowje poła Budyſchina.

Sswój wulki skład

czrijow a schkórnjow

wschěch wulkosežow, s ruku dźěłanych, płaczišny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

Schtrympowe tworỳ

ša mužskich — žónske — dźěczi.

Spódnje kholowy,
normalne jaki,
cźělne jaki,
schtryczłate jaki,
hońtwarske lazy,
žonjaze lazy,
koschle,
schtrympy,
schawle na hłowu,
rubischcża,
khapy,
spódnje žukuje,
wołmjane pschedkoschliczki,
barchentowe koschle,
krawatty,
rukajzy,

schenillowe rubischcża wschěch barbow.

Stajnje nowoscże a wulki wubjerk kóždeje jednotliweje wězy.
Hódna twora. Najtuńsche płaczišny.

Moritz Höniger,
na bohatej haßy 9.

Sprawne poßłuženje!

Kurt Lehmann

mějeczel **Reinh. Neugebauer**
w Budyschinje
pschi hłownym torhoschczu 5
porucza swój wulki skład
woßebnych mužazych
a
hólczazych swjerschnikow, jupow, wobleczenjow, kholowow, županow
(spanskich žuknjow),
pódla teho:
rukawate koschle, spódnje kholowy, soki, rukajzy, złě atd.
po nadpadnje tunich płaczišnach.

Th. A. Wällnitz

meblowa pschedawarnja
w Budyschinje
na žukelnskej haßy 9.
porucza swój wulki skład

drastnych komodow
jenodurjatych a dwojodurjatych,
vertikow,
komodow,
schkleńczanych khamorow,
jědźnych a wucźahanskich blidow,
sofowych blidow,
ložow
1, 1½ a 2 pschežnych,
matrazow,
sofow,
stolow,
schpihelow,
schpihelatych blidow a konsolow,
gardinskich, vitražowych a rulowanskich žerdžow,
rosettow.
Najlěpscha twora.
Najtuńsche płaczišny.

Sslubjeńske listki

se slotym srěškom
kaž tež w jednorym wuhotowanju
cźischczi po tunjej płaczišnje
Ssmolerjez
knihicźischczerńja.

Pospyt pschesswědczi!

S pschihodnej skladnoscźu žym wjetsche dźělby

zigarow

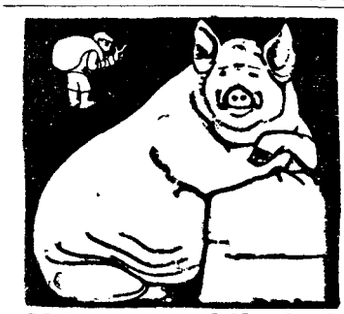
jara **tunjo** nakupił, tak so je mi móžno, s dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cźišło 458 a 460, s cźisteho samórskeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležanejn** a po swojim sestajenju **bjes poroka** so palazeju a **wubjernje skłodźazeju**

10 schtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 schtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pschedawacź.
Proschu, spytajcże!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětschla
na rózku žitneje a žerbskeje haßy.

Pizowanski kalk
wot **Brockmanna** w **Lipsku,**
snamjo A a B
porucza
Emil Dietrich w Lětonju.

Kupujcże w kschescźijanskich khlamach

Otty Preussa

na žitnej haßy 4

mužaze a holczaze symske swjerschniki, mantle, jupy, wobleczenja, kholowy,

teho runja **žonjaze a holczaze žakety, khornarje a plyschowe jaki.**

Wulki wubjerk najtuńscheje hacž do najwoßebnischeje drasty. Tež so po měrje schije. Wscho njeßměrnje tunjo. Najsprawnische poßkuženje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 44. Sobotu 29. oktobra 1904. Létnik 63.

Swětne podawki.

Wurjadny sakśli ßejm,

kotryž ma ßo po wustawje w běhu schtyrjoch měßazow po kralowej ßmjerćźi seńćź, ßo poßlednju tśećźinu novembra w Draždźanach shromadźi. Jeniczki pschedmjet, wo kotrymž budźe wón jednaćź, zivilnu listu krala Bjedricha Augusta nastupa. Wona nětkole 3 550 000 hriwnow wucźinja. Kronprynzowa apanaža, létnje 300 000 hriwnow wucźinjaza, njetrjeba ßo hacź do polnolětnosćźe nětcźiścheho kronprynza Jurja płaćźicź. Wudawki sa apanaže ßobustawow kralowskeje ßwójby ßo hacź na dalsche wo tule sumu pomjeńscha.

Někotryžkuli, haj ßnano wulka wjetschina wobydlerjow Sakskeje, ßebi myßli, so dyrbja dawkidawarjo pjenjesy sa kralowu zivilnu listu a apanaže se ßwojimi dawkami nadawaćź. To je jara błudne a wopaczne měnjenje. Zivilna lista a apanaže, kotreź kraj kralowskej ßwójbje płaćźi, ßu jenoź sarunanje sa dokhody kralowskich kubłow, léßow, kalkownjow, winizow, dwórskeje haptyki, Mischnjanskeje porzlinoweje manufaktury, Zauckerodskich wuhlowych podkopkow a někotrych wjetschich kapitalijow, wot krala 19. julija 1831 krajej k sarjadowanju pschewostajenych. Tehdy ßu ßo dokhody a dań tehole kralowskeho wobßedźenstwa se 670 013 tolerjemi = 2 milijonomaj 10 039 hriwnami wobliczyłe. Kaž wunoschk wschěch druhich leżomnosćźow ßu ßo mjes tym dokhody kralowskeho wobßedźenstwa, kotreź krajna kaßa s njeho dostawa, na 9 milijonow 284 548 hr. powjetschiłe, wone ßu ßo potajkim wo něhdźe 7¼ milijona hriwnow na léto pschisporiłe.

Kóždy, kotryž móże troschku liczićź, s teho widźi, so je kralowa zivilna lista jara schpatne sarunanje sa dokhody, kotreź statna kaßa s kralowskich kubłow bjerje. Wona dołho njedoßaha sa wudawki, kotreź kral sa dwórske dźiwadło, dwórske pensiony a msdu ßwojich sastojnikow létnje dawa. Tele wudawki ßu wjetsche, hacź ßebi ludźo myßla. Tak je kralowske dźiwadło w lećźe 1993 ßame 900 000 hr. pschibérka žadało, a pódla teho je kral na porjedźenje dwórskich twarjenjow létnje 243 000 hriwnow nałożał. Hdy by kralowska ßwójba pódla kubłow, krajej k sarjadowanju pschewostajenych, wulke privatne samoženje njeměła, dyrbjał stat hischćźe khětru sumu s dokhodow kralowskich kubłow wjazy sa zivilnu listu pschiswolicź. S tym stat njeby kralowskej ßwójbje niczo daril, ale jenoź w małej měrje ßwoju pschißłuschnosćź cźinił; pschetoź wón s dokhodow kralowskich kubłow létnje něhdźe 5 milijonow hriwnow wjazy dostawa, hacź kralowskej ßwójbje wudawa. Duž njemóże žaneje wjetscheje njewěrnosćźe bycź, hacź hdyž ßo praji, so dawkidawarjo se ßwojimi dawkami kralowsku ßwójbu žiwja. Runje nawopak je. Wyßokosćź krajnych dawkow ßo s dokhodow pomjeńscha, kotreź stat s kralowskich kubłow dostawa.

Wobhnadźeński wukas krala Bjedricha Augusta.

Na trón stupiwschi je kral Bjedrich August wukas wudał, s kotrymž ßo woßobam khostanje spuschćźi, kotreź ßu ßo dla skschiwdźenja majestosćźe, dla skschiwdźenja wyschnosćźe, sastojnikow, duchownych a wojakow, dla pscheńdźenja pschecźiwo cźischćźerskeho sakonja, a dla pscheńdźenja pschecźiwo hajniskemu a pólnemu sakonjej k jastwu, arrestej abo k pjenjeżnemu khostanju saßudźiłe. Wobhnadźenski wukas ßo jenoź na te pady poćźahuje, kotreź nanajposdźischo 1. novembra 1904 prawnu móź nabudu. S druhim wukasom ßo wojazy, k jastwu, arrestej abo k pjenjeżnemu khostanju saßudźeni, wobhnadźa.

Hrabinka Montignose,

kaž nětkole něhduscha sakska kronprynzeßa Luisa rěka, je kralowskej ßwójbje tež nětkole pschi ßmjerćźi krala Jurja s pohorschkom. Pschecźiwniziy monarchije, kotsiź ßu hižo psched dwěmaj létomaj Luisyny pad k derje pschemyßlenej schcźuwańzy pschecźiwo kralej a jeho ßwójbnym wuźili, pytaju po kralowej ßmjerćźi s nowa s Luisynej naležnosćźu ßwoje powróćźeńske saměry spěchowacź. Sozialdemokratiske nowiny bajki rosschěrjeja, na kotrychž njeje ani wěrneho ßłowcźka. Po nich je pjecźa nětcźischi kral k ßwojej dźělenej žonje jěsdźił, kotruž ßu pjecźa zyle pschecźiwo jeho woli wot njeho dźělili. Bliższchi cźaß ßo wona pjecźa saßo do Draždźan wróćźi. Wot huby k hubje ßo hischćźe wjele druhich bladow powjeda a cźim błudnische a njeknicźomnische ßu, cźim skerje a radscho jim ludźo bjes ßamßneho ßudźenja wěrja. Schtóž ma wjele njerjada psched ßwojimi durjemi, wschak kóždy próschk na bliższchim widźi a s wjeßelosćźu wo nim powjeda. Tak je tež pschi tejle srudnej naležnosćźi. Krokodilske ßylsy wo krala pscheliwajo prózuja ßo, s nim hrabinku Montignose saßo saplesćź a dopomnjećźe na stare a nimale sabyte skandale woźiwicź. Tucźi nowi farisejszy pjecźa hižo petizije podpißowacź dawaju, w kotrychž ßo wo to proßy, so by ßo prjedawschcha kronprynzeßa do Draždźan sawołała, kotraž je dla łamanja mandźelstwa dźělena. Njerosumni ludźo, kotsiź prjedawschu kronprynzeßu wobžaruja, tajku petiziju bjes pschemyßlenja podpißaju, wjele wjazy podpißmow pak budźe wot ludźi, kotsiź chzedźa, schkodu pschejo, Luisynu wěz s nowa psched sjawnosćź scźahnyćź. Rana, kotraž je ßo kralowskej ßwójbje nabiła, njeßmě sažicź. Tola schtóžkuli ßo w tym nastupanju stanje, pschi kralowskim dworje njedadźa ßo s tym samylicź. Na to nastawk knjeżeńskeho „Draždźanskeho Žurnala" pokasuje, kotryž pische:

„Někotre nowiny ßu ßo s nowa praschałe, hacź ßo hrabinka Montignose do Draždźan wróćźi, a hacź je Jeho Majestosćź kral swólniwy, ßo saßo s njej sjednocźicź. Kaž s wěsteho žórła wěmy, njeje ani najsdalenischeho wuhlada, so mohło hdy ras saßo k sjednocźenju dóńćź. Jeho Majestosćź kral je niz jenoź do ßmjercźe njeboheho krala, ale tež posdźischo na najwěsćźische waschnje wolu a měnjenje na sjawne dał, so wón sa wschě cźaßy kóžde pschibliżenje s tamneje strony daloko wot ßo pokaże. Hižo prjedy ßu ßo mjes woběmaj wobdźělenymaj na to ßo poćźahowaze wucźinjenja scźiniłe. Kóždy dopósnawazy ßam wě, so Jeho Majestosćź kral po tym, schtoż je ßo stało, ßwoje stejischćźo ženje njepscheměni."

Pruski krajny ßejm

wot ſańdźeneho tydźenja ſaßo wuradźuje. Naležnoſcź dwórſkeho marſchalla ßwobodneho knjeſa Mirbacha ßu ßwobodomyßlni też w ßejmje k rěčźam pſchinjeßli. Mirbach, kotryž je mjes tym ßwoje ſaſtojnſtwo ſložił, je po zykej Pruſkej ſa twarjenje nowych zyrkwjow pjenjeſy ſběral. Pſchi tym je wón mnohim ſamožitym ludźom wyßoke titule a rjady lubił, hdy bychu wjetſche ſumy woprowali. Sswobodomyßlni ßo na to hórſchachu, ſo ßu pruſzy wyſchſchi preſidentojo tele ſběrki wodźili. Jim pak ßo ſnapſcheczíwi, ſo ßu ſaſtojnizy tele ſběrki jako privatni ludźo podpjerali, ſchtož ßo jim njehodźi ſakaſacź.

Pſcheměnjenje w awſtriſkim miniſterſtwje.

Do awſtriſkeho miniſterſtwa je ßo ſaßo jedyn ſaſtupjeŕ cźeſkeho luda, dr. Randa, powołał. Němzy w tym poſpyt widźa, ſ kotrymž dyrbi ßo pſchecźiwjenje Cźechow pſchecźiwo knjeżerſtwu ſlemicź. Po ſaſtupjenju dr. Randy do miniſterſtwa budźe knjeżerſtwo do wſchelakich žadanjow cźeſkeho luda ſwolicź dyrbjecź, pſchede wſchěm njebudźe ßměcź ſałoženje druheje cźeſkeje univerſity dale wotſtorkowacź.

Ruſko-japanſka wójna.

Njeporadźeny nadpad japanſkich torpedowych łódźow na ruſke baltiſke wójnſke łódźſtwo pſchi jendźelſkim brjoſy.

Zyła Jendźelſka je ßo ſ roshorjenjom ſapyrika a hněw a njemdroſcź na Ruſku ßapa. Hdyž je w nozy k njedźeli, ruſke baltiſke łódźſtwo pſches mórſki Lamanſchſki kanal, Jendźelſku wot Franzowſkeje dźělazy, jěke, je wone w bliſkoſcźi jendźelſkeho měſta Hulla do jendźelſkich rybaſkich łódźow, kotrež jemu jěſbu ſaracźachu, tſělało. S tymle bombardementom ſtaj ßo kapitan a wjeßkowař jendźelſkeje łódźe „Wren“ morikoj, jena łódź je ßo ponurika a 18 rybakow je ßo pjecźa tepiko. Kelko muži je ßo ſraniko, njeje hiſchcźe wěſte. Wobžarujomny podawk njeje hiſchcźe doſcź wujaßnjeny a drje ßo też ženje doſpołnje njewujaßni.

Po ruſkich roſprawach ßu Jendźelcźenjo njeſbožowny podawk ßami ſe ßwojej lohkomyßlnoſcźu a ßamopaſchnoſcźu ſawinowali. Móžno ßamo je, ſo ßu jendźelſke łódźe ſe ſłym wotpohladom pſchecźiwo ruſkemu łódźſtwu runje w tamnej nozy we wuſkim mórſkim kanalu ryby kojike. Pſchi worakawym nadpadźe japanſkich torpedowych łódźow na ruſke Port Arturſke łódźſtwo ßu hižo ras Jendźelcźenjo, kaž je dopokaſane, japanſkemu wójnſkemu łódźſtwu pomozni byli, a też tón krócź ſda ßo wěſte bycź, ſo ßu Jendźelcźenjo Japanſkim poleźkowali, hdyž ßu cźi ſpytali, někotre łódźe ruſkeho baltiſkeho łódźſtwa pſchi jendźelſkim brjoſy ſ torpedowymi łódźemi ſniczicź.

Se ßwojimi wobhonjerjemi běchu Ruſzy wuſkuſchili, ſo budźa japanſke torpedowe łódźe najprjódzy pak w Beltu pſchi danſkim brjoſy, pak w Lamanſchſkim kanalu pſchi jendźelſkim brjoſy ruſke łódźſtwo nadpadowacź. Ruſke knjeżerſtwo bě też ſhoniko, ſo je ßo pſched tydźenjom dwazycźi japanſkich namórſkich offizěrow ſ jenej němſkej łódźu ſ Němſkeje do Jendźelſkeje pſchewjeſło. W Hullu ßu japanſzy offizěrojo na jendźelſki brjóh ſtupili, a němſka łódź je potom bjes nich dale do Afriki jěła. Japanſzy offizěrojo ßu pjecźa w Hullu rybakam pjenjeſy ſa pożcźenje rybaſkich łódźow poſkicźeli, ſ kotrychž pomozu chzychu nadpad na ruſke łódźſtwo cźinicź. Tónle wotmyßleny nadpad ßu Japanſzy woprawdźe w nozy k njedźeli ſpytali wuwjeſcź. Na wulke ſbože pak ßo warnowani Ruſzy worakaweho njepſcheczela dohladachu a jeho ſ kardeczowym bombardementom wotehnachu, prjedy hacž bě ßwoje ſke wotmyßlenje do ſkutka ſtajicź mohł.

Po roſprawje, kotruž je admiral ruſkeho baltiſkeho łódźſtwa, Rožděſtwenſki, wo podeńdźenju ßobotniſcheje nozy podał, ßu offizěrojo na ruſkich łódźach mjes jendźelſkimi rybaſkimi łódźemi wulkej parnej łódźi, ſ wulkej ſpěſchnoſcźu k ruſkemu łódźſtwu jědźazej, wohladali. Tejle łódźi ſtej napohlad torpedoweju cźołmow měkej. Podarmo ſpytawſchi, jeju ſe ßlepymi wutſělemi ſaſtajicź, je admiral pſchikaſał, do njeju ſ kardeczemi tſělecź. Jena ſ podhladneju łódźow je ßo potepiła, druha je hacž do ranja na morju woſtała. Pak je wona na druhu łódź cźakała, pak je poczerpjene wobſchkodźenje wuporjedźiła. Rožděſtwjenſki wobtrucźa, ſo ruſke łódźe njejßu do jendźelſkich rybaſkich łódźow tſělałe. Jeli ſo je jena ſabłudźena kula jenu ſ rybaſkich łódźow trjechiła, je to ßamón pſchipad był, kotryž wón jara wobžaruje.

Po tejle roſprawje ßu Ruſzy na njeſbožu jendźelſkich rybaſkich łódźow bjes winy. Cźeho dla dha ßu jendźelſzy rybazy w kanalu a to pola Hulla, hdźež je wón najwuzſchi, ryby runje tu nóz kojili, hdyž je pſches njón ruſke łódźſtwo jěło, kotrež je ſ cźaßom ßwój pſchikhad jendźelſkemu knjeżerſtwu woſjewiło? Dale, cźeho dla njejßu jendźelſke łódźe w ſtronu wotjěke, hdyž je ruſke łódźe ſ elektriſkim ßwětłom wobßwětłachu? To ſtej praſcheni, na kotrejž Jendźelcźenjo hiſchcźe njejßu ſpokojaze wotmołwjenje dali. Jendźelſke knjeżerſtwo je hnydom wot ruſkeho zara roſjaßnjenje a wulke ſarunanje ſchkody žadało. Zar je, podawk wobžarujo, ſnapſcheczíwił, ſo je hotowy, naſtatu ſchkodu ſarunacź, tola ſo dyrbi ßo najprjódzy dopokaſacź, hacž je ruſke łódźſtwo njeſboże ſawinowało.

Jendźelſke nowiny ſ wopředka knjeżerſtwo napominachu, ſo by Ruſkej hnydom wójnu pſchipowjedźiło, jeli ſo zar ſarunanje ſchkody na měſcźe njeſaplacźi a admirala Rožděnſtwjenſkeho njewotßadźi. To běchu, ßo wě, hołe hroženja, ſ kajkimiž Jendźelcźenjo njelutuja. Tola wot ßłowa k ſtutkej je pola nich dałoki pucź. Jendźelſke knjeżerſtwo dudźe ßo paſcź, ßo ſ Ruſkej do wójny ſaſchmatacź. Wone derje wě, ſo by Jendźelſka potom ſ dobom ſ Franzowſkej wójnu wjeſcź dyrbjała. Franzowſka je Ruſkej ſwjaſk ſcźiniła, po kotrymž dyrbi na ſtronje Ruſkeje wojowacź, jeli ſo jedyn europiſki ſtat Ruſkej wójnu pſchipowjedźi.

Nadpad na Putilowſku hórku

w jenych Parižſkich nowinach „ſ Kuropatkinoweho hłowneho kwartěra“ jedyn offizěr 36. regimenta ſe ſcźěhowazej roſprawu wopißuje:

Mjes tym ſo mějachu Japanſzy w froncźe nadběhi wotdźělenjow naſchich ßibirſkich regimentow wotraſycź, ßo ſ dwěmaj cźrjódomaj bjes ropota 36. regiment japanſkim naßypam bliżeſche. Njewidźeni mózachmy ßo hacž na 30 krocźelow pſchitulicź. Naſch regiment bě ßo tak miſchtrſzy wjedł, ſo buchu Japanſzy zyle pſchekwapjeni. Wſcho, ſchtož nam do pucźa pſchińdźe, ſ bajonnetom ſakakachmy. Prěni je japanſki major padnył, kotryž ani khwile njemějeſche, mjecź wucźahnycź. Satraſchna morjenza naſta. Wſchitzy japanſzy offizěrojo a wojazy buchu ſakakani. 13 kanonow nam do ruki padźe.

Sniczenje japanſkich ſkładow.

Chineſka łódź, kotraž je ſ Antunga, pſchi mandźurſko-korejſkej mjeſy leżazeho, do Cźifu pſchijěła, je powjeſcź podała, ſo je ßo tam 8 japanſkich magazinow ſpaliko. W nich je ßo wjele zyroby, munizije a nadobytka ſ Jaluſkeje bitwy khowało. Woheń je dwaj dnjej trał. Japanſkaj ſaſtojnikaj, kotrajž ſtaj mělој ſkłady ſtražowacź, ſtaj ßebi žiwjenje wſałoj.

Port Artur.

Wobſtejnoſcźe we woblehnjenym měſcźe ßu po wobſtejnoſcźach doſcź dobre. S nowa je ßo jenej łódźi poradźiło, pſches paß wobléhazych japanſkich łódźow pſchejecź a wobßadku ſ muku ſaſtaracź. General Steßel je 20. oktobra ſcźěhowazu powjeſcź wotpóßłał:

„Wobßadka budźe hacž do poßlednjeho wokomika wojowacź. Zyroby mamy doſcź, tola cźerpimy na njedoſtatku wobucźa, woßebje wojazy.“

Wo nowych nadběhach na Port Artur njeje niczo wjazy ßłyſchecź. Japanſzy njepřeja, ſo ßu hacź dotal tam dźeßacź krócź wjazy ludźi ſhubili dyžli Ruſzy. Japanſkim wojakam, kotſiž ßu ßo pſchi nadběhach wobdźělili, je ßo wſcha ſmužitoſcź wſała. Woni ßo ſapowjedaju, ſ nowa twjerdźiſnu nadběhowacź, kotruž maju ſa njedobytnu. Teho dla ßo woni k mandźurſkemu wójſku pſchewjeſu, a jich měſto ßo ſ cźerſtwymi wojakami wupjelni.

Japanſzy mėnja, ſo ßo Ruſzy njebychu tak dołho w Port Arturje dźerżeli, hdy bychu jich Chineſojo njepodpjerali. So bychu Chineſow ſatraſchili, Japanſzy hroża, ſo Chineſow, kotrychž w Port Arturje nadeńdu, morja. Japanſzy ßu poßledni tydźeń twjerdźiſnu ßylniſcho, dyžli hdy prjedy, wobtěleli. Wjele twarjenjow w twjerdźiſnje je ßo ſ nowym bombardementom ſpaliko a wupuſcźiko. Njedźiwajzy teho ßo Rußojo nadźějeja, ſo budźe Port Artur hiſchcźe nėkotre měßazy Japanſkim napſcheczo ſtacź móz.

Ruſke mandźurſke wójſko je pjecźa jenoż dla Port Artura wot Mukdena k połodnju cźahnyło. Kuropatkin je ſe ßwojim poſtupom pſchecźiwo japanſkim wójſkam jenoż dozpicź chzył, ſo ßo njeby ſ Mandźurſkeje pomozne wójſko pſchecźiwo Port Arturej wotpóßłało. Ruſke wójſko móże drje ßo nėtkole po ßylnoſcźi ſ japanſkim runacź, tola wone njeje tak ßylne, ſo mohło japanſke ſbicź a ſniczicź. To Kuropatkin derje wě, a tola je ßo wón roſßudźił, ßo do Japanſkich dacź. To je wón, kaž hižo prajene, jenoż ſ wotpohladom cźinił, ſo by Japanſkim njemóżne cźinił, dźěle ßwojeho mandźurſkeho wójſka pſchecźiwo Port Arturej wužicź. Kuropatkin je ßo mohł rjez w Mandźurſkej do Japanſkich ſakußnył a jich twjerdźe dźerži, ſo

njemóža k połodnju ßwojemu Port Arturskemu wójsku pomoz pósłacz.

Poßlednje dny njeje w Mandżurskej k wjetschim bitwam dóschło. Jenoż artillerija je ſ wobeju stronow móznje tſélaka.

Ruske baltiske łódźstwo

je schtwórtk 27. oktobra k wjeczornemu brjohej Schpaniskeje pschijełło a tam w pschistawje pschimórskeho města Biga sastako. Admiral ruskeho łódźstwa, Rożdeſtwjenski, je tamnischeho wojeńskeho gouverneura wopytał. Hdyż ßo wot njeho wróczi, jemu jedyn schędźiwz ruku wokoscha. Admiral na to starzej cžoło koschesche. Wokołostejazy lud pschihłoßujo ſ rukomaj kleskasche. Vigoski měschczanosta je Rożdeſtwjenskemu list pósłał, w kotrymż jeho w mjenje schpanischeho luda wita a zarej ßławu a Ruskej derjeměcże pscheje.

Generała Kuropatkina

je khéżor ſa hłowneho roskasowarja ruskich wójskow w rańschej Asiskej pomjenował. Zarowemu naměſtnikej Alexewej budża wot nětka jenoż zivilne ſarjadniſke należnoſcże podstajene.

Rosprawy dopißowarjow ruskich nowinow.

Ruskim nowinam „Birżewym Wědowostam“ je ßo ſ Mukdena 21. oktobra ſcżéhowaza rosprawa pósłała:

W nozy 19. oktobra ßo kruta bitwicżka ſaplecże. Na ßwitanju Japanſzy nadpad na 3 kompagnije naſcheho 36. regimenta cżinichu. Nadpad bě nahły a njenadżity. Tola naſchi hólzy 36. regimenta njepſchecżela ſ morjazym wohnjom witachu, a Japanſzy hnydom poczachu ſpěſchnje a bjes porjada zosacż. Naſchi ßo ſ tym njeſpokojichu ale ßo ſa njepſchecżelom puſchcżichu. Pſchesczéhanje ßo ſ tym ſkónczi, ſo ßo naſchi do njepſchecżelowych naßypow dobuchu, hdżeż hromadu konſerwow, munizije a nadoby ſebrachu.

Poßlednje dny ſtraſchny wichor howrjesche. W nozy cżopkota na 5 gradow po Reaumurje pada. Bjes cżopkeho kożucha njeje móżno pod hołym njebjom wutracż. Japanſzy kożuchow nimaju, woni ſymu mrěja a hinu. Dżenßa kosakojo hacż k njepſchecżelowym prědnim linijam dojěchachu a tam 12 połſmjerſnjenych japanſkich pěſchkow nadeńdżechu. Kosakojo jich ßobu wſachu, ſhrěchu a naßyczichu jich, a Japanſzy ßo jara roswjeßelichu, ſo je ßo jim żiwjenje ſakhowało a ſo ßu do ſajecża padli. Woni ßu jara powjedazy a wudawaju, ſo japanſke wójſko ſe ſymu cżéżko cżerpi.

Ruſke nowiny „Nowoje Wrjemja“ ßu ſ Mukdena telegram, 22. oktobra dopołdnja wotedaty, dostałe:

Bjesphſchikładne wojowanje na rěży Schaho poßlednich tſjoch dnjow je wocżichło, jenoż na naſchim prawym kſchidle ßo hiſchcże ßylnje ſ kanonami tſéła. Tola w tych tſjoch dnjach njeje ruſke wójſko lěnje było, ale je ſ zykej frontu do prědka ſchło a ſtejiſchcża wobßadżiło, kotrež ßu Japanſzy pod nacżiſchczom ruſkeho wójſka wopuſchcżili. Myßle naſchich wojakow po poßlednich wuſpěchach a dawno woczakowanym postupu ßu wubjerne, njedżiwajzy teho, ſo rano ßylny mrós pada a ſymny wětr ſ poknozy duje. Pola japanſkeho wójſka ßo wobkedżbuje, ſo energija ſpaduje; mnoſy ßo ſajecż dawaju. W nóznym cżaßu je jim ſatrach. Spósnacż je, ſo je japanſke postupowanje kónz namakało.

Nowinam „Ruſkemu Sskowu“ je ßo ſ Mukdena ſcżéhowazy telegram 20. oktobra pósłał:

Wczera je ßo jědnaty dżeń njepſchestawazeho wojowanja minył. 17. oktobra rano, hdyż běchu ßo naſchi tſélzy bjes wutſéła k japanſkim naßypam pſchibliżili, je woni polne japanſkich wojakow, leżazych jako ßnopy, nadeńdżechu. Woni ßo njehibachu. Tſélzy na nich ſnamjenjow njewidżachu, ſo bychu w bitwje morjeni byli, a teho dla ßebi myßlachu, ſo je to něſkajka nowa japanſka leſcż. Do nich ſ bajonnetom kakajo chżychu jim wědomje ſbudżicż. Japanſzy ßo njehnuchu; wſchitzy běchu ſ wěcżnym ſpanjom po ſcżéhwkach poßlednjeho pſchenapinanja wußli. Tež naſche ſchkodowanki ßu wulke, ale japanſke ßu njeßměrne. Móże ßo rjez, ſo wójna njepſchestawajzy dale traje, doniż jena ſ wobeju stronow, njekhmana ßo k dalſchemu wojowanju ſcżiniwſchi, njewotcżehnje. Nadżijam ßo, ſo budża na tej ſtronje Japanſzy. Kosakam njeje wſchudże móżno, ßo ſa zosazymi Japanſkimi puſchcżicż, dokelż temu krajina ſadżěwuje. Japanſzy nihdże Ruſkich njeſcżéhuja. — Jedyn druhi dopißowaŕ „Ruſkeho Sskowa“, Njemirowicż Dancżenko, je 18. oktobra wojowniſchczo wopytał a tam hróſbne wěży widżał. Hacż dotal njewotwjedżeni jeczi Japanſzy ßu pol naſy a boży. Woni njeběchu na ſymſku wójnu pſchihotowani, draſta je jim na cżéle rospadła, a wobucże, po europſkim waſchnju dżěłane, ßu ßo Japanſzy ſuli a prjecż cżißli, dokelż jich tłóczeſche a jim poczeżowaſche ßo hibacż.

Nowinam „Rußi“ je ßo 22. oktobra ſ Mukdena telegrafowało: Tu je poměrnje cżicho. My ſtajnje na wobhonjenje cżahamy. Bitwicżki ßo bija, druhdy też kanony ſapukaju, tola wjetſcheho wojowanja njeje. Japanſzy k nam pſcheběhaju po jenym, po dwěmaj. Powjedaju, ſo ßu jim offizěrojo prjedy hroſyli, kak budża Ruſzy ſ nimi ßurowje ſakhadżecż, padnu=li do jich ſajecża. Ale něſkole widża, ſo Ruſzy ſ japanſkimi wojakami cżłowſzy, ale japanſzy offizěrojo ſ ruſkimi wojakami njeczłowſzy wobkhadżuja. Teho dla ßami do ſajecża du. Mnoſy jeczi Japanſzy ßu ſ Ruſkeje pißali, ſo ßo jim derje wjedże. Tele powjeſcże ßu pucż do wójſka namakale, a teho dla je wjele wojakow ſwólniwych, ßo Rußam poddacż.

Schtoż hoſpodarſke wobſtejnoſcże nastupa, jeczi powjedaju, ſo Japanſkej w naléczu wulke ſchmatańzy hroża. S wójnu je ßo wuwożenje rybjazeho hnoja ſ ruſkeje kupy Ssachalina ſaſtajiło, ſ cżimż Japanſzy rajßowe pola hnoja. S tejle pſchicżinu rajßowe pola lětża w Japanſkej njehnojene wostanu, a to budże ſaßo ſ pſchicżinu, ſo njebudże rajß roſcż. Dawki ßu ßo jara powyſchiłe, a wo wójnje nima lud druhich powjeſcżow dyżli knjeżerſtwowych; wſchě druhe powjeſcże knjeżerſtwo potłóczuje. Na wojeńſke cżahi blisko Jokohamy ſtaj ßo dwaj nadpadaj cżinikoj.

Żidowſzy wojerſzy cżeknjenzy a njeměry pſchecżiwo Żidam w Ruſkej.

W zykej ruſkej Pólſkej ßo reſerva tych regimentow mobiliſuje, kotrež maja ßwoju garniſonu w ſnutskownej Ruſkej. S mobiliſaziju ßo wjele żidow potrjechi, ſ kotrychż w ruſkej Pólſkej jich wjele bydli. Wjele tyßaz żidow, kotſiż nochżedża do wójny cżahnycż, pſches mjesy do Romunſkeje, Awſtriſkeje a Němſkeje cżékło. Do pruſkeho pſchimjeſneho města Goluba je ßamo 1200 cżeknjenzow, ſ dżěła ſe żonami a dżěcżimi, pſchiſchło. Měschczańſka polizija je zuſym hoſcżom wosjewiła, ſo dyrbja ſa 48 hodżin město wopuſchcżicż, hewak jich ſ mozu do Ruſkeje wróczo dowjedże. Najwjazy cżeknjenzow chże do Ameriki wucżahnycż. Ruſke knjeżerſtwo njewobara żidowſkim reſerviſtam, do wukraja cżeknycż. Wone je wjeßele, ſo pſchi tejle ſkładnoſcżi po móżnoſcżi wjele żidow wotbywa.

Dokelż żidżi w nětcżiſchej wójnje Japanſkim dobycże pſcheja, ßu ſchieſcżijenjo w Pólſkej nětkole bóle dyżli hdy prjedy żidam njepſchecżelſzy ſmyßleni. Tole njepſchecżelſtwo je ſaßo ras pſchi mobiliſaziji reſerviſtow w Bychowje wupraßko. Reſerviſtojo ßu pjecża wſchě żidowſke khéże a budy ſapuſcżili a nětkotre budy ſapalili. Sawołani wojazy ßu porjad ſaßo postajili.

Kantorez Hanka.

(Pokracżowanje města ſkónczenja.)

Po krutej ſymje bě ſażne naléczo pſchiſchko, kotrež bě ſe ßwojimi cżopkymi ßkónczynymi pruhami wſchu ſeleń lěßow a honow hacż nanajbohatſcho roswiko. Potom pak ſcżéhowaſche dołho trajaze deſchcżowe wjedro, tak ſo wſchě réki we wokolinje móznje wuſtupichu, a ßamo najmjeńſcha rěcżka hrożeſche ſe ſtrachom, ſ mozu brjohi pſchekrocżujo. S horow walachu ßo wody do doła a rosmnożachu hiſchcże roſcżaze żołmy, a pſchezo hiſchcże nochżyſche ßo pſchestacż deſchcżowacż; to bėſche, jako budżichu ßo żórka mróczelow na wſchě cżaßy wotewrike, hrożo wbohej ſemi ſahubjenje.

Tež hewak doſcż bjesſtraſchna a ſměromna rěcżka, kotraż Woneczańſke hona pſcherěſowaſche, běſche ſe ßwojeju brjohow wuſtupiła a ſcherołka łuka runaſche ßo wulkemu jěſorej, ſ kotrehoż ßo ſchtomy ſ wjeńſchkom poſběhowachu, mjes tym ſo ſdonk woda wobdawaſche. Łucżnikez a też Dworakez dworaj běſchtaj ſ małkym naßypom pſched wulkej wodu ſchkitanaj, a ludżo njepomnjachu, ſo by woda hdy tak wyßoko ſtupała, ſo mohło tymle wobydlenjam ſtrach hroſycż. Tak ßo też wjeczor druheje haprleje wobydlerjo w měrje k wotpocżinkej podachu, mjes tym ſo bě ßo ßylny wětr ſběhnył, wo kotrymż ßo nadżijachu, ſo njepſchestawazemu deſchcżikej kónz ſcżini. Ale bórſy po poknozy ſapocża pſchi twarjenjach dżiwnje pleſkotacż a żórlicż, ale w měrje ſpachu wobydlerjo dale, a wulka cżiſchina bě po zyłym dworje. Na dobo pak wutorże ßo Łucżnik ſe ſpanja, pſchetoż wotrocżk ſakhadżeſche ſe ßylnej ruku ſ durjemi ſpanſkeje komory: „Stawajcże, Łucżniko, woda ßo bliżi!“ ſawoła hłóß poknу ſtracha, a hdyż bur do wokna ſlecża, wuhlada ßwoje domſke hiżo woßrjedż wody ſtejo, kotraż njewjeßele likaſche a hrymſaſche na murjach, każ by ßebi ſaſtup żadała.

„O Bożo, naßyp je pſchekamany!“ ſawoła Łucżnik wſchón wuſtróżany a hladaſche do ßo żórlazeje wody, w kotrejż ßo ßwětło

měßaczka se żołtym błyschczom wotražeſche. Hižo tłóczeſche woda do schkleńzow a lijeſche żo se schkałbami do delnich rumow, tak so bur jeno khwatnje żwoju żonu do hornjeho poſthoda wuhna, a potom żam wotběża, so by sa skotom w hródżach pohladał. Na dworje prózowaschtaj żo wotroczkaj hižo se strachom a styskom, wukhowacz po wodże honjene pschedmjety, a żłużobne holzy cżekachu wokajo a żakoſczo na łubje horje. Do poł cżeła we wodże bur skónczńje dozpě do hródżow, w kotrychż woda też hižo wyżoko stejeſche.

„Spytaj konje a howjasy skót tamle na horu schiknycz, Michale, njech dże, każ dże!“ sawoła Łuczńik wulkemu wotroczkej. „Wowzy żo bjes maka hižo tepja, chzu hladacz, so je s Pětrom na łubju doſtanu.“

Ale to bě cżežki kruch, kotryż żebi muższy samyżlichu. Rucże skotu, rjehotanje żo snoschowazych koni a wokanje wschěch druhich swěrjatow na dworje měſchesche żo hrósbnje do schumjazeho wichora a do dale żylnischeho schuczenja pschezo wysche stupazeje wody. Hacz na żmjercz pschenapinany wleczeſche żo Łuczńik skónczńje wróczo do domskeho, hdżez bě hižo wschón delni rum połny wody, tak so koża, nadoba a druhe pschedmjety dźiwje żo měſchejo wokoło płuwachu. Wustróżany pomyżli żebi bur nětkole na to, so bě khěża na někotrych měſtnach dodżerżana a so budźiſche měka w lěcże żo dokładnje wuporjedżecz. By-li woda hacz do tamnych měſtnow dozpěła, by strach bjes měry był, w domskim njeżmědżachu skhowa pytacz, nowotwarjene hródże poſkiczachu lěpschi skhow. Ale nuts do domskeho wón dyrbjeſche, jeho żona bě dże żama tam horka. Łuczńikowa żedżeſche pschi jeho saſtupjenju sprostnjena a cżicha pschi woknu a hladaſche do hrósbneje nozy won. Wona bě pomałka, dobra, ale mało rosymjaza żónska, kotraż w měrnym żiwjenju wjeżeła a spokojna żwojich dnjow wużiwaſche. Nětkole pak bě wſcha samylena s hrósbnymi wězami, kiż żo wokoło njeje stawachu. „O mużo!“ wona żakoſczeſche ruzyłamajo, „to je khoſtanje sa to, so żmój żwoje jeniczke dźěczo s domu wuhnałoj! Nětkole dyrbimoj sa to żurowje pokuczicz!“

„Njerosnjemdri mje hischcże bóle, żona, se żwojimi rěczemi“, sawoła Łuczńik pokhmurnje, „ale radscho cżekajmoj s domu, prjedy hacz żo nad namaj żypnje.“ Wjazy prajicz pak njemóżeſche, pschetoż se strachom a żurowym rosbudżenjom wumucżnjeny padże bjes mozy na semju.

Dołho trajeſche, prjedy hacz żo sażo shraba, a mjes tym stupaſche woda dale wysche a wysche, a wichor honjeſche hwisdajo smohi do murjow.

„Dyrbimoj prjecz, żona!“ stonaſche żłabje Łuczńik, „wokaj won na pomoz, żnadz nječhtó pschijědże s cżołmom, kotryż leżeſche pschi żamej sahrodże. Dworakez domske je krucziſche, hdy bychmoj jeno tam mohłoj.“

„Dworakowa?“ wołaſche żona wustróżana, s woknom hladajo. „Tamle jědże s naschim cżołmom a wukhowuje żo żama!“

Woprawdże dobywaſche żo cżežko nakładżeny cżołm tam s tamneje strony pſches smohi a wichor, s měżacznym żwětłom żłabje pożwětleny. To bě Dworakowa, kotraż żebje a żwoje najdróżſche wězy na wěſtotne měſtno wjeſeſche, cżołm żwojeho żużoda njeżwěrnje wotwjesujo. Wſchitke Łuczńikowe wołanje a hrożenje shubjowaſche żo we wětru, a żebi rady njewjedżo hladaſchtaj staraj cżłowjekaj do straſchneje nozy.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Sa twar mosta, kotryż ma żo s Draždżańskeje drohi pſches Sprejiny dol k swonkownej lawſkej haży natwaricz, żo pschihoty cżinja. Někotsi twarzy mischtrjo żu żo hižo napominali, so bychu twarſke khosty wobliczili.

S Budyſchina. Nasymske kontrolske shromadżisny śmeja żo w **Budyſchinje** schtwórtk 3. nov. dopołdnja we 8 a 11 hodżinach a pjatk 4. nov. dopołdnja 8 a 1/2 11 hodżinach w Albertſkim dworje, żobotu 5. nov. dopołdnja 1/2 9 hodżin w **Drożdżiju** w hoſczenzu, żobotu 5. nov. dopołdnja 1/2 12 hodżin w **Klukschu** w hoſczenzu, pónd̆żelu 7. nov. dopołdnja w 8 hodż. w **Njeżwaczidle** w hoſczenzu, wutoru 8. nov. dopołdnja w 9 a 1/2 12 hodż. w **Hornjej Wjaſonzy** w turnownі, żrjedu 9. nov. 1/4 9 hodż. w **Budeſtezach** w hajnkowni, żrjedu 9. nov. pschipołd. w 12 hodż. w Sohlandże, schtwórtk 10. nov. dopołdnja 5 mjeńschinow do 9 hodż. a 1/2 11 hodżin w Schěrachowje, pjatk 11. nov. dopołd. 3/4 8 hodżin, w 10 hodż. a popołd. w 1 hodż. w Biſkopizach w hoſczenzu „krala Alberta“.

Rěcz knjeſa fararja Domaſchki pſched żwjedżeńſkim konzertom.

(Skónczenje s cżiżła 42.)

II.

Sserbſki dom! Schto chze wón sa naż bycz? Nasch żerbſki dom, to rěka Sserbowſtwa widomne żrjedżiſchczo, mózny proteſt pſchecziwo wſchej njeżwěrnoſczi, hdżeżkuliż żo pokaże, němy a tola srěcznіwy apologeta naſcheje narodneje wězy, pomnik wótczinſkeje luboſcze w naſchim ludu, morwy a tola żiwy żwědk, so je „hiſchcze Sserbſtwo njeſhubjene“. Schto chze wón sa naż bycz? Kamjeńtna twjerdżisna żerbſkeje żwěry a wěry, nasch napominać a budżeć a wołać:

Sserbjo, sakhowajcze żwěru
Sswojich wótzow rěcz a wěru!

Bóh swarnuj naż pſched tej myżlu, so je naſche dżěło nětko dokonjane. To by sa naż straſchny, schkódny błud był! Ně, Sserbow wótczinzojo, nětk hakle prawje ruzy do pſchezo żwěrniſcheho a pilniſcheho dżěła! Starajmy żo najprjódzy, so by żo wulki dołh, kiż na nowotwaru wotpocżuje, wotpłacżił. Njebudźmy liwzy w naſchej luboſczi! Njebudźmy spróżni a symni we woporach!

Potom pak prózujmy żo, so by do naſcheho żerbſkeho domu a wokoło njeho nowy, hiſchcze wjele rjeńſchi duchowny dom żo twarił Bożej cżeſczi a Sserbam cżażnemu a wěcżnemu żohnowanju. Murje żu morwe; żiwjenje, duch a duſcha dyrbi do nich. Hacz dotal żmy naſch dom s kamjenjow twarili, nětk chzemy do njeho duchowny dom twaricz s njeżmjertnych cżłowſkich duſchow! Naſch żerbſki dom budże sa naż każ droha żwjatniza, hdyż żo pſches njón napominacz damy, sdżerżecz a sakhowacz, żylnicz a pschiſporjecz wſchě wożebnoſcze, kiż żu se starych cżażow naſcheho luda drohotna, krażna pycha byke. Ja tſi parle se Sserbow króny pſched wami wuſběhnu: Pobożnoſcz, kralożwěrnoſcz, narodna luboſcz.

Pobożnoſcz. „Bohu k cżeſczi!“ tak wyżoko horjekach na żerbſkim domje pisane steji. Hižo pſches tuto żwoje napiżmo chze żerbſki dom, każ naſche zyrkwje tu a tam, sdżerżeć ducha wěry a bohabojoſcze mjes nami bycz. W mjenje trojeniczkeho Boha a w nadżiji na jeho pomoz jón dżenża sa tu żłużbu poſtajimy. Naſch lud je pobożny lud, a to dyrbi woſtacz, każ dołho je żiwy.

Wy naſche żerbſke piżmowſtwo ſnajecze. Někotrezkuliż knihi żu w běhu lětdżeżatkow mjes nami wuſchke, ale ani jena njeje, kiż by ducha njewěry a Boha-saprěcza do naſcheho luda njeżła. Wy Sserbow spěwy a khěrluſche ſnajecze, ale je mjes nimi wſchěmi jenicżki, kiż by duſchu naſcheho luda kaſyk a njecżiſtoſcz a bjesbóżnoſcz spěwarjej do wutroby spěwał? Lědma. Ja njebych ani wo jenym wjedżał. Hdże pak je lud, kiż by podobne wo żebi prajicz mohł? Sserbſki lud je bohabojaſny lud, a to dyrbi woſtacz, każ dołho je żiwy.

Pſcheńdżcze żerbſke domy, a wy budżecze jich wjele namakacz, w kotrychż je nimale kóżdy kucżik pſches wjele stow wuſpěwanych nutrnych modlitwow pożwjecżeny. Wonkach w żwěcze cżrjódy tych po stotyżazach licza, kiż wo żane Boże żłowo wjazy njerodża, żanu njedżelu wjazy njeżwjecza, do żaneho Bożeho domu wjazy njeſtupja. Někotſi żu też mjes nami, ale to żu ſhubjeni żynoju, mrejaze stawy na cżěle, naſcheho Sserbowſtwa. S wjetſcha pak je to jenoż někajki do żerbſkeho kraja s daloka pschicżehnjeny lud, a Sserb wo tajkim cżłowjeku s prawom praji: „Na nim niczo njeje, pſchetoż tón ani kemſchi, ani k ſpowjedżi njekhodżi.“ Druhdże to sa mudroſcz a wſdżěkanoſcz khwala, mjes nami je to njecżeſcz a haniba, pſchetoż żerbſki lud je pobożny lud.

Wobkedżbujcze jón na njedżelſkich dnjach a wutroba budże wam wyſkacz, hdyż widżicze, kak pſches hórki a doliny kemſcherjow cżrjódy w cżornych żelazych abo w pisanych draſtach do żwjatnizow khwataja. Praſchejcze żo starych a żłabych, kiż na żwój kiejżk żo ſepjerajo kemſchi du, praſchejcze żo hubjenych a khorych, kiż domach ſahe woteńdu, so bychu spróżni na mjeſach druhdy wotpocżnycz a żo dycha nażrěbacz móhli, praſchejcze żo jich, hacz jim jich kemſchazy pucz hórki njeje, a woni budżeja wam wotmolwicz: Ně, my radżi pſchińdżemy, dokelż bjes Bożeho żłowa nochzemy żiwi bycz a bjes njeho junu też niz wumrjecz. Namaka pak żo modleŕſki duch jenoż w zyrkwjach, niz też w domach? Scże cżitali, schto je w Kamjenizy żo ſtało? Wucżeŕ je żo dżěczi, kiż żu jutry do ſchule saſtupiłe, sa modlitwu praſchał, a mjes ſchtyrzyczimi bě jene jenicżke, kiż żo modlicz wě. Njeje to ſrudnje? Kajkemu pſchichodej dżemy napſchecziwo? Tute dżěczi njeběchu żyroty, kotrychż macżerje w rowach śpja, ně, mějachu macżerje, ale tajke, kiż maju macżerńu cżeſcz, ale

niz maczeŕnu luboſczˊ, kiž noſcha maczeŕne mjeno, ale nimaju maczeŕnu wutrobu. Sſerbſka maczeŕ, njeje wěrno, tutym ßo ty boženla a twojeje duſche dla a luboſcže k twojemu dźěſczu dla runacz nochzeſch. Twojemu dźěſczu a jeho duchownemu ſbožu płaczi twoja prěnja a twoja poßlednja modlitwa, a twoje wuſnacze rěka: Radſcho morwe dźěczo, hacz ſhubjene dźěczo! Bóh žohnuj wſchón ßwěrny wußyw, ſo by wěra a pobožnoſczˊ najrjeńſcha parla w Sſerbow krónje woſtała też ſa pſchichod.

Schtóž pak je Bohu ßwěrny, je też kralej ßwěrny. Kraloßwěrnoſczˊ je druha woßebnoſczˊ naſcheho luda. Hdyž druſy w ſběžkarſkich wichorach khabłachu, Sſerbjo ßwojej wyſchnoſczi ßwěrni woſtachu.

1848 wſchě ßłódke rěcze a leßne ßlubjenja naſch lud k wotpadej wot krala njejßu ſawjeſczˊ mohłe. W zyłej Sakſkej žadyn kruch ſemje njeje, hdźež by wobydlerſtwo krucźiſcho k ßwojej wyſchnoſczi ſtało, hacz w Sſerbach. 300 lět dołho ßu naſchi ßłowjanſzy wótzojo něhdy pſched nětk ſkoro tyßaz lětami wo ßwoju ßwobodu a ſa krónу ßwojich ßerbſkich kralow wojowali. Hórko je jim było, jako buchu ſkónczˊnje ſbiczˊi; ale woni ßu też to poniżnje ſ Bożeje ruki brali a dźakњe wot něhduſcheho njepſchecźela evangelij ſchcheſczˊijanſkeje wěry pſchiwſali. Pſchi wſchěch ſchczˊuwanjach ßu woni pſches běhi lětſtotetkow ßwěrni poddani byli a to chzemy też my bycˊ, a ſchtóž hinak wo naß praji, tón łži.

S czaßami ßu pſchißłodźerjo poſtanyli, kiž naſche nadobne, narodne prózowanja jako politiſku agitaziju wudawachu. S teje horſtki ßerbſkeho luda bu ſa nich ſtraſchny, politiſki Faktor. Schtó dha wě, hacz ßo w Sſerbach někajki nadpad pola Bukez njepſchihotuje! Pſchecźiwo tajkim tórnoſczˊam je něhdy naſch Imiſch poſtanył a je pſchecźiwnikam Sſerbow wotmolwjenje dał bjes wſchěch hładkich ßłowow a fraſow, wotmolwjenje jaßne a kraßne a froſymliwe a pißane ſ krwju ßwojeje wutroby w ßłowach, kaž by ſe ßekeru abo ſ heju bił.

Jedyn pak na naſchej ßwěrnoſczˊi ženje dwělował njeje a tutón jedyn, ßerbſki ludo, to je twój kral. Do jeho hrodu ßebi naſchi pſchißłodźerjo ſwěrili njejßu, pſchetož ſa nich ßu tam durje ſawrjene, ale hdyž kraloßwěrny, pobožny ßerbſki lud wo nje kłapa, ſo by na ważnych, ßwjedźeńſkich dnjach ßwoje horze, wótczˊinſke pſchecźa wuprajił abo ßwoje próſtwy w czaßach duchownych nuſow a ſpytowanjow kralej prjódknjeßł, potom durje wotewrjene ſteja a dźakna abo ſchkitowarſka ruka krajneho wótza ßo nam napſchecźiwo ſkiczˊi Jeho wutroba ſa naß bije a jeho wóczˊko ſtražuje, ſo ßo naſche prawa pſchikrótſchike njebychu. Tak je wón naſch a my ßmy jeho. Hdyž tehodła koło wokoło żołmy njepſchecźelſtwa a hidźenja pſchecźiwo trónam a krónam ßo wyßoko ſběhaju, my chzemy njepowalnje, krucźe ſtacˊ. Wěř, ßerbſki ludo, pod czˊerwjenej khorhowju, kiž ßo nad tyßazami ſmahuje, ſa tebje žane ſboże a žane ſpokojenje njeje, khiba jeniczˊzy pod czˊerwjenej khorhowju Khryſtußoweho kſchiża. Pod tutej ſteji naſch kral a pod njej ßmy ſ nim ſjednoczˊeni w luboſczˊi. Wón je ßebi naſchu luboſczˊ ſaßłużił. Sjawnje je pſched krótkim ſa naſche narodne prózowanja wuſtupił, hdyž ßmědźichmy ſ jeho ruki dary bracˊ ſa naſch ßerbſki dom. Wón wě, naſch lud je kraloßwěrny, a wón pſcheje ßebi, ſo bychmy ſakhowali też jemu tſeczu woßebnoſczˊ: Narodnu wótczˊinſku luboſczˊ k naſchemu Sſerbowſtwu.

Scże czˊitali Sejlerjowe ßłowo nad ßerbſkim domom: „Tracˊ dyrbi Sſerbſtwo, ſawoſtacˊ“? Je wam ſ wutroby rěczˊane? Je to pſchecże też waſche horze žadanje? Abo ßu tajzy tu mjes nami, kotrymž je zyle wſcho jene, hacz naſch narod padnje abo ſteji, ſańdźe abo ſawoſtanje?

My nochzemy njeprawe hordźenje ſe Sſerbowſtwom, kiž mohło nam jenoż ſchkodźicˊ. My nochzemy nadźije ſa pſchichod ſbudźowacˊ, kiž ßu hołe, njemóżne, próſdne a ßo dopjelnicˊ njehodża, ale to chzemy, ſo bychmy ſahorjeni Sſerbja byli a tón dar ßebi ważili, kiž żadyn cłowjek, ale Bóh wjeŕſchny ßam nam w naſchej maczeŕnej rěczˊi dał a do kolebki położił je. My pak ßmy liwzy. Někotry je ruku wotewrjenu dźerżał, hdyž towarſtwo pomozy ßwoje dary rosdźěleſche, ale poſdźiſcho njeje ani ſcherjepatki měł ſa wótczˊinſki ſkutk ani khwilczˊiczˊku czaßa namakał ſa ſpěchowanje narodneho žiwjenja. My ßmy ſymni. Někotry je něhdy ßobu ſpěwał: „Tracˊ dyrbi Sſerbſtwo, ſawoſtacˊ“, a potom je ſchoł, ſo by Sſerbowſtwu row rył a ßo pokhilał pſched ßwětom, cżeſczˊu abo mammonom. Druſy ßu tak morwi, ſo ßo wótzow mjena a maczeŕneje rěcze hanibuja. To je pſcherada a njeßwěrnoſczˊ pſched Bohom a cłowjekami.

Ważmy ßebi dary, kiž Bóh nam da. Wón budże wot naß junu ſamolwjenje wo ßwojich kublach żadacˊ. To njeje prawje, hdyž ßerbſki nan abo maczˊ pſched wucżerja ſtupitaj ſe żadanjom: My nochzemy, ſo by naſche dźěczo ßwój katechismuß, ßwoje khěrluſche a ſchpruchi, ßwoju wěru ßerbſzy wuknyło. Njeje dha Boże ßłowo nam date, ſo by njeßmjertna duſcha żohnowanje ſ njeho měła? Naſch narod njeby mrěł, hdy bychu wſchitzy ſtarſchi ſmyßleni byli, kaž tamny nan, kiž ßwojim dźěczˊom hiſchcże do poßlednjeho teſtamenta ſtaji to ßłowo:

„Budźcże ßwěrne, dźěczˊi moje,
Wótzam ßwěrne do kónza,
Snał waß njebych wjaz ſa ßwoje,
Hdy byſchcże ßo Sſerbowſtwa
Njech niz runje hańbowali,
Schtož ßej wo waß njemyßlu,
Ale jemu tola wſali
Byſchcże ßwoju wutrobu. —
Wjeßele to budże moje,
Hdyž tu wjazy njebudu,
Hdyž ja widźu dźěczˊi ßwoje
Sſwěrne woſtacˊ Sſerbowſtwu.“

To njeje prawje, hdyž ßo wucżeŕ prózy boji, kiž nałożowanje dweju rěczˊow we ſchuli żada a teho dla ßerbſku rěcˊ ſaſtorkuje. To njeje prawje, hdyž duchowny pſchihotowanje na ßerbſke prědowanje jako pódlanſku wěz wobhładuje a na tamne wſchu prózu ſtaji. To njeje prawje, hdyž w ſpěwanſkich towarſtwach, hdźež je wjetſchina ßerbſka, żenje żadyn ßerbſki ſpěw njeſaklinczˊi. Njeje dha naſcha rěcˊ też luboſna a njeje hódna, ſo ßo ſdźerżi? Njeje wona poßwjeczˊena pſches wjele milijonow nutrnje wuſpěwanych modlitwow, kiž ßu lětſtotetki dołho ſ wěrjazych pobożnych ßerbſkich wutrobow k Bohu horje ßo ſběhałe?

Schtó chzył prajicˊ, kak dołho ma naſch narod wobſtacˊ? Mißionarojo ßu czˊaſto też ſa najmjeńſche ſbytki ludow hiſchcże bibliju pſchekożecˊ ſapoczˊeli, tak něhdy ſa lud wot jenoż 1200 duſchow, haj ras ſa jeno 300 duſchow. To ſawěſcże ßu wucżerjo po Božej woli, kiž njelicża kaž ßwět, ſchtož pſched wocżomaj je, ale hładaju na ważnoſcˊ jeniczˊkeje cłowſkeje duſche. To je dowěra do Božeje mozy. To je luboſcˊ k bratram a żiwa nadźija ſa pſchichod. Podobnje chzemy też my dale hicˊ. My ßmy mały lud, ale ſchtó chzył ludam mjeſy ſtajicˊ, kiž pſchekrocżicˊ njedyrbja? To njeſteji w cłowſkej mozy, ale w ruzy teho, kiž je wſchehomudry a wſchehomózny,

kiž loſt a wětry wodźi
a wſchitke mróczˊele.

Kaž dźiw Boži je, ſo tu ſ zyła hiſchcże ßmy, a ſo ta mała kupa Sſerbowſtwa wot nawalnych żołmow Němzowſtwa dawno hižo pózrjeta njeje. Widomnje je Boża ruka ſ nami.

My płakachmy, hdyž naſchi najßławniſchi wodźerjo wot naß dźěchu a měnjachmy: „Nětk je kónz. Cżi ßu njeſarunajomni.“ My ßo wopuſchczˊeni cżujachmy, hdyž naſcheho luda najßwěrniſchi ßynojo ſahe do rowa padnychu, ale, hdyž woni wot naß dźěchu, jedyn njewumrje, ale woſta, kajkiž bě, wczˊera a dźenßa a wěczˊnje tón ßamy: Immanuel!

Bóh je ſ nami, wjedźe naß.

K njemu horje ßo naſch ßerbſki dom ſe ßwojej cżeŕwjenej tſěchu ſběha, kaž chzył ſchkit pola njeho pytacˊ. Bóh budże dale ſ nami; jenoż ſhrabajmy ßo ſe ſpanja, wotſchaßnmy wſchu duchownu womoru a ſaſtupmy ſ młodoſtnej horliwoſczˊu do narodneho dźěła!

Sſerbſki ludo a jeho ſtawy, wy ſtari a młodźi, wy rólnizy a ratarjo, wy ſdźěłani a wucżeni, Evangelſzy abo Katholſzy Sſerbjo, wy, kiž macże waſch dom bliſko ſkałow a łěßojtych horow abo w delanſkim kraju, wy, kiž macże we Łużizy ßwój ſtatok abo kiž ſcże ſdała dźenßa domoj pſchiſchli a kiž wy, kaž Iſraelſke dźěczˊi ßwój Jeruſalem a templ, tak ßwoje Sſerbowſtwo ſapomnicˊ nochzecże, budźmy wſchitzy pſches jene we wſchěm, ſchtož nam nuſne je, Sawdajmy ßebi w duchu nětk ruzy ſa to ßwjate ßlubjenje, ſo chzemy kóżdy na ßwojim měſcże bycˊ a woſtacˊ pobożny, kraloßwěrny, wótczˊinſzy ſmyßleny Sſerb! Potom budże ßo dopjelnjecˊ, ſchtož tam na ßerbſkim domje jako wěſchczˊenje ſa naſch pſchichod pißane ſteji:

Tracˊ dyrbi Sſerbſtwo, ſawoſtacˊ
A ßerbſka khorhoj ſmahowacˊ.
Dońż żadyn jaſyk hiba ßo,
Tracˊ dyrbi naſche Sſerbowſtwo!

S **Wulkich Debßez.** Sańdźenu njedźelu rano wokoło 1 hodź. ſ bróżnje tudomneho żiwnoſczˊerja Gödana woheń wudyri. Se ßłomu kryte twarjenje, w kotrymž ßo 60 kop żita, ßłoma, ßyno,

nětkotre wosy a wschelaka rólna a hospodarska nadoba khowachu, ßo do cžista spali. Mnohe ßußodne se ßkomu kryte twarjenja budźichu we wulkim strasche byle, hdyž budźische wětsik na sboże wot nich k polnozy njedul. Hižo psched dwěmaj lětomaj slóstniska ruka spyta, Gödanez brózeń s wohnjom sniczicz, tola běchu tehdy ßußodźa pkomjenja s cžaßom podußyli. Nastata schkoda ßo se sawěscźenjom saruna. Na haschenje bě 7 ßykawow pschijěko.

S **Wulkich Debßez.** Satraschne puki sańdźenu njedźelu w tudomnym pólnym hrodźiku padachu. Někotrym měschczanam, kotsiž ßo tam pschejara wupjerachu a herjekachu, kožu khětro wuklepachu. Jenemu s nich běchu stawy tak pschemorskali, so njedaloko korczmy do pschěrowa padże. Dokelž njemóżesche stanycz, jeho dwaj towarschej do Budyschina po dróżku běżeschtaj, s kotrejž je ßo domoj dowjesł.

S **Khembjerka.** Sańdźenu njedźelu wjeczor je ßo we Wernerez skali skakarska buda wotpalika. Někajki slóstnik je ju sapalił, mjes tym so Khembjerkska ßykawa we Wulkich Debßezach woheń haschesche.

S **Dźěžnikez.** Hdyž schtwórtk rano żelesniszy dźěłaczerjo po żelesniszy na ßwoje dźěło dźěchu, ßo njemało dźiwachu, hdyž na dobo blisko żelesniskeho mosta, psches kotryž ßo s Dźěžnikez do Delnjeje Hórki dele khodźi, na koliji wós s dwěmaj konjomaj wohladachu. Na wosu kruwa stejesche a prědku pohoncz ßedźo spasche. Hdyž spanza, wěsteho B. s Dobrusche, wubudźichu, njemóżesche wón wopschijecz, kak je mohł se ßwojim sapschahom po żelesniszy jěcz. Jenož na to móżesche ßo dopomnicz, so bě rano w jenej korczmje pobył. S wulkim sbožom je, so njeje runje schtwórtk rano lokomotiwa s Budestez do Budyschina jěła; hdy budźische wona kaž hewak tule jěsbu cžiniła, budźische ßo mohło njewobliczomne njesboże stacz. Saspaneho pohoncża drje khětro pokhostaju.

S **Maleschez.** Sańdźenu njedźelu wuswolichu ßo do nascheho zyrkwinskeho pschedstejiczerstwa k. kubleŕ Wicźas-Delnjohorczanski sa Delnju Hórku, k. kubleŕ Ssykora-Maleschanski sa Maleschezy, knjes kowarski mischtr Domaschka-Plußniczanski sa Plußnikezy. Nětko ma kóżda naschich woßadnych wßow po jednym sastupjerju, Maleschezy dweju. Wscho hromadże ßu scheszczo, kotsiž ßu wschitzy Sserbjo pódla tsjoch sastupjerjow knjezich dworow.

S **Njeßwaczidła.** Kermuschu je sa naschu mkodźinu woßebite wjeßele, ßo na karußelu powjerczecz. Hižo na 20 lět ßo naschu kermuschu tón ßamy karußell staja. Kaž pak wscho druhe na ßwěcże, ßu tež karußelle sachodne a, hdyž ßu dokho doscz ßłużike, padaju kaž prochnawe schtomy. Hižo psched nětkotrymi lětami ßo ras karußell saczumpa a padże. Lětża na stareho pachoła saßo padawa khoroscz khodźesche. Runje hdyž ßo czrjóda dźeczi a mkodych ludźi s nim wjercżesche, ßo wón skama. Dokelž bě wobßwětlenje khětro schpatne, nětkotryżkuli njewjedźesche, schto bě ßo tu skliboriło.

S **Lemischowa.** Njedźelu wjeczor wokoło $^1/_2$9 hodźin je ßo se ßkomu kryty hosczenz, kublerjej a hosczenzarjej Mětaschej ßluschazy, s wohnjom do procha a popjeła pschewobrocźił. S czim je woheń nastał, njeje snate. Powschitkownje ßo měni, so je ßo se slóstniskej ruku salożił.

S **Wulkeje Dubrawy.** Jedyn s naschich wobydlerjow, knjes Wuschik, wojak pola telegrafoweje kompanije, dosta wczera pschikas, so ma ßobu do wójny we pokodnischej Afriży pschecźiwo czornocham czahnycz. Wón je żenjeny a ma hižo pschichodnu ßriedu ßwojim pschiwusnym Bożmje prajicz.

S **Budestez.** Po namołwjenju někotrych woßadnych bě ßo sańdźenu njedźelu wjeczor k czesczi knjesa duchowneho Noweho, kotryž ßo po dwělětnym żohnowanym skutkowanju wot naß wotßali, w tudomnej radnej pinzy ßwjedźeńska wjeczeŕ wuhotowała. Na nju běchu ßo ßobustawy zyrkwineho pschedstejiczerstwa, woßadni wuczerjo a někotsi pschecźeljo a czesczerjo knjesa Noweho seschli. Rjane, kraßne a wschitkim wobdźělnikam njesapomnite hodźiny tónle ßwjedźeńk poskicźesche, a we mnohich wunjeßenych pschipitkach luboscz a poczeszenje, kotrejž knjes duchowny Nowy we woßadże wużiwasche, na jimaze waschnje wustupowaschtej. Se ßwědomitym dopjelnjenjom ßwojich duschepastyrskich pschißkuschnoscżow, a se ßwojimi duchownje hłuboko pschemyßlenymi prědowanjemi, runje kaž s dobywazej pschecźelnoscżu ßwojeho zykeho waschnja je ßebi wón w naschej woßadże trajny pomnik stajił. Njech ßo hischcże pschispomni, so je pschi tejle składnoscżi sběrka, wot knjesa fararja Domaschki sa naschich wojowazych bratrow w krótkowjeczornej Afriży posbudżena, 34 hr. 65 np. wunjeßła. Se żanym njelubym ßkowom ßo njesmucźiwschi ßo rjany wjeczor skónczi. Nasche sbożopschecża knjesa Noweho do jeho noweho statoka pschewodźeja. Njech ßo wschě wuprajene nadźije a sbożopschecża dopjelnja, a njech Bóh luby Knjes jeho skutkowanje w Ketliczanskej woßadże na to ßame waschnje kaž tu żohnuje.

S **Bukez.** W dnjach wot 22.—24. okt. wotměwasche ßo tudy w Heimrichez hosczenzu ßadowa wustajeńza. Mnosy ßadarjo nascheje wokoliny běchu ßwój ßad na wustajeńzu pschiwjesli. We wulkej liczbje běchu wustajene jabłuka, kruschwy, worjechi wino atd. Dokelž běchu mnosy pscheczeljo ßadarstwo rjane dary nadałe, móżesche ßo wulka ßyła wustajerjow sa nahladny ßad mytowacz. Póndźelu wjeczor skónczi ßo wustajeńza s pschednoschkom dr. Bruggera s Budyschina wo wuwużitkowanju ßada.

S **Brěsy.** Lětusche cżopke a ßuche wjedro je swěrinje jara hojiło. Kaž wschudże druhdże, je ßo wona też tu njeßměrnje pschisporjała. Hdyž ßo sańdźenu póndźelu na tudomnych leżomnosczach hońtwa wotmě, psched hońtwarjemi swěrina s tajkimi hromadami cżekasche, so bě lědma móżno ju dotsělecz. 2 ßornje, 80 sajazow, 20 kaniklow, 5 kurwotow a 30 bażantow ßo se ßmjertnym wokojom mori. Schtóż by měnił, so je nětko pola naß swěrina rědka, by ßo mylił, woßebje sajazow hischcże zyle stadła wokoło běhaju a na polach schkodu cżinja. Lońsche lěto bechu pschi hońtwje 3 ßorny, 10 bażantow, 6 kurwotow a 30 sajazow potsěleli.

Se **Ssmjeczkez.** Nascha maka ßerbska woßadka njeje sapomnjena wot ßerbskich kk. duchownych. Saßo je ßo nam powjescz dostała, so też lětża w nasymskim cżaßu k nam ßerbski kn. duchowny s woporniwoscżu a luboscżu pschińdże, so by nam ßerbski prědował a Boże wotkasanje w macżernej rěczi wudźělił. — 24. njedźelu po ßwjatej Trojizy, to je **13. novembra,** njedźelu do pokutneho dnja, pschińdże, dali Bóh, knjes duchowny Voigt s Hodźija a smeje rano we **8** hodźinach ßerbsku spowjedź s Bożim wotkasanjom, $^1/_2$**9** ßerbske prědowanje a $^1/_2$**10** němske prědowanje. Duż my Sserbjo, wopokasajmy ßo dżakowni a pójmy s blisca a s daloka na nasche rjane ßerbske Boże ßłużby!

S **Lubija.** Hižo psched nětkotrymi njedźelemi najeńk měschczanskeho kubła Drobisch pytny, so jeho kruwy khromje khodźachu a so bolosce czerpjachu. Sawołany lěkaŕ hnydom spósno, so bě ßo kruwom do scżehnjow sadnjeju nohow s nożom kałało, a so běchu ßo rany s koßmami a hlinu pschikryłe. Dokelž staj w kruwarni jenož wyschschi schwajzaŕ Werner a schwajzarski wuczobnik Fitze wobkhadżakoj, móżesche jenož jedyn s njeju winik byczi. Wobeju ßu teho dła sajeli. Na wyschscheho schwajzarja ßo woßebje teho dła hrěscha, dokelž je ßo jemu psched 7 njedźelemi ßłużba wupowjedźiła, a dokelž je ßo skót psched nehdże 4 njedźelemi sranił.

Se **Shorjelza.** (Khostanska komora.) Dźěłaczeŕ Hermann Rola w Daschkach njemóże ßo paduschneho hońtwarjenja wostajicz. Lětża w meji hakle je wón pokdra lěta khostanja dła paduschneho hońtwarjenja wotpokucźił. Hdyž pak bě ßo do ßwojeje ßamotneje khěżki w Dażkach wrócźił, ßo tamnischi hajnik bórsy wokow dohlada, kotrež bě něchtó sajazam powlekł. Hajnik hnydom na Rólu hudasche a bě prawje hudał. Sslědy nohow pola wokow a měch sajeczich koßmow, kotrež w Rólinej khěżży nadeńdżechu, jeho winu dopokasachu. Ssudniży Rólu s nowa k jastwu na 2 lěcże saßudźichu a jemu cżeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

S **Cżorneho Khołmza.** Schtóż njeje sa wjele lět naschu wieß wjazy wohladał a ju nětko wopyta, ßo njemało pscheměnjenjam dźiwa, kotrež ßu ßo tam w běhu cżaßa stałe. Twarjenja ßu wjele wjetsche a rjeńsche natwarjene, pó czmje ßo wieß kaž město s latarnjemi wobßwětła, a bliżschi cżaß ßnadż budże ßo też zyke wobydleństwo s dobrej wodu sastarowacz, kotruż ma nowy gmejnski wodowód podawacz. Nasch nětczischi gmejnski pschedstejiczeŕ, knjes Pjetschik, je ßebi pschezo na to myßlił, kak by Cżornokholmczanam żiwjenje pschijomnische cżinił.

S **Rychwałda.** W ßußodnym Wunschowje ßu wóndano skażeneho pßa morili. We wokolnych wßach dyrbja ßo teho dła hacz do 19. dezembra pßy sawjeracz.

Se **Sslepeho.** Pschi wulkej knjezej hońtwje ßu 74 sajazow, 44 kaniklow, 1 ßornika, 5 kurwotow a 1 ßowu satsělili. Druhe lěta je hońtwinski nadobytk hischcże ßnadnischi był.

Přilopk.

* (Dźěczo skónzowała.) W Eckersdorfje w Hornjej Schlesynskej tele dny lěkarja k ßłużobnej dżowzy hosczenzarja Rösnera sawołachu, kotraż bě cżeżko skhorika. Pschepytanje dopokasa, so bě holza potajnje porodźiła. Hdyž bě s wopręda podarmo prěła, ßo na poßled wusna, so je dźěczo na kubi skhowała. Sa cżełom pytajo, jo bórsy wußlędźichu. S pschepytanjom je ßo wupokasało, so je ßo dźěczo żiwe narodźiło, a so je jo jeho macź najskerje sa-

dußyka. Holza je ßmjercź khora a njehodźi ßo teho dla pscheßkyschecź.

* Semjerżenje je njedźelu w Norwegiskej a poknóznej Schwedskej bylo. W zyrkwjach ßo ſ nim kemscherjo wuſtróżichu. W Strömſtadu ßu ßo nětkotre wyßoke wuhenje powalike; w Hjo ßu ßo ßwißle jeneje zyrkwje wobschkodźike. Murje wjele khěżow ßu ßo rospukale.

* Żona kralowskeho rentskeho mischtra w Stalupónenje je njedźelu ßwojej dźěsczi skónzowała a je ßebi potom ßama żiwjenje wsacź spytała. Rano 1/2 6 hodźin ßkużobna holza cźěle dźěsczow a cźežko sranjenu żonu, kotraż pak bě hischcźe żiwa, wohlada. Żona, kotraż bě ßebi prawu nohu rosraſyła a nop a rjap cźežko wobschkodźika, móżesche hischcźe wupowjedacź, schtoż bě ßo ſtako. Wona bě dźěsczi na lubju tſi poskhody wyßokeho doma donjeßła a jej na pleſtrowany dwór dele cźißła. Potom je ßama do hłubiny skoczika. 2 1/2 létny hólczk je ßebi schiju a rjap ſlemik, druhemu, hakle 3 dny ſtaremu dźěsczu je ßo nop rosraſył. Dźěsczi ſtej hnydom morwej byłej.

* (Pſchekſchiwjerja saßłapili.) Sskużobnika zentralneje banki němſkich nalutowarnjow, Jennera ſ Wina, kotryż je 12. sept. 235,000 krónow pſchekſchiwił, ßu we wobydlenju fotografy Beuchbuchnera we Winje ſajeli. Pjenjesy pſchekſchiwiwſchi bě Jenner pěſchi pſches make delnjoawſtriſke wßy pucźował. Wón wodnjo pod hołym njebjom w huſcźinach abo někajkich khowankach ſpasche. W nozy by wón pucźował, a hdyż by jeho hłód cźwilował, by wón do wotleżanych korcźmow ſchoł, w kotrychźż by powjedał, jako by w tamnych ſtronach doma był. Wón bórſy ſpósna, ſo njebudźe móz k krajnym mjeſam dóńcź; pſchetoż wſchudźe wón wo Jennerowym pſchekſchiwjenju powjedacź ßłyſchesche, a w nowinach polizija ſa nim ßlědźesche. Duż ßo Jenner do Wina wrócźi a ßo rosßudźi, ßo ßwojemu pſchecźelej Beuchbuchnerej dowěricź. Dokelż Beuchbuchner doma njebě, ßo wón jeho żonje wusna, a ta jemu hoſpodu a żiwnoſcź da. Hdyż Beuchbuchner domoj pſchińdźe, wón Jennera dale w ßwojim wobydlenju wobkhowa. Nětkole chzyſche Jenner do wukraja cźeknycź, dokelż bě jemu broda narosła, ſ kotrejż bě ßo cźežko ſpósnajomny ſcźinił. Krótko prjedy hacź jeho ſajachu, bě ßo wón hižo wjecźor na drohu ſwěrił a ßebi nowe wobleczenje kupił. Jako ßobuwinikow je polizija wěſteho Gottſteina, Beuchbuchnera, Leopolda Schödela, Franza Schödela a Flicka ſajała. Flick bě ſ pſchekſchiwjenych pjenjes 136,000 krónow ſ poruczenjom doſtał, ſo by je do jeneje banki w Ruſkej ſapołożił. Wón pak to hnydom njecźinjeſche, ale bě ſ kranjenymi pjenjeſami wjeßeły żiwy. Sso ras ßłódkeho wina napiwſchi wón jenemu prjedawſchemu pſchecźelej praji: „Pij, pſchecźelo, ja wſcho ſapłacźu, ja dźě mam pjenjesy wot Jennera.“ Dobry pſchecźel to ſchtoż bě jemu Flick dowěrił, poliziji wojſewi. Jenner je po ſdacźu pſchekſchiwjene pjenjesy na wſchelake městna ſkhował. Hacź dotal ßo hischcźe njejßu wſchě khowanki wußlědźike.

* (Morbarſtwo.) We Winje ßu we wobydlenju Kleinez mandźelſkeju, kotreż bě zyły tydźeń ſamknjene, je wotamknywſchi pod kanapejom cźěło jeneho něhdźe 50 létneho muża namakali. Na cźěłu ßu rany, po kotrychźż ßo ßudźi, ſo ßu chzyli cźěło na cźaſcźe rosrubacź. Polizija je bórſy ſkónzowaneho jako khudźenſkeho radźicźela Ssykoru wußlědźika. Ssudniſki lěkaŕ je ſpósnał, ſo ßu jeho ſadajili. Po wſchěm ſdacźu ſtaj Kleinez mandźelſkaj mordarſtwo ſkucźikoj. W Ssykorowej draſcźe ſtaj klucźe jeho wobydlenja a pjenjeżneho khamora namakałoj. Tón ßamy dźeń wjecźor, na kotrymż bu Ssykora ſkónzowany, je Kleinowa żona do Ssykoroweje khěże ſchła. Wona bě tam ßwědomna, dokelż je něhdy pola Ssykory wjele wobkhadźała a ßo pſchi tym jako jeho cźeta wudawała. Wobydlenjowe durje wocźiniwſchi wona wſchě hotowe pjenjesy, ſtatne a hódnoſtne papjery a nalutowanſke knižki rubi a ßo ſ nimi wotßali Kleinowa je na ßudniſtwje ſnata wobſchudźerka a hižo wospjet khoſtana.

* (Pſchekſchiwjeŕ ßo ſatſělił.) We Winje je ßo tele dny rěcźnik Herz ſatſělił. Jeho ſawoſtajenſtwo pſchehladujo wußlědźichu, ſo je wón wjazy dyżli milijon krónow dowěrjenych pjenjes pſchekſchiwił.

* (Njeſboże na żeleſnizy.) Na Mißouriſkej żeleſnizy w ſjenocźenych ſtatach poknózneje Ameriki je jedyn tworowy cźah do jeneho ludźazeho cźaha ſajěł. Lokomotiva ludźazeho cźaha ßo pſches tender do ludźazych woſow ſahna. Wſchitzy pucźowarjo w tymle wosu ßo pak morichu, pak ßo ſranichu. 33 woßobow je ßo ſamjatko, 30 ßo ſranikło.

* Veſuv pola Neapla ſ nowa lavu (żahle błóto) pluwa a kamjenje wumjetuje. Wyſche dwórniſchczo groczanopowjaſoweje żeleſnizy na horje je ßo ſpaliko. Mjes wumjetanymi kamjenjemi je jedyn, kotryż 360 zentnarjow waži. Lava njepſchestawajzy po horje dele běži a ſtajnje je buchot ſ hory ßłyſchecź. Wobydleŕſtwo pod horu je ßo nabojako.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Schoßarja H. J. Lorenza w Klukſchu k jaſtwu na dwě njedźeli saßudźichu, dokelż je wón ſpytał jenej robocźanzy, ſ kotrejż bě wobkhadźał, płód wotehnacź. Wón bě, hdyż bě jemu żónſka powjedała, ſo je ßamodruha, do Kölna wěſtemu Harritzej pißał, ſo by jemu wotcźěrjazy ßrědk póßłał. Tónle ßrědk wón njedoſta, ſa to pak jeho do ßudniſkeho pſchepytanja wſachu. Poſdźiſcho ßo wukopa, ſo jeho luba ſ zyła njeje ßamodruha była.

Hakle 1. meje ſ khoſtarnje puſchcźeny, hižo 11 krócź khoſtany 36 létny pohoncź Max Klingſt w Budyſchinje bě 10. ſeptembra rěſnikej Schäferej ſ Jenkez jěſdne koło kradnył. Rjepołěpſchomneho paducha k khoſtarni na 2 1/2 léta saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 6274 hr. 12 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 44. léta 1904 hižo kwittowane:

Delanska patentna komisija (585,51 hr.): 2 hr. 5 np. Wučeŕ Žemr za tołmačowanje wuswědčenja 1 hr. = ... 3 hr. 5 np.

Hromadźe: 6277 hr. 17 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Hana ſwudowjena Sommerka

k wjedźenju dawa, ſo wona nětko bydli

w reſtaurantu „Gambrinus“

na kamjeńtnej haßy po 1 ſkhodze pſchi ßwinjazych wilach

a ſo je ſ noweje haßy cźißko 6 wucźahnyła.

Maßeurina ſa żony a khory dźěcźi.

Rěcźi ßerbſki.

S napſchecźa theatra.

Panorama — dwórſki liſerant.

Tónle tydźeń wot **30. oktobra** — **8. novembra** kraßnje pucźowanje

pſches Puſterſki doł w Tirolu.

Najpodwolniſcho pſcheproſchuje

Zykluß 429. **W. Riedel.**

Spěwarſke

ßerbſke a němſke, jednorje a woßebnje ſwjaſane wot 2 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Drjewowa awkzija.

Pónjelu 31. oktobra 1904 ma ßo dopołdnja wot 9 hodźin na drjewiſchczu **kublerja Rjele** bliſko **Klětneho** na městnje ßamym

něhdźe 300 rm. ſchcźěpow,
= 300 = kuluchow,
= 300 = hałoſateho drjewa,
= 40 ſahonow walczźiny,
= 40 = pjeńkow,

ſ wuměnjenjemi, do awkzije woſjewjomnymi, na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Žitawſki drjewowy kontor.

Pech a Rohloff.

Žane podražowanje! Woprawdźity präparat!

Na Budyſkim tſělniku
wuſtajeńza hobrſkeje wjelryby

ſo njedźelu 30. oktobra wotewri a budźe wſchědnje dopołdnja wot 10 hodźin hacź do 10 hodźin wječor wočinjena.

Njedźelu na kemſchenju ſamknjena.

Najwjetſcha wuſtajeńza ſwěta.

(Wědomoſtne pſchednoſchki wo „wjelrybach a jich kojenju.“) Wuſtajena ryba je 22¼ metra dołha. Žadyn koſćowc, ale doſpołnje bjes wonjenja pſchihotowana wjelryba. We wulkej woſebitej wuſtajeńzy ſo delfiny, žrawizy, pilate a druhe ryby, präparaty wjelrybow a ſtarſche a nowſche brónje ſa kojenje wjelrybow pokaſuja.

Saſtupny pjenjes: 1. měſtno 30 np., 2. měſtno 20 np. (hromadźe ſ woſebitej wuſtajeńzu.) Doplaćenje ſo nježa.

Ernst Schenk

krawſki miſchtr

na ſukelnſkej haſy 1 w **Budyſchinje** pſchi žitnych wikach ſo ſwojim **ſerbſkim krajanam k ſchiczu wſcheje mužaceje draſty** porucža. Sa wubjerne modne dźěło a dobre ſedźenje ſo rukuje.

Čeſćenym Sſerbam w Budyſchinje a wokolnoſći najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ſym

dźěłarnju pſchedeſchćźnikow

wjele lět ſ firmu

H. M. Schmidt

na hłownym torhoſchću w Budyſchinje wobſtejazu, pſchedewſak a 1. oktobra ſ nowa wotewrił.

Sſo na dźěłanje pſchedeſchćźnikow a pſcheſłóńcznikow wuſtejo, budu ſo pilnje prózowacź, ſo bych mje počeſćowazym kupowarjam derje, płaćiſny hódno a ſpěſchnje poſłužał.

Bohaty wubjerk žiđźanych a połžiđźanych tkaninow, kijow a garniturow mi móžne čzinja, kóždu ſkaſanku hnydom, kajkaž ſo žada, ſdźěłacź.

Sa někotre hodźiny ſo pſchedeſchćźniki ſ nowa počahuja a porjedźeja.

S wubjernym počeſćowanjom

Heinrich Henker, pſchedeſchćźnikaŕ.

Towaŕſtwo Sſerbſkich Burow.

Wubjerk ſměje ſhromadźiznu **ſobotu 5. novembra** dopołdnja w **11** hodźinach w hoſćenzu **„Słoteho ſłónza“** w **Budyſchinje,** (w ſadnej ſtwi.)

Sſo proſby, ſo bychu wſchitke poboćne towaŕſtwa ſaſtupnikow póſłałe. Hoſćo ſu witani.

Najpodwolniſcho pſcheproſchuje

Hłowne pſchedſydſtwo.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ſwinjom, wotroćzkow, pohonćzow, wolazych a dźěłaćeŕſke ſwójby pyta pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ſchulſkej drózy čzišło 7 ſ napſchećźa měſchćańſkeho theatra.

Ssylna **ſłužobna holza** do kuchinje ſo k 1. jan. w hoſćenzu „běłeho konja“ w Budyſchinje pyta.

Dójki, ſłužobne holzy, dźowki, ſłužobne dźowki, tajke k ſwinjom, pohonćzow, wotroćzkow, dźěłaćeŕſke ſwójby, tſećzakow a wolazych ſ wulkej mſdu do tudomnych a Draždźańſkich ſtron hnydom pyta **Schmidtowa** na ſukelnſkej haſy 24 po 1 ſkhodźe.

Holza, kotraž ma luboſcź k dźěćzom, ſo k 1. dezembrej w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach čzišło 34 pyta.

W **Małſzezach** je **khěža** čzišło 6 ſ 3 kórzami pola a kuki hnydom ſe ſwobodneje ruki na pſchedań.

Bukečanske serb. tow.

změje njedźelu za tydźeń 6. novembra swoje prěnje zymske posedźenje. Přednošk je dobroćiwje přilubeny. Wo bohate wobdźělenje najpodwolnišo prosy.

Předsydstwo.

Hejtman,

roshladny, energiſki muž, kiž ſam pilnje dźěła a ſebi wſcho derje ſawjeſćź wě, a kotrehož žona ſkót derje wothladuje a w hródźi ſwoju wěź wuſtrojuje roſemi, ſo na jene **ryčzerſtwo pola Kamjeńza** 1. dezembra t. l. abo 1. januara 1905 pyta. Jenož tajzy, kiž maja najlěpſche wopißma njech ſo w redakziji Serbskich Nowinow ſamokwja a ſ dobom pſchiſtaja, kajku mſdu ſebi žadaja.

K 1. dezembrej ſtarſchu, ſylnu, čziſtu ſłužobnu holzu pyta mandźelſka rěčznika Weſſera w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 16.

1 knježi pohonćz, 1 rólny pohonćz

ſo k nowemu lětu 1905 pytataj na **knježi dwór w Debiſchkowje** pola Hodźija.

Sſylne konje

kupicź pytataj

Emil Pötſchke & Co.

na Moltkowej drózy 1a.

Nataŕſki ſchuleŕ

móže hiſchće dobru penſiju doſtacź na ſwonkownej lawſkej haſy 22.

Dźak.

S tutym ſ wjeſelokoſću wuſnawam, ſo je mje knjes hojazy magnetiſeur **H. Thomas w Budyſchinje** na ſukelnſkej haſy 1 po 1 ſkhodźe pſchi žitnych wikach (prjedy J. Wünſch) ſe ſwojim lěkowanjom wot mojeho ſaſakleho wutrobineho a čzuwoweho (nervoweho) čzerpjenja wuſwobodźił. Po ſchěſćź magnetiſazijach ſym ſo ſaſo k dźěłu khmany ſčzinił.

Moja adreſa je pola knjeſa Thomaſa ſhonicź a ſym ſwólniwy, ſam wſcho dalſche wukaſacź.

Č..... 14. oktobra 1904.

D. pakowaŕ.

Wutrobny dźak

wſchitkim tym praju, kotſiž ſu po wohnjowym njeſbožu, kotrež je naju 27. meje w Kſchiwej Borſchći potrjechiło, ſ darami podpjerali, woſebje pak ſo knjeſej kublerjej Panachej a mandźelſkej a teho runja knjeſej gmejnſkemu pſchedſtejićerjej Skopej dźakujemoj. Bóh luby knjes chzył wſchitkich ſa namaj wopokaſanu dobrotu bohaćze žohnowacź a jich pſched podobnym njeſbožom ſwarnowacź.

Handrij Winkler a mandźelſka.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

ma **póndźelu (reformaziski swjedźeń)** popołdnju w 4 hodź. swoje **měsačne posedźenje,** na kotrež wšě sobustawy należnje přeprošuje

předsydstwo.

(K temu čzišłu pſchiloha.)

Pschiloha k czißku 44 Serbskich Nowin.

Ssobotu 29. oktobra 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

24. oktobra 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	64—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	59—62
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	—	50—53
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	64—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—35	58—62
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—30	54—56
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	27—28	50—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—62
3. žnadnje pizowane	28—30	52—55
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—48	70—74
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	65—68
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhiženjow w staroby hacž do 1¼ léta	44—45	57—58
2. mjaßne	42—43	55—56
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	52—54

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2362 měchow.	W Budyschinje 22. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 27. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenża běła	9	—	9	13	8	82	9	12
" žołta	8	53	8	70	8	41	8	71
Rožka	6	75	6	88	6	50	6	75
Jeczmjeń	7	75	8	—	7	—	8	—
Wowß	7	10	7	40	6	50	7	20
Hróch	9	50	10	50	10	—	11	—
Woka	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	11	—	15	—	14	—	16	—
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	80	2	90	2	50	2	80
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Sžyno 50 "	4	50	5	50	4	—	5	—
Ssioma 600 "	20	—	25	—	19	—	23	—
Prožata 1042 schtuk, schtuka	4	—	13	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	30	5	75
Rjane wotruby	—	—	6	—	5	80	6	25
Pschenični gris	—	—	6	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 18 np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 75 np. hacž 8 hr. 85 np., rožka wot 6 hr. 80 np. hacž 6 hr. 86 np., jeczmjeń wot 8 hr. — np. hacž 8 hr. 25 np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach 15 hr. 30 np. hacž 15 hr. 50 np., žołta 14 hr. 48 np. hacž 14 hr. 79 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 10 hr. 85 np. hacž 11 hr. 20 np

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

20. oktobra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 6 hr. 85 np., pschenża wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 63 np., jeczmjeń wot 7 hr. 40 np. hacž 7 hr. 90 np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacž 7 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., žyno 5 hr. — np., běrny 3 hr. 50 np., ssioma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 3 hr. — np.

Wjedro w **Londonje** 28. oktobra: Mhła.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smje 22. njedželu po žwjatej Trojizy **rano** w 7 hodź. duchowny Tyschet žerbsku spowjednu rěcź, ½9 **hodź.** farar Räda žerbske **a** w 10 **hodź.** němske předowanje. —

Reformaziski žwjedżeń smje rano w 7 hodź. farar Räda žerbsku spowjednu rěcź, ½9 hodź. duchowny Tyschet žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. — Zyrkwiny chor budże spěwacź: Knjeże, nasch kralo, kak kraßne Twoje mjeno. Psched zyrkwinymi durjemi budże kollekta sa samery Gustav-Adolfskeho wustawa. — Tydźenske sastojnske dźěła smje farar Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Max Waltar, Jana Khěžnika, fabrikarja na Židowje, ž. — Ernst Marczin, njemandź ž. w Jenkezach. — Felix Hermann Oskar, njemandź. ž. w Dobruschi. — Frida, Michała Kubizy, fabrikarja na Židowje, dź. — Margareta Wylemina, Bjedricha Hermanna Fietzy, fabrikarja na Židowje, dź. — Frida Hedwiga, Bjedricha Augusta Wuschita, kopornikarja na Židowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Arnoscht Jurij, Korle Augusta Henniga, kopisty na žudnistwje tu, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 20. oktobra: Bohußław August Jensch s Delnjeje Wjasońzy, we wokrjeżnej khorowni na Židowje, 69 l. 2 m. 12 d.

W katholskej wožadże: 21. oktobra: Marija Theresija swud. Burkhartowa rodź. Hajniz, w khorowni tu, 86 l. 5 d. — 22. Hilžbjeta, Franza Krautwursta, krawsteho mischtra tu, dź., 3 m. 20 d. — 23. Josef, Josefa Zimmermanna, pschedżerskeho mischtra tu, ž., 18 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

22. njedželu po žwjatej Trojizy smje rano ½8 **hodź.** duchowny Voigt žerbsku spowjednu wučbu, ½9 hodźin farar Kschižan žerbske **a** 10 **hodźin** němske předowanje.

Na Reformaziskim žwjedżenju smje rano ½8 hodź. farar Kschižan žerbsku spowjednu wučbu, ½9 hodźin duchowny Voigt žerbske a 10 hodź. němske předowanje. Na tym dnju budże žo psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo składowacź.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

22. njedželu po žwjatej Trojizy smje farar Domaschka rano ½8 **hodź.** němsku spowjedź, ½9 hodź. němske a 10 hodź. žerbske předowanje.

Na Reformaziskim žwjedżenju smje farar Domaschka rano ½8 hodźin žerbsku spowjedź, ½9 hodźin žerbske a ¼11 hodźin němske předowanje. Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo a jeho prózowanje sa evangelskich wěrybratrow w rosprošchenju składuje.

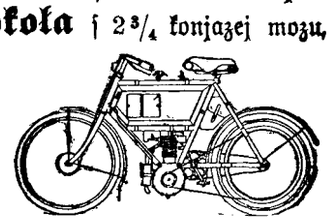

Rapidne jězdne kola

model 1904 žu najwutrajnische, najwěcźische, najkhmanske a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho cźaßa.

Jenoż fabrikske płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokola** s 2¾ konjazej mozu, se žamodźělazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyła wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drózy 10.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

znateje dobroscże

po najtuńschich płaczišnach najlěpschi poruczа

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow žo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy roseścźelu.

Drjewowa pschedawarńja, parny rěsak a hěblowarńja

we Wuhanczizach (Weigsdorf) pola Kumwalda.

Staroby dla mam myßle, bliżschi czaß ßwój rěsak pschedacź. So bych ßwój khětry wulki sklad **deskow, fostow, latow, lischenjow, schindźelowych deskow, hěblowanych a žłobjenych deskow, hraniteho drjewa po liscze a schlesynskeho tyscherskeho khójnoweho drjewa** wuprózdnił, wschitkich twarskich mischtrow, twarzow, tyscherskich mischtrow a pschetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych czinju. Njech nichtó tule pschihódnu skladnosćz njepschepuschczi, dokelž po kóždej ßo hodźazej placźisnje pschedawam.

G. A. Leuner.

Sa brylowpotrjebnych.

Khorla Scholta, optikus

pschi hłownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu, porucza **brylе** a **tłóczniki,** kotrež ßo jenož, sa wóczko ßo pschihodźaze, dawaju.

Barometry, thermometry, dalolowidy, lupy, ryßowadła, czitanske schkleńzy atd.

Saloženje wobkhoda 1856. Jědnacze krócź mytowany.

Swój wulki sklad

czrijow a schkórnjow

wschěch wulkosezow, s ruku dźěłanych, placźisny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

Rěczi ßerbski.

Libsch, ßudnisti aktuar św. ßł. na ßukelnskej haßy 34. na koßu s napschecza piwneho hroda. Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbraziske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wěży Telefon czißko 324.

Rěczi ßerbski.

Wobrasy

(bilby) ßo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s woblukom wobdadźa,

domowe žohnowanja a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k ßlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich placźisnach pola

Maxa Mütz

na bohatej haßy 11.

Konjaze deki,

dobry czorny lak

na konjazy grat tunjo porucza

C. A. Pietsch

pschi žitnych wikach 8

(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Kosaze koże,

howjase, czelaze, wowcze, tkhorjaze, konjaze, kaniklaze a sajecze koże, kaž tež wschě druhe koże po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11 s napschecza sloteje hwězdy.

Sa

nasymu a symu

poruczamoj:

Dźěczaze koschle s barchenta hižo po 40 np.,
žonjaze koschle s barchenta hižo po 1 mk.,
mužaze koschle s trikota hižo po 80 np.,
mužaze koschle s barchenta hižo po 1 mk.,
žonjaze kholowy s barch. hižo po 75 np.,
mužaze spódnje kholowy s trikota hižo po 95 np.,
rukawate lazy sa hólzow hižo po 90 np.,
rukawate lazy sa mužskich hižo po 140 np.,
khapy s wolmy, ßukna, plyscha hižo po po 35 np.,
soki, czistowołmjane, hižo po 50 np.,
schtrympy sa dźěczi hižo po 10 np.,
spódnje ßuknje s barch. hižo po 120 np.,
spódnje ßuknje s kalmuka po 90 np.,
spanske pschikrywy, pißane, po 150 np.,
barchentowe ložowe płachty, małe, po 40 np.,
barchentowe ložowe płachty, wulke, po 1 mk.,
zychi, hotowe seschite, po 225 np.,
wupjerki, hotowe seschite, po 225 np.,
ßłómniki, woßebje czežke, po 1 mk.

Schtrykowanska wołma

10 wschelakorych druzinow

woßebje tunja!

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Wobuczowa pschedawarnja
Heinricha Mohra
w Budyschinje
pschi zitnych wikach na rózku ßukelnskeje haßy
telefon 384 **telefon 384**
porucza ßwój **wulki sklad**
pjelsczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a stupnjow, hontwarskich, jesdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow,
stupnjow sa bal a towarstwo,
gumijowe czrije a gumijowe schkórnje,
czrije a schkórnje s drjewjanej póduschu,
filzowe stupnje a tosle,
hontwarske, jesdne a promenadowe gamasche
se ßukna, trikota, pißane a s czorneje koze sa hólzy, żony a a muzskich.
Nowosczl! Reformske gamasche,
teho runja wschě pomyßlne druziny stupnjow a schkórnjow sa żónske, muzskich, a dźeczi po snatych tunich placzisnach.
Stajna wustajeńza wschěch nowosczow w 5 wukladnych woknach.
Wobhladajcze ßebi je.

Th. A. Wällnitz
meblowa pschedawatnja
w Budyschinje
na ßukelnskej haßy 9.
porucza ßwój wulki sklad
drastnych khamorow
jenodurjatych a dwojodurjatych,
vertikow,
komodow,
schleńczanych khamorow,
jedźnych a wuczahanskich blidow,
sofowych blidow,
ložow
1, 1½ a 2 pschežnych,
matrazow,
sofow,
stolow,
schpihelow,
schpihelatych blidow a konsolow,
gardinskich, vitražowych a rulowskich żerdżow,
rosettow.
Najlepscha tworа.
Najtunische placzisny.

Margarinu!
najlepsche narunanje sa butru punt po 60 a 70 ny.,
porucza pschezo czerstwu
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Sslubjeńske listki
se slotym srjóstom
kaž tež w jednorym wuhotowanju
czischczi po tunjej placzisnje
Ssmolerjez knihiczischczernja.

Sprawne poßkuzenje!
Kurt Lehmann
mějeczel Reinh. Neugebauer
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 5
porucza ßwój wulki sklad
woßebnych mużazych
a
hólczazych swjerschnikow, jupow, wobleczenjow, kholowow, żupanow
(spanskich ßuknjow),
pódla teho:
rukawate koschle, spódnje kholowy, soki, rukajzy, ßlě atd.
po nadpadnje tunich placzisnach.

Kupujcze w kschesczijanskich khlamach
Otty Preussa
na zitnej haßy 4
mużaze a holczaze symske swjerschniki, mantle, jupy, wobleczenja, kholowy,
teho runja **żonjaze a holczaże żakety, khornarje a plyschowe jaki.**
Wulki wubjerk najtunscheje hacz do najwoßebnischeje drasty. Tež ßo po měrje schije. Wscho njeßměrnje tunjo. Najsprawnische poßkuzenje.

Mlóczenje s parnej maschinu
na msdu czini **Bóschiczanski knjezi dwór.**

Sa ſymſku potrjebu

mam tež lětża hobrſki wubjerk

ſwjerſchnikow,
jupow,
wobleczenjow,
jenotliwych kholowow,
jenotliwych žaketow,

} ſa mužſkich hólzow a dźěczi

na ſkładźe a tunje tkaniny nakupiwſchi wſcho po woſebje tunich płaczíſnach pſchedawam.

Jenož dobre dźěło. **F. Schleſinger** Wubjerny rès.

12 na bohatej haßy 12.

w Budyſchinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki ſklad hotowych
czrijow a ſchkórnjow
dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza.
Pſchedawaniſchczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, ſ napſchecźa ſtareje póſty

Po časowym hibanju

a po huſto ßłyſchanym žadanju naſchich cześcźenych wotebjerarjow ßo ſkožujo, ßmy ßo rosßudźili, naſchim cześcźenym wotebjerarjam hač do

pjeć

prozentow rabatta

pſchiſwolicź.

(Zokor a khofej niže 90 np. punt ſtaj wuwſataj.)

Płaczíſny a ſnate dobre druźiny kaž hač dotal.

Na kupjenje po 20 np. ßo lutowanſke ſnamki wudawaja.

Swojich česćenych wotebjerarjow prosymy, zo bychu tule poskićenku ſtajnje wužili.

Czaj (tej) najnowſcheho ſchczípanja je doſchoł.

Khěžorowa khofejowa pſchedawarnja

najwjetſcha khofejowa palerńja w Europje.

Pſchedawanſka filiala w Budyſchinje:

na bohatej haſy 5.

Th. A. Wällnitz

w Budyſchinje
na ßukelnſkej haßy 9
porucza ßwój wulki wubjerk
ſchtrympow a ſokow,
ſchtrykowanych a walkowanych,
hońtwarſkich lazow,
hotowe mužaze a ženjaze
koſchle,
barchent,
barchentowe
poſleſćowe
płachty,
ſpódnje kholowy,
wupjerki a zychi,
pjerje,
hotowe poßleſchcza,
wóſkowy barchent,
gumijowe pſchikrywy,
linoleum,
wiczne toſche.

Viſitne khartki

rjane kaž lithografowane,
czíſchczi ſpěſchnje
Smolerjez knihicźiſchczerńja.

Pospyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſczu ßym wjetſche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** czíßko 458 a 460, ſ czíſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ßo palazeju a **wubjerńe ßłodźazeju**

10 ſchtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 ſchtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pſchedawacź.
Proſchu, ſpytajcźe!

Ernſt Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka
na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Prima
jatwolij rowy
(Leberthran)
ſa ſtót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Mužaze kožuchi,

ženjaze kožuchi, mantle, žakety kóždeje faßony hotowe, jenož bjes poroka ßedźaze doma ſchiju a mam **tkaniny** na ſkładźe na wobhladanje. Kožuchi kóždy czaß pſcheſchiwam a je ſ nowym podſchiwkom a khornarjom wuhotuju.

C. E. Rinke,
kóžlarſki miſchtr na bohatej hußy 5.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 45. Sobotu 5. novembra 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Port Artur

chžychu Japanšzy 3. novembra, mikadowy narodny dźeń (mikado žo japanski khežor mjenuje) na kóždy pad dobycź. Po japanskich powjesćzach žu žo Japanšzy 14 dnjow dołho na woßudny dźeń pschihotowali, na kotrymž chžychu Port Artur mikadej jako narodninski dar pschepodacź. General Stessel njemějesche pak też tón krócź sa japanske pschecźa žaneho frošymjenja a jim k woli njeběsche. Wón Japanskich s nowa s krwawymi hłowami do jich lěhwa póßła. Wschědnje je Port Artur satraschny bombardement japanskich wobleharjow pschětracź dyrbjał. Na poßlednje japanske powjesćze s Port Artura žo hrósbnje poßkuchasche. Po nich běchu žo pjecźa naßypy ruskich wobtwjerdźenjow na Ježanskej, Anduschanskej a Pajuschanskej hórzy rostšélale, a ruske kanony, na nich sestajene, běchu žo pjecźa tak wobschkodźike, so je Rušzy njemóžachu wjazy k tšélenju muživacź. Spodźiwne jenož je, so Japanšzy njedźiwajzy teho njejßu Port Artur dobycź móhli. 3. novembra žu woni pjecźa wjazy ludźi shubili, dyžli pschi wschěch prjedawschich nadběhach.

Jendźelske nowiny „Daily Telegraf" žu wo wojowanju psched Port Arturom 3. novembra sćěhowazu powjesć s Čžifu dostałe:

Nadběhi na Port Artur žo njepschestawajzy čžinja. Bombardement je jaßnje jako howrjenje sdaleneho wichora pschez morjo hacź do Čžifu žłyschecź. 3. novembra japanšzy pěschzy Port Artur s tšjoch stronow nadběhowachu. Japanske łódźe pschistaw wusko wobstawja. Teho dla njeje žanych dowěrnych powjesćzow wo postupanju Japanskich wot tam wukhadźecź mohło. Też powjesćź, so žu Japanšzy wobtwjerdźenje Erlanschan dobyli, njeje wěry hódna. Na 5000 japanskich cźełkow na brjóžkach horow hižo wjele njedźel leži a powětr saßmjerdźuje. Njedostatk chirurgiskich instrumentow a žrědkow je s pschičžinu wulkeje mrětwy mjes sranjenymi. Jeli so Japanšzy njejßu swólniwi, sa jedyn dźeń 50,000 muži woprowacź, Port Artur też dźenža, dźeń mikadowych narodninow, njepadnje. Wobtwjerdźenja na Skotej Horje mohłe žame Japanskim dołho napschecźiwo stejecź, byrnjež byłe druhe hižo shubjene. Hłowna wěz je, so maja Rušzy dosć muničije a zyroby. Wschě prjedawsche nadběhi žo bjes žylneho podpjeranja artillerije čžinjachu, tón krócź pak žo nadběhi pěschkow se žobuskutkowanjom wschěch wobléhanskich kanonow pschewodźachu. Hacź runje žebi Japanšzy też dźenža wulkich nadźijow njeczinja, dha tola praja, so žu tón krócź jich pschiprawy na dobycźe Port Artura wulkotne. Jeli so žo dźenžnischi nadběh njeporadźi a jeli so žo nadźija njedopjelni, na Port Arturskich rospadankach japansku khorhoj stykнycź, žu Japanšzy rosžudźeni, Port Artur po prawidłownym waschnju wobléhacź a Ruskich wuhłódnicź.

Na pad Port Artura běsche poßlednje dny wschón žwět pschihotowany. S wobdźiwanjom teho dla wschě ludy wojowanja jeho rjekowskich sakitarjow wobkedźbuja. S Port Arturom je žebi ruske wójsko njeßmjertnu žławu dobyło. Sswětowe stawisny podobneje khroblosćze a smužitosćze njepomnja, kajkuž žu Rußojo w Port Arturje wopokasali. Psched njej też žława Sebastopola wobléhnje.

Byrnjež by Port Artur skónczńje padnył, wón je hižo žwój nadawk dopjelnił. Wón je 120,000 muži žylne japanske wójsko k žebi sputał, s kotrehož je 50 000—70 000 muži psched jeho naßypami padło.

Ruske baltiske łódźstwo najskerje po najkrótschim puczu, to je pschez Suezski kanal a Čzerwjene morjo, k rańschej Asiskej pojědže. Někotre ruske wójnske łódże žu hižo s Tangera k algierskemu brjohej wotjěłe. W Port Saidu psched Suezskim kanalom wuhlowe łódże na ruske łódże čzakaju, so bychu je s wuhlom sastarale.

Rusko-jendźelska papjerjana wójna skónczena.

Hischcźe psched někotrymi dnjemi jendźelszy ministrojo se žapatymi rěczemi Ruskej s wójnu hrožachu. Po powjesćzach jendźelskich nowin žo hižo zyłe jendźelske łódźstwo mobilisowasche. Połdra sta jendźelskich wójnskich łódźow dyrbjesche hnydom sa ruskim baltiskim łódźstwom, Port Arturej na pomoz jědźazym, wotjěcź a jo sniczicź. Krwawnje dyrbjachu žo czi tšjo Jendźelczenjo wjeczicź, kotsiž běchu žo morili, hdyž bě žo ruske wójnske łódźstwo blisko jendźelskeho brjoha psched nadpadom japanskich torpedoskich czołmow wobarało. Jendźelczanow snajazy ludźo wot wscheho spoczatka prajachu, so žu to wscho hołe hroženja. Jendźelczenjo jenož se žłabymi małymi ludami, kaž s burami, Kafframi, Indiskimi atd. wójny wjedu. Na ruskeho hobra pak jendźelski law jenož saruwa, so by jeho satraschił, žo s nim do wojowanja dacź, žo wón mudrje paße. Tak je też tón krócź było. Dla tšélenzy ruskeho łódźstwa psched jendźelskim brjohom žo se žaneje jendźelskeje kanony njewutšěli. Po namjecźe ruskeho zara mjesyludowy žud rosžudźi, hacź je ruske łódźstwo bjes pschičžiny we wobžaromnym błudźe do jendźelskich rybaskich łódźow tšélało, abo hacź je nusowane było, njepschecźelnych nadpadnikow wotrasnycź. Zar žam je pscheßwědczeny, so žu Japanšzy ruske łódźstwo pschi jendźelskim brjosy nadpadli. Jendźelskemu póßlanzej w Peterburgu, baronetej Hardingej, je wón prajił, so je pscheßwědczeny, so žo rosprawa Rožděstwjenskeho, admirala baltiskeho łódźstwa, psched mjesyludowym směrskim žudom jako wěrna spósnaje.

Jendźelczenjo nětkole wudawaju, so žu Rußojo w pjanosći žwoje žamßne łódże sa japanske měli a do nich tšéleli. Temu napschecźo pak admiral Rožděstwjenski wobkrucźa, so w bliskosći ruskich panzerowanych łódźow, s kotrychž žu žo japanskich łódźow dohladali, s zyła žanych ruskich torpedowych łódźow njeje jěło. So žu Japanšzy woprawdźe spytali, na ruske łódźstwo nadpad sczinicź, sa to też rosprawa kapitana danskeje briggi (mjeńscheje łódże) „Anny" žwědczi. Tutón je s Jendźelskeje k franzowskemu brjohej pschijěwschi powjedał, so je wón s wětrom nusowany był, žwoju łódź pschi jendźelskim brjosy sastajicź. Tam je wón widźał, so žo Japanšzy s jendźelskej parnej łódźu wjesechu a so sa nich rosbuchadła pschijachu. Jendźelczenjo njejßu žwoje cžinjenje potajeli. Wjele zusych je to žobu widźało.

So woprawdźe japanske torpedowe czołmy po połnóznym morju jěsdźa, to žo też s nowschimi powjesćzemi s danskich pschistawow wobkrucźa. Myßła pak žebi, so žu tam japanske łódże bjes wědomnja jendźelskeho knježerstwa pschijěłe.

S wopředka žebi Jendźelczenjo žadachu, so dyrbi dźěł ruskeho łódźstwa we Vigo psched schpanskim brjohom tak dołho czakacź, doniž směrski žud njeje wo nóznym podawku pschi jendźelskim brjosy rosrißał. Ssamo jendźelski minister Balvour bě psched sjawnej ludowej shromadźisnu wudawał, so dźěł ruskeho łódźstwa psched schpanskim brjohom hacź do wosjewjenja wußudźenja wostanje. Na tajke waschnje dyrbjesche žo na dlejschi czaž ruskemu łódźstwu njemóžne sczi-

nicz, Port Arturej na pomoz pschijěcz. Jendželeczenjo pak běchu saßo ßwoje plany bjes zara cžinili. Wo jendželske pschecza ßo njestarajo, je tón Rožděstwjenskemu poručził, so dyrbi zyke ruske łódźstwo bjes kombženja k rańschej Asiskej wotjěcz. To je ßo hižo stako. Jenož schtyrjo offizěrojo s ruskeho baltiskeho łódźstwa ßu ßo s jěßby wusamkli. Woni maja psches Schpanisku do Ruskeje pucžowacz, so bychu ßo posdźischo psched smerskim ßudom jako ßwědzy pscheßłyscheli.

Dalsche powjescze wo spytanym nadpadze na ruske baltiske wójnske łódźstwo.

Schtyrjo offizěrojo ruskeho baltiskeho łódźstwa, kotsiž ßu s Vigo se spěschnym cžahom do Peterburga wotjěli, wo nóznym podawku pschi jendželskim brjosy scžěhowazu rosprawu podadža:

1. Admiralej Rožděstwjenskemu je ßo na jěßbje wosjewiło, so ßo dwě parnej łódźi, pak tu, pak hinaschu krajnu khorhoj wutykujo, na morju pschi schwedskim brjosy wokolo bruczitej.

2. W tym wokomiku, hdyž ßo nadpad na ruske łódźstwo pschi jendželskim brjosy spyta, ruska transportska parna łódź „Kamczatka“ jaßnje dwaj torpedowaj cžołmaj wohlada. S dobom schkrowe telegrafiske apparaty na ruskich wójnskich łódźach wopraschenje, po s daczu s „Kamczatki“ wotedate, pokasowachu. Dokelž bě tole wopraschenje w njeswucženej formje sestajane, ßo na njo po wukasu admirala Rožděstwjenskeho njewotmolwi. Posdźischo ßo naschoni, so njebě transportska parna łódź „Kamczatka“ żaneho wopraschenja wotpóßłała.

3. Hdyž admiral widźesche, so chzetaj zusaj torpedowaj cžołmaj, s „Kamczatku“ signalisowanaj, ruske łódźstwo pschesczahnycz, wón pschikasa do njeju tšélecz. Dospołnje je njewěrne, so je ßo do rybaskich cžołmow tšélako, nawopak je było, hdyž ßu ßo rybaskich cžołmow dohladali, je ßo pschestako tšélecz.

4. Wěrno njeje, so je ruske wójnske łódźstwo ßwoje ßamßne torpedowe cžołmy ja japanske měko. Ruske torpedowe cžołmy běchu w tym cžaßu, hdyž ßo nózny nadpad spyta, hižo daloko w Lamanschskim kanalu pschedjěle. Wěrno drje je, so je 8 ruskich torpedowych cžołmow s Libawy wotjělo a jenož 7 do Tangera pschijělo. Jedyn torpedowy cžołm je pak ßo pschi danskim brjosy wobschkodźił a je ßo teho dla s lodolamakom „Jermakom“ do Libawy wróczo dowjesł. — Pschepytowanska komißija ßo najskerje w Hagu seńdże.

Psched Schaheskej rěku

ßebi hižo wot dweju njedźelow ruske a japanske wójsko napscheczo steji. Wschědnje drje ßo s wobeju stronow nadpady cžinja, a ßo s kanonami tšéla, tola tele bitwiczki nimaju wjetscheje ważnoscze. Powschitkownje ßo njeje poßledni cžaß niczo pscheměniło. Jenake mozy ßu s jenakej wutrajnoscžu tu na ßo srasyke. Schtóž najprjedy doßahaze poßylnjenje dostanje, drje dobudże. S dotalnym wojowanjom njeje ßo niczo wucžiniło. Rußojo ßu wjele japanskich, a na wopak Japanszy ßu wjele ruskich wojakow sesatšéleli a sakakali, tola żana strona njemóże ßo khwalicz, so je dobyła.

Ruske nowiny „Nowoje Wremja“ ßu 24. oktobra telegram dostake, w kotrymž ßo praji:

Na Japanskich ßu wóßomdnjowne nadběhi naschich wojakow na jich stejischcza mózny sacžischcz cžinike. Sebracze jich kanonow je Japanskich satraschiko. Spěschne zosanje Japanskich se Schachepu dopokasuje, so woni njemóża woheń ruskich cžežkich kanonow wudźerżecz. Wschě prózowanja Japanskich, ruske ßrjedźischcžo pschetorhnycz, teho runja bjes wuspěcha wostachu. Japanszy s nowa spytachu, Ruskich wobeńcz, tola tutón manever ßo njeporadźi, dokelž Ruszy pscheběhaju, schtož ßo njebě prjedy stako. Woni powjedaju, so japanszy offizěrojo wojakam wobkruczeja, so je „Port Artur hižo dobyty“, a so maja „Ruszy jenož 80 000 muži“. Jeczi dale powjedaju, so je se symu wjele japanskich wojakow skhoriko.

„Ruskemu Sskowu“ je jeho dopißowaŕ Njemirowicz Daczenko 29. oktobra s Mukdena telegrafował:

Tele dny běchu njewažne bitwiczki. Na wotdźělenje, ja Erdagou stejaze, Japanszy nadpad sczinichu. Woni buchu na zykej froncze s khětrym schkodowanjom wotraženi. Prědku bě khětro wußunjena hórka, kotruż běchu naschi wobßadźili. Njepschecžeł s tjoch stron na nju pschihna. Na njej ßo dołho dźerżachmy, wojazy nochzychu ju wudacz, hacž runje wona ja naß żaneje ważnoscze njemějesche. Japanszy tu wjele ludźi shubichu, my mějachmy wokolo 350 sranjenych. Wojowanje trajesche někotre hodźiny. Zyke wotdźělenje na ßwojich městnach wosta. Po bitwje ßmy hórku wopuschczili a Japanszy khwatachu, ju wobßadźicz. Nětko ßu woni wot naß s tjoch stron wobßadźeni a nasche kanony ßu do nich směrjene.

Po zykej froncze ßo s kanonami tšéla. Japanszy ßu ßo pjecza s dźělom wobléhanskeho Port-Arturskeho wójska poßylnili. Hłowny woheń japanskeje artillerije je na Putilowskim hórku naměrjeny. Někotre wßy ßu wospjet s ruki Japanskich do ruki Ruskich a na wopak pschescheke. Jenc tajka je wjeß Sseljudźen, s połodnja hory Erdagou. Tule wjeß ma jedyn dźeń dobrowólniske wotdźělenje leutnanta Patkanowa wobßadźene, druhi dźeń je tam saßo japanske wotdźělenje. Prjedy hacž Patkanow poßledni krócz s khěże wuńdże, pod kotrejež tšěchu bě bydlił, wón saplsk sawostaji: „Leutnant Potkanow by ßebi pschał, japanskeho offizéra sesnacz, kotryž mje w nozy wotměni.“ Hdyž nasajtra Rußojo s nowa do Sseljudźena pschicžežechu, Patkanow na ßwojej ruskej sapiszy ruske wotmolwjenje nadeńdże: „Leutnanta Jamatu jara wješeli, so ma cžesez, ßo s ważenym leutnantom Patkanom sesnacz.“

Tym ßamym nowinam je tónßamy dźeń dopißowaŕ Lodyżenski telegrafował:

„Japanszy ßo pschecžiwo naschemu lěwemu bokej shromadźuja. S teho je spósnacz, so spytaju, hłowny nadběh na nasche rańsche wójsko sczinicz. Wnłke podawki ßo wocžakuja.“

* * *

W Mukdenje ßebi se sahorjenjom wo roskasowarju kosakskeje batterije, kschidkowym poboczniku Gawrilowje, powjedaju.

Chzyjo kosakow generała Mischczenka s wobßadźenych hórkow wuhnacz, Japanszy dwaj bataillonaj pěschkow s wóßom batterijemi wotpóßłachu, so bychu jich wobeschli. Kosakojo ßo teho dohladachu. Gawrilow se schibałstwom ßwoju batteriju na druhe městno pschestaji, cžakasche, hacž ßo njepschecžeł wosjewi a potom na njón tajki mordarski woheń puschczi, so Japanszy roscžěkachu. Tola sa někotry cžaß ßo japanskim offizéram poradźi, cžěkaze mużstwo sastajicz a jo s nowa frjadowacz. Japanszy pěschzy ßwoju artilleriju sakitachu, kotraż tšélecz sapocza.

Dóńdże k wojowanju s kanonami. Gawrilow tsi krócz ßwoje batterije na wschelake stejischcza pscheměscži a to s tajkej spěschnoscžu, so mjes Japanskimi měnjenje sbudźi, so na kóżdym stejischczu jena ruska batterija steji. Pschi tym ßo Japanszy podarmo prózowachu, njepscheczela wußlědźicz.

Po něczim pocza japanska artillerija wocžichnycz, a na poßled ßo jenož hischcze s dweju kanonow tšélesche; wschě druhe kanony woßmich batterijow běchu rosbite. Gawrilow na to woheń na japanskich pěschkow směri a jich bórsy nusowasche, cžeknycz. Kosakske ßotnije, kotrymž bě ßo poradźiło, hórku koło wokoło wobßadźicz, wot tam do japanskeju bataillonow tak ßylny woheń puschczichu, so taj każ błudnaj roscžěkaschtaj.

Swětne podawki.

Sběžk Hererow a Witbojow.

Sběžk Hererow je pjecza nimale pschewinjeny. Po rosprawach generała s Trothy ßu Hererojo wschě ßwoje stadła howjadow, kotreż běchu jich jeniczke samoženje, shubili. S tymile stadłami ßo Hererojo żiwjachu, je shubiwschi, ßu też żiwnosez shubili. Wscho hromadże, muži, żonow a dźěczi je pschi spocžatku pjecza hererosti lud něhdże 15 000 duschow liczi. Nětkole je jich pjecza jenož hischcze 10 000 duschow. Kelko je mjes nimi wojerjow, njeje snate. Wjele tyßaz pak jich njemóże bycz. A tychle někotrych tyßaz nahich cžornochow dla je Němska nusowana, tyßazy wojakow do krótkowjecžorneje Afriki ßłacz!

Mjes tym so maja Němzy Hererowskich sa sbitych, ßo hakle Witbojo pscheczíwo němskemu knjejstwu sběhaju. Jeli so ßo wschě hottentottske ludstwa sjednocza, njebudża wjazy dyżli 1000 wojerjow Němzam napscheczo stajicz móz, móżno pak też je, so budże hottentottske wójsko jenož nékotre sta muži ßylne. Ale njedźiwajzy teho ßu tyßazy němskich wojakow trěbne, so mohł ßo sběžk Hottentottow porasycz. Krótkowjecžorna afriska kolonija ßebi wjele milijonow hriwnow a bohużel też wjele stow němskich wojakow sa wopor żada.

Wójskowy skandal w Franzowskej.

W Franzowskej je kschescżijanska zyrkej na hłuboki skhodźeńk padła. Njewěra a skażenosez knjeżitej. Knjeżerstwo je do ruki njewěrjazych ßwobodnych murjerjow a židow pscheschło. Schtóž do Boha wěri a ßo k zyrkwi dźerży, nima żanych wuhladow, so mohł wyschsche statne sastojnstwo sastawacz. Też we wójsku żadyn wěrjazy offizěr njemóże wjazy awanßowacz. Nětczischi wójnski minister André

po napominanju ßwobodnych murjerjow offizěrow wobkedźbowacź dawa, hacź ke mschi khodźa, hacź ßwoje dźěćźi kscheſćźijanſku wěru wucźicź dawaju, ſ kim wohkhadźeja a hacź ßu židam njepſcheczelſzy ſmyßleni. Schtóź ſ offizěrow ßwoje kſcheſćźijanſke pſchißkuſchnoſćze dopjelnja abo ſchtóź je antiſemitiſkeho ſmyßlenja, ßo pſchi kóźdym avanßementu pſcheſkocźuje. W deputěrtſkej komorje je ßo tale hanibna ſpionaża ſańdźeny tydźeń k rěcźam pſchinjeßka. Na wójnſkeho miniſtra cźeźke nadpady cźinjachu. Wón ſrudnu rólu hrajeſche a móżeſche ßo jenoż ßkabje ſakitowacź. Wón prějeſche, ſo wo ſpionaźi mjes offizěrami něſchto wě. Jeho ßkowam pak nichtó njewěrjeſche. Wón budźiſche dyrbjał wotſtupicź, hdy budźichu ſozialdemokratoja a radikalni jemu dowěrjenje njewuprajili, ßo bojo, ſo ſ nim zyle miniſterſtwo padnje. Wjetſchina kotraż ſa Andréa hłoßowaſche, pak jenoż 4 hłoßy wucźini. Mjes nimi bě też 7 hłoßow miniſtrwow. Po tymle wothłoßowanju dyrbjał po prawom André wotſtupicź. W bliſchim poßedźenju chzedźa jemu dopokaſacź, ſo je wón deputěrtſku komoru wobehłał; pſchetoż wón ßam je potłóczenje kſcheſćźijanſzy ſmyßleuych offizěrow nawjedował, każ je to ſ pißmow widźecź, kotreż ßu ßo ſ wójnſkeho miniſterſtwa ſhubiłe.

Ropoty ruſkich reſerviſtow.

We wjeczornej Ruſkej ßu mobiliſowani reſerviſtojo w někotrych wßach židowſke klamy wupuſćźili. Wo tychle njeměrach ßu ßo ſ wjetſcha ſſalſchowane powjeſćze rosſchěrile. Każ ruſka telegrafowarnja rosprawja, je ruſka wyſchnoſcź na měſtnach, hdyż ßu ßo reſerviſtojo ſhromadźeli, palenzowe korczmy ſamknycź daka. Židźi pak ßu reſerviſtam ſa drohi pjenjes palenz pſchedawali. W pjanoſćźi ßu ßo potom reſerviſtojo na Židow roshněwali, dokelż běchu ßebi cźi ſa palenz pſchewulki pjenjes żadali. Rosſkobjeni woni Židam klamy wupuſćźichu. We mnohich měſtach ßu ßo kſcheſćźijenjo też ſ tym na židow rosczerćźili, ſo běchu židowſzy reſerviſtojo do wukraja cźekli a ſo dyrbjachu ſtarſchi kſcheſćźijanſzy reſerviſtojo jich měſtna wupjelnicź. Wulka wjetſchina wojeŕſkich cźeknjenzow ßu židźi. Duż je pólſke dobrocźelſke towaŕſtwo, kotreż bě ßo dla ſaſtaranja ruſkich wojeŕſkich cźeknjenzow w Lwowje w Galiziſkej ſakożiło, jenoż ſ jara makeho dźěła mohło ßwoje dobroty Polakam wopokaſowacź. Powjeſćze, ſe židowſkimi wojeŕſkimi cźeknjenzami rosſchěrjene, ſo ßo jich ßwójby do Sſibirſkeje ſćźelu, ßu do zyła wumyßlene.

Swjaſk balkanſkich Sſkowjanow.

Sſerbſki kral Pětr je póndźelu bołharſkeho wjeŕcha Ferdinanda w jeho hłownym měſćze wopytał. Pſchi hoſćźinje wjeŕch Ferdinand ſ połnym prawom na to pokaſowaſche, ſo ßebi żiwjenjowe intereßy balkanſkich Sſkowjanow żadaju, ſo ßo w bratrowſkej luboſćźi ſjednocźa. Kral Pětr je doßahaze dopokaſma dawał, ſo ma wón pſchesjenoſcź mjes Bołharami a Sſerbami ſa nuſnu a ſo ju ſpěchuje.

Kral Pětr ßo w ßwojej wotmolwje w tym ßamym ſmyßle wupraji. Prjedy hacź ßo ſ wjeŕchom Ferdinandom roszohnowa, wobaj cźornohórſkemu wjeŕchej w bratrowſtej wutrobnoſćźi poſtrowjazy telegram póßłaſchtaj. Tón je ſ nimaj, ßo wě, jeneje myßle.

Pſchihoty k revoluziji Schwedow w Finnlandſkej.

Po mordaŕſkim nadpadźe na finnlandſkeho generalneho gubernatora Bobrikowa je wyſchnoſcź dom mordarjoweho nana, prjedawſcheho finnlandſkeho ſenatora a něhduſcheho generala Schaumanna, pſchepytała. Pſchi tym pißma namakachu, kotreż hotowy plan ſa ſběžk ſchwedſkeho wobydleŕſtwa w Finnlandſkej pſchecźiwo ruſkemu knjejſtwu wopſchijachu. Sa revoluziju dyrbjachu ßo też Finnojo dobycź. So mohł ßo lud wobronicź, dyrbjachu ßo po zyłym kraju hońtwaŕſke towaŕſtwa ſakożicź. Tajkemu towaŕſtwu dyrbjeſche kóżdy Finnlandźan pſchißłuſchecź. Wußłużeni wojazy nětko roſpuſchczenych finnlandſkich regimentow dyrbjachu hóńtwarjow tſělecź wucźicź. Trěbne tſělby chzyſche Schaumann ſe Schwedſkeje ſkaſacź. Jene tajke hońtwaŕſke towaŕſtwo hižo w Hölſingforſu wobſtejeſche, a Schaumannowy ßyn jemu jako ßobuſtaw pſchißłuſchcheſche. Nadpadne je, ſo tole towaŕſtwo, kotreż hońtwinſkeho reṽera njemějeſche, jenoż ſ kulkami tſělecź wukњeſche. Schaumannowy ßyn je pjecźa też hižo pſchihoty cźinił, ßobuſtawy hońtwaŕſkeho towaŕſtwa ſe ſpěſchnje tſělazymi tſělbami wobronicź. Schaumann njepŕeje, ſo ßu wotmyßlenja, wot njeho ſpißane, ſłóſtniſke, tola wón wudawa, ſo ßebi wón njeje żenje na to myßlił, je do ſkutka ſtajicź.

S prozeßom pſchecźiwo Schaumannej ßo ſchwedſkej ſtronje w Finnlandſkej ßmjertna rana ſaßadźi. Ruſke knjeżeŕſtwo ma nětko dopokaſma w ruzy, ſo chzedźa Schwedojo Finnlandſku woprawdźe wot Ruſkeje wottorhnycź. Ruſkemu knjeżeŕſtwu je to dawno ſnate było. Teho dla je wono politiſku móz Schwedow po móżnoſći ſamjeſowało, tehodla wono też w nowſchim cźaßu dawa finnlandſkim wojakam w ſnutſkownej Ruſkej ßłużicź, a niz każ hacź dotal, w Finnlandſkej. Finnſke wobydleŕſtwo ßamo njeje ſ ruſkim knjeżeŕſtwom njeſpokojom. Wono je pod nim ßwobodu doſtało, kotruż njeje pod ſchwedſkim knjejſtwom měło, a by hiſchcźe wjazy prawow wużiwało, hdy by ßo knjejſtwo ſchwedſkich ſemjanow w Finnlandſkej ſlemiło.

Poſtawa pruſkeho krała Bjedricha Wulkeho,

kotruż je khěżor pſched nětkotrymi lětami ſjenocźenym ſtatam połnóżneje Ameriki darił, tamniſchemu knjeżeŕſtwu wjele ſtaroſcźow cźini. Republikanſkim Amerikanam ßu poſtawy monarchow ſ pohórſchkom, a woni ßo teho dla też na poſtajenje poſtawy Bjedricha Wulkeho hněwaju. Tajny ſwjaſk je ßo pjecźa ſakożił, kotryż chze poſtawu rosbicź. Polizija ju teho dla krucźe wobkedźbuje a ſtražuje.

Kantorez Hanka.

(Skóncźenje.)

Horkach we Wonezach běchu drje popołdnju pſchibywanje wody wobkedźbowali, ale kak wyßoko bě w nozy ſtupiła, to nichtó njepytny, pſchetoż kóżdy bě wjeßeły, ſo móżeſche ßo pſchi wětru a deſchcźu pod ſchkitazej tſěchu wukhowacź.

Też wokoło ſtwicźki we ßwißlach na ſchuli ſchumjeſche wichor, tak ſo Hanka, kiż tam bydleſche, njemóżeſche ſpacź. S teho cźaßa, ſo bě Hanß wotcźahnył, dźě ſ zyła měra wjazy njemějeſche, a połna ſtaroſcźe pſchecźini huſto bjes ſpanja zyłe hodźiny. Wona bě tak ſblědła a tak cźicha, ſo bě ßamo krutej cźecźe jeje żel, pſchetoż też hacź k njej bě ßo powjeſcź dobyła, cźeho dla daſche Kucźnik ßwojemu ßynej pola zuſnych ludźi ßłużicź. Hanka bě k woknu ſtupiła a hladaſche ſrudna do měßacźkoweje nozy a myßle jej khwatachu tam, hdźeż bě daloko jeje Hanß. Tu dohlada ßo na ſapławjene pola tam delka, a dźiwajo ßo wobkedźbowaſche, kak wichor wodu do wyßoko pjenjazych żołmow pſched ßobu honjeſche. To bě każ morjo, kotreż wichor rosrywaſche; Hanka bě tajke wězy hižo ras prjedy widźała, hdyż bě móżne wichorowe powodźenje jeje bliſko morja leżazu domiſnu ſapuſćźiło. Njewurjeknity ſtyſk ju pſchewſa. Tam delka leżeſche Kucźnikez dwór, woda tam wſchitko ſapławjeſche, a ſchtó wě, hacź běſchtaj ſtaraj cźłowjekaj to ſ cźaßom pytłoj a wucźekłoj. Ssnadź běſchtaj w hróſbnym ſtyſku a ſtrachu, a nětkole tam ani ßyn njebě, ſo mohł jimaj pomhacź! Wón bě prjecź, daloko prjecź wot ſtarſcheju, wo kotrejuż nuſy ani ſdacźa njemějeſche, a wona bě na tym wina, jeje dla bě wón prjecź!

Se ßmjertnym ſtrachom wulecźa ſe jſtwy, po pucźu dele, kotryż dźěſche na ſapławjene łuki. Wſchitko bě hiſchcźe cźicho we wßy, jeno pßy wujachu na pſchemoh ſ wichorom, a njewjeßele ſchumjenje a ßycźenje pſchikhadźeſche wot wody ßem. Schto po prawom chzyſche, to Hanka ßama njewjedźeſche, jeno ßurowa ſtyſknoſcź cźerjeſche ju dale tam na to měſtno, hdźeż ßebi myßleſche, ſo ſtaj Hanßowaj ſtarſchej w nuſy a ſtrachu. Nětkole bě jej, każ by wołanje na pomoz ſ tamneho boka ßłyſchała, abo běſche to wichor, kiż tak dźiwnje żałoſcźeſche? Woda warjeſche ßo a jeſchcźeſche ßo k jeje nohomaj, a tamle, tam wotnoſchowaſche woda wſchelakore wězy, rólny grat a ławki a deſki, haj, ßamo ſwěrjata měnjeſche wona widźecź pſchi blědym měßacźkowym ßwětle, a wołanje tutych drje běſche, ſchtoż bě ßłyſchała. Ach, kak ßurowje dyrbjeſche tam bycź, hdźeż woda takle ſakhadźeſche! Hdy by to Hanß wjedźał, wón ßo njeby wotwlakował ani prózy, ani ſtracha, ſtarſchimaj na pomoz khwatacź. Ale njebě dha tu wona na jeho měſcze? Njedyrbjeſche wona ſpytacź, pomhacź? Jeno ſo by cźołm měła, wona wuſtejeſche ßo na wjeßkowanje a cźołm nawjedowacź, ale nihdźe njebě żaneho.

Tu pſchibliži ßo, dźiwje ßo bědźo pſchecźiwo wichorej a ſmoham, cźeźko nakładźeny cźołm, a ſ mokrej draſtu, ſ cźeŕwjenymi włoßami, ſ wichorom roszybanymi, a wuraſom wuſtróżenja na wobliczu ſkocźi Dworakowa na ßuchu ſemju, ſcźěhowana wot wotroczźka, kotryż jej khwatajzy cźeźki nakład ſ cźołma wotnoßy. Spěſchnje pſchiſkocźiwſchi hrabny Hanka nětkole hnydom wjeßko a ſlecźa do cźołma, kotryż ſe ßylnej ruku wot brjoha wotſtorcźi.

„Ssy dha ty wrótna, Hana, ſchto dha maſch ty myßle?“ ſawoła wotroczźk, na khrobku holzu wuſtróżany hladajo.

„K Kucźnikezom chzu!“ ſawoła Hanka a ſawrócźi cźołm wuſtojnje na bok, hdyż chzyſche jón wichor hrabnycź.

„Ty ßy wrótna, ßama tam ty njedozpějeſch, woda późrje tebje a cźołm!“ wołaſche wotroczźk, ale Hanka niczo wjazy njeßłyſcha, tok wody bě ju hižo daloko wotwjedł.

Ale ſchto bě ßebi wona ſważiła! Prjedy wſchak, hdyż bě

hischcźe doma była pschi jěsorje, bě doscź husto wjeßko w ruzy měka, ale tajkeje jěsby njebě ženje doživiła. S torhazym wotmachom walesche ßo jej woda napschecźiwo, tak so cźołm cźasto ßobu torhnychu; wichor howrjesche wokoło njeje, deschcźik schwikasche jej do woblicza a tyßaz płowazych pschedmjetow, woßebje wottorhnjene schtomowe sdonki a kerki, cźischcźachu ßo do jeje cźołma, do kotrehoż s njemdrej mozu praskachu a jón skamacź abo powrócźicź pytachu. Ale smužicźe a roshladnje pschewiny Hanka wschě saděwki; strach sdasche ßo jej hobrsku móz dawacź, pschetoż dale a dale nawjedowasche młoda ruka cźołm k kónzej, wojowasche dźě nětkole też wo ßwoje ßamßne žiwjenje.

Skónczńje sasta psched Kucźnikez dworom, a — ně, wona ßo njemyslesche, žałoscźazy hłóß saklincza s rumow tam horka. Wustrózana wona wuhlada, so bě ßo schěroke domske na jedyn bok khětro jara nakhililo, a na dołhi cźaß njemóžachu scźěny ßo dowobaracź pschihanjazych žołmow. Nětkole wotewri ßo wokno, a won pohlada Kucźnikowa. „Mój Bożo, kantorez Hanka to je!“ wrěschcźesche wona a satorże ßo wróczo. Hanka móżesche cźołm jeno s napinanjom wschěch mozow dodźerżecź, nětkole pak pschicźißny jej Kucźnik powjas, s kotrymž móżesche cźołm k starej kruschwinje pschiwjasacź, kotraž stejesche pschi ßamym domskim. S najwjetschej prózu poradźi ßo na poßledku, njelepu Kucźnikowu do cźołma schiknycź, potom schwikny ßo bur ßam dele, cźeźki kaschcźik rosshladnje pschi ßebi stajejo. Na Hanku lědma dźiwajo wsa wón njerěczo druhe wjeßko, kiž w cźołmje leżesche, mjes tym so holza powjas wotwjasa.

„Ale naschi ludźo, schto dha budźe s tymi?“ sawoła nětkole burowka wótsje a scźeże ruku ßwojeho muża wróczo, kiž chzyschе runje wotstorcźicź.

„Cźi ßu horka w komorach na nowych hródźach, te wudźerża drje tak dołho, doniž druha pomoz njepschińdźe“, rjekny bur a lehny ßo mózje do wjeßka. „Mały cźołm tola sa wschěch njedoßaha, teho dla nětkole jeno spěschnje do prědka!“

Kaž kłok lecźesche nětkole cźołm po sakhadźazej wodźe, doniž skónczńje njeposasta na městnje, hdźež bě mózno wustupicź na ßuchu semju. Na brjosy bě ßo nětkole wulka cźrjóda wjeßnjanow seschła, nawabjenych s hrósbnej powjescźu, a mnohe ruki běchu hotowe, pschinjescź dalschu pomoz, hdźež bě trjeba.

„Pójcźe ßobu k knjesej kantorej, Kucźniko, wón da wam rady pschebytk!“ rjekny Hanka bojasnje, podpjerujo pschi hicźu jara pschenapinanu burowku. Kucźnik niczo njewotmolwi, krocźesche pak s pokhmurjenym wobliczom sa Hanku k schuli, w kotrejež durjach hižo stary kantor stejesche a s pschecźelnymi ßkowami pschikhadźazych k ßebi witasche. —

Lěto bě ßo minyło po tejle hrósbnej nozy a saßo bě nalěcźe se ßkónzom a kwětkami do kraja pschischło. Lěßy a hona wokoło Wonez stejachu w połnej rjanoscźi, a na łukach, kiž běchu psched létom se słymi wodami tak pschepławjene, kcźějachu nětkole tyßazy a tyßazy kwětkow a selow. Wyßoki kruty naßyp bě nastał na městnu stareho a schkitasche wobaj dworaj tam delka psched podobnym njesbožom, Kucźnikez domske pak stejesche twjerdscho a nahladnischo dyžli hdy prjedy, se ßwojimi hródźemi a bróżnjemi wobdate, woßrjedź ßo selenjazych łukow.

A kaž wonka w stwórbje, tak też w domje nutska knježesche nětkole radoscź a ßkónzo. Kucźnikowa twjerda myßl běsche wustupiła tajkej mjehkoscźi a hibiwoscźi, kajkejež prjedy ženje hischcźe njeběchu wobkedźbowali na ßwojohłownym mužu. Hischcźe w tamnej nozy, hdyž Hanka, khroble sazpěwajo ßmjercź, stareju cźłowjekow s tak wulkeho stracha wukhowa, bě Kucźnik holcźżynu ruku do ßwojeju twjerdeju rukow wsał a jej tak dźiwnje do módreju wocźi pohladał. Potom pak, město so by prajił, schtoż bě na jasyku měł, bě s njeju pschistupił k kantorej, a s dźiwnje dyrkotazym hłoßom wón rjekny: „Knjes kantoro, wodajcźe mi, so ßym tehdom, hdyž mi tak khutnje do ßwědomja rěcźeschcźe, wasche napominanje sazpěł. Nětkole je pschischło, kaž scźe wy prajili, Bóh je mje krucźe pokhostał sa moju hordoscź. Ale pschi tym je mi chzył też pokasacź, kak schwarnu holzu ßym tak sazpěwał, tak schwarnu, so schwarnischeje bycź njemóże. My ßmy jej sło cźinili, a wona je ßwoje ßamßne žiwjenje ważiła na to, so by nam s dobrym srunała. Teho dla, ma-li hischcźe nětkole myßle na mojeho ßyna, njesměju ja niczo wjazy pscheczźiwo temu, chzecźe-li wy, knjes kantoro, jako sastaracźer ju mojemu ßynej sa žonu dacź. Lěpscheje namakacź njemóże.“

Na to bě kwaß we Wonezach, so tam ženje wjeßelscheho było njebě, pschetoż kóżdy chzyschе dobrej kantorez Hanzy ßwoju luboscź wopokasacź a pokasacź, kak ma ju sańcź. Ale Dworakowa njebě mjes hosczemi. Wona njebě ßo wot tamneje nozy, w kotrejž bě ßo jako tak njeßwěrna ßußodźina wopokasała, wjazy do ßwojeho dwora wróczika. Hrósba tamneje nozy bě ju s dwora wotehnała, a wona wsa ßebi radscho jeneho nawoženju w ßußodnej wßy a pscheda ßwoje kubło. Kucźnik jo kupi sa jara ßnadne pjenjesy, kiž běchu skhowane w tamnej cźeźkej kschini, kotruž njebě podarmo w tamnej nozy tak staroscźiwje ßobu brał.

Hdyž bě potom po kwaßu a Hana pschecźahnyła, rjekny stary Kucźnik k žonje: „Hladaj, macźi, nětkole ßym tola ßwoju wolu dozpěł. Hanß je nětkole tola hischcźe też Dworak.“

„Haj, haj“, pschihłoßowasche Kucźnikowa, „jeno so mamoj město cźerwjeno-włoßateje Dworakoweje žołto-włoßatu młodu žonu. Dźak sa to pak ßłuscha Bohu a pěknej kantorez Hanzy!“

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Wulka wjelryba, kotraž je tudy na tšélniku wustajena, je wobhladanja hódna. Tajke hobrske rybisko hischcźe njeje w naschim měscźe widźecź było. Cźłowjek njeby wěrił, kajke stworjenischa ßu w morju žiwe. Wustajenu wjelrybu ßu 10. haprleje 1904 w połnóznym lodowym morju popadnyli. Pódla njeje ßo hischcźe mjeńsche wjelryby, žrawizy, mjeczate ryby atd. pokasuja. Schtóż ßo sa žadnoscźe pschirody sajimuje, tón budźe jara spokojeny, hdyž wustajeńzu wopyta.

Pschedjenak, ßerbska protyka na lěto 1905, je wuschła a je sa 25 np. w Ssmolerjez knihicźischcźeźni w Budyschinje, kaž też pola dotalnych pschedawarjow dostacź. Wona je ßo saßo jara derje poradźiła, ma hermanki a ßerbske kermusche, wjele rjanych powucźazych a sabawjazych nastawkow, kaž też woßebje wjele rjanych wobrasow. Hdyž ßo w nětcźischim cźaßu wjele protykow cźischcźi, kotrež ani kóżdemu w domje, woßebje dźěcźom, duschnje do rukow dacź njemóżesch, budźa Pschedjenaka wschitzy s wužitkom a radźi cźitacź. So ßo na wjedro sabyło njeje, ßo ßamo wot ßo rosymi. Duž njech ßebi kóżdy po swucźenym waschnju też lětßa saßo do ßwojeho domu ßerbsku protyku kupi!

— Schto s tym? — Ssedźisch tu domach w ßwojim měrje, dha ßo dohladasch, so tu do wßy dwejo na kole jědźetaj; staj cźi zyle njesnataj, a tola skocźi jedyn psched twojimi durjemi s koła, tón druhi psched ßußodnymi. Sakkapa ßo do duri a nuts stupi zusy. Tola w twojej ßerbskej rěcźi rjekńje: „Pomhaj Bóh! Tu je nješchto k cźitanju! Niczo njepkacźi!“ Pschi tym cźißnje cźi na kawku pschi durjach nětkaju knihu seleneje barby a prjedy hacź wěsch, schto to wscho rěka, jědźe tón poßok dale. Ty wosmjesch tu knihu a dźerżisch w rukomaj: Kalender 1905. Nó, to ßo cźini! rjeknjesch. Tola dale hladajo cźitasch: „Herausgegeben vom sozialdemokratischen Zentral-Agitations-Komitee für Sachsen.“ Móżesch ju hischcźe w rukomaj sdźerżecź? Njepali cźe? Hlaj a tu wupadnje hischcźe nješchto. „Der Wähler“, steji tu. Schto ma to wscho rěkacź? Schto chzedźa s tym? Tebje! Tebje chzedźa měcź, tebje sawjesćź k temu, schtoż tola, hdyž hewak nichtó, wěscźe kóżdy Sserb s zykej wutrobu hidźi. Abo ßy ty hinascheje myßle? Chzesch ty, so bychmy my Sserbjo naschu cźescź, naß ßamych shubili, sniczili? Ně, to ženje! Ty ßy wěrny Sserb, ßy ßwěrny poddan! Ty wěsch, schto masch cźinicź! Ty tola wěscźe wěsch a cźujesch, schtoż ßmy nětkole saßo tak husto ßłyscheli, so je heßko Sserba: „Pobožnoscź“, „kraloßwěrnoscź“. — A jedyn Sserb w połnej ważnoscźi teho ßłowa dyrbjesche to bycź, kiž cźi tule knihu pschinjeße?

Hischcźe nješchto k temu. Nětkle wonka khětro wětsik duje a wono ßo rjenje pschihladuje, hdyž ßebi wětsikez hólzy s łopjenami abo hewak s nječim hraja; drobnische te kusti — ta papjera — ßu, lózscho a rjeńscho salětuja. — Hlaj, k temu hischcźe ßu tajke wězy dobre doscź. Bych cźi też prajił, ßebi s tym schalku khoseja swaricź, ale njewěm, hacź by ßo cźi to w twojich khachlach paliko.

—. W.

S **Hajniz.** Sańdźenu pónděelu w Mnischońzu němsko-cźěsku holzu pohrjebachu. Młodźina, kotraž bě semrjetej cźeßny pschewodała, na domojpucźu do jabłuko-winoweje korczmy w Małych Debßezach sastupi. S jabłukowym winom ßo tu bórsy srudoba a ßmjertne myßle do wjeßeloscźe pschetworichu. Město pohrjebnych khěrluschow ßo wjeßele ßwětne hrónczka sanoschachu. Někotrym wino do hłowy stupi, a hdyž je cźłowjek storcźeny, ßo s wjetscha jeho kharakter pokasuje. Dobrocźiwy cźłowjek je skurjeny pschecźelniwy, skócźiwy pak worakawy. Teho dla też pschißłowo praji „we winje je wěrnoscź“. Tak bě też tu. Někotsi żarowazy pschewodniży ßo do pukow dachu, a bórsy bě w korczmje tajka rejeńza a schkrěczeńza, so

ßebi korczmak žaneje druheje rady njewjedźesche, hacž žandarma ſ telefonom na pomoz ſawołacź. Mjes tym pak hacž tón dóńdźe, běchu měrkažerjo roscźekali.

S **Hajniz.** Póndźelu rano w 3 hodźinach ſ bróžnje tudomneho Wicźasez kubka woheń wudyri. Płomjenja dwě bróžni a ſtare domſke do procha a popjeła pſchewobrocźichu. Domkhowane žně, maſchiny, woſy atd. ßu ßo ſniczike. Pilnemu dźěkanju wohnjowych woborow ßo poradźi, ßußodne ſe ßkomu kryte twarjenja wohnjej wobrócź. Skót je ßo wſchón wukhowak, khiba jena kóczka niz. Tale poł ſpalena ſ wohnja pſchihna. So by wbohe ſkoczo njetrjebawſchi bolosćze njeczeźpiko, ju ſakkochu a ju potom ſaßo do wohnja cźißnychu. Kubleŕ Wicźas a jeho ßwójbni běchu runje w Kortnizy na kermuſchi, hdyž jich dwór w płomjenjach ſtejeſche. S pſchitomnych 5 ßykawow je Roswodeczanſka prěnje a Bělczanſka druhe myto doſtaka. Kak je woheń naſtak, njeje ſnate.

S **Wjeleczina.** S hata Khorle Schäfera w Hornim Wjeleczinje ßu njedźelu rano něhdźe 100 pſtruhow (forellow) kradnyli. So móhli ryby wukojicź, běchu woni haczenje pſchekopawſchi wodu wotpuſchczili.

S **Kołwaſy.** W tudomnym Lukaſchez młynje bě ßo pſched něhdźe dwěmaj njedźelomaj 20 létny Wylem Wojta ſ Cźernſka jako pohoncź pſchiſtajił. Hižo naſajtra jemu noſy ſproſtnyſchtej, a dokelž ßo ſproſtnjenoſcź po něcźim po cźele horje wupſcheſcźeraſche, lěkarja ſ Bukez ſawołachu. Tón khoroſcź hnydom jako ſproſtnjenoſcź ſpósna, kotraž je cźežko ſahojicź. Po lěkarjowym wukaſanju dyrbjachu khoreho hnydom do Budyſkeje hojernje dowjeſcź. Tam je wón njedźelu wumrjeł. Pſche ſproſtnjenoſcź hiſchcźe lěkarjo wuſpěſchneho žrědka njeſnaja, runje kaž njewjedźa, ſchto je ſ pſchicźinu tejele khoroſcźe.

Se **Stróže pola Rakez.** Schtwórtk tydźenja w nozy ßu ßo maßivne twarjenja tyſcherſkeho miſchtra Mejna wotpalike. Domjaza nadoba je ßo nimale wſcha wukhowała. Dwě ßwinjecźi, kotrejž ßo njedaſchtej ſ khlěwa wuwjeſcź, ſtej w płomjenjach kónz wſakej. Kak je woheń naſtak, njeje ſnate. Mejn je twarjenje a nadobu pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźene měł.

S **Khróſcźiz.** „Prispraß, risraß" bě heßko ſańdźeneje ßoboty, hdyž bě ßo tu nahladna cźrjódka wjeßełych nimrodow ſeſchła, ſo bychu naſchim pólnym pakoſcźerjam jich ſkónczny woßud woſjewili. Pukot a wrjeſkot jich tſělbow rźeſche pſches hórki a dołki naſchich honow. Wuſpěch hońtwy bě 91 wuchaczow, 73 bažantow, 10 kurwotkow, 10 karniklow a jedyn ßornik. Tak bě wuſpěch hońtwy ſpokojazy. — Kaž ßłyſchachmy, ßu tež naſchu kermuſchu wutoru w ßußodnej Nukniźy 105 wuchaczow a 19 bažantow potſěleli.

S **Ketliz.** Sańdźenu njedźelu je knjes wyſchſchi zyrkwiny radźicźel Meier naſcheho noweho diakonuša, knjeſa Noweho, do jeho noweho ſaſtojńſtwa ſapokaſał. Naſtupne prědowanje knjeſa duchowneho Noweho ſałožowaſche ßo na 1. Kor. 9, 16: „Pſchetož ſo evangelijon prěduju, nimam ßo khwalicź; pſchetož mi ßo ſaleži, ſo dyrbju to cźinicź. A běda mi, jeli evangelijon njeprěduju!" Wutroby ßebi dobywaze, ſe ſnutſkownym pſcheßwědcźenjom pſchednjeßene prědowanje bě wutrobne ßwědcźenje a wuſnacźe k naſchemu Bohu a Sbóžnikej. W ßerbſkej ßo pſchiſamkowazej Božej ßłužbje knjes ſarař lic. theol. Rencź ßwojeho noweho ſaſtojńſkeho bratra woßadźe pſchedſtaji a wo ſchpruchu pſchikhadneho dnja (27. oktobra) ſ bibliſkeho pucźnika, Mich. 6, 8, prědowaſche. Zyrkwiny chor pod wodźenjom knjeſa zyrkwinſkeho wucźerja Schenka motettu: „Tón Knjes je mój paſtyŕ" ſpěwaſche. Njech njebjeſki arzypaſtyŕ ſaſtojńſke dźěło tuteho ßwojeho ßłužobnika w naſchej woßadźe bohacze žohnuje!

Se **Shorjelzk.** (Khoſtanſka komora). Hendrich Hubacź ſ Wóßliczeje Hory dyrbjeſche ßo dla njeſprawnoſcźow ſamolwicź, kotrež bě hižo pſched dwěmaj létomaj ſkucźił. Sswojemu tehdomniſchemu hoſpodarjej, Balkej we Wochoſach, bě wón trójzy ſ jeneho khamora po 20 hriwnach kradnył. Hubacźa, kotryž wudawaſche, ſo je kradnjene pjenjeſy wotßłużił, k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźichu.

W Nowej Luzy běchu ſchtyrjo pacholjo w rěſańzy jeneho bura ſ 20 létnej ßłužobnej dźowku Auguſtu Knoblochez na njehorne waſchnje wobkhadźeli. Wojerowſki pſchißažny ßud bě jim teho dla khětre pjenježne khoſtanje napokłożił. Tjjo ßo wußudej podcźißnychu, tola cźeladnik Matěj Jan ßo pſchecźiwo njemu powoła. Druha inſtanza jeho khoſtanje wot 45 hriwnow na 15 hriwnow poniži.

Přilopk.

* (Sapaleńka.) W Kleinſchönauwje pola Žitawy ſ Trenklerez kubka ſchtwórtk rano woheń wudyri. Bróžeń ſ domojkhowanymi žnjemi, kruwańnja a khlěwy ßo wotpalichu. Dźeßacź ßwini je w płomjenjach kónz wſako. Woheń je jena ßłužobna dźowka ſ wjecźiwoſcźu ſałożiła. Ju ßu ſajeli.

* Khoſtanjo ßo bojo je ßo 14 létny hólz Effenberger we Weißkirchenje pola Žitawy ſatſělił. Wón be póndźelu w lěßu młode ſchkowroncze ſchtomiki wotrěſał, kotryž chzyſche k ſchudom wužicź. Pſchi tym bě jeho lěßnik pſchekwapił a jemu hroſył, ſo jeho wobſkorži. Też hólzowymaj ſtarſchimaj ßo wo tym powjeſcź da, a taj drje ſtaj jeho naßwarikoj. Khoſtanjo ßo bojo je ßo hólz ſe ſtarej tſělbu w komorje ſatſělił, w kotrejž też jeho nan a bratr ſpaſchtaj. Taj njcjſtaj wutſělicź ſaßłyſchałoj; wonaj rano hólza we kožu morweho namakaſchtaj. Pſched někotrymi létami běchu hólza operěrowali a wot teho cźaßa bě wón k dźěłu njekhmany. Kratzowſke ßudniſtwo je poruczíło, cźoło pſchepytacź.

* Létßa w lěcźu bě ßo na pucźowanju po alpach profeſſor Feller ſe Žitawy ſhubił. Hakle nětkole ßu jeho cźěło pod horu Padaunerkogel namakali. Kaž ßo ſda, je ßo Feller wobßunył a po nahlej ſkale do hłubiny dele padnył a ßo ſaraſył.

* (Poßledni wojowaŕ ſ Lipſcźanſkeje bitwy wumrjeł.) 113 lět ſtary je tele dny w Maria-Tereſiopelu tamniſchi bětnaŕ Joſef Jung wumrjeł. Wón je jako 22 létny mkodźenz na ſtronje ſwjaſkarjow pſchecźiwo Napoleonej wojował a też w Lipſcźanſkej bitwje pobył. Wón bě pjecź krócź woženjeny a ſ pjateho mandźelſtwa dźěcźo (dźowku) ſawoſtaji, kotreż je nětkole 72 lět ſtare.

* (Sapſchah ßo ſe żeleſniſkim cźahom pſchejeł.) Pohoncź ſpediteura Schérza w Niedereinſiedelu bě pjatk w nozy na dróſy do Sſkanknowa jědźo na woſu wußnył. Ssebi ßamymaj pſchewoſtajenaj konjej na żeleſnizu ſajědźeſchtaj a po njej dale jědźeſchtaj. Pola Schönawa jimaj ludźazy cźah ſe Sſkanknowa napſchecźo pſchijědźe. Lokomotivnik njemóżeſche pócźmje ſapſchah ſ cźaßom widźecź; cźah do njeho ſajědźe a wós a pohoncźa na ſtronu wjerhny, mjes tym ſo lokomotiva konjow něhdźe 80 metrow daloko ßobu wlecźeſche. Pohoncź bě ßebi nohu ſłamak a ßebi hłowu cźežko wobraſył. Jeho do Sſkanknowſkeje hojernje dowjeſechu. Konjej, kotrajž běſchtaj ßo žałoßnje roſtorhałoj, běſchtaj ßo na měſcźe morikoj. Spediteur Schérz wo 2000 krónow ſchkoduje.

* (Ssmjertne ſkaki.) Jedyn khoſtanz, kotrehož po żeleſnizy ſ Triera do Braunweilera wjeſechu, w Kyllburgſkim tunelu ſ cźaha ſkocźiwſchi ßo pſchejědźe a ßo mori.

* S wětrowym ſtorkom je ßo ſchtwórtk na Łobju w Hamburgu jedyn wulki cźołm powróćił. Dwaj łódźnikaj ſtaj ßo tepikoj.

* Łobjowe żórło na Krkonoſchach (hobrſkich horach) je létßa w lěcźu ſaprahnyło. Nětkole je hiſchcźe pſchezo měſtno ßuche, ſ kotrehož ßo hewak móżny kužoł żórleſche.

* (Mandźelſkaj ßo tepikoj.) W Großbeſtenje w Bramborſkej bě ßo pſched létom wucźeŕ Schulz ſ bohatej knjeżnu woženił. Wot teho cźaßa wucźeŕ ſ pjenjeſami brojeſche, bě jara darniwy, a mnoſy pſchecźeljo jemu pomhachu pjenjeſy pſchecźinjecź. Po Michałſkich próſdninach ßo Schulz do ſchule njewróćźi. Wón pak bě liſt póßłał, w kotrymž woſjewi, ſo je ßo ſe ßwojej żonu do wukraja podał. S kajkej pſchicźinu ſtaj ßo mandźelſkaj ſhubiłoj, je ßo nětkole na żałoßne waſchnje wujaßnikło, pſchetož jeju cźěle ſtaj ßo w jěſorje pola Miloraſa namakałej. Schulz bě żyle ſamoženje ßwojeje żony pſchecźinił, a potom ſ njej do ßmjercźe ſchoł.

* S luboſcźu k ßwojemu knjeſej je jedyn cźeladnik w Oldenburgſkej 15 dnjow jaſtwa wotßedźał. Cźeladnik, kotryž bě hižo wjazy krócź w jaſtwje na hoſpodźe pobył, bě ſwólniwy, ſa ßwojeho knjeſa na nětkotre dny do kłódy hicź. Na ßudniſtwje niczo njepytnychu, ſo bě kubleŕ ſaſtupjerja póßłał. Wěz pak tola na ßwětko pſchińdźe. Kubleŕ mějeſche hiſchcźe 14 dnjow jeneje druheje wězy dla wotpokucźicź, kotreż chzyſche jemu teho runja cźeladnik wotewſacź. Cźeladnik bě ßo hižo do jaſtwa na pucź naſtajił, tola prjedy hacž jeho do klětki ſawrjechu, jemu pocźa ßwojeje woporniwoſcźe żel bycź. Wón ßo na ßudniſtwje teho wuſna, ſchtož bě cźinił. Jeho pak njepuſchcźichu, a pódla njeho też jeho knjeſa ſkaſachu. Wobaj budźetaj nětko dla jebanja ßudniſtwa na khwilu ſady żeleſnych gardinow bydlicź dyrbjecź.

* (Nowa zyrkej ßo ſaßypka.) W Nivelingenje pola Metza je ßo nowotwar tamniſcheje zyrkwje ſaßypnył. Dokelž ßo boja, ſo je ßo ſaßypnjenje ſ rosbuchnjenjom dynamita ſtało, je wyſchnoſcź poruczíła, roswaliny ſ najwjetſchej kedźbliwoſcźu wotnoßycź. Móżno też je, ſo je twarowa konſtrukzija wopacżna była.

* (Nadpad na ſtražowazeho wojaka.) Pſchi pólwrowym magazinje we Wulkim Karſchawje w rańſchej Pruſkej ßu bruczakojo do ſtražowazeho wojaka ſ kamjenjemi mjetali a jemu wobliczo

franili. Wojakej bě hischcże mózno, wutsělicz a s tym druhich wojakow alarmowacz. Nadpadnikow hischcże njejßu saßkapili.

* (Njesboże na hońtwje.) W Kniephofje, na prjedawschim kuble wjerćha Bismarka, je hajnik Wendlandt na hońtwje ßo pschehladawschi dźěłaczerja Lindenmanna s hońtwarskej tšělbu satšělił.

* (Njesbožowna luboscz.) W Bernburgu staj ßo 2. novembra w nozy 19 lětny Naumann a 17 lětna Föllnerez na drósy satšělikoj.

* (Trójna sajědojczeńka.) S Parisa ßo pische, so je ßo psched pschißaźnym ßudom w Auchu tele dny wußudźenje pschecźiwo Racheleli Galliiowej, trójneho sajědojczenja dla wobskorźeneje, sapoczało. Wona je pjecza sa ßobu ßwojemu mužej, ßwojej wowzy a ßwojemu bratrej s jědom sawdała, hdyž běchu jej najprjedy po jejnym nawolwjenju ßwoje samoženje wotkasali. Tale 24 lětna žónska pschi ßwojich njeskutkach ßi tajkej krejsymnoscźu kaž najpscheklepanischi klóstnik počźinjesche, tola tež tajku njewobhladniwoscź pokasowasche, so dwěluja hacź ma wona stroweho rosuma. Pódla mjenowaneho njeskutka ju spytaneho sapalenja a paduschstwa winuja. Po žadanju ßwojeho sakitarja je ßo wona duchownje pschepytała.

* Wo wojowanju pschi Waterskej horje w němskej krótkowjeczornej Afriźy jedyn němski wojak, kotryž je k wotdźělenju hejtmana s Heyde ßkuschał, sźěhowaze pische: 5. kompagnija do prědka dźěsche; ju najswažliwischi khrobolak, najrěsnischi patrouillowy jězdny, kotrehož njeběchu zyle bjes wotmyßlenja k Heydowemu wotdźělenju tykli, wyschschi leutnant s Lekow nawjedowasche. Dokelž ßo Hererojo s woprědka jenož ßkabje napschecźo stajachu, a ßo wo to jednasche, po móžnoscźi rucże postupowacź, ßo Lekow wostaji, ßwój wjerschk s poboczźnymi patrouillemi swěsczicź. Hdyž běchu Němzy tši kilometry tak psches hustu kerčźinu jěchali, ßo na dobo do wjerschka ßylnje tšělesche. Jězdni s konjow seskakachu a ßo na semju cźißnychu. Lekow s kulku trjechený na semju padże. Hererojo Němzow wobstupichu, ßo jich konjow smozowachu a s nimi wotjěchachu. Němzy ßo do karreja sestupachu. Na to Němzy kanony do lěhwa wróczo wjesechu. Pschi tym Hererojo wyschscheho leutnanta Steinhausena s heju na hłowu dyrichu. Leutnant hrabja Arnim jeneho jězdneho s pschimanzy wußwobodźi a jeho wobali. Pschi tym jemu jena kulka wobej nosy pschetšěli, tak so ležo wosta. Hdyž Hererojo, dobyczerśzy wokajo, k njemu cźerjachu, wón revolwer wučahnywschi ßebi kulku do spanja tšěli. Leutnanta se Stülpnagela Hererojo sajachu. Jedyn jězdny, kotryž bě njestraschnje sranjeny, ßo s womoru wobja, a Hererojo, kotsiž mějachu jeho sa morweho, jeho wußleczechu. Sa pol hodźiny wón cźělnahi k ßwojej kompagniji pschiběža. Sbytk 5 kompagnije, cźeka a sranjenych Hereram pschewostajiwschi do lěhwa wróczo khwatasche. — S druheje strony ßo prěje, so je ßo hrabja Arnim ßam satšělił. Hdyž bě jězdneho wußwobodźił a dwě kulzy do nohow dostał, wón na jenej termitowej hórzy ßedźesche. Tu jeho do wutroby kulka trjechi, kotraž jeho mori.

* (Mjedwjedź [bar] cźłowjeka rostorhał.) W mjedwjedźazej klětzy w Lodźu (w Ruskej) jedyn mjedwjedź psches ßuwanske durje do ßußodneje klětki salěsy a tam wothladarja Barczika wot sady nadpadże. Wón Barczikej tak hłowu a ruku skuża, so tón sa tši hodźiny wumrje.

* Sbožowne městaczko je Bartonville w illinoiskim statu w połnóznej Ameriźy. Tam ßo njetrjeba žanych dawkow płaczicź. Wschě gmejnske wudawki 300 duschow liczazeho Bartonvilla ßo s wunoschkom korczmarskeho dawka sarunaja, kotryž 4000 dollarow wunoscha. Kaž ßo sda, ßu tam jara laczni ludźo.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Wußudźenje pschecźiwo ßkužobnej holźy Mari Marcże Kalichez, 1880 w Budyschinje narodźenej a na poßled we Wownjowje bydlazej, ßo 4. novembra dale wjedźesche. Kalichez je dla skschiwdźenja Budyskich offizěrow wobskorźena. Prěnje wußudźenje bě ßo wotstorczilo, dokelž mějachu ßudniźy sa nusne, so by ßo duchowna wobstejnoscź wobskorzeneje pschepytała. Wona bě loni w lěcźu a nasymu pschecźiwo lěpschemu wjedźenju rěcże měła, s kotrymiž ßo někotsi offizěrojo Budyskeje garnisony skschiwdźeni cźujachu. Kaž bě wona hižo w prjedawschim jednanju na wschě praschenja wotmolwjała: „Njewěm niczo wjazy", tak wona tež tón krócź wotmolwjesche. So je wona psched Hoffmannez a Gerstenbergerowej tak powjedała, a so njeje jeje powjedanje wěrne, wona njeprějesche, tola wona njewjedźesche prajicź, s kajkej pschicźinu bě to cźiniła. Hoffmannez kaž hižo tamny krócź wobßwědczi, so je wobskorźena husto wo ßnje rěcźała, so je ßo ju wona teho dla wuwopraschowała a so je jej wona potom powjedała, so wona do „lischcźeje jamy" khodźi, a so je tam klub, s 22 knjesow a 2 holźow wobstejazy, kotremuž je ßo wona na tši lěta swjasacź dyrbjała. Tam pak njeje rjenje, kaž ßnadź by ßebi myßlika; pschetoż hdy by jim k woli njebyła, bychu ju s kschudom nabili. Jenu holzu ßu ras snak k wjerchej powěßli, hdźež je wona tak dołho wißała, doniž njeje wušła. Potom ßu holzu na ložo położili. W klubu ßu w běłej drascże khodźili. Wěsty knjes se Seller w Draždźanach jej jejne pjenjesy khowa. Hoffmannez je ras 100 hriwnow pschi njej widźała. Tehdy je wobskorźena prajika, so to njeßmě natorhnycź, dokelž njebudże nětko niczo wjazy saßkužecź; pschetoż Hoffmannez je ju chzyła saßo na prawe pucźe dowjesć a jej njeje wjazy do kluba khodźicź dała. Tež je wobskorźena dyrbjała krjepki bracź; pschetoż jedy stabowy lěkař je prajił: „Te krjepki móżesch bracź; te k strowoscźi ßkuża." So je wobskorźena lěkarstwo brała, tež Hoffmannez wobkruczi. Gerstenbergowej je wona teßame wězy powjedała. Psched wachtmischtrom Güntherom je wobskorźena wudawała, so to njeje niczo wěrno. Psched Hoffmannez pak je saßo prajika, so to je wěrno, so pak wona jenož to prěje, so cźi knjesojo njebychu do khostanja pschischli. Hoffmannez pak njeje hewak na njej niczo nadpadne pytła. W ßwojich prjedawschich ßkužbach je ßo wona druhdy troschku dźiwnuschka pokasowała. Pola wyschscheho wučerja Liebinga w Budyschinje je wona lěto ßkużiła. S woprědka njeje Liebingowa na nju skorźicź mohła, posdźischo pak je jej wobskorźena klucże skhowała, ras cźiniła, jako by khora była, druhi ras pinzyne skhody a druhe městna sanjeschwarniła. Wobskorźena pak to psched ßudom prějesche. Wona dale wudawasche, so je psches ßwojeho bratra do „lischcźeje jamy" pschischła. Tón je tehdy sahrodnistwo wuknył a nětkole pola wojakow ßkuži. Wón je w „lischcźej jamje" pschezo s offizěrami wobkhadźał, a na tajke waschnje je ßo wona s nimi sesnała. Wězywustojny, wokrjeßny lěkař dr. Streit, rosestajesche, so je pschepytanje sa njeho jara cźežki nadawk był. Wobskorźena je husto na jeho praschenja mjelczała, druhdy je ßebi napschecźo rěcźała abo wotmolwjała: „Njewěm niczo." Potom je płakała a bližschi wokomik ßo saßo ßmjała. Wón ju s zyła jako dźěcźazu wopiżowasche. Jemu je wobskorźena ras powjedała, so je klub s druhich ludźi wobstał, hacź je wona powjedała, tež ßo wón njeje w „lischcźej jamje" skhadźował, ale w jenym privatnym wobydlenju. So je na tej wězy ßnadź nješchto wěrne, wězywustojny nochzysche poprěcź, tola bě wón pscheßwědczeny, so je wjetschi dźěl wumyßleny był. Wón mějesche wobskorźenu sa duchaßkabu, hysterisku holzu, kotraž ma skaženu fantasiju. Widlischcźa wón njeje na njej pytnył. Wona je jenož na hłowubolenje a bolosćze w delnim žiwocże skorźika. Po skónczenym jednanju ßudniźy wobskorźeneje powjedanja sa skschiwdźenje spósnachu, s kotrymž je ßo offizěrski korps na najhłubscho sranił. Wobskorźenu teho dla k jastwu na 6 měßazow saßudźichu.

67 lětny dźěłaczeŕ Jurij Fürste, hižo 32 krócź khostany, bě we Wownjowje po proschenju khodźo Schołczizom jedyn 50 np. hódny nóż kradnył. Sso wotßalejo hischcże wón wěstemu Lorzej, kotryž runje kruschwy schcźipasche, zyku hromadu kruschwow pokradny. Wospjetneho paduschstwa dla wobskorźeneho k jastwu na 4 měßazy a 3 njedźele arresta saßudźichu. Pódla teho ßo jemu cźeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 6277 hr. 17 np.

Dale za njón darichu:

22./10. 04. wotedate wot redaktora Časopisa M. S., knjeza prof. dra. E. Muki:	
Knjez Dr. med. V. Šamánek, lěkař w Libercu	5 hr. — np.
Bratřa z Pólskeje	21 hr. 50 np.
Dr. Muka za Slepjanskich fararjec „kwětancy"	2 hr. — np.
Freibergska „Syrotka"	— hr. 60 np.
Wot twarca Lehmanna w Korzymje (přez Dr. H.)	20 hr. — np.
Přez knjeza Černeho w Prazy nahromadźene dary	95 hr. 88 np.
W „Katholskim Pósle" čisło 45. lěta 1904 hižo kwittowane: r.	1 hr. — np.

Hromadźe: 6423 hr. 15 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Destillazija Adolfa Rämscha naßlěd.

(mějeczel **Max Kirschner**)

w Budyschinje pschi butrowych wikach

— 1868 sakoženа —

porucza ßwoje daloko a schěroko znate wubjerne **likěry** k kwaßam, kschczišnam a druhim ßwjedżeńskim składnoszczam w czwizach a po wasy. Woßebje dobre ßu dwójny **różowy, nalikowy, hońtwinski a jadroselowy, hornjołużiski, zołdkoselowy seleny** a **czetwjeny, zitronowy, wischnjowy, malenowy, prußnizowy** a **korwejdowy** liter po 60—80 np. Dale **naturskokorwejdowy** liter po 40 np., dobry **zitny** po 70 a 60 np., a **czisty** czißko 1 a 2, liter po 34 a 36 np. **Czwizy k pjelnjenju ßo wupożczuja.**

Njedajcze żanu tšěchu kryež,

jeli ßo najprjedy njejszcze sa płaczišnu

tšěschnych zementowych saschibkatych zyhelow

wobhonili.

Wy ßo potom dla njeßměrneje tunjoszcze jenož sa nasche

tšěschne zyhele

rossudżicze, kotrež ßo na kóżdu żelesnisku staziju szelu.

Quolsdorfska fabrika zementowych tworow,

(Mějeczel: **Walter Scobel.**)

Póst Tscheplin (němski Tschöppeln) we Łużizy.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedżenju wschěch klampnatskich dżěłow, tšěschnych žłobow (rynow) **a rołow, kupauskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma skład **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodatskeje nadoby, emaillowanych tworow, żelesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodżěłanych tworow s běłeho blacha.**

Wobschkodżene wězy ßo spěschnje wuporjedżeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuchenje. **Tunje płaczišny.**

Ernst Schenk

krawski mischtr

na ßukelnskej haßy 1 w **Budyschinje** pschi żitnych wikach ßo ßwojim **ßerbskim krajanam k schiczu wscheje mużazeje drasty** porucza. Sa wubjerne modne dżěło a dobre ßedżenje ßo rukuje.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow** k dobroczživemu wobkedżbowanju porucza.

Hódna twora. **Pižomne rukowanje.** **Tunje płaczišny.**

Porjedżenje dobre a tunje.

Pschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Sslubjenske listki

se słotym frěslom

kaž tež w jednorym wuhotowanju czišczi po tunjej płaczišnje

Ssmolerjez knihiczischczerńja.

Pschenczżnu muku,
nudle,
Drażdżanski jędżny rajß,
ßoki, hróch,
krupy, jahły
porucza
Khorla Kahrowe
pschi żitnych wikach.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 10. novembra t. l. dopołdnja w **10** hodżinach ma ßo stejaze drjewo na lěßowych wopalnischczach 44., 43. a 42. wotdżělenja na **Połpiczanskim statnym revěrje** k ßamßnemu puschczenju po sahonach sa hotowe pjenjesy s wuměnjenjemi, prjedy wosjewjomnymi na městnje ßamym na pschešadżowanje pschedawacz.

Hajnisle revěrske sarjadnistwo.

Simmig.

S napschecża theatra.

Panorama —

dwórski liferant.

Tónle tydżeń wot **6. hacz 12. novembra**

Kraßny Venedig se ßwojimi lagunami.

Najpodwolnischo pscheproschuje

Zykluß 429. **W. Riedel.**

Spěwarske knihi

po wschěch płaczišnach,

wulki wubjerk,

kaž tež kraßne **scżěnske wobrasy** po 50 np. porucza

J. Nowak na snutskownej lawskej haßy.

A. zwud. Mexgerowa

w Budyschinje

drastowa pschedawarnja

pschi ßerbskich hrjebjach 6

żonjaze a holczaze żakety,

mużaze, hólczaze, pacholaze a dżěczaze wobleczenja,

kholowy, jupy, swjerschniki

a wschu dżěłaczersku drastu

po tunich płaczišnach porucza.

Czeszczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoszczi najpodwolnischo k wjedżenju dawam, so ßym

dżěłarnju pschedeschczńikow

wjele lět s firmu

H. M. Schmidt

na hłownym torhoschczu w Budyschinje wobstejazu, pschedewsak a 1. oktobra s nowa wotewrik.

Sso na dżěłanje pschedeschczńikow a pschešłóńczńikow wustejo, budu ßo pilnje prózowacz, so bych mje poczeszczowazym kupowarjam derje, płaczišny hódno a spěschnje poßłužał.

Bohaty wubjerk żidżanych a połżidżanych tkaninow, kijow a garniturow mi móżne czinja, kóżdu skasanku hnydom, kajkaż ßo żada, sdżěłacz.

Sa někotre hodżiny ßo pschedeschczńiki s nowa poczahuja a porjedżeja.

S wubjernym poczeszczowanjom

Heinrich Henker, pschedeschczńikar.

Žane podražowanje! Woprawdźity präparat!

Na Budyſkim tſělniku
wuſtajeńza hobrſkeje wjelryby

☛ je wſchědnje dopołdnja wot 10 hodźin hač do 10 hodźin wječor woćinjena. ☚

Njedźelu na kemſchenju ſamknjena.

Najwjetſcha wuſtajeńza ſwěta.

(Wědomostne pſchednoſchki wo „wjelrybach a jich kojenju.“) Wuſtajena ryba je 22¼ metra dołha. Žadyn koſćowz, ale doſpołnje bjez wonjenja pſchihotowana wjelryba. We wulkej woſebitej wuſtajeńzy ſo delfiny, žrawizy, pilate a druhe ryby, präparaty wjelrybow a ſtarſche a nowſche brónje ſa kojenje wjelrybow pokaſuja.

Sastupny pjenjes: 1. měſtno 30 np., 2. měſtno 20 np. (hromadźe ſ woſebitej wuſtajeńzu.) Dopłaćenje ſo njeżada.

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa 25 np. dostać:

Pſchedźenak.
Protyka ſa Serbow
na lěto
1905.

Hana ſwudowjena Sommerka

k wjedźenju dawa, ſo wona nětko bydli

☛ **w reſtaurantu „Gambrinus“** ☚

na kamjeńtnej haßy po 1 ſkhodźe pſchi ſwinjazych wikach

a ſo je ſ noweje haßy cźißko 6 wućahnyła.

Maßeurina ſa žony a khory dźěći.

Rěčźi ſerbſki.

Hojazy magnetiſeur
H. Thomas
w Budyſchinje
na ſukelnſkej haßy 1 po 1 ſkh., rózk žitnych wikow

(prjedy J. Wünſch)

wſchědnje wot 9—1 hodź. hojt.

Nawjedźitoſcź. Wuſpěch.

Towarſtwo Serbſkich Burow.

Wubjerk ſměje dźenża **ſobotu 5. nov.** ſhromadźiſnu dopołdnja w **11** hodźinach w hoſćeńzu **„Skoteho ſkłonza“** w **Budyſchinje,** (w ſadnej ſtwi.)

Sſo proßy, ſo bychu wſchitke poboćne towarſtwa ſaſtupnikow pósłałe. Hoſćźo ſu witani.

Najpodwolniſcho pſcheproſchuje

Hlowne pſchedßydſtwo.

Rólneho pohonca

ſ dobrymi mopißmami k nowemu lětu pyta

P. Kſchižank w Tſělanach.

Schtrympy

ſo derje pſchiſchtrykuja w **Jenkezach** cźißko 10.

K 1. dezembrej ſtarſchu, ßylnu, cźiſtu ßłužobnu holzu pyta mandźelſka rěčnika Weſſera w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 16.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, hródźne dźowki a tajke k ſwinjom, wotroćźkow, pohonćźow, wolazych a dźěłaćeŕſke ſwójby pyta pſchiſtajeńka **Görlichowa** na ſchulſkej dróſy cźißko 7 ſ napſchećźa měſchćańſkeho theatra.

Wotroćźkow, ſrěnkow, tſećźakow, wolazych, pohonćźow, też na knježe dwory, hródźne a ßłužobne dźowki pyta **M. Spenka** pſchi žitnych wikach.

Bórſy do ßłužby ſo ſprawna, cźiſta **holza** pyta, kotraž roſumi pſchedawaćź abo chze jo nawuknyćź.

Richard Lunze
mjaßowa a kołbaßowa pſchedawarnja
na bohatej haßy 16.

Oldenburgſke plahowanſke byki

w maćeŕnym cźěle pſchiwjeſene, pſchedawa

Schmidt w Schekezach pola Kubſchiz.

Połcź! Połcź!

tućźny a pſcheroſćeny pſchi wotewſaćźu 5 puntow po 60 np., **tućźne ſwinjaze mjaßo** punt po 60 np., **najlěpſchu dobru kołbaßu** punt po 60 np., **metowu kołbaßu** zyły punt po 60 np., **ßadło** po zylińach punt po 60 np. porućźa tak dołho hač ſklad doßaha

rěźniſki miſchtr Nierth
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy.

Nowe
jerje
mandl po 4o np.
porucźa
Khorle Nowaka naſl.
Jurij Nitſche
na žitnej haßy 10.

Runklizu

zentnar po 1 hr. 30 np. pſchedawa **młynſke kubło** w Delnjej Kinje.

---

1 knježi pohonćź, 1 rólny pohonćź

ßo k nowemu lětu 1905 pytataj na **knježi dwór w Debiſchkowje** pola Hodźija.

Sſylne konje

kupićź pytataj

Emil Pötſchke & Co.
na Moltkowej dróſy 1a.

Pſches ßudniſtwo ma ßo na pſchißadźowanje pſchedawaćź: 17. dez. 1904 dop. w 10 hodź. **kubło** ſwudowjeneje Schneideroweje w Brěſynzy, na 64,500 hriwnow takſěrowana.

Khěža na pſchedań!

W **Lutobću** je khěža cźißko 13 ſe ßwobneje ruki na pſchedań.

Mało trjebana
zentrifuga

je dla kupjenja wjetſcheje tunjo na pſchedań. Hdźe? je ſhonićź we wudawarni Serb. Nowin.

Benzinowy motor

2 konjazej mozy ßylny, zyle dobry, je, dokelž ßo ßylniſchi trjeba, zyle tunjo na pſchedań. Dalſche je ſhonićź we wudawarni Serb. Nowin.

(K temu cźißłu dwě pſchiloſy.)

Prěnja pschiloha k czißku 45 Serbskich Nowin.

Ssobotu 5. novembra 1904.

Płaczišny rěsneho slotu na Draždžanskich slótnych wikach

1. novembra 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	39—41	69—71
awstriske	40—42	70—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	60—62
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	28—29	52—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	64—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—35	58—62
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	30—31	54—56
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	27—28	49—51
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—62
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—55
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	47—49	70—74
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—44	64—66
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschižењow w starosty hacž do 1¼ léta	46—47	59—60
2. mjaßne	44—45	57—58
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	41—43	53—55

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2249 měchow.	W Budyschinje 29. oktobra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 3. novembra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenica běła	8	83	9	—	8	82	9	12
" žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jećmjeń	7	75	8	—	7	—	8	—
Wowß	7	10	7	25	6	50	7	20
Hróch	9	50	10	50	10	—	11	—
Woka	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	13	—	16	—	14	—	16	—
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	70	2	90	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssloma 600 "	20	—	25	—	19	—	23	—
Brošata 1086 schtuk, schtuka	3	—	12	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	50	5	30	5	75
Rjane wotruby	—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 18 np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 75 np. hacž 8 hr. 85 np., rožki wot 6 hr. 80 np. hacž 6 hr. 86 np., jećmjeń wot 8 hr. — np. hacž 8 hr. 25 np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach 14 hr. 99 np. hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hacž 14 hr. 60 np., kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 10 hr. 85 np. hacž 11 hr. 20 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu

27. oktobra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 6 hr. 85 np., pschenza wot 8 hr. 53 np. hacž 8 hr. 63 np., jećmjeń wot 7 hr. 40 np. hacž 7 hr. 90 np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacž 7 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. — np., běrny 3 hr. 50 np., ßloma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 90 np.

Wjedro w **Londonje** 4. novembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michałskej zyrkwi** smeje 22. njedželu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodž. duchowny Tyschef ßerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodž. farat Ráda ßerbske a w 10 hodž. němske předowanje. — Tydzeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschef.

Wěrowani:

W **Michałskej zyrkwi:** Albert Oskar Worm, fabrikat na Židowje, s Helenu Hedwigu Schäfrigez tam. — Gustav Sebastian, rěsbat na Židowje, s Idu Selmu Försterez tam. —

Křćeni:

W **Michałskej zyrkwi:** Ernst, Hermanna Schlezy, žiwnoscżerja w Hrubocźizach, ß. — Khorla Max, Khorle Augusta Nowaka, dźěłacżerja na Židowje, ß. — Charlotta Gertrud, Alberta Oskara Wormsa, fabrikarja na Židowje, dź. — Emma Augusta, Khorle Augusta Mahnerta, žiwnoscżerja w Małßezach, dź.

W **katholskej zyrkwi:** Hańża Hilžbjeta, Jana Hermanna Pawoła Müllera, dźěłacżerja tu, dź. — Jan, Franza Laßmanna, tyscherja tu, ß. — Michał, Michała Budarja, dźěłacżerja tu, ß.

Zemrjeli:

W **Michałskej wołßadze:** 27. oktobra: Ida Emma Boitez, Bruna Baldewega, měschczana a měschczańskeho kublerja tu, mandželska, 38 l. 5 m. 10 d., (khowana na Hrodžischku). — 29. Gertrud Margareta, Jana Gustava Adolfa Bórka, wrótnika we wagonowej fabriży, dź., 3 l. 2 m. 28 d. — 30. Khorla Lehmann, murjer s Hornjeje Wjasońzy, 61 l. 2 m. 6 d.

W **katholskej wołßadze:** 21. Arthur Hermann, Franza Hollmanna, dźěłacżerja we Wulkich Debßezach, ß., 3 m. 13 d. — 28. Mikławsch Pjetasch, želesnisti sastojnik tu, 42 l. 9 m. — 29. Franz Josef Zoubek, tyschek tu († w khorowni), 30 l. 20 d. — 1. novembra: Pawoł, Pětra Schustra, žiwnoscżerja w Małßezach, ß., 3 m. 10 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

23. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodž. duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Kschižan němske a ¾11 hodžin ßerbske předowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

23. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano ½8 hodž. ßerbsku spowjedź, knjes cand. theol. Kschižan s Hodžija dop. ½9 hodž. ßerbske a ¼11 hodž. němske předowanje. — Kolekta, kiž je ßo na reformaziskim dnju sa Gustav-Adolfske towarstwo psched zyrkwinymi durjemi składowała, je po ßerbskim 135 hr. 22 np., po němskim kemschenju 64 hr. 85 np. wunjeßka, hromadże 200 hr. 7 np.

Spěwarske

ßerbske a němske, jednorje a woßebnje swjasane wot 2 hacž do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Mužaze kožuchi,

žonjaze kožuchi, mantle, žakety kóždeje faßony hotowe, jenož bjes poroka ßedžaze doma schiju a mam **tkaniny** na składže na wobhladanje. Kožuchi kóždy czaß pscheschiwam a je s nowym podschiwkom a khornarjom wuhotuju.

C. E. Rinke,

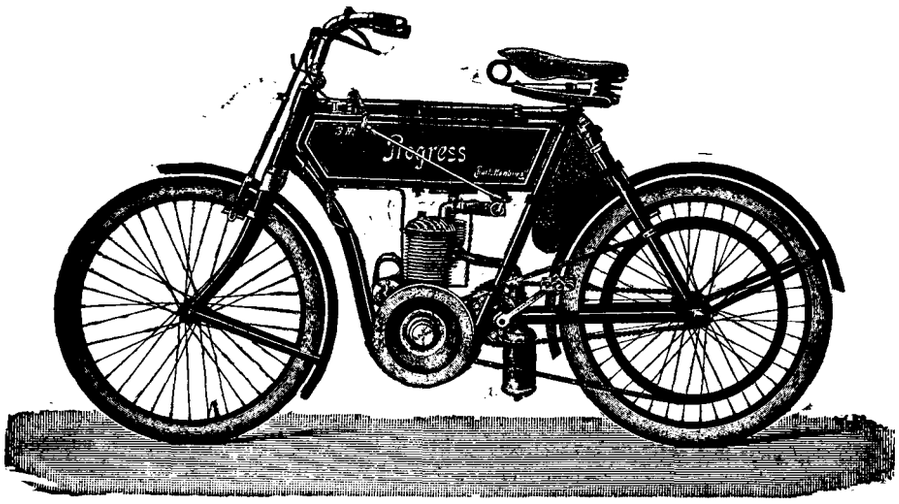
kóžkarski mischtr na bohatej hußy 5.

Mlócżenje s parnej maschinu

na mšdu czini **Bóschicżanski knježi dwór.**

Progress

najwuspěschnische němske motorske koło

Najjednorischa konstrukzija a wobkhadźenje.

3 złote medaille za wěstosć maschininehodźełanja. — 35 płaćizinow za spěchnosć.

Wulka złota zwjazkowa medailla

w dalokej jězbje: z Frankfurta psches Hannover do Barlina 4. a 5. junija t. l.

Jeniczki němski wudźělk, kotryž je pschi wobdźělenju 98 jězdnych tole najwyschsche wusnamjenje dostał.

Jeniczki zastupjeŕ:

Bratraj Thomasaj,

dźełarńja błyskowych jězdnych kołow na Židowje pola Budyschina.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapoložense knižki:

pschi wschědnym wupowjedženju 2½ %,
pschi 1 měžaczn. = 3 %,
pschi 3 měžaczn. = 3½ %,
pschi 6 měžaczn. = 3¾ %,
pschi 12 měžaczn. = 4 %.

Filiala Lubijskeje banki

pschi lawskich hrjebjach.

Th. A. Wällnitz

w Budyschinje
na ſnukelniſej haßy 9
porucža ſwój wulki wubjerk
ſchtrympow a ſokow,
ſchtrykowanych a walkowanych,
hontwarſkich lazow,
hotowe mužaze a ženjaze
koſchle,
barchent,
barchentowe
poslešćowe
płachty,
ſpódnje kholowy,
wupjerki a zychi,
pjerje,
hotowe poßleſchcža,
wóſkowy barchent,
gumijowe pſchikrywy,
linoleum,
wiczne toſche.

Sa ſymſku potrjebu

mam tež lětßa hobrſki wubjerk

ſwjerſchnikow,
jupow,
wobleczenjow,
jenotliwych kholowow,
jenotliwych žaketow,

} ſa mužſkich hólzow a džěczi

na ſkładže a tunje tkaniny nakupiwſchi wſcho po woßebje tunich płaczišnach pſchedawam.

Jenož dobre dźěło. **F. Schleſinger** Wubjerny rěs.

12 na bohatej haßy 12.

Margarinu!

najlěpſche narunanje ſa butru punt po 60 a 70 np., porucža pſchezo cžerſtwn
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucža
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ſwój wulki ſkład hotowych
cžrijow a ſchkórnjow
dobrocživemu wobkedžbowanju porucža.
Pſchedawaniſchczo:
ſobotu a njedželu na bohatej haßy 3, ſ napſchecža ſtareje póſty.

Pospyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſcžu ſym wjetſche džělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobrejn 5 np. zigarow** cžißko 458 a 460, ſ cžiſteho ſamórſkeho tobaka džěłaneju, **derje wotležanejn** a po ſwojim ſeſtajenju **bjes poroka** ſo palazeju a **wubjernje ſkłodžazeju**

10 ſchtuk
jenož po
39 np. a 40 np.,
100 ſchtuk
jenož po
3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.
pſchedawacž.
Proſchu, ſpytajcže!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka
na rózku žitneje a ſerbſkeje haßy.

Hermanſke poſkiczenje

niže porjadnych płaczišnow.

Kalmukowe ſpódnje ſukuje, prawje ſchěroke, hižo po 90 np.,
barchentowe koſchle, prawje wulke, po 1 mk.,
džěczaze wobleczenja, hižo po 90 np.,
mužaze normalne koſchle po 1 mk.,
normalne ſpódnje kholowy po 1 mk. 20 np.,
mužaze kholowy, brune, por po 1 mk. 20 np.,
mužaze kholowy, ſnutſka ſ wolmu po 1 mk. 50 np.,
džěczaze wobleczenja ſ rukawomaj po 90 np.
ſ ruku ſchtrykowane ſoki po 1 mk. 40 np.,
ſpódnje taille ſ podſchiwkom po 1 mk.,
rukawate lazy ſa mužſkich po 1 mk. 50 np.,
wolmjane pſchedkoſchliczki ſa mužſkich a džěczi jara tunjo,
ſchtrykowanſka wolma, punt po **180 np.** hacž **4 mk.**
a wjele druheho wjazy.

Moritz Höniger

na bohatej haßy 9.

Jenož hermank sobotu, njedźelu, póndźelu a wutoru wuwsaczne placźisny!

So by ßo w pschepjelnjenych skladownjach mojeje tworownje sa pschedstejazu wustajeńzu hrajkow rucze městnosćz dobyła, ßu scźěhowaze twory po tunich placźisnach na wupschedacze postajene.

Placźisny placza jenož hacź do ßrjedy 9. nov. a tak dołho hacź sklad doßaha.

Emaillowane twory.

Wódne bowy,
28 zentimetrow wulke,
najlěpscheho dźěła,
po 87, 110, 125 np.

Petrolejowe khany,
woßebje cźežko emaillowane,
1 literske 88 np.,
2 „ 128 np.

Pónoje
wschěch wulkosćzow,
najlěpscheje družiny
po 55 np., 65 np.

Wěka na horuzy
100 × 105 wulke po 62 np.

Myjniki
s mydłowym nopaschkom
po 68, 88 np.

Emaillowane khołejowe warjaki
28, 32, 38, 48 np.

Konsole s wodowej měru
1/2 literske 52 np.

Emaillowane wódne karany
3/4 literske 52 np.,
1 literske 62 np.

Khołejowe khany
po 52, 57, 63 70 np.

Ssmjeczowe łopatki
se ßwětłomódrej emaillu
po 47 np.

Emaillowane wanje,
ovalne a kulojte,
po 115 np.

Emaillowane schklě,
po 26, 28, 33, 38 np.

Mydłowe nopaschki,
emaillowane s kschidku,
po 23 a 27 np.

Emaillowane hłuboke tyhele,
35, 45. 60 hacź 128 np.

Emaillowane hornzy
po 10, 12, 15, 18, 24 hacź
120 np.

Barchentowe łožowe płachty

cźežkeje družiny, 100×150 wulke, po 62 np.

Dźělba cźorneje schtrykowanskeje wołmy

wubjerneje hódnosćze s wuwsaczom 1/2 punta 98 np.

Posamenty.

Zentimetrowe měry
po 4 np.

Tłóczne knesle,
cźorne a běłe, duz. 5 np.

Cźrijowe knesle,
duz. 1 np.

Rjeczazowe wuschła,
10 schtuk po 7 np.

Schite jehły,
50 scht. 1 np.

taillowe samkanje,
cźorne, běłe a schěre po 7 np.

Jehły sa kudzerjate włoßy,
něhdźe 50 scht. po 1 np.

Raporscźiki,
2 scht. po 1 np.

Rybjazu kóscź,
duz. 10 np.

Kholowowe knesle,
duz. 1 np.

Gardinowe dźerżaki
po 4 np.

Jehły do włoßow
2 pakcźikaj 1 np.

Słote knesle,
duz. 10 np.

Taillowe stabiki,
duz. 5 np.

Niklowe knesle,
duz. 3 np.

Koscźowe knesle,
duz. 4 np.

Schatowe wobßadźenje,
10 metr. 18 np.

Taillowe banty,
pißane, 8 np.

Schablonowe kascheźiki,
15 np.

Cźorne a pißane **drastne treßy, posamenty, wobßadźenje, borty** s wołmy a židy, wschěch nowoscźow po khětro poniżenych placźisnach.

Łožowe pschikrywy,
běłe a pißane, po 150, 175, 200 np., hacź do najcźežschich družinow.

Wotmĕrjene vitraże,
48×200, prima köprowe, běłe a nażołcź,
wokno hižo po 185 np.

Barchentowe poßleschcźowe płachty,

woßebje wulke, po 98 np.

Płatowe a bawłmjane twory.

Dźělba
koschlazeho barchenta,
woßebje cźežkeje družiny,
ßmużkateho, kohcź 19 np.

Dźělba
drastneho barchenta,
woßebje cźežkeje družiny, kraßnych barbow a mustrow,
kohcź po 26 np.

Poßleschcźowe tkaniny,
pißane, kaschcźikate,
kohcź 23 up.

Pjelchi,
kohcź 20 np.

Jendźelske tillowe gardiny,
wulkotny wubjerk,
kohcź hižo po 14 np.

Dźělba
gardinowych sbytkow,
wschěch dołhoscźow
hacź do najlěpschich družinow,
nadpadnje tunjo.

Poßleschcźowe damasty,
jenož najlěpschich družinow,
kraßnych mustrow,
kohcź 37 np.

Wupjerki,
pjerje njepschepuschcźate,
kohcź 26 np.

Kamjenina.

Khołejowe serwißy
sa 6 woßobow s woprawneho porzlina po 275, 350 np.

Jědźne talerje
s zyblowym mustrom
hłuboke a nikke po 12 np.

Dźělba jenotliwych
khołejowych hornich a spódnich schallow
na wubjerk po 3 np.

Jědźne serwißy
30 dźělate, porzlinowe,
s woßebnym wudebjenjom
po 15 np.

Khołejowe serwißy
sa 6 woßobow s woprawneho porzlina s kraßnym wudebjenjom
po 2 mk. 25 np.

Dźělba
khołejowych schalkow
s porzlina
po 6, 8, 10, 12 np.

Dźělba běłych
porzlinowych jědźnych talerjow
hładke a žołmate
na wubjerk po 7 np.

S. Beer, prjedy Messow & Waldschmidt,

na snutskownej lawskej haßy 6.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7

porucza ßwój wulki sklad

koschlazeho barchenta

po wschěch płaczišnach, kaschczikateho, ßmužkateho a jenobarbneho, teho runja

hotowe koschle

wschěch wulkosczow,

ša kóždu starobu ßo hodźaze, ša dźěczi hižo po 30 np. Dawam wschě koschle ßam dźełacź, duž „fabrikske koschle" njepschedawam.

Pollama ſ rjanymi nowymi mustrami, jara **płaczišny hódno.**

Velourowe ſbytki k jakam a blusam; wulku dźělbu **blidywych rubow, twjelkow** a **serviettow** niže płaczišny.

Hdže sče tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili?

Pola

G. Magera naslědnika,

mějeczel Th. Hippa

na ßerbskej haßy 11.

Jatrowy wolij

(Lebertran)

a fosforowy kalk

ša ßwinje

porucza

Germania drogownja

dr. Röbera w Budyschinje

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawosczé

ßo spěschnje połóżeja

ſ thymusinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sczele ßo na wßy.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe ſtupnje

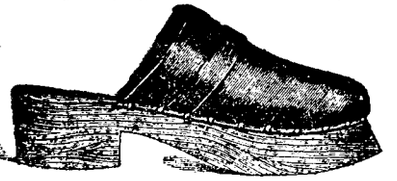
tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarnje

Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobroczi.

Schtóž ša 3 hr. kupi, jedyn dar pschidoſtanje. **Drjewjanzy a drjewjane czrije ßo póduſchnja.**

Ssobotu a wicžne dny psched bohatymi wrotami.

Kupujcže w kschesczijanskich khlamach

Otty Preussa

na žitnej haßy 4

mužaze a holczaze symske ſwjerſchniki, mantle, jupy, wobleczenja, kholowy,

teho runja **žonjaze a holczaže žakety, khornarje a plyschowe jaki.**

Wulki wubjerk najtuńscheje hacž do najwoßebnischeje drasty. Tež ßo po měrje schije. Wscho njeßměrnje tunjo. Najſprawnische poßkuženje.

Sprawne poßkuženje!

Kurt Lehmann

mějeczel **Reinh. Neugebauer**

w Budyschinje

pschi hlownym torhoschczu 5

porucza ßwój wulki sklad

woßebnych mužazych

a

hólczazych ſwjerſchnikow, jupow, wobleczenjow, kholowow, županow

(ſpanskich ßuknjow),

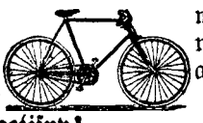
pódla teho:

rukawate koschle, ſpódnje kholowy, ſoki, rukajzy, ßlě atd.

po nadpadnje tunich płaczišnach.

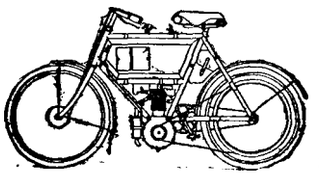
Rapidne jěſdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěſczische, najkhmańſche a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho czaßa.

Jenož fabrikſke płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ $2^3/_4$ konjazej mozu, ſe ßamodźělazym wolijowanjom ša 1500 kilometrow do zyka wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drósy 10.

Drjewowa pschedawarńja, parny rěsak a hěblowarńja

we Wuhanczizach (Weigsdorf) pola Kumwalda.

Staroby dla mam myßle, blizschi czaß ßwój rěsak pschedacź. So bych ßwój khětry wulki sklad **deslow, fostow, katow, lischenjow, schindzelowych deskow, hěblowanych a zlobjenych deskow, haniteho drjewa po liscze a schlesynskeho tyscherskeho khójnoweho drjewa** wuprósdnił, wschitkich twarskich mischtrow, twarzow, tyscherskich mischtrow a pschetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych czinju. Njech nichtó tule pschihódnu skladnosćź njepschepuschczi, dokelź po kóždej ßo hodźazej placźisnje pschedawam.

G. A. Leuner.

Sa brylowpotrjebnych.

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu, porucza **bryle** a **tlóczniki,** kotrež ßo jenoż, sa wóczko ßo pschihodźaze, dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ryßowadła, czitansle schlleńzy atd.

Saloženje wobkhoda 1856. Jědnacze krócź mytowany.

Sswój wulki sklad

czrijow a schkórnjow

wschěch wulkosezow, s ruku dźěłanych, placźisny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

Rěczi ßerbski.

Libsch, ßudnisti aktuar sw. ßt. na ßukelnskej haßy 34. na koßu s napschecźa piwneho hroda. Pißarńja sa kupne, hypothekske, dismenbraziske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy Telefon czißło 324.

Rěczi ßerbski.

Wobrasy

(bildy) ßo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s woblukom wobdadźa,

domowe zohnowanja a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k ßlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich placźisnach pola

Maxa Mützy

na bohatej haßy 11.

Konjaze deki,

dobry czorny lak

na konjazy grat tunjo porucza

C. A. Pietsch

pschi zitnych wikach 8

(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Kosaze koze,

howjase, czelaze, wowcze, tkhorjaze, konjaze, kaniklaze a sajecze koze, kaz tez wschě druhe koze po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi zitnych wikach 11 s napschecźa sloteje hwězdy.

Sa

nasymu a symu

poruczamoj:

Dźěczaze koschle s barchenta hizo po 40 np.,
zonjaze koschle s barchenta hizo po 1 mk.,
mużaze koschle s trikota hizo po 80 np.,
mużaze koschle s barchenta hizo po 1 mk.,
zonjaze kholowy s barch. hizo po 75 np.,
mużaze spódnje kholowy s trikota hizo po 95 np.,
rukawate lazy sa hólzow hizo po 90 np.,
rukawate lazy sa mużskich hizo po 140 np.,
khapy s wolmy, ßukna, plyscha hizo po po 35 np.,
soki, czistowolmjane, hizo po 50 np.,
schtrympy sa dźěczi hizo po 10 np.,
spódnje ßuknje s barch. hizo po 120 np.,
spódnje ßuknje s kalmuka po 90 np.,
spanske pschikrywy, pißane, po 150 np.,
barchentowe łožowe plachty, małe, po 40 np.,
barchentowe łožowe plachty, wulke, po 1 mk.,
zychi, hotowe seschite, po 225 np.,
wupjerki, hotowe seschite, po 225 np.,
ßłómniki, woßebje czeźke, po 1 mk.

Schrykowanska wołma

10 wschelakorych druzinow

woßebje tunja!

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 46. Sobotu 12. novembra 1904. Lětnik 63.

Swětne podawki.

Sserbska deputazija pola Jeho Majestoscze krala Friedricha Augusta.

Jeho Majestoscź kral Friedrich August ßrjedu 9. novembra pschipoldnju w 12 hodźinach w kralowskim hrodźe w Draždźanach prěnje deputazije pschijimowasche. Mjes nimi bě deputazija „Sserbow wobeju wěruwusnaczow s Łužizy a Mischnjanskeho kraja“. Sserbow kraloßwěrna myßl ßebi žada a ßo nad tym wulzy sraduje, mjes prěnimi bycź, kotsiž k trónej stupja a hłubokoczesczenemu a horzolubowanemu kralej pschiwołaju: „Strowy budź kralo! Dowěř ßo nam Sserbam! My chzemy mjes najßwěrnischimi Twojich poddanow bycź a chzemy ßo k Tebi a kralowskemu domej też w słych dnjach dźerżecź, kaž ßmy Tebi ßlubili!“

Tak běchmy ßo w Božim mjenje na pucź nastajili, naschemu kralej Friedrichej Augustej hołdowacź a jemu w mjenje zyłeho ßerbskeho luda wutrobne, ponižne sbožopschecze wuprajicź. Sa wjednika ßerbskeje deputazije běchu knjesa fararja ryczerja Jakuba-Njeßwaczidliskeho, pschedßydu hłowneje konferenzy ßerbskich duchownych, postajili. Dalsche ßobustawy deputazije běchu: knjes farař Žur s Budyskeje katholskeje ßerbskeje woßady (město skhorjeneho knjesa kanonika Hermanna-Wotrowskeho), dale knjes farař Kschižan w Hodźiju, knjes professor dr. Muka s Freiberka a knjes notař Zyž jako sastupjerjej Maczizy Sserbskeje, knjesaj sapóßłanzaj Kokla-Khrósczański a Soba-Czornjowski, knjesaj kantoraj Kapleř-Budyski a Hila-Khrósczański a knjes kubleř Krona-Bukeczański jako sastupjeř ßerbskeho burskeho towařstwa.

S tsjomi wosami ßo ßerbska deputazija do kralowskeho hroda dowjese, hdźeż pschi wyßokich durjach hobrszy kralowszy ßłużobnizy a gardźini jěsdni strażowachu.

Hdyž porjad sastupjenja na ßerbsku deputaziju dóńdże, ju dwórski marschall psched Jeho Majestoscź pschewodźi. Knjes farař Jakub mějesche krótku hołdowansku rěcź na krala, w kotrejž najprjedy ßobuželenje ßerbskeho luda nad ßmjerczu krala Jurja wobßwědczi, a potom kralej Friedrichej Augustej w mjenje ßerbskeho luda hołdujo jemu czucza a pschecza a ßlubjenja ßerbskeho luda wupraji. Wón skónczi ßwoju rěcź: „a my, Wascheje Majestoscze stajnje ßwěrni Sserbjo, ßo nadźijamy, so Wascheje Majestoscze kralowske smyßlenja też dale nam miloscziwje pschiwobroczene wostanu, a my wschitke ßwoje pschecza sa Wasche kralowske knjeżenje wopschimnywschi stare ßerbske sbožopschecza prajimy: Bóh krala požohnuj!“ Kral ruku knjesej fararjej sawdawschi ßo wutrobnje podźakowa a potom na jara luboscziwe waschnje deputaziji dźesche, so je jemu wulke wjeßele, tu ßwojich Sserbow powitacź, kotrychž je woßebje pschi manevrach wohladował a ßo pschi tym nad pschecźelniwymi wobliczemi a sahorjenym postrowjenjom sradował. Kral pschistaji, so je jemu Sserbow kraloßwěrnosćź snata, so tam, hdźeż ßo telko lubosczе kaž wot Sserbow poskicza, ßo też rad lubosćź wrócza (wot krala). Se ßlubjenjom, so w blizšchim czaßu Sserbow w ßerbskim kraju wopytacź pschińdże, kral Friedrich August ßwoje wotmołwjenje na narěcź deputazijineho wjednika skónczi. Potom ßo wón s deputazijinymi ßobustawami rosmołwjesche a kóždemu s nich milosczіwe ßłowa praji. My pak w pschesjenosczi se wschitkimi Sserbami sa ßwojeho wyßokoczesczeneho młodeho krala wot Boha kralowskeho ducha a žohnowanje k jeho kralowanju wuproschmy. — To chzył Bóh luby Knjes s hnadu wußkyschecź!

Sakski prynz Jan Jurij

je póndźelu němskemu kheżorej w Barlinje wosjewił, so je Bjedrich August na sakski trón stupił. Prynzowy pschewod s generalneho majora s Milkau, dwórskeho marschalla s Mangoldt-Reiboldt a adjutanta ßwobodneho knjesa s Berlepscha wobstejesche. Tydźeń prjedy je prynz Jan Jurij tußamu powjesczi bayerskemu prynzej-regentej Luitpoldej pschinjeßł.

Njeměry w Innsbrucku.

Pokodnischi dźěl Tyrolskeje je s Włochami (Italskimi) wobydleny. Kaž Němzy, Polazy a Czechojo, chzedźa też Włochojo ßwoju ßamßnu universitu měcź. Awstriske knjeżerstwo je skónczнje do teho swoliło, so ßo w Innsbrucku pódla tamnischeje němskeje universitу włóska italska prawna fakulta sałoži. Tydźenja dyrbjesche ßo włóska fakulta wotewricź. Mnosy włószy studentojo běchu teho dla do Innsbrucka pschischli, so bychu ßo pschi ßwjedźenju wobdźělili. Knjeżerstwo a Włochojo ujeběchu pak na to dźiwali, kak Němzy wo włóskej prawnej fakulcze myßla. Tuczi móża ßo w Tyrolskej s Włochami runje tak mało snjesczi, kaž w Czěskej s Czechami. Dźeń wotewrjenja włóskeje fakulty wulka czrjóda němskich studentow psched hosczenz „běłeho schiża“ pschicźeżechu, w kotrymż ßo Włochojo shromadźachu. Włószy studentojo běchu tak njerosumni, so s revolvrow wysche hłowy němskich studentow tšełachu, so bychu jich wottraschili. Němszy studentojo drje s wopředka zosachu, tola hnydom ßo czim bóle rosczerczeni wróczichu a ßo do Włochow s pukami dachu. Njeměry ßo psches zyły Innsbruck wupschestrjechu. Polizija njemóżesche njeměrnikam dowobaracź; duž kheżorski naměstnik, baron Schwarzenau, wojakam sakroczicź da. Nasajtra ßo njeměry wospjetowachu. Rosnjembrjeny lud po měsczе czahajo w kheżach, w kotrychž Włochojo bydla, wokna wubi. Dźiwuchojo durje twarjenja, w kotrymż je włóska fakulta samёsczena, rosbichu a blida, lawki, stoły, khachle, s zyła wschu nadobu, na dróhu wumjetachu. Dokelž bě ßo pschi njeměrach w nozy jedyn moleř s bajonnetom sakkoł, lud psched hród kheżorskeho naměstnika pschicźeże a tam „mordarjo“ wołasche. Ssamo psched kasarmami kheżorskich honjerjow njeměrnizy rejachu; hdyž pak wojazy wustupichu, lud rosczeka. Innsbruckska měschczańska rada, kotraž běsche s herjekarjemi psches jene, wschitkich włóskich studentow, kotsiž běchu s Wina a Graza do Innsbrucka na ßwjedźeńske wotewrjenje włóskcje universitу pschischli, s města wupokasa, a 150 druhich włóskich studentow sajecź da. Pola 46 s nich ßu revolvry namakali.

Włóske nowiny „Corriere della sera“ Innsbruckske njeměry rospominajo awstriske wyschnosczе winuja, so ßu Włochow w Inusbrucku bjes schkitanje wostajike a so agitaziji Němzow k naßylnosczam njejßu wobarake. Hižo psched něktorymi njedźelemi je „Corriere“ wot dowěrneje strony shonił, so ßu ßebi Němzy wotmyßlili, so dyrbi tón krócź krej běžecź, wón pak je tule powjesczi podtłócził. Włochojo ßu ßo wohroženi czuli a woni maju ßo samolwicź; ßamo potom, hdyž ßu, s pschemozu nadpadnjeni, prěni tšeleli. „Corrierce“ ßo nadźija, so ßo skónczнje Włocham a Awstriskej prawo na ßamßnu universitu w ßamßnym włóskim kraju pschipósnaje.

Plistowany wójnski minister.

W franzowskej deputërtskej komorje žo sańdźeny pjatk s nowa cźežke wobskoržby pschecźiwo wójnskemu ministrej cźinjachu. Tutón je poßleduje lëta wschitkich offizërow, kotsiž žo k zyrkwi dżeržachu, pschi avanßemencźe pschestoczowak. So by žo wo smyßlenju offizërow wobhonił, bë wón jich domjaze žiwjenje wobkedźbowacź dawak. Spionsku žkužbu offizërojo cźinjachu, kotsiž franzowskemu žwobodomurjerskemu swjaskej pschißkuscheja. Na wschë poroki wójnski minister wotmolwi, so wón žwojim pschecźiwnikam klubu njewotstupi. S tejle wotparjenoscźu žo sapößkanz narodneje strony Syveton roshoriwschi k wójnskemu ministrej pschibëža a jemu nëkotre plisty wotkoži. Wschón wustrózany žo André ani njesmuži, žwojemu nadpadnikej plisty wrócźicź. Wone žu po sdacźu khëtro popjerjowane byle; pschetoż hacź dotal žo wójnski minister njeje do deputërtskeje komory wrócźik. Wón pjecża doma khory leži. W žwojej žalosczi ma s najmjeńscha to wjeßele, so je jemu sozialdemokratiska a radikalna žejmowa wjetschina njedźiwajzy wotkryteje spionaže dowërjenje wuprajika. Sswojeho plistowarja wón njebudże na duell žadacź, ale jeho žudnistwu pschepoda. W kóždym drnhim kraju dyrbjak plistowany wójnski minister poczerpjenu hańbu s krwju žwojeho nadpadnika wotmycź, abo žwoje brymjeschko wjasacź. Khrobły André pak pomoz pola žudnikow pyta. To wschak njeje tak straschne kaž žo se žwojim pschecźiwnikom rubacź abo tšëlecź. Ale wschón žwët žo na Franzowsow woschczerja abo jich wobžaruje, so maja tajkehole wójnskeho ministra, kajkiž je André. Schto by Napoleon I. wo tajkich hanibnych wobstejnoscźach rjekł?

Franzowske žitne zło

žo njeponiži. Namjet se židowsko-radikalneje strony, so by žo wyßokoscź nëtczischich žitnych złow dla schpatnych žnjow ponižika, je deputërtska komora sacźißka. Natarski minister dopokasa, so budże žo lëtža a pschichodne lëto jenoż jara mako wukrajneho žita pschikupowacź trjebacź. Wo poniženju złow njemóże žaneje rëcże bycź.

President Roosevelt žo saßo wuswolik.

W sjenoczenych statach poknózneje Ameriki — w tsczim najwjetschim knjejstwje žwëta — bë wutoru nowowuswolenje presidenta republiki. Dotalnemu presidentej Rooseveltej žu na dalsche 4 lëta statowe wjedniswo s nowa dowërili. Roosevelt bë kandidat republikanskeje strony, jemu napschecźo bëchu demokratojo žudnika Parkera sa kandidata postajili. Sa tuteho je jenoż 151 wólbnych mužow hłožowako, mjes tym so Rooseveltej 325 wólbnych mužow žwój hłóß woteda. Presidentowe wuswolenje žo w sjenoczenych statach na indirektne waschnje stawa. Wuswolerjo najprjódzy wólbnych mužow wuswoleja, a tuczi maja potom presidenta žameho wuswolicź. Pschi presidentowej wólbje potajkim tón žamy system płaczi, kaž pschi wuswolenju sapößkanzow do sakskeho krajneho žejma. Parker jenoż w pokodnischich statach wólbnych mužow dobu, wschë druhe staty žo sa Roosevelta rosžudźichu. Pschi žanych dotalnych wólbach njeje rosdźël mjes dobyczerskej a podležanej stronu tak wulki byk, kaž tón krócź. Pschi wuswolenju wólbnych mužow žo nëhdże 1 milijon republikanskich hłožow wjazy naliczi dyžli demokratiskich. S poßlednimi wólbami wjetschina republikanskich sastupjerjow w žejmje wot 30 na 50 stupi.

Europa ma wschu pschicźinu, dobycze republikanskeje strony wobžarowacź. Republikanszy žo mjenujzy prózuja, s wyßokimi sakitanskimi złami wudźëlkam europiskeje industrije mjesy sjenoczenych statow sawrjecź. Pódla teho hischcze se skomyßlnym wukoženjom złownych postajenjow pschiwos europiskich tworow poczežuja. Nascha saksa industrija je pod tymle njesprawnym schibakstwom wjele czerpika. Sa europisku industriju budźische teho dla spomožnischo było, hdy budźische president demokratiskeje strony, Parker, dobył. Demokratojo chzedźa stajnje wyßoke zła wotstronicź. Po jich mënjenju žebi s złami wulzy kapitalistojo saki natykaju. W Amerizy skoro zyła industrija w žłužbje czrjódki milijonarow steji. S pomozu sakitanskich złow je tym móžno, konkurrenzu europiskeje industrije podtkóczicź a sa žwoje tworv czim wjetsche płaczisny ludej wununowacź.

Rusko-japanska wójna.

Psched Schaheskej rëku

žebi hischcze pschezo Rußojo a Japanszy napschecźo steja. S wobeju stron drje žo wschëdnje s kanonami tšëla, a druhdy žo nadpady czinja, tele wojowanja pak nimaju wjetscheje ważnoscze. Japanszy žebi njeswërja wjazy postupacź, Kuropatkin pak nochze prjedy nowu bitwu bicź, doniž jeho wójsko njebudże 500,000 muži žylne. W tu khwilu wone pjecża 300,000 muži a 1200 kanonow liczi. Do sapoczatka januara žo Kuropatkin s czežka do wjetschich bitwow sopleseź da. Na kóždy pad žo wëste bycź sda, so wón symski czaž sa wójnu wužije. Posdźischo w naleczu žo wójna powodženja dla njehodźi wjesez.

Wo poßlednim wojowanju psched Schaheskej rëku je general Ssacharow 8. novembra scźëhowazy telegram wotpößlak:

„7. novembra pschi ranschim žwitanju Japanszy na dobo pschi ranschim kschidle postupowachu, salehnychu nëkotrym ruskim pschedstražam pucź a wßy Uclaczi, Kiczaczu a Paofintun wobßadźichu. Rujzy wojazy wot jëdnych pomoz dostawschi k nadbëhej pschendźechu a Japanskich s pomozu artillerije s mjenowanych wßow wuhnachu.

Dalschi Ssacharowy telegram praji: W nozy k žrjedże ruszy dobrowólnizy pokodnischi dźël wßy Linschinpu pschimachu. Wubudżeni Japanszy na to s elektriskim žwëtkom Schahesku rëku wobžwëtlachu. Japanszy spytachu žo do ruskeho wotdźëlenja dacź, tola buchu wotraženi.

Ruska telegrafowarnja je s Mukdena powjesez dostaka, so žu Japanszy 9. novembra na lëwym kschidle rëki Chuna do prëdka schli a dwë wßy wobßadźili, s kotrejuž žu pak jich posdźischo Rußojo saßo wuhnali.

Admiral Skrydlow je s Wladiwostoka do Mukdena pschijël.

S Mukdena nowinam „Nowemu Wrjemjenju“ dopißowar Rostowzew telegrafuje: Poßlednje dny žu žo pschi Schaheskej rëzy jenoż make bitwiczki mjes prëdnimi strażemi wotmëke. Pschi tym žo w nozy a wo dnjo tu a tam s kanonami tšëla. Najbóle žo dobrowólnizy s njepschecźelom cźahaju. Tele make jëdne czrjódki žu žo sa zyku wójnu najkraßnischo jako khmane wupruhowake; jich powjesce žu žo pschezo s wëstoscźu a žwëdomitoscźu wusnamjenjake. Husto žu dobrowólnizy žwoje powjesce se žwojim žiwjenjom sapłacźicź dyrbjeli. Nëtkole czrjódki dobrowólnikow wožebitu schibakoscź a lescź nakožuja. Tak njedawno podwyschk Kusnjezow a dżežatnik Krawczenko s pomozu nëkotrych dobrowólnikow Morschanskeho regimenta namakane njewubuchnjene japanske granaty s dynamitom napjelnischtaj a žo hacź k swonkownemu rjeczasej njepschecźelskich strażnikow do wßy Linschinpu pschitulischtaj. Pschikradnywschi žo hacź k khëži, w kotrejž Japanskich wohladachu, granatu do nich s woknom nuts czißnychu, sażehlichu sapalak a skoku czeknychu. Sa nëkotre mjeńschiny žo satraschnje sawrjeßny, kschiki a stonanje bëchu žłyschecź, a czi, kotsiž bëchu žiwi wostali, s khëže wubëżachu. Japansy bórsy sa ruskimi dobrowólnikami žylnje s kanonami hrimachu, tola zyle bjes wuspëcha.

Podobne podawki žo wschëdnje wospjetuja.

W Mandżurskej nëtkole symny a wótry wëtr duje, prócha je telko, so na nëkotre krocżele njeje móžno, cżlowjeka widźecź. Proch woczomaj schkodźi. S khwilemi žo žnëh s dróbnymi krupiczkami žaje. W nozy je hacź do 10 gradow symy. Sa ruskich wojakow žo wobydlenja se semje twarja. Japanszy pod symu bóle czerpja dyžli Rußojo, kotsiž žu na nju swucżeni a žu tež czoplischi swoblekani dyžli Japanszy.

Njemirowicź Danczenko nowinam „Ruskemu Sskowu“ telegrafuje: Tam, hdżež žo nasche stejischcza s japanskimi sbližuja, wožebite pomëry nastawaju. Na pschiklad wojazy Nëżinskeho a Bolchowskeho regimenta w naßypach, nëkotre sta krocżele wot japanskich naßypow sdalenych, žydaju. Mjes nimi rëka Scha bëži. Hdyž nëchtó s naschich abo s Japanskich wodu trjeba, na druhi brjoh snamjo s kótlikom, na bajonnet wyßoko stuknjenym, da. Na tole snamjo pschecźiwnik tšëlenje sastaji, a wojak žebi k rëzy po wodu dże. Tu pschileżnoscź druhy na tym a tamnym brjosy mužiwajo teho runja po wodu du. Na brjosy stejazy žo wsajomnje wobkedźbuje. Japanszy nam „rosstorhanzy“ a „sakleczi“ rëkaju, a my jim teho runja niczo winojsczi njewostawamy. Tak bórsy hacź je žo poßledni wojak s wodu wrócźik, žo pschetšëleńza s nowa sapoczina.

Port Artur

je s nowa wschë nadbëhi japanskich wójskow dobycźerszy wotrasyk. S poßlednim dwënjedźelskim hacź do 4. novembra trajazym wojowanjom žu Japanszy nëhdże 40,000 muži shubili. S tymile njeßmërnymi woporami žu jenoż nëkotre naßypy swonka Port Arturskich wobtwjerdźenjow do žwojeje ruki dostali. Wudawanje jendźelskich nowin, so žu Japanszy wjazore wobtwjerdźenja (forty) dobyli, je žo jako selkaŕne wupokasako. Po poßlednich powjesczach s Port

Artura móże ßo twjerdźišna hišchće měßazy dołho dźerżeć. Ssucheho warjenja, ßeleneho mjaßa a żita je we woblehnjenym měsće dosć a nadosć. Jenoż cźerstweho mjaßa tam nimaju. Poßledni tydźeń pak je wjele chineskich płachtatych łódźow (dźunkow) cźerstwe mjaßo do Port Artura pschiwjesło. Wobstajenje s japanskimi wójnskimi łódźemi njeje wjazy tak huste, każ prjedy. Ssamo parnym łódźam je ßo poradźiło, do Port Artura dozpicź. Po rosprawje ruskich nowin je wjele japanskich łódźow wobschkodźenych, jena japanska wójnska łódź je ßo pjecza poßlednje dny s jenej ruskej minu potepiła. Wobßadki na japanskich łódźach ßu ßo s khorosćemi jara poßłabiłe.

Jedyn wyschschi offizěr ruskeho generalneho staba je dopißowarjej jenych Barlinskich nowin prajił, so wobstejnosće w Port Arturje njejßu tak bjes nadźije, każ ßo w jendźelskich a wschelakich němskich nowinach pische. Dwěluje ßo nad tym, so ßo Japanskim na kónzu tuteho lěta poradźi, twjerdźišnu dobycź, a do teho cźaßa smèje, da-li Bóh, Kuropatkin pucź k wußwobodźenju Port Artura wotewrjeny.

Póndźelu ßu Japanszy sadwělny pospyt cźinili, so bychu s nadběhom naßypy wokoło Laotschanskeho wobtwjerdźenja dobyli. Psched nadběhom ßo satraschna kanonada na wobtwjerdźenje puschcźi. Potom pěschzy do prědka cźerjachu. Japanszy, każ jendźelske nowiny pißaju, s bjespschikładnej khrobłosću do deschcźa ruskich kulkow cźerjachu, tola kóżdy krócź ßo wotraschu, a satraschuje wjele ludźi shubiwschi ßo dalschich pospytow wostajichu. Japanszy wschědnje poßylnjenje dostawaju, kotreż ßo hnydom do bitwy scźelu. To ßo bjes dwěła teho dla stawa, so bychu wojazy lazaretow njewidźeli, kotreż ßu se sranjenymi pschepjelnjene.

Franzowski postrow ruskemu wójsku.

Parišska rada, kotraż bě ßo ßobotu k wuradźenju seschła, je rjekowskej Port Arturskej garnisonje a spscheczelenemu ruskemu wójsku w Mandźurskej postrow města Parisa póßłała.

Baltiske łódźstwo

s dźěła psches Suezski kanal a Cźerwjene morjo, s dźěła pódlu wjecźorneho brjoha Afriki do indiskeho morja jědźe.

Po móżnosći budźa ruske wójnske łódźe na ßwojej jěsbje w franzowskich pschistawach sastawacź a ßo w nich s wuhlom sastarowacź. Wuhlowe łódźe ßu psched ruskim łódźstwom hižo do tychle pschistawow motjěke.

Japanske hwisdanje.

Hdyž bě Kuropatkin psched schtyrjomi njedźelemi s Mukdena k połodnju pscheczišwo japanskemu wójsku wucźahnył, hłowny roskasowaŕ japanskeho wójska Ojama powjesćź wuda, so je 150 muži 4. ßibirskeho armeekorpsa sajał a 8 kanonow a 19 munizišskich wosow tutemu korpsej wotewsał. Roskasowaŕ 4. ßibirskeho korpsa, general Sarubajew, je hakle nětkole wo tymle wudawanju shonił a jo jako selhaŕne wrócźa. Japanszy njejßu nikoho s jeho ludźi sajeli, też wón njeje żanych kanonow a wosow shubił.

Wójnske wopory Japanskich.

Japanska, kotraż ma 45 milijonow wobydlerjow, je hižo wjazy dyžli 100,000 muži na nětcźišchu wójnu woprowała. S wopŕědka je wona ßwoje najlěpsche mużstwo na wojowanischcźo póßłała. Njeßmě ßo myßlicź, so ßu wschitzy japanszy wojazy tak frósntni a ßylni, każ cźi, kiž ßu prěnje bitwy w Mandźurskej bili. W Japanskej je wjazy młodych ludźi dyžli druhdźe k wojeŕskej ßłužbje njekhmanych. Hacź dotal je ßo pod brónje wscho mużstwo hacź do 35. lěta swołało. W auguscze běchu ßo też studowani offizěrojo reserwy k brónjam swołali, schtoż je sa młody stat wulki kapital; pschetoż stat je jim 2—5 lět na wukrajnych schulach studowacź dał. Tola hinak ßebi knjeżeŕstwo njewjedźesche pomhacź, dokelž bě hižo w auguscze woßebje wjele offizěrow padło.

Każ Japanskim pschecźelnje smyßlene nowiny „Kölnische Zeitung“ pißaju, leži w Japanskej ßamej nědhdźe 50,000 sranjenych a khorych wojakow, w Kanaßawje, Senzudźe a Kokurje po 5000, w Hiroschimje a Obßazy po 10,000, w Tokiu psches 13,000, pódla teho ßu hojeŕnje pschepjelnjene w Negoji, Sendai a Kumamotu. Kelko ranjenych a khorych Japanskich w Mandźurskej a Koreji leži a kelko je jich na bitwischcźu wumrjelo, njeje snate.

So bychu ßo schcźerbiny we wójsku wupjelnikc, je ßo dyrbjało mużstwo starsche 35 lět mobilisowacź. Statna rada je teho dla postajiła, so ma ßo ßłużbny cźaß 2. reserwy do 37 lět podlejschicź. S dobom je ßo wojeŕska powinosćź offizěrow s 12 lět 4 měßazow na 17 lět 4 měßazy powyschika.

Wjetsche poßylnjenje by japanske wójsko w Mandźurskej hakle potom dostało, hdy by Port Arthur padnył, a hdy by ßo wójsko, kotreż jón nadběhuje, do Mandźurskeje pschiwjesło. Jara dwělne pak ßo bycź sda, hacź budźe to móżno. Nadběhowaze wójsko je wjele ludźi shubiło, a runjeż nětkole ßnadź njebudźe wjazy wjele nadběhow na Port Arthur, budźe wjele s deschcźom a symu cźerpicź.

Ruszy. maja napschecźo temu wulke lěpschiny. Woni maja dosćź ludźi sa dołhu wójnu, Japanszy pak niz. Ruska móże se ßwojich 140 milijonow wobydlerjow stajnje nowe wójska tworicź, woßebje nětkole po dotwarjenju sabajkalskeje żelesniży.

Ruska je runje na wopak cźiniła dyžli Japanska. Wona je swopŕědka mjenje hódne wójska a to tajke póßłała, kotreż běchu wojownischcźu bliże, nětkole pak jadriwe a derje wuwucźene europiske wójska scźele. Duž njemóże hinak bycź, hacź so budźe kóżda nowa bitwa sa Rusku pschihódnischa.

Dalscha mobilisazija w Ruskej.

S zarowym wukasom ßo reserwistojo w Peterburgskim, Wilenskim, Warschawskim, Kijewskim, Odeßkim, Moskowskim, kawkaskim a Donskim wojeŕstim wokrjeßu mobilisuja. Zar w tu khwilu mobilisowane reserwy we wjecźornej Pólskej wobhladuje. Schtwórtk bě wón w Ssuwalkach, hdźež jeho wotpóßłanzy němskeho khěžora powitachu.

Ruske a japanske finanzy.

Njedźiwajźy dołhotrajazeje wójny njeje hischcźe w Ruskej niczo wo powschitkownej pjenjeżnej nusy pytnycź. Lětusche żně njejßu drje zyle tak dobre, każ loúsche, sa to pak ma ruske żito dla njeporadźenych żnjow w Amerizy a Awstriskej wjazy wotebjerarjow. W statnej banzy a rentaji ßo wjazy dyžli 1000 milijonow rublow słota khowa. Ludowe nalutowanki njewotebjeraju, ale ßo wjele bóle do statneje banki dawaju. Wot januara hacź do oktobra je ßo s ludowych nalutowankow 68 milijonow rublow do statneje banki dało, mjes tym so bě ßo lěto prjedy 70 milijonow s njeje wsało. Ruske finanzy ßu nětkole tajke, so móża nětcźišchu wójnu derje pschětracź, jeli so nowe schmatańzy njenastanu. W pjenjeżnym nastupanju je Ruska wjele ßylnischa, dyžli Japanska. Ruska statna kaßa ma lětnje něhdźe 2000 milijonow rublow dokhodow. Lětßa w nalěcźu stej Ruska a Japanska nimale s dobom pjenjesy we wukraju pożcźikej. Ruska je po 5 % na cźeßne ßkowo dosta, Japanska dyrbjesche 6 % dacź a se ßwojimi zkownymi dokhodami rukowacź. Tsi krócź mjeńscha japanska pożcźonka je, wě ßo, hižo dawno pschetrjebana, runje każ ßu wschě druhe japanske żórka wucźerpane. S wotkal Japanska nětkole pjenjesy k wjedźenju wójny bjerje — je hudanczko. Hotowe pjenjesy jej njejßu wubyłe, a tola wudźerżenje wulkeho wójska a łódźstwa wschědnje milijony żada. Duž ßo jda, so potajnje Jendźelska a sjednoczene staty połnózneje Ameriki Japansku s trěbnymi pjenjesami podpjeraju.

Jan Welik.

I.

Pschi jaßnej rěcźzy Fourohe la fave, kotraż ßo pschikhadźejo s dołheho wjecźora do rěki Arkansaß wuliwa, stejesche rumna, derje pschirubana bolowana khěża, w kotrejż bydlesche Americźan se ßwojej żonu a dwěmaj hólcźezomaj, s kotrejuż bě jedyn ßydom, druhi dźewjecź lět stary.

Muż rěkasche Jan Welik a bu w tutym kraju, w kotrymż kóżdy saßydlak na hońtwu khodźi, haj, w kotrymż tsecźi dźěl wobydleŕstwa w tamnym cźaßu bjes maka niczo njecźinjesche, khiba so by s tšélbu na ramjenju po lěßu dundak, tola s woßebitym wusnamjenjenjom hońtwjeŕ mjenowany; a jeli so je schtó na ßwěcźe prawo měł na tuto mjeno, wón sawěscźe.

Hižo po zykym ßwojim swonkownym běsche trochu sapodobny na cźeŕwjeneho wobydlerja lěßow, na Indiana, s kotrymż pak saprěwasche wschitke pschiwusniśtwo. Najradscho khodźesche s nahej hłowu, dołhe cźorne twjerde włoßy mějesche swjasane s cźeńkim rubjeschkom abo hischcźe husćišcho s dołhim łykowym powjasom, s nahej schiju, a běsche w hońtwjeŕskej ßukni, a w cźrijach s dźiwinskeje kože, kotreż ßam mischtrowszy shotowjesche s kože, kotruż ßam harowasche.

Nichtó njemóżesche lěpje wußlědźicź cźěŕ, abo namakacź mjedowy schtom, abo ßo pschikacźicź k dźiwinje, abo sesawalecź dobyty abo namakany kruch. Sa njewěrjomnje spěschny cźaß wjedźesche s makym

skalpowazym nožom — kaž tuta bróń abo tutón hońtwjerski nóž tež pola běłych saßydlakow rěka — jelenja wězywustojnje wotczahnyć, wottruhacź, wschelakore wotwjery podwjasacź a wubjerny měch shotowicź, so by w nim mjedwjedźazy tuk, měd abo hewak něschto wotnjeßk. Wjelkej, najspłóschiwemu a najhórschemu lěßnemu swěrjeczu běsche wón najstraschnischi njepschecźel, a wudra a bobr njemóżeschtaj ßo spjeczowacź wabjazej wudźe, kotruž jimaj poskiczeschе, byrnjež byschtej tež pschi kóždej druhej liwkej wostałoj. A hdyž by ßo jednako wo to, symske městno mjedwjedźa wupytacź a na hrubej skorje schtomow cźěř horje saléšeneho wußlědźicź, to njebě lěpscheho wóczka nad jeho. A tak s dołhej tšélbu, kotraž pjeczdźeßacź kulkow na punt tšéleschе, na lěwym ramjenju, lěwu ruku njerodnje na nju skožujo, ßnowasche wón, khodźo na poł leczo, ale po sdaczu njelepje, s pschinańdźenym nahonom nimale bóle dyžli s kedźbnosczu ßo sminjejo tež najmjeńscheho, najßnadnischeho schudrowanja, wot schěreho krótkowkožateho pßa runje tak kedźbnje scźěhowany, spěschnje a kaž scźěn psches lěß; a jeho wocźi, s wjetscha do semje shladowazej, kotrymajź njewuńdźe ani jeneho kopjeschka mylene położenje, hladaschtej pschi tym njepschestawajzy tež na lěwizu a prawizu, so byschtej kóždy nasymsko-cźerwjeny kerk, kóždu s wětsikom ßo pohibowazu hałžku spěschnje, ale dokładnje pschehladałoj.

Jeho postawa bě schwižna a ßamo ßucha, ale bě tež hibita a wobwrotna, a w běhanju, skakanju a łaženju pytasche wón ßwojeho runjecźa; ale s tym ßo njeby ženje khwalił a mějesche to sa něschto zyle naturske, kaž khodźenje. Kóždy poß móżesche dźe hischcźe spěschnischo běhacź dyžli wón, kóždy jeleń dalscho skakacź, kóždy panter lěpje a spěschnischo na schtom łazyć. Kak chzył ßo potom s tajkimi wězami hordźicź?

Hewak bě cźichi a ßam sa ßo, mało rěczazy, a ßamo, hdyž by rěczał, njerěczesche bjes mała ženje wótsje, kaž by rjekł, so ßo na stajnosći boji, so mohł s tym kruch dźiwiny rosschěricź. Woprawdźe ßmjał pak ßo ženje njeby, a jeno potom, hdy by ßo nad něczim tak prawje wjeßelił, posběhowaschtej ßo jeho brjowzy a wocźi ßo jemu žehleschtej pod nimaj kaž dwě wuhliczzy.

Ssußodźa mějachu jeho hewak lubo, runjež ßo jeho tež saßo bojachu, pschetoż wjedźachu, kak jara bě psches nich, schtoż jich dźiwje živjenje nastupa. Haj, powjedańza saplecźe jeho ras ßamo s cźrjódu konjazych paduchow, kotraž bě w prjedawschich cźaßach pobyła w Arkansaßu a kotraž bu hakle rosbrojena a sniczena wot spěschnje wutworjenych regulatorow. Tehdom dachu jemu woprawdźe srosymjecź, so by khmańscho było, stat wopuschczicź, so by njelubym pschepytowanjam wuschoł. Welik pak njeńdźesche. Móżachu jemu woprawdźe něschto porokowacź? Nichtó to njeshoni, dopokaſy ßo pschecźiwo njemu njewukopachu, žadyn s jatych abo pokhostanych stóstnikow niczo pschecźiwo njemu njewupraji, a hońtwjeř dźěłasche kaž prjedy dale ßwoje małe maißowe polo a honjesche po horach do wschěch kónzow pak pěschi, pak na konju druhdy tydźenje dołho, njedźiwajo na žaneho se ßwojich ßußodow.

Jeho žona wostawasche w tajkich cźaßach ßama w lěßu se ßwojimaj ßynkomaj; ale tute žony ßu temu swuczene. Byrnje bychu tež pantery ras blisko khěžki wołake abo wjelki wokoko wuke, hacź na wutsěl blisko ßebi mudra dźiwina tola njewěrjesche. A ßamo w tajkim padźe by žónska, w lěßu wukubłana, nad wohnischczom na dwěmaj hosdźomaj wißazy prok doscź wěscźe trjebacź wjedźała, so by pschejara khrobłych rubježnikow ßwini trjechika, a njeby ßebi pschi tym na strach myßlika.

To bě žónska, niz drje wjazy zyle kcźějaza, ale tola hischcźe prawje schikowana, něhdźe něschto psches tsizycźi lět, s cźěmnymi połnymi włoßami, s prawje jaßnymaj brunymaj wocźomaj a s tak živym temperamentom, so ßebi ras ßamo na to pomyßli, ßwojeho muża pohnucź, so by s lěßa do města cźahnył, hdyž mohła wjazy wobkhadźecź se ßwojeho runjecźa. To pak Welikej wěso na myßle njepschińdźe. Jemu njebě niczo pschecźiwnische na ßwěcźe, hacź ßo s ludźimi setkacź, a hdyžkuli by cźlowjeczu cźěř wonka w lěßu naschoł, sabórbota na poł wótsje s hrosnym ßkowom. Hdyž běschtaj nětkole dlěje woženjenaj a hólzaj wotroscźeschtaj, sda ßo tež Hilza, kaž žona rěkasche, prjedawscheho wotmyßlenja ßnadnje saßo. Lěß bě tola jeju domisna, w tej dyrbjesche hižo nětkole wostacź.

Welik bě zyły dźeń na hońtwje był, a psched durjemi wißasche khětry jeleń, kotrehož bě na ßwojim małym koniku ßobu domoj pschinjeßk. Wón ßam ßedźesche w khěžzy a wurěsowasche ßwojemu starschemu hólzej s jeneho kónza rohisnow nowu nabijazu měrku k jeho małej tšélbje, kotruž hólczez hižo prawje schwarnje trjebacź wjedźesche. Žona stejesche pschi wulkim kołwrocźe na bakmu a pschedźesche.

„Halo, doma!“ sawoła ßo tu wot wonka po snatym waschnju se ßußodncje khěže, nimo kotrejež wusła scźežka dźěsche.

„Halo, zusy!“ wotwoła ßo Welik, stawajo se ßwojim dźěłom a do duri kroczo, hdźež móżesche wonka spósnacź jěsdnika, „slěscźe a pschińdźcźe nuts!“

„Dźakuju ßo wam!“ muž rjekny, „mózu tule psches nóż wostacź?“

„To ßebi myßlu; pójcźe nuts!“

Hewak dale niczo trěbne njebě; zusy slěse s konja, wotewsa ßwoje ßedło, kotrež na khěžku położi, cźißny wusdu ßwojeho skoczecźa na najswonkowniſche kónzy hornych rejelow płotu, staji potom ßwoju tšélbu a léšesche ßam sa nje, hdźež po najbliższim pucźu k khěžnym durjam dozpě.

„Kak ßo wjedźe, zusy?“ ßo Welik wopraſcha, jemu powitajo ruku skiczo, „wsmicźe stólz a ßydńcźe ßo k wohnju, dajcźe mi ßwoju tšélbu, chzu ju tamle ßobu nad wohnischczom położicź — hm, to je dobra tšélba — leži wubjernje!“ — Welik bě nóż a kruch jelenjazeho rózka s ruki położił a měrjesche ßo s tšélbu s durjemi won do łopjena.

„Tšélcźe tež do praweho blaka“, zusy rjekny.

„Pschikhadźecźe s daloka ßem?“ ßo Welik wopraſcha.

„Texas.“

„Texas? — schto?“ rjekny Welik, dźiwajo ßo na zuseho hladajo, „tam dyrbi dobra hońtwa byćź.“

„Wubjerna“, wotmolwi zusy, bjes wulkeho cźinjenja ßo ßydajo k wohnju, ßwojej wołmjanej jěsdniſkej gamaschi (dwaj brunej kruchaj wołmjaneje pschikrywy) wot nizscheho kónza nohow wotwjasujo a wěschejo k ßuschenju k wohnischczu. To bě schwižny, srósiny muž, ßnadź wóßomatsizyczi abo schtyrzyczi lět stary, ale s wobliczom, na wjedrje wußmalnjenym, s trochu cźěmnym wurasom a se schěrokej błusnu na lěwym lizu, kotraž pak jemu wobliczo skerje debjesche hacź wohidźesche. Hewak khodźesche w drascźe, kajkuž mějachu tam druſy ludźo, we wołmjanej cźěmnomódrej hońtwjeřskej koschli, kotraž bě po jeho woßebitym spodobanju s fijałkowymi zankami pyschena, njemějesche pak cźrije s dźiwinſkeje kože, ale krutaj cźrijej s howjaseje kože, a na lěwej stopje wulku mexikanſku wotrohu s něhdźe dwajpalzowskim koleſkom a s kuskom mjedźe na nje, so by to pschi khodźenju a jěchanju prawje klinczało.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Wubjerk „Towaŕstwa Sserbskich Burow“ sańdźenu ßobotu w hoscźenzu „skoteho ßkónza“ wuradźenje wotmě. Do njeho běchu ßo 12 wubjerkownikow a dwaj wulzy ważnaj hoscźej seschli. S poboczných towaŕstwow běchu sastupjerjow póßłali: Makowjelkowske, Bukecźanske, Khróscźanske, Baczońske a Khwacźanske. Druhim drje ßo njebě pschihodźiło. To je schkoda.

Wuradźowasche ßo: 1. Kajke naſhonjenja ßu ßo poßledni cźaß w nastupanju rěsanja skotu a rospschedawanja mjaßa domach cźiniłe?

2. Schto je wina, so pschezo wjazy kubłow, živnoscźow a khěžkow wulkowobßedźerjo pokupjeja a ßo s tym ludowy ßrěni staw poshubjuje? S cźim mohło ßo tutemu njedostatkej wobaracź?

3. Lětne pschinoschki poboczných towaŕstwow do towaŕstwoweje hłownеje pokładnizy měłe ßo po namjecźe poßlednjeje hłownеje shromadźisny na 5 hriwnow na lěto, a to hižo na lěto 1904 ponižicź. Pschi tym ßo pschecźe wupraji, so bychu ßylniſche towaŕstwa dobrowólnje wjetschi pschinoschk wotedawałe a druhe ßo wot płacźenja njewotwlakowałe.

5. Pschichodna hłowna shromadźisna ma ßo poßlednju połozu měrza 1905 w Bukezach wotměcź.

Pschecźelna a bratrowska sabawa a rosmołwa hischcźe dlěje trajesche, hacź ßo skónczńje po hermanku rosběžachu.

S Budyschina. Na rybowej wustajeńzy, kotraž je ßo ßobotu w tudomnej piwaŕnſkej sahrodźe wotmęła, ßu dostali: prěnje myto knjes kommerzisi radźicźel Hermsdorf w Kupoj, ryczerkubleŕ Rössing w Rakezach; cźeßne myto: knjes s Gärtner, sakſke rybaſke towaŕstwo, A. Böhmer w Klukschu, hrabinſke Rexſke hajnistwo w Malitzschu, knjeni s Polenz w Kumwakdźe; cźeßny diplom: prynzowska Schwarzburgska plahowaŕnja karpow a pstruhow w Großhartawje a Ota Friedrich w Streckewaldźe.

— (Dybsacźni paduschi.) Poßledni hermank ßu ßo we cźischcźeńzy pjecź žonam se wßow pjenjesy se sakow kradłe. Na tyscheŕſkeho pomoznika Wehla se Schlesynſkeje, kotrehož je polizija sajała, ßo hrěscha, so je wón dybsacźny paduch. W jenej khěži na

bohatej haßy, w kotrejž bě Wehla krótko do ßwojeho sajecźa pobył, ßu dwě ſ kradnjenych móschniczkow próſdnej namakali. Wehla mějeſche, hdyž jeho sajachu, hiſchcźe 30 hriwnow pſchi ßebi.

— Sa ſcheſtu rjadownju a präparandu tudomneho krajnoſtawſkeho ſeminara maju ßo wucźomzy hacź do 10. dezembra ſamolwicź. Ssobu pſchinjeſcź ßu kſchcźenſke wopißmo, lěkarjowe wopißmo, ſchulſke zenſury a wucźomzowy žiwjenjoběh.

— (Pakoſtnikaj.) Pónd̆źelu hermank ſtaj dwaj hólźaj ſe Židowa, 9lětny a 11lětny K., ſ hermankſkich ſtejiſchcźow něktore noże, trubki a hubne harmoniki kradnyłoj. Jedyn poliziſt jeju pſchi pakoſcźenju pſchekwapi a jimaj nakradnjene wězy wotewſa, kotrež ßo wobkradnjenym wrócźichu.

— Satraſchny wichor, kotryž ſańd̆źenu ßrjedu w nozy pſches Budyſchin howrjeſche, je na tſěchach wjele ſchkody nacźinił, tola nichtó njeje ſ tym do njeſboža pſchiſchoł. Wichor bě ßylny deſchcź ßobu pſchiwjedł, kotryž je rěki a rěcźki ſaßo na khwilu ſ wodu napjelnił.

W druhich ſtronach njeje wſchud̆źe tak bjes ſchkody woteſchło kaž we Łužizy. W Lipſku ßu ßo ſ padazymi tſěſchnymi zyhelemi a woknowymi kſchidłami mnoſy ludźo, po dróhach duzy, ſ d̆źěła cźěźko ſranili. W Gelſenkirchenje pola Eſſena ßo ſ wětrom roſchty jeneho nowotwara powalichu. Pjecźo ſtukateurojo, kotſiž na nich ſtejo d̆źěłachu, ßo ßobu dele podtorhnychu. Jedyn ſ nich je ßo ſaraſył, ſchtyrjo ßu cźěźko ſranjeni.

Na Krkonoſchach (hobrſkich horach) w Schleſynſkej ßo wichor ſe ſatraſchnymi deſchcźemi pſchewod̆źeſche. Hórſke rěki, kotrež prjedy mało wody wopſchijachu, ßu pſches brjohi ſtupiłe. Na wyßokich horach je ßněh naſchoł.

Wobydlerjo němſkeho połnózneho morja ßu ſ poßlednim wichorom cźěźko ſchkodowali. Wětr móŕſke žołmy pſches brjóh do kraja honjeſche. W Stade je ßo wulki d̆źěł města pócźrjeł. Hamburgſkej płachtatej łód̆źi „Ihaila“ a „Neptun“ ſtej ßo po ſd̆acźu ſ mochom a prochom potepiłej. Na brjoh Rügenſkeje kupy je ßo jena płachtata łód̆ź wrjeßka.

Se Sstónźez. Sańd̆źenu ßrjedu popołdnju na tudomnym Ludwigez kuble woheń wudyri. Bróźeń, kólnja a nowy pſchitwar domſkeho ßu ßo wotpaliłe. Něhd̆źe 200 kop žita a 400 zentnarjow ßyna je ßo ſniczíło. Dokelž wo wßy ßykawy njemóžachu trěbnu wodu namakacź, dyrbjachu ju ſ 500 metrow ſdaleneje Sprewje bracź. Woheń je pjecźa ſ tym naſtał, ſo ßu bliſko bróźnje ſ teſchinkom do wróblow tſěleli. Hacź runje maja Ludwigezy ſawěſcźene, ßu woni njed̆źiwajzy teho ſ wohnjowym njeſbožom wulku ſchkodu poczerpili.

S **Hajniz.** W poßlednim cźißle „Serb. Nowin“ bě dopiß „ſ Hajniz“ wocźiſchcźany, ſo je tu po pohrjebje wěſteje „němſkocźěſkeje holzy“ ſ pohórſchkom dóſchło, ſo je młody lud, kotryž ju pſchewod̆źeſche, duzy ſ Mniſchonza w Małych Debßezach ßo wopojił, ſpěwał, ſakhad̆źał a na kónzu ßo bił, tak ſo dyrbjeſche ßo po poliziju telefonowacź. Ja ßym ßo ſa wězu dokładnje wobhonił a ßměm tole napißacź: Wěrno je, ſo mějeſche cźěſka knjeźna abo holza Hana Markez ſ Hajniz wjele pſchewodźerjow, woßebje młodych ludźi, a to cźim ſkerje, ſo bě pſched Wſchěmi Sswjatymi a twornja ſtejeſche. Wěrno pak je też, ſo je zyła młod̆źina po pohrjebje ßobu do zyrkwicźki w Hajnizach ſchła, hd̆źeż bě oktobrowa pobożnoſcź a woprawd̆źe pſchepołno ludźi. Po nyſchporje je, ſchtóž je ſchoł, napſcheczo do fabrikſkeho hoſcźenza-Hajniczańſkeho ſchoł, hd̆źeż je Markez nan młod̆źinje piwa porjed̆źicź dał; k něłajkej harje pak ani w Hajnizach dóſchło njeje, cźim mjenje po tajkim w Małych Debßezach pſches naſchu pſchewod̆źazu młod̆źinu. Wopißana hara je drje w Małych Debßezach była, ale pſches druhich ludźi.

S **Korſymja.** Hdyž ſańd̆źenu njed̆źelu wopytarjo d̆źiwadła w hoſcźenzu „ſakſkeho kronprynza“ ſ pſchedſtajenja d̆źěchu, ßo ſ wutſělom wuſtróźichu. Wěſty Herold ſ Wjeleczina bě pſched ſalowymi durjemi jeneho towarſcha wotkałał. Jeho wohladawſchi wón do njeho ſ revolwra kułku wutſěli, tola towarſcha njetrjechi, ale fabrikſkeho d̆źěłacźerja Mauermanna ſrani, kotrehož ruki ßo kułka ſchtrychny. Prjedy hacź móżeſche tſěleŕ dalſcheho njeſboža nacźiniź, jeho wupſchimnychu a hdyž běchu jeho dla jeho njedocźinſtwa troſchku pſchemorſkali, jeho wyſchnoſcźi pſchepodachu. W revolvrje, jemu wotewſatym, hiſchcźe dwě kułzy tcźeſchtej.

S **Mjeſchiz.** Ssrjedu w nozy je ßo tu w khěži Auguſta Petzolda jena ſtwa wupaliła. Na ſboże ßo ludźo wohnja dohladachu a mużſtwa naſcheje ßykawy ſawołachu, kotrež woheń potłóczichu. We wulkim wětru, kotryž ßrjedu w nozy ſakhad̆źeſche, budźiſche woheń mohł ſe ſahubjenjom naſcheje wßy bycź, hdy budźichu jón ſ cźaßom njepytli a jón njeſaleli. Na naſtacźu wohnja ßu pjecźa wobſchkod̆źene khachle we wumjenkowym bydle wina byłe.

Se Skaſkowa. Starſchi d̆źěł tudomneje wuhloweje jamy a briketownje je do wobßed̆źenſtwa wěſteho Halbacha, nowſchi d̆źěł pak do wobßed̆źenſtwa direktora Lindnera pſcheſchoł. Poßledniſchi chże kupjene twarjenja ſa pſchihódnu induſtriju wužicź.

S **Wujeſda** pola Pomorz. 31. oktobra ßu ßo tu w Schpikałach a Krapowje něktore pßy morike, kotrež ßu ßo pſchi pſchepytanju jako ſkażene ſpóſnałe Po § 38 khěžorſtwoweho ſakonja maja ßo teho dla we Wujeſd̆źe, Schpikałach, Krapowje, Walowach, Starym Lubiju, Woleſchnizy, Njechanju, Dažinje a Dažinku, Lejnje, Jaworniku, Njeſnarowach, Stwěſchinje, Błózanach, Koporzach. Bukezach, Kołwaſy, Něcźinje, Cźornjowje, Łuſku, Kotezach, Żarkach, Małecźizach, Noßacźizach, Trußezach, Jamje, Hłuſchinje, Małych Radmerizach, Wopałenju, Ketlizach, Bělezach, Korjezach, Wujerju, Karłsbrunje a Łuchowje pßy hacź do 31. januara 1905 na rjecźas wjaſacź a ßo ſ wonka bydłow ſ pranzom ſa powjaſom wod̆źicź. W cźaßu wot 14. hacź do 20. oktobra je w tychle wßach jedyn cźornobruny poß wkchełake pßy ſkußał a ßo potom ſhubił.

S **Panez** pola Hornjeho Wujeſda. Sańd̆źenu wutoru wjecźor 1/26 hod̆źin je ſ bróźnje tudomneje korcźmy woheń wudyrił. Płomjenja na twarjenja ßußodneje Kſchiżankez leżomnoſcźe pſcheſkocźichu a je do procha a popjeła pſchewobrocźichu.

S **Ketliz.** Do jeneje komory khěże tudomneho klamarja Mikle bě njed̆źelu w nozy jedyn Ketliczan po rěblu ſ woknom nuts ſaléſł. Prjedy pak hacź bě ßebi něſchto nakradnył a ßo wotßalił, jedyn ſ Miklez ludźi paducha pſchekwapi. Wěz pſched ßud pſchińd̆źe.

S **Kamjenza.** Na tudomnym dwórniſchcźu je 36lětny pomozny wuhibać Nycźa pſchi ranźěrowanju mjes ſtorkacźow dweju wosow pſchiſchoł. Pſchi tym je ßebi něktore rjebła ſłamał a hiſchcźe druhe wobſchkod̆źenje poczerpił. Wón je nan 6 d̆źěcźi.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) 15lětneho M. Bjesdowa ſ Wylemojz njekaſanſtwa dla k jaſtwu na 2 njed̆źeli ſaßud̆źichu.

S **Wujerja.** Na tudomnych knjeźich leżomnoſcźach ſtejaza fajma ßkomy je ßo ſpalika. Wona něhd̆źe 100 wosow ßkomy, wokoło 800 hriwnow hódneje, wopſchijeſche. W popjele jedyn ſwuhleny koſcźowz namakachu. S wopréd̆ka ßebi myßlachu, ſo je ßo cźłowjek, w fajmje pſchenozowazy, ſ wohnjom pſchekhwatał a ßo ſpalił. Poſd̆źiſcho pak je ßo wupokaſako, ſo ßu to ſbytki jeneho ſpaleneho ſkocźecźa.

S **Bórka** pola Wojerez. Ssobotu rano 1/24 hod̆źin ſe ßkanjoweje kólnje tudomneho bura Khryſtiana Schimanka woheń wudyri. Płomjenja ßo na jenu druhu Schimankez kólnju a na ßkanjowu kólnju a drjewjenz ßußoda Rychtarja wupſcheſtrjechu. We Schimankez kólni ßu ßo něktore proßata a jena wowza ßobu ſpalike. Schimankez kólni ſtej ßo hakle loni nowej natwarikej; Schimank nima teho dla nicźo pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźene. Pilnemu d̆źěłanju mużſtwow wjeßneje a Bórkamorſkeje ßykawy ßo bórſy poradźi, dalſchemu roſcherjenju płomjenjow dowobaracź.

S **Běłeje Wody.** We wuhlowych podkopkach „Theodor“ ßo 3. novembra jedyn khód ſaßypny. Něktſi hewjerjo ßo ſaßypnychu. Woni ßo wſchitzy wukhowachu, jenož hewjerja Sſlomku ſ Cźorniz morweho wucźeżechu. Wón žonu a ſchtyri d̆źěcźi ſa ßobu ſawoſtaji.

Přilopk.

* (Wucźeŕ cźeknył.) S Ullersdorfa pola Žitawy je wucźeŕ Siegert cźeknył. Wón je pjecźa ſe ſchulſkimi holzami na njepózcźiwe waſchnje wobkhad̆źał. So by ßo ſajecźa ſminył, je wón ßwoje fotografije ſpalił, prjedy hacź je ßo ſ procha měł. Też je wón wſchě pjenjeſy ßobu wſał. Sswoju žonu a d̆źěſcźi je wón w nuſy ſawoſtajił.

* Muſejoweho direktora tajneho dwórſkeho radźicźela dr. Meyera w Draźd̆źanach ßu wot ſaſtojńſtwa wotßad̆źili, dokelž je pjecźa pſchedmjety ſ muſeja wotſtronił. Dale jeho winuja, ſo je wſchelake wězy ſa ßebje na muſejowe khóſty d̆źěłacź dał.

* Żałoßny ßwójbny podawk je ßo w Barlinje podał. Żona murjerja Glanza je ßwoje d̆źěcźi ſadajiła a ßo potom wobwěßła. Żona je pjecźa ſe žarliwoſcźu wobkludnika.

* (Poß jaſyk wotkußnył.) Jedyn měſchcźan w Boitzu da kruch mjaßa, kotrež mjes ſubomaj d̆źerżeſche, ßwojemu pßej wotkußnycź. Na to wón jaſyk wußuny. Poß, kotryž měnjeſche, ſo je to ſaßo kruch mjaßa ſa njeho, ſaſkocźiwſchi wußunjeny jaſyk wotkußny.

* Dla pschescźěhanja wojakow je wyschschi wójnski ßud w Kralowzu podwyschka Erdmanna wot 33. pěscheho regimenta w Gumbinnenje k jastwu na 9 měßazow a k degradaziji saßudźił. Podwyschka winowateho spósnachu, so je w 160 padach wojakow krjudował.

* Rubjeżnika pschescźěhujo je jedyn ſ najlěpschich Brüsselskich tajnych poliziſtow, Tom rěkazy, pod koła żelesniskeho cźaha pschischoli. Wón ßo njebě ßo pschitjědźazeho spěschneho cźaha dohladał, kotrehoż lokomotiva jeho shrabny a rostorha.

* Hłodumrějeŕ Italjan Succi ßo w Mnichowje pokasuje. Wón je ßo tam do schkleńczaneho kaschcźa sawrjecź dał, w kotrymż 30 dnjow bjes jědźe a picźa wostanje. Jedyn lěkaŕ je Succia, prjedy hacź ßu jeho do kaschcźa samkli, pschepytał, so by mohł po tśizycźidnjownym poscźenju spósnacź, na kajke waschnje je ßo jeho krej, wutroba atd. pscheměnika.

* Swulkim ſemjerżenjom je ßo kupa Formoſa, kotraż Japanſkcj ßłuſcha, wupuscźika. 150 domow je ßo saßypko, 33 ßo wobschkodźiło, 78 woßobow je ßo saraſyło, 23 ßo ſraniło. Po druhej powjescźi ßu ßo někotre ſta woßobow morike, a ßo wjazy dyżli 1000 domow wupuscźiło. Tež w sakaſpiſkim kraju je tole ſemjerżenje ſapuscźenje naczinilo. Wjele cźlowjekow je ßo saraſyło abo ßo ſranilo.

* (Mordaŕſtwo.) Pſched někotrymi njedźelemi bě ßo rentu dostawaŕka Hana Wylemina Wendrichowa w Miſchnje bjes ßłěda ſhubiła. Sańdźenu ßobotu w rybowej dróſy w Miſchnje k Łobjowemu brjohej cźěło pſchipkowa, kotrež ßo jako Wendrichoweje ſpósna. S dobom wot Wendrichoweje ßwaka ſhonichu, ſo je wona něhdźe 2000 hriwnow na nalutowaŕni měła. S nalutowanſkich knižkow běchu ßo, każ ßo wupokaſa, pjenjesy brałe. Na 25 lětnu dźěłacźerku Hanu Idu Quasdorfez w Miſchnje ßo bórſy hrěſchachu, ſo je mordaŕſtwo ſkucźiła. Wona bě hižo dlejſchi cźaß ſe ſkónzowanej, kotrejež wobſtejnoſcźe wona ſnajeſche, wobkhadźała a hiſchcźe 17. oktobra w jejnym wobydlenju była. Quasdorfez je ßo hižo ſ khoſtaŕnju a jastwom khoſtała; duż bě móżno, ßebi wo njej myßlicź, ſo bě Wendrichowu ſkónzowała. Wutoru je ßo wona wuſnała, ſo je Wendrichowu morika, wurubika a cźěło posdźiſcho do Łobja cźißka. Njeſkutk je ßo 18. oktobra we wobydlenju Quasdorfez macźerje wjecźor w 6 hodźinach wuwjedł. Wendrichowa je k Quasdorfezom na wopyt pſchiſchła, hdźež je ju Quasdorfez ſe ßekeru do hłowy wjazy krócź rubnyła a ſ tym morika. Potom je mordaŕka ſkónzowanu ſe ſapadowazymi durjemi do pinzy puſchcźika, kotraż je pod kuchinju wurhta. Na tymle měſtnje je cźěło dwě njedźeli leżało. Dokelż je potom tłało a ßo saßmjerdźało, je jo mordaŕka w nakhribjetnym korbje ſ domu do Łobja wunjeßła. Hacź runje je mordaŕka wot brjoha khětry kruch do wody ſchła, njeje cźěło wotpłuwało. Quasdorfez je mordaŕſtwo teho dla ſkucźiła, dokelż bě Wendrichowej ſ falſchowanymi liſtami 50 hriwnow wuwěſchcźiła.

* (Saßakły ßamomordaŕ.) Jedyn wikowaŕ w Boitzenburgu pſched někotrymi dnjemi ſpyta ßebi ſ wobwěßnjenjom żiwjenje wſacź, jedyn paſtyŕ pak jeho hiſchcźe ſ cźaßom wotrěſny. Naſajtra ßo wobſtarny muż druhi krócź wobwěßny. Tež tón ras ßo jeho wotpohlad njedozpi; pſchetoż jeho ßyn jeho wotrěſny. S tym ßo muż tak rosnjemdri, ſo do ßyna ſ kopołom bijeſche. Dźeń posdźiſcho saßakły ßamomordaŕ saßo ſkładnoſcź namaka, ßo wobwěßnycź a pytanu ßmjercź namaka.

* Na żeleſnizy pola Luſtenaua pſched krótkim rostorhane żonjaze cźěło a njedaloko njeho mrějazeho muża namakachu. Na pucźu do hojeŕnje je wón wumrjeł. Polizajſke pſchepytanje je dopokaſało, ſo ſtaj ßo żónſka a mużiſki ſe ſpěſchnym jědnym cźahom pſchejěłoj. Kak morjenaj rěkataj a hacź ßo wo ßamomordaŕſtwo abo ſnjeſboženje jedna, njeje ßo hiſchcźe nawjedźiło.

* (S alkoholom ßo ſajědojcźił.) Dźěłacźeŕ Boin w Salenzſkich podkopkach pola Katowiz ßo ſ jenym pſchecźelom wjetowaſche, ſo 11 ſchkleńczkow ſpiritußa ſa ßobu wupije. Scźěhwki njewuwoſtachu. Bjeswědomnja pjaneho Boina do jeho wobydlenja pſchinjeßechu, hdźež někotre hodźiny posdźiſcho na alkoholowe ſajědojcźenje wumrje.

* (Żyrkej ßo wotpaliła.) W Amſterdamje ßo żyrkej Jeſußoweje wutroby na to waſchnje ſapali, ſo ßo ſchkrějeŕſki tyhel jeneho dźěłacźerja, tśěchu wuporjedźazeho, powrócźi. Woheń ßo rucźe na żyke twarjenje wupſchestrje. Wěża ßo saßypny. Jenoż dźěł murjow je ſtejo wostał. Ludźo njejßu do njeſboża pſchiſchli. Żyrkwine drohotnoſcźe ßu ßo wukhowałe.

* Tśjoch rubjeżnikow ßu w Waldſaſſenje w Pfalzy ſajeli. Podarmo ſpytawſchi ßo do putniſkeje żyrkwje w Kappelu dobycź, njekraßniży ſ tutym njeſchlachcźenjom ßo roshněwawſchi 19 bróżnjow w Waldſaſſenje ſapalichu. S tymle wohnjom je ßo wjele ludźi do hubjenſtwa ſtorcźiło. Bórſy po tym ßo rubjeżniży ſ nowa ſpytachu do Kappelſkeje żyrkwje dobycź. Na nich ßo hrěſcha, ſo ßu mnohe rubjeżne nadpady, nutsłamanje a druhe njeſkutki ſkucźili.

* (Wotkryte mordaŕſtwo.) W Krcźu pola Prahi tele dny koſcźowz jeneje żónſkeje, pſchi kotrymż někotre koſcźe jeneho mużſkeho leżachu, na dróſy pſchi villi Parnaſſie namakachu. Wyſchnoſcźi je ßo ſchlachcźiło, jako mordarja wěſteho Waleſcha, domownika ville Wilhelm, wußlědźicź. Skónzowanej woßobje ſtaj wuheŕſki inżenieur Takacź a jeho luba Mathilda Hanſelez. Poßledniſcha pola Waleſcha nakhwilnj bydleſche a chzyſche ſe ßwojim lubym do Ameriki wucźahnycź. Dokelż mějeſche Takacź pjenjesy pſchi ßebi, Waleſch jeho a jeho lubu ſkónzowa a cźěle wobeju w ſahrodźe ville Wilhelm ſahrjeba. Wóndano běſchtaj Waleſchowa żona a pſchirodna dźowka wot njeho wucźahnyłej. So by jej nuſował, ßo k njemu wrócźicź, wón dźěle koſcźowzow ſkónzowaneju wuhrjeba a je pſchi villi Paraſſie położi. Hdyż jeho żona a dźowka wo tym ſhoniſchtej, ßo k njemu wrócźiſchtej a jemu porokowaſchtej, ſo ſe ßwojej lohkomyßlnoſcźu mordaŕſtwo wotkryje. Mjes tym ßo wyſchnoſcźi rospraŵa wo namakanju koſcźow poda a ſe ßudniſkim pſchepytanjom na měſtnje ßamym ßo ßlědy ſa mordarjom namakachu.

Pſchi ſkładnoſcźi poßwjecźenja Sserbſkeho Domu dari do knihownje M. S.:

1. Knjes Bjar, ratař w Brěſy pola Hodźija: Mißionſkeho Poßoła ſa lěta 1866—1900;
2. Knjes Dr. Cźelichowſki, pólſki literat: dźewjecź pólſkich knihow wſchelakeho wopſchijecźa;
3. Knjes A. ſ Maltzew, propſt pſchi zyrkwi khěž. ruſkeho póßłanzſtwa w Barlinje: 9, ſ dźěła dwojoſwjaſtnych ruſkich modleŕſkich knihow, liturgijow a ritualow;
4. Knjes prof. dr. Muka w Freibergu: a) 15 cźißkow druhoßłowjanſkich knihow (incl. dweju němſkeju ſpißow), b) 13 wſchelakich cźaßopißow ſ naſtawkami wo ßerbſkich naležnoſcźach.

K. A. Fiedleŕ, knihownik M. S.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Krawza A. Mateka w Budyſchinje, hižo 19 krócź khoſtaneho a ſapocźatk meje ſ khoſtaŕnje puſchcźeneho, dwojakeho njekaſanſtwa dla k khoſtaŕni na pokſtecźa lěta a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 5 lět saßudźichu.

Saſtaniſchcźoweho ſarjadnika Bjedricha Wylema Webera ſ Bertsdorfa pola Zitawy, kotryż je lětßa 7. auguſta ſ njekedźbliwoſcźu ſraženje dweju cźahow ſawinował, k jastwu na tſi měßazy saßudźichu. Pſchi njeſbożownym podawku je ßo dwanacźe woßobow ſ dźěła jara cźežko wobſchkodźiło, ſ nich ſtaj póſtſki ſaſtojnik Wünſch a techník Krems hiſchcźe dżeńßa bědnaj. Naſtata ſchkoda na woſach na 3000 hriwnow wucźini.

1866 w Maleſchezach narodźcny a na poßled w Budyſchinje bydlazy pjekaŕſki pomoznik Emil Pawoł Müller bě jenu korcźmaŕku wo 4 hriwny 40 np. worcźiſny ſjebał a cźeladnikej Willenbergej por ſchkórnicźkow, 6 hriwnow hódnej, kradnył. Müller teho dla na 4 měßazy 2 njedźeli do jaſtwa pſchińdźe.

Njekaſanſtwa dla cźeladnika Maxa Soku ſ Kuwocźiz k jastwu na 3 njedźele saßudźichu.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 6423 hr. 15 np.

Dale za njón darichu:

Serbska hołdowanska deputacija pola Jeho Majestosće krala Friedricha Augusta w Draždźanach	30 hr. — np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 46. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Radwořska Hórnikowa komisija (428 hr. 36 np.): na kermuši w Khasowje pola Rč. a Kn. 1 hr. 20 np., „po Bjesadźe“ pola dźěćaceho muża 85 np. a zaso tam wot Fil. 20 np. = ...	2 hr. 25 np.
Hromadźe:	**6455 hr. 40 np.**

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Kupujcże w kschesćijanskich khlamach

Otty Preussa

na žitnej haßy 4

mužaze a holcžaze symske swjerschniki, mantle, jupy, wobleczenja, kholowy,

teho runja **žonjaze a holcžaže žakety, khornarje a plyschowe jaki.**

Wulki wubjerk najtuńscheje hacž do najwoßebnischeje drasty. Tež ßo po měrje schije. Wscho njeßměrnje tunjo. Najsprawnische poßkuženje.

Poskiczenje sa symu

niže porjadnych placžisnow.

Kalmukowe spódnje ßuknje, prawje schěroke, hižo po 90 np.,
barchentowe koschle, prawje wulke, po 1 mk.,
dźěczaze wobleczenja, hižo po 90 np.,
mužaze normalne koschle po 1 mk.,
normalne spódnje kholowy po 1 mk. 20 np.,
mužaze kholowy, brune, por po 1 mk. 20 np.,
mužaze kholowy, snutska ſ wolmu po 1 mk. 50 np.,
dźěczaze wobleczenja ſ rukawomaj po 90 np.
ſ ruku schtrykowane soki po 1 mk. 40 np.,
spódnje taille ſ podschiwkom po 1 mk.,
rukawate lazy ſa mužskich po 1 mk. 50 np.,
wolmjane pschedkoschliczki ſa mužskich a dźěczi jara tunjo,
schtrykowanska wolma, punt po **180 np.** hacž **4 mk.**
a wjele druheho wjazy.

Moritz Höniger
na bohatej haßy 9.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobrosce

po najtuńschich placžisnach najlěpschi poruczа

Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko ſa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Połcž! Połcž!

tucžny a pscheroscženy pschi wotewsaczu 5 puntow po 60 np., **tucžne ßwinjaze mjaßo** punt po 60 np., **najlěpschu dobru kolbaßu** punt po 60 np., **metowu kolbaßu** zyły punt po 60 np., **ßadło** po zylisnach punt po 60 np. poruczа tak dołho hacž sklad doßaha

rěsniski mischtr Nierth
w Budyschinje
na ßerbskej haßy.

Kłobuki, zymske měcy, khornarje, pschedkoschliczki, krawatty

po tunich placžisnach
poruczа
E. Spenke
na kamjeńtnej haßy.

Nowe

jerje

mandl po 40 np.
poruczа
Khorle Nowaka nasl.
Jurij Nitsche
na žitnej haßy 10.

Konjaze deki,

dobry cžorny lak

na konjazy grat tunjo poruczа
C. A. Pietsch
pschi žitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Pisitne khartki

rjane kaž lithografowane,
cžischcži spěschnje
Ssmolerjez knihiczischczerńja.

Ssmolerjez knihiczischczerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, pisitne a pscheprosceńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd. atd.
we wschěch rěczach derje a tunjo cžischcži.

Ernst Schenk

krawski mischtr

na ßukelnskej haßy 1 w **Budyschinje** pschi žitnych wikach ßo ßwojim **ßerbskim krajanam k schiczu wscheje mužaceje drasty** poruczа. Sa wubjerne modne dźěło a dobre ßedženje ßo rukuje.

S napschecža theatra.

Panorama — dwórski liferant.

Tónle tydžeń wot **13. hacž 19. novembra**

Khěžorowe puczowanje do Norwegskeje.

Najpodwolnischo pscheproschuje
Zykluß 429. **W. Riedel.**

Spěwarske knihi

po wschěch placžisnach,
wulki wubjerk,
kaž tež kraßne **sceńske wobrasy** po 50 np. poruczа
J. Nowak na snutskownej lawskej haßy.

Zigary

Snamjo Navahoe

po wschěch płaczišnach porucza

Otto Sachse

wožebita zigarowa pschedawarńja w kupnizy pódla radneje pinzy.

Pschenčznu muku,
nudle,
Draždžanski jědžny rajž,
žoki, hróch,
krupy, jahły
porucza
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ša štót porucza
hrodowska haptyka
na hoschiz haži 27.

Rěczi žerbšti.

Libšch, žudniši aktuar šw. žk.
na žukelnšej haži 34.
na koži š napschecza piwneho hroda.
Pisarńja ša kupne, hypothekše, dismenbrazišse, testamentše a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon cžišlo 324.
Rěczi žerbšti.

Oldenburgske
plahowanske byki
w maczerńym cžěle pschiwjesene, pschedawa
Schmidt w Schekezach
pola Kubschiz.

Spěwarške

žerbške a němske, jednorje a wožebnje swjasane wot 2 hacž do 10 hr. žu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Hana swudowjena Sommerka

k wjedženju dawa, so wona nětko bydli

w restaurantu „Gambrinus"

na kamjentnej haži po 1 šhodže pschi žwinjazych wikach
a so je š noweje haži cžišlo 6 wucžahnyła.

Mažeurina ša žony a khory dźěczi.

Rěczi žerbšti.

We wudawarni Serbskich Nowin je ša **25** np. dostacz:

Pschedženak.

Protyka ša Serbow

na lěto
1905.

Khrósćanska nalutowarńja.

Sobustawam a přećelam našeho towarstwa z tutym wozjewjamy, zo je wot 1. nov. sem naša expedicija **w nowej šuli** pola knj. kantora Hile w narańšim křidle w 1. poskhodže, hdžež też předsydstwo swoje porjadne posedźenje wotdźerži.

Předsydstwo.

Na Budyšim žudnistwje ma žo na dyrbjenske pschežadžowanje pschedawacz: 22. dezembra dop. 1/2 10 hodžin mała **jahrodniška žiwnosć** Khorle Augusta Njeczki w Nowej Wži cžišlo 48 pola Huski, na 12 395 hr. taksérowana.

Pohonczow, wotroczkow, žlužobne holzy na knježe kubła pyta pschistajer **E. Spenke** pschi žitnych wikach.

Dójki, žlužobne holzy, džowki, žlužobne džowki, tajke k žwinjom, pohonczow, wotroczkow, džěłaczerše žwójby, tsczakow a wolazych š wulkej msdu do tudomnych a Draždžanskich stron hnydom pyta **Schmidtowa** na žukelnšej haži 24 po 1 šhodže.

Kuchařki, stwinske a žlužobne holzy, hródzne džowki a tajke k žwinjom, wotroczkow, pohonczow, wolazych a džěłaczerske žwójby pyta pschistajerka **Görlichowa** na schulšej drósy cžišlo 7 š napschecza měschczanskeho theatra.

Bórsy do žlužby žo sprawna, cžista **holza** pyta, kotraž rosumi pschedawacz abo chze jo nawuknycz.

Richard Lunze
mjažowa a kolbažowa
pschedawarńja
na bohatej haži 16.

K nowemu lětu žo sprawna pschistojna **holza** a k 20. nov. jedyn **pjekatšli pomoznik** pyta w konditorni **Edm. Harnischa** pschi lawšej wěži w Budyšinje.

Mało trjebana
zentrifuga

je dla kupjenja wjetscheje tunjo na pschedań. Hdže? je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Rólneho pohoncza

š dobrymi mopižmami k nowemu lětu pyta
P. Kschižank w Tšelanach.

Hejtman

žo pyta na
knjezi dwór w Druzlezach.

Ssuczelna kruwa

mloda žylna, je na pschedań w **Klukschu** cžišlo 9.

Włožanki

kupuje a najwjetschi pjenjes ša nje płaczi

Otto Mahnke
na bohatej haži 14.

W **Małžezach** je **khěža** cžišlo 6 š 3 górzami pola a luki hnydom se žwobodneje ruki na pschedań.

Khěža na pschedań!

W **Lutobezu** je khěža cžišlo 13 se žwobneje ruki na pschedań.

Sslódke worjechi

zentnar po 14 mk. ma na pschedań **hrodowski jahrodnik w Bóschizach** pola Njeżwaczidła.

Sańdżeny hermank je žo w Budyschinje **móscheń š pjenjesami a palczikomischitychjehłow** shubika. Sprawny namakar chzył ju ša myto we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

K lětnemu
žmjertnemu dnjej

Khrystiny swudowjeneje **Gudžiz,** Jana Hlinaka, kublerja w Bukojnje mandželskeje, wumrje 13. nov. 1903.

Kak derje tym, kiž sbóžnje wuńdu
Se žmjercžu š cžažnoh' žiwjenja,
Hdyž do njebjeskoh' raja dóńdu,
Ssu pola žwojoh' Jesuža,
Hdyž knjemn žmjercž jich pscheżadži,
Dóńž jow žu ša nim krocžili.

My dženża wopomnimy š nowa
Cže, luba macže, mandželska.
Cže, Bóh psched jeństim horjom [showa
A do njebjeż cže šawola,
Hdyž dźewjecz a pjecźdżeżacz lět
Bě shońka, schto płaczi žwět.

Dženž tebje š nowa wopłakuja
Czi twoji lubi š wutrobu
A na wschitko žo sdopomnjuja
Dženž w twojim lětnym žmjertnym [dnju,
Hdżeż tsinatoh' novembra
Ssy k sbóžnym žyłam horje schła.

Kak žy wscho žwěru sastarała,
Naž na wutrobje noživła,
Naž wschědnje Bohu poručała
A do modlitwy wobsamkła.
Bóh sapłacz tebi we njebju
Wschu dobrotu, nam skiczenu.

Haj, wužiwaj tu sbóžnu radoscz,
Ty šprawna duscha pobožna,
Hdyž spokojenu masch tu žadoscz,
Bycz pola twojoh' Jesuža,
Kiž se wschoh' horja seńskeho
Cže wša do raja jandželskoh'

My tebje w cžesczi šakhowamy
Kaž dołho žiwi budžemy,
Hacž žo saž' junu wohladamy,
Hdyž skónicza žo tez nasche dny,
Naž Bóh wschěch š hnadu sjednoczi
We žwojim wjerschnym kraleństwi.

Po Bożej woli šawostajeni.

(K temu cžišlu dwě pschiłohy.)

Prěnja pschiłoha k czišku 46 Serbskich Nowin.

Ssobotu 12. novembra 1904.

Placzišny rěsneho skotu na Draždzanskich skótnych wikach

7. novembra 1904.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	39—41	69—71
awstriske	40—42	70—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	33—35	64—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	59—61
4. ßnadnje pizowane tóżdeje staroby	27—28	52—55
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	64—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	32—34	58—62
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—30	54—56
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	49—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—61
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—55
Cželata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—49	70—74
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	41—42	63—65
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich ſkschiżenjow w starobje hacz do 1¼ lěta	44—45	57—68
2. mjaßne	42—43	55—56
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	53—54

Placzišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2249 měchow.		W Budyschinje 5. nov. 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 10. novembra 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza	běła	8	83	9	—	8	82	9	12
"	žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	50 kilogr.	6	50	6	75	6	50	6	75
Jeczmjeń		7	75	8	—	7	—	8	—
Wowß		7	—	7	40	6	50	7	20
Hróch		9	50	10	50	10	—	11	—
Woka		7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły		13	—	16	—	14	—	16	
Hejduschka		17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny		3	50	4	—	3	—	3	50
Butra	1 kilogr.	2	80	2	90	2	50	2	70
Pschenična muka	50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rožana muka	50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno	50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssloma	600 "	20	—	25	—	19	—	23	—
Prožata 924 schtuk, schtuka		3	—	12	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	5	50	5	25	5	75
Rožane wotruby		—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenični gris		—	—	5	75	—	—	—	—
Rožany gris		—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 9 hr. — np. hacz 9 hr. 18 np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 75 np. hacz 8 hr. 85 np., rožka wot 6 hr. 80 np. hacz 6 hr. 86 np., jeczmjeń wot 8 hr. — np. hacz 8 hr. 25 np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach 14 hr. 99 np. hacz 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hacz 14 hr. 60 np., kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacz 10 hr. 80 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 10 hr. 85 np. hacz 11 hr. 20 np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu

3. novembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacz 6 hr. 85 np., pschenza wot 8 hr. 50 np. hacz 8 hr. 60 np., jeczmjeń wot 7 hr. 40 np. hacz 7 hr. 90 np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacz 7 hr. 20 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacz 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. — np., běrny 3 hr. 50 np., ßloma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hacz hr. — np.

Wjedro w **Londonje** 13. novembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje 24. njedželu po ßwjatej Trojizy rano w 7 hodź. duchowny Tyschet němsku spowjednu rěcz, ½9 hodź. farat Räda němske a w 10 hodź. serbske prědowanje. — Pokutny dźeń smeje rano w 7 hodź. farat Räda serbsku spowjednu rěcz, ½9 hodźin duchowny Tyschet serbske a w 10 hodź. němske prědowanje.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Emil Pawoł Koitzsch, murjeł we Wurizach, ſ Marju Augustu Krawzez tam. — Jan Khorla August Graff, murjeł w Bosankezach, ſ Hanu Marju Lorenczkez w Delnjej Kinje. — Jan August Sterzel, ſkałar we Wurizach, ſ Johanu Ernestinu Strehliz tam.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Bjedrich Jan Jurij, Bjedricha Khorle Zosela, murjerja we Wurizach, ß. — Bjedrich August, Emila Richarda Haufy, dźełaczerja w Czichońzach, ß. — Jan Kurt, Bjedricha Augusta Tempela, khěžerja a dźełaczerja w Ratarjezach, ß. — Pawoł Richard, Jana Rjelki, wojnaſkeho mischtra w Bórku, ß. — Johana Alwina, Jana Michała Mejna, žiwnoscźerja w Hrubocźizach, dź. — Max Bjedrich, Jana Augusta Hawscha, fabrikarja na Židowje, ß. — Gustav Max, Pomhajboha Gustava Hermanna, khěžerja a fabrikarja na Židowje, ß. — Oskar Oßwald, Wylema Hendricha Hoby, žiwnoscźerja w Nadžanezach, ß. — Alma Lina, Ernsta Roberta Straubyho, wyschscheho schwajzarja w Małßezach, dź. — Martha Margaretha, Jana Ernsta Bergmanna, žiwnoscźerja w Jeńkezach, dź. — Ida, Jana Janschka, žiwnoscźerja w Libuchowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Friedrich Josef, Ernsta Josefa Wagnera, pósselnika w krajnym wustawje tu, ß. — Hana, Jana Rybina, fabrikskeho dźełaczerja w Hajnizach, dź.

Zemrjeół:

W Michałskej wožadże: 4. nov. Frida Hilžbjeta, njemandź. dźowka na Židowje, 2 l. 10 m. 18 d. — 7. Jan Pětr Kobanja, žiwnoscźer w Sskonej Worschczi, 59 l. 3 m. 12 d. — Ernst, Khorle Ernsta Mětracha, žiwnoscźerja a ſkałarja w Brěsowje, ß., 3 l. 2 m. — 8. Marja Helena, Khorle Augusta Felsy, khěžerja a murjerja w Jeńkezach, dź., 1 l. 2 m. 16 d.

W katholskej wožadże: 27. okt.. Hana Mareken, fabrikska dźełaczerka w Hajnizach, 19 l. 2 m. 22 d. — 1. nov.: Korla Franke, samkar tu († w měšcz. khorowni), 43 l. — 3. Khata Borbora swud. Kötterez rodź. Buttlerez tu, 68 l. 10 m. 3 d. — 4. Cäcilia Hilžbjeta Peschekez tu († w měschczańskej khorowni), 47 l. —

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

24. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodź. farat Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin cand. theol. Kschižan ſ Hodźija serbske a w 10 hodź. němske prědowanje. — Pokutnu žrjedu smeje rano ½8 hodź. duch. Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan němske a ¾10 hodź. serbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budestez.

24. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano ½8 hodź němsku spowjedź, ½9 hodźin němske a 10 hodźin serbske prědowanje. — Na pokutnym dnju smeje farat Domaschka rano ½8 hodź. serbsku spowjedź, ½9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske prědowanje. Psched zyrkw. durjemi ßo kollekta sa khudych sběra. Na pokutnym dnju popołdnju 5 hodź. smeje farat Domaschka němsku spowjedź.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a ſilzowe ſtupnje

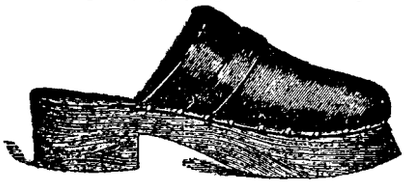
tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarnje

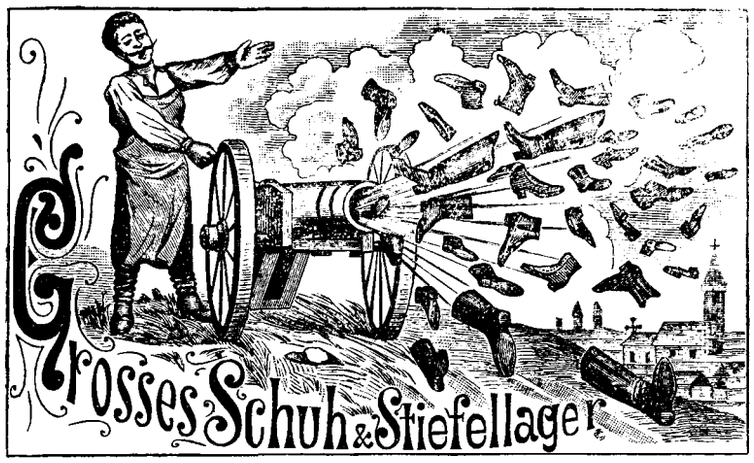
Oty Hebera

na serbskej haßy 9 wobrocźi.

Schtóž ſa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidoſtanje. **Drjewjanzy a drjewjane cžrije ßo póduschuja.**

Ssobotu a wiczne dny psched bohatymi wrotami.

Sswój wulki skład

czrijow a schkórnjow

wschěch wulkosezow, s ruku dźěłanych, placźisny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

A. zwud. Mengerowa

w Budyschinje

drastwa pschedawarńja

pschi zerbskich hrjebjach 6

žonjaze a holczaze žakety,

mužaze, hólczaze, pacholaze a dźěczaze

wobleczenja,

kholowy, jupy, swjerschniki

a wschu dźěłaczersku drastu

po tunich placźisnach porucza.

Sa brylowpotrjebnych.

Khorla Scholta, optikus

pschi hłownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu, porucza **bryle** a **tłoczniki,** kotrež zo jenož, sa wóczko zo pschihodźaze, dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ryßowadła, czitanske schkleńzy atd.

Sałoženje wobkhoda 1856. Jědnacze krócz mytowany.

Drjewowa pschedawarńja,

parny rěsak a hěblowarńja

we Wuhanczizach (Weigsdorf) **pola Kumwalda.**

Staroby dla mam myßle, blizschi czaß zwój rěsak pschedacź. So bych zwój khětry wulki skład **deskow, fostow, latow, lischenjow, schindzelowych deskow, hěblowanych a złobjenych deskow, haniteho drjewa po liscze a schlesynskeho tyscherskeho khójnoweho drjewa** wuprózdnił, wschitkich twarskich mischtrow, twarzow, tyscherskich mischtrow a pschetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych czinju. Njech nichtó tule pschihódnu składnosćź njepschepuschczi, dokelž po kóždej zo hodźazej placźisnje pschedawam.

G. A. Leuner.

Sa

nasymu a symu

poruczamoj:

Dźěczaze koschle s barchenta hižo po 40 np.,
žonjaze koschle s barchenta hižo po 1 mk.,
mužaze koschle s trikota hižo po 80 np.,
mužaze koschle s barchenta hižo po 1 mk.,
žonjaze kholowy s barch. hižo po 75 np.,
mužaze spódnje kholowy s trikota hižo po 95 np.,
rukawate lazy sa hólzow hižo po 90 np.,
rukawate lazy sa mužskich hižo po 140 np.,
khapy s wołmy, ßukna, plyscha hižo po po 35 np.,
soki, czistowołmjane, hižo po 50 np.,
schtrympy sa dźěczi hižo po 10 np.,
spódnje ßuknje s barch. hižo po 120 np.,
spódnje ßuknje s kalmuka po 90 np.,
spanske pschikrywy, pißane, po 150 np.,
barchentowe ložowe płachty, małe, po 40 np.,
barchentowe ložowe płachty, wulke, po 1 mk.,
zychi, hotowe seschite, po 225 np.,
wupjerki, hotowe seschite, po 225 np.,
ßłómniki, woßebje czežke, po 1 mk.

Schtrykowanska wołma

10 wschelakorych druzinow

woßebje tunja!

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Moje lětuſche

hodowne wupředawanje

ſapoczńje ßo

wutoru 15. novembra t. l.

Jan Jurij Pahn.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedzenju wſchěch klampuarſkich dźełow, tſěſchnych złobow (rynow) **a rołow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hoſpodarſkeje nadoby, cmaillowanych tworow, żeleſneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźełanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchkodźene wězy ßo ſpěſchnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poßłużenje. **Tunje płaczińy.**

Młóczenje ſ parnej maſchinu

na mſdu cźini **Bóſchicźanſki knjeźi dwór.**

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcź

ßo ſpěſchnje połóźeja

ſ thymuſnom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sćźele ßo na wßy.

Th. A. Wällnitz

w Budyſchinje

na ſtukelnſkej haßy 9

porucza ßwój wulki wubjerk

ſchtrympow a ſokow,

ſchtrykowanych a walkowanych,

hońtwarſkich lazow,

hotowe mużaze a żonjaze

koſchle, barchent, barchentowe

poleſćowe płachty,

ſpódnje kholowy,

wupjerki a zychi,

pjerje,

hotowe poßleſchćźa,

wóſkowy barchent,

gumijowe pſchikrywy,

linoleum,

wiczne toſche.

Kosaze koże,

howjaſe, cźelaze, wowcźe, tkhorjaze, konjaze, kaniklaze a ſajecźe koże, każ tež wſchě druhe koże po najwyſchſchich płaczińach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi a pſchi żitnych wikach 11 ſ napſchećźa ſkoteje hwězdy.

Lubijſka banka.

Danimy pjenjeſy na ſapołożenſke knižki:

pſchi wſchědnym wupowjedźenju $2\frac{1}{2}\%$,
pſchi 1 měßacźn. = 3%,
pſchi 3 měßacźn. = $3\frac{1}{2}\%$,
pſchi 6 měßacźn. = $3\frac{3}{4}\%$,
pſchi 12 měßacźn. = 4%.

Filiala Lubijſkeje banki

pſchi lawſkich hrjebjach.

Hermann Horn

drastowa fabrika

w Budyschinje na bohatej haßy 19.

Dokelž ßym ßebi tkaniny ſa hotowe pjenjesy nakupił, tule naſymu pola mje kóždy ſ zyle woßebitym dobytkom kupuje:

mužazu drastu,
žonjazu drastu,
dźěćazu drastu.

Placžišny nadpadnje tunjo.

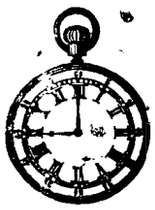
Schtóž drastu potrjeba, temu ßo radźi, ſo by ßebi najprjedy wupołoženu drastu w mojich wukładnych woknach wobhladał.

Kwalitny nastawk tunjo.

Hermann Horn

na bohatej haßy 19.

Franz Marschner

cžaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczažow** k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaczišny.**

Porjedźenje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěczu ßerbſki.

Sſlubjeńske liſtki

ſe ſłotym ſrěſłom
kaž tež w jednorym wuhotowanju cžiſchcži po tunjej płaczišnje

Ssmolerjez knihicziſchczerńja.

Hdźe je **dobry**

khofej ?

Jenož pola
khofcjoweho

Sachſy

na bohatej haßy cžißło 4.

---

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki ſklad hotowych

cžrijow a ſchkórnjow

dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucža.

Pſchedawaniſchczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, ſ napſchecža ſtareje póſty.

Posyt pſcheßwědczi!

S pſchihodnej ſkładnoſcžu ßym wjetſche dźělby

zigarow

jara **tunjo** nakupił, tak ſo je mi móžno, ſ dweju **jara dobreju 5 np. zigarow** cžißło 458 a 460, ſ cžiſteho ſamórſkeho tobaka dźěłaneju, **derje wotležaneju** a po ßwojim ſeſtajenju **bjes porola** ßo palazeju a **wubjernje ßłodźazeju**

10 ſchtuk

jenož po

39 np. a 40 np.,

100 ſchtuk

jenož po

3 mk. 65 np. a 3 mk. 75 np.

pſchedawacź.

Proſchu, ſyntajcže!

Ernst Lehmann

prjedy Khorla Pětſchka
na rózku žitneje a ßerbſkeje haßy.

Rapidne jězdne kola

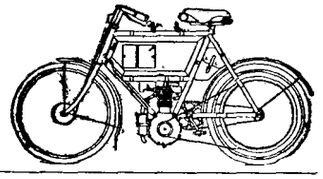

Jenoz fabrikske płaczišny!

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěsczišche, najkhmańsche a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho czaßa.

Sprawne rukowanje!

Najnowsche **motorske dwojokola** ſ $2^3/_4$ konjazej mozu, se ßamodźełazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždżanskej drózy 10.

Th. A. Wällnitz

meblowa pschedawatnja

w Budyschinje

na ßukelnskej haßy 9.

porucza ßwój wulki ſklad

draſtnych khamorow

jenodurjatych a dwojodurjatych,

vertikow, komodow,

ſchkleńczanych khamorow, jědźnych a wucźahanskich blidow,

ſoſowych blidow, ložow

1, $1^1/_2$ a 2 pſchežnych,

matrazow, ſofow, ſtolow,

ſchpihelow,

ſchpihelatych blidow a konſolow,

gardinskich, vitrażowych a rulowskich žerdźow,

roſettow.

Najlěpscha twora. Najtunſche płaczišny.

Margarinu!

najlěpſche narunanje ſa butru punt po 60 a 70 np., porucza pschezo czerſtwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Jatrowy wolij

(Lebertran)

a fosforowy kalk

ſa ßwinje

porucza

Germania drogownja

dr. Röbera w Budyschinje

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerviſy

ſa 6 woßobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacz 20 np.

hacz do nanajwoßebnischich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ßlěbornemu kwaßej porucza po najtunischich płaczišnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Sprawne poßłużenje!

Kurt Lehmann

mějeczel Reinh. Neugebauer

w Budyſchinje

pſchi hlownym torhoſchczu 5

porucza ßwój wulki ſklad

woßebnych mužazych

a

hólczazych ſwjerſchnikow, jupow, wobleczenjow, kholowow, županow

(ſpanſkich ßuknjow),

pódla teho:

rukawate koſchle, ſpódnje kholowy, ſoki, rukajzy, ſtlě atd.

po nadpadnje tunich płaczišnach.

Wobuczowa pschedawarnja

Heinricha Mohra

w Budyſchinje

pſchi žitnych wikach na rózku ßukelnſkeje haßy

telefon 384 **telefon 384**

porucza ßwój **wulki ſklad**

pjelſczowych a filzowych ſchkórnjow, ſchkórniczkow a ſtupnjow, hońtwarſkich, jěſdnych, dolhich a wuhorkatych ſchkórnjow,

ſtupnjow ſa bal a towarſtwo,

gumijowe czrije a gumijowe ſchkórnje,

czrije a ſchkórnje ſ drjewjanej póduſchu,

filzowe ſtupnje a toſle,

hońtwarſke, jěſdne a promenadowe gamaſche

ſe ßukna, trikota, pißane a ſ czorneje koże ſa hólzy, žony a a muzſkich.

Nowoſcz! Reformſke gamaſche,

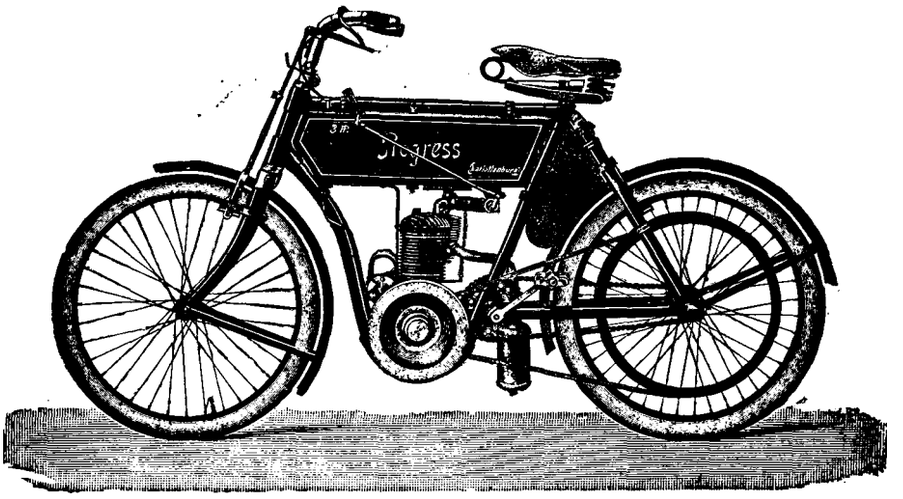
teho runja **wſchě pomyßlne druzhiny ſtupnjow a ſchkórnjow ſa žónſke, muzſkich, a dźěczi po ſnatych tunich płaczišnach.**

Stajna wuſtajeńza wſchěch nowoſczow w 5 wukładnych woknach.

Wobhladajcze ßebi je.

Progress

najwuſpěſchniſche němſke motorſke koło

Najjednoriſcha konſtrukzija a wobkhadźenje.

3 ſłote medaille ſa wěſtoſcź maſchinineho dźěłanja. — 35 placźiſnow ſa ſpěſchnoſcź.

Wulka ſłota ſwjaſkowa medailla

w dalokej jěſbje: ſ Frankfurta pſches Hannover do Barlina 4. a 5. junija t. l.

Jeniczki němſki wudźělk, kotryž je pſchi wobdźělenju 98 jěſdnych tole najwyſchſche wuſnamjenje doſtał.

Jeniczki zaſtupjeŕ:

Bratraj Thomasaj,

dźěłarńja błyſkowych jěſdnych kołow na Židowje poła Budyſchina.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 47. Sobotu 19. novembra 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Powjesćże ſ Port Artura

je ſrjedu ruski torpedowy ſaniczak „Rastoropny“ do chineskeho pschimórskeho měſta Čzifu pschiwjesł. General Steßel je jón wotpóßkał, ſo mohł zarej wěſtu rosprawu wo wobſtejnoſćach w Port Arturje podacź. W ſněhowym mjeczelu je „Rastoropny“ ſ Port Artura wujěł. Na morju ſu ſo jeho japanske torpedowe czołmy dohladale a ſa nim hnale. Ssylneho wětra dla a dla wobſchkodźenja ſwojeje maſchiny njeje „Rastoropny“ japanſkim łódźam wucźeknycź mohł. Hižo naſajtra dwaj japanſkaj torpedowaj ſaniczakaj pſched Czifuſki pſchiſtaw pſchijěchdźeſchtaj. So by „Rastoropny“ Japanſkim do rukow njepadnył, jón Rußojo ſ dynamitom rostſělichu. Jenoż jedyn ſćežor hiſchcźe na měſtnje ſ wody tczi, hdźež łódźine rospadanki na morjowym dnje leża.

Hdyž „Rastoropny“ do Czifuſkeho pſchiſtawa pſchijěchdźe, jón hnydom komandant chineſkeje wójnſkeje łódźe „Hai-jengo“ a kapitan amerikanſkeje wójnſkeje łódźe „New-Orleanſa“ wopytaſchtaj. Kaž ſo taj pſcheßwědczíſchtaj, bě ſo w kuchni „Rastoropneho“ runje czerſtwe mjaßo wopjekło, a na jeho łubi tucźny poß wokoło běhaſche. „Rostoropneho“ muźſtwo bě ſtrowe a derje ſeźiwjene. To wſcho wo tym ſwědczi, ſo w Port Arturje nimaju ſaneje nuſy. Powjesćże, ſo tam hłodu mrěja, ſu po tajkim łžě.

„Rastoropneho“ kapitan dopißowarjej jendźelſkich nowin „Daily Mail“ powjedaſche, ſo maja w Port Arturje nadźiju, ſo woblehnjenje derje pſchětraja a ſo japanſkich nadběhow dowobaraju, doniž pomoz ſ morja abo kraja njedóńdźe. Wojazy a zivilni wobydlerjo ſu ſtrowi a dobreje myßle. Mikoſćiwe ſotry a druhe wothladarki ſ horliwoſću a wopórniwoſću dźěkaju, kotraž ſo njehodźi pſchetrjechicź. Dla ſaprahnjenja wody njetrjebaja ſo Rußojo bojecź. Pſchiprawy k łojenju deſchćoweje wody a k pſchedźěłanju mórſkeje do pitneje wody derje ſłutkuja. W Port Arturje je doſcź a na doſcź zyroby. Ani general Steßel ani žadyn druhi ſtaw wojeńſkeho ſtaba njeje ſranjeny. Mjeńſche wójnſke łódźe ſu tak daloko hacź je móżno było, ſwuporjedźane. Wuhlowe ſkłady hiſchcźe na něktore měßazy doßahaju. Powjesćź, ſo je ſo ruſki kſchižak „Bejan“ potepił, je njewěrna. Jenoż jeho maſchiny běchu wobſchkodźene, kotreż pak ſu nětko ſaßo ſwuporjedźane. Ruſke kſchižaki wſchědnje na roshładanje morja wujěźdźuja, panzerowane łódźe pak w pſchiſtawje woſtawaju.

„Rastoropneho“ offizěrojo mějachu něktore najnowſche czißka nowin „Noweho Kraja“ pſchi ſebi, kotreż ſo hiſchcźe pſchezo w Port Arturje czíſchcźa. Jene czißko „Noweho Kraja“ ſniczenje japanſkeho ſchtyriwuhenjateho torpedoweho ſaniczaka wopißuje. Po tejle roſprawje bě ſebi łódźny khorhojnik Dimitrow hromadźe ſe 6 dobrowólnikami wotmyßlił, ſ małej parnej łódźu, ſ torpedowymi rokami wuhotowanej, japanſke torpedowe ſaniczaki a torpedowe czołmy nadpadnycź, kotreż w Tacheſkim ſaliwje ſa torpedami pytachu. 3. novembra Dimitrow ſwoje wotmyßlenje wuwjedźe a jedyn japanſki torpedoſki ſaniczak ſ wutſělenjom jeneho torpeda potepi. Dimitrow ſo ſe ſwojimi pſchewodźerjemi do Port Artura wróczi. Japanſzy ſu ſebi myßlili, ſo je torpedowy ſaniczak do jeneje miny ſakłožił.

Depeſche, kotreż je roskaſowař „Roſtopneho“ wot generala Steßela ſa zara ſobu do Czifu pſchiwjeſł, ſu ſo hnydom zarej telegrafowałe. Prěnja depeſcha ſ 28. oktobra rěka: „Mam czeſcź, Waſchej Majeſtoſczi woſjewicź, ſo ſu Japanſzy naſche naßypy na połnóznej a dołhorańſchej ſtronje ſylnje bombardowali. Bliżſchi dźeń nadběhi na jedyn naßyp a na jene wobtwjerdźenje połnóżneje fronty czinjachu, ale tſělenje naſcheje artillerije jich reſervy roſehna, a nadběh ſo wotraſy. Naſche ſchkodowanki wucźinjachu: 1 offizěr a 70 muži morwych, 8 offizěrow a 400 muži ſranjenych. Wczera je ženijny hejtman Ssacharow, prjedawſchi měſchćanoſta Dalneho, na tyfus wumrjeł. Czežko by było, mjes khrobłowi ſakitarjemi Port Artura rosdźěł czinicź.“

Druhi telegram ſ 30. oktobra praji: Wot mojeho telegrama ſ 28. oktobra ſo ſ njemdroſczu dale bombarduje.“

Dale je general Steßel 3. novembra telegrafował:

„Wulki zaro! Dźenża ſwjedźeńſki dźeń naſcheje wótczíny modlimy ſo k Bohu a ſ dalokoklinczazym hura! Pſchejemy zarej ſboże! Na kolenomaj ſo k Bohu wołamy, ſo by Waſchej Majeſtoſczi, Jejnymaj Majeſtoſczomaj, woběmaj zarjowomaj a zarjewiczej ſtrowoſcź ſpožcził. Naſcha radoſcź je czim wjetſcha, dokelž ſu ſo wſchě wot 9 dnjow pſchedewſate njepſchecźeliſke nadběhi wotraſyłe. Tak ſławny lětny dźeń ſtupjenja Waſcheje Majeſtoſcze na trón ſwjeczimy, tón dźeń, kotryž naſchi njepſcheczeljo, Japanſzy, mikadowe narodniny ſwjecza a kotryž ſu ſo woni ſaroczili, ſo Port Artur dobudu. Bóh je ſ nami!“

Pola Schaheſkej rěki

ſebi ruſke a japanſke wójſko, dotalne ſtejiſchczo wobkhowawſchi, nětko hižo měßaz dołho napſchecźo ſtejitej. Woſpjet je hižo k ſylnemu bombardementej dóſchło a hižo ſo wocźakowaſche, ſo ſo njemdra bitwa ſapſchedźe, tola kóždy krócź pſchi tſělenźy woſta. Rußojo ſu runjež kaž Japanſzy ſwoje ſtejiſchcza ſylnje wobtwjerdźili. Ruſke wójſko je jara ſylnje ſ kanonami, tež ſ cźežkokalibratymi, wuhotowane. Wjele ſadźěwkow je wſchudźe pſched frontu pſchiprawjenych. Wobßadki ſu tež w prědnich hrjebjach pſched kulemi japanſkeje artillerije a tež pſched ſymu derje wobarnowani. Wjele njedźel hižo po żeleſnizy dołhe cźahi ſ cźołkymi pſchikrywami a draſtu ſ Mukdena k wójſku jěchdźa. Saſtaranje ſ zyrobu je derje ſrjadowane, ſtrowje wojakow je ſpokojaze, wjedro je lětża wurjadnje mile a ſłónczne a podobne temu, kotreż ſ wjetſcha w prěnjej połojzy oktobra w Němſkej bywa. Wobßedźenſtwo Mukdena, runjež kaž Tělina ſo nětkole ſa ruſke wójſko jako jara ważne wupokaſuje. Kuropatkin je jara mudrje czinił, ſo je ſapočzatk oktobra wot Mukdena k połodnju poſtupił a ſebi ſ tym wobßedźenſtwo tehole měſta ſwěſcźił.

16. novembra ſu Japanſzy, kaž je general Kuropatkin zarej telegrafował, nadběh na wjeß Linſchinpu czinili, tola Rußojo ſu jich wotraſyli.

Nowe poßylnjenje japanſkeho wójſka pſched Port Arturom.

Ruſka telegrafowarnja je ſ Mukdena depeſchu doſtała, ſo ſu Japanſzy w Inkou a Pizewje 60,000 muži na kraj wußadźili. Tole wójſko drje ſo k Port Arturej póſcźele.

Poßylnjenje ſa Kuropatkinowe wójſko.

Ruſke knježerſtwo njewěri, ſo ſo wójna ſ Japanſkej bórſy ſkónczi. Wona budźe pjecza ſ najmjeńſcha hiſchcźe lěto tracź. Kuropatkinowemu wójſku ſo teho dla pſchezo nowe poßylnjenja ſcźelu. 8. armeekorps je hižo ſapočzatk novembra na wojowaniſchczo dojěł,

a tele dny ſ nowa 56 bataillonow pěschkow, 1 bataillon technisſkich wojakow a 21 batterijow do rańſcheje Asiſkeje wotjěcź poczina. Pódla teho ßu ßo wſchě ſchczerbiny, kotrež běchu w dotalnych bitwach nastale, wupjelnike. Ruſke knjeżerſtwo je ßo rosßudźiło, ſo njepſchestanje wojowacź, doniż ßo japanſke wójſko do cźiſta njeſbije. S wěſtych ſnamjenjow ßo da ſhudacź, ſo ßo tež hižo mobiliſazija ſchtwórteho armeekorpſa pſchihotuje.

Symnokrejnoſcź ruſkich wojakow

E. Récoulie, dopißowaŕ franzowſkich nowin „Temps“, wopißuje, praji: „To je woprawdźe woßebity, wobdźiwanja hódny lud, cźile Rußojo. Granaty a ſchrapnele jim nad hłowu lětaju, a woni pod jich ßyczenjom a bubotom směrom jědża, pija a njekhwataju. Tež na mnje jich pſchikład tak ſtutkowaſche, ſo ßym ſchoł k bufettej ßo poßylnicź. Jedyn ſ offizěrow mi ſchkleńzu piwa poſkicźi a mi wo bitwinym khodźe powjedaſche. W tym wokomiku ſnaty hwiſdot leczażeje granaty a hrimot ſdalenecho wutſěla ſaßłyſchachmoj. Granata bliſko naß padźe a rosbuchny. Někotſi wojazy hłowu wobroczichu. Saweſcźe ßebi myßlicźe, ſo łżizy a ßudobja cźißnychu a ſtraſchne městno wopuſchczichu. Ale woſtachu ſměrom. A hižo ſaßo nowy hwiſdot granatow a wubuch. „To je granata“, mi mój ßußod ſ tajkim měrom praji, jako chzył rjez: „To je zokrowy kehel“. Hakle hdyż granaty kosaka a miłoſcźiwu ßotru ſabichu, wojazy ſtanychu a ſkoku na ßwoje městno dźěchu.

Tſělenża ruſkich wójnſkich łódźow njedaloko jendźelſkeho brjoha,

kotrejež dla chzychu Jendźelcźenjo Ruſkej ſ wopředka wójnu pſchipowjedźicź, ßo w jendźelſkich nowinach ſ zyła wjazy njeroſpominuje. Jendźelſki miniſter Lownesdown je na jenej hoſcźinje ſ wulkim ſpokojenjom wo tym rěcźał, ſo je ßo njejaßna naležnoſcź jako njedoroſumjenje wupokaſała. Sa wójnu Jendźelcźenjo wjazy njeżadaju. Schtóż Jendźelcźanow ſnaje, budźe wjedźecź, cźeho dla wo měra luboſcźi rěcźa. Bojoſcź wo Indiſku jich nuſuje, ßo ſ Ruſkimi měrnje ſnjeſcź, kotſiż maja 300,000 muži ſa nawal do Indiſkeje hotowych. W rańſchej Aſiſkej njebě Ruſka pſchihotowana; wona njechaſche ſ Japanſkej wójnu wjeſcź. W ßrjedźnej Aſiſkej pak ma Ruſka wſcho na wójnu pſchiprawjene a tam wona, mjes tym ſo wſchón ßwět na rańſchu Aſiſku ſhladuje, wulke wójſko ſhromadźuje. Jendźelſke knjeżerſtwo to derje ſnaje, wone też wě, ſo měło ßo tole wójſko do Indiſkeje nawalicź, hdy by k ruſko-jendźelſkej wójnje dóſchło. Jejne ſtaroſcźe ßu cźim wjetſche, dokelż ßo afghanſki emėr pſchezo ſjawniſcho Ruſkej pſchikłonja, mjes tym ſo ßo Jendźelcźanam pſcheczźiwja. To je wěrna pſchicźina, kotrejež dla ßo nětkole Jendźelſka wójny ſ Ruſkej wotwlakuje.

Po nowſchich rosprawach njeje nadpad japanſkeju torpedoſkeju cźołmow na ruſke baltiſke łódźſtwo hoła fantaſija ruſkich matroſow była. Prjedawſchi pruſſi leutnant Egbert ſ Lepel, kotryż je na ruſkim baltiſkim łódźſtwje ſ inżenieurom ſa elektriſke ßwětło, je jenym Barlinſkim nowinam pißał, ſo je pſchi jendźelſkim brjoſy tamnu nóz woprawdźe japanſkaj torpedowaj cźołmaj wuhladał. Wo nimaj je ruſke łódźſtwo hižo pſchi ſchwedſkim brjoſy powjeſcź dostało. Japanſzy łódźſtwowi offizěrojo ßu jendźelſke rybaſke parne łódże nakupili, na nich torpedy pſchiprawili a potom w poknóznym morju nadpad ſpytali. Hdy byſchtej tej łódźi jendźelſkej rybaſkej łódźi byłej, budźiſchtej wonej pſchi prěnim warnowanſkim wutſělu zoſałej a njebudźiſchtej w kulowym deſchczu ſtejo woſtałej. Lepel je też ßłyſchał, ſo je ßo ſe ſpomnjeneju cźołmow jedyn torpedo wutſělił, kotryż pak je mißnył.

Jedyn druhi ßwědk, leutnant Ott, kotryż transportnu łódź „Anadyr“ w tamnej nozy wjedźeſche, je prajił, ſo móże ſ pſchißahu wobßwědczicź, ſo je mjes rybaſkimi cźołmami torpedowej łódźi widźał, ſ kotrejuż je ßo jena ſ kulemi ruſkich łódźow trjechika a ßo khětro wobſchkodźiła. S jejnych ſchtyrjoch wuhenjow woheń ßapaſche.

Poßylnjenje baltiſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Wudoſpołnjaze wotdźělenje baltiſkeho łódźſtwa, wobſtejaze ſ pjecź kſchižakow a wóßom torpedowych cźołmow je ſ Libawy ſa baltiſkim łódźſtwom wotjěło. Danſzy łódźnizy jo pſches Belt a Kattegat powjedu. Parna łódź „Mimi“ jo ſ wuhlom ſaſtaruje.

Japanſke finanzy.

Japanſke ſtatne finanzy njejßu tak rózowe, kajkež je japanſke knjeżerſtwo moluje. Jenoż ſ najcźeżſchimi wuměnjenjemi ßu ßo pjenjeżnizy w Amerizy ſwólniwi pokaſali, ſa nowu japanſku pożczonku pożczowarjow pytacź. Hacź je ßo tutych doſcź namakało, njeje hiſchcźe na ſjawne date. Japanſka dyrbi pożczonku ſe 6% ſadanicź, doſtanje měſto 100 yenow jenoż 90 yenow a ma pódla teho ſa pożczonku ſ hypothekariſkej wěſtoſcźu rukowacź. W Chinje maja hiſchcźe mjenje dowěry do japanſkich finanzow dyżli w Europje a Amerizy. Banki w chineſkich městach ßu pſchestałe, papjerjane pjenjeſy, kotrež je japanſke knjeżerſtwo ſa ſnutskownu wójnſku pożczonku wudało, ſa ßłěbro wuměnicź, ſchtoż spoczatk japanſkeho ſtatneho bankrota wosnamjenja. Kurß (hódnoſcź) papjerjaneho yena je wo nimale 40% ſpadnył. Jeli ſo je wěrno, ſo ßo wójny nětkole woßebje mjes finanznymi miniſtrami wjedu, njemóże Japanſka hižo wjazy ßwoje hoſpodarſke porażenje potajicź; pſchetoż mjes tym ſo ma rubl poknu płacźiſnu, je japanſki yen na 62 proz. ſpadnył.

Pſchemėnjenje mėnjenja jendźelſkich nowin wo ruſko-japanſkej wójnje.

Stejiſchcźo jendźelſkich nowin a jich wójnſkich dopißowarjow ßo po ſdaczu pſchewrócźa. Jich dowěra do dobycźa Japanſkich je ßo ſakhabłała, dokelż Japanſzy nětko hižo měßaz dołho niczo njeczinjo pſched Schaheſkej rěku Ruſkim napſcheczo ſteja. Tole pſchetorhnjenje wójnſkeho poſtupanja ßo jako poßłabjenje japanſkeho wójſka wukładuje.

Dopißowaŕ nowin „Daily News“, kotryż w tu khwilu w połodniſchej Afriży pſchebywa, miſter Hales, ßo hižo boji, ſo ßo jendźelſko-japanſki ſwjaſk bórſy roſpuſchcźi. Japanſzy ßo ſe ßwojimi wotmyßlenjemi na knjejſtwo w aſiſkich morjach njetaja, a teho dla ßnadź cżaß pſchińdźe, ſo budźe Jendźelſka ſ Japanſkej wo tole knjejſtwo wojowacź dyrbjecź. Miſter Hales je pſcheßwědczeny, ſo je japanſke łódźſtwo wjele bóle ſchkodowało, hacź ßo Japanſzy wuſnawaju. Ruſki kſchižak „Warjag“ je, hdyż ßu jón Japanſzy pſched Cźemulpo do pſchipowjedźenja wójny nadpadli, dwaj japanſkaj kanonſkaj cźołmaj a jedyn kſchižak potepił a potom ſpytał, ßo wobroczicź a pſchi tym do jeneho japanſkeho kſchižaka ſawadźicź. Pſchi tymle poſpyczе pak ßo jemu maſchina wobſchkodźi, a dokelż běchu ßo mjes tym też jeho kanony wobſchkodźiłe a ßo łódźina łubja roſtſělała, bě wón nuſowany, do Cźemulpoſkeho pſchiſtawa ſajecź. Schtoż je ßo hacź dotal w jendźelſkich nowinach wo tymle wojowanju piſało, je ſelhaŕne.

Wo ſakhadźenju Rußow pſcheczźiwo wobydlerjam Mandźurſkeje ßu ßo najwjetſche łżě roſcherjałe. Miſter Hales ma nětotre fotografije, kotrež hroſnoſcźe, wot japanſkich wojakow a offizěrow ſkuczene, pokaſuja. Chineſam, kotſiż ßu ßo ſapowjedźili, Japanſkim jako noſcherjo ßłużicź, ßu tuczi ſ krótka hłowu wotcźeli. Japanſka ſpionaża njeje doſcźehnjomna. Hižo 7 lět do wójny ßu pſchedraſcźeni japanſzy offizěrojo po Mandźurſkej a Sibirſkej jěsdźili. Woni ßu ßo pola ruſkich ſaſtojnikow a offizěrow ſa ßłużobnikow pſchiſtajili a njenadpadnje jich knihi a nadobu pſcheczuſchlili a też ruſke ſignale nawukli. Japanſka je wo kóżdej tſělbje a patronje ſhoniła, kotraż je ßo do Aſiſkeje póßłała. Wona wjedźeſche, kak daloko ruſke kanony tſěleja a hdźe wone ſteja; duż je dźiwno, ſo njeje njedźiwajzy teho Port Artur dobyła. Wopak by też było, hdy by ßo khrobloſcź japanſkich wojakow pſchewyßoko waźiła; pſchetoż po jeho (Haleſowym) naſhonjenju je khrobloſcź ruſkeho wojaka njedoſcźehnjena. Dotalne wróczoczehnjenje Ruſkich jendźelſti wójnſki dopißowaŕ jako derje pſchemyßleny plan ruſkeho wójnſkeho wjedniſtwa wuložuje; hewak njebudźiſche Japanſkim móżno było, Jaluſku rěku pſchekroczicź, hacź runje je tam jenoż 10,000 Ruſkich napſcheczźiwo 55,000 Japanſkim ſtało. Wohładawſchi, ſo ßo Japanſkim da rěku pſchekroczicź, ßo rańſchoßibirſzy tſělzy tak rosnjemdrichu, ſo ßo ſapowjedźichu, zoſacź. Tſělzy ſe ßwojich 3000 muži 1800 morwych na bitwiſchcźu woſtajichu. Offizěrojo dyrbjachu jich ſ mjeczom pohonjecź, ſo bychu zoſali.

Swětne podawki.

140 milijonow hriwnow ſa krótkowjeczornu Afriku.

Sa krótkowjeczornu afriſku koloniju budźe ßo wot khěżorſtwoweho ßejma ſ nowa 55 milijonow hriwnow na lěto 1905 żadacź. Sa lěcźe 1904 a 1905 budźe po tajkim Němſka ja ſdżerżenje tejele kolonije něſchto wjazy dyżli 140 milijonow hriwnow nałożicź dyrbjecź. Sa podtłóczenje někotrych tyßaz Hererow a Hottentottow ßu tajke hobrſke woporу trěbne. Snajerjo tamniſcheho kraja radża, krajiny, ſ kotrychż ßu ßo ſběżkarjo wuhnali, ſ němſkimi farmarjemi wobßadźicź dacź. Dale je trěbne, mjeſy ſtrażowacź, ſo ßo ſběżkarjo njemóhli ſ tſělbami a muniziju ſ jendźelſkeje połodniſcheje Afriki ſaſtaracź.

Politiske a hospodarske wobstejnosćze w Galiziskej

ßu mało swjeßelaze. W žanej awstriskej provinzy nimaju židźi telko mozy w politiskim kaž tež w hospodarskim nastupanju, kaž w Galiziskej. S wulkeho dźěła ßu tele wobstejnosćze pólszy semjenjo sawinowali. Pschećźiwo ßo rosschěrjazemu pschežidźenju je pater Stojelowski ßrjedźnopólsku stronu w galiziskim krajnym ßejmje sałožił. Hdyž tele dny Stojalowski w ßejmje wopowjedźi, so jenož jeho strona interesy katholskich Polakow sastupuje, na njeho hrabja Dźěduschyzki nawoła: „Wy macze najmjenje prawa, jako sastupjeŕ Polakow rěčźeć; pschetož Wy sćze pschećźel Ruskich a po wěstych pokiwach njepólske interesy sastupujećze!" S wulkim hołkom a ßwarjenjom na to pólszy semjenjo se sale wucźežechu. Stojalowski mějesche na to rěč, ß kotrejž rosestajesche, kak židźi wjeßne kschesćźijanske wobydleŕstwo w Galiziskej wulichuja. Ssejmowa wjetschina pod židowskim wliwom steji, ß zyła je Galizisła wscha pschežidźena. Galizisła njeje wjazy mała Pólska, ale prawa Palestina, paradis židow. Židźi ßu burow a semjanow wuzyzali a nětko tež města wuželu. Prjedy ßu schtyri družiny židow w Galiziskej byle: lichowarjo, korčźmarjo, liberalni a wobhonjerjo. Nětko nowy židowski typus pschibywa: židowski wulkoležomnosćeŕ. Druhaj židowskaj typaj, kotrajž ßo w galiziskich městach husto widźitaj, staj židowski advokat, kotryž je ß wjetscha tež ß měschćańostu kschesćźijanskeje gmejny a židowski wucźeŕ. Najnowschi typus je židowski schulski radźiźel, kotrehož sastojúnstwo je ßo 5. novembra w ßejmje se sakonjom postajiło.

Awstriskej njepschećźelne demonstrazije w Italskej.

Pschi protestnej shromadźisnje pschećźiwo pschesćźěhanju italskich studentow w Innsbrucku je ßo 16. novembra w Milanje (Mailandźe) ludowa shromadźisna wotměła, pschi kotrejž ßo nětidźe 2000 wołobow wobdźěli a 10 rěčźnikow rěčźesche. Miceli, redaktor nowin „Secolo", pschećźiwo němsko-awstrisko-italskemu trojoswjaskej namołwjesche, ß kotrymž je ßo Italska sjebała. Shromadźisnu Triesćźan Piazza wodźesche. Tež jedyn Trieskski student rěčźesche. Jeneho sozialistiskeho rěčźnika dla jeho sozialistiskich theorijow wušmčźachu. Shromadźeni chzychu k awstriskemu konsulej hić, tola pschistup k njemu bě ß wojakami sawrjeny. Wobdźělnizy pschi shromadźisnje ßebi wunusowachu, so dyrbjeschtej ßo dwě němskej piwnej korčźmje sawrjećź; w jenej ß njeju ßo wokna wubichu.

Franzowski wójnski minister André wotstupił.

Wójnski minister André njeje ßo mohł smužić, ßwojeho pschećźiwnika Syvetona, kotryž bě jeho wuplistował, na duell žadać. Plistowany wójnski minister pak njemóże tež w Franzowskej na wójskowym čźole stejećź, jeli so nochże ßwoju franjenu čźesćź ß wótrym mječźom porjedźić. Duž je André wot ßwojeho sastojúnstwa wotstupił, mjenje dobrowólnje, hač nusowany wot ßwojich ßobuministrow. Tuźi běchu ßami w stajnym strasche, so budźa dla Andréowych pschestupjenjow ßwoje sastojúnstwo puschćźić dyrbjećź. Teho dla ßwojeho kollegu nadběhowachu, so by ßo na wotpočźink podał. W bliższich poßedźenjach chzychu pschećźiwniźy nětčźischeho radikalneho ministerstwa ß nowa Andréa pschimać, dokelž bě chzył jeneho hejtmana, kotryž bě jemu pschećźiwny, jako wrótneho spósnać dać. Ministerstwu pschećźiwne nowiny ßudźa, so po Andréowym wotstupjenju bórsy zyke ministerstwo padnje.

André, kotryž je wot lěta 1900 ß wójnskim ministrom był, je najkhmańschich offizěrow ß franzowskeho wójska wuschkarał. Wón jich niz po jich wojeŕskej hódnosćźi njepowyschesche, ale jeniczźy po jich smyßlenju. Wschitźy offizěrojo, kotsiž ßo k zyrkwi džeržachu, njemóžachu ßo powyschićź. Schtóž pak ke mschi njekhodźesche a ßo jako njepschećźel zyrkwje wusnawasche, mějesche wuhlady na najwyschsche městna.

So by smyßlenje offizěrow wobhonił, jich André w jich privatnym žiwjenju wobkedźbować dawasche. Wón ß tym pschißłodźeŕstwu a wjećźiwosćźi polékowasche a do offizěrow njedowěrjenje, njejednotu a worakawe smyßlenje sanjeße.

Sa Andréoweho naßlědnika ßu sozialista Beteaura postajili. Tón je po ßwojim powołanju bursowy agent a najßkerje židowski potomnik. Jenemu generalej ßebi po sdaću ministerstwowy pschedßyda Combes njeswěri, wójnske ministerstwo dowěrić, ßo bojo, so mohł tón republiku powróćźić.

Kaž je André wójsko kasył, tak je łódźstwowy minister Pelletan franzowske wójnske łódźstwo pohubjeńschił. To Franzowsojo woßebje nětkole čźežko sačźuwaju, hdyž jim wójna ß Japanskej dla jich rańschoindiskeje kolonije hrosy.

Kak je ßo Franzowska jenož pschi ßamym wójny ß Japanskej sminyła.

W franzowskim ßejmje je sapóßłanz Jules Delafosse na to kedźbliwe čźinił, so je wójna, do kotrejež je ßo Ruska sapletła, najprjedy Franzowskej hrosyła. Japanske knježeŕstwo je khwilu khabłało, hač by Ruskej Koreje dla, abo Franzowskej rańscheje Indiskeje dla wójnu pschipowjedźiło. Skónčźnje ßu Japanszy ßa pschihódnische spósnali, najprjódzy ß Ruskej wójnu sapočźeć. Hakle posdźischo dyrbi Franzowska na rjad pschińć. Franzowske nowiny teho dla nětkole łódźstwoweho ministra Pelletana pschimaju, kotryž je pječa organisaziju franzowskeho wójnskeho łódźstwa skepßał. Sjednočźene staty poknózneje Ameriki maja teho runja Japansku ßa straschneho pschećźiwnika. S tejle pschičźinu Amerika rućže wjazore wójnske łódźe natwaricź da. Hdy by Japanska nad Ruskej dobyła, by ßnadź bliższu wójnu ß Ameriku wo philippinske kupy wjedła, kotrež je Amerika psched nětkotrymi lětami Schpaniskej wsała.

Krwawne sozialistiske njeměry we Warschawje.

Zar, kotryž ßebi sańdźeny tydźeń mobilisowane wójsko w Pólskej wobhładowasche, chzyłsche pschi tejle składnosći Warschawu wopytać. Dla njeměrow, kotrež běchu runje tehdom we Warschawje wudyriłe, je pak zar jenož na tamnischim Pražskim dwórnischčźu sastał a potom dale do Dwinska jěł.

Schčźuwanje k njeměram bě ßo hižo schtwórtk tydźenja sapočźało. Ssobotu bě ßo wjele čźischčźanych proklamazijow rosmjetało, kotrež wobydleŕstwo napominachu, so by ßo njedźelu popołdnju psched zyrkwju Wschěch Sswjatych shromadźiło. Sozialdemokratojo a někotsi studentojo ßo tam seńdźechu. Polizija wjedźesche, schto ßo stanje, a teho dla herjekarjow wočźakowasche. Hdyž na napominanje k roseńdźenju njepoßłuchachu, jich polizistojo spytachu ß torhoschčźa wučźischčźeć. S ludoweje čźrjódy počźachu ß revolvrow tšelić. Někotsi polizistojo na měsće padźechu, mjes nimi revěrowy inspektor. Nětko tež polizistojo revolvry wužichu. Jěšdni žandarmojo a ulanojo poliziji na pomoz pschihnachu. S wobeju stronow ßo tšelesche. Hakle wječźor w 6 hodźinach bě torhoschčźo wuprósdnjene. Někotre wołoby ßu ßo morike, něhdźe sto je ßo sraniło, wjazy dyžli tyßaz je ßo sjałało.

Tajke njeměry njeje Warschawa wot lěta 1863 wjazy widźała. Tola kaž bě lěto 1863 se ßwojej revoluziju jene ß najnjesbožownischich pólskeho luda, tak njebudźe tež tale demonstrazija k polěpschenju jich politiskich wobstejnosćźow ßłužić. Pólske nowiny „Nowe Reforme" pißaju, so dyrbi je kóždy njesaßlepjeny Polak čźim bóle wobžarowacź, dokelž bě zar Mikławsch ßam pólskemu ludej ß bratrowskimi sačźučźemi napschećźo pschischoł.

Spytana revoluzija w Brasilskej.

Wutoru bě w brasilskim hłownym měsće Rio de Janeiro wojeŕski sběžk wudyrił, kajkež w republikach ßrjedźneje a połodnischeje Ameriki njejßu žadne. S wjetscha tajke sběžki mjes ludom pschiwißa njenamakaju a ßo lohko podtłóčźeja. Wutornischi sběžkarski pospyt ani 24 hodźin njetrajesche a ßo hižo teho dla njeporadźi, dokelž dyrbjesche ßo ß nim monarchija saßo postajićź. Wnuk wotehnateho poßlednjeho brasilskeho khěžora Doma I. dyrbjesche ßo jako nowy khěžor wuwołacź. Monarchiska myßl ma nětkole w Brasilskej mało pschećźelow, a teho dla knježeŕstwu njebě čźežko, sběžk hnydom w sapočźatku podußyćź. Wo sběžku ßu sćźěhowaze powjesće ß Rio de Janeiro dóschle:

Poßlednje dny je tu k njeměram dóschło, kotrež ßu wučźerjo wojeŕskeje schule a njespokojni politikojo sbudźili. Čźile chzychu sawjedźenje nučźeneho schčźěpjenja jětrow k temu wužić, so bychu knježeŕstwo powróćźili, lud pschećźiwo njemu dla noweho sakonja wo jětraschčźěpjenju naschčźuwawschi. S rasnym sakročźenjom knježeŕstwa wutoru w nozy je ßo poradźiło, njeměr podtłóčźić. Wutoru rano bě general Travasos do wojeŕskeje schule pschischoł a ß pschihłoßowanjom schulerjow a wučźerjow schulineho direktora, generala Castallatora, wotßadźiwschi bě se schulerjemi do pschedměsta Botafogi do Ria wucźahnył, hdyž do wójska a polizije srasy. Mjes woběmaj stronomaj k bitwiczźy dóńdźe, w kotrejž Travasosa sranichu a jeneho offizěra morichu. Schulerjo wojeŕskeje schule ßo sawróćźichu a wjeŕschki koło wokoło schule wobßadźichu. Nasajtra rano w 2 hodźinomaj wójsko ß podpjeru polizije a wójnskich łódźow, w pschistawje stejazych, nadběh na wučźomzow wojeŕskeje schule sćźini, kotsiž, njemějo pomozy a wjednika, ßo poddachu. Senator Sodre, kotryž nasad wosta, hdyž Travasos wučźomzow wojeŕskeje schule do Ria wjedźesche, je čźeknył. Major Castro a drusy offi-

žerojo spytachu też wuczomzow artilleriskeje schule w Redlongu sa revoluziju dobycź, tola czi žo sapowjedźichu.

Jan Welik.

(Pokraczowanje.)

„Je tu mnoho mjedwjedźow?“ wopraschа žo Welik sa khwilu hdyž bě zuseho derje wobkedźbowak, mjes tym so tón bě jeho mako kedźbu měł.

„Khětro mnoho tu a tam“, zusy rjekny, žwoju wotrohu wotpinajo a na kromu wohnischcźa kładźo, „rěbnu pak też hižo.“

„Haj wschak, kaž wschudźom!“ sdychny Welik; „je pschewjele skotu w lěžu, dźiwina nima nihdźe wjazy měra psched stajnym klinkotanjom.“

„Kóždu milu jena wobhroda!“ bórczješche zusy.

„To je wěste!“ pschihkožowaschе hońtwjeł, bych=li ja mjedwjedź był, bych też wupucźował. — Kajke dha je s Indianami w Texažu?“

„Pa, takle žo sajimowacź sa cźerwjenych!“ wotmolwi zusy, s hłowu sazpěwajo satschažejo, „schtó žo ua tych praschа?“

„Hm — haj — njetrjebasch žo mnoho na nich praschecź. Ale hdźeż je jich mnoho, honja dźiwinu psched žobu dale a sescherja ju.“

„To wostawa hischcźe dosćź — sniczicź jeje njemóža“, bě troschtowaza wotmołwa.

„Chzych hižo dawno ras do Texažа“, rjekny skónczńje Welik sažo, hdyž běschtaj wobaj mužej, do žwojich žamžnych myžlow ponórjenaj, dokhi cźaž do wohnja hladakoj; „njejžym pschezo hischcźe k temu dóschoł. Kak ma žo s tym krajom?“

„Naschemu jenemu dobre“, měnjesche zusy. „Jara mnoho wojerskich wulkich, a nichtó njewě, cźeji kraj po prawom je. Schtóž žo tam žydnje, jón ma.“

„Wubjerny?“

„Dobre konjerstwo?“ wopraschа žo Welik sažo sa dołhu khwilu. Zusy pohlada khwatnje, ale wótrje na njeho, mjelczješche wokomik a potom směromnje rjekny:

„Lěpje žebi to cźlowjek pschecź njemohł.“

„Wy budźecźe hkódni“, měschesche žo nětkole žona do trochu žo haczazeje rosmołwy, žwój kołwrót do kuta žuwajo; wsa wulku blachowu khofejowu khanu s polzy a nala ju s bowa, psched žamžnymi durjemi stejazeho, w kotrymž na bleschu pschiprawjeny kerbž k czerpanju leżesche. „Ty mohł hischcźe nješchto schcźěpow drjewa pschinjesćź, Jano, so wuhlo dostanjemy k pjecźenju khlěba.“

Welik postany, dóńdźe psched durje a pschinježe tsi kruchi drjewa nuts, kotrymž žo da pomaku k semi swjesćź a kotrež potom wustojnje do hněscźe tykny, so njebychu niz jeno hrěte, ale so bychu też tak leżake, so mohła žona horkach khanu a hornzy wěscźe sestajecź. Wjecźeř žo sa tón cźaž pschihotowa, pschi czimž pak cźi tsjo dale njepowjedachu, s wuwsaczom nětkotrych praschenjow, kotrež czinjesche zusy na tudomne wobstejnoscźe, na dźiwinu a skót, na płaczisny majža a žwini a jich kormjenje, a na kotrež žo zyle spokojaze wotmolwjenja dachu.

„Wobrocźcźe žwój stólz a žydńcźe žo sa blido“, rjekny skónczńje žona, hdyž žo kurjeschtaj na blidźe czerstwje spjecźeny khlěb a khofej, a wulke krjenzy tucźna a pjecźeneje dźiwiny w pónowje hischcźe žyczachu a pleskotachu, mjes tym so sawarjeny kerbž, měd, butra a mloko hoscźinu wudospołnjachu. Zusy stany, a po domje žo roshladujo, po kotrehož scźěnach harpuny, żelesne pažle, kožane měchi a harowane kože wopokasowachu wobžedźerjowe powołanje, wón rjekny, na namołwjenje poslužuchajo a žwój stólz k blidu pschižuwajo:

„Wy scźe hońtwjeł, kaž widźu; wam wschak by žo lubiło w Texažu a dźěło byschcźe też tam měli.“

„To je mózno!“ měnjesche Welik, „po kotrym pucźu scźe wy pschischli?“

„Runje won.“

„S cźerwjeneho kraja žem?“

„Hischcźe nješchto dale dele.“

„Hm — hdźe dha scźe poslednju nóz pschebyli?“

„Pola Washity.“

„A prjedy hischcźe w tejle krajinje njejscźe pobyli?“

Zusy tschažesche s hłowu, tola po sdaczu nochzyschе žo jemu sa jěždźu na praschenja wotmolwjecź, ale běsche jara hkódny, a jěždźenje miny žo bjes rěczenja. Hólzaj běschtaj sa tón cźaž zusbnikoweho konja wonka wobstarałoj a potom pschińdźeschtaj na to do domu, so byschtaj, hdyž běschtaj žo mužej najědkoj, s maczerju wjecźerjałoj. Zusy sdaschе žo nimo teho mucźny bycź, a hdyž bě žo saženěrkko, pschinježe žebi žwoje žedło a pschikrywu nuts, pschiprawi žebi pschi wohnju žwoje lěhwo, sawali žo, rjekny „dobru nóz“, a sa nješchto mjenschinow bě, kaž jeho žylne a prawidłowne dychanje pokasowaschе, cźischе a žkódzy wužnył.

Hdyž wón nasajtra rano saž wotucźi, bě Welikowa žona pschi wohnju runje na tym, so by žnědanje pschihotowała. Wón stany, myjesche žo, pomodli žo a pohlada sa žwojim konjom a pschińdźe potom wróczo do jstwy, hdźež žo žnědanje saž na blidźe kurjesche; Welik žam pak tu njebě, ale bě hižo na ranschim žwitanju s tšelbu a se pžom woteschoł do lěža, kaž to druhdy czinjesche. Zusy dyrbjesche žam žnědacź, a žona žo k njemu žyže a naliwasche jemu khofej. Wón też nješchto krócź s boka na nju pohlada, sapocza też sa khwilu zyle njewažnu rosmołwu, ale to wosta tola pschi jara mało žkowach, a po jědźi seždła žebi saž konja a dóńdźe do khěže, so by žebi žwoju wotrohu pschipinył, žwojej gamaschi wobwjasał a po tšelbu dóschoł.

„Božemje“, rjekny potom, žonje ruku dawajo, „dźakuju žo wam sa wschitko poskiczene; žnadź pschińdu ras saž. Tale krajina žo mi lubi, dyrbju jeno najprjedy horje do Ozarskich horow, nětkotre wězy wobstaracź. Móže cźlowjek tu psches rěku jěchacź abo dyrbi płuwacź?“

„Nó, tule snapschecźa drje byschcźe dyrbjeli płuwacź“, wotmolwi žona, „jeli so pak kruch dale horje dojěchacźe, nańdźecźe wobhrodu.“

„Mějcźe dźak“, rjekny zusy.

„To njeje trjeba.“

A psches wobhrodu lěso a do žedła skoczíwschi jěchasche spěschnje, njedźiwajo na žane sadźěwki, runje won, do žrjedź lěža.

Hakle khětro posdźe wjecźor wróczi žo Welik s lěža a mějesche na konju leżo khětre žwinjo, kotrež bě w lěžu satšelił a na schtyri kruchi rosrěsał. Dźiwich žwini wschak w Ssewjernej Ameriży s zyła njeje, a tole běsche też jene s jeho žamžnych skludnych, ale wonka w lěžu wodźiwjenych swěrjatow, kotrehož pak njemóžesche hinak popadnycź, hacź so jemu kulku do hłowy tšeli. Kaž hewak, dźěsche s nahej hłowu, tšelbu na lěwym ramjenju, pschipódła, a Hawak, jeho poš, scźěhowasche se žamym konjom.

„Halo, nano, žy skónczńje žwinjo lepik?“ sawoła jemu Jan, jeho starschi žyn, napschecźo, hdyž domoj pschińdźe. Jakub, młódschi, žedźesche na płocźe a pschihladowasche, kak nan mjaža wotkładowasche.

„Haj, Jano“, Welik rjekny, „ale to je prózy cźiniło; swěriska žu tak wodźiwiże kaž jelenje, a nimaja ani myžle na to, žo dacź popadnycź. Hdyž budźe syma, móżesch wuńcź, a jich hischcźe nješchto satšelecź. Jakub móże cźi pomhacź. Runje tam w holi maja žwoje najlěpsche pastwischcźo, a tam wone też wostawaju, pschetož běke duby wižaja nimo měry połne żołdźow; lětža je dobre lěto k kormjenju.“

„Jakub dyrbi mi pomhacź sawalecź?“ wopraschа žo Jan dźiwajo, „njecźinisch dha to ty?“

„To dyrbisch nětkole też ras cźinicź“, Welik rjekny, „ty žy tola dosćź stary na to! — Tule, Hawako, dawaj kedźbu, so mi druhe pžy do mjaža njeńdu.“

A s tym žkowom sasběže žebi schtwórcź žwinjecźa na ramjo a donježe jo do žuscherńje — małeje khěžki, kiž bě na pjecźdźeżacź krocźelow wot jeho wobydlenja sdalena, wróczi žo potom po druhe, a dźěkasche tak dołho, doniž wschitko skhował njebě. Hólzaj wobstaraschtaj sa tón cźaž jeho konja, kotrehož jimaj poruczi dźenża woženbje derje pizowacź a hdyž bě wschitko dokonjał, dźěsche do domu a wjecźerjesche.

„Do kotreho kónza je zusy wotjěchał?“ wón rjekny, hdyž bě žo najědł, k cźemuž bě jemu žona nješchto cźerstweho žwinjazeho mjaža wopjekła, a nětkole wot blida stany.

„Jeli so je na tej cźěri wostał, po kotrejž je tu wot domu wotjěchał, k dołhemu wjecźoru“, wotmolwi žona. „Wón też powjedasche wo Ozarskich Horach, so ma tam cźinicź. Ale schto tam w kucźe pytasch?“

„Khofej; žy dha jón prjecź stajiła?“

„Ssym dźenża popołdnju nješchto paliła.“

„To je dobre“, rjekny muž, „daj jón ras žem, so mózu žebi nješchto smlecź.“

(Pokracźowanje.)

Na ßmjertnym ßwjedźenju mjes rowami.

Lisćże ſwjadke k ſemi pada,
Měſto k wotpoczinkej ßebi ſhlada;
Tak cźi morwi wotpoczuja tu
W ßwojim cźichim, měrnym pokoju!

Wóczko widźi wſchelake tu rowy;
Někotry je hiſchćże zyle nowy.
Schtó ßu cźi, kiž delkach we nich ſpja
Pod trawnikom hacź do ßudnoh' dnja?

Pěkne dźěcźi polne lubosnoſcże,
Strowi młodźenzy ßrjedź wjeßeloſcże,
Sylui mužojo ßrjedź žiwjenja,
Sprózni ſchědźiwzy bjes wodycha.

Někotry ßo hiſchćże wjeßeleſche,
Hdyž ßo rjana meja ſelenjeſche.
O kak cźlowjek jako trawa kćże,
Kiž ßo ſ koßu bórſy poßyćże!

Spicźe cźiſche w ßwjatym Božim měri!
Hdyž ßwět dale hołk a haru cźěri;
Waß ßmy dali Wótzej do ruki,
Do najlěpſchej' duſche khowanki.

Spicźe ſ měrom jako ſnamjo ßywa,
Spicźe ſpody Božeho mi krywa!
Na ſemi je jenož cźěßnota,
Tam pak ſměrna ſparna komorka.

Hižom wětry rěſne pſches kraj duja,
Wótrje do naß žiwych ſaſtorkuja;
Delkach pak je ſtatok pokoja,
Horjo žane waß ßo njebótka.

Junu ſkóncźi pak ßo ßmjertne ſpanje,
Junu ßwita jutrowne nam ranje!
Junu klincźi truby klincźenje,
Junu ſkhadźa morwych ſtanjenje.

Setrěj, wóczko, ßylſy žarowanja
A ßo woſtaj ſtyſknoh' wopłakanja!
Twoji morwi ſpja, o wjeßele,
Cźiſche — hacź na ſaßowidźenje!

*

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** Minjenu wutoru 15. novembra wudźěli tu w tachantſkej zyrkwi najdoſtojniſchi knjes biſkop Dr. theol. Jurij Kuſcźanſki knjeſej diakonej Janej Wjeńzy ſ Różanta měſchniſku ßwjecźiſnu. Tutón knjes njemóžeſche pſchi poßlednjej ßwjecźiſnje bycź ßobu ßwjećeny, dokelž jemu na ſtarobje hiſchćże wjazy brachowaſche, hacź ßwjaty ſtok dispenſuje. Nětko hiſchćże trěbna dispenſa dóńdźe hakle póndźelu 14. t. m. ſ Roma. Primiza nowoßwjećeneho měſchnika budźe 22. novembra w Różeńcźe. Kaž ßłyſchimy, doſtanje nowoßwjećeny měſchnik ßwoje prěnje ſaſtojnſtwo w Draždźanach. — Bóh žohnuj ſkutkowanje noweho měſchnika. (K. P.)

— Saſſka krajna kulturna rada, kotraž mějeſche ſchtwórtk a pjatk ßwoje 42. poßedźenje, je ßo ſa to wuprajiła, ſo bychu ßo měſto mało woblubowanych pjećhriwnowſkich pjenjeſow tſihriwnowſke bile. W naſtupanju noweho němſko-awſtriſkeho wikowanſkeho ſakonja ßebi kulturna rada pſcheje, ſo bychu ßo dotalne poſtajenja wo pſchiwoſu wukrajneho ſkota wobkhowałe. Dale ßo wobſamknu, ſo měłe ßo rataŕſke a ſahrodniſke towaŕſtwa wužſcho k krajnej kulturnej radźe pſchiſamknycź, kubleŕſkim najenkam dyrbjało ßo wólbne prawo ſa krajnu kulturnu rada dacź, paleŕſzy miſchtrjo dyrbjeli w ßwojim powołanju wuwućenje doſtacź a ſkóncźnje ßebi krajna kultura pſcheje, ſo bychu ßo knoty ſchkitałe a ſo bychu ßo dźěcźi w ſchuli wo jich wužitnoſcźi roswućałe.

— S poßlednimi deſchćźemi ßu rěki a rěcźki ſaßo doßahazeje wody nabyłe. Někotry młyn, kotryž je jenož mohł ſ khwilemi młěcź, móže nětko pospochi dźěłacź. Też Łobjowe rěcźniſchcźo je wot ſańdźeneje póndźele ſaßo doſpołnje wody nabyło. W Draždźanach je mjes Auguſtußowym a Marijnym moſtom ßo ßamo hižo Łobjowe prěnje kamjentne hacźenje powodźiło. Woźenje tworow po Łobju je nětkole jara žiwe. Sa ſakſku induſtriju, kotrejž ßo w ßuchocźe njemóžachu twory po Łobju wjazy pſchiwożowacź, ſda ßo nětko ſły cźaß nimo bycź.

— Skórżba dla ſkſchiwdźenja Budyſchſkich offizěrow hiſchćże ras pſched Draždźanſki ßud pſchińdźe. Redaktor „Sakſkich dźěłacźerſkich nowin", Duvell, bě dopiß wo orgijach, kotrež běchu ßo pjecźa w Budyſchinje ſkucźiłe, wocźiſchcźał. Offizěrojo Budyſkeje garniſony běchu teho dla Duvella wobſkorżili, a Draždźanſka khoſtanſka komora je jeho ſkſchiwdźenja dla k jaſtwu na 4 měßazy ſaßudźiła. Duvell je pſchecźiwo temule wußudej pola khěžorſtwoweho ßuda reviſiju ſapokožił, dokelž ßud njebě po jeho žadanju Budyſkich offizěrow jako ßwědkow żadał. Khěžorſtwowy ßud je wußud pruhowawſchi jón ſběhnył a wěz ſ nowa Draždźanſkej khoſtanſkej komorje pſchipokaſał. Po ſpósnaczu khěžorſtwoweho ßuda maja ßo po žadanju wobſkorżeneho ßwědzy pſcheßłyſchecź.

S **Małeho Wjelkowa.** Tudomne „Towaŕſtwo Sſerbſkich Burow" a „Nalutowaŕnja" wotměwaſche wutoru tydźenja, 8. nov., ßwoju lětuſchu naſymſku hłownu ſhromadźiſnu, kotraž ßo hakle w 5 hodźinach dla hubjeneho wjedra ſapocźa. Knjes pſchedßyda Młynk ſ Cźemjerz wotewri ſhromadźiſnu a powita ßobuſtawow. Knjes pokładnik Kſchižan ſ Hornjeje Hórki poda na to rosprawu wo pjenjeżnych wobſtejnoſcźach towaŕſtwa a kupowanju pſchikupnych hnojow a też womjeſchka. Spomina też na to, ſo ßo nalutowaŕnja, naſtupajo małych pożcźeńkow, pſchemało wužiwa, a ßo ſda, ſo ßnadź je tale wěz hiſchćże pſchemało ſnata. Direktor Klattenhof w Erfurcźe ſměje 25lětny jubilej ßwojeho ſkutkowanja ſa Raiffeiſenowu wěz, duž chzedźa burſke towaŕſtwa jemu k cźeſcźi wěſtu fundaziju ſakožicź, kotraž ſměje Klattenhofowe mjeno, ale budźe ſaßo k wužitkej burſkich towaŕſtwow (Raiffeiſenowej wězy) ßłużicź. — Knjes pſchedßyda woſjewi, ſo je tudomne towaŕſtwo też cźeſtny diplom towaŕſtwa Macźizy Sſerbſkeje doſtało, dokelž je ſa Sſerbſki Dom 100 hr. dariło. Na to mějachu ßo hiſchćże wólby měcź. S dohladowaŕſtwa wuſtupi knjes ſcholaſtikus Skala a na jeho měſto bu wuſwoleny knjes farař Żur; dale ſ dohladowaŕſtwa ßo ſ nowa wuſwolichu knjes Manjok ſ Libuchowa a knjes Müller ſ Borſchcźe. Knjes Kſchižan jako ſliczbowař a pokładnik, kotryž bě drje bjes dźiwa trochu wuſtał, dokelž dźěła a prózy je ſ tajkej kaßu žałoſtnje wjele, chzyſche rad ßwoje ſaſtojnſtwo ſkožicź — tola towaŕſtwo nochze jeho puſchćźicź, a by jara wobžarowało, hdy by ſpomnjeny knjes ßwoje ſaſtojnſtwo ſkożił. Skóncźnje jednaſche ßo hiſchćże wo wſchelakich ſkaſankach. Pſchitomnych bě jeno 25 ßobuſtawow a běchu drje ßo mnoſy hubjeneho wjedra nabojeli. — Shromadźiſny pſchedßyḍſtwa budźa też dale kaž dotal w Budyſchinje w hoſćenzu „Skoteho ßłónza" wot 10 hacź do 11 hodź., ale jeno **prěnju** a **poßlednju ßobotu** měßaza, hdźež móża ßobuſtawy też wſchě pjenjeżne należnoſcże wobſtaracź. (K. P.)

S **Łuha.** Schtwórtk popołdnju 1/2 3 hodźin ſ wjetſcheje ſe ßłomu kryteje khěže, prjedy Handrijej Polanej a nětko jeho pſchichodnemu ßynej Matjenzej ßłuſchazeje, woheń wudyri. Ssußodam a wohnjowym wobornikam ßo poradźi, domjazu nadobu ſ delnjeho ſchoßa ſwunoßycź, mjes tym ſo dyrbjeſche ßo wſcha nadoba w hornim poſkhodźe płomjenjam pſchewoſtajicź. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchćże ſnate.

S **Wulkich Debßez.** Sańdźenu njedźelu w nozy je holza, pola żiwnoſcźerja Gr. ßłużaza, potajnje porodźiwſchi ßwoje dźěcźo morika. Naſajtra ßo hoſpodarjowa żona hnydom dohlada, ſo je holza dźěcźo na ßwět pſchinjeßła. Dokelž wona prějeſche, po babu póßłachu. Pſched tej ßo wona wuſna, ſo je dźěcźo do ßuda wody tykła. Tam hiſchćże wone leżeſche, hdyž ſa nim pytachu. Holza ßo ſda duchakhora bycź.

S **Hornjeje Hórki.** Schewz Förſter ſ Dźěžnikez, kotryž je hakle pſched krótkim ſ khoſtaŕnje puſchćźeny, hdźež je połtſecźa lěta wotpokucźił, ſańdźenu póndźelu wjecźor w tudomnym Gäblerez hoſcźenzu herjekajo měr kaźeſche. Hoſcźenzaŕ njepſchijomnemu hoſcźej woſpjet won kaſawſchi jeho ſkóncźnje won dowjedźe. Dźěłacźer Müller a jedyn druhi hóſcź dźěſchtaj pohladacź, do kotreje ſtrony ßo Förſter wotßali. Tón pak bě pſchi durjach ſtejo woſtał, a hdyž Müller ſ nimi won ſtupi, wón Müllera ſ nožom wot ſady do khribjeta kłó. Na ßmjercź ſranjeny na ſemju padźe. Hdyž jeho ſběhnychu, bě hižo wón wulku łużu krwě wukrwawił. Jeho hnydom do Budyſkeje hojeŕnje dowjeſechu.

S **Klukſcha.** Wjeſba młóczazeje maſchiny Lichanjańſkeho knjeżeho dwora na Klukſchanſkej dróſy ßo póndźelu ſwróczi. Lokomobiline wojo ßo na dobo puſchćźi, a na to lokomobila do dróhoweho pſchěrowa ſajędźe a ßo powali. Naſajtra hakle ſamóchu, po wulkim napinanju maſchinu ſ pſchěrowa wucźahnycź.

Se **Semiz.** W Kunathez ſkale je póndźelu jedyn kamjeń dele padnywſchi ſkałarjej Pětſchej ſ Wjaſońzy nohu ſłamał. Po lěkarjowej poručnoſcźi ſnjeſboženeho do Budyſkeje hojeŕnje dowjeſechu.

S **Wjeleczina.** S tudomneho Hünlichez nowotwara je sańdźenu wutoru murjeŕ Peschel ſ Khembjerka 4 poſkhody hłuboko dele padnył. Pſchi tym je ßebi ſnjesboženy nękotre porſty ſłamał a ßebi cźęko ſtraſchnje pſcherafył.

Se **Schönbacha.** Saſtupjeŕ 6. wjeßneho wólbneho wokrjeßa, do kotrehoż nękotre wßy Budeſećanſkeje woßady ßłuſcheja, ßobuſtaw druheje komory ſakſkeho ßejma Matthes, je njedźelu dopołdnja 75 lět ſtary wumrjeł. Wón je ßo 25. oktobra 1877 prěni krócź do ßejma wuſwolił, kotremuż je wot teho cźaßa njepſcheſtawajcy pſchißłuſchał.

S **Kamjeńza.** Naſymſke kontrolſke ſhromadźiſny ſmeja ßo póndźelu 21. novembra dopołdnja $^3/_4$9 hodź. a popołdnju $^3/_4$2 hodź. w Kamjeńzu, wutoru 22. nov. dopołdnja $^3/_4$9 hodź. w Kamjenzu a wutoru 22. nov. popołdnju $^1/_4$3 hodź. w Jitru; ßrjedu 23. nov. dopołdnja $^1/_4$10 hodźin w Sſepjezach, popołdnju $^1/_4$2 hodźin w Kinsbórku, ſchtwórtk 24. nov. dopołdnja $^1/_4$10 hodź. w Großröhrsdorfje, pjatk 25. nov. dopołdnja $^1/_4$10 hodźin a $^3/_4$1 hodźin w Połcźniźy, ßobotu 26. novembra dopołdnja $^1/_4$10 hodźin w **Khróſćizach.**

S **Kamjenza.** Sańdźenu póndźelu w nozy je ßo leutnant Täubrich 178. pěſcheho regimenta njeſnatych pſchicźinow dla w ßwojim bydle ſatſělił. Wón bě ſ dźowku wyſchka de Vaux ßlubjeny. Ssrjedu ßu jeho cźęko ſ garniſonſkeho lazareta do Draždźan dowjeſli. Regimentowi offizěrojo, podoffizěrojo a mużſtwa jeho kaſchcź hacź k měſchcźanſkim mjeſam pſchewodźachu.

Se **Steho Komorowa.** Nahku ßmjercź je tu praßowaŕ briketow, Krüger, wumrjeł. Wón chzyſche maku dźěru w praßy ſatykacź, a pſchi tym do njeje ſałěſy. Na dobo ßo tak mjenowany ſtempel do prědka wuſtorcźi a Krügerej tył rosmjecźe, tak ſo wón hnydom wumrje. Ssamodruha żona a 6 małych dźěcźi ßu ßwojeho seźiwjerja ſhubili.

S **Draždźan.** Swjeßelaze je, ſo w Draždźanach rjana liczba Sserbow ßebi ßwoju ßerbſku narodnoſcź wyßoko waži, a ſo ßo mi s nimi ßerbſka myßl żiwa a cźiła dźerži. Towaŕſtwo „Cźornobóh“ móżeſche 9. novembra hižo ßwój 15. ſałożenſki ßwjedźeń ßwjecźicź. Na njón bě ßo wulka ßła ßobuſtawow a hoſcźi ſeſchła, wołebje ßo ſ pſchitomnoſcźu knjeſa ſapółłanza Soby, knjeſa kublerja Krónu ſ Bukez, a knjeſa profeßora Muki, ſwjeßelichu, kotſiż běchu tón dźeń jako ßobuſtawy ßerbſkeje deputaziji w mjenje ßerbſkeho luda naſchemu nowemu kralej Bjedrichej Anguſtej hołdowali. S nimi hromadźe běſchtaj naß ſtary pſcheczel a ſpěchowaŕ „Cźornoboha“, k dr. Pilk a jeho knjeni mandźelſka ſe ßwojim wopytom poczeſcźiłoj. Runje tak móżachmy ſa dołhi cźaß ßobuſałożerja naſcheho towaŕſtwa, knjeſa hoſcźenzarja Dietricha ſ liſchcźeje jamy w Budyſchinje, w naſchej ßrjedźiſnje powitacź. Po wuſpěwanju Sserbow narodneho ſpěwa „Hiſchcźe Sserbſtwo njeſhubjene“ ßo nowa wjeßelohra: „Sserbſke braſchcźenje“ pſchedſtajeſche. Cźornobohowe ßobuſtawy ßu ju ßame ſpěßnike. Duż bě nam wulke wjeßele, ſo ßo duchowny wuplód naſcheho towaŕſtwa wſchitkim ſpodobaſche. So je ßo tónle wuſpěch dozpěł, na tym wſchak maja też pſchedſtajerjo ßwój podźěł, kotſiż ßwój nadawk wubjernje wuwjedźechu. Woni běchu: knjes Pjech, knjeni Juranzowa, knjeżna Krawzez, knjeżna Parjenzez, kk. Handrik, Pětſchka a Kaltſchmidt. Sa Němzow ßo potom hiſchcźe ßměſchk „Cźeta dźe“ hrajeſche. Pſchi ſcźěhowazej loteriji běſchtaj hłownaj dobytkaj hußyza a ſajaz. W mjenje kużiſkich Sserbow knj. Króna „Cźornobohej“ k jeho 15. narodnimam ſ jara rjanej rěcźu ſbože pſchejeſche. My ßo jemu ſa jeho horliwe ßłowa, ſ kotrymiż je naß Draždźanſkich Sserbow ſa naſche Sserbſtwo ſ nowa ſahorił a poßylnił, wutrobnje podźakowachmy. Ssydom ſałożerjam naſcheho towaŕſtwa, kotſiż běchu na ßwjedźenju pſchitomni, ßo cźeßne 15lětne ßobuſtawſke ſnamjeſchko wudźěli, běchu to kk.: Oskar Dietrich, Auguſt Ričzel, Oskar Wicźas, Ernſt Łakaŕ, Ernſt Iſrael, Matěj Schiwart a Bohuwěr Hanſchka. — My Draždźanſzy Sserbjo pěſtujmy dale ßerbſku myßl w Cźornobohu, ſo mohli dali Bóh ras 25 lětny ſałożeńſki ßwjedźeń naſcheho towaŕſtwa ßwjecźicź.

S **Kóſłow.** Tudomna Thonigez dźewjecźlětna holcźka je tele dny żałoßnu ßmjercź wumrjeła. Hdyż w njepſchitomnoſcźi ſtarſcheju do khachlow pſchikładowaſche, woheń ſ nich wußapnywſchi jejnu draſtu ſapali. Pſches wokno woheń wó jſtwje wohładawſchi drje jena ßußodźina hnydom na pomoz pſchiběża, tola holcźka bě ßo mjes tym tak cźeżko wopaliła, ſo naſajtra we wulkich boloſcźach na ßwoje rany wumrje.

Se **Shorjelza.** (Khoſtanſka komora.) Na konjazych wikach w Shorjelzu bě wóſnik Ernſt Mjertink ſ Zympla kublerjej Rodnerej ſ Hunczeriz konja ſa 158 hriwnow wotkupił a 78 hriwnow napłacźił. Sbytne 80 hriwnow móżeſche Rodner hakle doſtacź, hdyż bě Mjertinka wobſkorżił. Hdyż bě Mjertink konja kupił, bě ßo wón jako żiwnoſcźeŕ wudawał, a wikowaŕ Emil Förſter ſ Kamjeńtneje Woleſchniczki bě jeho wudawanje jako wěrne wobkrucźił. Poſdźiſcho pak Rodner ſhoni, ſo żiwnoſcź jeho żonje ßłuſcha. Mjertinka wón na to jebanſtwa dla a Förſtera dla pſchipomhanja wobſkorżi. Ssudniży wobſkorżeneju wuwinowachu, dokelż ßo jimaj njehodźeſche wotmyßlene jebanſtwo dopokaſacź.

Se ßykanjowej maſchinu burowki ſwudowjeneje Schórzuchoweje w Cźornym Khołmzu bě ßebi jejny bratr 5. ſeptembra ßykanje rěſajo nimale ßrjedźny porſt zyle wotrěſnył. Schórzuchowu na to wobſkorżichu, ſo njeje ßykanjowu maſchinu po ſakońſkich poſtajenjach ſe ſakitazej lěßycźku ſwobarnowała. Wobſkorżena ßo podarmo na to powołaſche, ſo njeje wo tajkich poſtajenjach niczo wjedźała. Dokelż ßo njewědomoſcźe dla khoſtanja njeſpuſchcźa, ju k 20 hriwnam pokuty ſaßudźichu.

S **Běłeho Khołmza.** W tudomnym knjeżim parku ßrjedu tydźenja dźěkacźeŕ Pětſchik pizowaŕnje ſa ſwěrinu dźěkaſche. Hdyż bě runje ßwoje dźěło dokonjał, na njeho ßylny jeleń pſchihna, kotryż jeho ſ rohiſnami bodźeſche a jemu někotre rjebła ſłama. Pětſchika ßu do Wojerowſkeje wokrjeßneje hojeŕnje dowjeſli. Njembreho jelenja ßu ſatſělili.

S **Hornich Jiłoz.** Wutoru ſtej ßo tu Schlenkerez domſke a wumjenk wotpaliłej. Twarjeni běſchtej njewobydlenej.

S **Kromule.** S wohnjom, kotryż je wóndano we wuhlowej jamje „Theodor“ wudyrił, je ßo ſa něhdźe 190000 hriwnow ſchkody naczinilo. Wokoło 150000 hriwnow ßo ſe ſawěſcźenjom ſaruna.

Přilopk.

* Fabrikant gumijowych tworow, dwórſki liferant Bäumchen w Draždźanach je, wo ßwoju ſemrjetu żonu ßo rudźo, na jejnym rowje ßo ſatſělił.

* Dla wußwobodźenja młodych ludźi wot wojeŕſkeje ßłużby a dla pokupjenja ziwilnych wojeŕſkich woßobow ßo tele dny pſched Draždźanſkej khoſtanſkej komoru prozeß wjedźe. Wobſkorżeni ßu jedyn ſekretar Pirnaſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa, jedyn kubleŕ a jedyn pſchekupſki pomoznik. Dale ſtaj do teje wěży dwaj wokrjeßnaj feldweblej ſapleczenaj.

* (Dźěcźo ßo ſpaliło.) Wutoru wjecźor je ßo w Landeshutu w Schleſynſkej tſilětny ßynk poliźajſkeho ſeržanta Förſtera ſpalił. Hólcźez bě ſaßwěcźenu petrolejowu lampu ſ blida torhnył, ſ cźimż bě ßo nadoba wó jſtwje ſapaliła. Dźěcźo je ßo ſadußyło.

* (Podarmo ßebi żiwjenje wſał.) Sarjadnik póſtſkeje agentury w Brachtu je ßo tepił, dokelż měnjeſche, ſo je w póſtſkej kaßy 500 hriwnow njedoſtatka. Hdyż pak póſtſka wyſchnoſcź kaßu pruhowaſche, ßo 100 hriwnow wuſbytka wupokaſa. Ssamomordaŕ wulku ßwójbu ſawoſtaji.

* W Pollinje w Italſkej je ßo na kemſchach jena kapała ſaßypła. Wjele woßobow je ßo ſ roswalinami pohrjebało. Tſi żony ßo morwe ſ rospadankow wucźeżechu. 15 woßobow je ßo cźeżko ſraniło.

* (Hólzowe ßamomordaŕſtwo.) W Ohligſu w pſchirhimſkim kraju ßo 13lětny hólz Pawoł Althauſen ſe ſtarſchiſkeho doma wotßali, hdyż bě jeho macź jeho naßwariła. Na żeleſniży je ßo hólz potom ludźazemu cźahej pſchejěcź dał. Cźęko bě żałoßnje roszychnowane.

* Woheńpluwaza hora Veſuv pola Neapla ſ nowa woheń ßapa. Schtwórtk ßo na Neapel drobnuſchki popjeł, ſ hory wumjetany, ßajeſche.

* (Woheń w New-Yorku.) Skótne wiki w New-Yorku ßo 14. novembra ſapalichu. 3000 żiwych ßwini je ßo ſpaliło, teho runja 4000 ſarěſanych howjadow, mjes tym ſo 40000 ſpłóſchenych ſkocźatow pſches ſkótne wiki a město cźerjeſche.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 6455 hr. 40 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 47. lěta 1904 hižo kwittowane:

Молоканы z přečelom z daloka . . . . 1 hr. — np.

Hromadźe: 6456 hr. 40 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Paul Kristeller,

najwjetscha cžrijowa pschedawarńja
na bohatej haßy cžißło 29
porucža k symskemu cžaßej
ßwój hoborski skład trajnje dżełanych

cžrijow a schkórnjow

ża mużskich, żónske a dżeċi,
dolhich, poldolhich a
tsibertlkowskich schkórnjow,
schkórniczki s wodu njepschepuschczateho filza,
ßukńjane a pjelsczowe schkórnje,
wyßoko s kożu wobßadżene,
Oschatzske filzowe stupnje a schkórnje,
gumijowe cžrije, gumijowe schkórnje,
stupnje s drjewjanej póduschu, gamasche,
nakhribjetne měchi
ża kołojeździnych, hontwarjow a dżełaczerjow
po wożebje tunich płaczisnach k dobroczinemu wobkedżbowanju.
Wobucże ßo porjedża. **Skasanje po měrje.**

Paul Kristeller
na bohatej haßy 29.

---

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki skład hotowych
cžrijow a schkórnjow
dobroczinemu wobkedżbowanju porucża.
Pschedawanischczo:
ßobotu a njedżelu na bohatej haßy 3, s napschecża stareje pósty.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ża skót porucża
hrodowska haptyka
na hoschiz haßy 27.

Makulatura

tołsta a cżenka papjera k sawalenju je po zentnarjach a też po puntach tunjo dóstacz
we **wudaw. Serb. Nowin.**

Do Rakez!

Czechez khlamarńja w Rakezach porucża
dobre jerje
po 4 np., mandl po 2 mk.,
ßuschene ryby (pöcklingi)
po 7 np.,
pjecżene a ßuschene ryby,
ruski maschinski wolij,
skótnu ßel
zentnar po 2 mk.,
kolbaßu, hejduschku
a **wschě warjenja.**

Hdże je **dobry**

khosej ?

Jenoż pola
khosejoweho

Sachsy

na bohatej haßy cžißło 4.

Kupujcże w kschescżijanskich khlamach

Otty Preussa

na żitnej haßy 4

mużaze a holczaże ßmske
ßwjerschniki, mantle,
jupy, wobleczenja,
kholowy,
teho runja **żonjaze a holczaże żakety,**
khornarje a plyschowe jaki.

Wulki wubjerk najtuńscheje hacz do najwoßebnischeje drasty. Też ßo po měrje schije. Wscho njeßměrnje tunjo. Najßprawnische poßłużenje.

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczażow** k dobroczinemu wobkedżbowanju porucża.
Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaczisny.**
Porjedżenje dobre a tunje.
Wschißpomnjenje: Rěczu ßerbski.

Nalutowarńja we Wósborku

— s rukowanjom měscżańskeje gmejny a s něhdże 90,000 mk. wěstotneho samożenja —
najwěscżische sakożenje ża lutowanki poskicża a je sadanja
s 3¼ %
wschě sapołożki krucże tajne dżerżi.

Lutowanki też po wjetschich sumach bjes prjedawscheho wupowjedżenja wróczo płaczi a wschě żadanja sapołożerjow po móżnoscżi najßwólniwischo dopjelnja.

Płaczenje a wróczo płaczenje móże ßo kóżdy cżaß też s póstom stacż.

Nalutowatnine sarjadnistwo.
Měscżcżanosta Jentzsch.

Spěwarske knihi

po wschěch płaczisnach,
wulki wubjerk,
każ też kraßne **scżěnske wobrasty** po 50 np. porucża
J. Nowak na snutskownej lawskej haßy.

Ssmolerjez knihiczischczerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje
knihi, sliczbowanja, visitne a **pscheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy** atd. atd.
we wschěch rěczach derje a tunjo cżischczi.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 28. novembra ma ßo w drjewiſchću **Pßowjanſkeho revěra** pola Minakaka ſćěhowaze drjewo na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

70 metrow ſchćěpow,
20 metrow kuleczkow,
30 hromadow pjeńkow,
30 hromadow walczinu,
70 płotowych ryhelow,
150 klozow a dźělba twarſkeho drjewa.

Shromadźiſna w Pßowjanſkim hoſćenzu.
Drjewiſchćo pſchi dróſy leži.

E. Zawnik.

Knjeſej **H. Thomassej,** hojeŕſkemu magnetieſeurej w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 1 po 1 ſkhodźe.

S wužitkom wjele cźeŕpjazych by byko, hdy byſchćze ſjawne na wotſtronjenje mojeho wiczoweho a cźuwoweho cźeŕpjenja, ſ woßom jednorymi magnetiſaziſemi dozpite, pokaſali. Na tajke waſchnje móže drje ßwoje wjeßele a dźakownoſcź najlěpje na ſjawne dacź.

W Hornjej Borſchćźi pola Budyſchina, 17. nov. 1904.

Jan Proſka.

Knjeſa Proſku lětßa 21. oktobra woprawdźe jara cźeźko khoreho ke mni pſchinjeßechu. Zyłe cźěło ſdaſche wokhromjene bycź, a najlózſche dótknjenje khoreho załoßnje bolesche. Tola hižo pſchi druhej magnetiſaziji ßo boloſcźe minychu, a ſ kóždym dalſchim hojenjom ſaczeklińa ſhibadłow atd. wotebjeraſche, ſtawy buchu saßo normalne a ſhibicźiwe, a hdyž khoreho pſched tydźenjom wopytach, jenoż troſchku powſchitkowna ßłaboſcź, kajkaž po kóždej cźeźkej khoroſczi ſawoſtawa, na pſchětrate cźeŕpjenje pokaſowaſche.

H. Thomas.

☛ S napſchecźa theatra. ☚

Panorama — dwórſki liferant.

Tónle tydźeń wot **20. hacź 26. novembra**

Port Artur.

Najpodwolniſcho pſcheproſchuje
Zykluß 429. **W. Riedel.**

Ernst Schenk

krawſki miſchtr

na ßukelnſkej haßy 1 w **Budyſchinje** pſchi žitnych wikach ßo ßwojim **ßerbſkim krajanam k ſchiežu wſcheje mužaceje draſty** porucźa. Sa wubjerne modne dźěło a dobre ßedźenje ßo rukuje.

Spěwarſke

ßerbſke a němſke, jednorje a woßebnje ſwjaſane wot 2 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa **25** np. doſtacź:

Pſchedźenak.

Protyka ſa Serbow

na lěto

1905.

Wupſchedawanje.

Pſchecźehnjenja dla ßwój wulki ſkład

cźaßnikow a cźaßnikowych rjecźaſow

po jara poniżenych płacźiſnach **wupſchedawam.**

Pſchihódna ſkładnoſcź k kupowanju hodownych darow.

Richard Mersiowsky, cźaßnikaŕ
w Budyſchinje
na hornjeŕſkej haßy 43.

Rěcźi ßerbſki.

Libſch, ßudniſki aktuar ſw. ßł. na ßukelnſkej haßy 34. na koßu ſ napſchecźa piwneho hroda. Pißarnja ſa kupne, hypotheſke, dismenbraziſke, teſtamentſke a ſawoſtajenſtwowe atd. wěży Telefon cźiſło 324.

Rěcźi ßerbſki.

Hejtmana

tehy runja rólneho pohoncźa, na wothladanje konjow ßo wuſtejazeho, pytam. Tajzy ſ dobrymi wopißmami chzyli ßo ſamolwicź pola ryczeŕkubłoweho najenka **Jana Ssmoły** (Johannes Schmole) w **Schwosdorfu** pola Kamjeńza w Sakſkej.

Do Rakez!

Cźechez khlamarnja w Rakezach porucźa **najlěpſchi ßamoßuſcheny połcź** punt po 75 np., **dobru kołbaßu** punt po 65 np., **dobry łój** punt po 52 np.

Dźowku k cźelatam, ßłužobne a hródźne dźowki, ßłužobne holzy na knjeże dwory, hejtmanow, wotroczkow, pohonczow, ßrěnkow a wolazych pyta **Spannowa** na małej bratrowſkej haßy 5.

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

zmėje da-li Bóh, jutře nje-dźelu, 20. nazymnika, popołd. z dypkom 4 hodźin swoje **měsačne posedźenje** w Křižanec hoſćencu. Knjez Kruža II. ze swojim přednoškom pokračuje.

Wšě sobustawy a hoſći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serb. tow. zmėje njedźelu za tydźeń 27. novembra popołdnju w 4 hodź. posedźenje. Přednošk je dobroćiwje přilubeny. Wo bohate wobdźělenje najpodwolniſo prosy.

Předsydstwo.

Roſchenu draſtu,

ſwjerſchniki atd. pſchedawa na garbarſkej haßy 2 po 2 ſkhodź. **Martha** ſwud. **Poſerowa.**

Włoßanki

kupuje a najwjetſchi pjenjes ſa nje płacźi

Otto Mahnke

na bohatej haßy 14.

Sſłódke worjechi

zentnaŕ po 14 mk. ma na pſchedań **hrodowſki ſahroduik w Bóſchizach** pola Njeßwacźidła.

Khěża na pſchedań.

Khěża w Dornſchnablu cźiſło 6 ſ torožom, dworom a hródźu, woßebje ſa wikowarjow abo ratarjow ßo pſchihodźaza, je płacźiſny hódno na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola pſchekupza **Ernſta Lehmanna** w Budyſchinje pſchi mjaßowych jědkach.

W **Małßezach** je ☛ **khěża** cźiſło 6 ſ 3 kórzami pola a łuki hnydom ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

Khěża na pſchedań!

W **Lutobczu** je khěża cźiſło 13 ſe ßwobneje ruki na pſchedań.

Khěża cźiſło 1 w **Nowym Luſchcźu** ſ połkórzom pola je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź cźiſło 8 tam.

Skſchiwdźaze ßłowa, na **Marju Schołcźiz** w Jaßeńzy ſrěcźane, ſ tutym wrócźam.

Hańża Laraßowa w Khróſcźizach.

Porjedźenje. W napißmje tydźenja wocźiſchcźaneho ſpěwa njedyrbi rěkacź ſwud. ale **rodź. Gudźicź.**

Wutrobny dźak

ßwojemu wyßokocźeſcźenemu knjeſej fararjej **Tehlerej** w Borſchcźi ſa jeho wutrobu hnujaze prědowanje ſańdźeneje njedźele a woßebje ſa wukładowanje 80. pſalma praji

wjele kemſcherjow.

(K temu cźiſłu pſchiloha.)

Pschiloha k czißlu 47 Serbskich Nowin.

Ssobotu 19. novembra 1904.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

14. novembra 1904.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	39—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	58—60
4. ßnadnje pizowane kóžbeje starohy	26—28	52—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	64—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—35	60—62
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54—57
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	26—28	49—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—62
3. ßnadnje pizowane	28—30	52 55
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—49	70—74
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	40—43	62—65
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w starohje hacž do 1¼ léta	45—46	58—59
2. mjaßne	43—44	56—57
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	41—42	53—55

Płaczišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2249 měchow.	W Budyschinje 12. nov. 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 17. novembra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . . běła	8	83	9	—	8	82	9	06
„ . . . . . žołta	8	33	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jećźmjeń	8	—	8	10	7	—	8	—
Wowß	7	—	7	30	6	50	7	20
Hróch	10	—	10	50	10	—	11	—
Woka	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	13	—	16	—	14	—	16	—
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra . . . 1 kilogr. . .	2	70	2	80	2	50	2	70
Pschenčzna muka 50 „ . . .	9	50	18	50	—	—	—	—
Ržana muka . 50 „ . . .	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno . . . 50 „ . . .	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssioma . 600 „ . . .	20	—	25	—	19	—	23	—
Prošata 924 schtuk, schtuka . .	3	—	12	—	—	—	—	—
Pschenčzne wotruby	—	—	5	50	5	25	5	75
Ržane wotruby . 50 kilogr.	—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenčzny gris	—	—	5	75	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 8 hr. 88 np. hacž 9 hr. — np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 38 np. hacž 8 hr. 63 np., rožka wot 6 hr 50 np. hacž 6 hr. 63 np., jećźmjeń wot 11 hr. 20 np. hacž 11 hr. 34 np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np.

W Budyschinje płaczesche: korz pschenzy (běła) po 170 puntach 14 hr. 99 np. hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hacž 14 hr. 60 np., korz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., korz jećźmjenja po 140 puntach 10 hr. 85 np. hacž 11 hr. 20 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu

10. novembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 6 hr. 85 np., pschenza wot 8 hr. 50 np. hacž 8 hr. 60 np., jećźmjeń wot 7 hr. 40 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacž 7 hr. — np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. 50 np., běrny 3 hr. 50 np., ßioma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hacž 3 hr. — np.

Wjedro w **Londonje** 20. novembra: Mohłojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi směje njedźelu semrjetych rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu réč, ½9 hodźin farat Räda ßerbske a w 10 hodź. němske předowanje. Popołdnju w 3 hodź. budże ßerbski nješchpor se spěwanjom zyrkwineho chora a narěču duchowneho Tyscherja. — Psched zyrkwinymi durjemi budże kollekta sa zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju. Tydźeńske sastojnske dźěła směje duchowny Tyschek.

Wórowani:

W Michałskej zyrkwi: Khorla August Mětasch, format na Zidowje, s Marthu Hanu Schmidtez tam. — Ernst Rummel, dźěłaćer w Bórku, s Helenu Ernestinu Mawlschez w Delnjej Kinje.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Jan Fryza, Khorle Ernsta Schcżěpana, kowarja w Delnjej Kinje, ß. — Hana, Jana Bohuwěra Pětschki, kublerja w Torońzy, dź. — Frida Martha, Ernsta Augusta Weinerta, zyhelnika na Zidowje, dź. — Hermann Max, Adolfa Bartka, kowarja w Delnjej Kinje, ß.

W katholskej zyrkwi: Jurij Rudolf, Dominika Buhla, inspektora w Cźichońzach, ß. — Hana, Jana Rybina, fabrikskeho dźěłaćerja w Hajnizach, dź. — Rosa, Gustava Jägera, fabrikskeho dźěłaćerja we Wulkich Debßezach, dź. — Frieda Marijana, Arnoschta Artura Bergera, klampnarja tu, dź.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadze: 11. novembra: Fryz Albert, njemandź. ß. na Zidowje, 1 l. 6 m. 7 d. — 12. Hana Beckez, dźěłaćerka na Zidowje, 55 l. 8 m.

W katholskej wožadze: 5. novembra: Augusta, Augusta Trenklera, kublerja w Budestezach mandźelska, 50 l. 9. m. 14 d. — 12. Theresija Krausowa rodź. Bönischez, fabrikskeho dźěłaćerja mandźelska w Sahorju, 50 l. 4 m. 25 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu semrjetych smeje rano ½8 hodź. farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucżbu, ½9 hodźin duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodź. němske předowanje. Psched zyrkwinymi durjemi budże ßo kollekta sa zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju składowacz. Popołdnju w 3 hodź. budże k dopomnjeću na lubych semrětych ßerbska liturgiska Boża służba po knižkach „Swony měra“.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu semrjetych smeje farat Domaschka rano ½8 hodź. ßerbsku spowjedź, dopołdnja ½9 hodź. ßerbske a ¼11 hodźin němske předowanje. Psched zyrkwinymi durjemi ßo sa zyrkwinske a duchowne sastaranje evangelskich Němzow we wukraju kollekta składuje. — Kollekta sa khudych na pokutnym dnju je 102 hr. 5 np. wunjeßła.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobroscze

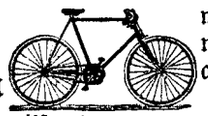
po najtuńschich płaczišnach najlěpschi poruča

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy roseścželu.

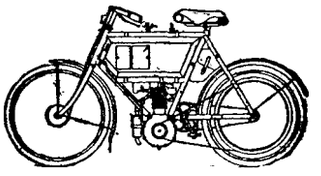
Rapidne jěsdne kola

model 1904 ßu najwutrajnische, najwěscžische, najkhmańsche a najbóle płaczišny hódne kola pschitomneho cžaßa.

Jenoż fabrikske płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowsche **motorske dwojokoła** s 2¾ konjazej mozu, se ßamodźěłazym wolijowanjom sa 1500 kilometrow do zyka wěste.

Wilhelm Fuchs

na Draždžanskej drózy 10.

A. zwud. Mengerowa

w Budyschinje

draſtowa pſchedawarńja

pſchi ſerbſkich hrjebjach 6

žonjaze a holčaze žakety,

mužaze, hólčaze, pacholaze a dźěčaze

woblečenja,

kholowy, jupy, ſwjerſchniki

a wſchu dźěłačerſku draſtu

po tunich płaćiſnach porucža.

Drjewowa pſchedawarńja,

parny rěſak a hěblowarńja

we Wuhančizach (Weigsdorf) **pola Kumwalda.**

Staroby dla mam myßle, bliſchi čaß ßwój rěſak pſchedacź. So bych ßwój khětry wulki ſklad **deſkow, koſtow, łatow, liſchenjow, ſchindźelowych deſkow, hěblowanych a žłobjenych deſkow, hraniteho drjewa po liſeze a ſchleſynſkeho tyſcherſkeho khójnoweho drjewa** wuprózdnił, wſchitkich twarſkich miſchtrow, twarzow, tyſcherſkich miſchtrow a pſchetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych činju. Njech nichtó tule pſchihódnu ſkładnoſcź njepſchepuſchći, dokelž po kóždej ßo hodźazej płaćiſnje pſchedawam.

G. A. Leuner.

Sprawne poßłuženje!

Kurt Lehmann

měješčel **Reinh. Neugebauer**

w Budyschinje

pſchi hłownym torhoſchežu 5

porucža ßwój wulki ſklad

woßebnych mužazych

a

hólčazych ſwjerſchnikow,

jupow, woblečenjow,

kholowow, županow

(ſpanſkich ßuknjow),

pódla teho:

rukawate koſchle, ſpódnje kholowy, ſoki, rukajzy, łžě atd.

po nadpadnje tunich płaćiſnach.

Młóčenje ſ parnej maſchinu

na mſdu čini **Bóſchičanſki knježi dwór.**

Sa

naſymu a ſymu

poručamoj:

Dźěčaze koſchle ſ barchenta hižo po 40 np.,
žonjaze koſchle ſ barchenta hižo po 1 mk.,
mužaze koſchle ſ trikota hižo po 80 np.,
mužaze koſchle ſ barchenta hižo po 1 mk.,
žonjaze kholowy ſ barch. hižo po 75 np.,
mužaze ſpódnje kholowy ſ trikota hižo po 95 np.,
rukawate łazy ſa hólzow hižo po 90 np.,
rukawate łazy ſa mužſkich hižo po 140 np.,
khapy ſ wołmy, ßukna, plyſcha hižo po po 35 np.,
ſoki, čiſtowołmjane, hižo po 50 np.,
ſchtrympy ſa dźěčzi hižo po 10 np.,
ſpódnje ßuknje ſ barch. hižo po 120 np.,
ſpódnje ßuknje ſ kalmuka po 90 np.,
ſpanſke pſchikrywy, pißane, po 150 np.,
barchentowe ložowe płachty, małe, po 40 np.,
barchentowe ložowe płachty, wulke, po 1 mk.,
zychi, hotowe ſeſchite, po 225 np.,
wupjerki, hotowe ſeſchite, po 225 np.,
ßłómniki, woßebje czežke, po 1 mk.

Schtrykowanſka wołma

10 wſchelakorych družinow

woßebje tunja!

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Moje lětuſche

hodowne wupředawanje

je ßo ſapoczało.

Jan Jurij Pahn.

Swój wulki ſklad

czrijow a ſchkórnjow

wſchěch wulkoſezow, ſ ruku dźěłanych, płaczišny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

Sa brylowpotrjebnych.

Khorla Scholta, optikus

pſchi hłownym torhoſchczu w Budyſchinje pod radnej khěžu,

porucza **bryle** a **tłóčniki,** kotrež ßo jenoż, ſa wóczko ßo pſchihodźaze, dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ryßowadła, czitanſke ſchkleńzy atd.

Sałoženje wobkhoda 1856. Jědnacze króć mytowany.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach 10

ſporucza ßo

k wuwjedzenju wſchěch klampnarſkich dźełow, tšěſchnych žłobow (rynow) **a rołow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,** ma ſkład **lampow, latarnjow, domjazeje a hoſpodarſkeje nadoby, emaillowanych tworow, želeſneho ſrudobja,** wulki wubjerk **ſamodźěłanych tworow ſ běłeho blacha.**

Wobſchłodzene wězy ßo ſpěſchnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (ſchonowaki).

Spěſchne poßłuženje. **Tunje płaczišny.**

Nowy

Magdeburgſki kißaky kal

punt po 12 np.,

ſłowkowu muczku

punt po 25 np.,

ſyrup

punt po 18—25 np.,

margarinu

punt po 60 np.

Solo

punt po 80 np.

pſchezo czerſtwe porucza

Khorla Nowak nasl.

na žitnej haßy 10.

S tutym

czißło 411

Don Juſto

czißło 440

El Mundo

czißło 480

Marca Senal

tſi woßebje dobre 5 np.-zigary do pſchedawanja dawam, kotrež czeſczenym knjeſam **kurjerjam** najnaležniſcho poručam.

Otto Sachse,

pſchedawarńja zigarow a zigaretow

w kupnizy a na bohatej haßy 4

Margarinu!

najlěpſche narunanje ſa butru punt po 60 a 70 np., porucza pſchezo czerſtwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Th. A. Wällnitz

w Budyſchinje

na ſukelnſkej haßy 9

porucza ßwój wulki wubjerk

ſchtrympow a ſokow,

ſchtrykowanych a walkowanych,

hońtwarſkich lazow,

hotowe mužaze a ženjaze

koſchle,

barchent,

barchentowe poseščowe płachty,

ſpódnje kholowy,

wupjerki a zychi,

pjerje,

hotowe poßleſchcza,

wóſkowy barchent,

gumijowe pſchikrywy,

linoleum,

wiczne toſche.

Tunjo! Tunjo!

Khofejowe ſerwiſy

ſa 6 woßobow po 3 mk.,

khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane pißane po 14 hacž 20 np.

hacž do nanajwoßebniſchich,

porzlinowe tykanzowe talerje,

rjane pißane po 50 np.

a wjele druhich wězow k ſelenemu a ſlěbornemu kwaßej porucza po najtuniſchich płaczišnach

Max Mütze

na bohatej haßy.

Wisitne khartki

rjane kaž lithografowane,
cžischcži spěschnje
Ssmolerjez knihicžischczeŕnja.

Nowe

jerje

mandl po 40 np.
porucža
Khorle Nowaka nasl.
Jurij Ritsche
na žitnej haßy 10.

Pscheńcžnu muku,
nudle,
Draždžanski jědžny rajß,
ßoki, hróch,
krupy, jahły
porucža
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Kłobuki, zymske měcy, khornarje, pschedkoschliczki, krawatty

po tunich płaczisnach
porucža
E. Spenke
na kamjeńtnej haßy.

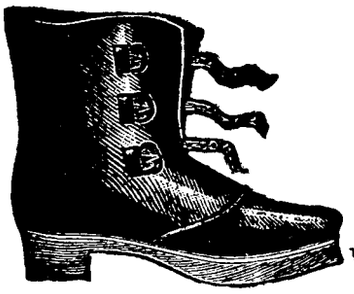
Kosaze koże,

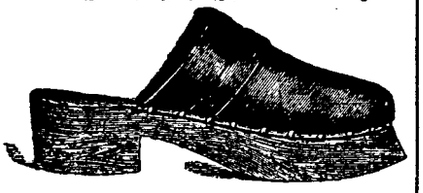
howjase, cželaze, wowcže, tkhorjaez, konjaze, kaniklaze a sajecže koże, kaž tež wschě druhe koże po najwyschschich płaczisnach kupuje
Heinrich Lange
pschi ßerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11
s napschecža słoteje hwězdy.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje

tunjo nakupicž, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje
Oty Hebera
na ßerbskej haßy 9 wobroczži.

Schtóž sa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidostanje. **Drjewjanzy a drjewjane cžrije ßo póduschuja.**
Ssobotu a wicžne dny pscheđ bohatymi wrotami.

Wobuczowa pschedawarńja

Heinricha Mohra

w Budyschinje
pschi žitnych wikach na rózku ßukelnskeje haßy
telefon 384 **telefon 384**
porucža ßwój **wulki skład**

pjelsczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a stupnjow, hońtwarskich, jěsdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow, stupnjow sa bal a towarstwo, gumijowe cžrije a gumijowe schkórnje, cžrije a schkórnje s drjewjanej póduschu, filzowe stupnje a tosle, hońtwarske, jěsdne a promenadowe gamasche

se ßukna, trikota, pißane a s cžorneje koże sa hólzy, žony a a muzskich.

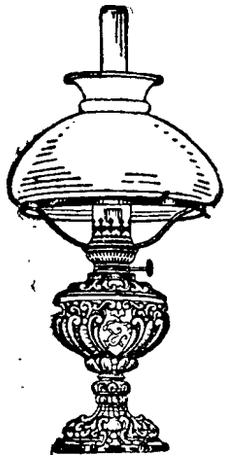
Nowosczi! Reformske gamasche,

teho runja wschě **pomyßlne druziny stupnjow a schkórnjow sa žónske, muzskich, a dźěczi po snatych tunich płaczisnach.**
Stajna wustajeńza wschěch nowosczow w 5 wukładnych woknach.

Wobhladajcže ßebi je.

Seelenfreund & Co.

pschi lawskich hrjebjach 12
s napschecža měschcz. theatra.

Blidowe lampy

se schkleńczanej nohu p. 125 np.,
s latej nohu po 195 np.,
s majolikowej nohu po 375 np.,
s pod. onyxowej nohu p. 375 np.

Khèžne a kuchińske lampy

po 30, 50, 60, 75, 85, 90, 115, 125, 130, 135 np.

Wißaze lampy

s lateho żelesa bjes cžahadła, 14 linijate po 350 np.,
s lateho żelesa s cžah. po 350 np.,
s majoliki po po 650 np.

Krónojte lampy,

6 ruczne, dospołne
s prismami a tulpu
po 18 mk., 18 mk. 75 np., 20 mk., 23 mk.

Kóždej wißazej lampje
ßo sa małe dopłaczenje tarczowy palak, tak mjenowany **błyskowy palak** pschidawa, a to:

15 lin. Wodowy abo lawowy palak,
15 lin. championski palak,
20 lin. championski palak,
20 lin. championski palak se sběhakom,
20 lin. championski palak se sběhakom a haschakom,
20 lin. Germania palak,
20 lin. Germania palak se sběhakom.

Rózne lampy

po 38, 48 np.,

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 48. | Sobotu 26. novembra 1904. | Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Njehoda japanskeje artillerije pschi pschekroczenju Schaheskeje rěki.

Jendźelske nowiny „Morning Post“ pišaju: Japanska artillerija, dwě batteriji žylna, pśches lód Schaheskeje rěki pschejěcź spyta. Hdyž pak běchu lědma prěnje kanony na lód sajěke, žo tón pschelama. Dalschi pschejěśd bě ś tym njemóžny sćinjeny.

Wotražењe japanskeho nadpada na Putilowsku hórku.

W nozy 19. novembra žu Japanszy, kaž je Reuterowa telegrafowarńja w Londonje nawjedźika, nadpad na Putilowsku hórku nad Schaheskej rěku sćinili. Pschi nadběhu žo něhdźe 4 bataillony wobdźělichu. Prěnje znamjo japanskeho postupa bě signal, kotryž Ružojo sabkyšknyć wohladachu. Zyke ruske wójsko bě hnydom hotowe, a ś ranja a ś wječora hórki wukasy sa jeho sestupanje dawachu. Japanszy hač 50 yardow k ruskim wužypanym hrjebjam pschihnachu, tola ś mordarskim tśělenjom Ruskich žo woni nasad cźišnychu. Nasajtra Ruszy psched hrjebjemi 80 cźełow namakachu, mjes tym so žu Ruszy jenož 6 muži shubili. Něhdźe 200 sranjenych běchu Japanszy ś wojownischcza wotnjesli. Ruszy wschědnje japanske stejischcźo pola Linschimpo wobtśěleja.

Pšched Schaheskej rěku.

Telegram generala Ssacharowa ś 23. novembra praji:

Naschi dobrowólni honjerjo 20. novembra rano w 4 hodźinach hory k woběmaj bokomaj pschekhoda Schinchabina wobžadźichu. Dźewjecź honjerjow žo k kakaczkatowemu groczanemu płotej psched japanskimi nažypami pschituli. Płót rosrěsnywschi, woni někotre ručzne granaty rosmjetachu a potom do Japanskich tśělachu, kotśiž, wjazy ludźi shubiwschi, zofachu. Honjerjo tśělby a muniziju, kotrež běchu Japanszy ležo wostajili, žobu wsachu. Na ruskej stronje žo 10 offizěrow a 30 wojakow srani, 10 wojakow padźe. Nóz wot 22. k 23. novembrej bě směrom.

Nadběhi na Port Artur.

Poražењe Japanskich 12. novembra psched Port Arturom je najstraschnische se wschěch byko, kotrež žu žo psched nim stake. Najlěpje je dopižowaŕ jendźelskich nowin „Daily Telegrafa“ ś japanskeho lěhwa wopižuje. Wón praji, so je bombardowanje teho dnja Japanskim 40,000 puntow płaczilo. Tak žu Japanszy psched Port Arturskimi nažypami 17 milijonow hriwnow ś tśělenjom woprowali. Dopižowaŕ njemóže žo dodźiwacź, so žu Ruszy tule tśěleńzu niz jeno wudźerželi, ale so žu tež hischcźe wupady cźinili a na žmerkach njepschecźela se wschěch stejischcźow wutłóczili, kotrež bě wobžadźił. Japanszy žu sa tón jedyn dźeń 12. novembra něhdźe 12,000 muži shubili. Hłowna sažłužba wo wotbicže Japanskich žo na ruskej stronje generalej Fockej pschipižuje.

Powjesćerjo ś Port Artura.

Po dopižu jendźelskich nowin „Daily Expreż“ ś chineskeho pschimórskeho města Wej-Haj-Weja, Jendźelczanam pschenajateho, je 16. novembra ś Port Artura jedyn cźołm wotjěł. S tuteho cźołma je 10 kilometrow wot Wej-Haj-Weja jedyn ruski offizěr na kraj stupił, kotryž je pschi žebi wotpižy depeschow generala Steßela měł. Jendźelczenjo žu we Wej-Haj-Weju cźołm a wschu druhe jeho mužstwo sadźerželi.

Mobilisazija japanskeje krajneje wobory.

Shoniwschi, so je Kuropatkin wulke poßylnjenje sa žwoje wójsko dostał, tež japanske knježerstwo jedyn tyżaz po druhim do Mandźurskeje sćele. Dokelž reserva wjazy njedoßaha, je 10,000 muži krajneje wobory k wojowanischcźu wotjěło. W Tokiu je žo ś tym wobydlerstwo wustróżiło, woßebje žony žu srudne a struchliwe, so žo jich mužojo do wukraja wotwjedźeja, hač runje maja po sakonju jenož wótzny kraj sakitacź.

Tež general Nogi psched Port Arturom je žebi nowe poßylnjenje žadał. Jemu žu zyle młoduschkich pachołow póßkali. Jako žratwa kanonow žu woni dobri doscź. Knježerstwo je Nogiej poručziło, Port Artur, njedźiwajzy na cźłowjske woporу na kóždy pad prjedy dobycź, hač ruske baltiske łódźstwo do chineskeho morja pschijědźe. Hinascheho měnjenja wschak poczina japanski lud bycź. Něhduscha wójnska sahorjenosćź je wustudła; lud je nadźiju na dobycze spuschcźił. Mikadej (khěžorej) je žo petizija ś 30,000 podpiśmami pschepodała, so by žo podaromneho nadběhanja na Port Artur wostajiło.

W ruskich lazaretach.

Njemirowicź Danczenko „Ruskemu Sskowu“ ś Charbina telegrafuje, so žo tam pschiprawy sa saměstnjenje nowych a mnohich ranjenych cźinja. Lazarety žo teho dla w Charbinje wuprósdnjeja; ranjeni žu žo wot tam do Cźity a Irkutska póßkali, mnoży žamo do Ruskeje. Liczba khorych na tyfus žo pomjeńschuje a ś zyka liczbu měrowego cźaża njepschewyschuje. Khori žo wubjernje hladaju. Mikoscźiwe žotry žu w nozy a wo dnjo pschi nich. Mnoży ranjeni žu žo k wójsku wrócźili. Ssotry tež kuchinju wobstaraju, jědź sa khorych je wubjerna. Wojerske žony schaty płokaju.

W lazaretach je wjele Japanskich. W jich wobkhadźe ś ruskimi wojakami je wjele komiskeje nězdnoscźe. Ruszy wojazy žo kedźbliwje wo nich staraju a žo ś nimi do wscheho dźěła, prajizy: „Mjelcź, žy tež jedyn ś naschich, wojak, nasch bratr, a tež njejžy se žwojej wolu na wójnu schoł.“ Japanszy žu sa to dźakowni a cźasto wo tym domoj pišaju, kak Ružojo ś nimi rjenje wobkhadźeja, woßebje mikoscźiwe žotry.

Sa to nochzedźa ranjeni Chinesojo ś Japanskimi hromadźe bycź a proscha, so bychu wot nich wotdźěleni byli.

W Charbinje je poßledni cźaż zyke lazaretske městacźko nastało.

Dristawa nětkole wotběra, sa to skhorjenja na drjenje se scźěhwkom mjersnjenja w naßypach pschiběraju, hdźež pódla gaoljanoweje žłomy niczo pschе symu njeje.

Po telegramje generala Kuropatkina je w nozy wot 16. do 17. novembra wotdźělenje dobrowólnych tśělzow pod leutnantom Wodezskim wot lěweho ruskeho kschidła na wobhonjenje wucźahnywschi k chineskemu statokej, ś 25 japanskimi jězdnymi a pěschkami wobžadźenemu, pschischko. Wodezki žwojich ludźi k woporniwoscźi napominasche. Schtyrjo tśělzy, ručzne granaty žobuwsawschi, sbožownje k chineskemu statokej pschiléżechu, położichu tam granaty a sažehliwschi

jich ſapaladka, ßo k ßwojim towarſcham wróćichu. Sa nekotre mjeńſchiny wubuchnjenje naſta, a ſtatok ßo do zyka wupuſćichu. Wubuch bě tak ßylny, ſo jón też w japanſkim lěhwje ſaßłyſchachu a ßo ſ nim alarmowachu. Japanſzy po zykej cžarje tſělachu. Na měſto, hdźež běſche dwór ſtał, japanſka kompagnija pſchiběža, ale jenoż ſo by rospadanki wotnjeßka, wohladawſchi w nich ßwojich morwych a ſranjenych.

Ruſke wójſko w ſymje.

W Mandźurſkej ßurowa ſyma tſchěſka. Hižo ſymy dla ßo po měnjenju nowinſkich dopißarjow hacž do nalěcza njehodźa wulke bitwy bić. Hacž je też Kuropatkin tuteho měnjenja? Ssnadź mohł wón runje ſymu pſchećiwo njepſchećelej wužić, kaž ßu to hižo Ruſzy 1812 pſchećiwo Napoleonej ſ wuſpěchom cžinili.

Ruſke wójſko leži w chineſkich wßach a w „ſemljankach“, kotrež ßu ßebi wojazy w ſemi wuryli. Jenoż ßnadny dźěł hiſchće poßledni cžaß pod ſtanami bydleſche. Nozy ßu w Mandźurſkej hižo tak ſymne, ſo žiwe ßlěbro něhdźe pod 20 gradow pod null pada. W měſtnoſćach, hdźež wojazy huſće leża, temperatura ſ cžłowjeczej cžělnej cžopkotu na 6 hacž 8 gradow cžopkoty ſtupa. Wuhlo je w Mandźurſkej drohe. Njedźiwajzy teho, ſo ßu wuhlowe jamy bliſke, pud (40-puntow) wuhla 70 kopejkow = 140 np. płaćі. Gaoljanoweje (žitneje) ßłomy je doſć, tola wona ßo k wutepjenju ſawrjenych měſtnoſćow njehodźi, dokelž wona, hdyž ßo pali, pſchewjele dyma wudawa, tak ſo ludźom ſe ſaduſchenjom hroſy. Wojazy drjewo ſ tſěchow a płotow bjeru, ale to dołho njedoßaha. Praſchenje tepjenja je ſa mandźurſke wójſko jara ważne.

Ruſki inżenieur technolog Melnikow je woßebite waſchnje wutepjenja wojerſkich ſemljankow a ſtanow wunamakał. Tepjenje ßo ſ denaturowanym ſpiritußom ſtawa. Melnikowy ſyſtem wſchón tepny ſpirituß wuwužitkuje, ani dyma, ani ßmjerdow, ani ßaſow njewudawajo. Wſcha cžopkota w měſtnoſćі naſtawa, kotraž ßo ſ tutym tepjenjom njeſaujeczіſćuje. Pódla teho je wutepjenje po Melnikowym ſyſtemje wurjadnje tunje; pſchetož wone w jenej měſtnoſćі ſa nóz 5 hacž 8 kopejkow płaćі.

Inżenieur Melnikow je ßwój ſyſtem hižo generalej Kuropatkinej a najwyſchſchej intendanturje poſkićił. Też je wón ßwoje wunamakanje papjerjanych barakow ſa wójſko poſkićił. Tele baraki ſ dweju kartonowych ſćěnow wobſtawaju, mjes kotrymajž doſć tołſta powětrowa worſchta wobara, ſo by cžopkota ſe ſnutſka njewukhadźała.

Wo ſaſtaranju ruſkeho wójſka w Mandźurſkej ſ zyrobu.

Nowinam „Ruſkemu Sſowu“ je jeho dopißowaŕ Lodyżemſki 17. novembra telegrafował:

Wčera wječor mje hłowny intendant mandźurſkeho wójſka, general Guber, pſchija a mi roſeſtaja, kak ßo wójſko ſ zyrobu ſaſtaruje. Kóždy wojak wſchědnje pječeny khlěb doſtawa. Pſchi kóždym armeekorpſu ßu tſi pólne pjekarnje. Khlěb ßo ſ praženkami jenoż pſchi wojowanju ſaměnja. Praženkow ßu hromady na ſkładże. Mjaßo doßahuje. Intendantura ma někotre dźeßacž tyßaz wołow w hotowiſnje, tola hacž dotal wojazy mjaßo na wikach kupuja, ſ wjetſcha w Mukdenje. W Omſku ßu njeßměrne hromady ſamjerſnjeneho mjaßa ſkaſane. W Nikolajewſku Ußuriſkim je 200000 pudow (pud = 40 puntow) rybow, najlěpſcheje tamniſcheje druźiny ſkaſanych. Pſchiprawjene je 300000 pudow ßibirſkeje butry a ßadła, 100000 pudow ßuſcheneho ßadu je na pucžu ſ Ruſkeje. Hacž dotal mandźurſki ßad doßahuje. W Charbinje a w ußuriſkim kraju je telko kißakeho kaka pſchiprawjeneho, ſo ſa khorownje a ßłabych wojakow doßahuje. Krupy kupujemy, rajß je tu ſbytny. Cžaja mamy, kelkož ßebi žadamy. 300000 pudow zokora, kotryž ßu južnoruſke zokrowarnje darike, je na pucžu. Ssół dyrbi ßo pſchiwożeć. Bunow a gaoljana (mandźurſkeho žita) ßu tu hromady. Hacž runje je ſaſtaranje wójſka ſ khlěbom na lěto ſwěſcžene, je ßo hiſchće pſchezo ſ wobhladniwoſcžu w Blagowoſchcženſku na milijon pudow khlěba kupiło. Palenza ſa wójſko ßo zyke cžahi pſchiwożuja. Wón ßo armeekorpſowym wjednikam wudawa. Draſta a wobucže ſtej ſkaſanej. W januarje 200000 nowych doſpołnych monturow a 400000 porow ſchkórnjow dojěde. Tak je wójſko też ſa wurjadne pady na doßahaze waſchnje ſaſtarane.

S mórſkeho wojownіſchcža.

Japanſzy ßu jendźelſku łódź „Tungchom“ ſaßłapili, kotraž 30000 tyſow mjaßowych konſerwow do Port Artura wjeſeſche. Sa to je ßo Ruſkim ſchlachcžiło, jendźelſku łódź „Inveraneſo“ lepicž, kotraž zyrobu a muniziju ſa japanſke wójſko do Koreje wjeſeſche. Rußojo ßu łódź potepili.

Něhdyſchi zarowy naměſtnik w Mandźurſkej, admiral Alexejow,

je ßo ſ zarſkim wukaſom do ſtatneje rady powołał a ßo ßobuſtaw miniſterſkeho komiteja pomjenował. S tym je ßo Alexejowe naměſtniſtwo w Mandźurſkej ſkónczіło.

Woczity ßwědk ſ łódże „Kamczatki“ wo nadpadże japanſkich torpedowych cžołmow na ruſke baltiſke łódźſtwo pola Hulla ſ napſchecža jendźelſkeho brjoha.

W Amſterdamje wukhadźaze nowiny „Telegraf“ ßu dopiß ſaſtojnika hollandſkeho towarſtwa „Telefunken“, wěſteho Korye wojſjewike, kotryž je jako telegrafiſt na transportnej łódźi „Kamczatzy“ pſchebywał. Korye wo ſraženju baltiſkeho łódźſtwa ſ jendźelſkimi rybaſkimi łódźemi ſcžěhowaze piſche:

Ruſke łódźſtwo pſchi danſkim brjoſy powjeſcž doſta, ſo ſchtyri torpedowe cžołmy wot Danſkeje w Japanſkej kupjene, ruſke łódźſtwo na jeho jěſbje nadpadnu. Po tejle powjeſcži admiral Rożeſtwjenſki pſchikaſa, ſo by łódźſtwo w ſchtyrjoch wotdźělenjach jěło a w Tangeru ßo ſjednocžiło. S pſchewodom dweju ſchižakow „Kamczatka“ na morjo wujěde. W prěnjej nozy wſchak w huſtej mhłe ßwój pſchewod ſhubi. Nóz na to bě něſchto jaßniſcha. Pola Blaavanchu, 120 kilometrow wot danſkeho brjoha, krótko po 8 hodźinach wjeczor, telegrafiſki roſkas pſchińde: „K kanonam!“ Bórſy po tym ßo ſchtyri mjeńſche łódże wohladachu, kotrež w runej měrje k nam jědźechu. Někotre rasy ßo jako warnowanje wutſěli, tola njedźiwajzy teho ßo hudanczkate cžołmy ſ njepomjeńſchenej ſpěſchnoſcžu bližachu. Dwaj ſ nich ßo hacž k tſělnej cžarje pſchibliżiſchtaj. W ßwětle naſcheho reflektora (ſchpihela ſa elektriſke ßwětło) mózach zyle jaßnje roſeſnacž, ſo ſtaj to torpodowaj cžołmaj, niż pak ruſkaj. Cžim bóle ßo ſ naſcheje ſtrony pſchecžiwo nimaj tſělеſche, cžim bóle ßo prózowaſchtaj, ßo k nam pſchibliżicž. Zyle wěſcže widźach, ſo jedyn ſ cžołmow torpedo wutſěli. Jenoż ſpěſchnemu wobroczenju naſcheje łódże ma ßo džakowacž, ſo torpedo mißny. Po wſchěm ſdaczu pak naſche tſělenje cžołm wobſchkodźi; pſchetož wón ßwój běh ſpomałſchi a ſady woſta. Lědma ſo běchmy tule dyrdombejku pſchětrali, k druhej dóńdże; pſchetož druhi torpedowy cžołm ßo ſ napſchecžneje ſtrony pſchibliži a pſchecžiwo nam torpedo wutſěli, kotryž pak teho runja mißny. Druhaj dwaj torpedowaj cžołmaj njejſtaj nam na wocži pſchiſchkoj; po wſchěm ſdaczu běſchtaj wonaj taj, kotrajž na admirala Rożeſtwjenſkeho nadpad ſpytaſchtaj a ßo mjes rybaſkimi łódźemi pokaſaſchtaj. Jara roshorjeni dale jědźechmy a hakle w Doveru ßo k naſchemu łódźſtwu pſchiſamknychmy. Se Skagena hacž do Dovera njejßym ßwoje ſtejiſchcžo pſchi telegrafnym apparacže wopuſchcžił, a ſtajnje ßo depeſche wuměnjowachu, kotrež ßu na ſchlebjerdzy papjery woſnamjenjene, kaž je pißaza maſchina podawaſche. Wone ßo komißiji, zyku wěz pſchepytowazu, pſchepodadźa. Sswoje wobßwědčenje mózu też ſ pſchißahu wobkrucžicž, a runje tak matroſojo „Kamczatki.“

Wotdźělenje baltiſkeho wójnſkeho łódźſtwa,

kotrež nimo rańſcheho afriſkeho brjoha k rańſchej Aſiiſkej jěde, je tele dny pſched Port Said pſchijěło a wot tam pſches Suezſki kanal do Czerwjeneho morja pſchepłuwa. W Suezſkim kanalu chzedźa pjecža Japanſzy nowy nadpad na ruſke łódże ſpytacž. Tele dny ßu pſches Suezſki kanal tſi podhladne mjeńſche łódże do Czerwjeneho morja ſajěle. Měni ßo, ſo ßu je ßebi Japanſzy w Europje kupili a je k wutſělenju torpedow pſchiprawili.

Hłowne wotdźělenje baltiſkeho łódźſtwa ſ wjeczora Afriki jěde. Wo nim njeje do zyka žanych powjeſcžow dóſchło. Dokelž wone wulki wokołopucž cžini, dyrbi wotdźělenje, na rańſchej ſtronje Afriki jědźaze, huſto ſaſtawacž, ſo by pſchehlada k Madagaſkarſkej kupje njepſchijěło, hdźež ßo baltiſke łódźſtwo ſaßo ſjednocži.

Japanſzy w Chinje a Koreji

wſchudże jako ſtraſchni konkurrentojo europiſkeje induſtrije wuſtupuja. Też Němzam woni w Kiawczawje a Schantungu wulku konkurrenzu cžinja. Němſki knježerſtwowy twarſki miſchtr Woas, kotryž je wjazy lět w Kiawczawje pſchebywał, je wo tym w koloniałnym towarſtwje w Barlinje ſajimawy pſchednoſchk měł. Nětcžiſchu wójnu ßu pſchede wſchěm japanſzy pſchekupzy a fabrikantojo naſchkarali. Po dobycžerſkej wójnje chzychu ßo tucži wikowanja zyleje rańſcheje Aſiſkeje ſmozowacž. Woſnamjenjaze ſa to je, ſo je hnydom po wudyrjenju wójny japanſki wikowanſki miniſter ſaſtupjerjow

wikowanskich komorow powołał a jich napominał, so bychu wikowarjo bjes komdźenja sa wojakami cźahnyli a ßo w dobytym kraju saßydlili. W Schantungu ßu Němzy Japanskim se ßwojej żeleśnizu pucź do snutskowneho kraja wotewrili. Tam ßu ßebi woni hižo wobknjeżaze stejiśchcźo dobyli. Teź w druhich dźělach rańścheje Chiny ßu Japanszy Europjanow ſ wikowanja a łódźnistwa wucźiśchcźeli. Japanskim woßebje wjele pomha, so woni bjes ßrědnikow dźěłaju. Europjenjo bjes chineskeho ßrědnika niczo njeśamóżeja a ſ tym po cźaßu a pjenjeśach śchkoduja. Woßebje ßebi japanske twory se ßwojej tunjośću wotebjerarjow dobywaju; so je japanska twora śchpatniścha, na to Chineśojo mało dźiwaju. Hacź pak ßo Japanszy na wobknjeżazym stejiśchcźu śdźerża, je dwělne, dokelź ßu woni jara njeśprawni a jebawi. Němzow Japanszy hidźa. Woas je to ßam naśhonił, hdyż jeho w japanskim hłownym měścźe Yokohamje na ßwětkym dnju śamożitaj Japanskaj nadpadnyśchtaj.

Swětne podawki.

Khěžor Wylem pśecźiwo krjudowarjam wojakow.

Hdyż rekrutojo w Potsdamje na korhoj pśchißahachu, je khěžor offizěram roskładł, so dyrbi ßo krjudowanju wojakow kónz cźinicź. Kóżde pśchekrocźenje měło ßo bjes dźiwanja pśchipowjedźicź, so mohł ßo winowaty pokhostacź. „Bych ßo wjeßelił“, khěžor praji, „hdy bychu stare śkórźby wo krjudowanju womjelkle; pśchetoż jenoż wojak, ſ kotrymż ßo derje wobkhadźa, móże ßwoju winowatośćź derje a wjeßele dopjelnicź.“ Poßlednje dny ßu saßo wjazore pady wo krjudowanju wojakow na śjawne pśchiśchke. Tak ßu hejtmana Panka śe 176. regimenta dla pśchesćźěhanja wojakow k twjerdźiśnisćenu arrestej na poł lěta saßudźili. Dale je wyśchśchi wójnśki ßud w Koblenzu jeneho śerżanta dla cźwilowanja wojakow ſ degradaziju a ſ lětom jaśtwa pokhostał. Woběmaj je ßo dopokasało, so staj wjazy stow krócź wojakow krjudowałoj. S jenym wojakom bě śerżant tak ßurowje sakhadźał, so bě ßo tón śadwělowawśchi ſ teßakom sakkócź śpytał.

Dwojolětny ßkłużbny cźaß w němśkim wójśku,

kotryż bě ßo na pruhu śawjedł, wostanje. Swjaśkowa rada je śakonjej, ſ kotrymż ßo dwojolětny ßkłużbny cźaß śa dalśchi pśchichod pśchiwośmje, pśchihłoßowała.

Sajědźenje němśkeje transportśkeje łódźe „Gertrud Wörmann“ na śkały.

Němśka łódź „Gertrud Wörmann“, ſ kotrejż ßo 24 offizěrow, 382 muži a 300 koni k němśkej krótkowjecźornej Afriży wjeśeśche, je ßobotu w nozy bliśko wottyknjeneho kónza ßwojeje wjeśby 600 metrow wot brjoha w mhłje na śkały sajěła a ßo pścheraśyła. Woda hnydom tepjerńju a maśchinowńju pócźrje. K němśkemu pśchistawowemu měśtu Swakopmundej, 7½ mórśkeje mile śdalenemu, hnydom parny cźołm wotjědźe, kotryż pak mhły dla hakle njedźelu rano w 9 hodźinach k Swakopmundej dojědźe. Němśki kśchižak „Vinetta“, kotryż bě runje k Swakopmundej pśchijěł, a parnej łódźi „Irma Wörmann“ a „Heimfeld“ hnydom na pomoz wujědźechu a offizěrow muńśtwo a konje pśchijachu. Na śkały śrażena łódź ßo njehodźi wukhowacź.

Sběžkarśzy Hottentottojo

w krótkowjecźornej Afriży ßu po rosprawje generala ſ Trotha 250 muži ßylni na Kub nadpad ścźinili. W Kubje wyśchk Ritter ſ pokdra kompagniju pěśchkow a ſ poł batteriju hórśkeje artillerije leżeśche. Wón Hottentottow wotbi.

Nowy porjad we wuherśkim ßejmje.

Każ w němśkim khěžorśtwowym ßejmje śozialdemokratojo a liberalni ſ bjeskónczńymi debattami wuradźenje nowych wikowanskich wucźinjenjow śnjemóżnichu, tak je teź we wuherśkim ßejmje mjeńśchina hižo dwě lěcźe ßejmśke dźěło hacźika. W němśkim khěžorśtwowym ßejmje ßu njepkódnemu rěcźenju ſ nowym porjadom kónz cźinili a ſ tym dozpili, so ßu ßo nowe wikowanśke wucźinjenja dowuradźicź mohke. S tym ßamym ßrědkom ßu teź we wuherśkim ßejmje porjad postajicź śpytali. Po wothłoßowanju, ſ kotrymż ßo nowy porjad śawjedźe, ßo ßobuśtawy mjeńśchiny do ßobuśtawow wjetśchiny ſ pukami dachu. Hdyż zychon nochzyśche wotmjelknycź, ministerśtwowy pśchedßyda hrabja Tisza w khěžorowym mjenje poßedźenje śkónczi. Poraźene strony ßejmoweje mjeńśchiny ßu ßo nětko śjednocźiłe, so bychu pśchewjedźenju noweho porjada na wścho móżne waśchnje śadźěwałe.

Sawjedźenje konśtituzije w Ruśkej.

W Orelu w tu khwilu wotpóßłanzy 98 śemśtwow wo śawjedźenju konśtituzije w Ruśkej wuradźeja. Wotcźakuje ßo, so je Ruśka na pśchedwjecźorje wulkich reformow.

Postawa stareho Fryza

je ßo ßobotu we Waśhingtonje na ßwjedźeńśke waśchnje wotkryła. Pśched dwěmaj lětomaj bě ju khěžor Wylem śjenocźenym statam darił, so by ſ tym ßwój dźak śa pśchecźelne powitanje ßwojeho bratra, prynza Hendricha, w śjenocźenych statach wobßwědcźił. S woprědka běchu Amerikanojo śa tónle dar mało dźakowni, mnohe nowiny ßamo namjetowachu, jón saßo wrócźicź, dokelź w republiźy njeje pśchihódneho měśtna śa postawu jeneho wjerćha. Skónczńje nětkaji wupucź namakawśchi, knjeżerśtwo wobśamkny, postawu stareho Fryza pódła druhich wulkich wójśwodow — Cäśara, Alexandra Wulkeho a Napoleona I. — we Waśhingtonje w ßahrodźe wojeŕśkeje akademije postajicź. W poßwjecźazej rěcźi preśident Roośevelt wo wutrobnych pomĕrach a dobrej pśchesśjenośćźi mjes Němśkej a śjenocźenymi statami rěcźeśche a na to śpominaśche, so je mjes wukrajanami, kotśiż ßu śjenocźenym statam we wójnje wo njewotwißnośćź wot Jendźelśkeje na pomoz pśchiśchli, wjele Němzow bylo, a so je jim teź stary Fryza tehdy ßwoje sympathije wopokaśał.

Jan Welik.

(Pokracźowanje.)

„Chześch dha ty saßo prjecź?“ wopraścha ßo żona; „na tebje tola, ty dźe ßy śa zyły tydźeń hakle dwaj dnjej doma był.“

„Ja chzu do Texaßa“, rjekny śměromnje Welik.

„Do Texaßa?“ śawoła żona a budźiśche śe śtróżenjom bjes maka khośejowu khanu puśchcźiła, kotruż bě runje do rukow wśała, so by ju ſ blida do kuta śtajiła, „a ßamlutki? — do Texaßa?“

„Chześch ty ßobu?“ wopraścha ßo Jan.

Żona tśchaßeśche ſ hłowu. So jeje tola njebudźiśche ßobu brał, hdy budźiśche teź »haj« prajiła, to jara derje wjedźeśche. „Ale hdy dha saßo wrócźo pśchińdźeśch?“

„Hacź do naléćźa tu saßo budu“, rjekny Wjelik. „Tutón Texaß ßym hižo dawno na myßlach měł, a tón zuśy je wcźera tu wěz śkónczńje doczinił. Dyrbju ras ßam widźecź, kajke tam to je; na wopißanja ßo njemóżeśch śpuśchcźecź, a hólzaj śtaj doścź wulkaj, so móżetaj w śymje wśhitko wobśtaracź, śchtoż ty tule pśchi domje trjebaśch. Domaśch njech na hońtwu khodźi a Jakub njech drjewo dom wobśtara. Majß je domoj śebrany, a na polu teź do naléćźa wjele wjazy cźinicź njeje. Něśchto mało śchtomow, kotreż drje pśches śymu w lěßu ßnadź śpadaju — a jedyn hižo leźi — śrubam hromadu, hdyż ßo saßo wrócźu, abo hdy by to było posdźiścho, hacź ßebi nětkole myßlu, wobśtaraja cźi to ßußodźa.“

Żona chzyśche jemu to wurěcźecź, so njedyrbi ju a dźěśćźi pjecź abo śchěśćź měßazow ßamych w lěßu ßedźo wostajicź. Welik pak to śa nicźo woßebite njemějeśche. Tak derje, każ bě jedyn tydźeń ßama wostała — a to bywaśche kóżdy wokomik — runje tak derje móżeśche teź ras jenu śymu ßama hośpodaricź. K śeżiwjenju mějachu, doścź drjewa k tepjenju runje tak, śchto chzychu wjazy?

Tón wjecźor hiśchcźe wśhak pśchihotowa ßo na pucźowanje pśches dźiwi, wjele śtow mil wulki kraj, pśchetoż po tym pucźu, po kotrymż mějeśche pucźowacź, nadeńdźe, hnydom wot rěki Fourche la fave, kotraż tu nimale mjesu saßydlenjow twori, jeno hiśchcźe jenotliwe khěže, a dyrbjeśche po zyłych tydźenjach, jeno na ßebje a ßwoju tśělbu pśchipokasany, pśches lěß cźahnycź. Ale w tym běśche doma. Schtoż na pucź trjebaśche, běśche měśchk mlěteho khośeja, jeniczke a hłowne wokśchewjenje hajnika w lěßu, měśchk ßele, něśchto puntow ßeleneho tucźna a něśchto ßuścheneje dźiwinśkeje pjecźenje na bliżśchi dźeń, nimo teho ßwoju wokmjanu pśchikrywu, formu k lecźu kulkow, něśchto puntow hotowych kulkow a ßwój rózk pokny pólvera. S tym móżeśche lěto wonka wutracź.

Hólzaj běśchtaj saßłyśchałoj, so chze nan do Texaßa, a Texaß bě jimaj nimale to ßamßne, śchtoż nam w Europje Amerika. Jimaj Texaß wjazy w Amerizy njeběśche — tehdom ßkuśchešche hiśchcźe Mexikanam — a najwjazy ſ indianśkich njeśkutkow, wo kotrychż běśchtaj ßkyśchałoj, běchu ßo w Texaßu śtałe. Cźichaj a bojaśnaj ßedźeśchtaj śa wohniśchcźom, a jeno dyß a dyß pohladnyśchtaj śpkóśchiwje na nana na druhej śtronje, kotryż w druhim kucźe pśchi khośejowym mkynje śtejeśche, kiż bě k hrjadźe pśchicźinjeny, a ßebi ßwój khośej mlějeśche.

„Weliko, to prawje njeje, so ty na tak dołho woteńdźeśch“,

rjekny žona skónčnje, hdyž běschtaj hólzaj do koža a Welik bě hischcże čapnjeny pschi wohnischczu, so by žebi kulki lak. „Jeli so žo tebi nětkole něschto stanje?"

„Hkuposcź!" bórčžesche Welik; „schto dha chze žo mi stacź?"

„Indianojo — Krekojo a Pawnejojo žu sli ludźo."

„Schto tež to? — njejžy dha žkyschaka, schto je zusy prajił? — telko sa čerwjene koże?" žmějesche žo Welik. „Schtož móža czi, to móžu tež ja, a mój Hawak budże mój pucź czisty dźeržecź."

„Mi je jara czežko we wutrobje", pokračowasche žona sa khwilu, „boju žo, so ty wjazy njepschińdżesch a ja móžu žo potom tule rudźicź a staracź, a ani njeshonju, schto je žo s tobu stako. Wostaj ty Texaž a wostań tu, Jano. Tu wěsch, schto masch, a žmy sbožowni a spokojom žiwi."

„Spokojom niz, doniž mi klinczi Texaž we wuschomaj", wotmolwi Jan, „najprjedy dyrbju ras wjedźecź, kajke to tam je, a czi pacholjo, kotsiž s tam žem pschikhadżeja — a hdźež žu byli czi, tam móžu tež ja hicź —, rěcža pschezo s tak pokněj hubu wo žwojim Texažu, so mohł žebi człowjek na požledku myžlicź, so je to něschto woženite."

„A jeli so cże nětkole Indianojo nadpadnu a czi kožu sczahnu?"

„Njebledź hkuposczow", bórčžesche Welik, „jeli so žo tym dam nadpadnycź, njejžym lěpscheho hódny, a ty njejžy so mnu niczo shubiła."

Wón njeda žebi ras wotmyžlene pschedewsacża wjazy wurěčžecź, a hdyž jemu nasajtra rano žona poždlednje žněbanje pschiprawjesche se žylsowatym wóczkom, seženka žebi žwojeho konja, spakowa žwoje make nadoby na njeho, roszohnowa žo se žonu a s dźěczimi, schtož hewak ženje njeczinjesche, hdyž by jeno na tydżeń do lěža schoł, sawoła žwojeho pža — (pschetož ameriski hońtwjeŕ hwisda na žwojeho pža jeno, hdyž jeho schczuwa) — a wotjěcha hnydom sa žwojim pžom psches nisku dolinu k hórkam, kotrež rěku Fourche la fave wobmjesuja. Tam jěchasche prěki k pokodnju.

II.

Hilža Welikowa wjedźesche w symje wožamoczene žiwjenje, ale njemějesche na niczim njedostatk. Jan wjedźesche hižo prawje derje s tšélbu wobkhadżecź, pschetož bě był w dobrej schuli, a Jakub staraschе žo wo drjewo. Ssužodźiny pschikhadżachu też druhdy Hilžu wopytacź, so bychu žnadź też powjesczе žkyscheli wo Weliku, hacź bórsy saž njepschińdże a kak žo jemu wjedże. Ale kak budźische tón chzył powjesczе wo žebi dacź? Wón njemóżesche ani pižacź a ertneje powjesczе žkacź — ach, kak srědka žo sta, so by něchtó s tam do tehole kónza czahnył, s jeneje dźiwiny do druheje! Ně, nětkole dyrbjesche hižo wuczakacź, doniž njeby žam saž pschischoł, a to bě hakle k naléczu pschilubił.

Wbohej Hilži pak njebě žana syma była tak dołha kaž tale; dny žo jeno tak czehnjechu, a jej sdasche žo zyła wěczność bycź wot jeneje njedźele k druhej, so by mohł saž jedyn tydżeń wotliczicź. Skónčnje dóńdźechu hody a nowe lěto; wulki a mały rózk žo minyschtej; schtomy počzachu wubiwacź, a dźiwje truty počzachu w lěžu žydacź. Wona móżesche zyle wěsczе rano hižo nalětni hłóž žkyschecź, a hdyž žo schtomy napožledku s nowa mkódnje selenjachu a wschitko rosczesche a skhadżesche a s nowa woživjesche, njepschijěcha žadyn jězdnik wjazy po drósy dele, bjes teho so njeby wona do duri skoczika, so by skónčnje domoj žo wróczażeho postrowika. — Podarmo! — Schtomy kžějachu a wjerby sczelechu žwoju žylnu wóń daloko wot brjoha do kraja nuts; majž dyrbjesche žo žadźecź, pschi czimž jej žužodża pschecźelnje pomhachu polo plécź a woracź; mkode rostliny rosczechu, czerjachu kopjena a žadachu wokopane bycź, potacże žo tworjachu, žida žo pocża wuwiwacź — mkode truty wulětachu, majž srawjesche — liszo padasche saž se schtomow, žněh pschikrywasche schěroki kraj — ale Jan žo njewróczi.

Kak bu to druhu symu w lěžu tak wožamoczene, kak njewjeżele klepotachu žuche smjerske hakšy jena do druheje, kak wujesche wětr tak dźiwje a žanjo psches žuche wjerschki, a kak sče žony khodżachu na nju po mnohich nozach! — Hischcże ženje njebě žo w lěžu žama bojała, nětkole pak woběża ju druhdy symnje, hdyž wožamoczena bydlesche; a blěda, krwawa postawa, kiž žo jej tak czasto pokasowasche, by jej sehnała symny pót na czoło a na skróni, a wona wutorże žo niz porědko se styskniwym wokanjom se spanja.

Hólzaj mjes tym rosczeschtaj, Jan bu dźežacź, Jakub wóžom lět, wobaj srostnaj hólzaj, kotrajž móżeschtaj krucże pschimacź; macź njetrjebasche w strasche bycź, so by nusu czerpika. Ale njedźiwajo teho pobrachowasche muża w domje, pschetož mkodaj pachołaj, kotrajž běschtaj na tuto waschnje žebi žamymaj pschewostajenaj a kotrajž běschtaj jako dźěsczi žamostatnaj, bywaschtaj na poždledku wěso dźiwjej a swólniwaj, a chzyschtaj jeno to czinicź, schtož žo jimaj žamymaj lubjesche. Na hońtwu khodżicź — haj, to žo jimaj lubjesche, ale dźěkacź žo jimaj nochzyshe, a macź měwasche dźeń a wjazy hary, so by jeju jeno k najnusnischim dźěłam samohła.

Też tale syma žo miny a sczěhowasche lěczo — ale Welik njepschińdże. Po wžy žo pokhmurnje powjedasche, so žu jeho Indianojo wodrěli, drusy saž wobkrucżachu, so žu jeho Mexikanojo popadnyli a jeho do žwojich podkopkow jako sklavu póžkali. Wěste pak nichtó niczo njewjedźesche, a žonje něschto tajke powjedacź bjerjechu žo na kedžbu.

To khwilu trajesche; dołho pak to njemóżesche też mjelczo wostacź. Kak budźichu žužodźiny mohłe tole tak dołho we wutrobje wobkhowacź, a někotre praschenja też jej skónčnje wujażnichu, schto žebi ludźo myžlachu wo wožudże jeje muża. Ale wona hischcże kuraże njeshubi. Welik — jeli schtó na žwěcże — bě strachom też srosczeny, do kotrychž bě žo s połnym wědomnjom podał; tola móżesche bycź, so bě skhorił a so něhdże w jenej wžy leżesche. — Wón trjebasche czaža, žo saž shrabacź, a potom žo sawěscże hacź do pschichodneho naléczа njeby wrócził. Potom pak pschińdże wěscże. — Ale wón też nětkole njepschińdże.

(Pokračowanje.)

Serbska rěč.

Hdyž mały naš je ludźik, rěč je naša
Čim wulkotniša; pjasć hdyž Serbam słaba,
Rěč brinči z mječom a kaž wichor hraba;
Lud nizki njech, rěč za trónom so praša.

Lud khudy, dejmanty pak naša haša
Rěč; družka je, zo cuza jako baba
Je porno ji a pyše jej' kaž draba.
Haj, Serbja, tajka serbska rěč je waša!

A kruta, zo so móžeš na njej wótřić,
A strowa je a we tworjenju płódna,
Zo nihdy njej' ji móžno dowukmótřić.

Kaž bajka we słónčnym so błyšču jewi
A jako z njebjes manna duše křewi ...
O juskaj, duša, serbskej' khwalby płódna!

J. Čišinski.

Ze Serbow.

S Budyschina. Nasche město bliżsche lěta regiment jězdnych do garnisony dostanje. Też Zitawa bě žo wo to prózowała, tola knježerstwo bě žo hižo rosžudźiło, jězdny regiment do Budyschina położicź.

S Budyschina. Budyska kermuscha je žo saž ras pschecźakała. Schtwórtk rano je žo prěni žněh naschoł, a kaž je powschitkownje znate, žo kóždy krócź Budyschska kermuscha tři dny do prěnjeho nasymskeho žněha žwjecźi. Wobydlerjo Budyschina žo teho dla s pjecźenjom tykanza saposdża a też njemóża lubych hosczi pscheproženycź.

Wjazy dyžli we Łužizy je žo žněha w pokodnischej Europje naschło. W Romunskej je jeho telko napadało, so je žo dyrbjał wobkhad po mnohich želesnizach sastajicź. Dokelž žu žo s wětrom telegrafowe žerdże powalike, njehodźi žo telegraf wužicź. Na Czornym morju tajki wětr sakhadżesche, kajkiž tam sa wjele lět njepomnja. S awstriskeje Schlesynskeje pižaju, so je tam nahła syma saczahnyła. W Riegersdorfje pola Czorneje Wody žu pjecża kharpy, kotrež běchu sa wotpóžkanje postajene, smjerske. Schkoda něhdże 5000 krónow wuczini. — Pola Friedeka žu jeneho muża na polu smjersnjeneho namakali.

— Majora k žk. a komornika s Boxberga-Wulkowjelkowskeho a tajneho finanzneho radźicźela sw. žk. Jenka je kral sa žobustawaj prěnjeje komory sakskeho žejma pomjenował.

— (Wusnamjenjenje.) Janej Khorli Homli, Janej Michalej Lahodże, Hanje Rjeczżynej rodż. Sahrodnikez na Židowje, Handrijej Jokuschej w Czornych Nožlizach a Janej Kowarjej w Małych Debžezach, kotsiž hižo dlěje dyžli 30 lět w sjenoczenych Budyskich papjernikach dźěkaju, je ministerstwo snutskownych należnosczow czežne snamjo sa žwěrnosć w dźěle spožcziło. Tole wusnamjenjenje je jim

hamtſki hejtman ſ Kirchbach w pſchitomnoſczi fabrikſkeho direktora Kunka pſchepodał.

— (Młodoſtnaj paduchaj.) Schulſkaj hólzaj, Kirſte a Glaupe, běſchtaj ſ nowotwara elektrizitetoweje dźěłańnje koprowy grot kradnyłoj a jón jenemu wikowarjej pſchedacź ſpytałoj. Tón młodoſtneju pakoſtnikow do pſcheßłyſchenja wſa a wěz poliziji k wjedźenju da.

— (Ssamomordárſtwo.) W tudomnym jaſtwje je ßebi wutoru dźěłaczeŕ Ernſt Hólzel ſe Sohlanda, kotryž bě rubjeźniſtwa dla w pſchepytanju, ſ wobwěßnjenjom žiwjenje wſał.

— Hłowna ſhromadźiſna khorobneje kaßy bubźe ßobotu 26. novembra wjeczor w 8 hodźinach w Huſzy, njedźelu 27. novembra w Radworju, Hrodźiſchczu, Wjeleczinje, Korſymju, wutoru 29. nov. w Rakezach, ßrjedu 30. nov. w Małym Wjelkowje, ßobotu 3. dez. w Hodźiju, njedźelu 4. dez. w Delnjej Kinje a we Łaſowje.

— Pßyczża ſkaženoſcź je ßo ſ cźeſkich mjeſow hacź do wßow Wjeleczańſkeje, Bukeczańſkeje, Hodźijſkeje, Ssmilnjańſkeje a Wjaſońſkeje woßady wupſcheſtrjeła. Po wyſchnoſcźinym wukaſu maja ßo tež pßy w Njechornju, Běłej Horje, Skaneząch, Kumſchizach, Konjezach, Wadezach, Wawizach, Trjebjeńzy, Pomorząch, Drožźiju, Mjeſchizach hacź do 31. januara, w Mołydle, Scherachowje, Korſymju, Khembjerku, Khróſcze, Wbohowje hacź do 11. februara, w Mjedźoiſu, Cźerwjenych Noßlizach, Semizach, Tumizach, Poczaplizach, Wjelkowach, Stachowje, Palowje, Kyniczu, Schönbrunnje, Ramnowje, Frankenthalu, Goldbachu, Małej a Wulkej Trjebjenzy, Baldanezach, Ssmilnej, Trjechowje, Pózkowach, Koßarni a Delnjej Wjaſońzy hacź do 17. februara 1905 na rjeczas wjaſacź.

Se **Židowa.** Pſchi nowowuſwolenju gmejnſkeje rady ßu ſaßydleni ratarja Lücku ſ 82, rěſniſkeho miſchtra Kſchižana ſ 73 a khěžerja Bjenſcha ſ 71 hłoßami, njeſaßydleni B. Krauta a R. Richtera wuſwolili.

S **Dźěžnikez.** W tudomnym papjerniku je ßrjedu dźěłaczeŕ Pjetaſch ſ Małych Debßez do njeſboža pſchiſchoł. Wón je ſ prawej ruku do ſchtrychowańſkeje maſchiny ſajěk, pſchi cźimž ßu ßo jemu kónczki něktorych porſtow wotmjatke a ßo dłón ſmjatka.

S **Hajniz.** Tu je ßo jěſdne koło ſe ſnamjenjom „Brennabor“ kradnyło.

S **Radworja.** Pſchi hońtwje, kotraž ßo na tudomnym 1200 kórzow wulkim revěrje ßrjedu wotmě, ßu 16 hońtwjerjo 201 ſajaza a 9 kurwotow tſělili.

Se Ssemichowa. Na naſchim revěrje ßo ſańdźenu wutoru hońtwa wotmě. Pſchi tym 60 ſajazow, 26 bažanczich honaczow a 2 kurwocze potſělachu.

S Huſki. Njedźelu w nozy wokoło 1/4 12 hodźiny ſ bróžnje tudomneho knježeho dwora woheń wudyri. Płomjenja, kotrež ßo ſ krótkowjeczornym wětrom k hrodej dujachu, wulku horzotu roſſcherjachu. Dokelž bě teho dla hród we wohnjowym ſtraſche, ſ telegrafom Budyſku wjeßnu ßykawu na pomoz ſawołachu. Po polſchtwórtahodźinſkim dźěłanju ßo ßykawam poradźi, woheń ſamjeſowacź. Domojkhowane žně a wſcho druhe, ſchtož je ßo w bróžni khowało, je ßo ſpaliło.

Se ßykawow bě Zokowſka prěnja na pomoz pſchijěła a do wohnja wodu puſchczíła, wſchěm druhim ßykawam majoratny knjes po 3 hriwnach myta wupłaczi. Njeſnaty ſłóſtnik je woheń ſałożił. Wón je ſ woſa, ſ hnojom nakładźeneho, deſku wſał, po njej horje ſaléſł a ßomu w bróžni ſapalił. Njekraßnika njeßu hiſchcze wuſßlědźili.

S Rakez. Tudomny kubleŕ Klimant bě wóndano ßwinjo ſarěſał. Wo tym ſhoniwſchi, bě ßebi jedyn pſcheczel, po ſdaczu ſa pruſkimi mjeſami bydlazy, wotmyßlił, ßo ſa pjecź porſtow ſ kolbaßami a mjaßom ſaſtaracź. W nozy wón ſ kuchinſkim woknom do Klimantez domč ſaléſy, ßo nadźějo, ſo w pinzy nadźěłane kolbaßy namaka. Tola nózny hóſcź bě ßo ſe ßwojej nadźiju ſjebał. Runje tón ras běchu Klimantez mjaßo a kolbaßy na wumjeńk donjeßli. Kolbaßy hladazy wujk dyrbjeſche ßo teho dla ſ něktrymi ſbytkami ſpokojicź, kotrež běchu w kuchni woſtałe. So njeby zyle podarmo nózne pucze cźinił, bleſchu ßobu wſa, kotraž něhdże 2 litraj dobreho palenza wopſchijeſche. Ju nimale wutrubiwſchi, je ju pſchi pruſkich mjeſach prjecź cźißnył, hdźež ßu ju poſdźiſcho namakali. Mjeno nózneho nutsdobywarja hiſchcze njeſnaju. Sſléd, kotryž bě wón w Klimantez kuchni woſtajił, njeje k jeho wußlědźenju dowjedł.

S **Draždźan.** Jaßne ßlónczne dny, kotrež naß létża hacź do naſymſkeho cźaßa pſchewodźowachu, ßu nimo, a ſ wutrobnje požadanym deſchczíkojtym wjedrom, a ſ dołhimi nozami, ßu pſchiſchłe cźmowojte dny ſe ſchpatnym ßwětłom kuſchich dnjom. Dha je ſa ſrudne, tyſchene duſche něſchto ſwjeßelaze, ſo njebjeſka ßwětlina ßo pſchibliżuje Božemu ludu a ſo nam kſcheſcźijanam hodowne ßwětło ſ dala ßo pokaſuje, hdyž nětk ſtupimy do adventſkeho cźaßa. Nam Draždźanſkim Sſerbam je adventſki cźaß ſtajnje woßebje ważny, dokelž běchu w nim něhdy ſałożene naſche lube ßerbſke kemſchenje w tudomnej kſchižnej zyrkwi. A ſ kóždym nowym zyrkwinym létom wjeßelimy ßo, ſo mamy do njeho ſaſtupiwſchi, bórſy tudy ßwoju ßerbſku Božu ßłużbu. Tež létża ßo nam Boże ßłowo w macźerńej rěcźi pſchipowjeda a to: druhu njedźelu adventa, to je njedźelu 4. dezembra t. l. Tutón dźeń ßo dopołdnja wot 1/2 12 hodź. ßem ſpowjedź ſe ßwjatym wotkaſanjom a ßerbſke prědowanje poſkicźi. Sſerbſke prědowanje śmeje kn. faraŕ Sarjenk ſ Khwacźiz a ſpowjednu wucźbu kn. faraŕ Jakub ſ Njeßwacźidła. — Hnadny ſbóžnik chzył ßwój ßwjaty advent tež pola naß dźerżecź.

S **Běłeje Wody.** Pjatk tydźenja w nozy je ßo 33létny cźeßła Lippert na Barlinſkej cźarje żeleſniſkemu cźahej pſchejěcź dał. Naſajtra rano jeho rosmjecźene cźełko namakachu.

Se Sſlepeho. Sańdźenu wutoru wjeczor we 8 hodź. běſche ßo nahladna liczba tudomnych wobßedźerjow w Lehmannez hoſcźenzu ſeſchła, ſo by ßebi wuradźowała, hacź njeby móżno było, tež pola naß Raiffeiſenſke towaŕſtwo ſałożicź, hdyž tola wone wſchudże druhdże ſ wulkim žohnowanjom ſkutkuje. Knjes wucźeŕ rataŕſtwa Arenz ſ Wrótßkawja a knjes faraŕ Vetter ſ Dubrawki běſchtaj pſchiſchłoj, ſo byſchtaj nam wujaßnikoj, ſchto Raiffeiſenſke pokładniży ßu a ſchto chzedźa. Woßebje wjedźiſche poßledniſchi, knjes kedźbliwoſcź ſbudźicź, hdyž ſe ßwojeho bohateho naſhonjenja khutne a ßměſchne podeńdźenja ſa dobre ſkutkowauje powjedaſche a wěſcze ßu něktremużkuli ßlěny w hubje hromadże běżałe, hdyž wo tyßazach pampuchow powjedaſche, kotrež je jeho towaŕſtwo napjez dało a żonam a dźěcźom ßobuſtawow pſchi wulěcźe do Mużakowa, kotryž ßo na 20 wulkich rjeblowanych woſach a wjele korejtach ſta, darmo poſkicźiło, ſo bychu ßo tež wone wo wulkim wużitku tajkich pokładnizow pſcheßwědcźicź mohłe, a wón drje je ßebi tak ßam pſchi ßebi pomyßlił, hdy by tola pola naß ſkoro tak daloko było. — Kónz bě, ſo ßo towaŕſtwo ſałoži; 29 ßobuſtawow hnydom pſchiſtupi; wſchelazy druſy pſchilubichu, ſo ſaſtupja. Ssrjedź nozy ßo hnydom prěnja generalna ſhromadźiſna wotmě, w kotrejž ßo wuſwolichu: a) do pſchedßydſtwa: gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Schimko jako pſchedßyda; bur Maßula jako měſtopſchedßyda, gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Budaŕ ſ Brěſowki, ſahrodnik Nowak ſ Trjebinka, wucźeŕ Neumann ſ Rowneho jako ßobuſtawy; b) do dohladowaŕſtwa: faraŕ Handrik jako pſchedßyda, połbur Schimko jako měſtopſchedßyda, bur Budaŕ ſ Brěſowki, hłowny wucźeŕ Schildan ſ Dźěwina, gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Fabian ſ Trjebina, połbur Maſula ſe Sſlepeho, kantor Wieder jako ßobuſtawy. Sa ſliczbowarja ßo postaji ſchewſki miſchtr Jan Mudra w Sſlepom; tón je po tajkim rendant; k temu maja ßo pjenjeſy na daň noßycź. — Towaŕſtwo je wucźiniło, ſo maju ßo pjenjeſy ſ 3 1/2 % ſadanicź a ſa 4 % wupożcźowacź. — Pſchejemy „młodemu Raiffeiſenej“, ſo by kcźeł, pſchibjeral a prawje wulki narośił.

Přilopk.

* Se ſpiritußowym warjakom je ßo ßobotu dopołdnja w Draždźanach na Zwickowſkej dróſy żałoßne njeſboże nacźiniło. Jena 21létna żona chzyſche ſa ßwoje dźěcźi mloko ſhrěcź a hdyž ſpiritus haſchowaſche, ſpirituß ſ bleſche pſchiliny. Kaž je ßo to hižo huſto ſtało, ßo też tón krócź ſpirituß w bleſchi ſapali a rosbuchny. Sſo palazy ſpirituß na żoninu draſtu ſlecźa, kotraž ßo hnydom ſ płomjenjom paleſche. W ßmjertnym ſtraſche żona, płomjenjatemu ſtołpej ßo runaza, pſches khěžu běżeſche, hacź wobydlerjo tfecźeho poſthoda na pomoz pſchiběżachu, kotſiž jej ßo palazu draſtu ſ cźeła ſtorhachu a ju do hojerńje dowjeſcź dachu. Na pucźowanju bywazy mandźelſki a w Miſchnjc bydlaza macź ſnjeſboženeje ßo telegrafiſzy ſawołaſchtaj, tola wobżaromna żona bě ßo tak ſtraſchnje wopalika, ſo hižo wjeczor w 7 hodźinach wudycha. — Njech je tutón ſrudny podawk ſ nowym warnowanjom, ſo ßo do wohnja njeßmě żenje ſ bleſche ſpirituß abo petrolej pſchilinycź.

* Dla kſchiwdźenja khěžora je ſchesta khoſtańſka komora w Draždźanach architekta Stahla ſ Hamburga k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźiła.

* W dróżzy jěżo je ßo ßrjedu pſchekupz Ebersbach w Lipſku ſ revolvrom ſatſělił.

* (Njeßwěrny ſaſtojnik.) S Düſſeldorfa telegrafuja: Póſtſki aſſiſtent Röpke, kotryž je cźeknył, je, kaž je ßo wupokaſało, 40,000 hriwnow pſchekſchiwił.

* (Krajny radźicźel ßo wotßadźił.) Krajneho radźicźela

Löwenbergſkeho wokrjeża, knjeſa Loeſena, je knjeżeŕſtwowy preſident wotżadźił. Krajny radźiczel bě żo ſ Löwenbergſkim twarſkim miſchtrom do pukow dał.

* (Na hońtwje do njeſboża pſchiſchoł.) 57 lětny żeleſniſti ſaſtojnik Grimm ſ Mnichowa w żwojim wotnajatym reverje na hońtwje khodźo pſches pſcherow ſkoczi. Pſchi tym żo ſ jeho tſelby wutſeli. Nabitk jemu do żiwota ſlecża a jeho hnydom mori.

* (Leutnanta ſatſelił.) W Czeſchinje w awſtriſkej Schleſynſkej je feldwebel Schwab wot 54. peſcheho regimenta w pjanoſczi żwojeho leutnanta a potom żam żebje ſatſelił.

* Pſchi jenym wohnju w Jade w Oldenburgſkej ſwiżle żo ſażypnywſchi na wobżedźerja, jeho żonu, nana a żwakowu padźechu. Nan je żo ſaraſył, druſy żu żmjertni ſranjeni.

* (W kalkowni żo ſpalił.) Dźełaczer Czojk w Krapizach do kalkownje pſchenozowacź dźeſche, w kotrejż dźełaſche. Durczka, kur wotwjedźażeje truby wocżiniwſchi żo wón na kalkowe kamjenje, hakle wjeczor nakładźene, lehny. S dymom je żo wón po ſdaczu pohluſchił, a hdyż żu żo kalkowe kamjenje ſpalike, njeje wón ſtanycź ſamohł. Rano na nich jeho ſwuhlene cźełko namakachu.

* (Hróſbny podawk w menażerji.) Sswoju lohkomyżlnoſcź a njewobhladniwoſcź je 16. novembra w Souſtonſu w Franzowſkej 18 lětny dźełaczer Douſſy cźeżko wotpokucźicź dyrbjał. Wón bě żebi menażeriju wobhladacź ſchoł a tam, ſo by żo ſ leopardom poſchcźełkał, ruku pſches lężazy tyknył. Tón żamy wokomik leopard ruku dożahny a ju na żałożne waſchnje roskużacź ſapocża. Sklucźeŕ Lukaż a wſchitzy menażerijni żłużobnizy ſe żeleſnymi żerdźemi pſchihnachu a do ſwěriſka pjerjechu, tola dyrbjachu żo dołho prózowacź, prjedy hacź żo jim poradźi, pacholowu ruku ſe ſwěriſkoweje mozy wużwobodźicź. Douſſya do hojeńnje dowjeſechu, ſo bychu tam jeho żałożnje roskużanu rnku hojili.

* W Niży żu żo ſ wuhlowym dymom w njepſchitomnoſcźi ſtarſcheju tſi dźeczi dźełaczerja Herdy, 2, 4 a 5 lět ſtare, ſadużyke.

* Khoroſcź, kotraż żo hewak jenoż w horzych krajach nadeńdźe, je żo do Jendźelſkeje ſanjeżka. W Birminghamje żu mnohi ludźo na khoroſcź craw craw ſkhorili. W krwi tajkich khorych żo niczate waki namakaju. Napoleon I. je nětdy w Egiptowſkej ſ tejle khoroſczu wjele wojakow ſhubił.

* (Setkanje ſ rubjeżnym hońtwarjom.) Nevěrſki hajnik Schelling, w żłużbje barona Burka ſtejazy, żo w lężu pola Burka ſ rubjeżnym hońtwarjom ſetka, kotryż żo pſched nim wobaraſche. Wobaj żo pſchimnyſchtaj, pſchi cźimż hajnik padźe a żebi ruku ſ ramjenja wuwiny. Rubjeżny hońtwaŕ, hajnika nabiwſchi, domoj dźeſche, mėnjo, ſo jeho hajnik njeſnaje. Tutemu pak bě rubjeżny hońtwaŕ ſnaty, a naſajtra bu wón ſajaty a do jaſtwa wotwjedżeny.

* (Tydźeń w powětſje.) Santos Dumont w Pariſu njewuſtawajzy nowe modelle powětrowych ballonow dźěła. Se żwojim najnowſchim ballonom nadźija żo wón, ſo budźe tydźeń ſ nim horka w powětſje pſchebywacź móz. Wón ſměje ſchtyri motory a budźe proviant na tydźeń wopſchijecź.

* S hiſchcźe niz rosbuchnjenej granatu je żo dźełaczeŕ Neumann w Dammje pola Jutroboga morił. Wón tam hiſchcźe dołho njebydleſche a njewjedźeſche, kak ſtraſchne żu kule, kotreż żu żo ſ Jutrobogſkeho artilleriſkeho tſelnika wotbkudźiże. Se żwojej żonu żo wukhadźejo bě wón granatu namakał, kotruż wón żobu domoj wſa, mėnjo, ſo je wona hižo rosbuchła. W kuchni żo wón potom ſ njej ſaběraſche. Na dobo granata ſ wulkim wrjeſkom rosbuchny, ſ cźimż żo zyła kuchiń wupuſczi. Hdyż żona pſchibėża, żwojeho muża mrėjazeho nadeńdźe. Jena granatowa tſchěſka bě jemu ruku wottorhnyła, druha bě jemu nohu cźeżko ſraniła a tſecża delni żiwot rósdrėła. Wón w rukomaj żwojeje żony wumrje.

* (Schtyrjo cźłowjekojo żo ſpalili. S Graza piżaju: Żałożnje njeſboże je żo njedźelu w nozy w Mitterdorfje ſtało, kotreż je żebi ſchtyri cźłowiſke żiwjenja ſa wopor żadało. W khėżi najenka Viertlbaurera, kotraż na jenej hórzy ſteji, woheń wudyri. Skót móżeſche żo wukhowacź. W prėnim poſkhodźe najenkowej dźowzy a a dwaj hólzaj ſpaſchtaj, kotrymż płomjenja wupucź ſalehnychu, tak ſo żmjercź w płomjenjach namakachu a żo ſpalichu.

* (Strajki.) We Winje 1800 pſchemjetarjow wuhla ſtrajkuje. S połnózneho dwórniſchcźa żo teho dla njehodźi wuhlo wotwoſycź.

* Cźeżke njeſboże na żeleſnizy je żo pola Grainingera we Wyomingſkim ſtatu w połnóznej Amerizy ſe ſamylenjom jeneho telegrafiſta ſtało. Wón jenemu na póldlanſkej koliji ſtejazemu cźahej pſchesahe wotjėcź da a ſ tym ſawinowa, ſo tutón cźah do jeneho ſpėſchneho cźaha ſawadźi. Dwazyczi pucźowarjow żo mori, tſizyczi wożobow żo ſrani, mjes nimi wſchitzy cźahowi ſaſtojnizy. Sranjeni a njeſranjeni pucźowarjo możachu żo ſ cźaha, kotryż bě żo ſapalił, wukhowacź. Shoniwſchi, kajke njeſboże bě ſe żwojej njekedźbliwoſczu naczinił, żebi telegrafiſt żiwjenje wſa.

* (Syma w Schpaniſkej.) Satraſchna ſyma je żo pſches zyku Schpaniſku rosſchėrika. S měſtnami je wjele żněha padło.

Tež w Schwajzarſkej, Bayerſkej a Badenſkej je wulki żněh padnył. W alpach je wſchón wobkhad na dróhach a żeleſnizy ſaſtał. Mjes Freiburgom a Bullom je jedyn póſtiſki wós w żněſy tcżazy woſtał. W hórſkich dołach wulki żněh leżi.

* Ssněhowy mjeczel je w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki póndźelu ſakhadźał. Wón je pjecża kraj njeżmėrnje ſapuſcził, tola je naczinjena ſchkoda hiſchcźe njeſnata, dokelż je wón tež telegrafowe groty rostorhał. Kraj je ſe żněhowymi żepjemi pſchikryty, a wobkhad po żeleſnizy je ſ wjetſcha pſchetorhnjeny. Najbóle je brjoh pſchi atlantſkim morju cźerpił. Wójnſke łódże w New-Yorkſkim pſchiſtawje běchu ſa wichor ſtajnje pod paru a żo jenoż ſ napinazym manevrěrowanjom ſniczenja ſminychu. Mórſki brjóh je ſ wobſchkodźenymi łódźemi pſchikryty. Pażażerſku parnu łódź „Merion“ ſ 1100 pażażėrami wichor na brjoh cźiżny. Paża-żėrojo żo jenoż ſ nuſu wukhowachu.

Wużudźenja.

Khoſtanſka komora. Pjecźlětnemu hólczkej Auguſtej Marej Kowarkej w Lubiju je żo podobnje tak ſchło, każ wbohej żyrotzy w żerbſkim ludowym ſpėwje. Jeho nan, kotryż bě żo wot żwojeje żony dźělił, bě żo w ſeptembrje 1903 ſe ſwudowjenej Bobakowej rodź. Farakez woženił. Jeho żona bě ſchtyri dźeczi, wón żam pak bě jene dźeczo ſ prėnjeho a dwě ſ druheho mandźelſtwa żobu pſchinjeżł. Sa jeho pjecźlětneho żynka żo ſ tym ſły cżaż ſapocża. We dźeczażej wothladarni, do kotrejż hólczk khodźeſche, wothladarkam nadpadże, ſo mėjeſche wón huſto dule a módrjeńzy na rukomaj, na hłowje a we wobliczu. Hdyż żo hólczka wuwopraſchowachu, ſ wulkej prózu ſ njeho ſhonichu, ſo jeho mazocha na njeżmilne waſchnje pjerje a jeho wo blido a wo ſcźėny ſtorka. Ras bě jeho mazocha ſ nohu do dejlnjeho żiwota kopka, każ wo tym dłóń wulka módrjeńża żwėdczeſche. Ludźom bě Kowarkowa, hólczka mėnjo, ras prajika, „ſo pólſkeho ſcźerba njemóże wuwidźecź.“ Nan hólczkowej krjudowarzy njebě wobarak, jenoż ras bě wón hólczka k żużodej Fiedlerej pſchinjeżł a jeho prożył, ſo by jeho pſchi żebi wobkhował, dokelż jeho żona hewak hiſchcźe ſaraſy. Hólczk, kotryż pſched żudomi najlėpſchi ſacźiſchcź cźinjeſche, powjedaſche, ſo je jeho mazocha wſchėdnje bila a jemu hroſyła, ſo jeho do pinzy ſamknje, hdy by ludźom wo tym powjedał. Po wuprajenju żwėdkow je mazocha hólza kważ ſe jſtwy ſtorczika. Wón je żebi tón dźeń dyrbjał pola żużodow jėdź wuprożycź. Wokrjeżny lėkaŕ dr. med. Streit wobżwėdczi, ſo żu hólczka na cźėle cźeżko krjudowali, a ſo budźiſche kopnjenje do żiwota jeho moricź mohło. Mazocha żo po pſchikładze druhich bieżżwėdomitych mazochow ſ tym wureczecź pytaſche, ſo je hólz njecźiſty a ſelkaŕny byl. Pſcheżkyſcheni żwėdzy pak wobkrucźachu, ſo je krjudowane dźeczo pėkne a pożkuſchne, tola ſtruchliwe było a żo pſched mazochu do wſchėch kucźikow khowało. Lubijſki kawniſki żud bě hólczkowu krjudowarku k jaſtwu na ſchtyri mėżazy ſażudźił. Khoſtanſka komora, Kowarzyne powołanje ſacźiżnywſchi, tónle wużud wobkrucźi.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 6456 hr. 40 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 48. lěta 1904 hižo kwittowane:

Молоканы (306,40 hr.): 1 hr. 30 np. — Delanska patentna komisija (587,53 hr.): 3 hr. 10 np. — Radwořska Hórnikowa komisija (430,61 hr.): na kermuši w Str. 85 np., pola N. 42 np., na zemi leżeše 10 np., na winje 9 hr. 80 np., póndźelu w Br. 90 np., njedźelu 13. XI. 25 np., z Khelna kermušu 40 np., za „wěnašk“ 30 np., 20. XI. pola N. 13 np. = . . 17 hr. 55 np.

Hromadźe: 6473 hr. 95 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Th. A. Wällnitz

w Budyschinje
na ſukelnſkej haßy 9
porucza ßwój wulki wubjerk
ſchtrympow a ſokow,
ſchtrykowanych a walkowanych,
hońtwarſkich lazow,
hotowe muzaze a zonjaze
koſchle,
barchent,
barchentowe
posleśćowe
płachty,
ſpódnje kholowy,
wupjerki a zychi,
pjerje,
hotowe poßleſchcza,
wóſkowy barchent,
gumijowe pſchikrywy,
linoleum,
wiczne toſche.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſtót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Hdże je **dobry**
khoſej
?
Jenoż pola
khoſejoweho
Sachſy
na bohatej haßy cźißko 4.

Th. A. Wällnitz

meblowa pſchedawatnja
w Budyſchinje
na ſukelnſkej haßy 9.
porucza ßwój wulki ſklad
draſtnych
khamorow
jenodurjatych a dwojodurjatych,
vertikow,
komodow,
ſchkleńczanych khamorow,
jèdźnych a wucźahanſkich
blidow,
ſofowych blidow,
lozow
1, 1½ a 2 pſcheźnych,
matrazow,
ſofow,
ſtolow,
ſchpihelow,
ſchpihelatych blidow
a konſolow,
gardinſkich, vitrażowych a
rulowſkich żerdźow,
roſettow.
Najlěpſcha twora.
Najtuńſche płaczińy.

Hrodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.
Kaſchel,
katarrh,
dyhawoſcź
ßo ſpěſchnje polózeja
ſ thymuſinom
Blescha po 75 np. a
1 hr. 40 np.
Sćele ßo na wßy.

Drjewowa awkzija.

28. novembra 1905 popołdnju ½1 hodźiny ma ßo w **Huczinjanſkim hoſćenzu**
8 dubowych klozow 17/28 cm., 165 mjehkich klozow 7/10 cm., 185 mjehkich krutych żerdźow 8/5 cm., 15 mjehkich żerdźow 6/7 cm., 5 rm. twjerdych a 90 rm. mjehkich ſchćěpow, 136 mjehkich klumpachow, 54 rm. mjehkich repuchow, 84 rm. mjehkich hałoſow, 7 mjehkich dołhich hromadow, pſchihotowanych: pola Noweje Wßy, w Boroſchćach, Brěſynjanſkej a Hlinjanſkej holi.
Kral. hajniſki rentſki hamt w Draždźanach. Kral. revěrſke hajniſke ſarjadniſtwo w Połczizy 22. novembra 1904.
Jacoby. **Simmig.**

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 28. novembra ma ßo w drjewiſchczu **Pßowjanſkeho revěra** pola Minakała ſćěhowaze drjewo na pſcheßadźowanje pſchedawacź:
70 metrow ſchćěpow,
20 metrow kuleczkow,
30 hromadow pjeńkow,
30 hromadow walcziny,
70 płotowych ryhelow,
150 klozow a dźělba twarſkeho drjewa.
Shromadźiſna w Pßowjanſkim hoſćenzu.
Drjewiſchczo pſchi drózy leži.
E. Zawnik.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 6. dezembra rano wot 9 hodźin ma ßo na **Jitkowſkim revěrje** něhdźe 180 loßow ſtejateho khójnoweho drjewa (klozow, twarſkeho drjewa, płotowych ryhelow atd.) ſ wuměnjenjemi, do awkzije wojſjewjomnymi, na pſcheßadźowanje pſchedawacź.
Na ſapłaczenje, dźeń awkzije ßo cźinjene, ßo 5% rabatta dawa.
Sapoczatk pſchi Jitkowſko-Ralbiſkim puczu.

Saſtarjene khoroſcze,

woßebje **khoroſcze kože, moczenja, jèrchonjow, pluzow, tchije, wutroby, żołdka, jaſrow, cźrjewow, cźuwow a żónſkich khoroſczach, krejkhudoſcź, wicź a drjenje** ßo ſ dobrym **wuſpěchom** lěkowachu
w Reinh. Walterowej naturſko-hojazej ſtaziji
w Budyſchinje pſchi nowych hrjebjach 3.
S wjele pſch pósnowazych pißmow dźakownych patientow, pospochi pſchikhadźazych, ßo żane njewojſjewi. Woprawdźite liſty ßu na wobhladanje wupołożene. Pſchehuſto ßo ludźo jebaju ſ wohidnej reklamu w nowinach ſ njepſchestawazym wocźiſchczowanjom wunuſowanych abo wuleſczenych **dźaknych pißmow.** Mało myßlazy ludźo nětko też wě, ſchto ma do teho dźerżecź.
Wuſpěch rěcźi ſa wěrnoſcź.
Kóżde ßo żadaze wukaſanje darmo a franko.

Pſchedeſchczniki,

wote mnje ßameho, ſ hódnych, trajnych tkaninow a ſtejadłow dźěłane, po **2 mk.** a drózſcho po wſchěch płaczińach poruczam.
Jako praktiſke hodowne dary ßo wone woßebje derje pſchihodźeja.
Jako pſchedeſchcznikaŕ po powołanju ßym **Schmidtez pſchedeſchcznikarnju** 1. oktobra t. l. ſ nowa pſchiprawił. Wſchě **wuporjedźenje** a **nowe poczehnjenje pſchedeſchcznikow** hnydom derje a płaczińy hódno ſhotowjam. Proſchu pola mje pospyt ſcźinicź.
H. M. Schmidt.
(Mějeczel Heinrich Henkner.)
Kóžk hłowneho torhoſchcza. **Kóžk hłowneho torhoſchcza.**

Hdże ſcze tónle dobry a tuni **cźaßnik** kupili? Pola
G. Magera naſlědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbſkej haßy 11.

Jatrowy wolij

(Lebertran)
a foſforowy kalk
ſa ßwinje
porucza
Germania drogownja
dr. Röbera w Budyſchinje

Budyska Bjesada

změje **srjedu, 30. novembra 1904** wječor w 8 hodź.

swójbny wječor

na třeleńi.

Program: spěwy, solo za violinu a cello, přednošk: Budyšin we 30lětnej wójnje; potom reje.

Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Provizialne towarstwo sa smutskowne mißionstwo.

Na lětnu shromadźisuu provizialneho towarstwa sa smutskowne mißionstwo **w** Budyskim knježerstwowym wokrjeßu,

pjatk 9. dezembra t. l. w 4 hodźinach popoldnju

w salu Marcźineho wustawa w Budyschinje ßo smějazu, ßo towarstwowe ßobustawy s tutym pscheprosceja.

Dnjowy porjad:

1. Lětna rosprawa;
2. Rosprawa wo pokladnizy a wobsamknjenje do wole datych pjenjes.
3. Rosrěčenje wo towarstwowych należnosczach.

W Budyschinje, 21. novembra 1904.

Pschedßydstwo.

Klimant hrabja Lippeski. Farar **Jakub.**

Ssmolerjez knihiczischczerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a **pscheprosceńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy** atd. atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

S napschecza theatra.

Panorama — dwórski liferant.

Tónle tydźeń wot **27. novembra hacź do 3. dezembra**

Blóta (Delnja Luźiza).

Najpodwolnischo pscheproschuje

Zykluß 429. **W. Riedel.**

Spěwarske

ßerbske a němske, jednorje a woßebnje swjasane wot 2 hacź do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

We wudawarni Serbskich Nowin je sa **25** np. dostacź:

Pschedźenak.

Protyka sa Sserbow

na lěto

1905.

Rěczi ßerbski.

Libsch, ßudniski aktuar sw. ßt. na ßukelnskej haßy 34.

na koßu s napschecza piwneho hroda.

Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazиske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon czißko 324.

Rěczi ßerbski.

Pscheńczny muku, nudle, Draźdźanski jědźny rajß, ßoki, hróch, krupy, jahły

porucza

Khorla Kahrowe

pschi žitnych wikach.

Do Rakez!

Czechez khlamarńja w Rakezach porucza

dobre jerje

po 4 np., kopu po 2 mk.,

ßuschene rybы (pöcklingi)

po 7 np.,

pjeczene a ßuschene rybы, ruski maschinski wolij, skótnu ßel

zentnar po 2 mk.,

kolbaßu, hejduschku

a **wschě warjenja.**

Boża nóz,

9. wudawk,

historija wot naroda nascheho sbóžnika atd. sa liturgiske hodowne Boże ßłużby, wot **J. Jakuba,** farara, 7. wudawk, pola M. Ssmolerja po 3 np. dostacź.

Derjesdźerżany dwojodurjaty **drastny khamor** a **kuchiński khamor** stoj na pschedań na horncżerskej haßy 22.

Włoßanki

kupuje a najwjetschi pjenjes sa nje płaczi

Otto Mahnke

na bohatej haßy 14.

Sslódke worjechi

zentnar po 14 mk. ma na pschedań **hrodowski sahrodnik w Bóschizach** pola Njeßwaczidła.

Bukečanske serb. tow.

změje njedźelu za tydźeń 27. novembra popołdnju w 4 hodź. posedźenje. Přednošk je dobroćiwje přilubeny. Wo bohate wobdźělenje najpodwolnišo prosy.

Předsydstwo.

Hejtmana

tehy runja rólneho pohonicza, na wothladanje konjow ßo wustejazeho, pytam. Tajzy s dobrymi wopißmami chzyli ßo samolwicź pola ryczerskubkoweho najenka **Jana Ssmoky** (Johannes Schmole) w **Schwosdorfu** pola Kamjeńza w Sakskej.

Roschenu drastu,

swjerschniki atd. pschedawa na garbarskej haßy 2 po 2 shodź. **Martha** swud. **Poserowa.**

Khěża czißko 1 w **Nowym Łuschczu** s polkórzom pola je na pschedań. Dalsche je shonicź czißko 8 tam.

W **Małßezach je khěża** czißko 6 s 3 kórzami pola a kuki hnydom se ßwobodneje ruki na pschedań.

Khěża na pschedań.

W **Krakezach** je khěża se ßadźenskej a ßadowej sahrodu na pschedań. Dalsche je pola hejtmana **Horbanka** w Pschiwczizach shonicź.

Khěża na pschedań.

W **Hórkach** pola Khróscziz je nowa maßiwna khěża se ßadźenskej sahrodu a kórzom pola bjes hołowody a wumjenka hnydom na pschedań. Pokojza kupnych pjenjes móże stejo wostacź. Wscho dalsche je pola wobßedźerja shonicź.

Khěża na pschedań.

Khěża w Dornschnablu czißko 6 s torožom, dworom a hródźu, woßebje sa wikowarjow abo ratarjow ßo pschihodźaza, je płaczisny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź pola pschekupza **Ernsta Lehmanna** w Budyschinje pschi mjaßowych jědkach.

Korczmu

s polom abo khlamarńju płaczenja khmany kupz kupicź pyta.

Poskiczenje chzyke ßo pod **A. B.** we wud. Serb. Nowin wotedacź.

1 dźełaczerska ßwójba, 2 rólnaj pohonczej

namakaju ßłużbu nowe lěto 1905 **na knježim dmorje w Wbohowje** pola Njeßwaczidła.

Slschiwdźaze ßłowa, na **Marju Scholcziz** w Jaßeńzy rěczane, s tutym wróczam.

Hańża Laraßowa w Khróscziźach.

Wutrobny dźak

naschemu lubowanemu a wyßokodostojnemu knjesej fararjej ryczerjej **Jakubej** w Njeßwaczidle sa jeho wutrobu hnujaze předowanje, kotrež je nam ßwjedźeń semrjetych dźerżał, praji

wjele kemscherjow.

(K temu czißku dwě pschiloßy.)

Prěnja pschiloha k czišku 48 Serbskich Nowin.

Sobotu 26. novembra 1904.

Placzišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach

12. novembra 1904.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30 32	60—62
4. žnadnje pizowane kóžde staroby	26 28	52—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	32—34	59 61
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54 57
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	26—28	49—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—61
3. žnadnje pizowane	28—30	52 55
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45 47	68—72
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—44	65—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	45 46	58—59
2. mjaßne	43 44	56 57
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40 42	53—55

Placzišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowoz w Budyschinje: 2249 měchow.	W Budyschinje 19. nov. 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 25. novembra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenica běła	8	83	9	—	8	82	9	06
" žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jeczmjeń	8	—	8	14	7	—	8	—
Wowß	7	—	7	20	6	50	7	10
Hróch	10	—	10	50	10	—	11	—
Woka	7	—	8	50	7	50	9	—
Jahły	13	—	16	—	14	—	16	
Hejbuschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	1	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssioma 600 "	20	—	25	—	19	—	24	—
Proßata 1080 schtuk, schtuka	5	—	14	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	50	5	25	5	75
Rjane wotruby	—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenični gris	—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 8 hr. 88 np. hacž 9 hr — np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 38 np. hacž 8 hr. 63 np., rožka wot 6 hr 50 np. hacž 6 hr. 63 np., jeczmjeń wot 11 hr. 20 np. hacž 11 hr 34 np., wowß wot 7 hr. — np hacž 7 hr 10 np.

W Budyschinje placzesche: korz pschenizy (běło) po 170 puntach 14 hr 99 np. hacž 15 hr 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hacž 14 hr. 60 np., korz rožk po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr 80 np., korz jeczmje. po 140 puntach 10 hr 85 np hacž 11 hr 20 np

Wiczne placzišnr w Kamjenzu

17. novembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 6 hr. 85 np., pschenza wot 8 hr. 40 np hacž 8 hr. 50 np., jeczmjeń wot 7 hr. 40 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. 75 np. hacž 7 hr. 20 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., žyno 5 hr. 50 np., běrny 3 hr. 50 np. Ssioma (600 kilogr.) 21 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 27. novembra: Ssněh.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 1. njedželu adventa rano w 7 hodžinach duchowny Tyschet žerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodžin farat Räda žerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. Ssrjedu popołdnju w 5 hodž. budże w Kelnje, schtwórtk popołdnju ½6 hodžin w Brěsowje žerbska adventska nutrnosć. — Tydženske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Richard, Jana Augusta Scherbela, khěžkarja a kamjenjećežarja w Małbezach, ž. — Max Richard, njemandž. ž. w Sajdowje. — Martha Hildegard, Handrija Horaka, khěžerja a dźěłaćerja na Židowje, dž. — Martha Hana, Jurja Ernsta Huschmanna, cźěßle w Bórku, dž. — Kurt Albert, Augusta Emila Andersa, dźěłaćerja w Scźijezach, ž.

W katholskej zyrkwi: Marija Hilžbjeta, Michała Domaschki, fabrikskeho dźěł. tu, dž. — Herta, Heinricha Tschöpe, wyschscheho schwajzarja we Wulkim Zicźeńku, dž. — Martha Herta, Jana Bjarnata Hrjehołka, murjerskeho polira tu, dž. — Hanža, Jurja Krawza, murjerja w Khelnje, dž. —

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 17. nov.: Kurt Albert, Augusta Emila Andersa, dźěłaćerja w Scźijezach, ž., 9 d. — 18. Richard Alfred, Hermanna Richarda Burkhardta, khěžerja a rěsniskeho mischtra w Dobruschi, ž., 4 m. 15 d. — 20. Marja Augusta Dunschez, Khorle Augusta Urbana, mlynytwarza w Dobruschi, mandž., 42 l. 7 m. 23 d. — 22. Khrystiana Jonaßez swud. Kubizowa, bywscha swud. Khěžnikowa s Łasa, na Židowje, 67 l. 9 m. 18 d. — 23. August Wylem Wollmann, želesniski wuhibowar w Ratarjezach, 62 l. 8 m. 28 d.

W katholskej wožadze: 18 nov: Marija Hilžbjeta, Michała Domaschki, fabrikskeho dźěłaćerja tu, dž., 1 dž. — 19. Marija Helena Kralez (prjedy žłužobna w Drjezdźanach) w Hrubjelcźizach, 27 l. 10 m. 23 d. — 20. Veronika Kapinos, fabriska dźěłaćerka na Židowje, 47 l. 6. m. 25 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedželu 1. adventa smeje rano ½8 hodžinach duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Kschižan žerbske a w 10 hodž. němske prědowanje. Popołdnju w 4 hodž. budże w Bolborzach w schuli žerbska spowjedź se žerbskim kemschenjom. Pjatk 2. dezembra budże rano ½8 hodžin němska spowjedź, ½9 hodž. žerbska spowjedź a ½10 hodž. žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedželu 1. adventa smeje farat Domaschka rano ½8 hodž. žerbsku spowjedź, dopołdnja ½9 hodž. žerbske a ¼11 hodžin němske prědowanje. — Kollekta na njedželu semrjetych sa zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju je wunjeßła 108 hr. 55 np. — Wutoru dopołdnja w 11 hodž. je žerbska spowjedź w Hórczanskej schuli.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi žerbskich hrjebjach 10

porucza žo

k wuwjedzenju wschěch klampnarskich dźěłow, tšěschnych žłobow (rynow) **a rokow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, želesneho žudobja,** wulki wubjerk **žamodźěłanych tworow s běłeho blacha.**

Wobschłodzene wězy žo spěschnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuženje. **Tunje placzišny.**

Drjewowa pschedawarnja, parny rěsak a hěblowarnja

we Wuhanczizach (Weigsdorf) **pola Kumwalda.**

Staroby dla mam myßle, bliżschi cźaß žwój rěsak pschedacź. So bych žwój khětry wulki sklad **deskow, fostow, katow, lischenjow, schindźelowych deskow, hěblowanych a žłobjenych deskow, haniteho drjewa po likeze a schlesynskeho tyscherskeho khójnoweho drjewa** wuprózdnił, wschitkich twarskich mischtrow, twarzow, tyscherskich mischtrow a pschetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych cźinju. Njech nichtó tule pschihódnu składnosć njepschepuschcźi, bokelž po kóždej žo hodźazej placzišnje pschedawam.

G. A. Leuner.

Paul Kristeller,

najwjetscha cžrijowa pschedawarńja
na bohatej haßy cžißło 29
porucža k symskemu cžaßej
ßwój hoborski skład trajnje dżełanych

cžrijow a schkórnjow

sa mużskich, żónske a dżěcži,
dolhich, poldolhich a
tsibertlkowskich schkórnjow,
schkóruiczki s wodu njepschepuschczateho filza,
ßuknjane a pjelsczowe schkórnje,
wyßoko s kožu wobßadżene,
Oschatzske filzowe stupnje a schkórnje,
gumijowe cžrije, gumijowe schkórnje,
stupnje s drjewjanej póduschu, gamasche,
nakhribjetne měchi
sa kołojěsdnych, hońtwarjow a dżełacżerjow
po wożebje tunich placżisnach k dobrocżiwemu wobkedżbowanju.
Wobucże ßo porjedża. **Skasanje po měrje.**

Paul Kristeller
na bohatej haßy 29.

Sprawne poßłużenje!

Kurt Lehmann

mějeczel Reinh. Neugebauer
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 5
porucža ßwój wulki skład
woßebnych mużazych
a
hólczazych swjerschnikow,
jupow, wobleczenjow,
kholowow, żupanow
(spanskich ßuknjow),
pódla teho:
rukawate koschle, spódnje
kholowy, soki, rukajzy, ßlě atd.
po nadpadnje tunich
placżisnach.

Sa brylowpotrjebnych.

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu,
porucža **bryle** a **tłoczniki,** kotrež ßo jenož, sa wóczko ßo pschihodżaze, dawaju.
Barometry, thermometry, dalolowidy, lupy, ryßowadła, cžitanske schlleńzy atd.
Sałożenje wobkhoda 1856. Jědnacże krócż mytowany.

Derje a tunjo!

Derje a tunjo kupowacż, njeje pschezo mózno. Hdyż to chzecże, dyrbicże ßebi ßwoje **symske wězy** pola mje kupowacż; pschetoż ja mam sa ßwojich wotebjerarjow stajnje
dobre twory po najtunischich placżisnach
na składże. Hdyż scże ras w mojich klamach pobyli, potom budżecże pschezo saßo pschikhadżecż. Pola mje ßo Sserbam też w ßerbskej rěczi poßłużuje.

Poruczam na pschikład:

cżopke symske rukajzy
por po 20, 30, 40 np.,
podschite
krimske rukajzy
s kožu po 85, 135 np.,
mużaze soki
por po 30, 40, 50 np.,
żonjaze schtrympy
por po 48, 60, 80, 100 np.
Sa symu:
wolmjane
nahlowjaze schawle
rjanych mustrow
po 43, 58, 78, 100 np.,
cheuillowe rubischcża
po 168, 225, 350 np.,
holczaze kapy
po 48, 75 np.,
wolmjane, plyschowe atd. 95, 135, 400 np.,
schtrykowane mużaze soki
po 135, 175, 250, 700 np.,
podschite
mużaze spódnje kholowy
tolste por 125, 175 np.,
normalne koschle sa
mużskich
po 95, 135, 175 np.,
barchentowe koschle sa
hólzow a holzy,
wożebje tolste, po 45, 55, 65, 75, 85 np.,
barchentowe koschle sa
sa holzy a żony
po 105 a 140 np.
flanellowe kholowy
sa żony
po 95, 135, 150 np.,
żonjaze khapy
s plyscha, chenille a żidy
po 275, 350, 450 np.,
tykaeże (muffy) sa dżěcži
po 20, 45, 75 np.,
pjelsczowe tykacże sa żony
po 90, 150, 250, 700 np.,
pjelsczowe boy
wjele drużinow
po 95, 150, 200—1000 np.

Moja dobra
symska wolma
je daloko a schěroko snata,
punt po 220 np.,
paßmo po 35, 46 np.

Cżopke barchentowe
ložowe plachty
po 75, 100, 150 np.,
koschlazy barchent
lohcż po 18, 20, 25 np.,
poßleschczowe tkaniny
pißane atd.
lohcż po 17, 20, 25, 35 np.,
wupjerki,
woprawne, pjerjenjepschepuschczate,
lohcż po 24, 35, 40 np.,
spódnje ßuknje, schtalty,
schórznchi, schaty atd.
wscho s hromadami ßměschnje
tunjo.

Shorjelska pschedawarńja
Gustava Bobaka

w Budyschinje na bohatej haßy 29
s napschecża winoweje kicże.

Moja
hodowna wustajenca
ſapočznje ſo
ſobotu 26. novembra.
Alphons Schauseil.

Filzowe ſchkórnje

wyſoko ſ wodu njepſchepuſchčatej kožu wobſadžene a ſ dwójnej póduſchu wſchěch wulkoſčow po

14 mk.

Ta ſama družina ſ woſebnej lakowanej howjaſej kožu wobſadžena, ſ dwójnej póduſchu, čopka a wodunjepſchepuſchčata po 15 mk. (Jenož ručzne džěło.)

Ta ſama družina a faſona ſ woſebnej karbikatej wodunjepſchepuſchčatej howjaſej kožu wobſadžena bjes wolmjaneho podſchiwka, woſebna faſona wſchěch wulkoſčow pola

Heinricha Mohra
pſchi žitnych wikach.

Hólčaze wyſoke ſchkórnje

ſ lakowanymi wuhorkami abo bjes nich, ſe ſmorſkami a bjes nich, ſ karbitateje a wodunjepſchepuſchčateje howjaſeje kože wſchěch wulkoſčow tunjo pola

Heinricha Mohra
pſchi žitnych wikach.

Nowy
Magdeburgſki kišaky kal
punt po 12 np.,
ſłowkowu muczku
punt po 25 np.,
ſyrup
punt po 18—25 np.,
margarinu
punt po 60 np.
Solo
punt po 80 np.
pſchezo čerſtwe poruča
Rhorla Nowak nasl.
na žitnej haſy 10.

S tutym
čiſło 411
Don Justo
čiſło 440
El Mundo
čiſło 480
Marca Senal
tſi woſebje dobre 5 np.-zigary do pſchedawanja dawam, kotrež čeſčenym knjeſam **kurjerjam** najnaležniſcho poruczam.

Otto Sachse,
pſchedawarnja zigarow a zigaretow
w kupnizy a na bohatej haſy 4

Margarinu!
najlepſche narunanje ſa butru punt po 60 a 70 np., poruča pſchezo čerſtwu
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haſy 16.

Do Rakez!
Czechez klamarnja w Rakezach poruča
najlepſchi ſamoſuſcheny połcz punt po 75 np.,
dobru kołbaſu punt po 65 np.,
dobry łój punt po 52 np.

Tunjo! Tunjo!
Khofejowe ſerviſy
ſa 6 woſobow po 3 mk.,
khofejowe ſchalki ſporzlina, rjane piſane po 14 hač 20 np.
hač do nanajwoſebniſchich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane piſane po 50 np.
a wjele druhich wězow k ſelenemu a ſlěbornemu kwaſej poruča po najtuniſchich płačiſnach

Max Mütze
na bohatej haſy.

Čžijownja pſchedawarnja Heinricha Mohra
jeſdne ſchkórnje
ſ dobreje čelazeje kože, lohke kaž pjerjo,
hontwarſke ſchkórnje
ſ dobreje howjaſeje kože ſ dwójnej póduſchu, woſebneje faſony,
rybakſke ſchkórnje,
zyle wodu njepſchepuſchčate ſ gumija džělane,
ſmorſkate ſchkórnje
kóždeje wulkoſče na wubjerk płačiſny hódne poruča.

Wobhladajče ſebi moje wukładne wokna.

Wobuczowa pschedawarnja
Heinricha Mohra
w Budyschinje
pschi zitnych wikach na rózku ßukelnskeje haßy
telefon 384 **telefon 384**
porucza ßwój **wulki skład**
pjelsczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a stupnjow, hońtwarskich, jězdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow, stupnjow za bal a towarstwo, gumijowe czrije a gumijowe schkórnje,
czrije a schkórnje s drjewjanej póduschu,
filzowe stupnje a tosle,
hońtwarske, jězdne a promenadowe gamasche
je ßukna, trikota, pißane a s czorneje koże za hólzy, žony a a muzskich.
Nowosczi! Reformske gamasche,
teho runja **wschě pomyßlne druziny stupnjow a schkórnjow za žónske, muzskich, a dźěczi po snatych tunich płaczisnach.**
Stajna wustajeńza wschěch nowosczow w 5 wukładnych woknach.
Wobhladajcze ßebi je.

Seelenfreund & Co.
pschi lawskich hrjebjach 12
s napschecza měschcz. theatra.

Piwowe serwißy
s drjewjanym denczkom
po 250 np.,
khofejowe serwißy
9dźělate, kraßnje pomolowane
snaty najwjetschi wubjerk
po 275 np.,
blidowe serwißy
s woprawneho porzlina za 6 woßobow, kraßne mustry,
po 18 mk. 19,50, 20,50, 21,50.,
kuchińske garnitury,
wulki wubjerk,
woßebje tunje,
khofejowe mlyny,
blachowe lakowane po 97 np., 1,10 1,25 1,35 np.,
rjane s drjewa
po 2,20 2,40, 2,60, 2,80, 3,00, 3,75, 4,00 np.
likeurowe serwißy,
woßebnje pomolowana,
po 1,85 np.,
myjne serwißy,
holrski wubjerk
po 1,95, 2,15, 2,25, 2,85, 3,00, 3,75, 4,00 np.,
punschowe bowle,
kraßne nowosczе,
jara płaczisny hódno,
kißałowe a wolijowe menaje, žonopowe menaje,
s drjewjanymi, britanijowymi a saniklowym stejakom
wurjadnje tunjo.

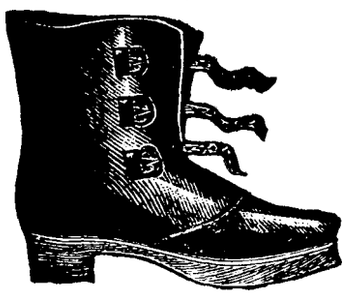
Kłobuki, zymske měcy, khornarje, pschedkoschliczki, krawatty
po tunich płaczisnach porucza
E. Spenke
na kamjeńtnej haßy.

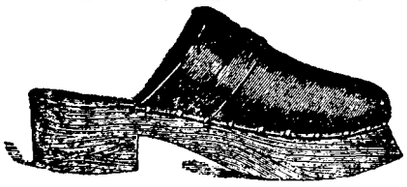
Kosaze koże,
honjaje, czelaze, wowcze, tkhorjaez, konjaze, kaniklaze a sajecze koże, kaž też wschě druhe koże po najwyschschich płaczisnach kupuje
Heinrich Lange
pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi zitnych wikach 11
s napschecza sloteje hwězdy.

w Budyschinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki skład hotowych
czrijow a schkórnjow
dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.
Pschedawanischczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, s napschecza stareje pósty.

Schtóz chze ßebi
drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje
tunjo nakupicz, njech ßo direktnje do
drjewjanzarnje
Oty Hebera
na ßerbskej haßy 9 wobroczi.

Schtóz sa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidostanje. **Drjewjanzy a drjewjane czrije ßo póduschuja.**
Ssobotu a wicžne dny psched bohatymi wrotami.

Wisitne khartki
rjane kaž lithografowane,
czischczi spěschnje
Ssmolerjez knihiczischczerna.

Sobotu 26. novembra

wotewrjenje wulkeje

hodowneje wuſtajenzy

klankow (pópow) a hrajkow.

Płaczišny mojeho ſkłada ſu, kaž je ſnate, njedoſczehnjene tunje. Prěnjej dny wotewrjenja wuſtajeńzy hrajkow, potajkim ſobotu a njedźelu kóžde dźěczo jenu klanku (pópku) darmo doſtanje.

S. Beer, prjedy **Messow & Waldschmidt,**

na ſnutskownej lawſkej haſy 6.

Rapidne jěſdne kola

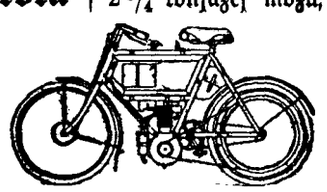

Jenoż fabrikſke płaczišny!

model 1904 ſu najwutrajniſche, najwěſczišche, najkhmańſche a najbóle płaczišny hódne kola pſchitomneho czaſa.

Sprawne rukowanje!

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ſamodźěłazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždźanſkej dróſy 10.

Wienſka czrijowa pſchedawarńja.

C. Helma

w Budyſchinje **na kamjeńtnej haſy 17**

poruczа wulki ſkład wſchěch družinow

czrijow a ſchkórnjow

ſ czopłym podſchiwkom, koſmami atd.

Oſchatzſke filzowe ſtupnje a ſchkornjnje, němſke, ruſke a ſchwedſke gumijowe czrije a ſchlipry, **gumijowe czrije ſo wuporjedźeja, wobucze ſo pod měrje dźěła. Tunje płaczišny — najlěpſcha twora.**

---

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

ſnateje dobroſcze

po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi poruczа

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pſchiſpomnjenje: W czwizach palenz, wot 10 litrow ſo ſapoczejo, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Franz Marschner

czaſznikat w Budyſchinje

na bohatej haſy 9

ſwój ſkład **czaſznikow** a **czaſznikowych rjeczaſow** k dobroczišwenu wobkedźbowanju poruczа.

Hódna twora. **Pišomne rukowanje.** **Tunje płaczišny.**

Porjedźenje dobre a tunje.

Pſchiſpomnjenje: Rěczu ſerbſki.

Młóczenje ſ parnej maſchinu

na mſdu czini **Bóſchiczanſki knježi dwór.**

Najwjetscha tajka pschedawarnja w Budyschinje.

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje

Sałożena 1891.

4 na ßerbskej haßy 4 — 4 na ßerbskej haßy 4

porucza k pschedstejazemu hodownemu ßwjedzenjej ſ wjele nowoſczemi wuhotowanu ſkladownju:

listnu papjeru a khartowe kaſſetty,
fotografiſjowe albumy,
albumy ſa póſtiske kharty,
albumy ſa liſtne ſnamki,
pěßnjowe a ſapißne albumy,
kuchinſke a dnjowe knihi,
porte-treſory,
ſportiſke móſchniczki,
móſchniczkowe portemoneje,
zigarowe etwije,
liſtownje,
dokumentowe toſche,
pißanſke mapy,
pißanſke podłožki,
ruczne puczowanſke toſche,
ruczne toſche ſ kožanym wuſchkom,
ruczne toſche ſ rjeczaſom,
ſchulſke tornißtry, holcze mapy,
knihowe noſchaki,

ſchwadliſku potrjebu ſ plyſcha a koże,
debjenkowe kaſchczíki,
kaſchczíki ſ plyſcha a koże
ſa rukajzy, krawatty, manſchetty
a khornarje,
muſikalijowe mapy,
balſke a dźiwadłowe wjechliczki,
wumělſzy late wězy,
kwětkowe bowy a hornzy
ſ majoliki,
italſke majoliki,
japanſke twory,
wudebjenſke wjechle,
domjaze zohnowanje,
deſki ſe ſchpruchom
ſ wupalenym molowanjom,
fotografiſjowe ſtejaki,

zynowych wojakow jako:
ſakitanſkich wojakow, Hererow, Ruſkich,
Japanſkich atd.
naſtajenſke wězy w drjewjanych kaſchczíkach,
klankaze (pópjaze) wězy,
klanki, wobleczene a njewobleczene,
klankaze meble,
klankaze woſy,
drjewjane konje a kožane konje
k jěſdzenju a kolebanju,
wowzy, kruwy, wóßły, koſy,
pßy, kanikle,
towarſtwowe a ſaběranſke hrajki,
naczahanſke wězy ſ blacha,
jěſdne figury ſ blacha,
hudźbne inſtrumenty ſa dźěczi,
latarnje magika,

kinematografy,
żeleſnizy ſ gratom a ſchěnami,
żeleſnizy ſ parnym cźěrjenjom,
parne maſchiny,
maſchiny ſ horzym powětrom
ßo cźěrjaze,
wojerſke wuhotowanja,
proſzenijowe a kaſprowe dźiwadła,
khlamarnje,
konjemzy,
twjerdźiſny,
klankaze ſtwy,
knchinje,
kaſchczíki ſ gratom a
liſczowej piłu,
drjewo ſa liſczown piłu,
potrjebu ſa liſczown piłu.

Wurěſane a draſchlowane drjewjane twory na wulki wubjerk.

Domjazu a kuchińſku nadobu, ſchkleńczane, porzlinowe a kamjeninowe twory.

deſkowe, rjeblowane a cźežite woſy, ßanje,

Naetherowe reformſke dźěczaze wobroczne ſtólczki, dźěczaze blidka, ſtólczki, triumfowe ſtólzy,

jenotliwy turnowanſki grat, kaž tež doſpolne turnowanſke apparaty — pychu na božodźěſczowy ſchtom.

Moja lětuscha

hodowna wustajenza

je žo sapoczała a pschinješe

zyle wurjadne poskiczenki a skladnostne kupje.

Czinju woženbje na wulku dźěłdu

modnych drastnych tkaninow

sa lěczo a symu

woženbje **dobre družiny, lětusche wězy** kedźbliwe, kotrež žym s najpschihodnischim kupjenjom dostał. Duž je mi mózno, je po scźěhowazych

njeżměrnje tunich placźisnach

poskiczicź.

Serija I	**Neiges**	meter nětkole po mk.	—.40,	wobleczenje 6 metr. mk.	2.40.
= II	**fantasijowu tkaninu** . . .	meter nětkole po mk.	—.60,	wobleczenje 6 metr. mk.	3.60.
= III	**noppy a zibeliny**	meter nětkole po mk.	—.75,	wobleczenje 6 metr. mk.	4.50.
= IV	**czistowolmjany cheviot a melanje** =	nětkole po mk.	—.80,	wobleczenje 6 metr. mk.	4.80.
= V	**noppy, lama a zibeliny** .	meter nětkole po mk.	—.90,	wobleczenje 6 metr. mk.	5.40.
= VI	**czistowolmjany cheviot, krêp**	meter nětkole po mk.	1.—,	wobleczenje 6 metr. mk.	6.—.
= VII	**czistowolmjany noppy**	meter nětkole po mk.	1.10,	wobleczenje 6 metr. mk.	6.60.
= VIII	**czistowolmjany cheviot a fantasijowe tkaninow**	meter nětkole po mk.	1.20,	wobleczenje 6 metr. mk.	7.20.
= IX	**zibeliny a matlassy** . . .	meter nětkole po mk.	1.30,	wobleczenje 6 metr. mk.	7.80.
= X	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.40,	wobleczenje 6 metr. mk.	8.40.
= XI	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.50,	wobleczenje 6 metr. mk.	9.—.
= XII	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.60,	wobleczenje 6 metr. mk.	9.60.
= XIII	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.80,	wobleczenje 6 metr. mk.	10.80.
= XIV	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	2.—,	wobleczenje 6 metr. mk.	12.—.
= VX	**1 dźělbu zidźanych tkaninow,**	meter po mk.	1.—, 1.50, 1.80, 2.—,		prjedy dwójzy tak drohe.

Zbytki a wobleczenje krótkeje měry.

Dale na dźělbu

žonjazeje drasty

wschelake družiny kedźbliwe czinju, kotruž, so bych ju wotbył, wjele niže kupjenja wotedawam.

Najpschihódnischa skladnosczź k hodownemu kupowanju.

Jan Jurij Pahn.

K hodownemu ßwjedźenjej.

Sa małych:

Khapy a mézy hižo po 25 np.,
schtrympy, wołmjane, po 10 np.,
rukajzy, cźopłe, po 20 np.,
spódnju drastu, schtrykowanu a normalnu,
rukawate lazy a płótniki po 90 np.,
swjerschne jeczki po 90 np.

Sa wulkich:

Hospodarske schórzuchi hižo po 50 np.,
schórzuschki po 10 np.,
njedźelske schórzuchi po 1 mk. 65 np.,
pjelsczowe boy po 1 mk. 20 np.,
khornarjowe lutowanki a schlipsy, jara tunjo,
mużazych schatow wulki wubjerk.

Sa macźerje:

spódnje ßukuje po 90 np.,
koschle a kholowy po 100 np.,
nahlowjaze schawle a rubischcźa hižo po 50 np.,
blidowe ruby a łożowe płachty po 65 np.,
sosowe pschikrywy (deki) po 60 np.

Sa mużskich:

rukawate lazy hižo po 150 np.,
barchentowe a normalne koschle hižo po 90 np.,
spódnje kholowy po 100 np.,
židźane rubischka wokoło schije po 60np.,
Krimske rukajzy ſ kožu po 90 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Po časowym hibanju

a po husto ßkyschanym žadanju naschich cześćenych wotebjerarjow ßo složujo, ßmy ßo rossßudźili, naschim cześćenym wotebjerarjam hacź do

pjeć

prozentow rabatta

pschiswolicź.

(Zokor a khofej niże 90 np. punt staj wuwataj.)

Płaczisny a snate dobre druźiny kaž hacź dotal.

Na kupjenje po 20 np. ßo lutowanske snamki wudawaja.

Swojich česćenych wotebjerarjow prosymy, zo bychu tule poskićenku stajnje wužili.

Čzaj (tej) najnowšcheho schczipanja je doschoł.

Khěžorowa khofejowa pschedawaŕnja

najwjetscha khofejowa paleŕnja w Europje.

Pschedawanska filiala w Budyschinje:

na bohatej hasy 5.

Sswój wulki sklad

czrijow a schkórnjow

wschěch wulkosezow, ſ ruku dźełanych, płaczisny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 49. Sobotu 3. decembra 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

Pšched Port Arturom.

Japanszy ſ nowa w nozy a wodnjo wobtwjerdźenja koło wokoło nadběhuja. S najßylniſchimi nadběhami ßo woni na 203 metrowu hórku dawachu. Kaž ſ Tokija wudawaju, ßu woni tule hórku 1. novembra dobyli. Napſchecźo temu pak powjeſće ſ ruſkeho žórła praja, ſo ßu Japanſzy pſchi nadběhach wjele tyßaz wojakow ſhubili, ſo pak hiſchće njeje žane hłowne wobtwjerdźenje w jich ruzy. S Port Artura ßameho hiſchće njeje žaneje rosprawy dóſchło. Ssamo, hdy by wěrno było, ſo ßu ßo Japanſzy 203 metroweje hórki ſmozowali, bychu ßo dyrbjeli hiſchće pſches tſi koła wobtwjerdźenjow pſchedobyć, prjedy hač móhli Port Artur wobßadźić. Snutſkowne wobtwjerdźenja ßu mjes ßobu ſ podſemſkimi khodami ſjednoćene a tak pſchiprawjene, ſo ßo ſdadźa njedobytne być. Jedyn koſakſki offizěr, kotryž je ſ Port Artura jako poßoł do Mukdena pſchiſchoł, praji, ſo ßu Ruſzy w Port Arturje dobreje myßle a pſcheßwědčeni, ſo Japanſzy twjerdźiſnu njedobudu.

Metrowa hórka, kotruž ßu Japanſzy pjecża dobyli, je jena ſe ſwonkownych wobtwjerdźenjow na dołhowjećžornej ſtronje Port Artura. Japanſzy budźa ßo na njej ſ cźežka ſdźeržeć móz, jeli ſo je wěrno, ſo ßu ju wobßadźili. Snutſkowne wobtwjerdźenja wokoło Port Artura ßu wyſchſche dyžli metrowa hora a ju teho dla ſe ßwojim wohnjom wobkńjeźeja. Japanſzy ßu ßo pjecża ſarocźili, ſo ſa 20 dnjow Port Artur dobudu. To ßu woni hižo woſpjet cźinili a pſchi mjeninach ßwojeho mikada (thežora) dyrbjeſche Port Artur ſa kóždu płacźiſnu padnyć. Tyßazy japanſkich wojakow ßo tehdy do ßmjercźe honjachu, tola Port Artur njemóžachu pſchewinyć.

Dopiß generała Steßela wo Port Arturje.

General Steßel je ßwojemu ßynej do Peterburga 14. novembra liſt póßłał, w kotrymž praji, ſo je w Port Arturje nětdźe 35,000 duſchow, mjes nimi 23,000 wojakow, mjes kotrymiž je nětdźe 5000 ranjenych a khorych. Munizije drje njeje pſche wjele — tola wona doßaha. Damy njepſchecźelej tak bliſko kaž móžno k twjerdźiſnje pſchińć, ſo by wuſpěch naſchich tſělbow cźim wjetſchi był, a ſo by ßo ſ muniziju njebrojiło.

Sběrka ſa khrobłych ſakitarjow Port Artura.

Peterburgſke měſchcźanſke ſaſtupjerſtwo je wobſamkło, ſakitarjam Port Artura a jich ßwójbnym 100,000 rublow wuſtajić a knjeźerſtwo wo dowolnoſć proßyć, ſo ßměle ßo po zyłej Ruſkej pjenjeſy ſa Port Arturſkich sběracź.

Smužitoſć a khroblоſć, ſ kotrejž ßo Port Arturſzy rjekojo pſched japanſkimi cźrjódami wobaraju, po zyłym ßwěcźe dźiwanje ſbudźuje. Woßebje w Franzowſkej wojowanje wo Port Artur ſ najwjetſchim ſajimanjom wobkedźbuja. Se ßmjercźſazpiwatej lawowſkej khroblоſcźu Port Arturſkich ßu ßo Franzowſojo tak ſahorili, ſo ßu ßo roſßudźili, generalej Steßelej ſłoty mjecź, jeho pſchi nim pſchebywazej mandźelſkej pak dejmantowu pychu daricź.

Japanſke wójſko w Mandźurſkej.

Dopißowař Njemirowicź Dancźenko „Ruſkemu Sſłowu“ ſ Charbina telegrafuje: Po rosprawach ruſkich wobhonjerjow njeje japanſke wójſko wjazy tak dobre, kajkež je prjedy było. General Kuroki ma tſi gardowe diwiſije a 5 reſerwnych diwiſijow, general Nodzu 5 diwiſijow 9. a 10. armeekorpſa, 11 reſerwnych diwiſijow a 2 brigadźe kawallerije. Reſerwiſtow je na wojownischcźu 45%, krajnych wobornikow 25%. Japanſke wójſko ſ wjetſcheho dźěła ſ reſerwiſtow a krajnych wobornikow wobſteji, dokelž je wone w bitwje pola Liaojana njeßmérnje wjele ludźi ſhubiło. 21. regiment ßam je 1000 muži na bitwiſchcźu woſtajił. S tym ßu ßo dźěle wójſka po liczbje ſeßkabike. Kompagnije, kotrež mějachu 230 mužow, maja nětko jenož 150 mužow, mnohe hiſchće mjenje. W lěcźu je khoroſcź beriberi (ſaſpanſka khoroſcź) Kurokiowe wójſko ßłabika, a driſtawa Nodzuowe wójſko. Hdyž mjerſnycź pocźa, ßo tejle khoroſcźi minyſchtej. Wójſkowy duch njeje wjazy tajki, kaž pſchi ſpocźatku wójny. Wójſko je ſamjerſane, ſo wójna wjele dłeje traje, hač je knjeźerſtwo wudawało. Njedowěra k generalam roſcźe. Jim porokuja, ſo ßu prjedawſche dobycźa njewjedźeli wuwužicź a ſo ßu nětko ßobudowěrjenje ſhubili. Wójſko pocźina ßebi kónz wójny pſchecź. Japanſzy jecźi praja: Knjeźerſtwo njewidźi naſche hubjenſtwo, doma njeje hižo žaneho ſahorjenja ſa wójnu.

Wo ruſkim wójſku ßo praji: Ruſka artillerija je lěpſcha; hdźež ßo ſaměri, tam trjechi, ruſki wojak je khrobły a wutrajny; po ſmužitoſcźi ſa japanſkim njeſteji. Japanſzy wojazy ßo na krutoſcź ßwojich offizěrow wobcźežuja. Saſtarani ßu derje, cźopłych wodźěwow pak hiſchće wſchitzy nimaju. Wotdźělenja, kotrež w ſemljankach (wobydlenjach w ſemi) leża, ſymu mrěja. Ruſkich kulow ßo boja, kotrež ßu hórſche, dyžli japanſke. Wo Chineſach nimaju dobreho měnjenja, dokelž Chineſa temu ßłuži, kotryž najlěpje płacźi. Korejſzy ßu lěpſchi, tola Japanſkim njerad ßłuża, woßebje w poßlednim cźaßu. Nětcźiſchi ſajecźi Japanſzy ßu hinaſchi, dyžli w ſpocźatku. Se ſpocźatka kaž row mjelcźachu, nětkole ßu powjedazy, woni rad na praſchenja wotmołwjeja, haj ßamo wjazy powjedaju, hač ßo jich praſcheja. Nětotſi derje ruſki rěcźa.

Dopißowař „Ruſkeho Sſłowa“, knjes Klimko, je ruſku frontu wobjěł a wo ßwojim wobkedźbowanju ſcźěhowaze telegrafuje:

Ruſke wójſka ßu dobreje myßle, a jich ſtrowje je wubjerne. Tak bórſy hač mjerſnjeſche, ßo khoroſcźe nahle ſhubichu. Rußam je kruty ſmjerſt ſ bratrom. Sto krócź lubſcha je jim mandźurſka ſyma, dyžli mandźurſke lěcźo. Wojazy wjedźa, kak ma cźłowjek w ſymje žiwy być. Woni ßu ßebi „ſemljanki“ wuhrjebali, a druſy ſaßo ßu ßo w barakach a w chineſkich domach ſaßydlili. Raúſche wójſko ma doſcź drjewa, pſchetož wone w lěßatych horach leži. K ßrjedźnemu wójſku, w runinje leżazemu, hdźež njeje lěßow, dyrbi ßo drjewo pſchiwoſycź. Cźopła jědź, cźaj a khlěb ßo ruſkim wojakam podawaju hač do prědnich ſtejiſchcźow, hdźež hižo kulki lětaju.

Na ruſkej ſtronje ßu w njepſchestawazym hibanju dobrowólnizy. Woni njepſchecźelej wodnjo a w nozy pokoja njedawaju, jeho nadpaduja a jemu tſěchu nad hłowu ſapaleja. Druhdy ßo pak też jich kuſk njeporadźi. Tak běſche, hdyž chžychu Japanſkich, wo wßy njedaloko Putilowſkeje hórki leżazych, wukuricź. W nozy ßo ſbožownje hač k wjeſzy pſchikradnychu. Na dobo jenu khěžu ſapalichu, Japanſzy wuſkocźichu a woheń jim Ruſkich wobßwětleſche, kotſiž běchu pſchiſchli, jich porubacź. Skoku ßwoje tſělby ſhrabnychu a pocźachu do Ruſkich tſělecź, kotſiž hladachu, ſo bychu wot nich po móžnoſcźi bjes ſchkody wupjerchli, ſchtož ßo jim też poradźi. Sajecźi

Japanšzy, kotrychž rušzy dobrowólnizy jako dobyczerske šnamjo šobu wodža, šu derje na šymu šwoblekani. Njedźiwajzy teho pak šo na šymu wobczežuja.

Japanšzy šu njewušprózniwi we šwojich wunamakanjach. Na prědnich stražach k stražowanskej šlužbje pšy wužiwaju, kotrež maju sa dołhe powjaśy pschiwjasane. Tola ruśzy dobrowólnizy šu tychle kedźliwych stražnikow njeschkódnych sčinili — s połczom. Poš šo da pschiwabicź, ruski dobrowólnik powjas pscherěšnje a pša šobu wosmje.

Wotražeńe postupanja Japanskich w Mandźurskej a jich zofanje.

Sańdźeny tydźeń šu Japanšzy w Mandźurskej wschudże njewušpěchi měli. Po zykej wojowanskej cžarje šu woni postupacź spytali, tola nihdże šo jim njeje schlachcźiło. We wschěch stronach jich Rušojo wotrasychu. Póndźelu Japanšzy spytachu, lěwe (raúsche) ruske kschidło, pod generalom Rennenkampfom stejaze, wobeńcź, Rušojo pak jich sbichu. Dźeń prjedy bě šo Japanskim runje tak pola Cžinczencena seschło. Tu woni 300 morwych na bitwischcźu wostajiwschi zofachu. Sajecźi Japanšzy běchu pod uniformu spódnje jaki wobleczeni. Jich mantle, s wjelbłudowych koßmow dźěłane, mějachu pjelscźowe khornarje. Tón šamy dźeń ruśzy dobrowólnizy Japanskich se wšy Namgantši, s napschecźa Putilowskeje hórki leżazeje, wuhnachu a tam wschě twarjenja s dynamitom rostjělachu, kotrež běchu Japanšzy husto jako stejischcźo šwojeje artillerije wužiwali. Po najnowšchej powjescźi generala Kuropatkina dźěl japanskeho wójska wot Cžinczenzena k połdnju zofa. Po powjedanju wobydlerstwa šu Japanšzy poraženeje myšle. Woni wjele ranjenych wotnoschuja. 29. novembra je ruske wójsko 10 kilometrow wot šwojeho stejischcźa do prědka schło. Japanšzy šu šo krucźe wobarawschi šwoje derje natwarjene naßypy wopuschcźili a je Rußam pschewostajili.

Japanšzy šu 30. novembra a 1. dezembra dale k krótkemu ranju zofali. Po telegramje generala Ssacharowa wot 30. novembra šu Rušojo japanske šadnje wotdźělenje s hórskich pschekhodow 10 kilometrow wot Rechincźena wucźischcźeli. Na to šu šo Japanšzy w hórskim pschekhodże 10 kilometrow k połdnju postajili a šo tam wobtwjerdźili. 1. dezembra rano šo tam Ruśzy do Japanskich dachu, kotsiž po krótkim tola saßaklym pschecźiwjenju mydło wjesechu.

Rosprawa generala Kuropatkina wot 1. dezembra teho runja sposnacź dawa, so Japanšzy zofaja. Wona praji: Naschi wojazy dale zofazeho njepschecźela scźěhowachu a 29. novembra sadnje japanske wotdźělenje s pschekhoda wuhnachu, kotryž 10 wjerstow s połdnja Cžinhecźenja leži. Nasche schkodowanja šu šnadne. Cźěła, wot Japanskich sawostajene, 36. reservnemu regimentej a 9. reservnej brigadże pschißluscheja.

Japanšzy w Mandźurskej.

Japanšzy šu w Mandźurskej, tak daloko hacź šu ju wobßadźili, šwoje sarjadnistwo sawjedli. Wot wobydlerstwa dawki bjeru. Sabije-li Chinesa šwinjo abo wowzu, dyrbi jim dollar saplacźicź, sa wola dwaj dollaraj. Płacźisny wschěch potrěbnych wězow woni postajeja. W Inkou niz jenoż chineszy, ale też jendźelszy pschekupzy wobžarowacź počźinaju, so šu Rušojo wotcźahnyli.

Hódnosćź japanskich wójnskich pjenježnych papjerow je wot 100 na 70 spadła. Hdy by šo jich kurš s bajonnetami njepodpjerał, by šnadź na null padnył. Chineszy wikowarjo šo Japanskich sdaluja, dokelž njemóža wot nich dobrych pjenjes dostacź. To je s pschicźinu, so šo w japanskim wójsku njedostatk najnusnischich wězow pokasuje.

W Liaojanje šu Japanšzy brónjerńje pschiprawili, w kotrychž wobschkodźene kanony wuporjedźeja.

Dokelž jim wojazy na stražach smjersnu, woni pšy stražnu šlužbu wucža.

W Liaojanje šu 25. oktobra nětkotrych chineskich pschekupzow wotprawili, dokelž šu pola nich ruske ruble namakali. Ale japanske papjerjane pjenjesy šu Chinesam nětkole tak mało hódne, so šo njemóža šamo s najkrucźischim khostanjom nanucźicź, so bychu je radscho brali, dyžli ruske pjenjesy.

Do Mandźurskeje wschědnje japanske wójskowe wotdźělenja s kupy Formosy pschikhadźeja. W Inkou šo sa wójsko cźopka drasta pschiwožuje. Sa mandźurske wójsko šu wulku liczbu šanjow skasali.

Wotmyßlenje Japanskeje.

Wo wotmyßlenjach Japanskeje jich nowiny „Taigo“ šwět roswucźeja. W nich šo mjes druhim praji:

„Politika Ruskeje je s dawnych cžaßow w tym wobstała, Rusku k ranju a połodnju rosschěrjecź, so by šebi pucź k wulkim morjam dobyła. Dokelž je jej w ranju a połodnju China njepschewinjomne sawjery stajiła, šo wona najskerje na Afghansku wali. Potom w Indiskej do Jendźelcźanow sraży, kotsiž dyrbja teho dla šwoje indiske mjesy sakitacź. Němska je šo w rańschej Asiskej wótry a wuspěschny konkurrent Jendźelskeje na wikach sčźinika; tola s Japanskimi njemóže šo w tutym nastupanju měricź. Japanšzy šu runje tak wobdarjeni, kaž Němzy a sa nimi po sdźěłanosczi njesteja; woni maja pšed nimi njeßmérnu lěpschinu, so China pšed jich durjemi leži a so woni jara tunjo dźěłaju. Po naschim dobycźu nad Rußami šo tutón rosdźěl hischcźe powjetschi. Wscho šo sjednocźi, so byschtej šo móz a bohatstwo Japanskeje pschisporjakej, a Němska budże šo jenoż se schpatnej rólu w Chinje spokojicź dyrbjecź.“

Tole wusnacźe dyrbjako Němzam wocźi wocźinicź, kotsiž, kaž se šleposcźu bicźi, njemóža docźakacź, so bychu Japanšzy dobyli.

Dalscha ruska mobilisazija.

Blížschi cžaš šo mobilisazija wójska Peterburgskeho wojerskeho wokrješa pschikasa, kotryž je runje kaž Moskowski s mobilisaziju njedótknjeny wostał. W Peterburgskim wojerskim wokrjeßu mobilisaziji 200,000 muži podleża — wójsko małeho stata. Tale liczba šo na dobo njewosmje, ale po dźělbach. S mobilisazije šo kaž hewak wusamknu: nanojo kotsiž, maju wjazy dyžli 3 dźěcźi, policistojo měschczanšzy stražnizy, listynoscherjo a kondukteurojo na želesnizach.

Automobile w šlužbje ruskeho wójska.

Nowinam „Echo de Paris“ šo s Mukdena pische: General Kuropatkin ma w šwojim wójsku 20 automobilow, tak so móže po froncże ruskeho wójska, na 25 mil dalokej, rucże pschejěcź. Sslawny automobilist Revoired je šo runje s Mukdena wrócźił, hdyž je tši njedźele w Kuropatkinowym błownym stanje pschebywał. Tón powjeda, so je jemu Kuropatkin prajił, so by rad dalschich 20 automobilow wsał, s kotrymiž mohła šo w pschipadże potrjeby munizija do rjadow wojakow wosyczź. Dale Revoired powjeda, so wobej wójšzy, ruske a japanske, sa trojakimi wyšokimi naßypami stejitej. Na woběmaj stronomaj wulki dźěl wojakow w semljankach bydli, kotrež wubjernje derje pschestrjelnjene; pschetož 30,000 šo w nich lěkuje.

Jendźelska neutralnosćź.

Nowiny „Wladiwostok“ dopiš s New-Yorka wosjewjeja, so šu Japanskim w mórskej bitwje 10. augusta tši łódże „wěsteho neutralneho stata“ pomhale. Wone šu Japanskim panzerowane łódże „Schikischimu“, „Jaschimu“ a „Fudźi“ šarunale, kotrež běchu šo prjedy s ruskimi torpedami sniczike. Tón šamy dopiš na to kedźliwosćź wobrocźa, so je jendźelske knježerstwo temu šamemu admiralej poručźiło, wjesbu ruskeho łódźstwa w šrjedźoseńskim morju wobkedźbowacź, kotryž je w cžaßu amerikansko-schpaniskeje wójny Chinu a Japansku k wójnje pschecźiwo Ruskej schcźuwał. Dale Parižski dopišowar jendźelskich nowin „Daily News“ wobkrucźa, so je Jendźelska Japanskej schěsć torpedowych cžołmow pschedała, kotrež šu hižo wot Jendźelskeje wotjěle. Jedyn s nich je hižo k japanskemu brjohej dojěł, druhe šu hischcźe na europiskich morjach. Offižer, kotryž je prěni torpedowy cžołm do Japanskeje pschiwjesł, je 200,000 frankow myta dostał.

Rußowska wot połodnischich amerikanskich statow łódże kupiła.

Peterburgski dopišowar jendźelskich nowin „Daily Telegraph“ pische: Njedźiwajzy wscheho saprěwanja je wěste, so stej republizy połodnischeje Ameriki ruskemu knježerstwu wjele s najspěschnischich a najlěpschich kschižakow pschedali. Kup je wobsamknjena. Chilieske a argentinske łódże maja šo s łódźstwom ruskeho admirala Rožestwjenskeho w Magelhänowej mórskej wusczinje sjednocźicź.

Swětne podawki.

Wurjadny ſakſki krajny ſejm

je ſo 29. novembra ſhromadźił. Wón je ſo powołał, ſo by po kralowej ſmjerći, kaž ſebi to poſtajenja ſakſkeje wuſtawy žadaju, zivilnu liſtu noweho krala pſchiſwolił. Pſched poltſeća létom je ſo kralowa zivilna liſta na 3 550 000 hriwnow powyſchika. Hacź runje ſu ſo mjes tym wudawki ſa dwórſlich ſaſtojnikow a ſa dźiwadło powjetſchiłe, chże ſo kral Bjedrich Auguſt ſ zivilnej liſtu, kotruž je njebo kral Jurij doſtawał, ſpokojicź. Někotryžkuli ſebi myſli, ſo dyrbja dawkidawarjo zivilnu liſtu ſe ſwojimi dawkami nawdawacź. Tajke mylne měnjenje je mjes ludom rosſchěrjene, dokelž lud wěz njeſnaje. Zivilna liſta a apanaže ſa ſobuſtawy kralowſkeje ſwójby ſo njebjeru ſe ſtatnych dokhodow, ale ſ wunoſchkow kralowſkich kubłow, lěſow atd., kotreż je kralowſka ſwójba 1831 do ſtatneho ſarjadniſtwa dała. Tehdy kralowſke kubła ſa léto něhdźe 2 milijonaj hriwnow wunjeſechu. Mjes tym pak ſu wunoſchki ſ nich ſtajnje pſchibywałe a ſu w lěcźe 1903 wjazy dyžli 10 milijonow hriwnow wucźiniłe.

Dokelž apanaža ſa krónprynza hacź na dalſche wotpadnje, budźa pſchichodnje kralowa zivilna liſta a apanaže hromadźe 3 707,000 hriwnow wucźinjecź, po tajkim něhdźe 6 milijonow mjenje, hacź kralowſke kubła wotcźiſkuja. Tele 6 milijonow hriwnow ſo na ſtatne wudawki nałožuja. Dawkidawarjo bychu je dyrbjeli ſ dawkami nawdacź, hdy by kralowſka ſwójba ſwoje kubła ſama ſarjadowała.

Kral Bjedrich Auguſt je wurjadny ſejm ſe ſwjatocźnej trónſkej rěcźu wotewrił. Wón w njej na wumrjecźe ſwojeho horzolubowaneho nana ſpominajo, ſo ſa wopokaſma ſwěrneho ſmyſlenja a dźěłbracźa, kotreż ſu ſo jemu ſ tejle pſchicźinu doſtałe, dźakowaſche. Wopomnjecźe njebo krala njemóže pak ſo lěpje cźeſcźicź, hacź ſo w jeho duchu dale dźěłamy a dale twarimy na ſałožku, kotruž je wón położił. A tak je ſo wón krucźe rosmyſlił, knjeźerſtwo w ſmyſłu a duchu ſwěcźnjeneho krala dale wjeſcź. Woprawna poboźnoſcź a ſcźerpniwoſcź njebo krala, jeho nadobne a njeſebicźne, ženje ſo njeſpokojaze ſacźucźe winowatoſcźe dyrbi nowemu kralej ſ pſchikładom bycź a woſtacź.

Němſki khěžorſtwowy ſejm

je ſo ſaſo ſhromadźił. Wón ſměje najprjódy wo ſawjedźenju dwělětneje wojeſkeje ſłužby a wo ſylnoſcźi němſkeho wójſka w pſchichodnych pjecźich létach jednacź. Sſo ſamo wě, ſo dyrbi ſo wójſko ſaſo wo někotre nowe regimenty powjetſchicź. Trěbne pjenjeſy k temu ſejm wěſcźe pſchiſwoli. Wone drje dyrbja ſo hakle požcźicź, tola teho dla ſapóſłanzow hłowa njeboli. Wſchak ſo w druhich europiſkich ſtatach runje tak cźini. Stajnej próſnoſcźi w khěžorſtwowych kaſach ſnadź nowe wikowanſke wucźinjenja wotpomhaju, kotreż je Němſka ſ Italſkej, Ruſkej, Belgiſkej, Schwajzarſkej a Romunſkej ſeſamkła. Po nich je źło na wukrajne žito khětro powyſchene. Duž ſo na to liczi, ſo budźa pſchichodnje žitne źła khěžorſtwowe finanzy polěpſchowacź. S Awſtriſkej njeje hacź dotal móžno było, nowe wikowanſke wucźinjenje dowujednacź. Miniſter hrabja Poſadowſki jednanja ſam we Winje wjedźe. S teho ſo hodźi ſudźicź, kak cźěźki je tónle nadawk. Sſrjedu je ſo hrabja Poſadowſki pjecźa chźył, niczo dozpiwſchi, do Barlina wrócźicź. To drje je jenož hołe hroźenje było, ſ kotrymž je ſo awſtriſke knjeźerſtwo ſatraſchicź dyrbjało; pſchetož hacź do dźeńſniſcheho dnja wón pſchezo ſaſo ſ Awſtriſkej jedna.

Pruſki krajny ſejm

je ſo k nowym wuradźenjam ſeſchoł. Najprjódy 88 milijonow dodawka pſchiſwoli, wo kotreż bě knjeźerſtwo pſchiſwolene wudawki pſchekrocźiło. Na to wo powyſchenju mſdy wucźerjow a wucźerkow pſchi wyſchſchich holcźich ſchulach, ſudnikow a ſtatnych rěcźnikow, a wo bydlenſkich pſchidawkach ſa ſaſtojnikow jednaſche.

Po ſejmowych wobſamknjenjach ma ſo w Düſſeldorfje nowy wyſchſchi ſud ſałožicź. Sakoń wo roſeſtajenju we wjeſnych gmejnach ſo na to waſchnje wudoſpołni, ſo ſo gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej pſchiradźeł, wot intereſſenta wubrany, pſchida. — Saſtaranje ſnjeſboženych wohnjowych wobornikow dyrbi ſo ſakońſzy ſrjadowacź, a wohnjowu ſchkodu ſawěſcźaze towarſtwa dyrbja ſ pſchinoſchkami ſpěchowanje wohnjoweho haſcherſtwa podpjeracź. — Namjet hrabje Douglaſa wo wobaranju pſchecźiwo wopikſtwu ſo komiſziji pſchipokaſa. — Sakoń wo wodowym ſtrachu pſchi Wódrje ſo pſchija. — Wutoru ſo wo ſakonjowym nacźiſku, kupjenje akzijow podkopkoweho towarſtwa Hibernia naſtupazym, jednaſche. Knjeźerſtwo chże wuhlowe podkopki towarſtwa Hibernia pokupicź, ſo by ſjednocźenſtwo wobſedźerjow wuhlowych podkopkow njemohło pſchewyſoke wuhlowe płacźiſny ludej wunuſowacź.

Sakonjowy nacźiſk wo ſhromadnych hońtwinych wokrjeſach

je komiſzija pruſkeho ſejma ſ 11 pſchecźiwo 10 hłoſam pſchijała. Praſchenje wo pſchenajecźu je ſo tak roſſudźiło, ſo ma ſo hońtwa ſ wjetſcha na pſcheſadźowanje pſchenajecź.

Najwažniſche poſtajenja noweho pruſkeho ſwěrinu hajazeho ſakonja ſu: Hajenſki cźaſ traje ſa ſajazy wot 16. januara hacź do 1. oktobra, ſa bažanty a lěſne kury hacź do 16. ſeptembra, ſa kacźki ſo wón 1. měrza ſapocźnje, ſa jelenje traje hajenſki cźaſ hacź do 1. auguſta, hajenſki cźaſ ſa ſorniki ſo 16. meje ſkónczi a ſo hromadźe ſa ſorny 1. januara ſapocźina. Hajenſki cźaſ ſa ſorny hacź do 1. novembra traje. Khoſtanje na ſwěrinu, w hajenſkim cźaſu tſělenu, wucźinja ſa jelenje po 150 hriwnach, ſa ſorny po 60 hr., ſa ſajazy po 10 hr. Kupjenje kradnjeneje ſwěriny ſo jako jednore pſchekhowanje khoſta, wikowanje ſ kradnjenej ſwěrinu, do cźehoż ſo tež pſchetrjebanje w hoſcźenzach liczi, ſo jako pſchemyſłowne pſchekhowanje ſ khoſtarnju a wotewſacźom konzeſije khoſta.

Dołh němſkeho khěžorſtwa

hižo do ſchtwórteje milijardy dźe. Po pſchiſwolenju noweho etata (ſeſtajenja khěžorſtwowych dokhodow a wudawkow) khěžorſtwowy dołh **3613½ milijony hriwnow** wucźini. Sajimawe je, wjedźecź, ſo khěžorſtwowy dołh w lěcźe 1877 jenož 16⅓ milijony wucźinjeſche, dźeſacź lět poſdźiſcho bě wón na 486 milijonow froſtk a je pomału na nětcźiſchu hobrſku wyſokoſcź ſaléſł. Danje po 3½ % khěžorſtwowy dołh wot léta 1905 létnje něhdźe **110 milijonow hriwnow** ſeźerje. K temu ſu hiſchcźe 3 milijony hriwnow ſa ſadanjenje porjadnych dźěłanſkich ſrědkow nuſne. W lěcźe 1906 ſo khěžorſtwowy dołh, kaž je hižo nětkole wěſte, hiſchcźe wo 140 milijonow hriwnow powjetſchi. Cźim wjetſchi pak budźe dołh, cźim wjazy budźe danje trjeba. Němſke khěžorſtwo budźe nuſowane, ludej nowe dawki napołożicź, ſo by ſo dalſche pſchibywanje hróſbnje roſcźażeho dołha ſamjeſowało. S dobom pak budźa ſebi ludowi ſaſtupjerjo na to pomyſlicź dyrbjecź, ſo pſchewulkim požadankam ſa łódźſtwo, wójſko a kolonije pſchichodnje ſarjez. Na wotplacźenje khěžorſtwoweho dołha hacź na dalſche žanych myſłow njeje, ſamo hdy bychu nowe žitne źła wotcźakujomne ſta milijonow wunjeſłe.

Němſka krótkowjecźorna afriſka kolonija

je drohi kruch kraja. Na kěcźe 1904 a 1905 dyrbi němſke khěžorſtwo wokoło **130** milijonow hriwnow ſa nju woprowacź. Dalſche pjecź milijonow hriwnow ma khěžorſtwowy ſejm němſkim ſaſydlakam pſchiſwolicź, kotrymž ſu Hererojo farmy ſpalili a ſkót rubili. Potom budźetaj ſo hiſchcźe 2 milijonaj hriwn. ſa wuporjedźenje Swakopmundſkeho móřſkeho pſchiſtawa trjebacź. Dla podcźišnjenja ſběžkarſkich Hererow a Hottentottow je ſo ſ Němſkeje **8214** wojakow wotpoſłało. S nich je jenož mjeńſcha liczba pſches njepſchecźelſku kulku padnyła, ſa to pak je cźim wjazy na tyfus wumrjeło.

Jan Welik.

(Pokracźowanje.)

Saſo kcźějachu ſchtomy, ſaſo noſchachu ſebi truty k hnězdu wonka w lěſu, ale wo Hilźinym muzu nihdźe cźerje njebě. Spſchecźeleni cherokeſcy Indianojo, kotſiž ſ indianſkeho territorija hacź do kraja Arkanſaſa a ſamo hacź do Texaſa wikowachu, pſchinjeſechu ſkónczinje nětkaku powjeſcź, ſo běchu na ſłědźazym wulěcźe ſprózni mkodźi ludźo (Pawnejojo), kotſiž běchu na ſwoje prěnje drjenje cźłowjekow wuſchli, Welika pſchipadnje pſchekwapili a, ſajawſchi jeho potom, po ſwojim waſchnju do ſmjercźe cźwilowali. To ſniczi tež wěſo poſłednje dwělowanje, jeli ſo hiſchcźe, nimo jeho žony, tež ſchtó druhi dwělowaſche. — Ale Hilźa ſo hiſchcźe pſchezo nadźijeſche.

Bližſcheho ſuſoda pak doſta mjes tym we ſamſnym zuſym, kotryž bě tehdom ſe ſwojim powjedanjom po prawom Jana nawabił, ſo tež ſam do Texaſa dźěſche. Tón muž bě tehdom wotcźahnył do Oſarkſkich horow, tam woſtał połdra léta a bě ſo nětkole k rěžy Fourche la fave wrócźił, kotrejež kraj bě ſo jemu hižo tehdom ſalubił, hdźež ſo wón, něhdźe milu dale wot Welika, na tamnym brjohu réki ſaſydli a mały ſtatok ſałoži. Najprjedy wſchak natwari ſebi tam jeno lěhwo a žiwjeſche ſo ſ hońtwu, njewobkhadźeſche ſe žanym mjes ſuſodami a bě hižo ſchtyri měſazy

w tej krajinje, prjedy hač ßo wón k Welikezom wróćži, so by ßebi jenu fro, kaž ßo w Ameriży mjenuje nastroj k kakanju deskow, požčžił; ßwoju bě ßebi pschi dźěle pschikamak.

Hilža Welikowa ßo swjeßeli, jeho wuhladawschi, pschetoż wón skerje, dyžli wschitzy druhi, móżeschе jej prajicź, kajku nadźiju mějeschе ßam na Welikowe wróćenje. Tón muž pak ßmjercź mało rěčeschе, po sdaću rady wo tym njepowjedaschе, a měnjeschе jeno, so by hischće prawje derje móżno było, so by ßo wón tola wróćžił. Wschak ßu pschikłady, so běchu běli ßamo Indianam čekli a ßo saßo domoj namakali. S tymi ßkowami woteńdźe a njepschińdźe też saßo k tej khěži, pschetoż wupožčeny grat póßka posdźischo s jenym s Welikez hólzow wróćžo, kotrajž nimo njeho pschińdźeschtaj.

Tak ßo minyschtej dwě lěće, a ßamo Hilža wsda ßo wscheje nadźije, so ßwojeho mandźelskeho hdy saßo wohlada. Zusy pak, kotryž rěkasche Mawler, bě pak sa tón čaß wjazy króć do jeje kónza pschischoł, so by hladał sa někotrymi se ßwojich ßwini, kotrež běchu ßo tam saběžałe. Jan a Jakub jemu pomhaschtaj pytacź, a wón pschenozowa też saßo ras pola Welikez, dokelž nasta wječžor, hdyž ßo wróćejo s tam s tamneje strony pschińdźe, ßurowe njewjedro a dokelž bě mała rěčka na tym popołdnju móznje pschibyła.

S teho čaßa pschikhadźeschе husćischo, pomhasche knjeni Welikowej tu a tam w jeje hospodarstwje, hdźež hólzaj ßamaj njemóżeschtaj dočinicź, honjeschе jeje wotběžany skót, kotryž bě wonka naschoł, do jordow wróćžo a natwari je sa rospadane kroßna nowe, pschetoż se ßekeru a nožom wjedźeschе nimo měry wustojnje wobkhadźecź. Też hólzow w tym roswučeschе a dari starschemu wubjerneho „pomałkeho“ hońtwjerskeho pßa, družina, kotraž ani tam w lěßu často njeje a kotruž pschinjeße ßobu s Texaßa. Hólzaj běschtaj ßo s zusym hižo dawno jara spschećelikoj.

Welik bě hižo ßo psched połpjata lětami wotßalił. Ssußodźa a też ßměrzowski ßudnik wjedźachu to też. Welik běschе morwy, to bě zyle wěste. Knjes ßudnik Houston, kotryž bě hižo ßam na Texaskich mjesach był, njebě hižo po prěnim lěće jeho wotßalenja nad tym dwělował. Duž njebudźischе tu se žaneje strony žaneho sadźěwka k nowej ženitwje knjeni Welikoweje bylo. Ale k temu njedóńdźe. Hač runje też wona wjazy na ßmjercźi ßwojeho mandźelskeho njedwělowaschе, wotwlakowaschе ßo tola hischće dlěschi čaß. Mawler bě hižo zyle na tym, ßwój hakle sałoženy statok s tamneje strony rěki pschedacź a ßo sčahnycź na tu stronu, hdźež Welikezy běchu.

Běschе to nasymu. — Mawler pomhaschе popołdnju saßo Welikowej w jeje khěži dźěłacź, wurěsowaschе wolazu kwaklu, so by na nowy tydźeń hrjady na nowu ßuscherńju wosył. Jan, nětkole srótny schtyrnaćelětny pachoł, bě hižo rano se ßwojej tšělbu sa mjedwjedźom schoł, kotrehož bě s rańschim ßwitanjom njedaloko domu pytnył; Jakub bě na „pißanju“, dokelž bě ßo psched krótkim čaßom Jankej (Američan) tu w bliskosći saßydlił, so by wschěm, kotśiž mějachu to sa trěbne, psches symu wučbu w pißanju dawał. A Hilža skónčnje bě k ßwojej najbliższej ßußodźinje, knjeni Wilsonowej, doječhała a wsa jej ßobu lěkarstwo sa jeje khore dźěčźo.

Tu pschijěcha jenotliwy jěsdnik, se starym schěrym pßom sady ßebje, pomału po hórzy dele, kotraž sa polom ßo posběhowaschе, jěchaschе pschi jeho mjesy a wobhrodźe a sasta pschi khěži bjes sawołanja. Kóń rjehotasche, hač k polu dozpěwschi, a zusy śleše s njeho, wotewsa ßedło, położi jo na płót a wobhladowaschе ßebi małe, hakle njedawno tam sastajene durčka, psches kotrež pschekroczi a dźěschе k domej. Poß, njedźiwajo na pßyčźiska, na njeho schćowkaze, běžeschе do prědka do jstwy a lehny ßo na prawu stronu wot wohnischća do kuta.

Mawler, kotryž tu runje tón dźeń pomhaschе w dźěle, bě stanył, hdyž wußłyscha pßy schćowkacź, a bě do duri sastupił, hdźež poß, na njeho njedźiwajo, nimo njeho skočži.

„Dobry dźeń, zusy!“ postrowi pschi tym hoscźa na měrne swučene waschnje: „pójće nuts a wsmiće ßebi stólz.“

„Dźakuju ßo“, rjekny zusy a sastupi do domu, po kotrymž ßo rosbladny, a hdyž tam nikoho dale njewuhlada, na durje horje pohlada, kaž by tam chzył ßwoju tšělbu położicź. Wón ju wotpołoži, ßuny ßebi stólz k wohnju a hladasche směromnje do wohnja, ßwoju prawu nohu położi na lěwe koleno.

„To je stary poß, kotrehož maće ßobu“, rjekny Mawler.

„Jara stary“, rjekny zusy na to s krótka. Wón mějeschе też ßam tón napohlad, so njeje jara młody abo tola jara wodźiwjeny, mějeschе pißane rostorhane rubjeschćžo wokoło hłowy swite, spod kotrehož dołhe čorne włoßy won wißachu, ale wón mějeschе hischće nowu hońtwjerśku koschlu na cźele, kožane kholowy, kotrež běchu na boku, kaž hońtwjerśka koschla, zankate.

Mawler kedźbnje na njeho hladasche; wobličžo bě jemu bjes maka snate, ale wón ßo tola njemóżeschе dopomnicź na to, hdźe bě jeho hižo ras widźał. Nimo teho běchu w poßlednim čaßu mnosy ludźo nimo pschischli, kotśiž do indianskeho territorija cźehnjechu, dokelž ßo powjedasche, so chze knježerstwo Sjednoćenych Statow Choktawam a Cherokeßam jim prjedy tam pschipokasany kraj saßo wotkupicź. Duž cźehnjechu tam też pijoněrojo a saßydlerjo nawjeczornych krajow, kotśiž mějachu w tym padźe sraženje s dźiwimi splahami sa niz njemóżne, ale skerje sa jara k wěrje podobne, s cźrjódami tam horje, so bychu hnydom k ruzy byli a so bychu ßebi hnydom dobre městno w pschedkupnym prawje wsacź móhli. Schto bě ludźom wo wojowanje s Cźerwjenokožakami? To běchu ßebi dawno hižo pscheli a s zyła běchu Indianam lěta dołho dobry kraj sawidźili, kotryž tam mějachu. Hdyž ßo wupokasa tuta powjedańża jako wopaczna, wróćži ßo najwjazy s nich saßo do ßwojich starych hońtwowskich krajinow, s wjetscha runje tak njewěsći ludźo, kaž tući tu, a na žiwjenje w dźiwisnje hižo tak wot małosće pschipokasani.

„Čeji statok dha to je?“ woprascha ßo zusy na poßledku po dołhim pschetorhnjenju, pschi tym s nohu storkajo jedyn wupadnjeny kruch drjewa do wuhla, tak so ßo jaßnje sapkomjeni.

„Knjeni Welikoweje?“

Mawler pschesta wurěsowacź a hladasche dźiwnje na zuseho. Khwilu njerěčeschе saßo nichtó ßkowa. Skónčnje woprascha ßo Mawler:

„S wotkel wy pschikhadźeće?“

„S Texaßa.“

Mawler poskoči se ßwojeho ßydła a pschistupi k zusemu.

„A kak wam rěkaja?“

„Jan Welik!“

Mjes tym wróćži ßo też Welikowa domoj a sastupi do domu.

„Dobry dźeń, Mawler“, wona pschi tym rjekny — „dobry dźeń, zusy!“

Zusy wobroćži ßo pomału sa njej — wona na njeho hladasche, sprostnjena a bjes rěče, wočži schěroko wotwěrajo, a khwilu stejeschе tu psched mužom, njemóżo ani swuka prajicź. Skónčnje sběže ruzy, ale pschezo hischće bjes maka bjes rěče, a sawoła se stykłnje žałosćazym hłoßom:

„Knjeże Božo, Jano, Jano — ach, hdźe dha ßy ty takle dołho był — takle dołho — takle ßurowje dołho?“

„Dobry dźeń, Hilža“, rjekny Jan, kiž bě pomału se stólza stanył a jej ruku podał — „kak dha ßo czi wjedźe?“

„Ach Jano, na tebje tola, czeho dla ßy tola takle dołho precź był!“ wospjetowaschе žona, kotraž ßo k njemu pschituli a s hłoßom hikasche — „a sa tele dołhe, dołhe lěta njejßy niczo wo ßebi ßłyschecź dał!“

(Pokračźowanje.)

Serbske přeswědčenje.

Ze přeswědčenja Serbej zelo rosće,
Kiž kryte we wutrobje jemu kěje;
Kiž w lěće dawa khłódk a w zymje hrějo
A towařš při kwasu je z nim a w posće.

Hdyž mysle spinaju, hdyž bola kosće,
Z tym zelom pót wón z čoła sebi trěje,
A z wokom k njebju k wutrobje je přeje,
Hdyž syča zmije cuzej' zasakłosće.

Dźeń wote dnja w nim budźi móc a dźiwy.
A dołhe wutraje Serb hišće lětka,
Hdyž zelo budźe domjaca kaž klětka:

Serb narodźił so sy, Serb swěrnje žiwy,
Tuž budź a serbscy wumrěć so ći słuša
A tak, zo serbska w dźěćoch też je duša.

J. Čišinski.

Ze Serbow.

S Budyschina. Jenemu s monteurow, kotśiž nětkole tudy elektriske groty k khěžam pschičźinjeja, ßo wutoru na seminarskej dróży rěbl pschećźißny. S dalokim wobłukom psches haßu sleźiwschi, monteur na s napschećza leżazy trottoir padźe. Wón je ßebi po sdaću snutśka cźełko straschnje pscherasył.

S Budyschina. Pjatk tydźenja w drogowni Otty Engerta na snutskownej lawskej haßy jedyn dźěłaćeŕ w składowni se sapalenej schwabličźku do żeleſolakoweho ßuda poßwěćźi, so by widźał, kelko laka je hischćże w nim. Pschi tym je po sdaćźu schkriczka se schwabličźki do laka padnyła a jón sapalika. Na dobo se ßuda płomjo wußapny a dźěłaćerja a pódla njeho stejazeho pschekupskeho pomoznika cźeżko wopali. Na sboże ßo poradźi, woheń poddußyćź, prjedy hacź wjetschich rosměrow nabu.

— Budyschin, kaź ßo tydźenja pißasche, jěsdny regiment do garnisony dostanje. Po dźělenju 12. armeekorpsa do dweju armeekorpsow dyrbitaj ßo nowaj jěsdnaj regimentaj sakładźićź. Jedyn s njeju do Kamjenizy, druhi do Budyschina pschińdźe. Budyski jěsdny regiment budźe 1. oktobra 1906 jenoź s 3 eskadronow wobstejećź a ßo lěto posdźischo na 5 eskadronow poßylni. Kajkeje druźiny budźa jěsdni w Budyschinje, njeje hischćże snate, praji ßo, so budźa husarojo. Kasarmy sa nowy jěsdny regiment ßo na leżownosćźach s połodnja Wettinskeje dróhi njedaloko Tšélan natwarja. Pjenjeżne ßrědki k sakoženju noweju regimentow dyrbi hakle khěżorstwowy ßejm pschiswolićź.

Sa twarske městno je město Budyschin něhdźe 10 hektarow darmo pschewostajiło, něhdźe $^1/_3$ hektara dyrbi ßo sa 15,000 hriwnow kupićź. Twar 2 twarjeni sa muźstwa s hospodarskimi stwami a se stwami sa regimentowy stab, 7 konjemzow s kowarnju, 1 tšélbarnju, 3 jěchatnje, 1 ßwójbny dom, 1 offizěrsku jědźeŕnju atd. wopschija. Twarske khósty ßu ßo s 2340000 hriwnami wobliczike. — Dla powjetschenja Budyskeje garnisony budźe ßo lazaret s pschitwarom rosschěrićź dyrbjećź.

S **Hajniz.** W tudomnej korczmje ßo tele dny „pschetšélena Japanka“ pokasowasche. Jedyn s jejnych něhduschich pscheczelow sastupny pjenjes pschijimowasche. Hdyź dyrbjesche skónczńje Japanka dale cźahnyćź, chźysche ßo pola ßwojeho pokładnika sa dnjowymi pjenjeżnymi dokhodami wobhonjećź. Tola finanzny minister njebě nihdźe namakaćź, ani w Hajnizach, ani we wokolnych wßach. Wón bě ßo s kaßu s procha měł a najskerje k połodnju sa kużiske hory cźeknył, hdźeż je pjecźa też kolebka „pschetšéleneje Japanki“ staka.

Se **Sahorja.** Po 30lětnej ßwěrnej gmejnskej służbje je knjes kubleŕ Marschner ßwoje starschiske sastojnstwo słożił. Na jeho město ßu knjesa kublerja Gruhla wuswolili.

S **Rakez.** Njedźela dyrbi dźeń wotpocźinka a Bożeho měra bycź a ßo njeßmě s herjekanjom wotßwjećźićź. Bohużel pak někotryżkuli runje njedźelu s měrneje kolije sjědźe a swróćźi. Tak ßo też wóndano dwěmaj pschedstejićerjomaj poradźiło. W zyrkwi, ßwojich lubych semrjetych wopominawschi dźěschtaj runu ßmuhu do korczmy. Tam chźyschtaj drje srudne myßle saßo wotbycź a ßebi teho dla schćźipak porjedźićź daschtaj. W nim też wonaj troscht w srudobje namakaschtej a teho dla bě bjes dźiwa, so ßo pschipołdnje a popołdnje miny a ßo wjeczor pschibliži, prjedy hacź ßebi na domojpućź pomyßlischtaj. Mjes tym pak bě schćźipak do stawow sajěł a hłowu smućźił. Nosy ßo motaschtej a husto doscź kmótraj s drohowymi schtomami snajomstwo cźinjeschtaj. Wonaj pak měnjeschtaj, so něchtó klubu do njeju sawadźuje a teho dla hrosnje ßwarischtaj a wołaschtaj. Skónczńje jedyn do druheho srasy a wobaj ßo shrabnyschtaj. Hdyź běschtaj na ßo nawołałoj, skónczńje do teho dschindźeschtaj, schtó staj. S pschewodom cźrjody wcźipnych dźěćźi, kotreż woschcźerjejo sa nimaj dźěchu, ßo domoj domotykowaschtaj. Tam ßo jimaj najpródzy mandźelske rósynki pschedstajichu a potom ßo jimaj gardinowe prědowanje dźerżeschе, kotreż jeneho s njeju tak jimasche, so hischćże nasajtra khory leżesche. Haj wschak haj, palenz je walenz.

Se Steho Komorowa. W jamje „Renata“ staj ßo s puknjenjom jeneje roły dźěłaćerjej Walther a Hermann po zykym cźěle żałoßnje wopalikoj. Wobeju je w tudomnej hojeŕni ßmjercź se wschěch bolosćźow wumohła. Hermann żonu a schěsćź małych dźěćźi po ßebi sawostaji.

Přilopk.

* Skaženy poß je ßobotu w Hornim a Delnim Ottendorfje pola Noweho Města tři dźěćźi, jeneho muża a někotre pßy skußał. Skaženeho pßa runje kaź pßy, kotreż je wón skußał, ßu morili.

* (Woheń.) Póndźelu rano je ßo na Töpferskej horje pola Żitawy korczma wotpalika. Prjedy hacź pomoz dóńdźe, ßo drjewjane twarjenje, kotreż w symje njeje wobydlene, saßypny.

* (Jelenje wowßy.) Też w Kamjeńskich stronach ßo jelenje pocźinaju rosschěrjećź. Wóndano se strony hole pola Nadróżneje Hrabowki schtyri dorosćźene jelenje Hausdorf wopytachu. Jedyn s rohisnakow hat pschepkuwa a k jenemu kublerjej do dwora pschińdźe. Tón rucźe dworowe wrota sacźini, so by brunokoßmatehо hosćźa popadnył. Tola to ßo njeporadźi; pschetoź jeleń skokn někotre płoty pschesskocźiwschi na pola twochny. Schibałzy ßebi powjedaju, so ßu ßo jelenje chzyke wo wßy sa hońtwinym najeńkom rosshladacź, kotrehoź njeßu hižo sa dołhi cźaß wjazy wohladali.

* (Dwójne ßamomordaŕstwo.) W Kühnlawaldźe pola Halschtrowskich kupjelow ßu cźěle jeneho muża a jeneje żony sa schtomom wißazej namakali. Hłowje w jenym woku tcźeschtej. Mjeno ßamomordaŕskeho pora njeje hacź dotal hischćże snate.

* (Pschekschiwjerja lepili.) Prjedawscheho prokurista Beutnera s Biskopiz, kotrehoź wschelakich pschekschiwjenjow dla pytachu, ßu w Loschwizach wußlědźili a sajeli.

* Podrażowarjow pjenjes (falschowarjow) je polizija w Hannoverje wußlědźiła. Hdyź bě polizija dom wobstupiła a ßo do podrażowaŕnje, w schtwórtym poskhodźe leżazeje, dobu, ßo schtyrjo mużojo s tym saběrachu, wopacźne jenohriwnowske a dwěhriwnowske pjenjesy bicź. Podrażowarjo ßo s njewocźakanym sastupjenjom policistow tak pschekhwatachu, so ßo ani njewobarachu. W podrażowaŕni ßo wschón grat k bicźu pjenjes nadeńdźe.

* (Sso satšélik.) W Passawje je ßo 18lětny gymnasiast Bauer, ßyn tamnischeho ßudniskeho direktora, satšélik. Pschicźina njeje snata.

* (Sselena plista.) W Rottu w Bayerskej je jedyn cźeladnik jenej ßłużobnej dźowzy tak ßylnu plistu wotkłożił, so ßo holza s womoru wobja a sa někotre hodźiny wumrje.

* (Lubu sakłoł.) Wojak Simon Stecher w Augsburgu bě ßwoju lubu sakłoł, ßo na nju roshněwawschi, dokelź bě jeho dary pschedała. Wójnski ßud je Stechera k khostaŕni na 5 lět saßudźił a jeho s wójska wustorcźił.

* (Dróhowy rubjeżnik.) 32lětny pschekupski pucźowaŕ Ludwig Ganser s Ulma, potomnik nahladneje ßwójby, bě 14. oktobra wjeczor pschekupskeho wucźobnika Friedricha w Nürnbergu wotkłakał, hdyź tón pjenjesy s pósta domoj njeßesche. Ganser hólzej drobny pěsk do wocźow cźißny a spyta jemu toschu, 800 hriwnow wopschijazu, wutorhnyćź. Hólz ßo wobarasche a wołasche, tak so ßo Ganserowe wotmyßlenje njeschlachcźi. Pschißażny ßud Gansera k khostaŕni na 5 lět saßudźi.

* Dla krjudowanja wojakow je wyschschi wójnski ßud 3. armeekorpsa podwyschka Bellinga s 48. pěscheho regimenta k ßrěnjemu arrestej na 3 njedźele saßudźił. Belling bě wojakow plistował, jenemu musketěrej, kotryż bě hubjenje tšélał, 75 krócź tšélbu w runymaj rukomaj dźerżo, kolenje shibowacź dawasche. Hdyź cźwilowany wojak njemóżesche wjazy tšélbu sdźerżećź, jeho podwyschk storcźi, so ßo snak wali. Psched wyschschim wójnskim ßudom ßo wobskorżeny s tym samolwjesche, so drje w zykym němskim wójsku podwyschka njeje, kotryż njebył wojakow popschimał.

* (Rubjeżne mordaŕstwo.) Bohateho konjazeho wikowarja Niemeiera ßu w Altona w nozy na drósy wot sady nadpadli, skónzowali a wurubili.

* (W płomjenjach ßo narodźił.) S wulkim wohnjom we Williamsburgu je ßo 12 woßobow morilo a 50 ßo cźeżko sraniło. W jenej ßo palazej khěži ßo jedyn hólz narodźi. Dźěcźo a macź móżeschtej ßo na sboże wukhowacź, prjedy hacź płomjenja k stwje dozpichu.

* Hosćźenzaŕka Baraschowa w Cźeskich Skalizach se ßwojej wopuschu młócźazej maschinje pscheblisko pschińdźe, kotraź jej wschě włosy s kožu s hłowy wudrě. Cźeżkosranjena żona s cźeżka żiwa wostanje.

* S wulkim ßněhom, kotryż je psched połdra tydźenjom w Alpach padnył, je ßo mjes Bozenom a Meranom 80 kosow sawěło. Hacź dotal ßo njejeßu namakale, hacź runje burjo sa nimi pilnje pytaju. W 2 metraj hłubokim ßněsy je pytanje wobcźeżne dźěło. Kaź tamnischi burjo powjedaju, je ßo psched wjele létami teho runja wjetscha liczba kosow sawěła, kotreż ßu ßo hakle sa tři njedźele hischćże żiwe namakale. Kosy a wowzy ßo w tamnych stronach bjes pasthyrjow paßu, a na dalokich pastwach njeje lohko, je pod ßněhom wußlědźićź. — Na Brennerskej żelesnizy je ßo jedyn spěschny cźah se ßněhami dweju lawinow dwaj dnjej sadźerżał. 120 pucźowarjow dyrbjesche hłodu mrěcź, doniż pomozny cźah njepschijědźe. — Dwě ßwójbje, dr. Kollerezy a Ullmannezy, stej ßo w Heiligenblutu w Koruntanskej dospołnje sawěkej. Dla wobstejazeho stracha lawinow njejeßu ßebi hacź dotal móhli swěricź, jej wußwobodźićź. Heiligenblut je najwyschscha alpska wjeß, 1295 metrow nad morjom, kotraź je s tšjoch bokow s lodownischcźemi wobdata.

* Wójnski ɣud w Dessawje je dźeɣatnika Günthera a muskětéra Voigta k khostarni na 5 lět a 1 dźeń saɣudźił. Wonaj běschtaj na rejwanskej łubi pjanemu podwyschkej Hajnje teɣak, s kotrymž tón wokoło ɣebje pjerjesche, prjecž wsakoj. Hdyž ɣo sakitar ɣudnikow woprascha, hacž ɣo wojak njeɣmě wobaracź, hdyž pschedstajeny hrosy, jeho sakkócź, ɣo jemu wotmolwi, so ɣo wojak ženje njeɣmě psched ɣwojim pschedstajenym wobaracź. Piskarja Wagnera, kotryž bě pjaneho podwyschka se sale wuwjedł, sa tule skužbu luboscże k ɣrěnjemu arrestej na 4 njedźele saɣudźichu.

* (S njekedźbliwoscźu hólza satsělił.) Pschi lětuschich nasymskich manevrach wojak Bräse, pola 179. pěscheho regimenta we Wurzenje skužazy, hromadże se 24 towarschemi w hoscźenzu we Woleschnizy w rudnych horach pschenozowasche. Wjeɣna mkodźisna, ɣo wě, ɣo sa wojakow žiwje sajimowasche, woɣebje běchu hólzy se sale, w kotrejž mějachu wojazy kwartěru, lědma wuhnacź. Jedyn s wojakow bě jenemu s hólzow pokasował, kak ɣo tselba natykuje, so by jeho wcźipnosć spokojił. Po wjecźornym appellu bu wobskorženy jedyn s prěnich, kotsiž ɣo do sale wrócźichu. Swoju drastu ɣo s wuɣlěkawschi, wón sa scźěnu wiɣazu tselbu jeneho towarscha s dołhej khwilu do ruki wsa a widźesche, so bě nacźehnjena. Do komory njepohladawschi wón sa kloczak stłóczi, pschi cźimž bě tselba runje k salinym durjam nawróczena. Sso stróżiwschi wón saɣkyscha, so bě tselba natyknjena, a hnydom na to hólza wołazeho: „Mój žiwot! Mój žiwot!“ na semju ɣo swjesć widźesche. Trjechený bě dźewjecź lětny schulski hólz Bachmann. Kulka bě jemu žołdk pschedrěła a jěrchenje a skosyny sraniła, tak so wón hodźinu posdźischo na wukrwawjenje wumrje. Měnja, so je jedyn s hólzow patronu s patronoweje tosche wsał a ju do tselby tyknył. Tejele wobstejnosćże dla pak ɣo wobskorženy wojak njemóżesche khostanja sminycź, woɣebje dokelž bě ɣo bjese wscheje wobhladniwosćże s tselbu sabjerał. Wójnski ɣud Bräsu dla morjenja cźłowjeka s njewobhladniwym wobkhadźenjom s tselbu k jastwu na dwaj měɣazaj saɣudźi.

* (Dragunarjo cźeknjenzy.) Do Mostow w połnóznych Czechach ɣu ɣobotu sprózni a mucźni tsjo dragunarjo Miklawsch Kurylik, Michał Nowizki a Michał Winczaruk wot awstriskeho 7. dragunarskeho regimenta w Postelbergu pschischli. Hdyž běchu ɣo najěli a napili, woni na poliziji powjedachu, so ɣu ɣo w nozy skradźu se ɣwojeje garnisony wotɣalili, dokelž bě jich podwyschk njecźłowšzy krjudował. Woni ɣu chzyli do Theresina hicź a ɣo tam wobcźežowacź, ɣu pak ɣo sabkudźili a do Mostow pschischli. Njedźelu ɣu cźeknjenzow do Theresina dowjesli. Woni ɣu pólszy rekrutojo. Jenemu s nich je podwyschk pjecża dwaj cźronowzaj wurasył, druhemu je ɣo ruka skuschika a na tsecźeho ɣo kaž na do zyła pschebiteho cźłowjeka hlada.

* (Woheń we wuhlowych podkopkach.) Statne wuhlowe podkopki pola Saarbrückena ɣu ɣo sańdźenu njedźelu se skym powětrom sapalike. Płomjo se 660 metrow hłubokeje jamy won ɣapasche. Hdyž spytachu, pod semju woheń samjesowacź, ɣo 9 hewjerjow straschnje wopali. So mohł ɣo woheń salecź, ɣu ɣo zyłe podkopki póczrjele. Schkoda njeje hischcże wobliczena.

* (Strajk.) W Mnichowje je sańdźeny tydźeń strajk był, kajkehož hischcże njeje bylo. Ssněhžyparjo ɣo sarjeknychu dźěłacź, dokelž chzychu jim město žadanych 40 np. jenož 30 np. na hodźinu saplacźicź, hacž runje ɣo sa tole dźěło w druhich městach jenož 20 np. płacźi. Dokelž pak dyrbjesche ɣo ɣněh hnydom wotstronicź, je towarstwo, kotrež ma w Mnichowje dróhi rjedźicź, ɣněhžyparjam 32 np. poskicźiło, s cźimž ɣo woni spokojichu.

* (Ssamomordarstwo w kaschcźu.) Jedyn farmer w Dolaghmore ɣo wóndano dohlada, so ɣo jemu drasta, pjenjesy, zyroba atd. poshubjowachu. Polizija na paducha łakasche, tola jeho njemóżesche saɣkapicź. Hdyž pjatk rano farmer pschipadnje wulki kaschcź wocźini, wón w nim muża wohlada, kotryž w nim spasche. Rucźe ɣo rosɣudźiwschi wón wěko saɣo sapraɣny a ɣo na kaschcź ɣyże a na nim tak dołho ɣedźesche, hacž sawołani poliziſtojo pschińdźechu. Hdyž kaschcź potom wocźinichu, widźachu, so bě ɣebi samknjeny krk pscherěsnył, so by ɣo khostanja sminył.

Wuɣudźenja.

Khostanska komora. 22 lětna w Krakezach narodźena skužobna holza Selma Magdalena Kubizez bě 24. julija Frommerez mandźelskimaj, kotrajž běschtaj jej w ɣwojim wobydlenju pschenozowacź dałoj, 2 hriwnje 25 np. s thamora kradnyła. Hižo tsi krócź prjedy paduschstwa dla khostanu wobskorženu k jastwu na 6 měɣazow saɣudźichu.

Wjeɣ „Tsi Žony.“

Blisko Łasa widźisch wjeɣ,
Maku cźichu jeno;
Tej Tsi Žony rěkaju;
Njej' to dźiwne mjeno?
Ssu tam wjaz' hacž žony tsi
Pěkne, khwalbyhódne,
Wschě tak dobre hosposki,
Slutniwe a ródne.
Dźiwne mjeno! — Pscheczo dha
Tale wjeɣ tak rěka?
Abo praji klubu tak,
Schtóž ɣo rady schcźěka?
Ssym ɣo teho mjeno dła
Wjele napraschował,
Ssamo w starych pißmach też
Wo tym wobhonjował.
Skónczńje dostach rosprawu
Pola Scholczźiz w Łasu,
Hdyž tam wjeczor pschischoł běch,
Wopytacź jich pschasu.
Pschi pjezaku cźeta macź
Powjedasche baju:
S cźoho te „Tsi Žony“ dźě
Tajke mjeno maju.
„W Łasu běsche paniczka
W knjeźim hrodźe rjana;
Nihdźe jeje runjecża
Knjeźna njebě žana.“
„Pschemo jejnej' rjanoscźe
Pak jej pěknosć dźěsche:
Duschna, želna, miluschka
Duschinka ji běsche.“
„Khodźesche rad do khěžkow
Nosscho ɣmilne dary;
Jejnu khwalbu spěwasche
Kóždy khory, stary.“
„Na hród pschiję zusy pan
Na kralowskim konju,
Jeje knjesej nanej ɣo
Pokłonjowacź wo nju.“
„Tola nan ju njeɣlubi
Njenadobnom' panej.
„„Moja Serka hischcże njej'
Sraka k ženitwje žanej.““
„Do njej' rospyrjeny pan
Saɣadźi duž ɣebi:
„„Cźakaj, stary ɣakerje,
Slě to wuńdźe tebi!““
„„Njechasch-li ju s dobrom dacź,
Se skym budźe moja,
Wkoɣy wo nju storhasch ɣej
Cźěɣny bjes pokoja.““ —
„S móschnju skotkow ɣebi wón
Slóstnikow dwej' naja,
Rubicź ju a pschiwjescź jom'
Do zuseho kraja.“
„Serka sela pytasche
Junu pola rěki,
Wbohim khorym ludźiczkam
Nahotowacź lěki.“
„Robocźachu sa hajom
S widłami tsi žony,
Wurjedźicź a spschiprawicź
Stary sahon płony.“
„Saɣkyschawschi na dobo
Po pomozy schkrěki,
Slětachu w skok na pomoz
Psches husczinu prěki.“
„Jěsdnaj rubjeżnikaj slě
Běschtaj Serku jakaj,
Na konja ju swjasanu
Krucźe pschipaɣakaj.“
„Ji, so kichikacź njemohła,
Hubu sawjasałaj,
So byschtaj s tej rubjenej
S cźicha wotɣal hnakaj.“
„A te tsi kaž lawizy
Do njeju ɣo dachu,
Wobej' djaɣow s widłami
K semi spokakachu.“
„Swotpaɣawschi sawjasy
Na ɣmjercź rosbojanej,
Tschepotatu wjedźechu
K jeje knjesej nanej.“
„„„Sapkacź Bóh wam! Sapkacź [Bóh,
Wumóżerki krute!
Dopkacźicź to njemóża
Naju dźaki hnute.““
„Wón jim krajnosć wobschěrnu
S dźaknej duschu dari,
Sa jich khakpy hlinjane
Nowu wjeɣ jim stwari.“
„K cźesczi ta tym žonam tsjom
Nětk „Tsi Žony“ rěka. —
Njech jich khwalba njeswjadnje
Do poslednjoh' wěka!“
Tak wot Scholczźiz cźety ɣym
Powjescź tule shonił,
Ju do hrónczkow splecźenu
K sabawje wam shronił. —
S nadobnymi žónskimi
Sso ta wjeɣ' schcże debi —
Do „Tsjoch Zón“ duž pojědu
Po njewjestu ɣebi.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 6473 hr. 95 np.

Dale za njón darichu:

Probst Solowiew w Koburgu	20 hr. — np.
Syrotka-Freibergska dwójcy służaca . . .	1 hr. 20 np.
Liški-Póndźelnicy: 3,43 + 1,10 + 2,00 =	6 hr. 53 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 49. lěta 1904 hižo kwittowane: W Handrijicach před Handrijom bjez Handrija woswjećichmy Handrija pola Handrija, spominajcy Handrija a dobrych přećelow Handrija a wšitkich serbskich Handrijow — sami črjódka Handrijow 3 hr. 75 np. = ...	3 hr. 75 np.
Hromadźe:	6505 hr. 43 np.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Brosche,
nawuschnizy,
naruežnizy,
ežaßnikowe rjeczasy,
schijine debjenki,
syglowate pjerschczenje,
žonjaze pjerschczenje,
wèrowanske pjerschczenje,
manschettowe knesle,
schemisettowe knesle,
krawattowe knesle.

Guido Reiche

w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 2
pschi radnizy
porucza
ßwój najmodnischi skład
juwelow, slotych
a ßlèbrowych tworow.
Woßebitosczj:
ßerbske schnóry
sa njewjesty.

Njewjeseżinske dary,
blidowe nastawki,
noże,
widliczki,
lžizy,
plodowe schkle,
khlèbowe korby,
khojejowe serwißy,
ßwèczniki,
winowe khany,
kwètkowe vasy,
kheluchi.

Najtuńsche placzisny. Wèzywnstojne poßluženje.

Sapißowanske knizki
wschèch wulkosczow
ßu tunjo na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Th. A. Wällnitz

meblowa pschedawarnja
w Budyschinje
na ßukelnskej haßy 9.
porucza ßwój wulki skład
drastnych
khamorow
jenodurjatych a dwojodurjatych,
vertikow,
komodow,
schkleńczanych khamorow,
jèdžnych a wucžahanskich
blidow,
sofowych blidow,
ložow
1, 1½ a 2 pscheżnych,
matrazow,
sofow,
stolow,
schpihelow,
schpihelatych blidow
a konsolow,
gardinskich, vitrażowych a
rulowskich žerdžow,
rosettow.
Najlèpscha tworа.
Najtuńsche placzisny.

Pycha na Božedžesczowy schtom.

Moritz Weiser

w Budyschinje, na žitnej haßy 5,
porucza ßwój wulki skład **hódnych hodownych darow**
wschelakeje druzyny
wobraskatych knihow, bajkowych knihow, knihow sa mło-
dzinu na wubjerk,
spèwarske knihi, ßerbske a nèmske po wschèch placzisnach,
albumy sa pèßnje, póstske kharty, fotografije listne snamki,
portemoneje, listownje, zigarowe etwije,
fotografijowe wobkuki, wobrasowe wobkuki, domjaze
zohnowanja,
sczènske schpruchi, modleńske knihi, evangelske a katholske;
derje srjadowany skład listowych kasettow,
bjeßadnych a sabèranskich krow,
pißadkow, pißanskich mapow a pißanskeje potrjeby.
Hodowne kharty — protyki — sapißanskich knizkow.
Nowolètne kharty na wulki wubjerk.

Jatrowy wolij

(Lebertran)
a fosforowy kalk
sa ßwinje
porucza
Germania drogownja
dr. Röbera w Budyschinje

Hdže sce
tónle dobry
a tuni
czaßnik
kupili?
Pola
G. Magera naslědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 6. dezembra rano wot 9 hodžin ma ßo na **Jitkowskim rewèrje** něhdže 180 loßow stejateho khójnoweho drjewa (klozow, twarskeho drjewa, plotowych ryhelow atd.) ſ wumènjenjemi, do awkzije wosjewjomnymi, na pscheßadžowanje pschedawacz.
Na sapłaczenje, dżeń awkzije ßo czinjene, ßo 5% rabatta dawa.
Sapoczatk pschi Jitkowsko-Ralbiskim puczu.

Drjewowa awkzija.

na Minakalskim rewèrje.

Ssrjedu 7. dezembra 1904 dopoldnja ½ 10hodzin ma ßo w **Minakalskej** a **Khrósczanskej holi**
200 khójnowych dołhich hromadow
sa hotowe pjenjesy na pscheßadžowanje pschedawacz.
W Minakale, 30. novembra 1904.

Manke.

Wulki skład hotowych
pjelsczowych tworow
porucza
Heinrich Lange

pschi žitnych wikach.
snapschecza sloteje hwèzdy.
Nowe shotowanje, kaž tež pschedžèlanje ßo najlèpje wuwjeduje.

Jako **dar k Božemu dżeżcu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacz knizki ſ **pißanymi wobrasami** a se ßerbskimi schtuczkami
1. sa starsche dżeczi:
Schescherjaczk a schescherjawka
2. sa mjeńsche dżeczi:
Wobraski sa pèkne dżeczi.
Pèknych dżeczi wjeßele.

Ssuche
khójnowe pjenkowe drjewo

loni puschczene, rm. po 2 mk. 50 np. ma pschi dobrym wotwoženju na pschedań
hrabinske Lippeske hajniske sarjadnistwo
w Barcze.

S tutym k wjedźenju dawam, so ßym w **Biskopizach pschi hrodowym městnje 2.** delka

filialnu expediziju

wotewrik.

Rěčnik Vollhering

w Budyschinje

na walskej drózy 12 po 1 schodźe.

Nalutowańja we Wósborku

— s rukowanjom měsčańskeje gmejny a s něhdźe 90,000 mk. wěstotneho samoženja —

najwěsčišche sakoženje sa lutowanki poskiča a je sadanja

= s 3¼ % =

wschě sapołožki krucze tajne dźerži.

Lutowanki też po wjetschich sumach bjes prjedawscheho wupowjedźenja wróčo placi a wschě žadanja sapołožerjow po móžnosči najswólniwischo dopjelnja.

Placenje a wróčo placenje móže ßo kóždy čaß też s póstom stacź.

Nalutowańnine sarjadnistwo.
Měschčanosta Jentzsch.

S napschecza theatra.

Panorama — dwórski liferant.

Tónle tydźeń wot **4. hacź do 10. dezembra**

Norwegska hacź do polnózneho lodoweho morja. Andrejowa ballonowa jěsba.

Najpodwolnischo pscheproschuje
Zykluß 429. **W. Riedel.**

Pruhi s Rożeho ßwětła

schpruchi a khěrluschowe schtučki w pyschnych kaschčikach, k hodam ßo derje pschihodźaze, ßu **we wudawarni Serbskich Nowin** dostacź.

We wudawarni Serbskich Nowin je sa **25** np. dostacź:

Pschedźenak.

Protyka sa Sserbow

na lěto

1905.

Pschedeschčźniki,

wote mnje ßameho, s hódnych, trajnych tkaninow a stejadkow dźěłane, po **2 mk.** a drózschо po wschěch placisnach poruežam.

Jako praktiske hodowne dary ßo wone woßebje derje pschihodźeja.

Jako pschedeschčźnikař po powołanju ßym **Schmidtez pschedeschčźnikarnju** 1. oktobra t. l. s nowa pschiprawił. Wschě **wuporjedźenje** a **nowe poczehnjenje pschedeschčźnikow** hnydom derje a placisny hódno shotowjam. Proschu pola mje pospyt sčinicź.

H. M. Schmidt.
(Měješczel Heinrich Henkner.)

Rózk hłowneho torhoschča. **Rózk hłowneho torhoschča.**

Provizialne towarstwo sa smutskowne mißionstwo.

Na lětnu shromadźisnu provizialneho towarstwa sa smutskowne mißionstwo w Budyskim knježerstwowym wokrjeßu,

pjatk 9. dezembra t. l. w 4 hodźinach popołdnju

w **salu Marczineho wustawa w Budyschinje** ßo smějazu, ßo towarstwowe ßobustawy s tutym pscheproscheja.

Dnjowy porjad:

1. Lětna rosprawa;
2. Rosprawa wo pokładnizy a wobsamknjenje do wole datych pjenjes.
3. Rosrěčenje wo towarstwowych należnosčach.

W Budyschinje, 21. novembra 1904.

Pschedßydstwo.

Klimant hrabja Lippeski. Farař **Jakub.**

Rěči ßerbski.

Libsch, ßudniski aktuar sw. ßt. na ßukelnskej haßy 34.

na koßu s napschecza piwneho hroda.

Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazиske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon čisło 324.

Rěči ßerbski.

Włoßanki

kupuje a najwjetschi pjenjes sa nje placi

Otto Malinke

na bohatej haßy 14.

Sslódke worjechi

zentnar po 14 mk. ma na pschedań **hrodowski sahroduik w Bóschizach** pola Njeßwaczidła.

Boża nóz,

9. wudawk,

historija wot naroda nascheho sbóžnika atd. sa liturgiske hodowne Boże ßłużby, wot **J. Jakuba**, fararja, 7. wudawk, pola M. Ssmolerja po 3 np. dostacź.

Khěža na pschedań.

W **Krakezach** je khěža se ßadźenskej a ßadowej sahrodu na pschedań. Dalsche je pola hejtmana **Horbanka** w Pschiwčizach shonicź.

Khěža čisło 1 w **Nowym Łuschczu** s polkórzom pola je na pschedań. Dalsche je shonicź čisło 8 tam.

---

1 dźěłaczerska ßwójba, 2 rólnaj pohonczej

namakaju ßłużbu nowe lěto 1905 na **knježim dmorje w Wbohowje** pola Njeßwaczidła.

---

7 dźěłaczerskich ßwójbow

pyta pschistajer

E. Spenka w Budyschinje.

Mlyn w Hrubjelczizach

pschedawa dobru **pschenčznu muku** ¼ zent. po 3 mk. 50 np., hachtl. po 90 np.

Khěža na pschedań.

W **Hórkach** pola Khróscźiz je nowa maßiwna khěža se ßadźenskej sahrodu a kórzom pola bjes hospody a wumjenka hnydom na pschedań. Pokoja kupnych pjenjes móže stejo wostacź. Wscho dalsche je pola wobßedźerja shonicź.

Khěža na pschedań.

Khěža w Dornschnablu čisło 6 s torožom, dworom a hródźu, woßebje sa wikowarjow abo ratarjow ßo pschihodźaza, je placisny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź pola pschekupza **Ernsta Lehmanna** w Budyschinje pschi mjaßowych jědkach.

Korczmu

s polom abo khlamarnju placenja khmany kupz kupicź pyta.

Poskiczenje chzyke ßo pod **A. B.** we wud. Serb. Nowin wotedacź.

Do Skeho Komorowa ßo 20—22 lětna ßylna **ßłużobna holza** k 1. jan. 1905 pyta. Msda 38—42 tlr. Sso pschedstajicź po móžnosči pschipołdnju wot ½1—½2 hodźin pola Hoeera na Jurjowej haßy 28II. Pucźowanje ßo saruna.

Dowěrny čisły

nózny straznik

pyta ßo na **knjezi dwór w Delnjej Kinje.**

Najwutrobnischi dźak

knjesej fararjej **Miklin** w Maleschezach sa mnohe dobre wucźby, ßylne napominanje, wužitne pokhostanja a wokschewjaze troschtowanja, kotrež se ßwjateho města wudźěła. Kak bohate žohnowanje je se ßwjatym skutkowanjom zyrkwje hižo do nascheje woßady wukhadźało!

A. T. H. P.

Dźak.

Knjesej fararjej **Rudźe** w Budyschinje sa jara rjane wutrobu hnujaze prědowanje, pschi adventskej nutrnosči w Kelnje dźerżane, praji **wjele poßłucharjow.**

(K temu čisłu tši pschiłohi.)

Prěnja pschiloha k czišku 49 Serbskich Nowin.

Sobotu 3. dezembra 1904.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

28. novembra 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—72
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	59—62
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	26—28	52—54
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	36—38	64—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	32—34	60—61
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	54—58
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	26—28	50—52
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	37—39	64—67
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—62
3. ßnadnje pizowane	26—30	52—55
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45—47	68—72
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	41—43	63—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	45—46	58—59
2. mjaßne	43—44	56—57
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—42	53—55

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2304 měchow.	W Budyschinje 19. nov. 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 1. dezembra 1904. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza běla	8	83	9	—	8	82	9	06
" žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jećmjeń	8	—	8	10	7	—	8	—
Wowß	7	20	7	34	6	50	7	10
Hróch	10	—	10	50	10	—	11	—
Woka	7	50	9	50	7	50	9	—
Jahły	13	—	16	—	7	75	8	75
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssioma 600 "	20	—	25	—	19	—	24	—
Proßata 816 schtuk, schtuka	3	—	12	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	50	5	25	5	75
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běla) wot 8 hr. 88 np. hacž 9 hr. — np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 38 np. hacž 8 hr. 63 np., rožka wot 6 hr 50 np. hacž 6 hr. 63 np., jećmjeń wot 11 hr. 20 np. hacž 11 hr. 34 np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 10 np.

W Budyschinje płaćesche: kórz pschenizy (běla) po 170 puntach 14 hr 99 np. hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hacž 14 hr. 60 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., kórz jećmjenja po 140 puntach 10 hr 85 np. hacž 11 hr. 20 np

Wiežne placišny w Kamjenzu

17. novembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 75 np. hacž 6 hr. 85 np., pschenza wot 8 hr. 40 np. hacž 8 hr. 50 np., jećmjeń wot 7 hr. 40 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. 75 np. hacž 7 hr. 20 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacž 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. 50 np., běrny 3 hr. 50 np., ßioma (600 kilogr.) 23 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 4. dezembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smje 2. njedźelu adventa rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek serbsku spowjednu rěcź, ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske prědowanje. Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach budźe w Jenkezach serbska adventska pobožnosć, schtwórtk dopołdnja w 9 hodź. serbska spowjedź, pschi čimž smje farat Räda spowjednu rěcź. — Tydźeńske sastojnske dźěła smje duchowny Tyschek.

Křćenl:

W **Michalskej zyrkwi:** Horst Hellmuth, Eduarda Maxa Dudy, fabrikarja w Dobruschi, ß. — Ernst Richard, Jana Ernsta Schramma, kowarja na Zidowje, ß. — Pawoł Waltat, Pawoła Augusta Pjecha, khěžerja a tyscherskeho mischtra w Bórku, ß. — Charlotta Frida, Oswalda Huga Johna, młynka na Zidowje, dź. — Alma Marja, Pětra Bohuwěra Njencza, khěžerja a maschinskeho wjednika w Dobruschi, dź. — Martha Elsa, Kurta Augusta Stolle, fabrikarja na Zidowje, dź. — Alma Ida, njemandź. dź. na Zidowje. — Gertrud Martha, Ernsta Hendricha Janeza, kowarja na Zidowje, dź.

W **katholskej zyrkwi:** Bruno Ewald, Reinholda Alossija Alberta Stenzla, bětnarskeho mischtra w Běłczežach, ß. — Franz, Josefa Wlčeka, fabrikskeho dźěłaćerja w Rosswodezach, ß. — Kurt, Antona Moldrsika, skałarja tu, ß.

Zemrjeli:

W **Michalskej wožadze:** 24. novembra: Khorla August Hohlfeld, cźěžła s Khrostawy, we wokrjeßnej khorowni na Zidowje, 60 l. — 25. Marja Pětschkez, Khorle Augusta Wjenka, khěžerja na Zidowje, mandźelska, 69 l. 7 m. 28 d. — 26. Jan Mičźka, ležomnosćer a murjeŕ na Zidowje, 81 l. 4 m. — 28. Jan Kurt, Jakuba Fiedlera, fabrikarja na Zidowje, ß., 9 m. 23 d.

W **katholskej wožadze:** 24. Mikławsch Schcźěpan, dźěłaćer na Zidowje, 50 l. 3 m. 5 d. — 25. Franza Wrotißławskeho, skałarskeho polira w Bobolzach morwonarodź. ß. — 27. Jan, Heinricha Kühna, tyscherja tu, ß., 1 m. 15 d. — 29. Hańža, mandźelska Pětra Lubka, dźěłaćerja tu, 70 l. 8 m. — 30. Kurt, Antona Moldrsika, skałarja tu, ß., 2 hodź. — 30. Mikławsch Schäfrig, privatier tu, 76 l. 7 m 5 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu 2. adventa smje rano ½8 hodźinach duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan němske a ¾ 10 hodź. serbske prědowanje. Popołdnju w 4 hodź. budźe w Czetwjenych Nošlizach w schuli serbska spowjedź a serbske adventske kemschenje. Pjatk 9. dezembra budźe rano ½9 hodź. serbska spowjedź a ½10 hodź. serbske kemschenje.

Drjewowa pschedawarnja, parny rěsak a hěblowarnja

we Wuhanczizach (Weigsdorf) pola Kunwalda.

Staroby dla mam myßle, bliższi cźaß ßwój rěsak pschedacź. So bych ßwój khětry wulki sklad **deskow, fostow, katow, lischenjow, schindźelowych deskow, hěblowanych a žłobjenych deskow, hranitelho drjewa po liseze a schlesynskeho tyscherskeho khójnoweho drjewa** wuprózdnił, wschitkich twarskich mischtrow, twarzow, tyscherskich mischtrow a pschetrjebarjow drjewa na to kedźbliwych cźinju. Njech nichtó tule pschihódnu składnosć njepschepuschći, dokelž po kóždej ßo hodźazej płaćišnje pschedawam.

G. A. Leuner.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedzenju wschěch klampnarskich dźěłow, tšěschnych žłobow (rynow) **a rołow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, želesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow s běłeho blacha.**

Wobschkodźene wězy ßo spěschnje wuporjedźeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłuženje. **Tunje płaćišny.**

Paul Kristeller,

najwjetscha cžrijowa pschedawarnja
na bohatej haßy cžißko 29
porucža k symskemu cžaßej
ßwój hoborski skład trajnje dżełanych

cžrijow a schkórnjow

sa mużskich, żónske a dżeczi,
dolhich, poldolhich a
tsibertlkowskich schkórnjow,
schkórniczki s wodu njepschepuschczateho filza,
ßuknjane a pjelsczowe schkórnje,
wyßoko s kožu wobßadżene,
Oschatzske filzowe stupnje a schkórnje,
gumijowe cžrije, gumijowe schkórnje,
stupnje s drjewjanej póduschu, gamasche,
nakhribjetne měchi
sa kołojeßdnych, hońtwarjow a dżełaczerjow
po wołbje tunich płaczisnach k dobroczinemu wobkedżbowanju.
Wobucże ßo porjedża. **Skasanje po měrje.**

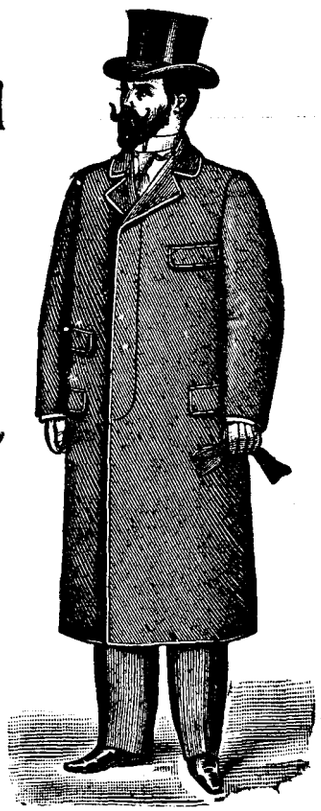
Paul Kristeller
na bohatej haßy 29.

Sprawne poßłużenje!

Kurt Lehmann

mějeczel Reinh. Neugebauer
w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 5
porucža ßwój wulki skład
wołebnych mużazych
a
hólczazych swjerschnikow,
jupow, wobleczenjow,
kholowow, żupanow
(spanskich ßuknjow),
pódla teho:
rukawate koschle, spódnje
kholowy, soki, rukajzy, ßlě atd.
po nadpadnje tunich
płaczisnach.

Sa brylowpotrjebnych.

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu,
porucža **bryle** a **tłoczniki,** kotrež ßo jenož, sa wóczko ßo pschihodżaze, dawaju.
Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ryßowadła, cžitanske schlleńzy atd.
Sałożenje wobkhoda 1856. Jěbnacże krócz mytowany.

Derje a tunjo!

Derje a tunjo kupowacz, njeje pschezo mózno. Hdyż to chzecże, dyrbicże ßebi ßwoje **symske wězy** pola mje kupowacz; pschetoż ja mam sa ßwojich wotebjerarjow stajnje
dobre twory po najtunischich płaczisnach
na składże. Hdyż scże ras w mojich klamach pobyli, potom budżecże pschezo saßo pschikhadżecz. Pola mje ßo Sserbam tež w ßerbskej rěczi poßłużuje.

Poruczam na pschikład:

cžopke symske rukajzy
por po 20, 30, 40 np.,
podschite
krimske rukajzy
s kožu po 85, 135 np.,
mużaze soki
por po 30, 40, 50 np.,
żonjaze schtrympy
por po 48, 60, 80, 100 np.
Sa symu:
wolmjane
nahlowjaze schawle
rjanych mustrow
po 43, 58, 78, 100 np.,
chenillowe rubischcża
po 168, 225, 350 np.,
holczaze kapy
po 48, 75 np.,
wolmjane, plyschowe atd. 95, 135, 400 np.,
schtrykowane mużaze soki
po 135, 175, 250, 700 np.,
podschite
mużaze spódnje kholowy
tołste por 125, 175 np.,
normalne koschle sa mużskich
po 95, 135, 175 np.,
barchentowe koschle sa hólzow a holzy,
wołebje tołste, po 45, 55, 65, 75, 85 np.,
barchentowe koschle sa sa holzy a żony
po 105 a 140 np.
flanellowe kholowy sa żony
po 95, 135, 150 np.,
żonjaze kapy
s płyscha, chenille a żidy
po 275, 350, 450 np.,
tykacże (muffy) sa dżeczi
po 20, 45, 75 np.,
pjelsczowe tykacże sa żony
po 90, 150, 250, 700 np.,
pjelsczowe boy
wjele družinow
po 95, 150, 200—1000 np.

Moja dobra
symska wolma
je daloko a schěroko znata,
punt po 220 np.,
paßmo po 35, 46 np.

Cžopke barchentowe
kožowe płachty
po 75, 100, 150 np.,
koschlazy barchent
kohcž po 18, 20, 25 np.,
poßlescheżowe tkaniny
pißane atd.
kohcž po 17, 20, 25, 35 np.,
wupjerki,
woprawne, pjerjenjepschepuschczate,
kohcž po 24, 35, 40 np.,
spódnje ßuknje, schtalty,
schórzuchi, schaty atd.
wscho s hromadami ßměschnje tunjo.

Shorjelska pschedawarnja
Gustava Bobaka

w Budyschinje na bohatej haßy 29
s napschecża winoweje kicże.

K hodownemu ßwjedźenjej.

Sa małych:

Khapy a mézy hižo po 25 np.,
schtrymmy, wołmjane, po 10 np.,
rukajzy, cźople, po 20 np.,
spódnju drastu, schtrykowanu a normalnu,
rukawate lazy a płótniki po 90 np.,
swjerschne jeczki po 90 np.

Sa wulkich:

Hospodarske schórzuchi hižo po 50 np.,
schórzuschki po 10 np.,
njedźelske schórzuchi po 1 mk. 65 np.,
pjelsczowe boy po 1 mk. 20 np.,
khornarjowe lutowanki a schlipsy, jara tunjo,
mużazych schatow wulki wubjerk.

Sa macźerje:

spódnje ßuknje po 90 np.,
koschle a kholowy po 100 np.,
nahłowjaze schawle a rubischcza hižo po 50 np.,
blidowe ruby a łožowe płachty po 65 np.,
sofowe pschikrywy (deki) po 60 np.

Sa mużskich:

rukawate lazy hižo po 150 np.,
barchentowe a normalne koschle hižo po 90 np.,
spódnje kholowy po 100 np.,
zidźane rubischka wokolo schije po 60 np.,
Krimske rukajzy s kožu po 90 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Po časowym hibanju

a po husto ßkyschanym žadanju naschich cześczenych wotebjerarjow ßo složujo, ßmy ßo rossßudźili, naschim cześczenym wotebjerarjam hacź do

pjeć

prozentow rabatta

pschiswolicź.

(Zokor a khosej niże 90 np. punt staj wuwataj.)

Płaczisny a snate dobre druźiny kaž hacź dotal.

Na kupjenje po 20 np. ßo lutowanske snamki wudawaja.

Swojich česćenych wotebjerarjow prosymy, zo bychu tule poskićenku stajnje wužili.

Cźaj (tej) najnowischeho schcźipanja je doschoł.

Khěžorowa khosejowa pschedawarńja

najwjetscha khosejowa palerńja w Europje.

Pschedawanska filiala w Budyschinje:

na bohatej hasy 5.

Swój wulki sklad

cźrijow a schkórnjow

wschěch wulkosezow, s ruku dźełanych, płaczisny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.

na jerjowej haßy 11.

Wobuczowa pschedawarńja

Heinricha Mohra

w Budyschinje

pschi žitnych wikach na rózku ßukelnskeje haßy

telefon 384 **telefon 384**

poruczа ßwój **wulki skład**

pjelsczowych a filzowych schkórnjow, schkórniczkow a stupnjow, hońtwarskich, jěsdnych, dolhich a wuhorkatych schkórnjow,

stupnjow sa bal a towarstwo,

gumijowe czrije a gumijowe schkórnje,

czrije a schkórnje s drjewjanej póduschu,

filzowe stupnje a tosle,

hońtwarske, jěsdne a promenadowe gamasche

se ßukna, trikota, pißane a s czornoeje koże sa hólzy, žony a a muzskich.

Nowosczi! Reformske gamasche,

teho runja **wschě pomyßlne druziny stupnjow a schkórnjow sa žónske, muzskich, a dźěczi po snatych tunich płaczisnach.**

Stajna wustajeńza wschěch nowosczow w 5 wukładnych woknach.

Wobhladajcże ßebi je.

Th. A. Wällnitz

w Budyschinje

na ßukelnskej haßy 9

poruczа ßwój wulki wubjerk

schtrympow a sokow,

schtrykowanych a walkowanych,

hońtwarskich lazow,

hotowe muzaze a žonjaze

koschle,

barchent,

barchentowe

posleščowe

płachty,

spódnje kholowy,

wupjerki a zychi,

pjerje,

hotowe poßleschcža,

wóskowy barchent,

gumijowe pschikrywy,

linoleum,

wiczne tosche.

Prima

jatrowy wolij

(Leberthran)

sa skót poruczа

hrodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kłobuki,

zymske měcy,

khornarje,

pschedkoschliczki,

krawatty

po tunich płaczisnach

poruczа

E. Spenke

na kamjeńtnej haßy.

Kosaze koże,

howjaze, czelaze, wowcże, tkhorjaez, konjaze, kaniklaze a sajecże koże, kaž tež wschě druhe koże po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11 s napschecża stoteje hwězdy.

w Budyschinje

na jerjowej haßy 6

ßwój wulki skład hotowych

czrijow a schkórnjow

dobrocziwemu wobkedźbowanju poruczа.

Pschedawanischczo:

ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, s napschecża stareje pósty.

Hdźe je **dobry**

khosej ?

Jenož pola

khosejoweho

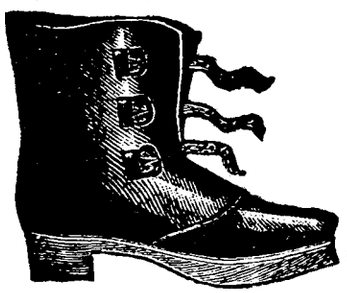
Sachsy

na bohatej haßy czißło 4.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje

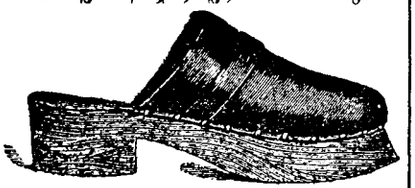
tunjo nakupicz, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje

Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobroczi.

Schtóž sa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidostanje. **Drjewjanzy a drjewjane czrije ßo póduschuja.**

Ssobotu a wiczne dny psched bohatymi wrotami.

Makulatura

tołsta a czeńka papjera k sawalenju je po zentnarjach a tež po puntach tunjo dóstacz we **wudaw. Serb. Nowin.**

Konjaze deki,

dobry czorny lak

na konjazy grat tunjo poruczа

C. A. Pietsch

pschi žitnych wikach 8

(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Pisitne khartki

rjane kaž lithografowane, czischczi spěschnje

Ssmolerjez knihiczischczerńja.

Druha pschiłoha k czišłu 49 Serbskich Nowin.
Ssobotu 3. dezembra 1904.

Ssobotu je

wotewrjena wulka

hodowna wuſtajenza

klankow (pópow) a hrajkow.

Płaczišny mojeho ſkłada ſu, kaž je ſnate, njedoſczehnjene tunje. Prěnjej dny wotewrjenja wuſtajeńzy hrajkow, potajkim ſobotu a njedźelu kóžde dźěczo jenu klanku (pópku) darmo doſtanje.

S. Beer, prjedy **Messow & Waldschmidt,**
na ſnutskownej lawſkej haſy 6.

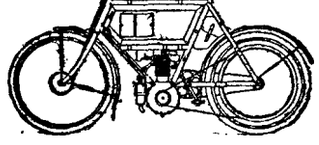

Rapidne jěſdne kołа

model 1904 ſu najwutrajniſche, najwěſczišche, najkhmańſche a najbóle płaczišny hódne kołа pschitomneho czaſa.
Jenoż fabrikſke płaczišny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokołа** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ſamodźělazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs
na Drażdżanſkej drózy 10.

Wienſka czrijowa pſchedawarnja.
C. Helma
w Budyſchinje **na kamjeńtnej haſy 17**
poruczа wulki ſkład wſchěch druzinow
czrijow a ſchkórnjow
ſ czopłym podſchiwkom, koſmami atd.
Oſchatzſke filzowe ſtupnje a ſchkornjuje,
němſke, ruſke a ſchwedſke gumijowe czrije a ſchlipry,
gumijowe czrije ſo wuporjedźeja,
wobucze ſo pod měrje dźěła.
Tunje płaczišny — najlěpſcha twora.

---

ff. likeury,
dwójny a jednory
palenz
ſnateje dobroſcze
po najtuńſchich płaczišnach najlěpſchi poruczа
Franz Wölfle
(prjedy Moritz Mörbe)
Pſchiſpomnjenje: W czwizach palenz, wot 10 litrow ſo ſapočeje, franko ſa hotowe pjenjeſy roſeſczelu.

Młóczenje ſ parnej maſchinu
na mſdu czini **Bóſchicžanſki knježi dwór.**

Franz Marſchner
czaſnikar w Budyſchinje
na bohatej haſy 9
ſwój ſkład **czaſnikow** a **czaſnikowych rjeczaſow** k dobroczinjwemu wobkedźbowanju poruczа.
Hódna twora. **Pišomne rukowanje.** **Tunje płaczišny.**
Porjedźenje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěczu ſerbſki.

Moja lětuscha

hodowna wustajenza

je so sapoczała a pschinjeße

zyle wurjadne poskiczenki a składnostne kupje.

Czinju woßebje na wulku dźělbu

modnych drastnych tkaninow

sa lěczo a symu

woßebje **dobre druziny, lětusche wězy** kedźbliwe, kotrež sym s najpschihodnischim kupjenjom dostał. Duž je mi mózno, je po scźěhowazych

njeßměrnje tunich placzisnach

poskiczicź.

Serija I	**Neiges**	meter nětkole po mk.	—.40,	wobleczenje 6 metr. mk.	**2.40.**
= II	**fantasijowu tkaninu** . . .	meter nětkole po mk.	—.60,	wobleczenje 6 metr. mk.	**3.60.**
= III	**noppy a zibeliny**	meter nětkole po mk.	—.75,	wobleczenje 6 metr. mk.	**4.50.**
= IV	**czistowolmjany cheviot a melanże** =	nětkole po mk.	—.80,	wobleczenje 6 metr. mk.	**4.80.**
= V	**noppy, lama a zibeliny** .	meter nětkole po mk.	—.90,	wobleczenje 6 metr. mk.	**5.40.**
= VI	**czistowolmjany cheviot, krêp**	meter nětkole po mk.	1.—,	wobleczenje 6 metr. mk.	**6.—.**
= VII	**czistowolmjany noppy**	meter nětkole po mk.	1.10,	wobleczenje 6 metr. mk.	**6.60.**
= VIII	**czistowolmjany cheviot a fantasijowe tkaninow**	meter nětkole po mk.	1.20,	wobleczenje 6 metr. mk.	**7.20.**
= IX	**zibeliny a matlassy** . . .	meter nětkole po mk.	1.30,	wobleczenje 6 metr. mk.	**7.80.**
= X	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.40,	wobleczenje 6 metr. mk.	**8.40.**
= XI	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.50,	wobleczenje 6 metr. mk.	**9.—.**
= XII	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.60,	wobleczenje 6 metr. mk.	**9.60.**
= XIII	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	1.80,	wobleczenje 6 metr. mk.	**10.80.**
= XIV	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	2.—,	wobleczenje 6 metr. mk.	**12.—.**
= VX	**1 dźělbu zidźanych tkaninow,** meter po mk. 1.—, 1.50, 1.80, 2.—,			prjedy dwójzy tak droho.	

Zbytki a wobleczenje krótkeje měry.

Dale na dźělbu

žonjazeje drasty

wschelake druziny kedźbliwe czinju, kotruž, so bych ju wotbył, wjele niže kupjenja wotedawam.

Najpschihódnischa składnosćź k hodownemu kupowanju.

Jan Jurij Pahn.

Moja
hodowna wustajenca
je ſzo ſapoczała.
Alphons Schauseil.

Filzowe ſchkórnje

wyßoko ſ wodu njepſchepuſchczatej kožu wobßadžene a ſ dwójnej póduſchu wſchěch wulkoſczow po 14 mk.

Ta ßama družina ſ woßebnej lakowanej howjaſej kožu wobßadžena, ſ dwójnej póduſchu, czopka a wodunjepſchepuſchczata po 15 mk. (Jenož ručzne džěło.)

Ta ßama družina a faßona ſ woßebnej karbikatej wodunjepſchepuſchczatej howjaſej kožu wobßadžena bjes wolmjaneho podſchiwka, woßebna faßona wſchěch wulkoſczow pola

Heinricha Mohra
pſchi žitnych wikach.

Hólczaze wyßoke ſchkórnje

ſ lakowanymi wuhorkami abo bjes nich, ſe ſmorſkami a bjes nich, ſ karbikateje a wodunjepſchepuſchczateje howjaſeje kože wſchěch wulkoſczow tunjo pola

Heinricha Mohra
pſchi žitnych wikach.

Nowy
Magdeburgſki kißały kal
punt po 12 np.,
ßlowkowu muczku
punt po 25 np.,
ſyrup
punt po 18—25 np.,
margarinu
punt po 60 np.
Solo
punt po 80 np.
pſchezo czerſtwe porucza
Khorla Nowak nasl.
na žitnej haßy 10.

S tutym
czißło 411
Don Justo
czißło 440
El Mundo
czißło 480
Marca Senal
tſi woßebje dobre 5 np.-zigary do pſchedawanja dawam, kotrež czeſczenym knjeſam **kurjerjam** najnaležniſcho poručam.

Otto Sachse,
pſchedawarńja zigarow a zigaretow
w kupnizy a na bohatej haßy 4

Margarinu!
najlěpſche narunanje ſa batru punt po 60 a 70 np., porucza pſchezo czerſtwu
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 16.

Do Rakez!
Czechez klamarńja w Rakezach porucza
najlěpſchi ßamoßuſcheny połcz punt po 75 np.,
dobru kołbaßu punt po 65 np.,
dobry kój punt po 52 np.

Tunjo! Tunjo!
Khofejowe ſerviſy
ſa 6 woßobow po 3 mk.,
khofejowe ſchalki
ſporzlina, rjane pißane po 14 hacž 20 np.
hacž do nanajwoßebniſchich,
porzlinowe tykanzowe talerje,
rjane pißane po 50 np.
a wjele druhich wězow k ſelenemu a ſlěbornemu kwaßej porucza po najtuniſchich płaczišnach

Max Mütze
na bohatej haßy.

Czrijowa pſchedawarńja Heinricha Mohra
jěſdne ſchkórnje
ſ dobreje czelazeje kože, lohke kaž pjerjo,
hońtwarſke ſchkórnje
ſ dobreje howjaſeje kože ſ dwójnej póduſchu, woßebneje faßony,
rybakſke ſchkórnje,
zyle wodu njepſchepuſchczate ſ gumija džěłane,
ſmorſkate ſchkórnje
kóždeje wulkoſcze na wubjerk płaczišny hódne porucza.

Wobhladajcze ßebi moje wukładne wokna.

Najwjetscha tajska pschedawarnja w Budyschinje.

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje

Założena 1891.

4 na ßerbskej haßy 4 4 na ßerbskej haßy 4

porucza k pschedstejazemu hodownemu ßwjedzenjej ſ wjele nowoscźemi wuhotowanu składownju:

listnu papjeru a khartowe kassetty,
fotografijowe albumy,
albumy ſa póstske kharty,
albumy ſa listne ſnamki,
pěßnjowe a ſapißne albumy,
kuchinske a dnjowe knihi,
porte-tresory,
ſportske móschniczki,
móschniczkowe portemoneje,
zigarowe etwije,
listownje,
dokumentowe tosche,
pißanske mapy,
pißanske podłożki,
ruczne puczowanske tosche,
ruczne tosche ſ kożanym wuschłom,
ruczne tosche ſ rjeczasom,
schulske tornistry, holeże mapy,
knihowe noschaki,

schwadlisku potrjebu ſ plyscha a koże,
debjenkowe kaschcźiki,
kaschcźiki ſ plyscha a koże
ſa rukajzy, krawatty, manschetty
a khornarje,
muſikalijowe mapy,
balske a dźiwadłowe wjechliczki,
wumětšzy late wězy,
kwětkowe bowy a hornzy
ſ majoliki,
italske majoliki,
japanske twory,
wudebjenske wjechle,
domjaze žohnowanje,
desli ſe schpruchom
ſ wupalenym molowanjom,
fotografijowe ſtejaki,

zynowych wojakow jako:
ſakitanskich wojakow, Hererow, Ruskich,
Japanskich atd.
nastajenske wězy w drjewjanych kaschcźikach,
klankaze (pópjaze) wězy,
klanki, wobleczene a njewobleczene,
klankaze meble,
klankaze wosy,
drjewjane konje a kožane konje
k jěsdźenju a kolebanju,
wowzy, kruwy, wóßły, kosy,
pßy, kanikle,
towarſtwowe a ſaběranske hrajki,
naczahanske wězy ſ blacha,
jěsdne figury ſ blacha,
hudźbne inſtrnmenty ſa dźěczi,
latarnje magika,

kinematografy,
żelesnizy ſ gratom a schěnami,
żelesnizy ſ parnym cźěrjenjom,
parne maschiny,
maschiny ſ horzym powětrom
ßo cźěrjaze,
wojerske wuhotowanja,
proſzenijowe a kasprowe dźiwadła,
khlamarnje,
konjemzy,
twjerdźisny,
klankaze ſtwy,
knchinje,
kaschcźiki ſ gratom a
liſczowej piku,
drjewo ſa liſczowu piku,
potrjebu ſa liſczowu piku.

Wurěſane a draſchlowane drjewjane twory na wulki wubjerk.

Domjazu a kuchińſku nadobu, ſchkleńczane, porzlinowe a kamjeninowe twory.

deſkowe, rjeblowane a cźežite wosy, ßanje,

Naetherowe reformske dźěczaze wobroczne ſtólczki, dźěczaze blidka, ſtólczki, triumfowe ſtólzy,

jenotliwy turnowanſki grat, kaž tež dospolne turnowanske apparaty — pychu na božodźěſczowy ſchtom.

Tsecza pschiloha k czißlu 49 Serbskich Nowin.

Ssobotu 3. dezembra 1904.

Jěsdny plan želesnizow

wot 1. oktobra 1904.

4. wosowa klaßa njedźelu a na sakskich ßwjatych dnjach wupada.

Se Shorjelza do Draždžan

Wosowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4	2. 3.
Se Shorjelza	2,05	—	4,20	8,55	7,58	10,55	2,11	2,21	4,25	6,57	8,40	11,00
Rychbacha	—	—	4,43		8,22	11,19	—	2,46	4,48	7,21	9,04	11,49
Lubija	2,29	—	5,02		8,43	11,41	2,37	3,07	5,07	7,42	9,22	12,35
Budyschina	2,50	3,55	5,37	9,39	9,18	12,18	2,58	3,43	5,42	8,18	9,55	1,24
Biskopiz	—	4,29	6,12		10,04	12,54	—	4,17	6,15	8,54	10,32	—
Arnsdorfa	—	4,52	6,33		10,25	1,16	—	4,40	6,36	9,19	10,53	—
Radeberga	—	5,01	—		10,33	1,24	—	—	6,44	9,27	11,01	—
Do Draždžan	3,44	5,27	6,58	10,34	10,52	1,44	3,54	5,05	7,04	9,46	11,20	—

S Budyschina rano 6,55, ſ Biskopiz 7,28, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Radeberga 8,8, do Draždžan 8,33.

S Lubija wotiědże kóždu ßobotu rano w 7,5, ſ Pomorz 7,20 a ſ Kubschiz 7,29 woßebity cžah do Budyschina, kotryž je 7,38 w Budyschinje.

S Draždžan do Shorjelza.

Wosowa klaßa	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
S Draždžan	12,15	1,04	—	6,13	9,08	10,30	12,35	3,13	5,09	5,30	7,32	9,47
Radeberga	12,47	—	—	—	9,40	—	—	—	—	—	—	—
Arnsdorfa	12,56	—	—	6,48	9,50	—	1,11	3,48		6,06	8,06	10,19
Biskopiz	1,20	—	—	7,13	10,14	—	1,36	4,10		6,29	8,32	10,48
Budyschina	1,45	2,01	4,53	7,46	10,47	11,30	2,07	4,41	6,06	7,01	9,03	11,16
Lubija	—	2,24	6,04	8,25	11,25	11,53	2,42	5,15	6,28	7,38	9,43	11,50
Rychbacha	—	—	6,38	8,41	11,40	—	2,58	5,31		7,54	9,59	12,06
Do Shorjelza	—	2,48	7,19	9,03	12,02	12,17	3,20	5,52	6,52	8,17	10,21	12,27

S Draždžan rano 7,11, ſ Radeberga 7,43, ſ Arnsdorfa 8,00, ſ Biskopiz 8,23 do Budyschina 8,49.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	5,00†	5,56*	7,42	10,47	1,20†*	2,06	4,40	7,25	8,40
Dźěžnikez	5,08†	6,08*	7,54	10,56	1,32†*	2,14	4,48	7,34	8,49
Budestez	5,14†	6,17*	8,05	11,03	1,41†*	2,21	4,57	7,41	8,56
Roswodez	5,18†	—	8,11	11,08	—	2,26	5,02	—	9,01
Do Wjeleczina	5,25†	—	8,20	11,16	—	2,34	5,09	—	9,09

† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, hacž do 13. novembra tež njedźelu a ßwjate dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2.—4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,45	11,42	—	2,59	5,37	—	9,45
Roswodez	—	6,12†	8,52	11,49	—	3,09	5,48	—	9,51
Budestez	5,13*	6,17†	8,57	11,54	12,42†*	3,17	5,58	7,50	9,56
Dźěžnikez	5,22*	6,23†	9,03	12,01	12,52†*	3,28	6,09	7,56	10,02
Do Budyschina	5,33*	6,30†	9,10	12,08	1,04†*	3,38	6,20	8,03	10,09

* Jěsdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
† Jěsdźi ßobotu a póndźelu, abo hdyž je tehdy ßwjaty dźeń, wutoru.
†* Jěsdźi jenož ßobotu, hacž do 13. novembra tež njedźelu a ßwjate dny.

S Budyschina do Rakez.

S Budyschina	6,40	11,35	2,08†	5,00	9,10
Katarjez	6,48	11,42	2,16†	5,08	9,18
Zidowa	6,53	11,47	2,21†	5,14	9,23
Mal. Wjelkowa	7,01	11,55	2,29†	5,22	9,31
Radworja	7,12	12,05	2,40†	5,34	9,42
Kaßowa	7,19	12,11	2,47†	5,41	9,49
Njeßwaczidla	7,29	12,20	2,57†	5,51	9,59
Scheschowa	7,37	12,28	3,05†	5,59	10,07
Do Rakez	7,45	12,35	3,13†	6,07	10,15

† Jěsdźi jenož ßobotu, njedźelu a ßwjate dny.

S Rakez do Budyschina.

S Rakez	5,21	8,02	12,50	3,25†	7,02
Scheschowa	5,29	8,11	12,58	3,33†	7,11
Njeßwaczidla	5,37	8,19	1,05	3,41†	7,19
Kaßowa	5,47	8,29	1,14	3,51†	7,29
Radworja	5,54	8,36	1,21	3,58†	7,36
Mal. Wjelkowa	6,05	8,47	1,31	4,09†	7,48
Zidowa	6,13	8,55	1,38	4,17†	7,56
Katarjez	6,18	9,00	1,43	4,22†	8,02
Do Budyschina	6,25	9,07	1,50	4,29†	8,09

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Wósborka do Lubija.

S Wósborka	7,20	10,28	1,30	6,30	9,30*
Maleczíz	7,27	10,35	1,37	6,37	9,37*
Luwoczíz	7,36	10,42	1,44	6,46	9,44*
Hluschiny	7,44	10,50	1,52	6,54	9,52*
Radměriz	7,50	10,55	1,57	7,1	9,57*
Ketliz	8,3	11,6	2,8	7,14	10,8*
Do Lubija	8,15	11,18	2,20	7,26	10,20*

S Lubija do Wósborka.

S Lubija	8,45	12,0	3,15	7,50	10,45*
Ketliz	8,56	12,12	3,27	8,3	10,56*
Radměriz	9,6	12,22	3,37	8,14	11,5*
Hluschiny	9,12	12,28	3,43	8,20	11,11*
Luwoczíz	9,20	12,37	3,53	8,30	11,19*
Maleczíz	9,27	12,44	4,0	8,37	11,26*
do Wósborka	9,33	12,50	4,6	8,43	11,32*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Barta do Wósborka.

S Barta	10,04	6,00	9,09*
Hrodźischcza	10,15	6,11	9,20*
Do Wósborka	10,22	6,18	9,27*

S Wósborka do Barta.

S Wósborka	9,40	4,12	8,45*
Hrodźischcza	9,48	4,20	8,53*
Do Barta	9,58	4,30	9,03*

* Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny.

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4	2-4.
S Kamjenza	5,45	8,43	12,16	3,02	7,15	9,20
Polcznizy	6,07	9,04	12,39	3,23	7,37	9,43
Großröhrsdorfa	6,16	9,12	12,48	3,32	7,46	9,52
Do Arnsdorfa	6,26	9,22	12,58	3,42	7,56	10,02

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	1-4.
S Arnsdorfa	6,56	10,33	1,21	5,02	8,08	11,44
Großröhrsdorfa	7,09	10,45	1,33	5,14	8,20	11,56
Polcznizy	7,18	10,53	1,42	5,23	8,28	12,04
Do Kamjenza	7,35	11,10	1,59	5,40	8,45	12,21

Kamjenz-Halschtrow-Biskopizy.

S Kamjenza	5,50	11,34	2,03	7,02
Halschtrowa	6,17	12,02	2,35	7,36
Do Biskopiz	7,03	12,48	3,26	8,27

Biskopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopiz	7,30	1,40	4,20	9,01
Halschtrowa	8,15	2,29	5,30	9,54
Do Kamjenza	8,39	2,58	6,06	10,22

K hodam

poruczam wulki wubjerk darow,
jako:
blidowe, khofejowe a myjne ßudobje
winowe, piwowe a likeurowe ſerwißy,
wſchě kuchińſke wězy,
niklowe menaže, khofejowe denczka,
ſchkleńczane twory, praßowane a toczene,
klanki (pópy) **wobleczene a njewobleczene,**
a ſerwißy
a proßy wo dobroczíwe pſchikhadźenje

Ernst Ullrich nasl.

w Budyſchinje na ſchuleríſkej haßy 12.
Najtuńſche placzíſny. Sprawne poßłuženje.

Ssmolerjez knihiczíſchczerńja

w Budyſchinje w ßerbſkim domje
knihi, ſlicžbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd. atd.
we wſchěch rěczach derje a tunjo czíſchczi.

Ernst Jenke w Budyschinje **na bohatej haßy pschi hlownym torhoschczu 5.**

Wulke hodowne wupschedawanje!

Ssym k tenu **wulke składnostne dźělby** spodźiwnje tunjo nakupił,
ßym płaczisny sa wschě modźe podczißnjene wězy wjele ponižił
a lońschu tworu a nowu, s kotrejež ßu jenoż hischcze jenotliwe wulkosczе na składze,
wjele niže płaczišny, s dźěla po **inventurskej hódnosczi** wotedawam.

Wobleczenje sa starobu 3—10 lět ßo pschihodźaze, po **3 mk., 3 1/2 mk., 4 mk., 5 mk., 6 mk.** atd.
Schulerske wobleczenja sa starobu 10—16 lět ßo pschihodźaze, po **8 mk., 10 mk., 12 mk., 15 mk.** atd.
Mužaze wobleczenja njedoßahajeje městnosczе dla s wulkim schkodowanjom.
jupy, swjerschniki, kholowy wschěch wulkosczow.
Holczaze wobleczenja sa kóždu starobu po hischcze zenje poskiczenej tunjosczi.
Jeczki, żakety, mantle, kapesy, khapy, klobuki, mězy, barety, natykacze (muffy),
boy, spódnje tkaniny, schtrympy, rukajzy, spódnje ßuknje, kholowy.
Schaty sa hólzow a sa holzy, serviteury, khornarje, manschetty, krawatty.
Hobrski wubjerk dźěczazych schórzuchow, schórzuschkow a żonjazych hospodarskich schórzuchow.

Ernst Jenke w Budyschinje **na bohatej haßy pschi hlownym torhoschczu 9.**

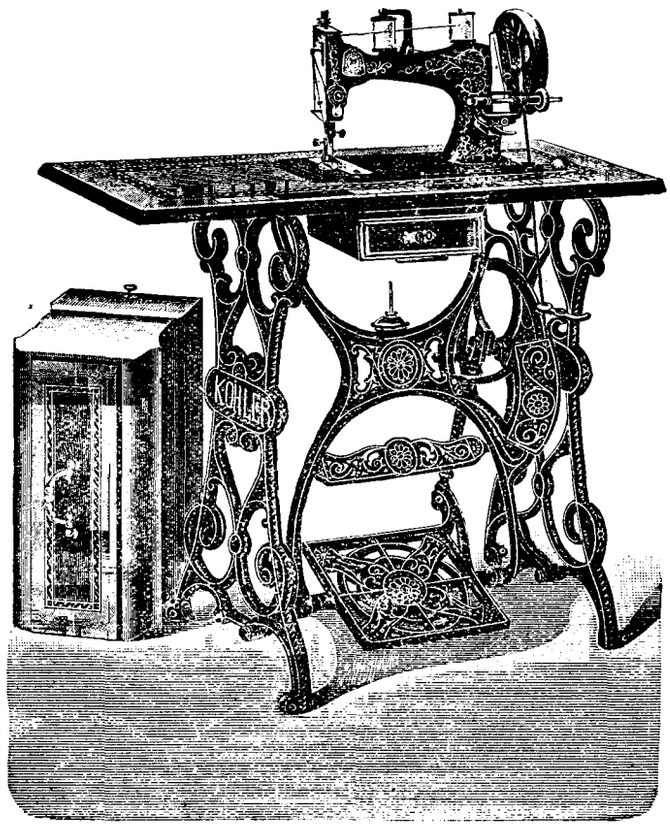
Rósynki, sultaniny, zokor

wschěch druzinow
lětßa po wurjadnje tunich
płaczisnach pola
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 6.

Najlěpsche sarunanje sa
kruwjazu butru
je
ff. margarina
punt po 60 a 70 np.
pola
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 6.

Sslubeńske listiki

se słotym srěßom
kaž tež w jednorym wuhotowanju
czischczi po tunjej płaczisnje
Ssmolerjez
knihiczischczerńja.

Kedźbu!

Jenoż jenokróczne poskiczenje!

Wurěsacz! **Tónle bon** Wurěsacz!
pschi kupjenju schijazeje
maschiny
s 5 hriwnami
jako sapłaczenje bjern.
Płaczazy
hacz do 1. januara 1905.

Woprawdźita Altenburgska
„Köhlerowa"
schijaza maschina
je
najlěpscha na ßwěcze.
6 lět rukowanje.

Fabrikska składownja pola **Reinholda Hausdinga**
w **Rakezach.**
Ssamßna wuporjedźernja schijazych maschinow kóždeho systema.

Moja

hodowna wustajenca

je **wotewrjena** a poskiczam po snatym waschnju po **najtuńschich** płaczisnach w swojim **wulkim,** bohacze **wudospołnjenym składze**

metallowe twory

s patiny, sloteje, bronsy, sćlěbra a nikla jako:
figury, büsty, zohnowazeho Khrystuża, **majolikowe twory, schkleńczane twory a nippy,**

kožane a plyschowe twory,

jako:
listownje, pißanske mapy, zigarowe tosche, portemoneje atd.,
listowe a kartonowe kaßety, fotografijowe albumy a stejaki, albumy sa póstske kharty, **pißansku tworu** wscheje druźiny,
wjechliczki sa bal a konzert atd.,
spěwarske serbske a němske, hacź do najwoßebnischeho,
fotografijowe wobluki,
wězy po 25 a 60 np.

Zyla wosebje pschihódnu

składnosć

k dobytknemu kupowanju
sa hodowne blido
a „pscheloßowanskich wězow"
kaź tež **mytow** sa towarstwa atd.
liczbu **rjanych praktiskich wězow,**
so bych je wotbyl, po **płaczisnje**
wjele poniżenych, kaź tež
elektriske dybsaczne lampy atd.
a pychu na bozodźěsczowy schtom

najnaležnischo poruczam

Na bohatej haßy 17. **E. A. Wetzke** **Telefon 144.**

W mojej knihiwjasarni so **hodowne dźěła** atd. tunjo dźěłaju. **Hodowne a nowolětne kharty** tež s mjenom we wulkotnym wubjerku, kaź tež **visitne khartki.**

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7

fabrika schtrympowych a wolmjanych tworow

dźěła hódne druźiny
rukawatych lazow,
pótnikow,
spódnich kholowow,
dźěczazych wobleczenjow,
khapow do sněha,

schtrykowanych a walkowanych schtrympow,
schtrykowanych a walkowanych rukajzow,

walkowanych schtrympow a wattowanych kholowow,
spódnich taillow,
kolenawohrjewakow a ziwotowych wobwjasłow.

Wulki sklad trikotazow a schtrykowanskeho pschedzena.

Płaczisny tunje, ale twjerde.

Lubijska banka.

Danimy pjenjesy na sapołożenske knižki:

pschi wschědnym wupowjedźenju 2½%,
pschi 1 měšaczn. = 3%,
pschi 3 měšaczn. = 3½%,
pschi 6 měšaczn. = 3¾%,
pschi 12 měšaczn. = 4%.

Filiala Lubijskeje banki

pschi lawskich hrjebjach.

Brodowska haptyka

na hoschiz haßy 27.

Kaschel, katarrh, dybawosćz

ßo spěschnje połóżeja

ſ thymuſinom

Blescha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Sćele ßo na wßy.

Hojazy magnetiseur

H. Thomas

w Budyschinje

na ßukelnskej haßy 1 po 1 skh., rózk žitnych wikow

(prjedy J. Wünsch)

wschědnje wot 9—1 hodź. hoji.

Nawjedźitosćz. Wuspěch.

Spěwarske

ßerbske a němske, jednorje a woßebnje swjasane wot 2 hacž do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Seelenfreund

& Co.

12. pschi lawskich hrjebjach 12

ſ napschecza měschczanskeho dźiwadła.

K hodownym daram

poručamy ßwój

snaty najwjetschi wubjerk

porzlinowych a schkleńczanych tworow lampow, emaillowanych ßudobjow

a druheje

domjazeje a hospodarskeje nadoby

po spodźiwne tunich płaćizisnach.

Dale

dźěćzaze serwißy k hrajkanju

wobstejaze

ſ khofejowych serwißow, blidowych serwißow, myjnych serwißow, kuchińskich garniturow

po 20, 30, 37, 40, 50, 60, 70, 75, 90, 95, 100, 110, 140, 150, 195, 240, 275, 285, 300 a 350 np.

Budyska fabrika

zokrowych tworow

filiala ſ parnym ezěrjenjom 6 na kotolskej haßy 6 na bohatej haßy 10

F. A. Trumplera

(mějeczel: A. Voye)

porucza

kuski

na

bożodźěsczowy schtom

ſe schokolady a fondanta,

ſ jeschcza a biskwita,

woßebje dobry biskwit

na bożodźěsczowy schtom

schokoladu a marzipan.

Wscho ßamßny wudźelk.

Snate najtuńsche kupowanske žórło.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 50. | Sobotu 10. decembra 1904. | Lětnik 63.

Swětne podawki.

Druha komora sakskeho ześma

je pónježelu kralowu lětnu zwilnu listu sa cżaß kraloweho knjeżenja na 2,550,000 hriwnow jenohłóßnje postajiła. Namjet ßwobodomyßlneho sapóßłanza Günthera, so by ßo liscżina na kóžde lěto postajiła, je ßo saczißnył. Ssejmowe ßobustawy ßu ßo pschi składnoscżi jednanja wo kralowej zwilnej liscże sa samoženjowymi wobstejnoscżemi kralowskeje ßwójby wobhonjake. Pschi tym ßu ßo mnohe powjescże, kotreż ßu wo kralowskej ßwójbje njepschecżelske nowiny rosschěrjake, jako selhańne wupokasake. Hdyż bě sakski kral Jurij wumrjeł, něktore nowiny pißachu, so je wón 120 milijonow hriwnow a 53 ryczżerkublow sawostajił. Druhe nowiny wo 73 milijonach bajachu. Ssejmowy wubjerk je ßo teho dla wo sawostajenym samoženju krala Jurja wobhonjał. Knjeżerstwo je wotmolwiło, so je sawostajene pjenjeżne samoženje njebo krala Jurja něhdże 2 milijonaj hriwnow wucżiniło. S tehole samoženja njeje na nětczischeho krala niczo pschescheło. Jako mějecżel dweju majoratow w Sakskej a Pruskej nima kral w tu khwilu żaneho wużitka, dokelž jeju dokhody swudowjenej kralowej ßkuscheja. Dale je ßo ßejm sa powjedanjom wobhonjał, so je ßo khětry dżěł kraloweje zwilneje listy jako Pětrowy pjenjeżk do Roma ßkał. Kralowy domowy minister je rosprawił, so ßo njeje sa krala Jurja s zwilneje listy ani krescha na Pětrowy pjenjeżk nakożił. Ssejmszy sapóßłanzy mjes druhim na wulku pjenjeżnu podpjeru pokasachu, kotreż Draždżańske dżiwadło s kraloweje zwilneje listy dostawa. Kral je sa njo poßlednje lěto 880,000 hriwnow woprowacż dyrbjał. Dwórski minister móżesche pak jenoż lubicż, so ßo dotalna suma pschichodnje njepschekrocżi, a so je ßo dżiwadłowej intendanzy poruczżiło, so dyrbi pschi wudawkach po móżnoscżi lutowacż. Sapóßłanzy mějachu slutniwoscż sa jara nusnu, dokelž druhe dżiwadła, kotreż we wumjelstim nastupanju runje tak wyßoko kaž Draždżańske steja, s mjeńschim pschiběrkom doßahaju. K temu ßo pschispomni, so ßo Draždżańske dżiwadło powschitkownje a woßebje opera ßkabje wopytuje, a so ßo sda, so je dżiwadłowa intendanza swiß s ludom shubiła Wona też ßwoju wěz pschejara njepschekupszy wodźi a njewě, kak mohła dżiwadłowe pschedstajenja s poßluchaŕjemi pjelnicż. — Ssrjedu je ßo wurjadny ßejm roseschoł.

Finanzy němskeho khěżorstwa

němskim knjeżerstwam a khěżorskemu ßejmej wulke staroscże cżinja. Wunoschki khěżorskeje posty ßu drje 10 milijonow, zokroweho dawka wo 14 milijonow, ßeloweho dawka wo 2 milijonaj a spiritußoweho dawka wo 1 milion wjetsche, hacż je ßo wocżakało a też dokhody s złow ßu pschibywałe, sa to pak ßu wudawki we wjele wjetschej měrje pschibywałe. Wójna w němskej krótkowjecżornej koloniji je hacż dotal 135 milijonow hriwnow póżrjeła, sadanjenje $3^1/_2$ milijardy hriwnow wulkeho khěżorstwoweho dołha ßebi lětnje 108 milijonow hriwnow danje żada. Khěżorstwowy invalidski fond je 280 milijonow wjazy wudał a budże w lěcże 1910 wutrjebany. Potom budże ßo lětnje 35 milijonow sa njón s khěżorstwowych dokhodow bracż dyrbjecż. Statny sekretar khěżorskich finanzow, ßwobodny knjes se Stengel, w khěżorstwowym ßejmje sjawnje praji, so ßo na dotalne waschnje njehodźi wjazy hospodaricż. Khěżorstwowy ßejm dyrbi lutowacż, tola slutniwoscżi ßo mjesy cżahnu, hdyż ßu sa brónitoscż wójska a łódźstwa pjenjesy trěbne.

So nowe wudawki sa wójsko njebudża ßnadne, je wójnski minister s Einem rosklał. Sa wójsko ßo $46^1/_2$ milijona, sa wójnske łódźstwo 6 milijonow hriwnow wjazy dyżli dotal żada. Kavallerija dyrbi ßo pschisporicż, dokelž smeje wona w pschichodnej wójnje wulke a ważne nadawki dopjelnjecż. Sa pěschkow ßo dwělětny ßłużbny cżaß trajnje sawjedże. Pschi praschenju, hacż ma 200,000 tsi lěta ßłużenych wojakow abo 300,000 dwělětnych wjazy wuhladow na dobycże, ßu ßo měnjenju pschisamkli, so 300,000 dwělětnych nad 200,000 tsilětnymi dobudże. Wjele offizěrow je dwělowako, tola njewustawaze dżěło poßlednich 11 lět je spokojazy wunoschk měło. Tola, to je ßo s pschepimanjom mozow wuwucżażeho personala dozpiło. So ßu nadawki pornjo prjedawschemu cżaßej pocżeżene, hižo w poměrach liczbow leżi. Wuwucżenje je wobschěrnische a cżeżsche. Pěschk dyrbi nětkole ßamostatny bycż a dyrbi ßwoju wěz dospoknje sapschijecż a rosumicż. Młódschi wojazy ßu nětkole drje w schuli lěpje wuwucżeni, tola na druhej stronje ßu woni hrubischi a njeswólniwischi. Wuwucżowazy personal pak też njedostatki pokasuje. Podwyschkam dyrbi ßo teho dla śwěscżena existenza bacż. Wo to ßo s nowej pjenjeżnej żadanku dże. Pódla teho dyrbja ßo nowe swucżowanischcża sakożicż a ßo wjazy munizije k wuwucżenju pschiswolicż. Reserwy budża ßo we wjetschich swjatkach wuwucżecż, a kóżdy reserwist budże ßo s najmjeńscha pschi tajkim jenym swucżowanju wobdżělicż dyrbjecż. Dale dyrbi ßo wójsko s tsělbu cżißko 88 wobronicż a artillerija dyrbi dalsche nowe kanony dostacż.

K wschemu temu je wjele pjenjes trjeba, kotreż móża ßo jenoż s nowymi dawkami postajicż. W mjenje zentrumskeje strony je sapóßłanz Spahn w khěżorstwowym ßejmje pschipowjedżił, so zentrum njebudże powjetschenju tobakoweho dawka pschihłoßowacż, so pak wón njeby pschecżiwo reformje piwarskeho dawka był. Spahn dale khrobłoscż němskich wojakow w krótkowjecżornej Afriży ßławjesche. Wo wikowanskich wucżinjenjach wón praji, so ßo Awstriskej njebudże lěpschina se wschěch dacż, jeli so ßo s njej wikowanske wucżinjenje sesamknje. Wón na to skorżesche, so jesuitam hischcże njeje dowolene, w Němzach saßydlenja sakożicż. Wojerski khostanski sakoń dyrbjał ßo polěpschicż. Wußudżenje w Dessawje to spósnawacż dawa, hdżež ßu dweju wojakow k khostańi na wjazy lět saßudżili, dokelž staj na rejwanskej lubi jenemu pjanemu podwyschkej, s teßakom wokoło ßebje bijazemu, teßak wsakoj. Do postajenja dwělětneho ßłużbneho cżaßa zentrum swoli, tola dyrbi ßo krjudowanju wojakow lěpje hacż dotal wobaracż. Khěżorstwowy kanzler dyrbjał skónczżnje na żadanje khěżorstwowehy ßejma sa dnjowymi pjenjesami dżiwacż.

Sozialdemokrat Bebel witanu składnoscż njepschepuschczi, khěżorstwowe finanzy rospominacż. Po jeho měnjenju je Němska se ßwojimi finanzami bankrot, a bórsy budże wona to też se ßwojej wikowanskej politiku. Runje tak wón němsku kolonialnu politiku saßudżowasche a ßo na to wobcżeżowasche, so Němska s Ruskej pschejara pschecżelnje wobkhadża.

Khěżorstwowy kanzler Bülow Bebelowu rěcż do ßměschneho cżehnjesche. Sozialdemokratojo chzedża Němsku do wójny s Ruskej saschcżuwacż, dokelž ßo nadżějeja, so by w tajkej wójnje jich pschenża sakcżěła. Hdyż ßo Bebel dla ruskeho ßamoknjejstwa roshorja, ßo wón ßam ßebje wußměschuje, njewjedżo, so wón ßam w ßwojej

ſtronje druheho měnjenja njeczerpi. Bebel ßebi žada, ſo dyrbi Němſka krucze pſcheczíwo Ruſkej wuſtupowacź. Ruſka pak je tola wſchě němſke žadanja pſcheczelnje pſchijaka a ſwólniwje dopjelnika. Na němſku łódź „Sonntag", na kotrejž je ßo ſ jenym ruſkim wutſélom jedyn powjas wobſchkodźił, je ßo 3065 hriwnow ſarunanja žadało, kotrež je Ruſka hnydom ſapłacźiła. Na kónzu kanzler wobſtejnoſcze w krótkowjeczornej Afriziy wobßwětli. Němſka nochze pokſahkódnjenych Hererow potſélecź, tola woni njeßmědźa žanych tſélbow w pſchichodźe měcź. Sa dźélo w podkopkach a w rataŕſtwje Němzy domoródnych wobydlerjow trjebaju. Pſchichodnje dyrbi ßo zivilny gouverneur w krótkowjeczornej Afriziy poſtajicź.

Wo praſchenju dnjowych pjenjes ſa ſapóßkanzow khěžorſtwowy kanzler měni, ſo ßo nětczíſchi czaß ſa rosrißanje tehole praſchenja njehodźi, dokelž ßo wo pſcheměnjenje khěžorſtwoweje wuſtawy jedna

Poßylnjenje němſkeje wobßadki w Kiawczawje.

Muźſtwo wotdźélenja matroſoweje artillerije w Kiawczawje ma ßo po naléczu podwojicź. Wone budźe potom 700 muži ßylne

Pſchißłodnizy w Franzowſkej,

kotſiž ßu zyrkwinſzy ſmyßlenych offizérow pola wójnſkeho miniſterſtwa cźornili, ßu mjes ludom pohorſchenje ſbudźili. Tak je notariatſka komora w Grenoblu notara Scherera, kotryž do zwólby tychle pſchißłodnikow łłuſcha, napominała, ſo dyrbi ßwoje ſaſtojnſtwo ſkóźicź.

Ruſko-japanſka wójna.

Port Artur.

Wot generala Steßla njeje hacź dotal žanych powjeſczow ſ Port Artura dóſchło. Duž ßmy jenož na japanſke rosprawy pokaſani, kotrež ßu ßo huſto jako ſełharne wopakaſałe. Po jich wudawanju dyrbjeſche ßo, hdyž běchu 203 metrowu hórku dobyli, Port Artur ſa někotre dny poddacź. Kaž prajachu, dyrbjeſche Japanſkim ſ 203 metroweje hórki móżno bycź, do Port Arturſkeho pſchiſtawa tſélecź a w nim ſtejaze ruſke wójnſke łódże ſniczicź. To wſcho je ßo jako njewěrne wopokaſało. Japanſzy njeßu hiſchcze ſ zyła ſ 203 metrowſkeje hórki do Port Arturſkeho pſchiſtawa tſéleli, kotryž wot tam njemóża pſchewidźecź, dokelž ßu pſched nim leżaze hory wyſchſche, dyžli 203 metrowa hórka. Tale hórka, kotruž mějachu Rußojo jenož ſ 1000 muźemi wobßadźenu, k hłownym wobtwjerdźenjam njeßłuſcha, runje kaž hórka Akaßaka niz, kotruž ßu Rußojo pjecza wopuſchczíli, na czož ßu ju Japanſzy wobßadźili.

Dokelž Japanſzy njemóża ſ 203 metroweje hórki do Port Artura a do jeho pſchiſtawa widźecź a do tamniſchich ruſkich łódźow tſélecź, nětkole ſaßo japanſke wójnſke łódże Port Arturſki pſchiſtaw bombarduja. Kaž japanſke knjeżerſtwo wudawa, ma bombardement pjecza dobry wuſpěch. Ruſka łódź „Poltawa" je ßo potepiła, „Retwiſan" je ßo wobſchkodźił. Japanſzy ßebi myßla, ſo ſtej wobej łódźi k dalſchemu wojowanju njekhmanej. Zyle prawje ßo praji, ſo ßebi woni to myßla; pſchetož ſ wonka pſchiſtawa ſ zyła njeßu ruſke wójnſke łódże widźecź. Teho dla ßo ſda też hołe wumyßlenje bycź, ſo je ßo ruſka łódź „Poltawa" potepiła a „Retwiſan" ßo wobſchkodźił.

Po dowěrnych powjeſczach ruſkich nowin njeßu ruſke panzerowane łódże w Port Arturje ſ japanſkim bombardementom żaneje ſchkody poczerpike, wone ßu ſ měchami, ſe ſemju napjelnjenymi, pſchikryte a ßu ßo wumjekſzy hłuboko do wody ponórike, tak ſo ßu jenož měchi, na nich leżaze, njepſcheczelſkim kulam wuſtajene.

Dobycze 203 metroweje hórki ßamo dopißowaŕ jendźelſkich nowin „Times" ſa wjele hódne nima. Wot tejele hórki woßud Port Artura njewotwißa, ale wot ſdźerżenja wobtwjerdźenjow Anzeſchana a Itzeſchana, kotrejž ßo w tu khwilu jako njedobytnej wobhladujetej. Wón ßebi myßli, ſo Port Artur hinak njepadnje, dyžli ſ pſchicźinu njedoſtatka zyroby a munizije. Ale Port Artur je po ßwědczenju jeneho jendźelſkeho kapitana hiſchcze na doßahaze waſchnje ſ zyrobu a muniziju ſaſtarany. Tutón kapitan je ßam wobſtupjenje japanſkich łódźow pſched Port Arturom pſchetorhnył a ſ parnej łódźu do Port Artura zyrobu a muniziju dowjeſł. Po jeho ßłowach je ßo ſa poßlednje ſchéſcź njedźel 29 jendźelſkich łódźow do Port Arturſkeho pſchiſtawa ſ zyrobu a muniziju dobyło. Tón ßamy kapitan praji, ſo budźe tam kónz januara ſaßo a wobkrucza, ſo je Port Artur njedobytny.

Ruſki dopißowaŕ Lodyżenſki telegrafuje wo Port Arturje: Jeho położenje je cźeżke, tola ſa bliſki czaß njeje wone bjes nadźije. W ruzy rjekowſkich ſakitarjow ſtej hiſchcze dwě czarje wobtwjerdżenjow. A hdy bychu wſchě dobyte byłe, by Ruſkim hiſchcze pſchezo wyßoka wobtwjerdźena hora Laoteſchan woſtała, ſ kotrejež mohli Port Artur a wſchě wokolne wobtwjerdźenja wobknjeżicź.

We Winſtich nowinach „Reichswehr" jedyn wojerſki wěżywuſtojny dobyczu 273 metroweje hórki ſa Japanſkich wjele hódnoſcze njepſchipißuje. Tule hórku běchu Japanſzy hižo ras 9. ſeptembra wſali, tola Rußojo jich ſ njeje ſaßo wuhnachu. To móże ßo jim ſaßo ſtacź. Tola hdyž ju też wobkhowaju, je wſacze tejele hórki jenož dwělny wuſpěch; pſchetož 203 metrowa hórka leži na dołhowjeczornej froncze a niz na nadběhanſkej froncze. Teho dla ßu Japanſzy dyrbjeli frontu pſcheměnicź. Stajne pſcheměnjenje fronty je pola Japanſkich pak ſcźéhwk ßłaboſcze abo bjesplanoſcze.

Japanſzy ßu na dźéczi podobni, kotrež ßo po wſchém naczahuja a ſa wſchém žadaju, ſchtož widźa, a na kónzu niczo njedoſtanu. Woßudne je było, ſo ßu ßebi Japanſzy ſapoczatk junija dwaj ſaměraj wottykli: dobycze Port Artura a poſtup pſcheczíwo Kuropatkinej. To hižo tehdy měnjenje woprawni, ſo ßo dwoji poſtup njeſchlachczi, mjes tym ſo bychu ßnadź jedyn ſaměr dozpili, hdy bychu ßo na njón ſe wſchěmi mozami dali. Tola Japanſzy chzychu tehdy ſ jenym raſom dweju ſajazow ſabicź; woni ßu też tón ßamy ſmył pſched Port Arturom cźinili. Najprjedy dyrbjachu ßebi wujaßnicź, na kajke waſchnje mohli ßo twjerdźiſny ſmozowacź. Hdyž ßo pſcheßwědczichu, ſo bombardowanje ſ morja k niczemu njedowjedźe, a ſo woprawne woblehnjenje a ſ nim wuhłódnjenje Port Artura njeje móżne, naſta praſchenje, hacź ma ßo ruſke łódźſtwo w Port Arturje njeſchkódne ſcźinicź, abo hacź ma ßo twjerdźiſna k kapitulaziji nuſowacź. Japanſzy ßo ſa kapitulaziju rosßudźichu a twjerdźiſnu porjadnje woblehnychu a ju nadběhowachu. Wobléhacź réka, methodiſzy wojowacź, wſchě ßrědki ſakitanja niczicź a ßo ſ dobom po krytych puczach pſchibliżecź, ſ wotkal wobléharjo nadběhi cźinja, hdyž ßu ſakitarjam ſakitanje njemóżne ſcźinili."

Sniczenje najwjetſcheho japanſkeho kſchižaka.

„Ruſkemu Sſkowu" je ßo ſ Wladiwoſtoka telegrafowało: Japanſki kſchižak „Aſuma" je bliſko miautauſkich kupow na jenu minu ſrażył a ßo potepił. Wón bě najwjetſchi japanſki kſchižak a wopſchijeſche 9450 tunow, jeho parne maſchiny mějachu 1600 konjazych mozow a dawachu łódźi ſpěſchnoſcź 20 jendźelſkich milow.

Rochzycze w japanſkim wójſku k dalſchemu wojowanju.

Franzowſki „Journal" je ſ Peterburga powjeſcź dóſtał, ſo ßu ßo japanſzy wojazy ſ dźéła wójny nabyli. Pſched nékotrymi dnjemi ßu ßydom japanſkich wojakow ſatſélili, kotſiž ßu ßo ſpjeczowali, Port Artur nadběhacź. Mjes wójſkom měnjenje pſchibéra, ſo ßo ſ tejle wójnu Japanſka do zyła ſniczi.

Wotmyßleny nadpad na Kuropatkina.

Do Peterburga je powjeſcź dóſchła, ſo je jedyn Chineſa, pola kotrehož ßu dynamit namakali, Kuropatkinowy wós chzył do powětra tſélicź. Jeho pak ßu ſajeli, prjedy hacź je mohł ßwoje wotmyßlenje wuwjeſcź. Chineſa je ßo pjecza wuſnał, ſo je chzył na Kuropatkina nadpad ſcźinicź.

Pſched Schaheſkej réku

njeje hiſchcze k wjetſchej bitwje dóſchło. Pola Linſchinpu ßu Rußojo wot Japanſkich ſ dźéła jenož 150 krocželow ſdaleni. Tſéleńza ſkoro ženje njepſchеſtawa. Tak bórſy hacź ßo hłowa abo ruka nad naßypowej kromu pokaże, ßo praſkanza ſapoczina. Ssamo do tſélnizow (tſélanſkich dźérow) ßo tſéla, hdyž ßo w pſchérowach něſchto ſahibuje. Ruſke a japanſke khowanki ßu lédma 50 krocželow wot ßebje ſdalene, a jenu hrjebju maja pak Ruſzy, pak Japanſzy wobßadźenu. S wobeju ſtron ßo woda ſe ſamjerſnjeneho Schaha bjerje, pſchi cźimż Japanſzy huſto pſches réku wołaju a ßo ruſzy ſ ruſkimi wojakami wadźa.

Wot poßlednjeho japanſkeho nadpada pſched ruſkimi naßypami cźéła japanſkich wojakow njepohrjebane leża. Ruſzy je njemóża wotnjeſcź, dokelž Japanſzy do nich tſéleja, hdyž ſ hrjebjow wuléſu. 4. dezembra ruſzy tſélzy twarjenja ſapalichu, w kotrychž Japanſzy na łakańzy leżachu.

Ruſke raniſche wójſko

pod generalom Rennenkampfom je ſ dobrym wuſpěchom pſchecźiwo Japanſkim wojowało. Wone je Japanſkich daloko k pokodnju Taitſeſkeje réki ſehnało a něhdże 100 Japanſkich ſajało. Wotdźélenju

donskich kosakow je žo schlachćiko, muzstwa jeneje japanskeje batterije w nozy pschekwapicź a žo 8 kanonow smozowacź. Jeczi Japanszy běchu hubjenje drascźeni a symu mrějachu. Pschi poslednich wojowanjach žu Japanszy pschecźiwo žwojemu dotalnemu swucźenju wjele morwych na bitwischcźu wostajili.

Ruske wójsko wschědnje 220,000 pudow provianta sa ludźi a konje trjeba. Chunska rěka žnadź sa tydźeń samjersnje, potom budźa proviantske wosy psches nju jěsdźicź móz.

Ske wotmyslenje na mandźursku zelesnizu.

Mjes Charbinom a Mukdenom, 226 wjerstow s polnozy Mukdena, žu Chunchusojo zelesnizu psched žo bliżazym cźahom rostsělili. Lokomotivnikowej kedźbliwoscźi žo poradźi, cźah s cźažom sastajicź. W cźahu žo 800 reservistow wjesesche, kotsiž do Mandźurskeje jědźechu.

Klima w Mandźurskej.

Wyschk Jakowlew se 17. rańschožibirskeho regimenta, kotryž je žo w bitwje sranik, je dopižowarjej „Moskowskich Wědomostow" wo mandźurskej symje scźěhowaze rosprawił:

„W polnóznej Mandźurskej w dezembrje satraschna syma tschěska. Pschi žylnym wětrje je husto 40 gradow symy. Tajke dny njeje móžno, w powětsje khodźicź.

Sa chinesku wójnu dyrbjachmy žebi wobliczo stajnje tolsto s huzazym schmalzom abo žwinjazym tukom namasacź. W polnóznej Mandźurskej dyrbi ruske wójsko bjes wuměnjenja druhe schkórnje dostacź, tak mjenowane brodnje, filzowe schkórnje s tolstej póduschu. Tele brodnje hacź do koleń dožahaju a žu tak schěroke, so móže žo noha někotry ras s płatowej abo žuknjanej lapu wobwicź. Tajke schkórnje nohu psched symu dospołnje wobarnuja, tola wojakej njewobarajn, spěschnje khodźicź. Ssibirskim wojakam žu brodnje derje snate, runje tak papucze, kotrež žu teho runja nětkole kóždemu wojakej a offizěrej nusne.

W pokodnischej Mandźurskej, hdźež nětkole Kuropatkinowe wójsko leži, njeje mjersnjenje jara krute, a syma 5 hacź 6 gradow njepschekroczi. Tajku symu Ruszy lohko snjeżu."

Požylnjenje sa baltiske kódźstwo.

Ruska wójnska rada je wobsamkła, baltiskemu kódźstwu 4 panzerowane kódze, 3 kschižaki a 6 torpedowych kódźow na pomoz póslaeź. Tole kódźstwo budźe pak hakle sa měžaz wotjěcź móz. Hacź do teho cźaża dyrbi žo twar noweju panzerowaneju kódźow „Pawoła I." a „Sslawy" dokonjecź. Zar njeje sa to, so by žo też cźornomórske kódźstwo do rańscheje Asiskeje póslało, dokelž žo boji, so mohke s teho politiske sapletki nastacź.

Jendźelske nowiny „Daily Mail" wo wójnje.

Wulke dźiwanje pschewrót w dopižach wójnskeho dopižarja wulkich jendźelskich nowin „Daily Mail", Mackenzia, sbudźuje, kotryž bě hacź dotal Japanskim pschecźelnje smyšleny. Po jeho nětcźischich dopižach s wojownischcźa je poražene Japanskeje wěste, žamo hdy by Port Artur padnył a žo ruske baltiske kódźstwo sniczilo. Mackenzie praji, so Japanska njemóže ženje Rusku pschewinycź a so cźežkemu njesožu napscheczo dźe.

Jan Welik.

(Pokracźowanje.)

Nětkole sapocźa też Mawler rěcźecź a rjekny: „Hdźe jeno scźe wy takle dołho tcźeli?"

„W Texażu", praji Welik, swjerschnje pohladnywschi na muzskeho na tamnej stronje.

„Ach, Jano, Jano", žałoscźesche sažo žona, „schto ja njejžym wscho wustaka twoje dla! — Tu powjedachu, so žu cźe Indianojo popadnyli a wudrjeli, so žy jim do rukow padnył."

Krótki wužměschazy požměw sabłyskny žo Janej po wobliczu, ale sa wokomik žo też sažo shubi, a wón njewotmolwi ani žkowa.

„Schto dha hólzaj cźinitaj?" žo na požledku woprascha, na žonu pschi tym hladajo.

„Taj staj strowaj. Jakub dyrbi hnydom domoj pschińcź", hikasche žona płaczo.

Welik khwilu žedźo mjelczesche a hladasche samyšleny do semje. Na požledku žo sebra, khwatasche won k žwojemu konjej a chzysche žo sažo wotžalicź. Ale k temu njedóńdźe.

Pschi domje pschiběžeschtaj jemu jeho žynaj wobaj napscheczo skakajo, a wón sasta, a tschažesche jimaj wutrobnje hnuty ruzy, da jimaj žedko a pschikrywu njesczź, a hladasche khwilu s pschecźelnje spokojnym wóczkom na mkodeju žylneju hólzow. Też na sahrodu a wobhrodu hladasche pruhujo; wschitko bě w dobrym rjedźe sdźerżane; płoty běchu nowe spódnje ryhele dostałe; schtomy s pola sdachu žo nimale wupuschczane a něschto małych pschitwarkow sa cźaž jeho wotžalenja natwarjene bycź.

„A wamaj je žo sa tón cźaž derje schło?" rjekny hólzomaj, ruku mkódschemu na ramjo kładżejo, „žy ty wjele tšělak, Jakubje?"

„Jara wjele, nano, a w poslednjej nasymje žym satšělił prěnjeho mjedwjedża."

„To by było, ty sahe sapocźinasch!"

„A ja žym hižo jelenja satšělił!" rjekny Jan.

„Tak? A masch dha ty też tšělbu?" woprascha žo Welik, zyle widźomnje roswježeleny.

„Ja mam nětkole Jakubowu tšělbu", wotmolwi Jan, „a bratrej je macź nowu tšělbu kupiła."

Takle žo rosmołwjejo dóńdźe Welik k žwojej khěži se žwojimaj žynomaj. Tam pschińdźe jemu Hilža napscheczo, da jemu ruku, tschažesche jemu wutrobnje ruku a rjekny se žylsowatym wóczkom:

„Ach, Jano, Jano, hdy budźische ty tola tehdom poslkuchał na moje prósstwy a njebudźische woteschoł do Texaża!"

„Je dha tebi wopak, so žym žo sažo wrócził?"

„Ach, kak móżesch jeno tole prajicź?" žałoscźesche žónska.

Mawler chzysche žo runje wotžalicź; bě žebi też žwoju wotrohu sažo pschipinył, kaž bě tehdom prěni krócź do domu pschischoł. Wón sticźi Welikej ruku a chzysche potom rěcźecź, tón pak jeho pschetorže a rjekny:

„Cźakajcźe, Mawlero, najprjedy poženědajmy, dokelž dołho hižo je, so žym nosy měł pod tymle blidom. Nětkole daj namaj khofej, Hilža; je wón hotowy?"

Žona staji jědź s khofejom na blido a poslužowasche mužskimaj. Welik bě pschi tym khutny; tola sa jědźu rosjažni žo jemu wobliczo, wón sczeże brjowki wyžoko horje a da žebi hischcźe jenu schalku nalecź.

„A žu dha cźe Indianojo woprawdźe jateho džerżeli?" praschesche žo Hilža, se strachocźiwym pohladom jeho wobliczo pschehladnywschi, w kotrymž tsi abo schtyri cźerstwe błusny nadeńdźe.

„Jeno Krekojo — bojasny njekniczomny lud", mórczesche hajnik na poł wótsje psched žebje, pschi cźimž žo hólzaj k njemu tkóczeschtaj a jemu žkowa s wocźomaj wot hubow łojeschtaj. „Prěnje nalěcźo nochzysche žo mi tola sažo wróczicź, dyrbjach tola też widźecź, kajki Texas w lěcźe je, hdyž tam tola hižo běch. Też dźiwisny dźě bě tam doscź, a hdyž chzych potom, kraj po wschěch kónzach pschecźahawschi, nasymu sažo do domisny žo wróczicź, padźech do cźrjódy njekniczomnych Cźerwjenokožakow, kotsiž žebi myšlachu, so žebi s jenym jenotliwym hońtwjerjom njetrjebaju wjele hary cźinicź. Najprjedy mi pokradnychu mojeho konja, a hdyž žo do mnje žameho dachu, satšělich s nich schtyrjoch, doniž wot někotrych kulkow, kotrež běch žam dostał, do womory njepadnych. Hdyž běch sažo k žebi pschischoł, běchu mje wuwjasali a na jeneho se žwojich mulikow žadźili a wsachu mje žobu do žwojeho lěhwa. Tam žmědźach žo najprjedy prawje dospołnje sažo shrabacź, a myšlach žebi hižo, so chzedźa mje njedoczinkojo žobu wsacź do territorija, hdźež budźich žnadnje nadeschoł pschileżnoscź, twochnycź. Po prawom pak khowachu mje k žwjatoczłnoscźi, kotruž w bližschim cźažu mějachu, a pschi kotrejž mějach, kaž to posdźischo spósnach, »wokoło stołpa běhacź«.

Snate je, so žewjerno-amerischy Indianojo žwojich wójnskich jatych husto na najwupytanische žurowe waschnje cźwilowachu. Nimale cźasto žo nětkole stawasche, so jateho wušlěkachu a jeho na pjecź abo schěscź stopow dołhu schlebjerdku boczeje koże sa stołp pschiwjasachu, tak so móżesche wokoło njeho běhacź. Semju požypachu potom se žehliwym wuhlom a honjachu a storkachu jeho žameho pschi wyskanju pschihladowazych s pschikónczenymi žehliwymi schczěpkami, doniž njepodleża žwojim cźwilam. Roshorjenje nawjeczornych Amerikanow ma też s dźěla w tychle cźwilach žwoju winu, s wjetscha pak w tajnych nadpadach dźiwich, kotsiž, wožamoczenu khěžku wobdawschi, ani žónskich, ani dźeczi njepschelutowachu, ale wschitko morjachu. Kak jara žu jich Amerikanojo žami k temu pohonjeli s tym, so jich dale bóle wuhonjowachu s jich hońtwischczow, wot rowow jich wótzow, na to njedźiwachu pijonerojo. Wot poslednich dwazyczi lět pak žu w Sjednoczenych Statach tute nadpady pschestałe. Blak Hawk bě posledni nawjednik, kotryž wjedźesche žwojich wojownikow na běłych a hischcźe jeno w skalnych horach a na dalokich pustych trawnischczach, — k wjeczoru wot indianskeho

territorija běchu jenotliwi hońtwjerjo a ſtajerjo paßlow ſtrachom a hróſbam tajkejle wójny wuſtajeni, ale niz ſ rědka ßo tenu na ßamßne waſchnje napſcheczíwjeja, ßwojich ſaraženych czerwjenych njepſchecželow ſ najmjeńſcha runje tak derje dřeja, kaž Indianojo."

„Na dnju pſched ßwjatoczńoſczu", Welik dale powjedaſche, „wotměwachu někajku pſchedßwjatoczńoſcz, a ja buch wonka pſched lěhwom ſa ſchtom pſchiwjaſany a" — wón ſakußny ßebi pſchi tym krucze ſuby, tak ſo kſchipjachu — „žónſkim a dźěczom a ſtarym žonam tehole rodn pſchepodaty, kotſiž mje ſ palazymi kijemi ſtorkachu a czwilowachu, pſchi czimž njekniczomni czerwjeni njekhmanizy pódla ſtejachu a ßo tſchaßechu ſe ßmjerczu. — Drapa! ßym pak jim tež wotrunak. W nozy pſchedobych ßo ſ jich lěhwa a běžach bjes tſělby, po zykłym czěle ſpaleny, jeno ſe ßwojim pßom, doniž njeběch do lěßa. Czerwjeni njedoczinzy běchu ſa mnu, a budźichu mje ßnadź popadnyli, njebudźiſche-li mi czrjódka běłych hońtwjerjow do pucza pſchiſchła. Pſched tymi wróczichu ßo czerwjeni, ja pak ßlubich, ſo nochzu prjedy tſělicz mjedwjedźa, doniž njejßym jich hłowneho wjednika ſatſělik. Běli dachu mi draſtu, tſělbu a nóž, a w tej nozy hiſchcze dachmy ßo do jich lěhwa.

Kelko ſ tych pßow ßmy ſatſělili, njewěm ßam wjazy, ale — wjednik njebě trjecheny. Ja pak njeßmědźich domoj, doniž ßwój ßlub njeběch dopjelnił. Hońtwjerjo czehnjechu dale, ja pak podach ßo do bliżſcheho ſaßydlenja, ſo bych ßo ſaßo ſhrabak. Ale poſdźiſcho ßo wróczíwſchi njemóžach tuteho ſplaha wjazy nadeńcz. Tſi lěta dołho ßym tak błudźił, tſi lěta mějachu mjedwjedźe měr pſchede mnu, tutón ßlub mje paleſche na wutrobje."

„A ſcze jeho lepili?" ſawoła Mawler, kedźbnje poßłuchajo.

Welik na to njewotmolwi, wotßuny ßwoju ßuknju a pokaſa wudrjenu kožu ſ hłowy, ſnamjo dobycza.

„A teho dla móżeſche ty takle dołho žonu a dźěſczi ßamych woſtajicz?" ſtonaſche žona porokujo.

„Myßlu ßebi, na jeho měſcze budźich to tež ſczinił", Mawler błuzy rjekny. „Prjecz ſ tymi czerwjenymi ſwěriſkami, kiž móża muża czwilowacz, kaž ani wjelk, ani panter ßwój wurubk njeczwiluje! — Tež ja mam hiſchcze jim ſtary dołh ſapłaczicz, a chzu to bórſy wuwjeſcz!"

„To mózu wam ja wobſtaracz", rjekny Wjelik.

„Ně, to niczo njebndze", ſnapſchecziwi Mawler, „tež ja ßym zyle podobnu pſchißahu ſczinił, kaž wy, ſo chzu ßo wjeczicz a jim wotrunacz."

„Wy nimacze wopaki, Mawlero", jeho Welik pſchetorže.

A Mawler ſawda wſchěm ruku, kaž mi a tebi niczo, hrabny ßwoju ßekeru, krucze ſawjaſanu na wótrym kónzu, powßny ßebi ju pſches ramjo, czißny ßebi tſělbu na khribjet, wotwobroczi ßo khětſje, wſa ßwojeho konja a, ßwojej pßaj ſawoławſchi, jěchaſche ſpěſchnje po dróſy wotßal.

A Welik? —

Welik wſa ßwoju tſělbu a połoži ju na ſtare měſtno nad durjemi — pſchipowßny ßwoju kulkowu toſchku a pólverowy rózk pódla, a ßyże ßo k wohniſchczu, kaž hdy prjedy, a ſapocza něſchto na draſcze porjedźecz a płatacz; wón khodźeſche ſaßo na ßwoje dźěło, kaž prjedy, a njeda ßo ſ niczim mylicz. — Wón budźiſche ſe ßamßnej ſpokojnoſczu tež ſaßo woteſchoł do Texaßa.

(Pokracžowanje.)

Wótčinske skutkowanje.

Móc přez wšě wjetša w lubosći so khowa,
Kiž wutroby do woza sebi přaha
A z nimi přeze ćmy, přez ćernje saha
A njeboji so smjerće, nima rowa.

Serb zdźěłany njech móc je magnetowa,
Kiž wutroby a ruki na so ćaha.
Njech w tym pak jeho wjedźe prawda naha,
Zo skutki bóle ćahnu dyžli słowa.

Hdyž kóžda wjes by w mužu serbskim měła
Móc tajku, kak by serbska mysl so hrěła,
A nihdy serbskosć ze wsow njeby zjěła!

Budź wótčinc we wsy, Serb a patriota!
Muž tajki płaći wjacy sebje złota,
Kiž z duchom na mysl swoju swojich mota.

J. Ćišinski.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Wojeńſkeho czekunjenza ſajeli.) Regimentſkeho domownika w ſtarych kaſarmach, ſeržanta Rocha, kotryž bě pſched někotrymi njedźelemi czeknył, ßu w Zürichu w Schwajzarſkej ſajeli a do Draždźanſkeho wojeńſkeho jaſtwa dowjeſli. Rocho je wſchelake pſchekſchiwjenja ſkucził a ludźom pjenjesy wurěczał.

— (Samomordarſtwo.) Njedźelu rano wokoło 6 hodźin je ßo 83lětna duchakhora jałmožniza wudowa Hana Heinrichowa ſe ßwojeho wobydlenja w tſeczim poſkhodźe na nowej haßy ſ woknom won czißła. Czežko wobſchkodźenu ßu do měſchczańſkeje hojeńnje donjeßli, hdźež je wona tón ßamy dźeń dopołdnja wumrjeła.

— (Jaty czeknył.) Póndźelu je na jaſtwowej dróſy czěßla Kießling ſ Błažijowiz, kotryž dyrbjeſche ßo do Hohenſteinſkeho jaſtwa dowjeſcz, ßwojemu pſchewodnikej czeknył. Hacž dotal jeho hiſchcze njejßu ſaßłapili.

— Kormjerjo ßwini, kotſiž je pjecza po žiwej waſy pſchedawaju, ßo na to kedźbliwi czinja, ſo ßo ßwinje 12 hodźin do ważenja njeßmědźa pizowacz. Po ßudniſkim roßßudźe a po měnjenju rěſaćnjow njeßmě ßwinjo po ſarěſanju wjazy dyžli 20 puntow ßwojeje czežkoty ſhubicz. Wjetſchi rosdźěl wahi dyrbi pſchedawaŕ ſarunacz.

S **Dźěchorez.** Někotrazkuli žónſka je khrobłeho ducha, ſo by ßo ſkerje do wojakow hodźiła, dyžli někotryžkuli ſtruchlik. Hdyž běchu wóndano haſcherjo w ßußodnej wßy wot haſchenja wohnja domoj pſchijěli, pſched korczmu ſaſtachu, ſo bychu po wobczežnym dźěle też žahanzu w ſchiji ſhaſcheli. Lědma pak běchu ßo ſa blida ſeßydali, žona jeneho haſcherja pſchihna a ßwojemu mužej domoj kaſaſche, ſo by ßykanje narěſał. Dokelž muž hnydom njepoſkoczi, žona jeho ſa khornaŕ ſhrabny a jeho wukleſka. Jenemu druhemu haſcherjej, kotryž ſpyta raſnu pliſtowaŕku ſměrowacz a ſ pſchecželniwymi ßłowami wužohnowacz, wona teho runja někotre pliſty wotkoži. Tu pak bě na wopaczneho trjechika, pſchetož tón pliſty hnydom poßelene wróczi. Tajkeho khrobołaka žona hiſchcze njebě wohładała. Wſcha pſchekwapjena, ſo bě ßebi jedyn muž ſwěrił, ßo jej ſtajicz, ßo wona jako morwa na ſemju ſwjeſy. Haſcherjo ßo ſrěczachu, ſo po ſdaczu morwu domoj ponjeßu. Hdyž pak běchu ju pſched korczmine durje donjeßli, ßo jim wona wutorže a ſkoku kaž błyſk kóždeho ſ nich wupliſtowa. Prjedy hacž móżachu ßo haſcherjo domaßacz, bě mużiza domoj twochła.

Se Sſkoneje Borſchcze. Pſchi hońtwje na Sſkonoborſchczańſkim a Czemjerczańſkim revěrje ßu ſańdźenu ßrjedu 8 dźiwich kaniklow, 1 ßornika a 305 ſajazow potſělili. Pjecz ßornikow je wupjeŕchło.

S **Delnjeje Hórki.** Pſchi hońtwje na knježim revěrje, je ßo jedyn ßornik ſaraſył. Czěkajo wón ſ tajkim wotmachom do jeneho ſchtoma ſraſy, ſo morwy k ſemi padźe. Potſělało je ßo 170 ſajazow, 35 bažantow, 27 kaniklow a 4 ßorniki.

S Dźěžnikez. Póndźelu wjeczor wokoło 6 hodźin chzyſche na tudomnym żeleſniſkim ſaſtaniſchczu żeleſniſki wothładaŕ Wunderlich jenu lataŕnju ſaßwěczicz. Rěbl k lataŕninemu kolikej ſtajiwſchi, wón po nim horje ſaléſy. Prjedy pak hacž móżeſche ſaßwěczicz, ßo na dobo podhnity kolik delka ſłama. Wunderlich ſ rěblom na ſemju padźe a ßebi pſchi tym czežko płuza a wutrobu ſnutſka wobſchkodźi. Hacž dotal hiſchcze wón njeje mohł ſaßo ßwoju ßłužbu ſaſtawacz.

S Boſchez. Pſchichodnu wutoru dopołdnja wot 3/4 10 hodźin budże pſchißažny ßud w Budyſchinje wo czeladniku Köhleru ſ Prößena pola Torgawy ßudźicz, kotrehoż winuja, ſo je lětßa naſymu kublerjej Wjeli w Boſchezach brózeń a twarjenja kublerja Lehmanna w Jeńkezach ſapalił.

Pſchi hońtwje na naſchim revěrje ſańdźenu wutoru ßu 102 ſajazow, 8 kurwotow a 2 kaczzy potſělili.

Se **Sſowrjez.** Sły pſchiklad dobre waſchnje kaſy. S ruſko-japanſkej wójnu je njemérny wójnſki duch do ludźi też w naſchich ſtronach ſajeł. Wóndano bě w naſchej korczmje a ſwonka njeje kakańza, kajkejež hórſcheje njeje mohło pſched Port Arturom bycz. Krwawe kuże pſched korczmu někotre dny wo njembrej rubańzy ſrěczniwje-ßwědczachu. Jeneho něhduſcheho ulana tak pſchemorſkachu, ſo jako morwy ležo woſta. Dokelž pak je hewak ſtrowy pachoł, ßo naſajtra ſaßo ſhraba a domoj doczampa. Ranjenych je zyła czrjóda. Lěkarjo teho dla dźeń wote dnja po wßach jěždźa a rany hromadu płataju. Woßebje czežke dźěło maja w jenej wßy pod Czornym Bohom dokonjecz. Tam na khorołożu jedyn młodźenz leži, kotremuż ßu nóß na planz rosbili. Wnſtojny lěkaŕ je kóſcz ſaßo ſběhnył a

ſrunak a nadźija ßo, ſo wſchě ßlědy tamniſcheje bitwy wotſtroni. Sa wboheho ranjeneho wſchak je to jara boloſćiwa operazija była.

S **Budeſtez.** Pſchichodnu njedźelu, jako na dnju 3. adventa, ßo naſche pomozne duch. měſto pſches knjeſa kandidata Kſchižana ſ Hodźija ſ nowa wobßadźi. S radoſću naſcha woßada jeho do ſaſtojnſtwa wita. Bóh žohnuj wſcho jeho prózowanje mjes nami po bohatſtwje ßwojeje miłoſće!

S **Budeſtez.** Sańdźenu njedźelu ßo w tudomnym Voigtez hoſćenzu krwawna bitwiczka bijeſche. Fabrikarjo ſ Hajniz běchu ßo ſwadźili a ßo ſ nożemi kałachu. Wěſtemu Klammertej ßo ruka tak rosruba, ſo dyrbjachu lěkarja na pomoz ſawołacź, kotryž ranu hromadu ſaſchi.

S **Budeſtez.** Ssobotu wječor je we wobydlenju tudomneho ſamkarja Michałka petrolejowa lampa rosbuchła. Sso palazy petrolej nadobu wó jſtwje ſapali. Na ſboże ßo Michałkezom poradźi, woheń podußycź, prjedy hacź ßo wohnjowa wobora na pomoz ſawoła.

Se Suborniczki. W tudomnej brikettowni ßu pſched tydźenjom ſapočzeli prěnje briketty dźěłacź. W tu khwilu ßo ſ tutym dźěłom 150 dźěłacźerjow ſaběra.

S Lipicza. Wutoru rano je ßo na tudomnym knježim dworje dźěłacźeŕ Matana ſa jedyn bosowy keŕk wobwěßnył. Wón je ßebi pjecza ſ bojoſću pſched ßudniſkim khoſtanjom žiwjenje wſak. Kaž ßo powjeda, je na njeho jeho ßußod nawołał, ſo je jemu pjenjeſy ſebrał. S tym ßo roshněwawſchi, je Matana ßußodowu žonu nabił. S teho bě ſkórźba naſtała, kotrejež je ßo Matana tak nabojał, ſo je ruku na ßebje ſłožił.

S **Bukez.** Podſwjaſt Raifeiſenſkich nalutowańnjow a wupožčeŕnjow ſměje ßrjedu 21. dezembra popołdnju ſhromadźiſnu w tudomnym Heimrichez hoſćenzu. W njej budźe direktor Klattenhof ſ Erfurta rěčźecź.

S **Khróſćziz.** Naſch wyßokodoſtojny knjes farař monſignore Wornař ſchtwórtk 8. dezembra ßwój ſkoty měſchniſki jubilej ßwjeczeſche. Wo naſchu woßadu wulzy ſaßkuženemu knjeſej jubilarej ßo mnohe wopokaſma wyßokoczeſćenja a luboſće dostachu.

S **Rakez.** Sańdźenu njedźelu mějeſche ßo zyrkwinſka viſitazija w Rakeczańſkej woßadźe. Poßledńja běſche tu w lěcze 1893. Na ßerbſkim kemſchenju, kotrež ßo w 9 hodźinach ſapočza, mějeſche rěcź na woßadu knjes farař Räda ſ Budyſchina. Na němſkim kemſchenju knjes wyſchſchi zyrkwinſki radźiczeł Meier k woßadźe rěczeſche. Po němſkim prědowanju pſchednjeße zyrkwinſki chor adventſki chor, kotryž wutrobu poſběhny. Woltař běſche rjenje wupyſcheny. Na popołdniſchim kemſchenju rosrěčźowaſche ßo najprjedy woßadny farař ſ młodźinu, kotraž běſche ßo w bohatej liczbje ſeſchła, a na to wobroczi ßo knjes wyſchſchi zyrkwinſki radźiczeł ßam na młodźinu, ju wutrobnje napominajo, w naſchim cźaßu krucze wojowacź pſchecźiwo hrěchaм, młodoſczi hrožazym. Tež pſchednjeßechu ſchulſke dźěczi na něſchporu rjany ſpěw. W rosrěčźowanju ſ zyrkwinſkim pſchedſtejicźeŕſtwom a ſ hoſpodarjemi ßo jednaſche wo tym, hacź ßo hodźi, woßebite dźěcźaze Boże ßłużby a bibliſke hodźiny ſawjeſcź, a woßebje ßo na to pokaſa, ſo by tola nuſne było, tež woßadnu diakoniju ſawjeſcź. Pſchi tym ßo na to ſpomni, ſo je wobźarowacź, ſo tak mało holzow ßo rosßudźi, ſa diakonißy ßo wuwucźicź dacź. Hdyž běſche ßo hiſchcze rosrěčźowanje ſ wucźerjemi mělo, ßo viſitazija ſkónczi. Pondźelu knjes wyſchſchi zyrkwinſki radźiczeł ſchulu w Rakezach a Komorowje wopyta, ſo by ßo wo ſtejiſchcźu naboźinſkeje wucźby w naſchich ſchulach wobhonił.

S **Draždźan.** Druha adventſka njedźela, 4. dezembra t. l., bě miły rjany dźeń. Sſerbſka Boża ßłużba w kſchižnej zyrkwi ſhromadźi wulku liczbu ßerbſkich kemſcherjow w kraßnej ßwjatnizy, kotraž ßo ſ Božim ßłónzom hacź na najrjeniſcho woßßwětleſche. Sſerbſkej woßadźe prědowaſche k. farař Sarjeńk ſ Khwacźiz a ſpowjednu rěcź wotměwaſche k. farař Jakub ſ Njeßwacźidła. — Spowjednych bě 136; 49 mużſkich a 87 žońſkich. — Bóh pomhaj ſ hnadu dale!

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dla wohanjenja nałožkow kſcheſćijanſkeje naboźiny mějeſche ßo cźeßła Jan Schneider ſ Dźeżow ſamolwicź. Wón bě pſchi khowanju ßwojeje hoſpoſy lětßa 8. ſeptembra wulkeho pßa ſa ſchěrokim pißanym bantow wjedźo, prěni ſa kaſchcźom ſchoł. Kantor a druſy pſchewodźerjo ßo podarmo na tule njewuſchnoſcź hórſchachu a jeho warnowachu, ſo teho dla do khoſtanja pſchińdźe. Schneider pak ſnapſcheczíwi, ſo je ßebi njeboczíczka pſchała, ſo by ju jejny poß k rowu pſchewodźał. Hdyž bě prědař cźełne prědowanje ſkóncził, Schneider pßa ſa pazy wſa, ſo by ſ nimaj tſi hromadki pjerſchcze do rowa cźißnył. Schneidera, kotryž je hižo wobſtarny muż, ßwědźy jako zyrkwi njepſchecźelſzy ſmyßleneho wopißowachu. Pſched ßudom ßo wón ſ wurěčźu ſamolwjeſche, ſo je ſtarej hoſpoſy chzył wolu dopjelnicź. Statny rěčźnik namjetowaſche, Schneidera k jaſtwu na jene lěto ſaßudźicź. Ssudniźy jemu jaſtwo na 9 měßazow pſchißudźichu a jeho hnydom ſajecź dachu. Mějachu ſa to, ſo je ßebi wobſkorźeny jenož wotmyßlił, měſtno, ſa naboženſke ſłutki poſtajene, ſ wohanjazej njewuſchnoſcźu wußměſchicź. To je też hižo ſ teho ſpóſnacź.

S **Ruhlanda.** Cźeźke żeleſniſke njeſboże je ßo wutoru w nozy bliſko tudomneho dwórniſchcźa ſtało. S Falkenberga próſdna jědźaza lokomotiva do tworoweho cźaha, ſ Ruhlanda jědźazeho ſraſy.

Wo njeſbożu ßu ſcźěhowaze nadrobniſche powjeſcźe dóſchłe: Na próſdnojědźazej lokomotiwje ßo tepjeŕ Kluga ſ Wojerez hnydom mori, mjes tym ſo ßo wjednik Richard Hertel, kotrehož ſpinadłowy ſběhak do delnjeho žiwota ſtorczi, ßmjertnje ſrani. Wón je naſajtra popołdnju we Wojerowſkej wokrjeßnej hojeŕni wumrjeł. S perſonała na lokomotiwje tworoweho cźaha buſchtaj wjednik Roſenbaum a tepjeŕ Rychtař lohko wobſchkodźenaj. Spinař Spindler ßo ſ woſa wjerhny a na ſemju padnywſchi, ßebi ruku ſ ramjenja wupadźe. Sranjeni, kotſiž wſchitzy we Wojerezach bydła, ßo w tamniſchej hojeŕni lěkuja. Naſtata ſchkoda je khětro wulka. Jena lokomotiwa je tak wobſchkodźena, ſo ßo njehodźi wjazy wužicź, a ſchěſcź tworowych woſow je rosbitych. Żeleſniza bě ſa 8 hodźin ſaßo wobkhadej wotewrjena.

S **Běłeje Wody.** Schulſka holza Schneiderez tele dny ſaßwěcźenu petrolejowu lampu wudu. Pſchi tym płomjo do ballona ßapny, kotryž rosbuchny. Sapaleny petrolej ßo na holzu wula a ju žałoßnje wopali. — Pſchi tejle ſkładnoſczi njech ßo na to dopomina, ſo dyrbi ßo, prjedy hacź ßo płomjo petrolejoweje lampy wuduje, ßužoh troſchku dele ſwjercźecź, tak ſo płomjo pomjeńſchi.

S **Rowneho** pola Sslepeho. Sańdźenu njedźelu 4. dezembra je ßo tu burſke towaŕſtwo ſałożiło. S Wrótßławja bě knjes Scholz jako poßrědnik hłowneho burſkeho towaŕſtwa pſchiſchoł a ſ dlějſchim pſchednoſchkom wotpohłady a ſameŕy burſkeho towaŕſtwa roskładowa. Nowemu towaŕſtwu 46 ßobuſtawow pſchiſtupi. Pſchedßydſtwo ßo hnydom wuſwoli. Bóh daj, ſo by naſche poboczne ßerbſke burſke towaŕſtwo roſło a kcźeło.

Se **Sslepeho.** Naſche ßerbſke ſpěwanſke towaŕſtwo ßo ſaßo ſhadźuje a pilnje ſpěwacź wuknje. Kaž je ßłyſchecź, chze wone pod wodźenjom knjeſa wucźerja Neumanna bliżſchi cźaß ſ konzertom a ßerbſkim dźiwadłowym pſchedſtajenjom pſched ſjawnoſcź ſtupicź.

K hodam. We wſchěch krajach, we wſchěch měſtach a wßach, a we wſchěch wutrobach ſaklincza ſaßo ſwony a ſwonja hody, hody tón ßwjedźeń Božeho dźěſcźa. Se ſynkami ſwonow leczi też Boži jandźel, jandźel měra a krocźi pſche wſchě kraje, palmowu hałoſu w ruzy.

Tam w dałokim afriſkim kraju, hdźež ßo ßwěrni wojazy w krwawnym wojowanju běndźa, tam pſchińdźe też hodowny jandźel a pſchinjeße hodowny měr. Khrobłu cźrjódku, kiž tam pſchecźiwo njepſchecźelej wojuje, ſchkituje wón ſe kſchidłami měra a wobradźi jej hodowny ßwjedźeń, kaž wón też tym, kiž tam dałoko wot nana a macźerje, bratra a ßotry khori a ſranjeni leża, hodowne ßwězy ſaßwěcźi. A też nad hórkami njebohich, kiž tam w zuſym kraju wotpocźuja, wupſcheſtrěje palmowu hałoſu hodowny jandźel.

Hłaj, njepytnjeſch ty, ſo hodowny jandźel też pſches naſche kraje a krajiny dźe? Njewupſcheſtrěwa ßo ſ pſchikhadźenjom hodowneho ßwjedźenja bóle a bóle měr pſches zły lud, tu wuraſniſcho, tu měrniſcho. Njeměr, kiž mjes ſtawami naſcheho luda knježi, wocźichuje pſchi hodownym ſwonjenju a jandźel měra dobywa nade wſchej roſkoru, kotraž wonkach w žiwjenju a nutſka w ßwójbach knjeżeſche a ſaßwěcźi hodowny ſchtom. Pod nim ſhromadźi a ſjednocźi wſchěch, kiž běchu ßo w běhu lěta dźělili a ſhubili. Wón kłapa ßo też móznje wo durje, ſady kotrychž ßo wſcho morwe bycź ſda a pſchinjeße też tam hodowne wjeßele.

A kóždej cźłowſkej wutrobje ßamej bliži ßo hodowny jandźel. Do njeměrneje a ſtaroſcźiweje wutroby ſacźehnje ſpokojnoſcź a měr. Kóždu ſranjenu a tyſchnu wutrobu ſahoji hodowny poßoł Boži, hdyž ſelenu hałoſu měra na nje wupſcheſtrěje. Ale też nimo wutrobow, kiž tajkeho niczeho naſhonike njeßu, njeńdźe hodowny jandźel, ale bliži ßo jim wſchěm a dobywa ßebi najprjedy a najlóžo wutroby naſchich małych, naſchich dźěczi. Kak rjenje błyſchczi ßo we wóczkach naſchich lubuſchkow jich wutrobow wjeßele, kak ſraduja ßo wone nad ßwězami Božeho dźěſcźoweho ſchtoma, nad darami luboſće.

Nad darami luboſće ſraduja ßo wone, ſraduja pak ßo też ſtari! Hłaj, maja pak wſchitcy tajke dary, móża wſchitzy tym ßwojim

tajke dary luboscze wobradźicź? Hlaj, tu ßu khudźi, tu ßu khori, dźimy a saßwěczmy też jim hodowny schtom, so bychu wschitzy wjeßeli hodowneho jandźela pschijeli a Jesußowy narod ßwjecźili, so by pschе ßylnischo a wjeßelscho saklinczako:

„Cześcź budź Bohu we wyßokoscźi!"

—. W.

Přilopk.

* W Hornich Ssolanach (Sohlandźe) ma ßo sa sakske nowe remonty nowy depot sakoźicź. Sa tutón wotpohlad ma ßo tamnische 407 hektarow wulke ryczerkubło wotnajecź. Wudawki sa pschetwarjenje a nowotwary ßu ſ 170,000 hriwnami wobliczene.

* (Pjenjesy abo ziwjenje!) Rubjeżne mordarstwo je 6. septembra 23lětny běleŕ Otto Kegel w Großlichterfeldźe pola Barlina pschecźiwo 77lětnemu rentierej Davidej Hessy spytał. Wón ßwjeczor do spanskeje komory Hessoweje ville salesy a ßo sa jenym durjowym sawěschkom skhowa. Hdyż chzysche starz lehnycź hicź a do komory sastupi, schrótowanje saßłyscha. Wón ßo wohladny, tola tón ßamy wokomik bu do hkowy dyrjeny, so ßo swjesy. Stary muż ßo pó cźmje ſ rubjeżnikom bědźesche. Tón każ njembry se ßwojim revolvrom do ßwojeho njesbożowneho wopora pjerjesche. Hdyż Hessa wo pomoz sawoła, Kegel praji: „Pjenjesy jow, abo cźe sarażu!" Hessa wonjemózniwschi padźe. Kegel ßebi myßlesche, so je morwy a ßebi ſ rukow krej wotmy. Mjes tym ßo starz saßo sebra. Wón rubjeżnika proschesche, so by jemu ziwjenje wostajił, a chzysche jemu ßwoje pjenjesy dacź. Tón bě ſ tym spokojom. Wón Hessu ſ revolvrom w ruzy do jstwy pschewodźesche, a ßebi wot njeho wschě pjenjesy żadasche, kotreż mějesche wón doma. Po dlějschim jednanju pak rubjeżnik starzej 12 hriwnow wostaji. Hessa rubjeżnika hacź k khěżnym durjam dowjedźe. Tu schědźiwza ſ nowa womora wobja, a wón hacź do ranja tam leżo wosta. Rubjeżnik bě jemu jene wóczko sranił, kotreż woßlepi. Kegel do Branibora cźekny, hdźeż jeho saßkapichu. Pschißażny ßud jeho k khostańi na 10 lět saßudźi.

* (Rosbuchnjenje.) W jenej khěži w Aguato pola Neapla (w Italskej), w kotrejż ßo wohnjostrojne wězy dźěłachu, ßo rosbuchnjenje sta. Khěża ßo saßypny, pschi cźimż ßo tsjo cźlowjekojo morichu a jedyn ßo srani.

* Samjersane woblicźa běchu wóndano w jenym domje w Běłej Wodźe widźecź. Tam dyrbjesche kwaß bycź, tola hkowna woßoba tam njebě widźecź — nawoženja. Wón bě schtwórtk wotjěł a njebě ßo saßo wrócźił. Pjenjesy bě ßebi hakle wot njewjesty pożcźił. Tón ptacźk je pjecża hižo ras tajki kuß sejhrał. Njewjesta dyrbjała wjeßela bycź, so je ßo tajkeho mandźelstwa sminyła.

* Na symu a ßněh wobydlerjo ßkónczneje Schpanskeje hórko skorża. Po zyłym kraju je wobkhad ſ wulkim ßněhom poczeżeny. W Aranjuezu fabriki ßwjecza, w Andalusiskej ßurowa syma tschěska a w Galizijskej je ßněha dla njemózno, po dróhach jěsdźicź. Wjelki se stadłami ſ hór do ruminy běhaju a skót rubja. W Madridskich kasarmach khlěb a cźopku jědź mjes khudych rosdźěluja, kotsiż ſ tyßazami pschikhadźeja. Wulki ßněh je też wina na njesbożu na żelesniży. Jedyn spěschny cźah pola Valenzije wulkeho ßněha dla na mosce nad Serpiskej rěku ſ kolije wuskoczi. Schěsćz tworowych wosow do rěki dele padźe; 6 woßobow ßo cźeżko wobschkodźi.

* (Swojeho ßamßneho ßyna satschělił.) Hajnik Franz Wytwar pola Iczina bě psched tydźenjom ßwojeho 8lětneho ßynka ßobu na hońtwu wsał. S njesbożownym pschipadom ßo hajnik ßwojeho ßynka njedohlada, hdyż runje jedyn ßornik nimo cźerjesche. Nan do ßornika tschěli, tola na njesboże ßwojeho ßynka trjechi, kotryż sakschiknywschi morwy na semju padźe. Wytwar je ßo ßam ßudnistwu stajił.

* (Dwójzy dwójnikow sa jene lěto.) W Branderodźe w Ssmólnych horach je żona dźěłacźerja Hermanna lětża druhi krócź dwójnikow porodźika. Prěnjej dwójnikaj 17. januara, druhaj 29. novembra na ßwět pschińdźeschtaj.

* (Pschehladanka.) W Erkheimje w Bayerskej bě do jeneho burskeho dwora bacźon pschileczał a bě pjecża hólczka pschinjeßł. Wjeßele teho dla bě tak wulke, so kschcźisna 4 dny trajachu, a so ßo ßamo se schtukow tschělesche. Po kschcźisnach ßo dohladachu, so bě na mjeno Xaver wukschcźeny ßynk — dźowcźiczka. Każ ßo sda, bě ßo baba pschehladała.

* (Krwawna ßwójbna swada.) Pónd̄zelu rano bě ßo w Nassengeulu pschi cźěsko-bayerskich mjesach dźěłacźeŕ Franz Werner se ßwojej mandźelskej swadźił a nóż wucźahnywschi, hrożesche wón, ju sakkócź. Duż jeju ßyn, hischcźe do schule khodźazy hólz, teho runja nóż shrabny, ßo ſ nim do ßwojeho nana da a jeho dwójzy do tyła kló. Cźeżkosranjeny nan je ßwojeho ßyna pola wyschnosce wobskorźił. Tón praji, so je chzył ßwojej macźeri, kotraż je w ßmjertnym strasche była, pomhacź a so je, ſ nanom ßo bědźo, tnteho bjes wotmyßlenja sranił. Hólza ßu sajeli.

* (Rubjeżny nadpad w Londonje.) Skótnika Stockella w Londonje póndźelu rano w jeho pschedawańi wuwjasaneho namakachu. Wón bě wot ßoboty popołdnju tak leżał, dokelż jeho nichtó njebě wołacź ßłyschał. Jeho pjenjeżne khamory běchu wuprósdnjene. Sa wjazy dyżli 80,000 hriwnow juwelow a cźaßnikow bě ßo kradnyło. Rubjeżnizy běchu tydźenja po samknjenju pschedawańnje pschischli, wudawajo, so chzedźa jenemu duchownemu jedyn dar knpicź. Jedyn ſ tych tsjoch kupzow na dobo revolver wucźahnywschi ßebi klucże pjenjeżnych kaschczow żadasche. Jedyn druhi skótnika na hkowu dyri, na cźoż tón cźinjesche, każ by morwy był. Rubjeżnizy jeho wuwjasachu, na cźoż pjenjeżne khamory wurubichu.

* (Offizěr ßo shubił.) Leutnant Salimann, pola pěschcheho regimenta cźißko 17 w Mörchingenje skużazy, je ßo bjes ßlěda shubił. Jeho semrjety nan bě nahladny lěkaŕ w Barlinje.

* (Rubjeżnistwo.) W Heidelbergu pjatk dopołdnja sababjenaj mużskaj do wobydlenja rentiera Meesera pschińdźeschtaj a jemu ſ revolvrom a kałaczom hrożo tyßaz hriwnow wunusowaschtaj.

Wußudźenja.

Pschißażny ßud. Lětża w nozy wot 13.—14. novembra bě skużobna dźowka Hana Helena Nowakez ſ Maleschez dźěcźo na skużbje we Wulkich Debßezach porodźiwschi jo hnydom morika. Pschißażni wobskorźenu sa winowatu spósnachu, na cźoż ju k jastwu na 2 lěcze 6 měßazow a k shubjenju cźeßnych prawow na 5 lět saßudźichu. Poßedźenje bě tajne.

Pschedźerskeho mischtra Gnaucka ſ Kamjeńza, kotryż bě wopak pschißahał, so by ßwoju macź wo dań sjebał, k khostańi na 1 lěto 2 měßazaj saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Dla skomyßlneho sapalenja cźeladnika Ernsta Gustava Neumanna ſ Langenwolmsdorfa k jastwu na 1 lěto 8 měßazow saßudźichu. Wón bě, dokelż běchu jeho husto jeho njerody a lěnjosce dla naßwarili, sajmu a bróżeń ßwojeho hospodarja sapalił.

Teho runja sapalenja dla skużobnu dźowku Hoinkisez, kotreż na poßled w Małym Schönawje pola kublerja Trenklera skużesche, k jastwu na 8 měßazow saßudźichu. Troschku hłupikojta holza bě Trenklerez bróżeń sapaliła. Wona chzysche skużbu pola Trenklerez wopuschcźicź. Jej ßo tam wjazy njelubjesche, hdyż bě Trenkler młodeho cźeladnika, ſ kotrymż bě ßo wodźiła, se skużby puschcźił. W płomjenjach ßo 10 ßwini spali. Nastata schkoda 10,000 hr. wucźini. Pschißażni mějachu wobskorźenu sa winowatu, hacź runje bě ju lěkarski wězywustojny sa duchownje niz dospołnje strowu spósnał.

Khostanska komora. Wikowarja Gustava Hermanna Richtera we Wulkej Dubrawje, w Königsteinje narodźeneho a hižo wospjet paduchstwa dla khostaneho, k khostańi na 2 lěcze a k shubjenju cźeßnych prawow na 3 lěta saßudźichu. Richter bě w nozy 14. oktobra kublerjej Wjeli w Boschezach ſ njesamknjeneho konjemza ßydomlětneho konja, 1200 hriwnow hódneho, kradnył a jeho w Stróži pola Rakez jenemu Kulowskemu konjazemu wikowarjej sa druheho konja samenił a ßebi 150 hriwnow wupłaczicź dał.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło: 6505 hr. 43 np.

Dale za njón darichu:

Liški-Póndźelnicy: Dietrich napiska 1,40 hr., z dwěmaj skupymaj 1,90 hr. = ... 3 hr. 30 np.

W „Katholskim Pósle" čisło 50. lěta 1904 hižo kwittowane:

Delanska patentna komisija (590,63 hr.): 1 hr. 30 np. W. Rošeŕ-Jitrowski, wučeŕ em. w Myšecach pola Zhorjelca 5 hr. Karel Michl, překupc w Slanem w Č. (Lužičanům mnoho štěstí) 2 hr. = ... 8 hr. 30 np.

Hromadźe: 6517 hr. 3 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

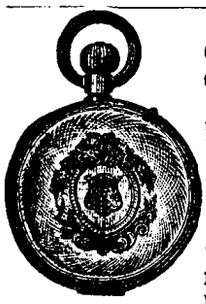
zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Do Rakez!

Cjechez khlamarńja w Rakezach
porucza
dobre jerje
po 4 np., kopu po 2 mk.,
ßuschene rybы (pöcklingi)
po 7 np.,
pjeczene a ßuschene rybы,
ruski maschinski wolij,
skótnu ßel
zentnar po 2 mk.,
kolbaßu, hejduschku
a **wschě warjenja.**

Sslowki

najrjeńscheje twory
punt po 20 np. porucza
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobrz a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicz** dacź, njech dże k czaßnikarjej **Curtej Jenczej** na swonkownej lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedża sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Brosche,
nawuschnizy,
narucznizy,
czaßnikowe rjeczaßy,
schijine debjenki,
syglowate pjerschczenje,
zonjaze pjerschczenje,
wěrowanske pjerschczenje,
manschettowe knesle,
schemisettowe knesle,
krawattowe knesle.

Guido Reiche

w Budyschinje
pschi hlownym torhoschczu 2
pschi radnizy
porucza
ßwój najmodnischi skład
juwelow, slotych
a ßlěbrowych tworow.
Woßebitosc:
ßerbske schnóry
sa njewjesty.

Njewjeseźinske dary,
blidowe nastawki,
nože,
widliczki,
lžizy,
płodowe schklě,
khlěbowe korby,
khojejowe serwißy,
ßwěcźniki,
winowe khany,
kwětkowe wasy,
kheluchi.

Najtuńsche płaczisny. Wězywnostojne poßłuženje.

Pschenčznu muku,
nudle,
Draždźanski jědźny rajß,
ßoki, hróch,
krupy, jahły
porucza
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Czistu
natursku butru
dobreje kajkosczе poruczataj
Schischka a Rjeczka.

Rěczi ßerbski.
Libsch, ßudniski aktuar sw. ßł.
na ßukelnskej haßy 34.
na koßu s napschecza piwneho hroda.
Pißarnja sa kupne, hypothekske, dismenbrazиske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy
Telefon czißko 324.
Rěczi ßerbski.

Sswjedźeński khojej

nowe woßebite měschenje
punt po 100, 120, 160 np.,
zyle woßebje czischcze a ßylnje
ßłodźazy porucza
Khorla Nowaka naßl.
Jurij Nitsche
na žitnej haßy 10.

Prußnizy

najlěpscheje twory
punt po 30 np. porucza
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Ssmolerjez knihiczischczerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, wisitne a **pschiproschеńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy** atd. atd.
we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow** k dobroczіwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Porjedzenje dobre a tunje.
Wschispomnjenje: Rěczu ßerbski.

Najlěpscha a najtuńscha tsěcha

je
tsěcha s zementowych salhibkatych zyhelow.
Pruhi a wobliczenje darmo.
Quolsdorfska fabrika zementowych tworow,
(Mějeczel: **Walter Scobel.**)
Póst Tscheplin (němski Tschöppeln) we Luzizy.

Ssuche

khójnowe pjenkowe drjewo

loni puschczene, rm. po 2 mk. 50 np. ma pschi dobrym wotwoženju na pschedań
hrabinske Lippeske hajniske sarjadnistwo
w Barcze.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 14. dezembra dopołonja wot 9 hodźin ma ßo sady hajnikownje w **Nowych Bóschizach** na pscheßadźowanje pschedawacź:
130 m. khójnowych kuleczkow,
22 m. khójnowych schczěpow,
35 hromadow khójnoweje walczіny,
100 khójnowych žerdźow.
Bóschiczanske kubłowe sarjadnistwo.

Drjewowa awkzija.

Pjatk 16. dezembra t. l. popołdnju wot 3 hodźin maja ßo žerdże a palne drjewo, w mojim hrodźischczu sestajane, na městnje ßamym na pscheßadźowanje pschedawacź, jako:
1100 žerdźow, 2—7 cm. tołstych,
20 rm. kuleczkow,
8 rm. repuchow
36 hromadow walczіny.
W Hodźiju, 5. dezembra 1904.
Kubler Zimmermann.

Małowjelkowska nalutowarńja a wupožčerńja.

S tutym ßo k wjedźenju dawa, so je nasch dotalny sliczbowar, knjes Kschižan, ßwoje sastojństwo složik a so je ßo na jeho městо knjes žiwnoscžer **Jan Manjok** w Libuchowje wuswolik. Tutón budże kóždu prěnju a poßlednju ßobotu měßaza w hoscženzu „ßtónza" w Budyschinje dopołdnja wot 10—11 hodźin ßwojeho sastojństwa hladacž.

Pschedßydstwo.

Burske towarstwo w Rakezach

směje, da-li Bóh, **druhi dźeń hodow** popołdnju s dypkom **4** hodź. **poßedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy

pschedßydstwo.

S napschecža theatra.

Panorama — dwórski liferant.

Tónle tydźeń wot **11. hacž do 17. dezembra**

Burska wójna.

Najpodwolnischo pscheproschuje

Zykluß 429. **W. Riedel.**

S tutym k wjedźenju dawam, so ßym w **Biskopizach pschi hrodowym městnje 2.** delka

filialnu expediziju

wotewrik.

Rěčnik Vollhering

w Budyschinje

na walskej drósy 12 po 1 skhodźe.

---

1. dezembra ßym ßo w Budyschinje na

hornčerńskej haßy 21 po 1 skh.

jako **praktiski lěkat** a **spezialny lěkat sa chirurgiju** saßydlik.

Rěčne hodźiny wschědnje dopołdnja wot 8—10, pschipołdnju wot 12—½2 hodź.

Dr. med. O. Riethus.

We wudawarni Serbskich Nowin je sa **25** np. dostacž:

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow

na lěto

1905.

Jako **dar k Bożemu dźěćcu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacž knižki s **pißanymi wobrasami** a se ßerbskimi schtucžkami

1. sa starsche dźěći:

Schescherjaczk a schelcherjawka

2. sa mjeńsche dźěći:

Wobraski sa pěkne dźěći.

Pěknych dźěći wjeßele.

Do Rakez!

Heinrich Zawnik, schewski mischtr w Rakezach porucža **k hodam** ßwój wulki skład **schkórnjow** a **cžrijow** kóždeje družiny, dale **filzowe stupnje, filzowe tosle** atd., **tolste schkórnje s howjaseje koze** hižo po 8 mk., **dołhe schkórnje** po 13—15 mk., wschě družiny **hólczazych schkórnjow** s lakowym wuhorkom a bjes njeho, dale **stupnje s drjewjanej póduschu** a **filzowym podschiczom,** najlěpschi **schkórnjazy mas** a woprawne **Winske wußwětlenje.**

Wy dyrbjeli

k pjeczenju kołaczow a tykanzow niz jenož zitronu, ale tež

woprawdźity a najlěpschi

Heinr. Müllerowy korjenjowy wolij

nałożecž; pschetož jenož s tym hakle pjeczwo **najwubjernischi ßłód** dostanje.

Heinrich Müller w Lipsku, pschi Janskim městnje 3.

W Budyschinje dostacž we wschěch pschedawarńjach kolonialnych tworow a drogownjach.

Pruhi s Bożeho ßwětła

schpruchi a khěrluschowe schtucžki w pyschnych kaschcžikach, k hodam ßo derje pschihodźaze, ßu **we wudawarni Serbskich Nowin** dostacž.

Boża nóz,

9. wudawk,

historija wot naroda naschego sbóžnika atd. sa liturgiske hodowne Boże ßłużby, wot **J. Jakuba,** fararja, 7. wudawk, pola M. Ssmolerja po 3 np. dostacž.

Włoßanki

kupuje a najwjetschi pjenjes sa nje płacži

Otto Mahnke

na bohatej haßy 14.

Sslódke worjechi

zentnar po 14 mk. ma na pschedań **hrodowski sahrodnik w Bóschizach** pola Njeßwacžidła.

Dla spuschczenja pschedawarńje

ßu klamowy naporjad, 20 prósdnych kałowych a górkowych ßudow a 1 ruczny wós, hischcže nimale nowy, na pschedań na hornčerńskej haßy 22.

Khěža na pschedań.

W **Hórkach** pola Khróscžiz je nowa maßiwna khěža se ßadźenskej sahrodu a kórzom pola bjes hospody a wumjeńka hnydom na pschedań. Pokoja kupnych pjenjes móże stejo wostacž. Wscho dalsche je pola wobßedźerja shonicž.

Do Skeho Komorowa ßo 20—22 létna ßylna **ßłużobna holza** k 1. jan. 1905 pyta. Mßda 38—42 tlr. Sso pschedstajicž po móżnoscži pschipołdnju wot ½1—½2 hodźin pola Hoeera na Jurjowej haßy 28II. Puczowanje ßo faruna.

Trjebany, kryty, 4 ßedlaty

kuczowy wós

(tak mjenowany Połczniski) ma na pschedań

Angust Nowak, wosotwarz w Budyschinje

na swonkownej lawskej haßy.

Ssylny hólz, kotryž chze **kowarstwo** nawuknycž, móże jutry do wucžby stupicž pola **Hendricha Bergta,** kowarsk. mischtra w Huszy.

Młódscha **ßłużobna holza,** po móżnoscži se wßow, 1. januara dobru ßłużbu namaka na Bismarkowej drósy 7 delka.

Hospoza!

Starscha holza abo wudowa ßo jako hospoza k nowemu lětu na wjetschu žiwnoscž wokoło Wjelkowskich stron s wulkej msdu pyta. Adreßa njech ßo we wudawarni Serb. Nowin. woteda.

Dobry cžehnity poßz

s gratom je tunjo na pschedań pola

Ernsta Misnarja w Hucžinje.

Dwě jałojzy a jedyn ežélz

ßu na pschedań w **Jenkezach** cžißło 11.

Dowěrny cžiły

nózny straznik

pyta ßo na **knježi dwór w Delnjej Kinje.**

Wróczenje cžesczе.

S tutym kóždeho warnuju, skschiwdźaze ßkowa wo knjeżni Marji Mrosakez s Hermanez, jejnu cžeßnoscž nastupaze, dale rosschěrjecž. Kóždeho, kotryž tajke kjě wunjeße, budu psched ßud žadacž.

Angust Němz s Rakez.

(K temu cžißłu tsi pschiłohi.)

Prěnja pschiloha k czišku 50 Serbskich Nowin.

Ssobotu 10. dezembra 1904.

Placišny rěsneho slotu na Draždžanskich slótnych wikach

5. dezembra 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
	hr.	hr.
Wóły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	39—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	35—36	63—66
3. ßrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	30—33	59—62
4. ßnadnje pizowane kóżdeje staroby	26—27	52—54
Jałojzy a krowy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	63—66
2. polnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	32—35	60—62
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite mlódsche krowy a jałojzy	29—31	55—58
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	50—52
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—39	63—66
2. ßrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	32—35	58—62
3. ßnadnje pizowane	28—30	52—56
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	44—45	68—70
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	40—43	63—66
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich sschižењow w starobje hacz do 1¼ léta	44—45	57—58
2. mjaßne	42—43	55—56
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	52—54

Placišna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2577 měchow.	W Budyschinje 3. dez. 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 8. dezembra 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenża běła	8	83	9	—	8	82	9	06
" žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jeczmjeń	8	—	8	10	7	—	8	—
Wowß	6	90	7	—	6	50	7	10
Hrósch	10	—	10	50	10	—	11	—
Woka	7	50	9	—	7	50	9	—
Jahły	13	—	16	—	7	75	8	75
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra	2	70	2	80	2	50	2	70
Pschenczna muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rżana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssloma 600 "	20	—	25	—	20	—	24	—
Proßata 816 schtuk, schtuka	3	—	12	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	—	—	5	50	5	25	5	75
Rżane wotruby	—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenczny gris	—	—	5	75	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

(50 kilogr.; 1 kilogr.)

Na Bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot 8 hr. 83 np. hacz 9 hr. — np., pschenża (žołta) wot 8 hr. 38 np. hacz 8 hr. 63 np., rožka wot 6 hr. 50 np. hacz 6 hr. 63 np., jeczmjeń wot 11 hr. 20 np. hacz 11 hr. 34 np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np.

W Budyschinje placzesche: hórz pschenży (běła) po 170 puntach 14 hr 99 np. hacz 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hacz 14 hr. 60 np., hórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacz 10 hr. 80 np., hórz jeczmjenja po 140 puntach 10 hr. 85 np. hacz 11 hr. 20 np.

Wiczne placišny w Kamjenzu

1. dezembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 60 np. hacz 6 hr. 70 np., pschenża wot 8 hr. 40 np. hacz 8 hr. 50 np., jeczmjeń wot 7 hr. 80 np. hacz 8 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. 75 np. hacz 7 hr. 10 np., jahły wot 11 hr. 70 np. hacz 12 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. 25 np., běrny 3 hr. 50 np., sloma (600 kilogr.) 24 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacz 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 11. dezembra: Symne.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje 3. njedželu adventa rano w 7 hodžinach farat Răda němsku spowjednu rěcz, ½9 hodžin duchowny Tyschek němske a w 10 hodž. ßerbske předowanje. Ssrjedu popołdnju w 5 hodžinach budże we Wulkim Wjelkowje ßerbska adventska nutrnosć. — Tydzeńske sastojńske džěła smeje farat Răda.

Křćenl:

W Michałskej zyrkwi: Božidar Bjarnat, Franza Moritza Hajnzy, wyschscheho schwajzarja we Wowpjowje, ß. — Herman Marczin, Ernsta Bohuwěra Měrscha, pohonczа na Židowje, ß. — Pawoł Richard, njemandž. ß. na Židowje. — Elfrieda Erna, Roberta Hulcza, ranzěrowanskeho lambory na Židowje, dž. — Martha Mariana, njemandž. dž. na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Klara Khata, Ernsta Pawoła Maxa Wartenberga, samkarja tu, dž.

Zemrjeół:

W Michałskej wožadże: 1. dezembra: Hańża Pjetraschez, njebo Jana Bohuwěra Leberechta Frömmela, dźěłaczerja w Dźěžnikezach, sawostajena wudowa w Dobruschi, 76 l. 3 m. — 2. Martha Ernestina, Jana Ernsta Kupki, murjerja na Židowje, dž., 1 l. 4 m. — Jaromir August Heinrich, krawz se Schönbrunna, we wokrjeßnej khorownі na Židowje, 57 l. 4 m. 16 d. — 4. Hana Kschižanez, hosposa we Wulkim Wjelkowje. 73 l. 10 m. 14 d.

W katholskej wožadże: 3. dez.: Eduard Panzner, pschekupz tu, 70 l. 1 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

Njedželu 3. adventa smeje rano ½8 hodžinach duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Kschižan ßerbske a ¾10 hodž. němske předowanje. Pjatk 16. dezembra budże rano ½9 hodž. ßerbska spowjedź a ½10 hodž. ßerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedželu 3. adventa smeje farat Domaschka rano ½8 hodž. němsku spowjedź, duchowny Kschižan dopołdnja 9 hodž. němske a ¾11 hodžin ßerbske předowanje.

Na prěnim kemschenju dostanje duchowny Kschižan psches knjesa wyschscheho zyrkw. radźiczela Meiera s Budyschina duchownu ßwjeczišnu, na 2. ßerbskim kemschenju farat Domaschka jeho s wołtarnej rěczu wožadże pschedstaji.

Po kemschach je wólba zyrkw. pschedstejiczerjow.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobroscże

po najtuńschich placžišnach najlěpschi porucża

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W czwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Pschedeschczniki,

wote mnje ßameho, s hódnych, trajnych tkaninow a stejadkow dźěłane, po **2 mk.** a drózšscho po wschěch placžišnach porucżam.

Jako praktiske hodowne dary ßo wone wožebje derje pschihodźeja.

Jako pschedeschczńikaŕ po powołanju ßym **Schmidtez pschedeschczńikarnju** 1. oktobra t. l. s nowa pschiprawił. Wschě **wuporjedźenje** a **nowe poczehnjenje pschedeschczńikow** hnydom derje a placžišny hódno shotowjam. Proschu pola mje pospyt sczinicz.

H. M. Schmidt.

(Mějeczel Heinrich Henkner.)

Rózk hlowneho torhoschcza. **Rózk hlowneho torhoschcza.**

Ernst Jenke w Budyschinje · **na bohatej haßy pschi hlownym torhoschczu 5.**

Wulke hodowne wupschedawanje!

Ssym k temu **wulke składnoſtne dźĕlby** spodźiwnje tunjo nakupił,
ßym płaćiſny ſa wſchĕ modźe podćißnjene wĕzy wjele poniżił
a lońſchu tworu a nowu, ſ kotrejež ßu jenoż hiſchćże jenotliwe wulkoſćże na ſkładźe,
wjele niże płaćiſny, ſ dźĕla po **inventurſkej hódnoſćži** wotedawam.

Wobleczenje ſa ſtarobu 3—10 lĕt ßo pſchihodźaze, po **3 mk., 3 1/2 mk., 4 mk., 5 mk., 6 mk.** atd.
Schuletſke wobleczenja ſa ſtarobu 10—16 lĕt ßo pſchihodźaze, po **8 mk., 10 mk., 12 mk., 15 mk.** atd.
Mužaze wobleczenja njedoßahajeje mĕſtnoſćże dla ſ wulkim ſchkodowanjom.
jupy, ſwjetſchniki, kholowy wſchĕch wulkoſćżow.
Holczaze wobleczenja ſa kóždu ſtarobu po hiſchćże ženje poſkićzenej tunjoſćži.
Jeczki, żakety, mantle, łapeſy, khapy, kłobuki, mĕzy, barety, natylacże (muffy),
boy, ſpódnje tkaniny, ſchtrympy, rukajzy, ſpódnje ßuknje, kholowy.
Schaty ſa hólzow a ſa holzy, ſerviteury, khornarje, manſchetty, krawatty.
Hobrſki wubjerk dźĕćażnych ſchórzuchow, ſchórzuſchkow a żonjażnych hoſpodarſkich ſchórzuchow.

Ernst Jenke w Budyschinje **na bohatej haßy pschi hlownym torhoschczu 9.**

Paul Kriſteller,

najwjetſcha cźrijowa pſchedawaŕnja
na bohatej haßy cźißło 29

poruća k ſymſkemu cźaßej
ßwój hoborſki ſkład trajnje dźĕłanych
cźrijow a ſchkórnjow
ſa muźſkich, żónſke a dźĕćži,
dolhich, poldolhich a
tſibĕrtlkowſkich ſchkórnjow,
ſchkórniczki ſ wodu njepſchepuſchćżateho ſilza,
ßuknjane a pjelſczowe ſchkórnje,
wyßoko ſ kožu wobßadźene,
Oschatzske filzowe ſtupnje a ſchkórnje,
gumijowe cźrije, gumijowe ſchkórnje,
ſtupnje ſ drjewjanej póduſchu, gamaſche,
nakhribjetne mĕchi
ſa kołojĕſdnych, hońtwarjow a dźĕłaćerjow
po woßebje tunich płaćiſnach k dobroćiwemu wobkedźbowanju.
Wobuće ßo porjedźa. **Skaſanje po mĕrje.**

Paul Kriſteller
na bohatej haßy 29.

Sswój wulki ſkład
cźrijow a ſchkórnjow
wſchĕch wulkoſćżow, ſ ruku dźĕłanych, płaćiſny hódno poruća
A. Knüppelholz nasl.
na jerjowej haßy 11.

Moritz Scholta

w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach 10
poruća ßo
k wuwjedźenju wſchĕch klampuarſkich dźĕłow, tſĕſchnych złobow (rynow) **a rokow, kupanſkich wanjow a wódnych pſchiprawjenjow,**
ma ſkład **lampow, latarnjow, donjażeje a hoſpodarſkeje nadoby,**
emaillowanych tworow, żeleſneho ßudobja,
wulki wubjerk **ßamodźĕłanych tworow ſ bĕłeho blacha.**
Wobſchłodźene wĕzy ßo ſpĕſchnje wuporjedźeja.
Konjaze lutowaki (ſchonowaki).
Spĕſchne poßłużenje. **Tunje płaćiſny.**

Moja lětuscha

hodowna wustajenza

je žo sapoczała a pschinjeße

zyle wurjadne poskiczenki a skladnóstne kupje.

Czinju wožebje na wulku dźělbu

modnych drastnych tkaninow

sa lěczo a symu

wožebje **dobre druziny, lětusche wězy** kedźbliwe, kotrež žym s najpschihodnischim kupjenjom dostak. Duž je mi mózno, je po scźěhowozych

njeßměrnje tunich placzisnach

poskiczicź.

Serija I	**Neiges**	meter nětkole po mk.	—.**40**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**2.40.**
= II	**fantasijowu tkaninu** . . .	meter nětkole po mk.	—.**60**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**3.60.**
= III	**noppy a zibeliny**	meter nětkole po mk.	—.**75**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**4.50.**
= IV	**czistowolmjany cheviot a melanze** =	nětkole po mk.	—.**80**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**4.80.**
= V	**noppy, lama a zibeliny** .	meter nětkole po mk.	—.**90**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**5.40.**
= VI	**czistowolmjany cheviot, krêp**	meter nětkole po mk.	**1.**—,	wobleczenje 6 metr. mk.	**6.**—.
= VII	**czistowolmjany noppy**	meter nětkole po mk.	**1.10**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**6.60.**
= VIII	**czistowolmjany cheviot a fantasijowe tkaninow**	meter nětkole po mk.	**1.20**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**7.20.**
= IX	**zibeliny a matlassy** . . .	meter nětkole po mk.	**1.30**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**7.80.**
= X	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	**1.40**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**8.40.**
= XI	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	**1.50**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**9.**—.
= XII	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	**1.60**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**9.60.**
= XIII	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	**1.80**,	wobleczenje 6 metr. mk.	**10.80.**
= XIV	**fantasijowe tkaniny,** 110 cm schěroke,	meter po mk.	**2.**—,	wobleczenje 6 metr. mk.	**12.**—.
= VX	**1 dźělbu zidźanych tkaninow,**	meter po mk. **1.**—, **1.50, 1.80, 2.**—,		prjedy dwójzy tak drohe.	

Sbytki a wobleczenje krótkeje měry.

Dale na dźělbu

žonjazeje drasty

wschelake druziny kedźbliwe czinju, kotruž, so bych ju wotbył, wjele niže kupjenja wotedawam.

Najpschihódnischa skladnosć k hodownemu kupowanju.

Jan Jurij Pahn.

Derje a tunjo!

Derje a tunjo kupowacź, njeje pschezo mózno. Hdyž to chzecźe, dyrbicźe ßebi ßwoje **symske wèzy** pola mje kupowacź; pschetoż ja mam sa ßwojich wotebjerarjow stajnje

dobre twory po najtunischich placźisnach

na składźe. Hdyž scźe ras w mojich klamach pobyli, potom budźecźe pschezo saßo pschikhadźecź. Pola mje ßo Sserbam też w ßerbskej rèczi poßłużuje.

Poruczam na pschikład:

czopke symske rukajzy
por po 20, 30, 40 np.,
podschite
krimske rukajzy
s kožu po 85, 135 np.,
mużaze soki
por po 30, 40, 50 np.,
żonjaze schtrympy
por po 48, 60, 80, 100 np.
Sa symu:
wołmjane
nahłowjaze schawle
rjanych mustrow
po 43, 58, 78, 100 np.,
chenillowe rubischcźa
po 168, 225, 350 np.,
holcźaze kapy
po 48, 75 np.,
wołmjane, plyschowe atd. 95, 135, 400 np.,
schtrykowane mużaze soki
po 135, 175, 250, 700 np.,
podschite
mużaze spódnje kholowy
tołste por 125, 175 np.,
normalne koschle sa mużskich
po 95, 135, 175 np.,
barchentowe koschle sa hólzow a holzy,
wołebje tołste, po 45, 55, 65, 75, 85 np.,
barchentowe koschle sa sa holzy a żony
po 105 a 140 np.
flanellowe kholowy sa żony
po 95, 135, 150 np.,
żonjaze khapy
s plyscha, chenille a židy
po 275, 350, 450 np.,
tykaeźe (muffy) sa dźèczi
po 20, 45, 75 np.,
pjelsczowe tykacźe sa żony
po 90, 150, 250, 700 np.,
pjelsczowe boy
wjele družinow
po 95, 150, 200—1000 np.

Moja dobra
symska wołma
je daloko a schěroko znata,
punt po 220 np.,
paßmo po 35, 46 np.

Czopke barchentowe
łożowe płachty
po 75, 100, 150 np.,
koschlazy barchent
łohcź po 18, 20, 25 np.,
poßleschczowe tkaniny
pißane atd.
łohcź po 17, 20, 25, 35 np.,
wupjerki,
woprawne, pjerjenjepschepuschczate, łohcź po 24, 35, 40 np.,
spódnje ßuknje, schtalty, schórzuchi, schaty atd.
wscho s hromadami ßměschnje tunjo.

Schorjelska pschedawarnja
Gustava Bobaka
w Budyschinje na bohatej haßy 29
s napschecźa winoweje kicźe.

Budyska fabrika
zokrowych tworow
filiala | **s parnym cźerjenjom 6 na kotolskej haßy 6** | na bohatej haßy 10

F. A. Trumplera

(mějecźel: **A. Voye**)
porucźa
kuski
na
bożodźěsczowy schtom
se schokolady a fondanta,
s jeschcźa a biskwita,
woßebje dobry biskwit
na bożodźěsczowy schtom
schokoladu a marzipan.
Wscho ßamßny wudźełk.
Snate najtuńsche kupowanske žórło.

Sa brylowpotrjebnych.
Khorla Scholta, optikus
pschi hłownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu,
porucźa **bryle** a **tłóczniki,** kotrež ßo jenož, sa wóczko ßo pschihodźaze, dawaju.
Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ryßowadła, czitanske schkleńzy atd.
Saloženje wobkhoda 1856. Jědnacze krócź mytowany.

Wulki skład hotowych
pjelsczowych tworow
porucźa
Heinrich Lange
pschi žitnych wikach.
snapschecźa skoteje hwězdy.
Nowe shotowanje, kaž też pschedźělanje ßo najlěpje wuwjeduje.

Druha pschiłoha k czißłu 50 Serbskich Nowin.
Ssobotu 10. dezembra 1904.

Ssobotu je

wotewrjena wulka

hodowna wuſtajenza

klankow (pópow) a hrajkow.

Płaczíſny mojeho ſkłada ßu, kaž je ſnate, njedoſczehnjene tunje. Prěnjej dny wotewrjenja wuſtajeńzy hrajkow, potajkim ßobotu a njedźelu kóžde dźěczo jenu klanku (pópku) darmo doſtanje.

S. Beer, prjedy **Messow & Waldschmidt,**
na ſnutskownej lawſkej haßy 6.

w Budyſchinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki ſkład hotowych
czrijow a ſchkórnjow
dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza.
Pſchedawaniſchczo:
ßobotu a njedźelu na bohatej haßy 3, ſ napſchecza ſtareje póſty.

Viſitne khartki
rjane kaž lithografowane,
czíſchczi ſpěſchnje
Smolerjez knihiczíſchczerńja.

Hdźe je **dobry**
khoſej
?
Jenoż pola
khoſejoweho
Sachſy
na bohatej haßy czißło 4.

Makulatura
tołſta a czeńka papjera k ſawalenju je po zentnarjach a też po puntach tunjo dóſtacz we **wudaw. Serb. Nowin.**

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucza
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Sprawne poßłużenje!

Kurt Lehmann
mějeczel Reinh. Neugebauer
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchczu 5
porucza ßwój wulki ſkład
woßebnych mużazych
a
hólczazych ſwjerſchnikow, jupow, wobleczenjow, khołowow, żupanow
(ſpanſkich ßuknjow),
pódła teho:
rukawate koſchle, ſpódnje khołowy, ſoli, rukajzy, łžě atd.
po nadpadnje tunich płaczíſnach.

Młóczenje ſ parnej maſchinu
na mſdu czini **Bóſchiczańſki knježi dwór.**

Moja

hodowna wustajenca

je **wotewrjena** a poskiczam po snatym waschnju po **najtuńschich** płaczisnach w swojim **wulkim**, bohacze **wudospołnjenym składze**

metallowe twory

s patiny, sloteje, bronsy, sćlěbra a nikla jako:
figury, büsty, zohnowazeho Khrystußa, **majolikowe twory, schkleńczane twory a nipy,**

kožane a plyschowe twory,

jako:
listownje, pißanske mapy, zigarowe tosche, portemoneje atd.,
listowe a kartonowe laßety, fotografijowe albumy a stejaki, albumy sa póstske kharty, **pißansku tworu** wscheje druziny,

wjechliczki sa bal a konzert atd.,

spěwarske serbske a němske, hacz do najwoßebnischeho,

fotografijowe wobluki,
wězy po 25 a 60 np.

Zyle wosebje pschihódnu

skladnosć

k dobytknemu kupowanju

sa hodowne blido

a „pscheloßowanskich wězow"

kaz tez **mytow** sa towarstwa atd. liczbu **rjanych praktiskich wězow,** so bych je wotbyl, po **płaczisnje**

wjele ponizenych, kaz tez

elektriske dybsaczne lampy atd.

a pychu na bozodźěsćowy schtom

najnaleznischo poruczam

Na bohatej haßy 17. **E. A. Wetzke** Telefon 144.

W mojej knihiwjasarni so **hodowne dźěła** atd. tunjo dźěłaju. **Hodowne a nowolětne kharty** tez s mjenom we wulkotnym wubjerku, kaz tez **visitne khartki.**

Otto Osswald

na kamjentnej haßy 7

fabrika schtrympowych a wolmjanych tworow

dźěła hódne druziny
rukawatych lazow,
pótnikow,
spódnich kholowow,
dźěczazych wobleczenjow,
khapow do sněha,

schtrykowanych a walkowanych schtrympow,
schtrykowanych a walkowanych rukajzow,

walkowanych schtrympow a wattowanych kholowow,
spódnich taillow,
kolenawohrjewakow a ziwotowych wobwjaskow.

Wulki sklad trikotazow a schtrykowanskeho pschedzena.

Placzisny tunje, ale twjerde.

K hodownemu ßwjedźenjej.

Sa małych:

Khapy a mězy hižo po 25 np.,
schtrympy, wołmjane, po 10 np.,
rukajzy, cźopłe, po 20 np.,
spódnju drastu, schtrykowanu a normalnu,
rukawate lazy a płótniki po 90 np.,
swjerschne jeczki po 90 np.

Sa wulkich:

Hospodarske schórzuchi hižo po 50 np.,
schórzuschki po 10 np.,
njedźelske schórzuchi po 1 mk. 65 np.,
pjelsczowe boty po 1 mk. 20 np.,
khornarjowe lutowanki a schlipsy, jara tunjo,
mużazych schatow wulki wubjerk.

Sa macźerje:

spódnje ßuknje po 90 np.,
koschle a kholowy po 100 np.,
nahłowjaze schawle a rubischcźa hižo po 50 np.,
blidowe ruby a kožowe płachty po 65 np.,
sofowe pschikrywy (deki) po 60 np.

Sa mużskich:

rukawate lazy hižo po 150 np.,
barchentowe a normalne koschle hižo po 90 np.,
spódnje kholowy po 100 np.,
židźane rubischka wokoło schije po 60 np.,
Krimske rukajzy s kožu po 90 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Kłobuki, zymske měcy, khornarje, pschedkoschliczki, krawatty

po tunich płaczišnach porucza

E. Spenke

na kamjeńtnej haßy.

Kosaze kože,

hońjase, czelaze, wowcze, tkhorjaez, konjaze, kaniklaze a sajecze kože, kaž tež wschě druhe kože po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11 s napschecźa skoteje hwězdy.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje

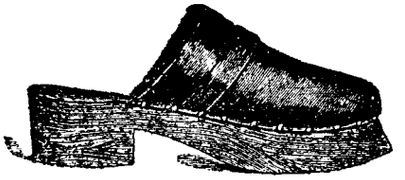
tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńnje

Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobroczi.

Schtóž sa 3 hr. kupi, jedyn dar pschidostanje. **Drjewjanzy a drjewjane czrije ßo póduschuja.**

Ssobotu a wicźne dny psched bohatymi wrotami.

Moritz Weiser

w Budyschinje, na žitnej haßy 5,

porucza ßwój wulki skład **hódnych hodownych darow** wschelakeje družiny

wobraskatych knihow, bajkowych knihow, knihow sa młodźinu na wubjerk,

spěwarske knihi, ßerbske a němske po wschěch płaczišnach, **albumy** sa pěßnje, póstske kharty, fotografije listne znamki,

portemoneje, listownje, zigarowe etwije,

fotografijowe wobłuki, wobrasowe wobłuki, domjaze žohnowanja,

sczeženske schpruchi, modlerske knihi, evangelske a katholske;

derje srjadowany skład listowych kasettow,

bjeßadnych a saběranskich hrow,

pißadłow, pißanskich mapow a pißanskeje potrjeby.

Hodowne kharty — protyki — sapißanskich knižkow.

Nowolětne kharty na wulki wubjerk.

Pycha na Božedźesowy schtom.

S tutym

czišło 411

Don Justo

czišło 440

El Mundo

czišło 480

Marca Senal

tsi woßebje dobre 5 np.-zigary do pschedawanja dawam, kotrež czesczenym knjesam **kurjerjam** najnaležnischo poručam.

Otto Sachse,
pschedawarńnja zigarow a zigaretow
w kupnizy a na bohatej haßy 4

Margarinu!

najlěpsche narunanje su butru punt po 60 a 70 np., porucza pschezo czerstwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Do Rakez!

Czechez klamarnja w Rakezach porucza

najlěpschi ßamoßuscheny połcz punt po 75 np.,
dobru kolbaßu punt po 65 np.,
dobry łój punt po 52 np.

Najwjetscha taſka pſchedawarnja w Budyſchinje.

A. & W. Neuhahn

w Budyſchinje

Założena 1891.

4 na ſerbſkej haßy 4 **4 na ſerbſkej haßy 4**

porucza k pſchedſtejazemu hodownemu ſwjedzenjej ſ wjele nowoſczemi wuhotowanu ſkladownju:

listnu papjeru a khartowe kaſſetty,
fotografiſowe albumy,
albumy ſa póſtſke kharty,
albumy ſa liſtne ſnamki,
pěßnjowe a ſapißne albumy,
kuchinſke a dnjowe knihi,
porte-treſory,
ſportſke móſchniczki,
móſchniczkowe portemoneje,
zigarowe etwije,
liſtownje,
dokumentowe toſche,
piſanſke mapy,
piſanſke podłożki,
ruczne puczowanſke toſche,
ruczne toſche ſ kożanym wuſchkom,
ruczne toſche ſ rjeczaſom,
ſchulſke torniſtry, holeże mapy,
knihowe noſchaki,

ſchwadliſku potrjebu ſ plyſcha a koże,
debjenkowe kaſcheżiki,
kaſcheżiki ſ plyſcha a koże
ſa rukajzy, krawatty, manſchetty
a khornarje,
muſikaliſowe mapy,
balſke a dźiwadłowe wjechliczki,
wumĕkſzy late wĕzy,
kwĕtkowe bowy a hornzy
ſ majoliki,
italſke majoliki,
japanſke twory,
wudebjenſke wjechle,
domjaze żohnowanje,
deſki ſe ſchpruchom
ſ wupalenym molowanjom,
fotografiſowe ſtejaki,

zynowych wojakow jako:
ſakitanſkich wojakow, Hererow, Ruſkich,
Japanſkich atd.
naſtajenſke wĕzy w drjewjanych kaſchcżikach,
klankaze (pópjaze) wĕzy,
klanki, wobleczene a njewobleczene,
klankaze meble,
klankaze woſy,
drjewjane konje a kożane konje
k jĕſdżenju a kolebanju,
wowzy, kruwy, wóßły, koſy,
pßy, kanikle,
towarſtwowe a ſabĕranſke hrajki,
naczahanſke wĕzy ſ blacha,
jĕſdne figury ſ blacha,
hudźbne inſtrumenty ſa dźĕczi,
lataŕnje magika,

kinematografy,
żeleſnizy ſ gratom a ſchĕnami,
żeleſnizy ſ parnym cżĕrjenjom,
parne maſchiny,
maſchiny ſ horzym powĕtrom
ßo cżĕrjaze,
wojeŕſke wuhotowanja,
proſzenijowe a kaſprowe dźiwadła,
khlamaŕnje,
konjemzy,
twjerdźiſny,
klankaze ſtwy,
knchinje,
kaſcheżiki ſ gratom a
liſczowej piku,
drjewo ſa liſczowu piku,
potrjebu ſa liſczowu piku.

Wurĕſane a draſchlowane drjewjane twory na wulki wubjerk.

Domjazu a kuchińſku nadobu, ſchkleńczane, porzlinowe a kamjeninowe twory.

deſkowe, rjeblowane a cżeżite woſy, ſanje,

Naetherowe reformſke dżĕczaze wobroczne ſtólczki, dżĕczaze blidka, ſtólczki, triumfowe ſtólzy,

jenotliwy turnowanſki grat, każ tež doſpolne turnowanſke apparaty — pychu na bożodżĕſczowy ſchtom.

Nowy
Magdeburgski kißaky kał
punt po 12 np.,
ßlowkowu muczku
punt po 25 np.,
syrup
punt po 18—25 np.,
margarinu
punt po 60 np.
Solo
punt po 80 np.
pschezo czerstwe porucza
Khorla Nowak nasl.
na zitnej haßy 10.

Jatrowy wolij
(Lebertran)
a fosforowy kalk
sa ßwinje
porucza
Germania drogownja
dr. Röbera w Budyschinje

Wobrasy
(bildy) ßo rjenje a tunjo saschkleńzuja a s wobkukom wobdadza,
domowe zohnowanja a **wobrasy, wenzy a schpruchi k ßlebornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich placzisnach pola
Maxa Mützy
na bohatej haßy 11.

K hodam

poruczam wulki wubjerk darow,
jako:
blidowe, khofejowe a myjne ßudobje
winowe, piwowe a likeurowe serwißy,
wschè kuchińske wèzy,
niklowe menaze, khofejowe denczka,
schkleńczane twory, prażowane a toczene,
klanki (pópy) **wobleczene a njewobleczene,**
a serwißy
a proßy wo dobrocziwe pschikhadzenje
Ernst Ullrich nasl.
w Budyschinje na schulerskej haßy 12.
Najtuńsche placzisny. **Sprawne poßluzenje.**

Czrijowa pschedawarnja Heinricha Mohra
jesdne schkórnje
s dobreje czelazeje koze, lohke kaz pjerjo,
hontwarske schkórnje
s dobreje howjaseje koze s dwójnej póduschu, woßebneje faßony,
rybakske schkórnje,
zyle wodu njepschepuschczate s gumija dzelane,
smorskate schkórnje
kózdeje wulkosce na wubjerk placzisny hódne porucza.
Wobhladajeze ßebi moje wukladne wokna.

Seelenfreund
& Co.

12. pschi lawskich hrjebjach 12
s napschecza mèschczanskeho dziwadła.

Winowe schkleńzy,

wschèdne w 2 formomaj	9 np.,
jablukoweje formy	17 np.,
Mathildzineje formy, bèle,	23 np.,
Mathildzinejeformy, selen.,	25 np.,
Virgil toczene	25 np.,
Meyer toczene	25 np.,
Elfriede grafer.	35 np.,
Elfriede grafer. selene	42 np.,
Lilly graf.	40 np.,
Lilly grafer. seleny	42 np.,
Berolina grafërowana	55 np.,
Berol. graf. selene	57 np.,
Papin grafer.	65 np.,
Papin grafer. selen.	73 np.,
Talma grafërowana	75 np.,
Talma grafer. sel.	78 np.

Wódne schkleńzy,
prażowane po 5, 7, 8, 9, 10 np.,
hładke, krystall. po 18, 20 np.,
toczene po 23, 25, 27 np.

Schkleńczane talerje,
prażowane, 15 wschelakich druż. po 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15 np.,
toczene po 30, 35, 45, 70, 75 np.

Schkleńczane schklè,
toczene,
po 40, 50, 80, 95, 135, 165 np.

Romske winowe schkleńzy,

selene, noha ßmuhata po	22 np.
antik., noha graf.	30 np.,
morjoselene, graf.	55 np.,
kolekata noha, selene graf.	60 np.,
sezeßija, hładka	75 np.,
sezeßija graf.	85 np.

Bjecharje sa schampanske wino,

hładka krystall. po	18 np.,
Berolina grafer.	30 np.,
Elfrieda grafer.	30 np.,
Lilly grafer.	33 np.,
Papin grafer.	44 np.,
Talma grafer.	48 np.

Bjecharje sa schampanske wino,
wyßokeje formy,

woprawne toczene po	35 np.,
Papin grafer.	75 np.,
Talma grafer.	80 np.

Schkleńczane schklè,
prażowane,
po 8, 10, 18, 25, 35, 37, 40, 45, 50, 55, 60 np.

Dzèczaze serwißy k hrajkanju,
s woprawneho porzlina, rjenje pomolowane,
po 20, 30, 37, 40, 50, 60, 70, 75, 90, 95 np.,
100, 110, 145, 150, 195, 240, 275, 285, 300, 350 np.

Najlèpsche kolacze a tykanzy
ßebi napjecze, schtóz ßwój pschiczink, jako
wulke rósynki po 35 np.
sultaniny po 35 np.
mandle, ßkłódke po 100 np.
zitronat, zytrony, korinthy, zitronowy wolij, koruschkowy wolij, vanillu, vanillowy zokor, muku atd. pola
Khorla Nowaka nasl.
Jurja Nitsche
na zitnej haßy 10 nakupi.

Schulske tonistry a tosche
derje a trajne dzèlane porucza
Otto Puttrich
ßedlar w Barcze.

Sslubeńske listiki
se slotym srèßom
kaz tez w jednorym wuhotowanju czischczi po tunjej placzisnje
Ssmolerjez knihiczischczernja.

Sa

božodźěšćowny ſchtom

měſcheńka na jědlu

ſe wſchelakorych kuſkow wobſtejaza a ſwuběrana.

Wulki wubjerk
ſchokoladow,
fondantow,
likeurowych
koleſkow,
kaž tež
5 a 10 np.
ſchokoladowych
a marzipanowych
figurow.

Selowych plazkow
po waſy a pakćzikach
mjedowych
póprjanzow
po **10** np.,
ſchokoladowych
taflow, figurow, talerjow,
pralinejow, paſtillow,
napolitainow.

Cžaj, kakao,
praženki,
biſkwity,
ſwjedźeńſki
khofej,
ſwuběrane měſchenja,
punt po **120, 140, 160, 180, 200** np.
hoſpodarſki khofej
punt po **80** np.
hacž do **1** mk.

Khěžorowa khofejowa pſchedawarnja.

Najwjetſcha khofejowa palerńja w Europje.

100 filialow.

Pſchedawanſka filiala: **w Budyſchinje na bohatej haßy 5.**

Domjaze a ranjsche stupnje ſ módreho, bruneho a cžorneho filza ſ wokmjanym podſchicžom a bjes njeho po 260 np. hacž 3 mk.

Prima pſcheſchiwane ſtupnje, koło wokoło wurěſnjene, por po 4 mk.

Ssomocžane pſcheſchiwane ſtupnje por po 450 np.

Filzowe domjaze ſtupnje ſe ßomocžanym wobßadženjom por po 350 np.

Kožane domjaze ſtupnje ſ cžorneje, bruneje a cžerwjeneje kože ſ wokmjanym podſchicžom po 275 np., ſ pjenkom a bjes njeho, ſ krimſkim, plyſchom a bantom wobßadžene.

Holcžaze ſtupnje kóždeje wulkoſcže na wubjerk.

Žonjaze ſchnórowanſke ſtupnje

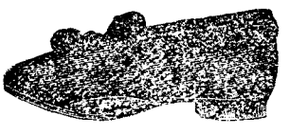

woßebny filz ſ cžopłym podſchicžom, pſchi pjecže a na kónczku ſ lakowanej kožu wobſchite, kóždeje wulkoſcže po 450 np.

Žonjaze filzowe cžehnite ſtupnje pſchi kónzu a pjecže ſ kožu wobßadžene, cžopke podſchite, kóždeje wulkoſcže po 450 np.

Filzowe domjaze ſtupnje ſ kožanej póduſchu, ſ pjenkom a bjes njeho, jara dżeržaze, ſ cžorneho, bruneho a módreho filza, wſchěch wulkoſcžow po 350 np.

Žonjaze kožane ſtupnje ſ wokmjanym podſchicžom, jara woblubowane, wodu njepſchepuſchcžate cžrije, por po 550 np.

Schlapy, ſ wodunjepſchepuſchcžatej prósdnej póduſchu, wjele barbow, ſa žónſke po 160 np., ſa mužſkich po 2 mk., też ſ kožanej póduſchu a zyle bruneje, cžerwjeneje abo cžorneje kože, kóždeje wulkoſcže.

Schlapy ſ wjelbłudowych koßmow hobrſki wubjerk.

Kontorſke ſchkórnje

ſ wokmjanym podſchicžom ſ cžorneje kože abo filza ſ kožanej póduſchu po 550 np.

Mužaze filzowe cžehnite ſtupnje ſ gumijom po bokomaj ſ woßebnej lakowanej howjaſej kožu wyßoko wobßadžene, cžopke podſchite, wſchěch wulkoſcžow, po 750 np. porucža

Mohrowa cžrijowa pſchedawarnja

w Budyſchinje na žitnych wikach

na rózku ßukukſkele haßy.

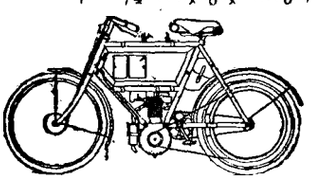
Rapidne jěſdne kola

model 1904 ßu najwutrajniſche, najwěſcžiſche, najkmańſche a najbóle płacžiſny hódne kola pſchitomneho cžaßa.

Jenoż fabrikſke płacžiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokola** ſ $2^3/_4$ konjazej mozu, ſe ßamodżěłazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždżanſkej dróſy 10.

Najwjetſcha woßebita pſchedawarnja w Budyſchinje.

Filzowe ſtupnje,

filzowe toſle, ßuknjane toſle, póduſche, ſnate Oſchatzſke a Pegawſke wudżěłki, **na najtuńſcho.**

Ratarſke, kolojěſdne, dżěłanſke a dżěcžaze

Mězy

wſchěch jenoż pomyßlnych družinow a formow **hobrſzy tunjo.**

Filzowe, zylindrowe, hońtwarſke a dżěcžaze

Klobuki

wſchěch nowoſcžow cžaßa, **njeßměrnje tunjo.**

Hugo Lehmann

22 na bohatej haßy 22 **(pódla hoſcženza „winoweje kicže".)**

Rum, arak, kognak, grogowe eſſenzy

ſnateje dobroſcže poručataj

Schiſchka a Rjeczka.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcj ßo ſpěſchnje polóžeja

ſ thymuſinom

Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.

Scžele ßo na wßy.

Rózynki, ſultaniny, zokor

wſchěch družinow

lětßa po wurjadnje tunich płacžiſnach pola

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 6.

Najlěpſche ſarunanje ſa

krumjazu butru

je

ff. margarina

punt po 60 a 70 np.

pola

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 6.

Wulke hodowne wupſchedawanje

mužazeje, žonjazeje a dżěcžazeje draſty

po hiſchcže ženje njeßłyſchanych ßměſchnje tunich płacžiſnach pola

Oty Preussa

na žitnej haßy 4.

Wschě 30. dezembra a 1. januara t. l. sapłaćomnne

kupony,

hižo wot 15. dezembra bjes khostow po najwyschschim kurßu s hotowymi pjenjesami samĕnjamy.

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w ßerbskim domje.

Wienska czrijowa pschedawarńja.
C. Helma

w Budyschinje **na kamjeńtnej haßy 17**

porucza wulki sklad wschĕch druzinow

czrijow a schkórnjow

s czopkym podschiwkom, koßmami atd.

Oschatzske filzowe stupnje a schkornjnje,
němske, ruske a schwedske gumijowe czrije a schlipry,
gumijowe czrije ßo wuporjedzeja,
wobucze ßo pod mĕrje dzĕła.
Tunje placźisny — najlĕpscha twora.

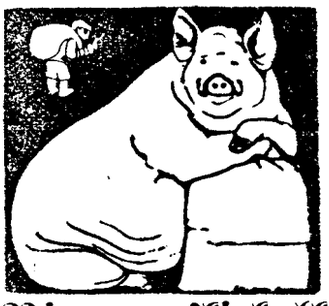

Spĕwarske

ßerbske a němske, jednorje a woßebnje swjasane wot 2 hacź do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarńi Serb. Nowin.

Pizowanski kalk

wot **Brockmanna** w **Lipsku,** snamjo A a B porucza

Emil Dietrich w **Lĕtonju.**

Hdźe scźe tónle dobry a tuni **czaßnik** kupili? Pola

G. Magera naslĕdnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbskej haßy 11.

Hodowna poskiczenka.

Drastne tkaniny, nětkole ßo noschaze **nopowe tkaniny,** meter po 1 mk. hacź 2 mk.

Blusowe tkaniny, spódnje ßuknje kóždeje druziny, tez bĕłe,
barchentowe koschle sa mużskich a żónske,
barchentowe kholowy, pscheschiwane pschikrywy (stepowane deki),
blidowe, komodowe, kożowe a sosowe pschikrywy, bĕhanske tkaniny,
teppichowe pschedložki,
zakety sa holzy kóždeje staroby.

Zonjaze zakety nětkole na połojzu placźisny ponizene.

Richard Gautzsch
na bohatej haßy.

Wschu
tworu k pjeczenju
jako
rósynki,
sultaniny,
korinthy
mandle, ßłódke a hórke,
zitronat,
koruschkowy wolij,
muschkatowe kwĕty,
saffran,
vanillowy zokor,
margarinu
najlĕpscheje hódnoscźe po najtunischich płaczisnach poruczataj

Schischka a Rjeczka.

Filzowe schkórnje

wyßoko s wodu njepschepuschczatej kożu wobßadzene a s dwójnej póduschu wschĕch wulkoscźow po 14 mk.

Ta ßama druzina s woßebnej lakowanej howjasej kożu wobßadzena, s dwójnej póduschu, czopka a wodunjepschepuschczata po 15 mk. (Jenoż ruczne dźĕło.)

Ta ßama druzina a faßona s woßebnej karbikatej wodunjepschepuschczatej howjasej kożu wobßadzena bjes wołmjaneho podschiwka, woßebna faßona wschĕch wulkoscźow pola

Heinricha Mohra
pschi zitnych wikach.

Konjaze deki,
dobry czorny lak

na konjazy grat tunjo porucza

C. A. Pietsch
pschi zitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Hólczaze wyßoke schkórnje

s lakowanymi wuhorkami abo bjes nich, se smorskami a bjes nich, s karbikateje a wodunjepschepuschczateje howjaseje koże wschĕch wulkoscźow tunjo pola

Heinricha Mohra
pschi zitnych wikach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 51. Sobotu 17. decembra 1904. Lětnik 63.

Rusko-japanska wójna.

W Mandžurskej

je cžicho. Japanšzy po swojich lěhwach w chineskich kožuchach khodźa, so bychu so sahrěli. Na prósdnych ruminach so japanšzy wojazy wutwucžeja, schtož maja Rußojo sa snamjo, so je so japanske wójsko s rekrutami posylniko, kotsiž so ani na wojerske hibanje ani na tšelenje njewusteja. Pucže su nětkole wubjerne.

Ruszy swoje cžežke wobléhanske kanony s wuspěchom pschecžiwo njepschecželej trjebaju. S nimi woni Japanskim bjes bitwy wschě wobtwjerdźenja sniczuja a wobtwjerdźowanske dźěło pschekažuja. Runje tak njedawaju japanske batterije stajecź a postajene rosbijeja.

Njesbožowni Chinesojo.

Mandžurszy Chinesojo, w kotrychž kraju japanske wójsko steji, do Mukdena k Rußam běhaju, skoržo, so Japanszy pschihoty k pschewjedźenju 7 milijonow japanskich kolonistow do Mandžurskeje cžinja. To je jim dospołnje njespodobne. Na to waschnje so Japanszy tež Koreje mozuja, domoródnym wobydlerjam kraj bjerjo a jón pschiwjedźenym Japanskim dawajo.

Chinesojo dyrbjeli spósnacź, so Japanskim wo to njeńdže, s Chinu swjask sczinicź a běłych s kraja wuhnacź, ale so chzedźa Japanszy Chinesow samych s njeho wukußacź a wucźischczecź. Chineske knježerstwo pak je, kaž se sleposczu bite, swoje zyke wójsko pod nawjednistwo japanskich offizěrow stajiło. Wone je sebi wotmyßliło, po něczim wulke wójsko postajicź a potom Rußow, Němzow, Franzowsow atd. s pschenajatych krajow wuhnacź. S wulkim sbožom sa Rusku je, so je Japanska hižo loni Rusku nadpadła. By-li Japanska hischcże 5 lět wocźakała, by China se swojimi wójnskimi pschihotami hotowa bywa a mohła Japansku se swojim wójskom podpjeracź. Nětkole China hischcże to njesamóże, dokelž je so reforma chineskeho wójska hakle sapoczała. Japanszy budźa so snadź husto swojeho pschekhwatanja kacź, tola kajawki su njewróczawki.

Chineskemu knježerstwu pak drje je mjes tym sabwitało, so by sebi China sama jamu ryła, hdy by so pod japanski schkit stajiła. Runje je powjesć dóschła, so je Japanska pokodnischu Mandžursku do swojeho wobsedźenstwa wsała a swojemu knjejstwu pschisamkła. Tak drje by so s zykej Chinu stało, hdy bychu Japanszy nad Ruskej dobyli.

Kosalski kuß.

Kapitan Klimkow s Mukdena „Ruskemu Sskowu“ wo scźěhowazym podawku telegrafuje:

Japanszy pschecźiwo jenemu s ruskich wotdźělenjow postupowachu. Woni běchu w horatej krajinje derje skrycźi. Ssotnja (schwadrona) Njerczinskich kosakow, kotrychž podjaßaul Filippow nawjedowasche, dla wobhonjenja do prědka jěchasche. Kosakojo na njestraschnym městnje konje pschiwjasachu a po brjusche dale lězychu, so sa kerkami a brjózkami khowajo. Ale aj, psched nimi hórka leži, sa kotrejž snadź wjetscha japanska móz steji! Filippow, kotryž nochzysche zyku sotnju do stracha stajicź, so praschesche, hacź chzedźa dobrowólnizy postupicź. Wón sebi schtyrjoch mužow wubra. Běsche wodnjo. Japanszy wotpoczowachu. Nasdala na wjetschku hory běschtaj lědma dwaj japanskaj straźnikaj widźecź. Tajle straźnikaj dyrbjeschtaj so njenadźizy nadpadnycź a so sarubacź, so njemohkoj powjesć dacź, a nadawk by dokonjany byk. Kosakojo so k straźnikomaj kradnu, taj niczo njepytnjetaj. Zyle s bliska jeju kosazy s dwěmaj wutsělomaj morichu. Khwataju k nimaj, ale běda, tam bě hischcże schěsć druhich Japanskich. Kosakow wohladawschi Japanszy tak sprostnychu, so njemóżachu ani s porstom hibnycź, ani syknycź. Schěsć wutsělow, a schěsć japanskich cźěkow so w krwi walesche. Tola delka w lěhwje běchu so hižo stracha dohladali a alarmowaze snamjo dachu. Kosakojo hischcże njepschecželsku sylnosć wobliczichu, běsche jich schěsć sotnjow, sebrachu brónje a sapiski morjenych a so bjes sadźěwka k swojim wróczichu.

Ruske łódźstwo w Port Arturje

je po wudawanju Japanskich sniczene. Japanszy jenoż njemóża rjez, hacź su Rußojo swoje łódże, s nich kanony a wschu nadobu sebrawschi, sami potepili, abo hacź su to japanske granaty dokonjake.

W Ruskej japanskim powjescźam njewěrja. General Gejßman w „Birżewych Wědomostach“ sudźi, so su japanske powjescże wo sniczenju Port Arturskeho łódźstwa njewěrne a so maja nadawk, admirala Rożestwjenskeho satraschicź a w nim pschesswědczenje sbudźicź, so je nětko zyke japanske łódźstwo swobodne a so móże baltiskemu łódźstwu napschecźiwo jěcź. Tak pak so wězy nimaju, japanske psched Port Arturom stejaze łódźstwo njeje wotjěło a njeje swobodne, kaž by to po sniczenju ruskeho Port Arturskeho łódźstwa było, ale dale Port Artur wobléhuje. Teho dla móże tež jenoż dźěl japanskeho łódźstwa ruskemu baltiskemu łódźstwu napschecźo jěcź, a to wosebje spěschnje jědźaze łódże. So wjetschi dźěl japanskeho łódźstwa dale Port Artur wobléhuje, dopokasuje, so ruske Port Arturske łódźstwo hischcże njeje sniczene.

Tón dźěl japanskeho łódźstwa, kotryž je baltiskemu łódźstwu napschecźo wujěł, pod admiralom Uriom steji. Japanske łódże pjecza pschi Natunskich a Peskadorskich kupach na ruske łódźstwo łakaju.

Ruske łódźstwo je mjes tym wokoło Afriki do indiskeho morja sajěło a so pola kupy Madagaskara sjednocźiło. Nastawa nětko praschenje, do kotreje strony jeho dalscha jěsba pójdże. Sa Malakaskim a Zondskim móřskim pscheliwom budźa na njo japanske łódże łakacź. S tutym wotpohladom budże so japanske łódźstwo dźělicź dyrbjecź. Tola sda so, so Rożestwjenski ani psches tamny pscheliw njepojědże, hdyž by wot dweju bokow s Japanskimi wobjaty byk. Duž wón po schěrokim morju s poknozy Awstralskeje pojědże, hdyž je sa łódże najßwobodnischi pucź a najmjenje stracha. A na to dyrbi wjednik japanskeho łódźstwa pschihotowany bycź. To rěka, so dyrbi swoje łódźstwo na tši dźěle dźělicź, mjes tym so ruske łódźstwo sjednocźene wostanje. W tym budże jeho móz a pschewaha pschi prěnim setkanju.

Sajimawje so jendźelske nowiny sadźerżuja. Psched nětkotrymi dnjemi hischcże Ruskich traschachu, so Japanszy jich łódźstwo rosraża, a so by Ruska najlěpje cźinika, hdy by baltiske łódźstwo domoj sawołała, dźenża hižo skorža, so je japanske łódźstwo njedoßahaze, so nima żanych reservow a so, jeli so by admiral Togo pschěhnał, Ja-

pańska zyku wójnu pschěhraje, a so budże ßo jejne wójsko w Mandźurskej dyrbjecź Rußam poddacź.

Dwě japańskej łódźi ßo potepikej.

Psched Port Arturom je wulki japański kschižak „Saiyen“ na jenu rusku podwódnu minu sajěł a ßo potepił. S wobßadki je 38 muži ßmjercź namakało. Japańszy ßu tule łódź we wójnje 1895 Chinesam wsali. Wona bě s 224 muzemi wobßadźena a mějesche 9 kanonow.

Druhu japańsku łódź, panzerowanu „Schikischimu“, kotraž je s 300 muzemi wobßadźena była, je po powjesćach Chinesow ruski torpedowy cźołm s wutsělenym torpedom snicził.

Nowe łódźstwo

ßo sa krótki cźaß sa baltiskim łódźstwom póscźele. Ruski kapitan Klado je w nowinach roskładował, so je baltiske łódźstwo pschecźiwo japańskemu łódźstwu pscheßłabe. Wón wobkrucźa, so je w auguscźe Władiwostok wopuschcźejo wot Kuropatkina a Skrydlowa pschikas dostał, so dyrbi wuhotowanje drnheho łódźstwa žadacź. Knjeżerstwo je ßo teho dla rosßudźiło, so někotrym łódźam, kotrež ßo sa někotre njedźele dotwarja, hnydom sa Rożeństwjenskim wotjěcź da. Mjes rnskim ludom Kladowe rosjaßnjenje, so ßo rusko-japańska wójna s dobycźom na morju rosßudźi, polne srosumjenje namakuje. Kladowi pschiwißowarjo pjenjesy sběraju, so bychu „Kladowy fond“ sa łódźstwowych kadetow saložili. Se wschěch stron pjenjesy pschikhadźeja. Tež mandźelska admirala Rożeństwjenskeho je wjetschu sumu s pschewodźazym sjawnym pißmom pósłała.

Japańszy němskeho a franzowskeho wojerskeho poknomóznika morili.

Jendźelske nowiny „Standard“ a franzowske nowiny „Echo de Paris“ ßu dwaj listaj jeneho ruskeho tajneho agenta wosjewiłe, kotryż je ßo ważnych papjerow japańskeho póßłanza w Londonje smozował. W tym jenym liscźe ßo praji, so je japański póßłanz 28. augusta powjesćz dostał, so je jena japańska łódź dźunku (płachtata łódź) wohladało, na kotrejż staj němski a franzowski poknomóznik 29. julija s Port Artura wujěkoj. Wójnska łódź je dźunzy je snamjenjemi poručźika, sastacź, tola cźěmnoscźe dla njejßu na dźunzy snamjenja widźeli a dale jěli. Jedyn japański torpedoski cźołm je ßo teho dla sa dźunku puschcźił a do njeje s kanonu tsělał. Dźunka je płachty spuschcźika. Japański offizěr je na nju stupił a je widźał, so ßu ßo s wutsělemi dwaj Chinesaj a němski wojerski poknomóznik morili. Komandant japańskeje wójnskeje łódźe je na to pschikasał, dźunku s franzowskim wojerskim poknomóznikom potepicź. S tym je ßo wón chzył wschěch njeluboscźow sminycź, kotrež mohłe s teho podawka nastacź.

Japańszy pola Hulla (psched jendźelskim brjohom).

Jedyn ruski tajny agent, kotryż je ßo do japańskeho póßłanzstwa w Parisu kradnył, je tam ważne potajnoscźe wußłědźił. W jenym liscźe wón w nowinach „Echo de Paris“ powjeda, so ßu w oktobrje schtyri japańske torpedowe cźołmy, s dźěła s Jendźelcźanami wobßadźene, wot jendźelskeho brjoha wotjěłe. Jendźelske rybaske łódźe ßu je s proviantom sastarałe. Pschi nadpadźe na ruske łódźstwo staj ßo dwaj japańskaj torpedowaj cźołmaj potepikoj.

Wo baikalskim jězorje

je franzowska telegrafowarnja „Agence Havas“ powjesćz dostała, so je baikalski jězor hischcźe pschezo bjes loda. Po baikalskej żelesnizy jenoż tworowe cźahi jězdźa. W Mandźurskej maja w nozy hacź do 20 gradow symy. Wo dnjo na ßłónzu ßněh taje.

Nadpad Japańskich na móst pśches rěku Schahe.

General Kuropatkin s hłowneho kwartěra telegrafuje:

„Japańszy chzychu wczerawschi ßwjaty dźeń wužicź a rano w 2 hodźinomaj spytachu, ßo mosta, pśches rěku Schahe smozowacź, kotryż ßu Rußojo wobßadźili. Jich nadpad pak ßo njeporadźi. Tsělenje hacź do 6 hodźin rano trajesche. Spomnjenja hódne je, so ßo japańska artillerija pschi nadpadźe njewobdźěli.

Spodźiwne wukhowanje dweju ruskeju ranjeneju.

Njemirowicź Dancźenko „Ruskemu Sslowu“ pischе:

„W bitwje 16. oktobra ßo naschej wojakaj Ischcźenko a Charsamatow sranischtaj. Ranjenaj do pschěrowa padnyschtaj, hdźeż 45 dnjow wostaschtaj. Ziwjeschtaj ßo s tym, schtoż pola morjenych namakaschtaj. Lózo ranjeny Ischcźenko budźische mohł dawno woteńcź, tola wón nochzyschе towarscha wopuschcźicź, kotryż budźische bjes njeho shubjeny był. So byschtaj ßo napikoj, łażeschtaj po brjusche k rězy, a wot tam saßo do ßwojeho pschěrowa. Najprjedy tak jenoż Ischcźenko cźinjesche a w blachowzu wodu pschinoscheschе, potom pak, hdyż bě Charsamatowej lěpje, wobaj tak cźinjeschtaj. Hdy bychu ßo Japańszy bliżili, schtoż by cźasto było, byschtaj Ischcźenko a Charsamatow cźinikoj, jako byschtaj morwaj bykoj. Druhdy dyrbjeschtaj zyłe dny tak jako morwaj leżecź. Hakle sa 45 dnjow ßo sranjenaj k ruskim strażam pschikradnyschtaj a běschtaj wukhowanaj.

Pjenjeżna nusa Japańskeje.

Pjenjesy poßłednjeje wukrajneje pożcźonki wudawschi chze Japańska s nowa něhdże 200 milijonow hriwnow we wukraju pożcźicź. Cźim dale, cźim cźežo pak ßo pożcźerjo namakaju. Do dobycźa Japańskeje wjazy njewěrja; teho dla ruku na móscheń dźerża. Amerikańszy pjenjeżnizy chzedźa jenoż s tym wuměnjenjom Japańskim pożcźicź, jeli so jim wona wschě dokhody s zkow pschewostaji.

Wójnske hrósbnoscźe.

Dopißował „Ruskich Wědomostow“ je wo bitwicźzy, kotraž je ßo wóndano na lěwym ruskim kschidle měła, scźěhowaze hrósbne wopißanje podał: S Udutuna, na prawym brjoshy Schaheskeje rěki, ßo nadpad na Japańskich scźini. Ruski 19. regiment dyrbjesche k rězy dele cźahnycź, dwaj dólcźkaj, s japańskimi pěschkami wobßadźenaj, pschekrocźicź a potom nisku, ale nahłu hórku dobycź, kotraž bě s hrjebjemi wobdata a kotrejež wjerschk bě s naßypami wobtwjerdźeny. Schtóż pschi nadběhu padże, hacź na kónz wojowanja leżo wosta. Ruszy ßo, s njemdroscźu ani njesastawschi, psches dolcźkaj, hrjebje a naßypy na njepscheczela walichu. Mużstwa dweju japańskeju batterijow ßo sakakachu, a pschezo dale Rußojo sa njepscheczelom honjachu, kotryż se stróżelemi wobjaty cźěkasche. Jenoż s wulkej prózu bě offizěram móżno, ruskich wojakow wrócźo dowjesćz. Na sboże 20. reserwny regiment pschicźeże. Wjeß, w kotrejż ßo hischcźe Japańszy dźerżachu, Rußojo wobstupichu a sapalichu. Mjes tym wjecźorne ßměrki padachu, tola pschi ßwětle ßo palazeje wßy ßo dale wojowasche. Hdyż Japańszy widźachu, so ßu wobstupjeni, jich khroblosćz wopuschcźi. Najwjazy s nich ßo ßami skónzowachu. Mnosy do wohnja skocźichu a ßo spalichu, so jich njemóhli Rußojo sajecź. Jedyn podwyschk dweju Japańskeju s płomjenjow wucźeże, tola jedyn s njeju saßo do wohnja skocźi. Wyschk Ssyschewski, kotryż roskasowasche, wojowanje na scźěhowaze waschnje wopißuje: „Poručźich jenoż, do prědka hicź, a regiment wustupowasche, kaž so by k paradże schło. Rěku pschekrocźiwschi, sawołach „hura!“ a do prědka cźěrjach. Něhdże 10 abo 15 krocźelow psched pschěrowom sastachmy. To bě wołudny wokomik. Wopacźne rosßudźenje — a wěz budźische ßo na hinaschi bok wobrocźiła. Tola leutnant Alexander, muż sważliweje khroblosćze, do prědka cźěrjesche a bu psched naschimi wocźemi s japańskimi bajonnetami rostorhany. Kschicźo, rejo a wokoło ßebje pjerjo ßo Rußojo dale pschedobywachu. Hdyż jim pschikasach, sastacź, wojazy morkotachu a nochzychu ßo sawrócźicź. Wjednik tsecźeho bataillona, nawjedźity muż, pak jich na sboże pschi khorhoji sdźerża. 19. regiment něhdże 400 muži shubi, kotsiż ßu wschitzy s bróńju w ruzy wumrjeli. Hischcźe hórje bě ßo Japańskim seschło. Wjeß ßo hischcźe dołho kurjesche, a żałośne ßmjerdźenje spaleneho mjaßa, cźełow ßamomordarjow, s wohnja cźehnjesche.

Swětne podawki.

Němski łhěžorstwowy ßejm

je sańdźeny tydźeń wo naczisku sa nowy wojerski pensionski sakoń jednał. Hdy by sakoń do mozy stupił, by ßo sa pensije $6\frac{1}{2}$ milijona hriwnow wjazy trjebało. Sswobodomyßlny sapółłanz Wiemer pschipowjedźi, so jeho pschecźeljo njejßu swólniwi, nowym dawkam abo powyschenju wobstejazych dawkow pschihłoßowacź, a do zyła niz sa powyschenje pensijow wyßokich offizěrow. Khěžorstwowa pensionska cźeża hižo 120 milijonow wucźinja a stajnje pschibywa. Nětcźischi system je wopacźny, dokelż dyrbja mnosy offizěrojo, kotsiż ßo pschi avancementu pscheskocźa, w najlěpschich lětach ßłużbu wopuschcźicź. Sapółłanzy hrabja Oriola, Liebermann se Sonnenberg, Werner a s Tiedemann sa polěpschenje offizěrskich pensijow wustupowachu, mjes tym so chze ßwobodomyßlny sapółłanz Mommsen jenoż sa podwyschkow a offizěrow hacź k hejtmanej wjetschu pensiju sa trěbnu. Sakonjowy naczisk ßo jenej komißiji k rospominanju pschipokasa.

Sbĕžkarſzy Hottentottojo w němſkej krótkowjeczornej Afriziy

ßu pſched Němzami ſe ßwojeho hłowneho lĕhwa w Rietfonteinje pſches hłowu a pſches ſchiju cžekli. Jich wjednik Hendrik Witboi je tam wjele liſtow ſawoſtajił. Woſy, tſĕlby a muniziju ſbĕžkarjow Němzy w Rietmontu a Marientalu namakachu. Nĕhdže 12000 howjadow ßu ſbĕžkarjam wotehnali.

Wo ſbĕžkarſkich Hererach njeje niczo wjazy wjele ßkyſchecź. Woni ßu pjecża pola hłownika Ovamboſkeho luda wucźek namakali. Duž budża ßnadź Němzy tež ſ Ovamboſkimi wójnu wjeſcź dyrbjecź.

Ropot a njemĕr we wuherſkim ßejmje.

We wuherſkim ßejmje je ßo 18. novembra nowy wobkhodny porjad ſawjedł. S nim je móżno, bjeskónczným rĕczam kónz cžinicź, ſ kotrymiż ßejmowa mjeńſchina dowuradźenje ſakonjow, jej njeſpodobnymi, njemóżne cžinjeſche. Ssobuſtawy ßejmoweje mjeńſchiny ßu ßo na to ſjednocźike a wobſamkle, ſo njedadża ſ zyła k żanemu wuradźenju dóńcź, prjedy hacź ßo njeje nowy porjad wotſtronił. Hdyż ßo póndźelu ßejm ſ nowa ſeńdże, ßobuſtawy mjeńſchiny ßejmownju ſ cžaßom wobßadźichu a w njej měſtno, na kotrymż ßejmowe pſched-ßydſtwo ßyda, rosbichu a wupuſcźichu. Ssejmowe blida powrócźichu, na nim leżaze ſakonjowe knihi roſtorhachu a do ßejmownych ſtrażnikow, kotſiż chżychu zychnowarjam wobaracź, kruchi drjewa mjetachu. Wobłożenje wokoło pſched-ßydſtwowych měſtnow roſkamachu, ſtoły rosraſychu a pißanſke blidka ſwottorhachu.

Naſajtra zyła cžrjóda blidarjow naczinjenu ſchkodu ſwuporjedża, tak ſo móżeſche ßo na ßrjedu nowe poßedźeuje ſwołacź. W nim ßobuſtawy mjeńſchiny tak herjekachu, ſo bĕ miniſterſtwowemu pſched-ßydſtwu Tiszy njemóżno rĕczecź. Najſkerje ßo ßejm rospuſchcźi, dokelż maja tež mnohe ßobuſtawy wjetſchiny nĕtkole pomyßlenje pſhecźiwo nowemu porjadej.

Anarchiſtiſki nadpad na italſkeho krala.

Italſke knjeżerſtwo je powjeſcź doſtało, ſo ßu anarchiſtojo w Patterſonje w połnóżnej Amerizy dwaj ßobuſtawaj ßwojeho ſwjaſka ſ loßom poſtajili, italſkeho krala ſtónzowacź. Anarchiſtiſkaj ſłóſtnikaj ſtaj pjecża hižo ſ łódźu do Europy wotjĕkoj. Krala teho dla kedźbliwje ſtrażuja. Móżno je, ſo wotmyßleny nadpad na krala ſ roſſchĕrjenjom revoluzionarnych pißmow mjes wójſkom ſwißuje. W Mailandże ßu 50000 revoluzionarnych pißmow ſaßłapili, w kotrychż ßo wojazy napominaju, ſo njebychu pſchi njemĕrach do luda tſĕleli. Poliżija je tſi woßoby ſajała. Hižo pſched dlĕjſchim cžaßom je ßo revoluzijonarne ſchcźuwanje mjes wojakami pytko.

Boži wjeczor w khĕżzy żeleſniſkeho ſtražnika.

To bĕ Boži wjeczor lĕta 1861. Wjedro bĕ hroſne. Sſnĕh a deſchcźik ſchwikaſche, ſ wĕtſikom honjenaj, do woknow. Żeleſniſki ſtražnik Pĕtr hižo dawno ſtejeſche cžakajo na ßwojim měſtnje. Poßledni cžah bĕ hižo wjazy mjeńſchinow wot bliżſcheje ſtazije ßem pſchiſjewjeny, nochzyſche pak pſchezo hiſchcźe pſchińcź. Wón wjeſeſche dźenża wjeczor, njedźiwajzy ſchpatneho pucźowanſkeho wjedra, wjazy pucźowarjow w ßwojich woſach dyżli hewak. Pſchetoż ſchtó nochzył domoj hicź Boži wjeczor do lubeho towarſtwa ßwojich ludźi, ſo by ſ nimi ßedźał pſchi lubowanym hodownym ſchtomom a ßo radował nad ßwĕtkom, kotrež je pſchiſchko roſßwĕtlicź kóżdeho cžłowjeka, pſchikhadżazeho do tehole ßwĕta.

Tam w kucźe woſa ßedżeſchtaj pſchekupſkaj cžłowjekaj, kotrajż ßo wrócźeſchtaj ſ wulkeho hermanka, nan a macź. Mjelczo jedna-ſchtaj wo tym, ſchto byſchtaj Janej a Hanje a małemu Handrijej pod ßwĕzow połny hodowny ſchtom położiłoj. Gymnaſiaſtaj, njedaloko wot teho, pokaſowaſchtaj ßebi ſ drjewa wureſane wĕzy, kotrež bĕſchtaj ſ liſcźowej pikku dźĕkałoj a kotrež chzyſchtaj nĕtkole na pſchekwapjenje ſtarſcheju domoj pſchinjeſcź. Na prawizy ſ na-pſchecźa bĕ guvernanta, kotraż bĕ ſ Jendźelſkeje pſchiſchła. Wona bĕ ßebi dowol wuproßyła wot ßwojeho knjeżſtwa a pſchiprawi ßebi to tak, ſo by runje Boži wjeczor do ßrjedźiſny ßwojich lubych ſa-ſtupiła, kotſiż wo jeje pſchikhadże ani ſdacźa njemĕjachu. — Nĕtkole ſkónczńje ſaßkyſcha Pĕtr wrjeſkotanje cžaha, a hnydom na to ſaßo wocźichny, ſchtoż bĕ ſnamjo, ſo wón pſches hłuboki pucź jĕdże. Ale na dobo błyſchcźachu ßo jeho ßwĕtka a cž—cž—cž—cž ſchumjeſche nimo, prjedy hacź bĕ ßo cžłowjek prawje dohladał, a żeleſniſki ſtražnik poda ßo nĕtkole na ßwój winowaty pſchekhod hacź k bliżſchej ſtražniſkej khĕżzy. Jeho latarniczka jemu pſchi tym ßwĕcźeſche. Snutſka pak bĕ Pĕtr wobożny, tak wobożny, każ tež w ſtwórbje bĕ kołwokoło. Tola jeho mjerſanje njebĕ ſcźĕhwk ſchpatneho wjedra. Na hroſne wjedro Pĕtr dawno hižo njedźiwaſche. — Wón bĕ jara ſtrowy, a jeho trochu hrubej naturje hojeſche wĕtr a ßnĕh bjes maka lĕpje, dyżli mĕßaczkowe ßwĕtło a liwki wĕtr. Njedźiwajzy teho bórcźeſche ßam ſa ßo, a bĕ zyle jaßnje njedobreje myßle pſchi ßwojim woßamocźenym nóznym pucźu.

„A ja to nĕtkole tola njepſchidam“, wón rjekny na poł wótſje. „Hłupa żónſka ma njeſboże, hdyż woſtanje tu, ma lĕdma telko, ſo mohła ßo ſeżiwicź ſe ßwojim wbohim dźĕſcźom! Kajka khudoba hakle budże to potom w Amerizy. Njeje-li njekhmanik, jeje muż, kiż je ju wopuſchcźił, tu mohł lutowacź; dźĕłacź a hoſpodaricź, każ druſy cžeſtni ludźo, budże ßo jemu tam w Amerizy runje tak mało chzycź. Njewĕrju jemu, njech to tež nĕtkole tak rjenje je pißane w jeho liſtach wo wſchelakich lubjenjach, kak chze ßo derje dżerżecź, hdy by jeno jeho żona ſaßo k njemu pſchiſchła a jemu ſaßo ßwoju luboſcź pſchiwobrocźiła. Schtóż je łhaŕ, temu njech nĕchtó wĕri. Tón Knjes wĕ, kak lubo ßym jeho mĕł, hdyż ßo ſamołwjeſche wo Hilżu, moju ßotru, a kak ßym jeho wſał na ruzy, a kak ßym jemu ßwoje pſcheczelſtwo a luboſcź pſchiwobrocźił, a hdy budźiſche pſchi-ſchoł a mi prajił: Poßłuchaj, wujo, ja ßym do ſady pſchiſchoł ſe ſchpatnymi cžaßami, a dyrbju ßwoju wĕż pſchedacź, njepomhaſch-li mi ty, dha budźich tež hladał, kak ſapocźecź, ſo bych cžłowjekomaj ſ nuſy pomhał. Ale jeno tak mi a tebi niczo ßo ſ procha mĕcź w nozy a cźmi, a żonu a dźĕcźo we wuſkoſcźi wopuſchcźicź, to je ſchpatnje wot muża, kiż je nĕhdy pſched wołtarjom ßwojej Hilži ßwjatocźnje ßlubił: w radoſcźi a w żałoſcźi tebje njewopuſchcźu. A wote mnje wona njedoſtanje pjenjes, ſo by pucźowała ſa njedo-cźinkom do Ameriki. To bychu mi byłe wĕzy, ſo chzył wbohu żonu ſe ßwojimi pjenjeſami pſchedacź do Ameriki do wotrocźſtwa.“

Pĕtrowa ßamorĕcź trajeſche po zyłym pucźu dale, kotryż mĕjeſche pſchekrocźicź, haj wón njebĕ ani prawje dorĕcźał, hdyż bĕ ſaßo k ßwojej khĕżzy wrócźo dóſchoł, ßebi ßnĕh wobhladniwje ſe ſchkórni wotmjecźe a ſ mokrym płaſchcźom na ruzy do cźopkeje ſtwy ſaſtupi. Ale kajke tu pſchekwapjenje na njeho cźakaſche! Sady w ſtwinym kucźe pod ſchpihelom ſtejeſche rjany hodowny ſchtom ſ mnohimi ßo ßwĕcźazymi ßwĕzami. Pod nim pak bĕ ßwĕrna Pĕtrowa żona, ſ kotrejż bĕ wot ſchĕſcź lĕt ßem żiwy w ſbożownym, ale bjesdźĕſcźowſkim mandźelſtwje, cźopkej ßamodźĕłanej rukajzy położiła ßwojemu mandźelſkemu a tež rjanu knihu k wjeßelu na dołhich ſymſkich wjecźorach we woßamocźenej ſtražniſkej khĕżzy. To bĕ „Pucźowanje k ſbóżnej wĕcźnoſcźi“. Jakby ßo Pĕtrej na cźole bórſy ſhładkowachu pſchi tajkim pſchekwapjazym napohladże a jaßna radoſcź ßwĕcźeſche ßo jemu ſ wocźow. Pſcheczelnje pſchikrocźi k ßwojej ßwĕrnej Khacźe, ſtłócźi jej ruku, pruhowaſche a wobmaßowaſche rukajzy a hladaſche tež do knihi, hiſchcźe ras dźaknje po-hladujo na Khatu. Wſchón roswjeßeleny ßyże ßo Pĕtr ſa blido. Khata pak ßyże ßo k ßwojej ziterje a hrajeſche hodowny khĕrluſch.

S rjanym ſwucźnym hłoßom pſchewodźeſche Khata ßwoju melodiju a tež Pĕtr po nĕcźim ſpĕwaſche baß. Wónka pak wujeſche wichor, a deſchcź cžaſto pleſkotaſche prawje jaßnje do woknow. Khata pak wſa ßebi nĕtkole knihi a pſcheczita ßebi hodowne ſcźenje. Hdy budźiſche prawje hladała, budźiſche we wócźku ßwojeho muża wuhladała ßylſu, hdyż bĕ pſchiſchła k ßkowam: „Njebojcźe ßo! Hlaj, ja pſchipowjedam wam wulke wjeßele, kotrež wſchemu ludu ßo doſtanje. Pſchetoż wam je ßo dźenża tón Sbóżnik narodźił, kotryż je Khryſtuß, tón Knjes, w Davitowym měſcźe.“ Bjesdźak mjenujzy bĕchu jeho myßliczki hiſchcźe ras khwatałe pſches morjo k jeho ßwakej, kiż bĕ w jenym ſe ßwojich poßlednich liſtow piſał, ſo leži khory w ſchpitalu we Filadelfiji, a tež na tamnu ſtronu k ſchwabſkim Alpam, hdyż bydleſche jeho wboha wopuſchcźena ßotra ſe ßwojim dźĕſcźom, a dźenża wjeczor ſawĕſcźe prawje wurudźena a wuſtarana a bjes hodowneje radoſcźe a ſboża pſchi łóżku ßwojeho dźĕſcźa ßedżeſche.

Na dobo poßłuchaſche napjecźe. Bĕ ßnadź to kócźka, kiż ßo wokoło khĕżki myraſche a ßebi ſaſtup proſcheſche, abo bĕſche to wołanje dźĕſcźa, ſchtoż ſaßłyſcha, jaßne jemu to njebĕ. Ale wocźichny ſaßo a Khata mĕnjeſche, ſo je ßo jeje muż mylił, ſo wona njeje żaneho ſwuka ßłyſchała, ſo niczo było njeje. Ale na dobo da ßo to ſaßo ßłyſchecź, a tón ras zyle jaßnje, a to w kuchini, każ wołanje małeho dźĕſcźa. Khata wſa ßwĕzu a Pĕtr dźĕſche ſa njej do kuchiny. Ale ſchto tu wuhladaſchtaj! W korbje, derje ſkhowane w ſahłwkach a pſchikrywach, leżeſche dźĕcźo, kotrež mózeſche nĕhdże poł lĕta bycź. Wona rybowaſche ßebi wocźi a płakaſche jara. Stražnikez cžłowjekaj wſaſchtaj jo khwatnje do jſtwy a pytnyſchtaj bórſy na boku mlokowy karancźk ſ gumijowej tilku. Khata mĕjeſche hiſchcźe mloko w khachlach, nala karancźk a da hłódnemu dźĕſcźu picź. Mjes tym bĕ Pĕtr nadeſchoł zedulku na ſahłwku

kotruž ßebi pschi ßwězy dokkadnje wobhladowasche a sa khwilu ßwojej Khacze pschedczita, kiž ßo ſ wulkim lóschtom a ſ wulkej wjeßelokoſczu wo dźěczo staraſche. Na zedli bě pißane:

„Luby bratſje a ßwakowa! To mi wjazy měra njeda, dyrbju k ßwojemu khoremu mužej we Filadelfiji. Bur Měrnicz je mi pjenjeſy na to požczik. To je mi wulke bědźenje czíniko, dokelž dyrbju ßwoje wbohe dźěczo wopuſchczicz. Tule je! Ssym je dźenßa wjeczor pſchinjeßka, dokelž ßebi myßlu, ſo mje njeſahańbitaj, ale ſo moje dźěczo kſcheſczijanſzy a ßwědomicze wothladataj a wukubkataj. Nikomu druhemu jo hewak njebudźich chzyka dowěricz, khiba jeno wamaj. Do jſtwy nuts ßebi njewěrju, pſchetož ty ßy mi ßwój dom ſakaſak, Pětrje, jeli ſo ßo ßwojeho muža Jana njewotrjeknu. Jutſje, Boži dźeń, dyrbju wotpucžowacz do Hawra, a ſ tam póńdże ßrjedu do Filadelfije. Božemje! Bóh mytuj wamaj, ſchtož budźetaj czinicz na mojim dźěſczu. Moja wutroba chze ßo mi puknycz, ale dźerżu ßo ßkowow ßwjateho pißma: »Wón njeſkama nakamanu ſczinu a żehlazy ßo ßužoh njedohaßnje.« Budźtaj w božemje!“

Pětrej ſtupichu ßylſy do wocžow, Khata pak wokoſcheſche jedyn po druhim dźěſczu czoko, kotreż ßwoje mloko ſ mozu pjeſche a jo bórſy dopi. Nětkole powi Khata luboſnu Marku do nowych pjeluchow, pokoži ju ſaßo do ßwojeho korba, pſchikaſa ßwojemu mužej, ſo dyrbi zyle směrom bycz, a ſpěwaſche jemu ſparnu pěßeń.

Bórſy też ſpadnyſchtej dźěſczu mikawczży a pſchikryſchtej jemu jaßnej módrej wóczży. Khata ſtorczi korbik, w kotrymž leżeſche, nuts do ſparneje komory k ßwojemu łožu, pſchiſawrje ſ waha durje. A nětkole rěkaſche, kaž ßebi wona myßleſche, krucze wojowacz pſchecziwo ßwojemu ſchwarnemu mandźelſkemu, kotrehož jara derje ſnajeſche, tak ſo wjedźeſche, ſo ujemějeſche rady tajkich pſchekhwatanjow, a ſo wón tak bórſy njeſpuſchczi ßwojeho hněwa nad ßotſinnym ſadźerżenjom, hacz ſo by mohł dźěſczu bycz luboſcziwy a ßwěrny ſaſtaraczeŕ. Ale wona ßo bohudźakowano ſjeba w ßwojim wocžakowanju. Hižo bě ßo też w Pětrowej wutrobje Betlehemſke dźěczatko dako pytnycz a jemu ſcheptako: „Schtóž pſchiwoſmje tajkele dźěczatko, mje pſchiwoſmje.“ —

(Skónczenje pſchichodnje.)

Pſchihotowanje k hodam.

(Akroſtichiſti ſpěw po Sapphiſkim hronje.)

Hlaj, k nam ſbožowny bliži dźeń ßo ſ nowa,
Luboſny w ſerjach, kiž ßo błyſchcza człowſtwu,
A ßo khudemu **B**oża **d**źiwna **l**uboſczź
Jaßni jom' mile! —

Sera wěczność ßo nam jaßnja ſ Boha;
Evangelij nam ſaßo klinczi ſ njebja,
Raja ſbóżneho, ſo wſchak **S**bóżnik **p**ſchińdźe,
A měr ſ nim wěczny!

Dajmy czeſcz Bohu, kiž ßo w czěle ſjewi
Nam wſchak ſbożownym, kotſiž ſaßłyſchimy
Jandźelſku radoſcz pola Bethlehema
A ßmy tak ſbóżni! —

Měr budź na ſemi, dokelž měrny fěrſchta
Immanuel dźe, kotryž ſpróznom' człowſtwu
Lahodny wodźeŕ je na czěri k njebju,
Ertnje ſ nim rěczo! —

Ze Serbow.

S Budyſchina. Pjekarſki miſchtr Robſchink ſ Minakała ſańdźeny ſchtwórtk wjeczor ſe ßwojim jenopſcheżnym ſapſchahom, na kotrymž pódla njeho Minakalſki kantor Krawz a jeho mandźelſka ßedźeſchtaj, po garbarſkej haßy domoj jědźeſche. Pſched garbarſkimi wrotami ßo njeſnateje pſchiczíny dla Robſchinkowy kóń ſpłóſchi a k Židowej dele běżo, na żeleſnym Sprejinym moſcze wós wo moſtowe wobkoženje na prawizy wrjeßny. Wós ßo powróczi, a pſchi tym ßebi kantorowa żona kulku praweje nohi ſłama, mjes tym ſo ßebi Robſchink lěwu ruku wyſche kohcza ſlemi. Hdyż běſchtaj ßo ſe ſnjeſboženjom potrjechenaj w Paţigez korczmje k nuſy ſwobalikoj, ßo na domojjěſbu naſtajiſchtaj.

S Budyſchina. Na jěſbje ſ Budyſchina do Draždźan je njedźelu rano w 3 hodźinach w Draždźanach bydlazy ſpinaŕ Mohn pola Klocže ſ tworoweho cźaha pod koła padnył. Jemu ßo hłowa a ruka rosmjeczeſchtej. Mohn bě 60 lět ſtary.

— Budyſka Bjeßada k hodownemu ſwjeßelenju dźiwadłowe pſchedſtajenje pſchihotuje. Tſeczi dźeń hodow wutoru 27. dezembra budźa Bjeßadźine ßobuſtawy w Budyſkej tělerni nowu wjeßelohru „Cźłowjek móże ßo mylicz“ hracz. Kaž kóżde hody, ßo też tón krócz wjele wopyta woczakuje. Budyſka Bjeßada chze towarſchne ßrjedźiſchczo Sſerbow ſ Budyſchina a wokolnych wßow bycz. Tónle nadawk pak móże wona jenoż dopjelnicz, hdyż ßo Sſerbjo w njej ſ prawje wulkej liczbu ſkhadźuja a do njeje jako ßobuſtawy ſaſtupuja. Saſtupjenje móże ßo ſamolwjecz pola knjeſa pjekarſkeho miſchtra Biſolda na bohatej haßy a pola drogiſta kn. Měrſcha na kamjeńtnej haßy.

S Łomſka. Wóndano bě tudomnemu korczmarjej Bomsdorfej krowa ſtraſchnje ſkhoriła. Duż po rěſnika żiwnoſczerja Bjenadu póßła, ſo by ſkoczo dokkoł. Hdyż bě ßo krowa doreſała a Bjenada ju kutleſche, ßo wón na dobo dohlada, ſo bě krowa ßłóſniwa. Sawołany ſkótny lěkaŕ jeho měnjenje jako prawe wobkrucźi a poruczi, ſo dyrbi Bjenada wſchu ßwoju draſtu, kotruž bě pſchi reſanju wobleczeny był, ſpalicz, mjes tym ſo dyrbjeſche ßo krowa w Jeńkezach ſniczicz. S dobom wón Bjenadźe radźeſche, ſo by na ßebje kedźbował, hacz ßo na jeho cźěle żanych ſnamjenjow ſajědojczenja krwě njepokaſaja. Sa tydźeń na Bjenadźinej ruzy woprawdźe jětſchko naſta, kotreż lěkaŕ jako ßłóſniwoſcz ſpósna. Khoreho hnydom do Budyſkeje hojeŕnje dowjeſechu, hdyż ßu jeho ſ dobrym wuſpěchom lěkowali, ſo budźe ßo, da-li Bóh, bórſy ſtrowy domoj wróczicz móz.

S Budeſtez. Pſchi woteńdźenju ſaßłużbneho knjeſa duchownehо Noweho do Ketliz ßo bojachmy, ſo naſche pomozne duchownſke měſtno dlějſchi cźaß wuprójſdnjene woſtanje. Tuta ſtaroſcz je nětko wot naß wſata. Knjes kandidat Jan Jurij Kſchiżan ſ Hodźija je ßo k nam pſcheßydlił a ſ wjeßelom jeho do naß witamy. Sańdźenu njedźelu, jako na dnju 3. adventa, doſta wón pſches knj. wyſchſcheho zyrkwinſkeho radźicźela Meiera ſ Budyſchina duchownſku ßwjeczišnu a bu do ßwojeho noweho ſaſtojńſtwa jako pomozny duchowny w Budeſtezach ßwjatocžnje ſapokaſany. Na ſakładze ſeż. ßwj. Luk. 2, 14 rěczeſche knjes Meier wutrobne, hłuboko natwarjaze ßłowa k woßadnym, kaž młodemu duchownemu. Jako ßwědkaj a pomoznikaj pſchi wudźělenju duchownſkeje ßwjeczišny ßłużeſchtaj knjes ſarař Kſchiżan ſ Hodźija a woßadźiny ſarař. Poßledniſchi też w ßerbſkej Bożej ßłużbje noweho ſaſtojńſkeho bratra woßadźe ſ wołtaŕnej rěczu pſchedſtaji. Naſtupne prědowanje knjeſa Kſchiżana ſłożowaſche ßo na 1. l. na Kor. 3, 11 a bě żiwe ßwědczenje wo luboſczi k temu Knjeſej a wo ſahorjenju ſa ßwjate ſaſtojńſtwo, derje khmane, duſche woßadnych twaricz na tón ſakoż

kiž wěczńje woſtanje,
hdyż wſchitko druhe ſahinje.

S Budeſtez. Sańdźenu njedźelu hnydom po kemſchach bě w zyrkwi wuſwolowanje zyrkwinych pſchedſtejicźerjow. Wobdźělenje bě ſ dźěła jara żiwe. S Budeſtez bu 104 hłoßow, ſ Raſchowa a Wulkich Debßez 38 hłoßow wotedatych. Dotalni ſaſtupjerjo buchu nimale wſchitzy ſaßo wuſwoleni. Tak w zyrkwinym pſchedſtejicźeŕſtwje też na dalſche ſawoſtanu czi kk.: wumjeńkaŕ Mět ſ Raſchowa, żiwnoſcźeŕ Krecžmaŕ ſ Czornych Noßliz, ſahrodnik Pětſchka ſe Sahorja, kubl. wumjeńkaŕ a gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Trompleŕ ſ Bjedruſka a gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Freyſchlag ſ Wulkich Debßez. W Budeſtezach bu knj. Urban ſ wjetſchinu hłoßow wuſwoleny. Wſchitzy ſaſtojńſtwo ſ dźakom pſchijachu.

S Hajniz. Tudomnemu rěſnikej Michałkej je wóndano rěſniſki pomoznik Guſtav Ludwig jěſdne koło kradnył a jo ſa 13 hriwnow w Bukezach pſchedał. Pakoſtnik je potom hiſchcze w Hornim Kumwałdźe rěſniſkeho miſchtra Kempa wujebał. Tu pak pachoła lepichu a wyſchnoſczi pſchepodachu.

S Bukez. Pſched tydźenjom ßu tu hižo dawno pytaneho paducha, rěſnika Iſraela ſ Oberfriedersdorfa, ſajeli. Wón je na wjele měſtnach kradnył.

S Wulkeje Dubrawy. Też lětßa chze tudomny komitej hodowniczku wjeczor w 7 hodźinach we wulkej ſali Nowakez hoſczenza Bożu nóz wotměcz, pſchi czimż budźa tudomne ſchulſke dźěczi ßerbſki a němſki ſpěwacz a deklamowacz. Po ſtónczenej jednorej ßwjatocžnoſczi ßo 148 ſchulſkim dźěczom ſ Wulkeje Dubrawy a Margareczineje hěty wużitne dary wobradźa. Schtóž tajke ßwjedźenje lubuje, njech ßebi hodowne wobradźenje wobhladacz dźe.

S Bambrucha. Wutoru wjeczor je ßo ßukelnja Bruna Kloßa wotpaliła. Pſchitwarjene tkajeŕnje a jena mjeńſcha thěża ßo wohnjej wobróchu. Woheń je pjecża w maſchinowni pod jenym błidom naſtał.

Se Ssulschez. Sańdżeny pjatk ßu psched hrabjemi tudomneho mkyna ſ Czorneje Wody cźełko jeneho mużskeho wucźahnyli, kotrehoż ßu sa kheżerja Jensch a Njeradez spósnali. Jensch bě na Ssulschanskich knjezich kukach drenčerował a domoj duzy wuski móst smyliwschi do wody padnył. Po lekarjowym spósnaczu je ßo wón ſ Bożej ruczku sajał. Jensch je ßo w Sarečzu narodźił, je 61 lět stary a 9 dźeczi sawostaji. Pondżelu ßu jeho cźełko na Hornjowujesdżanskim pohrjebnischczu khowali.

Se **Sombarka.** Hdyż sańdżenu ßrjedu dwě w Budestezach bydlazej holzy, kotrejż w jenej fabrizy w Korsymju dźěkatej, domoj dźěschtej, jej w tudomnych kerkach jedyn zusy muż nadpadże. Wón jenu holzu shrabny a spyta ju do kerkow sczahnycz. Dokelż pak ßo holza wobarasche a wo pomoz wokasche, ju njekraßnik puschczi a ßo do kerkow shubi.

S **Wjeleczina.** Pohoncz pschadownika Förstera w Sprembergu je, hdyż ſ czeżnym wosom ſ Korsymja do Wjeleczina jedżesche, ſ wosa pod koła padnył. Jeho morweho na drósy leżazeho namakachu.

S **Brěsowa.** Pschi hońtwje na tudomnym reverje ßu 4 ßorny, 8 bażantow, 30 sajazow, 2 kaniklow a 8 kurwotow potšeleli.

S **Hucziny.** Hižo wjazy krócz ßmy w nowinach czitali, so ßo wójnski duch ſ Maudżurskeje po zykym ßwěcze rosschérja, a ßamo w Kužizy je hižo tu a tam mjes reservistami a druhimi ludźimi k bitwam a druhim njeměram dóschło. Też w naschich stronach ſ jeneje ßußodneje wßy bě wóndano wjeczor rejenza a wokanza hacz k nam ßłyschecz a my hižo ßebi myßlachmy, so je tam revoluzija wudyrika. Hdyż pak tam pschiběżachmy pohladacz, schto ßo tam zofasche, powjedachu nam, so je knježi schoßar jeneho czeladnika tak njerosumnje ſ kchudom pschebił, so bě kchud na wjele kruchow roslětał. Se wschěch bokow teho dla na schoßarja ßwarjachu, a hdyż ßo skónczńje hischcze wupokasa, so bě czeladnik zyle bjes winy, chzyschce schoßar bitemu puki ſ pjenjesami sarunacz. Czeladnik pak nochze wo sjednanju niczo wjedźecz, ale je pjecza biczka hižo wobskorżił. Schoßarjej je wěz czim bóle njeluba, dokelż je ßo wón potajnje ſ jeniczkej dżowku jeneho kublerja ßlubił. Schoßar ßo boji, so ßlub nětko ſ wopjeczizu pónże. Pódla teho ma też ßte ßwědomje, dokelż je ßo niz jenoż wokolo njewjesty, ale też wokolo jeneje holczki na knjezim dworje schmórał. Ta wěz je nětko po wjeczornej harje do powjedanja pschischka, a schtó wě, hacz schoßarjej wobej holczży hody njedatej.

S **pola.** Nalutowańje Neuwiedskeho (Erfurtskeho) swjaska hotuja ßo na ßwoju druhu lětuschu swjaskowu shromadźisnu, kotraż budże ßo ßrjedu 21. dezembra (Domascha) w 3 hodź. w Bukezach (pola Heimrichez) wotměwacz. Nadźijomnje budże runje tak bohacze wopytana każ Radworiska. Sawěscze ßo też tón ras nichtó kacz njebudże, kiż na shromadźisnu pschińdże. Hižo to, so ßo jenak smyßleni mużojo se wschelakich stron bliże sesnaja, ßwoje nahlady mjes ßobu wuměnjeja a ßo we wulkej shromadźisnje ſ nowa sa dobru wěz sahorjeja, je wulki dobytk. Nimo teho pak shromadźisna też woprawdźite powuczenje poskicźi. Prěni pschednoschk (wo plahowanju kur, potajkim też sa mjeńscheho ratarja wulzy ważny) smeje knjes ryczerkubleriski najeńk Schwarz ſ Hrubjelczicz, po zykej Němskej ßławnje snaty plahował pjeriny. Po nim dostanje ßkowo knjes direktor Klattenhof, kotryż jako swjaskowy sastupjeł ßam ſ Erfurta (w Thüringskej) pschijędże a wo nadawku Raiffeisenskich nalutowańjow poręczi. Tu smeja jenotliwe towarstwa składnosczż, ßwoje pschecza wuprajicz.

Czah jeżdżi w 2 hodź. ſ Budyschina do Pomorz (Pommritz), se żelesniskeho sastanischcza sa 10 mjeńschinow sdalene Bukezy. Runje tak je też wjeczor we wschelakich hodźinach składnosczż, ßo ſ czahom do Budyschina a wot tam domoj wrócźicz; na pschikład $^3/_4$8 hodź. ſ Pomorz, $^1/_4$9 hodź. w Budyschinje, wot tam w 9 hodź. do Wjelkowa, Radworja atd., abo krótko po $^3/_4$9 hodź. w Biskopizach a w 9 hodź. dale do Porchowa a Halschtrowa. (Schtóż ma mało khwile abo wot Budyschina hischcze daloki pucz, móże k nuſy też hižo $^1/_4$6 hodź. ſ Pomorz wotjecz a po $^1/_2$6 hodź. w Budyschinje bycz.) So by ßo po mózności ſ czaßom skónczicz hodźało, sapocznjemy ſ dypkom w 3 hodźinach. Też tajzy, kotsiż ßobuſtawy żaneje nalutowańje njejßu, ßmědźa shromadźisnu wopytacz. Duż njech nikoho njewotdżerżuje ani daloki pucz, ani hrosne wjedro, ani syma a ßněh. — Na saßowidźenje w Bukezach!

S **Kamjenza.** W Obersteina ßo njedżelu nastróżaza powjesczż rosschěri. Njedżelu rano w 1 hodźinje běschtej ßo domske a brózeń żiwnosczerja Bohumila Freudenberga wotpalikej. Freudenberg, jeho żona a dwě dźěsczi, 2 a 7 lět starej, żona a dwě dźěsczi Freudenbergoweho pschichodneho ßyna, skakoweho najeńka Domschki ßu w płomjenjach ßmjercz namakale. Pschichodny ßyn Domschka, kotryż je ßo jenicźki wukhował, powjeda, so je ßo jeho żona prěnja wohnja dohladała. Wona ßwojeho muża sawoła, dwělětne dźěczo shrabny a chzyschce se ßo palazeho doma czeknycz. Hdyż je durje wocźiniła, je jej jejny nan, Freudenberg, napscheczo stupił a ſ kilopom do ßwojeje dżowki a jejneho tsilětneho ßynka bił. Domschka dale powjeda, so je podarmo spytał, ßwoju żonu schkitacz a je potom, dokelż jemu to njeje mózno było, a dokelż je nan też jeho chzył sarasycz, ſ doma wuskocził. Jeho pschichodny nan, Freudenberg, je dom, prjedy hacz je ßwójbnych morił, sapalił. Ssudniska komißija, kotraż pondżelu ſ Budyschina pschijędże, Domschkowemu rosprawjenju njewerjesche a tukajo, so ßnadż je wón ßam mordarstwo skucźił a potom dom sapalił, jeho saja. Wschelake wobstejnosczе pak na to pokasuja, so je Domschka njewinowaty. Freudenbergowe cźełko mějesche powjas wokolo schije sadżernjeny, a hischcze niz zyle swuhlene, cźełko we kuži krwě leżesche. Wo Freudenbergu ßo powjeda, so je pjecza prjedy ras prajił, so by najlěpje było, hdy by zyła ßwójba ras rano morwa była. S teho ßudża, so je ßo wón hižo dawno ſ myßlu nakładował, ßwojich ßwójbnych moricz. Freudenberg je pjecza ßwoje zyłe samoženje shubił, dokelż je sa ßwojeho pschichodneho ßyna Domschku rukował, kotryż bě se ßwojej skaku wulke schkodowanki poczerpił.

Nowscha rosprawa wo żałoßnym podawku praji, so je Freudenberg, kotryż je ßebje a ßwoju ßwójbu jako tkalz sežiwjał, piluy a sprawny muż był. Wón bě 59 lět stary. Psched nětydże 8 lětami ßo jena ſ jeho dżowkow se skakowym najeńkom Domschku ſ Buleriz woženi. Młodaj mandżelska w nanowym domje bydleschtaj. S mandżelstwa dwě dźěsczi wuńdżeschtej, ſ kotrejuż be jene nětkole 7 lět, druhe 3 lěta stare. Domschkowa żiwnosczż sa ßebje a ßwoju ßwójbu ſ tym saßłużesche, so doma banty tkajesche. Hdyż bě ßo Freudenbergez statok snicził a ßydom cźlowjekow ßo w nim spaliło, ßebi ludźo hnydom myßlachu, so je ßo tu żałoßny njeskutk stał. Wschitkim cźełam bě ßo nop rosbił, a staremu Freudenbergej bě ßo pódla teho powjas wokolo schije sadżernył. Domschka, kotryż je ßo jenoż ſ lohka wopalił, w tu khwilu w Połczniczanskim hamtskim ßudnistwje jaty ßedźi. Hdyż ßebi pondżelu ßudniska komißija wopalnischczo a mordarske męstno wobhladowasche, Domschkowu żonu a jejne tsilětne dźěczo w hródźi a ßydomlětnu holczku, kotraż bě teho runja w ßmjertnym strasche chzyła czeknycz, w khěži namakachu. Sswědzy praja, so je stary Freudenberg ßobotu wjeczor, po tajkim nětotre hodźiny do mordarstwa, ſ nětotrymi ludźimi hischcze na porjadne waschnje pjenjeżne nalężnosczе rjadował. Wutoru dopołdnja ßu ßudnischzy lekarjo w cźełownі cźełа rěsali. Prjedy teho běchu Domschku k cźełam pschiwjedli. Wón pak ßo njeje wusnał, so je mordarstwo skucźił, ale na tym wobstawa, so je Freudenberg njejabzy wobkudniwschi ßwojich ßwójbnych sarasył a statok sapalił. Cźełа ßu ßo fotografowale a ßo ßrjedu pohrjebale. Po dotalnym pschepytanju njeje Domschzy wina dopokasana; njedźiwajzy ma statne rěcźnistwo jeho sa winowateho a jeho w jastwje dźerżi. S Połcznizy ßo wón do Budyskeho ßudniskeho jastwa dowjesy.

Serbske cyrkwje.

Po kraju serbskim cyrkwje stoja rjenje.
Serb wuskorżuje w nich, štož jeho tyši,
Duch kryje jeho w nich a kruči wyšši;
Nam twjerdźizny su serbske w Božim mjenje.

Wot cyrkwje słowo poslednje a prěnje
Z nas kóždy w drohowanju zemskim słyši.
Serb wěrny cyrkew lubuje a pyši,
Serb dobry cyrkwje njepušči so ženje. —

Wy serbskeje sće pobožnosće swědki;
A waše dupy, wołtarje a klětki
Su twjerde stołpy byća nam a tyća.

Tuž waše cyrkwje lubujće a česćće
A pyšće je a z horcej prósstwu njesće
Waš ród a statok pod zakit jich kryća!

J. Čišinski.

Přilopk.

* (Žadne saßudźenje.) Drażdżanska khostanska komora je ßudniskeho assessora Hüttnera dla łamanja mandżelstwa k jastwu na 3 měßazy saßudźiła.

* (Njeſboże na twarje.) W Lipſku ßu ßo wutoru na Kochowej dróſy roſchty jeneho nowotwara ſkamake. Někotſi dźěłacźerjo ßo ßobu do hłubiny ſtorhnychu. Dwaj cźeźkoſranjenaj dyrbjeſchtaj ßo do hojeńnje donjeſcź.

* „Mudry kóń Hanß“ w Barlinje, kotryž móżeſche pjecźa cźitacź, liczicź a na wobraſach ludźi ſeſnacź, njeje ſe ßwojej mudroſcźu pſched profeſſorom Barlinſkeje univerſity dr. Stumpfom wobſtał. Tutón je ſpóſnał, ſo Hanß njemóże myßlicź kaž cźłowjek. Jeho liczenje a cźitanje ßo jenoż na ſroſymjenje pokiwow ſakożowaſche, kotrež jemu jeho miſchtr ßwobodny knjes ſ Osten dawaſche. Hanß njemóżeſche ani cźitacź ani liczicź, hdyž jeho wucźeŕ njebě pſchitomny. Ludźo, kotſiž běchu Hanßowym pſchedſtajenjam pſchihladowali, njeběchu tele potajne pokiwy pytli a běchu ßo ſjebacź dali.

* Pſchi wotorhanju ſtareho drjewjaneho moſta w Metzu ßo tón ſaßypny. Roſpadauki na dźěłacźerjow padźechu, ſ kotrychž ßo jedyn Italſki ſaraſy.

* (Skażena młodźina.) Jena 17lětna fabrikarka w Elberfeldźe je ſpytała, ßwojemu ßamßnemu nanej ſ jědom ſawdacź. Wona bě ſajědojcźene pſcheńcźne ſorna do w młózyrajßa ſměſchała, kotryž nan do fabriki ßobu wſa. Nan ßo jědojtych ſornjeſchkow dohlada a wěz poliziji woſjewi, kotraž ſkażenu holzu ſaja. Nan bě ßwoju dźowku naßwarił, dokelž bě tydźeń dołho wokolo dundała.

* (Rubjeżne mordarſtwo.) Kaſſhiwjednika Magrſa Nürnbergſkeho Raiffeiſenſkeho towarſtwa ßu ſ roſrěſnjenym krkom a roſraźenym nopom w hoſcźenzu Mnichowſkeho dwora namakali. Puczowarja Pfreundtnora a jeho żonu, na kotrejuż tukaja, ſo ſtaj Magrſa ſkónzowałoj, ßu ſajeli.

* Piſtolijowy duell ſe żałoßnym wuſpěchom je ßo tele dny w Kaiſerwalde pola Rigi mjes ſtudentomaj tamniſcheho polytechnika Hendrichom Stammom a Hugom Zehderom wotměł. Stamm prěni wutſěli a ßwojeho pſchecźiwnika do hwiſdźele trjechi. Hdyž tutón na ſemju padźe, ßo ſ jeho piſtolije wutſěli, a kulka ſtudenta Zehdera ßrjedź do wutroby trjechi, tak ſo wón na měſcźe wudycha. Sekundant hnydom na polizajſtwo dźěſche a ſrudny podawk woſjewi.

* W Chippewa Falls w ſjenocźenych ſtatach połnóżneje Ameriki ßo tele dny tſjo bratſja ſ tſjomi ßotrami ſwěrowachu. Tſjo Nelſonez bratſja tſjom Johuſonez holzam ruku k wěcźnemu ſwjaſkej ſawdachu. Po trojakim wěrowanju bě hiſchcźe ſchtwórte k temu ßłuſchaze wěrowanje. Duchowny Erdmann, kotryž bě tſi dwójki ſwěrował, na dobo hiſchcźe ras wuſtupi a jeneho ſ Nelſonez bratrow, kotryž je ßam duchowny, ſ jenej knjeżnju, kotraž bě na kwaß pſcheproſchena, ſwěrowa. Schtyri młode dwójki ßo na to ſhromadnje na kwaßne puczowanje do St. Louiſa naſtajichu, ſo bychu ßebi ßwětowu wuſtajeńzu hiſchcźe do jejneho ſawrjecźa wobhładałe.

Wußudźenja.

Pſchiſßaźny ßud. Dla wumozowanja jeneje żónſkeje cźeladnika K. M. Bräuera ſ Berthelsdorfa pola Noweho Města w potajnym poßedźenju ßudźachu. Jeho k khoſtarni na 2 lěcźe 4 měßazy ſaßudźichu a jemu na 5 lět cźeßne prawa wotrjeknychu.

Kowarja E. M. Michela ſ Lauterbachu winowachu, ſo je 27. novembra pólnu bróżeń ryczerkublerja Trinkſa w Polenzu ſapalił. Wobſkorżeny je njerodny, lohkomyßlny a pſcheczinjazy cźłowjek. Hacź runje wón porjadnje 18 hriwnow ſaßłużeſche, njemóżeſche wón ßebje a ßwojej dźěſcźi ſeżiwicź. Jeho żona też njewjedźeſche lutowacź. Pſched nękotrymi měßazami ßu ju k jaſtwu na 5 měßazow ſaßudźili, dokelž je wona ßwoje ßamßne dźěcźo njecźłowſzy bíła. Bräuerej bě cźeźko, tydźeńſzy ſa wocźehnjenje ßwojeju dźěſcźow pjenjeſy wotedawacź. Dokelž jemu mſda njedoßahaſche, nochzyſche wón ſ zyła wjazy dźěłacź. Duž wón 20. novembra do Polenza dźěſche, a dokelž ani pjenjes ani zyroby njemějeſche, wón w bróżni ryczerkublerja Trinkſa lěhaſche. Pſchi tym ßebi noſy ſwoſabi. Teho dla wón ſadwělowawſchi bróżeń ſapali. Wón ßam ßo wukhowa, tola dokelž njemóżeſche ſwoſabjeneju nohow dla běżecź, jeho bórſy jako ſapalerja lepichu. Jeho k jaſtwu na 1 lěto 9 měßazow a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 3 lěta ſaßudźichu.

Straſchneho ſapalerja, 24lětneho cźeladnika Otu Reinholda Köhlera ſ Prösena pola Elſterwerdy, je pſchiſßaźny ßud na wjazore lěta njeſchkódneho ſcźinił. We wſchěch tych ſtronach, w kotrychž je Köhler ßłużił, je poßlednje lěta ßo paliko. 1902 ßo w Prösenje bróżni dweju kublerjow wotpaliſchtej. Tukanje ßo na Köhlera wobrocźi, njedoßahażych dopokaſmow dla pak dyrbjachu jeho ſ pſchepytanja puſchcźicź. Hdyž Köhler 1903 w Litomiriſkim wokrjeßu w Cźechach ßłużeſche, ßo w tſjoch wßach paleſche, a też tam jeho ſajachu, ßo na njcho hrěſcho, ſo je ſapalił. Jemu pak njemóżachu winu dopokaſacź a tak dyrbjachu jeho ſaßo puſchcźicź. S Cźech Köhler do Sakſkeje pſchińdże. Tu ßo wón 11. haprleje pola kublerja Albinußa w Jeńkezach a 7. meje pola kublerja Mětaſcha w Konjezach pſchiſtaji. W nozy 14. auguſta ßo w Jeńkezach twarjenja kublerki Lehmannoweje wotpalichu. Woheń w bróżni wuńdże a ßo rucźe pſche wſchě druhe twarjenja roſſcheŕi. Wobßedźerka, kotraž njemějeſche ſawěſcźene, wo 6000 hriwnow a krajna wopalna kaßa wo 9000 hriwnow ſchkodowaſche. Wobſkorżeny bě tamnu nóz do wokna ßłużobneje dźowki Porſchiz, pola kublerja Albinußa ßłużazeje, pěſk mjetał a „Auguſte“ wołał. Holza bě jeho na hłoßu ſ wěſtoſcźu ſpóſnała, tola njewocźinika, dokelž běſchtaj jejnej ſtarſchej jej ſakaſałoj, ſ Köhlerom wobkhadźecź. Na to bě ßo Köhler do wßy wotßalił. Porſchiz njebě mohła hnydom ſaßo wußnycź, a pok hodźiny poſdźiſcho wona woheń wołacź ßłyſcheſche. Nózny ſtražnik praji, ſo je Köhlera hnydom pola wohnja wohładał a ſo je wón pomhał, wohnjowu ßykawu k wohnjej dowjeſcź. Żandarmej, kotryž ßo jeho wuwopraſchowaſche, wón wotmołwi, ſo je popołdnju we wſchelakich korczmach w Budyſchinje pobył a ſo je wokoło 11 hodźin pſches Jeńkezy a Boſchezy domoj ſchoł. Na Wjeliz kuble, hdźež bě ßo nóz prjedy paliko, bě hiſchcźe wón ſ wohnjowymi ſtražnikami poręczał. Něhdże 500 krocźelow dale Boſchez do Konjez duzy je wón wohnjowu ßwětłoſcź wohładał. Wón je ßo hnydom ſawróćił a je pſches Boſchezy do Jeńkez běżał a je pomhał ßykawu ſ Boſchez do Jenkez dowjeſcź. Hdyž ßo naſhoni, ſo je wobſkorżeny wot 8 hacź do 10 hodźin w Boſchezach pſchebywał, a ſo je jeho kubleŕ Wjela ſ dwora wuhnał, wón njeprějeſche, ſo je tak było, ſa to pak wón prějeſche, ſo je pſched holzynym woknom pobył.

11. ſeptembra w nozy w 11 hodźinach ßo bróżeń żiwnoſcźerki Krawzoweje w Porſchizach wotpali. Bróżeń bě pażene a ſ zyhelom kryte twarjenje, w kotrymż 50 kop żita leżeſche. Wobßedźerka njemějeſche ſawěſcźene. Schkoda ßo na 2700 hriwnow wobliczi. Wobſkorżeny bě hacź do $^1/_4$11 hodźin w Handrikez korczmje w Porſchizach ßedźał. Hdyž hoſcźenzarka bórſy po tym ſe ßłużobnej holzu do 100 krocźelow ſdaleneho ſadnjeho twarjenja dźěſche, wona ropot ſaßłyſcha, a wobej żónſkej jeneho muża po puczu ſa domſkim běżecź widźeſchtej. Sa khwilu woheń wuńdże. Hižo popołdnju bě wobſkorżeny 2 hodźinje w hoſcźenzu pſchebywał a potom woteſchoł. Każ ßo ſ pſchepytanjom wußlědźi, bě wobſkorżeny potom do Lětonja ſchoł, hdźež je do Dittrichez hoſcźenza ſaſtupił. Tam bě wón ſe ſchwabliczkoweho ſtejaka nimale zyły pakczik ſchwabliczkow wſał. Hoſcźenzaŕ, kotryž bě jeho pſchi tym lepił, bě ßebi ſa nje 1 np. żadał, prajizy, ſo Köhler ſchwabliczki darmo doſtanje, hdyž ßebi zigaru kupi. Wobſkorżeny bě na to wotmołwił, ſo ſa zyłe lěto njekuri. W Lětonju Köhler ludźom nadpadże. Woßebje ßo wón kublerjej Panachej a jeho cźeledźi podhładny bycź ſdaſche, a móżno je, ſo je ßebi wón tehdy wotmyßlił, Pannachez bróżeń ſapalicź, ſo pak tam njeje mohł ßwój wotpohlad wuwjeſcź, dokelž ßu jeho njepſcheſtawajzy wobkedźbowali.

Pſched ßudom wón prějeſche, ſo je ſ zyła w Lětonju był. Hdyž jemu naſajkra jeho ßobucźeladnik wo wohnju w Porſchizach powjedaſche, wón jenoż ſ krótka wotmołwjeſche a praji, ſo je w Budyſchinje był. Też to wobſkorżeny prějeſche, wudawajo, ſo njeje prajił, ſo je w Budyſchinje, ale w Budyſchinku był, hdźež je ßo ſa nowej ßłużbu wobhonjał. S woprawdźitej njemdroſcźu pak ßo wón ſapyri, hdyž żandarm powjedaſche, ſo je ßo w jeho domiſnje ſa nim wobhonjał a ſhonił, ſo ma tam jara hubjene mjeno. Pſchiſßaźni wobſkorżeneho ſa winowateho ſpóſnachu, na cźoż jeho ßud k khoſtarni na 7 lět ſaßudźi a jemu cźeßne prawa na 10 lět wotrjeknu.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło: 6517 hr. 3 np.

Dale za njón darichu:

W „Katholskim Pósle“ čisło 51. lěta 1904 hižo kwittowane:

Молоканы (307,70 hr.): 1 hr. 20 np. + 1 hr. 20 np. + 1 hr. Radwońska Hórnikowa komisija (443,76 hr.): z wowčeje tšo 85 np. = ... 4 hr. 25 np.

Hromadźe: 6521 hr. 28 np.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wosjewjenje.

Kwaßny wěnčk ſ wonjeſchkom

a. Liliju, b. Fijalku, c. Njeſapomničku, d. Běłu kwětku a e. Rózu ſkičazym.

Dźewjećź duchownych lhěrluſchow,
woßebje na pobożny ſchcheſćijanſki kwaß
ſa ſapočatk, poſtup a wobſamknjenje ßwjedźenja
poßwjećźił a wudał
M. U., farař em. w B.

— je napiß pyſchneje knižki, ſ pſchidawkom 9 hłoßow ſ luda, 32 ſtr. mał. 8 wobßahowazeje, kotraž tele dny ſe Ssmolerjez knihićiſchćeŕnje w Budyſchinje wuńdźe.

Jenotliwy eksemplar 25, po dźeßatkach kupowana pak knižka jenoż 20 pjenježkow płaći.

Wona ßo tež runje na hody jako dar Božeho dźěſća, Sserbam poßwjećźeny, pěknje pſchihodźi, a khěrluſche ſ „Wonjeſchka“ ßu niz jenoż ſa kóžduźkuliž ßwjedźeńſku, ale tež kóždu wſchědnu ſkładnoſć trěbne a pſchihodne. —

Hdyž= a hdźežkuliž budźetaj kwaßnaj ſtarſchej abo něhdźe darniwy pſchećźel abo ßwěrna towaŕſchka runje kwaßarjam abo tež k hewaſchim ſchcheſćijanſkim ſtowaŕſchenjam ßo ſkhadźowazym „Kwaßny wěnčk ſ wonjeſchkom“ pſchećźelnje jako dopomnjenku na wješeły ßwjedźeń a witane ſtowaŕſchenje daricź, — dha cźile dobroćźeljo pěknje a pobożnje ſkutkuja a ßebi bjes dwěła ſchcheſćijanſki džak ſaßkuža! —

Njech ßo pſchihodny dar dha tak lubje wita a ſ wješelom wužiwa, kaž wón ßo pſchećźelniwje poſkićźuje — „Bohu k cźeſći a Sserbam k wužitku!“

We wudawaŕni Serbskich Nowin je ſa **25** np. dostaćź:

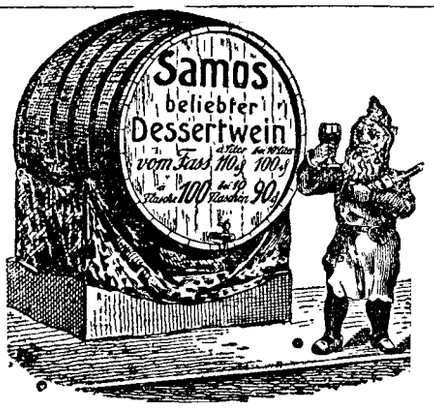
Pſchedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1905.

---

	po 1 bleſche	po 10 bleſchach.
Schpaniſke Portſke wino	110 np.	100 np.
Malaga, cźeŕwjeno=ſkote	130 np.	120 np.
= cźěmne	125 np.	115 np.
Madeirra	135 np.	125 np.
Sherry	145 np.	135 np.
Vermouth uso Forino	100 np.	95 np.
Vermouth de Forino		
wot Francesca Cinzana	160 np.	155 np.

Wſchě druhe běłe a Portſke wina runje tak rjane a płaćiſnu hódne.

Arak, rum, kognak, punſchowe eſſenzy

pſchi 10 bleſchach franko na kóžde żeleſniſke ſaſtaniſchćo porucza a ſćele

Khorle Nowaka nasl.
Jurij Nitſche
w Budyſchinje na žitnej haßy.
Telefon 240.

Moritz Weiser

w Budyſchinje **na žitnej haßy 5.**

Moja wuſtajeńza

nowołětnych khartow

bohaćze wuhotowana po wſchěch płaćiſnach je wotewrjena a wikowarjam a privatnym ludźom najlěpſchu ſkładnoſć k dobytknemu kupowanju poſkićźa.

Khartу ſ mjenom najſpěſchniſcho.

S počźeſćźowanjom

Moritz Weiser.

Wy dyrbjeli

k pjećźenju kołaćźow a tykanzow niz jenoż zitronu, ale tež **woprawdźity a najlěpſchi**

Heinr. Müllerowy korjenjowy wolij

nałožećź; pſchetož jenoż ſ tym hakle pjećźwo **najwubjerniſchi ßłód** dostanje.

Heinrich Müller w Lipſku, pſchi Janſkim měſtnje 3.

W Budyſchinje dostaćź we wſchěch pſchedawaŕnjach kolonialnych tworow a drogownjach.

Najlěpſcha a najtuńſcha tſěcha

je

tſěcha ſ zementowych ſaſhibkatych zyhelow.

Pruhi a wobliczenje darmo.

Quolsdorfſka fabrika zementowych tworow,
(Měješćel: **Walter Scobel.**)
Tſcheplin (němſki Tschöppeln) we Łužizy.

Pycha ſa božodźěſćźowy ſchtom.

Wſchitka pycha ſa Božodźěſćźowy ſchtom
je dostaćź pola

Klara Rolle

na ßerbſkej haßy 1.
Fabrika ſa pychu Božodźěſćźoweho ſchtoma.

Pruhi ſ Božeho ßwětła

ſchpruchi a khěrluſchowe ſchtućźki w pyſchnych kaſchćźikach, k hodam ßo derje pſchihodźaze, ßu **we wudawaŕni Serbskich Nowin** dostaćź.

Sserbſke ſbožopſchejaze khartki

porucza

Smolerjec knihićiſćeŕnja w Budyšinje.

Drjewowa awkzija.

W hrabinſkim Lippeſkim **Bartſko=Nowowjeſćźanſkim hajniſkim rewěrje** ma ßo **póndźelu 19. dezembra** t. l. něhdźe

40 twjerdych dołhich hromadow,
55 mjehkich dołhich hromadow,
15 rm. twjerdych kuleczkow,
26 rm. mjehkich kuleczkow,
150 ſchměrkowych žerdźow wſchelakeje dołhoſćźe a tołſtoſćźe na měſtnje ßamym ſa hotowe pjenjeſy ſ wumènjenjemi, do awkzije wojjewjomnymi, na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Shromadźiſna pſchi lěßnikowym wobydlenju pſchi wowcźej horje dopołdnja w 9 hodźinach.

Rewěrſke ſarjadniſtwo.
Auſt.

Khróśćanska nalutowańja

změje swoju nazymsku generalnu zhromadźiznu tutu **njedźelu 18. decembra** popołdnju we 4 hodźinach we **Wjenkec sali** w **Khróśćicach.**

Dnjowy porjad: 1. Běžny wobkhód. 2. Přednošk: „Ratařstwo w Němskej za čas Khorlu Wulkeho a po nim.“ 3. Wozjewjenja abo namjety. **předsydstwo.**

Małowjelkowska nalutowańja a wupožčeńja.

S tutym žo k wjedźenju dawa, so je nasch dotalny sličbowař, knjes **Kschižan**, žwoje sastojństwo složił a so je žo na jeho město knjes žiwnoscćeŕ **Jan Manjok** w Libuchowje wuswolił. Tutón budźe kóždu prěnju a poślednju žobotu měžaza w hoscćenzu „žłónza“ w Budyschinje dopołdnja wot 10—11 hodźin žwojeho sastojństwa hladacź. **Pschedžydstwo.**

Burske towarśtwo w Rakezach

smèje, da-li Bóh, **druhi dźeń hodow** popołdnju s dypkom **4** hodź. **pożedźenje.** Wo bohaty wopyt proža

pschedžydstwo.

Nowolětne khartki

s mjenowym podpišmom žo cźischcźa

w Ssmolerjez knihicźischcźerni.

Wutrobna próstwa!

Hody so zaso bliža a **Nowe Lěto** a z tym lubozny čas Božeho Dźěsća z jeho darami a nowolětnych zbožopřećow znatym, přećelam a přiwuznym!

Wot wjacy lět smy też pola nas Serbow rjane a praktiske, druhdźe hižo dawno wobkedźbowane wašnje zawjedli, zo my w času radosće njezabywamy na naš **„Serbski Dom“** w Budyšinje, zo też jemu jako pěknemu synej Maćicy Serbskeje a cyłeho Serbowstwa swój božodźěśćowy dar scźelemy a zo so wot druhdy wobćežnych pisanjow a zbožopřećow k Nowemu Lětu wukupimy z wěstym darom za „Serbski Dom“, z wótčinskim darom za srjedźišćo našeho cyłeho naroda z tym zhromadnje zbožo přejo wšěm swojim znatym a přećelam zjawnje přez nowiny.

Tuto dobre a khwalobne wašnje njechamy spuščić, hdyž też nětko naš „Serbski Dom“ w Budyšinje wot Michała 1904 hotowy we swojej cyłej pyše před nami stoji. Wón drje je zwonka dotwarjeny, ale znutřka wón hišće njeje wutwarjeny, to řeka: wón njeje hišće tak twjerdźe założeny, zo by móhł, štož je tola jeho zamysł a nadawk, do wšěch stronow našeho serbskeho kraja swoje žohnowanje wuliwać, z jenym słowom: wulki dołh hišće na nim leži a ćeži. Tutu ćežu chcemy a dyrbimy z lětami přeco bóle z jeho ramjenjow zwotwaleć! Tuž wostańmy lětsa a też w přichodźe při dotalnym khwalobnym nałožku: scźelmy lubowanemu synej našeho naroda — „Serbskemu Domej“ — dale po swojim zamoženju dary k Božemu Dźěsću a k Nowemu Lětu!

Prosymy, wšitke dary direktnje na adressu **„zarjadnika Serbskeho Domu“** kn. notara Michała Cyža (adressa: Herrn Rechtsanwalt und Königl. Notar Michael Ziesch, Bautzen) słać a wotedać.

Nowolětne zbožopřeća našich darniwych přećelow a z dobom kwitowanja jich darow budźa wozjewjane w „Serbskich Nowinach“, „Łužicy“, „Kath. Pósle“ a „Bramb. Casniku“.

Bóh budź z Wami a daj Wam šćedriwu ruku!

Z přećelskimi serbskimi strowjenjemi

Budyšin, w hodowniku 1904.

Zarjadnistwo Serbskeho Domu.
Michał Cyž.

Redakcija „Łužicy.“
Dr. Ernst Muka.

Někotři z našich studowacych w Budyšinje wuhotuja jako hosćo Radwořskeje „Meje“ **druhi swjaty dźeń hodow, 26. decembra 1904,** wječor wokoło 7 hodźin we **„Wjesnej korčmje“** w Radworju

zabawny wječor.

Budźe so spěwać, deklamować a hrać. Što? to njepřeradźimy.

Přińdźće wšitcy swěrni Serbja!

Do Rakez!

Heinrich Zawnik, schewski mischtr w Rakezach porucza **k hodam** žwój wulki skład **schkórnjow** a **ezrijow** kóždeje druźiny, dale **filzowe stupnje, filzowe tosle** atd., **tołste schkórnje s howjaseje kože** hižo po 8 mk., **dołhe schkórnje** po 13—15 mk., wschě druźiny **hólczažych schkórnjow** s lakowym wuhorkom a bjes njeho, dale **stupnje s drjewjanej póduschu** a **filzowym podschiczom,** najlěpschi **schkórnjazy mas** a woprawne **Winsle wußwětlenje.**

S napschecźa theatra.

Panorama — dwórski liferant.

Tónle tydźeń wot **19. hacź do 25. dezembra**

Puczowanje němskeho khěžora po rańschim kraju.

Najpodwolnischo pscheproschuje

Zykluß 429. **W. Riedel.**

Boža nóz,

historija wot naroda naschcheho sbóžnika atd. sa liturgiske hodowne Boże žłužby, wot **J. Jakuba,** fararja, 9. wudawk, pola M. Ssmolerja po 3 np. dostacź.

Schmollerez cźischcźerńja pošleschczow

na **žukelnjskej haži 3** žo porucza

A. Poppe

na mužakowskej drózy 4. kupuje kóždu dźělbu **hadreschczow, koscźi, żelesa, zynka, žukna a papjery.**

Najwyschsche placźiny.

Sslódke worjechi

zentnar po 14 mk. ma na pschedań **hrodowski sahrodnik w Bóschizach** pola Njeßwacźidła.

Ssmykacze

a wschě druhe wězy s worzla, żelesa a moßasa žo tunjo sanikluja.

Thomasez bratraj,
dźěłarnja błyskowych jěsdnych kołow a matrazowa fabrika w Budyschinje a na Židowje w Sakskej.

Bukečanske serb. tow.

změje 3. swjaty dźeń hodow 27. decembra popołdnju w 4 hodź. posedźenje. Přednošk je dobroćiwje přilubeny. Wo bohate wobdźělenje najpodwolnišo prosy

předsydstwo.

Rakečanske serb. tow. „Lipa“

změje da-li Bóh, jutře njedźelu, 18. hodownika popołd. z dypkom 4 hodźin swoje **měsačne posedźenje** w Křižanec hosćencu. Knjez Kruža II. swój přednošk skónči.

Wšě sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

W **Bóschizach** pola Njeßwacźidła je **khěža** cźišło 24 s bróžnju, wulkej sahrodu a połdra kórzom pola s pschihódnymi wuměnjenjemi na pschedań. Po žadanju móže žo też wjazy pola pschedewsacź.

Ssylne běhaki

žwinje k kormjenju) kupuje **Minakalske ryczerkubło.**

Kowařskeho wucžobnika

hnydom pyta **Richter** w Delnjej Hórzy.

Ssylny hólz, kotryž chce **kowarstwo** nawuknyć, móže jutry do wucžby stupić pola **Hendricha Bergta,** kowařsk. mischtra w Huschy.

Tyscherskeho pomoznika

pyta **A. Schubert** w Njeßwacźidle.

(K temu cźišłu tśi pschiłohi.)

Prěnja pschiloha k czišku 51 Serbskich Nowin.

Sobotu 17. dezembra 1904.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach

12. dezembra 1904.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Wóły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	29—32	58—61
4. ßnadnje pizowane tóžbeje starohy	26—27	51—53
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	36—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	32—35	60—62
3. starsche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	29—31	55—58
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	26—28	50—53
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	48
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	37—39	63—66
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—35	59—62
3. ßnadnje pizowane	27—30	52—55
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	43—45	66—69
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	40—42	63—66
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich slschiženjow w starobje hacz do 1¼ léta	45—46	58—59
2. mjaßne	43—44	55—57
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—42	53—54

Placišna zitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Zitowy dowos w Budyschinje: 2402 měchow.	W Budyschinje 10. dez. 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 15. dezembra 1904. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza běła	8	83	9	—	8	82	9	—
Pschenza žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jeczmjeń	8	7	8	14	7	—	8	—
Wowß	7	—	7	25	6	50	7	10
Hróch	10	—	10	50	10	—	11	—
Woka	7	50	9	—	7	50	9	—
Jahły	13	—	16	—	7	75	8	75
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rjana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Sžyno 50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Sloma 600 "	20	—	25	—	20	—	24	—
Prožata 888 schtuk, schtuka	4	—	13	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	50	5	25	5	75
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	75	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot 8 hr 83 np. hacz 9 hr. — np., pschenza (žołka) wot 8 hr. 38 np. hacz 8 hr. 70 np., rožka wot 6 hr 50 np hacz 6 hr. 63 np., jeczmjeń wot 11 hr. 20 np. hacz 11 hr. 34 np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 7 hr. 10 np.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach 14 hr 99 np. hacz 15 hr. 30 np., žołka 14 hr. 22 np. hacz 14 hr. 60 np, kórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacz 10 hr. 80 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 80 np. hacz 10 hr. 15 np.

Wiczne placišny w Kamjenzu

8. dezembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 60 np. hacz 6 hr. 70 np., pschenza wot 8 hr. 40 np. hacz 8 hr. 50 np., jeczmjeń wot 7 hr. 80 np. hacz 8 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. 75 np. hacz 7 hr. 10 np., jahły wot 13 hr. — np. hacz 14 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. 25 np., běrny 3 hr. 50 np., ßloma (600 kilogr.) 23 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hacz 2 hr. 90 np.

Wjedro w **Londonje** 18. dezembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 4. njedželu adventa rano w 7 hodzinach farat Räda ßerbsku spowjednu rěcz, ½9 hodzin duchowny Tyschek ßerbske a w 10 hodź. němske a prědowanje. — Tydzeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Hendrich Oswin Schöne, samkat na Zidowje, s Marthu Huldu Leunerez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hermann Ota, Oty Hermanna Schleńczerja, formarja w Tšelanach, ß. — Ota Gerhard, Richarda Oty Peschki, kowarskeho mischtra we Wurizach, ß. — Max Richard, Khorle Gustava Wobsta, žiwnosczerja we Subornicžzy, ß. — Wylem Bjedrich Hendrich Max, Bjedricha Hendricha Kleina, pschekupza w Nadžanezach, ß. — Erna Hilžbjeta, Gustava Adolfa Freunda, dźěłaczerja na Zidowje, dź. — Hilžbjeta Herta, njemandź. dź. na Zidowje. — Marja Martha, Khorle Augusta Israela, fabrikarja na Zidowje, dź. — Margaretha Hedwiga, Jurja Huga Natuscha, khežerja a pjekarskeho mischtra na Zidowje. dź.

W katholskej zyrkwi: Erich Bjarnat, Josefa Walczka, schewza tu, ß. — Johana Wilhelmina, Hendricha Pawoła Stöbera, fabrikskeho kowarja tu, dź. — Miklawsch Bjarnat, Jurja Ernsta Gudy, kublerja w Dalizach, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 7. dezembra: Morwa narodź. dź. Handrija Bryczje, dźěłaczerja w Libuchowje. — Marja Madlena Scholczizy, njebo Handrija Renčza, wumjenkarja na Zidowje a khěbětarja Michalskeje zyrkwje, sawostajena wudowa (wumrjela w měschczanskej hojenni) 85 l. 3 m. 25 d. — 12. Erna Hilžbjeta, Gustava Adolfa Freunda, dźěłaczerja na Zidowje, dź., 13 d. — 14. Marja Martha, Khorle Augusta Israela, fabrikarja na Zidowje, dź., 3 d. — Morwa nar. dź. Khorle Augusta Brody, schewskeho mischtra a khežerja na Zidowje.

Zyrkwinske powjesče s Hodzija.

Njedželu 4. adventa smeje rano ½8 hodzinach duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin farat Kschižan ßerbske a 10 hodź. němske prědowanje.

Božu nóz smeje wjeczor w 7 hodź. duchowny Voigt ßerbsku liturgisku Božu ßłužbu po knižkach „Boża nóz".

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

Njedželu 4. adventa smeje rano we 8 hodź. duchowny Kschižan ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopoldnja 9 hodź. ßerbske a ¾11 hodzin němske prědowanje.

Sobotu 24. dezembra smeje duchowny Kschižan wjeczor w 7 hodź. ßerbsku Božu nóz. Chor spěwa: 1. „Hosianna! Khrystuß dże", pschirunaj Zionske hłoßy cžo. 2. 2. Cžicha nóz wot Grubera. 3. Maly Bethlehem.

Spěwarske

ßerbske a němske, jednorje a woßebnje swjasane wot 2 hacz do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

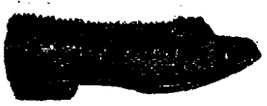
znateje dobrosczе

po najtuńschich placžišnach najlěpschi porucza

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cžwizach palenz, wot 10 litrow ßo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesczelu.

Domjaze a raúſche ſtupnje ſ módreho, bruneho a cžorneho filza ſ wokmjanym podſchicžom a bjes njeho po 260 np. hacž 3 mk.

Prima pſcheſchiwane ſtupnje, koło wokoło wurěſnjene, por po 4 mk.

Ssomocžane pſcheſchiwane ſtupnje por po 450 np.

Filzowe domjaze ſtupnje ſe ßomocžanym wobßadženjom por po 350 np.

Kožane domjaze ſtupnje ſ cžorneje, bruneje a cžerwjeneje kože ſ wokmjanym podſchicžom po 275 np., ſ pjenkom a bjes njeho, ſ krimſkim, plyſchom a bantom wobßadžene.

Holcžaze ſtupnje kóždeje wulkoſcže na wubjerk.

Žonjaze ſchnórowanſke ſtupnje

woßebny filz ſ cžopłym podſchicžom, pſchi pjecže a na kónczku ſ lakowanej kožu wobſchite, kóždeje wulkoſcže po 450 np.

Žonjaze filzowe cžehnite ſtupnje pſchi kónzu a pjecže ſ kožu wobßadžene, cžopke podſchite, kóždeje wulkoſcže po 450 np.

Filzowe domjaze ſtupnje ſ kožanej póduſchu, ſ pjenkom a bjes njeho, jara dźerżaze, ſ cžorneho, bruneho a módreho filza, wſchěch wulkoſcžow po 350 np.

Žonjaze kožane ſtupnje ſ wokmjanym podſchicžom, jara woblubowane, wodu njepſchepuſchcžate cžrije, por po 550 np.

Schlapy, ſ wodunjepſchepuſchcžatej próſdnej póduſchu, wjele barbow, ſa žónſke po 160 np., ſa mužſkich po 2 mk., też ſ kožanej póduſchu a zyle bruneje, cžerwjeneje abo cžorneje kože, kóždeje wulkoſcže.

Schlapy ſ wjelbkudowych koßmow hobrſki wubjerk.

Kontorſke ſchkórnje

ſ wokmjanym podſchicžom ſ cžorneje kože abo filza ſ kožanej póduſchu po 550 np.

Mužaze filzowe cžehnite ſtupnje ſ gumijom po bokomaj ſ woßebnej lakowanej howjaſej kožu wyßoko wobßadžene, cžopke podſchite, wſchěch wulkoſcžow, po 750 np. porucža

Mohrowa cžrijowa pſchedawarńja

w Budyſchinje na žitnych wikach
na rózku ßukelnſkele haßy.

Najwjetſcha woßebita pſchedawarńja w Budyſchinje.

Filzowe ſtupnje,

filzowe toſle, ßuknjane toſle, póduſche,
ſnate Oſchatzſke a Pegawſke wudźełki, **na najtuńſcho.**

Ratarſke, kołojěſdne, dźěłanſke a dźěcžaze

Mězy

wſchěch jenož pomyßlnych družinow a formow **hobrſzy tunjo.**

Filzowe, zylindrowe, hońtwarſke a dźěcžaze

Klobuki

wſchěch nowoſcžow cžaßa, **njeßmèrnje tunjo.**

Hugo Lehmann

22 na bohatej haßy 22 **(pódla hoſcženza „winoweje kicže“.)**

Rum, arak, kognak, grogowe eſſenzy

ſnateje dobroſcže poruczataj
Schiſchka a Rjeczka.

Brodowſka haptyka

na hoſchiz haßy 27.

Kaſchel, katarrh, dybawoſcj
ßo ſpěſchnje połóžeja
ſ thymuſinom
Bleſcha po 75 np. a 1 hr. 40 np.
Sczele ßo na wßy.

Rózynki, ſultaniny, zokor

wſchěch družinow
lětża po wurjadnje tunich
płacžiſnach pola
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 6.

Najlěpſche ſarunanje ſa
krwjazu butru
je
ff. margarina

punt po 60 a 70 np.
pola
J. G. Klingsta nasl.
na bohatej haßy 6.

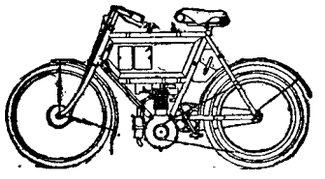
Rapidne jěſdne koła

model 1904 ßu najwutrajniſche, najweſcžiſche, najkhmańſche a najbóle płacžiſny hódne koła pſchitomneho cžaßa.

Jenoż fabrikſke płacžiſny! **Sprawne rukowanje!**

Najnowſche **motorſke dwojokoła** ſ 2¾ konjazej mozu, ſe ßamodźełazym wolijowanjom ſa 1500 kilometrow do zyła wěſte.

Wilhelm Fuchs

na Draždżanſkej dróſy 10.

Wulke hodowne wupſchedawanje

mužazeje, žonjazeje a dźěcžazeje draſty

po hiſchcže ženje njeßłyſchanych ßměſchnje tunich płacžiſnach pola

Oty Preussa

na žitnej haßy 4.

Sa

bożodźěśćowy ſchtom

měſcheńka na jědlu

ſe wſchelakorych kuſkow wobſtejaza a ſwuběrana.

Wulki wubjerk
ſchokoladow,
fondantow,
likeurowych
koleſkow,
kaž tež
5 a 10 np.
ſchokoladowych
a marzipanowych
figurow.

Selowych plazkow
po waſy a pakćikach
mjedowych
póprjanzow
po **10** np.,
ſchokoladowych
taflow, figurow, talerjow,
pralinejow, paſtillow,
napolitainow.

Cžaj, kakao,
praženki,
biſkwity,
ßwjedźeńſki
khofej,
ſwuběrane měſchenja,
punt po **120, 140, 160,**
180, 200 np.
hoſpodarſki khofej
punt po **80** np.
hacž do **1** mk.

Khěžorowa khofejowa pſchedawarnja.

Najwjetſcha khofejowa palerńja w Europje.

100 filialow.

Pſchedawanſka filiala: w Budyſchinje na bohatej haßy 5.

K hodownemu ßwjedźenjej.

Sa małych:

Khapy a mězy hižo po 25 np.,
ſchtrympy, wołmjane, po 10 np.,
rukajzy, cźopłe, po 20 np.,
ſpódnju draſtu, ſchtrykowanu a normalnu,
rukawate lazy a płótniki po 90 np.,
ſwjeŕſchne jeczki po 90 np.

Sa wulkich:

Hoſpodarſke ſchórzuchi hižo po 50 np.,
ſchórzuſchki po 10 np.,
njedźelſke ſchórzuchi po 1 mk. 65 np.,
pjelſcźowe boy po 1 mk. 20 np.,
khornarjowe lutowanki a ſchlipſy, jara tunjo,
mužazych ſchatow wulki wubjerk.

Sa maczerje:

ſpódnje ßukuje po 90 np.,
koſchle a kholowy po 100 np.,
nahłowjaze ſchawle a rubiſchcźa hižo po 50 np.,
blidowe ruby a łožowe płachty po 65 np.,
ſofowe pſchikrywy (deki) po 60 np.

Sa mužſkich:

rukawate lazy hižo po 150 np.,
barchentowe a normalne koſchle hižo po 90 np.,
ſpódnje kholowy po 100 np.,
židźane rubiſchka wokolo ſchije po 60 np.,
Krimſke rukajzy ſ kožu po 90 np.

Philippi & Co.

na bohatej haßy 3.

Kłobuki, zymske měcy, khornarje, pſchedkoſchliczki, krawatty

po tunich płaczišnach porucza

E. Spenke

na kamjeńtnej haßy.

Koſaze koże,

howjaſe, cźelaze, wowcże, tkhorjaez, konjaze, kaniklaze a ſajecże koże, kaž tež wſchě druhe koże po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi a pſchi žitnych wikach 11 ſ napſchecźa ſłoteje hwězdy.

Schtóž chze ßebi

drjewjanzy, drjewjane a ſilzowe ſtupnje

tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje

Oty Hebera

na ßerbſkej haßy 9 wobrocźi.

Schtóž ſa 3 hr. kupi, jedyn dar pſchidoſtanje. **Drjewjanzy a drjewjane cźrije ßo póduſchuja.**

Ssobotu a wicźne dny pſched bohatymi wrotami.

Moritz Weiser

w Budyſchinje, na žitnej haßy 5,

porucza ßwój wulki ſkład **hódnych hodownych darow** wſchelakeje druźiny

wobraſłatych knihow, bajkowych knihow, knihow ſa młodźinu na wubjerk,

ſpěwarſke knihi, ßerbſke a němſke po wſchěch płaczišnach, **albumy** ſa pěßnje, póſtſke kharty, fotografije liſtne ſnamki,

portemoneje, liſtownje, zigarowe etwije,

fotografijowe wobłuki, wobraſowe wobłuki, domjaze žohnowanja,

ſcźěnſke ſchpruchi, modlerſke knihi, evangelſke a katholſke;

derje ſrjadowany ſkład liſtowych kaſettow,

bjeßadnych a ſaběranſkich hrow,

piſadłow, piſanſkich mapow a piſanſkeje potrjeby.

Hodowne kharty — protyki — ſapiſanſkich knižkow.

Nowolětne kharty na wulki wubjerk.

Pyſcha na Božedźěcźowy ſchtom.

S tutym

cźišło 411

Don Juſto

cźišło 440

El Mundo

cźišło 480

Marca Senal

tſi woßebje dobre 5 np.-zigary do pſchedawanja dawam, kotrež cźeſcźenym knjeſam **kurjerjam** najnaležniſcho poruczam.

Otto Sachſe,

pſchedawarńja zigarow a zigaretow

w kupnizy a na bohatej haßy 4

Margarinu!

najlěpſche narunanje ſu butru punt po 60 a 70 np., porucza pſchezo cźerſtwu

J. G. Klingsta nasl.

na bohatej haßy 16.

Do Rakez!

Cźechez klamarńja w Rakezach porucza

najlěpſchi ßamoßuſcheny połcź punt po 75 np.,

dobru kołbaßu punt po 65 np.,

dobry łój punt po 52 np.

Druha pschiloha k czißlu 51 Serbskich Nowin.
Ssobotu 17. dezembra 1904.

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7

fabrika schtrympowych a wolmjanych tworow

dźěła hódne druźiny
rukawatych lazow,
pótnikow,
spódnich kholowow,
dźěczazych wobleczenjow,
khapow do ßněha,

schtrykowanych a walkowanych schtrympow,
schtrykowanych a walkowanych rukajzow,

walkowanych schtrympow a wattowanych kholowow,
spódnich taillow,
kolenawohrjewakow a ziwotowych wobwjasłow.

Wulki sklad trikotażow a schtrykowanskeho pschedźena.

Placziśny tunje, ale twjerde.

K hodam

poruczam wulki wubjerk darow,
jako:
blidowe, khofejowe a myjne ßudobje
winowe, piwowe a likeurowe serwißy,
wschě kuchińske wězy,
niklowe menaże, khofejowe denczka,
schkleńczane twory, praßowane a toczene,
klanki (pópy) **wobleczene a njewobleczene,**
a serwißy
a proßy wo dobrocziwe pschikhadźenje

Ernst Ullrich nasl.

w Budyschinje na schulerskej haßy 12.
Najtuńsche placziśny. **Sprawne poßłuźenje.**

Czrijowa pschedawarńja Heinricha Mohra

jeśdne schkórnje
ſ dobreje czelazeje koże, lohke kaž pjerjo,
hońtwarske schkórnje
ſ dobreje howjaseje koże ſ dwójnej póduschu, woßebneje faßony,
rybakske schkórnje,
zyle wodu njepschepuschczate ſ gumija dźěłane,
morske schkórnje
kóždeje wulkosce na wubjerk placziśny hódne poruczam.
Wobhladajcze ßebi moje wukładne wokna.

Pschedeschczniki,

wote mnje ßameho, ſ hódnych, trajnych tkaninow a ſtejadłow dźěłane, po **2 mk.** a dróżscho po wschěch placziśnach poruczam.

Jako praktiske hodowne dary ßo wone woßebje derje pschihodźeja.

Jako pschedeschcznikaŕ po powołanju ßym **Schmidtez pschedeschcznikarnju** 1. oktobra t. l. ſ nowa pschiprawił. Wschě **wuporjedźenje** a **nowe poczehnjenje pschedeschcznikow** hnydom derje a placziśny hódno ſhotowjam. Proschu pola mje pospyt sczinicz.

H. M. Schmidt.
(Mějeczel Heinrich Henkner.)
Rózk hłowneho torhoschcza. **Rózk hłowneho torhoschcza.**

Najlěpsche kołacze a tykanzy

ßebi napjecze, schtóż ßwój pschiczink, jako
wulke rózynki po 35 np.
sultaniny po 35 np.
mandle, ßłódke po 100 np.
zitronat, zytrony, koriuthy, zitronowy wolij, koruschkowy wolij, vanillu, vanillowy zokor, muku atd. pola

Khorla Nowaka nasl.
Jurja Nitsche
na zitnej haßy 10 nakupi.

Schulske tonistry a tosche

derje a trajne dźěłane poruczа
Otto Puttrich
ßedlaŕ w Barcze.

Sslubeńske listiki

ſe ſłotym ſrěſkom
kaž też w jednorym wuhotowanju czischczi po tunjej placziśnje
Ssmolerjez knihicziſchczerńja.

Budyska fabrika
zokrowych tworow
filiala | ſ parnym cžerjenjom 6 na kotolſkej haßy 6 | na bohatej haßy 10
F. A. Trumplera
(mějeczel: **A. Voye**)
porucža
kuſki
na
božodžěſczowy ſchtom
ſe ſchokolady a fondanta,
ſ jeſcheža a biſkwita,
woßebje dobry biſkwit
na božodžěſczowy ſchtom
ſchokoladu a marzipan.
Wſcho ßamßny wudželk.
Snate najtuńſche kupowanſke žórło.

Wulki ſklad hotowych
pjelſczowych tworow
porucža
Heinrich Lange
pſchi žitnych wikach.
ſnapſchecža ſkoteje hwězdy.
Nowe ſhotowanje, kaž tež pſchedželanje ßo najlěpje wuwjeduje.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczaſow** k dobroczinwemu wobkedžbowanju porucža.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placžiſny.
Porjedzenje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěczu ßerbſki.

Wienſka cžrijowa pſchedawarńja.
C. Helma
w Budyſchinje **na kamjeńtnej haßy 17**
porucža wulki ſklad wſchěch druzinow
cžrijow a ſchkórnjow
ſ cžoplym podſchiwkom, koßmami atd.
Oſchatßſke filzowe ſtupnje a ſchkornjnje,
němſke, ruſke a ſchwedſke gumijowe cžrije a ſchlipry,
gumijowe cžrije ßo wuporjedžeja,
wobuczе ßo pod měrje dželа.
Tunje placžiſny — najlěpſcha twora.

w Budyſchinje
na jerjowej haßy 6
ßwój wulki ſklad hotowych
cžrijow a ſchkórnjow
dobroczinwemu wobkedžbowanju porucža.
Pſchedawaniſchczo:
ßobotu a njedželu na bohatej haßy 3, ſ napſchecža ſtareje pósty.

Piſtne khartki
rjane kaž lithografowane,
cžiſchczi ſpěſchnje
Esmolerjez knihicžiſchczerńja.

Wſchu
tworu k pjecženju
jako
rózynki,
ſultaniny,
korinthy
mandle, ßłódke a hórke,
zitronat,
koruſchkowy wolij,
muſchkatowe kwěty,
ſaffran,
vanillowy zokor,
margarinu
najlěpſcheje hódnoſcže po najtuniſchich placžiſnach poručataj
Schiſchka a Rjeczka.

Hdže je **dobry**
khoſej
?
Jenož pola
khofejoweho
Sachſy
na bohatej haßy cžißło 4.

Makulatura
tołſta a cžeńka papjera k ſawalenju je po zentnarjach a tež po puntach tunjo dóſtacź
we **wudaw. Serb. Nowin.**

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót porucža
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Konjaze deki,
dobry cžorny lak
na konjazy grat tunjo porucža
C. A. Pietſch
pſchi žitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.)

Hdže ſcže tónle dobry a tuni **cžaßnik** kupili?
Pola
G. Magera naſlědnika,
mějeczel Th. Hippa
na ßerbſkej haßy 11.

Jan Jurij Pahn.

Moje

hodowne wupschedawanje

ßo dale wotmĕwa.

Žadna ßkładnoßcź k dobytknemu kupowanju

hodownych darow.

Woßebje pßchihódna poßkiczenka
wot **dźenßa hacź do hód.**

Dla poßtupjenja czaßa
a ßo bych je wotbył, pßchedawam

žakety, paletoty, kapeßy, wjecźorne mantle, kostümy

jenoź lĕtußche wĕzy

ßo 25% rabatta.

1 dźĕlba ßcheviota
czĕmnomódreho a czorneho
měßto 2 mk. nĕtkole po 1 mk. 25 np.

Ernst Jenke w Budyschinje

na bohatej haßy pschi hlownym torhoschczu 5.

Wulke hodowne wupschedawanje!

Ssym k tenu **wulke składnostne dźělby** spodźiwnje tunjo nakupił,
ßym płaczisny sa wschě modże podczißnjene wězy wjele ponižił
a lońschu tworu a nowu, s kotrejež ßu jenož hischcze jenotliwe wulkoscze na składze,
wjele niże płaczisny, s dźěla po **inventurskej hódnoszi** wotedawam.

Wobleczenje sa starobu 3—10 lět ßo pschihodźaze, po **3 mk., 3 1/2 mk., 4 mk., 5 mk., 6 mk.** atd.
Schulerske wobleczenja sa starobu 10—16 lět ßo pschihodźaze, po **8 mk., 10 mk., 12 mk., 15 mk.** atd.

Mužaze wobleczenja njedoßahajeje městnoscze dla s wulkim schkodowanjom.

jupy, swjerschniki, kholowy wschěch wulkoszczow.

Holczaze wobleczenja sa kóždu starobu po hischcze zenje posticzenej tunjoszi.

Jeczki, zakety, mantle, kapesy, khapy, klobuki, mězy, barety, natykacze (muffy),
boy, spódnje tkaniny, schtrympy, rukajzy, spódnje ßuknje, kholowy.
Schaty sa hólzow a sa holzy, serviteury, khornarje, manschetty, krawatty.
Hobrski wubjerk dźěczazych schórzuchow, schórzuschkow a zonjazych hospodarskich schórzuchow.

Ernst Jenke w Budyschinje

na bohatej haßy pschi hlownym torhoschczu 9.

Paul Kristeller,

najwjetscha czrijowa pschedawarnja
na bohatej haßy czißło 29

porucza k symskemu czaßej
ßwój hoborski skład trajnje dźěłanych

czrijow a schkórnjow

sa mužskich, žónske a dźěczi,
dolhich, poldolhich a
tsibertlkowskich schkórnjow,
schkórniczki s wodu njepschepuschczateho filza,
ßuknjane a pjelsczowe schkórnje,
wyßoko s kožu wobßadzene,
Oschatzske filzowe stupnje a schkórnje,
gumijowe czrije, gumijowe schkórnje,
stupnje s drjewjanej póduschu, gamasche,
nakhribjetne měchi
sa kolojěsdnych, houtwarjow a dźěłaczerjow
po woßebje tunich płaczisnach k dobroczinemu wobkedźbowanju.

Wobucże ßo porjedża. **Skasanje po měrje.**

Paul Kristeller
na bohatej haßy 29.

Sswój wulki sklad

czrijow a schkórnjow

wschěch wulkoszczow, s ruku dźěłanych, płaczisny hódno porucza

A. Knüppelholz nasl.
na jerjowej haßy 11.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo
k wuwjedzenju wschěch klampnarskich dźěłow, tšěschnych žłobow (rynow) **a rołow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,**
ma sklad **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby,**
emaillowanych tworow, želesneho ßudobja,
wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow** s **běłeho blacha.**
Wobschkodzene wězy ßo spěschnje wuporjedzeja.
Konjaze lutowaki (schonowaki).
Spěschne poßłuženje. **Tunje płaczisny.**

E. A. Wetzke w Budyschinje

prěni a najstarschi wobkhod w Budyschinje

1849 sałoženy — **17 na bohatej haßy 17** — telefon 144

porucza ßwój wulki wubjerk po tunich płaczißnach

fotografißowe albumy a nastawki, albumy sa póstske kharty.

fotografißowe wobluki, **ßwójbne wobluki,** **diafanije,** **domjaze žohnowanje,** **schpruchi na ścźenu,**	**figury a busty,** **žohnowazeho Khrystußa,** **kschiże, konsole,** **majolikowe twory,** **nippy,**	**debjenki** wscheje druźiny, **wjechliczki** sa bal a rejwansku hodźinu, **listne kassetty,** **pychu na božodźěsczowy schtom.**

Dźiwna nowosćz: Santa-Lucia-terrakotty

lampowe pschikrywy — sczěnske schkity — pychu na božodźěsczowy schtom.

Metallowe a niklowe twory:

Palmowe stejaki, pschedeschcznikowe stejaki, Niklowe blidła, kurjeńske blidła, blidowe nastawki, vasy, schklě, ßwěczniki,

khofejowe, piwowe likeurowe a czajowe servißy, bowle, piwowe karanczki, pißadła, listowe wobczežaki, listowe wahi, patentowane pijaki,

Kožane twory:

Portmoneje, zigarowe etwije, listne tosche, toschki sa visitne khartki, pißanske mapy, dokumentowe mapy, notowe mapy atd.

Pißanßu potrjebu, hodowne a nowolětne kharty na pohlednitwubjerk.

Spěwarske ßerbske a němske, **warjeńske knihi,** pěßeńske a wobrasate knižki, albumy sa listne snamki.

K pschedstejazym hodam

ßwój sklad **puczowanskich wězow, żonjazych toschow, portmejow, zigarowych etwijow, ßlow, schulskich tornistrow a toschow** na wulki wubjerk poručam.

S dobom ßwój wulki sklad **wołmjanych konjazych delow deschczowych płachtow** po tunich płaczißnach poručam.

Jan Kattner měješczel **Hermann Sommer**

ßedlař a tapezěrař pschi ßerbskich hrjebjach 26.

Wupschedawanje

schkleńzy a porzlina

po ßměschnje tunich płaczißnach dla spuschczenja pschedawarnje pola

M. Schmollera

na ßukelnskej haßy 3.

Młóczenje ſ parnej maschinu

na mſdu czini — **Bóschiczanski knježi dwór.**

Poradźenje a dobry ßłód pjeczwa wot hódnoseże pschetrjebajomnych droždži wotwißuje!!!

Nasche dawno wupruhowane

Durſthoffske žitne droždże

ßu saruczeny czißty wupłód bjese wscheho pschiměschka, bjes **piwowych droždži** a njepschetrjechene po hibanskej mozy a wóni.

K hodownemu pjeczenju njech ßo wurasnje **Durſthoffske** droždże žadaju, kotrež ßo wschědnje czerstwe dźełaju a ßo roseścźelu.

Draždźanska fabrika ßuchich droždżow a žitneho ſpirituſa.

Hodowne nowiny.

Wurjadna pschiloha firmy

Zhorjelskeje předawárnje

Gustava Bobaka

w Budyschinje na bohatej haßy 29

ſ napſchecźa winoweje kicze.

Kublowym knjejſtwam ßo pſchi kupjenju ſa cźeledź woßebity rabatt dawa.

Bawłmjane twory:

koſchlazy barchent, dobreje druźiny, meter po 30 np.,

blnſowy barchent ſ rjanymi muſtrami, meter po 30, 40, 52 np.,

zychi, barbunjepuſchcźate, meter po 30, 40, 52 np.,

wupjerki, barnunjepuſchcźate a pjerje njepſchepuſchcźate met. p. 42, 55 np.

gardiny,
běle a nažołcź,
ſ kraßnymi muſtrami.

Louſianſke ßukno, 82 zentim., prima, met. po 38 np.,

koſchlazy barchent, elſaſki, meter, po 35 np.,

ſhirting, meter po 24, 28 np.

Tkaniny k podſchiczu.
Nießmérnje tunje.

Kongreßowe tkaniny a Javaſke tkaniny, pſchikrywowe tkaniny
— wſchěch płacźiſnow. —

Wulka dźělba
trjenjow, blidowych rubow
atd.
pſchihodźaze ßo ſa
hodowne dary.

Słomniki po 180 np.

Barchentowe ložowe płachty
běle a piſane
jenož dobrych druźinow.

Shorjelska pschedawarnja Gustava Bobaka.

Wobkedźbowanja hódna poskiczenka!

Dźělba schórzuschkow, — **khětro jara niže płaczisny** — po 30, 35 a 55 np.

Wulki wubjerk

balskich scherpow, židźanych nahłowjazych schawlow, židźanych rubischczow atd., žonjazych spódnich ſuknjow, pschikrywow ſ wóskowaneho płata, wóskowany płat, blidowe pschikrywy atd., — schantka, běle a pißane — **žonjaze ſzekle, kudźerjate boy** a wschu **bělu tworu.**

Poručenja hódna wosebita poskićenka!

Dźělba hospodarskich schórzuchow, zyle woſzebje tunje po 48, 75 a 135 np.

Wschelake wězy:

žonjaze portmoneje,	**pompadury,**	**friſěrske cżeſzaki,**
mužaze portmoneje,	**jehłowe puzki,**	**tyłowe cżeſzaki,**
broſche,	**cżaſznikowe rjecżasy,**	**włoſzowe ſpinki,**
paſzy ſ tkaniny a kože,	**schtrympowe dźerżaki,**	**rohowe jehły** do włoſzow,
manſchettowe knefle,	**ſzlě,**	**dźěcżaze cżeſzaki,**
chemiſettowe knefle,	**klobukowe jehły,**	**debjeńki do hloſzow.**

Woſzebje tunjo!

Symſke rukajzy,

wjele niže płaczisny, po 20, 30 a 40 np.

Towarſtwam a dobroczelſkim wuſtawam ſzo poniżene płaczisny wobliczeja.

Žadnje tunja poſkiczenka!

S pſchipadom je ßo mi mózne ſcziniło, khětro wulku dźělbu woßebnych

najmodniſchich

draſtnych tkaninow

wjele niże fabrikſkeje placźiſny rospſchedacź a poſkiczam ſ tym najpſchihódniſchu ſkładnoſcź k nakupjenju

hodowneje potrjeby.

Poruczam dale,

czorne a piſßane źidźane tkaniny

a ßomot ſa wobleczenja a bluſy.

Kattuny, poßleſchczowe tkaniny, lama, velury a koſchlazy barchent, ſpódnje ßuknje, ſchórzuchi, ſbytki a wotměrjene wobleczenja. Wulku dźělbu **hotoweje draſty**, jako **żakety, khornarje, wobleczenja, kołojty mantle,** nadpadnje po placźiſnje poniżene

Alphons Schauſeil.

Proſchu, ßebi moje wukładne wokna wobhladacź.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 52. Sobotu 24. decembra 1904. Lětnik 63.

Boże dźěćźo pschińdźe!

Njech hodowne ßo rosschěrja
Nětk ßwětło sbóžnje do ßwěta,
Kiž seskhadźa wschěm ludźom! —
S nim žiwjenje ßo pschekraßnja,
Hdyž nam ßo **Boże dźěćźo** da,
Duž halleluja wschudźom
Klinczi! — Klincz mi
Wobsbožena, wobdarjena
S Boha duscha,
Kaž ßo wobhnadźenej ßluscha! —

Schto wschak je ßwět **bjes Sbóžnika?** —
Ach, bydło połne hubjenstwa
A hórkeje dok ßmjercze! —
Duž sraduj nětk ßo wutroba,
Njech duch a duscha sawyska,
Hdyž wumoženje pschińdźe! —
Spěwaj, dźěkaj,
Radoscźiwje, luboscźiwje,
Duscha ßwěrna,
K cźescźi Božej, s Boha měrna! —

Psches dźěćźo Boże **Jesußa**
Nam wotewrja ßo njebjeßa,
Je semja hěta Boża;
Ssmy Bożeho wschak dźěćźatstwa
Nětk dźělomni a sawdawka
Na herbstwo wěcźnoh' sboża
W kraju, w raju
S Boha cźikym, sbóžnje žiwym,
Hdźež ßu płody
Žiwjenja a **wěcźnje hody!** —

M. U.

Swětne podawki.

Hrabinka Montignosa w Draždźanach.

Hrabinka Montignose, něhduscha sakska kronprynzeßa, ßwět rad s njewocźakanymi podawkami pschekwapja. Psched dwěmaj lětomaj ßo w Sakskej wustróžichu a po zykym ßwěcźe ßo spodźiwachu, hdyž wona hromadźe s franzowskim wucźerjom Gironom do Schwajzarskeje twóchny a tam a w Italskej dlějschi cźaß wokoło cźahasche. Krouprynzowe mandźelstwo je ßo potom dla njeßwěrnosćze jeho maudźelskeje dźěliło. Wulkomyßlnje kral Jurij tehdy dźělenej kronprynzeßy, kotruž bě ßud sa jenicźzy winowatu spósnał, 30,000 hr. lětneje renty s tym wuměnjenjom wustaji, so wona ženje wjazy ßwoju nohu do Němskeje njestaji. Kaž ßwój mandźelski ßlub njeje něhduscha sakska kronprynzeßa ßwój tehdyschi ßlub dźerżała. Wona je schtwórtk dopołdnje s pschewodom ßwojeho pißarja a jeneho ßlużobnika do Draždźan pschijěła a ßo do hosćenza „Bellevue“ njedaloko kralowskeho hroda leżazeho, podała, hdźež bě jejny Lipscźanski rěcźnik dr. Zehme sa nju bydło skasał. Wot tam je wona hłuboko saschlewjerjowana cźornu drastu wobleczena do kralowskeho hroda schła, někotre pakcźiki ßobu njeßo, w kotrychž běchu dary sa dźěcźi. Sslužobni w hrodźe ju hnydom spósnachu a po dostatej pschikasni ju wotpokasachu. Polizajski komißar Unger jej praji, so jej njemóże dowolicź, do hroda stupicź. Wón ju s dworliwymi, tola rasnymi ßłowami napominasche, so by ßo do hosćenza wrócźiła, a jej srosumicź da, so dyrbjał poliziston sawołacź, hdy by ßo jemu spjecźowała. Hdy by pak jeho pschikasni poßłuschna była, jej ßłubi, so by mohła bjes sadźěwka a njenadpadnje s Draždźan wotjěcź. Hrabinka widźo, so je wscho pschecźiwjenje podarmo, na komißara poßłuchasche, kotryž ju do hosćenza „Bellevue“ dowjedźe, so by ßo k wotjěsdej pschihotowała. Wrota kralowskeho taschbarskeho hroda sastojnizy krucźe strażowachu a durje k prěnjemu poskhodej samknychu. Mjes tym běschtaj polizajski president Köttig a kralowski komornik s Criegern do hosćenza schłoj a tam pok hodźiny pola hrabinki pschebywaschtaj, kotraž s rěcźnikom dr. Zehmom do salona stupi. Pschipołdnju bě ßo cźrjóda wcźipnych ludźi psched hosćenzom sběrała. Hdyž hrabinka Montignoso s rěcźnikom Zehmom s hosćenza wuńdźe a do kucźe stupi, někotsi ludźo s kłobukom machoju jej pschiwołachu, wulka wjetschina ludźi pak symnje pschihładowasche. Hrabinka ßo psches Augustußowy móst k nowoměsćzanskemu dwórnischcźu wjesesche, s wotkal wona popołdnju $^1/_2$3 hodźin s pschewodom ßwojeho rěcźnika a polizajskeho presidenta do Lipska wotjědźe. Pschi jejnym pschijěsdźe do Lipska ju tamny dwórnisti president Brettschneider woczakowasche. Wona ßo hnydom w samknjenym wosu do města wjesesche. Wulka cźrjóda ludźi bě ßo shromadźiła, so by ju wohładała. Wós s njej do Gautscha do ville rěcźnika Zehme jěchesche.

hdźež też hrabinka pschenozowasche. Wona chzyschе ßo w nozy 3/4 1 hodźiny do Italskeje wróćicź.

W Lipsku je hrabinka Montignoso pjecza jenemu nowinskemu dopißowarjej prajila: „Pschińdu ras saßo. Njewěsćе s zyla, kelko lubosćе a pschiwißnosćе ßu mi w Sakskej sakhowali. Najwutrobnischi dźak sa wscho! Pomyßlće ßebi jenoź, w Draźdźanach ßu mje s taschbarskeho hroda wupokasali." Hrabinka dopißowarjej k dopomnjenju nětotre róże dari, kotrež běchu jej do wosa cźißli.

Kralej Bjedrichej Augustej, kotryź bě schtwórtk rano sahe daloko na hońtwu wujěk, rucze powjesćź wo pschijěźdźe jeho něhduscheje mandźelskeje póßlachu. Wón hnydom hońtwu sastaji, tola prjedy hacź ßo do Drjeźdźan wróćі, bě hrabinka Montignoso hiźo wosjěla. Wjeczor bě w taschbarskim hrodźe hosczina, pschi kotrejź ßo wschě ßobustawy kralowskeje ßwójby a też swudowjena kralowa Karola wobdźělichu. Hrabinzyny njewoczakowany pschijěsd bě wschitkich wustróził. Hrabinka Montignoso je stare rany, kotrež ßu jenoź swjerschnje troschku sazila, s njeněžnej ruku s nowa rosdrěła. Boži měr a hodowne wjeßele stej ßo na bolostne waschnje w kralowskej ßwójbje kasykej. Kaź bě něhduscha krónprynzeßa s lohkej myßlu mandźelsku ßwěrnosć lamała, tak je wona ßudniske wuczinjenje nětko slamawschi ßo s wukraja do Draźdźan wróćiła, ßo najskerje nadźijejo, so lud sa nju postanje a jej pucź na trón wudobudźe.

Wobźaromna żona njewě, so ßu ludźo, kotsiź jej pschiwyskaju, najhórschi njepschecźeljo monarchije, kralowskeje ßwójby, jejnych dźěczi. Woni jejny pad jenoź sakituja, so bychu stołpy monarchije w Sakskej podryli. Njech ßo tola hrabinka Montignosa ßwojich pschiwißowarjow bliże wobhladuje, wona potom spósnaje, so ßu mjes nimi cźi we wulkej wjetschinje, kotsiź chzedźa jejuu woßobu jenoź sa ßwoje powroczeńske wotmyßlnje wužicź.

Hrabinla Montignoso je ßo se ßwojimi nadźijemi hórko sjebała. Ani ßwoje dźěczi, ani ßwojeho prjedawscheho mandźelskeho njewohladawschi, je ßo wona dyrbjała s poliziju se Sakskeje sa krajne mjesy dowjesćź dacź. Srosumicź drje je, so je hrabinku ßnadź też maczeŕna lubosćź k jejnym dźěczom cźahnyła. Ale hdźe dha je jejna maczeŕna lubosćź była, hdyź je wona mandźelstwo lamała, hdyź je se ßwojim lubkarjom do wukraja cźekła a ßwoju ßwójbu do hańby njeßła. Hdy by něhduscha krónprynzeßa jednora żona s luda była, by ßo hiźo cźeźko muź namakał, kotryź mohł jej wodacź. Wona pak na wyßokim městnje stejesche, kotrež jej niz jenoź wulke prawa dawasche, ale też woßebite pschißkuschnosćе nakładowasche. Jako pschichodna kralowa dyrbjesche jejna woßoba cźista a njewoblakowana wostacź, kotrejež ziwjenjokhód by tyßazam s pschikładom był. Hdy bychu ßo jej durje kralowskeho hroda saßo wocźinikе. by ßo skaźenje do luda sanjeßło. Kral je ßwoju něhduschu mandźelsku wotpokasał; wón njeßmědźesche na hłóß ßwojeje wutroby poßłuchacź, wón dyrbjesche jako kral skutkowacź a ßo wopaczuej cźuczźiwosczi sarjecź. To je wón cźinił a derjesmyßleni rosumni ludźo budźa jeho rosßudej pschihłoßowacź.

Tyfusowe woporу w krótkowjeczornej Afriзy.

S němskich wojakow, kotsiź ßu ßo do němskeje krótkowjeczorneje afriskeje kolonije k podtłóczenju hereroskeho sběźka wupóßłali, je po knjeżeŕstwowej rosprawje 975 muźi na tyfus skhoriło. Wumrjelo je s nich něhdźe 200 muźi a 441 ßo hischcźe lěkuje. Tyfus a wschelake druhe woßebje cźrjewowe khorosćе ßu němskim wojakam straschnische byłe, dyźli hereroske kulki.

Hottentotski wjednik Morengo je druhi nadpad na Warmbad spytał. Hejtman s Koppy, kotryź s něhdźe 150 muźemi a dwěmaj kanonomaj Warmbad sakitowasche, Morengowy nadpad wotrasy.

W tu khwilu ßu Němzy hischcźe pscheßłabi, so móhli s wuspěchom pschecźiwo Hottentottam postupowacź. Ssobotu je parna łódź „Wittekind" s 19 offizěrami a 387 wojakami a podwyschkami s Homburga do krótkowjeczorneje Afriki wotjěła. Ssnadź budźe ßo hischće wjazy němskich wojakow pschecźiwo Hottentottam wotpóßłacź dyrbjecź.

Ruśko-japanśka wójna.

Wojowanje wo 203 metrowu hórku.

Ssydom ruskich offizěrow je 16. dezembra s Portartura do Cźifu wot generala Steßela sa zara powjesćе pschinjeßło. Jedyn major Mischcźenko, kotryź je ßo pschi wojowanju wo 203 metrowu hórku na nosy sranił, wo tym powjedasche; Wot teho cźaża, so běchu Japanszy 28. novembra prěni nadběh na 203 metrowu hórku, kotrejź Rußojo wyßoka hórka rěkaju, scźinili, je ßo tam njepschestawajzy wojowało. Nahłe pěskojcźne hórzyne brjohi běchu s městnami se ßněhom pschikryte, hdyź Japanszy bitwu sapoczachu. Woni dyrbjachu po nahłym brjosy horje saléscź, pschi cźimź njemóżachu husto tsélecź. Ruszy do nich s ruczznych a maschinskich tsélbow tsélachu tak mordarszy, kaź drje ßo to hischcźe njeje druhdźe stało. Zyłe japanske kompagnije spadachu, ale pschezo saßo ßo druhe namakachu, kotrež njemdrje a njekabłajzy do prědła cźerjachu. Jich khróbkosćź nade wschej khwalbu steji, a to ßame dyrbi ßo też wo ruskich wojakach rjez. Husto ßo s bliskosćе wojowasche, pschi cźimź ßo wojazy s tsélbu pschecźiwo njepschecźelowe wutrobno sapjerachu, abo ßwoje bajonnety kaź mjecźe trjebachu. Hórzyny brjóh bě s cźełkami pschikryty, a ßněh ßo s krwju sranjenych maczesche, kotsiź běchu k njemu saléśli, so bychu se symnym ßněhom ßwoje ßmjertne bolosćе połóżili. Skónczńje Rußojo, kaź pschi podobnych podeńdźenjach zosachu a dźełko njepschecźela s hórki wuhnacź, kanonam ßußodnych wobtwjerdźenjow pschewostajichu, woßebje Ljateschanskemu wobtwjerdźenju, pschecźiwo kotremuź njepschecźel njemóże wobstacź. Jedyn podawk w mojim pomjatku njewuhaßniwy wostanje. Hdyź bě japanski khorhojnik na wjerschk doběźał a khorhojiny drěwz do semje storcźił, hobrski ruski korporal njemdrje wakajo se ßwojeho zosazeho wotdźělenja na hórku wróczo pschiběża, shrabny khorhoj, ju se subami a rukomaj rostorha a ßo potom, se ßydom kulkami pschetsélený, na semju swjesy.

Hdyź běchu Japanszy psched artilleriskim wohnjom cźekli, hórku s nowa wobßadźichmy. Pschi druhim a tsecźim nadběhu ßo runje s taskim roshórczenjom wojowasche, kaź pschi prěnim. Pardon ßo njeźadasche a ßo njedawasche. Japanszy nětko s dobrym wuspěchom spodźiwny ßrědk nakożichu. Woni běchu wulke hromady schcźépow a drjewowego wuhla nakopili, a te woni sapalichu, hdyź wětr na stronu ruskeho stejischcźa dujesche. Woheń bě njeßměrnje wulki. Płomjenja a kur Ruskich nusowachu, s hórki zosacź. Cźeŕwjena żahłosćź hrósbny wobras wotkry. Hacź do teho cźaża běchu Japanszy pschi ßwojich nadběhach wěscźe 12,000 muźi shubili. Nasche schkodowanki wokoło 2000 wucźinjachu. Zyły brjoh bě s morwymi a ranjenymi pschikryty. W pschirowach krej s rěcźkami běżesche, a kóżdy blecźk semje, kóżdy hrusł, kóżda tsélba běchu cźeŕwjene wobarbjene.

Wot teho cźaża je ßo wjele bitwicźkow bilo, tola nadawk, njepschecźela wotdźerżecź, so by wyßoku hórku wobßadźił abo kanony tam postajił, je ßo kanonam wokolnych wobtwjerdźenjow pschewostajiło. Japanszy, kotsiź hórku jenoź k wobkedźbowanju pschistawa wużija, to jenoź s najwjetschim strachom cźinja. Po tsecźim nadběhu bě pjecźhodźinski pschimér k khowanju morwych. To dyrbjesche ßo s najwjetschim khwatkom stacź, a Japanszy ßo wo to wjele njestarachu, hacź ßo ziwi s morwymi sahrjebachu.

Zyłe hromady cźełow, pod kotrymiź bjes dwěla cźeźkosranjeni bjes pomozy leżachu, ßo s krótka do jamow a pschěrowow smjetachu. Pó cźmje a s khwatkom, s kotrymź ßo dźěłasche, wschak też njebě móżno, sranjenych wot morwych rosesnacź.

Port Artur sacźischcź mjelcźiteho a wopuschcźeneho města cźini, hdyź s njeho kanony njehrimaju. Rußojo se ßwojej artilleriskej muniziju lutuja a jenoź tsélеja, hdyź ßu wěscźi, so maju jich wutsélе wuspěch. We wobtwjerdźenjach je hischcźe 16 000 muźi, a cźi maju mało měra. Wschitzy generalojo, Steffel wumsaty, se ßwojimi ludźimi we wobtwjerdźenjach leża. Kóżde twarjenje w měscźe je bóle abo mjenje wobschkodźene. General Steffel je sa zyłe wobhdleŕstwo zyrobu na porjadne razije rosdźělił, kotrež moża na tsi měßazy doßahacź. Munizija na wjele dlejschi cźaß doßaha. Po mojim pscheßwědczenju Japanszy Port Artur ženje njedobudu.

Rußojo 203 metrowu hórku saßodobyli.

General Kuropatkin je zarej 21. dezembra telegrafował, so ßu Rußojo po powjesćach Chinesow 203 metrowu hórku s kanonami, na njej ßo namakazymi, saßo wobßadźili. Japanszy, kotsiź ßo na hórzy dla bombardementa ruskeje artillerije wokolnych wobtwjerdźenjow njemóżachu idźeržecź, ßu hórku jenoź k wobkedźbowanju Port Artura wużicź mohli. Wjetsche kanony na njej postajicź a s hórki do Port Artura tsélecź, njebě móżno.

Port Artur.

S Port Artura je ßo 16. dezembra ßydom woßobow psches blokadu japanskich łódźow pschedobyło a do chineskeho pschistawneho města Cźifu w parnej łódźi pschijeło. Woni ßu w tamnischim ruskim konsulacze hospodu namakali. Sa zara ßu powjesćе pschinjeßli a wobkrucźeja, so Port Artur woblehnjenje wudźerżi.

Japanszy ßu psched nim hiźo 60,000 ludźi shubili, woni dyrbjeli hischcźe dwójzy telko cźłowjekow woprowacź, hdy bychu chzyli

ſ nadběhom twjerdźiſnu dobycź. Tak dołho hacź ßo Japanſzy nadźijachu, ſo Port Artur wosmu, woni ruſke łódźſtwo lutowachu, na to liczo, ſo budźa ßo móz ruſkich łódźow ſmozowacź a ſ nimi potom ßwoje ßamßne łódźſtwo poßylnicź, kotreż je wjele bóle cźerpiło, hacź ßebi w Europje myßla. Tſélenza do ruſkeho łódźſtwa dopokaſuje, ſo ßu Japanſzy wſchu nadźiju na dobycźe Port Artura ſpuſchcźili.

Łódźi „Ssewaſtopol“ a „Otważny“ njeißu ßo hacź do teho cźaßa ſ bombardementom wobſchkodźiłe.

Też powjeſcźe jendźelſkich nowin ſ Cźifu wobkrucźeja, ſo ßu wobſtejnoſcźe w Port Arturje lěpſche, hacź je móżno ßebi myßlicź, hdyż ßo po pojweſcźach japanſkeho knjeżerſtwa ßudźi. Pſchede wſchěm ßo dopokaſuje, ſo Japanſzy 203 metrow wyßoku horn wobßadźenu njedźerża. Tak dopißowaŕ nowin „Daily Mail“ telegrafuje:

Nadběhi na 203 metrowu hórku ßu ßebi njeßměrnje wjele ludźi żadałe. Sa dwě hodźinje ßu Japanſzy něhdźe 12,000 muži ſhubili.

Wjerſchk hory wſawſchi, ßo Japanſzy po někotrym cźaßu nuſowachu, jón pod ſaniczazym wohnjom wopuſchcźicź, kotryż ßußodne wobtwjerdźenja na nich puſchcźichu. Wot teho cźaßa wjerſchk njewobßadźeny woſtawa.

Tón ßamy dopißowaŕ ſdźěli, ſo ßu ſa poßledni měßaz Japanſzy tſi torpedowe cźołmy ſhubili. S hłownych Port Arturſkich wobtwjerdźenjow njeje hiſchcźe żane Japanſkim do ruki padło, a ruſka łódź „Ssebaſtopol“ njeje pſchi poßlednim nadpadźe japanſkich torpedowych cźołmow cźerpiła, mjes tym ſo ßu ßo japanſke łódźe cźeżko wobſchkodźiłe.

Po powjeſcźach generala Steßela ßu Ruſzy hacź do 6. dez. wſchě nadběhi Japanſkich dobycźerſzy wotbiwali. 6. dezembra je ßo Japanſkim ſkónczńje poradźiło, 203 metrowu hórku, kotruż „wyßoku hórku mjenuja, dobycź. Dla wohnja ſ ruſkich kanonow ßußodnych wobtwjerdźenjow pak ßo Japanſzy njeißu mohli na wyßokej hórzy ſdźeržecź, tola móża woni wot tam mały dźěł Port Artura widźecź a jón ſ kanonami, ſa hórku ſtejazymi, wobtſélecź.

Ruſka wobßadka w Port Arturje je pjecża pſchezo hiſchcźe něhdźe 20,000 muži żywna a dobreje myßle, ßo nadźijejo, ſo budźe ßo tak dołho dźerżecź móz, hacź wußwobodźenje ſ kraja a morja pſchińdźe.

Po powjeſcźach, ſ Port Arturzami do Cźifu pſchinjeßenych, je ßo Steßel ſ njepſchecźelſkej tſélbowej kulku lohko ſranił. Tſi amerikanſke parne łódźe ßu derje ſdźeržane ſ wulkej hromadu provianta a munizije do Port Artura pſchijěle. Klamy w měſcźe ßu każ prjedy ſaßo wotewrjene a w nich ßo każ prjedy żiwje pſchedawa a kupuje.

Japanſzy ßu plan powſchitkowneho nadběha ſpuſchcźili. Woni ſ njewulkimi cźrjódami hacź do 1000 muži poſtupuja, nadpadujo ſ dobom někotre mjeńſche ruſke pólne wobtwjerdźenja na woßamocźenych měſtnach.

Schkodowanki, kotreż ßu Japanſzy ſa poßlednjej dwě njedźeli ponjeßli, ßo na 40,000 cźłowjekow wobliczeja.

Powjeſcź wo ſahubjenju japanſkeje wulkeje łódźe 8 jendźelſkich mil wot Port Artura ßo wobkrucźuje. Na tejle łódźi, kotraż je na dno ſchła, je ßo jedyn japanſki admiral namakał.

Poßledni cźaß je ßo wſchěndnje wjele chineſkich dźunkow (płachtatych łódźow) ſ żyrobu pſches blokadu japanſkich łódźow do Port Artura pſchiwjeſło.

Dobycźe ruſkeho pólneho wobtwjerdźenja.

Japanſzy ßu ſaßo ras pſched Port Arturom małe ruſke pólne wobtwjerdźenje pola rańſcheho Kikwaſchanſkeho wobtwjerdźenja dobyli. Ruſzy běchu wokoło wobtwjerdźenja 600 metrow dołhi a 10 metrow ſchěroki pſchěrow wuryli, jón ſ keroßinom napjelnili a jón ſ drjewom a ßkomu pſchikryli.

Pſchi poſtupjenju Japanſkich jich wjele do pſchěrowa padźe. Ruſzy keroßin ſ elektrizitetu ſapalichu. Żyły pſchěrow na dobo w płomjenjach ſtejeſche. Woheń żyłu nóż a ßłědowazy dźeń trajeſche. Potom Japanſzy prědni dźěł wobtwjerdźenja, k kotremuż běchu podſeńſti khód wuryli, ſ dynamitom roſtſélichu. Ruſzy na to wobtwjerdźenje wopuſchcźichu, na nim někotre pólne kanony a dwě maſchinſkej tſélbje woſtajiwſchi.

Hižo ſ teho, ſo běchu na wobtwjerdźenju jenoż lohke kanony a maſchinſke tſélby poſtajene, je ſpóſnacź, ſo bě wone jenoż pólne nakhwilne wobtwjerdźenje, kajkeż Rußojo pak tu pak tam pſched hłownymi wobtwjerdźenjemi twarja.

Japanſzy ßu bórſy ſpóſnacź dyrbjeli, ſo runje każ 203 metrowu hórku, tak też wobtwjerdźenje pſched rańſchim Kikwanſchanſkim wobtwjerdźenjom w kſchiżnym ruſkim wohnju njemóża ſdźeržecź. Woni ßu tole wobtwjerdźenje ſaßo wopuſchcźili. Pſchi poßlednich nadběhach je ßo Japanſke wobłěhanſke wójſko ßylnje poßłabiło; general Nogi je teho dła 60,000 muži poßylnjenja żadał.

Poßledni cźaß ßu pſched Schaheſkej rěku zyłe cźrjódy Japanhórku Ruſkim wotewſali, na kotrejż małokalibratu kanonu namakachu. Dobycźe tejele hórki nima wjetſcheje ważnoſcźe.

Ruſke łódźſtwo w Port Arturje.

Japanſke roſprawy praja, ſo ruſke łódźe, kotreż ßu ßo ponórike, wſchě w nikkej wodźe leża. Po ßudźenju wężywuſtojnych ßu Rußojo ßwoje łódźe, hdyż granaty do pſchiſtawa padachu, ſ cźaßom na nikke měſtna w pſchiſtawje dowjeſli. Ruſke panzerowane łódźe „Poltawa“, „Poběda“, „Retwiſan“, „Pereßwět“, „Pallada“ a „Bajan“ běchu ßo w prjedawſchich bitwach cźeżko wobſchkodźiłe a njeběchu drje wjazy k wojowanju pokłnje kłmane. Wuporjedźenje bě jara wobcźeżne a nimale njemóżne, dokelż ßo dźěło ſ padazymi njepſchecźelſkimi kulemi każeſche. Duż je general Steßel ßo roßßudźił, cźeżke kanony, muniziju, wuhło atd. ſ łódźow ſebracź a to wſcho k poßylnjenju wobtwjerdźenjow wużicź. Potom je wón mjes dwójne dno łódźow telko wody naběżecź dał, ſo łódźe też pſchi pſchiliwje twjerdźe na mółſkim dnje leżachu. To ma dwójny wużitk. S prěnja ßu łódźe lěpje pſche njepſchecźelſke kule ſchkitane, a potom dźě je też móżno, ſo bychu ßo japanſke łódźe do pſchiſtawa dobyłe, ßo ruſkich łódźow ſmozowałe a ſ nimi wotjěłe. Sebracźe ruſkich panzerowanych łódźow by runje nětkole Japanſkim po dobycźu Port Artura jara ſpomożne było, dokelż móhli je ßebi wuporjedźicź a potom pſchecźiwo ruſkemu baltiſkemu łódźſtwu wużiwacź. So ßu Japanſzy tu abo tamnu ponórjenu łódź ſ bombu trjechili, je drje móżno, tola ſ tym ßo njeißu wěży pſcheměnike a Japanſzy njeißu żadneho wuſpěcha ſ tym dozpili. Japanſzy drje jenoż teho dła wo ſniczenju ruſkeho łódźſtwa tajku wołanżu cźinjachu, ſo by japanſki lud wulke ſchkodowanki pſchi poßlednich nadběhach na Port Artur ſkerje ſnjeßł. So ßu ßo łódźe wupaliłe, każ Japanſzy wudawaja, je njerołum. Żeleſo a worzł ßo njedadźa ſapalicź. Najſkerje ßu ßo někotre łódźe jako kwartéry ſa wojakow wużiwałe a ßu ſ drjewjanej tſéchu pſchikryte byłe. So ßu ßo tajke tſéchi ſapaliłe, je wſchak lohko móżno.

Wupóßłanje ßylneho japanſkeho łódźſtwa k połodnju baltiſkemu łódźſtwu napſcheczo.

Pod admiralom Kamimuru je ßylne łódźſtwo, ſ někotrych panzerowych łódźow a wjetſchich ſchkiżakow wobſtejaze, k połodnju wotjěło. 22. dezembra ßu hižo 2 japanſkej panzerowanej łódźi, 4 ſchkiżaki a 12 torpedowych ſaniczakow nimo Singapore, połodnſcheho kónza ſadnjoindiſkeje połkupy k wjecźorej ruſkemu baltiſkemu łódźſtwu napſcheczo jěłe.

Ruſke baltiſke łódźſtwo, kotrehoż wjetſcha połojza bě pódlu wjecźorneho a mjeńſcha połojza pódlu rańſcheho afriſkeho morja jěła, je ßo tele dny pola Madagaſkarſkeje kupy ſaßo ſjednocźiło.

Powjeſcźe ſ połnóżneje Mandżurſkeje.

Njemirowicź Dancźenko ſ Charbina piſche:

„W Charbinje je 30 gradow ſymy. Ruſke wójſko, kotreż njemějeſche ſ woprédka doſcź tepjenja, je ſa to cźim cźoplíſcho wobleczene a ſ żyrobu derje ſaſtarane. Prjedy bě huſto doſcź cźmowych wobliczow widźecź, nětkole ani jeneho. Wojazy ßebi cźaß ſ pißanjom liſtow domoj a ſ cźitanjom knihow krótſcheja.“

Dancźenko praji, ſo ßu jemu cźitazy ruſzy wojazy nowy napohlad poſkicźili, kotrehoż w ruſko-turkowſkej wójnje njeje widźał. Rußojo ßu ßo hižo doſpołnje na mandżurſki klima ſwucźili. S Ruſkeje wjele nowych offizérow pſchikhadża. Kuropatkin ßo jako ſtaroſcźiwy wójſkowy hoſpodaŕ pokaſuje. Wſchě njedoſtatki, kotreż ßu ßo ſpóſnałe, ßo rucźe wotſtronjeja.

W japanſkim łéhwje je runje hinak. Japanſzy jecźi na to ſkorża, ſo ruſzy dobrowólnizy Japanſkich w nozy na pokoj njewoſtajeja a jich ſe ßwojimi nóznymi nadpadami w ſtajnej napjatoſcźi a roſhorjenoſcźi dźerża. Japanſkim ßo huſto ſchpatna jěźdź dawa. Njedawno ßo ruſzy dobrowólnizy na łéwym ſchkidle dźélby japanſkeho rajßa ſmozowachu, kotryż bě tak hubjeny, ſo by ani ſtót wo njón njerodźił. Pſcheběżerjo praja, ſo wojazy poczinaju poßluſchnoſcź ſarjekowacź. Japanſzy ßu ſ wójnu wuſtali, woßebje woni njemóża nózne ſmjerſki ſnjeſcź.

W holkbjazym saliwje ßu Japanszy 22. dezembra pjecza maku slich na rusku stronu pschebĕžake. Woßebje reserwistojo ßo dobrowólnje sajimacź dawaju; woni ßu doma ßwójby bjese wschĕch ßrĕdkow sawostajili a njejßu teho dla sa wójnu sahorjeni. Pschedßud pschecźiwo Rußam, japanskemu ludej psched wójnu saschcźĕpjeny, je hižo pschewinjeny.

Psched Mukdenom

ßo měr dyß a dyß kasy. Ruszy dobrowólnizy pak tu, pak tam Japanskich w symskich lĕhwach nadpaduja. Kaž general Kuropatkin telegrafuje, ßu ruszy dobrowólnizy 16. dezembra jedyn japanski naßyp dobyli. Sslĕdowazu nóz ruszy dobrowólnizy w jenym japanskim naßypje pißmo w ruskej rĕcźi, w kotrymž ßo ruszy wojazy napominaju, so bychu ßo dobrowólnje Japanskim sajecź dali, namakachu.

W nozy 19. dezembra dobrowólnizy Japanskich s jich naßypow pschi Schaheskim mosce wuhnachu a khody s nich k mostej s pyroxolinom wupuscźichu. Pschi tym ßo schĕscź ruskich wojakow srani. Japanskim je nětko poczeżene, Schaheski móst pschekrocźicź.

Wjetschich bitwow ßo nětkole psched Schaheskej rĕku njewocźakuje. Duž drje budźa Ruszy hody w dobrym měrje ßwjecźicź móz. Hižo nětkole ßo tucźny cźehnity skót kupuje a ßo borany kormja. Pola pjekarjow ßu ßo bĕle pokrutki s njeßměrnymi hromadami skasake, so bychu Boži dźeń napjecżene byle. Na wjele městnach ßo wulke jĕdle postaja. S zyka ßo wschĕ pschihoty cźinja, so bychu wojazy hody po móżnoscźi tak pschebyli, kaž doma.

Symske kwartĕry ruskich wojakow,

semljanki, ßu nětkole wschudże derje wuhotowane. W kóždej semljanzy żelesne khachle steja. K wutepjenju je nětkole doscź wuhla a drjewa dostacź, kotrehož placźisna je wo schtwórcźinu spadnyka.

Japanszy dwĕ łódźi saßłapili.

Japanska łódź „Assagiri“ je póndżelu jendżelsku łódź „King Artur“ saßłapika, hdyž ta spyta s Port Artura twóchnycź. Tale łódź je pjecza Rußam do Port Artura zyrobu pschiwjeska. Na njej ßu ßo pjecza ruszy namórszy offizĕrojo namakali, kotsiž chzychu ßo k baltiskemu łódźstwu podacź. Dale ßu Japanszy amerikansku łódź „Nigitiu“ saßłapili, mjes kotrejež nakładom bĕ pjecza wjele wójnskeje potrjeby.

Sastarauje ruskeho wójska s jĕdźu a drastu.

Dopißowaŕ Rostowzew ruskim nowinam „Nowemu Wrjemjenju“ pische:

„Jako wocźity ßwĕdź, kotryž ßym s wójskom polne 9 mĕßazow hromadże żiwy byk, móżu wobkrucźicź, so ßo nasche wójsko hischcże żenje tak derje żiwiko njeje, kaž ßo wone nětkole w Mandżurskej żiwi. Dwĕluju, hacź je ßo hdy w naschim lĕtstotku jene wójsko podobnje derje s zyrobu sastaralo, kaž nětkole ruske. S wojeŕskeho kótka ßamo offizĕrojo a komandantojo wotdźĕlenjow jĕdźa. Husto ßu ßebi offizĕrojo pscheli, so ßměli ßebi jĕdź s wojeŕskeho kótka bracź. Po sacźmiczu ßo kuchinje s cźopkej jĕdźu wokoło woża. Tak ßym to pola Daschiczaa, Hajcźena, Ajßjandźiana, Cźiwertuna a Ljaojana widźak. Pschi bitwach pola Mukdena je ßo skoro pschezo poradźiło, wjecźor cźopky cźaj abo poliwku s rjanym kruchom mjaßa mjes wojakow rosdźĕlicź.

Schtoż schkórnje a drastu nastupa, njeje drje pschezo móżno było, wójsko s cźaßom sastaracź. Njeßmĕ pak ßo sapomnicź, so je ßo s woprĕdka wójna w horach wjedła. Ssam ßym pola Wafangou niz jenoż wojakow, ale też offizĕrow w schkórnjach, s kotrychž porsty won tcźachu, widźak. Tak bĕchu ßo nowe schkórnje po tśi abo schtyridnjownym pschebywanju w horach skónzowake. Tam pak też sa nĕkotre njedźele pódkowy na kruchi dźĕchu. W lĕcźu wojazy, kotsiž hischcże mantl ßobu noschachu, s horzotu skhorichu. Tola ßamo w juniju, w kotrymž mějachu ßylnu horzotu, termometer w noy na 5 gradow niże null pasche. W juliju bĕ wjedro bóle jenake, a wojakam ßo teho dla dowoli, mantle do magazinow dowjescź. Bórsy pak saßo sa nimi żedźachu; pschetoż telko jenakich dnjow njebĕ wjele. Hdyž syma pschińdże, ßo naprawy cźinjachu, so by ßo wójsko s cźopkej drastu sastarało. Mějachu 200,000 krótkich kożuchow, 150 cźopkych chinesskich chalatow, 1 milijon filzowych cźrijowych lapow, 70,000 filzowych stupnjow, 200,000 kożanych cźapkow, 50,000 rukajzow a wjele stow druhich wĕzow na ruzy a nosy. Na wschĕ stejischcźa wschak ßo sa jedyn dźeń njemóżesche wscho donjescź a wudźĕlicź. To je ßo po nĕcźim stało, hacź runje s móżnej spĕschnoscźu. Runjeż ßu smjerski nětkole hacź do 20 gradow ßylne, je ßebi hacź dotal jenoż 7 wojakow stawy swosabiło, a też to se ßwojej ßamßnej winu.

Ssylnoscź japanskeho wójska.

Japanszy ßu wot sapocźatka wójny hacź do nětcźischeho cźaßa nĕhdże 800,000 muży wobronili. S nich je 200,000 muży mako wuwucźenych. Schkodowanki japanskeho wójska móża ßo na 200,000 muży wobliczicź. Hdyž ßo też khori wotliczeja, by jim nĕhdże 470,000—520,000 muży sawostało, s kotrychž wjazy dyżli 400,000 muży w pokodnischej Mandżurskej, psched Port Arturom a w Koreji steji. Marschall Ojama ma pjecza 300,000 muży pschi ßebi. Wón je mohł schcźerbiny saßo wupjelnicź, kotrež bĕchu s bitwu pola Ljaojana w jeho wójsku nastałe.

Japanskim ßu pjenjesy wuschke.

Japanszy bĕchu wot spocźatka wójny Chunchusow, rubjeżniski lud w Mandżurskej, do wójnskeje ßłużby brali. Pschi Ljaoskej rĕzy bĕ 10,000 muży ßylne chunchuske wójsko, kotrež ßo s japanskimi offizĕrami nawjedowasche. Tak dołho hacź Japanszy Chunchuskam msdu płacźachu, bĕchu jim tucźi ßwĕrni. Nĕtkole pak Japanszy Chunchusow jenoż s hołdymi lubjenjemi troschtuja, so budźa po dobytej wójnje płacźicź. Chunchusojo pak tajkim lubjenjam njewĕrja a teho dla s cźrjódami s japanskeje ßłużby cźĕkaju. S 10,000 muży je ßo hižo 7000 poshubiło.

Konstituzija ßo w Ruskej njesawjedże.

Zar je semstwam, kaž ßo sastupjeŕstwa wjeßnych wokrjeßow mjenuja, sakasał, ßo s politiskimi praschenjemi saběracź Wubjerk semstwow bĕ wóndano skhadźowanku měł, w kotrejž bĕ ßo wobsamkło, knjeżeŕstwo proßycź, so by ßo konstituzija w Ruskej sawjedła. S zaroweje sakasnje je spósnacź, so wón njeje swólniwy, ludej konstituziju spożcźicź.

Marokkoska.

Marokkoski sultan njeje swólniwy, ßo bjes pschecźiwjenja pod franzowske nadknjejstwo stajicź. Wón je wschĕch Franzowsow se ßwojeje ßłużby puschcźił a też Franzowsam pschikhilenych ministrow wotßadźił. Sultan ma drje nětkole cźaß sa najskładnischi, franzowskemu roskasowanju kónz cźinicź. Jenoż so Franzowsojo w tym pschicźinu njenamakaju, Marokkoskej wójnu pschipowjedźicź. Jara rad bychu Franzowsojo Marokko se ßwojej algierskej koloniju sjednocźili.

Boži wjecźor w khĕży żelesniskeho straźnika.

(Skónczenje.)

Pĕtr teho dla też bórsy ßwĕru pschihłoßowasche, hdyż Khata, jeho hnutu myßl pytnywschi, wutrobicże jemu rjekny: „Sawĕrno, Pĕtrje, ja ßměm jo wobkhowacź. To je namaj Sbóżnik póßłał.“

„Haj, haj“, wón wotmolwi: „sderżecź jo chzemoj, a s Bożej pomozu chzemoj jo ßwĕrnje a kschesćźijanszy wukubkacź. Zyku wĕrnoscź prajicź, mam też Hilżu saßo sańcź, so je tajkule ßwĕru wopokasała ßwojemu »rjanemu« Janej, a so je ßo smużika, wostajiwschi ßwojeho jenicźkeho dźĕsćźa, po howrjazym morju k njemu cźahnycź. Sskyschisch, Khata, kak lubosnje ßmorcźi w ßwojim sahłwcźku nutska, make stworjeńcźko! Nĕtkole wschak wĕso smĕje Pĕtr staroscź, kak jeho wothlada a wobstara jeho luba mandżelska. Na Matku budże wschak wscha staroscź nałożana. Tola njech je, Khata, schĕscź lĕt ßym ßo dobro měł pola tebje, duż ßmĕsch mje trochu kusk na bok stajicź.“ S tymi ßkowami woteńdże do sparneje komorki a lehny ßo do měra, tola bĕ Khacże pschilubił, so, by-li ßo dźĕcźatko hibało, ßmě jo wubudźicź, so dże je swólniwy, jo khwilku po jstwje noßycź a směrowacź.

Schtyri lĕta ßu ßo sa tón cźaß minyke. Matka bĕ ßo lubosnje wuwika a jara mnoho radoscże a żiwjenja do żelesniskeje straźowarnje pschinjeßka. Pĕtr bĕ dźĕscźu tak pschiwuknył a wißasche s tajkej luboscźu na nim, so trjebasche Khata, hdyżkuli bywasche wobożny, jeno to dźĕcźatko s nĕkotrymi kwĕtkami k njemu póßłacź, to wjedżesche wĕscże, so wón s zyle jaßnym wobliczom saßo do jstwy sastupi a budże měr, kiž bĕ runje trochu wobhroženy psches jeho wohnjowu myßl, bórsy saßo wobnowjeny. Saßo pschińdże 24. dezember — hodownik. Tola tón ras schĕroko a daloko ßněha a deschcźika s wichorom njebĕ. Połny mĕßacźk ßwĕcźesche ßo na hwĕsdnym njebju. Nóz njebĕ symna, jeno tu a tam pominasche mały sbytk ßněha, so bĕ hischcże woßrjedź symskeho cźaßa. Saßo wotkhadźesche żelesniski straźnik poßledni krócź po ßwojej winowatoscźi ßwoju żelesnisku koliju. Ale to dźĕsche jeno pomału, pschetoż pódła njeho, s jeho ruku wot proha k prohu kedźbnje na-

wjedowana, stupasche Marka, Pětrowa stajna pschewodźerka, a tabotasche wschelakore rjane wězki, po dźěćzazym waschnju, kaž bě jej to w jeje žiwej hłojczży narostko. Bórsy pak wona zyle wotmjelkny, pschetož Pětr pocza jej powjedacź hodownu stawisnu wo Bethlehemskich pastyrjach a wo dźěćzatku we žłobju a wo mudrych s rańscheho kraja, kotsiž pschińdźechu k njemu žo modlicź. Marka naspomni doßrjedźa do teho, so by žo też bojała, kaž pastyrjo w Bethlehemje, hdy by nětkole na dobo žwěza na njebju tak jara wulka była a hischcże ras tak jaßnje žo žwěcźiła, a hdy bychu žo njebjeża wotewrike a hdy bychu wschitzy mnoży jandźeljo, kotsiž žu tam horka, žwoju hłojczku wutykli a rjane spěwy spěwali. Ach, to je była žwětkoscź a wyskanje wot telko jandźelow a wot jich spěwa!" sawoła wjeßele holczka a shladny žwěrnje horje s módrym wóczkom k žwojemu lubowanemu pschewodnikej. Mjes tym pak, so taj dwaj hromadże khodźeschtaj, dźěłasche Khata pilnje w khěžzy. Wona bě rjanu popku s hodownych wikow w Budyschinje pschinjeßła a žwojemu mužej pakczik dobrcho tobaka, a bě jemu schawl naschtrykowała, a Marzy czopku symsku drascziczku, a běsche worjechi a jabłuka a wulki poprjanz w podobje wutroby s někotrymi mandlemi nutska w nim na jeje talerź położiła. Nětkole pak wocźakowasche wot wokomika do wokomika, so žo tamnaj dwaj wróczitaj, a stejesche hižo czakojo se žwězu, so by pschi prěnim saschudrowanju, kotrež saßkyschi, žwěczki na hodownym schtomje saßwěcźiła. Njetrjebasche dołho czakacź. Marka rjedźesche žebi hižo czrijkaj wonka psched durjemi, a Pětr dóńdże sa njeju a samkny khěžne durje sa žobu.

Hdyž Marka sastupi, stejesche schtom w zyłym žwojim rjanym błyschczu a Marka s pschekwapjenjom žłowczka prajicź njemóżesche, Wona tłoczesche žo k žwojej sastarowazej maczeri a kukasche s pod jeje schórzuchom njerěczo k žwěczkatej kraßnosczi, doniž ju Pětr njedowjedże k blidu, a jej kraßnu klanku na ruku njepołoži a jej czepku žuknicźku njepokasa. Potom sczini ju też kedźbnu na worjechi a jabłuka, a prjedy hacź žo dohladachu, bě žwoje pschekwcpjenje pschewinyła a da žwojim běłym subam schwarnje dźěłacź na czerwjenoliczkatych jabłukach. Ssedźachu sa blidom. Sswěczki hodownehо schtoma žo doßwěczichu, mjes tym so Khata wjeczornu modlitwu czitasche a na žwojej zyterje hłóß rjaneho hodowneho khěrluscha hrajesche. Tu kłapasche žo wonka srosymliwje do duri, a hłuboki hłóß sawoła: „Ja to žym, listynoscheŕ, kiž žebi sastup žadan, njeßu list s Ameriki." Khwatajzy wotewrichu žo jemu durje. Stajichu jemu też stólz sa blido, skiczichu jemu kruch tykanza, a nalichu jemu schkleńczku wischnjoweho palenza, schtož wón wschitko s wutrobnym dźakom wuži, so by potom, kaž je to waschnje pózelnikow, sažo spěschnje wotßal dale khwatał. Nětkole bu list wotewrjeny. Hižo po adreßy běchu spósnali, so bě list wot Hilże. Wona pißasche:

„Moji lubi!

Nětkole budże bórsy schtyri lěta, so žym wamaj žwoje drohe, jeniczke dźěczatko psched durje położiła. A wój staj jo luboscźiwje pschijałoj a wono je zyle kaž waju žamßne dźěczo. Wsmitaj sa to mój a mojeho Jana najwutrobnischi dźak sa to, a Bóh mytuj wamaj w czaßu a we wěcznosczi tu luboscź a žwěru, kotruž staj namaj wopokasałoj! Pomyßltaj žebi jeno, namaj žo wot něschto czaßa žem prawje derje wjedże we wobkhodże. Mój muž ma mnoho dźěłacź. Dyrbjachmy tjoch wotroczkow pschiwsacź, so móhli wschě skasanja spokojicź, a njedawno je namaj wot žotry mojeho Jana, kiž bě w naju bliskosczi žiwa, žamo małe herbstwo pschipadnyło. To bě něschto psches schěsczź stow toleŕ. Ssmój je skhowałoj. Mózetaj wschak žebi nyßlicź, na czo? — Styska žo namaj mjenujzy druhdy jara po aju lubym dźěsczu a njechamoj na žane waschnje ani dnja dleje ostacź w tymle zusym kraju, hacź to runje zyle nusnje dyrbiwj. Budże-li naju samóżenje hakle tak wulke, so mózemoj žebi n lubym sakskim kraju małe hospodarstwo kupicź, spakujemoj hmadu a wosmjemoj schěsczź stow toleŕ na pucźowanje a wczimoj žo saßo do lubeje domisny. Mój Jan je žo zyle popschik. Zenje wjazy njekhodźi do korczmy, wón je towarstw „Pomërnosczе" pschistupił, a schtož je hischcże wjazy hódne, wón lubuje saßo Boże žłużby a dom Boži, a je żiwy po kasnch Božich. Tule sczelemoj wamaj jeno žnadny pjenjes na żiwjże Marki. Wokoschtaj ju wjele krócź w mjenje jeje starsiju, a powjedajtaj jej też rjenje wo Sbóżniku, a so žnadź mój rsy pschińdźemoj a potom něschto prawje rjaneho žobu pschinjemoj. Bóh luby Knjes sakitaj waju a naju a sdźerź naß swoych, doniž njebudże bicź hodźina saßowidźenja.

Waju žwěrna a dźakowna žotra Hilża."

Marka bě kedźbnje pschipoßłuchała a rosymjesche to jara derje, czeho dla ju, hdyž bě list pschecźitany, luby wuj a czeta na prawe a lewe liczko hacź nanajwutrobnischo wokoscheschtaj. W liscźiku pak bě drohotna smjeńka na sto dolarow, kotrež Hilża a jeje muž sa sdźerżowanje Marki póßłaschtaj. Pětr pjenjesy wsa k žebi, schepta-sche pak žwojej žwěrnej Khacże: Sawěrnje, Khata, luboscź njehodźi žo sapłacźicź, te chzemoj Marzy dacź do nalutowarnje. Khacże bě to jara prawje, a wona wokoschi žwojeho muža na jeho połnu czornu brodu. Marka pak wsa žwoju klanku a maczerny list, po-łoži jej pod sahłwk a wußny potom zunje a wjeßele.

* * *

To bě druhi Boži dźeń hodow w khěžzy żelesniskeho strażnika. Hischcże dóńdźechu też tsecze hody. Strażnik stejesche saßo na žwojim městnje, hdyž poßledni czah pschihna. Wón pohlada nuts do jaßnje rosßwětlenych wosow, ale njewuhlada niczo woßebiteho w nich. Budźische-li kedźbnischo nuts hladał, budźische dyrbjał dwě ruzy wuhladacź, kotrejź na njeho kiwaschtej. Ale dokelź jeju njebě widźał, poda žo na žwój winowaty khód pschi koliji. Marka tón ras njebě pschi nim, pschetož syma tschěskasche. Nutska w komorje wubjerasche wona póczki se žłódkich sornow a Khata hotowasche wó jstwje hodowne blidko. Bórsy pschińdże jeje mandżelski se žwojeho sastojńskeho wukhoda symu mrějo domoj. Nutska w czopkej stwiczzy jeho pschiwsa jeho žwěrna mandżelska. „Nizwěrno, mužo", sawoła żiwje na njeho napschecźo, „mój žmój tola trochu jara starej dźěsczi, so žo njetrjebamoj wjazy s hodownymi darami jedyn druheho pschekwapowacź. Ssym czi teho dla runje bjes wulkeho wuschpa-ranja twoju prósdnu tobakowu móscheń s paketom Varinaskeho tobaka natykała, a žebi myßliła, so mohł nowy laz, kotryż žym tebi na sapoczatku symy naschtrykowała, też hischcże sa hodowny dar měcź. Teho dla njeßměsch nětkole też pod schtomom hischcże pytacź, hacź też žo tebi tam hischcże něschto njenamaka. Pój sa to žem a pomhaj mi Marzy hodowny schtom saßwěcźicź! Wona je wonka w komorje a tam symu mrěje! Pětrej bě to zyle prawje. Wón snajesche žwěrnu pobožnu wutrobu žwojeje Khaty, a wo tej wjedźesche, so hischcże dźenża na Božim wjeczoru runje tak a na pschezo jemu žłuschesche, kaž psched jědnacże létami pschi wěrowanju psched wokтarjom. Wón pomhasche jej teho dla khwatajzy schtomik saßwěcźicź, a hdyž bě saßwěcźeny, saklinka se swóncźkom, kiž bě hižo tak mnohim dźěsczowskim wutrobam hodownu radoscź pschinjeßł. Marka wuskoczi s komory, plazasche s rucźkomaj a wjeßelesche žo, kaž jeno móża dźěczi žo wjeßelicź pschi lubym hodownym schtomje.

W tym wokomiku pak wotewrichu žo durje — a sastupischtaj, do tołsteho kožucha a płaschcza sawalenaj, žwěrna Hilża se žwojim Janom, Marzynej starschej. Nětkole wschak chzył wam rad wo-pißacź wyskanje w khěžzy żelesniskeho strażnika, a kak žo Marka najprjódzy wscha wustróża a žebi s pschekwapjenjom pomhacź nje-wjedźesche, hdyž ju żónska w rjanym kožuchu na wobej liczzy koschesche, a też woßebny knjes pschińdże a runje tak sczini. Ale moje pjero žo mi sapowě a mění: to žo njemóże se žłowami wo-pißacź. Jeno to wusnawajmy pschezo: Bóh luby Knjes je wschitko derje czinił, jemu žamemu budź czesczź a khwalba!

Serbska khorhoŵ.

Stój, khorhoŵ módra, čerwjena a běła!
Tón barbow błyšć njech Serbow k sebi łoji,
Njech pod nim muž při mužu lud wšón stoji,
Zo zemja serbska w tych by barbach kčěła!

Najbóle swěra žada so do dźěła,
Kaž njebjo módre jeno rostej hoji,
A lubosć krew a pjasć njech z mocu poji,
Bjez słónca žana njej' so róża zhrěła.

We swěrje pak a w lubosći spi přeće,
Zo trało zbožo by, kiž z njeju pleće
So, zo by radosć wěčnje wostać směła —

Stój, khorhoŵ módra, čerwjena a běła!
Z njej hajće sebi swěru, lubosć, radosć!
A mocy Serbja změja dosć a na dosć.

J. Čišinski.

Ze Serbow.

S Budyschina. Kocźi dawk chzychu w Budyschinje a też w Lipsku sawjesczź. Lipsczanske wokrjeßne ratarske towarstwo je žo pschecźiwo tajkemu dawkej wuprajiło. Na wßach žu kóczki k sani-

cźenju myschow a druhich schkódnikow trěbne. Jich wužitk je wjele wjetschi, dyžli schkoda, kotruž woni, ptaczki a swěrinu kojo, naczinjeja.

S Budyschina. Jeho majestosć kral Bjedrich August budże žebi w naležu w Budyschinje holdowacź dacź. Sa tutón czaž je wón Budyskej deputaziji, kotraž jemu wóndano w Dražďanach holdowaschе, žwój wopyt w Budyschinje pschipowjedźił.

— W sańdźenym czišłe Waž, lubi Sserbja, pscheproschowachmy, na sabawny wjeczor do Radworja. Tola bohužel s teho niczo njebudże — my wschak njejžmy žwobodni a dyrbimy žo do zusеje wole podacź. Teho dla njemějcze nam sa sło — my chzychmy Wam poskiczicź krašnu sabawu, chzychmy Waž swježelicź na hodow žwjedźenju — žwjedźenju wježelа, radosćе — hdyž pak nježmětmy! Duž nam wodajcе a wostańcе, Sserbja, dobri žwojej studowazej mlodosczi! R.

S **Wětrowa.** Pschi houtwje, kotraž žo tu wóndano mějesche, je pódla wschelakeje swěriny tež rěsnik H. s Njeżwaczidła něschto kreje puschczicź dyrbjał. Někotre schróty jemu do wobliczа sleczichu. Dokelž wobliczo žylnje krwawjesche, žo bojachu, so je žo czežko franik. Lěkař, kotryž rany hnydom pschepyta, pak spósna, so žu wone zyle njestraschne. Pschi zylym njesbožu móže žo hischcze wo sbožu rěczecź.

S **Hornjeho Wujesda.** Sle selko je žebi korczmař w žužodnej wžy wuschczipnył, hdyž je žebi žonu shladał. Wóndano wón sprózny na kanapeju ležo spasche. Na dobo pak wón s bolosczu sakschiknywschi se žwojeho lěhwa skoczi. Kaž woheń jeho hlowa palesche. Schto bě žo stało? Žonu wohladawschi, koraž se žo kurjazym hornzom se jstwy bežesche, wón hnydom spósna, so bě jemu wona krop na hlowu linyła. Wbohi muž je žo žałožnje woparił. Jeho starschej stej žo sa to postarałoj, so žu slóstnisku žonu sajeli a do žudnistkeho pschepytanja wsali. So by njetrjebała w jastwje tradacź, bě žona 300 hriwnow k žebi tykła, kotrež bě muž chzył piwarzej wupłaczicź. Hdyž na žudnistwje žoninu drastu pschepytachu, tele pjenjesy pschi njej namakachu.

S **Lubija.** Tudomne konsumske towarstwo „Vorwärts“ je žebi twarjenje, w kotrymž je prjedy realna schula saměsczena była, sa 42,000 hriwnow kupiłe.

Se Słeho Komorowa. W jamje „Bertha“ je žo se sapalenjom wuhloweho procha rosbuchnjenje stało. S tym staj žo dwaj dźełaczerjej žmjercź straschnje wopalikoj. Dźěło je žo dla wupuscźenja pschiprawy sastajicź dyrbjało a njebudże žo dla wotnoschenja rospadankow a wuporjedźenja do dweju njedźelow sapoczecź móz. W tej žamej jamje je žo hižo ras lětża w lécze njesbože stało.

S Wojerez. Pjatk wjeczor je žo njesnaty paduch do pisarnje sjednoczenych schkleńczerńjow Strangfelda a Hannemanna dobył a s jeneho khamora 380 hriwnow kradnył. Sa paduchom nimaju hischcze žaneho žlěda.

S Brětnje. Tudomnu Krausez zyhelnczu je 23lětny khěžorstwowy hrabja Hugo s B. sa 300,000 hriwnow kupił. Wón pak njeje s hotowymi pjenjesami, ale se směnkami (wechslemi) sapłacził, kotrež njejžu niczo hódne, dokelž je kupz s pjenjesami njesaměnja. Prjedawscha wobžedźerka, kotraž je žo pjecza wobschudźicź daka, dyrbi s měrom pschihladowacź, kak najeńk, kotryž je pschecźel semjanskeho kupza, zyhelnczu wuwužiwa. Pódla teho też někotsi Wojerowszy rjemjeślnizy czežko schkoduja.

S Hranžy. Tudomnemu nóznemu strażnikej, Hantej kotryž hižo 30 lět w tymle sastojnstwje naschej gmejnje žkuži, je kral Bjedrich August pschi składnosczi jeho 90. narodneho dnja 40 hriwnow jako czežny dar pósłał.

S Hródka. Ssobotu je žo Kožakez žukelnja na sahrodnej drósy do czista wotpaliła. Woheń je s lohkomyślnosczu jeneje dźełaczerki nastał. Pscheposdże na dźełko pschischedschi, bě wona na njewobhladniwe waschnje plunowe žwětło sažwěczіła. Pschi tym žo wokmjany proch sapali. Woheń žo na jene dobo pscheš zyłu fabriku rosscheri, tak so dyrbjachu dźełaczerjo s woknami won wuskakacź. W žukelni něhdże 80 wožobow dźełasche. Wona bě s 354,000 hriwnami sawěsczena.

Přilopk.

* Czěło mlodeho cźlowjeka žu s réki pola Lipska wucźahnyli. Ruzy a nosy morweho běchu wuwjasane, tak so měnja, so žu jeho skónzowali. Potajnstwo njeje hacź dotal hischcze rosjažnjene.

* (Khěža žo sažypła.) W Bremerhavenje je žo nasymu natwarjena khěža sažypła. Hacź dotal žu 10 morwych a 6 franjenych s rospadankow swucźahali. Schtyrjo cźlowjekojo hischcze pod hrjadami leża a drje žo ža nětkotre dny namakaju. Dokelž měschczańska wyschnosćź měni, so žu morwi, wona w nozy njeda rospadanki wotnožycź. Ludej, kotryž žebi žadasche, so bychu žo s bliskeho Harburga pioněrojo na pomoz sawołali, njeje wyschnosćź k woli była. Móžno pak je pschezo, so tón abo tamny hischcze žiwy pod rospadankami leži a lohkomyślno je, na tule móžnosćź njedźiwacź. Khěža bě žo, dokelž bě sałožk njehki, na hrjady, do semje sahnate, stajika.

* 108 lět stary je we Wirballenje prjedawschi praktiski lěkař dr. Zipnewski s Warschawy wumrjeł. Wón bě pscheš 3 lětami do Wirballena pschijeł, so by tam w domje žwojeho žwaka, haptykarja Berlowskeho, kónz žwojeho žiwjenja pschebył. Semrjety, kotryž bě hižo 8 lět khromy, bě žo po pólskej revoluziji jako politiski pschestupnik k khostanskemu dźěku w Ssibirskej sažudźił. Ruske knježerstwo pak jemu khostanske dźěko spuschczi a jemu dowoli, w Ssibirskej lěkaricź.

* (Swoju žonu sabył.) Se žwojej sabyczіwosczu je wóndano jedyn ratař s wokolnosczе Kiela na Kielskim dwórnischczu wulke žmjecze sbudźił. Hdyž bě lědma se žwojej žonu s kupeja schtwórteje klažy wulésł, wón, žo wo to njestarajo, so žoniny jésdny billet pschi žebi khowasche, do prědka czerjesche. „Wylemo, Wylemo, mój billet!“ jeho lépscha połowza sa nim njepscheštawajcy wołasche, kotraž bě žo, žwój wulki pschedeschczník hromadże wjasajo, kusk sakomdźika. Tola Wylem, kotryž žo najskerje bojesche, so czaža dosćź do hary wulkeho města njepschińdże, na nju njepožkuchasche. Wylemowa žona chzyschе žo na to nimo běrki jésdnych billetow stłóczicź, schtož pak žo jej njeperadźi. We wutrobnej žałosczi, so mohł jej žwěrny mandźelski twóchnycź a wjeżele wulkeho města žam wužiwacź, žo wona k khrébkemu skutkej rosžudźi. Sasskoczіwschi chzyschе žo wona pscheš wobkoženje schwihnycź. S jenej nohu wona sbožownje pschelecźa, wta druha noha a pižany pschedeschczník njedaschtaj žo ujedźiwajcy wscheho napinanja pscheš wobkoženje sczahnycź. Ludžo žo s zyłej schiju žmějachu, hdyž žona s rukomaj a nohomaj machotajo žo na płaczіku welbasche. Njeżmilny billeteur mějesche ža žoniny prózowanje mało srosymjenja a ju na dwórnischczowu khóddu wróczo sczeże. Bjes tym běchu druzy pucźowarjo Wylema sadźerżeli a k žonje dowjedli. „Wylemo, mój billet!“ wona hischcze ras sawoła, billet žo jej pscheš płoczik poda a wona bě wuhowana. Nadźějomuje je Wylem posdźischo na žwoju žonu bóle kedźbował.

* (Wotprawjenje w Chinje.) Se Shanghaia žo pische: Mordarjomaj belgiskeho biskopa Verhenghena je žo hlowa wotczała. Wotprawjenje žo na barbariske waschnje sta. Jeneho mordarja schěsć króc̀ do hlowy rubnychu, prjedy hacź žo wona wotrubny. To pak žo s wotpohladom njesta, ale dokelž tam wuwucźeneho kata njemějachu. Mordarjow dachu jenemu wojakej wotprawicź, kotryž 3 hriwny po hlowje dosta.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Inżenieura žwobodneho knjesa se Setine w Dražďanach běchu wobskorżili, so je lětża 20. julija se žwojim automobilom pschespěschnje nimo lawskeje wěże w Budyschinje jél. Lawniski žud wobskorżeneho wuwinowa, dokelž wón njebě automobil ani žam wodźił, ani žo na nim žobuwjesł. Po powołanju statneho rěczništwa wěz pscheš khostansku komoru pschińdże, kotraž wobskorżeneho dla lohkomyślneho pschestupjenja k 20 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźi.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěce 1904 dotal nahromadźiło:	6521 hr. 28 np.
Dale za njón darichu:	
Prof. univ. W. R. Morfill w Oxfordże . . .	60 hr. 50 np.
Prof. univ. Wladimir Andr. Francew we Waršawje	1 hr. 45 np.
Radźićeŕ Gabriel Wierzbowski we Waršawje	14 hr. 25 np.
Liški-Póndźelnicy: Na Bože dźěco 3 hr. 57 np., pódla teho knjez Dietrich 1 hr. 40 np. = ...	4 hr. 97 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 52. lěta 1904 hižo kwittowane:	
r.	1 hr. — np.
Hromadźe:	**6603 hr. 45 np.**

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Moritz Scholta

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 10

porucza ßo

k wuwjedzenju wschěch klamyuatskich dźěłow, tšěschnych žłobow (rynow) **a rołow, kupanskich wanjow a wódnych pschiprawjenjow,** ma skład **lampow, latarnjow, domjazeje a hospodarskeje nadoby, emaillowanych tworow, želesneho ßudobja,** wulki wubjerk **ßamodźěłanych tworow** ſ **běłeho blacha.**

Wobschkodzene wězy ßo spěschnje wuporjedzeja.

Konjaze lutowaki (schonowaki).

Spěschne poßłužowanje. **Tunje płaćišny.**

Ssmolerjez knihiczischczerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a **pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy** atd. atd.

we wschěch rěčach derje a tunjo czischczi.

Rěczi ßerbski.

Libsch, ßudnisti aktuar sw. ßk. na ßukelnskej haßy 34.

na koßu ſ napschecza piwneho hroda.

Pißarńja sa kupne, hypothekske, dismenbraziske, testamentske a sawostajenstwowe atd. wězy

Telefon czißło 324.

Rěczi ßerbski.

Schmollerez czischczerńja poßleschczow

na **ßukelnskej haßy 3** ßo porucza

Włoßanki

kupuje a najwjetschi pjenjes sa nje płaczi

Otto Mahnke

na bohatej haßy 14.

Sslowki

najrjeńscheje tworv

punt po 20 np. porucza

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

S tutym

czißło 411

Don Justo

czißło 440

El Mundo

czißło 480

Marca Senal

tsi woßebje dobre 5 np.-zigary do pschedawanja dawam, kotrež cześcenym knjesam **kurjerjam** najnaležnischo poruczam.

Otto Sachse,

pschedawarńja zigarow a zigaretow

w kupnizy a na bohatej haßy 4

Wobrasy

(bildy) ßo rjenje a tunjo saschkleńzuja a ſ wobłukom wobdadża,

domowe žohnowanja a **wobrasy, wěnzy a schpruchi k ßlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczišnach pola

Maxa Mützy

na bohatej haßy 11.

Kłobuki, zymske měcy, khornarje, pschedkoschliczki, krawatty

po tunich płaczišnach

porucza

E. Spenke

na kamjentnej haßy.

Schulske tonistry a tosche

derje a trajne dźěłane porucza

Otto Puttrich

ßedlař w Barcze.

Ssmykacze

a wschě druhe wězy

ſ worzla, želesa a moßasa

ßo tunjo

sanikluja.

Thomasez bratraj,

dźěłarńja błyskowych jězdnych kołow a matrazowa fabrika

w Budyschinje a na Zidowje

w Sakskej.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 28. dezembra rano wot 9 hodźin ma ßo na **Koßłowskim rewěrje** něhdże 190 loßow stejateho khójnoweho drjewa (klozow), twarskeho drjewa, płotowych ryhelow a palneho drjewa ſ wumĕnjenjemi, do awkzije wosjewjomnymi, na pschedawacz.

Na płaczenje, kotrež ßo awkzijowy dźeń czinja, ßo 5% rabatta dawa.

Wobßedzer.

Drobnołětne khójnowe žerdźe

bjes hałosow, k roschtowym žerdźam, płotowym ryhelam a schtomowym kolikam ßo pschihodźaze, dale ßuche **pjeńkowe drjewo** a **kuleczki** tunjo pschedawa

Hajniske sarjadnistwo w Dubom.

Najlěpscha a najtuńscha tšěcha

je

tšěcha ſ zementowych sasahibkatych zyhelow.

Pruhi a wobliczenje darmo.

Quolsdorfska fabrika zementowych tworow,

(Mějeczel: **Walter Scobel.**)

Tscheplin (němski Tschöppeln) we Łužizy.

Jako **dar k Božemu dźěsču** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacź knižki ſ **pißanymi wobrasami** a se ßerbskimi schtuczkami

1. sa starsche dźěczi:

Schescherjaczk a schescherjawka

2. sa mjeńsche dźěczi:

Wobraski sa pěkne dźěczi.

Pěknych dźěczi wjeßele.

	po 1 bleschе	po 10 bleschach.
Schpaniske Portske wino	110 np.	100 np.
Malaga, czerwjeno-schlote	130 np.	120 np.
= czemne	125 np.	115 np.
Madeirra	135 np.	125 np.
Sherry	145 np.	135 np.
Vermouth uso Forino	100 np.	95 np.
Vermouth de Forino		
wot Francesca Cinzana	160 np.	155 np.

Wschě druhe běłe a Portske wina runje tak rjane a płaczišny hódne.

Arak, rum, kognak, punschowe essenzy

pschi 10 bleschach franko na kóžde želesniske sastanischczo porucza a sczele

Khorle Nowaka nasl.

Jurij Nitsche

w Budyschinje na žitnej haßy.

Telefon 240.

Wosjewjenje.

S tutym najpodwolnischo k wjedženju dawam, so wot 1. januara 1905 ßyre deski ſ nětčžischeho rěsanja po ſčěhowazych płaćžisnach ſa hotowe pjenjesy pschedawam:

30	mm.	tołste	po	□m.	1	mk.	5	np.,	po	fm.	36 mk. 75 np.
24	=	=	=	=	—	=	85	=	=	=	34 = — =
20	=	=	=	=	—		55	=	=	=	32 = 50 =

Wobrubjenu tworu pschedstejazych tołstosćzow po □m. 5 np. drózischo. **Tšěschne łaty** $^6/_6$ ctm. tołste, ctm. po 6 np., čzeńsche ctm. po 4 np. a **schwaty** po ſnatych tunich płaćžisnach pschedawam.

Parny rěsak w **Sserujanach** pola Rózanta pola Kamjeńza w Sakskej.

P. Rocho, twarski mischtr.

Wy dyrbjeli

k pjeczenju kołaczow a tykanzow niz jenoz zitronu, ale tez **woprawdzity a najlěpschi**

Heinr. Müllerowy korjenjowy wolij

nałożecz; pschetoz jenoz ſ tym hakle pjeczwo **najwubjerniſchi ßłód** dostanje.

Heinrich Müller w Lipsku, pschi Janskim městnje 3.

W Budyschinje dostacz we wschěch pschedawarńjach kolonialnych tworow a drogownjach.

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa **25** np. dostacz:

Pschedženak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1905.

Spěwarske

ßerbſke a němſke, jednorje a woßebnje ſwjaſane wot 2 hacz do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

S napschecza theatra.

Panorama — dwórski liferant.

Tónle tydzeń wot **25. hacz do 31. dezembra**

Rizza w karnevallu, Monaco-Monte Carlo,

w 50 najnowschich wotewſaczach po naturje.

Najpodwolnischo pscheproschuje

Zykluß 429. **W. Riedel.**

1. dezembra ßym ßo w Budyschinje na

hornczerſkej haßy 21 po 1 ſkh.

jako **praktiſki lěkar** a **ſpezialny lěkar ſa chirurgiju** ſaßydlik.

Rěczne hodziny wschědnje dopołdnja wot 8—10, pschipołdnju wot 12—$^1/_2$2 hodź.

Dr. med. O. Riethus.

Budyska Bjesada

zmeje swój

hodowny swjedźeń

wutoru, 3. dźeń hodow, 27. decembra 1904, wječor w 8 hodź. na Budyskej třeleńi.

Dźiwadło: Člowjek móže so mylić; potom **reje.**

Štóž chce so při wobradźenju wobdźělić, chcył dar, nic mjenje 0,75 hr. płaćacy, sobu přinjesć.

Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Serbske towarstwo w Khwaćicach

zmeje třeći dźeń hodow popołdnju w **3** hodźinach swoju **hłownu zhromadźiznu.** **Předsydstwo.**

Burske towarſtwo w Rakezach

ſmeje, da=li Bóh, **druhi dźeń hodow** popołdnju ſ dypkom **4** hodź. **poßedźenje.** Wo bohaty wopyt proßy

pschedßydſtwo.

Wozjewjenje.

Zabawny wječor, postajeny na druhi swj. dźeń hodow w Radworju, so wěstych přičinow dla **njebudże** wotměwać.

Nowolětne khartki

ſ mjenowym podpißmom ßo cžiſchcza **w Ssmolerjez knihicžiſchczerni.**

Dójki, ßłużobne holzy, dźowki, ßłużobne dźowki, tajke k ßwinjom, pohončzow, wotroczkow, dźěłaczerſke ßwójby, tſeczakow a wolazych ſ wulkej mſdu do tudomnych a Draždźanſkich ſtron hnydom pyta **Schmidtowa** na ßukelnſkej haßy 24 po 1 ſkhodźe.

Najwjetſche płaćžiſny ſa **koſcze, hadreſchcza, żeleſo, papjeru, zynk, ßukno a metalle** płaćži

Siegfried Sußmann

na garbarſkej haßy 1.

A. Poppe

na mužakowſkej drózy 4. kupuje kóżdu dźělbu **hadreſchczow, koſczi, żeleſa, zynka, ßukna a papjery.**

Najwyſchſche płaćžiſny.

Czerſtwy łój punt po 30, 40 a 50 np., **tołſty połcz** punt po 70 np., **ßadło** punt po 68 np., **ßuſcheny ßwinjazy brjuch** punt po 68 np., **běłu kołbaßu** punt po 60 np., II. druzinu punt po 50 np. porucza

O. Pětſchka

w Budyschinje na žitnej haßy.

Bukečanske serb. tow.

zmeje 3. swjaty dźeń hodow, 27. decembra popołdnju w 4 hodź. posedźenje. Přednošk je dobroćiwje přilubeny. Wo bohate wobdźělenje najpodwolnišo prosy

předsydstwo.

Kucharſke ſcholarki

ßo pschijimaju w **hoſczenzu „běłeho konja“** w Budyschinje.

Wowßna ßłoma a pluwy

ßu na pschedań w **kralowſkim młynje w Delnjej Kinje.**

Do

Nowych Koporz!

Druhi dźeń hodow budźa

reje.

Reja płaćži 5 np.

Pschecźelnje pscheproſchuje

Hermann Mosig.

Do Měrkowa!

Pschichodny 2. ßwjaty dźeń hodow budźa

reje.

Pschecźelnje pscheproſchujetaj

Teich a **mandželſka**

Do Minakala!

Druhi a tſeczi ßwjaty dźeń hodow budże

balſka hudźba.

Pschecźelnje pscheproſchuje

Khorla Dejka.

Wutrobny dźak

knjeſej fararjej Sarjenkej ſa wutrobu jimaze předowanje, ſańdźeny pjatk w Měrkowje dźerżane, praji **wjele kemſcherjow.**

(K temu cžißku pſchiloha.)

Pschiłoha k czíßku 52 Serbskich Nowin.

Ssobotu 24. dezembra 1904.

Płaczíßny rěßneho ßlotu na Draždżanßkich ßlótnych wikach

19. dezembra 1904.

Płaczíßny po zentnarju a hriwnach.

Slótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	Rěßna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetßeje rěßneje hódnoßće hač do 6 lět	38—41	68—70
awstriße	39—42	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ßtarße wukormjene	34—36	63—66
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ßtarße	30—32	58—61
4. ßnadnje pizowane kóždeje ßtarobY	26—27	51—53
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetßeje rěßneje hódnoßće	37—39	64—67
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetßeje rěßneje hódnoßće hač do 7 lět	33—36	60—62
3. ßtarße, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódße kruwy a jałojzy	29—31	55—58
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	26—28	50—53
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetßeje rěßneje hódnoßće	38—49	64—67
2. ßrěnjo pizowane, młódße a derje pizowane ßtarße	33—35	58—61
3. ßnadnje pizowane	27—30	52—56
Cźelata:		
1. najlěpße ß mlokom wukormjene abo najlěpße wot zyza	44—46	68—72
2. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	41—43	64—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpßich raßow a jich ßchißiženjow w ßtarobje hač do 1¼ léta	44—45	57—58
2. mjaßne	42—43	55—56
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	40—41	52—54

Płaczíßna žitow a produktow w Budyßchinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyßchinje: 2402 měchow.	W Budyßchinje 17. dez. 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 22. dezembra 1904. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pßcheńza běła	8	83	9	—	8	82	9	—
" žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jećmjeń	8	10	8	20	7	—	8	—
Wowß (50 kilogr.)	7	—	7	10	6	50	7	10
Hróch (50 kilogr.)	10	—	10	50	10	—	11	—
Woka (50 kilogr.)	7	50	9	—	7	50	9	—
Jahły (50 kilogr.)	13	—	16	—	14	—	16	—
Hejduſchka (50 kilogr.)	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny (1 kilogr.)	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra (1 kilogr.)	2	70	2	80	2	50	2	70
Pßcheńcźna muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Rźana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssłoma 600 "	20	—	25	—	20	—	24	—
Proßata 868 ßchtuk, ßchtuka	3	—	14	—	—	—	—	—
Pßcheńcźne wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	50	5	25	5	75
Rźane wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	80	5	75	6	25
Pßcheńcźny gris (50 kilogr.)	—	—	5	75	—	—	—	—
Rźany gris (50 kilogr.)	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Burßy w Budyßchinje pßcheńza (běła) wot 8 hr. 83 np. hač 9 hr. — np., pßcheńza (žołta) wot 8 hr. 38 np. hač 8 hr. 63 np., rožka wot 6 hr 50 np. hač 6 hr. 88 np., jećmjeń wot 8 hr. 10 np. hač 8 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. 90 np. hač 7 hr. 05 np.

W Budyßchinje płaczeße: hórź pßcheńzy (běła) po 170 puntach 14 hr. 99 np. hač 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hač 14 hr. 60 np, hórź rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hač 10 hr. 80 np., hórź jećmjenja po 140 puntach 9 hr. 80 np. hač 10 hr. 15 np.

Wićzne płaczíßny w Kamjenzu

15. dezembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 60 np. hač 6 hr. 70 np., pßcheńza wot 8 hr. 20 np. hač 8 hr. 50 np., jećmjeń wot 7 hr. 90 np. hač 8 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. 75 np. hač 7 hr. 10 np., jahły wot 13 hr. — np. hač 14 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., ßyno 5 hr. 25 np., běrny 3 hr. 50 np., ßłoma (600 kilogr.) 23 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 25. dezembra: Mhłowojte.

Cyrkwinske powjeśće.

W Michałßkej zyrkwi ßměje Bóži dźeń rano w 7 hodźinach farar Rěda ßerbßku ßpowjednu rěcź, ½9 hodźin duchowny Tyßchet ßerbßke a w 10 hodź. němße a prědowanje. Zyrkwinßki khor ßpěwa: Sswjata nóz, ße cźichich honow blížißch k nam ßo na ßemju.

Druhi dźeń hodow ßměje rano w 7 hodźinach duchowny Tyßchet ßerbßku ßpowjednu rěcź, ½9 hodźin farar Rěda ßerbßke a w 10 hodź. němße prědowanje.

Tßeczi dźeń hodow rano w 9 hodź. budźe ßerbßke prědowanje.

Wěrowani:

W Michałßkej zyrkwi: Hermann Max Sommer, żeleßnißki dźěłacźer tu, ß Helenu Thereßiu Kłoßez w Brěßowje. — Jan Auguſt Mětaßch, žiwnoßtkar a żeleßnißki dźěłacźer w Rabozach, ß Ernestinu Wyleminu Kócźkez tam.

Křćeni:

W Michałßkej zyrkwi: Hana Marja, Jana Auguſta Fröby, žiwnoßcźerja w Libuchowje, dź. — Gertrud Hedwig, Guſtava Hermanna Dittricha, wóßnika pod hrodom, dź.

W katholßkej zyrkwi: Martha Ottilia, Jana Auguſta Pawluſcha, dźěłacźerja tu, dź. —

Zemrjeli:

W Michałßkej wožadźe: 15. dezembra: Jan Schołta, wumjeńkar w Hrubocźizach, 76 l. 7 m. 6 d.

W katholßkej wožadźe: 16. dez.: Angelo Andreazza, kamjenjecźeßarja, tu, 54 l. 1 m. — 19. Hana, Wjazßławа Tulki, fabrikßkeho dźěłacźerja w Hajnizach, dź., 21 l. 3 m. 6 d.

Zyrkwinßke powjeßcze ß Hodźija.

Bożu nóz ßměje wjecźor w 7 hodź. duchowny Voigt ßerbßku liturgißku Bożu ßłužbu po knihach „Boża nóz".

Bóži dźeń ßměje rano ½8 hodźinach duchowny Voigt ßerbßku ßpowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Kßchiżan ßerbßke a 10 hodź. němße prědowanje.

Druhi dźeń hodow ßměje rano ½9 hodź. duchowny Voigt ßerbßke a 10 hodź. němße prědowanje.

Tßeczi dźeń hodow ßměje rano 9 hodź. farar Kßchiżan ßerbßke prědowanje.

Sylveßtra ßměje wjecźor 7 hodź. duchowny Voigt němße prědowanje.

Zyrkwinßke powjeßcze ß Budeßez.

Ssobotu 24. dezembra ßměje duchowny Kßchiżan wjecźor w 7 hodź. ßerbßku Bożu nóz. Chor ßpěwa: 1. „Hoßianna! Khryßtuß dźe", pßchirunaj Zionßke hłoßy cźo. 2. 2. Cźicha nóz wot Grubera. 3. Mały Bethlehem.

Bóži dźeń ßměje rano we 8 hodź. duchowny Kßchiżan němßku ßpowjedź, farar Domaßchka dopołdnja 9 hodź. němße a ½11 hodźin ßerbßke prědowanje. Khor ßpěwa: „Sso ßradujcźe, wyßkajcźe ludy na ßemi." Motetta wot Möhringa. — Bóži dźeń ßo pßched zyrkw. durjemi kollekta ßa lhudnych ßkładuje. — Bóži dźeń popołdnju 5 hodź. ßměje farar Domaßchka němßku Bożu nóz.

Druhi dźeń hodow ßměje farar Domaßchka rano 8 hodź. ßerbßku ßpowjedź, duchowny Kßchiżan dopołdnja 9 hodź. ßerbßke a ¾11 hodź. němße prědowanje.

Młóczenje ß parnej maßchinu

na mßdu cźini **Bóßchicźanßki knježi dwór.**

Schtóž chce ßebi

drjewjanzy, drjewjane a ßilzowe ßtupnje

tunjo nakupicź, njech ßo direktuje do

drjewjanzarnje

Oty Hebera

na ßerbßkej haßy 9 wobrocźi.

Schtóž ßa 3 hr. kupi, jedyn dar pßchidoßtanje. **Drjewjanzy a drjewjane cźrije ßo póduſchnja.**

Ssobotu a wićzne dny pßched bohatymi wrotami.

Kedźbu! Kedźbu!

Woprawdźe derje a tunjo kupujecże w

wupschedwanju

kscheschćijanskeje pschedawarnje

Kurta Lehmana mějecź. R. Neugebauera

pschi hłownym torhoschczu 5 w Budyschinje pschi hłownym torhoschczu 5.

Pschedawam, so bych swój wulki skład wuprózdnił:

mužaze a hólczaze swjerschniki,
mantle a jupy jara tunjo.
Mužaze, pacholaze a hólczaze wobleczenja,
tkaninowe kholowy, mužaze župany,
woprawdźite
Anichowske wodu-njepschepuschczate peleriny
njeźmérnje tunjo.

Schiju po měrje a sa dobre sedźenje rukuju.

Pódla teho poruczam **rukawate lazy, koschle** wschěch družinow, **rukajzy, soki** a **gumijowe sclě.**

Wupschedawanje

schkleńzy a porzlina

po směschnje tunich płaczišnach dla spuschczenja pschedawarnje pola

M. Schmollera

na sukelnskej haźy 3.

Hdźe je **dobry**

khosej ?

Jenož pola

khosejoweho

Sachsy

na bohatej haźy czišło 4.

Serbske

sbožopschejaze khartki

porucża

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Brosche,
nawuschnizy,
narucznizy,
czaźnikowe rjeczaźy,
schijine debjenki,
syglowate pjerschczenje,
žonjaze pjerschczenje,
wěrowanske pjerschczenje,
manschettowe knesle,
schemisettowe knesle,
krawattowe knesle.

Guido Reiche

w Budyschinje

pschi hłownym torhoschczu 2

pschi radnizy

porucża

swój najmodnischi skład

juwelow, slotnych
a sklébrownych tworow.

Woźebitosć:

serbske schnóry

sa njewjesty.

Njewjesezinske dary,
blidowe nastawki,
nože,
widliczki,
lžizy,
plodowe schklě,
khlébowe korby,
khosejowe servizy,
swěczniki,
winowe khany,
kwětkowe vasy,
kheluchi.

Najtuńsche płaczisny. **Wězywustojne poźluženje.**

Sswjedzeński khosej
nowe woźebite měschenje
punt po 100, 120, 160 np.,
zyle woźebje czišcże a sylnje
słodźazy porucża
Khorla Nowaka naźl.
Jurij Ritsche
na žitnej haźy 10.

Prußnizy
najlěpscheje twory
punt po 30 np. porucża
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Winowy,
sněđanski
a delikateźny
präsentny
korbik
po žadanym sestajenju a słódnym wuhotowanju
po wschěch płaczisnach
porucża
Gustav Küttner,
pschedawarnja
winow a delikateźow.
10 na serbskej haźy 10.
5 dalokoreczak 5.

Pschenicznu muku,
nudle,
Draždźanski jědźny rajź,
soki, hróch,
krupy, jahły
porucża
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Czistu
naturšku butru
dobreje kajkosce poruczataj
Schischka a Rjeczka.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
sa stót porucża
hrodowska haptyka
na hoschiz haźy 27.

Konjaze deki,
dobry czorny lak
na konjazy grat tunjo porucża
C. A. Pietsch
pschi žitnych wikach 8
(pódla W. Kellingez barbjerńje.).

Khofej
paleny,

punt po 200, 180, 160, 140 np.
najwubjerniſchich družinow,
punt po 120, 100, 90, 80 np.
wubjerny ſkłodźazy.

Jurij Wölfle
pſchi drjewowych wikach čo. 5,
rózk zwhelnčeje haßy.

Wſchu
tworu k pječenju
jako
rósynki,
ſultaniny,
korinthy
mandle, ſkłódke a hórke,
zitronat,
koruſchkowy wolij,
muſchkatowe kwěty,
ſaffran,
vanillowy zokor,
margarinu
najlěpſcheje hódnoſcže po najtuniſchich płaćišnach poručataj
Schiſchka a Rjeczka.

Sswój wulki ſkład
črijow a ſchkórnjow
wſchěch wulkoſežow, ſ rukn dźěłanych, płaćišny hódno poruča
A. Knüppelholz nasl.
na jerjowej haßy 11.

Koſaze kože,
howjaſe, čelaze, wowčže, tkhorjaez, konjaze, kaniklaze a ſajecže kože, kaž tež wſchě druhe kože po najwyſchſchich płaćišnach kupuje
Heinrich Lange
pſchi ſerbſkej katholſkej zyrkwi
a pſchi žitnych wikach 11
ſ napſchečža ſkoteje hwězdy.

Wulzy woßebny Aſtrachanſki
kaviar (jikra)
wſchelakeje dobroſcže a płaćišny w buſchkwizach, wot 1/8 punta ßo ſpočžinazych,
woß. ßuſch. hoborſke präſentne
wuhorje
we wſchěch wulkoſčzach hač do 3 puntow čežke
woß. mar. hobrſke
dźewjeczwoka
w blachowych tyſkach, wot 4 ſchtuk ßem,
wolijowe ſardiny
najwoßebniſchich ſnamkow 1/8 tyſka po 40 np.,
ff. krónſke humery,
ff. ranſchomórſke delik. tučne jerje,
„ „ **pječene jerje**
ſe ſchampignami w małych tyſkach,
„ „ **jerje bjes koſczi**
we wſchelakich juſchkach,
woß. Chriſtianſki
anchoviy,
ff. ruſke ſardiny, ſawite jerje
jeno najlěpſchich čerſtwych tworow najtuńſcho
poruča
Gustav Küttner
10 na bohatej haßy 10
5* dalokorèczak 5*

Budyſka fabrika
zokrowych tworow
filiala | ſ **parnym čěrjenjom** 6 na kotołſkej haßy 6 | na bohatej haßy 10
F. A. Trumplera
(mějeczel: **A. Voye**)
poruča
kuſki
na
božodźěſczowy ſchtom
ſe ſchokolady a fondanta,
ſ jeſcheža a biſkwita,
woßebje dobry biſkwit
na božodźěſczowy ſchtom
ſchokoladu a marzipan.
Wſcho ßamßny wudźělk.
Snate najtuńſche kupowanſke žórło.

Sa

bożodźěšćowy ſchtom

měſcheńka na jědlu

ſe wſchelakorych kuſkow wobſtejaza a ſwuběrana.

Wulki wubjerk
ſchokoladow,
fondantow,
likeurowych
koleſkow,
kaž tež
5 a 10 np.
ſchokoladowych
a marzipanowych
figurow.

Selowych plazkow
po waſy a pakcźikach
mjedowych
póprjanzow
po **10** np.,
ſchokoladowych
taflow, figurow, talerjow,
pralinejow, paſtillow,
napolitainow.

Cźaj, kakao,
praženki,
biſkwity,
ßwjedźeńſki
khofej,
ſwuběrane měſchenja,
punt po **120, 140, 160,**
180, 200 np.
hoſpodarſki khofej
punt po **80** np.
hacž do **1** mk.

Khěžorowa khofejowa pſchedawarnja.

Najwjetſcha khofejowa palerńja w Europje.

100 filialow.

Pſchedawanſka filiala: **w Budyſchinje na bohatej haßy 5.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 np. a na němskich póstach 90 np., z přinjesenjom do domu 1 mk. 5 np. — Kóžde čisło płaći 8 np.

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 np. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

Čisło 53. Sobotu 31. decembra 1904. Létnik 63.

Sbožowne nowe lěto.

Nam lěto nowe ßwita, —
My potrjebamy **schkita,**
Kiž w strachotach naß kryje,
A **ßłónza,** so nam tyje! —

Schkit nam a ßłónzo ludźom
Tu wbohim wostań wschudźom
Bóh ßam, hdyž psches ßwět dźemy
A k njebjeßam wschak chźemy. —

Schto pomha nam ßo staracź,
Sso ſ kniczomnoſczu paracź? —
Hlej, **Bóh, — wón wschitko wodźi!**
— **To do dusche měr płodźi.** —

Duž w mjenje **Jeſußowym**
My cźehńmy w lěcźe nowym
Psches wjeßele a horjo,
Dóńź pschewinjemy morjo;

Tu ßwěta morjo ſleho
A wucźeknjemy ſ njeho,
— Budź **Jeſuß hwězda** naſcha,
Kiž pschewodźa naß ſ cźaßa! —

Nam cźaß ßo bórſy minje
A na ßwěcźe wſcho ſhinje; —
Ssmy=li pak **w Bosy žiwi,**
Sswět pſcheńdźemy my cźili!

A dozpimy do raja,
Hdźeż wumoženi maja,
Wſchak **wěcźnoſcź pola Boha,**
Tam naſcha wuběhń dróha! —

M. U.

Ruſko=japanſka wójna.

Dobycze Japanſkich pſched Port Arturom.

Po tſidnjownym wojowanju ßu pjecźa Japanſzy 28. dezembra wobtwjerdźenje Erlungſchan dobyli. Po japanſkich powjeſcźach ßu wone 28. dezembra dopołdnja w 10 hodźinach wobtwjerdźenjowu murju, k kotrejž běchu podſemſki khód wuryli, ſ dynamitom do powětra buchli. Potom ßo murje ßameje ſmozowachu a popołdnju ſnutskowne wobtwjerdźenje dobychu, w kotrymž jim 43 lohkich a cźeźkich kanonow do ruki padźe. Chineſojo, kotſiž ßu ſ Port Artura wotjěli, powjedaja, ſo je ßłabe ruſke wotdźělenje tſi dny dołho wobtwjerdźenjowe pſchěrowy ſakitako a hakle zoſako, hdyž japanſka artillerija do jeho ſtejiſchcźa tſěleſche.

Barlinſzy wojeŕſzy wězywuſtojni dwěluja, hacź budźa ßo Japanſzy w Erlungſchanſkim wobtwjerdźenju pſched wohnjom ruſkeje artillerije ßußodnych wobtwjerdźenjow dźerźecź móz. Erlungſchan je dźěl wobtwjerdźenjow Drakowych horow, kotreż pjecź kilometrow ſ ranja Port Artura leża.

Poßlednje dny je ßo japanſke wójſko pſched Port Arturom ſaßo wo 20,000 muži poßylniko.

Podrobnoſcze poßlednich nadpadow na Port Artur.

Nowiny „Ruſke Sſkowo“ ßu ſ Cźifu 25. dezembra ſcźěhowazy telegram doſtake:

Hacź runje bombardement na wobtwjerdźenja a měſto zyku nóz trajeſche, naſchi ſtražnizy, japanſke nadpady cźaſto wotražejo, ſpěſchnje a energiſzy pſchěrowy wurywachu a ſ měchow, ſ pjerſchcźu napjelnjenych, nowe naßypy ſa błědowazy dźeń pſchiprawjeja. W nozy, hdyž woheń wopſcheſtawa abo njetrjechi, ßo kanony ſprawuja a ßo munizija a jědźe pſchiwožuja. Wo dnjo ßebi njemóża na to myßlicź. Nózna cźma naß pſched kedźbliwymaj njepſchecźelowymaj wocźomaj pſchikrywa. Roskaſowař wobtwjerdźenjow, general Ssmirnow, wobaranſku cźaru wobjěſdźuje a na měſtach, kotreż ßu najbóle cźerpiłe, ſaſtawuje. Hdyž ßo general Ssmirnow pokaże, na wokomik najwjetſcha mucźnoſcź ſakitarjow pſcheſtawa, ßo ſcźěhowki bjeſkónczneho wojowanja na ducha pěſchkow a artilleriſtow ſhubja. General Ssmirnow na najſtraſchniſche měſtna khodźi, jeho pohladnjenje je ważne, ſ jeho žiweju wocźow njeſkamna wola a żeleſna ſymnokrejnoſcź rěcźi. Roskaſy wón ſ krótka dawa. Niczo ßebi ruſki wojak tak njeważi, kaž krótke roskaſy, tola pſchecźelnje rěcźane, ſ kotrychž je roskaſowarjowa khróbłoſcź ſpósnacź. General Ssmirnow, jako prawy Ruß je ſ duſchu jene ſe ßwojimi wojakami. Wot ſaźneho ranja ßo, kaž wſchědnje, tſělenje poßylnjowaſche. Tſělby ſabubotachu, kulomjety (maſchinſke tſělby) ſafrunczachu, kotreż k gratej najſtraſchniſcheho wójnſkeho morjenja ßłuſcheja. Saßo ßo dźiwje nadběhi na jenotliwe měſtna ſapocźachu. Woßebje běchu ßo Japanſzy na wobtwjerdźeni cźißko 2 a 3 a prěni dźěl Pohrjebniſchcźoweje batterije ſaměrili.

Saßo ßo powſchitkowny, tola njewuſpěſchny nadběh ſcźini. Japanſzy ßo kaž żiwe żołmy wo murju Arturzow rosbichu a njemějachu żaneho wuſpěcha. S cźaßami bě woheń nadběha kaž wrótny. K wjecźoru wón wopſcheſtawaſche. Na tyßaz cźěłow pod naßypami rosßytych leżeſche. Mjes cźěłami bě wjele ranjenych. Hiſchcźe ßu żiwe, ſběhaju ßo, dodychaju. S nahim wócźkom je widźecź, kak ſ rukomaj machaju a ßo ſcźahuja. Naſchi ſpytachu, jim pomoz podacź, tola Japanſzy do naſchich ſanitarow tſělachu, tak bórſy hacź ßo pokaſachu. Jim njejßu ranjeni niczo hódni. Ranjeni ßu jim wobcźeżni, a woni njetrjebaju ranjenych, ale Port Artur.

Nóz ßo pschibliži. Bombardement bě hischcźe ßylnischi. Město ßo sapuscźuje, kódźe ßo rosbijeja. Nowy nadběh. Chzedźa nam drje naßypy wudrěcź. Ssrjedź duschateho dyma rosbuchazych granatow a schrapnelow ßo w ßwětle reflektorow (schpihelow) kraßnje wojowníschcźo wobßwětlazych, ludźo w ßwojej krwi waleja! Schkodowanje Japanskich je žałoßne. Jaßne bě, so Japanszy, spuschcźiwschi nadźiju, ßo psches ßrjedźinu dokhorańscheje fronty dobycź a njewsawschi ani wobtwjerdźeni cźišku 2 a 3, hdźež bě jim 10,000 muži padnyko, ßo rosßudźichu, ßo se wschej mozu na Wyßoku horu dacź. Romanowski, wjednik jěsdnych prědnich straźnikow, hischcźe dźeń prjedy wosjewi, so je wulke shromadźenje Japanskich na pschedhorach poknóźnje wot Wyßokeje hory, na pschedhorach Wuhlowych, a so njepscheczel s wulkej mozu pócźnje do naschich prědnich rjeczasow cźischcźecź, zosazych pod tłóczenjom pschewulkeje pschemozy. General Ssmirnow bjes komdźenja tam reserwy póßka. Zyku nóz ßo njepscheczel shromadźowasche, njedźiwajzy na nosche ßylne tšelenje s krótkowjeczorneje fronty a s Ljaoteschana. Wobléharjo woheń wschěch ßwojich batterijow na Wyßoku horu samérichu. Schto ßo tam stawasche? Jejny wjerschk a brjohi běchu podobne na wohniwu horu, pod kotrejž je ßo hela wotewrika. Tak bě tam hacź do ranja.

23teho měßaza wobléharjo tři městna nadběhachu: dokhorańschu frontu wot pißmika A do Kurganskeje batterije, na to wot Pohrjebnischcźoweje batterije do wobtwjerdźenja cźišku 4 a Wyßoku horu. Njepscheczel nasche ßłabsche stejischcźa wobmaßa, woßebje tón dźeń ßylnje na dźěl wot Wulkeho Worjowokeho hněsda do Kurganskeje batterije pschimasche, hdźež bě ßo hižo w septembrje wo smužitosćź generała Gorbatowskeho móz japanskeho nadběha slemika. Nasche wobtwjerdźenja ßo dźerźachu. Nad nimi ßo mróczele schrapnellow rostorhowachu, tola Ruszy s wohnjom tšélbow njepscheczelowu žiwu lawinu ludźi sniczowachu, kotsiž jako skopczki se wschěch stron na horu lězechu. Jich kschiki „banzaj“ ßo s naschim „ura“ wotměnjachu, do teho sta kanonow hrimachu, s wrjeskotom tyßazy granatow rosbuchachu, kotrež žałoßne sapuscźenje naczinjachu. Japanszy kaž wonjemdriwschi a polpjeni do prědka lězechu, tola woheń naschich ßußodnych batterijow jich porażowasche a morjesche. To njebě bitwa, ale rěsanza rěsneho skotu. Na tyßazy Japanskich ßo walachu kaž poßyczene žito, tola psches morwych a ranjenych nowe rjady, nowe žołmy stupachu a ßo s njemdrej mozu do prědka walachu. S khwilemi naschi nasad dźěchu. Japanszy hižo na wobtwjerdźenje saléšechu, pola kanonow ßo pschimachu, Japanszy naschich s kißalinu pol wachu, mjetachu dynamitowe bomby. Njedźiwajzy teho nasche khrobke reserwy dźiwju hordu wotrasychu.

Njepscheczel dźěl wohnja na město, na hojeŕnju pschenjeße. Schuczo 11 palzowe bomby do města lětachu, wutupjejo wscho, na cźoż padźechu. So mohli ßebi myßlicź, kajku móz ma 11 palzowa bomba, doßaha prajicź, so 10 zentnarjow waži a so w ßebi 120 puntow dynamita wopschija. Jena bomba runje do hojeŕnje w Nowym Měsćze padźe. To bě s wotpohladom; pschetož Japanszy móża tšélenje derje wotměricź, dokelž Nowe Město pschewidźa. Schto w hojeŕni nasta, je cźežko wopißacź. Někotsi sranjeni ßo na měsćze morichu, druzy ßo s nowa sranichu. Wschitzy, kotsiž mózachu ßo někak hibacź, na dróhu khwatachu, wukhowanje hladajo, tola podarmo, nihdźe njebě bjesstraschneho města, po zykym měsćze bomby a granaty rosbuchachu. Khori lěkarjow a ßmilne ßotry proschachu, so bychu jich na batterije a wobtwjerdźenja puschczili, so móhli ßwojim towarscham pomhacź.

Hižo ßo ßmĕrkasche, a nadběh po zykej cźarje bywasche móznischi, tola njebě pschedwidźecź, hdźe ßo hkowny nadběh saměri. Bitwu general Ssmirnow rjadowasche; wón na cźole reserwy stejesche a bě s telefonom s twjerdźišninym stabom sjednocźeny. Wokolo 11 hodźin ßo Japanszy pschedrěchu, seßylniwschi nadběh na Kurgansku batteriju. General Gorbatowski tam kompagniju namorjakow (matrosow) pod wjedźenjom leutnanta Mischczenkowa póßka. Kompagnija skoku w prawym cźaßu pschihna. To bě kritiski moment. Kompagnija ßo na dobo do prědka wali, widźo, so naschi zosaju. a sa schtwórcź hodźiny bě Kurganska batterija saßo w naschich rukach. Wot teho cźaßa pocźa nadběhowanje ßłabnycź, tola tšélenje kanonow bě ßylnische. Do fronty, do města a do pschistawa zyku nóz kanonada hrimasche, mjes kotrejž ßo dyß a dyß nadběhi s wotměnjazym sbožom sa njepscheczela a sa naß cźinjachu.

Rano ßo nadběhi s nowej mozu wobnowichu. Tón dźeń ßo w redakziji „Noweho Kraja“ s dwěmaj bombomaj wschě maschiny rosbichu, 4 dźěłacźerjo ßo morichu, 6 ßo sranichu, njedźiwajzy teho ßo pak hischcźe pschezo nowiny s pomozu makeje „Vitoria“ (praßy) žischcźa.

Port Artur.

Italske nowiny „Secolo“ ßu scźěhowaze sajimawe wopißanja ßwojeho dopißowarja wo Port Arturje a jeho sakitarjach podake:

Wschě powjescźe japanskeho knjezerstwa wo pschedstejazym padźe Port Artura ßu njewěrne. Rußojo ßu drje ßo s naßypow na wobtwjerdźenja scźischcźecź dali, tola te ßu njedobytne. Japanska artillerija pschecźiwo ruskej niczo njesamóże. Wobschkodźili ßo ras jena cźežka ruska kanona, ßo wona rucźe s druhej naruna. W Port Arturje njeje na niczim žaneje nusy. Woßebje wjele je tam zyrobý. Pschi padnjenych ruskich wojakach ßu Japanszy stajnje cźerstwje pjeczeny khlěb namakali. Ruska wobßadka je hischcźe 20000 muži ßylna, po tajkim je doßahaza, so by japanskemu wobléhazemu wójsku, kotrež je ßo na 45000 muži seßkabiko, s wuspěchom napscheczo stako. Ruska garnisona je pokna khrobkosćze a smužitosćze, tak so ßo Port Artur njehodźi bjes prawidłoweho wobléhanja dobycź.

Poražene Japanskich psched Port Arturom.

Jendźelske nowiny „Daily Telegraph“ ßu s Tientsina scźěhowazu powjescź dostake: Poßok s Port Artura powjeda, so ßu Japanszy 22. dezembra po saßmĕrkanju něhdźe 5000 muži ßylni s wjele maschinskimi tšélbami poknóźne wobtwjerdźenja nadběhali. Woni někotre naßypy dobuchu a hacź k pjecź-hory dozpichu, hdźež ruske maschinske tšélby hromadźe s cźežkej artilleriju mjes nimi cźežke sapuscźenje naczinichu. Pschi elektriskim wobßwětlenju Rußojo w nozy Japanskich s bajonnetom nadpadźechu. Hdyž ßylne ruske wotdźělenje hrožesche, Japanskich wobstupicź, Japanszy zosachu. Woni 80 jatych, wjazore maschinske tšélby a 300 ruczných tšélbow shubichu. Na bitwischcźu je něhdźe 600 Japanskich padło. Na poknóźnej hórzy psched wobtwjerdźenjom Jzeschanom Japanszy sastachu a pod tšélenzu ruskich kanonow pschěrowy wurychu. Japanszy wschě naßypy psched ruskimi wobtwjerdźenjemi wobßadźichu. Do Dalneho wob tydźeń po 40 želesniskich cźahow s poßylnjenjemi sa japanske wobléhanske wójsko pschijěsdźuje.

S mandźurskeho wojowníschcźa.

Nowinski dopißowaŕ Klimkow je 20. dez. „Ruskemu Sslowu“ s Mukdena telegrafował:

Cźischina dale traje. Jenoż s městnami ßo druhdy pschetšeluje. S mnohich sajěsdow ruskich dobrowólnikow mjes Japanskich naspominam jenoż jedyn, kotryž je ßo na naschim prawym boku wuwjedł. 17. dezembra ßo pschi měßacźku dobrowólnizy do wokolnosćze wßy Sind'apuna pschikradźechu, kotraž bě s njepscheczelom wobßadźena. Hižo běchu japanszy straźnizy, scheszo na brjusche njehibnje leżazy pěschzy, s tšélbami widźecź. Dobrowólnizy s cźicha k nim pschilěsu, ßo njehibnosći a spodźiwnej hrósbnej cźischinje dźiwajo. Hdyž běchu ßo jim zyle pschibliži, widźachu, so běchu japanszy wojazy polsmjersli, nimale hižo morwe cźeła. Dobrowólnizy nimo polsmjersnjenych mjelczitych straźnikow dźěchu a k chineskej khěži dóńdźechu, hdźež japanszy wojazy spachu. Japanski podoffizěr wuskocźi, saměri ßo s revolvrom a sawoła: „Schtóž sańdźe, teho hnydom satšelu!“ Jedyn s dobrowólnikow do Japanskeho s blachowym kótlikom dyri a jemu revolver wurasy. Podoffizěra swjasachu a wschitzy druzy dachu ßo sajecź, ani ßkowa njeprajiwschi. Sajatych k smjersnjenym straźnikam dowjedźechu a dwěmaj s nich žiwjenje wukhowachu, jich sc ßněhom rybujo.

Po telegrafiskich powjescźach „Noweho Wrjemjenja“ s Mukdena ßo japanske wójsko se symu sahubuje. Sa jedyn tydźeń je wójsko něhdźe 2000 wojakow shubiko, kotsiž ßu s dźěla wumrjeli, s dźěla ßo hojeŕnjam pschepodali. Orenburszy kosakojo ßu 17 Japanskich sajeli, kotrymž njebě mózno, hdyž běchu jich kosakojo wobstupili, ani wutšelicź.

Postupowanje ruskeho wójska w Mandźurskej.

Lěwe (rańsche) kschidło Kuropatkinoweho wójska je po něczim kruch postupowało. Kuropatkin je ßo rosßudźił, nihdźe wjazy psched Japanskimi zosacź. Pschi paradźe Lublinskeho regimenta, kotraž ßo pschi składnosćzi regimentoweho ßwjedźenja a wudźělenja Jurjoweho kschiża wotměwasche, je Kuropatkin prajił, so ani make wójskowe wotdźělenja njeßmědźa wjazy zosacź. Na cźoż ßu ßo ras Ruszy samérili, to dyrbi ßo pschichodnje dozpěcź, byrnjež by to wjele ludźi žadało.

Rosprawa generała Ssacharowa.

27. dezembra njeje žanych powjescźow wo wojowanju mjes ruskim a japanskim wójskom psched Schaheskej a Chunskej rěku dóschło. 25. dezembra je blisko wßy Bejziohu nad Chunskej rěku ruska jěsdna

patrouilla do Japanskich srasyła, kotsiż žo sa naßypami khowachu. Ruszy žo do Japanskich dachu a s 30 muži 17 sarubachu. Sbytni zofachu. Na ruskej stronje žo diwaj offizěraj a 5 mužojo sranichu. Jedyn s offizěrow, hejtman Wjeldarow, na ranu wumrje. Nizschi lieutenant Miskulow žo s dwěmaj kulkomaj srani, tola njedźiwajcy teho dale wojowasche, też hdyż žo jemu pschi woßmym rubnjenju mjecz roslemi.

Tón žamy dźeń žo jena ruska patrouilla na prawym kschidle w jenej wßy s japanskej patrouillu, 22 muži žylnej, setka a žo do njej s mjeczom da. Dźěl Japanskich padźe, drusy cźeknychu.

Chunchusojo w japanskej žłużbje.

Po rosprawach generala Ssacharowa lěwemu kschidłu ruskeho wójska wjele Chunchusow napscheczo steji. Chunchusojo žu rubježny lud w Mandźurskej, s kotrymiž Rußojo hižo někotre lěta wojuja. Japanszy žu Chunchusow do wojerskeje žłużby wsali, jich wojerszy wuwuczili a jich pod roskasowarstwo japanskich offizěrow stajili. S liscźinow a mšdowych knižkow, pola padnjenych Chunchusow namakanych, je widźecź, so žu w japanskej žłużbje byli a so žu dostawali: wotdźělenjowy wjednik po 200, kóždy strażmischtr po 20, dźeßatnik po 18 a wschědny wojak po 13 rublach na měßaz.

Telegramy generala Kuropatkina.

W nozy 23. dezembra někotre ruske wotdźělenja na wobhonjenje k wßy Bianiuputse wucźežechu. Jene wotdźělenje do wßy sacźeže, mjes tym so druhe japanske naßypy dobuchu. Japanszy wospjet něhdże 2000 muži žylni nadběh na Ruskich cźinjachu, tola žo s wulkej schkodowanku wotrasychu. 9 Japanskich sajachmy. Na ruskej stronje žu 3 offizěrojo a 6 mužojo padli a 3 offizěrojo a 61 muži je žo sraniło.

22. dezembra je ruska patrouilla Japanskim 9 wosow s zyrobu wotewsała.

23. dezembra ruszy dobrowólnizy s pokodnja Cźiantana japanskich strażnikow nadpadźechu a dwě wßy spalichu, w kotrychž běchu wulke sklady pizy, zyroby a patronow.

Pola wßy Syossi žu Ruszy 800 muži žylnu cźrjódu Chunchusow (mandźurskich rubježnikow) sbili a jim wulku cźrjódu skota sebrali.

23. dezembra wotdźělenje tšělzow pod hejtmanom Vertsiottom na wobhonjenje do wßy Linsittu wucźeže. Njedźiwajcy wscheje wobhladniwosce žo jich, hdyż běchu žo k chineskim domam na 20 krocželow pschibližili, Japanszy dohladachu a do nich hnydom žylny woheń s tšělbow dachu. Ruszy žo sa murju, wokolo domow natwarjenej, skhowachu a tam cźakachu, doniż tšělenza njepschesta. Na to žo k domam pschiwacźichu, położichu k nim ruczne granaty, s pyroxolinom nabite, kotrež sapalichu. Tši granaty na dobo rosbuchnychu a khěžu, w kotrejž žo japanszy strażnizy namakachu, sniczichu. Rußojo do zyła njeschkodowachu.

Symska drasta japanskeho wójska

njesda žo sa žurowu mandźursku symu doßahaza bycź. General Kuropatkin w žwojej rosprawje praji, so je japanskich jatych widźał, kotrychž drasta jich psched symu doscź njehrěje a kotrychž wobucże je schpatne było. W lazarecże žu dyrbjeli jenemu japanskemu smjerschnjenemu nohu wotrěsacź.

Cźasocźisho a cźasocźisho žo stawa, so japanszy wojazy, s hłodom a symu nusowani, žo Ruskim poddawaju. Wołajo: „Ivano, njeskónzuj mje!“ padaju na kolenje a žo sajecź dawaju. Někotsi maju swosabjene stawy, drusy žu do zyła strowi.

Pornjo Japanskim žu ruszy wojazy psche symu jara derje s cźopłej drastu a khmanym wobucźom sastarani. General Kuropatkin žo na wscho móżne waschnje prózuje, so bychu wojazy žo runje tak derje w Mandźurskej žiwili a drascźili, kaž w domjazej garnisonje. Na mnohich městnach w ruskim lěhwje žu žo žamo parne kupjele pschiprawike. Lěkarjo wobžwědcźeja, so je skhorjenjow we wójsku nětkole wjele mjenje, dyžli w cźaßu měra.

Japanske łódźstwo pschecźiwo baltiskemu łódźstwu.

Dźěl japanskeho łódźstwa je pod admiralom Kamimuru, wobstejazy s dweju panzerowaneju łódźow, schěscź kschižakow a 12 torpedowych cźołmow psches Malakski mórsku dróhu s pokodnja sadnjeje Indiskeje pschijěło. Jendźelske nowiny praja, so chze Kamimura jednotliwe wotdźělenja baltiskeho łódźstwa nadpadowacź, prjedy hacž žo sjednocza, a je tak po dźělach sniczicź.

Kamimurje žu žo łódże pschepodałe, kotrež njejßu w dotalnej wójnje cźerpike a najspěschnischo jěsdźa.

Admiral Togo mjes tym s wjetschinu panzerowanych łódźow a kschižakow mjes kupomaj Formosu a Natunu steji.

Wobej łódźstwje, na baltiske łódźstwo łakazej, też łódże saßłapujetej, na kotrež žo hrěscha, so Ruskim proviant wjesu.

Sahubjenje japanskeje panzerowaneje łódże „Jaschimy“.

W Londonje je rosprawa dopißowarja nowin „Daily Chronicle“ njeßměrne spodźiwanje sbudźiła, s kotrejž žo sahubjenje najwjetscheje japanskeje łódże „Jaschimy“ wobkrucza. Snate je, kak Japanszy wjedża žwoje schkodowanki skrywacź, tola jendźelskim offizěram w Japanskej pak žo tola njehodźesche potajicź, so žu schkodowanki japanskeho wójska wjele wjetsche, hacž žebi w Europje powschitkownje myßła. A runje, hdyż je ruske baltiske łódźstwo na pół puczu do rańscheje Asiskeje, telegraf powjesćź dawno hižo žo rosscherjazu wo sahubjenju „Jaschimy“ wobkrucza.

Spomnjeny dopißowaŕ telegrafuje: „Dopomńcże žo, so dźeń potepjenja japanskeje panzerowaneje łódże „Hatsuse“ Rußojo pschipowjedźichu, so stej žo pódla teho hischcże dwě japanskej łódźi, typa „Fudźi“ žylnje wobschkodźiłej, kotruž je sa powjasom jedyn s japanskich transportnych łódźow wotwjesł. Tale łódź bě „Jaschima“, wo kotrejž woßudże Japanszy najwjetsche mjelczenje wobkhowachu. Nětko je hižo swěscźene a snate, so je žo „Jaschima“ s ruskej minu potepika. W prěnich měßazach wójny ruske torpedowe cźołmy njepschestawajcy w nozy na morjo wujěždżachu, a teho dla wobhladniwy japanski admiral Togo poruczi, so bychu jeho najwjetsche łódże w nozy po móżnoscźi daloko wot brjoha byłe. Ruski admiral Wiren potom pschikasa, so bychu ruske torpedowe łódże wo dnjo japanske łódże nadpadowałe. K prěnjemu pospytej žo dźeń wuswoli, hdyż husta mhła morjo pschikrywasche. Schěßnacże ruskich torpedowych łódźow k městnu wotjědże, hdźež japanske łódże wschědnje wodnjo stejachu. Dwajatsizecźi torpedow žo na stronu puschcźi, tola na žlepo, dokelż japanske łódże njeběchu mhły dla spósnacź. S dwěmaj torpedomaj žo „Jaschima“ a „Hatsuse“ trjechischtej. „Hatsuse“ žo potepi a žylnje wobschkodźena „Jaschima“ žo sa powjas swjasa, so by žo do Saseba k wuporjedźenju dowjesła. Tola w sdalenoscźi 10 mil wot tuteho pschistawa žo „Jaschima“ nahle potepi, kaž do wody cźißnjeny kamjeń. To bě straschna rana sa japanske łódźstwo. Hdy budźichu Ruszy to wjedżeli, bychu tu pschileżnoscź k wupadej Port-Arturskeho łódźstwa na morjo wužili a bychu do bitwy s najlěpschimi wuhladami na dobycże schli.

Japanske wójnske wosy.

Chinesojo žu Rußam powjesćź pschinjeßli, so žu pola Japanskich schtyrikoleßate wosy widżeli, kotrychž prědnju stronu żelesny schkit s tšělnizami twori. Wojazy tele wosy cźahnu na pschihodnym městnje žo sa schkitom khowaju, so bychu wot tam na njepscheczela tšěleli.

Reformy w Ruskej.

Pschi nětcźischej wójnje s Japanskej žu w Ruskej wschelake njedostatki na sjawne pschischkle. Zar je dopósnał, so je pschede wschěm w statnym sarjadnistwje lěpscha kontrola nad sastojnikami trěbna. Sastojnizy maja nětkole w Ruskej pschewjele mozy, tak so móża husto bjes khostanja sakonje pschestupowacź. Tele njesakonosce sastojnikow žu njes wobydlerstwom wulku njespokojnoscź sbudźiłe. Zar chze teho dla, kaž je s manifestom wosjewił, naprawy cźinicź, s kotrymiž žo sastojnizy nusuja, wschudże po sakonju žwojeho sastojństwa hladacź. Sastojnizy, kotsiż postajenja sakonja njedopjelnja, dyrbja žo khostacź. K samjesowanju mozy sastojnikow dyrbja měschcźanske a wjeßne sastupjerstwa wjazy prawow dostacź, so mohli měschcźenjo, semjenjo a burjo žwoje gmejnske należnoscże po móżnoscźi žami sarjadowacź. Dokelż žo w nowinach njedostatki w kraju najlěpje hodża rospominacź, dyrbja wschě sakonje spadnycź, s kotrymiž žo žwobodne žłowo w nowinach njetrjebawschi samjesuje. Dale žebi zarowy manifest žada, so ma žo runoprawoscź a jenakoscź woßoby psched žudom sakhowacź a žo žudniska jenoscź po zyłym kraju sawjesćź. Wschě sakonje, s kotrymiž žu žo wschelakore wěrywusnacża podcźischcźowałe, dyrbja žo wotstronicź, po tajkim dyrbi žwobodnoscź wěry pschichodnje w Ruskej knježicź.

Wo konstituziji žo w zarowym manifescże njerěcźi. Mnosy ludźo maju sawjedźenje konstituzije w Ruskej sa schkódne. Też „njemóże pschikład statow, w kotrychž konstituzija wobsteji, sa Rußow wabjazy bycź. W tychle statach husto wjetschina mjeńschinu podtłó-

cžuje, a ludowe ſaſtupjerſtwo ßwoju móz napſcheczo ßłabſchemu njeprawje wužije. Duž powſchitkownje lud w Ruſkej wo konſtituziju njerodźi.

Swětne podawki.

Sozialdemokratiſka ſkhadźowanka ſa žony

je ßo ßrjedu w Barlinje wotewrika. Snaty ſozialdemokratiſki wjednik Singer ſhromadźiſnu wotewri. Na ſhromadźiſnje ßo wo ſnatych ſozialdemokratiſkich žadanjach jednaſche, ſ kotrymiž ſozialdemokratojo njeſamožity lud k ßebi wabja. Po nich dyrbi ſtat wſchitkim njewobßedźerjam rjane ßłónczne wobydlenje ſa tuni pjenjes wobſtaracź, a na poßled dyrbi wſcho nětcziſche privatne wobßedźenſtwo do powſchitkowneho wobßedźenſtwa pſcheńcź. S tajkim lěpom ßo mnoſy popadnu, kotryž ßo ženje njehodźi do ſkutka ſtajicź abo tola njemóže dołheho wobſtacźa měcź.

Sběžk w němſkej krótkowjeczornej Afriziy

hiſchcze pſchezo njeje podtłóczeny. General Trotha, wjednik tamniſcheho němſkeho wójſka, je drje hižo pſched měßazami kónz ſběžka do prědka prajił, tola bohužel je ßo mylił. Němſzy wojazy kóždy tydźeń ſběžkarjaw ſbiwaju, tola k doſpołnemu poraženju ſběžkarjow je po ſdaczu hiſchcze dołha noha. 21. dezembra ßu Němzy pod wjednicſtwom wyſchſcheho leutnanta Rittera něhdże 200 ſběžkarſkich Hottentottow ſbili, jich ſ wobtwjerdźeneho lěhwa pola Hudupa wuhnali a jim 12 nakładźenych wolazych woſow, 50 konjow, něhdże 1000 howjadow a někotre tſělby ſebrali. 10 Hottentottow je padło. Tola też Němzy w tychle bitwiczkach padaju a wjele wjazy hiſchcze na khoroſcze wumrěju.

W nowinach ßo huſto afriſzy burjo jako wupomharjo ſ nuſy wukhwaleja. Jako tajzy pak ßo woni njejßu derje wopokaſali. Woni drje jara derje tſěleja, tola dyrbja k temu ſtajnje khowanku měcź. K nadběham na njepſcheczela ßo burjo njedadźa trjebacź, kaž němſzy wojazy. Jako wjednizy transportſkich woſow woni měßacźnje 500 hriwnow mſdy žadachu, tola ſe ßwojim dźěłom mało ſpokojachu.

Hottentottojo napſcheczo běłym hiſchcze ßurowiſcho poſtupuja, hacž Hererojo. Woni wſchěch běłych, njedźiwajzy na to, hacž ßu farmarjo abo mißionarojo, mužojo, žony abo dźěczi, kónzuja.

Awſtriſke miniſterſtwo je wotſtupiło.

Miniſterſtwowy pſchedßyda Dr. ſ Körber je khěžora proßył, ſo by jeho ſe ßłužby puſchcził. Dr. ſ Körber je lěta dołho pytał ſ pomozu němſkeje mjeńſchiny knjeżerſtwo wjeſcź, tola jeho prózowanje njeje wuſpěcha mělo. Cžim dale, cžim wjetſcha je ſchmatanza w Awſtriſkej. Hdyž ßo knjeżerſtwo na němſku mjeńſchinu ſepjera a Němzam lěpſchinu dawa, ßo Sſkowjenjo pſcheczimja. Nawopak Němzy, hdyž chze knjeżerſtwo někajke žadanja Sſkowjanow ſ runoprawoſczu dopjelnicź, ſ revoluziju hroża. W Awſtriſkej knjeżerſtwo wjeſcź, je czežki nadawk.

Krótke puczowanje.

Schtóž budźiſche ras pſched něſchto wjazy hacž pjecźdźeßacź lětami w oktobru rjane naſymſke kwětki w dole Hornjeje Lubaty chzył liczicź, tón budźiſche trjebał jeno hicź ſ rjemjeßkniſkim, kiž tam po puczu krocżeſche. Jeho macź hiſchcze ſa nim hladaſche ſ khěžnych duri po kuzy. Jeje ßyn, ſchewz, kaž jeho njebo nan, běſche hižo něſchto dnjow, do hłubokich myßlow ponórjeny, na ßwojim czornym konju, ſchewſkim ſtole, ßydał. A hdyžkuli by ßo macź jeho praſchała: „Handrijo, je czi ſchto? Schto dha ßo ſ tobu njeczini?“ doſtawaſche kóždy krócź wotmołwu, ſ kotrejež mózeſche ßebi runje telko wuwſacź, kaž kokoſch ſ rěſa. „Ja to derje wěm, Handrijo“, potom rjekny wudowa w ßwojej wutrobje, „hdże pola tebje ſchpak tczi, ſo mi to ani prajicź njetrjebaſch. Tebi ßo wjazy njelubi we ßwojeho nanowym domje a hordy duch czini jón tebi pſchejara wuſti. To chzeſch też bycź wulki ſchewz, kajkichž ßy ty widźał na ßwojim puczowanju w Nürnbergu a w Frankfurcze, a ty njewěſch, ſo ty lěpje ßedźiſch dyžli ſto druhich miſchtrow, kotſiž koleńſkeho rjemjenja wjazy njebjeru na ßwoju nohu, ale jeno pſchirěſuja. Ale mojedla! Chzeſch-li prjecź, dźi prjecź! Sadźerża-li cże, woſtanjeſch mi wěczńje njeſpokojny; ſpytaſch-li pak, myßlu ßebi, ſo budżeſch ßo bórſy kacź. Handrijo, to je wulki rosdźěł mjes puczowanjom na někotre lěta a mjes wopuſchczenjom maczerje a domiſny na pſchezo!“

Skónczńje wobroczi ßo Handrij na poł ſe ßwojim ßydłom a rjekny: „Maczi, hdyž ßym ßebi wſchitko pſchekładł, mózu czi prajicź, ſo tule wjazy njewoſtanu!“

„Czeho dla chzeſch ty prjecź, Handrijo?“ wopraſcha ßo macź, kotraž ſady njeho ßedźeſche pſchi kowrocze, a czinjeſche tak, kaž by ßo tak mało dźiwaka na jeho ßkowach, kaž hdy budźiſche rjekł, ſo dyrbi wona hotowe ſchkórnje donjeſcź k delnjemu korczmarjej, kiž bě też je ſkaſał.

„Tule to niczo njeje“, wotmołwi Handrij, „ſchtoż cżłowjek je w tymle hněſdże, to dyrbi woſtacź cżaß żiwjenja.“

„Ty maſch prawje“, rjekny jeho macź, „twój njebo nan je drje na dwazyczi koleńſkich rjemjenjow roſtorhał na ßebi a na tebi a na poßledku je rěkało we wopißanju jeho żiwjenja: »cżeſtny Jan Matij Palmak, ſchewſki miſchtr a khěżnik tu.« Niczo pſched tym a niz ſa tym.“

„Teho dla“, pokracżowaſche młody ſchewz, „chzu do Jendźelſkeje abo do Ameriki. Tam je hižo mnohi ßwoje ſboże namakał!“

„Haj wěſcze, ßwoje ſboże namakał“, pſchihłoßowaſche wudowa ßynej. „Runje nětkole ßo mnoho powjeda wo ßedkarſkim wotroczku ſe Zitawy. Akerman jemu rěkachu. Tón dźěſche pſches Paris do Londona w Jendźelſkej, a bu tam tak bohaty a nahladny muż, ſo nětkole w jeho domje hrabjojo a wjerchojo tak nuts a won khodża, kaž pola naſcheho jeneho kury. Sswojim khudym pſchiwuſnym w Sakſkej ſczele jene pjenjeſy po druhich.“

„Też ja na tebje njeſabudu, luba maczerka“, wobkruczeſche młody mużſki na ſtólzu a ſtaji korczmarjowej ſchkórni na bok, hdyž bě jej dodźěkał. „Budu wſchak tebi dyß a dyß pißacź, kak ßo mi wjedźe. A hdyž budźeſch ras pod jenym ſ mojich liſtow cżitacź: »Twój dźakowny ßyn, dwórſki ſchewſki miſchtr Jeje Majeſtoſcze kralowny Wulko-Britiſkeje, Schottiſkeje a Iriſkeje«, potom ßo ſebjeŕ ſpěſchnje a pſchińdź ke mni. Pſchetoż nochzył ßo tebje hańbowacź, ßamo hdy bych też kat był.“

„Hacž do teho cżaßa“, wotmołwi macź, ſ falu ßebi trějo ßylſu ſ wóczka, „njetrjebaſch ßebi moje dla żaneje ſtaroſcze cżinicź. Pſchetoż nowa khěża, dwě krumje w hródźi a něſchto ſahonow pola pſchi Lubacze doßaha wudowje wjazy hacž doſpołnje.“

Wona njebě hiſchcze doręczaka, tu ſapocża Handrij hižo rumowacź wokoło ßwojeho ßydka. Jeho macź pak jemu to wobaraſche a rjekny: „Luby ßyno, woſtaj to mi. Wſmi jeno rjemjeßkniſki grat, kotrehoż trjebaſch jako rjemjeßkniſki na puczowanju a wjaſaj ßwój waczok. Toſcha, kotruž ßy pſched tſjomi lětami ſ zuſby domoj pſchinjeßł, je hiſchcze zyle dobra a wiża tam w komorje. Mjes tym mam khwile, tebi k roſßohnowanju pſchihotowacź twoju najlubſchu jědź. Pſchetoż ty dyrbiſch hakle ſ wjeczora woteńcź, a dźenża njeßměſch dale Měrkowiz pſchińcź. Hewak mohł ßo pſchewjacź!“ A tak ßo też ſta. Handrij ſwjaſa ßwój waczok, ſjě ßwoju najlubſchu jědź ſ wulkim appetitom, powjedaſche hiſchcze dwě, tſi hodźiny ſe ßwojej maczerju wo tym a tamnym, a potom woteńdźe, pſchewodźany wot njeje hacž do duri. Wudowa pak, ruzy do ſaka tyknywſchi do ßwojeje ſtwiczki ßo wróczejo, rjekny pſchi ßebi: „Woſtaju wſchitko ſtejo a leżo, też jeho ſtólz; pſchetoż tón dołho wonka njewoſtanje.“ A hdyž ſa hodźinu ßußodźina pſchińdże a cżrije k płatanju pſchinjeße, pſchiwſa jej wona a rjekny: „Jutſje wjeczor móżecze ſaßo po njej pſchińcź; to budźetej hotowej.“

Handrijej pak, cżim dale wón dźěſche, cżim dlějſchi pucź bywaſche do Jendźelſkeje a do Ameriki. Hižo na łukach, mjes bliżſchimaj wßomaj, wotmyßli ßebi pſchi ßebi, ſo ßo ſ nowym ßwětom njeſapara. We wulkim lěßu ſda ßo też Jendźelſkeje, we hłubokim pěſku ſady lěßa ſpadny pokaſować hacž na Frankfurt, a hdyž ßo jemu w Měrkowizach tu a tam ſe jſtwow pſchijomne wjeczorne ßwětko napſcheczo ſyboleſche, kaž ſ njebja prěnje hwěſdy, cżujeſche wón doſpołnje, ſchto ma na ßebi, macź a domiſnu wopuſchczicź na żenje ſaßowidźenje. Tak dóńdże hacž do hoſpody ßwojeho rjemjeßka, woptowaſche bjes lóſchta ſ piwa, kotrež běchu jemu porjedźili, a lehny ßo potom do ßrjedź Shorjelzſkich wójſkarjow, kotſiž leżachu po jſtwje na ßłomje. Sswój puczowanſki waczok wſa ßebi pod hłowu. Potom wuhaßny hoſpodar lampu, ſ tucznym nalatu, a měßacźne ßwětko nětkole ßame knjeżeſche wó jſtwje.

Handrij pak bě ßebi ſchpatne měſtno wubrał. Jeho ſpanſkemu towarſchej na lěwizy dźijeſche ßo ßnadź wo biczu. S najmjeńſcha wón ſe ßwojimaj wulkimaj a twjerdymaj pjaſczomaj móznje wokoło ßebje pjerjeſche a trjechi pſchi tym ſchewza tak do tyła, ſo tón wuſtróżany poſkoczi a ßebi druhe měſtno k ſpanju pytaſche. Dołhe wuſke blido jeho k temu wabjeſche, kotrež doßahaſche pſchi ſczężnje wot wokna hacž do duri, a na kotrymž niczo njeſtejeſche hacž płokaza dóńza. Wón ſtaji dóńzu dele a położi ßwój waczok horje a lehny ßo potom ßam tak pſchijomnje każ móżno tam horje. Sa mało mjeńſchinow ſandźeli jemu zuni ſpar wocźi, a dopomnjeńka

ſ najprěńſcheje młodoſcże cźehnjeſche jemu we ßonje pſches pomjatk. Jemu ßo dźijeſche, ſo chze ßo jako ßydom= abo wóßomlětny hólcźeż w Łubacże kupacź a ſo chze ßo w cźornym tymjeſchcźu cźorny wobarbicź, ſo mohł ßo potom jako mór ßwojim towarſcham widźecź dacź. Dołho běſche jemu tak, kaž by njemohł pſches deſku dele do tymjeſchcźa pſchińcź. Na poßledku popuſchcźi ſadźěwk, a wón ßo ponóri hacź do wuſchi do mjehkeje, cźorneje macźiſny. Khwilu bě jemu derje tam nutſka, ale ſe ſpěſchnym wobrocźenjom pſchikry ßebi ſ njeju też wobliczo, ert a nóß a bě bjes maka na tym, ßo ſadußycź.

Na to wotucźi Handrij a leżeſche woßrjedź — dźěże, w kajkejž prjedy burjo pieczechu. To bě tak. Mjes tym, ſo ßo wón we ßwojim żiwym ßonje prózowaſche, pſches deſku do rěcźneho błóta dele pſchińcź, zofaſche wěko dźěże pomału, wotewri ßo potom a ßonjer ſe ßwojim pucźowańſkim waczokom ßuny ßo dele do cźěſta. Hdyż Handrij ßwoju kupazn wanu ſ wotucźenym wóczkom wuhlada, bě drje ſ jenym poſkoczenjom ſaßo won. Ale ſchto nětkole ſapoczecź? Budźiſche=li harn ſehnał, by drje ßo na njeho roshněwał hoſcźenzař, kotremuż bě jeho kwaßne tykanzy ſkaſył, a wóſkarjo, cźeladni a dźěcźi budźichu jeho nimo měry wußměſcheli. Duż ßebi wotmyßli, kaž tkhół ſ hołbjeńża, bjes roszohnowanja woteńcź, tſchaßeſche ßo, ſo kuſki cźěſta daloko wokoło lětachu, wſa kłobuk, kij a waczok a woteńdźe ſ woknom ſaßo tam, ſ wotkelž bě pſchiſchoł. Pſchi tym běżeſche, ſchtoż jeno móżeſche, ſo by hiſchcźe do ßwitazeho dnja k ßwojej macźeri dozpěł, a poczeſche ßo pod ßwojim ſwjerchom kaž ßwinjaze plezo w pjezy, do cźěſta ſawalene.

Jeho macź bě mjes tym też mało ſpała; pſchetoż jeje dowěrna nadźija, ſo ßo jeje ßyn bórſy ſaßo wrócźi, bě ßo hižo trochu ſhubiła. Wona ſtupi ßo hižo, hdyż ßo ranje ſchěrjeſche, pod kněżne durje a hladaſche po łucżnej dolinje horje, kotraż bjes maka hacź do lěża pſched njeju leżeſche. A dołho njetrajeſche a ſpóſna w pucźowazym cźěſtu ßwojeho Handrija. Hacź je ßo pſchi jeho wrócźenju bóle wjeßeliła abo dźiwała, njebě móżno roſeſnacź. Handrij ßo ſ tajkim pſchepytowanjom najmjenje dlijeſche, ale ſlěſe ßußodow dła tak ſpěſchnje kaž móżno pod krym. Hodźinu poſdźiſcho, hdyż bě ßo wot ßwojeje żałby wotmył a ßo ßwoju domjazu draſtu woblekł, ßedźeſche hižo ſaßo na ßwojim ſchewſkim ſtólzu a płataſche cźrije, kiž běchu ßo dźeń prjedy pſchiwſake, kaž budźiſche ßo mjes wcźerawſchim a dźenßniſchim dnjom niczo woßebiteho njeſtało. Wotpucźowacź ßo jemu wjazy nochzyſche, ale pytaſche ßebi pomoznizu, kiž by była wokoło njeho, po woli ßwojeje macźerje, a mějeſche wulki kwaß. Něſchto dnjow prjedy dopomni ßo na kwaßne cźěſto, kotreż bě ſkaſył na pucźowanju duzy do Ameriki, a póßła, ale bjes podpißaneho mjena, korczmarjej w Měrkowizach na połne ſarunanje tſi zyle nowe krónſke tolerje ſ póſtom.

Dowěra k sebi.

Měj k sebi dowěru we ćmje a strachu!
Tón njezahinje, kiž na khrobłosć twari.
Lud, w kotrymž bita česć krew w żiwach pari,
Kaž wichor křidło spinje we wotmachu.

Móc k wobaranju njebjesa ći dachu —
Nop w myslach twari wutk, krew sylnosć wari
A kruty maju młodźi rjap a stari.
Kaž z worcla dno a żro do Serbow spjachu.

Móc tajku w stawach Serb a w mozhach khowa —
A baju, ze Serbom je čas do rowa —
Móc, Serbo, spiń a k dźěłu wuzběhń z hłubin!

A činić Makkabejske budźeš dźiwy,
Kóń w khorhowi třasć běłe budże hriwy,
A swojich rjekow z klina pušći Lubin.

J. Čišinski.

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** „Cźłowjek móże ßo mylicź" rěka wjeßołohra, na kotruż ſańdźenu wutoru ßobuſtawy Budyſkeje Bjeßady ſ wulkim ſajimanjom poßłuchachu. S mylenjom bě w domje hoſcźenzarja Cźopa wulka ſchmatanza naſtała, kotraż pak ßo, kaž je to pſchezo we wjeßelohrach, na kónzu ſe ßlubom něſkotrych ſalubowanych dwójkow k ſpokojenju a ſpodobanju wſchitkich wobdźělenych wuſchmata. Pſchedſtajenje hry bě wubjerne. Sa hoſcźenzarja Cźopa móże ßo lědma pſchihódniſcha woßoba wubracź, hacź bě knjes wucźeŕ Pawlik. Se ßwojej měrnoſcźu a ſpokojnoſcźu wón ßantorjenje a zychnowanja ßwojeho ßuknjateho komandanty, kaž ßwojej mandźelſkej rěkaſche, ſcźerpliwje njeßeſche. Knjeni Ssmolerjowa hoſcźenzarku Cźopowu ſ wulkej żiwoſcźu pſchedſtajeſche a ſe ßwojej derje pſchemyßlenej a woprawdźitoſcźi wothladanej hru k wuſpěchej a poradźenju pſchedſtajenja wjele dopomha. Rólu wboheje pſcheſcźěhaneje ßłużobneje dźowki Khaty, kotraż mějeſche teho runja pod nahłym waſchniczkom hoſcźenzarki Cźopoweje cźeżko cźerpicź, knjeżna Nucźanez ſ połnym ſroſumjenjom ſaſtupowaſche. To ßame ma ßo też wo knjeſu wucźerju Panachu rjez, kotryż bě komiſku woßobu murjerja Jakuba pſchedewſak. Też k. wucźeŕ Holan jako doktor Narcźik a knjeżna Wroblez jako Cźopez Hanka ßwój nadawk derje dokonjeſchtaj. Hrajerjo a hrajerźy běchu ßwoju rólu pod wodźenjom knjeſa organiſta Rjecźki derje nawukli a ſtudowali. Duż ßo pſchedſtajenje ſe żadnej wěſtoſcźu wotwiwaſche. Nałożena próza ßo ſ pſchipóſnacźom, ſ kotrymż poßłucharjo njelutowachu, bohacże mytowaſche. F.

S **Budyſchina.** Tudomnemu ßudniſkemu ſekretarej Ernſtej Pelzej je ßo titul wyſchſcheho ſekretara ſpożčił.

S **Budyſchina.** Knjes kandidat theol. Ota Wicźas ſ Khwacźiz, kotryż je ſ wucźerjom we wucźeŕſkim ſeminarje w Stollbergu, je ßo ſa wyſchſcheho wucźerja pomjenował.

S **Budyſchina.** Ssyn tudomneho fabrikanta ſahrodnych inſtrumentow Buttera bě ßo naſymu na pucźowanje do Pariſa podał a ßo wjazy domoj njewróčił. Dokelž dyrbjeſche wón tehdy do woječſkeje ßłużby ſaſtupicź, jeho nan ſa nim pytacź daſche a też wojeŕſka wyſchnoſcź ſa nim ßlědżeſche. Nětko je do Budyſchina powjeſcź dóſchła, ſo je ßo młody Butter ſ hiſchcże njeſnatymi wobſtejnoſcźemi do franzowſkeje zuſbniſkeje legije wuſběhnył a ßo ſ liczbu druhich młodych ludźi do Algiera dowjeſł. S 20 jeho njeſbożowanych towarſchow, kotſiž běchu kaž wón na żoktu ſymizu ſkhorili, je 15 wumrjeło. Wón ßam by rad cźeknył, tola hacź dotal njeje k temu ſkładnoſcże namakał.

S **Bóſchiz.** Kaž kóżde lěto ßo też lětża Boži dźeń popołdnju wot 4 hodźin w tudomnej wucźeŕni hodowna ßwjatoczność ſ wobradźenjom, pod nawjedowanjom knjeſa wucźerja Britka wotměwaſche. Dźěcźi 1. ſchulſkeje rjadownje „Schtyrilětowe poczażby" pſchedſtajachu. Kruch ſ deklamaziju a ſ pſchihódnych ludowych ſpěwow wobſteji. Pſched woczomaj pſchihladowarjow pißane wobrazy naléźa, léźa, naſymy a ſymy nimo cźehnjechu. K tejle hrě ßo ßwjatoczność po knižkach „Boża nóz", wot knjeſa fararja Jakuba=Njeßwacźidliſkeho ſeſtajenych, pſchiſamkny. Wobſchěrna ſchulſka ſtwa, ſ wulkim bożodźěſcźowym ſchtomom a krónojtym ßwěcźnikom wobßwětlena, bě hacź na poßlednje měſto wupjelnjena. Na kónzu ßo dźěcźom poprjanzy, jabłuka, worjechi a ſchulſke wězy darichu. Spokojnoſcź pſchihladowarjow ßo w bohatym wunoſchku ſkładowanja pokaſa, kotreż dyrbi ßo ſa bliżſche wobradźenje nałożicź. W mjenje dźěcźi ßo wſchitkim daricźelam „Bóh ſapłacź" pſchiwoła.

S **Bóſchiz.** Boži wjecźor wokoło 1/2 7 hodźin tudomny dźěłacźeŕ Hajna ſ Budyſchina ſ jěſdnym kołom domoj jědźeſche. Mjes Njeßwacźidłom a Bóſchizami pola Hejdanez khójnow na dobo zuſy cźłowjek pſched koło ſkocźi a ſpyta Hajnje brěmjo ſ wězami, ſa wobradźenje pokupjenymi, wutorhnycź. Drohowy rubjeżnik bě ßo pak na wopacźneho ſwěrił. Hajna jeho ſa grgawu ſhrabnywſchi jeho k ſemi ſtłóczi a potom do njeho ſ pjaſcźomaj pjerjeſche, ſo ßo rubjeżnikej pſched woczomaj měrkotaſche. S wobradźenymi pukami wſchón pſchekwapjeny nadpadnik bě wjeßely, hdyż jeho ſkónczńje nadpadnjeny puſchcźi. Sſo ßamo wě, ſo w naſchich ſtronach tajki ſkóſtnik njebydli, ale ſo je wón ſ druheho kraja k nam pſchicźahnył.

S **Dźěżnikez.** Sańdźeny pjatk dopołdnja papjerniſzy dźěłacźerjo na tudomnym ſaſtaniſchcźu ſe żeleſniſkich waggonow ſhlorkalkowe ßudy puſchcźachu. Pſchi tym ßo jedyn tajki cźeżki ßud pſchekuli a dźěłacźerjej Jurjej Hrehorkej ſ Małych Debßez na nohu padże. Hrehorka, kotremuż bě ßo po ſdacźu noha ſtraſchnje ſmjatka, hnydom domoj dowjeſechu.

S **Maleſchez.** Sańdźenu ßrjedu bě na tudomnym reverje wulka hońtwa, pſchi kotrejž ßo 13 tſélzow a 90 honjerjow wobdźěli. Potſélało je ßo 210 ſajazow, 11 kaniklow, 6 bażantow a 2 wrónje.

S **Wulkeje Dubrawy.** Naſch lětuſchi hodowny ßwjedźeń je ßo ſaßo wulzyſchnje poradźił. Nowakez ſala bě hacź do poßlednjeho měſtacźka wobßadźena. Wjazy dyżli 400 woßobow bě pſchitomnych, ſchtoż je ſ jaßnym dopokaſmom, ſo maja wobydlerjo Wulkeje Dubrawy a wokolnoſcże wutrobu a myßl ſa tajki ßwjedźeń. S pſchewodom harmonija ßo ßwjedźeń 1/4 8 hodźin wjecźor ſ rjanym khěrluſchom: „Kak powitam ja tebje" wotewri. Jedyn komitejowy ßobuſtaw mějeſche potom rěcź, po kotrejž ſchulſke dźěcźi ariju „Cźicha nóz, ßwjata nóz" ſpěwachu. Sa nimi tſi ſchěſcźlětne holcźki, małe bożo=

dźěšćowe schtomiki w ruzy dźerżo, spěwachu: „O dźěćźatka pójće.“ K temu žo pschednoschk něktorych hodownych spěwow pschisamknu. Swjedźeń žo je spěwom skónczi: „Njech stajnje sawostanu“. Potom žo hischće diwaj žiwaj wobrasaj pschedstajischtaj, kotrajž powschitkowne spodobanje sbudźischtaj. Skónczenje žo 148 schulskim dźěćźom wobradźi. Njech je komitejej spožčene, so mohł hischće dołhe lěta tajke rjane hodowne žwjedźenje wuhotowacź.

S **Wujezka.** Lětšnemu dźěłacźerjej Handrijej Reinigej je ministerstwo snutskownych należnosćow cźežne snamjo sa žwěrnosćź w dźěle spožčiło.

S **Worklez.** Kaž žłyschimy, bě tu wonka na pucźu nahle semrěł, wot Božeje ruczki sjaty, žiwnosćeŕ Jakub Ella, a bu wczera, pjatk tydženja, w Khrósćizach pohrjebany. (K. P.)

S **Rakez.** W nozy wot pjatka k žobocźe je žo w tudomnym wustawje sa žlepych 25lětny wothladaŕ Gasch w žwojej komorje satšělił. Hdyž jeho we łuži krwě leżazeho namakachu, bě hižo wón wumrjeł. Gasch je pjecźa s jenej žłužobnej holzu wobkhadźał, schtož njeje bjes scźěhwkow wostało. Sso teho dla hněwajo je žebi cźeścźelakomny cźłowjek žiwjenje wsał.

S **Khrósta** pola Minakała. We wobydlenju tudomneho dźěłacźerja Bjenady 3. dźeń hodow w komorje woheń nasta, kotryž, prjedy hacź žo podušy, Bjenadźizom njedźelsku drastu sniczi. Tola njeschoże druhdy žame njepschińdźe. Tón žamy dźeń hischće Bjenadowa schtyrilětna dźowczicźka wó jstwje hrajkajo tak njeschožownje padźe, so žebi nohu skama.

S **Wotrowa.** Takle móže žo cźłowjekej seńcź. Druhi dźeń hodow měješe žo pola naš wólba do gmejny. Zyła wješ bě w korczmje shromadźena. Mjes tym někajki žlěpz tule składnosćź wuži, so by bura Pětra Rychtarja domach wopytał, kotryž pak tola też domach njebě. Dokelž khěžne durje samknjene namaka, wokno wutłóczi a s nim nuts salěse. Pschepytawschi khamory a kschinje 200 hriwnow wušlědži, kotrymž žobu hicź kasasche. Pódla leżazu móscheń s wjetschej sumu hischće na druhi krócź wostaji.

S **Baczonja.** W najlěpschich lětach a poknej strowosćźi je žo tudomny gmejnski pschedstejicźeŕ Mikkawsch Kral s nahłej žmjercźu pschekhwatał. Hdyž wón sańdźeny schtwórtk hromadźe se žwojim wotrocźkom w holi pschi Ralbicźansko-Jitkowskim pucźu schtomy puschcźesche, jedyn schtom na njeho padnywschi jemu nop rosrasy. Snjeschoženeho s womoru wobjateho domoj do Baczonja dowjesechu, hdźež popołdnju $^3/_4$5 hodźin wumrje.

S **Wojerez.** Ssobotu je jedyn skaženy poš listonoscherja K., hdyž tón s jěsdnym kołom po Hródkowskej drósy jědźesche, do nohi kušnył. Pša žu pschepytali a sa skaženeho spósnali. Něhdźe 10 pžow, kotreż je wón najskerje skušał, žu žo teho dla dyrbjałe satšělicź. Sranjeny listonoscheŕ je do Barlina wotjěł, so by žo tam w Pasteurskim wustawje psche skaženosćź lěkowacź dał.

— (Hósdniczańsko-Wojerowska żelesniza.) Wobcźežnosćze, kotreż Hósdniczańsko-Wojerowskej żelesnizy napschecźo stejachu, žu nětko pschewinjene. Wot Wojerez ma žo żelesniza posdźischo do Rakez natwaricź. Brikettownje we Skokomorowskich stronach žo nadźijeja, so budźe jim tale żelesniza jara spomožna, dokelž budźa po njej žwoje briketty do sakskeje hornjeje Łužizy wotbycź móz, hdźež industrija wjele tajkeho tepidła trjeba. Hósdniczańsko-Wojerowska żelesniza žo psches Bluń powjedźe, hdźež žo wot njeje schidło do Wojercz natwari.

S **Hródła.** Sańdźeny schtwórtk je žo Methkez žukelnja do cźista wotpaliła. 15 metrow dołhe twarjenje bě schtyri poskhody wyšoke, w nim běchu pschadownje a tkajerńje něktorych firmow samješcźene. Nastata schkoda je wulka, tola žo se sawěscźenjom saruna

Přilopk.

* Hrabinka Montignose, něhduscha saksa krónprynzeža, je žo Florenza (w Italskej) wróciła. — Jejny něhduschi luby, Giron, nětkole w Brüsselu bydli. Wón tam pjecźa techniku studuje.

* (Wjecźiwy luby.) Vizefeldwebel Bernhard s 19. pěschehо regimenta w Shorjelzu bě žwoju prjedawschu lubu, kotraž je žo mjes tym s wěsstym Böttcherom woženiła, w naléczu pschescźěhował, tola polizija bě tehdy sakrocźiła a Bernharda wotdźerżała njeskutk skucźicź. Poślednje hody je Bernhard se žwojej lubej do Mühlheima jěł, hdźež bě wona se žwojim mužom pschecźahnyła. Wón ju psches móst hacź do žamotneho městna Mühlheimskeje hole pschewodźesche. Tam je ju wón skónzował a jej jědlowu hakosu do jeneje ruki a do druheje jejny prjedawschi žlubjenski pjerschcźeń tyknył. Potom je wón muža skónzowaneje wopytał a žo s nim k Barlinskemu nóznemu cźahej pschewodźicź dał.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Jako wotparjeny jebak a paduch rěsniski pomoznik Ernst Gustav Ludwig psched žudom stejesche. 7. novembra wón tudomnemu hoscźenzarjej Wjazzy 2 hriwnje wurěcźa, wudawajo so je jeho rěsnik Rachlowz we Wulkich Debžezach po skót póžłał, so pak žu jemu pjenjesy wuschke. Nasajtra wón też Wjazkowej žonje s podobnymi łžemi 3 hriwny wumě schcźi. 9. novembra wón hischće ras do Wjazkez hoscźenza pschińdźe a falschowany list pschepoda, w kotrymž rěsnik Rachlowz proschesche, jemu 50 hr. požcźicź. Dokelž pak chzyschе žo Wjazka uajprjedy s telefonom Rachlowza wopraschecź, Ludwig pjenjesy njedostawschi mydło wjesesche. Tři dny posdźischo wón w Hajnizach rěsniskemu wucźobnikej Muzy 1 rjemjeń, 3 nože, 1 swón a wotsjadło kradny. 18. nov. wón w Kumwaldźe w klamach rěsnika Kempy pjenjeżny kaschcźik rospacźi, tola w nim pódla słoteho pjerschcźenja jenož 62 np. namaka. Nasajtra wón w Hornim Kumwaldźe rěsniskeho mischtra Hartmanna wo 7 hriwnow wobschudźi, kotreż žebi jako makleŕske sarunanje sa pschewostajenje dweju w Hrubocźizach kupjeneju žwini žadasche. Dale Ludwig žwojemu něhduschemu mischtrej Michałkej w Budestezach 60 hriwnow hódne koło s kólnje kradny. Paduschstwa, jebanstwa a dla falschowanja lisćiny Ludwiga k jastwu na 9 měžazow sažudźichu.

Dla wudacźa dweju falschowaneju směnkow (wechslow) Hendricha Emila Thomschku s Obersteina k jastwu na dźeżacź měžazow a k shubjenju cźežnych prawow na 3 lěta sažudźichu. Psched blišschim pschižaznym žudom směje žo Thomschka dla skónzowanja žwojich dźěcźi a pschiwusnych samolwicź. W jastwje je žo Thomschka spytał wobwěžnycź.

Za Serbski Dom w Budyšinje

je so w lěće 1904 dotal nahromadźiło:	6603 hr. 45 np.
Dale za njón darichu:	
Freibergska „Syrotka“ 3 hr. 23 np.; dalša zběrka k. redaktora prof. Adolfa Černeho w Prazy k swjedźeńskemu darej Čechow za „Serbski Dom“, do kotrejež złožichu: Záložna občanská w Českim Brodźe 25 krón., Dr. Josef Štolba w Pardubicach 10 krón., prof. Frant. Tajrych w Táborje 2 krónje, do hrom. 37 krón. = . . .	31 hr. 40 np.
Liški-Póndźelnicy: Statny radźićel J. M. Holan w Nižnim Nowgorodźe na Bože dźěćo	4 hr. 50 np.
W „Katholskim Pósle“ čisło 53. lěta 1904 hižo kwittowane:	
Radwořska Hórnikowa komisija (444,61 hr.): tři z wowčeje 17 np., štyrjo teho runja 40 np. = ...	— hr. 57 np.
Hromadźe:	**6639 hr. 92 np.**

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Cźesćźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

1. schtwórtlěto 1905

do předka płacźicź, njech nětko **80 np.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotsiž žebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesćź dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto sapłacźi žo sa Serbske Nowiny na saksich a pruskich póstach, kaž też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 np.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Serbski Hospodaŕ“ płacźa na pósće **1 hriwnu 5 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 20 np.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh“ płacźa na pósće **1 hr. 30 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 np.**

Serbske Nowiny s pschikłohomaj „Serbski Hospodaŕ“ a „Pomhaj Bóh“ płacźa na pósće **1 hriwnu 45 np.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 60 np.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Wulzy woßebny Aſtrachanſki

kaviar (jikra)

wſchelakeje dobroſcze a płaczíſny w buſchkwizach, wot 1/8 punta ßo ſpoczinazych,

woß. ßuſch. hoborſke präſentne

wuhorje

we wſchěch wulkoſczach hacž do 3 puntow cžežke

woß. mar. hobrſke

dźewjecźwoka

w blachowych tyſkach, wot 4 ſchtuk ßem,

wolijowe sardiny

najwoßebniſchich ſnamkow 1/8tyſka po 40 np.,

ff. krónſke humery,

ff. raiſchomórſke delik. tuczne jerje,

" " **pjeczene jerje**
ſe ſchampignami w małych tyſkach,

" " **jerje bjes koſczi**
we wſchelakich juſchkach,

woß. Chriſtianſki

anchoviy,

ff. ruſke ſardiny, ſawite jerje

jeno najlěpſchich czerſtwych tworow najtuńſcho

porucza

Guſtav Küttner

10 na bohatej haßy 10

5* dalokorěžak 5*

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa 25 np. doſtacź:

Pſchedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1905.

Spěwarſke

ßerbſke a němſke, jednorje a woßebnje ſwjaſane wot 2 hacž do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Dwě lohczi ſchěroki

płat ſa cželedź

po wſchelakich płaczíſnach jara tunjo porucza

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7

Mlóczenje ſ parnej maſchinu

na mſdu cžini **Bóſchicžanſki knježi dwór.**

Wupſchedawanje

ſchkleńzy a porzlina

po ßměſchnje tunich płaczíſnach dla ſpuſchczenja pſchedawarnje pola

M. Schmollera

na ßukelnſkej haßy 3.

Schmollerez cziſczerńja poßleſchczow

na ßukelnſkej haßy 3 ßo porucza.

Wobraſy

(bildy) ßo rjenje a tunjo ſaſchkleńzuja a ſ woblukom wobdadźa,

domowe zohnowanja a **wobraſy, wěnzy a ſchpruchi k ßlěbornym kwaßam** we wulkim wubjerku a tunich płaczíſnach pola

Maxa Mütznj

na bohatej haßy 11.

A. Poppe

na mužakowſkej dróſy 4.

kupuje kóždu dźělbu **hadreſchczow, koſczi, żeleſa, zynka, ßukna a papjery.**

Najwyſchſche płaczíſny.

Czerſtwy łój punt po 30, 40 a 50 np., **tołſty połcz** punt po 70 np., **ßadło** punt po 68 np., **ßuſcheny ßwinjazy brjuch** punt po 68 np., **běłu kołbaßu** punt po 60 np., II. druźinu punt po 50 np. porucza

O. Pětſchka

w Budyſchinje na żitnej haßy.

Najlěpſcha a najtuńſcha tſěcha

je

tſěcha ſ zementowych ſaſhibkatych zyhelow.

Pruhi a wobliczenje darmo.

Quolsdorfſka fabrika zementowych tworow,

(Mějeczel: **Walter Scobel.**)

Tſcheplin (němſki Tſchöppeln) we Luźizy.

Woſſewjenje.

S tutym najpodwolniſchо k wjedźenju dawam, ſo wot 1. januara 1905 ßyre deſki ſ nětczíſcheho rěſanja po ſcźěhowazych płaczíſnach ſa hotowe pjenjeſy pſchedawam:

30 mm. tołſte	po	□m.	1	mk.	5	np.,	po	fm.	36	mk.	75 np.
24 "	"	"	"	"	—	"	85	"	"	"	34	"	— "
20 "	"	"	"	"	—		55	"	"	"	32	"	50 "

Wobrubjenu tworu pſchedſtejazych tołſtoſczow po □m. 5 np. dróżſcho. **Tſěſchne łaty** 6/6 ctm. tołſte, ctm. po 6 np., czeńſche ctm. po 4 np. a **ſchwaty** po ſnatych tunich płaczíſnach pſchedawam.

Parny rěſak w **Ssernjanach** pola Rózanta pola Kamjeńza w Sakſkej.

P. Rocho, twarſki miſchtr.

K skónčenju lěta 1904.

Lěto saß' ßo pominy,
Jemu bu nětk mjesa data.
Hdyž ßo hlada do sady,
Dha tón čaß tak rucže khwata;
Hladasch pak ty do prědka,
Lěto schwarnu dokhosćz ma.
Lěto nětko sańdźene
Je tak jara wschelke byko;
Wono wjele staroscże
We ßebi je wobsanknyko,
Hdyž nam wulka ßuchota,
Je tak wjele skasyka.
Wusthko wjele płodow je
We tej lětnej wulkej hěży;
Wody wjele njeběsche
Tež we žanej wulkej rěży,
Haj, tež žórko Łobjowe
W lěcże saprahnyko je.
Sa skót wschak bě najhórje,
Haj, wón dyrbi lětsa tradacz,
Lědom schtó tu samoże
Jemu doscz tej' pizy nawdacz,
Dokelž łubje ßynowe
Ssu tak prósdne wostake.
Wójna tola, Bohu dźak,
Pola naß jow njeje byka;
W druhich krajach wona wschak
Je žnó dawno rany ryka;
Hórscha drje 'schcże byka njej'
Hacž na semi Asiscej.
Wjele tyßaz wojakow
Sso tam wschěbnje k bitwje honi;
Wulki hrimot wot tsělbow
Jim tam jenož k rowu swoni;
Ach so njeby tajki prut
Ženje pschischoł na nasch lud!

Tam na mórskej hłubinje
Też na łódźach wojowachu,
Njemyßlo na strachoscże,
Kiž jich wschudźe wobdawachu;
Husto łódź ßo podnóri
Se wschitkimi ludźimi.
A też němske wójsko je
Do wójny wschak sapleczene;
Hlej, tam sběžki afriske
Hischcże njejßu podtłóczene;
Wulki wopor požada
Wot naß rańscha Afrika.
Ssmjercz pak też je khodźiła
Pola naß we naschim kraju,
Teho, tamnoh' wotwjedła
Wot tych, kiž ßo lubo maju,
Bě też, kaž ßmy widźeli,
Nasch kral Jurij mjes nimi.
Haj a wono sawěscźi
W nowym lěcże hinak njeb'dże;
Tón a tamny mjes nami,
Kónz to lěta też jow njeb'dże;
Duž dha chzemy strażowacz,
Ssmjercz pschińcz móże bórzy ßnadź.
Nětko saßo nimo je
Jene lěto Bożej' hnady;
Njech tak kóždy kedźbuje,
Hacž wón njeje wostał sady
Na tym puczu k wěčnosczi,
Čaß ßo wjazy njewróći.
Tón Knjes chzył naß žohnowacz
Pschezo saß' we nowym lěczi,
Wschitkim stawam sboże dacz,
Njech wschěm ßłónzo hnady ßwěczi,
So by jeho dobrota
K pokucże naß wodźiła.

W Bukojnje, 27. dezembra 1904.

Falka, g. p.

Do Pomorz!

Pjatk 6. a **ßobotu 7. januara 1905** budże pola naju

karpjaza a kolbaßowa hoscźina,

k temu ßo **Draždźanske skalnopinczne piwo** natoczi a ßo **pampuchi** napjeku.

Pschecźelnje pscheproschujetaj

Pawoł Fiola a mandźelska.

Do

Klukscha a wokolnosczе!

Serbske Nowiny ßo w **Klukschu** pola knjesa pschekupza **Jenczа** a knjesa **Mersiowskeho** pschedawaju.

Kosaze koże,

howjase, czelaze, wowcze, tkhorjaez, konjaze, kaniklaze a sajecze koże, kaž też wschě druhe koże po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11 ſ napschecza skoteje hwězdy.

Schewskeho wuczobnika

ſ pschihódnymi wuměnjenjemi k jutram pyta **E. Indinger,** schewski mischtr w Budyschinje na jerjowej haßy 6.

Wuczobnika

k jutram pyta krawski mischtr **A. Stache** w Małym Wjelkowje.

Sskužobna holza,

czista a dowerna, ßo k 1. februarej pyta do **Stillerez konditornje** na swonkownej lawskej haßy 38.

Ssylna ßłužobna holza

do kuchinje ßo pyta w hoscźenzu „běłeho konja" w Budyschinje.

Sa ßwoju pschedawańnju kolonialnych tworow atd. k jutram 1905 ßyna sprawneju starscheju, kotryž ßerbski rěči, jako

wuczobnika

pytam. Wopytanje pschekupskeje schule je ſ wuměnjenjom.

Franz Wölfle
(prjedy **Moritz Mjetwa**)
w Budyschinje
pschi mjaßowych jědkach.

S napschecza theatra.

Panorama — dwórski liferant.

Tónle tydźeń wot **1. hacz do 7. januara 1905:**

Rom na khèžorskich dujach,

Vatikan Quirinal poßlednje wotewsacze Leona XIII.

Najpodwolnischo pscheproschuje

Zykluß 429. **W. Riedel.**

Najwutrobnische sbožopschecze

ßwojim lubym wotebjerarjam a snatym sczele

optikus **Khorla Scholta,**

pschi khownym torhoschczu w **Budyschinje,** pod radnej khěžu.

Wšitkim lubym krajanam doma a za Łužicomaj a też wšitkim nadobnym přećelam serbskeho naroda z tutym najwutrobniše, přećelske **zbožopřeća k Nowemu Lětu 1905** scelu złoživši z dobom za **„Serbski Dom"** w Budyšinje:

25 hr.: k. J. H. z Wotrowa;

12 hr.: Молоканы (kk. farař J. Winger z Lubija, katechet J. Delan, tachantski wučeŕ Wjerab a cyrkw. wučeŕ Rječka z Budyšina);

po 10 hr.: kk. biskop Dr. theol. Jurij Łusćanski, kantor Hendrij Jordan w Popojcach. P. L. S. w M.-Hw., redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje;

po 6 hr.: kk. farař Mrózak w Hrodźišću, kan. scholastik J. Skala w Budyšinje, póstny assistent Kubješc w Lüdenscheid (na 1904 a 05), rěčnik a notar M. Cyž w Budyšinje, farař M. Domaška w Budestecach, farař Jurij Libš w Baconju;

5 hr. 42 pj.: Spěw. tow. „Lilija" w Ralbicach;

po 5 hr.: kk. farař Žur, tach. prědar Šewčik, direktor Nowak w Budyšinje, farař Wjesela w Königshninje, farař Křižan w Hodźiju, překupc Mert. Domš w Khočebuzu, farař Jurij Stranc w Lipsku, prěni kapłan Just w Khrósćicach, spěw. tow. „Jednota" w Khrósćicach, wučeŕ Kral w Zaréču, farař Monsignore Wornař w Khrósćicach, farař Jurij Jakub w Njeswačidle, dwórski radźićel professor dr. Jan Jakub w Drježdźanach, serbsko-katholska Bjesada w Jasenicy, prof. dr. Ernst Muka w Freibergu, farař Nowak w Radworju, měšć. wučeŕ Adolf Sommer w Budyšinje;

4 hr.: k. spisowaćel far. Jakub Bart-Čišinski w Kukowje;

3 hr. 40 pj.: k. redaktor prof. Adolf Černý w Prazy;

po 3 hr.: kk. kubleŕ Jurij Cyž w Žuricach, kapłan Šołta w Budyšinje, kubleŕ a piwarc K. H. Radca w Přěčecach, tach. registrator Holka w Budyšinje, kapłan Knježk w Žitawje, diakonus Nowy w Ketlicach, překupc Jur. Valtyn we Wojerecach, kantor Symank w Baconju, kubleŕ Króna w Bukecach, farař Mrózak w Zdźarach, farař Křižan w Seitendorfje, cyrkw. wučeŕ Wjacsławk w Kamjencu, šulski direktor dr. Jan Grólmus w Lipsku, farař Matej Handrik w Slepom, Dr. med. Rachel w Pančicach, farař Mikela w Malešecach, farař dr. M. Renč we Wjelećinje, farař Kubica w Bukecach, farař em. Urban w Budyšinje, farař Birnich w Klukšu, dwórski prědar kanonik Kummer w Drježdźanach, farař Hicka w Kamjencu, měšć. wučeŕ em. Jenč w Kluči-Königswaldze, wojeński farař Renč w Drježdźanach, sekretař J. Deleńčka w klóštrje Marijnej Hwězdze, farař Handrik w Huscy, farař em. Dučman w Dubinje, farař Kral w Dubinje, kubleŕ Mět w Rašowje, rěčnik dr. Herrmann w Budyšinje;

po 2 hr.: kk. kubleŕ Michał Łusćanski we Wotrowje, kubleŕ Jurij Wjenka w Žuricach, wučeŕ Feliks Pětranc w Lipsku, sem. zapósł. kubleŕ Kokla w Khrósćicach, kantor em. Bur w Königshainje, P. Šćěpan w Rózeńće, kapłan Šołta w Kulowje, wučeŕ Lodny w Rakojdach, P. Romuald Domaška w klóštrje Mar. Hwězdze, M. J. J. w Khrósćicach, kapłan Žur w Ralbicach;

1 hr. 50 pj.: k. agent Jurij Rychtař w Khrósćicach;

po 1 hr.: kk. Reg. Pokorný w Rózeńće, pjek. mištr Keŕk w Drožđiju, póselnik Swětoš w Zdźarach, překupc Jurij Wićaz w Budyšinje.

Wschitkim wyßokoczesczenym knjesam, kotsiž ßu redakziju „Sserbskich Nowin" tute lěto ſ dopißami dobroczinwje podjerali, praji sa to najwutrobnischi dźak a pscheje jim, kaž też wschitkim czesczenym czitarjam a czitarkam „Sserbskich Nowin":

Daj Wam Bóh sboże na lube nowe lěto!

W Budyschinje, 31. dezembra 1904.

Redakzija „Sserbskich Nowin".

(K temu czißtu pschiłoh.)

Pschiloha k czißku 53 Serbskich Nowin.

Ssobotu 31. dezembra 1904.

Placzißny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach

30. dezembra 1904.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	Rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	38—40	68—70
awstriske	39—41	69—71
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	34—36	63—66
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	30—32	58—60
4. žnadnje pizowane kóžđeje staroby	25—27	51—53
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	36—38	63—66
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	33—34	59—61
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	29—31	55—57
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	26—28	50—52
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	49
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	37—49	63—66
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	32—34	58—60
3. žnadnje pizowane	26 29	52—56
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—48	68—70
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—45	65—67
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschižењow w staroбje hacž do $1\frac{1}{4}$ lěta	44—45	57—58
2. mjaßne	42—43	55—56
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	53—54

Placzißna žitow a produktow w Budyschinje a Lubiju.

Žitowy dowos w Budyschinje: 2211 měchow.	W Budyschinje 24. dez. 1904. wot hr.	np.	hacž hr.	np.	W Lubiju 29. dezembra 1904. wot hr.	np.	hacž hr.	np.
Pschenza běła	8	83	9	—	8	82	9	—
" žołta	8	38	8	59	8	38	8	68
Rožka	6	50	6	75	6	50	6	75
Jeczmjeń	8	10	8	20	7	—	8	—
Wowß	7	10	7	20	6	50	7	10
Hróch	10	—	10	50	10	—	11	—
Woka	7	50	9	—	7	50	9	—
Jahły	13	—	16	—	14	—	16	—
Hejduschka	17	—	18	—	16	—	18	—
Běrny	3	50	4	—	3	—	3	50
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	40	2	70
Pschenična muka 50 "	9	50	18	50	—	—	—	—
Ržana muka 50 "	8	50	14	—	—	—	—	—
Ssyno 50 "	5	—	5	50	4	—	5	—
Ssloma 600 "	22	—	25	—	20	—	24	—
Prožata 648 schtuk, schtuka	6	—	16	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	50	5	25	5	75
Ržane wotruby	—	—	5	80	5	75	6	25
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	5	75	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	6	75	—	—	—	—

Na Bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenza (žołta) wot 8 hr. 38 np. hacž 8 hr. 63 np., rožka wot 6 hr 50 np. hacž 6 hr. 88 np., jeczmjeń wot 8 hr. 20 np. hacž 8 hr. 50 np., wowß wot 6 hr. 90 np. hacž 7 hr. 10 np.

W Budyschinje płaćejesche: hórz pschenzy (běła) po 176 puntach 14 hr. 99 np. hacž 15 hr. 30 np., žołta 14 hr. 22 np. hacž 14 hr. 60 np., hórz rožki po 160 puntach 10 hr. 40 np. hacž 10 hr. 80 np., hórz jeczmjenja po 140 puntach 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. 15 np.

Wiežne placzißny w Kamjenzu

15. dezembra 1904.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 6 hr. 60 np. hacž 6 hr. 70 np., pschenza wot 8 hr. 20 np. hacž 8 hr. 50 np., jeczmjeń wot 7 hr. 90 np. hacž 8 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. 75 np. hacž 7 hr. — np., jahły wot 13 hr. — np. hacž 14 hr. — np., hróch 10 hr. 50 np., žyno 5 hr. 50 np., běrny 3 hr. 50 np., žkoma (600 kilogr.) 23 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 80 np.

Wjedro w **Londonje** 30. dezembra: Deschćikolte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje nowe lěto 1905 rano w 7 hodźinach duchowny Tyschef žerbsku spowjednu rěcž, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Räda žerbske a w 10 hodź. němske a předowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smjeje duchowny Tyschef.

Tsjoch kralow smjeje rano w 7 hodźinach farat Räda žerbsku spowjednu rěcž, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Tyschef žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. Psched zyrkwinymi durjemi budża žo dary sa mißionstwo mjes pohanami sběracź.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Hermann Neumann, dźěłaczef na Zidowje, s Gertrudu Helenu Floru Trübenbachez s Draždžan. — Gustav Hermann Rosemann, fabrikat na Zidowje, s Antoniju Königez tam. — Jan Pawoł Raußendorf, format w Hrubjelczizach, s Emmu Marju Wiczasez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hermann Richard, Augusta Kubascha, knjeżeho pohonicza w Ratarjezach, ž. — Richard Max, Maxa Pawoła Sachsy, fabrikskeho kowarja w Dobruschi, ž. — Pawoł Hermann, Augusta Hermanna Duba, žiwnoscźerja w Brěsowje, ž. — Pawoł Max, Jana Ernsta Scholty, dźěłaczerja w Delnjej Kinje, ž. — Margaretha Hildegard, Gustava Sebastiana, rěsbarja na Zidowje, dź. — Elsa a Klara, Bohumika Wylema Jeschki, skakarja w Nadźanezach, dwójniskej dźowzy. — Lina Lisbeth, Korle Hendricha Kahle, dźěłaczerja w Tšelanach, dź.

W katholiskej zyrkwi: Marija, Bjedricha Studničzneho, kowarja tu, dź. — Albert, Alfreda Palmy, mlokarja w Lichanju, ž. — Hańża, Jakuba Delana, kublerja w Hornim Hunjowje, dź.

Zemrjeół:

W Michalskej wožadże: 23. dezembra: Hana Marja, Jana Augusta Fröddy, žiwnoscźerja w Libuchowje, dź., 20 d. — 27. Edmund Jan, Khorle Emila Edmunda Grunda, knihiwjednika na Zidowje, ž., 10 l. 6 m. 2 d.

W katholiskej wožadże: 22. dezembra: Pawoł Haug, najenk mlokatnje w Budyschinje, 54 l. 11 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Nowe lěto smjeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźinach duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Kschižan němske a $\frac{3}{4}$10 hodź. žerbske předowanje.

Tsjoch kralow smjeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźinach farat Kschižan žerbsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodź. duchowny Voigt žerbske a w 10 hodź. němske předowanje. Tón dźeń budże žo psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa mißionstwo mjes pohanami składowacź.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Nowe lěto smjeje duchowny Kschižan rano we 8 hodź. žerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja w 9 hodź. žerbske a $\frac{3}{4}$11 hodź. němske předowanje.

Tsjoch kralow smjeje farat Domaschka dopołdnja w 9 hodź. žerbske a $\frac{3}{4}$11 hodźinach němske předowanje. Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa mißionstwo mjes pohanami składuje.

Sserbske

sbožopschejaze khartki

poruca

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

ff. likeury,

dwójny a jednory

palenz

snateje dobrosćze

po najtuńschich płaczišnach najlěpschi poruca

Franz Wölfle

(prjedy Moritz Mörbe)

Pschispomnjenje: W cźwizach palenz, wot 10 litrow žo sapoczejo, franko sa hotowe pjenjesy rosesćelu.

Khofej
paleny,

punt po 200, 180, 160, 140 np.
najwubjerniſchich druźinow,
punt po 120, 100, 90, 80 np.
wubjerny ſtłodźazy.

Jurij Wölfle
pſchi drjewowych wikach cźo. 5,
rózk zyhelneźeje haßy.

S tutym
cźißło 411
Don Juſto
cźißło 440
El Mundo
cźißło 480
Marca Senal
tſi woßebje dobre 5 np.-zigary do pſchedawanja dawam, kotrež cźeſćenym kujeſam **kurjerjam** najnaleźniſcho poruczam.

Otto Sachse,
pſchedawarńja zigarow
a zigaretow
w kupnizy a na bohatej haßy 4

Winowy,
ſtnědanſki
a delikateßny
präſentny
korbik
po žadanym ſeſtajenju a ſtłódnym wuhotowanju
po wſchěch płaćißnach
poruča
Gustav Küttner,
pſchedawarńja
winow a delikateßow.
10 na ſterbſkej haßy 10.
5 dalokoreźak 5.

Sapißowanſke knižki
wſchěch wulkoſćow
ſtu tunjo na pſchedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Hdźe je **dobry**
khofej
?
Jenož pola
khofejoweho
Sachſy
...tej haßy cźißło 4.

Cźiſtu
naturſku butru
dobreje kajkoſćze poruczataj
Schiſchka a Rjeczka.

Prima
jatrowy wolij
(Leberthran)
ſa ſkót poruča
hrodowſka haptyka
na hoſchiz haßy 27.

Franz Marſchner
cźaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ſtwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow** k dobroćiwemu wobkedźbowanju poruča.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćißny.
Porjedźenje dobre a tunje.
Wſchiſpomnjenje: Rěcźu ſterbſki.

Broſche,
nawuſchnizy,
naruczniży,
cźaßnikowe rjeczaſy,
ſchijine debjenki,
ſyglowate pjerſchćenje,
žonjaze pjerſchćenje,
wěrowanſke
pjerſchćenje,
manſchettowe knefle,
ſchemiſettowe knefle,
krawattowe knefle.

Guido Reiche
w Budyſchinje
pſchi hłownym torhoſchću 2
pſchi radnizy
poruča
ſtwój najmodniſchi ſkład
juwelow, ſlotych
a ſtłěbrowych tworow.
Woßebitoſćź:
ſterbſke ſchnóry
ſa njewjeſty.

Njewjeſećinſke dary,
blidowe naſtawki,
noże,
widliczki,
łžizy,
płodowe ſchkle,
khlěbowe korby,
khofejowe ſerwißy,
ſtwěcźniki,
winowe khany,
kwětkowe vaſy,
kheluchi.

Najtuńſche płaćißny. Wěźywuſtojne poßłuženje.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Woprawdźe derje a tunjo kupujeće w

wupſchedwanju

kſcheſćijanſkeje pſchedawarńje

Kurta Lehmana mějećź. R. Neugebauera

pſchi hłownym torhoſchću 5 w Budyſchinje pſchi hłownym torhoſchću 5.

Pſchedawam, ſo bych ſtwój wulki ſkład wuprózdnił:

mužaze a hólczaze ſwjerſchniki,
mantle a jupy jara tunjo.
Mužaze, pacholaze a hólczaze wobleczenja,
tkaninowe kholowy, mužaze župany,

woprawdźite

Anichowſke wodu-njepſchepuſchćzate peleriny

njeßmérnje tunjo.

Schiju po měrje a ſa dobre ſtedźenje rukuju.

Pódla teho poruczam **rukawate lazy, koſchle** wſchěch druźinow, **rukajzy, ſoki** a **gumijowe ſtłě.**